

Elucidatio Sancti Bonaventure
in Tertium librum Sententiarum

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher but appears to contain several lines of script.

Pologem...

Main body of handwritten text on the right page, continuing from the previous page. The text is dense and written in a medieval script.

Small red stamp or mark at the bottom right corner of the page.

Prologus in librū. III.

Celebratissimi patris domini Bonaventure
ordinis minorum. Apostolice sedis Cardinalis
et sublimitatis theologicę interpretis eximij perli-
strano in archana tertij libri iniaz.

Deus qui

diues est in misericor-
dia. propter nimiam
charitatem suam qua
dilexit nos cum esse-
mus mortui peccatis
conuincit nos chris-
to. cuius gratia sal-
uari estis. Verbum istud
scribitur. ij. ad eph. in
quo insinuat nobis
nostre redemptionis

mysterium. ac per hec verba manifestatur nobis subie-
ctum libri sententiarum. et specialiter quantum ad ter-
tia partem ipsius. in qua implicatur nostre redempti-
onis sacramentum facte per christum. Possunt autem
in hoc verbo quattuor notari pertinentia ad reparati-
onem generis humani. Quorum primum est actio repa-
rationis. Secundum est lapsus reparabilis. Tertium
persona reparatoris. Quartum autem et vltimum sa-
lus hominis reparari. Actio autem reparacionis no-
tatur cum dicitur. Deus qui diues est. Ipse enim in sua
largissima misericordia non aliunde morus disposuit re-
parare genus humanum. sicut scribitur Job. ij. Sic
deus dilexit mundum ut filium suum vngentem daret
ut omnis qui credit in ipsum non pereat. Lapsus ve-
ro reparabilis cum dicitur. Cum essemus mortui pec-
catis. Peccati enim primi parentis erat causa nostre
mortis. per quem a statu innocentie prolapsus fuit ge-
nus humanum. Quod scribitur Roma. v. Sicut per
vnum hominem peccatum mundum intravit. et per pec-
catum mors. ita et in omnes mors pertransiit. in quo om-
nes peccauerunt. et quia in alio et per alium peccauerunt
ideo reparabiliter ceciderunt. Persona vero repara-
toris notatur cum dicitur. Conuincit nos christo
Nam christus fuit in quo facta fuit hec reconciliatio
sicut scribitur ad Colo. j. In ipso complacuit omnem
plentudinem inhabitare. et per eum reconciliare om-
nia per ipsum pacificans per sanguinem crucis eius.
sive que in celis sive que in terris sunt. Salus vero ho-
minis reparari tangitur in hoc quod dicitur. Cuius gra-
tia saluari estis. Cum enim merito passionis christi
collata est efficacia sacramentis. ut per ea infirmis de-
tur gratia sanantia. sicut illud ad Ibi. ij. Secundum miseri-
cordiam suam saluos nos fecit per lauacrum regę. et re-
noua. spiritus sancti. quem effudit in nobis abunde per
iesum christum. De his quattuor simul habetur. v. ad
Roma. in quodam verbo vbi sic ait. Commendat autem
deus charitatem. s. in nobis. Ecce actio reparacionis.
Cum adhuc peccatores essemus. ecce lapsus reparabi-

lis. Christus pro nobis mortuus est. i. quo persona na-
tatur reparatoris. Multo magis iustificati nunc per
sanguinem ipsius saluari erimus ab ira per ipsum. ec-
ce salus hominis reparari. Et hec quattuor que in pre-
dicta autoritate describuntur quattuor sunt libri senten-
tiarum. Nam in primo libro agitur de reparacionis acto-
re. v. p. de beata trinitate. In secunda vero agitur de
persona reparabili. v. p. de homine cadente a statu co-
ditionis et innocentie. In tertio agitur de persona re-
paratoris. v. p. de christo deo et homine. In quarto ve-
ro agitur de hominis reparari salute. que quidem con-
sistit in expiatione culpe. et amotione omnis miserie. Et
sic patet quomodo iste totalis liber versatur circa no-
stre reparacionis mysterium explicandum. specialiter
tamen modo hoc spectat ad tertium librum. in quo ma-
nifestatur qualiter conuincit nos christus. Et hoc notat apostolus in verbo predicto cum dicit.
Conuincit nos christo. Quia deus viuificauit nos
in christo. cum christo. per christum. et in christo. Pri-
mo ergo deus conuincit nos in christo. quia in p-
sona eius mortalitatem nostram vite sociavit. sicut illud
Job. v. Sicut pater habet vitam in semetipso. ita et fi-
lius debet habere vitam in semetipso. Si ergo vita ha-
bet filius in semetipso dum sibi mortalitatem nostram
assumpsit. nos immortalitate vite sociavit. Et per hoc in se-
metipso conuincit etiam cum christo. dum ipse chris-
tus qui vita erat inter mortales homines vixit. sicut il-
lud quod dicitur in principio. j. Job. j. Quod fuit ab
initio. quod audiuimus. quod vidimus oculis nostris.
quod perspeximus. et manus nostre contrectauerunt
de verbo vite. et vita manifesta est. et vidimus. et testa-
mur. et annunciamus vobis vitam eternam. et sic dum
in terris est visus. et cum hominibus conuersatus est ve-
lus nos conuincit cum christo dum viuere nos se-
cit cum ipso. Conuincit etiam nos per christum. dum
nos a morte eripuit per mortem ipsius. sicut illud. j. Pe-
tri. ij. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est.
iustus pro iniustus ut nos offerret deo. Dum ergo chris-
tus vitam suam pro nobis posuit. deus per ipsum ge-
nus humanum mortuum viuificauit. Postremo sicut chris-
tus nos viuificauit. dum ad eius exemplum nos per
viam vite direxit. Iuxta illud ps. Notas mihi secuti
vias vite. Notas nobis fecit vias vite dum nobis si-
dem. et spem. et charitatem. et dona gratiarum distribu-
it. et mandata adiunxit in quibus ipse christus ambula-
uit. et in quibus consistit via vite. per quam christus nos
docuit ambulare. Deus ergo nos viuificauit sicut chris-
tus. quia ad vitam dirigit imitatores ipsius. De his
quattuor simul habetur Phil. ij. Exinavit semetipsum
formam serui accipiens. ecce primum scilicet quod mora-
litate nostram vite sue vniuit. In similitudinem ho-
minum factus. et habitu inuentus ut homo. ecce secun-
dum videlicet quod cum hominibus ut homo vixit. Du-
militauit semetipsum usque ad mortem. ecce tertium vide-
licet quod per mortem suam nos a morte liberauit. Propter
quod et deperauit illud. ecce quartum quod videlicet post
mortem multos habuit sequaces et imitatores creden-
tes in eum.

A ij

Dist. j. de unione naturarum in xpo ex pte psonae assumptis.

Quia venit igitur plenitudo spiritus. Et cum intendat determinare magis quater nos de spiritu purificati...

Dist. de hbo apli qd dicit. Et vbi venit plenitudo...

Quia venit igitur plenitudo...

Offendit incarnationem factam esse in persona filii auctore apostoli. Omnis venit igitur plenitudo...

Quia venit igitur plenitudo... In prima parte... In secunda parte... In tertia parte...

Prima pars habet duas. In prima parte determinat magis de incarnatione... In secunda parte...

lege erat redimeret ut in adoptione filiorum recipemur. Et plus aut plenitudinis dicitur spiritus...

apli intelligit plenitudinem gratie...

duplex est differentia. Prima quantum ad rem in conditione... Secunda quantum ad rem in multiplicatione...

it sub lege q̄tus
ad causam vel
quantum ad mo
rituum sed soluz
quantum ad ob
seruationes. ali
ter tamen q̄ alij
homines. quia
esse sub lege q̄
rum ad observa
tionē potest esse
duplīter. vel
quantū ad obe
dientia obligat
ionem. vel qua
rum ad obediē
tiam spontane
am. Et p̄mo mō
sunt homines.
sed modo sunt
christus. qui se
mera liberalita
te legalis obser
uantie (vt exem
plum daret) ubi
ri obediēt i ve
didit. Et sic pa
ter responsio ad
obiecta.

Obiecto.

223 hū q̄

Pr vel spiri

ritus sanctus

Aug.

Tertratio

Aug. i ec

clesiasticis

dogma.

impletur qd̄ in lege p̄cipiebat.
Veritas. quia p̄ christi aduen
tum exhibet atq; p̄ficiū huma
ne redemptōis sp̄sio facta ab
antiquo. Filij ergo missio ē ip̄a
informatio. Eo em̄ missus ē q̄ i
forma hoīs mūdo visibilis ap
paruit. de quo supra sufficiēter
dictum est.

Rōne inq̄rit q̄re fili⁹ assūpsit
nō p̄r vel spūsc̄tus. **b**
Diligēter vero annotādū ē
q̄re fili⁹ nō p̄r vel spūsc̄tus est
informat⁹. solus namq; fili⁹ ho
minē assūpsit. Qd̄ vtiq; con
gruo ordine atq; alio dei sapia
fecit p̄silio. vt de⁹ q̄ in sapia sua
mūdū p̄siderat fm̄ illud. **D**ia
in sapia fecisti dñe q̄ in celis sūt
et q̄ in terris. restaurauit in ea
dem. **H**ec est mulier euāgelica
q̄ accendit lucernā. et dragmaz
decimā q̄ p̄dita fuerat reperit.
sapientia scz patris. q̄ testā hu
mane infirmitatis lumine sue
diuinitatis accēdit. p̄ditūq; ho

minē repauit noie regis et imagine insignitū. **H**o
etiā filius missus est et nō pater. qz cōgruenti mit
tēdebat q̄ est ab alio q̄ a nullo est. filius autē a
Aug. patre ē. p̄r vero a nullo ē. vt ait Aug. i li. de trini
tate. **H**o em̄ h̄z de q̄ sit. Sicut q̄ pater genuit. fili⁹ geni
tus est. ita p̄rue pater mittit. fili⁹ missus est. **A**b
illo em̄ ueniēter mittit dei verbū. cui⁹ est verbū
Ab illo mittit de q̄ natū est. mittit quod genitū ē
pater vero q̄ mittit a nullo est. ideoq; p̄r missus
nō est. nē si mitteret. ab alio eē putaret. **A**b illis
est ergo p̄mo filius q̄ a solo p̄re est. deinde etiā spi
ritus sanctus q̄ est a patre et filio. s; filius sol⁹ missus i
carne est nō spūsc̄tus sicut nec pater. **Q**d̄ iō fa
ctum est. vt q̄ erat in diuinitate dei fili⁹. in huma
nitate fieret hoīs filius. **H**o pater vel spiritus san
ctus carnē induit. ne alius in diuinitate esset fili⁹
alius in humanitate. et ne idem esset pater et fili⁹

Aug. i ec
clesiasticis
dogma.
si deus pater de homine nasceretur. **E**nde in ec
clesiasticis dogmatibus. **H**o pater carnē assūp
sit neq; spiritus sanctus. s; filius tm̄. vt qui erat i
diuinitate dei filius. ip̄se fieret in homine hoīs
filius. ne filij nomē ad alterum transfret qui non
esset eterna natiuitate filius. **D**ei ergo filius. ho
minis factus est filius. natus fm̄ veritatem natu
re ex deo dei filius. et fm̄ veritatem nature ex ho
mine hominis filius. vt veritas geniti nō adopti
one. nō appellatōne. sed in vtraq; natiuitate filij
nomen nascendo haberet. vt esset verus deus et

verus homo vnus filius. **H**o ergo duos christos
neq; duos filios. sed deum et hominē vnū filium.
quem propterea et vnigenitū dicim⁹ manentē in
duabus substantijs. sicut ei nature veritas con
tulit nō confusis naturis neq; immixtis (sicut sibi
motheani volunt) sed societate vnitis. **E**cce ha
bes quare filius. nō pater v̄l spiritus sanctus car
nem assūpsit.

Abouet dubitationē. vtz spūsc̄tus vel pater
potuerit incarnari vel mō possit.

Si vero querit vtrū pater vel spūsc̄tus in car
nari potuerit vel etiā modo possit. **S**ane r̄sūderi
p̄r. et potuisse olim. et posse nunc carnē sumere et
hoiem fieri tā p̄rem q̄ spūsc̄tus. **S**ic em̄ fili⁹ hō fa
ctus ē. ita p̄r v̄l spūsc̄tus potuit et p̄r. **S**z forte ali
qui dicēt. **L**ū indiuisa sint opa trinitatis. si fili⁹ car
nē assūpsit. tūc et p̄r et spūsc̄tus. qz si fili⁹ carnē as
sūpsit. nec h̄ fecit p̄r v̄l spūsc̄tus
ctus. nō oē qd̄ facit fili⁹. facit et p̄r et
spūsc̄tus. **A**t oīa sūt p̄r et filius
amboꝝ spūs pater et p̄corditer
opant. **A**d qd̄ dicim⁹. qz nihil
opāt fili⁹ sine p̄re et spūsc̄to. sed
vna ē hoꝝ triū opatio indiuisa
et indiuisib. et tū fili⁹. nō pater vel
spūsc̄tus carnē assūpsit. ip̄am
tū carnis assūptōz trinitas opa
ta ē. sic aug⁹. dicit in li. de fide ad
p̄e. **R**ecōciliati sum⁹ p̄ solū fili
um fm̄ carnē. s; nō soli filio fm̄ di
tate. **T**rininitas ei nos sibi recō
ciliant p̄ q̄ solū verbū carnē
ip̄a trinitas fecit. **T**rininitas q̄ car
nis assūptōz fecit s; vbo si p̄r vel
spūsc̄to. **S**i ei p̄r sibi et fili⁹ sibi.
vel p̄r filio et fili⁹ p̄r carnē assū
ptionē opāt. eē. iā nō eadē esset
opatio vtriusq; s; diuisa. **S**z sic
i sepabil et i diuisa ē vnitas sube
triū. vt ait Aug. i li. de trini. ita
et opatio. **H**o tū eadē trinitatez
natā de v̄gine. crucifixā et sepul
tā catholicī tractatores docue
rūt. s; tm̄ mō filij. nec eadē trini
tate in sp̄e colūbe descēdisse su
per iherm̄ s; tm̄ spūsc̄tus. nec eadē
dixisse de celo. **T**u es fili⁹ me⁹.
s; tm̄ p̄ris vocē fuisse ad filij fa
ctā. q̄uis p̄r et fili⁹ et spūsc̄tus sic
insepabiles sūt. ita et i sepabilis
opant. **H**ec et mea fides ē. qm̄ q̄
dē h̄ catholica ē fides. **L**z s; sol⁹
fili⁹ carnē assūpsit. ip̄az tū in
carnatōz cū p̄re et p̄r opāt ē.

Obiecto.
223 hū q̄
Pr vel spiri
ritus sanctus

In specte eo qd̄ fecit qd̄ n
lumoe descēdit. **P**r vel spiri
se. suple spiri
ritus sanctus. **S**z 7
cōtra. **L**ora co
lumba illa et q̄
quid in ea erat.
erat simul a pa
tre et filio. ergo
videtur q̄ tota
trinitas i illa co
lumba descende
ret sicut descen
debat spūsc̄tus.
Item nunq; de
scendit spiritus
sanctus i homi
nem quin descē
dat simul pater
et filius. ergo vi
detur q̄ nec i co
lūba. **R**o. dō.
q̄ in columba il
la nō erat aliter
spiritus sanctus
pater et filius.
nec aliter operā
batur. sed tamē
sol⁹ in ea signa
bat. qz signū re
lationē dicit sic
incarnatō. iō so
lus poterat i ea
significari. qz
uis nō sol⁹ in ea
possit opari. **E**t
sic p̄z q̄ et p̄lz
magri eē rectum et
idoneū. s; h̄ ma
gis reclaratū ē i
p̄mo li. de missi
one spūsc̄tus.
dicit. xij.

Barci. j.

H intelligentia ho huius pris incidit hic qstio circa incarnationes qtrum ad duos articulos. Primo qritur de incarnatione qtrum ad vno/nis possibilitate. Secdo querit de incarnatione quantum ad vno/nis qgruitatem. Circa pimum qruntur qtruo: Primo querit vtru diuina natura potuit vniri cu hu/mana natura. Secdo qrit. vtz vna plona potuerit vni ri sine alia. Tertio qrit vtz vna plona potuit vniri sit cu alia. Quarto qrit. vtru qliber triu plonaz potuit in carnari p seipsam.

Questio I a
Circa diuina natura potuerit vniri cu humana na/ tura. Et q no videt. Uniri e pati sicut vnire e agere. g quod ipossibile e pati. ipossibile e vniri. Sz diuina natura ipossibile est pati. g ipossibile e cam cu alia natura vniri. Item q cunq vnunt ad inuice. aliq mo coponunt. g qd ipossibile est alteri coponi. ipossi/ bile est alteri vniri. sed diuina naturam ipossibile est alteri coponi. cum sit simplicissima et per seculissima. ergo rē. Itē omne vnibile et no vniti est ad actu et cople/ mentū vnionis possibile. officiaū possibile ad actu et cō/ plementū est mutabile et impfecū. sz in deo nulla pōt eē mutatio. nulla impfectio. g nulla tpalis vnio. Itē q cunq sunt vnibilia sunt ad inuicez pportionabilia. qm inter illa nulla est vnio inter q nulla cadit pportio. sed dei q infinitus e ad creaturā q finit. e nulla cadit ppor/ tio. g nulla pōt esse illaz naturaz vnio. Itē plus distat creator a creatura q distat duo opposita. p eo q oia opposita cōciant in aliq genere. primo vel remoto. de aut a creatura in nullū gen. cōcēpiciant. g facilius est vnire aliqua opposita. qz sit vnire diuinā naturā cū humana. Et de no pōt facere qd id sit hō et afinus vly idem sit albu et nigrū. aut certe qd idem sit et no sit. g non pōt facere qd idem sit hō et de. Sed s. Plus pōt de facere qd hō dicere. vtrū illud Luce. j. No erit ipossi/ bile apud deū omne verbū. si g homo pōt illud ei edere et dicere qd deus sit humanitati nostre vnire. videt q hoc no sit ipossibile apud deū. Item plus potest de fa/ cere qd nos petere. vtrū illud Eph. iij. Deus q pōt face re supabundāter qd petimus aut intelligamus. si ergo homo potuit petere filium dei incarnari. ergo verbuz dei fieri carnē vel incarnari no fuit deo ipossibile. Itē qd duo sic se habēt q vnū est materiale respectu al/ terius et illi pforme. possibile est vniri vnū alteri. sz aia plus hz de possibilitate respectu di qz habeat corpus re/ spectu aie. Plus etiā hz de rōne pformitatis. cū aia sit suba spūalis et imago dei. g si de aiam potuit vnire cor/ pori. videt q sicut possit subitātiā humanā vnire sibi. Item omne quod est alteri maxime intrinū et amabile. e ei vnibile vnione maxima. sz de est aie intrinū et amabi/ lissimū. g videt q sube rōnali pfecte vniri possit spirit⁹ in creaturā. Itē si diuina natura no pōt sibi vnire hūa/ nam. aut h est ppter impedimētū nature sue. aut ex pre/ creaturē. Si ppter impedimētū ex pre nature sue. g cū illud sit opus pfectissimū et nobilissimū. videt q diuina natura no sit plona oimode pfectioni et nobilitati. Si ppter impedimētū creature. g videt q creatura no sit in pfecta obediētia respectu creatoris. h aut derogat di/ uine oipotentie. g ipossibile est q respectu talis vni/ onis interueniat impedimētū ex pre aliq. et si h. restat q deus potuit creaturā rōnalē sibi vnire. Itē. ddm q absq dubio possibile fuit naturā humanā vniri diuine in plona filij. Rō aut hui⁹ est ista. q. oia illa attribuēda

sunt diuine potentie q sibi no derogat. et talia sunt que possibile est posse. Diuina aut natura humane vniri in vnitate psonē. no est aliud qz diuinā psonā q ab eterno fuit hypostasis respectu diuine nature. eē hypostasis respectu hūane nature in tpe. h aut no dicit aliquā im/ pfectionē. sz pot⁹ dignitate et nobilitate. Sicut em̄ cuz deus ab eterno sit bon⁹. in nullo sit derogatio bonitati sue cū e causa bonitatis creare in tpe. qz bonitas cre/ ara lōgetur inferiori bonitate increata. sicut cū plona filij dei. sit hypostasis intellectualis. et spūalis. et increa/ ra ab eterno. in nullo derogat ei si sit hypostasis rōna/ lis nature creare in tpe. Et quēadmodū deus de no cre/ ante sit creans in actu absq sui aliq mutatioe vel inno/ uatione. sz solum facta immutatioe ex pre nature creare Sic plona filij dei q no erat hypostasis humane nature/ re in actu. habet eius eē hypostasis absq aliq sui muta/ tione vel innoatione. sola facta mutatioe ex pre nature assumptē. Et quēadmodū de⁹ q est in creatura p cōtūā pntiā. et potentā. in nullo dependet ab ipa. sz pot⁹ de/ pender ab ipō creatura tanqz a cā pserāre et sustentāre sic de⁹ cū est in creatura rōnali vnionē. no dependet ex ipa. sz potius eōuet so rōnalis creatura dependet ex/ postasi diuina. et hz sufficitari in illa. sicut natura su/ stentat in plona. Et sic p q vnio diuine nature cū hu/ mana in nullo derogat nobilitati diuine. et iō cū oia ar/ tribuēda sint deo q no derogat omnipotētie. et indubi/ tanter ponēdū est ei⁹ incarnationis mysteriū esse deo pos/ sibile. Propter qd dicit angel⁹ ad mariā in eius pmo/ dio apies incarnationis mysteriū. No erit ipossibile apd deū omne verbū. Un et recedende sunt rōnes q hōndunt Ad illud q quod obr in pteritiū. q vniri est pati. dd. q sicut dicit Priscian⁹. quedā sūt verba q in voce acti/ ua signant passiōē. et hō mō intelligendū est cū dicit de/ uinā naturā humane vniri. no q diuina natura aliqd patiatur. sz q ipa diuina natura humanā naturā vniri su/ bi in xpā psonā siue hypostasis. Posset etiā alter di/ ci q sicut generare et generari no signāt in diuinis acti/ onem vel passiōē sed relationē. Sic etiā vniri dicitur de diuina natura vel humana plona no dicit actionē sz aliqd sz relationē pot⁹. q qdēter relatio dicit de pndē/ riam solū in natura creata. sicut haberi pōt ex his que pmo li. Determinata sunt cū agebat de diuina nobis. q dicunt respectū ad creaturā diuinā. di. xre. Ad illud quod obr q vnunt coponant. ddm q si ppter acci/ pias verbū coponendi. etiā plus est vnio qz coposito. Vnio em̄ dicit copositionē duoz siue vniant ad vstru/ tionē terrij siue no. Coposio vero dicit vnionē ali/ qz ita q vnunt ad vstruotionē terrij. et omne tale aliqd mō est materiale respectu alteri. Et iō coposio sp impo/ tar pfectionē in coponentib. vnio hō no. et ppreca no sedctur q diuina natura no pōt alteri coponi q no po/ test alteri vniri. Sed ad illud qd obicitur q omne vni/ bile intrinū est ad cōplēmentū vnionis possibile. ddm q illud vtz e de illo vnibili qz hz pduct ad actu vnionis p aliqd acqstū in ipō. de illo autē qd est vnibile solum p aliqd acqstū in altero no hz veritate. et hō est vnibi/ lis diuina natura humane nature p mutatioes factā in creatura. et iō ex hō no sedctur q aliq sit impfectio vel mu/ tatio in hac vnione ex pre diuine nature. sed solū ex pre nature creare. Et rō illi est. q. vnio dicit relatioes. rela/ tio introduct hz in eē p mutatioes factā in vno extremo altero oino imobili pmanere. sic p. sz ego sum albu. et ge/ neres alius q sit albus. statim incipit mutari esse filius nul/ la in me facta mutatione. Sile exemplū ponit boetius

8

de dextro & sinistro. sic intelligēdū & in pposito. Et pōt
 etiā huius simile inueniri in vnione radij & cristalli. si
 em cristallus superinducatur radio iā domū illuminan /
 ri. cristallus illuminari dicitur. & a radio ptransiri. & ei
 copulari absq; mutatiōe facta ex preradij. sed soluz ex
 parte cristalli. sic suo modo s; longe spūalius intelligē
 dum ē in natura assumpta & psona verbi. ¶ Ad illud
 quod opponitur. q; omne vnibile est pproportionabile. di
 cendum q; verum est si intelligatur de ppo: rōne que at
 tenditur in puenientia ordinis. Si aut intelligatur de
 ppo: rōne que ē in dīmensuratiōe q̄sitaris veritatis nō
 habet. p eo q; si aqua maris infinita esset adhuc possit
 spongia immergi. sicut nūc immergeret & vni. & ideo
 sufficit ad vnionē ppo: rōne que surgit ex puenientia or
 dīnis. & talis est puenientia que est inter creaturas ra
 tionalem & dī. p eo q; natura rationalis est pso q; ē imā
 go & natura ē ordinari ad s; mēdiare. sicut in primo
 14 recūdo lib. fuit ostensū. ¶ Ad illud qd obz. q; maior est
 puenientia oppositorū q; sit de ad creaturas. Et infra q;
 magis sunt vnibilia. dicēdum q; est maior sit puenien
 tia ppter alicuius amūne picipationem. nunq; tamē
 ea puenientia s; m possibilitatem & ordinem vni? ad
 alterā q; vnum oppositū non habet ordinari ad suū op
 positū sicut ad eam & pplemētum. sicut creatura ratio
 nalis habet ordinari ad deum. Quenientia aut in pti
 cipatiōe alicuius amūnis non facit aliqua esse vnibi
 lia nisi sit aliqua puenientia s; m rōnem inclinatiōis et
 ordinis. sic patet. Magis enī est ania vnibilis corpo
 ri q; sit vna anima vnitas alteri. & sicut nō tenet illd ar
 gumentum. ania non pōt alteri anime vni. q; nec po
 test copari vni. sicut. illud argumētum cludit. oppo
 sitū nō pōt vni opposito. ¶ creatura nō pōt vni do

¶ Quæstio II

¶ Quid vnitas possit vni sine altera. Et q; nō videt
 pmo q; dā dīc. q; in diuinis omnia sūt vnum pter ge
 nerationem in gene: ratiōe & pcessionem. sed in carna
 tio nō est aliqd hoz. q; si incarnari dicitur vni psonē. ne
 cessē ē q; pueniat alteri. Itē opera trinitatis sūt indiu
 isa. ergo opus qd puenit vni psonē necesse est q; pueni
 at alteri. q; si incarnatio est opus dei. impossibile ē q; cō
 ueniat vni psonē sine altera. ¶ Itē incarnatio est op
 recreatiōis. sic bonis formatio fuit opus creatōis. s; m
 impossibile est hoz formati ab vna psona q; nō ab alia
 ergo impossibile est hoz formati ab vna psona q; nō
 ab alia. q; vna psona non pōt incarnari sine alia. ¶ Itē
 pfectionis. nō ē deus i aliquo quādo ē p vnionem q; cuz
 est q; grām inhabitantē. sed impossibile est vnam psonā
 inhabitare in aliquo sine alia. q; impossibile ē vna pso
 nam vni carni q; nō vniat & alia. ¶ Itē impossibile ē
 filiū venire i mentē qn simul veniat eū co. & pater & spi
 ri: s; sanctus. sicut dicitur Joh. i. xij. Ad eū veniem?
 & man. & q; impossibile ē filiū venire in carnē qn simul
 veniat pater & spiri: s; sanctus. Si q; mitti i carnē est in
 carnari. v. rē. ¶ Itē impossibile ē aliqd absolutū pue
 nire vni qd nō alteri pueniat. p eo q; solū relationibus
 distinguuntur. ergo si ēē incarnatū vel esse hoi. nō ē p di
 catū absolutū. ergo impossibile est q; pueniat vni ita q;
 nō pueniat alteri. ergo vna psona nō pōt sine altera in
 carnari. ¶ Itē. Joh. i. Verbu caro factū est. sed ver
 bu sic in pncipio habitū est nōmiat ppteritatem psonē
 q; si attribuitur vbo incarnatio. v. q; alicui psonē pore
 rit puenire se. ¶ Itē incarnari nō est aliqd nisi in car
 nem mitti. sed mitti pōt puenire vni psonē sine alia. q;
 filius mittit. & nunq; p legi esse missus. q; & incarnari

¶ Itē incarnatō est vnio in psona. q; si alia ē psona p
 tris. alia filij. videt q; si vnio sit in psona vna. nō sit ne
 cesse fieri in alia. & si vnio pōt fieri similiter & incarna
 tio. ¶ Itē q; vna sit veritas p̄ris & filij & spū: s; sancti
 tū psona p̄ris signari pōt p aliud signū q; psona filij v̄
 spū: s; sancti. siue loquamur de signo vocali siue reali. s;
 qua rōne signū pōt copulari vni psonē sine aliq; scdm
 signatiōe. eodē mō pōt est aliquod creatur copulari in
 creatō s; m vnionē personalem. q; si vna pōt est sine alte
 ra signari. similiter pōt vna sine altera incarnari. ¶ Itē
 dōm q; sine dubio vna psona incarnari p̄rita q; nō alia
 incarnet. sic operis euidētia manifestat. Et ratio hu
 ius est ista. q; cū contingat dupl: iter pparari creatu
 ram ad creatorem. v. q; s; m susceptiōe alicuius pple
 tionis & s; m relatiōis habitudinem. Prima pparatio
 necessario respicit tres psonas indistincte & indistuluz
 p eo q; in eis est vna pfectio essential. Et pparatio s; m
 s; m habitudinem relatiōis pōt esse respectu alicuius
 psonē determinate & distincte. p eo q; iste psonē relatio
 nis distinguuntur. Similiter deus dupl: iter habz
 pparari ad creaturam. v. q; s; m rōne pncipiū causantis.
 & in ratiōe suppositi sustentificatis. In prima ppar
 atione necessario sibi amūncant tres psonē. p eo q; i dō
 vnica est natura & vnica est virtus operatiua. p quam
 deus creaturarum ē causa. Secūda vero pparatio pōt
 respicere aliquā psonam distincte. p eo q; et si vna pso
 na pueniat eū altera in natura & eius virtute. distiguit
 tamē ab alia in supposito & psonali p̄terate. Quā ergo
 in vnione naturarū siue incarnatiōe psona diuina sit
 suppositū siue hypostasis hūmāe nature. ita q; vnio si
 ue incarnatio nō ē dīc habitudinem dei ad creaturas
 p modum cause. imo etiā p modū suppositi. Similiter
 ex pte creature non dīc pparatiōe soluz q̄rum ad su
 scēptōnem pplectionis. sed etiā q̄rū ad habitudines re
 latiōis. hinc est q; incarnatio p̄ puenit vni psonē. ita
 q; nō pueniat alteri. vnde rōnes hō ostēdentes pcedē
 de sunt. ¶ Ad illud qd pmo opponit q; in diuinis
 omnia sūt vni pter generationē. rē. Dicēdū q; v. rē. est
 sed cū dīc q; incarnatō nō ē aliqd hoz. Dōm q; est nō sit
 aliqd hoz. tamē aliqd hoz includit. Includit enī intel
 lectū psonal distinctiōis. incarnatō enī ē vno carnis
 ad naturam diuinam in psonam distinctiam. ¶ Ad il
 lud quod opponitur q; indiuisa sūt trinitatis opera. di
 cēdū q; v. rē. cū dīc q; incarnatio ē op̄ trinitat. Di
 cēdū q; incarnatio s; m q; dē operationem est amūnis
 trib; psonis. sed & pter hoc imptat relationem. iō vni
 psonē sine alia pōt attribui. Et est exemplū Si tres pu
 elle vestiāt vna vestez. indutrio est a tribus. nō tū tres
 induūt sed vna sola. Similiter tres psonē opate sūt
 incarnatiōe. & tamē vna sola dīc incarnari. ¶ Ad illd
 qd opponitur de ope creatōis. dōm q; nō est sile. q; ho
 nis formatio dīc actionē & operationem tū. nō relatio
 nem ad psonam. & ideo amūnis est tribus. non sic ē de
 incarnatiōe. ¶ Ad illud qd opponitur q; filius nō pōt
 esse in aliq; p inhabitantē grām q; nō sit & tota trinitas
 Dōm q; nō ē simile. q; deum habitare in aliquo dē enē
 etū in creatura quāz necesse est esse a tota trinitate. sed
 vni dē respectuz ad psonam. & hō p̄ esse ad vnam pso
 nam sine alia. sic prius ostensum ē. ¶ Ad illud qd oppo
 nitur de missione in carne & mentem. dōm q; nō est iue.
 quia missio filij in mentē solū est s; m opationem essent
 iam non s; m vnionem psonalem. non sic est de missione
 filij in carnem. ¶ Ad illd qd opponitur q; esse incarna
 tum est predicatum absolutum. Dōm q; q̄uis non sit

predicatum relatum exterius. est tamen interius. & rati-
one relationis implicite potest alicui persone conue-
nire distincte. Hoc pater. quia nihil aliud est filium in
carnari q̄ filium sibi carnem vnire. Nihil aliud est de-
um esse homine q̄ vnā & eandem personam esse hypo-
stasim diuine & humane nature.

Questio III C

Utrum psona vna possit simul vniri cu3 alia assumen-
do vnā & eandem naturā numero. Q̄ non videt Anselm.
in li. cur deus homo. ca. ix. Ples psonae nequeunt vnū
& eundem hominem assumere. quare ratiū in vna psona sic
ri necesse est. Itē si psonae vniretur vni & eidem
nature. aut q̄ in vnitate essentiae. aut q̄ in vnitate suppositi.
In vnitate essentiae nō. q̄ impossibile ē creatorem & cre-
aturā conuenire in vna essentia. In vnitate psonae nō. q̄
tres psonae in psona nō conueniūt sed distinguūtur perso-
naliter. ergo non videtur q̄ aliq̄ modo plures psonae
possint vnū hominē accipere. Item vno diuine na-
ture ad humanā facit sibi mutuo comunicare. p̄p̄ia yd-
iomata. q̄ si tres psonae assumerent vnus hominem. ille hō ei-
set p̄r & filius & spūs sanctus. & ex h̄ sequeret p̄r & mu-
nicationē ydiomatū q̄ p̄r ē filius & spūs sanctus & conuer-
so. & si h̄. tūc periret psonalis distinctio. Itē si tres pso-
nae assumerent vnū & eundem hominem. aut q̄ vnica vnione
aut pluribus. Si vnica. ergo cum pater & filius & spi-
ritus sanctus nō comunicāt nisi in essentia. vno illa es-
set in aliq̄ essentiali. quod est impossibile. Si pluribus.
q̄ plures essent incarnationes. Item 3. Impossibile est
esse plures incarnationes respectu vnus carnis. q̄ in-
carnatio non habet inceptiōem nisi rōne carnis. ergo
pari rōne nec numerari bz nisi i rōne carnis. q̄ nec i plu-
bus incarnationibz. nec in vna plures psonae possūt as-
sumere vnā & eandem naturam. Sed contra Hu-
mana natura idoneitates habet ad hoc vt assumatur a
persona in q̄tum est imago. sed vna & eadem anima est
imago trium psonarum simul & semel. ergo videtur. q̄
a tribus personis possit simul & semel assumi. Itē vna
psona potest assumere plures naturas. & nihil impedit
q̄ p̄r filius non potest assumere vnum alium hominē
cū artatus nō sit ad illā singularē naturam quas assūp-
sit. q̄ videt pari rōe q̄ plures psonae possint assumere
vnā & eadē naturam. cū ita possint plures psonae sup-
vnā naturā. sicut persona vna in plures naturas.
Item gratia habet p̄formari nature. Sed plures p-
sonae diuine cōcitant per naturam in vna suba & essen-
tia simpliciter vna. ergo pari ratione comunicari pos-
sunt in vna natura p̄ vnionem gratuitam. ergo plures
p̄sonae possunt vnā & eandem naturā assumere. Itē
aut vna natura que assumitur ab vna psona potest as-
sumi ab alia aut non. Si sic habeo p̄positum. Si nō.
quero quid impedit cū non sit tibi nisi natura creata. et
psona diuina. Aut q̄ erit impedimētū ex p̄re nate create
aut ex p̄re psonae diuine. h̄ ex p̄re nature create nō p̄r. cū il-
la subiacet omnipotentie diuine psonae. Ex p̄re diuine p-
sonae non. quia inter diuinas personas nulla est resistē-
tia. nulla est repugnātia. cum vna aliam circumcedat.
23 & vna sit cū alia. q̄ si nullū ē impedimētū v̄ simpliciter
q̄ plēs psonae possunt vnū hominem assumere. 3. ddm. q̄
sic dicit Anselm. plēs psonae nō possunt vnū & eundem hominem
assumere. non p̄pter defectum potentie. sed propter re-
pugnātiā contradictionis implicite. Si enī plures
p̄sonae assumerent vnum hominem ad vnitate talem
q̄ faceret cōcātōne ydiomatū. q̄ aut assumeret i vnitate

que dde ēēt vnitas q̄ se tenet ex p̄te assumētis aut assū-
pri. Si in vnitate que quidē se tenet ex p̄te assumētis
cū ex p̄te assumētis nō sit reperire nisi vnitatem perso-
nalem et vnitatem essentialē. tunc plures p̄sonae
assumerent vnā naturā in vnitate essentiae vel vnitates
p̄sonae. sed vtrūq̄ horū est impossibile simpliciter.
Nam plures p̄sonae diuine nō possunt conuenire in
vna psona. nec natura creata & increata possunt trāsire
in vnā naturam. Si autē assumerent in vnitate que d-
dem se tenet ex parte assumpti. cum illa sit vnitas indi-
uidualis. assumerent ergo in vnitate individui. h̄ illd
ad hoc est impossibile. quia assumēs nō trahitur ad vni-
tatem assumpti. sed potius trahit assumptum ad vni-
tatem propriā. Nam assumere est ad se sumere. Et sic p̄r
q̄ si dicatur tres p̄sonas assumere vnum & eundem ho-
minē. omnibus modis implicat contradictionē. siue intel-
ligatur q̄ assumptio fiat in vnitate nature. siue in vni-
tatem p̄sonae. Nam si sit talis assumptio in vnitatem
nature. ergo ex diuina natura & humana cōstituit vna
natura. ergo non est distinctio assumētis ad assum-
ptum. ergo nec assumptio vera. Si autē sit assumptio
in vnitatem p̄sonae. ergo plures p̄sonae comunicant
in vna p̄sona. ergo plures p̄sonae nō sunt plures
p̄sonae. Si autē sit assumptio in vnitate individui. cū
illa vnitas nō se tenet ex parte assumētis sed assumpti.
assumētis nō assumit naturā aliam ad propriā vnitate
ergo nō assumit ad se sed ad aliud. & si nō assumit ad se.
nō assumit. assumptio ergo in vnitate individui nō est
assumere vere & proprie sicut nunc loquimur de assum-
ptione. Propter igitur contradictionē implicite. plu-
res p̄sonas assumere vnā & eandem naturā. necē possi-
bile. nec est intelligibile. Rōnes hoc ostendentes sunt
concedende. Ad primū quod opponitur in contrariū 24
um. q̄ vna est imago triū. ddm q̄ imago deratione sui
dicit expressam representationē. nō fm̄ totum illud in
quo imago est sed fm̄ aliquid sui. Vno autē que est in
incarnatione. totā humanā naturā in ar homo & fm̄ to-
tum facit vniri diuine p̄sonae. ita q̄ tota substantia
est in vna tanq̄ in vna propria hypostasi. Non est au-
tem inconueniens q̄ aliquid representat plures perso-
nas fm̄ differentes proprietates & potentias. in conue-
niens autē est q̄ vnum & idem vnatur pluribus perso-
nis in p̄sonae vnitate. & ideo nō sequitur q̄ si vna ani-
ma potest esse imago triū q̄ simul & semel possit vniri
tribus personis. Ad illud quod opponitur q̄ vna
psona potest assumere plures naturas. ergo similiter
plures p̄sonae vnā naturā. ddm q̄ nō est simile. quia
cū vno illa incarnationis fiat in vnitate p̄sonae. nō
in vnitate nature. pluralitas naturaz nō sic repugnat
vnioni incarnationis sicut pluralitas personaz. Ad 26
illud quod opponitur q̄ plures p̄sonae possunt comu-
nicare in eadem essentia p̄ naturam &c. ddm q̄ nō est si-
mile. quoniam vnitas personarū in vna substantia dicit
conuenientiam in natura. Conuenientia autē in natura
nō repugnat distinctioni in p̄sona. sicut nec conuer-
so diuersitas in natura repugnat vnitati in p̄sona.
Sed vno gratuita nō dicit conuenientiam in natura h̄
in p̄sona. & ideo pluralitas personarū repugnat vni-
tati vnionis. & propterea predicta ratio nō tenet. quia
nō est simile h̄ in eandē. Ad illud quod queritur quid
impediat. ddm q̄ nec persona impedit per se. nec natu-
ra humana per se. sed modus vnionis. Quia enī diu-
na nata vnū hūane in vnione p̄sonae. in cōpōssibile ē q̄
i illa vnioe sit vnitas ex p̄te extremoz. & pluralitas ex p̄te

medij in quo attenditur illa vntio. Unde sicut est inco-
 possibile qd plures persone sunt in vna persona. No p-
 ter repugnantia personaru. sed propter inticulatione/
 nem duorum oppositoru. sic in proposito est intelligen-
 dum. Nec autē dicta sunt de incarnatione ipsa fm cum
 modus fm que facte idiomati cōmunicacionē. per que
 modū filius dei factus est homo. Et isto modo impossi-
 bile est intelligere plures personas assumere vnu r cū/
 dem hominē. sicut ostendit Anf. r ostendunt rationes
 premisse. In hoc tamen nō excluditur omnis alius mo-
 dus assumptionis. quia cum multa possit deus facere
 que intellectu nō videtur posse capere. quis audebit
 asserere qd tres persone nō possint vnu r eundem homi-
 nem assumere. Nihil enim videtur impedire quin tres
 persone possint per gratiam illud efficere. vt sint perso-
 ne vnus singularis nature in tempore. cum illa nec sit
 impossibilis nec omnino obediens respectu cuiuslibet p-
 sone in trinitate. Et pro tanto voluerunt aliqui dicere
 non irrationabiliter qd poterant tres persone assu-
 mē vnū hominē in vnitare indiuidui. quia si rationa-
 biliter intelligatur. satis rationabiliter potest sustineri.
 Nec repugnat verbum Anf. nec ea que pcedet termina-
 ta sunt. Non enī volunt dicere qd illa assumptio termi-
 naretur ad vnitare indiuiduale ex parte assumptis. s-
 qd tres persone si vnu hominē assumerēt essent vnus
 homo. ita qd in illis tribus personis esset cōmunitas vni-
 tas singularis nature assumptis nō vntas psonis. Quis
 quid autē sit de hoc. illud pro indubitanē habendū est
 qd modo assumendi pcedet terminatio impossibile est vnu
 r eundem hominē assumere propter implicationē impli-
 citē ptradictōis. qd sequit qd filius esset pater.

Questio III
 Anz quilibet trium psonarum possit incarnari per
 seipsam. Et qd sic videtur. Tantūdem distat creatura
 a persona filij qd a persona patris r spiritus sancti.
 ergo qua ratione persona filij incarnari potest distātia
 non impediēte. eadem ratione videtur qd etiam perso-
 na patris r spiritus sancti. Item posse incarnari spe-
 ctat ad dignitatem. alioquin non ueneret filio. s- qd
 quid potest filius ad dignitatem spectans potest r p-
 cūm totū posse habere filius a patre. ergo si persona fi-
 lij potest incarnari r carnem sibi assumere. videt qd h
 possit r pater consimili ratione. Item ad incarnatō-
 nem faciendam non plura eriguntur qd extrema vmbi-
 lia. r vntas in persona r immensitas in potentia que
 extrema illa diungat. sed natura patris ita est vmbilif
 sicut natura filij. cum sit vna r eadem. r persona patris
 ita est vna sicut persona filij r potentia immensa. ergo
 r. Item si persona filij potest incarnari. aut coipso
 quo est filius. aut coipso quo est persona. Non coipso
 quo est filius. quia filius solum dicit respectum ad pa-
 trem non ad creaturam. ergo si potest incarnari coipso
 quo est persona diuina. igitur cum pater r spiritus san-
 ctus sit persona diuina. sequitur necessario. qd persona
 patris et spiritus sancti ita possit incarnari sicut psona
 filij. Sed contra. Si persona patris vel spiritus sancti
 incarnaretur tunc duo essent filij in trinitate. sed hoc ē
 inconueniens. Qd aut hoc inconueniens sit. dicit An-
 selmus in libro cur deus homo. Apud deum est impos-
 sibile. r. ergo videtur similiter esse impossibile psonas
 patris incarnari vel spiritus sancti. Item incarnari
 nō est aliud qd in carnem mittere. sicut vult Augustinus

sed impossibile est patrem mittere cum nō habeat alium
 a quo sit. ergo impossibile est patrem incarnari. Item
 quod est proprium vnus persone impossibile est alte-
 ri uenire. sed incarnari est proprium filij r sibi soli uen-
 nit. ergo impossibile est qd alteri persone conueniat.
 Item maiorem conuenientiam habet natura assump-
 ta a verbo cum alijs personis qd alta natura que non
 est assumpta. ergo si alie persone non possunt illam
 naturam assumere que assumpta est a verbo. videt qd
 nec aliquam aliam. sed illam non possunt assumere. si-
 cut in precedentibus monstratum est. ergo videtur qd
 nullam aliam assumere valeant. sed altera persona al-
 teram naturam assumpsit. s. persona spiritus sancti na-
 turam columbe. ergo r spiritus sanctus potuit huma-
 nam naturam quam filius assumpsit assumere. Ad-
 structione consequentis ad destructionem antecedētis
 ad predictorum intelligentiam est notandum qd
 aliqui dicere volunt. qd nulla persona incarnari potest
 nisi persona verbi. Et rationem huius assignant. Na
 si persona alta incarnaretur. nasceretur quedam trini-
 tatis confusio. dum plures in trinitate filij dicerent.
 Nasceretur etiam quedam equalitatis diminutio dū
 duo filij essent in trinitate quorum vnus haberet excel-
 lentiorē nobilitatem qd alter. Nasceretur etiam que-
 dam oppositorum indistinctio. quia tunc vnus r idem
 filius generis r ingentis diceretur si pater incarnare-
 tur. r hec omnia sunt inconuenientia. Et quia nihil in-
 conueniens potest in deum r circa deum. ideo dixerūt
 qd nulla alia psona a psona filij poterit incarnari. nō p-
 defectum potentie. sed propter dignitatem potentie.
 que non admittit aliquid indecens circa suum opus.
 Sed licet videantur in hac positione sequi beatus An-
 selmus ipsum tamen veraciter non sequuntur. pro co
 qd nec Anf. vult h dicere esse impossibile apud deū alia p-
 sonā a filio incarnari. s- vult h ostendere qd nō ē ita neces-
 se alia psona sic de psona filij. r h vult esse melius videbit
 infra. Qd aut pater aut spiritus sanctus incarnari possit absqz ali-
 qd repugnantia planū est. possit enī formare sibi corpus
 qd sibi vntet de genere humano. nō p viā generatōis.
 sic formauit corpus eue. qd nō ē filia ade. Preterea. cito
 qd alia psona assumpsit carnē de yugine sic assumpsit ybus
 ad hoc nō esset ibi confusio neqz equalitas diminutio fm rē
 qd ex h nulla fieret transmutatio circa psonas diuinas.
 Nulla enī est confusio qd nos credim⁹ qd vn⁹ r idē r p-
 lis r etern⁹. immortalis r mortu⁹. imēsus r circūscript⁹.
 Nullū enī ē inconueniens cū filiū dicim⁹ esse eqlē p-
 r mī noxē p- r fm naturā dualitatē. Et id cōcedēdū ē sic m-
 dicē in lra. qd quilibet triū psonarū p- r potuit incarnari.
 Ad illud qd pmo opponit in d- riu qd si p- incarnar. f-
 qd duo tūc essent filij. d- d. qd ista rō pcedit supposito qd r-
 nō possit aliter assumere carnē qn assumeret de muliere
 tanqz de matre. h autē est falsum. quia aliter posset de-
 sibi carnē assumere si sibi placeret. Preterea esto qd alia
 persona assumpsit carnē de virgine r esset filius. vir-
 ginitas. hoc in nullo derogat deo. qd nihil perderet ibi
 diuina psona. r ideo si est inconueniens. hoc ē solū ppter
 n- rā rēp- rā rōnē r rōcinatōnē. Cū autē dicit Anf. del-
 qd qd cum p- parū inconueniens in deo est impossi-
 le. d- d. qd hoc intelligit de eo qd est inconueniens in
 deo fm se. r tale est inconueniens qd nullo mō potest ēē
 conueniens. r ideo est impossibile. De eo autē nō habet
 veritatē qd est inconueniens fm n- rā rē rōnē. qd r-
 posset illud facere cōueniens. vnde sicut cōcedim⁹ de ali-

que malo q' p't de' facere illud p'co q' illud p'or bñfic/ri sicut est in alii in se. de alio vero nō q'd est fin: se malū. quia nullo modo p'or benefici. sic etiā in p'posito est i/relligendū cū dicit. **31** **¶** Dd'libet incōuentēs in deo est ip'of sibile. **¶** Ad illud q'd opponit q' incarnatio nō est aliud q' in carnē mitti. r' d'm q' ver est put incarnatio dī de s' hō. S; incarnari fin suū intellectū generalē nō dicit p' q' q' ymriti carnī in vnitare p'sone. Et q'uis p'sona patris nō possit mitti. p'or tñ ymriti. r' iō rō illa nō tenet. p' co q' **32** p'cedit ab inferiori ad sup'p' destruedo. **¶** Ad illud q'd opponit q' incarnari est p'p'riū fili'. d' d'm q' sicut si pet' sit vnicus fili' pauli. esse filiū pauli est p'p'riū petri. nō q' nō possit uenire alteri. s; q' nūc nō uenit ali'. Sic etiā in p'posito intelligendū est q' incarnari dī esse p'p'riū un' p'sone fili'. nō q' alia p'sona nō possit carnī ymriti. s; q' nulla alia p'sona actualiter vnit' carnī a p'sona fili'. **33** **¶** Ad illud q'd opponit q' natura assumpta a v'bo p' conuenit cū alijs p'sonis q's nō assumpta. d' d'm q' sic in f'cc' d'entib; dicit' ē. q' r' si p'p' conueniat natura talis cū alijs p'sonis rōne eminentē r' dignitatē. nō nō p'p' conuenit conuenientia ordinis. q' cū sit actualiter a p'sona v'bi assumpta. nō habet possibilitatē ad v'ltiorē assumptionem. nō sic aut' est de natura q' assumpta nō est. r' p'p'erea illa ratio non concludit.

¶ **Q**onsequēter q'rit de sc'do p'ncipali v'ic; de incarnatione v'bi q'strum ad dignitatē. Et circa h' que runtur quattuor: P'mo q'rit v'it in ope incarnationis seruet debita congruētia. Sc'do q' sit incarnationis rō p'cipua. Tertio q' p'sonar' triū sit ad incarnationē magis idonea. Quarto q'ritur q' bona r'p'is mag' fuerit congrua.

¶ **Q**uestio 1
¶ In ope incarnationis f'uet debita cōgruētia ex p'ce dei. Et q' sic videt'. In finita potentia. sapia. r' bonitas d'z se p'fete manifestare. s; nō p'or se p'fete manifestare nisi p' effectū aliq' mō in finitū. nihil aut' est in finitū actu nisi sol' de'. q' ad h' q' diuine potētie. sapie. r' bonitas' in finitās manifestet. congruū fuit aliq' effectū fieri cui attribueret eē idē q'd est bonū in finitū. s; h' fuit cū deus vnit' est carnī. q' r' c'. **¶** Itē p'fectissimū agere est p'duce re actionē suā ad statū r' cōplemētū. s; stat' r' cōplemētum re; est diuicio p'mi cū v'ltimo. p'ncipiū aut' p' q'd facta sunt oīa est v'bum suū de'. v'ltimū aut' in op'ib; ē hō q' ad h' q' p'fecta cēt op'atio p'cedens a p'fecta potētia. cōgruebat q' diuina natura vnit' cū humana. **¶** Itē r' tin git pluralitatē naturar' repiri in vna p'sona. sc'd q' vna natura repiat in plurib; p'sonis nullo mō multiplicata. h' spectat ad dignitatē diuine nature. q' pari rōne q' vna p'sona in trib; naturis v' subijs nullo mō subsistat cōposita h' spectat ad dignitatē p'sone. s; oīs p'p'etas di gnitatis p'cipue cōgruit diuine p'sone. q' valde cōgruū est q' p'sona diuina in se habeat tres naturas. h' aut' sit p' sacrm in carnatōis. q' videt' q' in incarnatōe seruet debita cōgruētia. **¶** Itē de cēt largissimū rem uneratozē dilti gētes se remunerare p'fete. h' hō q' ē amator dei nō beatificat p'fete nisi in ip'o deo. q' est tota merces. nec beatificat p'fete nisi totaliter beatificet. r' ex p'ce cozp'is. et ex p'ce aic. r' ex p'ce sensus exterioris. r' ex p'ce sensus interioris. Sensus aut' exterior nō p'or beatificari nisi in re cozpalī. q' cū de cēt v'it p'fete hoīem beatificare. r' deus beatificat hoīem in seip'o dādo se in p'mū. de. ebat eum habere naturā nō solā spūalem s; etiā cozpalē. h' est ex i' incarnatōe. q' r' c'. **¶** Itē dū debebat hoīem q' seduct' p'ccauit sibi r'cediliare. s; v'bi ē cōueniens r'cediliario. ibi

puenit esse r'cediliatozē r' mediatozē. mediatoz' aut' d'z cozp' v'itroz' extrimoz' cōicare. h' aut' nō est nisi p' ymone dū uine nature r' humane in vnitare p'sone. q' v'it q' op' in carnatōis maxime cōgruū fuit pietati diuic. **¶** Itē **33** **¶** Nihil q'd spectat ad p'ceptiōne r' abiectiōne dicit sum mā maiestare. s; carne est mere que est de limo formata dicit p'ceptiōne. q' v'it q' h' nullo mō deceat dī maiestare. Itē sicut vitupabilis est nuna elatio. ita vitupabilis ē nimia deictio. s; tanta est deictio cū de' sit hō. q'ia est elatio cū homo app' etit etie de'. ergo ita vitupabilis est vna sicut r' altera. s; ergo nihil quod est vitupabilis dicit deū. patet r' c'. **¶** Item nullo modo deceat sapiētissimū conditōe facere aliquam rem excedere terminiōs quos sibi statuerat p' naturā. ergo cū oīs creatura q'ntum est de natura creatōis semp' sit in se dū r' intra terminos creaturę. videt' q' nullo modo cōgruat q' de' faciat creaturā deū esse. q' nō videtur opus incarnationis sibi congruere. p' quod dī hoīem dū esse. **¶** Item nomen quod est supra oīs nomē debet vni dī nature cōuenire. ergo nō videtur q' conueniat d'co talē nomē creaturę cōmunicare. ergo videtur q' nō cōgruat sibi bonū nem in vnitare p'sone assumere. **¶** Item q'cuqz adorā deum in sculpra imagine facit deo inuiriā. q' pari rōne q' credit deum habere humanā effigie inuirit deū nature. videtur ergo q' nō congruat diuine nature in carnari. sicut humanari. **¶** Per hunc modū solet argui ab infidelib;. **¶** d'm q' absq' dubio congruū fuit r' de 34 um deuit incarnari. Et hoc p'pter sue potētie. sapiētie. r' bonitatis eminentē manifestationē. que quidē facta est in humani generis assumptione. Longruū etiā fuit p'pter diuinor' ogm excellētē cōsumationē. q' d'dem facta est in humano generis assumptione cum v'ltimū cōiunctū est p'mo. **¶** Ibi est p'fectōis cōsumatio. sicut patet in cūculo q' est p'fectissima figuraz. q' est am ad idē punctū terminatur a q' incepit. De. ebat enim am p'pter sup'abūdātē p'c'ij solutiōne ad liberatiōne hominis capti. q' sola p'sona diuina erat q' p'ponderabat toti humano generi. **¶** Postremo debebat p'pter sup'effluentē hoīs glorificationē. v'it nō mō inueneret hō in deo pascha interi'. imo etiā pascha exteri'. Et sic p'z q' op' incarnationis multū quidē p' eam modū deo cōgruebat. r' q'strum ad eius in finitatem. r' q'strum ad eius perfectionē. r' q'strum ad pietatem. r' q'strum ad liberalitatem. Ad in finitatem in seip'o. ad perfectionē in operādo. ad pietatē in liberādo. r' q'strum ad liberalitatem in remittendo. **¶** Cōcedēde sunt ergo rarōes oī d'ctes sacramētum incarnatōis deo cōgruere. **¶** Ad illud quod opponit in cōtrariū q' nō deceat diuinā maiestare humiliari. dicit d'm q' d'um humiliari potest intelligi dupliciter. aut in se aut in rarōe sibi vnti. In se quidē cū sit oīs inuariabilis. nec potest humiliari. nec p'or exaltari. Rōne aut' sibi vnti p'or humiliari ad maiorē manifestarōzē sue altitudinis. sicut p' in firmitate ad maiorē manifestarōzē sue fortitudinis. In h' em q' deus carne; humilē r' intimā assumpsit. sup'rbissimū dyabolū dicit. r' hominē humilem exaltauit. fortissimuz aduersarū confregit. hominē infimū stabiluit. Et in hoc eminenter facta est manifestatio potētie r' sapiētie. Si em quod infimum est dei potētie est oībus hoīb; r' q'd stultū est dī sapiētius est oībus hoīb;. r' etiā d' m oībus. plānum est q' eius potētia r' sapiētia sup' excellunt oīa in infinitū. Et iō si incarnationis op' in se nō videt' face re ad diuine manifestarōis honorē. si in h' d'ctes ad illud ad q'd est facit elegantissime. r' t' d'co benedictus r' m' l'.

de libus cecis velatū est factū in incarnationis. dicitur qd opus incarnationis faceret ad diuine maiestatis ignominiam. cum ex opposito faciat ad excellentissimā gloriā. **36** Ad illud qd opponit qd nimia fuit ibi humilitas. id est spōderi pōt vt dicitur est. qd diuina natura nō fuit humiliata aliqua xicōde. sed cū creatura apperijt se esse deūz inflata fuit aliqua clarōe. 2 ideo ex parte ista nimietas nō sonat in vitū sicut ex parte illa. Preterea in illa rōne dicitur silitudo. qd emanatio que facta fuit in assumptione hūane nature fuit ex excessu charitatis 2 amoris. Sed eleuatio qua voluit homo deo assilari fuit ex excessu psumptōis. Et qd nimietas psumptōis 2 clarōis vitupabilis est. 2 nimietas dilectōis in sūmo deo laudabilis est. hinc est qd emanatio xpi nō fuit vitupabilis. sed laudabilis. sicut vitupabilis fuit elatio pmi parentis. pcedebat enī ex nimia charitate. de qua supra habi tum est in autoritate. Deus ppter nimiam charitatem qua dilexit nos etc. **37** Ad illud qd opponit qd nō debet creaturā suā trahere extra terminos suos. dōm qd creatura in xpo remanet intra terminos creature. rōne tñ pstone in qua substantiā facta habet cōiocationē idiōmatū 2 participat nomen diuini p eo qd illa vntō facit cōiocationem idiōmatū saluā. ppter caritatis assumptōis 2 assumptōis. **38** Et qd hoc p rēspōsio ad sequēs qd opponit qd cōiocatione nōis excellētissimā. qd debet nec nomen nec gloriā suā cōmanicare aliq. Cuius enī 2 idem qd est xps est homo 2 deus. vnde cum nomen diuinitatis attribuit homi. hoc est rōne diuine hypostasis. Sicut intelligendū est de hoc noce. caritatis sicut in fertus apparebit. **39** Ad illud qd opponit qd deo facit iniuriā qd credit ipm hūane effigie dōm qd verū est. qd credit ipm hūane effigie in ppta natura. qd talis credit ipm esse qd corporeū. cum ipse sit spūs nob lūm. incarnatione autē non facit euz hūane effigie in se. sed vnti ei qui habet effigiem saluā dei spūalitate et nobilitate. qui sic ponunt deūz incarnari. cum nihil detrahaf eius nobilitati et pferōis. 2 multū addaf exaltatōis 2 dignitatis generi humano. non tñ deo nō derogat. sed etiā dei bonitatem multū cōmēdat. 2 cōtra dei bonitatem qd tūm in se est diminitū qd bo. negat.

Questio II

Que fuerit incarnationis rō pcpua. Et qd generis humani redemptio. ostendit ad Gal. iij. cum dicit. Cum venit qd plenitudo tps. misit deus filiū suū factū ex muliere. factū sub lege. vt eos qd sub lege erant redimeret. Si ergo aplos pncipalē assignat rōnes missionis filij dei in carnes. videt qd nostra redemptio sit eius rō pcpua. Si tu dicas qd hoc nō dicat aplos tanqz causas pncipales. Opponit cōtra hoc illud qd idem aplos dicit Heb. ij. vbi loquēs de xpo. ipse sicut participauit eis dē vt post mortē destrueret eum etc. Et post. Nūsqz angelos apprehendit. Hō. Participauit vt hoies sanctificaret et liberaret. 2 recte hec causa ponit. qd si nō esset eos liberaturus. nō eis pnciparet. qd in angelis appareret. qd nūsqz angelos apprehēdit. Si ergo illud quo posito ponitur. 2 quo remoto remouet 2 redemptio assignat tanqz causa pncipalis 2 pcpua incarnationis. videt qd pncipaliter incarnatio facta fuit ppter reparationē generis humani. **I**tem in psal. In flexu suū in limo p. Glo. Aug. vntā maneret homo in eo qd deus fecit. si enī maneret in eo qd deus fecit. non in limo inflexus esset. que deus genuit. igit si homo stertisset. incarnatio facta non fuisset. qd incarnationis rō pcpua videt esse hois reparatione. **I**tem Aug. sup Job. ractans illud Job. j. Ecce quem amas infirmū. Si peccōres dñs non ama

ret ad terrā de celo non descenderet. ergo videt qd pcpua ratio incarnationis fuerit liberatio peccatoris. **I**tem si deus assumpsit humanā naturā. aut hoc fuit ppter humanā dignitatē. aut necessitatē. Si ppter hūanā dignitatē. cum dignior sit angelica qz humana magis debuit assumpsisse angelicā. Si ppter necessitatē. 2 necessitas indigētē non sit nisi ppter peccatū videt qd pcpua ratio fuit qd hominē assumptū redemptio generis humani. **I**tem opus incarnationis fuit maxime gratie d qua homo maxime tenet ad gratiarū actionem. sed magis tenet homo esse gratus deo. 2 maior fit ei gratia quādo aliqz beneficū prestat sibi quo indignus est in statu in quo indignus est. 2 p eius libertatē qz si alias esset pstandū. qd si homo lapsus p beneficio incarnationis est maxime deo obnoxius. videt qd si ipse nō esset lapsus. ipse nō esset incarnatus. et nec hōis beneficū esset sibi prestatū. **P**recipua ratio incarnationis videt esse redemptio generis humani. **S**ed cōtra Aug. de spiritu 2 anima. **L**etus hōiem assumptū vt totū beatificaret. sed homo debebat totus beatificari. 2 ita plene beatificari si nō esset lapsus. sicut si esset lapsus. qd si homo nō esset lapsus. deus esset incarnatus. qd nō videt qd pcpua rō incarnationis sit liberatio generis humani. **I**tem sup illud Heb. ij. Nūsqz angelos apprehendit. glo. Non angelice nature dara est hec dignitas vt ei psona diuina vntret. Si qd hec dignitas dara fuit humane nature. 2 humane nature nihil dicitur est frustra. qd si non peccasset. talis dignitas non remaneret vacua. qd adhuc vntret cum diuina natura. qd liberatio generis humani nō est ratio pcpua. **I**tem ita decebat deū manifestare suā infinitatē 2 pfectionē. 2 liberalitatē si homo stertisset sicut si lapsus esset. qd si ista facit in ope incarnationis. videt qd incarnatio fuisset etiā si homo lapsus nō fuisset. et ita idem quod prius. **I**tem tante difficultatis 2 nobilitatis est vendicare siue acquirere sibi infinitū bonū. sicut factū dicitur. p offēsa que est cōtra bonū infinitū. si qd homo nō poterat satisficere p se de offēsa qua offēdit deū. sic nec p se poterat mereri habere deū. qd sicut oportū fuit siliū dei incarnari hōie cadente vt pro hōie satisficeret. videt qd sic oportū fuit siliū dei incarnari hōie stertente. vt omo cum mereri posset. **I**tem que solimodo ppter occasionē peccati in roduta sunt et iū a deo. nōz neqz aliter sed occasionaliter. qd si incarnatio facta est pncipaliter ppter peccati expiationē. alia ebsit facta est nō pncipaliter in tendē sed qd eadē occasione. si qd in ducens est nobilitatē creaturā occasionaliter esse in roduta. et cū agens pncipaliter intēdat opa nobilissima. videt qd in cōueniens sit dicere incarnationē factā esse ppter hominis reparationē. **I**tem in incarnatione siliū dei hūana natura plurimū exaltata. si qd de incarnatione hoc qd hūmana natura peccauit videt qd homo repperit cōmōcū de malicia. qd si hoc non dece. diuinū retributo. p rē. **I**tem ips est caput ecclesie nō solū fm diuinā naturā sed etiā humanā. sicut ostendit Aug. sup Job. sed si homo nō peccasset. adhuc esset corpus ecclesie. qd vel dei silius incarnat. aut corpus ecclesie remaneret acceptū. qd si illud est impossibile. restat qd de incarnatione si homo nō peccasset. qd idem qd prius. **I**tem si hō lapsus nō fuisset. nihilominus fuisset sacm mrimoniū. si qd sac. mrimoniū in cōiunctione sexū dicit siue signat diuinitatem xpi 2 ecclesie. qd tū ad naturā vntionē ppter inseparabilitatē. vt dicit Eph. v. hoc sacm magmū est. ego autē dico in ebusto 2 in eccia. qd si homo stertisset. aut sacm mrimoniū

moniti falsus esset. aut dei filius incarnaret. si p̄m̄ ē im
 possibile. & restat rē. **¶** Itē q̄m̄plex est mod⁹ educēdi
 hoīem inesse. Lōuēnt enī hoīem educi de viro & mulie
 re. cōuenit educi sine viro & muliere. cōuenit educi sine
 viro & muliere. & de muliere sine viro sed tres illoz mo
 doz fuissent si homo sterisset sicut planus est. q̄ videt q̄
 et quartus fuisset. quo educus est de sola muliere. sed
 hic quartus est in incarnatōe. q̄ si homo sterisset. in car
 nato fuisset. aut si nō. tūc vnus mod⁹ p̄ductōis hoīuz
 deficeret. & sic vniuersum p̄fectū nō eēt. hoc est maximū
 incōueniēs. Dicit enī aug. q̄ vniuersum h̄z tantā p̄fectio
 nem q̄ nemo p̄t in eo imp̄fectū rōnabiliter aliqd̄ inue
 nire. nec rōnabiliter aliqd̄ addere. sicut ip̄e dicit in li.
 de libe. ar. q̄ nihil p̄t intelligēti intelligere qd̄ libet /
 40 fugeret illā supernā arcem. **¶** ad p̄dictoz intelligē
 tiam est notādū. q̄ circa hoc duplex est maḡoz opinio
 Quidā enī dicere volūt q̄ de incarnatōe loq̄ est dupli
 citer. Est enī incarnatio carnis assūptio. De carne autē
 assūptā est loq̄ dupliciter. aut q̄tū ad subam. aut q̄
 tum ad defectū passibilitatis. Si fiat sermo de ip̄a q̄tū
 ad defectū passibilitatis & mortalitatē. dicit q̄ in carna
 tōis p̄cipua rō fuit hūani generis redēptō. Nisi enī hō
 peccasset. & lapsus fuisset. & redimēdus esset. x̄ps carnē
 mortalē nō assūpsisset. Si autē loq̄mur de incarnatōe
 fm̄ q̄ dicit assūptionez hūane nature. loquēdo simpli
 sic dixerūt q̄ p̄cipua rō incarnatōis nō est liberatio ge
 neris hūani. q̄ etiā si hō nō peccasset. x̄ps incarnat⁹ eēt
 41 Sz hui⁹ rō est p̄fectio multiplex surgēs ex dignitate il
 lius optis. Incarnatio enī facit ad p̄fectionez hoīs. & p̄
 p̄ns ad p̄fectionē totius vniuersi. in hoc q̄ cōplet & cō
 p̄lōnē dat hūano generi. fm̄ illud qd̄ respicit naturā
 et fm̄ illud qd̄ respicit gr̄az. et fm̄ illud qd̄ respicit glo
 riam. Scdm̄ illud qd̄ respicit naturā in incarnatōe est
 cōsumatio modoz educēdi hoīem in esse. Est etiā cōsu
 mario in cōparatōe ad p̄fectionē agētis. in hoc q̄ in in
 carnatōe hō q̄ est vltim⁹ coniungit cū suo p̄ncipio vniōe
 qua s̄ deo nulla est maior. facit etiā ad p̄fectionē hoīs
 q̄tū ad illud qd̄ respicit gr̄az. q̄ in incarnatōe assūmit
 x̄ps hūanā naturā. rōne cur⁹ plene h̄z esse caput totius
 ecclesie. cuius corp̄is mēbra vniū habēt rōe ebaritatis
 et gr̄e. & sic cum hoc facit ad p̄fectionē merit. q̄ oīa me
 rita p̄dent & meliorant merito x̄pi. facit etiā ad p̄fecti
 onem glorie in eo q̄ hō in deo suo inuenit pascua. q̄tū
 ad p̄cē corp̄alē. et q̄tū ad p̄cē sp̄ualē. siue ingrediat. siue
 egrediat. qd̄ nō faceret si deus nō esset incarnatus. Cō
 plerus etiā est tot⁹ hūane nature appetit⁹ dum p̄ opus
 incarnatōis nobilissima idoneitas q̄ erat in hūana na
 tura fm̄ quā vnica erat diuine ad actū p̄fectū reducif.
 rōne hui⁹ multiplicis p̄fectōis q̄ surgit ex ope in carna
 tōis. q̄grūū fuit deū incarnari. Et q̄ hoc multiplex p̄se
 ctio nō respicit tm̄ statū nature lapsē. imo respicit etiā
 statū nature institute. ideo si hō lapsus nō fuisset. nihil
 ominis deus incarnatus esset. q̄ ita cōp̄tebat hoīem
 p̄fectū eē. & fm̄ naturā. & fm̄ gr̄am. et fm̄ gloriā. sicut si
 esset in statu lapsō. & q̄dāmō ampl⁹. Et fm̄ istā opinio
 nē & q̄ h̄c opinio nē sequunt̄ p̄cedūt rōes q̄ ad h̄c p̄cē
 adducunt. Rōes v̄o ad oppositū et auctes p̄ h̄ effuūit
 q̄ dicit eas intelligi fm̄ q̄ incarnatio d̄ carnis morta
 lis & passibilis assūptio. Loq̄tur enī scriptura & l̄ra de in
 carnatōe fm̄ cū modū q̄ fuit post lapsū. nō p̄ cū modū
 q̄ fuisset hoīe p̄sistēte in statu inoēctie. Alioz v̄o posu
 ito fuit q̄ p̄cipua rō incarnatōis fuit reparatio gener⁹ hu
 mani. q̄tū multē sunt rōes q̄gruēte huic anncie. Ista
 enī est p̄cipua respectu oīuz. q̄ nisi genus hūanū fuisset

lapsus. verbū dei nō fuisset incarnatū. Et rō huius est
 q̄ incarnatio dei est supercedētis dignitatōis. & ideo cū
 sit ibi quidā excessus. nō fuisset introductū in carnatio
 nis mysteriū. nisi p̄cessisset excessus. opposit⁹ p̄ ip̄m̄ cor
 rigendū & restaurandū. Cū nisi deus ouem suā p̄didisset.
 nō de celo ad terrā de scēdisset. Quis autē hoz modo
 rum melior sit. nouit iste qui pro nobis incarnatus est
 Qd̄ etiā hoz alteri p̄ponendū sit. difficile est videre. p̄
 eo q̄ vterq̄ modus catholicus est. & a vritis catholicis
 sustinet. Vterq̄ etiā modus excitat animā ad deuotio
 nem fm̄ diuersas cōsideratōes. Videt autem primus
 modus magis cōsonare iudicio rōnis. secundus tamen
 sicut apparet plus cōsonat pietati fidei. Primo. q̄ au
 toritatibus sanctorū et sacre scripture magis cōcordat.
 nam tam nouū q̄ verus sacre scripture magis cōcordat.
 loquunt̄. generis humani. liberationē rationē reddūt
 quod parerit singula discurredo. Sancti etiam hoc du
 cunt sicut parz in autoritatibus supra positis. Et ideo
 si diuina eloquia. nobilissima & p̄cipua incarnatōis
 rationem assignant generis humani liberationē. nihil
 etiā a nobis dicendū est. prater ea que nobis ex sacris
 eloquijs clarent. ideo magis videtur pietati fidei con
 sonum. q̄ p̄cipua incarnatōis ratio sit liberatio ge
 neris humani q̄ aliter sentire. Et h̄ apte dicit Aug.
 lib. de verbis apostoli in sermone. lxx. tractans illud.
 Luce. xix. Venit enim filius hominis saluū facere qd̄
 perierat. Si homo non perisset. filius hominis nō ve
 nisset. Et expressius idem tractans illud. j. Thimo. j.
 Venit in hūc mundū p̄cōres saluū facere. Nulla cau
 sa veniendi fuit christo nisi peccata. sal. facere. Et idē
 plura dicit ad hoc p̄mentia. Et in illa oratōe que mē
 pit. A cella aromatica. que dicitur esse Aug. h̄o q̄m̄
 habet expressius. Ad hoc etiam p̄cordant verba Berni
 et glo. super dictū locum epl̄e ad Thimo. Seco vero
 p̄dictus modus magis cōcordat pietati fidei. q̄ dum
 magis honorificat q̄ p̄cedens. Nam p̄cedens dicit q̄
 deū cōgruēbat incarnari ad p̄fectionē vniuersitatis. &
 ideo quodāmodo deum intra p̄fectionē vniuersi. cō
 cludit. et quandā necessitatē incarnatōis ponit cum
 dicit. opera eius aliter ad p̄fectionē non p̄duci. Hic
 autē modus dicēdi cum dicit q̄ incarnatōis mysteriū
 est super omnē p̄fectionē. ponit christū esse supra omnē
 p̄fectionē vniuersitatis. siue q̄tū ad naturā. siue q̄tū
 ad gratiā. siue q̄tū ad gloriā. Et hoc recte facit. q̄ si
 cur dicit p̄ lib. xj. prime p̄bie. deus supra omnē vni
 uersū ordinē ponēdus est. sicut non dicit esse dur de ce
 ercitu sed supra exercitū. Tertio modus iste dicēdi in
 carnatōis mysteriū magis cōmēdat dum dicit hoc my
 sterium tm̄ esse qd̄ non debuit fieri nisi ex maxima cau
 sa. v̄pote p̄pter placandā diuinā iram et restaurandā
 omnia. siue que in celis sunt. siue que in terra. Et ideo
 dicunt q̄ tantū mysterium non fuisset introductū nisi
 p̄cessisset lapsus nobilissime creature et offensio ma
 iestatis diuine. Quarto etiam fidelē affectū magis in
 flammāt. Plus enim excitat deuotionem anime su
 delis q̄ deus sit incarnatus ad delēda scelera sua q̄ p̄
 p̄ter cōsumanda opera sua. Qm̄ ergo hic modus dicē
 di & si non videt esse ita subtilis sicut p̄cedēs. plus ta
 men cōsonat pietati fidei. in hoc q̄ auctoritatib⁹ sc̄oz
 magis cōcordat & deū magis honorificat. etiā in carna
 tionis mysteriū magis cōmēdat & affectū nostrū ardē
 tius inflāmat. ideo cōcedendū est v̄ p̄dicte autoritates
 & rōnes ordinē q̄ p̄cipua rō incarnatōis fuit redē
 ptio generis humani. q̄tū multē alie rōnes congruē

42 sic huius rōni sunt annexa. Ad illud quod dicitur oppo-
 nitur in contrariū q̄ hominē totum assumpsit vt totum
 beatificaret. dōm q̄ ista nō est ratio p̄cipua sed annexa
 p̄cipua. pro eo q̄ si deus nunq̄ incarnat⁹ esset. homo
 gloriōsitate corporis sui. 2 visione dei p̄fecte 2 totali-
 ter esset beatus. Cuius em̄ xpi corp⁹ aspectus nō ad es-
 sentialem cōplētōnē beatitudinis. s; ad quoddā acci-
 dentale gaudium. 2 hoc patet q̄ aliq̄ sensus beatifican-
 tur vt visus. 2 tñm obiecta sibi cōrespōdentia. vt tact⁹
 gustus. P̄terea aspectus xpi nō erit min⁹ beatus con-
 uersus ad alta corpora videnda. q̄ aspectus alioz con-
 uersus ad videndum corp⁹ ipsius. Gloria em̄ sensuū ceteri-
 orum erit per redundantiam delectationis venientis
 a parte superiori ex visione dei. cuius visio adeo refi-
 cit cum p̄fecte apparet vt nihil ultra sit necessarius ani-
 me ad eius beatitudinē. quoniam omne aliud bonū 2 pul-
 crum ad illud comparatum quasi nihil est. nec intendere
 potest essentiale gaudium. vnde multū derogare videt⁹
 immo bono qui dicit ip̄m nō sufficere absq̄ bono cau-
 sario sibi adiuncto ad hominē p̄fecte beatificandū. nisi hoc
 dicit venire p̄pter imperfectionē sensus q̄ ad ip̄m nō po-
 test peruenire q̄ nō habet obiecta sua sicut visus. 2 tñ p̄-
 fecte beatificari sunt. siue rōe aspectus xpi. q̄ ad alias san-
 ctos aspectus. Siue rōe p̄fectōis beatitudinis. q̄ nō fac-
 torem aliqd̄ extrinsecus se mendicare. Siue etiā q̄ op-
 positū nō possit intelligi. q̄ gloriōsus homo possit a xpi
 p̄sentia absentari absq̄ glorie sue detrimēto. Ad illud
 43 qd̄ opponit q̄ in humana natura data est cōgruitas vt
 idoneitas ad incarnationē. dōm q̄ illa idoneitas attē-
 ditur ex p̄re reparabilitatis hoīs p̄ncipaliter. q̄uis rōne
 dignitatis 2 aliaz conditionū aliquo mō attendit. 2 iō
 sicut hō nō fuisset repa- si nō cecidisset q̄uis esset repa-
 bilis. sic diuinitati nō eēt vni⁹ q̄uis eēt vniuersalis. Nō
 tñ frustra illa potentia fuisset q̄ multe sunt potentie et
 idoneitates q̄ ad actum nō p̄ducunt. nec tñ frustra sunt
 44 q̄ nobilitat⁹ dignitatē nature attestant. Nec dicit po-
 tentia frustra si nō reducit ad actum. s; tunc frustra est
 dum ad actū nō reducit 2 tñ ad actū erigit eaz reduci tē
 45 pus 2 locus. Ad illud quod opponit q̄ nō decet dei
 sapientiam. prudentiā 2 potentiam in statu innocētie n̄ an-
 seltari. dōm q̄ satis se manifestabat sufficēter p̄ opus
 creationis. 2 distinctōis. 2 ornat⁹. 2 iō si illa p̄stulissent
 eaz valde bona fuissent nō oportuisset nouū modū agē-
 di supaddere ad manifestatōes. quē admodū opa mira-
 culosa facta sunt post hoīs lapsum q̄ nō oportuit fieri
 ante. quia dei potentia. sapia. 2 bonitas nota eēt 2 satis
 in suis effectibus reluceret. Nunc autē congruū est 2 de-
 cens deū multa opa facere miraculose ad manifestatōes
 sue potentie p̄ confirmatōe fidei nostre. sic etiā in p̄posito
 intelligendū est sicut dicit sancti. Quia q̄ hō p̄ pecca-
 tum interit lumē obscuratū habebat. 2 p̄terius fuerat
 ad sensibilia 2 illa amabat. ideo deū inuisibilib. fact⁹ est
 visibilib in carne. vt p̄ visibilia reducere. ad inuisibilia
 cogitanda 2 amanda. Et h̄ est quod dicit greg. in q̄daz
 p̄latione. vt dum visibilib deū cognoscim⁹. p̄ hunc in-
 46 uisibilib a. rap. Ad illud qd̄ opponit q̄ ita difficil-
 le est p̄mereri vitā eternā sicut satisfacere p̄ offensa. dō.
 q̄ falsum est. q̄ ad meritū vite eterne sufficit cōplacē-
 tia ex p̄re inberentis. Ad hanc autē complacētā sufficit
 gratia diuina. Et quia diuinā gratiā poterat hō habere
 p̄missionē sp̄s sancti 2 filij in mente absq̄ filij missio-
 ne in carnem. hinc est q̄ ad perfectionē meritū vite eter-
 ne non oportuit incarnationem in te venire. Ad sa-
 tisfaciendum autem non solum requiritur q̄ satisfact-

ens placeat. sed q̄ damnum recompensare valeat. 2 ho-
 nozem deo sublatum restituat. sicut melius videtur in-
 fra. 2 ideo non fuit tanta necessitas incarnationis pro-
 pter necessitatem merendi. sicut propter necessitate sa-
 tisfaciendi. Et q̄ illud sit verum planū est angelis. q̄
 natura non est vni⁹ verbo. 2 tamen meruerūt vitam
 eternam. P̄terea esto q̄ tante difficultatis sit. non ta-
 mē oportet q̄ propter hoc necessaria sit incarnatio. p̄
 eo q̄ sp̄s sanctus ipse qui per charitatem mouet anti-
 mam. dignam eam facit gloria sempiterna. vñ neutrum
 fit sine missione alicuius persone. sed ad satisfaciendū
 necessaria est missio in carnem. quia sicut infra patebit
 congruentissimus modus fuit satisfaciendi per mortē
 2 passionem. sicut congruentissimus modus est ad merē-
 dum per charitatem 2 dilectionem. Ad illud quod
 47 opponitur q̄ anima xpi educi debuit p̄ncipali intentō-
 ne. Dicendū q̄ d̄ q̄ ab eterno p̄fecit lapsum huma-
 ni generis. ideo fecit quia se recuperaturum p̄gnouit.
 2 ideo p̄ncipaliter in intentōne fuit reparatio lapsi.
 q̄ conditio eius ad lapsum possibilis. Et propter hoc
 non sequitur q̄ deus non p̄destinauerit christum p̄nci-
 paliter sicut et alios. immo multum p̄ncipaliter. Hoc
 em̄ teneret si deus in conditione generis humani non
 p̄cognouisset eorum lapsum. tunc enim quasi p̄ter
 intentionem subsecutum fuisset. Ad illud quod op-
 48 ponitur q̄ humana natura est exaltata propter incar-
 nationem. Dicendū q̄ absq̄ dubio verum est. sed ex
 hoc nō sequitur q̄ repositauerit. ex malitia 2 modum.
 quia hō non fuit ex sua malitia. sed ex sua benignitate di-
 uina 2 sapientia. Quia em̄ sapientia dei vixit malitiaz
 hinc est q̄ non patitur esse malum aliqd̄ de q̄ non elici-
 ar bonum. 2 etiā malus bonū. aliqd̄ non perfecte ma-
 licia vinceret. Et propterea p̄tra p̄uaricatōnem ade q̄
 totum genus humanum insecit. statim recitūdinē se-
 cūdi ade qui pro toto genere humano possit satisfac-
 re. 2 cuius obedientia multo plus sibi placeret q̄ ino-
 bedientia p̄mi ade potuit displicere. Similiter h̄ fu-
 it ex bonitate diuina. ex qua deus plenus est dilectio-
 ne 2 misericordia. Et ideo diligentibus se quos scitōs
 vocauit fm̄ p̄positum suū. omnia fecit eis cooperari in
 bonum. vnde filium dei incarnari non fecit nostra ma-
 licia sed dei charitas nimia 2 misericordia. fm̄ q̄ dicitū
 est in auctoritate prius posita. Deus autem qui di. ē
 in mise. p. n. rē. Ad illud qd̄ opponitur q̄ xp̄s est
 49 caput ecclesie fm̄ humanam naturam. dōm q̄ duplex
 est caput p̄prietatis. Una que attenditur fm̄ cōfor-
 mitatem ad membra. alta que attenditur fm̄ donozum
 gratuitozum influentiam. Ratione p̄prietatis
 xp̄s caput est inq̄tum homo. Ratione secunde xp̄s
 caput est inq̄tus deus. Et ratione huius p̄ncipaliter re-
 net rationem capitis. 2 ideo esto q̄ incarnat⁹ non esset
 adhuc ecclesia capite non careret. Quia caput vni eēt
 deus. 2 ita ecclesia hominū caput haberet deū sicut ha-
 ber ecclesia angeloz. 2 ideo non sequitur q̄ corpus ec-
 clesie esset accephalum. q̄uis non haberet caput scdm̄
 omnē p̄prietatem quam habet mō. haberet em̄ tunc ca-
 put deū. sicut nunc habet ecclesia angeloz. Ad illud
 50 qd̄ opponit q̄ in monū signat 2 iunctionē naturarū
 dōm q̄ matrimonū duplicem habet significatōnem.
 Signat enim 2 iunctionem dei ad ecclesiam fm̄ chari-
 tate. 2 signat etiam 2 iunctionē fm̄ vniōnem in persone
 vnitatis. 2 vtrāq̄ h̄az significatōnū habet fm̄ statū
 lapsus. aliter autē habuisset si sterit. 2 ideo non esset
 falsum signum. Sicut enim matrimonium nunc est in-

officiū ⁊ remediū. tūc autē solū in officiū. sic matrimoni
 51 um duplex habet signatum. tunc autē vnum. ¶ Ad illud
 quod opponitur q̄ quadruplex est modus p̄ducendi
 ontis hominū. Ddm̄. q̄ ille quartus modus p̄ducendi
 hominem nō est de p̄fectione vniuersi. sed supra p̄fectō
 nem vniuersi. Et ideo Hiero. vocat illū nouū cū ait
 Nouū faciet dñs sup̄ terrā. hoc autē nouū dñs nō fecit
 set nisi aliqua veteratio p̄cessisset. Et ideo nō sequit̄.
 q̄ si homo sterisset q̄ talis modus p̄ducendi hominem
 esset. nec ex hoc sequitur q̄ vniuersum sua p̄fectione ca
 reret. sicut etiā non potest argui imperfectio vniuersi.
 q̄tum ad suscitacionem mortui. quā deus nō fecisset si
 homo p̄stitisset. ¶ Possit etiā dici q̄ de illo modo p̄du
 ctionis non potest argui veritas incarnatōnis. q̄ deus
 possit p̄ducere hominē de muliere absq̄ viro. qui tamē
 non esset deus. hec autē omnia absq̄ p̄iudicō dicta sunt
 non enī volo bonitatem dei coartare. sed nimitatē ca
 ritatis sue erga hominē lapsū commendare. vt affect⁹ no
 stri excitentur ad amandum ip̄m. dū attēdimus nimitē
 dilectionis eius excessum. ⁊c.

¶ **Questio III**

Que trium p̄sonarū fuerit magis ydonea ad incarna
 tionem. Et ostenditur primo q̄ persona patris. Illi⁹
 enī est recreare cuius est creare. sed creatio maxime at
 tribuitur ⁊ conuenit potentie patris. ergo ⁊ recreatio.
 ergo ⁊ partitio videt̄ q̄ incarnatio. ¶ Tertius ē
 filios adoptare cuius est generare. sed incarnatio ordi
 natur ad adoptionē. sicut dicit̄ Gal. iij. ergo videtur.
 q̄ maxime conuenit ei cui cōuenit generare. ergo maxi
 me cōuenit patri incarnari. ¶ Itē. filius totum quod
 habet a patre. ergo magis deet habere patrem
 aliquid quod non habeat filius. q̄ filiu habere qd non
 habeat pater. si ergo incarnatio facit humanā naturā
 haberi a p̄sona que incarnat. videtur q̄ hoc magis cō
 perat p̄sonę patris q̄ p̄sonę filij. ¶ Quā autē magis cōpe
 rat p̄sonę spiritus sancti ostēdit. quia quod maxime ha
 bet rationem gr̄e. maxime p̄perit missioni sp̄s sancti.
 Sed q̄ deus factus ē homo. hec est sūma gr̄a. sicut vult
 aug⁹. iij. de trini. ḡ videt̄ q̄ hec magis debuit ēē in per
 sona sp̄s sancti q̄ in p̄sona filij. ¶ Itē sp̄s amoris fa
 cit nos ⁊ filios dei adoptionis s̄m illud Roma. viij.
 Non accepistis spiritum seruitutis in ti. s̄ sp̄m. ⁊c.
 ergo si incarnatio est vt fiat filij dei adoptiui. vt q̄
 incarnatio maxime debuerit ēē in persona spiritus sancti
 ¶ Itē mitti dicit subauctoritē in missio. ḡ ei magis cō
 uenit mitti in q̄ magis reperit rō subauctoritatis. s̄ s̄bau
 cōritas magis reperit i p̄sona spiritus sancti q̄ filij. ḡ si in
 carnatio est in carnem missio. videt̄ q̄ magis cōueniat
 sp̄s sancto q̄ filio. ¶ Quā autē magis competat filio. videtur
 Magis deet p̄sonam mediam tenere rōnem mediatō
 ris q̄ aliā. sed incarnatio est ordinata ad effectū media
 toris. p̄sona autē media in trinitate est p̄sona verbi. ḡ ⁊c
 ¶ Itē magis deet filiu dei esse filiu q̄ aliā p̄sonam. sed
 p̄ incarnationē ille q̄ incarnatur effectus filius virgīs
 ḡ vt p̄sonā filij incarnari sit magis deens ⁊ cōgruū.
 ¶ Item cōuenientius est filium supplicare patri q̄ ali
 am p̄sonam. sed incarnatio ad hoc ordinat vt sit aliq̄s
 mediator qui p̄ hominibus intercedat ad deum. ḡ. ⁊c.
 R⁹. Ddm̄. q̄ persona verbi ad incarnationem inter ce
 52 teras p̄sonas fuit magis ydonea. sicut loquamur de ip
 sa incarnatione in se. sicut pur ordinata est ad humānē ge
 neris redemptionē. Si enī loquamur de ipsa incarna
 tione in se. magis cōgruum fuit p̄sonam filij incarnari
 ⁊ inq̄tum ē imago. ⁊ inq̄tum est verbū. ⁊ inq̄tum ē si

lius. In q̄tum est imago. quia homo assumptus erat
 ratione dignitas ⁊ imago. ⁊ quia filius est imago pa
 tris. ideo magis conueniens erat filij p̄sonam assu
 re carnem. Rursus. quia filius dei verbum est patris
 sic p̄cedit ab ip̄o vt pater se manifestet per ip̄m. ⁊ idō si
 cur ad intentionis manifestationem verbū intelligibi
 le copularur voci sensibili. sic ad diuinitatis revelatio
 nem verbū patris cōgruū fuit vniri carni. Postremo
 q̄ filius ē semel genitus ab eterno. ⁊ sic cōgruebat cum
 carne assumere vt esset de genere hominū. ⁊ ita bonis
 filiu. ⁊ ideo deebat ip̄m magis incarnari q̄ p̄m ⁊ sp̄i
 ritū sc̄m. Et hoc ē qd dicit aug⁹. in li. de tri. ⁊ m̄ḡ i tra.
 q̄ dei filius nō querit nisi matrem in terris. q̄ ita ba
 bebat p̄m in celis. magis ergo deens fuit filiu incar
 nari q̄ aliā p̄sonā. si loquamur de ipsa incarnatione s̄m
 se. fuit etiam magis congruum si loquamur de ipsa in
 carnatione s̄m compationē ad generis humani redem
 ptionē. ⁊ hoc apparet si cōsideremus hominis lapsū. et
 repandū modū. ⁊ reparatōnis fructū. Si cōsiderem⁹ ho
 minis lapsū. videbimus q̄ lapsus fuit appetendo sal
 sam dei similitudinē ⁊ equalitatē. ⁊ q̄ filio s̄mo attribu
 tur cōgruitas. hinc est q̄ quasi ex ip̄o sumpsit homo lap
 sus occasione. ⁊ ideo inde sumere debuit reparatōnem. Et
 hoc d̄t Bern. explanās illud Ione. P̄op̄ me oia est
 hec tēp̄. rolli. me. ⁊ mit. in ma. Aut certe in hoc q̄ hō
 p̄sumperat dei similitudinē. directe ⁊ filiu peccauit. et
 ideo filio magis cōp̄erebat vindicta ⁊ indulgentia. Et
 hoc ē qd dicit Ansel. in li. cur deus hō. Homo. p̄ quo
 erat moriturus. ⁊ diabolus que erat expugnatur⁹. am
 bo falsā dei similitudinē p̄sumperat. Un̄ special⁹ ad
 uersus filiu peccauerūt. Illi itaq̄ cui specialiter fit in
 turia. cōuenientius attribuitur culpe vindicta ⁊ indul
 gentia. Rursus si cōsideremus modū reparatōis. magis
 p̄perit filio. Reparati enim sumus p̄ mediatoris obe
 dientis ⁊ supplicationem. ⁊ q̄ magis p̄perit filiu sup̄ li
 care patri ⁊ obedire. hinc ē q̄ magis p̄perit p̄sonę fi
 lij incarnari q̄ aliq̄. Un̄ Ansel. in li. cur deus homo.
 Conuenientius sonat filiu supplicare patri q̄ aliā perso
 nam. Postremo si cōsideremus reparatōnis fructum
 vel effectū. magis p̄perbat filio incarnari q̄ incarnatō
 ad hoc ordiatur vt sumus filij dei. si ḡ posterius p̄ illud
 habet reducti qd est prius i cōdē genere. congruum fuit
 vt filij dei efficeremur p̄ eū qd est filius naturalis. Unde
 aug⁹. in. iij. de trini. Ut homo ex deo nasceretur. s̄mo ex
 ip̄is natus ē de⁹. Oportuit enī vt p̄ eū efficeremur filij ad
 optiui qui est filius naturalis. Et sic p̄z p̄ omne modū
 q̄ cōgruentius fuit filiu incarnari q̄ alium. Un̄ cōcedē
 de s̄t rationes q̄ ad hoc inducebantur. ¶ Ad illud qd
 53 opponitur q̄ patri magis cōuenit opus recreationis si
 cut ⁊ creatōis. Ddm̄ q̄ pater sic est actor ⁊ recreationis si
 cut ⁊ creatōis. s̄ sicut per verbum omnia fecit. sic etiā
 per verbum omnia refecit. Sed ex hoc non sequitur. q̄
 pater magis debuerit incarnari. q̄ incarnatio nō resp̄t
 cit personam actoris sed mediatoris. Et q̄ rō mediatō
 ris nō cōuenit patri sed portus filio. hinc ē q̄ nō sequi
 tur q̄ incarnatō magis cōueniat patri q̄ filio. imo po
 54 tius eōuerso. ¶ Ad illud qd opponitur de adoptione.
 Ddm̄ q̄ verū est q̄ adoptio conuenit patri tanq̄ p̄ncipa
 li actori. sed hoc nō oportet facere nisi p̄ filium cur⁹ to
 ta est hereditas. ⁊ p̄ que aliq̄ ad hereditatē dñi admittit.
 Ad illd qd opponit̄ q̄ filio p̄ p̄re de q̄ h̄z. dd. q̄ filio d̄t
 55 aliqd h̄c p̄ natalē ordiem. aliqd p̄ gratiā vniōis. Si
 p̄mo mō intelligat̄. de qd h̄z. h̄z p̄ p̄re. ita q̄ idē qd cū
 lio a p̄re. est in p̄re seip̄o in essentialib⁹ loquēdo. Si

ost loquamur de eo quod habet per gratiam unione. sic habet a patre tanquam a principio effectivo. non tanquam generante. quia secundum illud filius est minor patre. et quod magis deest filium secundum humanam naturam esse minor rem patre. hinc est quod isto modo magis competit filius habere aliquid quod non habeat pater quam e converso.

56 **Ad illud quod opponitur quod magis convenit spiritus sancti. quia hic est summa gratia. Dominus quod per illam rationem non concluditur quod incarnatio debeat fieri in persona spiritus sancti. sed quod opus in incarnatione debeat attribui spiritus sancti. hoc melius videtur infra. Et similiter respondendum est ad hoc quod sequitur de adoptione. **Ad illud quod opponitur de missione. Dominus quod missio in carnes fuit ad redimendum a servitute. et quod oportet prius hominem liberari a servitute quam adoptari in filium. hinc est quod missio in carnes in persona competit ab eodem primo oportebat mitti. et quod persona filii habet mitti solum a patre. persona spiritus sancti habet mitti ab utroque. hinc est quod primo debebat filium mitti in carne. ut redemptione facta idem ipse esset pater mitteret spiritum sanctum in mentem. Et hoc est quod dicit apostolus ad Gal. iij. Et venit plenitudo temporis. et misit filium suum. et post. ut adoptionem filiorum dei. Postquam autem esset filius dei. et in corde via. propterea non sequitur quod si maior ratio subauctoritatis est in filio quam in patre debuit in carne mitti. imo potest in ferri contra rationem. Pater enim quia nullo est. non debuit mitti. Et hoc est quod dicit Augustinus de trinitate. Conventus non erat ut pater ab alio mitteret. quia ab alio non erat. Conventus autem fuit ut primo filius mitteret. quia a solo patre est. Deinde spiritus sanctus est a patre et filio. primo filius venit ut homines liberaretur. deinde spiritus sanctus ut homines beatificarentur.****

Questio III h

Duo tunc fuerit magis congruum filium dei incarnari. Et videtur quod in primo: primo tempore. primo per illud quod dicitur genesis secundo. Et summavit deus sexto die opus suum. sed summavit opus maxime competit in opere incarnationis. sicut superius tactum est. et videtur quod incarnari debuit in aliquo illorum sex dierum. **Item magnitudo amoris non tantum facit dona multiplicari sed accelerari. sed deus propter nimiam charitatem suam misit filium suum in carnem. per quod congruum fuerit filium dei incarnari statim cum homo indiguit. sed homo statim indiguit cum lapsus fuit. ergo etc.** **Item si charitas ab initio temporis venisset. multa ad viam veritatis venissent. sicut dicitur Mat. xj. Olim si in iherosolima et sydo. etc. Sed ad divinam benignitatis magnitudinem spectat quod velit omnes salvos fieri. ergo multo magis videtur quod congruum fuerit filium dei incarnari in primo tempore. **Item ergo in periculo mortis succurri debet sine mora. homo cum peccavit. periculoissime egrotavit. si ergo homini egrotanti succurritur per filium incarnationem. videtur quod statim debuerit incarnari. Sed contra. Ecces. viij. Omnia tempora habent. et hoc ipsum dicitur Ecces. xxxix. Omnia tempora suo operabuntur. ergo si nullum tempus est adeo congruum beneficio plenissimo sicut tempus plenitudinis. videtur quod filius dei debuerit tunc incarnari quando venit plenitudo temporis. ergo non in primo tempore. **Item de omni in omnibus opibus suis maxime servavit ordinem. et sicut est ordo et gradus in pueru etatis. sic est ordo et gradus in pueru mundi. sicut magis homo dispositus est ad sapientiam in etate pueri quam in etate iu. et in antiquis est sapientia. et in multo tempore prudentia. videtur quod maior sit congruitas quam divina sapientia incarnare et de celis mitteret missionem perfectam in plenitudine temporis quam in principio. **Item opus incarnationis et redemptionis magis se habet cum opere glorificationis********

onis quam cum opere prime redemptionis. sed opus glorificationis habet in fine temporis. opus redemptionis habet in principio. et videtur quod opus incarnationis magis debuerit profici a principio ad finem temporis quam in initio. **Item beneficium incarnationis nullum est utile nisi si quod illud recognoscatur. pro illo est gratia. sed dilatio beneficij facit ad cognitionem et acceptationem. et videtur quod dei filius non debuerit statim a principio tempore incarnari. sed per longam etatem in quibus posset expectari et desiderari. **Item dominus quod rationes ostendunt. et ipsa divina operatio comprobatur. magis congruum fuit filium dei incarnari quam in fine temporis quam in principio. **Item potest autem haberi quadruplex ratio assignari quare tardius incarnari distulerit. Prima est propter peccatum hominis puniendum. In hoc enim manifestatur divine ultionis severitas quam tantos clamores et luctus hominum tanto tempore sustinuit. et tunc vellet descendere. et ipse ad quem posterrare sua tanto tempore expectavit in limbo egulans a paradiso. et propter manifestationem divine iusticie quam nihil in multum dimittit. Secunda ratio fuit propter morbum melius curandum. morbus enim spiritualis non curatur debite nisi in summo tempore cum cognoscatur et procuratur et gratia existat. Plus enim homo egrotat per ingratitudinem procuratur quam culpe commissione. et ideo debuit deus beneficium incarnationis differre. ut homo quincere de impotentia et ignorantia antequam incarnaretur. et in lege indita. et in lege scripta. ut sic dicitur suggeret ad divinam gratiam et fugiens curaret efficaciter. Tertia ratio est propter ordinem universi servandum. quia cum hoc erat plenitudo. et maxime beneficium differri debuit usque ad plenitudinem dierum. Et propter hoc dicit apostolus ad Gal. iij. At ubi venit plenitudo temporis. Quarta ratio fuit propter incarnationis beneficium amplius commendandum. quod cum amplius differret et durius desideratur. preciosius reputatur. et ideo beneficium incarnationis quod est inter dei beneficia preciosissimum. plus debuit esse desideratum et expectatum quam exhibitum. Et propterea magis congruum fuit filium dei incarnari in fine temporis. Et procedit sunt rationes que probant. **Ad illud vero quod opponitur primo in contrarium de summatione divinorum operum. dominus quod in opere incarnationis non attendit summationem quod eadem sit de opere primo universi. sed summatio omnium summationem supercedens. et ideo non spectat ad opera sex dierum in quibus uniuersum creatum est et fabricatum. quod ad ea que spectant ad complementum primatum. **Ad illud quod opponitur quod magnitudo amoris facit beneficia accelerari. dominus quod verum est quando acceleratio domini predestinat et que amat. sed quando dilatio magis predestinat quam acceleratio. tunc amor potest facit differre et accelerare. Propterea amor divinus non operatur secundum imperium. sed secundum dispositionem et regulam sapientie. et ideo dona non accelerat. nisi servato debito et congruo ordine. Et propter hoc quod ordinis congruitas exigebat. ideo amoris in carnis non faciebat accelerationem. **Ad illud quod obijcit quod multi saluari essent si deus venisset citius. dominus quod deus bonum communit et proponit bono puero. et bono iortus uniuersitatis proponit bono persone singularis. et ideo cum ordinis exigentia requireret. ut deus in fine temporis incarnaretur. usque ad sextam etatem fuit dilatum. Neque propter utilitatem aliquam personarum existentium in postea etatibus accelerari debuit divinum beneficium. Placuit enim uniuersitatis pro ditione in aliis servare severitatem iusticie. in aliis manifestare benignitatem misericordie. **Ad illud quod opponitur de egresso quod statim debet succurri. dominus quod nunquam defuit divinus succursus. Nam ipsa expectatio et fides futuri adventus erat eis in remedium salutare et sustentatione quod venit ille qui summum arce. unde omni tempore fuerunt aliqua sacramenta que attulerunt egressi remedium salutare. et alia et alia in diversis fuerunt temporibus in structura. sicut etiam am. iij. li. christus habet manifestatum.**************

58

59

60

61

Distinctio .ij. de incarnatōe p̄sone sue de v̄nōne naturarū in xp̄o ex p̄te nature assumpte.

Et quia in homine tota humana natura vitio corrupta erat. Sup̄ra egit m̄gr de incarnatōe ex parte persone assumptis. in hac parte agit de eadē ex p̄te nature assumpte. Dicitur autē p̄ ista tres p̄tes. In quarū prima dēterminat veritatem. In se-

condita cōfutat errores. ibi. Non sunt ḡ audī. 2°. In tercia remouet quādā dubitatōne. ibi. Si autē querit v̄rē verbū carnem. 2°. Prima pars diuidit̄ in duas p̄tes. In prima p̄te dēterminat magister de natura assumpta. q̄rū ad p̄tū suarū integritatē. In secūda q̄rū ad ordīes ibi. Assumpsit ergo dei filius carnē et animā. Subd̄v uisiones autē p̄tū manifeste sūt in littera. 2°.

DI-II.

Et quia in ho mine to ra hūa

na natura vitio corrupta erat. totā as sumpsit. id ē aīam et carnē. vt totā cura

ret et sanctificaret. 2° autē hūane nature sue hu manitatis vocabulo aīa et caro intelligi debeant

Hiero.

ap̄te docet Hiero. in expositōe catholice fidei di cēns. Sic p̄stentur in xp̄o vnā filij eē p̄sonā. vt di camus duas p̄fectas et integras eē subas. i. deita tis et humanitatis. q̄ ex aīa p̄tinet et corpe. Ecce

ap̄te oñdit humanitatis noīe aīam et corp̄ intelli gi. q̄ duo assumpsisse dei filiū intelligit. vbi hoīem

errore q̄rū dā tangit q̄ hūanitas et male ac cipunt.

ilue humanitatē. vel humanā naturā accepisse legitur. Errant ḡ qui noīe humanitatē nō substā

tiā sed p̄prietatē quādā a q̄ hō noīat significā ri p̄tendūt. vbi cūq̄ hūanitas xp̄i memorat. ait

em̄ Job. dāsi. Sciendū q̄d est q̄ deitatis et hu manitatis nomē subarū. s. naturarū ē rep̄tatiū

Ita natura em̄ nō sic accipit̄ in xp̄o. vt cū d̄r vna na tura eē oīm hoīm. q̄d euīdēter idē Job. oñdit dif

ferentē rōnē dicit assignās cū natura humana in xp̄o noīat. et cū vna d̄r natura oīm hoīm. ait enī

Lū vna naturā hoīm dicim̄. sciendū est q̄ nō cō siderātes ad aīe et corp̄is rōem h̄ dicim̄. Impos

sibile em̄ est h̄ vnius nature dicere d̄m̄ corp̄ et ani mā adinuicē cōparā. S̄z q̄z plurime p̄sone hoīm

sunt. oēs autē eandē suscipiūt rōnē nature. offies em̄ ex aīa et corpe cōpositi sunt. et oēs naturas aīe

p̄ticipant. et subam corp̄is possident. cōem̄ specie plurimarū et differētū p̄sonarū vna naturā dici

mus vniuscuiusq̄. s. p̄sone duas naturas habentis. et in duabus p̄fecte naturis. anime. s. et corpo

ris existentis. In d̄no autē iesu xp̄o nō est cōmunē specie accipere. neq̄ em̄ fact̄ est. nec est. nec ali

quādo fiet altus. S̄z xp̄s ex deitate et humanita te eī. i. deitateq̄ et humanitate deus fact̄ est idē

hō p̄fect̄. Tota ḡ hoīs nām. i. aīam et carnē. et ho rū p̄p̄tates siue accidētia assumpsit de^o. nō car

ne iue aīa nec aīam sine rōne. vt heretici volue rūt. s̄z et carnē et aīaz cū sensib^o suis. Cū Job. da

ait. 2°. Dīa q̄ in nā n̄sa plantauit de^o verbū assumpsit. s̄z corp̄ et aīam intellectuālē. et thōzū idio mata. Totus em̄ totū assūpsit me. vt toti mihi salutem gr̄atiffi cet. Q̄d em̄ in assumptibile est.

cunda cōfutat errores. ibi. Non sunt ḡ audī. 2°. In ter cia remouet quādā dubitatōne. ibi. Si autē querit v̄rē verbū carnem. 2°. Prima pars diuidit̄ in duas p̄tes. In prima p̄te dēterminat magister de natura assumpta. q̄rū ad p̄tū suarū integritatē. In secūda q̄rū ad ordīes ibi. Assumpsit ergo dei filius carnē et animā. Subd̄v uisiones autē p̄tū manifeste sūt in littera. 2°.

incurabile est.

De natura assumpta q̄tum ad ordinē. Vel de vnōne vbi et carnis mediāte aīa.

Assumpsit ḡ dei fili^o carnē et aīam. s̄z carnē mediāte aīa. vni tū est carni p̄ mediū intellectū

verbū dei. Tante em̄ subtilita tis atq̄ simplicitatis ē diuīa es

sentia. vt corpon de limo terre formato vniri nō cōgruerit. ni si mediante rōnali eēntia. Illa

autē vnio inexplīcabilis ē adeo vt etiā iohānes ab vtero sancti ficatus se nō esse dignū fateat

soluere corrigiā calciamētū ihu qz illi^o vnōis modū intelligare alijsq̄ explicare si erat sufficiēs

Confutat errores hereticorum.

Nō sunt ḡ audīedi q̄ nō v̄z hoīem filiū dei suscepisse dicit̄ neq̄ natū de femīa. s̄ falsaz car

nē et imaginē corp̄is simulataz oñdīse vidēt̄. In quē errore p̄p̄tūt. qz timēt qd fieri si pos

sūt. s. ne hūana carne veritas et suba dī inq̄net. et tū p̄dicat̄ illū

visibilē solez radios suos p̄ oēs feces spargere et eos mūdōs et

sineros fuare. **S**i ḡ visibilia b mūda visibilib^o imūdis p̄tingi

p̄t̄ et nō coinq̄nari. q̄to magis incōmūrabilis et inuisibilis ve

ritas p̄ spiritum animā. et panī mam corpus suscipiens totum

homīnē sine sui cōmutatōne assumpsit. et ab omnibus infir

mitatibus liberauit. Ecce hic dicit dei sapientiam per spiritū

assumpsisse animam. et per ani mam corpus. Spiritus em̄ san

ctus ps aīe sup̄ior et maiori sili tudine dō. p̄p̄nq̄t q̄ anīa. s. īp̄a

eadē fm̄ inferiorē p̄tē et aīa ma gis q̄ corp̄. Et nō nō incōgrue anima dicit̄ assumpta p̄ sp̄m̄ et corpus per animam.

re qd falsuz ē q̄ moral fuit. Itē i nafa nra plāra ut vt vsq̄ sc̄rū. s. femininū ma sculinū. ḡ v̄rū. q̄ assūpsit. qd si m̄it̄ fallū ē. 2° d̄. ē q̄ qdā plā taut̄ d̄s i nafa nra. q̄ respiciūt ip̄. cōstruōz q̄ dā q̄ respiciunt statū et accidētia Job. lē d̄s p̄tione. Lū ḡ d̄s oīa as sumpsit q̄ plāra ut. oīa d̄i vbi q̄ sūr d̄ ip̄. cōstru tione cū ḡ ip̄ ar gūit. 2° d̄ de imo talitate et sc̄r̄ di siunctōe. n̄ istat fm̄ h̄tate. sed p̄ p̄ter p̄dici cō n. vnōne para logizari v̄l sop̄ h̄tē. 2° b̄ p̄tēnt illa duo obiecta. **E**rgo v̄z visibilia mūda 2°. Lōra. Rō illa quā affiḡt̄ hereticos n̄ vidē valere. Quāto enim radū solis non inquitent̄ tur et seditate il lumabitis. anī ma ramen q̄ sp̄ ritualiter est in fictur et cōmutōe carnis p̄x terea filius d̄i ē passibilis. p̄p̄ter assumptōne carnis. Ḡit̄ fa ctus ē carnalis s̄ sp̄s sedat et inficitur q̄n̄ car nalis efficitur. ergo videtur q̄ hereticus verus dixit in hoc q̄ d̄ cēbat d̄tates et sui foceratoz euz carne maculari.

R. ddm q exemplū illud bonū est cōtra hereticos r rō est bona r efficac. Radius enī a rebus sedis nō inqna tur. ppter hoc q: nō cōicat in materia transūpibili. nec etiā ab ea dependet. si q̄ veritas multo magis a rebo se dis distat r est indepēdens. necessario sequit q̄ multo minus est contra minabilis. Nec valz illud de aīa ppter hoc q: aīa et si sit spūalis. habet tñ a corpe depēdentiā r in elinationē. Ad illō vō qd̄ oppo/ nit q̄ filius dei passibilis factus est. ddm q̄ illud verū est. ppter cōt carionē idioma/ ruz. nō q̄ patiat fm̄ diuinā natu rā. s; fm̄ naturā assūptā r sit p̄ r cedi q̄ sit carnal' fm̄ q̄ moīa: nām sed nō fm̄ q̄ nō minat viciuz qd̄ suscipit carnis passibilitatē nō viciōsitatē. Luz q̄ obi q̄ spūs in/ ficit cum carna/ lis efficit. dds q̄ nō valet. q: obij/

Remouet dubitationē vtrū verbū simul assumpsit carnē et animā vel an caro prius est cōcepta q̄ assumpta.

Si autē querit. vtrū verbū carnē simul r animā assumpserit. an prius animā q̄ carnē. vtrū carnē q̄ animā. Et vtrū caro il la p̄us fuerit in vtero virginis p̄cepta r postea assumpta. Cle rissimē r absq; vlla ambiguitate dicit. q: ex quo deus hoīem assumpsit totū assumpsit simul q̄ sibi vniuit animā r carnem. Nec caro prius fuit cōcepta r postmodū assumpta. sed in cōceptōe assūpta. r in assumptōe cōcepta. Cū Aug. in libro de si de ad petrū. Firmissimē tene r nullatenus dubites. nō carnē xpi sine diuinitate p̄ceptā i vte ro virginis priusq; suscipere f a

Nec caro fuit rē cōtra vtrū hoc falsū q: qd̄ nō ē nō pōt assumi s; caro que nōdum cōcepta est. nōdum est. q̄ nō est assumptibil'. ergo necesse est q̄ caro prius cōcepta q̄ assumpta. Itē nō est assumptio nisi carnis iam organizate. sed ante orga nizationē p̄cedit formatio. formatio nē p̄cedit cōsolidatio. cōsolidationē cōceptio. q̄ a pmo ante assumptionē est cōceptio. R. ddm q̄ est loqui de cōceptōe q̄ tuz ad ordinē ipis r q̄ tuz ad ordinē nature. Si loquamur q̄ tuz ad ordinē nature. sic p̄ior est cōceptio q̄ assumptio s; cur ille rōnca ostendit. Si autē q̄ tuz ad ordinē ipis. sic nō deest nec oportet ipam esse anteq; oportet. q: vtrū q̄ fuit p̄ virtutē infinitā. que subito potuit facere vt de cur. q: mulier nō carnis fructū. sed vtrū debuit circū/ dare in angelica annūciatōe. Illud autē melius patebit in sequēt di. vbi mgt̄ indit istam qdēm.

Angelo annūciatōe. Contra Incarnatio excellētius opus est q̄ grē infusio. sed grē infusio nō sit p̄ angelicā annūciationē. q̄ nec incarnatio. Item deus viciōior erat brē virginis cordi fm̄ gratiā q̄ angelice menti. Un̄ Bern. Virgo credit exaltata super omnes ordines angeloz ergo potius debuit transire illuminatio p̄ beatā virgī nem ad angelū q̄ ecōuerso. Est q̄ qd̄ quare cōceptionē filiū dei p̄cessit angelica annūciatio. Quēritiā de q̄ or dine angelus ille fuerit. Non enī videt fuisse de supio ribus angelis. q: dicit Dion. q̄ qui p̄eminēt. vsum ex terioris officij nō habēt. Nec de inferiorib; qm̄ illi my steriū incarnatiōis ignorāt. r p̄ ecclesiā didicerūt. Un̄ querit Esa. lxij. Quis est iste q̄ venit de domo. sicut ex ponit Greg. R. ddm q̄ incarnatiōe debuit p̄cedre an

gelica annūciatio. sicut hoīs p̄uaricationē p̄cessit dia/ bolica tentatio. vt sic ordo reparatōis cor respōdeat oi dini p̄uaricatiōis. Un̄ sicut diabolus tentauit mulierē vt eam p̄raberet ad dubitationē. r p̄ dubitatioē p̄raberet ad cōsensum r ad lapsus. Sic angel' nūciat vtrū

gini vt nūciat do excitaret ad fides. r p̄ fidē ad cōsensum r p̄ cō/ sensus ad cōcipi endū dei filius p̄ spiritū sanctū. Alia etiā rō or/ dinis fuit ibi. q: brā virgo erat in statu viatricis. sed angel' in sta tu cōprehēsois. et ideo volūtarē dñi clarus p̄ il/ lo tēpe agnosce bat. r deuz vide/ bar angel' facie ad facie. brā vtrū go per speculū r enigma Rursus angelus erat dī seru' et minister et brā virgo ele/ crar p̄lecta sue/ rary estz dei mī q: q̄ congruū est nesciente erudi/ rep nūciū intel/ ligentē r cognoscētē volūtarē dei. Congruū est etiā mī nistrū famulari dñe sue. hunc est q̄ decēs r congruū fuit mysteriū incarnatiōis p̄ angelū virgini nūciare. Tertio etiā rō congruē pōt assignari. q: incarnatio r humani ceneris redēptio. nō tm̄ faciebat ad repationē lapsus hūani. verū etiā ad repationē ruine angelice. r iō ange li beati nō debuerūt excludi. Un̄ sicut sexus muliebrius nō excludit a cognitiōe mysterij incarnatiōis r etiā refur rectōis. sic etiā nec angelic' nūcius. imo vt p̄z. dō ange lo mediāte nūciat mulierī incarnatiōe. s. brē r gini. et resurrectionē magdalene. r sic p̄z q̄ decēs fuit ante in/ carnationē p̄cedere angelicā nūciationē. ppter triplicē ordinē. vtz reparatōis gener' hūani. ministerij angelici et lapsus āgelici restaurādi ordinē. Dd̄ dr̄ de grā q̄ nō sit p̄ angelicū mysteriū. est ddm q̄ grā infundit p̄ mi steriū humanū r p̄ verbū humanū. s; incarnatio q̄ ē p̄ nūciū totū qualificatiōis n̄ p̄ hoīez debuit nūciari s; pot' p̄ angelū. Ad illud qd̄ opponit. q̄ p̄ inq̄: erat r̄go maria deo q̄ angel'. Ddm q̄ verū est q̄ tuz ad grām ele ctiōis. s; nō q̄ tuz ad grām cōphēsiōis. Ad illud qd̄ op 7 ponit de q̄ ordine fuit. ddm q̄ pbabit credit q̄ fuit de ordie archāgeloz. sic canit ecclesia. Un̄ si dicat gabriel fuisse sūm' inf̄ angelos. h̄ nō intelligit de angelo fm̄ q̄ est nomē nature. s; fm̄ q̄ ē nomē nūciū. r fm̄ q̄ ad nūciā da exteriora p̄gredit. r hoc nihil īpedit qn̄ gabriel scire poterit mysteriū incarnatiōis. r alij angeli poterāt īgra re. Vel posset dici q̄ inferiores angeli scuerūt mysteriū incarnatiōis. s; q̄ rebāt. p̄ funda diuini p̄silij. r h̄ melius cōgūerūt post filiū exaltatōz r s; itat' p̄dicatōz q̄ ob expli cita r manifestata est multisomnis dei sapia.

H intelligentia huius partis incidit quodones circa tria. Et querit. Primo de natura assumpta quod tum ad unionem congruitate. Secundo vero querit quod tum ad partium integritate. Tertio vero queritur quod tum ad dispositionis siue medij necessitate. Circa primum querit tria. Primo querit vtrum maior sit congruitas ad unionem in rationali natura quam in toto vniuerso. Secundo querit vtrum maior sit congruitas ad unionem in humana natura quam in angelo. Tertio querit vtrum maior sit congruitas ad unionem in tota specie quam in vno individuo.

Questio. I
Atrū maior sit congruitas in rationali creatura quam in toto vniuerso. an e contrario. Et quod maior sit congruitas in rationali natura. videlicet primo quod deus assumpsit solam rationalem naturam. si quod deus se facit quod melius est et magis congruum videlicet quod maior sit congruitas in rationali natura quam in tota machina mundana. Item natura creata assumpta est in vniuersitate persone. et quod magis idoneum est ad vnitatem personalem. magis idoneum est ad assumptionem. Si quod dignitas personalis non est nisi in creatura rationali. videlicet quod illa sola magis congrua sit vniuersi. Item gratia unionis maior est quam sit gratia fructus vel beatitudinis. Si sola natura rationalis est disposita ad fructum. si sola videlicet quod habeat congruentiam ad unionem. Item totum vniuersum factum est propter creaturam rationalem. si rationalis creatura excellentior est omnibus alijs creaturis que sunt de constitutione vniuersi. si ad deum magis accedit. Et quod magis ad deum accedit magis est congruum deo vniuersi. si quod Item vniuersum totum non dicitur factum ad dei imaginem et similitudinem sed sola rationalis creatura. Si imago dicitur similitudinem expressam. si in omni creatura sola rationalis creatura expressius assimilatur deo. Si illud solum est congruum ad unionem cum deo quod habet expressam similitudinem cum eo. si idem quod prius. Aug. ad voluuntiam In rebus mirabilibus tota ratio facti est potentia facientis. si cum incarnatione sit assumptio creature. et sit opus mirabile videlicet quod tota ratio assumptio sit ex parte facientis. ergo non est maior congruitas in rationali creatura quam in alia natura creata. Item infinite distantium non magis appropinquat vniuersi quam alteri. Si omnis creatura distat a natura diuina in infinitum. si non est congruitas in rationali creatura magis quam in alijs. Item incarnatione facit aliquid modo ad complementum totius vniuersi. si magis proficeret vniuersum si deus vniuersi esset totum quam ipsi parti. si videlicet quod magis sit abilis ad unionem vniuersi sitas tota quam rationalis creatura. Item effectus vniuersalis magis assimilatur cause vniuersali quam effectus particularis si vniuersum claudit in se vltimam omnem effectum dei. si magis assimilatur deo quam rationali creatura. Si quod magis assimilatur deo maior est congruentia ad unionem. Item illud est magis vniuersale in cuius assumptione magis manifestatur diuina potentia. sapientia et bonitas. Si vniuersum est homini. Probatio in inanis. magis enim manifestant diuina potentia sapientia et bonitas in dicitur totum vniuersitatis quam aliam eius partem. quod cum liberum eius sit bona. eius vniuersum est non solum bonum. si etiam valde bonum. si magis manifestet in vniuersitatis dicitur. multo magis videlicet quod manifestet in vniuersitatis assumptione. Item deum quod non est tanta vobilitas ad unionem in tota vniuersitate sicut est in eius parte aliquid vniuersi in rationali natura. Et ratio habet defectus vniuersitatis et personalis dignitatis. et similitudinis siue conformitatis que dicitur non reperitur in tota vniuersitate. et propterea non est idonea ad unionem cum persona diuina sicut rationalis creatura. Vniuersum enim habet partium multitudinem differentium numero. genere. et specie. et non est copiet ad unionem cum deo in ipsa sit vniuersitate. Item etiam partes careres vita et ratione et sensu. et id

deficientes ab excellentia. proprietatis personalis. propter hoc non habet idoneitatem ad unionem in vniuersitate persone. Item etiam partes in quibus reperitur solum ratio vestigiū. et idem deficientes a similitudine expressa similitudinis. et propterea ineptas ad tantam excellentiam vniuersitatis. In rationali autem creatura reperitur potentia vniuersitatis. et personalis dignitas. et expressa conformitas. et idem maior est in ea ad assumptionem idoneitas siue congruitas. Et propterea rationes que hoc ostendunt concedere sunt. Ad illud quod opponitur de verbo Augustini quod tota ratio facti est potentia facientis deum quod est ratio causalitatis. et ratio congruitatis causalitatis in efficiendo. congruitatis in suscipiendo. Cuius dicit Augustinus quod ratio facti tota est potentia facientis. intelligit de ratione causalitatis non de ratione congruitatis. Ad illud quod opponitur de infinitate distantium. deum quod sicut habitus est in primo et secundo cum deus quod omnis creatura distat a deo in infinitum. intelligit de distantia per recessum ab equitate. propter hoc non est in nullo creatura creatoris propter eorum non habentem de distantia que attenditur per oppositionem ad vniuersitatem finem ordinis et imitatio. nam rationalis creatura immediate dei ordinatur. et expressissime inter creaturas deus imitatur. et ratione habet assimilatio et vniuersitatem rationem imaginis. et congruitatem respectu diuine vniuersitatis. Ad illud quod opponitur quod in incarnatione facit ad complementum vniuersi. deum quod accidit nisi homini. Item congruitatem facit ad complementum vniuersi in assumptione nobilissime creature quam omnia quod multitudo videlicet reduci ad aliquid vniuersi sicut ad complementum. et status est in vniuersitate magis quam in multitudine. Ad illud quod obicitur magis assimilatur vniuersum totum quam rationalis creatura deus quod assimilari dicitur dupliciter. In se et vel extrinsece. Et extrinsece videlicet quod magis assimilatur mundo archetypo siue deo maior mundus quam minor. siue vniuersitas tota quam rationalis creatura. Qualitative siue intrinsece est e contrario propter magne distantiam aliquid partium eius in quibus relucet diuina bonitas de longinquo. sic in vestigio. Ad illud quod opponitur quod magis manifestatur diuina bonitas. sapientia et potentia si assummeret vniuersum. deum quod falsum est. quod facere vniuersum quod assumeret deus. vel aliquid aliud vniuersi. potest de decere diuina potentia et sapientiam quam comedat. facere autem quod homo sit deus in nullo iudicatur nec potest. nec sapientia. cum homo natus sit effici deiformis. Nec valet illud quod obicitur quod magis manifestant diuina potentia et sapientia in dicitur vniuersitas quam in dicitur aliam siue partem. propter quod deest diuina sapientiam et potentiam non solum potest ad eam creaturas magis nobiles. si etiam minus nobiles. et idem in his que in illis comedat et magis manifestat omnibus sicut aliquid carum se. non sic autem est de assumptione sicut visum est. si quod.

Questio. II
Atrū maior sit congruitas ad unionem in humana natura quam in angelo. an e contrario. Et quod maior sit in angelo. videlicet deus spiritus est. sic dicitur Job. iij. si creatura que plus habet de ratione spirituali. plus vniuersi cum deo quam plus vniuersi in vniuersitate persone. cum si natura angelica sit spiritualis. et humana. videlicet Item natura assumpta eorum que assumpta est. et assimilata est super ceteras creaturas. si quanto creatura est excellentior. tanto est idoneior exaltari. si cum natura angelica iure ceteris anteponeatur. iure quod dicitur Rich. de secundo vniuersi re. ipsa est totum vniuersitatis caput. videlicet quod magis decesserit ipsam vniuersi quam humanam naturam. Item natura angelica passa est ruinam. et in malum culpe. et in malum penitentiam si diuina misericordia descendit misericorditer. et maior est abundantiam misericordie vniuersi in angelica natura quam in humana. Item natura assumpta est principium nunc reparatio. si quod vniuersi quod

repario fiat p ea que fuit destructio. Et angelus fuerit to-
 tius pvaricatoris pncipiū. vñ q angelus debuerit assumi
 ad pcedū misterii redēptōis. et iō maior fuit congruitas
 in natura angelica q̄ hūana. ¶ Sed assūptio est actus
 psonē habētis diffinitionē fm originē cuiusmodi distin-
 ctio est i diuinis psonis. ḡ illa natura in q̄ hz eē distin-
 ctio psonalis fm originē. maiorē hz congruitatē ad vnita-
 tem psonalē q̄ illa q̄ caret hmoi distictōe. s; in boībo ē
 hmoi distictio. in angelus hō nō ḡ. ¶ Itē assūptio cre-
 aturē ad creaturē in vnitate psonē fuit ad hūanitatē cō-
 mēdatōnē. s; maior hūanitatē dignatio apperī assū-
 ptōe hoīs mortalis q̄ spūs immortalis. ḡ vñ q̄ magis cō-
 grūū fuit ad vnionē hūana natura q̄ angelica. ¶ Itē
 assūptio est pncipaliter pter generē assūpti repationē. s;
 angeli q̄ lapsi sunt peccauerūt perō irremediabili. sic su-
 perō in scōo fuit onsum. hoies vō perō remediabili. ḡ
 magis congrūū fuit assumere hūanā naturā q̄ angelicā.
 ¶ Itē dō q̄d facit congruissimē facit. Sed dō nūq̄ an-
 gelos appbēdit Heb. ij. ḡ maior fuit congruita i hūana
 natura ad vnionē q̄ in angelica. ¶ R. dō. q̄ abscq̄ du-
 bio maior fuit congruita ad vnionē i creatura hūana q̄
 in angelica. Et h̄ q̄dem satis manifestat ipā opatio di-
 uina. dō enī nūq̄ an. ap. sed semen abiae appbēdit.
 ¶ Rō aut maioris congruitē accipit. vñ fm hūane natu-
 re institutionē. et fm eiusdē repationē scdm nāq̄ hūa-
 ne nature institutionē maior est congruitas in hūana na-
 tura q̄ angelica. Et h̄ triplici de cā. Prima ē pter pso-
 nale distinctionē. q̄ dē in hūana repit fm originē. et nō
 in angelica. et iō magis congruebat q̄ psona filij q̄ distin-
 guit a psona p̄ris fm originē eā naturā accipit in q̄ p̄-
 eratē filiatōis retineret. q̄ dē factū est in hūane natu-
 re assūptōe. Nā idē ipē q̄ ab eterno erat p̄ris filij. ex tpe
 factū est filij h̄ginis m̄ris. Scda est pter maiorē diui-
 ni exēplaris rep̄tationē. rōne cuius hō dō minor mūdus
 Alia enī rōalis nō t̄m rep̄tatur dō put d̄siderat in se. s;
 q̄tū vnū corpū qd̄ regit. et in q̄ toto ihabitatur sicut dō in
 maior mūdō. Et h̄ plures dicit Aug. Rōne maioris
 bui p̄formitatis maior erat rō vnibilitatē. Tercia rō ē
 ppter multiplicē hoīs cōpositionē. Quia enī hō cōpo-
 situs ē ex natura corpali et spūali. et q̄dāmō cōicat cū oī
 creatura sicut dicit Hieg. hic est q̄ eū hūana natura as-
 sumit et d̄ficat. q̄dāmō oīs natura in ea exaltat. dum
 in suo sili dicitur vnū. Et hinc est q̄ assūptio hūane na-
 ture plus facit ad totū vnūuersi p̄fectionē q̄ angelice.
 et iō maior ē i ea congruitas ad vnionē etiā fm suā institu-
 tionē. Silt r̄ fm rep̄tōis maior congruitas i ea repit ad
 vnionē triplici de cā. s; q̄ hō magis idigebat. et min⁹ idi-
 gnus erat. et ampli⁹ ei p̄derat vt filij dei assumeret na-
 turā suā. Magis idigebat. q̄ tot⁹ lapsus fuerat. Mi-
 nus indign⁹ erat. q̄ p̄ aliū corruerat. Plus ei p̄derat.
 q̄ adhuc in malo obstinat⁹ nō erat. Quā ḡ diuina miā
 ista tria p̄sarat in bñficijs q̄ imp̄dit. hinc q̄ dō q̄ est di-
 ues in miā. ppter nimā charitatē q̄ dilexit nos. magis
 assūpsit hūanā naturā q̄ angelicā q̄ maior rep̄iebat in
 in ea congruita ad suscipiēdū t̄m bñficiū diuini. et vt
 p̄ illud releuaret miseriam. Dec aut r̄ supra ē ad hūa-
 ni generis repationē efficacior et pncipalior: eōs p̄cedēs
 Quia sicut sup̄ onsum fuit. p̄cipua rō in carnatōis fuit
 hūane generis repatio. ¶ Ad illud ḡ qd̄ pmo opponit
 q̄ angel⁹ rōne spūalitatē plus uenit cū deo q̄ hō. dō.
 q̄ r̄ si plus ueniat int̄sue. nō t̄m p̄ ext̄sue. Hō enī
 uenit in spūalitate rōe aīe. et corp⁹ sup̄additū facit ad
 p̄formitatis maioritatē. et sic vtroq̄ vñz spū et corp⁹ ma-
 ior: sic rep̄tatio exēplarietatis diuine. Preterea p̄cipua

et congruitie respectu vnionis nō attēdit respectu maio-
 ris congruitie in spūalitate. s; pot⁹ maioris idoneitatis
 ad suscipiēdū bñficiū diuini. ¶ Ad illud qd̄ opponit
 de exaltatōe nature assūpte. dōm q̄ r̄ si angel⁹ altior: sit
 natura q̄ hō. p̄ gratiā t̄m vnionis magis decuit hoīem
 q̄ angelū exaltari. et ad p̄futandū sup̄bia luciferi q̄ deo
 voluit eq̄ri. et ad cōmendandā gratiā dei vt app̄eat q̄
 sublimatio in gloria nō sit ex natura. sed pot⁹ ex grā di-
 uina. Et hec est etiā rō q̄re dñs n̄ iesus x̄ps magis elegit
 paupes et ignobiles q̄ potētes. vt p̄funderet altaz for-
 tia. et nō gloraret in cōspectu eius oīs creatura. q̄ regi
 seculoz et immortalī et inuisibili deo d̄ esse honor⁹ gloria
 ¶ Ad illud qd̄ opponit q̄ angel⁹ magis idigebat q̄ hō
 dōm q̄ falsū ē. Hō enī totalit̄ idigebat q̄ totalit̄ lapsus
 fuerat angel⁹ hō nō. Et si tu obijcis q̄ angel⁹ lapsus ma-
 gis idigebat q̄ hō lapsus. dōm q̄ si magis idigebat
 minus t̄m dign⁹ erat. qm̄ ex maiorē sup̄bia peccauerat
 Un̄ Bern. in Lanct. Quis tam indiget miā sicut mi-
 ser. et q̄s tam indign⁹ est miā sicut miser sup̄b. Preterea
 ipā assūptio angelice nature angelo lapsō nō p̄deser.
 q̄ cū obstinati sint naturalit̄ in malicia. nō inflāmarē
 ad hūilitatē. nec ad charitatē. p̄ exhibitionē tantū bñfi-
 cij et exēpli. Et illud videm⁹ hodie in multis p̄cōtib⁹. q̄
 bug p̄t suā pueritatē valde parū p̄dest incarnatō x̄pi
 ¶ Ad illud qd̄ opponit q̄ pvaricatio sup̄sit exordiu ab
 angelo. ḡ et reparatio silt d̄z ab illo inchoare. dōm q̄ p̄ua-
 ricatio generis hūani sup̄sit exordiu a demōe et ab hoīe
 sed ab hoīe tanq̄ p̄ncipali actore. a demōe sicut a sug-
 gestore. et qm̄ x̄ps auto: est n̄e redēptōis. iō magis d̄z
 reparatio inchoari ab hoīe q̄ ab angelo. vt sic reparatio di-
 recte r̄ideat lapsū. et quēadmodū diabol⁹ in lapsu de-
 cepit eū. sic in rep̄tōe gabriel instruxit mariā. Et quē
 admodū in p̄mo adam facta est n̄e redēptōis cōsum-
 matio. sic p̄ scdm adam facta est n̄e redēptōis p̄fectio
 et sic p̄z respōsio ad ea que obijciunt.

Questio.

III

Utrum maior sit congruitas in tota spē hūana q̄ i vno
 indiuiduo. Et q̄ maior sit i tota hūana specie vt. q̄ ro-
 ra idigebat curatōe. Et dām. dicit qd̄ erat in assūpti-
 bile. erat incurabile. ḡ si ppter curatōnē generis hūani
 deus naturā assūpsit. vt q̄ magis congrūū fuit totā spēz
 assumere q̄ vnā naturā singularē. ¶ Itē maioris p̄rās
 debuit eē reparatō: q̄ p̄m pvaricator. S; in p̄mo p̄uari-
 catorē dō posuit totā hūanā spēz ita q̄ nihil erat extra
 ipm̄ adā. s; oēs in ipō erāt. ḡ vt q̄ magis congruitē dei si-
 liū totā massa quā Adā corruerat assumere. quā ali-
 quā eius p̄tē. ¶ Itē bonū ē diffusiuū sui. ḡ magis bonū
 magis diffusiuū. ergo in maximo effectu bonitatis ma-
 xime se debet deus diffundere. sed maximus effectus
 bonitatē diuine fuit redēptio generis hūani. ḡ congruebat
 q̄ maxie se diffunderet. ḡ magis congrūū fuit vt assumeret
 spēm quā aliquā naturā p̄cularē. ¶ Itē filij miss⁹ est
 in mētē. et miss⁹ ē i carnē. s; missio filij dei in mētē nō t̄m
 respicit vnā aīaz singularē. s; oēs aīaz filioz dei p̄ ad op-
 tōz. ḡ parti rōe missio i carnē nō d̄z eē in vnū corp⁹ singu-
 lare. s; in oīa corp⁹a hūana vel saltē in aliqua q̄ p̄iuncta
 sūt aīab⁹ ad q̄a mittit diuina sapia. Contra natura nō
 facit p̄ plura q̄ p̄t facere p̄ pauciora. Et h̄ facit ad ei⁹
 cōmēdatōz. Silt ḡ de q̄ est institutor nature. si ḡ gen⁹
 hūanū potuit sufficient̄ repari p̄ vnū hoīez. ḡ magis cō-
 gruebat q̄ vnū assumeret q̄ plures. ¶ Itē decet hūanā
 naturā assūptā h̄ri in p̄cipuo honore. Sed si oēs assū-
 psissz. nō eēt magis honorabil̄ vnus q̄ alij. h̄ qd̄ de croga-
 ret honorū et dignitatē mediatoris. et nihil tale cōgruit

fieri. q. 2. **I**te si oēs assūpissit q̄ assūpissit p̄ctōres. s. si nō nullo cōuenit mediatorē esse p̄ctōrem. ergo nō cōuenit filiū dei assumere omnē hoīem. **I**tem si omnes hoīes aut multos assūpissit. aut esset inf̄ eo aliq̄ germanitatis affinitas. aut nulla. Si nulla. nō v̄ q̄ hoc cōueniret. cum inter p̄sonas diuinas sūma attendat germanitas. v̄ dicit Rich. Si aut̄ eēt affinitas ita q̄ vn̄ p̄. aliter filius. iam esset p̄ueratū p̄fusio. Et iō si hoc nō decet nec p̄gruit v̄ p̄ueratōe s̄ fundi in trinitate. v̄ q̄ mltitudo hoīum nō h̄et p̄gruitatē ad vn̄ionē quē 19 admodū natura singularis. **R**. ddm̄ q̄ absq̄ dubio nō p̄gruit ita totā sp̄cie. siue indiuiduorū multitudinē assumi a filio dei. sicut cōpetit ip̄m assumere naturā in singulari. et hoc tū rōne ip̄ius vn̄ionis in se. tū rōne p̄p̄ratōis n̄e. tum rōne exaltatōis n̄e assūp̄tōis. Rōne vn̄tōis maḡ. i. se p̄gruebat q̄ assumeret vnā naturā q̄ p̄s. sic d̄ decēs erat vnū vn̄m. et vn̄igentū p̄sificēri vn̄igentū m̄is v̄ sic p̄ vn̄ionē n̄e nec fieret recess⁹ ab vn̄itate nec fieret p̄fusio i p̄sonali p̄uerare. **R**. d̄ rō reparatōis n̄e maḡ p̄gruebat. q̄ vn̄io fiebat p̄p̄ me/ diatorē. Mediator aut̄ vn̄us ē v̄ redūcat ad vn̄itatē p̄cordiā deū et hoīem. Si q̄ plures essent. aut vn̄us sufficeret. aut nō. Si sufficeret. tūc aliq̄ sup̄fleret. Si n̄ sufficeret. iam imp̄fect⁹ mediator esset. Cū sic x̄ps semel p̄ctōis mortu⁹ ē. q̄ vn̄a oblatōe p̄sum̄ aut̄ in eternū sc̄rificatōes. ita semel et in vn̄ica natura debuit incarnari. Rōne x̄o exaltatōis nature assūp̄tōe maḡ p̄gruebat. q̄ decebat illū hoīem q̄ d̄s erat sic exaltari v̄ dare ei nomen qd̄ est sup̄ oē nomē. Et qm̄ illud qd̄ p̄ sup̄abūdāriā d̄ vn̄i soli d̄uenit sicut d̄s est vn̄. d̄ nō h̄z aliā naturā cōlem. s. sūmus est inter oīa. sic natura assumpta vn̄ica est. cui nō equat̄ aliq̄ creatura. s. ip̄e excellit inf̄ oīa creatura. tanq̄ cui data est oīs p̄s in celo et in terra. **L**. cedēde sunt q̄ rōnes oñdētes q̄ in q̄ decēs fuerit assū 20 mere vnā naturā singularē q̄ totā sp̄m. **A**d illud qd̄ opponit in Trū. q̄ tota indigebat curatōe. ddm̄ q̄ tota indigebat curatōe. et tota curari poterat p̄ vnū hoīem sicut totū corp⁹ curari p̄p̄r cūterū qd̄ sit circa vnū mēbrū. iō nō oportuit assumi totū gen⁹ hūanū. Nec valet illud qd̄ obi d̄ dam. qd̄ erat incurabile erat in assūp̄ibile. loquit̄ enī de assūp̄ibili in se vel i suo fili. sicut tota hūana natura assūpta fuit in x̄po sicut parebit. j. Et nihil in hoīe indigebat curatōe. qd̄ nō sit assūp̄tū a deo in vn̄itate p̄sone. **A**d illud qd̄ opponit q̄ tota sp̄s hūana fuit in p̄uaricatōe. ddm̄ q̄ nō est sile. q̄ p̄uaricatōe corrupti et corruptōz trānsfūd̄it mediāte generatōe carnali. x̄ps aut̄ sanar⁹ gratiā et mediāte regnatōe sp̄s ali. et iō nō oportet q̄ illi q̄ curadi sunt sint in carne x̄pi sicut fuerūt in natura hoīs p̄mi. Sufficit. n. renasci in eccl̄ia p̄ eius facta. in q̄ x̄ps regenerat filios v̄ vn̄itate te integra. **A**d illud qd̄ opponit q̄ bonū est diffusiuū 22 in p̄cipuo effectu bonitatē. ddm̄ q̄ magnitudo diffusio nis p̄t̄ intelligi it̄e sive v̄l̄ ext̄e sive. s. in affectu bonitatē. p̄cipuo nō oportet esse diffusione bonitatis p̄ ext̄ensio nem. sed p̄ in̄t̄ionē. Cū q̄nto maiora sunt dona. tāto pauciorib⁹ cōdicant̄. Et q̄ gr̄a vn̄ionis est maria. ita q̄ nō p̄t̄ esse maior nec cogitari. hinc est q̄ vn̄i soli natu 23 re debuit cōdicari. **A**d illud qd̄ opponit q̄ missio i mētem nō respicit vnā p̄sonā s̄m. ddm̄ q̄ nō est sile. q̄ missio in mēte attendit s̄m effectu q̄c̄ inhabitantē. q̄ cōis est oīb⁹ iustis. S. missio filiū in carnē est s̄m gr̄am vn̄ionis q̄ facit hoīem esse deū. q̄ vis aut̄ p̄gruū sit q̄ mult̄is cōdicet iusticie bonitatē. nō r̄ d̄uenit q̄ mult̄is cōdicet diuinitatis nomē et dignitatē. Decet enī deū h̄c mltos

seruos et filios adoptiuos. sed nō decet multos hoīes esse naturales dei filios sive deos. vel v̄ p̄p̄tius loq̄ **O**esse deū vel dei filiū vn̄igentū. **O**nsēq̄nt̄ querit de natura assūp̄tōe q̄ntū ad suā p̄ partū integritatē. Et q̄ntū ad h̄ q̄ntū tria. **P**rimo q̄ntū v̄trū x̄ps assūpserit verā carnē. **S**ecundo q̄ntū v̄trū x̄ps habuerit verā aīaz rōalē. **T**ercio q̄ntū v̄trū x̄ps assūmēdo carnē hūanā sp̄s accepit seu habuerit cōm. **Q**uestio. **I** **A**trū x̄ps assūpserit verā carnē. **E**t q̄ sic v̄ p̄ illud Lu. vlti. **P**alpate et videte q̄ sp̄s carnē et ossa nō h̄z. **S**i q̄ x̄ps post resurrectōnē verā carnē habuit. necario sequit̄ q̄ ante. **I**te d̄am. qd̄ erat in assūp̄tōe erat in curabile. q̄ qd̄ fuit curabile. erat assūp̄ibile. qd̄ fuit curatū fuit assūp̄tū. s. n̄ tū aīa s̄ etiā caro recepit p̄ r̄m curatōis. **I**te nō nascit̄ h̄c ex boīem ut̄ carne. s. x̄ps natus et p̄cep̄t fuit ex maria v̄ gine. q̄ verā ex caritate carnē. **I**te caro vera est necario de vera p̄stitūtōe hoīs. s. si x̄ps caruit vera carne. caruit v̄ a hūanitate et si vera hūanitate caruit. caruit v̄o sanguine et v̄o deo redēptōis. q̄ tota n̄ a fides in aīa. q̄ si h̄ d̄cere est he reticē p̄t̄antis. hereticū est et vere si d̄ci ad p̄r̄arū p̄nere x̄pm nō habuisse verā carnē hūanā. **S**z **H**ab. y. **C**aro cep̄it aduersus sp̄m. s. in x̄po nō fuit aliq̄ cep̄itētia vel inordiatio. q̄ necyera caro. **I**te **J**oh̄ s̄ij. **Q**ui de terra est d̄ terra loquit̄. q̄ aut̄ de celo. v̄. s. o. est. **I**n h̄ aut̄ assignat̄ d̄tia x̄pi ad alios hoīes. **S**ed aliq̄ hoīes de terra sunt. q̄ corp⁹ eorū de terra ē. q̄ corp⁹ x̄pi nō fuit de terra. nec de aliq̄s elemētis sicut alia corp⁹. q̄ v̄ q̄ nō habuit verā carnē hūanā. **I**te vn̄io p̄p̄ro n̄ in vn̄ibili rōe imaginis. Cū creatura tr̄nsualis nō h̄z in se p̄gruitatē ad vn̄ionē. s. hūana caro non h̄z in se imaginē dei. q̄ illa est in sup̄iorū p̄t̄e rōnis. q̄ nō v̄ q̄ a h̄o dei habeat assumi. **I**te excellētior est gr̄a vn̄ionis q̄ fructōis. s. fructio nō d̄uenit x̄pi carnē. q̄ multo minus necyvio ad d̄tate. q̄ nec x̄ps assūp̄it verā carnem. **I**te vn̄io facit cōdicatōnē idiōmarū. s. caro x̄pi nō recipit cōdicatōnē idiōmarū q̄ntū ad p̄p̄tates diuinas. caro enī nō est deus. q̄ v̄ q̄ nō ē vn̄ita vel assūpta a h̄o dei. **R**. ddm̄ q̄ circa hoc fuit triplex mod⁹ d̄cendi. et duo sunt hereticī. tertius ē catholici. **Q**uidā d̄cere volūt q̄ x̄pi caro nō fuit caro vera s. caro sanctifica. et hoc qd̄ d̄m̄ dicebat. q̄ in d̄cēs eis videbat̄ deū vn̄it̄ nature corp̄e. s. h̄i d̄i volūt vitare q̄ p̄p̄tēs in cōueniēs. incidēt in verū icōueniēs. Et d̄i volūt dō reddere laudē apparen̄t. in blasphemā incident̄. ac **P**onere enī q̄ x̄ps carnē habuit factā. est p̄t̄o et tribuere imp̄fectionē. et vitari d̄ceptionē. **S**icuti verū corp⁹ nō habuit. p̄fectus h̄o nō fuit. **I**te si verū corpus nō habuit. vere passus nō fuit. q̄ cūctos credēs in cū decepti. **S**i q̄ hoc d̄cere est deū ip̄ie blasphemare p̄ q̄ manifest⁹ error est ponere q̄ verū corp⁹ nō assūp̄it. **E**t iō aliq̄ d̄ixerūt q̄ x̄ps verū corp⁹ habuit et veram carnē. s. caro illa nō fuit rest̄ris s. celestis. **E**t celo enī carnē illā attulisse x̄pm d̄ixerūt. q̄ nō decebat ip̄m h̄c carnē peccatricē. tū q̄ cep̄it aduers⁹ sp̄m. tū q̄ etiā actōe h̄z diaboli. **E**t h̄c sū error n̄ vn̄it̄ volūt p̄ illud. j. **C**or. xv. **P**rim⁹ h̄o de fra terrē. **S**ecūdo h̄o de celo celest̄. **E**t illud qd̄ d̄i **J**oh̄. iij. **Q**ui de celo venit sup̄ oēs ē. **S**z error. **P**ellim⁹ rep̄ūit̄ vitari icōnatōis et reparatōis. **T**eritari icarratōis. q̄ d̄s f̄m̄o s̄a rō clo q̄a rest̄ant fuit ex semine d̄s f̄m̄o carnē d̄ nat⁹ fuit de maria v̄ gine q̄ fuit de stirpe d̄. **R**epugnat aut̄ trinitati paratōis. q̄ si nō habuit carnē rest̄re s. celestē nō ba

buit passibile. Si etiā nō habuit carnē terrestre. nō ha-
 buit carnē de nro genere. 2 si hec vera sunt nec vere pa-
 riebatur. nec hō p ipm vere redimebatur. Si ḡ hec duo ipie
 raris sunt 2 blasphemie planū est qd iste modus dicēdi
 falsus est 2 hereticus. Ideo est tertius modus dicēdi ve-
 rus 2 catholicus. qd xps verā carnē hūanā habuit. ita qd
 caro illa 2 verū corpus fuit. 2 vere carni nre in natura
 cōsistit. Non enī decebat in ipa veritate inueniri dece-
 prione 2 oculoꝝ ludificationē. qz veritas nō nouit fal-
 lere. Nec decebat in pfectissimo dei filio inuenire imp-
 sectionē. qz pfectissim⁹ nō nouit deficere. 2 id sicut appa-
 rebatur. sic verū corp⁹ 2 pfectū de nro genere 2 de vtero
 brē ḡ gnis assūpsit verissime. Et pcedēde sunt rōnes h
 25 onidētes. Ad illud ḡ qd pmo opponit in Trū. ddm
 qd verū est de carne in q viger somes 2 cupie. 2 talis ca-
 ro est peccatrix. talis autē caro fuit in adam post pccm
 et in posteris cupiscētiatē generis. Sed talis caro
 nō fuit in adam ante pccm. nec in xpo q nō fuit pcept⁹
 in libidine. sed spūscī virtute. 2 p tanto dī eius caro
 celestis. 2 venire defursum. qz assilaf altitudini hūane
 nature que fuit in adam qd ad puationē oisimūdicte
 26 Et p hoc p rōne ad sequēs obiectū. Non enī xps dī
 venire de celo. qz eius caro descendit de celo. sed qz mis-
 sus est a pte. caro enī formata est fm diuinā opationē
 carēs of originali pctō 2 of rebellioē. Et in hoc erraue-
 runt impi manichei. sicut supius oñsum est in. q. lib.
 qz crediderūt qd caro terrestris de sui natura repugna-
 ret spūi tanqz dī et oriū a deo malo. 2 in hūc erroē inci-
 27 derūt. qz nescierūt distinguere inf viciū 2 naturā. Ad
 illud qd opponit qd vntio supponit rōnes imaginis in
 suo vmbili. ddm qd hoc verū est vel in se vel in rōne an-
 neri. 2 qzuis caro hūana nō habeat in se rōne imaginis
 28 in vntio est aīe facte ad imaginē dei. Ad illud qd op-
 ponit qd excellētiō est grā vntionis qz fructōis. ddm qd
 verū est p cōparationē ad idem. vtpote ad aīam q deo
 fruit 2 deo vnt. excellētiō est ḡ grā vntōis qz fructōis
 2 qz supponit. in respectu corpis secus est. qz grā frui-
 tionis nō est nata esse in corpe. sicut circa corpus. cū po-
 nar solū habitū creatū qz hz habitare potentia cogno-
 scitūa. Sed grā vntionis in corpe nō ponit alicui⁹ ha-
 bitū collationē. s3 solū sufficitationē ipi⁹ corpis assū-
 pti in psona diuina. sicut in ypostasi. q qdem est ex me-
 ra 2 gratuita bonitate dei. 2 p pteā nō sic repugnat.
 29 nec sic est extranea sicut grā fructōis. Ad illud qd op-
 ponit de cōcāntē idiomatū. ddm qd sicut infra p a-
 rebit idiomata nō cōcāntē ipi nature assūpte. vel pteb; eius
 sed cōcāntē ipi rei nature. Nam hec est falsa. filius dei
 est caro vel aīa rōnalis. qzuis illa sit vera. filius est hō.
 ¶ Quēstio. II
 ¶ Utrū xps assūpsit aīam rōnalē. Et q sic vī Math.
 xxi. Iustus est aīa mea vsqz ad mortē. Sed si non hīet
 aīam rōnalē nō trīstaret. ḡ 2c. ¶ Itē in simbolo atba/
 nali. Perfectus de⁹ pfectus hō ex aīa rōnali et hūana
 carne subsistēs. ḡ 2c. ¶ Itē xps mortuus fuit. sed mors
 illa non fuit p seportionē dicitatis a carne. ergo fuit p se-
 parationē anime a carne. ergo habuit animā. ¶ Itē
 ebustus descendit ad inferos. 2 tertia die resurrexit a
 mortuis. aut ḡ rōne anime. aut rōne corpis. aut rōne di-
 uinitatis. Rōne carnis nō. qz illa remāsit in sepulchro
 ¶ Ratione diuinitatis. nō qz nō potest mutare locuz. ḡ
 rōne anime. ḡ 2c. ¶ S3 cōtā a Joh. i. Verbu caro factū ē
 ab iohānes sufficēnter expm it mysteriū incarnationis
 ḡ nūbil addēdū est. ḡ vī qd solā carnē assūpsit. Itē vntio
 diuine nature ad hūanā dī incarnationē. sed de nro mīa/

rio sp debet fieri a digniori. 2 cū aīa dignior sit carne. 2
 2 incarnationē nō dicat animatō s3 potē incarnatō. ḡ v
 qd aīa nō sit assumpta a verbo. ¶ Itē vntio respicit pcc-
 cari originē. sed originale habet oriū a carne. ḡ videt qd
 filio dei sufficit carnē assumere ad hūmāi generis repa-
 rarōz. ¶ Itē natura nō facit p pla qd pē facere p paucio-
 ra. sed in xpo diuina potētia potēs erat in actū intelli-
 gēdi et amādi 2 viuificādi. cū ipse filius dei nō carcat vo-
 luntate nec intelligētia. nec vita. ḡ nō vī qd xpus habuit
 rōnalē aīaz. ¶ R. ddm qd circa hoc fuit. triplex mod⁹
 30 dicēdi. et duplex fuit heretic⁹. 2 tertius catholic⁹. Qui
 dā nā qz dixerūt sicut ennom⁹. qd filius dei assūpsit carnē
 sine aīa. qz diuinitas erat ei i loco aīe. 2 cū verbū di vi-
 uificaret ipam carnē. nec indigebat alio spū viuificāre
 Sed cū diuina natura nullo mō posset cē forma pfecti-
 ua corpis. qz deus nullius est forma pfectiua siue con-
 stitutua. nullō etiā mō posset habere passioēs tristitie
 2 doloris. impossibile est hoc dicere qd chūst⁹ vixerit vi-
 ta creata. et dolores et mortē senserit. et nō habuit aīaz
 Et ideo fuit alius mod⁹ dicēdi qd xpus aīam habuit. ḡ
 quācūqz. s3 solū aīam viuificāre 2 sensificāre cuiusmōdi
 est aīa sensibilis. aīa autē rōnali nō indiguit. qz ad cē of-
 acus pte intellectiue sufficiebat virtus psonē increa-
 te. Sed iste erroz adhuc pessimus ē. qz si xps aīaz rōna-
 lē nō habuit. aīam rōnalē a pctō nō redemit. Et iterū si
 animā rōnalē nō habuit. verus homo nō fuit. qz nō ha-
 buit hoīs cōplēntū. Et hoc dicere absqz dubio ē erro-
 neū. ¶ Et ideo est tertius modus dicēdi ver⁹ 2 catho-
 licus qd chūst⁹ assūpsit verā carnē. verū corpus. 2 ve-
 rā aīam cū suis potētis. vegetabili. sensibili. 2 rōnali.
 Et rō huius est. qz xpus assūpsit hūanā naturā vt ef-
 fer mediator dei et hominū. Et qz pfectus mediator. id
 pfectus dīs et pfectus homo. Et qz pfectus homo nō
 est nisi habeat corpus cū oñib⁹ mēbris. et aīam cū oñi-
 bus potētis. ideo oīa hec assūpsit. Rursus qz perfe-
 ctus mediator fuit. ideo pfect⁹ cōpbensoz. fuit et pfect⁹
 viator. pfectus i cōtemplatōe. et pfectus in actōne. 2 p-
 fectus i opationē. et pfectus i passione. Et ad oīa hec
 sequitur qd habuit verā sul stātā anime. Un cōcedēde
 sūt rōnes hoc ostendētes. ¶ Ad illud qd pmo opponit
 31 de verbo Jo. ddm. p illud dictū est verū p synodichen
 et caro accipit ibi p rōta natura hūmana. Et si tu qz as
 quare ipse vsus est illo synodico sermone. ddm qd h
 ideo fecit. quia ipa natura assumpta nobis ē notior. ex
 pte substantie corpis qz spiritualis. Et id qz cognitō
 nostra incipit ab his q sūt nobis magis nota. ministē-
 riū vntionis hūanē nature cū diuina magis descripsit
 ex pte carnis. Alia etiā rāō pē reddi. qz in assumptōne
 carnis. claudis assumptōne rōnalis. Si ei assūpsit
 qd nūmus ad assumptōez erat ydoncū. 2 magis ab assu-
 mēte distabat. multo magis assūpsit illud qd erat mag-
 32 gis ydoncū et magis cōueniebat. Et p hoc patet respō-
 sio ad sequēs quare incarnatō potius dīqz animatio.
 sic enī sit de nominatio a pte notior. et ab ea pte in q im-
 plicat rō totius. Et qd dicit qd de notior debet fieri a dig-
 33 niori. dō. qd hoc verū est nisi alia rō interueniat. Ad
 illud qd opponit qd vntio ordinat cōtra peccati originē
 ddm. qd et si origo peccati sit a carne tanqz a deferente.
 2 a sua in sectōe aīam in secente. nunqz tamē est i carne
 nisi ab aīa. nec traductio carnis ex carne ē nisi p hūtez
 aīe. 2 ideo creatio nō tm debebat respicere carnē sed et
 aīam. imo pncipal⁹ aīam qz carnē. Et p pteā nō suf-
 34 fecit assumere solā carnē. Ad illud qd opponit qd pso-
 na verbi sufficit ad viuificandū 2 regenerandū carnē p

intellectu revolutate. ddm qd r si plone bbi vueniat vi-
 uificare p modū efficiētē . nō tū vueniat viuificare p mo-
 dum forme pficiētis . r hoc rōne sūme pfectōis que ē in
 deo . ppter quā nō pōt pā esse alicui? r sūstituta . r ideo
 fm humanā naturā xps formā creatā habuit completi-
 uam . r sic certissime credendū est xpm assumpisse . r ve-
 ram carnē . r verā animā rōnālē .

Questio III

Quid rps habuit cū alijs hoibus cōem specie . Et q
 sic vī . P h i l i . In similitudine hoīuz factū . Si ḡ cōitas
 speciei attendit fm assilationē in forma būanitate . vī
 q rps in forma specifica vueniat cū alijs hoibus . Item
 genus est eiusdē speciei cū generāte vniuēro . sed xps
 genus fuit ex brā virgine . ḡ fuit eiusdē speciei cum ca

Item aīa rōnālīs vnīta carnī cōstituit hoīem eiusdē
 spēi cōis . sed in xpo fuit aīa rōnālīs vnīta carnī . ḡ xps
 habuit spēm cōem cum alijs . Item in xpi in carnate
 natura būāna exaltata est r reparata . sed hoc nō est nisi
 rps cū alijs hoibus hret spēm cōem . ḡ rē . Sed cōtra
 Joh . dam . r habet in lra . In dño iesu xpo nō est spēm
 cōem accipe . Item mīr in lra . Natura nō sic accipit
 in xpo sicut cū dr . vna est natura oīuz hoīuz . sed cūz dr
 vna est natura oīuz hoīuz . dicit esse vna vnitate spēi .

ḡ vī q in xpo nō sit accipe vā naturā . cū qua cūz alijs
 cōciet tanḡ in specie specifica . Item species vī dicit
 Boetius dicit totū esse indiuiduoz . sed būanitas non
 dicit totū esse rōi . ḡ rps nō vīnet sub hoīe tanḡ indi-
 uiduū sub pna specie . Item forma specifica accipit
 ab eo qd nobilissimū r pfectissimū est in re . sed nobilitas
 r pfectissimū in xpo nō est natura creatā sed incre-

35 aīa sed pnes naturā in creatā nō est accipe spēm cōem
 cum alijs hoibus . ḡ nullo mō rē . R . ddm q species
 dicit formā r nō quācūqz sed formā totū . hoc est for-
 mam cōplectentē totū esse . Jurta qd dicit Boetius . q
 species est totū esse indiuiduoz . Et Autē . r ali pfi in

36 hoc cōcordant . forma ḡ specifica cōis dupliciter pōt
 intelligi . Aut fm p dicationē . aut fm rstitutionē . Si
 cūdū p dicationē homo dicit formā cōem . Petro r pau-
 lo . Sed rstitutionē homo dicit formā que simul re-
 spectat animā r corpus . r que resultat ex cōiunctōe ani-
 me cum corpe . Aīa cū r corpus cōcurrūt ad vā essen-
 tiam rstitutionē . r hinc est q cōstitutus ex aīa et corpe
 habet humanā formā specificā cōem sibi r alijs sic con-
 stitutis p dicationē cōem . nihilomin⁹ p artib⁹ rstituē-
 tibus p mandā informacionē r cōplecionē . Lū ḡ que-
 ritur vīrū in dño iesu xpo sit cōmunē specie accipe . hoc
 dupliciter pōt intelligi . Aut rōne nature assūpre . aut
 rōne vīrūsqz humane . r diuine . Si rōne būāne na-
 ture . sic est cōmunē specie accipere christi ad alios ho-
 mines . Quā sicut in alijs hominibus et r iunctōe ani-
 me ad carnem p modū pficiētis et informantis resul-
 tat forma humanitatis . sic et i christo . Et iō isto modo
 est accipe in eo cōem spēm . tā p dicationē ḡ etiā p con-
 stitionē . Si aut loquamur de christo rōne diuine na-
 ture r humane . sic in dño iesu christo nō est accipe cōez
 spēm . qz diuīa natura nō vnitur humane ad vīrū essen-
 tie cōstitutionē . ideo ex cōiunctōe diuītatis ad humani-
 tate nulla i xpo resultat forma cōis vī vniuersalis in q
 possit alijs assimilari . Et iō dam . dicit subiūgēs i eadē
 auctoritate q i xpo nō est cōem spēz accipe . qz nec facer
 est . nec alicū fieri ali . subaudiēdū est q cōicet cū eo i for-
 ma vna ex hoc qd dicit christ . alr em lra rō nō valeret
 Quia etiā dato q ēēt vnus solus hō . sicut ē vnus sol⁹
 sol . ad huc ēēt i cō cōem spēm accipe Cūo ḡ nō ē in xpo

spēm cōem accipe . et alio mō nō . qz cū sit eo triplex sub-
 stātia ex cōiunctōe duoz . vīcz aīe r carnis resultat vna
 forma specifica i qua cum alijs hoibus cōicat . Et sic pce-
 dūt rōnes q inducūt ad pmā pte . Ex cōiunctōe vō di-
 uīnitatis ad naturā creatā nulla oīno forma resultat .
 et ḡrū ad hoc intelligit verbū Dam . r mīr ḡ dr q non
 est vna nafa xpi . sic oīno hoīm . Ad illd vō qd oppōit
 q spēs dicit totū esse indiuiduoz . ddm q vīz est caro
 nus q est indiuiduū cōicētū sub illa spē . rps autē est indiui-
 duū cōicētū sub spē humana rōe nature create . nō rōne
 nafe in create . Ad illd qd vltimo oppōit q species
 specifica accipit pnes illd qd nobilissimū est r pfectis-
 simū in re . ddm . q vīz ē loquēdo q illis fm ḡ res hz cō
 in genere . rps ar fm diuīnā naturā nō ponit in aliq
 nere . s; solū rōe nafe create Sic ḡ cōcedēdū est q rps al
 sūp sit verā carnē r verā aīam . r bec vnīta pur r currit
 in vīrū spēi spālissime veritatem .

Quēsequēter querit de natura assūpra ḡrū ad
 mediū necessitate . Et circa hoc ḡrūt tria . P m
 mo ḡrū . vīz caro assūpta fuerit a verbo mediāte spē
 humāo . Secdo ḡrū . vīz assūpta fuerit a verbo mediā
 te habitu gratuito . Tercio ḡrū . vīz tota humana nafa
 assūpta fuerit mediante spiritu franco .

Questio I

Utrū corp⁹ christi vnītū fuerit mediāte spē humāo sine
 aīa . Et q sic vīrū pmo auctē Dam . quā mīr adducit lra
 Vnītū ē carnī verbū dī p mediū intellm . Item Beg-
 carnē detras mediāte aīa suscepit . Item . Aug . hīpm ad
 volūntatū . Aīam rōnālē p ipam corpe humanū apta/
 uit sibi . Item hīpm vī rōe . extrema mltā dīstātia non
 vnītūr nisi p mediū aliqd . s; corpeum creatū r corrup-
 tibile . r in creatū in corporeū r incorruptibile sūt ma-
 me dīstātia . ḡ vnītūr p aliqd mediū qd dē sit creatū
 r in corpeum . s; talis ē spēi rōnālīs . ḡ rē . Item ma-
 ris dignitatis ē esse vnītū dīuīnitati ḡ ē glōrificatum
 s; corpe nō est abile ad glōrificatōnē nisi mediāte aīa . ḡ
 nec ad vnionē . Item circūscīpta aīa corpe humanū emi-
 nus nobile ḡ sit būralis spēi . Quā spēiālis dignior
 est corpalī . s; aīal būrū nō hz cōgruētā ad vnionem . ḡ
 nec corpe humanū p seipm . s; ḡ cōgruētā hz . hoc est me-
 diāte spēi vel intellectu . Sed dō ē intm? oīni create
 tā corpalī ḡ spēi . ḡ nihil cadit mediūz inē ipm r crea-
 turā . si ḡ vnīt sibi corpe humanus . vī q nō vnīt sibi
 mediāte spēi . Item magis vnīt n edū cū libz extremo
 rū ḡ extrema ad inuicē . ḡ si diuīntas vnīt carnī medi
 ante aīa . ḡ magis vnīt diuīntas anīc ḡ carni . r caro ma-
 gis vnīt aīc ḡ deo . Sed hoc ē falsū . qz aīa vnīeab car-
 ni sepabilī . diuīntas insepabilī . Et ita illa caro erat dī-
 sicut anīa dei . ḡ relīndū illd qd pus . Item soluto me-
 ditō solūtūr extrema . ḡ si rē vnīt carnī mediāte aīa . fa-
 cra separatōe a carne . sit sepatio a diuīntate . Sed hoc ē fal-
 sū . qz i morte aīa a carne recessit . de⁹ aut carnē quā assū-
 pserit nunqz dīmisit . ḡ vī q mediāte aīa carnē nō assūm-
 pserit . Item dō nō organīzauit nec formāuit . carnē illaz
 mediāte anīa . ḡ si eadē hī ture assūpserit q formāuit . r ita
 imediate assūpserit sic imediate fecit . nō vī q assūpserit
 diāte spēi rōnālī . R . ddm . q cū oīr . vīz caro assūp-
 ta fuerit a vbo mediāte spēi humāo . H duplicat pōt intell-
 ligi fm q ad cōiuctōez aliqz dr cōcurrere mediū fm du-
 plīcē rōnē . Et cū mediū collīgātē . r cōmediū cōgruēt
 sit . Medū collīgātē ē p qd extrema ligātūr ad inuicē
 sicut duo corpa ad inuicē vnītūr in tēruētēre glūmī
 Medū cōgruētē dō rōe cū cōgruētū est aliq duo exte-
 ma p duci ad aliqū vnionē . s; amulter nobilis mediāte

re nobilitate cōgruētā hz vt sit spōsa regis. cū n̄ r̄er s̄
 bi vn̄t magis vn̄t sicut cōiugi q̄ sicut nobili. Si ḡ in
 religit d̄ medio colligāte. tūc q̄rif. vtz ḡbū vn̄t carni
 mediāte spū creato. R̄ndendū est q̄ p̄ coḡ imediate z
 inseparabil̄ ḡbū vn̄t tam carni q̄ aie. iō nō cadit ibi aīa
 mediū q̄ si glutinū vel vnculū inf̄ corp̄ z deū. Si autē
 intelligit de medio cōgruētē. sic absq̄ dubio cōcedēdū ē
 q̄ caro vn̄t ip̄i ḡbo mediāte spū creato. nō enī erat cō
 grū q̄ dei ḡbū q̄ est v̄tra. accipit corp̄ nisi viuificatū
 nec cōgruebat cū q̄ est spūs imortalis vn̄t corp̄ nisi v̄
 uiticatio spū imortalis. v̄ illud corp̄ esset idoneū ad in
 corruptionē. Et hoc est qd̄ d̄ in l̄ra. q̄ in cōmūtabilis z
 insub̄st̄itias. p̄ spm̄ aīaz z p̄ aīaz corp̄. totū hōies sine
 sui cōgratione suscipiat. Et accipit spūs p̄ sup̄iori portōe
 aie sicut dicit mgr̄. q̄ maiorē v̄ueniētā hz cū deo. Aīaz
 ḡbo p̄ inferiōri p̄re aie fm̄ quā viuificat corp̄. Et p̄ bec
 duo nihil aliud daf̄ intelligit q̄ illud corp̄ cōgruū cē ad
 vn̄tōē. qd̄ d̄ dem hz p̄ aīam viuificari. z p̄ spm̄ ad p̄p̄
 titatē z incorruptionē ordinari. Et q̄ rōnes q̄ ad p̄mā
 p̄tē inducunt p̄cedūt fm̄ mediū cōgruētē. iō sunt cōcedē
 40 de. Ad illud ḡ qd̄ p̄mo obi: in p̄riū q̄ d̄s est int̄mus
 creaturē corp̄ali. ḡ nō vn̄t spū mediāte. D̄dm̄ q̄ rō illa
 p̄cedit de medio distātie vel colligāte. qd̄ d̄ dem nō est
 ibi rep̄ri. nō autē obuiat mediū cōgruētē. q̄uis. n̄. sit in
 timus p̄ mediū essendū potētiāl̄. cēntiāl̄. p̄ntiāl̄. iō
 creaturā. nō t̄i cōgruū est vt assumat quālibet i vn̄tātē
 p̄one. sicut s̄ v̄sū est. s̄ ea solā q̄ est ad eī imaginē. vel
 41 q̄ cū sua imaginē hz cōp̄sitionē. Ad illud qd̄ obi: q̄
 nō magis vn̄t d̄s aie q̄ carut. imo equē in mediate vn̄tātē
 vn̄t d̄dm̄ q̄ verū est de imediate rōe fm̄ quā h̄t mediū
 faciēs distare. sed nō est verū de imediate q̄ p̄uar me/
 diū faciēs cōgruere. q̄ plus cōgruit vn̄tōi s̄bā rōnalis
 42 q̄ est ad eius imaginē q̄ s̄t a corp̄ali. Ad illud qd̄ op
 ponit q̄ soluto medio soluit̄ extrema. d̄dm̄ q̄ illud nō
 hz vn̄tātē de medio cōgruētē sicut p̄z cū aliq̄s accipit in
 vn̄tātē aliq̄ rōne pulchritudis. nō t̄i ab ea sepat̄ pul/
 chritudine recedēte. sic z i p̄p̄tō intelligēdū est. P̄ter
 rea aīa nō recedebat a corp̄e simpl̄. s̄z solū ad t̄ps. z cor
 pus illud ex p̄mā vn̄tātē sui ad aīam. disponē ad in/
 corruptōēz habebat. z iō p̄p̄tō sepat̄ō ip̄i aie cōgruītātē
 ad vn̄tōē nō amittebat. z iō q̄uis aīa sepat̄t a carne.
 43 nō t̄i oportebat diuinitatē a carne sepat̄ri. Ad illud
 qd̄ opponit q̄ d̄s n̄ formauit carnē illā mediāte aīa d̄d̄.
 q̄ si dicat hoc d̄ medio p̄ modū cause nō tenet. tenet t̄i
 de medio p̄ modū cōgruētē. q̄uis enī aīa nō fuerit cau
 sa corp̄is effectiua t̄i ex cōtātōe corp̄is cū aīa poruit eē
 aliq̄ cōgruētā ad vn̄tōē cū diuina natura.

Questio. II b
 Cū aīa r̄di fuerit assūpra a ḡbo mediāte aliq̄ habi
 tu gratuito. Sic vt Aug. i. r̄iū. li. de tri. In rebz p̄ t̄ps
 ontis sūma grā est q̄ d̄s in vn̄tātē p̄one nullis p̄cedē/
 ribz meris hōi copulat. ḡ vt q̄ dei filius vn̄t aie mediā
 te aliq̄ grā siue dono gratuito. Itē Aug. Quicqd̄ cō
 uenit filio dei p̄ naturā v̄uenit filio hōis p̄ grām. ḡ vt
 q̄ vn̄tōi s̄bī z aie fiat mediāte aliq̄ dono grē. Itē p̄fe/
 ctius est d̄s cū est cū aliq̄ p̄ vn̄tōē q̄ p̄ inabitatōez. s̄z
 si d̄s in nullo h̄t r̄t̄i mediāte aliq̄ dono gratuito. ḡ nō
 vt q̄ aīam assumat nisi mediāte aliq̄ bitu vel grā dispo
 nente. Itē plus ē aīam vn̄tōi s̄bī q̄ frui deo sed aīa
 r̄t̄i nō fruit deo nisi mediāte aliq̄ bitu glie p̄ quā fit dei
 formis. ḡ vt q̄ nec vn̄tātē ip̄i ḡbo nisi mediāte aliq̄ bitu
 grē cuius deiformitas supercellit deiformitatē s̄one.
 Itē vn̄tō est relatio. s̄z nulla relatio introducit icēse
 nisi p̄ introductionē v̄t mediātōē aliq̄ ab solūt. q̄

in aliud nō est motus p̄ se Si ḡ d̄s assumit aliq̄ aīaz
 quā pus nō assūpsit. cū hoc nō sit fm̄ vn̄tōē sui. q̄ est
 inunibilis. nec fm̄ mutatiōē aie de nō ē inesse. q̄ bec
 mutatio est creatio. restat ḡ q̄ h̄erit mediāte infusione
 alicui grē nobilissime. Itē vn̄tō diuine nature i vn̄t
 tatē p̄one h̄eredit oēm naturā creatā s̄z cū creatura
 aliq̄ ordinat̄ ad aliud qd̄ est s̄ naturā suā. indiget bitu
 adiuuātē z cleuātē. q̄ vt q̄ aīa vn̄tātē diuine nature aliq̄
 bitu grē mediāte. s̄z oīs grā q̄ r̄uz est de se q̄liter
 respicit tres p̄onas cū sit totū trinitatē. effec̄. ḡ si h̄er
 geit̄ faceret vn̄tōi p̄one filij dei. cadē rōe z p̄ōe p̄ris
 et spūs sc̄i. sed cōstat q̄ p̄sona p̄ris z spūs sc̄i nō sunt vn̄t
 te illi aie in vn̄tātē p̄one. ḡ illa vn̄tō nō fuit alicui grē
 Itē oīs hitus q̄ r̄uz dicit qd̄ creatū. s̄z oē creatū ē
 in infinitū deo inferi. ḡ p̄ nihil creatū efficit hō d̄s. s̄z
 vn̄tōē factū est vt hō eēt deus. ḡ nō vt q̄ illa vn̄tō sic
 ret aliq̄o habitu gratuito. Item si illa vn̄tō fieret
 ab aliquo habitu gratuito. est corp̄ nō sit illius grē sulce
 p̄ribile. ḡ corp̄ nō esset vn̄bile. sed corp̄ est vn̄bile ex
 vn̄tō. ḡ nō vt q̄ vn̄tō fiat aie ad deū p̄ habitu mediūz.
 Itē intelligam q̄ d̄s assumeret vn̄tō animā gloriozā
 et ip̄am deponeret. planū est q̄ aīa illa z ante vn̄tōez
 et in vn̄tōē. z post vn̄tōē. nō h̄erit nisi habitu glorie.
 Si ḡ habit̄ ille cōis est creature vn̄tē z nō vn̄tē. vt ḡ
 q̄ vn̄tō deitatis ad aīam nō fiat aliq̄ habitu glorie me/
 diante. nec aliū habitu sup̄ hūc est dare. ḡ non vt q̄ aīa
 cum querit vn̄tō aīa vn̄tātē ip̄i ḡbo mediāte aliq̄ habitu
 gratuito. hoc dupl̄ p̄t̄ intelligi. Aut quille habit̄ in
 illa vn̄tōē teneat rōnē cōgruētē. vel rōnem cause. Si
 ita q̄ teneat rōnē cōgruētē. sic cōcedi p̄t̄ q̄ aīa vn̄tātē
 ḡbo mediāte habitu creato. q̄ nō decet ip̄am ḡbo vn̄tōi
 nisi assilēt habitu p̄fecte deiformitatis. Cū aīa xpi non
 t̄m̄ fuit grata in instātē vn̄tōis. s̄z etiā gloriōsita sup̄
 oīs aīas br̄as. q̄ nō decet aīam dei carere deiformita
 te. Si autē vn̄tō illa intelligat fieri mediāte habitu gra
 tuito. ita q̄ ille hitus respectu vn̄tōis teneat rōnē cause
 sic vn̄tātē nō hz. Qm̄ illa vn̄tō q̄ est p̄ habitu infusum. si
 cur est vn̄tō amoris z cognitiōis v̄ueniētē respicit tres
 p̄onas. Vn̄tō autē illa respicit vn̄tō solā. Rursus. vn̄tō
 illa facit hōiem cōformē esse deo z ad deū. q̄ grā ē influē
 tia a deo extēns. z ad deū reducēs. Sed bec vn̄tō facit
 hōiem esse deū. z iō nullus hitus creatus p̄t̄ hoc effice
 re. nec p̄ collatiōē alicui boni creati vt hō sit d̄s. s̄z p̄
 hoc q̄ ip̄a p̄sona s̄bī seip̄am facit hūane nature yposta
 sim z sup̄positū. hoc autē nō facit fm̄ mutatiōē factā in
 se. sed fm̄ mutatiōē factā in natura assūpra. Illa autē
 mutatio in natura assūpra fuit in ip̄ius nature forma
 tione. ita q̄ careret p̄sonali distīctōe in genere p̄rio. z
 inniteret p̄one diuine. s̄z q̄ hoc totūz deus gratuita
 bonitate facit. ideo maria grā d̄t esse in vn̄tōē diuine
 nature ad humanaz. nō q̄ illa vn̄tō p̄ficiat vel cōpleat̄
 p̄ aliq̄ā influētā creatā. sed q̄ sit p̄ gratuitā dei boni
 tatē. s̄z coexistēte influētā doni gratuiti ad cōgruītātē
 nō ad causalitatē. Cū rōnes que ostēdūt q̄ nō fiat vn̄tō
 illa mediāte aliq̄ habitu gratuito sunt cōcedēde. qm̄ ea
 via p̄cedūt fm̄ q̄ dicit aliq̄d fieri p̄ habitu gratuitū co/
 operatē p̄ modū cause. sicut homo iustificat median
 te grā in formātē. z meret mediāte charitate mouente et
 regulātē. Ad duas ḡ auctoritates Aug. adductas
 de grā vn̄tōis. d̄dm̄ q̄ large ibi accipit grā. non p̄ ha
 bitu animā in formātē. sed p̄ eo qd̄ gratis accipit et su
 perexcellit terminū nature. z sic p̄oret dicit factam mō
 gnam grām corp̄. dum assump̄rū fuit a p̄sona verbī.

44

45

et ita ex hoc non sequitur quod unio illa verbi ad animam fiat
 46 mediate aliquo habitu gratuito. Ad illas duas rationes de inhabitatōe fructū. dōm q̄ nō est sile qm̄ inhabitatio dei in aīa et fructio ip̄a ponit aliquē actū qui sit ab aīa respectu cuius gr̄a infusa est causa. et ad quē abilitat aīa mediate gr̄a. et in quē exit cum a gr̄a est adiuta et regulata. nō sic autē est de unione. Quia natura hūana unio diuine absq̄ actu suo. et solū se habet p̄ modū passiuū et nō actiuū. et ideo nō sic indiget p̄ habitū adiuuantē et regulantē dispōne. q̄ quidē sit p̄ncipiū illius uniois
 47 Ad illud qd̄ opponit q̄ relatio nō introducitur nisi p̄ aliquā mutationē factā in aliquo absoluto. Dōz q̄ verum est. sed quēadmodū due linee p̄nt intelligi vniri in p̄cto et cōtinuari. ita tñ q̄ nō fit mutatio ā altera līnearū nisi p̄ hoc q̄ amittit discretiōē vnitatis. sic intellegendū est q̄ si deus assumeret aliqd̄ indiuiduū hoīs inesse cōstitutū et gr̄a informatū. solū amitteret p̄sonalē discretiōē et unione cū ip̄o verbo in vnitate p̄sone In assumptōe autē illius nature quā fili⁹ dei assumpsit de virgine simul fuit formatio et unio. et ideo nūq̄ fuit in in illo hōe q̄tū ad humanā naturā p̄sonalis discretio hoc enī faciebat unio ip̄ius cum v̄bo. Et p̄pterea non sequitur ex hoc q̄ unio in vnitate p̄sone fieri habeat mediāte aliq̄ habitu gratuito. Assumptio enī p̄prie respicit illā naturā. q̄uis cōgruē nō habeat fieri absq̄ gratia.
 48 Ad illud qd̄ vltimo opponit q̄ vniri diuine nature supercellit gradū creature. dōm q̄ verū est. et ideo cōcedendū est q̄ talis unio ex gr̄a fit. sed tñ nō sequitur ex hoc q̄ fiat p̄ do. iū gr̄e create. q̄ oē donū creatū est hanc unione inferius. Un̄ si querat vtrū gr̄a vnionis dicat quid creatū aut increatū. dōm q̄ gr̄a vnionis tripliciter p̄t accipi. Pōt enī gr̄a vnionis dici illud p̄ qd̄ efficit aīa facta cōgrua ad vnionē. et sic dicit donū gr̄e create per qd̄ aīa habuit excellētē deiformitatē. Alio mō d̄r gr̄a vnionis gr̄a effectiua vnionis. et sic dicit donū gr̄e create. Tertio mō pōt dici gr̄a vniois ip̄a vnio gratia siue gratia facta. et sic ex p̄te diuine nature dicit qd̄ increatū. ex p̄te hūane nature dicit qd̄ creatū. nō absolute sed relatiuē. et sic p̄z totū rē.

Questio. III

Utrū verbū sit vniri humane nature mediate spiritalitōe. Et q̄ sic v̄r. q̄ vnio verbi increati ad carnē est si mulis modis verbi intelligibilis ad vocē. s̄z verbū intelligibile nō vn̄t vocē nisi mediate spū vel flatu spirato. qui est vehiculū verbi. sicut dicit dān. q̄ nec verbū vn̄tur carni nisi mediate spūscō. Item oīs vnio voluntaria est mediate amore. sicut dicit dionī. O amor: nihil aliud est q̄ vn̄tū. sed vn̄tū verbi ad humanā naturā est voluntaria. q̄ est mediate amore. Aut q̄ mediate amore creato vel increato. Non mediate amore creato. q̄ amor: creatus nō potuit facere illā vnionē. q̄ mediate amore increato. sed amor: iste est spūscō. et ergo vnio in humana natura facta est mediate spūscō. Item maior: est vnio diuinariū p̄sonarū adinuitē q̄ nature assumētis et assūpte. sed p̄sona p̄ris et filiū necētur spūscō. q̄ multo fortius natura hūana vn̄t diuine mediate spūscō. Item remotiora iūgnit p̄ p̄p̄ndōra. sed inter p̄sonas tres p̄p̄ndō: est nobis p̄sona spūscō. sicut vult Dylar⁹ et Aug⁹. Nam oē donū et oīs vsus doni est ex munere. q̄ v̄r q̄ p̄sona filiū nō vn̄t hūmane nature nisi mediate p̄sona spūscō. Sed 3. Si p̄sona verbi vn̄ta est hūane nature mediate spūscō. q̄ spūscō est vn̄tū humane nature. q̄ sicut filius ē in cornatus. ita et spūscō. Item magis vn̄t mediū ex

tremo. q̄ extremū extremo. q̄ si vn̄tū verbi ad humanā naturā est mediate spūscō. magis est facta vn̄tū in p̄sona spūscō q̄ in p̄sona v̄bi. sed hoc est falsū. q̄ rē in vn̄tione diuine nature cū hūana non pōt esse vn̄tas essentie sed p̄sone. q̄ necesse est q̄ vn̄tū illa fiat mediate vna sola p̄sona. sed filius et spūscō nō vn̄tū in p̄sona. q̄ impossibile est filius vn̄tū hūane nature mediate spūscō in vn̄tate p̄sone. Item infinita est distātia in p̄sona spūscō sicut in p̄sona filiū sed quēcumq̄ aliq̄ sunt in eqli distātia respectu cuiusdē. vn̄tū nō est mediū vn̄tē di alterū. p̄ eo q̄ mediū plus appropinq̄t extremis q̄ extrema sibi inuicē. q̄ v̄r q̄ p̄sona verbi nō habeat vn̄tū mediate p̄sona spūscō. Item dōm q̄ cū querit vtrū p̄sona verbi habeat vn̄tū hūane nature mediate spūscō hoc dupl̄t pōt intelligi. Aut ita q̄ illa vn̄tū fiat mediate spūscō sicut in vinculo interuenire. Aut ita q̄ fiat sicut p̄ncipio efficiēte. Si p̄mo mō intelligat sic non h̄ vn̄tū p̄ eo q̄ p̄sona v̄bi p̄ se vn̄tū hūane nature. nō p̄sona aliq̄ mediate. Nequaquā. n. p̄sona spūscō intercidit mediatā inter p̄sonā v̄bit naturā assūptā. Si autē vn̄tū illa intelligat fieri mediate spūscō. sicut p̄ncipio efficiēte p̄ modū cuiusdā sub auctoritatē et appropariōis sicut tate h̄z. Incarnatio enī v̄bi fuit a p̄re et a filio mediate spūscō. s̄z hoc mō nō est hic qd̄. s̄z infra erit suo loco cū querit. vtrū incarnatōis opus appropari debet spūscō. nūc autē est qd̄ vtrū vn̄tū v̄bi fiat mediate spūscō. sicut in vinculo interuenire. Ad hanc q̄sem rē dēndū ē q̄ hoc falsū est et nō intelligibile sicut ostēdūt rōnes ad h̄ inducē. Ad illud h̄o qd̄ opponit in v̄trū q̄ verū in rē intelligibile vn̄tū vocē mediate spū. dōm q̄ similitudo enī creaturā et creatorē. ita tñ q̄ maior rep̄t dissimilitudo. v̄r qd̄amō est sile et qd̄amō nō. In hoc qd̄ez est sile. q̄ sicut mens format vocē exteriorē mediate spū. sic d̄a p̄ format carnē assūptā mediate spūscō. In h̄ est dissimilitudo. q̄. si. est vehiculū verbi. nō sic. si. p̄sone filiū. Nunq̄ enī est p̄sona spūscō v̄bi nō sit p̄sona verbi. et ideo q̄tū ad hoc similitudo nō pōt nec debz arredi. Ad illud qd̄ op̄t ponit q̄ vn̄tū voluntaria ē mediate amore. Dōz q̄ vn̄tū voluntaria d̄r duplici. Aut q̄ est a voluntate. aut q̄ est fm̄ voluntatē. Illa vn̄tū que est voluntaria que est a voluntate est mediate amore sicut efficiēte. Illa h̄o que ē voluntaria que est fm̄ voluntatē illa h̄z fieri mediate amore sicut glutino coniūgere. Dico q̄ vn̄tū verbi ad hūanā naturā est voluntaria. q̄ est a voluntate s̄z nō ē voluntaria q̄ sit fm̄ p̄sona vn̄tū voluntariū. s̄z pot̄ fm̄ vn̄tū naturarū in vna p̄sona. Et tō nō sequitur q̄ talis vn̄tū fiat mediate spūscō sicut in vinculo interuenire. s̄z pot̄ sicut p̄ncipio efficiēte. Ad illud qd̄ opponit q̄ diuine p̄sone nectunt mediate spūscō. Dōm q̄ nō est sile. Quia nectunt duarū p̄sonarū attēdit fm̄ p̄ductionē p̄sone vn̄tū us p̄ voluntatis secunditatē. ita q̄ inter illas p̄sonas et carū nexū est distinctio p̄sonarū. Non sic autē est in p̄posito. q̄ due nature cōcurrūt in vn̄tate p̄sone. Ad illud qd̄ opponit q̄ p̄p̄ndō: est nobis p̄sona spūscō dōm q̄ dicitur est p̄ appropariōne. non q̄ p̄sona spūscō magis accedat ad naturā creatā q̄ p̄sona verbi. sed q̄ tñ p̄cedit ita q̄ nō p̄ducit aliā p̄sonā. et p̄cedit p̄ modū secunditatis voluntatis. Et quēadmodū oēs creaturē p̄ducit sunt voluntarie. et diuisa liberalitate. hinc est q̄ p̄sona spūscō d̄r nobis magis appropariare. Et ideo fm̄ quandā appropariōne cōcedi pot̄ q̄ vn̄tū illa fiat mediate spūscō. cum sit facta a spūscō tanq̄ efficiēte fm̄ appropariōne. nō interuenire tñ fm̄ p̄sona l̄m̄ distinctionem rē.

Distinctione .iij. de xpi conceptione.

Verit etia de carne verbi an pulch cocapef. Sa...

Marias qz tota Innuit ma gister q. ff. mari am a fomite peccati purgavit. Contra. Si fo...

De sanctificatioe q pcessit xpi pceptione qua scz bra virgo est...

Veritur Veritas de carne xpi an pulch cocapef obliga...

Que fuit sanctificatioe ca. b Maria qz tota spu sanctus in ea...

Marias qz tota Innuit ma gister q. ff. mari am a fomite peccati purgavit. Contra. Si fo...

terminat de sanctificatioe que pcessit xpi pceptione. In...

nus extiterit. potetia qz gene randi absqz viri semine xgini p...

Ratio aut qua re magis patres vocavit altissi...

sumptaz carnis humanitate. Copulavit sibi fi...

Item obicit de illo qd subiungit. sed per spiritum sanctum creans. qd falsum videt dicere. Creare enim est de nihilo aliquid facere. Sed caro christi non fuit de nihilo. sed de carne virginis assumpta. R. dicit qd antiqua consuetudo dicit hic. propter peccatum verustate et iugositate. Apolo-

mentum vocat male consuetudinis corruptione que attendit in viciosa puritate. christus autem assumptus carnem peccatales sed non peccatricem. et hoc vult dicere dicitur

6 Ad illud qd opponit de hoc verbo creare. dicitur qd creare dicitur hic per actum que proprie convenit deo. non quod sit ois no ex nihilo. vnde de accipitur hic creatio pro conditione. et creator tantum valet quantum conditor: et hoc ipsum vult dicere dicitur qd caro illa creata est non seminatiliter sed conditiliter.

lectu. simul dei ubi caro animata rationali et intellectivo. Ex his perspicuum fit qd ante diximus. carnem scilicet verbis simul conceptam et assumptam. eandemque in modo totam virginem spiritu sancto pervenire ab omni labe peccati castificata. Cui collata est potentia novo more generandi. ut sine coitu viri sine libidine percipiens in utero virginis celebraret conceptus dei et hominis. Illa enim caro quam deus de virgine sibi unire dignatus est. sine vicio concepta. sine peccato nata est. hanc tamen carnem non celestis. non aereae. non alterius cuiusque partes esse nature. sed eius cuius est ois hominum caro.

Que fuit sanctificationis efficaciam.

Quae autem sacra virgo extunc ab omni peccato immunis extiterit

7 Item nes sancti et sancte etc. Innuat magister per verbum Joannis. Si dixerimus qd peccatum non habemus nos ipsos seducimus etc. qd omnes homines peccato sunt obnoxii excepta beata virgine. Contra hoc videtur falsum de infantibus recentibus baptisatis qui nullum habent peccatum neque actuale neque originale. Item opponitur de adultis statim post baptismum. et de his qui sunt statim absoluti ab omnibus peccatis videtur qd possint

dici peccatum non habere. R. dicendum qd circa verbum illud tripliciter potest fieri vis ut sanus ex eo capiatur intellectus. Primo ex hoc qd dicit qd non possimus dicere. quia nemo certus est utrum omni peccato careat. ut dicit apostolus. primo Corinthios. iij.

Aug. evidens ostendit in li. de natura et gratia in dicens. Excepta sancta virgine maria. de qua propter honorem domini nullam prius cum de peccatis agitur haberi volo quod est. Unde enim scimus? quae plus sit gratiae collatae ad vincendum ex ois peccatis quae concipere ac parere meruit. quam constat nullum habuisse peccatum. hanc ergo virginem exceptam si ois sancti et sanctae congregari possent et quereret ab eis an peccatum haberent. quod responderet nisi quod Johannes ait. Si dixerim quod peccatum non habemus nos ipsos seducimus. Illa autem virgo singulari gratia puenta est atque repleta. ut ipsum haberet ventris sui fructum quem ex initio habuit in universitas domini. Et illud quod nascabatur ex pro pagini primi hominis. tamen modo generis non criminis originem duceret.

in hoc quod dicit. Dabemus. quia potest dicere praesens ut nunc. vel praesens simpliciter. Si dicat praesens ut nunc. non videtur esse impossibile quin possint esse immunes in aliqua hora ab omni actuali. Si autem dicat praesens simpliciter. sic soli competit virgini quae per totum tempus vitae suae nullum actuale peccatum commisit. Hoc autem de nullo aliorum sanctorum potest dici veraciter quod in hac vita aliquod diu permanerit.

Nihil mihi con- scius suz. hoc au- tem dicere potu- it. virgo ex spe- ciali dono gra- tie. Aliter po- rest intelligi qd si ar vis in hoc qd dicitur peccatu- Peccatum enim dicit actus pec- cati. et macula et causa peccati. Et beatus Jo- hannes no tan- tum accipit pec- catum p macu- le. sed etiam pro- Job-1- causa sine seque- la. nullus autem alius a christo p- ter virginem di- cere potuit qd causam. id est fo- mitem non ha- beret. In ipsa- nim sola crimi- na fuit concupi- scentia. Tertio potest fieri vis

Intelligentiam huius partis incidit hic questio circa sanctificationem virginis quantum ad duo. Primo querit de sanctificatione virginis quantum ad congruentiam partis. Secundo vero quantum ad efficaciam virtutis. Circa primum querunt tria. Primo querit. utrum caro virginis sanctificata fuerit ante animationem. Secundo querit utrum anima eius sanctificata fuerit ante originalis contractionem. Tertio querit utrum sanctificata fuerit ante natiuitatis originem.

Questio. I a

Utrum caro virginis sanctificata fuerit ante animationem. Et probatur primo qd sic habere. j. Antequam formaretur in utero novi te. Constat qd beata virgo excellens fuit quae die prius fuit approbata et purificata eius caro quae esset formata. sed ante fuit formata quam animata. ergo ante fuit carnis sanctificatio quam animatio. Item super illud Lucae. j. Exultavit in gaudio infans in utero meo. Et loquens. Nondum erat in eo spiritus vitae. et iam erat spiritus gra-

tie. qd multo fortius hoc fuit in domini matre que dignior fuit quam iohannes. ergo sanctificata fuit ante spiritum vitae. et ita ante animationem. Item non est minus potens virtus sanctificans quam sit virtus inficiens et sedans. Sed caro infici potest et sedari ante animationem. qd pari ratione ante animationem infusio. imo a fortiori potest sanctificari. cum opposita natura sint fieri circa idem. Si ergo beata virgini hoc concessum est. quam tunc congruenter est concessum esse pure creaturam. videtur qd caro eius ante animationem fuerit sanctificata. Item conceptio gloriose virginis fuit ex legitimo matrimonio. et de parentibus sanctis. et de matre sterili secundum qd narrat quedam historia. ut ergo qd ipsa concepta fuerit virtute spiritus sancti. Si ergo illa conceptio que est secundum legitimum matrimonium et secundum spiritum sancti adiutorium est sancta et immaculata. videtur qd caro virginis marie in ipsa sua conceptione fuerit sanctificata. sed ante fuit conceptio quam animatio. ergo fuit ante sanctificata quam animata. Sed contra. Bernardus in epistola ad ludinefes. Ante conceptionem sanctificata

minime poterat. q: nō erat. S: nec i ipō hceptu. pter
 petm qd inerat. Sed cōstat q illud non est dicitu pter
 petm qd esset in pentib: q: poruissent eaz concipere sine
 petō. q: dicit pter causam peti q erat in carne. q: nō vī
 q: scificatio fuerit ante infusione aie. ¶ Item scifica-
 tio est p aliqd munus gratie spūscī. s: gratia nō hz ēē
 in carne s: in aia. q: nō vī q: ante fuerit carni grā infusa
 ī aie. ¶ Itē esse grē spūscī onit esse nature. r pfectio grē
 pfectione nature. s: q: scificatio dicit effectū grē vīvifi-
 cantis. īpossibile vī q: caro scificet atēq: aia vīvificet
 ¶ Item nihil pīnet ad scificatiōē qd non pīnet ad
 glorificatiōē. S: caro ante aiatiōē nō pīnet ad glo-
 rificatiōē nec resurrectionē. vī serus abortiuū an aia/
 tiōē nō refurgit. vī dicit Aug. in li. de baptismo puu-
 loz. q: caro ante aiatiōē nō erat idonea ad scificatiōē
 q: nō fuit caro virginis ante scificata q: aiata. ¶ P.
 S: dōm q: caro brē virginis ante aiatiōē nō fuit scificata
 nō q: deus nō poterit carnē virginis purificare ante q:
 aiare. s: q: scificatio hz esse p aliqd donū gratiū sup
 additū. qd qdē nō hz esse in carne s: in aia. iō si caro
 brē virginis dicit scificari. aut hoc intelligit mediāte grā
 crīte in eius aia. vel mediāte grā crīte in aiab: paren-
 tum. Cōstat q: nō mediāte grā crīte in eius aia. q: tūc
 esset op osituz in adiecto. vīz q: caro scificat ante aie
 creatiōē. r tū scificetur p virtutē grē illi? aie. scetur
 em q: idem sit pūz r posteri? in vno r codē. Si autē itel-
 ligat hoc fieri p gratiā que collata fuit aiabuz parentū
 hoc nō pōt esse triplici rōne. Prima. q: rō scificatiōis
 nō hz transfundi a pēte in plēm. p eo q: ples nō est in
 pēte fm aiām. iō nec in pēte hz scificatiōis grāz. Et
 ideo hoc qd dicit Bern. ad ludinens. Ante cōceptionē
 minime scificari potuit qd nō erat. exponendū est fm
 animā. erat enī in eis fm carnē causatū. sed illud ēē nō
 sufficiebat ad scificatiōis grāz que respicit animā. Se-
 cunda rō est. q: rō hoc esset possibile q: scificatio deri-
 uaret a partē in plēm. sicut originalis iusticia. nunq:
 rō derivat mediāte cotru libidinōso. q: rō duo op: osi-
 ta essent sū r semel in codē. Et iō dicit Bern. forte inter
 amplexus maritales. scitas ipi cōceptiōis se imiscuit.
 vī sū scificata fuerit cōcepta Sed hoc rō nō admittit
 quō nāq: scitas absq: spū scificante. aut spūscī so-
 cietas cum petō fuit. aut quō petm nō fuit. vbi libido
 nō defuit. Tertia rō est. q: esto q: scificatio adesset r li-
 bido defuit r tūc divina. nō mī decuit vī deesse pter
 hoc q: hoc est solius brē virginis progatiua. sola enī ipa
 vī scī dicit sine petō cōcepti. r sine dolore pepit. r iō h
 pentib: cōcedi nō potuit brē virginis. sed soli virgini ref-
 uari. Et iō Bern. dicit. Dico vginē gloriōsā de spūscō
 cōcepti. nō aut cōceptā fuisse. dico pepisse vginē. nō mī
 porrā a vginē. alioqn vbi erit progatiua mīris de q: sin-
 gularit credidit cultare. r munere plis. r carnis integri-
 tate. si eam dederis mīri. nō est hoc vginē honorare. sed
 eius honor dētrahere. Et iō simpliciter cōcedendū q: ca-
 ro eius ante aiatiōē nō fuit scificata. Et cōcedēde sūe
 rōnes q: hoc pbāt. ¶ Ad illud q: qd opponit in Trū de
 Dicit. d: noticia approbatōis. q: an cognovit q: so: ma-
 uit. d: q: noticia illa nō ponit aliqd circa ipm s: circa
 ppositū dei pdestinātis. sicut electio. r dilectio. r pde-
 stinatio eterna nō ponit aliqd circa pdestinātū r iō nō
 sequit ex hoc q: caro Dieremē vel virginis ante fuerit
 scificata q: so: mata. r ad illud qd opponit de Joāne.
 q: non dū erat in ipō spūs vīte. d: q: in scriptura aliqd
 dicit q: innorescit. r nō esse q: nō apparet. Et iō d:
 spūscī nō fuisse in iōāne. q: nō apparebat ad huc enī

erat in vtero. spūs aut in eo dī fuisse q: in occurū dūi
 exultavit in ventre. ¶ Ad illud qd opponit q: caro pōt
 infici ante aiatiōē. q: scificari. d: dōm q: non est sūe. q:
 gnārō carnis ex carne ē carnal' r nō spūal' iō mag' hz trās
 fundi caro viciosa ex carne viciosa. q: scā ex pentib: scī-
 ficatis p grām. ¶ Ad illud qd opponit q: cōceptio d: q:
 nis fuit ex legitimo mīrimonio. q: rē. d: dōm q: rō nō illud
 est pbabile. vīz q: cōcepta fuerit ex sterili. et ex coitu cō-
 iugali. absq: tū culpa actuali. nō tū scetur q: cōcepta fu-
 erit absq: causa peti. q: ita trāsfundit originale ex illis
 sicut q: generāt ex coitu adulterino. sicut oī sum fuit in
 ij. li. Et si obijciat q: non debuit ibi esse cā originalis. q:
 facta est mediāte vīture. s: scā ante. r pter scūdātōz
 sterilitatis mīne. que nō fuit ab hoīe sed a deo. d: dōm q:
 illud nō valet. q: hoc sūl' posset obijci de iōāne r ysaac.
 q: de sterilib: sunt cōcepti. P: opter qd nota q: s: aliqn
 opaf vī spūs. aliqn vī scūs. Tūc qdē opaf vī spūs. 13
 q: nō opus facit supra naturā. Tūc vī. s: opaf. cū nō fac
 solū opus supra naturā sed etiā scificat illud supra qd
 opaf. Dico q: in cōceptiōe filij dei q: est scūs scōz nō
 solū opatus est vī spūs. sed vī. s: In cōceptiōe vō qua
 iōānes est cōceptus sicut brā vīrgo. opatus est vī spūs
 tū. ideo sola virgo maria dī cōcepisse de scō spū. P: e/
 rerea nullius cōceptiōis solēntatē celebrat ecclesia nisi
 solius filij dei in annūciatōe brē virginis marie Sune
 tū aliqui q: ex speciali deuorōe celebrāt cōceptiōē bea-
 te virginis. quos nec oīno laudare nec simpliciter audeo
 reprehendere. Non oīno approbare audeo p eo q: sancti
 patres q: alias solēntates vginis. s: doctē statuerūt.
 qui etiā magni amatōres r venatōres brē virginis fue-
 runt cōceptiōē virginis solēntare nō docuerūt. Bea-
 tus etiam Bern. p: pūus virginis amator. r honoris
 eius zelator: illos reprehendit qui cōceptiōē virginis
 celebrāt. Statuta etiā vniuersalis ecclesie de sanctoz 14
 celebratiōib: omnia fundata sunt sup sanctitatē. vī nō
 die p aliquo sancto solēntet. in quo vel p quo psona
 sancta non fuerit cui bono: ille defert. Si ergo sancti-
 tas non fuit in virgine ante anime infusiōē. nō videt
 vsq: securū cōceptiōis illius etiā solēntatē celebrare.
 Non etiam audeo reprehendere. q: vī quidā dicunt hec
 solēntas celebrari non cepit humana inuētiōe sed di-
 uina reuelatiōe. quod si verum est. sine dubio bonū est
 solēntare in eius cōceptiōe. sed q: hoc autenticū non
 est. non cōpellimur credere. q: etiam contra fidem re-
 ctam non est non cōpellimur negare. Potest etiā esse
 q: illa solēntas potius refertur ad diem sanctificatiōis
 q: cōceptiōis. Et qm dies cōceptiōis fuit certa. et di-
 es sanctificatiōis incerta vī patebit infra. ideo non ir-
 rationabiliter solēntas diei sanctificatiōis statui potu-
 it in diem cōceptiōis. nec imerito. q: quis cōceptiō-
 nis diem non oporteat celebrari p eo q: non fuit sancti-
 tas in cōcepto. possunt tū irrepēsibiliter gaudere fan-
 cre anime. p eo q: tunc inchoatū est. Quis enī audiens
 virginē de qua salus totius mundi. pcessit cōceptaz.
 gratias deo exoluere negligat. et obmittat exultari in
 deo salutarī suo. nisi qui erga gloriōsaz virginē minus
 deuote afficit. r magis considerat ptesentia q: futura
 magis etiam cōsiderat boni defectū q: fundamentuz.
 Et enim si filius regis claudius naseat. qui sit a claudī
 carione. pcessu tempis liberandus. non est de claudīca-
 tiōe dolēdum. sed potius de natiuitate gaudenduz.
 Per hunc modū si quis in die cōceptiōis eius solē-
 nizat. arrendens magis sanctificatiōē futurā q: con-
 ceptiōē ptesentem. nō videtur dignus redargui. r ideo

diri q̄ tales nec vitupare audeo nec laudare. credo tñ
et p̄fido de virgine gloriosa q̄ si q̄s h̄c solentate cele/
biar. non ex amore vanitatis. sed pot̄ ex deuor̄e vir/
ginis. nō credēs etiā. p̄ illud qd̄ elici p̄t̄ sacra scri/
ptura. q̄ bñd̄icta virgo deuor̄ionē eius acceptat. et si
aliqd̄ est rēp̄sibile. spero q̄ apud iustū iudicē digna
bit̄ excusare. Nec huic obuiant dicta Berni. Potius
enī intendit̄ excludere errorem q̄s credat̄ virgine san/
ctificatā in cōceptōe. q̄ erga virgine deuor̄ionē nostrā
minuere. cui nullus pot̄ nimis esse deuor̄. ita tñ q̄ n̄
hil credat̄ de ea q̄ sit p̄tra veritatē. et sacre scripture. et
fidei xp̄iane. que oīm deuor̄ionē nostrā tam erga deū
q̄ erga m̄rem eius debet p̄cedere. q̄ si aliq̄s obuiat ali/
orum sc̄tōz cōceptōes non esse celebres. p̄ter sequētes
sanctificatōes. poterit̄ et dici q̄ aliq̄ sancti p̄ malo non
habebūt si aliq̄s honoꝝ specialis marri dñi tribuat qm̄
sc̄tificarōis ipsius magnitudo et acceleratio ceteras an/
tecellit. Et iō mirādū nō est si sp̄s. s. inhabitās in coꝝ/
dibus fidelium. magis deuor̄ionē ipoz̄ erga virgine in/
flāmar q̄ erga alios sc̄tōz et sanctas. Hac etiā de causa
quotidie de virgine gloriosa facimus officiū sp̄ale iu/
ra ordinē romane ecclesie. lz p̄ br̄a petro ap̄loz p̄ncipe
solūmō ter in anno facim̄ officiū. Quaciūz q̄ hora. q̄
cunq̄ die aliq̄s fidelium cum totis p̄cordijs et visceribz
honorat̄ virgine in crepādus nō est p̄tinaciter ne ipsius
virginis animaduērio incurrat. q̄ auxiliariēz ama/
trix est omnium fidelium suoz laudatoz. sicut illi q̄ tales
sunt experimēto multiplici cognouerūt.

¶ Questio.

II

b

¶ Utrū aīa br̄e virginis sc̄tificata fuerit ante origina/
lia p̄t̄i p̄tractionē? Et q̄ sic v̄r̄ Anselm. de cōceptu v̄gi.
Decebat v̄r̄ illius cōceptus fieret de m̄re purissima ea
puritate qua maior sub deo neq̄ intelligi. sed maior ē
puritas vbi nec actualis nec originalis culpa inuenit̄
q̄ vbi est aliqua carū. s. q̄ br̄a virgo fuit purissima. nō
v̄r̄ q̄ v̄rit̄ originale culpā. q̄ v̄r̄ q̄ sc̄tificata fuerit ante
originale culpā. ¶ Item aug. de natura et gr̄a. De m̄re
dñi cū de p̄t̄is agit nulla volo p̄fusus h̄re questio. q̄
non v̄r̄ in ea fuisse p̄t̄m. nec acū nec p̄tractū. ¶ Item
rōne v̄r̄ Honor. m̄ris refer̄ ad filiū v̄r̄ dicit dam̄. lz oīs
honoꝝ m̄ris debet filio gloriose v̄ginis. maxime q̄ruz
ad imunitatē p̄t̄i. si q̄ ad honoꝝ filij spectat h̄re m̄rem
purā et sanctā. v̄r̄ q̄ m̄r̄ xp̄i imunitis fuerit ab oī culpa tā
originali q̄ actuali. ¶ Item si est ponere extrema. due
nit̄ ponere mediū. sed cōuenit ponere h̄ntes originale
p̄t̄m in aīa et in carne. sicut filij adam habēt cōiter. cō/
uenit̄ inuenire carentē in aīa et carne. sicut in xp̄o. q̄ cō/
uenit̄ rep̄ire mediū. s. habēt in carne et nō in aīa. s. h̄re
in aīa et nō in carne est impossibile. q̄ originale oriū h̄z
a carne. aīa enī nō traducit̄ sed caro. restat q̄ q̄ aliq̄ p̄o
na fuit que h̄ret originale solū in carne et nō in aīa. hec
aut̄ fuit illa que maxime accedit ad xp̄m puritate et hec
est virgo maria. q̄ r̄. ¶ Itē sc̄tificatio br̄e v̄ginis sup̄
excellit̄ sc̄tificatōne alioz sc̄tōz. q̄ cū bñs Jōhes sc̄tifi/
catus fuerit q̄tū ad natiuitatē ex v̄tero quā ecclesia ce/
lebrat. v̄r̄ q̄ virgo maria nō tñ sc̄tificata sic fuerit. sed
etiā in q̄tū ad natiuitatē in v̄tero. sed natiuitas in v̄te
ro est in aīe infusione. q̄ br̄a virgo in instanti infusōis
aīe. sc̄ticitatē habuit diuine gr̄e. q̄ nunq̄ habuit infectōz
originalis culpe. ¶ Item possibile fuit gratiā dare aīe
br̄e v̄ginis in p̄mo instanti creatōis. sed cōgruū est po/
nere q̄ aīe illi id deus dederit qd̄ cōgruebat ei suscipe.
q̄ v̄r̄ q̄ in p̄mo instanti dederit ei gratiā. q̄ cū gr̄a nō pos/
sit s̄t̄ stare cū culpa. aut gratiā p̄didit aut originale cul

pam nō p̄traxit. sed nō est dicere q̄ gratiā p̄didit. q̄ v̄r̄
esse dōm q̄ nō habuit culpā originale. ¶ S̄z. Ro. v.
Dēs in adam peccauerūt. Hoc aut̄ nō est nisi q̄ fuit
in adam p̄m seminale rōnē. q̄ si virgo fuit p̄m seminale
rōnē. v̄r̄ q̄ p̄traxit originale sicut et aliq̄. ¶ Item Aug.
Nemo liberat̄ a massa p̄t̄i nisi in fiderē demp̄t̄is. q̄
om̄s q̄t̄ q̄t̄ cripiunt p̄ xp̄m cripiunt. sed nō liberat̄ q̄s a
p̄t̄o qd̄ nō h̄z. q̄ v̄r̄ q̄ oēs aliq̄ a xp̄o p̄traxerint origina/
le peccatū. ¶ Item Berni. Saluatoꝝ n̄ sicut p̄ oibus li/
berandis venit ita nullū liberū a reatu rep̄it. q̄ nec bea/
tam virgine inuenit liberā. q̄ originale p̄t̄m cōtraxit.
Item hoc ip̄m v̄r̄ rōne. q̄ si br̄a virgo caruit originali
p̄t̄o. caruit merito mortis. q̄ vel iniusticia facta ē ei cū
morta fuit. v̄r̄ disp̄satiue p̄ salute generis hūani mor/
tua est. P̄mū facit ad p̄tumelū dei. q̄ si illud v̄r̄ ē.
deus nō est iustus retributor. Scdm̄ ad p̄tumelū xp̄i
q̄ si illud v̄r̄ est. xp̄s nō est sufficiens redēptor. q̄ v̄r̄
falsus est et ip̄sibile. Restat q̄ q̄ habuit p̄t̄m origina/
le. ¶ Item nullus p̄t̄er ad redēptionē xp̄i nisi q̄ d̄aby
culpā. Si q̄ br̄a virgo caruit originali. v̄r̄ q̄ ad redem/
ptionē xp̄i nō p̄t̄ineat. S̄z magna ē gloria xp̄o de sc̄tis
q̄s redemit. q̄ si nō redemit br̄am virgine. nobilissima
gloria p̄t̄uat. Si q̄ hoc est p̄phanū et imp̄ius dicere. v̄r̄
r̄. ¶ Itē si br̄a virgo p̄t̄m originale nō habuit. et nul/
le est clausa ianua nisi merito originalis p̄t̄i. v̄r̄ q̄ si
morta fuisse ante xp̄m. statim euolasset ad celū q̄ non
videt q̄ ianua oibus ap̄ta fuerit p̄ xp̄m. Et ita falsū di/
cit ap̄s cū dicit Col. j. Placuit ei p̄ ip̄s recōciliari oīa
que in celis sicut que in terris sunt. R̄. ad p̄dicatoz̄ itel.
ligeritā est notandū. q̄ qd̄am dicere volūt in aīa glo/
riose virginis gratiā sc̄tificatōis p̄uenisse maculā p̄t̄i
originalis. Rōne aut̄ but̄ assignat̄. q̄ decebat animā
gloriose v̄ginis sc̄tificari excellentissime sup̄ aīas alioz
sc̄tōz nō solū q̄tū ad abundantā sc̄ticitatis. sed etiā q̄tū
ad accelerationē ip̄is. iō in instanti sue creatōis fuit ibi
gratia infusa. et in eodē instanti aīa infusa est carni. sed
q̄ oīuz mobiliū motoꝝ est sapia. et nescit tarda molim̄/
na. s. gratia. q̄ m̄ro poterit̄ est gratia q̄ natura h̄re
est q̄ effect̄ gr̄e sc̄ticitatis magis p̄ualuit in carnē q̄ effe/
tus sc̄ticitatis in aīam. et iō culpā nō h̄ret. Dec aut̄ po/
sitio videt̄ posse fulcri multiplici q̄gruetia. tum p̄ter
xp̄i p̄cipuū honoꝝ que decebat de matre purissima fie/
ri. et p̄ter v̄ginis p̄rogatiua singularē. que debuit in
dignitate sc̄tificatōis ceteros sc̄tōz et sc̄tās p̄ire. et etiā
p̄ter ordinis decore. v̄r̄ sicut fuit p̄sona imunitis ab ori/
ginali et in carne et in aīa. sicut in ea et in effectu. et p̄sona
v̄troq̄ mō h̄ns originale. sic esset p̄sona media q̄ qd̄amō
h̄ret et qd̄amō nō h̄ret. et ista est br̄a virgo. q̄ medianit̄
est inter nos et xp̄m. sicut xp̄s int̄ nos et deū. Et hoc d̄
cunt sonare verbū anselmi cū dicit. q̄ br̄a v̄go purissima
fuit ea puritate q̄ maior sub deo neq̄ intelligi. In hoc
enī notat gradū sue puritatis inferiorē esse respectu fi/
lij. et superiorē respectu alioz sc̄tōz. Et iō q̄lī rōne mediā
but̄ multiplicis q̄gruetie voluerūt qd̄as apponere. ad/
dentes in sup̄ illud qd̄ nō repugnat veritati sacre scrip̄tu/
re. et fidei xp̄iane Veritati inq̄ nō repugnat imo pot̄
p̄sonat si q̄s mysteria eius at̄tedat. Br̄a v̄r̄ virgo maria
signata fuit p̄ archā. aīa v̄ro br̄e virginis signata fuit
p̄ v̄rnā in qua positiū fuit māna. Cū q̄ v̄rna illa p̄nus
fuerit impleta māna q̄ posita in arca. p̄nus salte p̄na
tura sc̄tificata fuit aīa br̄e virginis q̄ carni vnito. fidei
etiā xp̄iane v̄r̄ dicit positiū p̄d̄ta nō repugnat p̄ eo q̄
dicit̄ ip̄am virgine ab originali p̄t̄o liberatā p̄ gratiā
que qd̄em p̄debat et oriū habebat a fide et capite xp̄o.

sicut alie gre scōz. Et iterū. **L** illa gra fuerit ale in
 sectione. nō tñ puenit carnis feditate. Et ideo rōne illi
 us feditatis iuste remāserūt in virgine penalitates. gra
 enī scificatōis nō obuiat pene sed culpe. Et hinc est q
 brā hgo penalitatis fuit obnoxia. 7 p xpm liberata ab
 originali pctō. sed aliter q̄ aliq̄ Nam aliq̄ post casuz ere
 cti sunt. virgo maria q̄ in ipō casu suscitata est ne rue
 ret. sicut exemplū ponit de duobz cadētibz in luro. 7 p
 istā viam effugiūt auctes 7 rōnes que s̄ eos adducunt
 dicētes nō cludere q̄ brā virgo habuit infectionē ori
 ginalis pcti q̄tū ad effectū. sed q̄tū ad causā solū. Ali
 oīū positio est q̄ scificatio yginis s̄secura est origina
 lis pcti tractōez. 7 hoc q̄ nullus imunis fuit a culpa
 originalis pcti nisi solū filius yginis. Sicut enī dicit
 ap̄ls Ro. iij. Oēs peccauerūt 7 egēt gloria dei. ubi glo
 rias pctōes inueniūt grām xpi q̄ solus sine pctō venit
 et oēs egēt gloria dei. i. vt ip̄e liberet q̄ pōr. nō tu q̄ libe
 ratōe indiges. Et hoc ip̄m dicit Aug. sup̄ Jōsem tra
 ctans illud vbi. Ecce agnus dei. vbi dicit. q̄ solū pctā
 mūdi potuit auferre. q̄ solus sine pctō venit. 7 oī pctō
 caret. hic autē modus dīcēdi cōmunitō est. 7 rōnabilior
 et securior. Cōmunitō inq̄ q̄ oēs fere illud tenēt q̄ brā
 virgo habuit originale. cū illud appareat ex multiplici
 ip̄ius penalitate. quā nō est dicere ip̄am passam esse p̄
 pter alioz redēptionē. quā etiā nō est dicere q̄ assūptio
 nem habuisse. sed p̄ tractionē. Rōnabilior etiā est. q̄
 esse nature p̄cedit esse gre vel tpe v̄l natura. Et p̄terea
 dicit Aug. q̄ pus est nasci q̄ renasci. sicut pus est eē q̄
 bī esse. pus est q̄ aiām v̄niri carni. q̄ grām dei sibi insū
 di. Sicut caro illa infecta fuit. ex sua infectōe nata erat
 oīaz culpa originali inficere. necessariū q̄ est ponere q̄
 ante fuerit originalis culpe infectio q̄ scificatio Secu
 rior etiā est. q̄ magis cōsonat fidei piereri. 7 scōz aucto
 ritati. Magis cōcordat p̄ eo q̄ cōiter sc̄i cū de materis
 illa loquunt solū xpm excipiūt ab illa generalitate q̄ d̄
 Oēs peccauerūt in adam. Nullus autē inuenit dixisse
 de his q̄s audim⁹ auribz n̄ris virginē mariā a pctō ori
 ginali fuisse immunē. P̄terea etiā fidei magis cōcordat. p̄
 eo q̄ si n̄r habēda sit in reuerētia. 7 magna erga ip̄am
 habēda sit deuotio. n̄lto maior etiā est habēda erga filiū
 et q̄ est ei oīs honor 7 gloria. Et ideo q̄ hoc spectat ad
 excellentē dignitatē xpi q̄ ip̄e est oīuz redemptor 7 sal
 uator. 7 q̄ ip̄e oībus ap̄ut iamūā. 7 q̄ ip̄e v̄nus p̄ oībus
 mortu⁹ est. 7 nullaten⁹ ab hac generalitate brā ygo ma
 ria excludēda est. ne dum m̄ris excellētia ampliat. filij
 gloria minuat. et sic in illo n̄r puocet. que magis vult
 filiū extollī 7 honorari q̄ seip̄am. v̄tpote creatorē crea
 turā. Vnicūq̄ positōi adberētes p̄pter honorē iesu xpi.
 q̄ in nullo s̄iudicat honorē m̄ris. dum fili⁹ n̄r em in cō/
 parabilit̄ excellit. teneamus fm q̄ cōmūnis opinio te
 net. virginis scificatōne fuisse post originalis pec
 cati contractionē. Unde rōnes hoc pbantes cōceden
 de sunt. **A**d illud quod opponit in contrariū q̄ vir
 go purissima fuit. d̄m q̄ p̄tra attendēda sunt in illa au
 cōritate. P̄mo. q̄ dicit sub deo. 7 in hoc innuit q̄ de
 fuit a puritate christi. 7 ideo aliquā maculā habuit. vel
 originalē vel actualē. Non actualē vt parebit. ergo ori
 ginalē. Ideo vult dicere q̄ caruit omni macula actuali
 non originali. Aliud attendēdū quod dicit Quod ma
 ior nequid intelligi. scz rationally. Illud enim d̄r
 intelligi. quod rationally cogitat vel cognoscit il
 lud non rationally. q̄ nata de volupate viri. care
 at peccato originali. Postremo attendēdū est quod

dicit. q̄ de m̄re purissima facta est illa cōceptio in quo
 innuit q̄ bec summa puritas est ponēda in ea pro tem
 pore in quo concepit filium dei. 7 tunc osinino purifi
 cata et mundissima fuit. sicut parebit infra. Et ideo nō
 sequitur caruisse originali culpa. **A**d illud q̄d oppo
 nitur q̄ nulla habenda est questio cum agitur de pecca
 tis fm verbum auguf. d̄m. q̄ Aug. intelligit de pctō
 actuali non originali. sicut patet ex serie littere. **A**d il
 lud q̄d obijctur q̄ honor matris refertur ad filium. di
 cendum q̄ verum est. non tamen sequitur q̄ oīs ho
 nor qui attribuitur filio. attribuendus sit matri. q̄ sic
 non esset filij honorare. sed potius filio contumeliam
 facere. dum honorem sibi soli debuit. quis aliq̄ attribu
 eret. Et quia hic honor scz immunem esse ab omni pec
 cato tam originali q̄ actuali solius filij dei est. quia so
 lus conceptus est de spiritu sancto. 7 natus de virgine.
 ideo virginī attribuendum non est. Sufficiunt ei vir
 gini alie dignitates quas sibi filius cōmunicauit 7 de
 dit. in quibus superexcellit oīs humanas laudes et
 deuotiones. Et ideo non oportet nouos honores con
 fingere ad honorem virginis. que non indiget nostro
 mendacio. que tantū plena est veritate. **A**d illud q̄d
 opponitur. q̄ si est ponere extrema. 7 medium. dicēdū
 q̄ verum est si medium illud natum sit cōfici ex extre
 mis sc̄m debitum ordinem 7 congruentiā. non sic autē
 est in proposito. nam ponere causam sine effectū. v̄l ef
 fecum sine causa. non conuenit neq̄ dēcēs est. **A**d
 illud quod opponitur q̄ scificatio beate virginis ex
 cellit scificatōnem alioz sanctorū q̄tū ad imagi
 nem 7 celeritatem. d̄m. q̄ verum est. verū tamen nō se
 quitur ex hoc q̄ scificata fuerit in p̄mo instāti cre
 ationis anime. quia non excellit nisi q̄tū de ce
Ad illud q̄d opponit. possibile fuit in p̄mo instāti grati
 am infundi. Dicendū q̄ absq̄ dubio non erat impossi
 bile apud deū omne verbum. nec illud. s̄ q̄ posset face
 re virginem ab omni peccato immunem. non tam hoc
 decuit alicui cōcedere nisi ei soli per quem omnia facta
 est salus. videlicet domio iesu christo. vt non gloriatur
 in conspectu eius oīs caro. Sed ipsi soli sit honor 7
 gloria in secula seculorum. Amen.

Questio III

Ctrum beata virgo scificata fuerit ante natiui
 tatem. Et q̄ sic. videtur Bern. ad lugduū. fuit procul
 dubio mater dei ante sancta q̄ nata. **I**te Bern. Qd
 pauca mortalium in ortu congruit esse collatū. fas cer
 te non est credere tāte virginī fuisse negatū. sed Jōses
 7 Jeremias scificati fuerūt in vtero. fm q̄ haberur
 Jeremie p̄io. An̄s exires. 2c. Et Luc. j. Et spiritus s̄
 cto replebit ad huc ex vtero matris sue. Ergo videtur
 multo fortius q̄ virgo maria fuerit in vtero scificata.
Ite ecclesia celebrat 7 solennizat virginis natiui
 tatem. sed statui in peccato solennitas non debet. ergo
 videtur q̄ in hora natiuitatis fuerit scificata. **I**te
 si aliqua p̄sona de plenitudine gratie christi debuit par
 ticipare. mater ei⁹ maxime particeps debuit fieri. Er
 go sicut tūc maxime erat ydonea. vt cū ip̄a 7 in ip̄a gra
 tia augmentaretur. cum cum gestabat inter viscera. vi
 derur q̄ in ip̄o vtero gratia spiritus sancti fuisset reple
 ta. **S**ed contra. Ro. viij. Ut sit ip̄e p̄mogenitus.
 Glo. q̄ primus sine peccato natus. 7 p̄mo impassibi
 lis resurgens. ergo videtur q̄ beata virgo nō fuerit na
 ta sine peccato. cum nata fuerit anteq̄ christus. q̄ non
 fuit scificata anteq̄ nata. **I**te Auguf. ad dardan.

illa gratia qua efficiuntur templum dei singuli non nisi renatorum est. quia non nisi nati homines esse possunt. ergo cum per sanctificationem beata virgo sit facta templum dei. non fuit ante secula quam nata. Item nulla propter peccata peccata rimitur quod diu habet continentiam cum sua causa. sed aia continentur originale a parentibus. quod diu ples iura est matris. non videtur quod ab originali peccato possit mundari. nec sanctificari. Item est ordinatum supponit esse distinctum. sed gratia sanctificationis supponit esse distinctum. ergo nulli potest conferri nisi habet esse distinctum. ergo quod diu proles coniuncta est matri. non videtur posse sanctificari. Item sanctificari in utero est effectus congruus soli deo. ergo de nullo sancto asserendum est esse sanctificatum in utero nisi si de eo de quo expresse legitur in scriptura tradita a sancto spiritu. Sed hoc non legitur de virgine. Item. Iuxta hieronimum. Quare potius in scriptura sanctificatio iobis baptizetur et hieremite exprimitur quam alterius sancti. Et si tu dicas. quod illi fuerunt soli sanctificati. Tunc est questio. unde hoc fit cum multi fuerunt sancti. tam in nouo quam in veteri testamento. et factitatis valde eminentis. Item. Dominus. quod per in dubitanti habet hoc ecclesia. videtur quod beata virgo fuerit in utero sanctificata. et illud ex hoc patet. quod ex natiuitate tota ecclesia celebrat. quod non faceret nisi sanctificata esset. Si autem queratur. qua die vel hora sanctificata fuerit. Hieronimus moralium. tamen probabiliter creditur quod cito post infusionem anime fuerit facta in fusio gratie. Quicquid tamen de hora sit. per certo habendum est quod ante natiuitatem sanctificata fuerit. licet enim hoc expresse non habeatur in scriptura. haberi tamen potest ex his quae in scriptura leguntur. In scriptura namque non legitur. quod eius euangelia inchoetur a iohanne. qui fuit consummatio prophetarum et initium legis nouae. et beata virgo nata et concepta fuit ante iohannem. ideo nihil legitur de eius natiuitate vel sanctificatione in euangelis. Habet tamen in nouo. siue veteri. unum sanctificationem eius possit elici. In nouo habet de sanctificatione iobis. In veteri de sanctificatione hieremie. quorum uterque legitur in utero sanctificatus fuisse. Et ex hoc quasi a minori colligitur hoc beate virginis fuisse concessum. Quia sicut dicit Bernardus. Dominus alius legitur fuisse collatum. non est credendum virginis fuisse negatum. maxime cum scias virginis excedat hieremie et iohannis puritatem et virginitatem. In alijs fuit virginitas. in hac tamen virginitate secunditas. Et si illi sanctificati fuerunt in utero. quod ad sancti cordis firmi expressionem prophetae accesserunt. quanto magis in utero illa sanctificati debuit quod eum in utero portauit. Iohannes namque in ceteros expressus de domino prophetauit. quod in matris utero de aduentu domini exultauit. et postmodum suo digito ostendit. Hieremias etiam de iohanne expressus prophetauit. cum dixit. Nouum faciet dominus super terram. mulier. et cetera. In hoc namque quod dicit. Nouum faciet deus super terram. datur intelligi quod non ex virili semine. et quod ille quem circumdabit non erat prius homo. quod neutrum esset nouum. Et in hunc modum comprehendit quod dicit Esayas. Ecce virgo concipiet. et cetera. Et sa. viij. In hoc autem quod subiungit. et circumdabit virum. dat intelligere christum ab instanti conceptione fuisse perfectum gratia et sapientia. Prophetauit nihilominus sancto quasi enim omnia gesta sua. signa fuerunt dominice passionis. Et per haec de his duobus legitur specialiter quod fuerunt sanctificati. Et per hos duos dat manifeste intelligi sanctificationem beate virginis. Si quis autem velit dicere quod alius sanctus concepit sanctificatio ex utero. videtur Job. qui dicit. Ab infantia creuit mecum miseratio. et ex utero egressa est mecum. Et sicut volunt quidam dicere de iacob

Dicens quod hoc nec certitudines habet nec auctoritates aperte nisi quis velit facere scripture violentiam. Et ideo eadem facilitate continentur qua probatur. et nec alius videtur fuisse nisi in geminis hoc gratia sanctificationis concessa. Concedendum est ergo reginam virginum ex utero fuisse sanctificatam. Et rationes que hoc ostendunt concedende sunt. Ad illud quod opponitur in contrarium de glossa et Augustinus. Dominus. quod est duplex natiuitas. Natiuitas in utero. et natiuitas ex utero. Natiuitas in utero est ex coniunctione anime cum carne. Natiuitas ex utero est egressus placentie de ventre. Verbum ergo de glossa et auctoritate Augustinus. intelligit de natiuitate in utero. non de natiuitate ex utero. In illa enim natiuitate in utero sit originalis contractio. et post illam potest esse sanctificatio. Posset tamen dici quod illud verbum Augustinus. intelligit de gratia regenerante secundum legem communem. Et hoc melius patet in li. iij. distinctio. v. Ad illud quod opponitur quod non permittitur propter peccata quod diu coniuncta est cum sua origine. Dominus. quod verum est de illa propter peccata que habet conseruari cum continua influenza cum sua causa. Talis autem non habet esse in proposito. et ideo non habet hic locum. Ad illud quod opponitur quod esse ordinatum supponit esse distinctum. Dicendum quod verum est. sed ex hoc non sequitur gratiam sanctificantem sequi natiuitatem carnalem pro eo quod ante natiuitatem carnalem proles distinguitur. et quantum ad animam est spiritum ad corpus. licet illa distinctio ante natiuitatem ex utero oculis corporis non appareat. Ad illa duo vltima que obijciuntur iam patet per ea que dicta sunt. et cetera.

Consequenter queritur quantum ad secundum de virtutis efficacia. Et circa hoc querunt tria. Primum queritur. si per sanctificationem gratiam immunitas fuerit ab omni culpa actuali. Secundo queritur. utrum per primam sanctificationem extrinsecam fuerit fomitis concupiscentia. Tertio queritur utrum per secundam sanctificationem ablata fuerit peccandi potentia.

Questio I

Utrum per sanctificationem gratiam munda fuerit ab omni actuali peccato. Et sic probatur primo per Augustinum de natura et gratia. De sancta maria virgine nulla passus est de peccatis agit habere volo questionem. Inde enim scimus quod si plus gratie sit collatum ad vincendum ex omni peccatum. quod plene meruit parere. cum que constat nullum habuisse peccatum. Si ergo videtur ex omni parte peccatum. videtur quod immunis fuerit ab omni culpa. Item Bernardus ad lucam. Puto quod copiosius munus gratie in eam descendit. que eius non solum sanctificaret ortum. sed ea deinceps ab omni peccato custodiret immunem. Et videtur quod nunquam peccauit actualiter. Item sanctificatio virginis merito emittitur. fuit quod sanctificatio sancti iohannis. Sed de beato iohanne baptista legitur. Ne leui saltem maculare vitam familie posset. Si ergo beatus iohannes vitauit venialia. videtur quod beata virgo maria omnia vitauerit peccata per gratiam sibi datam. Item de nulla anima potest dici. Tota pulchra es amica mea. et ma. non est in te. congruentius quod de beata virgine maria. ubi autem est macula vel culpa actualis vel venialis. vel moralis. de eo non potest recte dici. Et videtur quod in virgine nulla fuerit culpa per gratiam sibi datam. Sed contra supra illud Luc. i. Spiritus sanctus superueniet in te. Blo. Supuenciens. scilicet in virginem. ea ab ortu de virtute castificauit. sed hoc fuit in conceptione filii. ergo non erat immunis ab omni culpa. Item Augustinus in li. de perfectione iusticie. Dominus esse sine peccato

hac vita de solo vni genito dictum est. q̄ videtur q̄ h̄ nō
 pueniat br̄e h̄ gini. Item maḡ in l̄ra. Mariā totā. s̄.
 pueniens a pctō p̄lus purgavit. et hoc intelligit p̄ tpe
 cōceptōis filij dei. sed nullus purgata pctō nisi qui ha
 beret pctm̄. ergo r̄. Item beata virgo bona conscien
 tia dicere poterat. Dimitte nobis debita nostra r̄. cū
 sit cōis forma orandi oibus sanctis collata. q̄ nō fuit si
 ne culpa. q̄ r̄. R̄. D̄m̄ q̄ beata virgo maria p̄ san
 ctificatiōis gr̄am copiosas imunitis fuit ab omni culpa
 actuali tam mortali q̄ veniali. sicut aperte dicit auto
 ras Auḡ. Et hoc cōgruebat aduocata generis huma
 ni vt nullū haberet pctm̄ qd̄ suā p̄scientiā remoderet.
 Unde au d̄m̄ notari q̄ ip̄a cuidā p̄sonē reuelauit q̄ nō
 reprehendebat eam cor̄ suū in omni vita sua. Congruus
 etiā erat vt beata virgo maria p̄ quā auferit nobis obi
 probū vinceret diabolū. vt nec ei succūberet ad modi
 cum. vnde de ip̄a exponit tam Bern̄. q̄ Auḡ. illud
 Bern̄. iij. Ip̄a cōteret caput tuū. s̄ q̄ suggestio est caput
 diaboli. nulla suggestio cadere habuit in mentē virgi
 nis. et ita tam a mortali imunitis fuit q̄ a veniali. Con
 grūū etiā fuit vt illa que placuit altissimo. adeo vt fie
 rer eius sponsa. et mater filij dei vni geniti. sic esset ima
 culata mente. sicut intemerata carne. Qm̄ ergo br̄a vir
 go maria aduocata est pctōz. gloria et corona iustoz.
 sp̄osa dei. et totius trinitatis triclina. et specialissimū
 filij reclinatorū. hinc est q̄ speciali gr̄a dei nullū in ea
 pctm̄ habuit locū. Unde cedende sunt rōnes que hoc
 ostendūt. Ad illud q̄ qd̄ p̄mo opponit in cōtrariū
 q̄ virgo maria fuit castigata ob omni sorte viciōz.
 D̄m̄ q̄ differt dicere pctm̄ et viciū. Nam pctm̄ dicit
 culpā. viciū dicit culpe sequelā. Glo. q̄ illa non vult di
 cere q̄ in sc̄da sanctificatiōe indignuerit gr̄a ad culpā de
 lendā. sed ad culpe seq̄lā ex originali relicā. Ad illud
 qd̄ opponit de Auḡ. q̄ c̄ sine pctō i hac vita p̄inet ad
 solum vni genitū. D̄m̄ q̄ dupliciter est loqui de hac
 vita. Aut sc̄d̄m̄ om̄e tempus et statum. Aut post vsuz
 li. ar. Si sc̄d̄m̄ tēpus om̄e hoc cōuenit soli filio di. qz
 iste solus caruit originali peccato. Si p̄ vsuz li. arb.
 sic cōuenit br̄e virgini gratia speciali. per quā immūis
 fuit nō solū a mortali verū etiā ab actuali. Ad illud qd̄
 opponitur de auctoritate magistri. q̄ s̄. virginem pur
 gavit. D̄m̄ q̄ peccatus dicit dupliciter. Aliq̄ dicit
 culpa sicut cōter confuevit accipi. Aliq̄ pena pecca
 ti. sicut Ro. viij. de peccato d̄nauit peccatū. Aliq̄
 do d̄ causa pcti. sicut Ro. viij. S̄ qd̄ volo malū facio.
 nō ego opero. illud. sed quod habitat i me pctm̄. Dico
 ergo q̄ virgo maria post sc̄dā sanctificatiōem nō fu
 it a pctō mūda rōne alicuius macule. sed solū rōe alicui
 tus pene. sicut melius infra manifestabit. Ad illud
 qd̄ opponitur de pctōe illa dimitte nobis debita. r̄.
 D̄m̄ q̄ in pctōe ista virgo maria poterat petere re
 missionē debiti qd̄ debebat nō rōne sui. sed rōne aliorū
 m̄brōz christi q̄bus poterat petere vt debita dimitte
 rentur. et bona cōscientia illā formare oīez. nō p̄ se. qz
 sicut dicit augustinus illa nō cōtinet sub illa generalita
 te qua dicit. Si dixerimus qz peccatū nō habem̄. nos
 ipsos seducimus. et veritas in nobis nō est. viij. auḡ.
 vult q̄ ad alios sanctos p̄tineat illa oīō p̄ se. ad beatas
 virginē nō p̄ se. et ideo nō cōprehenditur sub generali
 tate predicta.

Questio II e

Vtrū in p̄ma sanctificatiōe in virgine fuerit fomitis
 concupiscētia extincta. Et q̄ sic videtur Luc. i. dicit
 ab angelo ei. Ave gratia plena. ergo an̄ aduentum filij

dei fuit repleta gratia et plene amore diuino. Sed vbi
 est aliquo modo concupiscētia. ibi non potest esse gra
 tia dei plena. videt ergo q̄ in p̄ma virginis sanctifica
 tione fomitis concupiscētia omnino fuerit extincta. Item
 vbiq̄ est fomes. est necessitas ad aliquod peccatum
 veniale. ergo cū in nulla fuerit peccandi necessitas. qz in
 ea nulla culpa. ergo videt q̄ fomitis concupiscētia in ea
 fuerit omnino extincta. Item fomes reddit illum diffi
 cilem ad bonū in quo est. Sed in beata virgine nulla
 fuit difficultas ad bonū. ergo videt q̄ post primaz san
 ctificatiōem non remanserit in ea concupiscētie vitium.
 Item si tanta gratia fomitem minuit. et maior gr̄a magi
 minuit. et p̄fecta totaliter extinguit. Sed gloriose h̄ gū
 ni in ipsa sua sanctificatiōe prima collata fuit gratia p̄
 p̄fecta. ergo omnino fuit extincta i ea concupiscētia. Et
 cōtra. Dam. dicit. et habet in littera. Post cōsensuz vir
 ginis puenit spiritu sancto in ip̄am sc̄d̄m̄ verbū qd̄ di
 xit angelus ad eā purgans eam. sed nō purgavit a cul
 pa. ergo purgavit ab originali sequela. hec autē ē fomi
 tis concupiscētia. ergo r̄. Item magister in littera.
 Mariam quoqz totam sp̄s sanctus pueniens purga
 uit. et a fomite peccati liberauit. vel fomitem ip̄m peni
 tus extinguendo vel exterminando. hoc dicit de sancti
 ficatiōe sc̄cūda. ergo ante ip̄am nō fuit fomes extinctus.
 Item Beda in q̄da omelia. In p̄posito virginis erat
 omnium hominum frequentia fugere. ne perturbaretur oran
 tis silentium. aut virginialis castitas temptaretur. er
 go videt q̄ occasione accepta ab extrinseco. excitari po
 terat in ea fomitis concupiscētia p̄aus. ergo omnino nō
 fuit extinctus. Item si omnino fuisset in ea extinctus fo
 mes concupiscētie. ergo sc̄cūda sanctificatiōe n̄ fuisset opor
 tuna. Si ergo oportuna fuit. videt q̄ aliqd̄ remanserit i
 ea fomitis concupiscētie. R̄. D̄m̄ q̄ circa h̄ac que
 stionē est triplex modus dicēdi. Quidā dicere volunt
 q̄ nec in prima nec in sc̄cūda sanctificatiōe extinctus
 erat in ea fomes concupiscētie. sed solum consopit³¹ f̄m̄
 q̄ plus et minus fomes habet causam in carne. vnde n̄
 directā habet oppositiōem ad gr̄am sc̄d̄m̄ essentiam. sed
 f̄m̄ inclinationem. ideo si gratia magna est. fomes mi
 nus inclinatur. Quis p̄ gratia nō delectatur eius essentia.
 Quoniam ergo in virgine magna fuit gratia in prima
 sanctificatiōe. et valde magna in sc̄cūda. hinc est. q̄
 in prima fuit consopitus. et in sc̄cūda magis cōsopit³¹.
 Quis nō omnino fuerit extinctus vel euacuatus. Sed
 qm̄ caro christi sumpta est de carne virginis. in ip̄o eti
 am nulla fuit concupiscētia fomitis. cū caro christi abbe
 at carni virginis assimilari post virginis sanctificatiō
 nem. sicut caro aliorū parentum. videtur q̄ sp̄s sanctus
 sc̄cūdo sup̄ eā adueniens. p̄lus extinxerit fomitem. Et
 ideo p̄dicta opinio nō videt habere p̄bilitatē. Se
 cundus modus dicēdi est. q̄ tā in p̄ma q̄ in sc̄cūda san
 ctificatiōe fuerit in ea extinctus fomes. sed aliter et alt
 ter. In prima namqz extinctus fuit q̄stū respicit p̄sonā
 in sc̄cūda q̄stū respicit naturam. In prima ergo sancti
 ficatiōe mūdata fuit vt nunq̄ peccaret. In sc̄cūda s̄o
 sanctificata fuit vt germē pie p̄olis emitteret sine pec
 cato. nō solū actuali. sed etiā veniali. In p̄ma etiā san
 ctificatiōe extinctus fuit fomes. inq̄stum reddit p̄nū
 ad malum. in sc̄cūda q̄stum difficilem ad bonum. Sed
 illud difficile est intelligere. qz hoc ip̄o q̄ p̄ni sum³¹ ad
 malū. difficiles sumus ad bonū. quō extingui pot̄ q̄stū
 ad p̄nitentiam ad malum. ip̄o remanere q̄stum ad difficul
 tatem ad bonū. Rursus qualiter p̄t intelligi q̄ fomes
 possit extingui inq̄stum respicit p̄sonaz. et nō sit extin
 ctus.

et inquantū respicit naturā. cum tibi sit vniū fomes sic diuersimode cōparatus. et extinctio dicat ipius fo-
mitis eradicationē. nō videt vsq̄ intelligibile quomo-
do fomes extinguit in prima sanctificatiōe. et tñ in nullo
minus remaneat respectu plis. p̄pagande. Si enim ex-
tinguit. non ergo remanet aliquo modo nisi quis for-
te accipiat extinctiōē largo modo. p̄ abluōne inclina-
tionis ad malū respectu persone in qua est. et ita foras
sis intelligit p̄dicta positiō quā satis pbabile et ratio-
nabilem credo.

Tertius autē est modus dicendi vi-
delicet q̄ in prima sanctificatiōe fuit fomes in virgine
cōsopitus. in sc̄da extinctus et eradicator. Fomes enī
radicat in carne et ascendit vsq̄ ad mentē. In p̄ma san-
ctificatiōe virgini collata est tanta gratia perfectiōis.
q̄ redūderet in eius sensualitate in tanta redūdātia vt
fomite adeo rep̄meret q̄ nullū effectū ad incitandū alī
quādo haberet. In sc̄da autē sanctificatiōe in qua sp̄rit-
tū sanctus non tñ descendit in mentē sed etiā in carnē.
et de carne opatus est. de ea mirabiliter carnē sine ma-
cula fabricādo. reliquit ipius carnē immaculatā. extir-
pando ex ea et fomite et oēm cōcupiscentiā. et hoc sonāt
verba Ser̄. magistri. et dām. sicut p̄t̄ in auctoritati-
bus in opponēdo habitis. Unde rōnes pbantes q̄ in p̄ma
sanctificatiōe non fuit fomes oīno extinctus cōceden-

32 de sunt. **Ad illud** qd̄ opponit q̄ virgo maria fuit gra-
tia plena in p̄ma sanctificatiōe. ddm̄ q̄ aliter fuit plena
in prima. sed et aliter in sc̄da. In p̄ma fuit plena fm̄ q̄
exp̄diebat ad meritū. In sc̄da fm̄ q̄ exp̄diebat ad cō-
s̄pendū filiū dei. Et ideo prima sanctificatiō respicte
bat virgine fm̄ animā. Sc̄da autē respictebat virgine

33 totā. fm̄ q̄ dicit magister. Mariā quoq̄ totā. ff. p̄ue-
niens. **Ad illud** qd̄ opponit. fomes impellit ad ne-
cessitatē ad peccādū venialiter. et ad difficultatē ad bo-
nam. ddm̄ q̄ illud est verū vbi est fomes in vigore suo
vbi non reprim̄t a gratia mouēte ad contrariū. et ideo
non habuit locū in virgine vbi fuit gratia p̄fecta tran-
quillans eius animā et p̄ortas. Et sic pat̄z responsio
ad illa duo.

34 **Ad illud** qd̄ obicit de perfectiōe gratie
ddm̄ q̄ gratia que dicitur respicit animā minus fomis
tem̄ q̄tum ad inclinationē. sed non oportet vt minuat
q̄tum ad radicē. et ideo non sequit q̄ p̄fectionē illius
gratie fomitis concupiscentia euellat. sed solum vt eius
inclinatio cōspiciat. et hoc quidem cōcedendū est tan-
q̄ verum.

Questio. III f

Utrū in sc̄da sanctificatiōe ablata fuerit ab ea peccā-
di potentia. Et videt q̄ sic. primo p̄ Amb. in li. de vir-
ginitate beate virginis. Impossibile fuit vterū virgis
quē filius dei inhabitādo cōsecrauit. aliene copule coi-
tu in cessari. sed similis ratio fuit de alienis generibus
peccatorū. ergo videt q̄ nullo alio peccati genere poru-
it maculari post cōceptionē filiū dei. **Item** vituperiū
esset x̄po si haberet m̄rem peccatrici. si ergo x̄po in nullo
potest fieri cōtumelia. videt q̄ post ip̄m̄ cōceptionē
in beata virgine nō potuerit esse culpa. **Item** si bea-
ta virgo potuit peccare. potuit in peccō p̄seuerare. ergo
potuit damnari. Si ergo matrē dei et reginā celoz in
inferno damnari oīno est impossibile. ergo et illud ex q̄
sequit. sc̄z hoc qd̄ ponitur ip̄am posse peccare. ergo et.

Item dignior fuit mater x̄pi et hoc q̄ mater dei esse
era est q̄ sit aliq̄s angelus in celo. Si ḡ angeli boni in
gratia sunt cōfirmati. multo magis et mater dei. ḡ et.
Sed etra Lu. j. Tuam ip̄ius animā p̄transibit gla-
dius. Hoc verbū tractans dām. dicit. Dolores quos

virgo effugit pariens. hos in christi passione sustinuit.
ita q̄ gladius animā eius p̄trāsiuit. ergo ip̄ius anima
fuit in christi passione turbata. et ita p̄urbata. Si ergo
potuit p̄urbari. videt q̄ potuit ad veniale peccari.

Item Aug. in questione no. 2. vt. tractans illud.
Tuam ip̄ius animā p̄transibit gladi. Anima at. sic
hic vtrū signauit q̄ maria p̄ quam gestum est mysteriū
in carnatiōis dubitaret. non tñ in dubitaciōe p̄maneret
Si ergo post q̄ genuit filius dei potuit dubitare in fu-
de. potuit peccare. **Item** potentia mouēti cōsequi-
tur potentia peccādi. Sed beata virgo maria post cō-
ceptionē mox potuit. ergo videtur q̄ peccare potuit.

Item in potentia peccādi spectat ad statū cōmp̄en-
sionis. sed beata virgo ex hoc q̄ filiū dei genuit non est
posita extra statū viatoris. ergo videt q̄ non sit ei abla-
ta peccādi potentia. **R.** ddm̄ q̄ in sc̄da sanctifica-
tione non tñ fuit data virgini gratia sanctificans. sed
etiā gratia in bono cōfirmans. et hoc q̄ filio suo adeo
fuit cōiuncta. vt nullo modo p̄mitteret eam a seipsa se

36 questari. Propter qd̄ notandi sunt gradus diuinoz
beneficior. Christus enim qui fuit sanctus sanctorū sa-
cultatem habuit vitandi omne peccā. et inpossibilitatē
cōmitrendi aliq̄d peccati. Alij vero filij hominū diffi-
cultatem habent ad vitandū peccatū. et necessitatem ad
cōmitrendū. Et hoc quidem comp̄erit omnibz genera-
tis de massa peccati. Ab hac ergo massa liberata fuit
virgo maria in prima sanctificatiōe. liberata fuit etiam
in sc̄da. Sed in p̄ma fuit cōformis filio quem ge-
nuit. In prima namq̄ sanctificatiōe data est ei potestas
et facultas vitandi omne peccatū morale. data est etiā
am facultas vitandi frequentia venialū. data est etiā
nihilominus facultas vitandi omne peccatū non tñ
particulariter sed etiā vniuersaliter. Et in his tribus
gradibus patent tres gradus sanctificationū. videli-
cer Jobis baptiste. Dierē. et marie. Nam prima cōdi-
tō fuit Dierē. Secūda vero iōānis. Sed ista triplex
virginis marie. que plus ad filiū accessit puritatē p̄
re merituz. Sed cum sanctū sanctorū gestauit in vtero
suo. tunc sanctificata fuit cōformiter filio suo. non tñ
q̄tum ad impotentia ad peccatū. sed etiā q̄tum ad im-
possibilitatē labendi in aliq̄d peccatū. Unde sicut im-
possibile fuit. p̄ter honorē filiū sui vt alium haberet fili-
um. sic impossibile fuit vt vnq̄ vterius haberet pec-
catum. Sicut etiam impossibile fuit vt carnis virgini-
tas violaret. in qua filius dei habitauerat. sic impossi-
bile fuit vt mentis sanctitas aliqua culpa macularet.

Ad cuius testimoniū valet qd̄ iudei asserūt hoc miruz
fuisse in virgine maria. q̄ cum esset pulcherrima. tamē
a nullo vnq̄ viro fuerit corrupta. Nec vltimendū
est illud infidelū testimoniū. oportz enim testimoniū
habere ab his qui foris sunt. Concedēda sunt ergo ra-
tiones ostendētes q̄ beata virgo maria post filiū dei cō-
ceptionem peccare nō potuit. non p̄ter alienius po-
tentie amissionē. sed p̄ter potentie confirmationes et
defectus ablationē. **Ad illud** ergo quod primo op̄
ponitur. q̄ beata virgo fuit p̄urbata. dicendū q̄ inen-
sitās illa dolens non referretur ad partem anime ratio-
nalem sed sensibile. Unde anima stat ibi p̄o illa parte
fm̄ quam conuertit ad corpus. vnde non fuit p̄urba-
ta fm̄ q̄ p̄urbatio dicit deo dinationē in parte ratio-
nali. **Ad illud** quod opponit de auctōritate. q. no. 2. 38
ve. testa. q̄ beata virgo dubitauit. dicendū q̄ non con-
ueniat illum li. esse Aug. p̄ter hoc q̄ ibi multa sunt q̄
non vident esse verba Augustini. verū tamen ne fugas

petere videamur. dici potest qd est dubitatio puenies
 et fidei debilitate. et est quedam dubitatio pueniens ex
 ammiratōis imensitate qua dicit homo dubitare cum
 stupescit. et quasi sit totus extra se ex intuitu rei admi/
 39 rabilis. et hoc modo intelligendū est virginē dubitasse
 non ppter defectū fidei. Indubitāter enim credendus
 est qd virgo maria semper stetit. Unde in ea fides sibi in
 uenit solidū fundamentū. Unde discipulis non credē
 40 tibus et dubitātibz ipsa fuit in qua fides ecclesie remā
 serat solida et inconcussa. et ideo diem sabbati solēnizat
 in honore eius omnis ecclesia. ¶ Ad illud quod oppo
 nitur qd potuit mori. dicendū qd non est simile pro eo qd
 non fuit decens filiū dei habere matrem imortalē cum
 ipse esset mortalis. sed valde indecens esset si haberet
 matrem peccatricē. Quis Hieronimus dicat qd solum

Utrum caro christi in abraā fuerit decimata.

¶ Cum autem illa caro cuius excellentia etc. Supra
 ostendit magister qualiter beata virgo fuit sanctifica/
 ta ex qua caro christi est assumpta. in hac sō parte ad
 maiore intellectū inquiri. Utrum caro christi in abra/
 am fuerit decimata. ¶ Diuiditur autem pars ista in
 tres partes. In quarū prima inquiri magister. Utrū

42 a **Utrum caro christi potue**
 rit vel debuerit decimari in a/
 braam. d

¶ Cum autem illa caro cuius
 excellentia singularis d'bis ex
 plicari non valet. ante qd esset
 verbo vnita. obnoxia fuerit a
 peccato in maria et in alijs a qui
 bus ppagatione traducta est.
 non immerito videri potest in
 abraaz peccato subiacta. cu
 ius vniuersa caro peccato sub
 iacebat. vnde queri solet qua
 re leui decimatus dicatur in a/
 braam et non christus. cum in
 lumbis abrae vterqz fuerit fm
 materialem rationez quando
 abraam decimatus est. et deci
 mas dedit melchisedech. Tūc
 enim apostolus leui decimatu
 dicit in abraam tanqz in mate
 rialia causa. Quia ea decimatio
 sicut abraam minor melchise
 dech ostendit cui personaliter
 decimas soluit. ita et leuitico
 2o qui in abraaz fm rationē se
 minalē erat et ex eo per cōcupi
 scentiam carnis descendit. xps
 autē non est decimatus. qz licz
 ibi fuerit fm carnē. non tamen
 descendit fm legē cōmunē. scz
 per carnis libidinē. sicut etiam
 in adam omīs peccauerūt. sed

Qua intel
 ligna le
 ui decimas
 dicit
 abraam.

43 **Primitiuaz**
 nostre masse. Et
 tra. videt hoc cē

peccatrices numeratur in genealogia saluatoris. hoc
 enim non est ppter peccatū. sed ppter aliquod specia/
 le factum. ppter quod ille mulieres exprimunt in scri/
 ptura. Et complet in eis illa ppheta Esai. xvj. Emit
 te agnum dominatorē etc. quod de Rurh exponit Hier
 onimus. Quicquid tamen sit de parentibz remotis.
 nulli dubium est de matre dei. quin talis debuerit esse
 que non potuerit redargui de peccato. quia fuisset ad
 41 improperium christi. ¶ Ad illud quod opponitur de
 impossibilitate peccandi. dicendū qd verum est quan
 tum est de lege communit. sed nihil impedit quin de
 gratia speciali possit alicui concedi in via. Quod alijs
 communiter datur in patria. et illi persone pceptue
 que in terris degens. regina erat coruz qui exultant in
 celis.

caro christi potuerit decimari vel debuerit in abraam
 In secūda post huius determinationē elicit quādam
 conclusionem qd caro christi non fuit caro peccati. ibi.
 Quo circa primitiuā nostre masse. In tertia vero et vl
 tima dissoluit quādam dubitationē de formatione cor
 poris dominici. ibi. Illi autē sententię. Subdiuisiones
 autē partū manifeste sunt in littera.

non christus. Unde Aug^o. sup
 Gen. Sicut adam peccante q
 in lumbis eius erant peccates
 runt. sic abraaz dante decimas
 qui in lūbis eius erant decima
 ti sunt. sed hoc nō sequitur in chri
 sto licet in lumbis ade et abrae
 fuerit. qz nō fm cōcupiscentiā
 carnis inde descendit. Lūm er
 go leuit christus fm carnez es
 sent in lumbis abrae quādo de
 cimatus est. ideo pariter deci
 matus nō sunt. qz fm aliquē mo
 dum non erat ibi christus quo
 erat ibi leui. Scdm rōnez quip
 pe illam seminalē ibi fuit leui q
 ratioe per cōcubitū venturus
 erat in mrem. fm qnā rationē
 nō erat ibi christi caro qz fm
 ipam ibi fuerit marie caro. ¶ Il
 le ergo decimatus est in abraā
 qui sic fuit in lūbis abrae. sicut
 ille fuit in lumbis patris sui. id
 est qui sic est natus de pfe abra
 am. sicut ille de pfe suo natus
 est. scz per legez carnis et inuin
 cibilem concupiscentiā.

¶ Elicit ex supiori determina
 tione cōclusionē qd caro xpi nō
 fuit caro peccati.

¶ Quo circa b primitiuā nostre
 masse recte assumpsisse dicit xps
 qz nō carnē pcti sed similitudinez

falsum. quia eius
 incarnatus sit i
 fine seculor. po
 ritus videt assu
 pisse reliquias
 nostre masse qz
 primitiuā. ¶ R^o
 dicēdū qd pmiti
 uam nostre mas
 se dicit christus
 assumpsisse tripli
 ci ratione. Nam
 primitiuus dicit
 tur ab eo qd est
 primū. primū
 autem dicit ali
 quid fm ordinē
 dignitatis. et sic
 non est dubium
 quin christus as
 sumpsit nre car
 nis primitiuā p
 eo qd ei^o caro et
 cedit omnem di
 gnitatez carnis
 humane Scdm
 autem qd primi
 tiuus dicit a po
 ritate. fm temp^o
 dicit christus as
 sumpsisse primi
 tiuū nostre mas
 se. nō per prior
 tatem. sed p con
 formitatē et simi
 litudinem. Du
 plex est autē ra
 tio fornicitatis
 ibi. Una qstum
 ad qstare alia

Aug^o. sup
 Gen.

Scdm ali
 quē modū
 ibi fuit leui
 q nō xps.

Quantum ad virtutem. Quantum ad qualitatem. quod sicut caro que in principio fuit creata caruit omnis vici corruptio...

Aug. de vrbis apli.

Hiero.

44

Tres causas ponit.

Joh. ij.

carnis peccati accepit. Absit enim deus filium suum. ut ait apostolus in similitudine carnis peccati. assumpsit enim verbum carnem peccati similem in pena et non in culpa...

Solutio dubitatione de for- matioe corporis dicitur.

Illi autem sententia qua supra diximus carnem verbi non ante fuisse conceptam quod assumptam. videlicet obviare quod Augustinus ait super Joannem ubi legitur...

dicit mater gratia concupiscentia. Sed licet isto modo posset intelligi. tamen est alius modus magis consonus veritati. ut hoc est concupiscentia et gratia sit ablativus casus...

lud. hic inquit numerus perfectioni dominici corporis conuenit. quia ut dicunt philosophi tot diebus humani forma corporis perficitur. horum occasione verborum quidam dicere presumpserunt dominici corporis formam tot diebus ad modum aliorum corporum perfectam...

dicit mater superponat. per virginem maria. et sensus miri. ego maria non concipit concupiscentia. et coitate gratia. et sic non notat quod concupiscentia sit aliquid. et sic per rationem ad oblationem. Contra. Item enim totum est quod habet partem et partem. et verbum simplicissimum. est. male dicit quod totum incarnatum est. Item dicitur quod totus potest accipi per uarietatem positum. Si priuatiue. tunc dicitur verbum incarnatum totum. quia non habet partes secundum quas incarnari habet. Alio modo dicitur positum. Et tunc dicitur dupliciter. quia totum in modo. et eodem quod ex suis partibus constitutum. Alio modo eodem quod perfectum. Et secundum quod totus dicitur in regitatem et totalitatem perfectionis. et secundum quod dicitur priuatione partis et partis. et sic patet quod illa obiectio non procedit recte. propter diuersam accipionem huius vocabuli quod est totum. Sed hoc melius in primo libro distinctio. xxix. inuenit de terminatum.

H intelligentia huius partis iuxta tria que magister determinat incidit hęc questio. Primo queritur de christi decimatione. Secundo queritur de carnis christi traductione. Tertio de domini corporis formatione. Circa primum querunt duo. Primo queritur verum aliquis possit decimari in parentibus. Secundo querit. An christus in abraam fuerit decimatus.

Questio I

I

S

Queritur aliquis decimari habeat in parentibus? Et probat q sic per illud apostoli heb. vii. p abraam et leui quide decimas accepit decimatus est. **I**tem hoc ipm videt per Aug. x. super Gen. ad littera. et habetur in glo. Sicut adam peccante peccauerunt qui erant in lumbis eius. sic abraaz dante decimas. qui in lumbis eius erant decimati sunt. Sed constat q proles potuit peccare in adam. ergo et decimari in abraaz. **I**tem hoc ipm videt ratione. q proles in parentibus potest liberari. et in seruitutem redigi. q seruus natus est seruis dantis decimas. filij habeant decimari. **I**tem decimatio actus est figuralis. sed figura non tm est respectu presentis. sed preteriti et futuri. ergo videt q non tm possit decimari in ppa per una filius. sed etiam in parente tanq in causa et materia. **S**ed contra Aug. super Gen. x. ad littera. In lumbis abraaz illud decimabatur quod curabat. sed filij abraaz non sunt curati ab originali. imo nati sunt cum pctō originali. ergo nō viderit q in abraam fuerint decimati. **I**tem cum decima datur de frumento. non ppter hoc datur decima de illo frumento quod debet nasci. ergo pari ratioe curatur decima p homine. non videt q ille qui nasciturus est ex eo decimet in eo. sicut cnis homo est in homine seminaliter. sic granum in grano. ergo ratio ista bona videt. **I**tem sicut circumcisio remediū est cōtra originale in lege figure. et baptisimus in lege gratie. sic decimatio in lege nature. Unde dicit Aug. de sane. vii. Si nullus in ventre matris poterit baptizari. nec circumcidi. ergo nec decimari. **I**tem aut decimari est per decimā curari. Aut decimari est ad decimā obligari. Aut decimari est de aliquo partem decimā dare. Aut decimari est per decimā figurari. sed nullus istorū modorū fuit in abraam decimatus. q non per decimā curatus. nec ad dandū decimas obligatus. cum potius recipere. nec decimā dedit. nec per decimā figuratus fuit. ergo nullo modo viderit decimatus fuisse in abraam. et si ille non fuit decimatus. pari ratioe nec alij qui alij. **R**espondeo ad predictorū intelligentiā est notandū. q decimatio fuit actus moralis. sacramentalis. et figuralis. Secundū q fuit actus moralis. sic decimatio dicitur alicuius terre partis donatio. ad sustentationes eorum qui seruiunt dño. et deputati sunt cultui diuino. et hoc modo decimatio perseverat vsq modo. Secundū q decimatio est actus sacramentalis. sic decimatio est alicuius partis donatio ad curationem morbi originalis. Secundū autem q decimatio est actus figuralis. sic decimatio est decime partis donatio ad figuratiōem curationis vniuersalis. que futura erat per oblationē christi. Duobus primis modis accepta decimatio respicit tm tempus presens. q nō datur nisi de hoc quod habet. et non curat nisi quod iam habet morbus. Tertio autem modo decimatio accepta non tm est presentis sed etiam futuri pro eo q figuratio est figuratio. et signatio non tm extendit se ad presentia sed

etiam ad futura. et hoc modo dicuntur filij abraaz decimari in abraam. quia per illam decimationes prefigurati sunt omnes filij abraam curandi esse per eum qui figurabat per melchisedech. id est per verum sacerdotem christum. Et hoc est quod dicit Augustinus. et super Genes. ad litteram. Cum ipsa decimatio ad prefigurandam medicinā pertinuerit. ille in abraam decimabatur qui curabat. non quando prefigurabat. sed quando illius figure veritas implebatur. Concedendum est ergo rationes ostendentes q aliquo modo potest decimari proles in parente. fm eum modum quo decimatio nihil ponit in actu circa decimatos. sed solum fm significatiōe. que non tm est presentis sed etiam futuri. **A**d illud quod opponitur de auctoritate Augustini. dicendum q sicut patet ex verbo precedenti. decimabatur quod curabat. non dicit cōcomitantiam fm illud tempus ad hoc quod est decimari. imo potius se extendit ad omne tempus. et pro illo tempore reddit locutiōe veram in quo implebat veritatis. figura. **A**d illud quod opponitur q non datur decima de grano quod non est in re. sed solum in ratione seminali. dicendum q nō est simile. quia decimatio prout est actus figuralis non se extendit ad significandū aliquid circa granum. sed significandū aliquid circa genus humanū. Unde granum respicit vt materiā circa quam habet exerceri. non circa illud quod per ipsum habet significari. et quia exercitiū requirit materiā presentem. signatio se extendit ad futura. ideo nō est simile. **A**d illud quod opponitur de baptisimo et circumcissione. dicendum q non est simile nisi inq̄tum decimatio est actus sacramentalis legis. nec ad remediū originalis peccati. hoc modo non est nisi circa presens sicut circumcisio et baptisimus. Secundū autem q est actus figuralis. sic non est simile. Si autem queratur quare circumcisio et baptisimus non potest esse actus figuralis sicut et decimatio. dicendum q ratio huius est. quia circumcisio et baptisimus est actus in persona. decimatio autem cum sit decime partis oblatio est actus pro persona. Et quia oblatio potest fieri pro eo quod est. et quod futurum est. et circumcidi et baptizari non nisi quod iam est. hinc est q actus decimandi potuit se extendi ad futuros et non actus circumcidendi vel baptizandi. **A**d illud quod queritur quomodo idem dicitur decimari in parente. dicendum q decimatio idem est q prefiguratio curationis. Unde nullo istorū modorū accipitur qui in opponendo assignant. et ideo insufficienter pcedebat illa obiectio.

Questio II

II

b

Queritur christus in abraam fuit decimatus Et sic videt auctoritate apostoli heb. vii. Abraam et leui decimatus est. Adhuc in lumbis patris erat quando oblatiuit ei melchisedech. Sed christus fuit in lumbis abraaz quādo decimas illas dedit. ergo fuit decimatus sicut et leui. **I**tem sicut dicit Hugo de sanc. vii. cetero per decimas signat ipse christus. ergo videt q ipsa decimatio inq̄tum est actus figuralis. principaliter respicit christū q̄ alios filios abraaz. ergo magis videtur q debeat dici decimatus q̄ alij. **I**tem nihil requiritur ad decimationē nisi illud realiter impleat in prole quod signatum fuit in decimatione abraaz. Sed hoc fuit maxime impletum in christo. qui seipsum oblatiuit hostiam deo et patri per oblationē corporis et sanguinis sui. **I**tem. tota caro christi fuit in carne beate

virginis. Sed caro virginis habuit decimari in abra-
 baz. ergo et caro christi. **S**ed contra aug. x. sup. Ben. ad
 litteram. Ille non est decimatus. cuius caro non feruore libi-
 dinitis seu vulneris. sed materiae medicinae traxit. xp̄us
 autem fuit huiusmodi. ergo et. Itē sicut se habet adā pec-
 cans ad posterōs. ita abrahā in dando decimas. **S**ed
 quis christus esset in adam peccante. non dicit christus
 peccasse in adam. ergo pari ratione in abrahā dante de
 cimas non arguitur decimatus. **I**tem decimatio vel
 erat curatio vel curationis p̄figuratio. Sed christus
 nec ibi curabatur. nec curari p̄figurabatur. ergo videt
 q̄ ibi decimatus non fuerit in lumbis abrahe. sicut et le-
 ui. ergo nulla est argumentatio apostoli qua p̄bat ma-
 ius esse sacerdotium melchisedech sacerdotio leuitico.
 per hoc q̄ leui decimatus fuit. **Q**uasi ratiōnatio aposto-
 li recta est. restat ergo q̄ christus nō decimatus fuit in
 abrahā. Est ergo questio iuxta hoc vnde tenet illa cō-
 sequentia qua p̄bat apostolus maius esse sacerdotium
 melchisedech sacerdotio leuitico. p̄ eo q̄ leui obrulit. de-
 cimas melchisedech. videtur q̄ non cogat. q̄ fm illam
 rationem posset argui q̄ maior est dignitas vnius sa-
 cerdotis pauperis q̄ pape. esto q̄ pater pape dederit
 decimas simplici sacerdoti. **R**esponso. dōm. q̄ sicut di-
 cit magister in littera. immo aug. sup. Ben. ad lram x.
 Christus in lumbis abrahe non fuit decimatus. Et rō
 huius est. q̄ decimatio p̄figurabat futuram curatio-
 nem. Quia ergo christus in lumbis abrahe non erat si-
 cut curatio indigens. sed potius sicut medicina. hinc
 est q̄ decimatio ad ipm non pertinebat. Sicut etiā in
 adam illi soli peccauerunt. qui fm carnalem generatō-
 nem. et concupiscentiam feminalem ab ipso procedunt
 Et ideo ab illa generalitate excluditur christus qua di-
 citur. omnes in adam peccauerunt. q̄ nō peccit ab ipso
 fm libidinis ardorem. sed fm sp̄s sancti operatōnem.
 sic est in p̄posito intelligendū de decimatione. **E**t per
 hoc patet responsio ad illud quod p̄mo opponitur i cō-
 trarium. qm̄ christus in lumbis abrahe fuit et leui. s̄ nō
 eodem modo. Et p̄pterea nō sequit q̄ sicut vni compe-
 tit decimari. ita cōueniat alteri. Decimatio enī non tā-
 tū respicit esse in lumbis. sed etiā modū essendi fm cen-
 ditraductionem originalis peccati. **A**d illud quod
 opponitur q̄ christus figurat p̄ decima oblata. **R**espon-
 so. q̄ decima oblata nō decimat. sed decimatio potius re-
 spicit illud qd̄ remanet in aliquo. sicut dicit Hugo. q̄
 remanet imp̄fecto ablata vnitare que ē p̄fecto tenarij
 figure futura curatio. **U**n̄ sicut alij figurant in illa deci-
 matione curari. sic christus figuratur ratio esse medica-
 menti. **A**d illud qd̄ opponitur q̄ in illa decimatione
 signatur oblatio christi. **D**ōm. q̄ verum est. sed non sig-
 natur christi oblatio. tanq̄ p̄ quo fieret oblatio. s̄ tanq̄
 qui offertur p̄ alios. Et qm̄ decimari dicitur ille. p̄ quo
 offertur oblatio decime. hinc est q̄ actus decimationis
 nō debet christo attribui. **A**lii enī ibi p̄figurabat xp̄us
 alij. **A**d illud qd̄ opponit. q̄ caro xp̄i fuit i beata
 virgine. et caro virginis in abrahā. **D**ōm. q̄ ibi est so-
 phistica fm accidens. q̄ variat modus essendi in hinc
 et inde. **A**lio enī mō fuit caro be. virginis i abrahā. alij
 caro christi in m̄re sua. q̄ beata vgo processit scdm̄ legē
 concupiscentie. xp̄s vō minime. **A**d illud qd̄ quere-
 batur de auctoritate apli et ratione dici pōt. q̄ rō apo-
 stoli bona est ad illos cōtra quos arguit. s̄ iudeos. qui
 supponebant abrahā digniorē esse in suo genere. si er-
 go abrahā b̄n̄ dicitur fuit a melchisedech. et ei decimas
 obrulit tanq̄ superior. sequit ex hoc q̄ nō t̄m̄ maior fu-

it melchisedech abrahā. sed etiā maior omnibus q̄ p̄ces-
 serūt scdm̄ legem carnis ab eo. et ideo dignior fuit leui
 et aarō. **S**ed qm̄ illd̄ nō v̄t eē v̄t. q̄ excellētior fuit mel-
 chisedech q̄ moyses. et dauid. et brā virgo. q̄ p̄cesserūt
 ex abrahā. et apls non p̄cedit ex falsis. suppositōibus
 ideo oportet aliter dicere. v̄t q̄ apls arguit ex verita-
 re et ex significatōne. et illius figure necessaria argumē-
 tatōne q̄ decimatio p̄ illo tpe signabat curatōnem. **L**ū
 ergo abrahā obrulit decimas melchisedech. et ab eo b̄n̄
 dicitur est. significauit se indigere curatōne et b̄n̄ dicitō-
 ne per illū sacerdotē qui figurabat p̄ melchisedech. **S**ed il-
 le qui curat et b̄n̄ dicit maior est absq̄ vlla cōtradictōne
 ergo sacerdotiū christi fuit illud qd̄ p̄figurabat per illd̄
 melchisedech. sicut in ps̄. legit. **T**u es sacerdos in eter-
 nū scdm̄ ordinē melchi. Restat igit q̄ maius fuit sacer-
 dotiū christi q̄ leui. et hec est ratio apostoli quā impos-
 sibile est dissolui. **N**ec est simile de sacerdote simplici.
 et de p̄e pape. quib̄ nulla est ratio figure. **N**ec autē tota
 rō fundatur sup decimatioem scdm̄ q̄ est actus figurati-
 nam scdm̄ q̄ est actus moralis nihil facit ad p̄positū
 quia nec abrahā nec etus posterī obligati fuerunt ad
 dandas decimas melchisedech. maxime illi q̄ fuerunt
 de stirpe leui ad nullas decimas dādas fuerūt astricti.
Quoniam sequenter queritur de incarnationis xp̄i tra-
 ductōne. et circa hoc queritur duo. **P**rimo q̄ri-
 tur. v̄t xp̄i caro fuerit in p̄mis parentibus fm
 qualitatem puritatis vel inq̄nātōnis. **S**ecūdo querit
 v̄t alij q̄ fm legem propagatiōis.
Questio I
Atrum caro christi in abrahā et alijs patribus di-
 stincta fuerit fm qualitatem a carne aliorū filiorū. **E**t fm
 illud Sap. viij. Nihil inq̄nātū i dei sapientia occurrit.
 videt q̄ nunq̄ fuerit inq̄nata. sed caro aliorū in patribus
 inq̄nata fuit. ergo videt q̄ alij fuerit caro christi in
 abrahā q̄ aliorū. **I**tem in christo debuit esse maxima
 puritas. sed magis purū est q̄ nunq̄ fuit inq̄natum
 q̄ illud quod aliquādo inq̄natum fuit. ergo videtur
 q̄ caro christi nec in se nec in parentibus subiuciente se-
 ditati corruptionis. ergo a carne aliorū hominum di-
 stincta fuit qualitatiue. **I**tem alterius qualitatis est
 medicina. et illud quod curatur per medicinam. **S**ed
 caro christi fuit in lumbis patris sicut medicina. sicut
 dicit Augustinus. x. super Ben. ad litteram. Caro ve-
 ro aliorū hominum sicut indigens medicina. ergo vi-
 detur q̄ habuerit qualitatem aliam et aliam. **I**tem
 quod totaliter corruptum est. non est possibile ad cura-
 tionem. **S**i ergo adam fuit possibilis ad curationem.
 aliqua particula remansit in eo in corrupta. sed de illa
 particula que remansit sine corruptione maxime dece-
 bat generari carnem que esset sine originali macula. et
 go videtur. et. **S**ed contra Augustinus. x. super
 Ben. ad litteram. Caro non abrahā tantum. sed ipsi-
 us patris terreniq̄ hominis simul habuit vulnus p̄-
 uaricationis et medicamentum vulneris. ergo si medi-
 camentum vulneris spectat ad christum. vulnus p̄-
 uaricans spectat ad alios. **E**adem ergo fuit caro christi
 in p̄mis parentibus cum carne aliorū. ergo non
 fuit distincta ab alijs. **I**tem magister in principio
 huius distinctionis loquens de carne christi. **E**red i-
 q̄t optet iuxta scōz doctoz cōuententiā. ipam p̄t fuisse
 peccato obnoxia. sicut fuit relictus h̄ginis caro. restat
 ergo idem quod prius. q̄ non fuit distincta ab alijs.
Item. quicquid lege corruptionis traducit. corruptū ē.
 sed tota caro abrahā que fuit traducta in ysac fuit

corrupta. ergo similiter caro christi non fuit traducta ab
 abrahā iſaac. aut ſi traducta fuit. ab alijs hoibus di-
 ſtincta non fuit. ¶ Ite aut caro xpi fuit ſimil' carni abra-
 herelique. aut no. Si ſimilis habeo. poſita. Si diſſi-
 milis. non v' q' tal' caro p'petret ad redēptōnē humani
 generis. ſi ergo h' eſt falſū. r' inconvēniēs. reſtat q' caro xpi
 a carne alioꝝ hoim non fuit diſtincta. ¶ Ite diſtinctio ſm
 oſſificas qualitates. p'ſupponit diſtinctōnē ſm ſubſtā-
 tiā q' oſſificatē q' ſubſtātes nō p'nt eē in eodē r' ſm idē. ſz ca-
 ro alioꝝ filioꝝ i' p'mis parētibus nō potuit habere diſſi-
 ctōnē ſm ſubſtātiā. q' nō eēt tot' machinas inuētre in
 corp'e adē q' inde ſibi p'creat ſūt. q' ſi caro xpi in p'rimis
 parētibus nō ſm ſubſtātiā potuit diſtingui a carne ali-
 oꝝ ſm ſubſtātiā. v' rē. ¶ Ite ſi trāſſundeſat caro mū-
 da. aut copalis. aut incorp'alis. Si incorp'oral'. q' corp'
 xpi debuit eſſe impaſſibile. qd falſū eſt. Si corp'alis. er-
 go videt q' poterat trāſſimulari in carnē reliquā. r' aſſu-
 mi vel augeri ab alia. q' pari rōe r' alia poterat trāſſi-
 mulari in alijs. q' aut caro illa fuit conſumpta anteq' pue-
 niret ad xpm rāre ſimpliciter. aut fuit adeo multipli-
 cara. v' poſſent inde mille corpa formari. ſed hoc eſt fal-
 ſum. q' rē. ¶ Ad p'dictōꝝ intelligētiā ē notanduz.
 60 q' circa hāc q'ſtiōnē fuit quedā poſitio erronea quorū /
 dā dicētiū q' caro xpi nō ſm diſtinctōnē habuit a carne
 alioꝝ hoim cū fuit vnita aīe christi. ſed etiā cū fuit i' lū-
 bis ſm hoīs. Dicebāt enī. q' adā rep'abiliter peccante
 in petō nō p'miſit d's totū corrupi. r' iō remaſſe in eo / ſe-
 mine aliqua poſitio incorrupta. v' p' illā fieret medica-
 mētum carni relique. r' ex illa poſitūcula dicūt carnem
 xpi formari. quā dicūt eē generis humani medicinam.
 Hāc ſp'itūcula trāſſiſit adāz ad noe. r' noe ad abrahā
 r' abrahā ad dauid. r' dauid yſq' ad xginem de q' na-
 tus eſt xps. Hec aut poſitio et ſi videt' habere pbabi-
 litatē in ſup'ficie. in r'raſſecus tū falſū r' erroꝝ cōtinet. p'
 eo q' nō ſolū eſt cōtra ſcōꝝ d'cā. ſz etiā cōtra ſe fidē docu-
 menta. Scōꝝz auetōritatibus repugnat. q' Daſſi. do-
 ctōꝝ grecus. r' Aug'. p'cipuus doctōꝝ latin'. in h' cōſen-
 ſiūt. q' caro xpi aīe vnione cū v'bo indistincta erat a reli-
 qua virgine carne. Daſſi. dic. q' de puriſſimis v'ginis ſā-
 guinibus fuerit formata. Augu. dr. q' aſſumpſit p'mi-
 ſſa nē maſſe. Et hoc quidē neceſſarius eſt ponere. q'z
 aliſi fuiſſet neceſſarius v'ginis ſcificatō ad hoc q' forma-
 ret' caro xpi ſine oīni petō. ¶ Iō eēt etiā xps vere de ſem-
 ne dauid et abrahā. ſed ſolū adē. qm ſi p'dictō modo ab
 illa partēcula deſcendiſſet. ad nullū alioꝝ p'tineret niſi
 ſicut ad deſcēns quē ad modū aqua comparatur ad cana-
 le. Nō eſſet aut in tali carne vere paſſibilitatis aſſump-
 tio. nec noſtre in ſimilitatis ſa reparatio. q' non de na-
 tura lapſa fabricaſſet ſibi carnē. ſed potius de inſtitura
 q' omnino inconvēniētia ſunt. r' ſidei ſane aduerſantia
 Et iō p'dicta poſitio tanq' erronea ē reſp'enda. ſicut
 m'gr b'n notavit in l'ra. r' m'gr Dugo in li. de ſacramētis
 Planū ē q' ſm doctō in catholica carnē xpi i' lūbis pa-
 rentum in quibus fuit materialiter a carne alioꝝ hoīs
 nō fuiſſet diſtinctam qualitativē vel formaliter. q' ſuis
 poſſit vnita eſt verbo diſtinctōnem habeat. p' eo q' nō
 eſt caro p'ccatō. ſed ſimilis peccatrici. et p' tāto dr aug.
 q' caro xpi venerit d' alitūd' humane nature. nō q' in
 p'mis parētibus ſine pollutōne fuerit. ſed q' ſic purifi-
 cata fuerit r' mūdara i' ſua aſſumpōe. q' ſimil' fuerit car-
 ni in ſtatu innocētie. Propterea dr a Boetio. de omni-
 ſtatu aliquid accepſiſſe. ſicut in ſua melius manifeſtabi-
 tur. Un' rōes que ad hanc p'tem inducunt ſūt cōcedē-
 de. ¶ Ad illd' v' q' opponit' primo in Trium de Sap.

v' q' nihil in q'natum in illā incidit. Dōm. q' verus eſt 61
 hoc enī intelligitur de ſapientia ſm diuinā naturam q'
 nullo modo ſedatur ex aliqua creatura. v'crūtamē ſi crī-
 am intelligatur ſm humanā naturam. ad huc hoc non
 habet inſtantias. quia caro christi ex quo vnita fuit ver-
 bo dei facta fuit immaculata. ſed ex hoc non ſequitur q'
 immaculata fuiſſet in p'rimis parentibus. p' eo q' q'
 uti in lumbis parentum eſſet vniūilis. erat tamē in di-
 ſpoſitione remota. ¶ Ad illd' quod opponitur q' mari-
 ma puritas debet eſſe in carne christi. Dicēdū q' v'z ē 62
 ſm q' competit ad reparatōnē humani generis. ſic aut in-
 telligendo nō potest maior puritas cogitari q' cum de
 maſſa peccatrice formatur caro oīniū immunitis a pec-
 cato. et ſic factū eſt in carne vnita verbo operante ſpū
 ſancto. quia ſi intelligatur caro illa nunq' in ſe vel i' pa-
 rentibus fuiſſe obnoxia. nō ſic cogitur qualis n' rē /
 dempōnōi fuerit a p'ra. r' ideo non cogitur qualis. ſed
 potius ſignatur qualiter non debet. ¶ Ad illud quod
 opponitur q' caro christi eſt medicina. Dicēdū q' ve- 63
 rū eſt. p' tpe q' medicina eſt. medicina autē eſt p' eo tpe q'
 a v'bo aſſumpta eſt. et ſic alterius qualitatis eſt q' alio-
 rum hominū. Pro eo aut tempore quo fuit aīe aſſump-
 tionem non erat medicina niſi materialiter loquendo.
 ſm illud rēpus nō oportet formaliter diſtingui ab alia
 carne. p' eo q' ex eodem p'ncipio materiali potest forma-
 ri ſanū et egrum. Eibus enī eiūſdē generis cōvertitur i'
 ſano i' carnē ſanam. r' in leproſo in carnem corruptam.
 ¶ Ad illud qd opponitur q' ſi totus eēt corruptus. ſz
 nō eſſet medicabilis eius morbus. Dōm q' illud argu- 64
 dupliciter deficit. Primo q' ſi homo totus corruptus
 eſſet. nō ſequit' q' incurabilis eſſet niſi illa corruptio et
 inſeperabiliter adhereret. Preterea eſt totus hō corrup-
 ptus eſſet q' ſum ad ea q' erant in ſe. nō tamē corruptum
 eſſet genus humanū totū quod fabricatus eſt ex illa ho-
 minis carne. ſed illd' ſolū qd p'ceſſit ſm legem cōcupie.
 Et qm caro christi in virgine fabricata eſt p'ter legē con-
 cupiſcētie a ſ. b. hinc eſt q' caruit corrupōe. r' rationem
 tenuit medicine a ſua p'maria formatōne.
 ¶ Queſtio II k
 ¶ Utr' caro christi fuerit in parētibus al' q' caro alio-
 rū hoim ſm legē p'pagatōis. Et q' al' videt' auēte aug'.
 x. ſup' gen'. ad l'ram tractātis illd' apli Heb. v'ij. Ad huc
 erat i' lūbis p'ris. ſm aliq' modū erat ibi xpus. ¶ Non
 erat ibi leui. Scdm rōem q' p' ſeminalē fuit ibi leui. q'
 rōne nō fuit ibi caro christi. ¶ Ite hoc ipm ondit rōne
 Mediatū p'ncipiū reduci ad immediatū. ſz r' ſcōm
 aliū modū p'pagandi extitit de vtero virginitis. q' aliū ſi-
 liū de ventre matrū ſuarū. p' eo q' non de viciū ſemipe.
 Si ergo mediante brā v'gie d' fuiſſe in parētibus p'cedē-
 tibus videtur q' alio modo fuerit caro eius in parēn-
 tibus ſm legē p'pagatōis q' alioꝝ hominū. ¶ Item. ſi
 eodē mō fuiſſet caro xpi i' parētibus ſicut alij hoies. ita
 peccaſſet adā peccāte ſicut alij homines. ſz hoc eſt falſum.
 q' rō. ¶ Ite eodē mō habet res educti eē p' que modū ha-
 bet i' ſuo p'ncipio exiſtere. ſed r' nō fuit genit' vel con-
 ceptus ſm legem nature. ſed potius mirabiliter. Alij
 autē homines educuntur naturaliter. Aliter enim fu-
 rit caro eius quantum ad legem p'pagationis in lum-
 bis parentum q' alioꝝ hominum. Sed contra. di-
 cit' magiſter in littera. Caro illa anteq' verbo fuit vni-
 ta peccato fuit obnoxia. ſicut in maria reliqua virgi-
 nis caro. Sed caro que ſimilis eſt ſcōm traductōnē
 originalis. conſimilis eſt ſm legem p'pagatōis. q' ſi
 caro christi in lumbis parentū fuit obnoxia petō. q' z

eade lege cum alijs a primis parentibus est traducta.
 ¶ Item omne qd descendit ab adam i scdm descendit scdm
 corporale substantia: & fm seminale rōnem. ergo si caro
 christi descendit ab adam in serb. et a serb in alios paren
 tes. videt q scdm legem. ppagatiois fuit i lumbis parē
 tū eodē mō sicut caro alioz hoim. Itē semen vñū semi
 narū. et corpus serb in totis parentibus habebat rōnē
 seminale. ergo nihil inde futurū erat qd nō esset ibi eti
 am scdm corruptam substantiam & rōnem seminale.
 sed si caro christi exinde facta est. videt q ibi fuerit ad
 modū alterius carnis humane. ¶ Itē tota caro virgi
 nis fuit in lūbis parētuz scdm legē ppagationis. sic
 caro alioam hominuz. Sed caro christi fuit ex aliqua
 parte carnis virginis. ergo scdm legem ppagationis
 sic fuit in lumbis parētū. sicut caro totius humāi ge
 neris. ¶ R. dōm. q dupliciter est loqui de carne xpi
 aut q̄tum ad materiā vnde sumpta est. aut q̄tum ad for
 mā fm quā anime christi cōiuncta est. et a verbo in vni
 tatez personā assūpta. Si loquamur de carne xpi. fm
 materiā hoc est de eo vnde scā est caro christi. sic cōcedi
 tur q pctō fuerit obnoxia. q̄ ante cōceptionem christi
 tota massa humani generis corrupta erat. sicut i p̄ce
 denti p̄leumate monstratum est. Si aut loquamur d
 carne christi fm formā. sic dōm est q nunq̄ peccato fu
 it obnoxia. quia nunq̄ habuit illā formā q̄ ēēt immu
 da et maculara. Scdm autē q caro dicit duplicif. sic et
 de ppagatione dupliciter contingit loqui. Aut rōne
 materialis. aut rōne formalis. Si rōne materialis. sic
 ppagata fuit ab adam vsq̄ ad virginē in tota illa ge
 nealogia. et tota illa ppagatio fuit scdm legem nature
 & cōcupiscentie. Si q̄tum ad esse actuale & formale. sic
 concepta fuit a virginē p̄ cōmūne legē nature et concu
 piscentie. Et sic patet q vno modo dicendi cōcedi p̄t q
 caro xpi materialiter loquēdo sic fuit in lumbis paren
 tum fm ppagationem sicut caro alioz hoim. S3 qm̄
 caro q̄tum est de rōne sui nominis nō nominat mate
 riam ipam tñi. sed materiā sub tali forma. & ppagatio et
 lect ppagationis addita et qd est caro xpi respicit eius
 educationē scdm esse actuale. hinc est q̄ hec est improp̄a
 caro christi fuit pctō obnoxia. & hec. caro xpi fuit ex pa
 rētibz seminaliter traducta. p eo q̄ in omibz quantuz ē
 de vi sermonis predicatū nō attribuitur subiecto rōne
 materie tñi. s3 rōne materie sub tali forma. Caro enī est
 res substantialis. et ideo quāvis supponat verbo de p̄re
 rito. oportet tñi ad idē tēpus referri formā p̄dicati cum
 subiecto. & tō oēs p̄dicte locutōes tanq̄ falsē & improp̄e.
 sūt negāde. nisi p̄feratur cū dēterminationē. s. rōe mate
 rialis p̄ncipiū. Si autē alicubi absolute p̄ferantur sunt
 exponende. Nota tamē q̄ hec est improp̄a. caro xpi fuit
 pctō obnoxia. sed hec magis improp̄a. caro xpi fuit
 seminaliter traducta. hec aut magis improp̄a adhuc et
 falsa. caro christi fuit decimata scdm q̄ magis et magis
 in p̄dicte locutōibus caro accipitur rōne forme. Cō
 cedendū est ergo q̄ aliter fuit caro christi scdm propa
 gationis legem in parentibus q̄ alioz hominū. Nam
 caro aliozum hominū om̄i habuit a parentibus fm se
 minalem rōnem & fm legē cōcupiscentie. Illud autē dicit
 p̄cedere scdm rōnem seminale. qd quidē erit in esse fm
 hritū et operationē nature. sicut sūt illa in qz p̄ducti
 one natura nō solū se habet p̄ modū obedientis & susci
 piētis. immo etiā p̄ modū nature agētis et dātis sp̄m
 suē cōpletionē. & hoc importat q̄ dico seminalis rō
 p̄rie loquēdo. sicut ostensū fuit in secūdo libro. quāvis
 cōtingat extēsiōis mō vti p̄dicte vocabulo. Illud autē

intelligit traduci fm legē cōcupiscentie. i. cū p̄creatōe
 cōcurrit feditas dīcōis carnis ex p̄re viri generātis. &
 mlieris cōcipientis. neutriū hoz in generatōe xpi fuit
 nā cōceptio eius mirabilis fuit & sup̄stutē nature. Nō
 fuit enī ex virili semie p eo q̄ caro eius cōcepta fuit ex
 sola matre. neq̄ scdm legem cōcupiscentie. q̄ non in
 teruenit delectatō ex commixtōe serus. Cōceptus enī
 fuit ex castissimis virginis visceribus. Ideo conceden
 de sunt rōnes que ad hanc partem inducuntur. ¶ Ad
 illud qd opponitur de auctē m̄gri. dōm q̄ locutō ista est
 improp̄a. vics q̄ pctō fuit obnoxia. & hoc intelligēdum
 est materialiter. & hoc magister insinuat cum dicit qd
 pctō fuerit obnoxia. nō simpliciter sed in materia in q̄
 materialiter erat. Unde nō est simpliciter cōcedēda s3 ex
 ponēda tanq̄ improp̄a. & ex imp̄odis fm carū impo
 p̄tate acceptis nō licet arguere. sicut manifestus est.
 & ideo rō nō valet. ¶ Ad illud qd opponitur. quicqd
 descendit ab adam in serb. descendit scdm seminalema
 rionem. dōm q̄ seminalis rō nō dicit qd absolutum.
 sed qd respectuum. Dicit enī respectū eius qd propa
 garur ad illud de quo p̄ducitur. cuz ergo dicit q̄ dōm
 descendit ab adā in serb descendit scdm seminale rōnem
 dōm q̄ verū est p̄ comparatōne ad serb. & ad hos qui p̄
 ducēdi erant fm ppagationē nature. respectu quoz om
 niū semen decimum a lūbis ade habuit virtutem sufficien
 tem ad rōnē seminales. respectu autē xpi nō habet ve
 ritatem p eo q̄ totū illud qd scdm legem nature ex illo
 semine p̄ducendus erat. respectu carnis xpi se habebat
 in rōne passibilis & materialis. q̄ nō poterat reduci
 ad actum nisi per virtutem sp̄s sancti. Cū ergo dicit
 q̄ quicquid fuit in serb. fuit scdm seminale rōnem. ver
 est si p̄paret ad adā. sed si comparat ad christū nō habet
 veritatē. Ad illud qd opponit q̄ totū semen decimum ab
 adā habuit seminale rōnem. dōm q̄ verus est respectu
 eoz q̄ p̄ducēdi erāt scdm legem nature. respectu xpi nō
 habet veritatē. Quāvis enī in aliq̄ semine sit rōs semi
 nalis scdm quilibet eius p̄tem falsē formalem. vt ex eo
 aliquid posset fieri. tamē si deus aliquid faciat ex illo
 semine ad qd nō habebat ordinatōnem. scdm naturam
 dicitur fuisse in illo semine. scdm corruptam substantiā
 nō scdm rōnem seminale. quia semen illud respectu il
 lius qd d̄s educit nō habet vim sufficienter actiuā. sed
 passiuā. scdm quam subministrat corporalem substā
 tiaz. Est etiā q̄ illa seminalis rōrō comparatur ad ad
 ministratōnem materie illius rei faciēde. vt si planta
 retur vñū semen paruum. ita q̄ de illo p̄duceretur ar
 bor magna. cuius magnitudo materia esset ad p̄ducti
 onem magni corporis alterius speciei. sic & in prop̄o
 to intelligendum ē cum dicitur. christum fuisse in lum
 bis parētum scdm corpulentam substantiam. nō scdm
 seminales rōnem. non q̄ substantia corporis christi ibi
 tota fuit. sed qz erat aliquāta materia que p̄ vim semi
 nalez poterat augeri & crescere apposito sibi aliquo. ita
 vt corpora omnium hominum inde possent fabricari.
 & per illam vim sunt corpora omnium hominū fabricata
 excepto solo corpore christi. quod fabricatum fuit per
 virtutem supernam sicut melius manifestabitur infra
 Et sic patet pro quanto christus dicit fuisse i adā scdm
 corpulentam substantiā. & q̄ nō sequit si fuit in semie ade
 q̄ fuerit in illo scdm seminale rōnem. Ad hoc autē
 intelligendū valet illa que determinata sunt secūdo
 libro. xxx. di. ¶ Ad illud ergo qd opponit q̄ caro rora
 beate virginis fuit ibi fm seminale rōne. sicut caro
 alioz hominū. dōm q̄ in illo argumento est sophisma

fm accidēs. sicut dictū fuit de decimāte supra.

Quoniam sequenter querit de perfectōe corporis dominici. Et circa hoc querunt duo. Primo queritur de perfectōe corporis dominici quantum ad molem. Secundo querit de eius perfectōe quantum ad membrorum distinctionem.

Questio.

I

I

Quoniam corpus christi productum fuerit ad perfectā molem subito aut successiue. Et quod successiue ostendit primo Iu. ii. Puer iste crescebat. sed ad incrementū etatis sequit incrementū molis. ergo etc. Item sicut patet ex historia evangelica. christus habuit necessitates infantis. unde et lactatus fuit a matre. hoc autē non esset nisi paruulus fuisset in quantitate. igitur videtur quod prius tempore fuerit in quantitate modica quam perfecta. Item Augmentū sequit nutrimentū. sed corpus christi alebatur sicut corpus aliterius hominis successiue. ergo similiter videtur quod augebat paulatim et successiue. Item christus assumpsit naturā passibilem mortalem. sed est naturaliter oralis quod decessit aut crescit. aut proficit. aut deficit. Tunc enim aut nunquam in eodem statu permanet ut dicitur in Job. si non crederet christo decessere. videtur quod talis natura assumpsit quod semper in hac vita quantum ad corpus proficit. ergo per successione temporis ad perfectiōnis quantitatē peruenit. Sed contra Hieronimus. Mulier circumdabitur in utero. est in utero circumdatur. Ad virum autē sperat corpus proficit quantitatē habere. ergo videtur quod corpus christi in utero virginis fuerit in perfectā quantitate molis. non ergo ad perfectiōnem venit per successione temporis. Item hoc ipsum videtur per hoc quod sequitur in eadem auctoritate. Nouus facit dominus super terram. sed nouus est. cuius simile non precessit. sed quod mulier in utero habet puerum parue quantitatē hoc non est nouus. ergo videtur quod christus statim fuit ad perfectiōnem quantitatē productus. ergo de virgine non est conceptus. Item diuina virtus summa est et perfecta. Quia summa. nata est operari subito et in instanti. Quia perfecta. nata est educere operatiōnem perfectam. Si ergo formatio corporis christi fuit a virtute increata. videtur quod in instanti conceptio corporis illud educit fuisse in quantitate perfecta. Item sicut anima coniuncta est verbo in unitate persone immediate. ita corpus. sed anima statim quando unita fuit verbo dei. perfecta fuit in virtute et scientia. ergo et pari ratione corpus in quantitate et figura. non ergo videtur quod per successione temporis. quantitas corporis christi quantum ad quantitatē molis ad perfectiōnem sic deducta. **R**espondendum quod corpus christi quantum ad quantitatē molis ad perfectiōnem deductum est per successione temporis. et ratio huius est. quod perfectio quantitatē illius corporis fuit operatiōne nature. cuius est operari secundum successione temporis. Si autē queratur unde est quod deus corpus illud ad perfectiōnem voluit deduci mediante ratione operatiōne. dicendum quod hoc fecit deus valde congrue. Hoc enim quoduis alio modo facere posset. sic tamen fecit ad cōsuetudinem fidei veritatis. ad cōmendandā humilitatis virtutē. ad cōseruandā vniuersitatis legem. In hoc enim fidei veritas cōfirmatur. dum manifeste ostendit per cōuersationē et simile modū proficiendū in etate quod christus non fantastica sed veram carnem assumpsit. et hoc quidem valde fuit optinū. quod si fidei veritate nullus est incarnationis fructus. Humilitatis etiam virtus in hoc cōmendat. dum dei

filii qui est rex regū et dominus dominatū factus est paruulus. et qui prius nullo indigebat. lacte materno sicut alij paruuli pascebat. pannis inuoluebat. et alia plura gessit quibus humilitatis vtilitas cōmēdatur. et hoc valde opportunū fuit. quod propter hoc potissime deus descendit de celo ut superbiam extirparet. vniuersitatis etiam lex et ordo cōseruaret. quod deus vniuersi nature cōcessit. per primam operatiōnem. nec vixit miraculis ubi natura per se sufficere poterat operari. Et quod natura in christo satis sufficere poterat corpus christi ad perfectā quantitatē deducere. ita quod in nullo derogabatur eius dignitati. ideo noluit deus tempus anticipare ut tanquam vniuersitatis iustus administrator vniuersum quod iuxta virtutem sibi cōpetente operari sineret. Et hoc quidem cōueniebat. quod naturā nolēbat pumere sed reparare. et in hoc insinuat quod maior pars vsum inferioris partis non debet absque causa pumere. Et sic patet quod valde rōnabiliter deus corpus christi ad perfectā quantitatē molis deduxerit per ipsius successione. Unde et rōnes hoc probantes cōcedende sunt. Ad illud ergo quod primo obicit in contrarium de auctoritate Hieronimus. dominus quod vir dicit ibi christus non ab etate corporis. sed a vigore animi. quia plenitudo fuit virtutibus et scientia ab instanti cōceptionis. Ad illud quod opponit quod nouus fuit. dominus quod nouitas attendit in hoc quod ipse erat deus et homo. cuius simile nunquam precesserat. in hoc. quod ab instanti cōceptionis vir fuerat ad eo perfectus quod proficere nunquam potuit. et huius simile nunquam fuit. Et sic patet quod non oportuit quod esset quantitatē perfecte ad hoc quod nouū quid esset. Tunc ratio illa peccat secundum cōsequens. Ad illud quod obicit quod vir do virtus infinita operatur in instanti. dominus quod verum est quod do virtus infinita operatur secundum totalitatem sue potētie. et operatur per se. In perfectiōne autē dicitur corpus non tamen operatur virtus diuina. sed etiam creatura. cuius est operari successiue sicut ostensum est supra. nullus est operari successiue cum sit virtus finita. Ad illud quod obicit quod ab instanti cōceptionis fuit perfectus virtute et scientia. dominus quod non est simile. quod quoduis deceret deū assumere aliquas penalitates ad redēdum priore nostras. non tamen decebat assumere culpā vel ignorantiam. ideo magis haberet bonis opposita. scilicet virtutē et scientiam. quod in instanti produci ad corpus quantitatē perfectā.

Questio.

II

m

Quoniam in eorum formatio et distinctio facta sit subito an successiue in corpore dñico. Quod non subito videtur Aug. in iij. de trinitate. tractans illud verbum Joh. ii. Soluite templū hoc. Dixerunt iudei. xlvj. annis etc. ibi Aug. Dicit numerus perfectiōnis dñici corporis. quod videtur phisice tot diebus forma humani corporis proficitur. ergo non videtur quod corpus christi ab instanti cōceptionis organizatum fuerit et formatum. Si tu dicas sicut dicit magister in littera quod hoc dictum fuit propter incrementū molis. tunc non videtur quod xlvj. diebus perfectum sit. quod ad perfectiōnem hanc non peruenit usque ad annos. etc. Item Hebr. ii. per omnia debuit fratribus similari. et ergo videtur quod in modo formatiōnis corporis sequitur aliorum hominum corpora. sed corpora aliorum hominum successiue formatam. igitur videtur quod simile corpus christi. Item corpus christi nutritum et augmentatum fuit successiue sicut corpora aliorum hominum. igitur videtur pari ratione quod fuerit successiue formatum. Item formatiōne veri corporis antecedit cōsolidatiōne et cōsolidatiōne antecedit cōuersiōne. et cōuersiōne in se minimis decisio. Si ergo quelibet illarum operatiōnum non

potest fieri in instanti. & vna est ordinata ad aliam. et
 go videt q̄ formatio nō poterit esse instantanea. ¶ Sed
 cōtra Aug^o. in libro de fide ad petrū. firmissime tene
 et nullatenus dubites non carnem christi sine diuini-
 tate in vtero virginis priusq̄ suscipere a verbo fuisse
 sed verbū non suscepit nisi carnem formatā. & in instā-
 ti cōcepit eam. ergo videt q̄ in instanti corpus christi
 fuerit ad perfectōis organizationē deductū. ¶ Item
 Aug^o. in libro de trinitate. non ex vtero virginis prius
 caro concepta est. & postea diuinitas venit in carnem.
 sed mox vt dei verbum in vterū venit factum est caro
 seruata pprietate nature perfectus homo in veritate
 carnis & anime. ¶ Item virgo beata dicit cōcepisse si-
 lum dei ratione carnis assumptæ ex ipsa. sed nō est ibi
 cōmunicatio idiomatū nisi pprietyōne. non est autē
 vniō nisi ad naturā perfectā. cum ergo in instanti cō-
 ceptionis verum sit dicere filiū dei conceptū ex virgi-
 nine. necesse fuit etiaz corpus ad perfectā organizatio-
 nem esse deductū. ¶ Item cōceptio christi fuit virtute
 mirabili & mirabiliter operāre. sed virtus mirabiliter
 operans est infinita & operans infinite. ergo videt q̄
 eius operatio debebat esse instantanea. Et si hoc. cor-
 pus dominici in instanti in perfecta organizatōe fuit
 constitutū. ¶ R^o. dōm q̄ ab hōibz dubio sicut dicit Au-
 gustinus corpus christi ab instanti cōceptionis habu-
 it perfectionē organizatiōis. Et ratio huius sumi po-
 test ex parte verbi assumptis. & ex parte virtutis effi-
 entis. & ex parte virginis cōcipientis. Ex parte verbi
 assumptis. quia non decebat illud assumere partē hu-
 mane nature vt esset homo sūm quid. sed totam huma-
 nam naturā. & ita carne & animā. maxime cum anima
 dat carnī cōgruentiā vt vniatū diuina & humana na-
 tura. sicut ostensum est supra. Et quoniam anima nō est
 nata vniū nisi carnī formare & organizare. ideo in pri-
 mo instanti cōceptionis fuit corpus christi ad pfectio-
 nis organizationē deductū. Ratio etiam est ex parte
 virtutis operantis. quibz virtus diuina operat mirabi-
 liter. Hoc enim est miraculū miraculoz q̄ femina con-
 cipiat deum. Et ideo ad huc mirabilis potentie osten-
 sionem subito formauit illud corpus. quod natura nō
 potest formare nisi successiue. Ratio vero nō solum
 est ex parte virginis cōcipientis. que statim consensit
 repleta fuit spiritu sancto. & mater dei effecta. iuxta il-
 lud quod angelus annūciabat. Et quoniam mater dei
 non erat nisi deus quem cōceperat vntus esset carnē
 et caro nec deo nec anime cōgrueret. congruerat matri

Distinctio. iiii. Qualiter caro christi fuerit per spiritū sanctū concepta.

Quam vero incarnatio verbi rē. Supra deter-
 minauit magister de sanctificatione virginis que
 fuit pambula ad cōceptionē christi. In hac par-
 te determinat de ipsa cōceptōe domini. Et quoniam cō-
 ceptio christi habet cōparatiōne ad spiritū sanctū fecū-
 dantem. & ad virginē concipientē. ideo pars ista diui-
 ditur in duas partes. In quarū prima determinat de
 cōceptōe christi in cōparatiōe ad spiritū sanctū. In se-
 cunda determinat de ea in cōparatiōe ad virginē. ibi.
 Sed queri potest cum nos saluatorē natum profitea-
 mur. Prima pars in partes tres diuidit. In quarum
 prima ponit vel ei ponit veritatē assignans quare in-
 carnationis mysterium sit spiritū sancto attributū.

vt haberet membrorū distinctiōne conuenientē. Hinc
 est q̄ ab instanti cōceptionis corpus christi debuit in
 membrorū distinctiōne perfectū esse. Unde concedēde
 sunt ratioēs ad istam partem inducte. ¶ Ad illud qd
 opponit q̄ numerus quadraginta sex dierū conuenit
 perfectioni corporis dominici. dicendū q̄ in scriptu-
 ra frequēter res tunc est in fieri. cum innotescit. et per
 hunc quidem modū verbus Aug^o. est intelligendū. qd
 et si corpus dominici ab instanti cōceptionis fuit for-
 matum. non tamen apparuit. nec percipi potuit parū-
 late quantitatē molis. sed post quadraginta sex dies
 ad tantā quantitātē pfectionis deductū est q̄ aspecti-
 bus hominū patere potuit. Unde corpus christi incre-
 mento cum aliis corporibz similitudinē habuit. Quis
 non haberet similitudinē in formatiōne pmaria. non
 enim naturaliter sed mirabiliter formatū fuit. Et sic in-
 telligenda sunt verba Aug^o in tercio libro de trinitate.
 Et in libro. lxviii. questionū que ad presens obmitti-
 tur ad vitandā pluritatē. ¶ Ad illud autē opponit de
 verbo apostoli. Quod per omnia debuit fratribz as-
 similari. dicendū q̄ verum est quantum ad ea que faci-
 bant ad reparatiōne generis hūmani. sicut tempori.
 cōuersari cum hominibus. & pari. Sed in modo cōce-
 ptionis. quia in nobis annexā habet traduciōne ori-
 ginalis peccati. non debuit assimilari. quia non cōpe-
 tebat hoc hominū mediatorū & reparatorū. ¶ Ad illud
 quod obicit. q̄ similiter fuit nutritū augmentatū. di-
 cendū q̄ non est simile. quia nostra augmentatiō & nu-
 tritio culpam non habet annexam sicut nostra genera-
 tio. & ita non sic debuit assimilari in generatiōis pri-
 mordio sicut i augmento et nutritio. ¶ Ad illud quod
 obicit q̄ formatiōne veri corporis cedit cōsolidatio-
 ne & cōsolidatiōne cōuersio rē. dicendū q̄ duplex est or-
 do. vitz sūm tempus & natura. vel sūm naturam sūm. isti
 autē tres actus ordinē habet in nostra generatiōe vno
 q̄ modo. quia nostra generatio est a virtute finita que
 opatur in tpe. In generatiōe autē christi non habent
 ordinē nisi sūm naturā. & quoniam habetia ordinē sūm na-
 turam simul esse possunt tempore ab hōibz aliqua incom-
 possibilitate. hinc est q̄ nihil impedit illos actus esse
 in generatiōe dominici. Quis nō sunt simul i nostra ge-
 neratiōe. Unde ratio illa non cogit. quia aut pcedit
 ab ordine sūm naturā. ad ordinē sūm tempus. Aut p-
 cedit ab operatiōe nature ad operatiōne virtutis diui-
 ne. Et nullo istorū modorū est ibi necessitas conse-
 quentie.

In secunda vero mouet dubitatio. Et his que dicta
 sunt habentē ortum. ibi. Sed non est hic diuinus in-
 mozandū. In tercia vero subiungit maiorē explana-
 tionem predictorū. ibi. profecto modus iste quo na-
 tus est christus de Maria rē. Prima pars habet du-
 os. In prima exprimit veritatē. In secunda confir-
 mat eam per autoritatē. ibi. Unde Augustinus super
 hoc mouens questionem. Similiter secunda pars in
 qua mouet dubitationem diuiditur in duas. In pri-
 ma parte ponit questionem. In secunda solutionem.
 ibi. Non est autem concedendū eodem modo. Et
 ita pars vbi ponit explanationē diuidit in duas. In
 quarum prima ponit vnum explanandū modum sūm
 Augustinū. In secunda alium. ibi. Potest etiam dici
 christus sūm hominum rē.

¶ Sed potius vno noiato tres intelliguntur. Obi. noiaa es sentia n de neces sitate intelligit psona. g noiaa vna psona. mul to minus intel ligat alia. Itē si noiaa vna pso na intelligat alia g dicit q p ge neret. vt q r fili us generet. R. ddm q p p no miari respectu actus subitāris vs psonalis. Si respectu es sential actus. qz vna eēntia est i tribus. et qdqd essentiale conue nit vni cōuenit et alteri. r vna psona nominata noiaatur altera p necessitate cō sequētie. marie cū actus ille ē re spectu effectus creati in q re lu cēt appropiata trib psonis. Et sic patet respon sio ad vtrāq ob iectōz. vtrāq ei currit p m p dca tione aliqua. q ita cōtingit vni q alio mō est ex tracta alteri.

De III

De conceptione xpi in com paratione ad spūscctm. Et exp mit veritate qre in scriptura se pius tribuat incarnatio que ē op trinitatis spūscctō. r de ipō etiā pcept et nat dicat. a

Wero

Incarnatō verbi sicut in supiorib tractatur est opatio vere sit patris r filij r spūsccti. inuestigatione di gnūm nobis videt qre in septu ra spūscctō hoc op sepi tribua tur. r de ipō xps concept r nat us memoret. nō em iō incar nationis opatio spūscctō sepi tribuit. q eā ipē sol sine patre ac filio fecerit. s qz spūscctūs ē charitas r donū patris r filij. r ineffabili dei charitate verbuz caro factū est. r ineffabili di do no filius dei sibi vniuit formaz serui. nō g frequēs de noiatō s. ab illo ope patrē r filij seclu dit. s potius vno noiato tres intelligunt. sicut sit sepe in ali is operibus.

¶ Confirmat veritate p dca a autoritate Augu. b

¶ Cū Aug. sup hoc mouēs q stione in hūc modū. eandē de terminat in ench. ita in qens. Cū illaz creaturā quā virgo cō cepit pepit. qūis ad solā psona nam filij pūnetez tota trinitas opa trinitatis. cur in ea facien da spūscctūs sol noiat est. An etiā qū vni trū in aliq ope no minat. vniuersa opari trinitas intelligat. ita vere ē. r exēplis doceri pōt. Audistis pposita m qstione. eiusdēqz solutionē vel expositionem.

¶ Abouet dubitationē ex q sen su dicat xpus cōcept r nat de spūscctō. c

¶ Sznō est in h diuimoz imoran dum. Illud em mouet. quō di ctus est xps nat de spūscctō. cū fili nullo mō sit spūsccti. Itū qd dicitur sum patrē hois xpi esse spūscctm. vt de patre ver

bum genuerit. spūscctūs homi nem. ex q vtrāq suba xps vn esset r dei patris fili. fm verbū r spūsccti fili. fm hoim. De eum spūscctūs tanq pater ei de matre virgine genuisset. qd hoc dicere audebit. cū h ita sit absurdū vt nulle fidelij aures id valeant sustinere. Proinde cū fatemur xpī natū de spiri tusctō ex maria vrgine. quō nō sit fili spūsccti. r sit fili vrginis. cū r de illo r de illa sit nat. ex plicare difficile est. Proculdu bio nō sit de illo vt de patre. sic aut de illa vt de matre nat est.

¶ Ponit dubitatiois inote so lutionem.

¶ Non ē aut pcedendū. qdqd de aliq renascit. pūno eiusdē rei filij nūcupādū. vt em omit tam aliter de hoie nasci filij m aliter capillū. aliter pediculū r lūbricū. qz nihil est filius. Et g h omittā qm tate rei de formi ter cōpanē. Lerte qui nascuntur ex aqua r spūscctō. nō aq filios eos recte q spūsccti dixerit. sed dicunt filij dei patris r matris ecclesie. Sic g de spūscctō na tus est xps. nec tū filius ē spiri tus sancti. Sic ecōuerso nō oēs q dicunt alicui filij. psequēs ē vt de illo etiā nati eē dicant. vt illi q adoptantur. Dicuntur etiā filij gebenne. nō ex illa nati. sed in illa pparati. Cum itaq de aliquo nascat aliqd. r nō ita sit vt fili. nec rursus oīs qui di citur filius de illo sit natus cui dicitur filius.

¶ Addit maiorē explanationē p dca tō. scz qre xps dicat na tus de spūscctō. fm vni mo dum August. e

¶ Profecto mod iste q nat ē xps de maria sicut fili r de spi ritus sancto nō sicut fili. insinu ar nobis gratiā dei qua hō nul lis meritis pcedentibus in ipō exordio nature sue quo esse ce pit. verbo dei copularet in tan tam psonē vnitatē. vt idem eēt filius dei q filius hois. r fili ho minis q filius dei. r sicut in na

originis habitu dine. sed dnt ba bere expiam si multitudine. Quā g aqua nō habet expiam si multitudinez ad eū q renascit. s potius ad grām p quaz renascit etiā q expiam ha bet similitudinē ad eum qui i ca nascit que nihil aliud ē q cōgre gatio fidelium. idō renati ex aq dicuntur filij ec clesie. nō filij aq. Per hāc eādē n rōnē lūbricū non dicit filij bo mis qūis ex ip so nascat p hoc q nō hz ad eū si multitudine. Et iō recte Aug. in fringit illud ar gumētū p illa ex empla. hoc na scitur ex illo. cr go est filius ei. quia filiarō pl dicit q natiu ras. Nam filiaro atio dicit origi nem cum ali mulatione.

¶ Dicitur eti am filij gebene. nō ex illa nati s in illa pparati. Contra. ex hoc q aliqd pparat ad aliqd p suū eē. vt potius rōz pris q filij in se habere. g vt q potius deberē vo cari pres gebenne q filij. R. ddm. q dupli cē hz ppteratē filij respectu pa tris. Cū atredū tur quantuz ad emanatōez. r al tera qz ad pos sessionis hereditatē. et pma āte cedit. r scda sub sequitur. Et filij gebene di ūtur nō rōnē p me p peratis. s rōnē se cūde ad quā pre

Non oēs q dicunt alicui filij. de illo nati sūt

paratur p alijs assumulatonem in pueris acci bus in q/ bus imitant diabolum cui? habitatio est gehenna.

D^o Divia gratia corporaliter replet? **C**ontra. si eni gratia no fuit in corpore sed spiritu. no viderur q fuerit repletus corporaliter sed spiritualiter. **R^o**. ddm. q

4 hoc verbu quo christus dicitur repletus corpo ralter gra. tri pliciter exponi tur. Uno modo dicitur repletio corporalis p op positionem ad vmbiam figure Veritas eni se habet ad figurā sicut corpus ad vmbiam. Unde repletus corpo ralter dicitur. id est verendū tā tum figuratiue Alio modo po test expoi vt di catur corporali ter repleti. q: ip suz corpus fuit in vnitatem p/ sione assumptū. Unde p corpo ralem repletio/ nez intelligim^o perfectam cor/ poris et gratul/ tam anime vni/ onem. Tercio potest exponi. vt dicatur cor/ poraliter reple/ tus per similitu dinem ad tripli/ cem dimensio/ nem. Quia dei/ ras fuit in chri/ sto per essentia sicut in omnibz creaturis. et ita per modum lo/ gitudinis. Et p gratiam sicut i omnibz sanctis et sic per modū latitudinis. Et p vnitatem. et sic ad modum pro funditatis. Et istud factum fu it plentius i pn/ cipio. li. dist. in.

Matth. i.

ture humane susceptioe fieret qdāmo ipa gra ipi hoī naturali ter qua nullū possit admittere peccatū. q gra iō p spm̄scm̄ est significata. qz ipe pprie sic ē de us vt sit etiā dei donū. Per h̄ q de spūsc̄to esse natiuitas xpi dicit. qd aliud q ipa gra dei de monstratur qua homo mirabi li z ineffabili modo verbo dei ē adiunct^o atqz cōnexus. z diui na gratia corporaliter replet^o.

Addit aliā explanatiōe p dicatorum fm̄ aliū modū Aug. in ench.

Potest etiā dici xps fm̄ ho minem ideo^o natus de spiritu sancto qz eum fecit. Inquāruz em̄ homo est ex tempe factus z vt ait ap̄s. **C**onceptus ergo z natus de spūsancto esse dicitur nō q spiritus sanctus fuerit vir gini pro semine. nō em̄ de sub stantia spiritus sancti semen p^o accepit. sed quia per gratiam dei z operationem spiritus sanc ti de carne virginis est assum ptum quod verbo est vnitum. Et in euangelio fm̄ hanc intel ligentiam legitur de maria q inuenta est in vtero habens de spiritu sancto. L. ius dicti ratio nem Ambrosii. insinuans in. iij. libro de spiritu sancto. ait. **Q**d ex aliquo est. aut ex substantia aut ex potestate ei^o est. Ex sub stantia sicut filius. qui a patre vel ex patre. z spiritu sancto q a patre z filio procedit. ex pote state autem sicut ex deo omnia Quomodo ergo in vtero ha buit maria ex spiritu sancto. Si quasi ex substantia. ergo spiri

Natus de spiritu sancto. quia cum fecit. **C**ontra. Hoc enim non habetur in simbolo. sed con ceptus est de spiritu sancto. natus ex maria virgine. **Q**ueritur ergo. quare magis attribuitur conceptio spi

ritui sancto q natiuitas. **R^o**. ddm. q vtrumqz sit at tribuit vtriqz. in simbolo tamen magis attribuitur ipsa conceptio spiritui sacro q natiuitas. propter sanctifi cationem que fuit in ipsa conceptioe. Et quia nomen natiuitatis. plus appropinquat ad actum generati

tus in carnem z ossa cōuersus est. non vtriqz. Si vero quasi ex operatione et potestate eius virgo concepit. quis neget spi ritum sanctum dominice incar nationis autorem.

De cōceptione christi in cō paratione ad virginem. quare scilicet apostolus dicat christuz factum cum nos eum esse fate mur natum.

Sed queri potest cum nos saluatorem natuz profiteamur cum apostolus eum factum dicat ex semine dauid. Et alio lo co factum ex muliere. cum aliud sit fieri aliud nasci. Aliquid q significauit hoc dicto. Quia enim non ab humano semine congregata est caro domini in vtero virginis. et corpus effe cta. sed effectus et virtute spiri tus sancti. ideo apostolus dicit factum non natum. Aliud est enim semine admixto z sangui nis coagulo generare. Aliud est non permixtione s; virtute procreare. Possunt enim ho mines generare filios sed non facere. Ecce quare dicit apo stolus factum z non natum. ne eius scilicet natiuitas que fuit sine virili semine. nostri similitis putaretur que conficitur semi num commixtione. Ideo autē cum factum diceret apostolus addidit. ex semine dauid. z quia si non intercessit semen homi nis in conceptione virginis. ta mē quia ex ea carne xps forma tus est que constat ex semine. recte dicitur quia factus est.

genuit. qz ipm̄ formauit ex virgīe p volūtatē z grām. nō p naturam. Quia sō obijcitur d glo. debet exponi cau saliter. deus genuit filium de Sara. id est fecit vt Sa/ ra filium gigneret. locutiones autem improprie non

o nis. z ipsa cō/ ceptio ad fabri cationes corpo ris. vnde magi proptie dicitur concept^o de spi ritu sc̄o. hec eni prepositio de ce netur ibi nō ma terialiter nec s; sc̄a. s; pōte stantue. Et ipsa conceptio parit sine sc̄o spūi bz sc̄a. **L**ocep^o qz nā^o zc. Innuu magister qz chri/ stus conceptus est de spiritu sc̄o quia p gra/ tiam dei et ope/ rationes. zc. Si enim hec est ra/ tio. videtur pa/ ri rōe q spiritus sanctus eu genuit. z h̄ pbat p glo. **M**atth. iij. **P**o tēs est dō d lapi dibz. zc. In h̄ rei rēstionū dō genuit de Sara fi liū. qz vt p m̄to form^o possit di/ ci q gñauit fili um de ygiema/ ris. si cōcepit de spūsc̄o. **R^o**. dō. est ad h̄ q sic se/ qnti ca. b. **D**il fert gñare z fa/ cer. qz facere de oparōne i ruitis effecit. sive cau se efficiēt. mari me p volūtatē. **G**enerare hō de p ductionē alie p modū nature marie cū accēdi tur qz tum ad de ductōz rei i esse. z iō non cōcedit aliq mō q ipsū

R^o f.

Sal. iij.

sunt extendende.

H intelligentia autē huius ptis incidit hāstio de cōceptōne xpi q̄rū ad tria. Primo enī querit de ipa cōceptōne in comparatōe ad spiritū factuz efficiētē. Secōdo de ipa q̄rū ad grām interueniētē. Tercio de ipa q̄rū ad hūmāne cōcipiētē. Nec ei tria tāgit māgister i lra. Circa p̄mū q̄rūtur tria. Primo querit. virū filij di incarnatō vel cōceptō appropriari debeat p̄sone spūsc̄i. Secōdo querit. vtz spūsc̄i filij debeat filij ap pellari. Tercio querit. vtz xps possit dici filij trinitatis.

Questio I a

Utrū filij di incarnatio debeat appropriari patri. an spūsc̄o. Et q̄ p̄i. vi. xpi incarnatio vel cōceptō nō est aliud q̄ filij missio. S; filij missio magis cōpetit patri q̄ spūsc̄o. q̄ pari rōe et incarnatō r cōceptō. Itē filij in carnatō nō est aliud q̄ ei dōatio. Tū i ei natiuitate cāram. nō datus ē nobis. S; donatō maxime cōpetit p̄i. Iuxta illd Job. iij. Sic dō dilexit mōm vt filius suū vnigenitū daz. q̄ vi. q̄ cōceptō dz appropriari p̄i nō i spūsc̄o. Itē amūciatō cōceptōis filij di scā est p̄ age lā gānelez. q̄ est fortitudo dei. s; fortitudo siue potētia appropriat p̄i nō i spūsc̄o. q̄ pari rōe r incarnatō. Itē potētia diuina maxime māifestat i operatōe illa. cui ex tremā distāt distātia maxime siue infinita. s; filij di et creature est infinita distātia. vnto q̄ in operatōe illa est potēssime diuine potētie māifestatō. sed hmōi op̄ appropriat p̄i nō i spūsc̄o. q̄ nō cōceptio S; cōtra. q̄ debeat a appropriari filio. vtz op̄ cōceptōis p̄inet ad op̄ reparatōis. S; op̄ reparatōis p̄inet ad v̄bū. q̄ r ipa cōceptio. Itē ei p̄pe formatō carnis attribuitur. cui attribuitur assumptio. sed carnis assumptio attribuitur soli x̄bo. q̄ vtz soli ei debeat a appropriari ipa cōceptō. Itē ei p̄sone potēssime dz appropriari carnis cōceptō ex tpe cui potēssime cōuenit cōceptō ex eternitate. s; hoc est persona filij q̄m q̄ dicitur. Proverb. viij. Nōdū erāt abyssi r ego tā cōcepta erā. Itē op̄ qd ē maxime diuie sapie māifestatiū persone filij di ē appropriatū. s; tale ē incarnatōis mysteriū. q̄ sic dicit Job. Prudētia ei percussit superbiaz. vtz q̄ cōceptōis sacramētū filio di sit appropriatū. Sed hoc ē auēras i simbolo. Cōceptō est de spū sc̄o. nō dicit p̄e vel filio. Et luce. j. Spūsc̄us superueniet in te. Itē Math. j. Qd ei i ea natū ē. de spūsc̄o est. Itē rōe eo q̄ op̄ incarnatōis māifestatiū ē diuie bōitatis r charitatis. sed h appropriat spūsc̄o. q̄. rē. p̄. dōm q̄ opus incarnatōis māifestatiū ē diuie potētie. sapientie r bōnitatis fm diuersas cōditōnes in ipō reperas. Cōringi enī loqui de ipō q̄rū ad ipa vmbilia r quantum ad vntōis modum. r quantum ad vntōis fructū. In cōparatōe ad vmbilia inter que est infinita distātia māifestat diuina potētia. In cōparatiōe hō ad vntōis modū cōgruentissimū p̄t competebar ad humanū remediū. māifestat dei sapia. In cōparatiōe hō ad fructū siue effectū cōsequētē q̄ o seobrulit deo et p̄i i odore suauitatis. māifestat diuina bōnitas. mīa. et charitas. Et h est qd dicit Dām. Mōstrat siml in incarnatōe. bōnitas. iusticia. r sapia dei. Bōnitas q̄dē. q̄ nō despecte p̄p̄i plasmatis infirmitatē. sed viscera ei cōmota sūt ipō cadēte. Manū porrexit iusticia. qm̄ hōie victo nō aliū fecit vincere tyrānū. Sapia. qm̄ inuenit oporā. i. difficilis solutiōne decētissimā. Qm̄ q̄ i incarnatōis opere fm cōsideratōnes diuersas cōuenit inuenire appropriata trib; p̄sonis vald excellētē et p̄cipue. Dicit q̄ cōceptio cū sit op̄ trū p̄sonarū. appropriat i p̄ trib; p̄sonis fm diuersas cōsideratōes. sicut ostēdunt

rōnes q̄ p̄i inducre sūt Scriptura tñ magis appropriatē spiritūsc̄o. q̄ alicui trū p̄sonarū. Et hoc duplici rōne vtz p̄pter erroris exclusiōne. r p̄pter veritatis māifestatiōne. P̄pter erroris exclusiōne. q̄ in cōceptiōne humana cōsuevit se immiscere feditatis cōcupia ac p̄ hoc originalis culpa. Ne illud q̄ dicitur fuisse in cōceptōe ch̄isti. dicit cōceptus fuisse de spūsc̄o. ad excludēdū carnalē cōmētōez. Dicit etiā cōceptus fuisse de spūsc̄o. ad excludēdū cōcupie feditātē. Alia vero rō ē. p̄pter h̄ritatis māifestatiōne. Illud enī qd maxime p̄parauit virginē ad filij di cōceptōne fuit amor diuini. Tū que admodū mulier cōcepit p̄ viri delectatiōne r ipsi us adhesionē que ē cū desiderio r amore virtutis generatiue. sic b̄a virgo p̄pter amoris singularitatē. singulariter cōcepit deū ex deo. et ideo cōcepisse dicitur de spūsc̄o. Et hāc rōem assignat Aug. de scō victo. in quodā suo li. vbi sic dicit. Cōcepit virgo maria de spūsc̄o nō q̄ d spūsc̄o substantia semē p̄tus accepit. s; q̄ per amorē et operatiōne spūsc̄o et carne virginis diuio partui substantiā ministravit. Nā q̄ amor singulariter in corde ardebat. id ē carne ei mirabilia faciebat. cuius dilectō q̄ in corde nō suscepit sociū. oparō in carne illi nō hēbat exēplū. Et sic patet q̄ p̄pter erroris exclusiōnem et veritatis māifestatiōne. incarnatō filij dei potēssime appropriari dz spūsc̄o. Et p̄pter has rōnes duas frequētē in scriptura fit appropriatio sicut ostēsus fuerit in li. j. Et his autē māifesta ē respōsio ad obiecta. q̄ verū cōcludit fm diuersas vias. q̄ incarnatōis mysteriū diuersis de causis p̄t appropriari cui libet trū p̄sonarū. Si q̄ autē ex his velit arguere q̄ incarnatōis opus magis debeat appropriari p̄i vel filio q̄ spūsc̄o. ad oia ē vna respōsio. q̄ p̄cedit ex insufficienti. r peccat fm cōsequēs. q̄ vna sola rō nō sufficit appropriari vni soli p̄sone vbi respectu alterius p̄sone reputat rō maioris cōgruentie. r sic est i proposito Ille tñ due rōes qua fūdātur supra hoc q̄ filij dei incarnatō nō est aliud q̄ missio. r cōceptio nō est aliud q̄ incarnatōis assumptio. nō valēt. q̄ tā missio q̄ assumptio importāt relationē. que p̄p̄e p̄t respicere p̄sonā patris et filij. sed cōceptō dicit affēctū et operatiōne que cōis est tribus p̄sonis. r appropriatur spūsc̄o et causis p̄dictis q̄uis r alie rōnes cōgruentie possint assignari. siue q̄ nominatō spūsc̄o in intellectu gūtur alie p̄sone q̄ est amboz veritas r cōto. sic Aug. explanat i littera. siue q̄ i incarnatōe fuit copiosissima diuine bōnitatis effusio. r sic spūsc̄o appropriat cōceptiō. nū rōe p̄p̄i. q̄ ē amboz vntas. nū rōe appropriari que ē amboz bōnitas. Et his autē satis patere p̄t missio ad obiecta.

Questio II b.

Utrū xps possit dici filius spūsc̄i. Et q̄ sic. vi. quia Dām. dicit. Descēdit i virginez v̄bū. i. tanq̄ stopō. i. semē sed qd cōpat ad alie generatōez mediāte semē h; rōnez p̄tis. Si hōc mō opatus ē spūsc̄o. vtz dicit Dām. q̄ ē p̄i ei. Itē p̄ dicit q̄ dēducit rez ad eē. q̄ magis dēducit rem ad eē magis debeat dici p̄i. q̄ si spūsc̄us magi opatus ē ad hō caro xpi p̄ducet in eē q̄ aliq̄s p̄t respicere plus p̄creāde. vtz q̄ xps sit filius spūsc̄o loquēdo p̄p̄e. Itē spūsc̄us cū hūmāne opatus est filij xpi cōceptōez nec min⁹ opatus ē spūsc̄us q̄ hūmāne. sed multo ampl⁹. si q̄ xps dicitur filij virginis. r virgo dicitur mī. vtz q̄ mīso forter deat spūsc̄us dicitur p̄i. Itē oē qd ē de aliquo p̄mōdū cōceptōis hns filitūdinē sube cū illo dicitur p̄i. xps cōcept⁹ est de spūsc̄o. r similis est in substantia cum illo. ergo ch̄istus est filius spūsc̄o. Itē. quicūq̄ hōt gratiam spūsc̄o. hoc ipō est filius ei. s;
D 2

christus ab instanti conceptionis habuit gratia excellē
 tissimā spiritus sancti. g. videt q. filiatio conueniat xpo
 respectu spiritus sancti. Sed contra Christus nullus est
 filius nisi natura. sed soli p̄ris vel m̄ris ē fili⁹ p. n̄as
 nō ē sp̄s sc̄i. Itē filiatio respicit ypostasim. s. ypostasis
 filij dei nullo mō h̄z opari ad sp̄m sc̄m i bitudine filia
 rōnis. imo pot̄ i bitudine p̄ncipiū. g. filij sc̄m ē dicere. q.
 xps sit fili⁹ sp̄s sc̄i. Itē si xps ē fili⁹ sp̄s sc̄i. g. sp̄s sc̄i
 ctus ē p̄ xpi. r. d̄s p̄ ē p̄ xpi. g. duo p̄es i trinitate. Itē
 si xps ē fili⁹. s. q. opar̄ ē ei⁹ cōceptōz. g. pari rōe xp̄s
 est fili⁹ su⁹. s. h̄ nec rōe nec fides admittit. q. eadē res se
 ip̄as gignat. q. d̄s sit p̄ r. s. sibi. g. si xps n̄ est fili⁹ su⁹
 pari rōe nec sp̄s sc̄i p̄ ei⁹. Itē ad h̄ ē autoritas aug.
 quā p̄it mgr̄ i l̄a. Quis dicere audebit xpm̄ ē filiū sc̄i.
 cū h̄ ita sit absurdū vt nulle fidelū aures h̄ valeat susti
 nere. Quidē ḡ tāq. hereticū dicere sp̄m sc̄m ēē p̄es xpi.
 R. d̄. q. absq. dubio ista locutō n̄ admittit. nec est ad
 m̄tēda. tū p̄p̄ vitādū errozē circa generatōz sp̄alem.
 tū circa gn̄atōz etnā. Ad vitādū errozē circa generatō
 nē sp̄ale. q. p̄m illā d̄i xps cōcept⁹ de virgīe r. sp̄s sc̄i. s.
 dicere ē sp̄s sc̄i ei⁹ p̄. sicut h̄go ei⁹ m̄. iā videt ex h̄
 xps nat⁹ ēē de maria r. sic nascit. p̄es d̄ m̄iere r. v̄ro
 q. si h̄ sc̄m ē. q. p̄es p̄e accipit a p̄e. p̄m a m̄e accipit i
 q. affilias p̄i r. m̄i i eadē forma r. n̄as. r. h̄ nō ē rep̄ire in
 xpo q̄rū ad ei⁹ cōceptōz. imo soli m̄i affilias i n̄as affi
 pra nō d̄z admitti xpm̄ ēē filiūz s. s. solū h̄gis m̄ris. ad
 māifestādā et suādā v̄itate r. p̄p̄erare sp̄ale gn̄atōnis.
 Sumit etiā rōe ex p̄e gn̄atōis eterne. qre catholici talē
 fmonē nō admittit. ne cōfusio fiat et n̄az relatiōnū r. p̄
 p̄erari. Cū cū p̄e sit p̄sone p̄ris gn̄are respectu p̄sone
 filij. nullaten⁹ admittit xps ēē filiū sc̄i. i. q. nō ē alia p̄sone
 vt ypostas q̄ illa quā p̄ ab et̄no genuit. iō p̄p̄ vitan/
 dos errozes tā circa gn̄atōz sp̄ale q̄ circa etnā. nō re/
 cipit̄ theologi p̄dicā locutōz. Cū cōcedēde sūt rōnes
 ad p̄dicā p̄e. Ad illd̄ qd̄ ob̄p̄mo d̄ Dam̄. q. h̄bū d̄i de
 scēdit i h̄ gūē ad modū semis. d̄. q. semē i se h̄z dupli/
 cē p̄p̄erare. Cū i h̄ q. h̄z i se vim actiūā. Alterā in hoc
 q. agit p̄ducēdo similit̄ i forma r. n̄as. Dam̄. g. assumit
 similitudīez semis ad oparōz s. rōe p̄me p̄p̄erari. n̄ secūde.
 Cū h̄o assumit q. oparō ad modū semis fac̄ p̄ducit̄
 p̄ncipiū h̄re bitudīez vel similitudīez p̄ris. h̄ intelligit̄
 rōe sc̄e p̄p̄erari. Ad illd̄ q. ob̄iicit. q. p̄ ē q. p̄ducit̄ rē
 ad eē. d̄. q. ista nō ē tota rōe p̄ris. q. nec ē q. cōueniat i
 n̄as r. forma. s. s. n̄ cōuenit cū xpo i n̄as r. forma s. q. z
 p̄ducit̄ ip̄m ad eē. Ad duo obiecta sequētia p̄z m̄sio p̄
 iā d̄cā. Q. eni oppōit q. h̄go d̄i. m̄. g. r. s. p̄. d̄m q. n̄
 est fili⁹. q. h̄go cōformat xpo i n̄as fm̄ quā cōcept⁹ ē ex
 tpe. sp̄s at̄ sc̄is q̄ntis xpo sit filius i n̄as. nō t̄m ei⁹ ē p̄n
 cipiū fm̄ illā. r. iō nō cogit rōe tertia nec q̄ra. Ad illud
 at̄ qd̄ oppōit d̄ ḡra. d̄. q. q̄uis de alijs hoibus cōcedi
 possit q. sunt filij sc̄i. p̄pter grām quā ip̄i suscipiūt i medi
 are q. i filioz d̄i ad op̄tione assumūtur. t̄m circa xpm̄ nō
 h̄z locū p̄p̄ v̄mōne q. nō t̄m facit illū hoīem ēē filiū dei
 p̄ grām. s. filij d̄i p̄ naturā. Et iō nō sic cōcedit de ip̄o q.
 sit. s. fili⁹. sic cōcedit de alijs hoib⁹. ¶ **Questio III c**
Ux xps possit dici fili⁹ trinitatis. Et q. sic v̄. **Laf. Deu.**
 Nūq. nō ip̄e ē p̄ tu⁹ q. po. r. se. r. s. h̄z totū p̄ d̄cā de
 xpo rōe n̄asē assūptē. r. fm̄ illa tria d̄cē fili⁹ totū trini/
 tatis. cū ē possidere. facere. r. creare. g. vt q. h̄ xpo s̄at̄
 catholice possit attribui. Itē Ro. viij. vt sit ip̄e p̄m o/
 gēit⁹ i multis fr̄ib⁹. Glo. fm̄ illd̄ qd̄ d̄iuit⁹ ē nō h̄z fr̄es
 fm̄ illd̄ qd̄ p̄mogenit⁹ ē. fr̄es dignat⁹ ē vocare oēs. si ḡ
 fr̄es sūt eiusdē p̄ris. et sūt filij totū trinitatis. vt q. et h̄
 xpo cōueniēter possit attribui. Itē q̄n cūq. aliq. se h̄nt p̄
 i n̄discretiā ad aliquā op̄ationē. fm̄ illā oparōz cōm r

vniformē recipiūt d̄noiatōz. s. tota trinitas opata est
 icarnatōis mysteriū. g. si p̄sone p̄ris d̄cē p̄ xpi. n̄ solū
 q̄rū ad d̄itātē s. etiā q̄rū ad h̄mānitātē. vt filij q. tota
 trinitas possit dici pater. Itē q̄uis i trinitate vn⁹ sol⁹
 sit pater p̄p̄ eternā generatōz. t̄m ex tpe p̄p̄ effec̄t̄ r̄p̄a
 les tota trinitas d̄cē p̄. r. p̄sone p̄ris d̄i nō solū pater
 filij. s. etiā aliaz rez. ita q. i nullo p̄iudicat̄ p̄p̄erari filij
 g. cū fili⁹ ex tpe naturā sum̄pserit. r. eq̄lez r. vniformē h̄z
 cōpationē ad totā trinitatē. vt q. sic q̄rū ad diuinā na/
 turā d̄cē fili⁹ p̄ris. ita fm̄ h̄mānitātē sit fili⁹ totū trini/
 tatis. Itē in xpo triplex ē suba. s. sup̄ma. media. r. in/
 fima. **Sup̄ma** sc̄z diuinā. media sc̄z aīa. r. infima sc̄z cor. 14
pus. s. xps rōne nature sup̄mē ē fili⁹ alicui⁹ sc̄z patris
 dei. rōne nature infimē fili⁹ alicui⁹ sc̄z m̄ris ex q. traxit
 carnē. g. r. rōne mediū fili⁹ alicui⁹ crit. sed media sc̄z aīa
 est a tota trinitate eq̄l̄. g. vt q. fili⁹ totū trinitatis d̄cī
 possit. Itē nō est maior. p̄fusio in p̄p̄erari⁹ ex cōpationē
 alicui⁹ p̄p̄erari⁹ ad plura. q̄ si de codē dicant̄ duo oppo/
 sita. imo multo minor. s. de xpo vere r. catholice dicant̄
 duo opposita rōne duplicis nature mortalit̄ r. imorta/
 lis. passibilis r. impassibilis. g. multo for̄ rōne nature
 assumētis p̄d̄cā fili⁹ p̄ris. r. rōne nature assum̄ptē fi/
 lius totū trinitatis. s. s. s. Aug. de trinit. ij. **I**elus neq.
 su⁹ neq. trinitatis fili⁹ d̄cī p̄r. g. nō p̄r d̄cī fili⁹ trini/
 tatis. Itē filiatio ē p̄p̄erari⁹ p̄sone filij. vn̄ respicit ip̄sta
 sim. s. in ip̄o est vna sola p̄sone r. ip̄stasīs q. nō p̄r d̄i
 stinguit a tota trinitate fm̄ illū relatiōis habitudinē. g. n̄
 videt q. d̄cī possit fili⁹ trinitatis. Itē xps nō t̄m est fili⁹
 us s. fili⁹ vnigenit⁹. fm̄ q. d̄i. **Job.** **Q**uidm̄ gloriā eius
 q̄si vnigeniti a p̄e. s. trinitas nō h̄z aliq. filiū vnige/
 nitū. cū eq̄liter cōp̄t ad oēs. g. nō vt q. xps possit dici
 trinitatis fili⁹. Itē filiatio p̄supponit generatōz. gene/
 ratio autē d̄cī p̄ueniētiā in natura. r. distinctionē i sup
 p̄sio. s. h̄ impossibile ē rep̄ire in ip̄o nec fm̄ diuinam
 naturā nec fm̄ h̄mānā. g. nullaten⁹ ē p̄cedēda locutio
 p̄dicā. R. d̄. q. apud theologos fm̄ cōm v̄bz nō ad
 mittit̄ ista locutio xps ē trinitatis fili⁹. r. h̄v⁹ rōne assū/
 gnant diuersi diuersimode. Quis d̄i dicere voluerit
 q. h̄ est p̄pter p̄p̄erari⁹ filiatōis q. respicit p̄sone r. ip̄o/
 stasim. r. q̄m ip̄stasīs filij dei siue p̄sone eterna ē. nec h̄z
 originē a tota trinitate s. solū a p̄sone p̄ris. h̄nc ē q. q̄
 uis in ip̄o sit rep̄ire h̄mānā naturā a tota trinitate crea/
 tā. nō est t̄m p̄cedendū xpm̄ ēē filiū totū trinitatis. p̄pter
 repugnātiā q. rep̄ra ē in ip̄stasī. h̄ est in p̄sone q. est eter
 na. s. s. r. ista im̄erit̄ cōsideret. nō vt magne efficacie
 q. q̄uis ip̄stasīs xpi sit eterna. nihil t̄m impedit̄ ip̄suz
 dici filiū virgīs rōne nature assum̄ptē. Si ḡ illi ip̄stasī
 si innasit̄ p̄r filiatōis bitudō in cōp̄atōe ad m̄rem ex q.
 natura tracta est. qre nō p̄t innasit̄ respectu totū trini/
 tatis a q. facta ē. r. iō ex p̄e p̄p̄erari⁹ filiatōis. r. eterni/
 tatis ip̄stasīs. nō vt efficac̄ rōe posse sumi ad rep̄udiā/
 tionē p̄dicte locutiōis. Et iō est ali⁹ mod⁹ d̄icēdi q. p̄d̄i/
 ctus fm̄ nō recipit̄. q. appropinqt̄ erroz. Nā xps cūz
 sit fili⁹ vnigenit⁹ a p̄ris. nō recipit̄ q. sit fili⁹ trinitatis
 similit̄. p̄p̄ h̄. q. talis locutio appropinqt̄ erroz. s. h̄b̄l
 lū. q. posuit p̄p̄erari⁹ p̄ris cuiuslibet triū p̄sonaz p̄ueniē/
 ter posse attribui. Nō recipit̄ etiā q. sit fili⁹ totū trinita/
 tis per creationem. quia talis locutio appropinqt̄ er
 rorū arr̄. q. i posuit xpm̄ esse puram creaturam. Non
 recipitur etiam q. sit filius totius trinitatis per grati
 am. quia talis locutio appropinqt̄ erroz. nestoij. q.
 posuit in xpo duas naturas r. duas p̄sonas. diuinam
 sc̄z r. h̄mānā. Et q̄rūz ad h̄mānā p̄sonā d̄cī xpm̄ fi/
 liū dei p̄ grām. g. sermo p̄dicat̄ oīno erroz i p̄erari ap/
 propinqt̄. r. iō respicit ab his q. p̄ri sunt in sacra sc̄ptur

ra. Un rones ad hanc pcedere sunt. Quis non multus
 16 cogant. Ad illud quod opponit quod tota trinitas possedit
 et recit et creatur secundum humanam naturam. dicitur quod alios homines
 simpliciter fecit trinitas secundum omnem suam naturam. christum autem non sum-
 pliciter sed omnem naturam fecit. quod secundum divinam naturam cum so-
 lus pater genuit. et ideo non est simile de christo et aliis hominibus. Quia
 ut enim alii homines possunt dici creature dei. hinc in christo non
 17 recipit. sic in fra meo videbitur. Ad illud quod opponit quod
 nos sumus fratres christi. dicitur quod ex hoc non sequitur quod christus sit fi-
 lius totius trinitatis. sed quod nos dicamur filii dei patris per eius
 18 gratiam nos per gratiam. ipse vero per naturam sic dicitur. supra il-
 lud. ascendit ad patrem meum et patrem vestrum. Job. et. Ad illud
 quod opponit quod tres persone se habent ad personam assumptam per in-
 differentiam. dicitur quod vere est. sed non sic se habent per indifferentiam re-
 spectu persone assumptas. quod alia habitudine habet ad personam
 patris. alia ad personam spiritus sancti. Cum autem dicitur christus est filius dei pa-
 tris. hoc magis dicitur respectu nature assumptas quam assumptam.
 quod patris. quod filius patris unigenitus et naturalis. et ideo non illa non
 19 cogit. quod ab insufficienti procedit. Ad illud quod opponit
 quod pater non dicitur pater respectu filii. sed etiam respectu aliorum
 quod est causa principium et ipse. dicitur quod sic pater dicitur taliter ali-
 quos adoptat. et eorum pater est ipse. sic etiam christus per generationem
 ipsam potest dici filius virginis. non tamen potest claudere quod sit filius ro-
 nis trinitatis. Non enim est simile. Nulla est confusio personarum
 incurrunt. nec a quo dicitur sit iudicium. aut error in aliquo
 appropinquat. Si dicitur pater est pater filii saltem per generationem.
 et aliorum per creationem. non sic autem christus dicitur filius totius trinitatis.
 Nam si intelligatur per generationem. incurrunt in errore sabel-
 20 li. Si per creationem. appropinquat error armu. Si so-
 li per adoptionem gratia rationem error nestori. Ad illud
 quod opponit de natura suprema. media. et infima. ita patris
 suo per dignitatem. quod cum la sit creata. non recipit circa christum filia
 tio alii ratione illa. Potest tamen dici quod non est simile de subiectis ex-
 tremis ad media. quod tamen ratione diuine subiecti. tamen ratione carnis.
 gentis est et assimilatur suo principio per dicitur. sed patris tamen in pa-
 tri in diuinitate. tamen in diuinitate. non sic autem est de ratione
 21 aie. et ideo non est simile. Ad illud quod ultimo obrat per perari
 bus absolutis quod non faciunt passionem. dicitur quod non est simile. quod il-
 le per arates principaliter respicitur naturam. ut ipse est passio-
 bile et morale. sed filiationem respicitur ipsam ipsam circa
 quam multi fuerunt errores quod per dicitur locutio per appropin-
 quare. et ideo quis ille recipient a veteris catholico. tamquam
 catholico. hinc respicitur tamquam aduersaria fidei christiane.

Quoniam sequitur quod de receptio christi in copatione ad
 gratiam interuenire. et circa hoc quod trinitas. Primo
 quod de gratia illa in copatione ad merita ecclesie. Se-
 cundo in copatione ad meritum virginis marie. Tertio in co-
 paratione ad dignitatem nature assumptam.

Questio I

Utrum christi receptio vel incarnatio fuerit ex mera gra-
 tiam impetrauerunt patrum merita scilicet. Et quod fuerit ex
 mera gratia videtur apostolus ad Thimotheum. Apparuit benignus et hu-
 manus. non ex operibus iusticie. sed apparitio illa benignitatis. et
 humanitatis est filii dei humanitatis. sic in glo. dicitur. Cum beni-
 gnus et humanus deus apparuerit. hinc videtur quod filii dei huma-
 natio non fuerit in mediatis nostris meritis. Item supra illud per
 Respicere in re. s. r. u. glo. Meminerunt promissionis. quod
 merita defecerunt. et locutus est promissionem incarnationis. hinc
 Item per eo quod merita accipiunt non tantum tenemur ad gratiam
 accedes. sic per eo quod gratia dicitur. sed de christi donatorem tenemur
 ad omnes gratias accedes. hinc videtur quod illa non impetrat et
 merita ecclesie. Item quod est fundamentum totius merito ecclesie.
 meritis eius non potest reddi. sed christi incarnatio est fundamentum
 totius merito ecclesie. quod per ipsam quod sunt recedant sunt

deus et patris. nec aliquid saluat nisi per eum. hinc videtur quod incarnatio
 christi per merita patrum siue ipsius ecclesie poterit impetrari.
 Sed supra illud per. Propter miseriam inopia et pauperum.
 glo. ubi exurgit. id est. mirra filium propter gemitum pauperum. quod
 per malis gemitum et peris creantur. nam aliter non essent digni
 auxilio. hinc per gemitum facti sunt digni misericordie filii dei
 videtur quod incarnatio siue filii dei receptio eorum meritis im-
 petrata fuerit. Item quod meritis principale. meritis et accessorum
 sed incarnatio filii dei fuit ordinata ad ipsam glorificationem
 ne. sed ipsam glorificationem potuerunt sciri mereri. hinc de
 patione christi. Item quod meritis quod magis. mereri potest etiam quod
 minus est. sed magis est in beneficio quam sit filii dei incarnatio
 quod illud est finis istius. hinc cum meruerunt sciri pres sua beati-
 tudine. meruerunt filii dei receptio. Item quod petit aliquid
 in ordine ex charitate psequeretur pie et ad salutem. meritis il-
 lud quod petit. maxime cum talis rei petitio deo placet. sed
 antequam pres maximo desiderio petebat filii dei incarnationem
 et hinc psequeretur pie. et ad salutem. et deo placebat quod tale quod
 22 peteret. hinc videtur quod meruerunt filii dei incarnationem.
 hinc de beneficio incarnationis sic de aliis beneficiis diuinitatis lo-
 qui tripliciter. videtur. primum ad substantiam. et primum ad
 efficaciam. et primum ad circumstantiam. Si loquimur de ipsa primum
 ad circumstantiam. sic dicitur quod illud beneficium erat scilicet patrum me-
 rita. propterea. quod non est iuste retribuitis. sed dignationis
 eminentissime. et non sequitur merita hominis lapsi. sed potest
 fundamentum omnis meriti. quod nullum deo placere potuit post
 lapsum absque fide istius beneficii. vel in generali vel in specia-
 li. et hinc hanc via procedunt rationes et auctores ad primam partem
 adducere. Si vero loquimur de beneficio incarnationis primum
 ad efficaciam. sic cum est efficaciam est duplex. videtur. quod ordinata
 bas ad liberandum a future culpae. et a reatu carere visio-
 nis dei. quod ad modum cadit sub merito. quod ad modum non. Nam primum
 ad liberandum a reatu carere diuine visionis et captiuatatis
 diaboli hinc meruerunt sciri pres et cadit sub merito. primum
 vero ad ereptionem de statu culpae non cadit sub merito. nisi
 quod large sumat meritum ad meritum congruit et condigni. Si
 vero loquimur de beneficio incarnationis primum ad circumstantiam
 stantiam. potest dicitur absque calumnia quod cadit sub merito peccati
 deus ecclesie. Sciri enim pres flagrantissimis desiderijs me-
 ruerunt incarnationis acceleratores. In quibus persona dicitur Esa-
 ias. Utinam dirupes celos et ascenderes etc. Et sic patet quod
 incarnationis beneficium primum ad circumstantiam non cadit sub merito.
 Quantum vero ad circumstantiam cadit sub merito scilicet
 non patrum. Quantum vero ad efficaciam media. quod ad modum cadit
 sub merito. quod ad modum non. Et quoniam rationes inducere ad pre-
 ma currunt primum ad illud quod est. siue primum ad excellenciam sui
 in se ostendunt ipsum non cadere sub merito peccati ecclesie. ideo
 sunt dicitur. Ad illud quod primo obrat in dicitur de glo. per
 23 Propter miseriam inopia et gemitum pauperum. dicitur quod illa itel-
 ligat de beneficio incarnationis primum ad efficaciam in liberando a
 pena. sic patet ex ipsa glo. vel primum ad acceleratores ipsius sicut
 colligitur ex ipsa tra. Si tu obuias quod deus non curat in carna-
 tus est quod disposuerat ab eterno propter merita patrum
 dicendum quod propter merita patrum deus preiudicat
 se acceleraturum. et sic fecit sicut preiudicat. Ad illud
 24 quod opponit quod meritis principale meritis et accessorum
 dicitur quod illud hinc instantia quod illud accessorum non solum non
 preparat ad primam sed etiam preparat ad meritum. Et quoniam ipsius
 incarnatio prebebat sciri patrum via meriti per fide ipsius.
 hinc est quod illa propositio non habet in propositio. Potest etiam
 am alio modo patere locutionem instari. Non enim hinc videtur quod
 illud accessorum non necessario adheret principali. et tale est
 incarnatio filii dei. Porrit enim de alio modo genitum humanum
 glorificare et saluare quam per filii incarnationem. propter hoc non sequitur

q̄ si sc̄i p̄es meruerūt sui glorificatōz. ⁊ x̄pi incarnati/ onē. Posset tñ ꝓcedi q̄ x̄pi ad efficac̄ā liberatōis. po/ tuerūt sc̄i p̄es mereri b̄nificiū incarnatōis. nō tñ sim/ pliciter sicut p̄a onsum ē. Ad illud qd̄ obr. q̄ d̄ me/ 25 ref̄ qd̄ mat̄. meret̄ ⁊ qd̄ min̄. d̄. q̄ p̄dicta p̄p̄o instan/ riā bz̄ in gl̄ia ⁊ gr̄a. q̄ gl̄ia cadit sub merito. gr̄a p̄o non sic ⁊ instātiā p̄r b̄re in p̄posito. Posset etiā r̄ndert̄ p̄/ teremptōz assumptōis. cū em̄ assumit q̄ maior ē gloriifi/ catio q̄ incarnatō. d̄. q̄ ē falsuz. nisi gloriificatio intel/ ligat̄ cū p̄suppone incarnatōis. vel nisi intelligat̄ respe/ ctu alicui⁹ p̄one sp̄cal. v̄pore respectu petri vel pauli meli⁹ em̄ ē petro videre deū in gl̄ia. q̄ humanā naturā a p̄bo eē assūptā. simplr̄ tñ loq̄ndo meli⁹ ē filiū dei incar/ nari q̄ petrū glorificari. q̄ filiū dei incarnatio valet ro/ ri generi b̄uano. petri glorificatio ar̄ sibi soli. Et iō nō se q̄ si aliq̄s p̄r sibi mereri suā glorificatōz. q̄ meret̄ x̄pi ꝓceptionē. Ad illud qd̄ opponit. q̄ d̄ petit pleue/ 26 rāter. pie ⁊ ad salutē q̄ meret̄. d̄. q̄ v̄ez ē si petat p̄ se. s̄ null⁹ perijt q̄ fili⁹ dei assumeret se. ⁊ iō null⁹ h̄ meruit. ꝓcedo tñ alijs merchant̄ vitā eternā sibi. ⁊ iō nō in fru/ ctuose orabat̄. Posset etiā dici q̄ ad huc bz̄ illud instāti/ am q̄n̄ q̄s gr̄eret a deo excellētā gl̄ie petri q̄ eēt ꝓue cha/ ritat̄. nō h̄ meret̄. q̄ h̄ qd̄ petit merita sua excedit. p̄ hunc modū in p̄posito potest instantia inferri.

Questio II

Utrū meruit beā v̄go x̄pm ꝓcipe. an fuerit ꝓceptio il/ la solū ex munere gr̄e diuine. Et q̄ beata v̄go meruerit x̄pm ꝓcipe onditur p̄ illud qd̄ dicit̄ Lu. j. Beata q̄ cre/ didisti. q̄m p̄ficiēt in te q̄ dicit̄ sunt tibi a d̄no. s̄ an/ nunciata erat ꝓceptio a d̄no. q̄ ideo ꝓcepit q̄ credidit s̄ p̄stat q̄ fides siue credulitas nō fuit cā efficiens ꝓce/ ptionis. q̄ fuit cā meritoria. Itē in collecta q̄ d̄i cōiter ab ecclesia. Dipotens sempiternē d̄ q̄ glo. v̄r. ma. cor/ poris ⁊ anim̄ vt di. si. tul. ba. effici meret̄ sp̄sctō coope/ rate r̄. Ex h̄ colligit̄ q̄ beata maria meruit. ⁊ q̄ digna fuit. q̄ meruit merito cōdigno ꝓcipe. Itē Bern. v. de cō/ sideratōe ad euge. rangens illud Math. xij. Simile ē regnū celoꝝ r̄. dicit̄ q̄ mulier fuit sapientia que fermē to fidei beate virginis in incarnatione tria lata miscu/ it. nouū. antiquū. eternū. Nouū in anime creatione de/ nibilo. Antiquū in assumptōe corporis de natura ade. Eternū in ymione diuinitatis. q̄ fides beate virginis aliquo modo cooperata est in ista cōmitione. sed non quantū ad p̄ncipiū solum effectiū. q̄ per modū meri/ ti. Item beata v̄go aut habuit gratiā sufficientē ꝓce/ parantem ip̄am ad conceptionē filiū dei. aut nō. Si sic. Sed gratia sufficienter ꝓparās facit mereri illud ad qd̄ ꝓparat merito cōdigni. q̄ videtur q̄ beata v̄go ex illa gratia meruit conceptionē filiū dei cū ea bene vsa fuerit. Si non. aut q̄ caruit illa gratia sufficienter ꝓce/ parante. quia ip̄am nō potuit recipere. Aut quia eam noluit deus vel nō potuit dare. sed nō quia nō potuit deus vel noluit dare cum sit omnipotēs. ⁊ velle sine dubio sibi idoneum habitaculum ꝓparare. sed quia v̄go nō potuit recipere. ergo multominus potuit fili/ um dei concipere. ad cuius conceptionē gratia illa ꝓe/ parabat. q̄ si omnia ista sunt inconuenientia. relinquit̄ primū videlicet q̄ beata v̄go maria meruit conceptio/ nem per gratiā sibi datam. Sed contra. August. in enchi. ⁊ habetur in littera. Modus quo natus ē x̄pus de maria sicut filius. ⁊ de spiritu sancto nō sicut filius insinuat nobis gratiam dei quā homo nullis ꝓcedenti/ bus meritis in ip̄o exordio nature sue quo cepit eē ver/ bo dei copularetur. q̄ videtur q̄ nullis meritis ꝓcesserit conceptionē x̄pi vel incarnationē. Item maius est

meritum totius ecclesie q̄ singularis persone. ergo si incarnatio nō cadit sub merito totius ecclesie. ergo nec sub merito virginis marie. Item quod cadit sub me/ rito non tenet plenerationem gratuitam. Nam si gra/ tia est ex meritis. iam nō est gratia sicut dicit̄ Ap̄s ad Ro. sed filiū dei incarnatio ad marimā pertinuit grati/ am. s̄m q̄ dicit̄ August. ergo videtur q̄ eius concepti/ onem nō meruerit beata v̄go maria. Item hoc est inestimabilis dignationis q̄ filius dei eterni. efficiat̄ filius vnus pauperis mulieris. ergo nō fuit ex equita/ te vel iusticia retributionis. ergo nec ex merito virgi/ nis. Quid dicendum q̄ est loqui de merito s̄m tripli/ 27 cem gradum ⁊ differentiā. Est em̄ meritū congrui in q̄ peccator dicit̄ gratiā sibi mereri. cū ad gratiā se dispo/ nit. Et est meritū digni. quo s̄z vir iustus orat p̄ alio ⁊ meret̄ exaudiri. Et est meritū digni. q̄ quis ex t̄ta cha/ ritate meret̄ tantā gloriā. Dico q̄ q̄ beata v̄go maria ꝓcipe filiū dei ante incarnationē meruit merito cōgrui quoniam p̄ nimia sua puritate ⁊ b̄uitate ⁊ benignitate idonea erat vt efficeret̄ dei mater. Post annūciationē vero postq̄ p̄sensit ⁊ s̄. in copiositate gratie in cā de/ scendit. iō nō solū habuit cōgruitatē sed ⁊ dignitatē. et e tunc meruit nō solū merito cōgruitatis s̄z dignitatis obūdari. ⁊ impregnari virtute altissimi. S̄ merito cō/ digni nō potuit mereri ꝓcipe filiū dei. eo q̄ hoc exce/ dit omne meritū. ⁊ etiā q̄ erat ip̄ius meriti gloriose vir/ ginis fūdamētū. Siue enī dicamus deū fieri hoīem. siue dicamus m̄licē fieri in em̄ dei. v̄trūq̄ ē supra sta/ tum q̄ debet creature. ⁊ iō tā hoc q̄ illud fuit benignita/ tis et gratie. Et ꝓpter ea sicut dicit̄ q̄ gr̄am primā ꝓe/ mereri iustus ꝓcedenti merito dignitatis nō tñ meri/ to congrui. ne ergo ꝓcederet rōnem gratie sic potest cō/ cedi q̄ br̄a v̄go nō tñ merito cōgrui sed merito digni/ tatis meruit cōceptionem. q̄z copiosam gr̄am sp̄scti ad conceptionem illam non solū cōgrua sed ⁊ digna fu/ it. Ex his patere p̄nt rōnes ⁊ auctoritates q̄ ad v̄trūq̄ partem adducunt̄. Nā rōnes q̄ ad p̄mā partem addu/ cunt. currūt de merito s̄m p̄mā vel sc̄dam acceptionē. Rōnes que ad sc̄cōdā p̄e adducunt̄ currūt de merito tertio mō. Ad illud tamē verū qd̄ adducit̄ in littera. 28 Dōm. q̄ nō puant̄ simpliciter merita. sed ꝓcedētia me/ rita. ⁊ hoc non in quocunq̄. sed in natura assumpta. q̄ nō habuit merita ad ymionē ꝓcedētia. q̄ simul cōcepta et assumpta fuit ⁊ formata. sicut ostēdū fuit sup̄. Ad illud qd̄ obijcitur q̄ maius est meritum totius ecclesie q̄ virginis marie. Dicit̄ potest q̄ rō illa nō cogit. q̄ ma/ ius est meritū p̄m q̄ virginis exēsiue. nec tamē opo/ tet q̄ intensiue. q̄z br̄a v̄go postq̄ annūciationē audi/ ta ab angelo. sanctificata fuit a spiritu sc̄o. tanto m̄ie/ re gratie est impleta vt aliquid digne ꝓsset mereri qd̄ non possent si omnes aliq̄ sancti essent congregari s̄m. Ad alia duo non opoitet respondere. q̄m nō ꝓcedunt s̄m terciā viam sicut app̄z. Nā dignitatis nihil aufert liberalitatis gr̄e. nec benignitatis miscēdie. immo s̄m cum illis manet sicut inuenti app̄rebit.

Questio III

Utrū gra illa q̄ fuit in cōceptionē. in cōparatōe ad di/ gnitatē nature assumptę teneat rōem ꝓparatis natura/ lis vel gratuite. Et q̄ teneat rōem ꝓparatis naturalis videt̄ p̄mo p̄ auctoritatē augustini q̄ p̄sit in s̄ra. In na/ ture humane susceptōe fiebat qd̄amō illi homi gr̄a na/ turalis vt nullum ꝓsset admittere peccatū. Itē rōe vi/ def. qd̄ inest rei a sua p̄mā origie. inest ei naturaliter. s̄z anima ch̄nisti ab instanti cōceptōis habuit gr̄am. nec p̄t nec potuit ab ea separari gr̄a illa. ergo vt q̄ illa gr̄a

naturaliter fuerit innata. Itē qđ inest rei a principio /
 intrinseco. inest ei naturaliter. sed grā christi orū habe-
 bar a psona verbi que nō est alia a psona xpi. g̃nerat ei
 a suo principio intrinseco. Et si hoc. ruc̃ inerat p modū
 proprietatis naturalis magi. q̃ gratuite. Item p̃p̃etas
 p quā res ordinat ad actū naturalem est naturalis. sed
 per gratiam ille homo erat filius dei naturalis. et est. g̃
 videt q̃ gratia sibi collata fuerit ei ad modum p̃p̃etas
 naturalis. Sed cōtra. Gratia et natura diuidūtur ex
 opposito. sed quādo cumq̃ aliqua opponitur. vñ nō non
 denominat alterū. ergo si naturalis dicit a natura. vide-
 tur q̃ nulla gratia sit naturalis. aut si est naturalis nō
 est grā. Itē p̃ distat naturale a gratuito in q̃tū b̃mōi
 q̃ merito. sed p̃fecta grā xpi nō potuit ee ex meritis
 g̃ multo fort̃ ṽr q̃ nō fuerit naturalis. Itē natura
 libus nec laudamur nec vitupamur. sed christus lauda-
 bilis erat p̃ grām quā habebat. g̃ nō videt q̃ grā illa fu-
 erit ei naturalis. Itē excellentior est vñio humane na-
 ture ad diuinā in vñtate p̃sone. q̃ p̃ cōsimitate gl̃ie.
 Sed natura nō eleuatur ad gloriā quātrūcumq̃ excellit
 nisi mediante gratia q̃ excedit terminuz nature. et q̃to
 magis accedit. tanto magis tenet rōnem gratie. si ergo
 quod collatum est christo multo magis excedit termi-
 nos nature. q̃ quod collatum est alijs hominibus. vi-
 detur q̃ grat. a eius plus habuit de rate gratuito. et mi-
 nus de rōne naturalis. q̃ grā collata eius membris.
 30. ddm q̃ gratia vñionis sicut in p̃cedentibus fuit ta-
 crum tripliciter pot̃ dici. Uno mō dicit grā vñionis di-
 sponēs de congruo ad vñionem. Alio mō dicitur grā
 vñionis ipsa vñio gratis facta. Tercio modo d̃r grā
 vñionis ipsa gratia faciens vñionem. Et quocūq̃ bo-
 rum modoz dicitur gratia vñionis. verū est q̃ tenet rōz
 gratuiti. verū est etiā q̃ aliquo modo habet p̃p̃etatem
 rei naturalis. Et hoc insinuat ipsa l̃ra Aug. cum dicit.
 Quodā mō fieret illi homi gratia naturalis. nō d̃c
 simpliciter fieret s̃ qđā modo. Si enī dicit grā vñio-
 nis. i. grā disponēs ad vñionem. quodā modo ē natu-
 ralis. quodā mō nō. Nam p̃p̃etas naturalis compara-
 tur ad aliquid sicut ad subiectū. et sicut ad causā. Sed
 comparationem quam habet ad subiectum naturalit̃
 dicitur inesse quod inest a primordio ipsius rei. et inse-
 perabiliter. et ab ea non recedit. Sed comparationē quā
 habet ad causam dicitur naturaliter inesse p̃p̃etas q̃
 causatur a p̃ncipijs subiecti. et p̃ quam ipm̃ subiectum
 efficit opationem naturalem. Primo modo dicit grā
 ita fuisse naturalis. p̃ quā ad vñionem disponebatur
 q̃ grām habuit a primordio sue natiuitatis. et grām p̃de-
 re non potuit. Secūdo vero modo nō fuit naturalis.
 sed potius ordinabatur ad operationem supra naturā
 non habebat etiam ortum a p̃ncipijs nature. s̃ pot̃
 a diuina volūate. Et p̃p̃erea fm̃ illū modū accipien-
 di verū dicitur q̃ gratia qđā modo fuit christo natura-
 lis quodā modo non. Et ista p̃nt accipi ex his que di-
 cūtur in textu. Similiter si gratia vñionis dicitur ipsa
 vñio gratis facta. quodam mō fuit naturalis. quodaz
 mō nō. Naturalis. inq̃ fuit p̃pter inseparabilitatem.
 q̃ natura humana sic fuit vñita diuine a sua prima for-
 matione q̃ ab ipsa separari non potuit. Quodam mo-
 do nō fuit naturalis. s̃ gratuita. in hoc sc̃z q̃ terminos
 nature excedit. et ex mera vñ volūate p̃cessit. Similit̃
 si tertio modo dicitur gratia ipsa virtus gratificans
 vñionē. sicut ip̃e spūsc̃us. sic quodā modo fuit illi ho-
 mini naturalis. quodā mō nō. Naturalis fuit p̃ cōicatio-
 nē ydionatū rōne p̃sone verbi. cui spūsc̃us conuatu-

ralis est. Nō enī habuit filius spūsc̃m p̃ ir̃f̃uentiam
 sed pot̃ q̃ habet in se a p̃re vni spiratū. Et p̃p̃ter ca-
 d̃r in Jo. q̃ nō est ei dat̃ spūsc̃ ad mēsurā. Per compa-
 tionē aut̃ ad naturā assumptā. gratia illa nō erat illi ei
 cōnaturalis. q̃ si nō erat in eo p̃ncipia nature create
 sed p̃ grām inhabitatē. Et sic p̃z q̃ om̃i mō intelligendi
 grā illa quodā mō fuit illi homi cōnaturalis. quodam
 mō nō. Et fm̃ hoc currūt rōes ad vñamq̃ partē q̃ fm̃
 diuersas vias verū cōcludūt. Verū est enī q̃ grā illa si
 cur di. aug. quodā mō naturalis fuit illi homi. nō tñ sim-
 pliciter. sic rōes ostēdūt. Illa tñ rō q̃ ostēdit q̃ gratia il-
 la ē naturalis. q̃ ordiat ad actū naturālē n̄ valz. q̃ assū-
 ptio est falsa. qm̃ et si p̃ gratiam illā disponatur. ṽr sit
 fili⁹ natural. nō tñ p̃p̃ h̄ ordinat ad op̃atōez naturālē.
 B̄ enī nō d̃. p̃p̃ h̄ q̃ illi nature assumptę p̃ueniat a p̃re
 p̃ grāz illā eternalit̃ et naturalit̃ generari. s̃ b̄ ē q̃ p̃ gra-
 tiā illā disponit ad vñionē q̃ facit idionatū cōicatio-
 nē et vñio illa s̃ naturā ē. Et iō nō est m̃z si grā q̃ ad illam
 vñionē reddit naturā q̃ grā. est s̃ naturā. Sicut alia rō
 q̃ dicit q̃ grā illa a p̃ncipio intrinseco. nō cogit. qm̃ ali-
 ter accipit intrinsecū in p̃posito. et alit̃ cū d̃. q̃ natura
 le ē qđ ē a p̃ncipio intrinseco. Nā intrinsecū pur̃ cadit
 in notficatōz p̃p̃etas naturalis d̃c̄ illud qđ ē de ṽr-
 tute nature. nō sic ar̄ p̃sona s̃ b̄ ē illi intrinseca. Alie s̄
 due rōnes sūt cōcedēde. q̃ nō p̃b̄at q̃ grā illa simplr̄ fue-
 rit natural. s̃z q̃ qđā mō cōsimitate habuit ad p̃p̃etates
 naturālē. Et h̄ qđē ṽritatē h̄z. sicut iam ostensum est.

Onsēq̃nter q̃rit de p̃ceptōe xpi in cōpationē ad
 ṽginē p̃cipiētē. et circa h̄ q̃run̄ tria. P̃mo q̃rit
 ṽrū in illa p̃ceptōe h̄go maria fuerit spūsc̃o i
 aliq̃ coop̃ta. Secūdo q̃rit ṽrū illa op̃atio vel coopatio
 fuerit natural̄ vel miraculosa. Tercio q̃rit ṽr̄ ex illa co-
 op̃atōe sit virgo maria dei genitrix appellanda.

Questio I
 Utrū in illa p̃ceptōe aliqd̄ h̄go maria fuerit spūsc̃an-
 cito coopata in aliq̃ mediātē aliq̃ potētia. Et q̃ sic ṽr̄ p̃
 mo auctate Dam̄. quā ponit mgr̄ in l̃ra. P̃uenit spū-
 ritus sc̃us in ipsam fm̃ s̄bum qđ dixerat angel⁹ ei. pur-
 gans eā. et potētia d̄ itat̄ s̄bi receptiua p̃parās sūt et ge-
 neratiua. g̃ si nō solū habuit potētia receptiua s̃ etis ge-
 neratiua. nō solū se habuit h̄go maria p̃ modū recipiētis
 s̃z et p̃ modū agētis et coopans. Itē h̄a m̃r̄ coopat̄ in fili⁹
 generatōe. S̄z br̄a maria h̄c fuit m̃r̄ ip̃i. h̄c fuit coop̃ta
 ta in ei⁹ p̃ceptōe s̄rute spūsc̃i. Itē h̄ cedit et carat̄ ab
 eccl̄ia tāq̃ ṽr̄ et catholice. P̃mo. Sicut puer p̃a regē. s̃z
 generare agere ē. et actio s̄rute generatiue. g̃ ṽr̄ q̃ in illa
 p̃ceptōe generatiua vis ṽginis coopata fuit diuic̄ et ru-
 ti. Itē aut̄ h̄go maria coopata fuit aut̄ n̄. Si sic habeo
 p̃positū. Si nō. g̃ h̄uit se solū mō sic materia. g̃ sic nulla
 est affinitas hoīs ad limū vñ format̄. sic nec marie ad
 xpm̄. s̃z b̄ ē falsus. g̃ zc̄. Itē ṽr̄ p̃b̄uit m̃l̄ieri naturale p̃n-
 cipitū qñ de ei⁹ cōsta formata ē eua. s̃z p̃p̃ h̄ ip̃i m̃l̄ier. n̄
 d̄c̄ ee p̃r aut̄ m̃r̄. q̃ coopat̄ nō fuit in ei⁹ formatōe. s̃z br̄a
 h̄go h̄rudinē m̃ris h̄z ad xpm̄. g̃ nō solū p̃parauit mare-
 riā. s̃z coopata fuit ad inducēdū formā. Itē ṽritas d̄z r̄i
 dere figure. s̃z h̄go maria figurata ē p̃ h̄gaz Aarō. et vir-
 go maria frōdit et floruit et fructū fec̄. sic b̄r̄. Nu. xvij.
 De flore s̄r p̃uenit ad fructū mediātē ṽtute actiua rep̃ta
 in plāta q̃ floruit. fuit etiā i ṽgaviri actus ad fructū. g̃
 ṽr̄ m̃l̄io form⁹ i ṽgine maria. S̄z ad Gal. iij. Dilite
 d̄r̄ filiū suū factū ex mu. Ad Ro. j. Qui fact⁹ ē ei ex se-
 mine dauid sup̄ quē locū dicit glo. Ap̃ls dicit factū s̃z
 nō natū. Aliud est eū ex semine admixto sanguis coaglo

generare aliud nō cōmittēde s; v̄tute p̄creare. **P**nt enī
 boīca filios generare s; nō facere. **g** v̄r q; virgo maria
 solū se habuit v̄r materiale p̄ncipiū ex q; corp⁹ xp̄i d; fa
 ctū. **I**te **D**am. Copulavit sibi de purissimis r̄ fecissi
 mis v̄ginis sanguib; nō seminās s; p. ff. creās. si q; crea
 tio est actio soli⁹ dicit in q; non coopat creatura. v̄r q; in
 nullo fuerit virgo coopatri. **I**te xp̄s codē mō fuit
 i n̄ parētib; q; fuit in v̄gine. s; in p̄ntib; fuit fm̄ corpu
 lentā s̄bam. **S**i q; generatio dicit v̄m actiū r̄ coopari
 uā ad formā p̄ducēdā. v̄r q; virgo maria i nullo fuerit
 spūscō coopata. **I**te agēs potētie finitē nō p̄t cōtū
 nuari nec coopari in agēdo cū agēte potētie infinite i n̄
 ea opatōe in q; opat v̄tute illa p̄ modū infinite. s; v̄e
 ptio xp̄i fuit in instāti. sicut on̄sum fuit sup̄. **P**roduce
 re aut̄ rem in instāti. q; nata est p̄v̄ta successine. h̄e pō
 tētie in infinite excedē. is potētiā nature. **g** s; v̄go ma
 ria nullā habuit potētiā nisi finitā. v̄r q; spūscō nō po
 31. tuit coopari in cōceptōe illa. **I**te. dō. q; absq; dubio
 cū virgo maria sit m̄ xp̄i r̄ vere ip̄m cōcepisse dicat. ve
 re coopata fuit spūscō in filij sui cōceptōe. **E**t hoc cō
 ter generalit̄ tenēt doctores theologic. **D**e mō aut̄ cō
 opandi diuersi sentiūt diuersa. **Q**uidā. n. dicere volue
 rūt q; virgo maria solū coopata fuit m̄strādo p̄ncipiū
 materiale. **A**lij v̄o q; coopata fuit in v̄tute forme in/
 ductōe. r̄ in materie p̄paratōe. **q**uis nō in tota opatōe
Alij v̄o tenēt mediū inf̄ v̄tutē; **p**rimū q; dicit q; coopa
 ra fuit solū i materialis p̄ncipiū m̄strādoe mouent̄ bac
 rōne. q; sicut dicit p̄b. **N**r in generatōe. plis se bz si
 cut p̄ncipiū materiale. r̄ semen viri sicut effectiū op̄a
 tiū. **U**n̄ cōparat̄ semen viri ad semen mulieris. sic ar/
 tifer ad materiā. mulier v̄o nō facit nisi materiā m̄stra
 re r̄ ceteri⁹ fouere. r̄ h̄ totū se. it virgo maria. **E**t id̄ ve
 re m̄ appellādā. q; nihil ei defuit qd̄ spectat ad veraz
 m̄em in generatōe. plis. **S**pūs aut̄ scūs qd̄ defuit ex
 parte viri sup̄leuit. **S**z hec positio nimis parū dicit r̄
 p̄mū q; m̄ in generatōe nō solū bz potētiā passiua s; r̄
 actiua. **U**n̄ q; plis assilat magis m̄ i q; p̄ri. **U**n̄ qd̄
 dicit p̄b intelligēdū est p̄ appropariōne. **E**t iterū dicit
Dam. q. ff. nō solū dedit v̄ginē potētiā receptiua sed
 etiā generatiua. r̄ sicut p̄us on̄sum est p̄ter materiā nō
 solū est appellādā m̄. sicut p̄ in formatōe mulieris de
 costa viri. **E**t qm̄ ista positio nimis parū dicit. id̄ sunt
 alij q; sup̄addūt r̄ dicit q; nō solū coopata fuit spūscō
 m̄strādo p̄ncipiū materiale. s; etiā in v̄tute forme in
 ductōe. **N**am i tota opatōe coopari nō potuit. qm̄ for
 mario corpis in stātanca. p̄t formatio cōphēdit totaz
 trāsmutatōe. fieri nō p̄t nisi a v̄tute infinite. **I**n v̄l
 me aut̄ forme inductōe coopari potuit. p̄ eo q; v̄tute
 forma i instāti p̄r inducti a natura v̄tute creata. r̄ id̄
 in h̄ i q; coopata fuit spūscō potētiā v̄ginis generatiua.
 p̄ ratio d̄r m̄. q; opata fuit cōceptiōne r̄ qm̄ ad inītiū r̄
 qm̄ ad cōsumatōz. **S**z h̄ positio nimis dic̄. **p**rimū. q;
 eiusdē est factū eē cuius est fieri. q; cōceptiōne efficiere
 nō est v̄tute create s; increate. sicut nec i m̄ cōceptū esse
Rursus inducēs v̄tute formā nobilit̄ est q; p̄parās.
 nō q; v̄r decēs q; ff. p̄paret p̄ se v̄tute formā inducat
 cū v̄gine. **D**ifficile ē n̄ bilomin⁹ assigre q; sit illa forma
 v̄tute i cui⁹ inductōe coopat v̄ginis potētiā generati
 ua. **I**lla enī nō p̄t esse aīa. qm̄ a sola creatōe bz originē
Nō organizatio corporea v̄r v̄. q; illa nō inducit subi
 to s; p̄ successione a natura **I**nducit. n. p̄ motū nō p̄ mu
 tationē. **M**orus enī est trāsmutatōe successiua. muta
 tio instātanca v̄r dic̄ p̄b. **E**t qm̄ p̄ma opinio parū di
 cit. r̄ cōda multaz excedit. r̄ suis obliq̄ratis nō dirigūt

nos in v̄tutis v̄taz. **E**t p̄crea melius sentire vident
 q; dicit mediū vicz q; brā virgo habuit v̄tute sibi diu
 tus datā p̄ grām administrare materiā illē cōceptū. ma
 teriā in quā q; nō solū habuit rōne materie sive potētie
 passiue. s; etiā sufficiētā r̄ v̄tute ad plus p̄ducōz. **I**lla
 tū v̄t⁹ p̄ se nō poterat p̄dte ad p̄fectū actū nisi p̄ suc
 cessione in tpe. s; qm̄ nō decebat carnē xp̄i formari suc
 cessiue. sicut in p̄cedētib; on̄sum ē. id̄. ff. sua infinite v̄tute
 p̄durit illā materiā ad actū cōplectū. r̄ p̄ i nullo v̄g
 ni derogat. **S**i deus sua v̄tute accelerat. qd̄ i alijs mu
 lterib; successiue p̄ducit ad eē. **N**on enī fuit m̄no: po
 tētia in v̄gine q; in alia muliere. imo multo maior. q;
 potētiā naturalē r̄ sup̄naturalē h̄uit. q; sicut m̄strare po
 terat materiā ip̄a sola deo sic mulier v̄tute cōmixta. v̄r
 tota s̄ba xp̄i fuit de m̄e sua. **E**t id̄ it̄ velim⁹ sentire recē
 et loq̄. melior mō fuit v̄go m̄ xp̄i. q; sit aliq̄ m̄ filij sui
 v̄r i illā v̄tute ip̄m in v̄tute noue m̄tes s̄p̄uit. r̄ sic
 p̄t q; v̄go maria aliq̄ mō fuit in cōceptōe filij coopata.
 vicz subm̄strādo sufficiētē materiā v̄tute actiue. q; n̄
 sup̄ posse suū accelerata fuit. r̄ ad cōplectū p̄dte p̄
 v̄tute infinite. **E**t solon̄ sacra sc̄ptura qm̄ dicit ip̄m
 narū de v̄gine. mō dicit factū. **L**ōsonarētā v̄bū **D**am
 q; dicit q; v̄tute habuit v̄bū susceptiua generatiua. **G**e
 neratiua. q; potuit seminariū corpi m̄strare p̄ v̄tute s̄
 bi collarā diuino munere. **S**usceptiua v̄o. q; solū dē
 v̄bū potuit carnē assūptā i instāti formare. qd̄ qd̄ v̄bū
 susceptiua ē a v̄gine. **R**ōes q; on̄ dētēs i filij dē cōceptōe
 v̄gine aliq̄ mō coopantē fuisse s̄p̄cedēde. **A**d illud q;
 v̄o qd̄ obi de glo. sup̄ gal. iij. iam p̄z n̄ h̄o. **D**ec enī nō
 excludit verā potētiā generatiua a v̄gine. s; p̄t tibi ali
 quā v̄m eē sup̄ natura seu sup̄ v̄m nature **U**n̄ remouet
 v̄tute semis cōmixtōz. r̄ id̄ sic d̄r faer⁹. q; m̄llo mō d̄r na
 tus. **E**t ē silēsi d̄s v̄m v̄rgē ante d̄ d̄cer v̄m generatōe
 quā bz v̄na v̄tutis. r̄ p̄ter h̄ faceret ip̄am i instāti fru
 ctificare. v̄ga illa dicit̄ ē fructū fecisse r̄ actualit̄ tribu
 lomū⁹ fructū illē dicit̄ ē. **F**acer illa v̄ga. tra q; sit d̄ce
 ref̄ fact⁹ r̄ or⁹. sic r̄ i p̄posito intelligēdū. r̄ al̄m̄ p̄fectū
 figura d̄r⁹ cōceptiōis i v̄ga. **A**d illud q; opponit d̄r
Dam. q; carnē illā fec̄ creās n̄ seminās. dō. q; sic p̄ actū
 creatiōis n̄ intēdit dicere q; caro illa sacra fuerit ex ni
 hilo. s; q; ad p̄fectōz deducta ē p̄ v̄tute infinite. sic etiā p̄
 h̄ q; d̄c nō seminās n̄ p̄uat potētiā actiua a v̄gine. s; r̄
 mouet cōmixtū modū opandi nate. q; ē p̄ semis cōmixtō
 nē marj r̄ femie. **U**tr̄ ar̄ v̄go excitata a spūscō semina
 rit h̄. r̄ ad locū m̄rtis semē emiserit. **q**uis aliq̄ dicit̄
 nō ē tū v̄bz illud fr̄c̄nt̄ in ore s̄f̄r̄ndū. r̄ q; turpitudi
 nē bz annexā. r̄ h̄ō h̄re d̄z m̄da labia i tali materia. tuz
 etiā q; certitudinē nō bz ex se. nec v̄bz sc̄dōz v̄r m̄lā cō
 sonare. **U**n̄ stultū ē in talib; velle ita curiose singula p̄
 tractare. **D**oc tū sufficiat dicit̄. vicz. q; v̄go m̄strauit
 materiā aprā generatōi filij dei fm̄ carnē. **A**d illud q; d̄r
 opponit q; n̄ fuit i ea fm̄ rōne semialē. dō. q; v̄r ē. si rō
 semialē dicat illa fm̄ quā natura cōsuevit opari. sic et̄ av
 cipit **A**ug. ibi. ex h̄ tū nō excludit qn̄ aliq̄ potētiā p̄ter
 motū solitū diuī v̄ginis sit collarā. **p**̄. fea rōe potētie
 illi⁹ actiue n̄ d̄z dicit fuisse ibi fm̄ rōes semialē. p̄ eo q; ad
 actū p̄fectū p̄dte fuit p̄ v̄tute s̄ natura. r̄ respectu tal
 modū opandi fuit ibi solū potētiā obediētē. **E**t ē silēsi
 de⁹ post cōmixtione marj r̄ femie i instāti p̄duc̄ fetū ad
 cōplectū organizatōis p̄fecte. tal formatio nō dicit̄
 eē facta fm̄ rōne semialē. **q**uis ē tū ibi v̄tute actiua resp̄
 ctu talis organizatōis educēde in eē p̄ ip̄is successiones
 sic r̄ in p̄posito intelligēdū est. **A**d v̄tute rōne d̄m
 q; rō illa nō cogit q; virgo maria nō fuerit coopata spu

rituscedo in fili decepto aliq mo. sz solu q no fuerit co/ opara i pducedo illa materia ad ce copleru. z h e qd p/ mu fuit decessus. z ex b patet rntio ad obieca.

Questio II b

Utrum illa coopatio bre ginitis fuerit natural vel mi/ raculosa. Et q natural vi. Dis illa opatio vel genera/ tio natural rone cui genit d: ee filii natural. sz xps est filii natural virgins bre. g vi q brs hgo i i et' pceptu fue rit naturalr coopara. Jre qn vir excitat z adiuuar po/ tentia mlter' no puat actu suo naturali. g si vi re' spulscu mltro pfecti' fecudauit q' vi re' semis viril' fecundasset. g ipi' vi re' generatiue actu no abstulit sz pfectit. Et si h ve ru est. ruc hgo naturalr fuit coopra. Jre si aliqs opaf fm portia diuinit' sibi collata. opatio illa natural d: no miraculosa. p eo q' hntates nafales collate fut ei diu i nit'. z opatio egredies a portia intrinseca natural est z exercei naturalr nisi egrediat voluuntie. sz portia ge/ neratiua collata fuit ei nec coopabat ipi' hnti ageri vo luntarie. g vi q' cooparet portie natural. Jre miror est inbabilitas i mortuo ad opa q' sunt hois viuens. q' i hgi ne respectu mulier' pgnatis. sz si de mortuo faciat viuui opates subseqntes fut sibi naturales. sic in laza/ ro q' naturalr comedebat z alia faciebat. g pari rone i mo mltro fortiori vi q' illa opre h ginitis naturalis fuerit post h' collata fuit ei portia generadi. sz i. nlla opa/ tio natural est mirabil. qm ex opposito diuidit. sz co/ ceptio filii dei a h gine fuit mirabil. g no vi q' fuerit na/ tural. Jre nihil qd naturalr fit enouu. p eo q' oe tale p/ cessit illo filii. sz ceptio xpi a h gine nouu qd fuit vt di. Jere. xxxj. Nouu faciet do. sup terra. Jre naturale e illud qd ide e apud oes. sz mod' pcepti d: bre virgins no solu no fuit apud oes. sz etiā nulq' recipit nisi i ea. g vi q' opatio illa no fuerit natural sz miraculosa. Jre i aliq vi re' opaf illo manere qd e ei in edo possibile p natura. il/ lo opatio no e natural sz miraculosa. sz virginitas in coposibil' e generadi plus p natura. g si hgo maria co cepit pmanes hgo. vi q' illa opatio n lit attribuēda na/ ture sz magis miraculo. sz d. q' generatiua portia in h gine fuit exarata a spulscro. z fuit s posse sui eleua ta. Exarata fuit vt postler pparare materiam ceptui fm q' copenit serui mltebri. sz s natura fuit eleuata du dara e ei portia pparadi materiam fm q' ta nobili z ta pfecte ceptio d: coperebat. Et io hgo maria portia habuit s natura. z portia fm natura. Et portia s natura fuit ei in scificatiōe collata. z vtraq' erat i illa ceptiois tpe in cōplēto fuc opatōis stitura. Et io opatio siue co opatio prius qd amo fuit natural z qd amo s natura. Et est tale si de' daret mibi portia vnu intelligere. z multa sil' intelligere. pūm cet naturale in h q' vnu intelligez prim s natura in h q' duaz illaz rez intellect' n pnt sil' p natura stare. sic z i pposito intelligēdu est. q' h erat nature cōsonu vi hgo mstraret honore sufficiēte ad cō/ ceptu q'ru mstraret mltebus. sz q' p se sola mstraret q'ru mstrat mlter' iuncta viro h erat s natura. z io ad/ mirabile z insolitu. Ecedendū est q' z illa opatio no fuerit natural oino. imo aliqd habuit s natura. imo ml' tū habuit s natura. q' b inf oia mirabilia fuit mirabile pceptuū. h ginalē. s. vrez ce sil' i regnū z fecudū. Un' ce/ 37 dēde fut rones q' h onidit. Ad illud q' qd opponit pri mo q' xps fuit filii natural. d. q' opatio s natura. opa tiōne naturalē n excludit. Un' q' suis ipm mirabilē ce/ 38 rit. pot' tū ppf naturalē opatōis zurrētē dicit filii' natu ralis. ad onidēda vitatē generatiōis. Ad illud qd op/ ponit q' qn vir excitat portia i femia. no aufert ei po/ tentia naturalē. d. q' e vrez. nec spulscus abstulit opati

onē naturalē a h gine. sz q' no decebat cā hie in deceptōe tā nobili. In h m no e file. q' vi re' no dat nouā portia mlteri pcepti d: nec eleuat s natura sz excitat z adiuuar ad creūdū in opatōis sibi dēbitā. no sic est in pposito. qz ipi' virgī collata fuit vi re' s natura. Un' aliqd potuit hgo brā qd nūq' potuit aliq femia. Ad illud qd oppo nit q' qn opaf p aliqū portia sibi datā. natural. opaf d. q' aliqū dat portia ad actū nature psonatē. aliqū dat portia ad actū excedentē terminū nature. Un' dat portia ad actū nature psonatē. tūc z si collatio ill' po tentie sit mirabil. opatio tūc e natural. sic si def portia vi dēdi ceco. Un' ar dat portia ad actū excedētē terminos nature. tūc no solū portie collatio e mirabil. sz etiā ex/ tus ill' portie i actū e mirabil. Ut si asino def portia loqndi. z lapidi portia vidēdi. Et qm h gine manērez h gine cepe h es terminos nature. hinc e q' q'ru cūq' pte raf sibi portia. adhuc tūc e opatio mirabil. Un' duplex fuit h miraculū. vtz i portie collatiōe. z i ipa opatiōe. In fecudatiōe ar mlter' steriliū. sic Mare z Elizabeth solū fuit miraculū i restitutiōe portie. in h q' e ibi sterū fecu/ dara. sz n fuit ibi miraculū in excuriōe. q' n sil' mā sit ste rilitas z fecuditas. imo fecuditas abstulit sterilitatē. h ar fuit singularit' admirabile. q' fecuditas virgins marie no abstulit h ginitatē. sz nec h ginitas excludit fecudita/ tē. Ad illud qd opponit vltimo tā p rntio de mortuo viuificato. Licet em mortuū viuificari sit s natura. tū 41 ex q' viuificat'. opatiōne nature exerceze no e admira/ bile. q' h i nullo repugē nature. no sic autē e in h gine dei piete. Questio III i

Utrum hgo maria sit genitrix dei appellada. z q' sic vi. Dam. li. iij. ca. xij. theoro con. i. dei genitricē pncipalit' z de sanctā mariā p dcam h gine. Jre iuste z de theoro/ con. i. dei genitricē noiam. h ei natura vniuersū myste riū incarnatiōis stituit. Jre hoc ipm vi re. q' q' d d: de illo hoie d: de filio dei ppe cōicariōis idiōmarū. sz ihs fuit filii' bre marie. ergo de' fuit filii' bre marie. g a relati/ uis brā maria e m' xpi. Jre sic se hz filii' dei ad h gine ma/ tris. sic se hz filii' hois ad deū p rez. sz ihs e filii' dei p ris. g de' marie filii'. g hgo maria e reate dei genitrix appella/ da. sz i. Dam. iij. li. ca. xij. i pto con. i. xpi genitricē n dicit' h gine. g si xps de' vi q' n vben' cā dicere d: ge nitricē. Jre fm h hgo maria e m'. fm qd e' subalis pti sz no e' subalis pti fm diuinā naturā sz hūanā. g cū ve/ us no noiet' p m diuinā naturā. n vi q' sit dei genit/ rix appellanda. sed christi genitrix. Jrem propter as/ sumptionem humane nature a filio deus pater no di/ cit' ee hoim genitor. g nec eōuerso. dei genitrix dēda e hgo maria. Jre iuxta h q'rit gre magi vult q' dicat dei genitrix q' xpi genitrix. Si ei i xpo intelligit diuinitas z hūanitas. imo intelligit tota trinitas fm Amō. i noie xpi. n vi q' vlla fiat vitati aut h ginali dignitati in iuxta 42

R. dom q' hba fidē xpianā expmētia dnt ce ab erro/ re longinq. z deuotōi appōrimātia. marie illa in q' b e fmo de h gine maria. ipa em cūctas bereses interemit i vniuerso mūdo. vitatē i seipa pcepto z parēdo. Jpa etiā recollatiōis totū generi hūano pmeruit z io erga eā dz ois ardere xpianoz deuotio. z p pterea q' beata. vir go illū ceptit q' no tū dēdē e xps ppter vniōnē. sz etiā de' ver' ppe eterna generatiōis. dei genitrix dz dicit. vt ex ipō vocabulo honoret. z i pteratis erroz extinguat. q' dixit mariam ceptisse hoie. n. Ad cui' errois fomen/ tū nestorius vt narrat Dam. verus doctor voluit cam xpi genitricem non dei genitricem appellare. quasi pu/ rum hominem genuisset. Et ideo Dam. verus doctor z virgins amatoz docet nos vocabulum hoc effugere

nō q̄ falsum. s; q̄ heretic⁹ sub illo volebat occultare ve/
 nentū. Cū Dam. iij. li. c. xij. Chriſtū con. i. chriſti geni/
 tricē nō dicim⁹ virginē. qm̄ in deſcriptōe theotocōs. i. dei
 genitricis. vocē neq̄tā inq̄nat⁹ neſton⁹ cū p̄re ei⁹ diabo
 lo iuenit. Cōcedēde ſunt ḡ rōnes h̄ oñdētes. q̄ brā x̄go
 43 eſt dei genitrix appellāda iuſte ⁊ veracit⁹ ⁊ deuote. Ad
 illud qd̄ opponit de Dam. iā p̄ r̄iſio. nō em̄ negat eam
 eē xp̄i genitricē co q̄ ſit falſum. s; q̄ heretic⁹ sub illo ver
 bo abſcōdebat venenū. Ad illud qd̄ opponit q̄ nō eſt
 ei⁹ ſubaltis. dō. q̄ m̄r dei d̄: nō p̄p̄ h̄ q̄ ip̄a genuerit cū
 ſm̄ diuinā naturā. ſed p̄p̄ idiomatū cōiocationē. ⁊ my/
 ſterij incarnationis exp̄ſionē. ⁊ ip̄i⁹ virginis honozificati

Distin. v. de mō vniēdi diuinā ⁊ humanā natu
 rā in xp̄o ſm̄ fidei aſſertionē oñdēns q̄ illa vniō ē
 in perſona.

Proterea inq̄ri oportet. Sup̄ egit m̄r de myſte/
 rio incarnationis q̄rū ad verā vniōnē naturarū
 In hac p̄te intēdit inq̄rere vniēdi modū Et qm̄
 dupl̄ r̄tingit p̄cedere inq̄redo. aut ſm̄ fidei ſtabilitatē
 aut ſm̄ opinōis p̄bilitatē. iō ps iſta h̄z duas p̄tes.
 in p̄ma em̄ determinat de mō vniōis illaz duaz natura
 rū ſm̄ fidei aſſertionē. oñdēs q̄ illa vniō ē in p̄ſona. In
 ſcōda vō determinat ſm̄ diuerſoz doctoz opinōnē. ſeq̄n
 ti diſt. Ex p̄miſſis at̄ emergit q̄ſtio. ⁊c. P̄ma ps q̄ r̄i
 ner p̄ntē d̄. diuidit ī duas p̄tes. In p̄ma mouet m̄r m̄
 triplicē q̄ſtionē circa vniōnē duaz naturaz ī p̄ſona. ſiue
 circa aſſumptōis h̄uane nature a diuinā. In ſcōda vō eam
 determinat ibi. h̄ inq̄ſitio ſiue inq̄red̄ rō. ⁊c. P̄ma ps re
 manet indiuiſa. S; ſcōda diuidit in tres p̄tes. in q̄z p̄
 ma m̄r determinat q̄ſtionē p̄ncipalē. In ſcōda vō q̄ſtionē

Adouet multiplicē q̄ſtionē circa vniōnē duaz
 naturaz in p̄ſona. ſiue circa aſſumptōnē huma
 ne nature a diuinā.

Proterea inq̄ri oportet. **P**roterea inq̄ri oportet. **P**roterea inq̄ri oportet.
 ex p̄miſſis oſtet verbū dei carnē ⁊ aiām
 ſimul aſſumpſiſſe in vnitatē p̄ſone. qd̄
 hoz pot̄i cōcedendū ſit. ſc; q̄ p̄ſona p̄ſonā. vna
 natura naturā. vel p̄ſona naturā. vel natura p̄ſonā
 aſſumpſerit. Et an ita veniat dici diuinaz natu
 ram eē incarnatā. ſicut de⁹ incarnat⁹. ⁊ verbū in
 carnatū ſane dicitur.

Adota q̄ſtionē p̄ncipalē determinat. r̄ndens
 ad triplicē ei⁹ articulū. ⁊ p̄plexitatē oñdit eē q̄rtū
 articulū p̄pter apparētē p̄rietatē auctatū. b
 Hec inq̄ſitio ſiue q̄rendi rō iuxta ſacraz auto
 ritatū testimoniā p̄rim̄ ip̄licita atq; p̄plexa. p̄rim̄
 vō explicita ē ⁊ apta. Tertū eſt em̄ ⁊ ſine ambigui
 tate verū. q̄ nō natura p̄ſonā. nec p̄ſona p̄ſonā.
 ſed p̄ſona naturā aſſumpſit. qd̄ ſanctorū ſubditis
 cōprobat testimonijs ⁊ aſtruit documētis. Aut
 em̄ Aug. in li. de ſi. ad petrū. De⁹ vniōnē dū cō
 cipeſ. veritatē carnīs accepit ex x̄gine. ⁊ cum na
 ſceretur. integritatē x̄ginitatis ſuaui in matre.
 Et paulo poſt. Sic de⁹ humanā naturā in vni
 tatē p̄ſone ſuſcepit. q̄ ſe humiliās p̄ miſcōdiam in

onē. Cū rō illa nō valet. Nō em̄ dei ſm̄ diuinā natu
 rā. ḡ nō em̄ dei. ibi ē ei⁹ p̄ns. ſic ſi ita argueret. h̄ nō p̄di
 cat de illo p̄ ſe. ḡ nō p̄dicat de illo aliq̄ genere p̄dicādi.

Ad illud qd̄ opponit q̄ de⁹ nō d̄: genitor: hois. dō. q̄
 p̄r d̄ici. nō em̄ p̄ueim⁹ ita vti illo vocabulo. q̄ illa ap
 45 p̄llatio nō ſic fac̄ ad exp̄ſionē pie fidei ſic illa q̄ appel
 lam⁹ virginē m̄rē dei. Ad illud qd̄ opponit q̄ r̄n d̄: 46
 xp̄i con. dō. q̄ nomē xp̄i maḡ. cōicat creaturis ḡ no
 mē dei. Cū ⁊ dauid d̄: x̄ps d̄ni. ⁊ alij reges iſrl̄. ⁊ iō ſc̄tū
 illud maḡ. erat p̄p̄ inq̄uū errori. Nūc at̄ q̄ ille error: ex
 tirpat⁹. cōiter ea vocam⁹ ⁊ m̄rē xp̄i ⁊ m̄rē dei. cū ip̄lo
 ram⁹ oculos miſcōie ſue ad nos. p̄uertit.

incidētē determinat ibi. S; q̄r̄t vtz diuinā natura ⁊c. In
 tertia vō regredit ad p̄ncipalis q̄ſtiōis explanatōis. ibi.
 Jō vō nō p̄ſonā hois ⁊c. P̄ma ps diuidit in p̄tes duas
 in q̄z p̄ma r̄ndet ad q̄ſtionē p̄poſitā p̄ triplicē ei⁹ arti
 culū. ⁊ p̄plexitatē oñdit eē q̄rtū articulū p̄p̄ apparētē
 p̄rietatē auctatū. In ſcōda vō auctates q̄ vident eē p̄te
 reduct ad intellectū. ⁊ cordiā. ⁊ ſitatē ibi. Nos at̄ ois
 m̄daci⁹ ⁊c. S; ſcōda vō ps p̄ncipalis vbi determinat q̄ſtio
 nē incidētē duas h̄z p̄tes. In p̄ma determinat dubitatōis
 In ſcōda ſoluit q̄ndā ſophiſtica rōnē. ibi. Ex p̄miſſis cō
 ſtat. S; ⁊ tertia ps p̄ncipalis ī q̄ ſolutōis p̄ncipalē ex
 planat. h̄z duas p̄tes. In q̄z p̄ma p̄bilitatē ſolutōis p̄r
 mar p̄ rōnē. In ſcōda vō diſſoluit opoſitōis q̄ ip̄am v/
 denſi ip̄ugnare. ibi. Dic a q̄buſdā opponit. q̄ p̄ſona al/
 ſup̄ſerit p̄ſonā. ⁊c. Subdiſtōes p̄tū in ſra manifeſte
 ſunt. In intellect⁹ aut̄ general⁹ ſaf̄. circa aſſumptōis h̄uane
 nature a diuinā in vnitatē p̄ſone. rā ex p̄te aſſumentis ḡ
 ex p̄te nature aſſump̄te. ⁊c.

corrupte x̄ginitis vterū ex ea natiuit⁹ impleuit.
 Formā ḡ ſerui. i. naturā ſui in ſua accepit ille de⁹. **P**roterea
 p̄ſonā. Itē de⁹ verbū nō accepit p̄ſonā hois ſ; na
 turā. Itē dei fili⁹ vniōnē vt carnē hois aiām
 m̄daret. ſuſcepit de carnīs aiāq; rōnalis incar
 natus eſt. H̄is alijsq; plurib⁹ auctatib⁹ euident̄
 oñdit nō natura p̄ſonā. nec p̄ſona p̄ſonā. ſed p̄ſo
 na naturā accepit. De q̄rto vō q̄ſtiōis articulo
 vtrū ſc; natura naturā aſſumpſerit. ſcrupuloſa en
 am̄ inter doctos q̄ſtio ē. qz ī h̄ plurimum diſſen
 tire vident̄. q̄ auctate p̄clari alijs doctores in ſa
 cra pagina extiterūt. nec tm̄ alij ab alijs. vterū
 am̄ ijdē a ſeip̄is diſſonare vident̄. ſicut ſubieca
 capitula docēt. Legit em̄ in p̄cilio toletano. viij.
 traditū ſic. Solū verbū caro factū ē ⁊ hitauit
 nobis. ⁊ cū tota trinitas opata ſit formā de ſuſce
 pti hois. qm̄ inſepabilia ſunt opa trinitatis. ſol⁹ tm̄
 fili⁹ accepit hois in ſingularitatē p̄ſone. nō i vni
 tatē diuine nature. id ē qd̄ ē. p̄p̄riū fili⁹. nō qd̄ cōcō
 eſt trinitati. Itē in p̄cilio. xi. toletano. Cū ſub
 eſt deū patrē ⁊ filiū ⁊ ſp̄m̄ ſc̄tū. nō tm̄ dicim⁹
 vt hui⁹ trinitatis vnitatē. Maria x̄go genuerit.
 ſed tm̄ filium qui ſolus naturā noſtram in vni
 tatē ſue p̄ſone aſſumpſit. Incarnationē q̄z hui⁹ ſi
 li⁹ d̄i tota trinitas opata eē credēda eſt. Sol⁹ tm̄ ſi
 lius formā ſerui accepit in ſingularitatē p̄ſone.

[Marginal notes in a smaller script, partially legible. Some words like 'De pte d' i' and 'omnis pte' are visible.]

10 Nec diuini
 tas in dicitur. 2c.
 Innuat magis. q
 nec diuinitas alte
 na erat a natura
 pris. nec huma
 nitas a natura ma
 tris. Obr. i pre
 a filio e yna di
 uinitas. g i mfe
 a filio e yna bu
 mitas. g sic p
 a filio iit vn de
 us. ita m i filio
 iit vn deo. R
 ddm q no e oi
 moda similitu
 do notada i ver
 bo pmissio. Na
 ynitatis create
 nate i creatu re
 f pectu create. z
 psona respectu
 psona. z si habe
 ant aliquam s for
 mitates p hoc
 q aliq creatura
 est filia create i
 natura. z psona
 est simul psona.
 magna tñ e dif
 ferentia. q natura
 diuina no mlti
 plicat i psonis.
 s natura humana
 bz multiplicari i
 diuer psonis.
 Un duo hoies
 duas hnt hua
 nitates. z sic no
 cogit illa ro q i
 sbo pposito no
 arcedit oimoda
 similitudo. 2c.
 b In forma
 2 di g erat. 2c. Lo
 tra q forma di
 cit respectu ad i
 formatu. info
 matu aut dicit
 materia. 2c aut
 nulla bz materi
 am. g nec bz for
 ma. R. d d3. q
 forma duplicat
 dicit. Uno mo
 p pnatos marie
 z sic e forma
 Alto mo p opa
 rone ad materi
 am qua pficit. z
 b mo ds no po
 nitur ee forma.
 Pmo mo itel
 ligi s bz pposi

his insinuari videt q psona tñ
 natura. no natura natura assu
 pserit. Si em qd coe est trinita
 ti no accepit hoies. ergo no na
 tura diuina q cois est tribus pso
 nis. Lūi videt obuiare qd aug
 ait in libro de fide ad petrum.
 Nec diuinitas inqt xpi aliena
 est a natura patris. fm illd. In
 pncipio erat verbu. nechūani
 tas ei aliena e a natura matris.
 fm id q verbu caro factu e. Il
 la em natura que sp genita ma
 net ex patre. natura nram sine
 peccato suscepit vt nasceret ex
 virgine. Hac auctate videt tra
 di q diuina natura humana su
 scipit. Vbi vehemēter moue
 ri possum q ea genita eternali
 ter ex pcedit. nisi forte natu
 ra p psona accipiat h alioqn si
 dixerim natura trib psonis co
 mune genita ee. occurrūt nob
 ex aduerso q in tractatu de tri
 nitate differuim. vbi diximus
 no natura natura. s psona pso
 na genuisse. Quia si natura ge
 nuisset natura. cu yna eadēq
 sit natura trinitas. eadē re se
 ipam genuisset. Qd aug. fieri
 posse negat. Sz aibi certū re
 pim. documētū q natura natura
 assūpsisse monstrat. Ait enim
 Aug. in. j. li. de trini. Etia seipo
 xps fact. 2c. nino: forma fui acci
 piens. Necq em sic accepit for
 ma fui vt amitteret forma dei.
 in q erat eqlis pri. vt i forma
 fui. z i forma dei idē ipse sit vni
 genit filii pris. qz forma dei ac
 cepit forma fui. Si at forma di
 formam fui accepit. sine dubio
 natura natura accepit. For me
 em nomie natura significat. vt
 Aug. euidenter docet in li. de fi
 de ad petru. Lū inqt de xpo au
 dis qz in forma di erat. optet re
 agnoscere firmissimeq tenere
 in illo forme noie naturalē pie
 nitudinē debere intelligi. In
 forma dei ergo erat qz in natu
 ra di pris sperat de q nat. erat.
 hyla. qz in. xij. lib. de trini. ait.
 Esse in forma dei no alia intel
 ligentia e qz in dei manere na

tura. Didicisti noie forme in
 telligētia fieri nature. z audisti
 q forma dei forma fui suscepit
 Un pns est q natura diuina na
 tura hūana suscepit. Qd etia z
 lhero. in explanatōe fidei eui
 dēter insinuat inqens. Passus
 est filius dei non putatiue sed
 vere fm illd. Passus est qd pa
 ti poterat. i. no fm illā subam q
 assumpsit s fm illā q assumpta
 est. Exq apparet diuinā subaz
 assumpsisse humanā. Ex vbis
 aut Aug. supius positis adhibi
 ta diligentia innui videt soluz
 verbu carnem factu. z naturaz
 solum suscepisse
 humanā. z diuinam natura eandem
 suscepisse. Ait em Trinitas nos sibi
 recōclauit p h q soluz
 verbu carnē ipa trinitas fecit. in q
 sic veritas in
 cōmutabilis manet diuine humaneq
 nature. vt
 sicut vera sp est ei diuinitas. quā
 de patre h3. ita
 vere semp z incōmutabilis ei sit
 hūanitas. quaz
 sibi vnitā summa diuinitas gerit.
 Ecce z solū ver
 bum dixit carnē factū. z hūanitatē
 diuinitati vni
 tam. Idē qz supius dixit formā
 seruile a solo filio
 suscepit quā tota trinitas fecit.
 Itā facile ē agno
 scere q diuersa z multiplicia sup
 qstioe pposita
 autores tradiderunt. Ideoqz
 posteriores ea le
 gentes varias atqz p rarias
 (ex p dicitis occasio
 nem sumentes) promunt sententias.

uz. sedo mo sic
 obiecto. U' alit
 Est ei loq d for
 ma fm q dicit re
 laroz ad isoma
 tu fm re. yl fm
 q dicit habitu /
 dicit fm moduz
 intellgendi. Et
 pmo mo obicit.
 z secūdo mo ac
 cipit in diuis.
 qz ipsa veritas se
 bz i roe forme re
 spectu di. nulla
 tñ est d'ia di ad
 suaz diuinitatem

Hiero.

Quid in hac opinionū varietate sit tenendū
 reducens ad concordia autoritates appareret
 contrarias.

Ad hoc autem omnis mendacij z contradic
 tionis notam a sacris paginis secludere cupientes
 orthodoxis patribus atqz catholicis doctoribus
 nulla prauca intelligentie suspitione notatis con
 sentimus dicentes z personam filij assumpsisse
 naturam humanam. z naturam diuinam huma
 ne nature in filio vnitam. eamqz sibi vnisse vel as
 sumpsisse. Unde z vere incarnata dicitur. Qz ve
 ro dicitur solus filius formaz serui accepisse. per
 hoc non excluditur diuina natura ab acceptio
 ne seruilis forme. Sed alie due persone pater sci
 licet et spiritus sanctus. Item z illud aliud scilicet
 id quod est proprium filij non quod comune est
 trinitati. hominem accepit. sicut oportet intelli
 gi. i. proprie in hypostasi filij non in tribus com
 muniter personis diuina natura humanam na
 turaz sibi vniuit. Qui sensus ex vbis Job. dam
 confirmatur. qui totam diuinam naturam. i. vnā
 hypostasim incarnatā ee euidenter asserit dices

Determina
 tio autor
 itatum

Hic p ont
 et qd p
 batur no ac
 cepisse na
 turam

Quid for
 me noie in
 telligatur.

hylan.

3c In humana
 re dei ubi aiunt
 oēs 2 pfectā natu
 rā dicitur i vna
 ei hypostascon
 incarnataz esse.
 Contra hoc sig
 nū omne distri
 buit p suppositū
 si tres pfoe sūt
 hypostascon illi
 nate. vñ q om̄s
 sunt incarnate.
 Si tu dicas. q
 hoc signū omne
 non tenet sinca
 thegozematiee.
 vñ vñ signū. sed
 potest vñ adiecti
 uuz. 2 tñ vñ oēs
 qstū 2 pfectū. vi
 det esse nugatio
 oēm 2 pfectum.
 R. ddm. q oēs
 non tenet ibi di
 stributiue. sicut
 dcm ē. s3 tñ va
 ler dicere omne
 naturā diuitas
 qstū pfectā. Nec
 est ibi nugatio.
 qz 2 non tenet ibi
 copulatiue s3 ex
 positue. 2 acci
 pit 2 p id ē. Ali
 ter p̄t dici q oēs
 p̄t vñ r̄anouz
 diuisione p̄tis
 ap̄t. 2 p̄c̄m po
 nit cōpletōnez.
 ita q̄ sit sensus.
 diuina nafa ē in
 carnata i sua p
 fectōe. ita q̄ nō
 fm̄ p̄t 2 p̄t. et
 q̄ h̄ intellectū sit
 ver. p̄t haberi
 p̄ l̄am sequētez

Questio.

R. ad qst
onem.

4d

Obiectio.

Ro.

In humanatione dei ubi ani
 mus oēm 2 pfectā naturā dei
 ratis in vna ei hypostascon in
 carnata ē. id ē vnitā hūane na
 ture 2 nō p̄t p̄t. Si ei hūane
 nature animus ē vnitā oēm dei
 ratis naturā vel substāriā. Itēz
 eadē est natura i singula hypo
 stascon. i. psonarū. 2 qñ dicim
 naturā ubi incarnatā ē. fm̄ be
 atos. s. fm̄ arhanasū 2 cirillum
 deitate dicim ē vnitā carni. 2
 vnā naturā dei ubi incarnataz
 cōstitemur. Verbiū at 2 qd cōe
 est sube possidet. 2 qd p̄petat
 est h̄is hypostascon. i. p̄sone.
 Ex his manifeste ostēdit q̄ na
 tura diuina incarnata ē. vñ 2 ea
 dē dē dē suscepisse hūanā nafa
 adouet 2 determinat q̄stionē i
 cidētē. an diuina natura debe
 at dici caro facta. d

3c q̄rit vtrū eadē diuina na
 tura debeat dici caro facta sic
 verbū dē caro factū. Si ei idez
 est incarnari. qd est carne fieri.
 videri p̄t ita debere dici q̄ sit ca
 ro facta sic dē incarnata. Ad qd
 dicim qz si illud dictuz in sacra
 sc̄ptura rep̄et. ex eadē intelli
 gentia accipet qua cū dē incar
 nata. S3 qz illud auctas subri
 cuit. atqz locutōis modū nimā
 videret facere exp̄sionē. si na
 tura diuina diceret caro facta.
 meli⁹ silere h̄ puto vel negare
 q̄ temere asserere. ne si illud di
 cat cōuertibilis nature i na
 turā significari putet. Ex p̄mis
 sis indubitabiliter constat qz p̄so
 na ubi siue natura. hois natu
 rā. s. carne 2 aiām assumpsit s3
 nō psonā hois. Si at natura di
 uina naturā hois accepit. qre si
 dē facta hō vel eē hō sic verbuz
 di. Ad qd dicit p̄t qz dei fili⁹ dē fa
 ctus hō vel eē hō nō solū qz ho
 minē assūpsit. s3 qz ip̄s i vnitate
 2 singularitate sui 2 p̄sone acce
 pit. Natura at diuina hoiez qdē
 accepit. i. homis formā sibi vni
 uit. s3 nō i singularitate 2 vnita
 te sui. Seruata em̄ p̄petate ac
 diuersitate duaz naturarū. p̄
sone singularitas extir. Itēz qz

nō sic dicitur diuina natura eē
 hō vñ facta hō. sic dei fili⁹. Qui
 dā tñ ind̄nter vtrūqz cōcedūt
 Regredit̄ ad p̄ncipalis q̄stiois
 explanatiōz. qre si accepit p̄so
 nā hois cū hoiez accepit. e
 Itē dō nō psonā hois assū
 psit. qz caro illa 2 aia illa nō erāt
 vnita i vnā psonā quā assūpsit.
 qz nō ex illis cōstabat psona.
 qñ illis vnitū x̄bz ē. Nā sibi
 uicē sūt vnita sūt cū x̄bo. Altera
 tñ vnione inuicē vnita sūt illa
 duo. s. aia 2 caro. alia vnide ver
 bo vnita sunt. Quia alia ē vnio
 aie illi⁹ ad carnē. 2 alia est vnio
 verbi ad aniam illā 2 ad carnē.
 Itē qz accepit verbū dei psonā
 hois s3 naturā. qz si erat ex car
 ne illa 2 aia illa vna cōposita p
 sona quā x̄bz accepit. s3 accipiedo
 vniuit 2 vniē
 do accepit.

Solutio obiectionē sophisticā qua p̄bare qdaz
 volunt psonā accepisse psonā.
 Hic a qbusdā opponit qz psona assumpsit p̄so
 nā. Persona ei ē suba rōnalis indiuidue nature.
 h̄ aut est aia. s3 si aiām assumpsit. 2 psonā. qd iō si
 sequit̄. qz aia nō ē psona qñ alij rei vnita ē psona
 liter. s3 qñ p se ē absoluta ei a corpe psona ē sicut
 angel⁹. Illa aut aia nunq̄ fuit qñ eēt alij rei p̄t.
 ita. ideoz nō ea assumpta. psona ē assūpta. Alii
 qz nitunt̄ p̄bare x̄bz dei assumpsisse psonā qz al
 sumpsit aliquē hoiez. Assumpsit ei ibm̄ x̄pm. gal
 quē hoiem. At hominē ibm̄ x̄pm assumpserit
 Aug. i exp̄sitiōe simboli sub anathemate tradit
 dices. Si q̄s dixerit atqz crediderit hoiem iesum
 x̄pm a filio dei assumptrū nō fuisse anathema sit.
 Qui etiā i plurib⁹ sc̄pture loc⁹ h̄mōi vñ locutio
 nib⁹. Ille hō a x̄bo dei ē assumptr⁹. Ille hō fact⁹ ē
 x̄ps. Et p̄pha de hoie x̄po loq̄ns deo ait. Beat⁹
 quē elegi. 2 af. rē. Et q̄b⁹ p̄seq̄ vñ qz aliq̄s hō assū
 ptus sit a x̄bo. 2 ita psona a psona. sit assūpta. S3
 qz h̄ nephas ē dicere aut sentire. p̄misit locutōes
 eisqz siles fm̄ h̄c itelligētā sane accipi dnt. vñ hō
 x̄ps. siue hō ille. siue qdā hō dicat assumptr⁹ a x̄bo
 siue vnit⁹ x̄bo. nō qz hois psona sit assumpta vel
 vnita verbo s3 qz illa aia 2 caro illa assūpta sūt et
 vnita x̄bo in q̄b⁹ subsistit psona dei 2 hois. vñ ad
 hois naturā nō ad psonā respicias. cū assumptrū
 vel vnitū. vñ qñdā vel aliq̄c i h̄mōi locutōibus
 sc̄ptura cōmemorat. Quocirca cū q̄rit i p̄posita
 auctas. an aliq̄s vñ qdā sit assūpt⁹ a x̄bo vñ vnit⁹
 x̄bo sine distinctōe intelligētie nō est hic reddē
 da r̄isio. qñ multiplex p̄missa ē q̄stio. s3 in statuē q̄
 rētis ita determinato. si de hois psona q̄ris r̄isio
 nō. si de hois natura. dico est.

om̄s q̄ illa q̄ est
 p̄identitate. vñ
 bec ē magi p̄pa
 fili⁹ di generat.
 q̄ ista. diuitas
 est generatio. s3
 cut ostēdit sūt i
 p̄mo li. Et q̄m
 fili⁹ dei ē suppositū
 tū hūmāe natu
 re. nō sic diuina
 natura. h̄nc est
 q̄ ista est magis
 p̄pa filius di est
 hō. q̄ ista diui
 na natura ē hō.
 iō magi non sim
 plicat eā negat.
 s3 dicit nō ē ita
 p̄pa. nec est ita
 passim i vñ ad
 ducenda p̄ eo qz
 ad nimā exp̄si
 onē a p̄pinqz rē

om̄s q̄ illa q̄ est
 p̄identitate. vñ
 bec ē magi p̄pa
 fili⁹ di generat.
 q̄ ista. diuitas
 est generatio. s3
 cut ostēdit sūt i
 p̄mo li. Et q̄m
 fili⁹ dei ē suppositū
 tū hūmāe natu
 re. nō sic diuina
 natura. h̄nc est
 q̄ ista est magis
 p̄pa filius di est
 hō. q̄ ista diui
 na natura ē hō.
 iō magi non sim
 plicat eā negat.
 s3 dicit nō ē ita
 p̄pa. nec est ita
 passim i vñ ad
 ducenda p̄ eo qz
 ad nimā exp̄si
 onē a p̄pinqz rē

om̄s q̄ illa q̄ est
 p̄identitate. vñ
 bec ē magi p̄pa
 fili⁹ di generat.
 q̄ ista. diuitas
 est generatio. s3
 cut ostēdit sūt i
 p̄mo li. Et q̄m
 fili⁹ dei ē suppositū
 tū hūmāe natu
 re. nō sic diuina
 natura. h̄nc est
 q̄ ista est magis
 p̄pa filius di est
 hō. q̄ ista diui
 na natura ē hō.
 iō magi non sim
 plicat eā negat.
 s3 dicit nō ē ita
 p̄pa. nec est ita
 passim i vñ ad
 ducenda p̄ eo qz
 ad nimā exp̄si
 onē a p̄pinqz rē

om̄s q̄ illa q̄ est
 p̄identitate. vñ
 bec ē magi p̄pa
 fili⁹ di generat.
 q̄ ista. diuitas
 est generatio. s3
 cut ostēdit sūt i
 p̄mo li. Et q̄m
 fili⁹ dei ē suppositū
 tū hūmāe natu
 re. nō sic diuina
 natura. h̄nc est
 q̄ ista est magis
 p̄pa filius di est
 hō. q̄ ista diui
 na natura ē hō.
 iō magi non sim
 plicat eā negat.
 s3 dicit nō ē ita
 p̄pa. nec est ita
 passim i vñ ad
 ducenda p̄ eo qz
 ad nimā exp̄si
 onē a p̄pinqz rē

om̄s q̄ illa q̄ est
 p̄identitate. vñ
 bec ē magi p̄pa
 fili⁹ di generat.
 q̄ ista. diuitas
 est generatio. s3
 cut ostēdit sūt i
 p̄mo li. Et q̄m
 fili⁹ dei ē suppositū
 tū hūmāe natu
 re. nō sic diuina
 natura. h̄nc est
 q̄ ista est magis
 p̄pa filius di est
 hō. q̄ ista diui
 na natura ē hō.
 iō magi non sim
 plicat eā negat.
 s3 dicit nō ē ita
 p̄pa. nec est ita
 passim i vñ ad
 ducenda p̄ eo qz
 ad nimā exp̄si
 onē a p̄pinqz rē

om̄s q̄ illa q̄ est
 p̄identitate. vñ
 bec ē magi p̄pa
 fili⁹ di generat.
 q̄ ista. diuitas
 est generatio. s3
 cut ostēdit sūt i
 p̄mo li. Et q̄m
 fili⁹ dei ē suppositū
 tū hūmāe natu
 re. nō sic diuina
 natura. h̄nc est
 q̄ ista est magis
 p̄pa filius di est
 hō. q̄ ista diui
 na natura ē hō.
 iō magi non sim
 plicat eā negat.
 s3 dicit nō ē ita
 p̄pa. nec est ita
 passim i vñ ad
 ducenda p̄ eo qz
 ad nimā exp̄si
 onē a p̄pinqz rē

Hid intelligētia autē huiusmodi incidit hic q̄stio cir-
ca assumptōez diuine nature a diuina. Et v̄s̄at h̄
q̄stio circa duo p̄ncipalīf. Primo q̄rit de ip̄a as-
sumptōez p̄te assumētis. Secūdo vero q̄rit ex p̄te assum-
pti. Circa p̄mū q̄runt q̄nq̄. Primo q̄rit v̄trū assumere
sit act̄ cōueniēs diuine nature. Secūdo q̄rit v̄trū sit actus
p̄ueniēs diuine p̄sone. Tertio q̄rit v̄trū p̄ueniat p̄sone
p̄se an rōne nature. Quarto q̄rit v̄trū p̄ueniat nature
abstracta oi p̄sone. Quinto q̄rit v̄trū hec sit p̄cedēda.
diuina natura est caro facta.

Questio

I a

Vtrū assumere sit act̄ cōueniēs diuine nature. Et q̄ sic
videt̄ auctare Aug. in li. de fide ad petrū. Natura q̄ sp̄
genita manet apud p̄rem. m̄m̄ sine peccato suscepit.
h̄ suscipit et assumere idē est. q̄ natura diuina n̄am su-
scipit. Itē c̄p̄t̄ias in li. de trinit. j. ca. vj. Forma dei ac-
cepit formā serui. S̄z forma dei nō ē aliud q̄ natura dei
q̄ h̄ forma formā accepit. natura naturā assumpsit. Itē
rōne videt̄. hec ē vera et p̄p̄ta. Natura diuina vnita est
h̄uane. Aut q̄ illa vnione se h̄z natura diuina vt agens
aut vt patiens. Cōstat q̄ nō vt patiens. q̄ se h̄z vt agens.
S̄z in ip̄a vnione agere nihil aliud est q̄ ip̄am naturā
assumere. q̄ videt̄ q̄ assumere p̄ueniat diuine nature. Itē
natura diuina et h̄uana vniunt̄ in vnitate p̄sone. S̄z ex
illa vnione ē et p̄p̄e dicit̄ humana natura cē assumpta
q̄ pari rōne diuina natura. Vel d̄z dicit̄ illa vnione as-
sumens vel assumpta. S̄z nō assumit. q̄ illi est assumere
S̄z h̄ est auctas p̄ciliū. Tolertant. quā m̄ḡ ponit in s̄ra
Lū tota trinitas op̄ata sit formatōz suscepti boīs. sol̄
m̄ fil̄i suscepti boiē in vnitate p̄sone. nō in vnitate
nature. q̄ h̄ sol̄ filio p̄uenit. nō videt̄ q̄ p̄ueniat diuī-
ne nature. Itē Anf. p̄r et fil̄i et sp̄s̄ sanctus nullo mō dif-
ferūt in natura. q̄ qd̄ cōuenit diuine nature cōuenit pa-
tri et filio et sp̄s̄ sancto. S̄z assumptio humane nature nul-
lo mō cōuenit patri vel sp̄s̄ sancto. q̄ nullo mō videt̄ diuī-
ne nature cōpetere. Itē diuina natura ē quoddā simpli-
cissimū. sed simplicissimū cū vnitur totaliter vn̄i. q̄ si
diuina natura vnitur humane et cā ass. mit. videt̄. q̄ h̄
cōueniat cuiuslibet p̄sone. Itē si aliqd̄ vn̄i in quo plu-
ra vn̄iunt̄ vn̄i alicui. necesse ē q̄ cōsequēs et illa vn̄i-
ri. sicut patet. Nā si punctus cui vn̄iunt̄ multe linee
alicui cōiungitur. necesse est et illas lineas vn̄i. Si eti-
am ania cui vn̄iunt̄ portēte. vn̄i alicui. necesse est et ei
dē potētias vn̄i. q̄ si diuine p̄sone magis vn̄iunt̄ in
natura q̄ linea in puncto. vel potētie in ania. si assume-
re cōuenit diuine nature. necesse est h̄z cōueniat cuiuslibet
p̄sone. q̄ nec nature. Itē hec simpliciter est falsa et nullo
mō cōceditur. diuina essentia generat vel natura. quo-
niā ille actus ē actus. p̄p̄ius cōueniēs vn̄i soli p̄sone
ergo si assumere est actus cōueniens vn̄i soli p̄sone.
v̄t p̄p̄e p̄sone filij. videtur q̄ hec sit negāda tanq̄ fal-
sa. diuina natura assume humanā. Itē regula est et habi-
ta fuit in p̄mo libro. q̄ cōstituta nō sup̄ponit p̄sonā nec eō-
uerso. ergo diuina essentia vel natura nō p̄t p̄ p̄sona
locutionē reddere v̄eram. nec p̄ alio hoc constat. q̄ sol̄
filio cōuenit assumere. q̄ videt̄ simpliciter cē negāda p̄
dicta locutio. Itē ad p̄dictoz̄ intelligētia est notādū
q̄ tā p̄ verbū vn̄iendi q̄ p̄ verbū assumēdi importat̄
vn̄io diuine nature ad humanā. Differūt tanē q̄stū ad
mōdū significandi. q̄ verbū vn̄iendi d̄r ab vn̄ione que
magis importat̄ relationem q̄ actionem. T̄r̄bū autē as-
sumendi dicit̄ ab assumptōne que princip. It̄ importat̄
actionē. vnde q̄stus cōcedatur q̄ diuina natura vn̄iat̄
sibi humanā et eīdē etiā vn̄iat̄. nullo tamē vn̄o concedit̄

q̄ diuina natura assumat. Alia etiā est differētia. quia
vn̄ire q̄stum est de se nō dicit̄ terminū relatōis vel actio-
nis determinate. P̄t̄r̄ etiā aliquis aliquid vn̄ire sibi et
aliq̄. Assumere aut̄ importat̄ terminū intrinsecū tā acti-
onē. q̄ relatōis. Assumere etiā hic est ad se sumere. Cū
ergo vocabulū assumēdi importat̄ simul relatōnē et acti-
onem. tunc ille terminū interius intellectus p̄t̄ referri
ad v̄trūq̄. v̄l ad alterū t̄m̄ v̄t̄z ad relatōnē. S̄z ad v̄trā
q̄ referat̄. cum actio illa terminet̄ ad vn̄itātē aliquam
tunc assumere dicit̄ de aliquo. signat̄ nō solū vn̄ionem
sed etiā illam vn̄ionē terminari ad vn̄itātē assumētis
Et q̄m̄ illa vn̄io nō terminat̄ ad vn̄itātē nature sed p̄-
t̄ius ad vn̄itātē p̄sone. tō p̄m̄ istum intellectū assumere
nō p̄uenit diuine nature. Diuina etiā natura nō assu-
mit humanā in vn̄itātē nature. et tō isto modo nō con-
ceditur q̄ ea assumpt̄ sit diuina natura. h̄ est ad se siue
ad p̄p̄tā vn̄itātē. sumpt̄ sit. Si aut̄ terminū ille habeat
respectum ad relatōnē vn̄ionis. tūc cōcedit̄ q̄ diuina
natura humanā assumpsit. h̄ est sibi vn̄ierit. Vniunt̄
etiā sibi humanā naturā q̄stus nō in seip̄a. sed in vna p̄-
sone. Et isto mō p̄cedunt rōnes et auctares que ad hoc
inducunt. et ideo sunt p̄cedende. Ad illud v̄o qd̄ obr̄
q̄ solus fil̄i suscepti humanā naturā. d̄m̄ q̄ solum nō
excludit̄ tibi naturā q̄ est in p̄sone et p̄dicat̄ de p̄sone. sed
excludit̄ alias duas p̄sonas. sc̄z p̄rem et sp̄s̄ sanctū. P̄-
terea auctoritas illa nō dicit̄ simpl̄ q̄ sol̄ filius suscep-
erit. sed q̄ sol̄ fil̄i suscepti in vn̄itātē p̄p̄tam. et tunc nō
est instantia de natura. quia vt dicit̄ est natura diuina
nō suscepti humanā in vn̄itātē nature sed in vn̄itātē p̄-
sone. Ad illud qd̄ opponit̄ q̄ pater et filius et sp̄s̄ sanctus
nullō mō differunt in natura. dicit̄ qd̄ illa est du-
plex. Vno etiā mō p̄t̄ intelligi sic. pater et filius et sp̄s̄
sanctus nullo mō in natura differunt. t. pater et filius
et sp̄s̄ sanctus habētēs vnā naturā. nullo mō differunt. et
h̄ est falsum. q̄ pater et filius p̄sonaliter differunt et ha-
bent̄ p̄p̄teritas distinctas. Alio mō p̄t̄ intelligi vt ite-
sensūs. pater et filius nō differunt in natura. t. nō diffē-
runt diuersitate nature. Nihilominus t̄m̄ differunt ad se
inuitē. et ab ip̄a cōstituta vel natura differūt rōne vel ac-
tributōe. Aliquid etiā attribuit̄ p̄sone qd̄ nō nature et
econuerso. Et sic nō sequit̄. diuina natura est in tri-
bus p̄sonis. q̄ p̄sona patris est in tribus p̄sonis vna. sic
nō sequit̄ diuina natura vn̄i sibi vel assume humanā
q̄ p̄sona patris assume. imo est tibi sop̄bita accidentē
vel loq̄s̄ p̄p̄t̄icus accidētis. Ad illud qd̄ obiicit̄
de diuina natura q̄ est qd̄ simplicissimū. d̄m̄ q̄ q̄stus
sit simplicissimū in forma. h̄z distinctōnē t̄m̄ in hypo-
stasibus siue in p̄sonis. Cū q̄ intelligim̄ aliqd̄ vn̄i ali-
cui. h̄ possum̄ intelligere aut̄ q̄stum ad vn̄ionē p̄m̄ for-
mam. aut̄ q̄trum ad vn̄ionē p̄m̄ sup̄positū. Dico q̄ si di-
uina natura vn̄iet̄ alicui fm̄ formas q̄ necessario tota
vn̄iet̄. h̄ est in qualibet p̄sone. cū simplicissimū sit. S̄z
q̄ vn̄io illa vel assumptio nō est q̄trum ad vn̄ionē in for-
ma. sed q̄trum ad vn̄ionē in p̄sone et sup̄posito. tō nō se-
quit̄ q̄ q̄stus sit simplicissima q̄ tota sit vn̄ia. fm̄ q̄ to-
tum distribuit̄ p̄ p̄sonis. vn̄i nō valet p̄cessus ille. q̄ p̄-
ceditur a simplicitate nature ad p̄sonaz̄ pluralitatem.
Ad illud qd̄ obr̄ q̄ natura est illud in q̄ p̄sone vn̄iunt̄
q̄ ip̄a vn̄ia. tres p̄sone vn̄iunt̄. et ip̄a assumere assume
d̄m̄ q̄ nō sequit̄. Quā etiā dicit̄ q̄ ad vn̄ionē eius in q̄ il-
la vn̄iunt̄ sequit̄ vn̄io illoz̄. h̄ v̄t̄ est q̄ vn̄iunt̄ fm̄ il-
lud et in eo in q̄ alia vn̄iunt̄ in eo. sicut est in puncto. in
q̄ linee vn̄iunt̄ tanq̄ in termino. et t̄p̄e punct̄ vt terminū
p̄t̄ aliq̄ vn̄i. S̄z licet et in ania. et in suis potētis. nō

sic autem est in pposito. q. ille psona vnitur in natura q. tum ad vnitate naturalē siue essentialē. sed diuina natura nō vnit humane in vnā essentialē. sed vnit in vnitate hypostasis. in qua qdē hypostasis vnitate ab alia psona magis distinguitur q. conueniat. Et huiusmodi plū haberi pot in eternis rōnibus fm q. s. d. s. p. d. c. q. qdē omnis vnū sūt in eētia dei 2 substantia. nō tamē seqtur. q. si d. s. facit aliqd fm rōnem vnam. q. fm illā 2 eādēdem faciat omnia alia. Tū idē sūt idea hominis 2 idea asini in diuina substantia. cū tamē diuina substantia facit asinum. nō facit illū fm ideā hominis. sed fm ideam asini. Aliud etiā exemplum ponit anselmus in fonte. riuo 2 lacu. qui sunt vnus nature. 2 vnus sūt ab alio. Tū nilus dr fons. et dicitur riuus et dicit lacus. 2 vnus ē nilus. et vna est aqua. et vni nature. q. s. non sic vnus fons et vnus riuus 2 vnus lacus. Et cōtingit nilū eriam in f. s. l. ut riuus ē. nō vt fons. neq. vt lacus. 2 h est. q. q. s. eadē aqua pmo sit i fōre. postea in riuo. postea i lacu. diuersū tamē habet modū eēndi. In idē ar est mul. i. rudo respectu cōnotato. et hęc duo i diuinis psonis ponūtur. vtz pluralitas et diuinitas modō vnus eēndi ab alio 2 nō ab alio. Et sic patet q. nō sēctur diuina natura assūpit. q. quilibz psona assūpit ppter relationem intrinsecā. Ad illud qd opponit q. bec nō lo mō cōceditur. eētia generat. q. illd est p. p. vnus psona. Ddm q. nō est simile. q. generare importat distinctiōnē que nullatenus cōuenit nature. assumere vō dr actōnem 2 relationem q. cōuenit diuine nature fm vnū intellectū vt prius vsum est. Ad illud qd opponit q. natura nō supponit psona. Ddm q. verū est. 2 q. dr natura diuina assūpit humanā. iste terminus natura nō reddit locutiōnē verā p psona. s. magis stat i natura p seipsa. ipsi enī nature cōuenit assumptionē facere. 2 cōuenit vniri humane nature. 2 hęc duo importat hūmā assumēdi fm vnam acceptōnem.

Questio II b

Utz assumere cōueniat diuine nature Et q. sic vt aug. de fide ad petrū. Deus vnigenitus dū cōcipitur vnitate carnis accepit de hūgine. sed d. s. vnigenitus nō est nisi psona. q. r. Tū rōne vt. q. assūptio nihil plus dicit nisi actōnem respectu creature. 2 vnusq. natū est cōuenire diuine psonē. q. r. Tū assūptio est ad aliquā vnionē. sed vnio illa nō terminat ad naturā. s. ad psonā. q. diuinitas et humanitas eiusdē nature cōnō pnt. ergo vt q. ipsa assūptio dr 2 p. cōueniat ipsi psonē. Tū assūptio ē ad redemptiōnē 2 scifi carōnem p humano genere. Sed eandē psonā cōpetit esse que debet satisficere 2 debitu soluere. 2 que p. g. videt q. assūptio vere cōperat ipsi psonē. Tū aut cōpetit missio 2 incarnatio. eadē cōpetit assūptio. s. missio vel incarnatio cōpetit psonē. q. 2 assūptio. S. cōtra. Ubicunq. est assūptio ibi est vnio ad alter. 2 cōmunicatio. sed psona dicit qd distinctum 2 incoicabile. ergo intellectus psonē repugnat vnioni 2 assumptiōni. ergo nō pot ei vere attribui. Tū psona est in diuina substantia rōnalis nature. sed indiuiduū dicitur nō solū qd est indiuiduū in se. sed qd est diuīsum ab alijs. q. si assūptio dicit vnionem 2 cōiunctiōnē. videt q. nullo mō psonē cōueniat. Tū omnis vnio natural ordinat ad illud qd est ita vnū in se q. nō est alteri vnibile. alioquin non esset status. illud autem vnum est in diuīnum rōnalis nature. qd qdē est psona. 2 habet summam completionem in genere creature. si ergo ad dignitatem psonē spectat q. nulli ali. vnatur. et

psona diuina habz qd d. dignitatis est. vt. q. nihil pot sit sibi copulari. 2 ita nullā naturā assumere. Tū nihil tpale p. fieri eternum. sed vnitas creature debita ē tpalis. vnitas diuine psonē est eterna. q. diuina psona nō p. creaturā aliquā ad vnitate psonē luc accipere. s. hoc est assumere. ergo assūptio diuine psonē nō p. cōuenire. Ddm q. sicut d. est. assūptio dicit actiōnem 2 relationem. 2 terminū vt. i. s. q. rōne bonū omniū p. diuine psonē cōuenire. Nā diuine psonē cōpetit ē pncipiū actiū. 2 rōnalis nature suppositū. vtz. q. spectat ad eius dignitatem 2 nobilitatem. 2 ideo diuina psona pot humanā naturā fabricare tanq. pncipiū effectiū. 2 stabilire tanq. p. suppositū. ita q. eiusdē nature erit causale pncipiū 2 suppositū persona. le. 2 ita p. hoc se habet i rōne pncipiū. 2 i rōne mediū. 2 ut rōne termini. Rōne pncipiū cōpetit ei actio. Rōne mediū relatio. Rōne terciū cōpetit vnitasq. terminatō. Diuina enī psona fecit vt ples nature vnirent in se. 2 dō concedendum est q. ipsa assūptio cōpetit diuine psonē. Tū cōcedēde sūt rōes ad hoc inducte. Ad illd er go qd pmo opponitur i cōtrariū. q. vbi est assūptio ibi est cōcarō 2 vno. d. s. q. cōicabile p. dicit tripliciter. aut p vnus cōstitutiōnē. aut p p. cōcarōnem. aut p p. rōnē 2 ydōmarū cōcarōnē. q. cū dr. vbi est assūptio. ibi ē cōmunicatō. ddm q. vtz ē rōcō mō. sed nō pmo vel secundo. Lū hō dr q. psona dicit qd incoicabile 2 distinctū. ddm q. h. dr p. opponē ad p. mō vel scdm. q. nec venit ad rōnē cōstitutiōnē. neq. vtz rōnē p. cōcarōnē. Et sic p. q. illa psona cū assūptio ē h. z. opponē. Ad illd qd opponit q. psona ē indiuidua substantia ydē. r. d. d. d. q. illd dr p. uarōnē 2 p. cōcarōis cois. nō p. p. uarōnē vnio nis. nisi i fōre dicit vnio respectu dignitatis. sicut vnio rōnis melius apparebit. nullū aut. hōz est in pposito re perire. Ad illd qd obz. q. omnis vnio ordinat ad vnū 14 qd caret vnibilitate. ddm q. vtz est loquendo de vni one in eodē genere. vtz de vnione q. est p. p. onem. sic autē nō est in pposito. 2 id i nullo cogit rōes ille. Ad illd qd opponit q. tpale nō p. fieri eternale. ddm q. ve rū est p. idēitate eēntie. nihil tū impedit hoc ēē vnitate vniois gratuite. Sicut enī tpale pot a pncipio eterno causari tpaliter. sic etiā imitri p. supposito eterno. vt si cur d. s. est pncipiū cuiuslibet creature. sic dicitur filius sup positū rōnalis creature. Et p. tanto dr illa vnitas ad vnitate psonē terminiari. nō q. psonē filij dī adueniat no ua vnitas. sed q. ex assumptionē humane sit vt diuinus naturarū sit vna hypostasis atq. persona.

Questio III c

Utrū assumere psonē cōueniat rōne nature. an cōueni so. Et q. cōueniat rōne nate vt rōe. Et psonē cōpetit op. rē creatōis cui p. p. op. creatōis. s. opus creatōis cōpetit psonē rōne nature. q. r. op. rē creatōis. s. assūptio est op. rē creatōis. q. r. Tū assūptio est op. rē vnio sa. sed omnis operatō hūiosa cōpetit supposito rōne nature siue natural potētie. q. r. Tū qd sic p. p. vnus psonē q. p. p. alteri psonē. h. p. p. rōne nature. nō rōne psonē. q. cū assūptio sic cōperat psonē filij q. possit cōpetere aliq. psonē. sic sup. d. em. fuit. vt. q. si cōueniat filio. cōueniat rōne nate. Tū assūptio i extremis pot diuersitate s. i assūptioe carnis a deo ē diuersitas naturarū non psonarū. q. vt q. assūptio pmo cōueniat nature. 2 p. nate psonē. S. s. Assūptio dr relatiō. s. relatiō nō p. p. sonē rōne nate s. magis rōe sui. q. 2 assumere. Tū assūptio dr ordinarō ad vnitate aliquā. s. cōstat q. nō ad vnitate nate. s. psonē. q. r. Tū est cōuenit psonē rōne nate. 2 rōe

tale dicitur de tribus. qd est assumere convenire tribus personis. sed
 h est fallu. qd p m. It est assumere convenire personone
 nature. qd convenit nature p se. qd qd convenit p se convenit
 vtr. qd p qdlibz suo supposito. scilicet qd id est qd p us qd culti
 16 ber plone convenire assumptio. R. ddm qd ad hanc
 qone factis p3 rntio p ea qd dea snt. Cu eni tria snt de in/
 tellectu illi vocabuli qd est assumere. vtz actio r termi
 natio r relatio. pmu ppetit plone rone nate. vltimu ppe
 tit nate rone plone. mediu vo coter duent vtriqz. Ipsa
 nate assumptiois actio plone convenit rone nate. qd pso/
 na agit vtrute nature. Un illa virtus r opatio copetunt
 cutlibet plone. terminus vo assumptiois respicit ipam
 plona ppe r p se. Un ad vntate psonale r vnt. solus
 plone r terminat ipa assumptiois actio r vntionis rela/
 tio. s3 mediu vtz relatio coter convenit vtriqz. r diuina
 natura r diuina plona vntur humane. r humana na/
 tura vnta e diuine nature r diuine plone. qd ad vtraz
 haber ordiem r distinctone formale. r gntit ad couerone
 qd implicatur i illa relatio. Et fm h p3 rntio ad vtraz
 pte. Roes eni vtz coccludit fm diuerfas vias. nec hnt
 i se aliqua repugnata. Et h melo p3 ptractari singlas

Quaestio III

Utrum assumere possit convenire diuine nature abstracta
 omni plona. Et q sic vtr. abstractis omnibus personis e in/
 telligere omnipotentem. s3 omnipotent nullu vbu est impossi
 bile. qd vtr qd omni psonalitate abstracta. possib. sit deus
 carne assumere. It omni psonalitate abstracta adhuc e
 intelligere deum sime bonu. s3 qd sime bonu e diligit cre/
 arura. r pper nima charitate sua assumptio naturam
 humanam. qd omni psonalitate abstracta. adhuc est inteli/
 gere deum carne humanam posse assumere. It omni psona
 litate abstracta adhuc e intelligere deum potente creare. et
 potente gen humanu reparare. s3 repar assumedo carne
 qd vtr redire id est qd pus. It omni psonalitate abstracta
 adhuc intelligit ds vtr sapiens. qd scies r potes tyranu su
 perare r vincere. s3 assumptiois mysteriu est ad tyranu
 vincere r superare. qd intelligit vtr potes carne assumere.
 s3 s3 assumere est sibi vntre. qd aut i sup. o. sio. aut i for
 ma. s3 diuina plona n pte sibi humanam vntre i forma. qd si
 vntre aliq mo. necesse est vntre i supposito r plona. qd ab/
 stractis suppositis r personis impossibile e amplius assu/
 pnone intelligere. It assumptio dicitur aliqua actio. s3 n/
 la actio e intelligit alicui nisi vtr entis i actu. nihil ei
 est in actu ens nisi. put est in supposito. ergo sup. o. sio
 abstracto no est intelligere assumptioe aliqua. It im/
 possibile est intelligere vtr nate humana assumat. nisi as/
 sumat ab aeterno vtr in singulari. qd sic vult Dam. Na
 tura pter singlaria solu est i nuda consideratoe. qd pari ro
 ne impossibile e intelligere qd assumptio fiat in natura ab/
 stracta ab omni plona. It impossibile e assumptioe
 alio ppetere alicui nisi p3 ppter suu ee. nemo eni assu
 mit sibi aliqd nisi post qd ppter. s3 pfecta ppletio na/
 ture ronalis no est nisi i plona. qd omni psonalitate circū
 septa impossibile est qd nate humana assumat a diuina
 17 R. ddm qd duplr contingit in diuinit circūscit e i ego
 naturalitate p intellm. Aut simplr. aut put fides determi
 nar. Simplr circūscribit intellm psonalitate qd co/
 siderat diuina nate vtr i se. no i aliq supposito determinat
 te. s3 in sru cōcabile e a mltis. no in qd tu est i b vtr i illo
 Et b modo diuina natura considerat p modū cuiusdā o/
 dinabilis ad alia. vtr mo no intelligit fm rōem agendi
 nec patiēdi. qd actio no attribuitur forme nisi i sup. o. sio
 to. r sic assumptio no pte et convenire. tu qd natura talis no
 intelligit vtr agēs. qd actio e forme in sup. o. sio. rū etiam

q: nate talis sic considerata no hnt in qd possit vntre cu hu
 mana nate. no eni pte vntre i forma. r ista duo cadūt i in/
 tellectu huius vocabuli qd est assumere. r ideo rōe vtr
 usqz impedimētū e vtr nequa qz nate considerate i abstra
 ctone ab omni psonalitate possit assumptio intelligi conue/
 nire. Alio mo pte circūscribi a diuinit psonalitate n sim
 pliciter. s3 p cū modū p que fides dēterminat. s. p r s /
 li r spūsaner. ita tū qd ibi intelligat supposito ronal na/
 ture. sic intelligit iudei r pagani. r hoc mo pte intelligi
 assumptio convenire deo. licet no ita cogruer sicut intelli/
 gitur supposita psonali distinctone. Intellecto eni qd
 sola illa plona qd est immasabilis eē i diuinit. possit vtr/
 qz humanitate assumere. r intelligi possit qd ds fieri bō
 sed tū no ita cogruer sicut nūc. qd tūc n eē tot rō meditari
 onis. nec satisfactiois. nec missiois. sicut nūc e cū filio a
 pte mittit. r pte p hōie satisfactio. r mediatore inter deū
 prem et gen humanu. Un nullus intellexit vntre incar
 natione. nisi pntellexerit psonaru distinctone. Locedē
 dū est qd qd circūscpta psonalitate a fide dēterminat. et si
 possit intelligi assumptio. n tū ita cogruer. Dm vo pso/
 nalitate circūscpta no cōtingit a diuina nate assumptio hu/
 manā. Un cocedēde sū: rōes ad istā pte qd pcedūt sēdm
 istā viā. Ad illd vo qd opponit in cōtrariū. qd diuina
 natura abstractis personis intelligit vtr sime potens. vtr
 sime sapiens. et vtr sime bona. r vtr creaturaz causa esse/
 ctiva. Ad oēs illas rōes rōderi pte intermedio. si inteli/
 ligatur qd fiat abstractio ab omni supposito. Necessario
 eni qd cogitat deū. cogitat vtr aliqz habentē deitate siue
 naturā intellectualē. alioqz no cogitat eū vtr pfecte i se
 entē. r nec vtr pfecte potente. nec vtr sime sapiens. Aliter
 eni est ibi intellectus. qd ad assumptioe non tū requirit
 eā efficit. s3 etiā illd in qd fiat vntre. Et ideo esto qd omni
 psonalitate circūscpta considerat diuina natura in rōe
 pfecte potentalitatis r sapientialitatis. no tamē cogita
 ri possit i rōe assumptiois. qd no possit ibi eē intellectus
 vntilitatis.

Quaestio V

Utrum hec sit cocedēda. diuina natura est caro facta. Et
 q sic vtr Job. Dam. et hnt in lra. Anmus oēm r pfectam
 naturā dētratis in vna hypostasi incarnata esse. Et
 incarnari no est aliud nisi carne fieri. qd sic bec est vna. di/
 uina natura e incarnata. r bec. s. diuina natura e caro
 scā. It nihil aliqd est dicere vbu e caro scā qz humana
 natura e assūpta a vbo. sed humana natura a assumpta
 no solū a vbo sed etiā a diuina natura. sicut ostēsum fuit
 sup. qd vtr qd diuina nate sit caro scā. It nihil aliqd e vtr
 bu carne fieri qd vtr filiu eē sēmi hoim. s3 vtr filius est di
 uina natura vel cēntia. vel pter vntionē est cocarō idē
 omarū. qd vtr qd sicut ista cocedit. vbu caro scā e. ita ista
 cocedit d3 diuina nate e scā caro. s3 cōtra mgt in lra.
 melo hoc puto negare qd temere asserere. qd fm sentētia
 mgt. vtr p dētra locuto eē negōda. It qd filio dei est ca/
 ro facta. cocedit qd filio dei fuit passus r mortuus. sed non
 cocedit diuina nate e passa vel mortua. qd nec ista d3 con
 cedi. diuina natura e caro scā. It qd qd aliqua duo
 sic se hnt qd formalr sūt distincta. si dicat vna fieri alte/
 rā significat vna couerti i altez. vtr potest dicat aq scā
 vntre. r sic se hnt caro r diuina nate. cū qd diuina nate no sit
 in carne couersa. vtr qd bec n sit cocedēda. diuina nate est
 caro scā. Est ergo qd qd magis ista cocedit diuina
 natura e incarnata. qd ista diuina natura e caro scā. R.
 ddm qd ista d3 r pte cocedit diuina nate e incarnata. quia
 19 scpta legit. nec e simplr improba. Duplicē eni facit in/
 tellm. quoz vtr est vtr r carbolicus. licet alio vtr ambi
 guus. Un cū dicit diuina natura est incarnata. r carn vnt

ta. hoc absq; dubio ver e. cu eni vno dicat relationes
 simul cu hoc notat naturaru distinctione. et excludit co-
 fusionem. et idem illi intellectus pcedit. diuina natura e
 incarnata. Potertia al qd e sensus. diuina natura e incarna-
 ta. i. caro sca. Et idem istius si admittitur coiter a docto-
 20 ribus. Nec eni no recipit. diuina natura e caro sca. habet
 eni duplicem intellectum. et vno intellectu e falsa. et in alio
 intellectu e adeo expressiua qd pcedit errorem. et ideo
 nullo modo recipitur. Duplice hinc intellectum pcedit locutio
 ex eo qd h qd e sca pcedit inf subiectum et predicatum. et refer-
 ri ad totum. Si cadat inf subiectum et predicatum. tunc notat
 factos circa diuinam naturam respectu forme carnis. Et id
 sensus e. diuina natura e caro sca. i. uersa i carne. et hunc sim-
 pliciter e illa. Si autem respiciat totum. sic sensus e. Diuina
 natura e caro sca. i. scilicet. vt diuina natura sit caro. hec qd d
 pcedit loquendo e sca. qd caro no pcedit de diuina natura. Et i
 ar intelligat synodoctice. vt sit sensus. diuina natura e
 caro. i. ho. Et sic illud aliquid no posset concedi. pcedit h
 hanc e sca. ho e diuina natura. i. ille qd e ho. pcedit nuntia tamen
 expressio. e. acceda e ne videat natura pcedit de natura. vt na-
 turaz fieri idem tate aut confusione. qd oia relegeda sunt ab
 illa excellentissima vnice et assumpcioe. Loquendo e hinc g rō-
 nes ostēdētes locutos pcedit no e admittēda h no mul-
 tu cogat. Ad illud qd dicit qd diuina natura e incarnata. et
 dom qd no e simile. sicut ia vsu e. Ad illud qd dicit qd
 21 ppter humane nature assumpcionē ista concedit. sicut e fa-
 ctu caro. dom qd no e simile. qd sicut dicitur hinc pcedit
 cutuntur ipa humana natura. et qua hinc notare. Et id no
 signat ex h aliquid naturaru mutatio vel confusio. hinc solum
 hinc ad humana natura denotatio. vt dicitur. sicut esse ho
 no sic ar e cu dicit. diuina natura e sca caro. qd cu iste nate
 sint distingere. nec vna bear ab altera denotari. qd hinc ha-
 beat alteri vniri. magis a pcedit et hinc pcedit locuto
 22 recedat. Ad illud qd dicit qd sicut fieri carne no est aliud
 qd sicut fieri boiem. dom qd ver e. Et qm ista e sca et ppa
 sicut e sca ho. figuratiua locuto qd i ea imediate. resoluit
 no e via ducendi i errorem. imo pcedit pcedit. carbolice. bec
 ar. diuina eentia sca e ho. qd hinc no sit oino falsa. qd hinc
 stais pcedit de diuina natura pcedit tate. no in eadeo ppa
 sicut ista. sicut dicit qd e ho. imo nuntia e expressiua. et ppter
 rea locutio figuratiua in qd significat p synodoctice
 ro. sicut p toto hoie simplicitat respuit p eo qd magis recedat
 dicit a fine n. s. pcedit. et ad expressioe dicitur. et apporiat
 intellectu erroris. qd de ea multe negatur locutos a do-
 ctibus theologie. ne palogizetur et dicitur simplici-
 ces qd nesciunt vocabuloru virtutes.

Quoniam qd dicitur de scdo pncipali. viz de as-
 sumptione e pcedit. Et circa h queritur
 qd hinc. Pmo. viz psona det assumpcioe humanaz
 natura. Secundo. viz assumpcioe humanaz psona. Ter-
 tio. viz sit pcedit pcedit intentione psonalitat. circa aiaz
 separata. Quarto. viz pcedit sit qd hinc assumpcioe hoies
 Quito et vltimo. viz pcedit sit qd assumpcioe humani-
 tate. **Q**uestio I f

Uiz pcedit sit qd humana natura sit assumpcioe a do. Et
 qd sic vt pcedit. Demeripm exinamite forma fut acci-
 ptes. hinc vntas no arcedit nisi qd ad pna forma. qd si as-
 sumptioe iouma hoies. assumpcioe hoies natura. **I**te Aug.
 de side ad pcedit. De humana nazaz i vntate pcedit acce-
 pit. **I**te null e ver ho nisi ve bear humana natura i se. h
 no hinc i se pcedit nazaz. qd hinc assumpcioe. qd assumpcioe hua-
 na nazaz. **I**te qd hinc e a te. hinc nazaz. coicat cu co i nazaz
 hinc i se. hinc nazaz filio. qd coicat cu ca i nazaz. **A**ur qd

illa natura habuit ab eterno. vel ex tpe. Costat qd no ab
 eterno. hinc tpe. Si ex tpe. aut ex pna hinc. aut ex al-
 cna. Costat qd ex hinc. pna. hinc qd accipit qd hinc. pna
 dicit assumere. restat qd hinc humana natura sit a do assumpcioe. Et
 p. Ome qd assumit est an qd sit assumpcioe. hinc humana natura
 xpi no fuit an vnione ipi. cu hinc. qd no vt qd fuerit assu-
 pta a hinc. **I**te ome qd assumit ab alio sit aliquid mo vno cu
 eo a qd assumit. qd assumpcioe ordiat ad vnione. qd hinc huana
 natura assumit a do. sit vno cu do. hinc qd sit eade. vno pcedit
 dicari de altero. hinc huana natura e do. et reuerso. hinc est
 falsuz. qd illud ex qd scd. hinc huana natura sit a do assu-
 pta. **I**te ome qd assumit ab alio ad vnione accipit pcedit
 te aliquid e a qd assumit a cui vnt. hinc huana na no acci-
 rit aliquid pcedit ipi. hinc. nulla em pcedit hinc de
 huana natura. hinc no vt qd ipa a hinc dicitur assumpcioe. **I**te
 boer in li. de duabz naturz. et vna psona xpi. ponit qd
 tuoz diffinitoes nature. qd nulla vt coepere assumpcioe
 diuie. hinc recte et sufficiter diffinit natura. no vt e pcedit
 dendi qd huana nazaz sit assumpcioe a do. qd pcedit dicitur
 p singlas notificaoes. Quaz pma e. Natura e car. hinc
 23 ru qd sunt. quod mo intellectu capi pnt. Hoc mo non
 pot accipi cu dicitur huana natura e assumpcioe. qd vna pcedit
 re vel pcedit hoies assumpcioe. vt assumpcioe huana natura
 Secda diffinitio nature e. Natura e vel qd agere vt qd
 pari pot. Et ad hinc ista notificatio hinc coepit sibi. qd hinc
 illu modu sibi sufficeret assumpcioe sola aiaz ad hinc dicitur
 ref assumpcioe huana natura. Tertia notificatio e. Na-
 tura e pncipiu mor. et dicitur pcedit et no hinc accipit. Ad hinc
 nec ista coepit. qd sufficeret si solu corp assumpcioe.
 Quarta notificatio e. Natura e vna quaz hinc in soy
 mans specifica dicitur. hinc nec ena ista mo vt assumpcioe
 pcedit. qd sic dicitur Dam. iij. li. ca. vij. Verbu incarnatu n
 ea qd nuda pcedit pcedit siderat assumpcioe natura. no em in
 ca natio hinc. hinc fieri deceptio incarnatois. nec qd
 specte qd siderat. hinc qd e in atomo. hinc nullo mo vt esse
 pcedit qd de huana natura assumpcioe. **I**te. d. qd hinc et
 24 pcedit loquendo pcedit pot et dicitur huana natura a do assumpcioe
 ee. pcedit qd dicit pcedit. Natura accipit pcedit pcedit materia et
 pcedit forma. et de his dicitur fm analogia qd dicitur. **A**ur qd dicitur
 sumptioe carne et aiaz huana. et caro e pncipiu hoies ma-
 teriale. aiaz hoie formale. hinc e qd no de solu huana natu-
 ra. hinc etia tota huana natura dicitur assumpcioe. Et id pcedit
 de hinc rones ad hinc inducere. Ad illud qd opponit qd
 25 bil assumit nisi ens. d. qd hinc dupl pot intelligi. Uno
 mo sic. Nihil assumit nisi ens i ipa assumpcioe. hinc qd dicitur
 ver e. nec hinc instatu in pposito. qd huana natura sit hinc
 ee et ee assumpcioe. Alio mo pcedit intelligi vt nihil assumat
 nisi pus sit qd assumat. et si hinc intelligat de ee in poteria
 hinc hinc. qd assumpcioe nazaz pus e in materie poteria vt el-
 ficat qd vntat ipi assumit. Si ar intelligat qd ad ee
 in actu. sic no hinc hinc in ea poteria magis qd hinc fa-
 bucare t sibi vnire. Un si qd possit vestimtu in docto
 suo facere. sicut ee vestimtu coposio et vestimtu assump-
 ptio. Per hinc modu intelligedu e in pposito. Ad illud
 26 qd opponit qd assumpcioe vno facte et. d. qd hinc e no in
 oimode facit vno. hinc fm qd coepit coposio assumit ad
 assumpcioe. Si ar in aliquid assumpcioe repit vno. ponit hinc
 repit i assumpcioe huane nature a hinc. qd in em e hinc vn-
 tas pcedit ad hinc. hinc etia e hinc vnitas qd e ipi nature ad hinc
 postalam sua. hinc ar vnitas aliquid mo admittit differetia i
 oi creata natura. vno de nulla hypostasi cu sit nazaz cre-
 ata pcedit qd sit sua eentia vel natura in abstractioe. sed
 solu pcedit modu pcedit. vno in dicitur pcedit sit huana. sed
 qd pcedit sit ho. hinc hinc modu intelligedu est i pposito. qd

quis nō sit humana natura. est tñ hō. Et ppterca nō cogit illa rō. vñ nō p̄dicat d̄ alfo i abstractōe. q̄ nō hñt idē. itatē siue vñtate assūptōi p̄petetm. Ad illō qd̄ ob: q̄ oē qd̄ assumit ab aliq̄ acq̄rit aliquā p̄petatē. dd. q̄ veit̄ ēq̄ aliquā p̄petatē acq̄rit. s̄ h̄ p̄ec̄i i recto vel in obliq̄. vel rōe sup̄ obit̄ vel rōe forme. q̄ quis nō videat hūmā nature acq̄ri p̄petas ex rōe forme. acq̄rit tñ rōe sup̄ obit̄. q̄ quis enī nō cōueniat ei p̄petas i recto. cōue/
 28 nū tñ i obliq̄ s̄m q̄ nāfa abstractiue sumit. Ad illud qd̄ ob: s̄m quā illarū notificatiōnū accipit illa natura dico q̄ s̄m oēm p̄ accipi. maxime tñ s̄m vltimā. q̄ cō p̄lectua e: p̄fecticā habuit hōis d̄mām. Nec valēt i le mīlitate. q̄ ipsa nō solū d̄t assūpsisse humanā naturā. s̄ totā humanā naturā. nec d̄t assūpsisse p̄fecticā d̄mām tñ q̄ p̄fectica d̄mā sumit p̄ abstractōz a singularibus.
 29 assūpsit p̄fecticā d̄mām i p̄ctulari p̄cteter exite. Et hoc mō dat̄ intelligi nōie nāfe. In h̄ ei d̄fferē cēntia a natura. q̄ cēntia nō. ar̄ rei formā in qdā abstractōe. natura cā noiat̄ curē i motu. q̄ materia vt naturalit̄ opart onū p̄ncipiū. r̄ t̄s d̄doctores catholici maḡ. isto mō vti voluerūt. assūpsit humanā naturā. q̄ cō. d̄s assūpsit humanā cēntiā. q̄ quis vtrāq̄ sit h̄. ista tñ est magis p̄p̄a. **Questio II** s̄
 Quid assūpsit humanā p̄sonā. Et q̄ s̄ci v̄ Boet̄. diffinitō p̄sonā dicit q̄ ē indiuidua substātia rōnalis nature. s̄ ipsa assūpsit indiuiduā substātia rōnalis natu re. vt d̄t Dam. assūpsit enī naturā i ar̄ homo. q̄ assūpsit p̄sonā. Itē ad dignitatē singularis p̄petat q̄ illō sin galare sit p̄sona. p̄sona enī nomē ē dignitatis. s̄ natura assūpra in x̄po ēq̄ vel magis nobilit̄ ēq̄ sit i aliquo alio hōie. n̄ q̄ i alijs nō admittit rōz p̄sonē. vt q̄ in x̄po bēat̄ possunt. q̄ rē. Itē aīa rōnalis vñta carnī facit p̄sonā. s̄ cū d̄s hūana carnē assūpsit. aīam rōnalem carnī cōiūct̄. ergo s̄ assūpsit aīam carnī cōiūctā. vt q̄ assūpsit p̄sonā. Itē p̄sona nō gignit nisi p̄sonā. sed dei n̄t̄ assūpsit qd̄ v̄go genuit. s̄ h̄ v̄go p̄sona fuit. vt q̄ d̄t ea p̄sonā assūpsit. s̄ p̄. aug. de fide ad petrū De natura hōis assūpsit. nō p̄sonā. Itē h̄im ostē dit boet̄ rali rōe. In x̄po nō est nisi vna p̄sona. s̄ si dei fili assūpsit p̄sonā. idē assūpsit seipm. r̄ hoc ē falsum. r̄ nō intelligibile. ergo r̄ illud ex q̄ sc̄q̄tur. s̄. q̄ p̄sona su tra v̄bo assūpra. Probat̄ aut̄ p̄mā. p̄ponē sic. q̄ x̄ps sit v̄n̄ i p̄sona. dē qd̄ ē. idē. q̄ vñt̄ e. s̄ h̄ x̄ps ē. nec ē vñt̄ e. s̄ nō ē vñt̄ e i nāfa. q̄ nec ē vñt̄ e i p̄sona. Itē. hoc ipm ostēdit̄ p̄ nois rōz. p̄sona ei d̄t qd̄ cōplet̄ r̄ d̄stictū vltiā p̄lerōe. s̄ qd̄ assumit eo ipō q̄ assumit. ad p̄ple t̄ n̄ oīdiat̄. q̄ vt q̄ i se n̄ bēat̄ rōez p̄sonē. Itē s̄ assūpsit aut̄ p̄sup̄sit. aut̄ cōfusuit. Cōstat q̄ nō cōsumpsit. q̄ d̄t vna nāfa hūane nāfe nihil nobilitatis abstulit. Si cō seruauit. ergo cū assumēs nō sit assūpsit. r̄t̄ ar̄ q̄ in x̄po sūt due nature et due p̄sonē. s̄ hūana r̄ diuīa. q̄ nec d̄s ē hō. nec hō ē d̄s. ergo nō ē ibi aliq̄ vñt̄ e. ac p̄ h̄ nec assūp 30 no. si ergo est ibi assumptio vera. manifestū est q̄ p̄r so. a non est assumptio. **R̄.** dicendum. q̄ oīnino tal sum ē q̄ p̄sona p̄sonā assūpsit. No. cū t̄ tripliciter potest intelligi. aut̄ q̄ ipm assūpsit fuerit p̄sona. aut̄ q̄ fuerit p̄sona i assūptōe. aut̄ q̄ fuerit p̄ assūptōz. Quolibz istō r̄ū t̄m modoz supra s̄nta p̄dicit̄ t̄mōis ē talia. Nā p̄t mus i repuḡt̄ vñtati cōceptōis. sed s̄ vñtati assūptōis. et t̄r̄t̄ vñtati vñtōis. Prīm̄ nāq̄ q̄ hoc p̄t̄ q̄ an assūp tōne fuerit p̄sona. vñtati cōceptōis repuḡt̄. si ei fuit an p̄sona q̄ eēt d̄s. v̄go maria nō cōcepit d̄cū s̄ hōicm pu tā. qd̄ ē d̄ euāgelit̄ r̄ cōceptōis articū. Sed s̄ hō nō o dus q̄ p̄d̄t. oīez illū ipē assūpsit fuisse p̄sonā. s̄ vñtati

assūptōis repuḡt̄. Si ei i assūptōe fuit p̄sona. r̄ p̄ assūp tionē d̄esit̄ eē p̄sona. pot̄ i assūptōe ipa p̄sona consu mebat̄ q̄ assumēbat̄. n̄ q̄ fuit illa va assūptio s̄ maḡ cō sup̄rio. Tertio v̄o mod̄ intelligēdi q̄ fuerit p̄sona post assūptōz illō qd̄ assūpsit. vñtati vñtōis repuḡt̄. Si ei assumēs d̄fferet ab assūptō. r̄ illō qd̄ assūpsit eē p̄sona. r̄ q̄ assūpsit s̄t̄ eē p̄sona. q̄ i x̄po sūt due p̄sonē. r̄ due sūt i eodē nāfe. h̄ cōstat. ac p̄ h̄ nulla ē ibi vñtō. r̄ si h̄. nulla ē ibi carnatio. nec hūmā ḡntis reparō. qd̄ adeo ē ablut̄ dū. vt tot̄ fidei xp̄iane p̄mar sūdāmētū. In hūc ar̄ er rōz p̄ssimū incidit̄ Eutices. vt d̄t Boet̄ p̄ eo q̄ nesci ut̄ distinguere inf p̄sonā r̄ nāfaz. Pro eo ei q̄ vidit̄ 31 x̄po duplicē eē nāfaz. intellexit̄ duplicē eē p̄sonā. Nesto ri v̄o ex cadē cā errauit. s̄ nō eodē mō. q̄ ei nesciuit di scernere inter p̄sonā r̄ naturā. r̄ vidit̄ q̄ i x̄po non pote rat eē nisi vna p̄sona. ex h̄ p̄p̄t̄ ē p̄d̄ere q̄ i x̄po non ē nisi vna natura. Et iō sic duo fuerit errores i diuīs. s̄z ar̄ r̄ i labellū p̄ eo q̄ nesciuit̄ distinguere inter nāfaz. r̄ p̄sonā. sic duo fuerit errores circa incarnatōz xp̄i. viz cūct̄ r̄ nesto r̄. Catholica v̄o eccl̄ia p̄ mediū istōz erro r̄ū p̄rāsīt̄ d̄cēs. In d̄ctate p̄les esse p̄sonas. r̄ vñā na turā. Et i x̄po plures naturas r̄ vñā p̄sonā. Et iōo sim pliciter cōcedit̄ p̄sonā assūpsisse naturā. r̄ negat p̄sonas assūpsisse p̄sonā. sic m̄ḡ d̄t i s̄ra. Un rōes sūt cōcedēde. 33 inducte p̄ ista p̄re. Ad illō qd̄ opponit̄ in cōtrarium q̄ p̄sona ē rōnalis nature indiuidua suba. d̄mām. q̄ indi uiduū i notificatōe p̄sonē triplicē imprat̄ d̄stinctōez viz singularitatis. incōcābilitatis. r̄ sup̄eminēt̄ digni tatis. Indiuiduū enī d̄t qd̄ ē in se indiuiduū. r̄ ab alijs di stinctū. D̄stinctōz singularitatis v̄o cō q̄ aliqd̄ nō sit cōe ad pla. si dicat̄ de vno solo. p̄ter qd̄ sores d̄t indiuidu um. hō v̄o nō d̄t indiuiduū. D̄stictōz incōcābilitatis dico q̄n aliqd̄ non ē alie p̄s. siue veniēs i p̄ponē tertij pes vel man̄ hōis p̄p̄ loquēdo nō d̄t indiuiduū. Di stinctōz sup̄eminēt̄ dignitatis intelligo illā q̄ accipi tur a digniori p̄petatē. Hoc ei nomē p̄sona sumptū est a digniorib̄. vñ nō rep̄t̄ nisi in indiuiduo nobilissime creature vt rōnalis. r̄ rōe siue nobilissime p̄petat̄. Qm̄ q̄ nāfa hūana assūpra a x̄po ordiata ē ad nobilitōē p̄petatē eiusdē p̄sonē fm alterā naturā. hūc ē q̄ nō tenz ibi p̄petatē p̄sonalitatis. cadit̄ ei ab vna p̄petare q̄ d̄cēz si sup̄eminēt̄ dignitatis. a q̄ d̄cē nō cadit̄ p̄sona vbi fm di uinā naturā. Et sic p̄z q̄ d̄stinctio p̄sonē r̄ rō illa n̄ v̄. q̄ notificatō p̄sonē recte intellcā nō d̄cēt̄ hūanitat̄ al sup̄re. Ad illud qd̄ opponit̄ secūdo iā p̄z r̄ isto ex hoc qd̄ tā d̄mām ē. q̄ nāfa assūpra i x̄po corpō ē nobilitō. r̄ in nobilitō p̄sona stabilt̄. q̄ nō i p̄sona creata. s̄ i p̄sona increata. vñ ordiatio ad digni q̄ quis auferat rōnē sup positōis. nō auferet dignitatē p̄petatē. Melī ei est lubesse sup̄iorib̄ subesse alicui inferiori. Sic p̄fectior ē aīa cū possidet a deo q̄ cū possidet res creatas. r̄ melī nubi v̄go nobilit̄ cū trahit̄ mirimōiū cū rege cut sub sit. q̄ cū trahit̄ cū rustico cui p̄sit Un esto q̄ d̄t aliquē assumeret̄ q̄ iā ē p̄sona v̄lens actu. ille cū desineret̄ eē p̄sona. nihil tñ dignitatē. amitteret̄. eēt̄ ei p̄sona fm nāfaz 35 assumēt̄. q̄ quis nō fm naturā assūpra. Ad illud qd̄ op pōit̄ q̄ aīa vñtati carnī facit p̄sonā. dd. q̄ vez ē q̄ aīa et caro nō cōiūgūt̄ dignitōz. t̄c ei n̄ solū ex aīa r̄ carne p̄st̄ ruit̄ ipa nāfa. s̄ ex ipa nāfa hypostat̄ r̄ p̄sona. nō sic ar̄ ē in p̄posito. q̄ aīa r̄ caro fuerit̄ sub̄iūct̄ vñtati ip̄i h̄o nec i aliquo instāt̄i fuit̄ aīa illa q̄n est̄ vñtati h̄o. r̄ ipa hypostat̄ eterna erat̄ in q̄ vñtebat̄ corp̄ r̄ aīa. r̄ ideo n̄ p̄t̄uebant̄ p̄sonam sed solē naturam. Et ideo non seq̄tur q̄ si r̄t̄ fili assūpsit aīam carnī vñtati. q̄ assūp

36 sit psona q: nō p̄ fuit ip̄i carni vnita q̄ eēt assūpta. de
 qd̄ sit de ordie fm̄ nat̄az. Ad illud qd̄ obr̄ q̄ br̄a virgo
 genuit psonā. dicēdū q̄ vez ē. qz genuit filiu dei. s3 qm̄
 psona generat rōe natur. r̄ duplex ē nat̄a i illa psona. s.
 creata r̄ increata. is rōne duplex nature duplex uenit
 ei generatio. s. r̄p̄alis r̄ eterna. r̄p̄alis in q̄ assilaf m̄ri.
 eterna fm̄ natura. in q̄ assilaf p̄ri. Et iō n̄ cogit rō illa.
 q̄uis generatio ueniat p̄sone. uenit t̄m̄ ei rōne natu
 re. h̄ maxie vez ē in generatōe creata. in q̄ eēt t̄m̄ psonal
 distinctio. s3 natural multiplicatio. **Questio III b**
Circa sit ponere int̄ctōz p̄sonalitat̄. i aia separa oī vni
 one circūsc̄pta. Et q̄ sic vr̄ p̄mo p̄ mgr̄m̄ i l̄ra. Aia abso
 lura a corpe p̄sona ē sic angel̄. s3 angel̄ p̄e r̄ p̄p̄e p̄sona
 ē. q̄ aia separa. Itē sic p̄sone cōiter distingui. p̄sona
 ē res distincta p̄p̄erate ad dignitatē p̄rinc̄e. s3 aia separa
 ē distincta res qd̄ p̄r̄z. q̄ ē p̄sona. Itē rō q̄re h̄uana nat̄a i
 x̄po n̄ ē p̄sona. ē p̄p̄t̄ vnionē ad dignit̄. s3 aia circūsc̄pta
 assūptōe r̄ vnioe cōplete h̄z illā rōnē i se quā boer̄ p̄o
 n̄. Personā ē indiuidua suba rōnal nature. q̄ vr̄ q̄ rō
 p̄sonalitat̄ ueniat aie separe r̄ p̄p̄e h̄e. Et p̄uēt aiaz
 separe cōpari ad angelū. r̄ uenit cōpari ad alterā aiaz
 r̄ q̄ ē cōpario vni⁹ angeli ad alter. eadē cōpario vni⁹
 aie ad alterā. s3 aia separa differt fm̄ sp̄z ab angelo. sic
 r̄ angel̄ ab aia. q̄ a sili sic inf̄ vni⁹ angelū r̄ alterū est di
 sc̄rentio p̄sonal. sic inf̄ yna aiam r̄ alterā. s3 q̄ h̄n̄ discre
 tione p̄sonalē h̄n̄ int̄ctōne p̄sonalitat̄. q̄ plēnā rōnē p̄
 sonalitat̄. r̄tingit rep̄iri i aia separa. Itē circūsc̄p̄e
 tit loq̄ de se vr̄ de se ē p̄sona. s3 aie separe cōp̄erit loq̄ de se
 vr̄ de se. uenit etiā ad ip̄az dirigere f̄monē sic ad aiam
 petri r̄ pauli dirigim̄. r̄ p̄stat q̄ s̄a vice p̄n̄t nob̄ volū
 tarē suā exp̄mere sic aliq̄b̄ exp̄sserūt. q̄ vr̄ q̄ aia separa
 p̄e r̄ p̄p̄e sit p̄sona. Itē aia p̄ separe s̄ua corpe n̄ h̄z p̄di
 ctione d̄teriore s3 statū dignitōe. s3 q̄ diu sp̄us rōnal erat
 in corpe r̄ corpi vni⁹ n̄ carebat rōe p̄sonal. q̄ nec q̄n̄ ē a
 corpe separe. s3 p̄sona ē p̄ se yna. s3 qd̄ vr̄. aliq̄n̄ ad
 p̄stitutionē tertij n̄ ē p̄ se yna r̄ distinctū. q̄ quod ē natū
 vni⁹ ad p̄stitutionē tertij n̄ ē p̄sona. s3 aia rōnal ē h̄m̄ōi. q̄
 r̄. Itē p̄sona dic̄ qd̄ cōpletissimū i genere sube. ita q̄ n̄
 est ordinatū ad vltiorē p̄fectōz i eodē genere. s3 aia rō
 nalis cōrdiata ad p̄stitutionē boiez. q̄ n̄ h̄z int̄ctōz p̄sone
 Itē aia rōnalis cū ē vnita carni vr̄ dic̄ mgr̄ nō ē p̄sona.
 q̄ si q̄n̄ ē separe h̄z rōnē p̄sone. q̄ dignitōe modū h̄z erit
 di extra corpe. Si q̄n̄ h̄z desiderat qd̄ meli⁹ ē. vr̄ q̄ aia
 nūq̄ desideret vni⁹ corpi. vr̄ etiā ex h̄ q̄ cū aia vni⁹ cor
 por̄. sit ei p̄iudiciū. r̄ cū separe. q̄ n̄ sit ei pena s3 p̄m̄iū. q̄
 oia falsa sūt r̄ absurda. q̄ r̄ illud ex q̄ se q̄ vr̄ q̄ aia sepa
 rarē. Itē si aia separa ē p̄sona. cū assumere sit act⁹ p̄sone
 uenies. sicut dina p̄sona d̄ corpe assumere cū corpe ei
 vni⁹. r̄ s̄lir angel̄. p̄ s̄lir modū aia dicere assumere
 corpe p̄p̄uz cū eadē rursus iungit. r̄ si h̄ n̄ recipit. vr̄ q̄
 nec p̄m̄illa eēt p̄cedēda. s3 q̄ aia separa sit p̄sona sic an
 gel̄. **R̄. d̄. q̄ sic apparet ex textu op̄imo mgr̄i fuit q̄**
 37 aia separa sit p̄sona. Et h̄ opt̄. fuit mgr̄i bug. d̄ san. vic.
 R̄ d̄ ar̄ q̄ mouit eos ad h̄ ponēdū fuit actual distinctio
 r̄ completio rep̄erta in anima separata. quoniam act⁹
 nobiles liberi us exeret r̄ perfectius q̄ exeret in corpo
 re. Dec enim opt̄. non sustinetur cōiter a doctoribus.
 R̄ d̄ h̄m̄. q̄m̄ ad cōpletā rōnē p̄sone r̄ eq̄rif. vr̄ dictū fu
 it s̄) distinctio singularitat̄ r̄ incōicabitat̄. r̄ sup̄em̄
 nēns dignitat̄. Quāuis ar̄ in aia separa sit rep̄ire sin
 gularitatē r̄ dignitatē. nō ē t̄m̄ rep̄ire incōicabitatē. qz
 appetitū r̄ ap̄titudinē h̄z vr̄ vni⁹ corpi ad p̄stitutionē ter
 tij. r̄ iō necesse ē ip̄am carere distinctioe p̄sonalitat̄. q̄m̄
 si cōpletiorē aia dū appetit⁹ ei⁹ terminat̄ quē h̄z respectu
 corpi r̄ sumēdi. sicut vult Aug. xij. sup̄ Gen. ad liam.

r̄ sic n̄ h̄z in se int̄ctōz p̄sone. necessario sed̄ q̄ p̄sonal
 tate careat cū ē separe a corpe. alioq̄n̄ sequent̄ p̄dica in
 cōueniētia. vicz q̄ vni⁹ eēt p̄riatural. r̄ separe n̄ eēt
 penal. Itē q̄ vni⁹ eēt i aie p̄iudiciū. r̄ separe i p̄m̄iū.
 qz qd̄ libet falsuz ē. r̄ iō n̄ inmerito i hac opinioe cōiter n̄
 sustinet mgr̄m̄. q̄uis aliq̄ velit dicere q̄ mgr̄ intellexit
 de aia separa circūsc̄pta vmbilitate ad corpe. r̄ h̄ eēt p̄
 s̄bi palliatio q̄ expositio. sicut aspiciēdo ad s̄ba ip̄ius
 p̄z. p̄terea vmbilitas h̄e ap̄ritudo vniēdi cū corpe
 nō ē aie acc̄tal. s3 ē ip̄i aie eētial. r̄ iō n̄ p̄r̄ ab ea separe
 vel circūsc̄rbi salua ip̄i nat̄a. sic sup̄. in sc̄o li. on̄ sum
 fuit. Posset t̄m̄ dici ob reuerētā ip̄i q̄ nō voluit dicere
 q̄ tota rō p̄sonalitat̄ cōp̄erere aie separe. s3 q̄ h̄ sup̄
 isto q̄ aia separa eēt p̄sona. adhuc nō eēt p̄sona i ip̄o. qz
 eēt p̄iudiciā cū dina p̄sona. Quicqd̄ ar̄ sit de int̄ctōe mgr̄i
 h̄ p̄cedēdū ē q̄ rō p̄sonalitat̄ nō ē plēnē circa aiam sepa
 ra. Cū p̄cedēde sunt rōnes ad h̄ inducere. **Ad illud s̄o 38**
 qd̄ obr̄ de autoritate mgr̄i p̄aret responsio p̄ iam dicta.
Ad illud s̄o qd̄ obr̄ q̄ aia separa ē res distincta p̄p̄e r̄ 39
 rate ad dignitatē p̄rinc̄e. d̄m̄ q̄ ibi nō est rō distinctio
 nis fm̄ q̄ uenit p̄sone int̄ctōi fm̄ illā triplicē p̄dimo
 nem q̄ sup̄ius assignata est. **Ad illud s̄o qd̄ obicitur 40**
 q̄ cū aia vni⁹ corpi. nō vni⁹ dignitōe rei. r̄ ita vmbili
 tas ad corpe nō auferit aie p̄sone. p̄p̄erare. d̄m̄ q̄ h̄ ve
 rum eēt si aia eēt p̄sona se. tūc em̄ rōne p̄sone n̄ p̄uaret
 ex h̄ q̄ corpi iungeret. si q̄ caret rōne p̄sone cū corpi cō
 iungit. p̄aret q̄ nō est p̄sona cū est a corpe separe. h̄
 autē nō est p̄pter defectum dignitatis sed p̄pter defe
 ctum incōmunicabilitatis. q̄uis nō incongrue posset
 dici q̄ ad ip̄am vmbilitatē p̄ modū compositiōis sequi
 tur quedam indigentia r̄ defectus a completōe digni
 tatis. **Ad illud quod obicit q̄ aia differt specie ab**
 41 angelo fm̄ q̄ ei comparatur. d̄m̄ q̄ ratio p̄sonalitat̄
 plus dicit completōne q̄ int̄ctōne speciei. Nam cū
 itus fm̄ humanā naturā r̄ p̄rinc̄etur sub specie boi. q̄
 uis fm̄ illam naturā nō habeat intentionē p̄sonalitat̄
 Et ideo nō seq̄tur q̄ si anime separe cōueniat specifica
 differentia respectu angeli. q̄ p̄pter hoc cōueniat ei di
 sc̄rentio p̄sonalitat̄ respectu alterius aie. Nec sequitur.
 differt numero ab aia aia. ergo differt p̄sonalitat̄
 quia distinctio fm̄ numero in plus est q̄ distinctio p̄
 sonalitat̄. **Ad illud qd̄ opponit q̄ cui cōp̄erit loqui de**
 42 se vr̄ de se. r̄. d̄m̄ q̄ verū est accipiēdo large p̄sonaz
 fm̄ q̄ p̄sona dicit esse in nomine vel p̄nomie fm̄ q̄ red
 dit sup̄positū s̄bo. hoc autē modo nō loq̄mur bic de per
 sona qz hec est p̄sideratio gr̄amaticā nō eētologi. sic em̄
 magis respicit modū significadi q̄ p̄p̄erare ei. **Ad**
 43 illud qd̄ vltimo obr̄ q̄ aia gloriosa p̄pter separationem a
 corpe nō habet p̄ditionē d̄teriore. d̄m̄ q̄ illa ratio
 deficit dupliciter. P̄m̄o quidē quia q̄uis nō habeat
 p̄ditionē d̄teriore q̄rum ad b̄n̄ esse. vr̄ p̄ore q̄ruz ad d̄i
 similitudinē. min⁹ tamē bonā habet p̄ditionē q̄ru ad
 ad esse nature. Personaltas em̄ nō attendit q̄rum ad
 bene esse vel esse gr̄ate. s3 q̄ruz ad esse nature sicut ad eē
 p̄m̄iū. Alius etiā defect⁹ est. q̄m̄ int̄ctio p̄sonalitat̄
 p̄sequit aiam vni⁹ corpi ita tamē q̄ nec a. a nec corpe ē
 p̄sona. sed totū iunctū. r̄ iō nō sequit q̄ talis dignitas
 remaneat in aia separa vl̄ p̄p̄erare. sicut nec vmbilitas
 que est p̄p̄erare respectu iuncti post separationē nec re
 manet in anima nec circa corpus. r̄.

Questio III
 Utrū cōcedēdū sit q̄ de assūp̄sione hominē. Et q̄ sic vr̄.
 p̄ illud ps̄. Br̄us que elegisti r̄ assūp̄sisti Sed br̄us stat
 ibi p̄ aliq̄. nō ē ar̄ dare aliq̄m̄ nisi boiem. q̄. r̄. Item

aug. in expōne simboli Si q̄s dixerit hominē a x̄po af
 sumptū de positiū ēe anathema sit. Itē an̄. dic̄ i li. de in/
 carna. q̄ nō assūpsit hoīem in cōi. sed hūc hoīem. s̄ ad
 hūc hominē seq̄tur hō. q̄ si hūc hominē assūpsit. bñ seq̄t
 q̄ assūpsit hominē. Itē p̄teras vni⁹ p̄s denominat
 totū. vñ petr⁹ d̄r alb⁹ si solū corp⁹ sit albū. q̄ multo for/
 ti⁹ p̄teras vtriusq̄. S̄z vez ē dicere x̄pm assūpsisse car/
 nē ⁊ aiām. ergo vez ē dicere q̄ assūpsit hominē. Itē
 fili⁹ dei assūpsit aiām ⁊ corp⁹ ⁊ hec assūpsit vnita. q̄
 si corp⁹ ⁊ anima vnita faciūt hominē. q̄ vñ q̄ assūpsit
 rit hominē. Si tu dicas q̄ nō fuerit p̄us vnita q̄ assūp/
 ta. q̄ hō nō dissoluī ⁊ effugit rō. q̄ si anima ⁊ corp⁹ nō
 fuerit ante vnita q̄ assūpta ponitare r̄pis saltē simul fu/
 erūt inuicē r̄pe vnita ⁊ assūpta. ergo vñ q̄ in sua assūp/
 tione hominē faciebāt. ⁊ si h̄ vez ē. g. rē. Itē fili⁹ est
 hō. aut hō quē assūpsit. aut homo quē non assūpsit
 Si hō quē assūpsit. q̄ assūpsit hominē. Si ē homo
 quē non assūpsit. q̄ aut petr⁹ vel paul⁹ vel de ceteris.
 Si q̄ nullū salū est dare. vñ ergo simpliciter esse verū.
 q̄ assūpsit hominē. S̄z in li. de regula fidei d̄r.
 q̄ assūpsit nō ē assūpsit. ergo si fili⁹ dei est hō. falsum
 est filiū dei assūpsisse hominē. Itē si assūpsit hominē. ⁊
 nunq̄ de p̄tō quē assūpsit. q̄ s̄ fuit hō. q̄ quādō erat
 mortu⁹. erat hō. q̄ nō vñ vez. cum sit oppō in adiecto.
 Itē si assūpsit hominē aut hominē in cōi. aut hūc homi/
 nē. si hō hominē in cōi assūpsit. q̄ hūc hominē. sed hic
 hō nōiat p̄posiū salte h̄ypositalim. q̄ in x̄po sūt due p/
 lone vel duo h̄ypositales. s̄z h̄ ē falsus ⁊ fidei d̄r. g. rē.
 Itē assūptio dic̄ vsuz aliq̄ rei assūptō. s̄z vñ rei ipe vñ
 nāa ⁊ seq̄t ipam rē. q̄ s̄ assūpsit naturaliter q̄ sit
 ip̄s assum. si ergo nō dic̄ humana naturā in p̄tione
 ad h̄ypositalim siue p̄sonā nec ē q̄ in x̄po sit alia p̄sona
 q̄ p̄sona assumēs ad quā p̄petur humanitas ante assūp/
 tione. q̄ si hoc simpliciter ē falsū. restat q̄ ⁊ illud ē falsū
 fili⁹ dei assūpsit hoīem. p̄. d̄cedū q̄ aliq̄ voluēt su/
 stinere locutor ista sicut illi q̄ fuerit de p̄ma op̄intōe. di/
 cēt q̄ x̄ps ē duo. s̄. due res s̄c. hō vez ⁊ d̄. s̄z q̄ illud
 nō p̄ronabiliter sustineri. sic in fra vidēbit. ideo aliq̄ di/
 stinguere voluēt q̄ ē loq̄ de assūptōe. vel q̄ s̄ ad fieri.
 vel q̄ s̄ ad sc̄m ēē. Si loq̄mur de assūptōe q̄ s̄rum ad
 fieri. sic falsus ē q̄ assūpsit hoīem. imo aiām ⁊ carnē.
 Si at loq̄mur de assūptōe q̄ s̄rum ad terminū vel assūp/
 tū ēē. cedere voluēt p̄sonā dei assūpsisse hoīem. tunc
 enī nō vñ q̄ hō ille nō fuerit ante assūptionē s̄z q̄ ex ip̄a
 assūptōe aliq̄d fact⁹ ē hō. S̄z ad huc illud nō vñ multuz
 rōnabiliter d̄m. nā si ex assūptōe vestimētī s̄c. possit
 aliq̄s dici vestit⁹ esse. hec rōnabiliter p̄cedit. hic assū/
 mit vestimētū. ⁊ hec nō admittit. ille assūmit se vestitū
 vel calciari. Per hūc modū nec ista vñ ēē admittēda. si
 l⁹ dei assūpsit hoīem. q̄ s̄us ex ip̄a assūptōe factus sit
 hō. Et p̄pterea ē terci⁹ modus dicēdi coior ⁊ vno: q̄
 hec ē imp̄opa fili⁹ dei assūpsit hoīem. Et rō hui⁹ est.
 q̄ hō s̄git humanā formā siue naturā i p̄tione ad sup/
 positū d̄ h̄c p̄dicat f̄m q̄ndā idēitacē. Et ideo de ip̄o
 supposito s̄c p̄dicat. vt dicat iste ē hō Verū āt assumē
 di de sua rōe p̄l⁹ imp̄rat vñ distinctionē assūmētis ad
 assūptuz i h̄ q̄ imp̄rat relationē ⁊ ordinē etiā q̄ndam
 imp̄rat respectu ei⁹ q̄d naturaliter ātcedit ip̄am assūp/
 tione ⁊ respectu ei⁹ q̄d seq̄t. nā res assumpta natura/
 ter ip̄a assūptōe ātcedit q̄ s̄us possit dici r̄pe simul
 Concreto vero ⁊ vno assūmētis ad assūptuz p̄seq̄t
 ip̄m assūptionē. Et iō dupliciter est hec falsa. fili⁹ dei
 assūpsit hoīem. tum p̄pter defectū distinctionē. q̄ hō
 p̄dicat de filio dei. tum p̄pter defectū ordinis. q̄ cōpa/
 tō humanitatē ad p̄sonā vel h̄ypositalim p̄sequit ip̄s
 assūptionē ⁊ nō ātcedit. res aut assumpta ātcedit.
 Et ideo p̄dictus sermo falsus est ex duplici causa. ⁊ rō/
 nes p̄cedende sunt ex ista gre. Ad illas hō auctates 44
 in cōtrariū adducas. d̄m q̄ aliq̄d habet ip̄oprietatē.
 ⁊ sunt exponēde. sc̄t em loquunt aliq̄n in k̄u exp̄sse. Cū
 h̄ nomē hō in p̄dictis auctatib⁹ magis accipit abstracti
 ue q̄ p̄cretiue. magis p̄ humana natura q̄ p̄ re nature
 ⁊ p̄ hunc modū ad p̄siles auctates p̄t respōderi vnica
 respōsione. q̄ hoīs noīe hūana natura habet intelli. g.
 q̄ s̄us f̄m cōem vsuz ⁊ f̄m virtutē vocabuli h̄ nomē hō
 ita p̄uertim sit accipi. Ad illud q̄d obr q̄ p̄pteras 45
 p̄tis denoiat totum. d̄m q̄ illud habet instantiā in p̄/
 p̄tatis resp̄ctus. q̄ s̄us veritatē habeat in p̄p̄tata
 ribus absolutis. Quāuis em verum sit q̄ manus petri
 sit minor petro vel quelibet eius pars q̄dam mō. hec tra/
 men est falsa petr⁹ est minor petro. vel differt a petro.
 Per hunc etiā modū intelligendū est in p̄posito. quia
 assumens sicut dictum est vel assumi dicit aliquem or/
 dincm vel distinctionē que reperiri potest inter perso/
 nam christi ⁊ partes corp̄is homis. que sunt corpus 46
 ⁊ anima. q̄ s̄us ille respectus vel ordo inter p̄sonā x̄pi
 ⁊ ip̄m x̄pm hominē reperiri nō valeat. Ad illud q̄d
 obr q̄ assūpsit aiām ⁊ corp⁹ vnita. d̄m q̄ est vno cor/
 p̄is ⁊ ante respectu sup̄ ositi in quo sunt. ⁊ respectu
 humane nature quā constituunt. ⁊ vtraq̄ vno anime
 ad corpus fuit in ip̄a assūptione. ⁊ vna quidem ante/
 cedebat f̄m ordine nature. sc̄licet ante ad corpus ad
 constitutionē vnus nature. Altera vero sc̄licet ante
 ad corpus in vnam p̄sonā vel h̄ypositalim consequē/
 batur ipsam assūptionem. quia p̄sona ⁊ h̄yposita/
 lis verbi assumendo carnem ⁊ animā similiter vnietat
 Cum ergo dicitur q̄ anima ⁊ corpus vnita faciunt ho/
 minem. d̄m q̄ verum est f̄m q̄ vniantur isto duplici
 modo. Et quomā alter istoz modoz consequitur ad
 assūptionē. ideo nō conceditur ista q̄ assūpsit ho/
 minē. q̄ s̄us cōcedat. q̄ assūpsit animā ⁊ corpus cō/
 iuncta. Posset etiā dici q̄ nō tenet illa p̄sequētia. assū/
 psit animā ⁊ corpus coniuncta. ergo assūpsit hoīem
 quia homo supponit aliq̄ hominē ⁊ ideo supponit ali/
 quez. anima vero ⁊ corpus dicunt quid. Apud veros
 ḡ theologos reputat fieri p̄mutatio p̄dicamētī cum p/
 ceditur ab eo q̄d dicit quis. ad illud q̄d p̄dicat in q̄d 47
 vel cōuerso. sicut in p̄mo libro habitum fuit. Ad il/
 lud q̄d obr q̄ x̄ps homo est. aut quē assūpsit. aut quez
 nō assūpsit. dico q̄ nō recte diuidis ⁊ sufficienter. q̄
 p̄radictio nō accipit per negationē que fertur ad im/
 plicationē. sed per negationē que fertur ad p̄ncipale
 p̄dicatum. ⁊ ideo nō sic est diuidendū. aut est homo as/
 sumptus. aut nō assumptus. imo sic. Aut est homo as/
 sumptus. aut nō est homo assumpt⁹ f̄m legē p̄radictio/
 nis. S̄z si obijciat q̄ homo sufficienter diuiditur p̄ assū/
 ptum ⁊ nō assūptū. tanq̄ p̄ inēdiata. tūc respondēt
 dum est ad illā inductionē. ergo vel est Petrus vel est
 Paulus rē. quia nec est Petrus nec est paul⁹. nec vir/
 gilus s̄z Jesus. ⁊ ielus nō est homo assumpt⁹ a filio dei
 q̄ s̄us natura eius sit assumpta. Jesus em nō est nomē
 impositū nature sed nomē impositū persone.
 ¶ Questio. v k
 ¶ An hec concedenda sit. filius dei assūpsit hu/
 manitatem. Et q̄ sic videtur. Dam. Omnia que in nō
 stra natura plantauit. assūpsit dei verbum. sed vni/
 cui⁹ nostrum dedit humanitatem. ergo videtur q̄ as/
 sumpsit humanitatē. Itēz humanitas nō est aliud 48
 5 4

44
 45
 46
 47
 48

q̄ boīs natura. fm q̄ dicit Dam. diuinitatis ⁊ hūanitatīs nomē naturarū sunt rep̄ntatiua. s̄z h̄ simplr est ꝓcc/ dēda. filiꝝ dei assūpsit hūanā naturā. ⁊ h̄ filiꝝ dei assū/ sit hūanitatē. Itē hūanitas ē forma boīs. s̄z h̄ simplr ꝓcedit filiꝝ dei assūpsit formā boīs. sicut dicit p̄bi. q̄. Nū/ liauit semetip̄m formā fut accipiēs. ⁊ ista. filiꝝ dei assū/ psit hūanitatē. Itē h̄ est simplr ꝓa. filiꝝ dei hūanitatē. ⁊ ea nō habuit ab eterno s̄z ipalē. ⁊ v̄ q̄ ea assūpsit. s̄z h̄ hūanitas seq̄t vnionē aīe cū corp̄e. s̄z aīa ⁊ corpꝫ nō fuerūt p̄us vnita q̄ assūpta. ⁊ si assūptū fm ordinez naturālē ꝓcedit ip̄am assūptōz. v̄ q̄ hec sit falsa. filiꝝ dei assūpsit hūanitatē. Itē maḡ significat ī abstractōe h̄ nomē hūanitas q̄ h̄ nomē hō. ⁊ si dicit nō assūpsit hūanā naturā in v̄l s̄z ī ar̄bomo. ⁊ h̄ est maḡ ī ꝓp̄a. assūpsit hūanitatē q̄ assūpsit boīz. ⁊ ē falsa. Itē si assūpsit hūanitatē. ⁊ nūq̄ de ꝓsūt qd assūpsit. q̄ habuit hūanitatē s̄z qd h̄ hūanitatē sp̄ ē hō. sp̄ ḡ in triduo fuit hō. Iuxta h̄ q̄nt. qd noīe hūanitatē intelligit. cū dicit filiꝝ assūm/ psisse hūanitatē. **48** **W.** dōm. q̄ nomē hūanitatē ꝓsueuit tripl̄ accipi. Uno mō q̄ hūanitatē p̄nt̄ intelligi ꝓncipia ꝓstituētia boīz. Alio mō q̄ hūanitatē p̄nt̄ intelligi for/ ma ꝓis totū cōpositū. Tertio mō noīe hūanitatē p̄nt̄ intelligi ꝓp̄tas ꝓis ip̄z boīz inq̄tū ē hō. ⁊ itē triplex intelligit. h̄t ex verbis mgr̄. dist. q̄. vbi ⁊ firmat mgr̄. ⁊ oīdit auct̄itate se noīe hūanitatē corpꝫ ⁊ aīaz intelligere. **Dib.** aut̄ his modis ꝓcedēdū ē filiꝝ dei assūpsisse hūanitatē. Si enī noīe hūanitatē intelligant ip̄a ꝓncipia ꝓsti/ tuētia hoīem. vīz aīa ⁊ caro. abiq̄ dubio v̄z ē q̄ filiꝝ dei assūpsit hūanitatē. i. aīam ⁊ carnē. Itē si noīe hūanitatē intelligit forma totū. ad huc h̄ hūanitatē. filiꝝ dei assū/ psit hūanitatē. i. formā hūanā. Iuxta illd qd dicit p̄bi. q̄. Nūliauit se for. ser. ac. Postremo si noīe hūanitatē ip̄a ꝓp̄tas ꝓis intelligit. ad huc hūanitatē h̄z. filiꝝ dei assū/ psit hūanā naturā. q̄ nō solū n̄ram naturā hūanā. s̄z ꝓ

ꝓp̄tates ꝓis. s̄z dicit Dam. Si d̄s aut̄ h̄ v̄ltimo mō solū intelligat q̄ assūpsit hūanitatē. i. boīs ꝓp̄tates. errat circa incarnatōis v̄tate. ꝓpter em̄ ponere q̄ h̄ tri/ p̄lici mō dicitū. filiꝝ dei assūpsit naturā hūanitatē. Et ꝓcedēdē s̄r rōnes ad hāc ꝓtē inducere. Ad illud qd **49** obr̄ q̄ hūanitas ꝓseq̄t vnionē. d̄d. q̄ ꝓseq̄t vnionem aīe ad corpꝫ fm q̄ vnionem in constitutionem nature. non fm q̄ vnionem in vnitatem persone. ꝓstet etiaz dicit q̄ qdā s̄r p̄us assūpta. ⁊ qdā cōassūpta. ⁊ q̄nt aīa ⁊ corpꝫ ꝓmo assūm̄ptas in a hō. t̄n oīa q̄ ad ea ꝓse/ quunt̄ dicit ꝓt cōassūpta. T̄n q̄ aīa ⁊ corpꝫ h̄bant ꝓ/ ꝓtate ꝓassibilitatē. filiꝝ dei assūpsit ꝓassibilitatē. Et ꝓ hunc modū ꝓcedēdū ē q̄ assūpsit hūanitatē. quēd/ modū ꝓcedit q̄ assūpsit ꝓassibilitatē. q̄nt nō ꝓceda/ tur q̄ assūpsit se ꝓassibile. s̄z q̄ assūm̄do ꝓassibilitatē fecerit se ꝓassibile. sic ꝓcedat q̄ assūpsit hūanitatē s̄z nō ꝓcedat q̄ assūpsit se boīz. **Ad** illud qd opponit de abstractōe. d̄d. q̄ ꝓnt̄ fact̄ ad oppositū q̄ ad ꝓpositū. Quia ei s̄r abstractiue. iō s̄r ī qdā dicitur aīa a sup/ posito. ⁊ iō saluari ꝓt ista ꝓditio assūptōis. q̄ qdā d̄t/ stinctio assūm̄tis ad assūm̄ptū. nō sic aut̄ est in h̄ qd d̄t/ st. **Ad** illud qd obr̄ q̄ nūq̄ de ꝓsūt qd assūpsit. d̄d. q̄ h̄ intelligit q̄ntū ad ꝓncipia nature q̄ ꝓus fuerūt assū/ pra. s̄z aīa ⁊ caro. q̄nt̄ v̄o ad cōassūpra v̄tate n̄ h̄z. ꝓsūt q̄ ꝓassibilitatē. s̄z si h̄ mō accipit hūanitas rōne ꝓncipioz ꝓstituētiū hoīem. sic nūq̄ de ꝓsūt hūanitatē s̄z ex h̄ nō seq̄t. in triduo habuit hūanitatē. ḡ fuit hō. q̄ ꝓncipia boīs nō faciūt hoīem nisi inq̄tū vnionem ad vnitē ⁊ vnionem in vnitatem ꝓsone. ⁊ alter istoz modoz deficiebat in triduo. **Q** si noīe hūanitatē intelligat ip̄a forma ꝓis suppositū. vel ip̄a ꝓp̄tas. nō operet̄ in tri/ duo x̄ps hūit hūanitatē. q̄ sicut dicitū est talia n̄ fuerūt ꝓmo assūm̄pra s̄z maḡis cōassūm̄pra. Ad illud qd v̄lti/ mo querebat ꝓter r̄spōsio ex his que iā dicitur sunt. **z.**

Di. vi. de modo vniendi diuinā ⁊ humanā natu/ ram fm varias doctorum opiniones.

Ex ꝓmissis aut̄ emergit q̄stio. Sup̄a determinā/ ut mgr̄ de mō illiꝝ excellētissime vnionis fm si/ dei assertōz. in hac ꝓte d̄terminat̄ fm variā do/ ctōz opinionē. Et q̄m fm v̄tate opionū variā itel/ lectꝫ locutionū circa illā vniois mysteriū. iō ꝓs ista h̄z duas ꝓtes. In q̄z ꝓma circa vniois mysterium plures explicat opinōes. In sc̄da v̄o oīdit q̄nt̄ fm illas opi/ d̄terminat̄ b̄ant̄ ambigue locutiōes. **J. di. vij.** Sc̄dm ꝓ/ mā v̄o d̄t̄ de factꝫ r̄c. ꝓna ꝓs diuidit̄ in duas ꝓtes. In q̄z ꝓma mgr̄ ꝓponit̄ ambigūas locutiōes. In sc̄da v̄o circa modū d̄ine vniois explicat diuersas opi. ibi. In hūit̄ ꝓsi. r̄c. ꝓna ꝓs remanet̄ idē. s̄z sc̄da s̄b/ diuiditur in tres ꝓtes fm tres opi. In ꝓma ꝓonit̄ ꝓ/ mā opi. In sc̄da sc̄dam. ibi. S̄r aut̄ ⁊ aliq̄ d̄t̄. r̄c. In tertio v̄o t̄rtiā. ibi. S̄r aut̄ ⁊ aliq̄ d̄t̄. r̄c. ꝓna diuidit̄ in duas. In ꝓma opi. narrat̄. In sc̄da ꝓfirmat̄ ibi. Et ne de suo sen. lo. ꝓu. r̄c. S̄r sc̄da duas ꝓtes h̄z. In ꝓma ꝓonit̄ aliā opi. In sc̄da ꝓfirmat̄ ibi. De h̄ aug. in li. sen. ꝓsi. S̄r ⁊ t̄rtia ꝓs h̄z duas. In ꝓma ꝓonit̄ intellectu t̄rtie q̄stiois. In sc̄da ꝓfirmat̄ sc̄toz testimo/ nijs. ibi. Ne ar̄ ⁊ ist̄ de. r̄c. Norādū ē ar̄ h̄ in ꝓncipio. q̄ explicatio ꝓm̄e opi. i. q̄nt̄: q̄ s̄r articūl. fm q̄ col/ ligi ꝓt ex v̄bis ip̄z mgr̄. ꝓna em̄ ꝓonēb̄ q̄ in ip̄a in carnatōe ꝓst̄it̄ fuit vn̄ h̄ ex aīa ⁊ carne. ita t̄n q̄ n̄/ h̄ ꝓst̄it̄ b̄at̄ t̄rtiū ex boīe ⁊ deo. Sc̄do v̄o diceb̄t̄ hoīem illū assūptū a h̄bo. Tertio v̄o q̄ d̄t̄ h̄ ⁊ econ/ uerfo. diceb̄t̄ assūm̄tē ꝓdicari de assūpto. ⁊ ex h̄ ꝓseq̄/

bat̄ q̄rra ꝓo. q̄ x̄ps ē duo. Lū em̄ al̄ sit assūm̄s. ⁊ al̄ sit assūptꝫ. ⁊ x̄ps sit de assūm̄s ⁊ h̄o assūptꝫ. suppositis ꝓmissis necessario h̄nt̄ ponere q̄ x̄ps sit duo. Et h̄ ē v̄l/ timū a q̄ ꝓsuat̄ ⁊ denoiat̄ ista ꝓo. S̄r explicatōe secūde opi. q̄ s̄r articūl. ꝓna ei diceb̄t̄ q̄ ī carnatione nō t̄nt̄ ē ex aīa ⁊ corpꝫ ꝓst̄it̄ vna n̄ata. s̄z etiā d̄t̄ vnitas ⁊ hūanitas ad vnā ꝓcurrerūt ꝓst̄it̄ d̄ā ꝓsonā ita q̄ ꝓsona h̄bi aut̄ incarnatōis h̄bi erat̄ simplex. ī incar/ natōe v̄o facta ē cōposita. Et cōdo v̄o s̄r h̄ diceb̄t̄ q̄. s̄z ī incarnatōe h̄bi aliq̄ mō ꝓsona facta ē cōposita. n̄ t̄n facta ē alia. s̄z eadē manēs q̄ ꝓus erat̄. Tertio v̄o subū/ geb̄t̄. q̄ ⁊ si ꝓsona h̄bi in incarnatōe h̄bi ꝓssit̄ d̄ca cō/ posita. nō t̄n ꝓr̄ d̄ca facta. nec ē ꝓcedēdū q̄ sit facta ꝓlo/ na. q̄nt̄ ꝓcedi ꝓssit̄ q̄ sit facta ꝓsona boīs. Et iō q̄nt̄ loco diceb̄t̄ q̄ x̄ps erat̄ vnū n̄ plura. q̄ ꝓsona h̄bi n̄ al/ supserat̄ h̄ suppositū s̄z naturā. T̄rtia s̄r ꝓi q̄nt̄: cō/ sistebat̄ articūl. Nā ꝓmo negabat̄ qd d̄t̄ ꝓ ꝓma. **A**u/ bat̄ ei q̄ ī incarnatōe ex carne ⁊ aīa nō ē ꝓst̄it̄na t̄rtia n̄ata. Sc̄do v̄o negabat̄ q̄ d̄t̄ opi. sc̄da. ꝓ eo q̄ nō ꝓce/ debar̄ q̄ ex ill̄ duabꝫ naturꝫ ꝓsona ēēt cōposita. T̄rtia v̄o subūgebat̄ q̄ ꝓsona h̄bi carnē verā ⁊ verā aīaz ꝓmo dū indumēt̄ assūpsit̄ v̄t̄ hoīem oculꝫ v̄bilis app̄ret. Quarto mō subūgebat̄ q̄ x̄ps nō ē aliq̄d fm q̄ h̄o. b̄o c̄i de x̄po nō ꝓdicat̄ ꝓ modū sube. s̄z ꝓ modū h̄ris. ꝓ quem modū ille q̄ h̄z habitū d̄cat̄ ēē v̄st̄it̄. **D**ia ar̄ q̄ d̄ca s̄r trahi ꝓnt̄ ex his q̄ in l̄ra d̄cunt̄. ꝓssent̄ ar̄ ⁊ his m̄lta adūgi. q̄ v̄no ꝓs̄to sequūt̄ m̄lta. T̄rtiū ista q̄ d̄ca sunt ꝓncipales ꝓsitiōes sunt ꝓdicat̄z opi. ⁊ ex v̄bis maḡis accipi ꝓssunt̄.

[Marginal notes in a smaller script, partially illegible due to image quality and angle.]

Proponit ambiguas locutiones scz de fact^o e^o hō. dō ē homo. an his locutōib^o dicat de^o fact^o eē aliqd. vel eē aliquid. vel nō esse aliquid.

At emergit q̄stio pluri-
mū p̄nēs vtilitat. s̄ nimīū difficultat.
atq; pplexitat. Lū eīn p̄ter ex p̄dict. r alijs pluri-
bus testimonijs. oēs q; catholici vnanimī fateat̄
deū factū eē hōiem. r xpm verū deū eē. r verum
hōiem. q̄rit an his locutōib^o. de^o fact^o eē hō. filius
deifac^o eē fili^o hōis. de^o eē hō. r hō est de^o. dicat de^o
fact^o eē aliqd. vel eē aliqd. vel aliqd dicat eē de^o.
r an ita pueniat dici. hō fact^o eē de^o. r fili^o hōis fa-
ctus eē fili^o dei. sic eē cōuerfo dī. Et ex his locutōib^o
nō dī. de^o fact^o eē aliqd. vel eē aliqd. Que sit intel-
ligētia harum locutionū r similitū.

Rarrat varias opiniones circa modū vnionis di-
uine nature r humane.

Pria opinio p̄nēs q̄ttuor articulos.

In hui^o pfunditatis referatōe r scrupulose q̄-
stionis expositōe plurimū differre iueniunt sapi-
entes. Alij eīn dicūt in ip̄a xbi incarnatōe hōiem
q̄ndā ex aīa rōnali r hūana carne p̄stitutū. Ex q̄-
bus duob^o oīs ver^o hō p̄stitut^o. r ille hō cepit esse
de^o. nō q̄dē natura dei. s̄ p̄sona xbi. r de^o cepit eē
hō ille. Lōcedūt etiā hōiez illū assumptū a xbo. r
vnitū xbo. r tñ eē xbu. Et ea rōe tradūt dictū eē
deū factū hōiez vel eē hōiez. q; de^o fact^o eē i. cepit
eē q̄dā suba ex aīa rōnali r hūana carne subsistēs
r illa suba facta eē i. cepit eē de^o. n̄ tñ demigratōe
nature i naturā. s̄ vtriusq; nature fuata. p̄peta-
te factū ē vt de^o eēt illa suba. r illa suba eēt deus.
Uñ xō dī. de^o fact^o eē hō. r hō fact^o eē de^o. r de^o eē hō
r hō de^o. r fili^o dei fili^o hōis. r eē cōuerfo. Lungz di-
cant illū hōiez ex aīa rōnali r hūana carne subsi-
stere. nō tñ fatent^o ex duab^o naturis eē cōpositum
diuina scz r humana. nec illi p̄tes esse duas natu-
ras. sed aīam tñ r carnē.

Cōfirmat p̄mā opinionē.

Et ne de suo sensu tñ loq̄ putē. hāc snīaz plu-
rib^o muniūt testimonijs. Aut eī Aug. i li. de trini-
tū legūt verbū caro factū ē i xbo intelligo verū
dei filiū. i carne aḡsco verū hōis filiū. r vtrūq; sil
vnā p̄sonā deū r hōiez ineffabil^o ḡe largitate cō-
iunctū. Idē i ench. Xps ihs de deo ē. hō at̄ nat^o ē
de sp̄sctō ex maria xgine. Ultraq; suba diuina et
hūana fili^o ē vnic^o dei p̄ris oīporētis. de q̄ p̄cedit
sp̄sctūs vtrūq; vn^o. s̄ aliō p̄p̄ xbu. r aliō p̄p̄
hōiez. nō duo filij de^o r hō. s̄ vn^o dī fili^o. De^o sine
initio. hō a certo initio. Idē in eodē. Quid nafa
hūana i xpo hōie meruit vti vnitate p̄sone vnici
filij dei singl^o assūpra eēt. Que bona volūtas. q̄
bona opa p̄cesserūt q̄b^o mereret iste hō vna fieri
p̄sona cū dō. Itūqd̄ antea fuit hō. r h̄ ei singl^oare

būficiū p̄stitū ē vt singl^o p̄mereret deū. Hēpe ex
q̄ hō eē cepit. nō aliud cepit eē hō q̄s dei fili^o. r hic
vnic^o. r p̄p̄terea dei xbu. q; ab illo ē suscepta ca-
ro. facta ē vtrūq; de^o. vt quēadmodū vna ē p̄sona
q̄libet hō aīa. s̄ rōnal^o r caro. ita sit xps vna p̄sona
xbu. r hō. Idē sup Job. Aḡscam^o geminā subaz
xpi diuinā. s̄ q̄ eqlis ē p̄ri. r hūanā q̄ minor ē p̄e-
vtrūq; at̄ sil nō duo s̄ vn^o ē xps. ne sit q̄ternitas n̄
trinitas dō. Ac p̄ h̄ xps ē dō. aīa rōnal^o r caro. Idē
q; in li. de p̄destinatōe sc̄tōz. Ille hō vt a xbo p̄ri
coeterno i vnitate p̄sone assūpt^o fili^o dī vnigenit^o
eēt. Uñ h̄ meruit. qd̄ bonū ei p̄cessit. vt ad hāc i-
effabilē excellētā pueniret. Faciēte ac suscipiēte
deo xbo. ip̄e hō ex q̄ eē cepit. fili^o dī vnic^o eē cepit.
Itē hō q̄cunq; ita gr̄a sit xp̄ian^o. sic gr̄a hō ille ab
initio fact^o ē xps. Idē i li. xij. de trini. S̄ra dī nob̄
in hōie xpo cōmēdat. Quia nec ip̄e vt tāta vnita-
te deo xō p̄iunct^o. vna cū illo p̄sona fili^o dei fieret
vllis ē p̄cedētib^o merit^o assecut^o. s̄ ex q̄ hō eē cepit
ex illo est r de^o. Uñ dictū ē. xbu caro factū ē. h̄y-
lari^o q; in. x. li. de trini. ait. Xpm nō ambigim^o esse
deū xbu. neq; rursus filiū hōis ex aīa r coipe cō-
stituisse i gram^o. h̄is alijsq; auctib^o vtrūq; q̄ hōiem
q̄ndā ex aīa rōnali r carne cōpositū dicūt deū fa-
ctū. s̄ gr̄a. nō nafa. Sola ei gr̄a hūit ille hō n̄ me-
ritis vī nafa vt eēt de^o siue dī fili^o. vt h̄er oēm sc̄s-
entiā r potētā quā h̄z xbu cū q̄ ē vna p̄sona. Hec
tñ in supiorib^o legūt q̄ hō ille sit vna p̄sona cū ver-
bo. r sit ip̄m verbū. s̄ q̄ aīa rōnalis r caro eadem
p̄sona sit. r xps sit. r deus.

Secūda opinio p̄nēs quattuor articulos.

Sunt autē r alij q̄ istis in p̄te p̄sentunt. s̄ dicūt
hōiem illū nō ex anima rōnali r carne tñ. sed ex
humana r diuina natura. i. ex tribus substantijs.
diuinitate. carne. r anima constare. r hunc iesuz
xpm fatentur. r vnā p̄sonam tñ esse. Ante in-
carnationem vero solummodo simplices. sed in
incarnatione factam compositaz ex diuinitate et
humanitate. Hec est ideo alia p̄sona q̄ p̄ius.
sed cum p̄ius esset dei tñ p̄sona. in incarnati-
one facta est etiam hominis p̄sona. non vt due
essent p̄sone. sed vt vna r eadem esset p̄sona
dei r hominis. P̄sona ergo que p̄ius erat sim-
plex. r in vna tñ natura existens. in duabus r ex
duabus subsistit naturis. et p̄sona que tñ de^o
erat. facta est etiam verus homo. subsistens non
tñ ex anima r carne. sed etiam ex diuinitate. nec
tamē p̄sona illa dī dīci facta p̄sona. q̄uis dicat
p̄sona hominis. Facta ē igitur illa p̄sona. (vt
quibusdam placet) quiddam subsistens ex carne
r anima. sed nō est facta p̄sona. vel substantia.
vel natura. r in q̄trum est illa subsistens. compo-
ta est. in q̄trum autē verbum est. simplex est.

Prim^o arti-
culus.

Secūdo arti-
culus.

Quart^o ar-
ticulus.

h̄ylari^o.

Secūdo arti-
culus.

Secūdo arti-
culus.

Tertio arti-
culus.

Quart^o ar-
ticulus.

Sacrificiū ecclie duobz stare. duobz offic. visibili elemētoz spē. z invisibili dñi nri ihu xpi carne z sanguine. Corra. In b ei vbo pmo yr ee insufficientia. qz ad pstitutionē sacri altaris nō solū pcurrūt duo imo tria. vtz. Elemētū exteri. corp⁹ xpi vez. z corp⁹ xpi mysticū

Ite yr in verbo secūdo ee repu gnātia. cū dicit invisibili carne z sanguine. caro ei z sanguis ipe sūt corpa g z hē visibilia. Si g caro xpi hā fuit restar etiā qz fuit visibilib. Ite tertio yr q illa similitudo sit i epta. qm sacrm z res sacri i vni tatē psonē nō cō currūt fm qz dē z hō. g nō yr ibi fieri recta assilatio. qz dō. q in sacro altaris duplex ē res. vi delict. sīgta et pēta z sīgta tm Et Aug. in pre ista nō loqitur d re sīgta. cuius modi ē corpus xpi mysticū. sed de re sīgta z pēta. cuiusmodi ē corp⁹ xpi vez. h em sola ē q facit ad ppositū. vtz ad intelligēduz vnionis z icar narōis mysterium. z h ppter similitudiez vtro bīqz ibi reptam Reptē ar sūitu do triplex. vtz qm ad extremorū vnitatē. qm ad distinctōz si ue diuersitatē. z qm ad finē siue vtilitatez. Sic ei in sacro altaris ē spē visibilib. z caro xpi i visibilib. put ē sub illo sacro. sic in xpo ē hūa na natura hā sen sibilis. z diuina q solū est intelligibilis. Similitudo etiā est qm ad distinctōz. qm exteriōz spē visibilib z res interioriōz pcurrunt ad cōstituen dum vnū p naturā. s3 pcurrūt ad vnū sacrm qd est vnū p ordinē z respectū signi ad sīgnt. sic z xpo diuina natu

Confirmat secundā opinio nem.

De hoc Aug. in li. sen. pspi ait. Ad odis oibus approbare ptendim⁹ sacrificiū ecclie duobz stare. duobz cōfici. Visibili elemētozū specte. z invisibili dñi nri ihu xpi carne z sanguine sacro z res sacri. i. corpe xpi. sicut xpi psona pstat z pfiat ex deo z hoie. cū ipe xps ver⁹ sit deus et verus hō. Quia oīs res illaruz rerū naturā z vitatē in se coninet ex qbus pfiat. De h eodez Joh. Dam. In dño nostro ihu xpo duas qdē naturas cogsci mus. vnam aut hypostasim ex vtriusqz cōpositā. Incarnat⁹ ē g xps ex vrgine assumēs pmitiā nre masse. yr ipa extiterit i carne hypostasis. q dei vbi hypostasis cōposita z facta fuerit. q pus simplex erat vbi hypostasis cōposita vō ex duabz pfectis naturis. deitate z hūanitate. z ferat ipa diuie vbi dei filiatōis caracteristicū z determinatiuuz idioma. fm q diuisa est a pte et spūctō. z carnis caracteristica z determinatiua idiomata. fm q differat a mīe z reliqs hominib⁹. Ite vnā hypostasim filij dei pntemur i duabz naturis pfecte se hntib⁹. deitate z hūanitate. z incarnatam ee eadez hypostasim. z has duas nātas custodiri z manere in ipo post vnionē nō seorsaz z fm pres pntes singulā. s3 vnitas iuicē in vnā cōpositā hypostasim. Substantialē ei inqm vnionē. s. verā z nō fm fantasiā. subalē ar si duab⁹ naturis pfiatib⁹ alteraz. s. vnā cōpositā naturā. s3 vnitas

ra z humana nō pstituit aliqd certū. s3 vnifunt in vnā hypostasim q vtriusqz est nature suppositū. z in q vtraqz natura suo mō substantificant. Et qm ad h nō est omnimoda similitudo. s3 ptem similitudo z ptem dissimilitudo. Tertia similitudo ē. qz sicut res sacri vnif exteriōz signo

inuiē in vnā hypostasim cōpositā filij dei z manere eandē substantialē differentiā determinamus. qz creabile mansit creabile. z qd increabile increabile z mortale mortale. z imortale imortale. z circūscriptibile circūscriptibile. Et b qdez refulget miraculis. De h etiaz Aug. in li. d trinitate ait. Quē admōdū fm deitate vna ē pns filijqz natura. ita etiā iuxta hūmanitatem eadem est. matris z filij vna natura. Ex vtraqz ergo substantiā z diuinitatis z hūmanitatis. vn⁹ atqz idem ē de⁹ dei z hois filius ihs xps. vt verus deus. ita etiā homo verus. Idem etiam in li. xij. de trinitate. Sic deo coniungi potuit humana natura. vt ex duabus substantijs fieret vna persona. Ac per hoc iā est ex tribus. deo anima. z carne. hīs alijsqz pluribus aurozitatibus se muniūt qui dicūt personā xpi cōpositā ee. vl factā siue pstatē ex duab⁹ naturis siue ex trib⁹ substantijs.

Tertia opinio cōtinēs qtuor articulos.

Sūt etiā alij q incarnatōz vbi nō solū psonā ex naturis cōpositā negāt. verū etiā hominē aliquē siue etiā aliquaz subam ibi ex aīa z carne cōpositā vl factā diffitēt. S3 sic illa duo. s. animā z carnē vbi psonē vel nāte vnita ee aiūt. yr nō ex ill duob⁹ vl ex his trib⁹ aliq nāta vel psona fieret siue cōponeret. s3 illis duob⁹ velut i dūmēto vbi di vestiret vt mortaliū ocul⁹ pgrueret appareret. qd dicit ver⁹ fact⁹ hō

vr mediante ib lo cognoscatur z ad vtilitatem vtram conuertatur. sic diuina natura vnifur humane yr in ea cognoscitur. z inde est etiā qz talis vnitas similis est illi vnioi qua cōpularur verbuz ipsi voci yr ab alijs possit cogsci. Et per h patet respōtio ad obiecta. Nō em valeret qd opponit de insufficientia. qm ad ppositū sufficienter illa duo membra. Nec valeret qd obicit de repugnātia. qz nō dicit h duo vtz carnē z sanguinē inuisibilia simplis s3 put sūt sub sacramēto pēta. Nec illud dicitur vnionē diuinitatis. qz nō vult dicere qd illa sint oīno sīla sed q similitudinem habēt qm ad tria predicta. Sunt etiaz qd pnt qm ali qui incarnatōz. Notandum qz tria insinuantur in littera illius opinionis que valde sunt improbabilia. Prīmū cū dicitur ex aīa z carne aliqua subaz cōpositā diffitēt z illō cōter ē imppabile. qm ex forma z materia

Jo. dam.

1

2

Aug.

Prīmū ar t. cū qz tan gū ibi vtz etiā boiem ē. negat qd pou est nō licitū.

ris. necesse est q
 tertius arg. fiat inde sub
 talis ibi itantia. Aliud
 sed sic illa iprobabile est i
 duo te. hoc q dicit q il
 lis duobus ve
 lut indumento
 verbum dei ve
 stiretur. vt mor
 talis oculis eo
 gruciter appa
 reret. si em hoc
 verum esset cuz
 anima no appa
 rear oculis. no
 asspississet ai am
 Et iteru si cba
 stus apparebat
 esse homo. r no
 erat verus ho
 mo. alius appa
 rebar qd esset. er
 go aliqua falli
 tas r aliqua de
 ceptio fuit i xpo
 quod oino ab
 surdissimum est
 Certas em no
 falli potest nec
 fallere. Tres ter
 tium improba
 bile est in hoc q
 die illa duo sin
 gularitate per
 sone verbis dei
 assumpisse. qz
 illis duobus ac
 cedentibus no e
 personarum nu
 merus auctus.
 Si em hoc vez
 esset. cum colu
 ba in q spissan
 ctus apparuit n
 aucterit numer
 psonarum in di
 umis. assupra e
 in vnitare pso
 ne. qd nephari
 um e dicere. It
 cu aliq aia vni
 deo p voluntatis
 pformitatem. et
 nullo mo et h ere
 scit in trinitate
 numer psonaz
 qliber aia serā
 assumeret a dno
 in vnitare pso
 ne. q qliber san
 ctus eet de. qd
 qd de dicere est p
 uerfus oino. Et
 apterea iste mo

qz vnitare carnis r anse accepit.
 Que duo etiā in singularitate
 vel vnitare sue psonae accepisse
 legit. Itā qz illa duo vel aliqua
 res ex illis cōposita sit vna pso
 na cū verbo vel sit verbū. Sed
 qz illis duob' accedētib' verbo
 nō est psonaz numer' auct' vt
 fieret qternitas i trinitate. Et
 qz ipa psona verbi q pūserat si
 ne indumento. assumptōe indu
 menti nō est diuisa vel mutata
 sz vna eadēq' imutata pmasit.
 Qui fm habitū deū r hominē
 factū dicitur. Accipēdo ei homi
 nē dicit' est de' fact' esse hō. r p
 pter acceptū hoiez dō de' vere
 eē hō. r ppter assumētē deū dō
 hō esse deus. Itā si eētialit' in
 quātū illi de' esse hō. vel hō esse
 de' intelligeret. tūc si de' assump
 sisset hoiem in sexu muliebrī.
 r mulier eētialit' de' eēt. r eō
 uerso. At potuit assūpsisse ho
 minē in sexu muliebrī. potuit q
 mulier esse de' r eō uerso.
 Cōfirmat tertiā opinionē. g
 Re aut' i isti de suo sensu in
 fluere videant. testimonijs in
 mediū pductis qd dicit cōfir
 mant. Sit em Aug. in li. de gra
 tia noui testamēti. Sicut nō au
 get numer' psonarū cū caro ac
 cedit aie vt sit vñ hō. sic nō au
 get numer' psonarū cū homo
 accedit verbo. vt sit vñ hō rps
 Legit itaqz de hō vt intelliga
 mus hui' psonae singularitatē.
 nō vt suspicemur in carnē mu
 tata diuinitatē. Idē qz tractās
 illud verbū apli. Habitu inuen
 tus est vt hō. manifeste oñdit
 deū dici factū eē hoiem. vel eē
 hoiem fm habitū in lib. lxxvij.
 qstionuz. ita inqens. Adultis
 modis habitū dicim'. vel habi
 tum anī sē discipline pceptio
 nem vsu firmatā. vel habitum
 corporis. sicut dicim' aliu' alio
 validiore. vel habitū eorū que
 mēbris accomodat extrinsec'.
 vt cū dicim' aliqū vestitum vt
 calciatū r hmōi. In oibus ge
 neribus manifestuz est in ea re

dicat habitū q accidit vel acce
 dit alicui. ita vt eā possit etiam
 nō habere hoc at nomē ductū
 est ab illo vbo qd est habere. ha
 bitus g in ea re dicit q nobis vt
 habeat accidit vel accedit. Cle
 rūm h interest. qz qdaz eorū q
 accidit vel accedūt. vt habitū
 faciant nō mutant. sed ipa mu
 rant in se integra r inconcussa
 manētia. sic sapia accedēs hoī
 nō ipa mutat. sz hoiem mutat.
 quē de stulto sapiētē fac. Que
 dam dō sic accedūt vel accidūt
 vt mutant r mutant. vt cibus
 q amittēs speciē suā in corp' dō
 tur. r nos cibo refecti. ab exili
 tate atqz languore in robur at
 qz valentiā mutamur. Tertiu
 genus est cū ea q accidūt vt ac
 cedūt. nec mutant ea qbus acci
 dunt. nec ab eis ipa mutant. si
 cut anul' posūt in digito qd ge
 nus rarissime repit. Quartuz
 gen' est cū ea q accidūt vel ac
 cedunt. mutant nō a sua natu
 ra. sz altā speciē r formā accipi
 unt vt ē vestī q deiecta atqz de
 posita nō hz eā formā quā sumit
 induta. Indura em mēbris ac
 cipit formā quā nō hēbat exura
 qd gen' cōgruit huic cōpatiōi.
 De' em sūt semetipm exinani
 uit. nō formā suā mutās. sz for
 mā sui accipiēs. neqz puerfus
 aut trāsmutat' in hoiez amissa
 incōmutabili stabilitate. sz i sili
 tudinē hoim factus ē ipe susce
 ptor. verū hoiem suscipiēdo ha
 bitu inuētus ē vt hō. id ē hōido
 hoiez inuēt' est vt hō. nō sibi sz
 eis qb' in hoie apparuit. At
 dicit vt hō. vnitare expmūt. Hoie g
 hitus satis significauit apls qli
 ter dixerit in similitudinē hoim fa
 ctus. qz nō trāsfīguratōe in ho
 minē. sz habitū fact' est cū indu
 tus est hoiem. quez sibi vniens
 quodammodo atqz cōformās
 immortalitati eternitatēqz so
 ciaret. Non ergo oportet intel
 ligi muratum esse verbum su
 sceptione hois sicut nec mēbra
 veste induta mutant. qzuis illa

duo dicendi sic
 ex tra colligit re
 pudiat' ē tanqz
 errone'. nec cre
 dēdū ē mēfm su
 isse de opinione
 ista. nec dicere
 h' asserēdo vt ap
 probādo. sz ali
 o' opinione re
 citādo. Nā at
 opinionez sic r
 alias nec oino
 reprobant. nec oī
 no approbant. nō
 dū ei claruerat
 et' fallitas. ma
 xime cū videat
 sup vba serōz cō
 fundata.
 C. Anul' mo
 dis habitū dicit
 mus rē. Obici
 tur pmo em di
 stinguit habitū
 in tria mēbra. se
 cūdo mō distin
 guit alia distin
 ctione. p qtuor
 mēbra. g v' vna
 est supflua vt al
 tera diminuta.
 Itē vident aliq
 mēbra secūde di
 uisionis eē ipos
 sibilita. dicit ei q
 qdā accedunt q
 mutant sz nō mu
 tant sic sapia. h
 vt eē iposibile.
 qz si et aliq acci
 dētē adueniēte
 mutat subiectū.
 vt q ipm multo
 mag' debeat di
 ci mutari. qz de
 ente in potētia
 fit ens in actu.
 Itē aliq mēbruz
 sūt qd dicit q q
 dā accidūt que
 nec mutant nec
 mutant vt ipos
 sibile. Nihil em
 nouū acqri pōt
 sine aliq muta
 tione accrentis
 vel acqsi. g im
 possibile ē q ali
 qua differētia
 habit' introdu
 catur in esse q nō
 fiat mutatio in
 habitū vel hntē

Prima spe
ces habit'

Secunda.

Tertia.

Quarta
spēs cōgru
it hntē com
paratiōi.

Phil. g.

¶ R. ddm q. Aug. distinguit habitū simplicif. Uno mō in se p. indifferētiā p. p. r. respiciunt habitū q. rum ad esse. Et iste sunt tres. Omne em qd habet. aut habetur interi^o aut exteri^o. aut p. r. m. interi^o. p. r. m. exteri^o. us. Si oino interi^o. sic dicim⁹ habitū aie. vt sciētiam et disciplinā. Si

Aug.

De mō in carnatōis.

oino exteri^o. sic dicimus habitum corū que exteri^o corpore accomodant. sicut esse vestim⁹ et calciatū. Si qdam mō interi^o. et quodā mō exteri^o. sic dicimus alii alio validiorē et for⁹ riorē. Et hoc q. si tenet medium inter differenti^o as duas prius positas. Et ad istas tres differenti^o as reduc⁹ possunt septem illi modi habendi q. assignat p. r. m. in post p. r. m. dicam⁹ etis. Sz quia iste mod⁹ distinguēdi parum valet ad p. r. m. positum. Ideo sumit Aug. ali^o um modum distinguēdi per quatuor mem⁹ b. a. qui respicit ipz habitū q. r. m. ad fieri. Et hec diuisio est quatuor combinaciones sufficientes et immediatas. Docentm quod accedit alicui. aut mutat tñ et nō mutatur sicut sapientia. Aut mutat et mutatur. vt cibus. Aut nec mutat nec mutatur. vt anulus. Aut mutatur sed nō mutat. vt vestimentum. Et illud quartum mem

susceptio ineffabiliter susceptū suscipienti copularer. His verbis apte inuere videt Aug. deum dici factū hoiez fm habitū. Qui etiā ipi⁹ incarnatōis modū volēs expmēre q. rentib⁹ in iij. li. de trinitate ait. Si q. ritur ipa incarnatio quod facta sit. ipm verbū dei dico carnē factū. id ē hoiem factū. nō tñ in h. q. factū est p. r. m. atq. mutatū. sz carnem vt carnalib⁹ cōgruētē apparetur indurū. Ita sane factū vt ibi sit nō tñ xbum dei et hois caro. sz etiā rōnalis hois ania. atq. h. torū et de⁹ dicatur p. r. m. deū. et homo. p. r. m. hoiez. Qd si difficile itelligit. mēs fide purget a peccatis abstinēdo et bona opando. difficilia em sunt h. Idē in li. de fide ad petrū. Dei fili⁹ cū sit de⁹ etern⁹ et ver⁹. pro nobis fact⁹ est hō ver⁹ et plen⁹. In eo ver⁹ q. verā habz de⁹ ille humanā naturā. In eo x. ple⁹ nus. q. et carnē humanā suscepit et aiām rōnalem. Itē nō aliud fuit illa dei summi susceptio vel exinanitio. nisi forme seruilis. i. nature humane susceptio

bum valet ad p. r. m. positum. et p. hoc patet responsio ad p. mū obiectū. Iste em quatuor differentiē reducunt ad illas tres. ideo nec iste sunt supflue. nec ille diminute. Ad illud quod opponit q. sapiētia mutat sed nō mutat. Dicendū q. ad hoc q. q. fiat sapiens concurret sapiētia creata et in/creata. sicut ad hoc q. fiat grat⁹ concurret charitas creata et in/creata. Cū autē Aug. dicit q. sapiētia nō mutatur. nō intelligit de sapiētia creata q. est accidens aie. sed de sapiētia increata. Et h. si cōp. ter aduertendū est i. verbis Augustini cū loquitur de sapiētia h. ylan⁹. et q. q. mō loquitur de increata modo de creata. Potentiā h. verbum intelligit de sapiētia creata. Sz tñ nō loq. Aug. de q. nō genere mutatio nis. sz de illa mutatione que est de vna dispositioe ad alteraz vt ipore de mutatione q. est fm formā. et tñ nō h. in stantia i. sapiētia. quia sapiētia accidens nō alterat q. uis

Utraq. g. est i. xpo forma. quia vtraq. vera et plena est in xpo. suba diuina scz et humana natura. Idē in li. p. r. m. Maximinū. Cū esset p. seipm inuisibilis. visibilis in hoie apparuit quē de semina suscipe dignat⁹ est. Idē in eodē. Nos xpm dñm verum hoiem suscepisse credim⁹. et in ipo visibiliter inuisibile hoibus apparuisse. In ipo inter hoies puer fatum fuisse. In ipo ab hominib⁹ hūana pulisse. In ipo hoies docuisse. h. ylan⁹ q. in. x. li. de trinitate ait. Quod dei fili⁹ nat⁹ ex maria ē. nisi q. verbū caro factū est. scz q. fili⁹ dei cum in forma dei esset. formā serui accepit. Cū tñ eundēq. nō dei defectōe sz hois assumptione p. r. m. temur. Et in forma dei p. r. m. naturā diuinā. et in forma serui ex p. r. m. ceptione spūscī fm hois habitū reptuz fuisse. nō fuit habit⁹ ille tñ hominis. sz vt hominēq. caro illa caro peccati. sz in similitudine carnis peccati. Audi stis tres fm diuisos positas sententias. et p. singulis inductate stimonā.

sapiens fm illā alteret. Et p. hoc patet tertiū obiectum nō em excludit omnē motū Aug. sed illum motum alterationis qui est fm qualitātē absolutā. De autē nō est coniunctione anuli ad digitum. sed solū que est mutatio fm locū vel situm.

¶ **H** intelligentiā eoz q. circa prem istā dicuntur incidit hic q. stio p. r. m. paliter circa duo. Primo q. ritur de varietate haz opinionū in q. v. y. sz sig. maior p. r. m. bilitas. Scdo de q. r. m. itare illi⁹ variatōis ex q. ouit haz opinionū diuersitas. Cū capmū q. runt. tria. Primo q. ritur an xps sit vnū aut duo sicut dicit prima opinio. Scdo q. ritur vtruz p. r. m. onā xpi sit simplex an cōposita sicut dicit scda opinio. Tertio q. ritur vtrū xps fm q. hō sit aliqua substantia. an solum dicatur homo de xpo fm habitum. sicut dicit tertia opinio.

¶ **Q**uestio II. **U**trum xps sit duo. Et q. sic vt Aug. ad felicianuz Aliud est fili⁹ dei. aliud fili⁹ hois. sz qd est aliud et aliud est duo. g. rē. Item Dylari⁹ in. ix. li. de trinitate. L. h. v. stus hō ibs q. uis sit aliud de patre. aliud de matre. non

tñ alius. sz qd est aliud et aliud est duo. g. rē. Itē xps fm q. de⁹ est vnū in creata vnitare. sz hō est vnū vnitare creata. Si g. y. m. itas creata et increata est alia et alia. g. xps est duo. Item differentiā cōntraliā dat cō. g. diuisiōe differentiā cōntraliā nature humane. i. rōnale. q. cōntraliā differētia fert a natura diuina. g. necesse est xpm habere diuersā cō. sz q. h. n. t. diuersa cō sunt duo. g. vt q. xps sit duo. Item vna natura in plurib⁹ p. r. m. onis facit illas p. r. m. onas ē. vnū sicut pater et fili⁹. et spūscī in trinitate vnū sunt. g. p. r. m. ri rōne plures nature in vna p. r. m. onā faciunt illā p. r. m. onas esse duo. Sz xps est vna p. r. m. onā in duabus naturis. et go xps est duo. Itē p. r. m. p. r. m. tione est cōicatio idiomatum. sz nō est cōicatio eiusdē ad se. g. necesse est inter ea q. bus idiomata cōicant cō differentiā. sz non est cōicatio

Idiomatum q̄ntū ad naturas sed q̄ntū ad supposita natu-
raz que dicuntur de christo. et quoz vnū dicitur de altero.
Si illud de quo p̄dicatur duo diuersa est duo. vñ q̄
r̄ps sit duo. cū in eo sit idiomatū cōicatio. ¶ Itē xp̄us
fm q̄ d̄s est aliqd qd̄ p̄ fm q̄ h̄o est aliqd qd̄ nō ē p̄.
ergo est aliqd et aliqd. ergo vñ q̄ necesse sit ponere r̄pm
ēē duo. Sed cōtra Dam. in li. Diuina natura diuina
sibi vnuit in vñ hypostasim suā. ergo si hypostas̄ no-
minat ip̄m suppositū. vnū est suppositū in xp̄o. sed illud
in quo ē suppositū. vnū est in christo. nō duo. ergo. rē.
¶ Itē Hylarius de trim. it. Lū nō sit alius filius dei.
alius filius hoīs. requiro q̄s sit clarificatus. sed xp̄us
nō est aliud et aliud. nec alius et alius. et hoc cōstat. er-
go nō est duo sed vnū. ¶ Itē om̄e qd̄ est vt dicit Boetius
ideo est q̄ vnū est. sed xp̄us est. q̄ necesse ē r̄pm esse
vnū et vnū simpliciter in actu. ergo est indiuisus. et qd̄
est indiuisum nō est duo. ergo christus non est duo.
Itē sicut diuisio dicit ordinē ad multitudine. sic vnio
dicit ordinē ad vnitatē. si ergo in incarnatōe nō fuit di-
uisio sed magis vnio. videt q̄ esse multa siue duo nul-
larenus cōueniat xp̄o. ¶ Item si r̄ps est duo. quero.
qui duo. aut due nature. aut due p̄sone. neutz hoz est
dare. Nature due nō. q̄ natura humana nō p̄dicat de
xp̄o. Due p̄sone non. q̄ sicut supra ostensū fuit et inferi-
us ostendit. in christo nō est nisi vna p̄sona. ergo. rē.
Itē si aliqua duo differēt essentialiter in suppositis. im-
possibile est vnū p̄dicari de altero. sed d̄s et homo essen-
tialiter differēt. ergo si in xp̄o habent differētia suppo-
sitor. ergo nō p̄dicatur de se mutuo. ergo nec d̄s est h̄o
nec homo d̄s. qd̄ est cōiter cōtra om̄es sc̄tōs. ¶ Itē in-
diuidū cōstat ex p̄ferantibus quarū collectōnes impos-
sibile est in altero reperiri. sed q̄qd̄ dicitur filio dei. dicit
de filio hoīs et cōuenit. ergo filius dei et filius hominis
in xp̄o nō differēt numero. sicut indiuidua duo. q̄ r̄ps
nō p̄dicit duo indiuidua siue supposita nec p̄dicit due
nature. ergo nullatenus vñ q̄ d̄s dicit duo. ¶ Itē d̄m
q̄ cum queritur. vñ r̄ps sit duo. hoc tripliciter pot̄ in-
telligi. Vno mō vt dicat christus ēē due nature. et hoc
modo nullus posuit nec intellexit r̄pm esse duo p̄ eo q̄
humana natura nō p̄dicatur de christo. Alio mō p̄ in-
telligi q̄ r̄ps sit duo. vñ due p̄sone. et hoc mō fuit he-
reticū et cōtra symboloz. Dicit enī Arbanasius. Non
duo tñ. sed vnus est xp̄s. Tertio mō p̄ intelligi q̄ xp̄us
sit duo medio mō. non q̄ r̄ps sit due p̄sone vñ due nate
sed q̄ sit duo supposita. vel due res nature. que tenent
quasi mediū inter dualitatē nature et dualitatē perso-
ne. Et iste modus dicitur p̄inuit ad p̄mā opinionem.
nec est hereticus. sed multū habuit pbabilitatem. Lūz
enī diuersis naturis diuersē respondeant res nature et
diuersis substantiis diuersa respondeant supposita. id̄
dicere voluerunt r̄pm qui est d̄s rōne diuine nature. et
homo rōne humane ēē duas res nature. quaz tñ vna p̄
dicat de altera p̄ter vnitatē p̄sone. Sed licet hec posi-
tio habeat aliquid pbabilitatē. aliqd tamen dicit ad co-
improbabile. q̄ paucos aut nullos habet defensores.
Planū enī est q̄ illa quoz vnū de altero p̄dicat. inuitēz
nō numerātur. Quis formaliter distinguantur. vt po-
te sit dicatur. petrus est musicus. musicus ē petrus non
sunt duo. Quis inter petrū et musicā suā sit distinctio
Si ergo hec optio dicit q̄ d̄s ē h̄o. et h̄o ē d̄s. nō pot̄
sustineri q̄ sint duo in christo. fm q̄ dicitur cōcretiue.
ad suppositū. et ideo cōcedendū ē istam opinionē ēē sal-
tam. et huius opinionis auctores deceptos fuisse. Rō
autē huius deceptionis venit ex hoc q̄ nō distinguitur

inter suppositum fm q̄ suppositum dicitur qd̄ subiecti
generi. et suppositū qd̄ d̄ illud in q̄ substantificat totum
esse rei. cū tñ magna sit differētia Si enī dicatur suppo-
situm qd̄ subiectur generi. corp⁹ et color diuersa habent
supposita. q̄ diuersas habēt differētias. Si autē dicat
suppositū fm q̄ i eo substantificat totū ēē rei. sicut corp⁹
et color vnū p̄nt habere suppositū. q̄ vna ē sba et vnū
indiuidū in q̄ saluat natura cōp̄alitates et natura co-
loris. res autē nō numerat fm supposita in subiectōe et
p̄dicatōe. s̄ fm numerū suppositor. i. essendo et substanti-
ficatōe Quā nā nata humana i xp̄o substantificat i diuina
p̄sona. h̄ic ē q̄ vnū ē ibi suppositū fm q̄ attendit nūmeratio
rei q̄ntū ad eē in actu. et id̄ r̄ps nō d̄ dicit duo. s̄ vnū.
Et cōcedēde s̄ rōes q̄ h̄ oñdunt. Ad illas q̄ duas au-
croitates q̄ in cōtrariū obijciuntur q̄ r̄ps ē aliud et aliud.
D̄ d̄z q̄ ille p̄dicatōes s̄t improp̄e et d̄nt sic exp̄ōi. Chri-
stus ē aliud et aliud. i. alteri⁹ et alteri⁹ nate. et ex h̄ nō se-
ditur q̄ r̄ps sit duo. s̄ solū q̄ i xp̄o sint plura. Locutō ē
improp̄a nō est extēdēda. ¶ Ad illud qd̄ obijcit q̄ r̄ps
est vnū fm q̄ d̄ vnitatē increata. et vnū fm q̄ homo
vinitatē creata. D̄ d̄z q̄ magis. p̄pe d̄r vnū q̄ dicatur ēē
vnū. In xp̄o enī est vna sola p̄sona quā nō sit vna na-
tura. Nihilomin⁹ tñ p̄ dicit vnū fm q̄ d̄. et vnū sc̄dm
q̄ h̄o Illud tñ vnū et illud fm q̄ dicitur d̄ xp̄o nō ponit
in numero. q̄ r̄ps nō d̄r vnū fm q̄ d̄r homo abstractiue
s̄ cōcretiue. Quāuis autē vnitās creata et increata pos-
sint dici duo. q̄ tñ i xp̄o fm q̄ d̄r concretue d̄r vnitās
creata. ad suppositū increatū p̄paratur. et de eodē p̄dicat.
ideo nō ponit in numero. vt xp̄us possit dici duo. Sicut
nec petrus et h̄ albū. eodē d̄mōstrato. ¶ Ad illud qd̄
opponit. q̄ diuersē differētie cōitales d̄nt diuersa esse
d̄m q̄ illud verū ē q̄ suppositū illud ad qd̄ cōparan-
tur ille differētie nō p̄cedit naturaliter q̄ntū ad eē actua-
le aliqua illarū differētariū. sicut petrus nō ē an̄ illā dif-
ferētia rōnale. et brunellus an̄ istā differētia q̄ ē irrōna-
le. nō sic at̄ ē in p̄posito Nā filius dei q̄ ē hypostasim ē sup-
positū humane nature p̄ vnionē. et naturaliter p̄cedit q̄ntū
ad eē actuale essentialē differētia hoīs. Et ideo illa
differētia nō dat ei ēē simpliciter. s̄ tale eē aduēit hypo-
stasi tā p̄lere ēē. Et tō nō p̄r i eā p̄lificari. Ad illud qd̄
obi. q̄ vna nasa in plibus p̄sonis fac ēē vnū. rē. D̄m.
q̄ nō ē s̄le. q̄ nasa diuina sic ē i plibus p̄sonis q̄ d̄r q̄libz
p̄dicat nō solū i cōcretōne s̄z et i abstractōe. Et iō cū ip̄
sa sit vna. necesse ē illas tres hypostasēs ēē vnū quid
Due at̄ nate ita cōcurrūt i vñ p̄sonā xp̄i. vt tamen hu-
mana natura p̄dicari nō valeat i abstractōne sed magis
in cōcretōe ad idē suppositū. et q̄ h̄ mō nō numerantur
sed vnūmf. id̄ nō p̄r vna p̄sona dici plura. sicut plures
p̄sone in diuinis dicitur vna natura. ¶ Ad illud qd̄
opponitur q̄ p̄ter vnionē ē cōicatio idiomatū. Dicen-
dū q̄ verū ē. Si at̄ q̄rat qd̄ ibi cōicet idiomata. Respo-
dēdū q̄ nomē nature. fm q̄ cōsiderant in abstractōne
sed hypostasis diuine nature cōicat sibi idiomata fm q̄
est hypostasis in humana natura. nō q̄ ip̄a sit diuersa
in se. s̄z q̄ diuersi naturis ē supposita Vel certe ip̄e nate
fm q̄ dicitur i cōcretōe possūt sibi ip̄s idiomata cōmu-
nicare. vt dicat deus ē h̄o. et h̄o ē d̄s. et quādo intelligit
sic accipi. dicit vt res nature. q̄ mediū tenet inf̄ mate-
riam abstractiue consideratā et ip̄am hypostasim. Et h̄
modo ē ibi recte cōmunicatio idiomatū. q̄ ē ibi diuer-
sitas inter res nature babito respectu ad ip̄as naturas
Si tu obijcias q̄ christus tūc non d̄ dicit nec vnū. nec
duo. sed mediū tenere inter dualitatē et vnitatē. Di-
cēdū q̄ quīs res nature habeat rationē mediū. p̄ tamē

5

Quam ad unitate se tenet cum ipsa hypostasi. Et rō hu-
 ius est duplex. Prima qz res nature p̄dicat de ipsa hy-
 postasi. sed nō p̄dicat de ipsa natura abstractiue p̄side-
 rata. nec cōuerso. Alia ratio. qz denotatio fit a termi-
 no. vniō autē ordinat tanqz ad terminū. qz in xpo natu-
 re in vna hypostasi vniunt. ideo res nature in xpo nō
 ponūt in numerū. v. p̄ ipas xps dicat eē duo. ¶ Ad
 illud qd obi: qz xps est aliqd qd est p̄. dō. qz cū d̄r xps ē
 aliqd fm qz homo. aliqd non dicit ipam naturā abstra-
 ctaz sed nature suppositū. vñ cum d̄r xps esse homo. re-
 latio implicat intrinsecus. Sicut ḡ nō valet xps est ef-
 sentia que est p̄. et est p̄sona que nō est p̄. ḡ est duo. qz
 essentia nō ponit numerū i p̄sona. nec dicitur s̄baliter cū
 eo qd dicit fm relationē. sic nō habet vigorē alicui illa
 tio rōnis p̄dicte. Vñ p̄m̄ illius illarōis reduci p̄t ad
 locū s̄ph̄sticū qd est figura dicitōis.

Questio II b

¶ Titru p̄sona xpi sit vna unitate simplici aut cōposi-
 ta. sicut dicebat scda opinio. Et qz habeat in se unitatē
 cōpositā videt p̄mo p̄ illud qd d̄r in simbolo. Nam si-
 cut aia rōnalis et caro vnus est hō. ita deus et hō vnus
 est xps. Sed hō est cōpositus ex aia et carne. ḡ xpi p̄sona
 est cōposita ex diuinitate et humanitate. ¶ Item Dam-
 in. in. lib. In dño iesu xpo duas naturas cognoscim̄.
 vñā hypostasim ex vtriqz cōpositā. Si ḡ fm ipm̄ idēz
 est hypostasis et p̄sona. ḡ rē. ¶ Item intellectus p̄sonę p̄
 supponit intellectū nature. sed si est cōpositio in eo qd
 p̄supponit. necessario ē cōpositio i eo qd supponit. Lū
 ḡ natura in xpo sit cōposita. necessario sed v̄ qz p̄sona
 cōposita dici debeat. ¶ Item si xps esset solū ex aia rō-
 nali et carne h̄ret hypostasim cōpositā. ḡ cū habeat i se
 aiam et carnē et diuinitatē. p̄ locū a minor. multo magis
 v̄ h̄ret hypostasim cōpositā. ¶ Item xps est hō. aut sim-
 plex. aut cōpositus. Constat qz nō simplex. qz hec est
 natura humanitatis. est ḡ hō cōpositus. Sed hō nō p̄di-
 cat de xpo. nisi rōne suppositū hypostasim. ḡ v̄ qz p̄sona
 in xpo debeat dici cōposita. ¶ Sed d̄. De cōpositū cō-
 positōe tpali est tpale. Si ḡ p̄sona xpi est cōposita. et
 nō nisi cōpositōe tpali. ḡ p̄sona xpi est tpalis. nō ḡ eter-
 na. sed hoc est falsū. ḡ rē. ¶ Item vbi cūqz est cōpositi-
 o de nouo. ibi ē mutatio. Si ergo in incarnatōe p̄sona
 xpi fuit cōposita. necessario sc̄tur qz fuerit mutata. sed
 p̄sonā v̄bi mutari ē impossibile. ergo rē. ¶ Item. vbi cū-
 qz ē cōpositio. ibi ē imperfectio i vtroqz extremoz. qm̄ ex
 duobus entibus i actu nō fit vnū. et p̄ombulta possibi-
 lia sūt respectu cōpositi. sed nec i natura v̄bi nec i p̄sona
 p̄t eē aliq̄ imperfectio. ḡ nec cōpositio. ¶ Item vbi ē cōposi-
 tio. cōpositū nō p̄dicat de aliq̄ extremoz. sic p̄. qz homo
 nec ē aia nec ē caro. ergo si p̄sona xpi cōposita ē ex diui-
 nitate et humanitate. ergo xps nec ē d̄. nec hō. nec crea-
 tor. nec creatura. ¶ Si hoc ē falsū. restat qz p̄sona xpi n̄
 est cōposita. ¶ Item. vbi ē cōpositio. vnū extremoz nō p̄-
 dicat de altero. vñ cū hō cōponat ex aia et carne. nec aia
 est caro et cōuerso. ergo si p̄sona xpi eēt cōposita. nec hō
 eēt d̄. nec d̄ hō. qz si hoc ē falsū. restat. rē. ¶ R̄. d̄ d̄m
 qz cōpositio dupliciter p̄t accipi. Vno mō p̄p̄ d̄r cōposi-
 tio vniō aliqz duoz h̄rituz mutūa inclinātōne ad con-
 stitutiōne terrū. Et h̄ mō sic rōes oñdū p̄sona xpi n̄ p̄-
 dici cōposita. multa em̄ seq̄rent in cōueniētia. v. i. qz p̄-
 sona illa eēt mutata. et qz eēt imperfecta. et qz eēt tpaliter i
 eē p̄ducta. et qz etiā nō cōicōrētur idiomata. Et ideo h̄
 mō dicere p̄sonā xpi eē cōpositā nō im̄ eēt falsū. verūctū
 am eēt hereticū. Alio mō d̄r cōpositio large simul et m̄
 alio positio. et sic p̄sonalis vniō p̄t dici cōpositio. Et p̄

14

hūc modū dicebat scda opinio p̄sonā xpi eē cōpositā.
 nō qz ipsa sit ex pluribus naturis cōstituta. s; qz p̄sona il-
 la aī incarnationē suppositū erat i vna natura simplici.
 p̄ incarnationē p̄sona suppositū fuit i vna nature et
 humane. et hoc absqz vlla mutatiōne sc̄a in ipsa. s; solum
 ex p̄re humanē nature. sicut ostēdit fuit i p̄ma distinctiōe
 huius libri. Et iō opinio ista qz dicebat p̄sonā xpi fuisse cō-
 positā vera fuit. et sanū habuit intellectū. Quia n̄ v̄bi
 cōstitūabile ē p̄ eo qz cōpositiōis vocabulū cōsuevit acci-
 pi p̄mo mō. iō doctores p̄ntis t̄pis sensū huius opinio-
 nis retinēt declinatēs cōpositiōis vocabulū. In p̄sona
 em̄ xpi nō est cōpositio p̄tē deā. Unde cōcedēde sūt rō-
 nes qz inducere sūt ad istā p̄tē. ¶ Ad illud qd obi: iōi 15
 uz te auctē symboli. d̄ m̄ qz nō ē omnimoda similitudo in
 ter aiam et carnē. et diuinitatē et humanitatē. Nō em̄ ē simi-
 litudo ḡtū ad extremoz cōpositōz. s; ḡtū ad h̄ qz aia et
 caro cōcurrūt ad unitatē p̄sonę. sic etiā diuinitas et huma-
 nitas i xpo cōcurrūt i unitatē p̄sonę. ḡtū b̄ sicut alio et
 alio mō. ¶ Ad illud qd opponit de auctē Dam. d̄m. qz
 Dam. nō accipit ibi. p̄tē cōpositōz s; large. Vñ et ver-
 bū suū optet exponere. qz forte nō ita imprope sonat in
 lingua greca sic i latina Vñ d̄: hypostasim cōposita ex du-
 abus naturis. nō qz ex illis duabus sit cōstituta. s; qz in
 sc̄to incarnationē sc̄m̄ ē v̄t hypostasim qz erat sub vna inf-
 nasa. i duabus et sub duabus fieret. vñ magis p̄tē d̄r by-
 postasim i duabus naturis. qz ex duabus naturis. ¶ Ad illud
 qd obi: qz intellectus p̄sonę p̄supponit intellectū nature.
 d̄m. qz v̄t ē de natura qz dat p̄m̄ eē p̄sonę. et talis ē de
 vna natura respectu p̄sonę xpi. et p̄tē t̄p̄s natura
 humana sit cōposita. nō sc̄tur qz p̄tē h̄ p̄sona xpi cō-
 positōz h̄ret. ¶ Ad illud qd opponit. qz si xps eēt solū ex aia
 et carne. h̄ret hypostasim cōpositā. d̄m. qz v̄t ē. quia
 tūc h̄ret p̄m̄ eē hypostasim eē humana natura. que
 qd ē cōposita ē. nūc at nō est sic. qz p̄sona xpi suū esse p̄-
 m̄ h̄z ex diuina natura. qz qd ē omnino simplicissima. Et iō
 humana natura supueniēs sic nō dat p̄sonę eē p̄sonale.
 sic nō fac̄ eā eē cōposita. ¶ Ad illud qd obi: qz xps eēt cō-
 positus. d̄m. qz v̄t ē. s; qd subuēit qz hō p̄dicat rōe by-
 postasim. d̄m. qz si ita intelligat qz hō i p̄dicato rōe by-
 postasim p̄dicat v̄t nō h̄z. qz fm̄ regulā p̄t. ḡtū terminū
 nus subiecti rōe suppositi. p̄dicat tū rōe forme. et iō hoc
 adiectiū cōpositus circa istū terminū hō. nō nominat
 cōpositiōne ḡtū ad suppositū. s; ḡtū ad formā. et p̄-
 tē nō p̄t ex hoc inferri qz p̄sona xpi sit cōposita.

Questio III c

¶ Titru fm̄ qz hō sit substantia. an homo p̄dicat p̄mo
 dū habitus et accidētis. sic dicebat opinio tertia. Et qz xps
 dicat homo p̄ modū habitus ostendit. i. ad Phil. ha-
 bitu iuuetus. v̄t homo. Sup̄ quod v̄bum dicit Dyl-
 rius de trinitate. Nō fuit ille habitus hominis tm̄. s; v̄t ho-
 mis. ḡ v̄t tū ex h̄ v̄bo quod dicit habitus. tum ex h̄ qz di-
 cit v̄t homo. qd imprat similitudinem qz p̄s alio mō dica-
 tur homo qz alū hōies. et ita v̄t qz dicit p̄ modū habitus.
 nō p̄ modū subie. ¶ Item Aug. in li. p̄t̄riū. qz dicit. et a-
 be i lra. ¶ Quartū gen̄ habitus p̄tē h̄tē cōpositiōis
 Et illud qz r̄m̄ genus spectat ad h̄ qz d̄r p̄dicari p̄mo-
 dum habitus. v̄t esse yestitum et calcitū qd ē i quadaz
 adiacētia. ḡ. rē. ¶ Item h̄ ipm̄ v̄t rōe. Quod aduenit ali-
 cui iā in eē p̄lecto. est illi accidētis. et p̄dicat p̄ modū acci-
 dētis. Et humana natura aduenit p̄sonę xpi iā in eē cō-
 plere. ḡ v̄t qz ei aduenit v̄t accidētis. et p̄dicat p̄ modū
 accidētis. non ḡ p̄ modū subie. ¶ Item qd p̄dicat creatura
 tūc ē accidētis. et p̄dicat p̄ modū accidētis. Et humana na-
 tura p̄dicat de xpo denotatiue. Vñ fili d̄ d̄r h̄tē

qd dde nō p̄t dici de alio hoīe. q̄ v̄r q̄ non dicat de ip̄o p̄ modū sube s̄z p̄ modū accētis. ¶ Itē impossibile ē diuer-
 sa ḡnā p̄dicari de eodē cētialit̄. q̄ multo min⁹ erit pos-
 sibile diuinā naturā ⁊ humanā cōuenire eidē cētialit̄.
 Ergo si x̄ps cētialit̄ loquēdo ē d̄s. v̄r q̄ hō dicat so-
 lumō p̄ modū accētis siue p̄ modū habit⁹. ¶ Itē que
 h̄nt diuerfas diffinitōes nō p̄nt p̄dicari de vno ⁊ eodē
 cētialit̄. s̄z d̄s ⁊ hō diuerfas habēt diffinitōes. q̄ cū d̄s
 dicat de x̄po cētialit̄. hō nō dicet de eo subaliter. s̄z solū
 accētialit̄. s̄z d̄ in decretali Alexāder papa. Cū x̄ps
 p̄fect⁹ sit d̄s ⁊ p̄fect⁹ hō. q̄ temeritate audēt aliq̄ dicere
 q̄ x̄ps nō ē aliqd̄ fm̄ q̄ hō. q̄ fm̄ sentētiā Alex. pa. hō p̄
 dicat de x̄po p̄ modum sube. Itē suba nulli ē accētis. vt
 vult p̄s. s̄z hūana natā i x̄po ē suba. q̄ nulli accēdit. q̄
 nō accēdit p̄sone verbi. ¶ Itē si humana natura accēdit
 x̄po. aut accēdit x̄po deo. aut x̄po homi. C̄risto hōi nō.
 q̄ nulli hōi ē accētiale cō hōiem. C̄risto fm̄ q̄ d̄s s̄lt̄
 accēdere nō p̄t. q̄ nulli accēdes p̄t x̄po inesse rōe diuine
 nature. q̄ nullo mō v̄r q̄ possit p̄dicari p̄ modū accēden-
 tis. Itē nihil ē vniuo cū sube ⁊ accēdit. q̄ si de x̄po d̄r fm̄
 accēdo. ⁊ de alijs hōibus fm̄ subam. C̄risto fm̄ q̄ d̄s s̄lt̄
 equoē. s̄z si h̄ verū est. non v̄r q̄ sit de n̄ro genere. nec
 mors ei⁹ n̄rē redēptōi p̄ficere. ¶ Itē suba est nobilitas ac-
 cēdit. q̄ si hō de alijs d̄r p̄ modū sube. ⁊ de x̄po p̄ modum
 habit⁹. q̄ ē hōiem min⁹ nobilit̄ cōdecuit x̄po q̄ alijs.
 q̄ si hoc ē imp̄ū dicere. restat q̄ idē qd̄ pus. q̄ hō nō di-
 cat de x̄po p̄ modū habit⁹. s̄z p̄ modū sube. ¶ Itē qd̄ p̄di-
 cat p̄ modū habit⁹ ⁊ accēditis nō p̄dicat p̄ modū sube.
 Unde q̄uis hō dicat vestit⁹. nūq̄ tamē dicat vestimen-
 tū. q̄ si s̄lt̄ dei dicere humanat⁹ p̄ modū habit⁹. nūq̄
 dicere hō. q̄ si hoc falsū ē. restat idē qd̄ pri⁹. ¶ p̄. d̄s. q̄
 cū d̄r q̄ hō d̄r de x̄po p̄ modū habit⁹ ⁊ accēdit. dupl̄
 p̄t intelligi. Aut ita q̄ p̄dicatio illa sit pure accētialis
 ita q̄ nō subalis. Aut ita q̄ aliqd̄ mō h̄cat rōnē p̄dicatio-
 nis accētialis. ⁊ tamē fm̄ v̄tate sit subalis. Si vltio
 nō intelligat. v̄tate h̄z p̄ eo q̄ humana natura i x̄po q̄
 dā mō p̄parat h̄z accēdit. i h̄ v̄tē q̄ substantiat i sup-
 posito alteri. nate. ita q̄ nō dat illi supposito fm̄ esse.
 s̄z aduēit ⁊ p̄t. Unde sic albedo nō substantiat in
 albo q̄ sit i genere qlitat⁹. s̄z mag⁹ i suba. nec illi dat esse
 s̄z iā p̄t aduēit. sic p̄ quādā cōformitatē est rep̄re
 circa x̄pi humanitatē q̄ substantiat in diuina p̄sone habē-
 respectū c̄t̄ ex alia natā q̄ ex ip̄a hūanitate. v̄tē ex diuī-
 na. Et p̄t p̄t n̄rī doctores dicēt q̄ hūana natā i x̄po
 h̄git i accēdit fm̄ quādā cōformitatē. ⁊ h̄ si intelligat sa-
 ne. est d̄m̄ subtilit̄ ⁊ catholice. maxime aut̄ inf̄ oēs mo-
 dū accēditis modū habit⁹ h̄z. p̄ eo q̄ habit⁹ nōiat adia-
 cētā v̄t̄ sube respectu alteri. que qd̄ p̄t c̄t̄ v̄t̄ iusq̄
 fuata p̄parare. ⁊ iō apl̄s prudētissim⁹ fidei p̄dicatoz. c̄t̄
 Aug⁹. subtilissim⁹ fidei defensor. insinuat aliqd̄ mō x̄p̄z
 dici hōies fm̄ habitū. nō excludēs p̄ h̄ q̄n hō dicat de
 x̄po fm̄ subam. Alio mō est ielligere q̄ x̄ps dicatur hō
 fm̄ accēdit. ita q̄ mod⁹ ille d̄ dicādū sit oīno accētialit̄
 ⁊ nō fm̄ subam. Et h̄ mod⁹ dicēdi licz aliquādo v̄r fu-
 erit habere opinionis pbabilitatē. māifeste tamē patz
 h̄rē se errorē ⁊ temeritatē. Cū ⁊ illa tertia opinio q̄ po-
 suit̄ ab alexād̄ro rep̄obata ē. nec merito. q̄ veritati
 illius v̄tōis repugnat. Hoc tñ dicē fides recta q̄ diuī-
 na natura ⁊ humana v̄tē sūt i v̄nā p̄sonā. q̄ d̄s d̄r de
 x̄po tanq̄ de p̄po supposito ⁊ hō similis. s̄z hō cū p̄di-
 cat de aliquo sicut de p̄po supposito. substantiat p̄dica-
 tur ⁊ signat ip̄m de quo d̄r c̄t̄ aliqd̄ subam. ⁊ iō ex fidei
 iudicio necessario sequitur q̄ sit aliqd̄ fm̄ q̄ hō. Cū rō
 nec cōcedēde sūt q̄ ad hoc inducitur. ¶ Ad illud quod

ob̄ in d̄trariū de auctoritate apl̄i ⁊ Aug. iam p̄z r̄sio
 ex his que iam dicta sunt. Nam r̄s hō habear aliqd̄ mō
 modū habit⁹ non tñ h̄z oīno. s̄z cū hūanitas aduēit
 at iam cōplero. nihilomin⁹ substantiat. in illo tanq̄
 in p̄p̄tio suo supposito. q̄ dei filius q̄ est suppositū diuī-
 ne nature p̄ naturā. fecit se suppositū hūane nature per
 gram. ¶ Ad illud qd̄ ob̄z q̄ accēdes est qd̄ aduēit itz
 cōplero d̄m̄ q̄ est assilēt in hoc q̄ aduēit iam cōple-
 to. nō tñ oīno. q̄ accēdes oīno adiacet itz extrinsecus.
 ⁊ dicit modū adherēdi. s̄z hūana natura sic aduēit illi
 p̄sone q̄ nō adiacet extrinsec⁹. nec dicit modū inherēdi
 r̄m. sed ip̄ius hypostas̄ s̄bam ⁊ naturā. ¶ Ad illud qd̄
 opponit q̄ p̄dicat d̄noiatue. D̄s q̄ p̄dicatio d̄noia-
 tiua p̄t esse q̄tuo: modis. Per modū inherētie. vt cum
 d̄r iste est albo. Per modū transmutatōis. vt cū d̄r pe-
 cus est dealbar⁹. Per modū possessionis. vt cū d̄r asī-
 nus so cratis Et p̄ modū v̄nionis. cū d̄r ferrū ignitū. i.
 igni v̄ntū. corpus aīatū. i. aīe v̄ntū. Cū q̄ d̄r p̄dicatio
 d̄noiatua est accēditis. d̄m̄ q̄ verū est q̄n est p̄ modū
 inherētis. non aut̄ est verū si sp̄ intelligat de p̄dicatōe de
 noiatua fm̄ alios modos. Cū aut̄ d̄r x̄ps est hūanar⁹.
 non ē ibi p̄dicatio p̄ modū inherētis. s̄z p̄ modū v̄nionis
 et relatōis. ⁊ ideo nō sequit̄ q̄ hūana natura sit accēditis
 nec seq̄t̄ ex hoc q̄ p̄sone diuina sit mutata. q̄ q̄s mut-
 ratio absoluta i accēditē ponat mutatiōnē in subiecto
 introductiuo. tñ ip̄ius relatōis inesse p̄t c̄t̄ ex mutatiōe
 facta in altero extremo. ¶ Ad illud qd̄ ob̄z q̄ ip̄o s̄lt̄
 bile est diuerforz genera p̄dicari p̄ eodē substantiatr̄ d̄s
 q̄ verū est de illis generib⁹ q̄ habēt oppositiōnē ⁊ disti-
 nctiōnē. sicut sunt genera creaturaz rerū. non sic aut̄ est
 de diuina natura ⁊ hūana. q̄ cū hūana sit oīno passibi-
 lis ⁊ in oīmōda obediētia. nihil impedit q̄ hūana natu-
 ra ⁊ diuina s̄lt̄ currūt in v̄nā p̄sonā. ita q̄ de eadē p̄so-
 na p̄dicet̄ deus essentialit̄ ⁊ p̄ naturā. de illa eadem p̄di-
 cet̄ homo essentialit̄ p̄pter v̄nionē gratuitā. p̄ quā de⁹
 sicut potuit ⁊ voluit se fecit suppositū nature hūane. q̄
 q̄dem sic fuit sibi facile. sicut facile est hōi sibi indume-
 tum sumere. imo multo facilius si cōsideret̄ eius sūma
 potētia ⁊ creature obediētia. ¶ Ad illud qd̄ ob̄z q̄ deus
 et hō habēt diuerfas diffinitōes. d̄m̄ q̄ non sunt di-
 uerse ita q̄ non possint currere in supposito v̄nū si de-
 us facere velit illud. p̄ eo q̄ multo magis p̄ndet. ⁊ in-
 diget hūana natura respectu diuine p̄sone. q̄ aliqd̄ ac-
 cēdit respectu sube. Non est q̄ deo impossibile imōyal-
 de credibile ⁊ possibile. imo verū q̄ dei filius fecit se in
 natura hūana i incarnatōe p̄sonā. ⁊ hypostasim. ⁊ sup-
 positū. ⁊ hoc intelligit. manifeste videt̄ que istaz tri-
 um opinionū magis accedit ad explicandū incarnatō-
 nis sac̄m. Nam tertia opinio que negat x̄p̄m aliqd̄ c̄t̄
 fm̄ q̄ homo. negat etiā p̄sonā s̄lt̄ hypostasim esse hūa-
 ne nature simpliciter recedit a veritate. Primo s̄o opi-
 nio que dicit in x̄po duo esse supposita. a veritate deui-
 ar. Media s̄o opinio que dicit v̄nā p̄sonā sine hypo-
 stasim duab⁹ naturis esse suppositā. veritatē dicit. Cū
 oēs doctores cōter tenent hodie opinionē mediaz. vt
 loco eius qd̄ dicebat illa opinio v̄nā p̄sonā ex duabus
 naturis esse cōpositā. nunc dicat v̄nā p̄sonā duab⁹ na-
 turis esse suppositā. nō mutādo sensum sed verba. que
 multū sunt in tali materia obseruāda. Ex his q̄ que di-
 cta sūt colligi p̄t que sit p̄dicatū opinionū diuerfitas
 et in qua earū sit maior pbabilitas v̄tatis ⁊.

Qonsequēter querit̄ de qualitate illius v̄nōis
 ex qua surgit diuerfitas istarū trium opinio-
 num. circa quā querunt̄ tria. Primo querit̄ de

20

21

22

23

24

illa beatissima vnione q̄tum ad terminū. Seco vero q̄rit de ipsa q̄tuz ad modū. Tertio ho q̄rit de eade q̄tū ad gradū.

Questio I
De illa vnione q̄tū ad terminū. 2 q̄rit vtz terminata sit ad vnitatem p̄sone an nō. Et q̄ sic vtz Job. viij. Ego p̄ncipiū q̄ 2 loqr̄ vob. s; ego est p̄nomic demonstratiuum ergo certā demonstrat p̄sonā. 2 q̄ ē nom̄ relatiuuz. ergo 2 eadez refert p̄sonā. ergo vna erat p̄soa q̄ erat p̄ncipiuz. 2 q̄ loq̄bat. s; p̄ncipiuz erat fm̄ diuinā. 2 loq̄bat fm̄ humanā naturā. ergo vnio illa ad vnitatem p̄sonalē vtz esse terminata. ¶ Itē fili? dei ē vnio? humane nature. s; filius dei nō distinguit a p̄te nisi i p̄sona. ergo necesse ē illā vni onē h̄re p̄ termino vnitatem p̄sonalem. ¶ Itē vnio est via ad aliquā vnitatem. ergo si nō sit illa vnio frustra. ad ali quā vnitatem puenit. s; non p̄duxit ad vnitatem nature. q; nec diuina nasa p̄t fieri humana. nec econuerso. nec ex his p̄t fieri tertia. ergo necesse est q̄ vnio illa terminet ad vnitatem p̄sone. ¶ Itē quādo aliq̄ duo vniunt quoz vnuz p̄domiatur alteri. p̄domināz trahit ad se illud cui p̄domiatur. ergo trahit eaz ad p̄paz vnitatem. sed non trahit eaz ad vnitatem naturalem sic p̄us ostensuz est ergo trahit ad vnitatem p̄sonalem. s; 3. eternuz non p̄t esse termin? rei sp̄alis. s; vnitas p̄sonalis filij dei ē eter na. vnio ho fuit sp̄alis. ergo illa vnio non poterat ter miari ad vnitatem p̄sonalem. ¶ Itēz nihil vnuz 2 idem est mediuz 2 extremuz. 2 termin? eadez actione. s; p̄o ne vnitas i illa vnioe hz rōz extremi. s; nō vtz q̄ h̄at rōz termini. ¶ Itē eq̄lis simplicitatē 2 dignitatē est p̄sona diuina sic 2 nasa. s; p̄ter dignitatē 2 simplicitatē ill? na ture vnioe illa impossibile ē terminari ad vnitatem nature ergo impossibile ē terminari ad vnitatem p̄sone. ¶ Itē sicut diuine nature r̄ndet p̄sona increata. sic humane natu re respōdet p̄sona creata. ergo cum terminus vnionis eq̄liter se h̄eat ad extrema. 2 vnio illa nō possit termina ri ad vnitatem p̄sone create. pari rōne vtz. q̄ non vtz leat terminari ad vnitatem p̄sone increate. ergo simpliciter est vtz q̄ vnio illa nō terminatur ad vnitatem p̄sone. ¶ Itē dōm q̄ q̄dā ē vnio in q̄ est vni? vnibilis i natura alteri us ouersio. Et h̄ est. q; vni? ē ad aliez repugnātia 2 p̄ dominātia. sicut s; contra aq̄ vnias amphore vini. Que dā ho ē vnio in q̄ est vnusq; vnibilis altero. 2 tertia nature p̄ductio. 2 hoc q; est ibi repugnātia 2 p̄domina tio. s; nō excellēs p̄dominatio. sic vnitur elementa ad cō stituēda corpa mixta. Quēdā ho ē vnio in q̄ nō est vni toz trāsmutatio. s; tertia nature cōstitutio. 2 hoc est. q; vnibilia nō h̄nt repugnātia. s; h̄nt mutuz depēdētiāz sicut vnitur corp? 2 aia ad cōstitutōz hois. Quēdā ho est vnio in q̄ nec ē trāsmutatio. nec tertia nature cōstitu tio. s; vnū vnibilū fūdat r̄m i altero. Et hoc est. q; nec est ibi repugnātia. nec cōstitūalis depēdētia. est t̄m ex cel lēs p̄dominatio. sicut q̄n arbor vna inserit stipiti alteri? arboris. tūc vtz aq; arbor seruat naturā p̄pam. 2 tamen vna arbor substantificat in stipite alteri? arboris. ita. q; vni? ē stipis vnusq; Doc t̄m quarto vniois genere hz vniri natura diuina humane. Quēni nulla ē repugnā tia inf naturaz diuinaz 2 humanā. ideo nullo ē ibi trāsmutatō nec ouersio. q; ho nō est mutua depēdētia nō est tertia nature cōstitutio. s; q; est ibi alteri? . s; diuine na ture p̄dominatio. necesse ē q; diuina natura hūanaz naturaz trahat ad vnitatem. s; ad vnitatem nature nō p̄t trahere sine trāsmutatioe 2 ouersioe. necesse est ergo q; eā trahat ad vnitatem p̄sone. 2 vna 2 eade hypostas sit diuine natu re 2 humane. vtz quasi humana natura fūdetur 2 substā

riticet i diuio stipite. 2 ideo multū assimilaf ista vnio et vnioi q̄ est p̄ inferione. Propt̄ qd̄ etiaz forasiss dicit brūs iacobus. j. In mansuetudie suscipite insinū vnuz. Lōcedēdū est q; illa vnio terminatur ad vnitatem p̄sone.

Ad illd qd̄ obz q; vnitas ill? p̄sone ē eterna. dōm q; sic p̄sona noiat ipm̄ suppositū in p̄parōne ad naturam cui subiect. sic 2 dignitas p̄sone accēdēda ē respectu na ture. p̄t q; p̄sona illa p̄pari ad naturā diuinā. 2 sic et? di gnitas ē eterna. Pōt etiaz p̄pari ad naturaz diuinam p̄ter 2 humanaz. 2 sic p̄notat aliqd̄ sp̄ale. 2 rōe ill? cō notati d̄t ē cōmū vniois. Illa cū vnio nō fecit vtz illa p̄sona ē vtz vna essz. s; sic q; p̄sona q̄ erat vna i nasa sim plici. essz vna i natura duplici. ¶ Ad illd qd̄ opponit. q; vnitas p̄sona is ē extremū. s; nō est termin? . dōm q; fm̄ vnaz cōparatōez quoz hz vtz ad diuinaz naturaz est extremū. Scdm̄ autē p̄paratōne quā hz ad humanā naturaz est vniois termin? . Quā illa vnioe scdm̄ est vt persona vbi ē homo. Scdm̄ autē p̄paratōne quā hz ad vnaz naturaz. tenet rōem mediū. nihil autē impedit vnū 2 idē diuerso respectu h̄e p̄paratōne mediū et ex tremū. 2 p̄ h̄e q̄dez modū i p̄posito intelligēdū est. ¶ Ad illd qd̄ opponitur q; p̄t sumaz simplicitatē diuina natu ra nō p̄t vniri humane nature i vnitate nature. ¶ dōm q; nō est filie. q; p̄les naturaz i vnaz naturaz cedere repu gnat simplicitati nature. s; p̄les naturaz vniri i vnitate p̄sone nō repugnat simplicitati p̄sone. sic 2 plures p̄sone p̄t ēē in vna natura. ita q; nō impediūt nature sim plicitatē. sic plures nature in vna p̄sona. Alia ho rō ē q; p̄sona diuina p̄t fieri suppositū humane nature. sola relatōne humane nature ad ipam. q̄ dōm relatōne nō p̄t ponit nouū circa personam vbi s; solū i natura assūp ta. 2 ideo vnio naturarū vnitati p̄sone non repugnā. nō sic autē est q̄n vnio terminatur ad vnitatem nature. vbi nō solū notatur esse respectus. s; etiaz notat ouersia fieri i forma. 2 hoc non p̄t fieri sine p̄p̄tue trāsmu tatione aliqua. ¶ Ad illd qd̄ opponitur q; vnio illa nō p̄t terminari ad vnitatem p̄sone create. dōm q; nō est si mile. q; diuina natura nō p̄t substantificari i p̄sona crea ta. Quēni substantificatur in aliq̄. min? habet deita bilitatē q̄ illd in q̄ substantificatur. 2 ideo q; vnio nō est ens 2 per se stās natura diuina q̄ humana. ideo hūa na natura p̄t vniri diuine p̄sone. q̄uis diuina natura nō possit vniri nature create. 2 iō p̄t fieri vnio i vnitatem p̄sone increate. q̄uis nō possit fieri vnio i vnitatem p̄sone create. Est 2 alia rō q; persona semper hz rōndiari a dignioi. p̄petare. 2 iō diuina natura 2 humana i vnaz p̄currūt hypostasim. Et cū semper necesse sit diuinam naturaz excellere dignitate. nō p̄t fieri vnio i vnitatem p̄sone create. licet possit fieri vnio i vnitatem p̄sone create. Et iō p̄p̄t q; nō est filie qd̄ assumit p̄ simili s; valde dissimile.

Questio II
Vtz nō d? ill? vnionis sit singulari. an reperitur ali q; vnionis mod? ei consimilis. Et q; sit singularis vtz suete ipsius Algarer i sua methaphisica. vbi ponit mo dos vniois. Ibi cū diuidit vnū simpliciter. 2 vnū fm̄ qd̄. Tm̄ simplr diuidit i tres d̄ias. P̄tio i vnū in q̄ nō ē multitudo nec actu nec potētia. vt p̄tē? 2 vnitas. Se cūdo i vnū i quo nō ē multitudo actu q̄uis sit potē tia. vt lect? 2 mēbz i q̄bus sit actu multa. Tm̄ aut fm̄ qd̄ i dōm d̄ias hz diuidi. vtz i vnū ḡne. vt ē hor? oet bos. In vnū sp̄e. vt fones 2 plato. In vnū i actū d̄re. vt est nix et cerusa. In vnū p̄ortione. vt auriga et naua. In vnū subiecto. sicut dulce et albū i aliqua suba vna.

25

27

28

29

30

Si nullo istorum modorum per se discurreret per singula est illa unio que est in christo. Sed per modum illius unionis excedat omnes unionis modos. Item hoc ipsum videtur auctore Aristotele dicitur unum in prima philosophia in unum per se et in unum per accidens. Unum per accidens dicitur sicut duo accidentia in uno subiecto. Unum autem per se dicitur nouum modis. scilicet in unum quod quodrum terminum unum. Unum specie vel forma vel sources et plura in uno. Unum genere. vel hoc et bos in animalibus. Unum diffinitio. vel illa que habet eandem diffinitionem. vel christum unum est diffinitio alterius. Unum indiuisibilitate. vel punctus. Unum numero. vel singulare. Unum simplicitate. vel essentialia vel vniuersale. Unum totalitate vel perfectio vel circulus. Unum portio. vel auriga et natura. Unum materia vel oia compakta. Sed nullo istorum modorum est unio in persona in christo. Sed per se unio modo singulari et proprio. Item hoc ipsum videtur auctore Bernardi ad Eugenium litteris. vbi dicitur unum nouum modis. vbi ait sic. Est unio collectiua. vel vices multi lapides faciunt unum aceruum. Est unio constitutiua que fit per duo tanquam duo sunt vna caro sancti. Est unio coniugatiua que fit per vna duo sunt vna caro sancti. Est unio naturalia que aia et carne vnus homo nascitur. Est unio prouta. que hoc sunt non instabilis vel dissilis sed vnus subiectus nescit fuerit. Est unio presentatiua. cum per charitate multos hominum est cor vnus et aia vnus. Est unio vortua. cum aia omnibus vortis deo adherens vnus spiritus est. Est unio dignatiua que sicut dei dignatus est assumere naturam nostram. Est et potestremo unio trinitatis. de qua ipse Bernardus subdit verum et quod sicut ad illud unum. ergo si vnitas ista qua dicitur de vnitate est carni spali dicitur vnitas dignatiua. Videtur ergo quod unio dicitur singulari dicitur modis. Item hoc ipsum videtur auctore philosophice dicitur. dicitur enim Hieronymus. Nouus faciet deus super terram. mulier concubabit virum. hoc inquit dicitur de illa vnioe creatura. sed non eorum si simile haberet. videtur quod in ter oia vnioe sit vnio vna singularis. Sed contra Epiphanius. Erunt duo in carne vna. factum hoc magni est. Ego autem dico in christo et ecclesia. Hilo. quod christus quod deus erat apud patrem per quem et facti sumus. factus est per carnem princeps nostrum. vel illi per ea patris corpus essemus. Sed per quod vnitas illa que est dicitur ad carnem similem illi que est viri ad vxorem. non ergo est vnitas singularis. Item illa vnitas que dicitur est vnitas carni et vnitas personalis. sicut super ostendit. Sed vnitas illa qua dicitur vnitas carni est summa parte dei. Unum in quadam sequentia potestatem non natura. sit creator creatura. Sed per quod illa sit vnitas prouta. sed ille modus cooperit et repletur in creatura que est. Item aut illa vnio qua dicitur diuinitas vnus humanitati est naturalis aut gratuita. Si naturalis. Sed continet se vnitate illis que a patre assignatur. Si gratuita. Sed cum vnitas gratuita sit vnitas vortua. sicut dicit Bernardus. videtur quod iste modus vnitatis diuine non faciat speciale vnitas diffinitio. Item dicitur. dicitur quod sicut nulla creatura perfecte deo assimilatur. sed quod dicitur sicut. quod dicitur dissilis. Et vbi vna creatura habet similitudinem. frequenter alia habet dissilitudinem. Et per hanc modum intelligendum est circa hanc sacratissimam vnioem. Si enim loquamur de ipsa que est ad eius speciale conditiones sigillatim acceptas. sic per hanc conuenientiam cum modis vnitatum in creaturis repletis. Si autem loquamur que est ad collationem suam per se. sic dicitur modus vnitatis singularis et hoc per se. In hac enim vnioe est considerare distantiam vnibilitatis. vniois principii. vniois terminum et vniois vinculum. Quam ad distantiam vnibilitatis. qua vnus creator creaturam conuenit cum vnitate vortua. Quam ad vniois principium conuenit cum vnitate prouta. Quam ad vniois terminum et mera gratia. Quam ad vniois terminum conuenit cum vnitate vortua. que dicitur terminat ad vnitate persone. Quam

tum autem ad vniois vinculum conuenit cum vnitate coniugatiua in qua est vinculum perpetuum et indiuidua copula. Quam autem ad oia conditiones simul collatas nullum modum habet vnitatis sibi similem. quod supercedit omnem naturam. et oia alia gratiam eorum. vices que diuina natura et humana vniantur in vna persona indissolubiler per dei potestatem. Et ideo concedendum est quod talis vnio supercellit omnem considerationem philosophice. nec minus. quod ad ipsum videtur pertingit ratio per seides eleuata. Et ideo Bernardus. secundum istam opinionem assignauit speciale vnitas diuine vocans eam aiam vnitatis dignatiua. Concedendum sicut dicitur quod sicut ad istam parte. Ad illud ergo quod opponit in christo quod similis est vnioe coniugatiua tanquam per vnio. quod et si sit similitudo que est ad vinculum. non est similitudo que est ad terminum vel distantiam vnibilitatis. Ad illud quod opponit quod similis est vnitati vortue per eo quod est vnio in persona dicitur quod si sit similitudo que est ad terminum. non est que est ad vinculum vel distantiam vnibilitatis. Ad illud quod opponit quod est similis vnitati potestatiue. dicitur quod et si sit similitudo que est ad principium. quod vtraque est ex parte diuina. dissimilitudo est tamen quantum ad terminum et quantum ad vinculum. Ad illud quod obiicit quod est similis vnitati vortue. cum sit per gratiam. dicitur quod est alia gratia diuina qua anima vnitur deo per charitates perfectas. et que natura humana vnus homo in vnitate persone. nec tamen que est ad hoc est differentia. sed etiam que est ad terminum. Et ideo ista vnio facit singulare modum. Si autem que ratione sufficiencia vnitatum modorum assignatorum. dicitur quod ista questio alibi habet suum locum. et singula suis locis tractanda sunt. Illos tamen tres modorum vnitatum que Bernardus assignat. potest sic sumi sufficiencia. Est enim vnitas naturalis et gratuita. et vnitas super vtraque constituta. Vnitas autem naturalis est in quadruplici differentia. Quaedam enim est per aggregationem rerum differentium distinctarum. sicut vnitas collectiua. Quaedam est per colligationem rerum formale differentium siue partium eterogenerarum. et sic est vnitas constitutiua. Quaedam per diuisionem differentium seruatiue operatiue conuenientium. et sic est vnitas coniugatiua. Quaedam per vnioem differentium naturarum in vnioem concurrentium. et sic est vnitas vortua. Vnitas autem gratuita sicut dicitur habet differentias. Aut enim est vnitas cuiusdem aie ad se in statu diuinitatis. et sic est potestatiua. Aut multos hominum adinuenit secundum charitatem. et sic est vnitas presentatiua. Aut aie ad deum per voluntatis conformitatem. et sic est vnitas vortua. Aut humane nature ad diuinam secundum persone vnitate. et sic est vnitas dignatiua. Vnitas autem super vtraque constituta videtur super naturale et gratuita est vna sola. vices vnitas trinitatis. qua quidem vnitas esse debet sola. vnitas in ea sit status omnium vnitatum.

Questio III f
 Utrum illa vnitas que est ad gradum excellat omnes vnitates creatas. Et per se videtur auctoritate Bernardi ad Eugenium. Inter oia que vere dicuntur unum. arde tenet vnitas trinitatis. Secundo illa precellit qua tres sube in christo sunt vna persona. Sed vnitas qua christus est vnus. omnes vnitates creatas excellit. Item tanto magis aliqua vnitas. quanto in seipabilius sunt vnitas. sed nature ille in christo vnitas tanquam in seipabilius que maior esse non potest. Sed per quod vnitas illa ad quam terminat vnio illa. maxima sit inter omnes vnitates creatas. Item tanto magis aliqua vnitas quanto magis conuenit sibi suas proprietates et idiomata. sed in christo est perfecta idiomatum conuentione. Sed per quod ad summam vnioem terminatur illa vnio. Item vnio illa terminat ad vnitate in persona. persona autem illa est persona propria. sed persona propria in simplicitate et nobilitate in infinitum excellit omnem vnitate creatam. Sed per se sicut quod illa vnitas ad quam terminat vnio digna

tiua. Sz 3. Que marie distat sur minie vnibilia. 7 que minie sur vnibilia minie faciut vnū. sz talia sur diuitas 7 hūanitas. Sz vt q vnio q est i xpo termiet ad gradum vnitatis infimū. ¶ Itē qro aliqd ex paucioribz stat tāto magis ē vnū. sz i xpo repit maior naturaz p̄salfat q̄ sit sub celo. ergo vt q vnitas illa infimū teneat vni/ tatis locū. ¶ Itē magis ē vnū qd est vnū i natura 7 plo na q̄ qd ē in plo r̄m. sz qlbz hō vnitate bz i p̄sona 7 na tura. r̄ps at vnitate bz i p̄sona r̄m. n̄ i nafa. Sz maior vni/ tar. p̄fectō repit i qlbz hoie q̄ i xpo. ¶ Itē magis ē vnū qd nō ē multiplicabile nec multiplicatū q̄ qd ē multipli cabile 7 multiplicatū. Sz vnitas 7 p̄uē h̄it vnitates q̄ nec ē multiplicabilis nec multiplicata. in xpo at reptur naturaz multitudo 7 d̄na. Sz vt q in xpo sit vnitas 38 minia. ¶ Itē. d̄dm. q̄ ē loq de vnitate q̄ aliq̄ dicuntur vnū p̄ vniētā i natura. 7 ē loq de vnitate q̄ aliq̄ d̄nr vnū p̄ vniētā i p̄sona. Si enī loquamur de vnitate. qua aliq̄ dicuntur vnū p̄ cōueniētā i natura. sic ē dicere q̄ i xpo talis vnitas q̄ d̄mō ē nulla. q̄ d̄mō est magna q̄ d̄mō est pua. q̄ d̄mō ē sūma. Si enī p̄p̄m diuinam nafaz ad hūanaz. sic i xpo nulla ē vnitas nature p̄ eo q̄ iste due nase nō p̄nt simul i vnā cōcurrere natura. Si at loquamur de natura xpi ex p̄te corpis. sic pua est vni/ tas. p̄p̄ p̄uā multiplicatē. Si at loquamur de vnita/ re q̄z ad aīam. sic ē i eo vnitas magna p̄pter anie sim/ plicitatē. Si at loquamur de eo q̄z ad diuinā naturā sic sūma ē i eo vnitas. p̄p̄ illi nature simplicitatē ex/ cellētissimā. Quātū q̄ ad vnitate nase fm diuersas con sideratōes ē vnitas sūma. vnitas nulla. vnitas parua vnitas magna. sic enī d̄ct repti i eo q̄ est sup oīa exal/ tar. et infra oēs hūiliat. Si hō fiat fmo de vnitate q̄ aliqua d̄nr vnū p̄ cōueniētā i p̄sona. sic simpliciter loquēdo vnitas illa q̄ ē i xpo vnitas ē sup oēs vnitate sup̄ma. Et h̄ q̄druplici ex cā. vīz p̄p̄ illius p̄sone sim plicitatē. p̄p̄ vnibilia dignitatē. p̄p̄ meritoz insep/ arilitatē. 7 p̄p̄ vniōis singularitatē. P̄p̄ p̄sone sim

Dist. viij. Ostēdit qualiter fm varias opinio nes recitatas di. p̄cedenti de modo vniendi di uinā 7 hūmanā naturā determinari habeāt am bigue locutiones.

Scdm primam vero dicitur deus factus. 7c. Supra narravit magister multo: um opinio nes. In hac parte applicat ad principale pro/ positum. videlicet ad explicandas ambiguas locutio nes. Diuiditur autem pars ista in partes tres fm il/ las tres opiniones. In quarū p̄ma explicat locutiones ambiguas fm opinionem p̄mā. In scda hō fm opinio nē secūdā ibi. In secūdā hō sentētia hui⁹ traditōis. In tertia vero fm tertiā ibi. In hac ergo sentētia sic dicit. de⁹ fact⁹ hō. 7c. Prima ps diuidit in duas. In quarū p̄ma iuxta p̄mā sniam ambiguas locutiones exponit. In secūda vero ea q̄ p̄dicte opinioni vidētur cōtraria dis/ soluit ibi. Hui⁹ at sentētie opponit. Scda hō ps p̄nci/ palis diuidit in pres tres. In quarū p̄ma locutiones pre missas explanat. In scda hō auctoritates p̄us positas explanat ibi. Determinat etiā auctes q̄ p̄me. 7c. In ter tia hō alias auctes q̄ his vidētur aduersari redit ad cōcordiā ibi. Sed his vidēt aduersari. 7c. Et illa ps i multas posset diuidi pres fm multas auctes. sicut i lit tēra p̄z. Sicut tertia ps p̄ncipalis diuidit i partes tres In quarū p̄ma explicat locutiones p̄missas fm tertiā sen tētia. In scda hō clicit ex p̄missis quādā aliā locutionē nō esse recipiēdā ibi. Et licet dicit hō d̄s. 7c. In tertia

placitatē. qz vnio ē in p̄sona h̄bi q̄ h̄dē ē simplicissima. P̄p̄ vnibilia dignitatē. qz tā nafa assumē q̄ assup ta inf cetera q̄ sūt bz excellētissimā. P̄p̄ insepabilia rē. qz tāto vinclo fornicata est illaz nafaz vnio. vt nū q̄ fiat nec possit fieri separtio. Nafa ei illa inf ceteras naturas adbest. eterno h̄bo q̄ pozat 7 sustērat omē qd est sub deo. P̄p̄ singularitatē. qz nūq̄ illa vnio fuit hūic vnioni filis. Nec enī fuit excellētissime dignatōis 7 iō nomē dignitatē 7 dignatōis sibi appropat. vt dicit vnitas dignatū. Et qm cū de vnitate xpi loqmur ad quā vnio t̄m̄at. ē fmo de vnitate p̄sōe n̄ de vnitate nase iō simpli⁹ cōcedēdū ē vnitate q̄ ē i xpo oēm vnitate creatā supercedere. Unī etiā cōcedēde sūt rōes ad h̄c p̄te indus etc. Ad illō hō qd obi q̄ maxie distat in time sunt vnibilia. D̄dm q̄ d̄s ab omī creatura maximā bz diste 39 rentiam i natura. q̄tum tamē ad influentiā 7 creatē su/ stentatōem maximā bz apporximatiōe. 7 iō maxima pōt esse vnitas inter creatōz 7 creaturā. q̄z iō natural vnitas nulla intercidat. Ad illud qd obi q̄ magis ē 40 vnā illud qd ex paucioribus cōstituit d̄dm q̄ verumē de illa vnione cuius vnitas resulat ex p̄m cōstitutiōe Vnitas aut que est i xpo. ex p̄m cōstitutiōe nō resulat. 7 iō q̄z iō sit i eo naturaz pluralitas nō t̄n sequis q̄z iō eo vnitas diminuta. Ad illō qd obi q̄ magis ē vnū 41 quod est vnū in p̄sona 7 natura. Dicendū q̄ verū est q̄ vnitas p̄sone sequitur vnitate nature. tūc enī p̄posi tio in natura facit p̄positionē in p̄sona. nō sic aut est in p̄posi. o. qz vnitas p̄sone i xpo ancedit vnitate natu re assūpre. ita q̄ nullā inducit p̄positionē natura assup ta. sicut ostēsum fuit sup. Ad illud qd obi q̄ magis ē 42 vnū qd nō multipli. 7c. D̄dm q̄ verē de illa vnitate cō multiplicatōe q̄ habēt aliqua cōpositionē. vnuntur ei cum oppositum cum suo opposito p̄m̄ferat. nō sic aut est in p̄posito. quia vt sepe dicitur est multiplicitas in natura non recipiatur vnitate in persons. Et sic patet responsio ad omnia quesita.

80 7 vltima ostēdit se in p̄cedētibz opinionibus suspe sam tenuisse sentētia. ita q̄ ad nullā p̄dieraz opinionū declinauerit magis q̄ ad alterā ibi. Sicut diligētē iur ta d̄iuerfor snias. 7c. Et ex h̄ p̄z q̄ nō est imponēdum magis q̄ fuit ex opinioe tertia. Nota ergo q̄ i tota pre ista has duas locutiones explanat. hō fact⁹ est deus. Et xps p̄destinat⁹ ē cē fili⁹ dei. Prima enī opinio cōcedit q̄ d̄s fact⁹ ē hō 7 cōuerso. qz hō i xpo est qdā sub p̄na turā q̄ cepit cē de⁹ p̄ grām. Scda hō opinio cōcedit q̄ de us fact⁹ ē hō 7 cōuerso. qz d̄s cepit cē subsistēs i duabz naturis. et ex hoc factū ē vt subsistēs in duabus naturis sit de⁹. Scdm tertiā opinionē d̄s factus est homo. 7 cōuerso. qz de⁹ accepit hoīem. et ex hoc factū est q̄ fm hūc hoīem ē de⁹. Similit̄ p̄ma opinio cōcedit q̄ xp̄s p̄destinat⁹ est cē fili⁹ dei. qz ille hō est fili⁹ nō p̄ nafam sz p̄ grām. 7 hoc qdē ab eterno fuit p̄sum. Scda hō opi nio dicit q̄ xp̄s est p̄destinat⁹ cē fili⁹ dei. qz p̄sona illa in quantum homo. id est in q̄tum subsistēs in du abus naturis. scz anima et carne. p̄destinat⁹ est. et ira ratione humanitatis non diuinitatis. Tertia ve ro opinio dicit q̄ christus scdm q̄ homo est p̄destina tus. non q̄ homo ille sit p̄destinat⁹. nec q̄ persona illa subsistēs in duabus naturis sit p̄destinata. sed quia quod p̄destinat⁹ est ei ab eterno. collarum est ei in tempore per gratiam. Non enīm humanitatem hominis ab eterno. sed per gratiam accepit et tempore scdm q̄ deus p̄uiderat eternaliter.

Explicat locutioes ambiguas fm opinionem primam.

Secundū primā vero dicitur deus factus homo et homo factus deus. qz deus cepit esse quedā sba rōalis que ante nō fuerat. et illa sba cepit esse deus. et hoc gra nō natura vel meritis habuit. Unde recte dicit xps in q̄ntum homo p̄destinatus esse filius dei.

Dissoluit que predicte opinioni vident con- traria.

Ihuic autē snie opponit. Si illa sba cepit eē de. et deus illa. quedā sba est deus q̄ nō sp̄ fuit de. Et q̄dā sba est de. q̄ nō ē diuisa sba. Et de. ē aliqd qd nō sp̄ fuit. Qz et illi p̄cedit d̄. i. gēis testionio iuniteri q̄ ait. Fact. ē sine dubio id qd p̄sus. et n̄ erat q̄ nō erat. Alijs q̄ plurib. modis illi snie p̄op- poni. qbus sup̄sedemus exercitatio in studiū le- cion relinquentes. et ad aliā p̄perates.

Explanat sniaz locutionū scde opiniois In scda xō snia h. traditiois talis v̄ rō. vt cū d̄ de. fact. ē hō. intelligat̄ cepisse eē subsistēs ex duabus naturis vel trib. s̄b̄is. et ecōuerso hō fact. ē deus. qz subsistēs in duab. naturis. cepit eē de. vt pot. hō fact. ē de. et ecōuerso d̄. qz de. assūpsit hoīem. et hō assūpt. ē a deo. Un̄ aug. d̄. in li. de tri. Talis fuit illa susceptio q̄ hoīem facit deū. et deū hoīem. variat aut̄ intelligētia cū d̄ de. ē hō et hō ē de. D̄. n. deus eē p̄sona subsistēs i duab. et ex duab. naturis. i. p̄sona subsistēs i duab. et ex duab. naturis. d̄. eē de. i. x̄bū vel natura diuina. P̄d̄. n. p̄dicari p̄sona simplex vel nā de p̄sona cō- posita. Hō ē aut̄ vt ait Job. Dam. idem dicit nām vel p̄sonā. Illi dicit xpm p̄destinatū in q̄ntū ē hō. i. in q̄ntū est subsistēs ex duab. sub̄is. s. aīa et carne. Nam q̄ntū ad nām d̄. i. unitat̄. nō ē ip̄e p̄destinat. Non q̄ntū in ea vel ea subsistit p̄destinat. est. sed in q̄ntū subsistit in alijs duabus sub̄is. i. in aīa et carne. hoc est in q̄ntum est homo.

Auctoritates prime opinionis que isti viden- tur obuiare snie explanat.

Dei mināt etiā auctes q̄ p̄me p̄ueniūt snie. et huic vident̄ p̄radicē. vt cuz legit̄. hō ille assūpt. a x̄bo in singularitatē p̄sonē. vel fact. vna p̄sona cū x̄bo. de nā hūana intelligat̄ q̄ x̄t oynita ē i sin- gularitatē p̄fōe. i. ita q̄ eadē p̄sona q̄ p̄sus erat et simplex erat. sine incremento nūeri p̄sonaz etiā i- murata p̄māsit h̄ cōposita. Cōpositiois x̄ob. aliā dicit eē rōnē q̄ sit in alijs. oib. qz h̄. ex trib. ali- orū ex duab. sub̄is ē cōpositio. Regat̄ qz nāz hu- manā eē p̄sonā v̄l dei filiū. Et sicut vni eundē qz dicit eē hoīez et deū. et filiū hoīs et filiū dei. ita vni et idem nō aliud et aliud sicut nec aliū et aliū.

Reducit ad cōcordiā alias auctoritates que his vident̄ aduersari.

Sed his vident̄ aduersari q̄ subdit̄ cōtinent̄ Aug. caplis. Ait. n. aug. sup Job. Aliud ē x̄bū dei. aliū hō. s̄b̄ū caro factū ē. i. hō nō itaqz alia x̄bi. alia ē hoīs p̄sona. qm̄ vtrūqz xps et vna p̄sona. Idē ad felicianū. Aliud dei fili. aliud hoīs fili. s. nō ali. Itē dei fili. aliū de p̄fē. aliū de m̄fē. Idē in li. f. de tri. Lū fili. sit et de. et hō. alia sba de. alia hō. h̄ec aut̄ in hūc modū d̄. i. n̄. qz cū d̄. Aliud x̄buz dei. aliud hō. siue alia sba de. alia hō. alius nāe significat̄ xps eē in q̄ntū ē hō. et alius in q̄ntū ē de. et aliū nā q̄ ē hō. aliud nā q̄ ē de. Et. n. ait Job. Dam. In cōuerso et inalterabil̄ vnite s̄ adinuicē nāe. nec qz diuisa distātē a p̄pria simplicitate. nec qz hūana aut p̄usa in deitat̄. naturā. aut i nō ex̄titiā diuisa. nec ex duab. vna facta cōposita nā. Cō- posita enī nā neutri carū ex qbus p̄ponit̄ naturis homousia. i. cōsbalis eē p̄t ex alter. p̄ficiēs alterū vt corpus ex q̄tuor elemētis cōpositū nec ignis noīat̄. nec aer. nec fra. nec aq̄. nec hoz. alicui ho- mouison d̄. Si q̄ fm hereticos xps vni. cōposite nāe post vnionē ex̄tirit. ex simplici nā cōuersus ē in cōpositā. et nec p̄fī simplici nature ex̄tirit. nec qz m̄fī ē hō. ouisios. et nec de. et nec qz hō denoīabit̄ s̄ xps solū. Et erit hoc nomē. s. xps nō p̄sonē ip̄i nā. s. vni. fm ip̄os cōposite nature. Hos aut̄ xps nō vni. p̄posite nāe dogmatizām. et h̄ nomē. s. xps p̄sonē dicim. nō monotropes. i. vno mō d̄. ctū s̄ duay naturay eē significatiū. s. deitat̄ et hūanitat̄. Ex deitate at̄ et hūanitate deū p̄fectū et hoīez p̄fectū eūdē et eē et d̄. ex duab. et i dua- bus naturis p̄stemur. Sic q̄ d̄ aliū eē fili. dei. aliū fili. hoīs. qz ali. ē s̄be vel nāe in q̄ntū ē fili. dei. al- teri in q̄ntū ē fili. hoīs. nō q̄ ip̄e fili. dei et hoīs sit duo illa diuisa. i. due diūse nature. B̄ptc. n. h̄yla- in. ix. li. de tri. ait. Lū nō aliū sit fili. hoīs. nec ali- ud fili. dei. x̄bū. n. caro factū ē. et cū ille q̄ fili. dei est ip̄e et hoīs sit fili. re q̄ro q̄s i hoc filio hoīs glo- rificatus sit. Euidēter dicit nō aliud eē filiū dei et aliud filiū hoīs. Ex q̄ p̄missa roborat̄ et approbat̄ d̄. i. n̄. qz xps ē et vna p̄sona mouē p̄t lectorē. s̄. i. illd qd aug. d̄. in. i. li. d̄. autoritar. tri. Quia forma dei formā sui accepit vtrūqz de- us. vtrūqz hō. S̄. ytrūqz deus p̄pter accipientē deū. et vtrūqz hō. p̄pter acceptū hoīem. Et illud qd̄ idez ait in li. de bono p̄fuerat̄. Qui fidelis est. in eoveram naturā hūanā credit suscipiente deo. et o ita sublimat̄. vt q̄ suscipit. et qd̄ suscipit vna esset in trinitate p̄sona. assūptioē illa ineffa- biliter facitē p̄sonē vni. in deo et hoīe x̄itatē. Si aut̄ q̄ suscipit. et qd̄ suscipit vna est p̄sona. s̄. natu- ra hūana cū x̄bo vna est p̄sona. S̄. h̄ec oīa ex ta- li sensu dicta fore tradunt vt vtrūqz dicat̄ esse

Joānes Dam.

Sap epi. Nam ad m.

Aug.

Qd nō est idē dicere p̄sonā et naturā.

Ex quo sen- sa dicunt ip̄m p̄desti- natum.

Alia verba autoritar. adnotat. d̄. i. n̄. qz xps ē et vna p̄sona mouē p̄t lectorē. s̄. i. illd qd aug. d̄. in. i. li. d̄. autoritar. tri. Quia forma dei formā sui accepit vtrūqz de- us. vtrūqz hō. S̄. ytrūqz deus p̄pter accipientē deū. et vtrūqz hō. p̄pter acceptū hoīem. Et illud qd̄ idez ait in li. de bono p̄fuerat̄. Qui fidelis est. in eoveram naturā hūanā credit suscipiente deo. et o ita sublimat̄. vt q̄ suscipit. et qd̄ suscipit vna esset in trinitate p̄sona. assūptioē illa ineffa- biliter facitē p̄sonē vni. in deo et hoīe x̄itatē. Si aut̄ q̄ suscipit. et qd̄ suscipit vna est p̄sona. s̄. natu- ra hūana cū x̄bo vna est p̄sona. S̄. h̄ec oīa ex ta- li sensu dicta fore tradunt vt vtrūqz dicat̄ esse

Amplificabile enim est mysterium istius unio- nis que non est partium ratio. Contra videtur in nulla unione esse partem quod super leui. v. decima prima et cetera. Et sic de decima psalms epistolae est humana unitas christi. Epistolae autem mensura trium

modorum significat caritatem trinitatis. Et sic se habet signum ad signum ita signum ad signum sicut signum est passibile. Et signum est passibile sicut hu- manitas est passibilis. Item in symbolo dicitur. Sicut anima rationalis et caro unum est homo. ita deus et homo unum est christus. Sed anima et caro sunt partes hominis. Et humanitas et di- uinitas sunt partes christi cuius. Item traditur ibidem.

Ratio con- currens ad determinationem. **P**onit autem multas rationes huius rationis oppo- sitae. **Q**uod dicitur per modum dicitur in multis modis dicitur uno modo per dicitur esse con- currens ad quod venit in compositione alicuius. sicut secundum reale compositionem sive secundum rationales. Et hoc modo illa que cadunt in diffinitione dicitur esse presens rei notificatione. Alio modo dicitur per illud quod venit in constitutione alicuius secundum rem et naturam. sive habeat quantitatē siue non. et hoc modo anima per se est rei anima. Tertio modo dicitur per magis proprie illud quod venit in constitutionem alicuius secundum rem et naturam. et secundum quantitatem continuam vel discretam. sicut manus et pes est per se corpus et binarius est per quaternarius.

christus et una persona. quod in utroque unus christus et una persona subsistit. Ita etiam susceptum cum suscipiente deus una persona. quod susceptum suscipienti est sociatum in unitate persone. et ita quod unitas persone prima sit. non ita quod caro et anima sint unus deus. quod ut ait hieronymus. Verbum est deus non caro assumptum. Et Ambrosius in libro iij. de spiritu sancto ait. Aliud est quod assumptum et aliud quod assumptum est. Est autem et aliud quod huic finis plurimum videtur obuiare. Aut enim Augustinus in libro j. contra Maximinum. Hic istus una persona est gemine sibi. quod et deus est et homo est. nec tamen deus vel homo pars huius sibi dicitur potest. alioquin filius dei deus ante suscipiet formam serui. non erat totus. et creuit cum homo diuinitati eius accessit. Ecce deus dicitur non esse partem illius persone. Unde videtur illa persona non consistere ex deo et homine. Ad quod etiam illi dicitur illa persona non ita consistere ex deo et homine. quasi totum ex partibus. Ita enim partes alicuius totius preueniunt ut ex illis quod non erat constituitur. Non autem sic humana et diuina natura in christo uniuertur. Inexplicabile enim est mysterium istius unionis que non est partium ratio. Quidam tamen nomine dei ibi personam significari putant. quod de tribus agebat personis quare nullam trinitatis partem esse dicebat sicut pars istius persone non est deus. Quod si de persona intelligatur manifestus est. quod persona non est pars persone. Posita est diligenter sententia scilicet eius explanatione. cur in nullo vel in modo conobuiant auctoritates in sententia sententia inducte que iam consideranda est.

Determinat que sit premissarum propositionum intelligentia secundum locutionem tertie opinionis.

In hac sententia sicut dicitur deus factus homo. quod hominem accepit.

sic deus esse homo quod hominem habet ut quod est habens hominem. et homo factus deus. quod assumptus est a deo et homo esse deus. quod huius hominem est deus. Lum quod deus est homo vel habitus predicat vel persona sicut humana. Et quod persona humana predicat. Cassiodorus ostendere videtur dicens. Factus est ut ita dixerim humana deus. quod etiam in assumptione carnis deus esse non destitit. Quod tamen varie accipi potest ut dicatur. deus factus humana. vel christus factus deus humanatus. ut utrumque enim sane dici potest. Lum quod dicitur factus est deus homo. multiplex secundum istos fit intelligentia. ut naturalis humana accepisse. vel humanatum verbum esse incepisse intelligatur. Rectius si incepit esse humanatum verbum. ideo sequitur quod incepit esse verbum. nec si deus factus est humanatum verbum. sequitur quod factus sit verbum. sicut de alio dicitur. hodie iste cepit esse bonus homo vel factus est bonus homo. nec tamen hodie cepit esse homo. vel factus est homo. Sed istos dicitur christus secundum quod homo predestinatus esse filius dei. quod est predestinatus a deo ab eterno. et in tempore collatus est ei per gratiam. ut ipse ens homo sit filius dei. hoc enim non semper habuit. sicut in tempore gratiam accepit. Quod videtur Augustinus norasse in libro ad prosperum et hylarum dicens. Predestinatus est iesus. ut quod futurus erat secundum carnem filius dei. licet etiam cum deus christus minor preter secundum quod homo. secundum habitum hoc intelligitur dicitur. in inquit tum habet sibi hominem unitum. Unde Augustinus in libro j. de trinitate. deus filius deo patri in natura est equalis. habitu minor. In forma enim serui minor est pater. In forma dei equalis est patri. Et quod secundum habitum accipienda est incarnationis ratio. ideo deus humanatum non hominem deificatur dicitur tradunt. Tamen Iohannes dicitur. Non hominem deificatur dicitur sed deum hominem factum.

Quarto modo dicitur quod magis proprie quod verum constitutione alicuius realis. sicut certum est de determinatione mensura. ita quod aliquid sumpta reddat suam rationem. Et ista per se dicitur aliquid quod proprie sime venit in ratione proprie. Lum quod queritur unum humana natura sit per se. quod dicitur per se accipiat conuenienter modo non potest esse dicitur per se. Si enim quis velle notificare quid sit per se. diceret ipsum unum hypostasim in duobus naturis diuinam sicut humana. Et autem per se proprie accipiat. sic humana natura non dicitur per se. et hoc modo intelligitur verbum magistra. Et hoc per se responso ad obiectionem. In talibus non est similitudo omnimoda. Non hominem deificatur dicitur. Videtur falsus dicere. Sic enim diuina natura humane unita est. ita humana diuine. sicut dicitur mus dei humana. ita hominem deificatur. In inuentione diuine nature ad humanam. diuina natura non est minuta. sicut humana est equalis. ita humana natura magis tracta est ad conformationem diuine quam diuina ad conformationem humane. sicut potius dicitur in christo humana natura deificata quam diuina humana.

Cassiodorus. **A**ugustinus. **B**eaatus Hieronymus. **R**atio con- currens ad determinationem. **P**onit autem multas rationes huius rationis oppo- sitae. **Q**uod dicitur per modum dicitur in multis modis dicitur uno modo per dicitur esse con- currens ad quod venit in compositione alicuius. sicut secundum reale compositionem sive secundum rationales. Et hoc modo illa que cadunt in diffinitione dicitur esse presens rei notificatione. Alio modo dicitur per illud quod venit in constitutione alicuius secundum rem et naturam. sive habeat quantitatē siue non. et hoc modo anima per se est rei anima. Tertio modo dicitur per magis proprie illud quod venit in constitutionem alicuius secundum rem et naturam. et secundum quantitatem continuam vel discretam. sicut manus et pes est per se corpus et binarius est per quaternarius.

Si tu dicas q denoiatio dz fieri a notiori hoc non sol uit. qz denoiatio no solu debet fieri a notiori sed etia a digniori Si ena dicas q esse humanatu pdicatur habitu sicut dicit terra opinio. hoc no soluit. qz no im df hua natus. sed df factus ho. qz si debem dicere q ho est ds

z deus est ho. vr q nullu incoe/ mens sit dicere boiem esse deif/ caru. **P. d. dz** q hoc adiectiuu huamanu non so lum pdicatur habi tum sed etia vni onē. Un nihil ali ud est dicere de/ um ee huamanu. qz carni vnituz. Hoc autē qd est deificatu z si pos sit iporarc vnto nē. iporat tñ sil oodine ancessio nē Deificati. n. coponit a deira te z factu Un de ificatu hoc est fa/ ctuz esse deū. Et qm hūanitas di vinitatē nō ante cedit. ideo Dam hanc non cedit hoies esse deifica

Uel dō. q. dami. nō negat simplr. sz q n ē ita ppia ho est deificat. sic hec dō ē facit ho. Nā ipē dicit. i. li. Op/ ter scire q nō fm eximinationē nafēvel ofusione caro dei ficata ē. **T. m. n.** valz dicere carne ee deificatā qz tū deira ti ee dicitā. iō nō negat pdictā locutionē tāqz falsā sim phic. sz nō est ita ppia sicut eius ouersa. **P. d. dz** etia vis fieri i hoc q dico hoiem. qz ex pre subiecti stat. p hy postasi. ex pre ho appositū p forma. nō sic autē hypostas

Q. in pdictis opinionib. re nuit suspēsam sniam. ita q non magis vnam qz aliam determi

but? hois est deificata cū sp fuerit ds. sic ē huana. cū nō semp fuerit ho. z sic prz vtraqz obicctio. **U. nō in** cōgrue dr homo dnicus. Contra. vr q sit deceda p il lud qd habet in li. lxxvij. questionū. **U. d. d. d.** d. est vt illa eterna bona expectent que fuerūt in homie dnico. hoc enī intelligi tur de xpo Si tu dicas hoc reira/ cratu esse. obz cō tra hoc qz sup. j. lib. Reg. j. dicit glo. Be. Quis ē iste. ho nisi ho. i. mo dnicus. qz si hoc pōt dici de alijs homibus. multo magis de xpo. **P. d. dz** q hoc nomē dnī cus fm cōmunē vsuz dicit dupli ceter se3 possesso ric et similitudina/ ric. Unde dr bo mo dnī. qz pos sicut a dño. vl q est filius dño. Et qz fm vtraqz cō/ parationē diuisi sione dicit dispa ratōne eius de q dr. ad dnz respe ctu cuius dr cas

Satis diligēter iuxta diuer soz sniam suprapositā absqz as sertione z p iudicio tractauim⁹ qōez. **U. r. uti** nolo in tanta re tāqz ad cognoscēdū difficulti pu tare lectore istā sibi nōstrā debē suffice disputationē. sz legat et alia forte meli⁹ cōsiderata atqz tractata. z ea q h mouere pnt. vigilatioze atqz itelligētoze si pnt mēte discuriat hoc firmi⁹ te nens q deus hoies assūpsit. ho in deū trāsuiuit. nō nature versī bilitate. sz dei dignatōe. vt nec deus mutaret in humanā sub stātiā assumēdo hoiem. ne ho in diuinā gloriatus isse in de um. quia mutatio vel versibili tas nature diminutionē z abo litionem substantie facit.

xps sit dnīa non est concedendū esse xpm hoiem dnīcū. Est. n. ipē vere dnīa. Et iō hoc retractat Aug⁹. ondes q p melū generare intellectū. Posset tñ sane intelligi rōne huane nature q a dño possidet. z dño assilat. et a dño causat. z ideo sic retractat Aug⁹. q hoc mō pnt hēre samū intellectū. Ad illd xō qd obz de alijs hoib. dōm q nō est sic. nō enī est tanta desperatio illius hois ad deum quanta est alioz hominū.

H. d. intelligentias huius pris incidit hic qō circa duo fm duo genera locutionū que in lra expo nunt. Primo querit de locutiōibus expmēti bus ifam vntionē. Scdo querit de locutiōibus expmēti bus vntionis pdestinationē. Circa primum querunt tria. Primo querit de hac locutiōe. deus est homo. z ho est deus. Scdo vero querit de hac. deus factus est ho. Tertio querit de hac. homo factus est deus.

Questio. I. **U. r. illa** ppositio si vera. deus est ho. z q sit vera vr p illud qd dr in simbolo. deus z ho vnus ē xps. Xps ē est deus z etia est ho. z est vnus. sz qz dicitur de vno et eodē fm numerū dicitur de se inuicē. qz deus est ho. et ho est deus. **I. r. m.** Bern. ad eugenius. Tantiā z tam expsam vtm vntionis in se. p fert ea psona q deus et ho vnus ē xps. vt si duo de se pdices non erres. **I. r. m.** si cut supius ostēsum fuit. illa vntio terminat ad vnitatē psonalē siue hypostasis. sed qntēscūqz aliq duo vniū tur in supposito. de se inuicē in pteritōe pdicant. qz sicut deus noiat diuinā naturā in pteritōe z ho sūl. vr qz itē si mutua pdicatio. vr dicitur ho deus. z deus ho. **I. r. m.** medū qd opime iungit extrema. ad vtrūqz extremitoz

cōparat fm habitu dñe subiecti z pdicandi. Si ergo xps pfect⁹ mediatoz est inter deū z hoiem. qz deus et ho talē habet habitu dñe respectu eius dñe. sed que talē ha bent habitu dñe respectu eius dñe dicitur necessario de se inuicē. qz ho pdicatur de deo z deus de hoie. **Sed** ma tor est vntas psonarū in diuina natura qz sit naturaz in xpo in vna psona. qz sicut dicit Bern. Illa vntas arcem tenet sup oēs vntitates. sed rōne vntatis nature nō puenit dicere q vna psona sit altera. qz rōne vnta/ tis psonę non puenit dicere q deus sit homo z q ho sit deus. **I. r. m.** magis cōueniūt ea que sunt eiusdē gene ris z vniūt i natura z psona. qz que sunt diuerforz ge nerū z vniūt in psona tñ. sed aīa z corpus sunt in ge nere sube. z vniūt in vno hoie. qz est eiusdē nature z vni us psonę. diuinitas autē z hūanitas non sunt eiusdē ge neris. nec vniūt in vntate nature. sed solū in vnta/ tem psonę. qz cum hec sit falsa. aīa est corpus z eodē rōe qz hec. ho est deus. z deus est ho. **I. r. m.** cū dr deus ē ho. aut ho pdicatur de deo et de petro vntioce aut eduoce. Si vntioce. ergo aliqd est vntioceū creatoz z creature qd est impossibile. Si eduoce. ergo nō videtur chūst⁹ ho ad genus hoīuz pterire. ex q ho de ipso z alijs noit

dr vniforme. ¶ Itē cū dr deo ē hō. aut hō pdicat p se
 aut p accidēs Si p se. r qd pdicat p se dr d qliber suppo
 sito. g qlibz psona diuina est hō. Si p accidēs. g videt
 q aliquid accedat do. qd oīno flm est sicut pbarū ē i pri
 mo libro. ¶ Itē cū dr d' ē hō. Aut hō pdicat d' do abso
 lute. aut relatiue Si absolute. g dr de tribu. qz noīa ab
 soluta dnr de tribu sicut vult Aug. r hec dicit subam.
 Si fm relationē. sed oē relatiuū dr respectu alicui. g
 hō dr respectu alicui. s; hoc est plane falsū. ergo nō vr
 q homo aliq mō pdicat de deo. ¶ Itē si hō pdicat de deo
 aut est in plus. aut in minus. aut in eque. Si in min.
 g qlibz hō ē deus r nō uertit. Si in plus. g qlibz hō ē de
 cit. hō ē. Si in eque. g redit idē in cōueniēs. ¶ Itē hoc
 nomē dā aut supponit p psona filiū. aut nō Si p psona
 filiū. supponit eadē rōne p psona pris. ergo si hec ē vera
 p psona filiū. deus ē hō. r hec p psona pris. deus ē hō.
 Si vō nō supponit p psona filiū. g cū in illa psona scā
 sit vno pdicta locutio erit simplr falsa. ¶ Itē plus dī
 stant deus r hō. qz hō r nō hō. S; deus nunqz facit q
 hō sit nō hō. g nō vr q possit facere nec p naturā. nec p
 4 miraculū q hec sit vera dā ē homo. ¶ Itē triplex ē pdi
 candi mod⁹. Qd. n. pdicat de alio. aut pdicat p cēntiā
 aut p inherētā. aut p cām. Cū ergo dr deo ē homo. aut
 pdicat p cēntiā. r sic deo r homo erit eiūsdē essentie qd ē
 impossibile. Aut p inherētā. r tūc accidit deo ē hoīez
 Aut p cām. r tūc pari rōne poterit dici q deus ē lapis
 qz ita est cā lapidis sicut r hoīs. nullo ergo mō vr posse
 5 dēdi. hoīem de deo posse pdicari. ¶ B. ddm. q cū ca
 tholica vītate absqz dubio necē est dēdere hoīez eē deū
 er deū hoīem. p eo q due nature ibi vnite sunt in vnā p
 sonā. q aut in vno supposito vnium. necessario de scin
 uicē pdicant. si accipiāt rere. ppter illā maximā q dr
 quecuqz vni r cidē sunt eadē. inf se sunt eadē. p quā etiā
 fundari h; vrus syllogismi expositio. qd pbat pbs in
 lib. pōz. ea q dicant de vno r eadē. pdicari de se inuicē.
 Si g vnus ē rps q ē deus r hō. necrio oportet dēdere
 deū esse hoīem. r hoīem esse deū. Et hoc ddes attestant
 scōz auctōes. r cōit fatent doctores theologici. De mō
 hō pdicādi diuersi diuersimode sentiūt. Quidā enī dī
 cere voluerūt q bec pdicatio nō sit in recto. s; in obliq.
 vt sit sensus. deus ē homo. i. deus h; hoīem. Et h mod⁹
 dīcēdi relabif ad tertiā opinionē que dixit hoīem pdi
 cari de deo fm habitu q etiā supius iprobata ē. Nam
 festū etiā est q illud nō ē sufficiēt dīctū. qz si dīceret dō
 esse hō. i. habēs hoīem. eadē rōne dīceret caro. qz h; car
 nē. r pes. qz h; pedē. Jō alij dicere voluerūt q talis p
 dicatio ē in recto. verūm necē pdicatio formal. nec cau
 salis. nec accidētal. s; p idēpitate. r sensus ē. dā ē hō. i.
 deus ē ille q ē hō. ille aut q ē hō. i. fili⁹ dei de deo pdicat p
 pdicationē idēritat. S; nec adhuc illd plene soluit. qz
 qliber pdicatio claudit in se iplicatōne. r tō cū dr deo ē
 ille q ē hō adhuc rtingit qre de illa iplicatōe q ē ex pre
 pdicari ad quā pdicatio h; reduci. r tūc vel oportet ire
 in infinitū iplicādo. v; oportebit recurrere ad aliū mo
 dū pdicādi. Et p terea ē terti⁹ mod⁹ dīcēdi. vt cū dr dō
 est hō. h est singular. mod⁹ pdicādi. Nō enī ē talis pdi
 catio p cēntiā. nec p cām. nec p inherētā sicut oī debar
 rō vltima. s; ē pdicatio p vnionē. Jō. n. hō pdicat de deo
 qz vnif ei in vnitate psonē. r qm bec vnio est singular
 nō est mirū si singularē modū erigit pdicādi r p hoc pz
 illud qd vltimo qrebat. qz talis pdicatio nō reducif ad
 alios modos pdicādi r vltimos. h; tū in seueritate sicut
 oī dūt rōnes ad hāc pte inducte. ¶ Ad illud vō qd op
 6 ponit q ppter vnionē in natura vna psona non pdicat

de alia. Quis illa vnio sit excellētiō. ergo sic r in pposi
 to. dō. q nō seqt. ¶ Unicas enī trinitat. maior ē qz ad
 rōnē similitudinis r rformitatis. nō aut qz ad rōnē mu
 tue pdicatiois. p eo q illa q vntiūt in vna natura nō
 pdicant de se ita mutuo sic illa q rcurrūt in vnā psonā
 p eo q natura dicit qd cōe. hypostat dicit suppositū p
 pū. ¶ Intta aut affirmatiua tenet ab inferiori ad supius.
 nō ecōuerso. Cū cuiqz subiectū iste fmit⁹ hō. p subij
 ci. r ille fminus aial. sed ecōuerso non sequit de quocū
 qz pdicat animal. pdicat r hō. ibi est enī pns. Jō qz
 vna hypostat subiectū duabz. necē ē illa subgnitē sbi
 er sic p pns pdicari. Qm aut vna natura dr de pluribz. 7
 nō est necē illa de se inuicē pdicari. ¶ Ad illd qd obi q
 aīa r caro rcurrūt in vnā psonā r naturā. nō tū pdicā
 tur de se inuicē mutuo pdicatioē. dōz q nō ē sile dupli
 ex causa. Primo qdē qz rcurrūt in vnitate nature ang
 psonē tanqz pres rstitutiue. qm nō ē pdicari de toto.
 nec p pns de se inuicē. nō sic diuina natura r būana. si
 cur in pcedētibz vsū ē. Alia ē etiā rō. qz aīa r caro signi
 ficat pres rstitutiue i abstractōe. deus aut er hō nō in
 abstractōe s; in rcretōe significat. r hac de cā pnt de se
 inuicē dīci. Quis in abstractōe de se inuicē nō pdicant.
 Dec enī est falsa dēitas ē būanitas. sic bec caro est aīa.
 Quis ista sit vera caro est aīata. Intelligat tū sane qd
 dīctū est hō significari in rcretōe. r etio enī pprie dī
 cta repit in fminis accidētalibz. ¶ Ad illud qd obi q
 8 nif q si hō pdicat de deo. aut pdicat de deo vnio. e. aut
 equo. ddm q ppe nec vnio nec equo. Non eq
 uoce. qz non ē diuersa hoīs significatio fm q dr de deo
 er de martino. ¶ Vniuoce nō. qz r si hō retineat eandē si
 gnificatiōne cū dr de deo r de petro. alio tū mō cōparat
 ad petrū r paulū. alio modo ad deū. Ad petrū cōparat
 pdicatioē formalē r essentialē. ad deū hō in vnione pso
 nalē. ideo ad neutz pdictoz modoz pnt ille due pdica
 9 riones plenarie reduci. s; aliqz possit ibi repit de vno
 pdictoz modoz aliqd de alio. ¶ Ad illud qd obi q cū
 dr deus est hō. aut pdicat p se. aut p accidēs. dōz q neu
 tro mō accipiēdo pprie p accidēs. Per se in quā nō pdi
 cat cū nō sit cēntialis habitudo vni⁹ ad alterū. Per ac
 cidēs nō pdicat. qz vni nō est accidēs alius. ¶ Nec illd
 est in cōueniēs. qz talis modus pdicādi sub pdicādi dīcti
 sione nō h; cōprehēdi. Poss; tū dīci q vniri būanē na
 ture er pte dei nō dīcti accidēs. s; er pte nature assupre
 ¶ Tū qdāmō talis pdicatio poss; dīci p se qdāmō p acci
 dens. Per se cōparādo diuinā naturā ad psonā. in q ē
 vnio de q p se pdicat. Per accidēs poss; dīci. būanā na
 10 turā cōparādo ad psonā. cui h; vniri p gram. ¶ Ad il
 lud qd querit. vtrū homo pdicat absolute vel relatiue.
 ddm q dīcti relatiue ē duplr. vel relatiue plicita vel er
 plicita. Cū ergo dr deus ē hō. hō pdicat de deo qdāmō
 absolute. qdāmō relatiue. Absolute qz ad puationē
 relatiōis extrinse. Relatiue qz ad positionē relatiōis
 intrinse. Est enī sensus deus est homo. i. deus est bū
 11 ne nature vni⁹ vnitate psonē. rōne cui⁹ hō de deo. r de
 h; dīcti de hoīe. ¶ Ad illud qd obi q si pdicat homo de
 deo. aut pdicat in plus. aut in minus. aut in eque. dōz
 q qdām est genus pdicatiois in quo pdicātū er subie
 ctum se habēt vt excedit r excessa. Ut cū dīcti homo
 est albus. r sic est i pposito. Nam r si hō dīcti de aliq
 supposito dei. non tū dr de qliber. nec econuerso. sicut
 nō oīs homo est albu. nec oē albu est homo. ¶ Ad illud
 qd opponit q sicut bec est vera p psona filiū. deus ē ho
 12 mo ita bec p psona pris est vera. deus non est hō. ddm.
 q non est simile. qz sicut in pmo libro dīctū fuit iter

minus de primis huius naturam terminis cois. p[ro]p[ter] suppositio[n]em
 pluralitatem. primam naturam terminis discreti. p[ro]p[ter] forma[m] cois
 abili[m] Et t[er]tio q[ui]a natura h[uius] termini cois locutione p[ro]p[ter] red
 dere vera p[ro] vno supposito. q[ui]a natura h[uius] termini di
 screti. id no[n] refert si p[ro]ponat vel postp[ro]ponat ei negatio.
 v[er]u[m] in negatiua negat p[ro] o[mn]i supposito. q[ui]s in affirma
 tiua possit reddere locutione vera p[ro] vno solo. et t[er]tio bec
 est falsa deus no[n] e[st] h[uius] q[ui]a p[ro]dicatu[m] remouet no[n] t[er]m[in]u[m] p[ro]p[ter]c.
 sed etia[m] p[ro] filio. ex hoc necessario sequit[ur] q[uo]d affirmatiua si
 bi o[mn]i ostendit vera bec. s. deus est h[uius]. Tu[m] si querat q[ui]a
 ia est ista p[ro]positio deus est h[uius]. R[ati]o d[omi]n[u]m e[st] q[uo]d parte h[uius]
 nature indefinite. p[ro]m nature singulari. et hoc p[ro]p[ter] na
 14 turam termini subiecti. Sicut q[ui]a in q[ui] materia sit. v[er]u[m]
 in naturali remota. vel in contingenti. d[omi]n[u]m q[ui] materia
 contingenti. q[ui]a p[ro]dicatu[m] et subiectu[m] se habent vt excedat et exel
 sa. et sic e[st] in p[ro]posito. Et h[uius] p[ro]dicatu[m] p[ro]posito reduci h[uius] ad
 materia[m] illa[m]. sapit t[er]m[in]u[m] aliq[ui]d de materia naturali p[ro]p[ter] h[uius] q[ui]
 ille nature q[ui]a t[er]m[in]u[m] est de se sunt adinuit[ur] disparate p[ro]p[ter] q[ui]a
 vniouis sunt i[n]uicem et q[ui]a naturales facte.

Questio II b

Utrum bec sit admittenda. deus factus e[st] h[uius]. Et q[ui] sit v[er]
 10 b. i. Utrum caro factu[m] est. s. caro vt dicit Aug. non
 fiat ibi p[ro]p[ter] s[ed] p[ro] toto hoie. q[ui] si bec e[st] vera s[ed] de facto
 est caro. multo magis bec erit vera. deus fact[us] e[st] h[uius]. Ite[m]
 in simbolo. incarnat[ur] et h[uius] factus e[st]. Ite[m] Aug. tanta
 fuit illa vni[us] q[ui]a faceret hoies de[um]. et d[omi]n[u]m hoies. q[ui] si vni[us]
 illa fecit de[um] esse hoie[m]. cu[m] o[mn]i actiua inferat sua pass
 u[m]. q[ui] deus factus est h[uius]. Ite[m] post incarnatione[m] de[us] e[st] h[uius]
 et an incarnatione[m] no[n] erat h[uius]. s. q[ui]a q[ui]a mo[n] est h[uius]. et p[ro]
 no[n] erat h[uius] fact[us] h[uius]. q[ui] si de[us] e[st] h[uius]. de[us] e[st] fact[us] h[uius]. Ite[m]
 idem est h[uius]anari q[ui]o hoie[m] fieri et bec sit p[ro]p[ter]cedit de[us]
 est h[uius]anari. q[ui] simpl[iter] p[ro]cedit e[st]. de[us] est h[uius] fact[us]. Ite[m]
 11 p[ro]p[ter]a. Muratu[m] esse e[st] sup[er] ad factu[m] esse. S[ed] bec simpl[iter] e[st]
 falsa. de[us] est muratu[m]. q[ui] illa de[us] factus e[st] h[uius]. Ite[m] factu[m]
 esse p[ro]p[ter] om[n]i fieri. et fieri ponit imp[er]fectio[n]e[m]. q[ui] de q[ui]a
 est dicere factu[m] esse. est dicere imp[er]fectione[m]. S[ed] hoc d[omi]n[u]m
 ere de deo est fallu[m]. q[ui] ista e[st] fallu[m]. de[us] fact[us] e[st] h[uius]. Ite[m]
 q[ui]a cu[m] d[omi]n[u]m. hoc sit illud. s[ed] facit h[uius] r[ati]o[n]e co[m]plem[en]t
 ti respectu[m] e[st] circa q[ui]d sit. vt cu[m] d[omi]n[u]m sit h[uius] notat al
 bedo e[st] co[m]plem[en]t[um] hoie[m]. q[ui] cu[m] d[omi]n[u]m sit h[uius] notat fieri co[m]plem[en]t[um]
 de[um] dei. s. fallu[m] e[st] q[ui]a h[uius] co[m]plem[en]t[um] deo tri
 buat. q[ui] p[ro]dicatu[m] locutio simpl[iter] e[st] fallu[m]. Ite[m] adiectiuu[m]
 ponit e[st] sua[m] circa sua[m] s[ub]stantiuu[m]. S[ed] hoc adiectiuu[m] fa
 ctus cu[m] cadit circa subiectu[m] et p[ro]dicatu[m]. p[ro]p[ter] adiacet s[ub]
 12 t[er]cio q[ui]a p[ro]dicatu[m] q[ui]d p[ro]p[ter] q[ui]a d[omi]n[u]m e[st] factu[m] caro. q[ui] iste ter
 minus factus ponit circa diuinitu[m] sup[er] ostendit rem sua[m]. q[ui]
 p[ro]dicatu[m] locutio no[n]at aliqua[m] factio[n]e[m] circa de[um] S[ed] hoc
 est fallu[m]. cu[m] nulla circa de[um] possit esse factio vel in noua
 tio. q[ui] falso erit p[ro]dicatu[m] locutio. Ite[m] q[ui]a cu[m] p[ro]dicat ali
 q[ui]d de aliq[ui]d cu[m] determinat[ur] no[n] diminuit[ur] p[ro]p[ter] p[ro]dicari s. m
 plicat. S[ed] iste terminu[m] h[uius] no[n] diminuit de r[ati]o[n]e eius q[ui] e[st]
 factus. q[ui] si bec e[st] vera de[us] e[st] fact[us] h[uius]. bec erit vera deus e[st]
 factus S[ed] hoc e[st] symbolu[m] q[ui] dicit q[ui] nec sit factus. nec
 15 creat[ur]. sed genit[ur]. Ite[m] de[us] q[ui] cu[m] q[ui]a erit de hac locutio[n]e
 de[us] fact[us] e[st] h[uius]. iuxta illud q[ui]a s[ed] fuerit est p[ro]dicatu[m] locutio[m] n[on]
 ripl[ur] est distinguenda. ex hoc q[ui]a hoc p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] ponere
 rem sua[m] sup[er] totu[m]. vel circa alteru[m] extremu[m] absolute. vel
 circa vnu[m] extremu[m] in co[m]parat[ur]e ad alteru[m]. Si ponat r[ati]o
 sua. s. ip[s]am factio[n]e[m] sup[er] totu[m]. vera e[st] locutio. et e[st] sensus
 deus factus e[st] h[uius]. factu[m] e[st] vt de[us] e[st] h[uius]. et hoc q[ui]a factu[m]
 fuit in ope incarnationis. Si aut[em] ponat rem sua[m] circa al
 teru[m] extremu[m] absolute vt p[ro]p[ter]e circa p[ro]dicatu[m]. t[er]m[in]u[m] e[st] sen
 sus. deus factus e[st] h[uius]. de[us] e[st] h[uius]. d[omi]n[u]m d[omi]n[u]m factus e[st] sive
 p[ro]ductus. et hoc q[ui]a demerit[ur]. Si aut[em] ponat rem sua[m] cir

ca vnu[m] extremu[m] in co[m]parat[ur]e ad alteru[m]. sic e[st] sensus. de[us]
 factus e[st] h[uius]. de[us] fecit semetip[s]u[m] hoie[m]p[ro]p[ter] h[uius]anitas af
 sumptione. sicut h[uius] facit semetip[s]u[m] doct[ur]u[m] p[ro] doctrine ac
 q[ui]sitione. Et p[ro]p[ter] q[ui]a de[us] sensus e[st] v[er]u[m] et s[ed] fuerit s[ed] sen
 sum co[m]m[un]e. no[n] t[er]m[in]u[m] e[st] s[ed] locutionu[m] t[er]m[in]u[m]. q[ui]a hoc p[ro]p[ter] p[ro]p[ter]p[ro]p[ter]
 q[ui]a e[st] factus. cu[m] sit masculini generis et adiectiuu[m] et adie
 ctive t[er]m[in]u[m] no[n] p[ro]t[er] ponere rem sua[m] circa copulatu[m]. sed ne
 cessario ponit q[ui]a e[st] de v[er]itate sermonis circa subiectu[m]
 vel circa p[ro]dicatu[m]. S[ed] de[us] aut[em] sensus e[st] q[ui]a de[us] v[er]us. et h[uius]
 p[ro]p[ter] p[ro]p[ter]m[on]is v[er]itate[m] et p[ro]p[ter] e[st] t[er]m[in]u[m] p[ro]p[ter] v[er]itate[m] co[m]m[un]e. Tu[m]
 eni[m] dicim[us] q[ui]a de[us] factus e[st] h[uius]. no[n] volum[us] dicere q[ui]a de[us]
 sit h[uius] q[ui]a p[ro]ductus sit. s[ed] volum[us] exp[re]ssere ip[s]am in carna
 tionis sive vni[us]one diuine nature ad humana[m]. Tertius
 h[uius] sensus h[uius] et s[ed] v[er]itate[m] co[m]m[un]e et s[ed] locutionis p[ro]p[ter]e. h[uius]
 t[er]m[in]u[m] in se aliq[ui]d p[ro]p[ter]e et aliq[ui]d ip[ro]p[ter]e. Et hoc p[ro]p[ter]
 q[ui]a cu[m] d[omi]n[u]m iste factus e[st] bonus vel malus. hoc p[ro]p[ter] p[ro]p[ter]u[m] fa
 ctus tria ip[ro]p[ter]at. v[er]itate[m] antecessio[n]e ex p[ro]p[ter] subiectu[m]. et in
 ceptione ex p[ro]p[ter] p[ro]dicatu[m] et t[er]m[in]u[m] mutatio[n]e ex p[ro]p[ter] v[er]itate[m] q[ui]
 q[ui]a eni[m] est ex v[er]itate[m] p[ro]p[ter] q[ui]a factu[m] esse ip[s]e p[ro]p[ter] fieri.
 in p[ro]posito aut[em] est require antecessio[n]e ex parte subiecti. et
 in ceptione ex p[ro]p[ter] p[ro]dicatu[m]. s[ed] no[n] est require t[er]m[in]u[m] mutatio[n]e
 in supposito di. et t[er]tio factus h[uius] cadit a p[ro]p[ter]a significatio[n]e q[ui]
 tum ad t[er]tia[m] d[omi]n[u]m. nec ip[ro]p[ter]at t[er]m[in]u[m] mutatio[n]e sed
 vni[us]one. nec significat q[ui]a s[ed] de[us] sit supposito t[er]m[in]u[m] transmu
 tatio[n]e cu[m] d[omi]n[u]m de[us] factus e[st] h[uius]. s[ed] q[ui]a est supposito nature fa
 cere et s[ed] v[er]itate[m]. Et ergo p[ro]p[ter] d[omi]n[u]m p[ro]p[ter] q[ui]a q[ui]a mo[n] accipiat
 aliqua[m] habeat ip[ro]p[ter]e. q[ui]a v[er]itate[m] h[uius] nihilomin[us] reci
 pit. q[ui]a in ex[er]ptione fidei n[on]e magis s[ed] siderat p[ro]p[ter] d[omi]n[u]m v[er]
 tas q[ui]a p[ro]p[ter]m[on]is q[ui]a v[er]itas. ea eni[m] que sunt fidei n[on]e v[er]
 cit Aug. meli[us] intelligim[us] q[ui]a p[ro]p[ter]am. Tu[m] Bern[ardus] dicit
 q[ui]a excell[ent]ia dei balbutedo resonat. Conced[er]e de[us] ergo
 sermo p[ro]dicatu[m] et r[ati]o[n]e q[ui]a hoc ostendit. q[ui]a v[er]itate[m] as[er]uit.
 17 Ad illud q[ui]a ob[er]p[ro]mo in d[omi]n[u]m q[ui]a muratu[m] e[st] e[st] sup[er]ius
 ad factu[m] esse. d[omi]n[u]m q[ui]a v[er]u[m] e[st] s[ed] q[ui]a factu[m] esse et fieri accipit
 p[ro]p[ter]e. hoc aut[em] e[st] e[st] dicit t[er]m[in]u[m] mutatio[n]e circa ip[s]u[m] suppo
 situ[m]. no[n] sic aut[em] e[st] in p[ro]posito. p[ro]p[ter] q[ui]a incarnationis ope fa
 ctu[m] e[st] v[er]itate[m] sit h[uius]. no[n] s[ed] in aliqua[m] t[er]m[in]u[m] mutatio[n]e facta in
 deo. s[ed] s[ed] in t[er]m[in]u[m] mutatio[n]e facta in alio extremo. Ad
 18 illud q[ui]a opponit q[ui]a factu[m] esse p[ro]p[ter] ponit fieri. et fieri d[omi]n[u]m
 imp[er]fectione[m]. d[omi]n[u]m q[ui]a fieri dicit imp[er]fectione[m] circa illud q[ui]
 dicit mutatio[n]e. in p[ro]p[ter] aut[em] no[n] dicit circa de[um] mutatio[n]e
 nec imp[er]fectione[m]. s[ed] solu[m] circa hoies. nec circa illu[m] ponit
 imp[er]fectione[m] p[ro]cedente t[er]m[in]u[m]. s[ed] natura. q[ui]a ibi sit est fieri et
 factu[m] esse. Ad illud q[ui]a ob[er]p[ro] terminu[m] factio[n]e est co[m]plem[en]t[um]
 19 p[ro]p[ter]e. d[omi]n[u]m q[ui]a illud est v[er]u[m] q[ui]a illud q[ui]a notat fieri cir
 ca p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] v[er]itate[m] supposito facit aliqua[m] inouatione[m] s[ed] in al
 qua[m] p[ro]p[ter]e absolute. non sic aut[em] e[st] in p[ro]posito. q[ui]a sicut
 tam dicit[ur] e[st]. ex p[ro]p[ter] dei non dicit nisi b[er]itudine vniouis
 20 Ad illud q[ui]a opponit q[ui]a factu[m] e[st] sit p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] ponit r[ati]o
 sua[m] circa subiectu[m]. vt cu[m] d[omi]n[u]m. s[ed] e[st] factu[m] caro. d[omi]n[u]m q[ui]a
 si trahat nome[n] a supposito. t[er]m[in]u[m] q[ui]a non respicit ip[s]u[m] abso
 lute sed in relatione ad p[ro]dicatu[m]. ideo n[on] e[st] necesse q[ui]a ponat
 circa ip[s]u[m] aliq[ui]d absolute. Ideo ad v[er]itate[m] sufficit q[ui]a cir
 ca subiectu[m] ponat antecessio[n]e et vni[us] respectu p[ro]dicari. Et
 hoc q[ui]a de[us] rep[ro]p[ter] in p[ro]posito. Ad illud q[ui]a ob[er]p[ro] ille s[ed] m[un]i
 nus h[uius] no[n] diminuit de r[ati]o[n]e h[uius] q[ui]a e[st] factus. d[omi]n[u]m q[ui]a
 21 v[er]u[m] est. non t[er]m[in]u[m] h[uius] inferri e[st] fact[us] homo. ergo e[st] factus.
 non p[ro]p[ter] diminutio[n]e s[ed] p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] enoiationis mutatio[n]e
 Non eni[m] sequit[ur] ille est albus monach[us]. ergo est albus
 non q[ui]a diminuat de r[ati]o[n]e eius q[ui]a e[st] albus. s[ed] q[ui]a alit[er] de
 noiat albu[m] cu[m] d[omi]n[u]m cu[m] adiu[n]cto. alit[er] cu[m] d[omi]n[u]m absolute. sic e[st] t[er]m[in]u[m]
 in p[ro]posito intellig[er]e d[omi]n[u]m est. vt hoc p[ro]p[ter] inspicit[ur].

Questio III c

Utrum bec sit p[ro]cedenda homo factus est deus. Et q[ui] sit

videt pmo auctoritate Aug. Talis fuit illa vnio vt fa
ceret deū hoīem. 2 hoīem deū. 3 si fecit hoīem deū. hō
factus est deus. Item hō est deus. 2 ante incarnatōz
nō fuit deus. 2 incarnatio nō est dei opatio. 3 p incar
natiōē hō factus est ds. Item sicut hec est vera ds
factus est hō. ita eius uersa. hō factus est ds. 3 pari rō
ne sicut hec est vera. deus factus est hō. hec erit vera. hō
factus est deus. Item hoīem esse deū est verū. aut est
verū vitate eterna. aut vitate tpali. Si vitate eterna. 3
ab eterno verū fuit dicere hoīem esse deū. sed hoc est fal
sū. 3 rē. Si vitate tpali. 3 hoīem esse deū est tpale oē
tale est factū. 3 factū est deū hoīem esse. 3 hō factus est
deus. Sed 3. factū fieri se habet p modū substanti
ficatis etiā pcedētis ipm terminū. sed hō respectu dei
necro modo se habz. 3 hec est falsa simplr hō est factus
deus. Item cū dī homo est factus ds. aut hō tenet rō
ne suppositi. vel rōne forme. Rōne forme nō. qz nō pō
caz deus de hoīe rōne forme. si 3 est verū. intelligit rōe
suppositi vel hypostasis. 3 hypostasis illa est hyposta
sis filij dei. 2 illa est eterna. 3 de illa est falsū simplr di
cere. qz rōne illius sit factus hō. Item qz deus factus
est hō. deus est hō nouus. 3 a simili. si hō factus est ds
homo est ds nouus siue recens. sed hoc est impossibile. 3
rē. Item cōicatio est idiomatū. 3 si hō factus est ds
22 deus est factus ds. sed hec est falsa. 3 pma. 3 p. dō.
qz p dīca locutio qua dīca hō factus est de. distingui
habet p hūc modū quo dīctra est p dīca. deus est fa
ctus hō. ex eo qz res hūc participij factus ponit pōt cir
ca totū. vel circa p dīcatū. vel circa vtrūqz extremū. In
pmo sensu locutio ē vera. 2 est sensus. hō factus est ds. i.
factū est vt hō esset deus. 2 hoc qdem verū est. Si autē
determinet p dīcatū. sensus est. hō est deus q factus est
er hoc qdem falsū est. Si autē cadat circa vtrūqz extre
mum. 2 dicat ordinē subiecti ad p dīcatū. tūc est sensus
homo factus est deus. i. qz pns erat hō factus est ds po
sterius. 2 hoc qdem adhuc falsū est. qz esse hoīem nū
qz antecessit i illo supposito esse deū. nec diuinitū esse ali
quatenū inchoat. Et sic p rōz qz si ista locutio aliq modo
posset cēdi in pmo sensu. in duobz tñ alijs cēdi non
pōt nec debet hō factus est deus. Unū magis est impo
pria homo factus est ds. qz hec. deus factus est hō. Et
rarius inuenit sepra. Si tñ alicubi legat vel inueniat.
tunc fm p mū sensum est accipiēda. 2 p hoc parē obie
cta ad vtrāqz partē inducta. Unū rōnes que ad primā
partē inducunt pcedūt fm p mā viam. aliter enī nō cō
cluderēt sicut p rōz. Rōnes vō ad altā partē inducte fm
alias duas vias pcedūt. vīez put participiū cadit inf
extremā vel put determinat p dīcatū. sicut p rōz aspiciētī

23 Ad illud tñ qd vltimo obi: de cōicatioē idiomatū. dī
cendū q cum dī q vnio illa facit cōicari idiomata. dō.
qz ab hac generalitate excipiunt illa noīa que importāt
vnionē. Unū nō sequit diuina natura assūpsit humanā
naturā. 3 homo assūpsit humanā naturā. sic nec 2 in p
posito sequit Lum enī dīco hoīem esse factū deū. dico
hoīem esse deo vnitū. 2 tale idioma deo nō cōicaf p vni
onē. p eo qz ipa vnio inter vnibilia importat diuersitatē
et distinctionē. 2 cam p rōz supponi oportet ad idiomatū
cōicatioē. 2 ideo talia idiomata vnionē importantia
non sunt cōicabilia. Et per hoc respōderi potest ad vlti
mum obiectū 2 cōsimilia.

Onsequēter qz ad scdm articulū est agendus
de locutioibz expmētibz vnionis p dīcatōz
Et circa hoc querunt tria. Primo vtrū hec sit
concedēda. filius dei est p dīcatōz. Secdo querit de

hac filius dei est p dīcatōz esse homo. Tertio qz quō
rif de hac. homo p dīcatōz est esse filius dei.

Questio.
Utrū filius dei sit p dīcatōz. Et qz sic vī. hec cēdit
filius dei est hō. sed oīs hō aut est p dīcatōz aut p dīcatōz
tus. sed filius dei nō est hō p dīcatōz. 3 p dīcatōz. Item
exceptis vocabulis importantibz vnionē necesse est esse idio
matū cōicatioē. sed vocabulū p dīcatōz vnionē nō
importat qz est de se. 3 cū ille hō sit p dīcatōz 2 ille
homo sit filius dei. necessario sequit qz filius dei sit p dī
catōz. Item magi repugnat tpale eterno. qz eter
nū eterno. sed esse p dīcatōz dīcat qd eternū. esse cōce
p rō 2 natū qd tpale. sed hec cēdit filius dei est natus
de v gine. 3 rē. hec. filius dei est p dīcatōz. Item mī
ri nō cōuenit alicui nisi ex rōe p eo qz effectū dīcatōz
Sed ista simplr cēdit filius dei est in carnē missus. 3
multo magis ista cēdi debet filius dei est p dīcatōz.
Item p dīcatōz nō est aliud qz pparatio grē i p nī
2 glorie in futuro. sed filio dei xpo collata fuit grā glo
ria in rōe. 2 pūta sibi pferri ab eterno. sed cuiusqz p
nit diffinitio puenit diffinitū. 3 necesse est filij dei cē
dere esse p dīcatōz. Item hec est vera filius dei ē p
stnatus fm qz hō. sed ista detminatio hō nō dīminuit
aliqd circa subiectū. 3 ipa subtrahit 3 inferre filius dei
simplr esse p dīcatōz. cū 3 ad verū nō sequit nisi verū
vī qz locutio p dīca scz filius dei est p dīcatōz. rāz vī
ra sit cēdēda. Sed 3. Origenes. p dīcatōz qz nō dūz
est. hec vba dicunt ppter illos qz in vnigenitū dei ipse
tate loquunt. Putant enī eum inter illos pnumerādū
esse qz anteqz fierent p dīcatōz sunt vī essent. 3 impū ē
dicere filij dei esse p dīcatōz. Item sup illud Ro. viij
Et qz p dīcatōz 2 vo. glo. p dīcatōz nō erites. vo
cauit ante auersos. si 3 p dīcatōz est nō erites 2 filij
dei semp existit. nunqz vī p dīcatōz esse. Item p dī
catōz de rōne noīs dīcat antecessionē p dīcatōz ad
p dīcatōz sed filij dei nihil antecedit cū sit eternus. 3
nullo modo cōuenit ei inter p dīcatōz cōnumerari.
Item nullus semetipz p dīcatōz. Sicut enī alius
est qz creat. alius est qz creat. sic 2 qz p dīcatōz 2 qz p dī
catōz. Sed oīs qz p dīcatōz. a filio dei p dīcatōz. 3
dōm qz qz hōc sit cēdēda. xps est p dīcatōz. p rō qz
xps noīat hypostasim in duabo naturis. 2 hec. xps p
dīcatōz in qz hō. rōne determinatōis adūce. hec
tñ rō recipit cōiter. filius dei est p dīcatōz. Et rō hūc
est ppter repugnantā intellectū. que qd ex inuenit in
ter subiectū 2 p dīcatū. Reperit autē ibi triplex repugnā
tia. Nam vocabulū p dīcatōz circa p dīcatōz tria im
portat. vīez habitudinē effectū respectu cāe. acceptōz
p bonū grē. 2 inchoationē qz ad esse nature. Et p mūz
intellectū habet qz descēdit a vbo passiuo. Scdm vtro
intellectū habet qz descēdit a vbo actiuo dicere ordina
tionem ad finē. Tertū intellectū bz qz cōponit a ppo
sitiōe dicere antecessionē sicut ab hac ppositōe p rē. Ec
tra filius dei dīcat illā psonā vt causam nō vt effectū.
Dīcat enī illā psonā pur cōperit illi filiatōz g naturā. n
p grē donū. Dīcat etiā illā psonā vt eternā nō vt habentē
tem inītiū. 2 sic epse est repugnātia intellectū infib
tectū 2 p dīcatū. Et pōt ista repugnātia reduci ad tri
plex genus oppositōis. vīez p dīcatōz. p rō rōz. et
relatōis. Et ppter hanc triplicē repugnātia nō admittit
tunt mgrī p dīca locutionē. Unū cēdēde sunt rōes que
sunt ad partē istaz. Ad illud qd obi: in dīcī pmo qz
hec cēdit filius dei est hō. dōm qz nō est ibi repugnā

14

15

16

ria intellectu immo potius consonantia. homo ei no
 minatur natura habile ad unionem. non sic aut hoc pdica
 tu pdestinatari. Et ideo non sequitur ex hoc qd si filius dei
 est homo. qd ppter h sit pscurus vel pdestinatari nisi ad
 27 datur ei fm homo. Ad illud qd obi qd coicatio ydrio
 maru est i omibz excepis nomibz ynone impranibus.
 Ddm qd non solu snt illa excipienda noia. sz etiaz voca
 bula illa ex qbus surgit intellectu repugnantia. z ta
 le est vocabulu pdestinationis z similia. sic meli ma
 nifestabitur infra. d. c. j. ybi dicitur vtru bec sit dcedere
 28 da. fili dei creatura. Ad illud qd obi qd magis re
 pugt reponale eterno qd eternu eterno. ddm qd vtru est
 de eo qd est pure eternu. De eo aut qd sic eternu qd de
 suo pmario intellectu dicit noia aliqd reponale non
 habet veritate. marie qn sic importat illud reponale qd
 dicitur bz oppositione ad eternu. sicut est hoc participi
 29 um pdestiar. Ad illud qd obi de missione qd quis sit
 reponale. n dceditur fili dei esse missus. Ddm qd no est
 simile. qd est si mitti dicat qd reponale. n illd reponale n
 dr ponit circa diuinaz personam. sz circa aliqd creatuz
 rem. sz pdestinatario circa ipm pdestinatari triplice ponit
 intellectuz. qd repugt persone eterne. z ideo quis sane
 possz dcedi fili dei esse missus. non tamen sane pr concedi
 30 fili dei esse pdestinatari. Ad illud qd opponitur qd si
 lio dei pparata fuit gra in pscenri. z gloria i futuro. ddm
 qd et i xpo pparata fuit gra racione humane nature non
 tamen racione diuie. Et ideo sicut pma locutio negatur
 cu dr fili dei esse pdestinatari. nisi addatur determinatio
 fm quam racione cur atcedatur ipa pdestinatari. sic ne
 ganda e alia locutio in qua ponitur pdestinatariis diffi
 31 nitio nisi addatur bec determinatio fm qd homo. Ad
 illud qd obi qd bec determinatio fm qd homo non di
 minuit. ddm qd quis non dimminuat de racione pdesti
 nationis. facit tamen qd pdestinatario ponit rem suam cir
 ca hypostasim xpi racione humane nature. non ratio
 ne diuine. c. sic tollit repugnantiam intellectu. Cum
 aut simpliciter inferatur z dr. fili dei esse pdestinatari. cu
 filius dei tenet personaz xpi fm diuinam naturaz tm
 est ibi repugnantia intellectu. Et ideo non tenet ille
 pcessus. non qd ibi est paralogism? fm qd z simpliciter.
 sed qd ibi est paralogismus fm accidens. Quod emi dicit
 xpo racione humane nature e extraneum racione diuie

Questio II

Utr illa sit vera. fili dei pdestinatari est esse homo. Et
 qd sit vera. vr primo per magm in lra. qui dicit cam fm
 quamlibet trm opinionu esse dcedendam. Item. hoc
 ipm vr racione. n repugnat vel ampl? filio dei homi
 nez fieri quantu pdestinatari. sed bec dceditur filius dei
 est face? homo. g er bec. fili dei esse pdestinatari esse bo
 mo Item pberta illa qua dr. Eia. vii. Ecce ego con
 cipiet dr esse pberta pdestinationis. g qd verbu caro
 fieret sicut z tempore fuit pbertatum z impletu. ita ab
 eterno pdestinatari. ergo sicut ex tempore face? est homo
 ita e: ab eterno pdestinatari? est esse homo. Item filius
 dei est homo. aut per gram aut per naturam. Non per
 naturam. ergo per gratiaz sz omnis gra qd datur alicui
 ex tempore. pordinata fuit z pparata ab eterno. Sed h
 non est aliud qd pdestinatari. ergo vr. qd bec filius dei est
 pdestinatari? esse homo. sit concedenda. sz pdesti
 natio est respectu gre et glorie. non respectu nature. sed
 esse hominem dicit pdicatu naturale non donu gratu
 tu. ergo respectu illius nullus debet dici pdestinatari
 Item necessario sequitur. iste pdestinatari est hie gra

z gliam. ergo e pdedinatari. ergo similiter sequitur. fili
 dei est pdestinatari? ee ho. g est pdestinatari? sz bec e negada.
 filius dei e pdestinatari? sicut onsum e sup. g. zc. Item pre
 destinatio dicitur an recessione no solu respectu termini sz
 etia respectu pdestinatari. sz quis diuina pntio pccite
 rit humane natura. no tm pccit diuina psona. ergo si/
 ue dicat absolute siue respectu humane nature. negada
 est filiu dei ee pdestinatari. ergo falsa e pdicta locutio. sz
 filius dei pdestinatari est esse ho. Item d. cumqz pdestia
 tur ad aliqd donu gratuitu pparat. sz fili dei cu face?
 est ho nulla fuit sca gra illi psona filij dei sz solu mo gene
 ri humano. ergo vr qd nullo mo filio dei pparat ista pde
 stinatio. Item ddm. qd cu hoc pntio pdestinatariis di
 32 cat antecessione. tripliciter p eam importare. vel respec
 tu subiecti. vel respectu pdicati. vel respectu totu? cor
 pulari. Si emi importat antecessione respectu subiecti
 tuc est sensus. filius dei e pdestinatari esse homo. i. fili
 dei an pntus est esse ho qd est fili? dei. z hoc mo falsa est
 pdicta locutio. Si aut importat antecessione respectu
 pdicati. tuc e sensus. fili? dei pntus est ee ho. i. cognituz
 vel pntus fuit ee ho no anteqz fili? dei ee. sz anteqz essz
 ho. Si at importat antecessione respectu totu? dicit. tuc
 est sensus. fili? dei e pdestinatari ee homo. i. pdestinatari
 est. vr fili? di sit homo. Sic g pr ee triplex sensus pdicte
 locutiois. z vnus qd falsus e. duo aut sequetes snt ve
 ri. z qru ad istos duos sensus subsequetes recipit pre
 dicta locutio ab oibus opinionibz. vr mag dr in litera
 Et ideo fm huc sensu concededu e ipam ee veram. Ad
 33 illud qd obi qd pmo. obi i. pntu. qd pdestinatari est respectu gre
 z gre. no respectu nature. Ddm qd cu vocabulu pdestina
 tionis p se pfertur claudite se intellm gre z glie. vr pu
 ra cu dr aliqd ee simplr pdestinatari. cu aut addit ei deter
 minatio extero. solu retinet intellm pncipalis signi
 ficati. vtz pordinatiois siue pccisionis. An cu dr. iste
 e pdestinatari? bre gram z gliam. pdestinatari? tm valet ibi sic
 pntus. Et e sic cu dr. cede. p se tm vz qru locu da. sz cu
 dr. cede loco. cede bz solu intellm alteri? z id cu dicit.
 fili? dei pdestinatari e ee ho. pdestinatari? solu importat p
 uatione vel ordinatiois. z id importat solu generale signifi
 catione. Por tm dicit qd et si ee hoim de filio dei pccier ee
 naturale. cocernit tm gram ynone. z id tale pdicatum
 non erit extra roem pdestinatariis. Ad illud qd oppo
 nit. si e pdestinatari? ee ho. qd e pdestinatari? ddm. qd no icoe?
 34 qd cu pdestinatari? ponit inter subiectu z pdicatu. p dr
 cede antecessione tam respectu vnus qd respectu alteri
 us. sz cu per se predicat dicit antecessione respectu sub
 iecti. Et ideo no sequitur. fili? dei e pdestinatari? esse ho
 mo. ergo est pdestinatari? Sicut no sequitur. filius dei
 est pdestinatari? fm qd homo. ergo e pdestinatari? Nec
 e simile de alijs qd pdestinatari? ad gram z glonam. qz i
 eis pdestinatari? no tm modo dicit antecessione respec
 tu ei? ad qd pdestinatari? sed etia respectu eoz qd pde
 stinatari? no sic aut e in pposito. Ad illud qd tertio obi
 qd pdestinatari? dicit antecessione respectu pdestinatari. 35
 Ddm qd vtz ee qn simpliciter et p se de aliq dr. sz qn i
 pparde dr ad pdicatu aliqd. tuc pr dicere antecessione
 respectu illi? pdestinatari. z h mo dicit in p. ofito. et id
 no cogit illa obiecto. Ad illud qd obi vltimo qd qcu
 qd pdestinatari? e sit aliqua gra ei. Ddm. qd pdesti
 natio respectu eius importat gre collationez. respectu
 cuius importat antecessione. cum dicitur. filius dei p
 destinatari? e esse homo. non dcedit fm qd pdestinatari?o
 importat antecessione respectu subiecti. sz solu fm qd
 importat antecessione respectu pdicati. Et ideo non

notatur q aliqua gratia fiat ipsi filio dei sed filio hois
2 hoc qd vey e . 2 illa obiectio et cetera pcedentes non
currat nisi fm illu sensum fm quem predicta locutio n
recipit.

Questio III f
Homo predestinatus est esse filius dei. Utrū sit con
cedēda. Et q sic vñ Ro . i . q . d . predestinatus ē filius dei i
nature. Sed hoc dñ aut de filio hominis. aut de filio dei. s3
non de filio dei. ergo de filio hois. ¶ Itē in glo. pdestina
tus ē ihs. vt q futurus erat in carne filius dauid. esset i
nature filii dei. s3 ihsus noiāt illū hoīem. q̄ homo ille ē pre
destinatus esse filius dei. ¶ Itē q̄to maior ē gratia. ran
to maior fm illam debet arēdi predestinatio. sed gratia
vniōnis per quam homo ille factus ē dei filius. maxima
fuit. q̄ simul in se cōtinuit grām 2 glām. Si ergo hō p
uisus ē filius dei esse p grām illam. vt q̄ pdestinatus ē
esse filius dei. ¶ Itē predestinatio nō attribuit filio dei
ppter antecessiones. que quidem nō cōueniūt filio dei fm
q̄ dñ. sed talis antecessio bñ cōpetit hoī fm q̄ homo. q̄
recte vt q̄ nō pperat sibi pdestinatio. ergo si nō tm dat
illi homi grā p quā sit beatus. sed etiā p quā sit filii dei.
videt q̄ hec sit cōcedenda. homo ē pdestinatus vt sit fi
lius dei. ¶ Sed 3. Si homo ē pdestinatus esse filii dei
q̄ filius dei est pdestinatus esse filius dei. sed hec ē falsa.
q̄ illa ex qua sequitur. sequit aut ex hac homo ē pdesti
natus esse filius dei. q̄ . 2c. ¶ Itē pdestinatio non ē nisi
pione. ergo si homo ē pdestinatus esse filius dei. aliqua
piona ē pdestinata eē filius dei. Aut ergo piona crea
ta aut increata. Sed nō piona creata. q̄ talem non ē re
perire in xpo. q̄ increata. sed pione increate nō cōuenit
predestinari. q̄ vt q̄ nō debeat recipi p̄dictus fmo. iste
ic3 homo ē pdestinatus eē filius dei. ¶ Itē quicunq̄
pdestinatus antecedit illud ad quod pdestinatur rēpo
re aut natura. s3 hō nec pte nec natura antecedit filius dei
q̄ vt q̄ sermo p̄dicat nō debeat cōcedi. ¶ Itē. cū dicitur
homo ē pdestinatus eē filii dei. aut hoc intelligit fm q̄
homo. aut fm q̄ deus. Nō fm q̄ de hoc cōstat. q̄ intel
ligit fm q̄ homo. Sed q̄cūq̄ ē nūc pdestinatus. ab eter
no fuit pdestinatus. ergo fm q̄ hō fuit pdestinatus esse
filius dei. sed iste terminus homo supponit xpo de p̄teri
to. ergo supponit pro p̄terito. ergo si aliq̄s ab eterno fu
it pdestinatus esse filius dei. ab eterno aliq̄s fuit homo
s3 hoc ē falsum. ergo 2 p̄mū. ¶ Dñm q̄ ista locutio
distinguit h3 p eū modū p que distincta fuit p̄us posita
ex eo vey q̄ hoc p̄cipiū pdestinatus p̄ dicere anteces
sionē respectu subiecti. vt respectu p̄dicari. vel respectu
totius copulati. Si dicat antecessionē respectu subie
cti. s3 ē locutio. 2 ē sensus. homo anteq̄ esset homo. p̄e

37

Dist. viij. Qualit p vniōne diuersarū nārū i xpo
fiat cōicatio idiomatū 2 p̄petarū respiciētū nāz.
Dist p̄dicata in q̄ri d3 2c. Sup̄ egit m̄ḡ de incar
natōe x̄bi q̄tū ad vniōne nāz. 2 q̄tū ad vni
ōnis modū In hācho p̄e int̄dit ager e q̄tū ad
cōicatioz idiomatū 2 p̄petarū. Et diuidit h̄ ps i duas p
tes. in q̄ p̄ma agit de cōicatioe idiomatū respiciētū na
turam. In secūda de cōmunicatōne p̄petarū 2 idio
matum respiciētū p̄sonam. infra di. r. Soler etiā a
quibūsdam inquiri. Pars prima diuiditur in duas p
tes. In quarum prima inquiri. Utrum diuine nature
competar nasci de virgine. quod quidez est proprietas
humane nature. Secundo vero inquiri. Utrum caro
ebūstī debeat adorari adoratione latric. qd quidem est

uisus ē esse filius dei. si aut notet antecessionē respectu p̄
dicari. falsa ē locutio. Est enī sensus. homo p̄uisus ē ef
se filius dei anteq̄ filius dei esset. Si at notet anteces
sionē respectu totius copulati ē s3. Est enī sensus. hō
predestinatus ē esse filius dei. i. p̄destinatus est vt ho
mo sit filius dei. Et iste sensus ē ab omnibus op̄ionib3
receptus. 2 iō fm eōdem locutionem cōcedi p̄p̄dicat ser
mo. 2 cōcedēde sunt rōnes q̄ hoc oñdūt. ¶ Ad illd hō
qd p̄mo obi in cōtrariū q̄ si homo ē p̄destinatus eē fi
lius dei. q̄ tūc filii dei ē p̄destinat. eē filii dei. dñm q̄ nō
sequitur. q̄ sic p̄dicatū ē. q̄tū ad vocabulū p̄destinātū nō
ē cōicatio idiomatū. imo ē cōp̄h̄sima fm accūs i p̄cedō
p̄cessu. nō ei se q̄ d̄iua p̄uēsiō p̄cedit x̄p̄m fm q̄ est
filii dei. s3 sufficit si antecedar eā rōe alicut nase. Et iō cū
p̄destinatio ē respectu p̄sonē. dñm q̄ et si sit rōe p̄sonē
nō tm ē rōe p̄sonalitat. s3 alie nature. Et iō nō op̄iet ad
hoc q̄ sermo beāt v̄tate p̄destinatōz antecedere p̄ionā
simplr. s3 sufficit si antecedar eā rōe alicut nase. Et iō cū
d̄i hō est p̄destinat. eē filii dei. nō intelligit q̄ illa p̄sona
sit p̄destinata nisi rōe hūane nase. Lū hō d̄i q̄ p̄sona eter
na nō ē p̄destinata. d̄i. q̄ vey est fm q̄ ē eterna. p̄t et
vuenit e rōe nase p̄galit a sup̄e. Ad illd ar qd obr q̄ f
destinat. antecedit illud ad qd p̄destinat. d̄i. q̄ vey est. 2
illud nō h3 instātiā qn p̄destinatio accipit p̄p̄ter res
ctu grē 2 glie. In p̄posito aut nomē p̄destinatiois et̄ d̄i
ad standū p̄ p̄uitōe rōe d̄etermiatiois adūcere. fm q̄ i p̄
cedēt p̄leumare v̄suz ē. Posset tm d̄i q̄ p̄dicatū v̄bz
intelligēdū est qn vocabulū p̄destinatōis d̄i antecessio
nē. nō solū respectu subiecti s3 etiā respectu p̄dicari. sic
ar nō ē in p̄posito. Op̄iet etiā intelligere de re ad quā q̄s
p̄destinat. s3 i cōparōe ad ip̄m qd p̄destinat. Nō ei op̄iet
q̄ ille q̄ p̄destinat sit an grāz vel gliaz simplr. s3 solū fm
q̄ ē i cō. 2 sic nō h3 instātiā i p̄posito. Nā 2 filii d̄i p̄cedat
hoīem. tm nō p̄t inest hoī q̄ hō sit. imo p̄ natura p̄t
hūanitas q̄ v̄n̄it p̄sonē x̄bi. ¶ Ad illd qd obr vey hō
sit p̄destinat. eē filii dei. aut fm q̄ ē deus. aut fm q̄ ē hō.
Dico q̄ fm q̄ hō. 2 sic fuit ab eterno. Nec valer. q̄ sup̄
ponit p̄ p̄terito. h̄ ei intelligit de x̄bo p̄teriti x̄p̄is qd nō
h3 v̄m ampliā d̄i ad futurū. In his ci q̄ h̄ v̄m ampli
andi ad futa. p̄ eo q̄ claudūt i se actū de futuro. p̄dicata
regla nō h3 locū. Et sic ē in p̄posito. q̄ p̄destinatio con
notat p̄sciaz alie futuri. 2 iō nō o3 istū terminū hō res
ctu tal p̄dicari sup̄p̄d̄e p̄ p̄teriti. Alia etiā rō q̄re am
pliar ad oē x̄p̄s. q̄ p̄destinatio nō ponit rē suā i p̄destina
to s3 i p̄destināre. sic laus nō in laudato s3 i laudāre. 2 iō
sicut laus nō ē tm de p̄nti s3 etiā de p̄terito 2 futuro. ita 2
p̄destinatio p̄terita p̄t eē de o q̄ 2 futuro. 2 ista clarecūt
mel3 p̄ ea q̄ in p̄mo libro dicta sunt.

proprietas diuine nature. infra di. ix. Preterea inuēti
gari op̄ner 2c. Prima pars que cōtinet p̄sentē di
diuiditur in partes duas. in quaruz prima comparat
natiuitatē ebūstī de virgine ad diuinam naturam. In
secunda vero natiuitatem temporalem ad eternam cō
parat. ibi. queri etiā soler v̄trum x̄p̄o debeat dici bis
genitus 2c. ¶ Prima pars diuiditur in partes duas.
In quarum prima inquiri questionem 2 d̄eterminat.
In secunda vero adducti autoritates contra d̄etermi
nationem suam. ibi. Uiderur tamen posse probari. Se
cunda autem pars similiter duas habet. In prima mo
uer questionem. In secunda d̄eterminat. ibi. Ad quod
d̄ici potest 2c. Subdiuisiones autem partium manite
ste sunt in littera.

Res nō est de p̄re genita. nō v̄r de m̄re nata. Con/ tra hūana natura nō ē ex p̄re genita. ḡ nō ē de m̄re nata. Itē x̄ps fm̄ humanā naturā cōcept⁹ de sp̄sctō. nat⁹ ex maria ḡ gine. ita q̄ sp̄sct⁹ nō est ei⁹ p̄r. s̄ ḡgo sit eius mater. ḡ nō v̄r p̄cedens fmo v̄ritatē habere. R̄. dōm q̄ m̄gr loq̄t ex illa naturā q̄ res aliq̄ dī na/ scita q̄ vendi/ car sibi p̄feratē siue denoiarōez filiarōis. B̄ ar̄ n̄ h̄z hūana natu/ ra in x̄po. r̄ tō n̄ est recta inflan/ tia. Illud q̄ dī ce m̄gr in lra. b̄. Duas ḡ x̄pi r̄. Inuit m̄gr q̄ v̄nā natura r̄ ex p̄re venera mur q̄ est s̄ cām a rōnē. t̄ps. r̄ na/ turā. S̄z. ḡ. ge/ neratio filij dei ex patre ē natu/ ralis generatio. Sed generatio naturalis fm̄ na turā nō s̄ natu/ rā. ḡ saluz dicit q̄ sit s̄ naturā. Jura h̄ q̄rit pe nes quid dīstīn guunt illa q̄tu/ o: q̄ in aucte po nitur. Cūdet ei q̄ nō sit n̄s̄ ver bor̄ inconculca

DI-VIII

Querit vtrū diuine nature cōpetat nasci de ḡgine qd ē p̄p̄ eras hūane nate. Et de v̄rmi/ nat q̄ nō.

Dist pre dicta in q̄ri d̄z v̄ruz de natura diuina p̄ce

dēdū sit q̄ de virgīe sit nata. sic d̄z i virgīe incarnata. Et videt v̄r q̄ nō debere dici nata d̄ vir/ gine. cū n̄ sit nata de p̄re. Que em̄ res nō ē de p̄re genita. n̄ d̄z de m̄re nata. ne res aliq̄ filiatio nis nomē h̄eat in hūanitate. q̄ illud nō teneat in diuinitate.

Adducit auctates cōtra de/ terminationē suā.

Uidet t̄n̄ posse p̄bari q̄ sit na ra de virgīe. q̄ si h̄ ē nasci deū d̄ virgīe. sc̄z hoīez aliumere i v̄re ro virgīs. cū n̄a nata diuina supius dicta sit hoīem assūpsisse. v̄r de bere dici nata. De h̄ ar̄ Aug. in li. de fide ad petrū. sic ait. N̄a n̄a eterna atq̄ diuina nō posset t̄pa liter p̄cipi r̄ nasci ex n̄a n̄a hūa/ na. nisi fm̄ susceptiōz veritatis hūane. verā t̄paliter p̄ceptōz r̄ natuuitatē ineffabilis i se diuini tas accepisset. sic ē de⁹ eternus veracis fm̄ t̄ps r̄ p̄cept⁹ r̄ nar⁹ ex virgīe. It̄a auctate v̄r insi nuari q̄ n̄a n̄a sit nata r̄ cō cepta de virgīe. S̄z si diligēter

Aug.

creatā que cōsuevit dici natura naturata. Et nota. q̄ ista quatuor dīstīnguūt sic v̄r causa referat ad natu/ rā angelicā. r̄ ad naturam humanā. tēpus ad v̄ritatē

H intelligentiā autē huius partis incidit h̄ que stio circa duo. Primo q̄ de natuuitate t̄pali in op̄atōe ad diuinā naturā. Secundo querit de eadē in cōparatōe ad natuuitatē eternā. Circa primū querūtur tria. Primo querit. v̄r concedendū sit diu inam naturam esse de virgīe natam. Secdo queritur. v̄r nasci de virgīe p̄pe dicat de natura assumpta. Tertio q̄ querit. v̄r esse hominē cōuenienter p̄dicet de diuina natura. **Q**uestio I a Titū beati cōcedenda. Diuina natura ē de virgīe na/ ta. Et q̄ sic videt primo aucte bylorij in li. de tri. ix. Iti

celestē. r̄ natura ad h̄tutes inferioris creature. v̄r sit sen sus Generatio illa est supra causam. i. h̄tutē angelicā. Et rōnem. i. h̄tutē humanā. Et tēpus. i. op̄eratōem ce lestem. Et naturā. i. v̄ritatē inferiorē. Uel alr̄ v̄r causa referat ad h̄tutē agentē. r̄ rō ad potentā agnoscentem

notentur verba. potius de per sona agi intelligit q̄ sine dubi/ tatōe r̄ de p̄re r̄ de m̄re nata cē dici debet.

Querit vtrū x̄ps debeat dici bis genit⁹.

Querit etiā solet vtrū debe at dici x̄ps bis genit⁹ v̄r d̄z dei r̄ hoīs filius.

Questionē p̄positā soluit.

Ad qd̄ dicit p̄r x̄pm̄ bis natuz cē. duasq̄ natuuitates habuisse. Un̄ Aug. i li. d̄ fide pe. N̄a d̄s de sua n̄a genuit filiu deum sibi coeq̄lē r̄ coeternū. Idē q̄z vni/ genit⁹ d̄s sc̄do nat⁹ ē. ex p̄re sel ex m̄re sel. N̄a r̄ ē em̄ de p̄re dei x̄bz. N̄a r̄ ē de m̄re verbū ca/ ro factū. Un̄ ḡ atq̄ idē dei fili⁹ nat⁹ ē an̄ secula. r̄ nat⁹ in seculo r̄ v̄traq̄ natuuitas vni⁹ ē filij di uinis sc̄z hūana. De h̄ etiam Job. d̄m̄. ait. Duas ḡ x̄pi nati uitates veneramur. v̄nā ex pa tre an̄ secla. q̄ ē sup cām. r̄ rōnē r̄ t̄ps. r̄ naturā. r̄ v̄nā q̄ in vlti/ mis t̄pib⁹ p̄p̄ nos r̄ fm̄ nos. et sup nos. p̄p̄ nos q̄ p̄p̄ no strā salutē. Sc̄dm̄ nos. q̄ nat⁹ est h̄o ex muliere i t̄pe p̄ceptōis sc̄z nouē mēsiū. Sup nos. q̄ nō ex lemīe. s̄z ex sp̄sctō r̄ sc̄tā vir gine s̄ legem p̄ceptōis. Ex his manifeste apparet x̄pi duas cē natuuitates. eū dēq̄ bis natū fore.

ge. sic fuit fm̄ nos. q̄ nouē mēsi bus nutritus fuit. r̄ ci e uit in v̄tero matris v̄r alij homines anteq̄z nasceretur. Et hoc sufficientibus habitum est supra.

hil n̄s̄i natū h̄z fili⁹. sed h̄z diuinā naturam. ḡ est nata. Sed q̄cqd̄ natum est eternaliter i ch̄usto ex p̄re. natuz est t̄paliter de m̄re. Si ḡ diuina natura est b̄m̄d̄. p̄z. r̄c. Itē ex p̄s̄s̄ius Dam. iij. li. c. r̄ij. Theotocon. i. d̄ i genitū cenī vere r̄ p̄ncipaliter sc̄am̄ maria ḡ ginem p̄dicamus. Sed d̄s est nomē nature. ḡ maria ḡgo erit genitrix di uine nature. ergo diuina natura ē nata de virgīe. Itē ex p̄s̄s̄ius aug. de fide ad petrū. Natura eterna at q̄z diuina nō posset eternaliter cōcipi r̄ nasci nisi sc̄dm̄ susceptiōz v̄ritatis humanē. ḡ v̄r q̄ v̄r p̄pe debeat dici cōcepta r̄ nata de virgīe. Itē incarnatio ordinatur

r̄ temp⁹ ad men surā li nitantes natura ad mo/ di op̄eradi con/ suctudinem.

Natus ē ho mo ex muliere i t̄pe cōceptōis. Cōtra videt sal ū dicere. q̄z con ceptō illa nō fu it in t̄pe. s̄z in in st̄nti. Itē in con ceptō sua fuit si milis n̄re q̄tum ad temp⁹. ergo nō videt v̄r qd̄ subiūgit. q̄ sup legē nostre con ceptōis. R̄. d̄. cōdū q̄ cōceptio duplr̄ accipit. Cūno mō d̄r con ceptō ip̄a op̄arō nature in forma tiōe corpis vsq̄ ad susceptiōnez sic. Alio mō d̄r cōceptio large i nutritiōe r̄ p̄se/ crōne corpōis. vsq̄ ad partum r̄ egressum ipsi/ us ex v̄tre. Si ergo primo mo do dicatur con ceptō. sic ch̄usti cōceptō nō fu it fm̄ nos sed su pra nos. nec fu it in tempore. s̄z in inst̄nti. Si ar̄ secūdo mō dica tur cōceptio lar

Aug.

Job. da.

ad naturam. vñ et psona vbi nata est ideo qz incarnata sed cõcedit qz diuina natura sit incarnata. vt habitus est sup. dist. v. ergo z cõcedi debet qz sit de virgine nara. Itẽ assumere carnẽ nihil aliud est qz nasci i vtero. S3 hec cõcedit qz diuina natura assũpsit carnẽ. qz cõcedi d3 qz nata fuerit in vtero virginis. sed ad naturam i vtero. sequitur naturam ex vtero. qz diuina natura nata fuit in virginis vtero. sequitur qz fuerit nata ex virginis vtero. Itẽ magis cõuenit diuine nature nasci de virginis qz partu cõuenit virtuti. z infirmari cõuenit ar fortitudini. S3 Bern. dicit qz i illa vnione fuit fortitudo diuina infirmata. qz multo fortis cõcedi d3 diuina natura esse nara de vigne. S3 Dam. li. iij. lo. gnoscim qz nasci nõ e nature s3 bipothaf. qz nasci de vigne nature nõ cõpõit s3 solũ psona. Itẽ nobilitas et pãor est naturas eterna qz pãalis. Sed diuina natura nõ d3 esse nara ppter filij naturam eternã. vñ pãor nõ li. ostẽsũ est. qz multo minõ nõ debet dici nara ppter pãalẽ naturam. Itẽ cuiusqz ppterit nasci. cõpõit eẽ ab alio. s3 diuine nature nõ ppterit eẽ ab alio. qz diuina natura nec eternaliter nec pãaliter debet dici nata. Itẽz cuiusqz ppterit nasci. ppterit rõ s3 filiarõnis. qz si diuina natura dicit eẽ nara de virgine. diuina natura d3 filia virginis. Itẽ sicut se habet pperates diuine nature ad humana. sic pperates humane ad diuinã. s3 hec est sim pliciter falsa. humanitas in xpo est eterna. qz ista diuina natura in christo est de virgine nata. Itẽ qd nascit ex aliquo est natura cõformis cũ eo ex qz nascitur si qz diuina natura nara e de vigne. vñ qz diuina natura z vgo maria sint eiusdẽ nature. qd e falsũ z impossibile. Itẽ dõm. sicut dicit mgr i lra. hec nõ recipit ranõ pãa diuina natura e de vigne nara. Et b. ppter duo. s. pãa vitãdã z fusione pperatũ psonaliũ. z pperatũ naturali um siue eẽntialũ. qz duo pãpue sũt obseruãda. circa ser monẽ catholicũ z vitaris fidei expõsiũ. Non qz recipit qz diuina natura sit nara de virgine. ppter qd etiã nõ cõcedit qz sit nara de pãe. z hoc e qz dicit mgr in lra qz res q nõ est de pãe genita nõ vñ de nire nara. nec res aliqz filiarõis nomẽ bz i humanitate. qz illud nõ teneat diuinitate. Ppter vitãdã etiã cõfusione pperatũ naturali um non recipit. Sicut em i bñssima trinitate distince sũt psona admutẽ z eaz pperates. sic in xpo nature sũt distince admutẽ z eaz pperates qzuis z ueniat i supposito. z iõ pperas vni nature nõ d3 pãdici de altera nara in abstractõẽ pãsiderata. ne ex hoc intelligat qz diuina natura z humana sint vna eẽntia. Nõ ei pãdicat d altero i abstractõẽ nõ intelligit cõuenire ei solũ rõẽ suppositi. veruẽtia rõẽ forme. z iõ pãdicia locutio recipi nõ d3. Et cõcedẽde sũt rões hoc ostẽdẽtes. Ad illõ ver bũ hilarij dõm. qz aliqd bz impropertis. z d3 sic expõi. Nihil bz filius nisi nara. i. nihil bz qd nõ nascẽdo accẽpit. Et hoc melõ in pmo libro explanatũ fuit. Ad illud qd obr. de auctẽ dam. O virgo maria eẽt genitrix. Dõm qz cõcedẽdũ e qz dõs natus e de virgine. et hoc ta men nõ sequitur qz diuina natura sit de virgine nara. pãeo qz b nomẽ dõ. qz significat i cõcõrõẽ supponit psonã nõ sic diuina natura q significat i abstractõẽ. Un z b cõcedit dõs generat. qzuis bec nõ cõcedat. diuina natura vñ essentia generat. Un i omibz talibz pcessibus est sophisma sũ accõs. Alr ei et alr significat diuina natura p b nomẽ dõs. z alr p b nomẽ natura. iõ i nullo cogit auctõritas illa. Ad illõ qd obr. qz diuina nara d3 cõpõit z nasci. Dõm qz sicut dicit mgr i lra. aug. ibi cõcõdit nomen nature vt sũt loco psona. Et b qdẽ multõtes facit. sed

cois vsus tales modũ loquẽdi non admittit. ideo extra li auctẽ non d3 argui. imo potõ d3 expõit. Ad illõ qd obr. qz incarnatio est via ad naturam. Dõm qz vñ est ad naturam psona qz est suppositũ nature assumptẽ s3 nõ opret qz sit via ad naturam nature. Incarnatio em non facit cõcõrõẽ idiomatũ rõẽ z uenientie in natura. s3 potõ rõẽ z uenientie i psona. Ad illõ qd obr. qz assumere carnẽ est nasci i vtero. Dõm qz vñ est fm qz assumere idẽ est quod vnitate sũt accẽpẽ. z hoc modo pãum est psona. Secũdũ autẽ qz assumere dicit de diuina natura. accẽpit largius. z hoc nõ assumere nõ e idẽ qd in vtero nasci sed potõ carni vniri. Ad illõ qd obr. qz fortitudo e infirmata. z sic de alijs. dõ. qz illa verba nõ sũt trahenda ad psequẽtia. Cõcedit ei aliqd dicit re ei qz vult excusare deuorõz. z eleuare in admiratõz qd tñ repõdẽret i eo qz fõmõis catholici pperatẽ z vitarẽz inqrit. Possẽt etiã z aliter rñdẽri qz nõ est sũe. Quãuis em hoc nomẽ essentia vel natura nõ supponat psonã. noia tñ appõpata vñ xrus z sapia psona supponunt. z locutionẽ verã reddũt. Un sensus est. fortitudo e infirmata. i. psona cui appõpatur fortitudo xps vñz. qz e dei virtus z dei sapientia. verbũ s3 pãris cui cõpõit esse dei virtutẽ z dei sapientia. z iõ qzuis talia pãdicata cõueniat z attribuãnt nõibus appõpatis nõ tñ sequitur qz attribuãt possint eẽntie vel nature ppe z vere.

Questio II

Unũ nasci de virgine vere dicit de natura assumpta Et qz sic videt. Eius est generari cur est generare. licet nõ eiusdẽ numero. s3 generare est accõpõitius nature. qz generari. s3 cur est generari eius est nasci. qz generari cõpõit nature assumptẽ. cõpõit ei nasci de virgine. Itẽ bene sequit. iste generat hũc boiem. qz boiem. s3 hũc boiem dicere est dicere psonã. boiem nõ natura. qz bene sequitur. si psona est nara. qz natura est nara. Itẽ omne qd incipit esse. aliqz genere mutarõis incipit eẽ. s3 hũc na natura in xpo incipit eẽ. nec est dare aliud genõ mutarõis qz generatõis. qz fuit pãcepta z nara. Itẽ pãs natus est de virgine. aut rõne supõsiti. aut rõne nara. S3 nõ rõne supõsiti. quillud est eternũ. qz rõne nara. qz natura humana pãue d3 nara de virgine. Sed. Sicut se bz diuina natura ad naturam eternã. sic natura humana ad naturam pãales. s3 diuina natura nõ est nara naturam eternã. qz nec humana natura in xpo naturam pãali. Itẽ naturas ad nihil terminat nisi ad eũs cõpletũ. s3 eũs cõpletũ dicit psonã. qz generatio nõ terminat ad naturã sed ad psonã. Itẽ accõs et opãno nõ terminat nisi ad b aliqd. qz si b aliqd nõ dicit naturã s3 potõ bipothasim. videt qz humana natura in xpo nõ debeat dici nara nec pãcepta. Itẽ humana natura dicit simul carnẽ z aiã. s3 sicut caro est pãpagatio nem. ita z aiã p creationẽ. qz sicut bec nõ recipit. qz hũc na natura in xpo creat in esse p creationẽ. ita nõ d3 pãdici qz creat p generatõz. qz nõ videt b admittenda. humana natura e nara. Itẽ ad pãdicatõz intelligẽtia est notã dum. qz hũana natura dupl pã accẽpit. Uno nõ rõne partũ pãstituentiũ. alio nõ rõne forme cois pãsequẽtis totũ cõpositũ. z vtroqz nõ est verẽ dicere. qz hũana natura est assumpta a xpo. Uez est em qz assumptũ carnẽ z aiã. vñ est etiã qz assumptũ forma pãsequẽte cõpõsitionẽ. vñz humanitatẽ. Uroqz etiã pãdicatõz modõz ptingit dicere humanã naturã nara de virgine. Nam si humana natura dicit cõpõsitũ. b nõ potõ cõcedi qz sit nara de virgine. nõ rõne totũ sed pãis. s3 carnis que in vtero virginis pãcepta fuit. z ex vtero virginis pãducta.

Si ho natura humana dicat forma cōis sequēs totū
compositū. sic cōcedi p̄ q̄ ad huc fuit nata i xpo. nō rōe
fuit. s; rōe suppositi in q̄ habet eri. iere. t etiā in quo ha-
bet multiplicari. Propter qd etiā dicit p̄ba q̄ natura i
p̄ductōe talis forme. occulte h; opari. generādo enim
hūc hoīem generat hoīem. Sic ergo cōcedendū est bu-
manā naturā in xpo natā eē de virgine vtrolibet p̄dici-
croz modoz. Sed vno mō dicit eē nata rōe p̄ris cōsti-
tutivē p̄ synodo che. Alio mō rōe p̄ris subiectivē. t sic
quodāmō p̄ accēs. Cōcedēde sūt ergo rōes ad hāc p̄tes
inducte. licet aliq̄e eaz p̄cedāt sophistice. ¶ Ad illd
11 qd ob; q̄ divina natura in xpo nō est nata. q̄ nec huma-
na. Dōm q̄ nō est simile. q; divina natura nō multipli-
cat in supposito. sed ē vna i generāre t genitō. t ideo n̄
recipit vocabulū distinctū. Natura vō humana mlti-
plicari h; t plurificari in parte t ple. hinc est q̄ gene-
rario in divinis terminatur ad p̄sonā. in creaturis non
12 solū ad p̄sonā verū etiā ad naturā. ¶ Ad illd vō quod
ob; q̄ generatio terminatur ad ens p̄pterū. verū est per
se t p̄mā. ex hoc. tamē nō sequitur q̄ ad naturā possit ter-
minari. s; q̄ nō terminatur ad naturā circūscripta bipo-
stati. t hoc quidē verū est. t p̄ hoc patet respōsio ad se-
13 quēs. ¶ Ad illd qd vltimo ob; q̄ ania erit in esse p̄ cre-
ationē. Dōm q̄ per si sola ps hoīs traducat. vtz caro. n̄
hōiōm? tū totus hō d̄r nasci t generari. p̄ eo q̄ in cō-
natio nō terminatur ad alterā p̄mā se. sed p̄t habet
cōiungit et p̄ficiet altera. Et ideo totus homo d̄r nat̄
q̄ n̄a m̄ et altera p̄t traducat. nō enī inrendit hō gene-
rare carnē sed hoīem. Si vero querit quare nō dicit er-
re in eē q̄ creationē sicut p̄ generationē. Dōm q̄ gene-
ratio nō excludit creationē p̄ambulā. creatio vō cuz sit
ex nihilo aliā excludit p̄ductionē f̄m q̄ dicit p̄māz t
immediatam educationem creature.

¶ Questio III

Utrū homo veraciter dicatur de diuina natura. Et q̄ sic
videt. h̄ ē vā. diuina nata est p̄sona filij dei p̄ter sum-
mā simplicitatē t idētatē q̄ est in deo. s; de q̄cūq; p̄dicat
filij dei p̄dicat hō. q̄ bec ē vera. diuina natura est homo.
¶ Itē hō est diuina natura. bec ē vā. q; aliq; hō v̄p̄o-
te xps est diuina cēntia vel natura. ergo a simplici con-
uerſa. diuina natura est hō. ¶ Itē deus t diuina natura
cōuerſatur. q̄ de q̄cūq; p̄dicat vñū p̄dicat t altēz. s; bec
est vā. deus ē hō. q̄ bec est vā diuina natura est hō. ¶ Itē
aut diuina natura est hō. aut n̄ hō. Si est hō. habeo p̄-
positū. Si est nō hō. sed filij dei ē diuina natura. q̄ filius
dei est nō hō. q̄ si hoc ē impossibile. restat q̄ bec ē vera.
diuina natura est homo. ¶ S; cōtra. Sicut se h; huma-
na natura ad eē deū. sic se h; diuina ad eē hoīem. s; bec
est simpliciter falsa. humana natura ē deū. t q̄ bec ē sim-
pliciter falsa. diuina natura ē hō. ¶ Itē de q̄cūq; p̄dica-
tur eē hoīem p̄dicat eē mortale. q̄ si diuina natura est hō.
diuina natura ē mortalis. ¶ Itē de q̄cūq; p̄dicat homo.
inest ei humanitas. s; cuiq; inest humanitas i format hu-
manitate. q̄ de illo solo p̄dicat hō respectu cuius hūani-
tas ē forma. s; hūanitas nō est forma diuine nature. q̄
bec ē simpliciter falsa. diuina natura ē hon. o. ¶ Itē. si
diuina natura ē homo. aut ratiōe cēntie. aut ratione p̄-
sone. Non ratione cēntie. q; hūanitas t diuinitas esse
tū simpli. sūt distincte. Non ratione p̄sone. q; natura
non supponit p̄ persona. sicut supra p̄mo libro d̄m est
ergo bec est simpl. ceter falsa. diuina natura est homo.

14 ¶ Itē dōm q̄ sicut in p̄mo libro fuit habitum. in diu-
inis est rep̄e ite p̄dicationem p̄ idētatē t p̄ denomi-

nationem. licet non vsq; quaz p̄p̄e omnino. Differēt at
p̄dicatio p̄ denotationē a p̄dicatiōe p̄ idētatē. q; cū ali-
quid p̄dicatur p̄ modū denotatiuum. p̄dicatur sub rōe
forme. vt cū dicit. p̄t generat. Cū aut p̄dicatio est p̄ idē-
titatē. p̄t p̄dicari rōne suppositi. vt cū d̄r. diuina essen-
tia est p̄t. Sensus ē. diuina essentia est ille q̄ est pater.
Et hoc mō non predicatur ratione suppositi. nisi illud
nomē qd claudit intra se suū suppositū sicut ē nomen
substantiū vel substantiuarum. Hūc ergo duplicem
modū p̄dicādi reperimus in diuinis f̄m catholicā mo-
dū loquēdi. vt aliq̄d p̄dicetur rōe forme. aliq̄d rōe sup-
positi. Si ergo queritur. vtz diuina natura sit homo
distinguenđū est. q; iste terminus homo dupliciter p̄t
intelligi p̄dicari. Quia si intelligatur p̄dicari rōe suppo-
siti tunc est vera. t est sensus. diuina natura est homo.
Id ē. diuina essentia ē ille q̄ est hō. t reducitur illa p̄dē-
catio ad p̄dicationē. que est p̄ idētatē q̄nī ad p̄ncipa-
lem cōp̄sitionem. q̄nī vō ad implicationē claudit ibi
p̄dicatio p̄ vnionē. Diuina enī essentia est filij dei p̄t
idētatē. s; filius dei est homo p̄ vnionem. Si autē sit
p̄dicatio rōne forme. siue p̄ modū cuiusdā denotiatio-
nis. falsa est. et ē sensus. Diuina natura ē homo. t. diu-
ina natura est humanitate i formata. t hoc mō locutio
est falsa. licet f̄m sensum p̄tē habeat v̄tātē. sicut osten-
dit rōnes ad p̄mā inducere. ¶ Ad illd qd qd p̄mo
ob; q̄ sicut se habet humana natura ad eē deū. t. di-
cedū q̄ falsū est. p̄ eo q̄ humana natura nō p̄dicatur de
sua h̄p̄ostasi p̄ idētatē. sicut diuina p̄dicatur. p̄ter lū-
maz simplicitatē. Cū bec ē falsa. christ̄ est humana na-
tura q̄nī bec sit vera. xps est diuina natura. Et ideo
nō sequitur. si bec est falsa. diuina natura est deū. q̄ bec
sit falsa diuina natura ē homo. ¶ Ad illud qd ob; q̄
de quocūq; p̄dicat esse hominē p̄dicat esse mortale. di-
cedū q̄ hoc est vtz q̄tum ad p̄dicationē qua homo p̄-
dicatur p̄ modū denotandi. Quātum vō ad p̄dica-
tionem qua p̄dicat rōne suppositi. nō habet veritatem.
homo enī cum sit nomen substantiū rōne suppositi p̄t
p̄dicari. Mortale vō cuz sit nomē adiectiū. adiectiue
tenū ponit rem suā circa illud de q̄ p̄dicatur. Et sicut
non sequit. diuina essentia est pater. q̄ diuina essentia
generat. sic nō sequitur. diuina essentia est homo. q̄ mori-
tur vel nascitur. Ad illud vō qd ob; q̄ de quocūq; p̄di-
catur homo. inest ei humanitas. dōm q̄ verū est de illo
17 mō p̄dicationis quo mō predicatur rōne forme. s; nō de
illo quo p̄dicat rōe suppositi. tū enī nō significat q̄ hu-
manitas in sit e t de q̄ p̄dicat. s; qd inest alit̄ qd ha-
bet idētatē cū eo de q̄ p̄dicat. ¶ Ad illd qd ob; q̄ bec
non est vera rōne substātie vel rōne p̄sone. diuina natu-
18 ra est hō. Dicedū q̄ etiā diuina natura nō supponat p̄o
persona. homo tamē p̄ p̄sona p̄t supponere. diuina vō
natura subijct̄ rōe sui. ita q̄ v̄tātē habet rōe v̄tūtis
rōne vnus ex p̄te subiecti. rōne vero alterius ex parte
p̄dicati. vtz rōne persone.

Consequenter queritur de naturate temporalis
in cōparatiōe ad eternam. Et circa hoc querū-
tur tria. Primo querit Supposito q̄ in xpo sit
duplex naturas. vtz concedendū sit xpm bis natū eē
Secūdo querit. vtrū in xpo sint filiarōes due. Tertio
querit. vtrū sit naturalis filius rōne virtutis naturata-
tis. s; temporalis et eterne.

¶ Questio I

Utrū concedendū sit xpm bis natum esse. Et q̄ sic vidē

tur Aug. de fide ad perz. Unigenit⁹ dei s^{mo} & secūdo
 nat⁹ est. semel ex p^{re}. semel ex m^{re}. sed p^{mo} & secūdo na
 sci nō est nisi bis nati. ergo videtur q^d filius dei bis na
 tus est. ¶ Item Dam. In xpo duas natiuitates vene
 ramur. sed v^{ic}icūq^{ue} est duplex natiuitas. ibi est duplex
 nati. & v^{ic}icūq^{ue} est duplex nati. ibi est bis nati. ergo
 zc. ¶ Item christus semel genitus est ex patre s^m illud
 psal. Semel locutus est deus zc. Glo. id est. filium ge
 nuit. & semel natus est ex matre. & constat illud semel
 illud nō esse vnum. sicut temporale & eternum. ergo po
 nunt in numerū. si ergo semel & semel faciunt bis. chri
 stus est bis natus. ¶ Item actio geminara geminat pas
 sionem. ergo si alia est generatio qua pater. & alia qua
 mater genuit. ergo alia & alia vice genitus est christus
 a patre & a matre. ergo est plures natus. sed nō ter vel
 quater. & sic de alijs. ergo bis natus est christus. ¶ Si
 contra. Bis dicitur consimilis actus geminationes. Un
 de nō dicitur aliquis aliquid fecisse bis. eo q^d legit et
 disputant. sed generatio eterna & temporalis nō est
 idem actus & consimilis. ergo ratione illius duplicis
 natiuitatis nō potest dici bis natus. ¶ Item semel &
 bis dicunt v^{ic}icūq^{ue} ad inem. idem enim est aliquid bis fi
 eri. quod & duobus v^{ic}icūq^{ue} fieri. sed apud filium nō
 cadit transmutatio. nec v^{ic}icūq^{ue} obumbratio. er
 go nō debet dici bis natus. ¶ Item bis dicitur act⁹ in
 terra p^{ro}tionem. Unde conuenienter dicitur aliquis bis
 fuisse partus. sed nō conuenienter dicitur bis fuisse ho
 mo. Sed generatio eterne que est ex patre nullatenus
 fuit interrupta. ergo videt simpliciter esse falsum. chri
 stus bis natus est. ¶ Item hoc aduerbium bis. impo
 rat actus terminationem. quia de actu qui nō termi
 natus nō est dicere ipm bis exerceri. sed generatio eter
 na nō habet terminum. quia filius semper generatur a
 patre. ergo zc. ¶ Item hoc aduerbium bis importat
 successione ordinem. sed circa christi generationē eter
 nam respectu temporalis nulla cadit successio. ergo si
 ent aliquid nō dicitur bis natus qui simul generatur a
 patre & a matre. ita nō videtur q^d christus bis natus di
 catur. cum simul sit verum ipm dicere generari a patre
 & a matre. pater enim nunc generat filium. & in tempo
 re natiuitatis sue sic virgo maria genuit. ¶ Item nunc
 temporis & nunc eternitatis nō ponunt in numero. cū
 vnum claudatur in altero. ergo filius genitus est a pa
 tre in nunc eternitatis. & a matre in nunc temporis. er
 go nō videtur q^d debeat dici bis natus vel genitus.
 19 ¶ R^o. ddm. p^{ro} sicut vult p^{ro}bus. Actus tripliciter ha
 bet numerari. videlicet subiecto. & tempore. & specie si
 ue termino. Un act⁹ multiplicari d^{ic}. aut q^d est in alio &
 alio subiecto. aut q^d in alio & alio termino. aut q^d in alio &
 alio spe siue misura. cū ergo aduerbiū numerandi dicat
 numerū actus aliquorum istōū trium modōū necesse
 est vt importet ipsum numerari. Aduerbium enim cū
 sit adiectiuum v^{ic}icūq^{ue} subratione v^{ic}icūq^{ue} importat illum
 numerum qui est ipius actus s^m q^d actus hic est ex par
 te temporis siue durationis. & iste est numerus qui est
 ex parte mensure. Et q^d hoc aduerbiū bis importat num
 erum actus ex parte mensure. patet per ipsum modū
 loquendi. Non enim dicitur bis comedit propter du
 as res quas comedit. vel propter plurificationē ex par
 te subiecti sed propter multiplicationem ex parte tem
 poris siue mensure. quia comedit in alio & alio tempore
 quoniam ergo generatio siue christi natiuitas eterna.
 mensuratur ipsa eternitate. & natiuitas temporalis ipso
 tempore. ita q^d in illa completionem habet in nunc eter

nitaris. in ista in nunc temporis. hinc est q^d concedi po
 rest & debet christum bis esse natum. Et concedende sūt
 rationes & autoritates ad hoc inducte. ¶ Ad illud er^o 10
 go quod obijetur p^{ro} in contrarijs q^d bis dicitur
 dem actus geminationem. Dicendum q^d nō oportet q^d
 dicat geminationem eiusdem actus s^m vniuersam vni
 uocationis. sed sufficit q^d dicat s^m conuenientiam an a
 logie. Unde sicut potest concedi q^d deus et homo sunt
 duo entia vel res. nō q^d dicantur due res vel duo en
 tia equiuoce sed analogice. Ita concedi potest q^d gene
 ratio christi & eterna & temporalis sit duplex generatio
 Et sic potest concedi q^d sit bis generatus. quia s^m se
 tendit numerus aduerbium numeralū respectu ver
 bi. quantum numerus numeralium nominū respectu
 nominū. ¶ Ad illud quod obijetur q^d semel & bis dicit^{ur} 21
 v^{ic}icūq^{ue} vniuersitatem. Dicendum q^d illud nō est verum de
 vniuersitate generalis. sed semel dicitur actus completio
 nem. Q^u autem dicit v^{ic}icūq^{ue} vniuersitatem hoc solum est quia
 adiacet actui temporali. & ideo q^d generatio christi eter
 na nō subiacet actui temporali. nō est necesse q^d entis
 quantum ad illam dicat v^{ic}icūq^{ue} vniuersitatem. ¶ Ad illud 22
 quod obijetur q^d bis dicitur interruptionem. Dicendum
 q^d illud verum est in illis actibus qui nō numerantur
 sine interruptione. sicut legere vel morari pariter. v^{ic}
 aliquid tale. In bis autem actibus qui sine interrup
 tione numerari possunt nō habet v^{ic}icūq^{ue} vniuersitatem. sicut celi
 dicitur bis esse renouatum. & tamen motus eius nō di
 catur esse discontinuatus v^{ic} interruptus. Numeratio
 enim reuolutionum nō venit ex motus discontinuati
 one. sed s^m circulo cutionis completionem. & s^m illam
 completionē circulo cutionis est numeratio dierum et
 temporum. & talis numeratio importat per aduerbi
 um. Et quoniam generatio christi ex patre & matre mo
 dum habet vniuersitatis numerandi. vt predictum est. ideo sa
 ne potest concedi christum bis natum esse. ¶ Ad illud 23
 quod obijetur q^d bis importat terminationem actus.
 Dicendum q^d terminatio actus dupliciter dicitur. Uno
 modo ex completionem. Alio modo ex definitionem. ergo
 cum dicitur q^d bis importat terminationem. si intelliga
 tur terminatio cōmuniter ad v^{ic}icūq^{ue} modum. Dicen
 dum q^d verum est. Si autem dicat terminationem per de
 finitionem nō habet v^{ic}icūq^{ue} vniuersitatem. hoc enim accidit numera
 tionem alicuius actus. q^d nō possit esse sine actus definitio
 ne. sicut tactus est. ¶ Ad illud quod obijetur q^d bis d^{ic} 24
 cat successione ordinem. Dicendum similiter q^d hoc nō
 est de necessitate. sed quando importat actus gemina
 tionem & successione ordinem. & respectu eiusdem principij. sic
 autem nō est reperiri hic. & sic patet illud. ¶ Ad illud 25
 vero quod vltimo obijetur q^d nunc temporis & nunc
 eternitatis nō ponunt in numero. Dicendum q^d si lo
 quamur de numero proprie accepto v^{ic}icūq^{ue} vniuersitatem habet.
 Si autem large fallitatem habet. Eternitas enim & t^{er}
 pus sunt diuerse mensure per essentiam. & productio q^d
 mensuratur tempore est alia a productione que mensu
 ratur eternitate & posterior illa. & ideo ille due produ
 ctiones possunt dici etiā due mensure. nec valet q^d vna
 clauditur in alia. hoc enim nō est per continetiam que
 tollat numerum. sicut continetur pars in toto. sed
 per quandam presumptionem que quidem relinquit
 ordinem siue distinctionem.

¶ Questio II
 ¶ Verum in christo sint filiationes due. Et q^d sic vide
 tur. Generatio est ratio siue causa filiationis. sicut actio
 causa relationis. sed in christo est duplex generatio. et

go est duplex filiationo. Multiplicata enim causa multiplicari videtur et effectus. Item multiplicatio vno relatiuum necessario multiplicatur et reliquum eo qd relatiuum est ad aliquid se habere. et quoties dicitur vnum oppositum correns dicitur reliquum sicut dicitur philo. opibus. sed christus fm generationem eternam est filius patris. fm generationem temporalem est filius matris. ergo etc. Item diuersarum productionum diuersi sunt termini. sed generatio temporalis et eterna sunt diuersae productiones. ergo si vtraque terminatur ad christum fm qd est filius. necesse est christum esse filium alium et alium. ergo in eo sunt filiationes plures. Item idem est esse natum et esse filium. sed si aliqua sunt eadem numerata vno numeratur et reliquum. ergo si christus est bis natus. habet et duplicem filiationem.

Item abstracta filiatione eterna. est intelligere filiationem temporalem et econuerso. ergo si illa sunt diuersa quomodo vnum est intelligere abstracto alio. ergo filiatione eterna et temporalis est alia et alia in christo. Contra. filiatione est proprietates personalis. sed in christo non est nisi vna persona. ergo non est nisi vna sola filiatione.

Item sicut christus habet patrem et matrem. ita qui liber alius est natus ex patre et ex matre. sed nullus dicitur habere duas filiationes. quia genitus est ex patre et ex matre. ergo pari ratione in christo non erunt due filiationes. quia natus est christus ex patre et ex virgine matre.

Item hoc qd aliquis magister habet plures discipulos. hodie vnum et cras aliam. non habet diuersos magistratus. ergo et pari ratione nec christus debet dici habere plures filiationes. ex hoc qd genitus est a patre prius. et a matre postertus.

Item si alia persona nata esset de virgine esset confusio in proprietatibus personalibus propter pluralitatem filiationum. sicut dicit Anselmus. Si ergo in incarnatione verbi nulla facta est confusio proprietatum. videtur qd nulla facta sit filiationum pluralitas. Item numerata proprietate numerat subiectum. vt si sunt due albedines. sunt duo alba. ergo si sunt due filiationes. sunt duo filii. ergo si in xpo sunt due filiationes. in christo sunt duo filii. et si christus est duo filii. christus est duo. sed hec est falsa. sicut improbata est supra. et habetur in simbolo. non duo sed vnus est christus. ergo falsum est duas filiationes esse in xpo.

26. Responsio. dicendum qd quibus concedatur duas natiuitates esse in christo. non tamen concedi debet duas esse filiationes. Et ratio huius est. quia cum filiatione sit relatio. comparationem habet ad tria. Ad subiectum in quo est. et ad terminum ad quem est. et ad principium a quo est. Numerus autem relationis fm differentiam formalium sive specificam causatur a principio a quo est. sicut paternitas et dominium sunt due relationes in alio quo domine que numerantur non ratione eius in quo sunt principaliter. sed ratione eius a quo sunt. qd patet esse due relationes in homine respectu eiusdem. Pluralitas autem relationis fm numerum non venit principaliter ratione eius a quo est. nec ratione ad quem. sed ratione subiecti eius in quo. Et quoniam proprietates subiecti numerari habet ratione suppositi. et subiectum filiationis est ipsa persona. non natura nisi ratione persone. hinc est qd cum in christo non sint plures persone. non possunt esse plures filiationes. Ideo concedende sunt rationes ad hoc inducunt.

27. Ad illud ergo quod primo obicit. qd generatio est causa filiationis tam patet responsio. qd relatio non multiplicatur ex parte cause sed ex parte subiecti. Si autem queratur quare multiplicatur gene-

ratio in christo. et non filiatione. cum vtraque respiciat personam. Dicendum qd generatio significat per modum actionis. actio autem et passio non solum respicit numerationes ex parte subiecti. sed etiam ex parte mensurae et ex parte principii. Et quoniam aliud est principium. et alia est mensura temporalis et eterna. ad alia potest dici et alia generatio quibus non filiatione. Alia etiam est ratio. quia et si generatio respiciat personam. tamen per consequens respicere potest naturam. Unde humana natura in christo potest dici nata. non tamen potest dici filia. qd filiatione proprie respicit personam. Et quia in christo est pluralitas naturarum et vnitas persone. idco possunt dici plures generationes. quibus non possunt dici plures filiationes. Ad illud quod obicitur. qd multiplicatio vno relatiuum multiplicatur et reliquum. Dicendum qd illud verum est de multiplicacione formali. et de eo correlative a quo dependet correlatiuum dependentia essentiali. sed si vnum correlatiuum multiplicatur multiplicatione materiali. non habet veritatem. sicut est quando vnus homo generat plures filios. et vnus magister docet plures discipulos. tunc enim relatio que est in ipso non dependet ab vnoquoque eorum nisi dependentia accidentalit. et desinente vno. saluatur relatio in altero. Cuius quando quis generat post primum filium alium. non nascitur in eo noua paternitas. sed primum paternitas immutatur nouus respectus. qd pater est plurius qd prius erat. sic est intelligendum in proposito. Unde christus generatione temporali non acquirit nouam filiationem. sed incipit esse filius alteri. Item omnis virginis. Ad illud qd obicitur diuersarum productionum diuersi sunt termini. dicitur qd vtriusque generationes sunt disparate. ita qd vna non supponit aliam. sic autem non est in proposito. qd naturas spalis non supponit eternam natiuitatem. et non oportet filium esse alium et alium. quibus alia et alia generatione generet filium sicut et vt dictum fuit ad pluralitatem generationum pluralitas naturarum. non sit ad pluralitatem filiationum. Ad illud qd obicitur idem esse natum et esse filium. dicitur qd si de eodem dicat. in filiatione proprie dicitur relatio. et natiuitas siue generatio ipsam productionem. relatio autem et actio ex alia et alia causa habent numerari. Et non est qd si pluris fuerit productio. qd pluris fuerit filiatione. Ad illud qd obicitur vltimo qd est in genere filiationis spalis abstracta filiatione eterna. dicitur qd non est proprie diuersitate relationis in se. sed proprie diuersitate respectu cuius sit aliquid sit per duos. prout intelligi potest esse vnum. ita qd non alteri. Et si aliquid videatur a duobus. prout intelligi videtur ab vno ita qd non ab alio. Et hinc non potest concludi qd sit diuersitas fm rem. sed fm rationem. Diuersitate autem fm rationem voco illam que solum est fm respectum et comparationem.

Questio III f

Utrum christus filius sit naturalis ratione vtriusque natiuitatis. videtur quod non. Et sic videtur. De generatione eius eterna non est dubium. de generatione vero spali ostendit sic. Quia si formis est in natura eius a quo generatur est filius naturalis. sed filius dei formatus marie ex qua genatur. hoc est naturalis filius ipsius. Item quod trahit naturam ab eo a quo generatur est filius naturalis. sed christus a virgine natura trahit humanam. hoc est filius naturalis ipsius virginis. Item natura est principium rei genite et filiationis eiusdem ex pre mulieris ex hoc qd concipitur in utero et paritur. et hoc totum virginis competit respectu christi. sed christus est eius filius naturalis. Item si christus est filius virginis. autem generatus naturalis autem adoptiuus. Non adoptiuus. quia tunc non esset a matre nec ad virginem spectat filium adoptare. nec deus adoptari potest a creatura in filium. sed magis econuerso. et ergo videtur qd sit naturalis eius filius. Sed contra.

Nullus qui est filius per gratiam est filius per naturam. quia natura et gratia ex opposito dividuntur. Sed quod ipse fecit se filium virginis hoc fuit dignitatis et gratie. non est filius naturalis. Item nullus qui voluntarie generatur est filius naturalis. quia natura et voluntas sunt principia disparata. sed ipse voluntarie natus est de virgine. non est eius filius naturalis. Item nullus est filius naturalis cuius generatio sit supra naturam. sed generatio filii dei ex matre fuit per miraculum supra naturam et naturam similiter. non est filius naturalis. Item nullus filius naturalis est prior suo principio generationis. quoniam si prior est. accidit ei quod producat ab illo. non est naturalis filius. sed ipse prior fuit quod virgo que ipsum concepit. et ex parte temporalis natiuitatis. ipse non potest esse filius naturalis. Item dominus quod per nos utraque natiuitate ipse est filius naturalis. et ratio huius est. quia utraque natiuitas consistit in productione similis ex simili. sicut in similitudine et convenientia in natura. Unde secundum natiuitatem rem etiam generat similis patri. secundum natiuitatem temporalem generatur similis matri. ideo utraque natiuitas est naturalis. Et ratione utriusque natiuitatis ipse naturalis filius debet dici. Si autem tu queras quam habitudinem dicitur iste terminus naturalis. dominus quod magis erat. idem generatur patre volente et natura operante. Et quoniam voluntas filii non tollit vim generationis matri. ideo non sequitur quod si voluntarie ex ea nascitur quod non naturaliter nascatur. Ad illud quod obicitur quod nullus filius est prior suo principio generationis. dominus quod verus est secundum eam naturam secundum quam est filius eius. et sic non habet instantiam in opposito. quia ipse secundum humanam naturam prior est virgine que ipsum concepit. Si autem simpliciter intelligatur. habet instantiam in opposito. quia ipse habet in se duas naturas secundum quarum unam precedit tam naturam creatam quam maternalem principium. ubi autem instantia est in opposito ita quod non est in alio ferenda est secundum philosophicum documentum.

Dist. ix. vtrum caro christi sit adoranda adoratioe laetie quod est proprietates diuine nature.

Proterea inuestigari oportet. Supra egit magister de comparatione diuine nature ad proprietatem humane nature. hic vero agit de comparatione humane nature ad proprietatem diuine. inquirens vtrum natura humana in christo sit adoranda adoratioe laetie. Diuidit autem per ista in pres duas. In quarum prima persequitur questionem secundum opinionem communem. In secunda vero per-

Querit an eadem sit adoratio humanitati christi et deitati exhibenda.

Querit an eadem sit adoratio humanitati christi et deitati exhibenda.

Proterea inuestigari oportet vtrum caro christi et anima vna eademque cum verbo debeat adoratioe adorari. illa scilicet que latratia dicitur. Si enim anima vel carni exhibet latratia que intelligitur fuit siue cultus soli creatori debet. cum anima christi vel caro creatura tamen sit. creatura exhibet quod soli creatori debet. quod facit

naturam. dominus quod si ille dicitur intelligatur de gratia adoptionis verum est. si vero intelligatur de gratia unionis non est verum. quia sicut habitus est supra ista gratia fuit quodammodo isti homini naturalis. Aliter etiam potest dici quod verum est secundum eandem naturam. ipse autem nominatur a hypostasi in duabus naturis. secundum illam duplicem naturam naturalis est filius patris. et naturalis est filius matris. ita quod secundum diuinam naturam competat ad patrem. et secundum humanam competat ad matrem. Si autem mutua sit comparatio vtrum hypostasis illa secundum diuinam naturam competat ad matrem. et secundum humanam competat ad patrem. sic non dicitur proprie filius naturalis. potest tamen dici naturalis filius per gratiam unionis que facit naturales proprietates inuicem communicare. Ad illud quod obicitur quod generatio christi est supra naturam. dominus quod ita est supra naturam quod est secundum naturam vtrum dicitur est supra. quia ibi diuina potentia in nullo preiudicabat nature. et ideo modus ille operandi non excludit naturam operationem. nec aufert proli naturalis filiationem. Ad illud quod obicitur quod nihil generat naturaliter quod generat voluntarie. dominus quod falsum est. secundum quod naturam voluntas conuenit. unde est quod natura effect omnino obediens voluntati. sicut et in adam erat. idem generatur patre volente et natura operante. Et quoniam voluntas filii non tollit vim generationis matri. ideo non sequitur quod si voluntarie ex ea nascitur quod non naturaliter nascatur. Ad illud quod obicitur quod nullus filius est prior suo principio generationis. dominus quod verus est secundum eam naturam secundum quam est filius eius. et sic non habet instantiam in opposito. quia ipse secundum humanam naturam prior est virgine que ipsum concepit. Si autem simpliciter intelligatur. habet instantiam in opposito. quia ipse habet in se duas naturas secundum quarum unam precedit tam naturam creatam quam maternalem principium. ubi autem instantia est in opposito ita quod non est in alio ferenda est secundum philosophicum documentum.

sequit eam secundum opinionem aliorum et sanctorum autoritates. ibi. Alijs autem placet christi humanitate et. Prima per diuidit in duas pres. In quarum prima pre opponit. In secunda de terminat. ibi. Sed quibusdam videtur. Secunda per in duas diuidit. In quarum prima subiungit aliorum opinionem. In secunda inducit illius opinionem confirmationem. per multiplice sanctorum attestacionem. ibi. De hoc Job. dam. ita ait. Illa secunda per possit ad hoc subdiuidi in duas. In prima confirmat auctoritate greci. s. dami. In secunda auctoritate latinorum. Aug. ibi. De heresia Aug. ait in sermone dñi.

in idolatriam deputat.

Querit an eadem sit adoratio humanitati christi et deitati exhibenda.

Querit an eadem sit adoratio humanitati christi et deitati exhibenda.

que non modo adoratur in terra. sic vtrum deum quod nos creauit ex nihilo. videtur quod potius adstruatur in terram principat ad cultum dei quod dicitur. Item videtur diminutio. quod non est colitur deus dilectio. ne sed etiam si de. Quere si quod liter distinguit illa tria predicata.

DI. IX.

De spiritu

¶ **P**robo q̄ sicut habitum est supra. deus colitur cul-
tu interiori ⁊ exteriori. vt aut magister exprimeret vtrū
q̄ cultum dicit q̄ consistit in dilectione quantuz. s. ad
cultum interiorē. tra q̄ in dilectione int̄ ligim⁹ tres
theologicas virtutes scilicet charitatem ⁊ alias duas
preambulas. er
go quantum ad
cultum extero-
rem dicit q̄ co-
litur sacrificio.
tra q̄ sub sacrifi-
cio comprehendit
omnem re-
uerentiam que
exteriorē exhibe-
tur soli dō. Per
hoc autē quod
subdit reueren-
tiam comprehendit
vtrūq̄. et
sic patet differē-
tia horum triuz
quia dilectio re-
fertur ad cultuz
interioꝝ. sacrifi-
cium ad exteri-
oꝝ. reuerētia
ad vtrūq̄. Ul-
ter. Dilectio
refertur ad prin-
cipium moriū
Sacrificium re-
fertur ad actum
Reuerentia ad
formam et mo-
dum. Ad illud
quod obijctur
de adoratione ⁊
prostratione. di-
cendū q̄ illa po-
test comprehendit
diuinitē sacrifi-
cij. Dicit etiam
poteſt. q̄ illa nō
nominat. quia
non est cultus
soli deo debitus
non tñ enim p̄-
sternitur corāz
deo. sed etiam
coram homine.
Unde nō est in-
telligendum q̄
raban⁹ velit di-
cere q̄ non debe-
remus nos co-
ram humanita-
te prosternere.
sed q̄ prosternē-
do nos corā hu-
manitate. nō re-
bus profite-
ri nos esse creatos ratione humanitatis sed deitatis.
Dicit etiam posse q̄ adoratio comprehenditur sub hoc
quod dicitur reuerētia. sicut ⁊ fides intelligitur per di-

diuinitati debitus ei exhibea-
tur. qui cultus in dilectione et
sacrificij exhibitione atq̄ reue-
rentia consistit. qui latine dici-
tur pietas. grece autem theo-
sebia. id est. dei cultus. vel euse-
bia. id est. bonus cultus.

¶ **P**onit aliorum opinionem
quā vnā adorationem vtrūq̄
exhibendam tradunt. c

¶ **A**lijs autē placet christi hu-
manitatem vnā adoratione cū
dō esse adorandā. nō p̄ se s̄
p̄pter illuz cuius scabellum est
cui est vnita. ¶ **H**ec ipsa huma-
nitas sola v̄ nuda sed cum ver-
bo cui est vnita. nec propter se
sed propter illum cui est vnita
est adoranda. ¶ **H**ec qui hoc fa-
cit idolatrie reus iudicari po-
test. quia nec soli creature. nec
propter ipsam. sed creatoꝝ cūz
hūanitate ⁊ in humanitate sua
seruit.

¶ **A**dducit huius opiniois cō-
formationem multiplici auto-
ritate. d

¶ **D**e hoc Job. Dam. ita ait.
Due sunt nature christi ratio-
ne ⁊ modo differētes. vnite ve-
ro s̄ in hypostasim. ¶ **U**nus ergo
christus est deus perfectus. et
homo perfectus. ¶ **Q**uem ado-
ramus cūz patre et spiritu vnā
adoratione cum incontamina-
ta carne eius. non in adorabile
carnem dicentes. Adoratur ei
in vnā verbi hypostasi. que hy-
pōsis generata est. nō creatu-
re venerationem prebentes.
non ergo vt nudā carnem ado-
ramus. sed vt vnitaz deitati in

lectionem. ⁊ sic patet responsio ad sequens.

¶ **Q**uem adoramus cum patre ⁊ spiritu sancto vnā
adoratione. Contra hoc verbum Dam. obijctur. Pa-
ter ⁊ spiritus sanctus sunt persone distincte. ⁊ cuiuslibet
earū debetur vnā adoratio p̄ se. s̄ si ad multiplicatōz ob-

vnā hypostasim dei verbi du-
abus reductis naturis. ¶ **T**imeo
carbonem tangere propter li-
gno copulatum ignem. Adoro
christi dei mei simul vtrāq̄ na-
turam. p̄pter carnem vnitam dei
tatem. ¶ **N**on enim quartam ap-
pono personam in trinitate. s̄
vnā personam confiteor ver-
bi ⁊ carnis eius. ¶ **H**is verbis in-
sinuari videtur christi humani-
tate vnā adoratōe cū dō esse
adorandā. De hoc etiā Aug. ex
sermōe domini vbi dicit. Nō
turbetur cor vestrum. ita dicit.
Dicunt heretici filium nō na-
tura esse deum s̄ creatū. Qui-
bus respondendum est. q̄ si fi-
lius nō est deus natura sed cre-
atura. nec colendus est omni-
no. nec vt deus adorandus. di-
cente apostolo. Coluerūt ⁊ ser-
uierunt potius creature q̄ cre-
atoꝝ. Sed illi ad hoc replica-
bunt ⁊ dicent. Quid est q̄ car-
nem eius quam creaturam es-
se non negas simul cum diuini-
tate adoras. ⁊ ei non minus q̄
diuinitati deseruis. ¶ **E**go domi-
nicam carnem immo perfectā
in christo hūanitatez iō adoro
q̄ a diuinitate suscepta ⁊ deita-
ti vnita est. vt non alium ⁊ ali-
um. sed vnum eundemq̄ deuz
⁊ hominem filium dei esse con-
fitear. ¶ **D**eniq̄ si hominem se-
paraueris a deo. illi nunq̄ cre-
do nec seruis. velut si quis pur-
puram vel dyadema regale ia-
cens inueniat. nunquid ea co-
nabitur adorare. ¶ **L**um vero ea
rex fuerit indut⁹. piculū mortis
iucurrat si ea cū rege adorare q̄s
prempserit. ¶ **I**ta in christo dño

lecti seq̄ multū
plicatō act⁹. v̄
q̄ ille p̄sone s̄c̄
multiplici s̄ vn̄
ca adoratōe ado-
rādē. ¶ **I**te adora-
tio s̄ s̄c̄ d̄re-
ctiōne fidei. sed
fides distiguit i
ter personas. s̄
⁊ adoras s̄m q̄
huiusmodi di-
stinguit inter p̄-
sonas. ⁊ si hoc
redit idēz quod
prius. ¶ **S**̄. di-
cendum q̄ tres
personē vnicaꝝ
simplici adora-
tione sunt ado-
rande. ¶ **E**t ratio
bitus est. quia
illud s̄m quod
competit adora-
ri summa maie-
stas est vn̄cum
nullo modo ml-
tiplicatuz. ⁊ ita
sicut vnica dile-
ctione diliguntur
quia in eis
est vnā summa
bonitas. sic vn̄
ca adoratōe ad-
orantur. Ad il-
lud quod obij-
ctur q̄ ille perso-
ne distinguunt
dōm q̄ si disti-
guunt rōe ma-
iōris ⁊ origis
nō tñ rōe adora-
tionis iō nō seq̄-
tur q̄ respectu
har̄ habeat di-
uersas adorati-
ōnes. s̄ q̄ habe-
ant diuersas re-
larōes. ⁊ h̄ adē
dicitur fides sa-
na quā p̄sc̄tur
adoratio. ¶ **E**t p̄
h̄ p̄z seq̄ns ob-
iectio. q̄. s̄. ado-
ratio seq̄ fidei.
nō inq̄tū distiguit
tres perso-

Aug.
Job. xiiij.

Ro. j.

Job. da.

nas p̄ relationū pluralitatē. s̄ inq̄tū vn̄ p̄ maieſtatē
vn̄itatē. ¶ **E**go dñicā carnē ⁊c. ¶ **S**̄. si x̄po adorat
diuitas ⁊ hūanitas. ⁊ alijz p̄sonis dñitas. v̄ q̄ magi

fit adorandus xps q̄ alic p̄sone. Itē plus tenemur gra-
 tias xpo agere post incarnationē q̄ ante. q̄ magis de be-
 mus ipm̄ honorare. adorare. & venerari. q̄ si hoc magis
 tenemur adorare filiū incarnatū q̄ nō incarnatū. & si
 magis filiū q̄ patrem vel sp̄m̄ sc̄m̄. Si tu dicas q̄ ma-
 gis debem⁹ ado-
 rare verbū non
 intēsiue sed ex
 tēsiue. Cōtra-
 plura bōa pau-
 cionibus bonis
 magis sunt ap-
 perenda. q̄ plu-
 ra honorabilia
 magis sunt ve-
 neranda & hono-
 4 randa. **R.** di-
 cendū q̄ nō ma-
 gis honorandus est xpus q̄ pater vel. ff. nec verbū in-
 carnatum plus debet adorari post incarnationē q̄ an-
 te. Et hui⁹ rō est. q̄ adoratio respicit maiestātē & digni-
 tatē. & q̄m̄ dō nulla accevit dignitas q̄ hōmanc natu-
 re assūptōe. id nō d̄z adorari maiori adorātōe. Nec va-
 let qd̄ obicit. q̄ plura bona pauciorib⁹ sunt peligēda. h̄
 em̄ bz mltiplicē instātia. Una ē q̄m̄ vnū est p̄pter altēz
 tibi aut est vnū tm̄. Un̄ sic tenere equū & si enū nō est pl⁹
 tenere q̄ equū. sic adorare deū & carnē nō est pl⁹ ad-
 rare deū. Alia instātia. q̄m̄ vnū illoz bonoz ē ip̄o po-
 tionabile ad aliud. tūc em̄ nō addit vt faciat ip̄m̄ mai⁹.

humanitatē nō solā vl' nudā. s̄z
 diuitati vnitā. s̄. vnū filiū deum
 verū. & hōiem vtz si q̄s adora-
 re p̄tēperit eternaliter moriet̄
 Idē sup̄ ps̄. xcvij. vbi d̄z. Ado-
 rate scabellū pedū ei⁹ q̄m̄ sc̄m̄
 est. Sciendū q̄ in xpo terra ē.
 i. caro q̄ sine impietate adorā-
 Sulcepit em̄ de terra terrā. q̄

HD intelligētia h̄ p̄ris incidit h̄ qd̄ de adorātōe
 xpi. circa quā q̄rūt p̄ncipalit̄ duo. P̄mo q̄rit de
 ip̄a adorātōe p̄ p̄parōz ad eū curē exhibēda. Se-
 cūdo q̄rit in p̄parōe ad h̄turē p̄ quā exhibet̄. Circa p̄-
 mū q̄ritur sex. P̄mo q̄. vtz cult⁹ q̄ est lat̄ria debet̄ de-
 ra ti sit exhibēd⁹. i. p̄bū anit̄. Secūdo q̄. vtz sit exhibē-
 dus ei⁹ imaginē. Tercio q̄rit vtz sit exhibēd⁹ ei⁹ mari-
 Quarto. vtz sit exhibēd⁹ ei⁹ cruci. Quinto. vtz sit exhibē-
 d⁹ ei⁹ mēbro. Sexto & vltimo vtz sine p̄tō exhibē-
 ri possit ei⁹ aduersario. **Questio** I a
 Utrū cult⁹ lat̄rie sit exhibēd⁹ humanitati siue carni xpi.
 Et q̄ sit vtz p̄mo auctē d̄m̄. L̄bus⁹ ē p̄fect⁹ deus & p̄fe-
 ctus hō quē adorant⁹ vna adorātōe cū p̄ter s̄. s̄. in cōra
 m̄iara carne ei⁹. Itē. sup̄ illd̄ ps̄al. Adorate scabellūz pe-
 dū ei⁹ q̄m̄ sc̄m̄ ē. Blo. aug. In xpo terra. i. caro sine im-
 pietate adorā a nob. q̄ nemo carnē ei⁹ sp̄ualiter mādu-
 cat nisi pus adoret. Itē eodē timore timet̄ ignis & fer-
 rū ignitū igne. ergo si magis vn̄tā ē diuinitas carni q̄
 ignis ferro. vtz q̄ cadē reuerētia sit exhibēda ei⁹ humāi-
 tati q̄ exhibet̄ diuitati. Itē cadē adorātōe adorā car-
 ro aic vn̄tā qua adorā ip̄a aia. q̄ si nō m̄m⁹ int̄ime vn̄-
 tur p̄bū ip̄i carni q̄ an̄tā. cadē rōe q̄ adorā p̄bū. adorā
 caro assūpra. s̄z p̄bū adorā lat̄ria. q̄ rē. **Sz** cōtra. lu-
 ce. iij. Dnm̄ deū tuū adorabis & il. lo. f. Blo. exponit d̄
 sc̄riture cult⁹ lat̄rie. ergo soli dō ē exhibēda. nō q̄ carni
 xpi. Itē aug. de ci. dei loquēs de xpo. Lū in forma dei
 sacrificiū cū p̄re sumat cū q̄ er vn⁹ est de⁹. t̄m̄ i forma sui
 maluit sacrificiū esse q̄ sumere. Et ibidē. Quis sacrifi-
 candū censuit nisi et quē deū sc̄iuit aut purauit aut
 finxit. ergo humanitati illi nō est sacrificiū siue carni
 xpi. ergo nec ille cult⁹ ē ei offerēdus q̄ offerit deo. Itē
 glo. sup̄ illd̄ ps̄al. Adorate sca. pe. e. Caro xpi nō ē ado-
 rāda illa adorātōe lat̄rie q̄ soli deo debet̄. s̄z illa dulcia q̄
 digniorē ē. ergo rē. Itē humana natura i xpo q̄rācū

fit. nec punct⁹ addit ad lineā vt faciat eā maiorē. & h̄ mō
 creatura bz se ad creatōē. Ad illud qd̄ opponit q̄ tenet̄
 mur ad maiorē gr̄atia cōz. d̄d. q̄ nō est s̄le. q̄z gr̄arum/
 actio n̄ tm̄ respicit excellētā d̄m̄is s̄z etiā excellētā mu-
 neris. nō sic at̄ est de adorātōe. **D.** Nemo carnē ei⁹

caro de terra ē. & d̄ carne marie
 carnē accepit. h̄ sine impietate a
 verbo d̄i assūpra adorā a no-
 bis. Quia nemo carnē ei⁹ ve-
 re māducat. nisi pus adoret. s̄z
 q̄ adorat nō terrā int̄uef. s̄z illā
 poti⁹ cui⁹ scabellū ē p̄f quem
 adorat. h̄is auēranb⁹ p̄misse i-
 uestigatōis absolutio explicat̄.

pōt ēē sacri susceptio. q̄ & māducatō. **R.** d̄d. q̄ vtz
 bū illud intelligit de māducatōe sp̄uali q̄ d̄ māducatō
 h̄a. q̄z verā h̄z eff. coctā. Un̄ māducare facit h̄ mādu-
 care efficacit. & h̄ mō nemo b̄n māducat nisi q̄ adora-
 q̄ nō māducat efficaciter nisi māducat reuerētē. & p̄
 p̄z r̄t̄io ad vltimū obicit em̄ de māducatōe sacrali. & il-
 lud intelligit de māducatōe sp̄uali. Ad illud qd̄ obr̄ q̄
 caro n̄ p̄dest h̄c. d̄d. q̄ caro d̄ribi carnal̄ intelligētā
 sic d̄t̄e aug. Caro nō p̄dest h̄c s̄z a sp̄u sep̄. s̄z p̄dest in
 q̄m̄ ē vn̄tā h̄bo & d̄ficata. & h̄ mō ē adorāda adorātōe
 lat̄rie nō dulce. De h̄ aut̄ plen⁹ b̄ in. iij. li. di. x.

q̄ sit sublimata nō ext̄ terminos creature. ergo nec reue-
 rētia exhibēda ei d̄z ext̄ terminos create. si ergo lat̄ria
 est cult⁹ q̄ excedit ocs fines creature vt q̄ exhibet̄ la-
 triā carni xpi cōmittit̄ ydolatriā. Itē minor minor
 reuerētia exhibēda. & maior maior sc̄dm̄ rectū ordinēz
 sed xps sc̄dm̄ q̄ d̄ minorē p̄re. et humāitas minor dei
 tate q̄ sumēz vn̄tā sit. ergo minor reuerētia est ei ex-
 hibēda. si ergo lat̄ria est reuerētia sumā vt q̄ humanita-
 ti xpi nō sit exhibēda. Itē null⁹ adorari adorātōne
 lat̄rie cur⁹ est adorare. s̄z humāitatis adorare ip̄am sū-
 mā trinitatē. q̄ nō d̄z adorari adorātōne lat̄rie. Maior
 p̄bat q̄ hoc q̄ null⁹ debet̄ lat̄ria cur⁹ ē f̄uire alteri. Nō
 nō p̄bat q̄ h̄. q̄ ei⁹ adorare cur⁹ ē. oare. p̄s ar̄ orant̄
 sicut legit̄ in diuers̄ euāgelij. s̄z rē. **R.** d̄dm̄ q̄ caro d̄
 ēb̄uit̄ mltipliciter cōsiderat̄. Uno mō caro xpi d̄t̄o /
 tus ille bō. iura illd̄ qd̄ d̄r Job. j. Tertū caro factū est
 & h̄ mō. q̄ ille bō d̄s ē. rōe p̄sone vn̄tā adorādas ē ado-
 rātōe lat̄rie. Alio mō caro xpi cōsiderat̄ pur noiar ip̄az
 p̄re humāitatis p̄ se nō vt vn̄tā. et hoc mō carni cōside-
 rate nō debet̄ adorātō lat̄rie s̄z dulce. Tertio mō cōside-
 rantur caro xpi q̄ sit medio mō. pur noiar ip̄az naturā cre-
 atā diuitari vn̄tā. & hoc mō d̄t̄rē qd̄ q̄ ē adorāda du-
 lia digniori. q̄ qd̄ ē ypdulia. Et rō h̄ ē. q̄z soli d̄i ē ad-
 orari lat̄ria. & natura nō cōicat alteri nase sua ydionia /
 ra. Un̄ sicut nō ē d̄dm̄ hūanā naturā cē i xpo et nā q̄ est
 vn̄tā eterne. sic hoc mō d̄t̄rē q̄ nasa humana nō ē ad-
 orāda lat̄ria q̄uis sit vn̄tā maiestati sumē. Aliū d̄o d̄r
 xerūt̄ alter. q̄ si cōsideret̄ caro & aia pur vn̄tā illi p̄fōe
 adorāda ē adorātōe lat̄rie. p̄ eo q̄ sec⁹ ē de exhibētōe bo-
 nois & p̄p̄erant̄ alijs. Honor em̄ nō respicit h̄c p̄z
 vel illā. s̄z respicit ipsam p̄ionā. Unde q̄uis purpura
 & vestimētū non participet p̄p̄rietates regis absolu-
 te. cōmunicat t̄m̄ i honore & reuerētia. sicut d̄r aug. & ma-
 gister recitat̄ i lra. Et id̄ q̄ est vna p̄sone in xpo cui de-
 betur reuerētia summa. vna adorātōne adorāda est.

ses latría q̄tū ad yrrāq̄ nafam. f. deitate z humāitates
 sicut eadē adoratiōe adorāt in vno hoīe caput z pes.
 Lōcedendū est q̄ nō solum x̄ps homo adorand⁹ est la-
 tria. s. etiā humanitas ei⁹ in q̄tū est verbo vnita. q̄uis
 p̄ se considerata nūq̄ ei debeat nisi dulia. Et qm̄ caro x̄p̄i
 nunq̄ est separata a verbo. ideo sp̄ consideranda est vt con-
 iuncta. z semp̄ adorāda est latría. licet humanitati vt p̄
 se considerate nō debeat nisi dulia. Et iō sēda opinio me-
 lior est q̄ h̄ma. z auctarib⁹ sanctorū magis est p̄sona. Et
 7 ideo recedende sunt rōnes q̄ sunt ad p̄tē istā. Ad illd
 q̄ dō p̄mo obr̄ in p̄teritū q̄ latría est cultus soli d̄ eo de
 bitus. d̄dm̄ q̄ p̄pter h̄ nō excludit humanitas christi.
 Sicut em̄ cū d̄: sol⁹ p̄terit⁹ est hic intus. nō excluditur
 man⁹ vel pes ei⁹. Sic cū d̄: solus de⁹ est adorandus la-
 tria. nō excluditur hūanitas. q̄ hūana natura z diuina
 in vna p̄currūt p̄sonā. vñ z bec adoratiō nō ponit ī nu-
 8 meo cum illa. Ad illud q̄ obr̄ q̄ carni x̄p̄i nō est sa-
 crificandū. d̄dm̄ q̄ vt est p̄ se. nō aut̄ est verum p̄out
 est diuinitati coniuncta. q̄ toti x̄p̄o sacrificandus est. Et
 qd̄ dicit aug⁹. q̄ maluit x̄ps sacrificiū eē q̄ sumere. d̄d.
 q̄ hoc nō dicit q̄ nō deberet in carne adorari z ei sacrifi-
 9 cari. s. q̄ voluit vitare occasiōē erroris. ne alicui crea-
 ture exhiberetur p̄ se honor⁹ diuini numinis. Ad il-
 lud quod obicitur de glo. q̄ caro nō est adorāda latría
 d̄dm̄ q̄ verbū illud intelligit de carne adorari z ei sacrifi-
 canda consideratione consideratur. Et hoc est quod dicit
 Aug. si hoīem sepaueris a deo. illi nunq̄ credo nec ser-
 uo. hoc aut̄ nō obstat quin fm̄ q̄ vnita sunt adoranda
 sint latría. Unde Dam⁹. Nō nudam carnem adoram⁹.
 sed vt vnitam deitati in vnam hypostasim dei verbi.
 10 Ad illud qd̄ obr̄ q̄ creatura nō erit terminos creatu-
 re. d̄dm̄ q̄ verum est rōne sui. z iō honor⁹ rōne sui termi-
 nos creature non erit. sed q̄ vnus in vna hypostasi dei
 verbo cui debetur vnicus honor⁹ in quacūq̄ sit natura.
 11 hinc est q̄ debet ei latría. Ad illud qd̄ obr̄ q̄ minor
 minor debetur reuerentia. d̄d. q̄ verum ē quādo minor
 z maior sic se habent q̄ sunt diuersos honoz susceptibi-
 les. h̄ aut̄ est qm̄ sunt diuersē p̄sonē gradu dignitatis di-
 stantes. h̄ aut̄ in p̄posito nō est rep̄e. q̄ cū vna in x̄p̄o
 sit p̄sonalitas. z illa attendat fm̄ naturā sup̄mā. vnica
 z summa debet ei reuerentia. qualiscūq̄ sit natura. sicut
 honor⁹ vn⁹ debetur regi in quocūq̄ sit indumēto. Ho-
 nor⁹ em̄ naturā respicit dignitatē. z p̄sequens illud qd̄
 est annexū ei. sic caro viri sancti honorari debet fm̄ di-
 gnitatem anime. nō fm̄ ignobilitatē proprie nature.
 12 Ad illud vero qd̄ obicitur q̄ x̄p̄i est adorare. d̄dm̄ q̄
 fm̄ oratio est ascensus mentis in deū. sic p̄p̄e nō per-
 tinet ad x̄p̄m. p̄ eo q̄ oīa q̄cūq̄ voluit fecit. etiam ver-
 bum semp̄ p̄sens habet p̄ oīa faciens quecūq̄ vult aīa
 eius. exemplū tñ orandi z adorandi dedit fm̄ inferiorē
 naturā in sua oratione. z iō nō sequit q̄ nō debeat ado-
 rari. Sicut em̄ ip̄e baptizauerat inter⁹. z tñ baptizor⁹
 fuit vt alios informaret. Sic orant z adorant vt ali-
 os erudiret. Quia sicut vult dam⁹. in x̄p̄o humana na-
 tura nō tenet naturā ancille. ait em̄ sic. Serua est caro.
 s̄nō est vnita dei verbo. semel tñ vnita fm̄ hypostasim
 qualiter erit ancilla. vñ em̄ ens x̄ps nō potest esse ser-
 uus sup̄ius z dñs. cuius ergo erit seruus. Patris nō
 quia quecūq̄ habet pater sunt filii. z ita qui dicit ip̄s
 seruū esse distare faciunt vñ x̄p̄m in duo per modum
 nestorij. z ita ad x̄p̄m non p̄tinet adorare sed adorari. q̄
 magis competit ei ratio dominij q̄ seruitutis. Aliter
 etiam posset dici q̄ q̄uis esset ip̄ius adorare. nō tamen
 sequitur q̄ nō debeat. et adhuc adorari adoratiōe latric

qui nos qui debem⁹ adorare. nō debem⁹ asp̄icere ad ei⁹
 humanitates sed ad persone dignitatē. z in hoc vltimo
 p̄sistit summa questiois predictē.

Questio II

Utrum cultus latric ex liberi debeat imaginē christi
 Et q̄ sic videtur p̄mo per Dam⁹. ij. lib. Hono: imagis
 refertur ad prothorypum. ergo idem est ado:are imagē
 nem. z cum cuius est imago. ergo si christus colendus ē
 cultu latric. vide:ur q̄ eius imago similiter. Itē abra-
 am adorauit tres viros. z in his adorauit sanctam tri-
 nitatem. fm̄ q̄ glo. exponit. si ergo illi tres viri nō erāt
 trinitas summa sed eam significabant. ergo latric cul-
 tus nō solum debetur rei significare sed etiam signo. cū
 ergo imago christi sit eius signum. videtur q̄ latric cul-
 tus sit ei exhibendus. Item homo loquitur ad ima-
 ginem in suis petitionibus. ergo loquitur ad imaginē
 sicut ad personā rationalis creature. ergo sic loquitur
 ad imaginem x̄p̄i sicut ad x̄p̄m. z sicut loquitur sic colit
 z adorat. ergo debet adorare imaginē christi sicut x̄p̄i-
 stum. Item eandem reuerentiā exhibem⁹ et exhibere
 debemus imaginē beate virginis quā ip̄s virgini. z sic
 de alijs sanctis. ergo z eadem reuerentia exhibenda est
 imaginē christi sicut ip̄i christo. sed christo exhibet cul-
 tus siue hono: latric. ergo debet exhiberi imaginē sue.
 Sed contra. Exod. xx. in primo mandato. Nō facies
 tibi imaginem neq̄ sculptā similitudinē. si ergo probi-
 bitum est imaginē fieri. multo magis z adorari. Item
 Dam⁹. li. de imaginibus. Magne impietatis z insipie-
 tie est figurari quod diuinitatis est. ergo maioris impi-
 etatis est iam figuratū adorare. Item melior est crea-
 tura viuens q̄ nō viuens. quia similior est summe vite
 si ergo huiusmodi imagines nō sunt viuentes. minus
 sunt digne honore q̄ talpe z vesperilionis. si ergo im-
 pium est adorare vesperilionis z talpas. multo magis
 h̄mōi imagis. Itē nobilito: z melior ē imago diuinit⁹
 ī p̄ressa q̄ ab hominibus sculpta. sed si quis adoraret dia-
 bolum vel hominē peccatorē in quo est imago dñi im-
 p̄ressa peccaret. ergo multo magis qui adorat h̄mōi ima-
 gines. Item fortius fugiendus est ritus idolatrie q̄
 legalis ceremonie. sed ecclesia fugit ritum ceremonie le-
 galis ne videatur iudaizare. pari ergo ratione debet fu-
 gere ritum idolatrie ne videatur idolatrare. ergo si cul-
 tus latric consistat in veneratione imaginū z pictura-
 rum. videtur q̄ talia nō sint adoranda. Item cum hu-
 iusmodi imagines nec p̄ no. nec per ve. test. approbentur
 videt q̄ earū introductio fuerit nouitatis p̄sumptio. si
 q̄ talia sunt extirpāda. videtur q̄ talia nō sunt colenda
 15 p̄. d̄dm̄ q̄ imaginū introductio ī ecclia nō fuit absq̄
 rōnabili causa. Introducere em̄ fuerunt p̄pter triplices
 causas. videlicet. p̄pter simplicium ruditatē. p̄pter af-
 fectū tarditatē. z p̄pter memorie labilitatē. Propter
 simplicium ruditatē inuente sunt. vt simplices qui nō
 possunt scripturas legere. in h̄mōi scripturis z picturis
 tāq̄ in scripturis aptius possint sacra nostre fidei legere
 Propter affectus tarditatē sicut introduce sunt. vt
 delictet vt hoies qui nō excitant ad deuotionē in his q̄
 p̄ nobis x̄ps gessit dū illa oculis p̄cipiunt. saltem exci-
 tantur dū eadē in scripturis z picturis. tanq̄ p̄ntia oculi
 lis corporis cernūt. Plus em̄ excitat affectus noster p̄
 ea que videt q̄ p̄ ea q̄ audit. Tñ. Quatus de arte poeti-
 ca. Segnius irritant animos demissa p̄ aures Quā que
 sunt oculis subiecta fidelibus. Et que. Ipse sibi iradit
 spectator zc. Propter memorie labilitatē. quia ea que
 audiunt solum. facilius traduntur obliuioni q̄ ea q̄ vt

denf. frequenter em verificat in multis illud quod con-
 fucur dici. verbu intrat p vna aure & exit p alias. Pe-
 terea no sp est psto q beneficia nobis pftura ad memoria
 reducat p verba. ideo difpenfatioe dei factu est vt ima-
 gines fieret pncipue in ecclefis. vt videtes eas reco:de/
 mur de beneficijs nobis impctis & sanctor opibus vir-
 tuofis. Qm g imago xpi introducta est ad repntandū
 eum q p nobis crucifixus e. nec offert fe nobis p fe fz p
 illo. ideo ois reuerētia q ei offert exhibet xpo. & p pterea
 imaginē xpi dz cultus latrie exhiberi. Et h est qd dicit
 Aug. in li. de doctrina xpiana. q venerat tale signū di-
 uinitus institutū. cū vim fignificationēqz intelligit. nō
 hoc venerat quod videt & tranfit. fed illud potū ad qd
 talia cuncta funt referēda. Cōcedēde g funt rōnes que
 14 ostendūt. Ad illud g quod opponit in Trū q est p
 hibitū ne qd faciat sibi imaginē. ddm q p eo tpe. p hibi-
 tum est in quo de humanā naturā nōdū assumpferat.
 tūc em cū deus oino spūs eēt. in figurabilis erat. & ideo
 ipm figurare erat error & impietas. & p illo tpe loqtur
 Dam. cum dicit q in fupietie & impietatis e figurare qd
 diuinitatis e. vtz est fm q diuinū est. qz est incircūcri-
 ptibilis & infigurabilis. fz nō est sic qm ad humanā
 naturā. Tū subiungit q de ppter vifcera mifēdie sue
 factus e homo. & cū hoibus puerfat. miracula fecit
 passus est. crucifit. bec ad memoria boim fcripta sūt.
 & ad doctrinā nram. Quia ho nō oīes noscūt litteras
 neqz lectōi vacant. patres de reuerētē velut qsdam triū/
 15 phos imaginib⁹ ascribere ad velocē memoriā. Ad il-
 lud qd obr q creatura viuens nobilito: est nō viuente.
 ddm q vtz est de nobilitate reali. fz nō oper q h sit ve-
 rum de nobilitate fignificatiōis. qz res pui valoris rem
 nobilē fignificare pōt. cum g adoraf imago nō adoraf
 rōne nobilitatis quā habet in fe. fz rōne nobilitatis fi-
 gnificatiōe p se. Et si obiectaf q lapides & ligna ducūt in
 deū. ddm q nō ducunt sic. nec funt pncipaliter institu-
 ta ad h sicut & imagines & picture. Ad illud qd obr
 de imagine diuinit⁹ imprefsa. iam patz rīfio. qz cum ta-
 lis hō sit creatura nobilis. offert femag. p modū rei qz
 per modū figni. & iō honoz q ei deferf nō oīno referf ad
 pms exemplar. sicut honoz q deferf imaginē picte vel
 fculpre. Si aut aliqs coleret ipam figurā tanqz rē. ma-
 gis erraret qz q coleret creaturā rōnale. Tū Auguft. de
 doctri. xpia. faretor altius eē demerfos q opa boim pro
 deo colunt. qz qui opa dei. vt ftatuā qz ftellā. Ad illd
 17 quod obr q illud videt esse idolatrare. ddm q verum e
 si adorant rōne sui. ita qz crederet in eis aliqd diuinum
 esse. nunc aut nō est sic. imo oīno aliter mentes fideliz
 venerant. & iō nō feruāt idolatrie ritum. Si aut tu obij-
 ctas qz funt occasio erroris. Ddm qz si littere sacre fue-
 runt & funt vsqz in hodiernū diem. & etiā alie creature.
 nō tū ppter hoc funt littere delende. & creature destruen-
 de. quia h diuini iudicij est vt bonis sit in bonū. malis
 aut in mala puerant. sic & in imaginib⁹ est intelligē/
 18 dum. Ad illud hō qd opponit q illud nō hz auctatē
 in fcripturis. ddm q multa apli tradiderūt q tamē nō
 funt fcripta. vñ apls laudabar eos q tenebant suas tra-
 ditiones. & ecclesia fuauit fideliter q ab aplis accepit.
 Narrat tū Aug. duo q funt ad imaginis pfirmationē
 Tū est q quedā hiftoria referf q dñs agato regi q pi-
 ctore z miferat imaginē dei pcurare & figurare. neque
 unte pictoze ppter chonufcates a facie claritates. ipfo
 veftimētū. ppriū faciei diuine fupimponēte. in veftimē-
 to illo fupius imaginē afcripfit. & ita cupicti agato
 miffi. Et itez accepim⁹ lucas euāgeliftā depinxiffe do-

minū & matrē dñi. Et sic patet q nō funt none adimē/
 tiones in hmoi imaginib⁹. fed diuine traditōes & apli-
 ce fanchiones. &c.

Questio

III

Utrū cultus latrie matri ei⁹ debeat exhiberi. Et q sic
 videt p illud qd dicit Dam. i. ca. de imaginib⁹. Honor
 q est ad ipam. ad eū qui ex ipa e incarnat⁹ reducit. ergo
 si honoz latrie exhibēdus e imaginē xpi. qz referf ad pro-
 thorypū. pari rōne beate virgini honoz latrie exhiben-
 dus est. cū honoz sibi exhibit⁹ ad filiū referat. Item et h
 qz virgo maria effecta e dei mater. e effecta mater omni-
 um creaturaz. g filius cōicat matri donū maieftatis. g
 cū latria fit cultus maieftatis debet. pari rōne cōmuni-
 car ei latrie cultū. Itēz caro xpi cōmunit⁹ fuit nature
 & p fubftāntialis carni hginis. fed xps fm humanā natu-
 ram adorand⁹ est adoratiōe latrie. g pari rōne hōne hūmā
 natura in h gine ei⁹ matre. Itēz filius dei exhibuit reue-
 rētiā & honozē ipi virgini ficut fuae matri. g si fubiecit
 fe. vult p psequēs q vnufqz eidē fubieciat & q honoz
 q sibi impendit ei impendat. si g hmoi est latria. vt &c.
 Sed p. Virgo beata adoraf filiū fuū adoratiōe latrie
 fz vnus & eiusdem nature nō est adorare & adorari. si g
 in beata h gine est vna tm natura. videt q ipa nō fit la-
 tria adorāda. Item beata virgo est pura creatura. g nō
 debet ei honoz nifi q est inter terminos creature. fed iste
 est honoz dultie nō latrie. g &c. Item honoz latrie red-
 ditur deo rōne summe maieftatis. fed hanc nō est regim
 in virgine. g nō videt q fit cultu latrie adorāda. Itēz
 q adoraf aliqē cultu latrie. p ficut ipm eē deū. g ad-
 rar virgine cultu latrie. p ficut ipam eē deam. g si h e im-
 pietatis maxime. videt q etiā &c. R. ddm q beati 19
 fuma hgo Maria pura creatura est. & ideo ad honozē &
 cultum latrie nō afcendit. fed qm excellentiffimū nomē
 hz ita q excellentius pure creature puenire nō pōt. ideo
 nō tm debet ei honoz dultie fz iper dultie. Hoc aut nomē
 est q hgo exiftens dei mater e. qd qdem ita create digni-
 tatis est. q nō folū viatores fz etiā cōpēdenfores. nō
 folū hoies verū etiā angeli eam reuerant qdam poga-
 tius fpeciali. Et h em q mater dei e. est plara ceteris cre-
 aturis. eam p ceteris decens est honorari & venerari. h
 aut honoz p ficut a magis ipdulia vocari. Et accepit
 verbū illud de glo. j. Reg. viij. vbi dī. Dulia maior eē
 dulia minor. Cōcedēde funt g rōnes q h gini marie nō
 fit exhibend⁹ cultus latrie. Ad illud hō qd pmo obij- 20
 ctur in Trū q honoz matri referf ad filiū. ddm q
 honozē referri ad aliqē e dupliciter. Aut ficut ad fub-
 iectum. aut ficut ad finem. Honor aut q exhibet matri
 referf ad filiū ficut ad finem. Honor hō q adoram⁹ imagi-
 nem xpi referf ad ipm ficut ad fubiectū. vñ qui adoraf
 xpi imaginē. xpm adoraf nō imaginē. Qui aut adoraf 21
 xpi matrē. etiam adoraf xpm & matrē fuam. Ad illud
 qd obijct q cōicat matri dñum maieftatis. ddm q est
 dñū p fidentē. & edñū maieftat⁹ & oipotentē. Cū g dicit
 q filio cōmunicat mri dñū. intelligit de dño p fidentē.
 cum hō fubiungit q domino reddat cultus latrie intel-
 ligit de domino maieftatis & oipotentie. Et h qdē de 22
 us nulli cōmunicat pure creature. Ad illud qd obij-
 ctur q eiusdē nature & filius e caro hginis cū carne ver-
 bi. ddm q caro verbi nō adoraf adoratiōe latrie in qz
 tum est caro humana. fz in qzrum est caro affumpta. ly-
 cet aut caro hginis p formis fit carni verbi qz ad cō-
 formitatē nature. nō tamē p formis est qzrum ad gratiā
 vntōnis. & iō in pcello illo est palogifim⁹ accidentis. qz
 fm aliā & aliam comparatiōē cōicat cum virgine. & fm

23 alia debetur sibi adoratio latric. ¶ Ad illud hō qd ob: qd xpūs honoravit mrem suā. Dicitū qd vey est. s3 chri/ stus nō adoravit eā adoratiōe latric sed yperdulic. nō enī adoravit eā vt deam. sed vt filiū matrē suā. ideo bñ sedur qd chris? vere matrē suam debet adorare 7 vene rari sicut decet mrem dei. sed ex hoc non sequit. qd velit illum honorem matri exhiberi quem vult exhiberi sibi p eo qd ita est mater. qd ancilla 7 persona matris in infi nitum inferior: ē psona filij. ideo et si multū debeat ado rari et amari. in infinitū tamē minus debet adorari et amari fm legem iusticie 7 rectū ordinē qd filius ei? qui est rex regū et dñs dominātium.

¶ Questio III

¶ Anū cultus latric sit exhibendus cruci christi. Et q sic videt. Sic exoramus crucē. sicut adoramus deum. sed crucē exoramus illa exhoratiōe qd faciēda est illi soli qd adorādas ē cultu latric. ergo adorāda est latric adorati one. Natio: manifestā ē. Nō inoz: pbatur p illud quod cārat ecclesia. O crux ave spes vnica. hoc passiōis spe. auge pijs iusticiā. reijs dōna ventā. sed augere iusticiā am 7 dare veniā ē solū dei. ergo rē. ¶ Itē sic adoramus. sic alodimur crucē quasi intelligētē. s3 hoc nō ē rōe sui. cū sit lignū puz. ergo hoc ē rōe crucifixi in ea. s3 cru/ cifixū adoramus adoratiōe latric. ergo 7 ipsā crucē. ¶ Itē sic adoramus crucē sicut reliqas chrisi. sed reliqas eodē honore honorande sūt qd honorat ille cui? sunt reliqas si ergo xpūs adorand? adoratiōe latric. videt similit? qd crux chrisi latric debet adorari. ¶ Itē efficacit? ducit nos ipsa vera crux qd aliqua ei? imago. sed imago chri sti eo qd ducit i xpūm adorāf adoratiōe eadē cū ipso vey latric. ergo eadē rōe 7 nobilissima ei? crux. ¶ Sed con tra. Crux chrisi ē pura creatura non vnica vbo. ergo si latric nō debet nisi soli deo per se 7 nature assūpte rōe psonē. v? qd exhibere cultū latric ipsi cruci sit ydolatra re. ¶ Itē mir chrisi plus apporimat chrisi qd crux ei? 7 melior et nobilior: ē creatura. sed hō mī non ē adorā/ da latric. qd nec ipsa crux. Item si crux xpī adoranda est latric qd fuit lectulus ei?. ergo cum celus sit eius sedes. 7 terra scabellū pedū ei?. vt dicit ppheta. ergo sūt ado randa latric. 7 hoc ē nephariū 7 impiū. ergo videtur qd cruci eius cultus latric nō sit exhibendus. ¶ Itē crux chrisi nihil meruit vel demeruit. 7 nō magis sentit lau de qd vituperiū. cū sit res insensibilis. ergo si hono: re/ bet exhiberi tā rōmō rei laude digne et reuerētia. rei etiā qd discernit inf hono: 7 cōrumētiā. v? qd ei nulla reue/

24 rētia sit exhibenda. ¶ Itē querit? qd sit veneranda 7 adoranda. ¶ R? dicens dū qd ad predictoz intelligētā hic est multiplex mod? dicendi. Quidā enī dicere volu erūt qd ipsi cruci debet hono: qd dī yperdulia. Et rō hui? ē qd ipsa crux fuit instrumētū tort? redēptōis humane. 7 ipsa enī salus et redēptio tort? humāi generis ē scā. et iō oēs hoies dñt eē ei subiecti subiectōe notabili 7 speci ali. et ppterca dicit eā adorari excellētiōi adoratiōe qd sit dulia qd debet rōnali creature. Nō cū crux chrisi nec sit de?. nec ipsi diuitari aliqd vnitiū. iō nō ē ei cultus la tric exhibēdus ppter hoc qd tenet mediū inter latric et dulia. adoratiō crucē dī yperdulia. sed qm adoratio sicut allocutio v? eē solūmō inter res rōnis capaces. ado/ ratio enī qdā o?o ē ad aliqd ordiariū. vñ adorare ē aliud orare. crux āt chrisi oīno caret rōe. Ideo ali? dixerunt eā nō eē adorādā. nisi inqstū i ea adorāf chrisi?. nec ali qua ē ei hono:is reuerētia exhibēda nisi rōe crucifixi. si cut nec imaginē nisi rōe imaginari. Et ideo dixerunt. ¶ crucē cultus latric exhibend? 7 null? ali?. nec dulia

nec yperdulie. rem enī insensibile stultū ē honorare. euz p indifferēti habeat hono: 7 vituperiū. Et hoc nō sunt cō firmare p Dam. c. iij. de sanctis imaginib? vbi dicit. qd nō crucē adoramus. sed. typuz. i. figuratiōe. Et sic nō videt qd crux nō adorāf. inqstū est res aliqua sed inqstū est signū. Verūm si dīderemus verba Dam. in. c. de cruce. videt qd nō solūmodo cruci xpī put est signuz siue inqstū typus est. sed in rōnemate: te etiā exhibē/ da sit reuerētia. qd nō solū est venerāda figura. sed etiā verū lignū crucis in quo dñs pepēdit. In alijs vō cru cibus venerāda est solū figura nō materia. At enī sic. iō m qdem p?iosum lignū crucis venerabile in quo se/ ipm p nobis xpūs obrulit vt sanctificatū tactu corpis 7 sanguinis decenter est adorandū. Et post. Si autē ex alia materia facta est. ideo materiā adoramus: abist. sed typum. Tñ si aurū 7 p?iosi lapides fuerint. post typi dissolutionē nō sūt adorāda. Et quo colligit qd aliqua ipsi cruci sit reuerētia exhibēda. excepta adoratiōe latric Et huius signū est. qd ecclesia solēnsat in crucis inueni tione 7 exaltarōe. sicut in festis serōz. 7 ideo neuter p?i 25 croz modoz videt oīno sufficiēs. Pterca intelligēdū est qd duplici modo exhibet alienū hono: alqñ in obe quiū reuerētie. 7 iste est hono: veneratiōis. Aliqñ in re stimonij virtutis 7 famularū cōplacētie. 7 iste est ho no: adoratiōis. Tercz aut hono: istoz offert ipsi cruci Nam crucē adoramus 7 crucē veneramus. sed in hoc est differētia. qd hono: veneratiōis exhibet ipsi cruci tanqz instrumētū nre salutis. Tñ sicut exhibem? reuerentiā sacris. qd est in eis aliquo modo nre salutis causalitas sic cruci xpī 7 clavis eius aliqua reuerētia est exhibēda et respectu istius hono:is habet crux in se aliqd ppter qd habet honorari. Honor aut adoratiōis offert ipsi cru ci xpī rōne crucifixi. Nemo enī intendit ei placere. vel aliqd impetrare ab ea. sed ei qui in ea affixus fuit. 7 sic nō debet ei adoratio latric. Sic enī cruci duplex hono: 26 debet. 7 vnus qdem est latric. alius vero nō debet dici nec latric nec dulia. qd nō est spēs adoratiōis. sed voca ri pōt hono: veneratiōis. Concedendū est qd xpī crux est adoranda latric. ¶ Ad illud qd ob: qd xpī crux est pura creatura. Dm qd crux nō adorāf vt res sed vt si gnū rememoriatiū ducens in crucifixū. sicut et imago 27 ducens ad imaginatū. ¶ Ad illud qd ob: qd mater xpī plus apporinquit rē. dōz qd mri xpī debet adoratio p pria cum ipsa sit rōnis capax. vñ vrginē alodimur euz adoramus. 7 eius beniuolentiā. capramus 7 desidera/ mus. nō sic est de cruce. Cum enī adoramus. placere in/ 28 tendimus crucifixo nō eius signo. ¶ Ad illud qd ob: e lum est sedes dei 7 terra scabellū. dōm qd nō est sile. qd celū 7 terra ducunt in deū fm generalē modū. quo crea 29 tura ducit in creatōe. nō sic aut est de cruce. imo est qd dam specialissimū memoriale crucifixi. ¶ Ad illud qd ob: vltimo qd crux nihil meruit et nihil sentit. Dm qd sicut duplex est laus. sic duplex est hono: Aliqd enim laudat ppter excellētā sue nature. sicut res pulchra. 7 bona p ppiā naturā laudat. Aliquid laudat ppter virtutis strenuitatē. 7 bec qdem laus respicit merita. pma vero nō. Sic 7 duplex est hono: Quidā exhibet in testimonij virtutis. 7 ideo iste nō est exhibēdus cru ci nisi rōne crucifixi. cuius qdem virtus 7 intelligētia. 7 excellētia est sup omnia Alius est hono: qd exhibet in signū alicuius nobilitatis 7 excellētie. 7 hoc modo ho no: nō erigit merita. nec requirit virtutē in hono:ato. vel cognitōne. sed aliqua ratiōe dignitatis ob quas debeat sibi reuerētia exhiberi. 7 hoc modo quadā nobi

litaroe deus lignu crucis nobilitavit. dum in ea pepē/ dit. 2 genus humanū liberavit. 2 ideo cruce laudamus 2 veneramus ex ista nobilitate. 2 multiplices eius lau/ des decātar ecclesia. 2 per presentā istī sacratissimi lig/ ni multa impēsa sūt fidelibus bñficia 2 miracula. 2 sic parēt obiecta.

Questio V

Utr latría exhibēda sit mēbris xpī? Et q sic videt p̄io aucto: itate vel exēplo ipius abrae. qui in Gene. xvij. tres viros vidit 2 vñū adoravit. 2 Aug. exponit. q vi/ ri illi angeli fuerūt. sed n̄ in illis adoravit deum. 2 ob/ tulit eis adoratiōē latric. ergo si deus habitat in mem/ bris xpī. videt q eis cultus latric debeat exhiberi. Itē in apocal. dicit. q Jofes cecidit i faciem suā vt adora/ ret angelū. 2 ibi dicit. q angelus non pmisit. Aut ergo iohānes adorare voluit adoratiōē latric aut dulce. Si latric. ergo cū iohānes recte fecerit. nō reprehendit tan/ q̄ ydolatra. 2 sic adoratio latric p̄r exhiberi rōnali cre/ ature. q̄ si paris dignitatis sūt angeli 2 membra xpī nō videt q membris xpī exhibēdus sit cultus latric.

Si dicit q iohānes voluit adorare adoratiōē dulce. Contra dulcia debetur angelis homin. ergo male facie/ bat angelus q eū phibeat ab orōne ad quam debebat. q si angeli nunq̄ male faciūt. restat q p̄cedens mēbrūz est ver.

Itē deus adorandus est adoratiōē latric i tē plo scō suo. fm q dicit psal. Introibo in domū tuam. 2 adorabo. 2c. sed quodlibet mēbrū xpī est templū sp̄i ritussancti. fm q dr. i. Cor. vi. ergo quodlibet mēbrūz xpī adorandū est adoratiōē latric.

Itē corpus xpī verū refertur ad corpus xpī mysticū tanq̄ signi ad signatū. ergo si signatū nobilius sit signo. corp⁹ xpī mysticū est magis vel eq̄nobile q̄ corpus xpī verū sed verū xpī corpus adorat latric. ergo 2 corpus xpī mysticū.

Itē eadē adoratiōē adoratur caput regis. 2 alia membra. sed xp̄us est caput ecclesie. 2 ad oratiōē que est latric. ergo 2 alia eius membra. Item quodlibet mēbrū xpī est imago xpī. nec imago n̄. sed etiā imago assimilata per grāz. sed honor magis si cur vult. Nam. refert ad p̄bortypū. i. ad principale si gnificatū. ergo si p̄bortypū adorat adoratiōē latric. videt q 2 membra xpī in q̄b est rep̄ri imaginem nature 2 similitudinē gr̄e. Sed cōtra. Nō sumus mēbra xpī nisi q̄rū ad humanitatē. ergo si latric est cultus deo de/ bitus. videt q latric mēbris xpī nō cōcetur.

Itē mēbra xpī adinutē hñt societate. sed adoratio latric ponit habitudinē 2 gradū dominij et seruitut. inter adora/ tem et adorari. ergo vt q̄ vñū mēbrū nō debeat alteri cultū latric. Itē nō est eadē adoratiōē 2 honore veneran/ dus dñs et servus. s̄z mēbra xpī sūt subiecta seruitu/ ti xpī et dei. ergo adoratiōē latric nō debent adorari.

Itē maior est autoritas et potestas in malo plato q̄ in bono subdito. ergo maior debet reuerētia ei. sed con/ stat q̄ malo plato nō debetur latric adoratio. ergo mul/ to minus subdito q̄ est mēbrū xpī.

Itē. Dñm. q̄ absq̄ dubio cultus latric mēbris xpī nō est exhiben/ dus. p̄ eo q̄ membra xpī sumus fm humanā naturā 2 sic sumus membra. vt tamē ratio membri nō tollat ra/ tionem seruitutis. nec ponat equalitatem dignitatis. Et quoniā latric debetur creatori rōne sue maiestatis 2 excellentie. hinc est q̄ membris xpī nō competit cult⁹ latric. Multa enī distantia distat caput a corpore rōne diuinitatis vñt. Unde cōcedendē sūt rōnes ad hanc partē inducere.

Ad illud q̄ obz. q̄ abraam adoravit tres angelos. Dñm q̄ isti angeli creature rōnales erāt 2 tamen ad representatiōem trinitatis ipi abrae appar/

30

31

ruerūt. 2 vtrūq̄ hoz ipi abrae notum erat. Et inq̄stus creature rōnales erant exhibuit eis abraam nō ado/ ratiōē latric sed reuerētiā p̄perdulic 2 mysticū ho/ nonficentie. Inq̄stū aut signū trinitatis erāt et dicitur abraam cultū latric. non inq̄stum signo sed ipi signato ad hoc enī specialiter apparebant. Nō sic aut est de mē/ bris xpī. qm̄ et si ab eis possit cognosci trinitas. ta/ men nō sic representant ex speciali institutiōe vel missio/ ne diuina. 2 ideo nō est eis exhibenda latric. nec q̄stum ad illud q̄ sunt. nec q̄stum ad illud q̄ p̄ eos intelligit.

Ad illud q̄ obz. q̄ Jofānes voluit adorare angelū. Dñm q̄ noluit adorare eū adoratiōē latric s̄z dulce. Et q̄ dr. q̄ nō debuit eū phibere. Dñm q̄ imo tripliciter ratiōne. Prima quidē est p̄pter dignitatē ipius iohānis qui excellētiō: erat multis angelis. Secūda q̄ p̄ vi/ ratiōne erroris. ne aliq̄s ex hoc crederet q̄ angeli adora/ tiōne latric deberēt adorari. Tertia q̄ rō est p̄ ma/ nifestatiōē exaltatiōis dignitatis generis humani.

Secūda enī humanā exaltatiōem fuit p̄ xpī sūp̄ra natu/ rā angelicā. vnde q̄stus angeli in veteri testamento pa/ terētur se ypdulcia adorari ab hominibus. in nouo tamen p̄ glorificatiōē humane nature xpī nō paritūtur sibi illā naturā subici quā vidēt cōsedere ad dexterā pa/ tris. Et hec ē ratio specialis beati gregoriū. Ad illud q̄ obz. q̄ dicitur q̄ dñm adorā dñm est in templo. Dñm. q̄ se/ scō scificato. Quia templū illud solum est induciuum in aliud. 2 institutū. p̄pter aliud. ita q̄ in se non habet aliquā rōnem quare debeat adorari. sed solū rōne q̄ obz. in eo colit. nō sic aut est de templo anime fidelis. Na/ ber enī aliquid in serōne cuius p̄ esse capax 2 p̄iceps honoris. Ad illud q̄ obz. de corpore mystico q̄ nobilit⁹ est.

Itē. Dñm q̄ si loquamur de corpore xpī vero puritatis vñtū est. Dñm q̄ sermo ille nō habet veritatē. immo multo nobilius est corpore mystico. nā corpus mysticum nō est verū vñtū in vñtate p̄sone. sicut corpus xpī verū. 2 ideo nō rāta est ei exhibenda honoris reuerē/ tia et excellentia. Et si obiectas q̄ signatū ē nobilit⁹ sig/ no. Dñm q̄ illud verū ē q̄ signatū ē causa signi. Nō sic aut est i p̄posito. P̄terea corp⁹ xpī nō ē esse signū n̄ si inq̄stū latet sub sacramento. 2 rōe ipari specie p̄n̄/ tiū 2 sensibz apparetū.

Ad illud q̄ obz. q̄ eadē ad oratiōē adoratur caput regis 2 alia membra. Dñm q̄ nō est simile. q̄ caput regis cū membris alijs simpliciter ē eiusdē nature. xpīstus autē q̄ est caput n̄m. p̄ter natu/ rā humanā in qua cōicat nobilitē. naturam habet diu/ nam. in qua supercellit oēm creaturā. 2 ideo rōne illi/ ralis honoris competit. qualē nulli creature est decēs exhiberi.

Ad illud q̄ obz. q̄ in membro xpī est similitudo gratiam. Dñm q̄ verū est. et hoc tamē se/ quitur q̄ debeat adorari adoratiōē latric. sicut in ima/ gine sculpra. 2 hoc q̄ imago illa nō se offert rāū vt du/ ctivā in aliud. sed vt r̄ rationalē. 2 excellentem. 2 dignam honore. 2 ideo hono: sibi exhibitus nō totaliter re/ fert ad p̄bortypū. i. ad p̄ncipale figuratū sicut i imacie sculpra. Unde p̄pter duplex periculū iūctum. 2 a parte adorantis 2 a parte adorari nō d̄z d̄s i imagine que est homo latric adorari. vñz ne adoratus supbiat. 2 ceterol/ las p̄ inanē gl̄iam q̄si hono: ille sibi impēdat. 2 fiat. 2 ne adorans cadat in idolatriā aspiciēdo n̄m ad formā hu/ manā.

Ad illud q̄ obz. q̄ abraam adoravit tres angelos. Dñm q̄ isti angeli creature rōnales erāt 2 tamen ad representatiōem trinitatis ipi abrae appar/

Itē. Dñm q̄ si loquamur de corpore xpī vero puritatis vñtū est. Dñm q̄ sermo ille nō habet veritatē. immo multo nobilius est corpore mystico. nā corpus mysticum nō est verū vñtū in vñtate p̄sone. sicut corpus xpī verū. 2 ideo nō rāta est ei exhibenda honoris reuerē/ tia et excellentia. Et si obiectas q̄ signatū ē nobilit⁹ sig/ no. Dñm q̄ illud verū ē q̄ signatū ē causa signi. Nō sic aut est i p̄posito. P̄terea corp⁹ xpī nō ē esse signū n̄ si inq̄stū latet sub sacramento. 2 rōe ipari specie p̄n̄/ tiū 2 sensibz apparetū.

Ad illud q̄ obz. q̄ eadē ad oratiōē adoratur caput regis 2 alia membra. Dñm q̄ nō est simile. q̄ caput regis cū membris alijs simpliciter ē eiusdē nature. xpīstus autē q̄ est caput n̄m. p̄ter natu/ rā humanā in qua cōicat nobilitē. naturam habet diu/ nam. in qua supercellit oēm creaturā. 2 ideo rōne illi/ ralis honoris competit. qualē nulli creature est decēs exhiberi.

Ad illud q̄ obz. q̄ in membro xpī est similitudo gratiam. Dñm q̄ verū est. et hoc tamē se/ quitur q̄ debeat adorari adoratiōē latric. sicut in ima/ gine sculpra. 2 hoc q̄ imago illa nō se offert rāū vt du/ ctivā in aliud. sed vt r̄ rationalē. 2 excellentem. 2 dignam honore. 2 ideo hono: sibi exhibitus nō totaliter re/ fert ad p̄bortypū. i. ad p̄ncipale figuratū sicut i imacie sculpra. Unde p̄pter duplex periculū iūctum. 2 a parte adorantis 2 a parte adorari nō d̄z d̄s i imagine que est homo latric adorari. vñz ne adoratus supbiat. 2 ceterol/ las p̄ inanē gl̄iam q̄si hono: ille sibi impēdat. 2 fiat. 2 ne adorans cadat in idolatriā aspiciēdo n̄m ad formā hu/ manā.

Ad illud q̄ obz. q̄ abraam adoravit tres angelos. Dñm q̄ isti angeli creature rōnales erāt 2 tamen ad representatiōem trinitatis ipi abrae appar/

Questio VI

Utrū cultus latric possit exhiberi xpī aduersario su/ ne p̄ctō. Et q̄ sic videt. Esto q̄ angelus sarbane transi/ figuraret se in angeluz lucis. vt dr. ij. Cor. xi. q̄stū q̄

[Marginal notes in a smaller script, partially illegible]

adhibeat diligentiam potest videri quod sit christus. sed ignorantia facti adhibita diligentia excusatur. ergo vix quod talis excusatur a peccato si eum adoret. **I**tem quod emittit cupidum in re dens emere aurum non damnum facit. ergo quod adoratur angelum tenentur credens adorare christum non incurrit peccatum. maior pro manifestat secundum regulam iuris civilis. **I**tem mulier que consentit in petrum credens sentire in paulum habet pro non sentire. error enim persone perdit matrimonium secundum iura dicitur in. iij. li. videtur ergo pari ratione quod adorans luciferum putans christum adorasse habet quasi non adorasse. **I**tem opus sequitur intentionem et credulitatem. si aliquis credens luciferum esse christum adoratur luciferum. cum intentione eius ad christum ferat sic adoratio christum meretur. et nullum videtur esse peccatum. **S**ed contra. Idolatra cum adoratur idolum credit idolum esse deum. et tamen ex hoc non dicitur adorare sed magis idolum. unde committit idolatriam peccatum. ergo pari ratione cum quis adoratur luciferum credens illum esse christum. propter credulitatem non eoadit scelus idolatrie. **I**tem diabolus ideo transfiguratur se in angelum lucis ut adoratur ab homine. sed hoc non faceret nisi videret in illa adoratio peccare. ergo non videtur pro se ponere ab aliquo peccatum idolatrie diabolus adorare. **I**tem latría est de his que sunt necessaria ad salutem. sed error vel ignorantia in his que sunt necessaria ad salutem non excusatur ex toto. ergo vix qui adoratur diabolus cultu latría non excusatur a peccato. **I**tem in quadam de re. dicitur plus peccat malus sacerdos qui non conficit simulacrum facere. quam ille qui conficit. pro eo quod facit simulacrum idolatrie. si ille qui adoratur hostiam non consecratur est idolatra. nec excusatur propter ignorantiam. si pari ratione nec ille excusatur qui adoratur luciferum credens esse christum. **I**tem hoc queritur quod illud vitium habet vitium quod sacerdos possit facere simulacrum idolatrie. **U**t enim esset in potestate sacerdotis facere simulacrum peccare sine vellet sine noceret. quod absurdum est dicere. **R**espondeo quod honor latría potest exhiberi aduersario christi dupliciter. Aut simpliciter. aut sub conditione. Si simpliciter. dico quod non potest esse sine peccato. **D**icit enim cultus latría alii quod deo. et ideo est tibi peccatum idolatrie. nec excusatur ratione ignorantie. **H**abes enim triplex adiutorium quod potest errorum curare. **P**rimum est remedium promissionis sacre scripture que multoties dicit quod multi in nomine christi venturi sunt maledicentes. **S**ecundo est remedium orationis eterne. quia ad deum debet homo recurrere ut cor eius illuminetur. **T**ertium est suspensio credulitatis sue. non enim debet homo omni spiritui credere. sed probare qui ex deo sunt. **Q**ui enim cito credit in talibus leuis est corde. et formosus est inflatus corde. dum ad tales visiones et reuelaciones ydoneus se esse estimat. vix tales visiones vel appariciones potest sunt formidanda que desideranda. **N**arratur enim de quodam sancto patre quod cum ei diabolus in spiritu christi appareret. ille clausis oculis dixit se in hac vita nolle christum videre. ac diabolus humilitate eius confusus statim euanuit. **C**ontra de pluribus narratur quod se ad visiones ydoneos reputauerunt et desiderauerunt. quod ad multas insanias et errores precipitati sunt. **E**t ideo si simpliciter adoratur quis christi aduersarium. non excusatur a peccato etiam si credat ipsum christum. **S**i autem adoret sub conditione. hoc potest esse dupliciter. **A**ut quod est illa conditio habitualiter. aut actualiter considerata siue apposita. **S**i actualiter. sic non adoratur ipsum luciferum. sed magis christum. quod non stat adoratio nisi sponte conditione. et ad eum refert adoratio ad quem refertur adoratio implicatio. **S**i autem illa conditio sit sub consideratione habituali. hoc modo non sufficit ad vitandus peccatum idolatrie respectu huius apparitionis siue transfigurationis. sufficit tamen respectu sacramenti altaris. nam ta-

lia figuratio est insolita. et ideo non debet ad eum precipitater sequi adoratio sed cum maturitate et pura oratione. **E**t ideo consecratio hostie est consueta. ideo sufficit quod adorans in habitu hac habeat conditionem. vix si consecratio debito modo facta est. vix pauci vel nulli fideles in hac adoracione peccant. omnes enim accedunt cum conditione ista. **Q**uia autem ob hoc sacerdos facit eos idolatrare. hoc intelligitur quantum in se est. quod ipsum non remanet. scienter enim exhibet adorandum quod scit adorandum non esse. patet ergo quod cultus latría non potest exhiberi christi aduersario ab aliquo peccatum idolatrie. **E**t concedere sunt rationes ad hoc inducere. **A**d illud quod ob hoc ignorancia facti excusatur adhibita diligentia. **D**ico quod cum lucifer adoratur. nunquam debita diligentia adhibetur. **N**am si cur deum est triplex remedium potest contra hoc inueniri. **A**d illud quod ob hoc emens cupidus intendens emere aurum non damnum facit. **D**ico quod intentio emendi aurum aut peccatum esse solum in mente. aut in sermone. **S**i solum in mente vix nulla preceat mentio in sermone. non huiusmodi reperitur. **S**i autem in sermone fiat mentio de auro. sit circumuentio de alio. et quod contractus quantum ad verba et intentionem versatur circa aliam materiam. ideo non damnum facit secundum iura ex hoc aut non sequitur quod peccatum idolatrie non peccetur adoratio diabolus simpliciter. sed quod non peccetur adoratio diabolus in sermone. **A**d sequens quod ob hoc matris non est consensus in errore persone per tridendi similiter. **P**otest etiam dici quod non est simile. quod sic non peccatur error ille sicut iste. habet enim homo ad vitandum hunc errorem adiutorium iura se. **A**d illud quod ob hoc opus sequitur credulitate et intentionem. **D**ico quod verum est in his que non sunt mala secundum se. **I**n alijs autem sicut ostensum est in secundo libro non habet veritatem. **P**reterea illa credulitas qua credit homo hunc esse christum. temeraria est. et ideo ad opus temerarium deducit. vix hunc quem videtur adorare. quod enim in credulitate et in intentione non solum cadit christus. sed etiam hie quem videtur. ideo honoris exhibitio alio modo dicitur minatur ad hunc. ideo nec recta fuit intentio vel credulitas nec recta est adoratio.

Quod sequitur queritur de secundo principali. vix de ipsa latría secundum illud quod est. **E**t circa hoc queruntur quatuor. **P**rimo queritur. vix latría sit in genere virtutis. **S**ecundo. vix sit virtus generalis vel specialis. **T**ertio. vix latría sit virtus cardinalis vel theologica. **Q**uarto. vix sit virtus diuersa a dulcia.

Questio I
Utrum latría sit in genere virtutis. **E**t sic videtur. **R**ed dicitur homini quod suum est. est actus virtutis. ergo si maioris vel equalis dignitatis est deo reddere quod suum est. erit ergo actus virtutis. sed per latría reddemus deo quod suum est. sed reuerentiam et honorem. ergo latría virtus est. **I**tem circa opera laudabilia et difficilia maxime consistit virtus. sed colere deum est actus homini. et hoc est ipse us latría. ergo latría est virtus. **I**tem virtus maxime necessaria est circa opera meritoria vite eterne. sed deum colere et adorare est meritorium vite eterne. et hoc est ipse us latría. ergo etc. **I**tem circa opera precepti maxime habet esse virtus. sed deum colere et adorare est in precepto. ergo circa hoc maxime habet esse virtus. et hoc est ipse us latría. ergo etc. **S**ed contra Augustinus. x. de ciuitate dei. Latría semper aut frequenter dicitur seruitus que pertinet ad colendum deum. sed omnis virtus vix virtus est consistit in libera voluntate. si nulla virtus est seruitus. sed latría est seruitus. ergo latría non est virtus. **I**tem latría contra diffinitur. Latría est cultus soli deo debitus et exhibitus. et accipit ex verbis Augustinus. ibidem. sed cultus non est habitus sed usus. si ergo latría

37

38

39

40

41

42

est cultus. non e virtus sine habitus sed motus. Item
 latria e idē q pietas. vt dicit aug. in r. de ciuit. dei. Pi-
 etas ppe dici solet cultus dei quā greci theosebiam vo-
 cant. sed pietas cōtinetur inter habitū donoz. g videt.
 q latria potius sit donū q virtutis habitus. **Ite** la-
 tria e deū reuereri. s3 donum timoris facit nos reuereri
 deum. Et enī timor reuerentia. g videt q latria supflu-
 at. aut e idē q timor. g latria non e virtus. **R.** ddm. q
 43 latria vt vult aug. nomiat illud quo colitur deus. quo
 aut colitur deus pōt hoc intelligi dupliciter. Aut sicut
 actu. aut sicut habitu. Ideo nomē latrie equo ce dicit.
 7 aliq; stat p habitu. aliq; p actu. Scdm aut q stat p
 habitu ipius anime habitate ipam ad cultum dei. sic
 est habitus virtutis in q̄tum e circa bonū. 7 difficile et
 merito. ut. et ad salutē necessariū. 7 circa hmoi opa p̄ci-
 pue consistit virtutis habitus. Et ideo sūt cōcedende
 44 rōnes que hoc ostendunt. **Ad** illud qd opponit q la-
 tria e seruitus. Ddm q e seruitus qua seruit homini. 7
 est seruitus qua seruitur deo. Et iterū e seruitus neces-
 sitatis. 7 e seruitus q̄ ex mera voluntate. Ddm g q ser-
 uit' illa que fit homini ex necessitate aliq̄ mō derogat
 hominis libertati. 7 ideo nō h3 in se excellētā fructū. Ser-
 uitus que ex mera voluntate fit deo. ponit hoīem in sta-
 tu altiori. 7 tātomagis facit hominē libez quātomagis
 elōgat hoīem a peccato. et talis e seruitus latrie. Et iō
 nihil impedit talis seruitus latriā habere rationem ve-
 ritatis complete. **Ad** illud qd obi: q latria e cultus so-
 li deo debitus. Ddm q habitus sepe diffinitur p actū
 7 nōtificatur. sed hoc nō e p̄dicatōne essentiali s3 causa-
 li. Et ideo nō sequitur q latria sit cultus q nō sit habitus.
 Possēt tamē dici vt pus q latria aliq̄ accipit p actu.
 aliq̄ p habitu. sicut hoc frequēter reperitur i habitibus
 7 actibus anime que habēt vnū nomen cōmune. Vn-
 p̄s aliq̄ accipit nomē intellectū p habitu. aliq̄quādo
 p posētā. similiter aniel. voluntatē. Eodē modo Aug.
 46 7 alii doctores vtūtur nomē latrie. **Ad** illud qd obi:
 q latria idē e q pietas. Ddm q sicut dicit aug. in r. d-
 ci. dī. pietas dī tripliciter. Vno mō pietas. idē qd the-
 osebia. 7 sic idē e q cultus dei. Alio mō dī pietatis of-
 ficiū parētibus exhibitū. Tertio mō dī pietas miseri-
 cordia que p̄mis in operibus exhibet. de his aut dicitur
 qd fm prius 7 posteri. 7 fm quādā rōne analogie fm
 qd dī ibidē. qz in omnibus e cultus dī. fm r̄p̄oliter tamē
 dī de cultu diuino de illa virtute qua colit deus. 7 sic
 parēt q pietas fm diuersas acceptōnes pōt esse idem
 qd latria. 7 differre a latria. Cū aut dicitur q pietas e
 donū. equiuocat pietas nomen. Vbi enī nō accipit pi-
 etas p virtute illa qua colitur deus. **Ad** illud quod
 47 obi: q reuereri deū est idius timoris. Ddm q reuerētia
 reperitur tam in honore q̄ in timore. qz in timore est re-
 solutio in p̄pam p̄uitatē. in honore sō e reuēntio vel
 exhibitio alicuius reuēntis 7 p̄sentis ipam maie-
 statē. Reuerētia aut que est latrie potius e honoris q̄
 timoris. Et sic patet quō differt a timore. 7 quare etiā
 latria nō est donū sicut timor. magis enī habet rōnem
 virtutis. cū latria cōsistat in exhibitōe. timor i resolu-
 tione. 7 sic latria plus cōsistit i actōne. timor i passione
 Et bec e vna dīntia donoz adyctures. vt inferi p̄tēfiet
Questio II b
 Vtrū latria sit virtus generalis v̄l special. Et q sit spe-
 cialis. v̄l. Virtus q̄ habet obiectū speciale est specialis
 sed latria est hmoi. g est virtus specialis. **Ite** circa ac-
 tū speciale cōsistit virtus special. s3 oō est actus specia-
 lis. ergo circa ipm cōsistit virtus specialis. bec aut e la-

tria. g. rē. **Ite** sicut difficile e credere i sumā veritates
 sic et honorare samā maiestatē. si ergo habemus virtutes
 speciale qua credunt in p̄mā v̄ritatē. s. fidē. sic e q̄ bono-
 ramus sumā maiestatem. bec aut nō est nisi latria. g la-
 tria est virtus specialis. **Ite** latria est idō latria sicut op-
 posita. s3 ydolatria est virtus speciale. g ab opposita la-
 tria est virtus specialis. Sed d. Aug. in enche. Si q̄
 ritur. quō colit dō. respōdeo. fide. spe. 7 charitate. S3
 virtus qua colit deus est ipa latria. g latria p̄bendit i
 se fidē. spē. et charitatem. g latria nō est virtus special
 sed generalis. **Ite** Aug. r. de ciuit. dei. vi. ca. Vtrū
 sacrificiū est omne opus qd agitur. vt facta societate nū
 gamur deo. sed sacrificiū est: cultus soli deo debitus. sic
 ibidē dicit aug. hoc aut e ipius latrie offerre. g vt q om-
 ne opus bonū sit latrie. ergo latria est virtus general.
Ite quicūq; obedit deo seruit deo. sed seruitus soli
 deo debet' est latria. ergo latria est virtus generalis
 est actus latrie. ergo latria se extendit ad actū omnis vir-
 tutis 7 p̄cepti. ergo nō est virtus specialis sed general.
Ite quicūq; facit qd ad glām dei. facit ad cultū dei. sed
 omnia quecūq; facimus facimus ad glām dei. vt dicit
 ap̄ls. i. Cor. x. Omnia i glām dei facite. g oō opus lau-
 dabile. est opus latrie. g latria videt' e generalis habi-
 tus ad omnes virtutes. **R.** ddm q latria nomiat habitū
 nomiat etiā cultū dei ad quē ille habitus ordinat'. Cul-
 tus aut dei p̄t accipi tripliciter. generaliter. ppe. 7 ma-
 gis ppe. Vno mō dicit' cultus actus directus i deū sub
 rōne finis. sic est omnis virtutis. Alio modo dicit' cul-
 tus de actus in deū directus. nō solū rōne finis. s3 et
 am obiecti. sic e virtutū theologicas. Tertio mō cul-
 tus dī magis ppe actus directus in deū. nō solū sub ra-
 tione finis 7 obiecti. sed etiā sub rōne honorabilis. 7 ta-
 lis actus est actus adoratiōnis. 7 sic est virtus special.
 7 hoc mō est ipius latrie. Sicut enī idolatria nō dicit'
 quō dicit' p̄ctū. sed illud q̄ creatura adoraf. sic latria nō
 dicit' quicūq; habit'. s3 ille scdm quē cultus adoratiōis
 exhibet. Et ideo cōcedēdū est q latria est specialis fruct
 p̄pter hoc qd ad ipam spectat cult' dei scdm q dicit' ma-
 gis ppe. v̄l. p ipā adoratiōne. Et cōcedēde sūt rōnes ad
 hoc inducte. **Ad** illud qd obi: qd in cōtrariū q sacrificiū
 49 um offerit deo in quolibet bono opere. Ddm. q sic cul-
 tus dī multipliciter dicit. sic 7 sacrificiū. Est enī sacrifi-
 cium bone operatiōis. 7 sacrificiū deuore odis. 7 sacrifi-
 cium imolatiōis. Primū est virtutū oim. Scdm est vir-
 tutū theologicas. Tertio spectat ad ipam latriā. Ipsi-
 us enī latrie est sacrificiū offerre deo. 7 hoc sacrificium
 soli deo debet. sicut dicit aug. 7 latria dicit' cultū soli deo
 debiti. **Ad** illud qd obi: qd colitur fide. spe. 7 chari-
 tate. Ddm q cultus dei nō accipit ita stricte sicut in
 diffinitōne latrie e fractus. 7 ideo nō sequit' q latria sit
 generalis virtus ad tres virtutes theologicas. **Ad** q
 illud qd obi: q omnis q obedit deo seruit deo. Ddm. q
 verū est. et hoc tamē nō sequitur q omnis obedientia sit
 latria. qz obedientia nō solū dicit' seruiturē ipi deo debi-
 tam sed etiā seruiturē his q sunt loco dei. vt p̄p̄as. La-
 tris aut dicit' seruiturē soli deo debitam. 7 ideo rō illa nō
 valet. sed peccat fm consequens. **Ad** illud qd obi: q
 92 q quecūq; sūt ad gloriā dei. sūt ad cultū dei. patet re-
 sponso p̄ iā dicta. qm cultus accipitur ibi generaliter
 p actu ordinato in deū tanq; in finem. in diffinitōne aut
 latrie accipitur magis ppe fm q dicitur est.
Questio III i
 Vtrū latria sit virtus cardinalis an theologica. Ergo
 theologica v̄l Aug. r. de ciuit. dei. ca. iij. Sacrificiū

deo hostia humilitatis et laudis. in ara cordis igne fer
 uide charitatis. Et post hic est dei cultus. hec vera re
 ligio. hec vera pietas. et in deo debita seruitus. q̄ vide
 tur q̄ si hec omnia circuloquuntur latría. nihil aliud ē lar
 tria q̄ ipsa charitas. q̄ latría ē virtus theologica. **Ite**
 Aug. xiiij. de trinit. Sapientia vera est ver⁹ ac p̄cipu⁹ dei
 cultus q̄ vno nomine greco theosebia appellat⁹. qd̄ non
 nisi pietate dixerit. cū pietas apud grecos visitat⁹ the
 osebia nūcupatur. Sed latría vt dicit aug⁹. r. de ciui.
 dei. nō ē aliud q̄ theosebia. Theosebia autē nō est aliud
 q̄ sapientia. sapientia autē se tenet ex parte virtutū the
 ologiarū nō cardinaliū. q̄ ipsa latría. **Ite** latría ē vir
 tus p̄ quā de⁹ colitur eo cultu q̄ est adoratio. s̄ virtus di
 ctans nobis deū adorandū eē est ipsa fides vel etiā cha
 ritas. Quia sicut dicit rabanus sup̄ Hen. Adorare est
 deū q̄ adorandus ē tota mētis. intentio querere. ergo vi
 det q̄ latría sit virtus theologica. sicut fides vel chari
 tas. **Ite** in latría ē impletio p̄mi p̄cepti. sed p̄cepta
 p̄mi tabule impletur virtutibus theologis. sicut p̄t⁹
 de p̄mo qd̄ impletur p̄ fidē. et de tertio qd̄ implet⁹ p̄ cha
 ritate. ergo vt q̄ si p̄mū implet⁹ p̄ latría. q̄ sit virt⁹ theo
 logica. **Ite** hec ē dicitur inter virtutes cardinales et
 theologicas q̄ cardinales cōsistūt in medio circa sup̄flu
 um et diminutū. in theologis autē nō ē repire sup̄flu
 um. sed circa latría q̄ ē deū colere nō ē sup̄fluit inuenire
 q̄ videt q̄ latría nō sit i genere virtutis virtutū cardinali
 um sed theologiarū. **Ite** virtus theologica dicitur
 q̄ habet deū p̄ obiecto. sed latría habet deū p̄ obiecto.
 sicut enī fides credit p̄mā s̄ritatē. et charitas diligit sū
 mā bonitatē. sic latría reueret⁹ et colit sūmā maiestatem
 videt ergo q̄ latría sit virtus theologica. **Sed** cōtra.
 Religio est virtus qua colitur ille q̄ est sup̄ioris natu
 re. sicut vult Aug. x. de ciui. dei. et Tullius in. j. rheto
 sic religio ē spēs iusticie. vt dicit Tullius ibidē. et iusti
 cia ē virtus cardinalis. si ergo latría cōtinetur sub spē
 religionis. latría ē de genere virtutis cardinalis. **Ite**
 sicut obedientia respicit debitū mādari sic latría respicit
 debitū honois diuini. Et enī latría cultus deo debi
 tus. sed obedientia q̄ respicit debitū p̄cepti ē virt⁹ car
 dinalis cōtra sub iusticia. nō theologica. ergo parti
 ratione et ipsa latría. **Ite** null⁹ virtutis theologice act⁹
 cadit sub coactione. Credere enī nō p̄t q̄s nō volens. s̄
 actus latrie cadit sub coactione. vt adorare et thura p̄o
 re. q̄ latría nō cōtinet sub genere virtutis theologice.
Ite omnis virtus theologica vel ē fides. vel spes. vel ca
 ritas. sed latría nō ē fides. p̄ eo q̄ nō cōsiderat summā
 veritatem fm̄ se. Nec charitas q̄ nō cōsiderat summā
 bonitatē sed magis sūmā maiestatem. nec spes. hoc cōstat
 q̄. **Ite** ad p̄dictoz̄ intelligētā ē notandū q̄ licet la
 tria nō sit iusticia p̄ cultū siue p̄ fuiturē. vt dicit latría eē ser
 uitus. siue cultus deo debitus. et ista duo quasi p̄ eodē
 accipiuntur. differūt tñ fm̄ p̄pam acceptionem. Cultus
 enī dei respicit actū interiorē et exteriorē. et magis inte
 riorē q̄ exteriorē. seruitus autē p̄pē respicit actū exteri
 orē. Et tñ cū latría de rōne sui vocabuli idē sit q̄ seruitus
 fm̄ q̄ exponit Aug. in li. de tri. latría p̄pē respicit actū
 exteriorē. theosebia vero vel eusebia idē ē q̄ cultus diu
 nus siue bonus cultus. et ideo p̄pē respicit actū interio
 rem. Et qm̄ virtus q̄ respicit actū exteriorē verifatur q̄
 dāmodo circa actionē. et ē in genere virtutis cardinal.
 hinc est q̄ latría ē virt⁹ cardinalis. Et q̄ cōsiderat actū
 exteriorē sub rōe debiti. et in comparatione ad alterū. et
 hoc ē ipsius iusticie. id latría cōtinet sub virtute card
 nali. que d̄dēz̄ iusticia. Rursus q̄ species iusticie fm̄

ordinat ad venerandā naturā sup̄iorē est ipsa religio
 sicut dicit Tullius. hinc ē q̄ latría nō solus ē in genere
 virtutis tanq̄ in genere remoto. s̄ in genere virtutū. car
 dinalis tanq̄ in genere subalēno. in genere s̄o iusticie
 sicut in genere p̄pinq̄. in genere s̄o religionis sicut in ge
 nere p̄pino. Et hoc ē qd̄ dicit aug. de ci. dei li. r. c. j. vbi
 dicit q̄ idē ē apud grecos latría qd̄ apud nos religio
 excepto q̄ nome religiois ē in pl⁹. Tñ ibidē dicit q̄ cul
 tus deo debi⁹ q̄ tuoz̄ noib⁹ nūcupat. duob⁹ apud gre
 cos. et duob⁹ apud nos. Apud grecos nanq̄ d̄r latría
 et theosebia siue eusebia. apud nos s̄o d̄r pietas et reli
 gio. ita q̄ ista duo noia r̄ndēt ist⁹ duob⁹ lz̄ qd̄amō sint
 in plus q̄tū ad modū cōsuetū. Differūt autē latría et the
 osebia fm̄ p̄pā acceptionē. lz̄ aliquā accipiunt p̄ eodē
 q̄ theosebia dicit cultū interiorē q̄ p̄pē spectat ad virt
 tes theologicas. s̄ latría fuiturē exteriorē q̄ spectat ad
 iusticiā. s̄ virtutē cardinalē. Cōcedendū est q̄ latría eē
 virtutē cardinalē. Cōcedēda etiā sunt argumēta hoc p̄
 bantia. **Ite** duas autē auctes aug. p̄ r̄sio p̄ tam di
 cta. Et enī dicit aug. q̄ cultus deo debi⁹ ē ipsa dilectio
 vel sapia. loq̄tur de cultu interiori. cū autē dicitur latría
 esse cultū intelligim⁹ de cultu exteriori. vbi vocabulo abu
 timur. et p̄ hoc p̄t oppositū. q̄ nō d̄r idolatra q̄ credit
 idolū esse deū. vel amat ip̄m sicut deū s̄ infidelis. Tñ
 autē d̄r idolatrare cum exterris colit. sic p̄ oppositū in
 religim⁹ in p̄posito. **Ite** illud qd̄ obi⁹ q̄ virtus per
 quā adoraf̄ deus est fides et charitas. d̄m q̄ sicut ē cul
 tus exterior et interior. sic est adoratio exterior et interi
 or. Adorare interior est tota mente in deū redere sicut
 dicit Rabanus. Adorare exterior est aliquā reuerēt
 am corporaliter exhibere. Cum ergo d̄r q̄ p̄ fidem et chari
 tatem adoraf̄ deus. d̄m q̄ verū est de adoratiōe interiori
 que incipit in fide et terminat in charitate. sed nō ha
 bet veritatem de adoratiōe exteriori que orum habet a
 virtute cardinali. Et si tu obijctas. tam fides q̄ cha
 ritas dicitur tam interior q̄ exterior adorandū. d̄m
 breuiter q̄ aliq̄ actus p̄t esse alicuius virtutis. multi
 pliciter. aut sicut impanis. aut sicut elicitis. lz̄ aut ex
 terior adoratio sit ipsius fidei et charitatis. sicut impanis
 et maxime fidei que dicitur deū adorādū. alterius tñ est
 vt elicitis. s̄z̄ latrie. que qm̄ elicit actū sub rōne debiti
 ideo cōtinet sub iusticia q̄ est virtus cardinalis. **Ite**
 illud qd̄ obi⁹ q̄ impletio p̄mi p̄cepti spectat ad virtu
 tem theologica. sicut impletio secūdi. d̄m q̄ impletio
 secūdi vics nō assumas tibi nomen dei tui inuanū q̄tuz
 ad actū exteriorē est virtus cardinalis. q̄tū ad actū in
 terioz̄ implet virtute theologica que d̄dem est fides.
 Per hūc modū intelligendū est in isto p̄cepto p̄mo et
 q̄ latría implet p̄ actū exteriorē. ideo nō est necē eam ef
 se virtutē theologica. **Ite** illud qd̄ obi⁹ q̄ circa actū
 latrie nō cōsistit sup̄fluit vel diminutū. R̄ndēt p̄t q̄
 falsum est. q̄ lz̄ q̄tū ad actū interiorē nō cōtingat ex
 cedere in colēdo deū. tñ q̄tū ad actū exteriorē modū
 cōtingit repire excessum. vtpote sicut si aliq̄s sacerdos
 veller de cōmissas in vno die cantare ad laudē deī nō ser
 uaret modū. **Ite** illud qd̄ obi⁹ q̄ latría habz̄ obm̄ deū
 d̄m. q̄ et si latría habeat obiectū deū. aliquo modo tñ
 cum hoc respicit aliquod creatū. Unde sicut obedientia
 qua quis obedit deo respicit ip̄m deum vt cui obediē
 dum est. ip̄m autē mandatū et eius obligationē respicit
 sicut illud quod implendū est. Sicut ipsa latría respicit
 deum vt cui honoz̄ exhibēdus est. respicit etiā cultus
 exteriorē exhibendū. respicit etiā rationē exhibēdi.
 vics rationē debiti. et hec est quasi ratio formalis ipsius

et est quid creatū. hinc est qd euz virtus ponat in specie
 vlt genere formali ex parte obiecti qd habz rōne formal
 63 et mortui. et qd latría est in genere virtutis cardinalis. si
 cur obedientia. Qd qd obz virtus theologica est illa q
 respicit obiectū increatū. Ddm q obiectū pncipale vir
 tutis theologicę non ē aliqd creatū. sed ē bonū increatū
 sub conditōnibus increatis. q quidē sūt summa boni
 tas et summa veritas. Nec autē nō ē repere in pposito. et
 64 ideo non tenet ratio illa. Hęc igit dē sūt de latría fm
 qd ppe accipitur p habitu dirigente ad cultum exterior
 rem. qd ppe dicitur seruitus dei et adoratio. Et hoc modo
 nō ē idē latría et theosebia. vta pncipio dē est. Si autē
 latría dicitur cultus interior. cū ille cōsistat i credendo et
 diligēdo et sperādo deū. sicut dicit Aug. in encher. sic
 nō ponitur ē virtus cardinalis s; theologica. non in
 qd ab his distincta. sed cōsequēs ad omnes illas. et hō
 non accipitur ita ppe sicut mō p dīcto. cū latría ppe lo
 quendo sit s; ecies religionis sicut dūtia. et nomē eius
 impositū fuit a seruitute. sicut dicitur s; pncipio.
 Utroq; ramen modo cōuenit regiri eam dicit. et fm hoc
 doctorz positiones diuersificari. vt quidē ponant eam
 speciem virtutis cardinalis. s. iusticie. quidā vero tres
 theologicas cū plectri. et virtūz vtz p dicit sine cōtra
 rietate. ppter diuersum modū accipiēdi. et.

Questio III

Utrū latría sit virtus distincta a dūtia. Et qd nō. vtz p
 illd ps. Dñe deus meus in te sperauit. glo. Dñe omniū
 p potētā cui debet dūtia. de autē p creatiōē cui debet
 latría. qd dñs deo nō debet nisi vna species adoratiōis
 vtz latría. qd latría et dūtia nō sūt diuerse spēs virtutis
 Item. eadē ē spēs virtutis qua credit esse credenduz
 s; ipa fides. ergo eadē ē spēs virtutis qua colitur et co
 lendū. sed huiusmodi sūt latría et dūtia. q. et. Itē eadē
 est species virtutis qua amatur et amanduz. vtz ipa
 charitas. q. eadē rōne est species virtutis qua adora
 tur esse adorandū. sed huiusmodi ē latría et dūtia. q. et.
 Si tu dicas qd nō est simile. q. sic nō ē vna ratio adora
 bilū sicut amabilū. Obicitur contra. q. sicut primus
 non ē amandus nisi in qdū imago dei. sic etiā nō ē ado
 randus nisi in qdū est dei imago. q. sicut ē vn? amor sui
 et sic imaginis fm specie. sic et vnus honor. Item ma
 gis et minus nō diuersificāt speciem. sed latría et dūtia
 differūt sicut maior honor et minor honor. q. vtz. q. nō sūt
 diuerse species virtutis. S; cōtra sup illud ps. Ad
 orate sca. pe. e. et. latría ē adoratio que solt deo debetur.
 Dūtia ē adoratio q etiā creature exhibet. Que duas ha
 bet spēs. vnam q exhibetur omnibus indifferēter. aliam
 que exhibet soli humātrati christi. si q dūtia habet duas
 species adoratiōis que creature debentur. multo fortis
 latría et dūtia que sūt species virtutis diuerse. Item
 habitus diuersificātur p actus. et actus p obiecta. ergo
 si latría ē cultus que debet deo. et dūtia q debet creatu
 re vt creatura est. videtur qd latría sit spēs virtutis di
 stincta a dūtia. Item sapientia et scientia sūt diuer
 sa dona fm que dirigimur ad spalia et eterna. si q latría
 est cultus debita eterne maiestati. et dūtia et honor et
 reuerentia debita creature temporalis. videt qd sūt di
 uersi habitus in genere virtutis. Item si p eū modum
 fiat honor creature q sit creator. tā nō erit ac? virtus
 sed potius vitij. Si quis enī sacrificaret homi. crimen
 ydolatrie cōmitteret. et vituparet potius et ydolatriā
 q cōmenderetur de actu latrie vel dulie. ergo si diuer
 sas modos in actibus virtutū introducit diuersitatē
 in habitibus. videtur qd latría et dūtia differāt specifica

differētia. q. ddm. ad pdictoz intelligentiā qd et si no
 men latrie fm aug. p. de ciuit. dei impat cultū debita ma
 iestati diuine. nomē tā dulce tripliciter dī. Vno mō dī
 dūtia fm quādā analogiā. Alio mō fm anthonomasti
 am. et tertio mō fm significatiōē ppham. Cū ar dī sēdm
 analogiā. tūc imponat cultū debiti nature supior. siue
 creature siue creatori fm aliquā rōnem fm quam crea
 tor coicatur creature. vtz ppe fm rōne dominij. et hō ac
 cipit in glo. sup illud ps. In ecclesijs be. do. glo. deo.
 cui debet latría. dñs cui debet dūtia. Cū autē accipitur
 fm anthonomastiā sic dicitur debita reuerētiā create vni
 te vl assūpe. p que modū accipit sup illd ps. Adorare
 sca. pe. e. vbi dī. qd ydulia maior debet solū humātrati
 xpi. Cū ar accipit dūtia fm significatiōē pphā. sic dī
 dūtia honor vel reuerētiā debita rōnali creature et cō
 bira. et illo mō cōsequit dūtia accipit fm eōdem vsū. Et hō
 mō ē qstio. vtz latría vel dūtia sine diuerse spēs virtutis
 et ad hoc cōueniēt respōdet q. sic Et rō huius. q. latría
 et dūtia cōsiderāt extiores cultū q formale habet dūtia.
 fm q creature et creatori exhibet. Alius enī est modus
 adorādi creatorē. et ali? adorādi creaturā. et alia rōmōri
 va. et rō alia virtū directiua in hoc et in illa. Et ideo cō
 cedendum est qd latría et dūtia sunt diuerse virtutes.
 Concedende sunt etiā rationes ad hoc inducere. Ad 65
 illud dō qd obit cōtrariū de glo. ddm q dūtia accipit
 tur ibi fm generale significatiōē et analogiā fm quas
 cois ē ad latría et ad dūtiā ppe dicit. Et si tu qras qre
 magis dicit latría deberi deo et dūtiā dño. cum tamen
 idē sit de? et dñs. Dicēdum qd domin? coicatur creatu
 re. et de creature et creatura dī analogice. deus autē nō
 ita coicatur. sed si dicitur de creatura et creatorē dicit equo
 ce. et ppterea dicit latría deberi deo. et dūtiā creatu
 re non significetur qd alia spēs adoratiōis adorādi sit.
 in qdū deus. vltā impū domiū. sed vt innotescat dif
 ferentia horz vocabuloz. et simul cum differētia immū
 it cōuenientia. Ad illd qd obicit qd vna est virtus
 qd creditur ois credēda. Ddm q vtz est de credēdis q
 habet vna rōem mouētē ad credēda se. vtz vt veritatē
 sumā. cuiusmōdi sūt articuli fidei. Sed si credēda habe
 rent rationes diuersas. vtz potē cum credo domini qd
 verat est. et ideo qd verat est. bec fides et illa nō sūt nec
 sario eiusdē rōis nec spēs. Vna enī fides qst virtus the
 ologica. Alia q magis spectat ad gen? virtutis cardī
 nalis. q qdes magis ppe appellada ē fidelitas q fides
 Et q latría et dūtia diuersas cōsiderāt rōes honorādi
 in creatore et creatura. hinc ē qd pot? si hñ atēda sunt
 diuerse virtutes qd vna. Ad illud qd ob? q eadē chari
 tate diliguntur oia diligibilia. ddm q h. q. charitas
 hz vni obiectū pncipale vtz sumū bonuz. qd quidē
 amat siue diligēdo deū in se. siue oprādo bonū primo.
 qui est dei imago. Latría autē et dūtia alii et alii respv
 ciūt cultū et modū. et iō nō est simile de dilectō et adorā
 ne. nec de rōne imaginis hinc et inde. et illud meli? ma
 nifestabitur infra. cū agitur de charitate. Ad illud
 qd ob? q magis et minus nō diuersificāt spēm. Ddm q
 illud hz instātiā. et nō habet vitarem qstium ad spēm in
 genere motis. Preterea nō habet vitare nisi qd non est
 alia dūtia qd magis et minus. sic autē nō est in pposito
 qd latría et dūtia nō differūt solū qstū ad intentionem et
 remissionē. sed etiā qstū ad alii et alii colēdi modū. De
 q in qd mō plura possent ad huc quiri. sed ista sufficiant
 ne nimis elongemus nos ab intentione magistrī. i. om
 nibus enim predictis satis potest sumi rō dūtiā dē q
 bis que dicitur in littera.

Distinc. x. de cōicatioe idiomatū r pprietatū respicientiū psonā pur sonant in nobilitatē. s. de personali cōditioe r filiali adoptōe.

¶ Olet etiā inq̄ri a quibusdā rē Supra egit mgr de cōicatioe idiomatū p cōparationē nature ad naturā. hic agit d. cōicatioe idiomatū i cōparatioe ad psonā. Et qm̄ talis pprietatū idiomata qdaz sunt q̄ sonant in nobilitatē r dignitatē. quedā vero in quādā defectibilitatē. ideo ps ista diuidit in duas. In quarū prima determinat de p̄mis. In sc̄da vero de sc̄cūdis. ibi Deinde si querit vtrū rē. ¶ Prima ps habz duas. In prima inquit mgr vtrū cōditio psonalitatis cōueniat christo fm q̄ homo. sive fm humanā naturaz. In sc̄da vero vtrū filiatio adoptōis fm humanā naturā cōue-

niat eidem. ibi. Si vero querit an x̄ps rē. Atq̄z autē horum dignitatē r nobilitatē imponere videt. s. tam psonalis cōditio q̄ adoptōis filiatio. ¶ Prima ps habet pres duas. In p̄ma mouet quēstione r determinat. In sc̄da vero dissoluit rōnem sophisticā que veritatez determinatā impugnat. ibi Sed adhuc aliter nitunt p bare. ¶ Si r sc̄da pars p̄ncipalis habet duas. In prima determinat quēstione qua querit vtrū christus sit filius adoptiuus fm humanā naturā. In sc̄da p̄tra hoc opponit et determinat. ibi. Sed adhuc opponit sic rē. Subdiuisiones autē partū manifeste sunt in l̄ra. Generalis autē intellectus distinc. circa duo versat. sc̄z in ostendēdo q̄ nec psonalitatis cōditio nec adoptōis filiatio cōuenit christo fm q̄ homo.

¶ Sc̄dm enim habet multiplicem rationē rē. Contra videtur illa distinctio esse inartificialis r superflua. r diuina. Inartificialis. q̄ m̄membra ista nullā videntur habere cōuenientia. Supra sua videt. quia eadez vi qua imponat pprietatē nature. imponat vnitatē et pprietatē persone. Diuina etiaz videtur. q̄ sicut potest imponat rē habitū. ita etiam potest imponat rē nouez generā accidentiū. ergo videtur q̄ his modis octo mēbra debuerūt adiungi. Item queritur. vbi sic diuersimode accipiatur. cum videatur h̄c tot intellectus. r̄ d̄dm q̄ h̄c distinctio rē si videat esse rōnālis. Et hoc si accedat super qd̄ fundat. Nam prima diuisione h̄c prepositio. sc̄dm potest imponat rē concōmitantia v̄ causam. Si causam imponat rē tunc ē quartum membrum. Si concō-

¶ Querit vtrū cōditio psonalitatis cōueniat x̄po fm q̄ homo sive fm humanā naturam. Et an christus fm q̄ homo sit persona vel aliquid.

¶ Olet etiā inq̄ri a quibusdā vtrū x̄ps fm q̄ homo sit persona v̄ etiā sit aliquid. Extraq̄ parte huius quēstionis argumēta p̄currūt. ¶ Eni psona sit h̄is differūt rōnibus. Si fm q̄ homo aliquid est. vel psona. vel substātia. vel aliud ē. Sed aliud nō. ergo psona. vel suba. Si suba est. vel rōnālis. vel irrōnālis. sed nō est irrōnālis suba. ergo rōnālis. Si vero fm q̄ homo est rōnālis substātia. ergo psona. q̄ h̄c est distinctio psonē. Persona ē suba rōnālis i diuina nature. Si q̄ fm q̄ hō ē aliquid. r fm q̄ homo psona est. Sed cōuerso. Si fm q̄ homo psona est. vel tertia in trinitate. vel alia. sed alia nō. ergo tertia in trinitate psona. Et si fm q̄ homo psona ē tertia in trinitate. ergo deus. Propter h̄c in cōuenientia r alia quidā dicūt christū fm hōiem nō esse personā nec aliquid nisi forte fm sit expressiuus vnitatis psonē. ¶ Sc̄dm enim habet multiplicē rationē. Aliquādo enim exprimit cōditionē vel pprietatē diuine nature vel humane. aliquā vnitatē psonē. aliquādo notat habitū aliquādo causam. ¶ Lu-

ius distinctiois rationē diligenter lector ai aduertat. atq̄ in si nu memorie recōdat. ne eius p̄fundant sensus cū de x̄po sermo occurrerit. Illud tñ nō seq̄tur qd̄ in argumētatioe supiori inductū est. ¶ Si x̄ps fm q̄ hō est suba rōnālis. q̄ psona. Nam et modo aiā x̄pi est suba rōnālis nō tñ psona. q̄ nō est per se sonans. imo alij rei cōiuncta. Illa tñ psonē descriptio nō est data p̄ illis tribus psonis.

¶ Dissoluit rōnem sophisticā que veritatez q̄ christus sit psona impugnat.

¶ Sed adhuc aliter nitunt p̄bare christū fm hōiem esse psonam. q̄ x̄ps fm q̄ homo p̄destinatus est vt sit dei filius. Sed illud est qd̄ vt sit p̄destinatus est ergo si p̄destinat⁹ est fm q̄ homo vt sit filius dei. et fm q̄ homo est filius dei. Ad qd̄ dici p̄t christū esse id qd̄ vt sit p̄destinatus est. Est enī p̄destinatus vt sit filius dei. r ipse vere ē filius dei. sed fm hōiem p̄destinatus est vt sit filius dei. q̄ per gratiā habet hoc fm hōiem. nec tamē fm hōiem est filius dei. nisi forte fm vnitatis psonē sit expressiuus. vt sit sensus. Ipse qui ē homo est dei filius. vt autē ipse ens homo sit dei filius per gratiā h̄z. sed si causa notet falsum est. Nō enim quō homo est. eo dei filius est.

¶ Querit vtrum filiatio adoptiois fm humanā naturam cōueniat christo. Et an x̄pus

mitantia. sic triplex potest imponere. aut fm inherētiam. aut fm v̄tonē. aut fm adiacentiaz sive assistentiaz. Si fm inherētiam. sic imponat pprietatē nature. nam p̄ p̄tetas inheret ei cuius est pp̄tetas. Si fm v̄tonem. sic imponat pp̄tatem persone. Si fm assistentiam sive adiacentiam. sicut dicit habitum. Quare autem membrum quod ē fm p̄ncipalis diuisionis. magister non subdividit. Potest tñ diuidi fm quatuor genera causarum. Omniū enim modis. h̄c dictio fm cōsuetutē accipi. sicut potest per exemplā monstrari. Si enim dicatur christus fm q̄ hō fuit passibilis. sic imponat conditionē nature. si dicat x̄ps fm q̄ hō creauit stellas sic imponat vnitatē psonē. Si dicat x̄ps f̄z q̄ hō fuit vestitus r calciatus r vt hō inuētus sic imp̄tat dicitur

Di.

X. artificialis. q̄ m̄membra ista nullā videntur habere cōuenientia. Supra sua videt. quia eadez vi qua imponat pprietatē nature. imponat vnitatē et pprietatē persone. Diuina etiaz videtur. q̄ sicut potest imponat rē habitū. ita etiam potest imponat rē nouez generā accidentiū. ergo videtur q̄ his modis octo mēbra debuerūt adiungi. Item queritur. vbi sic diuersimode accipiatur. cum videatur h̄c tot intellectus. r̄ d̄dm q̄ h̄c distinctio rē si videat esse rōnālis. Et hoc si accedat super qd̄ fundat. Nam prima diuisione h̄c prepositio. sc̄dm potest imponat rē concōmitantia v̄ causam. Si causam imponat rē tunc ē quartum membrum. Si concō-

Personas sc̄bitur. rō in p̄tes negatiua. Dis tñ est inuēstrōnālis. Et hoc si accedat super qd̄ fundat. Nam prima diuisione h̄c prepositio. sc̄dm potest imponat rē concōmitantia v̄ causam. Si causam imponat rē tunc ē quartum membrum. Si concō-

Sc̄dm habet variā naturā et p̄ hanc determinat v̄tū q̄nōis. sc̄dm potest imponat rē concōmitantia v̄ causam. Si causam imponat rē tunc ē quartum membrum. Si concō-

Si dicat xps fm q deus creavit mundū. et fm q homo predicavit diuinū verbū. sic importat causam efficien- rem. Si dicat xps fm q deus ē suppositū diuine natu- re. et fm q homo est animal rōnale. sic importat causas formales. Si dicat xps fm q deus et homo est premium nostrū sic impor-

taur causam fina- lem. Possunt au- tem infra butul- modi exēpla cō- gruentia inueni- ri. De causa autē materiali fm di- uinaz naturā nō cōtingit inueni- re. fm autē huma- nam cōtingit vt si dicat xpus fm q homo ceperit fuit d purissimis sanguinibus vir- ginis. b. Nos dicimur adopti- ui filij. qz cuz na- ti fuerim⁹ ire fi- lij. p gratiā facti sumus filij dei. Contra si hoc verū est. tunc an- geli beati et ho- mo in statu ino- centie non fuis- sent filij adopti- ui. q nec ius ha- buissent in here- ditate regni. qd absurdum est.

2 Quare nō sit adopti- uus filius. **R.** d. q ma- gister loquit de adoptōe fm ple- nam ratiōnem. et sic ponit extra- neutratē que fm actum est. que d- des extraneitas est elongatio. et abalienatio a de- o per culpam. et hec quodam mo- do non conueni- ret angelis ratiō- ne filiationis. Largius tñ ac- cipiēdo extra- neutratē siue quā- tum ad culpam que inest. siue qz potuit esse fecer- tendit ad omnes filios adoptōis. Et hoc quidem modo angeli possunt dici filij. **C.** Chastū filiū virginis esse et natura vel naturaliter et gratia. Contra. videt q ista duo nō sunt incōpossibilia. Si enim hoc est naturale. iam non est gratuitū. et cōuerso **R.** dicendū q gratia vnionis

Quare nō sit adopti- uus filius.

Obiectō

R.

C.

3

fit adoptiuus fm q hō vel alio mō. Et determinat q nō. **C.** Si vero querat an xps sit ad- optiuus fili⁹ fm q hō siue alio modo. Respōdemus christuz non esse adoptiuū filiū aliquo modo sed tñ naturalē. qz natu- ra filius dei est non adoptōis gratia. Non autē sic dicit filius natura vt dicitur deus natura. non enī eo filius est quo deus est. qz natiuitate diuinitatis fi- lius est. Et cum dicitur natura vlnature filius. qz naturaliter est filius eandē scz habens natu- rā quā ille qui genuit. Ad- optiuus autē filius nō est qz pri- us nō fuit et postmodū adopta- tus est in filium. sicut nos dicitur adoptiuū filiū. qz cum nati- fuerimus ire filij. per grām fa- cti sumus filij dei. Christus ve- ro nunq̄ fuit nō filius dei. et iō nō est adoptiuus filius.

Opponit q sit adoptiuus fi- lius. **S**ed ad hoc opponit sic. Chri- stus filius hominis est. id est vir- ginis. aut gratia. aut natura. vel vtroqz modo. Si vero na- tura. aut diuina. aut humana. sed diuina non. ergo aut huma- na natura. aut non natura est filius hominis. Si non natura ergo gratia tñ. Et si etiam na- tura humana non. ideo minus per gratiā. Si ergo gratia fili⁹ hominis est. adoptiuus filius esse videt. vt ideo sit naturalis filius patris. et adoptiuus filius virginis. Ad quod dici pot̄ chri- stum filiū virginis esse et natu- ra vel naturaliter et gratia. nec

non repugnat nec incōpossibilis est cum pprietate na- turali. immo facit eam comunicari. Et magister loquitur b de gratia vnionis. Vel pot̄ dici q gratia et natu- ra bene possunt de eadem re dici per cōparationem ad diuersa. et sic est in pposito. Nam christus inq̄tum ho-

mo est natura bo- nis. Inquantū autē deus. est fili- us virginis non per naturā. nec per adoptōis scz p- rāz vnōis. **C.** Est fili⁹ origi- ne nō adoptōis. **S**itate nō nuncu- parōe rē. **C.** Contra ista vba Dylarij obi. videt enim q. sit ibi verborū inculcatio. **J**de enim est esse filiū origine et natu- rā. **J**tem vi- detur q sit super- fluitas. **N**ā om- nis filiatio aut est naturaliter aut gratuita. ergo p- origine vel ado- ptione. ergo sup- fluunt alia mem- bra. **J**tem d- est q dicit aliq- filius nuncupa- tione. **A**ut enī vera est nūcupa- tio. aut falsa. Si vera. ergo vel p- adoptione vel p- generatione. Si falsa. ergo nō de- bet iter membra predicta poni. **J**tem si ob cre- ationem dicuntur filij. cum er- go asini sint a de- o creati. erūt et- iam filij dei quod absurdum est. **R.** dicendū 4 q in p̄dico ver- bo Dylarius in- nuit nobis quat- tuo: filiatōis dif- ferentias quarū sufficiētia habe- ri potest sic. **N**e- entm dicitur filius alicuius qui ab ipso est et cōfor- matur. hoc autem potest esse dupliciter. Aut eman- tione naturali et in vnitate essentie. et sic est filius vni- genitus patris. quem dicit Dylarius esse filium ori- gine contra foripm. Veritate contra sabellinum.

mo est natura bo- nis. Inquantū autē deus. est fili- us virginis non per naturā. nec per adoptōis scz p- rāz vnōis.

Est fili⁹ origi- ne nō adoptōis. **S**itate nō nuncu- parōe rē.

Contra ista vba Dylarij obi. videt enim q. sit ibi verborū inculcatio. **J**de enim est esse filiū origine et natu- rā.

Jtem vi- detur q sit super- fluitas.

Nā om- nis filiatio aut est naturaliter aut gratuita. ergo p- origine vel ado- ptione. ergo sup- fluunt alia mem- bra.

Jtem d- est q dicit aliq- filius nuncupa- tione. **A**ut enī vera est nūcupa- tio. aut falsa. Si vera. ergo vel p- adoptione vel p- generatione. Si falsa. ergo nō de- bet iter membra predicta poni.

Jtem si ob cre- ationem dicuntur filij. cum er- go asini sint a de- o creati. erūt et- iam filij dei quod absurdum est.

R. dicendū 4 q in p̄dico ver- bo Dylarius in- nuit nobis quat- tuo: filiatōis dif- ferentias quarū sufficiētia habe- ri potest sic.

Aug. sup Jobem.

Aug. de fid ad pe- trum.

Hiero- su per eplaz ad eph.

Dylan⁹ co- tra heret- cōtra sabellū sam.

*Nativitate ptra arriū. Et hoc in primo. li. fuit expostum. Aut pot esse ab alio diversitate sbe. et hoc pot esse simpliciter. fm triplicem modum cōsōmitatis. Aut enī cōsōmat quantū ad rōnem imaginis naturalis. et sic est filius creatōe. Aut cōstūm ad rōnem imaginis et filii tudinis que artē dicitur in grāz doctis gratuitis. et sic est filius per adoptionē. Aut cōsōmat in natura imaginis s3 discōdat p dcoz e dinationē volūtatis. sicut homo pctor. et sic est filius nūcupatōe. Et his patet differentie filiatōis. parent nihilomin⁹ verba pēdicere dicitur cōis q nō inculcant s3 valde rōnabilt dicitur. Pz certā rōisio ad obiecta. Non enī sine causa dicitur illa tria vocabula. Et q̄uis p eo des accipi possit origo et natiuitas. nō tñ frustra ponit vnū cū altero. hoc enī est ppter hereses elidēdas. Ad illud qd obiq̄ ois filii aut est filii p naturā aut p grām ddm qd falsū est nisi extendat nomē nature et grē ad illud qd est ex mera dei benivolētia et ad illud qd bz qd ab origi ne. Et hoc qdem mō filiatō p creationē pēdicat qdaz mō esse p naturā. qdam mō p grāz. sed nō sequitur pter hoc qd talis sit filius adoptiu⁹ vel naturalis. Ad illud qd querit d filiatōe p nūcupationē. dō. q ille sic dicitur filius q bz p cōsōmitatē naturā imaginis. sed diffōmitatē p cul pā. et hoc in q̄ mō nūcupatio ista qdam mō bz veritatē qdam mō nō. qz qdam mō est filius qdam mō ad versarius. Et tō sola nūcupatōe dicitur filius. sicut Abraā dixit ad diuitē dānatus. Recordari filii. Ad illud qd vltimo obiq̄ si p est p creatōz. debz dicit p bestiaz ddm q nō sequit. qz nō quecūqz creatio facit aliqūē dicitur filium. sed creatio illa in qua conferit insigne diuine

AD intelligētias hui⁹ partis incidit hic qd circa duo. Primo q̄rit de cōparatōe xpi hoīs ad cōsōmationē psonalitatē. Secōdo q̄rit de cōparatōe eiusdē ad filiatōē adoptiōis. Circa p̄mū breuiter querēda sunt tria. Primo vtrū hec sit pcedēda. xps fm qd hō est deus. Secōdo de hac. Xps fm qd hō est psona. Tertio querit. vtrū hec sit pcedēda. xps fm qd hō est indiuiduū.

Questio. I. Utrū hec sit admittenda. Xps fm qd homo est deus. Et q̄ sic videt. Phil. ij. super illud. dedit illi nomen zē dlo. in q̄tum homo assumpsit nomen dei nō vsurpatū ve sed vere. sed qd vere assumpserit vere habet. ergo si fm qd homo assumpsit nomen dei. fm qd homo ē vere deus. Item xps fuit pdestinatus esse filius dei in virtute. sicut dicit ad Ro. ij. Sed xps est illud fm qd homo. ad qd pdestinatus fuit fm qd homo. Si q̄ pdestinatus fuit esse filius dei fm qd homo. xps est deus et dei filius fm qd hō. Item xps fm grām vnionis est deus et hō. sed grā vnionis. quelibet grā cōpetit ipi xpo fm humanā naturā. q̄ si fm grātā vnionis est deus et fm qd grātā vnionis. q̄ fm qd hō est dō. Item xps fm qd pctā dimittebat est deus. sed fm qd homo pctā dimittebat. q̄ fm qd homo est deus. Maior manifesta est. Minor: p̄bas p illud qd dicit Mar. ix. Ut aut sciatz qz filius hoīs bz p̄tatem in terra dimittebat pctā zē. Sed cōtra. Dm̄e illud qd cōuenit alicui fm qd ipum. aut est p se accidēs.

imaginis per quā configurat homo deo et idoneus efficitur ad hoc qd sit filius adoptiu⁹. e. Per adoptio nem nos filij dicimur ille p veritatē nature est. Contra Lum factū p veritatē. et dicitur p similitudinē nō vnio cōtur s3 equiuocent. sicut homo pictus et homo verus in

Ex his euidenter ostendit qd xps nō sit filius grā adoptiōis. Illa enī grā intelligit cum Aug. eū nō esse grā filiiū asserit. grā enī sed nō adoptiōis. imo vnionis filius dei est filius hominis et cōuerfo.

Sed cōtra. hoc est qd xps dicitur frater nri. sed nō dicitur et hoc frater si equiuoce essemus filij. q̄ rē. Item cuz dicit deus est p̄ xpi vel p̄ nri. aut eadē paternitate aut alia. Si eadē. q̄ si p̄ntas dicit vniformiter. pari rōne et filiatō. Si alia. q̄ in psona patris sunt due paternitates. qd simplr absurdū est. R. ddm q nos et xps dicimur filij dei. nec oīno equiuoce. nec oīno vnioce. Non vnioce. q̄ vna est filiatō spalis et gratuita. alia naturalis et eterna. Non equioce. qz mediāte illa filiatōne p cōsōmationē ad illā filij efficitur adoptiu⁹. Si cut enī a p̄o ois p̄ntas in celo et in terra notat. sicut filio ois filiatō. Sicut si querat vtruz vniformiter dicit deus p̄ nri et filij. ddm q nec oīno vniformiter. nec oīno diffōmiter. qz p̄ dicit filij p̄ntate eternalit psona li. p̄ vero nri ex tpe et essentialit. Et sicut essentia nō ponit in numerū cum psona vt sint res due. sic nec vna p̄ntas cum alia vt sint due p̄ntates. et sic patet rōnes et obiectōes ad vtranzqz patrē. Non enī valet illa obiectio de hoīe picto et vero. nam homo pictus nihil habz de veritate hoīs. filius aut adoptiu⁹ aliqd bz de veritate filij q̄uis nō sit filius naturalis zē.

aut diffinitō. siue ps diffinitōis. s3 deus nō se habz hoc modo ad hoīem siue ad humanā naturā. q̄ rē. Prima est manifesta p doctrinā demonstratiuā. Secōda vō manifesta est p seipam. Item que sunt disparata nō p̄dicant de eodē et fm idēz. sed esse aīal et esse deū sunt p̄dicata disparata. Si q̄ esse aīal cōuenit ipi xpo fm qd homo. esse deū nō cōuenit eīdē fm humanitatē. Item xps fm qd deus caret pncipio. si ergo est deus fm qd homo. sequit qd deus fm qd homo caret pncipio. sed fm qd homo habet pncipiū. q̄ fm qd habet pncipiū caret pncipio. ergo oppositū est rōi op̄positū qd est absurdū. Item si aliqd p̄dicatū puenit alicui subiecto fm aliqd. illo remōro nō puenit ei. q̄ si xps est deus fm qd hō. si xps nō esset homo nō esset deus. sed nō fuit hō nisi ex tpe. q̄ xps est deus solū ex tpe. sed p̄taz qd est falsū. ergo falsum est qd xps fm qd hō est deus. R. dō. qz quēadmodū dicit m̄ḡ in liā bec dicitō. fm. mltiplicē facit intelligētā. P̄t enī ipoztare habitudinē cause. siue indi uisionē vel vnitatē cōcomitārie. Si dicat habitudines cause. sic absqz dubio falsa est locutio. p eo qz conditio appōsita nullo modo est causa p̄dicari. nec rō fm quas. nec p quā tale p̄dicatū insit illi subiecto. Si autē dicat indi uisionē cōcomitārie. sic p̄t habere veritatē. Tunc enī dicere qd xps sit deus fm qd hō nō est aliud qd dicere qd esse deū cōpetit p̄sone xpi extēnti in humana natura. ita qd diuitas et humanitas cōcomitant se insepa

biliter circa eandē psonam. Iste autē modus accipiēdi
 hanc dictionē fm. nō est ita cōis r̄ p̄rius sicut p̄cedēs.
 lz inuentat q̄nq̄. Et sic p̄r q̄ sermo p̄dicus. s. x̄ps fm
 q̄ homo est deus. fm diuersam intelligentiā hui⁹ p̄po
 sitōis. fm. quodā mō p̄p̄cedi. quodā mō negari. Ne
 gari enī debet fm q̄ dicit causam siue rōnem formalē.
 et fm istā viam p̄cedūt rōnes ad scōam parē. r̄ q̄ vez
 10 cludūt fm illā viam ideo p̄cedēde sūt. Ad illud qd
 ob̄p̄mo in r̄rarū q̄ assūpsit nomen dei fm q̄ homo.
 R̄ndert p̄r q̄ fm dicit ibi r̄comitantiā p̄ indiuisionē
 vnionis. q̄. n̄ v̄nio illa fecit hoīez dēū. ideo d̄r. assum
 psisse nomen sup̄mū fm q̄ hō. Aliter p̄r dicit q̄ cū dū
 co assumere nomen dei. duo dico. s. noīs ip̄ius celsitu
 dinē. r̄ ip̄i⁹ noīs acq̄sitionē. cū ḡ dicit q̄ assūpsit nomē
 dei fm q̄ homo. illa reduplicatio nō dicit rōnē noīs
 sed acq̄sitiōis. Nam x̄ps fm diuinā naturā habet no/
 men qd est sup̄ omne nomen p̄ generationē. nō p̄ acq̄si
 tionē vel assumptionē. et ideo ex hoc nō lz inferre. ḡ est
 deus fm q̄ homo. accipiēdo fm eandē acceptionē. imo
 11 est accis in p̄cessu illo. Ad illud qd ob̄ q̄ p̄destina
 tus fuit esse filius dei fm q̄ homo iam p̄r r̄tio per il
 lud qd nunc dicitū est. q̄. hec dicitio fm potius dicit cō
 comitantiā fm exp̄sione conditōis nature. q̄ dicitur ha
 bitudinē cause. Vel p̄r dicit q̄ ille sermo dicit rōnē an
 recessiōis. que imporat in vocabulo p̄destinatōis. que
 inq̄ nō est respectu x̄pi fm diuinā naturā. sed solū
 fm humanā. Non sic autē est de eo qd est esse dēū. r̄ ideo
 12 consiliū de fecus est in hac rōne sicut in p̄cedēt. Ad
 illud qd ob̄ de gr̄a vnionis. d̄m q̄ x̄ps signat p̄sonaz
 in duabz naturis. et illa p̄sona deus est p̄ naturā non p̄
 gram vniois. dicit atq̄ simul q̄ sit deus r̄ homo p̄ gra
 riam vnionis. Est tñ q̄ ista sit p̄cedēda. Iste homo ē
 deus fm gr̄a vniois. et hoc tñ nō habet q̄ sit deus fm
 q̄ homo. q̄ gr̄a vnionis nō uenit illi homi fm q̄ hō
 simplr. sed fm q̄ hō vnitus siue fm assumptionē ip̄ius
 13 a verbo. Ad illud qd vltimo ob̄ q̄ dimittebat pet̄ā
 fm q̄ homo. Si p̄p̄rie loq̄mur de dimissione pet̄i. sal
 sum est. nisi accipiat hec dicitio fm put̄ ip̄orat r̄comi
 tantā. Nec p̄r et illa auctoritate inferri. filius hoīs
 habet p̄ratem dimitteḡ pet̄ā. hanc enī p̄ratē r̄ si in se
 br̄et i forma hoīs. nō tñ habebat fm hoīs formā r̄ inq̄
 tum hō. sed inq̄rū habebat formā dei. Si hō dimissio
 pet̄oz attribueret alicui q̄stū ad meritū. tūc posset cōce
 di q̄ ueniret x̄po fm q̄ hō. sed ex hoc nō sequit q̄ sit de
 us inq̄rū hō. q̄ hoc nō est dei p̄p̄rium.

Questio. II b
 Q̄rū illa sit vera x̄ps fm q̄ homo est p̄sona. r̄ si acci
 piat illa determinatio fm q̄ homo p̄p̄rie. nam in alijs
 acceptionibz nō est dubiū qn̄ habear veritatē fm q̄ di
 cit mgr in l̄ra. Et q̄ sit vera v̄r. X̄ps nō est homo nisi qz
 est iste homo. sed x̄ps fm q̄ est iste homo est p̄sona. qz p̄
 p̄rium est p̄noīs p̄ p̄rio noīe ponit. r̄ certā designare
 p̄sonā. ḡ hec est verat̄ p̄cedēda. x̄ps fm q̄ homo est per
 sona. Item x̄ps fm q̄ homo est res cōpleta omni cō
 pletione que p̄t reperiri in rōnali creatura. Sed p̄so
 nalitas est dignitas r̄ p̄p̄rietas nobilitatis reperta in
 creatura rōnali cōpleta. ḡ rep̄t in x̄po fm q̄ x̄ps est hō.
 Item nobilitat̄ p̄fectior est v̄nio fm quā verbū v̄ni
 tur nature assūpt̄. q̄ v̄nio fm quā tota f̄nitas p̄ gr̄az
 v̄nit cuiuslibet aīe iuste. Sed v̄nio p̄ gr̄az in habitare nul
 li tollit p̄sone dignitatē. imo q̄libet hō iustus fm q̄ hō
 est p̄sona. ḡ multo fort̄ x̄ps. Item v̄nio diuine nature
 ad hūanā nihil tollit diuinitatē. q̄ tñ d̄r hūilitatē. r̄ ml̄
 to fort̄ nihil tollit hūanitatē. cū hūanitas dicitur p̄ illā

vnionē exaltata. Sed hec est vera x̄ps fm q̄ deus est p̄
 sona. ḡ multo fort̄ hec erit vera x̄ps fm q̄ hō ē p̄sona.
 cum hō nihil p̄dar dignitatis sed acq̄rat p̄ vnionē illā.
 Item est p̄ impossibile q̄ hō dimitteret naturā hūa
 nā. tūc ille hō q̄ d̄r x̄ps fm q̄ hō est p̄sona. sed p̄stat q̄
 nihil sibi accresceret p̄pter illaz separationē. ḡ verū ē nūc
 q̄ x̄ps fm q̄ hō ē p̄sona. S̄z. Nihil uenit x̄po fm
 q̄ hō qd nō sit assūpt̄ v̄l coassūpt̄. s̄z filii dei assūpt̄
 se p̄sonā est falsuz r̄ hereticū. sicut s̄. d̄r. v̄. dicit mgr et
 Aug. r̄ multipliciter fuit p̄batū. ḡ falsum est x̄ps fm q̄
 sonā fm q̄ hō. Item si x̄ps fm q̄ hō est p̄sona. r̄ hūa
 nitas cepit in x̄po. ḡ p̄sonalitas. ḡ x̄ps incept̄ ē p̄so
 na. ḡ nō est p̄sona eterna. ḡ nō est vnigenit̄ filius p̄ris
 cū filius sit coetern⁹ p̄ri. sed hoc est in p̄ciū. ḡ restat q̄ il
 lud ex q̄ hoc sequit̄ ē falsuz. Item impossibile ē idē m̄
 dicatū iueē eīdē fm naturas differētes. cū ḡ x̄ps sit p̄so
 na fm q̄ deus. aut nō ueniret ei ē p̄sonā fm q̄ hō. aut
 illa p̄sona erit fm q̄ hō. r̄ si alia p̄sona ē fm q̄ hō. aut
 fm q̄ deus. ḡ x̄ps est due p̄sone. ḡ nō ē vnus. r̄ ita nō est
 sed hoc ē falsū. restat ḡ q̄ aliud m̄dicat̄ ē ver. s̄z. x̄po nō
 uenit ēē p̄sonā fm q̄ hō. Item p̄sonalitas cuiuslibet rei
 inest rōne eius qd ē in ip̄a dignissimū. p̄mer enī nō ē.
 p̄sone ad notabilē dignitatē. Sed p̄stat q̄ dignissimū
 in x̄po nō ē hūana natura s̄z diuina. ḡ falsum ē x̄ps fm
 hoīem siue fm hūanā naturā ēē p̄sonaz. Item hoc q̄ m
 onidū p̄ noīs et hymologā. sic enī arguit mgr in l̄ra. p̄
 sona d̄r q̄ si p̄ se sonans. vel p̄ se v̄ni. n̄t̄ il aut̄ role ē ali
 q̄ d̄m q̄ ab̄q̄ dubio est dignitatē. s̄z diuine. v̄rē. Item d̄m q̄ ab̄q̄ dubio
 si hec dicitio. fm. accipiat put̄ ip̄orat rōnem forme vel
 cause. negāda ē simplr. p̄ eo q̄ p̄sonalitas x̄po fm hūa
 nā naturā uenire nō p̄t. Ipa cū iuncta ē rei digno
 ri. r̄ ideo nō p̄t h̄re rōnē p̄sone que attendit fm excellē
 tiam dignitatē in eo de q̄ dicit. nec tñ iuncta est rei di
 gnitatē quacūq̄ iunctōe. sed iunctōe siue vnione p̄so
 nali. r̄ ideo nec ē esse in x̄po respectu duarū naturarū
 v̄nā p̄sonaz. Sed illa nō p̄t attendi p̄nes naturā crea
 tam. r̄ p̄nes naturā assūptā. nec est q̄ ip̄am attendi fm
 naturā assūptā r̄ increatā. r̄ p̄terea hec admittit x̄ps
 fm q̄ deus ē p̄sona. hec respuit. x̄ps fm q̄ hō ē p̄sona. si
 cut p̄bat rōnes ad scōam parē inducē. Et iō sunt cō
 cedēde. Ad illud qd ob̄ de hac. X̄ps fm q̄ iste hō est
 p̄sona. ḡ r̄. d̄m q̄ hec ē distinguēda. qz iste p̄r demō
 strare naturā hūanā in athomo. s̄z cōpositū ē illa aīa r̄
 illo corpe. r̄ hoc mō falsū ē x̄ps fm q̄ ē iste hō ē p̄sonaz
 Nec valer qd ob̄ q̄ p̄nomen demonstrat certā p̄sonaz.
 Persona etiā ibi tantū valer quārū sup̄positū. v̄n̄ uo
 nienter d̄r ista albedo. Si autē hoc qd est iste demōstrat
 p̄sonā. tūc ē vera. r̄ ē sensus. x̄ps fm q̄ ē iste q̄ est hō ē p̄
 sona. sed tunc nō sequit̄. ḡ fm q̄ hō. imo ē sop̄bina fm
 accis. S̄z generaliter autē posset resisti illi mō arguēdi.
 Non enī sequit̄ petrus ē indiuidū fm q̄ hic hō. ḡ ē in
 diuidū fm q̄ hō. Ad illud qd ob̄ q̄ x̄ps fm q̄ hō ē
 16 res cōpleta omi cōpletōe. d̄m q̄ verū est de cōpletōe
 absoluta de cōpletōe aut̄ respectiua que ē dignitas su
 per excellētē veritatē non habet. nam hūana natura in
 x̄po non est nobilissimū eius sicut in alijs hoībuz. Nec
 er hoc sequit̄ q̄ m̄to: sit dignitas i x̄po fm q̄ hō q̄ in
 alijs hoībuz. p̄pter hoc qz illa dignitas recop̄nsat
 per dignitatē imp̄portionabiliter nobilitatē. Nul
 to enī nobilius est esse p̄sonā p̄sonalitate eterna q̄ p̄so
 nalitate creatā. Ad illud qd ob̄ q̄ v̄nio p̄ gr̄am non
 17 tollit dignitatē p̄sone. d̄m q̄ nō est ille. qz q̄uis aīa
 p̄ gr̄am v̄nit rei dignitatē. s̄z deo. non tñ v̄nio uoē

naturak sed magis volutaria. nec in vnitate hypostas
 18 esse vnus psona cu aia qua inhabitat. sed pformis vo
 luntatis. no sic aut est in xpo in q psonalis vnio e. Ad
 illud qd obi qd eius natura diuina sit vnita huane tri
 xps est psona fm q deus. Ddm q no est sile duplici et
 causa. psona qdem duo dicit. s. hypostasim in q est sba
 rotius esse rei. 7 ppteratē supeminētis dignitatis. 7 in
 illa vera vnione vtrūqz hoz repitur in xpo fm q deus
 Nam hypostasis diuina est illa in q substantificat in
 hypostasi alteri nature totū esse xpi nō huana pperas
 Etia dignitas inest illi fm illā naturā que nō p vniri
 digniori. vtrūqz aut hoz defit huane nature. qm ipa
 substantificat in hypostasi alteri nature. pter qd qdā
 mō dī s gere in accis. Tūc etiā digniori nature. et iō
 19 et ita sui vnione 7 nobilitate caret ppteratē psona p se.
 quāuis nō carcat imo habeat in assumēte. Ad illud
 qd obi qd sbbū dimitteret huana naturā q telus fm q
 hō esset psona. Ddm q verū est. qz nunc illa natura hō et
 aliū modū cōstitūdi. non cū esset vntra aliq digniori. nec
 hōt suppositū alteri nature. nūc autē est cōtrario. 7 in
 20 illo pccū nulla est nēctas inferēdi qz nō seruat pueni
 entia similitudinis. Et si tu obijcias q nulla dignitas ac
 crecat. Ddm q ille hō sit psona fm q hō. hoc nō est p
 dignitatis cremenū. sed ppter minoratōne ex illa se
 paratōe. qz nūc natura illa pus hōt p supposito psonaz
 eternā. nunc autē post separatiōne habet psonā tpaletm.
 Multo autē dignius est hōt personā eternāz alterius
 nature. qz psonam tpaletm sibi oīno cōnaturalē. Nam
 primo modo persona faciebat ipm vere dicit et esse deū
 scōo modo hoīem purum.

Questio. III c

Utrū ista sit vera. Xpus fm q homo est indiuiduū.
 Et q vera sit vr. xps est aliqd fm q homo sicut habitū
 est in pcedentibz. Aut qd d vnūersale. aut qd singulari
 re. Sed nō vl. q. Dam. dicit q filius dei assūpit hūa
 nam naturā in arhomo. hoc ē in singulari. 7 hoc est in
 diuiduū qz. Item xps fm q hō hz pperates quaz
 collatiōne p possibile est in alio repiri. hoc autē esse in
 21 diuiduū. sicut pz in notificatiōe indiuiduū quā dar por
 ptūritus. Indiuiduū est qd cōstat ex pperatis quaz
 collatiōne impossibile est in alio repiri. sed hoc puenit
 xpo fm q hō. qz. Item xps fm q hō p dicit de vno
 solo. sed singulare 7 indiuiduū est illud qd de vno solo
 p dicit. qz xps fm q hō nō est indiuiduū. Item becess
 vera xps est homo. Aut qz ibi p dicit accidētale p dicitū
 aut subale. Non accidētale hoc pstat cum homo vere
 dicit de xpo sicut de alijs hoībus. Si essentiale. qz vel
 est genus. vel species. vel dīa. Non genus vel dīa. qz
 species. sed species specialissima predicatur de indiui
 22 dus solū sub ipa cōtēntis. qz xps est indiuiduū homis.
 Item becess vera. xps fm q hō homo est suba. sed suba
 diuidū sufficienti diuisione a pō per pma 7 scōam.
 Aut ergo xps est suba pma. aut scōa. Non scōa cum
 non sit genus vl species. ergo pma. Sed pma suba
 idem est qd indiuiduū. qz. Item becess vera. xpus
 fm q homo est albus. et albedo inest xpo fm q hō. sed
 accidētia pmo p se sunt in indiuiduis. qz albedo inest
 xpo fm q est hoīs indiuiduū. Sed 3. Idem est cō in
 diuiduū sube 7 hypostasim. 3. in xpo vna sola est hy
 postasis. qm in hypostasi sit vnio vr dicit Dam. 7 illa
 hypostasis est diuina nō huana nisi p vnione. qz si bec ē
 23 falsa. xps fm q hō est hypostasis. bec silt est falsa. xps
 fm q hō est indiuiduū. Item si xps fm q hō est indi

uiduū. fm q deus est suba indiuidua hoc pstat. 7 fm rō
 nem indiuiduarōis est nūeratio. qz xps ē duo. s. hō falsū
 sicut oīsū est s. qz. Item oē indiuiduū est p se vnū et
 vna nūero. s. nihil tale ē vnū sbe aliq ancedēti fm esse.
 qz cū huana natura in xpo sit vnita hōo cōno. vr qz rōnē
 indiuiduarōis nō reneat in ipō. Item qd dī vr vere de
 filio hoīs. dī de filio dei. qz cū indiuiduū dicat collatōz
 pperatū quā ipossibile est in alio repiri de alio indiui
 duo dicit. ipossibile ē qz xps sit aliud et aliud indiuiduū
 fm q hō. 7 fm q hō. s. sicut in xpo ē vnitas psonalēatē.
 ita ē vnitas indiuiduarōis. s. sicut bec ē falsa xps ē pso
 na fm q hō. ita vr vr bec erit falsa. xps ē indiuiduū fm
 q hō. Querit qz de hac 7 p sily. vtz vtrū sint pcedēde
 xps est indiuiduū fm q hō. xps est suppositū fm q hō.
 xps est hypostasis fm q hō. Et de alijs p sily qd vita
 tis habeat 7 qd pperatis. 3. qz. dd. qz accipiēdo p pue
 hāc dicitōne fm put dīc habitudinē cause. qdā ex hōmō
 locutōibz simplr sunt faller iprope. qdā sunt distinguē
 de p eo qz hōt aliqd pperatis 7 aliqd iproperatis. Hec
 enē est falsa 7 iprope. xps fm q hō est psona. et bec silt.
 xps fm q hō ē hypostasis. 3. pma ē falsa ex duplici cā
 24 1. qz psona iporat pperatē dignitatē. nū etiā qz ipor
 rar fundamētū totū exētie naturalis. Neutrū aut hoz
 inest xpo rōne nature assūpre s. assumētis. Scōa hō est
 falsa altera illarū causarū. qm si hypostaf nō dicat p
 pperatē excellētie. dicit tū fundamētū exētie hoc aut in
 xpo nō est aia. nec caro. nec ex vtroqz cōpositū. s. verbū
 increatū. 7 tō p dicit due locutōes iprope sunt 7 false. ex
 si legant alicubi sūt exponēde. 7 fm aliā acceptōez illū
 defmīnarōis fm q ē hō sunt intelligēde. Hec autē de q
 nūc est sermo. s. xps ē indiuiduū fm q hō. 7 bec. xps est
 suppositū fm q hō. pnt hōt pperatē 7 iproperatē fm di
 versam intentionē istoz vocabuloz. Dī n. aliqd indu
 25 uiduū duplr. Vno mō qz vr de vno solo. 7 hoc mō albe
 do perrē indiuiduū. 7 hoc mō indiuiduū dī qd ē indy
 visum in se. 7 sic absqz dubio xps fm q hō ē indiuiduū
 26 Alio mō dī indiuiduū qd ē ab alijs diuisūz substitit in
 se 7 p se. hoc mō accipiēdo indiuiduū. huana natura in
 xpo nō ē indiuiduū. est. n. vnita hōo increato sic suo sup
 positō. Per hōc etiā modū distinguēdū ē cū dī. xps fm
 27 q hō ē suppositū. Est. n. suppositū in q. 7 suppositū de q
 Si dicat suppositū illō de q alterū p dicit qz qd subūc
 supior. xps fm q hō ē suppositū. Si hō dicat illud sup
 positū in q totū esse rei stabilt 7 fundat. sic nō ē pcedē
 dū xpm cō suppositū fm q hō. nisi arret rō suppositū vr
 dicat suppositū accidētū 7 pperatū accidētālū. Tū
 qz in vnica sui acceptōe tā nomē indiuidū. qz nomē sup
 positū cōpoller hypostasi. false sunt p dicit locutōes. ex
 eadē cā ex qz locutio p dicit. scz xps ē hypostasis fm q
 hō. Sequeret. n. qz in xpo cōnt duo supposita 7 due hy
 postases. 7 ita nō esset vnū. nec esset in eo vera vnio.
 Scōm autē aliā acceptōez pnt pcedi. 7 p hoc pnt distol
 ut rōnes q inducūt ad vtrāqz pte. Rōnes. n. qz inducūt
 ad pma partē pcedūt de indiuiduo fm q indiuiduū dī
 qd de vno solo dī. Rōnes hō ad partē sequētē pcedūt
 de indiuiduo fm q nō solū diuidit in alia. sed etiā in qz
 24 rō diuidit ab alio supposito. 7 hoc qdē nō hz in xpo. 7 h
 totū p pperatū singulas rōnes. Ex his p p qd vtrū
 mo querēbat que. s. locutōes in hac materia sūt admit
 tendē 7 que nō. Ille enī pcedēde sunt que sic veritatē
 et pperatē naturarū iporant qz illū vnio nō pū
 dicit in q quidē sacra est vnio in psona hōi. nō solū in
 qz trū dicit dignitatē pperatis. sed etiā in qz trū dicit
 suppositū in cōicabile. scz ipaz hypostasim. rōe cui est

mutus pdicatio r idiomatu cōicatio. Et hoc tm p dire
ctiuo pncipio est habendū. qz in illa vntone brā psona
verbi fecit se suppositū hūane nature sicut plures in p/
cedentibz dictū est. Et p tanto humana natura in xpō
dicat hgere in accēs. r ideo aliqd pdicatu qd dicit mo
dum existendi vere. attribuit nobis. fm humanā natu
ram. qd tñ nō vere attribuit xpō fm humanā sz fm di
uinā. scz esse psonā. r esse suppositū. r esse hypostasim. r
esse indiuiduū. fm qvocabulo hypostasi. eqpollent. sz
fm largiore modū accipiendi duo vltima pnt attribui
vr pdictū est. ¶ Sed h pdicta vr posse objci. qm vr q
xps fm q homo vere r pprie sit indiuiduū. Sicut eniz
in. ij. li. ostēsum fuit. Indiuiduatio est creātioe mac
rie cum forma. r innotescere habz p accidentiū collectō
nem. xps aut fm q homo ex aia r carne cōponit sicut r
aliq boies. g ita vere r pprie habz indiuiduatiōē sicut
et aliq boies. nō videt g qd pdictū est sufficere. ppter b
est qd qstū sit de pprietate indiuiduatiōis in xpō fm
q homo. Si enī nō est amplior nisi qz dicit de vno so
lo. tunc nō habet magis de rōne indiuiduatiōis qz acci
dentia. qd absurdū est penitus. cum xps fm q homo ē
vna vera sba. Et ddm q circūscriptis accidētibz r ppe
taribus que indiuiduatiōē nō faciūt sed ostendūt. in/
diuiduatio ē a pncipijs intrinsicis fm q vnū stitūt
suppositū in q totū esse rei stabiliē. Et qz ex cōcursu illo
rum pncipioz stituit indiuiduū. r resultat forma totū
que est forma specifica. hinc est quādamoduz dicit
Boeci. q species est totū esse indiuiduū. in xpō aut aia
et caro. siue materia r forma vniunt. nō solū i eo qd cō
stitūt. sed etiā in hypostasi verbi eterni. et ideo forma
specifica nō dicit totū esse xpi. ac p hoc xps fm q hō nō
habet oīno plenā rōnem indiuiduū. vñ quasi mediū te
ner inter in indiuiduū. pprie dictum. r indiuiduū fm q
accēs dicit aliqd indiuiduū. Nam in indiuiduo. pprie
dicto est pncipioz subaliū vnio. r pmi suppositū stitu
tio in seipō nō in altero. At ruz tñ hoz deest in accidē
tibus que nec in se nec p se subsistūt. Medio mō est in
xpō. vbi pncipia vniunt fm humanā naturā. nō pmi
suppositū est alterius nature nō ab eis cōstitutū. Et sic
p r q veritate habet que pdicta sunt. Ad bec aūr valeē
p determinata. li. ij. dist. ij.

Quonsequēter querit de scō pncipali. scz de fili
atione adoptōis. Et circa hoc incidūt tria in q
renda. Primū vtrū filiatio adoptōis sit in xpō
Secdm vtrū sit in alijs per xpm. Tertū vtrū sit in no
bis p cōparatiōē ad xpm.

Questio. I d
¶ **U**trum filiatio adoptōis sit in xpō. Qd est querere
vtrū xps sit filius adoptiuus. Et q sic videt. Dylari^o
de trini. Prāris dignitas nō admōet duz carnis hu
manitas adoptaf. Si g hoc dicit quantū ad assūptio
nem humane nature a xpo. videt q in xpō humana na
tura sit adoptata. ¶ Item spūs charitatis est ille q fa
cit filios adoptōis. sicut p r Ro. viij. Non accepistis
iterū spm seruitutis in timore. sed spm adoptōis filio
rum. sed xps habuit spm dilectōis fm q aliū que r acce
pit p donū. g in qstū homo est filius adoptiuus ¶ Itē
aut xps est filius dei fm q hō. aut nō. Si nō. r aliq ho
mines sunt filij dei. g maioris dignitas sunt aliq boies
qz ille q est deus. qd absurdū est dicere. Si g est filius
dei fm q homo. aut naturalis. aut adoptiuus. Sz nō
naturalis. qz tūc esset eiusdē nature fm q homo. restat
ergo q sit filius adoptiu^o. ¶ Item oēs sumus filij dei
per creatōz sed. hoc nō impedit qn possumus esse filij

per adoptiōē mediāte dono grē. g paritōē qvuis xps
sit filius dei p eternā generatiōē nihil impedit quin
sit filius dei adoptiuus p susceptiōē grē diuine in xpe.
Si tu dicas q hoc est ppter culpā p quā facti sumus
filij ire que nō fuit in xpō. ¶ Sed h. Angeli sunt filij p
adoptiōē grē. sicut scribit Job. xxxvij. c. Luz melau/
darent astra matorina. r tubilaret omēs filij dei. g r.
¶ Sed h. Pbil. ij. Dns nī ielus xpus. in gloriāz. ibi
glō. in qstū homo assūpsit nomen dei. nō p grām ad
optiōis. sed p grām vntōis. Si tu dicas q nō negat
xpm esse filiū adoptōis. sed negat xpm esse deū adopti
uum cum sit verus deus. Sz h. sicut xps est verus de
us. ita est filius dei verus. g sicut veritas deitatis nō
parit ipm dei. deū p adoptiōē. sic veritas filiatōis nō
admittit gratiā adoptōis. ¶ Item Amb. tractans il
lud verbū Ro. ij. Pnestinā est rē. Legi r elegeri scri
pturas. ielus filiu dei nunq adoptōē inueni. sed non
debemus xpo attribuire qd nō possum^o p scripturas au
tenticas aut rōnes necessarias sumare. g oīno ē rei/
ciendū xpm esse filiū dei adoptiuū ¶ Itē Aug. de eccl.
dogmatibz. Natus est fm vtritate nature ex deo dei fi
lius. fm veritate nature ex hoīe hoīs filius. vr nō ad
optōē. nō appellatōē. sed vtraqz naturate filū nomen
nascēdo bter. Si g est tam filius dei qz vrgims nō ad
optōē. nō nūcupatōē. sed natura. g neutrius est filius
adoptiuus. ¶ Item qdāz adoptaf. de nō filio sit fili^o
si enī esset filius. iam nō adoptaret in filius. sed xps ab
eterno fuit filius fm diuinā naturā. statim cū fuit fil/
ius fuit fm humanā. g rē. Et qm vlt ad hoc inducunt
auctes in tra. ista sufficiant. ¶ Itē ddm q ab hō dubio
bec nō admittit. scz xpm esse filiū dei p adoptiōē. siue
pseraf simplr siue cum determinatōē. v r p r si adaf
in qstū homo. Rō aut huius est q filiatio respicit plo
nam. sicut dicitū est s. sed adoptio in adoptato p sup
nit extraneitatē. r ponit gratificatōz. r ordinar ad pos
sidentū hereditatē. r ista sunt tria subalta ipi adoptiōi
¶ Ad hoc g q aliq sit filius p adoptiōē necario req
rit q psona illa habeat aīe adoptiōē aliq modo extra
neitatē. qz nō adoptant filij ppri sed alieni. nec est eti
am q recipiat donū grē p qd ordinar ad possidēda be
reditatē qvuis aut in xpō cōpetat duo vltima. s. grē su
scēptio r hereditatio fm naturā assūptam. extraneitas
tñ nō cōpetit Ille nanqz extraneus est a filiatiōē q nō est
filius. Non filius aut duplr pōt dici. vel negatiue. v
r rarie. Non filius negatiue dī q nō habet filiatiōē
dei. siue habeat oppositā filiatiōē siue nō. Non filius
cōtrarie siue p uatiue dī ille q est filius ire. ¶ Ad hoc g
q ab q psona sit adoptabilis necē est q fm suā pmiā ori
ginē vel sit indiffēres ad filiatiōē grē r ire. vel habeat
filiatiōē ire. Et qz psona xpi nullo istoz modoz etiaz
fm naturā assūptā habuit extraneitatē. qz nec pmiā
habuit. nec hīe potuit. oēs aut alie psonē habētes grāz
habuerūt aliqz extraneitatē. hinc est q de oibus habēti
bus grām pōt dici q sunt filij adoptiuū. excepta sola p
sona xpi rōne iam dicta. ¶ Concedēde sunt grōnes ad
partē istā. ¶ Ad illud g qd pmo ob: de Dyla q in xpō
humanitas adoptaf. ddm q humanitas dī adoptari
nō rōne illius singularis nature que assūpta fuit abbo
in vnitatē psonē. sed rōne r similitū. qz p illā vntiōē ad
optati sunt aliq boies. ¶ Ad illud qd ob: q spūs cha
ritatis facit illos adoptiuos. ddm q verū est in bis q
habēt extraneitatē aliqā. r qz hōc nō est reqire in xpō
ideo nō tenet rō illa. qz pcedit ab insufficienti. ¶ Ad il
lud qd ob: vtrū xps sit filius dei fm q homo. pōt qe

di q sic. Et si querat verū sit filius p giam vel p naturā
 Dom q fm q homo est filius per gratiaz. sed tunc nō
 sequitur ergo est filius adoptiuus. quia hoc non est p
 gratiam adoptionis sed per gratiam vnionis. q mul-
 to est excellentior. nec habet repugnantiam ad filiatio-
 nem naturalem. immo facit illam cōmunicari. nec im-
 portat aliquam imperfectionem. nec amittitur nec cō-
 sumitur sicut gratia adoptionis prout exemplificatur
 fuit. **¶** Ad illud quod obiicitur. q filij per creationem
 29 sunt filij per adoptionem. Dicendum q non est sumi-
 le. quia filij per creationem quāuis non sint omnino ex-
 tranei a deo. tamen possunt esse extranei si per culpam
 sunt filij diaboli. nec per creationem sunt perfecti filij
 quia non sunt similitudine gratie insigniti. non sic au-
 tem est de eo qui per generationem est filius. ille enim
 non est extraneus. nec potest fieri. nec potest magis cō-
 signari. ideo non potest per adoptionem filius dei d
 nouo fieri. ideo rō illa nō valet. qm nō ē sic dīc r inde

¶ **Q**uestio II c
 An filiaro adoptionis conueniat nobis p chri-
 stum. r. Et q sic videtur Jo. i. dedit eis potestatem fi-
 lios dei fieri his qui credunt in nomine eius. cōstat. q
 euangelista loquitur de verbo incarnato. ergo videt-
 q per ipm nos sumus filij dei. sed non alij filij q adop-
 tui. ergo r. **¶** Itē ad Gal. iij. Nisi deus filium su-
 um factum ex muliere. vt ado. si. re. ergo si filius ad h
 missus est in carnem. videtur q per christum sumus fi-
 lii adoptiuī. **¶** Itē omne per accidens reducitur ad p se
 sed filij per adoptionem sunt filij per accidēs respectu
 filij naturalis. qui per se et proprie est filius. ergo si fo-
 lus christus est filius naturalis. videtur q nullus ad-
 optiuus nisi per ipsum. **¶** Itē per ipm su-
 mus filij dei effecti per quem sumus filio dei reconcili-
 ati sed deo reconciliati sumus per christum. sic dicit. ij.
 loz. y. Deus nos sibi reconciliauit per christum. cr /
 go videtur q adoptiuī sumus per ipsum. **¶** Sed cōtra
 Ro. viij. Non accepistis spiritū seruitutis iterum in
 timore. sed spiritū adoptionis filiorum. ergo videtur.
 q nostre filiationis adoptio proprie attribuēda sit spi-
 ritui sancto. non christo. **¶** Itē Job. iij. Nisi quis re-
 natus fuerit ex aqua r spiritu sancto. r. Et itē. Sic
 est omnis qui natus ē ex spiritu. Sed cui attribuit nati-
 uitas. eidem attribuēda ē filiatio. Si ergo per spiritū
 sanctum renascimur spiritualiter. videtur q per spiri-
 tum proprie non per christum adoptemur i filios. Q
 si tu dicas hoc competere vtriqz. Arguitur q p appo-
 pationem nō cōpetat christo. sed spiritui sancto. predice
 autem rationes videbantur ostendere oppositum.
 Itē. ante christi incarnationem deus habuit homines
 filios. sicut ipse dicit de salomone. Ero illi in patrem.
 Sed constat q nondum filius dei in carnem aduene-
 rat. ergo si christus filium dei nominat in carnatū. vi-
 detur q non sumus filij dei per christum. **¶** Itē quan-
 tumcunq sit filius dei incarnatus. nullus tamen ē dei
 filius adoptiuus. nisi qui suscepit donum gratie gra-
 tum facientis. quia suscepta etiam ante incarnationem
 est filius. ergo postea vel remota incarnatione filij dei.
 solua manet ratio adoptionis. videtur ergo q nostre
 filiationis adoptio non fuerit facta per christum. Jux-
 ta hoc queritur. per quod donum gratie efficiamur fi-
 lij adoptiuī. videtur enī q per charitatem. sicut de au-
 gustinus. Sola charitas est que discernit inter filios

regni et perditionis. Videtur etiam q per fidem. sicut
 Jo. i. dicitur. Dedit eis potestatem filios dei fieri his
 qui credunt in nomine eius. videtur nihilominus. q p
 timorem. Super illud Ro. viij. Nō accepistis iterum
 spiritum seruitutis. r. glo. Timor castus qui est bonus r
 perficiens generat nos filios. videtur etiam q p gra-
 tiam baptismalē per auctoritatem dñi Jo. ij. Nisi q
 renatus. r. sed hoc est per baptismum. Queritur er-
 go cui istarum gratiarū siue donorum attribuat ppe
 filiatio adoptionis. Et si omnibus quodam mō queri-
 tur cui magis proprie. **¶** R. Dñm. q cum queritur. 30
 vtrum sumus filij adoptionis per christum. hoc potest
 intelligi dupliciter. quia prepositio illa per potest im-
 portare causam effectiuam. vel meritoriam siue dispo-
 sitionem. Et si importat causam meritoriam siue dispo-
 sitionem. absq dubio verum est q sumus filij adopti-
 uī per christum. Ipse enim nobis meruit gratiam p quaz
 sumus filij adoptiuī in qm est caput ecclesie. Et hoc
 non solum respicit diuinam naturam. sed etiam natu-
 ram assumptam. Si vero importat causam effectiuaz.
 sic adhuc verum est. pater enim nos adoptauit p filiū
 et spiritum sanctum. Et si per appropriationem loqua-
 mur. per filium nos adoptauit quo ad incarnationem.
 per spiritum sanctum quo ad consummationē. Ad no-
 stram enī adoptionem duo concurrūt. scz. redemptio
 que facta ē per filij missionem. r gratificatio que facta
 est per missionem spiritui sancti. Et hoc ē quod dicit i
 libro de anima et spiritu. cap. vi. A patre per filium r
 spiritum sanctum ad nos diuina descendunt. Pater si-
 quidem tradidit filium quo redimeret nos. misit spm
 sanctum qui seruos adoptaret in filios. filium dedit i
 precium redemptionis. spiritum sanctum in privilegiū
 adoptionis. Et sic patet q per omnem modum siue
 dicat rationem adoptiuam siue effectiuam. r hoc siue
 per proprietatem siue per appropriationem. verum est
 q sumus filij adoptiuī per christum. Et concedēde siue
 rationes que hoc ostendunt. **¶** Ad illud ergo qd pmo
 obiicitur in contrarium de spiritu sancto. Dicendum. 31
 q filiatio adoptionis conuenit spiritui sancto r appo-
 ptiari potest ratione gratificationis. sed per hoc nō ex-
 cluditur quin conueniat filio. Si enī per proprietatem
 loquamur. indiuisa sunt opera trinitatis. si vero p ap-
 propriationem. nihil impedit quin aliquid diuersis d
 causis possit pluribus personis appropriari. r per hoc
 patet sequens obiectum. **¶** Ad illud quod obiicitur q
 filij adoptiuī fuerunt ante aduentum christi. Dñm. q 32
 et si fuerūt ante aduentum christi fm rem. non tamē an-
 te fidem vnari fuerunt filij adoptiuī. quia sicut dicit
 Augustinus. nullus saluari potuit sine fide mediatoris.
 Preterea ante christi aduentum non fuit plena ra-
 tio filiationis. quia nullus hereditatem poterat asseq
 qm cunq iustus esset. Et si tu obiicias de angelis q
 non sint filij. Dicendum. q et si non sint filij mediantibus
 meritis christi hominis. sunt tamen per effectum
 r conformitatem filij dei. Oportet enim sicut dicit au-
 gustinus nos in filios adoptari per eum qui est filius
 per naturam. **¶** Ad illud quod obiicitur q incarnati-
 one non posita ponitur filiatio. nec remota. remouet. 33
 Dicendum q hoc non arguit nostre adoptionis rpn
 non esse causam. sed ostendit incarnationem non cō-
 ram causam. quia completur filiatio in missione sancti
 spiritus. **¶** Ad illud vero quod vltimo queritur. per
 quod donum gratie fiamus filij adoptiuī. Dicendum 34

q filij dei sumus in qm sumus cōformes unagimī fī
ly naturalis. fm illud Ro. viij. Duos pdestinavit con
foanes fieri unagimī filij eius. Hoc autem ē dupliciter
Aut per remotionem a malo. 7 hoc est per gratiā bap
tismalem. que in quantum est sacramentalis. n. edela ē
contra malum. Aut per ordinem ad bonum. Et hoc
potest esse dupliciter. aut ex parte intellectus. et sic est
fid. s. aut ex parte affectus. 7 sic est caritas. Si autē
dicatur timor vel humilitas facere filios. hoc est dispē
lanue.

Questio III f
An filiaro adoptionis sit in nobis per compa
rationem ad christum. Et hoc est querere. vtrum sum⁹
filij adoptiui ipsius christi. Et p sic videtur. frequen
ter enim in euāgelio vocat dominus discipulos suos
filios 7 illos quos curabat. Conside fili. fides tua te
saluum fecit. Ergo vere dicebat. illi vere erant filij
christi. sed non naturales. ergo adoptiui. Item sup
illud Ephe. iij. Unus deus 7 pater omnium. Blosa.
Deus est pater omnium creatione. sed fidelium rege
neratione. sed christus creauit 7 recreauit. ergo christ⁹
est pater omnium et fidelium. sed fidelium est per adop
tionem pater. ergo rē. Item filij adoptiui efficiuntur
per gratiam inhabitantem. sed cum habitat in nobis
vna persona. necesse est q inhabitet et reliqua. ergo si
sumus filij vnus persone. necesse est q totius trinita
tis. ergo christi. Item vnus est amor quo amamus
patrem et filium 7 spiritum sanctum. Sed amor ē ille
qui facit nos clamare abba pater. ergo pater 7 filius 7
spiritus sanctus sunt vnus pater noster. Sed cōtra.
Illius solus est adoptare qui potens est generare. s. i
in diuinis solus pater generat. nec christus. nec spiri
tus sanctus. ergo sum⁹ filij adoptiui solius patris. nō
ergo christi. Item illius sumus filij adoptiui cuius
christus est filius per naturam. co q sumus eius fra
tres et coheredes. sed idem christus est filius solius pa
tris. ergo nos sumus filij adoptiui respectu vnus so
lius persone. scilicet patris. non ergo christi. Item.
solus filius est incarnatus. ne si alius incarnaretur ef
fer confusio proprietatum. 7 nomen filiarionis transi
rer in aliam personam. Si ergo filiaro non debet i di
uinis competere aliq persone q persone filij. pari rati
onem nec paternitas. Item respectu illius solius di
citur filij qui refertur ad nos viceversa. sed filius dei
non dicitur ad nos. nec dicitur filius noster. sicut ha
bitum est in pmo libro. ergo nec nos debemus dici fi
lij ipsius filij. Si tu dicas. q et si non referatur sub no
mine filij. refertur tamen sub nomine patris. Obijci
tur contra hoc. quia esse patrem 7 fratrem sunt relatio
nes incompatibiles respectu eiusdem. sed christus est

Dist. xi. de cōicatione ideomatū 7 ppetatum re
spicientium psonam. put sonant in defectibilita
tem. vt pdestinatio. creatio. inceptio. rē.

Deinde si qrit vtrū pdestinatio rē. Sup ostēdit
mgi qualiter xpo pueniūt ista idiomata que so
nare vident in cōplemētū 7 dignitatē. In hac
sō pre inqrit de his q dicitur aliqua defectibilitate. talia
autē sunt q noiant inceptiōne 7 significant habere cō p
nō esse. Talia autē sunt in triplici differētia. Quia qdā
important inchoationē in eis implicite 7 rōne cōnora
ti. vt vocabulū pdestinādi. Quaedam implicite sed ra
tione pncipalis significati vt verbum creandi. Quaedā

frater noster. ergo non est pater. ergo non sumus filij
christi. Responsio. Dicendum. q absq dubio filia
tio per adoptionem competit nobis respectu tot⁹ tri
nitatis a qua sumus creati 7 rec. cari. 7 sic competit no
bis respectu christi. Unde christ⁹ potest dici pater no
ster. Sicut enim in diuinis nomen pncipia accipit ef
fentialiter. vt pote cum dicitur respectu creature. acci
pitur etiam notionaliter cui⁹ dicitur respectu persone.
Sic nomen patris si dicatur respectu persone dicitur
personaliter. Si vero dicatur respectu naturalis crea
ture essentialiter dicitur. Unde sicut pater et fil⁹ 7 spu
ritus sanctus sunt vnus pncipium respectu creature
ratione productionis nature. sic sunt vnus pater rati
one collationis gratie. Concedende sunt ergo rationes
ad hoc inducere. Ad illud qd pmo obr q ill⁹ est ado
ptare. rē. Ddm q illud bz locū in eis q nati sunt habere
filios per viā generationis. De aut nō solū habet fil
ium p pductionē generationis. verū etiam multos sibi
format filios p pductionē creationis. Et sicut tota tri
nitas illos creat dando vitam. sic recreat dādo gratiā
7 sic adoptio ad totā trinitatē pccat. Ad illud qd
obr q cui⁹ sumus filij nos 7 xps. Ddm q vtrū ē q cui⁹
dem sumus filij. scz patris eterni. crq omnis paternitas
in celo 7 in terra noiat. nō tñ illius solius. quia ali
ter sumus nos filij. aliter xps. Christus em est fil⁹ p ge
nerationē que est actio psonalis. nos autē p creationē
7 gratificationē que est actio cōnialis. Et qm pater cō
municat toti trinitati. iō nō sequit q si eiusdem sumus
filij cui⁹ xps q null⁹ a ter⁹. Vtrū est tñ q paternitas
ipsi persone patris appropriat fm q dicit respectu tri
nitatis. Ad illud qd obr q nomē ppteratis cōicari alijs p
sonis inducit cōfusione. Ddm q illud veritatē habet qn
nomē ppteratis sic cōicaf q numerat. vt pte sit duo in
lij eēt in trinitate. H aut ptingeret si alia psona incar
nata fuisset. Si em spūscūs eēt de virgine. fil⁹ esset. 7
alius fil⁹ q sit xps. nunc aut nō est sic. Nam 7 si xps 7
spūscūs dicat eē pater nī p adoptionē. nō tñ sunt al
ius 7 alius pater. imo tota trinitas ē yn⁹ pater noster.
q vna sola psona sit p xpi. Ad illud qd obr q nō
b: filij nī vel spūscūs nī. Ddm q ad h q aliq sit p nī
nō ogrer q ad nos referat sub ppo noie. sed sub h nomi
ne quod est pater. hoc autē modo dicere est q filius al
sit pater nī. q vns nō sit filius noster. Nec valet qd obr
de cōfusione relationū. q idē sit pater 7 frater. Ddm q ni
hil impedit diuersas 7 oīno diūgas relationes in eis
eidē fm diuersas naturas. 7 sic est in pposito. Nā xps
est pater noster fm diuinam naturā. 7 est frater noster
fm humanā naturā. hoc autē nō facit cōfusione ppetra
tum nec relationū. quia nec paternitas illa nec frater
nitas ppterates psonales imponant.

explicite 7 ratione sui pmi significati sicut verbuz inel
piendi. Ideo pars ista habet partes tres. In quarum
prima inquit. vtrum pdestinatio dicatur de natura
aut de psona xpi. In scda sō inqrit. vtrū xps sit creatu
ra. ubi solet etiā qrit vtrū debeat simplr dici rē. In tertia
sō qrit vtrū ille hō aliq inceptu. an sp fuerit. ibi. Post
pdicta qrit rē. Prima autē rēultima premanēte in dūsa
media ps diuidit in tres. In quarū pma pponit qstio
nem 7 determinat. In scda sō p auctes scōz cōfirmat
ibi. Qui xpm vel dei filij rē. Tertio sō dissoluit argu
mentationē sophisticā que quidē videt esse contrariā ve
ritati. 7 hoc ibi. Et si ergo christus fm boiem dicit crea
tura rē.

Quis pdestinatio dicat de psona vel natura
chuiti.

DI. XI.

Deinde si querit vtrum pde
memorat apis sit de psona an d natura
sane dici pot r psona filij que sp fuit esse
pdestinata p mhoiem assumptu. vt ipa scz ens ho
esset dei filius. r natura humana ee pdestinatam
vt verbo patris personaliter vniret.

Querit vtrum xps sit creatura siue creat^o vel fa
ctus. Et determinat hoc simpliciter r absqz deter
minatione minus pgruenter dicit.

Soler etiaz qri vtru debeat simplr dici atqz co
cedi xpm ee factu. vel creatu. vel creaturaz. Ad
qd dici pot hoc simpliciter r absqz determinatio
ne nun^o congruenter dicit. Et si quis breuitatis ca
simpliciter enuicet. nuqz in simplr o3 intelligi. Quia
vt Aug. in. j. de trini. ait. Lu de xpo loqmur. qd
fm quid r ppter quid dicat prudens r diligens
acpius lector intelligere debet.

Loqrmur determinatione auentib^o scd^oz.
Qui xpm vel dei filiu no esse factu vel creatu
ram in. j. de trini. ondit ita inqens. In pncipio
erat verbu. r verbu caro factu est. r oia p ipm fa
cta sunt. neqz dicit oia nisi q facta sunt. i. oem crea

tura. Un^o liquide apparet ipm
factu no ee p que oia facta sut.
Et si factu no est creatura no e
Sicut creatura no e eiusde cu
pre sube e. Ois em suba q de
no est creatura e. r q creatura
no est de^o est. Sz si filiu no e ius
de sube cui^o p^o facta suba est.
r si facta suba e. no oia p ipm fa
cta sunt. At oia p ipm facta sut
facta q suba no est. sz vna cum
pre infecta suba e. Itē in eodez
si vel filiu fecit p^o que no fec ipse
filiu. no oia p filiu facta sunt. At
oia p filiu facta sunt. Ipse q fa
ctus no e. vt cu pre faceret oia
q facta sunt. Itē in li. lxxxiij. q
stionu. dicit creatura qd qd fec d^o
p^o filiu. q no p^o appellari crea
tura. qm p ipm facta sunt omnia
Ambro. in li. j. de trini. Probe
mus inqt creatura no ee dei fili
um. Audiuim^o em in euangelio
dum madasse discipulis. Predi
cate euageliu vniuerse creatu
re. Qui vniuersaz creatura die
nulla exipit. r vbi sunt q crea
tura xpm appellat. Itē si creatu

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

Ambro.

Barca.

XV.

Ro. viij.

ra esset. sibi madaret euageliu
pdicari. r subiect^o esset vnitati
qz testante aplo. ois creatura
vanitati subiecta e. non q xpus
creatura e. sz creator. q docede
creature discipulis madat offici
um. Arrij hec fuisse pfidia legi
tur vt xpm creatura fateretur.
Itē effasa sunt arrij viscera atqz
crepuit medi^o. pstrat^o in faciez.
ea qbus xpm negauerat feda
ora pollut^o. His alijsqz plurib^o
testimonijs instrumur n debe
re fateri simplr xpm ee factu vl
creatura. sz addita terminatioe
recte dici pot. vt si dicat fact^o fm
carnē vel fm hoies. vt factura
hūanitati no do attribuat. Et
em ait Amb. in primo li. de tri
ni. de^o fact^o e. sz de^o dei filiu. na
tus est. Adhuc em de^o filiu suuz
factu ex mulere. factu sub lege
filiu inqt suu. f. no vnu de m
tis. Lu dicit suu. generationis
eterne pprietate signauit. Do
stea factu ex mulere asseruit.
vt factura no diuitati f assum
tioni corpis ascriberet. Factu
q ex mulere dicit. ppter carnis
susceptione. Sub lege. ppter
obseruantia legis. Generatio
generatoi no p iudicat. nec ca
ro diuinitati. De^o em etern^o in
carnatois factm suscepit. no di
uiduus sz vnus. r in vtroqz vn^o
sz diuinitatez coepte. Itē enim
alter ex patre. alter ex virgine
sz idē alter ex pre. alter ex vir
gine. q fact^o est fm nre suscepti
one nature. no fm eterne sub
stantia vite. que legim^o pmoge
nitū r vngentū. Primogeni
tū. qz nemo an ipm. Vngenti
tum. qz nemo post ipm. Ex his
euidēter tradit q intelligentia
accipiedū sit cu dicit xps fact^o
vel simplr vel cu additamēto
vt factura. f. vl creatura no ad
assumere deū. sz ad assumptuz
hoiem referat. In deo em cre
atura esse no pot. vt Amb. ait. j.
li. de tri. Nunqd dicto fact^o est
xps. Nunqd madato creatus e

r vera est in se r
ad. pposituz va
ler. In se quide
vera e. quia ca
predicari clau
ditur in subie
cto. Si em ipse
est pncipiū om
nium creator. De pfidia r
impossibile est pena Arrij
ipm esse aliquid
creatorum. cum
ratione poten
te creandi que
non potest com
petere creature
cum ratione ge
neralitaris p
cipandi que no
potest cōpetere
rei create. Nec
valet ista instā
tia. et ipso sunt
omnia r. omnia
felicit facta. qz
omnia pro vni
ueritate rerum
distribuit. r de
us no est de vni
uerso sed supra
vniuersum. Et
ideo non sequi
tur q sit nihil.
Ad illud qd
obicitur q non
valet ad propo
siturum. Dicendū
q christus no
minat personā
verbi vt in dua
bus naturis. et
quia nomen im
posituz e psona
filij dei. qz filio
di repugnat. repu
gnat etiā xpo. r
tō auctas idura
r alie sequentes
ad pposituz qdē
faciunt. sed hē
p accides. Alio
etiam mō faciūt
ad pposituz. qz
auctas indu
cte sunt in ista q
sunt extra erroze
Arrianoz. Et
qm pdict^o pmo
si npr r sine de
terminatione p
lat^o fmonē Ari
rij est p pingu.
ideo qui et cose
queti auctas
J 2

De pfidia r
pena Arrij

Gal. iij.

inducere obuiant p̄dicto f̄moni. ⁊ p̄pterea valēt tam in se q̄ ad p̄positū. **B** Et si q̄ x̄ps fm̄ hoīem dicitur creatura. nō tñ simplr̄ p̄dicand⁹ est ⁊c. Contra. qd̄ vere de al tero p̄dicat cū d̄terminatōe nō d̄minuere. vere p̄dicat de ip̄o simplr̄. s̄ hō nō d̄minuit de rōne x̄pi. ḡ si aliqd̄ dicit de x̄po fm̄ hoīem. videt q̄ simplr̄ dicit de ip̄o. Itē qñ ali quid narū est in esse solū fm̄ cozpus. ⁊c. de rōne simplr̄ si q̄rū ad cozpus dicit. ḡ pari rōe si ali quid narū ē in eē x̄po fm̄ huma nā naturā. v̄t q̄ necessaria sit cō sequētia q̄ ei sim pliciter ⁊ abso lute p̄ueniat.

2 **R**o. dō. q̄ cū aliqd̄ d̄ de aliqd̄ simplr̄ ⁊ sine de re m̄iatōe. hoc potest eē dupl̄. Aut ita q̄ sim pliciter dicitur nō ponat lati rem suā q̄ cum ponit cū d̄ter minatōe. ⁊ tunc licet inferre. Aut ita q̄ latius po nat rez suā q̄rū est de sensu quez s̄ba p̄cedunt. ⁊ tunc p̄sequētia p̄t negari. Si cur nō seq̄tur si inferat. ille est albus fm̄ pedē. ḡ ille est albus. p̄ hūc modum nō seq̄tur q̄ esse creatura fm̄ hoīem attribuit x̄po rōne nature assump̄te. P̄solatū aut simplr̄ videt ei conuenire oīno. Conuenit em̄ esse noīe creature ea intelligi q̄ oīno inducta sunt de nō esse in esse. Et sic p̄ r̄sio ad v̄tranc̄ rōnem. Vel dicit sicut d̄ictū fuit. di. vii. de p̄destinatōe x̄pi q̄ nō seq̄tur est p̄destinat⁹ fm̄ hoīem. ḡ est p̄destinat⁹ simplr̄. nō q̄ hō d̄minuit s̄ q̄ variat ac tributio p̄dicari. v̄t qd̄ attribuit p̄us humane nature. postmodū attribuit diuine p̄sone. ⁊ iō talis mod⁹ p̄di candi inducit accidēs in aliqd̄ p̄dicatis q̄ suā extra natōe p̄comitant. nec inferri p̄t.

3 **M**itens p̄ h̄ pbare x̄pm̄ eē aliqd̄ nō diuinū. Videt q̄ m̄ḡr̄ habeat il lud p̄ in cōueniēti. sed h̄ nullū videt in cōueniēti. q̄ cū x̄ps sit d̄ns. hec nō recipit x̄ps est hō d̄nicus. ḡ pari rō ne cū x̄ps sit de⁹. hec nō videt admittenda. x̄ps ē aliqd̄ diuinū. ḡ eius opposita ē vera. s̄. x̄ps ē aliqd̄ nō diui num. Item videt q̄ argumētatio illa sit necessaria. Et x̄ps ē aliqd̄ subā nō diuina. q̄ x̄ps sit aliqd̄ nō diuinum. Ad esse em̄ subā necessario seq̄tur esse aliqd̄. Sicut ḡ seq̄tur esse hō albus. ḡ aīal albū. ita necessario seq̄ vide tur. est subā nō diuina. ḡ aliqd̄ nō diuinū. **R**o. dōm q̄ bec ē vera. x̄ps ē aliqd̄ diuinū. ⁊ bec ē falsa x̄ps ē ali

Quomō aut creatura eē deo p̄t. Et em̄ de nature simplicis ē si p̄tice atq̄ cōposite. cū nihil accidat. sed solū qd̄ diuinū est in natura habeat sua.

Dissoluit argumētationē so phisticā q̄ videtur esse p̄raria veritati.

Et si x̄ps fm̄ hoīem dicitur creatura. nō tñ simplr̄ p̄dicand⁹ d̄s ē creatura. Nec ex eo q̄ x̄ps fm̄ hoīem d̄r̄ eē creatura p̄t q̄s p̄gredi sic argumētando. Si fm̄ q̄ hō x̄ps ē creatura. vel rō nalis vel nō. v̄t q̄ est de⁹ vel nō nitens p̄ hoc pbare x̄pm̄ esse aliqd̄ nō diuinū. q̄ quod ip̄e ē fm̄ hoīez ip̄e est. Et iō si fm̄ hoīe minē est aliqd̄ substātia nō diuina est v̄tq̄ aliqd̄ nō diuinū. Sed ex tropicis locutiōibus nō est recta argumētationis p̄cessio. Illa aut locutio tropica ē qua x̄ps dicitur creatura vel simpliciter vel cū adiunctione.

Utrū homo ille sp̄ fuerit v̄t aliqd̄ cepit esse.

Post p̄dicta querit v̄trū hō

qd̄ nō diuinū. Nec ē ille de h̄ noīe diuinus ⁊ de h̄ noīe d̄nicus. Nā ⁊ si v̄trūq̄ sit possessō. tñ d̄nicus ipoz tar circa illud de q̄ dicit possessō. ē p̄ modū passionis. d̄ em̄ d̄nicus a d̄no habet vel possessus. Sed diuinū nō solū p̄ modū passionis. s̄ ⁊ p̄ modū actōis. q̄ diuinum dicit qd̄ h̄z diuinitatē. p̄ quem modū cōsuevit dici p̄sona diuina. Et p̄pter h̄ p̄cedit ista r̄ōnē vera. x̄ps ē aliqd̄ diuinū. q̄ ē p̄sona diuina. Et iō m̄ḡr̄ danc negat. x̄ps ē aliqd̄ nō diuinum. Et dicit q̄ bec p̄sequētia nō re net. x̄ps fm̄ q̄ creatura ē aliqd̄ nō diuinū. ḡ est aliqd̄ nō d̄nicū. quia in p̄ma re mouet negatio diuinitatē a cre ara natura. s̄ in p̄clusionē remo uet a p̄sona eter na. Si aut̄ que ritur v̄trū h̄ sit p̄cedēda x̄ps est homo diuinus d̄m̄t q̄ nō. Nā cū sic dicitur. di uinus non p̄t dicere diuinitatem p̄ modū in formantis. nec possessionem p̄ modū actōis sed solū modū passionis. p̄ quē modū dicit diuinissimus paulus. vel diuinissim⁹ iohes. Unde improprie sunt tales locutiones de x̄po. P̄pterea m̄ḡr̄ concedit earum oppositas cum dicit x̄ps fm̄ hoīem est aliqd̄ subā nō diuina. i. non in formata diuinitate. quia ē subā cre ara. ideo sane p̄cedit p̄missas ⁊ negat p̄clusionē. dicit peccatū esse in tali locutione.

Et tropicis locutionibus ⁊c. Videt q̄ verbū illud nihil faciat ad p̄positum. quia nulla istaz locutionū est tropica. nullā enim ibi est transumptio. imo fm̄ p̄prietatē f̄monis dicitur Item videt esse falsum q̄ ex tropicis locutiōibus nō est recta argumētatiōis p̄cessio. quia aut sunt ⁊c aut false. Si vere. ex veris p̄uenit inferre verē. ḡ recta potest ce talibus locutionib⁹ argumētatio fieri. Si false. sed ex falsis potest recte inferri falsum. potest etiā ⁊ verē ḡ v̄ detur q̄ nihil sit dictum hoc qd̄ m̄ḡr̄ dicit. Dic etiam modus solvendi videt in auditis. quia nō est p̄ uncerē p̄tionem. nec p̄ diffinitionē. Nullus em̄ locus sophis ticus est. nec in dictione. nec extra. cur⁹ dissolutio cur rat fm̄ hanc viam. **R**o. dōm q̄ tropicus sermo diu 4 pliciter potest dici. Uno nāq̄ modo tropicus dicitur sermo in quo est aliquod viciū aliquo tropo excusatus. Est em̄ tropus figura. ⁊ figura est viciū rōne excusata.

Aug. sup Job

Aug. sup Plat

Job vii

Marginal notes on the right side of the page, including references to Augustine and Job, and some illegible text.

Alio modo dicitur sermo tropicus dicitur sicut dicitur hinc aliquando in
 proprietate. sicut in excelsis per aliquam determinationem. Cum
 dicitur magister per istum sermo tropicus est creatura secundum hominem. et tro-
 picus. sicut dicitur quod aliquando hinc in propria proprietate surgit et re-
 pugnantia intellectui. quod remouet per determinationem adiu-
 etiam. Et per tanto vocatur magister per dicitur tropicus accipiendo
 casus. Possit etiam dici quod vocatur eas tropicas accipiendo
 tropu per figura. Possunt enim dici tales locutiones syno-
 doctice. quod dicitur per attribuit toti. et accipit largo modo
 per totum. ut dicitur humana natura quod dicitur modo per respectu
 christi licet non proprie. Et sic potest dici quod tales locutiones tropi-
 ce sunt. et per figuratiue sunt per synodocthen secundum quod synodo-
 ches est figura locutionis. Sicut et dicitur per in gratia ma-
 trica. Synodocthes aliquando est figura locutionis. aliquando con-
 structionis. Uterque dicitur magister in dicitur per dicitur locuti-

ones esse tropicas. Veritatis quod et tropicus non est recta
 argumentationis processio. Et ratio huiusmodi. quod aliquando negat ali-
 locutio. propter inproprietatem. et cum aliquando sicut excelsis sub
 vna forma. si fiat processio ad sermonem sub alia forma in
 qua non inuenit excelsionem. procedit a locutione quod excelsis. ad
 eam quod non hinc excelsionem. et sic talis processio impedit. sicut si
 procederet a vero ad falsum. Cum illud argumentum non valet
 iste est albus secundum pedem. quod est color. ar. pede. quod est enim ad ce-
 albu sequitur coloratum. tunc processio dicitur non valet. quod co-
 lor non est natus inesse corpori secundum preteritum sicut albedo. et hoc est
 quod vult dicere magister in proposito. Et hoc est quod ali-
 as confuevit dici quod locutiones inproprie non sunt con-
 cedende nec ad consequentiam trahende. sed magis sunt
 sustinende. et exponende. et arte de ne de minorum inprop-
 prietate veniatur ad maiorem.

H intelligencia autem huiusmodi peris incidit hinc quod circa
 duo. Primum quod ad christi predestinationem. Secundo vero quod
 circa hinc quod videntur circa christum ponere in conceptione
 circa primum quod sunt tria per copationem ad predestinationem nostram.
 Primum quod vult predestinationem christi sit in predestinationem nostram.
 Secundo vero sit in predestinationem nostram forma exemplaris.
 Tertio vero respectu in predestinationem nostram sit se a re calitatis

gram predestinationis eripuit de statu peccati et de massa per
 dicitur. sicut dicitur glo. Ro. viii. Quos predestinavit hos et
 vocauit. et ipse repperit indicat. hinc autem statum non est repperit in
 christo aliquid modo. Et sic quod ad primum est simpliciter uenientia. quod
 ad vltimum scilicet ad statum differentia. quod ad duo in-
 termedia primum est uenientia. primum differentia. In nobis enim
 est predestinatio respectu nature. et etiam respectu persone. et
 magis proprie respectu persone quam respectu nature. In christo autem
 est predestinatio ratione nature assumptae quod sequitur diuinam
 dispositionem non ratione persone. et ita est quod modo uenientia
 quod modo differentia respectu predestinari. Respectu etiam
 terminum est differentia. Nam nos sumus predestinati ad
 gram et gloriam. filii et christi. sicut nos sumus predestinati ad primum
 pandam gloriam et gram successiue. christus autem filius. Ite nos sumus
 predestinati ad gram persone singulari. christus autem ad gram vni-
 onis et singularis persone. et ita ratio hinc quod ad nos. et abudat
 a nobis. ac per hinc quod modo uenit quod modo excedit. Uterque est quod
 predestinatio christi quod modo est conformis et quod modo difformis.
 Et si notificet secundum illud in quod conformis et vniuocatio. secundum
 autem quod discouenit non. Et per hinc patet rationes ad vtriusque preteritum
 Nam primum quod ostendunt quod sit in predestinationem nostram conformis pro-
 dunt a predestinationem vel predestinari quod ad naturam
 vel ex parte terminum quod ad gram et gloriam. et sic verum concludunt
 Rationes vero ad oppositum procedunt de ipsa predestinationem a pre-
 star initialis. vel a predestinationem ratione persone. vel a pre-
 terminum ratione vniuocis diuine. et suis viis procedunt sunt ius-
 gule. **Questio.** **II**

Questio I
 An predestinatio christi sit in predestinationem nostram conformis. ita
 quod natura et sua predestinatio dicat secundum rationem vniuocis. Et quod
 sic verum primo per differentiam predestinationis. Predestinatio est
 comparatio gratie et glorie. sicut hinc uenit christo et nobis. et sic. Ite quod
 uenit christo secundum humanam naturam. uenit nobis vniuocis
 cum sit eiusdem nature et spiritus nobiscum. sicut predestinatio conue-
 nit christo secundum naturam humanam. quod nobis et sibi coponit secundum rationem
 vniuocis. Ite conformatur christo in merito. et sic conformatur
 in merito necesse est conformari in primo. quod pari ratione et in di-
 uino proposito. sicut hinc predestinatio. et sic. Ite Aug. de vo-
 carum sanctorum. Qui cum hinc gratia sit christi. sicut ille hinc
 ab initio factus est christus. sicut hinc modo de alios homines christi nos
 fecit per quem modum et illi hominem christi fecit. et oino eodem
 modo predestinavit quod modo fecit. quod per eundem modum predestinavit
 nos et christum. Sic Aug. de predestinationem sanctorum. Pre-
 destinatio est propositum misericordie. sicut respectu eius non est mi-
 serendi propositum in quod nullum contingit regiri peccatum. Et sic
 talis christus. verum quod non secundum eandem rationem dicat predestinatio de
 nobis et de christo. Ite predestinatio sic notificat contra prede-
 stinatio est comparatio gratie in presenti. et glorie in futuro. Sic in
 christo sit fuerunt gratia et gloria. quod predestinatio non uenit nobis
 et christo secundum vnam rationem. Ite predestinatio est in nobis non tamen ratione
 nature veritatis ratione persone. sicut in christo est predestinatio ratione
 nature assumptae non ratione persone. cum illa sit eterna. et sic.
 Ite ille hinc christus predestinatus fuit esse deus filius secundum quod dicitur
 Ro. i. Qui predestinatus est in illo deus in virtute et. Unde et da-
 tus est ei spiritus non ad mensuram. Nos autem predestinati sumus ad
 gram creatam et finitam. sicut hinc creatum et infinitum non vniuocis
 in aliquid cum in creatum et infinito. necesse est sequitur quod predesti-
 natio secundum aliam et aliam rationem dicat a nobis et christo. **Questio.** **III**
 quod predestinatio christi quod modo hinc conformitatem ad naturam prede-
 stinationem. quod modo difformitatem. quod per se attendant ea quod
 circa predestinationem sunt consideranda. Considerat enim predesti-
 natio in copatione ad predestinationem et ad predestinari. et ad
 terminum. et ad initiale statum. Si sic consideret predestinatio
 secundum copationem ad predestinationem. vniuersum rationis et conformis mo-
 di est predestinatio christi in predestinationem nostram. Eodem modo quo
 ipse de predestinavit christum. predestinavit et nos. Si loquimur
 in copatione ad statum a quod simpliciter est differentia. Nam nos per

Utrum predestinatio christi respectu in predestinationem nostram sit
 forma exemplaris. Et quod sic verum Ro. viii. Quos predestina-
 uit conformes fieri imaginis filii sui. Sic illud cuius dicitur res
 conformari et figurari est exemplar eius. sicut hinc predestinari sumus
 ut conformemur christo. verum quod est predestinatio sit in predestina-
 tionis exemplaris ratio. Ite Aug. de predestinationem sanctorum.
 Declarissimum lumen in predestinationem nostram est ipsis christus. sicut lumen
 hinc rationem distinguendi et notificandi. Si sic hinc coponit forme
 exemplari. verum quod predestinatio christi sit in predestinationem nostram exem-
 plar et ratio agnoscedi. Ite verum christi et modo viuendi fuit norma
 et exemplar serui viuendi ipsis membris christi. Sic sicut se hinc
 uersatio ad uersationem. ita se hinc predestinatio ad prede-
 stinationem. sicut si vira sua fuit regula et exemplar in vire. pa-
 ri ratione predestinatio sua predestinationem nostram. Ite christi genera-
 tio fuit ratio exemplaris omnis emanationis. quod in verbo quod deus ge-
 nuit. omnia disposuit. quod pari ratione est predestinatio fuit ratio ex-
 emplaris omnis predestinationis. Sic supra illud Job. reuerentia
 Nunquid non sunt ordinem celi. et. Glo. Noscere ordinem celi
 est signum dispositionum occultas disponens videre. sicut hinc
 predestinationem nostram et dispositionem est ordo et distinctio. quod vniuersum

quisq; pdestinat' bz sua p'pam pdestinatōz distinetaz a
 pdestinatōe xpi. Et si alia rōe pdestinat' ē xps 2 alia aliq;
 nō est exēplar sue pdestinatōis 2 alioz. Itē ipa pdesti-
 natio nihil aliud ē q' p'p'io sue dispositio p'ncipis ad ex-
 emplar. si q' exēplari nō est exēplar. q' pdestinatōis ni-
 hil est exēplar. q' pdestinatōis nre nō ē exēplar pdestina-
 tio xpi. Itē q' sunt sil. vñū n̄ est rō exēpladi reliquū. Sz
 oēs pdestinatōes sil' 2 ab eterno fuerūt in mēte diuina. q'
 pdestinatio xpi nullaten' poruit ēē exēplari forma. Itē
 si pdestinatio xpi ē exēplar nre pdestinatōis. Aut q' rōe
 pncipal' significari. Aut rōe pnotari. Si rōne pncipal'
 significari. 2 cū illud sit de' siue diuina cēntia. idē erit exē-
 plari 2 exēplari sui p'p'. Si rōe pnotari. Contra. ei exēplar
 pcedit exēplari nō sequit'. Sz mliti habuerūt q'ram suā. ē
 q' est effect' pdestinatōis anq; xps suscipit q'raz. q' nō v'f
 q' pdestinatio xpi cuiuslibet alteri pdestinatōis fuerit ex-
 6 emplar' forma. **R.** dō. q' ē loq' de pdestinatōe xpi 2 no-
 stra dupl'r. Aut q' rō ad pncipale significari. Aut q' rō
 ad cōnotari. Si loq'mur q' rō ad pncipale significari 2
 qd' qd' est diuina cēntia. sic nulla pdestinatōe exēplar bz
 ab alia. cū oēs vñū sint. i. diuina cēntia. Si ar loq'mur
 q' rō ad pnotari qd' qd' est gra 2 gloria. tūc distinguen-
 7 dū ē. q' dupl'r ē exēplar. Quoddā inter' in mēte artifi-
 cici. sic rō fm quā artifex pducit sua opa. Qdā exte-
 ri' ad qd' aspiciēs ille q' i'grat arte aliq' mō regulat'. Sic
 illi artifices mechanici aliq's formas exteri' hnt fm q's
 dirigunt opa sua. sic pz in his q' faciūt calciamēta. Si q'
 pncipio mō loq'mur de pdestinatōe xpi rōe pnotari. adhuc
 pdestinatio xpi nō ē nre pdestinatōis exēplar. 2 cū non
 pdestinatioit nos aspiciēs ad aliq' aliud a se. sz vñū qd'
 q' pndit se 2 dispositur fm rōne p'pam. Si hō loq'mur
 de exēplari scdo mō. sic pdestinatio xpi ē exēplar nre p'p-
 destinatōis. exēplar inq; directū n̄ respectu sūmi artifi-
 cis sz respectu nri tā in credēdis q' in expectādis. q' etiā
 in opandis. Tūc ei est in nobis recte gra 2 qn' xpo effecti-
 mur 2 formos. 2 talia etiā p' q'ram futura sunt corpa nra
 q'le xps sua resurrectōe mōstrauit. fm q' dicit' sancti. et
 nos ipsi si volum' ad vltimū pdestinatōis rei minū p'ue-
 nire necesse habem' in auctore fidei 2 psumatōe aspice-
 re. q' exēplū dedit nob' vt quēadmodū ipse fecit 2 nos faci-
 am'. Quēadmodū pet' dicit'. **Pe. ij.** Xps passus est p
 nos vobis relinqs exēplū. Et p' rōne dicit' Aug. q' ipse
 est pclarissimū lumē nre pdestinatōis. q' si ds ad vñū quē-
 q' n̄m dicat. Aspice 2 fac fm exēplar qd' tibi in monte
 mōstratū ē. h̄ ē in xpo. cur' oia illa ye. re. appōpata fue-
 8 rūt sig'. 2 in h' sensu pcedit. q' pdestinatio xpi exēplari
 forma sit nre pdestinatōis. Ad illud q' qd' obr' in xpi
 q' sunt distincte 2 ordinare. dō. q' ex illo p'bo h' q' inter
 pdestinatōes a p'p' pnotatoz ē distinctio. sic tñ q' n̄ de-
 est ordo. Et tō q'uis nre pdestinatōis effect' ab effectu p-
 destinatōis xpi sit distinct'. pōt tñ h̄re ordinē ad ipz fm
 quē est directio vel regulario. 2 p' h' qdā rō exēpladi.
 9 Ad illud qd' obr' q' pdestinatio ipa ē exēplar. dōm q'
 v'z ē de rōne pncipal' significari. Et q' rō ad h' bñ pcedē
 dū ē. q' vna pdestinatio n̄ est exēplar alteri'. sz rōne cō-
 notati ē exēplari. 2 nihil p'hibet aliq' ēē qdā mō exēpla-
 rū 2 qdā mō exēplari. Sic liber pmo fact' ab artifice est
 exēplar respectu libroz inde fitendoz. sz exēplari' fuit ab
 arte exēctē in mēte. sic 2 in effectu pdestinatōis intelligen-
 10 dū est. Ad illud qd' obr' q' pdestinatōis sunt sil' tā p'z
 mō. h̄ em v'z ē q' rō ad pncipale significari. sz q' rōm
 ad pnotari vitarē nō ē. 2 tō n̄t il' pcedit qn' ex illa p'p-
 11 p'ing'at rep'it exēplari' rōe. Ad illud qd' obr' q' exēplar
 pcedit exēplari'. dō. q' 2 si xps p'p' loq'ndo sua vita n̄ de-

dit formā 2 exēplū nisi h'is q' secuti sunt eū. tñ sub q'bus
 dā velamibz figuraz dedit pcedit' qd' nob' dar' agere.
 2 cū exerebātur spūaliter et fideliter a vniuersis scis 2 spū
 alibus. p' hoc xpo conformabātur in vita. quē et si non
 dū viderēt i' carne. videbant tñ fide. Iuxta illud Job.
 viij. Exultauit vt videret die illū. vidit 2 gauisus est. 2
 trā q'uis nō pcesserit r'p'e. pcessit ramē pfigurātōe 2 cre-
 dulitate. Et illud sufficit ad rōem exemplari' rōis qua/
 lem cūq;. P'cterea et si q' rō ad grām nō pcessit. ramē q'
 rō ad gl'iam pcessit. 2 rōne illius rōnem exemplari' rōis
 rōis habet xpi pdestinatio respectu oim'. ipse eni est p'p'
 mogentius i' multis fratribz p'mari' tenēs in omnibz

Questio III

Utrum in pdestinatione xpi respectu nostre sit vera rō
 causalitatis. Et q' sic v'f. **L. p.** pdestinatio nos i' adop-
 tionē filioz p' ihm xpm. sz nō nisi p' xpm pdestinatus. q'
 Item Gregoz' dicit q' pdestinatio i' uatur opatio-
 nibz scōz. ergo si imp'io p'p'ioabiliter plus efficacie
 habet circa nos merito e'chari q' alioz scōz. restat q' nō
 solū p' xpi pdestinatio n̄ ē pdestinatio i' uatur. verum
 etiā causal'. nā ipm i' uatur quō ad mōdo causare est.

Itē sicut se xpi resurrexerō ad n̄m am habet resurrexerō nē-
 sic se bz pdestinatio ad n̄m pdestinationē. Sed retur
 rectio xpi est causa nre. sicut dicit' in glo. i. **L. p. r. v.** q' p'
 pdestinatio xpi causa ē pdestinatōis nre. Itē p' cū sumus
 pdestinati p' quē sumus saluari. sz saluari sum' p' xpm.
L. h. ij. fm suā miam saluos nos fecit lauacri regne
 ratoris 2 rēno. qd' effu. in nos p'iesuz xpm. Et **L. p. r. viij.**
 d' q' ad' edit vt adimpleret oia. restat q' p' xpm sumus
 pdestinati. sz xps nō est nisi eius pdestinatio p'p-
 cessit. q' pdestinatio xpi est causa nre.

L. rōa. nul-
 lū eternū bz cām. pdestinatio cum suber boīs ē eterna
 q' a nullo est causata. q' pdestinatio xpi nō ē causa nre
 pdestinationis. Si tu dicas q' hoc est rōne cōnotari
 rpal'. **S. 3.** Nihil p'posterio: effectu pdestinatōis p'm. q' ēē
 pdestinatio xpi ē p'posterio: effectu pdestinatōis nri. q' ēē
 Itē xpo nō cōuenit pdestinari nisi fm humanā naturā
 sz fm humanā naturā nō bz sup' nos causalit'atē. q' p'
 pdestinatio xpi nō pōt esse cā nre pdestinatōis.

Itē si pdestinatio xpi est causa nre. aut rōne pncipal' sig-
 nificari. aut rōne cōnotari. Rōne pncipalis signifi-
 cati nō. hoc cōstat. q' rōne cōnotari. **S. 3.** q' a 2 q' a solo
 lo deo ē tanq; a causa. nō q' a pdestinatōe xpi. Item
 contingens nō ē causa necessarij. sz ante aduētū xpi ne-
 cessaria fuit aliq's pdestinatio fuisse. illos v'z q' mov-
 rui fuerūt cum gratia. chnisti aut' possibile fuit non in-
 carnari v'f n̄ nasci. 2 ita nec ēē pdestinatū. q' pdestinatio
 eius nō poruit esse causa altaz.

R. dōm. q' si loq's
 mur de pdestinatōe chnisti 2 nra rōne pncipalis su-
 gnificari. neutra neutrius ē causa. cū v'ra q' sit eterna.
 oim'esq; sint vñū in suba. Si aut' loquamur rōne cōno-
 tati. tūc distinguendum ē. q' ē causa in genere efficien-
 tis que p'p'ie dicitur causa de qua nūc loquimur. Et
 bec ē in triplici differētia. scz effectiua. dispositiua. 2 ex-
 sponētē vel efficientē. aliq' modo pōt dici efficien-

95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200

redū ad p̄iam sup̄nā. ad quā p̄ordiat̄i sum⁹ fm̄ electōz
 c̄nā. Et hac via p̄cedūt rōnes q̄ on̄ dūt x̄pi p̄destinatōz
 nostre p̄destinatōnis esse causam ⁊ ideo p̄cedende sunt
 13 **A**d illud qd̄ p̄mo obr̄ incōnariū qd̄ p̄destinatio n̄ra
 est c̄erna. ḡ r̄c. d̄dm̄ qd̄ v̄ez est rōne p̄ncipalis significa
 tiō n̄ rōne cōnotati. Et si obijciat qd̄ effect⁹ p̄destinati
 onis aliquoz p̄cedat p̄destinatōz x̄pi. n̄d̄ n̄d̄ est sicut
 in p̄cedenti p̄blem̄ate. qd̄ si p̄cedat q̄strum ad effectum
 gratie. n̄d̄ t̄m̄ q̄strum ad effectum glorie. Rursus q̄uis p̄
 cedat re. n̄d̄ t̄m̄ merito ⁊ credulitate. Meritū em̄ x̄pi n̄d̄
 t̄m̄ ad p̄ntes vel futuros. s̄ rōne fidei etiā se ex̄tendit ad
 14 p̄ntes. qd̄ meus inf̄ a manifestabit suo loco. **A**d
 illud qd̄ obr̄ qd̄ x̄ps fm̄ humanā naturā n̄d̄ est cā gratie
 vel glorie. d̄dm̄ qd̄ r̄c. n̄d̄ est causa effectiua. est tamē d̄
 sp̄ritua ⁊ exercitua. s̄ rōne fidei etiā se ex̄tendit ad
 x̄pi nostre p̄destinatōnis est cā. Et p̄ hoc patet sequēs
 qd̄ obr̄ qd̄ gratia ⁊ gloria a deo est tanq̄ a causa. Verum
 est si d̄cat de effectiua. alijs aut̄ modis n̄d̄ habet verita
 15 tem. **A**d illud qd̄ obr̄ qd̄ p̄ntes n̄d̄ est causa necel
 sarij. d̄dm̄ qd̄ v̄ez est si intelligat de causa efficiente ⁊ cō
 seruante. n̄d̄ t̄m̄ oportet esse v̄ez de causa excitare. **Po**
 16 test t̄m̄ ⁊ aliter dicit qd̄ est necessariū dupliciter. Uno mō
 qd̄ est necessariū p̄ se ⁊ simpliciter. Alio mō quod est ne
 cessariū p̄pter hoc qd̄ transit in p̄teritū. sicut in e scripsit
 se bodie. ⁊ illud de sui natura est contingēs. Et p̄pter hoc
 17 nihil impedit ip̄m habere cām contingētē. **P**otest etia
 distingui in contingente. qd̄ d̄dā est contingēs qd̄ p̄cedit
 a v̄oluntate v̄oluntatis humane ⁊ cause create. qd̄ d̄dā p̄
 p̄ter libertatē ⁊ indifferentiā diuine voluntatis q̄ potest
 facere ⁊ n̄d̄ facere. Et q̄uis p̄m̄ contingēs n̄d̄ potest eē
 causa necessarij. nihil t̄m̄ impedit de sc̄o. **M**edius at̄
 mod⁹ d̄cendū videt̄ rōnabili⁹. Et si tu obijciat qd̄ illd̄
 n̄d̄ soluit. qd̄ posito qd̄ x̄ps n̄d̄ esset incarnat⁹. adhuc ali
 us mod⁹ erat deo possibilis p̄ quē gen⁹ humanū eēt libe
 rarij. ḡ remora p̄destinatōne x̄pi. adhuc salua esset p̄de
 stinatio nostra. ḡ n̄d̄ est cā. d̄dm̄ qd̄ hoc n̄d̄ cogit qd̄ n̄d̄ sit
 causa. s̄ qd̄ n̄d̄ sit cā tota ⁊ p̄ oēm modū causandi est t̄m̄
 p̄ aliquē modū. sicut de facit p̄ aliquē boiem. aliqd̄ bo
 num. ⁊ si ille h̄ n̄d̄ esset nihilomin⁹ faceret. Et t̄m̄ n̄d̄ se
 quit̄ p̄pter h̄ qd̄ ille n̄d̄ sit causa. n̄d̄ em̄ valet hic modus
 arguendi in voluntarijs. Et h̄ sufficiat de p̄destinatōe
 x̄pi a p̄terit. **S**upra em̄ di. viij. quesitū fuit de ea a par
 te sermonis.

Quonsequēter q̄ritur de h̄is vocabulis q̄ vident̄
 importare inceptōz. Et circa h̄ tria sunt dubi
 tabilita p̄quirenda. **P**rimo querit̄. **U**tr̄ simpli
 citer p̄cedendū sit. qd̄ x̄ps sit creatura. **S**ecundo v̄trū p̄ce
 dendū sit. qd̄ ille h̄o ceperit esse homo. **T**ertio queritur
Utrum homo ceperit esse deus.

Questio I

Utrū hec sit p̄cedēda. **X**ps est creatura. Et qd̄ sic ostē
 dit̄ multiplici auct̄itate Aug. ad dardā. **Q**d̄ ad verbum
 expr̄inet creator est x̄ps. **Q**d̄ ad boiem attinet creatus est
 x̄ps. **I**te leo papa. **N**oua ⁊ inaudita v̄uentio. **D**eus q̄
 est q̄ erat sit creatura. **D**am̄. etiā exp̄sse. **N**ō scandaliza
 uit̄ nomē creature. q̄ se seruū aut vermē aut granū natū
 de terra noiauit. **I**de etiā ip̄e. **Q**uid mirabilij⁹ creator
 rē creati. ⁊ plasmatorē plasmari. **R**ich. de sanc. viet. in
 q̄dam sequētia. **P**otestare n̄d̄ natura. sit creator. creatu
 ra. Et h̄is oibus auct̄itatib⁹ tanq̄ vna efficiat rōne con
 cludat qd̄ x̄ps sit creatura. **I**te auct̄e efficatori ad Gal
 tij. **N**isi de f. filij suū factū ex muliere. **S**ilij ad Ro. s̄
 ome factū est creatura. filij aut̄ dei fact⁹. ḡ r̄c. **I**te rōe
In x̄po est v̄nus nature create ⁊ nature increate. ⁊ x̄ps

noiat hypostasim v̄triusq̄ nature. **S**z h̄ est v̄a rōne d̄i
 uine nature. x̄ps ē creator. ⁊ ille h̄o est creator. ḡ pari rōe
 ⁊ h̄. x̄ps est creatura. **I**te de c̄cuncz p̄dicat̄ inferi⁹ ⁊ su
 perius ē necessaria v̄ntia. s̄ creatura est sup̄ius r̄spe
 cru boīs ⁊ aīalis. ⁊ h̄ est vera simpli. x̄ps ē h̄o. ⁊ h̄ x̄ps
 est aīal. ḡ ⁊ hec necessario ē v̄a x̄ps ē creatura. **I**te si x̄ps
 est h̄o. aut creat⁹. aut increat⁹. **N**ō increat⁹ h̄ p̄stat. qz
 oppositio ē in adiecto. ḡ est h̄o creat⁹. s̄ h̄o creat⁹ ē crea
 tura. ḡ r̄c. **I**te sicut caro x̄pi fuit p̄cepta. sic aīa x̄pi fuit
 creata. ḡ sicut rōne carnis hec fuit v̄a. x̄ps ē p̄les virgi
 nis ⁊ p̄cept⁹ de v̄gine. **I**ta hec erit v̄a. x̄ps est creatū a
 dei vel creat⁹ a deo. **S**i dicit qd̄ n̄d̄ est ille p̄pter repu
 gnantiā intellectuū q̄ est in hac. x̄ps ē creatura. **C**ōtra
 maior est repugnantiā cū oppositū p̄dicat̄ de opposito q̄
 creatura de x̄po. s̄ hec est vera x̄ps ē impassibilis. ē im
 mortalis. est mortuus. ḡ r̄c. **S**z contra Roma. viij.
Uanitati subiecta ē oīs creatura. s̄ x̄ps cū sit deus. n̄d̄
 est vanitati subiect⁹. ergo r̄c. **I**te intellec⁹ h̄u⁹ nomi
 nis creatura ē esse de nihilo. sed hoc repugnat x̄po. **C**ū
 ḡ fuerit ab eterno. ḡ n̄d̄ ē cōcedendū x̄pi esse creatū **I**te
 oē creatū incipit esse. s̄ x̄ps fuit ab eterno. quon̄tā ip̄se
 eduxit filios isrl̄ d̄ eḡit p̄o. ḡ r̄c. **I**te x̄ps si ē creatura.
 aut hoc rōne n̄at. aut rōe p̄sone. **R**ōne n̄at n̄d̄. qz natu
 ra n̄d̄ predicat̄ de x̄po. **R**ōne p̄sone n̄d̄. qz p̄sona x̄pi n̄d̄
 est creata. s̄ p̄i coeterna. ḡ nullo mō v̄ez ē qd̄ x̄ps sit cre
 18 atura. **R**ō d̄dm̄ qd̄ predictus sermo a doctozib⁹ d̄ce
 logie cōmuniter n̄d̄ recipit̄. **C**hrist⁹ siue fili⁹ dei ē creatu
 ra. **A**dderent em̄ v̄erbis m̄gri in l̄tera. **R**atio aut̄ qua
 re non recipit̄ ē. qz talis sermo est p̄pinquus errori aut
 appropinquat. et qz male aliqui intelligit̄ ab hereticis
 arrisantis. ⁊ etiā qz de se male ē intelligibilis. **A**rrius nā
 qz dixit filij dei eē creaturā. et qm̄ x̄ps noiat p̄sonā filij
 dei qui dicit̄ christū esse creaturam. non determinās se
 cundum quam naturam intelligat. videtur idē d̄ce
 re qd̄ arrius impie sensit. **E**st etiā male intelligibilis de
 se propter repugnantiā intellectuū. **C**reatura em̄ quan
 tum est de ratione sui nominis dicit̄ respectū ad creat
 rem. dicit̄ aliquid quod habet esse post non esse. **D**icit
 etiā qd̄ habet eē altit̄de p̄ v̄oluntatē p̄cedens. ergo in tali
 locutiōe intellec⁹ p̄dicari repugnare videt̄ intellectu
 ipsi⁹ subiecti fm̄ triplicē d̄tionariā. **E**t p̄p̄tea predict⁹
 sermo ē male intelligibilis. ⁊ fuit male intellec⁹. ⁊ p̄ h̄ t̄
 error. p̄pinqu⁹. **E**t qm̄ sermo theologic⁹ debet esse caroi
 lic⁹ ⁊ v̄itat⁹. ab intellectu n̄d̄ disson⁹ ⁊ rei de q̄ loq̄nar
 cōson⁹. p̄p̄tea predict⁹ sermo n̄d̄ recipit̄ nisi. **D**eterminetur
 v̄n rōnes p̄cedendē sūt q̄ on̄ dunt predictū sermōne n̄d̄ eē
 admittendū. **A**d illd̄ ergo qd̄ p̄mo obijciat in p̄teritū
 de sc̄o n̄d̄ auct̄itib⁹. d̄dm̄ qd̄ sc̄i aliqui multū exp̄sse loquū
 tur amplius q̄ admittat cōis v̄l ob aliqd̄ ex p̄onendū
Et tales sermōes n̄d̄ oportet extendi. s̄ pot̄ n̄d̄ aḡ sūt
 exponendi. et sic ē in predicto sermone. cū dicit̄ cristū eē
 creaturā. hoc aut̄ dicit̄ fm̄ h̄uanā naturā ⁊ vere loquū
 tur non t̄m̄ oportet sermōne illū trahi ad cōmūne v̄sum
Ad illud quod obijciat de verbis apostoli quo di. **20**
 ctur. factū de muliere. d̄dm̄ qd̄ ipsa determinatio d̄ mu
 liere. et alia determinatio qua dicit̄ ad Ro. qui factus
 est ex semine dauid fm̄ carnem. trahit̄ hoc vocabulum
 factus ad standum siue ponendum rē suā circa naturā
 assumptam. **E**t ideo non sequitur propter hoc qd̄ tales
 locutiōes sint sine determinatione p̄cedende. **A**d illd̄
 qd̄ obijciat qd̄ hec p̄cedit sine determinatione. **21**
 christ⁹ ē crea
 tor. d̄dm̄ qd̄ non est simile. qm̄ christ⁹ nominat̄ personā
 verbū q̄ est increata ⁊ create nature p̄ essentiā ⁊ naturā
 p̄p̄tam. **J**o n̄d̄ ita cōiugenter attribuit̄ ei vocabulum

creaturae sicut creatoris. q: nō est talis intellectu dīssō
 nātia. Præterea ille sermo nō ita appōrmat veneno er
 21 rone sicut sermo ppositus. ita p3 q: nō est respūdō. Ad
 illō dō opponit. q: de quocūq; p dīcat inferius 2 supius
 Dm q: vey cōtū ē de virtute illarōis. Un si becē vera
 Petrus ē hō. absq; dubio verū est. petrus ē aīal. Sic erī
 az cōcedi p̄t. q: si vere ē hō. q: vere ē creatura. nō tñ op̄t
 q: si aliq; locutōe v̄dū ē cū inferiori. q: v̄dū sit ca cū
 supiori. ppter diversos mōs significadi. in quoz vno
 intellectus inuenit cōsonātiā i alio repugnātiā. Et qm̄
 p̄dicā locutionē magis respūit doctor: s ppter hoc q
 p̄t esse via in falsitatē vel erroē ppter malū modū intel
 22 lēgēdi q: q: ip̄a de se sit falsa vel erronea. ideo p3 rō. Et p
 h̄ p3 n̄tō ad sequēre obiectōnē Quāvis enī ista admittit
 rat 2 cōcedat xps ē hō creatus. nō tñ simplr cōcedēduz
 est q: sit creat. ne intelligat ei tale p̄dicatū simplr attri
 23 but 2 totaliter. hoc ē rōe virtutis nature. Ad illō qd
 obi: q: cōceptus rōe carnis. 2 ita silr creat rōe anime.
 Dm q: nō est simile. q: et si cōceptio dīcat eritū rei i cō
 nō tñ ita repugnat p̄one xpi intellectō illi? vocabulū. si
 cur intellectus verbi creandi. Et rō hui? est. q: p̄ceptio
 aliq; p̄supponit. 2 naturā determinatā cōcernit. nec dīci
 tur respectu dei s; respectu mulieris siue matris. dīcit
 enī eritū naturalē. sed nō sic creatio vel creatura. Naz
 creatio dīcat actū q: p̄t i totā rei subam. vñ qd creatur
 simpliciter incipit ēē. Nullā etiā determinatā naturāz
 cōcernit. Dīcat etiā respectu ip̄ius creatis 2 eritū volū
 tariū imprat. hinc ē q: mltomagis repugnat p̄one xpi
 vocabulū creādi q: cōcipiēdi. Q: si obīctas q: non ma
 gis repugnat q: si dīcat immortalis 2 mortalis. Dm
 q: et si nō magis repugnet q: p̄t i exteriorē rōem. tamē
 magis repugnat repugnātia dūcere in erroē. Cū enīz
 dīcat immortalis 2 mortalis. q: mortalis p̄supponit crea
 turā viuētē. 2 rōne illi? p̄dicat. idō nō ita repugnat. Et
 p̄terea iste sermo platus ostēdit se nō debere intelligi nī
 si p̄ vntōnē. Sed cū dīcipus ē creatura. nec p̄supponit.
 nec sermo videtur intelligi p̄ vntōnē. imō videt p̄dicatū
 dicere totū ēē subiecti. 2 ppter naturā talis acius q: cō
 suenit ēē in totū. Et sic patet q: nō ē simile. 2 q: valde ra
 tionabile m̄gr dīcat p̄dicatū sermōnē nō ēē trahēdū ad vsū
 q: vntōnē nō possit cōtūci facilliter ip̄m simpliciter 2 abso
 lute ēē falsū. Difficiliores enī 2 efficaciores sūt rōes ad
 oppositū. **Questio II**
 Cū hōc sit cōcedēda. Iste hō incipit esse xpo demō
 strato. Et q: sic v̄t Aug. sup Jo. Anteq; mūdus fieret
 nec nos eramus. nec mediator dei 2 hōim hō xps iesus
 Si q: nō erat aī mūdi cōstitutiōnē. q: incipit ēē. Ite
 nasci ē generari 2 murari fm̄ subam. 2 p̄duci de nō esse i
 esse. sed idē est oīno p̄ducere i ēē 2 incipere esse. Cum q
 bec sit vera. iste hō nasci. 2 bec iste hō in esse p̄ducitur.
 bec etiā erit vera. iste homo incipit esse. Ite aī mōdi
 p̄stitutiōnē bec ē vera. nullus homo est. 2 bec est falsa.
 aliq; homo ē. q: bec ē falsa. iste homo est demōstrato
 cōstruo. 2 bec modo est vera. q: p̄dicatum modo cōuenit
 subiecto. 2 prius nō cōueniebat. q: incipit cōuenire. er
 go bec ē vera. iste hō incipit esse. Ite hō sedtur. Iste
 hō est. q: iste ē hō. p co q: in ppositōe in q: claudis impli
 catio licet ip̄am implicatiōnē inferre. Sequit enī. hō
 mo albus currit. q: homo ē albus. q: sedtur iste homo ē.
 vel fuit ab eterno. q: iste fuit ab eterno hō. s; bec ē falsa.
 iste demōstrato xpo ab eterno fuit homo. q: bec. iste
 homo ē vel fuit ab eterno. 2 mō ē v̄a. restat q: incipit
 ēē vera. q: bec ē vera. iste hō incipit esse. S; Jōh̄s
 viij. Anteq; abrahā fieret ego sū. pari rōne 2 anteq; ce

lum fieret. q: si idē demōstrat p hoc p̄nomē ego. 2 p hoc
 p̄nomē iste. v̄t q: bec sit vera. Ite hō fuit aī mūdi cōstit
 tutiōnē. ergo bec ē falsa. ille d: incipit ēē. Ite m̄gr cō
 cedit hāc. Ite puer creavit se. las. s; cui vere attribuit
 creare stellas. vere attribuit semp esse. q: iste puer sp̄ su
 it. q: bec ē falsa. iste puer incipit esse. Cōstr bec negat a
 m̄gro. iste hō siue xps ē creatura. s; hoc nō ē ob aliū nisi
 q: p̄ nomē creature imprat erit 2 nō ēē in cō. q: pari ra
 tione vel multo fortiori bec ē falsa. iste hō incipit esse.
 Ite p̄puz ē p̄nois p̄ ppo noie poni 2 certā designare p
 sonā. q: cū dī. iste hō. hoc p̄nomē iste demōstrat p̄sonāz
 S; p̄sona xpi sp̄ fuit. 2 nunq; incipit ēē. q: bec ē falsa. il
 le homo incipit ēē. Si tu dicas q: p̄sona ibi large acci
 pit. Adhuc obi: q: qd dē demōstrat. demōstrat. siue sup
 positū siue p̄sonā p̄pē. ergo v̄t q: adhuc falsa ē locutio.
 q: expositio hui? verbi incipit ēē bec. hoc incipit ēē. q: h
 mō ē. sed p̄us nō fuit. Si ergo bec ē vera ille hō incipit
 esse. bec ē vera. iste homo nō est 2 p̄us nō fuit. S; q: v̄t
 q: mō accipiat. falsa ē locutio. iste hō p̄us nō fuit. Si
 enī p̄sona. eius opposita ē vera. ille hō p̄us fuit. Si
 militer si p̄suppositio. v̄a ē. iste hō p̄us fuit. ppter cōtra
 tione ideo natū. s; nō licet negare de aliq; qd v̄t affirmā
 tur siue p̄ p̄p̄tate nature. siue p̄ vntōnē. Nec enī sim
 pliciter ē falsa. hō nō ē dē. q: et p̄ opposita ē vera p̄ vntō
 nē. Cū q: oīm mō ista sit vera. iste homo sp̄ fuit. bec oīm
 mō ē falsa. ille homo incipit esse. Ite sicut sup̄ habi
 tum fuit. ille terminus hō dīctus de cōstruo quodāmodo
 habet naturā terminū accidentalis. q: i termino acciden
 tali suppositū p̄t utere p̄ forme. sic 2 in ppositio ē rep̄
 re. sed regula daf q: terminus accidentalis supponēs v̄bo
 de p̄terito p̄t supponere p̄ p̄ntū vel p̄ p̄teritis. ita q: in
 differēter p̄t reddere locutiōnē verā p̄ bis vel illis. Ite
 ppter hoc dī locutio multiplex. q: nō comparat ad illa
 tanq; ad significata. sed tanq; ad supposita. s; talis lo
 cutio dīctur habere plures causas veritatis. Cū q: dī
 cif iste hō fuit. sensus ē. ille d: hō fuit. vel ille d: fuit bo
 mo fuit. si d: bec simplr ē v̄a. ille d: hō ab eterno fuit. er
 go et bec. ille homo ab eterno fuit. ergo bec est falsa sim
 pliciter. ille homo incipit esse 2 nullatenus distingui
 da. **Responsio** Ad intelligentiam huius locutiōnis
 consideranda est responsio magistri. Magister enī re
 spondet dicens q: ad hanc locutiōnē non est ferenda
 responsio sine distinctōe. ip̄e tamen non distinguit. s;
 determinat q: incipit esse q: tū ad naturā. licet nō q: tūz
 ad p̄sonam. Incipit ēē fm̄ naturam humanam. sed nō
 incipit esse inq̄rum verbum. sed certe iste modus dicē
 di non sufficit opponenti importuno. queret enī rōnēz
 multiplicatis. 2 quem sensum faciat p̄dicata locutio
 q̄tum est de vi verborūz. 2 hoc nō potest haberi ex ver
 bis magistri ad liquidum. Et ppter ea temprandum
 est distinguere si quo modo possumus aptare p̄dicte
 locutiōni. onueniēte distinguendi modū. Videtur au
 tem p̄dicata locutio posse distingui ex eo q: verbus in
 cipiendi potest notare inceptiōnem r. spectu veritatis
 totius dīcti. Vel potest importare inceptiōnem rei p̄e
 dicatē respectu subiecti. Si primo modo tunc est sensus
 Iste homo incipit esse. hoc est. locutio ista. s; ille hō
 mo est incipit esse vera. 2 hoc absq; dubio verum est.
 Si autem dicat inceptiōnē esse respectu eius qd demō
 strat p hoc p̄nomē iste. cū illud habeat esse eternū.
 vel p̄ p̄p̄tiam naturā. vel ideonarum cōmunicatiōnez
 videtur tunc locutio falsa. Sed hic modus dicendi ca
 lūmabilis est. tum quia nō videt q: verbum incipiendi
 habeat ferri sup̄ totū. cū nihil sit q: reddat sibi suppositū

in qua q: no est questio. vtz ofo illa incipiat esse ya. sz
 est qtho. vtz res importata p hoc qd dicit. ille ho ince-
 pit ee. sic mod? iste dicit no videt in se valere. nec eti
 am qstione terminare. Et ppterca pot esse altus modus
 dicendi. hoc sp supposito q incipit dicat inceptioem
 rei attribuit. sive actus in predicato respectu subiecti.
 sz hoc pot ee duplicif. Vel qz pot notare inceptioem re-
 spectu rei impate p pnome fin se. vel sub rone impli-
 carois. Implicat em forma humanitatis cu dicit. iste
 homo. ille q est ho. Et si dicat inceptioem respectu sub-
 iecti sive psonae impate p pnome falsus e sermo. qz pso
 na illa no habet ee post no esse. Si vero respectu impli-
 carois vera e locutio. est em sensus qz iste incipit ee. no
 qz ite. sz qz ho sive fm natura humana. Et pot ponit ex
 emplu. Si scutu prius fuerit. et postmodu dealbet. hoc
 est duplex. scutu albu incipit esse iuxta pdictu modum
 distinguendi. sz ad hoc iste modus dicendi no min? est. ca
 lamitabilis qz pcedes p eo qz hoc locuto scutu albus in-
 cepit ee habet ex pte p has duas. scutu albus est. et hec
 no est duplex. et alia que est. scutu albu prius no fuit. et
 hec est falsa. qz eius opposita e vera. scutu albu fuit. Al-
 bi em cu sit terminus accidentalis pot supponere p pre-
 sentibus et pteritis p indifferentia. no p multiplicitatez.
 pterea si dicat homo albus incipit currere. incipit.
 no ponit qrum est de vi vocabuli circa albedine. sed cir-
 ca cursum. Et ideo adhuc iste modus dicendi e calumia-
 bilis no modicu. Est adhuc tertius modus dicendi qz h
 pnome ille pot demonstrare psonam verbi vel singula-
 re hominis. Et si demonstrat singulare hominis. sic oportet
 coedere hanc. iste ho no incipit ee. et hanc. iste homo est
 ab eterno. sicut coedit qz iste homo e mortuus et imor-
 talis. sed vnu dicit p comunicacione ideomatu. alteruz
 vo p pterate nature. Si cu xpūs nascit aliqs homo
 mutatur de no esse in ee. necesse est qz aliqs homo inci-
 pit ee esse. sed no est vez p pterate nature. sz in ab eter-
 no de ee. qz ee qz est ab eterno. Si g iste homo demon-
 strat singulare hominis. absqz dubio vera e predicta lo-
 cutio. si aut demonstrat psonam verbi falsa. falsa inqz qz
 ad pterate nature. qz psona verbi de sua natura est
 eterna. Quatu etiā ad comunicacione ideomatu no ad-
 mittitur. qz tale ideoma no comunicatur. ppter hoc qz
 claudit repugnantiam intellectu. Et hic modus dicē-
 di rationabilis est et minus calumitabilis qz pdicti. et p
 facit ad ppositu. et magis consonat verbis magistrif qui
 da: sensu pdicte distinctiois qz verba no ponat. ne-
 desereret modu theologicu. Nodermoxes vero opoz-
 ter magis explicare ppter importunitate querentiu. De-
 terminat em magister qz iste homo incipit esse fm qz ho
 non aut fm qz verbu. Quid aut est aliud dicere. nisi qz
 p illud pnome pot demonstrari singulare hominis. vel
 psona filij dei. Sedm hanc ergo distinctioem no omnino
 coededa est pdicta locutio. nec omnino neganda. Et
 cedi em p fm vnu sensum. et negari fm altum. Et ideo
 rones que pbant pdictam locutionem in altu sensu esse
 vera. et alie q pbant in aliquo sensu esse falsam. ptransi-
 ri pnt. qz p ista distinctioem solvuntur. fm ei diversa me-
 bra vrez vez cocludit. sicut fut due pnie rōes ad pri-
 ma pte. et pme due ad ptem scdam. Ad illas vero q ostē-
 dūt locutionē esse vera simpliciter vel falsam. simpliciter
 respōdendū est. Ad illd qd obijcit qz an mudi consti-
 tutionē hec est vera nullus homo est. Dm qz vera est.
 sed tamen no oportet qz ista no sit vera. null? ho fuit. Et
 ratio huius est ppter variatōs suppositōis termi. Naz

sicut tactu est iste terminus. ho. in xpo habet modum sup-
 ponendi termini accidentalis. sed illud argumentu n va-
 let. hec fuit falsa albu disgregat. qz hec est falsa albu dis-
 gregat. variat em no ad supponendi istius termini. In p-
 na em habebat vnicā suppositōis. in scda duplicē. Un-
 qz ista illa sit falsa. ille ho est an mudi constitutoz. h em est
 vera. iste ho fuit. qz sensus pot ee talis. ille q nūc est ho.
 an mudi constitutoz fuit. id no valet rō illa. Ad illd
 qd obr q implicatio sequit ad ppositioem in q implicat
 ddm q vez est fm ea differentia rōis fm qua implicat
 Un bn sequit. si ho albus currit. ho est albus. Sed hec
 cu implicatio est respectu sibi de pterito tūc habet dupli-
 cem suppositioem. quia supponit p presentibus et p pterit-
 is. Et ideo no sequit. iste ho ab eterno fuit. qz ab eterno
 fuit ho. Sicut no sequit. hoc albus fuit. qz hoc fuit albu
 quia regula est q terminus apponens verbo restringit
 fm signatu verbi cutuscuqz rōis verbo apponat. non
 autē sic est de termino ex pte subiecti. Et pterea rō illa pec-
 cat ex mutatione suppositōis. Ad duas aut rōnes in
 oppositu no oportet rēdere. quia pcedunt fm altu sensuz
 scz pnt ille demonstrat psonam. Pterea no cocludit
 qz pdicta locutio sit falsa. qz possunt hec simul stare. qz
 sp fuerit. et qz incipit esse fm diuersas naturas. Sz
 illud qd obijcit tertio qz pnome demonstrat psonā. ddm
 qz psona accipit large p omi qd reddit de terminu sup-
 positu verbo. p em dicit. hec albedo. et sic pot bene de-
 monstrare singulare suppositu hois. id est arthomu na-
 ture humane qd assumptū est a verbo. vel ipam hypo-
 stasim sacra demonstratōe no ad sensum. sz ad intellectu
 Et si obijcit qz in vtroqz sensu est falsa. qz hec in vtroqz
 sensu est ya. ille ho sp fuit. ddm qz in talibus plus tollit
 negatio qz ponat affirmatio opposita. Hec em sicut
 scz xpm e mortale et imortale. Sz ille due locutioes no
 simul stant. xps est mortalis. xps no est mortalis. qz ne-
 gatio magis negat et remouet significatōis eius qd e mor-
 tale qz imortale sibi oppositu. Per hūc etiā modū intel-
 ligendū qz amplu negat in hac. iste ho no fuit qz in hac
 ite ho incipit esse. qz est affirmatio. sz claudit negatōz
 Hec em simul possunt ee. iste ho est eternus. et ille ho
 incipit ee. sz ille due nunqz. ille ho est eternus. ille ho no
 est eternus. ea rōe q dicitur est. et no pot cocludi qz locutio
 pdicta sit falsa simpli. Ad illud qd obr. qz ho in xpo
 hz modum supponendi termini accidentalis. ddm qz hoc
 pot pcedi in coparōe ad psonā xpi qz est suppositu huma-
 nitatis in infinita pcedens forma humanitatis. Sz in co-
 paratione ad singulare hois vntatez no hz. Un qn ille ho
 demonstrat singulare hois. necessario ad idē rōis referretur
 suppositu importatu p pnome et forma importata p no-
 me. Et id hec e falsa. ille ho fuit ab eterno. nisi intelliga-
 tur p ideomatu coicatione. Na p pdicta e nature verū
 est dicere qz ille ho exiuit de no esse in ee p generatōz. Et
 sic p rōis ad totū. Dm g rōis tota summa i hys
 tribz pstitit. vt intelligat qz alter pnome demonstrare p-
 duplex. scz vel psonā sibi. vel singulare hois. Intelligat
 nihilominus quō differentē supponendi modū hz terminus
 accidentalis et subalis respectu verbi de pterito. qz is ex
 pte pdicatu no sit differentia. Intelligat etiā qz possibile
 est duo opozita affirmari de eodē in xpo. ita qz vnu di-
 ctur p vmonē. alter p ppterate nature sive de eo. sive
 de homine. neutru in istoz vere pot negari. plus enim
 tollit negatio qz ponat affirmatio. sicut dicitur alibi et
 facilliter possit ostendi.

Quæstio III f
 Utrū hec sit concedenda. Homo incipit esse reus. Et

25

26

27

28

q sic videtur. Ita est vera. deus incepit esse homo. q
 a simplici conuersa. homo incepit esse deus. Itē hec ē a
 homo incepit esse homo ppter vnionē. sed vnio est reci-
 proca & mutua. q: sicut homo vnitur deo. & deus homi-
 ergo si vnio recipitur. & incepit q sup vnionē fut-
 datur. ergo si hec est vera. deus incepit esse homo. ita &
 h homo incepit esse deus. ¶ Itē sumus in instanti i quo
 filius dei incarnatus est. hec est vera. homo est deus.
 & ante hoc homo nō fuit ds. ergo homo incepit esse deus.
 pmissē sūt vere. ergo conclusio. qm pmissē exponūt con-
 clusione. ¶ Itē anteq̄ homo eēt. nec homo erat homo
 nec aliud. sed homo incepit esse homo. & hō nō potuit
 ante esse ds q̄ eēt homo. ergo si homo incepit esse homo
 homo cepit esse ds. ¶ Sed cōtra. Hec ē vera. Itē ho-
 mo fuit ab eterno ds. & ad istū hoīem sequitur homo. q̄
 homo fuit deus ab eterno. ergo hec ē falsa. homo ince-
 pit esse deus. ¶ Itē si homo incepit esse deus. aut ergo
 iste aut ille. & sic de alijs. sed nō est d are nisi d isto. & iste
 homo semp fuit ds. ergo nō cepit esse deus. ergo hec est
 falsa homo cepit esse deus. ¶ Item communicatio est
 in ideomatibus. ergo si homo incepit esse deus vide-
 tur q̄ hec sit cōcedenda. de filius incepit esse deus. sed
 hec est falsa simpliciter. ergo & p̄ma. ¶ Itē esto q̄ fili-
 us dei deponeret hominem que assumpsit p̄ impossibi-
 le. tūc quero de hac. iste hō desinit esse deus. hec est falsa.
 ¶ p̄ parte rōne & hec ē falsa. homo incepit esse deus. tūc assūpsit
 p̄ obario minoris. nūc ē vnio. q̄ comunicatio ē i idco-
 matib. ergo si filius dei semp erit filius dei. & homo sp̄
 erit deus. sequitur necessario q̄ hec sit v̄a. iste homo erit
 semp ds. & hec similiter. filius dei sp̄ erit homo. q̄ & hec
 est falsa. homo desinit esse deus. & hec. deus desinit eē
 homo. p̄ parte rōne & hec sūt falsē. iste homo incepit esse ds
 29 & deus incepit esse homo. ¶ R̄. ddm. q̄ absq̄ dubio
 hec cōceditur. deus incepit esse homo. sed d hac. homo
 incepit esse ds. dubiū est. v̄z simplr sit cōcedēda. Qui
 dam enī voluerūt eā distinguere. ex eo q̄ hoc verbū in-
 cepit p̄t attribui huic termino homo rōe suppositi. v̄l
 rōne forme. Si attribuitur rōne forme. tūc iste termi-
 nus homo habet sup̄dem simplicem. & tūc est sensus.
 q̄ deus incepit p̄dicari de homie. q̄ mō p̄dicatur. & p̄
 us nō p̄dicatur. & sic locutio habet veritatē. Si vero
 respicitur ip̄m rōe suppositi. sic dixerūt q̄ hec est falsa lo-
 cutio. q̄ supposito semp cōuenit eē deū. Huius autē sile
 assignat sicut si dicat albu incepit esse deū. eo q̄ seutum
 p̄mū fuit & postea de alberur. Si enī inceptio attribua-
 tur huic termino albu rōne forme vera est locutio. Si
 rōne suppositi. falsa est. Quia qd est album p̄mū fuit seu-
 tū. Si autē querat ratio huius multiplicitaris. dicunt
 eā ex hoc. puenire. quia verbū incepti claudit in se ne-
 gationē. & illa pōt intelligi p̄cedere terminū. & sic respit
 ip̄m habere simplicem sup̄dem. vel sequi. & sic respit
 cit ip̄m gratia suppositi. Unde quīs respectu aliquorū
 actū vel verborū terminū subiectus determinare habe-
 at sup̄dem simplicē aut p̄sonalem. tamē respectu huius
 verbi incepit virosq̄ modo p̄t supponere. & hoc non po-
 nit multiplicitarē in supponente. sed in tota locutione
 ex varia negatōnis cōparatōne. Hec autē distinctō s̄
 ris est rōnabilis. si tamen intelligat simplex suppositio
 vt dicat terminus habere simplicē sup̄dem sub q̄ nō
 licet descendere. sicut ū dicat solus homo currit. v̄l sim-
 plicem sup̄dem habere quādo p̄dicatum vel aliquid
 in p̄dicato respicit ip̄m gra forme. Licet autē non sit p̄-
 dicta distinctō reprobanda. attamē nō dissoluit plene
 ambiguitatē locutōis. p̄posite. qm si respicit ip̄sum ra-

tiōe suppositi. adhuc habet locutio v̄tatem. Si enī hec
 est vera. iste homo incepit esse in aliquo sensu vt prius
 p̄batū est. absq̄ dubio verū est q̄ incepit esse deus. Et
 p̄pter hoc intelligēdū q̄ adhuc p̄dicta locutio habet
 veritatem fm q̄ verbum incepti respicit t̄m subiecti
 gratia suppositi. Unde attendēdū q̄ ille terminus hō
 respectu christi p̄mū habet naturā termini accidentalis.
 partim naturā termini substantialis. Naturam inq̄
 termini accidentalis respectu p̄sone que p̄cessit. Na-
 turā termini substantialis respectu singularis hominis
 q̄ simul cū ip̄o incepit. per quod illi terminus homo ha-
 bet supponere pro singulari hominis p̄ se. p̄ p̄sone verbi
 non. nō ergo gratia vnionis. Et qm p̄ sup̄ oīto singu-
 laris hominis. qd quidem est icelus. habet veritatē locu-
 tio. q̄uis nō habeat pro supposito qd est p̄sone christi.
 hinc est q̄ p̄dicta locutio recipit tanq̄ simplr vera.
 Et concedēde sūt rōnes ad hoc. ¶ Ad illud qd obicitur.
 q̄ hec est vera. Ille homo ab eterno fuit ds. Ddm q̄ si
 iste demonstrat p̄sonam. vera est. & in illo sensu falsa est.
 iste homo incepit esse deus. Si vero sup̄ oīstium homi-
 nis respicitur. adhuc pōt esse vera p̄ vnionem sive idco-
 mati comunicatiōne. sed tamē ex hoc nō sequit. q̄ ista
 sit falsa iste homo incepit esse deus p̄ p̄p̄tate sue natu-
 re. Cōuenit enī sicut prius dictum fuit huic hoīem dicere
 mortale & immortale sine cōtradictione. Ergo hoc p̄p̄
 sequēs obicitur. q̄ si hō incepit esse ds. aut iste aut ille.
 Dicit p̄ q̄ iste. sed iste ibi nō demonstrat p̄sonam sed in
 32 gularē hōis sicut prius ddm fuit. Unde non est simile. si
 dicat albu incepit esse deū. q̄ albu nō habet nisi natu-
 ram termini accidentalis. nec habet sup̄ oīstium pro q̄
 possit reddere locutionē. vt ram nisi ip̄m seutum. nō sic
 aut est in hoīe respectu p̄p̄. ¶ Ad illud qd obicitur a
 33 comunicatiōne ideomati. Ddm. q̄ in ideomati cōmu-
 nicatiōne hec regula est attendēda. q̄ oīa comunican-
 tur. his dūtarat exceptis que exp̄t ut ip̄am vnionem.
 vel que claudūt intellectū repugnanti rōne cur' erro-
 ri appropinquant. Ratio autē huius est. q̄ comunicatiō
 ydeomatium fundatur super ipsam vnionem. & ordiat
 ad fidei catholicam exp̄sionem. & ideo nō comunican-
 tur illa que in portā vnionem. vnde quīs hec sit vera
 filius dei est incarnatus. hec tamē est falsa. homo ē in-
 carnatus. Similiter intelligēdū est de his que repug-
 nantiam intellectū importāt. sicut sūt esse creaturam.
 & esse p̄destinatum. & similia. Et qm cū dicat hō incepit
 esse deus importatur vnio. ideo talis ydeomati non
 est comunicatio. ¶ Ad illud quod queritur si p̄p̄
 impossibile diuidatur homo a deo. v̄trum hec sit vera
 homo desinit esse deus. Dicendum q̄ sic. nec valet. ho-
 mo semper erat deus. ergo non desinit esse deus. Eū-
 dem enim prius factum fuit. iste deus simul sunt vere. ho-
 mo desinit esse deus. & homo semper erat deus. quia
 per ydeomatium comunicatiōnem hec est vera. ho-
 mo semper erat deus. & tamē erit vera q̄ diu dura-
 bit vnio. Si vero cras soluat vnio. tūc nec p̄ idco-
 matium comunicatiōnem. nec alio modo est verum di-
 cere q̄ homo sit deus. Et si tu obicitis q̄ desinere im-
 plicat non esse. & iste non possunt concedi simul de christo.
 erat & non erat. Dicendum q̄ sicut dictum fuit. p̄-
 negat negatio explicita q̄ implicita. propter hoc ista
 conceditur tanq̄ vera. iste homo est immortalis demō-
 strato christo in statu passibilitatis. q̄uis non conce-
 datur. iste homo non est mortalis. Et sic parent ea que
 in hac parte queruntur. & qualiter idcomata commu-
 nicantur.

Marginal notes in a smaller script, likely a commentary or gloss on the main text. Some notes are written in red ink (rubrics). The text is dense and covers the right side of the page.

Distin. xij. quod verbi seu xpi incarnatio ordinat ad nostram redemptionem...

Delet etiam queri verum alium hominem... Solent etiam queri verum alium hominem...

Adouet questione et determinat de pditione nature assumptae...

DI. XII.

Delet etiam queri deus alium hominem vel aliud de genere illi...

Loquitur determinat de sua auente aug.

Uter ait Aug. In rebus p tps ortis illa summa gra est...

Aug.

Adouet qone et determinat veritate de pditione nature assumptae...

Ad non in merito qrit. Uter hō ille potuerit peccare...

Ad hoc disticti a hoc distictioe op... Uterū de psona an de nā agat...

re Ade. In scda ho agit de plenitudine grē et sapientie... In tertia ho agit de defectu passionis...

sona agit manifestū ē q peccare n̄ potuit... Si xō de nā discutiendū ē vtruz agar de ea...

Dissoluit sophisticas rōnes qbus iprobi qdā conant q humana natura xpi xbo vnita potuerit peccare.

Quidam tamē probare conatur etiā eam vnita xbo posse peccare... Quāto magis ergo ille homo cui spiritus est datus...

nulla sit. qz ex q natura illa fuit vnita...

Itē aia illa brā est et nō potest n̄ esse beata...

Itē aia illa brā est et nō potest n̄ esse beata...

Autoritas ad idem Eccl. xxx.

Et ad ipsa ante ymonē. cū ante ymonē possibi/ le fuerit illū ho/ minē creari. et tñ verbo si ynu/ ri. possibile fuit q' b. buit li. ar. veritabilitatem. et ita q' peccare potuerit. Si at p' tpe post ymo/ nē. peccare non potuit. q' si po/ tuit nō cē beat'.

Quo iur. daz opinio.

Adouet questione z deter minat de pditione nature assū pte quantū ad sexum. Utrum scz deus potuerit assumere ho/ minē in sexu muliebrī. Solet etiam queri quis curiose a nōnullis. Side' huma/ nā naturā potuit assumere fm muliebrē sexū. Quidā arbitra tur eū potuisse assumere homi nem in semineo sexu vt assum/ pfit in virili. Sed oportunius atq' puenienti' factū est. vt de

femina nascere z vix assume/ ret. vt ita vtriusq' sexus libera tio ostenderetur.

rum neutru' pa/ rit in xpo aliqd esse peccatum. Et sic patet to/ tum.

Confirmat determinatōez suam auctate Aug.

En Aug. in li. lxxiiij. qōnū. hoīs liberatio in vtroq' sexu debuit apparere. ergo qz viruz opoz tebar suscipere qui sexus honorabilior est. conse quens erat z feminei sexus liberatio. hinc appa/ ret q' ille vir de femina natus est. Sapientia quo qz dei que dicitur vnigenitus filius homine susce pro in vtero. z de vtero virginis liberatōē ho/ minis indicauit.

Ad intelligentiā hui' p'ris fm tria que magister determinat. incidit hic qstio circs tria. Primo querit de zgruitate nature assumptē qstum ad genus. Secdo querit qstum ad li. ar. vsum. Tertio qo querit de ipsa natura assumpta qstum ad zgruentiā se/ xus. Licet p'mū querunt duo. Primo querit vtrū de/ buerit assumere hoīem q' esset de genere adā. Secdo vō vtrū zgruū fuisset assumere adam.

Questio

Utrum deuerit filiū dei assumere humanā naturā de massa pdictōis siue de genere adam. Et q' nō videt. Alterius qlitatis z nature debet esse morbus z medici na. q' si xps rōne nature assumptē fuit humani generis medicina. videtur q' q' caro nō debuerit formari de massa corrupta. Item nobilior forme nobilis debet apparari materia. q' si aīa xpi fuit purissima z smunis ab omī peccato. videt q' caro xpi debuerit eē ab omī corru/ ptione aliena. Nō q' de massa corrupta. ac q' nec de ge/ nere adā. Item impropertū gentū redūdar in prole fm q' dicit sapiens. Sz xps debuit esse imunis ab oīs peccati properio. q' nō debuit eē de genere hoīs p'imi. Item debitu' gentum impurat' p'oli. sz mediator de/ buit esse absq' omī peccato. vt ei' solutio oīno accepta retur a deo sicut dicit Anf. q' nō debuit eē de genere ade. Sed s. Heb. ij. q' sanctificat z q' sanctificat ex vno om nes. sz xps est q' sanctificat. q' vero sanctificat sunt filij adam. videt q' sicut alij sunt de genere Ade. ita etiaz xps fuerit z debuerit esse. Item p' culpa hoīs nō de/ cet nisi hoīez satisfaccere. q' p' culpa oīm filioz Ade nul/ lus debet satisfaccere nisi q' sit filius Adam. sz xps satis/ fecit p' culpa nostra. q' debuit esse de nostro genere z de nostra massa. Item si hō stetit. nulli alij genere ere ature eēt obnoxius tanq' p' ipm haberet stare. q' si hō p' xpm reuocat in p'stinā dignitatē. videt q' nulli alij gene ri creature debuit esse obnoxius tanq' p' illud surgeret. sz surrexit p' xpm. q' videt q' xps fm carnē debuit esse de genere carnis viciate. Item tanto zgruentior ē me/ diator. q' to p'rimo vtriusq' generi. Si q' zgruentissi mus mediator fuit xps inter hoīez peccatores z deum q' debuit eē de genere hoīm peccatoz. Item dōm q' abs/ q' dubio dei fili' potuisset carnē assumere a li. unde qz de massa corrupta. siue aliunde qz ex hōis q' p'cesserunt de genere Adā. magis tñ cōgruebat q' de genere ade car/ nem assumere. z licet multe sint zgruentie que nos la/ rent iuxta multiformitatē sapiētie dei. tñ fm verba z di/ cta sanctorū quatuor pnt rōnes cōgruentie assignari.

Prima est ppter zseruandā rectitudinē iusticie. vt vt delictet eiusde generis eēt satisfactor z puaricator. Naz z si alterius generis eēt. nō attribueret eidē generi satisf actorio cui z offēnsio. ac p' hoc nō recte seruaret iusticie rectitudo. q' ab illo genere requirit emendā in q' regit p' ce/ dentē offēnsam. Secunda ē ppter manifestandā vniue/ rsalem misericordie. vt vici' ipse dñs q' ab hoīe p'empt' fue/ rat tanq' ab aduersario z inimico. ipse idem generi bu/ mano vniret in xpo in vnitates plone. in q' manifestat mita dei z des' cēstio. in h. q' ipse genus humanū sub iur/ micū z iungere voluit in indissolubile vinculū. Iuxta illud qd dicit Ro. v. Lōmendat aut' charitatē suam zē Tertio aut' rō est ad declarandā ordinatōē sapiētie que qdē ordinatio nullo mō pōt infringi vicio. De/ creuerat em' de' z ordinabat vt genus humanū totum multiplicaret z disseminaret ex vno ppter reparatōez illius vltis p'ncipij qd deus ē. nec p' hoc peccatū infrin/ gi debuit. z id xps mediator dei z hoīm hō verus. nō ali unde sed de massa totius generis humani debuit forma ri. Quarta rō rō ē ad zsiderandā altitudinē humane na/ ture quā deus in tāra dignitate z diderat. vt nulli alij generi creature sz sōlt deo eēt obnoxia. Si q' nō modū cum est obnoxia redemptio. decens est vt redemptio. aut solū esset deus. aut si haberet in se gen' nature crea/ te. hoc eēt de genere illius masse q' orū bz a lumbis ade. P'opter has q' rōnes zgruentie q' apparent manifeste z a vobis sanctorū hnt firmitatē. z cedendū est q' nō solū fuit zgruū q' xps assumeret carnē de nro genere ad re/ parationē humane nature. verū etiā h' magis fuit con/ gruum. q' p' alio modo faceret. licet alio mō facere pos/ set. Unde rōnes h' pbantes sunt p'cedende. Ad illd q' q' quod p'mo obr' q' alteri' nature dz esse morbus q' me/ dicina. dōm q' vez est p' co tpe in quo res pōt dici me/ dicina alterius generis. nō qstum ad naturā. sed qstuz ad vum creaturā. z sic fuit in xpo. quia ipse nō erat in se/ ctus corruptōē z cupie. sz habebat i se plenitudinē gra/ tie. Unde z apls dicit q' p'mus homo fuit de terra ter/ renus. scōs de celo celestis. nō ppter diuersitatē natu/ re vel materie. sed ppter differētiā qstum ad qlitatem stutis z vicij. gracie z culpe. Q' si velis in stare q' moy bus z medicina sunt diuersaz naturaz simplr. dōm q' h' habet locū in medicina. cui' opatio est p' vim nature nō p' actum voluntatis z liberatiue. Ad illud quod obr' q' nobilis materia dz rōdere nobili forme. dōm q' vez est de materia disposita dispositōē vltima q' est ne/ cessitas. sed de materia remota nō o'p'et. qm oīs nobi/

litas surgit ex forma ipsi nature supaddita: qm massa
 hūani generis nō ē p̄ria materia respectu aīe x̄pi. id nō
 sequit̄ q̄ corp̄ x̄pi nō fuerit de illa massa. s; caro organi-
 zata et p̄fecta cōpletōe aptata fuit illi materia. et de hac
 bñ lz inferre q̄ valde nobil̄ fuit. cū ad nobilissimā aīaz
 aptata ess̄. vñ optime fuit cōplexionata. et ab oī corru-
 ptōe et feditate cupie aliena. Ex h̄ tñ nō lz inferre q̄ n̄
 fuerit supra de illa corruptōis massa ita enī pura fuit il-
 la caro p̄ virtutē sp̄s agētē. sicut si de celestī s̄ba supra fa-
 cisset. Ad illud qd̄ ob̄: q̄ ip̄rogū parētū redūdārī si-
 lū. dō. q̄ verū ē cū fili⁹ ē imitator scelerū p̄ris. Lū autē
 ei d̄rius et opposit⁹ ē q̄rū ad mores. nō d̄z in eū iuste re-
 p̄ndare. nisi ip̄ius filii⁹ mera sua benignitate ip̄operiū
 p̄ris portare vellet sustinere. et sic i p̄posito intelligēdū
 est fuisse. Tñ x̄ps nō ex merito vel necessitate sustinuit
 ip̄operiū. Ade. s; ex mera sua benignitate. vt dū ip̄e lu-
 stineret p̄ alio qd̄ ex se nō meruit. alijs libaret ab ip̄o-
 perio qd̄ et sua culpa p̄meruit. Ad illud qd̄ ob̄: q̄ de
 bñ parētū i putat. p̄li. dōm. q̄ hoc verū ē cū p̄les suc-
 cedit p̄ntib; in hereditate. et qm̄ x̄ps a p̄ntib; cupiaz
 nō hereditauit p̄ quā hō obligat⁹ p̄nē. hinc ē q̄ null⁹
 pene fuit debitor. s; liberalis et volūtari⁹ p̄solutor.

Questio.

II

b

Utrū agruū fuisset ip̄m Adam assumi. Q sic vt. qz
 x̄ps debuit eē de genere Ade. vt satisfaceret p̄ pctō totū
 gener⁹ qd̄ peccit̄ de lūbis Ade. q̄ pari rōe debuit dei fili⁹
 ip̄m adaz assumere. vt p̄ pctō ip̄i Ade agruūissime sa-
 tisfaceret. Itē nullū maḡ decet sustinere penā. p̄ cul-
 pa q̄z cū q̄ culpa cōmisit. Si q̄ hō assūpt⁹ puniri debuit
 p̄ pctō ade sicut et factū ē vt q̄ nullū aliū hōiem adeo de-
 curit assumere sic p̄mū hōiem. Itē efficac⁹ curat mor-
 bū q̄ curat ip̄m in sua radice q̄z curat in ramo. s; mor-
 bus corruptōis hūani gener⁹. oīrū habuit in adam et cu-
 ratus fuit in x̄po. q̄ p̄fect⁹ curat⁹ fuisset si fili⁹ dei assū-
 sisset p̄mū hōiem q̄z assumēdo aliquē de eius genere. sed
 decet sumū medicū facere oē qd̄ atterit p̄fectōi medicē
 q̄rē. Itē ad hoc q̄ aīa curēt p̄ aduentū sp̄s sancti. necē
 est q̄. si i eādē descēdat in q̄ p̄us habitauit culpa. q̄ pa-
 ri rōne si p̄ aduentū filij dei debuit p̄mū parētū cura-
 ri vt q̄ ip̄m debuerit assumere maḡ q̄ aliū. Q si dicas
 q̄ nō decuit. p̄pter culpā p̄ambulā. S; d̄. s; sicut puri-
 ficat aīam q̄ nulla est indecētia vt habitet in aīa in q̄ p̄-
 us fuit culpa. sic etiā purificauit carnē vbi vt in nullo
 derogaret x̄po q̄ fuit de n̄a massa. q̄ vt q̄ sic aīa ade po-
 tuit purificari et caro. q̄ in ip̄ius assūptōe in nullo de-
 rogaret excellētē ip̄i filij dei. Sed d̄. Non decuit deū
 facere vt aliq̄s de malicia sua reportaret cōmodū. S; si
 adam p̄pter reparatiōē faciēdā de culpa cōmissa assū-
 meret a d̄o. reportaret ineffabile cōmodū. q̄ hoc ess̄ d̄
 diuinā iusticiā. sed hoc nō decet deū. q̄ rē. Itē talis
 debuit satisfacere q̄ nullus esset debitor p̄nē. sicut dicit
 Ansel. qz satisfactio est cū sit opus al̄s indebitus. sicut
 d̄ in li. de regulis fidei. s; adaz fuit pene debitor p̄pter
 culpā quā cōmisit. q̄ nullatenus decuit ip̄m ad satisfac-
 iendū assumi. Itē qd̄ qd̄ sit de alijs. tñ esse vel dici
 pctōem vere nullo mō decet deū. sed illa vniō facit idio-
 matū cōicatiōē. q̄ si adam assūptus fuisset a dei filio.
 filius dei esset ediceret vere pctō. Si q̄ hoc nullo mō
 deceret rē. Itē si d̄s adam assūpsisset. cum deus de-
 creuisset genus hūanū ex adaz p̄pagare iucta sibi Lūa
 q̄ aut decretū siue dispositio nō māssisset. aut x̄ps ex cō-
 mitione cū femina generat⁹ fuisset. sed vtrūq̄ est oīno
 indecēs. q̄ oīno indecēs fuit dei filiū assumere hōiem p̄
 7 mūm. Itē d̄m q̄ absq̄ dubio nō sic decuit dei filius

assumere ip̄m adam. sicut aliquā altam s̄bam eius dē ge-
 neris. sicut p̄z ex ip̄o opere diuino. Et rō huius est. qz
 nō cōueniebat oīz creatori. nec cōueniebat p̄mo homi-
 nec expediebat humano generi. vt p̄sona dei hōiem as-
 sumeret pctōem. cū ip̄e i forma assūpta deberet pctōes
 ceteros iudicare. et tñ nullaten⁹ de pctō argui posse. si-
 ue p̄m naturā assumentē. siue p̄m naturā assūptā. p̄m q̄
 rum vtrūq̄ cōp̄erebat ei p̄rās iudiciaria. P̄mo homi-
 nō cōueniebat. vt ille q̄ tñ se decererat p̄ culpā. tñ eral-
 tarē vt deus eēt. Sufficiebat namq̄ sibi et excedebat vt
 saltē ei deus recōciliaret. nō q̄ ille deus efficeret. Et iā ge-
 neri hūano nō expediebat. qz cū ille hō esset pene debi-
 tor. vt pote ille qui reus erat omnū animarū n̄rarum.
 nō esset eius passio adeo deo grata. sicut si oīno esset in-
 nocēs. et vitē etiā sufficeret ad satisfaciēdū p̄ se. nō por-
 tit alijs satisfactiōē suā cōicare. Cōcedēde q̄ sunt rōes
 p̄bantes q̄ nō decuit filū assumere p̄mū hōiem. Ad
 illud qd̄ p̄mo ob̄: in d̄riū q̄ de genere hūano debuit sa-
 tisfacere. d̄m q̄ nō est file. qz potuit aliq̄s eē de genere
 hōiūz q̄ cōdicaret cū hōib; in natura et nō cōdicaret in cul-
 pa. nō sic autē de adaz. qz ex q̄ peccauit. necariū fuit ip̄m
 peccasse et si filius dei ip̄m assūpsisset. cū q̄ pene debitor
 erat assūpsisset. id nō est file. Ad illud qd̄ ob̄: q̄ nullū
 magis decet puniri. q̄z eū q̄ peccauit. d̄m q̄ verū est de
 pena diuine vltōis. sed nō est verū de pena diuine pla-
 carōis. Magis enī deus placari potuit p̄ penā innoce-
 tis q̄z p̄ penā rei et iniusti. et talis punit⁹ est x̄ps p̄ pctō
 n̄ris. Nullus enī alteri⁹ pena poterat eē sufficiens me-
 ritū satisfactōis. q̄z is eēt equū iustū diuine vltōis.
 Ad illud qd̄ ob̄: de curatiōe morbi in radice. d̄m q̄
 verū est q̄ p̄fectōrē curatio vbi radix ita potuit purifi-
 cari sic ramus. Sic autē nō ē in p̄posito. Nam et si adaz
 adeo purificari posset vt nullā culpā haberet actu. nū-
 q̄ tñ sic purificari potuit vt nullā culpā habuisset. Et
 hoc qd̄m decet h̄c dei et hōiūz mediatorē. vt sua ob-
 larōe sufficientē placaret seueritatē diuine iusticie. Alie-
 etiā rōnes s̄ q̄rē morbo in sua origine curari nō debuit.
 sed ille assignare sunt in. h. li. in tractatu de pctō origi-
 li. et aliq̄ in q̄rō de sacro baptisimū. Ad illud qd̄ ob̄:
 q̄ aīa nō purificat p̄ sp̄m sanctū nisi aīa vniat p̄ amorē. d̄.
 q̄ nō est file. qz aliter purificat p̄ x̄pm. aliter p̄ sp̄m sanctū
 Per sp̄m nāq̄ sanctū purificat sicut p̄ causam effectiua
 sed p̄ x̄pm tanq̄ p̄ causam meritoria. Et qz aliq̄s p̄ me-
 reri aliq̄ diuerso a se. hinc ē q̄ nō oportet mediatorē dei
 et hōiūz sic cui libet vniū sicut. s; Est etiā d̄ria in vniō-
 ne. qz. s; illabif nob ita tñ q̄ nō vniū nob vniōne p̄sona-
 li. que facit idiomata cōicari. vnde non est pctō: q̄z is
 illabaf pctōi. Sed filius vniū vniōne p̄sonali in qua
 est idiomatū cōicatio. et ideo nō sic decuit ip̄m vniū aīe
 peccatrici. sicut decet sp̄s sancto. mitti in eam aīam que
 prius fuit peccatrix. et sic p̄z totū.

Consequenter querit de d̄ditōe nature assumpre
 q̄stū ad li. ar. Et circa hoc in d̄idū duo dubi-
 abilia. P̄mo querit vtrū ille hō peccare po-
 tuerit. Sed querit Utrū potētia peccādi habuerit.

Questio.

I

c

Utrū x̄ps potuit peccare. Et q̄ sic Eccl̄. xxxj. d̄. in
 laudē viri iusti. Qui potuit trasgredi et n̄ ē trasgressus
 S; oīa laus cōperit x̄po. q̄ cōperit alicui eius mēbro. q̄
 vt q̄ illud potuit dici in laudē x̄pi. q̄rē. Itē Aug.
 Meliores iudicauit d̄s hōies liberalit̄. et vocat libera-
 liter deseruire. s; cū possēt cū offēdere nollēt. q̄ si x̄pm
 optimū fecit optimū iudicauit. vt q̄ x̄ps peccare potu-
 it. Itē Bern. Tantū descēdit q̄ntū descēdere potuit.

sed inferioris gradus est qui potest peccare quod non potuit
 8. v. q. rps in illo statu fuerit. Si dicas q. hoc intelligit
 tur ex pte carnis. Contra. dispo carnis correspondet di
 spoi li. ar. sicut pzi ada r i nobis. sicut rps assumpsit
 carnis passibilitate. ita v. q. li. ar. veritabilitate. ¶ Itē
 rps erat i statu viatoris. sicut ad statū viatoris p̄neat
 posse peccare. sicut ad statū p̄bēnsoris peccat nō pos
 se. v. q. rps peccare potuerit. ¶ Itē nullus laudatur
 in his q. facit de necessitate. s. rps erat laudabilis i ope
 ribus suis. s. nō faciebat ea necessario. s. p̄stat a bonis
 r. debitis operib. necario cessare. r. hoc est obmittere. s.
 potuit peccare. ¶ Itē rps potuit dicere aliquā ordines
 negatiuā r. verā. s. q. p̄t dicere locutionē negatiuā. p̄t di
 cere affirmatiuā sibi oppositā. s. illa ē falsa. s. christ⁹ po
 tuit dicere locutionē falsā. s. hoc est mēiri in eo q. no
 uit locutionē ēē falsā. s. v. q. rps potuerit mentiri.
 ¶ Itē potuit peccare. cū mentiri nullo mō potuit bene fieri
 ¶ Contra. Deb. h. Eū q. paulo minorat⁹ est. r. glo. Na
 turā humāc mēris quā deus assumpsit. r. que nullo pec
 cato r. p̄uari potuit. solus ds maior est. s. nullo mō
 do aīa christi potuit infici aliqua macla peccati. ¶ Itē
 rps ab instāri cōceptōis fuit p̄bēnsor. r. brūis. sed de es
 sentia beatitudinis ē q. sit bonū r. inamissibile. s. rps
 nūq. illā britudinē potuit p̄dere. s. nec aīa ip̄sius pecca
 re. ¶ Itē christus ab instāri cōceptōis tāta grām succe
 pit q. maior ē illa habere nō potuit. s. ab instāri cōcepti
 onis habuit grām confirmationis. s. nullus p̄t pecca
 re q. illā grām habet. s. r. ¶ Itē si rps potuit pecca
 re. ponatur. q. possibilib. posito nullā accidit impossibi
 le. s. posito q. rps siue homo ille peccauerit. ponit ex b.
 q. dignus fuit eterna dānatiōne. s. vel ds damnaretur
 vel homo a verbo separet. sed vtrūq. omnino impossibi
 12. le. ergo impossibile fuit illū boiem peccare. ¶ R. dōz
 q. absq. dubio aīa rps nō potuit p̄uari aliqua culpa
 Et rō huius est triplex. s. plenitudo grē. cōfirmatio glē
 r. vntio diuine nature r. humane. Plenitudo grē fac. q.
 ip̄e rps fm humanā naturā habuit grām cōfirmatiōis
 sed illa grā adeo li. ar. cōfirmat vt nullo mō possit infir
 mari p. culpā. Hoc ip̄m facit cōfirmatio glē. que quidē
 fuit i xpo a iue cōceptōis p̄mordio. Gratia em̄ fuit be
 atus r. p̄bēnsor. r. sicut brūis nō p̄t dānari. sic etiā nō p̄t
 p̄uari. ac p. hoc in xpo nulla potuit ēē fm aīam ma
 cula peccati. Postremo hoc efficacissime facit vntio di
 uine nature r. humane in vntate p̄sone. q. vntio facit vt
 ydecomata cōmunicetur. r. ip̄a nō p̄t frangi. si s. ds non
 potest p̄cō. r. nō potest nō ēē hō. planū ē q. illa vntio nul
 latenus sustinet rps fm humanā naturā peccare po
 13. tuisse. ¶ Cū rōes h. ostendentes sūt cōcedende. ¶ Ad illud q.
 quod p̄mo obi: de laude viri iusti. Dm q. laus illa vni
 us p̄ris dicit p̄fectōne in b. s. q. nō ē r. āgressus. ex alta
 p̄e quā dā defectibilitatē. Cū q. d. q. ois laus attribuen
 da est xpo. Dm q. r. si illud aliq. mō habet vntatem de
 laude p̄fecta siue rōe eius cōditōis penes quā attendit
 p̄fectio. nō tamē op̄et q. rōne cōditōis fm quā ē im
 p̄fectō. Possit etiā aliter dici. q. sicut dicit magister
 ista laus ē captis i mēbris. ita q. p̄fectio cōp̄t ip̄t ca
 pitū in se. s. qd est ibi defectibilitatē. p̄p̄t rōe mēbrorū
 14. ¶ Ad illud qd obi: q. meliores iudicant ds homines rē
 Dm q. h. vntio ē de toto genere humāo fm aliquā me
 lioratiōne q. attendit i ordie vniuersitatis. Sic em̄ dec
 bar boiem i vniuersitate cōstituit. vt in p̄ma sui consti
 tutiōne haberet veritabilitatē arbitrii fm legē cōem. Sed
 rps habuit aliqd sup̄a boiem. ideo decuit q. sibi fieret
 aliqd speciale p̄uilegiū. vt esset in eo liberalitas obseq.

sine veritabilitate arbitrii. sicut r. in diuina voluntate vt
 demus q. liberaliter nobis bona impendit r. facit nul
 lam tamē in eo ē ponere veritabilitatē. p̄pter hoc s. b. u.
 illud augus. fm q. liberaliter notat veritabilitatē ad con
 trariū. nō se extendit ad melioritatē que attendit fm p̄uile
 giū speciale sed fm legē cōem. Si ds ar. velit dicere q.
 ibi intelligit liberaliter. i. voluntarie. obuiat ei. s. a seāns
 r. rō p̄ponendi s. b. u. q. Aug. hoc verbū dicit vt reddat
 rōnem qre deus tales fecit boiem vt possent malefacere.
 ¶ Ad illud qd obi: de Bern. q. descendit q̄tum descende
 re potuit. Dm q. intelligit de potentia ordinata que
 sup̄ponit cōdecēntiā. Decuit em̄ deū descendere ad mi
 serīa. sed nullo mō decuit descendere ad culpā. Nam
 r. si mīserīa filio dei nō p̄parat in se. tamē cōp̄t vt est
 ordinata ad finē nre redemptiōis. Culpa autē vel ordi
 natio ad culpā in actu vel i habitu nullo itoz. mōz p̄p̄e
 tit sibi. ideo deceter nō potuit se humiliare ad eo vt ad
 statū peccati fm acū vel habitu se ds inclinaret. Nec
 valet qd obi: de passibilitate q. respōdet veritabilitati aīe.
 Dm em̄ cni q. hoc verū est fm iusticiā cōem. sed rps
 passibilitate carnis assūp̄t disp̄satiue. sicut infer⁹
 apparebit. Ad illud qd obi: q. rps erat in statu viatoris.
 Dm q. c. si erat in statu viatoris. non tō oīno. habuit
 em̄ aliqd de statu p̄bēnsoris. Cū Boetius dicit. q.
 rps de oīni statu aliqd assūp̄sit. de statu autē an pecca
 rū assūp̄it innocētiā. de statu post p̄tū assūp̄sit pe
 nā. de statu cōp̄bēnsoris impossibilitatē peccādi. Dm
 q. rps p̄us viator nō erat. tō nō sedtur q. peccare potue
 rit. sicut p̄t r. aliq. viatoris. ¶ Ad illud qd obi: q. null⁹
 laudatur in his que necessario facit. Dm q. est necessi
 18. tas q. repugnat voluntati. sicut necessitas coactōis q. ve
 nit ab intrinseco. Et rē necessitas q. subest voluntati. ista
 est necessitas que venit ex voluntatis immutabilitate.
 Cū q. d. q. laus nō est in opibus necessitatis. Dm q.
 vey ēē necessitate p̄mo mō dē. s. nō de sebo. ¶ Ad il
 19. lud qd obi: q. potuit scīter dicere locutionē falsā. Dm
 q. dicere ē duplex. Vno mō id ē q. ore p̄ferre. r. hoc mō
 absq. dubio potuit p̄ferre locutionē falsā. q. talis pla
 rīo ē p̄fectōis. Alio mō dicere id ē qd asserere siue af
 firmare. r. hoc mō nō potuit. q. veritas ad falsitatē de
 clinare nō potuit. r. hoc quidē nō fuit impotentie. imo
 magis potentie.

¶ Questio II d.
 Cū rps potētiā peccādi habuit vel assūp̄sit. Et q.
 sic vt Dam. Oia q. in natura nra plārauit ds. assūp̄
 sit dei v̄bū. Si q. potētiāz qua peccam⁹ r. bñ facim⁹ de
 ab initio in nobis plārauit. videt q. ea ex tpe dei verbū
 assūp̄sit. ¶ Itē Damas. Totū me assūp̄sit. vt me totū
 redimeret. s. oīm nram subam r. ois nre sube potētiā
 sed potētiā peccādi est potētiā rōnalis anie q. nō p̄ro
 periri nisi in creatura valde nobili. s. vt q. rps cā ha
 buerit. ¶ Itē potētiā peccādi ē potētiā rōnalis. ulla ē
 ad opposita. ergo cadē ē potētiā bñ faciendi. Si q. non
 est aliud q. li. ar. r. rps li. ar. assūp̄sit. s. r. potētiā peccā
 di. ¶ Itē solū illd curatū ē i nobis qd punitū r. afflicta
 fuit in xpo. sed in nob. maxime curari indigebat poten
 tia peccādi. quoniam illa ē que egrotat p. culpā. s. videt
 q. in xpo passa fuerit r. afflicta. r. si hoc. q. a xpo fuit ba
 bita r. assūp̄ta. ¶ Sed cōtra. Xps fm humanā naturā
 habuit plenā libertatē sicut r. plenā grāz. s. potētiā pec
 cādi ad dita libertati eā diminuit. sicut dr. Anselmus
 in li. de li. ar. s. potētiā peccādi nō fuit i xpo. ¶ Itē si oī
 potētiā aliq. ē potēs. s. si in aliq. ē potētiā peccādi. ille
 potest peccare. s. rps nō potuit peccare sicut p̄us ostēsu

est. nec peccadi potētia habere. **¶** **I**te potētia peccandi est pncipium culpe. s3 in q̄cunq; contingit repiri pncipiū. possibile ē inueniri illd qd ex illo pncipio cau-
 sarur. ergo si xp̄us habuit potētia peccadi. habere po-
 tuit peccatū. q̄ potuit esse dānatus. **¶** **I**tem si h̄
 est impossibile. restat q̄ xp̄m̄. **¶** **I**te xp̄us fm̄ aīam su-
 it deo similis inf creaturas ceteras. q̄nā marime fuit
 eius aīa deiformis. s3 deo nō habuit potētia peccadi. er-
 go vt q̄ eā nō habuerit. nec assūpserit xp̄us. **¶** **R.** dō.
 q̄ potētia peccadi d̄r dupl̄. Cmo mō d̄r potētia pec-
 cadi. i. potētia qua peccat. **¶** sic potētia peccadi nomi-
 nar ip̄m li. ar. creatū. qd̄ qd̄ p̄t i bonū adiutū gratia. et
 quia p̄ sui naturā est defectiua b̄n̄ faciēdi. hinc ē q̄ illa
 potētia siue facultas dicit p̄ potētia b̄n̄ faciēdi. **¶** potē-
 tia peccadi. nullus enī peccat nisi p̄ illā. **¶** Alto mō dicit
 potētia peccadi potētia ordinata ad peccadū. vt po-
 tētia nōm̄ctis aliqd̄ mediū inter subam. **¶** peccati actum
 per quod suba illa potuit exire in peccati p̄p̄tationē.
 Si q̄ p̄mo mō dicit potētia peccadi. sic abiq; dubio fu-
 it in xp̄o. Et sic p̄cedūt rōnes ad p̄mā p̄em q̄ ostendunt
 xp̄m̄ habuisse potētia peccadi. q̄ assūp̄it integrē natu-
 rā nr̄am. **¶** **I**tem q̄libet potētia. Et ideo rōes ille conce-
 di p̄nt. q̄ recta via p̄cedūt vt verū. **¶** **S**i nō po-
 tentia peccadi dicit potētia vt ordinata ad p̄mā p̄e-
 tradū. sic nō est p̄cedendū q̄ rōes habuit potētia peccā-
 di. p̄ eo q̄ peccare nō potuit. et talis ordinatio imō de
 ordinatōe diminit de plenitudine libertat̄. **¶** **E**t p̄ hoc p̄
 21 r̄sio ad p̄mū obm̄ in xp̄o. **¶** **A**d illud qd̄ obi: q̄ oī po-
 tentia est aliq̄s potēs. dōm̄ q̄ verū ē. si potētia dicit or-
 dinatōe ad actū. **¶** **S**i dicit solū naturā lib̄tudinē
 nō h̄z veritatē. q̄ p̄t p̄cedi p̄ oppositū eius. sicut gressi-
 bilis h̄z naturāle aptitudinē ad gradindū. **¶** **E**t cecus ad
 videndū. nec tñ gressibilis trūctus p̄t gradi. Et sic dā-
 nari habet potētia merēdi. sed tñ mereri nō p̄nt. q̄ ip̄e
 dicitur in eis ordinario illius potētie siue exitus in tales
 actū. **¶** **S**ic tñ in p̄posito intelligēdū est. q̄ aīam xp̄i exire
 in actū p̄t est impossibile. q̄uis illa eandē potētia ha-
 beat quā h̄z p̄tō. **¶** **I**tem hoc p̄t p̄fectionē gr̄e nō sustinē
 22 ris talē gressū siue defectū. **¶** **A**d illud qd̄ obi: q̄ potē-
 tia peccadi ē pncipiū culpe. dōm̄ q̄ verū ē. **¶** **S**3 hoc est
 q̄ntū deficiēs siue inq̄rū sibi relinq̄tur. **¶** **I**n xp̄o aut̄ n̄ p̄t
 sibi relinq̄ p̄pter inseparabile vnionē cū diuinitate. et iō
 nō p̄t culpa p̄p̄tate. q̄m̄ nō est in xp̄o sub ea rōne q̄ h̄z
 p̄ncipiare. **¶** **I**tem nō sequit̄ q̄ culpa aliq̄ possit cē i xp̄o.
 23 **¶** **A**d illud qd̄ obi: q̄ rōes fm̄ aīam fuit deo similis. dōz
 q̄ si erip̄o portionabilr̄ silio: fuit aīa xp̄i deo. **¶** **S**i de ce-
 teris creaturis. tñ ip̄o portionabilr̄ distat a d̄o. q̄m̄ d̄s
 cum sit sumē potēs in se. p̄ se. **¶** **E**t se. nō p̄t deficere nec
 h̄re potētia deficēdi. nec q̄ntū ad ordinatōe. nec q̄ntū
 ad radicē. **¶** **S**3 aīa xp̄i est creata sicut aīe alie. **¶** **E**t h̄ ip̄o
 p̄ naturā suā est vn̄ibilis **¶** **E**t defectibilis. **¶** **E**t potētia h̄z defi-
 ciēdi. sed q̄ nō deficiat hoc h̄z b̄n̄ficio eius q̄ longe di-
 stat ab oī defectu. **¶** **E**t ideo nō sequit̄ q̄ aīa xp̄i caruerit
 oī potētia peccadi. s3 q̄ caruerit ordinatōe ad talē actū
 siue defectū p̄ illd̄ dōm̄ qd̄ faciebat xp̄m̄ eē deo similis.

¶ **Q**uoniam quod dicitur de dicitōe nature assūp̄t q̄ntū
 ad sexū. **¶** **E**t circa h̄ duo querunt. **¶** **P**rimo querit
 utrū deū deuerit assumere sexū mulieb̄. **¶** **E**t
 cundo utrū deuerit assumere de sola muliere.

¶ **Q**uestio. **I** **E**
¶ **U**trū deuerit deū assumere mulieb̄ sexū ad reparā-
 dum genus hūanū. **¶** **E**t q̄ sic vt. q̄ ordo reparatōis p̄ op̄-
 posituz d̄z r̄ndere lapsū. sed nr̄a ruina fuit p̄ mulierē.
 s3 r̄rekuatio r̄. **¶** **I**te ideo assūp̄it deus naturā fragi-

lem. vt dum sua fragilitate vinceret forte. mirabilis in
 hoc dei potētia reluceret. **¶** **S**i q̄ fragilio: est sexus mulie-
 bus. vt q̄ eius fuisset potētia magis manifestata si i se-
 xu mulieb̄ diabolu sup̄asser. **¶** **S**i magis q̄ grūū fuit muli-
 erem q̄ virū assumi a verbo dei. **¶** **I**te sp̄s rōnalis ita
 vn̄ibilis est indifferēter sexui mulieb̄ vt virili. **¶** **S**i pari-
 rōne r̄ sp̄s increatus. ergo indifferēter se habet sexus
 vterq; ad vnionē q̄ntū est ex parte nature. **¶** **S**i q̄ sexū mu-
 liebus magis dep̄sus erat in miserā q̄ virilis. **¶** **C**uz dei
 filiū incarnatū fuerit ad nostrā miserā releuandā. vt q̄
 magis debuerit assumere sexū femineū q̄ virilē. **¶** **I**te
 p̄les assilari d̄z suo pncipio. sed xp̄s natus fuit ex sola
 virgine m̄se. **¶** **S**i ex femina traxit carnē. maḡ debuit as-
 sumi viri. **¶** **S**i nō degenerauit potius debuit ex
 ea trahere sexū quē habebat virgo q̄ aliū. **¶** **S**3 p̄ h̄
 in li. de aīalibz. dicit q̄ femina est vir occasio: hoc ē
 imp̄fectus. **¶** **S**i h̄o assūptus debuit cē p̄fectissim̄. non q̄
 debuit mulier cē. sed tñ masculus. **¶** **I**te qd̄ magis est
 Ap̄o. j. Cor. xj. dicit q̄ caput mulieris est vir nō cō-
 uerso. sed h̄o assūptus est caput totū ecclie. q̄ nō debuit
 esse sexus femineū. alio q̄n fieret p̄uersio ordis. qd̄ qd̄z
 nō debuit deus in sua incarnatōe facere. q̄n potius de-
 structū ordinē debuit reparare. **¶** **E**t p̄m̄ pncipiū totū ge-
 neratōis est sexus virilis. **¶** **N**am ex vno viro oēs. s3 h̄o
 assūptus debuit esse pncipiū totius regeneratōis sp̄ia-
 lis. nō q̄ sexus mulieb̄. sed virilis. **¶** **I**te si assūp̄isset
 sexū mulieb̄. q̄ cum fiat cōicatio idiomatū. deberet di-
 ci dea **¶** **E**t deberet dici filia. **¶** **S**i q̄ nō deest esse nisi deū **¶** **S**i
 filium in illa sūma trinitate nō deam aut̄ filiā. nullo mo-
 do deuit deū assumere feminam. **¶** **R.** dōm̄ q̄ absq; **24**
 dubio nō ita deuit deū assumere sexū femineū sicut vi-
 rilem in vn̄itatē p̄sone. **¶** **E**t rō huius est. q̄ mulieb̄is se-
 xus nō est tante dignitatis sicut virilis. **¶** **E**xcellit enī se-
 xus virilis mulieb̄ et q̄ntū ad dignitatē in pncipiādo
 q̄ntū ad virtutē in agēdo. **¶** **E**t q̄ntū ad auctē in p̄sido.
 q̄ntū ad dignitatē in pncipiādo. q̄ oēs tam viri q̄ mu-
 lieres ex vno viro fuerūt. in q̄ est exp̄ssa rep̄ntatio egres-
 sus rerū ab illo vnico pncipio p̄mo r̄ sūmo. q̄ntū ad vir-
 tutem in agēdo sicut p̄cellit. q̄m̄ viri est agere. **¶** **E**t mulieris
 est pati. **¶** **C**ū plus h̄z sexus virilis de virtute actua. p̄-
 p̄ter qd̄ r̄ robustior est r̄ re r̄ noiatōe. q̄ntū ad auctori-
 tatē in p̄sido etiā p̄cellit. **¶** **N**am fm̄ rectū ordinē nō
 mulier viro. sed vir p̄ficiat mulieri. tanq̄ caput corp̄i
 sicut dicit ap̄ls. **¶** **D**ñi q̄ in v̄bo assumere naturā hūanāz
 est p̄cipua dignitas in pncipiādo. **¶** **E**t virtus i agēdo. et
 dominiū in p̄sido. hinc est q̄ magis deuit sexū viri-
 lem q̄ mulieb̄ assumi a v̄bo increato. quilli nature as-
 sumpte debuerūt h̄c tria cōicari excellēter. **¶** **E**t ideo cō-
 cedende sunt rōnes ad h̄c partē. **¶** **A**d illud qd̄ p̄mo **25**
 obi: in xp̄o q̄ ruina fuit p̄ mulierē. dōm̄ q̄ q̄uis in sexu
 mulieb̄ ruina nr̄a fuit inchoata. in sexu tñ virili ē cō-
 sūmata. **¶** **E**t q̄m̄ nr̄a rep̄ntatio in natura assūpta habuit cō-
 sūmari. hinc est q̄ fm̄ rectā cōrespōdentia maḡ deui-
 te viri q̄ mulierē assumi. **¶** **A**d illud qd̄ obi: de fragili-
 26 tare. dōm̄ q̄ sic q̄ grūū fuit r̄m̄ vincere p̄ fragilitatē in
 p̄ntēdo. vt post modū vinceret p̄ virtutē in resurgēdo
 et ideo sexū talē debuit assumere q̄ etiā fragilis esset ad
 r̄ps p̄pter passibilitatis q̄litatē. **¶** **E**t in bilominū ad virtu-
 tem ordinabilis fm̄ q̄litatē nature. et talis fuit virilis
 sexus magis q̄ mulieb̄. **¶** **A**d illud qd̄ obi: de vnio-
 27 ne sp̄s rōnalis ad vtrūq; sexū. dōm̄ q̄ nō est file. **¶** **P**ri-
 mum. q̄ sp̄s vn̄is componi ita q̄ ex his sit vn̄. **¶** **N**on ē
 cōicatio idiomatū. nō sic autē de v̄bo eterno qd̄ manet
 in sua p̄p̄tate cōmunicat̄. h̄o assūpto suas p̄p̄tate/

tes ad quas comunicandas magis serus virilis q̄ mu-
liebus p̄perens erat. Preterea nō est simile. q̄ spūs in-
creatus est nobilissimus. 7 vniō q̄ vnit sibi nram natu-
rā in p̄sona est nobilissima. 7 ideo nobilitate serus debu-
it assumere. Nō sic autē est de spū rationali. **¶** Ad illud
28 qd̄ obi q̄ p̄les debet assimilari suo p̄ncipio. Dm̄ q̄ il-
lud est vey q̄ p̄ducit p̄lem omnino fm̄ p̄pam v̄tutes
nature sue. Nō sic autē est in p̄posito. Nam virgo con-
cepit mora 7 adiuta spūsco. 7 ideo magis p̄les habuit
serū quē spūs sanctus elegit. q̄ serū quē in matre inuenit.
Nec in tali generatōne est degeneratio. sed magis no-
bilitatio. quia nō est cōtra naturā mulieris concipere ser-
um virilē. imo magis cupit naturaliter mulier habere
masculū q̄ feminā.

Questio II f

Utr magis debuerit carnē assumere de viro siml 7 mu-
liere q̄ de muliere tm̄. Et q̄ sic v̄ deb. q̄ debuit p̄ oīs
fr̄ibus assimilari. s̄ similitudo sup̄na p̄maxime cōsistit
in generatōne. ergo v̄ q̄ sicut aliq̄ generatur ex patre 7
matre. q̄ et similitur p̄p̄. **¶** Itē xp̄us humanā assūp̄t
naturā vt nos curaret a morbo originalis peccati. Si
ergo originale peccatū traducit p̄ viam generatōis de ma-
sculo 7 femina. v̄ q̄ sic debuit nasci. vt sicut sua morte
nos a morte damnatōis liberauit. sic sua origine nostrū
originis viciōsitatē sanaret. **¶** Itē xp̄us equaliter venit
ad sanandū v̄trūq̄ serū. q̄ videt q̄ debuit v̄trūq̄ serus as-
sumere vel ex v̄troq̄ nasci. s̄ nō v̄trūq̄. q̄ vel in vna p̄-
sona. 7 tunc esset hermafroditus qd̄ est abominabile.
Vel in duas. 7 tūc eēt sup̄fluitas. q̄ debuit humanā na-
turā ex v̄troq̄ serū suscipere. **¶** Itē nobilitas p̄ncipium
generatōis est vir q̄ mulier. si q̄ aliq̄ generatur ex viro
7 muliere. 7 xp̄us ex sola muliere. nobilitatē nō sunt aliq̄
boles generati q̄ xp̄us. si ergo nō decet vt aliq̄s ipsū
in nobilitate generatōis excedat. v̄. rē. **¶** Contra ge-
niti fm̄ naturalem p̄pagationē ex viro 7 muliere vera-
būt morbum originale. s̄ xp̄us ab illo morbo debuit eē om-
nino immunis. q̄ nō decuit ip̄m assumere carnē ex v̄troq̄
serū. **¶** Itē dignitas p̄cipua ē in v̄ḡie maria vt sit m̄r 7
v̄go. si ergo xp̄us nō debuit dignitatē m̄ri adumere s̄ au-
gere v̄ q̄ nō debuit ex ip̄a nasci p̄ cōmitatōz. **¶** Itē xp̄us
venit nos regenerare noua regeneratōe 7 spūali. ergo
nouo mō 7 spūali nasci debuit. s̄ modus nascēdi de vi-
ro 7 muliere est carnalis 7 cōsuet. ergo rē. **¶** Itē si xp̄us
sic eēt genit. ergo haberet p̄rem in terris. 7 p̄rem in cel-
si ergo nō decet. v̄nū filiū h̄re duos p̄res. restat q̄ nō de-
cuit xp̄m hoc mō assumere carnē. **¶** R̄. d̄. q̄ xp̄us absq̄
29 dubio potuit carnē assumere si voluisset de viro 7 muli-
ere. vel etiā de viro tm̄ sicut assūp̄t de muliere tm̄. sicut
enī purificauit op̄atōe spūs sc̄i v̄trūq̄ v̄rḡiale. sic 7 purifi-
care 7 sc̄ificare potuisset si voluisset vim generatiuā i
viro pariter 7 muliere. vt ex eis sc̄us 7 immaculat. nasce-
ret ab q̄ aliq̄ fecerat. Potuit itaq̄ sine incoḡruētia si
voluisset carnē assumere fm̄ legē nature institute de vi-
ro 7 muliere. s̄ tm̄ nō fuisset cōgruū sicut nūc. Et h̄ mul-

¶ Distinc. xiiij. Quō verbi seu christi incarnatio
ordinat ad nostrā redemptionē q̄stum ad pleni-
tudinē gratie 7 sapientie simul.

¶ Resca sciēdū ē xp̄s fm̄ boles rē. Sup̄ egit maḡ
d̄ hūana nata assūpta a xp̄o q̄tm̄ ad p̄ditōz nasce
In hac v̄o p̄re agit d̄ eadē q̄tm̄ ad plēitudinē gr̄e 7 sapie
Diuidit āt p̄s ista i duas i q̄ p̄ma agit d̄ plēitudinē gr̄e
7 sapie sit In sc̄da v̄o sp̄alit d̄ plēitudinē sc̄ie. j. d̄. r̄. iij.
b̄ q̄ri op̄ ē. cū aīa xp̄i. rē. P̄ria ps i duas p̄es didit. iij.

triplici rōne cōgruētē ob quā magis debebat vt carnem
sumeret de sola muliere. Prima ē ad seruandā dignitatē
m̄ris q̄ ob cōceptionē filij dei nō amittit p̄uilegiū s̄ imi-
tatis. Sc̄da ē p̄t̄ f̄uadā bonoificatiōis p̄ris. r̄ps cū fm̄
generatōne et̄nā habebat p̄rem. 7 cū iste plene sibi sus-
ficeret in celis. nō venit i terris p̄rem querere. s̄ solum
m̄rem. ne duobus p̄ribus sit c̄r̄it̄es. neutri eēt filius ple-
ne. 7 sic iniuria p̄mo p̄ri quodāmodo fieret. Tercia ē p̄t̄
p̄plēdā p̄fectionē vniuersitatis i mōis edu cēdi hoīem
in esse. Q̄ cū eēt quadruplex mod. educēdi hoīem in cē-
sz de viro 7 muliere. nec de viro nec de muliere. de viro
sine muliere. de muliere sine viro. Tres p̄m̄ p̄fectos
r̄ant. 7 ideo nō restabat nisi vt d̄s quartū modū adderet
qd̄ nō fecisset. si alio mō cept. ess. Quarta r̄ō p̄t̄ cor-
re p̄pōdētā cōgruitatis lapsus 7 rep̄arōis. vt sicut lap-
sus ē fact. in v̄troq̄ serū s̄ mō in muliere ē inchoatus
7 i viro cōsumatus. sic eēt i rep̄arōe v̄trūq̄. credendo
7 cōcipiēdo in cept̄ diaboli sup̄pare in obsecrō. 7 po-
sca fili. i manifestō cū vinceret i duello sz serus pa-
ribulo. Et cōcedēde sūt rōes q̄ adducunt ad p̄t̄ istā.
¶ Ad illd̄ qd̄ p̄mo obi. in cōtrariū q̄ debuit ip̄m p̄ oīs
fr̄ibus assimilari. Dm̄. q̄ v̄z ē de his q̄ ad n̄ am saluē 7 cru-
ditionē sūt ordiata. s̄ tal modus nascēdi nec n̄e s̄. l̄r̄
nec n̄e cruditiō adeo cōp̄nit sicut ille quē xp̄us eligit. et
iō q̄tm̄ ad nascēdi modū nō debuit simulari. P̄terea a h̄o
rō ē. q̄ nos p̄ talē modū nascēdi. s̄ mō. modū. s̄ xp̄us
bonus medicus immunis a morbo debuit esse. hinc ē q̄ i
tal mō nascēdi nō debuit nobis assimilari nec nobiscū cō-
uenire. **¶** Ad illd̄ qd̄ obi q̄ debuit sic nasci vt nos cura-
ret. Dm̄ q̄ d̄ venit sic curare 7 sic d̄s posuit vt cura-
ret p̄sonā. nō vt curaret ip̄am naturā. Tūc medicū xp̄i
nō h̄z i nobis efficacā in actu generatōis s̄ i actu rego-
neratōis. q̄ inq̄z regeneratio nō ē ex carne 7 sanguie. s̄
ex aqua 7 spūsco. 7 ideo nō oportuit nec decuit cū sic nasci
sicut nos nascimur. cū illū modū nascēdi non dispōse-
rit imitare p̄ suū aduētū. vt fides haberet meritū. alio-
quin deprehēderet fides p̄ hūanū experimētū. sicut als
7 i q̄rto 7 i sc̄do sūt oñsū. **¶** Ad illd̄ qd̄ obi. q̄ cōt̄er v̄z
nerat saluar v̄trūq̄ serū. d̄. q̄ v̄z ē arame virilē sc̄u
rāq̄ digniorē qd̄ amō magi debuit p̄lar. 7 serū virilē as-
sūp̄t. q̄ magi p̄p̄tēs sūt. s̄ q̄ mulier ab eis redēptōis
sufficiētia neq̄q̄ erat excludēda iō assūp̄t carnē d̄ mille
re. iō d̄. q̄ illa diuisio nō ē sufficiēs q̄ d̄t̄ aut debuit assu-
mere v̄trūq̄ serum. aut de v̄troq̄ serū. Et enī in eadē mō
aut v̄nū de alio. sicut virilē de muliebri. 7 tūc tm̄ valē-
q̄tm̄ si de v̄troq̄. 7 amplī cōcordat rōni recte. **¶** Ad il-
lud qd̄ obi q̄ p̄t̄ est nobilit. p̄ncipiū. Dm̄ q̄ xp̄us d̄s
nō est absq̄ p̄re. imo p̄rem habet deū et̄nū. cuius ex-
cellētia 7 dignitas inestimabiliter excedit oēm partem
creatū. Et ideo q̄ aliq̄ habent partē creatam. eūtm̄ vo-
ro munime. hoc nō est p̄ter maiorē dignitatē aliorū re-
spectu xp̄i. Habet enī xp̄us aliq̄ loco p̄ris creatū qui
ado ē nobil. vt ex ip̄o noīet om̄is p̄ntitas in celi 7 terrē

ōz p̄ria d̄tm̄iat v̄itatē. i sc̄da imovz dubitatōz sicut d̄s
soluit obiectōz q̄ v̄ v̄itati d̄tm̄iare P̄ria. ibi. b̄n̄c ē rē
tētie v̄r obutar. rē. P̄ria ps id̄iuisa p̄remāre ob b̄n̄c
rātē. s̄ sc̄da ps p̄r diuidi i tres p̄es. i q̄ p̄ma maḡ d̄
soluit 7 explanat auctē euāgelij q̄ P̄ria v̄r p̄d̄tm̄iare h̄i
tari In sc̄da v̄o op̄ōit s̄ s̄ solutōz 7 expōz p̄ auctē am
brosij. ibi. alibi tm̄ sc̄p̄ū regit. rē. In tertia v̄o 7 v̄lta de
terminat q̄tm̄ p̄d̄cā ab̄sōlū p̄ba sane 7 p̄ie p̄nt̄ intelligi. ibi
b̄c̄ ar̄ v̄ba ambro. rē. Subdiuisiōes aut̄ p̄m̄ satis
p̄nt̄ trahi ex l̄ia.

Ille est caput in quo sunt omnes sensus. in sanctis vero quasi solus tactus est. Contra Origenem supra leuiticum distinguit quinque sensus spirituales correspondentes quinque corporalibus. et ibidem dicit quod omnes illi sensus sunt in virtus sanctis et spiritualibus. ergo male dicitur in sanctis esse solus tactus.

¶ Determinat veritatem quod christus secundum naturam hominis in sapientia et gratia proficere non potuit nec profecit.

Proterea

sciendum est christum secundum hominem ab ipsa conceptione gratie plenitudinem recepisse cui spiritus datus est non ad mensuram. et in quo plenitudo diuinitatis corporaliter habitat. Ita vero habitat ut ait Augustinus ad dardanum quod omni gratia plenus est. Non ita habitat in sanctis ut in nostro corpore inest sensus singulis membris. sed non

DI. XIII

Col. ij.

pondeo dominum quod sensus non est usus alicuius potentie existentis in re vivente et a re vivente secundum naturam. Per hunc certam modum in spiritualibus sensus dicitur usus donorum gratuitorum. que quidem dona sunt in eo vitalia quo sunt gratuita. Potest ergo sensus accipi large pro quoque visu gratie perfectio et euidenti. Et sic accipit Augustinus in littera cum dicitur quod in christo fuerunt omnes sensus. in aliis vero solus tactus. Quia christus habuit dona gratiarum quantum ad habitus et eorum usus in omnimoda plenitudine numero et perfectionis. Alii vero habent quantum ad sufficit ad usus vite spiritualis. Et quod tactus est sensus maxime necessarius vite. ideo dicitur quod in aliis sanctis est solus tactus. Unde sicut animal perfectum excedit animalia imperfecta in nobilitate vite. et integritate sensuum. sic christus in gratie plenitudine excellentiam habet respectu omnium sanctorum. Alio modo sensus potest dici stricte et sic sensus spiritualis dicitur usus gratie interiori respectu ipsius dei secundum proportionem ad quinque sensus. Et sic accipit Origenes et Bernardus. qui distinguunt quinque sensus interiores. quorum numerus facile est assignare. Quilibet enim illorum sensuum sicut vult Bernardus radicem habet in intellectu et affectu. pro eo quod cognitione experimentalis dicitur. Sed quidam se magis tenent ex parte intellectus. ut visus et auditus. Quidam ex parte affectus. ut odoratus. gustus. et tactus. Et sufficientia patet sic. quia ex parte intellectus contingit dupliciter circa cognitionem alicuius exerceri. Aut proprio intuitu. et sic est visus. Aut aliena excitatione sive instructione. et sic est auditus. Circa affectionem vero tripliciter contingit reperire statum. Aut in memorie. et sic odoratus. Aut in appropinquatione. et sic est gustus. Aut in unione. et sic tactus qui est perfectio inter omnes sensus et spiritualior. propter hoc quod maxime unitur ei qui est summus spiritus. propter quod dicitur. I. Corinth. vi. qui adheret deo unus spiritus est. Et his patet littera et responsio ad quesita. Aliiter enim Augustinus accipit sensus quod Augustinus

et Bernardus. Patet etiam illud quod vultimo querebas. Quibus datus est spiritus ad mensuram. Innuite magister quod sanctis datus est spiritus ad mensuram. Contra Iacobum. Qui datus est omnibus affluenter et gloria. Omnia datus omnibus non in mensura. ergo et cetera. Item eadem

quantum in capite. ibi enim visus est. et auditus. et olfactus. et gustus. et tactus. In ceteris autem solus est tactus. Ita in christo habitat omnis plenitudo diuinitatis. quod ille est caput in quo sunt omnes sensus. in sanctis vero quasi solus tactus est. quibus datus est spiritus ad mensuram. cum de illius plenitudine acceperunt. Acceperunt autem de illius plenitudine non secundum essentiam sed secundum similitudinem. quod nunquam illa eandem essentialiter sed similem acceperunt gratiam. Puer ergo ille plenus sapientiarum gratia fuit ab ipsa co-

tus non ad mensuram. Alio modo potest intelligi proportio mensure respectu largitatis ipsius impartientis et sic intelligitur illa glossa predicta. quoniam intendit dicere quod gratia collata vnicuique sit sine mensura cum dicit apostolus. vnicuique sicut mensura est deus secundum mensuram fidei sed hic vult dicere quod illa gratia confertur et liberalitate immensa. cuius signum est quod omnibus datus affluenter et non impropere. Et sic patet responsio ad obiectionem. Posset etiam dici quod Augustinus intelligit respectu singularis persone. sed predicta glossa. respectu totius ecclesie. et ideo non est controuersia. quoniam in ecclesia est plenitudo numerositatis que excedit mensuram cuiuslibet sancti sicut dictum est supra. Acceperunt autem de illius plenitudine. non secundum essentiam sed secundum similitudinem. Contra. videtur falsum dicere. quoniam secundum hoc posset dici quod accepimus de plenitudine gratie petri secundum similitudinem. habuimus enim gratiam similem ei. Item huic expositioni videtur littera sequens contradicere cum additur. lex per moysen data est. gratia et veritas per iesum christum facta est. sed moyses illam eandem legem comunicauit alijs quam suscepit. ergo christus eandem gratiam. Item nos participamus carni et sanguini eius per veritatem et substantiam. ergo participatione et gratie. Aut si non queritur quare non. Responsio dicendum quod cum dicitur aliquis accipere de aliquo. de potest importare habitudinem partis ad totum. sicut cum aliquis dicitur accipere de vino quod est in dolio. Vel potest importare habitum principari ad principium. sicut si aliquis accendat candulam ad ignem alterius candelae. dicitur accepisse de lumine alterius candelae. In utraque autem harum comparisonum. hoc prepositio de importat aliquam unitatem et conuenientiam. sed in prima notat conuenientiam in substantiarum natura. In secunda vero notat conuenientiam in conformitate quadam que attendit

Quo dicit plenitudo diuinitatis habitari in christo

Quo intel ligatur plenitudo diuinitatis accepimus

Hieremi dicitur scdm ali/
quid commune
xxxj. Quoniam ergo
gratia christi no
fuit transfusa in
nos per decisio
nem patris a pa
tre. sed efficac
iam habuit vt de
us nobis consi
mitem gratiam
daret merito gra
tie christi. hinc
estq magister di
cit nos accepisse
se de christi gra
tia non qruoz ad
essentiam sed qz
rum ad similitu
dinem conuenie
ntiaz. nolens per
hoc excludere re
dundantiam. et
influentiam gra
tie capitis. sed
volens auferre
diuisionez et tras
mutatione gra
tie ab vno subie
cto in aliud. ne
falsc intelligat.
illud verbu euā
gelicz. Nec est
simile de lege et
corpe christi re
spectu gratie. qz
taz lex qz christi
corp pot trans
ferri de manu in
manu. n sic gra
tia de subiecto in
subiectu. Et hoc
patet totum.

Obiecto
Luc. ij.

Responsio
ad obiectio
nem.

Gregori.

Sane di
ci potest ipsum
scdm hominem
tantam a conce
ptione accepisse
gratie plenitudi
nem. Obicitur
quia super illud
Luce. iij. Do
die impleta est
scriptura. dicit
glosa. pre omni
bus sanctis vni
ctus est vnicioe
spirituali quan
do descendit su
per eum spiritus
sanctus i specie
columbe. s3 hoc

ceptione Unde hiere. recte di
cit. Nouz faciet dñs super ter
ram. mulier circudabit virum
quia in vtero virginis perfec
tus vir exiitit. non solum pro
pter animā et carnem. sed etiaz
ppter sapientiaz gratiam qua
plenus erat.

¶ Pōnit obiectionē cōtra de
terminationē suam auctoritate
euangelica. et eam soluit et ex
ponit.

¶ Huic autem sententie vide
tur obuiare quod in luce euan
gelio legit. Iesus pfciebat sa
pientia et etate et gratia apud
deum et homines. Si enim pfcie
bat sapientia et gratia. nō vi
detur a cōceptōe habuisse ple
nitudinē gratie sine mensura.
Ad quod sane dici potest ipm
fm hominem tantam a conce
ptione accepisse sapientie et gra
tie plenitudinem. vt deus ei
plenus conferre non potue
rit. et tamen vere dicitur pro
fecisse sapientia et gratia. non
quidem in se sed in alijs qui de
eius sapientia et gratia pro
ficiant. dum eius sapientie et
gratie munera fm processum
etatis magis ac magis patefa
ciebat. Unde Gregori in qua
dam omelia. ait. Juxta homi
nis naturam pfciebat sapientia.
non q ipse sapientior esset
ex tempore. qui a prima conce
ptionis hora spiritu sapientie
plenus permanebat. sed ean
dem qua plenus erat sapientia
am ceteris ex tempore paula
tim demonstrabat. Juxta ho
minis naturam pfciebat etate
de infantia ad iuuentutem.
Juxta hominis naturā profici
ebat gratia. non ipse quod nō
habebat per accessum tempo
ris accipiendo. sed pandendo
donum gratie quod habebat.
Apud deum et homines pfcie
bat. quia quantū pfciente eta
te patefaciebat hominibus do

na gratie que sibi inerāt sapi
entie. tantum eos ad laudem
dei excitabat. et sic deo patri ad
laudem dei et hominibus ad sa
lutem pfciebat. In alijs ergo
non in se pfciebat sapientia et
gratia. Unde in eodem euan
gelio. Puer ille sapientia ple
nus et gratia perhibet. Sic er
go dicitur sapientia pfcisse et
gratia vt aliquis rector ecclesi
asticus dicitur pfcere in cura
sibi tradita. cum per eius indu
striam alij pfciant.

¶ Pōnit cōtra suam solutio
nem et expositionē auctoritate
Ambrosij.

¶ Alibi tamen scriptū reperit
q fm sensum hominis pfece
rit. sicut etate hominis pfcit.
Ait enim Ambrosi. in libro. iij.
de spiritu sancto sic. deus perfe
ctionez nature suscepit huma
ne. Suscepit sensum hominis
sed non sensu carnis fuit infla
tus. Sensu hominis animā dis
xit conturbatā. sensu homi
nis pfcit sicut scriptū est. Je
sus pfciebat etate et sapientia
et gratia. Quomodo pfciebat
sapientia dei. pfectus etatis et
pfectus sapientie non diuine
sed humane nature est. Ideo
etate cōmemorauit. vt fm ho
minē crederes dicū. Et as em
non diuinitatis sed corpis est.
Ergo si pfciebat etate homi
nis. pfciebat sapientia homi
nis. Sensus autem pfcit. qz
sensus ideo sapientia. Quis sen
sus pfciebat. Si humanus. er
go susceptus est ipse. Si diui
nus. ergo mutabilis per profe
ctum. Quod enim pfcit. mu
tatur in melius. sed quod diui
num est non mutat. Quod er
go mutat. non est diuinū. Sen
sus ergo pfciebat humanus.
Sensum ergo suscepit huma
num. Nec poterat pfortari vir
tus dei. nec crescere deus nec

fuit quando iay
erat triginta an
norum. ergo nō
ab ipsa concep
tione. Item si
ab ipsa cōceptio
ne habuit pleni
tudine. frustra
ergo descendit su
per eum spiritus
sanctus vuzba
ptizatur a Jo
hanne. sicut di
citur Luce. iij.
et Marci. iij.
¶ Responsio. Di
cendum q est lo
qui de plenitudi
ne scdm excellen
tiam. et scdm ap
parentiam. et se
cundū redundā
tiam. Dico ergo
q in christo ab
instanti conce
ptionis fuit ple
nitudō scdm ex
cellentiam. quia
omnem habuit
gratie perfectio
nem. Scdm au
tem apparentiaz
fuit in descensu
columbe. vbi te
stimonium ba
buit de supernis
q ipse esset vni
genitus filius dei.
et tunc apparuit
q omni gratia
plenus fuit. qz
spiritus sanctus
in columbe spe
cie super eum re
quieuit. Unde i
temporibus re
troactis per ope
ra exteriora ap
parebat profice
re. sed tūc appa
ruit omni bono
repletus esse.
Scdm redun
dantiam fuit ex
tunc. et deinceps
quia ex tunc ali
quos sanctifica
uit. et verba vite
diffeminavit. et
nostre post mo
dum reparatio
nis ministerius
consummavit.

Ambro.

De vobis
sensit christi
si lex genit
na sapia.

et sic patet qd no est controuersia quoniam illa glo sa intelligitur qd cum ad recudam / nam vel appare tiam. non sic lit era ptesens.

7 Proficiebat ergo humanus sensus in eo fm ostensionem et aliorum homi num opinionem / Contra. viderur insufficienter dice re qd ita possit dici de sineu dei. qd proficiebat se cundum ostensio nem. Item no viderur ista ex / positio sufficere ad intellectum Ambrosij. quia vult probare du as naturas / du os (sensus) chri sti qd hoc qd chri stus proficiebat Si ergo veritas nature non pro batur nisi p ve ritatem perfecti onis. omnino vi detur velle intel ligere Ambrosij us qd chri stus p fecerit veraci pi fectu. Respo sio. Dicendum. qd absq dubio magister verita rez dicit. sed ali quid plus volu it dicere ambro sius. non tamen raturz voluit di cere qd ver / ba sonare videntur. Videtur ei in his verbis se / fuisse. qd chri stus scdm humanaz naturaz habuit ignozantiam. qd expulsa fuit per scientiam acqui sitam. Propter quod sciendum qd non vult illud dicere. sed hoc

altitudo sapientie dei impleri. Que ergo implebat non erat dei sed nostra sapientia. Nam quomodo implebat qui vt omnia ipleret descendit Per que autem sensum dixit Elais. Qd patrem nesciebat puer aut matrem. Scriptum est enim. Prius qd sciat puer patrem aut matrem accipiet spolia samarie. Sapientia enim dei futura et occulta non fallunt. Expers autem agnitionis infantia p humanam vtiqz imprudentia qd adhuc non didicit ignorat. Sz verendum est in qd ne si duos principales sensus aut gemina sapientia chris to tribuimus. chris tum diuidamus. Nunqd cum et diuinitate eius et carne ad oramus chris tu diuidimus. Nu quid euz in eo imaginē et ei crucemqz veneramur. diuidimus euz. Epistolus certe qui de eo dicit. Quoniam et si crucifixus est ex infirmitate nostra. viuit tamen ex virtute dei. Ipse dixit. quia no diuisus est chri stus. Nunquid etiam cum dicimus quia anima rationalē et intellectus nostri suscepit capace. diuidimus eum. Non enim ipse deus verbū. p anima rationali et intellectū capaci in carne sua fuit. sed anima rationalē. et intellectus capace. et ipsa humanam et eiusdem substantie cuius nostre sunt anime. et carnem nostre similes eiusdemqz cuius caro est nostre substantie suscipiens perfectus etiam homo fuit.

Determinat qualiter predicta Amb. verba sanet pie possint intelligi.

Hec verba Ambro. pia diligencia inspicienda sunt. que ex parte hominis ignozantiaz in struunt et illuminant. ex parte errandi fomitem male intellecta ministrant. His etenim euidenter traditur duos in chris

sto esse principales sensus siue gemina sapientiaz. Neqz ideo vnitas et singularitas plene diuidit. sed iuxta duas naturas duas habet sapientias. vnam non creatam sed genitaz. que ipse est. altera non genitaz sed creatam et per gratiam ei collatam. Nam Elais de eo protelatur. Requiescet super eum spiritus sapientie et intellectus. Spiritu ergo sapientie et intellectus. id est sapientia et intelligentia per spū sanctū gratis data. chri stus erat sapiens fm animā. Secundū deū vero sapiens erat sapientia eterna que deus est. Et sicut in qd tum deus est. bonus ē bonitate naturali que ipse est et iustus iusticia naturali qd ipse est. ita sapiēs sapientia naturali que ipse est. Animā vero eius sicut bona est et iusta bonitate vel iusticia gratis data. que ipse vel ipsa non est. ita est sapiens sapientia gratis data que ipsa non est. Et licet gemina sit in chris to sapientia. vna tamen eademqz persona est. que in qd tum deus est. et in qd tum natura diuina est. sapiens est sapientia ingenita. scz sapientia eterna que est pater. et sapientia que non est ingenita que cōmunis est tribus personis. non tamen gemina sapientia. quia non est alia et alia sapientia sapientie ingenita que tm filius est. et sapientia que cōmuniter pater est et filius et spū sanctū. In qd tum vero eadem psona est homo. id est fm hominē acceptū. vel in qd tum est subsistēs ex anima et carne. sapiens ē sapientia genita. Sapiēs ergo est humano sensu et diuino.

Quomodo intelligendū sit illud. sensus proficiebat humanus.

Sed ex qua causa illius dicti intelligentia scz sensus proficiebat humanus. assumēda est. Ex parte enim videt Ambrosius innuere qd fm humanum sensum chri stus pfecerit. et qd infantia eius expers cognitōis fuerit. et patrem et matrem ignorauerit. quod nec ecclesia recipit. nec i. misse auctoritates patiunt sic intelligi. Sed ita sane potest accipi. vt qd tum ad visum hominū et sui sensus ostensionē chri stus pfecisse dicat. Proficiebat ergo humanus sensus in eo fm ostensionē et aliorum hominū opinionē. Ita etiā patre et matrem dicit ignorasse in infantia. qz ita se habebat genitaz ac significationis expers esset.

vult dicere. qd sensus exterior pro Deo gemina fecerit veraciter xpi sapientiam ad cognitionem experientia creatam. ne. unde si dicat illum puerū ignorasse. non est aliud dicere qd non expertus esset. et per hoc factis probatur veritas humane nature. quia talis experientia competit ei scdm naturam assumptam. Sed hec melius erant manifestanda cum ager de chris to. scilicet qd fieri in distinetione proxima.

Elai. xi.

H intelligentia huius partis incidit hic questio de gratia christi quonia infra queretur de scientia. et cum in precederibus habitum sit de gratia uniois. restant hic duo querenda. Primum est de gratia christi ut singularis persone. Secundum est de gratia secundum quam est caput ecclesie. Circa primum tria principia paliter sunt querenda. Primum est. utrum gratia singularis persone in christo sit creata. Secundo dato quod sit creata. utrum sit finita et mensurata. Tertio dato quod sit finita. queritur utrum sit gratia plena.

Questio.

Utrum in christo gratia singularis persone sit gratia creata vel increata. Et quod sit creata videtur. In nullo incipit habitare spiritus sanctus nisi per aliquem effectum gratie qui de nouo datur anime. sed in anima christi habitauit spiritus sanctus. et hoc non semper sed ex tempore. ergo anima christi habuit in se effectum gratie per quem sicut secundum quem dicitur spiritus sanctus inhabitare. sed illud donum dicitur gratia singularis persone et est donum creatum. Item nulla anima placet deo nisi deo conformetur et assumat per gratiam informantem ipsam. et efficientem deiformem. sed gratia animam informans et deo conformans non potest esse nisi gratia creata in se habeat. sed anima christi deo placuit per gratiam illam quam dicimus gratiam singularis persone. ergo etc.

Item meritum dicitur ordinatum ad aliquid maius per aliquid quod reddit deo acceptum. sed quod reddit acceptum non potest esse sine gratia. quod vero ordinatur ad maius non potest esse nisi creatum. et meritum non est nisi per donum gratie create. Meritum fuit in christo. et habuit gratiam creatam per quam meruit. et illa est gratia singularis persone. Item spiritus habuit duas voluntates. sicut inferius patebit. scilicet creatam et increatam. et consistit quod utraque fuit perfecta. sed perfectio voluntatis create est per gratiam creatam. quod in quibusdam gratia singularis persone. et in christo non tantum gratiam increatam sed etiam creatam necesse est ponere. Sed contra gratia creata non est nisi in subiecto creata. et cum gratia singularis persone creata non est vel potest esse nisi in persona creata. et persona christi non est creata sed increata. et in christo non est repere gratiam creatam. que in quibusdam sit gratia singularis persone. Item quod christus est filius naturalis. non potest esse filius per gratiam adoptionis ex parte nature assumptae. et cum christus sit a patre dilectus ut persona coeterna. videtur quod nulla sit pondenda in eo gratia creata per quam fiat acceptus ut singularis persone. Item ad hoc datur nobis gratia singularis persone ut per illam efficiamur deo similes. sed ille non tantum est deo similis immo etiam deus. et ut quod non cogit dono create gratie. Item verbum increatum virtutem anime christi et eius potentiam potest eas efficacissime regere. et ad bona per fidem eleuare. sed non oportet fieri per plura. quod sufficienter et perfecte potest fieri per pauciora. ut ergo quod in christo non sit ponenda gratia creata. Item dominus quod absque dubio in christo est ponere donum gratie. que quidem gratia dicitur gratia singularis persone. et hec quidem donum est creatum. Et ratio huius est. quod tale donum gratie anime deo assimilatur. et ad bonas operationes et meritorias exercendas habilitat. Dominus ergo anima christi fuit deiformis. et ad bene operandum habilitatus. alioquin non fuisset ydonea ad unionem. nec ad meritum perfectionem. ideo necesse fuit in christi anima repere donum talis gratie et ex eadem causa necesse fuit ipsum esse creatum. ut animam posset informare tanquam perfectum suum perfectibile. et ut potentias posset habilitare sicut qualitas sui subiectum quod libere. Et ideo concedende sunt rationes hoc ostendentes.

Ad illud autem quod primo obiicitur quod gratia singularis persone creata est in persona creata. Dominus quod gratia singularis persone non dicitur quod sit in una persona secundum rationem personalitatis in quantum persona. sed quod inest ei ratione alicuius partis. ita tamen quod gratia sic dicta respicit alicuius persone merita propria. Quia uis autem in christo sit personalitas increata. tamen illa persona habet naturam creatam. animam videlicet et carnem. et nihil impedit quin gratia creata possit esse in christo secundum eam quam creata est. et quod est eius pars ratione humane nature. Ipse autem obiicit ac si talis gratia esset in persona non ratione alicuius partis. sed ratione personalitatis. Ad illud quod obiicitur quod filiatio adoptionis non potest stare cum filiatione per naturam. etc. Dominus quod non est simile. quod filiatio est proprie tas que respicit ipsam personam. et iterum adoptio importat aliquam extraneitatem et imperfectionem. et sic non est de gratia singularis persone que respicit ipsam animam. et non imperfectionem et extraneitatem. sed magis perfectionem et deiformitatem importat. et propterea nullam omnino habet oppositionem ad illam eternam acceptionem. sicut adoptio respectu filiationis naturalis. et ideo non est simile. Ad illud quod obiicitur quod cum christus sit deus non indiget deo assimilari. Dominus quod ille non est deus nisi corpus eius et anima assumere et a verbo. nec anima est ydonea ut assumat et a verbo. nisi est deiformis et deo assimilata perfecte per gratiam. et ideo hoc quod ille homo est deus deiformitatem gratie et glorie non excludit. quoniam potius presupponit. Et si tu obiicias de carne ad quam non requiritur gratuita dispositio ad hoc quod unatur verbo. ad hoc fuit supra responsum. quoniam caro habuit dispositionem ad unionem ex ordine sui ad animam. Ideo non oportet quod dispositio ydonesia respiciat primo in carne. sed sufficit quod sit ex parte anime. Ad illud quod obiicitur de verbo unio quod per regere. Dominus quod verum est quod ex parte ipsius verbi unio. sed defectus est ex parte libere arbitrii. quod indiget debita dispositione ad hoc quod regimini ipsius verbi se valeat conformare. Indiget etiam dispositione debita ut possit ipsi verbo uniri in una persona. Unde absque dubio deiformis est illa anima per abundantiam gratie sibi datam que sit alia creatura ad hoc quod ad unionem sit ydonea. Ad hec autem intellegendum valent illa que determinata sunt in primo libro de charitate. et in secundo de gratia. ubi ostensum est que necessitas vel utilitas est ponere gratiam creatam.

Questio II

Utrum in christo sit gratia finita vel immensa. Et quod in christo fuerit gratia siue mensura videtur sic Job. xii. Non ad mensuram datur deus spiritum. Et augustinus dicit quod illi homini datus est spiritus non ad mensuram. sed quod caret mensura est immensum et infinitum. Item in littera sane dicitur potest ipsum tantam gratiam accepisse plenitudinem. ut ei conferre deus plenus non poterit. sed cum finito potest deus aliquid maius facere. ergo videtur quod ille accepit gratiam infinitam. Item tanta est gratia quantum est meritum precedens et ipsa. Item meritum christi fuit infinitum. quod nullatenus potest exhaustum. et si fecisset in finitum multibus hominum. sicut dicit Anselmus. sed gratia per quam meruit videtur habere immensitatem. Item finitum non excedit aliud finitum in infinitum in eodem genere. Si ergo gratia christi est finita. et proportionaliter excedit gratias aliorum hominum. ergo si alii homines possent continue proficere. videtur quod christo possent adequari per gratiam et ipsum excedere. Quod si nullus unquam ad eius perfectionem potest attingere quantumcumque proficiat. videtur quod gratia sit immensa. Item tanta est gratia dispositio. quantum est illud ad quod disponitur secundum creatam habitudinem et proportionem. sed gratia illius hominis

disposuit ipm ad hoc qd esset deus. grē alioz hominū di
 sposuit ad hoc qd fruant deo Si g esse deū est bonū in fi
 nitum. 2 magis in infinitū esse deū qz habere deū. vñ qd
 gratia illius hoīs sit infinita in se. 2 qd omīs gratias in
 infinitū excedat. Item ania christi aut pōr amplioz
 gratiā desiderare aut nō. Si pōr desiderare amplioz
 gratiā. g videt qd non sit perfecta. cum ei possit fieri addi
 tio. Si non pōr. cum ergo omni finito pōr aliquid ma
 ius desiderari. videt qd eius gratia sit imensa. Sed
 cōtra. Omne creatū habet certū pondus. numerū. 2 mē
 surā. fm illud qd dicit. Sap. xj. sed gratia illius homi
 nis. scz christi est creatā. ergo 2c. Item qūis grā nō
 semp respōdet naturalibz per equalitatē. respōdet tñ
 fm debitā. pportione vbi non est defectus a parte susci
 pientis. sed naturalia xpi nō sunt infinita. nec excedūt
 in infinitū naturalia cuiuslibz hoīs. ergo nec gratuita
 Item in finitas in creatura tollit bonū et pfectionē.
 qd qd est infinitū caret fine 2 termino. g bonitate 2 cō
 plemento. Sed grā xpi hec duo pēcipue habuit. g videt
 qd cōditio finitatis ei pēcipue cōparat. Item in finitas
 nihil maius est. g si gratia xpi fm qd homo esset infini
 ta. ergo grā in creatura non esset maior illa. g creator 2 cre
 atura equarent in nobilitate 2 excellētia. qd si hoc est im
 possibile. restat 2c. 2c. ddm qd aliquid mensura carere
 siue imensuz esse dupliciter est. vel absolute in se. vel in
 cōparatōe. Si g loquamur de gratia xpo collata fm qd
 est singularis psona in se. sic cum dicit donū creatū. ne
 cessario finitū est 2 mensuratur. finitas enī 2 mensura
 tio circa creaturā potius dicit cōplētū qz impfectiō
 nem. Si aut loquamur de cōparatōe ad gratias alioz
 hominū. sic impoportionabiliter excedit rōne vniōis ad
 personāz verbi. ad quam vniōne gratia illa disposuit
 animā xpi. Gratia enim illa. ppter cōiunctiōne sumam
 cum verbo eterno habet excedere in infinitū 2 incōmen
 surabiliter gratias alioz hominū tripliciter scz qz tum
 ad virtutū habitus. 2 qz tum ad vsus. 2 qz tum ad effectū
 Quantū ad habitus. nunqz enī aliqua creatura pōt tā
 rumpficere qd tam nobilis 2 pfecti habitus sit capax si
 cut anima cōiuncta deo in vnitatē psonē. Quantū ad
 vsus virtutū. qd omnes virtutes in christo habuerunt
 vsus suos qui spectant ad pfectionē. 2 ppterea dicunt
 fuisse in eo omnes sensus. qd vsus habuit cōplētū om
 nium. donoz excellētior modo qz ynqz ad huc ptingi
 possit ab aliquo. Quantū ad effectū sū impoportio
 nabiliter excedit grā christi. qd ppter hoc qd ille homo
 erat dei filius. meritū illius pensat fm dignitatē illius
 psonē a qua erat opus. et ppterea meritū passionis sue
 in infinitū excedit merita passionū nostrarū. et ob hoc
 qd deus erat. moys eius pensata fuit ad eo quātus erat
 ille qui moriebat. Et ideo qz tum ad sufficientiā si in fi
 nita multa hominū essent reatu originalis astricta. p il
 lus passionis effectus potuissent esse liberata. Conco
 dandū est g qd gratia xpi fm qd homo est finita 2 mensu
 rara. qd creatā est in numero. ponderē 2 mēsurā. Et cō
 cedende sunt rōnes ad partē istam. Ad illud autem
 quod obicit primo qd datus est xpo spiritus nō ad mē
 surā. ddy. qd si intelligat de datōe eterna vel de datōe p
 idiomatū cōiunctiōne. tunc pūat ibi. mēsurā simplici
 ter. Si autē per spiritū datū intelligamus. ipsam do
 nationē donoz spiritus sanctus sic non pūat ibi men
 surā simpliciter. sed cōmensuratio respectu nostri qui
 bus datur spiritus sanctus ad vsus aliquoz donoz deter
 minare fm spiritū distributionē. que admodū dicit. j.
 Loquit. xj. Alij datur per spiritū sermo sapiētie. ali

fermo scientie 2c. Sed christo data sunt omnia illa do
 na sine artatōe aliqua. Et p tanto dicit ei datus spūs
 sine mēsurā. Ad illud qd obicit qd deus non potuit
 dare plenius. ddm qd deū non posse aliqd plenius vel
 maius dare vel facere hoc pōt intelligi tripliciter cau
 sa. Qm aut est rō ex parte dei operantis. Aut ex parte p
 ducti. Aut certe ppter limitationē suscipientis. Cum g
 dicit qd nō potuit plenius 2c. hoc nō est intelligēdū
 ppter imensitatē rei collate. vel finitātē diuine poten
 tiē. sed ppter limitationē potentie suscipiente. qz cas sit
 creatā. est capacitatis finite. 2 non pōt nisi finitū susci
 pere. Et si tu obicias. qd potuit dare capacitātē maio
 rem. ddm qd necesse est qd creatura cōiūso qd creatura est
 habeat capacitātē finitā. 2 rurū qd creatura est in ta
 li specie vel genere. limitationē habet vltra quā genus
 illud vel species se non pōt extendere. et sic in pposito
 intelligēdū est. Ad illud qd obicit qd meritū christi est
 infinitū. ddm qd in finitas meriti cōfurgit ex vniōne il
 lius anime ad personā diuinā. ob quam vniōne nō tñ
 homo sed etiā deus meriti dicit. ppter qd meritū illud
 est in infinitū. non rōne gratie create in se. sed rōne in
 finite dignitatis psonē. Unde hoc vult Ansel. dicere
 cum dicit qd oportuerit illum qui satisficere posset esse
 deū 2 hoīem. Ad illud qd obicit qd finitū non exce
 dit aliud finitū nisi finitū. ddm qd illud habet veritatē.
 quādo omnia sunt eiusdē generis. nam si nō sunt eius
 dem generis primi falsitatē habet. sicut pty qd linea in
 infinitū excedit punctū et superficies lineā. Gratia autē
 christi nō tantū disponit ad fruitionē fm qd alie gratie
 verū etiā ad vniōne. Et hinc est qd cum vnti cum deu
 tare sit nouus 2 singularis modus diuine existentie et
 habitatiōis in creatura. qz tum ad hoc pōt artēdi excess
 sus siue mēsurā. Ad illud qd obicit qd tanta est gra
 tia quantū est illud ad qd disponit. ddm qd illud habe
 re pōt veritatē si disponat per modū necessitatē siue cō
 gruitatis. sicut meritū ad pmiū. sed gratia singula
 ris psonē disponit ad vniōne dispositōe congruita
 tis. Illa enim vnto non tñ gratuita fuit. sed inter oīs
 gratias vt dicit aug. potissime tenuit rationē gē. sicut
 habitū est supra di. iij. qd nulla merita sufficiētia potu
 erunt cum puenire. ppter hoc nō oportet qd si esse deus
 sit bonū in finitū simpliciter. qd gratia ad hoc pparans
 sit in finitū. Posset etiā 2 alit dicit qd esse deū duplicat di
 citur de aliquo. Aut p dicitōe p essentiā. aut p vniōne
 Si p dicitōe p essentiā. tunc infinitū p dicit bonū in
 reatū diuine. Si p vniōne. tunc p dicit in finitū bonū
 non circa illud de quo p dicit. sed circa illud qd p dicit
 Unde cū dicit iste homo est deus. vel iste homo est ho
 num infinitū. idē est ac si diceret iste homo est vntus
 deo imenso in vnitatē psonē. 2 tñ homo remanet in sua
 finitate. qz tum enī humana natura exaltet non tñ desu
 nit esse creatura. Ad illud qd querit vntū anima chri
 sti possit amplioz gratias appetere. ddm qd nō. qd adeo
 deo per illā gratiā vntus est. vt omnis eius appetitus
 sit in ipso bono imenso quietatus 2 terminatus quie
 tione perfecta. Quod ergo obicit qd omni finito pōt ali
 quid maius appeti. ddm qd verū est de finito in se. sed
 de illo finito qd ordinat vntū bono infinito in creatura
 et ordinatōe perfecta nō habet veritatē. qd quietare p
 test 2 stabilire rōne eius a quo 2 ad quod. Tñ sicut gra
 qz tum sit vanitas in qz tum creatura. habz tñ animā stabi
 lire rōne eius boni a quo pcedit. 2 a quo non sepat nec
 recedit. sic etiā quietare pōt rōne eius cui imediatē. et
 inseparabiliter cōiungit.

14

15

16

17

18

19

20

Questio III

Quoniam gratia singularis plene in christo fuerit gratia plena a quo perfecta. Et sic videtur *1a. 2a.* Repleuit eum spiritu amoris domini. dicitur christo. constat quod secundum humanam naturam. sed cetera dona gratie sunt equalia. et pari ratione repleuit ipsum spiritu amoris gratie sic de alijs. Sed dona talia spectant ad gratiam singularis plene. *2a.* Item Job. 1. Vidimus gloriam eius. gloriam quasi virginem a patre plenam gratia veritatis. Sed christus secundum divinam naturam non est susceptibilis gratie. imo eius principium effectivum. hoc dicitur secundum humanam naturam quod habuerit in se gratiam plenam. *3a.* Item capacitas carens plenitudine. caret perfectione. ubi est ponere perfectionem. est ponere plenitudinem. Sed in christo secundum quod est singularis plene est ponere omnimodam perfectionem virtutis et gratie. et gratie plenitudinem. *4a.* Item nullus potest aliam gratiam perfecte concipere et influere sine defectu et diminutione. nisi prius in se perfecta habeat gratie plenitudinem. sed de christo plenitudine omnia accepimus. et omnia si plures essent possent accipere nec aliquis defectus interuenit. *5a.* videtur quod christus in se plenitudinem gratie habuerit. *6a.* Sed contra. Plenitudo gratie consistit in omnibus habitibus virtutum. sed christus non habuit fidem. et spem. et christus non habuit omnia gratie plenitudinem. *7a.* Item status viatoris est ordinatus ad perfectiorem. sed christus fuit in statu viatoris. et potuit perficere. sed qui potest perficere in gratia nondum est gratia plenus. *8a.* videtur quod christus in hac vita non habuit plenitudinem gratie. *9a.* Item filius dei ideo naturam humanam assumpsit ut daret nobis exemplum pueniendi ad patriam. sed via pueniendi ad gloriam est per ascensum de virtute in virtute. Sed qui de virtute in virtute ascendit. perficit paulatim et non habet gratie plenitudinem. *10a.* Si dicas quod christus videbatur perficere ceteris sicut dicit Bernardus. et magister. et ideo exemplum dant. Contra autem secundum habitum virtutis perficiebat interiorius. aut non. *11a.* Si sic. non erat plenus gratia. Si non. *12a.* aliter ostendebatur quod res se habebat. *13a.* mendax erat. sed est inconueniens circa ipsam veritatem mendacium ponere. ergo etc. *14a.* Item christus multa bona opera faciebat. autem veraciter crescebat in eo donum gratie aut non. si non. ergo cum bonitas operum ordinatur ad perfectum spiritus. frustra operabatur. si perficiebat. ergo a plenitudine deficiebat. *15a.* Item sicut anima christi unita fuit diuinitati ita et corpus. Et sic ad perfectionem unitatis requiritur perfectio gratie. ita ad perfectionem nature perfectio creatis. *16a.* christus secundum corpus crescebat veraciter et implebatur quod dicitur. nec habuit a principio plenitudinem nature siue creatis. *17a.* nec plenitudinem gratie. *18a.* Item de nulla re potest capacitas aliqua impleri. et cuius aduentu capacitas non minuitur sed augetur. sed gratia adueniens non minuit sed auget capacitatem anime. *19a.* *20a.* videtur quod nunquam posset ipsam implere. *21a.* nec in christo nec in alio est regere gratie plenitudinem. *22a.* dicitur quod absque dubio in christo secundum humanam naturam ab ipsius conceptionis principio moridius fuit gratia perfecta et consummata plenitudo. Non enim decebat verbum increatum uniri anime perfectissima unione qualis est unio in unitate persone quin anima esset dei formis secundum quod erat possibile. et ideo non tantum dei forma. Item habuit gratie et glorie sed etiam super omnem gratiam et gloriam. Nec tantum fuit in eo plenitudo sufficienter sicut in sanctis. de qua plenitudine dicitur Actuum. vi. Spiritus plenus gratia et fortitudine. Nec tantum plenitudo propagatiue sicut in virgine maria. de qua plenitudo dicitur Luce. 1. Ave maria gratia plena. Nec tantum plenitudo numerositatis et copie. sicut in tota ecclesia. de qua plenitudine. Eph. 1. Ascendit super celos ut adim

pleret omnia etc. sed etiam plenitudo superabundante. de qua Job. primo. Vidimus gloriam eius etc. Plenum in quo plenitudine superabundantie. propter quod subdit ad hunc prophetam. et de plenitudine eius nos omnes accepimus. Et ecce de sunt ergo rationes hoc ostendentes contrarium ab instanti conceptionis fuisse gratia plenum. et habuisse in se plenitudinem gratie. *22a.* Ad illud ergo quod primo obicitur quod non habuit fidem et spem. Dicendum quod si nihilominus aliquid perfectionis. et ratione eius quod habent de imperfectione. plenitudinem plus obuiant quam ad plenitudinem faciunt. unde euacuatur in gloria. sed ratione eius quod perfectionis est in eis (si quid est reperiri) habent esse in christo. Et ideo illarum virtutum absentia plus attestat plenitudinem quam diminutionem. *23a.* Ad illud quod obicitur quod christus fuit in statu viatoris. dicitur quod christus fuit in statu viatoris et comprehensio. sed in statu comprehensio secundum partem superiorum. In statu viatoris secundum partem inferiorum et secundum carnem. Et quoniam gratia secundum suam essentiam. et complementum respicit partem superiorum et mentem. hinc est quod christus magis habuit gratiam perfectam quam diminutam. quod gratia magis respicit partem superiorum perfectam. *24a.* Ad illud quod obicitur exemplo christi. dicitur quod christus dedit nobis exemplum in operibus exterioribus. et in operibus virtutis perfecte. sed illa opera in christo erant perfectione indicantia. in nobis vero sunt ad perfectionem pducencia. et quibus opera exteriora prederent eius perfectus. non tamen erat mendax. quod nullas perfectionem indicabat que non esset in eo. Si vero per opera non indicabat perfectionem suam summam. hoc non erat falsitate prederere sed veritate oculare. quod eodem modo et per illa in gratia non crescebat. nec tamen operabatur frustra. quod non propter suam incrementum sed propter nostram illa faciebat. *25a.* Item nos maxime comodum reponamus. *26a.* Ad illud quod obicitur quod corpus suum habuit defectum plenitudinis in erate. dicitur quod non est sile. quod defectus eratis in corpore faciebat ad humiliactiones et vere nature ostensionem et sic ad fidei confirmationem sed defectus gratie in anima in nullo nobis prederet nec deum deceret. et ideo non est sile. Preterea alia ratio est. quod dispositio ad unionem se tenet ex parte anime non ex parte carnis sicut pus ostensum est. ideo magis profectam oportuit esse animam quam carnem. *27a.* Ad illud quod obicitur quod gratia ampliat capacitatem. dicitur quod capacitatem ampliari contingit dupliciter. Aut ratione possibilitatis maioris in suscipiendo. aut ratione virtutis in cooperando. Eadem enim est potentia que gratiam suscipit et que gratie suscipere cooperatur. Si loquamur de ampliatione capacitatis contingit tum ad virtutem cooperandi. sic verum est quod gratia adueniens auget libertatem. siue voluntatis bonam habilitatem et capacitatem. Si vero loquamur de possibilitate in suscipiendo. sic habet falsitatem. quoniam gratia est sicut acutus et complementum. et quanto plus datur alicui de actualitate. tanto plus recedit a possibilitate. unde et nos dicimus quod que multum habent de specie cui competunt agere. parum habent de materia cui competunt pati et suscipere. Et quoniam in christo ipso habilitas ad bonum est per gratiam perfectam ad complementum pducit. hinc est quod eius capacitas est impleta. sicut dicitur de forma celi quod complet appetitum materie. quod materia eius non appetit esse subalteriori forma. quod adeo forma ipsa statur in actualitate completa. Sic et gratia christi suo modo intelligendum est. unde hinc seducit mala imaginatio. quod non implet anima dono gratie sicut locus vacuus impletur corpore. sed potius sicut possibilitas materie completur actualitate forme.

21

22

23

24

25

26

27

Consequenter queritur de gra capitis. de qua querit
tur tria. Primo querit de ipsa q̄ritur ad essentia
quid sit. Seco q̄ritur ad diuina. vtrum differat ab
alia gratia. Tertio q̄ritur ad influentia. vtrum redun
det in totam ecclesiam.

Questio.

I D

Quid sit gra capitis fm essentia. vtrum yies sit quid
creari vel increari. Et q̄ sit quid creatu yr. Omnis gra
que cepit esse in xpo q̄ xps cepit esse caput fm q̄ dicit Eph. j.
p̄m dedit caput sup oem ecclesiaz. q̄ rē. Item ois gra
que est in xpo fm q̄ homo est gra creata. sed gra capitis
est hmōi. q̄ rē. Nō ois p̄r. Nō ois p̄batur p hoc q̄ gra
capitis inest xpo fm q̄ caput. sed vnus nature sunt ca
put rē mōi. rē xps est caput fm humanā naturā. q̄ rē.
Item illa est gra capitis de cuius plenitudine accepti
mus. Sed de gra xpi creata accepim⁹ gratiā p gra. ipe
enī oibus meruit. rē oibus satisfecit. q̄ rē. Item illa
est gra capitis fm quā attendit vniuersitas sensuū. In
xpo enī sicut in capite oīs sensus reperiunt. Sed gra
fm quā attendit diuersitas sensuū rē fm quā colliguntur
in xpo est gratia creata. q̄ rē. Contra. nihil creatū in
fuit motū rē sensum gratie in mēbra. Sed gratia capitis
est fm quā est influentia motus rē sensus in mēbra rē. q̄
gra capitis nō pōt esse quid creatū. Item nihil vnū
creatū est vno numero oīno in circūscriptū. sed xps in
q̄ritum est caput. est a s̄libet mēbroz suoz indiuisus. q̄
nō pōt esse caput fm aliqd creatū. Si q̄ caput est fm
aliquā gratia videt q̄ illa gratia sit increata. Item
caput est mēbroz principū rē origo. sed xps nō pōt cē
animaz principū nisi fm diuinā naturā. q̄ est caput
fm illam. q̄ si caput dicit quid increatū. videt s̄libet q̄
gratia capitis qd increatū sit fm suā essentia. Item
caput est simul cum mēbris. vel antecedit mēbra. q̄ gra
na capitis gratiā mēbroz vel pcedit vel cōcomitat. sed
gratia xpi creata nō antecessit gratiā mēbroz. natura
enī humana in xpo nō p̄s fuit q̄ esset in multis san
ctis. sed longe post. q̄ gratia capitis nō pōt esse gratia
28 creatā. R̄ ad predictoz intelligentiā est norandū q̄
caput in spiritualibz trāsumptiue dicit a capite in cor
poralibus. oīs autē transferēs fm aliquā similitu
dinem transferit. rē ideo caput in spiritualibz dicit fm
cōcomitantā ad aliquā p̄prietatē capitis materialis.
In capite autē materiali hec tria reperiunt. s. q̄ est mem
bris cōforme. est mēbroz principū. est etiam infurū
sensus rē motus. rē p̄p̄erea in xpo reperiunt oēs sensus
p̄fectoz modo q̄ in alijs mēbris. Omnes autē has p̄p̄ie
tates est in xpo reperire respectu bonoz. et ideo valde
rōnabiliter sancta scriptura dicit xpm esse caput eccle
sie. Sed p̄ma p̄p̄ietas. scz s̄comitas cōp̄erit ei rōne
humane nature. Unde aug⁹. super Job. vnus nature
sunt vitis rē palmes. p̄p̄ter qd cum deus esset cuius na
ture nō sumus. factus est homo vt in illo esset vitis hu
mana natura. cuius rē nos esse palmites possemus. oī
ro enī idem est de capite qd de vite intelligendū. Secda
autē p̄p̄ietas. scz principū cōp̄erit. rōne diuine natu
re fm q̄ est omniū principū. Tū Colos. j. Ipse caput
corpis ecclesie qui est principū rē. Glo. qui est p̄ncipi
um fm diuinitatē. i. fundator ecclesie. q̄ omnes iusti q̄
ab Abel vsq̄ ad vltimū iustū generant virtute diuini
tatis illuminant. Tertia vero p̄p̄ietas scz influēdi mo
tum rē sensum cōp̄erit ei rōne diuinitatis rē humanitatis
29 Dupliciter enī cōuenit sensum rē motuz gratie influere.
aut p modū p̄parantis. aut p modū impartitētis. Si p

modū p̄parantis. sic est ipius christi rōne humane na
ture in qua passus est p̄pter nos. rē pariendo satisfecit
et remouit inimicitias. rē disposuit ad suscipiendā gra
tiam p̄fectam. Si per modū impartitētis sic est ipius
christi rōne diuine nature. q̄ solus deus est qui illumi
nat pijs mentes. solus est qui baptizat interius p eo
q̄ mēs nostra imediare ab ipsa veritate format. sicut se
pe dicit Aug⁹. et ita influere per modū p̄parantis est
christi hominis. per modū impartitētis est christi dei.
Vel per alta verba rē in idem redit. Influere per modū
meritis christi hominis. per modū efficiētis christi dei.
Vel influere q̄ritum ad remissionē pene christi hoīs. q̄
ritum ad remissionē culpe christi dei. rē sic influētia vno
modo respicit christū fm humanā naturā creatā. Alio
modo fm naturā diuinā increatā. Si q̄ gratia capitis
dicit illa gratia fm quam christus habet influere motū
rē sensum in mēbra. restat hoc esse ponendū q̄ gratia ca
pitis vno modo noiat gratiā increatā. alio etiam mo
do nominat non tñm increatā. sed etiam creatam. sicut
ostendūt rationes ad primam partem. rē ideo sunt con
cedende. Ad illud vero qd obijcit q̄ nō potest esse
gratia creata. q̄ nō potest influere. iam pars respōsi
o q̄ q̄ritus nō potest influere effectiue et causatiue. potest
tamen influere merito et dispositiue fm naturā hu
manam. Ad illud quod opponit q̄ christus fm q̄ ca
put est indiuisus. dicendū q̄ est vnio per vnitate natu
re. rē est vnio per fidē dilectionē. dōm est ergo q̄ vnio
christi ad corpus ecclesie est per fidē dilectionē. Cum
ergo dicitur q̄ caput est indiuisus a mēbris. dicendū
q̄ indiuisio nō priuat distantā locale siue separatio
nem corpōz. sed separationē et disconuenientā men
tium rē affectionū. Et ideo ex hoc nō ponit q̄ christus
fm q̄ caput sit in circūscriptis rē q̄ idem potest esse in
vno loco tñm. rē tamen per cognitionē rē amorē in cordi
bus diuersoz. Unde Ephesi. iij. Habitare christū per
fidem in cordibus nostris. Ad illud quod obijcit q̄
caput est n. mēbroz principū. dōm q̄ caput esse p̄ncipi
um q̄ritum ad esse nature. hoc est de veritate capitis
rē expressa p̄p̄ietate. nec est hanc reperire in christo fm
humanā naturā sed fm diuinā vt predictus est supra.
Potest tamē dici alio modo christus caput mēbroz
suoz q̄ritum ad esse gratie etiam fm humanā naturā. q̄
nunq̄ aliquis fuit gratiaz assecutus nisi haberet chri
stum in corde vt fundamentū quod collocat per fidem
fundamentū enim aliud nemo potest in mēbris chri
sti ponere p̄ter illud quod positū est quod est christ⁹
iesus. et sine hoc fundamēto nemo potest habere grati
am. q̄ nunq̄ fuit alicui salus sine fide mediatoris. Et
hoc est quod dicit Coloni. j. Qui est principūz Glo.
fm humanitātē dicit potest principū ecclesie. q̄ super
fidem humanitatis eius ecclesia fundata est. Ad il
lud quod obijcit q̄ gratia capitis. vel cōcomitat vel
p̄cedit. dōm q̄ sicut dicitū est de vnione q̄ caput spiri
tuale nō oportet vniri materialiter rē naturaliter. sed
spiritualiter per cognitionē et amorē. sic etiam intelli
gendū est de antecessione. Unde ad hoc q̄ christus sit ca
put iustoz p̄cedentūz nō oportet q̄ comitare rē re
sed fide. rē sic vnq̄ fuit. q̄ fides christi p̄cessit in cordibz
saluandoz. Et sic patet q̄ capitis gratia rē ratio simili
ter. q̄ritum ad p̄fectam similitudinē respicit in christo
aliquid increatū. Respicit etiam aliquid creatū. ita q̄
ad p̄fectam rationē capitis intelligendaz necesse est
vt anq̄ cōcurrere.

Questio.

II

De gra capitis q̄stum ad differentia. vtrum vics sit alia q̄ gra singularis p̄sone. 2 gra vniois. Et q̄ sit alia videt coiter fm̄ doctores In xpo s̄cucit differentia gre poni. sed gra singularis p̄sone est gra vniois 2 gra capitis. Si q̄ diuisio esse debet p̄posita vel saltē dispa- ra. videt q̄ ista differentia gre ab alijs sit diuersa. ¶ Itē gratia capitis alijs cōicat. gr̄am vero singularis p̄sone vel vniois ip̄s alijs nō cōicat. q̄ respicit ip̄m solū. er- go sunt differentes gratie. ¶ Itē q̄ sit alia q̄ gra singu- laris p̄sone videt. q̄ esto q̄ humanitas sep̄aret a diui- nitate. adhuc tñ remanet gra singularis p̄sone. sed nō remanet gratia capitis nec gratia vniois. ¶ Itē q̄ sit alia q̄ gratia vniois videt. q̄ gratia vniois non habuit esse nec efficacā nisi in plenitudine tempoz. gratia ca- pitis a p̄ordio habuit effectū in sanctis. ergo necesse est eas abinuicē differre. ¶ Sed cōtra. in vnica anima vna est gratia gratum faciens sicut vna est vita. ergo si anima xpi est vna. aut gratia capitis non est gratū fa- ciens. aut nō differt a gratia vniois 2 singularis per- sone. sed est gratū faciens. ¶ Itē idem est habitus scientie quo quis nouit in se. et quo potens est docere alios vt m̄gr. ergo pari rōne idem est habitus gratie q̄ in se p̄ficitur 2 deo vnitur. 2 quo influit in membra. et eis vnitur. sed p̄mus habitus gratie dicitur gra sin- gularis p̄sone 2 vniois. secūds vero dicit gra capi- tis. ergo gra capitis 2 vniois sūt vna gratia cuz gra- tia singularis p̄sone. ¶ Itē coipo est ille homo caput ecclie. quo assumptus est a verbo in vnitatem persone sed hoc est p̄ gratiam vniois. ergo gratia vniois et capitis sunt vna gratia. ¶ Mino: manifesta est. Ma- ior: p̄bat p̄ illud quod d̄ Ep̄he. i. Ipus dedit caput 2c. Glo. Nullum maius donū p̄stare potuit deo homi- nibus q̄ vr̄bū suū qd̄ condidit oia. faceret illis ca- put vr̄cē fili? dei 2 fili? homis. vnde d̄s cū p̄c. vn? ho- mo cū hoibus. 2 ex hoc exp̄esse habetur q̄ eo ē ille hō ca- put q̄ a verbo d̄s assumptus in vnitate p̄sone. ¶ Itē qd̄ p̄ sup̄abūdāriā d̄r̄ vni soli cōuenit. sed gra vniois est s̄ma gratia. vt dicit Augul. xij. de trinitate. 2 habet post p̄ncipiū p̄cedētis distinctiois. In reb; p̄ tempus oris. 2c. Gratia capitis ē s̄ma sicut habetur in aucto- ritate p̄missa. ergo gratia capitis nō differt a gra vnto- nis. ¶ Itē q̄ nec sit gratia singularis persone videt quonia ch̄ristus ē caput fm̄ illam gr̄am fm̄ quā est ip̄ so sensuū integritas 2 p̄fectio. 2 hoc ē fm̄ gr̄am singula- ris p̄sone. ergo 2c. ¶ Itē fm̄ illā gr̄am ch̄ristus est ca- put fm̄ quā p̄ nobis satisfecit. nobisq; p̄meruit gr̄am q̄stū ad morū 2 sensū ad nos deriuari. Sed h̄ fuit sedm̄ gr̄am p̄sone singularis. q̄ q̄stum ad illā attenditur me- ritum. ergo idē qd̄ prius. ¶ Itē. ad p̄dicorum intelli- gentiā est notandū q̄ gratia singularis p̄sone pp̄rie no- minat habitum fm̄ quem anima ē deo similis 2 accep- ta. Sed gratia vniois dicitur tripliciter. sicut dictū fuit sup̄. a. Vno nāq; mō dicit gra vniois gra facies vniois. 2 sic nominat diuinam essentiā que sola est illi/ us vniois causa. Alio modo gra vniois dicit gratia disponens ad vnionē de congruo. 2 sic nominat qualu- rare creatā fm̄ habitū anie Tertio mō d̄r̄ gra vniois id est ip̄a vnto gratis scā 2 sic nominat ip̄am relationem. Scdm̄ hoc etiā intelligendū q̄ gratia capitis p̄t̄ his- tribus mōis accipi. Vno mō p̄t̄ nominare p̄ncipiū cf- fectiuum sensus 2 motus spiritualis in membris ch̄ri- sti. 2 sic nominat ip̄m deū. 2 p̄ app̄op̄ationē sp̄m̄ factus

34

35

Alio mō nominat ip̄m qd̄ disponit p̄ modū meritū 2 p̄- parationis ad influentiā motus 2 sensus respectu cu- iuslibz membri. 2 sic nominat habitū anime ch̄risti p̄ que ch̄ristus nobis meruit Tertio mō gra capitis p̄t̄ dici ip̄a gratuita p̄sidentia quā d̄s gratis fecit dū verbum suū nobis p̄posuit sicut caput membris Omnibus his modis in diuersis scōz autoritatibus 2 glossis inuenit gra capitis accipi. si ergo gratia capitis 2 vniois no- minat p̄ncipiū effectiuū illius cōsuetis 2 n̄c sanctifi- cationis spiritualis. sic idē nominat 2 idē sūt q̄stū ad p̄- cipale significatū scz ip̄e deus 2 sp̄s sanctus. 2 cōtra so- lum q̄stum ad cōnotatū. q̄ gra vniois cōnotat effectū circa xpm. gra capitis effectū circa mēbra ch̄risti. et dif- ferit a gratia singularis p̄sone sicut increm̄ta a crea- to sicut diuisa essentia ab habitu gre que in fudit. si vero dicit gra vniois 2 capitis ip̄a vnto gratuita 2 p̄sidentia sic sunt diuersae relatiōes 2 cōparatiōes. que tñ non sunt fundare sup̄ aliud 2 aliud sed sup̄ idem. Homo enī ille coipo est caput alioz hominū. quo est s̄bo dei vnitus Et hoc modo differt gra vniois 2 capitis a gra singu- laris p̄sone. sicut illud ad qd̄ ordinat dispositio. differt ab ip̄o disponere. Gra enī singularis p̄sone sua perfe- ctione reddit illā naturā idoneā. vt deo vnias. ac per hoc ceteris sanctis p̄ficiat sicut caput mēbris. Si ve- ro gratia vniois 2 capitis dicit habitus disponens ad vnionē 2 alioz sanctificationē. sic gratia singularis persone dicit habitus faciens anime 2 dei assimilario- nem hoc modo ista triplex gratia nō est triplex rōne di- uersitatis habitū. sed rōne diuersae cōparatiōis cuiusdē habitus. Nam ille habitus dicit gratia singularis per- sone in q̄stum disposit ad dei assilatiōē. 2 in q̄stum facit animā deiformē. 2 p̄ hoc ip̄m cōsequenter disponit ad vnionē p̄sonalē. et dicit gratia vniois. 2 consequēter per hoc ip̄m disponit ad redundantiā siue influentiā motus 2 sensus in cetera mēbra xpi. 2 sic dicit gratia ca- pitis. Et sic p̄t̄ q̄ gratia capitis in q̄stum habitus nō differt a gratia singularis persone vel vniois fm̄ ha- bitū diuersitatis. sed fm̄ cōparatiōē multiplicē. ¶ Un- de cōcedende sunt rōnes ad hanc partē. ¶ Ad illud q̄ 36 qd̄ p̄mo obi: in p̄trariū q̄ in xpo ponitur gratia fm̄ tri- plicem differentia. ddm̄ q̄ illa diuisio non est data per- nes differentia gratie q̄stum ad diuersitatem habitū. s̄ q̄stum ad diuersitatem cōparatiōis atq; respectus siue effectū cōsequēter se habentius. qui nō diuersificat ef- fentialiter habitus. ¶ Ad illud qd̄ obi: q̄ gratia capitis 37 cōicatur. ddm̄ q̄ gra capitis nō sic cōicatur alijs vt eis sit gra capitis. sed sic vt efficacā habeat circa alios. et hoc qd̄dem absq; dubio cōperit gre singularis p̄sone et vniois. q̄ rōne eius nobis meruit 2 p̄ nobis satisfecit q̄stus aut gra xpi i quo cuiq; modo dicta habeat efficacā in nos. non tñ quo cuiq; noie datur intelligi eius effica- cia in nos. sed solū nomen qd̄ est gra capitis. Sic enī 38 noiat p̄pter virtutē 2 efficacā influit. ¶ Ad illud qd̄ obi: q̄ remaneret gra singularis p̄sone si deponeret natura assumpta. sed nō gra capitis. ddm̄ q̄ vtrūq; est. sed ex hoc nō sequit q̄ gra capitis ab illa differat essen- tiam. sed vtrū est p̄ aliquā cōparatiōē 2 efficacā quā nō esset reperire post separationē. Gra enī capitis que attendit in influentiā 2 p̄sidentia xpi respectu alioz. na- turali ordine p̄supponit vnionē. rōne cuius ille homo ceteris ineffabiliter antecellit. ¶ Ad illud qd̄ obi: q̄ gra 39 vniois habet efficacā solū in sine tempoz. ddm̄ q̄ si efficacā gre vniois attendatur in hoc q̄ am̄ xpi red- dat idoneā ad vnionē. verum est q̄ solū in plenitudine

38

39

ipm efficaciam habuit Si autem efficaciam gratie in totis at
 tendat quod ab alijs creditur quod mediate illa fide iustifi-
 catur. sic efficaciam habuit a principio et hoc ipso gratia capitis
 potest appellari. Et sic patet quod gratia capitis non differt ab alijs.
 ratione quod color est in sua essentia habitu non differt ab alijs.
 si solummodo copatione. ut visum est. **Questio III f**
¶ Circa medietate illa gratia deus influat sensum in omnem aliam
 creaturam habentem gratiam siue angelicam siue humanam. Et quod
 sic videtur per philosophum. I. populit omnia instaurare in christo qui est in
 terris sur. Glo. qui est in celis sur. i. numerus angelorum diminutum
 implere. et qui in terris. i. homines qui per peccatum deputati erant re-
 novare. Sed illi medietate christo sensum et motum suscipiunt quod per
 ipsum instauratur in eis perfectio. si hoc sunt celestia et terrestria
 homines et angeli medietate christo suscipiunt gratiam. et gratia capi-
 tis in eos et illos reducat. **¶** Ite paulo post ibidem. ipsius
 dedit caput super omnem ecclesiam. scilicet caput in influat in omnia mem-
 bra. scilicet christus homo per suam gratiam in tota ecclesia habet influentiam. sed
 ecclesia coheret suas influentias angelicis. sic dicitur per philosophum. ut in
 nobiscum principibus et potestatibus ecclesiam multiformis
 sapientia dei. quod videtur per influentiam gratie christi ad omnes electos habere exte-
 rius. **¶** Ite malicia principis tenebrarum non tamen se extendit ad
 timores. imo magna efficaciam habet ad homines. unde illos per
 superbiam efficit princeps. Si ergo bonitas gratie christi est magis ex-
 celsior et efficacior et color. ut gradus electos se extendat
 per efficaciam. siue sint homines. siue angeli. siue viatores. si-
 ue beati. **¶** Ite iste ordo diuine sapientie et legis ut dicitur ante
 vult deo. scilicet in summa reducat per media. et media per summa
 unde et angeli ordinum inferiorum suscipiunt purgationes et per-
 ceptiones ab angelis superiorum ordinum. Sed christus est super omnia et an-
 gelos et archangelos. sed et enim a dextris dei. tanto melior
 angelis sanctis. quanto per illis differet nomen hereditauit.
 Si ergo christus omnibus electis preminet excellenter perfectus. ut quod in
 omnia gratia est beata efficaciam et influentiam. **¶** Sed caput non
 influat in color magis e contrario. Si ergo in recta transiunt per
 gratia illa qui alios reducat de gratia capitis. non videtur quod influat in
 totum corpus ecclesie. aut si in totum influat. potius deberet gratia
 cordis quam capitis appellari. **¶** Ite gratia capitis non influat
 nisi in eos qui sunt membra. et nulli sunt membra nisi coniungant
 ei per fidem et charitatem. si in illos influat nisi habentes fidem
 et charitatem. si habentes fidem et charitatem habent motum et sensum
 ergo videtur quod gratia capitis in nullos influat nec motum nec sensum
 nec aliquid dare quod influat. **¶** Ite gratia capitis in eos
 solos influat respectu quod habens gratiam est caput. Sed christus
 secundum humanam naturam non est caput angelorum quod videtur nature se
 caput et membra. ergo nulli habet angelos influentiam. **¶** Ite est o-
 quod filius dei non esset incarnatus. angeli essent beati. nec propter christum
 incarnatione sunt alii ex eis redempti et liberati. ergo videtur quod ni-
 hil eis conferat gratia christi. **¶** Ite nihil agit nisi dum est. scilicet christus
 sit gratia non fuit ante aduentum christi. ergo videtur quod illi aduentum christi
 cessent gratia illa nullam habuit effectum. **¶** Ite si ita influe-
 bat ante aduentum christi in sanctos qui precesserunt sicut nunc in nos. sic ha-
 buit effectum in illis sicut nunc in nobis habet effectum. ergo sicut illud dicitur
 christus gratia propter redemptum a plenitudine christi. ita videtur quod christus illud
 debet gratia gratie dicitur. quod si non dicitur. videtur quod christus illud
 se extendat ad illos qui precesserunt. **¶** R. ad predictorum intelli-
 gentiam est notandum quod sensus in spiritualibus attenditur quod ad cog-
 nitionem. motus vero quod ad effectum et dilectionem quod est pondus
 inclinans unumquemque spiritum et trabes ad locum sibi debitum.
 Influentia ergo motus et sensus est causaliter in nobis fides et dilectiones
 siue fides operantur per dilectionem. siue cognitionem et amorem. Et
 rededunt autem quod cognitio et dilectio est in triplici deum. Que-
 da ergo respicit statum meriti. et hec dicitur gratuita. Que da ergo
 in quod consistit substantia premissa. et hec dicitur gloriosa. Que da ergo
 est virtus annexa que nec est de essentia meriti nec premissa. sed de

bono est. Secundum hanc triplicem deum cognitionis et dilectionis est
 dicere quod gratia capitis influat in membra gratia increata effecti-
 ue. scilicet gratia creata meritorie et dispositiue. Nam propter mori-
 tum passionis christi premissa premissa procedunt. dedit deus gratiam re-
 conciliationis. et propter exhibitum dat nobis gratiam reconciliationis /
 totius abudantiam. in qua quod deus est sensus cognitionis et mo-
 tus affectus. et rursus propter illam passionem apta est ianua
 ut omnibus membris christi deus dilectio et cognitio gloriosa. in quibus
 consistit perfectio motus et sensus. Et hoc eodem angelis misteria
 multa reuelatur. et gaudia multa referuntur de restaura-
 tione sua quod inuenit se per christum. Et ideo etiam ipsi accipiunt
 motum et sensum. non inquam illud quod de essentia gratie et glorie. sed quod est
 deus et deus. Et dedit deus est ergo gratia capitis reducat
 in omnes ciues superne ierusalem. scilicet secundum partem et minorem. nam magis in ho-
 mines qui redimuntur quam in angelos qui reinte gratiam. magis
 in eos qui sequuntur eius aduentum quam in eos qui precesserunt. quod clari-
 us videtur et creditur. et charismatum donis amplius profundius
 propter hoc si passio premissa tamen illis valuit ut illos per
 vitam salutis produceret. amplius passio exhibita et soluta
 debuit facere. propter hoc concedere sunt rationes ad primam pre-
 inducere. Ad illud vero quod obicitur generalior influentia cor-
 dis quam capitis. Dicitur quod generalior est secundum virtutem. scilicet tamen i-
 fluentia capitis generalior est secundum manifestationem. pro quod i-
 capite omnes sensus apparent. et eminentior situm habent. et eo
 sunt cellule apte ad cognoscendum. et nervi apti ad sentiendum
 et mouendum. ita quod nervi apti ad sentiendum a pre anteriori
 videtur egredi. et nervi apti ad mouendum a pre posteriori
 ri. Et quoniam transiunt ad manifestandas operationes spiritus
 tuales lateres sunt dicitur a re manifesta. hinc quod per ge-
 neralis influentiam magis dicitur christus caput quam dicitur cor. propter
 quam etiam eundem dicitur dicitur a naturalibus. Dicitur
 enim philosophi quod principium motus est sensus in capite.
 licet naturales qui considerant principia rerum intumescunt
 dicant quod hoc principium est cor. et sic patet illud.
 Ad illud quod obicitur quod caput non influat nisi in vnitatis
 membra. Dicendum quod habet veritatem in eo capite quod
 habet determinatam potentiam. et non potest sibi membra
 vnitatis. et de non membro membrum facere. Et ideo hoc non
 habet locum in capite christo. qui potest secundum diuinam natu-
 ram de non membro membrum facere. et secundum humanam
 naturam potest hec mereri et impetrare. et ita primo se-
 sum et motum influere et continere. **¶** Ad illud quod ob-
 icitur quod angeli non sunt membra. quia non sunt confor-
 mes in natura. Dicendum quod et si angeli non debeant di-
 citur membra. tamen nihilominus influentia potest esse a
 christo in angelos. non solum secundum diuinam naturam
 secundum quam est caput omnium. sed etiam secundum naturam hu-
 manam. per accidens tamen. quia influendo et redimendo
 membra sua reparat christus ruinam angelicam. Quia
 ergo dicitur quod gratia capitis non influat nisi in mem-
 bra. si intelligantur membra proprie. sic non habet verita-
 tem nisi arretur influentia ad influentiam proprie di-
 ctam. cuiusmodi est influentia gratie et glorie. **¶** Ad
 illud quod obicitur quod angeli essent beati etiam si christus
 non esset incarnatus. de magis hoc non cogit quod christus nullo modo
 influat. sed quod non influat secundum motum. et sensum qui sunt essen-
 tiales gratie et glorie. Aliud tamen modo potest influere quod facit ad
 bonum esse sicut deus omnium est. **¶** Ad illud quod obicitur quod illud
 non potest influere in illud quod non habet esse. de magis videtur esse de
 influentia per modum principii effectui. De influentia autem proprie
 dum meriti non habet veritatem. sufficit enim quod sit in fide et di-
 lectio creditis. ac per hoc dicitur creditur et amans. ab ipso creditis
 et amans viuificet. et dum etiam premissa. ex ipsa premissione
 diuine seueritatis. rigore aliquid tenus placet ut benevolentiam

42

43

44

45

46

40

41

suā reddat. Ad illud qd ob: q tempus pcedens de/ beret dici tempus gratie. dōz q in tpe pcedenti gratia christi nō defuit. atq nō debet dici tempus gratie. sed ymbre dici. qz non erat tanta redūdantia grē que vela/ men figurarū effugaret z onus legis alleviaret. Nunc autē cū manifesta est veritas. z p amorē alleviata sunt

Distinctio. xliij. Quō verbi seu xpi incarnatō ordinat ad nostrā redemptionē q̄tum ad plenitudinem scientie specialiter.

Hic queri opus est cum aīa xpi. Supra egit mgr de plenitudine grē scie cōiter. in hac hō pre agit de plenitudine scie spālī. Dividit āt pō ista in ptes duas. In qz pma ondit in xpo fuisse oēm sciaz fm humanā naturā. In scōda hō inqrit vtrū aīa xpi habuit oīpotentiā sicut oīuz sciam. ibi. si hō querit. qre dō nō dederit ei potētiā zc. Pars pma hz tres. In quarū

DI. XIII

Queritur vtrū aīa xpi habuerit sapentiā parem cum deo. z si omnia sciat que deus. **H**ic queritur opus est cū aīa xpi esset sapiēs sapia gratuita. vtrū habuerit sapiam cōlem deo. si ue oīuz rerū sciam habuerit vī habeat. id est vtrū omnia sciat que deus scit. **P**onit determinationē fm aliquoz opinionē. **Q**uibusdā placet. q nec parem cū deo hēat sciam. nec oīa sciat que deus. qz i nullo creatura creatori equat. Lūm g aīa illa creatura sit. in nullo equat creatori. g nec in sapia. Non g habet equalē cum deo sapiam nec scit oīa que deus. Item si anima illa equalē habz cū deo sapientiā. nō g deus in oī bono maiorē habet sufficientiā q̄ ei creatura. Inducūt etiā auctoritates ad idem pbanduz. Sit enī ppha ex psona hoīs assumpti. Admirabilis facta est sciētia tua ex me z non potero ad eaz. Quod exponens Lassiō. ait. Veritas humane conditionis ostendit. qz assumptus homo diuine substātie non pōt equari. vel in sciētia. vel in alio. Apōstolus etiam ait. Nemo nouit que sunt dei. nisi solus spiritus dei qui solus scrutat omnia etiā pfunda dei. his alijsqz plu-

Psalm. cxxvij. Lassiōdo 1. Lox. ij.

ribus rōnibus et auctoritatibz iūmunt qui animā christi asserunt nec p̄embare cū deo scientiā nec oīa scire que deus scit. qz si omnia scit que deus scit ergo creare mūdū. scit etiā creare seipam. **D**eterminat fm suā opinionem. ostendens animā christi habuisse omniscientiā. **Q**uibus respondentes dicimus animā christi p sapientiaz gratis datā in verbo dei cui vni ta est (quod etiā p̄fecte intelligit) omnia scire que deus scit. sed nō omnia posse que pōt deus. nec ita clare z p̄spicue omnia capit vt deus. et ideo non equat creatori suo in scientia. et si omnia sciat que z ipse. Nec est eius sapiētia equalis sapiētie dei. qz si illa multo est dignior. digniusqz z p̄fectius omnia capit q̄ illius anime sapientia. ergo et in scientia maiorē habz sufficientiā de q̄ anima illa que dignior est omni creatura. Illud vero apōstoli qd inducūt. Nemo nouit que dei sunt nisi spiritus dei q̄ solus scrutat omnia. p nobis facit. At or enim addidit apōs. Nos autē spiritū dei habemus. vt per spiritū dei quem habebat. p̄funda se scire ostēderet. Sed anima illa pre omnibus spiritū dei habuit. cui spiritus nō est datus ad mēsuram vt ait Joānes euangelista

mandata. vere dōm est tempus grē aduenisse. Tñ xps efficacīā habuit in his que p̄iebant z sequebant. v̄do trus in palo portabat ab antecēdentibz sequentibz. sed p̄euntes seruebant z non videbāt. sequētes vero et ferebant z aperte videbant. sic similitudinārie in p̄pōsitō intelligendū est.

pma pponit qōnem de oī scia aīe xpi. In scōda hō ponit determinationē fm alioz estimationē. ibi. Quibusdā placet q nec parē cū deo. In tertia hō determinat fm suā opinionē ondes animā xpi habuisse oīsciaz. ibi. Quibus rōdētes dicimz. Sic scōda pō p̄ncipalis hz tres p̄riculas. In quarū pma determinat mgr. qre aīa xpi nō hz oīpotentiā sicut oīsciam. In scōda hō opponit suā determinationē. ibi. Si illa aīa nō hz zc. In tertia hō dissoluit oppositionē. z determinationē suā multo rōnibus adaptat. ibi. Ad qd dicimz illud et accipiēdū zc.

z. b. Nemo z uir q̄ scit dei nisi solus spūs dei zc. Lōra h̄v̄ cē fal sum. qz filius scru ratōia q̄ scit p̄ris. nō g solus spūs. Itē p̄curatio ē accē p̄ris ad cognitiōā. g si sapi entia appōssit lo. pōt p̄deret dici solus filius p̄ scrutatōis. si. h̄. dō. q̄ h̄ illud i religit. aīa d̄r. n. solus spūs scru rati. p̄fida. qz facit nos ip̄a scrutari et qz p̄r filius op̄ ant i nobis p̄ spūs scru que ad nos mittere d̄r. hic est q̄ p̄ris dicit de solo spūs. itel ligim de p̄ris filio z iō cum d̄r. lo. p̄. nō excludit filius. Ad illud qd q̄rit qre maḡ ap̄ p̄pōssitōis. dō. qz h̄ p̄p̄o na q̄az q̄ spūs. s. attribuit. in q̄z collectōne. si. di cū ad nos mitti. c. Nec ita clare ac p̄spicue omnia capit vt dō. Lō tra. h̄ vt cē fallū. Ambrosio qz aīa xpi ē specu lum clarissimū z mūdissimū. g oē illud qd in eare sulcat ad eo clare vidz vt dō. Itē si

Marginal notes on the right side of the page, including references to Ambrosio and other authors.

non ita limpide videt. hoc nō puenit nisi ppter cōmi-
xtionē obscuratōis. sed obscuratōis causa est pccm. cr/
go videt q̄ aīa xpī habuit obscuratōnē pccī. q̄ si hoc est
falsum ḡ rē. R̄.

ddm q̄ respectu
sume luc̄. omnis
creatura tenebra
est. sic dicit aug.
coipo q̄ ex nibi/
lo est. Tñ̄ sicut n̄

Fulgen-
tius.

pōt puenire ad
sumā stabilitatē
ita nō pōt veni-
re ad sumā lumi-
nositatē. Ad
illud ḡ qd̄ obr̄ q̄

Lobij.

est speculū clarif
sumā. ddm q̄ nō
dicit speculū cla-
rissimū simplici-
ter sed respectu
altaz creaturaz
inter quas reri-
net p̄ncipatuz

Ad illud qd̄
obr̄ q̄ causa mio-
ris claritatis est
obscuratō que ḡ
dem est p̄ pecca-
tum. ddm q̄ mi-
no: claritas du-
pliciter dicit̄ i cre-
atura. vel respec-
tu dei. v̄ respec-
tu illuz clarita-
tis quam creatu-
ra nata est habe-
re. Si respectu

Questio

8o

illius quam na-
ta est habere. sic
talis obscuratio
est ex pccō. r̄ hec
quidē nō fuit in
christo. Si respe-
ctu dei. sic talis
obscuratio v̄it
ex defectu creatu-
re eo q̄ creatura
nunq̄ pōt crea-
tori coequari.

Præterea ra-
tio illa non va-
let. non videt̄ i
ta limpide. cr̄
go habet aliquā
obscuritatem. qz
lumiare v̄nū di-
citur esse minus
altero ppter mi-
nozem accessum
ad sumum sui ge-
neris. qz opposi-
tum eius non est
aliqua natura sz

Dona ḡ spūs sancti sine mensu-
ra habuit. ḡ r̄ sapiāz. Oīa ḡ sci-
uit aīa illa. Si enī quedā sciuit
quedā nō. nō sine mēsurā sciē-
tiā habuit sed sine mēsurā sci-
entiā habuit. scit ḡ oīa. Fulgē-
tius etiā in sermōe quodā mul-
ta inducit quibus asserit aīam
illā rerum omnīū scientiā h̄e-
rens auctoritate aplī dicētis.
In quo sunt om̄es thesauri sa-
pientie r̄ sciētie absconditi. Qd̄
etiāz rōne pōt pbari sic. Nihil
scit aliquis qd̄ eius aīa ignorat.
Sed xps̄ fm̄ omnīū cōcessionē
oīa scit. ḡ aīa eius oīa scit. Ad
illud vero qd̄ dicit̄. Si oīa scit
ergo scit creare mundū vel se-
ip̄am. R̄spondemus q̄ scientiā ha-
bet mundū creādi. sed nō potē-
tiam. r̄ creādi aīam r̄ scit quō
deus seip̄m creauit. habet ḡ sci-
entiā sui create sed nō sui creā-
de. qz non est creāde sed cre-
ata

Determinat quare aīa
christi non habet omnipoten-
tiam omniscientiā.

Si vero querit̄ quare deus nō
dederit ei potentīā faciēdi oīa
vt scientiā? R̄sponderi pōt. qz
naturaliter capax est scientie r̄
ideo id cōgrue ei datuz est sine
mensura cuius ip̄a naturaliter
capax est. Non est aut̄ ei datū
posse om̄ia facere que deus fe-
cit. ne oīpotēs r̄ p̄ hoc deus pu-
taret̄. Verūtm̄ forte nec poten-
tiam faciēdi oīa ei deus p̄stare
potuit. r̄ si potentīā faciēdi ali-
qua que nō facere pōt. Scit er-
go aīa xpī oīa que deus scit in
verbo dei. qd̄ liquidius r̄ p̄sen-
tius omni creatura cōtemplat̄
vt ei vnita. in quo etiā angeli r̄
que dei sunt et que futura sunt
cognoscūt.

Opponit cōtra suā determi-
nationē auctoritate Amb. e
Sed si illa aīa nō habet tan-

privatio. cum autē dicit̄ q̄ minus est r̄ minus est p̄ im-
permixtionē cōtrarij. hoc intelligit̄ in oppositis quoz
vtruzq̄ per se est aliqua natura.

tam potentīā quantaz r̄ deus.
ne homo assumptus tantā po-
tentīā quārā r̄ deus. quō ergo
intelligit̄ illud Ambrosij super
lucā. vbi angelus de nascituro
filio virginis ait. Ilic erit ma-
gnus r̄ fili⁹ altissimi vocabitur
Non ideo inquit erit magnus
q̄ ante partuz virginis magn⁹
non fuerit. sed quia potentiaz
quam dei filius naturaliter ha-
bet. homo erat ex tempore ac-
cepturus. vt vna sit p̄sōa ho-
mo r̄ deus. Ecce a parte dicit̄. q̄
homo erat accepturus ex tem-
pore potentiam quam dei fi-
lius habuit naturaliter. Sed si
homo accepturus erat illā po-
tentīā. ergo vel persona vel na-
tura hoīs. Sed p̄sōa non q̄
s̄phabuit r̄ habet. ergo natura
Si natura. ergo aīa. Itā de car-
ne cōstat q̄ accipe non posset.

Dissoluit oppositionē r̄ def-
minationem suaz multis ratio-
nibus sicut adaptat.

Ad quod dicim⁹ illud esse acci-
piendū de p̄sōa sed nō inq̄stū
est dei. immo inq̄stum est p̄sō-
na hoīs. Tñ̄a est em̄ p̄sōa dei
r̄ hoīs. r̄ filij dei r̄ filij hominis.
Que inq̄stum dei persona est.
semp r̄ naturaliter omnipoten-
tiam habuit. sed inq̄stuz est ho-
minis. non semp fuit Illa ergo
p̄sōa que semp fuerat dei. fu-
tura erat hoīs p̄sōa. r̄ fm̄ hoc
q̄ futura erat hominis p̄sō-
na. acceptura erat ex tempe-
potentiā quā naturaliter sem-
per habuerat inq̄stum dei p̄-
sōna. Scdm̄ hanc distinctionē
illud r̄ similia sane possunt acci-
pi. Que distinctio in pluribus
questionum articulis est neces-
saria aduersus quorundam p-
plexam verbositatē. Sed cū
de rebus constat. in verbis fru-
stra habetur controuersia.

Non est aures
ei datum posse
oīa facere. Hoc
videt̄ esse falsūz
Quia dī math.
vltimo Data est
mibi omnis po-
testas i celo et in
terra. Item mar-
ci. it. Si potes
credere. omnia
possibilia sūt cre-
dēti. ergo si pos-
sibilia sūt credē-
ti. multo magis
possibilia sunt a
nime christi cō/
p̄bēdenti. R̄.
ddm q̄ est potē-
tia impetrandi.
r̄ est potētia pre-
sidentī. r̄ potē-
tia faciēdi. Cū
ergo dicit̄ magi-
ster q̄ nō est da-
tum ei rē. intelli-
gitur de potē-
tia faciēdi. Cū
autē dicit̄ Mar-
tbei vltimo. Da-
ta est mibi pote-
stas rē. intelli-
gitur de potētia
presidentī. om̄i-
bus enim que s̄
deo sunt p̄st̄ erit
am christi fm̄ hu-
manam naturā
que est super an-
gelos exaltata.
Lum̄ autē dicit̄
Math. vj. Om-
nia possibilia s̄
credenti. intelli-
gitur de potē-
tia impetrandi.
fides enim sum-
ma impetrare po-
test omnia mira-
cula. iuxta illud
p̄mo Lōinth.
xij. Si habuerō
fidem rē. Et per
hoc p̄r q̄ in p̄e-
dictis nulla est
cōtrarietas rē.

Luce. j.

Ad intelligentias huius partis incidit hic questio circa tria. Primo enim querit de scientia quam anima christi habuit de verbo. Secundo vero de scientia quam anima christi habuit in verbo. Tertio de scientia quam anima christi habuit a verbo. Circa primum querunt tria. Primum est verum anima christi aliam cognitionem habeat de verbo quam sit ipsum verbum. Secundum est verum anima christi in cognoscendo comprehendat verbum sibi unitum. Tertium est verum anima christi defigat aspectum in ipsum lumen eternum.

Questio.

I a

Utrum anima christi cognoscat verbum cognitione alia quam illa que est ipsum verbum. Et quod cognoscat verbum ab illa anima sine alia sapientia media videtur quod verbum in creatum non tamen est sapientia sed etiam fons sapientie. sic dicitur Eccl. j. Sed sapientia unita anime non cognoscat mediantem aliam quod sic esset abire in infinitum. Cum ergo verbum quod est sapientia sit anime christi unitum. videtur quod seipso cognoscat et non per aliquem habitum medium. Item ad cognitionem nature nihil plus requirit nisi cognoscere et cognoscibile. et unito unitus ad alterum. sed verbum increatum unit ipsum anime christi omnino immediate. ergo videtur quod sicut seipso unit. ita seipso absque medio ab anima christi cognoscat. Item eque intimum vel magis est verbum unitum ipsum anime sicut anima sibi vel sicut aliquis habitus qui sit in anima. sed anima christi cognoscat seipsum per sui essentiam. cognoscat etiam habitus qui sunt in ipsa seipsum non per medium. ergo pari ratione verbum sibi unitum. Item natura humana in christo unita est verbo in unitatem persone et hypostasis. sed cum talis unitio faciat communicationem idiomatum. eodem modo cognoscat christus homo ipsum verbum increatum quo verbum cognoscat seipsum. sed verbum cognoscat seipsum non per aliquem habitum medium. sed et christus homo. sed nihil scit christus nisi quantum ad animam secundum humanam naturam. ergo anima christi cognoscat ipsum verbum per sapientiam que est verbum. Sed contra. Sapientia sue cognitionis est perfectio intellectus. et illud quod intellectus cognoscat formaliter. sed verbum increatum non potest uniti anime sicut perfectio perfectibili. sed necesse est quod preter sapientiam que est ipsum verbum. anima christi habeat habitum creatum sue ad cognoscendum verbum sue aliud. Item deus est intimus omni anime et presentissimus. non tamen ab omnibus videtur sed solum a beatis. hoc autem non est propter diversitatem a parte cognitivi ergo propter diversitatem a parte cognoscentis. ergo si hoc est per aliquid eis datum. videtur quod ad hoc quod anima cognoscat deum necesse sit aliquid lumen creatum ei infundit quod sit in unitate non in alia. sed videtur quod anima christi verbum sibi unitum cognoscat per alicuius creati luminis admitticulum. Item quantum ad verbum increatum sit unitum oculo christi et omnibus partibus corporis. non tamen cognoscat ab oculo. et hoc quod non est in eo dispositio ad cognoscendum rem spiritualement. sed per rationem quantum ad verbum increatum unitam anime christi nisi anima sit disposita ad videndum deum per lumen quod a patre facit deiforme. nunquam ipsum intrinsecus. sed videtur quod verbum increatum cognoscat per habitum medium. Item quantum ad deum clarus videtur. tanto necesse est oculum esse magis dispositum. Sed anima christi clarissime super omnes creaturas esse maxime dispositum ad hoc. sed non potest ad hoc dispositum nisi per aliquem habitum medium. Item ad predictorum intelligentiam est notandum quod cum querit. verum cognitio qua anima christi cognoscat verbum sibi unitum sit ipsum verbum an aliquid creatum. Si intelligat de cognitione actu absque dubio certum est quod est alia. quod hoc cepit esse. et est actus anime.

et ab anima. Verbum autem est eternum. et non est ab anima sed a deo. Si autem cognitio dicat quo mediante cognoscimus. sic fuit diversitas opinantium. Quidam enim voluerunt dicere quod non solum in christo. verum etiam in omnibus alijs beatis sapientia qua cognoscitur deum est sapientia eterna. et illi etiam ponunt quod dilectio illa qua deum diligunt sancti et beati sit ipse spiritus sanctus. Pro inveniunt enim habere quod illa sapientia vel dilectio sit accidens et non substantia cum sit nobilitas anime. Item per inveniuntur etiam habere quod illa sapientia et dilectio faciat animam cognoscere et amare. et ipsa non cognoscat et amare. cum nobilitas sit res cognoscentes non cognoscere. Pro inveniuntur etiam habere quod beatitudo non sita que est bonum supremum consistat in accedentibus. Sed ad hoc omnia supra responsum est libro. j. di. xvij. et secundo. di. xxvj. hec etiam positio impobara est. unde et communis opinio tenet contrarium. Dominus enim sapientiam creatam que est habitus. et dilectionem creatam. et gratiam creatam. et etiam ceteras virtutes. Talde enim absurdum esset dicere quod fides esset deus. et spes. et sic de alijs virtutibus. nisi hoc casualiter diceret ideo hec positio interpositioes extraneas numeranda est. pro eo quod nimium recedit a via communi. Et ideo alij voluerunt dicere quod quantum ad alij homines cognoscat verbum increatum mediante habitu cognitivo creatum. et quantum ad scientiam comprehendentis communicat cum alijs hominibus quantum ad scientiam unitatis cum habeat ipsum verbum sibi unitum unitum. cognoscat absque omni alio habitu medio. Cum enim habeat sapientiam increatam sibi unitam. non per medium sed per seipsum cognoscat per seipsum. et hoc est solius illius anime proprium que a verbo est assumpta. Sola enim hunc modum cognitionis habet. sicut in causa sola reperit excellentiam talis unitatis. Licet illud videtur magis probabile quam predictum. in hoc a veritate deus quis intueatur. verbum enim potest esse anime christi in illa beata unitate sicut cognoscibile cognoscere. vel sicut habitus potentie. vel perfectio perfectibili. sed est unitio unitate persone que potest esse absque cognitione. sicut patet in carne christi que unita est verbo. et tamen ipsum non cognoscat. Alium ergo modum unitatis necesse est esse ad hoc quod anima cognoscat verbum sibi unitum unitum. hoc autem est per assimilationem cognoscentis ad cognitum. et ita per aliquam influentiam. que ipsum animam cognoscentem faciat deo simile ac deiforme. et ita per aliquem habitum ipsum animas informantes. qui d dem habitus non potest esse nisi aliquid creatum. Nam quid increatum non potest esse forma ipsius anime. Et propterea dicere oportet tertio modo quod anima christi sicut et anime aliorum sanctorum verbum increatum cognoscat per sapientiam creatam. que disponit ipsam animam potentias cognitivas. et conformes reddit ut illud lumen eternum cognoscat. nec aliter potest intelligi. Duo enim potest anima lumen eternum cognoscere et claritates summam intueri. quin ipsa efficiat clara et luminosa. Anima autem christi que est a verbo assumpta. maior habet deiformitatem. ac per hec perfectio et eminentio cognitioem quam aliqua anima beata per gloriam. unde non est intelligendum quod scientia unitatis distinguat a scientia comprehensionis quasi non sit per aliquem habitum medium. sed quod excellentior et amplior deiformitas et claritas collata est anime christi. et hoc quod verbo unita est quod hoc quod simpliciter est beata Ergo concedende sunt rationes probantes quod anima christi cognoscat verbum cognitione aliqua formaliter. que inquam non est ipsum verbum. sed gratia effectus verbi. quod verbum facit in anima christi beatissima. Et id est illud quod primo obicitur in contrarium quod ipsum verbum est sapientia

ita et sapientia cognoscit seipsa. ddm q ipm verbuz est sapientia qua cetera cognoscunt. tam ipm verbuz q ea que sunt ab ipso. Sed attendendu est q ille ablativus potest constructi formaliter vel causaliter. Si formaliter. sic sapientia eterna est sibi ipsi ro cognoscendi. Si causaliter. sic omnia cognoscunt ipsa. qz facit cetera cognosci. For maliter autem non potest intelligi. qz non potest esse forma cog noscentis creati nisi dicat forma exemplaris. Et qm omnis actus cognoscendi perfectus est a sapientia. non tñ effectus. sed sicut a forma pfecte ipsam sibi cognos cente. hinc est q ad cognoscendu fonte sapientie requi ritur sapientia que de illo fonte derivat. Nec est pcedere in infinitu. qz ibi est status. s. in sapientia vel scientia que est forma habitus anime. Ad illud qd obz qz ibi est cognoscens. et cognoscibile. ymo. ddm q non quecuqz ymo cognoscens ad cognoscibile sufficit ad cognitio nem. imo requirit q vnant per modu cognoscens. sicut enim in opponendo monstratu est. deus est in omni bus essentialiter et intrinsece omnibus. et tñ a paucis cog noscit. et io qm verbuz increatu sit aie vnitū. non tñ cognoscit per hoc qd vnit in vnitates p sone. sed per h q intellectus anime sibi vnite effecti ei conformis p in stantia luminis. Necesse est eni intellectu aliquo mo do formari et informari ab ipso ad hoc q ipm cognoscat. Ad illud qd obz de cōtate anime et scientia q seipsa cogno scunt. et illa que essentialiter sunt in anima. ddm q aia non dicit cognosci seipsa qz ipsa sit scientia qua cogno scit se. sed seipsa cognoscit. qm ipsa est vnita potentie cog noscenti in qm est cognoscens. De sapientia autem in crea ta secus est. tum qz ipsa est supra animā cognoscente. et ideo oportet eleuari per gra n. tum: etiaz qz talis ymo non sufficit nisi alius modus ymonis cōcurrat. Ad illud qd obz de cōtate idiomati. ddm q verū est q il le homo cognoscit verbum sapientia increata. sed qm idiomata cōtate illi homini. nō tñ cōtate anime e dicit si. Nos autem non querimus de cognitione que datur illi homini p idiomati cōtatione. sed que cōperit fm na turā anime a verbo assumpte.

¶ **Questio.** **II** **h**
¶ **U**trū anima rpi in cognoscendo cōprehēdat ipm ver bum sibi vnitū. Et q sic videt pmo per autoritatē apli Lolo. ij. in quo plenitudo diuinitatis cōpaliter inha bitat. loquit de xpo. sed ita cognoscit aia rpi verbū sibi vnitū sicut habitat in ea. cognoscit q omne plenitudi nem eius. et hoc nō est aliud q cōprehendere. ergo rē.
¶ **I**tem hoc ipm dicit Dam de incarnatione verbi dei. Nilius omne naturā diuinitatis in vna suarū hypo stascon incarnatā esse. qz totū dei verbū vnitū est hūane nature in xpo. sed eo mō natū est ab aia rpi cognosci. p que modū potuit vniri. qz si totū potuit vniri. vī q etiā in totū habeat cognosci. sed hoc est cōprehendi. ergo rē.
¶ **I**tem Isido. de trim. Trinitas sibi soli nota est et ho mini assumpto. aut q loquit de noticia qualis cuqz visio nis. aut pfecte cōprehensionis. qz rē. **¶** **I**tem simplex cū attingit. totū attingit. p eo q non habet partē et parē. Si q verbū increatū est simplicissimū. videt q totū et totaliter ab aia rpi attingat. si aliquo modo attingat. sed attingit aliquo modo. q cōprehendit. Si tu dicas q nō valet. qz infinitū est. et ideo incōprehensibile. Lon tra. sicut vere est infinitū. ita vere est simplex illud ver bum eternū. qz sicut ponit incōprehensibile rōne imen sitatis. ita debet cōprehendi rōne simplicitatis.
¶ **I**tem aia rpi cognoscit ipm verbū. aut q aliqd est de claritate et veritate et pulchritudine qd nō cognoscat.

aut nihil. Si aliqd. q in deo est aliqd a rfo cognitū. et aliqd incognitū. q aliqd et aliqd. et ita ps et ps. qd nō ē intelligibile. Si nihil est oīno qd nō cognoscat qz totū est idem ibi. vī q totaliter itra suā cognitionē deū clau dat. et hoc est deū cōprehendere. qz rē. **¶** **I**tem si aia rpi nō cognoscit ipm verbū in tota sua plenitudine. adhuc deficit a cognoscendo de verbo aliqd cognoscibile. q po tens est in cognoscendo illa pfecte. q cum desideret deū p fecte noscere. vī q desiderū aie rpi nō sit impletū. et q ipa nō puenit ad bñtitudinis statū pfectū. **¶** **I**tem ille solus est bñs q cōprehendit qd nos credimus et spera mus. sed nos credimus ipam verbū imensitatē. si q rps est et fuit bñs. vī q ipam imensitatē verbi cōprehēdat. **¶** **S**ed Dam. hoc solū intelligit de deo q incōprehē sibilis est. Sed si aia rpi ipm cōprehēderet. intelligeret ipm nō incōprehensibile. sed cōprehensibile. **¶** **I**tem hoc a neminē potest intelligi. nō potest verbū increatū ab aia rpi cōprehendi. **¶** **I**tem Aug. de vidēdo deo. Illud cōm p hēdit catus fines circūscribi possunt. sed fines diuine imensitatis a nullo circūscribi possunt. q deus a nulla aia potest cōprehēdi. **¶** **I**tem nō ē qd cōprehēdit finitū cōprehēdit. qd cōprehēdit a finito est ei fini tum. et nihil est finitū finito. nisi qd est finitū simpliciter. s. dō est infinitū simplr. aia rpi cū sit creatura ē finita. ergo qd potest cōprehēdere imensitatē verbi sibi vnitū. **¶** **I**tem qd cōprehēdit alterū est magis illo vel saltez ei equat. alioqn ipm claudere intra se nō posset. sed im possibile est creaturam nec p vnionē nec p aliū modū equari creatori. q impossibile est q cōprehēdat creatori. q aia rpi verbū sibi vnitū nō cōprehēdit. hinc est dem rōnibus ostēdit potest nulla aia. **¶** **I**tem verbuz increatū sic vnitū aie rpi q posset vniri alē. sic habitat in ipa q in multis alijs. q sic est in aia sibi vnita q etiā est extra. cum sit vbis. ergo semp excedit ipam animā assumptā. ergo si tantū vel plus est extra qz intra. vī q anima rpi nō includat ipm. ac p hoc nou cōprehēdat. **¶** **I**tem si anima rpi posset verbū in creatū cōprehēdere. posset p rōsequē aliqd matūs cogitare. omniū eni cuius terminos cognoscim. possum intelligere aliqd addi. sed deus est quo matūs cogitari nō potest. vī dicit Ansel. q verbū vnitū anime rpi si cōprehēderet ab ipa nō esset deus. sed est deus. ergo nō cōprehēdit. **¶** **R**o. ad p dicitōz intelligētā est notandū q aliqui dicere volue runt q verbū increatū et ipse deus nō solū ab aia rpi. sed etiā ab alijs aīabus beatis habet cōprehēdi et aliquo modo est cōprehensibilis. Cōprehēdi eni habet qz ad essentā vt dicitur que est finita. et ideo finita. qz in seipsa simplex et pfecta. Dicit autē est incōprehensibile qzrum ad potentā que respicit infinita. Nunq enim potest in totū in plura. Et p hoc dissoluerē voluerūt au toritates scēz in scriptura que vidēt repugnāre inuicem. Aliq enim dicit q deus est incōprehensibilis. Alii quādo dicit q beati habēt cognitionē cōprehensionis et respectu cōprehensionis. Sed iste modus dicēdi in pmo li. improbatu s. qz impossibile est q potentia excedit essentā. **¶** **I**n impossibile est potētā esse simpli citer infinitā. suba et essentia existente finita. Et ibidez magis ostēdit q diuinitū esse non solū in relatiōe ad cos. sed etiā in seipsa habet imensitatē. et ideo iste modus di cēdi stare nō potest. et qui hoc pmo dixit postmodū re tractauit. Alij vero dicere voluerūt q anima christi et si sit finita. tñ ob gram vnionis sublimat ad aliqd infi nitū. habet enim aliqd qd est supra omne creaturā gra dum. et quo nihil potest cogitari excellētius. et ex illa par

12

te potest comprehendere verbum sibi unitum. Et hoc est etiam
 ipsius solius primum. et prout dicitur dixisse Iudox q
 trinitas nota est sibi soli et homini assumpto. Sed nec il
 lud stare potest. quia quibus gratia unionis dicat aliquid infi
 nitum ratione alterius extremi. tamen ratione ante unite se dicit
 quod finitum et rem virtutis finite. quoniam anima christi manet intra
 terminos creature. Et sic virtutis finite. quoniam se in me
 sitate comprehendere rei omnino in finite et excederet eam in
 infinitum. Et propterea est tertius modus. omnino probabi
 lior et certior. nec anima christi nec aliquid creatura compre
 dere se in mensurate verbi in creati sue ipsius dei. et in ipso
 toni consistit. Et prout ista duo simul stare. imo necesse est
 ponere. quibus difficile sit intellectui nostro capere. Si enim
 vere ponimus deum simpliciter. imo quod necessarium est cre
 dere et ponere. si agnoscitur. tamen non solum parte et partem.
 sed totus agnoscitur. Rursus. si deum ponimus in mensura
 quod habet credimus et fatemur. necesse est ponere quod nihil ab
 intellectu finito comprehendit totaliter. et sic deus a quacum
 que creatura ipsum agnoscere totus agnoscitur. sed tamen
 non totaliter. Si autem queratur quomodo illud possit intelligi
 deum quod difficultissimum est intelligere. quod plus reperitur in cre
 aturis de dissimilitudine quam de similitudine. Intelligi
 mus tamen gratia exempli aliquid oculum cuius aspectus non
 sit omnino clarus. et intelligamus aliquid quod album tamen in
 tensum in luminositate et claritate coloris. oculis ille vi
 debet illud album totum. tamen omniniter illius albedinis
 non comprehendit. Sic suo modo in proposito intelligendum
 est. Sed non modica est hic dissimilitudo. quod in illo albo
 qualitas differt a claritate. in deo autem est omnino idem.
 Et ideo aliud exemplum sicut ponitur in puncto. quod ratio
 sue simplicitatis totus attingitur ab una linea. non tamen
 comprehendit. quod prout infinitas lineas terminare. Sed nec
 ad huc est illud simile. quod in puncto aliud est virtus. ali
 ud essentia. non sic est in deo in quo est omnino idem. Et ideo
 tertium exemplum ponendum est in substantia spirituali que est
 imago dei. quia ipsa tota est in una parte corporis. et tamen
 in illa non diffinit. quod ratione sue simplicitatis sic tota in il
 la quod tota extra illam in parte altera. Sic et deus in una cre
 atura totus. et totus extra. Per hunc etiam modum oportet
 intelligere circa potentiam intellectivam. sed habet melius
 intelligi ratione si non exemplorum suppositione. Si
 quis enim videt quod in deo simplicitas non opponit infini
 tati. videre potest quomodo deus potest agnosci totus. et tamen non com
 13prehendi. Propter quod nota quod infinitum accipit sicut quod tri
 titate. ut dicit philosophus. Augustinus autem dicit quod quantitas molis et qua
 ritas virtutis. et ita sicut virtus potest accipi infinitum sed dif
 ferret. Quoniam enim quantitas molis est participabilis et sup
 principabile fundata. ideo infinitum sicut habet contrarietatem opponere
 habet ad simplex. et impossibile est quod aliquid idem et sicut idem
 sit simplex et infinitum. Quoniam vero quantitas virtutis reperitur in
 simplicitate. imo quanto aliquid simpliciter ratio potest. hic
 est quod infinitum sicut hanc non repugnat simplici. imo neces
 sario sequitur quod si aliquid est simplicissimum. quod aliquid sit infi
 nitissimum. Et late ergo potest videri quod in deo sicut idem potest
 esse summa simplicitas et summa infinitas. et ideo vera est
 predicta positio quod deus totus videtur. sed tamen non com
 14prehenditur ab aliqua creatura. nec unita nec separata
 Et procedente sunt rationes ad premissa. Ad illud quod
 obicit plenitudo divinitatis habitat in christo. et de Damiano.
 quod tota est incarnata. Dicendum quod apostolus in illo verbo vult
 ostendere personale unionem que est in christo et in illo alio.
 quia persona divina plena et perfecta. non solum anime sed etiam
 corpori christi fuit unita. Et damianus hoc ipsum vult dicere. Per
 hoc quod dicit omnem intelligit divinam naturam vult perfectam. et

hoc tamen non potest inferri agnitio comprehensionis. quod sic
 tactum est in illa plenitudine est simplicitas ratione cuius
 potest habitare et uniri rei finite. est nihilominus et infi
 nitas ratione cuius necessario habet excedere et impossibi
 le est comprehendere. Et sic patet quod illud procedit ex insufficienti
 plus enim dicitur comprehensio quam agnitio plenitudinis vel per
 fectionis. Supra enim agnitio addit inclusionem sive com
 15terminationem vel mensurationem quod dicitur modo dicendi.
 Ad illud quod obicit Iudoxo quod trinitas nota est sibi so
 li et homini assumpto. Deum quod non vult excludere omnem
 cognitionem sed perfectam cognitionem dei attribuit per
 16nature assumptam. Ipsi namque trinitati attribuit per
 fectam cognitionem simpliciter. sed homini assumpto in ge
 nere creature. Illa enim anima creata inter ceteras creatu
 ras agnoscit simpliciter et ita perfecte sicut unquam potest
 it capere. Unde propter familiarissimam cognitionem quas
 habet illa anima inter creaturas dicit Iudoxus quod et soli
 nota est trinitas magis per autoritatem loquens quam per ratio
 nem. Ad illud quod obicit quod simplex totum attingit. Deum quod
 17vult est sicut totum. sed non sicut parte et partem. in simplici enim non
 est dicere totum nisi per partem et compositionem partium. Sed ex
 hoc non sequitur quod comprehendat. quod sicut deum est simul cum sim
 plicitate stat in finitas. que non parte aliquid dei omnino vi
 deri perfecte a creatura. Nec valet quod obicit quod ita debet dici
 ei comprehendibile propter simplicitatem. sicut in comprehendere ensibi
 le propter inmensitatem. nam ad inmensitatem de necessitate sequi
 tur in comprehendere similitudinem de ipsa nois ratione prima ad sim
 plicitatem non. Tota enim parte esse simplicitas quod non deum ipsa fa
 ciat comprehendere. imo propter suam excellentiam reddat incompre
 18hensibile. Ad illud quod obicit quod aliquid latet de deo. dicitur
 dicendum quod non est intelligendum in deo sic intelligitur in aliqua
 re posita. cuius una pars non appareret et alia manifestat.
 quoniam divina essentia non est aliquid et aliquid. sed est aliquid
 unum quod equale infinitis. Unde quod illud sit quod anima
 de deo videt. sic illud videt quod tamen comprehendere non potest
 unum idem ipsum latet et patet. quod dicitur ad intruendum. sed latet ad com
 19prehendendum. Sicut si queratur cum deus est in lapide.
 est ne aliquid dei extra lapidem et aliquid intra. Deum quod
 est sicut aliquid sui extra. et nec sicut aliquid sui intra. sed totus
 intra et totus extra. sic et in proposito intelligere oportet.
 Ad illud quod obicit si non comprehendat adhuc potest per
 20cere in agnitione dei. Deum quod illud non sequitur. pro eo quod sta
 tus est in perfectione agnitionis. Aliquod ex parte comprehendere
 que non potest melius agnosci. Aliquod ex parte comprehendere
 quod non est natus melius cognoscere. et sic est status in christo
 et in alijs beatis. Sed aliter in christo quam in alijs. quia
 christus ita perfecte cognoscit sicut unquam capere potest
 it. sed alij sancti ita perfecte sicut dispositi fuerunt per
 merita gratie. nec possunt ultra proficere. quia non sunt
 in statu merendi. nec ultra desiderare amplius habere
 re quam habeant propter illius summi boni sufficientiam
 et affectionem ordinatam. secundum summe sufficientiam
 lam et libram. sed quiescunt quiete perfecta. quia te
 21nent eum quem desiderabant. Ad illud quod ob
 icitur ultimo de comprehensione. Dicendum quod com
 22prehendere dicitur tripliciter. Uno modo idem quod cha
 ritate adherere. Et sic accipit beatus Bernardus et
 Evangelista Si sanctus es comprehendisti. Alio mo
 do est idem quod clare videre et perfecte amare. Sicut
 ad philippenses. tertio. Si quo modo comprehen
 23dam in quo comprehensus sum. Tertio modo com
 24prehendere est idem quod terminos rei claudere. sic deus
 est incomprehensibilis. Cum ergo dicitur quod sancti
 sunt comprehensores in patria. et quod christus iclus fuit

comprehensio. dicitur quod medio modo accipitur. et sic habet veritatem. nam christus videtur de immensitate. nec tenet hoc fide sed certissima cognitione. hic enim novit deum immensum. Et si tu queras. verum positivum vel privativum. dicitur quod quodam modo positivum. quodam modo privativum. Positivum quantum se extendit capacitas sue intelligentie. Privativum deinceps. Admiratur enim illa summam profunditatem immensitatis divine sicut dicit propheta. Mirabilis facta est scientia tua ex me. confortata est et non poterit ad eam. sic pariter rotum.

Questio III
Utrum anima christi in cognoscendo deum. defigat aspectum in ipsum lumen eternum an in aliquid circa ipsum. Et quod non videatur ipsum fontem luminis videtur. **Ibi. vij.** Lucem habitat inaccessibilem quam nullus hominum vidit. sed nec videre potest. ergo christus secundum quod homo nunquam deum in sua luce vidit nec videre potuit. **Item. j.** Job. iij. Deus nemo vidit unquam. **Supra illud locum dicit Crisostomus.** Solum filius cum vidit et spulserunt. qui autem creabilis est nature. qualiter videre potest increabile. Si ergo anima christi nec est filius nec spulserunt. sed magis creatura. non videtur quod illa lucem videat in seipso. **Item quantum distat finitum ab infinito. tantum distat creatura a creatore. sed propter infinitam distantiam. nulla virtus finita potest cognoscere deum. ut immensum. ergo pari ratione propter infinitam distantiam nulla virtus creata poterit cognoscere et videre lumen increatum quod seipsum. **Item sicut ad cognitionem comprehensionis requiritur commensuratio quedam. ita ad cognitionem a parte visionis requiritur assimilatio congrua. sed que in nullo conveniunt non possunt assimilari. ergo creator non potest a creatura in seipso videri cum nihil habeat commune. **Item multo plus excedit claritas divine lucis oculis anime christi. quam sol excedat claritatem oculi materialis. sed oculus noster materialis non potest intrare lumen corporale in fonte. propter excellentiam. hinc nec intellexit christi. **Item fons eterni luminis in seipso est infinitus et immensus. sed finitum non potest super infinitum. ergo cum virtus anime christi sit finita. non poterit actus eius comprehendere usque ad ipsum. ergo non poterit ipsum cognoscere in seipso. ergo videtur quod nec anima christi nec alia anima cognoscat deum in claritate sua. **Sed contra supra illud. j.** Corin. iij. Nos revelata facie. gloria habitus est imago patris eadem cum illo in quem tendimus. sed ut eum in essentia videamus. Si ergo christi anima habet ad quod nitimur pervenire. ergo deum videt in substantia et natura. **Item plus est uniti alicui in unitate persone. quam in unitate officii faciente cognitionem. Sed anima christi verbo eterni non immediate unita est in unitate persone. ergo multo fortius ipsi veritati et luci verbi uniti per cognitionem ipsius in se. ergo sine aliquo medio deum videt. **Item in cognitione conclusionum non est quietus. sed solum in cognitione principiorum. et ratio huius est. quia anima cognoscit conclusiones per medium. principia vero cognoscit sine medio. Si ergo anima christi cognoscit deum mediante aliquo. ergo non quietus sit in cognitione dei. et si non quietus sit in deo. cum deus sit finis ultimus. non est beatus. Si ergo beatus est. necessarium sequitur quod cognoscat divinam lucem in seipso. pari ratione omnis anima beata. **Item intellectus comprehensionis tantum elevat quantum affectus. quibus cecus sit in via propter cecitatem ignorantie. sed christus fuit perfectissimus comprehensionis. Lumine ipse diligenter summam dei bonitatem in seipso omni affectu circumscripto. pari ratione lucem et veritatem in seipso videat absque medio. **Item aut immediate videt aut per medium. si immediate habet per seipsum. si per medium. aut per medium****************

proportionale. aut inproportionale. si per medium inproportionale. hinc potius impeditur iuvetur. si per medium proportionale. contra. aut est creatum aut increatum. Increatum non. quia illud est unum solum. si creatum. hinc creatura potest esse proportionale creatori. et si hoc. cum nihil aliud impeditur quin creatura possit videre deum in sua substantia. restat quod anima christi sic cum videre poterat et videbat. **Item si per medium. aut illud est superius anima christi beata aut inferius. Si inferius. hinc immediatum est anima christi deo quod sit illud quod tu dicitur medium. hinc illo circumscripto melius videbit deum. Si superius. hinc aliquid est excellentius natura humane mentis in christo. sed hoc est impossibile. quia omnia sunt subiecta pedibus eius. Restat hinc quod anima eius immediate. et in ipso fonte videbat et videt lumen eternum. **Hic etiam rationibus idem ostendi potest de qualibet anima beata. **¶** ad primum 20** error intelligentiam est notandum quod aliqui voluerunt dicere quod deus a nulla creatura videbitur nec videtur in sua essentia vel natura. sed videbitur in claritate sua. cum tantus sit fulgor ipsius immensitatis lucis quod ad circumscriptum illum sube nullus oculus creature possit peringere. **Hic error evacuatur Gregorius in moralibus tractans illud Job. xxvij.** Non adequabitur ei aurum vel vitrum. ubi ait sic. fuerunt qui dicerent in illa regeneratione beatitudinis in claritate sua deum conspici. et in natura non videri. sed non est aliud claritas. aliud natura. sed ipsa natura est claritas. et ipsa claritas est natura. Et ideo iste error non multum est rationabilis. quia male intelligitur lumen eternum in quo differunt essentia luminis et ipse actus lucendi. Et ideo fuerunt alii moderniores qui dixerunt a nulla creatura posse aspici lumen eternum in fonte sue claritatis. sed in quibusdam conclusionibus theophanias. et hoc propter inproportionabilitatem oculi ad illam summam lucem. que potius sua immensitate operiret quam delectaretur oculi creature. que se habet ad ipsam sicut oculus nocte. et ideo oportuit quod deus se temperaret ipsi anime. sic sol temperat oculo mediante nube. Sed hic modus dicitur non minus a veritate deum quam procedens. **¶** Unum etiam ipsum improbat magister Dugos supra angelicam hierarchiam. Quid est in quo theophanias deum videre et extra illas non videre. nisi nunquam vere videre. Si enim sola imago semper videtur. veritas nunquam videtur. Tollant hinc fantasias suas quibus lumen mentium nostrorum obrebrare nituntur. neque nobis deum nostrum simulachris exterminationum suarum intersepiant. quod nos sicut nec scire poterat aliquid propter ipsum. sic nec scire poterat aliquid usque ad ipsum. Et ideo his duobus modis tantum erroris abiectionis. dicitur est tertio modo vere et caritative. quod anima christi beatissima et alie beate anime vident ipsum luminis fontem. in quo reficiuntur. quiescunt. delectantur et quodam modo a claritate illius luminis absorbentur. ut deus ab eis videretur conspiciatur. et videatur etiam in ipsis. et hoc potest me verum est in anima christi. Et ideo concedende sunt rationes et autoritates ad hanc partem inducte. **¶** Ad intellegendam autem autoritatem adductarum in contrarium et similia notandum est quod quinq; modis habent exponi autoritates sanctorum que videntur dicere deum in sua substantia non posse videri. **¶** Primo modo sic. Non potest videri. sed virtus nostris. potest tamen munere dei. Unde supra illud. j. Ibi. vij. Lucem habitat inaccessibilem. glo. inaccessibilis est virtus nostris. accessibilis muneribus suis. **¶** Secundo sic. non potest videri substantia. sed in via. unum supra illud. j. Ibi. vij. que nullus hominum videre potest. glo. Poterit autem aliquid. Et sic illud Exodi. xxxij. Non videbit me homo et vivet. Tertio modo sic. non potest substantia videri. id est plene comprehendere. Unde supra illud Job. xj. foras ve stigia dei comprehendens. **¶** Quarto. eius essentia a nullo plene**

videbitur. s. circumserbendo. Quarto modo sic. Non potest videri substantia. i. ratio substantie. Cui Roma. j. qd non est dei. Glo. Ratio substantie eius later om nem creaturam. 2. hoc modo potest dici trinitas sibi so li nota esse. Quinto modo sic. nemo dei substantiaz no uit vel aliquid tale. q. no facit nosse. Marb. xliij. De die aut illa 2. hora nemo nouit. neq. angelus. 2c. sic so uea ceca dicit. q. non manifestat quod in se habet. Et sic dicitur Erifos. q. angeli no videt quid sit deus. Et sic pa tent due auctoritates. q. prima currit fm primu modu 22 2. secuda fm quartu modum vel quintum. Ad illud qd obicitur q. fm distat finitu ab infinito. 2c. Dicedu. q. distatia dicit ptra conuententiam. Puenientia aut inuenitur in triplici differentia q. tuz ad pscns sufficit. Est enim puenientia pmenfuratonis siue adequatonis 2. puenientia participatonis alicuius cois. 2. puenientia ordinis. Dico ergo q. distatia dicamr p puiuationem puenientie adequatonis 2. participatonis. infinita est distatia creati ad increatum. sicut infiniti ad finitu. Si vero dicatur distatia p puiuationem puenientie ordinis. Ddm q. falsum e. q. creatura immediate ordi nantur ad deum sicut ad pncipium. 2. sicut ad finem. mar ime creatura ronalis. ad simplicem aut puitum sufficit. q. sit puenientia ordinis. sed ad cognitionem pprehensi onis requiritur puenientia fm quandam equalitatem siue adequatonem. Et ideo no sequit. q. si anima creata no possit pprehendere infinitatem. q. no possit intueri luminis fontem. 2. p h. pater sequens. Q. em dicit q. ad pgnitionem requiritur assimilatio. Dicedu q. no oportz q. sit assimilatio in natura tercia. s. sufficit q. vnu sit si multitudo alterius. sicut i pmo li. sicut dixeruntur. dist. j. et ij. 2. rrv. Ad illud qd obi. q. excedit oculum lu me illud. Ddm q. est excellentia pseruans. 2. est excellen tia corrupens. Excellentia pseruans est in spiritali bus. sed corrupens in obiectis corporalibus. 2. raro huius in pmo libro est reddita. 2. a parte obiecti. 2. a pte modi pprehendendi. 2. ideo non est simile. Ad il lud qd obi. q. finitu no pot supra infinitu. Diceduz. q. aia in pgnoscendo deu plus est i suscipiendo q. in agedo. imo omis potentia anime respectu dei se habet in ratioe passiu. nec dicitur potentia pgnitiua actiue. q. de sua ratioe dicit quodammodo passione. sic dicit pbs 2. pti stianus. Ideo cu intelligit deu no agit ania in deu. s. deus influit in anima. in qua influentia deus pdescendit p gram. 2. anima eleuatur 2. efficitur deiformis. Et ipa deiformitas e dispositio reddes oculu anime aptuz ad videndu deu. no q. facit. pportionabilem q. ritare. q. sp illud lumē excedit i infinitu. sed q. facit pportionabilez qualitatē. q. datur ipi anie aliqd vtpote similitudo. qd cu ipam aiam 2. intellectu anime cu deo. facit similes reddit 2. intelligere. Et si tu obicitas. q. licet visio 2. cog nitio incipiat a passione pplet tamē in actioe. cum ad visionē duo pcurrat receptio 2. iudiciu. in illu aut fon tem lūis nulla pte creatura agere. qm ipse a nullo pte pati. Sicut de illo fore lūis 2. ritare sūma nullus pte iudica re. sicut dicit Aug. de vera religione. 2. ipa rō dicitur. cum iudicās aliq. mō psideat iudicaro. nullo mō videt sustineri posse q. aia xpi vel alia aia beata intueat ipm supni luminis fontē. Ad hoc respondēdu est q. etsi ad pfectionē cognitōis aliquo modo pcurrat nō solū pas sio sed etiā actio. nō tū pcurrat actio. que qdem fit p ali quā influentiā vel impssionē ipius cognitū in cognosci bile. sed solū p quandā pceptionē. sicut etiā piz in dile ctione cum amo aliq. aia amādo aliq. modo agit. ni

hil tñ influit in amarū. nec dilectus aliqd patit vel reci pit ab amāte. Sic intelligēdu est in cognitōe. Sicut cuz dicimus visionē siue cognitōne pscia a iudicio. Ddm q. verū est. sed ad hoc q. videam? deuz nō oportet q. de ipo iudicem? in se. sed sufficit ad claraz visionē ab ipso fonte luminis illuminari 2. illuminari oculū etiā in ipm pprehendere intueō. 2. iudicare de ipso intuitu. cum non possit attingere ad hoc vt de ipa sūma veritate iudicet sed fm ipam iudicet aia de seipā 2. de sua cognitōe. Si bil tñ ipedit aliq. modo accipiendo iudiciū fm q. redit ad visionē qn possit cōcedi q. aia bta certissime iudicet illud esse sūmū lumen qd intuet. sicut in pmo li. sicut ha bitū. Et huic nō repugnat verbū Aug. Quantūcuqz eni siue intuit? siue iudiciū videat in se hie natura actio nis. nō respectu diuini luminis a q. causat est passio ef factus. Tñ q. aia videat deū in se hoc nō est q. aia possit supra deū. sed magis q. deus possit supra ipam adeo vt aia p diuinā potentia 2. influentiā eleuet sup ipaz. Nec autē que dicitur sunt de aia xpi. generaliter valent ad qv nem de visionē dei. sicut q. sequunt.

Questio. Insequēter querit de cognitōe qua aia xpi ba bit in verbo. Et circa hoc querunt tria. Pmo querit verū in eodē habitu cognoscat? huz et alia in vbo. Secdo querit verū aia cognoscat actu in verbo que cognoscat habitu. Tertio querit vnu in ver bo noscat oia quecuqz nouit verbū.

Questio. I d. Utrū aia xpi eadē cognitōe qua cognoscat verbū co gnoscat alias res in vbo. Et q. eadē vt Aug. sup. h. ad istam dicit q. angeli tripliciter cognouerūt res. viz in vbo. in seipis. in p. io genere. q. cognitio quā ange lus habet in vbo de re. distincta est a cognitōe quā an gelus habet de re in seipso. sed angelus i seipso cognoscat res p specie aliqua sibi datā. q. vt q. ea cognitōe que est in vbo cognoscat res nō mediāte aliqua silitudine rei. pter illā que est in vbo. q. eadē cognitōe qua cogno scit verbū. cognoscat rem aliā in verbo. Itē verbus est sufficiens rō cognoscedi oia alia a verbo. tanq. exem plar est rō cognoscedi exemplar. sed cognoscere suffi cientē rōnē alterius hoc nō est aliud q. cognoscere ipaz rem. eadē eni est cognitio rōnis cognoscedi et ipius rei cognitōe. q. eadē cognitōe qua aia cognoscat vbu cogno scit res alias a vbo. Item melius cognoscat res di uino exemplari q. cognoscat in se. melius etiā cogno scit p diuinū exemplar q. cognoscat p ppriā silitudine s. eadē cognitōe qua q. cognoscat silitudine rei. cogno scit ipam rem. q. 2c. Item si silitudine rei i speculo nul lo mō differret ab ipso speculo. nihilomin? eadē cogno tione q. cognosceret ipm speculū. cognosceret ipa silu do rei et ipa res. q. cu in vbo eterno nō differret silitudine rei ab ipso. nam ipm est exemplar 2. rō cognoscedi vt q. ea dem cognitōe qua q. nouit verbū. cognoscat et res in verbo. q. aia xpi p eadē habitu cognitōis cognoscat ver bum 2. alia in ipso. Item si aia xpi cognosceret rem in verbo p aliū habitu et aliā silitudine q. cognoscat ipm verbū. aut illa silitudine esset vna. aut multe. Tna nō pte esse. q. vnaqueqz res creata habz silitudine sibi ppriā in genere creature. Si multe. q. cum nō sit status in multis sed in vno. cognitio altarū rerū a verbo in ipso verbo nō spectaret ad cognitōne glorie i qua est status 2. q. s. si hoc est incoueniēs. r. stat q. eodē habitu cognitōis quo cognoscat ipm verbū. cognoscat 2. alia i verborā ab aia xpi q. ab alia aia beata. Et ptra. Sicut mare rita se habet ad formā. ita intellect? possibilis se habz ad

res quas cognoscit. s; impossibile est q; summū eius det esse ipsi materie nisi imprimēdo aliquā formā creatam ipsi materie diversā a se. s; impossibile est q; summū lumen faciat intellectu possibile aliqd actu intelligere. nisi im;mar ei specē in similitudinē ipsi rei cognite. s; cognitio aliaz rez a vbo i ipso vbo aliqd plus exigit q; cognitio ē ipsius verbi. et est p; aliam rōnem cognoscēdi q; sic cognitio ipsius verbi. ¶ Itē ad h; q; intellectus aliquid intelligat. necesse est ipm assimilari rei cognite. s; cū cognoscit alia a verbo. necesse est ipm assimilari nō solum ipsi verbo sed etiā alijs a verbo. S; alijs a verbo nō potest assimilari nisi p; suscepiōne similitudinū aliaz. s; ad h; q; intellectus aliqd creatus siue xpi siue altus cognoscit alias res in verbo. nō sufficit cognoscere ipm verbum. ¶ Itē si aspiciat ad aliquā rem aggeneratē in me similitudo illi rei. Si si aspiciat ad speculū nō solū aggeneratē in me similitudo speculi s; etiā similitudo rei. s; si vba eternū orinet i se ideas rez oim. ita generabunt similitudines rez in aia aspiciēte ipm. sicut si aia p;veret ipas res s; videt q; res in verbo nō tū cognoscit ab intellectu creato p; ipm verbū. sed etiā p; similitudines imp;ssas. s; p; cognitio ē aliā et aliā ¶ Itē tringit cognoscere ipm verbū vt lucem. et tringit cognoscere ipm vt exemplar. Tūc aut cognoscit verbū vt exemplar. qm in ipso cogit o; scunt alia. s; impossibile est cognoscere ipm verbū lucē qm infundat nobis lumē qd facit nos cōformes ipsi luci ergo impossibile est ipsum cognoscere vt exemplar. qm in infundat nobis cognitio q; facit nos cōformes ipis eternis ideas et rōnibus. s; nec aia xpi alio mō q; isto cognoscit. Si dicas q; idem est et qd assimilaf ipi verbo vt luci. et verbo vt exemplari. Lōra. Possibile est cognoscere ipm verbū et si nō cognoscere res cuius verbū est exemplar s; videt q; alia sit rō p; quā quis cōformaf ipi verbo vt luci. et ipi verbo vt exemplari. ¶ Itē intelligam q; aliqd in verbo cognoscit rem aliquā videndo ipm verbū et post desinat videre. sicut fuit in rapto Pauli. possibile est talē postq; desinat videre ipam verbi cōntiaz habere memoriā eius quod vidit i verbo. s; aut nō esset nisi res in verbo cognoscere alia cognitōe q; ipm verbū. s; aia xpi et ois alia aia si cognoscit res in verbo. s; nō est per eandē cognitio ē s; p; cognitio ē aliā et aliā. ¶ Itē ad p;dictoz intelligentiā est notādū q; habitus cognitōis numerari bz p;enes rōnem cognoscēdi. Quā s; verbū eternū est sufficientissima rō cognoscēdi oia alia a se. qd p; q; seipso cognoscit oia. itō ad hoc q; aliqd cognoscit res in verbo. nō oportet in ipso cō geminā cognitio ē ipsius verbi et ipsius rei cognite. Geminā dico q; tum ad habitum cognoscēdi. p;ter hoc q; habens deiformitatē glorie p; quā cognoscit ipm verbū. bz vñ assimilaf ipi verbo. qd est pfecta rō cognoscēdi oia alia. et ita cognoscēdo verbū bz habitū quo possit cognoscere alia. ita q; habitus ille put dicit esse verbi et alioz a verbo. nō differt nisi sola comparatione. Per idem ei q; ipm verbū eternū est lux et veritas in se est exemplar aliaz rez. et tō qui bz vnde cōformet ipi summe s; itati. bz vñ cōformet rōni cognoscēdi oia. Quā ergo verbū eternū p; idē est rō cognoscēdi se et alia. ideo dico q; aia xpi codē habitu quo cognoscit ipm verbū. cognoscit res in verbo. existēte sola differentia q; tum ad comparationē siue respectuz. Lō cedende ergo sunt rationes que hoc ostendunt. ¶ Ad illud quod primo obijctur in contrarium q; necesse est intellectum possibile formari ad similitudinē rei intellecte et dicit q; nō est sile. q; q;uis deus nullus possit cōforma pfectiua. pōt tū esse forma exemplaris et rō cognoscē

di. ideo q;uis nō perficiat materiam per seipsum dicitur do ei esse et complementum. potest tamen per seipsum intellectum facere cognoscere aliquid quodcumq; creatum. Et si tu obijctas q; necesse est intellectum possibilem aliquo modo formari ad hoc q; aliquid intelligat i actu. Dicendum q; sic est in proposito. Formatur enim ab aliquo. sed hoc nō est aliud q; ipsa influētia luminis eterni. p; quā efficit deiformis et cōformis ipsi verbo qd est ratio cognoscēdi alia. et ideo per consequens efficitur in actu respectu aliorum cognoscibilem a verbo et per similitudinem verbi. quod quidem verbum quia ē similitudo omnium. efficitur quodammodo simile omnibus. ideo nō oportet ei dari nouum habitum ad cognoscendum. Et per hoc patet responsio ad sequens 27 quod obijct. q; necesse est cognoscens assimilari cognoscibili. quoniam assimilatio que sufficit ad cognitionē nō tū est per speciem acceptam a re. vel etiam per speciem appropriatam ipsi rei. verū etiam per similitudinem ad illud quod est ratio cognoscēdi cetera. ¶ Ad illud quod obijctur q; si aspicerem ad rem aggeneratē in me similitudo rei. et similiter si ad speculum aggeneraretur in me similitudo speculi et ipsius rei. Dicendum q; si in speculo nō differret similitudo rei ab ipsa forma speculi. nō oportet q; in me aggeneraretur alia similitudo cognoscēdi respectu ipsius speculi. et respectu ipsius rei relucētis in speculo. et sic intelligendum est i proposito. quoniam idea in deo nihil aliud est q; ipsa veritas eterna. sicut ostensum fuit in primo libro. ¶ Ad illud quod obijctur q; impossibile est me cognoscere lucem eternam quin fia n ei conformis per influentiam luminis. Dicendum q; hoc verum est. sed quia deus p; ideam ipsam que est lux in se est exemplar aliarum rez. ideo nō oportet q; per aliud et aliud fiam conformis ipsi vt est lux et vt est exemplar. s; per idem alio modo se habens. Idem enim lumen glorie habilitat ipam animā ad cognoscendum ipsum verbum eternum in q;stum lumen comparatur ad ipsum verbum sub ratione lucis. idem etiam habilitat ipsam animā ad cognoscendū alia a verbo in ipso verbo in q;stum comparatur ad ipm verbū vt est exemplar alioz. Et q; verbū est exemplar voluntarie respiciens. itō lumē illud nō comparat nisi ad illa que ipm diuinū exemplar respiciant voluntarie. hinc est q; p; illud lumē et si cognoscit verbū. nō oportet q; cognoscit omnia alia a verbo quorum ipsum verbū est exemplar. Et si tu obijctas q; q;uis in deo sit sapientia et bonitas. tamē aliud et aliud est i me per quod ego conformor diuine sapientie et bonitati. ergo pari ratione aliud erit per quod conformatur intellectus ipsi verbo fm q; lux et fm q; exemplar. Dicendum q; nō est simile. quoniam ratio veritatis et exemplaritatis in eodem est differens sola cōparatione. Ipsum enim exemplar non est aliud q; veritatis eterna vt est ratio cognoscēdi alia. ¶ Ad illud quod vltimo obijctur de memoria que remanet. Dicendum q; si aliquis intellectus videt aliqua in verbo cognitione glorie. et desinat videre. verbum non memoratur de cognitione illarum rerum nisi eatenus quatenus memoratur de cognitione verbi. nisi alias habuit cognitionem illarum rerū impressam vel nisi deus ei dispensatiue impuleret. tunc hoc non esset oportunitum. Sed sicut dicitur est ad hoc q; aliquis intellectus creatus cognoscit res in verbo. siue xps siue alius. sufficit q; habeat deiformitatē glie p; quā fit silius ipsi vbo nec oportet ei dari rez similitudines aut habitus p;icularēs. quia magis sibi sufficit ipsa summa veritas ad co

26

30

gnoscendū omnia q̄ omnes rez similitudines spales. Un̄
lumpidius cognoscit angelus ⁊ etiā aīa xpi res in ver
bo q̄ cognoscit in se vel in p̄po genere.

¶ **Questio II**

Utr̄ anima xpi ⁊ gnoscat in v̄bo actu omnia que cogno
scit in habitu. Et q̄ sic videt̄. q̄ fm̄ qd̄ vult August. in
rv. ⁊ trinitate. In beatis nō erunt volubiles cognitio
nes. Si ergo anima xpi inter ceteras animas beas be
atissima ē. nō ḡ h̄z cognitōes volubiles. ḡ si aliqd̄ seī in
actu cogitar̄ vel coḡscit. sp̄ illd̄ cogitar̄ vel coḡscit ḡ q̄
quid cogitar̄ in habitu. cognoscit in actu. ¶ **Itē gloria**
est habitus in actu. impossibile enim est hominē esse be
atū. ⁊ aliq̄ cessare ab actu v̄sōis diuine. Si ergo cog
nitio qua cognoscit anima xpi res in verbo est cognitō
gloriosa videt̄ q̄ cognitio illa semp̄ habeat habitum cō
iunctū actu. ergo quicquid ⁊ gnoscat in habitu cogno
scit in actu. ¶ **Itē perfectior est habitus cōiunctus ac
tui q̄ separatus.** p̄ eo q̄ actus est cōplementum habitus
Si aīa xpi ⁊ gnoscat res in verbo cognitōe perfectis
sima. ergo quicquid cognoscit ibi i habitu. ⁊ gnoscat in
actu. ¶ **Item vna ⁊ eadē cognitōe qua cognoscit aīa
xpi ipsum verbū. ⁊ gnoscat alia a verbo.** sed nihil de ip̄o
verbo ⁊ gnoscat in habitu quod nō ⁊ gnoscat in actu. ḡ
nihil de alijs rebus ⁊ gnoscat in habitu quod nō ⁊ gnos
scat in actu. ¶ **Sz̄ sic pl̄us vult. sc̄m̄ plura.** sed in
telligimus vnum solum. Hoc autē ob aliud non est nisi
quia scire nominat cognitōem i habitu. sed intellige
re in actu. ergo ad plura se extendit habitus q̄ actus p̄
naturam. sed nō est necesse q̄ in xpo habitus perfectia
tur ab actu. ergo non est necesse q̄ quicquid anima xpi
habitu ⁊ gnoscat in verbo ⁊ gnoscat in actu. ¶ **Item si
cur perfecta est cognitio anime xpi.** ita perfectum ē eius
gaudium. sed anima xpi non gaudet de omni eo in actu
de quo gaudet in habitu. gaudet enim sup̄ vno peccato
re penitentiam agente. licet non actualiter in eo letare
tur q̄ peccabat. ergo pari rōne non est oportū q̄ oē
qd̄ cognoscit in habitu cognoscit in actu. ¶ **Itē actua
lis cōsideratio rerū cognitarū in verbo in xpo subiacer
voluntati.** ergo pōt modo cōsiderare aliquid creatū qd̄
nō sit de essentia glorie. modo etiā nō cōsiderare. ḡ si ha
ber illius rei habitū. nō necesse est q̄ habitus sp̄ sit con
iunctus actu respectu cuiuscūq̄ cognoscibilis. ¶ **Itē
aut anima xpi actu cōsiderat omne qd̄ verbū eternū natū
est ei representare. aut nō.** Si actu cōsiderat omne qd̄ ver
bum eternū natū est ei representare. cum illa sint infinita
videt̄ q̄ anima xpi in cōsiderando. actu p̄transit infini
ta. qd̄ est impossibile virtuti finite. Sed nō actu cōsi
derat omne qd̄ verbū sibi v̄nitū natum est ei representare. ḡ
aliquā bz̄ aptitudinē aīa xpi ad aliqd̄ respectu cui⁹ non
sp̄ est in actu. sed oīs eius aptitudo est cōpleta p̄ habi
tum gloriosum. ḡ aliqd̄ coḡscit in habitu qd̄ nō coḡscit i
actu. ¶ **Itē q̄ aliqd̄ se extendit ad infinita.** impossibile est
q̄ ip̄m totaliter sit in actu si differat in eo actus a potē
tia. sz̄ habit⁹ cognitōis in xpo se extendit ad infinita. ḡ
impossibile est v̄t omne qd̄ cognoscit in habitu. coḡscat i
actu. ¶ **Maior manifesta ē. q̄ cū trinuū sit diuisibile in
infinitū. impossibile ē ip̄m totaliter diuisum ēē in actu.**
¶ **Maior p̄bat p̄ h̄ q̄ xps in verbo eterno scit oēs species
numeri paris diuisibiles ēē in duo eq̄lia. ⁊ h̄ nouit i ha
bitu de quibet e⁹ specie.** Si ḡ species numeri sunt infini
te. ḡ nouit habitu infinita. Itē nihil nouit aīa xpi in
actu sup̄ qd̄ nō uertat se actualiter. sz̄ intellect⁹ eius et
aspectus simplex est ⁊ finit⁹. sz̄ simplex ⁊ finitum ad qd̄
se uertit totaliter se uertit. ergo si actu cōuertit se ad

v̄nū. impossibile est q̄ simul ⁊ semel actu se cōuertat ad
illud qd̄ sit ab illo disparatum. ergo anima xpi nō cogno
scit omnia in actu que cognoscit in habitu. ¶ **Itē ad p̄
dicorum intelligentiā est notandū. q̄ anima christi be
ata habet cognitōem aliquorū que nō sunt de eēntia glo
rie.** Si ḡ loquimur de cognitōe eorū que sunt essentia
lia glorie. dico q̄ anima christi omnia que cognoscit in
habitu. cognoscit in actu. quia gloria est habit⁹ in actu.
Unde sicut nō potest anima eius nō esse gloriosa. sic im
possibile est actualē cōsiderationē eorū que sunt de
essentia glorie in ip̄o interrumpi. Si autem loqua
mur de cognitōe eorū que nō sunt essentialia glorie
sic nō est necesse q̄ omnia que cognoscit in habitu cogno
scat in actu. Et huius signum est q̄ deus beatis existen
tibus in gloria. hoc est sanctis angelis aliquid de nouo
reuelat ⁊ ostendit in se. qd̄ prius tñ nō ostendebat. ⁊ iō
statui glorie nō repugnat cōsiderare aliquid nunc qd̄
prius nō cōsiderabatur. nec repugnat etiam perfecti
oni creature. quoniam creaturā perfecti. hoc est eius capa
citatē impleri. Creatura autē plurimum est capax fm̄
cognitōem habitualem q̄ fm̄ cōsiderationē actualē
sicut in opponendo monstratum est. Et ideo non solus
in angelis. verū etias in anima christi hoc verum est q̄
plura cognoscit in habitu q̄ cōsiderat in actu. Et ideo
concedendū est q̄ non omnia cōsiderat in actu que ha
bet in habitu quātum ad ea que non sunt de substantia
glorie. Et concedende sunt rationes que sunt ad parē
tiam. ¶ **Ad vltimam tamen rationē potest responde
ri ne det occasionē deuidandi.** Quod enim dicitur q̄ in
tellectus simplex ⁊ finitus ad quod se cōuertit totali
ter se cōuertit. nō cogit. quia intellectus anime beate
⁊ maxime anime christi dilaturat per gratiam. ⁊ quod
plus est in verbo per vnum ⁊ idem cognoscit distimere
multa. ⁊ idē intellectus glorificatus cognoscendo mul
ta in verbo non diuiditur sed vnitur. quia nō applica
tur ad hoc vel ad illud primo vel immediate sed medi
ante verbo eterno. quod cum sit vnum. ducit in multa
cognoscibilia. Alie vero rationes que ad hanc partem
inducte sunt concedi possunt. ¶ **Ad illud vero quod ḡ
obicitur in cōtrarium q̄ in beatis nō sunt cognitōes
volubiles nec cōsiderationes.** dicendū q̄ verbum illud
intelligit de his que sunt de essentia glorie. quia illa sem
per erunt in actuali cognitōe atq̄ cōsideratione. De
his autem quorū cognitio nō est de essentia glorie nō
oportet habere v̄critatem. Potest etiā aliter dici q̄ vo
lubilitas cognitōis duplex est. quēdam per intinari
onem ⁊ inquisitionem siue ratiocinationē ⁊ discursum
quo quis venit in cognitōne rei incognite. ⁊ talis vo
lubilitas nō est in beatis. Est etias alia volubilitas per
transitum cōsiderationis vnius rei in cōsideratio
nem alterius. ⁊ talis volubilitas nō aufertur a beatis.
August. ergo auctoritas intelligitur de prima volubili
tate nō de secunda. ⁊ ideo tali auctoritate nō potest con
cludi q̄ anima beata quicquid cognoscit in habitu cog
noscat in actu. ¶ **Ad illud qd̄ obr̄ ḡ glia est habitus i
actu.** dicendū q̄ verum est. sed ex hoc nō sequitur q̄ oīs
cognitio que est in gloria sit in actu cōtinuo. sed de illa
solum que est de essentia glorie. ⁊ quoniam multa cogno
scit aīa xpi in verbo ⁊ alie aīe que nō sunt de essentia glo
rie. hinc est q̄ non oportet ipsam omnia cōsiderare in
actu que nouit in habitu. ¶ **Ad illud quod obicitur q̄
habitus in actu est p̄fectior q̄ habitus p̄ter actu.** dicē
dum q̄ verū est q̄ nō ē i actu nobilissimo qui debetur ip̄i
habitu. actus aut nobilissim⁹ qui debetur ip̄e glorie est

actualis consideratio sumi veri. nō aut actualis conside-
 ratio cuiuscunq; veri causalis vel causati. ideo ad hoc
 36 q; anima christi habeat habitū cognitionis perfectum.
 non oportet q; actualiter consideret omne verū. sed suffi-
 cit q; actu consideret verū sumū. ¶ Ad illd quod obijcit.
 q; eadē cognitione qua cognoscit verbū cognoscit alia
 a verbo. rē. Dicendum q; illud verum est de cognitione
 q; sum ad habitū. sed nō est oportunum de cognitione q;
 tum ad actū. Actualis enī cognitio r consideratio ver-
 bi eterni est ipi glorie essentialis. non sic autē actualis
 cognitio alioz a verbo. r ideo non sic oportet q; si aliq;
 considerat actualiter fm q; actualiter consideret ipm ver-
 bum sed habitualiter. habitus enim ille essentialiorem
 habet comparationem respectu verbi quod est cognituz
 pncipale. q; respectu alioz cognituz in verbo que sūt
 cognita quasi ex consequenti r secundario.

¶ **Questio III f**

¶ **U**trum anima xpi cognoscat omnia in verbo que cog-
 noscit verbū. ¶ Sic videtur. Ania xpi bea habuit spi-
 ritū nō ad mēsurā. fm q; dicit Joh. iij. Sed spūs est ad
 cognoscendum r diligendū. ergo habuit spiritū e d co-
 gnoscendū sine mēsurā. Et si h. ergo deus anie illi ni-
 hil celat. cognoscit ergo omnia illa anima in verbo q; co-
 gnoscit ipse deus. ¶ Itē illi anime cognoscenti res i ver-
 bo ipsum verbū est ratio cognoscēdi. sed verbuz est ra-
 tio cognoscēdi volūtarie se offerens p hac re. vel pro
 illa. vel p quacunq; alia. Si ergo verbum eternū anie
 vnite sibi offert se plena oblatōne. cum ipm sit ratō co-
 gnoscēdi omnia. videt q; anima xpi oia cognoscebat i
 verbo sibi vnito. ¶ Itē verbū eternum perfectissime
 vnitū erat ipi anime xpi fm q; verbum. q; pari ratōe p-
 fecitū erat ei vnitum fm q; exemplar. sed fm q; exē-
 plar faciebat animā xpi cognoscere alia a se. ergo si per-
 fecitū vnione vnicebatur sibi qua nulla potest ee p-
 feccio. videt q; ei cōmunicabatur cognitionem omnium
 quā habebat. ¶ Itē anima xpi cognoscebat aliqua i
 verbo. r cognoscit. aut ergo potest cognoscere plura.
 aut nō. Si pōt cognoscere plura. ergo possibilitas ei
 non est omnino completa. q; pōt addicere de die i die
 Si non potest cognoscere plura q; cognoscit. sed om-
 nis sciēs res in numero determinato. potest scire plu-
 ra. quia scibilia se nō coangustant in anima cognoscē-
 re. Unde si scit aliqua. pōt adhuc scire reliqua. Si ergo
 anima xpi non potest scire plura. videtur q; cognoscat
 infinita r omnia que cognoscit ipsa sūma dei sapiētia.
 ¶ Itē anima xpi mltō familiarior ē ipi verbo eterno
 r maior amicitia iūcta q; essent apostoli ipi xpo. imo
 adeo familiaris est q; non potest esse familiarior. q; oī-
 um rerum dat ei noticiā quam ipse potest accipere. Sz
 anima nunq; scit tot qn adhuc possit scire plura. ergo
 videtur q; verbū in creatum animā sibi vnitam faceret
 nosse infinita. ¶ Itē aut anima xpi nouit illa solum
 que sūt fuerunt r erūt aut plura bis. Si solum illa no-
 uit. q; si deus aliquid faceret pter ea que facere dispo-
 suit. anima xpi illud ignoraret. Si nouit plura bis. sz
 qua rōne nouit aliqua ex bis que deus facturū non ē.
 eadem rōne nouit omnia. ergo videt q; omnia cogno-
 scat que cognoscit eterna sapiētia. ¶ Itē multo po-
 tentior est anima xpi ad cognoscendum res p ipū ver-
 bum sibi vnitum. q; sit aliqua anima ad cognoscendum
 res per habitum creatum. sed anima habens habitum
 creatum cognoscit omnia ad que se extendit ille habitus.
 ergo anima xpi habens verbum in creatū sibi vnitum.
 cognoscit omnia q; cognoscit ipm verbum. ¶ Sz ptra

Augustin⁹ in. xj. de ciui. dei. Quicqd scitur. sciētia cō-
 prehensione finitur. sed anima xpi cum sit finita. non
 potest comprehendere infinita. ita q; illa infinita sūt sibi
 finita. quia impossibile est infinitū esse finitum finito.
 sed verbū eternū cognoscit infinita. q; impossibile est q;
 anima ipi omnia cognoscat in verbo que cognoscit ip-
 sum verbum. ¶ Itē cognitio debet adequari rei cogno-
 scite fm q; cognita est. siue sit cognitio i habitu siue sit cog-
 nitio in actu. Similiter necesse ē q; adequetur poten-
 tie. r potentia necesse ē adequari substantie. ita q; ea nō
 excedat improporcionabiliter. infinitū aut impropor-
 tionabiliter excedit finitū. si ergo substantia anime xpi
 finita ē. necesse est r potentiam cognoscēdi i in ipsa ee fi-
 nitam r cognitionem similiter. ergo necesse est cogno-
 scibilia esse finita. Si ergo eterna dei sapiētia cogno-
 scit infinita. vj. rē. ¶ Itē cognitio anime xpi quam ha-
 bet in verbo est creata. Si ergo substantia anime xpi ē
 creata. pari ratōne r cognitio. sed omnia creata sūt i
 cerio pondere. numero r mēsurā. r omnia talia sūt fi-
 nita. ergo necesse est cognitionem quam habet ania xpi
 esse finitam. Sed cognitio finita non est nisi finitū r.
 ergo anima christi nō cognoscit nisi finita. r verbū co-
 gnoscit infinita. ergo. rē. ¶ Itē nihil creatū excedit
 in infinitum aliud creatū eiusdem generis. sed aia xpi
 r eius sciētia ē creata r eiusdem generis cum qualibet
 alia anima beata r eius sciētia. ergo anima xpi nō ex-
 cedit in infinitū sciētiā cuiuslibet alterius anime cre-
 ate. sed sciētia verbi in infinitū excedit sciētiā cuius-
 libet anime beate. ergo videtur q; anima xpi nunq; tot
 cognoscat quot cognoscit ipm verbum. ¶ Itē sic cog-
 nitio verbi est immensa intensiue. ita est etiā extensiue
 quia sicut habet limpidiatē in finitam. ita etiā cogno-
 scit in finitam. sed impossibile est q; anima xpi comprehē-
 dat in finitatem ipsius verbi intensiue. r q; ita limpide
 cognoscat sicut ipm verbum. q; impossibile est pari ra-
 tione q; cognoscat omnia que cognoscit ipsum verbum.
 cum verbum cognoscat infinita. ¶ Itē sicut intelle-
 ctus aie xpi ex vnione sūt ad lucē eternam habet cogno-
 scere multa. sic r ipsa substantia anime ex vnione ipsius
 ad verbum est nata ee in multis locis. Sed impossi-
 bile est q; anima xpi vnq; sit vbicunq; est verbum. q; vn-
 ei vnatur. ergo impossibile est q; intellectus eius cog-
 noscat omnia que cognoscit verbum q; vnus ei vnatur.
 ¶ Itē q; substantia est simplicior. tanto est plurū
 cognoscitū. sed substantia verbi creati in infinitū ex-
 cedit q; tum ad simplicem animā xpi. ergo impossibile
 est q; anima xpi vnq; tantum sublimetur q; cognoscat
 tot quot cognoscit. ipsum verbum. ¶ Itē si anima
 christi cog noscit omnia que verbum cognoscit. aut
 hoc est per ipsum verbum immediare. aut p aliqd aliqd
 creatum sibi supadditum. Per ipm verbum immedia-
 re non potest. sicut in precedentibus fuit ostensum.
 quia necesse est ipm intellectū informari a rōne cogno-
 scēdi. Si p aliqd creatū sibi supadditū. aut h est lumen
 pcedēs a sbo. aut spēs aliq; rei cogno. Si ē lumē pce-
 dēs a sbo. cū illd nō excedat i infinitū lumē qd conficit
 alijs animab. si alie aie nō cognoscūt nisi finita. neces-
 se ē q; aia xpi nō cognoscat nisi finita. q; nō cogscit oia q;
 sbo cogscit. Si p spēs sibi dadas. q; tot spēs hēbit q; sit
 cogscibilia. r si h cū cogscibilia sūt infinita. erūt i aia
 xpi infinites spēs i actu. q; si impossibile ē infinita ee i actu
 in creatā. impossibile ē q; aia xpi cogscat infinita siue oia
 q; verbū cognoscat. ¶ Itē ad cognitionem rei duo requi-
 rūt. s. receptio r iudicium. ergo ad hoc q; aliquis cog-

37
 gnoscatur aliqua. necesse est q̄ habeat posse iudicādi sup̄ illa. sed iudiciū anime xp̄i est finitū. ḡ nec p̄ se nec p̄ cōiunctionē suā cum verbo iudicat de infinitis. q̄ nulla virtus finita erit in operationē infinitā nec p̄ se nec cū alia. nō enī p̄t in aliqua infinita operatōe ei cōtinuari. ḡ impossibile est animū xp̄i iudicare de tot de quot tu dicat verbū eternū. est hoc. nō p̄t omnia cognoscere que verbū cognoscit. ¶ **R.** ad p̄dictoz̄ intelligētiā est notandū q̄ ad istā questionē p̄ter sui difficultatē a diuersis diuersimode r̄ndet. Et q̄dam respōdent simpliciter cōcedēdo. q̄dam aut̄ distinguēdo. Pr̄mi variant fm̄ triplicē modū dicēdi. Quidā enī dicūt q̄ anima xp̄i cognoscit omnia que verbū cognoscit. p̄ eo q̄ verbū eternū nō cognoscit nisi finita. nō enim est exemplar nisi eoz̄ que sunt vel fuerūt v̄lerunt. et hec omnia finita sunt. Sed iste mod⁹ dicēdi stare nō p̄t. q̄ sic ip̄e Aug⁹. dicitur in p̄mo li. on̄sum est. eterna dei sapientia cognoscit infinita sicut planū est. q̄ cognoscit oīs numeri sp̄s. cognoscit etia oīa que p̄t facere. ¶ **Alius** modus dicendi est q̄ anima xp̄i cognoscit oīa que cognoscit verbum. et cognoscit infinita. q̄ vno et codē cognoscit oīa. id est verbo. Et hinc est q̄ nō solum aīa xp̄i actu cognoscit infinita. sed etia quelibet aīa br̄a que intuet in ip̄as lucem eternā fm̄ q̄ asserūt. Sed illud nec rōni cōsonat nec autoritatibz̄ sc̄oz̄. q̄ cognitio non aliter attribuit alī anime q̄ anime xp̄i. et p̄terea virtus finita nō videtur posse p̄tinuari virtuti infinita in cōpressionē infinitoz̄ que q̄dam est op̄atio infinita. ¶ **Tertius** mod⁹ dicendi est q̄ anima xp̄i cognoscit infinita in verbo. q̄ p̄ter verbū cognoscit alia nō inq̄stum p̄cipiādo sapiāz̄ sicut alie aīe. sed possidēdo ip̄am sapiāz̄. Et illud videt̄ sensisse m̄gr̄ Hug. de sanc. vic. in libello de sapiā christi. Aut̄ enī sic. Plena ac p̄fecta ac totā dei sapiā in aīa xp̄i fuisse credim⁹. et ip̄a sapiā eādē aīam plene ac p̄fecte sapientē. nō ex ip̄a p̄cipiādo. sed totā possidēdo quā singulariter possidēt̄ cōprehēdit ineffabiliter. Et paulo post. Hoc ip̄m indubitat̄ affirmo q̄ aut̄ alia sapientia in xp̄o nō fuit. aut si fuit equalis illi non fuit. Et ita dicit q̄ aīa christi oīa cognoscit. q̄ sapiā christi nō fuit alia q̄ illa sapiā qua deus est sapiēs. In hoc tñ est differētia. q̄ deus est illa sapiā. aīa autē christi nō est illa sapiā sed illi sapiē p̄sonaliter vnita. Item deus est sapiēs illa sapiētia p̄ naturā. anima autē xp̄i per gratiā vnionis. Sed qualiter verbū illud Hugonis querēt̄ satisfaciāt difficile est aperire. Quā sicut in p̄cedentibz̄ fuit ostēsum. ad hoc q̄ aīa xp̄i cognoscit verbū. necesse est interuenire sapiētiā creatā. que q̄dam est disponēs et habitās ip̄am aīam ad vnionē verbi. nec est ip̄a sūma sapiā sed infuētia ab ea p̄cedens. et ideo tenendū est si quo modo p̄t alius mod⁹ rōnabilior inueniri q̄ aliquis triū p̄dictoz̄. ¶ **Attendendū** est ḡ q̄ alij tenentur p̄dictā questionē determinare distinguēdo et distinguēdo. et hi diuersifican̄ fm̄ triplicē modū distinguēdi. Quidā enī dicere voluerūt q̄ in xp̄o est duplex modus cognoscēdi que habet in verbo. Unus p̄ gram vnionis. alter qui est p̄ gram cōprehensionis. et illo qui dem modo qui est p̄ gram cōprehensionis nō cognoscit omnia que cognoscit verbū. sed illa que spectāt ad gloriā suā. Alio vero modo qui est p̄ gram vnionis que cognoscit omnia que cognoscit ip̄m verbū. qm̄ gr̄a vnionis rōne extremi cui vnif est gratia sine mēsurā gratia infinita. et ideo nō est mirū si cognoscit fm̄ illā infinita et omnia que verbū cognoscit. Sed iste modus dicendi non videt̄ esse intelligibilis de facili. Pr̄mū q̄dam q̄

si anima christi cognoscit quicquid cognoscit p̄ habitum creatū. nec est habitus alius creatus in anima xp̄i que omnia cognoscit fm̄ ip̄m verbū vel in ip̄o verbo nisi habitus glorie cōprehensoris. q̄ illo circūscripto iam nihil cognosceret in verbo. vnio enī nō facit diuinā naturam cognosci ab humana inq̄stuz̄ vnio sed gloria cōprehensoris. Nam caro est vnita v̄bo q̄uis nō cognoscit ip̄m verbū. Si ergo aliquo habitu cognoscit omnia que cognoscit verbū. necesse est q̄ cognoscit p̄ illā cognitionem que q̄dam est habitus cōprehensoris. P̄terea. q̄ quid sit gr̄a vnionis siue creatā siue increata. aīa xp̄i semp̄ est inter terminos creature. ḡ eius virtus cognoscitua semp̄ finita est. ḡ nunq̄ cognoscit infinita. et sic reddit̄ questio prius p̄posita. ¶ **Alius** vero modus dicendi est q̄ in deo ponit̄ duplex modus cognoscēdi. nō p̄ter diuersitatē a parte virtutis cognoscētis. sed a parte cōnotari. Dicit̄ enī in eo esse scientia vnionis et scientia intelligētiē. Scientia vnionis est respectu omnī eorum que facere disposuit. Scientia intelligētiē respectu omnī eoz̄ que facere p̄t. et vtracq̄ dicit̄ oīs scientia q̄uis scientia vnionis sit finitoz̄. scientia intelligētiē infinitoz̄. Disposuit enī facere finita. sed p̄t facere infinita. Quā ḡ querit̄ vtrū xp̄s sciat omnia que nouit verbū. Si intelligat̄ de scientia vnionis. cōcedit̄ vtrūq̄ aīa xp̄i omnī illoz̄ capax fuit. et eidem cōcauit deus scientiam omnī illoz̄ que facere disposuit p̄ter magnam sui subtilitatē et ip̄ius aīe capacitatē. Si autē intelligat̄ de scientia intelligētiē. sic dicit̄ q̄ nō oīa cognoscit que cognoscit ip̄m verbū. q̄ illa se credit̄ ad infinita. et aīa christi in cognoscēdo nō p̄t nisi sup̄ finitā deus aut̄ nō cōcauit illi aīe nisi q̄tum ponit̄ capere. et fm̄ istā viā dissolui possunt rōnes ad vtracq̄ partem. Et hinc q̄dam modus satis facilis est rōnabilis Tertii ad huc non quiescit mens dubitātis. qm̄ esto q̄ deus modo aliquid nouū faceret. q̄ tñ facere nō disposuit. sicut nouū mūdum. iam lateret xp̄m Sequeret̄ q̄ xp̄s aliquid de nouo posset addiscere. et ita nō h̄ret plenitudinē scientie. Et iterū cum scilicet nō se coangustāt in aīa sciente nūq̄ videt̄ q̄ tot sciat aīa qm̄ possit ad huc plura scire. quō ergo erit status ex p̄te capacitatē creature. Et p̄terea est tertius modus distinguēdi q̄ p̄uenit aliquē cognoscit cognitōe habituali et cognitōe actuali. siue cognitōe que est sicut scientia et cognitōe que est sicut cōsideratio. Si ergo loquimur de cognitōe q̄stuz̄ ad actū cōsideratiōis sic dōm̄ est q̄ aīa xp̄i nunq̄ tot cognoscit quot cognoscit ip̄m verbū. p̄ nullā enī gloriā p̄t adeo s̄bleuari creatura vt simul et in actu iudicet de infinitis. cum hoc sit infinite virtutis. Si vero loquamur de cognitōe habituali. sic p̄cedi p̄t q̄ scit oīa que cognoscit ip̄m verbū sibi vnitū. et hoc parz̄ sic. q̄ cum aīa xp̄i cognoscit ip̄m verbū habitu glorioso ita p̄fecte q̄ non p̄t ip̄m p̄fecte cognoscere. et ip̄m verbū eternū. p̄m̄p̄ā habet volūtātē ad aperendū ip̄i aīe oīa que in ip̄o relucēt. nec aliquid in ip̄o reluceat q̄ nō sit natuz̄ cognosci ab aīa xp̄i. aīa xp̄i habet aliquid quo facilis est ad cognoscendū oīa que verbū cognoscit. Et hui⁹ signū est. q̄ ad hoc q̄ cognoscit aliquid q̄d verbū cognoscit quicquid illud sit. non oportet q̄ de se nouus habitus cognoscēdi. sed oē q̄d vult in eo p̄t legere. Si ḡ tu querās de illo habitu vtrū sit habitus finitus vel infinitus. Respondendū est q̄ sit finitus habet tñ respectū ad infinita. nec est hoc impossibile ponere in creatura. Infinitas enī respectū non ponit̄ in infinitatē actualē sicut nō ponit̄ comparationē realem. Si iterū querās vnde veniat̄ illa infinitas respe-

erit circa habitum cognitionis anime xpi. dico qd venit et
 volutare speculi sibi vnti qd volutare pmpria bz omnia
 appalandi que relucet in se. hoc autē nō facit alicui alij
 anime. ideo de sola anima xpi cōcedi pōt et debet qd sit
 omniscies q̄rū ad cōgnitiōē habituale. Et cōcedēde sūt
 38 rōnes que sūt ad istam prem. Ad illud qd obijetur
 in cōtrariū. qd quicquid scitur. sciētis cōprehensione fi
 nitur. Dm̄ qd illud intelligitur de noticia actuali. que
 quidē consistit in actuali cōprehensione q̄ innuitur i ip
 sa autoritate. De habitu autē nō oportet qd habeat ve
 ritatem. nec oportet ad hoc qd habeat veritatem de om
 ni habitu sed de ea que est per comprehensionem.
 Quāvis enī deus cōgnoscatur ab anima. nō tamē opor
 tet qd sit finitus ip̄i anime cognoscēt. imo simplr est in
 finitus. Ad illud quod obijetur qd cognitio debet adēq̄ri
 39 cognoscibili patet respon. p̄ illud quod dem̄ est. qd h
 vey est de cōgnitiōē comprehensionis. et de ea cōgniti
 one que actu iudicat de toto cognoscibili. rali autē mo
 do cognoscendi nō cognoscit anima christi omnia que
 40 verbum cognoscit. Ad illud qd obijetur qd cognitio quā
 habet anima xpi est finita. q̄ nō p̄t esse infinita. Dm̄
 qd in cōgnitiōē anime christi est tria cōsiderare. videli
 cet ip̄am rationem cognoscendi que est ip̄m verbum. et
 illius habitum fm̄ ip̄am substantiā habitus. et respectū
 illius habitus ad cognoscibile. Dico ergo qd q̄uis ha
 bitus ille sit finitus. tamen ratio cognoscendi in se in
 finita est. et per illam habet ille habitus respectū ad in
 finita. nō in actu sed in spritu dine. Et hoc modo nihil
 p̄hibet cōgnitiōem finitā esse respectu infinitorū. Et
 hoc enī nō ponitur aliqua infinitas eē i creatura i actu
 s̄ ponitur actualis infinitas solū in ratiōe cognoscen
 41 di. Ad illud qd obijetur qd creatur nō excedit aliū cre
 arum eiusdē generis in infinitū. Dicendū qd illud vey
 est de illo excessu qui est in ip̄o creato fm̄ se et absolute.
 de illo vero excessu qui est rōne creaturice essentie nō bz
 veritate. Et isto mō dicitur scientia xpi in infinitū excedere
 scientias altarū altarum. nō quia lumē christi in infini
 tum sit maius in actu q̄ lumē altarum animarū. sed qd
 ip̄m verbū eternū in infinitum p̄mptius se exhibet ad
 manifestandū ea que in se habet ip̄i anime xpi q̄ alicui
 42 anie. Ad illud qd obijetur qd ania xpi nō pōt co
 gnoscere immēsitatē simplicitatis cōgnitiōis diuine
 ergo nec immēsitatē respectu cognoscibiliū. Dicendū
 qd non est simile duplici ex causa. Una quidē. qd anima
 xpi quicquid cognoscit in habitu. de ip̄o verbo eterno cōg
 noscit in actu. cū cognitio ipsius verbi in se sit de essen
 tia glorie. nō sic autē est de cōgnitiōē aliarum rerū que
 relucet in verbo. Preterea ip̄m verbum est infinitum
 et quicquid intelligit de verbo totū est infinitū. Non sic
 autē est de cognoscibiliū finitis. quia quodlibet ip̄forū
 in se finitū est. et cognoscit p̄ substantiā et virtute finita
 et mediāre habitu finito. Unde q̄uis ania xpi cogno
 cat omnia q̄ verbū cognoscit. nunq̄ tamē equatur ei in
 cōgnitiōē. quia nunq̄ omnia illa cōprehendit actualitē
 fm̄ qd ip̄m verbū eternū p̄ vno aspectu de omnibus tu
 43 dicat. et omnia intruetur. Ad illud qd obijetur qd anima
 xpi q̄uis sit vnta verbo. nō tamē est vbiūq̄ est verbū
 ergo nec cognoscit omnia que cognoscit verbū. Dicendū
 qd nō est simile. qm̄ esse hic vel ibi dicit actu existendi. et
 ideo si ania xpi est vbiūq̄ est vbiū. iam eēt immēsa. et ex
 istentia eius adēquaret existētie verbi. Non sic autē
 est de cōgnitiōē. quoniam multa cognoscit anima christi
 in habitu que nunq̄ cōsiderabit in actu. Ideo nec p̄ h
 ponitur adēquatio. nec ponit immēstras circa potētā

etius cognoscitiam. Ad illud qd obijetur qd simplicitas
 anie nunq̄ elenaf ad simplicitatē verbi. Dicendū qd ip̄
 lud verbū intelligit nō tm̄ de cōgnitiōē habituāli. verū
 etiā de cōgnitiōē actuali. Et q̄tum ad hoc verum
 est qd nunq̄ anima ascendit ad totā consideranda. quot
 ip̄m verbū cōsiderat. Et si tu obijeris qd nec habitu nec
 actu videt posse cōtingere ad omnia q̄ verbū cognoscit.
 cum in omnibus creato excedat creaturā. Dicendū qd
 sicut dictum fuit habituālis cōgnitiō infinitorū nō po
 nit infinitatē in habitu cognoscendi. et tō nō pōnit adē
 quationē ip̄ius cōgnitiōis anie xpi respectu cōgnitiōis
 ip̄ius verbi. Ad illud qd queritur p̄ quid ania chri
 44 qd cognoscit omnia q̄ cognoscit verbū. Dicendū qd p̄ lu
 men ali quod sibi datū. hoc autē nō ē. quia p̄ lumē illū
 sit infinitū. sed qd est ad infinita scibilia comparatū. p̄
 ter p̄mptitudine exemplaris sibi vnti. Ad illud qd
 45 qd vltimo obijetur in cōgnitiōē est receptio et iudicium.
 Dm̄ qd illud intelligit de actuali cōgnitiōē. de habi
 tuāli autē nō est vey. qd q̄s iudicat in actu de omnibz q̄ nō
 nit in habitu fm̄ qd pōt et habet facultatem iudicandi p̄
 aliq̄s rōnes que sibi insit sūt ad hoc qd possit iudicare
 de illis cōgnitiōibz. Et ergo summa predictorū que p̄
 licius deā sūt breuius perstringant. cōcedendū est. qd
 ania xpi habituāle cōgnitiōē habet infinitorū. et omni
 tum eoz q̄ cognoscit ip̄m verbū sibi vntū. licet nō habe
 at actualem. et illa quidē habituālis cōgnitiō nō ponit
 infinitatē actualem i ip̄o habitu vel in potentia cogno
 scētie s̄ solū in rōne cognoscendi. vel in comparatiōē
 habitus cognoscēdi ad ip̄a cognoscibilia. Dic autē lex
 46 tū modū dicendi magis sum conatus tenere q̄ quātrū
 licet q̄ntus sit facultas ad sustinendū. tum p̄ter auto
 ritates scōm̄ q̄bus est in arduis questionibz p̄cipue
 innitēdū. tū etiā p̄ reuerētia iesu xpi. cuius anime q̄rū
 cūq̄ sapientie et glie possumus debemus attribuire. et su
 pra etiā q̄ intelligi mus ad ip̄ius reuerētia et bonoz.
 Consequenter queritur de scientia quā ania chri
 47 sti habuit a verbo. et circa hoc queruntur tria.
 Prmo querit. vey aliqua sciētia habuerit ani
 ma xpi a verbo p̄ter illā quā habuit i verbo. Secundo
 querit. vey fm̄ illā p̄fecerit. an ab initio habuerit eā p̄fe
 ctā. Tertio querit. vey deus debuerit cōmunicare anie
 xpi omni potētā sicut cōmunicauit omniscientiam.
 Questio I
 48 Antrum christus habuerit aliā scientiā a verbo p̄ter
 illā quā habuit in verbo. Et qd nō fuerit aliqua necessi
 tas habēdi aliā videtur p̄mo p̄ illud qd dicit Damasc.
 Quā dmodū caro hominis fm̄ pp̄am naturā nō est vni
 ficata. dñi autē caro vnta fm̄ hypostasim ip̄si deo ver
 bo vniūficata scā est p̄pter eā que ē fm̄ hypostasim vni
 onē. ita et humana natura quidē substantiatiter nō possi
 det futuroz cōgnitiōē. Dñi autē anima p̄pter eā que ē
 ad dñi verbū vntionē dicitata est futuroz cōgnitiōē. q̄
 sicut caro xpi nō possit vniūficare nisi p̄pter vntionē
 sui ad verbū. ita ania eius nō cognoscet aliqd nisi in
 ip̄o verbo. Itē vno fm̄ vntā naturā est vna perfectō
 sed intellectus anime xpi p̄fect⁹ fuit scientia cognoscen
 do omnia i ip̄o verbo. q̄ cū sciētia sit p̄fectio ipsius intel
 lectus nō habuit aliā scientiā p̄ter illā. Itē super
 flūū est facere p̄ pla qd p̄t sufficienter fieri p̄r pauciora
 sed ania xpi sufficientissime cognoscit omne cognoscibile
 cōgnitiōē que ē in ip̄o verbo. q̄ videt qd sup̄flūū sit ei at
 tribuire aliā cōgnitiōem. Itē maioris lumis est ab
 49 sorbere minus. Itē cōgnitiō quam xpi ania habet i
 ip̄o verbo fuit perfecte lumiostrata. qd fuit in ip̄o son/
 49

re lumis. videt qd nō potuerit simul cū ea stare aliud ge-
 nus cognitōis i anima chūsti. Item quando adue-
 nit qd pfectum ē. euacuatur qd ex pre ē. sed cognitio ip-
 sius anime xp̄i i verbo ē cognitio pfectissima. cognitio
 vero rerū in ppo genere est cognitio pfectissima q̄ est in
 verbo. videt qd alia nō habuit locū in ipso. Sed p̄tra
 sicut dicit Aug⁹. sup Gen. ad lrām trācrās illa tria ver-
 ba Gen. j. fiat. fecit. ⁊ factū est. Angelus triplex cor-
 gnouit res. in ipso verbo. in se. ⁊ in ppo genere. s; intel-
 lectus anie xp̄i nō fuit min⁹ pfectus q̄ intellect⁹ angeli-
 cus. q̄ nō rārū habuit cognitōnē rez in verbo. verū et
 am in seipso. Itē ip̄s assumpsit qd dignitatis erat de
 omni statu. s. de statu glie. ⁊ de statu innocētie. ⁊ de sta-
 tu nature lapsē. ergo nō rārū habuit cognitōnē cōueni-
 entē statui glie. verū et i uenire statui innocētie. Si
 ergo adā habuit cognitōnē oim rez creaturā diuini-
 tatis sibi datā in seipso. videt qd p̄ter cognitōnē glōsiam
 xp̄us habuit illā scientiā. Item ania xp̄i in omni do-
 no grāz debuit excedere oēs alias aīas. ⁊ nō rārū in do-
 no gratie gratificantis. verū et i dono grē grāz da-
 re. Si ḡ haberet noticiā ip̄az rez i seipso hoc ē donū gra-
 tie gratie dare. vī qd xp̄us habuit hāc cognitōnē p̄ter
 eā cognitōnē q̄ est in ipso verbo. Itē sicut rō superior
 debet habere suā pfectionē. ita etiā rō inferior in chūsto
 sed rō supior nata ē nosse res in ipso verbo eterno. infe-
 rior vero nata ē eas cōsiderare i ppo genere. ḡ sicut ha-
 buit cognitōnē supioris. ita etiā inferioris. ⁊ sic. ⁊c.
 Itē xp̄us erat simul pfectus viator ⁊ cōmp̄benso. s; ⁊
 vtriq; statui necessaria ē cognitio. ergo sicut habuit sci-
 entia debita statui p̄p̄ebens cognoscēdo res in ipso
 verbo. ita vī qd habuit scientiam cōuenientē statui viato-
 ris cognoscēdo res in seip̄is. R. absq; dubio con-
 cedēda est qd p̄ter cognitōnē quā habuit aīa xp̄i in ipso
 verbo que ē cognitio glōsiosa. habuit cognitōnē a p̄o
 que est cognitio gratie gratis dare. qua etiā cognitōe
 cognoscit xp̄us res in seip̄is. p̄ sp̄s ei inditas ab ipso cō-
 ditionis p̄mordio. sicut fuit in intellectu ade vel etiam
 in intellectu angelico. Ratiō autē huius est pfectio ip̄si-
 us anie xp̄i. q̄ nō rārū debuit esse p̄ca s̄m supiorē portio-
 nē. verū et i s̄m inferiorē. ⁊ s̄m p̄m sensibile. nō rārū
 q̄ ad statū p̄ie. verū et i q̄ ad statū vie. qui dupl̄
 est. vīz. innocētie ⁊ nature lapsē. Et s̄m h̄ tempus ha-
 buit triplicem cognitōnē istā triplici statui cōueniē-
 tem. vīz cognitōnē glie. cognitōnē nature intēgre. et
 cognitōnē penalis exp̄ientie. vt de quolibet statui ali-
 quid in se haberet. Rursus qd pfecta fuit ania chūsti
 q̄rum ad cognitōnē nō solum respectu cognoscibiliū
 sed etiā respectu mōz cognoscēdi. Ideo cū res triplici-
 ter sunt cognoscibiles. s̄m qd tripliciter habēt esse. Da-
 bent enī esse in verbo. habent esse in intellectu creato.
 habēt nihilominus esse in ppo genere. Ideo ad hoc qd
 intellectus anime xp̄i plenam de rebus cognitōnē ha-
 beret res cognouit istā triplici cognitōnē. Et sic patet
 qd ania xp̄i nō tm̄ habuit cognitōnē rerū in verbo. sed
 etiam rez a verbo. Cognitōinem inq; nō tm̄ simplicitis
 noticie. verū et i exp̄ientie. Patet etiā harum trium
 cognitōnū sufficientia. necessitas ⁊ distinctio. q̄ p̄ su-
 mi vel ex parte virium. s. superioris rōnis. inferioris ⁊
 sensualitatis. Vel ex parte statuum. vīz glōie. inno-
 centie. ⁊ nature lapsē. Vel ex parte modoz cognoscēdi.
 s; in verbo. in se. ⁊ i genere ppo. Et sic patet qd ania
 chūsti p̄ter cognitōnē quā habuit in verbo. habuit ali-
 quam cognitōnē a verbo. Et cōcedēde sūt rōes ad 5

47

48

Ad illud qd p̄mo opponitur de autoritate. Dam. di 49
 cendū qd Dam. nō vult assignare similitudinē q̄ruz ad
 omnia. sed q̄rum ad hoc qd sicut caro xp̄i nō esset vniuersa
 catua nisi fuisset ip̄i verbo vnita. sic ania xp̄i ignōtia
 esset ⁊ imperfecta. nisi fuisset vnita cū sapientia perfecta
 sed p̄pter illā vniōnē habet omnis pfectionis cognitō-
 nem. Ad illud qd ob̄secūdo. qd vnus rei vna est. qd
 factio. Dm̄ qd verū est s̄m vnū modū ⁊ statum ⁊ potē-
 tiā. sed qd in aīa chūsti est cōsiderare diuersitate potē-
 tiarū ⁊ statū ⁊ modoz cognoscēdi. ideo nihil impe-
 dit qd s̄m diuersitate hoz diuersas habeat cognitōes
 p̄ficientes. Ad illud qd ob̄secūto. qd sup̄flūū est facere
 p̄ pla qd p̄. ⁊c. ddm̄. qd vīz ē. si fiat coḡ bñ ⁊ coḡ sufficiē-
 ter. sic aut nō ē in p̄positio. qd non ita haberet ania
 xp̄i p̄pletionē scientie s̄m omnē modū ⁊ omne statum.
 sed solā alterā istarū cognitōnū haberet. Ad illud
 qd ob̄. qd maioris lumis est. ⁊c. ddm̄. qd sicut alibi ha-
 beret veritate. hoc est de lumib; que sūt eiusdem rationis
 ⁊ eodē modo irradiāt. ⁊ s̄m eandē p̄m. Non sic autē ē
 in p̄posito reperire. sicut in distinctōne harum cog-
 nitōnū ostensum est. Preterea qd dicit qd maius lumen
 absorbet minus. hoc non d̄ q̄rum ad certā s; ḡz ad
 apparentiā. ⁊ licet hoc sit vīz in lumie corp̄ali. nō tamē
 est vīz in lumie sp̄iali. p̄pter maiorē imp̄m̄tionem q̄
 rep̄itur in lumie sp̄iali q̄ in corp̄ali. Ad illud qd ob̄
 iūctur qd cognitio ex pre nō manet cū cognitōe perfecta
 Dicēdū qd vīz est qd cognitio ex pre habet imp̄fectionē
 annexā. sicut ē cognitio enigmatica. ⁊ de hac verum ē.
 qd nō fuit in aīa xp̄i. Si autē dicat cognitio ex pre. qm̄
 nus pfecta est q̄ cognitio glie. nō oportet eā euacuari
 eo pot̄issimū in quo est simul status vīz cū statui parte

Questio II b

Utrū xp̄us p̄fecerit s̄m illud genus cognitōnis. Et q̄
 sic videtur. Debe. j. Dicitur ex bis que passus cōcedi
 entiam. sed discere est p̄ficere in scientia. ḡ ⁊c. Item
 sup̄ illud Luce. ij. Proficiebat iesus erare ⁊ sapientia.
 Glosa. Sicut carnis ē erare p̄ficere. sic aīe gratia ⁊ sa-
 pientia. ḡ sicut xp̄us p̄fecit s̄m carnē crescēdo in erare.
 ita vīz qd s̄m aīam p̄fecerit crescēdo in cognitōne.
 Item xp̄us assumpsit que plantauit in natura nra.
 sed xp̄us plārauit in natura nra vt ex multis sensibilib;
 fiat vna memoria. ex multis memorijs vna exp̄ientia.
 ex multis exp̄imentis vnū vniuersale. qd est p̄ncipiū
 artis et scientie. ḡ si iste modus p̄cedēdi facit ania
 p̄ficere in cognitōne. videt qd ania xp̄i in cognitōne p̄-
 fecerit. Itē aut intellectus agens in ppo potuit ab-
 strahere formas vles a conditōibus materialib; aut n̄.
 Si nō potuit. ergo fuit impotens. Si potuit cum tal
 modus abstrahēdi sit vīa in cognitōnem. vīz qd xp̄us in
 cognitōe p̄fecerit. Item qd aliqd opp̄hendit ⁊ reti-
 net qd prius nō app̄henderat. aliqd add̄scit ⁊ in cog-
 nitōne p̄ficat. sed sensus cōmunit in chūsto aliqd app̄-
 hendit. ⁊ aliqua sensibilia retinebat qd prius nō app̄hē-
 derat nec cōposuerat ⁊ imaginatiua potētia in ipso ro-
 tum illud retinebat. ḡ vīz qd ania xp̄i p̄ficēbat ⁊ add̄-
 scebat. Sed cōtra Beda sup̄ illud Luce. Proficiebat
 iesus. ⁊c. Proficiebat nō qd ip̄e sapientio fieret. ex tem-
 pore. s; eandē qd plenus erat sapiam ceteris ex tē pau-
 latim demōstrabat. Itē Dam. qd dicit cū p̄ficere sa-
 pientia. nō eā que ē s̄m hypostasim vniōnē. venerantur
 ergo si qd dicat xp̄m p̄ficisse in scientia. vīz facere inuē-
 riā sapie in create sibi vnite. Itē xp̄us habuit pleni-
 tudinē nō solū gratie gratificantis sed etiā gratie gra-
 tis dare. Si ergo cognitio quā habuit a verbo in seipso

fuit cognitio gr̄e gratis date. q̄ plena fuit in x̄po a sue
 d̄ditōis p̄mordio. nō q̄ crescebat in eo. Itē aīa x̄pi habu
 it species rez̄ cognoscibilū. s̄ q̄ rōne habuit sp̄s vni?
 cognoscibilis. eadē rōne t̄ oīm. s̄ i possibile ē duas for
 mas et adē species eē t̄ in eodē t̄ m̄ idem. q̄ impossibile
 fuit q̄ aīa x̄pi nouas formas siue nouas sp̄s recipere. q̄
 nō potuit in cognōde p̄ficere. Itē materia nō est possi
 bilis ad formā quā h̄z in actu. p̄ eo q̄ oīne recipiens d̄z
 esse emendatā a forma recepti. q̄ si aīa x̄pi a p̄ncipio ha
 buit i se oīm rez̄ creaturaz̄ species t̄ noticiā. videt q̄ am
 plius nō potuerit cognōdō nouā recipere. q̄ nec in cogni
 54 tione p̄ficere. ¶ **Q̄** ad p̄dictoz̄ intelligētā est notādū
 q̄ p̄ter sciam quā aīa x̄pi habuit in x̄po. duplicē habitū
 cognoscēdi modū sicut p̄dic. ū fuit. Habuit em̄ cognōti
 onē simplicit̄ noticiē in intellectu. t̄ cognōtōz̄ experientie
 in sensu. Cognōtio simplicit̄ noticiē p̄stibat in habi
 tibus t̄ sp̄ibus ip̄i aīe x̄pi in d̄ditis a p̄mordio siue d̄ditio
 nis ex b̄nficio d̄ditōis. Cognōtio v̄o experientie p̄stibat
 ba: in v̄sib̄l̄ in sensu exterioroz̄. Qm̄ q̄ habuit t̄ sp̄s in p̄se
 fuerūt ip̄i aīe x̄pi in oīmōda plenitudine. hinc ē q̄ x̄ps
 p̄ficere nō potuit cognōde simplicit̄ noticiē. Quia ve
 ro sensus exterior ad aliqd̄ d̄uertebat de nouo ad qd̄ p̄
 us d̄uersus nō fuerat. hinc est q̄ cognōde experientie p̄si
 cicat. Iuxta qd̄ dicit Am̄b. q̄ in eo sensus p̄ficiebat
 human̄. Et ap̄ls dicit q̄ didicit et his q̄ passus est obe
 dientiā. Et glo. sup̄ illud ps. Qui tribuit mibi intelle
 ctum vsq̄ ad mortē erudit me. Inferio: ps mea. s̄. car
 55 nis assumptio vt̄ exp̄iret tenēbas moralitatis. Et sic
 aīa x̄pi q̄uis nō p̄fecerit s̄m cognōtōz̄ simplicit̄ nature
 p̄ficiebat in s̄m cognōtōz̄ experientiale. Ille autē p̄fectus
 scie experientialis in x̄po in duob̄ differebat a p̄fectu co
 gnōtōis nostre. In vno v̄t q̄ x̄ps nō p̄ficiebat v̄nū
 do in noticiā rei p̄us incognite. s̄ q̄ p̄ficiebat vno alio
 mō. s̄ experientia. In alio etiā differebat. q̄ p̄fect̄ nō
 ster̄ et s̄m certitā. p̄fect̄ v̄o x̄pi erat solū s̄m a p̄arētiaz̄
 Et s̄m b̄ p̄ater n̄sio ad q̄stionē p̄positā. parz̄ etiā n̄sio
 ad rōnes ad v̄tiaz̄ p̄rem p̄ magna p̄re. Nā rōnes que
 ondant q̄ x̄ps nō p̄ficiebat i cognōde siue scia. p̄cedūt
 de p̄fectu nō solū s̄m apparētā. s̄ etiā s̄m certitā. n̄ solū
 s̄m cognōtōz̄ experientie. v̄t certitā s̄m cognōtōz̄ simplicit̄
 noticiē. Et tō rōne alle sunt p̄cedende. q̄ v̄t p̄cludūt
 56 Ad illud v̄o qd̄ p̄mo obr̄ in p̄rariū de auctate apl̄i
 de auctate. Hec in glo. d̄m q̄ v̄tiaz̄ auctoritas intel
 57 ligat̄ de cognōde experientie. ¶ Ad illud qd̄ obr̄ q̄ b̄ est
 natural. v̄t q̄ ex multis sensibilib̄ fiat vna memoria
 d̄m q̄ duplex est mod̄ cognoscēdi p̄ experientia. Vn̄ q̄
 est via i acq̄itōe scie. Altus v̄o q̄ est via i experitū scie
 vt̄ q̄ p̄us sciebat theoricē. postmodū sciebat p̄acticē. Et
 p̄mus mod̄ experientie rep̄it in scie inuentione. Sed s̄ v̄o
 p̄stuit in vsu scie tā adeptē. Et in p̄mo est mor̄ ab in
 gnito ad cognitū. In scdo v̄o est via siue p̄cessus a co
 gnito vno mō vt̄ cognoscit alio mō. Et p̄mus mod̄ re
 spicit imp̄fectōz̄ nature lapsē p̄pter ignorātiā annexā.
 Sed v̄o v̄o respicit statū innocētie in q̄ habuit scie
 p̄cessit̄ vsu. t̄ cognōtio simplicit̄ noticiē p̄cessit̄
 cognōtione experientie. t̄ iste mod̄ fuit in x̄po t̄ nō alius. q̄
 licet infra p̄tebit. de statū nature lapsē x̄ps nō d̄bit
 assumere defectū ignorātie. Philoſoph̄ autē i p̄dicto p̄
 58 gressu cognōtōis p̄cedit s̄m statū nature lapsē. qd̄ i x̄po
 nō oportet rep̄ire. ¶ Ad illud qd̄ obr̄ q̄ intellect̄ agens i
 x̄po potuit abstrahere. d̄m q̄ abstrahit a species a p̄di
 tōnib̄ materialib̄ qd̄am ordinat̄ ad generā dū habitū.
 qd̄am v̄o p̄stuit in iudicio et qd̄ apprehensum est p̄ sen
 sum iudicio inq̄ facto ab intellectu. t̄ p̄terea nō fuit i

x̄po cum intellectus eius haberet habitus t̄ species re
 rum. illa autē abstractio ordinaretur ad acq̄sitionez̄
 habitus t̄ scientie nondum adeptē. t̄ ita haberet annex
 um defectum ignorantie. Secunda v̄o in christo fuit
 sed ex hoc nō sequitur q̄ aliquid didicerit de nouo. vel
 q̄ in scientia p̄fecerit. sed solū q̄ aliquid considerauit i
 intellectu exercitato a potentia inferiori. ¶ Ad illud quod
 59 obijetur q̄ sensus eius poterat p̄ponere t̄ tenere. d̄m
 q̄ illud nō facit p̄fectum in cognōtione specularis. sed
 in cognōtione experimentalī. qm̄ illa que sensus compo
 nebat aut diuidebat. apud intellectū erant magis cog
 nita. nō solū q̄rum ad essentia s̄ sed etiā q̄rum ad cōpo
 sitiones. s̄m quas cōpōsitiones t̄ diuisiones possūt for
 maliter variari. Unde secus est de cognōtione rerum in
 christo t̄ in quocūq̄ angelo. Angeli enī potuerūt p̄u
 cere in cognōtione rerū. componēdo. diuidēdo. t̄ cōfere
 do. etiā cognōtione simplicit̄ noticiē. q̄uis non recipi
 rent nouas sp̄s. x̄p̄s v̄o minime p̄pter cognōtōis
 p̄sentitudinē t̄ p̄fectionem quam decuit aīam ex̄ habere
 a p̄ncipio sue conditionis.
 ¶ **Questio III**
 ¶ **Q̄**rit̄ deus p̄municauerit anime x̄pi oīm̄ potentiam.
 sicut cōmunicauit ei oīm̄ scientiā. Et q̄ sic videt ad Phil
 ū. Dedit illi nomē quod est sup̄ oīm̄ nomē. ergo nō non
 dedit ei nomen sine re. dedit ergo illi virtutē sup̄ oīm̄
 virtutē. t̄ potentia super oīm̄ potentia. q̄ dedit ei om
 ni potentia. Item cum tria sunt in anima. potentia sci
 entia t̄ volūtas. vt̄ vult Rich. volūtas p̄supponit sci
 entia. t̄ scientia p̄supponit potentia. ergo natura q̄ ē ca
 par scientie est capax potentie. ergo que ē capax oīm̄
 scientie. est capax oīm̄ potentie. sed anima x̄pi fuit ca
 par oīs scientie. sicut supra ostensum fuit. q̄ fuit capax
 oīm̄ potentie. ¶ Item amplioris extensionis est scie
 tia q̄ potentia. Omne enī quod d̄s p̄t. scit. sed nō con
 ueritur. sed quod capax est rei maioris. ē capax rei mi
 noris. ergo si anima x̄pi fuit oīm̄ scientie. fuit etiā ca
 par oīm̄ potentie. q̄ debuit deus ei cōmunicare omni
 potentia. ¶ Itē posse scire v̄nū scibile est potentie. er
 go posse scire duo scibilia est maioris potentie. t̄ sic p̄
 cedendo. ergo posse scire infinita scibilia est sume t̄ in
 finire potentie. s̄ anima christi potuit scire infinita sci
 bilia. q̄ deus cōmunicauit ei oī potentia. ¶ Item arti
 fer materialis non solū p̄municat filio suo scientia sim
 plicit̄ noticiē. s̄ etiā scientia p̄acticā. ergo multo for
 tius h̄c d̄s cōmunicauit anime christi. Sed scientia p̄acri
 ca habet op̄ationē cōiunctā. t̄ op̄atio habet potentia
 p̄reutā. q̄ si d̄s cōmunicauit aīe x̄pi scientia p̄acticā om
 niū rez̄. cōmunicauit ergo ei oīm̄ potentia. ¶ Itē sicut intel
 lectus aīe x̄pi cōiunctus est diuine sapientie. ita etiam
 t̄ virtus illius anime iūcta ē diuine potentie. Dicim̄
 enī x̄pm̄ d̄i virtutem t̄ dei sapientia. ergo sicut intellectus
 anime x̄pi p̄pter cōiunctōne eius ad summā sapientiaz̄
 est factus oīm̄ scitēs. ita t̄ virtus p̄pter cōiunctōnem
 cū sumā potētia debuit fieri oīm̄ potēs. ¶ Sed cōtra.
 Omnis potētia creature sequit̄ ip̄am substantiam crea
 ture. sed omnis potētia p̄cedit substantia oīm̄is crea
 ture. q̄ p̄t p̄ducere omne ens. ergo nulli creature cōmu
 nicari potuit oīm̄ potentia. ¶ Itē nihil habēs oīm̄
 potētia p̄t ab aliq̄ excedere vel supari. q̄ nihil est maius
 oīm̄ potētie. sed necesse ē oīm̄ creaturā a deo excedi t̄ su
 perari. q̄ impossibile est alicui creature oīm̄ potētiā
 cōmunicari. ¶ Itē nullus substantie finite p̄t esse v̄t
 tus infinita. sic d̄r p̄hs. t̄ rō manifestat. Sed oīm̄ po
 tentia est virtus infinita. ergo nulli substantie finite p̄t

60 **D**ivulgari omnipotentia. s; ois creatura est sube finite cu sit creata i numero podere z mesura. g. r. **I**tem la virtus entis creati transcedit ens. sed omnipotentia transcedit ens. q; p; r; e; n; o; e; n; t; e; f; a; c; e; r; e; e; n; s; . **I**mpossibile e alicui virtuti creare dari omnipotentiam. **A**d illud qd dicitur qd nec alicui xpi nec alicui creature potest omnipotentia communicari. nisi eatenus qd coicatur ei nome z excellencia divinitatis. hoc est p; coicatione idiomati. q; oru bz ex psonali yni/one. Sicut eni possumus dicere q; ho est ds. ita possumus dicere q; homo e omnipotens. Et sic excellencia divinitatis nulli coicari potest sic forma z pperas eide inbe/res substantiari vel accidentaliter. sic eni nec omnipotentia Ro aut quare omnipotentia coicari potest alicui creature est q; ois creatura e ois q; ex nihilo e deficit a suma stabilitate. vñ no exstitit p seipam. Deficit a suma simplicitate vñ no agit p se tota. Deficit a suma immensitate vñ distat a sba. ratiu p eligari q; ois deficit. vñ no potest oia. Sicut g; soli deo puenit suma stabilitas. suma simplicitas. suma eni immensitas. sic eni omnipotentia q; necessario requirit ista tria. Et io omnipotentia coicari no potest alicui creature. nec alicui xpi nec aliq; . **E**t rdes q; hoc ostendit aut sunt concedere. **A**d illud qd dicitur qd dicitur illi no me qd est sup oenome. ddm q; dario illi nomis fuit p; communicatione idiomati. vñ ho ille dicitur e ds z dei filius. De hac aut coicatione no intelligit ad pnsens. idco **62** autoritas illa nihil facit ad ppositu. **A**d illud vero qd obr q; potentia antecedit scientia. ddm q; potentia dicitur dupliciter respectu actus interioris. z respectu actus exterioris. Dicitur eni aliqui posse scire z velle. dicitur eni aliqui posse opari. Cu g; dicim; q; creatura potentia antecedit scientia. hoc ver; est respectu actus interioris. s; no exterioris. q; potentia opativa consequitur scientia. Cu aut; dicitur omnipotentia esse in aliquo. hoc no intelligit respectu actus interioris. sed eni respectu exterioris. io no sequitur q; si in aliquo sit ois scientia q; in eo sit omnipotentia. **A**d illud qd obr q; amplioris extensionis e scientia q; potentia. ddm q; e maioris extensionis e dupl; . vel respectu obiecti. vel respectu subiecti. Si loquamur de exteioe respectu obiecti. maioris extensionis est ois scientia q; omnipotentia. q; respectu pluris est. Si aut; loquamur de exteioe respectu subiecti. maioris amplitudinis e omnipotentia q; ois scientia. q; tuz e de pna rone virtutis. Na omnipotentia ponit subiectu

suu oio immensu z infinitu. omniscentia ho no. sicut in pcedentibus fuit ostensu. Et io no sequitur q; si alicui subiecto nature create possit communicari oiscentia. q; ppter h; possit ei coicari omnipotentia. **C**oicatio eni omnipotentie plus respicit amplitudine subiecti q; obiecti. **A**d illud qd obr q; posse scire omne scibile e posse. r. ddm q; cum **64** anima cognoscat in xpo. cogitet e ipsius aie plus e in receptio ab ipso verbo q; in agedo in ipm xpo. z io posse scire aliqd scibile i ipso xpo. e potentie virtus active z passive. s; active ex pre vbi illuminatis. passive ex pre eie suscipientis. Cu g; inferat q; posse scire infinita sit potentie infinita. ddm q; et h; no sequitur q; i creaturis sit infinitas potentie active. sed i ipa e infinitas potentie passive. z h; quid no repugnat creature licet ei repugnet infinitas potentie active. Quonia ergo posse facere infinita dicit infinitate potentie active. posse vero scire oia dicit infinitate potentie passive. hinc e q; quis alicui creature pueniat vt possit oia scire. nec tñ conuenit vt possit oia facere. Et si tu obicias q; scire no im; p; a; t; i; verueta agere. ddm q; h; est ver; de scia actuati. q; q; dem pstitit in actu iudicadi. z illa qd e pna est sol; de nec potuit alicui creature coicari. Si no est ver; de cogitioe habituali. sic in pcedentibus fuit ostensu. **A**d illud qd obr q; de coica; e debet; xpo no im; sciam speculatiua verueta practica. ddm q; scia practica di; duobus modis. Uno modo de scia practica q; est de opib; . sic moralis phia dicit ope q; est de opib; pcedentib; a libera voluntate. Alio modo de scia practica q; est de ope in ope. sic faber qui fabricat debet habere cognitione practica fabricadi. **P**rimo modo coicatur de sciam practica aie xpi. q; xpo cognitione habuit oim opm diuinu. Secdo modo coicatur ei. p eo q; aia xpi in curis suis opib; no potuit ei coicari. io no est sile de artifice z e phio. q; s; artifice pot equari in scia z virtute. no sic aut; aia xpi verbo. Simile aut; erit si loquamur de xpo fm diuinu natura. p; eni oia demonstrat sile. z quocunq; pater facit. hoc oia e filius facit. sicut dicitur Job. v. **A**d illud qd vltimo obr; q; ita vñ virtus virtuti sicut intellectus sapie. ddm q; non est sile sicut iam pdictu est. eo q; opatio intellectus in suscipiedo. opatio vero potentie active magis pstitit in agedo. Et huius signu est. q; multo excellentioris virtutis est aliquid posse facere. q; posse nosse. multo eni difficultius est facere vnam formicam q; cognoscere celus et terra. Lognosces eni coipo q; cognosces non inhiit in ipm cognitu. potens vero in coipo q; potens est comparat ad ipm possibile sicut ad effectiu. Et hinc est q; virtus operatiua in xpo non est facta oipotens sicut intellectus eius factus est omniscies.

Dist. xv. Quod vbi seu incarnatio ordinat ad nostram redemptionem qstum ad defectum passibilitatis in generali.

Illud q; ppermittendum no est r. Supra egit magister de plenitudine gratie z cognitionis i xpo ex pre humanitatis. in hac vero pre intendit agere de defectu passibilitatis. Diuiditur aut; pars ista in duas. In quaz pma agit de defectibus a xpo assu ptiis in generali. In scda vero agit de passione doloris in speciali. infra dist. xvj. Veruntamen magis mouent ac difficultiorem afferunt questionem r. **P**rima pars habet duas. In quarum prima veritate explanat. In scda vero veritate explanata multiplici autoritate confirmat. ibi. Sed quia nonnulli. Prima pars habet tres

pres. In quaz pma agit de defectibus reipis in xpo q; ad congruare. ostendens q; congruu fuit xpm tales defecte in sebre. In scda ho agit q; ad generalitate. in q; rna. **U**triu ois defect; nros ptingat in xpo reipis. ibi. **T**er; dit aut; auctas q; dñs nr. In tertia ho determinat q; ad causalitate. ostendens q; tales defecte in xpo no fuisse a natura s; a volutare. ibi. **D**os aut; defecte no aditionis sue r. Sicut scda ps in q; confirmat p; determinate bz tres pres. In quaz pma adducit auctes q; faciunt ad h; rone. In scda ho adiungit auctes q; vident e; h; rone. ibi. **Q**uod tamen reperitur in sanctorum autoritatibus r. In tertia vero et planando ostendit in p; dicitis no esse contrarietatem. ibi. **N**e autem in sacris litteris aliquis aduersa diuersitas r. **S**ubdiuisiones autem partiu manifeste sunt in littera.

De defectibus reptis in xpo q̄rum ad cōgruitatem ostēdit q̄ p̄gruum fuit xpm defectus humane nature in se habuisse.

DI-XV

Lud quoq̄ p̄mittē dum nō est q̄ dei filius naturā hoīs accepit passibilem. animā passibile. carnē passibilem et mortale. Ut em̄ p̄baref vey corp̄ habere. suscepit defect̄ corp̄is. famē. sitim. et h̄mōi. Et vt verā aiām p̄baref h̄re. suscepit defect̄ aie. s. tristitia. timorē. dolorē. et h̄mōi. Oīs aut̄ sensus aie ē. h̄mōi em̄ caro sentit. s. aia vtens corpe velut instrumētō. Uñ Aug. sup̄ Gen. in d. xij. h̄mōi corp̄ sentit. s. aia p̄ corp̄. q̄ velut nunciū vt̄ ad p̄firmandū in seip̄a quod ext̄ in se. nunciat. Sicut ḡ aia qd̄ foris est p̄ corp̄ tanq̄ p̄ ins̄m videt et audit. ita etiā am̄ p̄ corp̄ qd̄am sentit mala q̄ sine corpe nō sentiret. vt famē et sitim et h̄mōi. Uñ nō imerito defectus corp̄is dicunt. Quedā aut̄ p̄ corp̄ imo etiā sine corpe sentit. vt timor et h̄mōi. Sentit ḡ aia dolores. S. qd̄am p̄ ins̄m corp̄is. qd̄am vero nō. Suscepit aut̄ xps sicut verā naturā hoīs. ita et veros defect̄ hoīs. s. nō oēs. Assūpsit em̄ defectus pene. s. nō culpe. Nec tñ oēs defect̄ pene. s. eos oēs qd̄s hoī cū assumere expediebat. et sue dignitati nō derogabat. Sic ei. p̄pter hoīem hō factus ē ita. p̄pter eū hoīs defect̄ suscepit. Suscepit ei de n̄o. vt de suo nob̄ tribueret. vt n̄m tolleret defectū. Suscepit ei n̄am vetustatē. vt suam nob̄is infunderet nouitatē

Aug. in li. de civi. de hoīs defect̄ bus q̄ assūpsit xps in humana natura.

Simplā ille accepit vetustatē id ē. pene. vt n̄az duplā p̄sumeret. i. pene et culpe.

Inq̄rit q̄tū ad generalitatē. vtrū oēs defectus nostros christus habuerit.

Tradit aut̄ auctas q̄ d̄ns n̄ in se suscepit oīa infirmitat̄ n̄re p̄ter pct̄m. qd̄ nisi accipiat de illis tñ q̄ eū sumere p̄ nob̄ oportuit nec dedecuit. falsum eē p̄babit. h̄mōi ei assumpsit ignorātia aliquā. cū sit ignorātia qd̄a qd̄ defect̄ ē. nec pct̄m ē. s. iḡrātia inuincibil̄. h̄a v̄nabil̄ pct̄m ē. si tñ de his est q̄ nob̄is expedit scire. Sūt em̄ qd̄a q̄z scia nō affert. vel iḡrātia nō ipedit salutē et forte talit̄ rez ignorātia defectus n̄ ē. **L**ostat at̄ nob̄ eē iḡrātia atq̄ difficultatē volēdi vt faciēdi bonū q̄ ad miserā n̄am p̄tinēt. Uñ Augu. i. li. iij. de li. ar. **A**pprobare inq̄t falsa. p̄ ver̄ vt

heb. iij.

Aug. i. eq̄lis.

erret inuit̄ et resistēte atq̄ torquēte dolore carnal̄ vinculi nō posse a libidinosis opib̄ t̄pare. nō ē nā instituti hoīs s. pena dānati. Ex q̄ miseria peccatib̄ iustissime inflicta liberat dei ḡra. qz sponte hō libero arbitrio cadere potuit. n̄ etiā surgere. Ad quā miserā p̄tinet iḡrātia et difficultas quā patit̄ oīs hō ab exordio natiuitat̄ sue. nec ab isto malo qd̄s nisi ḡra di liberat. **E**cce euidenter dicit̄ Aug. Ignorātia q̄ qd̄s inuit̄ falsa. p̄ ver̄ approbat. et difficultatē q̄ nō p̄t̄ t̄pare a malo. ad miserā n̄az p̄tinere. et pena eē hoīs. h̄at xps nō habuit. nō ḡ accepit oēs defect̄ n̄re infirmitat̄ p̄ter pct̄m. **S**z forte aliq̄s dicit̄ illa eē pct̄m. **L**ui obuiat̄ illud qd̄ Aug. tradē vt h̄ sc̄z deū inculpabilis aū peccatū i exordio p̄ditionis hoī potuisse indere vt essent ei nātia in li. retracta. inq̄ens. **I**ḡrātia et difficultas. etiā si eēt hoīs p̄mordia nātia. nec sic eēt culpā dus de. s. laudād. **S**z si h̄ hō i p̄mordia nāliter habuisset. nūq̄d eēt i eo defect̄ et pene. **S**i defect̄ vel pena ei indita fuisset aū peccatū. iniuste cū eo agi videret si aū culpā sentiret penā. **O**b h̄ sane dicim̄ illa si fuisse defect̄ vel penas. si nāliter homi in fuissent. sic nō fuit hoī aū peccatū nōdū ḡram adepto defectus siue pena si posse. p̄ficere. **S**z postq̄ ḡram recipit p̄ quā p̄ficere potuit. et ad t̄ps p̄fec. ea qz culpa sua post amissit. sicut p̄ficiēdi facultatē pdidit. defect̄ fuit i et pena nō posse. p̄ficere. **S**z malū declinare et bonū facere. **O**ēs ḡ defect̄ n̄os suscepit xps p̄ter peccatū qd̄s ei p̄ueniebat suscipe et nob̄ expediebat. **S**ūt ei plura egritudinū genera et corp̄is vicia. a qd̄ oīno immanis erant. **Q**uos ei defectus habuit. vel ad ofisionē de hūanitat̄. vt timorē et tristitiā. vel ad iplerōz op̄is ad qd̄ venerat. vt passibilitatē et mortalitā

endū q̄ taz pena q̄ culpa ad veterē boī imp̄tinet. q̄ in p̄maria p̄ditōe hō fuit creatus absq̄ culpa et pena. et fm̄ h̄ duo in nob̄is ē duplex vetustas. **I**n xpo aut̄ fuit pena sine culpa. et ideo vetustas sim̄ pla. **F**uit em̄ pena cū ḡra. **E**t p̄terea p̄ penas xpi cūz ḡra nos m̄. rebamur lib̄erari a culpa et pena. ita q̄ vetustas per. cuncta nouitari ḡre p̄sumit duplicē vetustatē. salua oppositōe. salua ta nihilominus debita p̄p̄tōe. **I**n x̄bus Aug. in l̄ra vey est erōnabile. **A**d il lud qd̄ obr̄ q̄ vetustas nō opponit̄ vetustati. dicit̄ em̄ q̄ vey est rōne sui. opponitur tñ rōne nouitatis ḡre. **E**t p̄ h̄ par̄sq̄ues. q̄ rōne ḡre p̄tinet illa vetustas si p̄ter excedit n̄az duplice. **P**ropt̄ h̄ em̄ q̄ xps ḡram habuit n̄ ad mē surā. p̄fecte nob̄ meruit liberatiōe a penaz culpa. **Q**uos em̄ defect̄ habuit et. **C**ontra. i. isti defect̄ non sūt de vitate humane nature n̄ faciūt ad de hūmanitatis ofisionē. **Q**uā aut̄ n̄ sūt de vitate humane nature ofedit **A**ns̄. el. tali rōne. **H**umana natura vno mō ē p̄a fm̄ sua. tñ corruptōis et

ḡrātia et difficultat̄ talis nō sit peccatum.

Aug.

in corruptionis . sed isti defectus non competunt ei sed in statum corruptionis . ergo non sunt de veritate humane nature . Ite christus post resurrectionem veram humanitatem ostendit . et tamen ipse apostolis defectus et penalitates non ostendit . ergo non videtur quod huiusmodi defectus facerent ad veritatem humane nature ostensiones

Ro . viij .

Responso . Dicendum est . quod est ostendere veritatem humane nature vel simpliciter vel secundum statum . Dico ergo quod huiusmodi defectus assumptionem per se ad ostensionem vere humanitatis secundum statum corruptionis . et sic christus volebat ostendere . voluit enim se nobis conformare . in similitudinem enim hominum factus est ut dicit apostolus et habitu inuentus est ut homo . Ad illud quod obijcit . quod illud non facit ad ostensionem vere humanitatis quod non est de veritate humane nature . Dico quod falsum est . Aliquod enim animum alicui statum humane nature potest esse ostensivum veritatis . Accidit enim magna partem conferunt ad cognoscendum quod quid est . Quis non sit de

Esa . liij .

Matth . xxvj .

Ps . lxxvij .

tem vel ab immortalitatis desperatione spem nostram erigendam ut mortem suscipit .

Determinat quod ad causalitatem illos defectus in christo fuisse non a natura sed a voluntate .

Hos autem defectus non conditionis sue necessitate sed miserationis voluntate suscipit . Cleros quidem habuit defectus sicut et nos . sed non eadem causa . Hos enim ex peccato originali hos defectus trahimus . sicut apostolus insinuat dicens . Corpus quidem propter peccatum mortuus est . i . necessitatem moriendi habuit in se . Christi autem non ex peccato hominum habuit defectus . quia sine peccato est conceptus et natus . et in terris conuersatus . Sed ex sola miserationis voluntate de nostro in se transfudit veram infirmitatem . sicut accepit veram carnem . quam sine omni infirmitate assumere potuit . sicut absque culpa eandem suscipit .

Adducit auctoritates que faciunt ad veritatem . christum . scilicet . secundum humanam de dolore sensitisse contra quod hoc negantes .

Sed quia nonnulli de sensu in passione humanitatis christi male sensitisse inveniuntur . asserentes similitudinem atque imagines passionis et doloris christi hominem protulisse . sed nullum omnino dolorem vel passionem sensitisse . auctoritatum testimonium eos convincentes indubitabile faciamus quod supra diximus . Propheta Esaias dicit . Vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit . Et veritas ipsa in evangelio ait . Tristis est anima mea usque ad mortem . ubi etiam legitur . Lepit ihesus pavere et redere . Propheta etiam ex persona christi ait . Repleta est malis anima mea . Quod exponens Augustinus inquit . homo vicissim peccatis . sed humane malis . i . doloribus repleta fuit anima christi . quibus ipsa compatitur

tur carni . homo enim dolor corporis potest esse sine anima . Dolere autem anima etiam non dolere corpe . per hos autem humane infirmitatis affectus sicut ipsa carne ac morte non peccatoris necessitate . sed miserationis voluntate suscipit . Ambrosius etiam in libro . iij . de trinitate . ait . Scriptum est . Possibile est transire a me calix iste . Timet ergo christus et dum petrus non timet . christus timet . Petrus dixit . Aniam meam ponam pro te . christus dicit . Aniam meam turbas . Utriusque verum est . rationis plenus . quod ille qui est inferior non timet . et ille qui superior est gerit timoris affectum . Idem in eodem . Utrumque turbas . ut homo flet . ut homo crucifigitur pro nomine hominis et tediavit et resurrexit . homo turbas et virtus . homo turbas et divitas . sed turbas anima secundum humane fragilitatis assumptionem turbas . Aniam que suscipit animam suscipit etiam anime passionem . non enim eo quod deus erat aut turbari potuit aut mori . Idem in eodem . Suscepit tristitiam meam . propter deum tristitia non ideo que crucifigitur dico . ut homo habuit tristitiam quam in eo suscepit affectu . mihi compositus . mihi tristis est . mihi dolere . Ergo pro me et in me doluit . quod pro se nihil habuit quod doleret . Dolere igitur domine ihesu vulnera mea non tua . quia tu non pro te pro me dolere . Hieronymus . Quoniam explanatio fidei dei ait . Hos ita dicimus hominem passibilem a deo filio susceptum ut deitas impassibilis permaneret . passus est enim filius dei non putatus esse se omnia que scriptura testatur secundum illud quod pati poterat . sed secundum substantiam assumptam . Licet ergo persona filii susceptus passibilis hominem . ita tamen et habitatio secundum substantiam suam nullam passibilem necesse est preterire . his aliisque auctoritatibus perspicuum fit christus de passibile assumptus fuisse hominem . atque in eo defectus et affectus non infirmitatis suscepisse . sed voluntate non necessitate peccatoris . Adjungit auctores que vident esse contra veritatem .

Quedam tamen repiunt in scripturis .

essentia rei . Ad ultimum patet responsio per ea que dicta sunt . **Q**uedam tamen repiunt . et videtur quod ille auctoritates . Ambrosius . Verum dicant que dicunt christum non timuisse . **Matth . xxvj .** Scribitur enim primo . Jobanis . iij . Perfecta charitas foras mittit timorem . sed christus habuit charitatem . ergo nullus in eo videtur timor fuisse . Ite Augustinus libro . lxxvij . questionum . Signum perfectionis est nullus timor . sed in christo fuit summa perfectio . ergo nullus omnino fuit in eo timor . Item nullus timet quod potest fugere . sed christus certus erat omnem penam se posse fugere . ergo videtur quod nihil timebat . **Ps . lxxvij .** Timor est in triplici differentia . Quidam enim est gratuitus . quidam libidinosus . quidam naturalis . quod inter virtutes et medius . Timor autem gratuitus est in triplici differentia . Quidam est timor . penitentia . quidam est timor . reverentia . quidam est timor . reverentia non fuit in christo pro eo quod perfecta charitas foras mittit timorem . verum . sed secundum ter-

etiam differenti / am fuit in cō / stō. quia sic ap / secta ebaritate n̄ / expellitur. h̄ po / tuus consumma / tur. fm illō E sa / rj. Replebit cū / spiritus timorū / domini. Et fm / illō ps. Timor / domini sanctus / permance in se / culum seculi. Et / per hoc patet re / sponsio ad p̄mū / obiectum. Est / etiam alius et / mor libidinofus / et ille similiter in / multiplex diffe / rentia est. Quia / est timor mun / danus. et est ti / mor humanus. / et nullus istōm / fuit in christo / nec etiam in vi / ro perfecto. et sic / intelligitur ver / bum Augustini / q̄ signum perfe / ctionis est null⁹ / timor. et per hoc / patet responsio / ad secundū. Est / iterum timor in / teria differen / tia. Timor saltē / et naturalis. et / iste est in tripli / et differentiā. / Quidam enī se / sualitaris p̄ve / niētis rationem / Quidam sensu / alitaris subiacē / tis rationi. qui / dam vero ip̄s / partis rationa / lis. P̄mū timor / morē nature cor / rupte. et quodā / modo inordina / te. similiter et ter / tius. Secund⁹ / vero est nature / corrupte. sed ta / men ordinate. / Quoniam ergo / in christo q̄uis / est defectus pas / sibilitatis. nō ra / men fuit defect⁹

tractatib⁹ q̄ p̄missis aduersari / videt. Itā sup illū locū psalmi / Clamavi et nō exaudies. Aug. / Tradere videt xpm nec de ti / muisse. nec de tristatū eē dicēs / sic. Quō h̄ dicit q̄ p̄ctū n̄ fecit nec / inuētus ē dol⁹ in ore ei⁹. h̄ de no / bis corpe suo h̄ dicit. Corpis enī / sui. i. ecclie gerebat p̄sonā. Sic / et alibi cū dicit. Trāseat a me ca / lix iste. p̄ nob loq̄tur. nisi forte / putat timuisse mori. S̄ nō de / timebat dñs pati tertia die re / surrectur⁹. cū ardere paul⁹ dis / solui et eē cū xpo. Itō enī fortior / est miles q̄ impator. Miles ei / coronādus gaudet mori. et dñs / coronatur timet morē. S̄ in / firmitatē n̄ram respiciens p̄ su / is infirmis q̄ timet mori h̄ dixit / Gloylloz erat. h̄ iero. etiā ait. / Erubescat q̄ putat saluatoreē ti / muisse mortem. et passiois. pa / uore dixisse transeat a me calix / iste.

Explanando ostendit in p̄ / dictis non esse contrarieta / tem.

Itē aut in sacris lris aliq̄ di / uerfa aduersitas eē p̄fect h̄az / auctatū vba in h̄ic modū acci / piēda dicim⁹. vt nō vitatē timo / ris et tristitie vel passionē. h̄ ti / moris et tristitie necessitatem et / passionē a xpo remouisse intel / ligant. h̄ habuit ei xps vey timo / re et tristitiā in nā hoīs. h̄ nō sic / nos q̄ sum⁹ mēbra ei⁹. Itō enī / p̄cti n̄si his defectib⁹ necessa / rio subiacem⁹. et in nob sunt isti / defect⁹ fm p̄ passionē et passio / nē. h̄ in xpo nō nisi fm p̄ passio / nē. Sic enī in p̄ctis grad⁹ q̄ daz / notant p̄ passio et passio. ita et i / his penalib⁹ affectib⁹. Afficit / enī q̄s interdū timore vel tristi / cia ita vt mētis intellect⁹ nō in / de moueat a rectitudine vel dei / p̄tēplatiōe. et tūc p̄ passio ē. ali / quō vō mouet et turbat tūc pas / sio ē. xps vō nō fuit ita turbat⁹ / in aīa timore vel tristitia vt a re / ctitudine vel dei p̄tēplatiōe ali /

q̄ten⁹ delinaret. fm quē modū / intelligit cū dicit nō timuisse vel / tristis fuisse. Unde h̄ iero. sup / Math. vbi legit. Lepit tristita / ri et mestus eē. Et veritatē in / q̄t p̄baret assumpti hoīs vere / tristat⁹ est. h̄ nō passio ei⁹ dicit / aīo. vey p̄ passio ē. Cū ait. Le / pit tristitari. Aliud ē enī tristita / ri. aliud incipe cōtristari. Ad ē / aliter tristat⁹ q̄s p̄ p̄ passionē. / alit p̄ passionē. Ideo q̄ fm h̄ac / distinctōz aliq̄ dicit xps nō vere / timuisse. aliq̄ vey timuisse. qz / vey timorē habuit et tristitiā. h̄ / nō fm passionē neq̄ ex necessi / tate cōditōis. Cū Aug. ex his / causis volens assumi dīctorūz / intelligentiā dicit xpm nō vere / timuisse vel tristatū eē. et in eō / tinētī verā tristitiā habuisse. / his verbis infirmos in se presi / gnans dñs ait. Pater si fieri p̄t / trāseat a me calix iste. Itō enī / de timebat dñs pati tertia die / resurrectur⁹. cū arderet paul⁹ / dissolui et eē cum xpo. Itē gau / det coronādus. et tristis est do / minus coronaturus. Ecce hic / videtur tristitiā et timorē a xpo / remouere. Lōtinuo aut subitū / xit. h̄ tristitiā sic assumpsit quō / carnē. Fuit enī tristis sic euan / gelitū dicit. Si enī tristis nō fu / it cū euangeliū dicit. tristis est / anima mea et q̄ q̄ dicit. dor / miuit ihs. nō dormiuit. vel q̄ / dicit māducaſse nō māducauit / et ita nihil sanum relinquit. vt / dicatur etiam quia corpus nō / erat verum. Quicquid h̄ de il / lo scriptum est. verum est et fa / ctū est. Ergo et tristis fuit. h̄ vo / luntate tristitiā suscepit veraz / quomodo voluntate carnē ve / ram. Ap̄te noscis eundē sibi in / his verbis p̄radicere. nisi va / rias dcoz discerneret cās. ex q̄ / bus intelligentia verborū assu / menda est. Si enī discernatur / verborum nihil occurrit p̄tra / ditionis.

inordinatōis et / vitiositatis. Et / hinc est q̄ fuit in / eo timor me / dio modo. non / p̄mo vel ter / rō. Et per hoc / patet tertū ob / iectū. Patent / etiam autorita / tes que in lite / ra dicuntur. Itā / omnes ille au / toritates que di / cunt christū nō / timuisse. hoc di / cunt non quia / velint a christo / omnem timorē / remouere. cum / auctoritas E sa. / dicat contrari / um. sed quia nō / fuit in eo timor / qui rationē ei⁹ / p̄ueniret vel / rationem eius / perturbaret. se / curissima enim / fuit et bene no / uerat q̄ nihil / poterat sibi eue / nire vel inferri. / quod ipsa pu / us non deside / raret et veller. / **U**ere con / tritatus est et. / Videtur q̄ ex h̄ / velit dicere q̄ i / xpo fuerit pro / passio. Sed cō / tra sup Math. / xxyj. dicit glo. / q̄ pro passio est / subitus morus / cui ex ratioe nō / consentitur. sed / talis morus est / ventale pecca / tum fm q̄ ibi in / nuirur. et ille n̄ / fuit in xpo. ergo / pro passio nō fu / it in eo. Itē sub / itū est illud qd̄ p̄ / uenit iudiciū rō / nis. et qd̄ est ex / surreptōe. h̄ xps / nihil per sur / prōnē egit. q̄ nō / hūit i se mortū / itū. q̄ nec p̄ pas / sione. Itē xpus / **AD 4**

Hiero. su per math

Aug. et Job.

Math. xxyj.

Phil. j.

4

timuit mortē nō ob aliud nisi q̄ p̄vidit eā. sed nō p̄ cui-
dit eam nisi s̄m rōnem. ergo timuit eo timore q̄ est s̄m
rōnem. et ille timor ē passio non p̄passio. ergo nulla est
responsio magistri. ¶ **¶** dōm q̄ p̄passio s̄m generalē
uominis sui acceptiōem dicit esse passio diminuta. Nec
aut̄ est illa que s̄stitit infra rōnem vt ratio est. et ita p̄
passio dicitur passionem partis sensualis vel virtutis natu-
ralis. et hoc modo vult dicere maḡ et Hieronim⁹ h̄mōt
passiōes fuisse in x̄po. Erant enī ex honore sensualitas
non rōne p̄ris rōnalis. ¶ Ad illud h̄o quod obicitur
q̄ diffinit p̄passio q̄ est morus subitus. dōm q̄ ibi dif-
finit p̄passio s̄m q̄ est i nobis in q̄bus sensualitas mo-
uet p̄ter iudiciū rōnis. in x̄po aut̄ nō fuit hoc. Et iō p̄z
respōsio ad illa duo que primo obicitur. ¶ Ad illud

H intelligētā huius p̄ris incidit q̄o circa duo
Primo querit de huiusmodi defectibus assump-
tis a x̄po in generali. Secūdo querit de aliq̄b⁹
defectib⁹ in speciali. Circa p̄mū q̄ritur tria. Primo q̄
ritur de defectibus assumptis a christo q̄ritur ad p̄dece-
ntiam et p̄gruitatē. Secūdo q̄ritur ad generalitatē. Tertio
querit de huiusmodi defectibus q̄ritur ad causalitatem.

¶ Questio I a
¶ **¶** d̄grūū fuerit tales defectus in x̄po rep̄iri. Et q̄ sic
videt̄ de h̄o. q̄. debuit per om̄ia fratrib⁹ assimilari
vt misericors fieret et fidelis pontifex ad deum. Si ergo
decebat x̄pm in se habere illa que faciūt ad fidelitatem et
miseri cordiam. et hec sunt illa in quib⁹ nob̄ assimilatur
s̄m statū miserie cuiusmodi sunt defectus et penalitates
q̄ in x̄po h̄mōt reperiri debēt. ¶ **¶** Hebr. iij. Non
habem⁹ pontificē q̄ nō possit p̄pari infirmitatib⁹ n̄ris
temptatū p̄ om̄ia p̄ similitudine absq̄ peccō. ¶ **¶** Ex isto
verbo arguit̄ ita. Bonus pontifex d̄z p̄pari his qui ig-
norat̄ et errat̄. sed x̄p̄s assumpsit humanā naturā vt
eret n̄ pot̄ifer. q̄ debuit ea i se assumere q̄ faciūt ad com-
passionē. h̄mōt aut̄ sūt defectus et penalitates n̄re natu-
re. q̄. r̄c. ¶ **¶** Item x̄p̄s ad h̄ assumpsit naturam huma-
nam vt nobis in illa mereret̄ vitā eternam quā p̄m⁹ pa-
res nobis abstulerat. sed meritū p̄cipuū p̄sistit i tolerā-
tia passionū et defectū h̄manorū. Si ergo decuit x̄p̄m
p̄cipuo merito mereri. decuit p̄sequens huiusmodi de-
fectus et passiones in ip̄o reperiri. ¶ **¶** Itē ad h̄ assump-
sit x̄p̄s h̄manā naturā vt ea curaret̄ satisfaciendo et cu-
rando satisfaceret. sed p̄cipuū q̄o facit ad culpe curatō-
nem et satisfactiōnē ē penalit̄. uiliario. q̄ vt q̄ decuit hu-
iusmodi rep̄iri in x̄po. ¶ **¶** S̄z d̄. Sicut s̄m iusticie re-
pugnat defectus culpe. sic s̄m potentie repugnat de-
fectus fragilitatis et impotentie. s̄z deū s̄m iustū non
decuit habere defectū culpe. nec in se nec i natura assū-
pta. q̄ pari rōne nec defectū penalitatis et impotentie.
¶ **¶** Item sicut culpa sine pena subsequēte est inordina-
ta. sic pena sine culpa p̄cedente. sed non decet deū aliqd
facere inordinatū circa se nec circa naturā sibi vn̄trā. q̄
si nullā habuit culpā nec in se nec in natura sibi vn̄tra.
videtur q̄ nullos debuit defectus assumere. neq̄ passi-
bilitates ad culpā cōsequētes s̄m rectū ordinē. ¶ **¶** Itē
x̄p̄s assumpsit humanā naturā ad curandū eam nō so-
lum a culpa sed etiā a defectib⁹ et passionib⁹ culpā cōse-
quētibus. s̄z p̄traria d̄ris curant̄ tā in corp̄alib⁹ q̄ i spi-
ritualib⁹. q̄ magis debuit assumere fortitudinē et p̄sili-
bilitatē ad curandā n̄ram a bilitatē et infirmitatē. q̄ de-
fectus n̄ros naturales. Et h̄ est q̄ videt̄ p̄pheta petere
Esa. iij. Cōsurge. cōsurge. induere fortitudinē brachius

vero q̄o ob̄: q̄ timor mortis nō potuit ēē nisi in ratiōne
Dōm q̄ ratiō p̄videns mortem instantē fecit imaginari-
nem mortis in ip̄a p̄sensuali. q̄ quidem facit sensuali-
tas nota fuit et in horrore mortis. sc̄ssa. Et si tu dicas.
q̄ hic non est ordo agnitōnis vt deueniatur a ratiōe ad
sensualitatem Dōm q̄ hoc est v̄z in nobis in quibus
est sciētia p̄ acquisitionem ab inferiori. In x̄po aut̄ alit̄
ēē potuit q̄ fuit plen⁹ sc̄ia et in q̄ fuit obedientia p̄fecta
virtū inferiorū respectu superiorū. p̄terea nos ip̄i ima-
ginari possumus quod volumus q̄ritus nō possumus
quod volumus sentire exterius. Et ita timor in x̄po de
morte futura potuit ēē i parte sensuali. vt merito s̄m
Hieronimum et magistrum possit ēē debeat dici p̄o
passio.

¶ Itē x̄p̄s venit ad pugnadū et deuincēdū aduer-
sariū. s̄z defect⁹ h̄mōi plus sunt ordinati ad deficiēdū q̄
ad vincēdū. maxime cū pugnat̄ s̄ forte aduersariū. cr-
go videt̄ q̄ pot̄ tales defectus debuit x̄p̄s recipere q̄ in
se assumere. ¶ **¶** dōm q̄ absq̄ dubio cōgruū fuit x̄p̄z
assumere naturā n̄ram cū defectib⁹ et passibilitatib⁹. Et
h̄ri p̄licet ea cā p̄ncipaliter. v̄z. p̄pter p̄cū n̄re salutis
p̄pter exemplū virtutis. et p̄pter fulcimentū n̄re fragili-
tatis. p̄pter p̄cū n̄re salutis. q̄ p̄posuerat nos redi-
mere nō corruptibilib⁹ auro et argēto. s̄z p̄ciosissimo san-
guine suo. et aiam suā ponere p̄ aiabus n̄ris. ¶ **¶** Ad hoc
aut̄ nō esset idoneus nisi naturā deficiētiē et passibilem
assumpsisset. et p̄terea defect⁹ n̄ros et penalitates debu-
it in seip̄o habere. Alia etiā ex cā cōgruū fuit h̄o cōp̄s
v̄z. p̄pter exemplū virtutis. specialiter aut̄ humilitatis
parietie. et p̄curatis. q̄bus mediātib⁹ p̄uenit ad celum. et
in q̄bus x̄p̄s voluit nos imitari ip̄m. s̄m illud Mat̄.
xj. discite a me quoniam mitis sum et humilis corde. et. Ter-
tia rō est p̄pter fulcimentū n̄re fragilitatis. ob quā natura
rōnalis bz in se difficultatē ad credēdū h̄a. et trascebi-
lis ad sperandū ardua. et cupisibilis ad amandū bo-
na. Et iō voluit x̄p̄s nō tm̄ nobis s̄lari in natura. s̄z vt
am in defectibus et penalitatib⁹. vt manifestādo i se ve-
ritatē humane nature. p̄beret fulcimentū n̄re rōnali ad
credēdū. Quādo nihilomin⁹ imēsitatē sue misērie
p̄susceptionē n̄re miserie. p̄beret trascebili fulcimentū ad
sperandū. Quādo magnitudinē sue benivolētie. p̄be-
ret cupisibili incramētū ad se amandū. et iō licet in cō-
gruū videat̄ h̄mōi defect⁹ rep̄iri in x̄po si p̄ se p̄siderent.
tm̄ si ad finē referant̄ magna rep̄it̄ cōgruitatē cōdeceat̄.
Et iō cōcedēde sunt rōnes q̄ sunt ad p̄rem istā. ¶ **¶** Ad il-
lud q̄o p̄mo obr̄ in d̄riū. q̄ sic summā iusticiā de decet
in q̄ratē. sic summā potētā de decet infirmitatē. d̄z.
h̄mōi s̄litudō tener. si cōp̄et infirmitas et culpa ad natu-
rā diuinā. In natura em̄ diuina sicut nulla p̄r ē inu-
sticia. sic nulla p̄r ē ip̄orētia. Si aut̄ cōp̄et ad natu-
rā assumptā. sic nō bz vitatē. p̄ eo q̄ ip̄a infirmitas po-
test ēē materia erēcedē vtutis. ¶ **¶** Quē ei fortitudinis er-
ret cōp̄tissime in p̄pessione terribiliū. eoz maxime que
mortē inducūt. Culpa h̄o et in q̄ratē oīno aduersat̄ iusti-
cie. et vitupabile reddit subiectū in q̄ est infirmitas h̄o
reddit maḡ laudabile qm̄ cōiuncta ē inferiori vtuti anī
s̄m statū meriti et iō nō est s̄lē hinc et inde. ¶ **¶** Ad illud
q̄o obr̄ q̄ pena sine culpa ē inordinata. d̄z. q̄ pena ne-
cessitate infligita. et est pena volūtate assumpta. Prima
q̄ pena inordinata ē nisi culpa p̄cesserit in eo qui punitur
Secūda h̄o ordinē bz siue culpa p̄cesserit in eo q̄ punitur
siue in eo p̄ q̄ ip̄e velit puniti. et sic est in p̄posito. ¶ **¶** Itāz

Questio III
De defectu assumptis a xpo qm ad causalitatem
 scilicet. **Utrum in xpo fuerint a natura an a voluntate.** Et qd
 no a voluntate scilicet a natura videt. Sap. 1. xmo: ne fecit
 si no fecit morte. qd pari rōe nec defectu ordinari ad mor-
 te. qd si in xpo fuit talis defectus. videt qd no fuerit ex vo-
 luntate assumptis. scilicet ex defectu nature assumptis. Itē defe-
 ctus no hō cām efficiētē scilicet deficientē. scilicet voluntas assumptis
 rōe esse a voluntate assumptis. vel ex defectu nature as-
 sumptis. **q. 2. Itē qd inest alicui a sua naturali origine**
 in. si ei p natura. scilicet hōi defectus insunt xpo a sua pma
 origine. qd videt qd insunt ei a natura. Itē illud in qd pro-
 les assimilaf pnti est naturale. pl. p eo qd est vis infra
 rebus ex filibus filia pcreans. scilicet xps ex defectu passibi-
 litatis assilatur matri sue a qua traxit originem. qd videt
 qd hōi defectus pnalitates sunt ei naturales. Item
 qd natura pns fuit illud corp⁹ formatū qd esset vntū. sed
 corp⁹ illud statim vt fuit formatū fuit passibile vel ipas-
 sibile. 2. stat qd no impassibile. qd passibilitatē pus p na-
 turā habuit qd vntē aie xpi vel ipi diuinitati. Uidet qd
 qd talis passibilitas no fuit a voluntate assumptis. Si tu
 dicas qd fuit a voluntate spūserit qd fuit fabricato: 2. san-
 ctificato: illi corp⁹. obicit qd grā spūserit simul stat cū
 passibilitate 2. pena. Si spūserit suscipiens cōparte
 bat secū passibilitate. videt qd post defectū passibilitatis
 sustinuerit qd curauerit. qd defectus hōi in xpo no ex vo-
 luntate sed ex natura fuerit. **Sz para. Magister in lra**
 et sola voluntate miseratōis in se trāstulit verā infirmitate
 sicut accepit verā carnē. qd 2. Item oēs defect⁹ 2. pe-
 nalitates qd in xpo fuerit. p assumptōes fuisse dicunt. scilicet
 assumere ē act⁹ voluntatis no nature. qd penalitates ille in
 xpo fuerit no naturaliter sed voluntate. **Itē qualitas**
 corp⁹ pncipaliter attribuēda est pncipio effectiuo. sed
 spūserit fuit pncipale pncipiū effectiuū corp⁹ xpi. qd
 qd passibilitatis magis dz attribuit spūserit qd na-
 ture. sed spūserit est opans p voluntatē. qd tales defect⁹
 fuerunt in xpo a voluntate. Itē penalitates no sedtur fm
 legē cōmune nisi a naturā victatā 2. corruptā p culpā. sed
 caro xpi immunis fuit ab omni feditate culpe. qd immunis
 ab omni defectu passibilitatis. qd si defect⁹ passibilitatis ha-
 buit. hō no fuit a natura sed a voluntate. Itē qd est in no-
 bis a natura generatiū dicit esse tractū. qd si hōi defectus
 est in xpo a natura generatōis. cēt qd in xpo con-
 tracti. Si qd hōi pcedit scilicet xpm defect⁹ tales a natura cō-
 tracti. videt qd illos no habuit a natura scilicet voluntate.
Itē ddm qd sicut dicit mgt in lra. et alia 2. alia causa
 sunt isti defect⁹ in nobis 2. in xpo. In nobis em sunt ex
 necessitate tracti. Sed in xpo sunt ex voluntate assum-
 pti. Et hō parer sic. nos em istos defectus trahim⁹ a pa-
 rentib⁹ ppter legē ppagatōis 2. legē concupiscētē qd mili-
 tar in illis mēbris. nā passibilis generat passibile. 2. ha-
 bens legē concupiscētē in mēbris generat filiiū subiectus
 concupiscētē. et cui⁹ concupiscētē reatu insunt. pl. oēs pe-
 nalitates. Et ppterea dicunt iste penalitates in nobis
 tracte. qd si ex 2. cursu duoz tracte. videlicet ppagatio-
 nis nature. 2. corruptōis concupiscētē. In xpo autē secus
 est. ipē em neutro mō fuit ppagatus. nec fm ppagationē
 legis naturalis. nec fm corruptōne libidinis. Sz spū-
 ritus sanctus adueniens in ipam virginē 2. ipam secun-
 dans. carnē eius ab omni feditate corruptōis purifi-
 cavit. passibilitatē tamē reliqit. Et illa autē carne sapien-
 tia patris scilicet ipē filius dei edificavit sibi corpus inma-
 culatum. 2. illud corpus vntuit sibi cū aia rōnālī. qd quiv

dē immunitatē habuit a culpa. 2. in se 2. in carne con-
 iuncta. Et sicut immunitatē habuit a reatu culpe. sic fm
 ordinē diuine iusticie immunitatē habere debuisset a pas-
 sibilitate miserie. qd qd in carne illa remāsit penaltas. hō
 fuit ex dispensatōe ipsius assumptis. 2. currente simul ac-
 ceptione illius anime rationalis. que in primo instan-
 ti sue creatōis habuit vsum cognitōnis. 2. placuit sibi
 tali corp⁹ vnti ppter salutem generis humani.
 Et sic parer qd talis defectus fuit in christo no necessitas
 re generatiōis sed voluntate dispensatiōis. voluntate
 in quā diuina pueniente. sed voluntate creata cō-
 comitante. Dico autē ipos fuisse a voluntate diuina no
 tanq̄s affligentē de nouo. sed tanq̄s a relinquente 2. acce-
 ptae. cum in eius potestate 2. arbitrio esset defectus
 illos excludere. Unde cōcedēt sunt rationes que sunt
 ad partē istam. **Ad illud vero quod primo obijetur**
 in contrariū qd deus mortē no fecit. parer responsio
 quia deus istum defectū mortalitatis carni christi no af-
 fligit de nouo. sed no abstulit. cum caro haberet illum a
 suo originali principio. ideo talis defectus no dicitur
 esse a voluntate assumptis sicut ab efficiente sed sicut
 a suscipiente. cum poster excludere. **Ad illud quod**
 scdo obijetur qd defectus no habet causam efficientem
 sed deficientē. similiter parer rōtio. qd tales defectus no
 habent oriū ab occasione dei agentis. sed potius ex de-
 fectu nature ipsius virginis concipiens. Magis tamē
 attribuit voluntari qd attribuit nature. ppter hoc qd
 in istius corp⁹ constitutio plus fuit p virtutē su-
 pernaturalem qd per naturalem. **Ad illud qd obijetur**
 illud est a natura qd est a naturali origine. ddm qd illud
 no habet veritatē nisi intelligat aliquid esse a naturali
 origine. ita qd ppositio no solum dicit concomitantē
 am sed etiā causā. hōi autē defectus infuerit xpo in
 principio sue originis. no tñ fuerunt fm ppagationē na-
 turalē. fm em talem ppagationē tales defectus orum
 hōi a natura victata. in q̄tū natura illa agit qd amō
 naturaliter. 2. quodamō viciose. hō autē no habet veritatē
 tem in generatiōe xpi que fuit ppter vicū 2. supra na-
 turam. **Ad illud quod obijetur qd xps in passibilitate**
 assimilaf matri. ddm qd 2. si aliquo modo assimilet ma-
 tri. nihilomin⁹ pncipale in modo 2. causa reperitur differe-
 tia. Nam virgo passibilitates habet ppter reatu peccati
 originalis ex necessitate contracto. christus vero passi-
 bilitatē habuit absq̄ aliquo reatu in ipō reperto. sed ex
 sola dispensatiōe diuina. 2. ideo no dicuntur omnino
 fuisse in christo a natura. nec tamen omnino fuerit ppter
 naturā. de natura em matris erat ralem filius generare
Ad illud qd obijetur qd illud corpus pns fuit forma
 tum qd vntum. ddm qd 2. si prius fuerit fm naturā vel
 fm ordinē intelligendi. tempore tamē simul fuit forma
 tio 2. vnto. vtrunq̄ autē fm formatōne 2. vntōne pte-
 cessit voluntas verbi tale corpus formatōis 2. assumen-
 tis. 2. voluntas anime vtrunq̄ comitata est. 2. ideo ex hō
 non potest concludi qd defectus passibilitatis in carne
 precesserit actum siue imperiū voluntatis. Operatio
 enim ipsius spiritus sancti in virginē que quidem fuit
 fm voluntatem verbi fecit ipsam carnem concipione
 2. ppagationē ab omni feditate immunē pus naturali-
 ter qd vntē anime. 2. cum tali purgatiōe no debet ha-
 re penaltas fm legem cōmuni. fm quā immunis a
 culpa. debet esse immunis a pena. Unde qd ipse subun-
 git qd purgatio simul stat cum passibilitate. Dicitur dū
 qd et si aliqua purgatio simul possit stare cum passibi-
 litate. sicut purgatio que est a peccatis pns perpe-

tratis illa tamen puritas que fuit in christo stare non potuiffet cum penalaritate nisi interueniffet dei difpenfatio et voluntatis christi acceptio. Et sic patet responfio ad queftita.

Qonfequeretur quod de defectibus a christo assumptis in generali. et circa tria geruntur. Primo quod virtus habuit ignorantiam in rationali. Secundo virtus habuit tristitiam in duplicabili. Tertio virtus habuit iram in potestate duplicabili.

Questio I

Quamvis christus habuit ignorantiam in rationali. Et quod sic videtur primo auctore damiano. Opus scire quod servitile et ignorantem naturam assumpserit. loquitur de christo in incarnatione. hanc naturam assumpserit in christo fuit ignorantis. habuit ergo defectum ignorantie. Item Ambrosius in libro primo de spiritu sancto. per humanam imprudentiam quod ad hunc non didicit ignorare. hanc habuit ignorantiam. Item Leo papa in omelia de epiphania. Adoraverunt infantem in nullo ab aliorum generalitate distinctum. scilicet generaliter alii infantes sunt ignorantes. et christus in sua infantia habuit ignorantiam. Item scilicet inflat. scilicet christus summum se humiliauit. et de se fecit illos assumpsit. scilicet facit ad humilitatem. et habuit in se defectum et inopia sciencie. scilicet iste defectus est ignorantia. Item virtus in sua infantia habuit defectum eloquii. scilicet virtus et sermone prout virtus huius nature in se considerat. per rationem. scilicet per sapientiam prout. scilicet in huius nature in se debuit habere defectum sapientie. scilicet hic est ignorantia. Item virtus christus est virtus prout virtus in illud quod dicit apud Iohannem. Iohannes dicit in christo dei virtus et dei sapientiam. habuit tamen defectum virtutis in tractata huius nature. et videtur per rationem quod habuerit defectum sapientie. Item assumptio carnis fuit opus divinum sapientie. scilicet sapientia secundum quod homo non est principium ignorantie christus non assumpsit defectum illum qui est ignorantia. Item christus venerat nos docere. scilicet ignorantia non est docere. ergo non debuit ignorantiam assumere. Item nulli nisi scienti credendum est. Item christus ad hunc venit in carne ut crederemur in eum. et videtur quod cum sapientia debuerit venire non cum ignorantia. Item illa aia non potuit virtus christi quod est defectus. scilicet defectus omittas tollit obscuritatem ignorantie. et videtur quod impossibile fuerit christi secundum hanc beatam naturam defectum ignorantie in se assumere.

Questio II
Utrum in christo fuerit passio tristitie. Et quod sic videtur per Math. xxvij. Tristis est anima mea usque ad mortem. Si ergo veritas falsitate dicere non poterat. videtur quod veraciter tristis erat. Item christus sicut super hierosolimam quod dicit Luc. xix. scilicet tristis est signum interioris meronis. ergo si christus nihil fecit per duplicitatem. veraciter habuit in se affectum tristitie. Item christus amabat et desiderabat nostram salutem. sed quia amat aliquid tristat de eius amissione. ergo cum christus videret multos salutem suam negligere. videtur quod per christum videtur in se affectum tristitie. In quanto sunt in aliis maioribus visceribus perieratis. tanto magis comparat affectus. et quanto magis comparat interiori. tanto magis merore afficit. scilicet christus habuit in se abundantissimum visceribus perieratis. ergo videtur quod in aliis necessitatibus et infirmitatibus veraciter et intente dicitur passionem tristitie. Item Esai. xlix. Non erit tristis neque turbulens. dicitur de christo. ergo christus neque turbatus onem neque tristitiam habuit in se. Item Prover. xij. Non turbabit iustus quod quid et acciderit. sed christus fuit iustus. Item videtur quod christus de nullo sibi accidere fuerit tristatus.

Questio III
Item dicitur per beatum Hieronymum. per beatum Hieronymum multipliciter rationem quod tristitia non cadit in sapientem. et fundamentum sue rationis est. quia virtutem nihil potest ledere. sicut nihil potest ea auferre. ergo si christus vere sapiens fuit. et virtute incommutabili habuit. videtur quod passionem tristitie in se non habuit. Item nullus tristatur nisi de eo quod fit contra voluntatem suam. sed contra voluntatem christi nihil fieri potuit. quia in omnibus impleta fuit. ergo non videtur quod in se veraciter tristitia habuerit.

Questio IV
Dominus quod ab aliis dubio sicut dicit magister in littera. et rectus est evangelicus. confirmat. in christo fuit vera tristitia. non tamen omnimodum quod in nobis est. Est enim quedam tristitia que est per rationem imperium. et est tristitia que est contra rationem iudicium rectum. et est tristitia que est subiecta rationis impio et iudicio. Et ista tristitia per rationem impio est quod surgit ex quadam necessitate et surreptio. sicut motus primus. et hec quidem communis est sapientibus et insipientibus. bonis et malis. Illa vero tristitia est contra rationis iudicium. rectum in qua ratio subiicit sensualitati. nec tamen turbat sed etiam perturbat. Illa autem est secundum rationis impium et iudicium quando quis tristat ratione dicente sua adente imperium tamen et aliter super aliquo debere tristari. dico ergo quod in christo fuit tristitia tamen isto tertio modo. quia de nullo tristatur nisi secundum quod dicitur ei. et hoc idem inquit Job. xij. ubi dicitur. Iesus autem infremuit spiritu et turbavit semetipsum. in quod ostendit quod turbatio et tristitia ratio.

Questio V
Ad illud quod dicitur de leone papa quod infantem ille ab alio. in generalitate discretus non est. Dominus quod leo papa loquitur quod cum ad ea quod exterius apparebat. non christum ad ea quod interiora secus latebat. per quod in multis ab aliis differbat.

Ad illud quod dicitur quod scilicet inflat. Dominus quod est loquens de scilicet per ut est ab aliis charitate. vel per est charitas iudicia. Pro ut est a charitate diuisa. sic dicit apud Iohannem inflat. Pro ut est charitatem iuncta. sic non est via ad inflationem. scilicet potius ad rectitudinem edificationem et humilitatem. Et cognitio enim sui et dei surgit profectio humilitatis. et hunc modo fuit in christo.

Ad illud quod dicitur quod in christo fuit defectus eloquii. scilicet hinc et sapientie. Dominus quod non est simile. quod in defectu eloquii sicut in aliis necessitatibus in infantibus manifesta batur veritas nature assumpse. defectus autem sapientie interioris later. id est ad nihil valuisse si in christo fuisset. et ideo non est simile.

Ad illud quod dicitur quod christus dei virtus habuit defectum virtutum. Dominus quod non est simile. nam quia defectus virtutum apparebat exterius et in carne erat. defectus vero sapientie interioris erat in anima. quod ad unionem sui cum verbo a principio debuit esse profectio disposita. nam etiam quia defectus virtutum est materia excrecens virtutis. non sic autem defectus cognitionis. quod potest impediri. ideo non est simile hunc et inde.

Questio II

Utrum in christo fuerit passio tristitie. Et quod sic videtur per Math. xxvij. Tristis est anima mea usque ad mortem. Si ergo veritas falsitate dicere non poterat. videtur quod veraciter tristis erat. Item christus sicut super hierosolimam quod dicit Luc. xix. scilicet tristis est signum interioris meronis. ergo si christus nihil fecit per duplicitatem. veraciter habuit in se affectum tristitie. Item christus amabat et desiderabat nostram salutem. sed quia amat aliquid tristat de eius amissione. ergo cum christus videret multos salutem suam negligere. videtur quod per christum videtur in se affectum tristitie. In quanto sunt in aliis maioribus visceribus perieratis. tanto magis comparat affectus. et quanto magis comparat interiori. tanto magis merore afficit. scilicet christus habuit in se abundantissimum visceribus perieratis. ergo videtur quod in aliis necessitatibus et infirmitatibus veraciter et intente dicitur passionem tristitie. Item Esai. xlix. Non erit tristis neque turbulens. dicitur de christo. ergo christus neque turbatus onem neque tristitiam habuit in se. Item Prover. xij. Non turbabit iustus quod quid et acciderit. sed christus fuit iustus. Item videtur quod christus de nullo sibi accidere fuerit tristatus.

Questio III
Item dicitur per beatum Hieronymum. per beatum Hieronymum multipliciter rationem quod tristitia non cadit in sapientem. et fundamentum sue rationis est. quia virtutem nihil potest ledere. sicut nihil potest ea auferre. ergo si christus vere sapiens fuit. et virtute incommutabili habuit. videtur quod passionem tristitie in se non habuit. Item nullus tristatur nisi de eo quod fit contra voluntatem suam. sed contra voluntatem christi nihil fieri potuit. quia in omnibus impleta fuit. ergo non videtur quod in se veraciter tristitia habuerit.

Questio IV
Dominus quod ab aliis dubio sicut dicit magister in littera. et rectus est evangelicus. confirmat. in christo fuit vera tristitia. non tamen omnimodum quod in nobis est. Est enim quedam tristitia que est per rationem imperium. et est tristitia que est contra rationem iudicium rectum. et est tristitia que est subiecta rationis impio et iudicio. Et ista tristitia per rationem impio est quod surgit ex quadam necessitate et surreptio. sicut motus primus. et hec quidem communis est sapientibus et insipientibus. bonis et malis. Illa vero tristitia est contra rationis iudicium. rectum in qua ratio subiicit sensualitati. nec tamen turbat sed etiam perturbat. Illa autem est secundum rationis impium et iudicium quando quis tristat ratione dicente sua adente imperium tamen et aliter super aliquo debere tristari. dico ergo quod in christo fuit tristitia tamen isto tertio modo. quia de nullo tristatur nisi secundum quod dicitur ei. et hoc idem inquit Job. xij. ubi dicitur. Iesus autem infremuit spiritu et turbavit semetipsum. in quod ostendit quod turbatio et tristitia ratio.

Questio V
Ad illud quod dicitur de leone papa quod infantem ille ab alio. in generalitate discretus non est. Dominus quod leo papa loquitur quod cum ad ea quod exterius apparebat. non christum ad ea quod interiora secus latebat. per quod in multis ab aliis differbat.

tionem non predebat sed subiebat. Primum autem duobus modis non fuit in chusto tristitia. Et per hoc patet rationes ad utrumque premissum adducte. Nam rationes ad primum premissum procedunt de tristitia secundum tertium modum. rationes vero ad oppositum procedunt secundum primum modum et secundum. et hoc patet discurrere per singulas. Quod enim dicitur: *Esca non erit tristitia et hoc non excludit quascumque tristitia sed tristitia perturbans.* Sicut illud quod dicitur in *Prover.* Non contristabit iustum et intelligitur illa tristitia que statum mentis evertit non de illa tristitia que quis contristat comparando alius remouendo aliquid malum illi tum sibi. Sicut illud quod dicitur Seneca intelligendum est Seneca enim non vult probare quod tristitia turbans non sit in sapiente sed quod non est in sapiente tristitia perturbans. Perturbatio autem dicitur reflexione rationis ab equitate. et hoc modo sapiens nec tristat nec perturbat. Non vult autem ostendere Seneca quod sapiens nullo modo turbetur. hoc enim est quasi impossibile in aliquo regere. et preterea nec turbatur vel non tristari dicitur quibus homo debet. id non est sapienter potest dicitur. cum dicitur 29 apulo ad *Rom.* rii. Gaudere cum gaudentibus et flere cum fientibus. Ad illud vero quod obicitur quod nihil est voluntate christi euent. dicitur quod voluntas christi est voluntas rationis absoluta non autem voluntas sensuualitatis vel voluntas conditionata. Tristitia autem non nisi in surgit ex voluntate rationis absoluta sed etiam secundum alias differentias. sicut melius manifestabit infra cum agatur de voluntate chusti.

Questio III f

Utrum in chusto fuerit passio vel affectio ire. Et sic videtur. In quibus est ponere zelum vindicare est ponere motum ire. sed in chusto fuit zelus vindicare. sic patet quod eiecit ementes et vendentes de templo. quod videtur quod habuit in se affectionem ire. Item deestari malum non est aliud quam irasci malo. Sed in chusto fuit malum deestatio perfecta. quod in christo fuit passio que est ira. Item sicut rationalis ordinatur ad discutiendum sic irascibilis ordinatur ad irascendum. sicut in christo ex pre rationalis fuit usus prudencie. sic ex pre irascibilis fuit affectio ire. Item plus cooperat ira statum vite quam statum preie sed dominus in die iudicii irascet malis ut sepe in scriptura dicitur. multo fortius affectum ire habuit in statu viatoris. Sed contra super illud *Job.* v. Utrum stultum interficit iracundia. Sed ira per vitium oculum mentis excecatur. ira per zelum turbat. sed oculus mentis in christo nec excecari potuit nec turbari. cum in ipso esset in continuo visu contemplationis. ergo non videtur quod in eo aliquis affectio ire fuerit. Item Damascenus diffiniens iram dicit. quod ira est vindicare sele concupiscit. Et uterque quod ira est desiderium reparationis. Sed in christo nec fuit lesio concupiscit. nec amor vindicare. quod nec in eo fuit passio ire. Item christus fuit ita perfecte mitis sicut et humilis. Sed in christo fuit ita perfecta humilitas quod nulla fuit supbia. quod ira perfecta fuit mansuetudo quod nulla ira. Item ira secundum naturam est accessio sanguinis circa cor. secundum quod vult philosophus et Damascenus.

Dist. xvi. Quomodo verbi seu christi incarnatio ordinatur ad nostram redemptionem quantum ad passionem doloris in speciali.

Verbum magis mouetur ac difficiliore affectum quod est de. Superius egit magister de passibilitate in christo reprobis in quodam generalitate. in hac autem pre specialiter descendit ad determinandum de doloris passione et passibilitate. Diuiditur autem passio ista in duas. In quarum prima in dicitur. vitium passio doloris fuerit in christo secundum virtutem. In secunda vero vitium fuerit in eo secundum patienti necessitatem. ibi. Dicitur quod quomodo dicitur de.

ex euaporatione fellis. quod si hoc dicitur passione sedam quod per se cum indagatione et perturbatione conuenit. ut quod talis passio in christo non sit ponenda. Item dicitur quod ira vitio modo dicitur pure affectione. et sic dicitur ira affectus deestatiois alitudo mali vel apparentis mali. Alio modo ira dicitur affectus cum pena. et sic ira per perturbationem et indagationem tangit potentias inferiores et nullo modo tangit oculum mentis. Aut tangit oculum mentis attingit ipsum perturbando et obnubilando. Et secundum hoc motus ire in quadruplici dicitur regit secundum quod colligitur ex dicitur sanctorum. Uno modo pure dicitur affectum deestatiois. et hoc modo potuisset esse in adam in statu innocencie. Alio modo dicitur motus deestatiois cum indagatione et perturbatione prout sensuualis sine aliquo perturbatione mentis et hoc modo fuit in christo affectio ire. Sic enim dicitur cuagelium. In fremedo contritavit seipsum. Tertio modo dicitur affectus deestatiois cum commotione et perturbatione non solum prout sensuualis sed etiam rationis ad ipsam. et hoc modo reperitur ira in vitio. ut sitis quod dicitur in christo per zelum. de quibus dicitur Gregorius. quod in demens perturbans proficit ut clarescat. sicut oculus per colluctum inuisum ad ipsam turbatur ut postmodum clarum efficitur. Quarto modo ira dicitur affectum deestatiois cum commotione sensuualitatis et etiam mentis. ira quod commotio illa habet contritacionem mentis anneram vel ad illam ordinata. et sic est ira per vitium. et reperitur in peccatoribus et prohibetur a domino. Et per hoc distinctionem patet ratio ad questionem et ad rationes ad utrumque premissum. Quodam enim modo fuit in chusto passio ire sive affectio ire. videlicet pure dicitur affectum deestatiois et commotionem prout sensuualis quod tamen subiecta est rationi. Et sic procedunt rationes ad primum premissum inducere. phantes affectioes ire in christo fuisse. ut aspiciunt patet. et ideo sunt concedende. Quodam etiam modo non fuit videlicet pure dicitur perturbationem oculum mentalis. et pure dicitur affectum reparationis in quibus ille affectus est ex libidine vindicare non ex zelo iusticie. sic enim est passio perturbans. et hoc modo procedunt premissae rationes ad secundum premissum. et preterea secundum illam vitam verum conclusum et concedi potest. Ad illud vero quod obicitur quod in christo nulla fuit supbia. ergo nulla debuit esse ira. quod fuit perfectus in mansuetudine sicut in humilitate. dicitur quod non est iste. quod supbia nominat dicitur vitium. et ideo semper oppositum habet cum humilitate. et preterea non potest stare cum perfecta humilitate. Ira autem non semper nominat vitium. imo etiam nominat virtutem. id non sic oppositum habet cum mansuetudine. Et preterea non sequitur quod si fuit perfecte mansuetudinis. quod preterea non habuit affectionem ire. Ad illud quod obicitur quod ira est ex accessione sanguinis circa cor. dicitur quod verum est in nobis in quibus caro repugnat spiritui. et sensuualitas rationis quod non tamen habemus corruptionem penalitatis imo etiam federtatis. Hoc autem non oportet esse in christo. Si quod tamen diceret in christo fuisse accessione sanguinis sed moderate non videtur esse inconueniens.

tur in pres tres. In quarum prima ponit magister dubitationem circa passionem doloris in christo quod ex verbis bylarum habetur. In secunda vero subiungit verba bylarum quod videtur esse dubia. ibi. Aut enim sic in. r. li. de tri. In tertia vero illa verba explanat. ibi. Audisti lector verba bylarum. Sicut secunda pars in qua agit de patienti necessitate tres habet periculas. In prima mouet questionem. In secunda vero ponit determinationem illius questionis. ibi. Ad quod dicitur potest secundum voluntatem et. In tertia vero subiungit quoddam dictum notabile ad maiorem premissam explanationem. ibi. Et est notandum dicitur in omni statu hominis et.

Ponit dubitationē circa passionē doloris in xpo que ex verbis hylarij habet ortū.

Uerū tamen magis mouēt ad difficultiores afferūt qōnē verba hylarij qbus vt tra dere ictus t vulnera t hmoi sic in xpm icidisse vt passionis dolorē nō incurrerēt. sicut telū tractū p aquā vel ignē vel aera. ea facit que t cū trahit p corpa aiata. qz pforat t cōpungit. nō tñ dolorē ingerit. qz nō sūnt res dolori capaces Ita t corp^o xpi sine sensu pene vim pene accepisse dicit. qz sic cut corp^o nfm nō hz talē nām vt valeat calcare yn das. ita corp^o xpi dicit nō habuisse naturā nfm do- lois. qz nō habuit naturā ad dolendū.

Subiūgit verba hylarij q videntē esse dubia. **A**it enī sic in x. li. Unigenit^o deus hoīem ve- rum fm similitudinē nfm hoīs nō deficiēs a se dō sū- pte. In q̄ quis aut ictus incidēt. aut vuln^o descē- deret. aut nodi pcurrerēt. aut suspēsiō eleuaret afferrēt qdē h ipetū passiōis nō tñ passiōis dolorē inferrēt. vt telū aliqd aquā pforans. vel ignē cō- cōpungēs. vel aera vulnerās. Omnes qdē in has passiōes nature sue infert vt pforat. vt cōpūgat.

In gre ista sc̄ qō nes circa s̄am t icidit qdē circa hylarij q vidēt eē s̄a. t dubia et erronea q̄ si dica mus eē retracta ta iura qd̄ p̄s tactū fuit. semo/ ta erit oīs calu/ nia qz tñ sc̄pura hui^o retractōis nō ē p̄p̄alata. iō sūt vba hylarij fm q̄ postumus significāda. P̄sio enī est dubiū d il lo s̄bo qd̄ dicit. **P**assus qdē xps est. Cf. n. dicere duo s̄ia q̄ i corpe xpi fue rit vera passio. t tñ nō fuerit ver^o dolor. qz nō vī eē intelligibile q̄ cor

vt vulneret. s̄z naturā suā i hoc passio illata nō retinet. dū i na- tura nō ē vel aquā forari. vt pū gi ignē. vel aera vulnerari. q̄- uis nature teli sit t vulnerare. et cōpūgere t forare. **P**assus qdēz xps est dū cedif. dū suspē dit. dū morit. s̄z in corp^o irruēs passio. nec nō fuit passio. nō tñ naturā passionis exercuit. dū t penali misterio pena defeuir. t virtus corpis sine sensu pene vim pene in se defeuieris exce- pit. h̄ habuit sane illud dñicum corp^o doloris nfm naturā. si cor- pus nfm id nature h̄z vt calcet vndas t fluctus desup eat. nec clause dom^o obstaculis arceat **A**t vero si dñici corpis solū ista natura sit vt seraf in humidis. et stat in liq̄dis. t structa trans

pus aiatū vere patiebat. t tñ vere nō doleat Et si tu ve lis dicere q̄ hoc intelligat q̄tū ad psonā vbi. hoc nihil est. qz sicut dolor est alien^o a psonā vbi. ita t passio. t hylarij dicit q̄ passus fuerit h̄z nō doluerit. Sicut si tu di cere velis q̄ nō doluit. i. nō habuit cām t meritū dolori s̄it potes dicere q̄ nō habuit meritū passionis. **R**. dō. q̄ ista vba hylarij si videant eē s̄ fide. nō p fide sūt et hoc p̄z si attendat eā dicēdi. Cōtra. n. illos loq̄t hylarij q̄ dicebat xpm oīno succubuisse passiōi t a passio/ ne eē supatū. Cōtra q̄s dicit hyla. **Q**X. t si xps vere pasi-

currat. qd p naturā hūani cor- poris carnē ex spūscō cōceptā iudicam^o. Caro illa de celis est et hō ille de deo est hūis ad pati endū corp^o t passus est. S̄z na- turā nō hūis ad dolendū. **I**dez in eodē. **G**lideam^o an ille passi onis ordo infirmitatē in dño do- lois pmittat intelligi. dilas enī causis ex qbus metu dño here sis ascribit. res ipas vt geste si cōferam^o. **R**ec enī fieri pōryt b timor eius significet in v̄bis. cu ius fiducia cōtinuat in factis. **T**imuisse q̄ heretico passionēz videt. S̄z ob ignorātie hui^o er- rozē petrus t sathanas t scan- daluz est. **A**n ne timuit mori. q̄ armatis obuius pdyit. et in cor- pore eius infirmitas fuit. **A**d cu ius occurus cōsternata pleq̄n- tiuz agmina supinatīs corpib^o cōciderūt **Q**uā q̄ infirmitatez dominatā. hui^o corpī credif. cu ius tantā habuit natura virtu- tem. **S**ed forte dolorē vulnēz timuit **Q**uē rogo o tu dñice in firmitatis assertor. penetrātis carnē clauī habuit terrorē q̄ ex- cisaz aurē solo restituit attractu **P**roducēs hec aurē. man^o cla- uum dolet. t sentit vulnus q̄ al- teri dolorēz vulneris nō reliqt **P**ungēdi carnis metu tristis ē cui^o attractu caro post cedē sa- nat. **I**te collatis q̄ dicitoz gesto- rūq̄ virtutib^o. demonstrari nō est ambiguuz in natura corpis eius infirmitatē corpe e natu- re nō fuisse. t passionē illā h̄z cor- porū illata sit. nō tñ naturā dolē di corpe intulisse. qz h̄z forma corpis nfm esset in dño. nō tñ vi- ciose infirmitatis nostre forma

tatis. hoc cōp̄m p̄z p aliā rōnē quā subdit. qz caro xpi cō- cepta fuit de spūscō. ideo ille homo fuit hūis corp^o ad patiendū s̄z naturā nō hūis ad dolēdū. **E**x cur^o rōnis t s̄re intellectu manifestat eē verū qd̄ p̄s dicitū est. qz enī ca- ro illa cōcepta fuit de spūscō. iō passibilitatē habuit. nō s̄z volūtatē. s̄z ex volūtatē. t h̄ ē q̄ dicit hūis corp^o ad patiendū passus ē. s̄z ex volūtatē. s̄z naturā nō hūis ad dolē dū. i. ad patiendū s̄z dissensū volūtatē. **R**ec enī fie- ri pōr t. **C**f. **I**dicere ei qd̄ dñi **M**ar. rtiū. cepit ihs pa- uere t redere. **C**f. t **I**dicere alijs sc̄is q̄ dicit eū vere tū

sus fuerit. nō tñ voluit h̄ est passio omib^o n̄ succubu- it. nō. n. vult ne- gare sensū t expi- mentū. passiōis. s̄z vīz t dñū pas- sionis. **E**t q̄ iste sit intellect^o p̄z ex mō loquendi. et ex serie v̄boz. et ex p̄p̄ate v̄bo- rū. **Q**z dolor d i- cit cōparationē ad volūtatē fm q̄ dicit aug. rtiū d̄ ciui. det. q̄ dolor est dissensus ab his reb^o q̄ nobis nolētib^o accidit **Q**m̄ q̄ nec volū- tas xpi dīna nec volūtas creata. passionib^o succu- buit. iō n̄ cedit hylarij xpm doli- tte. h̄ ē ipm nolē- tem passiōib^o s̄z iacuisse. **C**ū cuz dicit v̄bus corpis sine sensu pene vim pene i se de- seueris excepit. t. h̄z corpus dñi volūtas rati- nalis regitua il- lius corpis. hec excepit vim pe- ne sine sensu pe- ne hoc ē sine dis- sensu a pena. qz voluit pati. **E**t hoc ondit series s̄re sc̄ntis. **P**ro- bar enī q̄ corpus illd̄ nō potuit do- lere qz potuit vn- dis supferri. **C**ō- stat enī q̄ corp^o xpi n̄ supferebat vndis p naturā ipsius corpis. qd̄ ponderosū erat s̄z p impiū volū-

Barci- viij.

muisse. **T**ertius dicitur subijpsi. qz dicit qz xps p aplis tristat su it vsq ad mortē. Si tristis fuit q re nō silr timuit. **R.** dōz qd hyla rius nō irēdit re mouere timorē a xpo fm q timorē ei attribuit scri pruraz sci. s3 fm q attribuebant heretici qui dice bant eū timuisse ex defectu securi tatis. r talis ē ri mor: pusillanimitatis. de q indu bitat veruz ē q n fuit in xpo. **C**ū valde attēdēdūz ē q hylari^o a xpo non remouet tri sticiā r mouet tū timorē. qz timor cōsueuit surge re ex defectu stru tū r pusillanimitate r tristitiaye ro surgit frequē ter ex strute r pie tate. Et q iste sit

De tristitia xpi r ei cā fm eundē.
Morula hylari^o in li. de syno dis cū hēc passionū ge nera infirmitatē carnis afficiat de tū verbū cā qz caro firmi tas nec fuit pu sillanimitas. Pu sillanimitas nō fuit. qz armatis obui^o pdiqt. In firmitas nō fuit qz ad eius occur sum d sternata p poruit ad se sequentiū agmina demutabilē suspiraz cordibz eē paciēdo. veruz em qz caro firmi tas nō fuit qz timorē obuiatē volūtati sic eri am doloze sic p3 aspiciētī serie lre c. **P**ari poruit. **E**t passibilis eē nō poruit. **I**lla hba in norulaz te sy nodis tracta vi qz passibili tas nature dictionē i semet ipso. qz cur^o ē po ficiō est. rētia e^o r actus

erat in corpe. qd ex conceptu spūscī virgo progenuit. **E**xponit illa hba hylarij. **A**udisti lector hba hylarij quibus dolorem excludere videt. Sed si excussa sensus et impietatis hebetudine premissis diligenter intendas. atqz ipsius scripture circūstātia inspicias. dictorū rōnez atqz virtutē pci pere vt cunqz poteris. r intelligentiā arguere nō attemptabis. **I**ntelligit em ea ratiōe dixisse doloze passiōis in xpm nō incidisse r virtutē corpis xpi accepisse vim pene sine sensu pene. quia doloris causas r meritū in se nō habuit. qd videt no tasse vbi ait. **N**ō habēs naturā ad dolendū. r iō non ludicāda est caro illius fm naturā nostrī corpis: nec in eo etiā dñiūm habuit passio. **I**ta etiā nō habuit nām ad timēdū vel tristandū. quia non habuit talē naturā in qua esset causa timoris vel tristicie. **I**taqz necessitas timēdi non fuit in eo sicut est in nobis nec natura doloris fuit in eo sicut est in nobis. **T**risticiam tamē in eo fuisse pster asserit. s3 cām eius extitisse nō suā mortem sed defectū petri r alioruz aploz. **D**icit em xpm nō ppter mortē sed vsq ad mortē tristē fuisse. his verbis. **I**nterrogō qd sit xpm tristē esse vsq ad mortē r tristē esse ppter mortē. **N**ō em eius dē significatiōis ē tristē esse ppter mortē r vsq ad mortē. **Q**uia vbi ppter mortē tristitia est. illic mors causa tristicie est. **U**bi vero tristitia vsq ad mortē ē. mors nō tristicie causa est s3 finis. **A**deo aut nō ppter mortē suscepta est tristitia. vt sit destituta p mortē. **N**on s3 sibi tristis est. s3 illis qui in scandalo p infirmitatem carnis erant fururi. quos monet orare ne inducant in rēptationē. q ante polliciti erāt se nō scandalizari. **A**duet qstionē an i xpo sue

rit necessitas patiēdi r moriendi q ē defect^o generalis. **D**icit orit qstio ex pdictis ducēs originē. dicitū est em s3 q xps in se nō defectus suscepit. pter peccatū. **E**st aut hois qdā generalis defectus q pctm nō est scz necessitas patiēdi vel moriendi. **C**ū corp^o nfm nō tantū mortale: s3 etiā mortui dicitur. quia non tm aptitudinē moriendi. sed etiā necessitatē habz. **I**deo querit vtrum necessitas talis in christi carne fuerit. **D**e aptitudine enī moriēdi q in eo fuerit ambiguū non est. que etiā ante pctm in hoie fuit qn aliqz in eo non fuit defectus. nec ergo mortalitas illa tunc in eo fuit defectus. qz nature ei erat. **U**nde etiā quidā talem mortalitatem in nobis non esse defectū non improbe tradūt. sed necessitatē moriēdi vel patiēdi. que etiā mortalitas dicit v^l passibilitas. **D**icit enim homo nunc passibilis v^l mortalis. nō modo ppter egritudinem sed etiā ppter necessitatē. **S**ed nū quid hic defectus fuit in christi carne? **A**nima qz eius cum passibilis extiterit ante mortē. nū quid necessitatē patiēdi habuit? **S**i enim necessitas patiēdi vel moriēdi fuit in christo. non videt sola volūtate miseratiōnis defect^o nō os accepisse. **P**onit determinationē que stionis mote. **A**d qd dicit potest christū volūtate non necessitate sue nature hos defect^o sicut alios suscepisse. scz necessitatē patiēdi in anima. simul autē patiēdi r moriēdi in carne. **V**eruz hanc necessitatē nō habuit ex necessitate sue cōditionis. qz a pctō immunis. sed ex sola volūtate accepit de nostra infirmitate. ponens tabernaculū suū in sole. scz sub temporali mutabilitate et labore. **U**nde super epistolam ad hebreos auctoritas dicit. qz sicut hoibus alijs

si fuit passibilis. potuit pati. **E**t si potuit pati fuit passibilis. **P**er terea passibilis bil aliud ē qz potēs pati. **S**i v^l i pdicta locutiōne idē remouea se ipso. **R.** dōm 3 q pdicta tra ce. ponit pōt triplicis. cū fm triplicis cō modū exponētium pcedentū. **C**no mō vt illō referat ad hūi creatū. de d cōcedit hylari^o q potuit pati. s3 nō ē passibile. q licet passibōis sub diderit nō tm est demurati pati^o do. **A**lio mō pōt exponi sic expo nit mō v^l p hoc qd ē passibile nō tē dīpositiō cō surgēs ex culpe merito. quam re mouet hylari^o a xpo qz i tōve re fuerit passio. **T**ertio mō pōt exponi vt p hoc qd ē passibile nō tē plena subiec tiō passibilitatē respectu passio nis r huiusmodi in xpo nō fuit ca tus. mens. rō et volūtas passio nibus sufferebat. **E**t q iste sit intellectus p3 litterā sequentē. **A**it enim sic. **P**ari potuit. **P**assibilis esse nō potuit. qz passibilitas nature infirmitate est significatiō. **P**assio autē eoz qz sunt il lara per passio. s3 sicut xpo attri buere passiois sufferentiā. erre mouere subiec tiōnem.

[Marginal notes in a smaller script, including references to other works and commentary.]

Rem de oi sta
tu hois rē. Con
tra. Qm h vī
q rpl fut i qdru
plic statu. Nos
autē nō pontim
xps fuisse nū in
statu viatoris et
cōprehēfor. Jē
simvī dicere cuz
dicit q xps d ter
tio statu assum
pfit plētudinez
grē q: grā nō pfi
cit nisi p gliaz iu
ra illd qd dicit
apls. i. Cor. iij
Lū venerit qd p
fectū ē. euacubi
tur qd ex pte ē. q
plētudo gracie
nō fuit assūpta
fm statu vie sed
fm statu parie
R. de m q il
le qdru plex sta
tus reduct habz
ad duplicē. sub

iure et lege nature statutū est
semel mori. ita r christus eadē
necessitate et iure nature se
mel oblatu est et non sepe.
Hec ideo dicit iure nature q
ex natura sue cōditionis hunc
defectū traxerit. qui etiam nō
puenit nobis ex natura scdm
q prius est instituta. sed ex ea
peccato viciata. et ideo dicitur
hic defectu naturalis. q: qua
si pro natura inoluit in omni
bus diffusis.

Sub iūgit dictū notabile ad
maiorē precedentiu explanā
tionē quattuor: homis status
assignans. et quid de quolibet
christus accepit.

Et est hic notandū christū
de omni statu hominis aliquid
accepisse. qui omnes venit sal
uare. Sunt enim quattuor sta
tus homis. Primus ante pec

catum. Secundus post pecca
tum et ante gratiam. Terti
us sub gratia. Quartus in glo
ria. De primo statu accepit im
munitatē peccati. Unde Au
gustinus illud ioānis euange
liste exponens. Qui desursuz
venit super omnes est. dicit chri
stum venisse desursum. id est
de altitudine humane nature
ante peccatū. quia de illa alti
tudine assumpsit verbū dei hu
manam naturam. dum non as
sumpsit ipsam culpam cuius es
sumpsit penam. Sed penā as
sumpsit de statu secūdo r alios
defectus. De tertio vero gra
tie plenitudinē. De quarto nō
posse peccare et dei perfectaz
contemplationē. Habuit enī
simul bona vie quedam et bo
na patrie. sicut et quedam ma
la vie.

statu enī vie cōp
hēdunt tres sta
tus. s. innocētie
nasc. lapsē. r sta
tus sub lege gē.
Illos autē quoz
statu enumerat
mgr ad maio:ē d
claratōez d dicitio
nū ipi nature as
sūptē. Ad illd
qd ob: q plēitu
do grē nō hī nisi
fm statu glorie.
ddz q ē plenitu
do grē vī simplr
vī respectu opīs
merito:ij. plēitu
do grē scdm glie
spectat ad statu
glorie sicut obij
cit. Plenitudo
ho respectu opīs
merito:ij spectat
ad statu vie. Et
de hac intelligit
mgr in lra sic p3
aperte rē.

Intelligentiā huius partis incidit hic qstio.
de passione doloris. circa quā pncipaliter que
ritur duo. Primo inquirenduz est de passione
doloris pur respicit animā r carnē cōiter. Secundo ve
ro pur respicit aiām specialiter. Circa pimum querū
tur tria. Primo querit de doloris veritate. Secundo de
doloris acerbitate. Tertio de dolēdi sine pariedī nēcitate

Questio I
Utr in christo fuerit vera passio doloris. Et q sic vi
detur Esa. liij. Vidimus eū nouissimū viroz. viz dolo
rū r sciētē infirmitatē. Sed stat q nō intelligit. p hā
de sciētia simplicis noticie. q intelligit de sciētia expe
rientie. q vere expus est passiones doloris. Jē i p
sona eius dī in ps. Ego sū pauper r dolens. h xps ve
re fuit pauper r mēdicus tpaliter. ergo vero dolore fuit
it afflictus. Jē anima cōiuncta corpi passibili hē do
let coe patiēre. sed anima xpi iuncta fuit carni que nō
nū fuit passibilis imo etiā passa. q verū dolorem fuit p
pessa. Jē satisfactio facta est per penā doloris. sed
xpus veraciter satisfecit. q: vere languores nros ipse tu
lit. r dolores nros ipse portauit. q: veraciter doluit.
Jē nō est magnū quid habere patientiā in illa passioe
que nullum infert dolore. sed patientia christi multuz
p̄mendatur in tolerantia passionum. q videt q xpūs
verū dolorem in semetipso senserit. Jē aut vere pati
ebatur r dolebat aut non. Si vere sic habeo positum.
Si non vere patiebatur. r videbatur pati. q seducebat
oculos spectantium in sua passione. pari rōne r in qua
liber alia sua operatōne. r si hoc. totū euangeliū est mē
daciū. r eius miracula falsa. r fides xpiana. inanis per
omnia. si ergo huiusmodi sūt falsa r erronea. restat. rē.
Sed cōtra Dylarius. r. de trini. Virtus corpi sine
sensu pene vim pene in se de se uentis excepit. sed ver
dolor non est sine sensu pene. q in christo nō fuit verus
dolor. Jtem Dyoni. de Johē euā. Absit vī ego ita

saniam vt credā sanctos aliqd pati fm corpis passioes
sed solū iudicare ipos sentire credo. si ergo hoc verū est
sancti nō sentiūt passiones nisi fm iudicium. non q fm
experientiā. q patiēdo non habēt dolorem verum. er
go multo minus nec sanctus scōz. s. xps. Jtem moy
ses ieiunauit quadraginta diebus r qdraginta nocti
bus sine aliqua corpis lesione. ppter continuam cōtem
plationem. si q pfectio cōtemplatōis aufert sensum do
loris in carne passibili. r in xpo fuit cōtinua cōtempla
tio r pfectissima. q videtur q nulla fuerit in eo doloris
experientiā. Jē rōne videtur. quia natura agens p
stantior est patiēre. r natura assumpta pstantior ē omi
alia. ergo nō videtur q ab aliqua natura possit affigi
vel ledi. Jtem res que est ablatiua lesionis r doloris
passionis doloris nō est subiecta. sed manus xpi. curauit
alienos dolores solo tactu. q vī q nullū dolo:em potu
erit ppeti. Jtem si anima petri pderet in infernum.
ab ignibus nō cruciaret. q: nō habz in se causam p quā
debeat dolere. q si anima xpi nullā causam passionis in
se habebat. vī q nullū dolore sentiebat in carne quātū
cunqz passibili. si ergo dolor est passio ipius anime po
tius qz carnis. sicut dicit Augui. videtur q in xpo nō
fuerit dolor verus. R. dōm q absqz dubio sicut euā
gelū dicit r fides catholica sentit. vera doloris passio
fuit in christo. In ipso enī fuit caro passibilis r pforabil
fuit etiā virtus sentiēdis scdm quam anima cōpatitur
corporei lesio. qm ergo hec duo verum dolo:ē faciunt. s.
vera lesio. r verus lesionis sensus. r hec duo vere fue
rūt in christo. indubitatē tenendum est q in christo fu
it vera doloris passio. Nam si aliquis aliter dicat fm
q quidam heretici dicunt est erro: antiquus saraceno
rum. q christus r si videtē pati r dolere. non tū vera
citer habuit dolore r passionis sensum. is non solū eu a
cuat fidem christi r christi euangeliū. sed etiam euacuat
redemptionē nostraz. r dicit christū non esse christum.

Dum enim dicit ipm non fuisse veraciter passum. dicit ipm non satisfecisse. ac p hoc genus humanum non esse redemptum. Dum vero dicit ipm simulasse se pati. dicit ipm esse medicum. et ita nec vere fuisse dei filium. nec dei numerum. et ita nec mediatoris sed potest acceptoris. Et propterea dicitur xpum non veraciter doluisse vel passum fuisse. et si videantur ipm exterius honorare. sedm veritate tamen blasphemant ipm impiissime. Rationes ergo pbates ipm veraciter doluisse sunt. **¶** Ad illud ergo quod primo obijetur de aucte Dylarii tripliciter respondendum est. Quidam enim dicunt Dylarium verba illa retractasse. Unde audiuit parisiensem magistrum Guillelmum referre se librum illius retractationis vasisse et perlegisse. Aliter potest dici qd Dylarius in verbo fidei et in alijs ibidem positis non excludit sensum doloris a xpo fm humanam naturam sed fm diuinam. vñ verba illa referenda sunt ad christi personam. Et hoc quidem confirmatur. sicut dicit idem Dylarius inrelligētia dēoz ex causis est assumenda dicēdi. Dylarius enim in verbis premissis excludit errorem arrii. qd dicebat christum fm se totum passum fuisse. Tertio modo respondetur. qd Dylarius non vult ostendere xpum non habuisse verum dolorem. sed non habuisse causam doloris. et hinc quidem modum solucndi inueniunt in littera. et satis est rationabilis. sicut in expositione littere melius apparebit. **¶** Ad illud vero quod obijetur de auctoritate dyo. Ddm qd dyonisius non vult dicere nec sensit qd beatus iohannes et alij sancti non experirentur dolorem in tormentis sed vult commendare constantiam mentis quo non magis commovebatur ex experientia sensus qm commoveretur ex sola consideratione et iudicio rationis. **¶** Ad illud quod obijetur de moysi. Ddm qd etsi dulcedo contemplationis quodammodo ipm reficeret. et a sensibus exterioribus abstraheret. adeo vt naturales virtutes quodammodo consumperet. vt non ita consumerent et cibum requirerent. tamen qd tanto tempore ieiunauit sine aliqua sui lesione. hoc fuit speciale beneficium et diuinum miraculum. et ideo hoc non habet locum in proposito. quia xpms in passione sua non exercuit miracula potentie. sed potius est vsus armis patientie. **¶** Ad illud quod obijetur qd natura agens persistantior est patiente. dicendum qd illud non oportet intelligi qd sit verum simpliciter. sed solum fm aliquam conditionem. Quia enim lapis ledit pedem. non oportet qd lapis nobilior sit pede. sed sufficit qd excedat in aliqua conditione vt potest in duricia et soliditate. et sic est in proposito. Quia uis enim clauus non esset nobilior carne christi. erat tamen durior et solidior. Et si tu obijcias mihi de anima qd non possit pati. Ddm qd anima patiebatur p accidens. scilicet copatiendo carni. Vel fm augustinum in vi. musica. anima sumit occasionem patiendi ex carne. Terunt tamen patitur ex se occasione accepta aliunde. Potest etiam dici qd illud verbum habet intelligi fm institutionem nature. non fm dispositionem misericordie. et punitionem iusticie. quoz primum respicit animam christi. secundum animam peccatricem. sic in xliij. d. li. iij. habetur expressse. **¶** Ad illud quod obijetur qd manus christi fuit curatiua dolor. Ddm qd hoc fuit virtute latentis diuinitatis. et fm illam virtutem concedo bene qd pati non poterat nec dolere. et hoc tamen non sequitur qd non fuerit doloris expertus. Erat enim ibi alia virtus creata secundum quam dolere poterat. scilicet potentia anime sensitiva. **¶** Ad illud quod obijetur qd anima petri non pateret in inferno. Ddm qd non est simile. quia anima petri post purificationem per fecit non est passibilis ex causa propria. nec ex dispensatione diuina propter salutem alienam. non autem sic est de anima christi

que dispensatiue et voluntarie passibilitate habuit. et carni passibilitate coniuncta fuit. sicut ex locutione precedenti habitus fuit.

¶ **Questio II b**
¶ **Utrum in xpo fuerit dolor acerbissimus. Et qd sic videtur. Item. j. O vos oēs qd transitis p viam atri. et vi. si est do. sic dolor me. hoc dicitur in persona christi. qd videtur qd nullus alius dolor habeat ei equari. Item in ps. Oēs stultus tuos induxisti sup me. dicitur in persona christi. sed non oēs induxit christum ad veritatem. qd oēs induxit christum ad equiuocentiam et acerbitate. Item rōne videtur. qd propter plenitudinem nobilitatis habuit plenitudinem. Nobilitas enim plenitudinis respondet nobilitati anime. qd cum christus nobilissimam animam habuit. habuit ergo in patiēdo maximam doloris afflictionem. Item pro sensus tactus viuacissimus. prudentissimum enim animalium est homo vt dicit philosophus. et inter oēs christus cum fuerit optime dispositus. qd dolor qui sensit super omnes dolores fuit acerbissimus. Item quia ratio maius est bonum quod amittitur. ratio maiore infertur dolori ei qui cognoscit et habet sensum rationis. sed vita christi erat nobilissima. et passio illa vitam pimebat. ergo dolor illi anime acerbissimus inferebat. Item ratio pena est acerbior qd velocius virtute nature deicit. maxime vbi aliquid membrorum principalium non corumpitur. sed christus in cruce suspensus adeo cito fuit mortuus. vt etiam miraretur pylarus. ergo videtur qd dolor eius grauissimus fuisse. Sed contra hoc primo obijetur a parte generis pene. quia pena ignis acutus affligit qd pena ferri. sed laurētius et vincētus cruci fuerunt in igne. ergo videtur qd maior dolor sensit qd christus. Item hoc ipsum ostenditur a parte voluntatis patiendi. quia christus magis desiderat pati. tanto minus dolet in patiēdo. sed vult vehementer desiderabat pati p genere humano. sic dicitur Luc. xij. Baptismo habeo baptizari et quomodo coarctor. et. ergo videtur qd dolor eius valde parum acerbitate habuit. Item hoc ipsum ostendit a parte adiuutorio. quia christus homo maior est huiusmodi charitate. tanto facilius sustinet cruciatum pene. sed christus maxime charitatis fuit. ergo facillime tormenta potauit. ergo valde parum doluit. Item hoc ipsum videtur a parte boni amittendi. quia quanto maius est bonum quod perditur. tanto maior dolor est ei qui amittit. sed petrus perdidit deum qui est maius bonum quam sit vita ista corporalis. qd videtur qd acerbior dolor sit i viro cōrito et penitente. qd fuerit in christo patiente. Item hoc ipsum ostendit a parte recompensationis. quia quanto alicui sit maior et melior recompensatio de bono amisso. tanto minor est dolor. sed christo pro dolore passionis et expositione vite sue restituebatur stola glorie i se et in ceteris membris suis. qd. Item hoc ipsum ostenditur ex parte spei. quia christo aliquis certius expectat liberationem. tanto minus affligitur in passione. sed christus certissimus erat de liberatione prima. qd vñ qd afflictio erat valde modica. Item Ddm qd dolor passionis christi inter ceteros dolores et passiones fuit acerbissimus et acutissimus. et hoc patet si illa considerentur que doloris passionem acerbiorē reddunt. hec autem sunt tria. videlicet causa passiois et modus patiendi. et dicitur patientis. Si consideretur causa ob quam christus passus est. fuit in eo doloris afflictio magna. non enim patiebatur p culpa propria. sed etiam p iniuria**

etiam p his quos videbat ingratos. Si autē consideret
modus patiendi. fuit in eo passio doloris acerbior. tuz
ppter generalitatem. qz in omibz mēbris affligebatur.
tū etiā ppter p̄tinuitatem. qz suspēdiū ei⁹. p̄tinuabat. ⁊
clauit adeo affligebat pendere sicur affligerūt qñ man⁹
eius ⁊ pedes cōfodebant. in d̄bz maxima erat afflictio
ppter neruos ⁊ musculos ibidē concurrentes in d̄bz
p̄cipue viger sensus. Si autē consideretur qualitas si
ue conditio patiētis. maxima erat afflictio ppter maxi
mā p̄plexionis equalitatem. ⁊ ppter sensus viuacitatem
vnde qz nullus potuit ei equari nec equalitate cōpleri
omnis. nec viuacitate sensus. doloꝝ illius oīm doloꝝz fu
it acutissimus. Et ideo rōes que h̄ ostendūt cōcedam⁹.
⁊ ei gr̄as q̄ras possumus ⁊ supra q̄ possumus refera
mus. si quo mō donec nobis vt tam grauitē patiēti
p̄pariamur. Rationes vero que obijciūt ad cōtrariū
que ostendūt mitigatiōē doloris christi non obstant
veritati si recte intelligantur. Lōuent enī esse acerbita
tem in dolore q̄rum ad duo. vtz q̄tū ad experientiam
sensus. ⁊ q̄tū ad repugnātiōē rōnis. Licet autē in xp̄o
fuerit maxima doloris afflictio q̄tū ad experientia sens⁹
ratio tamē xp̄i modicos reputabat omēs illos crucia
tus. nec tñ auferbat acerbitatē sed rōnis subuersionēz
Et p̄ h̄ pater responsio ad illas quatuor rōnes q̄ sumū
tur ex pte volūtatē deficientis ⁊ ex parte charitatis ad
iuuantis. ⁊ ex pte recompensatiōis. ⁊ ex pte expectatiōis

14 Ad illud qd̄ obijci ex parte generis pene. Dm̄ q̄ illa
ratio pcedit ex insufficienti. Acerbitas enī pene nō tā
rum pensat ex pte agentis q̄tū ex pte patientis. Ac
enī actiuoz est in patiente dispositio. ⁊ qz qualitas in
xp̄o reddebat ip̄m ad maiorem doloꝝē dispositū. q̄do bñ
concedo. qz clauus ferrugis multo plus affixit christuz

15 q̄ ignis laurentium. Ad illud qd̄ obijci qd̄ doloꝝ in xp̄o
excedit doloꝝē in xp̄o ppter q̄tū bontā amissi. Di
cendū qd̄ damnificatiō p se nō infert doloꝝē sed sens⁹ dā
nificationis. q̄tū autē p̄cōꝝ matius bonū amittat. qz
tamē nō magis sentit sed minus. nō sequitur qz magis
doleat vt plurimū. Talde enī parū affligitur q̄tū m̄g
nam dolendi habeat rationem ⁊ causam.

Questio III

Utrum xp̄us necessitatem assumpsit patiendi. Et qz
sic vt̄ Ad̄ Debe. it. Quemadmodū statū est homibz
semel mori. post h̄ autē iudiciū sic ⁊ xp̄us semel oblarus
est. Glo. cadē necessitate ⁊ iure nature. q̄ fm̄ h̄ mortuus
est xp̄us fm̄ statū nature. sed q̄ sic mortū morēdi habet
necessitatē. q̄. ⁊c. Itē Augustinus ad iulianū. Si ta
lem carnē qualē habuit adā in p̄mo statū assūpsit xp̄us
nō solū caro xp̄i nō esset caro peccati. sed nec siml̄ car
ni peccati. si q̄ xp̄us fuit simlis carni peccati. ⁊ stat. qz
nō assūpsit carnē fm̄ statū nature institute. sed scdm̄
statū nature lapsē. sed hec caro habet necessitatē morēdi
di. q̄. ⁊c. Itē Boe. in li. de duabz naturis ⁊ vna per
sona xp̄i d̄ qz xp̄s de statū innocētie assūpsit peccati im
munitatē. de statū s̄o nature lapsē assūpsit passibili
tatē. sed passibilitas q̄ est fm̄ statū nature lapsē est pati
endi necessitas. q̄. ⁊c. Itē. sp̄s sanctus cuius virtu
tē illud corp⁹ fabricatū fuit de vtero virginis. et si puri
ficauerit a feditate corruptionis. nō tamē purificauit
a defectu passibilitatis. q̄ passibilitatē habuit p̄ eū mo
dū p̄ que virgo que eū genuit. excepto reatu peccati. s̄z
virgo habuit necessitatē morēdi ⁊ patiendi. q̄ ⁊ caro
xp̄i. q̄. ⁊c. Itē xp̄i corp⁹ ita fuit passibile sicut fuit ani
male ⁊ terrestre. s̄z xp̄i corp⁹ ppter antialitatē ⁊ terre
stritatē necessitatē habuit naturālē sumēdi cibū ⁊ redē

di deo sum. alr enī stare nō potuisset nisi p̄ miraculm. er
go pari rōne. ppter passibilitatē necessitates habuit ad
patiendū ⁊ morēdū. Itē xp̄s assūpsit omēs de
fectus naturales ⁊ generales exceptis his q̄ ordinant
ad p̄ctm̄. s̄z necessitas patiendi est defect⁹ in nobis na
turalis ⁊ generalis. nec tamē ordinat ad peccatū. ergo
xp̄us eā assūpsit. Sed 3̄ Job. r. Potestare habeo
ponēdi aiām meā. ⁊ itē sumēdi eā. Et paulo an̄. Ne
mo tollit eā a me. sed ego pono eā a meip̄o. q̄ pati ⁊ mo
ri erat i libertate volūtatē xp̄i. q̄ nō vt̄. qz xp̄s aliquaz
ad hoc necessitatē habuerit. Itē Aug⁹. sup̄ illd̄ Job.
Qui de sursum venit sup̄ oēs ē. De sursum venit. qz de al
titudine humane nature an̄ p̄ctm̄ accepit verbum dei hu
manā naturā. sed i statu illo nō habebat humana natu
ra necitatē ad morēdū. q̄ nec potuit fuit assūpta a christo

Itē Ansel. in li. cur deus homo. Dm̄ volūtas dei n̄
la necessitate facit aliqd̄. s̄z sola p̄tate. ⁊ volūtas christi
fuit volūtas dei. nulla q̄ necessitate mortu⁹ ē s̄z sola po
testate. Itē hoc ip̄m ostēdit alia rōne tali. Dm̄ neces
sitas autē coactio aut p̄hibitio. q̄ due necessitates con
uertūtur adinuitem cōtrarie. sicut necesse est ⁊ im̄ possi
bile. sed i xp̄o nō fuit coactio ad morē. vel p̄hibitio ad
nō morē. q̄ in xp̄o nulla fuit necessitas ad morēdū. et
ita nec ad patiendū. Itē quādo cūqz aliqua p̄tates
necessario inest alicui subiecto. ⁊ paratur ad illud sicut
ad cām ⁊ subiectū. s̄z passio nō habuit cām in xp̄o. q̄ nō
fuit necessariū xp̄m pati. q̄ xp̄s nō assūpsit necessitates
patiēdi. Itē qd̄ necessario inest alicui inest ei velit no
lit. q̄ si in xp̄o fuit necessitas ad patiendū. passus fuisset
vellet nō. s̄z nihil tale ē plene volūtatū ⁊ meritōrū
q̄ xp̄us i patiēdo nō habuisset plenū meritū. qz si hoc est
falsū. restat qz et p̄mū. vtz qz xp̄s habuit necessitatē ad
patiendū. R̄ ad p̄dictoz intelligentiā est notanduz

16 qd̄ ad hoc voluerūt aliq̄ responderē distinguēdo neces
sitatē fm̄ quoz genera causaz. Est enī necessitas scdm̄
causā formālē fm̄ quā d̄ necessariū est calidum calere.
Et etiā necessitas fm̄ cām materialē fm̄ quaz d̄ qz ne
cesse ē calozē i sumo ⁊ uertū ignē. Est etiā necessitas fm̄
cām efficiētē q̄ d̄ necitas fm̄ violētā ⁊ coactionē. ⁊ fm̄
hāc dicim⁹ qz lapidē fortiter impulsū necesse ē moueri.
Est etiā necessitas fm̄ causā finalē. fm̄ quā dicim⁹ qz
ferrā necesse est esse d̄nratā. qz ē ad diu idēduz solida et
dura. Sed cū hic quadrupliciter dicat necessitas. solo
quarto mō necessitas patiendi fuit in xp̄o. vtz p̄p̄ no
strā redemptiōē. Quārum enī in se fuit necessitatē nō
habuit ad patiendū. qz nec fuit in eo humane p̄ditōnis
corruptio. nec potuit esse coactio. ⁊ ideo nō p̄t ei que
nre necessitas fm̄ alia tria genera causaz. Dic̄ at̄ mo
dus distinguēdi satis rōnabilis est in se. ⁊ ad questio
nem p̄positā rōnabiliter applicatur. Si autē queratur
de necessitate patiendi in xp̄o. put necessitas patiendi i
xp̄o nō tñ includit tēpus post assūptiōē. sed etiam
ante assūptiōē. hoc est. si querat. vtz necessarium
fuit xp̄m n̄ras penalitates assūmere. tūc enī vez est di
cere qz nō fuit necessariū nisi necessitate finis. Et h̄ mō
istam q̄stionē tractat beatus Ansel. sed magister aliq̄
tractat istā q̄stionē in littera. Querit enī vñ i iste dese
ctus qui est necessitas patiendi. cum sit in nobis p̄ con
tractionem fuerit in christo per voluntariam assūp
tionem. Et ideo hanc questionem dissolucere non po
test per predictam distinctionem. Et ideo aliter opoz
tet dicere. non quia predictus modus dicendi sit mal⁹
sed qz nō valet ad nostrū p̄positum. Sequentes s̄o
sententiam m̄gr̄ i l̄sa dicere possum⁹ qz christus assūm

psit ista defectu qui est necessitas patiendi. Quatuor enim erat de lege nature. corpus illud erat resolubile et mortale. et nisi fuisset conservatum miraculose. aliquando sentio defecisset. Attendendum est tamen quod non omni modo fuit necessitas patiendi in christo per quem modum est in nobis. sed quodammodo sic. quodammodo aliter. Habet enim necessitas patiendi comparari ad tria. videlicet ad causam. ad subiectum. ad virtutem corporis regitiam. Si consideret per comparationem ad causas. sic est in nobis ex duplici causa. videlicet propter fedilitatem corruptiois culpabilis. et propter qualitates naturalis compositionis. Ideo enim habemus necessitatem ad patiendum. quod reata originalis peccati contrahimus. et quod ex contrariis agentibus et patientibus constituti sumus ita continua in corpore nostro sit resolutio. Christus autem necessitatem habuit solum ex altera causa. passibilis enim fuit non propter reatum peccati originalis sed propter modum talis compositionis. Sic per comparationem ad subiectum. alio modo est necessitas patiendi in christo et in nobis. In nobis enim est necessitas patiendi siue per comparationem ad naturam. siue per comparationem ad personam. In christo autem necessitas erat ad patiendum. non per comparationem ad personam. quia nulla poterat astringi necessitate. quia omnia erant et subiecta. sed per comparationem ad naturam assumptam. Sic per comparationem ad virtutem regitivam. aliter est in nobis necessitas patiendi quam in christo. Est enim in nobis virtus regitiva ex parte nature et a parte voluntatis regitive. et respectu virtutis est necessitas patiendi in nobis. Et tenet nec natura nec voluntas potest in nobis passionem prohibere. Patimur enim volumus velimus. In christo autem necessitas fuit respectu virtutis naturalis. sed non respectu voluntatis. nihil enim inuitus sustinuit. nec sustinere potuit. quod non meruit. Et sic patet quod necessitas patiendi assumpta fuit a christo. et in christo fuit per assumptionem. tamen non eo modo quo in nobis est per contractionem. ideo christus quasi medium tenet inter nos et status nature in stirpe. Nam in nobis natura et voluntas passioni subest. In adam natura voluntas passioni perat. In christo vero passioi suberat natura sed perat voluntas. Et hoc est quod dicit Damascenus. quod in christo et si passiones fiebant secundum legem nature. non tamen contra sed voluntarie. Concedendum est ergo in christo fuit necessitas patiendi et moriendi non contracta sed assumpta. Concedendum est ergo rationes et auctoritates que sunt ad partem istam. Ad illud vero quod obicit contrarium de Job. x. Ego pono animam meam. Dominus quod illud est verbum persone filii dei. cur non fuit necessitas patiendi vel moriendi. nullus enim ipsum poterat ledere. nisi ipse voluntarie permitteret. unde verbum illud non intelligit effectivum sed permissivum. nec excludit necessitatem respectu nature sed respectu persone. Ad illud augustinus quod dicit quod assumpsit carnem de altitudine humane nature Dominus quod hoc intelligit augustinus. si cur exponit Boetius. quantum ad peccandi imunitatem. non quantum ad passibilitatem. Dicit enim idem Boetius. quod de omni statu aliquid assumpsit. De statu innocentie peccandi imunitatem. de statu glorie peccandi impossibilitatem. de statu nature lapsu passibilitatem. unde secundum passibilitatem plus assimilatur nature lapsu quam nature in stirpe. Ad illud Anselmi de voluntate christi tam patet responsio. non enim excludit necessitatem simpliciter sed necessitatem respectu voluntatis divine. Et per hoc patet responsio ad sequens quod obicit. quod omnis necessitas aut est prohibitoria aut coactiva. Dominus enim quod hoc intelligit de necessitate que repugnat voluntati sicut dicit idem Anselmus. De ea autem necessitate que voluntati subest non habet varietatem. ideo ratio illa non probat quod nulla fuit in christo necessitas patiendi

sed quod non fuit aliqua eius voluntati contraria. Ad illud quod obicit per necessitatem inherens alicui compositioni rabat ad illud sicut ad subiectum et causas. Respondere potest quod verum est. Quod autem assumit quod passio non habet causam in christo. Dominus quod causa passionis dupliciter potest determinari. Vel in genere moris. vel in genere nature. In genere moris causa passionis est meritum peccati in nobis. et sic verum est quod non fuit in christo. Causa in genere nature est compositio contrariis secundum statum repugnantem actionis mutue et homini in christo fuit mera voluntas. Et per hoc causa dicitur in christo fuisse patiendi necessitate. Et tamen est quod passio tamen necessitas non excludit sed potest includi. Ad illud quod obicit quod illud necessitatem inest alii cui quod inest ei velit non est. Dominus quod illud non habet veritatem nisi de ea necessitate que est contra voluntatem. non de ea que est ex voluntate et subest voluntati. et talis necessitas non diminuit de ratione meriti. sicut ponit anselmus. et per plura de eo quod voluntarie se obligavit ad opera supererogativa. Et si obicit quod ista duo non possunt simul stare quod aliquid sit necessitatum et voluntarium. cum voluntarium possit fieri aliter se habere. necessarium vero minime. Dominus quod illud verum est de voluntate que habet se cum annexa veritabilitate sed de voluntate invariabili non est verum. christus enim voluntarie bene fecit et tamen necessarium fuit ipsum bene facere. sic et voluntarie passibilis nostram assumpsit. ita quod impossibile fuit cum penitere de hoc quod assumeret defectum tale.

Questio. Insequenter querit de passibilitate et dolore ipsius anime christi specialiter. Et circa hoc querunt tria. Primo querit verum christus passus fuerit secundum rationem an solum secundum sensualitatem. Secundo datur quod passus fuerit secundum rationem. querit verum passus fuerit secundum partem inferiorem superiorem. Tertio datur quod secundum verum querit verum penitus passus fuerit secundum rationem quam secundum sensualitatem.

Questio. I. Verum christus passus fuerit secundum rationem. an tamen secundum sensualitatem. Et quod secundum rationem passus fuerit verum. Anima passiva est patiente corpore. quod vult corpus sicut perfectio. sed anima rationalis est perfectio corporis. non tamen secundum sensualitatem sed etiam secundum rationem. Ergo modo passiva fuit corpore patiente. Item maior est coniunctio virtutis anime ad invicem. quam sit anima ad corpus. si patiente corpore patitur anima. ergo patiente una portio patitur anima ergo dolore erant in sensualitate. necesse est esse in ratione. Item maior est virtus potentiarum anime in ipsa anima quam sit membris corporis in ipso corpore. sed patiente uno membris copatiunt cetera. ergo si patitur potentia sensualis. necesse est quod copatiatur et rationalis. Item quod inest secundum substantiam suam et essentiam per consequens redudat in omnes potentias. sed anima christi patiente corpore patiente. propter essentialitatem unionis ipsius ad corpus. ergo necesse fuit eam pati secundum se totam. ergo secundum partem sensuale et rationale. Item christus sua passioe non tamen nos liberavit a passione qua patitur coniunctim. sed etiam a passione qua patitur anima separata. sed anima separata non tamen patitur secundum sensualitatem. sed etiam patitur secundum se totam. propter secundum partem intellectuale cuius habet usum et operam. Si ergo christus per nostram liberationem in se suscepit homini passioem. verum quod non tamen passus fuerit secundum sensualitatem verum etiam secundum rationem. Sed. Ad nullius pris corpus est actus. non patitur corpore patiente. anima secundum partem rationis nullius pris corporis est actus. ut dicit philosophus. ergo nunquam patitur corpore patiente. ergo anima in christo si passiva fuit non fuit passiva nisi solum secundum sensualitatem. Item quod non corrumpitur ad corruptionem alterius. non patitur ad passionem alterius. quod passio est via ad corruptionem. sed anima christi secundum rationem non potuit corrumpi ad corruptionem corporis. ergo nec pati corpore

re patientie. ¶ Itē qđ nullo modo habet contrariū ali
quid. nec habet aliqd superius. nō pōt pari ab aliqđ agē
te vel ledi. sed aīa xp̄i fm̄ rōnē nec bz aliqđ d̄rū. nec ha
bet aliqđ creatū sc̄p̄a sup̄ius. ḡ nullo mō fm̄ rōnem pa
ri potuit vel affigi. ¶ Itē nihil idē. 2 fm̄ idem de codex
gaudet 2 tristatur de codē. s3 anīa xp̄i fm̄ rōnem gaude
bat de dolozibz 2 passionibz q̄s corpus pferebat. alio d̄n
nō mereret. ḡ patientie corpe nō pariebat nec affugebat.
¶ Itē cū passio attingat vsqz ad rōnem. nō t̄m̄ est. p̄ pas
sio imo etiā p̄fecta 2 p̄fecta passio. q̄ nō pōt cadere i sa
pientē. fm̄ q̄ p̄bat Senec. 2 Hier. dicit. Aut ḡ christus
sapiēs nō fuit. aut si fuit. anima ei? fm̄ rōnē carni 2 pas
25 s̄a nō fuit. ¶ R̄ ad p̄dicoy intelligētiā ē norandū. qđ si
cut dicit aug. de ciui. di. li. r̄iū. ca. xv. duplex est dolor
in anima. Unus qđ inest anīe fm̄ se. alius qui inest aīe
ex carne. vtrūqz dolorē 2 stans est in aīa xp̄i fuisse. Et d̄
illo qđ d̄ dolorē qđ inest anime fm̄ se non est dubium qđ
xp̄s fuerit passus fm̄ rōnē. cōpassus enī fuit 2 doluit. p̄
peccatis nr̄is. 2 iste dolor i volūtate rōnali erat. p̄cedē
ex cōsiderationē rōnis. vīz ex recognitionē peccoy nr̄oy.
De alio autē dolore qđ inest anime ex carne non est vsqz/
26 quāqz cūdens. Distingunt enī magistri nr̄i cōmūnē
qđ rō dupliciter bz considerari. vīz vt rō. 2 vt natura.
Si cōsideret vt rō. sic passioes qđ ei attribūtur sūt con
sequētes ip̄am d̄liberatiōnē. 2 hoc mō anima christi cor
pori pariet nō cōpartiebat. imo multum gaudebat 2
granulabatur. vehemētē enī placebat ei pari p̄ salute
generis humani. Si autē cōsideret rō vt natura. sic euz
habeat naturālē appetitum 2 inclinātiōnem ad corpus.
vīpore p̄fectio ad p̄fectibile. paritur corpore patiente
27 Aīa enī rōnalis nō t̄m̄ est p̄fectō corpis humani scđm
pōtētiās sensibiles. cum corpus humanū sit ordina
rum ad nobilitatē p̄fectionē q̄s sit corpus brutale. sed fm̄
se rō. hoc est fm̄ p̄fectum sū essentie 2 suarū potē
tiarum vniuersitatē est corpus p̄fectio. 2 habet ad ip̄m
naturālē appetitū 2 inclinātiōnē 2 cōiunctiōnē. ac p̄
hoc d̄lectatiōnē 2 cōpassiōnē. Cōcedēdum est ḡ qđ ani
ma xp̄i 2 passia fuerit fm̄ rōnē. fm̄ qđ consideratur rō vt
natura. cū passio corpis fuerit acerbissima sicut ostēdū
est supra. Cū cōcedēde sūt rōnes que sūt ad istam p̄ez.
27 Ad illud vero qđ obijmo in cōtrariū qđ anima fm̄
rōnē nullus p̄tis cogitatur est actus. Dōm. qđ p̄bs in illo
verbo non vult negare naturālē cōiunctiōnē ip̄s in
tellectus ad corpus. sed hoc vult dicere qđ intellectus nō
determinat sibi organū in q̄tum egreditur in actū. p̄sum
2 et b̄ nō p̄t inferri qđ corpi nō cōpartiebat. cōpassio enī
illa nō habet ortum ex d̄terminatiōne organi. sed potē
28 ex cōiunctiōne vel vniōne naturali. ¶ Ad illud qđ ob
ijctur qđ nihil 2 partitur aliqđ patienti qđ nō corumpat
cum illo. Dōm. qđ aug. negat illd. r̄ix. de ciui. dei. r̄āqz
falsū. Instātiā enī habet in ip̄o rōnali. vñ illud verbūz
nō bz veritatē nisi de illa passioe. que magis sc̄a abijct
29 a suba patiente vel compatiente. ¶ Ad illud qđ obij
aīa xp̄i fm̄ rōnem nō bz p̄trariū. nec habet superiū. d̄d.
qđ habere d̄rū vel sup̄ius est duplicif. vīz p̄ se vel p̄ ac
cidēs. Quāuis autē nihil aduerset 2 d̄rict anīe xp̄i fm̄ se
aduersat in 2 d̄riatur rōne vniūti corpōis. qđ enī ledit
p̄fectibile. ledit 2 per consequens ip̄am p̄fectionem.
30 Ad illd qđ obij qđ anīa xp̄i fm̄ rōnez gaudebat ḡ pas
sionibus corpis. d̄d. qđ nihil impedit qđ rō de aliqđ gau
deat vt rō. 2 tristat vt natura. p̄ eo qđ aliqđ p̄t repu
gnare volūtati fm̄ appetitū naturālē. 2 cōsonare volū
tati fm̄ appetitū d̄liberatiuum. frequētē enī volūta
te lib. ar. refugimus que natura appetit. 2 appetimus qđ

natura refugit. sic 2 in p̄posito habet intelligit. ¶ Ad 31
illud qđ obij. qđ cū passio attingit rōnem. nō cadit in sa
pientē. Dōm. qđ rōnem attingi per modū rōis repugnat
p̄fectioni sapientie. non autē attingi p̄ modū nature. B
eni est qđ facit hoīem cadere a statu 2 p̄fectōe sapientie
vīz qđ ei rō cedat 2 succūbat passionibz. nō autē qđ senti
at passiones. 2 ita pari p̄ modū nature nō aufert rōnez
passionis. Aliud enī est passionē experiri. aliud a pas
sionibus p̄trari. Perturbari enī est subijci. Exp̄iri
autē pōt aliquis passiones 2 eis sup̄ferri. 2 sic fuit i aīa
xp̄i qđ fm̄ rōnem sensitūā passioes corpis experiebat. dolo
re acutissimo. fm̄ rōnē v̄o liberatiūā passionibz xp̄i su
2 ferebatur gaudio virtuoso.

Questio II e

Utrum anima xp̄i passa fuerit fm̄ sup̄iorē portōnem ra
tionis. Et qđ sic videt. Christus assumpsit totū hoīem
vt totū curaret. sed totos nos curauit. 2 q̄tū ad sup̄io
rē portōnē rōnis. 2 q̄tū ad inferiorē. 2 hoc quidez
p̄ passionē. ḡ passus est q̄tū ad oēm partē rōnis.

Itē vbi est culpa ibi debet esse pena. sed culpa ade su
it in sup̄iori parte rōnis p̄pter completā auersionē. Si
ergo xp̄us penā sustinuit p̄ culpa ade. ḡ p̄ penā sensit in
sup̄iori parte rōnis. ¶ Itē plus iungitur rō sup̄ior. inferi
ori qđ iungat in inferior. sensualitari. sed rō inferior. parit
patientē sensualitate. ergo ratio superior. paritur pari
ente inferiori. ¶ Itē rō sup̄ior. vniōnē habet ad d̄itratē
2 vniōnē habet ad carnē. s3 p̄pter vniōnē sui ad d̄itratē
in qua est. p̄mptuariū d̄lectatiōnis necesse est eam d̄le
ctari. ergo pari rōne. p̄pter vniōnē sui ad carnē. parien
tē necesse fuit eā pari.

Sed 3. Paulus in rapto suo
p̄pter plenā cōuersionē rōis ad d̄ū abstractus fuit oī
no a passionibz 2 d̄lectatiōibus carnis. sicut ip̄e dicit.
Nescio vīz in corpe an extra corpus. sed sup̄ior. portio
rōnis in xp̄o oīnino fuit ad d̄ū conuersa. ḡ videtur qđ
nihil de afflictōne carnis sentiebat.

Itē cōtraria nō
possunt simul esse in eodem 2 fm̄ idem. s3 gaudū 2 do
lor sūt affectōnes cōtrarie. ḡ si xp̄us fm̄ portōnē rōnis
superiorē cōtinue gaudebat. ḡ videt qđ fm̄ illā dolorem
nō experiebat nec sentiebat.

Itē albius est qđ est nigro i
permittius. ḡ vbi est sūmū gaudū ibi est nullus dolor.
sed in sup̄iori parte rōnis xp̄i sūmū gaudū erat. qđ p̄
fectissime d̄ū cōprehendebat. ḡ videt qđ nihil de dolore
fm̄ illā p̄t sentiebat.

Itē sicut culpa opponitur gr̄e
ita beatitudo opponit miserie s3 culpa nō pōt stare i eo
dem 2 fm̄ idē simul cū gr̄a. ḡ nec beatitudo 2 miseria fm̄
eandē anime portōnē. s3 beatitudo erat i xp̄o fm̄ portōez
anime sup̄iorē. ḡ impossibile fuit fm̄ illā partem inesse
christo aliquem dolorem.

Item potētia illa simplex
erat. ergo ad quod se conuertebat scđm eandem partē
totaliter ferebatur. Si ergo q̄tū ad sup̄iorē partē rōnis.
semper erat conuersus ad d̄ū a quo hauriebat gaudū
um. videtur qđ fm̄ illam portōnē nullum sentiebat cru
ctiatū.

Item superior portio rationis distinguit ab
inferiori in hoc qđ ip̄a aspiciat ad superiora. nec ad infe
riora. Si ergo christus nullam materiam doloris ha
buit a superior. sed solum ab infimo. videtur qđ supe
rior portio rationis nullo modo pareretur in ip̄o.

¶ Dicendum qđ scđm cōmūnem sententiam maḡo
rum passio xp̄i non solū sterit in sensualitate. nec r̄atuz
p̄uenit ad ratiōnē inferiorē. sed excedit se vsqz ad
superiorē portōnē. Sicut enim anima nostra ex cō
iunctiōne sui ad corpus in seculū tota corumpitur. 2 rō
ta inficitur fm̄ omnē sui vim 2 fm̄ omnē partē. s3 tam
sup̄iorē qđ inferiorē. sic anima christi ex cōiunctiōe sua ad

corpus patiens et afflictu tota pariebat et affligebat. ut per illa passione et dolore illu tota peccatrix anima curaret. et sic dolor et passio fuit in christo fm suprema ronis parte. qm in ea fuerit gaudiu fruitoris. Licet autem hoc teneatranq veru. difficile tm est ad intelligedu qualiter in anima xpi fm eandem potentia et fm eundem statu poterit fuerit dolor et gaudiu. nec dolor supuenies discornuauerit gaudiu. imo fuerit sil. Nec itez qd maius est. dolor intesus valde. fecerat gaudiu esse minus perfectu. Ad hoc aut intelligeda tria oportet supponere que sunt vera et pbabilia. vtz q gaudiu fruitoris. et dolor passionis no sunt affectoes contrarie. qz no sunt respectu eiusdem. nec oino eodem modo insunt eidem. sed vnu inest p se. alteru p accides. qz gaudiu in est ppter cõiunctione gratuitã ipsius cum deitate. sed dolor ppter naturalem cõiunctione ipsius cum carne. et qz sunt affectoes non contrarie. possunt in aia esse fm eandem parte. Sed a supposito est q no tm hmoi dolor et gaudiu no sunt contraria. sed vnu est materiale respectu alterius. et ideo sil eidem inesse poterunt. sicut in vero penitente videm q sil dolet et de dolore gaudet. sic et aia xpi fm natura corpori pariter cõpartiebat. tm de illa passione et cõpassioe leuabat. Tercia supposito est q xps siml erat viator et cõprehensio. ita q viatoris cognitio no ipediebat cõprehensiois cognitioe. nec affectio affectioe. et illud fuit in xpo singulare. ppter officiu mediatoris q debebat experiri et diuinar bñana. Cui sic sil et semel poterat pfecte cõuerri ad deũ et cõuerri ad nos. ita q vna illaru cõuersionu altera non impediabat nec retardabat. sic potuit fm eandem parte anime simul et semel gaudere et deo et cõparti corpori suo. ita q nec dolor a gaudio. nec gaudium a dolore pateret aliqua diminutione siue remissionem. Concedendu est q xpm fm supiore portione ronis doluisse in passione. inqruz tm rõ illa cõsiderat per modũ nature. Et procedende sunt rones ad hanc partez inducere. Ad rones vero ad oppositu facile est p ea que dicta sunt respõdere. Ad illud qd pmo obi: de rapru pauli. dõs q no est sil. qz paulus no potuit sic habere vsum viatoris et cõprehensiois fm q xps q erat hõ et deus. Ad illud qd obi: q contraria no possunt inesse eidem dõm q sicut dictu est q dolor et gaudiu in xpo no habebant cõtrarietate. imo vnu erat materiale respectu alterius. qz ex hoc ipso xps gaudebat in dño quo sentiebat se pati et dolere p dño. Ad illud qd obi: q gaudiu dolori impmtrũ est magis intesum. dõm q illud verum est de dolore opposito gaudio. sed de dolore qui dat occasionem gaudedi no oportet illud hre veritate. et ideo in pposito no cludit illa rõ. Ad illud qd obi: q bñtudo do opponit miserie fm q gra culpe. dõm q veru est q bñtudo miserie opponit fm legem cõem. et non repit in aliq siml gloria cum miserie. Et rõ huius est. qz vnu quisqz est in vno statu no in duplici. sed qm xps in duplici statu erat vel quasi rõnem tenebat duplicis psonne. sicut in xpo status est cõponibilis status sine repugnantia. sic bñtudo cum miserie. Nec est sil oino de grat culpa. qz no respiciunt diuersos status. sed directe habet oppositione et incõpossibilitate. nisi forte quis intelligat de culpa veniali que in eodem pot simul reperiri cum gra. que no habet oppositione directã. Expelletur aut oino venialis culpa cum pfecta gra. sicut a xpo ablata fuit passionis miserie cum consummata fuit eius gloria. Ad illud qd obi: q potentia illa simplex est. dõm q quis p natura poterit simplex no possit ad diuersa cõuerri. tm p deformitate glorie possibile est adco

ampliari. ut simul possit ad diuersa cõuerri. et circa diuersa affici. et sic in patria erit aliqñ. et intelligedu etiaz est fuisse in xpo. Ad illud qd obi: q rõ supior no dicit nisi inqzum cõuerit ad supiora. dõm q hoc no est verum. p eo q ad supiore portione ronis spectat regere in feriore. et pnes ipam resider regnu et imperiu respectu omniu poterit anime que sunt aliq modo roni obaudibiles. et ita p modũ nature colligat potentia alijs et ipsi corpi bñano tanq pfectibili. et ideo pati habet corpore pariete. Ad aut dicit q ratio supior atredet fm aspectu ad superiora. hoc dicit qm ad eius pncipalem actũ. non q excludat conuersio et colligata ipsius ad inferiora.

Questio.

III f

In qua parte anime fuit dolor intensio. vtu in parte ronalit. aut in parte sensibili? Et qz in parte sensibili videt. Illud magis patet ad pntia affigeris qd magis est passibile. s3 sensualitas i xpo erat magis passibil q ipsa rõ. q erat fragilio. et videt q magis affligebat aia xpi fm sensualitate q affligeret fm rone. Item oclud qd magis in partedo a consolatoe elongat. magis patet et affligit. sed sensualitas plus recedebat a gaudio in passione q ipsa rõ sicut manifestu est. qz rõ. Item vbi magis viget passio timoris. ibidem magis intendit passio doloris. sed xps magis timebat fm sensualitate q fm rone. Sed em rõnem securus erat s3 sensualitas formidaret. q pari rone plus dolebat ex parte sensualitatis q ronis. Item sicut gaudiu est in cõiunctione cõueniens cum cõuenienti. ita dolor est in separatione. qz ibi est maior dolor. vbi est separatio magis cõuenientis. sed anima plus cõuenit cum carne fm sensualitate q fm rone. sicut dicit Aug. in li. de spiritu et aia qz rõ. Item qd magis alligat alicui et plus indigetulo. magis patet et affligit et illius corruptoe et amissio. sed sensualitas magis alligat carni et plus indiget carne ad sua operatione exercenda q rõ. q carne panere plus affligit anima in sensualitate q in rone. Sed cõtra. sicut dicit Aug. de ciui. di. Dolor est testimoniu bone nature. qz i meliori natura intesio est dolor ex parte ronis qz ex parte sensualitatis. Item qd ex pluribus causis dolet. intesum dolet qz qd ex vna tm. sed dolor est in sensualitate tm ex carne. rõ vero no tm cõdolebat carni. sed etia sensualitati et nobis. qz videt q intensio erat dolor in rone qz in sensualitate. Item vbi est intensio amoris est intensio doloris. sed xps magis diligebat in nobis vitã gratie qz in se diligeret vitã nature. qz magis dolebat de hoc q nos amiseram vitã gratie. qz de hoc q ipse amittebat vitã nature. sed pmo dolor erat in rone. sed s in sensualitate. ergo magis doluit fm rõnem qz fm sensualitate. Item in ea parte intensio est dolor que habet maiorẽ ratione dolendi. sed sensualitas non habebat rõnem dolendi nisi ppter afflictionem carnis sue. rõ vero habebat rõnem dolendi ppter dehonoratione maiestatis diuine. sed magis dolendu est de dei in honoratione qz de carnis afflictioe. et xps dolebat fm qz debebat. q intensio doloris erat in xpo qz ad partẽ ronalẽ qz qm ad partẽ sensuales. Item xps diligebat alios sicut seipm. qz pfectã habebat charitate ergo tantũ dolebat de separatoe alioz a deo quantum si ipse separet ab ipso. sed stans est q omnis anima recta plus dolet de separatoe a deo qz separatoe a corpe proprio. q anima xpi plus cõpartiebat alijs qz pnie carnis. qz cõpassio respectu alioz erat in rone. cõpassio respectu carnis erat in sensualitate. q intensio doloris erat fm

partē rōnālē q̄ fm sensualē. **R.** ad p̄dictōz intelli-
gentiā est norandū q̄ in xp̄o duplex dolor fuit fm q̄ dū
cūcti sancti. vtz de lor passionis. et dolor cōpassionis.
et vterq̄ dolor intensus fuit 7 acerbus. Multū enī in
se dedit. 7 multū nobis cōdoluit. et vterq̄ istoz dolor
in sensualitate fuit 7 in rōne. sed ordine p̄mutato. Nam
de lor passōis 7 carnis fm̄o attingebat animā fm sen-
sualitatē. 7 deinde fm̄o alias vtres. Dolor vero cōpassio-
nis p̄mo erat in rōne. 7 ex rōne redūdabat in sensuali-
tate. Sicut enim rōne nostra dolente p̄ peccatis n̄ris
genat sensualitas 7 lacrimat. sicut xps q̄ mltū p̄ pecca-
ti n̄ris doluit. de peccatis n̄ris fleuit. Cum q̄ cōpara-
mus dolorē sensualitatis ad dolorē rōnis. hoc p̄t cē in
duplici genere. Et si q̄dem intelligat de dolore passio-
nis. cum ille p̄mo sensualitatē attingeret. p̄cedendū est
animā xpi fm̄o partē sensualē magis voluisse sicut ostē-
dit rōnes ad primā partē adducit. Si vero intelligat
de dolore cōpassionis quo interior affligebat p̄pter
peccata n̄ra. cum ille orū 7 originē haberet in rōne. cō-
cedendū est ip̄i magis fm̄o rōnem voluisse sicut ostēdūt
rōnes ad partē sequentē inducere. Et sic p̄ respōsio ad
questionē p̄positā. p̄z etiā respōsio ad obiecta. Mem-
bra enim huius questionis habēt se sicut excedēt 7 ex-
cessa. 7 obiecta verū p̄cludūt fm̄o diuersas. Si quis au-
tem vltimus querat. cur 7 rō sensualitas fm̄o duo gene-

De xvij. quomodo christi incarnatio ordinata ad
nostrā redēptionē q̄tuz ad vsum virtutis. pre-
sertim de voluntate 7 oratione.

Post p̄dicta cōsiderari oportet rē. Supra egit
mgr̄ de r̄atura assumpta q̄tum ad r̄ditōes na-
ture q̄tum ad plenitudinē gr̄e. et q̄tum ad de-
fectū passibilitatē. hic incipit quarta pars in qua agit
q̄tum ad vsum virtutis. Et q̄m vsum virtutis cōpara-
tionē habet ad voluntatē a qua egredit. et ad p̄miū qd̄
meret. i. deo p̄ ista h̄z duas partes. In p̄ma determinat
de voluntate xpi. In sc̄da determinat de merito. s. di. xvij.
De merito etiā xpi rē. Et q̄m affectus voluntatis dīno
sc̄i p̄ petitionē or̄atōis. ideo mgr̄ determinat de volū-

tae xpi 7 de oratōe xpi. Diuidit autē pars ista in partes
tres. In quarū p̄ma mouet dubitationē. In sc̄da eas
7 determinat iuxta viam sc̄rōz cōm. ibi. Quocirca am-
bigedū rē. In tertia vero adhuc diligentius dubitatio-
nem. morā explanat iuxta expositionē Dyla. specialē.
ibi. Illud etiā ignorandū nō est qd̄ Dyla. rē. p̄ma 7
vltima partibz remanentibz indiuisis. media diuidit
in partes tres. In quarū p̄ma dubitationē p̄positaz
determinat. In sc̄da rō determinationē suā autoritatibz
sc̄rōz p̄firmat. ibi. Et affectus h̄z humano quē de virgī-
ne traxit. In tertia rō quandā autoritatē dubiā amb-
manifestat. ibi. Ceterū nō parū nos mouent r̄ba amb-
rē. Subdiuisiones autē partū manifeste sunt in l̄ra.

Debet dubitationē an omnis christi volun-
tas expleta sit.

De predicta cōsidera-
ri oportet
vtrū xps aliq̄d voluerit vel orauerit qd̄
factū nō sit. hoc enim estimari p̄t p̄ hoc qd̄ ip̄e ait.
p̄ si possibile est transeat a me calix iste. Verū-
tū nō qd̄ ego volo sed qd̄ tu vis. hic namq̄ volū-
tatem suā a patris voluntate discernere videt.

Determinat dubitationē morā fm̄o cōemvīaz
sc̄rōz ostēdens duas in xp̄o fuisse voluntates b

Quocirca ambigedū non est diuersas in xp̄o
fuisse voluntates iuxta duas naturas. diuinas. sc̄z
voluntatē er̄ humanā. Et humanā voluntas est af-
fectus rationis. vel affectus sensualitatis. Et ali-
us est affectus anime fm̄o rationē. alius fm̄o sen-
sualitatē. vterq̄ tū dicitur humana voluntas. Affe-
ctu autē ratiōis id volebat qd̄ voluntate diuina. s.
pari 7 moui. sed affectu sensualitatis nō volebat
imō refugiebat. nec tū in eo caro cōtra spiritū vl-

tra doloris mutuo se excedant. quis eoz fuerit intensior
in christo. vtruz vtz dolor passionis vel cōpassionis.
Respōderi p̄t q̄ dolor cōpassionis fuit intensior. Et rō
huius est. q̄ q̄uis magna causa esset de lēndi in sensua-
litate. p̄pter separationē ip̄ius a carne. magna etiā esset
dispositio ad de lēndū p̄pter optimā cōplexionē. in do-
lore tū cōpassionis amplior erat rō de lēndi p̄pter inho-
norationē dei 7 separationē nostrā a deo. maior etiā erat
dispositio ad de lēndū. p̄pter delectatōis nimietatē. Se-
cundū enim q̄ dilectio maior est. fm̄o hoc sunt plage cō-
passionis maiores. Unde multo plus cōpassio xpi ex-
cessit alioz cōpassiones q̄ passio passionis. sicut fuit
in eo maior excellētia dilectōis q̄ passionis respectu
alioz. h̄z in vtroq̄ multū excederet. Et q̄ iste dolor intē-
sior fuerit colligit ex duplici signo. Vnus est q̄ maluit
animā suā a corpore separari. q̄ nos essemus a deo se-
parari. Aliud vero signū est q̄ sicut p̄ peccatis n̄ris. sed
non fleuit p̄ penis corp̄is sui. sicut Bern̄. dicit. Plan-
ctus autē signū est amaritudinis 7 doloris. Et ideo hoc
elegāter exprimit cancellarius philippus in quadā p̄-
sula valde notabili et deuota. Sic enim sic. Homo vl-
de quid p̄ te parior. ad reclamo qui p̄ te morior. Unde
penas quibus afficio. vide clauos d̄bus cōfodior. cur
sit tantus dolor. et terior. interior. n̄ planctus est grauī-
or. tam ingrātū dum te experior.

deū cōcupiscebat. Quia vt ait Aug. nō nullū est
viciū cum caro p̄cupiscit aduersus spiritū. Caro
autē dicitur est p̄cupiscere. q̄ hoc fm̄o ip̄am agit aīa
sicut aīa p̄ aurē audit. 7 p̄ oculū videt. caro enim
nihil nisi p̄ animā cōcupiscit. Sed p̄cupiscere d̄-
cum aīa carnali cōcupiscētia spiritui reluctat ha-
bēs carnalē delectationē de carne 7 a carne. ad-
uersus delectationē quā sp̄s h̄z. Ip̄ius autē car-
nalis p̄cupia cā nō est in aīa sola nec i carne sola.
Ex vtroq̄ enī fit. q̄ sine vtroq̄ delectatio talis
nō sequit. Talis q̄ rixa. talisq̄ p̄certatio in anīa
xpi nullaten⁹ esse potuit. q̄ carnalis cōcupia ibi
esse nequit. Dei etiā voluntas erat et rōni place-
bat vt illud fm̄o carnē veller. q̄tenus veritas hu-
manitatis in eo. p̄bare. Nam q̄ h̄ois naturā su-
sceperit. que ip̄ius sunt subire debuit. Ideoq̄ sicut
in nobis duplex est affectus. mentis. sc̄licet 7 sen-
sualitatis. ira et in eo debuit esse geminus affe-
ctus. vt mentis affectu veller mori. 7 sensualita-
tis affectu nollet. sicut in yirginē sc̄tis sit Petro enī

40

Mathei
17.

Joh. xxi. a **R**eliqud affectu infirmitatis q nemo vult mori. Contra hoc vñ falsuz q mul ti occidit semet ipsos sicut pñ in desperatis r cupiunt mori non vñ est qd dicitur. Item Aug^o notat de quodaz iñ. li. de civi. dei. q lecto plarõis libro vbi de imortalitate anie dñi spuravit. se pñ pñe dicit de muro. vñ hac vita migraret ad eaz quã credit meliorem. ex hoc ipso vñ q aliq sunt q mori desiderant.

B dñm q est affectus naturalis. r affectus de liberatiuus. Af fectu naturali nemo vult mori. i mo ois homo re fugit mortẽ. Af fectu deliberati uo pñt qd appetere mortẽ r effu gere vitaz. nõ qz illa sit mors r illa sit vita. sed rone alicuius qd e annexu vñ est/ ma esse annexu sicut desperati et vehemeter cofu si in vita ppter cofusionẽ anne xam refugiu vi tam sic etiã est dñs in comodis. Per huc moduz etiã alij apperunt. mores qui post mortẽ credũt qd scere r gaudere. sicut est i illis de qbus oppositũ e in qbus nõ fert instãtia. r traver bum aug. Aug. em loquitur se. lo quit etiã de appe titu naturali nõ deliberatiuo.

Beda.

Joh. vi.

Abathe
xxvi.

Pius mens

ipsa veritas dicit. Cũ senueris extends manus tuas. et alius precinget te. r ducet te quo tu nõ vis. s. ad mortẽ. **Q**d expo nens Aug. dic. q petrus ad illã molestiã nolens est ductus. nolens ad eã venit. sed volens eã vicit. et reliquit affectuz in firmitatis quo nemo vult mori qui adeo est naturalis vt eũ pe tro nec senectus abstulerit. vñ de etiã dñs ait. Transseat a me calix iste. sed vicit eũ vis amoris. Ergo i xpo scdm hñanitate m in mēbris eius geminus est affectus. Unus rōnis charitate in format^o quo prop^o deuz quis mori vult. Alter sensualitatis. carnis infirmitati ppin quus r ei coniunctus. quo mors refugit. **U**t eni ait Aug. b pius mentis affect^o cupit dissolui et esse cũ xpo. sensus at carnis re fugit r recusat. hoc habet hu man^o affectus. qm diligit vitaz odit mortẽ. Scdm istũ affectuz xpus mori noluit. nec obtinuit qd scdm istum affectũ pecijt.

Determinationẽ suã auctibus sanctoruz confirmat. **C** Ex affectu ergo hñano quẽ de virgine traxit volebat nõ mori r calicẽ transire orabat. **U**nde Beda. Orat transire calicẽ. qz hõ erat dicens Pater transeat a me calix iste. Ecce habes volunratẽ humanã expñsam. **U**ide iam rectum cor. sed non qd ego volo sed qd tu vis. **U**nõ veni facere volunratẽ meã. quã scz rpaliter sumpsi ex virgine. sed voluntate eius qui me misit. quã s. eternus habui cũ patre. **H**ic apte dicit duas in christo fuisse volunrates. scdm qd di uersa voluit. Hieronimus qd su per illũ locũ Spūs pmpus est caro a iũn firma. dans intelli gi hic duas volunrates exprimi ita ait. **H**oc contra euticianos qd dicit in xpo vñã tñ volunratẽ hic aut onidit hñanã q ppter in firmitatẽ carnis recusat passio nez. r diuinã q pmpa est pñce

re dispensationẽ. Aug. etiam duas in xpo asserit volunrates. dicens. Quantũ distat de^o ab homine. tantũ voluntas dei a voluntate hominis. **U**nõ hoiez xps gerens onidit priuatã volunratẽ quandã hõis. in qua r suã r nostrã rfigurauit. q caput no strũ est. r ad eũ sicut mēbra per tinemus. pater inquit si fieri pñ transeat a me calix iste. **H**ec hu manã volunratẽ erat pñium ali quid r tanq pñiuatuz volens. **S**ed quia rectũ vult eẽ homiez r ad dñm dirigi subdit. **N**on qd ego volo sed quod tu vis. **A**c si diceret. **U**ide te in me. qz pñt aliquid pñiũ velle vt de^o aliõ velit. **L**oncedit hoc hñane fragilitati. **I**dẽ alibi. **C**hrist^o in pas sione duas expñit volunrates in se scdm naturas. **A**it em. **P**at si fieri pñt transeat a me calix iste. **E**cce habes hois volunratẽ. quã ad diuinã pñiuo diri gens ait. **U**erũtũ nõ sicut ego volo sed sicut tu. **A**mb. etiã in li. iij. de trini. **S**criptũ est. **P**ater si possibile est transfer a me calicẽ hunc. **U**erba xpi sunt. s. quõ r in qua forma dicant ad uerte. **H**ois subam gerit. hois assũpsit affectũ. **N**on ergo qua si deus sed quasi homo loquit. **S**uscepit qdem volunratẽ meã. **A**dea est volunratẽ quã suã dixit cum ait. **N**õ sicut ego volo sed sicut tu vis. **L**um autem dicit. **O**mnia que habet pater meã sũt. qz nihil excipit. sine dubio quam pater habet eandẽ r fili us habet volunratẽ. **E**adem est xpi volunratẽ que paterna. **U**na ergo volunratẽ est patris et filij. sed alia volunratẽ hominis. alia dei. vt scias vitam in volunratẽ esse hominis. passionẽ autẽ christi in volunratẽ diuinã vt pateretur pro nobis. **H**is testi monijs euidentẽ docet in christo duas fuisse voluntates. qd quia negauit machari^o archi episcopus. in metropolitana synodo condemnatus est. **E**t

affect^o cupit dñs. Aug. sup soluit eẽ cũ xpo. psal. xxxi. Contrariũ vt. q. Loz. v. **N**olu mus expoliari. s. fuguestru. Si tu dicas q erro lunatẽ naturalẽ seu sensualitatẽ nolēbat expoliari. sed voluntate rōnis siue de libe rariũ cupiebat dissolui. **O**bjicit cõtra hoc qd dñs. **P**hilt^o. **P**er manere autẽ in carne necessariũ est. ppter vos. s. apls volunratẽ de liberatiua id mis gis appetebat ce volebat qd erat fratribus magi ne cessarium. **G**illa volunratẽ vt q si appeteret dissol ui. aur simul ap ptebat duo cõ traria. **R**õ. dñs. **G**i carne nostra est duo reperire. **A**mbro. vic ipam natu. **B**ar. ram r infirmitã. **A**tem aggrauantẽ aiã fm qd dicit Aug. xii. **D**eci dei. q corpus ag grauat aiã. nõ qz corpus. sed qz corru pñbile. **L**ũ ergo dñ. **N**olum^o expoliari. hoc dicit qd ad ipsaz carnis natu rã. de qua dñ ad Ep. v. **N**emo vñqz carnẽ suã odio habuit. qz tum ad infirmi tatem aggrauatẽ. dicit cupio dissolui. r. et sic nulla est ibi con trarietas. **A**d illud hõ qd que rit. quõ ptebat simul dissolui et pmanere in carne. **D**õz q erro luntã absoluta. erro voluntas con trariã. r nihil ipedit duo oppo

stra velle. ita q
 vniuersaliter volūta
 re ditionali. ab
 rez volūta ab
 soluta. Tolebat
 gaps i carne p/
 manere. p̄t̄ vti
 litatē s̄z volūta
 re absoluta. vo
 lebat nihilomi?
 dissolui z eē cuz
 x̄po. sed h̄ n̄ ab/
 solute. sed q̄tuz
 in se. z sic nulla
 erat repugnan/
 tia. erat tamen
 quedam mentis
 angustia ex hoc
 duplici d̄sidio
 Propter qd̄ di/
 cit coarcto: ex du
 obus d̄sidia
 habeo dissolui z
 esse cum christo.
 ¶ Videt x̄pm
 fm̄ humanū af/
 fectum de patris
 potentia dubi/
 tasse. ¶ Contra
 Doc videt esse
 fallum. qz x̄p̄s
 habuit scientiaz
 omnium futuro
 rum z sub certi/
 tudine. ergo vi/
 detur qz x̄p̄s de
 nullo poterit du
 bitare. Itē i quē
 cunqz cadit du
 bitatō cadere p̄
 ignorancia z er/
 ror. sed nullum
 istorum potuit i
 x̄po cadere. ergo
 videtur qz n̄ po
 tuerit dubitare
 ¶ 2°. d̄m. qz du
 bitatio p̄opte
 dicit indifferen
 tiam iudicij ra
 tionis respectu
 vtriusqz partis
 contradicōnis
 ita qz neutrū se/
 ligat alteri. Et
 hoc modo acci/
 piendo dubita
 tionem in chri/
 sto non fuit du
 bitatio. Alio^o.
 dicitur dubita
 tio indifferētia
 quedam patris
 sensibilis ad se/
 ex affectu humano sensualita
 tis qdem nō rōnis illud voluit
 z petijt qd̄ nō impetrauit. Nec
 iō petijt vt impetraret. qz sciebat
 deū n̄ eē factuz illd̄. Nec illd̄ fie
 ri volebat affectu rōnis vel vo
 luntate diuinitatis. Ad quid ḡ
 petijt? vt mēbris formā p̄beret
 imminente turbatiōe clamandi
 ad d̄m. z subijciēdi voluntatē
 suā diuine volūtatī. vt si pulsan
 te molestia tristēt. p̄ eiusdez
 ammotōe orent. Sed si neque
 unt vitare. dicant qd̄ ip̄e x̄p̄s.
 Non ḡ ad inspicētiā fuit qz x̄p̄s
 clamās nō audiat ad salutē cor
 poralē. Bonum qdem petijt. s̄
 vt nō moreret. sed melius erat
 vt moreret qd̄ z factū est.

¶ Autoritatē dubiam ambro
 manifestat qua dicit x̄pm̄ dubi
 tasse affectu humano. ¶
 ¶ Et et̄ nō parū nos mouēt
 vba amb. qbus significare vi
 detur x̄pm̄ fm̄ hūanū affectuz
 de p̄ris potētia dubitasse. sic di
 cens in li. iij. de tri. De quo du
 bitat. de se an de p̄re. De eoz
 qz cui dicit. transfer dubitat ho
 minis affectu. nam deus de pa
 tre nō dubitat. nec d̄ morte for
 midat. Prop̄ha etiā non dubi
 tat qz nihil deo esse ip̄ossibile as
 serit. Num infra hoies cōstitū
 es deū. Prop̄ha nō dubitat. et
 filiū dubitare tu credis. Et ho
 mo ḡ dubitat vt homo locutus
 est. His verbis innui videt qz
 x̄p̄s nō in q̄tum deus vel dei fi
 lius. sed in q̄tum homo dubita
 uerit affectu hūano. Qd̄ ea rō
 ne dicit accipi p̄t. nō qz ip̄e du
 bitauerit. s̄z qz modū gessit du
 bitans z hoibus dubitare vi
 debatur.

¶ Adhuc diligētius dubitatio
 nem moraz explanat iuxta ex
 positionē hylarij specialē. ¶
 ¶ Illud etiā ignorandū nō est
 qd̄ hylari^o asserere videt x̄pm̄
 nō sibi sed suis orasse. cuz dixit
 transfer a me calicē hunc. sicut
 nec sibi sed suis timuit. Nec eū
 timuisse vt sibi non esset passio

sed vt a suis transfret calix pas
 sionis. ita inq̄ens. Si passio ho
 norificatura eum erat sicut iu
 da exente ait. Hunc honorifi
 catus est filius hois. quō tristē
 eum metus passiois effecerat?
 Nisi forte tam irrōnabilis fue
 rit vt pati mortēz timuerit. que
 patientē se glorificatura esset.
 Sed forte timuisse vsqz eo esti
 mabat vt transferri a se calicēz
 de p̄catus sit dicēs. Pater trā
 fer calicē hunc a me. Quō enīz
 per patiēdi metū transferri de
 precaret a se. qd̄ p̄ disp̄atiōis
 studiū festinaret implere. Non
 enī cōuenit vt pati nolit qz pati
 venit. z cum pati eum velle co
 gnoscere. religiosi^o fuerat hoc
 cōfiteri. qz ad id impie stulticie
 prumpere vt euz assereres ne
 pater eoz asse. quem pati velle
 cognosceres. ¶ Non ḡ sibi tristē
 fuit. nec sibi orat transfre calicē
 sed discipulis. ne i eos calix pas
 sionis incūbat quē a se trāfire
 orat. ne in his. s̄. maneat. Non
 enī rogat ne secū sit sed vt a se
 trāseat. Deinde ait. Non sicut
 ego volo sed sicut tu. humane
 in se sollicitudis significās con
 fortiū. sed nō discernēs sniam
 sibi cōis cum patre volūtatīs.
 Pro hoibus. ḡ vult transfre ca
 licem p̄ quē oēs discipuli erant
 temprādi. Et ideo p̄ petro ro
 gat ne deficiat fides eius. Sci
 ens. ḡ hec omnia post mortē suā
 desitura. vsqz ad mortē tristis ē
 et scit hunc calicē nō posse trā
 fire nisi biberit. ideo ait. Pater
 mi si non pōt transfre calix iste
 nisi bibam illum. Fiat volūtas
 tua. Sciens in se cōsummata
 passione metum calicis trans
 firi. qui nisi eum bibisset tran
 sire non posset. Nec finis terro
 rum succederet. qz post mortē
 eius per virtutū gloriā aposto
 lice infirmitatis scandalū pel
 keret. Intende lector. his ver
 bis pia diligētia ne sint tibi va
 sa mortis.

quendum affectū
 nature inclinā
 tē. vel rōnez im/
 peratē. z tal du/
 bitatō potuit eē
 i x̄po. z d̄ hac itel
 ligat amb. d̄ alia
 rō currit obiectō
 ¶ Non ḡ sibi
 tristis fuit nec si
 bi orat trāfire ca
 licē sed discipul
 ¶ Videt h̄ eē falsū
 p̄ ip̄am orōis se/
 ric. Aut enī. trā
 seat a me calix i/
 te. si petit calicē
 trāfire a se. ḡ vi/
 det qz p̄ se orat
 Itē sic p̄rebat si
 cut volebat. sed
 x̄p̄s sentiebat se
 aliqd̄ velle qd̄
 velle p̄t̄ sic ip̄e
 dicebat. nō sicut
 ego volo. s̄ sicut
 tu. Si ḡ aliq̄ vo
 lūtae sua calicē
 passionis fugie
 bar. vt qz cū peti
 jt calicē transfre
 a se. p̄ se orauerit
 R^o. d̄m. qz ora
 re. p̄ aliq̄ corrigi
 dupl^r. Aut fm̄
 formā orōis aut
 fm̄ intētiōne orā
 tis. Sedm̄ for
 maz orōis x̄p̄s
 orabat p̄ se. i. p̄
 volūtae sua sen
 suali. Sedm̄ autē
 intētiōne orātis
 nulla petitione
 x̄p̄s p̄ se orauit.
 s̄z magi. p̄ nobis
 nō enī credit se i
 petitione illa ali
 qd̄ obiectū. p̄ se
 nec rō voluisset
 obriner sibi libe
 rōez a passioe s̄z
 pot^o orauit ob
 f̄plicē n̄az vtili
 tatē. sic i p̄cedēti
 b̄ tractū ē. Dyla
 ḡ loquit isto mō
 vñ fm̄ oēs sui q
 ponūt i l̄ra refe
 rēdi sūt ad p̄nci
 palē intētiōz x̄pi
 oēs aut obiectō
 nes currūt sedm̄
 viam p̄iozem.

Barci. xij.

Hylar. in p. li. de tri.

Lu. xij.

H intelligentia huius partis incidit hic quod circa duo. Primo querit de voluntate christi. Secundo querit de ordine christi. Circa primum quoniam tria. Primo querit vtrum in christo fuerint plures voluntates. Secundo vero querit de earum numero et sufficientia. Tertio queritur de earum voluntatum concordia et controuersia.

Questio.

I

Circa in christo fuerit voluntatum pluralitas? Et sic videtur Job. vii. Non veni facere voluntatem meam sed voluntas qui mihi. Me. Galtia est voluntas ipsius christi. alia voluntas mittentis. sed voluntas christi secundum diuinitatem. eadem est cum voluntate mittentis. G necesse est quod christus habuit voluntatem secundum humanitatem et secundum diuinitatem. G habuit plures voluntates. Item Damascenus. li. i. Habere cum dicimus in duabus naturis duplicia. que sunt duarum naturarum naturalia. duas voluntates naturales. et diuinam et humanam. Item cuiuslibet nature intellectuali respondere voluntas. sed in christo fuerint plures nature intellectuales sicut in precedentibus monstratum est. G plures voluntates. Item christus meruit. sed meritum non est nisi secundum voluntatem creatam. christus etiam omnia creauit. sed creatio non est nisi a voluntate creata. G christus habuit voluntatem increatam et creatam ergo habuit plures voluntates. Contra Damascenus. in li. ii. Quorum subiecta est eadem. hoc et voluntas est eadem. et quorum diuersa voluntas. hoc diuersa subiecta. sed diuina natura et humana vniuntur in christo in vnitatem hypostasis que est subiecta indiuidua. ita quod in christo non sunt plures hypostases sed vna. G si in christo non est reperire plures hypostases. nec plures voluntates. Item voluntas facit volentem. ergo plures voluntates faciunt plures volentes. sed christus est vnus eius volens. G vnica tantum habuit voluntatem. Item voluntas est illud in homine penes quod resideret regnum et diuinitas omnium eorum que agunt in ipso et per ipsum. hoc autem in christo non potest esse nisi vnum solus. quod non possunt esse plura diuinitas in vno et eodem absque controuersia. G necesse est in christo esse voluntatem vniam solam. Item in christo est tantum vna personaritas. quod personaritas dicit nobilissimam conditionem que reperitur in subiecto rationali. Sed voluntas est nobilissima et supremum subiecto rationalis. G sicut in christo est vna tantum personaritas. ita vtrum sit vna tantum voluntas. Item. Dominus quod cum in christo sint plures nature intellectuales. videlicet diuina et humana. necesse est in christo plures esse voluntates. Sicut enim in vna natura corporali nobilitas ista duo se comitantur videlicet lux et calor. sicut in natura spirituali perfecta. necesse est duo reperiri his duobus correspondentia. videlicet cognitionem et affectionem. sed cognitio est actus rationis. et affectio actus voluntatis. Cum ergo in christo sint plures nature spirituales. necessarium est in christo ponere plures intellectus et plures voluntates. et hoc manifestat magister in libro per multumodas scripturarum autoritates. In et concedende sunt rationes ad hanc partem inducite. Ad illud vero quod obicitur quorum subiecta est eadem. et voluntas est eadem. Dominus quod subiecta dicit multipliciter. Uno modo dicit subiecta idem quod essentia vel natura. Alio modo dicit subiecta idem quod suppositum Damascenus. autem in predicta auctoritate accipit subiectam per essentia vel natura. Argumentum vero in contrarium adductum procedit de subiecto supposito sicut subiecto que est indiuidua. et hoc patet per ipsum Damascenus. Ipse enim dicit sic naturales et non hypostaticas. id est personales actus voluntates. et hoc probat ipse. quia in tribus personis vna est voluntas. non propter vnitatem in personis. sed propter vnitatem in natura. Ad illud quod obicitur quod voluntas facit volentem. Dominus quod hoc per se loquendo intelligitur de natura. per personam autem intelligitur de persona. Et quoniam plures nature possunt esse in vna persona. hinc est

quod ad pluralitatem voluntatum et si sequatur pluralitas naturarum. non tamen sequatur pluralitas personarum. ideo non sequitur. sunt plures voluntates. ergo plures qui volunt sed bene sequitur. sunt plures nature secundum quas insunt. Et hoc est quod dicit Damascenus. quod duas naturas christi duas et naturales voluntates et naturales actus animus. Quoniam autem vna duarum naturarum est hypostasis. vnum autem et volentem et agere naturaliter secundum ambas. Ad illud quod obicitur quod voluntas dicit illud penes quod resideret regnum et imperium eorum que sunt in ipso volente. Dominus quod imperans et dominans per prouisionem coactionis. et est imperans et dominans per prouisionem subiectionis. Primo modo accipiendo imperans prouenit ipsi voluntati generaliter. et hoc modo possibile est imperans et dominans in eodem in quo repiuntur plura a coactione libera. sicut in eodem est regere libere arbitrii secundum diuinam naturam et humanam. Et autem dicit imperans et dominans per prouisionem omnium subiectionis. sic bene concedendum est quod necesse est esse vnum solus. sed tale imperium non oportet omni voluntati. non enim competit voluntati humane que debet esse subiecta diuine. sed illi voluntati competit que nihil habet superius se. ideo et hoc non potest argui quod in christo non sint plures voluntates. sed quod non sint plures voluntates diuine. Ad illud quod obicitur quod voluntas est per se spectans ad dignitatem sicut personaritas. Dominus quod aliter dicitur per se spectans ad dignitatem. sicut dicitur de albusissimus. id est valde albus. Tunc comparatione. sicut dicitur de albusissimus omnium. Quia quod dicitur per se abundantiā absolute. potest pluribus prouenire. Quod autem dicitur per se abundantiā in comparatione. prouenit vni soli. Dico ergo quod personaritas accipitur penes dignitatem excellentie respectu omnium que sunt in ista personaritate ideo in vno non potest esse nisi vna personaritas. Voluntas autem non sic. quia dicitur potentia subiecti rationalis nobilem et perfectam. ideo sicut plures nature nobiles possunt se parti in vna personaritate in christo. sic et plures voluntates.

Questio II

De voluntatum numero et sufficientia. diuidit enim magister voluntates in tria membra. quorum vnum est voluntas diuinitatis. aliud voluntas rationis. et tertium voluntas carnis seu sensualitatis. Sed quod ista diuisio sit supposita videtur primo auctore Damascenus. in li. ii. duas inquit naturas christi. duas eius voluntates naturales et naturales actus animus. ergo si diuisio Damascenus est perfecta. que est per duo membra. videtur quod predicta diuisio sit supposita. Item philosophus dicit in li. ii. de anima. et etiam in topicis. quod voluntas est in sola rationali. ergo nulla voluntas videtur esse sensualitatis. Et si hoc. tertium membris predicere diuisiois superfluit. Item penes voluntatem attenditur liberum arbitrii. sed in christo non sunt nisi duo lib. ar. G non nisi due voluntates. G etiam Item voluntas sequitur naturam. sed in christo sunt tantum due nature. G tantum due voluntates. Sed quod sint non tantum due sed etiam plures que tres videtur auctoritate Hugonis in libello quem fecit de voluntatibus christi. vbi ait sic. fuit in christo voluntas deitatis et voluntas rationis. et voluntas pietatis. et voluntas carnis. G quatuor diuinitatis voluntatis. Item sicut christus habuit sensualitatem ita habuit sinderisim. et sicut sensualitatis est appetere bonum carnis. ita sinderisim est appetere bonum honestatis. G sicut ponit aliam voluntas in christo secundum sensualitatem. ita vtrum debet ponit sinderisim. et ita quatuor voluntatis diuinitatis. Item voluntas secundum Damascenus. diuidit per diuisionem in thelimum et bulisim. G est in naturalem et deliberatiuam. Item due diuinitatis fuerunt in christo sicut predicere. G videtur quod christus habuit volu-

10

11

- 14 rates plures q̄ tres. ¶ Item volūtas sc̄etur cognitio nem. sed in x̄po est reperire quattuor generaviturū co gnosciturū. q̄ in ip̄o cognoscebat sensus exterior. co gnoscebat sensus interior. cognoscebat intellectus hu manus. cognoscebat intellectus diuinus. si q̄ cui libet cogitōi respōdet affectio. ⁊ cui libet affectōi voluntas videt q̄ in x̄po fuerit quadruplex volūtaris differētia. Est ergo questio de predicta diuisione sufficientia.
- 15 ¶ ad predictoz intelligentiā est notandū q̄ volū tas tripliciter habet cōsiderari. Aut fm naturalē vo luntatē. aut fm potentia p̄ quā quis vult. aut fm mo dum volendi. ⁊ fm istā triplicē cōsiderationē tripliciter habet diuidi volūtas in x̄po. Sc̄dm enī cōparationē ad naturā diuini habet diuisione bimēbrū. Duplex enī in x̄po est volūtas. diuina vīz ⁊ humana fm duas na turas. ⁊ sic cōsiderat Dam. volūtatē x̄pi cum eam diuī dit in duo mēbra. Si autē cōsideret volūtas fm poten tias p̄ quas q̄s vult. sic diuidi habet diuisione trimē brū. Nam in x̄po fuit potētia diuina. ⁊ potētia rōnalis creata. ⁊ potētia sensitīua. p̄ quarū quālibet in actum volendi creabatur. ⁊ sic diuidit m̄r in s̄a per tria mēbra. ita q̄ illa tria habent reduci ad diuisiones duas bimē bres que sunt per differēcias immediatas. quia volūtas in x̄po fuit. aut diuina. aut humana. Et si hūana. aut sequēs cognitionē sensitīuā. aut sequēs cognitionē in tellectīuā. et sic p̄ tria sufficientia p̄dicere diuisionis in tria mēbra. per cōparationē aut volūtaris ad modū volē di habet multiplicari volūtas in x̄po diuisione quadri mēbrū. ⁊ sic cōsiderat m̄r Hugo volūtatē x̄pi cū eam per quattuor mēbra diuisit. Aut enī sic. In x̄po fuit vo luntatis diuinitatis et volūtas rōnis. ⁊ volūtas pieratis. ⁊ volūtas carnis. Volūtas diuinitatis p̄ iusticiāz s̄miam dicebat. Volūtas rōnalis p̄ obediētā veritatē approbabat. Volūtas pieratis per cōpassionē in malo alieno suspirabat. Volūtas carnis p̄ passionē in malo proprio murmurabat. Et sic p̄ tria diuersos modos diui dendi volūtarū x̄pi numerus ⁊ sufficientia. q̄ fm diuer sas cōsiderationes multiplicari habet modo diuisione bimēbrū. modo diuisione trimēbrū. modo diuisione qua drimēbrū sine aliqua repugnātia. et per hec manifesta est respōsio ad obiecta. sc̄pue ad auctoritatē Hugo ⁊ Dam.
- 16 ¶ Ad illud qd̄ obijcit de verbo phi q̄ voluntas est in sola rōnali. d̄dm q̄ p̄bs accipit voluntatē stricte vīz p̄ appetitū rōcinatiuū. magister autē ⁊ sancti ac ciptunt voluntatē large ad omnē humanū affectū. siue p̄cedat ex rōne. siue p̄cedat ex sensu.
- 17 ¶ Ad illud quod obijcit q̄ p̄ncis volūtatē attendit li. ar. cōsimili modo respondendū est. q̄ hoc intelligit de volūtatē p̄prie diu ita. ⁊ sic verū est q̄ in x̄po non habet nisi duas differen tias. m̄r autē accipit nomen volūtaris p̄ appetitū.
- 18 ¶ Ad illud qd̄ obijcit q̄ volūtas cōsequit naturā. d̄d̄z q̄ volūtas cōsequit naturā. sicut potētia cōsequit sub stantiā. et q̄ in vna suba possunt esse plures potentie. nihil impedit in x̄po reperire plures volūtates. duas ex parte vnius nature. sc̄z nature humane. et vnam ex parte diuine nature. ⁊ ita in vniuerso tres.
- 19 ¶ Ad illud qd̄ obijcit q̄ multo plures deberēt esse per auctoritatē Hug. ⁊ p̄pter s̄mderisim ⁊ belisim ⁊ bulisim. d̄dm q̄ ex istis actibus non p̄t argui q̄ in x̄po sunt plures volū tates q̄ tres. nisi accipiat diuisio volūtarū fm modos volendi. per quem modū rōnalis volūtas multiplica ri habet in voluntatē rōnis ⁊ pieratis. hoc est fm cōdi rionālē ⁊ absolutā. Diuidi etiā habet in naturalē ⁊ de liberatiuā. sed per hoc non p̄t argui q̄ p̄dicata diuisio

sit insufficientes. q̄ accepta est fm potēcias. vni enim po tentie possunt respōdere plures modi volendi. ¶ Ad illud qd̄ obijcit q̄ quadruplex est in christo cognitio. ⁊ ita quadruplex debet esse affectio. d̄dm q̄ cognitio sen sitīua exterior nō habet p̄fectionē absq̄ interiori. Sicut enim vult Aug. non est p̄fecta visio ex cōcursu organī et obiecti nisi assit interiori attentio copulās vnū cum altero. sicut dicit in li. de trim. xj. Illam autē attentio nem vocat Aug. sensualitatē dicēs q̄ sensualitas est il la per quā attendit in corpōis sensus. ⁊ p̄ncis hāc at tendit appetitus carnis. ⁊ ideo m̄r ex parte cogitōis sensitīue vnam t̄m ponit volūtatē. s. volūtatē sensuali tatis. si enī acciperet fm sensus exteriores. iam nō vna sed quinq̄ essent volūtates. fm quinq̄ differēcias sen suum exterioroz.

¶ Questio III c
De illarū voluntatū cōformitate ⁊ cōcordia. Et que ritur vtrū istee volūtates fuerint in x̄po cōformes vel re pugnātes. Et q̄ sint repugnātes. videtur ex ip̄a diuina oratōe qua dicitur. Nō sicut ego volo. sed sicut tu vis ergo aliud volebat x̄pus fm q̄ homo. ⁊ oppositū fm q̄ deus. ergo volūtas humana nō erat cōformis diuine.

¶ Item Aug. super ps. xxxv. Quātū distat deus ab hoīe. tantū distat volūtas dei a volūtatē hoīs. Cū gērens hoīem homo x̄ps ostendit p̄uatā quandā hoīs voluntatē. q̄ si p̄uata volūtas est volūtas repugnans volūtatē diuine. q̄ r̄. ¶ Item x̄ps sc̄ebat de destructiōe hierlm. q̄ volebat hierlm non destrui. ⁊ fm diuinā iusti ciam volebat ip̄as destrui. q̄ volūtas humana aduersa barur diuine. ¶ Item videt q̄ volūtas rōnis ⁊ sensua litatis aduersent sibi vnicē. q̄ fm q̄ dicit Aug. de tri. volūtates sunt cōtrarie. que sunt cōtrarioz voluntatū. sed volūtas rōnis volebat mori. volūtas sensualitatis volebat viuere. q̄ sensualitatis ⁊ rōnis erant volunta tes cōtrarie. ¶ Item pauor ⁊ securitas sunt affectiōes cōtrarie. sed in volūtatē rōnis erat securitas. in volun tate sensualitatis erat timiditas. ergo cōtrario modo afficiebat volūtas rōnalis ⁊ volūtas sensualis. sed ta les sunt volūtates christi sibi vnicē aduersantes. q̄ r̄.

¶ Item aut rō assentebat sensualitati refuranti mori. ē aut repugnabat. Si assentebat. ergo assentebat in cō trariū voluntati diuine. ergo peccabat mortaliter. Si repugnabat. ergo voluntas rōnis ⁊ sensualitatis fue runt in x̄po repugnātes. ¶ Sed contra. Volūtas huma na fm rectū ordinē debet esse subiecta diuine. ergo si in christo repugnabat. videt q̄ in x̄po erat inordinatio et culpa. ¶ Item omnis motus qui aduersat volūtatē di uine est motus ad illicitū. ⁊ omnis talis motus est pec casū. q̄ si christ⁹ fm humanā volūtatē aliquid volebat aduersum voluntati diuine. ergo in x̄po erat peccatū. sed hoc est falsū. ergo. ¶ Item aut voluntas sensualita tis in x̄po subiacebat oīno rōni. aut aduersabat. Si oī no subiacebat. ergo nulla erat ibi repugnātia. Si ad uersabat in aliquo. ergo caro in christo concupiscebat ad uersus spiritū. sed non nullū vicium est cum caro concu pisceat aduersus sp̄m. q̄ in christo fuisse vicium ⁊ peccatū.

¶ Item eque ordinatus vel ordinatio: fuit x̄pus in se ip̄so sicut adam in statu innocētie. sed in statu innocētie nulla fuit in adam repugnātia voluntatū. ergo nec in christo fuit aliqua repugnātia voluntatis sensualitatis ad rōnalem. nec rōnalis ad diuinā. q̄ nulla. ¶ R̄. ad predictoz intelligentiā est notandū q̄ cōformitas vo luntatis ad voluntatē in duobus cōsistit. vīz in voli to. ⁊ rōne volēdi. Conformitatē in voluto dico. q̄n di

20

21

uerse volūtares vnum et idem volūt. Conformatatē in rōne volendi dico. qm̄ idem eodē modo volūt. vel altera carum velit illud eodem modo quo supior vult eam velle. Cum ergo ad perfectā cōformitatē ista duo concurrant. alterū eorū est de necessitate cōformitatis. vīz cōformitas in modo alteruz vero aliqñ de necessitate. aliqñ de cōgruitate. aliqñ p̄ter necessitatē et cōgruitatē vīz cōformitas in volūto. Possibile est enī q̄ volūtares sint cōformes itaq̄ vna subsit alteri. et tñ nō volūt idem. q̄ volūtas supior nō vult inferiōrē velle qd̄ ipsa vult. sed magis velle cōtrariū. Qm̄ ergo cōformitas in rōne volēdi fuit in oībus voluntariis xp̄i. q̄ sic volebat sensualitas. sicut volebat rō eam velle. sic volebat etiam rō xp̄i sicut diuina volūtas volebat ip̄am velle. Ideo cōcedendū q̄ in xp̄o fuit volūtariū cōcordia et cōsonantia q̄uis ex parte volūtatis nō esset identitatis. q̄ vnaqueq̄ volūtas qd̄ suū erat volebat. Et hoc est qd̄ dicit maḡ Hug. fm̄ diuinā voluntatē qd̄ iustū erat voluit. fm̄ voluntatē rōnis iusticie cōsensit. et iusticiā ap̄probauit. fm̄ autē voluntatē pietatis sine odio. in iūe cōdoluit miserē. quāmodū fm̄ voluntatē carnis iusticiam nō accusabat sed penam recusabat. Vnaqueq̄ volūtas qd̄ suū erat operabat. et qd̄ ad se p̄tinebat sequebat. volūtas diuina iusticiā. volūtas rōnalis obedientia volūtas humanitatis misericordiā. volūtas carnis naturas. neq̄ altera alteri cōtraria erat. Sicut enī dicitatis intererat iusticiā nō deferere. sic carnis intererat naturā seruare. et pietatē alienā miserā nō amare. Iustū itaq̄ carni erat q̄ passionē suā noluit. q̄ hoc erat fm̄ naturā. et iustū deo erat q̄ passionē illius voluit. q̄ hoc erat fm̄ iusticiā. Et sic patz q̄ licet diuersa essent volūta. volūtares tñ in christo habuerūt cōsonantiam Concedēde sunt q̄ rōnes ostendētes q̄ volūtares in christo nō fuerūt repugnātes. nec humana volūtas diuine. nec sensualis rōnali. alioquin sequerēt in christo fuisse peccatū transgressionis. et viciū corrupcionis sicut obieciū fuit. quoz vtrunq̄ est alienū a christo. in quo fuerūt omnes motus rōnales recti. et omnes motus sensualitatis pacati. iuxta illud qd̄ dicit Aug. si gnariū fuisse per asalta que fuerūt in arca noe quicquid et pacata. Ad illud vero qd̄ opponit primo in p̄trariū de oratōe dñi. Nō sicut ego volo. sed sicut tu vis. Rñ den aliqui q̄ ex hoc non cōcludit cōtrarietate voluntariū fuisse in xp̄o. p̄ eo q̄ alius et alius modus volendi cōsideratus circa aliam et aliam voluntatē. nō inducūt cōtrarietate nec repugnantiā. Sed iste modus respondendi nō sufficit. qm̄ si aliqui duo hoīes qui habent diuersas volūtares cōtrario modo se habeāt circa aliq̄d volūtū. dicunt habere volūtares cōtrarias. Et p̄terea p̄r aliter dicit. q̄ cōformitas volūtatis ad volūtate dupliciter atēdit. aut fm̄ assimilationē. aut fm̄ subiectionem. dñs autē a sensualitatis volūtae non req̄rebat conformitatē assimilationis. vīdē enim velle qd̄ ipse velle. sed conformitatē subiectionis vīdē velle qd̄ deus ordinauit eam velle. et dñs in p̄dicta locutōe tollit cōformitatē assimilationis cum dicit. nō sicut ego volo. et ponit conformitatē subiectionis in hoc q̄ ostēdit se velle diuine volūtati subesse. Unde in p̄dicto verbo insinuat duplex volūtas in christo. Vna vīz rōnis que erat similis et subiecta diuine volūtati. Altera vero sensualitatis quam rō subieciēbat volūtati diuine. licet ip̄a sensualitas cōtrariū asp̄eretur. et ita q̄uis non erat similis. erat tñ subiecta. ac per hoc non erat cōtraria. Ad illud Aug. quo dicit q̄ volūtas humana in christo dis-

tabat a volūtae diuina. Dm̄ q̄ aug. intendit ibi ponere distantia q̄sum ad diuersitate voluntariū. et q̄sum ad distantia voluntariū. nō aut q̄sum ad subiectionis ordinem in volēdo. et ideo illa distantia nō ponit contrarietatem. Ad illud qd̄ obieci q̄ xp̄us nolēbat hierim de 25 strui volūtae humana. Dm̄ q̄ sicut Hugo dicit q̄ illa erat volūtas pietatis. que ideo flebat q̄ misericordiam diligebat. et q̄ deus sic volebat eam velle. ideo diuine volūtati non repugnabat. erat enī ibi cōformitas in rōne volēdi. q̄uis non esset in volūto. Quia sic velle hoc habebat a deo. et deus volebat eam sic velle. Ad illud qd̄ obieci q̄ voluntas sensualitatis repugnaret rōni. q̄ volebat contrariū. Dm̄ q̄ cōtrarietas ex parte volūti non dicit cōtrarietate in volūtae nisi sint tales volūtares que non tñ sunt nate cōformari p̄ subiectionē sed etiam p̄ identitatē ex parte volūti. Ad illud qd̄ obieci q̄ cōtrariis affectibus christi volūtas dispēnsabat. vīdē securitate. timore. gaudio. et tristitia. Dm̄ q̄ vna illarū affectionū subiecta erat alteri. et q̄ dāmo deo materialis fuit ad alterā. sicut dicitur fuit sup̄ q̄ gaudio in christo nō cōtrariabat dolori. q̄ gaudebat de ip̄o dolore. sic et in p̄posito intelligendū est. Ad illud qd̄ obieci q̄ ratio cōsentiebat sensualitati. aut dissentiebat. Dm̄ q̄ quodāmodo cōsentiebat. quodāmodo dissentiebat. fm̄ q̄ aliquis pōt aliquid dupliciter cōsentire. aut volendo idem qd̄ ipse vult. aut volendo ip̄m sic velle. Ratio autē sensualitati cōsentiebat volendo eam moueri. et hoc idēz erat licitū sensualitati. vnde nō volebat nisi licitū. non autē cōsentiebat volūto. id ē in ip̄m in qd̄ sensualitas. hoc enim esset illicitū voluntari rōnis. et hoc non ponebat carnē cōcupiscere aduersus sp̄ritū. siue rebellionē sensualitatis ad rōnem. illa enī rebellio ponit vtrunq̄ dissensum. Unde notandū q̄ dissensus pōt esse sensualitatis ad rōnem. et q̄sum ad volūtū et q̄sum ad actum volendi. et hoc idēz p̄tinet ad naturā lapsam et per penā et culpā. Et est ponere cōsensum q̄sum ad vtrunq̄. itaq̄ sensualitas subiaccorōm. et hoc partim ad naturā institutam. Et est ponere mediū q̄ ita cōsentiat ratio sensualitati respectu actus volendi sine respectu volūti. et hoc partim ad naturā habentē penam absq̄ culpa qualis fuit natura a christo assumpta. que aliquid habuit de natura instituta. aliquid de natura lapsa. Consequenter querit de oratōe christi. Et circa hoc querunt tria. Primo querit vtrum deuo rit christū orare. Secūdo querit vtrum in omni oratione suā fuerit exauditus. Tertio querit vtrum illa oratō qua orauit in passione fuerit sensualitatis aut rationis. Questio. I D Vtrum deuo rit xp̄m orare? Et q̄ sic videt Luc. vi. Exiit in montē orare. et erat p̄notans in oratōe dicit. sed xp̄s nihil fecit nisi qd̄ ip̄m deuit. q̄ cōueniens fuit ip̄m orare. Item cui cōpetit sacrificiū offerre. eadē cōpetit orare. sed xp̄o maxime cōpetebat oblatō sacrificij p̄ salute generis humani. q̄ et maxime cōpetebat orare. Item nulli magis cōpetit orare q̄ ei qui est p̄ntifex et sacerdos fm̄ qd̄ dicit ad Hebr. v. q̄ et maxime cōpetebat oratio. Item oratio maxime spectabat ad perfectionem vitę cōtemplatiue. sed deuit christū habere perfectionē in vtraq̄ vita. ergo et. Item nulli deo cet magis orare q̄ cum qui est dignus exaudiri. et factus ergo videt q̄ sibi maxie cōuenit oratōis vltus. 23

Aug. de correptione gratia. Nemo petit ab alio quod per se potest implere. sed ipsa omnia poterat per se. quod nihil debebat ab alio petere. et nec orare. Item oratio est actus persone inferioris. respectu eius que orat. Sed persona christi est equalis patri. ergo non decuit ipsum oratione fundere ad deum. Item oratio est ascensus intellectus in deum. sed in intellectu christi. semper erat sursum sicut deus unicus et in continuo fructus actu. ergo non videtur quod cooperetur ei usus orationis.

Item indivisa sunt opera trinitatis. et implementio petitionum spectat ad totam trinitatem. ergo petit aliquid sub una persona. petit ab omnibus. sed non debet ipsum petere aliquid a se. nullus enim seipsum orat. vel petit aliquid a seipso. ergo non videtur quod cooperetur aliquid ipsum a seipso oratione imperare. Item voluntas christi hominis erat per omnia conformis voluntati patris ergo nihil petebat nisi quod sciebat patrem velle. et etiam si non peteret. nihilominus quod petebat impleret. ergo frustra petebat aliquid. sed nihil debuit ipsum frustra facere. ergo non debuit ipsum orare.

Item dicitur quod absque dubio dicens fuit ipsum orare. martine in diebus carnis sue. Res autem huiusmodi dicitur potest assignari quadruplex. videlicet propter meritum. propter virtutem exempli. propter veritatis argumentum. propter officium exemplum. Propter meritum. quia sua petitione et postulatione merebat nobis quod minus idonei eramus ad susceptionem beneficiorum dei. Propter exemplum. videlicet dei discipulos suos et per ipsos alios invitaret ad orationis studium in cuius exercitio maxime supradicti adversarius. propter quod dicitur dicebat discipulis Matthei. xxv. Vigilate et orate ut non intretis in temptationes. Propter veritatis argumentum. ut ostenderet se verum hominem. et vere a deo missum. propter quod dicitur Jo. xj. Gratias ago tibi domine. quia audi stime. ego autem sciebam. quia me semper audis. Sed propter populum istum qui circumstantur ut credant. quia tu me misisti. Propter officium. quia ipse habebat dignitatem sacerdotis et pontificis. unde sicut ad ipsum officium pertinebat sacrificium offerre pro peccatis. ita et pro peccatis orare. unde ad Hebraeos. v. Omnis pontifex ab hominibus assumptus. pro hominibus constituit in his que sunt ad deum. Et Hebraeos. vij. talis debebat esse nobis pontifex in pollutus. segregatus. et excelsior celis factus. his ergo de causis congruum fuit et decens usus orationis in christo reperiri. unde rationes ad hoc in duce sunt procedende.

Ad illud quod dicitur quod obratio est per se implere. cum autem petit propter supplementum indigentiam alienam. non requirit defectus proprii in petere. sed defectus proprii aut idoneitatis in eo pro quo petit. quod quidem defectus supplet ex merito ipsius orationis. Cum enim aliquis dignus orat pro indigno. quodammodo acquirit sibi idoneitatem ex sue orationis merito.

Ad illud quod obratio est actus persone inferioris. dicitur quod hoc verum est attribuendo inferioritatem persone secundum eam naturam secundum quam cooperitur ei oratio. Oratio enim est actus convenientis persone ratione nature. et sic non habet instantiam in proposito. quia quantumvis persona ratione divinitatis sit equalis patri. secundum humanitatem minor est patre. Juxta illud Job. xiiij. Pater maior me est.

Ad illud quod opponitur quod oratio est ascensus intellectus in deum secundum Damascenum. dicitur quod ascensus

potest dici large vel stricte. Secundum quod large dicitur sic potest dici intellectus ascendere in deum. quia fertur in eum qui super se est. aut imploratio misericordiam que est supra se. aut reuelando miseriam que est infra se. et hoc modo accipiendo non tantum cooperitur nobis. verum etiam christo. et sic cadit in distinctione orationis. Alio modo ascensus in deum dicitur non ad considerationem. per dicitur elevationem intellectus nisi ad deum procedentem gradatim a consideratione creature ad considerationem creatoris. Et hoc modo non cadit in notificatione orationis nisi secundum statum viatoris. Huiusmodi modo accipiendo ascensus fuit in christo. sed vero modo accipiendo quodammodo fuit. et quodammodo non fuit. Fuit quidem quantum ad hoc quod christus in actu orationis se reuocabat ab occupatione vite actiue. ut totus esset intentus operatiui vite contemplatiue. Quantum autem ad hoc quod christus erat continue comprehensor. siue vacaret actiui. siue cessaret ab actione. sic non dicitur fuisse in eo inuolutio ascensionis per eum modum pro quo est in nobis. Ad illud quod obratio postulationis orationis respicit totam trinitatem. dicitur quod verum est et consequenti. sed quedam orationes dirigantur ad patrem. quedam ad filium. Quod autem subiungitur quod nemo petit aliquid a se. dicitur quod verum est in eo qui est unicus tantum nature. sed quod est diuersarum naturarum bene potest petere aliquid a se ita quod secundum naturam sit petens et secundum aliam sit exaudiens. et sic est in christo qui erat pontifex petens. secundum humanam naturam. et erat rex et princeps exaudiens secundum diuinam.

Ad illud quod obratio pro christo nihil petebat nisi quod sciebat deum velle. dicitur quod verum est. sed christus bene sciebat quod deus quedam volebat que sciebat ipsum nobis impetraturum pro sua oratione. et ideo orando et petendo quod deus volebat non frustra orabat. quia hoc ipsum quod deus disposuerat. nobis sua oratione impetrabat. Cum enim deus disponit vel vult aliquid facere. non disponit in omnino euentu. sed presupponit congruentibus antecedentibus. sicut disponit nos saluare. si tantum velimus pro bona merita salute acquirere. sic et in proposito intelligendum est.

Questio. II

Utrum christus in omni oratione sua fuerit exauditus. Et sic videtur pro illud quod dicitur Jo. xj. Ego autem sciebam quia semper audis me. sed illud audire non est aliud quam exaudire. Item super illud psalmi desiderium aie ei tri. et yo. la. eius non frangit eum. Glo. yo. la. e. id est verborum est hoc est pro verba plura non fraudasti eum. quod est dicitur factum est. Item christus magis dignus est exaudiri quam membra eius petentia in nomine eius Jo. xiiij. Quicquid petieritis pro me in nomine meo dabit vobis. ergo multo fortius quod ipse petiit obtinuit. Item voluntas christi fuit diuine voluntati conformis. ergo nihil petiit et desiderauit nisi quod deus voluit. sed omne quod deus voluit fecit et facit. ergo omne quod christus petiit impetravit. Item quod christus petiit pro se. pro salute. non habuit in aliquo remorsum et sciencie. sed quicquid sic petiit impetrat quod petit. ergo omne quod christus petiit obtinuit.

Sed contra in psalmo dicitur de christo. Deus meus clamabo pro diebus meis et non exaudies. ergo non exaudiuit ipsum in eo quod clamauit. non ergo exaudiuit ipsum in omni eo quod petiit. Item in littera dicitur. Christus clamans non exauditus ad salutem corporalem. bonum quidem petiit. sed non moreretur. sed melius erat ut moreretur. ergo christus non fuit in omni eo quod petiit exauditus. Item christus petiit et orauit ut calix transiret ab eo. sed calix non transiit ab eo. ergo non in omni eo quod petiit fuit exauditus.

Item christus orauit pro suis crucifixoribus. nec in omnibus saluati fuerunt. ergo non fuit exauditus in omnibus. Item christus orauit pro discipulis ut fuarent a malo secundum dicitur Jo. xvij.

non tñ p eis qui credituri sunt. sed nō oēs fuerūt seruari a malo. ergo nō in oibus que petūt exauditus fuit
36 **R.** dñm q̄ cum oratio sit petitio pcedens ex voluntate et desiderio. fm q̄ volūtas humana fuit in xpo fm triplicē differentiā. sic et oīs. Nam quedā oīs fuit exp̄mens siue pcedens a volūrate rōnis. quedā a voluntate pietatis. quedā a volūrate carnis. Oratio pcedēs a volūrate rōnis pcedebat a volūrate que quidem req̄rebat exaudiri. et talis oīs in oibus est exaudita. tum p̄p̄ hoc q̄ ista volūtas erat p̄ oia et formis volūtatē diuine tum etiā. q̄ adeo petebat digne et sancte q̄ i oibus erat exaudita. p̄ sua reuerentiā et dignitate. Oratio autē pcedens a volūrate pietatis et volūrate carnis nō fuit. in xpo exaudita p̄ oia. tum q̄ hac volūrate nō formabatur in omni volūto sicut habitū est prius. tum etiā q̄ ista petitio plus ordinat ad nostrā instructionē q̄ ad diuinā. Magis enim petebat hac volūtare vt nos erudiret. q̄ vt deū ad suā petitionē inclinaret. Et his ptz resp̄sio ad questionē p̄strā et rōnes ad vt̄q̄ partem. Concedendū est tñ q̄ xps exauditus fuit in omni petitōe qua petūt vt exaudiret. hoc est in omni eo qd̄ petūt volūrate rōnis. siue rōne absoluta. vnde rōnes que ad p̄mā partē iducunt verū cludūt. Eōcedendū nihilo min⁹ q̄ nō i oī eo qd̄ petūt volūrate carnis vel pietatis fuit exaudit⁹. sicut rōes ad scd̄az p̄tē iducunt oīs. Nō enī petebat vt exaudiret s̄ vt nos erudiremur. sic petūt calicē a se trāsferri. et suis crucifixioib⁹ p̄donari vñ ex
37 voluntate carnis ad ostensionē nature assūpre. alterū ad ostensionē benignitatis et misericordiē. Ad illud tñ qd̄ obi: de auctoritate ps̄. dñm q̄ hoc dī de capite rōne mebroz. sicut glo. ibidē exponit. et multa cōsilia repti et succurrunt in scriptura. Ad tres rōnes sequētes p̄z resp̄sio p̄ iam dicta. q̄ non ferunt instantiā p̄ qua cuius oīsne xpi. sed p̄ ea solū que pcedebat ex volūrate carnis et pietatis sicut ptz aspicienti.
38 **Questio.** III

Utrū illa oratio qua orauit in passione vt calicē trāsferret a se fuit a rōne an a sensualitate. Et q̄ a sensualitate vt aucte mgt̄ in lra. fm affectū sensualitatis xp̄us mori noluit. nec obtinuit qd̄ fm illū affectū petūt. q̄ vt q̄ petitio illa ex volūrate sensualitatis pcesserit. Itēz hoc fm oīs dī et ordine verbor. cū dicit. Nō sicut ego volo. sed sicut tu vis. aut hoc dicit rōne volūtatē sensualitatis aut rōnis. Quantū ad voluntatē rōnis non dicit. q̄ illa erat p̄ oia diuine volūtatē et formis. q̄ hoc dicit q̄rum ad volūtatē sensualitatis. Et illa q̄ volūtatē pcedebat postulatōe oīsne. p̄p̄tē. Itē null⁹ sapientis orat vel petit cōtrariū eius qd̄ vult. sed rō vult. q̄ petitio de cūstione mori nō erat petitio rōnis. et erat sensualitatis vel rōnis. q̄ sensualitatis. Itē p̄ctm̄ est appetere alicui qd̄ est p̄ctm̄ appetere. sed appetere nō mori. p̄ctm̄ esset t̄pi volūtatē rōnali. q̄ si illud p̄

Distinctio. xvij. Quō verbi seu xpi incarnatio ordinat ad nostram redemptionē q̄rum ad vsum volūtatē put respicit exercitiū merēdi.

Merito etiā christi p̄mittendū non est rē. Supra egit mgt̄ de volūrate christi. In hac parte agit de vsu volūtatē qui cōsistit in exercitiū merēdi. Diuidit autem pars ista in duas partes. In quarū prima agit de merito christi in se. In scd̄a vero agit de ipso ad nostrā vtilitatē ordinato. ibi. Ad quid ergo voluit pati et mori rē. Prima pars diuiditur in quatuor partes scdm̄ quatuor questionē quas deter-

minat. In prima determinat magister cui meruit pati
 tiuisset. peccasset. sed nō peccauit. q̄ nō petūt. q̄ petitio illa fuit a volūrate sensuali. Sed. oīs sic diffinit. oīs est affectus mētis in deū. sed sensualitatis nō est orare. q̄ p̄dicta oīs non potuit esse sensualitatis. Itē alio modo diffinit oīs. Oratio est pius affectus in deū directus. s̄ sensualitas nō h̄z ferri in deū. q̄ q̄ ad actū sensualitatis nō consistit vsus oīsne. Itē solius rōnis ē p̄ferre. Sed p̄dicta oīs fuit cū collatōe quadā sicut p̄t cum dī. nō sicut ego volo sed sicut tu. q̄ nō pcessit a sensualitate. sed a rōne. Itē solius rōnis est futura p̄ cognoscere. sed oīs illa qua petebat calicē futurus transferrī. erat ex futuro p̄p̄gnitōe. q̄ nō erat sensualitatis sed rōnis. **R.** d̄. q̄ de p̄dicta oīsne est loq̄ dupliciter aut q̄rū ad materiā. aut q̄rū ad formā. Si loquamur de ipsa q̄rū ad materiā. cū materia oīsne respiciat d̄sū d̄rū petebat. talis petitio fuit petitio sensualitatis. cuius desiderū erat ad nō moriendū. Si autē loquamur de p̄dicta oīsne q̄rū ad formā. sic cū forma petitōis respiciat discretionē p̄p̄nētis. et talis modus p̄p̄nēdis sit a discretōe rōnis. p̄cedendū est q̄ talis oīs fuerit volūtatē rōnalis. Et p̄ hoc ptz r̄sio ad qd̄m p̄p̄tā. et etiā ad obiecta. Ad qd̄m p̄p̄tā. q̄ nō est simpliciter p̄cedendū q̄ talis oratio fuerit simpliciter rōis vel simpliciter sensualitatis. sed quodā modo huius. quodā modo illi⁹. Sensualitatis q̄rū ad materiā. sed rōis q̄rū ad formā. Itē sensualitatis vt mouētis. sed rōis vt p̄manētis. Itē sensualitatis vt p̄ quo. s̄ rōis vt a quo. Cū benez recte p̄suevit dicit q̄ rō fuerit aduocari sensualitatis. et fm hoc dissolui possūt rōnes ad vt̄rang partē. qm̄ p̄cedūt his duab⁹ vñs sicut ptz aspicienti. Sed tunc restat qd̄. cum rō se ires sensualitatis in hac petitōe nec exaudiedā nec dignā exaudiri. vt pote q̄ petebat cōtrariū d̄i. p̄p̄tō. quōd̄ hanc petitionē p̄posuit et p̄ ea allegauit. Et dñm est ad hoc q̄ hui⁹ fuit rō triplex. Prima ad manifestationē veritatis nature assumpre. que naturaliter refutabat passionē. in hoc eruditur nostrā fidē. Scd̄a vero ad cōfirmandā nram imbecillitatē. vt nō diffidam⁹ si passionē picula crebor remiss. et in hoc eruditur nostrā spem. Tertio vt ostēderet volūtatē nostrā diuine volūtatē esse p̄ oia subiectū qd̄ oīs dī in d̄tōe apposita. nō sicut ego volo sed sicut tu. et in hoc ordinauit charitatē nostrā in nobis. que afsecrum nostrū diuine volūtatē per omnia conat subp̄cere. vnde magis orauit in illa oratōe p̄ nobis q̄ orare p̄o se. Et attendendū est q̄ oratio illa in petitione illa seruauit formam prudentis et fidelis aduocari qui desiderium sensualitatis proponit. seruata tamen forma iuris. Dicitur enim ius diuinū q̄ omnis appetitus debet esse deo subiectus. et per hoc patet determinatio obiecto. patet etiā predicte oīsne finis et vtilitas.

cipaliter. ostēdēs q̄ aliquid meruit sibi. In scd̄a determinat quō mereri incepit. ostēdēs q̄ ab instanti p̄ceptiōnis. ibi. Nec hoc solū meruit rē. In tertia vero determinat quid meruit. ostēdēs q̄ non tñ gloriā impassibilis. sed etiā exaltationē nois. ibi. nec tñ gloriā impassibilitatis rē. In quarta vero determinat qua necessitate ista meruit. ibi. Si vero querit vtrū rē. Scd̄a vero pars principalis diuidit in duas partes. In quarum prima p̄ponit efficaciam meriti christi respectu nostri. In scd̄a vero multiplici auctoritate confirmat ibi. Sed quomodo per mores nos a diabolo redemit rē. Subdiuisiones partū manifeste sunt in li. a.

Determinat cui xps principaliter meruit. An sibi aut nobis. et qd sibi et qd nobis.

D. XVIII

Merito etiam xpi premit- tendu no est. de quo quida dicere soler. q no sibi sed me- ris sibi meruit. Meruit qdem mebris redemptio- a diabolo. a pcto. a pena. et regni reseratonē. vt amora ignea romphea libere pateret introitus. Sed et sibi meruit impassibilitatis et immortalitatis gloria. sicut ait aplos. Huius factus est p nobis obediēs vsq; ad mortē. mortē autē crucis. ppter qd et deus exaltauit illū. et dedit illi nomen qd est sup omne nomen. Aperte dicit aplos xpm ppter ea exaltatū p impassibilitatis gloria. qz est humiliatū p passionis obedientiā. Humilitas g passio- nis. meritū fuit exaltatōis. et exaltatio premuz humilitatis. Unde Aug. exponēs pmissū caplm ait. Ut xps resurrectōe clarificaret. pus humili- atus est passione. humilitas claritatis est meritū claritas humilitatis est premiū. Sed hoc totū fa- ctum est in forma serui. In forma eni dei semper fuit et erit claritas. Item Amb. idem caplm tra- ctans. ait. Quid et qm humilitas mereat hic ostēdit. Hic testimonijs euidēs fit q xps p humili- tatē et obedientiā passiois. meruit clarificatiōē corporis. nec id solū. sed etiā impassibilitatē aie. Hic eni ipius ante mortē erat passibilis. sicut ca- ro mortalis. sed post mortē merito humilitatis et aia impassibilis facta ē. et caro immortalis. Utrū autē aia sit facta impassibil qm caro facta est immortal. scz ipō resurrectōis momēto. de auctoritate nobis certū nō est. Sed vel mox post carnis separatio- nem aia impassibilitate donata est. aut in resur- rectione quādo caro resloruit.

Spō meru- it mebris. s. quid. Meruit si- ber quid.

Phil. g.

Aug.

Ambro.

Quo anima xpi sit facta impassibil.

Determinat quādo mereri incepit ostendēs q ab initio cōceptionis. b Rec hoc solū meruit xps qm patri obediēs cru- cem subiit. sed etiā ab ipa cōceptōe ex quo hō fa- ctus est p charitatē et iusticiā et alias virtutes in quarū plenitudine fuit fm hoies cōditus sibi tā- tum meruit quantū post martyrij toleratiā. Tā- ta eni plenitudo spūaliuz carismatū in eo fuit q in eis pficere nō potuit. et ideo melior ipius ania fieri non potuit q ab initio sue cōditōis extitit. qz pficere i me- ritis nō valuit. Est eni Grego. ait Non habuit oino xps iuxta aie meritū quo potuisset pfice- re. In mebris autē que nos su- mus qridie pficit. Non g plus meruit sibi p crucis patibuluz. qz a cōceptōe meruit p gratiaz virtutū. Non g pfecit fm anie meritū qstuz ad virtutē meriti

Greg.

Meruit g a cōceptōe nō mō gloriā et. Con- tra. q. vbi vnu p pter alteruz. ibi vnu tm sed imor- talitas nō est in corpe nisi p aiaz sic necvira. Pas- sibilis etiā nō est in ania nisi p corpu. cū aia sit

pfecit tm qstuz ad numerū me- ritoz. Plura eni habuit meri- ta in passione qm in conceptōe. sed maioris virtutis nō extite- runt in merēdo plura. qm ante fuerant pauciora. Meruit er- go a conceptōe non modo glo- riam impassibilitatis et imorta- litatis corporis. sed etiā impas- sibilitatē anime. Per quid. per obedientiā et voluntatē perfe- ctam quā non tunc primo ha- buit. nec maiorē cuz pati cepit et mori. Obediēs enim perfe- cte et bonus extitit fm hoies ex quo fuit homo. habuit g ania illa aliqd bonū in se post mortē qd nō habuit ante. non g bea- tior vel melior fuit qm ante. Ab sit q melior fuerit. qz non san- ctior. nec gā cumulator. Rec etiā beator fuit in dei contem- platione in quo precipue beati- tudo cōsistit. Potest tm dici in hoc beator fuisse. qz ab omni miseria imunis. Ex quo neq; inferri simpliciter q beator fu- erit.

Determinat quid meruit ostendens q non tm gloriā im- passibilitatis. sed etiā exaltati- onem nominis. c Rec tm gloriā impassibilitatis et immortalitatis meruit. sed etiam b meruit sibi donari no- men qd est super omne nomen scz honorificentia qd vocat de- us. hoc tm ante mortē habuit. habuit enim hoc nomen dei fi- lius inquantū deus est ab eter- no per naturā. inquantū homo factus est habuit ex tpe p gra- tiam. Uerūtm Aug. dicit homi- ni donatū esse illud nomen nō

causam primā. vtpote in hoie pmo in q p corruptionē aie facta est corruptio corpis. qm in alijs aia efficiat passibilis. ppter iunctionē sui cū carne corrupta. E cō- trario nō est gloria impassibilitatis. que qdem est a supio- ri. et magis inest corpi rōne aie qz cōuerso. Qd g obij- cit q impassibilitas est dos corpis. ddm q dos corpis est sed nō sic paise est corpis q nō sit aie. dr tm magi dos corpis. qz aia habet dotes fm se multo excellētiōes. b Meruit sibi donari nomē qd ē sup oē nomen. Hoc ē vt esse fallū. qz nomen illud qd est sup oē nomē habuit

suba incorpatis restat g q idem ē oino mereri im- passibilitatē cor- poris et impassibi- litatē aie. Pterea corpe extite i passibili necē est aiam esse ipassi- biles. ergo nō vt q impassibilitas corpis debeat cō numerari ipassi- bilitati aie. Jur- ta hoc qrif. Qui p pus inest ipas- sibilitas. et q car- ni vt. qz impassibi- tas est dos cor- poris. Qz autē aie vt. qz gloria ē p influentiā aie in carne. R. dō q in aia passibi- li duplex ē gen^o passionū. Unuz q patit in se p af- fectōes. Aliud q cōparit corpi p- pter corpis lesio- nes. Ad h autē q aia efficiat pfe- cte impassibilis ne- cessariū est q ab vtraq; passione efficiat pfecte im- munis. et ita du- plex impassibili- tas reperit i aia. Una que est p- pncie ipsius ante. Altera quā cōi- cat cum corpe. et istas duas intē- dit mgr in sra cō- nūcrare. et sic p- rīsto ad pmo q/ situz. Ad illud 2. nō qd querit se- cūdo. cui p pus inest passibilitas ddm q p pus in- est aie sicut pas- sibilitas qstū ad

Aug. in li- bro contra- Maximi- num.

q p corruptionē efficiat passibilis. ppter iunctionē sui cū carne corrupta. E cō- trario nō est gloria impassibilitatis. que qdem est a supio- ri. et magis inest corpi rōne aie qz cōuerso. Qd g obij- cit q impassibilitas est dos corpis. ddm q dos corpis est sed nō sic paise est corpis q nō sit aie. dr tm magi dos corpis. qz aia habet dotes fm se multo excellētiōes. b Meruit sibi donari nomē qd ē sup oē nomen. Hoc ē vt esse fallū. qz nomen illud qd est sup oē nomē habuit

ab eterno. Si tu dicas qd meruit istius nois manifesta-
tionē in humana natura. Hoc videt esse falsum. qz de-
mones in euāgelio frequēter dicebāt ipm esse filiū dei
sicut colligit ex multis locis. ergo iam nomen eius an-
te passionē erat manifestatum. Item in lege pmissus

Qd nomen
illi datum est
hoi et non
deo.

erat filius dei. si
cut dicit Esa. ix.
Locabit admi-
rabilis. & siliari-
us. deus fortis.
Item. j. Loz
h. Si cognouit/
sent. dicit glo. qd
maiores iudei sci-
uerit qd esset xpi
ergo videt qd no-
men eius an pas-
sionē fuerit ma-
nifestatum. Sed
cōtra hoc est qd
dicit. j. Loz. ij.
Si cognouisset
numqz filius dei
eruet irrisent. Et
Ansel. in li. cur-
tus homo dicit
qz rāu scelus si-
cut est filij dei oc-
cisis. nūqz p pe-
nitentiā expul-
sent. nisi ignora-
tia excusasset.
H. dōm qd abf-
qz dubio xpus p
passionē suā me-
ruit sui nois cla-
rificationē. Et la-
rificatio aut no-
minis istus xpi
in hoc consistit. qd
cōter hoies no-
erit illū qui in
humana natura
apparēbat. esse fi-
lium dei redem-
proxim mundi.

Ad illud ve-
ro qd obr qd illud iam notū erat. dē m qd est noticia cer-
ra. et est noticia p quanda cōsecturā et xps ante passio-
nem cognitus fuit habere nomen qd est sup omne nomē
noticia cōsecturali. sed noticia certitudinali non est co-
gnitus nisi post passionē. et p hoc dissoluti possunt rō-
nes ad auctoritates ad vtrāqz partē. Vel aliter est no-
ticia vniuersalis. et est noticia particularis. Quis autē
xps esset notus aliqibus qd esset vere xps. nō fuit vni-
uersaliter cognitus vsqz post passionē. Vel aliter. ē noti-
cia nois dupler. qm ad vocē et qm ad iponēdi rōnem
Quantū ad vocē cum cognoscit qd aliqis sic vocet. et sic
multi cognouerūt xpm vocari telum ante passionē. sed
rōne qre sic vocaret vtz qz venerat saluare plim. p pec-
catis eoz nō cognouerāt vsqz post passionē. Et sic la-
rificatio nois xpi est manifestatio cognitiōis habite de
xpo. qd cognoscit esse dei filius. et xps est iesus. et qd libet
noz est nomen qd est sup oē nomen. Nam filius dei

deo. qz illud nomen habuit cuz
in forma dei tm erat. Sed cum
dicit ppter qd illū exaltauit et
donauit illi nomē qd est super
omne nomen. satis apparet. p-
pter quid exaltauerit. id est. p-
pter obedientiā et in qua forma
exaltatus sit. In qua enim for-
ma crucifixus est. in ea exalta-
tus est. in ea donatus est ei no-
men. vt cum ipsa forma serui
nomine vnigenitus filius dei
hoc illi donatū est vt homi. qd
iam habebat idem ipe deus. h
sp grām accepit vt ipe eno ho-
mo vt subsistēs i forma serui. i-
in aia et carne noies. et sit deus
Sed nunqd hoc meruit? Su-
pra em dicitū est. qd hoc tm bo-
num homo ille nō meruit. quō
ergo hic dicit ppter obediē-
tiam donatū est ei hoc nomen
Secm tropū illuz in scriptura
creberrimū hoc capiendū est.
quo dicit res fieri qm inotescit.
Post resurrectionē vero qd as-
erat in euidēti positū est. vt sci-
rent hoies et demones. Anni-
festationē qd illū nois donauit
ei deus post resurrectionē. sed
illā meruit p obedientiā passio-
nis. qui eo qd obediuit patiedo
exaltat est resurgēdo. et p hoc

noiat psonā in vna natura. Xps autē et iesus noiant p-
sonā in duabz naturis. sed ipse noiat psonā in vna na-
tura relata ad diuinā. qz xps dicit vncus. Iesus autē
noiat psonā in diuina natura relata ad hūanā qz iesus
dī saluator. et. et iō in noie ietu xpi debet oē genu curua-

manifestū est nomen. Hoc eo-
dem tropo vsus est etiā post re-
surrectionē dicens. data est mi-
hi ois ptās in celo et in terra nō
qz tūc pmo accepit. sed quā an-
te habebat. tunc manifestata ē
ptās. Leterū Amb. dicit. Ho-
men illud donatū eē dō nō hōi
et videt secus verborū supficiē
opposit. Aug. hz intelligētia nō
obuiat. hz diuersum sapiat. Mā
Amb. de naturali donatiōe id
dicitū intelligit. qua eternaliter
p se generatū dedit filio nomē
qd est sup oē nomen. scz eē deū
p naturā. qz genuit ab eterno
filū plenū et sibi equalē deum.
Qd tm nomen apūs ppter pas-
sionis obedientiā xpo donatū
dicit. Sed pmissio locutiōis mō
accipiendū est.

Determinat qua necessita-
te ista meruit.

Si vero querit vtrū xps illā
imortalitatis. et impassibilitatis
gloriā. et nois dei manifestatio-
nem sine omni merito habere
potuerit. Sane dici pot qd hu-
manā naturā ita gloriosam su-
scipere potuit. sicut in resurre-
ctiōe extitit. Nomenqz suū et ali-
ter hoibus manifestare potuit
Sed hō passibilis eē nō potuit

exaltat fuit. Itē ei cōpetit exaltatio cui oē genu flexit
celestū. terrestriū. iusti. noy. hz bec ē diuina natura. g
re. Sed h. Eius est exaltatio cuius est hūliari. hz diuina
natura nō pot hūliari sic dicit Ansel. in li. de incarnatione
hōi. hz nec exaltari. Preterea. qd ē altissimū quō pot ex-
altari. si hz diuina natura ē hūiō. vt r. R. dō. q. sic
nois noiat debet psonē rōne alicui natura. sic et exaltatio
Sz artē dē dū ē qd exaltatio dupli hz intelligi circa xpm.
aut fm rē. aut fm nrāz cognitiōz Exaltatio fm rē est
limarō xpi d stratu pntē vite ad dexterā pūs. et h. qd fuit
in ascēsiōe. et h. qd exaltatio dicitur et fm hūanā naturā q
fuit eleuata i celū. et sic exaltari ad dexterā pūs ē sūlima-
ri ad portā bona pūs. Alio mō ē exaltatio fm nrām
cognitiōz. et sic dicit xps exaltari i cordibz nrāz qm credim
cū egle pū et sic exaltari ad dexterā pūs. ē exaltari ad eq-
litarē pūs. et h. mō exaltatio dicitur xpo fm eā naturā hz
quā hz egrī ipi pū. Et fm hāc dūctiōz pz dicitur mō cō-

Marginal notes in a smaller script, including references to other works like 'Anselm' and 'Augustine', and some commentary on the main text.

traverſe appare
 ſi inſ aug. et am
 bo pſ etiā rſto
 ad obiecta Aug
 em loqur de ex
 altranſe reali. et
 ſic currūt rōnes
 ad ſedam premi
 amb. de exlatō
 ne ſm cognitōz
 noſtrā ſic cur
 rūt rōes ad ſmā
 pſe. **N**ā alij
 hoies dicitores
 erant. et vix vni
 cuiq ſua virtus
 ſufficiebat. Ob
 ſcur cōtra hoc
 p hoc q dicit an
 ſelmus in li. cur
 deus hō. Nulla
 tenus ſt homo
 magis honores
 dare deo q cum
 ſe tradit morti
 ad illius hono
 rem. **S**i ergo ſer
 vira qromagis
 debita. tanto ſit
 minus grata vi
 dem q hoies ſi
 ſe dicitores mor
 tis. **I**te quili
 ber e debito: om
 nis eius quod e
 et quod poteſt.
 q rōri a deo ac
 cepti. q vī q nō
 ſua poſſit aliqd
 apud deum me
 reri. nec momen
 do nec aliqd fa
 ciedo. **I**te q rō
 debebat obedire
 patri. ſi pater p
 aſidebat q debe
 bat mori. p ſolu
 tel. ſuam generi
 ſ q vī q rō cēt de
 bito: mori. **S**i
 dōm q eſt debi
 tum ex charita
 te. et eſt debitum
 et neceſſitate.
 Debitum ex ca
 ritate non tollit
 pſerionem me
 riti. debitum q
 et neceſſitate q
 dā modo dimi
 nit. **Q**m q om
 nes alij debito
 res erant mori
 debito neceſſita

Qualiter
 p mortē re
 demit nos
 et aditū re
 gni aquir.

ſicut fuit. et ad illam gloriā ſine
 merito puenire. Potuit qdem
 puenire ad illā ſine merito paſ
 ſionis. qz potuit pſupra morta
 litate immortalitatis gloriā ve
 ſtiri. ſed nō ſine merito iuſticie
 et charitatis aliarſq virtutū.
 Non em̄ rps hō eē potuit in q
 plenitudo virtutū. qe nō fuit
 nec vtutes ei in eſſe potuerit. ſi
 cilio mortalitatis induto qn
 p eas mereret. Habens q̄ has
 vtutes ſm hōiem paſſibilez ac
 mortale. non potuit nō mereri
 gloriā immortalitatis. Non q̄ po
 tuit factus mortalis ſine merito
 gloriā impaſſibilitatis et imor
 talitatis ac manifeſtationē dei
 noſ cōſequi. Potuit tñ hoc af
 ſequi ſine merito paſſiois. qz p
 paſſionē nil ſibi meruit qd non
 ante p virtutes meruerit.
Propoſit efficaciaz meriti
 chriſti reſpectu noſtri. **E**
Cad qd q̄ voluit pati et mori
 ſi ei virtutes ad merēdū ille ſuf
 ficiebāt. Pro te. nō p ſe. Quō
 p me. vt ipſius poſſio et mors ti
 bi eēt forma et cā. Forma virtu
 tis et hūilitatis. cā glorie et liber
 tatis. Forma deo vīq ad mortē
 obedie di et cā tue liberatōis ac
 bſtutudinis. **A**d eruit enī nobis
 p mortis ac paſſiois tolerātiāz
 qd p cēdētia nō meruerat. ſc̄z
 aditū paradisi. et redēptionē a
 pctō. a pena a diabolo. et p mor
 tem eius hoc adepti ſumus. ſi
 redēptionē. **I**pſe em̄ monēdo
 fact⁹ eſt hoſtia nſe liberatōis.
Confirmat tam dicta auto
 ritate multiplici. **F**
Sed quō p mortē nos a dia
 bolo et a pctō redemir. et aditūz
 glorie aperuit. **D**ecreuerat de
 us in ministerio vt ait Ambro
 ppter p̄mū pctū nō intromiti
 ti hoiem in paradisi. i. ad dei
 cōtemplationē nō admitti. ni
 ſi in vno hoie tāta exiſteret hu
 militas que oibus ſuis pſicere
 poſſet. ſicut in p̄mo hoie tanta
 fuit ſugbia que oibus ſuis no
 cuit. Non eſt aut̄ inuētus inor

homines aliquis quo id poſſet
 impleri niſi leo de tribu iuda q̄
 aperuit libzū et ſoluit ſignacula
 implendo in ſe omnē iuſticiāz.
 id eſt conſumatiſſimā hūmili
 tatem qua maior eſſe non po
 teſt. **N**am alij homines de biro
 res erant. et vix vnicuiq ſua
 virtus ſufficiebat et hūmilitas.
 Nullus ergo eorū hoſtiā pote
 rat offerre ſufficentē reconci
 liatōi noſtre. **S**ed chriſtus ho
 mo ſufficiens et perfecta ſuit ho
 ſtia. qui multo amplius ſuit hu
 militatus amaritudinē mortis
 guſtando. q̄ ille adam ſuper
 bix per elum ligni vetiti noxia
 delectatione p̄uendo. **S**ier
 go illius ſuperbia omnū extir
 rit ruma. ipſuz de paradiso mit
 tens foras. aliſq̄ accludē ſa
 nuam. multo magis chriſti hu
 militas quam per mortē guſta
 uit. ingreſſū regni celeſtis om
 nibus ſuis impleto dei decre
 to aperire valuit. atq̄ decreti
 delere cyrographi. **E**t enim
 ait Ambro. **T**antū ſuit pecca
 tum noſtrū vt ſaluari non poſ
 ſemus niſi vni genitus dei fili
 us moreret pro nobis debitori
 bus mortis. ſed ſic dignes nos
 fecit teſtamenti et p̄miſſe here
 ditatis. **E**d nō ita eſt intelligē
 dum quaſi nō alio modo ſolua
 re nos potuerit q̄ p mortē ſuā
 ſed qz per aliam hoſtiā non po
 tuit nobis apiri regni aditus.
 et fieri ſalus. niſi per mortem
 vni geniti. cuius tāta fuit vt di
 ctum eſt hūmilitas et patientia
 vt eius merito pateret credē
 tibus i cum aditus regni. **A**d a
 gna ergo in morte vni geniti p̄
 ſita ſunt nobis. vt liceat no
 bis redire in patriā. ſicut olim
 in morte ſummi pontificis. his
 qui ad ciuitatem refugij conſu
 gerant ſecure ad ppriam mea
 re. **E**cce aliquatenus oſten
 ſuz eſt qualiter per chriſti mor
 tem aditus regni ſi nobis pa
 ratus.

tis. q̄ quidē pue
 nit ex reatu et ob
 ligatē culpe. iō
 die m̄ḡ q̄ null⁹
 poterat deū pla
 care q̄uis volū
 tate perferēdo
 mortē poſſet deo
 placere. **L**uſt⁹
 aut̄ quia ſine de
 bio mortis p̄u
 lit mories. et pla
 cere potuit pla
 care. **P**lacere qz
 et bona volūta
 te. placere vno
 quia ſi necel
 ſitate. **P**ro ill⁹
 hō qd p̄mo obr
 d anſ. dem. q̄ ſi
 cur pater et ipſa
 ſerte rex anſ lo
 quitur ubi d̄ p̄o
Attamen eſto.
 q̄ illud te aliq̄ i
 relligatur. nō ſe
 quitur p̄ter h
 q̄ hō nō ſit debi
 to: mortis. quia
 poteſt homo ſa
 cere per bonam
 volūtatē te ne
 ceſſitate virtutē
Pater ea aliq̄
 eſt mortē d̄m. **A**mbroſi
 ad Roma.
 dus ad quē non
 ſunt us neceſſa
 rio obligati. **E**t
 hoc pater ſc̄gna
 qz debū nō tol
 lit meritum ſim
 pliciter. ſi meri
 tus ill⁹ p̄ſe te
 placationis qz
 deus reconcilia
 tus eſt tōi hūa
 no generi. **A**d ſi
 lō qd obr d̄ obia
 taz p̄ r̄iſto p̄ ca
 que dicta ſunt.
Saluari nō
 poſſem niſi vni
 gēū. **S**i ſi mo
 reret p̄ nob debi
 to: mortē. **L**ō
 tra. null⁹ debito
 mortis eſt dign⁹
 vita. q̄ ſi ab abā
 fuit debito: mor
 tis. nō q̄ fuit di
 gnus vita. **I**te q̄
 rit d̄ q̄ morte itel
 ligat aut ex mor
 te corporali. aut

de morte spirituali. Si de morte spirituali falsus est. q: viri iusti nō sunt digni morte spūali. Si de morte cor- porali aut naturali aut violenta. De violenta nō ē ve- rum. quia nō omnes debitores sumus talis mortis. Et de naturali. tūc videtur q: nihil facit ad ppositum. quia mors illa naturalis non impedit meritū. nec aliqd ab illa liberat p p̄m. omnes enim moriuntur. ¶ R. dōm. q: mors dicitur multipliciter. Est enī mors separatio anime a corpore. et est mors separatio a deo p peccatū. et est mors se- paratio anime a visione dei in p̄petuū. et est mors sepa- ratio anime a visione dei ad tempus. Cum ḡ dicitur an-

HD intelligentiā huius partis in qua agit d̄me- rito xp̄i incidit hic questio circa duo. Primo queritur de ipsius merito q̄tum ad vsum. siue exercitū. Secūdo de q̄tum ad p̄mū siue fructū. Cir- ca p̄mū queruntur tria. Primo. vtz xp̄s meruerit ab i- stanti cōceptōnis. Secūdo querit vtz aliquid merue- rit post cōceptōnē. Tertio querit vtz aliqd meruerit in passione.

Questio

¶ Utz xp̄s meruerit ab instanti cōceptōnis. Et q: sic vi- detur Hier. xxxj. Nouū faciet d̄ns super terrā. mulier circūdabit vtz. videt ḡ q: xp̄s fuerit vir ab instāti cōcep- tionis. Sed p̄stat q: non fuit vir q̄tū ad eratē. ḡ fuit vir q̄tū ad animi vigorē. habuit ḡ q̄tū ad animā vir- tutē et opationē viri p̄fecti. sed hoc p̄stitit in mēdo. et ḡ xp̄s meruit a sue cōceptōnis p̄mordio. ¶ Itē hoc ip̄m videtur auctoritate grego. et m̄gri in lra. Nō solum me- ruit xp̄s q̄n patri obediēs crucē subijt. sed ab ip̄a cōcep- tione ex quo homo factus ē. Et hoc ip̄m p̄t̄ elicit ab au- ctoritāte grego. ante. ¶ Itē xp̄s ab instanti cōcepti- onis fuit v̄it̄ br̄is. sed beatitudo ē habitus in actu. ḡ a p̄mo instāti cōceptōnis sue habuit actū gloriosum. sed qua rōe p̄ gl̄iam habuit actū gl̄iosum. cadē rōe p̄ gr̄az habuit actū virtuosū. ḡ videt q: a p̄mordio sue cōceptō- nis xp̄s meruit. ¶ Itē lux p̄pter suā nobilitatē et acuitatē in eodē instanti incipit esse et lucere. ḡ si anīa xp̄i m̄- to nobilitatē et potētior et deformior est. v̄t q: i instāti co- dē in quo cepit esse. cepit habere opationē sibi debitam sed talis est opatio meritoria. ḡ. rē. ¶ Itē sicut aīe n̄e se habēt ad meritū. ita anīa xp̄i se habet ad meritū. s̄ anīe n̄e in ip̄o instanti infusionis habēt reatum culpe originalis. ḡ anīa xp̄i a p̄mo instāti cōceptōnis et infusi- onis habuit meritū virtutis. S̄ contra. prius ē esse q̄ agere. si ḡ mereri ē agere. anīa xp̄i prius habuit esse p̄ple- rum q̄ habuit meritū vsū. ḡ nō meruit a p̄mordio cōcep- tionis. ¶ Itē omne qd̄ exiit ab ocio in actu. p̄n̄ quiete sit q̄ agat. et omne tale prius est q̄ opetur. s̄ anīa xp̄i in- cepit mereri. ḡ de nō operatē facta ē operas. ḡ in merē- do exiit ab ocio i actu. ḡ prius quieuit ḡ nō meruit ab instanti cōceptōnis. ¶ Itē meritū ē a volūtate delibe- ratiua in q̄trum deliberatiua est. Sed vbi est deliberatō ibi est collatō. vbi autē hec est. ibi est t̄p̄s successio. ḡ nō videt q: meritū xp̄i potuerit esse a sue cōceptōnis p̄inci- pio. ¶ Item angelus non peccauit a p̄mo instanti sue creatōis. et t̄n̄ ita cito vsum lib̄ti arbi. habuit sicut ali- qua anīa rōnalis. cum creatus esset in cognitōis p̄fe- ctione. ḡ pari rōne videt q: nec anīa xp̄i ab instāti cō- ceptōnis mereri potuerit. Item omne illud qd̄ anīa xp̄i habuit a p̄mordio cōceptōnis sue. habuit ab alio. sed me- ritū orū habuit a lib̄. arbi. gr̄a informato. ḡ nō videt q: vsum meritū habuit ab ip̄o cōceptōnis p̄mordio. ¶ R. ad p̄dictorū intelligentiā est notandū q: ad p̄fectionē

brofius q: xp̄s mortuus ē p̄ debitoibus mortis. accipit mors p̄mo modo et quarto modo. Omnes enī sumus de- bitores mortis p̄mo mō. et omnes debitores erant mortis q̄rto mō. et nō ipsi debitores essemus nisi p̄cū solutus esset. Et p̄ hoc patet responsio ad ea que obijciuntur. q: debitū talis mortis nō opponit dignitati v̄re et̄ne. Pa- tet etiam cuius mortis sumus debitores. ¶ Et si obijciat q: mors naturalis nō tollit p̄fectionē meriti. Dicendū sicut prius d̄m̄ fuit q: nō tollit p̄fectionem cuiuscunq: meriti. sed meriti perfecte satisfactionis pro salute ge- neris humani.

meriti duo cōcurrūt. vtz ip̄e habitus gratuitus. et ip̄s us habitus actus vel vsus. Si ḡ loquamur de merito q̄trum ad habitū qui reddit habentē dignū p̄m̄io. sic absq: dubio cōcedendū est q: a p̄ncipio sue conceptōnis christus meruit. q: omni bono et p̄m̄io dignus fuit p̄ prer plenitudinē gr̄atie quā deus anime sue cōtulit in fudit. et ab hoc nō discordat aliquis doctor catholicus. Si autē fiat sermo de merito q̄trum ad virtutis actū si- ue vsum. in quo p̄p̄e at̄t̄d̄it cōplera rō merēdi. sic est duplex mod⁹ dicēdi. Unus q: xp̄s meruit statim post p̄ncipiū cōceptōnis. non autē in ip̄o p̄mo instanti. et ratio huius est. q: operatio debet sequi esse substantie. ideo necesse fuit animas xp̄i prius esse q̄ agere. p̄cepit eo actōis genere qd̄ spectat ad vsū volūtatis delibera- tiue. talis autē est actus meritorius. et ideo si dicat ali- cubi christū a p̄mordio sue conceptōnis meruisse. dicit verus esse fm̄ q: anīa dicit ordinē ad p̄ncipiū extra sumptū nō intra. Est et alius modus dicēdi q: christus q̄trum ad virtutis vsum et actū meruit in ip̄o cōcepti- onis p̄mordio. hoc enim datū est ei per gr̄az p̄fectissimā v̄t in p̄mo instanti in quo incipit esse nō t̄n̄ habere habitū virtutis. sed etiam actum. vnde simul cepit esse et vsum cōprehensionis habere. et anīa christi in eodē instanti habuit creati. et infundi. et gr̄atia informati. et exire in actus meriti. qui qd̄m consistit in motu bone volūtatis. Uterq: t̄n̄ istoz modoz satis est rōnabilis. sed primus facili⁹ est et cōmuni⁹. et fm̄ istam viam pla- na est ad obiecta respōsio. Nam ḡ dicit xp̄s ab instan- ti cōceptōnis sue fuisse vir. et ḡ dicit ab instanti sue cōcep- tionis meruisse. hoc dicit q̄trum ad habitū. et hoc in- nuit ip̄m verbū Gregorij. cum dicit. Non sibi christus plus meruit p̄ crucis patibulū. q̄ ab ip̄a cōceptōne per gr̄atiā virtutū. Notabile est q: dicit per virtutū gr̄am non p̄ virtutū vsum. Habuit enī gr̄am a p̄ncipio. ita q: in ip̄o p̄ncipio vsum habuit a p̄ncipio. ita q: p̄mo p̄nci- piū. Et si tu obijcias de beatitudine et de luce. Qui hoc tenent generaliter respondent q: in omni creatura esse p̄cedit operari tam in corporali. q̄ in spiritali. tam in actu nature. q̄ in actu gr̄atie. q̄ etiam in actu glorie. Nec obstat illud qd̄ obijciat de merito anime. Anīa enim habet originale p̄ctm̄ in sua infusione per modū habitus. non autē q̄trum ad actū. Et sic scdm̄ istam vi- am patet responsio ad omnia obiecta. Si quis autem aliam viam teneret vtz q: christus in p̄mo instanti sue conceptōnis habuit vsum lib̄. arbi. p̄pter excellentissi- mum gr̄atie donū. et q̄trum ad actum cōprehensionis. sa- tis facili⁹ poterit ad obiecta in cōtrariū respondere. ¶ Ad illud ergo quod p̄mo obijciat q: prius est esse q̄ agere. d̄m̄ q: illud habet veritatē si intelligat de priori- tate q̄trum ad ordinem nature. Si autem intelligatur de prioritate quantum ad durationem non habet veri- tatem. fm̄ q: expresse dicit Augustinus. v̄t super Gen. ad

littera. vbi dicit qd illud ed pati esse no pcedit agere Et
 in angelis. de qbus dicit q in pmo instari creatiois sue
 eas res cognouerit. no simul tame cu eis in ee pderit
 Et in vi. de tri. ait. q si ignis esset eternus. splendo: ab
 igne egrediens eet eternus. Et ideo satis rationabiliter
 pot dici q illud no haber veritate de ordie duratiois. sz
 10 de ordine nature. Ad illud no qd obz: q sba que inci
 pit agere erit ab ocio in actu. ddm q illud generaliter
 non bz veritate nisi intelligat de opatione sine qua sub
 stantia operas pot esse. de alia aut no haber veritatem p
 co q creatura siml incepte esse. r opari. nec incipit ope
 rari. q: erit ab initio in actu. sed q: erit a non esse in ee.
 hmo se intelligit in xpo qtu ad actu gratie. r virtutis.
 11 Ad illud quod obijct q meritum est a voluntate deli
 berativa. ddm q qtuis fm p csum nature delibatio
 indigeat successione r tpe: e. no tame fm plenitudine
 diuine gratie r glie possibile est ipi anie in instanti di
 scernere. qd als no possit facere sine continuo r tempore
 sic p rformitate glie intellectus pot simul plura inrel
 ligere qtuis p natura no intelligat nisi vnu solum siml
 r semel. Et quia ania xpi erat in plenitudine gre r glie
 hinc est q no indigebat mora: tempis ad discernenduz
 quid eligendu. qd vitrandu. qd amandū. qd odiendum.
 12 Ad illud qd obz: de angelo. Ddm q no est sile. Non
 eni poterat simul r semel cognoscere plura. fm q ania
 xpi cu plenitudine gratie. Preterea peccari dicit mor
 tu rordinari in cotrariu naturali rectitudini. sed me
 ritu dicit naturalis rectitudinis complementum. r licz
 non deuerit aliqua substantia creati cuz actu contrario
 rectitudini naturali. deuit tame creati in actu r cu ac
 tu cofonate ipi nature r ea coplete. maxime illa i quo
 deus a primordio sue conditionis plenissime habitauit
 sicut fuit anima xpi. Ad illud qd obijctur q illud qd
 13 inest a primordio coditionis inest aliunde. Ddm q si in
 telligat illud seise. ita de ania xpi se habeat solūmodo p
 modū suscipietis. r nullo modo coopertis. no habu
 it veritate. Potuit eni ipi anie dari vt cooparetur deo
 statim cu fuit. r ita q aliqd haberet in se qd no tm esset
 aliunde. veruerit a se. sic potuit esse in actu virtutis et
 exercitio meriti. Si ds ergo velit sustinere hūc modū
 dicendi. no videt multū deitari a pbabilitate rōnis. nec
 etiā a pietate fidei que qto plus pot ipi xpo gre r ho
 noris attribuit.

Questio II b

Unū xpūs aliquid meruit post cōceptionē. Et q sic vi
 det Phil. ij. De militauit semetipm vsq ad mortē. Et
 post. Propt qd ds exaltauit illū. Sz humilitas nō
 est cōexaltationis nisi p modū meriti. si q hec fuit post
 cōceptionē. q xpūs post cōceptionē aliqd meruit. Itē.
 Aug. tractas illud verbū fmissum. hu militas clarita
 tis est meritū. claritas humilitatis est pmiū. Si er
 go humiliatio in xpo subsecuta fuit ipam cōceptionē.
 necessario etiā sequit q meruerit post q cōceptionē fue
 rit. Itē in li. de regulis fidei. mereri ita diffinit. me
 reri apd deū dicit. q nulla necessitate cōpulsus hoc fa
 cit quod facere debet. sed hoc fecit xps p suā cōceptōz.
 q apud deū meruit. Itē opera xpi fuerit multo nobi
 liora q sūt merita alioz scōz. si ergo opa alioz scōz
 sūt digna retributōne. videt q multo fortius opa xpi. q
 videt q xpūs apud deū meruerit. Itē si non meruit
 apud deū postq cōceptus fuit. q videt q frustra deo ser
 uuit. r q frustra fecit qd fecit post cōceptionē. Si q
 est impū dicere. necesse ē deū p cōceptionē aliqd me
 ruisse. Sz cotra. mereri ē facere opus de genere lau
 dabilū. Sz cotra. mereri ē facere opus de genere lau

dabilū. Sz ed potētia determinata ad vnu tm no bz lau
 dē i actu illi. sicut patet in oibz potētīs naturalibus
 sz lib. arb. xpi ab ipa cōceptōe determinatū fuit ad op
 bonū. q no potuit exire in opus de genere. laudabiliuz
 q nec in opus meritorū. Itē mereri est opus remu
 neratōne dignū. sz lib. arb. itē eris in statu remuneratō
 nis. ita no facit opus vltiori remuneratōe dignū. sic
 patet in beatis. sz tale fuit li. arb. xpi cu esset in statu cō
 prehensiois. q videt q p cōceptionem suā nihil omnino
 mereri potuerit. Itē quicqd meret. pficit in bonis
 anie. f. in gra r glia. sz xps no potuit pficere sup illud
 qd accepit i cōceptōe. q no vī. q p cōceptionē mereri
 potuerit. Itē qtuqz meret aliqd de no suo facit suū p
 opus r obsequiū. r de eo qd est sibi indebitū facit debi
 tū. sz xps nihil potuit facere de indebito debitu. r de no
 suo suū. omnia em sua erat p grām cōceptionis. sicut ipse
 testat. oia tua mea sūt. q no vī. q p cōceptōz aliqd me
 ruerit. Itē eodē mō se bz libez arbi. nūc vī. q p
 ar. i xpo eodē mō se bz p cōceptōz r p resurrectionē et
 grā similit. r hec duo sūt pncipia merēdi. Si q p resur
 rectionē no meruit. q nec p cōceptōz. Si tu dicas q ali
 ter r alit se bz qtu ē ex pre carnis. h n soluit. q: meritus
 no respicit statū carnis sz statū charitatis. q si xps p
 cōceptōz hūit caritate pūe eqz nobilē r pcam. sic mō bz
 nec ē caritas variata. si mō n bz vī merēdi. videt q
 nec nūc habuerit. ad pdcōz intelligētā ē notādū. 14
 q mereri dī triplicif. Uno mō simplicif abusuē. Alio
 mō prim pbe r prim imprope. Tertio mō simplicif p
 pūe. Similit abusuē dī mereri q facit aliqd op de ge
 nere bonoz. tm facit illd malo mō. i. mala intēōe. sic il
 le q dat elemosynā cū murmure. talia eni opa aliqn re
 muneratū a deo er imēsa largitate. sic inuuit de. Nabu
 chodonosor. Ille no meret prim pbe. prim abusuē qui
 facit op de genere bonoz r bona intēōe. veritāte nō
 ex caritate. sic aliqs pctōr facit opa de genere bonoz. r
 ppter deū. in qbz deo gruo se dispōit ad grām. Ille no
 meret simplicif pbe q facit bonū op. r bona intēōe
 r ex charitate. Et pmiū qd meritu dī meritu in pūe
 tū. Sedm dī meritu cōgrui Tertū meritu cōdignū.
 Lū q qrit an xps meruit. no querit de pmo r sedo mō. sz
 qrit de terco. Ad h q rādēduz q mereri ex digno trib
 15 mōis ptingit. Uno mō mereri est ex indebito facere de
 bitū. sicut meret ds i gre in fusioe r motu li. arb. Alio
 mereri ē de debito facere magis debitu. sicut ptingit de
 pfectu in pfectū. de virtute in virtutē. Tertio mō me
 reri est de debito vno mō. facere debitu alio modo. de de
 bito p habitū. facere debitu p vsū. r de debito p vnu ac
 tū. facere debitu p aliū eqz bonū. Omibz his mōis xps
 meruit nobis. Meruit eni nobis gre in fusioe. meruit
 it r gre p motionē. meruit r bonoz opū multiplicatō
 nem. sibi aut no meruit nisi tertio mō tm p cōceptionē
 Ipe em no potuit facere sibi de indebito debitu cum oī
 bono eet dignū. No potuit facere de debito magis de
 bitū. cū oī gra ab ipa cōceptōe eet plen. Sz qd erat de
 bitū vno mō. fecit debitu pluribz mōis. r ita meruit fm
 tertū modū dicēdi meritu solū. no ppter imperfectio
 nem a pre meriti. sed ppter imperfectionē a pre merentis
 Et hoc est quod dicitur in littera. Non pfectit tamē
 qtu ad nun. ex meritoz. Pla eni habuit merita i passi
 one qz in cōceptionē. Lōcēdē sūt grōes oīdētes xpm
 p cōceptionē vsū r exercitiū meriti habuisse. Ad il
 16 lud quod opponit q potētia determinata ad vnu non
 facit opus de genere laudabilū. ddm. q de terminatio

potentie ad vnu pot esse dupliciter. vtz p necessitates nature 2 p confirmatione gre. Si sit p necessitate nature. tunc tollit arbitrii libertate. ac per hoc tollit dignitate meriti. Si aut sit determinatio meriti p confirmatio gratie. cu talis confirmatio simul stet cu libera voluntate. sic no tollit ab ipso opere bonitate moris. cu sit voluntariu. ac per hoc nec qualitate meriti. In christo autem fuit li. ar. determinatu ad vnu. no p necessitates nature. sed p confirmatione gratie. ¶ Ad illud quod obicitur. qd habens munus glie non facit opus remunerabile. Ddm qd illud veru est quado aliqd e simpli i statu patrie. cu aut no tm est in statu copbensois. veru etia in statu viatoris. tunc opus eius esse pot remunerabile. ppter statum vie. 2 sic e repire in xpo fm diuina dispensatione. Na sicut antea xpi ppter iunctione sui cu diuinitate habet statum patrie. sic ppter iunctionem sui. cu carne hz statum vie 2 mife p illo tpe. Et ideo sicut potest ee in statu viatoris simul 2 copbensois. sic habuit gloria ad comprehendendu. 2 gram ad merendu. Et e sile de angelis in quibus ponimus vim administratiua 2 cõteplatiua. sedm quarum vna meretur. 2 fm altera fruuntur 2 premiantur. ¶ Ad illud qd obz qd cum qd meret merendo pfcit. ddm. qd pfcere e duobz modis. vel in merito habitus. vel in multitudiue actuum. Vel p alta verba. est pfcere qm ad virtute merendi. 2 qm ad numeru meritor. Primo mo accipiedo pfectu no ppete tertio mo dicendi meritu. fm que tertiu modu dr meruisse xpus. Alio mo accipiedo pfectu ppete sibi sic pz p suprahabitã distinctionem. ¶ Ad illud qd obz qd mereri est facere de debito debitu. ddm qd illud est verus qm ad aliqum modu merendi. sz no qm ad oca sicut prius dem est. 2 ideo no habet locuz in pposito. ¶ Ad illud qd obz qd li. ar. eode mo se habet nuc 2 prius. dd. qd veru est p coparatione ad supius. s. ad deum. no tame est vtz p coparatione ad inferius. s. ad carne passibilez ex cuius cõiunctione tam lib. arb. qd gra ipm pfcitens habet priore ad statum vie. Unde no valet illud quod obicitur de carne qd no est pncipiũ merendi. hoc eni verum est per se loquedo. facit tame ad meritu du facit ad statum meriti. sicut patet in cõiunctione ante ad carne 2 eius separatione. Antea em nra statim du a carne separatur amplius no habet merendi vel demerendi statum.

¶ Questio III
 Utr xps aliquid meruit i passione. Et q sic vtz pmo p retri apli. humiliavit semetipm vsq ad morte. ppter qd et deo exaltravit illu. 2c. Qd sbbu tractas mqr dr ap / te. Dicit apls pterca xpm exaltratu p impassibilitatis glia. qd est humiliatus p passiois obediencia. qd meruit in passione. ¶ Itẽ Aug. expones verbu p dcm vt xps clarificet i resurrectione. pus humiliatus est in passioe videt qd p meritu passionis puenerit ad glia resurrecois. ¶ Itẽ nihil est magis meritoriu qd opus patrie. ppter qd dr Jaco. j. patriã opus pfm hz. Sed patriã consistit i tolerãtia passionu. qd vt xps i passione mltu meruerit. Itẽ nihil e satisfactoriu nisi qd e meritoriu. sz passio xpi fuit satisfactoria sicut dicit sancti. crygo fuit meritoria. qd xps meruit patiedo. ¶ Itẽ omnis qd patit. aut passione pmeruit. aut p passionemeref. aliõgn pateret sine iusticia. pateretur etia frustra. Sed xps no meruit passione. qd imunis fuit a culpa crimina li. meruit q passione alioqn passus eet iniuste 2 frustra qd eet magne impietatis 2 insanie. ¶ Sz. Passioni bus sicut dr pbs nec laudamur nec vitupamur. sz p oẽ p qd meremur laudamur. qd passioibus no meremur. ex

go xps patiedo no meruit. Itẽ passio e effectus et illatio actiois. sed qlis est ca talis e effectus. sz actio passionez inferes no fuit meritoria. vt q nec ipa passio fuerit meritoria. qd xps i passioe no meruit. Itẽ nihil e meritoriu nisi qd e voluntariu. nihil aut e voluntariu nisi qd apmo intrinseco e. sicut pz p diffinitione voluntatis qua pte pbs in ebicis. Voluntariu e cur pncipiũ e in ipso. Sed passio xpi fuit ab extra. sicut pz. qd n fuit meritoria. Itẽ nihil e meritoriu nisi qd e fm natura. sz passio e mori natura. sicut dicit Dam. qd impossibile e passione mereri qd. Itẽ oẽ meritu ortu hz ab aliq hure. ois aut e vna consistit i rone vt rõ e. qd oẽ meritu consistit circa rone vt rõ est. sz passio xpi solũmo fuit circa sensualitate. 2 circa rone p modu nature. qd no vt qd xps i passioe alid meruisset. ¶ Sz. dd. qd xps no tm meruit in actioe. sz etia in passioe. no em passus fuit frustra. sed er ronabilẽ ca nec passus fuit ppter demeritu culpe. sz ppter amorẽ hritatis 2 iusticie. Et ppterca notandũ qd in passioe est duo p sicerare. vtz passiois ca. 2 passiois sustinencia. Passiois ca est a violẽtia agẽtis. sz passiois sustinencia e a voluntate patietis. Quatu ad pmo passio no est meritoria nec demeritoria. qd est ab extra. Quatu ad scdm pot esse meritoria 2 demeritoria. Meritoria aut i dca capte rat ex voluntate bona. Demeritoria aut i dca capte rat ex voluntate inia. Dm qd xps passione pgrulit n tm ex voluntate bona. imo etia ex voluntate optima hinc e qd passio eius fuit meritoria. no solũ sic passioes scõz. sz inter oia merita tenuit pncipatu. ¶ Et cõcederunt rones qd hoc ondu. ¶ Ad illud qd obz qd passiois sunt rones qd hoc ondu. ¶ Ad illud qd obz qd passiois sunt pure passioes. put aut iucta e eis voluntas bona vel mala. sic hnt sortiri rone meriti 2 demeriti. laudis vel vitupij. Et sic fuit in passioe xpi. qd oblat e qm ipse voluit. 2 libeter patieter passione sustinuit. qm p trasgreõ foribz orauit. ¶ Ad illud qd obz qd passio e effectus actiois ddm qd veru e qm ad efficacia in genere nature. pte tm nihilominus esse effectus voluntatis in genere moris qd ad coplacentia. 2 p hoc pot ponere in genere moris. vt qm voluntas passione acceptas fuit bona. qm voluntas passione inferes fuerit mala. hic e qd quis actio di spliceret. passio tm grata fuit. io non sed qd actio fuit demeritoria qd ppter h passio. Actio em no erat ca passiois in genere moris. ¶ Ad illud qd obz qd passio fuit in uoluntaria. dd. qd quis h sit veru qm ad violẽtia q est ab extra. no tm e veru qm ad sustinencia q est ab intra. 2 ideo rõ illa no cludit qd nullo mo passio xpi e demeritoria. no em tm erat ab extra. sz etia qdã mo erat ab intra p coplacentia 2 sufferencia. ¶ Ad illud qd obz qd passio e natura. dd. qd esse i natura est dupli. aut qd est i naturale dicitamẽ ronis. aut qd est i naturale appetitu solut. Primo mo accipiedo naturale sic illud qd est i naturaz est viciũ. nisi forte sit sup natura. sicut est in ascẽtu fidei. Scdo mo accipiedo naturale sic illud qd est i natura pot esse meritoriu qm sit penale. 2 hoc modo accepit Dam. cum dicit qd passio est i natura. ¶ Ad illud qd obz qd oẽ meritu consistit circa actu ronis. ddm qd veru e. Sed aliqd esse circa actu ronis ptingit tripliciter. Vel per modu eliciẽtis. vel p modu importãtis. vel p modum acceptãtis. Quauis aut passio xpi non esset importãtionẽ p modu eliciẽtis. vel p modu importãtis. erat tamen p modu acceptãtis. 2 hoc dabat ipi passioi meriti ratione. dat etia passionibz nris rone simili. et per bec que dicta sunt pot solui illa qstio qua querit vtruz passionibz contingat mereri vel demereri.

Quoniam sequenter queritur de merito christi quantum ad fructum suum quantum ad premium. Et circa hoc queritur tria. Primum queritur. Vtrum christus meruerit sibi dei fructum. Secundo queritur. Vtrum meruerit sibi corpus glorificationis. Tertio vtrum meruerit nobis ianuam apertionem.

Questio I

Terminus sibi meruerit dei fructum suum premium substantiale. Et sic videtur quod sic se habet gratia ad gloriam. sic se habet meritum ad premium. sed christus habuit gratiam ordinatam ad gloriam. ergo habuit meritum ordinatum ad premium. sed gloria consistit in dei fructu que est premium substantiale. ergo. Item dicitur meretur ex charitate. tanto maior meretur quanto maior habet charitatem. sed charitas christi fuit maxima. ergo ei debebat maximum premium. sed maximum premium non est nisi premium substantiale. quod deus est. ergo. Item glossus est habere premium pro merito quod si nemeritis. sed christus in gloria excolit omnes sanctos. ergo si alij sancti habuerunt premium substantiale pro merito. multo fortius videtur de christo. Item angeli sancti habuerunt premium substantiale pro merito secundum eam opinionem omnium. sed angeli simul habuerunt gratiam et gloriam. sicut in secundo libro ostensum fuit. ergo si non fuit minoris efficacie gratia in christo quam in angelis. vnde pro christo substantiale premium meruerit. quod si meritum secundum tempus premium non precesserit. Item cum deus inducit aliquam formam subito. quia creatura acquirit per successionez. nihil omittit deus de alijs dispositionibus quas natura introduceret successione. quod patet. si deus subito deus faceret ignem. introduceret in naturam aque raritatem et siccitatem et caliditatem. ergo si creatura nata est puenire ad premium glie pro merito gratie. videtur quod meritum nondum fuerit in christo. quod uti gloria sibi collata fuerit a sue conceptionis primordio. Item dicitur Augustinus. in libro de tri. In rebus pro tempore oris illa summa gratia est homo in vnitatem persone comitatus esse deo. Et in eodem dicitur quod nullus precedentibus meritis ille homo copulatus est deo. sed illa copulatio non potuit esse sine dei fructu. que est premium substantiale. ergo non videtur quod premium substantiale habuit christus pro aliquo merito. Item Augustinus in eodem. sacra est quidam modus gratia ipsa illi homini naturalis. quod nullus posset admittere. re peccat. sed talis est gratia consummata que non est aliud quam gloria sue premium substantiale. ergo premium substantiale fuit christo quoad modo naturale. sed nihil tale acquirit per merita. ergo. Item meritum naturale antecedit premium. sed versus vel actus virtutis naturaliter sequitur habitum. cum ergo habitus gratie et glie simul fuerit in christo. videtur quod merita substantiale sunt substantiale premium. ergo non ordinatur in christo ad substantiale premium procreandum. Item dispositio naturalis antecedit illud ad quod disponit. sed deiformitas glie disponit ad gratiam christi ad vnitatem diuinitatis. dispositio in congruitate. ergo deiformitas glie in christo naturaliter precebat vnitatem personalem quod simul esset tempore. sed vnitatem personalem naturaliter in christo antecedit meritum et lib. arb. versus. ergo in christo merita sequuntur substantiale premium secundum ordinem nature. redit ergo id quod prius. Item meritum premium substantiale potissime consistit in actu et effectu charitatis. secundum que anima habet in deum moueri. sed secundum illud affectum christus non erat in statu viatoris. sed in statu comprehensiois. Si ergo non merebatur. in quantum comprehensio. sed in quantum viator. non merebatur secundum illud affectum charitatis in quo consistit meritum premium substantiale. ergo videtur quod substantiale premium non meruerit. Item dicitur quod dicitur non conceditur quod christus sibi meruit substantiale premium. hoc innuit magister in littera factis ex

esse. Res autem habet. Nam meritum de ordinacione ad premium sic dispositio ad complementum. sicut via ad terminum. et ideo necesse est meritum precebere premium vel tempore vel secundum ordinem nature. Neutro autem modo debuit in christo precebere nec precessit. propter hoc quod anima christi non esset ad vnitatem ydonea. nisi esset beatissima et deiformissima. quod quidem fuit per glie infusioem. Si ergo necesse fuit vnitatem illam antecedere oia merita secundum ordinem nature. necesse etiam fuit deiformitatem glie in christo precebere oem versus gratie. ideo gloria in christo precessit oia merita. propter sumam dignitatem que fuit in anima christi a sua creatore. vnde propter vnitatem ipsius ad verbum. Et ideo concedendum est quod christus prope loquendo non meruit sibi substantiale premium. Et dicitur de sanctis rationes que ad hoc inducere sunt. Ad illud quod obicitur 28 gratia ordinatur ad gloriam. ita meritum ad premium. Dicitur quod ad quod est simile. quo ad quod non. Simile enim est quo ad conditionem disponendi. sed non est simile quantum ad originem. pro quod gratia que gloria est habitus in fusus diuinitatis non a nobis. sed meritum est versus. precebens a lib. arb. gratia informata. ideo in christo potuit esse ordo gratie ad gloriam saluo ordine vniuersi ad vnitatem. sic autem non est de ordine meriti ad premium. sicut ostensum est per. Ad illud quod obicitur quod maria caritas meretur maximum premium. Dicitur quod illud est vnde si caritas teneat rationem meretur diuinitatis maximum. sed caritas christi secundum motum ipsius in deum que erat maximum et intensissimum plus tenebat rationem premium quam meritum. imo erat ipsum premium. ideo cum esset ipsum premium non merebatur substantiale premium. Ad illud quod obicitur quod glossus est habitus premium pro merito. dicitur quod illud habet vnitatem in eis de solis habet vnitatem deo pro deiformitate affectiois. istius enim est gratia et gloria que accendit pro modo acquisitionis. et a natura sua nati sunt indifferenter et boni et mali. Secus autem est de homine assumpto a deo. quod non tamen vnitatem deo pro deiformitate affectiois. sed etiam vnitatem personalem vnde dicitur diuinitatis deus. et patet istud hoc gratia est quidam modo naturalis. et multo glossus est ei habere gloriam a sua prima creatore que habet eam pro acquisitionem sicut multo gloriosius est deus qui dei suum. et ideo auctoritas illa non habet locum circa christum. Ad illud quod obicitur quod angeli habuerunt simul gratiam et gloriam. meritum et premium. dicitur quod non est simile. quod in angelis versus lib. arb. precessit in fusionez gratie. et ideo ipsa in fusio gratie mor. lib. arb. gratia informata (i quo consistit meritum) potuit precebere ipsum premium ordine nature. quod est simile tempore. Sed ante in christo quod versus ordine nature habuit deiformitatem glie que versus voluntatis deliberant. sic versus ostensum est. Ad illud quod obicitur quod deus subito faciendo nihil omittit de his que successione eocurrunt in operacione creature. dicitur quod cum creatura inducit aliquam perfectionem vel formam duo est ibi considerare. videlicet qualitates et dispositiones a preceptis pientis et operaciones a preagentis et preparatis. Luz ergo dicitur deus nihil omittit operando subito de his que natura introducit hoc est verum de equalitatibus et dispositionibus in formantibus susceptibile. sed non est versus de operibus pambulis ad illas dispositiones et ideo ex ratione hac non potest concludi quod merita in christo precesserunt premium cum meritum consistat in opere. procecedente a voluntate. sed hoc potest concludi quod in christo fuit perfectio virtutum et habituum que anima habuit tantum ad gloriam suam ad substantiale premium.

Questio II

Terminus christus meruit sibi corpus glorificationem. Et sic videtur auctem magister in littera. merito humilitatis et anima impassibilis facta est et caro immortalis. ergo christus meruit immortalitatem carnis. ergo glorificationem corporis. Item sicut per humilitatem peruenitur ad exaltationem. sic passio est via pueniendi ad impassibilitatem. sed christus hoc modo peruenit ad impassibilitatem.

27 substantiale premium. hoc innuit magister in littera factis ex

tem corpis. q̄ illa p̄s p̄meruit. ¶ **I**te efficacius meret quis sibi q̄ alijs. hoc nō habet instantiam de his que sūt nata cadere sub merito. sed x̄ps meruit alijs resurrectiōe et corpis glorificatiōe. q̄ multo fortius meruit sui corpis glorificatiōe. ¶ **I**tem nihil plus requiritur ad rōnem meriti nisi merendi p̄ncipiū. et status et ordo meriti ad p̄mum. Sed hec om̄ia reperiuntur in x̄po ex parte glorificatiōis corpis. habebat etiā statū merēdi ex parte inferiori. expectabat etiā glorificatiōe corpis de futuro. Si ergo om̄ia illa cōcurrūt in christo q̄ requiritur ad meritū. videtur q̄ x̄p̄s glorificatiōes corpis sui merebatur. Sed contra. P̄mū est excellentius merito. q̄ deus remunerat supra condignus. sed charitas christi supercedebat glorificatiōem corpis. q̄ opus ex charitate illa p̄cedens dignū erat maiori remuneratiōne. non ergo ordinabatur ad glorificatiōem corpis sic ad p̄mum. ¶ **I**te anima x̄pi beatificata fuit absq̄ meritis. p̄pter ymonē ipsius ad deitatem. ergo pari ratiōe videtur q̄ corp⁹ x̄pi absq̄ meritis debuerit effici gloriofus. ¶ **I**te christus nunq̄ habuit tributū mortalitatis. ergo videt q̄ ip̄i corp⁹ x̄pi de se debere gloria immortalitatis. nō ergo videtur q̄ eā p̄merita acquisierit. ¶ **I**tem aut gloriosus erat x̄po habere gl̄iam corp⁹ sine meritis. aut p̄merita. Si sine meritis. et quod gloriosus est x̄po est attribuedū. ergo x̄ps gl̄ia illam sibi nō meruit. Si p̄merita. pari rōne erit et de gloria anime. Si ergo illa nō meruit. videt q̄ necessitam. ¶ **I**tem aut necessariū erat x̄p̄m mereri gl̄iam corp⁹. aut nō. Si nō erat necessarius cū x̄p̄s nulla fecerit p̄ter necessaria. non videtur q̄ x̄p̄s gl̄iam illā acquisierit p̄merita. Si necessariū erat. ergo x̄ps meritis indigebat ad sui glorificatiōem. ¶ **S**ed cōtra. Deus puulos glorificat p̄ solā grām absq̄ meritis suis. q̄ si multo maior grā fuerat i x̄po nō videt q̄ ad sui glorificatiōem meritis indigerit. ¶ **I**te si x̄p̄s meruit sibi gl̄iam corp⁹ sine stolam scdām. q̄ partebat ad utilitatē suā. non q̄ solum partebatur p̄pter indigētā nr̄am. et si h̄ verum est. tūc nō tenemur ei ad r̄tas gr̄as agēdas ad q̄ntas tenemur ei si nihil sibi meruisset. s̄ solū p̄ nob crucifixus fuisset.

33 ¶ **R**. dōm q̄ absq̄ dubio christus sibi meruit gl̄ificatiōem corp⁹. nō solū in agendo. Verū etiā in patiendo. sicut mgr̄ cep̄sse d̄t in littera. Ratiō aut̄ huius ē q̄ x̄p̄s dei et hominū mediator. simul debet esse p̄prehensor et viator. Cōprehensor. p̄pter suā dignitatē. et viator. p̄pter nostrā necessitatē. Et ideo p̄mū debuit esse in statu glorie. partim in statu miserie. In statu aut̄ miserie nō debuit esse scd̄m sup̄iorem prem. s̄ fm̄ inferiōrē. s̄ fm̄ carnē. et iō fm̄ diuinā dispōnem necessariū fuit differri corp⁹ x̄pi gl̄ificatiōem. vt x̄p̄s esset in statu in quo p̄ nob posset mereri et satisficere. Dū aut̄ x̄ps nob merebatur et p̄ nob satisficiebat. faciebat opus deo placētissimū. et ita remunerabile fm̄ aliquā prem gl̄ie. Cū q̄ remunerari nō posset q̄rū ad stolā p̄mā. s̄ q̄rū ad stolā secundā. merebatur vtiq̄ tūc x̄ps p̄ nob corp⁹ gl̄iam. vñ concedēde sūt rōnes que sūt ad istam prem. ¶ **A**d illud s̄o qd̄ obi: q̄ p̄mū ē excellentius merito. dōm q̄ illd̄ nō habet semp̄ veritatem. et si h̄ vez sit de p̄mio subali quo d̄s remunerat hominem supra condignū nō tamē oportet q̄ vbiq̄ habeat locū. Maiori enī bono p̄mereri homo minus bonū. et iō nō valet ista rō in merito. q̄ respicit eadē stolā. Posset tamē alr̄ dici q̄ p̄mū ē excellentius merito fm̄ q̄ sit p̄paratio ad status et ad opus p̄ qd̄ quis meretur. et sic nō habet instantiā in p̄posito. Nam

status corp⁹ fuit nobilio: post glorificatiōes q̄ an̄ gloria etiā corp⁹ excedebat i bono labores corp⁹ q̄s x̄ps sustinuit. Posset etiā tertio mō dici q̄ illud h̄ veritate de merito qd̄ ordinat ad p̄mū finaliter et cum p̄sione sic aut̄ nō est in p̄posito. nam x̄ps p̄ncipaliter nō merebatur p̄pter corp⁹ sui glorificatiōem. sed p̄pter hūmā generis reparatiōem. ¶ **A**d illud qd̄ obi: q̄ aīa sine meritis habuit stolā p̄mā. dōm q̄ nō est sile. q̄ vñio diuinitatis re ad hūanā portus parit imp̄fectionē ex parte carnis q̄ ex parte aīe. p̄pter hoc q̄ est ibi carētia minoris boni vt melius p̄t haberi et his q̄ habita fuerūt in p̄cedentib⁹ ideo q̄uis gloria aīe p̄cesserit oīa merita. gloria tñ corp⁹ potuit seq̄. acq̄ hoc mediātib⁹ meritis. acq̄ ¶ **A**d illud qd̄ obi: q̄ corpus illud nō habebat debitū mortalitatis. dōm q̄ ex hoc nō p̄tcludi q̄ x̄ps gl̄iam corp⁹ nō meruerit nisi eo mō dīcedi meriti q̄ q̄s dīcat de debito facere debitū. hoc autē nō x̄ps sibi nō meruit sicut pus dīctū fuit. sed alio modo dīcedi vt q̄ q̄s de debito vno mō. facit debitū alio mō. Ideo lz̄ immortalitas debet x̄po. nihilominus tñ immortalitas potuit cadere sub eius merito isto mō accepto. ¶ **A**d illud qd̄ querit si erat magis gloriosus h̄re p̄merita q̄ sine meritis gl̄ificatiōem corp⁹. dōm q̄ hoc erat maxime gloriosus q̄ cōueniebat x̄po in q̄tum redēptor et mediator. qd̄ d̄ dem est officiū magne glorie et excellentie. vtz̄ vt p̄bilitatem passionis pueniret tpe cum mēbris suis ad subimitate resurrectiōis. et ideo nō est sile ex parte aīe. q̄ nō sic decet mediatorē dei et hoīus habuisse statū viatoris fm̄ parte sup̄iore aīe sicut ex parte carnis. ¶ **A**d illud qd̄ obi: si erat necessariū mereri gl̄iam corp⁹. dōm q̄ necessariū ad p̄ns dīci p̄t duplici. vtz̄. et mō gētia. et ex sufficiētia. Ex indigētia. sicut d̄t necessariū est. alicui comedere ad hoc vt possit viuere. et isto mō non fuerit necessaria merita x̄po q̄s eis indigeret. sed sunt necessaria nob. Alio mō dīct̄ necessariū ex sufficiētia. sicut necessariū est lucē copiosā diffundi p̄pres diuersas. et hoc mō necessariū fuit x̄p̄m mereri. q̄ cū esset cōfirmatus in bono. et eēt in statu in q̄ poterat mereri. necessariū erat x̄p̄m tūc facere que eēt deo placita remuneratiōe digna. ideo p̄s q̄ nō est sile de parulis. q̄ p̄pter imp̄fectionē et impotētā assequunt gl̄ia p̄merita al̄ena. vt per merita x̄pi. sicut trahūt culpā p̄pter p̄mū p̄mū parētis. ¶ **A**d illud qd̄ obi: q̄ si meruit sui corp⁹ gl̄ificatiōem. q̄ passus est p̄ se. dōm q̄ pari p̄te p̄t aliq̄s dupliciter. aut ita q̄ utilitas p̄s dicat finē p̄ncipalit̄ mouēre. et hoc mō s̄ x̄ps passus fuit p̄ se. minus liberalit̄ passus esset. minusq̄ cēm⁹ ei obligari ad gr̄arū actōes. Alio mō pari p̄ se p̄t dicere utilitatē p̄mā. nō p̄ncipaliter mouēre. sed qd̄ modo cōcomitatem et sequentē. et hoc mō nō diminit de liberalitate bñficiū. et sic x̄ps passus fuit p̄ se. q̄ partēdo aliqd̄ meruit sibi. lz̄ nō pateret p̄pter comodū suū. sed p̄pter meritum nostrū. sine passioe enī x̄ps nihilomin⁹ fuit gl̄iosus. nō solū in aīa. sed etiā in corp⁹. nos s̄o sine passionē defecit̄ habuissēm⁹. nō solū ex parte aīe. verū etiā ex parte corp⁹ nisi deus alio mō subuenisset.

Questio III
Utrum x̄ps meruerit nobis ianue apertionē. Et q̄ sic videt auctoritate Aug. super eplam ad Heb. Per aliā hostiā non potuit nobis apiri aditus et fieri salus nisi p̄ mortē vngenti. cui tanta fuit hūilitas et patientia vt eius merito pateret credentibus in eum aditus regni. ¶ **I**te hoc videt auctē mgr̄ in lra. christi hūilitas q̄ mortē gustauit. ingressū regni celestis om̄ibus

[Marginal notes in a smaller script, partially illegible due to fading and angle.]

suis iplero de te creto apire voluit. q si vez e. redit ide
 qd pus. Itz nullus introibat celu areq; rps pateret et
 moxeret. sz descedebat ad limbū sic ps p ver' restamētū
 sz mō ascēdūt. q yr q mō apra sit ianaa p xpi meritum.
 Itē si alr q p xpi merita poruissēmus introire ad gliaz
 padisi. q sine morte z passioe xpi possem' saluari. z si h
 q rps mo: ruz cēt gratis. q si h ē incōuentēs. restat q n
 tuit apra ianua padisi nisi p merita xpi. Sz cōtra. Si
 rps meruit nob aprēz ianue padisi. aut q padisi terre
 stris aut celestis. Paradisi terrestris nō. q mortales n̄
 ingrediūtur illuc. Et pterea Enoch z Delias ingressi
 fuerūt an xpi aduētū Paradisi celestis nō. qm i celo n̄
 la fuit posita custodia vel clausura. Nō ēi nō fuit de co
 cēt. q n̄ yr q p merita xpi sit apra ianua alicu' padisi.
 Itē si xps apuit nob ianua merit' suis. aut q merito
 actionū aut merito passionū. Si merito actionū. q yr.
 q frustra fuerit pass' ex q actōes sue sufficiebāt qstrū ad
 meritū. Si passionū. q yr q rps pferit qstrū ad me
 ritū. Itē omne meritū qstite i radice charitatis. z chari
 tas i rpo nō creuit. q omne qd rps meruit. ab intro me
 ritū. sz aditū regni ab intro nob n̄ meruit. alio qn n̄ op
 tuis' eū pati. q nūq; yr q aditū illū poruissēt nob deit/
 ceptis mereri. Itē aut iustū erat nob ianua aperiri. aut
 iniustū. Si iustū. q circūscriptis meritis xpi debebat no
 bis parere adit' regni. Si iniustū. sz pūis nihil merui
 re nisi iustū. q nō meruit nobis apertione. Itē charitas
 meret gliam ex d'igno. sz abrahā habuit charitatē. sic
 nos habem'. q aut de' cū eo iniuste egit. aut eū i gliam i
 trodūit. z si h aditus regni paruit an aduētū christi
 nō q aperta fuit ianua per merita eius. Itē fides xpi
 ante aduētū xpi ita introducebat homines a statu cul
 pe in statū grē. sicut z post aduētū. q z pari rōne sic de
 buit introducere a statu vīe in statū glie tunc sicut nāc
 ergo si nunc fidelit' moralibus patet ingressus in ce
 lum. videtur q er ante aduētū xpi. ergo ianua celinō
 40 fuit aperta per eius merita. Itē ad predictoz intel
 ligenāiam est norandū q est paradisi terrestris. z est
 paradisi celestis. z adam peccāteyritusq; ianua clau
 sa fuit. Clausio aut ianue paradisi terrestris signū fuit
 clausiois ianue paradisi celestis. Est aut paradisi
 celestis aperta visio di. clausio aut huius ianue fuit im
 possibilitas videndi deum facie ad facie. que impossi
 bilitas consurgebat ex merito peccati ade. z ex decreto
 diuine sententie. quo. sz de' determinauerat nemines ad
 sui aspectū admittere. nisi facta esset sibi emēda z satisf
 factio p illo peccato. z quomā emēda z satisfactio scā
 est ei p xpi. sicut meli' manifestabit. hinc ē q p meritū
 xpi paruit nobis ingressus in celū. Unde cōcedende sē

rōnes z auctoritates que hoc ostendūt. Ad illud hō 41
 quod opponitur de paradiso celesti z terrestri dicitur
 q p meritū xpi paruit nobis aditus i paradisu celestē
 cuius ianue clausio facta fuit nobis p diuinam sententi
 am. sicut p dicitū est. z mgr recitat in lra. pper h rōne in
 ducta pcedit p supponem falsi. Ad illud qd querit. 42
 vtz meruit nobis apertionem ianue actōne vel passio
 ne. dōm. q p passionē. Per passionē enī satisfecit z p
 cū p soluit. nec sequitur q pper h in merito pferit. q n̄
 sibi sz nobis meruit. z tō nō p̄r cōcludi ex h q ipe pfece
 rit. sed q nos pferimus. Ad illud quod opponit. 43
 q meritū cōsistit totū in radice charitatis. Dōm q est
 meritū adeptōnis vite eterne. z est meritum dimissio
 nis pene. Meritum vite eterne consistit in radice cha
 ritatis. meritum aut remissionis pene nō tm consistit i
 charitate. sed etiaz in passionis acerbitate. Apertō au
 tem ianue principaliter consistebat qstrū ad meritū di
 missionis pene. p eo q illa apertio fieri habebat p op
 satisfactiois. satisfactio aut fit maxime per opera pe
 nalia. Ad illud quod opponit. q aut erat iustum aut
 iniustū nobis ianua aperiri. dōm q ante satisfactioē
 reatu manente iustū erat ianua nobis claudī. sz satisfra
 ctione iam scā iustum erat nobis ianua aperiri. Unde
 xps satisfaciendo fecit nobis de indebito debitū. ac per
 hoc vere et ppe nobis meruit aperiri celum. Cū cū di
 citur q rps nihil meruit nisi iustum. dicitū q illud hz
 hitate si illd intel. gā q illud retineat rōnes iniusticie
 post meritoz interuentionē. sic aut nō est hic sicut visū
 est. Ad illud qd ob: q charitas meretur gliam eter. 45
 nam ex d'igno. dōm q post lapsū homis charitas nō
 meretur nisi p ambulo moru fidei. fides aut absoluta n̄
 sufficit nisi sit fids creatoris z mediatoris. sine q nemo
 pōt iustificari. ideo efficacia omnis meriti fundata ē su
 per merita xpi. Et pterea non sequit q charitas me
 recatur gliam ex cūscriptis meritis xpi. vel introduceat
 in iustā. p eo q meritum charitatis nostre nō excludit
 xpi meritum sed potius includit. Ad illud quod ob 46
 hctur. q fides xpi ante passionem introducebat in gra
 tiam. ergo pari rōne et in glām. dōm q nō est simile. qz
 status gratie bene comparitur secū obligatiōē ad pe
 nam. nō sic aut status glorie q excludit oīm imperfecōez
 pene z culpe. Ideo qz dōm daret grām propter sa
 tisfactionem nobis promissam. non tamen debuit da
 re gloriā nisi satisfactioē soluta. z ideo non parebat
 ingressus in regnum nisi prius interueniret passio xpi
 per quā solueret precū satisfactoriū. z nos nō tm libe
 raremur a culpa. sed etiam absolueremur a reatu. Nec
 autem infra melius manifestabitur.

**Dist. xix. de redemptione nra facta p passionē
 xpi qm ad efficacā z vtilitatē.**

Nunc queramus quō p morte ipsius zc. Supra
 legit mgr de christi incarnatione z de his fm que
 incarnatio habebat ordinari ad nram reparōz
 in hac hō pre agit de redēptōe nra q scā ē p passionem.
 Diuiditur ar ista ps i duas pres. In qz pma agit de xpi
 passioe. In scda de morte q psecuta ē passionem. infra
 dist. xij. Post pdicta cōsiderandū ē. vtz in morte. Pri
 ma ps diuiditur in duas pres. In quaz pma agitur de
 efficacia ei' z vtilitate. In secūda hō agit de pgruentia
 z necessitate. infra. dist. xj. Si vero querit. vtz alio mō
 possit. zc. Prima ps q cōtinet presentē distinctionem
 diuiditur in duas pres. In quaz pma agitur de effica

cia passionis. In scda hō agit de psona redemptoris.
 ibi. Unde ipse vere dicitur mundi redēptor. Prima ps
 diuidit in quatuor pres. In pma oñdit efficacā passio
 nis i remissionē peccōz. In scda hō i delectōe citō qz pho
 rū. ibi. Itaq; in xpi sanguie q soluit q nō rapuit. zc. In
 reicia hō i libatōe a pte diaboli. ibi. fact' ē q hō mo:
 ralis. In qtra i solutōe pēy. ibi. A q pena tpali z eterna
 Silt secūda ps pncipalis quatuor habet pres. in qua
 rum pma dicit: mihi magister quare xpus dicit redēpt
 or. in scda hō qre d: mediator. ibi. Qui solus d: me
 diator. in tertia qre sol' xps d: mediator. ibi. Sz euz
 pctā del. ar nō solū filius. zc. in quarta fm quā natura
 dicitur mediator. ibi. Unde z mediator dicit fm huma
 nitatē. Subdiuisiones aut in lra satis apparent.

A peccatis p eius morte soluti sumus. q: p eius mor-
tem vt ait apls. comedat nobis charitas dei. videt ista
ro nulla esse. q: cu p beneficia dei comedet. i. obis chari-
tas dei. sic p passionem xpi. videt q: p beneficia dei iusti-
ficemur a peccatis sicut p passionem xpi. Itē martyres pa-
tiendo excitant nos ad credēdū
z amandū. g. si
passio xpi dicit
nos iustificare.

DI-XIX.

Heb-x.

Ro-y.

Ro-ii.

De efficacia z utilitate passi-
onis xpi in remissione peccato-
rum.

Nunc que

Nunc que ramus quō p mortem
ipius a dyabolo a pec-
cato. z a pena redempti sumus.
A dyabolo g. z peccato xpi mor-
tē liberati sumus. qz vt ait apls. i
sanguine ipius iustificati sumus
z in eo q sumus iustificati. i. a pec-
catis soluti. a dyabolo sumus li-
berati. q nos vinculis peccato-
rum tenebat. Sz quō a pecca-
tis per mortē soluti sumus. Qz
p eius mortē vt ait Apostolus
comedatur nobis charitas di-
di est. apparet eximia z comen-
dabilis charitas dei erga nos i
hoc q filius suū tradidit in mor-
tem p nobis peccatorib. Ex-
hibita autē tante erga nos dile-
ctionis arra. z nos mouemur
accendimur ad diligendū
deum. qui p nobis tātū fecit. z
p h iustificamur. i. soluti a pec-
catis iusti efficiamur. Abors er-
go xpi nos iustificat dū p eā cha-
ritas excitat in cordibus nrīs.
Dicimur quoq: z aliter p mor-
tem christi iustificari. quia per
fidē mortis eius a peccatis mū-
damur. Unde apostolus. Iusti-
cia dei est per fidem iū christi.
Er iterum. Quem deus pro-
posuit propiciatōre per fidem
in sanguine ipsius. i. per fidem
passionis. vt olun aspicientes
in serpentē eneam in ligno ere-
ctū. a moribus serpentū sana-
bantur. Si ergo recte fidei in-
sultu illum respicimus qui pro
nobis pependit in ligno. a vin-
culis dyaboli solui sumus. i. a pec-
catis. z ita a dyabolo liberamur
vt nec post hanc vitam in no-
bis inueniat qd punit. Abors
te quippe sua vno verissimo sa-

xpi dicitur nos iustificare in qd est credita. pari rōne
z ascensio z aduentus ad iudicium. Item sicut fides z
charitas requirunt ad iustificationem. ita etiā z alie vir-
tutes. ergo sicut dicitur iustificari p fidē z charitatem
passionis. ita z p humilitatem z alias virtutes qbus assi-

crificio quicquid culparsi erat
vnde nos dyabolus ad luenda
supplicia detinebat christus ex-
traxit. vt in hac vita tēptando
nobis non preualeat. Licet ei
nos temptet post christi mortē
quibus modis ante tempta-
bat. nō tamen vincere potest
sicut ante vincebat. Nam pe-
trus qui ante christi mortē vo-
ce ancille territ negauit. post
mortem ante reges z presides
ductus nō cessit. Quare? quia
fortior. i. christus veniens do-
mum fortis. i. in corda nostra
vbi dyabolus habitabat. alli-
gauit fortē. i. a seductione cō-
pescuit fidelium. vt temptatio-
nem que ei adhuc permittitur
non sequatur seductio.

De efficacia passionis christi
in deletione cyrographo-
rum.

Itaq: in christi sanguine q
solut que non rapuit redem-
pti sumus a peccato. z per hoc
a dyabolo. Nam vt ait Aug. in
li. de agone christiano. in ipso
vincuntur inimice nobis inuisi-
biles potestates. vbi vincun-
tur inuisibiles cupiditates. Su-
so enī sanguine sine culpa om-
nium culpaz cyrographa de-
leta sunt quibus debitorum qui
in eum credunt a dyabolo an-
te tenebantur. Unde qui pro
multis effundetur. Per illum
ergo redempti sumus in quo
princeps mundi nihil inuenit.
Unde August. causam z mo-
dum nostrę redemptionis insi-
nuans ait. Nihil inuenit dya-
bolus in christo vt moreretur.
sed pro voluntate patris mori
christus voluit. nō habēs mor-
tis causam de peccato. sed de
obedientia z iusticia mortē gu-
stauit p quā nos redemit a ser-

mulamur chri-
sto patēti. In-
ra hoc queritur.
cuz magister ad
huc assignet cer-
ciam rationem.
vics quare dicitur
iustificari
per passionē vt
delicet q: passio
iustificet fm mo-
dus sacrificij ob-
lati. penes quid
sumitur suffici-
ens distinctio il-
larum trium ra-
tionum. Rō dō
cendū q: nec illā
rōnem affigē ma-
gister tanq: p-
cipalem. sed ad
istam psequit
illaz qua passio
dicitur iustifica-
re modum meri-
ti z illā affigē
de q: eps more
sua tāq: vno ve-
rissimo sacrifi-
cio qd erat culpa-
ruz in nobis de-
struit. z ita res-
rationes inuit
fm quas passio
xpi dicitur iusti-
ficare. Iustificat
enī vt hostia ob-
lata vt credita.
vt amara. Et iste
tres rōnes redu-
cuntur ad illas
tres que superius
dicte sūt. vt
delicet q: passio
xpi iustificat p
modum meriti
disponētis. z p-
p modum exem-
pli excitantis et
per modum cō-
plaris dirigen-
tis vt sit iēa mē-
ritum in qdū bo-
stia oblata ecci-
ratio in qdūz cre-
dita z directio i
qdū amara scōs
tripler gen? cau-
se z sic passio di-

atur iustificare nos per fides et charitate q: mediati / bus bis duabus virtutib' ymimur ipsi passioni tanq' / soni salutis Et sic p3 respōsio ad illa tria obiecta. Pri / mū enī obiectū pcedit ab insufficienti. scdm hō dissol / utur p defectū similitudinis. nō enī est simile de fide et / charitate et alijs / virtutibus. illud / vero quod terro / querebatur ma / nifestum est.

C Incideram' / entz in pncipem / huius seculi q se / duxit ad az et ser / uum fecit. cepit / q nos quasi ver / nacios posside / re. Hoc videtur / falsum. q: fraus / et dolus nam de / ber patrocinari / ergo si dyabol' / hominē decepit / videt q ei nō de / buerit domiari. / Jē dyabol' nū / lū ius habebat i / nobis. q non vi / detur q aliquo / iure nos possi / dit. Jē nos era / mus serui dei. er / go non erat i po / restate nostra fa / cere nos seruos / diaboli. Si er / go nec deus fac / nos seruos dya / boli nec nos po / tuimus nos sa / cere. nec dyabo / lus potuit nos / subigare. nō vi / detur verbū au / ctoritatis predi / cte verum esse.

3. ddm q abs / dubio homo iu / ste detinebatur / sed dyabol' nul / lo modo eum iu / sto titulo detine / bar nec posside / bar. qm male fi / dei possessio: su / it. sed deus q est / iustus iudex iu / sto iudicō suo b / pmiserat. Iustū / enī erat vt ille q / se volūtarie sub / tectat suggesti / oni per culpam / eadem in volun /

C uitate dyaboli. Incideramus / em in pncipē hui' seculi q sedu / xit ad a et seruū fecit. cepitq nos / qsi vernaculos possidere. s3 ve / nit redemptor. et vict' est dece / ptor. Et quid fecit redemptor / captiuatoz nōstro. Tetēdit ei / miscipulā crucē suā. posuit ibi / qsi escam sanguinē suā. Ille at / sanguinē fudit nō debitoris p / qd recessit a debitoribus. Ille / qppe ad hoc sanguinē suum fu / dit vt peccata nra deleret. Cū / q nos dyabolus tenebat dele / tum est sanguie redemptoris. / Nō enī tenebat nos nisi vincu / lis peccatoz nōstroz. iste erat / cathene captiuoz. Venit ille. / alligauit fortē vinculis passio / nis sue. intrauit in domū eius. / i in corda eoz vbi ipse habita / bat. et vasa ei' s. nos eripuit q il / le impleuerat amaritudine sua. / Deus aut noster vasa ei' eripi / ens et sua faciēs. fudit amari / tudinē. et impleuit dulcedine per / mortē suā a peccatis redimēs. / et adoptionē glie filioz largiēs.

C De efficacia passionis xpi in / liberatione a potestate dyabo / li.

Factus est q hō mortalis vt / moriendo dyabolus vinceret. / Nisi ei hō eēt qui dyabolū vin / ceret. nō iuste s3 violēter hō ei / tolli videret q se illi sponte sub / tectit. S3 si eū homo vicit. iure / manifesto hoies pdidit. et vt hō / vincat. necesse ē vt ds i eo sit q / euz a peccato imūne faciat. Si / em p se homo eēt vel angel' in / hoie facile peccaret. cū vtrāq / naturā p se stat cecidisse. ideo / dei filius hoiem passibilē sum / psit in q et mortē gustauit. q ces / lum nobis aperuit. et a seruitu / te dyaboli. i. a peccato (seruit' / em dyaboli peccatū est) et a pe /

rate subderetur per penam. Quod ergo obicit q dy / abolus nō potuit possidere. quia nullum ius habebat. / ddm q nō valet. quia multi possident iniusto titulo. / quoz dyabolus pnceps et dur est. qui ē caput fraudis / et malicie. Nec fraus et dolus ei patrocinebatur. quia / ad malū suū eū / detinebat. sicut / fures et latrones / ad tēpus ea pos / sident que furā / tur. Ad illud / quod obi. q ho / mo nō potuit se / facere seruus cū / esset in alterius / iurisdictione cō / stitutus. dicen / dum q de' reliq / rat hominē i ma / nu consiliū sui. et / sic ei pmittebat / vt poss' se indu / cere in futūres / dyaboli.

C De efficacia passionis chri / sti in solutione precij. Quomo / do et a qua pena xps nos rede / mit per mortem.

Aqua pena. tēporali et eter / na. Ab eterna quidem rela / rando debitum. A temporali / vero penitus nos liberabit in / futuro. quādo nouissima mors / inimica destructur. Adhuc em / expectamus redemptionē cor / poris. fm animas vero iam re / dempti sumus ex parte: nō ex / toto. a culpa non a pena. Nec / omnino a culpa. Non enim ab / ea sic redempti sumus vt non / sit. sed vt non dominetur. Pec / cata quoq nōstra. i. penaz pec / catorum nōstrozum dicitur in / corpore suo super lignum por / tasse. quia per ipsius penā quā / in cruce tulit. omnis pena tem / poralis que pro peccato cōuer / sis debetur. in baptismo peni / tus relaxatur. vt nulla a bap / tizato exigatur. et in penitentia / minoratur. Non enim suffice / ret illa pena qua penitentes li / gat ecclesia. nisi pena christi co / operaretur qui pro nobis sol / uit. Unde peccata iustozum q / fuerunt ante aduentum in sy / stentatione dei fuisse vsq ad / christi mortem dicit apostolus / ad ostensionem iusticie eius in / hoc tempore. Ecce aperte ex / positum est quomodo et quid / christus per mortem nobis me / ruit et impetrauit.

C Quare christus dicitur re / demptor.

Unde ipse vere dicitur re / demptor mundi. et dei hominū / q mediator. sed mediator in / scriptura dicitur solus filius.

ad malū suū eū / detinebat. sicut / fures et latrones / ad tēpus ea pos / sident que furā / tur. Ad illud / quod obi. q ho / mo nō potuit se / facere seruus cū / esset in alterius / iurisdictione cō / stitutus. dicen / dum q de' reliq / rat hominē i ma / nu consiliū sui. et / sic ei pmittebat / vt poss' se indu / cere in futūres / dyaboli.

Unde ipse 4 / dr redemptor mū / di. Unde hoc eē / falsū. Nemo eī / emtē quod suū / est. Si ergo de' / dominium sup / homines non mī / serat videtur q / ad eū redemptō / hois nō specta / bar. Jēz quero / a quo et p quē re / dent. Si tu di / cas q redemit a / diabolo. S3 cō / tra ei soluit pē / um a quo redē / mit. sed redemit / nos p reio san / guinis sui. q vī / detur q pectus / sui. sanguis sol / uerit dyabolo. / Si tu dicas q / redemit a deo. / Contra nullus / redimit vt emt / aliquid a seipō. / R. ddm q ho / mo venundat' / erat vt faceret / malum in con / spectu dñi. et se / cerat seipm ser / uum peccati et / supplicij. In his / aut oibus deti / nebat auctē di / uine sententiē et / iusticie. Et id p /

cum redemptio
 onis ei oprebat
 offerri d dānuz
 r inturia passul
 erat. r qm h est
 deo. id rps in of
 ferēdo sanguiez
 suū do. redemit
 nos a seuitate
 pcti dyaboli et
 supplicij. ita q
 manus miseri
 cordie redemit
 hoicm de manu
 seueritatis r iu
 sticie. Transie
 ra: em hō p cul
 pam suā de vna
 manu ad aliaz.
 Et p h p3 r nio
 ad obicera.

¶ Redemptor
 hō aliqū etiam
 pī vel spūscētūs
 dicit. s3 h ppter
 vsum potestatis
 dicit. Si em
 dō ab eterno ha
 buit pātem. vt
 def q ab eterno
 fuit nī redēpor.
 Itē aug. dicit q
 in nra redēpōe
 nō erat viendū
 pāte s3 potē tu
 sticia. h nō vide
 tur rō illa recte
 assignata. R.
 ddm q in redē
 pōe fuit vsum
 pāis r vsum hu
 militatis. h vsum
 bumilitatis ap
 paruit in pmo
 dio. vsum pāis
 apparuit i fine.
 vicit em mores
 r auroē mortis
 patēdo r resur
 gendo. s3 passio
 infirmitatis ar
 tribuatur soluz
 xpo. tū opatio
 dicitur toti tru
 nitarū. Et ideo
 dicit mō q to
 ta trinitas ē re
 dēpor vsum po
 tētis. Ad illō
 qd obī qd pore
 stas fuit i do ab
 eterno. ddm q
 mō nō dicit q fu
 erit redēpor: ex
 pāte sed ex vsum

s. Th. 2. 2.

Ro. 7.

¶ Redemptor nō aliqū etiā pā
 vel spūscētūs dicit. S3 h ppter vsum
 pāis nō ppter exhibitiōz hūilita
 tis r obic. Nā fm pāis simul r
 obic vsum filij ppe dicit redēpor.
 qz r in se expleuit p q iustificati
 sum. r ipam iustificatiōz ē opa
 tus potētia deitar. cū pte r spū
 scētō. Est q redēpor in qtu ē dō
 pāis vsum in qtu hō hūilitatis
 effectū. Et sepius dicit redēpor
 fm hūanitate. qz fm eā r in ea
 suscepit r impleuit illa sacra que
 sunt cā nre redēpōis. ppe g f
 lī dicitur redemptor.

¶ Quare xps dicit mediator. f
 Qui sol dicit mediator nō ppter vsum
 spūscētūs. De q apst. Th. me
 diator dei r hoim hō xps ihs. i
 phoim qm in medio arbiter ē
 ad cōponēdā pacē. i. ad recōci
 liandū hoies dō. Hic ē arbiter
 quē Job desiderat. vti nam eēt
 nobis arbiter. Recōciliati em
 sum dō vt ait apst p mortē xpi.
 Nō sic intelligēdū ē qm nos
 eis recōciliauerit xps vt inci
 per amare qd oderat. sic recōci
 liai inimicō inimico. vt deinde
 sint amici q an se oderāt. s3 iam
 nos diligēti dō recōciliati sum.
 Nō em ex q ei recōciliati sum
 p sanguiez filij. nos cepit dilige
 re. s3 an mōm pūscētō nos aliqd
 essem. Quō h nos diligēti dō
 sum recōciliati. cū ppter peccā
 tū cū eo habeam inimicicias.
 q habebat erga nos charitatē.
 etiā cum inimicicias exerceba
 mus aduersus eū opando ini
 qtatē. Ita h inimici eram deo.
 sic iusticie sunt inimica pctā. et
 iō remissis pctis tales inimici
 cie finiunt r recōciliāt iustō qd
 ipe iustificat. Xps aut dicit medi
 ator: eo q medi inter deū r ho
 mines ipos recōciliat dō. Re
 cōciliat aut dū offendicula ho
 minū tollit ab oculis dei. i. dum
 pctā delet quib dō offendebat
 tur. r nos inimici ei eram.

¶ Quare solus dei filij dicitur
 mediator. f
¶ S3 cū peccata delet nō so
 lus filius s3 p r r spūscētūs qm
 deletio est nra ad deū recōcilia
 tio. qre sol filij dicit mediator.
 Nā de pte legit q recōciliauerit
 sibi mōm. Aut em apst. De
 em erat in xpo mōm sibi recōci
 liās. Lū g recōciliat. qre nō dicit
 mediator. Quia nec medi
 est inter deū r homies. nec i se
 habuit illa sacra qz fide r imita
 tione iustificamur. i. reconcilia
 mur dō. Recōciliat h nos to
 ta trinitas dicit vsum. s3 dū pec
 cata delet. s3 filij sol impletione
 obic in q patrata sunt fm hūā
 nā naturā. ea p que credētes r
 imitantes iustificānt.

¶ Scdm quā naturā xps dicit
 mediator. f
¶ Th. r mediator dicit fm hūāni
 tatē nō fm diuinitatē. Nō enī
 est mediator inter deū r deum
 qz tm vn est dō. s3 inter deū r
 hoim qm inter duo extrema
 quia medi esse nō pōt nisi in
 ter aliq. Mediator ē ergo in q
 tū hō. nā in qtu dō nō media
 tor ē qm pī est. h idē qd pī cū
 pte vn deus. Mediat g inter
 hoies r deū trinitatē fm hois naturā. in q sulce
 pit illa p q recōciliamur dō trinitati. r fm eādē h
 aliqd sse dō. r aliqd sse hoib. qd mediator con
 gruebat. ne p oīa sse hoib. lōge eēt a deo. aut p
 oīa deo sse lōge eēt ab hoib. r ita mediator nō
 eēt. Vter q mediator xps iter mortales pctōes
 r imortales iustū. apparuit mortalitatis cū hoib. iust.
 cū dō. Per infirmitatē ppinqu nobis. p iusticia
 deo. Recte g mediator dicit ē. qz inf deū imortā
 lē r hoim mortālē est dō r hō recōcilians hoim
 deo intātū mediator in qtu ē hō. In qtu ar dōbz
 nō est medi. qz vn cū pte de. Si g xps fm vos
 oheretici vnā tm hūānā. vñ medi erit. Alitā
 sit medi vt dō sit. ppter diuinitatē nām. r hō ppter
 hūanitatē nām. Quō hūana in eorecōciliāt diu
 nitatis. Nā ipe viuēs pus in se humana sociat diu
 nitatis p vtriūq nature pūctōz in vna psona. De
 inde oēs fideles p mortē recōciliat dō. dū sana
 ti sūt ab iperitate qd cū q hūilitatē xpi credēdo oīe
 xerūt. r dil gēdo imitari sūt. Ecce h aliqem iust.
 nuaf qre xps sol mediator dicit r hoiz. r fm quā
 nām mediet. s3 hūanā. r cui mediet. s3 deo trinita
 ti. Trinitati ei nos recōciliat p mortē p quā eti
 am nos redemit a fuitute dyaboli. Nā vt petrus
 ait. Nō corruptibilib auro et argento redempti s3 p
 sumus s3 pōio sanguine agni immaculati.

pāis. r hūc d
 dē nō habuit ab
 eterno s3 crepe.
 f. Dicit redē
 por fm hūāni
 tatē. qz fm eā et
 tu ea suscepit et
 impleuit illa sa
 cramēta q sunt
 cā nre redēpōis
 nō. S3 d. pnia
 r r firmatio. et
 extrema vncio
 faciūt ad nram
 redēpōnē. r tū
 xps ea in sepon
 7
 recepit. h. g.
 ddm. q sacra n
 vocāt illa q sūt
 signa r vasa in
 qbz vter gra
 tie sunt septe sa
 cramēta ecclē.
 h3 sacra h dicit
 sacra mysteria
 sūt sacra secre
 ta que ordinata
 sunt ad nram re
 dempōnē. s3
 xpi incarnatio
 narietas. pas
 sio. r resurrec
 tō.

h. 1. 2.

Aug. 11.

Aug. 11.

Summan

intelligit
ne pōt q
strogia

Pei

HD intelligentiam autem huius partis incidit hic questio circa duo. Primo enim queritur de efficacia passionis. Secundo vero queritur de persona redemptoris et mediatoris. Circa primum queruntur quatuor iuxta ea que prius tacta sunt. Primo ergo queritur utrum per passionem christi fiat peccatorum remissio. Secundo queritur utrum fiat cyrographorum deletio. Tertio queritur utrum per ipsum fiat liberatio a potestate dyaboli. Quarto queritur utrum per ipsum fiat absolutio a pena peccati.

Questio I

Utrum per passionem christi fiat remissio peccatorum. Et quod sic videtur Apoc. 1. Laute nos a peccatis nostris in sanguine agni. Sed peccata ablueri non est aliud quam peccata remittere. si ut iustificare. Et per passionem christi remissio et iustificatio. Et ad Hebr. 10. Omnia penam mundant in sanguine. et sine sanguinis effusione non fit remissio peccatorum. Et ibidem. Sanguis christi qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatus deo emundabat conscientias nostras ab operibus mortuis. Sed opera mortua sunt peccata. ergo per passionem christi fit emundatio a peccatis. Et in canonice missae de trahitur de euangelio. Dicit eam. et ve. test. quod per vobis et multis est in rem. peccatorum. Et sacramenta iustificanc. Sed omnia sacramenta iustificationem habent a passione christi. Et multo fortius passio christi passio est efficiat in iustificando. Sed contra Ro. 11. Traditus est propter delicta nostra. et resurrexit propter iustificationem nostram. Et videtur quod iustificatio sit a resurrectione non a passione. Et Esa. 43. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. Et deleo peccata vestrorum. Et a solo deo. non ergo a passione christi. Et iustificatio a culpa est per gratiam infusionem. Sed solus deus est qui potest gratiam infundere sicut in primo libro et in quarto ostenditur. Et solus deus potest culpam delere et hominem iustificare. Et culpe deletio et iustificatio non est a passione. Et nihil corporale influit iusticiam in rem spiritualem. sed passio christi sicut corporalis. Et non potest animam iustificare sicut peccatum mundare. Et in necessitate est iusticiam esse coniunctam iustificatio. sed passio christi est extra animam. Et non potest iustificare animam. Et si passio christi est causa iustificationis anime. aut ergo per modum cause materialis. aut per modum formalis. aut efficientis aut finalis. Non materialis hoc constat. quod passio non est materia iustificationis. Non formalis. quod illud est gratia. Non efficientis quod illud est deus. Non finalis. quod illud est gloria eterna. Et si tu dicas quod passio dicitur iustificare. et christus patiens. eadem ratione et ambulatorio. et predicatio dicitur nos iustificare et peccata nostra delere. Quia christus ambulans et predicans nos iustificavit. et peccata nostra deleuit. quod tamen non conceditur. Est ergo questio qualiter christi passio est causa nostre iustificationis. Et si tu dicas quod per modum meriti. tunc est questio qualiter resurrectio per se est causa nostre iustificationis. cum christus non meruit resurgendo. Et si utraque est causa scilicet tam passio quam resurrectio. que sit cuiusvis fuerit et principalis. Respondeo ad predictum intelligentiam est notandum quod nostra iustificatio attribuitur tam passioni quam resurrectioni. sicut habet in textu et glo. in pluribus locis. Unde ad Ro. 11. dicitur super illud. Mortuus est propter nos delicta. et. Utraque scilicet mors et resurrectio christi delicta nostra tollit. et utraque iustificat. Et tamen neutri. nec resurrectioni nec passioni attribui potest proprie causalitas iustificationis sicut delicti culpa. quia non inuenitur ibi proprie quod genus cause. sicut in opponendo ostensum est. Habet tamen nihilominus aliquam causalitatem in hoc quod habent aliquam cause proprie tatem. Attribuitur enim his iustificatio nostra per modum

meriti interuenientis. quod quidem habet dispositionis rationem. et reducti habet ad causam materialis. Per modum exempli prouocatis et excitatis. quod quidem habet reducti ad causam mouentem et efficientem. Per modum exemplaris regulantis. quod quidem habet reducti ad causas formales. Per modum termini quietantis. quod quidem habet reducti ad causam finalem. Et ita his duobus attribuitur iustificatio secundum proprietatem cuiuslibet cause generis. Et tamen ratio meriti iustificationem attribuit soli passioni non resurrectioni. Ratio vero terminandi et quietandi attribuitur resurrectioni ad quam ordinatur iustificatio non passioni. Duo vero intermedia scilicet excitatio et regulatio attribuitur utriusque. Nam passio excitat nos ad deum dilectionem. et vltimus insinuat nobis qualiter mori debemus a peccatis. et ita est exemplum prouocans et exemplar regulans. Et quod sit exemplum habet ex parte. Per. et. Christus passio est pro nobis vobis relinquens exemplum. Et sit exemplar habet ad Ro. 11. Si plerumque sumus similitudinis mortis ipsius. Similiter et resurrectio habet rationem exempli prouocantis et exemplaris dirigentis. Prouocat enim nos ad iusticiam per quam acquiramus illam gratiam quam credimus christum habuisse in sua resurrectione. ut talia sint corpora gratie. qualia christus in sua resurrectione monstravit. sicut dicitur in quadam glo. Dirigit etiam nos dum ad eius exemplar conamur ambulare in nouitate. Iuxta illud quod dicitur Ro. 11. quomodo christus resurrexit a mortuis per gratiam patris ita et nos in nouitate vite ambulemus. Et sic tam passio quam resurrectio habet rationem excitantis et regulantis respectu nostre iustificationis. sicut duo que in nostra iustificatione habent considerationem. Ablatio mali et collatio boni. Ablatio mali appropinquat ipsi passioni. collatio vero boni ipsi resurrectioni. Et hoc est quod dicitur in glo. Traditus est propter delicta nostra. et. Mors christi sola interitum vite veteris significat. et in resurrectione sola noua vita significat. Et his ergo que dicta sunt patet responso ad questionem super propositas. videlicet qualiter nostra iustificatio sive delicti culpe sit a passione christi. Est enim ab ea per modum meriti. et per modum exemplaris. et signi. Patet etiam qualiter sit a resurrectione et per hoc manifestata est responsio ad primum obiectum de au. re. apli. quod dicebatur quod nostra iustificatio est a resurrectione. Est enim a resurrectione et passione sine aliqua contradictione. ut prius ostensum est. Ad illud quod obicitur quod solus deus est qui delere iniquitates. et. Dominus verus est per modum efficientis. per hoc tamen non excluditur quod alij non possint conuenire per modum meritis et excitantis. sicut dicitur est conuenire passioni christi. Ad illud quod obicitur iustificatio est per gratiam que infunditur a solo deo. Dominus quod et si gratia a solo deo habeat infundit. nihilominus tamen christus per suam passionem potuit eam nobis promereri. et sic dicitur a passione iustificari. Ad illud quod obicitur quod nullum corporale influit iusticiam in spirituale. Dominus quod que admodum caro christi per se non est abus anime. in se tamen est abus ex vniuerso sui ad diuinam naturam. sic et passio christi. et si non habeat potentiam iustificandi in genere est passio corporalis. habet tamen meritum a voluntate optima peccatorum debet eius tolerantia. et habebat fieri circa personam diuinitatis que est omnis iusticie et sanctitatis principium et causa. Ad illud quod obicitur quod iusticiam debet esse unicum iustificatio. Dominus quod aliquid coniungi alij potest dupliciter. videlicet per substantiam et per effectum. Quamuis autem passio christi nobis non coniungatur per substantiam. coniungi tamen potest per efficaciam. Et si tu obijcias quod non videtur quod possit coniungi per efficaciam nisi alij modo coniungatur per substantiam. Dicendum quod non est necesse eam coniungi

dicitur cyrographum in q̄tum tenet obligationē resp̄
 creu p̄te. 2 rationē memorialis resp̄te culpe p̄te. 1
 te. Culpa enim frequenter tranſit̄ actu 2 re. 2 anet rea
 tu. ſicut poter in ſanctis parricibus qui tenebantur in
 limbo quibus delictum erat originale q̄tum ad culpaz
 ſed adhuc remanebat in eis reatus p̄pter q̄ tanua erat
 20 eis clauſa. ¶ Ad illud quod queritur quis abebat il
 lud cyrographum. D̄m ſicut tactum fuit q̄ 2 deus. et
 homo. 2 dyabolus habebat. ſz deus vt iudex. homo vt
 reus. dyabolus vt accuſator. Et ſicut larro fert inſigne
 contra ſe. ſic homo contra ſeipſum ferebat cyrographū
 nec per illud cyrographum acquirabatur aliquod ius
 dyabolo. Quis enim homo iuſte detineretur. ipe tamē
 inuitē detinebat. Nec in illius delectatione factū eſt ali
 quod prauitium diuine iuſtitię. ſed potius ſatifficū
 eſt ei per beneficium miſericordię redemptionis. ¶ Ad
 illa vero que queruntur vltimo patet reſponſio per
 ea que dicta ſunt in butuſi modi reſponſionis principio
 ſicut planum eſt p̄tracant.

¶ Queſtio III c

¶ An per paſſionē chriſti liberati ſimus a poteſta
 te dyaboli. Et q̄ ſic videtur Apoca. xi. Vidi angelum
 deſcendentē de celo. 2 apprehendit draconē qui eſt dya
 bolus. ſed potius per illum angelum ſicut ſancti expo
 nunt intelligitur chriſtus. ſi ergo ab iſto angelo dyabo
 lus eſt reſt̄gatus in cuius paſſiōe videtur q̄ amiſerit ſu
 per nos poſſe. ¶ Item Job. xij. Nunc iudicatus eſt mū
 di. nunc princeps butus mundi c̄ctetur ſortas. Si er
 go dyabolus ſortas per chriſtum eſt c̄cturus. videtur q̄
 a poteſtate eius liberati ſumus. ¶ Item chriſtus dix
 noſter vicit dyabolū per illud Apoca. v. Vicit leo
 de tribu iuda. Sed victoria ducta eſt victoria totius ex
 eratus. ergo videtur q̄ dyabolus a toto genere huma
 no ſit ſuperatus. 2 ita videt q̄ per paſſionē chriſti ami
 ſerit ſuum poſſe reſpectu generis humani. ¶ Itē quā
 do dyabolus ſuperauit primū hominē. per conſequē
 ſuperauit totum genus humanū. ergo pari ratione vi
 detur q̄ cum ſuperatus ſit a chriſto. ſuperatus ſit a toto ge
 nere humano. ergo per paſſionē xp̄i totū genus huma
 num liberatū fuit a poteſtate dyaboli. ¶ 33. Eph.
 vi. Nō eſt nob̄ colluctatio aduerſus carnē 2 ſanguinē.
 ſz aduerſus mūdi rectores tenebrarū harū. ſz demones
 adhuc nos impugnat 2 huc mūdo p̄ncipantur. ſz a
 poteſtate dyaboli liberati nō ſum. ¶ Item. ij. Tim.
 ij. di q̄ nouiſſimis dieb̄ inſtabunt t̄pa p̄culofa. 2 hoc
 ip̄m dicit. ij. 1. 2 in Daniele 2 Apoca. q̄ in tēpe
 anti xp̄i habebit dyabolus magnā p̄tatem ad temptādū
 2 verandū. ſz nō videtur q̄ p̄ paſſionēz amiſerit poſſe
 ſup̄ genus humanum. ¶ Itē poteſtas dyaboli maxime
 in duobus conſiſtit. vtz in obſeſſione corp̄m. 2 in exee
 catione mētū. ſz p̄ paſſionē xp̄i adhuc multi a diabo
 lo fuerūt obſeſſi. multi etiā fuerūt grauiſſime excecari.
 ſz videt q̄ p̄tās dyaboli nō ſit i aliq̄ diminuta p̄ paſſio
 nem xp̄i. Quā aut̄ dyabolus multoz corp̄a obſederat do
 cet experientia q̄ vtz multoz mētes excecet p̄bat p̄ illud
 qd̄ dr̄. ij. 1. 2. De hui⁹ ſeli excecavit mētes infide
 liū. Itē p̄tās dyaboli vel ead̄ nocēdū vel ad temptan
 dum. Sed nunq̄ potuit nocere niſi p̄miſſus. Nunq̄
 etiā potuit in peccatū precipitare niſi p̄beret ei vo
 lūtas et cōſenſus. 2 hoc ip̄m poteſt̄ modo. ſi ergo ab in
 ſitio nihil potuit amplius. videt idē quod p̄tās. ¶ 2
 dom̄ q̄ ſicut dicit n̄ḡ in liā. Per paſſionē xp̄i ſumus
 a p̄tate dyaboli liberati. om̄s quidē q̄rū ad ſufficiētiaz
 21 ſeq̄ illi ſoli qui ſūt de eius corpore. (hoc eſt eccleſia) q̄rum

ad efficacā. Et hoc patet ſic. Diabolus enim aſi paſſio / 22
 nem xp̄i habebat duplicē manū. vtz attrahēre 2 impel
 lēre. Man⁹ attrahēre erat p̄tās trabēdi ad limbuz etiā
 iuſtos 2 ſctōs. Manus impellēre erat p̄tās p̄ ipſum /
 di in malū. vel p̄ fallaciā vel p̄ violentiā. q̄ temptabat
 vt draco. temptabat vt leo. Et p̄tās man⁹ ſez attrahē
 ua erat t̄tate potentie vt nullus poterat ei reſiſtere. 2 h
 fuit ei om̄ino amputata p̄ paſſionem. Jam enī nulluz
 iuſtum p̄t ad limbū trahere. quia p̄ paſſionē xp̄i delectū
 eſt cyrographū peccati ade. Manū aut̄ impellēre ha
 bebat ita forte. vt cū magna difficultate poſſet quis ei
 reſiſtere. Et ideo in multis regnabat. imo ſere in om̄ibz
 D̄m̄s enī vel ſuperabat p̄ fraudulētā. vel p̄ violenti
 am. 2 hec poteſtas debilitata eſt per paſſionem p̄ quā
 lumen veritatis aperitur cōtra dyabolicā fraudulētiaz
 2 adiutoriā virtutis tribuitur cōtra dyabolicā violenti
 tā. Apparuit aut̄ lumen veritatis. 2 interius p̄ diuinaz
 inſpirationem. 2 exterius p̄ humanā inſtrūctōnē. Jam
 enī ſere om̄ibus eſt veritas p̄p̄alata. 2 ideo eſt reſtru
 cta idolatria que p̄tās regnabat. Adiutoriā etiā vir
 tutis tribuitur p̄ gratie inſuſionem que repunit deu
 piſcētā 2 p̄ angelicā p̄tationem que p̄tūm 2 repū
 mit̄ poteſtates aduerſas. 2 hoc idē virtute paſſionis.
 merito cui⁹ mittit nobis ſp̄s ſc̄us. mittit̄ur etiā 2 xp̄i
 angelici ſp̄s vt ſuperetur aduerſarius. Unde dyabo
 lus ſup̄ om̄ia abhorret memoriā paſſionis 2 figurā cru
 cis per quam ſumus a poteſtate eius liberati. Ratio
 nes ergo hoc oſtendentes concedende ſunt. ¶ Ad illud 24
 ergo quod primo obiicitur q̄ adhuc reſtat nobis aduer
 ſus mundi rectores colluctatio. Dicendū q̄ q̄uis nob̄
 incumbat pugna. nō tamen elongamur a victoriā ni
 ſi interueniat noſtra negligentia. ſc̄dm q̄ dicitur. ſ. ad
 Corinth. x. Fidelis deus qui nō permittit nos temp
 tari. 2c. ſed faciet cum temptatōne p̄uentum. 2 ideo ce
 illa auctoritate nō poteſt haberi q̄ nobis p̄ſideat po
 teſtas dyabolica. quāuis nos exercere n̄ deſiſtat. ¶ Ad 25
 illud quod obiicitur q̄ in nouiſſimis diebus inſtabunt
 tempora periculofa. Dicendū q̄ q̄uis per paſſionē
 ſit poteſtas dyabolica ſuperata. tamen in nobis eſt vt
 res dare hoſti. 2 nos ſubingare poteſtati dyaboli. Et
 quā in nouiſſimis dieb̄ abundabit multozū puerſitas
 2 refrigefcet charitas. vires ſumer dyabolica poteſtas
 2 iuſto dei iudicio permittetur ampli⁹ ad malū impel
 lere q̄ p̄miſſus fuerat i t̄pe p̄cedētī. ¶ Ad illud quod 26
 obiicitur q̄ adhuc poteſt̄ in veritatem corporum. 2 ex
 cecationem mētū. Dicendū q̄ hoc nō poteſt mo
 niſi quis ei ex culpa ſua vires tribuat. ſicut ſunt illi q̄
 ſacramenta chriſti contemnit. qui vero humiliter 2 de
 uote ſacramentis 2 ſacramentalibus ſe ſubijciunt. que a
 paſſione chriſti habent virtutē. nō formidant dyaboli
 cam poteſtatem. Tanta eſt enim virtus ſacramentoz ec
 cleſie. vt etiā extēdat ſe vsq̄ ad infideles. Unde nō tot
 hodie dyabolus obſidet quot dyabolus cōſueuerat ob
 ſidere. Scribit enim Grego. in dyalogo de quodam tu
 deo qui cum velleſt dormire in loco deſerto manuit ſe
 ſigno crucis. 2 demones ſuperuenientes eam vellent
 ipſum offendere. a ſigno crucis repulſi ſunt. 2 dixerūt
 27 ipſum eſſe vas vacuum ſed ſignatum. ¶ Ad illud qd̄
 obiicitur q̄ nihil poterat niſi per dei permiſſionē ſicut
 2 nūc. d̄m̄ q̄ deus ipſum amplius permittēbat ex ſuo
 iuſto iudicio. 2 cōſenſus noſter amplius ei ſubiacebat
 ex vicio noſtro. per hoc q̄ regnabat ignorantia. regna
 bat etiā deſipientia. Deficiebat etiā 2 veritas. deſi
 ciebat etiā 2 gratia. Sicut enim dicitur Job. ij. Lex per

moysen data est. gra 2 veritas p ihm xpm facta est. Et sic pater qualiter per passionem christi liberamur a potestate dyaboli.

Questio III

An p passionē xpi absolvamur a pena peccati. Et q sic videtur. j. Pe. ij. Peccata nostra ptulit in corpore suo sup lignū. quod exponens magister in littera dicit. q portare peccata nostra. est portare penā peccatorum nostrorum. Et hec confirmat per illud Esai. liij. Vere languores nostros ipse tulit. 2 infirmitates nostras ipse portavit. Item Zach. ix. Tu aut in sanguine testamenti tui eduxisti vincros de lacu in quo nō erat aq. Si ergo educti de lacu sine aqua est liberari a pena. videtur q per sanguinē christi liberemur a pena peccati. Item passio christi maxime fuit penalis. 2 deo placita. et pro nobis etiā fuit soluta. sed qd talis conditio nō est maxime habet liberari a pena. ergo 2c. Item tolerantia pene plus ordinatur ad relaxatione pene qd ad deletionē culpe. si ergo per passionē christi fit iustificatio sicut supra ostensum est. multo fortius fit penarū relaxatio. Sed contra. resurrectio christi est causa nō solum resurrectiois sicut dicitur in glo. j. Loz. xv. Sed per resurrectionē nostram habem⁹ liberari a pena 2 a miseria. ergo videtur q christi resurrectio nō passio liberet nos a pena. Item christus patiēdo dedit nobis exemplū 2 materiā compatiendi. Si ergo pena cōsistit in passione 2 compassione. videtur q passio christi potius sit causativa pene. q liberativa a pena.

Item penitentia omnis penalis est. Nam penitere est penam tenere. si ergo per passionē christi liberati sumus a pena. videtur q iam nō sit opus penitentiā. Sed hoc est falsum. ergo 2 primū. Item si passio christi liberat a pena. aut ergo a pena temporalī. aut eterna. A temporalī nō. quia eisdem penis temporalibus subiacemus quibus subiacēbant illi qui erant ante passionē. Ab eterna nō. quia nullus qui est ad infernum damnatus. fuit per passionē christi liberatus. videtur ergo q mediante christi passione nō sumus ab aliqua pena liberati. R. dicendū q passio christi nos liberavit a pena temporalī. 2 ab eterna. 2 ab ea que est inter verā 2 media. A pena inq temporalī nos liberat. 2 virtute illius condonant nobis peccata. nō solum qd ad culpam 2 reatum pene eterne. sed etiam qd ad dimissionem pene satisfactorie. sicut habet fieri in sacramento baptismatis. A pena eterna nos liberat liberando a culpa. Dum em̄ per passionē christi nobis gratia impetratur per quam culpa dimittitur. nobis debitū pene eterne mortis relaxatur. Liberat etiam a pena que quodammodo est inter vtrāq penarū istarū media. que quidem est carentia visionis diuine et merito peccati ade. zilla quidem 2 si fuerit ad tempus propter gratiam repertam in eis qui detinebantur in limbo. deberet tamen habere eternitatem habito respectu ad culpam ade. Unde qd cumq passio dilata esset. diuina presentia fuisset ei subtracta. nisi deus adiuuasset aliquam viam. 2 ab hac pena liberati sumus per passionem christi. 2 sic pater q per omnem modū verum est passionem christi efficacem esse ad liberandū nos a pena peccati. Et rationes que ad hoc ostendunt concedende sunt.

Ad illud vero quod primo obijetur in contrarium q resurrectio christi nos liberat a pena magis q passio. dōm q sicut supra dictum fuit de iustificatione q iustificatio potest attribui passioni ratione termini a quo. s. ratione amoris mali. 2 resurrectioni

ratione termini ad quem. scz ratione collationis boni. sic etiam glorificatio que est liberatio a pena 2 miseria vtriq potest attribui. Ratione tamen liberationis a pena potius attribuitur passioni. Ad illud vero qd obijetur q passio christi prebet nobis exemplum compatiendi. dōm q et si passio christi liberet a pena. non tamen ab omni pena. Liberat enim a pena oppressiva. sed nō liberat a pena promouiva. Et quoniam pena in q exercet patieria 2 miseria. pietas ē p mortua. iō passio xpi ab illa nō liberat. sz ab illā animat. 2 aiādo facit ve pena illa nō possit opprimere nec pualere. isto mō possit dici qdā mō libare ab illo genere pene. nō vt nō affligat sed vt nō pualcat. Ad illud quod obijetur q passio christi non liberat a pena penitentiā. dōm q immo nos liberat quantum est de se. quia fm q dicitur in littera. in baptismo omnis pena que pro peccato debetur penitus relaxatur. sed cuz homo peccata iterat. reddit se indignum tanto beneficio. 2 ideo per passionem nō remittitur ei tota pena. sed minoratur fm q dicit magister in littera quantum dicit 2 expedit salua diuina iusticia. Ad illud vero quod obijetur q nō liberat a pena eterna. dicendum q ratio illa peccat fm cōsequens. Non enim sequitur q si hoc mō nō liberat a pena temporalī et eterna. q ppter hoc nullo mō liberet a pena temporalī et eterna. Quāvis enim non liberet eos qui sunt in malo obstinati. liberat tamen eos qui volunt 2 possunt ad christum conuerti. Rursus quibus non liberet a pena temporalī in presenti vita scilicet a fame et a siti. liberat tamen a pena in futuro. quando nouissima omnium destruetur inimica mors. Liberat etiam ab aliquibus penis temporalibus ad quos effemus obligati merito peccatorum nostrorum nisi interueniret passio christi.

Consequenter queritur de persona redemptoris 2 mediatoris per quam facta est reconciliatio. Et circa hoc queruntur duo. Primum est. verū solū sit redemptor. aut etiā pater 2 spiritus sanctus. Secundū est. fm quā naturam christus est mediator.

Questio I

Utrum solus filius sit redemptor. aut etiam pater 2 spiritus sanctus. Et ostenditur q solus filius sit redemptor. Apoca. v. Redemisti nos deo in sanguine tuo ex omni tribu 2 lingua. ergo si solus filius pro nobis sanguinem fudit. solus filius nos redemit. Item ille solus nos redemit qui pro nobis satisfecit. sed solus filius pro nobis satisfecit. ergo 2c. Item redemptio nostra facta est per passionem. ergo ad illam solam personam spectat redemptio. ad quam spectat passio. sed solus filius est passus. ergo 2c. Item christus redemit nos. aut ergo fm diuinam naturam. aut humanam naturam. Si fm diuinam. ergo frustra ad hoc assumpsit humanam naturam. Si fm humanam. sed solus filius humanam naturam assumpsit. ergo solus nos redemit. Contra. Dga trinitatis sunt indiuisa. sz redimere est opus quies filio. necesse ē q iuciat pri 2 spiritus sancto. Itē illi est redimere cuius est p re empra pccatus dare. sed pater dedit vni genitū suū p salute generis humani. fm q dicitur Job. ij. Sic de dilexit dōm. vt filiū suū vni genitū daret. p q nos redemit. nō q filius solus est redemptor. Item illi est redimere cui est redemptus possidere. sz tota trinitas nos possidet. sz tota trinitas nos redemit. Itē hoc ipm vt aucte mgr̄ in lra. Redemptor aliqui etiaz pri 2 spiritus dicit in scriptura. sz in scriptura nō dicit nisi vez 2 catholicū. redimere nō spectat

33 ad solū sēlū. **Q**uod dicitur quod redemptio operum dupliciter potest aliter
 aut attribui. aut sic principali auctori. aut sic creatori. Et
 34 utroque modo competit christo. et primo in quantum competit sic auctori.
 hoc dupliciter potest dici. Aut ab auctore redemptio. aut ab auctore
 sic et executor. Si ab auctore. sic non tantum competit filio. imo
 etiam patri et spiritui sancto pro eo quod indivisa sunt opera trinitatis.
 Si autem ab executor. sic respicit humanitatem quam assumpsit
 a solo filio. et hoc modo competit soli filio. et hoc est quod magister dicit
 in libro. Redemptio aliqui per spiritum sanctum dicitur. hoc est per verum
 patris. non propter exhibitionem humilitatis. Nam secundum verum
 patris sicut obedientie. sicut propter redemptio dicitur. et post de celo
 dicitur. Et sic redemptio in quantum dicitur patris verum. in quantum hoc hu-
 militatis effectus. Et hoc patet quod dicitur et redemptio competit
 filio et secundum quam naturam. quod est modo dicitur et secundum humanam
 naturam. quod est modo dicitur. Et primo modo competit soli fi-
 lio. secundo modo competit filio vna cum patre et spiritu sancto. et per
 rationem ad questionem positam. Patet etiam ratio ad rationes ad
 utrumque per. procedit enim secundum has duas vias sic aspectus
 apparet.

Questio II

Secundum quam naturam sit christus mediator. Et quod secundum huma-
 nam ostendit auctore Augustinus in libro de civitate dei. mediator est inter
 nos et deum. et moralitatem operum habere transferunt. et bea-
 titudinem permanere. et virtutes bonorum competit christo secundum humanam
 naturam. et sic. Item hoc est ostendit auctore magister in libro. Me-
 diator dicitur secundum humanitatem non secundum divinitatem. Et mediator
 dicitur est inter extrema. et mediator dicitur et hoc in quantum dicitur in fra-
 um et hoc bonis. et hoc secundum divinitatem naturam non est inferior dicitur
 secundum divinitatem naturam non potest esse mediator. Et sic solum medi-
 ator secundum naturam assumptam. Et mediator dicitur habere differe-
 rentiam cum extremis. et hoc secundum divinitatem est oino vniu cum
 patre. non vero quod secundum divinitatem habeat rationem mediatoris.

Item vna est offensa totius trinitatis. sic vna est maiestas
 et sic sit satisfactio cui facta est offensa. et necesse est quod satisfactio
 et sic fiat totius trinitati. Et sic hoc ita sit satisfactio filio sic
 patri. et sic alteri et alteri. et sic satisfactio dicitur offerre et
 satisfactio dicitur suscipere. et sic christus satisfactio secundum hoc bonum. et coipso est
 mediator et satisfactio. et sic sit mediator. solum secundum humanam
 naturam.

Sed hoc est auctas illa quam magister adducit in libro.
 Si christus secundum vos oheret vnam tantum habet naturam.
 vnde mediator erit. nisi ita sit mediator vero dicitur sit propter na-
 turam divinitatis. et hoc propter naturam humanam. et sic mediator
 et propter christo secundum utrumque naturam. Item christus est mediator non
 propter hoc sed propter hoc. Sed mediator propter positionem est medium
 propter participatorem virtutum extremi. et christus non potest esse medi-
 ator dei et nisi propter hoc est deus et hoc. et mediator est secundum utrumque
 et naturam.

Non enim mediator iugiter extrema nisi propter hoc et hoc
 coicaratone cum utroque. et hoc vniu nos recedat deo nisi
 si est deus et hoc. redit ergo idem quod patet. Item nihil est roem medi-
 fm illud fm quod est roem extremi. et hoc tenet roem extre-
 mi fm humanam naturam. quod humana natura recedat
 et hoc. et non est mediator propter fm illa. Item si christus est me-
 diator secundum humanam naturam. hoc non potest esse nisi in quodam pro-
 pera et communicet nobiscum in quodam cum deo. et angelus boni
 et mali in aliquo peccare nobiscum vniu. et aliquid cum deo. et
 patet dicit mediator inter nos et deum. si mediator non
 dicitur. videt quod mediatio non dicitur christo secundum vniu
 nam participatorem. et secundum participatorem duarum naturarum. et ita
 dicitur christo esse mediator. et secundum divinitatem naturam sic secundum huma-
 nam naturam.

Ad hoc dicitur in libro. Et mediator est dicitur non tantum vniu
 ferre dicere et mediator. Et mediator dicitur non tantum vniu
 vniu. et ita dicitur officium recedat. et sic. Item respondet dicitur
 est et quod sit christus sit in. et secundum humanam naturam et divi-

nam. Item cum quod sit mediator. Si enim quod sit sit
 mediator vniu dicitur propter quod mediator inter duas naturas propter aliquid di-
 citur tripliter. Aut ita quod in eo concurrat due nature sic in vna ma-
 teria. Aut ita quod in eo concurrat due nature sicut in vna pro-
 sona. Aut ita quod in eo concurrat proprietates duarum naturarum
 et formes. Primo modo accipiendo mediator nihil potest esse medi-
 are inter humanam naturam et divinam. nec christus nec aliud. quod
 non potest esse humana natura et divina constituit aliquid tertium.
 Secundo modo accipiendo mediator. sic christus est mediator inter huma-
 nam naturam et divinam in quantum est vna persona in duabus naturis.
 non ratione humane nature tantum. nec ratione diuine tantum. sed ratione vniu
 usque. Tertio modo accipiendo mediator. christus est mediator inter ve-
 um et homines secundum humanitatem in quantum hoc moralitates sunt et
 virtutibus. Moralitates in quantum quod coicarat cum hominibus. virtu-
 dine marie in quantum coicarat cum deo. Et hoc quod sit sit mediator. cum mediator dicitur officium recedat
 ciliatorem. et mediator debet differre ab illis quod recedat
 et christus secundum divinam naturam sit ille cui sit recedat. dicitur
 quod non potest esse mediator secundum divinam naturam sed secundum humanam
 naturam. in quantum potest recedat secundum diuersas proprietates. in quibus
 coicarat cum deo et cum homine. Habebat enim iustitiam et innocen-
 am in quantum coicarat cum deo. et moralitatem in quantum coicarat cum homine.
 et dicitur moris iugiter iusticie. in eodem coicarat hoc peccato. et
 mortal. deo in isto et immortali. Recedat enim sum dicitur pro
 more bonis innocens. Recedat est in quod roes ostendentes
 quod christus est mediator secundum humanam naturam.

37

38

39

40

41

42

Ad illud quod dicitur ob hoc quod mediator propter naturam diuinitatis et humanitatis
 in quantum propter rationem per se dicitur sit. Non enim est idem dicitur esse medi-
 ator. et esse mediator. Tertium mediator esse non potest nisi
 esse mediator. Et sic sit semel sit bonus et in orat. et hoc quod hoc
 et deo. utrumque in ista duarum proprietatum dicitur et secundum huma-
 nam naturam. ita quod moralitas dicitur humane nature se.
 et virtudo dicitur in quantum est vniu diuine.

Ad illud quod dicitur ob hoc quod mediator dicitur participatorem naturarum virtutum extremi.
 dicitur quod mediator non dicitur solum propter participatorem
 virtutum nature sic dicitur. et ita dicitur vniu dicitur i peccata
 re. Et christus secundum humanam naturam hoc proprietates dicitur dicitur
 vniu a se propter et humane.

Ad illud quod dicitur ob hoc quod mediator non iugiter extrema nisi propter vniu dicitur
 iugiter extrema nisi propter vniu dicitur. et ita dicitur propter
 rationem. quod vniu dicitur secundum proprietatem est illa quod potest extrema
 recedat. marie quod extrema dicitur iugiter propter illud mediator et
 dicitur ad participatorem voluntatem. non ad participatorem nature
 per propter est hoc recedat deo vniu sit beat. et ita vniu dicitur
 mortali immortali. et peccato iust. et in isto bear. non vniu
 recedat sicut dicitur. quod vniu christus sit deo.

Ad illud quod dicitur ob hoc quod mediator non iugiter extrema nisi propter vniu dicitur
 quod christus est extremi secundum humanam naturam. dicitur quod falsum est. nam
 humana natura in christo non iugiter recedat. vniu non
 erat recedat sed recedat. secundum quod dicitur ad loz. v. De
 us erat in christo sibi recedat mudu. Alteri enim dicitur
 erat natura humana in alia hominibus. alteri in christo. In aliis
 enim erat peccare. in christo erat imunis ab omni culpa.

Ad illud quod dicitur ob hoc quod mediator dicitur propter vniu dicitur in peccata
 bus. quod demon dicitur mediator. dicitur quod non est sicut quod non
 hoc proprietates bono mediator. dicitur secundum quod exponit
 Augustinus in libro de civitate dei. in aliquid vniu plure. et in vniu.
 Aut et sic. Mediator est inter deum et hominem moralitatem op-
 tuit bre fratre. et virtutibus permanere. vniu propter illud quod fratre
 dicitur morituris. et ad illud quod permanet transferret ex
 mortuis. Boni ergo angeli inter istos et mortales. et boni et
 immortales. mediator est non potest. quod illi est virtus et immortales sunt
 non potest aut mediator est mali angeli. quod immortales sunt cum istis. et
 miser cum istis. His dicitur mediator boni. et aduersus ho-
 rum immortalem et miseriam. et mortal ad istos existere volu-
 it. et bonus in eternitate persistere potuit. Et quod sunt purari

hoc ipse amplius consequenter. Ad hoc interponit se medius mortalis et miser. ut ad immortalitatem beatam transire non sinat. Ad hoc autem se interponit mortalis et beatus. ut morte transacta et mortuis faceret immortales. quod in se resurgendo monstravit. et ex miseris be-

atos unde nunquam ipse discessit. Altus est quod medius malus qui separavit amicos. alii bonus qui reconciliavit inimicos. Et sic patet quod convenienter proprietatem in christo faciat ad officium boni mediatoris. in a. mone. ubi faciat ad primum. Et sic patet responsio ad quesita.

Dist. xx. de redemptione nostra facta per passionem christi quantum ad congruentiam et necessitatem.

S vero dicitur. vix alio modo. r. c. Supra egit magister de passionis efficacia. in hac vero parte agit de passionis congruentia. Dividit autem ista pars in duas partes. In quarum prima comparat passiones christi ad causam propter quam passus est. In secunda vero comparat ipsam ad causam a qua fuit passio in ipso. ubi. **E**rist. ergo est sacerdos. idemque hostia. r. c. **P**rima pars dividitur in duas partes. in quarum prima ostendit quod modus iste re-

dimendi. scilicet per passionem valde fuit congruus et rationabilis ostendens quod re isto modo scilicet per passionem generum humanum redimere voluit. In secunda parte ostendit quod alio modo si voluisset redimere potuit ubi. **S**ic secunda pars dividitur in duas partes. Si enim tres illi in causa. r. c. **S**ic secunda pars dividitur in duas partes. In quarum prima inquit a qua sit passio christi. ostendens quod traditus fuit a patre. a seipso. a iuda. et a iudeis. In secunda vero agit de differentia causarum passionis christi vix bona fuerit vel mala. ubi. **E**t fuit actus iudei et iudeorum malus. actus vero christi et patris bonus. Sicut videtur alibi dicitur inquit illam causam dicitur rationem bonitatis et malitiam. Subdivisiones autem partium manifeste sunt in littera.

D. XX.

Illo enim deservente peccato. r. c. **C**ontra. Hoc videtur inconvenienter dicitur quia sicut ad id peccavit in consentiendo. ita dyabolus ut in seducendo. ergo sicut iustum fuit hominem tradit in potestatem dyaboli. ita fuit iustus dyabolus in potestate hominis. Item gravius peccavit per actorum consentiens in peccatum. ergo multo fortius debuit tradit dyabolus in potestatem hominis quam homo in potestate dyaboli.

Quod modus redimendi generum humanum per passionem fuit congruus valde et rationabilis.

S vero inquit vix alio modo posset de hominibus liberare quam per mortem christi. dicimus quod aliud modum fuisse possibilem deo cuius potestati cuncta subiacent. In fine misericordie sanade conveniunt. **O**mnem modum alium non fuisse nec esse optuissimum. **Q**uid enim mentes nostras tantum erigit et ab immortalitatis desperatione liberat. quam quod tantum nos fecit deo. vix dei filii. immutabiliter bonum in se manens quod erat. et a nobis accipiens quod non erat. dignatur in fine inire sortium mala nostra moriendo proferret. **E**st talia ratio quod re isto potius modo quam alio liberare voluit. quod sic et iusticia super dyabolum non potentia. **E**t quod id factum sit explicabo ut poterit. **Q**uod iusticia dei in potestatem dyaboli traditum est genus humanum. peccato propter hominem in omnem originaliter transiit. et illi debito obligare. vix omnes homines ab origine sunt sub imperio dyaboli. **U**bi apud. **E**ram natura filij ire. nam. scilicet vix est depravata peccato. non vix est recta creata ab initio. **A**liod autem ille qui traditus est homo in dyaboli potestatem non ita debet intelligi. tamquam deus fecerit aut fieri iusserit. scilicet quod tantum miserit. iustitiam. **I**llo enim deservente peccato.

Res alia quam re isto modo.

Epistolae.

R. dicitur quod tam dyabolum quam Adam inuasit sententia iudicis condemnantis. vix etiam puniret sicut scribitur in Genesi. sed tam magis dicebat in omni die. nem diuine iusticie hominem subigari. quam eos uerso. propter hoc quod sponte sciebat se illi con-

tem. potius auctor illico iussit. nec tamen de continuo in ira sua miserationes suas. nechoisem a lege sue potestatem emisit. cum in dyaboli potestate esse permisit. quod nec dyabolus a potestate dei alienus sic nec a bonitate. **N**am qualicumque vita dyabolus vel homo non subsisteret. nisi per eum qui vivificat omnia non quod deus hominem deseruit. vix non se illi exhiberet deus. si in mala penalia etiam malis multa prestitit bona. et tandem de hominibus quem commisit peccatorum dyabolo subdit. **R**emissio peccatorum per sanguinem christi data a dyabolo eruit. vix sic iusticia vinceret dyabolus si potentia. **S**ed quod iusticia. **B**onum christi. **E**t quod modo victus est ea. quod in ea nihil dignum morte invenies. occidit eum tamen et vix iustus est vix debitorum quos tenebat liberi dimittant. in eum credentes quem sine ulla debito occidit. **I**tem autem potentia vincere noluit. quod dyabolus vicio perversitatis sue amarior est potentia. et desertor oppugnatorum iusticie. in quo homines magis eum imitant. quod neglecta vel etiam post iusticia. potentia magis studet. eiusque vel ad prole letantem. vel cupiditate inflamantem. **I**deoque placuit deo vix non potentia sed iusticia vincens hominem erueret. in quo homo eum imitari disceret. **P**ost vero in resurrectione secuta est potentia. quia reuit mortuus. nunquam postea mortuus

sentiendo.

Remissio peccatorum per sanguinem christi. r. c. **C**ontra. videtur in hoc quod dyabolus possit facere per iusticias aliquid et non potentiam. et conuerso. **S**ed contra hoc est quod est summe iustus et summe potens ergo nihil potest facere nisi iuste et potenter. **I**tem esto quod deus iussit vixus potestatem in liberatione hominis. cum dyabolus nullus ius haberet in eo. nullam iniuriam fecisset dyabolo. **R.** dicitur quod in autoritate promissa non separatur iusticia a potentia ita quod sit sine altera in operatione diuina. **S**ed hic innumerum quod aliquid est opus i quo per excelsitas manifestatur iusticia. aliquid in quo per excelsitas manifestatur potentia. et deus illum modum elegit in quo manifestatur iusticia vix nobis da-

Quia iusticia sit vix dyabolus.

ret imitandi for-
mam. Ad il-
lud quod queri-
tur. utrum si u-
berasset per po-
nitentiam. fuisset
ibi iusticia. Deo
q sic. sed tamen
no fuisset irama
nifesta.

3 De quo te-
gitur q sit tradi-
tus a pre. q se
ipsum tradidit.
Hoc videt esse
falsum. Si enim
deus tradidit eu
in mortem. vide-
tur q iudei cum
occideret aucto-
ritate dei. Deus
particeps fuit i
illo homicidio.
Si tu dicas. q
tradidit eum. q
pmisit eum occi-
di. Similit pos-
ser dicit de quoli-
bet qui occidit.
quia quilibet q
occiditur pmit-
tit deus occidi.

Item qui po-
test alium libera-
re ab occasione
non liberat dicitur
cum occide-
re in preterito.
q cu deus pater
pouerit libera-
re filiu ut no oc-
cideretur. videt
q saltem interpo-
sitane videt euz
occidisse. R.
dom. q mors e
punitio vite. et
hoc habet com-
parationem ad
inferentem r ad
eu qui sustinet.

4 Et in hoc aliq
potest dupliciter
tradere alium in
mortem. aut qz
facit ut alij infe-
rat ei morte. aut
qz facit ut ipse su-
stinet mortem.
Qm q sustinet
na mortis fuit a
deo pfe. r fuit a
xpo. qz deus pa-
ter voluit q ipse

rus. Sed none iure equissimo
vinceret dyabolus si potentia tm
xps cu illo agere voluisset. vti
q. Sz postposuit xps qd potu-
it. vt pus ageret qd optuit. Iu-
sticia q humilitatis hoiem libe-
rauit. que sola potentia equissi-
me liberare potuit.

¶ Alio modo potuisset si volu-
isset redimere genus huma-
num.

¶ Si em tres illi in cam veni-
rent. s. deus. dyabolus. homo.
dyabolus r homo quid aduer-
sus deu dicerent no haberent.
Dyabolus ei de iniuria dei co-
uincere. quia seruus eius. s. ho-
mine r fraudulenter abduxit.
r violenter tenuit. homo etiā
iniurius deo couincere. quia
pcepta eius cotempst r se alie-
no dno mancipauit. De homi-
nis etiā iniuria conuinceretur
dyabolus. quia r illu prius fal-
laci promissione decept. r post
mala inferendo lesit. In iuste q
dyabolus qsum ad se tenebat
hominē. s. homo iuste teneba-
tur qz dyabolus nunq meruit
potestate habere sup hominē.
sed homo meruit p culpam pa-
tri dyaboli tyrannide. Si q deo
q vtriq perat potentia hoiem
liberare veller. sola iustis vir-
tute hoiem potuit rectissime li-
berare. Sz ob causam pmissaz
iusticia humilitatis vri voluit.
Qui dum in carne mortali cru-
cifixus e. iustificati sum. i. per
remissionē peccatoruz eruti de
potestate dyaboli. r ita a chri-
sto iusticia dyabolus victus est
no potentia. Quod autē in eius
sanguie nobis peccata sint di-
missa supra expositū est.

¶ Inquit a quo sit passio xpi
ostendens q traditus fuit a pa-
tre. a seipso. a iuda r iudeis.

¶ Xps q est sacerdos. idēq ho-
stia r pccū nostre recociatō is-
qui r se in ara crucis no dyabo-
lo. sed deo trinitati obrulit pro
omibus qsum ad pccū sufficien-
tiam. sed p electis tm qsum ad

salutis efficientiā. qz pdestina-
tis tm salutē efficit. de quo r le-
gitur q sit tradit⁹ a patre. r q
seipm tradidit. r q iudas eum
tradidit r iudei. Ipse se tradi-
dit. quia spōte ad passionem ac-
cessit. Et pater eū tradidit. qz
volūtate patris imo totius tri-
nitatis passus est. Iudas tradi-
dit pdendo. r iudei instigādo.

¶ De differentia causaz passi-
onis xpi vtrum bona fuerit vel
mala.

¶ Et fuit actus iude r iudeoz
malus. r actus christi r patris
bonus. Opus christi r patris
bonum. quia bona patris r filij
voluntas. Malum fuit opus
iude r iudeozum. quia mala fu-
it intentio. diuersa fuerunt ibi
facta siue opa. i. diuersi actus.
r vna res siue factum. s. passio
ipsa. Ideoz doctores aliquā-
do vniunt in facto illo patrem
filium. iudam. iudeum. aliquā-
do distinguunt. Respicientes
em ad passionem vnuz opus il-
lorum dicunt. Attendentes in-
tentiones r actus. facta diuer-
sa discernunt. Unde Aug. Fa-
cta est inquit traditio a patre.
facta est traditio a filio. facta e
traditio a iuda. vna res facta
est. Quid ergo discernit inter
eos. quia hoc fecit filius et pa-
ter in charitate. Iudas vero in
proditiōe. Videtis quia non
quid faciat homo. sed qua vo-
luntate considerandū est. In
eodem facto inuenimus deuz
quo iudam deū benedicim. s.
iudam detestamur. quia deus
cogitauit salutem nostrā. Iu-
das cogitauit precium quo vē-
didit dnm. filius pccū q dē-
dit p nobis. Diuersa ergo intē-
tio. diuersa facta facit. cū tm sit
vna res ex diuersis. Ecce vnā
rem dicit ibi fuisse. r diuersa fa-
cta. quia vna ibi fuit passio sed
diuersi actus. Et actus quidē
iude ac iudeozum sunt mali. q
bus operati sunt christi passio-
nem que bonū est r opus deī.

sustineret mortē
r ipse voluntarie
sustinuit. hinc ē
q traditus dicitur
a patre. tra-
ditus etiā dicitur
a se. Rursus. qz
iudas r iudei p-
curauerunt. vt
alij inferrent ei
mortem. hinc ē.
q traditus dicitur
a iuda. r a iu-
deis. Et quoni-
am fuit laudabi-
lis mortis suffe-
rentia. illano aē
fuit vituperabilis
hinc est q traditio
xpi r xpi lau-
datur. traditio
iude et iudeozuz
vituperatur. Et
sic patet q mors
a patre suffere-
tis fuit deo pla-
cita r accepta. Sz
a patre infligen-
tium fuit tantuz
permissa. Et p
hoc patet rel po-
sio ad pami m
obiectuz. Ad
illud quod obij-
citur q permis-
sū est cum posset
p hiberi particeps
homicidij est.
Dicendum q il-
lud fallit in deo
quia potest pec-
cata omnia pro-
hibere r no pro-
hibet. hoc enim
spectat ad regi-
men sue prou-
dentie. sicut in
primo r secun-
do libro osien-
sum fuit.

¶ Verus qui
dem r iudeozuz
sunt mali quibz
operati sunt. rē

¶ Contra vide-
tur iplicare duo
opposita. Si em
actus recipit de
nominationem
a termino. r pas-
sio xpi fuit bona
videtur q actus
eorum fuerunt

Aug.

Aug. ii.
de trini.

boni. Jre mors z vita opponunt. sed xpi vita z genera-
tio fuit bona. g mors z corruptio fuit mala. Jre iura b
querit vtrus simpliciter ddm sit q xpi passio fuit bona
vel mala. cu em habet actore bonu z malu sicut s dicitu
est. no est ro qre magis debeat ab h q ab illo dno iari.

Passio xpi to q passio sit
de opus di bona. Utrū de
z iudeoz z dndū sit q tu/
quomodo. de opati sint bo-
z us. in ex- num. R. ddm
positione si q cū qrimus de
dei carboli- bonitate passio-
ce contra se nis. no qrimus
licianum. de bonitate vel
malicia in gene-
renature sed in
genere mors.
De hac g boni-
tate abiqz du-
bio est pceden-
dū q passio xpi
fuit bona simplr.

Passio g xpi z opus dicit iudeo-
rum. quia ex actibus eoz pue-
nit z opus di. qz eo auctore. i. eo
volēte fuit. Tū Augu. Nemo
aufert aiam xpi ab eo. qz ptatē
habet ponēdi z sumēdi. Ecce
habes auctore opis. Ponet ani-
mā. ecce hēs op^o auctoris. Et vt
generaliter pcludam. quoties
in carne xpi aliqd patit. opus
auctoris est. quia eni sua volun-
tate nō alio cogente ppetitur.

Est em piosa i. p respectu dñi mors san-
ctorum et. multo magi mors xpi fuit piosissima. Tri-
plici aut ex causa dz dicit mors xpi simplr bona. Una ē
itēritas vtrius ex pre sustinētis. Sustinebat em illā
passionē vtriusosissime. quia patēntissime z stantissime.
Secda est vtilitas redemptōis ex pre humani generis.
quia illā torū gen^o humanū est liberatū. Tertū est bo-
neitas cause morēdi. Mortu em fuit p veritate dicē-
da. vñ pylar^o scilicet sup eū cām Jhs nazaren^o. Quāuis
aut passio xpi sit bona simplr. in actio iudeoz fuit ma-
la simpliciter. qz ex mala volūrate z radice. pcessit. nec
ppter bonitātē passionis q inde secura est bona dicēda

HD intelligentiā hui^o p^ois incidit hic q^ostio de cō-
gruentiā nre redemptōis facte p passionē xpi.
Et circa h. vj. dubabilia pnt queri. Prio em
querit vtrū cōgruū fuerit repari humanā naturā. Se-
cundo qritur vtrū magis cōgruū fuerit repari humanā
naturā p satisfacionē qz p aliā viā. Tertio qrit vtrū
aliq. creatura satisfaccere potuerit deo p hūano genere.
Quarto qritur vtrū possit homo satisfaccere p se. Quin-
to vtrū deus satisfacionē p mortē xpi debuierit accepta-
re. Sexto z vltimo qrit vtrū alio mō gen^o humanū po-
tuerit liberare

Questio I
Utrum cōgruū fuerit humanā naturā a deo repari.
Et sic videt p quattuor suppositōes manifestas q cli-
ci possunt ex dictis An^o. in li. j. Cur deus bō. Prima
est bec. Nullatenus decet summā stabilitatē pmittere
suū ppositū infirmari. Secda est bec. Nullaten^o decet
summā benignitatē p peccato vni^o hois totā posterita-
tem eius sempiternaliter damnari. Tertia ē bec. Nul-
larenus decet summā sapientiā nobilissimā creaturā p-
mittere vniuersaliter sine suo fraudari. Quarta est bec.
Nullaten^o decet summā virtutē pmittere seruū suū ab
alio in sempiternū iniuste detineri. Et pma arguit ira-
Si nō decet dei ppositū infirmari. z de^o pposuerat ho-
minē pducere ad beatitudinē. z pducit nō bz q^odiu ma-
net in statu ruine. g indecens est hoīem in tali statu re-
linqui. g ab oppositis decens est ipm repari z releuari.
Et secda arguit sic. Nō decet posteritatē totā sempiter-
naliter damnari p peccato vni^o hois. s; tota sempiter-

est. h em fuit pter intentionē ipoz. p opationē diuinā.
p quā deus de multis malis elicit multa bona. Ex p^o
parer rñsio ad obiecta. Primū em parer q nō est multū
plicatio cōpassibilitū sicut tā oñsum est. Sedm etiā p^o
qz mors z vita nō opponunt in genere mors s; in gene-
re nature. Ter-
tiū pars qre pas

ipe auctor est opis. Lū aut pas-
sio xpi opus dei sit. z ideo bonū
eāqz opati sint iudas z iudei. q
ritur an pcedendū sit eos opa-
tos ibi esse bonū. Hic distingūē
dū est. Potest em dici q opati
sunt bonū. qz ex actibus eozuz
bonum prouenit. i. passio chri-
sti. Et item q operati non sunt
bonum sed malum. quia actio
eozum non fuit bona sed ma-
la.

bonū. ddm q ē op^o opans et op^o opatū. Lū g qrit vtrū
iudei operati sint bonū. bonum potest dicere bonitatē
circa opus operans. vel circa opus operatum. Si cir-
ca opus operans. est simpliciter negandum. quia tale
opus in iudeis simpliciter fuit maluz. Circa vero op^o
operatum quod quidem fuit mors z passio chisti. hoc
duplīter potest intelligi. Aut primo z per se. sic fal-
sum est q iudei sunt operati bonū. Illud em opus ope-
ratum bonitatē nō habuit ex intentione iudeoz. Si au-
tem intelligat p accidēs z ex sequēti. sic bz veritatem.
Iudei em opati sunt passionē xpi. q quidē fuit maximū
bonum z saluberrimū toti mundo.

naliter damnaret nisi reparatio interueniret. g cōgruum
fuit z decens vt deus hoīem repararet. Et tertia arguit
sic. Nō decet summā sapientiam pmittere vniuersaliter no-
bilissimā creaturā sine suo fraudari. s; nisi reparatio in-
terueniret oēs hoies sine suo essent fraudari. z ita vane
oēs filij hoim essent pstituri. qd diuine sapie nō cōgru-
it. q nihil incōgruum facit. g restat q valde cōgruum
fuit gen^o hūanū repari. Et qra arguit sic. Nō decet sū-
mam virtutē pmittere p oēs suos iniuste z violētē ab
aduersario detineri. sed nisi reparatio interuenisset multi
serui dei z sancti detinerent in limbo g cōgruum fuit z
decens p reparatōis bñficiū subueniri generi humano.
Sed h hoc obijcit sic. Si indecēs fuisset gen^o humanū
nō repari z in cōueniēs z qd liber minimum in cōueniēs sic
dicit An^o. in li. Cur d^o bō. ē impossibile erga deū. iposibili-
le g fuit deū gen^o hūanū nō repari. Et ex b elicit duplex
inconueniēs. Unū q deus nō repauit gen^o humanū p-
pter misericordiam. sed pot^o ppter vitandā indecētiā.
Aliud q nō repauit ex liberalitate sed ex necessitate. q
si vez est. nō tenemur et ad tantas gratiarū cōdes. qd
impiū z crudelissimū est dicere. Tres nobilioz creatu-
ra est angel^o qz homo. z ppter beatitudinē ē facta sicut
homo. sed nō decuit deū releuare angelū a suo lapsu. g
nec decuit reparare genus humanū. Item sicut decet
diuinā sapientiā z bonitatē releuare cadentē. sic etiam
decet sustentare stantem. sed nō decuit deū tenere gen^o
humanū ante lapsum. g viderit q nō decuit ipm rele-
uare post lapsum. Item nō decet deū facere cōtra su-
am iusticiā. s; homo eū peccauit meruit a deo in eternū

Si iudei
operati
bonū.
Passio em dicitur
vt est in pa-
rente. z id dicit
magis passio ē
bona vt est a bo-
na volūrate pa-
rentis. qz mala
vt est a mala vo-
lūrate inferent.
Ad illud qd qri-
tur vltimo vtrū
pcedendū sit q
iudei opati sint
bonū. ddm q ē op^o
opans et op^o opatū.
Lū g qrit vtrū
iudei operati sint bonū.
bonum potest dicere
bonitatē circa opus
operans. vel circa opus
operatum. Si circa
opus operans. est
simpliciter negandum.
quia tale opus in
iudeis simpliciter
fuit maluz. Circa
vero op^o operatum
quod quidem fuit
mors z passio chisti.
hoc duplīter potest
intelligi. Aut primo
z per se. sic falsum
est q iudei sunt
operati bonū. Illud
em opus operatum
bonitatē nō habuit
ex intentione iudeoz.
Si autem intelligat
p accidēs z ex
sequēti. sic bz
veritatem. Iudei
em opati sunt
passionē xpi. q
quidē fuit maximū
bonum z saluberrimū
toti mundo.

separi. si q̄ reparatiōe deo habet cōiungi. v̄. q̄ nūq̄ de
 cur genus humanū repari. ¶ Itē sicut homo p̄ pecca
 rā meruit morē carnis. ita etiā meruit morē sempit̄ ne
 dānatiōis. sed nō decuit deū sic repari genus humanū
 vt nō moreret morē carnis. q̄ nō decuit sic reparare vt
 nō moreret morē sempit̄erne dānatiōis. ¶ Itē nō decet
 deum facere extra dispōnem suē sapie. sed d̄s tales fece
 cerat hoīem. vt si veller stare staret. et si veller cadere ca
 deret. q̄ sicut nō decet deū facere de stante vt cadat. ita nō
 decet ipm̄ facere de cadēte vt resurgat. q̄ nō decet cū repa
 re humanā naturā. ¶ R̄. d̄m q̄ absq̄ dubio q̄gruū
 est et decet repari genus humanū. Cōgruū inq̄ est et de
 cens nō solū ex pte dei s̄ etiā ex pte hominis. Et pte di
 q̄ decet dei potētiam. sapientiā et misericordiam. sic i oppōnē
 do mōstratū est supra. Ex pte vero hoīs cōgruentia est
 s̄i s̄i s̄i d̄s d̄s dignitas hominis cōditū et modus labēdi
 et status lapsi. Dignitas nāq̄ hominis cōditū tāta erat.
 vt ppter ipm̄ scā s̄i vniuersa. Si q̄ hō careret suo sine.
 tō omnia essent suo sine fraudata. Modus vō labēdi
 fuit q̄ humana natura totaliter cecidit. alio peccāte. et
 alio suggerēte. et ideo decet fuit ipm̄ p̄ aliu releuari. vt
 securitū peccauerit i parēte. et parēs peccauit diabo
 lo suggerente. sic etiā homo reparatōi cōgruit. q̄ in illo sta
 tu simul fuit penitētia cū miseria. et penitētia quodam
 mō placabat diuinā iusticiā. miseria vō puocabat mi
 sericordiā. Et sic patet q̄ p̄ oēm modū q̄gruū fuit repa
 ran genus humanū. Cōgruū inq̄ ex pte opificis. et cō
 gruū ex pte opis. S̄ cōgruitas ex pte opis pura q̄gru
 entia ē. ita q̄ nō ponit necessitatē. Cōgruitas vō ex pte
 opificis ponit necessitatē. necessitate inq̄ n̄ inuitabi
 litatis q̄ dicitur in coactōne et phibitiōe. s̄ necessita
 re inuitabilitatis q̄ surgit ex stabilitate et inuitabilita
 te diuine dispōitiōis. hec aut̄ nō arat diuinā potē
 9 nā ad oppōsitū. s̄ cā dēterminat ad tale p̄positū. Cū an
 scim̄ in li. Eur d̄s hō. Lū dicitur q̄ dū aliqd̄ facere necē
 sitate. intelligēdū est q̄ h̄ facit necessitate seruandi hōe
 stare. q̄ necessitas nō ē aliqd̄ inuitabilitatis honestatis
 Et his q̄ d̄cā s̄i patet respōsio ad p̄positā questionez
 Si enī querat v̄z cōgruū sit repari genus humanum
 cōcedēdū est simpl̄ q̄ verū est. Si vō querat v̄z sit ne
 cessariū. nō est simpl̄ respōndēdū s̄ distinguendū.
 Et est enī necessariū ex pte dei. sed ex pte n̄rī nō quacūq̄
 necessitate. s̄ necessitate inuitabilitatis q̄ non opponit
 libertati volūtatis. ac p̄ hoc nec gr̄e nec libertati. Et p̄
 h̄ p̄z n̄sio ad p̄mū obiectū. nō enī sc̄d̄tur si d̄s reparat
 necessitate tue inuitabilitatis. q̄ ppter h̄ nō reparat liba
 10 litate sue benignitatis. hec enī simul p̄nt stare. ¶ Ad
 illud q̄ opponit q̄ creatura angelica nobilio est. rē.
 D̄m q̄ q̄uis angelus nobilio sit creatura q̄ hō. non
 tū est adeo ad reparatiōem idoneus sicut hō. ppter mo
 dū labēdi et statū hominis lapsi. Nō enī penituit. angel⁹
 obfirmatus fuit. Nō totaliter. angelus p̄ticulariter ce
 cidit. Nō p̄ aliu. angel⁹ p̄ seipm̄. et hec s̄ q̄ faciūt ange
 11 lū ad reparatiōem minus ydoneū. ¶ Ad illud q̄ obij
 ctur q̄ nō decuit deū tenere hoīem ne caderet. d̄m q̄ si
 hō voluisset stare. nunq̄ d̄s d̄s d̄s d̄s d̄s d̄s d̄s d̄s d̄s d̄s d̄s
 sed q̄ stat et noluit nō debuit ipm̄ cōseruare inuitū. s̄ q̄
 hō p̄ lapsū voluit resurgere. ideo decuit deū sibi manū
 p̄origere. ita q̄ manus ista ad illos se extendit q̄ volūt
 12 resurgere nō ad eos q̄ nolūt resurgere. ¶ Ad illud q̄
 obi q̄ nō decet deū facere extra suā iusticiā. d̄m q̄ v̄z
 est. d̄cet tamē ipsum aliquid facere p̄ter rigorem iu
 sticie. q̄ reparatiō humani generis non repugnat di

uine iusticie. cōcurrunt enim in illa simul misericordia et ve
 ritas. sic videbit infra. Cū q̄ d̄ q̄ hō nō meruit p̄ pec
 ca. n̄ in eternū separi a deo. s̄ v̄z ē q̄ est de se. possunt
 tñ alia merita interuenire q̄ infringēt illā obligatiōem.
 et in q̄ seruabit ordo iusticie diuine. ¶ Ad illud quod
 obiicit q̄ p̄ p̄t̄m meruit hoīem ita puniri pena sempit̄
 13 ne dānatiōis sicut pena mortis. d̄m q̄ nō est simile. q̄
 de pena mortis statim fuit sentētia lata. de pena vō et
 ne dānatiōis adhuc differit sentētia. Et q̄ diuina sentē
 tia est irreuocabilis postq̄ lata est. licet mutari posse
 tur potest remediū inueniri. Ido repari potuit gen⁹ hu
 manū vt nō incurreret penā dānatiōis sempit̄erne i
 aliq̄ eius pte. q̄uis nō fuerit liberatū vt nō incurreret
 penā mortis. Et si tu querat quare sentētia ista fuit la
 ta et illa dilata. cū hō meruisset v̄z q̄ de se. d̄m q̄ p̄
 ma ē via penitētie. Secūda vō aufert locū penitētie. ideo
 nō debebat secūda sentētia ferri extra hoīem. q̄ d̄m erat
 in statu vie. ¶ Ad illud q̄ obi q̄ nō debebat deū face
 re cōtra ordiē suē sapie. d̄m q̄ gen⁹ humanū repari
 do s̄ suā sapiam nō facit. q̄ ex sapia sua fecerat ipm̄ re
 gabile p̄uidēs eius lapsū. nec valeret illud q̄ obiicit. nec
 decuit facere de stāte vt caderet. q̄ nō decuit de labēte vt
 resurgeret. q̄ q̄uis nullo sapiente fiat hō exterior. aliq̄
 tamē sapiente p̄ fieri melior. Et licet nō decet deū de bo
 no facere malū. decet tamē de malo facere bonum.

Questio II b
 ¶ Atq̄ magis q̄gruat gen⁹ humanū repari p̄ satisfacti
 mone q̄ p̄ aliā viā. Et q̄ sic ostendit q̄ quorū supponēs
 Quarū p̄ma ē hec. Illa via magis p̄ueniens fuit ad re
 paratiōem humani generis in q̄ magis fuerat ordo di
 uine iusticie. Secūda ē hec. Illa via magis cōgruit repa
 ratiōi humani generis. in q̄ magis seruatur ordo di
 uine sapie. Tertia ē hec. Illa via magis p̄uenit reparatiōi
 humani generis in q̄ magis seruatur p̄sidentia diuine
 potētatis. Quarta via ē hec. Illa via magis p̄uenit
 reparatiōi humani generis. in qua magis seruatur bo
 nosificētia diuine maiestatis. His p̄suppositis arguit
 sic. Magis seruatur ordo diuine iusticie cū malū pu
 nit q̄ cū relinquit impunitū. s̄ cū p̄tā reparatū p̄ sa
 tisfactionē malū punit. sine satisfactōe relinquitur impu
 nitū. ergo magis seruatur ordo iusticie in reparatiōe
 per satisfactiōem q̄ sine satisfactōe. ergo p̄ p̄mam
 suppositiōem via ista magis conuenit reparando ge
 neri humano. Itē secūdo arguit sic. ordinatio peccan
 rium i supplicis siue peccati in pena manifestat deco
 rem diuine sapientie. que non patitur vniuersū et ali
 qua sui parte turbari. sed cum peccator releuatur per
 satisfactiōem. ad culpam sequit̄ pena. Cū ergo sine sa
 tisfactionē culpa non ordinatur per penam. ergo repa
 ratiō generis humani p̄ satisfactiōem plus p̄uenit di
 uine sapientie q̄ sine. ergo per secūdam suppositiōem
 via ista reparandi est magis congrua et ydonea in se.
 Itē tertio arguitur sic. Si malum non puniretur et
 relinqueretur sine aliqua satisfactōe. et iniusticia nul
 li legi subiaceret. diuina potētias in omnibus nō p̄te
 sideret. sed cum p̄ peccato satisfactō extigitur. peccator
 subditur pene auctoritate diuine iusticie. ergo in mo
 do reparandi genus humanum p̄ satisfactiōem magis
 p̄elucet p̄sidentia diuine potētatis q̄ per aliā viā
 ergo per tertiam suppositiōem via ista est magis con
 grua. ¶ Itē quarto arguitur sic. peccator cum peccat
 per p̄uaricatiōem deum in bonorū. si ergo peccatū
 dimitteretur sine satisfactiōe peccatorum relinqueret

absq; honoris ablati recompensatōne. cū aut̄ satisfactō reddatur. honorē compensatur. q̄ in mō reparādi homi- nem p̄ satisfactōne magis seruatur honorificētia diu- ne maiestatis q̄ p̄ aliū modū. q̄ p̄ quartā suppositiōne hac via reparatōis magis cōgruit genus humanum releuari. Et his eisdemq; rōnib; nō solū pōt concludi. q̄ hec via sit magis congrua. s; etiā q̄ alia nō pōt eē cō- grua. verūtāmē nō sūt ita efficaces ad pbandū secūduz sicut ad pbandū p̄mum. q; p̄ter has congruentias possunt et alie reperiri. licet ille sint magis excellētes.

Sz cōtra. Magis decet deū facere quod magis sa- cit ad ostēsiōne sue benignitatis et misericōdie. sed dimi- ttere peccata omnia absq; aliqua satisfactōne pene hoc ē maioris misericōdie q̄ erigere p̄ illis penā. Si ergo deus misericōdisissimus et benignissimus. adeo vt be- nignior cogitari nō possit. viderur ergo q̄ modus ille reparandi qui est p̄ter satisfactōne magis cōueniat diuine excellētie.

Item modus ille magis cōuenit reparatōni generis humani. q̄ magis est ostensiuus di- uine sufficientie. sed si sic deus genus humanū repa- ret q̄ nullā requireret satisfactōne. magis apparet di- uina sufficientia. Ostenderetur em̄ tūc q̄ emendarū no- strarū et bonoz nostrorū non indigeret. q̄ modus repa- randi absq; omni satisfactōne magis esset congruus hu- mano generi. Item ille modus magis cōuenit reparati- onī humane q̄ magis est ostensiuus diuine potentie. p̄ eo q̄ reparatio est quedā recreatio. sed si deus absq; omni satisfactōne solo verbo repasset genus humanū sic fa- bucauit mūdum. maior esset tibi diuine virtutis ostēsiō ergo magis cōuenit iste modus humano generi repa- do.

Ite iste modus magis cōuenit reparatōni generis humani in quo homo magis astringitur ad amandū et laudandū deū. sed si deus culpam homi reliquisset. absq; omni satisfactōne et pena esset magis laudandus et amandus ab homie. homo em̄ illā a deo percepisset. q̄ talis modus reparatōni humane magis congrueret.

Ite modus ille magis congruit reparatōni generis hu- mani. in quo magis eruditur homo ad executōnem di- uini mandati et imitandem dei. sed homo debet remi- ttere et condonare aliū culpam et penam. q̄ si deus homi debuit dare exemplū p̄fectionis. videt q̄ magis deū de- buit reparare genus humanū totum relaxādo q̄ satis- factōne aliqua erigendo. Item ille modus repandi ma- gis decet deū q̄ est a deo immediate. q̄ q̄ est a deo medi- ante adiutorio creature. Quā sicut deuit deū magis p̄ seipm̄ creare. sic magis videtur esse decens p̄ seipm̄ re- creare. sed reparatio p̄ satisfactōnem est mediante cre- atura satisfactōne. q̄ videt q̄ magis decuit deūz repa- rare genus humanū absq; omni satisfactōne p̄ seipsum.

25 q̄ mediante satisfactōne p̄ creature adiutorio. **R** ddm̄. q̄ absq; dubio magis congruū fuit genus huma- nū reparari p̄ satisfactōne q̄ p̄ aliā viā. s; m̄ q̄ dicit an- f. et august. Et rō huius ē et ex pre dei et ex pre nra. Et pre in q̄ dei. q; vniuersē vīe dñi misericōdia et veritas. cum ipse sit lūme iustus et misericōis. Et ideo in in reparatōne ge- neris humani que est excellētissima viarū dei. cōgruuz est vt simul currat misericōdia et iusticia. Et ideo de- cens fuit vt deus ab homine satisfactōnem exigeret pro iniuria sibi facta. Et si hom̄ o non posset. tunc mi- sericōdia diuina subueniret dādo mediatozē qui p̄ eo satisfaceret. Et iste modus magis fuit cōgruus q̄ ali- Nam si deus culpam non dimisisset. sed vindictā ere- gisset nō manifestaretur eius misericōdia. Si vero omnino dimisisset nec satisfactōnem exegisset. nō manifestaret

eius iusticia. Si ergo iste due cōditōnes sūt in dei ope- re seruade precipue. magis congruebat humanam na- turā reparari p̄ satisfactōnez q̄ p̄ aliā viā et pre dei repa- rantis. Magis etiā cōgruebat ex pre nostri. p̄ eo q̄ re- paratio nra ad hoc erat vt nos reduceret a culpa ad iu- sticiā. a miseria ad glām. Sicut q̄ cū genus humanuz cecidit p̄ culpā. deū in bono nauit p̄ puaricatōnez et in ordinatā dilectōnem. sic cū redit a culpa ad iusticiā. de- cens est vt deū honoret sustinēdo penā. et in hoc magis reparatur ad normā iusticie. Rursus sicut gloriosus est acquirere vitā eternā p̄ merita q̄ sine meritis. sic glo- riosus est reconciliari deo p̄ satisfactōne q̄ sine. **M**od⁹ q̄ reparandi p̄ satisfactōnem plus cōuenit nre iustifi- carōni et nre glificatōni. Si q̄ hec duo principaliter cō- siderātur in reparatōne generis humani planum est. q̄ b- modus repandi magis cōueniens est tā ex pre dei repa- rantis q̄ ex pre humani generis repati. Cui rōnes que hoc ostendūt cōcedendē sūt.

Ad illud s; q̄ obijct⁹ 16 de manifestatōne benignitatis et misericōdie. ddm̄ q̄ sūma benignitas et misericōdia in deo nō excludūt iusticiā. et ideo nō sic debuit manifestari in ope reparatōis. q̄ iusticia nō haberet locū. sed ira debuit manifestari di- uina misericōdia q̄ simul cū hoc ostenderetur diuina iusti- cia. Et hoc idē factū est cū deus reparauit genus hū- nū p̄ morte filij sui. vbi fuit maxima equitas i erigendo tante satisfactōnis precū. et maxima benignitas in tra- dendo vnigenitū filij suū.

Ad illud q̄ obijct⁹ ma- 17 gis manifestaretur diuina sufficientia si nō exigeret sa- tisfactōne. **D**dm̄ q̄ sicut dōs erigit a nobis mādatoruz suoz obseruantiam. nō p̄pter suā indigentiam. sed p̄ ter ordinatōnem nram qua debemus ei tanq; dño obe- dire. sic et p̄ter dōs erigit emēdam. nō p̄ter hoc q̄ indige- ar. sed vt nos reducat ad ordinatōnem debitā. et ideo ob- iectio illa pcedebat ex supōne falsi. cū dicebatur magis sine satisfactōne diuinā sufficientiā manifestari.

Ad 18 illud q̄ obijct⁹ q̄ modus alius magis manifestaret diui- nam potētā. **D**dm̄ q̄ et si in omni ope dei ostendatur di- uina potentia. in ope tamē reparatōis magis manifesta- tur benignitas et misericōdia. et p̄ sequens ipa iusticia eis annexa. Et ideo cū posset vno verbo genus humanuz reparare. maluit tamē reparare cū difficultate et pena- litate. quia magis oportūm erat tibi ostendere miseri- cordiam q̄ potentiam. Potentia enī satis claruerat i rez educōne. s; adhuc latebat misericōdia quā ostendebat deus in homis repatōne.

Ad illud q̄ obijct⁹ 19 p̄missa satisfactōne magis astringeret nos ad laudā- dū et amādū deū. **D**dm̄ q̄ fallum ē. plus em̄ nos astringit ad amorem et laudem dei hoc q̄ dedit vnigenitum suū p̄ nobis q̄ si absq; hoc cōdonasset nobis et penam et culpā. Multo enim minus fuit q̄ de⁹ p̄ nobis mor- tem subiret. q̄ peccata nra condonaret. multo etiā ma- ius fuit dādo nobis filij peccata cōdonare. q̄ si sim- pliciter p̄tā condonasset. Qui enī. p̄o filio suo nō pe- perat sed p̄ nobis omnibus tradidit illum. quō nō om- nia nobis cum illo donauit. sicut dicitur ad Ro. viā. Et sic patet q̄ p̄posuerat ex supōne falsi.

Ad illud q̄ obijct⁹ si satisfactōne nō exegisset. magis prebuisset for- mā imitandi se. **D**dm̄ q̄ et si debeamus deū imitari i ali- quibus. nō tamē necessariū est imitari in omnib;. Ad de- um enī spectat querere glā et vindictam s; m̄ dicitur ad Ro. xij. Tibi vindictam et ego retribuā. Ad nos aut̄ non p̄tinet. quia nrm̄ non est iudicare sed iudicari. Et ideo in hoc non debuit dare formam imitandi se. **A**lt̄ posset dici q̄ deus erigendo satisfactōnez magis

prebuit nobis formā q̄ si nō cregisset. Prebuit enī etē
 plū subditis in hoc q̄ remisit et pepcit. prelati vero i
 hoc q̄ emēdā requisivit vt deco: iusticie seruaret. quod
 spectat ad eos q̄ iudicat terrā. fm̄ illud Sap̄ i. Diligi
 re iusticiā q̄ iudicatis ter. ¶ Ad illud qd̄ vltimo obij/
 21 cū q̄ decētius fuisset reparare gen^o humanū sine adiu/
 torio humano. et ita sine satisfactōe. ddm̄ q̄ hoc falsuz
 est. sūme em̄ bonitatis est om̄icare creature oparīdes
 nobiles. fm̄ q̄ ip̄a nara est suscipe. et creatura aliqd̄ po/
 rest facere i reparatōe. q̄nta. solius dei sit opari in p̄ma/
 ria rez. p̄ducōe. vbi nō est opario in aliquā matcriaz
 p̄tacentem. ¶ **Questio III**
 Utr̄ aliqua creatura pura potuerit satisfacere p̄ toto
 genere humano. Et q̄ sic videt. Una creatura potuit
 totū genus humanū inficere p̄ culpā suā. q̄ si gratia est
 p̄ncipiū satisfaciēdi. sicut culpa p̄ncipiū inficiēdi. vi
 det q̄ aliqua pura creatura p̄ suā gratiā potuerit satis/
 facere p̄ toto genere humano. ¶ Itē nō plus erigit in
 iusta pena q̄ cōmissū est in culpa. si q̄ genus humanuz
 lapsū fuit p̄ transgressiōe pure creature videt q̄ pura
 creatura potuerit satisfacere p̄ genere humano. ¶ Itē
 dyabolus iuste p̄didit genus humanū. q̄ ex reudat ma/
 nū suā in innocētē. q̄ it̄ potuit esse aliq̄ pura creatura
 omnino innocēs que se p̄ salute generis humani exponet/
 ret. et dyabolus manū i cā extēderet. videt q̄ aliq̄ pura
 creatura redimere potuisset gen^o humanū de dyabolica
 p̄tate. et ita satisfacere p̄ codē. ¶ Itē plus pensat de^o
 vitā et aiām vni^o iusti q̄ vitā et aiām innumerabilium
 peccōz. si q̄ aliq̄ pura creatura innocēs et scā se deo et pa/
 tri orouisset p̄ peccatoz hostiaz. scā esset recōpen/
 tio iusta. q̄ et satisfactio debita. ¶ Itē esto q̄ xp̄us fuis/
 set pura creatura. et mortuus fuisset in cruce sicut mor/
 tuus fuit. quero tūc. an fuisset decētus in lymbo. an nō
 Lōtat q̄ in lymbo decētus nō fuisset. q̄ nō habuit rea/
 tū peccati original. q̄ ap̄tū fuisset ei celū. meruisset ergo
 xp̄us agnōne ianue. Si q̄ ianua nō habuit ap̄tū nisi p̄
 sufficientē satisfactiōe. videt q̄ pura creatura satisfac/
 ere potuisset p̄ toto genere humano. ¶ Sed contra.
 si pura creatura est. aut esset hō. aut nō hō. Si cēt pur^o
 hō. q̄ cēt peccator et debitor. q̄ nō potuisset cōmediator
 et recōciliator. cū ip̄e indigeret recōciliatōe. Si cēt non
 hō. q̄ p̄ hōie nō d̄z satisfacere nisi hō. q̄ ad cū p̄mer
 satisfactio in q̄ fuit transgressio. q̄ si nec pur^o hō nec nō
 hō potuit satisfacere p̄ toto genere humano. videt. q̄
 nulla pura creatura potuerit. ¶ Itē satisfactio debet p̄
 portioari offēse et iniurie. s̄z tāta ē offēsa et iniuria. q̄
 tus ē ille cui infer. cū q̄ de^o sit in finit^o. offēsa et iniuria
 dei ē infinita. s̄z nulla creatura nec eius opatio est infi/
 nita. q̄ nulla pura creatura pōt satisfacere p̄ offēsa et i/
 nia deo illata. sed talis fuit iniuria ade et posteritatis
 sue. q̄ dū cōtempit. q̄. et. ¶ Itē nullus satisfacit nisi
 restituat tūc et amplius q̄ tē abstulit. s̄z nulla pura crea/
 tura valer totū gen^o humanū qd̄ p̄ peccatū. Ade fuit a deo
 subtracū restituere. q̄ nulla pura creatura pōt satisfacere
 re p̄ ip̄o. ¶ Itē nullus pōt satisfacere p̄ om̄i hōie nisi pos/
 set influere i oēm hōiem iusticiā. sicut p̄mus parēs trās/
 mitte culpā. sed nulla pura creatura pōt alijs influere
 iusticiā. vel dare grām. sic i p̄mo li. fuit offēnsū. q̄ nul/
 la pura creatura pōt satisfacere p̄ toto genere humano.
 ¶ Itē nō minus obligamur deo p̄ beneficio re creatōis
 q̄ p̄ bñficio creatōis. Si q̄ pura creatura gen^o huma/
 nū redemisset tantum elemus ei obligati. q̄ nō nō cre/
 ator. ergo tantū tenemur diligere creaturā q̄ntum ei ea
 torum. Si ergo impossibile est nos ad hoc obligari. im

possibile fuit purā creaturaz satisfacere p̄ toto genere
 humano. ¶ **R.** dicendū q̄ de duobus consuevit fieri
 satisfactio et requiri. vtz de iniuria et damno. Si ergo
 deus rec̄rit satisfactiōem ab humano genere. aut req̄/
 22 rit p̄ vtroq̄ aut p̄ altero hoz. Si p̄ vtroq̄. planum ē.
 q̄ impossibile est aliquā puram creaturā deo satisfacere
 re p̄. humano genere. p̄ eo q̄ tam grauis est iniuria q̄
 infertur deo ob excellētissimam eius dignitatē. q̄ nulla
 pura creatura pōt recōpētare aliqd̄ ei equale. Si ve/
 ro exigit sibi satisfactiōem de solo damno condonādo
 iniuriā. nec sic potest p̄ toto genere humano satisfacere
 re aliqua pura creatura. Aut enī illa pura creatura es/
 set homo. aut non esset homo. Si homo. cū nullus pu/
 rus homo possit equialere toti generi humano. talis
 homo offerēdo seipm̄ deo nunq̄ recōpētare dānuz
 quod Adam intulit corumpendo totum genus hūa/
 num. Si esset non homo. nec sic ad huc posset damnuz
 recōpētare si pura creatura esset. At si posset. nō ta/
 men satisfaceret. quia ad illud genus spectat satisfactio
 ad quod spectauit transgressio. At si hoc posset. nō ta/
 men diceret q̄ naturā humanā in statum p̄stītū reuo/
 caret. esset enī ex hoc subiecta aliq̄ generi creature. et ex
 hoc haberet q̄ nō solū pura creatura non posset deo sa/
 tisfacere si esset alterius generis. sed etiam nec si esset a
 deo assumpta conueniret vt pro humano genere satis/
 faceret. et ideo cum pura creatura non posset p̄ toto ge/
 nere humano satisfacere. nec alterius generis creaturā
 deceret assumi. oportuit vt p̄sona satisfaciētis esset d̄s
 et homo. Concedende sūt ergo rōnes ostendentes q̄
 la pura creatura posset satisfacere p̄ toto genere huma/
 no. ¶ Ad illud qd̄ obi^o in cōtrariū q̄ pura creatura po/
 23 tuit totum genus humanū inficere. ddm̄ q̄ nō ē simile
 quia aliq̄ pura creatura potuit esse p̄ncipiū totius ge/
 neris humani fm̄ p̄agationem carnalem. p̄ quā gen^o
 humanū corumpitur et inficit. sed nulla pura creatura
 potuit esse principium totius generis humani fm̄ rege/
 neratōem sp̄ualem. ¶ Ad illud quod obi^o q̄ nō pōt
 24 erigit in iusta pena q̄ cōmissum ē in culpa. ddm̄ q̄ cul/
 pa nō solū aggrauat ex p̄re conditōis peccātis. s̄z etiaz
 ex parte eius in quē peccat. et licet peccās fuerit pura
 creatura. ille tamē in quē peccauit fuit creator. ideo cū
 erigit q̄ satisfaciēs nō sit pura creatura. hoc non est su/
 pra illud qd̄ cōmissum ē in culpa. oportet ei. q̄ periona
 satisfaciēs pro peccati grauitate satisfaciatur scdm̄ om̄i/
 nes conditōnes scdm̄ quas habet aggrauari. ¶ Ad il/
 25 lud quod obi^o q̄ dyabolus iuste amittit genus hūa/
 num. q̄ ex tendit manum in eum in quem non habebat
 ius. ddm̄ q̄ in hoc nō exprimitur sufficientē ratio satis/
 factiōis sed modus vincendi dyabolum. Et bene ve/
 rum est q̄ aliqua pura creatura innocēs potuisset dy/
 abolum vincere. sed tamē ex hoc nō sequitur q̄ potuisset
 deo satisfacere. Longe enī plus est recōpētare deo
 illatā iniuriā q̄ vincere dyabolicam fraudem. ¶ Ad il/
 26 lud quod obi^o q̄ plus p̄c̄at aiām iusti q̄ animas in/
 numerabilium peccatoz. ddm̄ q̄ deus recōmpen/
 satōnem in satisfactiōe non querit de genere humano
 fm̄ q̄ est in statu peccati. s̄z fm̄ q̄ fuisset si non peccatiz.
 et hoc modo. nullius puri hominis vitam deus tūc ap/
 27 p̄ctatur. sicut totam generatōnem humanam. ¶ Ad
 illud quod queritur si xp̄us fuisset sola pura creatura.
 vtrum mortuus introisset in celum. Dicendum q̄ sic.
 et hoc tamen non sequitur q̄ sic meruisset tanue aper/
 tionem. quia celum nunq̄ fuerat sibi clausum. hoc sup/
 posito q̄ non habuisset peccati originalis reatum.

Alii vero quia reatum peccati originalis habebant. propter hoc non fuissent in celum introducti. et ita remanens ista in nua clausa pro eo quod non fuisset sufficiens satisfactio pro soluta.

Questio III
Utrum aliquis adiutus gratia potuisset satisfacere pro seipso. Et sic videtur. quia tres sunt partes penitentie. contritio. confessio. satisfactio. sed homo adiutus gratia potest de peccato suo contreri et ipsum confiteri. ergo potest satisfacere pro seipso. Si tu dicas quod potest de actuali sed non de originali. Contra. maius est actuale quam originale. quia maius est ibi impenitentia voluntatis. et gravius etiam quis punitur pro actuali quam pro originali. si ergo pro adiutorio gratie potest satisfacere pro suo actuali. multo fortius videtur quod pro suo originali. **Item** satisfacere pro seipso dicit anselmus est honoris debitum deo impendere. sed quilibet homo adiutus gratia potest honoris debitum deo impendere. ergo quilibet potest pro peccato suo deo satisfacere. Si tu dicas quod non potest impendere honoris debitum in gratia potest mereri summum bonum quod deus est. ergo si multo magis est mereri summum bonum quam reconferri sibi et confederari. videtur quod multo magis pro quolibet peccato suo possit satisfacere non solum actuali. sed etiam originali. **Item** existens in gratia. aut non erat dignus aliqua pena. aut temporalis sola. Si ergo debitor penitentis potest illa pena solui. e. videtur quod homo pro quolibet peccato quod habet possit satisfacere. ergo pro originali. **Item** gratia adueniens in animam eam bene delet culpam actualem sicut originalem. sed sicut se habet gratia in essentia ad culpam deletionem. ita se habet gratia ad satisfactionem. Sed gratia adueniens in animam liberat eam ab omni culpa tam originali quam actuali. ergo mouens animam potest satisfacere pro omni culpa prius delicta. ergo quilibet homo potest satisfacere pro seipso. **Sed contra.** Si quilibet homo potest satisfacere pro seipso. ergo christus gratiam mortuus est. si ergo hoc est inconueniens et absurdum restat quod illud ex quo sequitur. **Item** sicut iniuria peccati totius generis humani est in finitum ratione eius. et ita quem est. sic et illa que est in quolibet peccato singulari. ergo si aliquis purus homo non potuit satisfacere pro toto genere humano. pari etiam ratione videtur quod non possit satisfacere pro seipso. **Item** impossibile est quod aliquis satisfaciatur pro culpa que diu manet in eo radice et causa culpe. satisfaciatur enim sicut dicit Aug. est causas peccatorum excidere. sed virtus humane originis nunquam separatur a carne peccati. ergo videtur quod nullus homo qui originale peccatum habuit possit satisfacere pro originali. **Maiores** manifesta est per Aug. si dicitur: manifestatur pro hoc quod quilibet generat filium habentem originale peccatum. **Item** ad hoc quod fiat satisfactio necessarium est quod fiat damnum recompensatio. Sed propter peccatum originale quilibet habet necessitatem moriendi. et corpus mortuum est propter peccatum originale. sicut dicit apostolus. ergo si quia debet satisfacere pro originali peccato. tenetur reddere animam pro anima. sed quilibet est mortuus debitor pro originali peccato ergo non videtur quod aliquis qui peccatum originale contraxit. possit unquam satisfacere pro illo. **Item** quod originale peccatum sit culpa. hoc habet quia peccatum a voluntate. **Sed** si ergo requiritur satisfactio de ipso pro culpa. nullus potest pro originali satisfacere nisi satisfaciatur pro culpa adeo. Sed pro culpa adeo nullus potest satisfacere nisi gratia originalis est nisi satisfaciatur pro toto genere humano. ergo primo nullus potest satisfacere pro peccato originali alicuius hominis nisi satisfaciatur pro toto genere humano. Sed hoc non potest aliquis purus homo. ergo nullus potest satisfacere pro originali peccato. **Item** dicitur quod est satisfactio plena. et est satisfactio semiplena. Satisfactio plena est quando simul fit satisfactio de iniuria et de damno. Satisfactio vero semiplena est quando remissa offensio. satisfactio fit pro damno. **Intelligentia** est ergo quod pro nullo peccato in quo sit auersio a deo potest satisfacere aliquis purus homo satisfactio plena. nec pro seipso. nec pro alijs. propter hoc quod offensio et iniuria illa oino e. cedit pura creatura. Si vero loquamur de satisfactio semiplena. illa videlicet in qua remissa offensio. requiritur emenda de damno. sic dicitur quod homo potest satisfacere pro suo actuali peccato. sed non pro originali peccato. Ratio autem dicitur est. quia peccatum actuale dicitur de prauatione voluntatis sed originale dicitur de prauatione nature. In hoc autem differt de prauatione nature a de prauatione voluntatis. Quia corruptio voluntatis respicit ipsam personam. et est individuum. sed corruptio nature videtur esse alterius principii. Item quia voluntas est veritabilis. et corruptio in ea certis est facile mobile. quia vero natura vero non mouet. corruptio in ea certis est difficilis et immobile. Quomodo ergo deordinatio voluntatis introducta pro actuali est plene singularis et facile mobile. respicientia potest pro usu gratie gratia certis que respicit personam singulari. Quia vero de prauatione nature est respicientis propagationem. et ita natura communitate. **Item** gradica non potest oino. ideo pro damno illaro nemo potest satisfacere pro gratia singularis persone. Illa enim non tollit oino peccati originalis radice ab eo in quo est. nec pro se ipso pro usu suo. et ideo non potest oino tollere reatum et obligationem. **Item** impossibile fuit quod aliquis pro peccato originali alicuius hominis satisficeret. nisi oino a peccato originali mundus esset. nisi etiam haberet gratiam communem. hoc est gratiam capitis cuius plenitudo nata est in alia redunda. re. alio autem non potuit esse nisi homo et deus qui esset aliorum caput. sicut in peccato fuit ostemum. quia nullus nisi deus potest influere aliam motum et sensum. Et sic patet quod pro minimo peccato originali. nec oportet ad satisfactio onem plenariam. nec oportet ad satisfactio semiplenam potuit satisfacere nisi ipse homo et deus. De actuali potest quidem purus homo adiutus gratia satisfacere. sed satisfactio semiplena. que suppletionem et complementum recipit a passione christi. Christus enim satisfaciens pro omni offensa. omnibus impetravit gratiam quantum ad sufficientiam. et merito illius satisfactio homo recipiens gratiam satisfaciens postea deo pro lesione quam intulit sibi actualis culpa. Et hoc patet quod passio christi influit in sacramenta. et quare amplius influit in sacramentum baptismi. quod est remedium contra originale quam in sacramento penitentie. et hoc est fundamentum multorum que in quarto libro de terminant et supponuntur ab hoc libro. **Concedendum** est ergo quod nullus adiutus gratia satisfacere potuit pro seipso. **Concedendum** est etiam ratione que hoc ostendit. **Ad illud** vero quod obicitur quod satisfactio est pars penitentie. dicitur quod ipsa penitentie sicut ostensum est efficaciam habet a passione christi. non solum post passionem. sed etiam ante. quia ipsa per passionem suam oibus impetravit gratiam penitentialem. et deus procedentibus patribus dedit gratiam propter satisfactio passionis promissam. sequentibus vero propter soluta. Et sicut nos iustificamur in fide passionis preterite. ita ipsi iustificabantur in fide passio-

at pro culpa adeo. Sed pro culpa adeo nullus potest satisfacere nisi gratia originalis est nisi satisfaciatur pro toto genere humano. ergo primo nullus potest satisfacere pro peccato originali alicuius hominis nisi satisfaciatur pro toto genere humano. Sed hoc non potest aliquis purus homo. ergo nullus potest satisfacere pro originali peccato. **Item** dicitur quod est satisfactio plena. et est satisfactio semiplena. Satisfactio plena est quando simul fit satisfactio de iniuria et de damno. Satisfactio vero semiplena est quando remissa offensio. satisfactio fit pro damno. **Intelligentia** est ergo quod pro nullo peccato in quo sit auersio a deo potest satisfacere aliquis purus homo satisfactio plena. nec pro seipso. nec pro alijs. propter hoc quod offensio et iniuria illa oino e. cedit pura creatura. Si vero loquamur de satisfactio semiplena. illa videlicet in qua remissa offensio. requiritur emenda de damno. sic dicitur quod homo potest satisfacere pro suo actuali peccato. sed non pro originali peccato. Ratio autem dicitur est. quia peccatum actuale dicitur de prauatione voluntatis sed originale dicitur de prauatione nature. In hoc autem differt de prauatione nature a de prauatione voluntatis. Quia corruptio voluntatis respicit ipsam personam. et est individuum. sed corruptio nature videtur esse alterius principii. Item quia voluntas est veritabilis. et corruptio in ea certis est facile mobile. quia vero natura vero non mouet. corruptio in ea certis est difficilis et immobile. Quomodo ergo deordinatio voluntatis introducta pro actuali est plene singularis et facile mobile. respicientia potest pro usu gratie gratia certis que respicit personam singulari. Quia vero de prauatione nature est respicientis propagationem. et ita natura communitate. **Item** gradica non potest oino. ideo pro damno illaro nemo potest satisfacere pro gratia singularis persone. Illa enim non tollit oino peccati originalis radice ab eo in quo est. nec pro se ipso pro usu suo. et ideo non potest oino tollere reatum et obligationem. **Item** impossibile fuit quod aliquis pro peccato originali alicuius hominis satisficeret. nisi oino a peccato originali mundus esset. nisi etiam haberet gratiam communem. hoc est gratiam capitis cuius plenitudo nata est in alia redunda. re. alio autem non potuit esse nisi homo et deus qui esset aliorum caput. sicut in peccato fuit ostemum. quia nullus nisi deus potest influere aliam motum et sensum. Et sic patet quod pro minimo peccato originali. nec oportet ad satisfactio onem plenariam. nec oportet ad satisfactio semiplenam potuit satisfacere nisi ipse homo et deus. De actuali potest quidem purus homo adiutus gratia satisfacere. sed satisfactio semiplena. que suppletionem et complementum recipit a passione christi. Christus enim satisfaciens pro omni offensa. omnibus impetravit gratiam quantum ad sufficientiam. et merito illius satisfactio homo recipiens gratiam satisfaciens postea deo pro lesione quam intulit sibi actualis culpa. Et hoc patet quod passio christi influit in sacramenta. et quare amplius influit in sacramentum baptismi. quod est remedium contra originale quam in sacramento penitentie. et hoc est fundamentum multorum que in quarto libro de terminant et supponuntur ab hoc libro. **Concedendum** est ergo quod nullus adiutus gratia satisfacere potuit pro seipso. **Concedendum** est etiam ratione que hoc ostendit. **Ad illud** vero quod obicitur quod satisfactio est pars penitentie. dicitur quod ipsa penitentie sicut ostensum est efficaciam habet a passione christi. non solum post passionem. sed etiam ante. quia ipsa per passionem suam oibus impetravit gratiam penitentialem. et deus procedentibus patribus dedit gratiam propter satisfactio passionis promissam. sequentibus vero propter soluta. Et sicut nos iustificamur in fide passionis preterite. ita ipsi iustificabantur in fide passio-

28

29

tionis preterite ita et ipsi iustificabatur in fide passiois
 furere. Unde et qui preteribat et qui sequantur clama-
 bant Osanna filio dauid. Unde ex hoc non habetur. q
 aliquis sufficienter possit satisfacere p se. Propterea
 ratio illa non concludit de originali sed sola de actuali.
 Penitentia enim non est contra originale sed contra actua-
 le. Nec valet quod obicitur q grauius est originale q
 actuale. ddm enim q est originale in posteris ut minus
 q actuale. tamen qm ad sua originem pccm originale
 valde fuerit graue. cu toram humanam naturam infecerit.
 Satisfactio aut peccati originalis respicit ipsam origi-
 nem. ideo dico q difficultus fuit satisfacere p origina-
 le q actuali. qm non pot fieri satisfactio p vno origina-
 30 licen fiat p omni. non sic est in peccatis actualibus. Ad
 illud qd obicitur q satisfacere est honorem debitu deo
 reddere. ddm q est debitu quo tenemur deo iure conditi-
 onis. et debitu quo obligamur deo reatu puaricatis.
 Deo q debitu qd cadit in mortificatione satisfactiois
 est debitu leuado mo ddm. et hoc quidem non pot soluere p
 scipm ipem reddidit se impotere. ideo nisi succurre-
 rit ei diuina misericordia. saluari non possit. Et ideo non obli-
 garur ad impossibile. qmuis enim sit et impossibile p se est
 31 tamen ei possibile p diuinu adiutoriu. Ad illud quod
 obicit q homo existens in gratia pot mereri summus
 bonu. ddm q non est simile. quia gra singulari persone
 habet ordinaronem ad hoc q fiat homine mereri sum-
 ma beatitudine. sed non ad hoc q faciat homine iustiss/
 32 cere p culpa originali. sicut pius ostensum fuit. Ad
 illud qd obicit q existens in gra non meret nisi pena rpalē
 ddm q veru est. sed tamen nulli peccatoru datur gra nisi
 merito satisfactiois et passionis xpi. Unde qse collaro
 satisfactioem originalis non facit sed obponit. ideo n
 sequit q aliquis per gratiaz possit satisfacere p originali
 33 culpa. Ad illud qd obicit q gratia equaliter delet
 oem culpa. ergo equaliter satisfactio p omni culpa delera
 ddm q non est simile. pter hoc q deleritio culpe atten-
 dit in imagine reformatioe. et conuersioe ad deum et les
 oem auertio. vna q gratia delet oem culpa. satisfactio
 vero respicit obligatione ad pena. impossibile e ergo.
 q vna obligatio ad penam soluat altera remanente. io
 non sic indifferenter comparatur gratia ad satisfaciendu p
 omni culpa. sicut ad delendu oem culpam.

Questio

v e

Utrum deus debuerit modum satisfaciendi p passione chri-
 sti acceptare. Et sic videt. Debitu mortis nullo mo-
 do soluitur q p mortem gratuita. sed omnes eramus de-
 bitores mortis. q optime satisfacti est deo p morte illi-
 us q non erat debitor mortis. Itē nullo mo meli emē
 datur peccatu qd comissu est p suauitatem q p suppli-
 cy acerbitate. Si q peccatu humani generis fuit omni-
 su p gustu et suauitate ligni vereti. videt q decentissim
 modus satisfaciendi fuit per sup licu crucis. Itē con-
 uenientissimus modus satisfaciendi est p difficultate
 p peccato qd qd comisit multa facilitate. Sed facillimū
 fuit pmo homi abstinere a peccato. q difficultissimū modū
 satisfaciendi fuit illi peccato conuenientissimus. Sed hoc
 est sustinendo mala vsq ad mortē. q hoc mo satisficit
 xpi. Itē delectissimū modus satisfaciendi de cla-
 rone est p abiectioe et vilificatione. s; nulla maior vi-
 lificatio fuit q que fuit in sustinentia obprobrii crucis
 q talis modus satisfaciendi maxime congruebat nre in-
 firmitati. q deuit ipm a summo medico acceptari. S; ideo
 34 Maxime eruditissimus est homine iustissimū mor-
 ti tradere. sed xpi fuit iustissimus. q crudelissimū fuit

ex quacunq; causa tradere ipm morti. q talis modus sa-
 tisfaciendi nullatenus debuit a deo acceptari. Si tu dū
 cas q non tradidit eū morti. Sed contra. hoc est qd dicit
 ad philipen. ij. factus est obediens vsq ad mortē. et imi-
 tis alijs locis dr illud idē. Itē maxime pueris et
 iniusticie dānare in oēte vt absoluat nocēs. S; nos
 oēs sicut oēs errauim. ipse vō pccm non fecit. q vt q in-
 iuste fecerit dñs cū eo posuit oim nrm iniquitates. Itē
 deus mortē non fecit. nec delectat in pdrōe viuoz. S; q
 deus delectat in satisfactioe. et non delectat in alicuius
 morte. nō vt q debuerit acceptare mortē xpi p satisfacti-
 one. Itē multo melior est vita xpi q est mors. ergo si
 mors xpi potuit deo satisfacere. q magis debuit accepta-
 re vitā ad satisfaciendu q mortē. Itē nō est modus vdi-
 natus satisfaciendi in q addit pccm sup pccm. S; xps
 occidi non poterat sine trasgressionē peccati. q inordi-
 natus modus satisfaciendi vti q p mortē xpi. Itē graui-
 us peccatu fuit occideru q esset pccm ade. q si non potu-
 it satisfactio fieri p peccato ade. nisi xps semel moreret
 videt q non poruerit satisfactio fieri p peccato occiden-
 tiū xpm nisi xps secūdo occideret. pari rōne nec de occi-
 sione illa nisi occideretur tertio. et sic in finitū. q non
 videt q talis modus satisfaciendi sit cōpetēs. nec a deo
 acceptandus. R. ddm q modū istum vltra ceteros
 34 modos debuit deus acceptare. q nobilissimus est in
 omēs q possūt esse vel excogitari. fuit enī acceptissimū
 ad placādū deū. cōgruentissimū ad curādū morbū. effica-
 cissimus ad attrahendū genus humanū. prudētissimū
 ad expugnandū generis humani inimicu. Primū quō-
 dē fuit acceptissimus ad placādū deū. pter qd dicit
 Anst. in li. Cur ds hō. caplo. xj. Nihil asperius et diffi-
 ciliū p hō ad honore dei parti spōte et in debito q mor-
 tē. Et nullatenus pot magis seipm dare homo. q cum
 se morti tradit ad honore ipsi. Et h est qd dr Eph. v.
 Tradidit seipm oblationem et hostiā deo in odore suauit-
 tartis. Secūdo etiā fuit cōgruentissimus ad curandū
 morbū. Primū enī homo peccauerat p supbiā et gula
 et inobedientia sicut dicit Greg. et in secūdo li. fuit ostē-
 sum. voluit enī deo assimilari p sciētie sublimitatez. gu-
 stare ligni suauitate. et trasgredi pceptū diuini limitem.
 Et qm curatio habet fieri p cōtrariū. ideo modus satisf-
 faciendi cōgruentissimus fuit p abiectioem. humiliat-
 ionē. et diuine volūtatē impletionē. Et hec omnia sat-
 tis relucet in ipa passioe. et de his dr Apl's ad Phil.
 ij. Humiliavit semetipm factus obediens vsq ad mor-
 tem. mortē autē crucis. Tercio aut fuit efficacissimū ad
 attrahendū genus humanū. His enī solis passio ad
 salutē valebat. qui voluntate mera p amorem deo adbe-
 rebat. Non em de creuit deus aliter genus humanū sal-
 uare nisi libe. volūtatē ar. et nullo alio mo saluo volū-
 tātis arbi. deus hoīem magis potuit attrahere ad amo-
 rem suū q suscipiēdo p eo crucis patibulum. ppter qd
 dicit Job. xij. Ego si exaltatus fuero a terra trabā om-
 nia ad meipm. Et Hugo de arrasponse vt ostenderet
 ibi quantum te diligeret. non nisi moriendo te a morte
 liberauit vt nō tñ pierat. s impenderet benedictum. ve-
 rucitā charitatis monstraret affectum. Quarto etiam
 fuit ad vincendū aduersariū prudentissimus. Decebat
 enī vt xpius sua prudentia suparet diabolu. sicut diabo-
 lus sua astutia decepit hominē primū. quod dr Job
 xxvj. Prudentia eius percussit supbum. Et vltimo. Nā
 quid poteris capere leuiathan i. amo. Propter quod
 dicit dist. pcedenti. caplo pmo. Venit redemptor. et vi-
 etus estceptor. recepit illi multicipulā crucem suam.

posuit et quasi esca sanguine sui. Et his quatuor: rem by
 satis apparere quod modus iste satisfaciendi pro nobis fuit eo
 gruentissimus. et a deo maxime acceptus. Et hoc dicitur
 de suis rationibus quod ostendit. **Ad illud** quod primo obiicitur in con
 35 trariis quod magne crudelitatis fuit hominem iustissimum tra
 dere morti. dicitur quod deus cum non tradidit inligendo mortem
 vel precipiendo aliquid quod ipse eum traderet. sed permittendo et volu
 tatem ipsius acceptando. et ideo nulla fuit in deo crudelitas
 quia non sanguinem christi sumpsit. sed morte eius acceptavit. hec
 est summa responsio anselmi in li. Cur deus homo. Un si dicat
 per aliquem eum tradidisse morti. vel voluitate patris passus esse.
 et aliquid simile. modo permisso intelligendum est. non quod per hoc
 gerit eum in vitam. sed quod suscepit voluntarium et devotum.
 36 **Ad illud** quod obiicitur secundo. quod impium est deum dare in nocentem
 et in nocentem absoluerit. dicitur quod illud verum est si in nocentem deum
 naturam inuitus. sed si innocens velit se offerre et exponere
 pro salute nocentis. nihil prohibet quin oblato eius debeat
 acceptari. Et isto modo in proposito intelligendum est fuisse
 37 esse. quod christus non coactus sed voluntarie pro salute nostra passi
 onem sustinuit. **Ad illud** quod obiicitur quod deus non delectatur
 in peccatore alicuius. dicitur quod verum est quod deus non delectatur
 in pena hominis quod est afflictiva et nature corruptiva. delectatur
 tamen et placet sibi optima voluntas per quam pena sustinetur.
 et ad honorem dei ordinatur. et ad abolendum hominis
 38 **Ad illud** quod obiicitur quod melior fuit vita christi quam mortis. dicitur
 quod absque dubio verum est. tamen non sequitur quod non magis de
 buit satisfacere dupliciter ex causa. Primum quidem. quod satisfactio
 debet esse penalis. et maxima satisfactio maxime
 penalis. Secundo vero quod maioris perfectionis est velle mori
 ad honorem dei quam velle vivere. et ex maiori charitate
 procedit. et terminus nature magis excedit. Et ideo ratio
 39 illa non cogit. **Ad illud** quod obiicitur quod non est ordinatus
 modus satisfaciendi ubi peccatum addit super peccatum.
 dicitur quod verum est quando peccatum additur super pec
 catum ex parte eius qui debet satisfacere. Sic non est in pro
 40 positio. Nam christus movendo non peccavit. sed quibus in se fuit
 omnia peccata delectur. Et si tu dicas. quod rationale eligere de
 buit in quo nec ipse nec alius peccaret. dicitur quod illud non
 oportet. in hoc enim manifestatur summa dei sapientia. quod
 scit de malis non tamen eligere bona. veritatem optima quod
 maxime fecit in morte christi preciosissima. **Ad illud**
 quod ultimo obiicitur quod grauius fuit peccatum occidentium christum
 et dicitur quod quicquid sit de grauitate. quod hoc ad plene
 non est questio. tamen esto quod grauius fuisset. non oportet
 40 bar. propter hoc secundo christum pati. Nam unica christi passio non
 sola sufficiebat ad satisfaciendum pro peccato ade. sed etiam
 pro omni peccatorum multitudine. Un mox christi ipse occide
 re valebat si vellet ad christum conuertere. in infinitum ei
 fuit maius meritum christi patiens quam esset delictum Iude
 tradentis. iudei instigantis. et gentilis crucifigentis
 pro quibus plus habebat de bonitate quam illi haberent de
 malicia. Preterea sicut dicit Anselmus. excusabat eos in
 noxiam aliquo modo sicut dicitur eis. et ideo non oportet
 rebar pro peccatis eorum christum iterum pati. sed sicut dicit apostolus
 ad Hebraeos. Una oblatione consummavit in tempore
 sanctificationis. **Questio VI f**
Utrum alio modo potuerit deus genus humanum sal
 uare. Et sic videtur primo quod illud quod dicitur leo papa in
 quadam sermone in ramis palmarum. Omnipotentia filii dei
 que propter eandem essentiam est equalis patri. potuit
 liberare genus humanum solo in pro voluntatis suc
 cessu diuinitis operibus maxime congruisset. verum quia ho
 istis aduerfitas. eo quem vicerat vinceret. **Item** hoc
 ipsum dicit augustinus. de tri. et haberetur in littera. Dicimus alium

modum possibile deo fuisse. cuius prout euncta subiacent. et
 non misericordie sanade euenientior alium non fuisse. **Item** hoc
 ipsum ostenditur expressius auctore Gregorio. in moralibus. quod nos
 fecit existere ex nihilo. renouare etiam sine morte et passio
 ne sua potuit. **Item** hoc ipsum ostenditur per deductionem
 ad inuenientes. quod non si potuisset nos alio modo liberare
 fuisset diuina potentia limitata. et persona christi passio sub
 iecta. quod omnino est absurdum. quod illud ex quo sequitur. Lotta.
 super illud ad Hebraeos. et Decbar auctore salutis eorum per
 passionem consummari. Glo. Nisi christus moreretur. homo non re
 dimeretur. et non redemptus periret. et frustra essent omnia
 facta. Et hoc est impossibile restat quod hoc est impossi
 bile. sed ipsum non mori pro salute generis humani. Et si hoc
 est impossibile. impossibile fuit alio modo generis humani
 liberari quam pro morte christi. **Item** Anselmus in li. Cur deus homo.
 Non potuit transire calicem nisi biberet. non quod non posset vi
 tare mortem si vellet. sed sicut dicitur est impossibile fuit aliter
 saluare mundum. redit quod idem quod prius. **Item** sic dicit
 Augustinus. Nullus alius modus fuit isto congruen
 tior. Si ergo optimus est optima adducere. sicut bonum est
 bona facere. verum quod necessarium fuit summa bonitate istum mo
 dum eligere. Si quod necessarium fuit eligere istum modum. im
 possibile fuit alio modo saluari. **Item** deus cum sit sum
 me iustus. negare seipsum non potest. sed debet reparare genus
 humanum. necesse est quod repararet per viam iusticie. sed reparatio
 viam iusticie non potest esse nisi per satisfactionem sicut primo ostensum
 est. Satisfacere autem pro toto genere humano non potest nisi
 deus et homo. Modus satisfaciendi sufficiens esse non po
 test nisi per solutam animam per aia. et def. vita. et per
 41 impossibile fuit quod deus humanum genus repararet alia
 via. **Item** quod cum querit verum alio modo generis humani potuit
 reparari quam pro morte christi per quem vel de potentia dei repa
 rari. vel ex parte generis humani reparari. Sic ex parte
 dei reparari. sic absque dubio aliter potuit genus huma
 num liberari et reparari. sicut scilicet dicitur. Et magister Hugo
 de seculo vite. alium modum assignat in libro de sacramentis. et
 magister recitat in littera. Non est enim limitata diuina potentia
 imo sicut solo nutu mentis et impio voluntatis creare. ita
 potuit etiam reparare. Si autem querit de potentia ex
 parte generis humani reparari et liberari. sic dicitur quod
 determinatum fuit sibi posse ad hanc viam. et isto modo intelli
 gendo potest concedi quod genus humanum non potuit aliter
 parari. sicut conceditur quod nullus homo potest saluari nisi cre
 dar in christum. Non enim potest nobis alia via salutis. nec aliud no
 men sub celo in quo operet nos saluos fieri. Potuisset tamen
 deus si voluisset aliud nomen dare in quo saluus nostra consistere
 ret. **Item** concedere quod sunt rationes ad prima premissa ostendunt alium
 modum non esse salutis deo fuisse possibile quod non est ex parte diu
 42 ne potentie. **Ad illud** quod obiicitur in contrariis de glo. et de
 Anselmo. dicitur quod ille auctores intelliguntur quod non est ex pre
 missa supposita dispositio diuina qua nos sic et non alio
 modo liberare decreuit. Per hunc etiam modum intellecta est
 auctores ambrosius quod posita est. dist. xviij. cap. vi. **Item**
 cum fuit peccatum nisi vel saluari non possemus nisi vni genit
 43 dei filius moreretur pro nobis debitoribus mortis. hoc in quibus
 intelligendum est. quod deus nos aliter non decreuit saluare. Per
 hunc etiam modum intelligende sunt auctores consimiles.
Ad illud quod obiicitur quod optimus est optima adducere. di.
 44 cendum quod est optimum simpliciter. et optimum in genere. et
 optimum in genere potest esse magis et minus bonum. et deus
 adducit optima in genere. et id sic facit optima. verum etiam
 potest facere meliora et minus bona. Ideo quibus ista mo
 dus euenit misericordie diuinitatis. non tamen oportet quod ita eligere
 istum modum quod non possit eligere alium modum. **Ad illud** quod

obicit q̄ tunc nō potest facere contra suam iusticiam. ⁊ iusticia nō potest p̄ter satisfactiōē culpam dimittere. Rūderi potest p̄ interemptionem duarum. p̄positiōnā quas p̄onte. quarū prima est hoc. q̄ nō potuit liberari genus humanū. nisi p̄ vitam iusticie. potuit em̄ liberari p̄ vitam misericōdie. nec in hoc fuisset factū p̄iudiciū iusticie si hoc facere voluisset. Potuisset em̄ oīa demerita dele- re. ⁊ hoīem in p̄xon statu cōstituere. nec remāssisset ali- quod inordinatū in v̄tute. nec etiā impunitū. Nec- carum em̄ fert penam suā secū p̄ quam ordinat. ⁊ ita si sine satisfactiōe genus humanū liberaisset. non p̄pter h- cōtra iusticiā fecisset. Potest etiā rīderi p̄ interemptio-

nem illius quo nullo alio modo pōt satisfaccere nisi per mortem. q̄uis em̄ hoc esset magis cōgruū. fortassis mo- dieū supplicii in tam nobilit̄ p̄sona suffecisset ad huma- ni generis reparatiōē. sed dñs in liberādo superogavit. p̄pter quod dicit copiosa apud eū redemptio. Esto tam- men q̄ nō alio modo potuisset satisfieri p̄ genere huma- no. nec genus humanū aliter redimi sicut multi conce- dunt. in ex hoc nō sequit̄ q̄ alio modo nō potuerit libe- rari. De liberatiōe em̄ firmiter credo q̄ alio mō potuit liberari. de redēptiōe hō nec nego. nec audeo affirmare q̄ temerariū ē eū de dīvina potētia agif̄ em̄ nū p̄figere et. amplius em̄ pōt q̄ nos possumus cogitare.

Di. xxi. de morte que consecuta est passionez christi.

Post predicta considerādū ē ⁊. Supra egit ma- gister de sacratissima christi passione. In hac vero parte agit de p̄ciosissima eius morte. q̄ consistit in separatione anime a carne. Dividit autē ista pars in duas. In quarū prima determinat de ipsa se- paratione. In secunda agit de consequentibus ipsam separationem. i. dist. xxi. Hic querit. Utrū in illo triduo ⁊. Prima ps dividit in duas p̄tes. In quarū p̄ma agit de separatione anime a carne in comparatione ad detritatem. In secunda agit de separatione anime a carne fm̄ comparationem hanc quā habent ad invicem. ibi. de- cedente vero anima mortua est christi caro. Prima ps

dividit in duas partes. In quarū prima inquirit v̄t- in morte anima vel caro sit separata a verbo. determinās veritatem. In secunda parte hoc confirmat per autori- tatem. ibi. Sicut Aug. docet sup̄ Joh̄em. Prima ps dividit in quatuor partes. In quarum prima propo- nit magister q̄stionem ⁊ opponit ad p̄tem oppositam. In secunda vero subiūgit determinationem. ibi. Qui- bus respondemus illam separationem ⁊. In tertia resu- nit objectionem p̄tis adverse. ibi. Alij quoq̄ aucto- ritati inveniunt ⁊. In quarta vero ⁊ vltima ponit defini- tionem ⁊ expositionē auctoritatis inducē. ibi. Qui- bus respondemus q̄ in his verbis ⁊. Subdivisiones autem partium aliarum satis manifestantur in litte- ra.

Propōnit q̄stionē v̄tū in morte xpi fuit sepa- tio anime vel carnis a verbo.

Post predicta considerādū est. Utrum in morte a verbo sit separata anima vel caro. Quidā putauerūt carnē sicut ab anima ita a divinitate in morte fuisse divisā. Op- ponit fm̄ aliorū opinionē ad p̄tem oppositā. f. car- nem a deitate divisam.

Si em̄ inquit anima media divinitas sibi carnē univit. sicut sup̄ius p̄paratū est. ergo q̄m̄ divisa est caro ab anima. divisa est etiā a divinitate. q̄ nō po- tuit ab anima sc̄iūgi p̄ quā x̄bo erat unita. q̄n̄ a ver- bo divideret. Fuit autē divisa ab anima in morte. alio- quin x̄a mors ibi nō fuisset. q̄ v̄t ait Aug. Abors quā timent hoies separatio est anime a carne. Abors autē quā nō timet separatio est anime a deo. v̄traq̄ x̄o diaboli suasu hōi p̄pinata ē. Si ergo in x̄po hoīe vera mors fuit. ⁊ divisa est ibi anima a carne. ac p̄ hōi- divinitas a carne. huic sue p̄bilitati addunt au- toritatis testi moniū. Ambro. em̄ tractans de x̄pi derelictiōe q̄ in cruce voce magna clamans dixit deus de⁹ me⁹ v̄t qd̄ me dereliquisti ait. Clamat hōi sapatione divinitatis mortuus. Nā cū divinitas mortis libera sit. v̄tiq̄ mors ibi eē nō poterat nisi vita discederet. q̄ vita divinitas ē. Hic videt̄ tra- di q̄ divinitas separata sit in morte ab homie. q̄ nisi discessisset. hō ille mori nō posset. Qd̄ illi ad car- nē referūt quā dicit a deo separata.

Determinatā dictā opinionē.

Quibus rīdemus illā separationē sic eē accipiē- dam sicut intelligit̄ derelictio que illis x̄bis signi- ficat. v̄t qd̄ me dereliquisti. Quō h̄ x̄ps derelictus erat a p̄te cū in cruce derelictū se clamabat. Nō recesserat de⁹ ab hoīe ita q̄ eēt soluta unio dei et hoīs. Alioq̄n̄ fuit qd̄dā tps q̄m̄ x̄ps adhuc viū hō erat ⁊ nō deus. q̄ adhuc viū se derelictū clama- bat nō derelinquēdū. Si h̄ illa derelictio. v̄nōis intelligat̄ solutio. an̄ facta fuit solutio dei ⁊ hoīs. q̄ x̄ps mortu⁹ eēt. Sed q̄s h̄ dicat. Fateamur h̄ deū qd̄dā mō illū hoīem in morte deseruisse. q̄ po- testati p̄sequētis eū exposuit ad tps. nō suā potē- tiā exercēdo illū defendit v̄t nō moreret. Sepa- vit se divinitas. q̄ subtrahit p̄tectionē. h̄ non sol- vit unionē. Sepavit se foris v̄t nō adesset ad de- fensionē. h̄ nō intus defuit ad unionē. Si non ibi cohibuisset potētiā h̄ exercuisset. nō moreret x̄ps. Abortu⁹ x̄ps divinitate recedēte. id ē effectum potētie defendendo nō exhibēte. Hic ē h̄rcus apopompeyus qui altero h̄rcō immolato in so- litudinem mittebatur v̄t legitur in Leuitico. Duo enim h̄rci humanitas et divinitas christi intelliguntur. humanitate ergo immolata. divinitas christi in solitudinem abiit. id est in celum. Unde Esaius. In solitudinem. id est in celuz̄ tempore passionis divinitas abiisse dicitur nō locū mutās. sed quodāmodo virtutē cohibēs v̄t possent impij summare passionē. Abiit h̄ idē virtutē cohibuit. ⁊ portavit iniquitates nostras. nō v̄t haberet h̄ v̄t consumeret. Deus em̄ ignis cō-

Di. XXI

Aug. sup ps. xxi.

Aug. sup ps. xxi. in expositione

Leuit. xxi

Esai. sup Leuiticū

Deut. vi.

sumens est. Ex his satis ostendit pmissa verba. Ambrosij sic esse accipienda ut diximus.

Resumit objectionem partis aduersae aliam inducens auctoritatem.

Athana.

Alij q̄ auctoritati innitunt q̄ asserunt diuinitatem in morte recessisse ab hōie fm carnē. At est Athana. Adaledictus q̄ totū hōiem quē assumpsit dei filius. denuo assumptū v̄ liberatū. tertia die a mortuis resurrexisse nō cōfitef. fiat fiat. Si inquit denuo assumpt⁹ est hōi resurrectōe quez separata ē fuit diuinitas in morte ab humanitate.

Ponit determinationē et expositionē auctoritatis inducte.

Quibus ridemus q̄ si in hīs verbis assumptio talis intelligat. que fit fm vniōnē nō carnez tm̄ f̄ totū hōiem. i. animā et carnē. denuo sibi vniuit in resurrectione. quia nō simpliciter hominē sed totū hōiem assumptū dicit. Totū ḡ hōiem in morte deposuit. i. aiām et carnē. Sz q̄s nisi hostis veritatis dicat aiām a verbo depositā. Et tm̄ nisi hoc fateant q̄ totus hō sit assumpt⁹. nō p̄ eis fac illa auctas q̄ totū dicit assumptū. Sciendū est ḡ Athanasij id dixisse cōtra illoz p̄fidia q̄ resurrectionē xp̄i negabāt putātes in morte detineri eū q̄ solus inter mortuos liber est. Tō illū maledicit q̄ nō p̄fitef totū hōiem denuo assumptū resurrexisse. i. xp̄m aiām denuo corpi iunxisse. et in illis duobus denuo iunctis in resurrectione vere fm hōiem vixisse sic aī morte. Nā in morte separata ē aiā a carnē. Tū vere dicit xp̄s mortu⁹. sz neutrū separatū est a verbo dei.

Confirmat auctoritatibus a verbo carnem in morte nō esse diuisam.

Joh. p.

Sicut Aug. sup Jobem docet tractans illud domini verbū. Ego pono animam meam ut iterum sumam eam.

Nemo tollit eā. Cōtra si nemo potuit animā suā tollere. nemo potuit eū per violentiam occidere. ergo ipse non fuit mortu⁹ per alienā violentiā sz per pp̄riā potētiā. ḡ fuit homicidia sui p̄p̄.

dom q̄ dicitur in isto verbo nō vult excludere violentiaz crucifigentū respectu nature. sed respectu voluntatis diuine. Et in hoc vult

animam meam ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me. sz ego ponā eā a me ipso. Potēstas habeo ponēdā eā. et iterum sumendā eā. hīc aiām dicit emissam. A q̄ emissā est. a se ipso nō ē emissā. q̄ se ipso nō posuit. Nec verbū aiām posuit vel carnem Caro ḡ aiām posuit. sz potēstas in se manētis deitatis. Potētia ergo deitatis anima diuisa est a carnē. sed neutrū a verbo dei. Unde Aug. Verbum ex q̄ suscepit hominē. i. carnē et animā. nunq̄ deposuit animāz vt esset aiā a verbo separata. Sed caro animam posuit quādo expirauit. quā redeunte surrexit

Ab oris ergo ad tempus carnē et animam sepauit. sed neutruz a verbo dei. Caro ergo ponit et sumit animam. non potēstas sua. sed potēstas inhabitantis carnem deitatis. Hic euidenter traditur nec animā nec carnem a verbo dei in morte esse diuisam. vt aliquo modo soluta fuerit vniō. Unde August. contra Felicianum. Absit vt christus sic senserit mortem. vt quantum in se est vita. vitam p̄didit. si enim hoc ita esset. vite fons aruisset. Sensit ḡ mortem participatione humani affectus. quem sponte suscepit. nō nature sue perdidit potētiā per quam cuncta viuificat. Sic in sepulcro christus carnem suam cōmoriendo nō deferuit. sicut in vterō virginis cōnascendo formauit. Mortuus est ergo non decedēte vita. sicut passus est non pereunte potētia. Nemo tollit animā eius ab eo. quia potēstas habet ponēdā et sumendā. Ecce et hic habes christum non deseruisse carnem in morte. et vitam non discessisse a mortuo. et q̄ sponte tradidit spiritum nō alius extorsit. Unde Ambrosius. Emisit christus spiritum. et tamen quasi arbiter eruendi suspendendiq̄ corporis. emisit spiritum non amisit. Pendebat in cruce et omnia commouebat. Sz vnde emisit. Ex carne. Quo emisit. ad patrem.

Qua ratione christus dicit mortuus et passus.

Decedēte vero anima mortua est christi caro. et quia caro mortua est. mortuus est christus. Sicut enim mortuus dicitur deus. quando mortuus est homo. ita mortuus homo dicitur quādo mortua est caro. Separatio anime mors carnis fuit. propter carnem ergo vnitā verbo que mortua est dicitur deus mortuus. Et propter

ostendere q̄ nemo posset ipsuz occidere. nisi ipse veller mortez sustinere fm diuinitatem volūntatis sue. Unde ponere animāz ibi nō est p̄curatōne. sed per voluntaria p̄missiōne. et sic patz iud. Sed caro anima posuit quando exspirauit. Unde et q̄ potius debere dicitur conuerso q̄ anima posuit carnē. q̄ plus habet virtutem ania sup carnē q̄ caro super animā. Irē in resurrectione pot⁹ dicit anima resumpsisse carnem q̄ caro anima. ergo in morte pot⁹ debere dicit ania ipsa posuisse carnem. q̄ conuerso. dom q̄ magis dicit de carne q̄ posuit animā q̄ conuerso. non quia caro virtute habuit sup animā sed quia carne remanente aiā a carne recessit. Sz quis p̄ animā intelligit vitā q̄ magis habet rōnes p̄ci. et q̄m etiā aiā p̄sideat carne. tō magis dicit de carne deponi q̄ eodē modo. Et p̄ hoc p̄ respōsio ad objectionē. Nō cū dicit caro posuit se aiām. p̄ter q̄ caro p̄p̄a virtute fecerit. sed q̄ virt⁹ diuina erat vnitā carni sine cuius p̄missione anima nō poterat deponi a carne.

Aug. contra Felicianum.

Amb. in li. iij. d. f. f.

Idem ergo patiebatur et non patiebatur. moriebat et non moriebatur. Hoc videtur falsum. quia principium primum est in prima philosophia quod impossibile est simul et scilicet de vno et eodem dici duo contradictorie opposita. ergo si hec est vera christus moriebatur. hec simpliciter erit falsa christus non moriebatur.

Si tu dicas quod ibi non est contradictio. quia si attribuit ei similes varias naturas. et ad hoc quod dicitur oportet quod opposita non solum attribuantur eidem sed etiam sibi. hoc non soluitur. quod si aliquid dicitur petri esse album quod est album in corpore. et non esse album quod non est album sicut aiaz. nihil dicitur. Prima et cetera simpliciter vera. sed a simpliciter falsa. si hec est vera in humanitate christus est mortuus. ista est simpliciter falsa christus non est mortuus. Item hec absque dubio est vera christus est homo passus et mortuus. si ergo est contra idem comatum. hec est vera deus est mortuus. ergo christus homo et deus est mortuus. Si ergo hec est vera omni modo christus est mortuus. erit opposita eius simpliciter falsa. Item dicitur quod absque dubio illud quod con-

carne et anima que vtraque dolorem sensit dicitur de passio cum diuinitas omnis doloris exors existeret. Unde Aug. Verbum caro factum est. ut per carne panis celestis ad infantes transiret. et sic hoc ipsum verbum crucifixum est. sed non est mutatum in hominem. homo in illo mutatus est ut melior fieret quam erat. Per illud ergo quod homo erat mortuus est deus. et illud quod deus erat. homo excitatus est et resurrexit. Quicquid passus est homo. non potest dici non passus est deus. quia deus erat homo. Quod potes dicere te non passum in iuria si vestis tua rescindatur. Quis vestis tua non sit tu. Multo magis quod quod patitur caro vniuersa deo. debet dici deus pati. sed deus nec mori. nec corrumpi. nec mutari potuerit. Sed quod hoc passus est. in carne passus est. De hoc etiam Ambrosius in libro iij. de spiritu sancto ait quod verbi caro patiebatur manens in carne. verbum in se per corporis assumptione referebat. ut patitur dicitur. quia caro patiebatur. sicut scriptum est. Christo in carne passio. hoc docetur quia ratione deus vel dei filius passus vel mortuus dicitur. non

uenit christus secundum humanam naturam. etiam secundum diuinam simpliciter et vere potest ei attribui. Unde vere dicitur christus est creator omnium. christus natus est de virgine. Vere etiam dicitur christus est mortalis. christus est immortalis. Quod si autem aliquid conueniat christo secundum naturam assumptionem quod non conuenit ei secundum naturam diuinam. non potest tamen ab ea simpliciter remoueri. quia potest tolli negatio quod ponatur affirmatio. Et ideo affirmatio concedere sunt tanquam vere negatio non negande sunt tanquam falsae. nisi ponatur vel intelligantur euz addita determinatione. Unde hec est vera. Christus non est mortuus secundum deitatem. hec autem simpliciter prolatam. christus non est mortuus. falsa est. Ambrosius autem et magister predicatus locutiones intelligunt cum determinatione adiuncta. quod patet per finem autoritatis primo ex hoc ipso quod ponitur istas simul moriebatur et non moriebatur artatur per affirmatiua ad humanam naturam. et negatiua ad diuinam. Idem non est ibi contradictio. quod non est sibi idem. et per hoc patet satis rursus ad obiecta.

quod moriebat senserit in quantum deus est. sed quia caro ei unita mortua est. Secundum quam rationem dicit Aug. Si quis dixerit atque crederit filium dei deum passum anathema sit. Luce dicitur causam ex qua intelligentia sumenda est aperiens in eodem subdit. Si quis dixerit quod in passione dolorem sentiebat filius dei deus. et non caro tamen anima quae sibi acciperat anathema sit. Sane ergo dici potest quod mortuus est deus et non mortuus. Passus est dei filius et non passus. Passa est tertia persona et non passa. Crucifixus est verbum et non crucifixum. sed secundum alteram naturam passus est. secundum alteram impassibilis. Unde Ambrosius. Generalis ista est fides quia christus est dei filius et natus ex virgine. que quasi gigantem propheta describit eum quod biformis gemineque nature vnus sit consors diuinitatis et corporis. Idem ergo patiebatur et non patiebatur. moriebat et non moriebat. sepeliebat et non sepeliebat. resurgebat et non resurgebat. Resurgebat secundum carnes que mortua erat. non secundum deum quod apud deum semper manebat.

Aug. sup ps.

Ambro. i li. iij. d. f. f.

De iij.

Aug. i sermone de fide.

Ambro. i li. iij. d. f. f.

Ad intelligentiam huius pris incidit hic questio circa duo. Primo enim queritur de ipsa separatione que facta est in morte copatione ad vnionis vinculum. Secundo per comparationem ad effectum ipsius reparationis. Circa primum querunt tria. Primo queritur vtrum in morte fuerit anima separata a deitate. Secundo vero vtrum diuinitas fuerit separata a carne. Tertio queritur vtrum verbum fuerit vniuersum carni et anime duplici vnione.

Questio I. An in morte anima separata fuerit a deitate. Et quod sic videtur Job. x. Potestatem habeo ponendi animam meam et iter sumendi eam. sed ponere ibi animam non est aliud quam deponere. si iste sermo est persone filij dei. videtur quod filius dei animam in morte deposuit. si in morte anima fuit a verbo separata. Item vnio facit communicationem ideomati. sed in morte ideomata dei non communicant anime

ad deitatem. Item in morte diuiduntur que in natiuitate eorum iunguntur sed diuinitas iuncta est ipsi aie christi in ipso conceptione et natiuitate in vtero. ergo separata fuit ab eo in morte. Item diuinitas non potuit esse vnica quia anima ipsa fruges et delectaret in ipsa. sed in morte remota fuit delectatio ab anima qua habebat in ipsa diuinitate. si separata fuit caro ab anima. Maior pro se manifesta est. Minor probat illud quod dicitur Mat. xxvj. Tristis est anima mea usque ad mortem. glo. remora delectatione eterne deitatis. redio humane calamitatis afficit. si in ista glo. delectatio remouebatur. si vnio soluebat. Contra Aug. et damianum. Anathema sit qui dicit verbum deposuisse quod scilicet assumptione. Si ergo animam assumpsit. nunquam deposuit animam. Item filius dei descendisse ad inferos post mortem. sed ostendit quod secundum diuinitatem non potest dici. nec secundum carnem. que oportet quod dicatur secundum animam. si anima post mortem fuit sibi vnica. non ergo in morte

fuit separata. ¶ **I**tem si aia fuit separata in morte a verbo. cũ nō haberet gliam fructuōis nisi p̄ vnionē sui ad diuinitatem. q̄ aia xpi desijt esse beata. et si desijt esse beata. nūq̄ fuit beata. q̄ beatitudo est bonū qđ nūq̄ potest amitti. si qđ hoc est in cōueniētiis. aia nō fuit separata a diuinitate.

¶ **I**tem si separata fuit. aut nolens aut volēs. Si nolēs cum hoc nō meruisset. facta fuit sibi iniuria. Si volēs. sed velle separari a deo nō pōt hō nisi velit esse miser. q̄ aia illa fuit in inferno. Cū qđ hoc sit falsum et impiū. restat t̄

4 ¶ **R**. dōm q̄ in morte nō fuit aia separata a v̄bo. Et rō hui⁹ est. q̄ nec deū decebat. nec nobis expediebat. nec illi aie p̄gruebat. Deū nō decebat. q̄ indissolubili mat̄i monio sibi cā p̄iunxerat. Unde sicur nō decebat v̄z relinquere v̄toz. sic nō decebat verbū dei ab aia separari. Nobis nō expediebat. q̄ si facta fuisset separatio. aia illa non habuisset potētā ad redimendū gen⁹ captiuū. nec mediatoris officiu ad recōciliandū. et neurrū erat nobis expediens sed potētis oppositū. Aie etiā illi nō cōgruebat. rū quia innocētissima. rū etiā q̄ beatissima erat. nō poterat p̄ voluntatē suā separari ab eo. Et iō p̄cedendū est q̄ in morte aia separata a v̄bo nō fuit. Nā si quis p̄trariū diceret. iniuriā faceret deitati. et nobis. et aie xpi. et ideo dign⁹ esset anathematizari. Et ideo dicit dā. q̄ q̄cunq̄ hoc dixerit anathema sit. Et cōcedēde sunt q̄ rōes q̄ sunt ad p̄rem istam.

¶ **A**d illud vero quod p̄mo obijciat in p̄trariū. dōm q̄ sicut dicit Aug. verbū illud est p̄sona filij dei rōne carnis assumptæ. Et si tu obijcias q̄ carni nō cōpetit aiam ponere. cũ nō habeat posse super ip̄am. dōm q̄ h̄ attribuit istī carni rōne manentis in se deitatis. Unde attendēdū est q̄ est tibi deponēs. et vnde deponit. Deponēs est virt⁹ diuina. Unde h̄o deponit ē caro assumptæ. Voluit em̄ xps aiam suā separari nō a se sed a carne sua. et sicut dicitur est de deponitōe. ita intelligendū est de resumptōe.

¶ **A**d illud quod obijciat de ideomati cōmunicatiōe. dōm q̄ vnio facit ideomata cōmunicari nō p̄tibus rei v̄nibilibus. sed magis ip̄i rei nature que nominat totā naturā v̄ in supposito. vnde ideomata filij dei nō cōmunicant ip̄i aie. s̄ cōmunicant ip̄i homini. et qm̄ aia vnif ip̄i verbo v̄ pars humane nature

7 ¶ **r**e. ideo nō oportet ip̄i ideomata cōmunicari. ¶ **A**d illud quod obijciat q̄ illa diuiditur in morte que p̄iuncta sūt in natiuitate. dōm q̄ est p̄iunctio naturalis. et est p̄iunctio supnaturalis. Quādo qđ dicit q̄ ip̄a in morte diuiduntur que in natiuitate p̄iuncta sunt. hoc intelligit de naturali vnione. Vnio autē diuinitatis ad aiam nō erat naturalis sed supnaturalis. et ideo de vnione illa dōm

8 ¶ **i**llud nō habet intelligi. ¶ **A**d illud qđ obijciat q̄ remota est delectatio in morte ab aia. dōm q̄ sicut lux pōt dupliciter obfuscarī. vel in se vel in sua irradiatōe. sic et delectatio pōt dupliciter remoueri ab aia rōnali. Aut q̄ ip̄a desinit in se delectari. aut desinit in se redūdare i p̄tē inferiorē. Cū qđ dicit q̄ delectatio diuinitatis remota fuit in morte ab aia xpi. hoc nō intelligit ea rōne q̄ mens eius desineret frui diuinitate. s̄ q̄ dispensatiue subtrahita fuit redūdātia in p̄tem sensibilibus. et exposita fuit passioni acerbissime. Propter qđ clamat in passione. Deus meus v̄t quid dereliquisti me. qđ nō intelligitur q̄ dereliquit solucio vinculū vnionis. sed exponendo ad supplicium passionis.

¶ **Q**uestio II b

¶ **A**trum in morte xpi diuinitas sit separata a carne. Et q̄ sic videt. Soluto medio soluntur extrema. sed verbū vnif carni mediante intellectu sicut dicit dā. et habitum est supra dist. ij. Si qđ in morte separata fuit aia a car-

ne. restat q̄ etiā diuinitas separata fuit ab eadē. ¶ **I**tem destructo p̄o destruit et poster⁹. s̄ vnio carnis ad aiam p̄o est naturaliter q̄ sit vnio carnis ad diuinitatē. q̄ p̄ma est naturalis. scđa gratuita. et natura p̄o est q̄ gra. qđ soluta vnione aie ad carnē. necesse ē solui vnitatē carnis ad deitatē. ¶ **I**tem diuinitas nō est v̄nibilis nature insensibili et irrationali. Sed caro post separationē aie est facta insensibilis. qđ nō videt fuisse idonea tūc v̄t vniretur diuinitati. videt qđ in morte vnio illa fuerit soluta q̄ erat diuinitatis ad carnē assumptæ. ¶ **I**tem omnis vnio terminat ad aliqd vnū. Si qđ caro erat vnita deitati. Aut qđ ista vnio faciebat vnū in natura. aut vnū in p̄sona. In natura nō h̄ p̄stat. In p̄sona nō v̄t videt. q̄ nō est dicere q̄ filij p̄sona carnis. qđ nō v̄t aliqd genere vnionis in morte diuinitas fuerit vnita carni.

¶ **S**3. leo papa. tāta ē vnio dei et hoīs. v̄t nec supplicio posset dirimi. nec morte distingui. s̄ de integritate humane nature ē nō em̄ aia verūctā caro. qđ in morte nō fuit separata caro a v̄bo. Hoc ip̄m dicit Aug. p̄ felicitatum cui⁹ auctas habet in lra. ¶ **I**tem videt. Xps in triduo dicitur iacuisse in sepulcro. s̄ h̄ nō dicitur nisi rōne carnis. s̄ in triduo qđ in triduo caro fuit p̄iuncta diuinitati. ¶ **I**tem q̄ncunq̄ aliquid duo vnita separantur. aut elongantur fm̄ dissimilitudinem aut fm̄ p̄uatiōnē. s̄ caro xpi nō fuit elongata a v̄bo fm̄ dissimilitudinē. talis em̄ elongatio ē peccati. nec fuit elongata fm̄ p̄uatiōnē. q̄ verbū dei ē v̄biq̄. qđ nō fuit soluta vnio diuinitatis ad carnē. ¶ **I**tem nihil vnū carni p̄ passionē sepabatur a carne. qđ nō pareret carne patiente. sed diuinitas patiēte carne nō patiebat. qđ p̄ passionē et mortem ab ea nō sepabatur.

¶ **R**. dōm q̄ in morte xpi nō fuit diuinitas separata a carne. Et hui⁹ rō triplex ē. v̄z. liberalitas ex p̄te assumptis. dignitas a p̄te assumptibilis. v̄tilitas ex p̄te assumptis. Liberalitas inq̄ ex p̄te assumptis. q̄ cu deo dicitur aliqd donū. nō subtrahit illud sine culpa. si qđ nulla culpa inuenitur. nō deuit diuinas liberalitatē carnē quā sibi liberaliter vniter separata se dignitas etiā ex p̄te assumptibilis fuit i cā q̄re ista vnio nō deuit separari. Caro em̄ nō deuit videre corruptōez fm̄ illud qđ dicit i ps. Nō dabis sanctū tuū videre corruptionē. sicut ergo nunq̄ deuit ipsam inueniri. sic nunq̄ deuit ipsam a verbo separari. V̄tilitas autē ex p̄te assumptionis ad hoc ip̄m faciebat. Ad hoc enim ficebat illa vnio diuinitatis ad humanā naturā. et carnis ad animā. v̄t p̄curaret nostra salus. Et qm̄ separatio carnis a diuinitate in nullo faceret ad nostrā salutē. p̄o eo qđ nō potest per eam fieri satisfactio. cum diuinitas nō possit sentire dolo. em̄ et penā in separationē ipsius a carne. hinc est qđ nō erat conueniens carnē separare a diuinitate. Unde ad hoc passio nō habebat aliquē ordinem. Concedende sunt ergo rationes inducte ad istam p̄rem.

¶ **A**d illud quod obijciat q̄ soluto medio soluntur extrema. dōm q̄ illud habet veritatem de medio necessitas nō autem de medio congruitatis. Anima autē nō erat medium necessitatis sed congruitatis. P̄terea nō solum erat medium rōne coniunctionis fm̄ actū sed etiam fm̄ habitum. Et licet anima non esset vnita carni in morte. erat tamē ei v̄nibilis. et per hoc caro etiam v̄nibilis diuinitati. ¶ **A**d illud quod obijciat q̄ destructo p̄o destruitur et posterius. dōm q̄ illud verū est v̄bi posterius dependet essentialiter a p̄o. Tibi h̄o aliquid peccat aliter sicut dispositio p̄grus. nō oportet q̄ habeat veritatem. et sic est in proposito. Nā vnio diuinitatis ad carnem siue carnis ad animā. nō p̄cedet essentialiter siue dependentia necessitatis ab vnū

one illoz duoz ad inuicē. s; si illa supponit. h est qdam
 12 cōgruūtas pueniētia. Ad illud qd obr q diuinitas n
 est vmbilis nature irrationali. r insensibili. dō q est caro
 ppi careret rōne r sensu. habebat tñ ordinē ad aiām q ra
 tionē r sensum in se hz. Et si tu obijctas q illud nō suffi
 ciat q aliqd sit possibile ad vnionē ante rōnalis ad h q
 cōgruū sit vnū cū diuinitate. dōm q absq dubio hoc
 nō sufficisset in p̄ordio incarnatōis. imo sil decuit di
 uinitatē vniri carni r aie yr p̄iunctis. secus aut est i mi
 nisterio nre redēptionis. qd q dem debuit p̄sumari p
 monē. r rōne cur cōgruū fuit vt illa q pus valde p̄iun
 cta erat. nō min⁹ cōgrue cōt ad tps diuisa. caro vics et
 aia. r p illo tpe bñ sufficibat ipi carni vnitas ad aiām
 loco cōgruūtas reddētis eā idonēā ad vnionē cū diuī
 13 nitatis natura. Ad illud qd obr q vnio terminatur
 ad aliqd vnū. dōm q est vey. ralis a vnio terminat ad
 vnū in p̄sona. nā caro vnif diuine nature in vnitate by
 postasis r p̄sonē filij dī. Sed atēndendū q aliter dī illa
 hypostasis carnis. r hypostasis boīs. Hypostasis em̄
 hoīs dicit nō solū in obliq sed etiā in recto. Est em̄ by
 postasis q est hō. S; hypostasis carnis intelligit in ob
 liquo. nō q est caro. s; q habebat carnē. Cū illa pote
 rat dici caro verbi. Et h est qd dicit Dam. Si mortu⁹
 est vt hō. r sancta illa aia ab eo coepe diuisa est. diuin
 ras in inseparabilis ab vtroq p̄māsit. neq; ita vna hypo
 stasis in duas diuisa est. Et em̄ corpus r aia a p̄ncipio
 in verbi hypostasi habuerūt iustitias. r in morte a scin
 tiam diuisa māsērit. singulū aut eoz vnā hypostasim
 verbi hz. neq; em̄ corp⁹ neq; aia p̄pāā bz hypostasim. p̄
 ter hypostasim verbi. Et sic patet illud.

Questio III c

Utrū verbū vnū fuerit carni r aie duplici vnione.
 Et q sic videt. Vnio numerat p̄ extrema vmbilita. s; ca
 ro r aia sunt diuersa vmbilita. h em̄ est corpale. r illud
 spūale. s; i vnū vnif verbo. plurib; vnionib; vniantur.
 Itē si aliquod vnū vnif aliqbus alterutru diuisis. vn
 tur eis diuersis vnionib; s; hypostasis verbi vnita fu
 it in morte carni r ante alterutru diuisis. ḡ vnicebat eis
 vnionib; diuersis. S; codē mō vnita fuit diuitas car
 ni r aie in incarnatōe. r in morte. r post mortem. q; illa
 vnio nō fuit variata. ḡ si post mortē vnicebat diuersis
 vnionib; necessario sequebat q r in ipa incarnatōe.
 Itē vbi vnus est ordo p̄nis ad p̄sertas. ibi ē nume
 ratio r distinctio. sed p̄pus vnif aia ipi verbo q̄ caro.
 caro em̄ vnif mediare aia. ḡ si in hmoi vnionib; ē ordo.
 ibi est distinctio. ḡ plurib; vnionib; vniant. Itē aia
 vnif diuinitatē. r vnif carni. nec vnif vnione vnica s; z
 duplici. ḡ pari rōne videt q hypostasis verbi cuz vnif
 carni r aie. duplici vnione vnif. Si tu dicas q nō ē si
 mile. q; ce deitate r carne nō est vnū sicut sit ce carne et
 aia. Lic obr. Est q; ce carne r aia nō fiat vnū sicut fu
 it in morte. videt tunc q; illa tam nō sit vnio sed due.
 S; hō. Vnio terminat ad vnū. s; caro r aia vniant ipi
 verbo in vnā p̄sona. ḡ videt q vnif et in vnione vni
 ca. Itē vnio facta est p̄ assumptōz. ḡ vbi est vna assū
 p̄tio. ibi est vna vnio. s; verbū assumptū totā naturā z
 humanā vnica assumptōe. ḡ vnif hōt carnē r animā z
 vnica vnione. Itē itent tot⁹ homo cōponit ex carne
 r aia. ita totū corpus cōponit ex p̄ribus organictis. ḡ si
 essent diuerse vniones carnis r aie ad naturā diuinā z
 pari rōne essent due. se vniones man⁹ r pedis r candē
 r alioz mēoz. q; si h est inconueniēs. restat q; carnis
 r aie vna est vnio ad deitatē. Itē cū caro r aia vnū
 tur vnione naturali. vna vnione vnūtur. ḡ pari rōne

quī vniantur vnione p̄sonali. cū tra bñ sit vnū illud qd
 est vnū in p̄sona. sicut illud qd ē vnū in natura. S; ca
 ro r aia vnūtur vbo vnione p̄sonali. ḡ vnitar vnione
 vnica nō vnione multiplici. R. ad p̄dicoy intelli 14
 gentiā est notandū q vnio dī tribus modis. Vno mo
 do dī actio vnientis. Alio mō dī passio vmbilis. Ter
 tio mō dī relatio vnioz. Cū ḡ qritur verū aia r corp⁹
 vniantur ipi hypostasi verbi vnione duplici. Rūden
 dum est. Si loqmur de vnione actione. non est ibi nisi
 vnica vnio. Vnica em̄ vnione vnūtur sibi verbū carnes
 r aiam. sicut vnica assumptōe assumptū corp⁹ r aiam.
 Similiter si loqmur de vnione passia nō fuit ibi nisi
 vnica vnio. caro em̄ r aia nō fuerūt vnita ipi vbo i vn
 onis p̄ordio vt diuisa sed vt p̄iuncta in vnā subam r
 naturā. id assumpta r vnita fuerūt assumptōe r vnio
 ne vnica. Si aut loqmur de vnioe fm̄ q; est relatio vni
 bitū. sic dōm est q; cū relatio nō vnatur nisi p̄ extrema
 eo mō habet multiplicari quo habz plurificari ipz vni
 bile. Quī ḡ vmbile ex p̄e humane nature fuit vnum in
 actu r plura in potētia. q; extremū illud erat humana
 natura p̄stans ex corpore r aia que p̄currēbāt in vnum
 fm̄ actū. r poterant ēē diuisa r distincta. hinc est q; q;
 diu corp⁹ r aia fuerūt p̄iuncta. vnica vnione vnicebat
 vbo. vnica inq̄trum in actu. sed plurib; in potētia. qū a
 vbo ad inuicē in morte fuerūt separa. in morte vniceban
 tur vnionib; plurib;. Caro em̄ dicebatur vnita vbo. et
 aia vnita. r h relatio ex p̄e carnis r aie erat alta r alia.
 Intellecto em̄ q; caro nō esset vnita. adhuc posset intel
 ligi vnita ēē aia. Et fm̄ h̄ patet rātio ad q̄tionē. p̄posi
 tam. Vno mō em̄ p̄cedit pot q; caro r aia vniantur diuī
 15 nitati multiplici vnione. fm̄ illud qd dicitur dicit q; tri
 plex fuit ibi vnio. Alia diuinitatis ad carnē. alia diuī
 nitatis ad animā. alia anime ad carnē. Et fm̄ istam vi
 am p̄cedūt rationes que ostēdunt ibi fuisse vniones
 plures. Alijs autē modis dicendū est q; ibi fuit vna
 em̄ vnio. r fm̄ hanc viam. p̄cedunt rationes ad opposi
 tum. r sic patz totū. Sed quomā aliq; de rationibus
 ad p̄mā p̄em adductis sop̄bitice sunt. r concludunt
 etiam vnionē plurificari simpliciter. ideo ad eas opor
 tet respondere. Ad illud ergo quod p̄mo obijctur 16
 q; caro r anima sunt diuersa vmbilita. quia vnū cor
 porale. aliud spirituale. dicendū q; licet corpus r aia
 diuersitatem habeant inter se. sunt tamē p̄es constitu
 entes vnū in essentia r natura. r quia in vnā naturam
 concurrūt. hinc est q; in illa vnione in qua dicit filij hu
 manam naturā assumptū rationē tenet vnus extremi
 17 Ad illud quod obijctur q; in morte verbū vnū erat
 duobus diuersis r diuisis. dōm q; r si illa essent locali
 ter diuisa. erant tñ fm̄ naturālē inclinatonē inuicē or
 dinata. r ratione illius ordinis caro erat idonea vt ēē
 vnita deitati. P̄terea. esto q; plures essent vniones
 post mortem fm̄ q; vnio nominat relationē. nō tamē se
 quitur q; similiter essent in vita. quia q̄uis vnio man
 ferit vniformiter r inmutabiliter q̄trum ad vinculū. fa
 cta est tamen quedam imutatio in altero extremo. im
 s; in humana natura. cuius p̄ncipia constituentia su
 erunt in morte sc̄iuncta. cum tamē essent vnita in vita.
 18 Ad illud quod obijctur q; est ibi ordo. ergo distin
 ctio. dōm q; quidā est ordo qui ponit simpliciter di
 stinctionē. quidā est ordo q; atēditur fm̄ positionem r
 gradū inter res similis generis. Sed quādo aliqua sic
 ordinātur q; ibi est vnū p̄pter alter. nō oportet ibi esse
 numerationē. sicut si teneam equū per frenāz. per pus
 tenco frenū q; equū. quia equūz tenco mediante freno.

nō tñ duplici tentione tenet vtrūq; s; vnica. Et sic p; q; nō cogit illa rō. Nō tñ est oīno sile de hōi tentiōe 2 de ymōne. sed hoc inductū est ad illi rōnis dissolutiōz

19 Ad illud quod obiicit q; aīa vniū diuinitati 2 carni duplici vniōe rē. dōm q; nō est sile. q; diuinitas 2 caro nō cedunt in vñā naturā. imo naturaliter 2 essentialiter sunt distincta. nō sic autē est de carne 2 aīa. quia vñā naturam p;statur. 2 ideo opret q; vtrās eis diuersis vniōibus vniat.

Quāsecūnter q̄rit de effectu illiū separatiōis. Et circa h̄ querunt tria. P̄mo q̄rit vtz post instāas separatiōis aīa xpi impassibilis fuerit effecta. Sc̄do vtz ex ipā separatiōe caro fuerit mortua. Tertio vtrū propter mortē carnis sit ipi p̄sone verbi attribucnda

Questio I

Utrū post instāas separatiōis aīa xpi impassibilis est effecta. Et q; sic vñ. aīa xpi nō fuit passibilis nisi p̄pter vniōnē sui ad corp̄. q; statim dū fuit separata amisit passibilitatē. q; facta fuit impassibilis. Itē nihil potuit nisi fm ordinē diuine nature. sicut p̄trariū parit a p̄trario. Ul' fm ordinē diuine iusticie. sicut peccatō: parit ab aliquo af̄f̄ictione. Vel fm dispensatiōz diuine misericōdie. sicut redēptō: passus est p̄ sanādo nostrō modo. S; nullo isto rum modo post separatiōnē passio potuit inesse ipi aīe xpi. nō em̄ habuit p̄trariū. nec habuit peccatū. 2 cōsummatū erat nostrē redēptōis mysteriū. sic dicit Job. xii. Cōsummatū est. Ergo nullo mō pari poterat. restat q; q; statim impassibilis est effecta. Itē aīe sanctorū q̄ndo nō habēt aliquē reatū statiz efficiunt impassibiles. q; si aīa xpi m̄lo veloci' digna erat om̄i glōrificatiōe q; oīs alia aīa. videtur q; statim impassibilis est effecta. Itē nulla passio potuit esse in ipō q; acaret a merito. s; aīa xpi statim post separatiōnē amisit potētā sine statū merēdi. q; statim amisit potētā patiēdi. q; statiz facta est impassibilis. S; s; sicut passibilitas inerat aīe xpi p̄ter peccatū rebū. ita 2 carni. q; sicut veloci' collata ē in passibilitas aīe. ita veloci' debuit cōferri ipi corp̄. Sed impassibilitas nō est collata ipi corp̄ vsq; ad tri dūū quo resurrexit. q; siliter videt q; nec aīe an̄ ips illō. Itē ponat q; aīa itez vniūct corp̄ illi fm statū in q; ipm̄ exseruit. tunc arguit sic. Si aīa passibilis corp̄ vniūctur esset passibilis. s; aīa xpi poterat vniūcti illi corp̄ an̄ glōrificatiōnē. q; n̄bil eā impediēbat. q; adhuc poterat pati. q; nō erat impassibilis. Itē nihil nouum collatū est aīe in ipō instānti separatiōis a corp̄. q; si ipus nō habebat impassibilitatē. videt q; nec tunc habuit an̄ dīem resurrexerit. Itē aīa q; impassibilitatē h̄z. statim cū a corp̄ p̄cedit euolat. sed aīa xpi nō statim euolauit. nec ascendit statim ad celos. sed descendit ad inferos. q; non statim post instāas resurrectionis facta ē impassibilis

20 **Q**uestio II

Utrū ex illa separatiōe caro fuerit mortua. an post eā habuerit vitā. Et q; vitā habuerit videtur. om̄e qd est vniūcti vitē vniūcti p̄ participationē. s; caro xpi post separatiōnē erat vniūcti vitē. s; vbi dicit. q; ab ipō viuificabatur. Si tu dicas q; hoc ē vtz de vitā creatā nō de m̄creata. Obicitur s; potētior ē vitā increata in viuificādo q; vitā creatā. qm̄ ipa est fons vitē. Si q; aīa nulli corp̄ potest vniūcti qn̄ det ei vitam. multo fort' videtur q; nec p̄sona diuina possit vniūcti carni nisi tribuat ei vitā. Itē impossibile fuit aīam xpi vniūcti verbo qn̄ recipit vitā ab ipō. q; si suo mō caro erat viuificabilis. impossibile fuit vniūcti verbo qn̄ recipit vitā ab eo. Itē nobilitas est substantia viuens substantia nō viuente. sed nulla caro erat nobilitas: carne xpi etiā post separatiōnem aīe. q; si vitā repit in alta carne. necesse ē q; caro xpi viuere etiā aīa separata. Itē caro illa nō poterat videre corruptionē. q; necesse erat eā ab aliquo vegetari. sed nō nisi a deitate. q; eā ita vegetabat sicut aīa. sed aīa eaz vegetādo dabat ei vitā. q; pari rōne caro illa viuēbat fm diuinitatē influentē in ipam. S; s; in simbolo dicitur q; xps mortu' est 2 sepult'. s; h̄ nō dicitur rōne carnis. q; caro xpi fuit mortua aīa separata. Itē oīs vitā est ab aliquo informāre. s; caro post separatiōnē aīe nō viuēbat aliq; viuificante p̄ modū forme. q; post separatiōnē aīe caro nō habebat vitā. Itē om̄e qd viuūt habet aliq; vsū vitē. vtz pote vti alimēto. vel sensu. vel motu. vel intellectu. sed nullū istoz caro xpi habebat post separatiōnem aīe. q; n̄ viuēbat. Itē nihil viuū suscitatur vel

q; corpus nō statim fuit impassibilitate donatū. dōm q; nō est sile duplici ex eā. P̄mū qdē q; aīa p̄pinq̄ior erat glōrie q; caro. erat em̄ beata fm aliquā sui p̄tem. Sc̄do q; dilatio impassibilitatis in carne faciebat ad fidei n̄re p̄firmatōz. vtz vtz ostēderet xps faciter passus 2 mortu' fuisse. nō sic dilatio impassibilitatis in aīa ideo magis dilata fuit impassibilitas corp̄is q; impassibilitas aīe ex dispēnsatiōe diuina. Ad illud qd obiicitur q; aīa illa itez vniūcti poterat corp̄i passibili. dōm q; qdam aīe separant a corp̄e separatiōe diffinitiva siue finalit. qdam s; separantur a corp̄e ad ipō p̄pter glōrie dēi manifestatiōnē. sicut est in illis q; resuscitant ad statū vitē p̄terite. sicut fuit in lazaro 2 in alijs mirabiliter suscitatis. Que p̄mo mō separantur. ingreditur nouū statum. Que s; sc̄do mō separantur fm diuina dispōsitiōnē. ad huc a statū suo retardantur. An̄ p̄me nisi obsterat' peccati statim efficiunt impassibiles. nec vniūcti sunt corp̄i passibili. q; vtz sc̄do q; diuina miraculū aliq; n̄ detur iungi. Et p̄mo mō aīa xpi separata fuit. qm̄ d' nō detur nauerat eā vltim' vniūcti carni passibili. Et tō p̄sitiō illa nulla est. Nō em̄ potuerat carni passibili vniūcti. non q; aliqd creatū illud impediret. s; q; diuina iusticia illud nō p̄mitteret. Ad illud qd obr q; nihil collatū est aīe. dōm q; illud nō stat. q; vtz nō legat. nec etiā cogit. Aīa em̄ xpi illud qd habebat ex sola separatiōe a carne passibili tam caruit ap̄tē dīe patiēdi. 2 ita reddita est impassibilis. nec opret p̄pter h̄ aliqd nouū sibi cōferri. satis em̄ sufficiebat passiois 2 passibilitatis rōz sibi auferri. Ad illud qd obr q; aīe q; statim p̄ separatiōz efficiunt impassibiles statim euolant. dōm q; illud veritate habet nūc post xpi ascēsiōnē. s; an̄ nō habebat veritate. differebat em̄ aliq; aīaz euolatio. s; sanctorū patrum p̄pter p̄mi peccati obligatiōnē. Itē s; xpi differebat p̄pter hōim cruditiōnē. 2 n̄re fidei p̄firmatiōnē 2 recitificatiōnē. 2 carnis p̄pinq̄iā glōrificatiōnem.

Questio III

Utrū ex illa separatiōe caro fuerit mortua. an post eā habuerit vitā. Et q; vitā habuerit videtur. om̄e qd est vniūcti vitē vniūcti p̄ participationē. s; caro xpi post separatiōnē erat vniūcti vitē. s; vbi dicit. q; ab ipō viuificabatur. Si tu dicas q; hoc ē vtz de vitā creatā nō de m̄creata. Obicitur s; potētior ē vitā increata in viuificādo q; vitā creatā. qm̄ ipa est fons vitē. Si q; aīa nulli corp̄ potest vniūcti qn̄ det ei vitam. multo fort' videtur q; nec p̄sona diuina possit vniūcti carni nisi tribuat ei vitā. Itē impossibile fuit aīam xpi vniūcti verbo qn̄ recipit vitā ab ipō. q; si suo mō caro erat viuificabilis. impossibile fuit vniūcti verbo qn̄ recipit vitā ab eo. Itē nobilitas est substantia viuens substantia nō viuente. sed nulla caro erat nobilitas: carne xpi etiā post separatiōnem aīe. q; si vitā repit in alta carne. necesse ē q; caro xpi viuere etiā aīa separata. Itē caro illa nō poterat videre corruptionē. q; necesse erat eā ab aliquo vegetari. sed nō nisi a deitate. q; eā ita vegetabat sicut aīa. sed aīa eaz vegetādo dabat ei vitā. q; pari rōne caro illa viuēbat fm diuinitatē influentē in ipam. S; s; in simbolo dicitur q; xps mortu' est 2 sepult'. s; h̄ nō dicitur rōne carnis. q; caro xpi fuit mortua aīa separata. Itē oīs vitā est ab aliquo informāre. s; caro post separatiōnē aīe nō viuēbat aliq; viuificante p̄ modū forme. q; post separatiōnē aīe caro nō habebat vitā. Itē om̄e qd viuūt habet aliq; vsū vitē. vtz pote vti alimēto. vel sensu. vel motu. vel intellectu. sed nullū istoz caro xpi habebat post separatiōnem aīe. q; n̄ viuēbat. Itē nihil viuū suscitatur vel

21 Ad illud qd obiicit in cōtrarium

resurgit. qz suscitatio et resurrectio non est nisi mortui. sz ea
 ro xpi resurrexit et suscitata fuit. qz p separetione aie vite
 25 si huius. **R.** d. q. absqz dubio caro xpi p separetione aie
 mortua fuit. caruit ei vsu et plemere vite. Res ei cor
 palis non est nata viuificari. nisi ab aliq forma spualis p
 sa plete et ibi pordinabili. qm qz ipa separetione aie caro
 xpi caruit hmoi forma. id est fuit mortua. Et quis hie
 diuitate vnitatis. non tñ ab ea viuificabat. non ppter defe
 ctu a pre viuificatis. sz ppter ipropozitoz viuificabilis.
 Roes qz ad hac pte inducunt recedende fut. **Ad illud**
 26 qd qmo obi: r rariu qz vntu vite viuut. ita p rñsio
 Docent diuitate hz qñ vntu ei sic pfectibile sue pfectio
 Sic atñ vntu caro plone hbi. et idò nñ e ile de ipa aia et
 de plona diuia. **Ad illud** qd obi: qz aia non potuit
 27 vntu i hbo qñ viuificaret ab ipso. qz nec caro. d. qz nñ
 e ile p eo qz ipa aia cu sit op? z imago di z imediata na
 ra ferri i deus capax e. z pteps e p r. z ita imediate
 hz ab illo z illo viuere p cognitioz z amore. sic atñ non est
 28 de carne. no e e nata deu cogit e vlamare. **Ad illud**
 qd obi: qz nobilitate sbia viuens sbia nñ viuere. d. qz vez
 est ceteris alijs pbo. sed caro xpi hz carere vita. erat tñ
 diuitate vnta. z h qd p pderat mltis alijs dignitati
 bus. Pterea cu d r qz nobilitate sbia viuens sbia non vi
 uere. h ielligit de sba qz carere vita simplr. caro atñ xpi
 no carebat vita simplr sz ad ips. Cñ sit nobilitate filii
 reg cap? z carcerat? filio rustici i librare sua z stituro
 sic etiã intelligendū e de carne xpi. qz modico tpe caruit
 plemere vite. vt postea nobilissimã vitã resumeret.
 29 **Ad illud** qd obi: qz caro illa non potuit incinerari. d.
 qz diuia h? illa z suabat. sz tñ illa z suatio no erat viu
 ficatio nec opatio vite. z suatio ei z uegetatio qz copo
 rio vite pcedit a forma z pletitua opante p modū natu
 re. sz z suatio qz erat i carne xpi ne corrupet erat a h mte
 diuina opante sup naturã. z ideo non cogit ilharatio.

Questio III

Utr ppter mortē carnis sit mors psone hbi attribuēda
 Et q sic ostēdit. Dicit ei i simbolo. pass? sub potio py
 lato. crucifit? mortu? z sepult? h at d r de filio di vni
 genito. Et hūm d r Amb. expse. z h r s. dist. xvij. Tñ
 fuit p m n m vt saluari nō possent. nisi vni gētur? di f u
 li? moreret p nob debito: ibi mort. **Utr** hūm v r rōe
 carne nascēte z accepta filii? dei nat? d r z cōcept? qz pa
 ri rōe carne mortua filii? dei d r dicit mortu? **Utr** sicut
 factō p pctō nro fuit p passionē z mortē. s null? potuit
 p pctō nro satisfacere nisi e s s de? qz si p peccatis nris
 p mortē illã satisfactū ē. hē filii? dei fuit mortu? **Utr** z
 vno illa facit cōcātionē idiomatū. sz ppter separetione
 aie a carne vez z necessariū fuit illū hoiem mori. qz vere
 z uenienter pē mors attribui dei hbo. vt dicit filius
 dei mortu? z sepult? p nobis **Sz** s. Aug. d r. z ha
 betur in sra vltimo caplo. Si qz dixerit atqz credide
 rit deū passū amantē. sit sed cut si pē attribui passio.

Distinc. xxiij. de psequētibz mortē xpi.

Hic querit vtr i illo triduo. zc. Sz p egit mē d
 separetione scā i morte xpi. In hac hō pte agit de cō
 sequētibz ad separetionez. Diuidit aut ps ista in
 tres ptes. In quarum pma in qrit mē vtr xpus fuerit
 homo i triduo. In secūda hō vbi fuit in illo triduo. ibi
 Dic querit si xpus i morte. In tertia vero ad matoz
 explanatōnē in qrit. vtr cōcedēdū sit illū hoiem descen
 disse de celo. ibi. Solet etiã queri si cōgruenter dici po
 test. zc. Puma ps in qua in qrit vtr xpus i triduo fue
 rit homo diuidit in duas ptes. In quaz prima oppōit

no pē attribui mors. si qz non est credēdū filiū dei passum
 sic d r. no e credēdū negs dīcēdū filiū dei fuisse mortuū
 Ite idiomata pte no cōcātur psone hbi. qz quis enī ca
 ro fuerit separetione aie. no tñ ppter h filii? dei separetione su
 te ab illa aia quā assūpsit. qz si p passionē xpi non ē mor
 tua nisi sola carō. qz aia sp vixit. no v r qz filio dei vere
 possit attribui mors. aut si attribuit ei mors. tūc ē que
 stio qre no sūt attribuit z ei separetione. **Utr** ppter repug
 nātiã idiomatū hec n recipit cōter. filii? dei e creatura. sz
 multo magi repugit vite mors qz intētio creature intētio
 ni creatoris. qz si filius dei ē ipa vita. vt. qz nullo mō sic
 mors ei attribuēda. Ite qz dicitur sume bonū esse in
 stultū blasphemare. Sz d r diceret sume bonū esse in
 quum. qz pari rōne qz dicit sume potētē esse infirmū. sed
 hoc dicit qz dicit filium dei eē mortuū. qz hoc dicit blas
 phemat deū. **R.** d. qz absqz dubio cōcedendū est
 filiū dei p nobis fuisse mortuū. z hoc qd dē sibi vere attri
 30 butur no fm naturã diuinã sz fm humanã. no p essen
 tiã aut p inherētã. sz p idiomatū cōcāntiã. z hoc i nul
 lo derogat diuine maiestati. z multū cōsonat pterati.
 Nullū enī verbū maioris dignatōis resonare pē in au
 ribz cordis hois qz qz vni genitus dei filius mortu? fue
 rit p nobis debitoz mortis. Et ideo non tñ est h cre
 dēdū z asserēdū tāqz vez. sz etiã frequētissime recolēdū
 Et cōcedēdē sūt rōnes qz hoc ostēdūt. **Ad illud** vero
 qd obi: auctoritate Augul. satis uenienter respondz
 31 m g r in sra. Nō enī intendit remouere passionē a perso
 na verbi simpliciter z fm diuinã naturã. **Ad illud**
 32 qd obi: idiomata pte no cōmunicātur plone verbi.
 d. qz mori no tñ uenit carni. sz etiã toti homi assū
 pro. In separetione aie a carne no solū moritur caro sed
 etiã totus hō. Et tō rō illa pcedit ex supōe falsi. **Ad**
 33 illud qd obi: qz no cōcātur idiomata. vbi ē repugnātia
 d. qz vez ē vbi ē talis repugnātia que no tollit medi
 ante uenientia. sic aut no est i pposito. Mors enī dat
 pntelligere humanitātē. que sine repugnātia pē dicit d
 psona xpi. vñ filii? dei d r fuisse mortuus. qz fuit hō in q
 fuit passio mortis. **Ad illud** qd obi: qz blasphemā est
 34 dicere filium dei eē mortuū. d. qz h videt auribz in si
 deliū. fm qz d r. i. Loz. j. Predicamus illū m xpm cruci
 fixū. iudeis qd dē scādālū. gētibz aut stulticiã. Et rō hō ē.
 qz no credūt ipius humanatōis dei filii benignissimam
 dignatōnē. nec intelligūt illius humiliatōis altissimaz
 rōnē. Si enī hoc intelligerēt. viderēt qz illud qd istū mū
 est dei. fort? ē hoibz. Et illud qd stultū est dei. sapiētis
 est omibz hoibz. Nō ē qz duobz pēlaris. vtz ipa verbi i
 carnatōe z rōne ob quã cām incarnatus ē. no ē blasphe
 mia imolans dicere qz filii? dei p nob fuit mortu? fm na
 turã assūptã. Per h ei dē cētissime (sic i pcedēz) fuit oñ
 sū. reparatū ē gen? hūanū. Nec ē sile de stulticia z malicia
 no enī valebant ad nram redēptōem sicut passionis et
 mortis tolerātia. Et per hoc patent questia.

In secūda dissoluit. ibi. Quibz respōdem? qz licet hō.
 zc. Scda hō ps pncipalis in q in qrit vbi fuerit in illo
 triduo sili hz duas. In qz pma in qrit vbi fuit fm hūa
 nitatē. In secūda vero in qrit vbi fuit fm sū. totalitatē
 ibi. Et vtrqz totus eodē tpe erat. zc. Sili tertia ps in q
 in qrit vtr filius homis descendit de celo. habet du
 as ptes. In quarū prima questione p dicitā dēterminat
 In secūda p dēterminata in totali pte ista epilogat. ibi.
 Dec de corrigia calciamenti. zc. Que quidē ps diuidi
 potuit cōtra totã pte pcedentē. sed sub alijs ptebz conu
 p bēnsa fuit ad vitandã diuisionis confusionem.

R

Querit vtrum christus in triduo fuerit homo
Et opponit q non.

Hic queritur vtrum in illo triduo mortis xps fuerit homo? Q non videt quibulda q mortuus erat. z homo mortu non est homo. Addit etia q si tunc erat ho. vel mortalis vel imortalis. Sed mortalis no q mortu nec imortalis. q tñ post resurrectione.

Soluit qd in oppositu pbatu est. ostendens q in triduo fuerat homo.

Quibus respodemus. q: lz homo mortu fuerit. erat tñ in morte deus homo. nec mortalis q dem nec imortalis. z tñ vere erat homo. Ille em et hmoi arguit in creatur. locu habet. sed fidei factm a philosophicis argumētis est liberu. Tñ Ambro. Aufer argumēta vbi fides querit. i ipis gymnasijs suis iam dialectica taceat. piscatorib credē nō dialecticis. Dicim? In morte xpi deuz vere fuisse hoie m z tñ mortuū. z hoiez qdez nec mortale nec imortalē. q vnitus erat aie et carni seuitis. Alia em rōne dicit deus homo. vel homo deus. q Martin? vel Jobes. Homo em dicitur deus z ecouerso ppter susceptionē hoie. i. aie z carnis. Tñ Aug? Talis erat susceptio illa que deū hoie m faceret z hoie m deū. Lum g illa susceptio p mortē nō defecit. sed deus homi et homo deo sicut ante vnitus erat vere. z ecouerso. q vnitus erat aie z carni. et homo mortuus erat. q aia a carne diuisa erat. ppter separationem aie a carne mortu. sed ppter vnusq semper secū vnionē homo. Non aut sic erat homo vt ex aia z carne simul iunctis subsisteret. ex qua rōne dicit aliqs alius ho. Et tpe forte ante morte. hoc etiā modo erat ho. z post resurrectionē fuit. In morte vero homo erat tñ ppter aie z carnis secum vnionē. z mortuus ppter inter illa duo diuisionem.

Ubi xps fuit in illo triduo fm hūanitatē. c
Ibi querit si xps in morte alicubi erat homo. Et si vbiqz ē homo sit? Ad qd dicim? q nō vbi cunqz erat ho erat. nec mō vbiqz est ho est. qz vbiqz est fm deitatē. nec vbiqz est ho. q: nō vbiqz homi vnitus. sed vbiqz est fm hoie m ibi ho est. Tpe aut mortis et vbiqz erat fm deū. z in sepulchro fm hoie m. z in inferno fm aiam. z in sepulchro fm carnē. In sepulchro g erat ho. q: hūanitati vnit? erat. z si nō toti. qz carni tñ. Et in inferno erat ho. q: hūanitati vnit? sed nō toti. qz aie tñ. Sz si i inferno aie tñ. z in sepulchro carni tñ vnitus erat. g nec in inferno vnit? erat aie z carni. nec in sepulchro. Quō g ibi vel hie homo esse dicitur? Que est rō dicti? Quia vna eadē q vnione vnit? erat aie i inferno. z carni i sepulchro

Et sic erat illis duobus tunc separatus vnitus scilicet ante separationē. id est ante mortē. Ad hoc opponit. Si christus animā tñ vel carnē tñ assumpsisset. non fuisset verus homo. sed ppter vtriusq assumptionē verus homo fuit. Sic ergo vbi carnē z animā sibi vnitā non habebat. verus homo ibi nō erat. Sed tpe mortis nusq illa duo vnita habebat. qz nec i sepulchro. nec in inferno. nec alibi. Nusq ergo erat homo. Ad qd dicimus. qz christus vtiqz verus homo non fuisset. si carnē z animā non assumpsisset. Sed tñ qz ex quo assumpsit. neutru deposuit. sed cum vtro qz eandē vnionē indefinēter tenuit quā assūmēdo cōtraxit. Ideo non incōgrue vbiqz anime vel carni vel vtriusq vnitus est. ibi homo effectus qz ibi hūanatus est. g et in sepulchro erat homo. et in inferno erat homo. qz vtriusq humanatus erat christus. z vnam eandē qz cum animā z carne (licet separatis) habebat vnionē. et vno eodē qz tpe in sepulchro iacuit christus. z ad infernu descendit. sed in sepulchro iacuit fm solam carnē. et in infernu descendit fm solam animā. Unde Augustinus. Quis non est derelictus in inferno: christus. sed in anima sola. Quis iacuit in sepulchro: christus. sed in carne sola. quia i his singulis christus est. christū in his omnibus z singulis cōfitemur. Ex his euidenter ostendit q carni iacēt i sepulchro vnitus erat christus sicut anime in inferno. Alioquin si carni mortue nō esset vnitus. non in ea diceret iacuisse in sepulchro. Anima ergo ad infernu descendit. caro in sepulchro iacuit. sapientia cum vtroqz pmanfit. que in inferno positis (vt ait Amb) lumen vite fundebat eterne. Radiabat illic lux vere sapientie. illuminabat infernu. sed in inferno nō clauderat. Quis enim locus est sapientie de qua scriptū est. Nescit hominias eius. nec inuenta est inter homines. De qua abyssus dicit nō est in mare dicit non est mecum. ergo nec in tempore. nec in loco sapientia est. cui nec mori tribuenda est. In ligno enim caro. non illa operatrix omnium substantia diuina pendeat. Confitemur tamen christū pendisse in ligno z iacuisse in sepulchro. sed in carne sola. z fuisse in inferno. sed in anima sola.

Ubi christus fuit in illo triduo fm sui totalitatē. d

Et sic erat illis duobus tunc separatus vnitus scilicet ante separationē. id est ante mortē. Ad hoc opponit. Si christus animā tñ vel carnē tñ assumpsisset. non fuisset verus homo. sed ppter vtriusq assumptionē verus homo fuit. Sic ergo vbi carnē z animā sibi vnitā non habebat. verus homo ibi nō erat. Sed tpe mortis nusq illa duo vnita habebat. qz nec i sepulchro. nec in inferno. nec alibi. Nusq ergo erat homo. Ad qd dicimus. qz christus vtiqz verus homo non fuisset. si carnē z animā non assumpsisset. Sed tñ qz ex quo assumpsit. neutru deposuit. sed cum vtro qz eandē vnionē indefinēter tenuit quā assūmēdo cōtraxit. Ideo non incōgrue vbiqz anime vel carni vel vtriusq vnitus est. ibi homo effectus qz ibi hūanatus est. g et in sepulchro erat homo. et in inferno erat homo. qz vtriusq humanatus erat christus. z vnam eandē qz cum animā z carne (licet separatis) habebat vnionē. et vno eodē qz tpe in sepulchro iacuit christus. z ad infernu descendit. sed in sepulchro iacuit fm solam carnē. et in infernu descendit fm solam animā. Unde Augustinus. Quis non est derelictus in inferno: christus. sed in anima sola. Quis iacuit in sepulchro: christus. sed in carne sola. quia i his singulis christus est. christū in his omnibus z singulis cōfitemur. Ex his euidenter ostendit q carni iacēt i sepulchro vnitus erat christus sicut anime in inferno. Alioquin si carni mortue nō esset vnitus. non in ea diceret iacuisse in sepulchro. Anima ergo ad infernu descendit. caro in sepulchro iacuit. sapientia cum vtroqz pmanfit. que in inferno positis (vt ait Amb) lumen vite fundebat eterne. Radiabat illic lux vere sapientie. illuminabat infernu. sed in inferno nō clauderat. Quis enim locus est sapientie de qua scriptū est. Nescit hominias eius. nec inuenta est inter homines. De qua abyssus dicit nō est in mare dicit non est mecum. ergo nec in tempore. nec in loco sapientia est. cui nec mori tribuenda est. In ligno enim caro. non illa operatrix omnium substantia diuina pendeat. Confitemur tamen christū pendisse in ligno z iacuisse in sepulchro. sed in carne sola. z fuisse in inferno. sed in anima sola.

Ubi christus fuit in illo triduo fm sui totalitatē. d

opposito.

Aug?

Aug?

Aug. sup Jobem.

Amb. in li. 15. de spiscro.

Job. xxxij.

Marginal notes on the right side of the page, including references to Job and other biblical passages.

gis spūalis. videt q̄ in infero irradiare non debet. R̄ d̄m q̄ fecus est de irradiatōe lucis materialis et lucis spūalis. Nam irradiatio lucis materialis imitar visum naturaliter. Irradiatio vero lucis spūalis. imitat volūtarie. Un̄ nullus eam videt nisi cui se ostēdit volūtarie. et

ideo lux ista splēdere d̄t in inferno. totus in celo. totus vbiq̄. Persona em̄ illa eterna nō maior erat vbi carnē et aīaz simul vnitā sibi habebat. q̄ vbi alteruz tm̄. nec maior erat vbi vtrūq̄ simul vel alterū tm̄ vnitū hēbat. q̄ vbi erat neutz habēs vnitū. Tot̄ ḡ x̄ps p̄fect̄ vbiq̄ erat. Un̄ aug. R̄ d̄m dimisit p̄fēz x̄ps cū v̄it ī x̄ginē. vbiq̄ tot̄ vbiq̄ p̄fect̄. Uno ḡ eodēq̄ tpe totus erat in inferno. tot̄ in celo. Erat apud inferos resurrectio mortuoz. erat sup celos vi taviuētū. vere mortuus. vere viuus. in q̄ mortē susceptio mortalitatis excepit. ⁊ vitā diuinas nō pdidit. Āho: tē ḡ dei fili⁹ ⁊ in aīa nō ptulit. ⁊ in maiestate nō sensit. s̄ tm̄ p̄cipatōe infirmitatis rex glie crucifix⁹ est. Ex his apparet q̄ x̄ps eodem tpe tot̄ erat in sepulchro. totus in inferno. tot̄ vbiq̄. sicut ⁊ modo

totus est vbiq̄. est. s̄ nō totū nec in sepulchro vel in inferno totū erat ⁊ si totus. sicut x̄ps totus est de⁹. totus hō. s̄ nō totū q̄ nō solū est deus vel hō. sed ⁊ deus ⁊ hō. Totū em̄ ad naturā refer̄. tot̄ aut̄ ad hypostasim sicut aliud ⁊ aliqd̄ ad naturā. alius x̄o ⁊ aliqs̄ ad psonā refer̄.

illud q̄ ob̄ q̄ psona illa erat cōposita. d̄m q̄ nec p̄tue erat cōposita. nec h̄ nomen totus accipit̄ ibi collectiue vel distributiue. q̄ nō signat collectionē aut diuisionē sed potius p̄fectionē. Et p̄ hoc p̄ r̄sio ad sc̄gns. Totus est vbiq̄ est sed nō totū. Uident̄ illa duo esse incōpossibilia. q̄ totus ⁊ totū idē signāt. s̄ si totus erat in celo ⁊ in inferno necessario sequitur q̄ totū. Item vbiq̄ ego suz necē est me eē totū. ḡ pari rōne videt̄ de x̄po. q̄ vbiq̄ est aliqd̄. necē est eē oē illud q̄ natura liter est ī eo. R̄ d̄m q̄ sicut magister subiūgit. totus refert̄ ad psonā sed totū ad naturā. Eratō hui⁹ est discretio seruī impozitara p̄ genus masculinū. ⁊ cōfusio p̄ neutruz. ⁊ q̄m p̄ sona x̄pi s̄m se to de trinitatez vbiq̄ erat tota erat. cuz sit vnitca et simpli cissima. natura hō cū nō solū sit ī x̄po simpleryt̄ pore diuina. sed etiā cōposita vt pore hūana. nec ista possit eē vbi q̄. iō d̄ cedit̄ m̄ḡ q̄ totus erat vbi q̄. s̄ nō totū. q̄ tot̄ refer̄ ad diuinitatē. totū at̄ ad diuinitatē et hūanitatē. Ad

Aug. cōtra Felicianum.

2 b

1. Cor. 4.

Joānes Dam.

Aug. de de trinitate Job. 15.

1. Cor. 4.

4

illud q̄ ob̄ q̄ psona illa erat cōposita. d̄m q̄ nec p̄tue erat cōposita. nec h̄ nomen totus accipit̄ ibi collectiue vel distributiue. q̄ nō signat collectionē aut diuisionē sed potius p̄fectionē. Et p̄ hoc p̄ r̄sio ad sc̄gns. Totus est vbiq̄ est sed nō totū. Uident̄ illa duo esse incōpossibilia. q̄ totus ⁊ totū idē signāt. s̄ si totus erat in celo ⁊ in inferno necessario sequitur q̄ totū. Item vbiq̄ ego suz necē est me eē totū. ḡ pari rōne videt̄ de x̄po. q̄ vbiq̄ est aliqd̄. necē est eē oē illud q̄ natura liter est ī eo. R̄ d̄m q̄ sicut magister subiūgit. totus refert̄ ad psonā sed totū ad naturā. Eratō hui⁹ est discretio seruī impozitara p̄ genus masculinū. ⁊ cōfusio p̄ neutruz. ⁊ q̄m p̄ sona x̄pi s̄m se to de trinitatez vbiq̄ erat tota erat. cuz sit vnitca et simpli cissima. natura hō cū nō solū sit ī x̄po simpleryt̄ pore diuina. sed etiā cōposita vt pore hūana. nec ista possit eē vbi q̄. iō d̄ cedit̄ m̄ḡ q̄ totus erat vbi q̄. s̄ nō totū. q̄ tot̄ refer̄ ad diuinitatē. totū at̄ ad diuinitatē et hūanitatē. Ad

runf. Un̄ Joh. Dam. Totus x̄ps est deus p̄fectus. nō aut̄ totū deus est. Non em̄ solū deus est s̄ ⁊ hō. ⁊ totus hō p̄fect⁹. R̄ d̄m aut̄ totū hō. nō solū em̄ hō sed ⁊ deus. Totū em̄ nature est representatiuū. Totus aut̄ hypostaseos. sic aliud q̄dē ē nature. ali⁹ aut̄ hypostaseos. sic ⁊ h̄mōi. Inquit ⁊ determinat vtruz fili⁹ hoīs descēdit de celo.

Solet etiā queri sic cōgruent dici possit filius hoīs vt ille hō descēdit de celo. vel vbiq̄. ē. sicut d̄t filius dei vel deus de celo venisset vbiq̄. esse. Ad q̄d̄ dicimus. Si ad vnitatē p̄sone referat dicti intelligētia. sane dici pōt. Si x̄o ad distinctōz naturarū. nullaten⁹ p̄cedēdū est. Un̄ Aug. Una psona est x̄ps deus ⁊ hō. Ideo d̄t. Nemo ascendit in celū nisi q̄ de celo descēdit ⁊ si ḡ attēdas distinctionē sbaz filius dei descēdit. ⁊ fili⁹ hoīs crucifix⁹ est. Si x̄o vnitatē p̄sone. ⁊ fili⁹ hoīs descēdit. ⁊ fili⁹ d̄i ē crucifix⁹. Prop̄ h̄ac vnitatē p̄sone nō solū filiū hoīs descēdit se de celo. s̄ etiā dixit esse in celo cū loqueret̄ in terra. Prop̄ hanc eandē d̄t deus glorie crucifix⁹ q̄ tm̄ ex forma seruī tm̄ crucifixus est. Non tm̄ s̄m hoc q̄ de

illud q̄ ob̄ q̄ totus ⁊ totū idē significāt. d̄m q̄ v̄rū est q̄tm̄ est de impositione prima. sed rōne discretio nis impozitate per generis cōsignificationem in rōne vsus vnum consuevit referri ad personam ⁊ alterū ad naturam. Ad illud quod ob̄icitur. q̄ vbiq̄ ego sū. necesse est me esse totū. d̄m q̄ nō est simile. q̄ i me persona nō se exēdit vltra naturā. Sic aut̄ nō est ī x̄po sicut in p̄cedē. d̄m sicut. Nemo ascendit ī celū nisi qui de celo descendit. Uidet̄ hoc esse falsum. quia si solus x̄ps descendit de celo. ergo solus x̄p̄s ascēdit in celū ⁊ nullus alius. quod est hereticū dicere. Item h̄ videtur falsū alia rōne cū dicitur descēdit de celo. Aut enim hoc dicit̄ sc̄dm naturam diuinā aut s̄m hūmanā. Sc̄dm diuinā non. q̄ sc̄dm illā nō mutar̄ locuz. Sc̄dm hūmanā nō. quia s̄m illā nō fuit in celo. R̄ d̄m. q̄ ascendere vno mō idē est q̄ p̄tūa virtute sc̄a.

R. 2

tere sine amminiculo virtutis aliene. et hoc modo soli xpo conuenit. Alio modo ascendere idem est qd sursum se adire. et hoc modo uenit alijs sanctis. In fmissa autē auctoritate accipissmo modo Vel aliter. est ascendere in celū empiriū. et est ascendere in celū trinitatis. Lum g dī

Nemo ascendit et hoc nō dī qd rum ad ascēsum in empiriū s; qd rum ad ascēsum in celū trinitatis et iste ascēsus nō est ascēsus ad locum sed potē ad dignitatē et eqūlitate p̄tis. Nec

us glorie est fm q glorificat suos. et tamen dicit deus glorie crucifixus. Recte quidez non ex virtute diuinitatis. sed ex infirmitate carnis. Quid ergo ppter quid. et qd fm quid dicat. prudens et diligens et pius le-

est fm acquisitionē noue dignitatis in xpo. sed ppter manifestationē eius qd habuit ab eterno. Un sicut dicitur descendisse nō ppter hoc q i eo fuerit diuinitas manifestata. sed ppter hoc q in assumptōe humanitatis apparuit minorata. sic etiaz dicit ascendisse. q in ascensione eius sublimitas est manifestata. Un iste descendit et ascēsus conueniebat diuine p̄sone fm diuinā naturā relataz tū ad hūanā. Et p hoc p̄t r̄sio ad vtrāq; obiectionē paua factā. vtrāq; em̄ currit de ascēsu et descēsu lo. ali. e. **L**origia calciamēti. Queri hic qd intelligit per corrigiā. et quid per calciamēti. et quid per regem. idu

H intelligentiā huius partis incidunt hic sex dubitabilia. Primo querit vtrum xps in triduo fuerit homo. Secdo querit vtrum fm q fuerit homo fuerit in loco determinato. Tertio querit de rederi one corporis in sepulchro. Quarto querit de descensu anime ad inferos. Quinto querit de liberatione animaz de inferno. Sexto et vltimo querit de traducōe naturarum ad celos.

Dilectio.

Quoniam xps fuerit homo in triduo? Et q sic v̄. Augustalis fuit illa susceptio que faceret deū hoīem. et hoīem deū. sed illa susceptio nō mutata mansit in triduo sicut p̄us ostensum est. q xpus in triduo fuit homo. **I**tem mgr̄ Hugo de sero vic. Quid stultus qd homo tunc esse desinat qn̄ vere esse incipit. Et hoc arguit ita. Luz ergo homo factus incipiat esse beatus qd est esse verisimū. stultissimū est dicere q tunc desinat esse. q de quo liber hoīe post mortē verū est dicere q sit homo. q multo fortius hoc debet cōcedi et dici de xpo. **I**tem omne habens humanā naturā est homo. sed xpus in triduo erat habens humanā naturā. q xps in triduo erat homo. maior et minor p̄ se manifeste sunt. **I**tem quoniam cōs qd aīa et corpus vniunt in vnā hypostasi faciūt hominē. sed in triduo aīa et corpus vniebant in vnā hypostasi. q xps in triduo fuit homo. **I**tem bece est vera. xps in triduo iacebat in sepulchro. aut q fm q deus. aut fm q homo. Sed nō fm q deus. q fm q homo. q xpus in triduo erat homo. **I**tem xps in triduo nō desit esse sacerdos. ergo xps in triduo nō desit esse homo. **M**aior p̄ hoc qd dicit in psal. Tu es sacerdos in eternū. Et ad Heb. vii. Christus eo q maneat eternū. h̄ sem p̄ternū sacerdotiū. Clericū s; ḡoīs in hoc ostendit q sacerdos erat fm q homo. **I**tem xps ppter assūptōez aīe rōnalis. rōnalis erat rōnalitate creata. s; xps in triduo habuit animā rōnalis s; b̄vntā. q xps erat in triduo rōnalis rōnalitate creata. q erat angelus. vel aīa. vel hō

mee. et quid possit eius? **R**. ddm q calciamēti est humanitas xpi regens pedē diuinitatis. Lorigia vel ro calciamēti est vntio diuinitatis humanitatis. Rex idumee est xps rōne naturae mortalis assumptae. iuxta illud qd dicit in psal. in idumeeā credē calciamēti meū.

etoz intelligat.

Predeterminata in totali ista parte epilogat.

Hec de corrigia calciamēti dicitur dicta sufficient. Ne ossa regis idumee consumant vsq; in cinerem.

Ossa regis idumee sunt sacramenta xpi occulta et difficiliora ad perscrandū. hec vsq; ad cinerem consumunt qn̄ p̄ ignē curiositatē adco vult quis ea penetrare vsq; ad minis

ma. vt deuotio extinguat. Et hoc dicit mgr̄ nō eē factū dū qd cū lo dicitur de xpo qd ad eius incarnationē et passionē. vel etiā cogitatur. repleri debent deuotōe. nedū tam magna et imēsa b̄nficia corde arido cogitatur. p̄ clationē inflemur. et p̄ ingratitudinē arescam. sed sanū cōsiliū reperit dicere cum Iose. Non sum dignus vt sol uam corrigiā calciamētoz eius. Lredo em̄ q huius calciamēti alligatura quāto curiosi et audaci tam de soluere voluerit. tāto artius alligat. ideo sequēdo mediū finis imponat. circa sermonē de xpo qd ad incarnationis et passionis mysteriū qd exuperat oēm sensum.

Sed nō erat angelus vel aīa. q erat homo. **S**ed contra. mortuū diminuit de rōne hoīs q quicūq; est homo mortuus. est diminutus a cōpleta rōne hoīs. sed conu plerū nō p̄dicat de diminuto. q si xps in triduo erat homo mortuus. hec est falsa. xpus in triduo erat homo.

Item fm naturāle pl̄m homo est cōpositus ex aīa rōnali et carne. ergo xps in triduo nō erat homo vere.

Item nulla forma p̄dicat de toto q forma. sed q est forma cōsequens totū cōpositū. Et hōmo p̄dicat de xpo. nec est q noiet forma cōsequens totū cōpositū. sed in xpo soluta erat cōpositio in triduo. q in triduo nō poterat dici hō. **M**aior. p̄positio manifesta ē p̄ductōez et p̄ autoritatē Augustini q eam ponit. Et p̄ autoritatē Boetii q dicit q sp̄s est totū esse inuindui. **I**tem corru pro sup̄tione essentiali necesse est corrupti inferi. sed esse viuū sup̄ius est ad esse hoīem. et est ei essentialē. q viuere est esse viuētis. q si xps in triduo desit esse viuētis. q in triduo desit esse hō. nō q xps in triduo erat hō. **I**tem xps in triduo nec videre poterat. nec audire. nec loq. q si erat hō. erat nō cecus. surdus. et mutus. sed hoc eē absurdū dicere de xpo. q falsum est dicere q xps in triduo fuerit hō. **I**tem sicut vntio diuine nature et hūane facit deū esse hoīem. ita vntio aīe ad carnē facit esse aīam q cessante vntione aīe ad carnē. cessat esse aīam. et si cessat esse aīam. cessat esse hō. q aīa cum in xpo fuerit separata a carne in triduo. xps desit esse hō in triduo. q nō fuit hō in triduo. **I**tem ad hoc q in sunt rōnes mgr̄ in lra que sup hoc fundant. **O**is hō aut est mortalis aut immortalis. oīs etiā hō eē alticubi hō. s; xps in triduo nec erat mortalis nec erat immortalis. nec erat alticubi hō. **N**on in sepulchro. cū nō esset ibi nisi corpus. **N**on in inferno. cū nō esset ibi nisi aīa. q xps nō fuit hō in triduo. **R**. ad p̄dictoz intelligētā est notādū q circa hoc fuit triplex modus dicēdi. **P**rimus ē q nō solū vere xps in triduo possit dici hō s; etiā hoc pot̄ dici de q̄libet hoīe mortuo

Et dicitur hoc modus dicendi est qd hoc no dicitur de alijs. potest dici de xpo. Tertio modo modus dicendi est qd illud no dicitur de xpo nec de alijs hoibz. Et primo modus dicendi tenet magister Hugo de sancto. v. secundum modum tenuit magister sintax. Tertio modo tenet eadem opinio doctorum partium. Si quis autem velit diligenter considerare quilibet modus predicatorum habet aliquid de seipso. Cum enim dicitur hoc de hoc. tripliciter potest dici. Aut scilicet esse actuale. aut scilicet esse appetitudoale. aut partim scilicet esse actuale. partim scilicet esse appetitudoale. Predicatio enim aut dicitur de intentione subiecti. aut actu subiecti. Tunc est predicatio scilicet esse actuale quoniam subiectum est ens in actu. et forma predicari actu ibi est subiecto. et est eius actus. sicut boie dicitur de seipso est animal. Tunc autem est predicatio scilicet esse appetitudoale. quoniam nec subiectum est actu. nec forma predicari actu in heret subiecto. sed necessaria est ordinatio unius ad alterum. fundata super principia nature. sicut nulla rosa erit de seipso rosa si non flos. Tunc autem est predicatio primam esse appetitudoale. primam scilicet actuale. quoniam super os istum est in actu. forma predicari non inest ei forma actu. sed forma necessaria ordinacione fundata super principia nature. Cum ergo queritur verum xpus sit in triduo. si loquimur de predicacione scilicet esse appetitudoale. non tamen est verum de ipso. sed etiam de oibz hoie mortuo. quoniam scilicet fidei inter sanctas theologice. quoniam hoc moriturus emanet principia eius in quibus salua est ordinatio non solum respectu forme hois sed etiam huiusmodi. alioquin non esset vera resurrectio. Si autem loquimur de predicacione partim actuale. partim appetitudoale. sic potest dici de xpo quod fuerit homo in triduo. quod erat persona in actu. quoniam forma humanitatis servaret in appetitudoine. iunctio autem est et carnis. sed hoc non potest dici de aliquo alio hoie. Et tamen loquimur de predicacione simpliciter actuale. nec de xpo nec de alio hoie est verum dicere quod sit homo quod dicitur anima est separata a carne. Nihil enim facit hominem esse actu nisi actualis iunctio anime cum carne. Si ergo isti tres modi dicendi intelliguntur scilicet tres predicatos modos predicandi. sic in oibus reperitur veritas. et nulla est inter eos contrarietas. Et verum sensit Hugo de sancto. v. et verum dixit magister si intelligitur iuxta modos passim. et verum tenet eadem opinio. Et per hoc ad omnes rationes ad veritatem parte adductas satis potest parere ratio. Tertium scilicet Hugo dicitur velim amplius considerare. invenimus autem xpm sensisse fuisse hominem in triduo. quecumque alium hoies mortuum. non solum quod ad esse appetitudoale sed etiam quod ad esse actuale. Posuit enim quod post mortem saluaretur eum hoies et quod anima separata esset persona. et quod iterum multo fortius deberet homo dici anima quod corpus si hoc admitteret versus. Unde arguit in hunc modum. Cum homo ex anima et corpore constituitur. propter unam partem que est corpus dicitur homo corpus. multo magis magis scilicet parte illa que est anima dicitur anima. Et in hoc dicitur magister Hugo contra non sustinet. Nec enim anima separata est persona sicut non fuit super. nec homo est anima sua. nec verius est homo cum moriturus cum vivit quod ad esse nature. sed fortassis possit argui in eo esse gratie nec corpus scilicet magis est pars inter gratias hominis predicat de homine non sine eadem opinio magistri Hugonis communis opinio non approbat in pre ista. Magister autem sententiarum non solum voluit dicere quod xpus in triduo fuisse homo predicacione primam actualem. primo quod dixerit. verum actualiter voluit aliqui imponere ei. quod fuit de tertia opinione que dicitur xpm hominem scilicet habitum. Unde volebat dicere quod actu esset homo. quod actu non habebat naturam humanam. Sed hoc non est imponendum magistro. quod error: est sicut in precedentibus ostensum fuit. Nec verbum magistri potest esse haberi. sed alia de causa hoc dicit. Intellexit enim in xpo duas fuisse uniones videlicet unio

nem anime ad carnem. et unionem divine nature et humane. Unio divine nature et humane faciebat xpm esse hoies iuxta illud quod dicit Augustinus. Talis fuit illa susceptio. ut faceret deum hoiem. Unio vero anime ad carnem faciebat hominem illum vivere. Quia ergo in triduo mansit unio divine unitatis ad humanitatem. et soluta fuit unio anime ad carnem. hinc est quod posuit magister quod xpus in triduo non desit esse homo. sed desit vivere. ideo verum est dicere scilicet in ipso de xpo quod fuit homo in triduo. et quod fuit homo mortuum. quoniam unio non potest dici de aliquo alio. Et in hoc etiam magister dicit. quod ad hoc quod aliquid sit homo. necessario pergitur susceptio. quoniam unio anime ad carnem. cum homo dicitur forma totius sive eorum sequere totum compositum. unde nequaquam illa susceptio fecit ser deum hominem. et hominem deum. nisi deus hois assumptus ser corpus et animam ut conuenerat ad inuicem. Et propter hoc positio magistri contra non sustinet in pre ista. Positio etiam magistri Hugonis non sustinetur. non quod omni modo sit falsa locutio predicata xps in triduo fuit homo. sed quod falsitate habet intelligendo de predicacione scilicet esse actuale. scilicet quoniam predicacionem versatur inquisitio circa predicatam locutionem. et isto modo videtur ea tractasse magister Hugo et magister sententiarum. et communis opinio magistro. Et secundum istum modum currit sensus inquisitio. ideo rationes ostendentes locutionem predicatam esse falsam concedere sunt. preterit enim scilicet scilicet hanc viam. Ad illud quod obicitur in contrarium. quod talis fuit illa susceptio. dicitur quod hoc fuit non quod assumptus ser corpus et animam tamen. sed etiam quod assumptus ser corpus et animam unira. et ideo desit esse homo. non quod sit mutata unio divine unitatis ad carnem. sed quia soluta fuit unio anime et carnis ad inuicem. Ad illam auctoritatem Hugonis. qua dicitur quod nemo desinit esse quoniam verus esse incipit. dicitur quod nihil prohibet quod veritas esse moralis augetur cum diminuitur veritatis esse naturalis. sicut videmus quod debilitatio virtutis naturalis frequenter fortificatur virtus moralis. Et ideo non oportet quod si homo incipit esse brutus forma animam. quod hoc non desinat esse homo. Ad illud quod obicitur. quod habet humanam naturam est homo. dicitur quod nomine humane nature aliquid quoniam intelligitur principia constituta hoiem. aliquid quoniam intelligitur forma hominis completiva. que dat ipsi supposito completum et operationem debita illi speciei. scilicet illud quod dicitur Boetius. Natura est una quoniam re informans specifica divina. Si ergo accipiat natura primo modo. locutio est falsa. Si secundum modo. locutio est vera. sed isto modo non habuit xps humanam naturam in triduo. et ideo non sequitur quod fuit homo. Ad illud quod obicitur quod anima et corpus uniuertur in eadem hypostasim faciunt hoiem. dicitur quod unira animam et corpus in eadem hypostasim potest esse tripliciter. aut ita quod illa hypostasis sit ex eis constituta. et sit talis hypostasis que sit homo. et isto modo non potest uniri in eadem hypostasim quoniam uniatum ad inuicem. ac per hoc quoniam faciat hominem. Alio modo possunt uniri in eadem hypostasim. ita tamen quod illa hypostasis ex eis uniris non constituitur. imo etiam eis localiter separatis. et hoc modo uniri in eadem hypostasim non necessario facit hoiem. quoniam non est ibi unio per constitutionem nature. Tertio qualis est unio materice et forme. qualis etiam requiritur ad hominis esse. Et quoniam isto modo unira creatur anima et corpus in christo in triduo. non modo permixto. ideo non sequitur quod xps in triduo fuit homo. Ad illud quod obicitur quod xps in triduo iacebat in sepulchro. dicitur quod talis locutio est a synodo. dicitur etiam xps iacuisse in sepulchro. quod per humanitatem. et iacuit in sepulchro. Tamen nec iacuit ibi scilicet forma homo. nec forma deus. sed forma aliquid hois. Sic ergo non sequitur per se in titulo. quod per se homo. sic etiam in re. ligenda est per se positio. Ad illud quod obicitur quod xps in semetipsum fuit sacerdos

14 dōm q̄ sacerdotū xp̄i dī fuisse sempitēnā. nō q̄ sp̄ fuit rit sacerdos in actu. sed q̄ illi sacerdotē nullū aliud suscepit. Ad illud qd̄ obr̄ q̄ xp̄s in triduo habebat aīaz rōnalē sibi vnitā. q̄ erat rōnalē. dōm q̄ hoc non sequitur nisi intelligat p̄ synodochē. p̄ eo q̄ idiomatica partūz hoīs non hic cōicant̄ hypostā. t̄ verbi nīl mediāre toto cōiuncto cōicant̄ pp̄ria. Et qm̄ christus tunc non erat homo. ideo nec poterat dici alio rōne corp̄is. nec rōnalis rōne aīe. nec p̄ synodochē. vīz q̄ habebat corp̄ alium r̄ animā rōnantē. Q̄ dicit̄. qd̄ habebat animā rōnalē sibi vnitā est rōnale. dōm q̄ hoc habet veritatem si intelligat de vniōne que est forme ad materiā hoc aut̄ modo nō vntebat aīa christi christo in triduo. vnde nō sequitur q̄ fuisse homo in triduo.

Questio II b

15 **U**trum xp̄s fm̄ q̄ homo fuerit in loco determinato an vbiq̄. Et q̄ fuerit in loco determinato v̄. q̄ xp̄s fm̄ q̄ homo nō fuit nisi vbi fuit aīa eius v̄ caro. sed aīa eius nō fuit nisi in loco determinato. q̄ nec xp̄s fm̄ q̄ homo in loco determinato. s̄ xp̄s fm̄ q̄ hō assūpsit humanā naturā in artho mo. sed hūana natura in artho mo est hūana natura in individuo. r̄ individuū est necessario hic et nūc. r̄ ita in loco determinato. q̄ xp̄s fm̄ q̄ hō est in loco determinato. Itē cuiusq̄ v̄enit moueri fm̄ locū. cōuenit ei cē in loco determinato. s̄ xp̄s fm̄ q̄ hō descendit ad inferos r̄ ascendit ad celos. q̄ rē. Itē q̄ xp̄s sit in pluribz locis fm̄ q̄ hō hoc nō h̄z nisi q̄ sub sacro. si q̄ etiā h̄ sacro nō erat. q̄ in aliq̄ loco ip̄m existere oportebat. Sed extra quecūq̄ sunt v̄nita inseparabiliter. vbiq̄q̄ v̄nū est. est et reliquū. sed hūana natura v̄nita erat inseparabiliter tūc verbo dei qd̄ est vbiq̄. s̄ v̄bū est vbiq̄. r̄ hūana natura in verbo. Item quecūq̄ sunt idem in supposito vbiq̄q̄ est v̄nū. r̄ reliquū. Si em̄ aliq̄ duo accidētia v̄niant in vno subiecto. impossibile est v̄nū esse alicubi vbi nō sit reliquū. Sed hūana natura r̄ diuina v̄niant in vna hypostasi. Si q̄ diuina natura est vbiq̄. r̄ nō in loco determinato. necessario sequitur q̄ hūana natura in xp̄o rē. Item hec est vera. iste hō est filius dei vbiq̄. q̄ a simplici v̄ersa. filius dei est vbiq̄ hō. sed vbiq̄q̄ est hō ibi est eius hūanitas q̄ rē. Item demonstrat̄ qui cum p̄ locus. xp̄s est ibi. aut̄ q̄ ibi est hō. aut̄ nō hō. hō mo em̄ r̄ nō hō opponunt̄ imediate. sed nō est ibi nō hō. ergo est ibi hō. q̄ xp̄s est vbiq̄ hō. q̄ fm̄ humanā naturā nō est in loco determinato nec fuit in triduo. Itē bene sequit̄. hoc est. r̄ non est hō. q̄ est non hō. q̄ s̄ h̄ sequitur. xp̄s fuit vbiq̄. r̄ nō fuit vbiq̄ hō. q̄ fuit vbiq̄ nō hō sed hec est falsa. erga aliq̄ p̄missarū. sed nō nisi ista. xp̄s nō fuit vbiq̄ hō. ergo eius opposita vera. xp̄s fuit vbi q̄ homo. q̄ idem qd̄ pus. Item qd̄ dicit̄ v̄enit filio dei p̄ naturā v̄enit illi homi p̄ gram. cum q̄ hec sit vera. filius dei est vbiq̄. hec s̄l̄t̄ erit vera. iste homo est vbiq̄. sed h̄ sequitur. homo albus est vbiq̄. ergo est vbiq̄ hō. et est vbiq̄ albus. ergo s̄l̄t̄ bene sequitur. iste homo est vbiq̄. ergo est vbiq̄ homo. redit ergo idem q̄ pus. s̄ q̄ xp̄s fm̄ humanit̄ rē nec nūc nec in triduo fuit in loco determinato. **Q**uestio III. dōm q̄ questio ista pōt esse de re. et pōt esse de sermone. Tūc est questio de re. qm̄ querit̄. Utrum hūanitas xp̄i fuerit vbiq̄q̄ fuit diuinitas. Ad istā q̄stionē de plano r̄ndendū est q̄ nō. q̄ diuina natura est imensa r̄ infinita. v̄nū nullū locū sibi determinat. sed humana natura cū sit creata r̄ finita locū sibi determinat. Ūnō nō erat vbiq̄q̄ diuinitas erat. s̄ v̄l̄t̄ in sepulchro r̄ tōe corp̄is. vel in inferno rōne anime. sicut dicit̄ m̄gr̄ in l̄ra. **S**ilr̄ rōne hūanitatis q̄stū est de se in vno t̄m loco est. q̄

em̄ sit in pluribz hoc est sub sacro fm̄ q̄ dicit̄ Innocē. s̄ q̄ xp̄s dicit̄ esse alicubi sacrat̄. alicubi p̄sonaliter. alicubi localiter. Localiter est in celo. Sacrat̄ est in altari. Personaliter est in celo. Et sic hūana natura i xp̄o habere sit in loco determinato. r̄ si de re fiat questio satis plana est r̄sio. Si aut̄ fiat questio de sermone. hoc est si querat̄ de veritate illius. Itē hō est vbiq̄. r̄ iste hō est vbiq̄ hō. Hic r̄ndendū est q̄ iste termin⁹ hō p̄t̄ subiecti vel p̄dicari. Qm̄ subiecti tunc est locutio vera. Et rō hūanus est. q̄ cum dī iste hō est vbiq̄. hoc p̄nomen iste pōt demonstrare p̄sonā xp̄i. vel singularē hoīs. Si personā xp̄i. sic absq̄ dubio ista vera est. iste hō est vbiq̄. Si vero singularē hoīs. adhuc vera est. sed nō p̄ pp̄riā naturā. sed p̄ cōicationē idiomaticā. q̄ dicit̄ v̄enit filio dei p̄ naturā v̄enit isti homi p̄ gratiā. Si aut̄ ponat̄ a partē p̄dicari. tunc est locutio falsa. q̄ iste termin⁹ hō p̄dicatur rōne forme. r̄ hoc aduerbiū vbiq̄ determinat p̄dicatū. Et ita significat̄ hoc q̄ forma hūanitas se extendat ad omnē locū in xp̄o. r̄ hoc qd̄m falsū est. eo q̄ habet locū determinatū. Ūn sicut hec est falsa. xp̄s semper fuit hō. q̄ significat̄ et hoc q̄ humanitas xp̄i nō habet p̄ncipiū in tpe. ita s̄l̄t̄ hec est falsa. xp̄s est vbiq̄. hō q̄ et hoc significat̄ q̄ humana natura xp̄i sit vbiq̄. Et cedende sunt ergo rōnes ostēdentes q̄ humana natura christi sit in loco determinato. r̄ fuerit in triduo. Ad illud qd̄ obr̄ q̄ quecūq̄ sit v̄nita inseparabiliter. extendit se ad omnē locū equaliter. dōm q̄ illud habet veritatem qm̄ aliqua duo v̄nibilia sic v̄niant̄ q̄ v̄nū nō excedit reliquū. Si aut̄ v̄nū est maioris ambitus q̄ reliquū. nō habet veritatem. r̄ sic est in p̄posito. Natura em̄ diuina est imensa. sed natura humana est limitata. Et est simile. q̄ animal inseparabiliter p̄dicat̄ d̄ boīe. r̄ t̄ alicubi est. animal vbi nō est homo. Ad illud qd̄ obr̄ q̄ illa que sunt v̄nū in supposito. cōcomitant̄ se in omni loco inseparabiliter. dōm q̄ quoddā est suppositū qd̄ non excedit formā suā. r̄ de tali supposito habet veritatem sermo p̄missus. Quoddā vero est suppositū quod excedit aliquid formā cuius est suppositū. sicut hypostasis christi se habet respectu humane nature. q̄ primū esse non habet a natura humana. sed a natura diuina. r̄ de tali supposito non habet veritatem. Ad illud qd̄ obr̄ q̄ hec est vera. iste homo est filius dei vbiq̄. ergo eius conuersa est vera. vbiq̄ dei filius est homo. dōm q̄ hec (sicut attendat̄ nō est eius conuersa. et hoc p̄t̄. q̄ in conuersione alicuius p̄positiōis qd̄ determinabat p̄dicatū debet fieri determinatio ex parte subiecti. alioq̄m non fit reuera conuersio. sicut p̄t̄ aspiciēti. Et ideo cum in hac locutio hōmo est filius dei vbiq̄. illud aduerbiū determinat p̄dicatū rōne illius attributi qd̄ est esse filiū dei. eius conuersa nō est hec filius dei est hō vbiq̄. fm̄ q̄ vbiq̄ q̄ determinat hoc attributū q̄ est esse hoīem. sed hec filius dei dicit̄ vbiq̄ est hō. et hec qd̄m est vera. v̄nū q̄stus in rōne p̄dicata videat̄ arguere a simplici v̄ersa. non t̄ arguit̄. Ad illud qd̄ obr̄ q̄ xp̄s est hic nō est hic hō. q̄ est hic nō hō. dōm q̄ illud tenet in his que sunt illius nature t̄m rōne cuius sunt vbiq̄q̄ sunt. In xp̄o hō nō tenet. q̄ nō solū habet naturā humanā sed etiā diuinā. p̄ quā pōt esse alicubi vbi nō est hūana natura. Ūn in p̄cessu illo est p̄t̄m fm̄ r̄ sequit̄. nō est hic hō. q̄ est hic nō homo. Ista em̄ habet tres causas veritatis. non est hic homo. aut̄ q̄ non est hic. aut̄ q̄ non est homo. aut̄ q̄ nō hic est homo. sed t̄m hūanitas eius nō est in isto loco. et in isto sensu habet locutio v̄ritatē. Et si obijciat̄ q̄ dōm r̄ non homo opponunt̄ imediate. dōm q̄ vera est

quod est de re. sed non est verum addita determinatione.
 21. **De** quibus duo non opponuntur immediate. alio modo. et alio modo non
 modo: quod neutrum horum vere potest dici de homine nigro. **Ad** illud
 quod obicitur: quod si non est homo. ergo est non homo. ergo similiter
 non est sic. quod pluribus de causis potest ista verificari et aliquid
 istud non est hic homo. quod ista. istud est non homo. propter determinationem
 22. **ad** iudicium. Et id in predicto processu est deceptio secundum quod a
 pluribus causis veritatis ad unam. **Ad** illud quod obicitur: quod hec
 est vera. istud est verum. quod si est verum. ergo est non homo. **Ad** illud quod
 quod in prima attribuitur ei esse verum. quod ratione diuine nature
 in secunda ratione humane. **Nec** est simile de hoc quod dicitur de homine al
 bo. quod suppositum illi terminum albi cum sit hic et nunc. non se
 extendit ad aliquid locum ad quem non extendit se et propter ista. non
 sic autem est de persona et de natura humana.

Questio III

De die corporis in sepulcro. versus corpus christi per triduum fuerit
 in sepulcro. Et quod sic videtur. **Sicut** Jonas fuit
 tribus diebus et tribus noctibus in ventre ceti. sic fuit in hominis erit
 tribus diebus et tribus noctibus in corde terre. ergo corpus eius
 fuit tribus diebus et tribus noctibus in sepulcro. **Item** Job. ij.
 Soluite replum. et tribus diebus erit ab eo illud. **Et** sicut
 quod euagelistas quod dicitur de repositio corporis sui. ergo redit idem
 quod prius. **Item** in symbolo. tertia die resurrexit a mortuis.
 is. ergo corpus eius iacuit per triduum in sepulcro. **Item** hoc ipsum
 pharisei et sacerdotes. et sic observantia. quod morte eius in die vene
 ris celebrat. et resurrectionem in die tertia sequenti. s. in die
 dimico. **Si** ergo iacuit in sepulcro a morte versus ad resurre
 ctionem. per. **Et** figura dicitur in dicitur. **Et** res
 surrectio christi figurata fuit in dicitur. **Et** legitur **Judas**
 xij. quod dormiuit versus ad medietatem noctis. et tulit postea
 cinerat. **Et** quod versus ad terram diei sepulcro non
 reuertit. **Item** **Actus** ij. **Quod** dicitur de sepulcro a mortuis.
 terra quod impossibile erat deueniri eum. **Et** si non potuit deueniri
 ergo et statim resurrexit. alioquin decessit fuit. **Item** opus
 niteredemptiois statim post mortem consummatum fuit. ergo gloria
 carnis christi non debuit differri. et ita corpus christi
 non debuit in sepulcro per triduum relinqui. **Item** anima
 christi in illo triduo. aut apparebat vniuersi suo corpori aut non
 Si non apparebat. ergo non habebat naturam aliam a carnis
 Si apparebat. ergo retardabat a commutatione perfecta
 si corpus eius non redderet. sed hoc est inconueniens. ergo
 videtur quod statim corpus eius debuerit suscitari. **Et** si quod
 fito de tempore et hora resurrectionis. **Na** aliquid quod gloriolam vident
 dicere quod corpus surrexit in media nocte. aliquid vero quod in ma
 ne. **Rursus** quod est quare corpus puenit resurrectione alio
 modo: quod corpus eius non fuit nisi per triduum in sepul
 23. **cro.** cum corpus aliorum hominum peccent versus ad diem extri
 mum. **Ad** predictorum intelligentiam est notandum. quod non
 conueniebat corpus christi statim post mortem suscitari. nec enim
 conueniebat suscitatione eius versus ad generale resurrectionem
 onem differri. **Et** ratio huius est. quod nisi fides certitudo qua
 credimus nos resurrecturos fundata est supra veram re
 surrectionem christi. **Ad** hoc autem quod constat nobis de veritate
 resurrectionis duo concurrunt. Primum est quod oportet
 est quod constat de veritate mortis. **Secundum** est quod oportet quod
 constat de veritate conjunctionis iterum aie et carnis. **Veri**
 tas mortis non consistit nobis. si corpus statim resurrexisset
 sed potuisset aliquid suspicari ipsum fuisse se mortuum.
 Veritas iterum conjunctionis non consistit. si corpus adhuc
 non resurrexisset. ergo potius posset de sperare quod expecta
 tare. imo certe si non resurrexisset. fides omnino in apostolis
 defecisset. nec aliquid fuisse ipsum dei et credere. sed homi
 nem. **puer.** necesse fuit propter nostre fidei veritatem et firmitatem

tate resurrectione christi accelerari. nec tamen adeo acce
 lerari quod manifestaret veritas mortis. ideo versus ad ter
 ctum die distulit et non amplius. quod tempus illud vere po
 terat manifestari fuisse mortuus. **Requieuit** ergo sicut
 dicit fides nostra per triduum in sepulcro. non tamen per tres
 dies integros et plenos. sed per viginti quatuor dies vene
 ris. et per primam partem diei. et per totam diem sabbati. ita
 quod requieuit illa per triduum intelligenda est per synodo cheni.
 et in hoc omnes se concordant. licet de hora temporis videatur esse
 controuersia. **Na** quidam vident dicere quod surrexit in me
 dia nocte. quidam vero quod surrexit in aurora. **Respondeo** autem
 diuersitatis est pro eo quod considerat diuersimode in illa di
 latione congruentiam christum ad numerum horarum. **Na** aliqui
 incipiunt tempus computare ab hora facta qua crucifixus
 est. et tenebre facte sunt super terram vniuersam. et isti preddunt
 tempus versus ad mediam noctem inter diem sabbati et diem
 dominicum. et sic computant. **xxvij.** horas. quod tunc erat equo
 ctum vemale quando christus dominus passus est. **Aliqui** in cepe
 runt computare a sero in quo positus fuit in sepulchrum.
 et preddunt tempus versus ad diluculum dimice diei. et ratio
 quod illi considerat eandem congruentiam tante dilatationis.
Ideo enim dominus resurgere distulit per **xxvij.** horas. **vr**
 hoc significetur quod liberatio et victoria est perfecta. **Ite**
 enim numerus est ex sensario numero in se ducto. quod quidem
 numerus est primus numerus perfectus secundum arismetricum
Et est alia congruentia. quia in **xxvij.** hours sunt due no
 ctes et vnus dies. ita quod salua est ibi proportio a simplici
 ad duplum. **vr** dicit augustinus. in quod significat quod christus vnus
 simpli sua veritate abstulit duas nostras veritates. quod
 quidem intelligitur per duas noctes. **Et** hanc rationem assignat
 Aug. in li. de trinitate. **Hec** cadem ratio assignatur su
 per illud **Luce. xx.** **Oportuit** christum pati. **Merito** vno
 die et duabus noctibus in sepulchro iacuit. quod lucem id est
 gloriam sue mortis que tunc in carcere erat. tenebris no
 stre duple mortis que in carne et anima erat opponit. **Et**
 idem dicit super illud **Roma. viij.** **Hoc** scientes quod versus ad
 24. **re.** **Slo.** **Quieuit** in sepulchro vno die et duabus noctibus
 quod nostra dupla veritatem sua simpli consumpsit. **Et**
 ideo licet videant differre in temporis hora. conueniunt tamen
 in assignando temporis congruentiam. **Nec** tamen in hora sibi
 contradicunt. quia dupliciter dicit res fieri. aut quando fit in
 veritate. aut quando innotescit. **Et** illi quod hora media noctis
 25. **etis** assignat resurrectioni. tempus determinat quando pro
 mo fuit facta. **Qui** vero mane assignat. tempus deterer
 minat quando innotuit. **Vel** certe resurrectione fuit inter
 horam medie noctis et mane diei dimice. et quod mediu deno
 minat ab extremis. ideo aliquid dicit fuisse in media no
 cte. aliquid in mane sine aliquid contradictione. **Lo**cedendum
 est ergo quod corpus requieuit per triduum in sepulchro. ita quod per syno
 do: en hoc intelligat. **Lo**cedende sunt nihilominus ra
 nes quod hoc ostendunt. **Ad** illud quod primo obicitur de sampso
 26. **ne** ita parer respotio. quod est quod media nocte resurrexit. non
 tamen hoc sequitur quod corpus non quieuit per triduum in sepulchro.
 quod media illa non fuit pars diei dimice. et per synodo cheni per
 media illa nocte tota dies sequens intelligit. **Lo**putat
 enim non cum die sequenti post christi resurrectionem. **P**reterea
 non oportet quod veritas in omnibus respodet figuram. quod nul
 la figura est ita similis veritati. quod sit et aliquid sui pre dis
 27. **simi.** **Ad** illud quod obicitur quod impossibile fuit cum detine
 ri. **Ad** illud quod dicitur violenter. corpus autem distulit resurge
 re versus ad tertium die. non propter violentiam. sed propter merito
 larate. et ideo non erat detentio sibilis expectatio.
Ad illud quod obicitur ita opus non redemptiois consummatum
 erat. **Ad** illud quod licet consummatum est secundum veritatem. non tamen

nobis innotuerat. Ad hoc autem quod nobis valeret necesse erat quod nobis innotesceret. Ad hoc autem quod nobis certitudinaliter innotesceret. necesse erat differri. ideo non absque causa sed pro salute nostra resurrectione distulit in die tertium. Ad illud quod obicitur quod anima christi si appetebat videri corpori retardabat a processione templariorum. dominum quod hoc non oportebat propter rationem ipsam ad verbum. et tantam plenitudinem gratie quam in ipso erat. ut non solum separata a corpore. verum etiam in corpore passibili. non retardaret a ceteris partibus diuina. non sic autem est in alijs animabus reperi. nec est mirandum si illa anima inter alias animas habuit privilegium singulare.

Questio.

III

Utrum anima christi descenderit ad inferos. Et quod sic ostendit per modum illud quod dicitur Actuum. huius. Quod deus suscitauit solus. de locis inferni. et sic videtur quod in inferno fuerit anima eius. Item in symbolo apostolorum. descendit ad inferos. tertia die etc. Nihil hoc expressius dicitur potest. Item Damascenus. descendit ad inferna anima defixata. ut quoadmodum his que in terra sunt. ita et his que in inferno sunt. et in tenebris. et in umbra mortis sedet. suplucescat. et descendit ad inferos. Item sicut christus non solum dicitur per aduentum suum in carne. ita etiam dicitur in inferno liberari per egressum suum a carne. sed aduentum in terris nobiscum. ueritas est et uixit. et moriendo ad inferna descendit. Item Augustinus. ad dardanum. et etiam super Beati ad famam. Non facile in scripturis nomen inferni in bono inuenitur. Si ergo pro nihil mali attribuendum est. ut quod christus ad inferna non descendit. Item optimo debet optimus locus. sed anima christi erat optima. et infernus erat locus uilissimus. ergo nunquam uisus fuisse uentem quod anima christi descenderet ad inferna. Item maioris preteritis est liberare subditos de manu aduersarii sola uoluntate et uirtute quam preteritis corporalibus. Item christus tam triumphauerat in cruce de diabolo. ut quod non oportebat ipsum ad infernum descendere ad liberandum suos. Item pro morte christi illi que descenderat prius ad infernum merebant ascendere ad celum. si ita idem non est causa oppositorum. ut quod christus moriendo non descendit ad inferos.

29. Item quod nota inferni aliquam intelligit pena. aliquam locum pene. Et sic in hoc dupliciter potest aliquid dici descendere ad inferos. Aut quod descendit ad penam. aut quod descendit ad locum pene. Primo modo non uenit christus. in eo enim nec fuit pena danda nec fuit pena sententia. Sed quod modo cooperit christus. et descendit cum spiritu ad illam partem in qua erant iusti que detinebant merito peccati primi parentis. que quidem per se uenit iustus apertellari. Ad illam inquam partem descendit non compellus necessitate. sed sua uoluntate et preteritis. Ratione autem quare uoluit descendere ad eripiendos illos que tenebant ibi cooperiti. cum etiam posset facere hoc non descendendo. fuit duplex. uicis propter solationem uinctorum. propter solutionem aduersariorum. Propter solationem uinctorum. quia magna fuit eis solatio de preteritis ipsius anime iesu christi. et magna fuit dignatio ostensa in hoc quod ipse personaliter uoluit descendere ad eos. Propter hoc dicit Damascenus. quod descendit ut his que in tenebris et in umbra mortis sedet suplucescat. sicut in sua uoluntate descendit ut luceret his que in terris erant. Propter solutionem aduersariorum. ut ipsi demones confunderentur ex sua infirmitate. et sicut uicerat eos in terra in natura assumpta. sic anima eius de eis triumpharet apud inferos ipsos uiuos expoliando. Concedende sunt rationes et autoritates que in ducunt ad hoc. Ad illud quod obicitur primo in scriptura quod in inferno nomen non defacili inuenitur in bono. dominum quod uerum est quod ad infernum nullus descendit proter solam christum nisi ad penam danti. uel ad penam sententiam. ideo dicitur ibi defacili non inueniri in bono. quod hoc uenit solam christum. Ad illud quod obicitur quod optimo debet optimo locus. dominum quod uerum est de loco

quod debet alicui pro remunerando. christus autem non descendit ad infernum tantum ad locum remuneratois sibi debiti. sed potest descendit ad ipsum frangendum et expoliandum. Ad illud quod obicitur quod matus est triumphare in absentia quam in presentia. dicitur quod hoc non sit ostensiuum tante uirtutis. in est ostensiuum maioris dignationis. christus autem in liberatione nostra potius intendebat nobis ostendere dignationis affectum quam uirtutis imperium mallebat enim quod haberemur spiritum dilectionis et amoris quam spiritum feruitutis et timoris. Ad illud quod obicitur quod mors christi merebatur ascendere ab inferis. dominum quod est descendit ordinat ad ascendendum. et hoc modo descendit christus. quod descendit ut faceret alios ascendere. et iste descendit non est contrarius ascendenti. nec est contra contraria. Est etiam alius descendit qui uenit ex imperio potestatis ascendendi. et hic descendit repugnat ascendenti et de hoc descendit oppositum. et hoc procedit potestatis quod isto modo christus ad inferos non descendit. sed modo alio sicut predictum est.

Questio.

V

Utrum omnes animas que in inferno erant liberauerit. Et sic videtur Job. xvii. In profundissimum inferni descendit omnia mea. Sed constat quod christus eripuit Job de inferno. ergo eripuit aliquas de inferno profundissimo. multo fortius de parte superiorum inferni. ergo ut quod totum infernum expoliauerit. Item in psalmo. Eruiisti animas meas de inferno in interioribus. aut hoc dicitur in persona christi. aut in persona alterius. si quod cuiusque modo intelligat. aliquid erui sunt de loco inferiori. quod christus non descendit nisi ad locum illum ubi animas eruit. ergo multo fortius eruit sunt de inferno superiorum ergo de toto inferno. Item Zachariae. ix. sup illud. In sanguine testa mentis tui eruiisti uinctos de lacu etc. Glo. eos que tenebant uinctis carceribus. ubi nulla misericordia eos refrigerabat quare dicitur isse pererat tu liberaisti. sed tales erant dantati in inferno. ergo ut quod illos liberauit. ergo omnes eduxit. Item si solos bonos de inferno liberauit et malos reliquit. cum plures essent mali quam boni. ut quod christus non plenam sed implem plenam uictoriam de diabolo obtinuit. Item christus poibus passus est in cruce. sed ad illos liberandos ad inferna descendit. pro quibus passus fuit. ergo ut quod omnes eduxerit de inferno. Si tu dicas quod non est passus christus ad efficaciam nisi si pro bonis. sed christus ad sufficientiam pro poibus. Contra hoc est quod dicitur ad Roma. v. Christus pro impiis passus est. et istius est quod multi peccatores merito passionis christi liberati sunt de preteritis et laqueis diaboli. ergo ut quod multo fortius illi fuerunt liberati que fuerunt ibi a christo inuicti. Sed hoc est. xl. de dantatis uermis eorum non morietur. et ignis eorum non extinguetur ergo ut quod reprobos et malos christus ab igne inferni non liberauit. Item Luca. xvi. Chaos magnam firmamentum in nos et uos etc. et multo fortius inter christum et dantatos. non ut quod christus descendit ad illos liberandos. Si enim aliquid scilicet non cooperiebant dantatis propter seueritatem iusticie. multo fortius nec ipse christus que est iustus iudex. Transiuit enim ille sicut dicit Gregorius. intelligit de cooperatione. Item Judas et alij in peccato mortali decedentes damnati erant propter suam diffinitiuam. Sed deus nunquam suam suam diffinitiuam retractat. Item Item passio christi non tollit liberum arbitrium. ergo nec merito liberi arbitrij. si aliquid erant ibi dantati propter demerita sui liberi arbitrij. uidelet quod nunquam merito passionis christi deberet inde erui et liberari. Item aut ista peccatores que modo moriuntur in peccato. liberantur de inferno autem non si liberantur. ergo nihil est de rigore diuine iusticie. Si non liberantur. et illi fuerunt liberati. et peccatores que dicitur sunt illi que securi sunt passionis christi que illi que precesserunt. Sed hoc est falsum. si nulli reprobis liberati sunt. Est ergo questio quos liberauit. et in que inferni descendit. et specialiter dubium est de puulis que decesserunt in die

caro originali. Si eni illi no habent aliud peccatu nisi peccatu ade. 2. p illo satisfecit p ius. 2. merita xpi valde illis q no vntur lib. arb. videt q eos eripuerit de infer no. Aut si non eripuerit. queritur qre no eripuerit.

34 **Q**uod dicitur q dicitur in inferno no liberauit nisi aias cleo ru scioz. 2. cor q erat mebra ipsius. Quauis eni passio xpi omib suffecerit. no tn influit nisi i ei mebra. 2. ideo soli p passione xpi saluati sut. qui vel erat ei mebra qn passus e. vel futuri erat p conuersione ad xpm. Qm ergo multi erat in inferno q nec mebra xpi erat. nec mebra xpi futuri erat. q: no erat in statu meredi. id no ocs do/ mino eripuit de inferno. sz nri cleos. Et hoc est qd dicit Greg. in quadā omelia infra octauas pasche. Aut eni sic. **L**o an passione sua dixit. in resurrexerit sua dñs im pleuit. Si exaltatus fuero a terra omnia trabas ad m.

35 **Q**uia eni traxit q de electis suis apd inferos nullā i eude Cū enā recte p Dece dicit. Ero in ois tua o mors. mor sus tuus ero in ferne. Quia eni i electis suis sūdit q oeci dit morte. mors mortis extitit. Quia iō in inferno pē abstrulit 2 pē reliq. no occidit sūdit qz momo dicit infer nū. Cōcedēdū est qz xps in suo defectu ad inferos non omnes liberauit de inferno. Cōcedēde sūt etiā rōnes o i

36 **d**ucatur ad hoc. **A**d illud qd qd fmo obi cōtrariū. de verbo Job. q dicebat se descēdit i pfūdissimū infer nūz. ddm. q pfūdissimus infernus pōt dici vel scdm statū inferni inferioris q est sb terra. vel respectu ad infernū q est supra terrā. Si fmo mō dicat. sūc in pfūdissimū infernū descēdūt impij 2 dam nati. qm in loco illo inferiori ē qdā loc⁹ deputatus his q puniēdi sūt pena damni siue pena sensus. Quidā vero deputatus his q puniēdi sūt sūc ad tēpus. siue sit pena damni. siue sit pena sensus. sicut ille in q erat scī ptes 2 ali q decesserit cū qra. 2 vocat lymbus siue sinus ab ababe. Dico qz xps solū ad lymbū descēdit vñ scōs ptes eripuit. 2 tra ad su periorē ptem. no autē ad mediā vel vltimā. Alio modo accipit pfūditas inferni respectu in ferri q est sup terrā. sicut respectu aeris caliginosi q est infernus demony. q dicit pfundus respectu celli empiri. locus vero ter re dicit pfundus. locus vō infra terrā respectu hor dī citur pfūdissimus. Et h mō dicebat iob se in pfūdissi mū infernū descēdit. Et p hoc patet respōsio ad scōs. **Q**uā dī. crūisti animā meā ex inferno. hoc dī respectu ipsius terre. respectu cuius infernus ille dicit inferi or. no autē respectu status inferni. q: in pte inferiori nul la ē redēptio. **A**d illd qd obi de glo. zacharie. tr. dd. q glofa illa satis cōmpoza. pōt tamē exponi. vt p hoc qd dī nulla eos misericōdia refrigerabat no intelligat loc⁹ inferni qm ad pte illā vbi erat liberādi. sz qm ad ptes illā vbi erat no liberādi. q. d. Emisit victos de inferno vbi erat pcedit eū molis. quos sez malos nulla refru gerabat misericōdia. Porcū eni vis fieri in hoc qd dicitur misericōdia. qm in lymbō no erat misericōdia liberās. qz vis est misericōdia relaxās. 2 de illa misericōdia intelligit. no de alia.

38 **A**d illud qd obi q si eripuit no nisi bonos. qz sen i plenā habuit victoriā. ddm. q falsū est. **M**ali eni per pccū cū nihil facti sūt. 2 ad no esse tendūt. 2 iō ipsoz de factus i nihil pputat. 2 pterea in nullo minuit pleni tudo victorie si ipi no liberauit. sicut i nullo diminuta est plenitudo ciuitatis supne p absentā maloz. **A**d illd qd obi q illos liberauit p quib passus est. **D**dm. q sicut dicebat hoc vey est de illis p quib paribatur qm ad efficacā. 2 isti soli erat electi qui erat in inferno Et si tu obiectas. xpūs no solū p electis sed etiā p impi js mortu⁹ est. ddm q hoc intelligit de impijs qui erant

in statu vic. no autē de illis q erat damnari p diffinitū sententiā. quales erāt illi q erāt in pfūdissimū infernū detruhi. **A**d illud quod vltimo querebat de parul. qz debuerunt liberari ddm. q nec ipi poterūt liberari q: no erāt in statu in q essent capaces qz xpi. nec meri ta xpi poterāt eis suffragari. nec satisfactio eius p peccato ade ad eos habebat extendi. **A**d illos eni se exen dit q mebra eius efficiūtur p fidē vel q aliqd factū sūt. Cū sicut puuli decedētes in originali peccō carent impy peruum vita beata. sic 2 illi qui iaz in infernum erāt de trusi. **A**lia vero que querebantur per ea que dicta sūt satis possunt manifestari.

Questio VI f **U**trū statim post mortē introduxerit eas in celū. Et q sic videtur per illd quod dicit Luce. xxiij. dixit dñs ad larronē **H**odie mecū eris in paradiso. Et cōstat q illd no intelligit de paradiso terrestri. q: no magnū est ser illi ale eē i illo padiso. q intelligit de celesti. **I**te statiz post mortē apra fuit ianua 2 nihil fuit omnino retardās ergo videtur q anima xpi cū alijs animab statiz i celū euolauerit. **I**tem locus superior competit statui glie sicut locus inferior competit statui culpe. ergo sic anie dānare statim descēdūt in infernū. ita anime liberate de bent euolare in celū. sz statim p mortē xpi anime ille q fuerūt in inferno fuerūt luce superne veritatis irradiate. q statim debuerūt in celū traduci. **I**tem nulla anima purior fuit q anima xpi. sz anie scōz martirū q mō moriūtur statim euolant. ergo anima xpi statim euolauit in celum. Sed non ascendit caput sine membris. q alie anime post mortē xpi statim ad celū fuerunt perducte.

Sed contra **M**ichee. ij. Ascendit pandēs iter ante eos. dicit de xpo. Sed xps no ascendit ad celū vsq ad xl. dies post resurrectionē. ergo nec anime alioz scōrum que erant in lymbō. **I**tem resurrectio debuit pcedere ascensionem. sed no resurrectio statim p mortē. ergo videt q nec anime iōius nec alie anime ascenderūt i celūz an die tereū. **I**te in quadā collecta in die resurrecti onis dī. **D**eus q eternitatis nobis aditū deiteta morte reserasti. ergo videtur q ante diem resurrectionis no fuerunt anime educte de lymbō inferni. **I**tem chabitus cum resurrexit dicitur ab inferis redire ad supcos. sed si anima eius statim post mortē alias anias durissz ad celos. non ab inferis redisset ad supcos. sed potius d su perius descendisset ad inferiora. ergo non videt q ant me scōz statim post mortem xpi perducte fuerūt in cel lum.

Quod ddm. q anime sanctor non statim p mortē chabitus pducte sunt in celū qm ad locū. statim tū post resolutionem anime a corpe in xpi descēsu ad inferos viderūt lumen eter nū. 2 brē facte sūt. 2 patefactum est celū eis qm ad p mū. Cū in loco etiā infernali ex stentes habuerūt paradisu 2 apertā e ei visionem que no est aliud qz vita eterna. **L**icet autē beatitudinē statiz post mortem xpi haberēt. no tñ locum beatitudinis ita tim adepti sunt. **Q**uonia ipse xpūs debuit in oimib pti marū tenere. 2 p mogenitus esse in multis fratribz qz caput oim. **R**esurrectio autē chabitus eius ascensio dif ferri debuit. ppter nre fidei cōfirmationē. **I**deo eni dilata fuit resurrectio vt ostēderet q vere xps mortu⁹ fuerit. **E**t ideo etiā dilata fuit ascētio. vt p multa argumenta ostēderet q vere resurrexit. sm q dicitur **A**c. j. **P**rebu it sementem in mlis argumentis apparet eis. **rē. Qm** q nulla aia in celū debuit ascēdere ante xpūm 2 xpi ascē sio ppter nram salutē debuit differri. hinc ē q anie scōz nec statim fuerūt de lymbō educte. nec statiz i celesti padis

42 so fuerit locare. divina dispensatione hoc faciente ad no-
 strā salutē. Ad illud qd obi: de auctoritate dñi i Luc.
 ddm q sicut dicit Aug hoc vbi exponēs. padisi ubi dñ
 nō lo⁹ empirei nec lo⁹ padisi terrestris. s; ipa dei vi-
 sio. Ubi: uis qñ hō sit. dñ tñ deū apte videat. p̄r dicit eē
 43 in padiso. Ad illud qd obi: q statim fuit ianua agra. r
 nihil erat retardās. ddm q statim i monte ianua fuit ap-
 ra q̄rū ad meritū. s; i resurrectione q̄rū ad egressū de lym-
 bo. in ascēsiōe vō q̄rū ad ascēsiō in celū. Un i omib; his
 rrib; dñ ianua fuisse agra rōne tñ aliq̄. P̄terea qd dñ

q; nihil erat retardās. intellige q̄rū ad vltimā. erat tñ
 aliqd retardās ex rōnabili causa. viz. dilatio ascēsiōis
 xpi q differri habebat ex causa sup̄ dca. Ad illud qd
 obi: q lo⁹ supior: p̄perit si arui glie. dō. q̄ v̄z ē. arramē
 sic angeli bñ ex cā mittūtur deorsū ad nre salutis p̄cura
 tōne. q̄uis in q̄rū bñ sūt eis cōperat locus surū. Sic
 etiā lo⁹ glorie differri poterat ex cā illis aiab; ad tēp⁹
 44 Ad illud qd obi: q̄ aie alioz scōz nūc statim euolat. ioz
 p̄z rñsio. qz caput eoz ē sup̄. nec ē aliqd ex p̄e ip̄arum.
 nec ex p̄e nra qd eas deat retardā. r ideo nō ē simile

**Distinctio. xxiiij. de virtutibus theologis. r p̄i-
 mo de fide q̄tum ad eius essentia.**

Quoniam vero supra habitū sit xpm. rē. Sic sup̄ ibi ter-
 cū p̄ncipio dcm̄ fuit. in b libello inēdit mgr̄ de
 terminare q̄lit dē q̄ ē dices i misericōdia. rē. v̄v̄i
 cauit nos xpo. r qm̄ h̄ipm̄ fecit p̄ xpm̄ assumētes vitam
 nature nre r dāre nob̄ vitā gr̄e. Ideo cor⁹ liber iste a p̄n-
 cipio diuidebat i duas p̄ces generalit̄ diuisiōe. In qua
 r̄ p̄ma agit mgr̄ de vitā quā p̄ nob̄ assūpsit. quā etiam
 p̄ salutē nra mortē exposuit. In scda vō agit de vitā gr̄e
 quā p̄ nob̄ v̄v̄i. P̄ia gr̄e determinata que durat a p̄n-
 cipio libri vsq; huc. h̄ incipit scda que durat ab h̄ loco
 vsq; ad finē. Et qm̄ p̄fectō vitē gr̄e i duob; v̄v̄i. viz
 in multitudine habitūū gratuitoz. r i implēde diuiozā
 mādaroz. Iō ps ista i duas p̄ces diuidit. In quaz p̄i-
 ma agit mgr̄ de habitūū gratuitis. In scda vō agit de
 p̄ceptis decalogi. infra. dist. xxv̄ij. S; iā distributio
 decalogi. rē. Et qm̄ habit⁹ gratuiti distinctionē habēt
 r p̄nerionē. iō p̄ma ps diuidit i duas. In quaz p̄ma agit
 de h̄itūū gratuitis in q̄rū ab inuicē distinguuntur. In se-
 cūda de eisdē in q̄rū ad inuicē cōnectuntur. In se-
 cūda. rē. Solet etiā q̄ri. v. virtutes sint sibi cōiūte. Et q̄
 nā habit⁹ gratuiti sūt i triplici dñtia. Quidā nāq; sūt
 q̄ ordināt i finē. v̄ sūt virtutes theologice. Quidā vō i
 ea q̄ sūt ad finē. v̄ sūt virtutes cardiales. Quidā vō expe-
 diūt i v̄v̄i. sicut dona septiformis. iō ista ps diuidit
 in tres. in quaz p̄ma agit de virtutib; theologis. i scda
 agit de cardinalib; infra. dist. xxv̄ij. Post p̄dicta de q̄-
 tuoz virtutib; in tertia vō de donis sp̄s̄s̄i. infra. dist.
 xxv̄ij. Nūc de septē donis sp̄s̄s̄i. Et qz virtutes theo-
 logicę sūt tres. s. fides. spes. r charitas. iō ps p̄ma di-
 uidit i tres. in quaz p̄ma agit de fide. in scda de spe.
 infra. dist. xxv̄ij. Est autē spes v̄v̄i. rē. in tertia vō de cal-
 ritate. infra. dist. xxv̄ij. Lū autē xps̄ fide r sp̄ nō h̄uerit.

rē. Et qm̄ fide est triplr̄ cōsiderare. s. q̄rū ad suā essentia
 r q̄rū ad obiectū suē materiā. r q̄rū ad sufficiētiam. iō
 p̄ma ps diuidit i tres fm̄ tres distinctionēs. in quaz p̄ma
 agit mgr̄ de fide quā r̄ ad eī essentia. in scda q̄tum
 ad eī obiectū suē materiā. infra. dist. p̄ma. Dicitur
 tur si fides tñ de nō v̄v̄i ē. rē. In tertia de eī sufficiētia.
 infra. dist. xxv̄ij. P̄dictis adiciendū est de sufficiētia
 fidei rē. Pars p̄ma q̄ cōtinet p̄ncipm̄ distinctionē di-
 uidit in tres. In quaz p̄ma dca dicendis cōtinu-
 ar. In scda vero fide diffinit̄ suē notificat̄ ibi. fides
 est virtus qua creditur. rē. In tertia vero diffinitionē
 explanat̄ ibi. Accipit autē fides trib; modis. P̄mis
 duob; p̄tib; indiuisib; remanētib;. Tertia ps subdivi-
 ditur in duas fm̄ duas p̄ces illius diffinitōis quas ex-
 planat̄. P̄mo em̄ inēdit explanare qualiter fides sit
 virtus. Secūdo qualiter p̄ fide creditur que nō viden-
 tur qd est in illa diffinitōe loco differēte. ibi. Nō vidē
 quoz est q̄ fides rē. P̄ma ps diuidit in tres partes.
 In quaz p̄ma explanat qualiter veritatem habeat qd
 dictum est. fides ē virtus. Lū em̄ fides dicat̄ multipli-
 citer. p̄pe ibi accipit p̄ habitū. r hoc nō p̄ quā alioz; ha-
 bitū. sed p̄ habitū gr̄a informato. In scda vō cū fide
 p̄tingat esse informē r formatā. cōpar v̄nā istoz ad alte-
 rā. ibi. Si vero querit v̄z illa informis qualitas. rē.
 In tertia vero cū fides dicat̄ multipliciter. ostēdit eaz
 necesse esse v̄v̄i. ibi. Lūq; diuersis modis dicat̄ fides
 rē. Similiter illa scda ps i qua explanat qualiter si-
 de creditur q̄ nō vidētur h̄ tres p̄ces. In quaz p̄ma
 ponit illi m̄bri explanatōne. In scda vero explana-
 tionē cōfirmat p̄ diffinitōne apli qua fide notificat̄ ibi
 Aut enī apls. fides ē substantia rez. rē. In tertia vō in-
 quirir d̄ illa descriptōe v̄z sit cōueniēter assignata. ibi
 Si vero querit an hec descriptōe sp̄i cōueniat. rē.
 Subdiuisiones autē p̄tium manifeste sunt in littera.

DI. XXIII
 fides ē v̄v̄i
 q̄ credunt q̄ non
 vident. Tñ ista
 diffinitio minul
 recte assignari.
 qz Joh̄s. xx. di-
 ctū est T̄ hōme.
 qz vidisti me cre-
 didisti. r stat qz
 thomas credidit
 vera fide. ergo
 ista diffinitio nō
 cōuenit omni fi-
 dei v̄v̄i r̄salutē.

Dicta dicēdis cōtinuat.
Quoniam vero
 supra habitū sit xpm̄ ple-
 num gr̄a fuisse. nō ē sup̄uacūū
 inq̄rere v̄v̄i fide r sp̄m̄ sicut
 charitatē habuerit. Si enī his
 caruit. non v̄ plenitudinē gr̄a
 rum habuisse. v̄t aut̄ hec qd̄ va-
 leat aptius explicari. de his sin-
 gulis aliq̄ i mediū p̄ferēda sūt.

et primū de fide. fm̄ mensuraz
 cū p̄cipit apls v̄v̄i. viz. sape.
Diffinitio fidei.
 Fides est virtus in qua credū-
 tur que nō vident. Ad tñ non
 de oibus que nō vident accipi-
 endū est. sed de his tñ que cre-
 dere v̄t ait Aug. ad religionē p̄-
 tinēt. Multa em̄ sunt q̄ si xp̄ia-
 nus ignoret. nihil metuendū ē
 qz nō ideo a religioe deuiat.

est eē rei. v̄v̄i q̄ fi-
 dei v̄v̄i tñ d̄z
 assignant diffini-
 tio. q̄r̄ q̄ p̄nes
 ad r̄ quod differē-
 ter assignat. R̄
 ddm qz virtus si-
 dei fm̄ multi-
 plicē h̄z. sidera-
 ri. h̄z diuersimo-
 de notificari. Lō
 siderat. n. fides
 q̄tum ad genus
 pp̄iū. Et sic dif-
 finit̄ ab aug. fides ē v̄v̄i q̄ credūf q̄ nō vidēt. Lō siderat
 scdo q̄rū ad finē v̄v̄i. r sic diffinit̄ ab aplo. fides est
 sba sperādārū rerū. argumētū nō apparētū. r hec diffi-

Rom. xij
 Aug. in
 encl.

ntio explanatur a Dam. in li. suo. fides e cor q spera tur by postasis. rez redargutio q no vident. Considerat tertio qru ad obiectu r fncipiu mortuu. Et sic diffinit ablaugust. ad hstntiu. fides e illuminatio metis ad suz ma veritate. Considerat mibilomin qru ad actu ppriu r sic diffinitur a

Dam. fides no est inqsrus con sensus circa pma ma veritate. Ut fz alios affirma tue. inqsr p se b sus. qz in dwer sus translatioibz vtriusqz regitur r vtriusqz pot intel ligi vere. Et qz eis videatur di cere opo situm. vna tñ explanat altera. Lu ei dr fides cōsen in qsrus. Hē dice/ cere. i. cōsen nō qsrus. r tñ. in tencf puate. et rñ valez qru al sensus si que sit hoc e assensus q ds libere assente veritati nō sumi rēs alieit rōi. Cō sideratur etiam in ordine ad sub ian. r sic diffini tur a Dion. isio. in li. d diti. no. cap. vij. fides e vnicū credētiuz fundamentum. eos collocaz ve ritati. Considera tur etiā ad habi tus alios in cō/ paratione qru ad affectū mo dum. r sic diffi nitur ab Aug. i lib. de sacris. fi des e certitudo quedā de rebz ab sentibz sup opti mone r infra sci entia cōstituta. Et his piz qz fi des bz ducit / mode notificari fm qz bz ducit / mode p sderari vtz i pparde ad gen p priu. ad sine vltimū. ad obiectū. ad actu pprium ad subiectū. ad habitū dīspati. Ad illd qd fmo obr. de thoma. qz r vidit r credidit. dōm qz aliū credidit. scz dīstacē r aliū vidit vtz būanitatē. fz b melo infra def.

Diffinitionē fidei explanat p triplicē eius acceptionē. Et p mo qualiter dicitur hz qd dicitur est. fides est virtus. **A**ccipit autē fides tribus mo dis. scz p eo quo credit r est vir tus. r p eo qd credit et non est virtus. r p eo qd credit qd aliud est ab eo quo credit. Unde Aug. inquit. Aliud sunt q cre dunt. Aliud fides qua credun tur. Illa enī in rebus sunt que vel esse vel fuisse vel futura es se dicunt. hec autem in animo credentis est. et tantū conspi cua cuius est. r tamen nomine fidei censet vtrūqz. r illud falli cer quod credit. et id quo cre ditur. Id quod credit dicit fi des. sicut ibi. hec est fides ca tholica quam nisi quisqz fidelit er firmiterqz crediderit salu esse non poterit. Fides autem qua credit. si cum charitate sit virtus est. Quia charitas vt ait Ambrosius super epistolaz ad Romanos. mater est omni um virtutū. que omnes infor mat sine qua nulli vera virtus est. fides ergo operans per dilectionē virtus est qua non vi sa credunt. hec est fundamen tum qd mutari non potest. vt ait apłs que posita in fundamē to nemine perire sinit. Tñ aug. Fundamentū est xps iesus. id est xpi fides. i. que p dilectionē operat. per quā xps habitat in cordibus. que nemine perire si nit. Alia vero nō est fundamē tum. Fides enim sine dilectōe inanis est. Fides cum dilectōe xpiani est. Alia de mōis est. Mā demones r credunt r cōtremis

minabitur cum agerur de obiecto fidei. **A**ccipit autē fides tribus mōis. Videt qz insufficienter distinguar ipam fidē. Videm. enī fidē aliquā accipi p ipā p scia fm qz dr Ro. xiiij. Qd qd nō ē ex fide p ctm ē. qd nō r rinet sub aliq p dēoz. Intra b qrit qz mōis fides dīcat. p. 2. dōm qz fides in uenit accipi de cō mōis. Aliqñ ei accipit p spō/ siōe. i. i. bimo. v. Pama fides r rritā fecerunt. Alioqn p fide / litate. Jere. vij. Perit fides. ce scūs de terra. ali qñ p scia Ro. xiiij. Qd qd nō ē ex fide. p. e. aliqñ p sacro fidē fz qz dr aug. ad boif. qñ ē aliū pulos bre fide qz bre si dīfaci r Aliqñ p assēsiōe r clu siof p rōz p bare fz qz dr Boc. Argum tū dō rei dubte faciēs fidē. aliqñ p cognitōe cōp / l. cōsiōis fm qz dr Ro. j. Iusticia tēit uelaf ex fidē in fidē. glo. in si dō spē qz dr fides qz fidēissima et certissima ē Ali qñ p hū fidei i formis. Jaco. ij. r Louij. fides sine opibz r iij. mortua ē. aliqñ p bitu fidei for / mare. Ro. j. Ju stus ex fide vt. Aliqñ p actu si dī fm qz dr aug. fides ē credere qd nō vides. Ali qñ p obiecto ipi us fidē fm qz dr i symbo. Athan. hec est fides ca. rē. De oibz autē his mōis cōm / git dicere fidem fm qdā analo giam. p eo qz in omnibus repe / ritur qdā rō r af sens. r credulitatē cuiusdā lz nō vniformit. De his at decē modis mag solū tres assūit. r illi se qz faciūt ad suz ppositū pncipale. r vtz ad pncipale diffinitōis explanatōnem. **A**liud est enī credere in deum. rē. Si habitū distinguitur

Accipit autē fides tribus mōis. Videt qz insufficienter distinguar ipam fidē. Videm. enī fidē aliquā accipi p ipā p scia fm qz dr Ro. xiiij. Qd qd nō ē ex fide p ctm ē. qd nō r rinet sub aliq p dēoz. Intra b qrit qz mōis fides dīcat. p. 2. dōm qz fides in uenit accipi de cō mōis. Aliqñ ei accipit p spō/ siōe. i. i. bimo. v. Pama fides r rritā fecerunt. Alioqn p fide / litate. Jere. vij. Perit fides. ce scūs de terra. ali qñ p scia Ro. xiiij. Qd qd nō ē ex fide. p. e. aliqñ p sacro fidē fz qz dr aug. ad boif. qñ ē aliū pulos bre fide qz bre si dīfaci r Aliqñ p assēsiōe r clu siof p rōz p bare fz qz dr Boc. Argum tū dō rei dubte faciēs fidē. aliqñ p cognitōe cōp / l. cōsiōis fm qz dr Ro. j. Iusticia tēit uelaf ex fidē in fidē. glo. in si dō spē qz dr fides qz fidēissima et certissima ē Ali qñ p hū fidei i formis. Jaco. ij. r Louij. fides sine opibz r iij. mortua ē. aliqñ p bitu fidei for / mare. Ro. j. Ju stus ex fide vt. Aliqñ p actu si dī fm qz dr aug. fides ē credere qd nō vides. Ali qñ p obiecto ipi us fidē fm qz dr i symbo. Athan. hec est fides ca. rē. De oibz autē his mōis cōm / git dicere fidem fm qdā analo giam. p eo qz in omnibus repe / ritur qdā rō r af sens. r credulitatē

cuiusdā lz nō vniformit. De his at decē modis mag solū tres assūit. r illi se qz faciūt ad suz ppositū pncipale. r vtz ad pncipale diffinitōis explanatōnem. **A**liud est enī credere in deum. rē. Si habitū distinguitur

Aug. in li. d diti. no. cap. vij.

Qualit. fides et virtus.

Aug. de fide ad peccatum.

Fides de mōis.

Louij.

Aliud est enī credere in deum. rē.

actus. vñ qd nō sūvnius fidei oia ista facere s; dīversaz qd falsum est. q; vna fide oia hec tria facim⁹. Itē vñ q male dīffiniat credere in deū. cū dicit q credere in deuz est credēdo amare rē. Si em credere ⁊ amare sūt actus dīspati. vñ q vnus p alterū nō habeat dīffiniri. Itē vñ esse iculatō ver-

boz cū dicit cre- dēdo amare. cre- dēdo in eū tre- credēdo incorpa-

Eph. iij.

Fides ⁊ si dicat multipli- on dit tū eam esse vnicā. **L**ūq; diuersis modis dicat fi des. fatendū est tū vñā esse fidē vt ait apłs. **T**ñ dñs. vna fides Siue em fides accipiat p eo q credif. siue p eo q credif. recte dī fides vna. si pro eo qd credif accipiat. **E**x hac intelligētia dī vna fides q idem iubemur cre dere. ⁊ vñū idemq; ē qd credif a cūctis fidelib⁹. **T**ñ fides ca- tholica dī. i. vñs. Si vñ accipia tur fides p eo q credif. ea rōne vna dī esse fides. **N**ō q; sit vna numero in oibus. sed genere. i. si itudine. **T**ñ aug. in li. xij. de trini. Fides quā illi hñt fideles vocant. ⁊ q nō hñt infideles. cōis est oibus fidelib⁹ sicut plu ribus hoibus facies cōis eē dī. cū tñ singuli suas habeāt. **N**on em fides numero eē vna s; gene- re. **Q**ue cum sit in vno. est ⁊ in alijs. nō ipā sed silis. ⁊ ppter sim- litudinē magis vñā dicim⁹ eē q; multas. **S**icut idem volentiuz dī vnavolūtas. cum tñ cuiq; sit sua volūtas. ⁊ duoz simili mo- do dicat facies vna.

Aug.

Explanat qualiter fide cre- dunt que non vident. **N**otandū qd est q fides ppe de nō apparētibus tñ est. **T**ñ Grego. Apparētia nō habēt fi- dem sed agnitōnē. **I**tem cum paulus dicat. Fides est suba re rum sperādarū. argumētū nō apparētū. hoc veracit dī cre- di qd nō valet videri. **N**am cre- di iam nō pōt qd videri p̄t **T**ho- mas aliud vidit ⁊ aliō credidit. hoicm vidit ⁊ deū p̄fessus est dī- cens. deus meus et dñs meus. **D**e hoc etiā Aug. ait. **F**idem ipā videt qsq; in corde suo eē si credit. vel nō esse si nō credit **N**ō sicut corpora q vident⁹ oca-

heb. xj.

lis corpis ⁊ p̄pōz imagines q̄s memorie tenemus etiā absen- tia cogitamus. nec sicut ea que nō vident⁹. **E**t ex his q vident⁹ cogitāōe vtrūq; formamus ⁊ memorie cōmēdam⁹. **N**ec sicut hoicm cuius aiām ⁊ si nō vide- mus. ex nra cōiūcim⁹. ⁊ ex mo- tibus corpis hoicm sicut viden- do didicim⁹. ⁊ intuemur etiā cogitādo. **N**on sicut fides i cor- de in q est ab eo cuius est. s; eaz tenet certissima scia **L**ū q̄ ideo credere iubemur qz id qd cre- dere iubemur. videre nō possu- mus. ipā tñ fidē qñ est in nob vident⁹ in nobis. qz ⁊ rerū ab- sentiū p̄ns est fides. ⁊ rerū que fons sunt intus est fidē. ⁊ que que nō vident⁹ videt fides. **E**t ipsa p̄p̄aliter sit in cordib⁹ hoim **E**t si ex fidelib⁹ infideles fiunt. perit ab eis. **H**is verbis euidē- ter tradit fidē ipā in corde ho- minis ab ipō hoie videri. **S**icor- poraliter. non imaginarie. **S**intel- lectualiter. ⁊ ipā tñ absentū et eoz que nō vident⁹ esse. **T**ñ em Aug. alibi ait. **L**redim⁹ vt cognoscām⁹. nō cognoscimus vt credām⁹. **Q**uid em est fides nisi credere qd si vides. **F**ides q̄ est qd nō vides credere. **C**er- ritas qd credidisti videre. **T**ñ de recte fides dī argumētū vel cōiūctio rerū nō apparētū. **Q**uia si fides est. ex eo cōiūcti- tur ⁊ pbat aliqua esse nō appa- rentia. cum fides nō sit nisi de non apparētibus. **E**xplanatōnē cōfirmat per dīffinitionē apostoli. **A**it em apłs. **F**ides est suba rerū sperandarū. argumētū. vel cōiūctio nō apparētū. qz p fidez subsistūt in nobis etiā mō sperāda. ⁊ subsistēt in futu- ro p̄xp̄ientia. ⁊ ipsa est p̄batio

Job. xx.

Actus. vñ qd nō sūvnius fidei oia ista facere s; dīversaz qd falsum est. q; vna fide oia hec tria facim⁹. Itē vñ q male dīffiniat credere in deū. cū dicit q credere in deuz est credēdo amare rē. Si em credere ⁊ amare sūt actus dīspati. vñ q vnus p alterū nō habeat dīffiniri. Itē vñ esse iculatō ver-

ificatōe. vñz credēdo amare q̄rū ad effectū. credēdo ire q̄rū ad bonū op⁹. credēdo ei adherere q̄rū ad tole- rantia mali. credēdo incomp̄ari mēbris q̄rū ad dilectōz p̄mi. **E**t sic p̄z n̄sio ad illa q̄ q̄rebant. **F**idē ipāz videt q̄sq; i corde suo eē. **L**ōtra. **S**i. n. s̄rates adimūcē

⁹nere sunt ⁊ scit se aliq; h̄re fidē vt p̄ns q; sciat se h̄re charitatē. **C**ur? **T**ñ in p̄mo li. on̄sū fuit dīf. xvij. Itē si fides vñ. et certissime cogitō. eo q̄ cō- tralis sit i aia. cū charitas et grā. sint in aia cōtra- liter. eō q̄ rē nō cognoscat certis- sime ab h̄sa q̄ h̄s habent **I**uxta **H** etiā q̄rē mōis visionis q̄ aīst gnat aug. in lra vñ illa dīffinō eē sup̄flua cū sup- **S**en. ad lram in li. xij. ⁊ in glo. li. **L**oz. xij. n̄ dīffinō quā n̄sū tria ge- nera visionū q̄ dñm q; s̄m x̄bz aug. fides essent- rialis cōis i aia cognoscat p̄suaz essentia. **E**t hoc cōiter oēs tenet. **D**e charitate et dā dīcunt q; vñ **Aug.** ce- cēntali. ⁊ scit hō se h̄re charitatē q; h̄z. s; nescit v- trū i ea p̄suerer- dicat. n. **H**ec go- neralit vtrū q; d- oibus q; sunt cō- tralis in aia. h̄z aia certā sciam- qz cogitō ca per eoz essētaz. h̄re sit habit⁹ grē. s; ue alteri? **B**runo **S**ed hec n̄sio riat ipi cogitōi exp̄imentali. **N**ta em sunt in no- bis q; nos latent **heb. xj.** ⁊ m̄te aīe sūt de- formes q; sual de- somitates nul- lo mō nouerūt ⁊ multa sunt i no- bis que nō patēt

Aug. Jobem.

heb. xj.

Et propterea non est dōm q̄ oīa que sunt in aīa essentia
liter. teneant vīdē r̄ cognitōe certa. Et de charitate et
grā satis est planū. q̄ pauci vel nulli sunt q̄ scīat certū
tudinalit̄ se eē in grā. r̄ hoc meli⁹ scīat si inquirat a viris
scīs r̄ bonis. Jō aliter dicit̄ aliq̄ dupl̄ scīat aliquid.

vīz scīa noticie
r̄ scīa discretōis
fm q̄ tradit̄ ab
Aug. in li. de tri
nitā. Q̄ aliud ē
rem noscere. alī
ud cogitare r̄ di
scernere. dicunt
q̄ q̄ oīa q̄ essentī
alī sunt in aīa
certissime scīunt
scīa noticie. qua
qd̄ scīa dicit̄ au
gu. q̄ aīa nō pōt
scīpam ignorare
r̄ sic cogit̄ tā si
des q̄ charitas
q̄ etiā alia. Sz
si de scīa discreti
ōis loquamur
sic nō h̄z veritā
r̄ p̄ eo q̄ ca q̄ el
sentiat̄ sunt in
aīa. r̄ si scīa noti
cie cognoscant̄
m̄ ab alijs nō sp̄
discernunt. sicut
dicit̄ aug. de ip
sa aīa q̄ r̄ si non
possit scīpaz nō
nosse. nescit̄ m̄
aliq̄ se ab alijs
discernere. sicut
p̄z de illis q̄ po
suerūt aīam esse
corpus v̄l aquā
vel ignē. r̄ h̄ mō
non h̄z q̄s notī
tiam de charitate q̄ est in se. nec de grā gratū faciente. q̄
nescit̄ eam discernere a dono grē gratis date. p̄ter ip̄
mētis obnubilatiōe ex fantasmātū in volutiōe. Sed
nec adhuc istud sufficit. q̄ non solū cognoscit̄ q̄s habet
fidē ip̄m habitū scīa noticie. sed etiā discretōis r̄ cogiti
ōnis discernit̄ eīm ip̄m ab alijs habitibus virtutū. Et
p̄terea alit̄ dōm q̄ cognitio q̄ aīa cognoscit̄ illud qd̄
h̄z in se est cognitio cuiusdā exp̄ientie. p̄ hoc eīm cogno
scit̄ aliquis se habere fidē. dū ad scīpaz introitus ingre
diens exp̄it̄ v̄rū sit p̄mp̄tus ad credendū. sic d̄ alijs ha
bitib⁹ d̄rūtū r̄ alijs oībus q̄ latent introitus. Quā q̄
aīa nō pōt habere exp̄ientia nisi de eo qd̄ est in p̄tate sua
r̄ tō de eo qd̄ respicit̄ actū aīe. cū exp̄ientia dicit̄ v̄sum ali
cuius potētie. hinc est q̄ q̄n aliqua sunt ī aīa. ita q̄ red
dūt̄ eius potētiā habitū ad aliqd̄ op⁹. vel circūstāt̄ ali
cui op̄i introitū. talia p̄nt̄ cognosci ab ip̄a aīa certissī
dinaliter. Cū si aliq̄s est habitus ad aliqd̄ op⁹. certissī
mese nouit̄ h̄c illū h̄itū. sic fidel̄ h̄itū credēdi r̄ amās h̄
r̄ amandi. Et sic de ceteris. Quā h̄o aliq̄ sic sūt̄ ī aīa q̄ ip
sa p̄ncipaliter nō respiciūt̄ v̄sum alicui⁹ potētie. sic
character. vel sicut de formis culpe p̄terite. vel q̄ sunt

et conuictio nō appetitū. Et
si q̄s de eis dubitet p̄fide p̄benf
Et adhuc p̄bat̄ futura resur
rectio. q̄ ita crediderūt patri
arche r̄ Aīsc̄ri. Et el p̄batio est
r̄ certitudo q̄ sint aliq̄ nō appa
rentia vt supra dicit̄ est. Pro
prie autem fides dicitur sub
stantia rerum sperandarū q̄z
sperādīs substāt. r̄ q̄z fundamē
tū ē bonoz qd̄ nemo mutat̄ p̄t
Inq̄rit v̄z illa diffinitō aposto
lī sit p̄uenient̄ assignata. **H**
Si dō q̄rit̄ an hec d̄scriptō spei
conueniat. sane cōcedi potest
v̄rūlibet. Si aut̄ dicat̄ p̄ueni
re. sunt r̄ alia plura qd̄ differēt
fides r̄ spes. f̄ nō improbe dici
pōt̄ soli fidei conuenire nō spei
q̄z fides sola fundamētū d̄. nō
q̄z fides x̄t̄ possit eē sine spe et
caritate. Cū Aug. Fides ope
rās p̄ dilectōē v̄tūq̄ sine spe esse
nō pōt. nec amor sine spe. nec si
ne amore spes. nec v̄rūq̄ sine
fide. r̄ fides sine amore nihil p̄
dest. Pōt̄ t̄n̄ credi aliqd̄ qd̄ nō
sperat̄. nihil autem potest spe
rari quod non credit̄. Jōq̄ cre
dere qd̄ est act⁹ fidei. naturalit̄

supra p̄tate ip̄ius aīe. sicut grā inq̄stū reddit acceptum
deo. r̄ charitas sūt̄. q̄ a rali⁹ non pōt aīa habere exp̄ie
tiā. nec pōt habere certā noticiā. tō cum d̄z q̄ illa q̄ sunt
essentialiter in aīa certitudinaliter cognoscant̄. hoc in
telligit̄ de illis de q̄bus pōt sumere aīa certū exp̄imētū

p̄cedit sperare. qd̄ est act⁹ spei.
q̄z nisi aliqd̄ credat̄ nō pōt spe
rari. Credit̄ aut̄ qd̄ nō sperat̄.
Inde est q̄ in scriptura plerū
q̄z repit̄ q̄ fides p̄cedit spem. r̄
spes sequit̄ fidē. nō q̄ virt⁹ fidei
p̄cedat virtutē spei tpe vel cā. s̄
q̄z actus fidei naturalit̄ p̄cedit
actū spei qd̄ etiā qdā concedūt
de ip̄a virtute fidei vt naturali
ter p̄cedat spē non tpe. Cū r̄ re
cte ea sola de fundamētū oīm
virtutū r̄ bonoz op̄m. Nō aut̄
fundamētū est charitatis. q̄z
non ip̄a charitatis. s̄ charitas
ip̄ius virtutis fidei cā est. Cha
ritas eīm cā est r̄ maī oīm v̄tu
tū. Que si desit. frustra haben
tur cetera. Si aut̄ assit. h̄it̄ oīa
Charitas eīm sp̄ūsc̄tū ē. vt in
supiorib⁹ p̄taxatū est. Ip̄a est q̄
cā oīm virtutū. nō ip̄i aliq̄ vir
tutū cā est q̄ oīa mūera excellit̄
Cū Augu. Respice ad mūera
ecclie. r̄ vniuersis excellentius
charitatis mun⁹ cognosces. q̄
vt oleum non pōt premiū in mo
sed superexilit. Non ergo eius
causa vel fundamētum fides
est Gregi. t̄n̄ sup̄ Ezech. dicit̄.

Aug. in
encl.

Quare d̄z
sola fidē
fundamētū

Aug. in
per Job.

r̄ intellectua. sic triplex distinguit̄ visio. s̄. corpalia.
imaginaria. r̄ intellectualis. Si aut̄ a p̄te mediū. tunc
ser sunt d̄ne quaz sufficiētia p̄z sic d̄ eīm qd̄ videt̄ ab
aīa aut videt̄ p̄ sui eētā. aut videt̄ p̄ sui specē. aut vi
det̄ p̄ rem aliā ab ip̄a simpl̄ differēt. Si p̄ sui eētā vt
det̄ sic est v̄n⁹ mod⁹ q̄ ponit̄ sexto loco. Si p̄ sui speciez
h̄ pōt eē tripl̄. Nā illa spēs aut eōino r̄ creta materie.
aut abstracta. aut prim̄ r̄ creta prim̄ abstracta. Cōcreta
est pur̄ app̄hendit̄ a sensu exteriori. h̄z sit̄ ibi aliq̄ abstra
ctio. Simpl̄ abstracta. pur̄ app̄hendit̄ ab intellectu.
Medio mō pur̄ app̄hendit̄ ab imagine. r̄ sic sunt tres
primi mōi. Si aut̄ res h̄z cognosci p̄ rem ab ip̄a differēt
tē. hoc pōt eē dupl̄. Aut q̄ cōp̄at̄ ad ip̄am sub rōne si
milis. aut in rōne effect⁹. Et sic duo sunt modi. vīz q̄r
tus r̄ quint⁹. Et si tu obīctas q̄ aliquid pōt cōp̄ari ad
altēz in rōne dispari vel in rōne r̄trarij. dōm q̄ nec dī
sp̄at̄ nec d̄rū facit̄ cognoscere aliqd̄ nisi inq̄stū inuit̄
aliquē modū in rōne s̄ilis. Cū q̄ cognoscit̄ q̄ albū dī
gregat̄. p̄ r̄ns cognoscit̄ q̄ nigrū cōgregat̄. q̄z s̄it̄ se h̄z
oppositū ad oppositū. sicut p̄positū ad p̄positū.
Et p̄bat̄ futura resurrectio r̄. Contra hoc videt̄ 7

S

potius ad oppositū q̄ ad ppositū. Si em̄ pbat istud qd̄ credit p̄ auctoritatē patrū. tunc videtur q̄ fides nō sit argumentū immo potius cōclusio. q̄ si fides est argu- mentū. videt̄ q̄ nō recte dicat̄ q̄ resurrectio p̄batur p̄ si dē patre. Itē si loq̄ ab auctoritate est incertissimus. si dea irabit fūda- menti a loco ab auctoritate. q̄ vi det̄ q̄ fides ē in- certissima. q̄. di- cendū q̄ fm̄ ali- quos v̄bū m̄gr̄i intelligit̄ pot̄ d̄ si de aq̄lita ex in- spectōe scriptu- rarū. nō aut̄ de il- la q̄ est in spirita- ra. et que nūm̄ e- rat in spūalia

Q̄ nisi fides p̄us teneat. nulla ten^o ad spūale amorē attingit. Nō ei charitas fidē. f̄ fides cha- ritatē p̄cedit. q̄ nemo pot̄ ama- re qd̄ nō crediderit sic nec spe- rare. S̄ hoc accipi pot̄ eē dē m̄ de fide que v̄tus nō ē. f̄ p̄a eniz spem et charitatē fr̄q̄nter p̄ce- dit. vel de actu fidei q̄ forte na- turaliter actū charitatē p̄cedit

charitatem. S̄ illud nō satisficit. q̄ m̄gr̄ hoc dicit ad exponendū illā diffinitōz quam apls assignat. et dicit q̄ apls loquit̄ de fide formata. Et p̄pterea dōm̄ est al- ter fm̄ q̄ m̄gr̄ dicit illud qd̄ creditur p̄ fidē. p̄ ipam fidē p̄bat. ipm̄ em̄ qd̄ creditur p̄batur p̄ auctoritatē. auctori- tas aut̄ nullū est efficacie in p̄bando nisi p̄ fidē. et ita to- ta firmitas argum̄ti ad fidē redit. Unde si aliq̄s q̄rat v̄tū resurrectio sit futura. p̄bat q̄ sic p̄ auctoritates sa- cre scripture et p̄ v̄ba p̄phetarū q̄ ita dixerūt. Sed si q̄ rat v̄tū. v̄tū p̄bent̄ ei q̄ ipi v̄tū dixerūt. nō debet ei q̄ scimus ipos v̄tū dixisse. q̄ a spūscō illūinari fuerunt et ita certificari fuerūt p̄ fidē quā a deo acceperūt. et nos certificamur de eoz̄ certificacōe p̄ fidem quā ab ipō dō

Ad intelligentiā huius p̄ris in eadē hic qd̄ circa duo. Primo em̄ q̄rit de ipā fide simpli dicta sine formata. Secūdo q̄rit de fide qd̄ amō di- minuta sine informi. Circa p̄mū q̄runt q̄nq̄. Primo q̄ ritur v̄tū fides sit v̄tū. p̄p̄e dicta. Secūdo q̄ritur v̄tū sit in p̄e aīe affectiua vel cognitiua. Tertio q̄ritur v̄tū sit v̄tū v̄na. Quarto q̄ritur v̄tū sit tante certitudinis quante certitudinis est scientia. Quinto queritur de notificacōe ipsius ab apostolo assignata.

Questio. j. Circa fides sit v̄tū. et loq̄mur hic d̄ fide q̄ d̄s credit in deū. Et q̄ sic ostenditur. Qd̄ est p̄ncipiū n̄re salutis. h̄z rōnem virtutis. sed fides ē h̄mōi fm̄ q̄ sepe d̄ in eūa gelio. fides tua te saluū fecit. q̄ fides ē v̄tū. Itē q̄ p̄ncipiū purificacōis cordis h̄z rōnez v̄tutis. sicut eniz eoz̄ nō coinquinatur nisi p̄ viciū. sic nō purificatur nisi p̄ v̄tū. sed fides ē p̄ncipiū purificacōis cordis fm̄ q̄ d̄: Act. ry. fide purificās corda eoz̄. Itē oīs h̄ritus q̄ est p̄ncipiū diuine acceptōis h̄z rōnez v̄tutis. marī me cū respicit determinatū gen^o opis. sed fides ē h̄mōi fm̄ q̄ d̄ ad Heb. xj. Sine fide ipossibile ē placere deo q̄ fides plenā et p̄fectā in se cōtinet rōnez v̄tutis. Itē qd̄ dicitur h̄z v̄tū ad viciū et p̄m̄ h̄z est. sed fides est h̄mōi. qm̄ directe opponit̄ heresi et infidelitati q̄ sit viciū et p̄m̄. q̄ fides ē v̄tū p̄p̄e dicta. et hoc qm̄ pot̄ p̄bati exp̄sse p̄ auctoritatē aug^o. in l̄ra. Sed in eo- dē genere sūt extrema et mediū p̄ eo q̄ p̄cipat naturāz extremoz̄. S̄ fides ē mediū int̄ op̄m̄ionē et sciam. sic dicit m̄gr̄ Dug. in l̄. de sacris. vbi dicit q̄ fides ē certi- tudo de reb^o absentiū sup̄ a op̄m̄ionē et infra sciaz̄ p̄sti- tura. Si q̄ nec op̄m̄io nec scia ē in ḡe v̄tū. nec aīo se-

acceptim^o. Et sic p̄z q̄ expositio m̄gr̄i bona est. q̄ p̄ B nō vult dicere q̄ fides p̄bet sed magis q̄ fides p̄bet. ita q̄ se et p̄p̄e dicat ab aplō argumentū. Fides cha- ritatem p̄cedit. Hoc videtur esse falsum. q̄ sicut dicit Amb. Charitas est maf̄ virtutū et caput. et maf̄ p̄cedit illud cur^o est ma- ter. Itē glo. sup̄ illud ps. Noli emulari. dicit q̄ spes est in rōne ad fidē. q̄ videt̄ q̄ fides nō sit p̄ maīn virtutes rheologicas fm̄ q̄ d̄m̄ l̄ra. Itē oīs virtutes sūt infundunt̄. q̄ nō videtur q̄ rep̄ta- tur in illis aliq̄s

ordo. p̄. dicendū q̄ est loqui de fide et alijs virtutibus dupliciter. s̄ q̄rit ad habitū et q̄rit ad actū. Si q̄rit ad habitū. sic est ibi similitas. Si q̄rit ad actū. sic est ibi na- turalis ordo. p̄ eo q̄ actus fidei p̄ambulans est ad actū spei et charitatē. Nemo em̄ aliquis sperat vel amat nisi illud cognoscat. et aliquo mō credat. Ad illud q̄ obij- citur q̄ charitas ē mater. dōm̄ q̄ illud intelligit̄ q̄ritum ad rationem merendi. p̄pterea charitas dicitur esse mater virtutū non quia illas generat. sed quia illas fouet et nutrit v̄tū p̄ueniant ad statū p̄fectionis. Ad illud qd̄ obijctur de glo. dōm̄ q̄ fides ibi non accipitur p̄o. s̄ de virtute vel eius actu. sed p̄ illo qd̄ fidei succedit. s̄ p̄o ip̄a beatissima visione.

qui videt̄ q̄ nec fides in genere virtutū p̄tineat. Itē hic distinguunt̄ p̄ actus. et actus p̄ obiecta. In h̄ autē distinguunt̄ v̄tū et scia fm̄ p̄m̄ q̄ v̄tū ē in bonū. et scia ē v̄tū. s̄ fides ē in v̄tū sub rōne veri. q̄ fides nō ē in ḡe v̄- ritutis. s̄ magis in ḡe scie. Q̄ autē fides sit in v̄tū scia rōne veri. q̄ qm̄ fidei ē assentire p̄me veritati p̄ se et sup̄ oīa. Itē v̄tū p̄abile ē oī h̄m̄i v̄tū rōis velle aī/ qd̄ sine rōne. s̄ fides q̄ credim^o in deū nō req̄rit rōnem q̄ talis fides v̄tū p̄abilis ē. s̄ nihil qd̄ est v̄tū p̄abile h̄z rōnem v̄tutis. q̄ vbi ē fides nō pot̄ eē v̄tū i nob. Itē q̄ro aliq̄s act^o ē rōnabilior rāto ē v̄tū. p̄m̄io. q̄ crede- re p̄ rōnem eo gentes plus spectat ad v̄tū q̄ credere absq̄ rōne. Si q̄ credulitas quā d̄s h̄z p̄ v̄olētā rōnis nec ē v̄tū nec act^o v̄tū. multo fort^o videt̄ q̄ ip̄a fides q̄ rōnez non sequit̄ nec rōm̄ im̄m̄it̄ careat p̄fectōe v̄tū- tis. dōm̄ q̄ absq̄ dubio ip̄a fides q̄ in deū credi- mus nō em̄ ē v̄tū. v̄tū etiā auriga v̄tū. sic de p̄udē- tia dicit Bern. ad Eugentiū. Q̄rit qd̄ est. qm̄ in ea p̄- sit rectitudo vite fm̄ regulā iusticie. Iustū em̄ est v̄tū in- tellectus noster ita captiuū et subiacet sūme veritati. sicut affectus noster. S̄ subiacere sūme bonitati non pot̄ aīa recta nisi intellect^o sūme v̄tū. q̄ se et sup̄ oīa assentiat. et affect^o sūmi bonitati adhercat. Tanc autēz rectitudinē nō h̄z q̄s nolēs s̄ v̄olēs. nemo em̄ plus cre- dit deo q̄ sibi. nisi p̄ h̄z vult intellectū suū captiuare i obsequiū xpi. Si q̄ captiuatio intellect^o in obsequiū sū- me v̄tū spectat ad certitudinē vite. voluntas q̄ q̄ vult se captiuare ē v̄olūtas recta. et h̄z q̄ mediare ad h̄ expedir̄ et adiuvat̄ facit ad certitudinē v̄olūtatē. q̄ si tu- sticia nō est aliud q̄ v̄olūtatē rectitudinē. et fides nō est aliud nisi h̄z q̄ intellect^o noster. v̄olū- tate captiuat̄ in

obsequiū xpi. restat q̄ habit⁹ fidei spectat ad rectitudi-
 nē vite fm̄ regulā iusticie. r̄ id h̄z in se rōnez virtutis de
 2 p̄rie. nec solū h̄z in se rōnez virtutis de sed magis auri/
 gesturū quarūlibet rā theologiaz vicz q̄ cardinaliū
 Sine fide em̄ nō est cognitio sumi r̄ veri boni. sino co/
 gnitōe aut̄ sumi r̄ veri boni nō pōt ēē expectatio r̄ dilo/
 ctio. Cognitio em̄ pambula ē r̄ dirigit affectū ad erpe/
 erandū r̄ ad desiderandū. r̄ iō necario fides sp̄e r̄ chari/
 tatē p̄cedit rāq̄ regula r̄ auriga ipsaz. Rursus sine co/
 gnitōe sumi boni non pōt esse recta iūctio. Doc em̄
 solū sit recta intentioe qd̄ sit ad bonorē r̄ gloriā dei. si
 ne h̄o recta intentioe nullus actus virtutis recte incedit.
 Qm̄ q̄ habitus fidei est quo mediāre summum b: nū a
 mem̄bris nris agnoscat. h̄m̄ est q̄ fides dirigit nostrā i/
 tentioe r̄ p̄ hoc regula est oīs opatōis bone. r̄ oīs virtu/
 tis meritoie. Et iō non r̄m̄ debet dici virtus q̄rua. s̄z eri/
 am virtutū gratūitaz regula r̄ auriga. r̄ p̄cedēde sunt au/
 ctoritates r̄ rōnes q̄ sunt ad istā prem. ¶ Ad illud h̄o
 qd̄ p̄mo obiicit in 2nariū q̄ fides tenet r̄ edū inf̄ lei/
 entā r̄ op̄inōe. dōm̄ est q̄ fides assignat q̄si mediūz
 inf̄ sciaz r̄ op̄inōe ab Hug. nō q̄ r̄ sciat ex illis duo
 bus sicut mediūz sciat ab extremis. sed q̄ mediūz locum
 tenet q̄ruā ad q̄dū certitudinē. est em̄ magis certa q̄ op̄i/
 nio. r̄ min⁹ q̄ scia sicut videbit̄ infra. de h̄ aut̄ medio n̄
 est necesse q̄ sit in codē genere p̄rin. o cū extremis. Pos/
 set etiā dici q̄ h̄z n̄ necitatē in moribz. p̄ co q̄ mediūz
 rep̄sit in genere virtutis. r̄ extrema sunt in genere vicioz.

12 ¶ Ad illud qd̄ obiicit q̄ scia distinguit in b̄ a virtute
 q̄ ip̄a est in verū r̄ virtus in bonū. dici pōt q̄ p̄s loquit̄
 ibide veritate r̄ suertudinali q̄ cōsistit circa actōes r̄ pas/
 siones. de q̄ dicit q̄ virtus est in passionibz r̄ opationibz
 optimoz opatiua. r̄ h̄m̄ virtus ordinat̄ h̄is ē sunt ad
 finē. de virtute aut̄ intellectuāli cuiusmōdi est sapia r̄ itel/
 ligētia q̄ ordinat̄ in inf̄m̄ sine nō habet veritatē. r̄ h̄ mō
 fides ē virtus nō mō p̄misso. S̄z h̄ic mōd⁹ dicit̄ di v̄ esse
 calūniosus in b̄. q̄ nō em̄ de virtute suertudinali verūci/
 am de oī alia virtute sub rōnez virtutis. i posse hec dōm̄a af/
 signari respectu scie. Et p̄pterea dōm̄ ē q̄ alit̄ vez ē ob/
 iectū fidei. alit̄ obiectū scie. Scie in quā obiectū ē. q̄ est
 vez visum. fidei aut̄ est obiectū q̄ ē vez. vez inq̄ non
 visū sed salūit̄. Quia em̄ est nō visum requirit ad ip/
 sum cognoscendū alit̄ habit⁹ q̄ sit h̄ic. Quia volūtat̄
 fez. iō h̄ic ille ad salutē ordinat̄ r̄ ad vitā brām. r̄ iō ha/
 bet rōnez virtutis. cōpletā. r̄ sic p̄t q̄ nihil impedit q̄n̄ fi/
 des possit esse in vez. r̄ t̄m̄ nihilomin⁹ ē virtus. p̄ eo q̄
 alio mō est in vez q̄ scia fm̄ duplicē dōm̄em p̄ assigna/
 tā. Est em̄ in veritatē nō visum s̄z veritatē salūit̄feram
 Quia em̄ nō visa ē credit̄ volūtatē. Quia aut̄ nō solūz
 nō visa. sed etiā salūit̄fera. credit̄ volūtatē r̄ meritoie
 q̄ duo aliena sunt a speculatiōe scie. Cū r̄ veritas in q̄
 est fides ē veritas fm̄ pietatē. q̄ dētī ora ē r̄ catholice.
 h̄ignota fuit p̄his. ¶ Ad illud qd̄ obiicit q̄ credere sine ra/
 tione ē vitupabile. dōm̄ q̄ illud vez est vbi auctoritas n̄
 suplet locū rōis. Vbi h̄o auctoritas locū supplet rōis nō
 est vitupabile s̄z valde cōmēdabile. Sic aut̄ est in fide.
 Qm̄ r̄ si nō assit̄ intellectui ip̄i credētis rō p̄pter quam
 debeat veritatē assentire. adeft̄ t̄m̄ sumē veritatē aucto/
 ritas q̄ cordi suo suadet. quā etiā sumā veritatē scimus
 mēiri nō posse. r̄ iō impiū est ei nō credere. p̄pterea h̄
 nō tollit̄ imo potit̄ cōfert̄ fidei ēē virtutē. ¶ Ad illud
 qd̄ obiicit q̄ quāto aliqd̄ ē magis rōnale rāro magis r̄ sonat
 virtuti p̄fecte dōm̄ q̄ rōnale d̄z aliqd̄ dupl̄. aut q̄ sonū
 ē rōni eleuare r̄ illustrare a luce virtutis. supne. aut q̄ so/
 nū est rōni p̄uerse ad cognitōez sensibilibē. Si p̄mo mo/

do dicat r̄ rationale non h̄z instantiā. Si secūdo mō di/
 carur rōnale. salūit̄atē h̄z. qm̄ frequēter rō ad sensibilia
 cōuerfa iudicat esse vera que sūt falsa. r̄ esse bona q̄ sūt
 mala r̄ eonuerso. Cū nō nulla vidētur sibi irratiōabi/
 lia que sūt valde rōnabilia. sicut p̄. q̄ nō nulla vidētur
 irratiōabilia philosophis. que tamen vidētur
 valde rōnabilia xp̄ianis. v̄ oī mō r̄tinere r̄ oī i/
 no mendicare et filia. Et q̄m̄ p̄cellit iudiciū viri iudici/
 um pueri. t̄m̄ p̄cellit iudiciū viri christiani iudiciū vni/
 phi. r̄ iudiciū rōnis surfū p̄uerse. iudiciū rōis ad infer/
 ora depresso. r̄ ideo h̄ nō impedit fidē esse virtutē. quia
 credit aliqua que vidēt esse irrōnabilia homi. Aliquā
 do em̄ s̄ rōnabilia hōi sp̄iali. r̄ hoc facit ad rōem virtutis
 v̄ credat sine rōe. Si em̄ crederet p̄ r̄ em̄ cogentem
 illa credulitas nō esset volūtatia sed necessaria. r̄ sic nō
 ēē virtuosā nec meritoia. sicut meli⁹ māifestabit̄ infra

¶ Questio II b

¶ Trez fides sit i pre anime cognitua an affectua. Et q̄
 sit in pre cognitua. videt̄ fm̄ p̄ augustini. q̄ sic diffi/
 nite credere. in li. de p̄destinatōe scōz. Credere ē cogita/
 re cū asserione. ad illā ergo v̄m̄ p̄tinet credere ad quā
 p̄tinet cogitare. s̄z cogitare ē potētē cognitue. q̄ r̄ cre/
 dere. Si q̄ in illa potētia est fides cū actus est credere
 videt̄ q̄ fides sit i pre aie cognitua ¶ Tre ad Roma. r̄
 fides ē er̄ audiri. ibi glosa. r̄ dar̄ intellectu dū de audiri
 mentē illustrat Si q̄ fides ē p̄ audiri. r̄ fides illūiat
 mentē. r̄ tā audire q̄ illuminari spectat ad pre aie r̄ gni/
 tiuā. v̄ q̄ fides sit in pre aie cognitua ¶ Tre reformatiō
 imaginis sit p̄ tres virtutes sc̄. cologicas. s̄z imago nō
 t̄m̄ cōsistit i potētia affectua. verūciā in potētia cog/
 nitua. q̄ necesse est q̄ aliqua virtus theologica refor/
 mat̄ potētia cognitua. nō est aut̄ aliā dare nisi fidem
 si q̄ virtus est i ea potētia quā reformat. videt̄ q̄ fides
 sit in potētia cognitua. ¶ Tre i eadē vi est virtus gra/
 tuita. r̄ dos illi succedēs in glia. sed visio q̄ succedit fidē
 est in potētia cognitua. sicut manifestū est. q̄ r̄ ¶ Tre
 in illa potētia ante est virtus tanq̄ in subiecto circa cu/
 tus actū explicat̄ difficultatē. habitus em̄ i ea potētia
 collocat̄ ad cur̄ opus habituat. Si q̄ p̄ fide captiuat̄ i
 relectus i obsequiū xpi. q̄ fides expedit̄ actū ip̄ius po/
 tentie intellectue. est q̄ in ip̄a tanq̄ in subiecto. S̄z
 null⁹ diffinit̄ virtutē dicit q̄ virt⁹ est habit⁹ volūtat̄
 us. q̄ si fides ē virt⁹. ē habit⁹ volūtat̄. s̄z habit⁹ volun/
 tarius est i volūtatē tanq̄ in subiecto. ergo r̄ fides.

¶ Tre Aug⁹ de moribz ecclie virtutē diffinit̄ dicit q̄
 virtus nō est aliud q̄ amor ordinatus. q̄ si om̄is virt⁹
 est amor essentialiter loquēdo. om̄is virtus est in ea po/
 tentia cuius est amare. sed hoc est potētie affectuē nō
 cognitue. q̄ om̄is virtus est in potētia affectua ¶ Tre
 maḡ Hug. in li. de sacris dicit q̄ i affectu fidei s̄ba repe/
 ritur. s̄z i ea potētia ēit virtus tanq̄ in subiecto p̄prio.
 in quo rep̄itur etus s̄ba. si q̄ hec est potētie affectua.
 v̄ r̄. ¶ Tre in nulla potētia est virt⁹ fidei que possit
 cogi. q̄ sicut dicit Aug⁹. cū cetera possit hō nolēs. ere/
 dere nō p̄t nisi volēs. s̄z potētia cognitua pōt cogi. q̄ si
 deo nō p̄t esse nisi i potētia cognitua. r̄ est in potētia co/
 gnitua vel affectua. ergo r̄. ¶ Tre in illa potētia est
 virt⁹ sicut in subiecto que est p̄ncipiū act⁹ r̄ opatōis
 illi virtuti debet. sed nullus assentit̄ virtuti nō vise nisi
 q̄ vult. ergo si p̄ncipiū actus credendū h̄z om̄a volun/
 tate. necesse ē fidē esse i ea tanq̄ i subiecto p̄prio. Si tu di/
 cas q̄ simul ē i intellectu r̄ affectu. Corra h̄ est. q̄ vni⁹ habi/
 bit⁹ simpliciter nō p̄t ēē in duabz potētis. sed cognitua ē
 affectua sūt diuerse potētie sic om̄s ē s̄i. h̄. li. ergo si si/
 S 2

des e habit^o vn^o. nō p^o esse simul 2 semel i illis potētis
 duab^o. Et iterū p^o hoc nō soluit. q^o ad huc restat qd in q
 illaz potentiaz sit p^omo 2 p^oncipalit. q^o qd dicitur bon^o
 def. videt obutare rōes q^o sunt ad oppositā p^ore. **15**
 ad p^odictoz intelligētā q^o circa b^o diuersi diuersa sente
 rūt. Quidē enī dicere voluerūt q^o fides ē in potētia co
 gnitiua. 2 in intellectu speculariū fm q^o ē speculariū.
 Et rō eoz ē ista. q^o intellect^o speculariū dī esse ille q^o rē
 dit in verū sub rōne veri. fides autē facit intellectu crē
 dere articulos. nō q^o bonos. s^o q^o veros. ita enī q^o cre
 dit dānatos malos. sicut glōficatos bonoz. Et iterū
 charitas 2 fides distinguūt in obiecto q^o ad rōne mo
 tuū. 2 q^o charitas tendit in deū sub rōne boni. necē est
 q^o fides tendat in deū sub rōne veri. vñ assentit sūme ve
 ritati nō q^o bonitas s^o q^o veritas. Qm̄ ḡ intellect^o spe
 culariū recipit verū sub rōne vñ. hinc ē q^o dicitur fide ē i
 intellectu speculariū inq^o ē speculariū. Nec obstat hū
 s^oba p^oh^o. q^o ip^o d^o v^oitate fidei nūcū intellecterūt. Alit^o at
 alit^o v^o ec^o dōm. v^oic^o. q^o fides ē in intellectu p^oterico. Intel
 lect^o em̄ p^oterico dīcē intellect^o p^oterico fm q^o vult p^o h^o q^o i
 lect^o speculariū extēsiōe sit p^oterico. **16** **17** **18**
 Lōngitū autē intel
 lectū extēdit trip^o Uel p^o v^oitōz sui cū affectōe a q^o inē
 nat. Uel p^o v^oitōz sui cū affectōe ad quā inclinā. Uel
 p^o v^oitōz sui cū oparōe quā dirigit 2 regulat. Q^o v^o autē
 his modis d^oingit fidē ponit in intellectu extēsiōe siue p^o
 terico fm varios ip^o fidei star. Nā fides simpl^o dicitur
 siue sit informis siue formata. q^o facit homē credere deo
 in his q^o nō videt. ē in ip^o intellectu inq^o inclinā ab ip
 sa volūrate. nō em̄ crederet nisi veller. fides autē forma
 ta q^o s^o credit in deū ē in ip^o intellectu inq^o inclinā af
 fectū. Ad h^o em̄ q^o aliq^o credat in deū p^o fidē formata. o^o
 v^o in ip^o amādo tēdat. fm q^o h^o in l^ora. fidei autē p^ofecta
 de q^o dicit apl^o q^o ē opāna p^o dilectōz. illa qdē est in ip^o i
 lectu inq^o mediāte affectu dirigit op^o. Et sic p^oz q^o
 fm istos fides ē in intellectu p^oterico siue extēsiōe. fm diuer
 sos ip^o fidei star. siue intellect^o p^oterico dicitur. p^oterico siue cō
 muni. fm mag^o. p^oterico. fm q^o mag^o 2 mag^o h^o extēdit
 Rō autē q^o mouet istos h^o ponere nō solū ē h^oū p^o h^o d^o i
 cit q^o v^oitates sunt in intelligētia p^oterico. sed etiā ip^o rō re
 eta q^o dicit q^o v^oitas nō pōt ēē nisi habit^o volūtar^o cū cir
 ca ip^o amāto vult laus 2 meritū. 2 iō impossib^o ē ē q^o v^oitas
 fidei sit in intellectu nisi in ip^o intellectu iungit affectū.
 Intellect^o autē iūc^o affectū 2 ip^o p^oterico dīcē intellect^o
 extēsiōe. vcl intellect^o p^oterico. 2 iō dicitur ista fidē ēē in p^o
 terico intellectu. Restat adhuc tert^o mod^o dīcēdi. v^oic^o
 q^o fides necē oīno in potētia cognitiua. nec oīno in po
 tentia affectiua. s^o qdāmō i hac. qdāmō illa. Et h^o ē qd
 dicit mag^o Dugo de san. v^oic^o. in li. de sacris. duo in dē
 sunt in q^o fides dīst^o. cognitio v^oic^o 2 affectio. In af
 fectu qdē s^oba fidei repit in cognitōe s^o materia. Rō at
 q^o mouet ad h^o ponendū ē q^o act^o volūtar^o ē essential^o ip^o
 fidei. nūcū em̄ esset h^ouofum credere nisi ēē volūtar^o iuz
 Un etiā Aug^o. dīc^o q^o v^oitas nō ē aliud q^o amor. dīnar^o
 Si ḡ fides ē v^oitas. respicit actū volūtar^o v^o sibi eēntia
 lē. ḡ 2 circa illā bz eēntialit^o dīst^o. Rursus q^o ip^o fidei
 cognitio eēntialis ē. 2 illuatiō p^o quā intellect^o dīrigit
 in sūmā veritatē ei subiect^o. iō ip^o fides eēntialit^o respi
 cit actū rōnis. 2 p^oterico dicit illi q^o sunt hū^o positōis
 fidē ēē nō sūmā in rōne s^o etiā in volūrate. cū v^oitōz actūz
 respiciat eēntialit^o Quia h^o act^o rōnis. respectu act^o vo
 lūtar^o ē material^o. cū rō inclin^o a volūrate. iō etiā dīcē
 rūt q^o in rōne materia fidei repit. in affectōe s^o s^oba. Dē
 ē h^o mod^o dīcēdi a mag^o cloric^o sū p^oterico in iuz. 2 q^o h^o
 bet eoz h^oz s^o rōnabile fundamētū. Et si q^o recte in /

telligat. inueniet quēlibet eoz habere aliqd veritatis.
 Ut autē eoz plant^o fiat ascendēdū est dīc^o ad videndū
 subiectū v^oitatis in generali. qdē dīcē intueri possum^o sa
 ria plane q^obusdā p^osuppositis. Utr^o em̄ est fm quā v^oit
 sit laus 2 meritū. sicut cu l^oba fm quā arēdit v^oitūz
 2 demeritū. Utr^o etiā ē habit^o reddēs potētā facile re
 spectu alieū act^o. Si ḡ h^o p^oncipiū est laudis 2 me
 riti. necariū ē eam ponē illa potētia que ē p^oncipiū p^o
 mū op^ois laudabilis 2 merit^oz. Nā si ponēt i potē
 tia inferior. tācū ē potētia naturalis impareritūz g^o
 tute. Si ḡ li. ar. p^oncipiū ē meriti 2 demeriti. necē ē oīn
 v^oitē in li. ar. ponē. Rursus. cū h^o sit i ea. potētia cir
 ca actū explicat difficultatē. v^oitūz sit habit^o necē
 est eā repit. i ea potētia sicut in subiecto quā ad op^o h^o
 bilitat. Qm̄ ḡ qdā v^oitatis explicat act^o rōnalis. qdām
 act^o r^ocupiscibilis. qdām act^o irascibilis. iō qdām necē est
 ponē in rōnali. quāsdā in r^ocupiscibili. qdām in irascibi
 li. His p^osuppositis facile ē videre qdē subiectū fidei.
 Si em̄ fides v^oitūz ē circa quā dīst^o laus 2 meritū. ne
 cesse ē q^o ip^o a in li. ar. ponat. Rursus. si fides habit^o ē q^o
 quē intellect^o captiuat in obsequiū x^oi. 2 inuitit veritas
 t^o p^o p^oterico. 2 h^o mod^o dīcē intellect^o qdāmō speculariū
 necē ē q^o habit^o fidei qdāmō sit in intellectu fm q^o h^o rō
 nē speculariū. Et qm̄ intellect^o nō habilitat ad assent
 endū ip^o veritati p^ome fm suū iudiciū. sed fm volūtar^o
 impū. iō fides nō respicit intellectu rānq^o pure specu
 lariū. sed necariū ē q^o ipsa sit in ip^o intellectu fm q^o est
 qdāmō extēsiō 2 ab affectu inclinā. Rursus. qm̄ ip^o
 velle credere. ē eēntiale ip^o fidei. hinc ē q^o habit^o ille nō
 tm̄ respicit intellectu v^o speculariū sūmā veritatē. nec eti
 am inclinā ab affectu. sed etiā ip^o affectū. Et h^o ita p^oz
 q^o nō ē repugnātia inter p^otericoz positōnes. si q^o recte
 intelligat. imo ex oībz quasi colligit vna veritas intēg
 qm̄ fides v^o ē v^oit^o ē p^oncipiū meriti. 2 respicit lib. ar.
 v^o subiectū. Inq^o rō h^o habit^o ē qdāmō respicit intelle
 ctū speculariū 2 et^o actū qdē est credere v^oz. Quia h^o qd
 amō intellectu extēsiō 2 et^o actū qdē est credere volūtar^o
 siue credēdo in deū tendere. qdāmō ip^o affectū 2 eius
 actū qdē est velle assentire ei ad qd rō ex se nō pōt artinge
 re. Si tu obijeres q^o ista nō pōt simul stare. q^o cū fides
 sit habit^o simplex. 2 v° habit^o simplex sit in vna potē
 tia rānq^o in subiecto. nō v^o q^o possit oēs illas potē
 tias rānq^o v^o subiectū respicere. **17** **18**
 Ad h^o dōm q^o nihil im
 pedir v^o nā 2 ean dē v^oitē dīcē ēē simul in libero arbi
 trio. 2 rōne 2 volūrate. Quia sicut in scōo libro oīsum
 fuit li. ar. nō dicit potētā dīstinctā a rōne 2 volūrate
 fm rem 2 essentia. imo fm q^o vult brū Aug^o lib^oz ar
 bitū cōplect^o tres potēntias. s. irōnabile. r^ocupisc
 bile. 2 rōnale. Et iō nullū in cōueniens est q^o vna quoz
 virtus q^o reponit in vna istarū potēntiaz fm q^o habit^o
 in lib. ar. reponat. fm q^o v^oitas 2 meritū p^oncipiū. Si
 militer nullū ē in cōueniens ponere v^o habitū essē
 rōne 2 volūrate. ita q^o v^oitas illaz potēntiarū respi
 cit q^o v^oitū ad actū n^o arerialē. alteram q^o ad actū
 fo. malē. Sicut p^oz habitū scientie quo ad quid respi
 cit memoriā. s. quo ad retentio. em̄ speciet. 2 quo ad qd
 intelligentiam. s. quo ad facultatē cōuersiois tū
 dicit v^oitas habitū simplex. q^o v^oitas em̄ potēntie dīst^o
 cte sint nihilominus tamē continuari habēt in vno s^o
 iecto. rōne cuius potēti esse in eis v^oitas p^oneratis. si
 cur vna sanitas ponit esse in n^o vltis membris corp^oz
 interior. 2 vna honestas in multis exterioris. Et h^o
 potēti elici 2 haberi generaliter quid sit subiectū m^o cu
 iuslibet virtutis. 2 quid sit etiam subiectū m^o cuiuslibet

viciū suū p̄cā. Pōt etiam haberi determinatio p̄posite
 q̄ōnis. viciū q̄d sit subiectū fidei. Nā licet in q̄rū h̄r̄ me
 ritoris dicēda sit esse in li. ar. in q̄rū tñ habitus reddēs
 potentia facile ponenda est q̄dāmō in potētia cogniti
 ua. sicut oñdunt rōnes ad primā p̄c. qm̄ ad fidē p̄ncip̄
 cogitare. ad fidē p̄ncip̄itates p̄ncip̄ illuminare rōnem
 reformare. r̄ in lectū captivare. ip̄i etiā fidei succedit
 videre. que oīa respiciūt cognitōz. Jō rōnes ad p̄cā illā
 inducē sunt r̄cedēde. nec eis obuiat rōnes ad oppo
 sitū. Qm̄ h̄ fides respiciat actū potentie cognitue. nō
 tñ ip̄m respiciat oīno pure. sed in q̄rū h̄ affectōz r̄ comi
 tantē r̄ q̄dāmō possidētē. r̄ ideo etiā nec ē ponere q̄
 fides q̄dāmō sit in affectōe. sicut dicit m̄gr̄ Hugo d̄ sa
 cro vicior. Et h̄ q̄ est habitus voluntari⁹ r̄ amor ordinā
 tus. r̄ talis nature ē act⁹ eius q̄ ad ip̄m nemo pōt cogi i
 uirus. Et tō credi p̄nt rōnes que sunt ad p̄cē sequētē
 Q̄ aut rōnes lib̄nariē nō obuiat sed vtrūq̄ v̄z con
 cludat satis clare pōt videre. si q̄s pōt cape q̄ ad esse si
 dei virtutis occurrit act⁹ rōnis simul r̄ voluntatis. q̄ bñ
 innuit ap̄ls in ip̄a notificatōe fidei cū dicit fidem esse
 s̄bam rez sperāda. argumētū nō appentū. r̄ gēs q̄d
 est in ea cognitōis r̄ q̄d est affectōis. Nunq̄m etiā fides
 ē h̄ virtus q̄m̄cūq̄ intellectū illuminaret. nisi etiā vo
 lunariē q̄dāmō reificaret. sicut p̄z in de no p̄ h̄c. q̄ il
 lumiat intellectū ad eadē ad q̄ illūinat fides. r̄ tñ nō po
 nit esse virtus. qm̄ in illa illūiatōe nō coopat voluntas s̄z
 q̄d coopat i fidei assensu r̄ actu. Et his patere p̄nt ea q̄
 obiecta sunt r̄ cōsimilia que circa hoc ob̄ia possunt.

Questio III
 C
Utrū fides sit virtus vna. Et q̄ sic videat. Eph. iij. d̄
 v̄n̄ d̄us vna fides. r̄ v̄n̄ū h̄p̄tisma. sed baptisma v̄n̄i
 tate habet fm̄ sp̄m̄ q̄dā d̄cā ē factū fidei. q̄ videt multo
 fortius q̄ r̄ ipsa fides r̄c. J̄c. i. ad Cor. xij. Nūc ma
 net fides. spes. r̄ caritas. r̄ r̄ta. sed spes r̄ caritas
 h̄nt v̄nitatē fm̄ sp̄m̄. q̄ r̄ fides. J̄c. fides nulli assentit
 nisi p̄pter lūm̄ā veritatē. sed lūm̄a veritas tñ vna ē.
 q̄ r̄ credēti est vna. sed habitus diversificat fm̄ formā
 r̄ sp̄m̄ a p̄rōnis notitue r̄ intellectue. Si q̄ ratio cre
 dēdi est vna. necesse ē h̄r̄tē fidei qua credit vna ē spe
 ciē. J̄c. q̄ credis deo nō indicat esse fidei h̄s. nisi credat
 in oib̄ articulis. sed fides virtus facit v̄n̄ū quicq̄ esse fi
 deli. q̄ nō est vera virtus nisi p̄ ip̄m oīa credibilia credā
 tur r̄ in v̄n̄ū colligant. sed nō colligerent in v̄n̄ū p̄fecte
 nisi fides esset virtus vna. ē necesse est q̄ fides vna sit re
 spectu oīm credibilū. J̄c. nō est alia obedientia
 fm̄ sp̄m̄ q̄ obedire deo in mandatis p̄ncip̄ tabule. r̄ in
 mandatis sc̄de. licet mādata p̄ncip̄ tabule ordinēt ad de
 um. mādata s̄o sc̄de ordinēt ad primā. q̄ pari rōne
 non erit alia fides qua assentit p̄ncip̄ veritati in articul
 respicientib̄ divinitatem. r̄ in articulis respicientib̄
 humanitatē. Et non est dare aliqd̄ fm̄ q̄d fides plurifi
 cetur r̄ diversificet. q̄ necesse est fidei virtutē esse v̄n̄ā
 fm̄ speciē. **Sed cōtra.** Habitūs diversificant p̄ act⁹
 r̄ actus p̄ obiecta. sed obiectū fidei nō solū est v̄z in
 creatū. v̄t p̄tore q̄ deus sit minus r̄ vnus. sed etiā veruz
 creatū. v̄t p̄tore q̄ r̄s sit natus r̄ passus. Si q̄ creatū et
 increatū nihil habent cōe imo differunt essentialiter et
 formaliter. necesse est ponere q̄ fides qua credimus di
 vinitatē. r̄ fides qua credimus humanitatē. sit alia et
 alia fm̄ speciē. J̄c. nō sicut voluntas se habet ad vo
 lita. r̄ sc̄ia ad sc̄bilia. sic se habet fides ad credibilia. sed
 voluntates diversificant r̄ numerant fm̄ diversitatē vo
 litōum. sicut v̄lter r̄ sc̄ie fm̄ diversitatē sc̄bilitūm. videt
 q̄ r̄atione cōsimilitū q̄ fides verificari habeat fm̄ diver

sitatē credibilū. r̄ sic creditur idē q̄d prius. J̄c. d̄nū
 sapientie r̄ sc̄ie sunt diversa dona. r̄ hoc non ob aliud.
 nisi q̄ v̄n̄ū est de eternis. r̄ aliud de temporalibus. Si q̄
 fides est de istis r̄ de illis. videt q̄ r̄ ipsa formaliter ha
 beat diversificari. J̄c. nō timor r̄ spes sunt affectiōes
 formaliter differentes. r̄ q̄ timor ē de futuris malis. spes
 autē de futuris bonis. sed fides nō tñ est de futuris bo
 nis. v̄t p̄tore de gloria eterna. sed etiā de futuris malis.
 v̄t p̄tore de supplicio eterno. q̄ videt q̄ fides de his et de
 istis habeat formalitē diversificari. J̄c. nulla virtus ha
 bet plenā rōnez virtutis nisi eā cōcomitē recta intentio
 respectu finis. sed fides ē que dirigit intentionē. q̄ ne
 cesse ē q̄ fides oēs virtutes circūcūctū ad eaz̄ fines.
 q̄ si virtus q̄ oēs virtutes circūcūctū nō est virtus specialis.
 sed virtus generalis ad oēs. videt et hoc posse colligi si
 de m̄ non esse virtutem v̄nam fm̄ spectem. **19**
R̄. d̄m̄. q̄ fides sive in eodem sive in diversis vna est fm̄ speciē
 p̄ eo q̄ non dividit in species q̄ suis in diversis diversifi
 ficet fm̄ numeruz. Et virtus rō est qm̄ v̄nitas virtutis
 attendit fm̄ v̄nitatem actus p̄ncip̄alis. V̄nitas act⁹
 p̄ncip̄alis attendit fm̄ v̄nitatem obiecti p̄ncip̄i. Et q̄
 niam obiectū p̄ncip̄i fidei v̄nū est. hinc est q̄ necesse est
 h̄r̄tē fidei ēē v̄nā. Hoc autē planius sit p̄ exemplū i cō
 simili. Sicut em̄ videmus in habitu videndi q̄ virtus
 visiva habet obiectum p̄ accidens. sicut dicimur videre
 re equum vel hominē. habet etiam obiectū p̄ se. sicut di
 ctimur videre album r̄ nigrum. habet etiam obiectum nō
 solum p̄ se sed etiā p̄ncip̄o. sicut dicimur videre luciduz
 r̄ q̄ vis obiectū p̄ accidens sive obiectum materiale ip̄i
 si⁹ visus diversificet i sp̄e. sic equ⁹ differt sp̄e ab boie r̄
 etiā obiectū p̄ se sp̄e differat sic albu sp̄e differat a nigro
 non tñ habitus videndi fm̄ speciē diversificat. q̄ r̄
 ratio obiecti p̄ncip̄i. videlicet ipsa rō luminositatis vna ē
 in oī visibili. Sic r̄ in p̄posito intelligendum est. q̄
 cet fides habeat multa obiecta p̄ accidēs. sicut oīa que
 consequunt ad articulos. multa etiam obiecta p̄ se. sic
 etiam ip̄os articulos plures r̄ distinctos. q̄ tñ vna ē
 ratio credēdi in oib̄. v̄z ipsa summa veritas cui ip̄i
 sa fides innitit. p̄pter se r̄ sup̄ oīa. ideo ipsa fides est spe
 ciē vna. quantacūq̄ recipiat in credēdis differentia. et
 est simile. Si ego credēre alicui boi veraci q̄ verax est.
 eadā credulitate qua credēre ip̄m esse veracē et edem
 oīa esse vera que dicit q̄m̄cūq̄ de diversis materiis
 loquetur. Per hunc modum in p̄posito intelligendus
 est. Et idcirco cōcedēde sunt rōnes ostendentes fides
 habere v̄nitatem fm̄ speciē. **Ad illud s̄o q̄d primo**
ob̄icit q̄ actus diversificant p̄ obiecta iam p̄z respon
sio qm̄ hoc non intelligit de quocūq̄ obiecto. sed de
obiecto q̄d est obiectum p̄ se r̄ primo. quod quidē non
tñ habet rōnem materialis. sed etiā rōnem actiui r̄ mo
ritui. hoc autem mō non est obiectum fidei nisi ipsa sū
ma veritas. sicut infra melius patebit cū de obiecto si
dei inquiret. Ad illud quod ob̄icit q̄ sic se habet fi
des ad credibilia sicut voluntas ad volita. r̄ sc̄ia ad sc̄i
bilia. d̄m̄ q̄ non est simile. qm̄ sc̄ia in diversis sc̄bili
bus diversas intuet rōes r̄ diversa media p̄ que illa co
gnoscit. Similiter voluntas in diversis volitis diver
sa intuet appetibilia p̄ que illa appetit. Jō tam voluntas
q̄ sc̄ia diversificat p̄ncip̄ illa que appetit r̄ cognoscit
fides autē v̄nicam intuet rōnem fm̄ quam oīa credibi
lia credit. Et ideo p̄pter diversitatem credibilium non
habet diversificari. Ad illud q̄ ob̄icit q̄ d̄nū sc̄ie r̄
sapie diversificant. d̄m̄ q̄ nō est simile. q̄ sapia negociat
circa etia fm̄ rōnes eternas. r̄ sc̄ia circa temporalia

fm rōnes ipales. 7 ideo diuersificat q̄ negotia fm rōi
 pes alias 7 alias. fides aut nō sic. imo tā circa creatā.
 25 q̄ circa increata h̄sal fm dicamē veritatis eterne. 7 id
 non sic habet diuersificari. Ad illud qd̄ obicit q̄ rī
 mor 7 spes diuersificant. q̄ sunt de bonis 7 malis. dōz
 q̄ non est simile. q̄ timor respicit malū fm q̄ malum. 7
 spes bonū fm q̄ bonum. 7 ita fm rōes diuersas. fides
 aut bona 7 mala non considerat nisi in q̄tū cadunt sub
 dicamine veritatis. 7 ita sub rōne vna. Ita em̄ credit
 malos puniri sicut brōs p̄mari. Ita etiā verum ē vnū
 sicut 7 reliquū. 7 ita dicitur veritas vnū sicut 7 alterum
 26 Ad illud quod obicit q̄ fides dirigit oēs virtutes.
 dōm q̄ et h̄ non sequit q̄ fides sit virtus generalis pro
 eo q̄ contingit virtutes seip̄sas circūcedere. 7 obicitur
 vnus virtutis bene pōt esse materiale alterius virtutis
 7 tū abiatuē d̄stincte sunt. q̄ d̄stinguunt p̄nes obie
 cta p̄ria. que non tm̄ habent rōnem materialis verū/
 etiam rōnem m̄ortū. Obiectū em̄ materiale nec facit cō
 uenientiam in specie nec differentiā. 7 p̄pterea non se
 quit q̄ fides sit cōis alijs virtutibus. q̄ respicit eorū
 obiecta 7 fines. Respicit em̄ illa solūmodo p̄ modū ma
 terie circa quā h̄sal. obiectum tm̄ p̄p̄iū 7 p̄mū habz d̄
 stinctū ab alijs virtutibz fm cuius obiecti vnitate p̄one
 re fide esse vnam fm speciem sicut in p̄cedentibz oñsū ē.

Questio IIII

Utrum fides sit certior q̄ scia. Et q̄ sic videt Aug. n̄
 bil est boi certius sua fide. 7 videt q̄ fides maior est vel
 fide equalē certitudinē habeat q̄ scia. Item p̄bus
 Virtus certior est oī arte. sed fides ponit in genere virtu
 tis. scia aut 7 ars sunt eiusdē generis. 7 magis ē certitu
 do in fide q̄ sit in habitu scie. Itē certū cognoscat qd̄
 cognoscat in lumine veritatis p̄ne q̄ qd̄ cognoscat i lu
 mine veritatis create Sed qd̄ cognoscat fide cognoscat
 tur in lumine veritatis prime. qd̄ aut scia cognoscat in
 lumine veritatis create cognoscat. 7 maior est certitudo
 do fidei q̄ scie. Itē certius ē illud in quo nō cadit er
 ro. q̄ circa quod cōtingit errare. sed fidei non p̄m̄it
 error. cognitioni autē p̄hoz multi errores p̄m̄it. er
 go maior est certitudo fidei q̄ sit certitudo alicuius scie
 p̄fice. Itē certior scia certius habet fundamentū. sed
 quāro aliqua scia nobilitat 7 p̄fectior ē. ratio certior est
 sed scia theologie est oīno scia altissima 7 nobilissima.
 7 certissima. Si q̄ fides est fundamentū totius scie the
 ologice. necesse est ipam esse certissimā. Est q̄ in ea ma
 27 tor certitudo q̄ in aliq̄ alia scia. Sz cōtra Aug. de fa
 vic. fides est certitudo quedā animi de rebz absentibz
 supra opinionē 7 infra sciam p̄stituta. 7 minor ē certitudo
 in ita fide q̄ in habitu scie. Itē certū cognoscat
 tur illud de q̄ nō pōt dubitari q̄ illud de quo pōt dubi
 tari. sed qd̄ q̄ cognoscat sciali cognitione sic nouit q̄ de
 eo dubitare non pōt. Qui aut nouit aliqd̄ cognitōe si
 dei pōt de eo dubitare. sicut p̄z. 7 maior ē certitudo scie
 q̄ fidei. Itē certū cognoscat qd̄ cognoscat aperte visi
 sione q̄ quod cognoscat sola credulitate. Sed
 p̄scientiam cognoscat aliqd̄ aperte visione p̄ fidem
 sola credulitate. ergo certior est scia q̄ fides. Item
 quāto aliqd̄ cognoscat clarō rāto cognoscat certū. Sz si
 des cognoscat p̄ speculū in enigmare. scia aut reuelata
 face. 7 maior ē certitudo quā h̄z scia q̄ illa quā h̄z fidei
 Itē certius cognoscat qd̄ pōt p̄bati q̄ qd̄ nō pōt p̄ a
 ri. sed qd̄ q̄ cognoscat habitu scie pōt p̄bare aliq̄ p̄tū/
 q̄ aduer sant. 7 cū p̄uincere necāro. ita q̄ nō pōt d̄d̄ce
 re. Nō sic autē de fide. 7 fides nō h̄z tantā certitudinē.
 quā h̄z h̄t scie. R. dōm q̄ cū cōpam certitudinē in
 fidet ad certitudinē scie pōt intelligi dupl̄. Nā vno mō

scia pōt dici aperte 7 certa visio d̄i patris. Et h̄ mō non
 est qd̄ nec dubiū q̄ scia. isto mō p̄cellat in certitudie ip
 sam fide. sicut glia p̄cellit gram. 7 fiat patrie statū vie
 28 Alio mō d̄ scia cognitio quā q̄s h̄z in via. Et ista pōt
 ē dupl̄. Aut respectu illoz q̄ est fides. Aut respectu
 alioz cognoscibiliz. Si respectu illoz q̄ est fides. sic
 simpl̄ loquēdo certior ē fides q̄ scia. Tū si aliqd̄ p̄hoz
 cognoscat aliqd̄ articuloz rōcinādo. v̄pote deum esse
 creatorē. vel deū esse remuneratorē. nūq̄ tm̄ ita certitudi
 nali cognoscat p̄ suā sciam sicut verū fidelē p̄ suā fidei
 aut loquimur de scia fm q̄ est cognitio alioz cognoscibil
 um. sic qd̄ amō certior ē fides q̄ scia. 7 quod amō cōtra
 29 rō. Est em̄ certitudo specularis. 7 est certitudo adbe
 sionis. Et p̄ma qd̄dem respicit intellectū. Scd̄ h̄o respi
 cit ipsū affectū. Si loquimur de certitudine adhesionis. sic
 maior ē certitudo i ipsa fide q̄ sit i habitu scie. p̄ eo q̄ ve
 ra fides magis facit adherere ipm̄ credentē veritati cro
 dite q̄ aliq̄ scia alicui rei scite. Tidem em̄ veros fide
 les. nec p̄ argumēta. nec p̄ mōta. nec p̄ blandimēta
 elinari posse vt veritatē quā credūt salē eoz certius negge
 qd̄ nemo scis sanc mēris faceret p̄ aliq̄ qd̄ cognoscat ni
 si inquantū docerit fidei dicitur non esse mentientum.
 Scd̄ certū etiā esset geometra q̄ p̄ quacūq̄ certa p̄clusio
 ne geometrie auderet subire mortē. Tū verus fidelē etiā
 si sciret totā sciam. mallet totā illā sciam p̄dere q̄ vnū
 solū articulum ignorare adeo adheres veritati credite.
 De certitudine ergo adhesionis verū est fidē esse certiorē
 rē scia p̄fice. et hec certitudo respicit veritatē 7 docent
 nā fm p̄ctates. 7 de hac certitudine p̄cludunt rōnes ad
 primā p̄m̄ iducte. Si aut loquimur de certitudine spe
 ularis. q̄ quidē respicit ipm̄ intellectū 7 nudā veritatē
 rem. sic p̄cedit pōt q̄ maior ē certitudo in aliq̄ scia q̄ in
 fide p̄ eo q̄ aliqd̄ pōt aliqd̄ p̄ sciaz ita certitudinalē rōl
 se q̄ nullo mō pōt de eo dubitare. nec aliq̄ mō d̄scedere.
 nec in corde suo vilo mō d̄dicere. sicut p̄z i cognitione
 dogmatū 7 p̄mōz principioz. Et h̄ mō p̄cedunt rōnes
 ad p̄m̄ sequentē. sic p̄ctatū p̄z. Et p̄ hoc p̄z rōis ad
 qd̄ m̄ p̄posita. P̄ctat etiā rōis ad obiecta. P̄cedunt
 em̄ fm diuersas vias. Nā rōnes ad p̄mam p̄m̄ iducte
 p̄cludūt de certitudine adhesionis. Rōnes h̄o ad op̄ osi
 tū de certitudine specularis. Tertū rōnes ad p̄m̄ m̄
 p̄m̄ iducte vidēt p̄cludere de certitudine specularis
 q̄ illa certitudine sit fides certior scia. qd̄ falsū est. Ideo
 rēptandū est eas dissoluere. Ad illud verbū Aug. q̄
 d̄. Nihil est boi certius sua fide. dicit pōt q̄ nihil facit ad
 p̄ ositū. q̄ nō loquit de certitudine quā q̄s h̄z p̄ fide. h̄z
 quā q̄s h̄z de fide quā h̄z in mēte. 7 illa certitudo scie
 scit em̄ h̄o fidelis se h̄re fidē. Ad illud p̄cti q̄ virtus ē
 certior omni arte. d̄dm q̄ loq̄tur de virtute 7 arte fm q̄
 compensat ad idē. Nā illo em̄ meli⁹ scit aliquis inuenire
 mediū 7 obiectū p̄ habitu virtutis. q̄ p̄ habitu pure cog
 30 nitionis. Nō est aut generalit̄ intelligēdū q̄ virtus sic cer
 rior: circa p̄m̄ obiectū q̄ aliq̄ scia circa suoz. Ad
 illud qd̄ obi q̄ certius videt qd̄ videtur in lumine veri
 tatis increate. q̄ quod videt in lumine veritatis create
 dicendū q̄ illud verū ē q̄ in mēte veritatis increate ir
 31 diat plene sicut erit in p̄ria. Quēdo autē simpliciter ir
 radiat nō est necesse q̄ habeat veritatē. sicut p̄z. q̄ cer
 rior pōt h̄o videre ad lumē cādele q̄ ad lumē solis. vbi
 sol non plene irradiat. sic et in p̄posito intelligēdū est.
 Licet em̄ fiat irradiatio mediare fide ab ipsa veritate
 eterna nō tamē est irradiatio p̄fice. q̄m̄ manet speculū
 et enigma. Ad illud q̄ obicitur q̄ certior est cognitio
 32 eui non p̄m̄it error. de m̄ q̄ v̄r̄est. sicut fide inon
 p̄m̄it error. ita etiā nec scie in q̄tū scia. h̄z est solū ex

defectu a h se ignoscetia. Sic etia dtingit in ipa fide a
 pre credita. sic pty in infideli. q ppter discursionē i tel
 lectus a ignitōe fidei labit in heresim. dū se credulitati
 vere intermiscet. credulitas falsa. Tū ex h nō pōt conclu
 di q fides sit certior q scia. Illud tū verū est q de certis
 fidei magis veracit ē trā dita q aliq scia pbica. q spū
 sentis r ipe xps q docuerūt fidei veritate r sacre scriptu
 re. in nullo falsum dicitur. nec in aliq pnt respēdi. qd
 de nullo pbo arbitror se posse dici in traditōe alicuius
 doctōre. imo inveniunt veris multa falsa pmississe.
 Ad illud qd obi q qnta scia nobilior est tanto certi
 34 or. dōm q illud nō hz veritate. Nā sic dicit pbs. maior ē
 certitudo metaphice scie q dūse. r tū nobilitatē dūsa.
 q metaphice. h aut est ppter defectū a gre intelligēt
 Quia sicut dicit pbs. sicut se habz oculis nocue ad lucē
 ita intellectus nō ad manifestissimā nature. Tū illa q
 sunt certissima se. ignoscit aliqū dubie. r tū illa igni
 tio min⁹ certa magis ē nobilitatē r pfecta. qm est de re no
 bilior. Meli⁹ est em vel modicū qd de deo scire. q cele
 stiu vel terrestriu notitiā habere. Rōnes hō ad opposi
 tā ptem procedēde sunt. dcludū em de certitudine spe
 culationis sicut satis claz est r pferenti apparet.

Questio

De descriptione fidei ab aplo assignata. qm ipa inter
 ceteras ē mag⁹ autētica. diffinit aut apls fide sic. Heb.
 f. fides est sba rez sperandaz argumentū non appa
 rentū. Quid aut ista de scriptio in cōueniēter assigna
 ta ppter qdruplicē defectū qui vidēt esse in ea. vtz p
 ppter defectum veritatis ppter defectum conuerit
 bilittatis. ppter defectum evidentie. r ppter defe
 ctum sufficientie. Ex autem sit in ea defectus veritatis
 ondit pmo in h q dicit fide esse sba. Hic em accipitur
 sba ppter aut cōiter. Si accipit it r pte cum sba dicit
 dat r accio. r fides sit accidē. falsi in fide ē sba. si
 aut sba ibi accipit cōiter p certia. r essentia yr iusculul
 q nō differt ab eo cui⁹ est certia. fides aut differt a rebz
 sperandis. ipossibile ē fide esse sba rez sperandaz. Itē
 videt falsa esse in h q dicit fidem nō em esse sba. h etiaz
 argumentū. qm nulla sba est argumentū nec cōuersio
 Si q fides ē yr⁹. nō h pōt esse argumentū. Si tu di
 cas q argumentū sum it ibi nō assumptiue. nec ppter de
 beat dicit fides argumentū nō appetū. Si em ppter as
 argumēti est q argumentū ipam mentē. r dūmēt eā deo ad
 qd est faciens illud esse claz r aprū. vī q ibi sit implica
 tio duplicis dicitōis. cum dicit fide esse argumentū nō
 appetū. Que em hnt argumentū. hoc iō q habēt ar
 gumētū appetē ē vera. Que etia hnt argumentū. h iō
 q hnt argumentū quicūq est sba. q nō argumēti repugē
 r et nō appetū q ipi habitū fidei. q est implicatō op
 positoy in pdicta dicitōe. vī q p dicitā diffinitio re
 dargui possit de defectu veritatis. Itē vī q possit re
 pēdi ob defectū conuertibilitatis. Nāz hec descriptio
 pōt venire ipsi spci. Spes em est sba rerum sperāda
 rā. r etia argumētū nō appetū. q p spē certificamur
 nos esse habituros res q nō videm⁹. q vī q si tota illa
 descriptio veniat spci. q non veritat cum ipsa fide.

Non credere penā eternā esse futurā h pnter ad ipaz
 fidē. q credulitas pene eterne fides ē. h credulitas pe
 ne eterne nō est sba rez sperandaz. sed potius timendaz
 q vī q illa descriptio gener alit nō veniat ipsi fidei. et
 go nec oī nec soli. vī q possit repēdi ppter defectū co
 uertibilitatis. Itē vī q possit repēdi ob defectū cui
 dentie. q nō d p p dicitō diffinitio p poster⁹. nec ignorū p
 35 g nō. sed fides priorē q spes. si qz etia q est in corō

notio est q ea q non appet. q male diffinit fides p res
 sperandas r p res non apparetas. Itē ad euidētiā
 diffinitōis spectat q priora pmittant posterio. hō. Si
 q ignitio pcedit affectiōē. r fides in qm argumentuz
 respicit ignitōē. in qm vero sba rez sperandaz re
 spicit affectiōē. videt q pdicta diffinitio assignata sit
 sic p posterius r dūse. r ita redarg. ut posse videt. ppter
 defectū euidētie. Itē repēditū videt ppter defe
 ctū sufficientie. Quia fides non tūmodo est de futuris
 veniētā de pntibz r pteritis. vt dicit Aug⁹. Si q spe
 randa non solūmodo sunt futura. videtur q insufficiente
 ter diffiniatur. cū diffinitur solūmodo p res sperandas.
 Itē fides nō tūmodo est fundamētū spci. imo etia cha
 ritatis r totū edificij spūalis. q ita est sba vel fundamē
 tū charitatis r rez diligendaz. sic spci r sperandaz. vī
 q insufficiente dicitur cū dicit eā esse fundamētū rez spe
 randaz. Cū em nobilitatē sit charitas q spes. mag⁹ debe
 ret diffiniri fides p res diligēdas q p res sperādas. Et
 iō ppter qtruo dicitō defect⁹ pdicta descriptio vī esse
 penit⁹ abiciēda r repudiāda. Itē ad pdictoz intelli
 gentiā est notādū. q tunc diffinitio siue notificatio est
 recte assignata. qm nihil r tinet supflū. nihil etiā dūm
 nū. Et hoc est qm p ipsam notificatōē r ipius diffiniri
 essentia plene indicatur. r apre manifestatur. r ab oibz
 alijs separatur. h autē ē repire in pposito si qd attendat.
 Nā ipa fides fm certia suā aliqd respicit ex pre intelle
 ctus. r aliqd ex pre affect⁹. Itē em affectū stabilire. r in
 tellectū illuare. Et in qm affectū stabilitat dicit sba siue
 fundamētū. in qm aut intellectū illuminat dicit argumē
 tum. Ut q plene fidei essentia explicaretur. opuit eam
 diffiniri siue notificari vt diceretur sba simul et argu
 mentū. debet em diffinitio totā essentiam diffiniri in
 claudere. dicit etiam nihilominus apre notificare qm q
 habitus virtutis dupliciter notificari hz. vtz p finem
 vltimū. r p suū obiectū. finis aut ipius fidei p sicit in
 eterna beatitudine quā speram⁹. r ita in rebz speran
 dis. obiectū aut p sicit in veritate non visa. r ita in re
 bus nō apparentibz. iō oportū fuit fidem diffiniri per
 res sperandas r nō apparetas. vt sic notificatō fidei nō
 solum essentia explicaret plene p intellectum r affectuz
 sed etiam manifestaret apre p finem r obiectum. Debet
 etiam diffinitio diffinitum ab oibz alijs separare. Et q
 nā fides formata distingui habet a fide in formā. distin
 gut etia habet ab habitu cuiuslibet alterius virtutis. A
 fide in qm in formā distinguitur in qm sustentat totā sa
 baticā spūalem. ab alijs aut virtutibz in qm in veritati nō
 vīse facit adherere. Itē qm ad hec duo dicitur sba re
 rū sperandaz. vt distinguatur a fide in formā. r argumē
 tū nō appetū. vt distinguatur ab habitu aliarum vir
 tutum. Et sic p q pdicta notificatio nihil r tinet sup
 flūū nihil dūm nū. nec em in ea clausula. nec dicitō. im
 mo nec etiam syllaba ociosa. faciendum est q ipam esse
 puenienter r fm artem assignat. tam ita q in se hz hntatē
 puenienter. euidētiā. r sufficientiā adeo perfecte
 r cōplete vt nec pntissimi p hōz possent eam artificiali
 us r completius assignare. Ad illud ergo qd fm
 obi citur in pteritiū q false dicit fides esse sba. dōm. q sba
 36 br duplr. s. ppter r trāsumptiue. Pppter dōm dicit
 tuo: modis. s. sba materia. sba forma sba cōpositū. sba
 q est certia vniuscuiusq. Trāsumptiue dicit a illud qd
 hz aliq p ppteratē sbe dicit aliq istoz modoz. Cum
 aut dicit fides ē sba. hoc nō dicit fm q lōcōnōmē substantia su
 mitur in ppta significatione. sed fm q sumitur i signi
 ficatione trāsumptiua. Di em sba. q est fundamētū sa

brice spūalis ad similitudinē materie que sber fulcimē
 tum formis et accidētib. Et q̄ ita accipiat p̄ p̄ notifi
 cationē dām. q̄ loco et q̄ dicit apla. fides est sba. di
 cir hypostatis. Sic enī sic. fides ē eoz que sperant hy
 postatis et redargutio earū rez que nō vidētur. **37** Ad
 illū qd̄ obz. q̄ false etiā d̄ esse argumētū. ddm̄ s̄it q̄ ar
 gumētū d̄ dupliciter. vīz p̄e et trāsumptiue. Prope
 qd̄e argumētū accipit s̄m qd̄ duplicē acceptōne. Nam
 vno mō d̄ argumētū ratiocinatio s̄m q̄ diuidit in q̄
 ruz spēs. vīz sylogismū. inducōz. enbimema. et ec
 plū. Alio mō d̄ argumētū plire s̄it breuis collectio.
 Tertio mō d̄ argumētū ipm̄ mediū in q̄ s̄istit tota vis
 argumētatis. Quarto mō d̄ argumētū ipa maxima
 apofitio in qua cōsistit firmitas totius illarōis. In oī
 bus aut̄ bis acceptōibz argumētū d̄ q̄ mētē arguit et il
 lumīnat ad aliqd̄ intrudēdū. et ei firmiter ad̄ credēdū. Et
 s̄m hāc p̄p̄tate p̄ trāsumptiue dicit argumētū qd̄ qd̄ illd̄
 sit qd̄ mētē arguit et illumīnat ad vidēdū aliqd̄ occultuz
 Et h̄ mō fides d̄ argumētū rerū nō apparentiū. qm̄ ita
 facit intellectu eis assentire. sicut argumētū vīz facit as
 sentire conclusiōi p̄bare. Et p̄ h̄ p̄ r̄isio ad illa q̄ redargu
 obz p̄ d̄cām diffinitioē ob defectū veritatis. **38** Ad il
 lud qd̄ obz. q̄ i p̄ assiḡta diffinitioē d̄ defectū veritatis
 ita. ddm̄ q̄ p̄ d̄cā notificatio nō cōuenit sp̄i. qm̄ et si ip̄
 falsipes aliqd̄ mō possit dici s̄ba rez sperādaz. nō tñ pōt
 dici s̄udamētū sic fides. q̄ nō est p̄mo v̄tutū. Licet aut̄
 hoc aliqd̄ mō possit ei attribui. tñ sequēs p̄ diffinitōis
 que ē argumētū nō apparetū d̄uenit soli fidei. q̄ intelle
 ctū facit assentire ip̄i v̄tuti. H̄ aut̄ nec sp̄i cōpetit nec ca
 ritati. licet eis cōpetat qd̄ d̄cā gen̄. certitudis et p̄rimē
 talis marime ip̄i sp̄i. **39** Ad illud qd̄ obz. q̄ credulitas
 sup̄ licet nō est s̄ba rez sperādaz. ddm̄ q̄ vīz ē q̄ nō est
 s̄ba rez sperādaz tanq̄ subiecti. s̄ tanq̄ finis. sicut
 p̄ d̄cā ē. Quāuis aut̄ credulitas sup̄ licet nō est s̄ba rez
 sperādaz p̄ modū obiecti. est tamē rez sperādaz p̄ modū fi
 nis. Tō cōm̄ d̄s credit eterna supplicia vt assequat bona
 sperāda. **40** Ad illud qd̄ obz. q̄ est ibi defectū euidētē. q̄
 fides diffinit p̄ posteriora et ignora. Ddm̄ q̄ falsū est.
 Diffinit̄ cōm̄ p̄ finē et obiectū sicut s̄us v̄sū ē. Licet aut̄
 finis ip̄tus fidei q̄ cōsistit i rebz sperandis sit posterior. ip̄
 sa fide q̄ n̄ ad assecutōz. est tñ p̄ q̄ ad intentionēz.
 Licet etiā obiectū ip̄tus fidei qd̄ cōsistit in veritate nō
 apparētē sit hōi infideli incognitū. nihilōm̄ in cogni
 tū est hōi fidē habētī. Quāuis etiā sit incognitū q̄le sit.
 notū tñ est ip̄m nō apparere. et sic patēs ē q̄ p̄ d̄cā notifi
 catio nō est p̄ posteriora et incognitū. imo p̄ p̄us et notius
41 Ad illud qd̄ obz. q̄ i ca cō posteriora. q̄ s̄us d̄berz di
 ei argumētū q̄ s̄udamētū. ob hoc q̄ intellectū p̄cedit esse
 ctū. ddm̄ q̄ est actū intellectū p̄cedat actū affectū. nihil
 nō impedit q̄ intellectū aliqd̄ sequitur affectū. v̄tute qm̄ i
 elinat ad assentiēdū alicui rei s̄m imperiū voluntatis
 Et h̄ mō d̄cā ē sup̄ius se h̄re in actu fidei. q̄ idco h̄z rōz
 s̄tutis. q̄ assensus ille ē a d̄ncipio voluntatis. et iō apla
 rectissime ordinauit qm̄ illud fidei qd̄ respicit affectū
 p̄mitte et qd̄ respicit cognitū. **42** Ad illud qd̄ obz. d̄
 defectū sufficientē. q̄ deberet diffiniri p̄ diligēda sic p̄ spe
 rāda. ita p̄ p̄terita sicut p̄ futura. ita p̄ r̄isio. D̄ q̄uis
 fides sit de p̄teritis et futuris. sicut etiā d̄ sperādaz et amā
 dis. de solis sperādaz et rānz de sine ad que tendit. et p̄
 hoc q̄ diffinit̄ h̄ fides p̄ cōparōz ad finē et cōplēmetū to
 tius edificij spūalis. dat p̄ oīs intelligit eiusdē edificij
 tota fabrica. et p̄ hoc parent illa duo obiecta. Patet etiā
 am quare magis d̄ fundamētū esse rez sperandaruz q̄
 credēdarū vel timēdarū. Per hoc cōm̄ q̄ d̄ sperādaruz

magis dat̄ intelligi finis virtutis que est ip̄a beatitudo
 expectata q̄ p̄ h̄ qd̄ d̄ credēdū vel amādū vel timēdū
 Nā isti actus nō rātūmō sūt in finē. s̄ etiā in ea que sūt
 ad finem.

Quonsequenter querit̄ de fide informi. circa quam
 querūtur quinqz. Primo querit̄ de eius genere
 Secdo q̄ de ei⁹ origie. Tertio q̄ de ei⁹ subiecto
 Quarto q̄ de ei⁹ duratōe. Quinto et vltimo q̄ de eius
 informatōe.

Questio I f
 Uer fides informis sit in genere virtutis an nō. Et q̄
 in genere virtutis v̄ p̄mo p̄ illd̄ qd̄ dicit aug. in li. q̄ in
 titulat ab aliqd̄ de vera ita nocētia. Cum cerere s̄tutes
 possint bonis et malis esse cōes. sola dilectō est propria
 et spūalis v̄tus p̄ioz atqz scōz. q̄ fides v̄tū est cōis bo
 nis et malis. s̄ i malis nō regitur nisi fides informis. q̄
 fides informis ē virtus. **1** Itē s̄m qd̄ vult p̄ h̄us circa
 difficulta et ardua necessaria ē ip̄i mētē rōnalt arg et v̄tus
 q̄ cū articuli fidei difficultes sint ad credēdū. ad h̄ q̄ faci
 le credātur necessario est ars vel virtus. sed fides infor
 mis facit articulos facile credi. sicut p̄ i multis p̄cōri
 bus. q̄ fides informis vel ē ars vel virtus. s̄ nō est ars
 nec scia. q̄ v̄ q̄ sit virtus. Itē maioris difficultatis est
 credere articulos fidei q̄ contineri ab actu libidinis. q̄
 nā illd̄ p̄ rō nō eleuata. H̄ aut̄ sez credere nō p̄t nisi sup
 se eleuet. s̄z continere charitate circūsc̄pta est actus v̄tus
 q̄ et credere. s̄ illud credere ē virtus fidei informis. q̄ rē
 Itē qd̄ directe opponit v̄tutē p̄cōi virtus ē. s̄z habit⁹
 fidei informis. directe opponit ip̄i heresi et infidelitati.
 que sūt vitia et p̄cā. nec p̄t cū eis stare. q̄ necesse est fidē
 informē esse virtutē. Itē humilitas q̄z caput intel
 lectus ad obsequiū x̄pi ad assentiēdū ei i oibus articul
 is fides informis est i genere virtutis. s̄z cōtra. Jaco
 n̄. fides sine opibz mortua ē. sed nihil qd̄ est mortuum.
 habet in se rationem virtutis. Si ergo fides sine c̄ra et
 charitate caret operibus fructuosis. et sic mortua est itā
 q̄ non habet rōnem virtutis. Itē dicit Aug. et habit⁹
 est supra in secūdo li. dist. xxvii. Virtus est bona qual
 tas mentis qua recte viuūt. qua nemo male viuūt. s̄z si
 de informi nō recte viuūt. et multi male viuūt. q̄ fides i
 formis sub genere virtutis nō cōtinet. Item omnis vir
 tus aut est cardinalis aut theologica. **2** Si ergo vi
 des informis est virtus. aut est cardinalis aut theolo
 gica. Sed non est theologica. cum tendat in d̄ū. Non
 est cardinalis. cum non sit circa bonū creatum. ergo n̄
 est in genere virtutis. **3** Item quando vnus d̄erit
 credit decē articulos fidei et alios d̄s credit. q̄uis illi ar
 ticuli sunt supra rationem. tamē fides qua c̄dit illos
 non dicitur virtus esse. q̄ si cadē fide qua credūtur decē
 articuli. p̄nt et omnes credi. videt̄ q̄ fides informis i ma
 lis xp̄tantis nullo modo teneat rationem virtutis.
 Itē cū discipulus credit et assentit magistro in his que
 sibi nō vidētur et sūt supra suū intellēctū q̄uis assentiat i
 his que sunt supra se. nō tamē illa credulitas dicitur es
 se virtus. q̄ pari rōne videt̄ q̄ homo nō indiget aliqua
 virtute ad hoc q̄ ipse p̄ime veritatē assentiat. sed fides
 informis nihil aliud facit nisi q̄ facit assentire p̄me ve
 ritati propter se et super omnia. ergo videt̄ q̄ fides in
 formis nō sit virtus. **4** R̄. dicēdum. q̄ virtus dupli
 citer consuevit accipi cū dicimus aliquem habitum ēē
 virtutē. p̄pe vīz et cōiter. Prope magis d̄ fides r̄ca

ratio perducens in finem. et hoc modo virtus est principium
 operis meritorij. et de solimō de habitu gratia informata su-
 ne quod non contingit pervenire ad habitum gratie. Alio modo dicitur vir-
 tus consistit in habitu rectitudinis potentia aliquid rectitudinis iusti-
 tie. et vigoras est circa opus difficile. quibus non perducatur ad
 mes dicitur esse virtutes. hoc etiam modo fides informis quod
 dicitur est in malis christianis huiusmodi in genere virtutis. Per il-
 lum enim habitum quodammodo rectificat intellectus hominis duos
 captivus in obsequio christi ad assentiendum sibi veritati. pro se
 et super omnia. Vigoras est ut credat de non apparentia. ut vi-
 detur erronea et fatuosa. sicut apparet in multis christianis ca-
 rentibus caritate. quod libere et humiliter audire verba spe-
 cialia ad doctrinam sicut et ostentat et viriliter abhorrent
 hereticam pravitate. Et sic conceditur quod fides informis sit
 in genere virtutis sicut quod nominatur virtus accipitur large et ex-
 tenditur ad habitum rectitudinis et vigorantem potentiam in his ac-
 tibus circa deum consistit via iusticie. Et quod habitus peccatorum
 44 tones ad premissa non conceditur. Ad illud quod obicitur quod
 fides sine operibus mortua est. dicitur quod non dicitur mortua quia caret
 omni virtute et efficacia. sed quia caret vita gratuita. que est
 vita perfecta. et tunc non potest concludi quod non sit simpliciter vir-
 tus. sed quod non sit virtus proprie dicitur. Ad illud quod obicitur quod vir-
 tus est qualitas bona meritis. dicitur quod augustinus ibi diffi-
 nitur virtutem proprie dicitur sicut gratia. Et habitus non conceditur
 dicitur est fides informis non contineri sub virtutis genere.
 Et habitus non dicitur nullum modo esse contineri sub virtutis gene-
 re sicut virtus large accipitur. in omni ibi loci philosophicus
 46 sequentibus. Ad illud quod obicitur quod omnis virtus autem est cardina-
 lis aut theologica. dicitur quod illa definitio est virtutis for-
 male sicut proprie dicitur virtus cardinalis et theologica
 et sic fides informis non continetur sub genere virtutis. Pos-
 set tamen dici quod fides informis sicut et in omni virtutis inco-
 pletur. sicut et in omni virtutis theologice. quod quodammodo dicitur
 47 dicitur licet semper. Ad illud quod obicitur heretico quod
 creditur de articulis. dicitur quod et si hereticus habeat ali-
 quod illuminationem respectu illorum articuloz verorum quos
 creditur et aliquam habitare ad illos credendos. illa tamen ha-
 bitus et credulitas non dicitur virtus. quia nec potentiam
 rectificat nec vigorat. Non rectificat potentiam. quia non cap-
 tivus intellectus eius plene in obsequio veritatis sume
 non vigorat. quia illa non respicit salutaris et postquam ve-
 ritati. Et hec duo requiruntur ad habitum virtutis. sicut
 nomine virtutis. non sic autem est fides informis que est
 in malis christianis. quia ipsi assentiunt et adherent sibi veritati
 tamen propter se et super omnia. ita quod illo habitu et rectitudine et vi-
 gorat. et hoc quedam perfectio. Tamen sola illa fides informis
 est in genere virtutis quod creditur officio articuli vel expli-
 cite vel implicite. et tamen respiciuntur officio articuloz. hec
 cum sola est que huiusmodi in se quodammodo perfectio et rectitudinis et vi-
 48 gonis. Ad illud quod obicitur de discipulo assentiente magistro quod
 non indiget habitu virtutis. dicitur quod non est simile. quia credu-
 litas illa quod discipulus accipit magistro ita potest esse via in salu-
 titate sicut in veritate. pro eo quod magister potest vera et falsa as-
 serere. non sic autem est credulitate qua de assentiunt sibi veritati
 ritati. que nullo modo potest esse via nisi in veritate et rectitudi-
 ne. et propter hoc quod de se non est rectificativa meritis. et creduli-
 tas a christianis assentiunt deo est via salutis. ita quod nullo modo
 de se ordinat ad opus salutis. id est magister non tenet rationem virtu-
 tis illa credulitas quod discipulus assentiunt magistro. que dicitur
 fuisse erroris occasio. **Questio II**
 De fide informi quod ad originem. Et queritur utrum fides in-
 formis sit infusa an acquisita. Et quod infusa videtur. **Loz. xij.**
 Alii dicitur fides in codice spiritus. Et constat quod apostolus loquitur de

nis gratie gratis date. et loquitur de fide circumscriptra charita-
 te. et hec est fides informis. ergo fides informis est a spiritu
 49 **Itē. i. Loz. xij.** Si habuero fidem ita ut mores transse-
 ra. ibi glo. que fides dei donum dicitur. quia in malis quedam
 dona dei sunt. Si ergo illa est fides informis. ergo fides informis
 est a dono dei. **Itē. Rom. viij.** Non accepistis spiritum
 servi. in ti. glo. est timor. fuitis et filialis. et vere est a
 spiritu. Si ergo timor. fuitis est tamen spiritus sancti. et timor
 fuitis omni ex fide informi. ergo fides informis est donum spi-
 ritus sancti. **Itē. fm nullum habitum naturale vel acquisitum
 elevat intellectum super se ut assentiat sibi veritati. pro se
 et super omnia. ergo habitus fidei informis non est acquisitus vel inna-
 tus. et est acquisitus vel innatus. vel infusus. ergo habitus
 infusus. **Itē. quod per se ea que sunt naturam. nec est natu-
 ra nec est ab intellectu. sed habitus fidei informis potest in
 rabilia facienda. sicut per se euangelia. quod mali factum mirabi-
 lia. et expressit dicitur. **Itē. i. Loz. xij.** ergo fides infor-
 mis nec est innata nec acquisita. sed quod sit infusa. **Sz. 3**
Rom. x. fides est ex auditu. sed que novum auditum ab
 alijs hominibus per acquisitionem. ergo si fides habetur per auditum
 id est habetur per acquisitionem. **Itē. Aug.** quod credimus et ver-
 mus auctori. quod intelligimus rationem. sed doctrina que auctori alie-
 ne innotuit ab alio acquisit. sed si cognitio sibi innotuit auctori
 videtur quod per acquisitionem habeat in nobis originem. **Itē. alias virtutes
 informes possunt haberi per acquisitionem. sicut trinitas et unitas
 cum pari ratione videtur quod et fides informis per acquisitionem sibi pos-
 simus haberi. **Itē. alijs tractatibus de fidelitate ad heresim. cre-
 ditur alijs articulos fidei. et habitus dicitur sine aliquo infusioe habi-
 tus. cum de non infusioe heresim. sed per sola acquisitionem docet
 ne. sed quod potest per se articulo. eadem ratione potest cogitare
 ne aliter. ergo per acquisitionem potest cognoscere alijs. eadem ratione
 videtur quod possit cogitare omnia. ergo videtur quod fides informis
 de omnibus articulis per acquisitionem possit haberi. **Itē. si fides
 informis est habitus infusus. cum habitus infusus ita infusio
 tur puulus sicut adultis. ita erit habitus fidei informis
 in puulo baptizato. sicut est in christiano iam puero. sed in christi-
 ano iam puero si peccet mortaliter nihilominus tamen rema-
 net in eo fides informis. esto quod nihil ultra adducat. et
 ergo pari ratione puulus si peccet cum ad adultam etatem perven-
 rit. fides informis debet. etiam si nihil ab alijs deest. et hoc
 est manifeste falsum. quia si talis poneret in saraceno an-
 te aliquid didicisset. nihil plus haberet de fide quam si nunquam
 baptizatus fuisset. **Itē. ad fideiorem intelligentiam est notandum
 quod cum credere sicut dicitur Aug. sit cogitare cum assentione
 ad habitum habitus fidei plene et integre habeat. necesse est quod
 intellectus instruat de creditur articuloz ut possit illa cogita-
 re. et inclinaret ut possit illis assentire. et sicut dicitur in mate-
 riale in fide. secundum hoc est formale. et virtus regitur tamen in fi-
 de informi quod in fide formata. Non enim dicitur informis. quia
 caret omni forma sed quia caret forma gratie gratis faciente. **Lū. 8.**
 quod videtur fides sit habitus acquisitus vel infusus. Respondendum
 est si loquamur de fide quodrum ad illud quod est mare /
 tale in ea. videlicet quodrum ad cognitionem illa qua cog-
 noscamus qui sunt articuli fidei. et scimus quid est quod
 per nomen dicitur. sic concedendum est. quod fides est per
 ac ditum et per acquisitionem secundum legem communem.
 Nemo enim scit qui et quot sunt articuli fidei nisi didi-
 cerit legendum vel audiendo. nisi forte hoc habeatur per
 privilegium speciale. Si autem loquamur de fide quodrum ad
 formale. videlicet quantum ad illud quod facit assentire
 sic dicendum est. quod quedam fides informis est per ac-
 quisitionem. quedam per infusionem. Nemo qui-
 dam assentiunt veritati audire moti humana persuasi-
 one. ut propter et propter amorem et reverentiam dicentis. vel************

per mirabilia. vel ppter rones & argumeta. & talis fi-
 des est simplr acqstia. nec dicenda esse rone virtutis. qd
 nulla est vigoris nec roboris sublata de medio ipsa hua
 na rone. Quidam aut assentunt hntati fidei. ppter diuina il-
 lustratoez. sicut illi q inmittunt p meyeritatu sup oia & p
 pter se. sic multi xpiani q charitate no hnt. & in talibz fi-
 des e p infusione. voluntarie em assentunt & comitate di-
 uina illuminatoe. illustratoe in qua q rone eleuar in his q
 sunt sup ipam. Un sicut illustratoez ad futura sunt p cog-
 sceda dicim. ee infusam. ppter h q in ipsa eleuar aia sup
 ea q sunt ei naturalia. sic intelligedu est etia in pte ista.
 Cõcedi. da est q fidei infome. in q virtus ee de nu diu-
 nitus collatu. & habitū infusu. Un pcedende sunt etiaz
 rones q hoc on dnt. **¶** Ad illud qd pmo obi. in dicitur
 q fides est ex auditu. ddm q illud dõ de fide no rone ei
 qd est formale & cõpletuū. sed rone ei qd e materiale.
 vtpote rone illi q cognoscit qd e qd p nome
 dõ. q cõit no habet nec in fide formata nec i infome nisi
 p acqstioez. Alii etia vt aliq b ee ddm. q illud qd bñ apli
 intelligit de fidei infome. q inmittit hñanc roni. q qd non
 hñ in se rone virtutis. **¶** S3 pmo qd dicitur rone habitio. ee
 vñ. Considerato intellectū apli. **¶** Ad illud qd obi. q crede
 re debet aucti. ddm q credere fm q. e acq fidei virtutis. de-
 bet aucti. no cuiuslibet. s3 aucti diuine. cui qd aucti nemo
 assentit. ppter se & sup oia nisi p diuina illustratoe. & sic ta-
 lis credulitas no e acqstia infusa. Illa hõ credulitas
 q inmittit roni create pncipali. no spectat ad ipsam fides
 fm q fides est r. & de hac vez est q pōt ee p acqstioez
¶ Unde attendendū e q duplr pōt aliq p fides suā inmitti
 sacre scripture aut q credit sacra scripturā a spū sancto
 fuisse inspiratā & editā. iuxta qd dõ. h. p. c. h. q. p. p. s. p. s. a
 eto inspirati locati sunt scri dei hoies. & sic talis creduli-
 tas spectat ad fidei virtutē. Aut iō credit sacre scripture
 q ptes sui crediderūt a qru semitis no vult recedere. &
 hñ hñā respicit rone. nec e talis credulitas fidei
¶ Virtus h3 portō cuiusdā assuerudis. **¶** Ad illud qd obi.
 q alie virtutes infomes habent p acqstioez. ddm q no est i-
 mile q co q acqstiaz virtutū & cordat ipi roni fm natu-
 rale dicamē. & no iusticia natural dirigit ad aliq credē-
 da q sunt ppter naturā & sup iudiciū ronis. no sic sub-
 tacet nre acqstioi fm q alie virtutes morales. **¶** Ad illud
 qd obi. q alie de infidelitate transiens ad hñm acq-
 rit cognitionem aliquozum articulozum. pcedendum q
 non est simile. quia sicut idem ipsum potest amari a o-
 re diuinitus infuso. & amore etiam innato. & libidinoso
 & multum refert vt aliquid sic vel sic ametur. Sic etia
 am intelligēdū in cognitioe qd idē ipm aliter & alit pōt
 credi. vel ex p̄suasione hñtatis hñanc. vel ex illustratioe
 ne hñtatis eterne. Et heretici quidē si cognoscunt aliq
 articulos. hoc est ex quadā p̄suasioe hñanc ronis. imo
 fictiois sue. & si fm illa oibz articulis fidei assentirēt. ad
 huc tamē virtutē fidei no haberēt. cuius est intellectus
 in xpi obsequiū captiuare. Ideo non est simile de cogni-
 tione articuloz in hõ fideli & hõ infideli. & p tanto non
 sequit q si illa cognitio in hereticis est acqstia. q bec i
 fidelibz no sit infusa. Si quis tamē de fideli & carbolici
 eo fiat hereticus. & remaneat sibi cognitio alicuius arti-
 culi. non habet eā oino p acqstioe. nec tamē dicē-
 dus est habere virtutē. q ubi illuminatio p̄uo. p̄mitta
 est quodamō falsitati erroris. & idō non habet p̄fectio
¶ ne cõperentē virtutē. **¶** Ad illud qd obi. qd de puulo q
 cadit de gra ante qd aliqd de fide acqstiat. ddm q puulus
 habet habitū fidei. ei q̄rum ad illud qd est in ea formale.
 habet em aliquid q p̄mittit erit & facilius ad assentia

dum oibz articulis fidei si ei pponat cū ad adultā et a-
 tem peruenerit. Laret tamen ea cognitione que est ma-
 terialis respectu fidei. & si illud formale posset in aīam
 paruuli infundi. non tamen potest radicari & stabiliri
 & p̄terea si cum ad adultā etate puenit pponat ei eri-
 ro: sub rone credibili. facili expellit habitus fidei. & ita
 de facili assentit. ac si habitū fidei nunq̄ habuisset. pro-
 pter qd li. ar. ppter inassuetudinem nescit illo vti. & il-
 le habitus non fuit in potentia radicatus. q̄uis esset i
 ea infusus. De hoc aut in. iij. li. habetur diffusius.

Questio. III b

¶ De subiecto fidei infome. & est q̄stio. **¶** Trum. fides
 infome sit in demonibz. Et q sic videt. Jacob. h. De-
 mones credunt & tremunt. si q̄ fides que est p̄ncipi-
 um timoris. est fides que est virtus infome. videt
 q fides fm q est virtus sit in demonibus. **¶** Item su-
 per illud Roma. j. Justicia dei reuelatur ex fide in su-
 dem glo. fides demonum est & nominetenus xpianoz
 sed in christianis qui sunt nominetenus christianez su-
 des infome tanq̄ in subiecto. ergo & in demonibz. **¶** In
 Mar. j. Quid nobis & tibi Jesu nazarene. & sepe i euā-
 gelio demones clamabāt xpm esse filium dei. sed constat
 q eius diuinitatem non poterant inueniri. & hoc est su-
 per rōnem q deus fieret hõ. ergo videt q hoc non noue-
 rant nisi cognitione fidei. q̄ videt q habuerunt fidem.
¶ Itē cognitio trinitatis & unitatis supra rationē si-
 cut in p̄mo li. ostensum fuit. s3 demones cognoscunt
 deum esse trinum & vnum. & talis cognitio qua cogno-
 scit deus esse trinus & vnus. vel est cognitio fidei. vel ē
 cognitio comp̄ehensionis. Cum q demones non ha-
 beant cognitionē cõprehensionis de ipsa trinitate ha-
 bēt q̄ cognitionem fidei. **¶** Sed contra. super illud. iij.
 Loz. vi. Due conventio ip̄i ad Bethal. dicit glo. Et
 cur ip̄s oia bere. sic diabolus oia male. sed credere sibi
 infome est actus virtutis & actus bonus. q̄ si demo-
 nis est omnia mala facere. videt q ad ip̄m non spectat
 ip̄m credere. q̄ nec habere fidem infome. **¶** Item su-
 per infome est habitus infusus & deus dei. si ergo de-
 mo: ee habent fidem aut infusa est eis ante lapsus aut
 post. Ante lapsum non. quia tunc non erant in statu
 in quo esset eis fides oportuna. Post lapsu non. quia
 obstinati sunt vt dona dei non possint suscipere. quia si
 nunq̄ habuerunt habitum fidei infusum. & fides infor-
 mis est p infusionem. non ergo habent fidem infome.
¶ Item credere quod est actus fidei infome est volū-
 tarium quia cui cetera possit homo nolens. credere no
 potest nisi volens. sed demones q̄rum est ex parte vo-
 luntatis sue repugnāt omni veritati et omni bono. si
 ergo ipsa fides infome facit credere voluntarie. vide-
 tur q demones non habeant ipsam. **¶** Item fides infor-
 mis ē p̄ncipium timoris seruilis. & timor seruilis fa-
 cit p̄ctm fugere. si q̄ fides infome esset in demonibus
 esset in eis fuga alicuius peccati. si ergo nullum pecca-
 tum fugiunt videt q habitus infome i eis no recipitur
¶ ddm q sicut ex p̄cedentibz p̄s. fides infome di-
 citur duobus modis. Quedā que inmittit p̄ncipe verita-
 ti. ppter se q̄uis in ipsam non tendat amando. Alia ē
 fides infome que inmittit ip̄i veritati articuloz p̄p̄-
 a aliquam rone creatā. Prima q̄dem dicit fides infor-
 mis. non q̄ carcat forma fidei fm q est virtus. sed solū
 fm q est virtus gratuita. Et de hac dicitur est p̄ncipio
 est habitus virtuosus et habitus infusus. Sed hõ q̄ no
 do dicit fides infome. q̄ caret forma fidei. & fm q
 tus est & fm q gratuita est. Nam illa credulitas qua
 quis assentit articulis ppter rationez creatā p̄ncipis

liter non solum caret intentione habitus gratuiti. s; cri-
am intentione habitus virtuosus. Nullius enim virtutis vir-
tute credere. cum quis credit in modo pualitatis quam videt. Si
h; secundum modo accipiat in formis fides. sic procedi potest ea
reperi in demonibus. Hinc enim aliqua notitia et credulitate
de articulis et credulitate. quod dicitur per dicitur fides siue cre-
dulitas. per h; non est eis visio aperta. Et illa quod cognitio
primi fuit eis idcirco a prima dicitur. partim ex acquisitione
a prima enim dicitur sua habuerit cognitione aliqua de ar-
ticulis principibus ad trinitatem. que et si tunc non meretur
dici fides. imo potius cognitio et reprobatio. propter abse-
ntiam enigmatis. per se enim supuenit et enigmata subsequen-
te. illa cognitio meruit dici fides. cum sit cognitio enig-
matica de his que spectant ad diuina. Quatuor autem ad ar-
ticulos spectantes ad humanitatem est in eis cognitio ac-
quisita per multa miracula et experimenta. et quasi exorta necessi-
tate quadam. Dum enim demones videt aperte eos quod ipse creditur
et in formam non posse dantur. manifesta ratio cognoscit
credere fidei creditur in ipse veritate. ac per h; non demones
ostia esse qua que christiani credunt. et ex h; etiam preteritur. pro-
pter quod dicitur beatus Jacobus quod creditur et in trinitate. Si ve-
ro loquamur de fide informi sicut quod accipit primo modo. vix
potest habitus virtuosus. et habitus in infusus. et etiam vo-
luntari. hoc modo et si reperiatur in christiani viatoribus. non
tamen reperi in demonibus. tunc quod ipse non sunt aperte ad suscipi-
dos habitus infusos. tunc quod voluntas eorum magis pna
est ad impugnandum veritatem et pietatem quam ad assentiendum
ei. Tamen concedere sunt rationes que h; ostendunt. Ad illud et
quod obicitur de auctore Jacobo. et de glo. quod in formis fides
est in demonibus. Dominus quod in veritate reprobis fides. s; tamen aliter
oliter. sicut prius dictum est. Bastiant enim nominem? vo-
luntarie assentiunt. et illa fides potest eis esse via ad virtutem
et ad amorem rectitudinem eorum meretur. et si non plene. non sic autem est
in demonibus. quod ipse creditur coacti et quasi cum quodam mur-
59 more. Ad illud quod obicitur quod fidebantur ipse cum filium dei.
dominus sicut dicit Augustinus in li. de ciuit. dei. ipse ipse igno-
rit in demonibus. non potest quod dicitur et lux. s; quod dicitur sue virtu-
tis effectus. Tamen quod ipse videbantur mira christi fructus in suis ef-
fectibus. cum nullatenus potuerunt resistere. cogitabant ip-
sum non puram hominem sicut etiam deum esse. Illa tamen credulitas
non erat fides informis. sicut quod fides informis est virtus
60 quod non adhibebatur ipse prime veritati propter se. Ad illud quod
obicitur quod cognoscere debet esse trinitatem et vnum. Dicendum quod illa
cognitio in demonibus erat de reuera et cognitione quam ha-
buerunt a prima sui conditione. Secundum enim quod dicitur dyoni. in
li. de diu. no. cap. iij. Data demonibus dona nequaquam
ipsa mutata esse dicimus. s; sunt integra et splendidi-
simas. ipsi non videntur claudere in seipsis speculatiuas vir-
tutes. et sic non oportet ponere in demonibus habitum fidei
infuse. cum tale notitia habuerunt a prima naturali sua con-
ditione. licet ea habeat quodammodo minus perfecte propter su-
arum mentium obsecrationem

Questio III

De ipsius fidei informis duracione. et est quod. vtrum
fides informis omnino expellat per aduentum gratie. Et sic
videtur. Maior est conuenientia fidei formate ad gloria
quam fidei formate ad fidem informem. pro eo quod gloria non est aliud
quam gratia consummata. s; gloria supueniens euacuat habitum fi-
dei formate. sicut vult apostolus. et supueniente fide for-
mata tollit fides informis et euacuat. Item maius lu-
men absorbet minus. lumen. s; si lumen gratie gratum faciens
supereclit in copabiliter lumen gratie gratis dare. videtur
quod fides informis per gratiam supuenientem habeat expelli
Item fides informis nunquam est nisi in peccatore. nam in om-

ni iusto est fides formata. sed gratia gratificans nunquam pre-
cedit cum peccato. nunquam potest esse cum fide informi. et necessario
est in aduentu suo expellit. Item omnes virtutes simul in-
ducuntur. et cum infunditur charitas. infunditur fides formata. sed
impossibile est duo accidentia eiusdem speciei esse in eodem subiecto
et impossibile est duas fides esse in eadem anima. et necesse est fi-
dem informem expelli ad aduentum gratie. Item autem lumen gratie
gratum faciens sufficit ad credendum. aut non. Si non. gratia
gratum faciens non sufficit ad promerendum salutem. Si sufficit.
supfluum est facere per plura quod potest fieri per pauciora. et videtur
quod supueniente gratia gratificante supfluat hinc fidem infor-
mem. Item si. Gratia non expellit nisi culpam vel non ad cul-
pam. s; fides informis nec est culpa. nec non ad culpam. et si
des informis non expellit a gratia supueniente. Item sicut
se habet actus ad actum. ita se habet habitus ad habitum. s; gratia
gratificans facit credere in deum. gratia gratis data facit deo
credere. Si ergo creditur in deum non expellit credere deo. s; po-
tius supponit. videtur quod gratia gratum faciens non expellit fidem in-
formem. Item magis. veniunt dona infusa cum infusis quam in-
fusa cum acquisitis. sed gratia gratum faciens cum infunditur non expel-
lit habitum acquisitos. et multo fortius non expellit habitum fi-
dei informis quod est infusus. Item sic se habet culpa ad fidem for-
matam. ita se habet gratia ad fidem informem. s; culpa cum supindu-
citur. et si expellat formam fidei. non tamen expellit ipsam fidem.
quod ita faceret hominem infidelis. et pari ratione gratia gratum faciens cum
supindu-
citur. et si tollat infirmitatem fidei. non tamen tollit sub-
stantiam habitus. Item si habitus fidei informis tollit in iusti-
ficacione impium. et cum aliquis reciduat in peccatum. aut efficitur in-
fidelis. aut dat ei novus habitus fidei. sed infidelis non
efficitur. sic per. nec novus habitus datur. quod non debet ut peccati
in isto actu peccati infundat donum gratie datur. et non videtur quod ha-
bitus fidei informis per gratiam supuenientem habeat expelli. Item
ad predicem intelligenti est notandum. quod cum dico fidem informem
dico tria. videlicet habitum. et ipsius habitus. et defectum animum.
Et quatuor ad hec tria per triplicem intelligi quod fides informis
expellat siue euacuet per gratiam supuenientem. Et sicut hinc tri-
plicem modum intelligendi tres fuerunt circa hanc opinionem.
Quidam namque dicere voluerunt quod a gratia supueniente fides
informis expellat non solum quatuor ad infirmitatis defectum
s; etiam quatuor ad visum et quatuor ad habitum. Et hoc quidem dixerunt
propterea. quod gratia supueniens secum fert omnes virtutes. et quod non
est oportunitatem nec est possibile in vno et in eodem esse fides
duas. cum fides formata supinducatur cum gratia. et quod
tunc ad forme complementum. et quodrum ad visum. et quodrum
tunc ad habitum. ideo ad eius ingressum fides informis
omnino expellitur. et sic ponunt eam expelli propter in-
compatibilitatem. Et si tu obijcias eis quod tunc per culpam
fit homo infidelis. Respondentur. tunc quod sua gratia
bonitate qua non permittit hominem totaliter adere infundit
ei habitum fidei informis. ne omnino percat in eodem fudam-
tum spiritualis edificij. Unde sicut ex malis elicitur
bona. sic contingit in culpe transgressionem alicui infun-
di habitum informem. Sed quia illud non videtur multum ra-
tionabile quod deo dona gratie ipsi peccati et se a se auerrent in-
fundat ipsa auctore fide. ideo aliter modus est dicendi. quod si
cur per peccatum non inducitur habitus fidei informis. s; in-
troducitur defectus et aliter credendi modus. sic etiam per gratiam
non excluditur ipsius fidei informis habitus. sed solum
visus et defectus. Et si tu obijcias. quod frustra erit habitus
sine visum. Respondentur quod non frustra est pro eo quod credit
in dispositionem respectu fidei formate. Preterea te-
manet ut homo virtutem habeat de eo in tempore oportuno.
sed quoniam actus et visum fidei informis est credere et
assentire pame veritati in omnibus articulis. Et ite

vsus potissime cōpetit vsui grē cū aliqd nō tollatur ni
 si p suū oppositū. nō videt rōnabile vsq; quaq; dicere q
 fm aduētū grē tollat fidei vsus in formis. cū potius vi
 deat in ea p fici 7 p pleri. Et p terea est tertius mod⁹ di
 cēdi. q videt p babilior est ep dicit q fides in formis p
 aduētū grē excludit q̄rum ad solū defctū saluo habitu 7
 vsu. 7 hoc qdē vs̄ satis rōnabile. cū grā opponatur ha
 bitu illi in fuso solū rōne in formis. sicut habit⁹ op/
 ponit p riuatōi. Et dē dē dē sūt grōes ostēdētes habituz
 fidei in formis p supueniēte grām nō expelli. Ad illd
 qd obz pmo i cōtrariū. q maior ē cōuenientia fidei for
 mare ad glām q̄ in formis ad grām. dōm q maior con
 uenientia dupl p r arredi. aut fm cōparōez aliqz i gener
 gratiū. aut fm ordinatōnē habit⁹ ad actū. Si primo
 mō. sic maior est cōuenientia fidei formare ad glōriam
 q̄ ad fidē in formē. q̄ vtrūq; est grē gratū facientis. Si
 secūdo mō. sic maior est cōuenientia fidei formare ad in
 formē q̄ fidei formare ad glām. p eo q actus fidei in
 formis nō habet oppositum cū actu fidei formare. s; ac
 tus fidei formare qdē est credere nō apparētia 7 vide/
 re p speculū 7 in enigmate. magnā repugnātiā hz cum
 statu glie. iō nō sic euacuat sicut euacuat. h̄ ar infra me
 63 lus manifestabit cū de euacuatōe fidei agez. Ad illd
 qd obz q̄ mar lumē absober min⁹ lumē. dōm q illd nō
 intelligit de lumibz que sūt adinuicē ordinata sed d̄ his
 q h̄nt quādā oppōnem 7 repugnātiā. nisi intelligat ab/
 soberē q̄rū ad apparētiā. Et qm lumen fidei in formis
 ordinē hz ad lumē grē nō oppōem. hinc ē q ab ipō nō ab
 sober. sed magis in esse saluat. Ad illd qd obz q̄ si
 64 des in formis nō est nisi i p cōrōnō 7 euz p cō. Dē m q̄ h
 vez ē a rōne qua fides in formis nōiat defectū forme.
 nō fm q nōiat habitū. Et ideo ex hoc nō p r cōcludi q p
 grām aduēniēte tollat fidei in formis habituz. s; solum
 65 q tollat in formis defectuz. Ad illd qd obz q̄ oēs
 virtutes in fūdātur simul. dōm q vez ē q̄rū ad illd qd
 est i eis formale. q̄rū aut ad materiale siue ad habitū s; b
 strariū nō hz vritatē nisi qm nō inuenit habitū i h̄icero
 quē in format. 7 iō cū grā aduēniēs inuenit habitū fidei
 in formis. nō opret q supinducat noua fides. P terea
 rō illa i alio deficit. q̄ grā gratū faciens cū grā gratis da
 66 ra nō est eius dē spēt. 7 ita pcedit ex falsa supōne. Ad
 illd qd obz q lumē grē gratū faciens debet sufficere ad
 credēdū. dōm q sufficit grā gratū faciens cū p supōne
 tū grē gratis date. Dona em grē gratū facientis nō exclu
 dūt dona grē gratis date. imō magis illa i suo aduētū
 p plerē p ficiūt. 7 qdāmō ab eis vs̄ gōrātur 7 p ficiūtur.
 Ideo nō seq̄tur q aduēniēte grā gratū faciente. supluat
 habituz fidei in formis. nec remanēte habitu in formi p
 ter hoc lumē grē gratū facientis sit insufficiens. Cū nūq;
 q̄ em donū dei sufficiens est fm illud ad qd habet ordinē

Questio

De ipsius fidei in formis formatōe. 7 est qd. vtz aduēni
 ente grā fides in formis fiat formata. Et q sic vs̄. An
 tēq; aliq; peccat nō hz nisi fidē formatā. cū aut peccat
 incipit h̄re fidē in formē. si q̄ i peccādo nō infūdūt ei no
 ua fides. nec est q p pētū fides formata fiat in formis
 si q̄ fides in formis an fuit formata. vs̄ q si aliq; recti
 tuat in gradū p ficiūt p aduētū grē. q fides in formis fi
 at formata. Itē grā aduēniēs in format naturas. si q̄
 fides in formis p̄ appōrūmat grē q̄ ipa natura. videt
 q p locū a minor fides in formis habeat p grām in for
 mari. Itē plus cōuenit habituz in fusus cū grā que
 est in fusa q̄ habituz acq̄sit. s; habit⁹ acq̄sit p aduētū
 grē in formatū. qd patet. q̄ i eoz exercitio 7 vsu hō me

retur. q̄ multo fortius habituz fidei in formis format p
 ipam grām supueniēte. Itē opa mortificata p aduēn
 tū grē viuificatur fm q̄ cōter dr. q̄ pari rōe 7 habituz
 mortuus. si q̄ fides in formis ē h̄mōi. vs̄ q p aduētū
 grē habeat in format. Itē nihil aliud ē dicere habitū
 viuū esse q̄ p illū vitā eternā mereri posse. sed credere si
 dei in formis. qd est assentire p me vritati. p pter se 7 su
 p omnia. supueniēte charitate hz omne qd necessariū est
 ad meritū. q̄ videt q̄ si actus eius est meritorius. q̄ ha
 bituz sit viuificatus. Q̄ ar habeat omne qd necessariū
 est ad meritū. planū est cum ipm opus de se sit bonum
 7 rectū. 7 sic a charitate impatum. Itē omne illud qd
 dr esse mortuū ex solo defectu altit. illo supueniente
 viuificat. s; fides in formis dr ēē mortua ob defectū grē
 7 oparōis fructuose. q̄ ipa supueniētibz reuiuiscit. sed
 cū reuiuiscit format. q̄ fides in formis p̄ fieri formata.
 Et hoc ē qd h̄r in glo. sup illud Jaco. q̄. fides sine op̄
 bus mortua ē. Glo. reuiuiscit ex op̄ibz fides. S; cō/
 tra. Si fides ex op̄ibz reuiuiscit. q̄ ex aduētū op̄m hz vi
 tā 7 formā. S; nullū p cētū pōt fieri formatū. q̄ nlla vir
 tus pōt fieri in formis. ergo fides formata non potest
 fieri in formis. pari ratione nec in formis potest fieri
 formata. Itē nullū opus mortuū pōt fieri viuū opa
 em q̄ in p cō scā sūt nūq; reuiuiscit p grām vt sint di
 gna remuneratōne vite eterne. q̄ si fides in formis mor
 tua ē. vs̄ q p grām nō habeat viuificari. q̄ nec in forma
 ri. Itē nullū actiō pōt alterari fm q̄ vult Boet. s; fides
 in formis ē actiō. q̄ alterari nō p r. s; omne qd de in
 formi fit formatū alterat. q̄ impossibile ē fidē in formem
 fieri formatā. Itē ex his q̄ sūt diuersa genere nō pōt
 fieri vnū p cētū. s; fides formata dicit habitū vnū p
 essentia. q̄ impossibile est ipam cōstare ex gratia gratū
 faciente et gratia gratis data. Et ergo fides in formis
 est dēnum grē gratis dare. videt q̄ impossibile sit ipā
 fieri formatā supueniente grā. Itē fides in formis p
 aduētū grē nō transfuratur nisi accidētialiter. q̄ si p aduē
 tū grē efficit h̄r formatā. accidit fidei q̄ sit formatā. si
 q̄ nulū genus accipit spē. fides nō est spēs virtutis p
 pte dicere. q̄ si h̄ est falsū. q̄ illud ex q̄ sequit. vs̄ q̄ ha
 bituz fidei in formis p aduētū grē format. Itē sicut se
 hz aia ad potētias suas. sic hz grā ad virtutes. s; quo
 riel cūq; aia in fūdūt fert secū potētias suas. q̄ quoriel
 cūq; in fūdūt grā fert secū virtutes. q̄ cū in fūdūt grā. in/
 fūdūt simul fides formata. q̄ fides formata nō est eadez
 cū illa q̄ prius erat in aia. 7 h̄ hoc. restat q̄ fides in for
 67 mis p aduētū grē nō format. R̄ ad p dicitōz intelligē
 tiā ē notāduz q̄ p r illas positōes q̄ dicebāt fidē in for
 mē ad aduētū grē excludi fm illos q̄ dicūt ipm habituz
 fidei in formis remanere cū grā supueniēte. triplex ē ad
 huc modus dicēdi. Quidā enī dixerūt q̄ habituz fidei
 in formis nō format a grā supueniēte nec ab aliq; q̄ sit a
 grā vel cū grā. Alij dō dixerūt q̄ q̄ritus nō format a gra
 ria. formatur tamē ab aliq; qd infūdūt simul cūz gratia.
 Tercij vero dixerūt q̄ ipē habit⁹ fidei in formis forma
 tur ab ipa grā. Rō aut hui⁹ diuersē positōis est p pter
 diuersum modū intelligēdi infusionē grē 7 virtutum
 Quidā enī voluerūt dicere q̄ sicut aia est totū potētia/
 le respectu suaz virtū. 7 cū infūdūt aia simul potēt scūz
 suas potētias. 7 cum egreditur siml trahit. sic 7 de gra
 tia dicere voluerunt. q̄ gratia simul scūz fert virtutes
 spās quibus in formatantur potētie. simul etiam scūz
 trahit. Cūde nulla virt⁹ formatā efficit in formis. nec
 aliqua in formis efficitur formatā. infūdūtur enī quelī
 bet virtus plene 7 integre cum ipsa gratia. ita q̄ nll

extrinsecus intrat eius essentia. nec q̄si ad materiale
 nec q̄si ad formale. Sed qm̄ expunēto videm⁹ aliqua
 virtute q̄si ad id qd̄ est in ea materiale minime in fūdi
 ut contingit videre in pullo baptisato q̄ post q̄se infusio
 ne indiget adhuc articulo fidei erudiri ad h̄ q̄ in actu
 fidei creat. nō videt iste mod⁹ intelligēdi infusione gr̄e
 virtutū oīno esse p̄ueniēs. vīc q̄ cū ipsa gr̄a virtutes ī
 fundant q̄si ad ip̄az totalitate ⁊ integritate. h̄ est q̄si
 ad id qd̄ est in eis materiale ⁊ formale. Et p̄p̄erea ali⁹
 modus ē intelligēdi infusione gr̄e q̄ cū ipsa gr̄a infundit
 tur formale oīm virtutū in genere gr̄ati. qd̄ ad ē essentia
 liter differt ab ipsa gr̄a. sicut potētia aie cōmūalit̄ differt
 ab eī suba. Et illud qd̄ ē formale virtutū cū infundit in fu
 lam cū gr̄a potēs est suū materiale educere ⁊ potētia ī
 actu. si nō sit ad huc educerū in actu. Si vō tā est in actu
 educerū. p̄t ip̄m facere gratiū ⁊ virtū. Et isti dicit̄ ce
 tenari q̄ habit⁹ fidei in formis formet p̄ ipsam virtutem
 fidei q̄ sit cum gr̄a infundit. ⁊ sit effect̄ in forme. qm̄ illd̄
 qd̄ formale fuit in fide. simul cū gr̄a recedit ⁊ expellitur
 s̄m hanc positionē gr̄a qua v̄t̄ d̄ gratiū differt ab
 ea qua aīa d̄ deo gr̄a. Sed qm̄ in vna aīa vna sola ē gr̄a
 tū gr̄a faciens s̄m q̄ in illi oīm fuit p̄ quā accepta
 est deo aīa ⁊ ei⁹ potētia. Jō est ad huc tēti⁹ modus dicit̄
 de intelligēdi infusione gr̄e ⁊ virtutū. q̄ videt eē p̄
 habitū ⁊ factio q̄ p̄dicari. vīc q̄ ipsa gr̄a gratū faci
 ens cōngat ad habit⁹ virtutū subitrato. sicut cōngat lux
 ad colores. In h̄ m̄ est diffērentia q̄ lux ista corp̄alis
 nō ita efficaciter p̄t educere colores d̄ potētia in actu
 q̄si ad eē qd̄ h̄ color in genere co. oīs. s̄m q̄ ipsa gr̄a
 cōns in ipsa aīa p̄t facere germinare habit⁹ virtutū.
 Ipsa em̄ gr̄a aduentis in aīam carentē habitū virtutū
 sc̄bz quāsi originale p̄ncipiū illoz q̄si ad esse p̄mūm
 v̄t sicut pluvia in fusa terra h̄bit in fescennariū fac̄ eaz
 germinare tōne ventar ad fructū completū. sic intelli
 gendū est de gr̄a respectu habitū ipsaz virtutū q̄si ad
 ipoz esse p̄mū. Nō sic aut̄ p̄t facere lux sup̄infusa ce
 rerē respectu color. s̄ si cōp̄emus colores ad lucē. ⁊ ha
 bit⁹ virtutū ad gr̄am gr̄a facientē q̄si ad esse. v̄t p̄t q̄
 tam ad eē color in genere lucidi. ⁊ habitū in genere gr̄
 tū. tunc ē similitudo exp̄ssa. v̄t sicut multi colores in
 vna d̄mo tenebrosa crīstēres efficiunt luminosi p̄ vna
 luminositatē sup̄uenientē. ⁊ ab illa informant ⁊ decozā
 tur ⁊ venustant. sic habit⁹ virtutū informēs crītes in
 aīa venustant ⁊ decozant ab vna gr̄a sup̄uenientē. ⁊ s̄m
 hunc modum intelligēdi infusione gr̄e ⁊ virtutū
 facile est intelligere qualiter habit⁹ fidei informis for
 met p̄ ipsius gr̄e aduentū. Dicit̄ em̄ formari sicut co
 lor tenebrosus formatur ad luminis ingressum. ⁊ sicut
 er̄ co. ore ⁊ lumine sup̄infuso non sit vnum per essentia
 sed vni⁹ p̄ ordinationē quādam. sic nec ex gr̄a gra
 tum faciente ⁊ informi fide intelligit̄ fieri vni⁹ nūi per
 quādam ordinationē ⁊ relationē. q̄ fides informis p̄
 aduentū gr̄e incipit cōplere ordinari in finem. ⁊ ī de
 um credere ⁊ eidem complacere. Concedendū sunt ergo
 rationes o. a. e. d. e. f. g. h. i. j. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. v. w. x. y. z.
 98 p̄ aduentū gr̄e. Ad illud vero qd̄ obijctur p̄mo
 in cōtraria. nullum p̄m̄ efficitur formatū. ergo r̄. di
 cendū q̄ nō est fide. Faciliē em̄ est aliquid deformati q̄
 informari q̄ plura erigunt ad bonū q̄ ad malū. ideo n̄
 legit̄ q̄ si habitus substratus virtutis possit obliqua
 ri. q̄ p̄m̄ ⁊ viciū possit rectificari. Et ex eadem cau
 sa non sequit̄ q̄ si p̄m̄ non possit fieri formatū. q̄ vir
 tus non possit fieri informis. Aliter etiā p̄t dici q̄ pec

carū dupliciter p̄t accipi. vīc abstracte ⁊ cōcrete. Si
 abstracte accipiat̄ impossibile est p̄m̄ posse informari
 cū sit malicia pura. Si aut̄ accipiat̄ cōcrete v̄t dicatur
 p̄m̄ aliqua habitus aīe in qua ē deformatio malicie.
 v̄t p̄t cum aliq̄s abstinet. p̄p̄t vana gloriā. ipsa absti
 nentia efficit ei culpa. hoc mō rōne talis habit⁹ substra
 ti qd̄ deformat a culpa. p̄t informari a gr̄a. ⁊ p̄ hunc
 modū dicit̄ virtū formatā efficit informē. rōne vīc h̄
 bitus substrati. qm̄ indifferēs est ad statū culpe ⁊ gr̄e.
 Ad illud qd̄ obijct̄ q̄ opus mortuū non p̄t fieri vi
 69 tum. d̄m q̄ nō est simile. Opus em̄ transit nec manet
 in sua radice. id impossibile est aliqd̄ op⁹ viuificari qd̄
 a radice viuente ortū nō sumpserit. Et p̄ tanto dicit̄
 opa facta in charitate posse reuiuiscere. q̄ aut̄ extra cha
 ritate facta sunt viuificari nō posse. S̄m em̄ illa nō pos
 set attingere. cū simpliciter cesserit in p̄teritū. nō sic aut̄ ē
 de habitū virtutū informū q̄ manent in aīa post ip̄z
 gr̄e aduentū. ⁊ p̄ ipsam gr̄a p̄t venustari ⁊ decozari
 ⁊ ī fine ordiari. Ad illud qd̄ obijct̄ nullū accidens po
 70 rest alterari. d̄m q̄ hoc verum est s̄m p̄p̄iam mutati
 onem. sed nihil p̄hibet intelligere alterationē fieri ī ac
 cidente. rōne alterationis facit̄ in subiecto. sicut albe
 do modo est clara modo obscurat̄ rōne alterationis
 facit̄ in subiecto p̄prio. ⁊ color modo ē tenebrosus. mo
 do est luminosus rōne transmutationis facit̄ in p̄sps
 suo sibi cōiuncto. sic fides modo ē in formis modo for
 mata rōne alterationis facit̄ in aīa. que modo habet gr̄
 71 tiam. modo priuatur ipsa p̄ culpas. Ad illud qd̄ obij
 ctur q̄ ex his que sunt diuersoz generum non sit vni⁹
 p̄ essentiam. iam p̄t responsio. Dm̄ sicut predictū fuit
 informati habitus informis virtutis a gr̄a nō est
 p̄ essentialem vniōnē. sed magis s̄m quādam ordinatio
 nem ⁊ directionem in finem. Nam p̄p̄e loquendo ac
 cidētia non habent materiam ⁊ formā. Sed q̄ dicitur
 habitus informis esse materia fidei. ⁊ illud quod sup̄
 inducitur esse forma. hoc est s̄m quādam comparionē
 sicut p̄tus dictum est de lumine ⁊ colore. Unde sicut qm̄
 dico colorem illuminatum. dico duo. n̄ p̄ modū vni
 72 us. p̄p̄t hoc q̄ ordinatur ad vni⁹ actum. vīc ad mo
 uendu visum. sic qm̄ dico fidem formatam duo dico. v̄t
 dicit̄ fide ⁊ gr̄a. n̄ p̄ modū vni⁹ p̄p̄t hoc q̄ ordi
 nant̄ ad vni⁹ opus meritorū. s̄ ad credendū in deum.
 Ad illud qd̄ obijct̄ q̄ fides informis non transmu
 73 tarur nisi accidentaliter. d̄m q̄ transmutatio acciden
 talis in genere nature. p̄t esse essentialis in genere n. o
 rum. Sicut p̄t de aliquo actu qui p̄ priuationem ali
 cutus circumstantie accidentalis est in genere viciū. et
 p̄ positionem est in genere virtutis. Per hunc modū ē
 intelligendū in p̄posito. q̄m̄ em̄ illi habitus accidat
 esse euz gr̄a vel sine gr̄a. cōtiale n̄ est ei esse cū gr̄a p̄
 ut est p̄ncipiū meriti. P̄t etiā ipse habit⁹ fidei inio
 74 rnis etiā gr̄a circūscripta tenet rōne virtutis. id
 ex hoc nō p̄t concludi quā fides sit sub genere virtu
 tis tanq̄ sub p̄prio genere. Ad illud quod obijctur
 q̄ sicut se habet aīa ad suas potētiās. sic se habet gra
 75 tia ad virtutes. d̄m q̄ non est omnimoda similitudo
 p̄ eo q̄ nō est tāta diuersitas ipsius gr̄e ad virtutes
 q̄ta ad eaz p̄ncipiū formale. sicut aīe ad suas vītes.
 que admodū in h̄. n̄. o. s̄m fuit. vbi fuit hec questio
 p̄tractata. Virtutes em̄ non dicunt̄ esse virtutes ipsi⁹
 gr̄e p̄ quas ipsa gr̄a op̄t. sicut aīa opatur p̄ suas
 potētiās. Nec est intelligendū q̄ gr̄a sit in diuersi
 76 sis subiectis. Hoc em̄ dicit̄ in imaginationem falsam
 R.

in hac vitz q gra oino ita ventat in aiam z eius potet
 as. sic aia venit i corp^o z organa. Lic em necario op
 terer q gra abeure p p^o expelleretur omis habit^o vir
 tuu qd scilicet defert. qd ex ipa experientia planu est esse fal
 su. Et ideo ro illa no edcludit. qz accipit p sibi qd valde
 74 est dissue. Por aut accipi simile de infusione gre z vira
 tu in pluvia z terra seminata. sicut de in formadone vira
 tu a gra accipit i luce z colore. Si em vna pluvia adue
 niat in terra in qua sut plarata diuersa semina que n ger
 minauerunt. facit illa germinare. z in diuersitatez se
 minu diuersas plantas pducere. Si vero iam als ger
 minauit. s. ppter defest aque ia are facte sut plare. tunc
 pluvia cenno yemcs facit illas plaras virefcere. Sic
 gratia adueniens in aiam in qua sut semina habituu vir
 tuu facit ipam germinare. ita q ipa habita habent per
 as z virtutes. z p^o facit illa crescere. Quisqz pducit
 ad pfectos. Et si ptingat merito p^o humor gre auter

**Dist. xxiii. de fide qru ad eius obiectum siue
 materiam.**

Hec querit si fides tm de no vists est. zc. Supra
 egit mgr de fide qru ad ei^o eentia. in hac parte
 agit de ea qru ad ei^o obiectu z materiam. in inq
 rit. vtz fides sit de his que solu sut supra nostra cogni
 tone. an de his que sut nostre cognitoni subiecta. Et q
 nta duplex e cognitio vtz sensitua z intellectua. ideo
 ps ista diuidit in pres duas. In quaz p^oma inqrit ma
 gister. vtz fides sit de his que sensu percipiuntur. In secu
 da. vtz sit de his que intellectu cognoscuntur. ibi. Post

I **H**ec e laus
 fidei si qd credi
 tur no viderur.
 Cora. Lar ere
 lumine pot^o est
 ad vituperium
 qd ad laude. s. m
 illud ps. Do cu
 in honore eet n
 intellexit. coga
 rus e zc. ergo vi
 derur q p^ouatio
 visionis potius
 reddit fide vira
 perabilis qd com
 mendabile. Jre
 si in hoc consistit
 laus fidei q: cre
 dit q no vider.
 cu in gloria ni
 hil credat nisi il
 lud qd viderur.
 videt q laudabi
 lio: sit fides in
 via qd gloria in
 p^oria. qd absur
 dum est dicere.
 Item si in h co
 sistit laus fidei.
 quia credit qd
 no vider. s. oio
 q stulto et falso
 credit. credit qd

Hec querit questionem z determi
 nat. vtz fides sit de his que sen
 su percipiuntur.

Hec querit
 tur si fides tm de non
 vists e. quod vitas apo
 stolis ait. No dico vobis pusqz
 fiat vt cu factu fuerit credatis.
 vbi innui videt q fides illis fu
 erit de factis z vists. sup q aug^o
 mouet qonem z soluit ita inq
 ens. Quid sibi vult vt cu factu
 fuerit credat. hec e laus fidei
 si qd credit no vider. Ma z tho
 mas cui dcm e. qz vidisti me cre
 didisti. no h credidit qd vidit.
 cernebat em z tangebatur carne z
 viuere qua viderat mouentez.
 z credebat de u in carne ipa la
 tentem. L reddebat qd no
 videbat p h qd sensib^o corpori
 apparebat. Si xpo dicunt credi
 q vident. sic dicit vnusqz ocu
 lis suis credidisse. no ipa e q in
 nob edifica fides. s. ex reb^o q
 vident. agi in nobis vt ea cre
 dan^o que no vident.

ri. habit^o illi sturum efficiuntur qsi aridi. z postmodu si re
 stitua^o pluvia z humor gre. no oportet q ania itez d no
 uo germinet. sed illa que germinauit. p humor gre ad
 uenientem itez reuult car. sicut satis apte intelligi pot q
 licet gratia cuz virtutib^o simul infundat in animam. et
 quare aliquado simul dicat infudit cu habitibus sctis
 ris aliq^o s. o minime. cu tm gratia scti est de se infunda
 tur semp vniformiter. Qz aut seminata sturum quantu z
 ad habitus substratos sine plarata i natura mentis ro
 nalis exp^o p^o haberi ab augusto in multis locis. z a
 Berni. in x. cap. de amore dei. z in li. de collatib^o sancto
 ru part. z in aliis locis pluribus. Qui quid tam sit d
 hoc qz questio ista alibi bz locu. ad pns tm sufficit du
 xisse de questione pposita. Sed iuxta sententia z opu
 ntionem mgr illa positio videt ee verio: que dicit q fides
 in forma p adueniente gram fiat formata. siue formetur
 ab ipa gratia mediate siue immediate.

hec queri solet cu fides. zc. p^oma ps diuidit in tres p
 tes. In quaru p^oma mouet principale questionem scti
 gens de determinatone. In scda vero epilogar ad remou
 endu incidentem dubitationem ibi. Ex his apte intelli
 gitur. zc. In tertia s. o exeplicat in speciali ad maiore ex
 planatone ibi. Si qz querit vtz petrus. zc. Scda s. o
 pars pncipalis p^o diuidit in tres pres. in quaz p^oma mor
 uet questionem z determinat. In scda auce aug^o. con
 mar. ibi. Ut ait aug. In tertia s. o elicit quandam dubio
 nem circa ipa credibilita. ibi. Ex his apparz aliq^o a cre
 di que non videntur.

Epilogar ad remouedu in
 cidentem dubitationem.

Ex his verbis apte intelli
 gitur q p^o fides no apparctiu
 e. Nec illa e fides q in xpo edifi
 camur q dicim^o v^o sitata locutio
 ne nos ea credere q videmus.
 Alibi tm dicit Aug^o. fide esse de
 rebus pntib^o. qd erit in futuro
 cu p spem deu pntē cōtemplabi
 mur. q tm no p^oie d^o fides sed
 vitas. Est inq^o fides q credut
 ea q no vident. s. tm e etia fides
 reru qm no v^o bis s reb^o ipis pre
 sentib^o credit. Qd erit cuz per
 specie manifesta se cōtēplada z
 scis p^obedit dei sapia. s. z no p
 pte h d^o fides. imo fidei mercel
 ad qua crededo puenit. vt ex fi
 de xboz trāseatur iust^o in fide rex
 Exeplicat in spali ad maiore
 explanationem de petro. an ha
 buerit fide passionis qm vidit ho
 mine illu pati.

no vider. ergo
 qui stulte credit
 laudat^o e. p^o.
 ddm q p^ouatio
 visionis fac ad
 laudem creduli
 raris p^ouol^o impropie
 ta tm recrudie
 in ipa creduli
 tate. z h ex du
 plici causa. p^o
 mo. p^oer bun
 liationem z capti
 uationem inie
 lectus q admo
 dum e laudada
 sicut supbia in
 relectus e vira
 peranda. Scdo
 qz talis creduli
 tas e a mera vo
 luntate no ab ali
 qua necessitate.
 Nullus em cor
 git credere qd n
 vider. quia laus
 z virtutu consu
 stunt circa opa
 voluntaria. hic
 e qd aug^o. dicit
 qd laus fidei e
 credere qd non
 vides. no p^oer
 p^ouatio^o v^o

Si xpo qru vtz petr^o fide pas
 siois huerit cu hoicm xpm ocu
 lis pari cernebat. Dicim^o eu si
 dem passionis habuisse no i eo

Questio
 de
 reb^o pntib^o
 d^o fides sed
 raris p^ouol^o impropie
 ta tm recrudie
 in ipa creduli
 tate. z h ex du
 plici causa. p^o
 mo. p^oer bun
 liationem z capti
 uationem inie
 lectus q admo
 dum e laudada
 sicut supbia in
 relectus e vira
 peranda. Scdo
 qz talis creduli
 tas e a mera vo
 luntate no ab ali
 qua necessitate.
 Nullus em cor
 git credere qd n
 vider. quia laus
 z virtutu consu
 stunt circa opa
 voluntaria. hic
 e qd aug^o. dicit
 qd laus fidei e
 credere qd non
 vides. no p^oer
 p^ouatio^o v^o

omnis rñ. sed ppter positionē humilitatis & libertatis. Hu-
militatis ex pte intellectus. & libertatis ex pte voluntatis. Et p hoc pñ rñsio ad illud qd obijcit primo. Ad illud
qd obijcit secūdo de gloria patet sñ rñsio. qz aug⁹. nō
loq̄tar de laude quacūq; sed de laude meriti. & hec laus
est in statu vīc n̄
patrie. et circa
actus vīc nō cir-
ca actus patrie
Sicut pater vlti-
mum. qz bo: nō
dō de quacūq;
credulitate. sed
dō credulitate re-
cta & vera. & nō
falsa & falsa.

¶ Cum fides
sicut auditu nō
modo ex re. rē.
Unde hoc inco-
uenienter dicit
quia euz sensus
visus plarias
rerum differen-
tias nobis ostē-
dat et nobilitat
sicut videt qz ma-
gis fides debe-
at eē ex visu q̄
ex auditu. Item
fides aploū fu-
it ex visu ita sic
ex auditu. ergo
si oīs fides sub
sequētia deriua-
ta fuit a fide a/
politolou. vide-
tur qz magis de-
beat dici ex visu
q̄ ex auditu. Item
cū fides sit hīp
infusus. videt
qz nullo mō ha-
beat ex auditu
eē. R⁹. dōm qz si
cur dic pbs du-
pliciter ptingit
aliquid scire. vi-
deat p inuen-
tionē & doctri-
nam. Et sensus
visus marie de-
seruit illi mō sci-
endi q̄ p inuen-
tionem. Sensus vero auditus il' mō q̄ p doctrinam.
qm̄ ḡ ea que fide nouimus nō cognoscim⁹ p inuen-
tionem sed magis p doctrinam. p doctrinā in quā nō so-
lum p̄dicatoris loquētis p aurē corpis. s; etiam s. s. lo-
quētis p aurē cordis. hinc ē qz in lra dicit qz fides non
m̄ ē ex auditu exteriori. sed etiā interiori. Et q̄uis apli
multa didicerunt videndo xpm̄. multo tñ plura didice-
runt audiendo idē qui loqueret̄ exterioris. & loqueret̄
et̄ interioris p. s. p. l. o. c. p. rñsio ad p̄mū & secundū
objicitur. Ad illud p̄o qd obijcit qz fides ē p infusione

qz credebatur hōi empati. qz h̄ vi-
debat. s; in eo qz credebat deuz
eē qz pariebat. Nō est h̄ fidei
erat qz credebat hōi patit̄ mori
qd iude⁹ cernēs credebat. sed
qz credebat de⁹ eē qz pariebat.
Uñ Aug⁹. sup illū ps̄. locū. Re-
spondit ei in via virtutis sue.
Laus fidei ē nō qz credit hōiez
illū mortuū qd & paganus cre-
dit. s; qz credit cū glorificatum
& verū deū. Credit ḡ fides deū
mortuū & hōiem glorificatū. n̄
ḡ fuit petro fides credere hōi
minē illū mori qd oculis cerne-
bat. sed credere deū eē qz mori-
ebat. Nec nobis etiā fides in h̄
mereret qz credim⁹ hōiem illū
mortuū qd & iude⁹ credit. s; qz
credim⁹ hōiem deū mortuum.

¶ Abouet questione & defini-
nat. vtrū fides sit de his que in
tellectu cognoscunt̄. d
¶ Post hec queri solet cum fi-
des sit de nō apparētib⁹ & nō vi-
sis. vtrū etiā sit de incognit̄ tñ
Si em̄ de incognitis tñ ē d his
videt̄ eē tñ q̄ ignorat̄. S; scie-
dum ē. qz cū visio alia ē interior
alia exterior. nō ē fides de sub-
iectis exteriori visioni. est tñ de
his q̄ visio interiori vtrūq; capl-
untur. Et quedā sic capiunt̄ vt
intelligant̄. & si nō vt in futuro.

¶ Quedā aut̄ nō. qz cū fides sit
ex auditu nō mō exteriori s; eti-
am interiori. nō pōt eē de eo qd
oīno ignorat̄ eo qz ipsa ad sen-
sum corpis non p̄tinet.

& nō p̄ auditū. dōm qz fides q̄tū ad suū formale p̄ infusi-
onem ē nō p̄ auditum. s; q̄tū ad materiale vīc q̄ ad no-
ticiam illam qua cognoscit̄ qd ē qd p̄ nomen dicit̄ ē p̄
auditum. ita qz vñ ē p̄ auditum cordis. & aliud p̄ audi-
tum corpis. id generaliter dicit̄ ap̄l̄s fidem ex auditu eē

¶ Confirmat determinationē
suā aucte Augustini. e

¶ Et ait Aug⁹. xij. lib. de tri-
nitate dicit̄. Quāuis ex audi-
tu fides in nob̄ sit. nō tñ ad euz
sensum corpis p̄tinet qui dicit̄
auditus quia nō ē son⁹. nec ad
vllum sensū corpis. qm̄ cordis
est ista nō corpis. Quedā ergo
fide credunt̄ q̄ intelligunt̄ na-
turali ratione. Quedā vero q̄
non intelligunt̄. Unde p̄p̄ha-
tisi credideris nō intelliges.
Quod Aug⁹. ap̄te distinguit.

¶ Alia sunt inq̄t que nisi itelligunt̄
mus nō credimus. alia que nisi
credamus nō itelligem⁹. Ne-
mo tñ pōt credere in deum nisi
aliquid intelligat. euz fides sit
ex auditu p̄dicatonis. Idez in
lib. de trini. Certa fides vtrūq;
qz inchoat cognitionē. Logni-
tio vero certa nō p̄ficiat nisi post
hanc vīc. Amb⁹ qz ait. Ubi fi-
des nō statim cognitio. vbi co-
gnitio ē. fides p̄cedit.

¶ Elicit quendam diuisione z
circa ipsa credibilia. f

¶ Et his apparet aliqua credi-
que nō intelligunt̄ vel sciunt̄
nisi prius credant̄. Quedā ve-
ro itelligi aliqñ etiā anteq̄ cre-
dantur. Nec tñ sic intelligunt̄
modo vt in futuro sciunt̄. et
nunc etiam p̄ fidem qua mun-
dantur corda amplius intelli-
guntur. quia nisi per fidem dili-
gatur deus. nō mundatur cor
ad sciendum eum. Uñ Aug⁹.

am trāslationē. nisi crediderit̄. nō intelliget̄. ḡ illud in-
telligere semp sequitur ipsum credere. Juxta hoc etiam
queritur que sunt illa credibilia de quibus dicit̄ Aug⁹
qz creduntur & nunq̄ intelliguntur. cum videamus qz
omnia credibilia per rōnes satis probabiles affirmen-
tur. R⁹. dōm qz intelligere dicitur tripliciter. p̄m qz ma-
gister inuit in littera. Uno modo itelligere dicitur lar-
ge nosse quid est qd dicitur p̄ nomen. & illud itelligere
semp p̄cedit assensum fidei. nec aliqd̄ creditur q̄n̄ isto
mō prius intelligatur. Alio mō itelligere hoc ē ratiōe

Ps. c.

Si aliquid se-
luntur qz cre-
duntur.

fides nul-
lo capite
la.

magi p̄ncipa/
liter rone audi/
tus interiori q̄
exterioris Et sic
dicit Greg⁹. qz
inuanum labo/
rat sermo p̄dica-
toris. nisi assit il-
lustratio docto-
ris interioris.

¶ Alia sunt i/
3
quit que nisi in-
telligamus non
credimus. rē.
¶ Primo videt qz
ista diuisio sit i/
sufficiens. quo-
niam ipse aug⁹.
in originali ad/
dit certum mē-
brum. vīc qz q/
dam sunt qz ei e/
duntur & nunq̄
intelligunt̄. er/
go vī m̄ infuf-
ficenter pone-
re diuisione cre-
dibilitum. Item
vī iplicare fal-
sum. quia qdaz
sunt que prius
creduntur q̄ in-
telligantur. Si
em̄ credere ē co-
gitare cū asserti-
one. & cogitare
ē itelligere. vī
qz om̄e credere p̄-
cedat itellige-
re. Si tu dicas
qz Aug⁹. intelli-
git de intellectu
q̄ inuit rōni.
tunc vī qz falluz
dicat. qz quedaz
sunt que pus in-
telligantur q̄ cre-
dantur. quia vī

Esā. vij.

Aug⁹. sup
oconartuz
decimum.

Amb⁹

Aug. i. viij
li. de tri.

Esā. vij. i m̄ alt

prua cogitare. Juxta qd dicit Aug^o. q^o intelligim^o de
 bemus rationi quod credimus auctoritari. Et de isto i
 telligit Aug^o. cu dicit q^o quedam sunt que pus creditur
 2 postea intelligunt. sicut sunt articuli fidei q^o sunt sup
 rone. Quedam sunt que no prius credunt q^o intelligu
 tur. sicut sunt an
 cedentia ad fide
 2 ea que sunt de
 dicantur iuris
 naturalis. sicut
 deū esse. 2 u esse
 bonū. Quedam
 sunt q^o credunt 2
 nunq^o intelligu
 tur. q^o no pnt rō
 ne pbari. sicut ē
 bystoria huma
 na gesta pcurres
 Nemo n. pōp
 bari p rōnem q^o
 Abraam genuit
 Isaac. sed solum
 p auctoritatem.
 2 sic p^o q^o itelli
 gere aliq^o pce
 dit fide. aliq^o se
 quit. fm istū mo
 dum accipiendi
 Quis fm p^omū semp pcedat. Et p h^o p^o
 rōis ad oīa quesita. Nā qd primo obi^o de insufficientia
 divisionis. dōm q^o mgr no intendit h^o dividere credibi
 lia. sed ostender. quō fides 2 intellectus circa idem pnt
 se cōpari. 2 qualis circa idem habeant ordinari. Ad ali
 ud sū p^o rō. q^o pcedit de intelligere fm q^o primo mo
 do accipit. Ultimū sū pater d^o Quid est deū scire
 nisi cū mente conspiciere. Hoc v^o falsum. q^o aut loq^o
 tur de cōspectu mētis q^o ē p specū. aut de eo q^o ē p specū
 in enigmate. Si de eo q^o ē p specū v^o falsum. q^o h^o nno
 est scire sed potius credere. Si de eo q^o ē p spēm. h^o v^o sū
 falsum. q^o tūc no sciret deus nisi in p^ota. Dm. aut dicit
 q^o cognitio exigi dū deū oib^o ē incerta Item dicit Aug^o.
 n. de civi. vi. q^o quicqd scit scientis cōprehensione finit

Q^o credūt
 2 amant q^o
 ignorantur

Ho intelligentiā hui^o p^oris incidit hic questio de
 obiecto fidei. Et circa hoc queruntur tria. Pri
 mo queritur de obiecto fidei fm rem. Secundo
 queritur de ipso in comparatione ad nrām cognitionem.
 Tertio queritur de ipso obiecto fm noīa rōnem. Circa
 p^omū queruntur tria. Primo q^oritur vtrū fides sit cir
 ca verū nrām. an fidei possit subesse falsum. Secundo q^o
 ritur vtrū fides sit circa verū creatū an circa increatū
 Tertio queritur vtrū sit circa cōplexū an circa incom
 plexum.

Questio I
 Utrū fidei obiectū sit ita verū q^o ei no possit subesse fal
 sum. Et q^o fidei possit subesse falsum v^o. Luce q^o subest
 p^otingens pōt subesse falsum. q^o omne p^otingens pōt esse
 falsum. sed fidei subest verū p^otingens. ergo fidei pōt
 subesse falsum. Maior p^opositio p se manifesta ē. Nū
 noz pbarur. q^o fides fuit de passione christi 2 incarnati
 one 2 vtrūq^o fuit p^otingens. Nō em erat necessariū xpm
 interfici. nec dei filiū incarnari. cū alto mō possit acq^o
 humanū liberari. restat ergo q^o conclusio ē vera. Item
 habitus p^oformatur subiecto suo circa qd verfat. si ergo
 habit^o fidei p^oformatur circa credibile bz illi p^oformatur

si deus nullo modo scieris cōprehensione finit. videt
 q^o nullo mō possit sciri. Itē Dyo. dicit sup illū locū p^o.
 Deus posuit tenebras latibulū suū. ergo v^o impossibile
 deū mente conspiciere. R^o. dōm. q^o aug. hic loquit de co
 gnitione exp^omentalī quā q^o habet de deo sine in p^ota fi
 ue in via. In pa
 tria qdē p^ofecit.
 sed in via imper
 fecit. neutra ra
 men habet nisi a
 mūdīs cord. Cū
 hec scia sapia est
 q^o secū habet un
 Aug^o.
 crum saposm. 2
 per hanc illumi
 nat intellectus.
 2 stabilis affect^o
 Et ideo dicit q^o
 deū scire nō est
 ut q^o mente con
 spicere firmiter
 q^o p^oce. Ad il
 lud qd obicitur
 q^o non pōt intel
 ligi nec cognitio
 ne v^o nec p^ote.
 dōm q^o imo co

que prius credunt q^o intelliga
 tur penitus ignorant. cū fides
 sit ex auditu Ignorant tamen
 parte quia no sciunt. Redit q^o
 quod ignorat. sed non penit^o.
 sicut etiam amatur quod igno
 ratur. Unde Aug^o. sciri aliqd
 2 no diligi pōt. diligerivo quod
 nescit quero vtrum possit. Si
 non pōt. nemo diligit deū anq^o
 sciat. vbi autem sunt illa tria. fi
 des. spes. charitas. v^o in anio
 credente quod nondum scit. 2
 sperante 2 amante quod credi
 tur. Amatur ergo 2 quod igno
 ratur sed tamen creditur.

gnitione v^oie intelligi pōt. Sed cognitio v^oie multos h^o
 gradus. Cognoscit em deus in vestigio. cognoscitur in
 imagine. cognoscit in effectu grē. cognoscit etiā p int
 mā vntōne dei 2 aīe. Juxta qd dicit ap^ostus. Qui adheret
 deo vn^o spūs ē cū eo. Et h^o ē cognitio excellētissima quā
 docet d^o. q^o dē ē in extracto amore 2 elevat sup cog^oni
 onem fidei fm statū cōem. 2 de hac intelligit h^o aug. 2 ma
 gister. Ad illud qd obi^o q^o scire est cōprehendere. dōm. 6
 q^o aug^o. diffinit ibi scire fm q^o cōperit deo. 2 de quicqd
 scit. scit scia cōprehensionis. q^o totā rem plene cognoscit
 h^o aut mō no scitur de a nob. Ad illud sū d^o. p^o rōis
 q^o no vult dicere q^o de p^ospiciatur in via in claritate sue
 essentie. sed q^o conspiciatur in effectu grē 2 exp^oientia sua
 uitatis sup ipsam vntōnem.

qd credibile. sed aliqd credibile v^oipote xpm esse passur
 poruit falsificari cū esset cōtingens. ergo habit^o fidei q^o
 illud credebat^o falsificari poruit. pōt ergo fidei subesse
 falsum. Itē simus in medio tpe post mortē abrahe ce
 an incarnationē xpi. nullo tpe necessariū ē abraham cre
 didisse xpm esse passurū. possibile etiam erat xpm non
 pari. sed possibile comparatur secū oīm necessario. er
 go ista duo poterāt simul stare. v^o q^o abraham credit
 disse xpm esse passurū. 2 q^o xps nō esset passurus. 2 si h^o.
 tunc fidei subest falsum. ergo cū possibile erat tunc fi
 dei subesse falsum. v^o pari rone q^o 2 nunc. Q^o aut p illo
 tpe possibile esset xpm no pari manifestū est. quia p^ori
 gens era t cū pari. cū penderet ex voluntate interficien
 tiū. 2 regula est q^o oppositū p^otingens est p^otingens. Q^o
 iterū necessariū est q^o abraham credit disse. manifestū ē.
 quia omne dicitū affirmatiū de p^oterito est necessarium.
 Si tu dicas q^o h^o verū est q^o nō penderet ex futuro. ostē
 ditur sic cō in p^oposito. quia credere nō est aliud q^o cogi
 tare cum assensone. 2 postq^o abraham cogitavit de hoc
 dicto xpm esse icarnandū. nec ruz fuit de eo cogitasse. 2
 postq^o assensit nec ruz fuit ipm assensisse. 2 postq^o exiit
 in actū fidei nec ruz fuit ipm exisse. ergo videtur q^o

go videt qd fidei abrahe potuerit subesse falsu. ¶ Item
 omne qd subest speci subest etiā fidei. s3 speci p subesse fal
 su. vt patet. cū aliquis presertus in gralexistens sperat
 se habitur vitā eternā. q̄ necessario sequitur qd fidei aliqñ
 subest falsu. Itē actus charitatis p̄supponit actum fidē
 sed actus charitatis p̄ subesse falsu. ergo actus fidei.
 Maior manifesta est. Minor p̄batur p̄ hoc qd ap̄ls ex
 charitate voluit ire ad hispanos. q̄m̄ nō iuit. Et ego
 ex charitate volo. p̄mū meū esse bonū qui tamē nō est
 bonus. et sic actus charitatis p̄ subesse falsum. ¶ Itē
 actus adoratiōis est actus fidei. q̄ qd substernit adora
 tiōem. substernitur ip̄i fidei. sed contingit aliqñ adora
 tiōem alicui subesse falsu. sicut qñ adora: hostiā nō cō
 secrata p̄ consecrata adhibita vera diligentia. et tal ad
 ratio meritoria est. et ita orū habet a fide et charitate. q̄
 si ei subest falsum. videt qd et fidei. Quia illius solus
 est fides in via cuius erit visio in patria. sed visio in pa
 tria nō pot subesse falsu. q̄ nec fidei in via. Item sicut se
 bz charitas ad bonum. ita se habet fides ad verū. s3 cha
 ritas nunq̄ appetit nisi bonū. ergo fides nunq̄ facit cre
 dere nisi verū. qd fidei nō subest falsu. Itē fides assentit
 p̄mū vitā p̄ter se et sup̄ omnia in credendo. s3 p̄ma ve
 ritas nō p̄r ei dicere nisi verū. q̄ ip̄a nō pot assentire ni
 si vero. ergo ei nō p̄r subesse nisi verū. ¶ Itē cuiusq̄ co
 gnitiōi subest falsu. illa cognitiō potius est p̄ncipi
 um deceptiōis q̄ illuminatiōis. sed fides ē illuminatiō
 mentis sicut dicit Aug⁹. q̄ fidei falsu nō pot subesse.
 Itē virt⁹ est certior omni arte atq̄ sciētia. s3 sciētie nō p̄r
 subesse falsu. s3 fides virtus ē v̄. rē. ¶ Itē fides que
 innititur p̄ncipiis sciētiarū nō p̄r falsificari. q̄ in isto ma
 gis illa que innitit p̄ncipio p̄ncipiorū. et hoc est fides
 catholica. ergo nullo modo pot ei subesse falsu. R⁹. di
 cū qd habitus cū fidei ip̄am mentē illustrat ad assentiē
 dū veri. at̄i creditur fm̄ illustratiōem diuine p̄sentiē
 et diuine p̄sentiē nō possit subesse falsu. q̄ ip̄a nō p̄r fal
 sificari. nec ē ponere qd ip̄i habitus fidei nec falsu subit
 nec subesse possit. Quodmodū enī diuina p̄sentiē que
 certior nō p̄der certissime cognoscit nō solū ea que ven
 tura sūt nērio. s3 etiā cōtingit gēta ita qd circa ea deci
 pi nō p̄r. sicut in primo li. ostēdū fuit. sic et fides que co
 gnitiōem diuine p̄sentiē innitit a qua etiā illustrat et di
 rigit. certā credulitatē et illuminatiōem bz de futuris et cō
 tingentibus. ita qd illa q̄rū est de se possint nō euenire
 fides tñ nec p̄r decepti nec pot errare. Sicut ei de eo qd
 p̄sentiē est euenire a deo p̄cedi p̄r qd ip̄m̄ possibile sit non
 euenire in se et absolute. nō est tamē cō possibile cū p̄uisi
 one sui oppositi. q̄ bec duo nō p̄r simul i. are qd de p̄
 uiderit vñū qd euenit oppositū. tūc enī falleret diuina
 p̄sentiē. Per hūc modū intelligendū est in assensu
 fidei qd innititur diuine p̄uisioni. Cū q̄uis creditū cō
 tingēs i se possit nō euenire. bec tñ duo nō p̄r simul sta
 re qd nō eueniat et qd sit creditū. Et p̄terea cōcedēdū
 est qd fidei nō p̄r subesse falsu. qd illuminat mētē. qd eleuat
 mētē supra naturalē rē. qd exerat mētē ad cognoscē
 dū de luce diuina. qd ea est certitudo cui falsū subesse
 nō p̄r. et id nō p̄r simul stare falsitas in credito. et veri
 tas i credere sicut in fide. Et cōcedēde sūt rōes que sunt
 ad istā p̄tē. ¶ Ad illud qd obi: in p̄mū q̄m̄cūq̄ subest
 contingēs p̄r subesse falsu. qd omne contingēs pot esse fal
 sum. Rōdendū est p̄ interemprōnē. qd diuine p̄uisioni
 subesse p̄r verū contingēs. falsū tñ subesse nō p̄r. p̄uider cū
 de vera cōtingētā. s3 tñ illa que p̄uider nūq̄ sūt falsa.
 et sicut bz in iudiciā i diuina p̄cognitiōe. sic et i illustratiōe
 que ab ea p̄cessit qualis est habitus fidei sicut p̄dicus

est. ¶ Ad illud qd obi: qd habit⁹ cognoscēdi d3 cōforma
 ri ip̄i cognoscibili fm̄ erigētā. dd. qd istud bz vitare qñ
 habit⁹ cognoscēdi p̄der ab ip̄o cognoscibili fm̄ erigē
 tū i p̄prio genere. sicut est sciētia acq̄sita fm̄ cās et rōes
 inferiores. s3 de eo genere cognitiōis qd nō p̄der ab ip̄
 sa re cognita nō est necesse qd cōformet ip̄i cognoscibili
 fm̄ erigētā sui in se. s3 fm̄ erigētā sui i cā. et talis ē cog
 nitio fidei et p̄p̄terie et cuiuslibet reuelatiōis diuine. qd e
 nō p̄der ab eo qd credit vel qd reuelat. s3 ab illo lumie
 p̄ qd ad h̄ cognoscēdi illuminat. et qd illud lumē certū ē
 etiā de re cō. ingere. hinc ē qd cū habit⁹ fidei p̄formet ei
 a qd p̄deret. qd nō p̄r falsificari nec vacillare p̄r cōin
 gētā crediti. ¶ Ad illud qd obi: qd possibile p̄r stare cū
 q̄libet nērio. di. qd verū ē. Atq̄ ad illud qd subiūgit qd
 oppositū ali. articuli ē cōtingēs. sic an̄ incarnatiōem
 cōtingēs erat xpm̄ nō incarnari et nō pati. Rōdēt aliq̄
 p̄ interemprōnē p̄ eo qd de incarnatiōe et passione nō est
 articulus q̄rū ad eueniē qd ita eueniat. s3 q̄rū ad ordinē
 qd ita cōgruat. Cū abraaz nō credidit xpm̄ incarnari s3
 xpm̄ cō incarnādū. vt fiat vis i verbo. qd incarnari dic
 eueniē. s3 esse incarnatū dic ordinē q̄rū. Et q̄uis xpm̄
 incarnari sit cōtingēs q̄rū ad eueniē. tñ q̄rū ad p̄gruē
 tiā necessariū est. impossibile enī ē h̄ non ē decēs et cō
 gruū. Sed h̄ mod⁹ dicēdi stare n̄ p̄r. qd sic fideles credi
 derunt sicut p̄p̄terie p̄dixerūt. et p̄p̄terie p̄dixerūt non so
 lū esse q̄rū incarnatū sed etiā eueniē futurū. Et rursus
 sicut nos credim⁹ xpm̄ incarnatū de p̄terito. o. ita ip̄i cre
 diderūt xpm̄ incarnādū de futuro. Et ideo alr̄ dicunt
 aliq̄ licet ip̄m̄ creditū possit esse contingēs i se. tñ habito
 res p̄terito ad diuina p̄sentiē que imutabiliter p̄uider. ne
 cesse ē ip̄m̄ euenire. et ideo op̄ ositū enī ē h̄ non p̄r stare. nec
 cū actu diuine p̄sentiē. nec cū actu fidei n̄r. Sed nec
 illud soluit. qd non ē aliquod contingēs quod de non p̄
 uiderit si euenitur est. nec p̄p̄terie sua auferit sibi ali
 qd de contingēt. a sua. ergo q̄rūm̄cūq̄ de p̄uiderit aliq̄
 necesse est ponere qd contingēs cū quolibz necessario possit
 stare. si enī n̄ pot stare cū necessario. h̄ impossibile enī ē
 ip̄sū euenire. Et p̄terea est adhuc tertius mod⁹ dicen
 di qd p̄cedit qd contingēs p̄r stare cū necessario. et qd oppo
 sitū alicui articuli est vel fuit contingēs. s3 illud quod
 p̄ponit tertio loco negat. vtz qd necessariū fuit abraā
 creditisse xpm̄ esse passurū. Et si tu obijctas qd omne di
 ctum de p̄terito est necessariū. Respondet ad hoc qd verū
 est de eo dicto quod trāsit omnino in p̄teritū. sed illud
 dictum cōnotat futurum contingens. et quia omne di
 ctum quod claudit in se contingens contingens est. ideo
 illud rotale dicitur. abraam credidisse xpm̄ passurū. cō
 tingens est. Licet enī p̄ncipaliter cōponitio sit de p̄terito
 ro. cōnotatū tamē est de futuro. Et hoc patet sic qd cre
 dere dicitur actu li. arbi. fm̄ directiōem lumis cōformatis
 in intellectū n̄m diuine p̄sentiē. Unde sensus est. Ab
 ram credidit xpm̄ esse passurū. hoc est. Abraā illu
 minatus fuit vt assentiret et videret hoc quod de p̄u
 derat euenire. Et quia in p̄uisione eueniē contingēs
 clauditur siue cōnotat futurū contingens. hinc est qd in
 illo dicto de p̄terito clauditur eueniē futuri contingēs.
 et ideo totū dictū iudicandū est esse contingens. Et si tu
 obijctas qd necessarium est simpliciter abraā cognouisse
 se de hoc et assensisse huic. ergo necessarium est simpliciter
 abraā credidisse. Dicēdū qd verū est qd necessarium ē abra
 ham cognouisse de hoc. sed nō est necessarium ip̄m̄ assen
 sisse huic credito contingenti. et huic assensu fidei. Fi
 des enim in eo sic assentirebat sicut deus p̄uidebat. s3
 diuina p̄uisiō sic p̄uideret qd q̄uis actus diuine p̄e

Quis sit in se necessarius. tunc copatio ipsius ad futu-
 rum contingens non est necessaria sed contingens. Per hunc
 etiam modum intelligendum est quod licet necessarius sit postquam
 abrahā credidit li. ar. fuisse morum secundum regulam. et dictamē
 fidei. et necessarius sit illi morum fuisse meritorum. ordianio
 tri ipsius ad futurum contingens. contingens fuit. sicut est or-
 dinatio diuine scientie cui est cōformis. Et quod vocabulum
 credendi et assentiendi claudit in se illam ordinatōnem scdm
 cōformitatem ad diuinā p̄uisionē. hinc est. quod sic contingens
 ē deū p̄uidisse aliquid futurum contingens. sic contingens ē abrahā
 hā credidisse futurum contingens. contingens est etiam ipm̄ asse-
 sisse. contingens ē etiam aliquē p̄herā p̄herasse. In omnibus
 enim his vna est ratio que subiacet sup̄ b. q. licet actus trāscāt
 in p̄teritū. dicitur tamē ordinatōnem ad contingens futurum
 et ita cōnotat cūctū futurū contingens. et ex illa cōnotatō-
 ne necesse ē totū dicitur iudicare contingens. sicut in p̄mo
 libro ostensū fuit p̄ tres regulas infallibiles in cōtione
 de p̄cientia. Ad illud quod obi. q. spei subest falsū. dōz
 q. spei s̄m q. virtus et virtuose mouet falsū non subest.
 12. Lū enim spes sit certitudo p̄ueniēti ex gratia et merito. nō
 lū sperat se habiturū vitā eternā nisi cū p̄suppōne me-
 ritōz. et quod efficacia meriti includit finalē p̄seuerātiā.
 hinc est quod in actu spei implicat cōditio p̄seuerātiē finalē.
 Omnis enim dicitur sperat. sic vitā eternā expectat. si visus
 in finē p̄seuerauerit in gratia. et hoc quidem verū est. et si-
 des nostra dicitur. Et ita respondētū est ad illā rōem p̄
 in: cōtione minoris. quod p̄secutus nō expectat vitam
 eternā simpliciter sub cōditōne. si aliquid p̄ter diuinā re-
 uelātōnem absq. omni cōditōne sperat se habere vitā eter-
 nam. hinc nō est motus p̄ueniēti ad fidem et spem. sed ad
 falsā estimatōnem. Ad illud quod obi. q. actus charitatis
 p̄supponit actū fidei. dōm q. verū est quod p̄suppōit actum
 13. fidei vt regulātis et dirigētis eius actū. sed nō oportet
 quod p̄supponat actū fidei vt cōcurrentis sup̄ illud obiectū
 Omne enim quod charitas appetit. fides dicitur appetendum
 esse. et ita dirigit eius actus. Nō tamē omne quod charitas
 appetit. fides credit. quod de pluribus cōtingit dicere quod sunt
 bona. falsū tamen est dicere quod sūt vera. Bonū enim dicitur
 appetitū dicitur ordinatōnem habitualē. sed vix dicitur inbe-
 rentiā et cōtinentiā actualē. Unde bonū erat ap̄lm̄ ut ad
 hispanos quibus nō esset verū. et ideo erat appetibile quod
 nō esset credibile. Quāuis enim falsitas possit stare
 cum obiecto charitatis quod aliquid pōt esse falsū et bonū. nō
 tamē pōt stare cū obiecto fidei. quod nō pōt idem simul esse
 falsū et verū. Ad illud quod obi. q. adoratiō pōt subesse
 14. falsū. Dōm q. adoratiō facta s̄m dicitur ordinatōnem et regulāz
 fidei. nūq. subest falsū. p̄ eo quod fides dicitur nihil adorā-
 dum esse p̄ certo nisi de qua habet certa cognitio. de co-
 aut de quo nō habet certitudo dicitur adorandū esse p̄
 supposita cōditōne. In omnis fidelis recte adorās hosti-
 am cōsecratā adorās sub ea cōditōne si p̄secuta sūt circa ip-
 sam ea que ad cōsecratōnem sūt necessaria s̄m in institutō-
 ne diuinā. et sic nunq. decipitur nec errat
 Quisito II b
 Quid sit fides sit circa verū creatū et increatū. an circa in-
 creatū t̄m tanq. circa obiectū p̄p̄m. Et quod solū sit circa
 verū increatū. vt p̄mo p̄ hoc q. fides ē virtus theolo-
 gica. Omnis enim virtus theologica h̄z fidē p̄ obiecto et si-
 ne. si q. s̄m s̄m nō est qd creatū s̄m increatū. vt. et.
 Itē hoc ipm̄ videt p̄ hoc q. est virtus vna. quod vnicā h̄z
 vnicā d̄z h̄z obiectū. si q. fides virtus vna ē. et creatū et in-
 creatū sūt diuersa omnino. q. si fides h̄z esse circa verum
 increatum. nō habet esse circa verum creatum. sicut cir-
 ca obiectum. Itē hoc ipm̄ videt p̄ hoc q. fides est vir-

tus euacuanda per obiecti sui presentiam et aperta no-
 ticiā. sed sola visio veri increati est illa que veritates su-
 dei euacuat. fides enim nō euacuat in via. ergo videt quod si-
 des solū sit in verū increatū tanq. in obiectū. Itē si
 des est virtus qua assentit ipsi creatori p̄ter se et sup̄ oia. s̄z
 nulli vō est p̄ter se et sup̄ oia assentiendū nisi quod est sum-
 mū verū et verum increatū. ergo solūmō circa illud con-
 sistit fidei obiectū. Itē hoc ipm̄ videt p̄ diffinitionem
 articuli a Richardo datus qua dicitur. q. articulus est indivi-
 sibilis veritas de deo artans nos ad credendū. ergo si
 articulus ē fidei obiectū videt quod fides sit solū circa ve-
 rū increatū et circa deū. Itē hoc ipm̄ videt p̄tra. Circa veritatem in
 simbolo consistit fides tanq. circa obiectū p̄p̄m. s̄z in sim-
 bolo nō solū sunt articuli spectantes ad deitatem. imo etiam
 spectantes ad hūanitatē. ergo si hūanitas est qd creatum
 fides nō solū consistit circa veritatem increatū verū etiam
 circa creatū. Itē tante amplitudinis est fides sicut et
 charitas vel maioris. s̄z charitas nō tantūmodo diligit
 bonum increatū sed etiam creatum. quia non tantūmo-
 do diligit deū sed etiam p̄ximū. ergo fides nō est in ve-
 rum increatū sicut in obiectum. verū etiam in verū crea-
 tum. Itē nullū verum futurum est verum increa-
 tum. quia verū in creatum est verum eternum. sed fides
 nostra est circa verū futurum. quod credimus carnis resur-
 rectionē que nec est nec fuit. s̄z futura est. ergo videt quod
 fides nō tantū sit circa verū increatum. sed etiam circa ve-
 rum creatum. Itē si quis p̄tinet actus p̄ter se esse fal-
 sum quod sacra scriptura dicit esse verū esse hereticus. er-
 go videtur quod obiectum fidei extendatur ad oia q. in sacra
 scriptura scribunt. s̄z in sacra scriptura multo plura scri-
 bunt de repositis et creatis. de creatis q. in reat. sicut
 q. abrahā genuit ysaac. et cōsimilia. q. videt quod obiectū fi-
 dei magis consistat in vero creatū q. in vero increatū.
 Itē illuminatio fidei sequit vt cōmunit illūminatōz p̄be-
 rit. s̄z p̄t etiam martine et p̄pue consistit circa verū creatū
 cū sit p̄nunciatio futurorū. ergo pari rōne videt quod et ipsa
 fides. Itē dicitur quod obiectū aliter habet cognitiū
 dupliciter habet determinari. aut cōmunitur aut p̄pue-
 ue per se et p̄ accidens. Illud aut vocatur obiectum cō-
 mune s̄m cōmune acceptiōne et obiectūz per accidens
 quod quidem h̄z rōnem materiā. Illud autē dicitur obiectum
 p̄pue et per se. quod quidem habet rōnem motiū. Scdm
 hanc duplicē acceptiōnem dupliciter p̄tingit loqui de ob-
 iecto fidei. Nam vno mō pōt dici obiectum fidei circa
 quod ipsa fides versat tanq. circa illud quod credit esse verū
 siue illa assentiat. p̄ter se tunc p̄ter aliud. Et hoc modo
 non tantūmodo est circa verū increatū verū etiam circa
 verum creatum. quod fides non t̄m credit ipsi diuinū verū
 ta: in se. sed etiam his que sibi ab ea dicant. que sunt
 multa vera creatū. Si autē loquamur de obiecto fidei
 s̄m p̄pue acceptiōnem. put dicitur obiectū quod habet
 rationem motiū. sic obiectum fidei est verū increatum
 Et sic contingit intelligere in visu quod lucidum dupliciter
 mouet visum. vel put est abstractum. vel put est terre-
 ne materie inco: partum. sic ipsa diuina veritas dupliciter
 ter nō ouer ipm̄ intellectum p̄ fidei illuminatōz. vel per se
 sicut in articulis spectantibus ad ipsū d̄m s̄m diuinā
 tem. vel vt est vna creatū. sicut in illis articulis re-
 spectantibus ipsum d̄m in sua humanitate assum. pra-
 vel in operatione ab ipso creatū. sicut in creatōne. repa-
 ratione. et glorificatione. Cōcedendū ergo est quod obiectū
 fidei. p̄pue s̄m q. habet rationem motiū est verū incre-
 atum. et quod hoc p̄bat rōnes ad primā partem inducē-
 ideo p̄cedendū sunt. Ad illud quod p̄mo obi. in p̄m 17

quidam articuli respiciunt humanitatem sicut quidam
 diuinitatem patet in istis. quilli articuli sunt de huma-
 nitate et circa humanitatem enunciant de diuina persona. in tra-
 qua consistit veritas increata. et ex illa parte habet rationem mo-
 riu. Nam ex illa parte qua consistunt circa veritatem creatam
 habet solum rationem materialis. Unde sicut una est persona in
 duobus naturis. creatura videlicet et increata. sic una est veritas
 mouens que tenet rationem obiecti. sicut in articulis que respiciunt di-
 uinitatem. sicut in his que respiciunt humanitatem. que quidem est ve-
 ritas increata. **¶** Ad illud quod obijcit quod ad totum extendit
 ad quod se creditur charitas. Dicendum est quod si charitas vi-
 deatur esse circa bonum increatum et circa bonum creatum tanquam
 circa obiectum proprium. tamen obiectum eius proprium sicut ista ma-
 nifestat non est nisi circa bonum increatum. **¶** Ad illud quod
 obijcit quod fides est de vero futuro etc. Dominus quod resurrectio
 carnis futura non est obiectum fidei proprium nisi in quantum com-
 parat ad diuinam virtutem et iustitiam que corpora resuscitabit
 et retribuet sicut secundum meritum. et sic ratione veri increati splen-
 dori habet rationem obiecti. quod quidem verum increatum quod est de se
 abstractum a ratione preteriti et futuri. licet preteritum et futurum
 notet circa effectum. que quantum est de se habet solum rationem
 materialis in comparatione ad fidem assensum secundum quod in precedenti
 bus fuit tactum. **¶** Ad illud quod obijcit quod hereticus iudicaret
 20 quod negaret quod in sacra scriptura continentur tenent ratio-
 nem obiecti proprium et mortui respectu ipsius fidei. sed est quod
 sequuntur ad effectum obiecti proprium. Quia enim sacra scriptura
 ratione edita ab ipsa veritate et a spiritu sancto. qui dicitur sacre
 scripture. dicitur et cui fides assensum propter se. videlicet ipsi
 sume veritati. Et ideo et hoc non potest concludi quod fides circa
 verum creatum habeat rationem sicut circa obiectum proprium. **¶** Ad
 21 illud quod obijcit de illuminatione prophetica. Dominus quod prophetia
 non habet principalem obiectum et mortuo ea que prophetia proprium
 carnis solum habet pro obiecto materialis. circa quod ipsa prophetia ver-
 sat. unde prophetia non assensum et quod pronuntiat propter se. sed propter
 veritatem ipsam illuminantem et erudientem. et ex hoc non potest con-
 cludi quod fides sit circa verum creatum nisi tanquam circa obiectum
 creatum materialia. Posset tamen dici quod non est sicut de fide et pro-
 pheta. que fides in suo obiecto cui assensum requirit aliquid
 quod habeat rationem mortui. sed prophetia nihil tale requirit in pro-
 pheta. sed tota ratione sue cognitionis sumit ab inspirante. ideo
 non sequitur quod si prophetia est de aliquo. quod de illo debeat esse si-
 des sicut de obiecto.

¶ **Questio. iij.**
 An fides sit coplerum an circa incomplerum? Et quod sit cir-
 ca coplerum videtur. Et credere enim sicut dicit Augustinus. est cogitare
 cum assensu. sed assensum rationis non est super incomplerum. sed super co-
 pletum videtur quod si fides sit circa coplerum sicut circa proprium obiectum
 fides credit aliquid quod verum. et respicit quod falsum. sed
 verum et falsum sunt circa coplerum. ergo videtur quod et habitus si-
 dei ipsi coplerum sive enunciable respiciat. videlicet obiectum.
 ¶ Ite fides est media inter opinionem et scientiam secundum quod vult
 bugo. sed tam opinio quam scientia est circa coplerum. ergo cum
 media suscipiat naturam extremorum. videtur similiter quod et fides.
 ¶ Ite fides est opposita errori. sed nullus errat nisi ex hoc
 quod attribuit aliquid alicui quod ei non est attribuendum. vel re-
 mouet quod non est remouendum. hoc autem non fit nisi in comple-
 xione. ergo omnis error circa coplerum consistit. Si ergo
 opposita natura sunt consistere circa idem. videtur similiter quod et fides
 videtur coplerum habeat pro obiecto. **¶** Ite si ipsa verum incom-
 pletum obiectum fidei cum quod iudicatur creditur bene de icarna-
 tione dei habere in incarnationis. quod est manifeste falsum
 imo errat cuius articulus illum. Similiter illi qui credent
 resurrectionem iam factam haberet fidem de resurrectione.

quos tamen circa resurrectionem constat errare. restat ergo quod
 aliquid incomplerum non habet esse ipsius sicut obiectum
 et est coplerum vel incomplerum. **¶** Sed contra. huius
 per illud. j. Cor. x. Omnes eundem potum spirituale bibent. glo.
 Aug. Quia sunt murata. sed tamen non est fides variata. si ergo
 est fides variata. nec obiectum fidei. cum ergo enunciable
 que credatur variata sunt. quia illi credebant christum
 esse passurum. nos passum esse. illi in carnandam. nos in
 carnatum esse. restat ergo fides non est circa enunciable si-
 ue circa coplerum tanquam circa obiectum. **¶** Ite obiectum fidei
 est verum increatum sicut prius fuit ostensum. Unde Ricardus de sa-
 cro vic. dicit quod articulus est veritas de deo. si ergo deus est
 simplicissimus. et in simplici nulla cadit coplerio vel co-
 pletio. videtur quod obiectum fidei non sit verum coplerum. sed in-
 coplerum. **¶** Ite de eodem et circa idem est fides circa quod
 est visio futura. sed visio est circa verum incomplerum et pro-
 modum incompletionis. erit enim visio simplex inuita. sicut
 melius. sed videtur quod fides similiter consistat circa verum incom-
 pletum pro modum incompletum. **¶** Ite spes et charitas sunt cir-
 ca res incomplexas et pro modum incompletionis. quod spes ex-
 pectat beatitudinem. et charitas amat deum. sed cum virtutes
 theologice idem habeant pro obiecto secundum rem. videtur quod ipsa si-
 des circa verum incompletum consistat. **¶** Ite si fides consti-
 tit circa verum coplerum. cum tunc passionis paucissimi sci-
 rent christum pati. et tunc incarnationis paucissimi sciret christum
 incarnari. paucissimi habuissent fidem. Conuersus etiam
 fide non habuisset que nesciebat christum esse incarnatum nec pas-
 sum. et tamen de illo legitur Act. x. quod ethiops placuerit deo in
 fide. Sine tunc autem videtur habere. et impossibile est placere
 deo. si ergo ista in convenientis essent. in convenientis est ponere
 re quod fides consistat circa coplerum. **¶** Ad predictorum
 intelligentiam est notandum quod circa hanc questionem diuer-
 si diuersimode senserunt. Quia enim dicitur et voluerunt
 quod fides consistit circa incomplerum sicut circa proprium
 obiectum. et isti dixerunt quod articuli fidei non sunt enun-
 ciabilia secundum res. veritate incarnationis. passio et resurrectio
 et ista quidem omni tunc sunt eadem et ipsa fides. Quia autem actus
 fidei transit super ipsum credibile sicut super coplerum. hoc est
 propter defectum intellectus que non potest totum simpliciter aspice-
 re inueniri. sed primo hoc inuenit. et postea illud componit
 vnum alteri. Sed quoniam ipse assensus fidei est super com-
 pletionem. et ad perfectionem fidei non tamen oportet cogitare de
 incarnatione. sed etiam oportet credere incarnationem tamen
 fuisse. Ideo dixerunt alii quod articuli sunt enunciables. et si
 des consistat circa coplerum. maxime cum fides quod ad ali-
 quos articulos simul respiciat creatum et increatum. et de nul-
 lo creatum possit esse nisi secundum quod componit ipsi increato secundum
 quod prius habitus est. si ergo intellectus illud non caput nisi pro
 modum coplerionis. rationabilis videtur illud ponere et di-
 cere quod fides sit circa verum coplerum sive sub ratione completi.
 Et qui errans circa verum coplerum quod tamen ad diuinam
 tempus simpliciter iudicatur hereticus. sicut si aliquid cre-
 deret resurrectionem iam factam vel incarnationem futuram. ideo
 non solum dixerunt fides esse circa verum incomplerum sed etiam
 circa verum coplerum sub deficiata diuina ratione. Et si tu ob-
 iectas eis de mutata de fidei propter mutarorem utorum enun-
 ciabilia. Respondetur secundum nomiales quod enunciables non sunt mu-
 tata. quod esse cursum. et currere. et euenisse in diuersis
 temporibus plura idem significant. et vnum est enunciable. quod vna est
 res quam significat. et vnum est tempus per quod periturum. et ideo
 vnum sunt secundum rem et veritatem. quibus videtur vocaliter esse di-
 uersa. Illi etiam responderent quod ista enunciables sunt diuersa
 tamen quod vna est veritas cui fides assensum principalem. et ideo cu-
 ius ista enunciables creditur quod quidem non mutat secundum diuersa

tem temporis. licet ipsa enunciabilia diversificentur. nō
 propter hoc fides mutatur & diversificatur. imo idivertis
 temporibus fides non mutatur consistit. Sed quia positi
 tio nominum que dicebat enunciabilia diversitatem tempore
 ut coiter nō approbat. imo falsa est. sicut in primo li. fuit
 offensū. similiter nec alius modus dicendi sufficit q̄ ad
 immutabilitatē fidei sufficit immutabilitas rōis credē/
 di. Si cū articuli sūt enunciabiles & dicuntur imutabiles
 ppter rōnem credendi immutabilem. pari rōne dicunt
 om̄s vn̄ articulus ppter vn̄icā rōem credēdi que est in
 eis. Ideo ē rētē mod⁹ dicēdi q̄ cum fidei habit⁹ faciat
 mētē assentire credibili siue credito. & assensus cū nō fe/
 rat supra in cōplexū. s̄ supra cōplexū ponere q̄ ppter q̄
 ipm obiectū fidei fm̄ supra illud fert fides h̄ rōem cō/
 plexū. Et q̄ dupliciter cōtingit fidē ferri in obiectū su/
 um. s̄ aut implicite. aut explicite. Ideo fm̄ duplicē mo/
 dū d̄r cōplexū esse obiectū fidei siue fides consistere circa
 complexū. Nā fides q̄rū ad suā substantiā respicit cō/
 plexū siue enunciabile. nō p̄cernō de terminatā r̄pis dif/
 ferētī. imo aliqd̄ d̄m qd̄ est eodē & indifferēs ad om̄e rē
 pus. sicut r̄p̄m fuisse passū. fides aut̄ explicita resp̄i/
 cit cōplexū sub d̄m̄ r̄pis de terminatā. sicut nūc oportet
 credere incarnationē fuisse. & resurrectionem futurā esse.
 Sicut ergo explicatio accidit fidei nec mutat essentiaz
 fidei. sic et variatio r̄pis de terminari nō variat fidem. vt
 sit alia et alia fm̄ sp̄m̄. Et h̄ quidē modus dicēdi satis
 est pbabilis. Hūc ergo sustinēdo dicere possum⁹ q̄ si/
 des p̄ce consistat circa vez cōplexū. & cōcedēde sūr rōnes
 23 que h̄ ondu. Ad illud qd̄ p̄mo obi de enunciabili mu/
 rarōne iā p̄ r̄nsio. q̄ enunciabile qd̄ nō p̄cernit de termina/
 tā r̄pis d̄m̄. d̄uerf̄ r̄p̄ib⁹ nō mutat. & b̄ est circa qd̄
 fides h̄ consistere fm̄ q̄ fides. s̄ illa enunciabilia solū va/
 riatur que p̄cernit de terminatā r̄pis d̄m̄. & circa h̄
 consistit fides fm̄ q̄ explicita. & ex h̄ nō p̄t̄ cludi q̄ fides
 sit alia & alia fm̄ q̄ fides explicite sit variata. i d̄uerf̄
 24 r̄p̄ib⁹. Ad illud qd̄ obi q̄ fides ē circa vez increatū cir/
 ca qd̄ nulla est cōplexio. d̄m̄ q̄ sicut in p̄mo li. d̄m̄ su/
 it̄ q̄uis d̄s sit simplicissim⁹. tū circa ip̄m vere p̄angit
 enunciare. & hoc p̄ modū cōplexionis. p̄ eo q̄ illa cōplexi/
 onē nō ponit intellect⁹ circa rē. s̄ circa ip̄m intelligen/
 tē. nec tū errat. q̄ nō p̄ simplicitatē diuini eē nisi s̄ b̄ r̄/
 li cōp̄sitionē & collatōe cape. & p̄ hūc modū intelligēdū
 est i fide. P̄terea fides nō f̄m̄ est de vtro increato i se.
 sed etiā pur p̄patur ad h̄itacō creatā. sic d̄m̄ ē sup̄ius. &
 25 ista cōpositio sub quadā cōplexiōe est. & p̄r̄ ea illa rō
 nō cogit. Ad illud qd̄ obi q̄ de eodē est fides in via et
 visio i p̄r̄a. d̄m̄ q̄ vnū & idē p̄r̄ app̄hēdi p̄ modū incom/
 plexū & p̄ modū cōplexū. sic p̄r̄ app̄hēsiōe sens⁹ & intelle/
 ctus. Sensus enī dū app̄hēdit rē albā. app̄hēdit p̄ mo/
 dū cutus dā in cōplexiōis. q̄ nō nouit sensus exterior: cō/
 ponere nec diuiderē. s̄ intellect⁹ dū illd̄ idē app̄hēdit
 qd̄ sens⁹ app̄hēdebat. sub mō cōplexiōis accipit p̄dicās
 h̄ & h̄ p̄ponēs h̄ illi. dicēs h̄ ē albū. & ita cōplexū & in/
 cōplexū nō faciūt diuersitates. a p̄r̄et̄ p̄p̄hēse s̄ a p̄r̄e
 mōi cōp̄hēdēdi. q̄ vnū & idē p̄r̄ app̄hēdi s̄ mō cōple/
 xiōis & in cōplexiōis. Et p̄terea nō s̄c̄t̄r̄ q̄ si visio ē
 de eodē de q̄ fides. & visio nō est sub rōe cōplexionis. er/
 go et fides. imo est ibi fallacia figure dicōis. vel ē acci/
 dens. q̄ p̄cedit ab vnitate rei ad vnitatē modi. Et si tu
 queras quare fides nō assentit obiecto suo p̄ modū in/
 cōplexū sic visio. satis plana ē r̄nsio. q̄ visio p̄r̄e vn̄o
 26 simpliciter aspectu faciet videri & cognoscī multa p̄pter p̄/
 fectionem glorie. nō sic aut̄ est de cōgnōne fm̄ statum
 v̄ie. quem quidem statum respicit ipsa fides. Ad il

lud qd̄ obi de spe et charitate. d̄m̄ q̄ nō ē iste. q̄ p̄r̄ ei
 relectus ē negociari circa cōplexū. s̄ affect⁹ est negoti
 arī circa ip̄am rē. & q̄ res i se ip̄a h̄ rōem in cōplexionis
 sed put est in intellectu h̄ rōem cōplexionis. hūc est q̄
 q̄uis v̄tutes respiciēs affectū sūt circa obiectū suū p̄
 ter rōis cōplexionis. nō tamē p̄pter h̄ fides. q̄ est regū
 intellectus. Nec valet q̄ si idem est obiectū virtutū the/
 ologiaz q̄ p̄pter h̄ inq̄r̄um est fidei careat cōplexiōe
 sicut inq̄tū est aliarū. cōplexū enī & in cōplexū n̄ d̄c̄
 variationem a p̄r̄e rei sed solū a p̄r̄e modi. sicut p̄r̄ v̄
 sum ē. & q̄uis v̄tutes theologice habeat idē obiectum
 fm̄ rem & subaz. h̄it̄ t̄n̄ differēs fm̄ rōem & modū. Ad
 illud quod obi de comelō iā p̄r̄ p̄sōto q̄ comel⁹ ha/
 bebat fidē implicitā. & iō nō credebat incarnationem v̄/
 resurrectionē sub d̄m̄ r̄pis de terminatā. & p̄terea nō er/
 rabat sed explicatio fidei sibi d̄erat. ad quā faciendaz
 misit dominus ecclesie architectum.

Quoniam quæritur de obiecto fidei in p̄parat̄/
 one ad nr̄am cōgnōnē. & circa h̄ q̄r̄itur tria
 Primo querit̄ v̄rū fides sit de his de quib⁹ h̄
 visio sensibilis. Secūdo. v̄rū sit de his de quib⁹ h̄ p̄r̄a/
 bilis opinio. Tertio v̄rū sit de his de quib⁹ habet cō/
 gnōtio scientialis.

Questio I
 V̄rū fides sit de his de quib⁹ h̄ visio sensibilis. Et vi/
 det q̄ sic Joh. xx. Quia vidisti in thoma credidisti. s̄
 p̄stat q̄ thomas verā fidē habuit. q̄ credit̄ iesū quēz
 vidit & retigit. ergo simul de eodē erit fides interior: v̄/
 sio exterior: J̄tē. j. Joh. j. qd̄ vidimus & audimus
 & p̄p̄rim⁹. & ma. no. t̄r̄ce. de verbo vite. si ergo d̄yer
 bo vite habebat apli fidē hoc est de x̄p̄o. et de eodē habe
 bat sensibilē cognōnē. red̄it̄ idē quod p̄r̄. J̄tē apli
 viderūt x̄p̄m passū & x̄p̄m ascendentem. & p̄stat q̄ x̄p̄m
 esse passū et ascendit sūr duo articuli. si ergo apli si/
 dē & meritum c̄ptum ad hos articulos nō amiserūt. v̄/
 det q̄ circa idē possit esse fides et visio exterior. J̄tē
 br̄a v̄go sensibilis experimento nouit se cōcepisse. de sp̄u
 scō abiqz v̄rili semine. sed p̄stās est q̄ p̄pter cōceptōne
 filij dei nihil de m̄pr̄i est fidei sue. ergo simul stabant in
 ea cognōtio fidei & cognōtio sensibilis experimenti. S̄
 J̄. sup̄ illud Joh. xxiij. Quid p̄r̄are vob locū. glo. aug.
 Ear d̄ns vt̄r̄ p̄r̄e locū. ear vt̄r̄ videat. lateat. vt̄r̄ credat.
 Si ergo ad credere necessariū est latere. vt̄r̄ q̄ impossibi/
 le sit visioe cōp̄r̄ale circa idē stare simul cum fide.
 J̄tē Aug. diffinēs fides dicit fides ē credere qd̄ nō
 vides. & i p̄ceden. dist. habitū ē q̄ fids ē virtus q̄ credū/
 tur que nō videtur. Et Grego. in quadā om̄la pascali.
 Que videtur fidē nō habēt. s̄ agnōnē. ergo nō videt
 q̄ de eis dē possit esse fides interior: & sensus exterior.
 J̄tē visio p̄r̄e euacuat fidem & eius meritū p̄p̄ ma/
 nifestationē veritatis credite. sed visio cōp̄r̄alis x̄p̄i
 ita manifestat eius humanitatem. sicut visio patrie c̄p̄
 diuinitatē. ergo sicut fides diuinitatis non potest esse
 circa visum visioe gloriose. sic videt q̄ fides huma/
 nitas non potest esse circa visum visioe sensitua.
 Item actus credendi sedm̄ q̄ ad virtutem spectat ē
 quid difficile & voluntariū sed credere quod videt bo/
 mo oculis exterioribus hoc est facile & necessarium. er/
 go non videtur q̄ aliquid possit esse simul & semel exte/
 rius visus et interior creditū. R̄ d̄c̄ndū q̄ quedā
 sunt que subiciunt̄ sensui exteriori simpliciter & totali. & s̄
 ter. et illa videt̄r̄ clare et perfecte cognoscere. & circa
 r̄altāō potest simul & semel esse habit⁹ siue cognōtio si/
 det cū visioe exteriori. p̄ eo q̄ visio siue cōgnōtio illa exclu/
 dit om̄e enigma & cognōtōnez enigmatica. Quodā autē

verbo Greg. fides non habet meritum. dicitur quod hoc intelligit Greg. quia credulitas fidei omnino innititur experimento rationis probabilis. et hoc modo fides vera non stat cum opinione. ita quod innitatur opinioni tanquam fundamentum. imo multo magis acceptio illa probabilis est rationibus acquisita. de qua dicitur est quod potest opinio dici innititur ipsi fidei tanquam firmiori. Et huius signum est quod multe rationes videntur nobis probabiles et valde rationabiles circa fidem que videtur esse abusiones quedam hominibus infidelibus. Ideo magis illa acceptio innititur fidei quam e converso. licet aliquid modo illa fides foueat et delectet. sicut dicitur est. Ad duas ultimas rationes non oportet respondere. quia procedit de ipsa opinione secundum alterum modum dicendi secundum quem modum non potest simul stare cum fide. sicut patet tractatum est.

Questio III

Utrum fides sit de his de quibus habet cognitio scientialis. Et sic videtur ratione. Probat aliquid scientis rationibus cogentibus deum esse unum creatorem omnium. potest venire ad fidem. ita quod non obliuiscatur illarum rationum. sed scientis illas rationes habet scientiam. sed videtur quod possit de eodem simul habere fidem et scientiam. Tres aliquid dicitur aliquid demonstracione siue per effectum. si incipiat nosse per eam siue per demonstracionem propter quod non propter habetur prioris cognicionem quibus hec secunda sit notior illa. sed due cognitio nes potest haberi de eodem quare una nobilitas est quam alia. et una non expellit aliam nec euacuat. Et si hoc verum est. tunc videtur quod simul possit aliquid cognoscere ratione acquisita. et illuminare in fide. sed de eodem simul potest haberi fides et scientia. Item cognitio intellectiva supradueniens non tollit cognitio nem sensitiuam. licet una illarum sit dignior et perfectior et nobilitas altera. sed pari ratione videtur de fide et scientia potest haberi de eodem et circa idem. Item experientia est principium scientie. sed deo et eodem potest haberi fides et experientia. sed de uno et eodem potest haberi fides et scientia. Maior probatur per philosophum Minor probatur in beatitudine. Maria que fide et experientia cognouit se suscepisse de spiritu sancto. Sed sic charitas diligit deum propter se et super omnia. sic fides assentit prime veritati propter se et super omnia. sed quia caritas diligit deum super omnia et potest se impossibile est quod ipsa participat secundum dilectionem quam deus diligit deum propter terram principaliter. sed pari ratione impossibile erit quod fides secundum participat cognitio nem que principaliter adhiberentur acquirere. sed talis est cognitio scientie. sed impossibile est fidem esse circa idem cum scientia simul et simul. Item visio potest tollit fidem propter certitudinem et evidentiam in cognoscendo. Si ergo quod cognoscitur per scientiam est certum et aptum. videtur quod impossibile sit aliquid esse simul scitum et creditum. Item animus non potest nullo modo potest dissentire ab eo quod nouit habitu scientie. non enim potest non credere quod triangulus non habet tres angulos equales duobus rebus. si scit illud demonstrare. sed que fide creditur voluntarie creditur. et sic potest crediti. ita et potest dissentire. sed videtur quod scientia noticie non possit simul stare circa idem. cum ipsa fide. Item que scientia cognoscitur subiacet rationi sed que fide creditur sunt supra rationem. quia fides est illuminatio rationem eleuans supra se. sed si idem potest esse in ratione et supra rationem. non videtur quod possit simul cognoscitur per scientiam et fidem.

36

Ad hoc dicitur intelligitur et notandum quod duplex est cognitio scilicet a parte comprehensionis et a parte manuductionis rationis. Si loquamur de scientia a parte comprehensionis quo modo cognoscitur deus in patria. sic non comparatur secundum fidem videtur simul idem scitum et creditum. pro eo quod talis cognitio simpliciter excludit enigma. et habet melius apparebit infra cum ager de euacuacione virtutum. quare videtur et qualiter fidei actus per visionem excludat et euacuet. Et de hac scientia sanctorum auentes dicitur. et eius opinio magister et necesse est esse verum quod idem simul non potest esse scitum et cre-

ditum. Si autem loquamur de scientia que est manu aduerti one ratiocinationis. sic videtur quidam dicere ad hoc esse verum quod non potest simul stare cum fide. quia talis scientia assentit intellectus ipsi rei cognite propter ipsam rationem principaliter. assentit etiam necessario. assentit etiam sicut rei que est infra se cuius contrariuz repugnat in fide que assentit prime veritati propter se et voluntarie eleuando rationem super se. et ideo dixerunt habitum fidei et scientie mutuo sese excludere. sed per charitatem illum amor excludit quod deus amat deum propter ipsa principaliter. Alio vero posito est quod de uno et eodem potest haberi scientiam manu aduerti one ratiocinationis cum habitu fidei. iuxta quod dicit Augustinus. et tri. exponens illud apostoli. Alii dicitur per spiritum primo sapienter. alii sermo scientie huic scientie tribuo illud quod fide saluberrima que ad veram beatitudinem ducit gignit. nutrit. defendit. roborat. qua scientia non pollet plurimi fideles licet habeant fidem. Et richardus de seculo videtur dicit quod ea que fidei sunt non tamen potest haberi rationes probabiles. sed etiam necessarie licet eas interdum contingat nos latere. Unde aliquid credens deum esse unum creatorem omnium. si ex omnibus necessariis incipiat ipsum idem nosse. non propter hoc desinit fidem habere. Vel si etiam plus nosset. fides superueniens talis cognitio non expellit. sicut per experientiam patet. Res autem quare talis scientia simul potest esse de eodem cum ipsa fide. et quare una cognitio altera non expellit. est. quia scientia manu aduerti one ratiocinationis non li et aliquam certitudinem factarum et evidentiam circa diuina. illa tamen certitudo et evidentia non est omnino clara quod dicitur sumus in via. Quibus enim aliquid potest rationibus necessariis probare deum esse et deum esse unum. tamen clare ipsum diuinum esse et ipsam dei unitatem. et qualiter illa unitas non excludat personarum pluralitatem non potest nisi per iustitiam fidei emendatur. Unde illuminatio et certitudo talis scientie non est tanta quod habitus illa supplantat illuminatio fidei. imo valde est cum illa necessaria. Et huius signum est. quod licet aliquid plerumque deo seueri sit multa vera. tamen quod fide caruerit in multis erraverit vel et deesse. Unde sic in peccatis deum est fides potest stare cum visio exteriori. quia illa habet eundem latetiam cum ea persona christi. Sic intelligendum est circa habitum fidei et rationem modum sciendi quod potest simul esse eodem et respectu eiusdem participati. Unde procedentes rationes que sunt ad premissa. Ad illud vero quod primo obicitur contrarium quod charitas non comparatur se cum dilectione que principaliter adhibet alii rei. Respondetur per quod non est simile. quia amor dei propter creaturam finaliter perit ad amorem inquam et libidinosum. qui habet repugnanciam ad amorem reuerentium. Sed assentire alicui vero probato propter rationem probantem dum illatio sit vera et necessaria. nec hoc dicitur peccatum. nec errorem. et ideo non sic habet repugnanciam ad fidem. propterea non est simile. Sed adhuc illud non soluit plene. quia quicquid sit de charitate ista. duo ista non videntur simul se posse participati quod aliquid assentit veritati credite propter se. et quod assentit ei propter aliud. Propter quod notandum quod hec per positio propter dupli potest accipi. Uno modo potest notari causam finale. Alio modo potest dicitur rationes mouentes. Si potest dicitur causam finale. sic non potest unum et idem crediti propter se et propter aliud. Si dicitur rationem mouentem. cum plures potest esse rationes mouentes ad assentiendum unum et eodem. sicut potest una conclusio probari per causam et per effectum. potest etiam probari per aliquid extrinsecum et per aliquid intrinsecum. sic non est inconueniens quod aliquid assentiat alicui veritati propter se et propter aliud diuersis tamen habitibus et consideracionibus. Sed ne illud adhuc plene soluit. quia dicitur Jobis. iij. quod dixerunt samaritanam credentes iam non propter verbum tuum credimus quod est verbum fidei. et ita videtur quod assentit fidei non comparatur

secu assensu scie q pncipaliter inmitat rōi. Et pterea vo
 lū aliq dicere q est n tollat agnito qm ad habitū tol
 lit tū qm ad actū. qz nō hz tā illū vsū nec motū. Istud
 nō oportet dicere nec vī ee uentis. qz aliqz habeat hūz
 2 nō possit hīc vsū. maxime cū nō hēat potētā ligatā p
 aliqd impedimētū. Et pterea p̄t dici q qñ aliqz ē siml
 scie 2 credēs. qz habitū fidei tenet i eo pncipatū. 2 iō ra
 lis assensus fidei assentit ipi ueritati ppter se. ita qz p̄t
 dī rōem pncipaliter ipm mouēre. Assensu etiā scie nō
 assentit ei dē ppter rōes. ita qz ppter nō dicit rōem pnci
 palit ipz mouēre. Quāuis āt nō possit vni 2 idē credere
 ppter se 2 ppter aliud. qz sic 2 sic credat pncipaliter.
 tū ppter se 2 ppter aliud bñ p̄t se 2 pati adimitec. ita
 qz vni sit pncipale. 2 aliud sit subūies. Cū illud qd
 dixerit fideles iā nō ppter loquelā tuā credim? intelli
 gendū ē pncipaliter. Et p̄t hz rōis ad p̄mū argumen
 38 tum. Ad illd qd obicit vī. tōne p̄t q tollit fidē. dō.
 qz nō est sic. qz cū oīm excludat latētā. iā credulitas sī
 det nō est necessaria. nō sic autē ē de scie nō que hz p̄ rōem
 mamductōe. Ad illd qd obicit qz scie nō p̄t dissentire
 ab eo qd scie. dicitū qz vī ē qm ad id qd cognoscit. qz
 tā ad id qd latet. illo dissentire p̄t. 2 rōe illū est neces
 39 saria sibi credulitas fidei. sic aliqz p̄t scie. p̄t deū
 esse vni rōe necessaria. ab hac nō p̄t dissentire. dissentit
 rōm ad hūc sī qz dicit qz illa vnitās p̄t 2 pati secum
 pluralitates. qd ē dē cū latet. 2 excedit vires cognitōis
 40 sue 2 scie. Ad illd qd obicit qz fides ē de his que sūt sup
 rōem 2 sciam. 2 de his que sūt infra. dī. qz sic nihil impe
 dit vni 2 idē ee latēs 2 patēs. sic nihil impedit vnum 2
 idē fm aliū 2 aliū cogēdū modū esse infra 2 supra. 2 ita
 scim 2 creditū. Licet em̄ sempiterna vritas 2 diuinitas
 nosci possit p̄ sciam acq̄sitas vel etiā innatā in se. tamē
 put cogatur ad pliratē psonaz vel humilitatē humani
 tatis nō quā dē assūptit. oīmno sup rōem est 2 sup scī
 etiā. Sī qz em̄ iudicio rōis 2 scie inmitat. nequaqz cre
 deret possibile qz sumā vnitās secū 2 patat pluralitatē
 psonaz. nec qz sumā maiestas vnitati possit cū nra humi
 litate. nec qz sumā virtus de nō organice fiat operās sine
 sui mutabilitate. 2 2 similia que vident repugnare cōi
 bus 2 pceptōibz fm p̄tiam. vñ valde paz arguit scie nō
 cognitōis diuinoz nisi fidei inmitat. qz vna 2 eadez re ap
 r̄simū est fidei qd occultissimū est scie sic patet de altis
 sumis 2 nobilissimis questōibz. qz vritas latuit p̄tolo
 sophos. sī de creatōne mūdi. 2 de potētā 2 sapia dei que
 latuit p̄tolo sophos. 2 nūc manifeste sūt xp̄iantis simpli
 cibz. P̄t qz dīcē apls. stultā fecisse deū sapiām hz
 mūdi. qz omis sapia de deo in vna absqz fide magi ē stul
 ticia qz hz scie nō. xp̄m em̄ p̄t r̄tāre errorē. nisi dicit
 gatur 2 iuuet per fidei illuminatōnem. vnde p̄ ipsam nō
 expellit sed magis perficitur.

Quoniam querit de obiecto fidei qm ad nō
 mis rōem. Cōsuevit em̄ noīe articuli censeri. et
 circa h̄ duo queritur fm̄ duplices rōes articuli.
 P̄t qz de rōe articuli que assignat a Richardo. Se
 cundo de illa que assignat ab Iudoro.

Questio I
 De illa rōne Richardi quā ponit de articulo diffinit
 sic articuli. Articuli est indiuisibilis vritas de deo ar
 rans nos ad credēdū. Cōtra istā diffinitōz obicit p̄mō rō
 ne p̄t h̄ qz dīcitur indiuisibilis vritas de deo. Nullū cī vīz
 p̄t p̄t est vīz indiuisibile. s̄ articuli ē vīz cōplexū vt
 enūciabile. sic in p̄cedētibz fuit oīmū. qz nō est vritas indi
 uisibilis. P̄t vīz nō est vritas indiuisibilis circa deū
 s̄ articuli est vritas indiuisibilis de deo. vñ em̄ est ar

ticuli. s̄ h̄ est falsū. qz illud ex q̄ sequitur. Nihil qd
 est ip̄e deo est vritas de deo. s̄ obiectū fidei est ip̄e deo. qz
 obiectū fidei nō est vritas de deo. s̄ articuli est obiectū
 fidei. qz cōuenienter dī articuli vritas de deo. P̄t re
 surrectōz esse futurā est articuli. 2 hoc nō est vīz de deo
 s̄ ē vīz de carne. qz nō vī qz p̄mū mēbz p̄dicere diffinitō
 nis vnitatis ip̄e articulo generaliter nec vī. Cōtra se
 cū dā p̄t nō notificatōis qua dī artās nos ad credēdū
 opponit sic. Nihil qd est supra rōem 2 occultū rōi artat
 eā ad credēdū. s̄ articuli laret rōz 2 est supra rōem. qz nō
 vī qz artat eā. P̄t ad nihil ad qd mēra volūtate icli
 namur p̄ aliqd arramur. s̄ ad credēdū mera volūtate
 iclinamur. qz nihil arramur ad credēdū. s̄ articuli nō
 artat nos. P̄t sic se hz obiectū fidei ad actū credēdū.
 sic se hz obiectū charitatis ad actū amādī. s̄ obiectū cha
 ritatis nō artat nos ad amādū. qz nec obiectū fidei ad
 credēdū. P̄t sic articuli ordinant ad actū credēdū
 ita p̄cepta ordinant ad actum obediendi. 2 sic arramur
 ad credēdū credibilia. ita arramur ad crequendū mā
 data. s̄ sic credibile dī articuli. ita p̄ceptū dī dicit arti
 culi. s̄ h̄ p̄ceptū nō sōnt nōm articuli. vī s̄ qz nec ip̄m
 obiectū fidei debeat dici articuli. P̄t ad p̄dēz intel
 41 ligentiaz est notandū qz articuli qm est de rōe sui noīs
 dicit ab artando. h̄ autē dī p̄t hz itelligi. acie vīz
 2 passue. Dī em̄ articulus qz est qd in se artat. 2 dī arti
 culi. qz alios artat. P̄t autē passue dī articulus qd i
 se artatū ē. est terminū resolūtōis. P̄t autē actue dī
 est p̄ceptū diffinitōis 2 discretōis. Et p̄mō quidē mō
 accipit in scia naturali in q̄ dīr articuli mēbra siue p
 tes qz nō resolūtur i alias. s̄ i eis stat resolūtō sic dicit
 tur articuli digitoz. Inq̄tū dō articulus dī p̄ceptū
 diffinitōis cōsuevit accipi in scia fm̄ octoali. vī gram
 matica cī rethorica. Articulus em̄ in gramatica est ali
 qd diffinitū faciens diffinitōnem qm ad genera 2 qz
 tū ad cās 2 qz tū ad supposita. Et in rethorica appellat
 articulus diffinitō qz sit in sentētia i plarōe. Cū h̄ alie
 scie defūit rethologie. sumit 2 ip̄a p̄tatem suoz voca
 buloz i r̄ta illd qd inuenit in alijs scie r̄is recte dicitur.
 Quoniam ergo fides nra dicit pluriū cognitōem. 2 illa
 quidē cognitō terminata est 2 diffinita. necesse est circa
 obiectū fidei quod est creditum reperiri aliqua ad que
 reducant oīmta credēda tanqz ad illa in quibus fier re
 solutio omnium credēdorum. 2 tanqz ad illa que sunt
 p̄ncipia directiua in omnibus que creduntur. 2 illa qz
 p̄ncipaliter fides credit. 2 que p̄t sunt obiectum fidei
 Et p̄ ista duplici rōe dīr censeri nomine articuli. vīz
 quia sunt termini resolūtōis. 2 quia p̄ncipium disti
 ctionis. Et p̄t p̄t Richardus ip̄m articulum disti
 ctionis vel describens. notificat ab hac duplici p̄prie
 tate. Nam in hoc qz dicit p̄mō articulus est veritas i
 diuisibilis de deo insinuat qz articulus est terminus
 resolūtōis. resolūtō enim stat ad indiuisibile. In h̄
 vero quod subiungitur arrans nos ad credēdum. in
 sinuat qz est p̄ncipium discretōis 2 directōis. Ar
 42 rat enim sicut regula directiua respectu oīmū eoz
 que cōmunitur sunt credēda. 2 sic ista notificatio re
 cre est assignata. quia nō em̄ est realis descriptio. sed et
 noīs interpretatio. Ad illud qz p̄mō obicit contra
 ritum qz nulla veritas completa est indiuisibilis. dōm
 qz indiuisibile de dī articulo non p̄t auar omnem diu
 sionē. sed p̄t auar eam diuisionē que qdē consistit i credi
 bilitum diffinitōne. quia articulus nō distinguit in ali
 os articulos. s̄ em̄ status ē. P̄t etiā alī dicit qz ip̄i cō
 plexioni subiacet veritas indiuisibilis. Sicut em̄ dōm

fuit pua. intellectus circa ea q̄ dicitur i t̄o q̄ s̄r om̄ino
 simplicita negotiat. 2 intelligit sub p̄plexione q̄dā. 2 q̄
 nis totū qd̄ est d̄s sit ip̄e d̄. t̄m̄ intellectus d̄uz intelligit
 aliqd̄ de deo. illud intelligit i rōe subiecti. 2 attribuit ei
 aliqd̄ in rōe p̄dicari. Et q̄ diuersas ei attributōes facit
 hinc ē q̄ ip̄am veritatē p̄mā que vna ē multis mōis in
 4 telligit. 2 multis mōis enūciat. Et p̄ h̄ p̄z n̄sio ad duo
 sequētia. licet enī indiuisibilis veritas sit vna. t̄m̄ arti
 culi sunt plēs. q̄ articulus nō solus est ip̄a veritas in se
 s̄z pur̄ p̄parat ad aliquā attributionē. respectu cui⁹
 est i rōe subiecti. sicut d̄m̄ ē creatorēs deū esse trinuz. de
 um esse vnu. 2 rōe h̄ d̄icā esse vritas indiuisibil de do
 44 um q̄ necessariū ē credere ip̄i fidei. Ad illd̄ qd̄ obi. q̄
 carnis resurrectio nō est d̄. d̄. d̄. q̄ imo inq̄rū tenet
 rōnē articuli. sic enī p̄parat resurrectō n̄ra 2 carnis res
 suscitatio ad p̄ntem diuinā. T̄m̄ credere carnis resur
 rectionē nō est aliud q̄ credere q̄ d̄. d̄. d̄. q̄ p̄ n̄ra resuscita
 45 bit erigere h̄ sua iusticia. 2 faciente sua potentia. Ad
 illd̄ qd̄ obi. s̄z secūda p̄e q̄ articulus nō artat rōem cum
 sit supra eā. D̄m̄ q̄ articulus diffinit h̄ic in p̄paratōe
 ad intellcū nō q̄rūcū. s̄z informatō fidei. 2 h̄ notatur
 cū d̄r artās nos sc̄z fideles. Quāuis aut̄ articulus sit o
 46 culus intellectui. q̄ q̄dem nō h̄z fidē. 2 etiā sup̄ ip̄m. n̄
 t̄m̄ ē sup̄ intellcū inq̄rū fide illūiat 2 eluciat. Ad illd̄
 qd̄ obi. q̄ credere est p̄ mēra volūtate 2 ita nō per artati
 onem. d̄m̄ q̄ est artatio q̄ repuḡt libertati. 2 euz d̄r articulus q̄ ar
 tat ad credēdū. h̄ nō d̄r p̄ coactōnē volūtatis. s̄z h̄ d̄icā
 p̄ rēmonōnē ambiguitatis. q̄ in ip̄a vritate articuli d̄r
 minare siḡt mens credētia vt nullatenus ad p̄m̄ ali
 am inclinet. T̄m̄ sic d̄r. vor articulata que ad significā
 dū aliqd̄ est d̄terminata. cū p̄us in se id̄t̄erēs est 2 ad sig
 nificādum diuersa. sic articulus d̄r q̄ ip̄m optet d̄ter
 minare credere 2 ei assentire om̄ni rē. ora ambiguitate
 2 vacillarōe. Ad illd̄ qd̄ opponit de subiecto altiaruz
 47 virtutū. 2 etiā de p̄cepto qd̄ artat ad obediendū. D̄m̄
 q̄ nō est s̄le. q̄ sicut p̄us d̄m̄ est articulus nō t̄m̄ d̄r q̄ ar
 tat obligādō. s̄z q̄ artat distinguēdo 2 discernēdo. 2 q̄
 ad ip̄m stat resolutio. 2 q̄m̄ h̄ p̄p̄e p̄uenit ip̄i fidei que ē
 virtus p̄ficiēs intellcū ip̄m ad quē spectat p̄ncipiū 2
 regula discretōis. h̄nc ē q̄ solū obiectū fidei vindicat si
 bi nomen articuli.

Questio II b

De notificatione yfidoz que talis est. Articulus est
 p̄ceptio diuine veritatis tendēs in ip̄az. Cōtra p̄ar
 tē p̄mā h̄ diffinitōis opponit sic. Nulla vritas ē sua p̄
 ceptio. s̄z articulus ē diuina vritas. h̄ bec ē falsā. articulus
 est p̄ceptio diuine veritatis. T̄m̄ fides ē p̄ceptio di
 uine veritatis. s̄z si articulus est p̄ceptio diuine veri
 tatis fides ē articulus. T̄m̄ visio gl̄ie ē p̄ceptio diuine
 veritatis. s̄z vt q̄ visio gl̄ie sit arti. ul⁹ fidei. qd̄ simplr
 est absurdū. T̄m̄ in articulis nō t̄m̄ exp̄m̄ diuina ve
 ritas. s̄z etiā diuina bonitas 2 ip̄i h̄ūanitas. s̄z nō vt q̄
 p̄mā mēbz diffinitōis om̄i articulo generaliter p̄uēiat
 Cōtra sc̄dā p̄e diffinitōis opponit sic. Nihil qd̄ ē
 ip̄a diuina veritas rēdit i diuinā veritatem. s̄z articulus
 est ip̄a veritas diuina. s̄z nō est rēdens in ip̄am veritatē
 T̄m̄ articulus cois est respectu fidei bonoz 2 maloz. sed
 tendere i diuinā veritatem nō est cōmūe om̄i articulo.
 T̄m̄ aliqui p̄hilosophi habuerūt de deo aliquam cog
 nitionē cū quadā dilectōe. s̄z habuerūt simul diu. ie ve
 ritatis perceptionem cū quadā tendētia in ip̄am. 2 t̄m̄

nec fidē nec fidei articulos habuerūt. s̄z nō vt q̄ p̄d̄cā no
 rificatio de articulo recte assignet. T̄m̄ euz vritas rei
 vna sit diffinitio. vt q̄ ad notificationē articuli suffici
 ar notificatio siue diffinitio richardi. s̄z p̄ h̄ ista yf
 querit s̄z sic que sit diuersitas inf̄ vritaz. h̄z ad p̄d̄i 48
 croz intelligētiā ē notādū. q̄ ista d̄sc̄ptio i tribz differe
 a d̄sc̄ptōe richardi. Nā illa d̄sc̄ptio ip̄ius richardi ē q̄
 si quedā nois inf̄pretatio. bec aut̄ est realis notificatō
 Sc̄dō s̄o differt i hoc q̄ cū articulus dupl̄r h̄eat cōside
 rari. 2 put̄ est in se. 2 put̄ est apud aiām. notificatō ip̄i
 us richardi respicit ip̄m articulū put̄ est in se. Notifi
 catio aut̄ yfidoz respicit ip̄m a r̄. put̄ est ens apud aiāz
 ideo d̄ic̄ ip̄m esse p̄ceptōnem diuine veritatis. T̄m̄ etia
 d̄nā est. q̄ cū dupl̄citer r̄tingat loq̄ de fide. vitz de fide
 in sua generalitate 2 de fide formata. Dupl̄citer etiā cō
 r̄tingit articulū d̄siderari. aut̄ put̄ est obiectū fidei gene
 raliter. aut̄ put̄ est obiectū fidei formate. Rich. diffinit
 articulū put̄ est obiectū fidei generaliter. 2 iō d̄ic̄ q̄ ē
 artās nos ad credēdū. Iy d̄d̄. aut̄ diffinit ip̄m put̄ ē
 obiectū fidei formate. 2 iō d̄ic̄ q̄ est p̄ceptio veritatis
 tendēs i t̄m̄. Et q̄m̄ fides formata respicit intellcū pa
 riter er affc̄m. 2 intellcū illūiat ad credēdum. 2 affc̄
 tū excitat ad tendēdū in deuz. h̄nc est q̄ yfidoz diffi
 nit articulū p̄mo p̄paratōnem ad actū intellcū cū
 d̄r Articulus ē p̄ceptio diuine vritas. Sc̄dō p̄paratō ad
 actū affectū cū s̄būgit. rēdēs i ip̄az. Et q̄ ad vritaz actū
 p̄parat i rōe motiui. h̄ic ē q̄ p̄d̄cā diffinitō intelligēda ē da
 ri f̄m̄ p̄dicatōz cāles. vt h̄t̄ sens. Articulus est p̄ceptio. r̄.
 i. articulus illd̄ qd̄ illūiat nos ad diuinā vritates p̄cipiē
 dā. 2 qd̄ excitat nos ad rēdēdū i ip̄am. T̄m̄ d̄r p̄ceptio rē
 dēs. q̄ fac̄ nos p̄cipē 2 rēdēre. 2 mouet nos ad rēdēdū.
 Et p̄ h̄ p̄z n̄sio fere ad oia obiecta q̄ obijciūt. Ad illud 49
 enī qd̄ p̄mo obi. q̄ n̄lla vritas ē sua p̄ceptio p̄z n̄sio. q̄ve
 r̄ū ē p̄dicatōe centrali. s̄z nō ē vtz p̄dicatōe cālī. Ad il
 lud qd̄ obi. q̄ fides ē p̄ceptio 2 etiā visio gl̄ie. d̄d̄. q̄ nō ē
 simile. q̄ illd̄ d̄r p̄dicatōe formali. 2 illd̄ d̄r p̄dicatōe cāl
 li. fides ē i visio p̄ceptio sic h̄ic p̄ceptio. s̄z articulus ē
 p̄ceptio sic obiectū motiui vritaz p̄cipiē. Pos̄z etiā d̄i s̄z
 ci q̄ itellectus noiat aliqui potētia aliqui h̄itū. aliqui actū
 aliqui obiectū. sic manifestū ē i diuersis actibz. sic r̄ p̄cep
 tōis nom̄ p̄r̄tēdi ad habitū. actū 2 obiectū. Jo alit̄ d̄r
 de fide alit̄ de articulo. Ad illd̄ qd̄ obi. q̄ articuli non
 tārū spectat ad vritatē s̄z etiā ad bōitatē. nec tārū ad ve
 ritatē diuinā s̄z etiā h̄ūanā. d̄d̄. q̄ et si articulus r̄cernat
 aliqd̄ inō bonū. r̄cernat etiā aliqd̄ creatū f̄m̄ illd̄ t̄m̄ non
 h̄z rōnem motiui. s̄z eo ip̄o qd̄ h̄z i se rōem veri 2 veritū
 ni. cui fides p̄ se 2 sup̄ oia assentit. Et q̄ diffinit h̄ arti
 culus inq̄rū est motiui. s̄z iō sufficit tāgere h̄ in ea
 notificatōe vritatē diuinā a q̄ ē tota 2 p̄ncipalis rō fidei
 Ad illd̄ qd̄ obi. de rēdētia p̄z n̄sio. q̄ p̄dicatō illa cāl
 lit̄ ē intelligēda. Articulus enī terminādō fac̄ rēdēre. sim
 nat enī inq̄rū finis 2 mouet inq̄rū obiectū. Et iō fac̄ rē
 dē. Ad illd̄ qd̄ obi. de fide maloz d̄icēdū q̄ h̄ic diffinit
 articulus i p̄paratōe ad fidē formatā. s̄z ē fides maloz i de
 uz actu n̄ rēdat t̄m̄ rēdit qd̄ amō ab̄le ad rēdēdū. s̄z sem
 plene. Ad illud qd̄ obi. q̄ cognitō p̄hilosophoz erat
 p̄ceptio cū rēdētia. d̄i. q̄ n̄ erat illa rēdētia q̄ ē r̄ce. nū
 q̄ ei p̄ illā r̄gnitōz potant p̄c̄ire ad salutē. iō vt verē
 loq̄mur pot̄t̄ tacebār q̄ rēdebār. Ad illud qd̄ obi. q̄
 vni⁹ r̄el vnicā ē diffinitō. d̄i. q̄ vtz ē h̄z vnicā p̄paratōz 2
 cōsideratōz. s̄z f̄m̄ q̄ aliqd̄ multiplicit̄ h̄z d̄siderari mul
 tiplicit̄ h̄z notificari. iō Rich. 2 yf. diuersimodē notu
 ficauerūt. quia diuersimodē d̄siderauerunt. diuersimodē
 aut̄ coz s̄ur q̄rum ad tria sicut ostensum est supra.

48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56

Distinccio .xxv. de fidei sufficientia.

Redicis adijciendum e de sufficientia fidei. rē supra egit mgr de fidei cōtia r de ei' obiecto r materia. In l. ac tercia pre agit de eius sufficiētia. Dividit aut ps ista in duas pres. In quarū prima dicit de fidei sufficientia. In secūda sō ipam fidem com parat ad virtutes alias. ibi. Illud etiā nō est p̄mittē dum q̄ fides spes charitas. rē. Prima ps in q̄ det̄mi nat de sufficientia fidei. dividit in pres duas. In quarū prima inquit de sufficientia fidei in quadā generalita re. In secūda inquit descendendo ad spāles differentias p̄sonarū. ibi. Quid s̄ dicit de illis simplicibus rē. Pri ma ps dividit in tres pres. In quarū prima det̄minat mgr qd̄ cūllud de fide sine qua nunq̄ potuit eē sal°. In

Fides quip̄ pe magna dicit cognitioe r artu culorū q̄ritate. vel cōstātia r d̄ notione. Lōra Op. v̄ p̄mo hic esse sup̄fluitas. quia mgr Dugo non ponit nisi duo p̄m que attendit p̄fectus fidei. vi delectat cognitio nem r affectionē. Mgr sō ponit hic quatuor. cr go v̄ q̄ ille sit di minutus. vel ip se sup̄fluitas. Jc eadē fide q̄ creditur v̄n' articulo credunt r ceteri s̄ nō v̄ q̄ dicat magna ab arti culorū quāritate r. dōm e ad b. q̄ fides duplicē habet magnitu dinem. v̄nā per comparationē ad obiectum. r h̄ as tendit in articulo r q̄ritate. r vocatur hic arti culorū q̄ritas ip sorū articuloz dignitas. articu li cū nō sunt d̄ q̄ cūq̄ vitate s̄ de h̄itate sūma. Et penes bec quāri tas fidei eq̄litas ē fm diversitatez temporū. equal ē etiā fm plura litate artic. lozū q̄ritū ad id qd̄ est in eis principale.

Inquit de sufficientia fidei in quadam generalitate. r qd̄ cūllud de fide sine qua nunq̄ potuit esse salus.

Redictis adijciendum e de sufficientia fidei ad salutem

Illis etiā q̄ p̄cesserūt aduentuz xpi r q̄ sequunt. v̄ p̄fecisse fm t̄pis p̄cessum sicut p̄fecit cognitio fides quippe magna d̄ cognitioe r articuloz q̄ritate. v̄ cōstantia r devotioe. Est aut q̄ dam fidei mēsurā sine qua nun q̄ potuit eē salus. Cū apostol' d̄ p̄ter accedētē credere q̄ de ē. r q̄ remunerator ē sperantiū in se.

Determinat quātuz sufficit credere.

Querit v̄trū hoc credere ante aduentū r an legē ad salutem fuisse cerit. Hā tpe gr̄e constat certissime hoc nō sufficere. Opret cū v̄niuersa credi que in symbolis cōtinent. Sed nec an aduentū nec an legē viderur h̄ suffecisse. q̄ sine fide media toris nullū hoiem vel aſi v̄l post fuisse saluū sanctorū autorita tes contestant.

Confirmat autoritatib' pluribus determinata.

Cū Aug' ad op̄ratū. Illa fides sana ē q̄ credim' nullū ho minē siue maioris siue pue era tis liberari a cōtagione mortis r obligatione peccati qd̄ prima natiuitate cōtraxit. nisi q̄ v̄nuz

secunda vero determinat q̄ritū sufficit credere. ibi. Sed querit v̄trū hoc credere ante aduentum rē. In tertiā vero pluribus autoritatib' cōfirmat determinata. ibi. Unde Aug' ad op̄ratū illa fides rē. Similiter secun da pars in qua descendit ad speciales differentias per sonarum credentiū habet tres. In prima inquit qd̄ vel quantum sufficiat credere simplicibus qui p̄cesserūt christi aduentum. In secunda vero inquit de p̄oue cionibus v̄trū necesse fuerit credere eos omnia q̄ mo do credunt. ibi. Sed queritur cum sine fide mediator' rē. In tertia vero inquit de fide Lomeli que fuit an te euangelium promulgata. ibi. Solet etiam queri de Lomelio rē. Subdiuisiones autem partium manife ste sunt in littera.

mediator' dei r hoim iesu xpm Cui' hois eius dēq̄ dei saluber rima fide etiā illi iusti salui facti sunt. q̄ p̄ulq̄ veniret in carne crediderūt in carne v̄turum. Eadē em fides ē r illozū r n̄a. Proinde cū oēs iusti siue an in carnationē siue post nec vixērūt nec viuāt nisi ex fide incarnati onis xpi. p̄fecto qd̄ sc̄ptū ē non eē aliō nomē sub celo in q̄ op̄re at saluari nos. ex illo tpe valet ad saluādū gen' hūanū ex q̄ in Adā viciatū ē. Idē. Nemo libe rat a dānatiōe q̄ padā facta est nisi p̄ fide iesu xpi. Idē. Eadem fides mediatoris q̄ nos saluat. saluos iustos faciebat atiq̄s pu fillos cū magnis. q̄ sic credim' xpm in carne venisse. ita illi v̄ turū. Et sicut nos mortuū. ita illi mortuuz. Et sicut nos resur rexisse. ita r illi resurrecturum r nos r illi ad iudiciū viuorū et mortuoz v̄turū. Greg' super Ezech. Et q̄ p̄ibāt r q̄ seq̄bant clamabāt dicentes ofanna filio dauid rē. q̄ oēs electi q̄ i iudea eē poterūt. siue q̄ nūc in ecclia sunt. in mediator' dei r hoim crediderūt. h̄is alijsq̄ plib' re q̄ salutē eē factā nisi p̄ fide me diatoris. Opret s̄ accedētē cre dere q̄ supra dixit apls. sed non sufficit.

Inquit de sufficientia fidei q̄ritū ad spāles d̄rias p̄sonarū cre dentiū. Quidēs qd̄ vel q̄ritū suf ficiat credere simplicib' q̄ p̄cef

lez q̄ritū ad ipam p̄mā h̄itate. q̄ritū sō ad cōnotatū bñ posset conce di q̄ v̄n' articu lus ē dignior a lio. v̄l illi q̄ sunt de diuinitate sūt digniores q̄ illi q̄ sunt de huma nitate. D̄z etiā magnitudinē p̄ comparationē ad subiectum. quia fides respicit b̄ iectū fm triplicē v̄m. v̄ic s̄m po tentiā intellectu uam. r fm potē tiam affectiuam r fm potentiam interpretiuam. fm bec attendit in fide magnitu do fm triplicem modū. v̄ic p̄ cō parationē ad in tellectiuam dici tur magna cog nitione. p̄ cōpa rationem ad effe ctiuam. d̄z mag' deuotione. p̄ cō parationem ad interpretiuaz d̄z mag' constantia. Tūc em fides cō stans ē q̄n aliq̄s libere confitetur qd̄ credit r sic p̄ p̄dictorū quattu orū numerus r suf ficientia. Aliter p̄t̄ dici r mag' fm intentionem mgr q̄ cū fides respicit intelle ctum r affectum

Aug. in l. de correctō ne et gra.

Aug. in l. de nuptiis et concupis.

Gre. sup Ezech.

fm q sup habitū ē magnitudo ei⁹ su mif taz ex pte h⁹ q⁹ ex pte illi⁹. Ex pte aut̄ intellect⁹ dupl⁹ p̄ attendi maior ma⁹ mēdo i fide. aut qz clar⁹ cogit ipm creditū. aut qz cognofcit ipm i plurib⁹ huc diffict⁹. Primo mō dī fides magna cogitōe. Secūdo articuloz q̄ritate. qz ar- tidos nouit me- lius diffiguet ē.

Sic ex pte affe- crus dupliciter accēdit n. agnitu do. aut qz fū m⁹ adheret. aut qz i rēti⁹. Primo mō dī eē magna cō- stātia. Secūdo mō dī magna de uorōne. r sic ista quatuor reducū tur ad illa duo. que ponit magi ster Aug. Et p h⁹ p̄ rñtio ad ob tecta. Parerēt⁹ az qz nō est aliq⁹ p̄ rterias. nec ē su perfluitas.

Job. j.

3 **Q**uibusdaz yr q suffecerit il lis qtuor m cre- dere scz natiuita tē mōre resurre- ctionē r aduētū ad iudiciū. Con tra. Lū ista arri- culi irabū essent ignoti sicut alij. Vr q nō magi re- neretur cogitare illos q̄ alios. Querit q̄ quare magis ista debe- bāt credere d me- diatore q̄ alia. R⁹ dō. q̄ ista p̄n- cipalit⁹ debebat hre fides illoz q̄ bus intrebāt tā- q̄ magis optūa

Nam p̄mū quidē credebāt tanq̄ ipi⁹ fidei mediatoris fundamentū. vtz ipsā natiuitatē. Secūdo vtz ipsam passionē vt puocar⁹ ad amorē. Tertū vtz vtz ipsā resur- rectionē vt subleuaret ad sp̄. Quartū vtz aduētū ad iudiciū vt gubernaret p̄ timorē. Et qz oib⁹ erat nēcēariuz ad salutē recte credere. amare. sperare r timere. idō opoz- nūt q̄rtuor istos articulos credere explicitē. vr aliq̄ in- nitēbant credēdo i plūte possent saluari. Vel alit⁹. quia null⁹ poterat merito suo liberari a cogitōe vel obliga- tione p̄ci originalis. optuit qz crederet se p̄ merituz xpi posse saluari r p̄ satisfactōez ei⁹. In merito autē isto est q̄- tuor. p̄siderare. vr i p̄sonā satisfaciēs. r modū satisfaciē- di. r ei⁹ p̄mū. r p̄mā di modū. Quātū ad p̄sonā opoz- tebat credere natiuitatē. Quātū ad modū satisfaciēdi

serit xpi aduētū. **Q**uid d dicit d illis simplicib⁹ qb⁹ nō erat reuelatū inysteriū icarnatiōis q̄ pie credebāt qd eis traditū fuit. dici p̄t nullū fu- ille iustū vt saluū cui nō eēt scā reuelatio vt distincta vt velata i apto vt i inysterio. Distictayt abraet moyfi alijsq̄ maiorib⁹ q̄ distinctōne articuloz fidei hēbāt. Velata vt simplicib⁹ qb⁹ reue- latū erat ea eē credēda. q̄ cred- bāt illi maiores r docebāt. h eoz diffictōez aprā nō hēbāt. Sic i ecclia aliq̄ min⁹ capaces sunt q̄ articulos symboli distingue- rez assignare nō valent. oia tñ credūt q̄ i simbolo p̄nēt. Ere- dūt ei q̄ i rāt hūtes fidē velatā i inysterio. ita r tūc min⁹ capa- ces ex reuelatiōe sibi facta ma- iorib⁹ credēdo ihercbāt qb⁹ s̄- de suā cōmittebāt. vr i Job. Bo- ues arabāt r asine pascēbāt iux- ta eos simplices et minores sunt asine pascētes iuxta bo- ues. quia humiliare maioribus adherēdo i inysterio credebāt q̄ et illi in inysterio docebāt q̄ forte fuerat vidua sareptana.

Inq̄rit de p̄uectiōib⁹ ante aduētū xpi. vtz nēcē fuerit eos credere oia q̄ mō credūt. e- sz q̄rit. Lū sine fide mediatori atiqs nō fuerit sal⁹ sic nec mō- dernis. vtz optuerit illos cre-

oportebat credere passionē. Quatum ad p̄mū oportebat credere resurrectionē. Quātū ad modū oportebat credere aduētū ad iudiciū.

Qui de Jobe bap. rē Inuit qz Jo. bap. de morte xpi r dēscensu ad iferos du- bitauit. Corra. Si mou r ad iferos dēscēdere arripul⁹ r Jobes de h du- bitauit. ergo fuit ifidelis. h con- stat iobannē nō fuisse ifidē. cūz dñs laudet eum ibi Mar. xj. q̄ non dubitauit. Item Jobes ei p̄hibuerat testi- monium et alia notū fecerat r̄z ergo nō vr q̄ ipe dubitauerit cūz misit discipulos suos ad r̄z. Et hoc ē quod dicit Aug. sup. rj. Job. Jobānē q̄ a spū scō dīdic- rar q̄ d̄ audie- rar. q̄ ceteris p̄- dicauerat. q̄ re- stimoniū p̄hibu- erat. q̄ colūbem viderat. q̄ sic querit. Signo- rar. quōd test⁹ su- it tot. es. cū autē signa diuulgā- res mō p̄ mo- tuos iulicatos cū iam oib⁹ qua- si nor⁹ est. nūq̄ est tibi nō nor⁹? ablit. Si tu di- cas q̄ n dubita- uit h ad modū dubitā. se hūit. Obi⁹ h auctē ad iuz lucā vbi licat. Jobes po- uirōi sūū h n ip- sum ad iferos dē- scēz. Itē Lu-

De fide cornelij q̄ fuit post xpi aduētū. h an euāgelium p̄- mulgata. Solet etiā q̄ri d cornelio. vtz si dē icarnatiōis habuerit cū dcm sit ei p̄ angelū. accepte sunt ele- tue. r exaudite sūt ofones tue? Si ei fidē icarnatiōis nō hēbat tūc. q̄ sine fide icarnatiōis erat r iusticia. qz d illo sc̄ptū ē. q̄ iu- stus erat timēs dēū. Si nō fidē

cc. vii. in glo. Poterat p̄us vates que venturū p̄dixit nō mouerit credidisse. Hoc ipm dicit Greg. in quadaz omelia r tāḡ in isa. **R**. dō. q̄ sancti doctores in hac qdē dēscēdere vident. nā qdam vident velle ipm nō du- bitasse. Alij vero vident velle dicere ipz dubitasse. Ex hac ipsa d̄rietate qdā heretici supserunt occasione etiā di vr dicerēt Jobem d̄nariuz esse qz in fide dubitauit. Sed certe ab h discordat text⁹ euāgelic⁹ in q̄ p̄cipue laudat iobes. Discordat etiā oēs doctores catholici. et etiā vniuersalis ecclesia q̄ iobem nō tñ sc̄ptū h etiā lan- tissimū p̄dicant. r in ei⁹ natiuitate r de collatione iolen- nisāt. Ideo h sc̄ti doctores catholici vident sibi d̄scē- tire. idē tñ sc̄ntiūt fm rem. Prop̄ qd intelligendū h q̄ ē triplex mod⁹ dubitādi. Est ei qdaz dubitatio p̄uictis

et infidelitate sicut dubitauerunt iudei. Et est dubitatio pueniens ex tarditate sicut dubitauerunt discipuli. qd dicitur Luce vi. O stulti et tardi corde ad credendum. Et est dubitatio pueniens ex pietate. sicut cu aliqd ex co passioe magna r admiracione ad modu dubitatis se bz.

incarnatiōis habebat. ad qd g missus ē ad eū petr. Sane dici potē sicut fidē vnitatis. ita r i carnatiōis habuisset ei reuelatiōe. h incarnatiōi iā eē dei fili. um ei ignozasse. r iō missus est ad eū petr. vt iā natū di filiū ci annūciaret. r sacm regeneratiōis ei cōferret. hēbat g fides incarnatiōis. san scā vl futura eēt nō nouerat. Et ita p fidē venit ad opa. r p opa apli. solida tus ē in fide. Per fidē ei vr ait greg. venit ad opa. Cornelius etiā p fidē venit ad opa. deū enī vnū credebat. h filiū ei. nesciebat incarnatū. Per fidē placuerūt deo opa ei. Sine fide enī ipossibile ē aliqū placere deo. Aug. xō dr Cornelio deū esse pangelū. Accepit sūt elemofy ne tue et ofoes tue añq in xps crederet. nec nī sine aliq fidē do nabat r orabat. Itā quō inuocabat i quē nō credebat. Sz si posset sine fide xpi esse salus. si ad eū mitteret archidect eccie petr. Attendite q ait sine fide xpi nī posse ē salūtē. r tū comeliū exaudituz añq crederet in xpm. Qd ita p̄ intelligi. f. añq sciret xpm incarnatū i quē credebat i mysterio.

Comparat fidē ad alias virtutes

Allud etiā nī ē p̄mittēduz q fids spes charitas r opatō sim aliqd eq̄lia sūt i p̄nti. Tū greg. Fidē spē charitatē atq opatōz

breuit dō. q̄lla q̄ruo: eq̄lia sūt f̄z q̄ dr sup illd Apoc. xij. q̄ latera ciuitat. erāt eq̄lia dr ei

Ad intelligētā bur p̄nti fm ea q̄ mgr rāgit inci dit h qd circa duo. P̄nti q̄r de fidei sufficiētia. Sēdo q̄r de fidei p̄uentu. Circa p̄nti querūtur tria. P̄nti mo q̄r de fidei sufficiētia q̄r ad trinitatē simboli apli ci. Sēdo q̄r de sufficiētia ciuidē q̄r ad noticiā eoz q̄ p̄el sēt aduētū xpi. Tēro q̄r de sufficiētia ciuidē q̄r ad il los q̄ ei aduētū securi fuerūt. Questio I a De sufficiētia fidei q̄r ad p̄ntiā simboli apli ci. vr

ibi q̄ lafa ciuitat. sūt fides r spes r charitas r opatio. De mō aut eq̄litas iparū h̄rutuz dicef ifra plani. vbi ē qd r p̄mo sp̄ialis. Ad p̄nti ar tm dixisse sufficit q̄ bec q̄ ruo: sūt eq̄lia fm rōez merēdi q̄n sūt in formata gra. Tā tū enī ipa charitas ē meritoria i suo actu q̄rū r fides in

vno r eodē hoīe dū i hac vita viuim. equales si bi eē apd nos inuenim. qz q̄rū credim. tm amam. r q̄rū amam. tm de spe p̄sumim. Quisqz enī fidlis tm credit q̄rū sperat r amat. r tm opat q̄rū credit r amat r sperat. Sz tm maior spe et fidē charitas dr. qz cū ad dei spēm puenit spes et fides tran sit. h caritas pmanet. Et qz ca ritas mf cōim x̄rutū. q̄ nī iō p̄ fidē r spez pōit q̄ ex eis oriat. h qz p̄ illa remāebit aucta. Charitas enī nūq̄ excidit. p̄missa at equalitas p̄pe fm interiorū actū intētiōe p̄siderāda est. h̄uic xō qd h r supi. dcm ē. q̄ charitas nī ē ex fide r spe. h cō uerso. videt obuiat qd ait apls. Finis p̄cepti ē charitas d cor. de puro r p̄sciētia bōa r fid nō ficta. Qd exponēs aug. Loz ac cipit p̄telcū. r p̄sciētia p̄spe. Qualis inqt charitas ē inis p̄ cepti p̄cedēs de corde puro. i. de puro intellectu. vr nihil nisi de. diligat r p̄scia. i. de spe bōa r fidē nī ficta. i. simlata. Itō g ca ritas fidē r spē. h fides r spes ca ritate p̄cedere videt. h̄oc g ea rōne traditū intellige non qz fides r spes cā vl tpe caritatē oiz bonoz mfem p̄cedāt. h qz cha ritas sine illis i aliq esse nī p̄. h il la sine charitate p̄nt esse. q̄uis si sit pia fides vl spes sine chari tate. S̄do g ex fide r spe p̄cedet r dr charitas. qz nulli puenit sine istis.

fide formata. Et ista sufficiant circa litteram. nam illa que p̄termittūtur de fide. Cornelij satis sūt plana. rē.

sufficiēter p̄ntēat ibi oia illa q̄ oportū ē credere ad salu tē. Et q̄ sic vr p̄mo p̄yba Cassiani ad leonē papā. li. vj. Simbolū latine iō collectō noīatur. qz collcā i vnū ab apls dnt rot. catholice legi. fide. q̄cqd p̄ vniersū diu noz voluminū corp. imēsa diffudit copia. rotū i simbo lo colligit breuitate p̄fecta. Itē b̄ipm ostēdit rōe. qm to ra fides vlat circa deū sicut circa obiectū. sz non puenit pluribz mōis deū cogscere q̄rū ad diuinā naturā. ḡ si

Loz xij

Thimo thei.

heb. xi. Aug.

Aug. su. per Eze. de ita vt montes

trāsferā. charita tē ar nō habeam rē. ḡ vr q̄ aliqd possit bre mag. nā fidē ita q̄ nul

lā hēat caritatē. h̄ breuit dō. q̄lla q̄ruo: eq̄lia sūt f̄z q̄ dr sup illd Apoc. xij. q̄ latera ciuitat. erāt eq̄lia dr ei

vtroq; mō in symbolo aploꝝ tradit̃ noticiā de deo . vñ
 q̃ fides ibi p̃tinet̃ cas̃ integritate p̃fecta . Itē nō p̃tigit̃ ha
 bere noticiā de diuina s̃ba nisi p̃ aliquā eius opationem .
 q̃ d̃tu sum⁹ in via . sed oīs diuina opatio p̃tinet̃ sub aliq̃
 istaz̃ triū . vñz̃ sub ope creatōis . vel reparōis . vel glori
 ficatōis . Si ḡ deus i symbolo aploꝝ ab hac triplici opa
 tione notificat̃ . q̃ oñd̃it̃ ibi de⁹ esse creator . ⁊ reparator . et
 glorificator . vñ q̃ tota fides ibi p̃tinet̃ . **I**te hoc ip̃m
 oñd̃it̃ ex p̃fectiōe auctoz̃ . Si em̃ ad symbolū illud cōpo
 nendum conuenit̃ cet̃⁹ apostolorum qui repleti fuerūt
 spū sancto . ⁊ plenā ⁊ integrā fidei noticiā habuerūt . di
 cere q̃ in symbolo illo p̃tinet̃ fides insufficient̃ . nō est a
 lud q̃ dicere q̃ sp̃ illance⁹ ⁊ m̃gr̃i toci⁹ ecclesie insufficient̃
 res fuerūt . Si ḡ b̃ dicere ē imp̃m̃ ⁊ absurdū . nec ē fides
 ibi p̃tineri itēre ⁊ plene . **S**ed extra . sicut a doctoribus
 tradit̃ catholicis symbolū illud fuit cōpositus t̃m a . s̃p̃ .
 aplis ita q̃ d̃libet posuit̃ ibi suā p̃ticiā . Si ḡ vltra . s̃p̃ .
 fuit barnabas ⁊ paul⁹ q̃ fuit specialissim⁹ ⁊ martim⁹ s̃u
 d̃aro : ⁊ doctor . ⁊ ip̃i nō posuerūt ibi suā p̃ticiā . vñ q̃ in
 symbolo illo nō fuerit fides sufficient̃ tradita . vel saltes
 vñ q̃ ad illū p̃positōz̃ nō sufficiēt̃ . que n̄c̄ it̃ vniuersitas
 ap̃lica . **I**te vñ q̃ insufficient̃ p̃tinet̃ ibi fides a p̃re cre
 dendoz̃ . Si ḡ em̃ nō crederet̃ fornicatōis vel adulter
 riū esse pecc̃m mortale . iudicaret̃ heretic⁹ . Si ḡ etiā nō
 crederet̃ deū esse ⁊ multa talia q̃ in symbolo nō p̃tinent̃
 iudicaret̃ heretic⁹ . ergo nō vñ q̃ sufficient̃ cōtineant̃ ibi
 fidei xp̃iane nec̄aria . **I**te hoc ip̃m oñd̃it̃ur a p̃re ip̃oz̃
 articuloꝝ . q̃ credere q̃ corp⁹ xp̃i sit in altari . ⁊ q̃ panis
 p̃uerat̃ in corp⁹ xp̃i b̃ est maxime difficultat̃ ⁊ in q̃ si
 dez̃ h̄z̃ maxime meriti . ergo vñ q̃ illud credibile ⁊ doctri
 na fidei fuit potissimē explicat̃ . vñ ergo q̃ cū ibi nō ex
 plicet̃ . q̃ symbolū illud sit de fectiuū . **I**te hoc ip̃m oñd̃it̃
 ex p̃re diuinaz̃ p̃ditionū ⁊ opationū . q̃ sicut de⁹ est om
 nipotēs . ita etiā est immens⁹ . ita etern⁹ . bon⁹ . ⁊ sapu
 ens . et sicut creauit̃ ita distinet̃ . om̄ aut̃ et̃ consecrauit̃ .
 Sicut etiā c̄b̄stus incarnatus est ita etiā inter ho
 mines conuersatus est . sicut resurrexit . ita etiā post
 resurrectionem apparuit̃ . ⁊ de omnibus his nihil tangi
 tur in doctrina symboli . ergo viderit̃ in ea fides insuffi
 cientes contineri . cū omnia hec oporteat credi . ⁊ ad om
 nia hec artantur sicut ad articulos ibi exp̃ssos . **I**tes
 hoc ip̃m ostēdit̃ur ex additione aliorum symboloz̃ .
 sicut Athanasij et̃ Niceni cōciliij . Si enim in symbolo
 ap̃osto loꝝ fides sufficient̃ traditur . ergo alia sim
 bola superfluaunt . q̃ si non superfluaunt . ergo in illo si
 des insufficient̃ exprimit̃ur . Juxta hoc queritur vñ
 mo de diuersitate illorum symboloz̃ quā ad continē
 tiam . ⁊ quantum etiā ad recitationem . ⁊ quātum ad ali
 os differentias que sunt inter illa . **R**es p̃sio ad p̃re
 dicatorum intelligentiam est notādum q̃ doctrina fidei
 quedam habet antecedentia . quedā consequentia . que
 dam principia siue obiecta . sicut in alijs scientijs vide
 demus esse quedam principia cōmunita que supponunt̃
 sicut dignitates . Quedam vero principia propria
 illarum scientiarum . vt sunt intrinseca principia de
 monstratōis . Quedam vero sunt sicut consequētia .
 sicut sunt conclusiones correlarie . Per hunc etiā mo
 dum in doctrina fidei antecedentia sunt illa que sunt de
 dieramine turis naturalis . Principia vero sūt illa ad
 que fidei illuminatio directe dirigit̃ . ⁊ ista dicūt̃ur arti
 culi . Consequētia sunt illa que ex illis articulis possūt
 elici . ⁊ ad illos articulos habēt sequi . Cum ergo queri
 tur . vñ d̃ doctrina fidei sufficient̃ p̃tinet̃ur in symbo
 lo ap̃ostolico . dicendū est q̃ si loquamur de doctrina si

del quantū ad ea que sunt in ea principia et propria si
 cur sunt illi articuli q̃ sufficient̃ in illo symbolo p̃tine
 tur . Potest autem ipsius sufficient̃ ex duplici parte
 monstrari . videlicet ex parte ip̃soꝝ auctoz̃ cōponenti
 um . ⁊ ex parte articuloꝝ constituentium . Ex parte au
 toꝝ componentium . quia vniuersitas ibi ap̃osto
 loꝝ conuenit̃ . quam nō est dubium aliquid nō potuit
 se latere de his que pertinent ad fidei complementum .
 ⁊ vt maiorem haberent firmitatem singuli posuerunt
 ibi suas partes . ⁊ om̄es insimul singulas approbauerūt
 vt vna ecclesia que super ap̃ostolos fundari debebat .
 vnam fidei credulitatem ⁊ confessionem haberet . que
 quidem diceretur fides catholica . hoc est fides vniuer
 salis . Vniuersalis in q̃ vniuersa data . ⁊ ab vniuer
 sis ap̃ostolis qui erant fundamentū vniuersalis eccle
 sie constituti . Unde petrus primo posuit particulā su
 am dicens Credo in deum patrem omnipotentē crea
 torem celi et terre . Secūdo Andreas audiens subin
 tit . Et in iesum christum filium eius vnicum dominū
 nostrum . Tercio iohannes addidit̃ . Qui conceptus ē
 de spiritu sancto . natus ex maria virgine . Quarto in
 tulit Jacobus maior . Passus sub p̃torio pilato . crucifix⁹
 mortuus ⁊ sepultus . Quinto subiungit̃ Thomas . De
 scendit ad inferna . Tercia die resurrexit a mortuis . Sex
 to addidit̃ Jacobus minor . Ascendit ad celos . sedet ad
 dexteram dei patris omnipotentis . Septimo adiecit
 philippus . Indeuerturū ē iudicare viuos ⁊ mortuos
 Octauo in tulit bartholomus . Credo in spiritum san
 ctum . Nono subiungit̃ matheus . Sanctam ecclesiam
 catholicam . Decimo addidit̃ symon c̄bananus . Sā
 ctorum cōmunionē . Quia in sanctorum cōmunionē
 sit peccatorū remissio Undecimo superaddidit̃ iudas
 thabaeus . Carnis resurrectionem . Et essentia q̃ d̃ re
 suscitabit̃ ipsam carnem . Duodecimo mat̃bas confis
 mavit̃ . Vitam eternam . Amen . Et sic ap̃ostoli . in nu
 mero duodenario pleno et integro composuerūt illud
 symbolum quando erant insimul congregati . in quo
 quidem numero significatur superabundā p̃fectiō
 Et illud p̃figuratur ioseph . iij . vbi dicitur q̃ du
 odecim viri tulerunt de medio iordanis alieo duode
 cim lapides ⁊ posuerunt in loco in quo castramentati
 sunt . Per duodecim nāq̃ viros de singulis tribub⁹ p̃e
 figurantur duodecim ap̃ostoli . Per duodecim lapi
 des p̃figurantur duodecim partes symboli que sunt
 firme ⁊ imutabiles . ex quibus vnicum symbolum con
 stituitur . quod ideo symbolum appellatur quia ex pluri
 bus ap̃ostolorum sententijs fuit constitutum . Dicitur
 enim symbolum a syn q̃ est simul . ⁊ bole quod est sentē
 tia . vnde symbolum est plurimum s̃nia simul constituta .
 ⁊ sic sumitur sufficient̃ contentorum in symbolo a par
 te auctoz̃ cōponentium . P̃t̃ et̃ n̄c̄ nihilomin⁹ sumi
 a p̃re articuloꝝ constitutū . cū em̄ oīs articuli sint de do
 aut̃ s̃m q̃ ē i natura p̃p̃ua . aut̃ s̃m q̃ ē vñt̃ b̄uanc natu
 re . nec̄ est q̃ d̃a articulos eē spectātes ad diuinitatē . q̃
 d̃a ad b̄uancitatē . Illi aut̃ q̃ spectāt ad diuinitatē . aut̃ re
 spiciūt diuinā eēntiā in se . aut̃ respiciūt diuine essentie p
 lonas ⁊ hypostasēs . aut̃ respiciūt et̃ op̃atōes . Si resp
 ciūt ipsā diuinā eēntiā in se . sic est vñt̃ articuloꝝ . s̃m q̃
 vñca ⁊ simplex ē diuina eēntia . Et b̄ insinuat̃ cū dicitur
 Credo in d̄ū . Si aut̃ respiciāt diuine essentie personā
 siue hypostasēs . s̃m q̃ tres sunt p̃one tres sunt articu
 li . Quoz̃um vñt̃ est . Credo in deum patrem omnipotentē
 Alius vero notat̃ cū d̄ . Et in iesum xp̃m filium eius vni
 cū d̄m n̄m . Alius cum d̄ . Credo in sp̃m sanctū . Si

herespiciant diuine essentie operatōes. hoc pōt esse tri
 pliciter s̄m q̄ triplex est ei⁹ operatio quaz vna est i col
 larōe nature ⁊ hec ē creatō. Altera in collarōe gr̄e ⁊ hec
 est s̄cificatio. Tercia ē in collarōe gl̄e. ⁊ hec ē gl̄iosa refu
 sario. Et s̄m h̄c s̄t tres articuli. Quoz vn⁹ nota
 tur cū d̄r. Credo i creatōe celi ⁊ ter. Alter cū d̄r sc̄am
 ec̄. carbo. sc̄oz cō. re. pec. Ali⁹ cū d̄r. Carnis re. Alē cū
 d̄r. et vitā eter. Amē. Et sic septē s̄t articuli circa diuī
 nitatē respicientes ipam diuinā essentiā in se et i p̄sonis
 ⁊ in opib⁹ ei⁹. et patet eoz sufficiētia. q̄ nō habet ipsa
 pluribus mōis cōsiderari. Similiter circa humanitatē
 nō est rep̄t̄ nisi septē articulos p̄ncipales s̄m septē ac
 tus x̄pi redēptōis q̄ ordinātur ad nr̄am redēptionem.
 Quoz p̄mus ē incarnari. et d̄r h̄c est vnus articul⁹. Qui
 p̄cipus est de spū san. Sed s̄ est nati. Et de h̄c est alius
 articulus. n̄q̄ ex maria virg. Tercius ē p̄ nobis p̄cū
 soluere. ⁊ de h̄c est alius articulus. Passus sub pon. py.
 ci. mor. ⁊ se. Quart⁹ est infernū spoliare. ⁊ de h̄c est ali
 us articulus. descēdit ad inferna. Quintus ē de morte
 ⁊ triumphare. et de h̄c est alius articul⁹. Tercia die resur
 rexit a mortuis. Sextus ē celestia trāscendere. ⁊ de h̄c
 est alius articulus. Ascendit ad celos. sedet ad dexteram
 dei pa. om. Septim⁹ ad iudiciū venire. Et de h̄c est ali⁹
 articulus. In d̄vitur⁹ ē iud. vi. ⁊ mor. Et sic p̄ q̄ sep
 tē s̄t articuli spectātes ad deitātē. ⁊ septē spectātes ad
 humanitatē. in q̄bus vniuersitas fidei cōtinet s̄m q̄ sig
 nificat in p̄mo Apoc. vbi d̄r. Iohes se vidisse septē cā
 delabros. ⁊ medio septē cādelabroz silēm filio hominis. ⁊
 ille h̄ebat ad dexterā septē stellas. Per septē nāq̄ stel
 las luminosas que s̄t de natura celesti intelligūtur sep
 tē articuli spectātes ad diuinitatē. Per septē autē cande
 labra aurea que s̄t de terra materia. verū tamē op̄tia
 ⁊ depurata intelligūtur septē articuli respicientes hu
 manitatē. ⁊ idō dicit q̄ i medio hoz vidit silēm filio ho
 mis. Qm̄ ḡ isti. x̄ij. articuli cōtinentur in symbo. apolico
 hinc est q̄ ipa fides cōtinet in illo symbolo sufficiēter ⁊
 plene q̄ntū ad illa q̄ p̄ncipaliter s̄t credēda. Et idō cōcedē
 8 de s̄t rōes ad istā p̄r. Ad illud ḡ q̄ d̄mo obi⁹ q̄ pau
 l⁹ et barnabas nihil ibi posuerūt. d̄m. q̄ paul⁹ ⁊ bar
 nabas electi fuerūt p̄ diuisione aploz ad p̄dicādū. sic
 p̄ in actib⁹ aploz. Et qm̄ symbolum debuit cōstitui ab
 omnibus ⁊ simul cōgregatis. vt sic singula essent a singu
 lis p̄p̄sione ⁊ totū a quolibet p̄ approbatōem. hinc ē.
 q̄ m̄bil ibi apponit q̄d paulo ⁊ barnabe approp̄etur. nec
 t̄r b̄ arguit insufficientia. q̄ alij fuerunt i numero cō
 pleto ⁊ p̄fecto in cōto numero d̄s elegerat suos aplos.
 P̄terea multitudo cōdentiū nō fac ad maiorē p̄fectōz
 symboli cōdit. q̄ntis facta: ad maiorē auctērit. ita ei po
 tuisset vnus ap̄s i aliqua s̄boz serie enarrare fidē sus
 ficienter sic oēs fecerūt in illo symbolo p̄ cōcordiam edū
 to. magis t̄ sic facere voluerūt sic p̄d̄m ē p̄pter maiorē
 fidei vnitatē seruādā. ⁊ p̄pter maiorē et̄sdē fidei firmi
 tatē. Ad illud q̄d opponit q̄ m̄tra s̄t credēda que i
 9 symbolo nō cōtinentur. d̄m q̄ verū ē de antecedētib⁹
 sic est h̄ q̄ d̄u esse. Et de cōtib⁹. sic s̄t multa alia q̄ de
 ip̄is articulis elicit s̄c̄a s̄c̄tura ⁊ doctrina theologica. s̄
 cur x̄pi a sua cōceptōe habuisse plenitudinē gr̄e ⁊ s̄c̄ilia
 nulla t̄n ē credibiles a fide q̄d nō possit reduci ad articu
 los in symbolo cōtētos. sicut ad p̄ncipia dirigitia et
 10 stabilita s̄c̄adāra. Ad illud q̄d opponit de insufficiē
 tia ipoz articuloz. q̄ credere corpus x̄pi in altari. h̄ vi
 derat p̄tinere ad articulo fidei. d̄m. q̄ iste non est arti
 culus p̄ncipalis. sed sub aliq̄ articulo cōtinet sicut ⁊ alia
 sacramēta. Volūt s̄t quidā dicere q̄ reducit ad articu

lum de omnipotentis. Alij autem reducunt ad articu
 lum de passione. q̄ istud est memoriale passionis. S̄
 melius est ip̄m reducere ad articulo de vnitatē ecclie. et
 pctoz remissioe. sicut et fides respectu alioz sacramen
 toz. In ip̄is enī sacramētis s̄t pctoz remissio. In ip̄is
 etiā artēdit totus ecclie sc̄oz vnio. Cū in symbolo n̄
 ecno addit cōfiteor vnū baptisma in remissione pctoz.
 Unde sicut d̄r de h̄c sacmēto q̄ reducit ad aliq̄ articu
 lū p̄ncipalē. sic intelligendū est de alijs sacramētis.
 Ad illud vō q̄d obi⁹ ex p̄re diuinarū cōditionū ⁊ oparō
 11 nū. d̄m q̄ cōditōes respicientes diuinā essentiā nō faci
 unt nouos articulos distinctos ab articulo q̄ est de vni
 tate essētie diuine. In h̄c enī q̄ credo ip̄m deū esse vnū
 credo ip̄m esse immensū ⁊ simplicē. eternū. omnipotentē
 ⁊ s̄c̄ia. alioq̄n si vnū de istis d̄s nō est h̄c. Similit̄ n̄
 de omnib⁹ oparōibus debēt esse articuli. sed de oparōib⁹
 p̄ncipalibus. maxime de his q̄ ad nr̄am reparōnem ⁊ sa
 lūtē ordinātur. ad quā dirigit fides nr̄a. Possūt tamē
 omēs oparōes dei reduci ad illas tres. Om̄s enī ope
 ratio. aut respicit esse nature. aut esse gratie. aut cōgrue
 Cū p̄seruatio p̄r reduci ad creatōne. similit̄ distinctio
 om̄atus. punitio vō p̄r reduci ad iudiciū. Vel pōt dici
 q̄ nō est s̄m p̄ncipalem intētiōnem. q̄ nō est ip̄m volū
 tatem antecedētē s̄m volūtātē cōsequētē. Similiter
 oparōnes x̄pi vt cōuersatōis ⁊ apparitōis ad illas pōt
 sunt reduci. q̄ apparitio ordinat ad manifestatōem ve
 ritatis resurrectōis. ⁊ cōuersatio ad manifestandā ve
 ritatem incarnatōis. Ad illud q̄d obi⁹ de additōne
 12 alioz symboloz. d̄m q̄ alia symbola duo vtz arbana
 s̄j ⁊ niceni concilij addita s̄t ad fidei maiorē explanatō
 nem ⁊ ad heresuz cōfusione. Quia symbolū arbana s̄j d̄
 et. nis p̄cipui maxime ordinatū fuit. cōtinet arrij. ⁊ idō
 ibi maxime exp̄unt vnitatē essētie ⁊ distinctiōne plo
 narū. ⁊ qm̄ x̄ps est equalis p̄ri s̄m diuinitatē. minor pa
 tre s̄m humanitatē. Symbolū vō niceni cōcilij cōditum
 fuit ad cōfusione multimodaz heresum pullulatū. vn
 de additur aliq̄ ad maiorē exp̄sionem p̄ q̄ possunt he
 reses cōfutari. ⁊ p̄terea ad elidēda heresim manichei n̄
 tm̄ d̄r. Credo i deū. s̄z credo i vnū deū. Nec tm̄ cōtinet
 celi ⁊ terre. s̄z etiā visibilitū et invisibilitū. Ad cōfutarōz
 vō heresim arriane nō tm̄ dicit. Credo in ihm x̄pm d̄i
 z nostrum. sed etiā additur ⁊ in vnū d̄m ihm x̄pm filiu
 de v̄ngentū. vsq̄ ibi. per quē om̄ia facta s̄t. Ad cōfu
 ratiōē vō heresim Euticis ⁊ nestorij qui dixerūt sp̄ritū
 sanctū s̄uū esse p̄ris ⁊ filij. nō d̄r tm̄. Credo in sp̄m san
 ctū. sed addit d̄m ⁊ v̄ngentū. q̄ ex p̄re p̄cedit. ⁊ lat̄
 ni addiderūt filioz p̄pter errorē grecoz. Qui cū patre
 ⁊ filio simul ado. af. ⁊c. Et addit q̄ locutus est p̄ p̄bas
 ad destructionē erroris q̄rūdā q̄ dixerūt q̄ p̄p̄e locuti
 s̄nt sicut p̄banatici. Et sic patet q̄ ista symbola nō sup
 fluūt. nec tam symbolū aploz fuit diminutū. q̄ q̄ntis i
 illo fides suff. ceter cōtinet q̄ntum ad p̄p̄am ⁊ simplicē
 fidei cōfessione. tamē op̄e vnū fuit aliquid addit ad expla
 nationē. p̄pter cōfutarandū heresum p̄auitatem. Ad il
 13 lud q̄d querit vltimo de symboloz diuersitate q̄ntū ad
 cōtinentiā et frequētatiōnem. tā patet r̄sponso p̄ mag
 na p̄re ex his que dicta s̄t. Nā symbolū aploz paucio
 ra cōtinet q̄ aliud. q̄ est ad p̄cisam articuloz exp̄sionē.
 Alia vō duo symbola s̄t ad hereticoz cōfusione. Cū ⁊
 si in alijs addatur q̄ntum ad exp̄sionem quorūdam ar
 ticuloz. nō tamē articuli exp̄mūtur magis plene. imo
 ⁊ in symbolo niceni cōcilij obmutit̄ articulus de descēsu
 ad inferos. quia circa hūc facti vel nulli errauerunt.
 siue q̄ in ip̄a cōfessione descēsus x̄pi ad inferos possit

U3

14 oritur ex hoc. ideo maluerunt illud subtrahere et implicite illud intelligere in resurrectione. Et inde est quod symbolum apostolorum dicit esse mare. non quod ad continentiam verborum. sed quod ad continentiam articulo. et quod ad auctoritatem coponenti. **M**aioris enim auctoris est illud symbolum quam alia duo. hinc est quod etiam symbolum apostolorum quod continet ipsum fidei fundamentum quod dicitur recitari in ecclesia et frequenter. alia vero duo que sunt ad heresum confusionem non recitantur nisi in diebus solennibus que ad ecclesias perveniunt. hinc est etiam quod symbolum apostolorum dicitur sub misse. quod ad propriam conscientiam securitatem. alia vero dicuntur aliter quod sunt ad copescendam hereticorum garrulitatem. Hinc est etiam quod symbolum apostolorum dicitur bis in die mane vix et sero. quod si deset bonarum operationum principium. et securum ad victoriam temptationum. et operatio bonae portissime fuerit in die. et temptationes tenore insurgunt. Alia vero duo symbola dicitur de die solus. et primum symbolum arborum et dicitur orapma. **S**ymbolum scilicet patrum dicitur in missa pro eo quod plures ibi hereses elidunt et maioris sunt auctoris. **L**ocum autem in scriptura. **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100**

non potest se erigere virtus sua operativa. et nullus tenebatur credere illud cuius honorificum non potest acquirere. nec per inventionem. nec per doctrinam. Si ergo ipse legis nature cognoscitur de mediatore non poterat se invenire. nec erat qui crederet. nec adhuc erant revelatores prophetice videtur quod scriptis de mediatore nihil credere tenebantur sine fide mediatoris poterat pervenire ad salutem. Contra sunt auctoritates multe que magis adducunt in scriptura et hoc ipsum ostenditur ratione. Christus est caput totius ecclesie. et nullus potest salvari nisi fiat membris Christi. Sed membris Christi non potest fieri nisi credat in Christum. et sine fide mediatoris nullus videtur salvari potest. **I**tem nullus potest ingredi celum nisi agerit ianuam sed ianuam non potest aperire nisi per passionem Christi. et nullus potest salvari nisi merito passionis Christi. sed meritum passionis Christi non videtur nisi eis qui habitant in Christo. sed Christus non habitavit nisi deus et charitatem que habet ad ipsos. impossibile fuit aliquem salvari sine fide mediatoris. **I**tem nullus potest salvari sine remissione peccati originalis. sed originale peccatum non potest remitti nisi per fidem vel per aliquod sacramentum quod sit ipsum. nec mediatoris signum. et nullus potest pervenire ad salutem nisi ad eum qui non creditur mediator. **I**tem nullus potest pervenire ad salutem nisi qui sperat. nullus potest sperare nisi qui credit ad salutem se pervenitur. quod ipse peccator per meritum et gratiam meritis. **S**i ergo illi qui peccaverunt Christi advenit salvabunt. credentibus se per meritum salvari. aut ergo credebant meritum propria sit sufficienter. aut meritis alienis indigere. **S**i credebant propria merita sibi sufficere ergo credebant et deprecabantur. et non salvabantur. **S**i credebant se alienis meritis indigere. ergo habebant fidem de mediatore. et nullus salvari potest post lapsum absque fide redemptoris. **U**nde dicitur quod sicut nullus auctoritatis probat magis in scriptura. post lapsum. **I**tem nullus salvari potest absque fide mediatoris. **N**ullus enim ab illo peccato poterat liberari nisi per illum mediatoris crederet. vel ipse se fieri advenit. vel alius pro ipso se crederet. **E**t ratio huius est quod gratia et veritas per ipsum Christum facta sit. et liberatio ab illo peccato sit per meritum Christi. et merita Christi non se extendunt nisi ad illos qui continentur eius membris. et copulantur per fidem. sic impossibile est nunc aliter salvari nisi ei copuletur per fidem vel fidei sacramentum. sic et impossibile fuit tunc aliquem post lapsum pervenire ad salutem et aliquid modo in ipsum mediatoris non crederet. **I**deo autem dico aliquid modo. quod fides mediatoris potest haberi dupliciter. videlicet implicite et explicite. **E**xplicita. **U**t si quis crederet filium dei assumptum in ambo humanitatem nascitur de virgine passum in cruce. resurrectum tertia die. **E**t hoc modo explicite credere non erat omnibus operantibus. sed solum quibus erat a deo revelatum sicut sanctissimis patribus implicite vero credere et expectare redemptionem futuram. **Q**ueritur autem qualiter et quo deat esse hoc credere. dico quod hoc credere est deum qui illi credebatur deus a deo esse revelatum. et hoc quidem erat omnibus operantibus. **E**t hoc est quod dicit magister Hugo de sancto viator in libro de sacramentis. **D**icit inquit quibus ab initio recta fides videtur haberi potuit credere videtur vniuersi deum creatoris omnium et rectoris vniuersi forum. ipsum quidem non esse mali auctorem. eorum tamen a quo malis suis misericordiam eius quererent et expectarent futuram redemptionem. **D**oc simplicitate fidei in initio sufficere et edimur et tamen fidem naturam et passionis. et resurrectionis. et ascensionis sue. in hoc eos verissime habuisse dicimus quia credentibus et scientibus hoc. fide et deuotione ad hederunt. **S**ic ergo concedendum est quod nullus post lapsum salvari potuit absque fide mediatoris. quia quia per se ipsos caruerunt suis meritis et virtutibus inherentes. ideo tanquam supbia et a Christi membris et meritis separati exclusi sunt a gaudijs paradisi. **C**oncedende sunt ergo ratio

20 nes ad istam ptes a fducre. Ad illud qd pmo obde
 aucte apli. Ddm q apls pte non incendit aeterna/
 re totu qd est ad salute necessariu. sz illud sine q no pot
 esse salus. Dicit eni q hoc est oportu. sz no dicit q b
 sit sufficiens. T agit aut illa duo potissime. q necessaria
 erat omi statui nature. no solu statui nature lapsi. sz et
 am statui innocete. Ad illud qd obi q fides creatoris
 21 remuneratoris sufficienter dirigit ad speradu z am
 du. ddm q salu est fm statui nature lapsi. qz cu spes p
 cedat ex merito sicut in o ponedo tacu est. si qd spera
 rayer saluari ex merito p pns sine merito mediatoris
 no recte speraret sz potius psumeret. id spes no sufficie
 ter dirigit p fide creatoris z mediatoris. Similiter nec
 charitas. qz no tm debemus amare q creator z remune
 rator. sz magis qz redemptor. Ad illud qd opponit.
 22 q multi saluati snt sine fide passionis. ddm q si loqua
 mur de fide explicita veru est. Si de fide implicita no e
 vez. omnes eni saluadi expectauerut redemptore futur
 z etia in suis sacrificijs z oblonibz bec pfigurabnt in q
 bus omibus rpus figurat offerendus. Tnde qdamodo
 pfiguratur factu occulte. sz ut verbo non pferret ma
 nifeste. Similiter no oportebat incarnationem explici
 te credere. sz sufficebat credere q aliqs veniret q gen
 23 humanu redimere posset. ferret et veller. Ad illud qd
 obi q boies no tenent nosse qd ignoat angeli. ddm q
 et si angeli misteriu incarnationis no cognouerut ad ple
 nu. in nullus fuit broz qn sciret gen humanu esse redi
 mendu. z ideo ex h no concludit q no oportuit fide habe
 re de mediatore. sed qm o oportuit credere explicito. sz
 24 sufficebat credere implicito. Ad illud qd opponit q
 omi tpe sufficit implere qd fuit de dictamine legis illi
 que erat in illo statu. ddm q h est vez fm q b intelligi
 tur de lege nature vel de lege separe. fm q est adiuta do
 no gre. Sine eni dono gratie i nulla lege contigit ad sa
 lute puenire. Quibus aut ler nature testitura aurilio
 gre non posse aliqd dicere de ipo mediatore. put tam
 est adiuta p gram du sentiebat infirmitate sua z misert
 25 sim. z aduertebat dei iusticia z misericordia. satis dicta
 re poterat q h reparatore indigebat. z q diuina boni
 tas dare diu ponebat. Tm sp fuerut aliq famosi dei cul
 tores ab initio mundi q b pntebatur suis oblationibus.
 ad quoz aspectu z exempli alij poterant erudiri. Ad
 illud qd vltimo opponit q no poterat illud scire p inue
 nione z doctrina tam pate respolio. qz diuina gra omi
 bus psto erat z natura ad h manuducere poterat ex co
 sideratione sue misie z curritatis. z ex eruditione quadā
 generali qua accipe poterat a virtis q erat i cultu dei sal
 mosi. Tm cu no est ppha nec reuelatio agta. no teneba
 tur omnino ad fide explicita. Indubitaner tm vez est q
 eis psto erat noticia mediatoris qzta optuna erat fm ex
 terna ipis. tm ex dictamine nature. tm ex aliena misra
 26 none. tm etia ex dei inspiratione q se offerre oibus q euz
 requit humiliter. **Questio III**
 De sufficientia fidei qm ad eos q aduentu xpi snt bse
 curi. Et e qd. vti omis teneatur credere oes articulos
 explicito? aduentu xpi. Et q sic vi deus. i xvij. pceptif
 q let lucide z apte scribat sup lapides. Et ibi dicit glo.
 q layci z simplices snt lapides. sz si scriptura illa est p
 gnitoe. vi q layci tenentur lege cogscere lucide z aperte
 g multo fortius vi. q i nouo test. tenentur cogscere doc/
 naz fidei catholice. Itē Leuit. xij. dē de leproso vi offi
 ras fertariu p emidatōe. ibi glo. fertariu ē verissima si/
 dei p fessio. vbi si plus effundit. si minus est deficit. sz
 vi ad b q aliqs possit a peccatis purificari q necesse e

habere plenā mēsurā fidei. sz vi. q omnibz sit necessariu.
 um nosse oes articulos explicito z distincere. Itē sic
 se bz obediētia respectu pceptoz. ita fides respectu arti
 culoz. sz no est vera obediētia nisi obediat omibz pcep
 tis. sz nec hā fides nisi explicito et distincere assentiat oī
 bus articulis. Tm no pbat p illud qd dicit Gal. v. Te
 stificor omi homi circūcūcti se q sit debitor oīs legis fa
 ctōe. Et Jaco. ij. Si totā legē pauerit. offendit autē i
 vno factōe reus oīm. Itē sicut se bz charitas ad dili
 genda. sic se bz fides ad credibilia. Sed charitas qzū
 cūqz sit pua z in qeunqz sit facta amare oē qd ē amabile.
 necessariū est eni cūlibet ad salutē q diligat suū. p p mū
 sic seipsū. sz pari rōe necessariū est fidei quantū cūqz p
 ve oēs articulos credere distincere. Itē no vital maluz
 nisi pgnitū. sed quilibet qzūm cūqz simplex tenet vitia
 re erroze qzūlibet articulu. q tenet credere z scire quel
 ber articulu. Dd at teneat qlibet vitare erroze qzūlibet
 ber articulu manifestū est. qm si ignozāria no excusat in
 agēdo. pari rōe vi q nec excusare debeat in credēdis.
 Esto etia q aliqua simplex vetula audiat sacerdotē p
 dicatē erroze z aliquē articulu fidei z credet. con
 stat q ista no excusat. qz si ad p dicationem sui sacerdotē
 pmitteret adulteriu vel homicidiū nequa qz excusaret.
 sed constat q illū erroze quez p dicit sacerdos vitare no
 potest nisi cognoscat oppositu illius erroze esse veruz.
 redit ergo illud qd pms inferebat. sz q oēs articulos si
 27 dei distincere credere cūlibet sit necessariū. Itē omnes
 articuli equaliter artāt ad assentiēdu. omis etia indiffe
 renter se habent ad hoc v p auditū manifestentur. Si
 ergo equaliter obligant qzūm ad assentiēdu. z equa
 liter obligant qzūm ad auditū. videt q eodem mō om
 nes articuli se habent ad fidem credentis. ergo v om
 nes tenentur credere vel nullū. sz no nullū credere tenen
 tur qz tenentur credere aliqū. sz tenentur credere oēs z sin
 gulos. Lōra sup illd Job. vj. Colligite q sup fuerit fra
 gmeta ne pereat. Glo. dicit. fragmeta sunt secreta my
 steria que populū cōis capere n pōt ergo si ista secreta
 mysteria snt maxime ea que spectāt ad articulos fidei
 chustiane. videt q ppls non teneatur ad ea cognosce
 da. Itē ad hoc q aliquid sciatur sciētia demonstratiua
 sufficit q sciat in vli et oportet q sciat in piculari. sz q
 cognitio fidei p rēra ē m piori certitudine qz sit certitudo
 scie demonstratiue. vi q non teneat qz q fide credere oēs
 articulos explicito. Itē pauca sunt nisi sint bñ pti in
 theologia. qz sciant articulos symboli bñ distinguere et
 numerare. Si q oēs teneant nūc oēs articulos fidei sci
 re distincere z explicito pauca saluarent. qd ē valde cu
 dele dicere. Itē si oēs teneant nūc scire oēs articulos
 fidei explicito. cū in vet. tel. no teneant sic sup pbatuz
 est. vi q multo g miorē lex euāgelica qz moysayca. Si er
 go inconueniens est h dicere. restat q no teneant oēs ad cre
 dēdu singulos articulos explicito z distincere. Itē dō
 q oēs xpiani post aduentū xpi tenent credere oēs articu
 28 los. Hoc aut tripliciter potest. Aut oēs credere iplicite
 aut oēs credere explicito. aut qsdā iplicite. qsdā explici
 te. Credere oēs iplicite ē fidei diminuire. non cū sufficit
 mō alicui q bz vltimō rōis i generali credere redēptōe
 et remuneratōe. adeo eni noticia qzundā articuloz ma
 nifesta ē q nullus habēs vsū rōis ignozet. nisi oīno ne
 gligat et tēnar dei cultū z salutē suā. Credere aut qsdā
 iplicite qsdā explicito. h est ad fidei salutē necariū. p
 eni fidei simplicitū sufficere. Ad illos aut tenet explicito
 credēdos qz manifestat eis no solū p dicationē sz etia ec
 clesiasticus vsus z p suctudo. sicut ē de vnitare z trini

92

tate quā p̄t̄r̄ esse ex ip̄o actu p̄signatiōis. p̄signat̄ em̄
 se in noīe pa. et si. et sp̄i. s̄a. Et sicut ē de natiuitate. passi
 one. resur̄rectiōe et p̄t̄ōz remissiōe. h̄s cognoscere p̄nt̄
 ex ip̄is solēnitatibz q̄s eccl̄ia celebrat et actibz sacerdo
 tū. ideo ab h̄oz cognitiōe et noticiā nullus rōne vrens
 excipit. nec ignozātia excusat. q̄ non p̄t̄ esse talis igno
 rantia sine negligētia et p̄t̄p̄tu. Alios etiā articulos n̄
 ita manifestos tenent v̄t̄qz credere sp̄icite. Implicite
 aut̄ voco credere v̄t̄ generali credāt̄ v̄niuersalit̄ omne
 qd̄ credit̄ sacrosanctam̄ eccl̄ia. ita q̄ in p̄ticulari aut̄
 de illoz dissentiat̄. nec aliq̄ articuloz discredat̄. **Le**
 x̄e aut̄ oēs articulos distincte et explicite ē fidei s̄a p̄ue
 cre. h̄ em̄ nō est de generali fidei necessitate. s̄ si necessariū
 est alicui. illis ē necariū q̄ incognitiōe fidei p̄fecerunt
 et illis potissime q̄ fidei aliq̄ explicare et manifestare te
 nent. vel etiā qui officū docēdi et p̄dicandi assūmūt. sic
 sūt habētes curas aiaz. et p̄dicatores x̄bi dei. et doctores
 sacre scripture. et aliq̄ q̄z v̄t̄ sario h̄satur circa fidei v̄
 ritate. **Doc** t̄ nō credo esse oportū oībus q̄ saluātur
 Multi eī sunt boni simplices. q̄ q̄uis sint p̄ue cogni
 tionis. sunt t̄n magne deuotiōis. et tales p̄nt̄ esse credere
 ad salutē p̄uenire. Et p̄t̄erea credendū est q̄z oportū
 sit oībz n̄ solū credere oēs artic. os sp̄icite. s̄ etiā q̄sdaz
 e. p̄licite post aduentū x̄pi. nō t̄n est necariū oībz magi
 si simplices credere oēs explicite. **Un** credende sunt
 28 rōnes q̄ sunt ad partē istā. **Ad** illud s̄o qd̄ p̄mo obi
 j̄rium q̄ sup lapides debebat scribi lei. lucide. d̄d q̄ illd̄
 mandatū nō erat dātū laicis s̄ illis q̄ debebat eos leges
 docere. **Un** ex h̄ nō potest p̄cludi q̄ simplices teneat̄ur
 credere oēs articulos fidei. s̄ q̄ illi q̄ h̄nt curā aiaz ip̄oz
 tenent credere. et scire fidē manifestare lucide et aperte.
Ad illud qd̄ obi. q̄ s̄ctarius fidei p̄sistit in plena cō
 fessione ip̄s. d̄d. q̄ s̄ctarius ille q̄ signat̄ confessionē s̄
 29 fessionē ip̄s. h̄z plenitudinē sufficientē et plenitudines
 copie. **Un** eī p̄let plenitudinē sufficientē q̄ quis oēs a
 rticulos credit̄ ita q̄ nullū discredit̄. aliq̄s t̄n credit̄ im
 plicite. aliq̄s explicite. ita q̄ s̄ctulitate sua s̄ue i istis
 q̄s credit̄ implicite. s̄ue i his q̄s credit̄ explicite nihil ad
 dit nec minuit de his q̄ credit̄ sancta eccl̄ia. et dicit̄ s̄ctā
 scriptura. et hunc s̄ctarium sic implet̄z dicit̄ oīes of
 ferre. **Un** aut̄ est plenitudo copie q̄s distincte et ex
 plicite nouit et credit̄. cā que sp̄ctat̄ ad articulos fidei
 et ea q̄ ad ip̄os p̄sequūt̄ur. et hec mēsurā nō est oīm. sed
 30 magis capacū. **Ad** illud qd̄ obi. tertio et quarto. q̄
 sicut se habet obedientia respectu p̄ceptoz et caritas re
 spectu diligendoz. sic et fides respectu credendoz. **Re**
 spondet̄ p̄ dupliciter. **Primo** nō d̄m q̄ nō est simile
 q̄ cū fides p̄sistat in p̄gnatiōe. et p̄gnatiō p̄t̄ se ali
 quid in v̄li. ita t̄n q̄ nō sciat̄ in p̄ticulari. et ita scire v̄no
 mō et ignozare alio modo. **P̄t̄** et ip̄a fides aliquid cre
 dere implicite q̄uis nō credat̄ explicite. nō sic aut̄ est de
 obedientia que p̄sistit i mandatoz executione. nō enim
 p̄t̄ mādātū impleri in v̄niuersali q̄n implet̄ in p̄ticulari
 ri. **Similiter** ea que caritas diligit ita sūt manifestā.
 q̄ nō p̄nt̄ latere. **Al̄** p̄t̄ etiā respondet̄ q̄ quodāmodo
 sit simile. q̄ obedientia nō tenet̄ oīa mādātā cred̄ in
 ope nisi p̄ loco et t̄pe. sed sufficit q̄ p̄nt̄ reddat̄ et vo
 lūtariū ad exequendū oīa cū fuerit locus et tempus.
Similiter nec caritas specialiter diligit v̄nūquemqz
 sed oīs cōiter amplectitur. illū aut̄ specialiter diligit
 que sp̄ealiter p̄gnoscit. **Id** ex h̄ nō p̄t̄ p̄cludi q̄ aliq̄s p̄
 fidē teneat̄ oēs articulos explicite credere s̄ implicite.
Explicite aut̄ cū se offert oportunitas. v̄t̄ ore quā
 do aliq̄s articulus illi p̄dicat̄ et explicat̄ ab eo cui debet

credere. **Ad** illud quod opponit̄ q̄ nō v̄t̄at̄ malum
 nisi p̄gnitū. d̄m q̄ verū est. **S̄z** p̄gnitū p̄t̄ esse aliquid
 dupliciter. vel in se vel i alio. et s̄m h̄c duplicē moduz
 p̄t̄ aliq̄s v̄t̄are malū. vel p̄ noticiā p̄t̄ā. vel p̄ noticiā
 am aliēnā. Ille aut̄ qui habet fidē implicite de aliq̄ ar
 ticulo q̄uis errozē istū articulo nō p̄t̄ oīuuo v̄t̄are p̄
 noticiā p̄p̄am. p̄t̄ tamē v̄t̄are p̄ noticiā alienā. imm̄
 titur em̄ his q̄ credit̄ articulos explicite. **Cū** aliq̄s sim
 plex homo vel v̄t̄ula cū audit̄ aliqd̄ nouū p̄dicari non
 debet statim assentire. quousqz nouerit̄ illud v̄niuersalit̄
 ter ab eccl̄ia teneri. **Unde** p̄ter remediū diuine insp̄i
 rarōis et orarōis ad quod sp̄z recurrendū est. h̄nt̄ simpli
 ces remediū humane instructiōis. ad qd̄ p̄nt̄ p̄fugere
 v̄t̄ errozes valeāt̄ declinare. **Sp̄** em̄ d̄s habuit et habe
 bit aliq̄s iustos et famulos q̄ v̄t̄it̄are fidei et in se et etiā
 in simplicibus p̄seruar̄nt. dū simplices innit̄ur eis
 et credit̄. **Ad** illud qd̄ opponit̄ v̄t̄imo q̄ oēs articu
 li h̄nt̄ se equaliter ad assensū et auditū. **D̄m** q̄ et si idē
 ferēt̄ se habeāt̄ oīes articuli ad fidem q̄tū ad assen
 tiendū p̄mptitudinē. nō tamē equaliter se habent̄ q̄z
 ad instructiōnē. **Un** em̄ frequēt̄ v̄t̄at̄ an̄ oīos et i
 auribus rudū et simpliciū. melius ab illis capit̄ et retu
 netur. et aliq̄ articuli sūt h̄mōt̄ qui ita frequēt̄at̄ur si
 cut est de natiuitate x̄pi et passione et similibus q̄ n̄ pos
 sunt ignozari sine culpa negligētie. nō sic aut̄ est de om
 nibz aliis. et nō nō oportet oēs equaliter explicite credi.
Quāuis em̄ habitus fidei sit p̄ infusione. explicatio ta
 men est p̄ doctrinā et instructiōnem ad quā non oēs arti
 culi se habent̄ v̄niformiter.

Questio queritur de p̄fectu fidei s̄m diuer
 sitate sp̄m. Et circa h̄ querūt̄ tria. **Primo** v̄nū
 fides creuerit̄ q̄tū ad credendoz multitudinē.
Secūdo. v̄nū creuerit̄ q̄tū ad lumē p̄nititudinē. **Ter**
 tio v̄nū p̄fecerit̄ q̄tū ad p̄gnitiōis certitudinē.

Questio I
Utrū fides creuerit̄ vel p̄fecerit̄ q̄tū ad credendo
 rū multitudinē. Et q̄ sic v̄t̄. **Exo. vii.** **Nomen** meū ado
 nay nō indicat̄ eis. **Et** h̄ v̄t̄ p̄z q̄ aliqd̄ cognouit̄
 p̄res sequētes qd̄ nō p̄gnouit̄ p̄cedentes. q̄ reuela
 ut̄ d̄ns moysi qd̄ nō reuelauit̄ p̄ribz. **Et** videt̄ q̄ hec
 n̄ra aliqd̄ p̄gnoscit̄. nūc qd̄ fides p̄m nō p̄gnoscit̄
 creuit̄ q̄ fides q̄ ad credibilia. **Un** sicut lex euāgelica
 se habet ad legē moysat̄icā q̄tū ad moralia. sic fides le
 gis noue ad fidē veteris legis q̄tū ad credibilia. **Et** euā
 gelii sup legē veterē addit̄ multa p̄silia. **Et** v̄t̄ q̄ fides le
 gis noue se extendat̄ ad plura credibilia q̄ fides legis
 veteris. **Item** incarnatio x̄pi passio. resurrectio. et
 ascensio. et huiusmodi p̄onit̄ur oībus credenda q̄ h̄nt̄
 in noua lege. sed hec nō p̄onebant̄ illis qui erāt̄ i lege
 moysat̄ica. **Et** c. **Un** aliquid p̄gnouit̄ eccl̄ia p̄ ad
 uentū x̄pi. quod latebat angelos. **Et** multo fortius cog
 noscit̄ aliqd̄ et credit̄ qd̄ latebat hoies puros. **videt̄** q̄
 q̄ fides creuerit̄ q̄tū ad ea que p̄ ip̄m credūt̄ur et p̄gno
 scūt̄ur. **Prima** manifestatur p̄ h̄ qd̄ dicit̄ **Eph. iij.** v̄t̄ in
 nouelcat̄ potestates et p̄ncipibus p̄ eccl̄iam multiformis
 sapia dei. **Sed** **3.** **Tota** fides xp̄iana p̄nec̄ in
 legē. nō et tota lex noua p̄nec̄ i veteri. q̄ tota est in ro
 ta s̄m q̄ d̄t̄ **Ezechielis. j.** **Si** q̄ fides p̄m p̄ceden. aduē
 tum x̄pi claudēbat in se quicquid erat legis veteris. clau
 debat et p̄ p̄ns q̄cqd̄ erat legis noue. v̄t̄ q̄ fides s̄z t̄o
 pora diuersa non creuerit̄ q̄tū ad credibilia. **Item** muta
 tio obiecto mutat̄ habitus. **Et** si fides s̄m diuersa t̄pa ha
 beret̄ aliqd̄ obiectū nouū. v̄t̄z. si crederet̄ aliqd̄ qd̄ p̄us
 nō credit̄ illet̄. s̄m diuersa t̄pa murata esset̄. **Sed** fides

fm diuersa tempa nō est mutata fm q dicit Aug. 7 ha
 bur in littera. ergo videtur q non pfectū qstū ad cre
 dibilia. Item omne quod est verū mō de pterito. aliqñ
 fuit vez de futuro. ergo sicut modo verum est xpm esse
 incarnatū. natum. 7 passū. ita vez erat in pterito xps
 cō incarnadū nascitur. 7 passū. 7 qua rōne nūc est cre
 dibile de pterito. eadē rōne erat tūc credibile de futu
 ro. ergo non vř q creuerit fides qstū ad nūmēz credi
 biliū. Itē qñs charitas. pfectū aliquo modo fm in
 remissionem 7 seruosiem. nō tamē pfectū qstū ad dilige
 doz multitudinē cor em fuerūt diligibilia i ve. le. quot
 7 in noua. ergo simili rōne videt 7 circa fides 7 credibi
 lia q etiā pfectē fide credibilia. ppter hoc non sint ml
 tiplicata. ¶ 2° dōm q credibilia multiplicari dupli
 33 ceter pōt intelligi. vel qstū ad nouoz articuloz addi
 rōne. vř qstū ad implicitoz explanatiōē Si pmo mo
 do intelligat. sic nō est cōcedendū fidem pfectū qstū
 ad credendoz multiplicatiōem. Si secūdo mō sic pfe
 cit fm pfectū rōis. q qd vno tpe credebatur implicite 7 q
 si vno articulo. pcessu rōis explicatū est 7 quasi distin
 ctū i multa credibilia. sicut supra dicebat q sufficerebat
 aliquo tpe redēptōē credere esse futurū. Nūc autem cir
 ca ipm redēptōē septē articuli explicātur. 7 multa ce
 illis cōsequētia 7 eis antea manifestātur Et hoc est qd
 dicit magr Dug. d scō vic. in li. de sac. Ante legē inquit
 deus creator credebatur. et ab eo salus 7 redēptio expe
 ctabatur. per quē autē 7 quō eadē salus implenda 7 pfectē
 da foret. exceptis paucis quibz hoc scire singulariter i
 munere datū erat. a ceteris fidelibus non cognoscebatur
 Sub lege autē psona redēptōis p̄dicabatur miranda q
 aut ipa psona foret. hoc est vel homo. vel angelus vř de
 us nondū manifestabatur. soli em hoc cognouerūt qui p
 spiritu illuminati fuerūt. Sub grā autē manifeste iā ab
 omibz p̄dicat 7 credit. 7 modus redēptōis. 7 qualitas
 psonae redēptōis. sic patet q fides pfectū qstū ad
 credibiliū multitudinē. nō noua addēdo. sed qdāmodo
 implicita explicādo. Qualitas em psonae redēptōis
 7 modus redēptōis sciri nō potuit aperte. nisi qua
 dam articuloz multitudinē 7 distinctiōē. Cōcedende
 sūt ergo rōnes ad ptem p̄mam inducte que ostendunt
 fidē aliquo mō pfectū fm credibiliū multitudinē
 Ad illud vō qd pmo obi in cōtrariū q lex noua est i
 34 veteri sicut rota i rora. dōm q rota nō hz esse i rora ni
 si fm implicatōz quādā. q qd i lege noua ē explicite i ve.
 le. erat implicita. An ex hō seq̄tur q fides i lege noua nō
 pfectū fm articuloz multitudinē explicādo p mltos qd
 i vno p̄dicabatur implicite. s; q si credit addēdo aliqd extra
 neū qd qdē i lege ve. nec explicite nec implicite fuit 7 rē
 tā. Ad illud qd obi q muta rō obiecti mutat habitū 7 rē
 35 p̄missio q ista mltiplicatō articuloz s; quā dicim⁹ fidē
 pfectū nō mutat obiectū fm s; solū fm actiō. qz i
 plicitum explicat. 7 iō et hō nō p̄ferri q fides cōtrariū sit
 muta. Ad illud qd obi q oīa q credim⁹ de pterito
 fuerūt credibilia de futuro. dō q vez est. s; licz oīa illa q
 36 nūc credim⁹ ab aliq̄b et sp̄ali munere dī cognoscerent
 et crederentur explicite. vniuersitati tñ ppli mō p̄pone
 bant credēda nisi implicite. vñ 7 ppli cōter expectabat
 messā sive redēptōē nihil cogitās de filij dei incarnatōē
 vel passōē. vel resurrectōē. Nūc autē bec oīa sūt explici
 ta. nec tñ sūt credibilia. imo actu credita 7 ad credēduz
 p̄posita. 7 qstū ad hō dicim⁹ ea esse multiplicata. s; qstū
 ad veritatē rei nō sint agnōmēta. Ad illud qd obi
 37 tur q charitas nō pfectū qstū ad nūmēz. dō q si loqua
 mur de isto mō p̄ficiēdi p̄cedi pōt eodē mō de charitate

sicut accessū est de fide. qm in lege veteri. nō p̄cipiebatur di
 ligi in tēte nisi implicite. s; hō in lege euāgelica explicat.
 sic 7 in fide suo mō intelligendū sicut p̄us tacitū est. Lo. q/
 mur em hō de p̄fectu fidei 7 charitatē p̄ p̄paratōē ad cōem
 ppli statū. nō qstū ad p̄uilegiū sp̄ale quādā p̄sonaz.
 ¶ Questio II.
 ¶ Utrū vides p̄fecerit qstū ad lūmīs plenitudinē? Et
 q sic vř pmo auctē Greg. in qdā o. mel super illud Luce
 Bñ oculi q vidēt q vos vidēt. ibi grego. Sed m incre
 mēta tpm. creuit scia scōz sp̄ualium p̄m. Et qstū ad
 ventu saluatoris viciniores certiterūt. tanto mysteriūz
 salutis plen⁹ p̄ceperūt. q plenior lūmīe cognouerūt s;
 nō cognouerūt nisi fide. q creuit fides qstū ad lūmīs ple
 nitudinē. Itē fm p̄fectū rōis creuit p̄phia qstū ad il
 luminatiōis plenitudinē. q p̄stū rōne viciā hō debere re
 periri i ipsa fide. p̄tia p̄bat p̄ hoc qd dicit dāuid p̄pha
 Super sensus itelleti. Et iter. Super dōctēs me itelleti.
 Et actuū q. dicit petr⁹. Nō sicut estimat hō ebriū sunt
 s; hō est qd dīp p̄pham Tobel. Et erit i nouissimis diebz
 effūdāre. Si q hō maiorē sp̄ūs effusiōē crescit mētē illū
 nario. vř q ipa fidei cognitio fm rōis diuersitatē creue
 rit qstū ad lūmīs plenitudinē. Itē clar⁹ vř vñ qd q
 ad p̄tia lucē q ad p̄sentā vmbre. s; in nō. le. fuit ipsi
 s; itatē exhibitio. i ve. hō fuit ipsi s; itatē obūbiāris p̄figu
 ratio. q fm rōis nō. le. maior sit in cognitiōē fidei lūmīs
 plenitudinē. Itē maior illuminatio fidei hō rōi a dupli
 ci p̄ncipio. vici. vel a grā interi⁹ in sp̄itū. vel ab istru
 ctiōē ceteri⁹ manu dūcere. s; tpe legis noue abūdantio: ē
 grē effusio in sacmētis. 7 clarior istruccio in euāgelicis
 et ap̄licis documētis. q vř q in ipa fide fm rōis grē ma
 ior sit plenitudo lūmīs. ¶ Sed 3. Qd est sup rōis non
 mutat nec p̄ficiat nec deficit in tpe. s; illuminatio fidei i
 nūc p̄me veritati p̄pter se 7 sup oīa q est oīno supra rōis
 q vř q fidi i cognitōē s; rōis diuersitatē nec p̄ficiat nec de
 ficiat qstū ad lūmīs plenitudinē. Itē vř q fides non
 solū nō p̄fecerit fm lūmīs plenitudinē. imo pot̄ dīre
 uerit. q maior ē illuminatio q reuelat magr oculuz q
 reuelat magr manifestū. s; fides an aductū xpi faciebat
 cognoscere redēptōē 7 mediatoz. 7 hō qdē multo magis
 erat occultū q p̄ aductū ipsi. q vř q ipa fides ap̄lioz
 7 p̄fectio lūmīe tūc rōis p̄fuderet mētē. Itē maior ē
 illuminatō q facit p̄cognoscere futura q̄ q fac rememora
 ri p̄terita. s; fides i antiq̄ p̄tibz faciebat futura p̄cogno
 scere. i nob faciat p̄terita rememorari. q̄ ap̄lioz 7 p̄fectō
 rōis lūmīs erat tūc q̄ nūc. Itē tāto ap̄lioz ē illuminatio
 et maior q̄to lūmē suū magis cōicat. sed fides sequētiūz
 magis cōfirmat p̄ fidem patrū p̄cedentū. q cum potēs
 cōmunicant illuminationē suam posterioz. nō econ
 uerfo. videt q maior fuerit in eis lūmīs plenitudo.
 ¶ 2° dōm q fm diuersitatē tpm creuit fides. qstū ad
 lūmīs plenitudinē. intelligendo de fide fm statum
 cōem. hoc autē nō est p̄pter ipoz tpm transmutatiōes
 p̄mo 7 p̄ncipaliter. s; p̄pter veritatis exhibitioē. p̄pter
 maiorē grē diffusioē. p̄pter planiorē instructionē
 iō em credēs clar⁹ nūc ea. q credūt cognoscūt q̄ antiq̄
 tus cognoscebāt. q̄ iā ē v̄itas exhibitio p̄ rōm. iā etiā
 grā sp̄sūsi amplius diffundit in sacris noue legis. p̄p̄
 xpi meritū 7 p̄ciū tā solutū. Jam etiā nūc fides ap̄ti p̄
 dicat 7 docet. p̄bat 7 defendit p̄ euāgē dīscipuloz xpi
 et s; qdā documētū. An p̄cedēde sunt rōnes q hōsten
 dūt. Ad illud vō qd obi q illuminatio fidei 7 ipa fu
 des ē supra rōis. dōm q licz sit supra rōis qstū ad rōnem
 mouentē. q in nūc p̄me v̄itari p̄pter se. tñ qstū ad ipsūz
 intellectū credēs 7 assentiētē volūtariē respiciat statū

38

39

Distinccio .xxvi. de spe

Et aut spes virtus. In precedenti. Determina /
untur de prima virtutu theologicaru vicz de fi /
te. in hac pte intendit agere de scda. vicz de spe
Dicitur aut ps illa i duas ptes. in quaru pma nigr de /
terminat de ipsa spe fm consideracione absoluta ostendes qd
ipsa sit. In scda ho determinat de ipsa fm consideracionem
relata ibi. Et sicut fides ita r spes. r. pma ps possz
dividi in duas fm duas notificacoas quas ponit pti
ma ponit ibi Et aut spes virtus. Scda ibi. Et etiam

Of. a. Est aut spes
virtus. Ob. si
XXVI
bonu eternuz est
vnu solum. v. q.
male dicit plati
ter qua et na bo /
na sepaat. Item
nulu eternu est
spale. h. se futu /
ru est spale. h. cu
p spe expectant
futura bona. sic
di i alia diffini /
oe vi. q. p. ipaz si
expectant etna bo
na. pter. h. q. q.
si dicitur inter illa
duo mebra. vicz
inf spualia bo. a.
r eterna. p. d. d.
in q. spes diffinit
p coparoz ad ob
iectu p. d. d. Obie
ctu ar ipi. spes e
ipz bonu. etna r
ghosiu. h. ar. d. u
p. l. se. z. creatu et in creatu. r respecta virtus est spes.

De spe quid sit.

Et autem

Spes virtus qua spualia
eterna bona speratur
id est fiducia expectant. Est
enim spes certa expectatio futu
re beatitudinis veniens ex dei
gratia r ex meritis pcedentibus
vel ipsam spem qua natura pit
charitas vel rem sperat. i. bea
titudinē eternā. Sine meritis
enim aliqd sperare nō spes s. p. e
lumpno dicit pōr.

Compat spem ad fidem fm

Et sicut fides ita r spes e de in
uisibilibus. Cui Aug. fide ap
pellam. earu reru que nō vide
tur. De spe q. d. r. spes que vide
tur nō e spes. Qd em videt qe

Compat spem ad fidem fm
uenientiam. b
Et sicut fides ita r spes e de in
uisibilibus. Cui Aug. fide ap
pellam. earu reru que nō vide
tur. De spe q. d. r. spes que vide
tur nō e spes. Qd em videt qe

spes certa expectatio rē. Scda ho ps pncipalis diuit /
dit in ptes duas. In quaru pma determinat de lra spe
p comparacione alteri virtutis habitū. In secūda deter
minat de ipsa coparōne ad ppum subiectū ibi. Post h
supest inuestiga. e. In pma pte duo facit. pmo cōpa
rat spem ad ipsam fidē fm uenientia. scdo ho fm dicit
ibi. distinguit tñ fides a spe. Silt r i pte reliq. duo fac.
pmo mērit. vtz spes r fides fuerit i xpo. Secūdo in
quit. vtrū fuerit illis pñib. qui fuerūt in limbo. ibi.
De antiqs vero patrib. qui ad inferos. rē.

quid sperat. qd attinet ad non
videre. vel que creduntur vel
q speratur fidei speiqz cōe est.

Compat spem ad fidem fm

Distinguitur tñ fides a spe
sic vocabulo ita rōnabili disse
rentia. Est em fides malaru re
rum r bonaz. q. r bona credū
tur r mala. r hoc fide bona nō
mala. Est etiam fides r prete
ritarum rerum r pntium r fu
turaru. Redimus em mo. rem
xpi qui iā pterijt. credim. sessio
nem quā eē. credim. venturu
ad iudicādū quod futurum est
Itē fides r suaru rerū ē r alie
narū. Nam r se quisq. credit eē
cepisse nec fuisse vtiq. sempit
ernum. Et alia atq. alia non
modo de alijs homibus multa

spatā g male dif
finit p expectati
onē. Itē ois no
tiffica. no d. z. d. r
p. p. p. a. i. z. b. r. i. u.
d. r. g. r. a. r. m. e. r. i.
r. a. s. u. i. c. e. r. t. a. v. i. r.
t. u. t. i. b. c. o. i. a. g. m.
c. o. u. e. n. i. e. n. t. e. r. i. p. e. s.
d. i. f. f. i. n. i. t. u. r. p. i. l. l. a.
I. u. r. a. h. q. r. L. u. m.
v. n. t. r. e. i. t. u. r. v. n. u. z.
e. s. s. e. r. i. t. a. v. n. a. d. i. f.
f. i. n. i. t. o. q. u. o. d. i. f.
f. e. r. r. p. d. i. c. t. a. n. o. r. i.
f. i. c. a. t. o. a. b. a. l. i. j. s.
n. o. n. f. i. c. a. t. i. o. n. i. b. q.
p. f. u. e. r. u. r. a. l. l. i. g.
n. d. e. s. p. e. r. d. d. d. d.
q. s. p. e. s. e. n. o. m. i. n. e. a. f.
f. e. c. t. o. i. s. r. e. n. o. m. e.
v. i. r. t. u. t. u. s. s. e. c. o. m.
q. e. n. o. m. e. a. f. f. e. c. t. o.
n. i. s. s. i. c. d. i. f. f. i. n. i. t. a.
p. h. o. S. p. e. s. e. s. u.
l. p. i. t. i. o. s. u. r. u. i. b. o. i.

Scdm aut q est nomē virtutis r noiat habitū. sic hz dif
finit et notificat p suū actū. Virtus ar ille duplr pte cō
par. Uel ad obiectū tñ. Et sic e illa diffinitō magistri
Spes e virtus qua spualia r etna bona sperantur. Uel
ad obiectū vlad pncipiū. Et sic illa baymodis. Spes
e certa expectatio future beatitudinis veniens ex gra r meri
tis. vlad obiectū r virtū pñbulā. r sic e illa Aug. d. c. d. i.
Spes e virtus q qd se ad illd qd creditur puenit pñbul. Ar
ar pñbulā dicitur tñ illas tres notificacoas. q pñ
sit formal dera p gen. r dicitur scda cal dera p actu r cāz
Terna ho pñ cal. pñ formal. q. d. a. p. o. b. i. e. c. t. u. m. s. p. e. i. r. a. l. i. a.
pñbulā dicitur. s. f. i. d. e. q. t. a. g. i. t. i. v. b. o. c. r. e. d. e. d. i. A. d. i. l. l. d. q. d.
o. b. i. e. c. t. u. m. e. s. d. e. s. d. d. q. s. u. i. s. s. i. t. q. e. s. c. o. p. u. l. t. i. m. e. q. d. a.
s. o. l. l. i. t. a. t. i. o. n. e. m. Q. u. i. e. i. e. p. e. c. c. a. t. a. d. u. e. n. t. i. d. e. l. i. d. e. r. a. t. e. p. e.
c. t. a. t. i. e. p. e. c. c. a. t. o. h. o. f. i. m. q. p. o. i. t. i. d. i. f. f. i. s. p. e. i. s. i. e. p. e. c. c. a. t. o. c. o. p.
p. a. l. i. s. m. a. g. i. m. e. r. a. l. i. q. e. q. d. a. i. m. a. g. i. a. r. o. r. p. r. a. t. o. r. i. p. e. u. s. i. m. i. f.
a. s. s. e. q. n. d. i. A. d. i. l. l. u. d. q. d. o. b. i. e. c. t. u. m. h. n. o. n. f. i. c. a. t. o. d. a. r. a. e. p. c. o. d. i. a.
d. i. q. i. l. l. a. c. o. i. a. h. z. q. h. p. o. n. i. t. s. e. a. p. p. n. a. r. a. n. a. b. r. i. t. u. s. o. p. p. a. s.
t. u. r. s. p. e. i. r. o. e. v. l. i. e. d. o. n. q. d. d. e. p. e. c. c. a. t. o. r. o. r. i. d. e. u. s. i. p. e. i. r. a. t. i. o.
r. e. a. r. o. e. q. n. o. i. e. b. r. i. t. u. d. i. s. i. n. t. e. l. l. i. g. u. m. b. o. n. u. e. x. c. e. l. l. e. s. r. i. d. e. f. i.
c. i. e. s. S. i. l. l. m. e. r. i. t. a. r. g. r. a. e. a. d. e. a. p. n. a. t. p. u. t. t. a. g. u. t. i. n. s. u. m. l.
G. r. a. c. i. s. p. e. i. t. e. i. b. e. n. i. g. n. i. t. a. r. e. r. m. i. a. z. m. e. r. i. t. a. h. o. d. e. i. e. d. a. r.
r. i. u. s. t. i. t. i. a. q. m. y. o. s. t. r. u. t. s. p. e. i. p. o. n. e. e. v. i. r. t. u. t. i. q. s. p. i. c. i. t. v. t. i.
b. e. r. e. t. a. r. e. s. p. e. r. a. t. o. e. r. p. s. u. p. i. d. e. q. s. o. l. u. m. o. a. l. i. e. r. i. n. t. r. u. c. t. i. o. p.
p. n. e. v. u. t. i. t. i. p. e. i. q. d. d. i. v. e. n. i. e. s. e. x. g. r. a. r. n. c. r. i. s. m. e. r. i. t. u. s. i.
q. s. p. e. d. e. n. v. e. l. i. p. o. s. t. r. o. s. i. r. a. d. i. c. e. v. e. l. v. s. u. s. i. c. i. p. e. d. e. n.
o. n. s. i. f. u. r. c. E. t. s. i. c. f. i. d. e. s. i. t. a. r. s. p. e. s. e. d. e. i. n. s. i. b. i. l. i. v. i. f. i. m.
d. i. c. e. r. q. s. i. f. i. d. e. s. r. s. p. e. s. e. d. e. i. t. i. o. b. i. e. c. t. o. g. s. u. r. e. a. d. e. s. t. u. s.

Itē in spaliibus tra bñ pōr dō sperare pecuniā quā vidz q̄ pecuniā quā nō videt. q̄ par rōne in spūalibus. ergo spes nō debet dici ēē de inuisibilib⁹. Itē spes respicit ip sum affectū. visibile autē r inuisibile respicit intellectum q̄ si obiectū r bitus respiciūt eādē potentiā. male dicit spes esse inuisibi

lis. R. dōm q̄ i erinis bonis pfe ere videre ē viue re sicut dicit aug⁹ ppter qd dī Jo. xvij. hec est vira efna vt cognō. te vez teū zc. Jo respectu corū dē spūalū bonorū. nō videre r non hē se mutuo cō/ comitranf. Qm̄ ē

q̄ ad religionē p̄tinēt. verū etiā de angelis credim⁹. Spes autē nō nisi bonarū rerū ē. nec nisi futurarū r ad eū p̄tinentiū q̄ eaz spem gerere p̄hibet.

Inq̄rit vtrū spes r fides fue rit in ch̄risto Post hec sup̄est uestigare vtz fides r spes in xpo fuerint. vñ tractatus iste sumpsit exordiū. Quibusdā non indocte vide

tur fidē x̄turē r spem in eo non fuisse sicut in sanctis iā beatifi catis vel in angelis nō sunt. et tñ sancti credūt r sperāt resur rectionē futurā. r angeli eandē credūt. nec tñ i eis fides vñ spes x̄tus ē. qz r deo sp̄m contem plando. fruūtur. r in dei verbo resur rectionem futurā siue iu ditiū nō p speculū in enigmate

h̄ p̄clarissime inspiciunt. Si em̄ qz credūt resur rectionē futurā ideo verū est eos fidē habere. ergo ea cōsummata post iudici

4 p̄ p̄z n̄sio ad obiecta. Ad illud em̄ qd p̄mo obijcit q̄ cōicant in obiecto. dōm q̄ nō subeadē rōne respiciunt illud obiectū s̄ sub alia r alia. Ad illd qd obijcit q̄ in rē p̄oralibus bñ pōr dō sperare qd videt. q̄ r in spūalibus dōm q̄ nō ē s̄c. qz videre corpalia nō ē illa h̄c. sed bo/ na efna videre ē illa possidere. Ad illud qd obijcit q̄ inuisibile respicit intellectū. dōm q̄ verū ē sub rōne inuisibi lis. nihilomin⁹ pōt respicere affectū sub rōne nō habitū

4 Spes autē nō nisi bonarū rerū est. nec nisi futuraz r ad eum p̄tinentiū qui earū spem gerit. e p̄hibet. Cōtra hoc obijcit p̄mo rōne p̄tū mēbrū. quia dicit poeta. hūc ego si potui tñ sperare dolore. q̄ spes ē malarū rerum. Item sicut dōs expectat p̄p̄riā exaltationem ita expectat aduersarij sui cōfusionē. q̄ sicut expectat bonū suum. ita expectare potest malum alienū. Item obijcit contra se/ cundū mēbrū qd dicit nō nisi futurarū. qz beatitudo nō ē futura. nec habēda a p̄cīto. q̄ si spes nō ē nisi reruz futurarū. nullus p̄cītus habet spem.

Itē obijcit t̄ ter/ tiū mēbrū qd dicit ad eū p̄tinentiū. quia Luc. viij. dicit. Nos autē sperabamus q̄ ipse cēt redēpturus isrl. q̄ contingit sperare bonū cōe. nō ergo tñ spes ē respectu boni. p̄p̄ri.

Item Aug⁹. dicit q̄ de nemine desperandū est dum est in via. sed de quo contingit desperare. r sperare. ergo vñ q̄ de alto contingit sperare. Item cū fides r charitas pos sunt nō tñmō esse de bonis. p̄p̄riis. s̄z de bonis cōibus. quare nō s̄c̄r est h̄ rep̄re de spe. R. dōm q̄ spes ē respec tu futuri. respectu futuri boni. r respectu futuri boni

p̄p̄rii s̄m q̄ accipit p̄p̄rie p̄ ipsa s̄tute. Respectu futuri ē inq̄rū distinguatur a gaudio r dolore r conuenit cum amore. quia ille due affectiones sunt respectu p̄sentium sed iste due respectu futurorū. Respectu boni ē inq̄rūz distinguatur a timore. quia timor ē respectu discōueniē

um similiter r fidē habere dicit tur quia credēt eā p̄teritā. Sed sicut tñ credēt. nec tñ fidē que fideles facit habebūt. qz nō cre dent absqz scientia que nō erit enigmatica s̄ p̄ sp̄m. ita r mo do credūt r sperāt resurreccio nem. nec tñ fidē h̄nt. qz credē do cognoscunt. Venit em̄ eis qd p̄fectū ē r euacuātū ē quod ex p̄te est. Venit em̄ cognitior euacuata est fides. Venit spēs r desijt spes. Ita r xps in q̄ fue runt bona patrie credidit qdē r sperauit resurreccionem ter tia die futuram. pro qua r p̄z orauit. nec tñ fidem x̄tutem vñ spem habuit. quia nō enigma ticam r specularē s̄ clarissimā de ea cognitionem habuit. q̄ nō p̄fectius eā cognouit p̄te ritam q̄ intellexit futurā. Spe rauit tamen ch̄ristus sicut i p̄s ait In te dñe speraui. nec tamē fidem vel spem virtutē habuit

titis. spes autē re/ spectu conueniē tis. Respectu boni p̄p̄ri est in/ q̄rū non solū dī stinguatur ab al/ lijs affectionib⁹ s̄ etiam inq̄rūz distinguatur ab alijs s̄tutib⁹. vt pote a credulita te fidei. ipa em̄ spes p̄cedit ex grā r meritis.

Et qm̄ meritum nō assecurat de beatitudine nisi eū q̄ meretur. q̄a vnicuiqz tribue tur s̄z merita sua hinc ē q̄ p̄ s̄tutē spei nemo spe/ rar nisi sibi. r s̄z h̄ p̄z q̄ illa dīa quā assignat au gustin⁹. inter fu dem r spes recte r p̄uenienter as/ signatur Sumi tur em̄ spes pro p̄rie p̄ ipsa s̄tute.

Si autē accipia tur spes cōiter pro ipsa suspitione. sic potest esse nō tñ boni sed etiam mali. r sic accipit poeta. Et p̄ paterre sponsio ad p̄mū obiectū. Ille em̄ ceterentius r in p̄p̄ri us modus accipiendi ipam spem. Si vero spes dicat min⁹ cōis d̄ q̄cūqz expectatioē boni. sic pōt ēē expectatio nō solū p̄p̄rii boni sed etiam cōis. Et sic accipitur Luc. viij. r etiā ab Aug⁹. Et p̄ h̄ p̄z n̄sio ad illas duas au toritates. Prout autē accipitur p̄p̄rie p̄ ipsa spe que ē ex pectatio veniēs ex grā r meritis. sic nō ē nisi respectu pro p̄rii boni. qz nemo redditur secur⁹ de salute nisi p̄ meriti r p̄p̄ria. ideo nō ē simile de fide r charitate. Et p̄ h̄ p̄z re sponsio ad vltimū obiectū. Ad illud vero qd obijcit q̄ si spes ē tñ futurarū rerū. sic p̄cīens nō h̄nt spem. s̄ dōm q̄ futurū d̄i dū p̄r. vel q̄rū ad euentū. vel q̄rū ad ordine. Quātū ad euentū d̄i futurū qd euentū. Quātū ad ordine dicitur futurū quod ē ordinatū ad veniendū vel futurū d̄i euentū simplr nō respectu expectationis. Et h̄ vltimo modo dicitur spes cē futurorū. ipse autem obijcit pur accipitur p̄imo modo. r ideo nō valet.

Quibusdā nō indocte videtur fidē virtutē r spem i eo nō fuisse. zc. Obijcit p̄mū. qz in p̄s. In te dñe speraui. zc. dicitur in glo. h̄ d̄r in p̄sona xpi. ergo xps habuit spes Itē h̄ vñ rōne. quia xps fuit simul viator r cōp̄rebeior. r inq̄rū viator. d̄c̄s̄ sibi stola corpis. si ergo xps fuit p̄fecte viator s̄c̄ r p̄fecte cōp̄rebeior. vñ q̄ debuit h̄re oia dona gr̄az r oēs s̄tutes q̄ respiciūt statū. vic. Itē obijcit tur p̄ secundū de sanctis iā beatificatis. qz d̄r Apoc. vi.

Vertical text in the right margin, likely a commentary or gloss, partially legible and overlapping the main text.

Quia per speciem videbat ea q̄ credebat.

Inquirit vtruz spes et fides fuerit in istis patribus qui fuerunt in limbo.

De antiqs vero p̄rib⁹ q̄ ap̄d inferos vsq; ad passionem tenebantur non incongrue dici

angelis speret. Itē angelis accrescet gloria q̄dā et decor de glorificatione nra et virtutine. si ergo hāc expectat et nōdū hnt. vř q̄ habeat spem. **R.** dō q̄ sic dicit mgr. nec cri stus nec aiebrē nec angeli. p̄te loquēdo hnt spem. Rō hnt est. q̄ spes ē expectatio p̄mij sbalis. omēs autēz hñ p̄cti sbale p̄mijum hnt et dō carēt spe p̄te dicit. Alia aut ratio ē q̄ spes hñ annerā fide. fides aut est cognitio et signatice. Et q̄ claritas visionis diuie tollit omē em gna. p̄ nōs euacuat fidē. et euacuādo fidē euacuat ipsaz spes. et ob hāc duplicerō em sicut mltiplr dō in lra p̄cti em vř q̄ nec sp̄s nec sc̄i. nec angeli hñ beant sp̄e. Ad ratio nōs aut ad oppositū rñd. ē facili p̄ eo q̄ lz in eis non ponat spes p̄te dicitā fm q̄ est expectatio p̄mij sbalis. p̄tē n̄ large accipiēdo spem p̄ quacūq; expectatiōe vitez nōlē sc̄e et alicui⁹ gaudij acēntals p̄mij in xpo et ange lis et aiabus bñs. Sed q̄re spes vīt? nō est respectu p̄ mij acēntals s̄ sbalis. et q̄re etiā in sc̄is euacuat. h̄ me lius infra manifestabit q̄ agef de euacuatiōe virtutum

Ad illud tñ qd obi dō desiderio. dō q̄ nō est sic de reſ dērio et spe. q̄ spes ē respectu nō habitū. s̄ desiderū pōt esse respectu habitū vř p̄mij et tollat fastidiū. et sic in angelis. S̄lt ad illud qd obi dō de auēre p̄s. S̄lucit dī a q̄ hñ dicitur de xpo rōemēbzoz. Alia satis patē.

De antiqs hō patrib⁹ q̄ apud inferos vsq; ad passiōe tenebāt. nō incong. dici pōt q̄ fidē et spem habuerūt

Intelligētiā hñ p̄ts incidit hic qd de vītute spei Et circa ipsi⁹ in q̄ sitōz duplr p̄cedendū est fm p̄sum ipsi⁹ mgrī. Primo em querit de ip̄a spe scdm d̄sideratēz absolūtā. S̄dō q̄ de eadē fm d̄sideratiōe relarā. Circa primū querunt q̄noz. Primo querit vītū spes sit vītus gruita. Secūdo vītū spes sic vītus gēnus an spes specialissima. Tertio querit vītuz spes sit vītus cardinalis an sbcologica. Quarto vītuz aliqñ sit vīt⁹ in forma an semp formata. Quinto querit vītuz in actu suo sit certitudinalis an dubia.

Questio. I.
Vītū spes sit virtus gratuita? Et q̄ sic vř Ro. viij. spe salui facti sum. Dō aut nos fac p̄uenire ad salurē illud p̄cipue tener rōnem vītuz gruitē. si ergo spes est hñōi. ergo est vītus gruita. **I**tē in ps. Bñplacitū ē dño sup timētes eū et in eis q̄ spe. sup mi. et. s̄ qd reddidit acceptū deo vel est vītus gruita vel habit⁹ excellēti⁹ ipsa. sic habitus domi vel habitus dñs. Si q̄ spes nō p̄putat in habitus dñoz et virtutinu. necē est eā p̄purat inter habitus vītuz gruitaz. **I**tē habit⁹ directe repugnās culpe bz in se nome vītutis. s̄ spes vndiq; repugnat culpe q̄ repugnat p̄sumptiōi et desperatiōi. ḡc. **I**tē sic dif

Cōtra spes se meritū statui vīc. s̄ illi nō erant in statu vīc. ergo nō habebāt spem. Itē spes dat homini ad b̄ q̄ mereat. s̄ si illi erāt extra statū meriti. nō vř q̄ habuerūt spem. **I**uxta b̄ querit de aiab⁹ q̄ sunt i purgatorio. **C**irca b̄eant sp̄e. Et q̄ sic videtur. q̄ ad huc nō hñt aptā visionē p̄ spem. ergo spes nō est euacuata in eis. Sed hoc est q̄ ipsi certi sūt q̄ p̄t p̄t dānari. s̄ vř dēf q̄ ipsi nō idē gēat fulcimen to spei. **I**uxta b̄ q̄ri

tur vtrū demones aliq̄ mō habeāt spem? Et q̄ sic vidēf Quia dō Job. xl. de beemorb. Ecce spes eius frustrabit ergo hñ spem. Sed s̄. sc̄iū p̄ctm suū esse irremediabile. s̄ desperat q̄ nō hñt spem. Et Aug. dicit de dyabolo. Et ad cumulus dānatiōis sue respauit. x̄. dōm q̄ spes nō tollit nisi p̄sbsequēs p̄mij et p̄ vītū habitū. Et sc̄i i lymbo. et aie in purgatorio nec erāt assecuti p̄mij. nec in c̄derāt in vītū habitū siue i defectū. hinc est q̄ spes habebāt sicut dicit Beda. et habet i. iij. di. s̄. q̄ p̄tes i lymbo felici spe igressū ianue celestis expectabāt. Demōes vō et aliq̄ dānari q̄ hñt vītū habitū spei. s̄ desperatiōnem spem habere non p̄t. S̄lt sc̄i et b̄t assecuti sūt p̄mijum p̄ qd spes euacuat sic infra manifestabit. Ad illud hō qd obi q̄ spes meritū se statui vīc et dat ad merendū. dō q̄ sancti p̄tes qdāmō erāt in vīa et nōdū p̄ueniāt ad patriā. p̄terea meritū nō respicit ipsā spes vītuz s̄ vītuz statum. Ad illud qd obi q̄ aie in purgatorio certe sūt q̄ nō p̄t dānari. dō q̄ hoc nō est. p̄t assecuti dēz glorie. sed p̄ter confirmatiōem. ar. q̄ extra statū meriti et demeritū et illa confirmatiō nō euacuat spes q̄nta ponat extra statū vītutis et ip̄s li. ar. ḡc. Ad illud q̄ obi dō de beemorb. dō q̄ spes vītū accipit ip̄ose et expectatiōe dilatiōis iudiciū. in q̄ acri⁹ q̄ mō p̄mij dē. et expectatiōe dilatiōe iudiciū dñi. cōstitūdi sup p̄terit. q̄ vītuz frustrabit dyabol⁹ i die iudiciū. et citius q̄ veller iudicabit. Et ex hñs patē illa dubia q̄ de sbiceto spei q̄rebāt

ficile ē credere qd est sup ratiōē. sic difficile est expectare qd est sup omnē estimatiōē. Sed p̄ spem expectat illud bonū quod nec oculus vidit. nec auris audivit. nec in cor hominis ascendit. ergo sicut fides est vītus qua creduntur inuisibilia. sic vř q̄ spes est vītus qua expectantur iestimabilia. hoc ē bona sp̄salia et eterna. **I**tē qd maxime firmat aiām et rectificat et delectat. illud potissime habet rōnem vītutis gratuite. **V**irtus em̄ est habit⁹ potentie regulari⁹ et confirmati⁹ q̄ facit ip̄am aiām gaudere circa ea q̄ recta sunt fm q̄ vult p̄bus. Sed spes est hñōi. ipsa em̄ confirmat et delectat fm qd dicit. Heb. vj. fortissimū habemus solaciū per qd fugimus ad xpo sitā nobis spes quā sicut anchorā rē. Et ad Roma. xij. Spe gaudētes. vidēf et go manifeste q̄ spes sit in genere vītutis gratuite. **S**ed vira. nulla passio est virtus s̄ spes est vna de q̄tuoz passionib⁹. fm q̄ dicit Boet⁹ de sola. ergo spes nō est vītus. **P**reterea p̄barur q̄ illud qd dicit p̄bus. q̄ cū tria sint in aiā. potentie. passionē et habit⁹. s̄ n̄ est in genere passionis sed in genere habitus. **S**i ergo spes non est virtus. constat q̄ nec vītus gratuita. **I**tem sicut contingit expectare futura sic p̄uenit rāmemorari p̄terita. s̄ rāmemoratio de p̄teritis

nō est virtus nec circa eā consistit aliquis virtus specialis. ergo nec circa expectatōz futuroz aliqua virtus consistit. s; expectatio futuroz vel e ipsa spes vel pcedit ab ipsa. q̄ v̄r q̄ ipsa spes nō habeat eē v̄r. Itē sicut contingit sperare recte et non recte. sic contingit etiam timere recte et non recte. sed habitus qui dirigit animam in timendo non reponitur in genere virtutis v̄r pote. timor. ergo nec habitus qui dirigit in spando. q̄ spes etiā fm q̄ noīat habitū nō est in genere virtutis. ¶ Itē oīs v̄r moralis consistit circa bonū et difficile v̄r vult pl̄s. q̄ multo fortius gr̄uita. s; in expectatōe bonoz pmissoz nulla ē difficultas. q̄ cū spes nō consistat circa difficile. nō v̄r esse in ḡne virtutis gr̄uite. ¶ Itē nulla virtus gr̄uita in suo actu repugnat p̄fectioni meriti. s; spes in suo actu p̄fectioni meriti repugnat. ex imperfectōe em̄ pcedit q̄ q̄s feruit deo p̄pter retributiōē futurā. q̄ fm q̄ dicit Bern. Caritas p̄mā nō intus. s; q̄ spes facit expectare retributiōz futurā. videt p̄fectioni meriti repugnare. q̄ nō est in ḡne virtutis gr̄uite. ¶ R. d̄d q̄ noīe spei p̄t̄ intelligi affectio animi. iuxta illud qd̄ p̄bi et sc̄i dicit q̄tuorē eē animi affectōes. v̄t̄z gaudū et dolor. spem et timorē. P̄t̄ etiā noīe spei intelligi ipsa res expectata. iuxta illud 2. Cor. ij. Expectantes br̄m spem. P̄t̄ nihilominus sumi p̄ habitū q̄ dirigit aīe morū et affectū in illud qd̄ expectandū est. et itō tertio mō dicitur spes nō t̄m̄ est v̄r. gr̄uita i mō etiā virtutis gr̄uitate. s; spes facit aīam expectare ea q̄ sunt sup̄ oīm estimatōz humanā. et ea q̄ p̄m̄it largitas divina. facit oīno p̄fidere et inmiti sume et inense largitati. sicut fides facit assentire p̄m̄e veritati. et caritas facit adberere sume bonitati. Et dū aīa ip̄i inēse largitati inmiti. p̄ter se et sup̄ oīa recitificat. et sup̄ se elevat. et deo accepta efficit. necesse est q̄ q̄ habitus q̄ meditante fit illud rōnem habeat gr̄uite virtutis. Et q̄ cum aīa inmiti et q̄ non p̄t̄ deficere. q̄uis ipsa de se sit deficiēs et v̄t̄clans. fundat t̄m̄ p̄ spem quasi sup̄ firmā petrā. Et p̄t̄ rea dicit q̄ spes nō t̄m̄ est in genere virtutis gr̄uitate. s; etiā car. anchora et sustentamentū. Cū p̄cedende sūnt rōnes q̄ hoc ostendunt. ¶ Ad illud v̄o qd̄ primo obi. in 2. Cor. ij. q̄ spes est passio tam p̄z̄m̄is. q̄ noīe spei eduoce accipit. v̄t̄z p̄ ipsa affectōe. et p̄ habitū regulāre ipsius affectōis mortuū. Cū spes fm q̄ est virtus est habitus gr̄uitus q̄ est p̄cipiū morū q̄ est ab aīa. passio aut̄ magis est ad aīam. et fm q̄ morus expectatōis sicut spei ab aīa est. sic p̄t̄ fieri recte et nō recte fm impium. li. ar. Et q̄ t̄m̄ ad hoc q̄ circa ip̄m artēdi p̄fectio virtutis vel deformatio v̄t̄cl. ¶ Ad illud qd̄ obi. q̄ sicut se h̄z expectatio ad futura sic rememoratio ad p̄terita. d̄m̄ q̄ nō est v̄t̄ q̄ simile de rememoratiōe p̄teritor. et de expectatiōe futuroz. Nō em̄ sic consistit reificatio vel obliquatio aīe principaliter circa ea q̄ sunt p̄terita sicut circa ea q̄ sunt futura nisi ex p̄t̄. Cū em̄ p̄m̄ magis ordinat ad illud qd̄ agendū est q̄ ad illud qd̄ actū est. Alia dissimilitudo est. q̄ rememoratio respicit actū cognitiue. expectatio aut̄ morū affectiue. recitudo aut̄ virtutis nō sic attendit p̄nes ea q̄ sunt cognitiōis sicut p̄nes ea q̄ sunt affectiōis. Cū etiā memoratiōi fm q̄ iungit affectio nō annexit actus virtutis v̄t̄ p̄vidētie vel penitētie vel charitatis sicut v̄t̄ olentie fm q̄ recordat p̄teritor. sicut r̄m̄ v̄t̄ futura in elius agat. vel p̄teritor. magis v̄t̄ delectat p̄teritor. beneficiōz v̄t̄ gr̄atias agat. ¶ Ad illud qd̄ obi. q̄ timor nō est in genere virtutis. etiā inq̄ r̄m̄ habitus. q̄ nec spes. d̄m̄ q̄ nō est simile. q̄ affectio ipsius timoris consistit in quadā relatiōe. sed affectio spei consistit

quadā p̄fensionē. et itō affectio timoris plus h̄z de p̄fensione. affectio v̄o spei plus h̄z de actōe. Et q̄m̄ habitus virtutis dirigit aīam in actib; in q̄bus consistit recitudo vite. iuxta illud qd̄ obi. q̄ virtus est bona q̄litas n. entis q̄ recte v̄t̄. hinc est spes magis est in genere virtutis q̄ timor. Et hac eadē causa p̄z̄ quare magis circa affectiōes spei consistit habitus virtutis q̄ circa aliaz. t̄m̄ affectiōnū Gaudū em̄ et dolor q̄ habet obiecta sibi iuncta. magis sūt in sustinēdo. Affectio v̄o spei inf̄ ceteras est q̄ plus habet de rōne agendi. et que magis dicit morū ab anima q̄uis et ipsa fm̄ aliquid sui dicitur passione circa an. magis et fm̄ illud nō habet ex cōcām consistere habitus virtutis. sed magis fm̄ q̄ dicit rōz morus et p̄fensionis ipsius anime in t̄p̄e s̄i r̄e speratā. ¶ Ad illud qd̄ opponit q̄ peccare bonū nō est difficile. d̄m̄ q̄ sicut credere quod videt nō habet difficultatē. sic intelligendū est q̄ q̄uis sperare bona p̄sentia q̄ alieno mō videntur in se veli suo simili nō est multū difficile. bona aut̄ inuisibilia et eter. na q̄ oculus nō vidit expectare certa futura. et pro illis spalia bona cōtemnere. et h̄z oībus q̄ vident sup̄ferri. hic magnā habet difficultatē et magnā dignitatē. Et itō indubitanter verū est spem esse in genere virtutis gr̄uitate. ¶ Ad illud qd̄ obi. v̄t̄mo q̄ spes in suo actu impedit meriti p̄fectionē. d̄m̄ q̄ falsum est. in mō sic dicit ap̄ls. con surgit ex p̄fectione meriti. quāto em̄ aliq̄s maiora et meliora habet merita. t̄m̄o sumi et certū sperat. Et si obijctat q̄ caritas p̄m̄is nō intus. d̄m̄ q̄ illud intelligit de p̄m̄o creato. de p̄m̄o aut̄ increato non habet veritatē. q̄ maxime caritas magis desiderat v̄t̄ri deo et habere deū. Spes aut̄ p̄fecta magis aspiciat mercedē increatā. de q̄ dicit d̄ns abrac. Gen. xv. Ego merces tua r̄e. Eum em̄ expectat quis p̄ spei habitū tenere in patria. cui per charitatem in via v̄t̄ri desiderabat. Alius ē etiā mō d̄s r̄ndendi distinguēdo in mercimonia qua quis seruit deo p̄pter finū qd̄ expectat. q̄ d̄ d̄a est mercimonia q̄ consistit finē p̄m̄o commodo. et ista est merimonia mala et non procedit a spe recta et formata. Quedā etiā est q̄ non consistit finē in p̄p̄o bono. sed totū p̄fert et ordinat ad bonū sūmū. et h̄c merimonia facit spes q̄ est v̄r. gr̄uitate. et hec merito non repugnat. P̄m̄m̄ t̄m̄ modus dicitur v̄r esse rōnabilior. q̄ spes stare p̄t̄ excludit omni intentiōe delectatiōis mercedarij. Quātūcūq̄ em̄ amor sit p̄fectus in via. ē sibi ip̄i spei iuncta. Cū sūm̄ p̄t̄ d̄d̄ ē expectatio boni et t̄m̄ nō est mercimonia. nec inmiti meriti. nec facit ad p̄fectōz charitatis vel meriti. nisi inq̄r̄ mēs bonis multuz affectuose et inēse aspiciat ad cōmodū p̄p̄i boni. Multi aut̄ sunt q̄ v̄t̄udine expectat. et t̄m̄ parū de se et multū de deo curat. ¶ Quēstio. II. ¶ Virtus spes sit gen̄ virtutis vel species sp̄alissima. Et q̄ species sp̄alissima v̄r. vna ē virtus ab v̄t̄ione obiecti. s; in v̄no solo sperandū ē v̄t̄z in deo. iuxta illud qd̄ sepe d̄m̄ in scriptura. Q̄ in d̄no sperandū ē nō in aliq̄ creatura. q̄ v̄t̄ q̄ sit virtus v̄t̄ica nullo mō plurificata. ¶ Itē merces vna oīm est. et oēs v̄nū sūmū bonū expectant in quo nō cadit diuersitas sicut fm̄ sp̄cē sicut fm̄ formā ergo si spes est expectatio eterne mercedis. v̄t̄ etur q̄ expectatio illa nullo modo h̄at formaliter diuersificari. ergo spes non habet sub se alias species differentes ergo habet in se v̄t̄icatē species sp̄alissime. ¶ Item pauca sunt sperenda q̄ sint credēda. credim̄us em̄ p̄m̄ia et supplicia. sed non speramus nisi t̄m̄ m̄ia. q̄ videt q̄ maior v̄t̄itas est in spe q̄ in fide vel etiam tanta. sed fides est vna v̄t̄itate species sp̄alissime. q̄ et spes. ¶ Itē spes succedit p̄fecta sentio sicut fides succedit v̄t̄o.

10

11

12

13

14

15

Sed perfecta tentio sumibonit est vna fmi spem in oibus
 bris nec bz diuersitate alias dotes spe differetes. er-
 go nec spes bz subdividi in alias virtutes. g spes e h^o spe
 etalis z bz in se vnitare spei specialissime. **S**z diuer
 soz actuū diuersi sūt habit^o. sed z fidere z expectare sūt act^o
 formalit^o dntes. Si g ad spe ptinet z fidere fmi q dicit^o
 mur sperare in dño. ad spe etiā ptinet expectare fmi q
 dicimur sperare futurā gl'iaz. v^o g q spes habeat diuer
 sificari formalit^o. z ita subdividi in alias spes. **I**tem
 spes e expectatio future britudinis. fmi q dicit mgr i lra.
 Et habet in glo. Rōz. v. sed britudo e stat^o oim bono
 rū aggregatōe pfect^o. g spes expectat oē bonū. s3 expe
 ctatio diuersificari bz fmi diuersitate boni expectari. z
 spes nō mī expectat vnū bonū. imo z gregatōz oim bo
 noz. g v^o q ipa includat in se vniuersitate oim virtutū
Ite ois v^o meritona fac boiem tēdere ad finē suū
 allequēdū quē tñ nōdū videt. sed spes e v^o illa q d^o
 expectat pmiū oim meritoz. g v^o q virtus spei cōis sit
 ad oēs virtutes. g nō bz vnitatem speciei specialissime.
Ite sicut se bz gaudiū respectu bōi pntis. sic se habz
 spes respectu boni futuri. s3 gaudiū q d^o gaudet d actu
 virtutis pnti. nō bz distingui ab ipa virtute. imo est oibz
 virtutibz generale. castus em e q trinet z boi ipō gaudet
 g parti rōne v^o q spes de futuro bono sit cōis ad oēs vir
 tutes. g v^o spei nō bz vnitare spei specialissime. **R**^o
 dōm est q quē ad modū fides lz sit circa multa credibi
 lia. vna tñ virtus e. q vna e pncipalit^o rō mouendi in
 oibz credibilibz. sic z v^o spei quocūqz z qn racunqz z
 que i qz bona expectet vna v^o e. z vnitare bz spei spe
 cialissime. qz vna est rō cui innitit in expectādo. Sicut
 em fides v^o assentēdo pnie veritati. p^o se z super
 oia illa credit q sibi sumā veritas dicitat eē credēda. sic
 ipa spes z fidēdo z innitēdo innitēte z indeficiēissime
 largitari dicit. oia illa expectat q sibi deus pmittere eē i
 futuro retribūda. Et quē ad modū fides v^o oia que
 aiqz credit pncipalit^o nō solū credit deo s3 etiā de deo.
 z circa deū sic z ipa spes oia q expectat nō solū expectat
 a deo sed etiā expectat illa obtineri in ipō deo. v^o hñ do
 deū habeat oē bonū. Rursus. quē ad modū fides credit
 deo tāqz rōe mouēt. z circa ipm hñ tāqz circa obiectū
 z in ipm tendit tāqz in finē p^otiū. sic z ipa spes. Et q
 nā veritas v^o artēdit pncipalit^o rōnis mouēt. z
 obiecti pncipalit^o. z finis. p^otiū. z hęc oia regere est in
 virtute spei sicut z in virtute fidei. z cōcedendū e ipam spem
 eē vna vnitare spei specialissime. z rōes q inducuntur
 ad hanc p^ote sunt z cōcedende. **A**d illud qd ob^o q diuer
 soz actuū diuersi sūt habit^o. dōm q v^o est qñ illi act^o
 sunt pncipales respectu habitūū. sed qñ sic e q v^o p^oti
 cipalit^o respicit habitū virtutis. z ali^o bz ad illū ordinē
 z cōnexionē z cōiam naturalē. nō oportet habitū diuersifi
 cari ppter illoz actuū diuersitatē z sic e in pposito repi
 re. **I**o em spes expectat magna bona pmissa. qz z fidie
 de imensa largitate pmitteris. **U**n qz v^o istoz actuū e
 rō alterius. hinc e q nō ptinet ad diuersos habit^o sed
 ad vñū. **U**n v^o est h^o q speram^o in dño. z q speram^o
 h^o dñm. sicut v^o q credim^o deo z q credim^o deū. **A**d
 illud qd ob^o q spes est respectu ois boni cum sit respe
 ctu britudis dō. q sicut fides credit iustos affecuror
 beatitudinem et charitas illam beatitudinem. cum bo
 nozum vniuersitate desiderat. z tamen fides vna vir
 tus est. quia nō fert sup britudines. z ea q ad britudinē
 spectat nisi sub rōne vna. sic etiā z spes in expectando
 sumā britudinē z qd dō boni in ipa est nō recedit ab vni
 tate habit^o z virtutis. qz vna est in ipa spe rō expectandi
 in hoc vitz q imense z indeficiēti vnitit^o largitari. **P**re

terea q d^o q britudo est stat^o oim bonoz aggregatōe p
 fectus. hoc non d^o ppter bonoz multitudinē z varieta
 tē. sed hoc d^o p equialentia. qz mī erat illud vnicū bo
 nū qd expectat q equalebit oī bono. p quē modū dicit
 dñs moysi Exod. xxxij. cū peteret vt videret ei faciem
 suā. Ego in q^o ostendā tibi oē bonū. z iō ex h^o non sequit^o
 virtutē spei diuersificari. qz expectat pfectā britudinē. **A**d
 illud qd ob^o q ois v^o tendit z ordinat ad finē
 suū allequēdū. dōm q tēdere in finē pōt esse duplicit^o
 aut pmerēdo z habitūdādo. aut expectādo. **P**rim^o mo
 dus tendēdi est cōis oibz virtutibz. sed altus modus p
 p^otiū est ipi spei. **N**ulla em virtute expectam^o britudinē
 nisi mediāte ipa spe. qz ois oī virtute ipam britudinē mē
 reamur. pōt qdē alta virtus actu expectandi importa
 re. sed nulla v^o nisi spes pōt elicere. qz illi^o virtutis e
 ille actus loquēdo formalit^o. **A**d illud qd ob^o virtutis e
 q sic se bz gaudere de bono pnti ad ipas virtutes. sic ex
 pectare ad bonū futurū. dōm q non e simile. qz gaudiū
 surgit ex cōplacētia boni pntis. ois aut v^o in qz
 hñ oī cum z sicut in plena volūrate. q quidē volūtas
 cōplacet sibi in obiecto vel actu suo. habet quoddā gau
 diū sibi adtunctū sic sibi essentialē. Et h^o est qd vult p^o
 q nullus e vere cast^o nisi cōplacēt sibi illi^o virtutis act^o
 z vsus. z si cōplacet. g hoc ipō gaudet cū illū actu exer
 cet. secus aut est de expectatōe boni futuri. possunt em
 virtutes in suos actus exire nisi cogitādo de remunera
 tione. **P**reterea expectatio futuri boni act^o est differēs
 ab actu ipaz virtutū. sed cōplacētia ipius act^o virtu
 tis e ipius act^o virtutis cōplacētū. id nō sic distinguit^o
 gaudiū ab alijs speciebz virtutū fmi q ipa spes. nec spes
 est oibus cōmunit^o z generalis fmi q gaudium.
Questio. **I**III
Virtū spes sit virt^o cardinalis an theologica? **E**t q
 theologica v^o i. Cor. xij. Nunc manēt fides. spes char
 ritas. tria hęc g ab aplo spes numerat inter virtutes
 theologicas. Sic g vere z p^otiū. nec est spem repiri in
 genere virtutis theologice. **I**te illa v^o e theologica
 q bz finē cardinaliū virtutū p obiecto. s3 spes bz finē oim
 virtutū p obiecto. expectat ei sumā britudinē z pfectā re
 mueratōez. g e h^o theologica. **I**te v^o q marie subseruit
 cōtēplatiōi z fac sūmū tēdere e v^o theologica. s3 spes
 est hōi. qm sic dicit Ap^ols Heb. vj. Spes incedit v^o qz
 ad interiora velamētis. g spes e virtus theologica. **I**te
 sic spūale edificii p virtutē theologica incl. oaf. v^o p^o
 p fidē. z p virtutē theologica z sūmā. v^o p charitatē. g p
 virtutē theologica habet erigi. qz eiusdē nature d3 e me
 diū cum extremis. **S**ic g erigit p spem. restat q spes est
 v^o theologica. **I**te imago creatōis reformat p
 imaginē recreatōis. **S**ic g imago creatōis necessario re
 qrit tres potentias naturales. v^o similiter q imago re
 creatōis necro requirat tres virtutes. g si imago hab
 et reformari p virtutes theologicas. nec e est virtutes
 theologicas esse tres. sed nō est aliā dare pter fidē z cha
 ritatem. nisi ipam spem. g spes est virtus theologica
Sed nō nulla virtus circa cui^o actum ptingit repiri
 excessum e virtus theologica. imo portus cardinalis.
 qd p^o qz impossibile est nimis credere. impossibile est
 nimis amare. sed circa actū spei ptingit repire excessus
 sicut p^o in eo q psumit z plus sperat qz merita sua cri
 gant. qz videtur q spes sit virtus cardinalis nō theolo
 gica. **I**te virtus que est mediū duarum maliciarum
 est v^o cardinalis non theologica. sed spes est media
 inter duas malicias. vitz inter despatōne. z psumptio
 nem. g spem non est reducere ad virtutem theologica
 sed magis ad cardinalē. **I**tem cōsuevit multiplex

Continuatio textus...

19

20

16

71

18

21

spes distingui. vitz spes venie. spes gre. et spes glorie. sed venia et gra sunt bona ordinata ad finē. virtus antez cardinalis consistit circa ea q̄ sunt ad finē. si q̄ spes consistit circa talia. spes ē virtus cardinalis non theologica. **I**te sustinere et expectare sunt actus longanimitatis et patie. sed habitus distinguuntur per actus. q̄ cum expectare sit. p̄pter actus ipsius spes. longanimitas et spes sunt habitus idē. et in eodē genere virtutis hnt reponi. s̄ longanimitas reponit sub genere virtutis cardinalis. et asignat esse per fortitudinis. q̄ v̄ q̄ ipsa spes sit virtus cardinalis. **I**te ad fortitudinē cardinalē spectat recte ordinare et fortificare et affligentia et deterrētia. sed spes ē h̄mōt. q̄ facit boiem in tribulatiōe gaudere et stabile esse q̄ videt q̄ spes sit per fortitudinis cardinalis. q̄ nō est in genere virtutis theologice. **22** **R**ō h̄mōt sumit ex preobiecti. et ex parte subiecti. Et parte quidem obiecti. quoniam sicut fides in credendo assentit ipsi deo v̄ dicitur creati vera. sic spes ei inmitit v̄ p̄mittit magna. **U**ni subiecti obiectū ipsius fidei qd̄ h̄z rōnem motiū est qd̄ increatū qd̄ deō. rōne cuius etiā fides ponit esse in genere virtutis theologice. sic etiā dōm est et intelligendū de ipsa spe. Sūm etiā pōt rō ex preobiecti. q̄ cū aīa s̄m supior. et facit reformari habeat p̄ virtutes theologicas. et spes sit vna de virtutibz faciēs ad reformatōz imaginis et p̄fectōz aīe s̄m p̄m supiorē. necesse est eē spem virtutē theologice. **U**n̄ quēadmodū in patria tres erūt dotes s̄m tres **23** aīe vires. quar vna reformabit et cōsummabit rōnalez vitz ipa visio. alia cōcupiscibile. vitz dilectio tertia ira scibile vitz ipsa p̄fecta intentio. sic et in via necesse est ponere circa virtutes theologicas q̄bz dotes hnt correspondere. et sic tā ex preobiecti q̄ ex preobiecti colligit q̄ spes sub genere virtutis theologice debz poni. **T**heologice eū virtutes dum hnt p̄ obiecto et supiorē p̄m aīe p̄ subiecto. **C**ōcedende sunt q̄ rōnes q̄ sunt ad istā p̄tē. **24** **A**d illud qd̄ obicit q̄ circa actū spei nūq̄ p̄tingit repiri excessum. dōm q̄ circa actū spei nūq̄ p̄tingit repiri excessum. p̄pter numeratē et intensiōz ipsius actus. nemo eū pōt nimis p̄fidere in dño sed si habet excessum h̄ est p̄pter defectū alicuius dōtōis q̄ requirit in actu sperandi. v̄ p̄pote si neglectis meritis oīno p̄sumit de misericordia dei. sed h̄ non facit ipam spē esse in genere virtutis cardinalis. **Q**uia q̄ de virtutis theologice differre a cardinali in hoc q̄ non est in theologice repiri excessum sicut in cardinali intelligit de illo excessū. qui quidem consistit in actus intentione. nō de eo q̄ est indebite cōditionis obmissione. **N**am h̄mōt excessus sedo dicitur repugnantiā habet cum oīni virtute. **P**rimus h̄o non h̄z repugnantiā cum virtute theologica que h̄z obiectū in finitū. ita q̄ nec pōt nimis amari nec nimis desiderari. sed repugnantiā habet cum virtute cardinali cuius obiectū est bonū creatum et finitū et limitatū. ac p̄ h̄erit. q̄ in **25** actu sit modus determinatus. v̄ltra quē si p̄cedat egreditur limitē sibi s̄m determinatōz virtutē statutū. **A**d illud qd̄ obicit qd̄ spes ē media duarū maliciarū. dōm. q̄ aliqua virtus pōt dici mediū duarū maliciarū dupliciter. aut sicut virtutibz eliminatiua et destructiva. aut sicut ex virtutibz p̄stitutiva q̄strum ad ea q̄ sunt in eis bona. **S**i sit media sicut cōstitutiva. quēadmodū largitas habet aliquid de avaricia. in hoc q̄ tenet tenenda. et aliquid de liberalitate in hoc q̄ dar danda sic est in genere virtutis cardinalis. **S**i aut sit media solum sicut eliminatiua. sic non oportet eam esse virtutem cardinalē. et h̄mō media est spes inter desperationem et p̄sumptionēz

Libert est ab illo duplici malo. sicut fides de trinitate et vnitare liberat ab errore arrh. et ab errore sabellij. et id eodē cogit ista rō q̄ spes nō sit virtus theologica. **26** **A**d illud qd̄ obicit q̄ spes nō sit separata gloria. s̄ etiā gra et venia. dō q̄ non determinat gen⁹ vel species illi⁹ virtutis penes obiectū quodcūq̄. s̄ penes illud obiectū qd̄ habet rōnem motiū. **Q**uāvis autē spes h̄sel circa bona creatura q̄ expectat. ratio tñ mouēs nō est aliq̄ creatū s̄ aliq̄ imenstras ipsi s̄m boni creati cui inmitit. **E**t idē q̄ vult p̄ spem expectet qd̄ grām plenā et veniā p̄fectā. q̄ ad ipsam comparat spes tanq̄ circa materiā. p̄p̄ illa nō oportet eā reponi in genere virtutis cardinalis sic in p̄cedētibz habitū est de fide. **S**i tu obicit q̄ obediētia pōt esse virtus cardinalis et etiā latitia. q̄ nō r̄mō p̄siderat obiectū in creatū s̄ etiā aliq̄ creatū p̄cernit. vitz obediētia p̄ceptū. et latitia cultū debitū. ac p̄ hoc q̄ tra debet esse in spe. dōm q̄ nō est simile. q̄ tālatitia q̄ obediētia p̄cernit aliquid quod creatū talit̄ mō q̄ rōne illi⁹ respiciūt actū exteriorē. **N**ō sic autē est de spe. spes eū solumō consistit in affectu interiori q̄ p̄cipuā mōdificandi rōnem sumit ex p̄supiorē. vitz ex preobiecti creati. **27** **A**d illud qd̄ obicit qd̄ longanimitas ē expectare s̄m q̄ spei. dōm q̄ alia expectatō longanimitas q̄ ē per fortitudinis q̄ sit ex peccatio spei. **N**ā expectatio spei consistit in qdā p̄fessione ad bona eterna. q̄ quidē p̄surgit ex p̄fessione q̄ aīa inmitit ipsi deo ex rōne virtutis sue. **S**ed expectatio longanimitatis ē q̄ aīa p̄stantia mētis et robore animi expectat de oībz affligētibz deterrētibus triūphare. et sic act⁹ longanimitatis s̄m q̄ ē fortitudinis differat ab actu spei et q̄strū ad obiectū circa quod expectat ad motiū. et ideo nō sequit q̄ si longanimitas est in genere virtutis cardinalis. q̄ p̄pter h̄ virt⁹ spei debet et h̄ eodē genere reponi. **28** **A**d illud qd̄ obicit qd̄ spes fortificat et affligentia. dō q̄ aliq̄ act⁹ p̄ esse alicui⁹ virtutis tripliciter. vel sic elicētis. vel sicut impant. vel sic administrati. sicut aut p̄ferre tribulia ē ipsi virtutis fortitudinis sic elicētis. sed fides sic sicut in p̄ntis et dicantis. iuxta illud qd̄ dicit beatus. xj. de virtutis scitis q̄ p̄ fide victit regna. et fortes facti sūt in bello. **S**z ipsi spei et charitatis ē sicut administrati. **A**n: oī est de certa expectatio future beatitudinis. multū adiuuāt virtutē fortitudinis v̄ possit oīa mala p̄ferre. iuxta illud beati gregori. **S**pe p̄cēij minuit v̄m flagellū.

Questio. iij.

Utrū virtus spei aliquādo sit informis. an semp sit formata. **E**t q̄ sit semp formata. videt p̄m q̄ p̄ diffinitionem spei. **S**pes est certa expectatio future beatitudinis p̄ veniā et gratia et meritis. s̄ impossibile est diffinitū se parari a diffinitionibz. ergo impossibile est spem separari a meritis et gra. s̄ quādo cū h̄o est semp ē formata ergo impossibile est spem virtutē esse informem. **29** **I**te hoc ipso ostendit qd̄ illud quod dicit magister in littera. **S**ine meritis aliq̄d spere. nō spes s̄ p̄sumptio dici pōt. s̄ p̄sumptio ē viciū oppositū spei. ergo meritis absentibz inmediate subintrat viciū ipsi spei oppositū. sed viciū oppositū virtuti non tñ excludit eam q̄strum ad eū formā. s̄ etiā q̄strū ad habitū s̄stratū. ergo q̄ absentibz meritis nihil remaneat de virtute spei. q̄ v̄ nō pōt fieri informis. **I**te fides consistit p̄m in affectu partim in intellectu. charitas autē consistit simpliciter in affectu. sed facta de ordinatione in affectu p̄ peccatū simpliciter tollitur charitas q̄m non simpliciter tollatur fides. et nō aliquid habeat ex parte intellectus. **U**nde charitas non pōt esse informis quē admōdū fides pōt esse informis. ergo si spes se totaliter tenet ex parte affectus sicut et charitas videt r̄. **I**te

etoy intelligētia est notādū q' absq' dubio fm q' auctes
z rationes onduunt. vrus spei in suo actu bz certitudi
ne. cuiusmodi autē sit illa certitudo difficile ē diffinire.

Quidā nāq' dicere voluerūt q' certitudo spei nō est
sibi p'ia. neq' diuersa a certitudine fidei. imo spes
oem certitudinē suā trahit a fide. sicut scia in p'iculari
erabit certitudinē a scia in vli. Jō em q's nouit q' bec mu
la est sterlis. q' nouit de ei mula in vli. z sic dicit se ha
bere spē ad fidē. sicut se bz scia in p'iculari ad sciaz i vli.
Sicut em dicit Aug^o. z mag' recitat in l'ra p' fidē credit
hō oēs finalit' bonos ē saluādos. z de hoc bz quāsdam
certitudinē. Per fidē autē p'fidit se esse saluādū. Vñ qd
credēs generalit' credēbat. sperās sibi p' spē appropriat
z qm nō est certitudinē circa singularia. nisi inq' tū referū
tur ad vli. id spes nō appropriat certitudinē fidei sibi ab
solute. s' sub p' dicitōe. Vñ recte sperās nō spar se oino ēē
saluandū. s' sub hac dicitōe v'z si p'seuerauerit vsq' in
finē. Dicit' g' certitudo fidei nō differt a certitudine spei
nisi quā illa ē in vli. ista in p'iculari. Illa autē absoluta. et
illa p' dicitōe. Vñ certitudo fidei d' esse certitudo si
delitatis. certitudo autē spei ē certitudo p' fidē. Cōsi

35 certia autē nō est aliud v' dicit' q' qdā fidelitas ad se cō
uersa. Ille em p'fidit de aliq' d' credit aliqd' obtinere. Sz
iste mod' dicit' d'z videat esse p'abilis. nō tū sufficit p
eo q' sicut d' in glo. Rōz. v. sup' illud. p'bartio opaf spē
i. certitudinē spei. spes vt ibi innuit glo. bz p'ia cert
itudinē. z alit' certificat hō de salute obtinēda p' ipam si
dem. aliter certificat p' ipam spē. alioqn si solū differret
sicut scia in p'iculari a scia in vli. certitudo spei a certi
tudine fidei. nā spes nō esset habit' distinct' p' ipam si
dē. imo eidē deberet subalternari tāq' p'icularē sub vli.
vel specialē sub generali. Et p'terea ē ali' mod' dicit'
q' ipa spes certitudinē bz nō solū eā quā accipit a fide.
sed etiā p'ia que distinguit a certitudine fidei. z illa di
stinctio cognoscit p' d' duplicē differētia. v'z rōne ob
iecti circa qd bz illa certitudo p'ari. z rōne oppositi cui
habet p'ariari. Rōe obiecti q' fides z certitudo ser
tur supra ipam cōplectiōe rōne totalis cōpositiōis. Est
em circa v'z z salum. z v'z est circa cōpositiōz v' dicit'
p' hō. Vñ etiā in p'cedentib' onsum fuit q' enūciabile cō
plexū est articulus. Spes autē z certitudo nō est cir
ca cōplectiōe rōne tot' sed rōne rei attributē. vñ cū d'z
spero me habitūz vitam eternā. nō sperat ibi hoc dicit'
totale. sed spaf vita eterna. z ita certitudo spei respicit
ipam attributōz vel rem attributā. s' certitudo fidei ip
sam cōplectiōe. Rōne etiā oppositi cui bz p'ariari ca
dit ibi distinctio. Nā certitudo fidei repugnat error' z
dubitatiōi. certitudo autē spei repugnat diffidentie z he
sitatiōi. Licet autē iste due certitudines sine diuersē. nō
cōmunicāt in h' q' v'z est firmitas quedā. fides em
firmat intellectu nō discredat. spes autē firmat affectum
ne diffidat. Et ex h' colligit' terra diuersitas qua differe
certitudo spei a certitudine fidei. q' non solū differt ra
tione obiecti z rōne oppositi. sed etiā rōne subiecti. quo
nā vna ē circa intellectu. altera hō circa affectū. Sz at

36 tendendū est q' certitudo circa intellectu habet esse duo
bis modis. Quedā em est que facit intellectu potentēz
ad vincendū errorē z ad ercludendū dubitatiōz. z talis
certitudo ē certitudo v'z. Quedā autē ē certitudo q' red
dit intellectu ip' possibile ad errorē. z hec ē certitudo patrie
Per hūc etiā modū intelligēdū est z in certitudine affe
ctiōis. Nā quedā sic firmat affectū vt possit diffidentia
supare. Quedā sic firmat vt nō possit vllaten' amoue
ri vel hesitari. Prima ē spei in via. scōa est tentiōis i pa

ria Sic g' p'z q' virtus spei bz certitudine in actu suo.
p'z etiā que z qualis ē illa certitudo. qm est differētia a
certitudine fidei. z minor ē q' certitudo glie. non em est
certitudo perpetuē consummationis. sed cuiusdam v'
rilitis adhesionis. Concedendē sunt ergo rationes offe
dentes q' spes in suo actu habet certitudinem. **37**

Ad illud hō qd' p'imo obi' in p'ariari q' nulla certitudo bar
bet de meritis ex g'ra ex q' pcedit spes dō. q' q'uis de me
ritis nō habeat certitudo p' sciam necessariat. haberi tā
pōt certitudo p' p'abile p'cedit. z p' quādā ipius bo
ne volūtatē p' fidē q' surgit ex p'cia bona. Puri
tas em p'cie q' introducit p' expulsiōe culpe dat ipi aie
quādā securitatē z certitudinē de merito tā inchoato. z
p' p'is certitudinē de p'imo p'sequendo. **38**

Ad illud qd' obi' nihil pendēa ex v'ilitate volūtatē bz certitudi
nē. dōm q' v'z est si p'istat in ipa volūtatē inq' r'ū volū
tas innuit sibi. s' si p'istat in ipa volūtatē fm q' volū
tas innuit deo q' est in firmatas nā fm q' dicit Aug^o i
li cōfē. h' mō pōt habere robur z certitudinē. z tali mo
do bz spes p'istat in nā volūtatē. facit em nos sume
firmatē imitēdo. in ipa z de ipsa cōfidere. ac p' hoc no
bis quādā certitudinē tribuit de offēda salute. **39**

Ad illud qd' obi' q' nullus ē certus de offēda illius rei ad
quā nunq' puenit. dōm q' certitudo ordinis z cert
itudo euent' cū g' d' q' spes bz certitudinēz in suo actu.
dōm q' h' est v'z de certitudine ordinis. q' efficaciter et
infallibilit' v'z a spes ordinat ad salutē. Sed cū ipse obi'
cit q' null' est cert' de eo qd' nō assequit. obiectio currit
de certitudine fm aliā d' r'az. q' qd' est certitudo cūe'. et
iō nō cogit illa rō. **40**

Ad illud qd' obi' q' si spes certa et
ser nō posset falli sicut nec fides. dō. q' sicut duplex est
necessitas. s' absoluta z p' dicitōe. sic duplex ē certitu
do. Si loquamur de certitudine p' dicitōe. sic ē in spe
certitudo nō certitas z infallibilitat'. cert' est em vnusq'z
q' infallibilit' q' si p'seuerauerit vsq' in finē in g'ra z bo
nis meritis. q' ad salutē puenit. Si autē loquamur de cer
titudine absoluta. sic est in ipa spe certitudo. p'abilitat'
tis. q' em bonā bz p'ciaz atq' p'positū. p'abilis pōt ēē
cert' q' opa ex tali volūtatē pceditā sunt apd deū meri
toria. z p' h' cōfidere se assequit v'z etiā. Vñ q' ipse obi'
de illa dicitōe q' ē dubia. z qd' eā nō apponit spes dō q' r'
spes nō p'p'at eā p' se appōit eā tū p' regulā fidei dirigē
tis. Et h' etiā nō sit oino certa illa conditio certitudine
maifeste scie est tū certa certitudine cuiusdā p' fidē sic
p' dicit' ē. **41**

Ad illud qd' vltimo obi' q' certitudo spectat
ad cognitiōnā iā p'z. p' ea q' sunt p' dicitā. nā certitudo
non solum respicit intellectu verum etiam affectum.
Quasequent' q' r' de spe fm p' dicitōe relatiā.
Et circa h' arunt q' nq'. Primo q' r' de ipa
p' cōparōz ad timoris dōnū. Sed o' p' cōpa
rōz ad meriti vsuz. Tertio q' r' de ipa p' cōm
paritiōe ad cōparitatis habitum. Quarto querit' de eadē
p' cōparitiōe ad p' nū obiectū. Quinto z vltimo q' r'
de ea p' cōparitiōem ad suum subiectum.

Questio I f
De spe p' cōparōz ad dōnum timoris. Utz. s' timor z
spes sunt vni' vel idē habit' vel diuersi. Et q' sunt vni'
z idē h' v'z posse on d' i' mo p' sile in naturalib'. qm idē
z vni' p' dōnū ē p' qd' cōp' recedit ab vna d' nā p' dicitōis
z accedit ad alterā. sed h' est affectio in spiritib' qd' ē p'
dus in corpib' vt vult Aug^o. g' vñ z idē habit' affecti
uus est q' h' recedit a malo z q' tendit in bonū. sed p' r'
mōt' ois recedit a malo p' spē r' dicit' i' bonū g' timor. z spes
sunt vni' z idē habit'. **42** Itē h' ipm p' sile in discipula

lib. qd oppositor eade est disciplina. vt recti et curu. fa-
 ni et cgru. qd si habitus virtutis est qda ars. vt q vnus id e ha-
 bitus possit ordinare habentem et dirigere ad opposita. qd
 si spes dirigit animam in coparato ad bonu. et timor in rela-
 tione ad malu. vt q spes et timor sunt vnus habitus directi-
 uus. **¶** Itē hoc ipm videt p se in moralibus. qm duaruz
 extremitatu e vna medietas. sed inter despatoz et psum-
 ptionem est medietas que est spes. et inter hec eadem e
 medietas que est timor. ergo spes et timor sunt vnus
 habitus. **¶** Itē hoc ipm vt p sim ile in theologicis virtuti-
 bus. qm fides est virtus theologica. vna et eade est siue p
 ipam credant bona. siue p ipam credant mala. qd si spes
 et timor generant ab ipa fide. et genitru d3 assimilari ge-
 nerat. vt qd si fides est vnus habitus theologicus virtutis
 sic et spes et timor sunt vnus habitus directiuus affectionis.
¶ Itē hoc ipm vt p simile in peris actualibus. Sicut em
 p virtute declinat hō a malo et redit in bonu. sic p certū
 actuale diuertit a bono in comutabili et diuertit ad com-
 mutabile. Sed in pto vnus id e actus est vna et eade est
 pa q quis diuertit a bono. et diuertit ad comutabile bonu
 qd similiter erit ex pre virtutis. si qd p spem tendit ad bo-
 nu. et p timore declinat a malo. videt q spes et timor sunt
 vnus habitus. **¶** S3 cōtra sim lectos et p hos q timor et spes
 41 verit affectōnes animi anumerari. vtz gaudiū et dolor
 spes et timor. Et qd vt q timor sit. necesse eē spē et timo-
 re ab inuicē differre fm q sunt affectōnes. sed habitus spei
 dirigit illa affectō q d spes. et habitus timoris alia. qd vi-
 det q sunt hī dīuersi. Itē sic se hnt affectōnes de pnti ma-
 lo et bono ad inuicē. sic se hnt affectōnes de futuro bono
 et malo. s3 affectōnes de pnti bono et de pnti malo nō solū
 distinguunt sed etiā formaliter opponunt. vt gaudiū et
 dolor. qd cum spes sit de futuro bono. timor de futuro ma-
 lo. videt q spes et timor nō solū distinguunt sed etiam
 opponant ad inuicē. **¶** Itē plus differre habitus virtutis
 ab habitibus denoz q habitus virtutis ad inuicē. Sed
 habitus timoris coputat inter dona. habitus spei aut vir-
 tutes fm q dicit Biego. in moralibus. qd si spes differet ab
 alijs virtutibus. videt multo fortius q differet a timore. **¶** Itē
 qd dicitur qd vnus habitus sic se hnt q vnus euacuatur alter non
 illi formā alter distinguunt. sed timor domini certus per-
 manet in scdm seculi. spes aut euacuatur fm q dicit magi-
 42 fra. et infra habet qd spes et timor essentialiter differunt
¶ Itē quoz effectus sunt ad inuicē dispari et ipa sunt di-
 spara. s3 esse securū et esse pauidū opponunt. spes red-
 dit securū. et timor reddit pauidū. qd spes et timor: fo: ma-
 liter distinguuntur. **¶** R. ddm q timor et spes siue no-
 minent habitus siue noient affectiōnes sic. diuersitatem
 habet ad inuicē. diuersitas em habitū artē dicitur pces
 diuersitate actū principalū. qm qd spes consistit in qdā
 p fide et cretōe. timor fo in quadā fuga et resilitōne
 hinc e q timor et spes habet ad inuicē diuersitatem rōne
 suoz actū. Diuersitas aut ipoz actū venit ex pre ob-
 iecti in qstū habet rōnes motiui. Cum em aia appt: en-
 dit aliqd nondū p fens sed futurū in rōne cōuenientis.
 afficitur affectione spei si affit potestas assequēdi. cum
 aut appt: endit in rōne discōuenientis. afficitur affectiōe
 timoris si p ostit ab illo supari. Et sic p q spes differet
 a timore rōne differētie repte in actu pno et etiā in obie-
 43 cto. Et recedēde sunt rōnes qd hoc ostendit. **¶** Ad il-
 lud qd qd primo ob: p simile in naturalibus qd idē pon-
 dus qd facit recedere ab vno opposito: us et accedere ad
 alterū. ddm q nō est oīno simile in voluntario amor: et
 naturali pondere. qm in or: naturalis maxime localis
 nccario duos b3 terminos. vtz terminū ad quem et

terminū a quo. nec pōt aliqd corp: recedere a tertio a
 quo nisi tendendo ad terminū ad que. vñ ad vnū et eun-
 dē actū requiruntur illa duo extrema. ita q vnus e in rōe
 principij. et aliter in rōe termini. Et ppter ea in natura-
 libus vnus e pondus p qd mobile recedit ab vno situ. et
 appropinquat ad aliū. in volūtarijs aut secus est. Quā-
 do em sunt duo opposita. aia pōt affici circa vnū nihil
 considerans de altero. pōt em affici circa bonū nihil
 considerans de malo. et contra circa malū nihil consi-
 derans de bono. et ideo de diuersis affectibus et motibus
 habet moueri circa opposita. et ppter ea nō sequit q vnus
 sit affectus siue habitus affectiuus qd dirigit respectu op-
 positoz. sicut in naturalibus vnus e pondus. Ad illud qd
 44 obijcit qd in disciplinalibus vna est sciētia oppositor. di-
 cendū q nō e simile duplici rōne. Prima quidē rō est. qd
 voluntas sepat ea q naturaliter sunt cōiuncta. vñ aliqd
 vult anis et tñ nō vult pns. cognitio aut nō sepat ea q na-
 turaliter sūt cōiuncta. vñ q nouit anis. Et dmmō nouit
 pns. Dm qd p consequentia in ipō ad op: osita sequitur
 oppositē ppter ea qd qd habent cognosci. vt si album
 disgregat. nigrū congregat. hinc e q vnus pōt e habitus
 cognitiuus oppositor. Quis nō sit habitus vnus affecti-
 uus. Alia etiā dissimilitudo est. qd potētia cognitiua cō-
 simili actu et consimili rōne negotiari pōt sup oppositor
 virtutū. indicat em de recto et obliquo per rationē ipō
 recti. sed affectiuus non sic. imo si appetit vnū oppositū
 reliquū respuit. Si amat vnum. reliquū odit. per se
 loquendo. Et ratio huius est. quia affectiuus magi vnus
 ipi affectibili qd cognitiua cognoscibili. vnde amor: trāf
 format amantē in amatū. et ppter ea non sequitur q sic
 vna possit eē cognitio oppositor fm q sunt opposita. q
 ppter hoc oppositorum habeat esse affectiō vna. vel etiā
 vna virtus affectionis directiua. **¶** Ad illud quod ob
 45 iicitur per simile in moralibus q duarum extremitatum
 vna est medietas. dicendū q verum e q vna e medietas
 punctalis. sed large accepta scz nō edietate nō h3 verita-
 tem qm inter duo extrema multū distantia plures pnt
 esse medietates. ita q vna appropinquet vni extremo et
 altera ali. et sic pōt esse in timore et spe respectu presump-
 tionis et desparationis. quia timor magis apporimat
 ad extremitates desparationis. spes aut ad extremitatē
 presumptionis. Aliter etiā pōt dici q illud intelligitur
 de medietate que dicitur ex vtroq: extren. o. sicut largi-
 tas inter pdigalitatē et auariciā dicitur esse medietas.
 Spes autē et timor: non sunt hmoi medietates sicut ex
 precedentibus patet. Possēt etiā responderi p increm-
 ptionē. quia timor et spes nō sunt medietates extrema-
 tū earundē sed diuersarū. Spes em mediū tenet inter de-
 sperationē et presumptionē. s3 timor inter temeritatem
 et timiditatē siue pusillanimitatē. et sic non oportet q
 timor et spes conueniant immediate vnitare affectiōis.
 46 **¶** Ad illud qd obijcit p simile in fide. dicendū q nō est
 simile p eo q licet fides sit maloz et bonozum. tamen est
 sub vnica rōne. videlicet sub rōne veri. Pterea fides
 est habitus spectans ad cognitionē. quia non diuersifi-
 carur ppter obiectoz contrarietate. Spes autē et timor
 sunt habitus affectiui qui non respiciunt onū et malum
 sub vna rōe. sed spes respicit sub rōne cōuenientis. timor
 sub rōne discōuenientis. ad nō e simile hinc et inde. Si
 tu obijcias qd pncipiatur d3 assimilari suo pncipio. di-
 cendū q illud est ver: in generatione vniuoca. qd autem
 dicitur fides generare spē et timorē hoc non e scdm vni-
 uocationē. s3 h e q qdā dispōnē. p qua dicitur q habitus
 cognitiuus generat affectū. qd ad ipm pparat et disponit.

Ad illud qd obij p sile i uerfioe r auerfioe. ddm q a uerfio r uerfio vno mo noiant actus. alio mo noiant circumftantias circa actū. Scdm q noiant actus sic sunt diuerfe mor. Alia em est affectio p rēpus q aia auerfio tur ab vno. r affectio appetit qna uerfio ad reliquum Scdm aut q noiant circumftantias siue relatiōes circa actū. sic pnt esse circa vnu r eundē actū. r circa idē peccatū qz vnu r idē pōt simul r semel ad diuerfa compari. er diuerfis relatiōibz ad ista referri. r sic nō est sile de affectioe timoris r spci. qz nō pōt simul r semel vna pōtētia nec duo actu circa diuerfa r p rīs affecti. p rērea non sequit q si auerfio r uerfio pnt circa vnā actionē r for mā. q silt timor r spcs habeat esse circa vnā r eandē affectioē.

Questio II
De spe qd copationē ad meritū vsūm. Utrum scz spes ex bonis meritis hēt ortū? Et q sic videt Rō. v. r tribulatio patiens opaf paria pbatōne pbatō vō spem ergo si i ipsa pbatōe p siltit meritū. vī q spes ex meritis habeat ortū. Itē hoc ipm oñdit p diffinitōez mgti que ponit in lra. Spes est certa expectatio future beatitudinis pueniēs ex grā r meritis. Itē nullū hz virtutes spci nisi q in sperado sequit dicramē fidei. Sz fides dicit nullū adultū saluari posse absq meritis. ergo nullū sperat recte beatitudinē nisi cui sup erūt merita. vī ergo q spes ex meritis pcedat. Itē sicut se hz desperatio ad demerita. sic se hz spes ad bōa merita. sz sic se hz desperatio ad demerita q nullū desperat nisi ppter aliquā culpam cōmissā. mala em pscia est illa q incidit i desperatioē. ergo silt videt q spes ex bonis meritis habeat ortū. Sed 3. Aug. Virtus ē bona q litas mētis quas deus in nob sine nob opaf. ergo si spes hētus ē sicut oñē sum ē in pcedentibz. deus eā in nob opatur sine nob. ergo nō hz ortū ex meritis nris. Itē nihil qd est pncipiū meritū nō nullus em pōt mereri apud deū nisi sperat. Sz spes ex meritis nō hz ortū. Itē oēs hutes simul ifundant q si aliq hūus pcedit merita. necē est q oēs pcedant. et si aliq sublequit. necē est q oēs sublequant. q aut spes nō pcedit ex meritis. aut certe hutes etiā pcedūt ex meritis. sz ipossibile ē ceteras hutes ex meritis oriri. q rē. Itē quāto qd pfectio: ē tanto ē hūilio: et quāto hūilio: tanto min⁹ psumit siue pcedit de meritis p rīs. ergo si spes pfecta iūtra ē cū hūilitate pfecta. videt q nec spes nec ei⁹ vsus oriat ex iūtu meritor. Rō. ddm q spes aliqñ noiat habitū hūitatis. aliqñ noiat actū. aliqñ noiat statū. aliqñ terminū siue obiectum. Scdm aut q spes noiat habitū hūitatis sic nō hz ortū ex meritis sz potius merita hūit ortū ex ea. Scdm aut q noiat actū sic oritur ex meritor iūtu. Nullū em sperat recte eternaz beatitudinē nisi q deo futuit vel pponit deo futire. Scdm aut q noiat statū sic ortū hz ex meritis pcedentibz. et cōcomitribus. et hoc mō accipit Rō. v. Tribulatio opatur paciētia. paciētia pbatōez. pbatō spem. glosa. i. certitudinē spci. ad quā. i. certitudinē puenit p bona merita. et maxime p tolerantiā r sustinētiā tribulatiōnū Scdm aut q spes noiat ip siaz rem sperā. sic ortū habet ex meritis pcedētibz. et sic p r q spes em f mā acceptio nē simplr pcedit merita tanq meritor pncipiū. fm vltimā acceptioez simpliat sequit tanq meritor fm iūm. fm duas medias medio mō se hz. qz qdam mō pcedit. qdā mō sequit. Nam spes put noiat motū spci. pcedit ex meritor iūtu. r fm veritatē est pncipiū meritor sequentiū. put aut spes d r quedaz certitudo r status. sic fm veritatē ex meritis hz ortū. r est nihilomin⁹ admittit

48

culū ad pfectū merendū. Illa em certitudo spci surgit ex ppressionē tribulatiōnū. r vehemētē firmat r cōfortat aiam vt a tribulatiōnū sustinētia nō recedat. Et ex his p r nōio ad qōnez ppositā. p r nihilomin⁹ nōio ad obiecta. qz spes qdaz mō accipiēda ē ex meritis. r qdam mō est pncipiū meritor. r fm hū currūt rōnes ad oppositas p rē. r vtrūq fm diuerfas vias pbant r hcludunt veritatē exceptis duobz vltimis rōnibus adductis ad vtrūq prem. Ad illud em qd obij de desperatiōe. pōt rñdēri q nō est sile. p eo q cū desperatio dicat p funditā rē p rē. nullū illic demergit. nisi p aliquā culpā pcedētes disponat. nō sic aut spes dicit meriti pfectionē fm generale sui acceptioē. itē nō oportet q pcedat ex meritis put noiat ipam hūitē vī ei⁹ actū. sic dīpario (q est viciū demergēs in pfundū) p rigit aliud p rē. p rērea alia de causa nō est sile. qz nos r ea q sunt i nob et a nob sunt pncipiā victor nror. non sic autē est de bonis. qz omne darū optimū. r omne donū pfectū d r sursum ē. itē nō sic oportet spem ex nōio oriri merito sicut desperatio ortur ex vicio. Ad illud silt qd vltimō obijct ex alia p rē. q vī hūilis merita nō intuet. ddm q merita iūtuert contingit dupliciter. vel attribuendo sibi. vel attribuendo gratie diuine. Inuerti autem merita attribuendū sibi hoc est superbie r vanitatis. et sic intuentur superbi q dicūt manus nra excelsa. r nō dñs fecit hoc oīa. Cōtra quos d r Deut. ix. Ne dicas i corde tuo ppter iusticiā meā intoduxit me dñs vt terrā hanc possiderem Inuerti aut merita referēdo ad diuinā grām hū est hūilitatis r veritatis. r hoc mō mor⁹ spci ex iūtu meritor hz ortū p quē modū intuetur paul⁹ merita sua. j. Cor. xv. Abūdati⁹ oibus laboravi. non autē ego sed gratis dei mecū. Alia hō q obijctunt sans sunt manifesta.

49

50

Questio iij.
De spe qd copositōez ad habitū charitatis. vī. i. spes pcedat charitates ordine nature an cōuerso? Et loquit hūe habitū in pparatiōe ad eū. Et q spes pcedat vī sup illud Mat. j. Abūas aut genuit ysaac. ysaac aut genuit iacob. glosa. i. fides generat spem. spes generat charitatē. q si generās fm ordinē nature spūs est generato. necē est q spes pcedat charitatē. Itē cōstruatio edificij spūalis silt ē edificio materiali. sz edificio materiali nō solū fundamētū pcedit edificij plemētū. sed etiā paries fm rectū ordinē arcedit ipm rectū. Sz q si deus assimilat ip si fundamētū sustētanti. r spes pariter erigēti. r charitas recto psumanti. vī q spes pcedat ipsam charitatē. Itē fm naturalē ordinē ipsecū antecedit pfectū nō cōuerso. sz charitas maior est r pfectio: qz fides r spes. fm q d r j. Cor. xij. Maior autē bonū est charitas. ergo rē Itē nullus pōt amare ppter se r su per omnia bonū ad qd nō sperat se posse vnq puenire Si ergo charitas diligit ppter se r super oīa. act⁹ charitatis cōsequit actū spci. q charitas ipam spem. Sz hūc obijct p rimo autoritate mgti in lra. Spes ē certa expectatio future beatitudinis pueniēs ex meritis pcedentibus ipsam spem. sz merita natura p r charitas. ergo fm naturalē ordinē charitas est ante spem. Itē Aug. in li. xij. de ciuitate dei dicit. q oīs affectio ortur ex amore. ergo oīs affectio recta ex amore recto. cū ergo charitas dirigat ipm amorē volūntatis. virtus aut spci dirigat vnā de quattuor affectioēibus videt q spes sit posterior charitate. Itē nullus separat nisi q amat. qd em non cupit aliquis nullo mō sperat. q rēctitudo moris pcedit rēctitudinē expectatiōis. sz charitas dirigat in amando. spes aut dirigat in expectado. q charitas est an spem. Itē timor et spes sunt due affectu

J

ones q̄si simul currētes. Un̄ i glo. Deur. xxiij. dicunt
 ee due mole. s; ois timor pcedit ex amore. ḡ r ois spes.
 ḡ spes gr̄uita pcedit ex amore gr̄uito. ḡ fm naturalē or
 dine charitas ancedit sp̄e. ¶ Item q̄nto aliqd̄ ē cōius
 rāto p̄r. s; oē sperādū ē amandū. r̄ nō uertit. ḡ cōior
 est act̄ dilectōis q̄ act̄ sp̄e. r̄ si cōior ḡ p̄r. ¶ Item ē
 ordo fr̄uitis ad fr̄uitē q̄ ē ordo d̄r̄ ad d̄r̄. s; p̄fecta ten
 tio q̄ est d̄r̄ cōr̄n̄ d̄s sp̄e p̄fect̄ p̄fecta dilectōis q̄ est d̄r̄
 cōr̄n̄ d̄s charitati. ḡ v̄r̄ q̄ in via charitas pcedat spes
 fm naturalē ordinē. ¶ R̄. d̄. ḡ dupl̄ ē cōparebitum
 sp̄e ad bitū charitatis. aut rōne bitū fm se p̄siderato
 rū. aut rōne bitū cōparatō ad act̄. Si loq̄mur de ip̄is
 bitū fm se p̄siderat̄. sic nō h̄t ordinē sed similitatem
 oēs em̄ fr̄uites gr̄uitē s̄l in fundunt fm q̄ infra maīse
 stabit. Si aut̄ loq̄mur de ip̄is bitū in cōparatō ad act̄
 sic v̄r̄ h̄t ordinē ad alt̄r̄. q̄ act̄ v̄r̄ p̄par̄ r̄ d̄sp̄oit ad
 actū alt̄r̄. r̄ p̄pando r̄ d̄sp̄oit ad actū charitatis. tāq̄ ad p̄
 fectōis. r̄ sp̄ial̄ editicū cōplem̄tū. ¶ Nemo em̄ diligit ali
 d̄d bonū p̄p̄ se r̄ sup̄ oia nisi sp̄ eret se ad illud bonū p̄
 uerit̄. h̄nc ē q̄ fm ordinē nature act̄ sp̄e ancedit a/
 ctū charitatis. h̄nc ē q̄ bit̄ sp̄e in cōparatō ad rālem
 actū charitatis p̄r̄. Un̄ p̄cedēde sūt rōnes ad istā p̄r̄.
 ¶ Ad illud q̄d obi in p̄r̄ū ex auer̄te m̄gr̄i q̄ sp̄e na/
 tura p̄cedit charitas. d̄m q̄ spes ibi accipit v̄r̄ p̄ re pa
 ra. vel p̄ ip̄o statu sp̄e. non aut̄ p̄ p̄o ei actū vel bitū.
 Possent̄ etiā dici q̄ illud d̄r̄ m̄gr̄ fm s̄ū op̄intōne q̄ cre
 dit charitatē nō esse bitū creatū s; sp̄m̄ sc̄m̄ q̄ ē p̄ncipiū
 oim̄ alior̄ bonor̄. Un̄ q̄ in hac op̄intōne cōis m̄gr̄ nō su
 stit̄. r̄ illud ē s̄bū s̄ū. auer̄tas illa nullū habet robur
 ¶ Ad illud q̄d obi q̄ amor ē p̄ncipiū oim̄ affectionū.
 d̄m q̄ v̄r̄ ē de amore fm statū sp̄e. s; sic am̄ ois fm i
 p̄fectōis stat̄ ē oim̄ affectionū p̄ncipiū. sicut fm se ā p̄f
 ctōis ē oim̄ affectionū terminū final̄ r̄ cōp̄lem̄tū. Unde
 oēs affectōes aīe ad id ordinant̄ v̄r̄ de am̄ p̄fecte. et a
 ritas aut̄ nō noīat̄ cōlēcōis am̄ oēs. s; am̄ ois ē p̄ncipiū. et
 id ē h̄ nō p̄r̄ elud̄ q̄ charitas fm naturalē ordinē p̄
 cedat ip̄am sp̄e. ¶ Ad illud q̄d obi q̄ null̄ sp̄ar̄ ist̄ q̄d
 amat. d̄m q̄ v̄r̄ ē s; tamē ex h̄ nō sed̄ q̄ spes charita
 tē sequat̄. p̄ eo q̄ charitas talē addit circūstentiā sup̄ er
 am̄ ois q̄ nec̄ario sublequit̄ actū sp̄andi r̄ ei p̄recitū d̄m̄
 sicut p̄us ractū ē. Lum em̄ duplex sit n̄ ois amoris cha
 ritatis. v̄r̄ amor amicitie r̄ amor cupiscie. Charitas
 amore cupiscie desiderat d̄cū sup̄ oia. amor s̄o ami
 citie s̄l̄ diligit d̄cū p̄p̄ se r̄ sup̄ oia. v̄r̄ d̄cū cupiscit
 plus q̄ aliud bonū. d̄o etiā bonū optat plus q̄ habēs
 charitatē op̄er̄ s̄b̄p̄s. Amor aut̄ cupiscie ad cōm̄re
 sus esse nō p̄r̄ nisi p̄ambula expectatōe. S̄l̄ nec̄ am̄ ois
 em̄icitie p̄r̄ ad cō ē eleuat̄ nisi p̄cedat p̄sideria. null̄
 em̄ vult p̄ bonū aliq̄ s̄ibi nisi in illū totalit̄ considerat̄
 ¶ Null̄ etiā aliqd̄ bonū sup̄ oia cupiscit. nisi q̄ se ad il
 lū aliquādo puenit̄ p̄sumit. ¶ Ad illud q̄d obi q̄ r̄
 mor p̄sequit̄ amorē. ḡ r̄ spes s̄l̄r̄. R̄sp̄ d̄ d̄cū ē sic d̄m̄
 est q̄ s; bez affectio pcedat illā. tam̄ bit̄ iste in cōparatōe
 ad actū nō pcedit istū. p̄p̄ p̄ncipiū p̄fectōis quā charitas
 ponit circa actū diligēdū. P̄terea cū d̄r̄ q̄ timor sed̄
 ad amorē. h̄ nō intelligit̄ de s̄libet amore s; de amore sui
 J̄c̄ em̄ q̄s timet penā. q̄ sc̄ipm̄ amat. charitas aut̄ non
 dicit p̄ncipiū amorē sui s; amorē d̄i. Et p̄terea nō se
 quit̄ q̄ act̄ charitatis pcedat actū timoris. Nec̄ er̄ t̄ oc
 p̄r̄ elud̄ q̄ s̄l̄r̄ p̄cedat actū sp̄e. ¶ Ad illud q̄d obi q̄
 p̄us ē a q̄ nō uertit̄ p̄c̄antia. d̄m q̄ illud h̄t̄ it̄r̄ in
 bis q̄ c̄nt̄ialit̄ p̄sequunt̄ ad se inuicē. In his aut̄ q̄ s̄m̄

uicē cōcomitant̄ nō habz veritatē. Et h̄ p̄r̄ q̄ sequit̄ s̄
 ē n̄r̄ q̄ sit albū. sed nō uertit̄. cū albedo niuis nō p̄ce/
 dat ip̄am niuis s̄baz. ¶ Q̄m̄ ḡ sp̄are r̄ am̄arunt act̄ se/
 inuicē cōcomitantes. id̄ q̄uis actus amādī se extēdat ad
 plā diligibilia. nō op̄er̄ q̄ sit p̄us fm ordinē nature. p̄
 r̄erca q̄uis charitas generalior sit a p̄re obiecti. tamen
 spes generalior r̄ i plus ē a p̄re subiecti. Dis em̄ viator
 q̄ h̄z charitatē h̄z sp̄e. s; nō uertit̄. q̄ spes p̄r̄c̄e in p̄ce
 caratōe. r̄ id̄ act̄ sp̄e origie pcedit actū charitatis respectu
 subiecti a q̄ v̄r̄er̄ act̄ sumit originē. r̄ sic rō nō valet.
 ¶ Ad illud q̄d obi de d̄r̄ q̄ p̄fecta t̄ctio sequit̄ p̄f̄
 ctā dilectōis. d̄. q̄ illud nō ē vsqueq̄q̄ s̄l̄e p̄p̄ h̄ q̄ d̄r̄
 tes in patria erūt eq̄lis p̄fectōis. i via aut̄ charitatis ma
 ioris p̄fectionis r̄ dignitatis est q̄rum est de ratione
 virtutis s̄l̄ sit ip̄a spes. r̄ ideo non op̄er̄ q̄ sit i via ex
 p̄ctamō pcedit dilectōis p̄cipuā q̄ p̄pter hoc in patria
 tenio pcedat dilectōne p̄fecta. q̄uis em̄ virtutes eq̄
 les s̄nt̄ q̄r̄ ad rōnem merēdī. p̄fectio tamē ē act̄ dile
 ctōis q̄ expectatōis. s; in gl̄ia p̄fecte diligere nō ē maio
 ris dignitatis q̄ p̄fecte h̄e r̄ p̄fecte tenere. Un̄ q̄ uis i
 via act̄ irascibilis pcedat actū cupiscibil̄. nō tamen
 sic op̄er̄ cōm̄ in patria vbi ē reformatio p̄fecta. imō p̄r̄c̄e
 ecōtrario. Sūt aut̄ r̄ h̄ alij modi respōdēdī q̄ tā breuita
 tis obmittunt̄ ad p̄sens p̄pter h̄ q̄ trahunt extra mate
 riam istam ad ordinem r̄ distinctionem ip̄sarum d̄r̄.
 ¶ Questio III. i
 De ip̄a spe cōparatōis ad obiectū. v̄r̄. s; spes sit i bonū
 s̄b̄ rōe boni. Et q̄ sic v̄r̄ p̄mō p̄ rōes fr̄uitis in cō. q̄a sic
 sc̄ia ē respectu veri. sic h̄r̄ respectu boni. s; ois sc̄ia ē in
 ver̄ sub rōe veri. ḡ ois h̄r̄ ē in bonū sub rōne boni. Si
 ḡ spes ē h̄r̄. ḡ ē in bonū sub rōe boni. ¶ Itē h̄ ip̄m̄ v̄r̄ rō
 ne maḡ. p̄p̄ta q̄ semit̄ ex p̄p̄tate h̄r̄. t̄eologicē h̄
 tus est t̄eologica idē h̄z p̄ obiecto r̄ p̄ fine. s; bonū ē
 finis idē s̄r̄. ḡ cū spes sit h̄r̄ t̄eologica. r̄ bonū sub rō
 ne boni sit ei finis. ḡ bonū sub rōne boni erit ei obiectū.
 ¶ Itē hoc ip̄m̄ ostēdit̄ adhuc rōne maḡ sp̄ali p̄ cō
 paratōis ad alia genera affectionū q̄ sicut se h̄z gaudiū re
 spectu p̄sent̄. sic se h̄z spes respectu futuri. s; gaudiū est
 de bono p̄sent̄ sub rōne boni. ḡ spes ē de futuro bono.
 sub rōne boni. ¶ Itē hoc ip̄m̄ ostēdit̄ adhuc specialior
 rōne p̄ cōparatōis ad alia sp̄m̄ h̄r̄. q̄ sic d̄r̄ Auḡ. i b
 differ̄ fides a spe. q̄ fides ē respectu boni r̄ mali r̄ sp̄e
 est respectu boni s̄m̄. Et em̄ fides s̄l̄ p̄ orat̄ cō boni r̄
 mali p̄ eo q̄ nō respiciet̄ bonū sub rōne boni. s; maḡ
 sub rōne veri. spes aut̄ determinat̄ sibi bonū. ita q̄ nul
 lo mō est i cōp̄p̄ositiō. v̄r̄ q̄ ip̄a spes sit in bonū sub
 rōne boni. ¶ Itē hoc ip̄m̄ ostēdit̄ maḡ p̄ rōne p̄ diffi
 nitioē ip̄tus sp̄e. Spes em̄ ē expectatio future bitū/
 d̄m̄. Et ḡ bitū do noīat̄ bonū sub rōne boni. v̄r̄ ḡ p̄
 bonū sub rōne boni sit obiectū ip̄ius sp̄e. ¶ Itē h̄ fru
 tes t̄eologicē distinguunt̄ p̄ obiecta fm q̄ habēt p̄p̄
 am̄ rōes. s; charitas ē bonū sub rōne boni. ḡ si spes d̄i/
 stinguat̄ a charitate bonū sub rōne boni nō erit obiectū
 sp̄e. ¶ Itē circūst̄ra rōne boni r̄ mali ad h̄c p̄tingit
 timere sicut in patria d̄cū timebim̄. nō quidē sub rōne
 mali. nec sub rōne boni. quia sub illa rōne an abimus.
 bonū em̄ sub rōne boni maḡ generat̄ am̄er̄ am̄ q̄ timo
 rem. Et ḡ cōtingit timere circūscripta rōne boni r̄ ma
 li. ergo r̄ cōtingit sperare. ḡ obiectū sp̄e non est bonū
 sub rōne boni. nec malū sub rōne mali. ¶ Item null̄
 timet malū q̄d est subiectū sue p̄fectiōis. sed quicūq̄
 met malum timet sub rōne excellentis. s; ḡ spes sic ē in
 bonū sicut timor in malum. videt̄ q̄ spes nō sit in bonū
 sub rōne boni sed maḡ sub rōne mali. ¶ Item sicut

homo naturalr appetit illuminare & delectari. ita etiã na-
 turalr appetit gliari. et h̄ dico fm̄ ipsi⁹ aie sup̄m̄uz. q̄ sic
 i nob̄ est rep̄iri aliq̄s virtutes p̄ficiẽtes et dirigẽtes ip-
 sam aiaz respectu veri illuminãt. et respectu boni dele-
 ctãtis. v̄pore fidẽ & charitatẽ. ita erit respectu ardui et
 excellẽtis. hanc autẽ nõ est dare nisi spem. q̄ r̄. ¶ Itẽ h̄
 ois virtutes fruite quodãmo eleuet mentẽ & h̄ maxime
 faciãt virtutes theologice. eleuatio tñ & erectio ipsi⁹ a/
 numi. p̄. ijsime cõpetit ipsi spei. ergo si h̄tus spei marie
 p̄sistit in erigẽdo & eleuãdo ipm̄ animũ. cũ anim⁹ noſter
 magn⁹ sit. nec fit nar⁹ erigere se nisi ad magna & ardua.
 videt. q̄ q̄ obiectũ spei q̄sum ad efficaciam mouẽdi tene-
 ar rõnem ardui. nõ ergo obiectũ spei e bonũ sub rõne bo-
 ni. ¶ Ad p̄dictorũ intelligentiam est notandũ q̄ quidaz
 dicere voluerũt obiectũ spei e bonũ sub rõne futuri. di-
 cerent em̄ oes affectiones aie vel sunt respectu boni vel
 sunt respectu mali. & sicut gaudiũ e respectu boni p̄ntis
 dolor v̄o q̄ est affectio sibi opposita et respectu p̄ntis ma-
 li. sic spes e respectu futuri boni. timor v̄o respectu futu-
 ri mali. Qd aut mouit eos h̄ ponere fuit q̄ posuerũt q̄
 duplex sit tñ obiectũ in qd tendit aia. vñ scz veruz. in
 qd tendit intellect⁹. atqz scz bonũ in qd tendit affectus
 et ideo cũ spes nõ sit in verũ sub rõne veri. voluerũt di-
 cere q̄ sit in bonũ sub rõne boni. In h̄ tñ differt a chari-
 tate. qz charitas est bonũ sub rõne boni simplicif. nõ cõ-
 siderãdo p̄ns nec futurũ. & qz bonũ sub rõne boni e amã-
 dũ. ideo actus ipsi⁹ charitat⁹ est amare. Spes autẽ est i
 bonũ nõ tñ sub rõne boni s̄ etiã sub rõne futuri. & qz bo-
 nũ futurũ inq̄rũ futurũ est expectandũ. ideo act⁹ ipsius
 spei e expectare. et qz expectare & amare sũt diuersi act⁹
 hinc e qz spes & charitas diuersi sũt frutes. non p̄ncipa-
 liter rõne diuersitatis actũ obiectoy. sed rõne diuersi-
 tatis actũ p̄noz. Licet autẽ hic modus dicẽdi videãt
 rur aliqd̄ pbabilitatis habere. iterũ tñ p̄sideranti nõ
 satisfaciãt dubitationi. nec p̄sonar veritati. Nam qz d̄r
 qz nõ est aliud obiectũ mortuũ potẽtiaz aie nisi veruz
 sub rõne veri. et bonũ sub rõne boni. simplicif nõ h̄z ve-
 ritatẽ. p̄ eo qz sicut i opponẽdo tactũ est quẽadmodũ rõ-
 nalis tendit in verũ. & cõcupiscibilis in bonũ. sic etiã ira-
 scibilis tendit in arduũ & magnũ. Rurũs qz dicit bonũ
 sub rõne boni futuri esse mortuũ alteri⁹ affectõnis q̄ bo-
 nũ sub rõne boni nõ haber veritatẽ. p̄ eo qz bonũ sub ra-
 tione futuri desiderat. & desiderũ nõ est spes s̄ magis q̄
 dã differẽtia amoris. & ad ipsã charitatẽ p̄tinet desidera-
 re. Ampli⁹ qz dicit timorẽ esse respectu mali sub rãtione
 mali nõ h̄z veritatẽ. p̄tingit em̄ timere sicut in opponen-
 do ostensũ est abstracta rõne mali. sicut timebit deus in
 patria. P̄terea. si qñ malũ timef. nõ timef nisi qz excel-
 lens. si ergo affectio q̄ est timor in suo obiecto magis cõ-
 cernit excellẽtia q̄ malicia sub rõne mortui. restat sibi qz
 & affectio sibi correspondens videlicet spes. Est ergo
 obiectũ spei bonũ quidẽ. s̄ nõ sub rõne boni. sed magis
 sub rõne ardui sicut magni. Et h̄ quidẽ sic h̄z manifesta-
 ri. Spei em̄ duplex est actus. q̄rũ vnus e p̄ncipiũ & or-
 go alteri⁹. spes em̄ facit p̄fidere. & factẽdo p̄fidere facit
 expectare. Nullus autẽ recte p̄fidẽs cõfidit & innitit ni-
 si in eo q̄ nec possit nec velit sibi deficere. talis autẽ nõ e
 nisi ille q̄ est potẽtissim⁹ in virtute. & munificẽtissim⁹ in li-
 beralitate. & h̄ non h̄z nisi habeat excellẽtiam virtutis et
 larguatis. Et aut q̄s totã fiducia suã in eũ posuit q̄ ex-
 cellẽtissimẽ virtutis e et liberalitatis. magna ab eo erpe-
 ctat se assecuturũ. Qm̄ ergo spes h̄z obiectum magnũ et
 arduũ in p̄fidẽdo. hinc e qz h̄z p̄ obiecto magnũ & arduũ
 in expectãdo. Et hinc e qz ipse dñs in q̄ speram⁹ magna

pmittit nob̄ in solatiõẽ spei nre. iuxta qd̄ dicit Abrae
 Gen. v. Noli timere Abraã. qz ego p̄ctor tuus sum.
 & merces tua magna nimis. q. d. ego p̄ctor in q̄ debes
 p̄fidere. et merces tua magna quã debes expectare. Et
 cedendũ est qz obiectũ spei est bonum sub rõne magni
 et ardui. Et qz gliosũ noiat magnũ sublimitate. eternuz
 noiat magnũ diuturnitate. illud intẽsiue. istud extrẽsiue
 ideo p̄cedi p̄t etia qz obiectũ spei sit bonũ sub rõne glo-
 riosi. & sub rõne eterni. & h̄ sub rõne excellẽtis & indefici-
 entis. qz duo concurrũt ad p̄fectã rõnez magnitudinis ip-
 sius boni. Cõcedendẽ ad p̄fectã rõnez magnitudinis ip-
 sius boni. Cõcedendẽ sũt p̄ rõnes q̄ sunt ad p̄t istam.
 ¶ Ad illud qd̄ obijcit qz sicut se h̄z scia ad veruz. ita h̄z
 ad bonũ. ddm̄ qz hoc nõ e oino simile. qz cognitua non
 h̄z obiectũ nisi vñ⁹ rõnis. s. ver. s̄ affectiua cũ duplici-
 tur i duas vires. videlicet i cõcupiscibile & irascibile. ob-
 iectũ h̄z duplici rõnis. videlicet bonũ qd̄ cõcupiscit. & ar-
 duũ ad qd̄ se erigit. ¶ Ad illud qd̄ obijcit qz vnus theo-
 logica idẽ h̄z p̄ obiecto & p̄ fine. ddm̄ qz si h̄ intelligat de
 idẽtate q̄rũ ad s̄bam sic verũ est. qz ipse d̄r est finis et
 obiectũ eaz. ¶ Si aut loq̄mur q̄rũ ad rõnez mouendi sic
 nõ h̄z veritatẽ nisi in sola virtute q̄ est charitas. ipsã em̄ h̄z
 bonũ sub rõne boni & p̄ obiecto & fine. id̄ p̄ncipiũ tenet
 inter ceteras frutes sicut infra manifestat. si fide autẽ & spe
 nõ h̄z veritates. & qm̄ in illa rõne p̄cedit ab idẽtate fm̄
 s̄bam ad idẽtate fm̄ rãtione. ideo i p̄cessu illo est p̄ctm̄
 fm̄ accidẽs. ¶ Ad illud qd̄ obijcit qz sic se h̄z spes respe-
 ctu futuri sic gaudiũ respectu p̄ntis. ddm̄ qz sicut do bo-
 na e q̄rũ ad differẽtia futuri tõi & p̄ntialitatis. s̄z quã-
 tum ad rõnẽ boni mortui nõ e similitudo. Bonũ em̄ sub
 rõne boni qñ p̄ns est delectat & restat ipsã cõcupiscibile
 s̄z sub hac rõne nõ h̄z eleuare & erigere. imo pot⁹ sub rõ-
 ne excellẽtis. Delectatõ em̄ q̄ est i gaudio respicit iueni-
 entia. s̄z erectio q̄ e in spe respicit excellẽtia. ¶ Ad illũ
 qd̄ obijcit qz spes e respectu boni tñ. q̄ haber obiectũ bo-
 nũ sub rõne boni. ddm̄ qz illud nõ sequit. p̄ eo qz ista nõ
 est sola rõ. p̄ter quã aliqd̄ tendit in bonũ. qz mortuum
 e⁹ est bonũ sub rõne boni. sed etiã p̄ter h̄z illud qd̄ est
 mortuũ e⁹ p̄ h̄z bonũ sibi substrãũ. Et hoc nõ intelligẽ-
 dũ est se h̄re in spe. Illud em̄ arduũ & excellẽs ad qd̄ asse-
 quendũ erigit aia nõ p̄t esse nisi bonũ. ¶ Ad illud qd̄
 obijcit qz spes e expectatio futuri beatitudinis. ddm̄ qz
 spes nõ expectat beatitudinẽ nisi inq̄rũ tenet rõnẽ mag-
 ni et ardui. h̄ est rõnez excellẽtis & indeficiẽtis. Et qz ista
 duo ipo:tar beatitudo de sua p̄ma rõne. hinc est qz spes
 magis h̄z diffinitã p̄ beatitudinẽ q̄ alia virtus. vñ in rõ-
 ne illa est p̄ctm̄ fm̄ accidens. Quãtis em̄ beatitudo h̄z
 beat rõnem boni. tñ nõ cadit p̄ncipalit sub expectatõne
 spei sub illa rõne. s̄ inq̄rũ haber rõnem ardui.

Questio. v.

De spe p̄ comparisonẽ ad subiectũ. vñ scz spes sit in
 parte aie cognitua vel affectiua? Et qz sit in cognitua
 vñ p̄mo per illud qd̄ d̄r. s. Cor. i. sup̄ illud finis p̄cepti
 est charitas de cor. bo. & p̄ci. bo. glosa. de p̄cia bona. i.
 de spe. Si qz spes e p̄cia. et p̄scia se tenet ex p̄te cog-
 nitionis vel cognitive. videt qz & ipsa spes. ¶ Itẽ Beda i
 quadã omel. sup̄ Lãñf. Deus futur⁹ est roni plenitudo
 lucis. volũtati multitudo pacis et memorie p̄tinuatio
 eñnitatis. Sed p̄tinuatio eternitatis est dñs correspon-
 des expectatõni ipsi⁹ spei. ergo si illa respicit memoria
 ipsã. ergo vñ qz ipsa expectatio spei in via. esse i memo-
 ria habeat. s̄z hec e in potentia cognitua. qz r̄. ¶ Item
 Aug. diffinitõs spẽ in li. de ciui. dei dicit. qz spes e virt⁹
 qz se ad illud qd̄ credit puenit p̄. mit ex hac diffini-
 tiõẽ videt qz nihil aliud sit sp̄are q̄ su m̄t credere se puen-

turuz ad aliqd arduu & excellēs. sed tā credere q̄ firmu
 ter credere est potētie cognitīue. q̄ sperare spectat ad potē
 tiā cognitīuam. sed cuius est actus eius est & habitus.
 ergo idem redit quod prius. ¶ Item imago recreationis
 reformatur p̄ imaginem creationis. que quidem co nsi
 stit in gratia & tribus virtutibus theologicas. ergo si v̄
 tutes reformantes sunt in potētīs quas reformant.
 necesse est esse virtutes theologicas in illis potētīs i
 quibus atēditur integritas unaginis. Si ergo ille po
 tentie sunt intelligentia. memoria. & voluntas. & chari
 tas respicit voluntatem. fides intelligentiam. videtur
 ergo q̄ spes respiciat memo. tam. ergo est in potētia co
 gnitīua. ¶ Item certitudo respicit potētiā cognitīuā
 ergo cum spes sit certa expectatio future beatitudinis
 spes est in potētia cognitīua tanq̄ in subiecto. ¶ Sz
 conē a quatuor generā affectionum distinguuntur a
 sanctis & a phis. videlicet gaudiu. dolor. spes & timor.
 q̄ si ois affectio & habitus regulatiuus affectionis est i
 potētia affectiua. cum spes vel nominer affectionē v̄
 habitum directiuum affectōis. videtur q̄ generaliter q̄
 spes sit in potētia affectiua. ¶ Item eiusdem potētie ē
 sperare cuius est timere. sed timere non est nisi potētie
 affectiue. ergo nec sperare. sed cui est actus ei⁹ est & ha
 bitus. ¶ Item opposita nata sunt fieri circa eandē
 vim. sed spes & desperatio sunt opposita. si q̄ desperatio
 est in potētia affectiua. videtur. similiter q̄ & ipsa spes
 ¶ Item sicut contingit potētiā rationalem & cu
 piscibilem obliquari & dirigi. ita etia irascibile. q̄ securi
 est aliqua virtus theologica in rationali & aliqua in co
 piscibili. ita aliqua debet esse in irascibili. sed hoc nō
 est nisi spes. q̄ spes est in irascibili. q̄ spes est in potē
 tia affectiua. ¶ Item obiectum spei est magnū & arduum
 sicut supra. nō sum fuit. sed arduum est obiectū potētie
 irascibilis. q̄ si idē est obiectū habit⁹ & potētie substra
 ere in qua est habitus. spes est in potētia irascibili. et
 hec affectiua. ¶ Item dōm q̄ absp̄ dubio spes est
 in potētia affectiua. est em̄ in ipsa irascibili q̄ est ps potē
 tie affectiue. potētie em̄ irascibilis non em̄ est deestari
 mala culpe & p̄peti mala pene. s; etiā aggreddi terribilia
 & erigi ad magna & ardua. Et si etia nō em̄ ponim⁹ i ipsi
 la ira & irasiam. s; etiā fortitudinē & spē. fortitudinē in
 qua in ip̄ri negociatur circa ea q̄ sunt ad finē. spē autē
 fm̄ q̄ se erigit ad excellētā ipsius finis. De caute sat. p̄
 apte colligi. nū ex p̄ affectōis sub strate. nū ex p̄ diti
 onis adiunete. nū ex p̄ diti subsecutur. Ex p̄ affect
 ionis substratē. q̄ cū q̄ tuor sunt affectōes. vitz gau
 diū & dolor. spes & timor. sicut gaudium & dolor sunt cir
 ca eandē potētiā. ita etiā spes & timor. cū q̄ plāru sit et
 mox esse v̄tias potētie irascibilis. nō est dubius q̄n affe
 ctio spei ad potētiā irascibile p̄tineat. ac p̄ habit⁹ vir
 tutis spei dirigit̄ affectionē illā. Ex p̄te s̄l̄ ditionis
 & p̄prietatis anēre hoc ip̄m pōt̄ satis apte videri. spei ei
 est stabilire & q̄ dāmodo assecurare de assequenda futu
 ra beatitudine. stabilire autē & cōfirmatio p̄tinet ad po
 tentiam irascibilem. Sicut em̄ rōnalis se h; ad charita
 tes. & cu piscibilis ad voluptatē. sic etiā irascibilis ad
 securitatē. Quā assecuratio ē ditiō dcomtrans ip̄am
 spem indubitanter. v̄t est v̄tute spei ad irascibile p̄tine
 re. Ex p̄te ditiō future beatitudinis pōt̄ haberi. sicut em̄ ad
 fidē subsequit̄ visio. ita ad spem sequitur p̄fecta tentio.
 sicut autē tenere est ipsius potētie cuius est habitus
 defendere. hanc autē nō est dubiu esse potētiā irascibile
 & iō dcedendū est habitū spei ee in irascibili potētia. ac
 p̄ h̄ in v̄tute animi affectiua sicut rōnes cōcludit̄ q̄ sunt

ad prem istā ¶ Ad illud hō qd̄ p̄mo obi: q̄ spes d̄: cō. 65
 scia. dōm q̄ in p̄cessu illo est p̄t̄m fm̄ cōducationē. q̄
 conscientia potest nominare ipsam spem. & potest no
 minare lumen directiuum ad bene agendum. & hoc v̄l
 timo modo spectat ad potētiā cognitīuam. alio mo
 do non. ideo non sequitur q̄ virtus spei sit in potētia
 anune cognitīua. ¶ Hec etia alius defectus est ibi. q̄ nō
 mine cōscientie intelligitur spes. non quia spes sit con
 scientia. sed quia spes est certa expectatio consurgens
 ex gratia & meritis. merita quidem esse non possunt nisi
 vbi est conscientia bona. ¶ Ad illud quod obiicitur q̄ 66
 deus futurus est in cōtine continuatio eternitatis. di
 cendum q̄ illud verbum Bern. intelligit̄ mediare & nō
 p̄mo. Nam continuatio eternitatis respicit illas vir
 tutes cuius est perpetuo tenē. & hoc est potētie irasci
 bilis. cuius est in presenti expectare. & ideo ex hoc nō se
 quitur q̄ spes sit p̄mo in potētia ment̄ oratiua. sed q̄
 aliquo modo ipsam respiciat vel principaliter vel ex cō
 sequenti. ¶ Ad illud quod obiicitur q̄ sperare non est 67
 aliud q̄ firmiter credere se habiturū aliquid. dicendum
 q̄ spes d̄: & large & p̄p̄ie. Large accipiēdo spes. sic di
 cit̄ credulitatem quodammodo firmatā respectu alicu
 ius boni assequendi. siue a se siue ab alio. quod admodum
 cum d̄s vider̄ aliu bone indolis dicit̄ q̄ sperat ipsū ee
 futurū bonū hoīem. ibi sperare idē est qd̄ p̄babiliter cre
 dere. & sic sumit̄ large & improp̄ie. & bene pōt̄ p̄tinere ad
 virtutē cognitīuam. Alio mō sperare fm̄ q̄ dicit̄ p̄p̄ie
 idē est qd̄ p̄fidere. & ex illa cōfidentia cū quoda cōfidentia
 re tendere ad habendum illud quod speratur. Et h̄ mō
 p̄tinet ad virtutē affectiua. & hec duo videli: et cōfide
 tiā illā & etiā securā tendentiā cōprehendit̄. Aug⁹ sub
 verb̄b̄ p̄sumēdi. qd̄ q̄ quis sequat̄ credulitatem cōfidentis.
 tenet̄ t̄ se ex p̄te affectionis. & iō ex illa rōne non pōt̄ cō
 cludi q̄ potētia cognitīua sit subiectū spei. ¶ Ad illud 68
 qd̄ obiicit̄ q̄ imago recreationis r̄ d̄t̄ imāginē creati
 onis. dōm q̄ v̄t̄ est q̄ r̄ d̄t̄. nihilomin⁹ t̄ imago cre
 atōis plus se tenet̄ ex p̄te cognitīue. imago hō recreatōis
 plus ex p̄te affectiue. fm̄ q̄ dicit̄ Augu. q̄ imago est in
 potētia cognoscendi. & similitudo in potētia dilige
 di. Et q̄ imago recreationis plus se tenet̄ ex p̄te affecti
 ue. ideo due virtutes sunt in parte affectiua totaliter et
 principaliter. vitz spes & charitas. Et v̄t̄ spei refor
 mādo potētiā irascibile que est potētia affectiua. p̄ h̄is
 reformat̄ ip̄am memoriā q̄ in actu cōicat̄ cum ea. vitz in
 actu tenendi. & iō non oportet q̄ spes rep̄datur in memo
 ria sicut in p̄mo subiecto. s; hec planius determinata 69
 sunt in h̄. li. dist. xvj. ¶ Ad illud qd̄ v̄t̄ obiicitur d̄
 certitudine p̄t̄ r̄ n̄sto ex h̄. is q̄ dicit̄ sunt supra. p̄ eo q̄
 certitudo spei non est p̄t̄nēs ad potētiā cognitīuam. s;
 magis ad potētiā affectiua q̄ quidē certitudo ē qd̄
 assecuratio tenēs se ex parte potētie irascibilis. p̄t̄ q̄
 qd̄ sit subiectū spei q̄m̄ ad aīe potētiā. ¶ Uterius eti
 am posset esse hic in q̄ istro d̄ subiecto spei q̄m̄ ad h̄as
 & circa hoc possent queri plura dubitabilia. P̄mo q̄ri
 tur v̄t̄ū spes sit in angelis bonis. Secūdo v̄t̄ sit in aīa
 bus beatis. Tercio v̄t̄ aliquid mō sit in angelis malis.
 Quarto v̄t̄ fuerit in his que fuerūt in limbo. Quinto
 v̄t̄ sit in his q̄ sunt in purgatorio. Sexto & v̄t̄ sit v̄t̄
 fuerit in x̄o. Sed q̄m̄ oēs he questiones p̄ magna p̄e
 pendent ab illa q̄stione qua dicitur de euacuatōe spei.
 & illa visa cetera sunt facilia. ideo questiones iste ad p̄
 sens obmittuntur. q̄ quedam ex eis determinabuntur
 infra quedam ex eis ranguntur in littera. vt sic v̄t̄etur
 superfluitas que est memoriē inimica. &c.

64

43

Distinctio xxvij. de charitate q̄tum ad eius essentiam et diffinitionem.

Quia autē x̄ps fidē et sp̄m nō habuerit. In p̄cedentibus egit mgr̄ de duabus virtutibus theologice vias de fide et spe. h̄ sequitur tertia pars in q̄ intr̄dit agere de charitate. Dividit autē pars ista in sex partes sicut dicitur q̄s p̄tinet. In quaz p̄ma agit de charitate q̄tum ad eius essentiam et diffinitionem. In secunda h̄o q̄tum ad diligibilitatem numerum et distinctioem. infra dist. xxvij. h̄ que r̄t p̄t vtz illo mādato. In tertia h̄o q̄tum ad diligentiam ordinem. infra dist. xxix. Post p̄dicta de ordine charitatis. In quarta h̄o q̄tum ad meritum p̄fectioem. infra dist. xxx. h̄c q̄ri soler qd̄ p̄t sit plurimū meriti. In quinta h̄o q̄tum ad ipsū charitatis duratōem. infra dist. xxxj. Illud est p̄mittendū nō est. In sexta h̄o in cōparatōe ad eternā dilectionē. infra dist. xxxij. P̄dictis ad h̄c dū est de dilectione dei. Prima pars q̄ p̄tinet p̄ntem dist. dividitur i duas partes. in quarū prima d̄terminat mgr̄ de ipsa cha

DI XXVII De charitate q̄ diligat deus et proximum q̄i charitas est.

De duobus mandatis charitatis.

Continuat prem istam ad p̄cedentis partis inquisitionē. Quia autē x̄ps fidem et sp̄m nō habuerit. dilectionē t̄m̄ habuit in q̄rū h̄o tantā. qua maior esse nō valz. q̄ ex charitate eximia animā posuit p̄ amicis et inimicis. habuit em̄ in corde charitatē quā ope nobis exhibuit. vt ex h̄bitōis forma nos ad diligendū instrueret. h̄ic aliqd̄ dicitur est de charitate. et mō r̄ ordine diligendi deū et proximum. P̄ponit charitatis diffinitionē.

Charitas est dilectio q̄ diligatur deus p̄pter se. et proximus p̄pter deum vel in deo.

Charitas est dilectio q̄ diligatur deus p̄pter se. et proximus p̄pter deum vel in deo.

Habuit autē hec duo mādata vnū p̄ntēs ad dilectionē dei. qd̄ est maximū in lege manda-

Postremo diffinit ab ap̄lo. j. l. bi. j. finis p̄cepti est charitas de corde puro. sc̄cia bona. et fide nō vitia. Cōtra primā diffinitōem sic ob̄. idē est dilectio et charitas. cū q̄ mgr̄ diffinit charitatē p̄ dilectionē. diffinit idē p̄ se ip̄m. Itē amor naturalis in statu innocētie conveniebat ista diffinitio. q̄ nō videt̄ vitiosus cū charitate. Contra secūdam diffinitōem sic ob̄. Affectio animi ē ab ip̄a aīa. Charitas autē nō est ab ip̄a aīa s̄z a deo. ē male dicitur charitas est affectio animi. Itē hec diffinitō p̄t cōp̄tere s̄z ei q̄ nō recte assignat de charitate. Cōtra tertiā ob̄. sic qz vltio r̄nder ip̄i fidei. et fructio ē ad oīem virtutē. ē male diffinit charitas p̄ videre et frui. Itē d̄sideriū ē in absētia qd̄amō imp̄fectū. cū q̄ charitas sit p̄fectissimū. male diffinit p̄ actū d̄sideradi. Cōtra quartā ob̄. sic. Dionisi⁹ in li. de divi. no. diffinitio amorē generalit̄ dicit. q̄ ē virtus. vnitiva. q̄ copulare amantē cū amato. nō est p̄p̄nū

ritate q̄tum ad eius essentiam et vnitatem. In secunda h̄o q̄tum ad eius actum et modū. ibi. Cōsequenter modū vtriusq̄ dilectionis aduertam. Prima pars dividit in quatuor partes. In quaz prima d̄terminat p̄tē istam ad p̄cedentis partis inquisitionē. In secunda vero p̄tē ponit charitatis diffinitionē. ibi. Charitatis est dilectio. In tertia vero cōparat eam ad diuinū mādātū duplicatōem. ibi. Hec autē habet duo mandata. In quarta vero remouet dubitationē. ibi. Dicitur si ex ea ipsa dilectione. Si sc̄da pars p̄ncipal̄ in q̄ d̄terminat de ipsa charitate q̄tum ad actū et modū dividit i partes quatuor. in quaz prima d̄terminat qd̄ mod⁹ circa actū charitatis rep̄at. In secunda h̄o ostendit vbi ille mod⁹ insinuat ibi. Dilectio autē dei mod⁹ insinuat. In tertia h̄o inquit vtz ille mod⁹ in via ipsi. ibi. Itud autē p̄ceptū p̄ntēs non implet. In quarta h̄o vltima ostendit qualiter vnū p̄ceptū charitatis in altero implicat. ibi. Cū autē duo sint p̄cepta charitatis. Subdiuisionē autē partium in littera satis sunt manifeste

rum. et alterum pertinēs ad diligendū proximum illi simile. Primum est. Diliges deū ex toto corde. ex tota mēte. ex tota anima. Quod scriptū est in Deuter. Secundū est. Diliges proximum tuum sicut teip̄m. In his duobus p̄ceptis totalit̄ pendet et p̄bere finis cū p̄cepti est dilectio. et eadem i. dei et proximi est. Hic mouet dubitatōem ad eam de caritate diligat deus et proximus. an alia sit dilectio dicit alia proximi. Eadem sane dilectio ē qua diligat deus et proximus que sp̄s sanctus est. vt supra dictū est. qz deus charitas est. Cū dicitur Aug⁹. Iohes ait. Non p̄t deum diligere quē non videt. qui fratrem quē videt nō diligit. S̄z si cū quē videt hūano visu spiri

charitatis cū sit cōmū amor naturalis et aiāli. Tres vira ē p̄fectio ab soluta. copulata. amāris cū amato. est q̄ntas respectiva. q̄ male dicitur charitas ē vira copulata. Cōtra vltimā ob̄. h̄c charitas ē radij virtutū. et p̄ncipiū merēdi. et pond⁹ q̄ h̄s inclinat es tendit ad finē. q̄ nō v̄t charitas dicitur dicit finis. Itē querit de illis tribus modis q̄ addunt p̄ quibus h̄t et quō dicitur si n̄t. Tres Aug⁹ in q̄re cordi attri. j. vii. de b̄uit puritas. et p̄fectio bonitas. et fidei stabilitas. cum puritas cordis sit ex fide

Actum. xv. fidei puritas corda corum. et quare fidei ponatur vltima cū ipsa sit prima. R. qz charitas s̄m multiplicē sui cōparatōem. et multiplicē diffinitioem. Dabet em̄ charitas cōpari ad obiectū. et sic assignatur diffinitio p̄mo posita a mgr̄o. P̄t itē d̄siderari p̄ comparatōem ad finē vltimū. et sic diffinitur ab Aug⁹. in soliloq. P̄t etiā cōpari ad actū. p̄p̄nū q̄ est v̄nire et adherere. et sic diffinitur ab Aug⁹. in li. de moribus ecclie. et in li. de spū et s̄cō. p̄ actū v̄niedi et copulandi amantē cū amato. vtz affectū n̄m cū deo. P̄t itē cōpari ad habitū sibi cōiunctū q̄ qd̄amō est ip̄s charitatis p̄ncipiū. Et sic diffinitur ab ap̄lo cū d̄. Charitas ē finis p̄cepti. Et h̄ p̄t ex ip̄ius notificatōis et planarē. Nā charitas cōparata ad habitū aliaz et t̄m̄ t̄m̄ logicaz. qz v̄nir cas s̄m p̄ncipatū tenet inf̄ cas. et nō mouet et infor. mar. et terminat. h̄c s̄sumat. et p̄p̄tea d̄. esse finis p̄cepti. et qz si

nis est aliaru. actus aliaz disponit ad actu charitatis
et ipa charitas imediare elicit. Et io tres ponunt ibi co/
ditos. et p pma qua dicitur. charitas de corde puro tãgi/
tur. et dicitur ipius charitatis cur est de purare affectu cor/
dis ab oē terrenitate. Per scdam. s. de. et scia bona tangi/
tur. et dicitur. spei.

Per tertia dicitur
no fidei. et fm b
ordinat fm qm
cipali ad acum
charitatis dispo/
nit. Et sic p3 dif/
finitio et illece/
p dicitur diffinitio
onũ. Ad illud
q qd pmo obz d
diffinitioz mgrt.

Quare dicitur q idē dilectio et
charitas. dd. q
est sint idē re tñ
aliq dña rōnis
ē. Dilectio em in
plus ē q chari/
tas. Cñ pscuit
assignari dña.
q amorē nature
dilectio ē volūta/
tis deliberatiue
et charitas grē.

Aug. in
sermone
de alcē
one.

Alia etiā ē dña
q charitas no/
minat bitū. s3 di/
lectio noiat actū
et ita diffinit cba/
ritas p dilectioz
tanq min. cōe p
magis commu/
nez habitus p u/
um actū. Ad
illud qd obz q il/
la notificatio cō/
uenit dilectio in
statu ino cōte di/
cedū q dña ē in
mō diligēdi deū
ppf se fm q d: di/
lectioe naturali et
ipā charitate. sic
in. ij. li. oñ sū sūt
Et io ex b nō oñ
dicit illa rō nō bñ
assignā. Ad il/
lud qd obz de no/
tificatiōe. Aug. de mony ecclie q charitas est aī affe/
ctio. ddm q ibi est pdicatio naturalis. io in rōne illa est
sophisima fm accidēs. Ad h rō qd subiūgit q illa noti/
ficatio uenit spei. ddm q spei pprie loqndo nō uenit
vntre s3 magis erigere. fidei em ē dirigere. et spei erigere
et charitatis adberere. Ad illud quod obz de diffinitio
one Aug. de sol. q charitas nō d3 diffinitio p videre et
frui. ddm q sicut fides cognoscit sibi et alijs fructib. sic
charitas desiderat sibi et alijs. Et cō pfectio mercedis
psistit in vi. iōne et fructū eadē. hie ē q charitas diffinit
p desiderū vtriusq. nō qz videre sit ei. ppriū. s3 qz desu/
derū habendi deū est ppriū charitatis. Ad illud quod

rituali charitate diligeret. vide
ret deū q est ipa charitas visu i
teriori quo videri pot. Qui er
go fratre que videt non diligit
deus qui edilectio (qua caret q
fratre nō diligit) quō pot dilige
re. Et vna em eadēq charita
te deū. primūq diligit. s3 de
um ppter deū. nos vero et pxi
mū ppter deū. Si vero vna
eademq charitas est dei et pxi
mi. quare dicitur gemina. ppter
duo dilecta. i. deū et primū. Et
si vna sit charitas. duo tñ diuer
sa ea diligit. s. de. vel hō vel
angelus. Pro quo etiam duo
sunt madata. qz cū eadē chari
tas vtroq comēdet. diuersa tñ
diligi picipiunt. Cñ Aug. Ar
bitro. io spm scm bis datū. se
mel in terra et itez d celo. vt cō
mendarent nobis duo pcepta
charitatis. s. dei et pxi. Cna
est charitas et duo pcepta. vn
spūs et duo data. qz alia charita
tē nō diligit primū nisi illa q dili
git deū. Qua q charitate pxi
mū diligit. ipa deus diligit.
S3 qz aliud ē de. aliud ē pxi.
et si vna charitate diligit. ideo
forte duo pcepta dicunt. et alte
rū mai. et alter min. vel ppter
duos mot. q in mente gerunt.
dū de diligit et prim. Abouet
em mēs ad diligēdū deū. mouet
tur et ad diligēdū primū. et mul
tomagis erga deū q erga. pxi
mum.

obicit q desiderū est rei absentis et impfect. mot. ddm
q diffinit ibi charitas vie q habet secū anēxā impfectio
nē. Posset etiā nihilomin. dici q desiderū pur excludit
fastidiū nō solūmō est rei absentis imo pntis. et b
mō large accipit in pposito. Ad illud qd obicit con
tra diffinitiones

Determinat quis modus cir
ca actū charitatis repiat. Te
consequēt modū vtriusq di
lectiois aduertam. Hec regu
la vltat Aug. dilectiois diuini
tus. s. i. i. ut deus ppf se ex
toto corde. et primū diligas si
cut te ipsum. i. ad qd et ppter qd
teipm diligerere debes. In bono
qz et ppter deū teipm diligerere d
bes. In bono q diligend. ē pro
ximus nō in malo et ppter deū
proximū. vō oēm hoīem optet
intelligi. qz nemo est cū q sit op
andū male. Qui g amat hoīes
vel qz iusti sunt. vel vt iusti sunt
amare d3. h est i deo vel ppf de
um. Si em et semetipm amare
d3. s. in deo vel ppter deū. i. qd
iust. est vel vt iust. sit. q est aliis
se diligit. iniuste se diligit. qz ad
h se diligit vt sit iniust. Ad h g
q sit mal. nō ergo iā se diligit.
Qui em diligit iniqtatem odit
aiam suā. Ahod. ergo diligēdi
picipē. ē hoī. i. quō se diligit.
et vt pfit sibi. Qui at se diligit et
pdesse sibi vel dūbitare demē
tis ē. Ahod. aut picipit cuz ait.
Sicut teipm. vt primū diligas
ad qd teipm. Si ergo te nō pro
pter te diligerere debes. s3 ppf il
lū vbi dilectiois tue rectissime
finis ē. nō succenseat ali. aliq
hō si et ipm ppf deū diligit. Hu
ius dilectiois modū veritas ist
nuat dicēs. Ahadatū nouū do
vob vt diligatis inuicē sic dilexi

Aug. in
li. de doc.
xpia.
Plat. p.
Job. xij.

mul esse radicē. formā. et finē. fm cōpā d3 triplicis cau
se. cū nos pfecte faciat deo pformes fm qz supius habi
tū est. Ad illud qd obz de sufficientia et numero et ordie
et appropriatiōe illaz cōditionū q supaddunt satis p3 re
sponso et explanatiōe ipius diffinitiois. et et hie q in. ij.
li. determinata sunt. dif. xxxviij. que nō oportet ad pre
sens reperere. Et io de illa notificatiōe apli et de alijs
sufficiat ad presens tantum dixisse.
b. Pro q etiā duo sūt madata. Cōtra. Tides q vnus
solū debeat ēē mandatū. qz vnus operis fm vna rōnes
vnū d3 ēē mandatū. s3 vna ē rō diligēdi deū et primū. g
vnū d3 ēē mandatū in vtroq. Itē si madata numerat fm

numerū diligibilū. cū q̄tuorū sint diligēda ex charitate q̄ tuorū deberet eē mādata. Itē q̄ diligit primū legē iple ut. Sic d̄: Ro. xij. Et ibidē d̄ q̄ oē aliud mādatū in il lo yho inaurat. q̄ videt q̄ ymū solū debeat eē mādatūz h̄. d̄m q̄ cū mādata diversificari habeāt fm ordines ad tū r ad pro- rumū. sicut p̄z p̄ distinctione p̄z metabule a scū da. iō cum chari- tas h̄eat ordina re respectu vtri- usq̄. oportuit p̄ cepra distingui verū q̄ vna ē rō diligēdi. vñū potuit in altero implicari. Ad illud q̄ obijcit q̄ mādata distin- guunt penes rō nē ip̄i habitus. d̄m q̄ falsū est lmo p̄tes mor- dū ordinādi ad alē. Ad illud q̄ obr̄ q̄ q̄tuorū debent eē māda- ta. d̄z q̄ in mā- dato primi facti includit dilectō sui. r̄ q̄ ad h̄ est bō ordinat̄ per naturā. nō opoz- tuit ad h̄ hic idu- ci p̄ p̄ceptōes di- uinā. Ad illud q̄ obr̄ q̄ diligit primū legē iple ut. d̄m q̄ apo- stol̄ loq̄ de im- p̄lectōe secūnde tab. le. H̄c ea in mādato rē di- lectōe primi. in- cludit mādatūz de dictione. r̄ i- q̄uis em̄ yrum in altero icludat- ur. nō tñ p̄t in- ferri q̄ vnum ab altero nō distin- guat. hoc em̄ est

Aug. de pfecta iu- sticia.

vos. i. ad qd dilexi vos. s. vt filij suis r vita habeatis. Quid r vbi ille mod⁹ circa actū charitatis insinuat. **D**ilectōis aut̄ dī mod⁹ insinuat cū dī: ex toto corde. i. ex toto in- tellectu. Ex tota aīa. i. ex tota volūrate. Ex tota mēte. i. ex to- ta memoria. vt oēs cogitatōes r oēm vitā. r oēm itellectū i il- lū conferas a h̄ b̄s ea q̄ p̄fers. H̄c dicēs nullā p̄tē vite n̄se re- liq̄r q̄ vacare debeat. s̄ q̄ d̄ve- nerit in animū illuc rapiat q̄ di- lectōis ip̄et̄ currit. r diligere deū p̄ se mod⁹ ē diligēdi pro- pter deū: r sūt isti duo modi dil- ligēdi deū vt quibusdā placet.

Inq̄rit vtrū ille mod⁹ in via impleatur. **I**llud at̄ p̄ceptum non penit⁹ implet ab homīe i hac mortali vita. s̄ ex p̄te nō ex toto. q̄ ex p̄ te diligit⁹ s̄c ex p̄te cognoscit⁹ m⁹. in futuro aut̄ iplebit̄ ex to- to. **U**ñ aug. **L**ū adhuc ē aliqd carnalē cōcupit. nō oī nō ex to- ta aīa diligit de⁹. **L**aro aut̄ nō dī p̄cupiscere: nisi q̄ aīa carna- lit̄ cōcupiscit. **L**um aut̄ venerit qd p̄fectū ē. vt destruat qd ex p̄ te est. i. vt iā nō ex p̄te sit s̄ ex to- ro. **charitas nō aufere. s̄ auge- bit̄ et implebit̄.** **I**n q̄ plenitudi- ne illud p̄ceptū charitatis iple- bit̄. diliges d̄m deū tuū ex to- to corde r̄. **T**ūc erit iustus si- ne peccato. q̄ nulla erit lex re-

4 **U**ter eōne iōz et ordinē nō excludit̄ distinctionem. **D**ilectōis aut̄ dei modus insinuat cū dī: ex toto cor- de. i. ex toto intellectu. Ex tota aīa. id ē ex tota volunta- re. Ex tota mente. i. ex tota memoria. **C**on. Diligere p̄- tinet ad affectū nō ad itellectū. s̄ male dī: diligere ex in- tellectu r memoria. Itē Bern. r̄ amore dei. d̄d est an̄ or- nū vel. en̄ cns r bñ ordinatā voluntas. ergo videt q̄ ex quo dicit̄ ex tota aīa. sup̄sit̄ r̄ addere alias conditōes. Itē beat⁹ **J**ob. nō ponit nisi duas d̄ditōes. i. **J**ob. iij. Diligamus ope r veritate. s̄ videt q̄ in istis tribus cō- ditōibus sūt sup̄fluitas. Itē videtur q̄ sūt diminutō

quia Deus. vi. ponitur ista cōditio ex tota fortitudine que nō ponit hic. Itē **M**arci. xij. addit ista cōditio pre- ter cōditiones p̄dicatas ex tota virtute. s̄ videt q̄ ibi sit diminutio vel hic sup̄fluitas. **S**icut **L**uce. x. addit ista d̄ditio. **E**x oīb; virib; tuis. q̄rit ergo de illorū triū disti-

pugnans menti. Tūc profus toto corde. tota aīa. tota men- te. diliges deū quod est sūmūz p̄ceptū. **S**z cur p̄cipit̄ homi- ni ista perfectio cū in hac vita eam nemo habeat. quia nō res- cre currit si quo currendum est nesciatur. **Q**uō autem sciret si nullis p̄ceptis oīderetur. **E**c- ce habes cur illud p̄ceptum ē qd hic penit⁹ impleri nō potest impletur tamen ex parte. s̄ fm p̄fectiōem vie. **A**lia est enim p̄- sectio currentis. alia puenien- tis. **S**acit hos mandata vt cur- sor. qui deum ante omnia et p̄ omnibus diligit. nec tamē om- nino perficit.

Quidit qualiter vñū p̄ceptū charitatis in altero ipleat̄. **H**ū aut̄ duo sunt p̄cepta chari- tatis. pro vtroq̄ sepe vñū po- nit̄. nec imerito. q̄ nec de sine proxio. nec proximus sine deo diligi p̄t. **U**ñ ap̄s. **O**mne mā- datū legis dicit̄ inaurari. i. cō- tineri et impleri in hoc verbo. **D**iliges proximū tuū s̄c tei fm **E**t x̄p̄s dilectionē proximi spe- ciali⁹ cōmemorat dicēs. **A**han- datū nouū do vobis vt diligat̄ in uicē sicut dilexi vos. vbi illud mai⁹ mandatū dilectōis dei vi- det̄ p̄termisū. s̄ bene intelligē- tibus vtrūq̄ inuenit̄ in singul̄ q̄ q̄ diligit deū nō p̄t eū cōtē- nere quē deus p̄cipit diligi. **E**t q̄ diligit proximū. qd in cōdili-

tres cōditōes quarū vna respicit̄ itelligentiā. s̄ ex to- to corde. **A**ltera volūratē. s̄ ex tota aīa. **T**ertia memo- riā. s̄ ex tota mente. **E**t sic assignantur iste tres d̄ditōes in **M**at̄. xij. **E**t exponitur ab **A**ug. sic. **E**x toto cor- de. i. ex toto intellectu sine errore. **E**x tota aīa. i. ex tota volūrate sine r̄radictōe. **E**x tota mente. i. ex tota me- moria sine obliuiscē. **A**lio mō distingunt̄ vires aīe in rōnalē. irascibilē. p̄cupiscibilē. r̄ fm hoc tres apponun- tur cōditōnes. quarū vna respicit̄ rōnalē. vīz ex to- to corde. **A**lia cōcupiscibilē. vīz ex tota aīa. **E**t tertia irascibilē. vīz ex tota fortitudē. et sic assignat̄ **D**eus.

Sal. y. Job. xij. Aug. sup Joban.

vj. Et exponit a Berni. sic. Et toto corde. id e sapieter
 ex tota aia. i. dulciter. ex tota fortitudine id est fortiter.
 vt non seducamur fallacijs. no abducamur blandicijs.
 non frangamur
 iniurijs. Et ad
 bec tria reduci
 possunt illa tria
 que tanguntur.
 j. vimo. j. ex
 corde puro. con
 scientia bona. z
 fide non ficta.
 Nec est in istis
 aliq repugnancia
 p eo q potetia
 irascibilis z ipa
 memoria cofoz/
 mantur in actu

git nisi deū. Ipa e dilectō ab oī
 mundana dilectione discreta.
 Quā distinguēs dñs ait. sic dile
 xi vos. Qui d. n. nisi deū dilexit
 i nob. n que hēbam? s vt habe
 rem? Sic medic? egrotos. et
 qd i eis diligit: nisi salutē quam
 cupit reuocare. n morbū quem
 venit expellere. Sic z nos iui
 cē diligam? vt qntū possum? i

H intelligentiā hui? p̄tis fm duo q̄ t̄gūt m̄gr i/
 cidit h̄ q̄ circa duo p̄ncipalit. P̄no em̄ q̄rit de
 ip̄a charitate q̄rit ad habitū. Secōdo h̄o q̄rit de a
 de q̄rit ad eū actū et modū. L̄tra p̄m̄ sex p̄nt q̄ri. P̄m̄
 m̄ e ytrū charitas sit habit? creat? Sedm̄ ytrū sit ha
 bit? virtuosus. Tertū e ytrū sit habit? ab alijs ytrū
 distinet? Quartū e ytrū sit habitus in seip̄o indiuisus.
 Qui rū e ytrū sit habit? mere gratit? Sextū z yltimū
 ytrū sit habit? aliq̄n iformis an sp̄ format? Et qm̄ duo
 rū p̄m̄oz veritas satis haberi p̄t ex his q̄ i p̄mo libro se
 deterrimaria vbi onsum e q̄ charitas sit virt? creatā. It̄
 nūc restat determinare alia q̄rta: sequentia.

Questio. j. de quartuo.

Quā charitas sit habit? ab alijs ytrū distinctus
 aut oibz virtutibz cōis z ḡnal. Et q̄ sit habit? oibz cōis
 v̄ p̄mo auct̄ apli. j. Loz. r̄ij. vbi apls dicit. L̄charitas
 parit̄s e b̄nigna e zc. Et enumerat ibi. xv. opa virtutū
 Sz q̄d h̄z i se acr? oim̄ ytrū e cōe et v̄le ad oēs virtu
 tes. habit? aut chari? ante e h̄mōi fm q̄m̄ p̄cedēt̄ au cto
 ritate h̄z q̄ oibz ytrū e cōis. ¶ It̄ Hieron. v̄bre
 uiter p̄lectat oēm̄ distinctōez ytrū. V̄tr? e charitas
 q̄ diligit oē diligēdū. q̄ cū distinctio et distinctū sint e q̄
 lis ambig? z ytrū sit ḡnalis ad oēs ytrūes. v̄ s̄lt q̄ et
 charitas. ¶ It̄ Aug. de ciuit. xii. z Berni. d. dil. deo. di
 cū q̄ virtus nō e aliud q̄ ordo amoris vel amor: ordina
 tus. cū ego amor: ordinat? nihil aliud sit q̄ charitas. et
 omnis virtus nihil aliud sit q̄ amor: ordinatus omnis
 virtus est charitas. q̄ charitas non est ab alijs ytrū
 distincta. ¶ It̄ sic se h̄z p̄ceptū charitatis ad alia p̄ce
 pta. sic se h̄z habit? charitatis ad alios habit? ytrū. sz
 p̄ceptū charitatis oia alia p̄cepta cōphendit sic d̄i. Ro.
 r̄ij. Qui diligit primū legē ip̄leuit. q̄ v̄ q̄ habit? chari
 tatis cōp̄ncat i se habit? oim̄ ytrū z nō sit ab alijs disti
 ctus. ¶ It̄ sic se h̄z obiectū charitatis ad obiecta aliaz
 virtut. ita se h̄z habit? charitatis ad alios habitus. sz
 obiectū charitatis e bonū sub rōne boni simplicit̄. si er
 go h̄ est eōe obiectis oim̄ aliaz virtutū. videt q̄ habit?
 charitatis sit cōis oibz alijs habitibz. ¶ It̄ q̄ h̄z dilecti
 onē charitatis in via h̄z oē qd̄ necessariū e ad meritū.
 q̄ dicit Aug. Tene charitatē z fac q̄d̄ vis. S̄lt̄ qui
 h̄z d̄rē fructūis correspondēt̄ charitati in p̄tia h̄z suffi
 ciēt̄ simū ym̄. frui em̄ fm q̄ dicit Aug. est amore inbe
 rere. q̄ si charitas i choata sufficit ad meritū. z charitas
 p̄ amara sufficit ad p̄m̄tū. v̄ q̄ h̄ta charitate. aut ecre
 virtutes sup̄fluat. aut ip̄a nō differt ab habitibz aliaruz
 ytrū. Sed constans est q̄ alie virtutes nō sup̄fluant.

z iō vna virt? e ytrūsqz reformatia. z vna dōs ytrūsqz
 p̄fectia. z vna respicit p̄ncip̄l̄. z aliā ex p̄sequēti. z iō vbi
 d̄i i Deut. ex tota fortitudine. i martheo d̄i: ex tota mēte. z
 h̄ e rō q̄re h̄ p̄di
 tio ex tota mēte
 yltimo loco po
 nitur. z sic pars
 sufficientia nu/
 merus et disti
 ctio illorum que
 assignantur cir
 ca modum dile
 ctionis. z q̄m̄
 bil est sup̄fluat
 nihil diminutū
 pars etiam solu
 ti obiectorum.

Aug. in
 li. de doc.
 xp̄ia.
 Diligend?
 e h̄o ange
 l? corpus.

restat ergo q̄ ip̄a ab alijs virtutibz nō distinguit. ¶ Sz
 j. Loz. r̄ij. Nūc manēt fides. spes. charitas. tria h̄
 zc. Qd̄ recte numerat z sup̄ponit alijs ytrū. disti
 guit ab alijs ytrū. sz charitas cōnumerat z sup̄ponit
 alijs ytrū. q̄ ab illis distinguit. It̄ h̄m̄ ondit ab ob
 iecto. q̄ sicut fides respicit deum sub rōne veri. et spes
 sub ratiōe ardui sic charitas sub rōne boni. Si q̄ bonū h̄
 rōe boni. z v̄ez sub rōe veri. dicitur diuersas rōes mouēt
 di. q̄ fm diuersitates rōnis mouēdi e distinctio i actibz
 z h̄itibz. v̄ q̄ charitas differat ab alijs theologicis y
 trū. q̄ multo fori? ab alijs. s. cardinalibz. ¶ It̄ hoc
 ip̄m̄ ondit ab actu p̄prio. q̄ cōstās e q̄ diligere. credere
 z sperare. acr? s̄ diuersi loq̄ndo formalit̄. Si q̄ penes di
 uersitatē actū p̄ncipalitū necesse e eē diuersitatē habitū
 um. v̄ q̄ necesse sit ponere habitū charitatis ab h̄itibz a
 liarū ytrū differre. ¶ It̄ penes diuersitatē subiectoz
 e diuersitas p̄ncipalit̄. sz sic fides e i rōnali. z spes i tra
 scibili. sic charitas z amor: i cōcupiscebili. si q̄ vis cōcupi
 s. ibi distincta e ab alijs ytrū. necesse e q̄ h̄it? charitas
 distinet? sit ab alijs h̄itibz. ¶ It̄ h̄m̄ ondit p̄ cōparatōz
 ad suū oppositū. q̄ viciū directe oppositū charitati disti
 guit ab alijs vicijs. v̄ p̄pore odiū ab infidelitate z despa
 ritate. Si q̄ distinctio maloz z viciōz e rōne bonoz. d̄bo
 opponit. cū sint p̄uatoēs. v̄ q̄ si virtū charitati sit oppo
 sitū q̄ ab alijs vicijs distinguit. sz s̄lt̄ etiā h̄it? charitas
 ab alijs h̄itibz. ¶ It̄ h̄m̄ ondit p̄ cōparatōez ad p̄m̄uz
 q̄ q̄n̄ cūq̄ aliq̄ sit se h̄it? q̄n̄ v̄n? p̄ficiat aliū euacuāt. ne
 cesse e illos h̄it? p̄ cēntiā differre. sz h̄it? charitas i p̄tia
 p̄ficiat z cōsumat. h̄it? h̄o fidei z spei euacuāt. sic dicit m̄gr
 z h̄it? e in distinctōe p̄cedēt̄. q̄ necesse e charitas. h̄itū ab
 h̄itibz aliaz virtutū distinguit. sz ad p̄d̄ctoz intelligen
 tiā e notādū q̄ circa h̄ repit̄ triplex mod? dicēdi. Qui
 dā em̄ dicere voluerit q̄ charitas. h̄it? e ab alijs h̄itibus
 idistincta. p̄ ip̄oz habitū cēntialē vnitate. dixerit em̄
 ip̄os h̄it? ytrū ab iuicē nō differre p̄ cēntiā. sz sola relati
 one ad acr? z h̄ ip̄m̄ dixerit d̄ potētis aie. Et q̄ sint vnū
 p̄ cēntiā inf̄ se iuicē. p̄bare nitūt p̄ murā ip̄oz h̄ituum
 denoiatōez. Lū em̄ forme dispate nullo mō possint seip
 sas denoiare. z vna virt? aliā denoiat. vt iusticia e pu
 des. prudētia diuisa. fides amat. z charitas credit. ip̄of
 sibile e h̄it? ytrū cēntialit̄ inf̄ se differre. Et hac eadez
 rōne cōcludere voluerit q̄ nō differat a charitate. cū cha
 ritati attribuant̄ q̄s oim̄ virtutum acr?. sic dicit apls. j.
 Loz. r̄ij. Et h̄m̄ dicit̄ sensisse Aug. in li. de mouibz ce
 lesiis vbi sic distinctōez ytrū. nihil oino eē ytrū affirma
 uerit nisi sumū amorē dei. Nā illud qd̄ q̄d̄ripita d̄i h̄t?
 y 2

ligedi. Alius eni est modus diligendi deum q̄ primū
 Deū eni debet vnusquisq̄ diligere plus q̄ se ex toto cor
 de. s̄ primū sicut seipm̄ 7 ex pre. Si ḡ habitus virtutis
 datur ad mouēdū actū. cū alius et alius sit hinc 7 inde
 modus. alius et alius serit hinc et inde habitus. Item
 hocem ostendit p̄ simile. q̄ sapia que est de eternis. ali
 us est habitus 7 alius donū q̄ scia que ē de sp̄alibz. Et si
 militer latia que ē cultus dei. est alia virtus q̄ dulcia q̄
 est amor. primi. ḡ pari rōe alia 7 alia virtus erit q̄ dili
 gitur. primus 7 qua diligit deo. **I**te plus differt vita
 actiua a contemplatiua q̄ oparōes eius de vite ad se nū
 cū. ḡ similiter plus differt virtus q̄ dirigit hoiem ad vi
 tā contemplatiuā ab ea q̄ dirigit ad vitā actiuā q̄ due vir
 tutes q̄ dirigit ad vitā contemplatiuā. s̄ charitas fm̄ q̄
 est amor dei dirigit ad vitā contemplatiuā pur̄ est amor
 primi ad vitā actiuā. Cū ḡ charitas fm̄ q̄ est amor dei
 differat a fide. licet vtraq̄ earū sit virtus dirigēs ad vi
 tā contemplatiuā. v̄ multo fortius q̄ amor dei 7 proximi
 abinuicē distinguātur. **I**te amor amicitie 7 amor deu
 piscērie sūt diuerse spēs amoris. s̄ charitas amat deum
 amore cupiē. q̄ facit deū desiderare 7 appetere. primū
 s̄ amore amicitie. Si ḡ ille sūt diuerse affectōes 7 di
 uerse dilectōes. videt q̄ virtus charitatis habeat multi
 plicari p̄ spēs. S̄ s̄. sicut vna est sūma virtus. sic vna ē
 sūma bonitas. q̄ sicut fides omnino assentit sūme veri
 tati. et ppter illā credit q̄cqd̄ credit. sic charitas omnino
 adheret sūme bonitati. 7 ppter illā amat q̄cqd̄ amat. ḡ
 sicut fides ē vna virtus 7 vnus habitus respectu crede
 dor. ita et charitas respectu amādor. **I**te sicut se habz
 rōnalis ad vez. 7 irascibilis ad arduū. sic cupiscibilis
 ad bonum. et sicut alie due vires habēt vnitatē in se. sic
 ipsa cupiscibilis. s̄ rōnalis i credēdo vez nō hz p̄fici
 nisi vna virtus. s̄ et irascibilis i experēdo arduū. ḡ si
 militer videt q̄ cupiscibilis i amādo bonū nō habeat
 nisi vna solā virtutē. s̄ bec est charitas. ḡ rē. **C**em
 pto aliqd̄ ē magis vnitati rāto magi hz in se vnitates
 s̄ virtus caritatis inf̄ ceteras virtutes cepit vnitati. cū
 ipsa sit vinculū p̄fectionis. sicut dī ad Col. iij. ḡ videt q̄
 charitas inter ceteras virtutes tenet vnitatē. ḡ non ha
 bet subditū p̄ alias spēs. **I**te in om̄i genere in q̄ cōtin
 git repire ordinē moroz. nec ē esse statū i vno. s̄ chari
 tas omnibus virtutibz amē impar 7 om̄es mouet. rā th̄ co
 logicas q̄ cardinales. ergo necesse ē ipsam habere vni
 tatem. nō ḡ multiplicat p̄ species. **R**. ddm̄ q̄ habitus
 charitatis ē vnus 7 indiuisus fm̄ spēm. licet fm̄ nume
 rum plurificet. i diuersis eni aiabus plēs sūt charita
 tes. cū habitus 7 accidētia numerētur penes subiectū
 in omnibus aut̄ in q̄b̄ est. est vna charitas spēs. ppter h̄
 q̄ vnitatis habitus venit ab vnitatē obiecti. 7 actus p̄nci
 palis. 7 h̄ dē est repire i charitate si q̄s diligeret velit
 attendere. **A**ctus eni charitatis est diligere. diligere autē
 idē est qd̄ velle bonū. cū ḡ charitas diligit aliqd̄. bonū
 opat et quē diligit. istud autē bonū qd̄ charitas opat
 vnū solū est. vitz bonū eternū 7 bonū sūmū. **I**stud autē
 sūmū bonū aliq̄n̄ hō p̄ caritatē opat deo. aliq̄n̄ sibi. ali
 quādo primo. **S**edm̄ q̄ opat ip̄m̄ ip̄i deo dī diligere
 deū. q̄ vult q̄ ip̄s sit sūmū bonū. 7 q̄ habeat om̄e bonū
 p̄ essentia. **S**edm̄ q̄ opat illud primo. sic dī dilige
 re. primū q̄ vult q̄ habeat illd̄ bonū p̄ grām 7 gliam.
 fm̄ q̄ opat illud sibi. sic dī diligere seipm̄. **B**enec aliq̄
 ḡ in actu dilectōis ipsius charitatis vnū ē bonū opatū
 licet multa sint q̄bus illud bonū opat. 7 illud ē obiectū
 p̄ncipale ipsius habitus diligendi. qm̄ ip̄m̄ ppter se opat
 tur a charitate. ita q̄ habet rōem obiecti p̄ncipalit̄ nō

uentis. 7 finis q̄tāris. 7 q̄ illud est vnū solum siue cō
 pareat ad eū q̄ habet charitatē. siue ad ex̄. primū. hinc ē.
 q̄ charitatis habitus habet esse vnus. **U**nde cōcedēde
 sūt rōes que hoc ostendūt. **A**d illud v̄o qd̄ p̄mo obz.
 in **I**trū q̄ obiecta sūt diuersa tā p̄ rātio. q̄ licet chari
 tas diligit primū. tamē primus nō est p̄ncipale obiectū.
 s̄ etiā illud ad qd̄ p̄ncipale obiectū charitatis opa
 tur. **Q**uia em̄ primus imago ē dei. 7 capax ipsius dei. iō
 frus charitatis que desiderat sūmū bonū haberi ab om
 ni co q̄ p̄t ip̄m̄ habere 7 ip̄o frui. appetit sūmū bonum a
 p̄mo haberi sicut 7 ab eo in q̄ est. 7 hoc nō est aliud q̄
 amarē primū p̄ charitatis affectū. **E**t si obiectas q̄ cha
 ritas nō tm̄ facit q̄ homo velit. primo bonū qd̄ d̄s est.
 s̄ etiā oē aliud bonū. ddm̄ q̄ h̄ nō est p̄ncipaliter 7 eli
 citiue. s̄ q̄t̄ coiter 7 impatiue. 7 h̄ māifestabitur infra
 maḡ apte cū ageat de his q̄ sūt diligenda ex charitate.
Ad illud qd̄ obz q̄ duo sūt p̄cepta charitatis. ddm̄.
 q̄ illa duo p̄cepta non sunt diuersa formaliter s̄ soluz
 materialiter. q̄ vnū illoz claudit in altero fm̄ q̄ magi
 ster dicit in lra. **E**t ppter hoc non sequitur q̄ habitus
 charitatis diuersificet fm̄ formā. **A**d illud qd̄ obz d̄
 diuersitate modorum. dicendum q̄ diuersitas illorum
 modorum est ex diuersitate operationum illius sūm
 mi boni. qd̄ p̄t diligi vel opari sibi ip̄i. 7 p̄t opari crea
 ture q̄ nata ē i potētia beatificari. vn̄ diuersitas illoz
 nō v̄it ex diuersitate p̄ncipalis obiecti. s̄ ex varia ope
 ratōe ipsius. 7 ppter ea nō sequitur q̄ diuersitas sit i vir
 tute mouente. q̄ diuersitas cōparatōis obiecti nō suf
 ficit ad faciēdū habitū diuersificari. **A**d illud qd̄ ob
 zicet de sapientia et scētia. latia 7 dulcia. ddm̄ q̄ nō est si
 mile. q̄ sapientia negotiat de eternis fm̄ rōnes eternas.
 7 scia de sp̄alibus fm̄ rōes sp̄ales. 7 iō diuersas rōes ha
 bent fm̄ quas dirigūtur. 7 in actibz suis regulant̄. **S**ed
 charitas vnā solā hz rōem mouēre. vitz ip̄am sūmāz
 bonitatē. que cū sit sūmē amabilis. 7 pur̄ est in se. 7 pur̄
 p̄ncipatur i creatura vtroq̄. nō charitas cū amat. 7 sic
 hz vnā idē motiua. 7 ppter ea nō d̄z sic diuersificari
 sicut sapientia 7 scētia. **E**odē n̄ odo dicitur de latia
 7 de dulcia. sicut i p̄cedentibz est ostēdū. **A**d illud
 illud qd̄ obzicet de differētia contemplatiue 7 actiue. ddm̄
 q̄ contemplatiua 7 actiua vita nomiat statū siue virtutē
 exercitiū. **D**iuersitas aut̄ status vel exercitiū nō inducit
 diuersitatē i habitu. s̄ diuersitas p̄ncipal obiecti. **U**n
 de eodem virtutes fm̄ diuersos status 7 diuersū exerciti
 um dirigūt hoiem in vtrāq̄ vita. sicut fides dirigūt ho
 minē in contemplatiōe 7 operationē. ppter hoc nō seq̄
 tur q̄ charitas eo q̄ ad actiuam vitā 7 contemplatiuam
 dirigat et habiliter sit virtus duplex. **A**d illud quod
 vltimo obzicatur de amore amicitie 7 cupiscētie. dicit̄
 dum q̄ sicut dicit̄ est in p̄cedentibus de actu p̄fidentie
 7 expectatōis. q̄ vnus habet ex altero ori. 7 vn̄ ali
 um quodāmodo includit. sic amor amicitie quodāmodo
 amorē cupiscētie. **Q**ui eni est amicus aliū opat ei
 aliquod bonū. 7 dum opat illud bonū ip̄m̄ bonū op
 ratum facit cōcupiscere 7 eadē facit adherere. **U**nde
 sicut spēs innititur sūme in mēitari siue p̄fectari. sic
 charitas adheret 7 adherere facit sūmē bonitati. 7 il
 le est eius actus p̄mus 7 vnicus ex quo oriur 7 in quo
 clauditur amor cōcupiscētie 7 amor amicitie. **E**t p̄o
 pterea sicut spēs nō diuersificat ppter actum p̄ficētie 7
 expectatōis. sic nec charitas ppter actū amicitie 7 cō
 cupiscētie. **Q**ui aut̄ adherere deo sit actus charitatis p̄n
 cipalis **A**ugustinus satis exp̄sse dicit in li. de moribz
 ecclesie. **E**t apl̄s. s̄. **L**oz. vi. **Q**ui adheret deo. vn̄ sp̄i

ritus est. Et dyo. d. diu. no. Amorem siue diuinu siue naturalē. siue intellectuāle. vniuā qndā dicimus vir- tute. 7 qz vnu est illud bonū cui pncipalr charitas vnit. hinc ē qz charitatis habit⁹ vnitatē hz sic pns oñsum est.

Questio iij.

Utrū habit⁹ charitatis sit mere grati⁹. an aliqd ad dat vltra grām sic habitus aliarū virtutū. Et qz sit idem charitas oīno qd grā nihil addēs vltra vř p illud qd di- cit Amb. Charitas ē mř oīm virtutū. qz oēs informat. si ne q nulla ē vera virtus. hz ēē formā virtutū qz vř qz grūte sūt ē ppriū ipř gre gratū facientis. s̄ si b̄ ppenit ipř charitati. vř qz in nullo differat a grā. Itē Aug. xv. de trinit. dicit qz excellētissimū inf̄ dona dei ē charitas. hz grā grū faciens ē excellētior qz grā grū data. qz videt qz si charitas ē excellētissima inf̄ cetera dona. qz ipā sit me- re 7 pure grā grū faciens nihil bñs vltra. Itē Dugo de sancto victore. in libro de arra sponse. Scio aīa mea qz amor est vita tua. hz aīam viuificare qz tum ad eē mo- ris ē ppriū ipř gre grū facientis. qz vř qz charitas sit ipā grā mere 7 pure. Itē facere grū 7 acceptum deo est ppriū ipř gre. sed charitas coīpo qz charitas est reddit deo boiem charū 7 acceptū. 7 opus facit meri- toriū. qz videt qz nihil aliud in se habeat qd sup grām qz tum facit ē aliquā additōnē faciat vel p qd a grā diffe- rat. Itē oīs habitus virtutū qui aliquid addit super grām grū facit ē aliqd mō manet cū culpa. nec tollit to- talitē p pccm. sed charitas oīno tollit p culpā. qz nihil oīno addit sup grām.

Contra Bern. de amore dei. ca. xj. Voluntas crescit i amore. amor in charitate. chari- tas in sapiam. Et paulo post. Nihil em̄ aliud ē amor. qz vehemēs in bono voluntas. Per se em̄ bona voluntas simplex ē affectus. si qz affectus vehemens est de cōtia charitatis. 7 affectus bñmō aliud ē qz grā. ergo habitus charitatis addit aliqd vltra. Itē nihil gnale sit spā/ le. nisi p aliquā additōnē. sed grā gnalis 7 cōis est ad om̄ē virtutē. charitas autē ē spālis virtus. ergo necesse ē charitatem aliqd addere vltra grām. Itē habitus qz cōtinue ē in actu suo differens est ab eo qz non est conti- nue in suo actu. sed grā est cōtinue in actu gratificādi. charitas autē nō est cōtinue in actu suo qz est diligere. er- go charitas et grā aliqd mō differunt. aliqd igit hz in se charitas qd est a grā diuersum. cū qz sit habitus grati- tus. vř qz aliquid addat sup ipām grām. Itē habitus aliarū virtutū dant ipis potentis ad iparū expeditōez vltra grām gratū facientem. hz vis cupiscibilis adeo indiget expediti sicut rōnalis. cū sit corrupta 7 infecra. si ergo virtus pficiens rōnalem vř fides continet aliqd grē gratis dare. videt pari rōne imo multo fortior cha- ritatē aliqd addere sup grām gratū facientē.

Itē oīs habitus qz p assuefactōez et frēqntiā reddit potentiam facilitōē ad actū sine augmento grē gratū facientis ali- qd cōtinet in se pter grām grū facientē. sed charitas est bñmō sicut p3. qz charitas aliqd addit supra grām. pte- retea pbat p hoc qz rāto habitus ē pfectio: quanto potē- tiam reddit facilitōem 7 expeditōē ad actū. Si qz habi- tus charitatis aliquo mō pōt. pficere nō. pficiente grā gratū faciente. necessario opz ponere qz differat ab ea.

ad p̄dictoz intelligētā est notandū qz circa hoc est duplex modus dicēdi. Quidā em̄ dicere voluerunt qz charitas est oīno idem cum grā p essentiam sola rela- tione differens. dicit em̄ grā in quātū regit 7 dirigit vo- luntatē. 7 h̄ vř significare ipm charitatis nomē. 7 apls videtur innuere. 7 ratio approbare. Nomen ipm signi- ficare videtur. qz charitas dicitur a charis grece quod idem

est qd grā. Cū h̄c vř nō habeat aliā nōmīnātōez nisi a grā. nō vř. qz aliqd sup addit fm rem. Ap̄ls em̄ h̄ insinuare vř. cū eā ceteris virtutibus anteponit 7 suppo- nit. hoc em̄ nō faceret nisi magis pure haberet rōnē bo- ni. 7 hoc ipm ipsemet innuit qz alie virtutes possunt esse infructuose 7 recipere admittōnē mali. charitas vř o m/ nime. 7 p̄terea videt charitas fm testimoniū aplcum esse mera et pura grā gratū faciens. cum sit bonū purissi- mum et excellentissimū. Ratio etiā approbare videtur qz cū ipā voluntas sit supremus in aīa a qua p̄det tota recitudo virtū inferior. 7 qz imediate vnit ip̄tō. ideo v̄dicat sibi totū pncipiū recitudo. 7 hinc est qz grā qz pficit alias potētias aīe. specialior mō pficit volūta- tē. p̄terea licet alias potētias pficiat cū habitu grē gra- tis dare. ipām potētā diligēdi pficit p se. 7 fm qz illas pficit sic charitas appellat. Et sic videt satis rōnabile dicere qz gratia et charitas idē sunt p essentā 7 differē- tes sola relatiōe. 7 rōe illi⁹ relatiōis 7 numerat cum aliis virtutib⁹. 7 ab aliis dīstīguīt qz qdāmō specificat. 7 p hoc declinari satis facit videtur rōnes ad oppositū que ostēdūt qz charitas aliqd addat supra grām. nō em̄ con- cludere videtur necessario qz charitas aliqd addat ob- solutū. Unde ad om̄ia illa inconuenientia declinanda sufficiens videt esse qz addat solū respectum ad op̄ de- terminatū. Est et alius modus dicēdi qz charitas vř/ tra grām gratū facientem dicit aliqd habitū qz mediā- te assuecit ipsa potētia diligēdi ad actū ppriū. 7 h̄ qui dē dicit cē necessariū. em̄ p̄ter eētāle dīas qz est inter alias virtutes et charitatē. que qdē nō p̄t eē p diuersitatē que sit i gratia gratū faciente. cū ipsa sit vna. sicut in. h̄ li. ostēsum est. tu etiā p̄ter actus ipm specialitatem 7 difficultatē respectu cui⁹ requir̄ habit⁹ specificas 7 det- minās grām ad talē vř. 7 habitū rōnē potētā vř ercat in actu suū. Et hinc mō dicēdi satis concordat auctas ber- nardi. qz dicit in xj. ca. de amore dei qz libera voluntas da- ta ē boi. qz cū adiuuātī concordat grā virtus accipit p̄cēm 7 nomē 7 amor efficit. cū h̄o sibi dimissa seipsa frui vult. 7 seipsa parit defecm. 7 h̄c virtus rōnē virtutis sōm̄ noia. vř cupiditatis. auaricie. luxurie. Et qz innuit qz aliqd est ce- parte voluntatis nre qd aduenit grā virtus. 7 nō nisi virtus charitatis de qz loquitur ibi. qz charitatis habit⁹ vltra grām fm ipm aliqd dicitur. Satis etiā vř hoc p̄sona rō- ni. qz sic fides p̄cērit assēsū. sic charitas p̄cērit affēsū 7 sic cognitio aliqd ē differēs a grā grū faciente. sic etiam 7 dilectō. 7 sic fides p̄cērit p̄gnitōnē. ita charitas affe- ctōz. fm illō qd dicit aug. i soliloq. Charitas ē recētissima aīa affectō qz diligit d̄s. p̄ se. 7 p̄m. p̄ter deū. Et ip- sū idē dicit li. de ip̄ 7 aīa circa pncipiū. ordinādi sūt aīa affect⁹ ad id qd dnt vř virtutib⁹. pficere possunt. Et pau- lop. amor p̄odiū sūt. pficit i amore dei 7 p̄m. Satis qz vř rōi p̄sonū dicere qz sic h̄o fidi aliqd h̄m̄ p̄cērit p̄ter grā grū facientē. sic 7 habit⁹ charitatis. 7 h̄ (as videt rōnabilis ostēdē rōes ad p̄tē istā adduce. Si qz h̄c vř h̄c p̄tē sustinere. satis p̄tē facit ad rōes qz adducit p̄m̄ 7 r̄ndere. Ad illō qd p̄mo obz qz charitas informat ce- teras virtutes qd ē ppriū ipř gre. dō. qz ē loqz de virtutib⁹ qz ad eē 7 qz ad bñ eē. 7 qz ad bñ opari. Si qz rum ad eē. sic qz libz virtus hz i seipsa. ppam formā per quā disti- gutur ab alia. vř fides a spe. Si autē loquamur de ip̄tis qz tum ad bñ esse. sic informatur a gratia que facit ip̄as gruitas 7 deo acceptas. Si loqmur de virtutib⁹ qz ad bene opari. sic informat a charitate que est pondus in- clinās et faciens tendere oparōnes oīm virtutum ad bo- nū finē. 7 sic alio mō informat gratia. alio modo chari

20

23

tas. 7. pterea nō scdē q̄ inter charitatē 7 grām nulla sit
 22 cōntrāctio dīta. ¶ Ad illud qd̄ obī q̄ charitas ē donum
 excellētissimū. dōm q̄ charitas nō sepāf a grā q̄uis a/
 līqd̄ addat sup̄ ipām. iō excellētia grē grū faciēt at/
 tribuit charitati. 7 hinc ē q̄ etiā nomē sōtūf grē. 7 ppo/
 nitur oibus virtutib; ab aplo q̄rū ad eius excellētā 7 dī/
 gnitatē. 7 ppter ea nō scdē q̄ ipā nīdīl addat vltra grāz
 q̄ illa pparōe nō cōpaf ad dōnā grūta fm̄ q̄ grīs sunt
 s; fm̄ q̄ sūt grē grīs date. 7 hī illis pponit. q̄ nūq; cha/
 ritas sepāf a grā. q̄uis ab ea possit sepāf alia donā g/
 tuita. 7 iō dō donū excellētissimū ēē inf̄ cetera. ¶ Ad il
 23 lud qd̄ obī q̄ amor ē vita aīe. dōm q̄ sicut in vita natu/
 re viuere dō duplicif. vno mō. put est actus p̄mus. alio
 mō. put est actus secūdus. 7 p̄mo mō ē ab aīe cōntia. 7 se/
 cūdo ab aīe potētia. sic itelligēdū ē in cōmōis q̄ viuere
 put ē act⁹ p̄m⁹ ē ab ipā grā viuificāte ipām aīam totaz
 s; put est act⁹ scd⁹ ē ab ipā virtute. 7 q̄uis possit attribui
 oī virtuti grūte. v̄pote ipī fidei fm̄ illud qd̄ dī Rom. 1.
 Justus ex fide viuī. potissime tñ attribuit ipī charita/
 24 ti. ppter magnā affinitatē quā hz ad grām. ¶ Ad illud
 qd̄ obī q̄ charitas reddīt deo acceptū et gratū. dicendū
 q̄ h̄ facit rōe grē. sed ex h̄ nō scdē q̄ h̄ facit grā. q̄ cha/
 ritas nō tñmō hz deo acceptū reddere. sed etiā aliquam
 potētā crepēdī. 7 ad aliqū actū spālē 7 dēterminatuz
 habititare. rōe q̄ aliqd̄ addit ipī grē qd̄ ē ipī grē substra/
 tū 7 materiale. sicut in pcedētib; oīsum fuit de fide.
 25 ¶ Ad illud qd̄ obī q̄ charitas oīno destruit p̄ p̄m̄. dī
 cēdū q̄ hoc nō ē. q̄ charitas nīdīl addat sup̄ grām grūz
 faciētē. sed q̄ oī p̄m̄ repugnat ipī habitū substrato
 charitati. Et iō sicut fides totalit̄ tollīt p̄ infidelitatem
 q̄ nō solū repugnat ei q̄rū ad id qd̄ ē in ea grē grū faciē
 tis. s; etiā q̄rū ad habitū substratū. p̄ hūc modū intel/
 ligendū ē q̄ charitas tollat p̄ oīne p̄m̄. illud aut̄ in ser/
 quenti p̄bucmāte clarus manifestabitur.

Questio. iiii.

¶ An habitus charitatis possit ēē informis. an sp̄ sit
 format⁹. Et q̄ sp̄ sit format⁹ v̄ p̄mo p̄ Aug. in libro de
 vera innocētia. dilectio dei et p̄m̄ ē p̄p̄a 7 spālīs s; 7
 p̄ioz arq; scdōz. cū cerere virtutes bonis p̄nt ēē cōes
 7 malis. sed alie virtutes nō sūt cōes bonis 7 malis. nisi qz
 p̄nt ēē informes. si q̄ charitas nō p̄r istū mō ēē cōis. v̄/
 dēf q̄ nullo mō pōt ēē informis. ¶ Itē Hugo. Char/
 itatē nullus pōt habere mal⁹. s; si possz ēē informis. aliqz
 malus possz eā h̄re. ipossibile ē igit̄ h̄rū charitatē infor/
 mēē. ¶ Itē ipossibile ē forma fieri informē. s; charitas
 ē forma virtutū fm̄ q̄ dī sup̄ illud Ro. 1. Justicia dei rē
 glo. Nec ē informis q̄litas mēris. qz sociā nō hz chari/
 tatē q̄ forma oīm. q̄ rē. ¶ Itē virtutis charitatis ē dī/
 ligere deū. pter se 7 lupōia. rīstū actuz nullus h̄re pōt q̄
 hz in se mortale p̄m̄. cū iō mortali p̄tō aliqd̄ diligit
 circa deū. Si q̄ solū illa virtus pōt ēē informis cui⁹ act⁹
 pōt rep̄iri in p̄tōe. sicut p̄z de fide. v̄ q̄ charitas nul/
 lo mō p̄r informis ēē. ¶ Itē sicut infidelitas repugnat
 fidei. sic libido 7 amor libidinis repugnat charitati. s; i
 possibile ē h̄rū fidei nec informē nec formatū rep̄iri i p̄tōe. q̄
 nō rep̄it nisi i viro iusto. s; i illo nō hz ēē informis s; sep̄
 format⁹. q̄ rē. ¶ S; 3. cū aliqz peccat q̄ i deū credidit
 7 amavit. sicut i eo remanet credulitas. sic remanet i eo
 qdā dilectio. s; nō ē minus nobīl illa dilectio. vel amor

q̄ sit illa credulitas. q̄ si credulitas illa fortif nomē virtu/
 tis. pari rōne videt q̄ et illa dilectio. sed nō fortif rōnem
 7 nomē alteri⁹ virtutis q̄ charitatis. q̄ charitas p̄r ēē in/
 format⁹. ¶ Itē aut pōt aliqz diligit deū informiter aīe
 nō. Si nō. q̄ hō cum sciat se deū diligit. hō sciet se h̄re
 charitatē 7 ēē i grā. qd̄ ap̄d multos ē in cōueniēs. Si p̄r
 sed q̄les sūt act⁹. raleq; sūt h̄rē. q̄ si act⁹ diligit p̄r ēē in
 format⁹. v̄ q̄ 7 h̄rē. ¶ Itē ex fide format⁹ out̄ amor 7 rē
 mor. vterq; format⁹. q̄ cū ex fide informi possit timor. o/
 riri seruil. q̄ ē timor informis. q̄ etiā hz rōne doni. v̄ qd̄
 ex ipā possit ori amor. q̄ etiā hz rōne virtutis. reddīt q̄ idē
 qd̄ pus. v̄ qz q̄ amor charitatis informis possit esse.

¶ Itē charitas ē virt⁹ grūta. 7 itans ē q̄ hec dīta grūta
 addit sup̄ virtutē. si q̄ remanere p̄r pus sine postertō. v̄
 q̄ charitate deficiente ēē grūta. adhuc possit remanere
 virt⁹. q̄ pōt ēē informis. ¶ Itē hōi cadenti i p̄m̄ aliqd̄
 relinq̄t in potētia rōnali 7 rascibili q̄ sit habilis ad re/
 surgēdū. v̄ fides et spes. q̄ part rōe relinq̄t aliqd̄ i potē
 tia occupabile. imo multo fortior. cū ipā magz indige
 at. sed costat q̄ illud non est min⁹ nobile q̄ illud qd̄ est
 in alijs potētis. cū ipā h̄at nobilitatē virtute informati.
 si q̄ alie p̄ lapsū i p̄m̄ possidet fidē et spem informati
 v̄ q̄ et ipā post p̄m̄ habeat charitatē informati. ¶ Itē

dōm q̄ fm̄ cōem op̄m̄ h̄bitus charitatis semp̄ ē for/
 26 mat⁹ 7 nūq; hz ēē informis. 7 h̄ indicat ipm̄ nomē ipi⁹
 noīat cū noīe grē. Si q̄ virt⁹ informat⁹ ēē illa virtus q̄
 puata grā. dicere charitatē informati nīdīl aliud ē dicere
 q̄ grūta ēē grā puatā. qd̄ ē falsū 7 nō intelligibile. q̄ est
 ibi implicatio oppositōz. Et iō cōst dī q̄ charitas nō pōt
 esse informis. Licet aut̄ doctores cōter in hoc p̄sentāt
 in rōne tñ quare h̄ dicūt dīta ē iter eos. Nā qdā volue
 runt dicere q̄ iō charitas non pōt ēē informati. q̄ est ipz
 donum in creatū. s; ip̄ sp̄s sanctus. Et h̄ virt⁹ op̄m̄
 fuit magz sniarū. Nec aut̄ op̄m̄ cōter nō tenet. nec ē
 tenenda sicut in p̄mo libro fuit ostēdū. Alij v̄o dicere vo
 luerūt q̄ charitas nō pōt ēē informati. q̄ est h̄bitus mere
 grati⁹. nīdīl h̄ns vltra grām gratū faciētē. nisi so/
 lam relationē ad ordinem ad acū 7 finem. Alij v̄o vir
 tutes q̄ h̄bitus substratos h̄nt informes ēē p̄nt. sola ve/
 ro charitas ē q̄ nīdīl absolutū addit. 7 iō ipā sola est q̄ nō
 pōt ēē informati. Sed licet istud videtur satis p̄babile
 est tñ nō modicū calūniabile. Difficile em̄ ē sustinere p̄
 satis auctōz 7 rōib; q̄ charitas nō addat vltra grāz ali
 quē habitum q̄ cōcupiscibile potētā habititer ad amā
 dum. sicut in pcedētib; fuit ostēdū. Et iō est adhuc
 tertius modus reddēdi rōnem quare charitas nō po/
 rest esse informati sicut alie virtutes. hoc em̄ est. q̄ chari/
 tas nō solū in quantū gratū sed etiā in quantū affectio
 recra siue quantū ad habitū substratū repugnat omni
 p̄tō. sicut fides spālter repugnat p̄tō sibi oppositō.
 Unde sicut fides simplr̄ tollitur per errorem 7 infideli/
 tatē. et spes p̄ desperationē. ita q̄ non remanet q̄litas.
 nec virt⁹ informati. sic habitus charitatis p̄ oīm culpā
 hz tollit. 7 iō nunq; remanet informati. Qz aut̄ omne pec/
 carū oppositōez habeat cū charitate rōne habitus sub/
 strati manifestū ē. Sicut em̄ h̄bitus ip̄tus fidei habitit
 aīam ad credendum oīa credenda. 7 ad assentiendū p̄
 me virtati. p̄p̄ se 7 sup̄ oīa. sic etiā habitatio charitatē
 ad amandū oīa mādara. 7 adherendūz p̄me bonitatē
 p̄p̄ter se et super oīa. 7 iō sicut error circa quemcunq;
 articulū oppositōnē habet cū fidei habitu. sic amor lu/
 39 bidinosus circa ea q̄ amanda sūt oppositōez hz cum ip
 sa charitate rōne h̄bitus substrati boni. Nū ergo omne
 p̄m̄ cōstīt i dēordinata dilectōe alicui⁹ boni creati. 7

in qda libidine q oppositu bz cu recto amore. sic erroruz vera credulitate. hic e q oe pccm simplr excludit charitate. Et id sic fides informis no pr repiri in fidelibz hereticis. sic charitas informis no pr repiri in aliqbz viris pccatibz z iniqs. z i solis illis bz repiri bz i formis. hic est q charitas nullo mo pr ee informis. qz fme tota op ponit culpe gnalit. qd no erepiti in aliq alia sture. Et si tu gras rone bur Aug. docet in. xiiij. de civ. dei. Ubi dicit q ois affectio onf ex amore. id nubil pr obliqre ali qz affectoes ate qn aliq mo vel pncipalit vlex niti op postri ee ipi amor z habitui affectu illu rectificati. Concedede sur g rones q hoc onduz q charitas no pr ee informis.

72 **¶** Ad illud qd obr pmo q i pccoe remanet credulitas z dilectio erga deu. dd q quis vtraqz remaneat. no tn ymformis. qz credulitas bz rone sturtis. dilectio no. Et ro bur e. qz ad h q aliqz habit? sornaf nome z rone virtutis. necesse e q heat aliqua pfectioez z vigore qnda respectu act? z obiect. h aut bz credulitas i viro pccoe. Na ipe pccoe assentit pme sturti. p p se z sup oia. z credit oia crededa fm q crededa sut. Nul lus aut pccoe q diligit deu ppter se z sup oia. z diligit oia diligeda fm q diligeda sut. et id dilectio q ee in peccatoe no ita bz rone sturtis nec sornaf nome charitatis fm q credulitas bz rone sturtis z nome fidei sornaf.

28 **¶** Ad illud qd obr q ptingit diligere. informis. ddm q vez e. sed sicut. credere aliqz articulu informis qn aliq articulu discredunt fm q faciut aliq heretici no e actus sturt? informis. qz fides n ee i eis st? sic diligit deu i pccoe n ee act? sturt? deit em ibi pfectio sturt? qz tal no diligit oia diligeda. Deest etiā z vigor. qz illu actu no supar. nec excludit amore libidinosu sibi oppositu. sic est de illo q credit vnu articulu sine alio. q p illa credulitate nec p fecere credit. qz no oia credit. nec vigorose credit. qz erro rem comittit.

29 **¶** Ad illud qd obr q ex fide informi debeat gnari amor informis sicut z timor. ddm q no e sile p eo q maioris pfectois e amor q timor. z magis recti ficat aia in recte amado q i recte timedo. z h qz amor e pncipiu oim affectionu sic dicitu e sup. Et id ex h no fe quit q sturtis fides generet amore informis q possit gen erare charitat? amore.

30 **¶** Ad illud qd obr q charitas e virtus gratuita. z ee gratuitu coartat h qd ee sturtu. ddm q quis sit minus ee gratuitu q ee virtute. nubil tn phbet aliqua dnam ita adberere generi respectu speci ei. q ead sblata auferit p ois qd ad centia gnis spectat Sicut p3 q bō e aial ronale morale. z si desinat ee ronale. desinit ee aial. Per huc modū pot intelligi z i charitat e q ita adberet h qd ee gratuitu sturti. q cu desinit esse gratuita. desinit ee virt? Rō aut qre magis adberet. in charitate q in alia virtute tacta est sup.

31 **¶** Ad illud qd obr q hōie cadente in pccm ita dz potētie cocupiscibili adiutoriu remanere sicut i alijs viribz aie. ddm q remanet sibi adiutoriu aliqd fm cursu eodem. Nul em pccat q hnt affectoz dilectois z pietatis erga deu z hoies bonos. verū illud qd remanet eis no sornaf nome sturtis theologicē fm illud qd remanet i alijs viribz. Et ro bur e. qz ipa facili? corrupit z deordinat qz alie sturtis Unde qz diu pccm e in aia. virt? rectificas ei? affectoes no pot ee i ca. sturtis em pccoe manet pccoe? possit ee rect? in credendo. no tn pot ee rectus in diligedo.

¶ Insequit qrit de ipa charitate qru ad actuz z motu. Et circa hoc qruut sex. Pmo qrit vtru act? charitatis p pus sit meritor? qz actus aliaz virtutu. Secūdo vtru possibile sit motu charitatis ee merenarium. Tertio qrit vtru idem possit ee modus dilectiois i deu

z primū Quarto qz cor pcedat aliez. Quinto vtru motus charitatis in deu habeat modū. Sexto vltimo vtru teneamur ad illu modū implendu.

¶ Questio 1

¶ Ttru motus charitatis p prius sit meritorius qz actus aliaz virtutu. Et q sic videt pmo p illud qd dicit apls ad Ro. xij. plenitudo legis e dilectio. sed nullus plen adimplet ea que sunt legis nisi q meritorie ea obseruat. Siergo plenitudo legis p aplm attribuit ipi charitati. videt q efficacia meredi pmo et pncipalit circa actū eius consistat.

¶ Itē sup illud Gal. v. fruct? aut? spiritus charitatis zc. glo. Attēde q in enūciatōe fructuz caput virtutu pmitit charitatē. q em inter fructus spiritus pmatū tenere meruit nisi charitas. sine q ceteres virtutes no reputant ee sturtis. z ex q oia bona nascuntur si q ex charitate oia bona nascunt. z b no pot intelligi nisi de bonis meritorijs. act? q pmo nascit ex charitate pmo tenet rone meritorij. qz pus e meritorius act? charitatis qz actus alicui? virtutis.

¶ Itē Heg. no bz aliquid virtutatis ramus boni opis nisi maneat in radice charitatis. qz radix charitatis oibz opibz tribuit virtutem. sed hec virtutis no est aliud qz efficacia in meredo. qz si hac tribuit charitas alijs virtutibz p suū actu z motū. videt q actus charitatis pmo z pncipaliter sit meritorius inter oēs actus virtutu.

¶ Itē meritum in est oi virtuti ex recta ordinatōe in finem. sz charitas est sturtis q imediate ordinat ad finē z mediare q ceterae alie ordinari habet. videt qz q circa actū eius pmo z pncipaliter coringat actū meriti repiri.

¶ Itē nullum obsequium meritoriu apud deu nisi qd sit liberalit. sed nubil sit liberaliter nisi quod sit ex amore. qm amor est donum in q oia alia dona donant. Si qz efficacia meredi consistit i liberalitate. z liberalitas pmo et pncipaliter reperit in motu charitatis z amoris. videt idem qd pus. vicz q motus charitatis pmo z pncipaliter sit meritorius.

¶ Item actus fidei non est meritorius nisi fm q fides credit in deu. nam credere deu z credere deo eod est fidei informi et fidei formare. sed q fides credat in deū hōie habet rone charitatis adiuncte. Credere em in deu sicut dicit Aug. est crededo amare. qz videt q actus fidei no sit meritorius nisi mediare actu charitatis. Siergo actus fidei est pmo inter actus oim virtutu. videtur q circa actū charitatis pmo z pncipaliter consistat meritum.

¶ Sed contra. ois actus procedens a virtute formata est deo placiduser meritorius. quia qles sunt habitus tales sunt actus. sed virtutibz existentibz formatis p pus exit in actū fides qz aliq alia virtus. ergo videt q actus eius pmo sit meritorius.

¶ Item in oi co in q pmo consistit rō dirigēdi. pmo consistit rō merēdi. sed circa actū fidei pmo consistit rō dirigēdi. cus ipa sit directio oim virtutu. qz ee circa ipm pmo consistit rō merēdi. no qz circa actū charitatis.

¶ Item gratia in merendo mo vet conformiter li. ar. z e conuerso. sed li. ar. per pus tu dicat qz eligat. ergo gra p prius videtur respicere actuz cognitiois qz affectiois. sed quod p prius respicit gra pmo bz rone meritorij. qz videt q rō merēdi pus inuenit in actu cognitiois qz affectiois. z ita pus in actu fidei qz charitatis.

¶ Item fides informis meret opatioem miraculorum de cogruo in statu peccati. sed multo maioris efficacie est fides formata respectu fmi ascēdi. qz fides informis respectu miraculi impetrandi. Siergo impetratio miraculi pmo z pncipaliter attribuitur actui fidei informis. videtur q actus formate pmo z pncipaliter meritum vite eterne debeat attribui.

Ite qd magis e difficile r magi s natura illud teneat magi rone meriti i via. s3 mor' fidei magi e nase disson' qd mor' charitatis. qz deū diligere n e d dicitur naru / re sic credere multos articulos. g v' q' i actu v' fidei pmo r pncipalr p'sistat efficacia meredi. **I**te sic se h3 prudentia respectu cardinaliu. ita fides respectu theolo gicaz. s3 recta ordinatio p'pus repit i actu prudētie q' i actu virtutū cardinaliū. g recta ordinatio p'pus inuenit tur i actu fidei q' i actu aliaz theologicaz. sed illud p'p us e meritoriu in q' p'pus repit ordinatio. g videt q' ac' s' mor' fidei p'pus sit meritor' q' mor' charitatis.

Rad p'dictoz intelligētia e norandū q' aliq' volue / runt dicere q' meritū pmo r pncipalr p'sistat circa actuz siue morū fidei cū ipa sit p'ma virtutū. r e' ac' pncipiū alioz. Alij vō econtra dicere voluerit q' ac' charitatis pmo r pncipalr sit meritor'. cū ipa fm Heg. r Amb. sit caput r radix oim bonoz. r vtrāq' haz positionum magni clerici sustinuerūt. r sy volunt' sane intelligere si bi adinuicē nō dicit. imo vtrāq' vez sentire potuerūt

Prop' qd norandū q' fm q' vult' p'ba dupl'r d'r: aliqd al tero p'us. Est cū p'us altero origine. r e' p' cōplēctō r diffinitōe. Si loq'mur de p'ioritate originis. rō merē di p'pus p'sistat in actu fidei. qm ipē e origo motuū aliz arū virtutū. r cū pcedit a virtute formata. dicere e ipm esse meritoriu. Si g mor' fidei loq'mur de p'ioritate r p'ior origine q' mor' aliaz virtutū loq'mur de p'ioritate originis efficacia meredi fm p'us attribuenda e actu siue motuū ip' fidei. Si vō loq'mur de p'ioritate r p'letōis. sic ef ficacia meredi p'pus attribuēda e actu charitatis. cum ipa cōplēctissimē sit obiectū virtutū r in ip' actu p'sume tur ipm intēti. Rō aut' q're charitas excellētiō: sit alijs e. q' marie nos efficit deiformes. rōne liberal' exhibiti onis. rōne rōnis rōnis vntōis. q' sicut de' ex amore tribuit oia dona. sic charitas liberalit' ex q' oia obseq' r mada ta. Rōne rōnis vntōis. qm sic p' r fil' necunt' necu amōis r vniunt'. sic hō p' charitatē adherēdo deo efficit v' spūs. p' p' qd d'r: Job. xvij. vt sunt cōsumari vnu sicut r nos vni sumus. Rōne finalis q' rōnis. qz cuz amor sit pond' facti i deū tendere. et i deū redere i deo q' d'ere. sicut corpalia p' sua pōdera i p'p'is locis situari habēt r stabiliri. his g de causis p' charitatē efficit hō marie deo rōnis fm triplex gen' cāc fm q' creatura bz ad creatōē referri. vtz. fm rōne pncipiū mouentis. forme existētis. r finis q' rōnis. r rōne hui' p'mariū te ner iter ceteras virtutes fm q' dicit apls. Et p' p'erea si lo q'mur de p'ioritate cōplēctōis. n. o' e' pmo et pncipalr e meritor' sic oñdū autē q' ad p'mā p'cedit iduā. r iō cō cedēde sūt.

Ad illd vō qd obr' in d'riū p'io scdo r r'io p' r'io. qz oēs ille tres rōes p'me (sicut iuētī apparz) pcedūt de originis p'ioritate. r ita nō obuiāt v'itari nec rō nito q' ad oppositū h'nt adduci. Uez em' e q' mor' fidei p' ua erit a li. ar. grā informato q' mor' aliaz virtutū. s3 nō bz plēnā r pfectā tendētā r ordinē ad finē q' usq' adiun gati motus charitatis q' datē pōd' r i'clinatōez. Un' de r āmīnīculo charitatis. inest ipi fidei p'fectio meriti. r p' p'erea magis mensurari dicitur quantitas meriti fm quantitatē charitatis. q' fm quāntitatē alteri us virtutis.

Ad illud quod obicitur q' fides me / refoparōz raculoz. d'd. q' h' e q' in fide e p'ma eleuatō ho minis sup se. iō v' p'petrare qz a diuina virtute vt op'et ali qd supra ym nature. s3 meriti p'mij cōsumari nō respic' pncipalr p'mā eleuatōz. s3 eleuatōz sumā r cōplētā. r h' qd e nō repit in actu fidei fm se. s3 magis i actu charita /

tiō. **A**d illud qd obicit q' actus fidei est maioris dif ficul'tatis r magis s natura q' actus charitatis. vdm q' et si actus fidei sit magis s natura iudicātē nō tū ma gis e s natura crequēre. imo multo min'. Multo ems facilius est credere summe veritati p' p'pter se r super omnia. q' ipsam p' p'pter se et super omnia diligere. et ei soli adherere. r oia p'p' eā r'ēnere. Et q' h' e maritū 33 qd hō possit deo ipēdere. r h' facit ipa charitas. iō p'mo et pncipalr vendicat sibi merēdi efficacia. **A**d illud qd v'rio obr' q' sicut se h3 prudentia respectu virtutū cardī naliū. sic fides respectu theologicaz. vdm q' nō e oino file p' eo q' virtutes theologicaz cū habeāt obiectū increa tū. tanto p'fectiores sunt. qnto magis intime illi vntū r iungūt. Et p' p'erea spūale edificatū d'r fundari i fide et erigi in spe. r cōsumari in charitate. qz charitas intrer virtutes theologicaz e marie vntūta. r iō ac' eius ma' r'ine facit hoies r'iformes. Et hinc e q' respectu obie cti increati nol' illo e mod' ap'p'ndendi p' modū tact' et amplexus q' p' modū visus r intus'. econtra est circa corpalia. r circa materialia. r iō nō cogit illa rō.

Questio II

Utrū possibile sit motū charitatis eē mercenarium Et q' sic videt Luce. xv. sup illud. Quāti mercenarij i domo patris mei abundant panibus. dicit Amb. q' mul ti sunt boni mercenarij qui spe eternorum deo seruiunt sed nemo deo bene seruit nisi q' seruit ei ex charitate. et / go possibile est motum mercenarij ex charitate habere orum. **I**tem Aug. super illud ps. Scrutans corda r renes deus. finis cui et cogitatiois e delectatio ad quā quisq' nitit p'uenire. g habens charitatem finalit' que / rit delectari. sed q' querit delectationem suā q'rit p'prium cōmodū. r ois talis est mercenari'. ergo videt q' affect' charitatis mercenarius possit esse. **I**te qui vult' im plere mādara dei p' p'pter retributōez mercenarius est. Sed de viro sancto d'r in ps. Inclina cor meū ad facien das iusti. tu. p'p' retributōz. Et ad Heb. xj. d'r: de moy se q' aspiciēbat in remun' rationē. si ergo tā istē. q' ille iu stus erat r ex charitate mouebat'. videt q' motus chari tatis possit eē mercenari'. **I**te hō sc'as desiderat dis / solui r eē cū xpo vt fruaf eo fm q' ap'plus desiderabat ad / phel. j. sed desiderū illud nō pōt eē nisi charitatis. cuz nullus naturali affectu desideret mori. ergo si tale deside riū intuet' p'prium cōmodū et delectatōz. videt q' possibi le sit affectū charitatis esse mercenarium. **S**ed cō / tra. j. Coz. xij. Charitas non querit que sua sunt. sed omnis mercenarius q'rit qd suū est. ergo motus chari tatis nō pōt eē mercenari'. **I**te Bern. r diligēdo deo r si sine p'mio non possit serui. tamen sine intuitu fmij serui r d'r. Et paulo post. Scrutamus deo in charitate q' timorē expellit. laborē nō sentit. p'prium nō redit. me ritū nō intuet'. si ergo ois mercenari' requirit p'mium et charitas non requirit p'prium. ergo motus charitatis non potest esse mercenarius. **I**tem amor charitatis est amor gratuitus. sed gratuitum r mercenariū ex op / posito diuidunt. qz qd sit gratis nō sit ex mercenario Si ergo charitati essentialē e gratuitū. videt q' motus eius et actus nullo modo possit esse mercenarius.

Ite timor' q' pncipalr oculū bz ad penā est timor' sey / uilis qui non est deo acceptus. ergo r pari rōne amor q' habet oculum ad p'prium nō potest eē merito. ius. sed talis est mercenari'. ois aut' affectus charitatis e me / ritorioz. g null' p' eē mercenarius. **R**ad p'dictoz intelligētiā est norandum q' mercenarius d'r ille q' pncipalr bz oculū ad mercedē. Nā si eā aspiceret nō p'n

cipaliter. nō ppter hoc mercenari⁹ esse. Sed m̄ intel
ligēdū ē q̄ duplex merces. vtz creata et increata. t̄pal
z eterna. z h̄m̄ duplex mercenari⁹. vtz bon⁹ z malus
z duplex mercimonia. vna laudabilis. alia vitupabil.
Nā q̄ p̄ncipaliter respicit ad mercedē creatā z t̄palem
mal⁹ mercenari⁹ ē. z hūc vitupat Job. dices. Mercen
nari⁹ aut fugit q̄ mercenarius ē. Ille v̄o q̄ respicit p̄nci
cipaliter ad mercedē eternā. z qua d̄r Ben. xv. Mer
ces tua magna nimis. bon⁹ mercenari⁹ est. z hic merce
nar⁹ panibus abundat fidei spei et charitatis. sicut di
cit Amb. sup illud Luce. xv. Quārti mercenarij. zc.
De p̄nci mercimonia intelligēdo nō est dubiuz q̄ mor⁹
charitatis nō p̄r esse mercenari⁹. quilla nec ē a charita
te. nec cū charitate. cū charitati repugnet. De scōs mer
cimonia dubiū est p̄ eo q̄ illa p̄r esse cū charitate. nō t̄n
ē oīno certū v̄rū sit a charitate. Nā q̄dā voluerūt dice
re q̄ nō ē a caritate. s̄z p̄r ab affectu nature charitate
p̄comitāre. Amō ei charitatis v̄rū dicitur cū sit amor grui
tus nō intuef p̄mū. imo libalif oīno fac̄ boiem seruire
deo. sicut fil⁹ p̄ri suo. Alijs aut̄ videt q̄ talis affectus
mercenari⁹ possit cē a charitate. desiderū ei habedū et
nā mercedē. z fruēdi eterno bono est desiderū grē. nec
et amōis naturalis nec acq̄siti. s̄z p̄r amōis gratuit
p̄cipue illō desiderū q̄ dicebat ap̄ls. Cupio dilolui et
esse cū x̄po. Ad affem̄ enī charitatis nō t̄m̄ spectat ama
re deū amore amicitie. imo etiā amore p̄cupiscētie. frui
enī est amore inherere. z p̄star q̄ frui deo ēg charitatem
z tō voluerūt isti dicere z satis pbabilif v̄r q̄ mor⁹ ca
ritatis h̄m̄ aliq̄d gen⁹ mercimonia possit cē mercenarius
s̄z h̄m̄ q̄ p̄stuit mercedē suā circa bonū increatus. ad
qd̄ tēdit. sicut ad finale p̄mū. z desiderat tanq̄ oīne bo
nū. Si enī hāc positōne sustinerē velimus tanq̄ pbabi
lē sar. facit dilolui rōes q̄ sūt ad oppositā p̄r. Ad
illō q̄ q̄d p̄mo obi⁹ q̄ charitas nō q̄rit q̄ sua sūt. d̄d. q̄ su
uz norat ibi p̄p̄nū bonū. ita q̄ excludat bonuz cōe. Quō
d̄ ar̄ apperit deū sicut mercedē suā. nō querit h̄ mō q̄ suū
est. q̄ illud bonū ē oīnib⁹ cōe. q̄rere ei z videre z amare
deū sicut suā mercedē z p̄mū nō est querere bonū p̄ri
um. illo mō d̄cedi p̄riū q̄ sonari v̄rū. Ad illō q̄d
obi⁹ q̄ deo sine intuitu p̄mij ē fruēdū. d̄dm̄ q̄ duplex est
mor⁹ i charitate. vtz mor⁹ amicitie z mor⁹ p̄cupiscē
tie. Morus amicitie est ille quo q̄s desiderat deo place
re et seruire. Morus p̄cupiscētie est quo desiderat deū
h̄rē et videre. Cū q̄ dicit Bern. q̄ deo sine intuitu p̄mij
est fruēdū. intelligit de amore amicitie. si enī p̄ affectu
amicitie homo fuit amico. z eū diligit sine intuitu p̄re
mij. sicut dicit p̄s. m̄lo forit amore charitatis homo
vult bonū deo sine intuitu alicuius retributōis. s̄z p̄ h̄
nō excludit q̄n charitas amore p̄cupiscētie exoptet z de
sideret illā sūmā mercedē app̄bēdere. ad quā finaliter i
tendit puenire. Ad illud q̄d obi⁹ q̄ amor charitatis ē
42 simpliciter gratuit⁹. q̄ nō p̄r esse mercenari⁹. d̄d. q̄ illō
argumētū ē bonū de ea mercimonia que repugnat grē.
sed mercimonia vite eterne gratie nō repugnat. imo il
li p̄sonat. q̄ ad eā sp̄ealiter ordiat. Cū sic amor p̄cupi
scētie nō repugnat amorī amicitie i charitate. imo q̄to
magis q̄s deū desiderat recte. tāto magis ad honore q̄
anbelat. sic affect⁹ h̄mōi mercimōie n̄ repuḡt grē. Ad
43 illō q̄d obi⁹ de timore q̄ ille q̄ p̄ncipaliter h̄z oclm̄ ad pe
nā nō p̄r deo cē accept⁹. zc. d̄dm̄ q̄ nō est sile. Nā cū pe
nā nec sit de⁹ nec aliqd̄ deī q̄ p̄ncipalr̄ aspiciat penā tāq̄
finē vltimū nō ē recte ordiat. cū p̄ncipaliter h̄r utuz
habeat ad aliud q̄ ad deū. s̄z merces z virtudo sūmajē ip
se de⁹. z tō ipam p̄ncipaliter p̄r q̄s aspiciere. z t̄n in finez

recte ordinar⁹ esse. Et sic p̄z q̄ nullū est in. duentēs dice
re q̄ mor⁹ charitatis possit cē mercenari⁹. si dicat mer
cenari⁹ ep̄ntuitu mercedis et ne z increate. Et h̄ modo
currūt rōes ad p̄mā p̄r. Si aut̄ alto mō mercenari⁹ du
cat rōes ille nō cogūt nos faceri morū charitatis posse
mercenariū cē. **¶** **Questio** III **¶**
Utz idē mor⁹ dilectōis possit cē deū z i p̄mū. Et q̄ sic
v̄r Idē mor⁹ in fine z in id q̄d est ad fine. q̄ mor⁹ non
numerat. p̄r d̄iam medi z extremi. s̄z mor⁹ charitatis ē
in deū tanq̄ in fine. in p̄mū solūmō tanq̄ i viā. q̄ vnus
z idē mor⁹ p̄r cē i v̄rūz obiectū. Itē vbi ē vna dilectō
ibi ē vnus mor⁹ dilectōis. s̄z cū diligit d̄s z p̄mū vnus ē
dilectō. Nā sic d̄r Aug⁹. In p̄mo nō diligit nisi d̄s. q̄
respectu v̄rūzq̄ vn⁹ ē charitatis. ac⁹ z mor⁹. Itē vnus
z idē est honoꝝ quo honoꝝat imago b̄ti petri z ipe bea⁹
petri. q̄ bonoꝝ imago referat ad p̄rhorapū. sicut d̄r da
masceen. s̄z dilectō p̄mū referat ad deū. q̄ vn⁹ ē mor⁹ du
lectōis quo amat d̄s z p̄mū. Itē vbi vnū p̄r alterz
v̄rūzq̄ t̄m̄ vnū sicut d̄r p̄s. Cū q̄ tenet equū p̄ frētū
vna t̄rōe z v̄rūzq̄. q̄ pari rōe cū hō diligit. p̄mū p̄r
deū. vna dilectōe diligit v̄rūzq̄. Itē q̄suis plures
sunt dilicē p̄one. t̄n vna dilectōe diligitur a nob⁹. q̄ i eis
est vna rō dilicēdi a nob⁹. s̄z bonitas sūma. Sicut vna est
rō dilicēdi deū z p̄mū. vtz illa sūma bonitas. q̄ videt
q̄ vno dilectōis motu sūt amari possit d̄s z p̄mū. Sed
s̄ sic vult p̄s. mor⁹ numerat tripliciter. s̄z obiecto. t̄pē. et
termino siue obiecto. s̄z alit⁹ ē termin⁹ siue obiectū dile
ctōis cū amat d̄s et cū amat p̄mū. q̄ mor⁹ dilectōis est
hinc inde alit⁹ z alit⁹. Itē null⁹ aliqd̄ diligit in delibera
one nisi p̄ cogitās. s̄z null⁹ simul z semel p̄ deū z p̄mū. z
intelligere. q̄ sic d̄r p̄s. Intelligim⁹ vnū solū. q̄ pari
rōe simul et semel nō p̄r v̄rūzq̄ diligit. q̄ alto n̄ oū di
lectōis amat d̄s q̄ p̄mū. Itē vn⁹ z idē mor⁹ nō p̄r esse
infectō. z remissio. s̄z mor⁹ dilectōis i deū ē infectō. q̄ mo
tus dilectōis in p̄mū. q̄ mor⁹ ille et ille ē alit⁹ z alit⁹.
Itē magi p̄formatur in rōe dilicēdi petri z paul⁹ q̄ de
us et p̄mū. s̄z nō p̄r vn⁹ mor⁹ dilectōis cē i petri z paulū
imo h̄m̄ p̄pas rōes diuersi morib⁹ diligitur. q̄ alit⁹ et
alit⁹ mor⁹ dilectōis ē i deū et p̄mū. Itē p̄ceptū respicit
p̄rūz actū et v̄sū. s̄z duo sūt p̄cepta charitatis h̄m̄ q̄ d̄r
Math. xxij. Unū respectu dei et aliud respectu p̄mij.
q̄ v̄r q̄ mor⁹ et act⁹ dilectōis respectu illoꝝ duoz h̄beat
distingui z numerari. **¶** **¶** d̄d. q̄ mor⁹ dilectōis i deū
z in p̄mū p̄r cē dupliciter. aut ita q̄ in v̄rūzq̄ sit tanq̄ i
obiectū et terminū. Aut ita q̄ in vnū sit tanq̄ i obiectū
in aliū tanq̄ in fine vltimū. Si est i vnū tanq̄ in obie
ctū et i alterū tanq̄ in fine vltimū. sic p̄r esse vn⁹ et idē
morus in p̄mū et in deū. v̄r parer. q̄ vno actu dilectō
nis diligit p̄mū p̄r deū. et ille ē mor⁹ q̄st collatiuus
Si aut̄ sit i v̄rūzq̄ sicut i obiectū. h̄ p̄r cē dupliciter q̄ cū
actus charitatis sit diligit. et diligit sit velle bonuz
alicui. dupliciter scdm̄ hoc habet obiectū charitatis af
signari. vtz. v̄r illud bonū dicat obiectum quod opta
tur et ille etiā cui optatur. Potest ergo morus charita
tis ad deū et proximū comparari in racōne obiecti du
pliciter. Vel sub eadem rōne et v̄niformi. ita q̄ v̄rūzq̄
diligit sicut illud cui optat bonū. Vel difformiter. ita
q̄ vnū respiciat sicut illud bonum quod optat. et aliō
sicut illud cui optat Si respiciat difformiter. sic adhuc
idem potest esse actus dilectionis in deum z i p̄mū.
charitas enī in illo motu quo diligit p̄mū optat p̄ri
mo deū. Si aut̄ respiciat v̄niformi. sic nec ē motū du
lectōis cē aliū et i aliū i deū et i p̄mū. Alit⁹ cū mor⁹ dile
lectōis ē q̄ volo bonū deo. et alit⁹ q̄ volo bonū p̄mo q̄

alius 7 ali' e dilectiois termin' 7 yn' e incensio: 7 aliis remissio: 7 fm hoc circa actū dilectiois consistunt duo pcepta. Et fm hac viā rōnes ad istā pte adduce pcedūt. 7 id' d'cedi pnt. Ad illd' qd' pmo obi' in d'ruū p'z res

45 sponso. qz pcedit fm q' act' dilectiois e in primū sic in obiectū. 7 in d'ū sicut in finē. 7 sic nō respicit numeratio

46 nam. sed quādā relationē 7 rectā ordinationē. Ad illud qd' scdo obiicit q' e idē vrbobz dilectū s'lt p'z rōtio qz pcedit fm alterā viā. vtz fm q' d' d' diligit cū op'atur. p'imo. s'z si intelligam' de dilecto vt illud dicat dilectum cui bonū op'at. nō ē idē dilectū cū diligit 7 cū diligit prim'. Ad illd' qd' obiicit q' eadē ē oratio qua

47 adoraf imago petri 7 petrus. dōm q' nō ē s'le hinc 7 ind' qz alit' refert dilectio primū ad d'ū. aliter honor' magis ad p'rb'op'ū. Dono: em' imaginis refert ad p'rb'op'ū. p'um nō solū sicut ad finē. s'z etiā sicut ad obiectū. Unde rōtialiter refert honor' in illū q' p' imaginē signat. nō enīz adoraf signū fm q' res s' solū ipm signatū. Nō sic aures ē in dilectione. qz cū diligit proxim'. p' ter d'ū. 7 e afficit hō circa proximū 7 aliter q' circa d'ū. Ad illd' qd' obiicit q' vbi vnū p'pter alt'z ibi em' vnū. dōm q' illd' vez ē i his q' nō pnt ab inuicē separi. sic at nō ē in p'ostro. Nā sic pōt hō affici circa deus q' nihil cogit' de primo. sic etiā pōt affici circa primū q' tūc nō afficiat circa deus. 7

49 ideo cōsideratio illa nō ē h'z h' locū. Ad illd' qd' obiicit vt imo q' eadē rō diligēdi vrbobz sicut in diuinis personis. dōm q' nō ē simile. qz in diuinis p'sonīs ē vna rō diligēdi. 7 eadē mō cōpaf ad illas tres p'sonas dilectas nō sic autē ē in dilectioe dei 7 primū. qz q'uis vrbobz est vna rō diligēdi. 7 differētiā mō h'z ad d'ū 7 ad primūz compari. Et qz ex diuersitate comparionū cōsurgit pluralitas actūū et vnitate rōnis pncipaliter mouētis cōsurgit vnitas habitus. hinc ē q' habitus q' amat d'ū et primūz yn'. licet mō' ei' in d'ū 7 in primū sit aliuz 7 aliuz.

Questio IIII h
 Quis istorū motūū pcedat reliquū. Et yr q' p'us sit motus dilectionis in primū q' mō' in d'ū. p'imo p' illud quod dicit. j. Job. iij. Qui nō diligit fratrem suū quē videt. d'ū quē nō videt quō pōt diligerē? fm hoc q' ad destructionē dilectiois proximi sequitur destructio dilectionis dei. s'z ad destructionē posterioris nō sequitur destructio prioris s'z cōuerso. q' prior ē mō' dilectiois in proximū q' in d'ū. Itē. j. Loz. xv. Pri' quod a' ale. dein/ de quod spūa' e. s'z dilectio primū sensibilior est. dilectio dei spūalior. q' p' op'et affectū inclinari ad diligendū primū q' ad diligendū d'ū. Itē processus ē ab inferiōribz ad sup'iora. 7 ab imp'fecto ad p'fectū. fm rectuz ordinē nō cōuerso. Si q' dilectio dei p'fectior est sup'ior q' dilectio proximi. et dilectio proximi ē vta ad illā. sed via prior ē q' termin'. q' p' p'us ē mō' dilectiois in proximū q' in d'ū. Itē prior ē actio q' cōtēplatio fm rectuz ordinē. s'z dilectio proximi facit hoīem versari circa vitā actiua. dilectio dei circa vitā cōtēplatiua. q' fm rectū ordinē prior ē mō' charitatis in proximū q' in d'ū. S'z p'ra. fm eū modū charitas mouet hoīem ad diligendū d'ū fm quē deus p'cipit. s'z de' p'cipit p'imo amari se et deinde amari proximum. qz primum et summum mandatum est. diliges dñm deū tuū. 7 e. Et d'ū aut simile ē h'nt. diliges proximū tuū fm q' dicit. Mat. xxij. q' p'us mouet charitas ad amandū d'ū q' ad amandū proximū. Itē cā priorē suo effectu. s'z dilectio dei cā ē dilectio nis proximi. qz ideo diligit hō proximū qz diligit deum cui' ē proxim' et imago. q' 7c. Itē diligibile quod p'us ē in intentione p'us ē in affectioe. s'z interior p' p'us

ē respectu finis q' respectu ei' quod ad finē ē. q' et dilectio. s'z deus diligit in rōne finis. 7 prim' in rōne eius qd' ē ad finē. necessario videt q' dilectio dei pambula sit ad dilectionē primū. Itē amor inclinat ad illd' prius ad qd' inclinat ardent'. qz affect' sequit' inclinationē maiorē. s'z charitatis amor ardent' inclinat ad amandū d'ū q' proximū. ergo facit p' exit' in illū motū q' in istum. R. dōm q' dupl' cōtingit comparē istos motus dilectionis ad habitū charitatis. aut fm primā ipsū habitū inclinationē. aut fm exercitiū p'fectionē. Et fm primam inclinationē ei' sic d'cedēdū ē q' mō' dilectiois in deuz prior ē q' mō' dilectiois in proximū. qm charitas p' inclinat ad d'ū q' ad proximū. cū de' sit obiectū principalius. 7 inclinatio respectu ipsi' dei sit cā inclinationis respectu proximi. Charitas em' d'ū facit diligerē propter se. et proximū propter d'ū. ita q' p'p' d'ic' habitudinē cāe final' 7 cāe mouētis 7 iducētis. fm q' m'ā charitatis icl' nariōz forē nō solū dignitate s'z etiā origīe mō' dilectiois i' d'ū q' mō' dilectiois i' proximū. Si hō loq'mur fm exercitatiois p'fectioez. cū exercitiū dilectiois in primū respiciat vitā actiua. exercitiū hō mō' dilectiois i' d'ū respiciat vitā cōtēplatiua. 7 hic stat' sit illo' isertior et imp'fectior. prior ē dilectio primū q' dilectio dei. Qui em' vult eē p'fect' amator dei p' d'z se exercere in amore primū. sic q' vult eē cōtēplatiu' bon' p'us d'z eē bon' actiuus. sicut docet Greg. Et in hui' rei signū bis dat' est spūssētus. P'io in fra. Job. xx. Sedo de celo. Act. i. Quia p'us o'z amorē charitatis exercet in his q' videm' vt p' amorē visibilibz in amorē inuisibilibz rapimur. Et fm hac viā pcedūt rōnes q' ad oppositā pte inducunt sic p' aspectū. Et his igit' p' rōtio ad rōes ad vtrāq' pte adductas. pcedūt em' fm diuersas vias fm q's vtrūq' verū pcludit sic p'z et his q' dicta sunt.

Questio v. i
 Vt vna actus dilectionis in deum habeat modū. Et q' sic videtur Sapie. xj. Dia in numero et mensura et pōdere dispositi dñe ergo mō' charitatis in d'ū mensurā h'z. et oē qd' h'z mensurā habet modum. q' necesse est motū dilectiois in d'ū eē mō' odificatū. Itē oē finitū ē terminatū. 7 oē terminatū ē mēsuratū. 7 oē tale ē modificatū. q' a p'io oē finitū h'z mōdū. s'z mō' charitatis in d'ū ē finitū cū sit creat' 7 a p'ute finitū. q' necesse est ipm h'ere modū. Itē sapia ē sup' charitatē sic d'ic' Bern. in li. de a' n' ore dei. q' amor p'ficiat in charitatē. 7 charitas i' sapiaz 7 sapiam o'z h'c modū. fm q' d'ic' ap'le Ro. rñ. Nō pl' sapē q'z sapē 7c. Si q' sapia d'z h'c modū. p' rōe vt in nō multo fortior q' ipa charitas h'eat modū. Itē mod' spēs 7 ordo ad se inuicē cōparaf sic vnū v' ei' et bonū. s'z bonū p'suppōnit vnū. q' pari rōne o'z d' p'suppōnit spec'ie. 7 spēs p'suppōnit modū. s'z mō' charitatis in deuz ē ordinat'. q' 7 nō odificat'. S'z cōtra. Bern. de dil' gendo deo. Lā diligēdi d'ū d' e. n. od' est sine mō dil' gere. Et itez. nihil fides tāto plus d'ic' d'ū am' adū. q' rō me pluris ipm estimādū intelligo. s'z intelligo q' ipse pluz estimād' ē q' ego i' infinitū. q' in infinitū ē diligēd'. s'z nū h'c tale h'z modū. q' mod' charitatis i' d'ū n' h'z modum Itē rō diligēdi d'ū ē ipa sūma bonitas. s'z sūma bonitas ē finitā n' h'us modū neq' mēsurā. q' 7 habit' q' n' ouere 7 r'cluare h'z fm rōez illā. vt ergo q' mō' dilectiois i' deum n' habeat terminū neq' modū. Itē charitas est eā pōderatit' cū sit affectio ordinata. s'z q' cōl' 7 ordinare ponderat app'iat' et am' ar vnū q'z q' n' est app'ian' dum 7 amandū. Si q' sūmū bonū in infinitū excedit oē bonū creatū. vt q' mō' charitatis in d'ū in infinitū ex

cedat motu charitatis in primum. qd non videtur qd habeat modum. **I**tem omne quod habet modum. per sui excessum viciari potest. si nemo vituperabilis est. quod tunc quod diligit affectuose et in se. Si ergo amor charitatis in deum non potest viciari per excessum videtur qd ipse non habeat modum. **P**rimo dicitur qd tripliciter dicitur per aliquid actus habere modum. Uno modo per limitationes quantum ad se ipsum. Alio modo per aggregationes circumstantiarum. Tertio modo per meditationem in se ipsum et diminutionem. Primum modo est dicitur quod modum habet ois actus virtutis creare. ois enim virtus creata finita est et limitata. et ideo ois actus eius finitatur habet modum loquedo de limitatione et finitacione non sicut per possibilitatem sed sicut per actum. Secundo modo est dicitur quod modum esse circa actum virtutis moralis et meritorii. quod nullus actus sit laudabilis nisi ad eum decurrat debite circumstantie. Tertio modo est dicitur quod modum habet actus ois virtutis cardinalis sicut pollicere. ois enim immediate consistit in se ipsum et diminutionem. ex hoc ipso quod habet obiectum creatum et finitum. Quia ergo charitas est virtus creata. et virtus gratuita. et virtus theologica. hinc est quod actus eius modum habet ex virtutis limitatione. Modus etiam habet ex debite circumstantiarum additio. ut patet quod modus est circa actum charitatis est ut quod diligit deum super ois et propter se ex toto corde. ex tota anima. et ex tota mente. huiusmodi illud est ex meditatione inter se ipsum et diminutionem non habet. quod obiectum eius est imensum et infinitum. Ex his patet responsio ad quodam propositam. quod motus dilectionis in deum quodam modo accipit modum modificari. habet quod dicitur modo mine. Et sicut habet rationes ad oppositas partes. Nam rationes que ad primam partem id est eum qui diligunt motum charitatis habere modum. concludunt quod modus consistit in limitatione actus quantum ad se ipsum. Illa tamen ratio de sapientia non cogit. quod sapientia vno modo dicitur est a sapere. Alio modo dicitur est a sapore. ita quod vno modo consistit in cognitione. alio modo in affectione. Et sicut quod consistit in affectione sic dicitur Bernardus quod charitas crescit in sapientia. et hoc modo non habet viciari per excessum. curiositate perscrutatoris. sed hoc modo non est superius ad charitatem nec illa dignior est non sequitur quod amor charitatis in deum habeat modum sicut quod modus dicitur medium inter se ipsum et diminutionem. Alie rationes tres rationes vix concludunt. et idem recedunt sunt. Ad rationes vero que ad oppositum adduntur sicut plana est ratio. Nam illud sicut Bernardus de diligendo deo quod diligendus est sine modo non tollit modum debite circumstantie. vel finitacione virtutis creare sicut tollit quod nemo debet sibi terminum iura virtutis suam pergere. quod nemo potest super se deum diligere. et ita auferuntur modus tertio modo dicitur. Ad illud quod obicitur quod diligendi deum est bonitas infinita. dicitur quod bonitas moueat ad formam illam affectionem sicut quod potest nunquam potest facere equalitatem. et ideo quantum ad ipsam summam bonitas sit infinita. non tamen propter hoc oportet quod affectio charitatis que mouet sicut illam habeat infinitatem et careat ois mensura. pro eo quod sicut lux claritatis diuine quam summam visum in prima est in se infinita. tamen finite cognoscit a nobis. et claritas cognoscibilis in infinitum excedit claritatem in cognitionis. sic etiam intelligendum est ex parte affectionis quod multo maior erit bonitas illi summi boni amabilis quam sit affectio amantis. **A**d illud quod obicitur quod charitas est aqua potest erant. dicitur quod vix est. hoc etiam vix est quod in infinitum potest diligit deum quem creaturam. sed tamen non propter hoc sequitur quod diligit deum ois in fine sine mensura. quod linea in infinitum extenditur punctum. et tamen ipsa in se finita est. **A**d vltimum quod obicitur de excessu patet responsio. quod obicitur de modo quod non solum est ex parte virtutis mouentis sed etiam ex parte obiecti. quod etiam medium locum tenet respectu se ipsum et diminutionem. et hinc non est regere circa actum dilectionis dei sicut per se factum est propter imensitatem ipsam obiecti. **Q**uestio. vi. **C**ontrarium tenemus ad illud modum implendum quem dominus in precepto ipse ait. **M**atth. xxiii. Diliges deum deum tuum. et te. cor. tuo. et ex tota anima. et ex tota mente. Et quod non videtur primo auctore Augustini quod habet in libro. **L**u. inest aliquid carnalis occupatio. non omnimode ex tota anima diligit deum. sed necesse est in hac vita esse aliquid occupatio. ergo impossibile est implere illud preceptum in hac vita. sed nullum tenet ad impossibile. ergo non tenemur ad implendum. **I**tem impossibile est aliquid moueri sicut semel ois obicitur mortibus anima deum est in carne habet mortuam referunt ad corpus. quod corpus quod corruptis aggregat animam. ergo non potest totaliter ferri in deum. et si hoc quod dicitur est in via non potest deum diligere ex toto corde. ergo non tenemur modo illo deum diligere. **I**tem in hac vita deum esse non possumus sine veniali peccato. huiusmodi peccat deus venialiter peccat mortuam quod necesse est in deum nec ad illud ordinari. ergo impossibile est quod homo in hac vita ois amor suus ad deum referat. Si ergo nemo tenet ad impossibile. nemo tenet ad illud modi in perfectione. **S**ed 5. **M**atth. xxiii. diliges deum deum tuum. et te. eundem. **S**i vis ad vitam ingredi sua mandata. si si hoc est preceptum ois mandatorum. hoc tenet preceptum ad illud seruandum. ergo tenet ad illud modi in perfectione. **S**i tu dicas quod non cadit sub precepto. **L**etra hoc est. si sub precepto non cadit. ergo potest modus ille super ois in se servare. **I**tem quod iter precepti. **I**tem cur deus precepit alteri aliquid ut faciat tali ratione. non solum tenet ad id quod est ad tempus sicut etiam tu voveris. ergo pariter ad id quod precepit aliquid fieri determinans modum. non solum tenet quod ad actus executionis sed etiam ad modi in perfectione. **S**i tu dicas quod hoc excusat a ratione. propter impossibilitatem precepti implendi. **L**etra hoc est quod dicit Hieronymus. **A**nathema sit qui dicit deum precepisse impossibile. **E**t Augustinus. **S**i vis ingredi vitam non dimittere. sic a quod nullo modo fieri poterat imperare. **I**tem diligere deum ex toto corde et ex tota anima. et ex tota mente sicut Bernardus. et diligere dulciter. sapienter et fortiter. **E**t Augustinus. et diligere sine errore. sine ditione. et sine obliuione sed huiusmodi potest hoc tenet facere in statu vite. ergo tenemur ad huiusmodi mandati in perfectione. **S**i tu dicas quod Augustinus intelligit non nisi per virtutem etiam potest. et ergo vix quod modus ille dilectionis in via simpliciter debet et possit impleri. **I**tem supra hoc quod si in odium ille non possit impleri in via nec deus tenet illud implere. ad quod opponit in precepto diuini. **S**i tu dicas sic dicit Augustinus. **H**ec vix sciamus quod rendere debemus. pariter hoc vix videtur quod debuerit precepisse ut videamus cum facie ad faciem. quod si non debuerit facere. non vix illa ratio sufficiat quam Augustinus assignat. **H**ec ad quod dicitur quod intelligenda est norandum cum aliqui dicunt sacri doctorum: ois modum precepti potest impleri. aliqui dicunt non potest impleri. et hoc amouemur (si vix videri possumus) quod vno modo ad preceptum modum obligamur ad implendum. alio modo excludamur ad ipsum desiderandum. **U**nus modus dicitur vix ois modus dispositio meriti. Alio modo est dispositio finis. **D**icitur est sicut duplex modus dilectionis: cordis. anime. et mentis. **D**uplex enim potest intelligi quod amor dei potest ad totum cor. **S**i autem ita quod excludat omnem affectum extraneum. et tunc dicitur plene et perfecte cordi. hoc autem est quod ois motus cordis per amorem referunt in deum. et ex totaliter ponit dominium plenum. Alio modo dicitur amor dei totum cor potest ad quantum deo excludit omnem affectum inuicem. hoc est quod nihil diligitur supra deum vel equaliter ipsi deo. sic diligit deus ex toto corde qui diligit et in se pro se et super ois. **P**roterea. totalitas que excludit omnem extraneum mortuum est peccatum mortuum. nec potest haberi ante ad preceptum omnem glorie nisi ad ipsum deum aspiciamus et in ipsum feramur continue. **S**ecundum

cepto ipse ait. **M**atth. xxiii. Diliges deum deum tuum. et te. cor. tuo. et ex tota anima. et ex tota mente. Et quod non videtur primo auctore Augustini quod habet in libro. **L**u. inest aliquid carnalis occupatio. non omnimode ex tota anima diligit deum. sed necesse est in hac vita esse aliquid occupatio. ergo impossibile est implere illud preceptum in hac vita. sed nullum tenet ad impossibile. ergo non tenemur ad implendum. **I**tem impossibile est aliquid moueri sicut semel ois obicitur mortibus anima deum est in carne habet mortuam referunt ad corpus. quod corpus quod corruptis aggregat animam. ergo non potest totaliter ferri in deum. et si hoc quod dicitur est in via non potest deum diligere ex toto corde. ergo non tenemur modo illo deum diligere. **I**tem in hac vita deum esse non possumus sine veniali peccato. huiusmodi peccat deus venialiter peccat mortuam quod necesse est in deum nec ad illud ordinari. ergo impossibile est quod homo in hac vita ois amor suus ad deum referat. Si ergo nemo tenet ad impossibile. nemo tenet ad illud modi in perfectione. **S**ed 5. **M**atth. xxiii. diliges deum deum tuum. et te. eundem. **S**i vis ad vitam ingredi sua mandata. si si hoc est preceptum ois mandatorum. hoc tenet preceptum ad illud seruandum. ergo tenet ad illud modi in perfectione. **S**i tu dicas quod non cadit sub precepto. **L**etra hoc est. si sub precepto non cadit. ergo potest modus ille super ois in se servare. **I**tem quod iter precepti. **I**tem cur deus precepit alteri aliquid ut faciat tali ratione. non solum tenet ad id quod est ad tempus sicut etiam tu voveris. ergo pariter ad id quod precepit aliquid fieri determinans modum. non solum tenet quod ad actus executionis sed etiam ad modi in perfectione. **S**i tu dicas quod hoc excusat a ratione. propter impossibilitatem precepti implendi. **L**etra hoc est quod dicit Hieronymus. **A**nathema sit qui dicit deum precepisse impossibile. **E**t Augustinus. **S**i vis ingredi vitam non dimittere. sic a quod nullo modo fieri poterat imperare. **I**tem diligere deum ex toto corde et ex tota anima. et ex tota mente sicut Bernardus. et diligere dulciter. sapienter et fortiter. **E**t Augustinus. et diligere sine errore. sine ditione. et sine obliuione sed huiusmodi potest hoc tenet facere in statu vite. ergo tenemur ad huiusmodi mandati in perfectione. **S**i tu dicas quod Augustinus intelligit non nisi per virtutem etiam potest. et ergo vix quod modus ille dilectionis in via simpliciter debet et possit impleri. **I**tem supra hoc quod si in odium ille non possit impleri in via nec deus tenet illud implere. ad quod opponit in precepto diuini. **S**i tu dicas sic dicit Augustinus. **H**ec vix sciamus quod rendere debemus. pariter hoc vix videtur quod debuerit precepisse ut videamus cum facie ad faciem. quod si non debuerit facere. non vix illa ratio sufficiat quam Augustinus assignat. **H**ec ad quod dicitur quod intelligenda est norandum cum aliqui dicunt sacri doctorum: ois modum precepti potest impleri. aliqui dicunt non potest impleri. et hoc amouemur (si vix videri possumus) quod vno modo ad preceptum modum obligamur ad implendum. alio modo excludamur ad ipsum desiderandum. **U**nus modus dicitur vix ois modus dispositio meriti. Alio modo est dispositio finis. **D**icitur est sicut duplex modus dilectionis: cordis. anime. et mentis. **D**uplex enim potest intelligi quod amor dei potest ad totum cor. **S**i autem ita quod excludat omnem affectum extraneum. et tunc dicitur plene et perfecte cordi. hoc autem est quod ois motus cordis per amorem referunt in deum. et ex totaliter ponit dominium plenum. Alio modo dicitur amor dei totum cor potest ad quantum deo excludit omnem affectum inuicem. hoc est quod nihil diligitur supra deum vel equaliter ipsi deo. sic diligit deus ex toto corde qui diligit et in se pro se et super ois. **P**roterea. totalitas que excludit omnem extraneum mortuum est peccatum mortuum. nec potest haberi ante ad preceptum omnem glorie nisi ad ipsum deum aspiciamus et in ipsum feramur continue. **S**ecundum

da ho totalitas pot hre p ifusionē grē q̄ ē expulsiua oīs moralis culpe. Si ḡ in illo pcepto intelligat de diligēt ex tota aīa. ex toto corde. et ex tota mente. q̄rū ad p̄māz acceptiōem totalitatis. sic modus ille nō obligat ad sūū impleriōem. s; exp̄m̄it in pcepto vt sciam⁹ quō p̄ amorē debeamus cōdere. vt nemo se p̄fectū arbitret quousq; illam p̄fectiōem fuerit assecutus. Si ho dicat diligere ex toto corde s̄m̄ secundā acceptiōem. sic tenemur ad illum modū implendū. Et q; s̄m̄ vtrāq; acceptiōem voluit spiritalis sanctus intelligi p̄dictū mandatū. hinc ē q; qdā dicunt ip̄m posse impleri in via. quidā ho dicūt q; nō potest impleri quousq; peruentat ad p̄riam. Et s̄m̄ hoc p̄cedunt rōnes ad p̄es oppositas. Si aut̄ querat quare in isto pcepto magis exp̄m̄it quo tendere debeamus q̄ in alijs pceptis. Rōndert p̄t. q; plenitudo legis est dilectio. et finis pcepti est charitas. et mandatum dilectionis est p̄m̄um et summū s̄m̄ diuinum testamentum. idō dicitur spiritus sanctus circa ip̄sum exp̄m̄ere p̄fectionem et complementum ad quod singula bona et mā-

data ordinantur magis q̄ in aliquo pceptorum. et p̄ hoc patent omnia que circa hoc queruntur. Si quis autem opponat modum illum simpliciter posse impleri in via q̄rū ad aliqd̄ tps̄ i quo pot̄ homo totaliter ferri in deum ita vt nec sint in eo morus charitati oppositi nec etiam extranei. Respondert potest q; licet hoc possit esse. et aliquando sit in aliquibus personis excellentibus. non tamen cōmuniter reperitur in hominibus iustis. Preterea licet sit ibi totalitas morum vt nunc. nō tñ ē simplr. Et id̄ defect⁹ ē a p̄fecta totalitate q̄ ē totalitas motuū et tps̄. et hec ē q; simplr̄ excludit motū extraneū. et id̄ q̄uis aliqd̄ mō impleri possit mod⁹ ille. nō tñ omnino sicut insinuat in illo pcepto. Et h̄ innuit Aug. cū dicit. Cū aliqd̄ adhuc est carnalis cōcupic. nō oīmō de ex tota aīa diligit deus. Et hoc ip̄m vult dicere m̄gr cū dicit q; impleri pot̄ hic mod⁹ p̄dictus s̄m̄ p̄fectiōem vt ē est p̄fectio currentis. nō s̄m̄ p̄fectionē p̄m̄is q̄ est p̄fectio p̄uenientis. et ita vult q; impleri possit. et p̄t. nō tamen omnino perfecte et integre.

Distinctio xxvii. de charitate q̄rū ad diligēbilium numerū et distinctionē.

Rec̄ q̄rū pot̄. vtz illo mādato dilectiōis p̄m̄i et supra egit magis de charitate q̄rū ad eētā et distinctiōem. in hac parte intendit agere de ea q̄rū ad dilectiōis numerū et distinctiōem. Diuiditur aut̄ ista ps in partes tres. in quarū p̄ma inq̄rit que et q̄rū sunt diligēda. et qualit̄ exp̄m̄ant per duo mandata. In secunda vero parte remouet quedā dubia. ibi. or̄t

tur autem hic questio de angelis. et. In tertia vero parte subiungit quāda distinctiōem que facit ad p̄m̄is maiorē euidentiā. ibi. Hic notādū ē proximū et. P̄ma ps diuidit in duas. In q̄rū p̄ma mouet q̄nō et dēminat. In scda auēte Aug. cōfirmat. ibi. Quattuor aut̄ diligēda et. Itē scda ps diuidit in duas. in q̄rū p̄ma remouet dubiū de angelis. In scda ho de r̄po. ibi. P̄m̄ vero in quantum homo et. Ultima vero pars remanet indiuisa.

DI. XXVIII

Nec spectat li pcepto op̄ erat et. Contra hoc nō videt̄ veruz. q; si pcepta data sunt ad diligendū affectiōes n̄ras. cū maxime continēgat v̄nū qd̄q; er rare circa dilectiōem sui. videtur q; de hoc debuit maxime pceptum dari.

Inquirit et determinat q̄ et quorū sūt diligēda. et q̄rū exp̄m̄antur per duo mandata.

Hec queri pot̄ vtrū illo mādato dilectiōis p̄m̄i. totū p̄m̄i. i. aīaz et corpus nōq; ip̄os totos diligere precipiamur. Ad qd̄ dicitur om̄ne gen⁹ diligēdarū re rum in duob⁹ illis mādatis contineri.

Confirmat determinatiōez suā auctoritate Augusti.

Quattuor aut̄ diligēda sūt. vt ait Aug. Cū qd̄ sup̄ nos est sc̄z deus. Alterū qd̄ nos sumus Tertū qd̄ iuxta nos ē sc̄z p̄m̄us. Quartū qd̄ infra nos est. sc̄z corp⁹. De scdo et q̄rto nulla pcepta danda erāt. s; vt diligēremus nos vel corp⁹ n̄m. Precipit aut̄ de⁹ diligēti et p̄m̄us. vt aīat quisq; se diligat pcepto nō est op̄. quantūlibet em̄ hō excidat a veritate. remanet illi dilectio sui et dilectio corp̄is sui. quia nemo vnq; carnez suā odio habuit. Nam viri iusti

qui corpus suum cruciāt. non corpus sed corruptiōes eius et pondus oderunt. Hic videtur aug. tradere q; ex pcepto nō tenemur diligere nosmetip̄os vt corpus nostrū. Qd̄ si est. nō om̄ne gen⁹ diligēdarū rerū illis p̄uob⁹ pceptis. cōtinetur q; cū et nosip̄os et corpus nostrū diligere debeamus. ad qd̄ necessariū est pceptū cum scriptū sit. Qui diligit iniquitatez odit aīam suam. Sed sp̄ale de h̄ pceptum nō erat dādum. Nec sp̄ali pcepto opus erat id̄ tradi vt quisq; se vel corpus suū diliget quia hoc in illo pcepto continetur. diliges proximū tuū sicut teip̄m. Ibi enim et proximū totum et te totum intelligere debet. Unde Aug. in eodem. Si te totū intelligas. i. aīam et corpus. et proximū totū. i. aīam et corpus. homo enī ex anima cōstat et corpore. nullū rerum diligendarum gen⁹ in his duob⁹ pceptis pretermisum est. Luz em̄ p̄currat dilectio dei. eiusq;

mitur. et. dōm q; triplex est. q̄re nō op̄ret spectale mandatū dari te dilectione sui vel corporis. Cū est quā red dit Aug. n̄ h̄ in lra. q; l̄aris i rel ligat per hoc qd̄ dicitur teip̄m. Alta rō ē q; ad hoc ip̄m incliat natura. Tertia rō est. q; diligere ex toto corde et ex tota aīa et ex tota mente. h̄ est sc̄ipm̄ sp̄ualr̄ amare. Ille enīz sp̄ualit̄ se amat qui cor et corp⁹ ad honorem dei totaliter expōit et sic dilectio ip̄suis implicatur in illis duobus mandatis. et q; bene crequitur p̄m̄um mandatum. facultatez habet et rectitudinem habet ad

Aug. i. li. d. doctri. sp̄iana.

sc̄p. p.

ps. p.

Aug.

diligendū seipm. 2 ppter b nō optet tertū mandatum addi fm q dicit brūs Aug. 2 p hoc p3 determinatio ob iectoz. Nam illud qd obicit q̄ circa dilectionem sui ē obligatio et diff. culras. iā p3 rñsio. q̄ satis instruit bō p illa duo mādata ad obliquitatis et difficultatis illius remotionem.

2 Ad illud qd ultimo querit q̄ re nō sic dat im plicite mādata de dilectōe pxi mi sicut de dile ctōe sui. ddm q̄ rō hui⁹ ē. q̄ non ē ita de inclina tione nature et appetitu nature conuerti ad alte rum sicut cōuer ti ad se. 2 p: o pē hoc difficultatū est. primuz dili gere. maric qm ē ei aduersarius. iō congruū fuit de hoc spāle mā darū dari.

dilectōis mod⁹ prescript⁹ ap pareat. 2 sequat dilectio pxi mi de tua dilectōe nihil dictū vide tur. Sed cū dictū ē diliges pxi mu tuū sic teipm. sicut tui abste dilectio pretermissa nō est. Ec ce hic apte dicit in illo pcepto si tñmō pxi mi s et mei dilectōez cōtineri. 2 totius pxi mi totius q̄ mei. Ex quo apparet q̄ dcm est de scōo 2 q̄ rto. i. de dilectōe nri 2 corpis nri nulla pcepta dā da ita eē intelligendū scz spālia et diuisa. qz in illo vno totū con tineat. Et qz id qd sum⁹ 2 qd in fra nos est ad nos tñ primēs. na ture lege diligimus q̄ in bestijs etiā ē. iō q̄ 2 de illo qd sup nos ē 2 de illo qd iuxta nos ē diuisa p cepta supimus. In q̄ rō altero eius qd sum⁹. 2 illi qd infra nos ē dilectio pxi mi. Sic p̄ dita est mens hūana vt nunq̄ sui non mem ineret. nūq̄ se non intelli gat. nūq̄ se nō diligit. s̄ qm qui odit aliquē. nocē illi studet. nō i merito 2 mēs hoīs qm sibi nocz se odisse dē. Resciēs. n. sibi vult male. dū non putat sibi obesse qd vult. s̄ tñ male sibi vult qm il lud odit qd obsit sibi fm illud. Qui diligit iniquitatē odit aīam suā. Qui ḡ dilige se nouit. deuz diligit. Qui dō non diligit deū

3 Sic cōdita est rē. Contra p mū obr sic. De mo rta est rei ab sentis et p̄terite sed aīa nuuq̄ est sibi absens 2 p̄ terita. ergo nun q̄ meminit sibi Item contra il lud qd sequitur Q̄ nunq̄ se nō intelligit. obr q̄ aīa intelligit a lia a se. 2 im pos sibile ē q̄ aīa plu ra intelligat. sicut ergo tunc nō in telligit se. Pre terea multi crē dunt se nō hēre aīam q̄ sit substantia spūalis. ḡ videt q̄ i talibz aīa nō intell. gar seipaz. Itē d̄ tertium qd dicit vt nunq̄ se nō diligit obr sic. q̄ multi seipos interficiunt 2 vitā suam odiūt. ḡ videt totū illud eē falsuz. Preterea in auēte seq̄nti statim subdit cōtrariū. q̄ diligit iniquitatē odit aīam suā. R. ddm q̄ illa tria q̄ tangunt in lra duplr p̄nt attribui aīe. vīcz. actu vlt̄ habitu. Si bitu sic vere et sp̄ attribuūt ei. qm aīa p seipam nata ē sui memi nisse. se intelligere. 2 se diligere. Si aut̄ intelligat i actu sic nō p̄ sibi attribuunt. qz nō sp̄ se cogitat. nec sp̄ super se cōuertit. Aug. ḡ loq̄t q̄ rō ad habitū nō q̄ rō ad actū. Ad illud qd obr q̄ memoria ē respectu p̄teritor. d̄ d̄ q̄ Aug. largi⁹ accipit memoria q̄ p̄bi sic in pmo li. oñsuz fuit. Ad illud qd obr q̄ non semp se cogitat imo de alijs iā p3 rñsio. qz nō loq̄t de intelligere fm q̄ dicit actualēz cognitiōz 2 conuersionē sup se. Ad illud qd obr de dile

Hic textus i libris an tiq̄s nō in uenit. Imo est q̄ dā ex positiō ter.

po. x.

ctione. ddm q̄ diligere ē duplr. affectu scz 2 effectu. Af fectu nullus est q̄ seipm odiat. imo si seipm interimit b̄ est vt quietē maiorē inueniat. si peccat b̄ ē qz appetit dile ctione suam. Si aut̄ loquamur de dilectōe q̄ rō ad effe ctū. sic multi seipos odiūt. qz inordinatē se diligēdo fa ciūt sibi malum 2 inimicant. sicut multi qui volen tes fugere cōfu sionē vel tribula tionē seipos int̄ ficuūt compaliter et qui volūt sa tisfacere de de rīs carnis int̄ ficunt seipos sp̄ r̄ trualiter. 2 int̄ micant sibi val de crudelit.

Remouet dubiū de angelis an in illo pcepto cōtineat dile ctio angelozum.

Quis aut̄ hic de angelis qd. Utrū ad illud pceptū dilectio nis pxi mi etiā dilectio pertine at angelozū. Nam q̄ nullū ho minē exceperit q̄ pcepit. primū dilige dñs i pabola semiuuui re licti oñdit. eū dicēs primū q̄ er ga illū exiitit misericors. deide subdit. Glade et tu fac sicut. Utr em̄ eū primuz intelligam⁹ cui vel exhibendū ē officiu⁹ misericō die si indiget. vel exhibendū esset si indiget. nullū dō exceptuz eē cui mīe negandū sit officiu⁹. q̄ nō videat cū vsq̄ ad inimicos etiā porrectum sit. dñs dicente diligitē inimicos vros. 2 bñfaci te his qui odiūt vos. Manifestū est ergo oēm hoīem primū esse deputandum. Proximi ve ro nomem ad aliquid est. neq̄ quisq̄ esse proximus. nisi pro ximo potest. vnde consequens est cui prebendum et a quo p̄ bendum est officium miseri cordie. recte proximum dici

ciūt sibi malum 2 inimicant. sicut multi qui volen tes fugere cōfu sionē vel tribula tionē seipos int̄ ficuūt compaliter et qui volūt sa tisfacere de de rīs carnis int̄ ficunt seipos sp̄ r̄ trualiter. 2 int̄ micant sibi val de crudelit.

Manifestū est ergo oēs bo rē. Obr de bea ta virgine. sicut enim est ille pri m⁹ q̄ ē iuxta nos et beata vgo nō tñ sup nos s̄ su pra angelos et altara ē. ergo nō videt q̄ tñ dilu gēda sit vt pri a sed magis vt do mina. Itē hono randa ē brā vgo spāli honore. q̄ d̄ hypudlia. et go spāli amore amanda. nō er go vt q̄ sub rōe pxi mi intelli gur per quem in telligimus illd̄ quod est iuxta nos. R. q̄ noīe pxi mi intelli gitur omnis bō cuiuscunq̄ sex⁹

Aug. de doc. sp̄ia

Quis sit proximus.

Abat. p

cuiuscunq̄ dignitatis. cuiuscunq̄ virtutis. Unde 2 di lectio gloriose virginis includit sub dilectōe proximi. Ad illud hō qd obr q̄ non est iuxta nos sed supra. d̄ d̄ q̄ licet sit supra nos rōne dignitatis gratie. 2 concepti onis nobilissime. est tñ iuxta nos fm conformitatē nat ure. et qm dilectio respicit similitudinē. bonoz aut̄ re spicit humiliatōnem. hinc est q̄ dilectio eius generalit̄ ter sub dilectōne pxi mi cōtinet. q̄ suis veneratio ip̄ alijs supponat. Tercū ē tñ q̄ ip̄a specialit̄ affectu ab oibz d̄ d̄ diligit. sed ex b̄ nō sequit q̄ dilectio eius non debeat sub dilectōe pxi mi cōtineri. qz q̄ r̄mūcūq̄ aliq̄ creatura magno affectu sit amanda. tamē p̄ prius ip̄a charitas ordinar aīam ad diligendū salutē pxi mi sicut melius infra manifestabit. Per hoc patet responsiō ad obie ctū. qm arguit de dignitate sublimitate. qz brā vgo ē su pra nos fm quā ē uenerāda. sub noīe hō pxi mi tñc q̄ rō

Marginal notes on the right side of the page, including references to other works and commentary.

ad nature cōformitatē fm quā ē diligēda. **M**anifestū est ergo. rē. Cōtra. angeli q̄rū ad dignitatē nature. rē q̄rū ad eminatā grē. rē quātū ad excellentiā glorie supra nos sunt. ḡ v̄ q̄ nō debeāt primi n̄rī s̄ d̄nī reputari. Itē x̄ps d̄ns n̄r est q̄ fuit paulominus ab angelis minor: q̄ fm

Manifestū ē ḡ p̄cepto dilectionis primi etiā factos āgelos cōtineri. a q̄b̄ tāta nob̄ miscōdie impēdunt officia. Ex q̄ rē d̄ns p̄ximū se nostrū dici voluit. vt in pabula saucij oñdit. Et i p̄pha Quasi p̄ximū r̄ quasi fr̄ez n̄r̄ sic cōplacebā. S̄z q̄ excellētiōr ac sup̄ n̄fam nām est s̄ba diuina. p̄ceptū dilectōis dei a p̄ximū dilectōe distinctuz ē. Itē q̄ nob̄ de oīa ipendat b̄nficia. nō tam noīe p̄ximū includit in illo p̄cepto. quā nō sic nos diligere debemus. s̄ plus q̄ nos toto corde et anima.

Luce. x. p̄. xxxiiij

q̄ d̄n̄s in p̄s. ḡ v̄ q̄ ip̄i angeli sicut d̄n̄i n̄rī nō sicut p̄ximū s̄putandi. rē. d̄m̄ q̄ q̄uis angeli supra nos sint siue q̄rū ad dignitatē nature. siue q̄rū ad sublimitatē grē. m̄ q̄rū ad actū dilectionis nō sunt sup̄ nos diligendi. p̄ eo q̄ charitas n̄ra p̄ncipalē respicit summū bonū in q̄d facit tendere r̄ ad q̄d inclināt. et hoc mō respicit subiectū ad quod informat. Secūdo mō respicit aliq̄d subiectū cōsimile q̄d ligat. vnde quātūcūq̄ creatura sit in seīpa excellens. tamē fm legē charitatis iuxta nos est. r̄ iō sub noīe p̄ximū d̄z contineri. Ad illud ḡ q̄d obijciunt q̄ supra nos sunt sub rōne nature et glorie tam patet responsio. q̄ q̄uis sint supra nos fm ordinē vniuersi. nō tamē sunt supra nos fm ordinē sub rōne charitatis. P̄t̄r̄ ē alit̄ dici q̄ q̄uis sint sup̄ nos rōne simplicitatis. sp̄ualitatis. r̄ incorruptibilitatis. sicut tamē iux̄ nos ratione imaginis fm quā nos et ip̄i habemus imēdiatē in deū ordinari. r̄ rōne hui⁹ p̄nt̄ n̄rī p̄ximū appellari. Et per h̄ pa-

H intelligētia hui⁹ p̄ris incidit hic q̄d circa sermone q̄rit v̄t̄ ex charitate diligende sint creature irrōnales. Secūdo q̄. v̄t̄ū ex charitate diligēdi sint d̄m̄os. Tercio q̄. v̄t̄ū ex charitate diligēdi sint mali hoīes. Quarto q̄. v̄t̄ū ex charitate diligēda sūt dona gratuita. Sexto r̄ v̄t̄imo querit de diligēdo: um numero et sufficiētia.

Questio I a

Unū ex charitate diligēde sint creature irrōnales. Et sic v̄t̄ Sap. xj. diligis oīa d̄n̄e. r̄ nihil odisti eoz que fecisti. s̄ charitas facit nos s̄formiter diligere deo. ḡ si de⁹ quē charitas diligit creaturas irrōnales. v̄t̄ q̄ r̄ homines charitatē h̄ntes eas ex charitate debeāt diligere. Itē creature irrōnales ex charitate diligēde sūt. p̄pter hoc q̄ h̄nt aliquā dei similitudinē. s̄ in creaturis irrōnālibus relucet dei similitudo. licet minus p̄fecte q̄ in creaturis r̄ationabilibus. relucet enī d̄s in eis sicut i vestigio ergo si similitudo dei ērō diligēdi ex charitate. videt q̄ cerere creature rōnales ex charitate diligende sint. Itē sicut ad fidē p̄tinet credere deū esse creatōrē creaturarū rōnālū. ita ad ip̄am spectat credere ip̄m esse creatōrē creaturarū irrōnālū. Et sicut intellexit n̄r cognoscit deū i creaturis p̄ creaturas rōnales. ita r̄ p̄ irrōnales licet minus plene. Si ḡ fides r̄ cognitio r̄ cōreplanio ip̄ius d̄i i indifferētē respicit ip̄as creaturas rōnales r̄ irrōnales. patet rōne videt q̄ et ip̄a gratuita dilectio. ḡ videt q̄ irrōna-

ter responsio ad illud q̄d obijciunt de x̄po. q̄ illud d̄r: rōne passibilitatis assumptē. **C**hristum v̄o inquantū hō est rē. Contra. X̄ps est caput n̄rī fm cōformitatē nature assumptē. sed caput magis ē diligēdū q̄ alimēb̄ū. ḡ p̄l̄ d̄m̄ diligere x̄pm fm q̄ h̄ d̄z nos. Itē tā

Remouet dubiū de x̄po. an in illo p̄cepto contineatur dilectio x̄p̄i fm q̄ homo est. **C**hristū v̄o inquantū hō est sic nos diligēdē. eiusq̄ fm hominē dilectio illo r̄tinet mādato. quē ēt fm hoīez magis q̄ nos s̄ nō quātū de⁹ debem⁹ diligere. q̄ inquantū ē hō minor ē deo.

Quibus modis d̄r p̄xim⁹. **H**ic notandū est proximum dici diuersis modis. scilicet conditione prime natiuitatis. spe conuersiōis. propinquitate cōditionis. ratione beneficij exhibitionis.

onē nature iux̄ illud q̄d d̄m̄ fuit sup̄ di. xj. Et si importat vnitatē persone. sic diligendus est supra nos. quia sic supra nos est noster creator. redemptor. r̄ saluator. Si vero importet conditionem nature assumptē. sic diligendus est iuxta nos. et sic est proximus noster. Unde si consideremus christum solum ratione humanitatis. hoc est pure ratione nature create. non debet ei p̄ncipalitas dilectōis. sicut nec adoratio laurie. nec b̄m̄odo dicitur redemptor noster vel caput. q̄ r̄ redemptoris q̄ capitis nomē respicit p̄sonam fm v̄t̄āq̄ naturā r̄ p̄ hoc patet responsio ad obiecta.

les creature ex charitate diligi possint. cū charitas ita amer deū sicut fides credit. Itē v̄t̄ū r̄ v̄t̄ū habet eē circa idē. ḡ circa q̄d h̄z esse amor virtuosus libidinis r̄ cupiditatis. circa idē h̄z esse amor gratit⁹ r̄ charitatis. sed hō p̄t̄ libidinose r̄ cupide amare creaturas irrōnales. ergo pari rōne videt q̄ v̄t̄ iustus ex charitate habeat eas diligere. Itē aliq̄s diligit bona sp̄alia vt p̄ illa seruat s̄o sicut v̄t̄ iustus diligit possessiōes vt faciat elemosinas s̄ stat q̄ tal̄ amor ē amor meritor⁹. s̄ amor meritor⁹ p̄cedit ex charitate. ḡ v̄t̄ q̄ talia irrōnalia sint ex charitate diligēda. S̄z Aug. dicit i li. de doctrina xp̄iana. r̄ habet in s̄a p̄ced dist. Ea sola ex charitate sūt diligēda que nobiscū societate quadā referūt in deū. sicut ē hō r̄ angelus vel corp⁹ n̄rī. s̄ talia nō sūt irrōnalia. ḡ. rē. Itē p̄ncipale obiectū charitatis ē bonū increarū. cū caritas sit s̄tus th̄ologica. ḡ cū charitas faciat illi bono adherere r̄ ip̄o frui. nihil i mūdo diligit nisi q̄d illo bono natū ē frui r̄ i illo beatificari. sed creature irrōnales nō p̄nt i deo beatificari. ḡ nō p̄nt ex charitate diligi.

Itē charitas est v̄nclm̄ meritoris. ḡ illa sola sunt natura ex charitate diligi q̄ p̄ charitatē p̄nt neci. talia autē nō sūt nisi rōnalia. ḡ. rē. Itē nobilitas amoris: charitatis q̄ sit amor socialis. s̄ amor socialis nō p̄t esse nec debet nisi respectu rōnālū creaturarū. ḡ nec amor charitatis Itē illa sola sūt ex charitate diligēda q̄z dilectō claudet exp̄m̄ i duobus mādatis charitatis. s̄ dilectō irrōnālū nec includit nec exp̄m̄ i illis duobus mādatibus.

8 **Vt** q amor charitatis ad creaturas irrōnales non habe
 at excedi. **R** ad pdictoz intelligētiā ē notādū. q cuz
 aliqs actus dī esse ex aliq dī rite. hoc p̄t intelligi dupli
 citer. Uno mō sicut a mouente r imperāte. Alio modo
 sicut ab eliciente r informāte. **P**rimo mō p̄t dici. q oīa
 opera meritoria sūt ex charitate. q charitas impar om
 ne opus bonū. Sicut ex charitate possū ire ad sc̄m iaco
 bū. r ex charitate leuare festucā de terra. **S**ecūdo modo
 actus ille dī esse ex charitate quē habitus charitatis in
 sp̄itū formaliter r directe. sicut diligere deū r p̄timum
 quē nō hz aīa elicerē mediāte alio habitu q̄ habitu cha
 9 **r**itatis. **S**cdm hoc intelligendū q aliqd diligit ex chari
 tate p̄t dupliciter intelligi. Uno modo ex charitate im
 perāte. et sic p̄cedit p̄t irrōnales creature sūt diligēde
 ex charitate. Sicut enī charitas impar r mouet ad faci
 endū et cognoscendū oīa que spectāt ad salutē nostraz
 r laudē diuinā. sic etiā impar ad amādum. Unde quia
 multe rōnales creature dātē sūt nobis ī adiutorium ad
 exercēdū opa meritoria. ordinare sūt etiā ad laudādum
 deū. **H**inc est q charitas q̄ est amaritū dei r p̄timum
 perat tales creaturas diligi. Alio mō d̄ aliqd diligit ex
 charitate eliciente r informāte. r sic diligit ex charitate
 illd in qd ē formalis r p̄pus actus ip̄ius charitatis. ta
 le aut non est nisi illud quod est summū bonū vel cui sū
 mū bonū natū est aliq modo vniū p̄ cognitionē r amo
 rem. Ideo cū creature irrōnales nō sint h mō at capa
 ces. q nō sūt ad dei imaginē. p̄ charitatē nō p̄t eis exp̄o
 tari summū bonum. r ideo charitas nō descendit ad il
 la diligēda fm suū actū. p̄pūm r formalem. r p̄ hoc ra
 lia nō diligitur ex charitate eliciente. **E**t si tu querās q
 virtus elicit illū actū dilectōis quo d̄s diligit creaturas
 inq̄rū sunt a deo r ad deū. **D**ōm q̄ hec est cuiusdā pie
 tatis r affectōis naturalis. Sicut enī homo diligit ea
 nē qdā pietate natural. q̄ videt eū sibi obedierēz. sic et
 ceteras alias bestias r irrōnales creaturas natura
 luer ex quadā pietate innata diligit r fouet q̄ntum est
 ex p̄ma cōditione. **U**n fm q̄ homo plus reformaf r re
 ducif ad statū innocētie. fm hoc magis sibi mansuetec
 bmoī creature. r ip̄m circa eas maior pietate mouet. si
 cut d̄ b̄tō frācisco legit. q̄ erga h̄mōī creaturas mira pi
 etatis tenentudie affluebat. q̄ tā qdāmodo innocēt
 om̄ recuperat. cui rei signū creature irrōnales eides
 obreperābāt. **E**t fm hāc distinctionē p̄r rōtū ad q̄stio
 nem. q̄ vno mō creature irrōnales sunt ex charitate
 diligēde. vtz ex charitate in parte. Alio vno modo nō
 vtz ex charitate eliciente. **S**cdm hoc etiā patet respō
 10 **s**io ad obiecta ad vtrāq̄ p̄tēz. q̄ p̄cedūt fm diuicias
 vias. sicut intuenti apparet. **E**t r alius h̄ modus dicē
 di p̄dicto modo non r̄rius s̄z potius r̄sonus. q̄ aliqd
 diligit ex charitate p̄t esse tripliciter. **V**el ita q̄ charitas
 faciat circa ip̄am dilectionē ponere affectionē r finē. r
 sic solū deus diligit ex charitate. Alio modo ita q̄ cha
 ritas circa dilectū ip̄m faciat ponere affectionē non t̄
 finē. r sic diligit p̄timum ex charitate. q̄ circa p̄timum af
 fectū charitatis afficit oprando ei summū bonū. non p̄
 ter ip̄m s̄z p̄pter deū. **T**ertio modo dicit aliqd ex chari
 tate diligit ita q̄ charitas circa illud non ponit finē nec
 etiā affectionē intuitu sui. s̄z solū ratione illius p̄p̄ qd
 diligit. **E**t hoc modo creature irrōnales in q̄bus de
 us relucet diligitur ex charitate. q̄ d̄s diligit in illis p̄
 quē modū d̄s dicit diligerē canē amici sui. non q̄ afficit
 stur circa canē sp̄cālī affectionē s̄z q̄ afficitur circa amī
 cū. **E**t h̄ signū ē q̄ affect̄ charitatis non alligat boiēm
 creature irrōnali. fm q̄ alligat r p̄nectit boiēm ip̄i xpo

vel etiā ip̄i deo. **U**n sicut amor amicitie q̄ est in amicus
 se extendit ad amīcū filiū. ita q̄ filiū amīcū amīcū sic r di
 lectus. nō autē sic se extendit ad amīcū carulū vt canis di
 ligat r simili affectu. **S**ic intelligēdū q̄ charitas que ē
 amor dei se extendit ad illos q̄ sūt nati esse ei⁹ filij gra
 tiā adoprōis. r q̄ creature irrōnales nō sūt huiusmodi
 ideo p̄t loquēdo nō sūt nate ex charitate diligi. ita q̄
 charitas circa illos ponat affectū. vñ p̄t charitas ī illis
 diligerē deū. ita q̄dam mō p̄t p̄cedi vt creature diligit
 ex charitate licet improprie. ideo nō sūt numerāde int̄
 illas q̄ ex charitate p̄t diligitur. sicut rōnes ad hanc
 11 **p**rem inducere ostendūt r p̄cedūt. **A**d illud q̄ d̄ p̄tō
 obi in r̄riū q̄ d̄s diligit creaturas irrōnales. dōm q̄ de
 um creaturas irrōnales diligerē est eas p̄seruare in cē
 nature. s̄z aliqd diligerē ex charitate h̄ est summū bonum
 ei optare. r ideo plus r̄notat eū d̄ aliqd ex caritate di
 ligēdū. et aliqd esse deo dilectū. **E**t iō nō sequitur q̄ si deus
 eas diligit. q̄ ex charitate amēde sint. **E**t si tu obijcas
 q̄ charitas r̄formaf volūtatē nr̄am volūtatē diuine. dī
 cēdū q̄ h̄ nō est vtz p̄mō r p̄ se respectu oim̄ opin r q̄rū
 cūq̄ obiectoz. s̄z respectu eoz q̄ h̄nt exp̄ssam similitudinē
 r q̄bus vult d̄s dare seip̄m. **N**ā charitas q̄ ex charitate
 diligit oibus oprat deū. **E**t h̄ est qd̄ dicit b̄nus Aug⁹.
 r h̄r dīst. p̄ced. sic nos inuicē diligam⁹ vt q̄rū possim⁹
 ad habēdū in nob̄ deū ex dilectōe attraham⁹. **A**d illd
 12 **q**d obi q̄ creature rōnales diligitur ex charitate p̄pter
 assimilatiōem ad deū. **D**ōm q̄ nō quecūq̄ assimilatio
 ad deū facit aliqd ex charitate diligitur. sed illa q̄ facit
 dei capacit. r hec ē similitudo imaginis. **A**lia enī iō ē ima
 go dei q̄ ei⁹ capax r p̄ticeps esse p̄t. **C**haritas enī oprat
 illud summū bonū haberi ab eo quē diligit. ad illd ei⁹ adē
 nar tanq̄ ad suū p̄ncipale obiectū. **E**t qm̄ similitudo ye
 stigiū nō facit creaturā ip̄sī⁹ dei esse capacē p̄ r̄gnitōnē
 r amorē. hinc est q̄ nō sequitur q̄ si in creaturis irrōnali
 bus rep̄at aliq̄ vestigiū similitudo q̄ p̄pter h̄ extendaf
 ad ip̄as charitatis dilectio. **A**d illd qd̄ obi q̄ fides
 13 **it**a credit deū creatorē irrōnālū rē. **D**ōm q̄ nō est fide.
 de fide r charitate. **N**ā fides nō t̄m̄ est circa ip̄m deū vñ
 q̄rū est finis. s̄z etiā in q̄ntū est p̄ncipiūm rēz. **E**t q̄ d̄s
 est p̄ncipiūm immediatū tam respectu irrōnālūm q̄ rati
 onālū. iō vt oq̄z respectu in deū credit. r ip̄m r̄p̄las
Charitas aut̄ respectu deū s̄b rōe finis r sub rōne boni.
Et q̄ creature rōnales r irrōnales nō cōdes nō h̄nt
 rēdere in ip̄m summū finē. q̄ rōnales imediate irrōnales
 h̄o mediate. hinc est q̄ nō sequitur q̄ dilectō charitatis ad
 has et ad illas se habeat vniū om̄iter. **A**d illud quod
 14 **obi** q̄ virtus et virtutem habere esse circa idē. **D**e m̄ q̄ illd
 argumētum dupliciter peccat. **P**rimo q̄ q̄uis virtus
 r virtutem habeat eē circa idē subiectum. plura t̄m̄ exigūt
 ad r̄tū q̄ ad virtū. ideo si circa aliqd p̄t r̄sistere virtū
 nō p̄pter h̄ sequitur q̄ et virtus. **A**lius etiā d̄ d̄ct̄r q̄: **v**
 cet charitas sit motus r amor sp̄cālīs nō t̄m̄ op̄ret q̄ cir
 ca idē r̄sistat caritas circa qd̄ r̄sistat qd̄libz sp̄cāle virtutū
 q̄uis cupidital r̄sistat circa bona temporalia nō opoz
 et q̄ circa illa sit virtus charitatis. sed sufficit q̄ sit vir
 tus largitatis. **E**t ideo non opozet huiusmodi tempo
 ralia ex charitate amari. s̄z ex largitate retineri r dispē
 sari. q̄ iura eoz valorē veniē eadē app̄ciari. **A**d illd
 15 **lud** qd̄ obi de eo q̄ diligit r̄galia vt p̄ illa deo futat. tā p̄
 respōsio p̄ca q̄ deā sunt. q̄ ille motus tunc est meritor
 us. non q̄ sit a charitate elicitē. s̄z q̄ est a charitate im
 perāte. sicut ire ad sc̄m Jacobum vel sacre quodēcumq̄
 aliud op⁹ in dei obsequium. **P**reterea cum quis diligit
 r̄galia ad seruandū deo. affectio suā versatur circa eū

cui vult seruire sicut prius tacitū ē. Et ideo et h non potest cludi q̄ talia diliguntur ex charitate nisi valde extēso noie. Nā p̄p̄e n̄bil ex charitate diliguntur circa quod charitas non ponit affectum specialem.

Questio II
Utrū ex charitate diligendi sint demones. Et q̄ sic videtur Leuit. xix. Dilige proximum tuū sicut te ip̄m. Glo. Proximus nō p̄p̄tate sanguinis intelligendus est. s̄ societate rōnis. s̄ demones sūt rōnales. ergo demones sūt primi nostri. si ergo primi ex charitate diligēdi sūt videtur q̄ demones. Itē rō diligēdi primi est. q̄ est ad dei imaginē. s̄ hāc est in demonibus reperire. ergo cui i eis rep̄atur rō diligēdi. videtur q̄ eos debeam⁹ ex charitate diligere. Itē angeli anteq̄ peccarent ex charitate diligēdi erāt. p̄pter ea que habebāt in se. s̄ Dyō. dic. q̄ demones habent sibi data integra ⁊ splendidissima ergo si tūc ex charitate diligēdi erāt. p̄pter ea que tunc habebant. pari rōne videtur q̄ nūc debeam⁹ eos ex charitate diligere. Itē ex charitate debemus diligere que/ cumq̄ faciūt ad cumulū nr̄i meriti. s̄ demones nos rēp̄tantes ⁊ vcrantes faciūt ad nr̄i meriti cumulū. ergo v̄ q̄ ex charitate diligēdi sint. Itē ex charitate diligendū est om̄e qd̄ faciūt ad dei honorem ⁊ decorem diuine iusticie. s̄ demones de celo cecidi ⁊ penis subiecti faciūt ad manifestationē diuine iusticie. ergo v̄ q̄ ex charitate sint diligēdi. Preterea sic p̄bat̄ q̄ charitas diligit beatitudinē ⁊ appetit beatificari i deo. iō diligit om̄e illud qd̄ ē ad beatitudinē ordinatū. ergo pari rōe cū caritas diligat dei honore ⁊ laudē diligit om̄e illud qd̄ faciūt ad amplificationē laudis diuine. N̄mor̄ ē manifesta p̄ se. s̄ i mādaro dilectōis. primi p̄cipitur v̄ hō diligit proximum sicut seip̄m. quod exponēs Aug. dicit. sicut seip̄m. i. ad qd̄ seip̄m. Nos autē ip̄os debemus diligere ad sum̄i boni p̄icipationē. Si ergo demones ad hāc nō possunt puenire videtur q̄ nō sint diligēdi ex charitate. Itē sup̄ illud Luc. x. Quis tibi videtur prim⁹ esse. Glo. Proximus ē cui impenditur vel q̄ impendit misericordiā. s̄ demones nō sūt tales. ergo nō sūt diligēdi ex charitate. Itē Aug⁹. viii. de tri. q̄ diligit boies v̄ q̄ iusti sūt. vel q̄ v̄ iusti sint amare debet. sed demones nō sūt iusti. nec p̄t esse iusti. q̄ nō sūt ex charitate amādi. Itē curia celestis demones nō diligit q̄n̄ potius odit et detestatur. ergo si in eis est charitas maxime p̄fecta. ⁊ tāto p̄fectior est i via q̄ro ⁊ formior est illis qui sunt in p̄ma. videt̄ q̄ nulla charitas se ad demonū dilectionē extendere debeat. Itē n̄bil ē caritatis vinculo amplectendū qd̄ est p̄p̄tialiter separatū ab his q̄ caritate ligant̄. sed demones a mēbris xp̄i sūt sempiternalit̄ separati. ergo nullo mō sūt charitate diligēdi. **R̄.**
16 ddm q̄ sicut irrōnabilit̄ ex charitate nō sūt diligēda est citiue. q̄ nō sūt ordinata ad illi⁹ sum̄i boni asscurōnem qd̄ suis dilectis charitas op̄rat. sic demones q̄ sūt obstitinati i malicia. etiā sūt impossibiles effecti ad pueniēdū ad beatitudinē eternā. diligēdi nō sūt ex caritate elicitue. Charitas aut̄ nullo modo facit diligere elicitue nisi eos q̄s op̄rat ad sum̄ā beatitudinē puenire. Nullos at̄ op̄rat puenire ad illā sempiternā beatitudinē (cū mouetur discretē ⁊ ratiōabiliter) nisi eos qui sūt habiles ad pueniēdū. s̄ fm̄ ordinē nature. ⁊ fm̄ ordinē diuine iusticie. Qm̄ ergo demones et si sint apti nati p̄ naturā se licitari ⁊ in deo beatificari. q̄ tamē diuisa iusticia repugnat p̄ quā sūt damnati ad p̄p̄tā miseria. hinc est q̄ charitas sum̄i boni ei dē nō op̄rat. Ideo ꝛcedēdum ē q̄ demones nō sūt ex charitate diligēdi. Eodē etiā mō

Ddm est de damnatis fm̄ q̄ ex charitate diligere accipiunt p̄p̄e. Si dō ex charitate diligere accipit la. ge. pur accus diligēdi ē ex charitate impante. sic demones qd̄a modo sūt diligēdi. ⁊ qd̄a mō odiendi. Rōne culpe se odiendi in q̄ sūt deo dissimiles. diligēdi rōne nature. imago enī sum̄i regis fm̄ suā naturā cōsiderata q̄tū d̄ se pulchra ē et formosa. ⁊ naturali affectu amabilis ⁊ cōsimili natura. Terūtamē q̄ habēs charitatē multū detestaf eoz culpa. ⁊ culpa eoz totaliter ⁊ inseparabiliter possidz eoz naturā. hinc est q̄ charitas n̄bil magis mouet affectum naturalem ad diligēdum creaturas irrationales q̄ ad diligēdum demones. Concedēde sunt ergo rationes ondētes q̄ demones nō sūt ex charitate diligēdi. **Ad illud qd̄ obi. in 3rū q̄ primus est q̄ cōicat in rōne. Ddm q̄ cōicare in rōe est dupl̄. vel fm̄ ip̄tus natura purā rōnis. vel fm̄ ordinē vel fm̄ habituatē ip̄i⁹ ad grām. Dico q̄ q̄ primus fm̄ rōnis naturam nō est sufficiens ad h̄ q̄ aliq̄s dicit esse primus respectu actus diligēdi. dilectio enī gratuita respicit ordinatōnē ad gratiam. Et qm̄ demones hac primitate carēt. q̄ redditi sūt ad grām impossibiles. iō sub rōne. primoz nō cōtinent. Et iō et illa rōe nō sequitur q̄ diligēdi sint ex charitate. **Ad illud qd̄ obi. q̄ imago ē rō diligēdi in creatura. ddm q̄ imago nō est sufficiens rō diligēdi nisi in q̄tū est ordinata ad grām ⁊ gl̄iam ad quā ordinat̄ charitas. Et q̄ h̄ mō nō est i demonib⁹. imo oīno inordinata. iō nō cogit illa rō. **Ad illud qd̄ obi. q̄ angeli anteq̄ peccarēt erāt ex charitate diligēdi. ddm q̄ hoc erat q̄ tunc habituatē ⁊ ydoneitatē habebāt ad assequēdū gl̄iam. s̄ nō hāc habuerūt an̄ lapsū. et iō nō sūt nūc sicut tūc ex charitate diligēdi. Et si tu obijctas q̄ habent sibi data integra et splendidissima. Ddm q̄ illud d̄ q̄ntū ad potētias respectu naturāliū op̄atōnū. nō autē q̄ntū ad habititates caridēdem respectu gratuitaz. Inhabiles enī effecti sūt ad bñ faciēdū. tales enī habititates corumpuntur p̄ p̄ctm̄ fm̄ q̄ vult Aug⁹. ⁊ in ij. li. fuit oīsum. **Ad illud qd̄ obi. q̄ quicqd̄ faciūt ad cumulū nostri meriti est ex charitate diligēdū. ddm q̄ hoc p̄ esse dupliciter. Vel scdm̄ principālē int̄tionē vel p̄ occasionē. Quāuis enī p̄d̄icta p̄positio veritate possit habere de eo qd̄ faciūt ad cumulū nostri meriti fm̄ p̄ncipālē int̄tionē ⁊ p̄marā ordinationē. De eo tamē qd̄ faciūt ad cumulū nr̄i meriti p̄ occasionē nō op̄ret habere h̄itatē. q̄ ex multis malis et peccatis deus v̄r̄ iustis elicit bona. ⁊ h̄ mō demones faciūt ad nr̄i meriti p̄mōtionē. q̄ dū intendūt nos puenire ad peccatū. virtute diuina eoz exercitiū aueritur v̄ris iustis et sanctis ad meriti additamentū. **Ad illud qd̄ vltimo obi. q̄ om̄e qd̄ faciūt ad dei honore ⁊ decorem iusticie ē diligēdū ex charitate. Ddm q̄ sicut ex p̄cedētib⁹ patet. si p̄p̄e accipiat diligere ex charitate. p̄p̄o / sitis nō habz veritatē. Et si tu obijctas. qd̄ ordinatū est ad b̄ritudinē ē diligēdū ex charitate. q̄ similiter ad laudē ordiatū. Ddm q̄ dupl̄ ē aliqd̄ ordiatū ad b̄ritudinē. Aut quia de se ē ordinatū v̄ pueniat ad beatitudines. Aut q̄ p̄ ip̄m ordiatū ē puenire. Et qd̄ p̄mo mō ordinatum ē ad b̄ritudinē ē ex charitate diligendū. Qd̄ secūdo mō ordiatum ē nō oportet diligi ex charitate accipiēdo p̄p̄e ordinatū. S̄lt̄ aliqd̄ ordiatū ad laudē dei p̄ esse dupl̄. Aut q̄ ip̄m laudat ⁊ magnificat deū. aut gl̄iat i laude dei. Aut q̄ ē materia laudis diuine. Et qd̄ p̄mo modo ordiatum ē ad dei laudē ex charitate diligēdū ē quod h̄o scdo mō ordiatū est non oportet q̄ diligitur ex charitate nisi dicat diligit ex charitate impante. **Charitas enī impat homi v̄ velit esse omne illud in vniuer************

so quod excitat vtrum iustum ad laudandi m r magni-
ficandum deum suum.

Questio iij c

Utrum ex charitate sint diligendi mali hoies. Et q sic vi-
des Marb. v. Diligite inimicos vros. r. sed q odit iu-
stos absq dubio e iniquus r malus. ergo si talis e dili-
gendus ex charitate iuxta mandatu dñici. mali hoies ex
charitate diligendi sũ. Itẽ oes pdestinati diligendi sunt
ex charitate. s. multi q sũ mali sunt pdestinati. ergo
aliq mali ex charitate diligendi sũ. s. nescimus q sũ pre-
destinati q pfecti dũ in via sũ. ergo oes mali sũ ex ca-
ritate diligendi. Itẽ oes p qbus e orandũ sũ ex carita-
te diligendi. s. oradũ est p pctores. ergo tales sũ ex cha-
ritate diligendi. Itẽ pfectissima charitas fuit in christo
sed xpũs cũ esset in iusti r pctores dilexit nos. si er-
go omnis amor rectus debet charitate xpĩ imitari. tũc
videt q pctores r impij ex charitate sint diligendi. S. 3
in ps. Nõne q oderũt te dñe oderã. r sup. ini. tu. rab
s. oes viri iniusti deũ offendũt et ipi deo iniuriãt. er-
go oes pctores odendi sũ. nõ ergo ex charitate dilige-
di. Itẽ charitas facit volũtate nrã. s. ome voluntati
diuine. s. pctores et iniusti sũ odibiles deo fm illd Ec-
clesiast. xij. Altissimus odio hz pctores. Et Sap. xiiij.
Abhominabiles sũ deo impius r impietas ei. ergo vi-
des q fm legẽ charitatis mali sint odendi. nõ ergo ex cha-
ritate diligendi. Itẽ i Trĩs sequitur cõsequẽtia. sicut se ha-
ber bonitas ad dilectionẽ. sic malicia ad odiũ. sed hec e
p se vera. boni sũ diligendi. g. et hec mali odendi. s. odi-
endũ nõ est diligendũ. ergo mali nõ sũ ex charitate dili-
gendi. Itẽ charitas e vincũ vnitatis. ergo illi soli sũ
ex charitate diligendi q sũ de vnitare corpis mystici. sed
mali nõ sũ de vnitare corpis mystici ergo nõ sũ ex cha-
ritate diligendi. **¶** R. ddm q de malis homibus dupl
citer ptingit loq. r dupliciter etiã uenit eos cõsidera-
re. vel inqũtũ sũ hoies. vel etiã inqũtũ sũ mali. Siue i
qũtũ habet in se rõem diuine imaginis fm quã sũ capa-
ces bñtudis. vel inqũtũ caret pfectõe diuine similitudi-
nis. Si pmo nõ cõsiderem hoies malos inqũtũ videli-
cet sũ hoies ad dei imaginẽ fm quã sunt capaces beati-
tudinis. sic ex charitate diligendi sũ. p co q liberalitas
charitatis et ei amplitudo oes recolligit q ad illã sum-
mã bñtudine hñt idoneitate. Si vò cõsideremus hoies
malos fm q mali sũ r puati pfectõe diuine similitudis
sic potius sũ detestãdi q diligendi. sic idẽ hoies odien-
di sũ r diligendi. odendi dde rõne inordinatõnis culpe.
diligendi vò rõne ordinabilitatis nature. q possibilis est
ad pfectionẽ grẽ. Hoc e qd dicit B. reg. in qdã omelia.
Oce si indignatõem debem vitijs. cõpassionẽ tamen
debem nature. Et Itid. in li. de pñtibus. Torũ xpĩ nõ
diliget q hoiem odit. bonũ est nõ odire naturã s. culpã
licet ergo maloz culpã odiam. ipos tñ digere debem.
Et sic artedẽdũ est q licet maloz hoim malicia sit dete-
stãda. ipi tñ mali hoies inqũtũ sũ ad bñtudine ordiã-
ti sũ ex charitate diligendi. vñ r rões q ad hoc inducũ-
tur ccedi pñt. **¶** Ad illd ergo qd pmo obi: q ppha odio
habebat odientes. Ddm q. ppha nõ odiebat naturã s. eo-
rũ culpã. ppter qd subiũt. pfecto odio oderã illos. vt
nec ppter vitia hoies odiant. nec ppter hoies vitia di-
ligant. **¶** Ad illud qd obi: qd deõ odit pctores tam pa-
ter responsio q: deõ nõ odit eos rõne nature s. rõne vitij
Licet eni rõne vitij puniãtur a diuina iusticia. rõne tñ
nature ad bonũ ordinare forent r attrahũtur a diuina
mĩsericõdia fm illud quod dñi Roma. v. Cõmẽdat deõ cha-
ritate suã i nob. q: cũ adhuc pctores essem xpũs. p nob

23

24

25

mortuus e. sic eni mĩdũ deõ dilexit (vt dñi Job. iij) vt si-
liũ suũ rẽ. **¶** Ad illud quod obi: q si oppõsitum in oppõ-
sito et ppositum i pposito. dicẽdum q illud habet veri-
tate intelligẽdo p se. r iõ rõe illa e duplex r sectus. Pri-
mũ q: boni hoies sũ diligendi nõ solũ q: boni. s. etiã q:
ad bonũ ordiãti. siue nõ solũ q: boni i actu. s. etiã q: bo-
ni i apertudie r habitare. r iõ nõ sedq: q mali sũ odendi
q: mali. q: r si n̄ sunt boni i actu. sũ tñ boni i apertudie.
r habitare. Ptererea est q b̄ sit vtz q boni inqũtũ
bõi sint diligendi. ex b̄ tñ nõ sedq: q mali inqũtũ mali sint
odendi. Et b̄ qdẽ vez e. s. ex b̄ vltcriõ nõ e inferẽdũ q ma-
li hoies n̄ sint diligendi. q: qũs i cõs sit malicia culpe q
est rõ odendi. e tñ i cõs bõitas nãe q e rõ diligendi. **¶** Ad 27
illd qd obi: q charitas e vincũ vnitatis. Ddm q vñ
culũ dilectõis licet respiciat. duo extrema. vñ tñ illoz
respicit sicut subiectũ. atqz at sic terminũ. nec opret. q
vñ rõ respiciat sicut subm nisi vbi respit p cã rõ vñ rõis
Dm g hñs charitate e de vnitare corpis. aliõ actu nõ ba-
bẽs charitate p e de vnitare corpis illiõ qũs charitas
nõ sit i actu. hinc e q charitas p e i vno respãt alteri
p co q vñ dñm amicitie ad sui e nõ necessario erigit ex-
tremo: mutuã rõ rõz. mlti eni diligũt q nõ diligunt.
Uñ q charitas sit vincũ vñ rõis nõ opret q pdat vñ rõ
qz extremoz i actu vñ rõis. s. sufficit q pdat vñ i actu
s. sũt m in q e. reliquũ vò i habitu. s. obiectũ. sicut scia
ponit scientẽ i actu. scibile vò ponit in habitu.

Questio iij d

Utrum ex charitate diligenda sũt corpora nra. Et q nõ vñ
Job. xij. Qui amat aiam suã pder eã. s. pstar q aia nõ
star ibi nisi p vita carnali. g. si vita carnali b̄ mdo e odẽ-
nda. vt q odiedã sint corpora nra. nõ g ex charitate dili-
genda. Itẽ nihil e ex charitate diligendũ qd impedit bo-
minẽ ad assecurõez bñtudis. s. caro nra e hmo. q: caro
pcepit aduersũ spm. fm qd dñi Gal. v. Et ad Roma.
vij. Inuenio i mẽbus meis qd legi repugnet. r. Si er-
go corpora nra impediũt nos a bñtudie assecunda vt q non
sint ex charitate diligenda. Itẽ caritas nõ qz excidit. g. vt
q illa ex charitate sũt diligenda q nõ qz excidit. s. corpora
nra corũ pñt. g. ex charitate nõ sũt diligenda. Itẽ rõ ima-
gins siue cõpõsa assimilatio ad deũ e id qd facit creatũ r
rã rõnale ex charitate diligi. sicut i pcedẽ. p. s. i corpe
coicam cũ brutis. nec pfectõ imaginis repit i nob ex pre-
corpis nri. g. vt q corpora nra nõ sint ex charitate diligen-
da. sicut nec brutia animalia. S. 3. E. ph. v. Qui dñt dili-
ger vxoies suas sicut corpora sua. s. g. bonaf apls ad dili-
gẽdas vxoies ex charitate. cũ sũt diligẽde sint vt corpora
nra. vt q corpora nra sint ex charitate diligenda. **¶** Item.
Aug. dñi li. de doct. xpia. Quatuor sunt diligenda. r tris
bus pmissis subdit quartũ qd infra nos est. i. corpõ nõ-
strũ S. g. Aug. enumerat ibi diligenda ex charitate p
cise et ppe. vt q corpora nra sint diligenda ex charitate.
Itẽ omẽ beatificabile ex charitate e diligibile. s. corpũ
nrm cũ aia coicãt i pncipatõe felicitat. g. sũt coicare dñi
in dilectõe charitat. Itẽ i ordie charitatis p sãgu incipit
mĩtẽdi sũt extrãntis fm amb. s. sãgũtas nõ e nisi ex
pre corpõ. si g. h. e. c. d. d. r. reddit hoies magis amabiles
vt q corpora nra in eã cõnumerẽt q sũt ex caritate dilige-
da. **¶** R. d. q. cũ charitas sit põdõ inclinãs ad summã
bonũ et p cãm bñtudine. omẽ illud facit diligere qd est
beatũ vel beatificabile. Dm g ptingit aliqd esse beatũ
tripliciter. s. p essentia. r p primã influentia. r p quãdã
redũdantia. hinc est q omnia ista ex charitate sũt dilige-
da fm prius r posterius. fm maius r minus. Beatũ
aurẽ p essentiam est solus deus. Beatũ p primã influ-

16
27
16
27
16
27

entia e ronalis spūs. Bonū tenies p qndā redūdāriā ē
 corp^o hūanū i qd gaudiū glie, redūdar p diuicōes sui
 ad aiām. Hinc ē q charitas nō solū facit nos diligere
 deū r ronalē spm s r etiā corp^o nrm. Cōcedēdū ē igit sicut
 pbatū ē q corpa nra diligēda sūt ex charitate. cōcedē
 sūt etiā rōes ad hāc pte inducte. ¶ Ad id qd obr^o q deus
 29 bonaf nos i euāgelio ad vitā carnalē odicēdā. Dōm q i
 corp^o nro ē viciōsitas cōcupie r bonitas nature. Et quia
 viciōsitas concupiscentie inclinat ad malū. iō est odicē
 da. r siqs eā diligit odit aiām suā. qz vō bonitas na
 ture ordinata ē ad sumū bonū qd amō cōparticipādū
 iō ē diligēda. Lū g dōs bonaf ad odiendā aiām nram
 siue vitā carnalē. dō q hoc nō cōcludit q corpa nra non
 sint diligēda qz ad bonitatē nature. s qz ad viciō
 30 sitatē cōcupie. Et p h p r nō ad rōnē sequēte. qz caro nō
 repugnat spūi. nec spedit ab asseāda bñtudinē. p p cō
 ditionē nature. sed p viciōsitatē cōcupie concreare
 31 ¶ Ad illud qd obr^o q nō dnt diligi ex charitate ea q cor
 ruptū. cū charitas nūqz excidat. dō q qzuis corp^o no
 strū sit corruptibile ad ips r fm pntē statū. ē tñ ad ppe
 rtiā incorruptōes ordinari. Tñ qzuis nūc seminet i cor
 ruptōe. s iurget tñ i incorruptōe. r iō qzuis corp^o sit cor
 ruptibile qz ad lapē nature infirmitatē. nō sequit q
 nō sit diligibile ex charitate qz ad necessitatē nature.
 32 fm quā ordinari ē ad ppetuā incorruptōes. ¶ Ad illud
 qd obr^o q rō imaginis r expōsā assilatio q facit creaturā
 ronalē diligi ex charitate nō inuenit in corpe. dōm qve
 nū ē p se loquēdo q rō imaginis sic facit. s aut corp^o hu
 manū n sit ad dei imaginē p se. est tñ vnitū aie q ē ad ima
 ginē vnitā in vnitatē nature. r rōne illi^o est bñtūdis cō
 pncipabile. r sicut bñtūdis pncipabile. ita r diligē
 di ex charitate. ea vitz rōne q ē aie ronalē vnitū. r hoc ē
 p p rtiā corp^o hūanū respectu cuiuslibet alterius corp^o
 p p rtiā nō ē sile r alijs corp^o irrōnalib^o.

Questio v.

¶ An ex charitate sint diligēda dona gratuita. Et
 q sic v^o pmo p aug. in li. de tri. Qui diligit primū ipaz
 p p rtiā dilectōis diligit. g si primū diligit ex charitate.
 dilectōes diligit ex charitate. sed dilectio q diligit p r
 mū ē donū g ruitū. g dona gratuita sūt ex charitate diligen
 da. ¶ Itē dō qd ordinat ad bñtudinē r ad ea pducit est
 diligēdū ex charitate. sed dona gratuita sūt boni. g v^o q
 ex charitate diligēda sint. ¶ Itē cōstans ē q dona spūa
 lia sūt amāda r a deo petēda. r q illa diligit diligēdo me
 retur. si g dilectio meritoria ē dilectio charitat^{is}. g v^o q
 talia dona sint ex charitate diligēda. ¶ Itē sic se bz di
 lectō gratuita ad dona gratuita. sic se bz dilectio nālis ad bo
 na nālia. s bona nālia diligit nāli dilectōe. g pari rōe
 dona gratuita diligit dilectōe gratuita. sed dilectio g ruitū
 ta ē dilectio charitat^{is}. g videt q dona gratuita sint ex cha
 ritate diligēda. ¶ Nota. Nulla creatura carens rōe ē
 diligēda ex charitate. sed bñtūda gratuita rōnē nō habēt
 g nō vōb^o diligi ex charitate. ¶ Itē diligerē est velle ali
 cui bonū. sed stultus ē q vult alicui ruri vel charitati
 bonū. g v^o q bñtūda gratuita ex charitate nō sint dili
 gēda. ¶ Itē illud solū est ex charitate diligibile. qd est
 aliq mō beatificabile. s bñtūda gratuita nō sūt bñfica
 33 ter enūerat ea q sūt ex charitate diligēda. sed dona g ruitū
 ra non sūt de illis q aug. enūerat. g videt q ex chari
 tate diligēda nō sūt. ¶ B^o ad p dicitōz intelligentiaz
 est notandū q aliqui dicere voluerūt dona gratuita nō
 ēē ex charitate diligēda. fm q diligerē ex charitate est
 motus charitatis efficiētis. sed si ex charitate diligit

h est fm q diligerē ē ipius charitatis impantis. Nā it
 h differt charitas ab affectu naturali. qz nāsal affect^o qz
 rit p p rtiā cōmodū. charitas vō fm q dicit Greg. p r dicit
 in altz. r qz modū nrm recte r p p rtiā sūstine in spūali
 bus donis q ordinat nos ad bñtudinē. iō amor raltū do
 noz ē a dilectōe naturali elicitivē. s a charitate impari
 ue. cui^o ē ipare affectib^o nris vt recte moucant i suū finē
 Sū illud nō sufficit dicere. p r mū qdē. qz charitas nō sp
 in altz rēdit. habēs cū charitatē p ipam frui dōz dēstine
 rat. S cōdō qz qzuis sit nature q rere r amare cōmoda
 naturalia. spūalia tñ dona p se amare. h nō p r cē nūc
 dilectōis g ruitū. Et p p rtiā ē alt^o mod^o dicit q cū bo
 nū sit obm charitatis. r act^o recipiat spm ab obō. inre
 tio acrus diligēdi variari bz fm rōnē boni. Bonū autē
 dī aliqd dupl^o. Uno mō cōcretivē. qz ordinari ad bñtū
 dinē r in finē. Alio mō abstractivē. qz ē illud qz rō dia
 tur in finē. vna igit g ruita nō dicit ēē bona pmo mō s
 scō. qz mediantrō illis sberōnales bñt in finē ordina
 ri. iō p p rtiā loquēdo magis sūt bonitates qz bona. r ma
 gis rōnes diligēdi qz diligibilia. r iō dicunt isti q susce
 ptiva boz donoz spūaliū sūt ex charitate diligēda. ip
 la vō dona g ruita nō sūt p p rtiā ex charitate diligēda. s
 magis rōnes diligēdi ex charitate. Et qz acrus cū sub
 lecto ē vni. iō dilectōes istoz donoz cū dilectōe. creatur
 raz rōnabiliū nō est ponere in nūcū. Sed illud ad bñ
 calūmabile est. p eo q deus q ē ipa sūma bonitas p p rtiā
 tā cōnumerat iter ea q sūt ex charitate diligēda. Et tre
 rū. P p rtiā qd vni qd qz tale ex ipm magis. s ralia do
 na spūalia sūt bona p p rtiā q boies diligit. g multo for
 ti^o ex charitate diligēda ipa vident. Et iō ē ad bñtū certū
 34 mod^o dicit q sic i pcedētib^o ractū duplex ē charitat^{is}
 motus et affectus. Est em dilectio amicitie. r dilectio
 cōcupie. Dilectōne amicitie illa diligit q desiderant. Dm g
 desiderū bonoz spūaliū ē ipi^o charitat^{is} fm q scū dicit
 q bona spūalia retinet rōnē bonest. cōcedēdū ē q bona
 gratuita ex charitate diligēda sūt. Et h expōsē dicit aug.
 in. viij. de tri. cū dicit q ipa charitas ex charitate dil
 gēda ē expōsē. r docet ipa expōsē viros spūales q nū
 bil tā desiderat p^o deū q h rē p se tā dei dilectōz. vnde cō
 35 cedēde sūt rōes q sūt ad partē istā. ¶ Ad illud vō qd obr^o
 pmo. s rui q nulla creatura carens rōe diligēda ē ex cha
 ritate. dō q si intelligat de dilectōe amicitie v^o ē. S rō
 de dilectōe cōcupie nō ē v^o. Et si tu obiectas q tūc bōa
 rēpo. alia erūt diligēda ex charitate. cū charitas faciat
 illa bona cōcupisca. p p rtiā obsequiū dei. dōm q nō ē sile
 qz illa bona rēpōalia habēt tñ rōnē cōmodi. sed bona
 spūalia habēt rōnē bonest. rō cōcupia sapie in scriptu
 ra laudat. qzuis cōcupia pecunie vituperet. P p rtiā
 bona rēpōalia sūt mima bona. sic dicit aug. sed dona
 gratuita inter bona maxima. iō de his r istis nō est sile. 36
 ¶ Ad illud qd obr^o q diligerē est velle alicui bonum tā
 patet rēspōsio. qz loq^o de diligerē fm q est acrus amicitie.
 fm fm q ē act^o cōcupie diligerē nō est velle alicui bo
 num. sed magis ē aliqd bonū desiderare. vel aliqd bo
 num. acceptare. Et qzuis nō sit concedendū q charitas
 faciat sibi velle bonum. facit tamen se desiderari et acce
 ptari tanqz verum bonum. ¶ Ad illud quod obijct q
 37 nihil est amandū ex charitate. nisi beatificabile. dicen
 dum q illud p rtiā fronte habet instāntiā in deo. p r
 terea et si in creaturis aliquo modo habcat veritates. B
 verū est in his que diligēda sūt dilectōne amicitie.
 ¶ Ad illud qd vltimo obr^o. dōm q aug. non enūerat
 quecunqz diligēda sed diligēda dilectōe amicitie. Et si
 38 tu q rās rōnē quare. dōm q hoc ē. quia motus amicitie

maioris libertatis est motus cupit. et secundum illud predictum charitatis aliter. et ideo secundum illud modum magis diligibilia distinguuntur. et quod diligenda sunt diliguntur. Nec diminutio. quod in illis ista includunt.

Questio. vij.

De diligendo numero et sufficientia. dicit enim augustinus quod quatuor sunt ex charitate diligenda. videlicet deus. et nos ipsi. primum. et corpus nostrum. Et videtur primo quod ibi sit superfluitas. quod sunt eiusdem speciei non distinguuntur nisi secundum numerum. et non debet facere diversa membra distinctio. sed nos et primum non sumus eiusdem speciei. sed non debet habere charitatem cum primo suo pro diversis diligebilibus numerari. Item sacra scriptura sufficienter enumerat diligibilia in preceptis quod datur. sed non enumerat nisi duo. scilicet deum et primum. unde datur duo precepta. videlicet quod videtur quod ibi sit superfluitas. Item nihil contingit esse beatum nisi tribus modis. videlicet per centiam. per primam influentiam. et per reduntantiam. sed si charitas non se extendit ad diligendum nisi ad id quod est beatum in actu vel in potentia. videtur quod non sunt nisi tria diligenda. videlicet deus. anima et corpus. Sed quod sit diminutio videtur primo per ambiguum. quod secundum quod in sequenti dicitur assignat sex membra in numero diligendorum. sed si ambiguum non fuerit enumerando superfluitas. videtur quod augustinus fuit diminutus. Item sicut ex charitate diligendum est corpus nostrum. ita et corpus primum. sicut ergo anima nostrum et anima primum. constituitur duo membra diligendorum ita videtur quod corpus nostrum et corpus primum. ergo videtur quod quatuor ex charitate sunt diligenda. Item sicut ex charitate diligimus quod est supra nos et infra nos. sic etiam ex charitate diligendum est quod est contra nos. videlicet inimicum. sic supra nos sumus. videtur quod per dicitur membris deficiat vnum membrum. Queritur ergo quare tot ex charitate sunt diligenda et non plura necesse pauciora. Respondetur quod dicitur quod numerus diligibilium et sufficientia dupliciter potest accipi. Uno modo per comparationem ad ipsam dilectionem. Alio modo per participationem ad ipsam dilectionem. Secundum ipsam dilectionem potest accipi numerus et sufficientia sic. Licet enim dilectio sit appetitus boni. in appetitu autem boni est considerare ipsum bonum desideratum. et ipsum qui desiderat bonum. Bonum autem desideratum hoc est summum bonum. ille qui desiderat est habens charitatem. cui autem desiderat potest esse in quaduplici dicitur. Aut quod optat summum bonum ipsi deo. aut sibi ipsi. aut sibi simili. aut sibi adherenti. ideo quatuor sunt ex charitate diligenda. quod numerus diligendorum non accipitur ex preoptantis vel ex preboni optanti cum sit vnum. sed ex precius cui optat. quod cum sit in quaduplici dicitur. quatuor sunt diligendorum membra. hoc est quod supra dicitur. quod in predicta dicitur quod quis diligere alium quam vult illi bonum. Alio modo potest summi numerus et sufficientia diligendorum ex comparatione ad ipsam dilectionem. Nam diligens autem habet respectum ad se. aut ad id quod est supra se. aut ad id quod est iuxta se. aut ad id quod est infra se. et

Distinctio. xxxix. de charitate quantum ad diligendum ad ordinem.

Dist predicta de ordine charitatis agendum est. Superius determinavit magister de charitate quantum ad essentiam et differentiam quantum ad diligibilia numerum et distinctionem. hic sequitur tertia pars in qua determinat de ipsa quantum ad diligendum ordinem. Diuiditur autem pars ista in tres partes. in quarum prima determinat de ordine charitatis per comparationem ad ea que per charitatem diliguntur. In secunda per comparationem ad ea beneficia que per charitatem impenduntur. ibi. Unde etiam super hoc sepe mouetur questio. In tertia per comparationem ad gradus qui in charitate reperiuntur. ibi. Sciendum est quod est diuersos gradus charitatis esse. Prima et vltima partibus remanentibus indiuisibilibus. media pars diuiditur in duas. In quarum prima

in hoc quatuor terminum diligenda sunt ex charitate. Et secundum hunc modum assumit augustinus diligibilia numerum et sufficientiam in li. de doct. christiana. nec tamen assignat numerum sufficientiam ordinem debitorum. Aut enim sic. Quattuor sunt diligenda. Unum quod est supra nos. scilicet deus. Alterum quod nos sumus. Tertium quod iuxta nos est. scilicet primum. Quartum quod infra nos est. scilicet corpus. Et quod omnia potest reduci ad ista quatuor. ideo per diligendorum numerum et sufficientiam. Ad illud quod obicitur quod est ibi superfluitas quia non differimus specie a proximo. dicendum quod quatuor species non differant. tamen ad nos et proximos nos charitas nostra diuersimode comparatur secundum rationem diligendi et gradum. Proinde enim charitas facit habere se tendere ad beatitudinem. et tunc primum optat tendere ad idem quasi a latere. Ad illud quod obicitur quod sacra scriptura non exprimit nisi duo diligenda. dicitur quod in sequenti mandatum implicat tria diligibilia. Nam in hoc quod dicitur dilige primum tuum et mandatum hoc quod diligit seipsum et cum ipse sit constitutus ex anima et corpore. includit ibi dilectionem vtriusque. Ad illud quod obicitur quod terminum tribus modis est quod beatum. dicitur quod verum est. sed tamen charitas que disponit ad beatitudinem. alio modo respicit suum susceptibile. alio modo respicit illud quod est ei simile. primum videtur participans. secundum videtur participans. ideo secundum istam diuersam comparationem distinguuntur potest diuersa diligibilia. Ad illud quod obicitur quod est ibi diminutio. quod ambiguum. assignat sex membra. dicitur quod illa sex membra reducuntur ad ista quatuor. Ambiguum. non distinguunt vnum membrum istorum in quatuor. videlicet distinctionem eius quod iuxta nos est. scilicet dilectionem primum. Necesse ibi contrarietas. quod ambiguum. considerat differentias diligibilium accidentales. Augustinus considerat gradus bonis et differentias magis essentielles. quod melius apparebit inferius. Ad illud quod obicitur de comparatione proximi. dicitur quod cum ram corpus proximi quod corpus nostrum est iuxta nos. et continetur sub quarto membro. Nec est simile de anima nostra et de anima primum. quod diuersimode habet charitatem comparat vtriusque. quod ad vnum sicut ad intrinsecum. ad aliud sicut ad extrinsecum. Ad corpus autem comparari habet vnum formiter. ad vtriusque enim comparat sicut ad inferius. aliter volunt aliquid dicere quod dilectio corporis proximi continetur sub dilectione proximi. quia vni formiter comparatur charitas ad vtriusque. ad animam autem nostram et ad corpus comparatur differenter. quod ad animam comparat sicut ipsum in formans et eidem inherens. ad corpus vero sicut ad terminans et ipsum regens. Ad illud quod obicitur quod ex charitate diligendum est quod est contra nos dicitur quod illud continetur sub illo membro quod est iuxta nos. per eo quod et si inimici sunt diligendi qui sunt contra nos. non tamen sunt diligendi in eo quod sunt contra nos. hoc est ratio culpe. sed in eo quod sunt iuxta nos. hoc est secundum formitates nature

ponit magister circa hanc materiam diuersorum opinionum. In secunda dissoluit incidentes dubitationes. ibi. Solet etiam queri si parentes nostri etc. Prima pars diuiditur in tres partes. In quarum prima opponit ad partem vnam auctoritate Augustini. In secunda vero opponit ad alteram partem auctoritate legis. ibi. Quibus obuiat illud preceptum legis. In tertia vero subiungit opinionem suam. ibi. Verum quia premissa verba ambiguntur. etc. Similiter secunda pars in qua remouet dubitationes incidentes tres habet partes secundum tres dubitationes quas dissoluit. quarum vna oritur ex alia. Primam dissoluit ibi. Solet queri si parentes. Secundam ibi. Verum tamen latebrosus questio hec est. Terciam ibi. Solet queri cum deus precepit inimicos diligere. etc.

Peccat enim d' p'ostere agit. Uideretur h' ee fal sum. Donat em q' aliis exp'at se morti p' salu te alterius meli oris se. et sustie at penurias. vt aliq' meliori se p' uideat ad sufficit entia. p'mittit si bi altum. r' tamē nō videt q' cha ritate facere im mo valde chari tatiue pcedere. Itē esto q' factā p'ri q' d' debeo nō obligat ei ad faciendū ampli' q' si plus facio a liq' sibi nō p'iu dico ei nec ordi ni charitat'. R' d' d'm q' qdam ē p'posteratio or dinis ex debita cā adā p'ter cām adā d' debita cāz. Tūc ē p'posteratio ex debita cā qn' q's bonū cōe p'ponit bono p' p'io in p'alibus r'bec' d' d' p'oste ratio facit ad me ritū cum ulū. Et licet videat p' posteratō. ramē multo maior est p'fectio: ordiatō Alia ē p'posteratio p'ter cām de bitā. vt si ex sola liberalitate vo luntatis mee ma gis me exibeas alicui extraneo q' domestico et cōsanguineo. et etiā p'ri meo. cō siderādo in ipō aliquā strenui tatem. magis q' dei volūtatē. aut meriti dignita tē. et bec p'poste ratio aufert me ritū. q' in h' non mereo. Tertia vero ē p'posteratio d' debita cāz vt pote si p' me us magis indi

De ordine charitatis q'tuz ad ea que diliguntur
Post predi
 cta de ordine charitatis agēdū ē. q' dicit spōsa. Introduxit me rex in cellā vinariā. r' ordinauit i me charitatē. Uidea mus q' ordinem quid prius. qd posterius esse debeat. Peccat enim qui prepostere agit. Rā sci re qd facias. r' nescire ordinē faciēdi nō ē p'fecte cognitōis. Or dinis nāq' ignorātia cōturbar meritorū formā. Ordine at dilige dū aug. insinuat dicens. ipse ē q' ordinatā h'z dilectōz. ne aut diligar qd nō ē diligēdū: aut nō diligar q' diligēdū ē. aut eā diligar qd min' vel ampli' diligēdū ē. aut minus vel ampli' qd eā dilige dū ē. Dis p'ctor in q'tū p'ctor ē nō diligēd' r' ois hō in q'tū est hō diligēd' ē p'p' deū. de' vero p'p' seipm. r' de' p'p' se oī hōie ampli' diligēd' est. r' apli' q'sq' d'z deum diligere q' seipsum. Itēz amplius alius homo diligend' est q' corpus nostruz. q' p'p' de um oīa ista diligēda sūt. r' p' no bis cū deo hō p'frui. qd nō p' cor p' q' corp' p' aiām viuūt. q' frui mur deo. Audisti aliq' de ordie charitatis vbi exp'ssū ē nos am pli' debere diligēdeū q' oēs ho mīes vel nos ipos. r' apli' aiām alicui' hōis q' corpus nrm. In enumeratōe etiā q'tuor dilige doz sup' posita p'us ponit. qd sup' nos ē. Scōdo qd nos sum'. Tertio qd iuxta nos est. Quarto qd i fra nos ē. vbi ordo dilige di insinuari v' ex rōne nūcratio nis. Nō ē at aptū v'z oēs hōies p'iter diligēdebeam'. r' tm q'tū nos vel min'.

De charitatis ordie q'tū ad ea bñficia q' p' eā ipēdūt. Et op ponit ad p'tē v'nā aucte aug. b' Uñ etiā sup' b' sepe mouet qō. quā p'plexā faciūt scōz v'ba va rie plara. Quidā em tradē v' dēt q' pari affectu oēs diligēdi sint. h' i effectū. i. i. exhibitōe ob sequij distinctio obf'uāda sit. vñ

Aug. oēs hōies eā diligēdi sūt h' cū oibus. p'desse nō possis: his potissime cōsulēdū ē q' p'locoz et tēporū vel q'rūlibz rerū opor tunitatib' p'stricti' tibi q'si qua dā forte iūgunt. p'ro forte enīz habēdū ē q' d' q'sq' tibi t'palit' colligat' adheret ex q' legis potius illi dādū ē. Itēz sup' eplām ad Gal. Opemur bonū ad officia. maxie aut ad domesticos fidei i. ad xpianos. Lib' em pari di lectōe vita efna optāda ē. r' si nō oib' eadē p'nt exhiberi dilectōis officia q' s'rib' maxie sūt exhibē da. q' sūt iuicē mēbra q' h'nt eun dē p'em. h'is aliq's testimōijs innitūt q' dicūt oēs hōies p'iter diligēdos eē charitatis affectu h' i opis exhibitōe oriam.

Dponit ad alterā p'tē auto ritate legis

Quibus obuiat illud p'ceptū legis de diligēdis pentib'. h'ho noza p'em tuuz r' m'em. vt sis lōgeu' sup' r'az. Et qd em spā lit' illud p'cipit de pentibus nisi maio: i dilectōe forent diligēdi Sz illi referēdū dicūt ad exte riorē exhibitōz i q' p'ponēdi sūt p'ntes. Uñ honora dixit nō dilige. Obuiat et illd qd h'iero. su per Ezechie. ait. s. vt ordie cha ritat' sic scriptū ē. ordiauit me charitatē p' oim p'rez deū. car nis q' p' diligar r' m' r' fili' r' filia. r' frater r' soroz. Ambrosi. q' diligēdi exprimēs ordinē sup' lud Lanti. caplo. j. Ordiauit i me charitatē. ait. b' Multoz b' ponit tertiū vel q'tū. p'io de us diligend' ē. scōdo p'ntes. ide filij post domestici. q' si boni sūt mal' filijs p'ponēdi sūt. Scōm h' i euāgelio ad cuiusq' dilectōz. p' p'riū pōit. Diliges dñz deū tuū ex toto corde tuo. r' ex oib' viri bus tuis. r' p'ximū tuū sic teipz r' inimicos. non ex tota v'ute. nō sic teipm. h' simplr. sufficēni q' diligit' r' nō odio hēm'. Ecce ex p'missis apte insinuat q' i affe ctu charitat' distinctio sit habē da. vt differēti affectu si pari ho

geat. r' ego pos sum ei mag' sub uentre. r' ipō ne glecto subueniā extraneo. r' illa i ducit p'em. r' de hac intelligitur suoritas m'grī in l'ra. Et p' hoc p'z r'isio ad ob lecta.

Multo: r' z charitas inordi nata est. Lōtra ista Ambrosi' ba obf' sic. chari tas nō pōt eē in formis sed semp formata. r' chari tas formata sp' ē ordiata. g' iplicā tur. opposita cū d'. charitas ioz dinata. Itēz v' male dicere in h' q' subdit. qd ip' mo ē ponit ter r' r' uū vel quantum si c'p'mo dilige dus est d'. et q' p'ponunt aliqd d'o nō habet cha ritatē. v' q' ma le dicatq' aliqui habet charitatē iordinatā. eo qd ponit d'z i cō v' q'to loco. R' dicendum q' no men charitatis accipitur large et propne. Lar ge ad quācūqz dilectōz q' mul tum habet ama tū carum. et ista potest esse inoy dinata vel ordi nata. ip'e autem obijct de chari tate propne sū pra.

Di. XX. IX.

Aug. illi doctri. xpiana.

Exo. xx.

Sp. hie romim.

Lasi. j. Ad idem ambrosi.

Ordo diligendi hic ostendit

3c Ante oia deū rē. Uidef in hac diftin ctōne magifter imo ambro. eē fupfluous. Primo q; aug. nō enumerat nifi q̄tuor gradus. hic autē enumerat fer. ergo videtur fi aug. non eēt dūminur q̄ iſte fit fupfluous. Si tu dicat q̄ fub vno iſtoꝝ membꝝ. vicꝝ fub dilectōe primū cōt nētur quattuor

Opinio q̄ runda

Aug. viij lib. de tri.

Optmḡi. Determinatio auctori tātū q̄ videtur aduerfa

c mines diligam. Tā oia deū scdo noſipos. rtio pentes. ide filios vel ftes. post domesticos. demū inimicos diligam. Sz i q̄nt illi q̄ d̄ ordie dilectōis vt fup dicūf eē referēda ad operū exhibitōz q̄ differēt primis exhibēda fūt. prio pentibus. ide filijs. post domesticis. demum inimicis. deum vero tam effectu q̄ obsequij exhibitione ante oia diligēdū. Quorū etiāz nōnulli tradūr affectu charitatis tm̄ prios eē diligēdos. q̄ntū noſipos diligimus. q̄d cōfir māt aucte aug. q̄ ait. Nec illa iā q̄d moueat q̄tū charitatis fride beam̄ ipendere. q̄tū deo. icōpabilif plus deo q̄ nob. ffrivero q̄ntū nob. Nos autē tanto magis diligim̄ quāto magis diligim̄ deū. Ex h̄ r̄ ex p̄missis teſtimōijs aug. aſſerūt oēs hoies parif eē diligēdos a nob. r̄ tātū quātū nos. deū aut̄ plus q̄ nos. cozp̄ x̄o n̄m minus q̄ nos vel p̄ximos. Nec i enumeratōe p̄miſſa q̄tuor diligēdoꝝ ordinē diligēdi assignari dicūt. f̄ tm̄ q̄ fūt diligēda.

Subiūgit opinionē suāz q̄ si pari affectu oēs diligēdi ſf. d̄ Clez q; p̄miſſa x̄ba ambrosij ordi nē diligēdi ſm̄ affectū magis q̄ ſm̄ effectū diligēt̄ iūctib̄ explicare vidēt. n̄ docte aliū dicūt n̄mō i exhibitōe opis. f̄ t̄ i affectu charitatis ordinē differētē eē ſtatutū. vt aſi oia diligam̄ deū scdo nos. tertio pentes. q̄rto filios vel ftes et hmōi. poſtea domesticos. demū inimicos. Q̄ x̄o aug. dic̄ p̄f oēs eē diligēdos r̄ pari dilectōe oib̄ vitā optan dā. ita accipi p̄t vt paritas n̄ ad effectū ſferat̄ ſ ad bonū q̄d eis

et cōuerſatōis familiaritate. r̄ ſic eē penult̄ mod̄ q̄ at tendit̄ in dilectōe domesticoz. Aut i bis r̄ p̄f bec i ſa guinis p̄pinq̄ritate. r̄ h̄ p̄t eē dupl̄. Aut i aſcēdēdo. r̄ ſic eēt filij ad p̄em. Aut i deſcēdēdo. r̄ ſic eē p̄is ad fili um. r̄ penes hoc accipiūt duo ḡd̄ intermedq̄. Et ſic p̄z

optat. q; charitatē oib̄ optare dēm̄ vt paria bona mereāt. ſic apl̄s dic̄. Uolo oēs hoies eē ſc me. Optāda eē em̄ miorib̄ p̄fectio maioꝝ vt ipi ſiāt p̄fecti. r̄ ſic parē mereāt b̄ritudinē. vel pari dilectōe. i. eadē dilectōe oēs diligēdi ſūt. Itē q̄d ait vt tātūz diligam̄ ftes q̄ntū nos ita itel l̄gi p̄t. i. ad tm̄ bonū diligam̄ ftes ad q̄ntū nos. Ut tm̄ bonū optem̄ eis i eternitate q̄ntum nob. r̄ ſi nō tātō affectu. vel ibi q̄ntū ſimilitudinis eē. n̄ q̄ntitatis

Soluit icidētes q̄ones. P̄mi mā de pentib̄ boīs r̄ mal̄. e Solet eē q̄ri ſi pentes n̄ i mali ſint vel filij v̄fres. an maḡ vel min̄ diligēdi ſint alijs boīs hac rōe nob̄ copulat̄. Uf q; magis ſint diligēdi boni q̄ nob̄ carne n̄ ſūt p̄iūcti q̄ mali carne p̄iūcti q; nob̄ ſūt p̄iūcti corde glutino caritat̄. Sāctior eē. n. copla coz diū q̄ cozpoz. Uñ beda de illis x̄bif d̄ni. Ab̄i meaz ftes mei hi ſūt q̄ x̄bū dei faciūt. ait. Nō iniurioſe negligit m̄ fem. nec m̄ negat. q̄ eēt de cruce cognoscit̄ ſ religioſos moſtrat̄ copule mentium q̄ cozpozum.

Soluit ſcōdaz q̄onē icidētalē de dilectōe inimicorum ſimpli citer n̄ ſub certa cōditōe. f̄ Uerūt̄n̄ latebroſa q̄d h̄ eē. nec a nob̄ plene abſoluēda p̄peratib̄ ad alia. Adouemur. n. ſup̄ x̄bis illis q̄b̄ inimicos ſi ex tota x̄tute. n̄ ſic teip̄m iubet diligere ſ̄ ſimpl̄. Suffic̄ em̄ q̄ diligim̄ r̄ n̄ odio hēm̄. Q̄d ſi ita accipiē dū eē q̄ ſufficiat tibi diligēti inimi cū r̄ n̄ tibi teip̄m. q; om̄s r̄ amicos r̄ inimicos ſic teip̄m diligēde bes. ſz ad oñdēdū ḡd̄ diligēdi deū r̄ pximū. r̄ inimicū q̄ tm̄ p̄xi

ſunt bonis extraneis. cū penes ponat̄ i ſc̄to ḡdū. Rōe ſo bonitatis vt d̄ni. Et ſi tu r̄n̄ deas q̄ n̄ eē p̄ritas. q; r̄ i uerſis reſpectib̄ p̄t̄ iūct̄ ſibi p̄ponit. r̄ h̄nt̄ ſe. i. e. eē r̄cedētiar̄ exceſſa. ſ̄ n̄ ſoluit q; ad huc reſtat̄ q̄d q̄d illoꝝ maḡ excellit. v̄z bonitas vel propinq̄uitas. Et q; bonitas videtur cum charitas p̄t̄ eē p̄m̄ oſp̄icit̄ bonitātē

1. Lo. viij

Ratio.

Adar. xij

Ratio.

Quatero ppinqtas vt. q: penes illa attendit r assignat
ordo charitatis. R. ddm q e amor placetie. r amor be
nificencie. Amore placetie amat qd aliqne qn qd ciul
facta acceptat et ipm approbat r etia in bonitate eius co
placj sibi. Amo: e vo bnificencie amat qd aliqne qn vult
ei bnifacere. r dili

Deut. vi
Batbel
xviij

Dat. v

Aug. li
retract.

git cu n tm q: sit
bonus. s: vt sit
bonus q: ruz ad
pmu amore pon
derat bonitas.
qru ad secunduz
ponderat pmu/
qras. Un esto q
pi me sit mal
r alt extraneus
sit bon. magi de
beo velle et desu
derare r curare
q pi me sit bo
nus r i charita
re pmaneat q a
lius extraneus.
licz ipm r facta
e qdu in sta
tu pcti no debca
approbare. Et p
bz p risto ad qd
ne pposita. ptz
etia risto ad ob
iecta.

6 Perfecta
charitas hec est
re. Obr hoc
quia si hec e per
fecta charitas.
vt sit parus pro
frbro mo: cu ho
in pfecta chari
tate colistens n
sit par mo: p deo. vt q pfecto amplius diligit primu
q impfecto deo. Sz i dnu hui e. q: charitas qnru cuq
pua diligit deo p p se r sup oia. h au nu q: facit pfectus
prio. Jura h q: r. cu charitas sit nobilissimu op? dei
r et pfecta sint opa. vt q ois charitas sit pfecta. male g
hic distinguit p pfectu et ipsectu. Jura h e: p pfectu qrt.
quod charitas ipfecta becat pfectu r augeti. s: h sicut dicit
natu in. j. li. di. xvij. r in. ij. di. xxvj. R. dd. q signu pfe
cte charitas r affecte e pmpitudo moriedi pfre. ista tri
pmpitudo no in est charitati solim de ex dilectioe fris.
sz ex dilectioe fris relata ad dilectioe dei. que pfecto sup
se r sup oia diligit. r ob e amore etia. p ipso pfre vult mo

m e: q: dñs poit cu ait. Diligef
deuz ex tota xrtute tua. r pri
mu sic te ipm. no ait ex tota xrtu
te vt ondat primu diligendum
min q deū. Dic et diligite inis
micos: nec addit ex tota xrtute
nec sic te ipm s simplr. Sufficit
em q diligim r n odio hōmū
i. suffic dice vt diligim r no o
dio hēam. n qn col dilige obca
mus sic nos. q: primi sūt. s: suf
ficir si eos min diligim q ali
os primos. qd dilectiois genus
innuit.

Soluit tertiā qōnē inciden
talē de dilectioe inimicorum et
odio amicorum. S
Querietia solz cur dñs pcepit
diligē inimicos. cu alibi pcpiat
odio hfe pntes r filios. Ad qd
dd. e duo eē diligēda i hoie. nāz
r virtute. viciū xō r pctiū odiē
dū. Et pntes g in qntū mali sūt
odiēdi sūt. r inimici diligēdi i qn
tū hoies. Diligam g inimicos
lucrādos i regno dei. r odiam
ppinqs si ipediāt nos a regno

ti. to quis h nō regiat in viro ipsecto ipectu dei nō tñ
seqt q minus diligit deum q pfectus proximum. sed
quia minor est dilectio vntus respectu dei q alterius.
Ad illud. qd obijctur q sp charitas est pfecta. ddm q
pfectu duplr dī. v: i se v: i o: die. Loquēdo de pfectoē i

dei. r i oib? coif nām diligam?
q de? fecit.

De ordine charitatis qntum
ad gradus q in ea repiunt. h
Sciēdū qd ē diuersos eē g dūs
charitatis. Est em charitas in
cipiens. pfecta. pfectissima.
ma. Un aug. Perfecta chari
tas h ē vt qd par sit. p fratrib?
etiā mo: Sz nūqd mo: vt nasci
tur iā. p ruz pfecta ē. imo vt pfi
ciat nascit. cu fuerit nata nutri
tur: cu fuerit nutrita roborat.
cu fuerit roborata pfecta. cu ad
pfectoēz venerit dic. Lupio dis
solui rē. hic apte pgressus r p
fectio charitatis insinuat. Quā
pfectoēz etiā vitas comedat di
cēt. Ab iore hac dilectioēz nemo
h3 q vt aiaz suā ponat qd p a
micis suis. Qd vtq: dictū ē ope
dilectiois quia maior dilectio
nis effectus nō ē q ponere ani
mā pro alijs. Nec te moueat q
ait. p amicis. q. n. ponit aiaz p
amicis. ponit r p inimicis. ad h
vt ipi fiant amici.

tum eo. g vt q ad pfectā charitatem nō pmanet dice
re cupio dissolut rē. s: magi cupio labiare p xpo. R.
ddm q desiderū dēcedi cu xpo pōt venire ex cā duplici
Uel. p rēdū maloz pntiū. vel. p rēdū p rēdū terrenoz
r abundantē p gustatioēz celestū. Prio mō ē signū imp
fectiois nō pfectiois. q: sic recusat laborare. Secdo mō si
gnū ē perfectiois. q: nō recusat laborare. sed spūs tāto
amoris xpi desiderio stringit q vix pōt inter se r deum
in rēpōsitionez corporalis partez sustinere. Unde b
signum ē q amat deum perfecte. Alia vero que dicunt
in lra satis sunt plana. r qdā ex eis satis declarabuntur
in distinctione proxima.

g fm h pz q ordo ē i charitate respectu diligēdoz. Lon
stat. n. q illa n ordinat adiucē fm ordine rpiis. s: fm or
dine excellētie r dignitatz. Itē hōm ondit auēte amb.
q affligi lra ordine charitatz i diligēdo. si g rēc. vt q or
do ponēd? sit i charitate respectu eoz q ex charitate dili
gūt. Itē h vt rōe. charitatz ē rēctificare affectū. s: affect
nō ē rēc? nisi pponat mai? bonū mio: i bono. r h dīc o?
dine. g i charitate ponend? ē ordo. Itē charitas diligit
pla diligibilia. aut g eq primo. aut nō. Nō eq prio. cor
stat. cu charitas hō? sit vn?. r vn? hō? vnū pncipale h3
obm. Si hō eq prio. g vnū p pūs. reliquū p posterius. g
ibi ē necerius ordo. Itē magi ppetie ordo amoz delibera
tuo q nāli. s: videm? amozē naturālē ordinatum esse
respectu diligibilia. g multo formus vt eē circa amozē

Aug. sup
epla io.

Phili. j.

Joh. xv.

7

Intelligētiā h p? qnt h d ordie charitatz. Cir
ca h ar ser icidit dubitabilia. Primū ē d ordie
charitatz. coif respectu diligēdoz. Scdm ē d or
die ipi? p parōz nri ad deū. Tertiū ē d ordie eiusdē p cō
parōz nri ad primū. Quartū ē d ordie ipi? p parōz pa
tris ad filiū. Quintū ē d ordie charitatz p parōz dome
stici ad extraneū. Sertū r vltimū ē vtz ordo charitatis
attendat qrtum ad affectū tm. an sil qrtum ad affectum
et effectum.

Questio. 1
Atz ordo sit i charitate diligibiliū. Et q sic vt cā. iij.
Dicitur i me cha. s: ordo chari. n attendit nisi i diligēdo
g rē. Itē aug. li. d doc. xpia. dīc. q p diligēd? ē de? q ē
sup nos. s: q nos sum. Erro qd iux nos. q rto qd cē nos

Deliberatiuum. sicut est amor charitatis. § 2c. Lon. ordo
 presupponit distinctionem. § ubi non est distinctio ibi non
 est ordo. sicut charitas respectu diuersorum diligibilium non est
 distincta nec multiplicata. § nec respectu eorumdem erit or-
 dinata. Itē ubi. ubi est ordo. ibi est proportio. sicut diligibili-
 um ex charitate nulla est proportio. Creati enim ad increatum
 modica vel nulla est proportio. nec corporis ad spiritum. § si non
 est ordo vel proportio inter diligibilia. videtur quod charitas
 respectu eorum non sit ordinata. ¶ Itē ordo maxime spectat
 ad cognitionem. quia sapiens est ordinare. § si non ponit or-
 do in cognitione respectu cognoscendorum. multo minus non
 debet ordo poni in charitate respectu diligendorum. Si tu
 dicas quod ordo est in se. obicitur quod fides est habitus cognitiuus
 qui etiam creditur articuli diuersi sententię excedentes secundum
 gradum et dignitatem. sicut illi qui sunt de diuinitate. excellēti-
 ores sunt quam illi qui sunt de humanitate. si ergo non ponit ordo in
 fide respectu credibilium non potest ordo in charitate respectu
 diligibilium. Itē sic in fide vna est ratio credendi. scilicet summa veritas
 sic in charitate vna est ratio diligendi. videlicet summa bonitas. sed
 propter vnicam rationem credendi fides omnibus articulis assentit
 equaliter. § pari ratione videtur de charitate. quod et ipsa omnia dilige-
 da debeat diligere equaliter. Itē charitas quadam natu-
 rali inclinatione inclinatur ad diligendum bonum. si ergo ipsa est ha-
 bitus vnus et idem. et idem mouet. idem spiritus est naturam facere ide-
 in his qui naturaliter inclinatur ad aliquid. videtur quod chari-
 tas omnino vniformiter et equaliter moueat ad amandum
 omnem diligibilem. Itē si ordo attenditur in charitate. aut at-
 tendit quantum ad habitum. aut quantum ad actum. Quantum ad
 habitum non. stat. cum ille sit vnus et idem. Si ergo quantum ad actum.
 videtur quod dormiente non sit charitas ordinata. cum in eo non ex-
 erceat actum suum. Est igitur questio penes quod attendatur or-
 do in charitate. et que magis attendatur ordo in ipsa quam in alia vir-
 tute. cum omnis virtus sicut dicitur Aug. in li. de moribus ecclesie
 sit amor ordinatus. Et rursus. Licet circa omnem bonum sit mo-
 dus. species. et ordo. cur ponitur charitas de ordinata quam mo-
 8 dificata. ¶ Respondeo ad obiectores intelligentes est notandum quod
 charitas est vinculum ligans. iuxta illud quod dicit apostolus Col. 3.
 ubi vocat eam vinculum perfectioris. Et dicitur in. ubi. de di-
 uinitate. dicitur quod amor est virtus vnitiua. Unde cum amor chari-
 tatis sit amor maxime liberalis. multa complectitur. et in
 vnū colligit. vnde charitas non tantum vnit finem eius in quo est. sicut
 etiam quodammodo ligat ei quod naturam est ad eundem finem pueni-
 re. Nec tamen est charitas vinculum ligans. sicut etiam pondus incli-
 nans. Quod est pondus in corporibus. hoc est amor in spiri-
 tibus. Quia igitur vnū quodque per suum pondus habet ordinari. et
 charitas pondus est et equa ponderatur. hinc est quod ipsi ca-
 titati maxime competat ratio ordinis. Et quia ipsa est vincu-
 lum ligans et circumplectens multa. ideo non tantum ordinatur ipsam dilige-
 dum in finem. sicut etiam ad ipsam dilectam secundum quod ratio diligendi. et ipse ha-
 bitus charitatis diuersimode comparatur ad illa. Licet de-
 9 de igitur sunt rationes ostēdentes charitatem esse ordinatam respectu
 eorum que sunt ex charitate diligenda. ¶ Ad illud quod pri-
 mo obicitur quod ordo presupponit distinctionem. dicitur quod ordo at-
 tendit in charitate ratione habitus relati ad actum et obiectum
 quibus autem in charitate non sit distinctio ex parte habitus. est
 tamen distinctio ex parte ipsorum diligendorum. et ex parte ipsorum actuum
 ratione cuius diuersitas mandata charitatis habent multiplicari
 et ipsa charitas habet ordinari. ¶ Ad illud quod obicitur
 10 ubi est ordo ibi est proportio. dicitur quod proportio dupliciter ca-
 pitur. stricte et large. Si stricte dicitur. proportio sic dicitur quod
 da commensuratione. et ex eiusdem generis. et hoc modo non habet
 charitatem predictam proportionem quod vbiusque ordo ibi sit proportio. Si ve-
 ro accipiat large. videtur dicitur. proportio quocumque habitudo que
 attenditur secundum puenientiam analogie. hoc modo proportio est bo-

ni creati ad increatum et etiam ordo secundum rationem causalitatis. et
 proportionis. finis enim dignio est et excellentior et proportionatur
 bis qui sunt ad finem. et quod ad hoc attenditur ordo in charitate.
 ¶ Ad illud quod obicitur quod ordo maxime videtur spectare ad actum
 cognitiuum. cum sapientis sit ordinare. Respondetur primo disti-
 11 guendo quod duplex est ordo. Quidam prius in toto et re et vni-
 uersio. quidam vero eorum qui sunt in fine ad ipsum finem. Et quibus
 primus ordo principaliter sit circa cognitionem. secundus tamen
 principaliter consistit circa affectionem et dilectionem cuius est
 in fine inclinare. Ordo autem charitatis attendit per comparationem
 ad finem. et ideo non est simile de ipsa et de habitu cog-
 nitiuo. Aliter per dicitur quod ordo in habitu attenditur per comparationem
 ad actum et obiectum sicut plus deum est. Quia igitur summa boni-
 12 tas autem et aliter habet comparari diuersis diligibilibus. et
 ab eis habet participari secundum plus et minus. videtur patet in cor-
 pore et spiritu. hinc est quod amor charitatis dicitur ordinatus.
 Per hanc etiam modum sit quod habitus cognitiuus consideret
 aliqua in quibus sit maior et minor habitus. et eadem vniuersio
 in tali habere per ordo. sicut per est scientia principiorum quod est
 conclusio. Et sic per ad illud respondetur quod inter empiricos
 13 Est obiectum de fine. dicitur quod non est simile. oēs enim articuli
 ad summa veritate vniformiter cogantur secundum quod a fide cre-
 ditur. sicut enim in credendo oēs articulos assentit prime
 veritati tanquam dicitur et asseritur. ideo vniformiter et equaliter
 oēs illos credit. ¶ Ad illud quod obicitur quod vna est ratio diligendi
 in charitate sicut vna ratio credendi in fide. dicitur quod si
 vna sit. non tamen sic vniformiter habet comparari ipsa charitas
 ad diligibilia. sicut ipsa veritas ad credibilia. plus enim est
 operabilis ipsa summa bonitas deo quam nobis et spiritui no-
 14 stro quam corpori. ideo non est simile hinc et inde. ¶ Ad illud quod
 obicitur quod idem manens idem naturam est facere idem. dicitur quod illud habet
 charitatem de eo quod naturaliter inclinatur ratione sui quam ratione
 sui continent. et hoc respectu eiusdem obiecti. Nam secundum di-
 uersitatem obiectorum sit diuersificatio operationum. vnde sol
 amplius illuminat cristallum quam illuminet lapidem vel lignum.
 vnde virtus autem bonorum deficit in charitate. Nam ipsa chari-
 15 tas regitua est ipsius voluntatis. et simul cum illa habet motum
 ueri. que quidem voluntas voluntarie inclinatur ad ipsa
 volita. Preterea vnum obiectum est magis amabile quam reli-
 quum. sicut vni corpus est magis illuminabile quam aliud. et
 ab eodem lumine magis illustratur. ¶ Ad illud quod videtur quod
 videtur ordo in charitate attendatur quantum ad habitum. aut quantum
 ad actum et obiectum. dicitur quod quantum ad habitum. Unde quauis
 habitus charitatis sit vnus. tamen de ordinatus etiam si non
 sit in actu. quia habitus autem iam ad hoc videtur ordinare mouea-
 tur. vnde iustus dormiens de bono charitatem ordinatam. Ex
 his autem que deca sunt patet quare charitas magis de ordi-
 16 dinata quam virtus alia. Magis etiam de ordinata quam modi-
 ficata. hoc enim proportio est ipsius simul habere rationem vin-
 culi ligantis et ponderis in inclinatis. pondus autem ordinem cor-
 respondet. ¶ Questio II
 De ordine charitatis per comparationem nostram ad deum. Vnde scilicet
 charitas in diligendo proponatur deus nobis. Et sic videtur primo
 per illud mandatum deus. videlicet. Diliges deum. deum tuum ex toto
 corde tuo. et ex tota anima tua. hoc dicitur esse primum et summum
 mandatum. si ergo nulli aliquid precipitur ut impendamus totum
 affectum nisi soli deo. videtur quod in dilectione charitatis deus tene-
 ar primum et summum locum. Itē hoc idem ostenditur per aug. et amb. quod
 videtur quod (sicut in ista ponitur) in ordine diligendi deum nobis
 proponitur. Itē hoc ipsum videtur per rationem. quia propter quod vnum
 quodque tale et ipsum magis. sed charitas quicquid dili-
 git. diligit propter deum. ergo primo et principaliter
 et maxime diligit ipsum deum. ergo secundum ordinem charita-
 tis deus proponitur nobis. Itē secundum quod vult publicum documentum

tum finis magis est eligendus q̄ ea q̄ s̄r ad finē. s̄ ad ordinē charitatis spectat ut magis diligat ea que sunt magis eligēda. si q̄ bonū increatū est finis. et bonū creatū ē q̄ ad finē. ut q̄ i ordie charitatis s̄ bonū increatū. (qd̄ ex) s̄ p̄p̄ō. s̄ bono creato qd̄ nos sum⁹. S̄z extra. Gra ē p̄fectio nature. natura āt carēs gra magis diligit sc̄p̄m q̄ deū. si q̄ p̄fectō nō p̄mittit ordinē sui p̄fectibilis. videt q̄ idē ordo i charitate hēat saluari. q̄ caritate magis debem⁹ dilige nos in caritate q̄ deū. ¶ Itē si aliqd̄ vni addat aliqd̄ diuersis ineq̄litate. necesse ē illa p̄ additionē esse equalia. q̄ pari rōne si addat ineq̄ualib⁹. p̄ additionē erit ineq̄ualia. s̄z amo: nri an̄ aduētū charitatis p̄ponderat amor dī. q̄z post ip̄ius aduētū. igit̄ fm̄ ordinē ip̄ius charitatis magis debem⁹ nos dilige re q̄ deū. ¶ Itē affect⁹ amoris sequit̄r noticiam cognitiōnis (in cognitiōem nō possum⁹ dilige re) s̄z magis cogsci mus nos in caritate q̄ nos sc̄imus deū q̄ dīu stam⁹ i statu vie. ut q̄ ad ordinē charitatis spectet plus nos q̄ deū dilige re fm̄ itari p̄ntē. ¶ Itē v̄r q̄ salte equalit̄. q̄ q̄ntū el. q̄ diligit deū tm̄ appetit̄ frui deo et beatificari i ip̄io et q̄ntū appetit̄ frui deo tm̄ appetit̄ suā b̄itudinē et q̄ntum suā b̄itudinē appetit̄. tm̄ se diligit. q̄ v̄r. q̄ q̄ntū q̄ diligit deū tm̄ diligit se meip̄m. ¶ Itē motus charitatis i deū finit⁹ est. cu sit a p̄tute finita. Sicut motus charitatis in seip̄m. ē possibile ē motū charitatis i deū remitti et motū charitatis i seip̄m intrēdi. s̄z q̄n aliqd̄ duo s̄t finita q̄ r̄ vni intēditur et aliud remittit̄. ita possibile ē illa p̄uenire ad equalitatē. q̄ v̄r q̄ ex charitate possum⁹ nos et deū equaliter dilige re. s̄z sic redit idē qd̄ prius. ¶ Item amor est vis vnitua. s̄z impossibile ē q̄ aliqd̄ vniat̄ alij magis q̄ sibi. q̄ impossibile ē magis aliā amare q̄ se. igit̄ tur nō v̄r q̄ i charitatis ordie de⁹ nobis ip̄is sit p̄ponen-

15 dus. ¶ Itē. dōm q̄ fm̄ ordinē charitatis de⁹ p̄ponēdus est nob̄ inc̄r̄tū v̄r a nob̄ respectu nri nec eq̄ri possit. nec p̄poni a nob̄ dei salua s̄ba habet charitatis. Rō āt huius q̄ ista. q̄m charitas facit deū dilige rāq̄ sine vltimū et rāq̄ s̄mū bonū. et q̄ finis vltim⁹ ē vnus solus. et s̄mū bonū s̄mū. s̄z nō h̄ns aliqd̄ superius se vel sibi equale hinc ē q̄ fm̄ charitatis legē possibile ē aliqd̄ plus deo vel eq̄litate ip̄i deo amare. Charitas autē q̄ diligit deum sicut s̄mū bonū diligit eū sup̄ om̄ia. Q̄ diligit ip̄m sic sine vltimū diligit ea p̄ter se. Qd̄ aut diligit p̄ter se et sup̄ om̄ia diligit dilectōne fructōnis. qd̄ deo p̄ter aliud diligit. diligit dilectōne vsus. cū q̄ charitatis sit om̄ia ad deū rāq̄ ad finē vltimū referre. sicut ponderis ē cor⁹ ad locū. p̄p̄m inclinare. hinc ē q̄ charitas facit nos deū plus q̄ nosmetip̄os dilige re. Cui p̄cedēde s̄r rōes que s̄r ad p̄tē illā. ¶ Ad illud qd̄ ob̄ q̄ gra est p̄fectō nature dōm q̄ i natura est considerare aliqd̄ p̄ modū p̄sitiōnis et aliqd̄ p̄ modū p̄uatiōnis et defectus et corruptiōnis. Illud autē qd̄ ē in natura per modū p̄sitiōnis. a gra h̄z p̄fici. et saluari. qd̄ aut est ibi p̄ modū corruptiōnis et p̄uatiōnis. a gra h̄z corrigi et suppleri. Cū q̄ d̄r q̄ nature est plus seip̄m s̄mū deū dilige re. dōm q̄ nō est d̄dit. o reperta i natura spectat ad ip̄ius p̄fectionē s̄z pot⁹ ad ip̄ius corruptiōnē. id nō sequit̄r q̄ p̄ grām hēat saluari. imo pot⁹ seq̄rur q̄ p̄ grām habeat amoueri. ¶ Ad illud qd̄ ob̄ q̄ s̄ vni addat ineq̄ualib⁹. adbugetur ineq̄ualia eadē ineq̄litate qua p̄us. dōm q̄ illud h̄z v̄tate q̄n illud additū eq̄litate respicit v̄trūq̄ illoz ineq̄ualitū. sic aut nō est in p̄posito. Nā charitas p̄ncipalitus respicit illū affectum boīs q̄ est i deū q̄ est i seip̄m. v̄n in aduētū charitatis minus amor sui et intendit amor dei. ¶ Ad illud quod ob̄ q̄ affectio dī sequi cognitiōnē. Dicēdum

q̄ affectio dī seq̄ cognitiōnē nō solū a p̄te charitatis i cognoscēdo. s̄z etiā a p̄te bonitatis considerare in ip̄o cognito. Licet aut̄ clarius cognoscat seip̄m hō q̄ deū. n̄ nullus h̄ns charitatem estimat se tā bonū et tā amabile q̄ntum estimat deū. Et ideo dilectio sequēs cognitiōnē p̄ponit ip̄m deū nobis in diligēdo magis q̄ eō uerso. ¶ Ad illud qd̄ ob̄ q̄ q̄ntū q̄ diligit deum tm̄ desiderat frui deo dōm q̄ duplici motu dilectiōnis cōtingit deū dilige re. v̄t affectu amicitie. et affectu cupiscētie siue desiderij. Cū q̄ d̄. quātū q̄ diligit deū. tm̄ desiderat frui deo. Dilige re pot̄ dicere motū amicitie vel motū cupiscētie. Si motū cupiscētie absq̄ dubio veritate h̄z. s̄z hic mot⁹ nō ponit in numerū cū dilectiōe nri. et ideo nō seq̄rur ex hoc q̄ equaliter deū et nos diligam⁹. Dilige re em̄ nos ex charitate nō ē aliud q̄ s̄mū bonū nobis optare. Si deo dilige re deū dicit motū amicitie. tūc hoc qd̄ ē tā tū et quātū p̄t importare p̄portionabilitatē. v̄r sit sens⁹ si multū vis deo bonū. multū desideras deo frui. Vel p̄t importare p̄portionis cōmēsuratiōnē siue equalitatem. ¶ Primo mō h̄z v̄tate. sc̄do mō nō. Per charitatem em̄ s̄mū bonū diligo. et p̄ q̄ s̄mū bonū multū. ita q̄ volo q̄ deo s̄mū bonū habeat. et sic s̄mū bonū p̄centiam mihi deo p̄t p̄parationē. Et m̄sro magis opro sibi q̄ mihi. et ideo nō sequit̄r ex h̄ q̄ amor dei possit equari amor nri salua charitate. vel etiā amor alicut⁹ creature. v̄r pot̄ amor glie et fructiōis dei. siue beatitudinis create. Possit etiā r̄nderi aliter p̄ interem̄ptionē ad p̄pōnē illā quātū desideras frui deo. tm̄ diligit se meip̄m. q̄m q̄ tm̄ et quātū dicit cōmēsuratiōnē. q̄ pot̄ q̄ desiderare frui deo p̄pter se et sup̄ oīa q̄ntis nullo mō cōcedendū sit q̄ ex charitate diligit se p̄pter se et sup̄ oīa. Ad illud qd̄ ob̄ q̄ motus charitatis in deū ē finit⁹ et in nos ip̄os s̄r. et ita p̄ intentionē et remissionē pot̄ equari. dōm q̄ licet v̄tate sit finit⁹. q̄ a p̄tute finita p̄cedit. tm̄ rōne ip̄si ob̄iecti vni excedit reliquū in infinitū. Nec ē hoc in cōueniēs q̄ finitū pot̄ aliud finitū excedere in infinitum. s̄c̄ linea punctū. et superficies lineā. Cū sic infinita puncta nō pot̄ linee equari. sic amor ip̄az creaturarū fm̄ legē charitatis nō pot̄ eq̄ri amor creatōnis. Sic em̄ ex punctis nūq̄ p̄t cōstitui lineā. sic ex infinitis bonis creatis nō pot̄ cōstitui s̄mū bonū aie rōnalis. Amor em̄ dei salua charitate nūq̄ pot̄ sic remitti. q̄n deus diligit v̄t finis et v̄t s̄mū bonū. nec amor creature pot̄ ita intendi q̄n creatura itelligat v̄t bonū ordinatū ad s̄mū bonū et id nō seq̄rur q̄ mor⁹ illi ad eq̄litate venire possint. Ad illud qd̄ ob̄ q̄ nihil p̄ aliq̄ magis v̄niri q̄ sibi. R̄nderi p̄t duplici. Prīmū q̄ h̄ p̄t intelligi de v̄nione q̄ntū adnāfale v̄nientia. v̄t q̄ntū ad amoris inherentiā. Prīmō modo v̄t ē. sc̄do modo falluz q̄ hoc sc̄do mō amor d̄ v̄t v̄nitiua. Aliē pot̄ dici q̄ de⁹ magis ē intim⁹ v̄nitiuaq̄ rei q̄ ip̄a sibi. et p̄t p̄t p̄nder esse rei a deo p̄uatiō q̄ ab ip̄is p̄ncipijs intri fecis. et cōplementū b̄itudinis sp̄us rōnalis h̄z a deo non a seip̄o. et id cū d̄r nihil pot̄ alteri magis v̄niri q̄ sibi p̄t si itelligat de ip̄is creaturis. v̄tate bre pot̄. Si deo itelligat de ip̄o deo. v̄tate nō h̄z. De⁹ em̄ intime illabit ip̄i aie. et id aia ex intumis medullis affectiōis h̄z deo adberere. et cū h̄z charitate. ampli⁹ redit in ip̄m q̄m in se. et in eo redescit ampli⁹ q̄ in se. q̄ m̄cliorē de⁹ ei q̄ ip̄a sibi.

20 ¶ Ductio. III c

De ordine charitatis p̄ p̄parationē nri ad primū. Cūtm̄ sc̄z fm̄ ordinē charitatis p̄ponendū sit bonum p̄p̄m bo nō ip̄stus p̄m̄. Et q̄ sic v̄t primo p̄ auro. Augusti. et amb. in s̄ra q̄ immediare post dilectionem dei. ordinat̄ dilectionem sui. ¶ Itē. ecci. xij. Qui sibi nequā ē. cut aliq̄

19

20

21

22

bonus erit. p hoc videt q nō pōt aliqd alium ordinare
 diligerē nisi pūs ordinare diligerē. **¶** Sic aug. i ench.
 transtrans illud verbū. Date elemosinā z oia mūda sint
 vobis. Qui vult ordinare elemosinā dare a se dz in ci-
 pere z ea sibi pmo dare. Et est elemosyna op^m misericō-
 veritissime qz dicitur est. Misere oie tue placēs deo. si q
 pus dz hō libi misereri qz aliū. videt q fm ordinē chari-
 tatis amor sui sit amor primi pponēdus. **¶** Sic sic na-
 tura appetit suā cōservationē. sic charitas suā pfectionē
 sed natura magis appetit cōservationē in se qz in suo
 fili. qz charitas plus appetit pfecti in se ipā z in aīa in q
 est qz charitate aīa appetit pfecti in aīa aliena. q fm re-
 ctum ordinē charitatis. amor sui pmitit dz amor ipi^m p
 ximi. **¶** Sz 3. j. Loz. xij. Charitas nō qrit q sua sunt
 Et itez alibi. Nullus qd suū est qrat qd alteri. q v
 detur q charitas fm suā pfectionem inclinet magis ad
 amādū alterz qz ad amādū seipm. **¶** Sic Marb. rxiij.
 Diliges primū tuū sicut teipz. h quod est. sicut. aut est
 nota nisi iudicis. aut eqūitatis. Si similitudinis rō. cadē
 rōne posset dicere diliges primū tuū sicut deū. Et ec li-
 tatis. q nō videt q sit ordo dilectōis respectu nri ad di-
 lectionē respectu primi. **¶** Sic Hego. in quadā omel.
 Nemo ad seipm habere charitatē dicit. Ad h em q cha-
 ritas sit. necesse est vt dilectio in altz tendat. q chari-
 ras p pūs ordinar boiem ad altz qz ad seipm. q in ordi-
 natione charitatis vt q vobis pmitit debeat prim^m.
¶ Sic charitas ē amor liberalis. sz liberalitas magis at-
 tendit respectu alteri qz respectu sui. q amor charitatis
 magis consistit in amando altz qz in amādo seipm. Sic
 amor charitatis supueniens tollit curritatē ipi^m nature.
 sicut pz. qz cū hō plus diligit se qz deū ante charitatē.
 post aduentū charitatis vertit ordo vt plus diligit de-
 um qz seipm. si q mutar ord. nē qz ad dilectionē dei. pa-
 ri rōne qz ad dilectionē primi. videt q q dilectio p
 ximi pmitrenda sit fm ordinē charitatis dilectioni re-
 spectu nostri. **¶** Sic charitas facit nos cōformare volū-
 tate nram volūtatē diuine. sz de nō magis diligit nos
 qz primos nros. imo magis diligit nros primos si sint
 meliores nobis. q videt q fm ordinē charitatis pl^m de-
 beo diligerē primū qz meipm. Si rō dicas q d^m n vult
 q cōformam^m volūtatē nram sibi in h. Obiect^m 3 hoc q
 deus vult q nos magis desideret^m honoz suū qz cōm-
 dū ppriū. vult etiā q magis amem^m z appetimur illud
 quod magis est amandū z appetandū. sz salus centum
 aīaz magis facit ad honoz dei z magis appetiara ē qz
 salus vni^m aīe. si q noie pximi intelligit ois hō. videt q
 amor pximi pponēdus sit amor sui. Et h cōfirmat p il-
 lud qd dicit apłus ad Ro. ix. Optabā ego ipse anarhe-
 ri a esse a xpo p fratib^m meis. **¶** R^m. ddm q fm ordinē
 charitatis amor salutis pponēdus est amor salu-
 tis aliene fm qz auctes sanctorz innuū. manifeste. z fm
 etiā qz psona z dicitur iudiciū rōnis recte z iustitiaz na-
 ture. Rō aut butus est. qm vniūquodqz plus appetit p/
 fectōne in seipō qz in suo fili. z quodlibet pond^m pl^m tra-
 hit corp^m in q est ad suū sibi debitū qz trahat ad corpus
 sibi annexū. vnc ē q charitas p pūs desiderat deū nob
 vniū z in nob habitare. z nos in ipm deuz tendere. z in
 ipō cōfere. qz appetat in aliq alio q nobi cū habeat ali-
 quā similitudinē. Lōcedende svnt igit rēnes ostēdentes q
 in ordine caritat^m pfect dilectio sui dilectōi ipius pximi
 Et hui^m signū ē. qz illi stulti respēdunt z stulti repurāf
 q salutē ppriā negligunt vt pcurant alienā. Qui etiā
 signū est. qz z hō ex charitate debeat diligerē primum
 qz seipm. ita qz esset ibi oīme da equalitas. iam du

os primos deberet diligerē dupliciter qz seipm. z tres
 in triplo. z sic vltcrius ascendēdo. quod in nullo habē-
 re charitatē regiri z ringit quāntūcūqz pfecto. **¶** Ad il 22
 lud quod pmo obz q charitas nō qrit q sua sūt. ddm q
 suū idem est quod ppriū. Propriū aut qrit hoc est du-
 pliciter. Uno mō pur ppriū dicit cū pfectōe. z sic ecclu-
 dit bonū cōmune. z illo mō sonat in viciū. z fm istā ac-
 ceptionē confuevit dici q libido est amor boni pprii. z
 quātū ad hunc modū dicit apłus q charitas nō qrit q
 sua sunt. Alio mō dicit bonū ppriū bonū quod pnter
 ad se. ita qz in appetitu illi^m boni volūtas nec repugnat
 diuine voluntati. nec pndicat eōi vtilitati. sicut est ap-
 petitus salutis pprie. z isto mō diligit quis se ex chari-
 tate. z sic accipiēdo nō negat apłs qn homo q charita-
 tem debeat quod suū est querere. cū ipemur euper dissol-
 ui z esse cū xpo. sicut dicit pbi. j. **¶** Ad illud qd obz
 citur q fm diuinū mādarū debet homo diligerē primū
 sicut seipm. ddm q sicut nō est nora pfecte equalitatis
 siue cōmensuratōis. sed exōsse similitudinis. que in hoc ar-
 tenditur qz homo debet diligerē primū ad illud bonū
 ad qd diligit seipm. z post salutē ppriā nihil rārū debz
 desiderare sicut salutē alienā. z ideo nō valet illud qd
 obiect^m qz similiter debet dici in mandato illo q diligit
 primū sicut deū. **¶** Ad illud qd obz de aucte Hego. q
 charitas magis pprie ordinat ad primū qz ad seipm.
 ddm q hoc nō dicit q charitas p pūs respicit ad dīez
 bonis ad primū qz ad seipm. sz quia non suffi. ut qz
 qz amor sit charitas vt l. omo amet seipsum. licet enī
 amor charitatis a seipō incipiat. debet in in altz pten 25
 di. **¶** Ad illud qd obz q charitas est amor liberalis. di-
 cendū qz quia liberalitas qz ad suā cōpletionē respic-
 iat altz. nō qz ad suū imitū pūs respicit ipm qz li-
 beralitatē impendit. sicut z mēdia de q dicitur est qz p
 mo dz hō sūpūis misereri. **¶** Ad illud qd obz q amor
 charitatis supueniens tollit curritatē nature. ddm q q
 dam est curritas nature q sonat in viciū z cōruptōez
 qd am que respicit ipius nature intrinsecā inclinatēz
 Prima est qua quis diligit se plus qz deum. Secda est
 qua quis diligit se plus qz primū. Haria aut supueni-
 ens pma cōrigit z tollit. sed am hō dirigit z cum ea cur-
 rit. z sic ratio illa nō valet. qm nō est simile hinc z inde.
¶ Ad illud qd obz q debem^m voluntatē nostrā volun-
 tati diuine cōformare. ddm q deus cū dicit altz altz
 ro magis diligerē. hoc nō est quia intens^m diligit vniū
 qz re i. vniū. cū circa ipius an. orē nec cadat intensio nec
 remissio. sed hoc dicit qz vniū ordinat ad maius bonū
 qz reliquū. z hoc bene pōt pcedi. qz qz magis debet dili-
 gere primū qz se. cū primus ipm excedat in merito. sed
 et hoc nō sequit qz amor pximi melioris pōderet amo-
 ri sui. Quid em caritatis nō attendit penes magnitudi-
 nem boni optabilis. sed penes pponderationē affectio-
 nis diligētis. Et si tu. ob iustias qz de^m vult qz magis ame-
 mus honoz suū qz cōmodū nostrū. z magis appete-
 mur qd magis est appetandū. ddm qz vey est qz de ho-
 noz plus dz in corde nro pponderare qz nostruz cōmo-
 dū. in charitas nūqz separa honoz dei a cōmodo nostro
 spūali. nec est voluntatis diuine vt nos appetam^m ali-
 quid qd sit in demeritū salutis nre ppter honoz suū
 Sicut em essentialē ē nature appetere esse. sic cōmūale ē
 grante appetere deo placere z deo adherere. id deus nū
 qz illud a nobis exigit vt magis salutē alienā qz ppriā
 diligam^m. Et qd dicit apłs qz optabar anarhe. ma a xpo
 ec. illō intelligit ad ipz z hō p dicitōe. vnc sz optabile cēt.

De ordine charitatis p copationē patrī ad filiū. Et querit. Utrū magis sint diligēdi pntes q̄ filij. an ecō ueris. Et q̄ pmo sunt diligēdi pntes. videt pmo per mandata dñi. p̄cipit em̄ honorare pntes Exod. v. Donora patrē tuū zc. si q̄ mādata dei tradita sunt fm ordinē charitatis. videt q̄ amor charitatis p̄ncipalius ad pntes q̄ ad filios h̄ ordinari. Itē aucte Ambro. q̄ habet in sra. dicit em̄ q̄ pmo diligēdus est deo. secundo pntes. tertio filij. Itē hoc ipm̄ videt rōne. qm̄ fm̄ legez charitatis grati debem⁹ ec̄ de bñficijs acceptis. s̄ plu ra bñficia accepim⁹ a pntib⁹ q̄ a filijs. q̄ mag⁹ debem⁹ eis esse grati. s̄ q̄ magis est grat⁹ alijs magis ipm̄ dili git. q̄ pntes in ordine charitatis sunt filijs p̄ponēdi. Itē p̄ncipatū plus ibidet a p̄ncipio q̄ ecōner so. s̄ vbi eit maior dependētia ibi eit maior inclinatio. z vbi maior inclinatio ibi maior amoris uersio. cū q̄ habes patres z filia ad patrē cōpā sicut p̄ncipatū ad p̄ncipiū. ad filiu s̄o sicut p̄ncipiū ad p̄ncipiū. videt q̄ fm̄ regulam amoris magis d̄z uerri ad patrē q̄ ad filiū. s̄ cōtra tū. Coz. xij. Nō debēt filij r̄baurizare pntib⁹ s̄z pntes filijs. s̄z nemo d̄z r̄baurizare nisi ei quē diligere d̄z. si q̄ magis d̄nt r̄baurizare pntes filijs q̄ ecōuerso. magis d̄nt fm̄ charitatis ordinē pntes filios diligere q̄ filij pntes. Itē fm̄ ordinē nature humoꝝ pcedit a radice ad ramos z nō ecōuerso. s̄ q̄ uersio amoris in rōna libus filis est deriuatōi humoris in uegetabilib⁹. z par compā ad filios sicut radix ad ramos. v̄ q̄ fm̄ re. tuz ordinē ampli⁹ sunt diligēdi filij q̄ pntes. Itē chari tas respicit boni cōcātionē fm̄ uenietā z r̄formitā sed plus boni cōcānt pntes filijs q̄ ecōuerso. q̄ videt q̄ amor charitatis fm̄ rectū ordinē plus r̄ abundāti⁹ red dar habulē ad diligēdū filios q̄ pntes. Itē gratia est p̄fectio nature s̄z videm⁹ q̄ naturaliter hoies pl⁹ diligit filios q̄ pntes. q̄ videt q̄ filius ordo debeat cē 28 in amore gratuito. R. d̄m q̄ sicut dicit Amb. fm̄ ordinē charitatis pntes p̄ponēdi sunt filijs. r̄b̄ intelli gendū eit ceteris partib⁹ sicut infra manifestabit. Rō em̄ hui⁹ est. q̄ amor gratuit⁹ facit memoriē esse p̄ceptoz bñficioz. p̄ quod z sacra scriptura p̄cipiēdo z admo nendo inducit nos ad paterina bñficia recoleda. z quia plura bñficia recipim⁹ a pntib⁹ q̄ a filijs. id fm̄ tus di uinū plus eis teneimur. z magis coz saluē diligere z p curare debem⁹. Et pcedēde sunt rōnes q̄ hoc ordidnt 29 Ad rōnes autē q̄ in oppositū adducunt r̄ridendū est. q̄ il le rōnes currūt de dilectōe naturali fm̄ quā magis in clinat affect⁹ hois ad filios q̄ ad patrē. Et rō hui⁹ est. q̄ natura appetit p̄seruari in suo sili. z magis diligit il lud in q̄ habet p̄ncipali⁹ saluari. z qm̄ pater h̄ saluari i filio fm̄ ordinē nature z nō ecōuerso. hinc ē q̄ fm̄ natu re ordinē maiorē h̄z ad filiū inclinationē. q̄ mag⁹ uult ipm̄ q̄ patrē habere sup̄stitē. Dilectio autē gratuita ma gis respicit bñficioz collationē. z sup̄noz ciuū cōple tionē. ad quā indifferēter pntes z filij compant. z p h 30 p̄z miso ad illa tria q̄ pmo obijctebā. Ad illud vero qd̄ vltimo obi. q̄ gra d̄z esse r̄formis nature. d̄m q̄ na tura in q̄busdā currit via p̄sona cū gratia. in q̄busdam currit via opposita. in q̄busdā via disparata. In hoc eniz q̄ homo plus diligit se q̄ p̄mū. natura gre r̄cordat si cur supra onsum eit. In h̄ q̄ diligit se plus q̄ deus ipsi grante repugnat. In h̄ autē q̄ diligit filiū plus q̄ patrē q̄ intendit saluari in illo. pcedit q̄s via diuersa. Et id̄ gra sup̄ueniēs ordinē in pmo affectu saluarē z p̄ficat. i se cundo simplr̄ inuatur. in tertia s̄o nouū ordinē dat. ita

trū q̄ affectū illuz nō exēminat. Un̄ estimo q̄ hō habēa charitatē. z h̄ns pntes z filios. dū mouet affectu gra tute dilectōis. magis desiderat pntū saluē. Dū mo uetur affectu nature. mag⁹ desiderat filij saluē. Nec est hic oppositio dilectōis naturalis ad gratuitā p̄pter p̄siderationē diuersam.

Questio

De ordine charitatis p copationē domesticū ad extrā neū. Et q̄rit. Utrū domesticus sit extraneo p̄ponēdus. Et q̄ sic v̄. p̄ illud qd̄ d̄z Gal. vlti. Opemur bonum ad oēs. z maxie ad domesticos fidei. Et. j. Thimo. v. Si q̄s suor z maxie domesticoz curā nō h̄z. fidē negauit. z est infidelis d̄cterior. P̄terea ex v̄traq̄z auctarū istaz on̄di pōt q̄ domesticus extraneo d̄z p̄ferri. p̄ vnā ostē ditur positue. p̄ altā destructiue. Itē hoc ipm̄ on̄ditur aucte Amb. q̄ ponit in sra. q̄ dicit domesticos collocan dos esse q̄nto loco in ordine charitatis. extraneos s̄o i seruo. Itē hoc ipm̄ v̄ p̄ rōne. diffusio calorū copalis p̄ us est ad loca p̄pinq̄ora q̄ ad remotiora. q̄ a sili cōica rio amoris spūalis plus respicit naturalit̄ qd̄ est p̄pinq̄ quum q̄ qd̄ est remotū. si q̄ domesticū sunt p̄pinq̄ores nobis q̄ extranei vel inimici. v̄ q̄ in ordine charitatis pmo sint collocandi. Itē ad illos plus z p̄ncipalē chari tas ordinat q̄b⁹ magis astringimur z ligamur. ordo ei charitatis r̄sonat legi iusticie. s̄ fm̄ legez iusticie mag⁹ obligamur domesticis q̄ extraneis. q̄ domesticū p̄ferri d̄nt extraneis in ordine charitatis. s̄z d̄. Col. iij. Re nouamini fm̄ nouū hoies. vbi nō est mascul⁹ neq̄ semē na. gentilis z iudeus. s̄z oia in oib⁹ xps. q̄ fm̄ hoc bonū h̄nti charitatē nemo est extrane⁹. q̄ fm̄ legē charitatis nulla est distinctō. nullus ordo inter domesticū z extrā neū. Itē Aug. in li. de vera relig. Nō sic homo ab hoie diligēdus est v̄ diligunt carnales fratres. vel filij vel diuges. vel cognati. vel affines. aut ciues. Nā ista di lectio est copalis. Nō em̄ tales necessitates habent q̄ nascendo z moriēdo r̄tingūt. si n̄ra natura in p̄ceptis z imagine dei manēs. in ista corruptōs nō relegaret q̄ v̄ q̄ ordo charitatis penes extraneū z domesticū z pro pinquū nullaten⁹ attendat. Itē rō diligēdi p̄ncipalē ex charitate est ipsa imago dei. si q̄ domesticus z extrane us equaliter sunt dei imago. v̄ q̄ ex charitate equalit̄ sunt diligēdi. Itē charitas diligit bonū q̄ bonū. q̄ il le q̄ est magis bonus magis est ex charitate diligēdus siue sit domesticus siue extrane⁹. q̄ p̄pinq̄tas z famili aritas vel extraneitas nihil vident facere ad ordinē charitatis. R. ad p̄dictoz intelligentiā est notādū q̄ p̄dictus ordo q̄ assignat fm̄ has differētiās q̄ sunt. p̄ pinquū z remotū. domesticū z extraneū. a q̄busdā dicit esse ipius dilectōis naturalis. charitatis autē nō est nisi tolerāntis. sustinet em̄ charitas in via (cū sit ip̄fecta) im p̄fectionē ipius nature. Un̄ hi uoluerūt dicere q̄ ordo charitatis q̄ cōp̄nt ei fm̄ se. attendit penes maius bo num z minus bonū. nō autē fm̄ p̄pinquū z remotū. s̄z hic modus dicēdi nō v̄ r̄cordare verb⁹ Amb. nec etiaz verb⁹ mgr̄i. Nā Ambro. ordinē hunc assignat in ipsa di lectōe gratuita q̄ dicit spona in cāctis. Introduxit me rex i cellā uinariā ordinauit i me charitatē. Et mgr̄ in p̄ncipio dist. dicit q̄ peccat q̄ p̄postere agit z hūc ordinē querit. qd̄ nō esset si talis ordo solūmō esset charitatis sicut tolerāntis. Et id̄ est ali⁹ modus dicēdi q̄ ordo q̄ arēditur penes p̄dictas differētiās nō em̄ est ip̄ chari tatis sicut tolerāntis. sed etiā est ip̄ius sicut regulantis naturā z ei r̄sonāntis. Q̄ em̄ pmo diligant p̄pinquū q̄

extraneis hoc non est nature inordinate . sed potius de ordine nature . Sicut enim prius factum est rectus ordo diffusiōis est ut plus communicetur propinquis ordo deinde remotior . Quomā g̃ charitas rectū ordinē a natura nō aufert . hinc ē q̃ charitas sup̃ueniēs illi ordinē nature p̃ficiat . et p̃ficiēdo dicit eodē ordine ordinari . nō q̃ ordo ille cōperat sibi s̃m se . s̃ q̃ cōperit ei rōne nature in q̃ est . Propter qd̃ attendēdū q̃ duplex ordo attendit in charitate . Un⁹ q̃ ei cōperit s̃m seip̃am . et iste ordo attendit penes bonū . et magis bonū . et maxime bonū . Un⁹ charitas de se magis mouet ad amandū sp̃m q̃ corp⁹ . et deū suūm q̃ sp̃m creatū . Ali⁹ dō est ordo q̃ cōperit ei rōne nature sub̃strare . et hic dilectio in familia . r̃ctas has q̃ sunt pp̃riū et alienū . pp̃inquū et extraneū . Affec⁹ em̃ charitatis sub̃strerit sibi affectū nature . et il lum p̃ficiat et regit s̃m illud qd̃ h̃z in se recitū dicitis . Et d̃cedendū est q̃ s̃m ordinē charitatis domesticū p̃ponē d̃ sunt extraneis . Rōes aut̃ q̃ h̃z em̃ d̃cedē sunt .

32 Ad illud qd̃ obi⁹ in xpo ihu nō est distinctio masculi et femie . imo oēs vnū in xpo . dōm q̃ apls p̃ h̃ nō vult excludere distinctionē et gradū et ordinē in mēbris xpi . s̃ hoc vult ostēdere q̃ in omni sexu et etate et ordine q̃s p̃t p̃m puenire ad salutē . ita q̃ null⁹ excludend⁹ est a fine . et p̃p̃erea ex h̃ nō habet q̃ charitas in diligēdo mēbra xpi nō seruet ordinē .

33 Ad illud quod obi⁹ de aucte aug . de vera relig̃ . r̃nderi p̃ q̃ illa auctem ip̃e retractat in li . retractationū . Ali⁹ etiā p̃ dicit q̃ aug . nō vult remouere a charitate p̃sideratōz illaz p̃ditionū simpliciter . sed h̃ vult dicere q̃ charitas illas p̃ditōes nō p̃siderat p̃mo et p̃ncipalit̃ s̃m q̃ amor naturalis et carnalis . et hoc p̃z illud qd̃ sub̃iungit . amare em̃ in hōie qd̃ s̃m hoc nō est in eo amare qd̃ ad deū p̃tinet . sed qd̃ p̃tinet ad se . stat q̃ de eo intelligit q̃ diligit p̃ncipaliter filius q̃ est ab eo genit⁹ . nō q̃ e ad deū imaginē fact⁹ . Et p̃p̃p̃erea ex aucte illa nō habet q̃ penes illas p̃ditōes nō attendat ordo charitatis s̃ q̃ nō sunt p̃ncipales rōnes diligēdi et charitate . Quāvis aut̃ nō sint p̃ncipales . p̃nt tñ esse annexē et cōcomitantes . et ex h̃ ad charitatē ordinē faciētes .

34 Ad illud qd̃ obi⁹ q̃ rō diligēdi primū est imago . dōm q̃ ista est rō cōis generalis . s̃ p̃ter h̃c p̃nt esse alie speciales . Ordo aut̃ et distinctio q̃uis non attendat penes generales . attendi tñ p̃t penes speciales . Et q̃ terea q̃uis domesticus et extraneus s̃m vniformiter ad imaginē dei . nō tñ se h̃z q̃ s̃m vniformit̃ diligēdi .

35 Ad illud qd̃ vltimo obi⁹ q̃ charitas diligit bonū q̃ bonū . dōm q̃ ṽz est de ip̃a charitate s̃m se . sic em̃ fractū est ordo et in se attendit penes bonitatē maiorē vel minorē . s̃ in charitate nō tñ attendit ordo s̃m se sed etiā rōe nature sub̃strare . et rōne illi assignat ordo inter domesticū et extraneū . et sic p̃z rō illa nō repugnat ordini charitatis

Questio VI f
 ¶ Unū ordo charitatis attendat penes affectum tñ . an simul penes affectum et effectum . Et q̃ penes vtrūq̃ . videtur . Job . iij . Diligamus non verbo neq̃ lingua . s̃ ope et veritate . nō est g̃ vera dilectio nisi sit in eo de te ope . in affectu et effectū . g̃ pari rōne nō est ver⁹ dilectionis ordo nisi penes illoz vtrūq̃ attendat . Itē Greg . in quā adā omel . Probatio dilectōis est exhibitio op̃is . g̃ ṽb̃ est maior op̃is exhibitio . ibi p̃bat maior esse dilectio et cōuerso . si g̃ charitas ordinata est in diligēdo . videt q̃ ordinari debet in corde et in facto . Itē ordinatio in effectu orū h̃z ob ordinatōe in affectu . s̃ g̃ charitas ordinari d̃z in effectu . necesse ē q̃ p̃us ordinat̃ in af-

fectu . s̃ charitas ordinata est q̃rū ad effectū sicut p̃z illud qd̃ dicit apls . Opemur bonū ad oēs . maxime aut̃ ad domesticos . g̃ necesse ē charitatē ordinatā eē q̃rū ad affectū . Itē magis pensat de ex q̃ro h̃o facit q̃ q̃rū facit . g̃ si ordo charitatis est deo accept⁹ videt q̃ nō solū p̃sistat in ope exteriori s̃ etiā in effectu interiori . Et p̃ra . q̃ nō p̃sistat in effectu videt q̃ illud qd̃ dicit p̃uer . xvij . Vir amabilis ad societate magis erit amicus q̃ frater . sed p̃stat q̃ illa amicitia et qua sapiēs loquitur nō aduersat ip̃i charitati . imo pot⁹ est et plona . s̃ s̃m ista dicit q̃ magis diligit h̃o bone societari q̃ frater s̃m carnem . ṽr g̃ q̃ s̃m p̃signatas differētiās nō attendat ordo dilectōis q̃rū ad effectū . Itē dilectio in familia . utate p̃sēdit ad dilectionē et affectū diligēdi . s̃ m̃tū s̃m q̃ plus delectant loq̃ cū amico suo q̃ p̃ orationē loq̃ deo g̃ videt q̃ nullus talis charitatē habeat ordinatam . q̃ valde d̃z videt dicere . Itē q̃ nō attendat penes effectum ṽr . q̃ multi sunt importētes ad ip̃endēda opa dilectionis . g̃ tales nō p̃nt habere ordinē charitatis . qd̃ si h̃ est saluum . restat . et . Itē si ordo charitatis attendat penes affectū . g̃ recte et s̃m ordinē charitatis agit q̃ p̃bēda lebñficiū pot⁹ d̃at s̃o sanguine q̃ extraneo qd̃ rep̃bēdit p̃p̃ba . Abacuc . Ue q̃ edificat lyon in sanguine . Et Ezechiel . plūz Sufficit vobis dom⁹ . s̃m et in o duccitis in circuitos in sanctorū dei . ṽb̃i rep̃bēdunt illi q̃ b̃nficia ecclesiastica magis p̃ferūt de mētib̃ q̃ aliis . ¶ R̃ . ad p̃dicitōz intelligētiā ē notandū q̃ s̃m qd̃ d̃z 37 cit̃ m̃g̃ in s̃ra . aliq̃ dicere voluerūt q̃ h̃mōi ordo charitatis attendat solū q̃rū ad effectū exteriorē . non q̃rū ad effectū interiorē . nisi p̃ comparationē n̄i ad eū . p̃ cōparatōnez aut̃ primi ad pximū solū cōstitit ordo q̃ntā ad exteriorē effectū . et in ṽnū h̃is auctēb̃ . August . q̃ in s̃ra ponitur in q̃bus ṽr ex p̃sē sentire q̃ ordo charitatis respectu primi attendat solū in exterioris op̃is exhibitōne . Et hoc q̃m ṽr dicere in li . de vera religione . ṽb̃i d̃z q̃ bec est p̃fecta iusticia . ṽr plus potiora bona . et min⁹ in nota diligamus . Et q̃ ṽr possē elici q̃ iste differentie p̃ p̃nquitatis nihil faciūt ad effectū dilectionis . Verū sicut dicit m̃g̃ in s̃ra . et verba Ambro . fontan . et rōnes primo inducte cōprobant ordo charitatis p̃ comparationē n̄i ad primū . et ṽnū . primo ad alioz . nō solū attendit s̃m effectū . verū etiā s̃m affectū . Et hoc idē intelligendū est ceteris alijs partibus . Et em̃ in duobus dilectōis par dignitas et necessitas . q̃ntū ē de istis p̃p̃erantibus et cōditōibus cōliter s̃m amandi effectū et affectū . s̃ in alitero illoz sup̃addit sanguis p̃p̃nq̃tas . s̃a . ut ip̃m mag̃ amabilem ṽroq̃ mō . Et isto mō intendit Amb . charitatis ordinē assignare respectu pximoz . Nō notat euz dicit . q̃ domesticū si bonū sint . malis filijs s̃m p̃ponē d̃i . Et si tu querat cū ad ordinē charitatis cōcurrerit m̃tū dignitas et indigentie oportunitas . sicut et p̃p̃nquitatē . quare magis Amb . assignat ordinē charitatis penes p̃p̃nq̃tate q̃ penes bonitatē vel indigentie necessitate . dōm q̃ conditio necessitatis nec est nobis ita nota nec in se ita stabilis et firma sicut p̃p̃nq̃tas conditio . Aliq̃s em̃ q̃ h̃odie ē malus . cras erit bonus . et q̃ h̃odie ē minus bonus . cras fortassis erit melio . Similiter ē de necessitate et oportunitate . et idē penes grad⁹ necessitatis bonitatis . et oportunitatis . nō potuit ita certitudinaliter ordo charitatis assignari . sicut penes conditiones p̃p̃nq̃tatis . Concedendū ē g̃ q̃ ordo charitatis s̃m d̃z assignatas nō solū attendit ontū ad effectū exteriorē sed etiā ad affectū interiorē . et h̃ intelligendū ē alijs partibus . Un⁹ et rōnes q̃ h̃z ostendunt cōcedendū s̃m .

Ad cui⁹ 39

dentia rō nū q̄ adducit in cōtrariū noranduz ē q̄ mult
pliciter 3tingit affectū nīm accipi. 7 effectū multiplicē
regiri. ita q̄ ordo charitatū nec oēm affectū respicit vni
formiter. nec oēm effectū. Accipit em̄ aliqui affect⁹ pro
passione. aliqui p̄ motu. ita q̄ affect⁹ passio dī quedam
mulebris cōplacētia affect⁹ vō mor⁹ dī quedā rōnal
diligētia. Affect⁹ autē mor⁹ duplīr adhuc accipit. Nam
quidā ē charitate elicit⁹. q̄dam impa⁹. Affect⁹ a chari
tate elicit⁹ est ille q̄ quis opat alteri summū bonū. Af
fectus vō impa⁹ q̄ quis opat aliq̄ aliqd bonū r̄pale
qd est ordinatū ad p̄seruatōz nature. Sic 3triplex ē af
fectus. vñ a charitate elicit⁹. q̄ quidē opto alicui bonū
summū. Alius impa⁹. q̄ opto alicui terrenū bonūz.
Tertio vō anner⁹. q̄ delecto in alterius bone. q̄ magis
tener rōnem passionis q̄ mor⁹. Et cū sit triplex affect⁹
ordo charitatū. p̄signat⁹ respicit affectū a charitate eli
citū p̄ncipaliter. q̄ magis mihi debeo opare beatas
vitā q̄ aliq̄. 7 post me magis patri meo q̄ aliq̄. 7 sic vltē
rius p̄cedendo affectū vō impa⁹ respicit min⁹ p̄ncipa
liter. Cū p̄ diuersis oportunitatib⁹ 7 dīditōib⁹ ordo q̄n
tū ad illū affectū p̄t variari 7 p̄pōterari. Affectus vō
anner⁹ qui ē passio mulebris. nīm respicit ordo cha
ritatis. q̄ ille p̄t respicit sensibile experientia q̄ rōnis
eligētia. sicut p̄. q̄ plus delectat aliqd 7 gaudet in re
spiciendo focū quē videt p̄ntem. q̄ in recolēdo patrē q̄
absens. ē q̄uis ipm magis diligit. cur⁹ signū est q̄ p̄ pa
tre faceret. multa maiora. Sicut ex p̄re effect⁹ distingūe
dum ē. Nā quidā ē effect⁹ siue bñficiū q̄ respicit p̄sonas
singularē. 7 ille duplex ē. Un⁹ em̄ q̄ respicit aīe salutē.
Ali⁹ vō q̄ respicit sustentatōz vitē p̄ntis. Quidam ē effe
tus q̄ respicit p̄sonā spūalē cōmunē. sic collatio bñficij
ecclesiasticū. 7 sic triplex ē effect⁹ exterior. Un⁹ q̄ est p̄cura
no eterne salutis. Alius q̄ ē releuatio r̄palis necessita

Dist. xxx. de charitate q̄tum ad meriti p̄fectiōz.
Hic solet q̄ri qd pot⁹ sit rē. Sup̄ egit m̄gr d̄ cha
ritate q̄tum ad cēntiā 7 diffinitōz. 7 q̄tum ad dilu
gibilitū distinetōz 7 q̄tum ad ordinē. Hic sequit
q̄ra p̄s in q̄ agit de eadē q̄tum ad meriti p̄fectōz. Dicit
dicit autē p̄s ista in duas p̄tes. In q̄ p̄ma determinat
de p̄fectōe charitatis i merito q̄tum ad cōparatōz cōparatōz
ad inuicē. v̄t p̄ore de dilectōe amicōz 7 inimicōz. In se
cunda vō agit de eadē cōparatōe ad diligētē ibi. Illō
vō qd sequit mag⁹ nos mouet. rē. P̄na p̄s diuiditur i

1a Obscura est
r̄n̄sio. rē. Hoc
v̄r̄ ē simplr fal
sum. q̄ cū actus
diuersificat p̄ ob
lecta. 7 amīc⁹ et
Ol inimic⁹ sunt di
XXX uersa obiecta di
uersa diligibilia
ipossibile ē q̄ a
micū 7 inimicūz
q̄s diligit vno
motu. Itē p̄rus
simplr 7 finita
ad q̄cūq̄ se p̄uer
tit. totalit̄ se cō
uertit. Itē hō dilu
gendo amicū cō
uertit se ad ipm.

1a Mouet q̄stionēz determi
nat fm suā opinionē. Utz me
li⁹ sit diligere amicos q̄ inimi
cos v̄r̄ ecōuerso.
Hic solet
q̄ri qd pot⁹ sit plurif
q̄ meriti. diligere a
micos an diligere inimicos. Sz
h cōparatio iplicita ē. Si em̄ p̄se
rat dilectio amicōz t̄m dilectōi
amicōz 7 etiam inimicōz. p̄spi
cua ē absolutio. Sz si aliq̄ vno
hoīe q̄ diligit sū amicū 7 inimi
cū qd hoz pot⁹ sit q̄rat. Obscu

ris. Tertio vō q̄ ē cōmissio bñficij ecclesiasticū. q̄ ē quōd
animō spūalis. P̄mū autē istoz effectū respicit ordo
charitatis p̄ncipaliter. p̄mo em̄ debeo p̄curare salutē me
am q̄ salutē p̄mī. 7 p̄mo salutē patrī q̄ alicui⁹ alteri⁹.
7 sic deinceps p̄cedēdo. Scdm̄ vō effectū respicit min⁹
p̄ncipaliter. q̄ fm diuersas oportunitates p̄t 7 d̄z hō
magis 7 min⁹ ē bñficius in collatōe alicui⁹ cōmodi r̄pā
lis. Tertio vō effectū q̄ ē collatio alicui⁹ bñficij ecclesia
stici mīmē respicit ordo charitatis. in collatōe em̄ talis
bñficiōz muleā attendenda ē meriti dignitas. 7 p̄az aut
nihil sanguis p̄mīras. Tertio em̄ valde ē ne sub pal
lio charitatis. affect⁹ lateat carnalitat̄is. Ex his patēt
oīa q̄ dicta sunt. Ad illud em̄ qd p̄mo obi: de affectu
amicabili q̄ est ad focū magis q̄ ad fratrē tā p̄z r̄n̄sio.
q̄ illud intelligit d̄ affectū q̄ est cuiusdā mulebris com
placētie. rōne cur⁹ plus delectat hō habitare cū bono so
cio q̄ cū fratre vel cū sanguineo. Ad illud qd obi:
de h̄ plus delectat hō loq̄ cū amico q̄ loq̄ cū deo. Sicut
tā p̄z r̄n̄sio. q̄ talis delectatio sequit sensibile experientia
Et q̄ p̄ximū suū videt. v̄t autē nō videt. hinc ē q̄ pl⁹ de
lectat aliq̄ alioq̄. p̄ximū q̄ orare deū. licet multo plus
deū diligit q̄ amicū suū. Licet autē iste affect⁹ in v̄ris
carnalib⁹ q̄ h̄tē m̄ādo reditū sunt aliq̄ mō sit tolerabil.
in v̄ris t̄m spūalib⁹ q̄z est exp̄ri q̄ suauis 7 dulcis ē vō
min⁹ valde ē rep̄hensibilis. 7 cū magna diligētia d̄z ex
tirpari. Ad illud qd obi: q̄ effect⁹ nō est in p̄tate n̄ra
d̄m q̄ 7 si nō sit in p̄tate n̄ra effectū exteriori imp̄dere. ē
t̄m in p̄tate n̄ra ipm effectū velle. 7 quādo volūtas p̄se
cta ē. p̄ facto reputat. 7 tō defect⁹ potentie in erequēdo.
nō tollit ordinē charitatis. q̄ q̄rum ad effectū exteriorē
haber attendi. Ad illud qd obi: q̄tur de beneficio p̄
bendati tā p̄z r̄n̄sio. q̄ q̄tū ad illū affectū mīmē (v̄t
dictum est) attenditur ordo charitatis.

tres p̄tes. In p̄ma mouet q̄stionē 7 determinat fm suam
opinionē. In scda vō introducit auctarē Aug. q̄ siue re
sponsioni v̄r̄ obuiare. ibi. Aug. t̄m sentire v̄r̄. In tertia
vō p̄dicā auctarē explanat. ibi. Ecce h̄ haberi v̄r̄ qd et
p̄paratum. Sicut scda p̄s tres h̄z p̄tes. In q̄ p̄ma intro
ducit q̄stionē q̄ ex auctarib⁹ Aug. h̄z originē. q̄ q̄r̄ du
lectione inimicōz in cōparatōe ad diligētē. In scda vō
p̄te determinatōz q̄r̄ndā. ibi. Quidā qd h̄ d̄: simplr
tenere volentes. In tertia subiūgit determinatōz suam
ibi. Sz mel⁹ est v̄r̄ intelligatur. rē.

ra ē r̄n̄sio. q̄ de motu metis agi
tur de q̄ nō ē nob facile iudiciū
an vn⁹ idē mot⁹ sit erga ami
cū 7 inimicū. Sz erga amicū intē
sior. an duo. vn⁹ erga inimicū q̄
d̄ difficultior. alī erga amicū q̄
v̄r̄ feruētior. Nec incōgrue pu
tat melior q̄ est feruētior. Uel
si vn⁹ idēq̄ ē idē portioz vbi ē ar
dētior. nō improbe extimat.
Introduc auctarē Aug. q̄ siue
r̄n̄sioni v̄r̄ obuiare.
Aug. t̄m sentire v̄r̄ mai⁹ esse
diligere inimicū q̄ amicū. q̄ p̄
fectoz ec̄t̄ic diligere inimicos
7 bñface eis. neq̄ h̄ a tāra mul

q̄ nō v̄r̄ q̄ vno 7
eodē motu ut ex
semel possit dili
gere iūmicū. Sz
d̄m q̄ q̄uis il
lud qd d̄c m̄gr
h̄nō sit v̄r̄ q̄q̄z
bene intelligit
le. possim⁹ tam
v̄r̄ q̄z expone
re 7 ipm saluare
duplīr. p̄mo sic
p̄uent em̄ erga
aliq̄ affici du
pliciter. vel p̄pe 7
distingere 7 h̄ p̄
p̄na rōne. vel in
q̄da generalita
te cuz alijs. Sic
Aug. in
ench.
A a 3

bigra duplr p̄r q̄s affici i amado peiz. Aut q̄s p̄alit
afficit circa ipm. aut generalit̄ cogitat oem hoīem eē di
ligēdū. ⁊ generalit̄ circa oem hoīez afficit fm q̄ extigit or
do charitat̄. Si fm̄o mō accipiat mor̄ dilectōis i ami
cū. sic nō p̄r vn̄ ⁊ idē mor̄ q̄ ē in amicū eē in inimicū. sic
rōes iduce ostē
dūt. Si hō scō
mō. sic p̄r eē idē.
et h̄ mō accipit
maḡ cū dic̄ q̄ p̄r
esse vn̄ respectu
vtriusq̄. Aliter
s̄ p̄r sustineri vt
distinguat̄ q̄
duplr ⁊ tigriz
aliqū moueri in
obiectum. Aut
mōrū simplici ⁊
absoluto. Aut
mōrū collatiuo
⁊ q̄dā mō cōpo
sito Si loq̄mur
d̄ mōrū simplici
⁊ absoluto. sic n̄
p̄r vn̄ ⁊ idē eē in
amicū ⁊ inimicū
imō diuersi s̄r.
q̄z vn̄ ē in cōfio:
et alē remissio:
Si hō de mōrū
collatiuo q̄ q̄s
afficit circa aliq̄
duo vn̄ alē p̄
ponēdo. sic p̄r eē
mor̄ vn̄ fm q̄
dic̄ maḡ fm ali
q̄d sui i cōfio. fm
hō aliq̄d remissi
o. fm h̄ p̄r n̄sto
ad ea q̄ obijciūt.
nā illa duo p̄ce
dūt de actu sim
plici ⁊ absoluto
q̄ respectu vni
us obiecti t̄m. a
ctus hō collati
u⁹ p̄r eē respectu
duoz s̄r rōe vni
us. Ad illd̄ qd̄
obi q̄ p̄r affectu
onis n̄ p̄r sil con
uerti p̄r n̄sto.
Et h̄ ei nō p̄clu
dit q̄ nō possit
eē vn̄ mor̄ col
latiu⁹. q̄ i eo est
regre p̄r ⁊ poste
ri⁹. h̄ p̄r ocul
dubio vba spon
sionis h̄ i plen̄.
⁊. Cōtra. Si n̄
dimittit anq̄ ro
get. f̄uat irā pri
mo. ⁊ si f̄uat irā
charitatē nō h̄z.
q̄ i orōne sua n̄ ē
dign⁹ eraudirōe
necyr q̄ orat̄ re
cre t̄r sic i p̄ce/
dētib̄ p̄batū ē oēs tenent̄ inimicos suos diligere etiaz
inimicitias exerceēt. q̄ oēs tenēt̄ eis etiā nō rogati of

Abab. vi

Luce. vi

ritudine ipleri q̄ta exaudif i orō
ne dñica cū d̄r. Dimitte nobis
debita n̄ra sic ⁊ ne nos dimitti
mus debitoz n̄ris. Illā enim
spōsionē dic̄ a m̄k̄s ipleri q̄ fidū
diligūt̄ inimicos. Aut ei sic. Aba
gnū ē erga eū q̄ tibi nihil mali
fecerit eē beniuolū ⁊ bñficū.
Illud m̄to grādī ⁊ magnificē
tissime bonitatis ē vt tuū inimi
cū diligas. ⁊ ei q̄ tibi malū vult
eti p̄r fac. tu sp̄ bonū vel. facias
q̄ qd̄ possis. audies dicēte ihm
diligite inimicos v̄ros. ⁊ bñfaci
te his q̄ odiūt vos. ⁊ orate p̄
sequētib̄ ⁊ calūniātib̄ vos. Sz
qm̄ p̄fectoz filioz diē istud q̄ q̄
dē sedz oīs fidelē extēdere. ⁊ hu
manū animū ad hūc effectum
orādo deū. secūq̄ agēdo luctā
doz p̄ducere. Tū q̄z h̄ tam ma
gnū bonū tāte mltitudis nō ē
q̄ta credim̄ exaudiri euz d̄r in
orōne dimitte nob̄ debita n̄ra si
cut ⁊ nos dimittim̄ debitoz n̄ris.
b p̄culdubio vba spōsiois
hui i plen̄. si hō q̄ndū ita p̄fec
yt etiā diligat inimicū. t̄m q̄n̄ ro
gatur ab homine qui peccauit
in eū vt ei dimittat. dimittit ex
cord. q̄ ēt sibi rogati vult dimit
ti. cū orat̄ dic̄. Sic ⁊ nos dimit
tim̄ debitoz n̄ris. Quicūq̄
x̄o rogat hoīem i quē peccauit
si pctō suo mouet vt roget. nō
est adhuc deputād̄ inimic⁹ vt
euz diligere sit difficile. sic erat
q̄n̄ inimicitias exercebat. Quis
q̄s x̄o rogati ⁊ penitēt̄ si dimit
tit. nō estimera dño sua pctā di
mitti. q̄z mētiri d̄ras n̄ p̄r. Que
cū docuisset orōnē h̄c. i ea posi
tā sniam cōmēdauit dicēs. Si
dimiseritis homib̄ ⁊ ctā eoz. di
mittet ⁊ vob̄ p̄r v̄s. Si x̄o nō di
miseritis. nec p̄r vester dimittet
p̄dictā (vob̄ pctā v̄ra
aug. auētē explanat.
c
Ecce h̄ich̄si v̄s qd̄ ⁊ p̄taxauit
mus. s̄ maioris d̄rut̄ eē dilige
re inimicū ⁊ bñfacere ei. q̄ illū
q̄ nihil malifec̄ nob̄ vel amicū.
q̄ si q̄s cōcedere simplr nolue

sentas dimittere. h̄. d̄. q̄ ē dimittere rā corē. ⁊ dimitte
re siḡ rācoris. Dimittere rācorē nēcitas ē. ⁊ ad h̄ oēs di
ligat. ⁊ ad h̄ tenet̄ hō siue inimic⁹ repugnet siue venias
perat. Dimittere ar̄ n̄ solū rācorē sz ⁊ siḡ rācoris. h̄ p̄ce
ctōis ē. nec ad h̄ tenet̄ hō nisi i casu v̄t q̄n̄ t̄uore ⁊ hu
mit̄ vema po
stularur. Et de
bac dimissione
loquit̄ aug. Ob
iectōes ar̄ currit̄
de alia. ⁊ p̄ h̄ pa
tēt̄ tā l̄ra q̄ obie
ra. Quisq̄
hō rogati peni
tēt̄ nō dimitte
n̄ estimera a dño
sua pctā dimitti
Cōtra. v̄ fm h̄
q̄ oīs q̄ f̄uat rā
corē erga primū
q̄ ⁊ seipm̄ orat̄
q̄ cū nolit̄ aliū di
mittere. iā penit
er p̄nt̄ q̄ nec d̄s
dimittat sibi Et
qui penit̄ q̄ deus
nō dimittat pec
cat̄ mortalit̄. q̄
oīs q̄ ē i rācorē. ⁊
dic̄ orōnē dicit̄
vt moralit̄ pec
care. h̄. d̄. q̄
oīs q̄ orōnē dicit̄
eā ex corde dic̄. i
tēdit̄ p̄ eā i p̄tra
re collarōz bono
rū ⁊ remissionēz
maloz. ⁊ q̄ h̄ in
tēdit̄ a dño creq̄
p̄stās ē q̄ aut pe
nit̄. aut p̄p̄t̄
aliqū penitere.
h̄ q̄ aliq̄s odiz
h̄at. tamē dicē/
do orōm̄ t̄ f̄icaz
nō icurr̄t̄ offen
sam mortalē. q̄z
nō intēdit̄ pct̄/
re q̄ fiat sibi fm
malā volūtatēz
quā nūc h̄z. sed
fm volūtatē bo
nā quā ⁊ si tūc n̄
h̄at. itēdit̄ tamē
di auxilio aliq̄
obtinere. Si q̄s
aut̄ illā orōnē di
ceret nūq̄ p̄o
nēs ab odio fra
tris recedere. q̄s
uis nō intēderet
iram petere. cul
pā tamē suā abs
q̄ dubio aggrā
uaret. Aliter ta
men possit dic̄
q̄ istā orōnē q̄n̄
do aliq̄s dic̄ nō
dicit̄ in persona
sua sz in p̄sona ecclēie ⁊ vult eē mēbz. Et q̄ntū ad h̄ nō p̄
tit̄ ⁊ seipm̄. nec intēdē p̄ncipali nec ex p̄sequit̄.

Questio

Abab. vii Deut. vii

Aug.

H d intelligētā huius p̄is incidit hic questio d̄
 charitate q̄sum ad p̄fectionēz meriti. Et circa
 hoc sex breuit̄ p̄nt queri. Primū est. vtz quis
 ex q̄stulacūqz charitate possit q̄recūqz tēptatōni resistere. an hoc sit solius charitatis p̄fecte. Secūdu est vtrū
 hō in q̄stulacūqz charitate cōstitur⁹ teneat mortē p̄ x̄po
 subire. Tercū est vtrū hās charitatē p̄fectaz teneat ea
 q̄ sūt p̄fectōnis implere. Quartū est vtz oēs tam p̄fecti
 q̄ imp̄fecti teneātur inimicos diligere q̄tū ad affectuz
 Quintū est vtz omēs teneātur inimicos diligere q̄tū
 ad effectū. Sextū est quod sit melius ⁊ maioris meriti.
 vtz diligere amicos an diligere inimicos.

Questio prima.

Utrū cū q̄licūqz charitate possit q̄s resistere q̄recūqz
 tēptatōni. Et q̄ sic v̄. Sup illd̄ ps. Bonū mibi lex oris
 tui. ⁊ Aug⁹. Plus diligit charitas deū q̄ cupiditas
 milia auri et argēti. Hoc ē vtz de q̄stulacūqz charitate
 ⁊ sic bea charitas q̄stulacūqz excedit omnē cupiditatem
 sua virtute. s̄ q̄ magnitudo tēptatōis at̄cedit s̄m magni
 tudinē cupiditatis. v̄ q̄ p̄ q̄stulacūqz charitatē possu
 mus maxime tēptatōni resistere. Itē B̄g. Debilis est
 hostis q̄ nō vincit nisi volentem. s̄ q̄stulacūqz habet
 hō charitatē. h̄ q̄ p̄ velle nō vincit. s̄ si nolle vincit resi
 stit omī tēptatōni ⁊ tēptatōni. v̄ q̄ p̄ q̄stulacūqz cha
 ritatē possit hō supare oēm tēptatōne. Itē potentior
 est charitas ī bonū q̄ culpa ī malū. s̄ peccatū mortale
 q̄stulacūqz puā sufficit ad expellendū magnaz grām. s̄
 charitas q̄stulacūqz puā est. sufficiens ē resistere tēptatō
 ni maxime. Itē charitas q̄stulacūqz puā sit hoīem fac̄ di
 ligere deū p̄pter se ⁊ sup oīa. ⁊ facit hoīem in deū ⁊ fide
 re plus q̄ in se. sed q̄ deū p̄pter se ⁊ sup oīa amat et in de
 um ⁊ fidei h̄z deū adiutorē. ⁊ q̄ h̄z deū adiutorē oī tēpta
 tōni p̄ resistere. s̄ hō in q̄stulacūqz charitate supare p̄
 oēm tēptatōne. Itē grā q̄stulacūqz sit modica potētiō
 est ⁊ excellētior q̄ natura. s̄ hō ī statu innocentie in puri
 naturalibz cōstitur⁹ poterat q̄recūqz tēptatōni resistere
 s̄ cōstitis ī grā p̄ q̄recūqz tēptatōni resistere q̄stulacūqz
 beāt charitatē. Itē esto q̄ aliqz beāt modicā charitatē
 ⁊ temp̄es magna tēptatōe. aut p̄t illi resistere aut non.
 Si p̄t habeo p̄positū. si nō p̄t. et nullus peccat ī eo q̄d
 vitare nō p̄t. s̄ cōsentido tali tēptatōni nō peccat. s̄ hoc
 est falsū. s̄ illud ex q̄ h̄ sequit̄. redit̄ q̄d q̄d pus. s̄
 3. 1. Loy. x. fidelis de⁹ q̄ nō p̄mittit vos tēptari sup
 id q̄d potest. ⁊ stat q̄ loq̄tur habētibus charitatē. s̄ si
 deus puniteret. diabol⁹ tēptaret hoīem hōtē charitatē
 sup posse. s̄ non v̄ q̄ q̄stulacūqz charitate possit homo
 resistere tēptatōni maxime. Itē sup illud ps. Proba me
 dñe ⁊ tempta me. dñe auctas. s̄ v̄ v̄res n̄ras inspice.
 ⁊ postea temptari p̄mittit. sed h̄ non peteret nisi possit
 tēptari sup vires. s̄ v̄ q̄ aliq̄ temptatio sit cui non suf
 ficit resistere virtus charitatis modice ⁊ imp̄fecte. Itē
 Amb. in q̄dā s̄mone de p̄fessoribus Diversa sunt gene
 ra inimicōz q̄ s̄m virtū n̄rarū q̄stulacūqz comp̄sato nobis
 cum agone lucratur. s̄ maiores vires h̄z charitas p̄fē
 cta q̄ imp̄fecta. s̄ si illa h̄z lucra suis viribus p̄portio
 nabilē. v̄ q̄ aliq̄ lucra sit sup vires charitatis imp̄fecte.
 Itē s̄ caritas maxie reluctat ī pugna ⁊ tēptationis vi
 ctoria. Si q̄stulacūqz caritas p̄t resistere maxime tēp
 tatōni v̄ q̄ modica charitas sit maxie s̄ru⁹ et p̄fectōnis
 Quod si ē manifeste s̄m restat q̄ et illud ex q̄ sequit̄. Itē
 magnitudo corone at̄cedit s̄m magnitudine pugne. s̄ si
 modica charitas resistere possit tēptatōni maxime v̄ q̄
 maria corona d̄beat charitati minime. s̄ hoc ē manifeste
 falsū. s̄ tē. Itē q̄dā ē pugna ex q̄ victoria purificat aīa

ab oībo venialibz. et statim euolat ī celū. sic est q̄n p̄ in
 sticia mors homi int̄cedat. s̄ si modica caritas possit re
 sistere q̄recūqz tēptatōni. modica charitas possit oīa ve
 nialia delere. ⁊ statim ī celū facere euolare. q̄ si h̄ obsur
 dum ē. restat idē q̄d pus. **R** ad p̄dictoz intelligētā
 notādū q̄ cū querit vtz q̄stulacūqz charitas p̄t resistere
 q̄recūqz tēptatōni. hoc dupliciter p̄t intelligi. aut loquē
 do de p̄tate charitatis p̄ cōparationē ad adiutorū diu
 ni q̄ p̄vidēte gubernātis. aut p̄ cōparationē ad vires li
 ar. cooꝑantis. s̄m v̄trūqz istoz modoz fuit hic duplex
 modus dicendi. Si enī loq̄mur p̄ cōparationē ad di
 s̄positionē diuini regni s̄. sic dixerūt aliq̄ q̄ ex q̄stula
 cūqz charitate p̄t q̄s resistere q̄recūqz tēptatōni. Ali
 q̄ q̄ n̄. Et v̄trūqz v̄z dicere potuerūt. nec sibi d̄dicūt si
 recte intelligātur. Si enī loquamur q̄tū ad tēptatō
 nis exordū. q̄ntulacūqz charitas p̄t resistere q̄ntecū
 qz tēptatōni. q̄ d̄s hoīem habētē charitatē nunq̄ deserit
 nisi ille volūtate ab eo recedat. q̄n potius s̄m q̄ angel
 tēptatōis bellū. opatur d̄s charitatē augmētā. Cū q̄n
 tūcūqz sit modica charitas in homi. nunq̄ p̄t inuitus
 ab aduersario d̄fici. q̄ s̄m q̄ crescit bellū. crescit adiuto
 riū. si homo factus q̄d in se ē. Si autē loquamur de tēpta
 tione q̄tū ad cōsumptōne victorie. sic nō pot̄ esse q̄d ex
 modica charitate resistat tēptatōni maxime. q̄ nō pari
 tur ordo diuine iusticie q̄n ex victoria magni belli fiat
 amplificatio meriti. Unde sicut ista duo nō cōtradict̄
 sed s̄m natura s̄m. possibile ē q̄ ex puā charitate in p̄n
 cipio tēptatōis ⁊ magna in fide resistat magne tēptati
 onis. Et itē possibile ē q̄ ex puā caritate in p̄ncipio tēp
 tatōnis ⁊ magna ī fine. nō resistat magne tēptatōni. Sic
 nō obuiat sibi ille due opinioēs. S̄m si loq̄mur de po
 tētia charitatis p̄ cōparationē ad vires li. ar. cooꝑantis
 duplex fuit opinio. Nā q̄daz dixerūt q̄ ex q̄ntulacūqz
 charitate p̄t q̄s resistere q̄ntecūqz tēptatōni. q̄dā q̄ non.
 Et rō hui⁹ est. q̄ de viribz li. ar. ⁊ adiuti grā est loq̄ du
 pliciter. vel q̄tū ad libratē volūtatis. vel q̄tū ad virtutē
 difficultatis ad bonū ⁊ p̄nitatis ad malū. Si q̄ loqua
 mur de grā p̄ cōparationē ad libratē volūtatis. sic cū ip̄a
 volūtatis de se sit libera ad cōsentendū. ⁊ p̄ grām sit libe
 rara a future peccati vt cogit nō possit. p̄t q̄ntecūqz tēp
 tatōni resistere. Si autē loquamur p̄ cōparationē ad virtū
 difficultatis ⁊ p̄nitatis. sic nō p̄t resistere impulsui tēp
 tatōnis fortis. nisi charitas ad eo fortis sit q̄ suo vigo
 re p̄nitatē refrenet a malo. ⁊ p̄ difficultatē accēdat ad
 bonū. Lib. enī arb. ex vna gre adiuti adiutorio gratie.
 ex alia gre corruptū vitio cōcupiscētie. q̄n excitat in ip̄o
 p̄ tēptatōz imper⁹ cōcupie. s̄m q̄ mag⁹ ⁊ mag⁹ fortis exci
 tat. p̄ h̄ idiget maiori resp̄sioe. Et sic d̄uer⁹ cōsideratō
 bus p̄cedit p̄t de charitate p̄ cōparatōz ad li. ar. q̄ q̄ntulacū
 qz charitas p̄t resistere q̄ntecūqz tēptatōni. ⁊ q̄d p̄t si com
 paref ad dominū libratē. nō p̄t si cōget ad virtū p̄nitat
 is ⁊ difficultatē. Et h̄ meli⁹ p̄t si q̄s cōsideret ⁊ at̄cedat
 ⁊ exp̄mēro cōḡscat statuz ⁊ p̄fictū hoīm tēptatōz. Et
 his p̄t r̄sio ad q̄s p̄positā. P̄t etiā n̄b̄lomin⁹ r̄sio
 ad obiecta. Nā rōēs q̄ p̄bat q̄ntulacūqz charitas p̄t
 resistere q̄ntecūqz tēptatōni p̄cedunt de ip̄a charitate p̄
 cōparationē ad deū ip̄am adiuturē ⁊ p̄mouētē. ⁊ p̄ cōpari
 onē ad volūtatis libertatem sicut int̄uēt apparer. Utrū
 tamē illa ratio quā obijcit de peccō non valet. Quod ei
 dicitur q̄ quātūcūqz peccatū parū sufficit ad expel
 lendā quātūcūqz gratiam. hoc non est quia peccatū
 agat in ip̄am gratiā. sed q̄ facit libe. arb. d̄ficere a gre
 cōplemēto. Et h̄ autē nō p̄t inferri q̄ p̄pter hoc quan
 tula cūqz gratia sufficiat ad vincendum omnem impuls
 4

que sunt peccatis. Itē Greg. in quadā omīa. Cū augent
 dona. rōnes crescūt donoz. Unde r auctas dicit q' cui
 pl' mittit. plus ab eo erigit. q' cui mittit p'ca chari-
 ras. cū d's erigar actū uenientē habitū. v' ille tene-
 atur ad opa p'fectōis. Itē sicut se bz charitas imp'fecta
 ad opa simplicis iusticie. sic se habet charitas p'fecta ad
 opa iusticie p'sumate. S'z hīs charitatē imp'fectam re-
 necur ad ea q' sunt simplicis iusticie. q' v' q' habens ca-
 ritatē p'fectā obliget ad opa p'fectionis. Itē charitas p-
 ficat aut deficit. s'z habēs charitatē tenet nō deficere. q' re-
 net p'ficere. cū nō sit mediū inter bec. q' autē bz charitatē
 p'fectā nō p' p'ficere. nisi in op'ib' p'fectis. q' v' q' omīs
 in q' est p'fectio obliget ad opa p'fectōis. S'z S. Mar-
 tin. Si vis ad v'ra ingredi v'ra mādara. Itur ex sola
 ob'v'ntia mādator v' q' homo possit puenire ad salu-
 tē. q' nō videt q' ad ea obligat q' sūt charitatis p'fecte.
 Itē Jaco. iij. Qui nō offendit i' v'bo. h' p'fect' ē v'ir. s'z nō
 lus tenet ad h' q' nō offendat i' v'bo q' r'ūciūq' sit p'fect'. q'
 p'pter p'fectionē charitatis nō obligatur q's ad ea q' sūt
 p'fectōis. Itē quāto aliq's ē in maiori charitate cōstitut'
 rāto plus bz de libertate spūs. r' q'ro plus habet de lib-
 r'ate spūs. rāto paucioribus vinculis obligatur. q' p' p'fec-
 tō nō tenetur ad plura q' teneatur imp'fecti. q' r'ūmē
 de p'fectōe charitatis. Si q' imp'fecti nō astringuntur ad
 opa p'fectōis. v' a maiori q' nec illi debet astringi q' sūt
 in charitate p'fecta cōstitut'. Itē status charitatis p'fe-
 ctō nō excēdit charitatē imp'fectā in infinitū. cū q' mora-
 le excēdit veniale in infinitū. qd est veniale imp'fecto
 nō est morale p'fecto q' r'ū est ex ipō genere status. q' nō
 v' q' p'fectio charitatis obliget boīem ad opa p'fectōis.
 Si em obligat. iā videt q' p'fect' v'ir esset p'ior' cō-
 ditōis. **¶** ad p' d'cōz intelligētā est norandū q' ml-
 tipler ē genus p'fectōis. r' multiplex est rāto obligandi.
 Quinq' em p'fectōis genera cōsueuerūt distingui. P'ri-
 mū est p'fectio sufficientie que cōsistit in adimpletōe mā-
 dator. Et de hoc Mar. v. Estote p'fecti sicut p' v' celi.
 p'fect' est. S'cōs ē p'fectō religiois q' cōsistit i' ob'v'ntia
 p'silioz. Et de h' habet Mar. xix. Si vis p'fect' ēē. va-
 de r' v'ce oīa q' ha. r'c. Tercia ē p'fectio p'latōis q' cōsistit
 in regulis subditōz. Et de hac d' Luc. vj. p'fectus oīs
 erit si sit sicut m'gr' ē. Quarta est p'fectio op'atōis q' cō-
 sistit in ostēsiōe exēploz. Et de hac d' Beñ. vj. Noe
 v'ir iustus atq' p'fectus i' generatōibus suis. Quinta ē
 p'fectio trāquillitatis que cōsistit i' p'sumatiōe difficilli-
 mor et optimoz. p'ma Joh. iij. Perfecta charitas so-
 ras mittit timorē. Et p'ba dicit q' p'fecta virtus op'io-
 rū est op'atiua. Similiter intelligēdū est q' q'q' modis
 obligat aliq's ad aliud. P'rimū genus obligatiōis ē p'p-
 ter mādara diuinā. S'cōm ē p'pter vorū cōmissū. Terciu-
 m est p'pter officiū susceptū. Quartū est p'pter vitāduz
 scādalu. Quintū est p'pter p'scientie iudiciū. Cū q' que-
 rit v'z hō in p'fecta charitate existens teneat ad opa p-
 fectōis. Dōm q' si p'fectio accipiat p'mo modo. v'ic' p-
 p'fectionē iusticie q' cōsistit i' impletōe mādator. sic obli-
 gatur ad illā p'fectionē sicut r' alij. r' eo magis de bono r'
 equo quo magis p'cepit donū per qd possit implere di-
 uinū mādara. Si autē loquamur d' alijs generib' p'fecti-
 onis. Dōm q' nō obligat hō existēs i' p'fecta caritate ad
 illa nisi quāru ex obligatiōe diuini mandari. nec ali' ob-
 ligat nisi interueniat aliq'd vincū sequentiū. v'ic' vorū
 per qd obligat ad p'fectionē religiois. Vel officiū suscep-
 tū per qd obligat ad p'fectionē op'atōis. Vel scādalu
 rōe cui' obligat ad p'fectionē op'atōis. Vel cōscētē di-
 ctamē per qd obligat ad p'fectionē trāquillitatis. Dico tū

13

interuenientib' sup'induct' noua obligatio ad hōmē ge-
 nera p'fectionū p'dictaz. S'z status charitatis q' r'ū ē ē
 se necessaria obligatiōem nō inducit. sicut rōes que ad
 hāc p'cē sūt inducere oīdūt. Et ideo cōcedi possūt. **¶** Ad
 illd' s'ō qd ob'v'nt' d'v' de autoritate d'ni in Mar. iā p'z
 r'ūis. q' illd' intelligit de p'fectionē iusticie r' sufficientie ad
 quā obligatur omēs tā p'fecti q' imp'fecti. **¶** Ad illud
 qd ob' de aucte Greg. q' sicut crescūt dona sic crescūt ra-
 tiones donoz. dōm q' h' vez ē quāru ad ea que sūt neces-
 sitatis. P'terea qd d' q' rōes donoz crescūt hoc nō d'z
 q' d' s'p' erigar necessario ab boīe rōm qd p' s'z q' erigit
 de bono r' equo. ita q' illa erigētia nō inducit r'ū rōnem
 necessitatis s'z p'gruatiōis. r' ē ob'v'ntio nō inducit cul-
 pā mortale s'z veniale. d'ns autē nō solū erigit rōnem de
 moralib' sed etiā de venialib' s'z illd' qd d' Mar. xij.
 q' boīes reddēt rōem de oīm v'bo octoso. **¶** Ad illud qd
 ob' q' sicut se habet charitas imp'fecta ad opa simplicis
 iusticie. r'c. Dōm q' nō est sile. q' charitas imp'fecta oy-
 dinal' ad opa simplicis iusticie nō p'pter ipius charitatis
 statū s'z p'pter diuinū mādara. sed nō sic est de operibus
 p'fectōis. q' nō cadūt sic sub p'cepto. s'z magis sub āmo-
 nitōe et s'ilio. **¶** Ad illud qd ob' q' hīs charitatem sp'
 tenet p'ficere. Dōm q' charitas dicit dupliciter p'ficere.
 Uno mō p'pter multiplicatiōē bonoz op'm. Alio mō
 p'pter ipius charitatis augmētū r' p'gressū ad vltimū
 statū. Cū q' d' q' hō tenet p'ficere i' charitate. r' q' chari-
 tas aut p'ficiat aut deficit. si intelligat de p'ficiētiā q' cōsistit
 in ipius charitatis augmētō r' incrementō. sic nō habz ve-
 ritatē. q' charitas nō augetur in bonis cōtinue. Si ve-
 ro intelligat de p'fectu q' cōsistit in bonoz op'm multi-
 tudine r' iusticie exercitatiōe. sic veritatē habet. sed itē p-
 fect' charitatis nō est arēdit' in impletōe cōsilioz r'
 op'm p'fectoz. s'z etiā in ob'v'ntia mādator. Et ideo ex
 hoc nō pōt' cōcludi q' homo in p'fecta charitate cōsistens
 ad opa p'fectōis necesse habeat obligari.

14

15

16

17

¶ Questio III

Utrū oēs teneatur diligere inimicos q' r'ū ad effectum.
 Et q' sic v'r Leuit. xix. Diliges amicu tuū sicut teip'suz
 Sup' quo dicit Aug. q' noīe p'rimi r' amici intelligit oīs
 hō. s'z etiā q' ip'e d'ns inquit Luc. x. Ergo si illud p'c-
 ptū darū est oīmib'. cū oēs teneatur affectu diligere se.
 videt q' oēs teneatur affectu diligere inimicos. **¶** Item
 Mar. v. Si diligitis eos qui vos diligūt quā merce-
 dem habebitis. glo. Nullā in celo. qui q' em habet dile-
 ctionē respectu diligentiū se non habet charitatē. q' cū
 charitas nō possit esse sine mercede. igit ad hoc q' aliq's
 hēat charitatē. necesse est q' ipius charitas ad eos q' ip-
 sum odiūt se extēdat. **¶** Itē sup' illud Luce. vj. Diligite
 inimicos v'ros. Glo. interli. Nō sufficit nō odisse. sed
 oēs tenetur ad illud qd sufficit ad salutē. q' oēs tenetur
 nō solū ad nō odiendū inimicos. s'z etiā ad amandū.
 Itē nulli d' dimitte p'ctm nisi ip'e dimittat p'imo s'z m
 qd d' Mar. vj. r' vij. S'z nemo dimittur p'imo ex
 corde nisi ip'm diligit affectu. q' nemo p' ap'd d'ū veniā
 mereri nisi offendēs se diligit ex corde. Itē pl' dilige
 dus ē prim' q' cōp' p'p'riū. nec aliqd aduersaf magi. r'
 inimicaf spūi q' v' a caro. cū q' d'libet teneat naturā car-
 nis sue diligere. v' q' teneat inimicū suū affectu dilige-
 re. Itē sicut culpa ē detestabilis. sic imago dei ē diligit-
 bilis. s'z q' r'ūciūq' hō diligit sp' tenet hō detestari ē' culpā
 q' q' r'ūciūq' p' culpā aduersaf sp' tenet diligit ē' naturā
 S'z S. Mar. v. Audistis q' d' d' ē antiq's. diliges amī-
 cū tuū. et odio hēbis inimicū tuū. s'z ad nihil obligamur
 morale nūc ad qd nō obligaretur antiq' i' lege. q' si tūc nō

Marginal notes on the left edge of the page.

tenebatur ad diligendum inimicum sed potius ad odiendum
 vñ qd nō oēs tenentur nūc in unū os diligere. Minor p/
 barur. qd sup illd Math. xii. d. d. qd panibz. rē Glo.
 nō alia qd que scripta erat p. her. s. legē r. p. heras mi
 steris grauda esse a mōstrat. Et iter. iij. Reg. vii. scē
 yrā mare fusile. r. a. bi. orū. ibi glo. d. cē pceptis in lege
 oia qd facere debem. dñe ex f. s. Et qd in nullo pceptoz
 pñet dilectio inimi. nec ad aliud obligatur moder/
 ni ad qd nō obligat. n. r. v. rē. Itē Luc. vi. diligi
 te inimicos vñ oēs. ibi glo. hoc pfectoz ē. Et iter. alia
 glo. ibi. Ecclia h. vi. lacte nutrit qd est simpliciū r. imp/
 fector. s. validior cibo charitatis roborat. s. ad ea que
 pfectōis sūt nō oēs tenentur. qd nō oēs tenentur diligere in
 micos. Itē sup illud ps. Revela oculos meos r. fide/
 rabo mirabilia de lege. Glo. Nihil mirabilius est imā
 datis qd diligere inimicos. s. nō oēs tenentur ad facer/
 duz mirabilia. qd sicut dicit Aug. virtutes r. mirabilia
 facere nō oīmibz datū est. qd rē Itē amb. dicit. r. h. in dist/
 pcedēti. vbi actū est de oīe charitatis. sufficit qd inimi
 18 micos ex corde. R. ad p. d. cōz intelligētā ē norādūz.
 qd circa hoc est duplex respōdēdi modus. Quidā enī di
 cere voluerūt qd dupliciter ē loqui de inimicis. Aut s.
 statū in qd tenentur in inimicitias. aut s. statū in qd penitēt
 r. p. tūr veniā. Si s. statū in qd veniā p. tūr sic oīs re/
 netur ad diligendū inimicos ppter illā dōctōem quas
 dñs ponit i. orōe dñica. Dimittite nobis debita vñ si
 cur r. nos. rē. Si enī hō homi suar irā. s. vñtra a dō que
 rit medelā. s. m. qd d. Eccl. xxv. Et aut loqmur de in
 micitis p. tūr sūt in statu r. in actu ledēdi r. inimicitias ex
 ercēdi. sic dicere voluerunt qd affectu diligere inimicos
 nō est necessitatis s. magis pfectōis. nec dñs hoc p. tūr
 p. tūr magis s. sult. Et istā op. r. ionē quorūdā m. g. p. tūr
 nit in lra. s. si in tē. r. s. d. r. e. c. p. tūr m. g. p. tūr
 enter dicit. p. eo qd s. m. qd auctē s. cōz sonā r. ex p. tūr. r. ipa
 rō ap. r. vñ. nō est charitas vñ nisi diligit oīe dili
 19 gibile. Diligibile aut a charitate ē oē illd qd ē possibile
 ad fruidinē puenire. Ideo non bz aliqd charitatē nisi
 diligit oīes illos qd sūt in statu vñ. sive sint amici sive
 inimici. Unī in ps. d. Latū mādātū tuū n. mus. qd mā/
 datū charitatē ad oēs se exēdit. Et sicut loqmur man
 dati se extendit ad oēm dñam r. p. s. sic latitudo ad oēm
 psonā hominis vñ. r. oīs. Unī sicut aliqd nō haberet cha
 ritatē si p. tūr enī i. vno solo die peccare r. i. aliqd bñ
 facere. qd r. sicut sibi loqmur mādātū. sic esto qd aliquis
 oēs hoies diligit p. tūr vñ solū que a dilectōe excludit
 20 charitatē nō bz. qd r. sicut sibi latitudo illi mādātū s. o/
 p. tūr crea ē a. l. p. modus dicēdi qd diligere aff. ctu est duplex
 s. m. qd duplex ē affectus amoris. quidā a charitate elicitur
 quidā a charitate impetus. Ille est affectus amoris a
 charitate elicitur qd s. o. p. tūr alij sūmū bonū sive bñtudi
 nē eternā. Ille vñ est affectus in parus qd s. o. p. tūr alij
 bonū r. pale r. p. s. p. tūr r. r. s. r. o. n. a. Amō enī charitatē
 facit qd hō velit alij oīe bonū. nedū sūmū bonū. s. s. etiaz
 r. pale. nisi illud sit impediēs ad salutē. Si qd loquamur
 de affectu pmo a caritate elicitē dico qd oēs tenentur in
 micos etiā actu inimicātes diligere. r. eis vitā eternāz
 o. p. tūr. Si aut loquamur de affectu impato qd s. o. p. tūr
 alij p. s. p. tūr r. pale. sic nō oēs tenentur diligere. s. sufficit
 nō odisse. Et h. ē qd dicit amb. Sufficit qd inimicos di
 ligam. r. nō odio habeam. in qd inuit. qd cū duplex sit
 charitatis affectus. vno tenentur diligere. altero vñ sus
 ficit nō odisse. Unī ad nō odiendū inimicos. r. nō gaudē
 di de malis eoz. oēs tenentur. sic d. p. r. o. u. e. r. b. xxv. Luz

cecidit inimico tuo ne gaudas. Et Eccl. ix. Noli de
 mortuo inimico tuo gaudere Diligere vñ oīe quātūz
 ad effectū elicitū r. impatū oprādo ei bona eterna r. ro
 lia. h. p. tūr oīs est r. super o. p. tūr oīs. Diligere vñ a bona
 eterna h. necessitatis ē r. p. tūr oīs. r. ad h. oēs gen. c. alij
 sunt obligati tā p. tūr oīs imp. f. c. t. s. r. oēs qd ad p. tūr
 p. tūr inducunt oīdunt. r. iō r. c. c. d. e. s. u. n. t. Ad illd qd
 21 ob. p. tūr i. s. r. u. de Math. v. diliges amicum tuū. r. odio
 habebis inimicū tuū. Rūderi p. tūr dupl. r. p. tūr p. h. q
 ler nūq. p. tūr p. tūr odio habere inimicū. s. i. p. tūr i. d. e. h. a. r.
 guebant a dno sensu. qd t. m. p. tūr p. tūr eis diligere am
 cos. arguebāt ex h. qd debebāt odire inimicos. Alij p. tūr
 r. r. d. e. r. i. q. d. o. d. i. u. affectus r. o. d. i. u. effectus. Et iter. ē inimicus
 ecclie sive fidei. r. inimicus psonalis. cū qd lex in uerbat
 inimicū odio ē h. d. i. u. intelligit de odio effectus r. de in
 mico ecclie r. cultus diuini. Odio vñ affectus n. t. ē p. tūr
 e. b. a. t. o. d. i. r. e. nec inimicū psonalē nec inimicū ecclie. In
 m. i. c. ū. a. ū. t. p. s. o. n. a. l. ē. nō p. tūr p. tūr o. d. i. r. e. nec odio affectus
 nec odio effectus. imo p. tūr obligabat ad illud i. s. m. d. i. l. i. g. e. n. d. u. m.
 h. z. nō effectus ita tūc exp. s. u. m. t. n. i. d. i. s. e. r. e. p. tūr in
 Math. v. Et p. tūr nō p. tūr e. h. a. r. g. u. i. qd nō oēs tenen
 22 tur diligere inimicos. Ad illud vñ qd o. i. q. d. dilige
 re inimicos p. tūr o. i. s. Rūdent alij qd illud intelligitur
 de dilectōe affectus r. effectus nō de dilectōe affectus. s. z
 v. r. h. i. r. v. e. z. in s. e. q. n. t. p. b. l. e. u. m. a. r. e. d. e. l. a. r. a. b. i. t. Nūc autē
 dicam qd si intelligat de affectu elicitō r. impato p. tūr
 n. i. s. ē. Si vñ de affectu elicitō. est t. m. g. e. n. e. r. a. l. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. i. s.
 Glo. vñ loqmur ibi de dilectōe quātū ad vñtūz modū.
 Ad illud qd ob. qd dil. gere inimicos est mirabile. d. i. c. e. n. d. u. m.
 23 cendū qd mirabile d. i. l. l. u. d. qd est sup facultatē nature. h.
 a. ū. t. p. tūr e. d. u. p. l. i. c. i. t. s. m. q. d. e. s. t. o. p. a. t. i. o. n. a. t. u. r. e. s. i. m. p. l. i. c. i. t. a. t. u. r. e.
 r. o. n. a. l. facere aut mirabilia sup posse nature ē p. tūr g. e. r. a.
 t. i. a. g. r. a. t. i. s. d. a. r. a. quā vocat ap. a. o. p. a. r. o. z. v. r. u. n. i. qd non
 oībz est dara. facere vñ mirabilia sup posse nature r. o.
 n. a. l. i. s. h. ē. s. t. p. g. r. a. m. g. r. a. t. i. a. f. a. c. i. e. r. e. v. p. o. r. e. p. f. i. d. e. r. e. c. h. a. r. i. t. a. t. e.
 Per fidē em credim. multa qd nō possem. credere sine
 ea. r. qd vident in fidelibz nimis incredibilia. Et p. tūr cha
 r. i. t. a. t. e. a. m. a. m. e. a. qd vident charitatē nō h. i. t. i. b. o. d. i. b. i. l. i. t. a. t. e.
 et hec mirabilia r. t. i. n. e. n. t. u. r. i. l. e. g. e. d. i. u. i. a. r. e. d. a. r. u. m. e. s. t. i. l. l. a. o. i. b. z.
 facere qd volūt in se suscipere gratias gratiafacientē. r. p.
 r. a. n. t. o. nō potest argui qd nō tenentur ad dilectōne in
 m. i. c. i. h. o. c. e. n. i. m. e. s. t. a. l. i. u. d. g. e. n. u. s. m. i. r. a. b. i. l. i. s. qd illud de qd
 loquitur Aug. Ad illud vero quod obijctur de au
 24 r. o. i. t. a. t. e. Ambro. qd sufficit si odio nō habemus. d. o. m. qd
 a. u. e. t. a. s. i. l. l. a. t. r. u. n. c. a. r. e. i. n. d. u. c. i. t. d. i. c. e. m. h. d. u. o. s. i. l. s. u. m. e. e.
 si simplr diligimus r. nō odio habemus. qd duo valde r. o.
 n. a. b. i. l. i. t. e. r. d. i. c. i. t. r. d. u. p. l. i. c. e. a. f. f. e. c. t. u. m. d. i. l. e. c. t. i. o. n. i. s. i. n. u. i. t. r. a. d.
 p. tūr m. a. r. o. z. f. a. c. i. t. p. h. a. b. i. t. e. r. e. s. p. o. n. s. i. o. n. i. s. p. q. u. a. a. u. e. t. a. s. i. l.
 l. a. f. a. n. s. p. o. r. e. s. t. i. n. t. e. l. l. i. g. i. r. e.

Questio

Utr oēs teneatur diligere inimicos qstuz ad effectū
 Et q sic vñ pmo aucte ve. re. Et r. xii. Si videris ali
 num odietis te iacere sub onere. nō p. r. a. n. s. i. b. i. s. s. z. s. u. b. l. e.
 uabis euz co. Et hoc ipm dicit. Prouer. xxv. Si elur
 rit inimicus tuus tibi illū. si siterit potus da illi. Si q
 mandata ista oībz p. p. n. e. b. a. t. u. r. vñ qd oēs teneatur dil
 gere inimicos quātuz ad effectum. Itē hoc vñ ex aucte
 noui testa. Mat. v. Diligite inimicos vestros. benefa
 cite his qui oderunt vos. r. orate p. p. l. e. q. u. e. r. i. t. u. m. v. o. s. r. e.
 Ibi dicit quedā glo. Tribz modis peccatur contra ec
 25 clesiam. odio. verbis. cruciatu corpis. Ecōtra vero ec
 clesia tria facit. diligit. benefacit. r. orat. ergo nō est nō
 bium ecclie qui nō diligit amicos ex effectū. ergo oēs
 tenent isto modo diligere. Itē hoc vñ p. r. e. n. e. m. q. u. a. d. i.

lectio affectus sine dilectione effectus non est dilectio. **26**
 pbatio enim dilectionis exhibitio est operis. si ergo vera di-
 lectione omnes tenentur inimicos diligere. vnde per omnes tenen-
 tur non solum affectu sed etiam effectu inimicos amare. Item
 pncipalior inimicus est caro nostra quam alius primus noster
 sed carne nostra repugnante tenemur nutrire et fouere contra
 ad eius naturam. si magis tenemur primos diligere. vnde
 multo fortius quod debemus eos non solum affectu amare sed et ef-
 fecu eos nutrire et fouere et beneficia ei conseruare. Item non
 solum sumit homo vindictam de alio infligendo malum sed etiam sub-
 trahendo bonum. sed omnes tenentur non querere vltionem finem
 de Leuit. xix. Et ad Romanos. xii. Non vos vindicantes
 sed omnes tenemur non subtrahere aliqd bonum propter accep-
 tam iniuriam. Si ergo omnes tenentur diligere eos qui non sunt ini-
 ni affectu piter et effectu. vnde quod similitudo omnia vtroque mo-
 do tenentur inimicos diligere. Sed si frequenter percipit
 in lege quod in interdictum inimicos suos. sicut Exo. xxiij.
 Non feries cum eo sedus. et quod vnde quod in ye. le. non tenebant
 inimicos diligere contra ad effectu. si pariter ratione nec imp-
 fecit tenentur i noua. Item super illud Math. v. diligite
 inimicos vestros. dicit quod glo. Cumulatio peccatorum est dili-
 gere inimicos et orare pro ipsis. Si ergo non omnes tenentur ad
 cumulum peccatorum non omnes tenentur inimicos diligere effe-
 ctu. Item Aug. dicit in enchiridion. et habet i lra. quod diligere inu-
 micos et benefacere eis non est ratio. sed iudicium i corde
 diuina. si ergo i corde diuina non exaudiant nisi boni. vnde quod non
 omnes boni tenentur inimicos diligere affectu piter et effe-
 ctu. Item hoc quod vnde per regulam pbi. Si oppositum in opposi-
 to et oppositum in opposito. cum ergo amicus sit benefacendum pro se lo-
 quendo vnde quod in inimico sit male facendum. Item videmus i
 o creatura ratione a natura quam a natura quod inimicitia sit causa pu-
 gne. sicut amicitia est causa concordie. si ergo nemo debet facere
 contra naturalem rectitudinem. videtur quod magis sit rectum sed
 ratio ordinem inimicos expugnare quam eos adiuuare. si ergo
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **27**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **28**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **29**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **30**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **31**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **32**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **33**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **34**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **35**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **36**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **37**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **38**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **39**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **40**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **41**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **42**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **43**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **44**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **45**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **46**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **47**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **48**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **49**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **50**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **51**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **52**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **53**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **54**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **55**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **56**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **57**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **58**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **59**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **60**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **61**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **62**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **63**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **64**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **65**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **66**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **67**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **68**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **69**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **70**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **71**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **72**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **73**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **74**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **75**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **76**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **77**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **78**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **79**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **80**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **81**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **82**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **83**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **84**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **85**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **86**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **87**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **88**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **89**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **90**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **91**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **92**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **93**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **94**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **95**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **96**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **97**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **98**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **99**
 videtur quod omnes tenentur ipsos effectu diligere. **100**

ne inimicum necessitate habere et clauditur visera sua ab eo
 iura suam bti Joh. ia amplius non est charitas dei i eo. sic
 ergo patet quod sicut diligere affectu vno modo necessitatis est
 alio modo perfectio et superrogatio. quod in hunc modum
 per se solui diuise auctoritates sanctorum que sibi vident
 obuiare de dilectione inimicorum. Et bis patet responsio ad
 quoniam posita. patet etiam per magna pre responsio ad ob-
 iecta. Nam rationes quod ostendunt quod omnes tenentur inimicos dili-
 gere effectu. intelliguntur i casu necessitatis. Auertens
 que in oppositum adducuntur intelliguntur de exhibitioe
 opis magis generalis. vnde cum se offert oportunitas congru-
 tatis. **28**
 Ad illud quod obicitur si benefacendum est amicis
 malefaciendum est inimicis. Respondetur quod non sequitur propter hoc
 quod amicus non solum benefacendum est propter illud in quo repugnant
 inimicis. verum etiam propter illud in quo conueniunt. vnde quod sunt
 ad imaginem dei. An sicut illud argumentum non valet. alibi
 est visibile. si nigrum est inuisibile. quod alibi est visibile pro illo
 in quo communicatur cum nigro. sic nec ratio permittit. **29**
 Ad illud
 quod obicitur quod secundum ordinem nature inimicitia inducit pugnam
 respondetur quod illud verum est vbi inimicitia ordinata est secundum or-
 dinem nature. sicut calidum inimicatur frigidum. et sic de humi-
 dum. sed vbi est inimicitia propter nature ordinem ibi non est
 pugna secundum naturam sed magis contra naturam. talis autem est i ho-
 minibus. quod cum homo sit animal mansuetum natura. secundum natura
 le ordinem cum omnibus debet habere pacem et concordiam. An in inimi-
 co suo non debet odire naturam sed solum culpam quod non psequit
 tur ipsam naturam quam fecit deus. sed malicia quam fecit homo
 vnde dicit Aug. Lettera autem quod opponunt iuris manifestata
 tur per ea que dicuntur. **Questio VI f**
Quid sit maioris perfectionis et meriti. vnde diligere
 amicum an diligere inimicum. Et quod diligere inimicum vnde
 Math. v. Si diligis illos qui vos diligunt quam mercedem
 habebitis. Glo. ibi. nullam in celo. sed vnde quod de dilectione inimico-
 rum maior merces habetur. ergo maioris perfectionis est et meriti dilige-
 re inimicos quam amicos. Item diligere inimicos est de super-
 additis a deo i euange. sed deus non superaddidit nisi ea quod ma-
 ioris perfectionis erant. vnde quod maioris perfectionis sit diligere inimi-
 cos quam amicos. Item vbi est maior pugna ibi est maior
 victoria. et vbi est maior difficultas. ibi est maior victoria. et me-
 riti. pro eo quod arduus est cura difficultas. sed maior est pugna
 et difficultas i diligendo inimicos quam diligendo amicos. ergo
 maioris perfectionis refertur et meriti cura dilectione inimicorum
 quam amicum. Item contra hoc magis super se eleuat in aliquid mori-
 stur. ratio maior ille et actus est perfectior et excellentior. sed i di-
 lectione inimicorum pro se eleuat homo super se et supra ea que sunt in se
 i dilectione amicum. ergo maioris dilectionis cura inimicos est magis
 meritoria et perfectior quam maioris dilectionis erga amicos. Item
 contra hoc maioris dilectionis est perfectior ratio est liberalior et purior. amor
 est spiritualis purior est liberalior. sed maioris dilectionis erga inimicum purior
 est liberalior quam erga amicum. Purior quod dicitur quod non est
 admixtum de charitate. Liberalior quod minus habet de obligati-
 onis necessitate. ergo vnde quod maioris perfectionis sit et ratio acceptior. et
 ad merendum efficacior. Sed si dilectione inimicorum potest ab
 amb. i vltimo gradu. ergo dilectione illa magis recedit a primo gradu di-
 lectionis. ergo est maximus et nobilissimus. sed contra aliquid recedit a primo
 modo summo i illo genere. ratio minus habet de perfectione et completio
 Si ergo dilectione inimicorum magis recedit. ergo vnde quod maioris perfectionis
 est et excellentior sit maioris dilectionis erga amicum quam inimicum.
 Item contra hoc dilectione est excellentior ratio est dilectione dei filii. sed deus
 magis diligit diligentes se. iuxta illud quod dicitur Proverb. v. ij
 Ego diligentes me diligit. igitur dilectione amicum magis assila-
 tur dilectione dei quam dilectione inimicum. ergo est multo perfectior.
 Item maioris dilectionis ratio melior est et perfectior contra seruicio et
 frequentior. sed maior caritatis erga amicum seruicio et fre-

quæritio: est q̄ erga inimicū. **¶** Itē q̄to motus dilectōnis rectior: est ⁊ plus h̄z de rectitudine ⁊ egritate. rāto melior: et excellētor: est i se. h̄z magis iustū ⁊ equū: est diligere amicū q̄ inimicū. h̄z motus iste dilectōnis est melior: illo. **¶** Itē in eo qd̄ melius ⁊ p̄fectius ē. magis debet hō se exercere. q̄ si motus dilectōnis erga inimicū est melior: ⁊ p̄fectior: frequētius debet hō circa ip̄m affici ⁊ p̄ ip̄o orare. q̄ si hoc est in cōueniētiis dicere q̄ magis debet homo orare p̄ inimicū q̄ p̄o amicis. q̄ h̄c ordi nē charitatis p̄t errere. q̄ restat q̄ nō est maius bonū in
30 micos q̄ amicōs diligere. **¶** **P̄** ad p̄d̄cōz intelligētiā ē notādū q̄ cū q̄r̄ de cōparatiōe istoz duoz motū dilectōnis quoz yn̄ est erga amicū. alter erga inimicū dupliciter p̄t queri. put cōparātur ad diuersos habit⁹ ⁊ radices. aut put cōparātur ad eundem. Si put ad diuersas radices ⁊ habit⁹ cōparātur. ita q̄ yn̄ habitus habilitat t̄m ad amicōs. alter hō se extendit vsq̄ ad inimicū. sic ab h̄z dubio multo maius ⁊ excellētius ē diligere inimicū q̄ amicū. ⁊ multo p̄fectiori habitu indige mus ad hoc q̄ possimus exire i istū actū q̄ ad h̄t exemus in aliez. Et hoc est qd̄ dicit Aug. in ench. ⁊ habetur in littera Magna est erga eū qui tibi nihil mali fecit esse b̄n̄ficiū ⁊ beniuolum. Illud hō multo grādius et m̄gnificētissime bonitatis ē vt tuū q̄z inimicū diligas. Si hō loquamur de istis actib⁹ put ad eādem radicē cōparātur. ⁊ ab eādē radice p̄cedunt. sic quodāmodo sūt equalēs. ⁊ quodāmodo se mutuo excedūt. Quātū enī ad rō nē merendi respectu p̄m̄y sb̄alis equalitatem h̄nt. quia q̄ritas illius p̄m̄y respōdet q̄ritari radice. Quātū h̄o ad rōem merēdi respectu p̄m̄y accidētāl̄ ⁊ q̄ritū ad vigore ip̄ius actus ⁊ motus mutuo se excedūt. Nā mor⁹ dilectōis erga amicōs excedit q̄ritū ad feruorē ⁊ frequētiatōnē. Nō q̄ hō dilectōis erga inimicōs est purior: et difficilior: ⁊ ita qd̄āmodo yn̄ istoz motū ē alio melior: ⁊ ecōuerio fm̄ variū modū accipit di magnitudinē. Nāz in dilectōne amicōz h̄tus charitatis magis exerceat in te h̄tue. h̄z in dilectōne inimicōz magis exerceat extēsiue. si cur h̄tus calorū ignis āplius calefacit p̄p̄inquitōia q̄ remotiora. ⁊ qd̄ā modo plus apparz efficacitā illi virtutis in his q̄ sūt p̄p̄inqua. qd̄ā modo i his q̄ sūt longinq̄. Rōne intensiōis plus i calefactōne p̄p̄inquoꝝ. ⁊ rōne extēsiōis plus i calefactōne longinq̄. Sic ⁊ in p̄posito intelligēdum ē q̄ dilectō amicōz ⁊ dilectō inimicōrū put ab eādē radice p̄cedūt fm̄ diuersas dītōnē et respectus mutuo se excedūt. ⁊ fm̄ hoc dissolut p̄nt rōes que ad diuersas pres adducunt. Diuersi enī v̄s p̄cedūt fm̄ quas v̄tq̄z v̄z sine repugnātiā cōcludere possūt. Sed si v̄tq̄z querat. Quis istoz duoz motū omnib⁹ pensatis excedat reliquū. h̄sūt diuersę op̄iniones. Nā quidā volūt dicere q̄ motus ille qui ē in amicū melior: est: q̄ intentior: ⁊ plus h̄z de rōne boni. Et istū modū dicit v̄tq̄z m̄gr̄ approbare in l̄ra. Et si h̄c modū qui satis

v̄t p̄babilis sustinere velim⁹ n̄deri p̄t ad rōes q̄ p̄rimo inducūt. q̄ ab insufficienti p̄cedūt. Lū enī dicitur q̄ mor⁹ q̄to difficilior: ⁊ purior: ⁊ magis sup̄p̄vires natu re. rāto est p̄fectior: ⁊ excellētor: dō. q̄ h̄ v̄ez ē ceteri paribus. S̄z cū assumit de motu dilectōis inimicōz qui ē h̄m̄di. respōderi p̄t q̄ nō sūt cetera paria. q̄ m̄lto maior ⁊ feruētior: ē mor⁹ dilectōis erga amicōs. q̄ sit ille. Ali⁹ h̄o est h̄ modus dicēdi q̄ dilectio inimicōz excellētor: simpliciter loquēdo. ⁊ magis i ea ex c̄itat p̄fectō charitatis. Et si h̄c modū dicēdi sustinere velimus. qm̄ v̄t dēt auctas Aug. ip̄m satis p̄babilē facere. p̄t respōde ri ad cā q̄ in r̄rariū adducūt. **¶** Ad p̄m̄ quod obijci tur de ordine diligēdoꝝ dicit p̄t q̄ Amb. in gradibus illis nō intendit ponere vel assignare gradū p̄fectōis i dilectōne. h̄z gradū exhb̄itōis fm̄ maiorē ⁊ minorē obli garōnem. **¶** Ad illud qd̄ obi: q̄ dilectō amicōz est dilectio nē de ordine diligēdoꝝ dicit p̄t q̄ inter em̄p̄rōnē q̄ p̄fectio dilectōis diuine magis manifesta est in hoc qd̄ dilectio nos cū essemus inimici q̄ si essemus amici. Juxta illd̄ apli Roma. v. Lōmēdar autē dē charitatē suā in nob. quia cū ad h̄c p̄ctōes essemus fm̄ rēpus xp̄is p̄ nob mortu⁹ ē. Cū et si i dilectōne amicōz cha. tras dēt ordi daf cē magna. i dilectōne inimicōz ostēdit esse nimia. Juxta illud Eph. ij. Prop̄t nimia charitatē suā qua dilectio nos
33 rē. **¶** Ad illud qd̄ obi: q̄ tanto motus dilectōis ē melior: q̄to feruētior: dōm̄ q̄ illud v̄ez est vbi ē par difficul tas ⁊ resistentia. Ubi autē nō est par difficultas sicut in p̄posito nō habet veritatē. q̄ patet. q̄ mod⁹ ignis curius adurit feruēt q̄ magnus ignis adurat forte lignū. **¶** Ad illud qd̄ obi: q̄ q̄to motus dilectōnis est rectior: rāto p̄fectior: dōm̄. q̄ v̄ez ē. S̄z cū assumit q̄ mor⁹ dilectōis erga amicū magis ē equū ⁊ rect⁹. n̄derim̄ ē p̄ dītōnē q̄ maior: egritas p̄t esse dupl̄. Aut p̄t exigeri am merito ⁊ dignitatē a p̄e dilecti. ⁊ sic magis ē equū diligere amicū q̄ inimicū. Aut p̄t ex abūdatōne recti tudinē a p̄e diligētis. ⁊ sic nō est magis equū diligere amicū q̄ inimicū. imo magis ecōuerso. q̄ h̄ est maioris ⁊ abūdatōnis iusticie q̄ illd̄. **¶** Ad illud qd̄ obi: q̄ nāz 35 gis d̄z hō se exercere i eo qd̄ ē maioris p̄fectōis. n̄deri p̄t q̄ i exhb̄itōe alicui⁹ b̄n̄ficiū ⁊ exēcutōne alicui⁹ act⁹ dupl̄. i intentōne potest homo se exercere. aut propter p̄fectum alterius. aut propter meritum suum. nec de bet homo in op̄ibus suis t̄m̄ meritū suum intruē h̄z c̄t am p̄fectū p̄m̄. licet q̄ in exēcutōne circa dilectōnem inimici maior: sit via p̄ficiēdi ⁊ lucrādī ⁊ ad p̄fectōnez p̄ueniēdi. q̄ t̄m̄ magis obligat homo amico q̄ inimico frequētius d̄z in amore amici se exercere. Cū qd̄ dicit q̄ magis debem⁹ nos exercere i his que sūt maioris p̄fectōis. dicendum q̄ illud nō est vsq̄ quāq̄z verum. imo magis debem⁹ nos exercere in his que sūt maioris obli garōnis. ⁊ sic patet quomōdō potest satis rātonabiliter v̄traliber pars sustineri.

Dist. xxxi. de charitate quātū ad duratiōnē.
Illud q̄z nō est p̄ter. udū rē. Sup̄a egit m̄gr̄ d̄ charitate q̄ritū ad diffinitōez. diligibilū dītū cōnē. diligēdi ordinē. et meriti p̄fectōz. In hac h̄o q̄nta p̄e agit de charitatis duratiōe. Et qm̄ d̄uenit tripliciter loq̄ de duratiōe charitatis. v̄tq̄z per comparatiōnem ad peccatum sibi oppositum et per comparatiōnem ad habitus aliarum virtutum. ⁊ p̄ cōparatiōnē ad statū gl̄ie futuz in q̄ statu habuit eā xp̄is. Ideo d̄v̄ uidit ps̄ ista i tres pres. In quaz p̄ma inq̄rit m̄gr̄ v̄tq̄z charitas possit p̄ p̄cm̄ amitti. In secūda d̄terminat q̄

liter spes et fides et scientia habeāt euacuari. ibi. Ad uertendū est etiā quō fides et spes rē. In tertia p̄e in quirit v̄tq̄z ordo q̄ inest charitati in vis. i ip̄o et in aliis beatis habeat inueniri. ibi. Nūc iā superest inuestigare. rē. P̄ma ps̄ diuidit i tres pres. In quaz p̄ma ad ducit auctas ad ostēdendū q̄ charitas nō possit tolli p̄ p̄cm̄. In secūda h̄o inducit auctas ad oppositiū. ibi. Nec innuere vidētur q̄ charitas rē. In tertia h̄o sb̄iugit ex planarōes illaz auctū ex h̄z cōcludēbas fallū p̄ter in tellectū p̄uersū ibi. Quod h̄o apl̄s ait. rē. Biliaz h̄o p̄ r̄tū subdiuisio satis manifesta est in littera.

1 a Charitas q̄
deseri p̄r nunq̄
s̄a fuit. Contra
s̄m hoc v̄r. q̄ im
mirabilitas sic

DI. de veritate cha
XXXI ritatis q̄ si bō in
via sp̄ mutabilē
a malo i bonum
videf q̄ nūq̄ ha
beat verā chari
tate. Si d̄icas
q̄ m̄gr̄ dicit infe

Loq. xij
refert ad charita
tis certam. sed

Aug. iul
ad ep̄ efficaciaz
ano com̄s nō soluit. Pri
mū q̄ m̄t̄ via
tores h̄nt chari
tate q̄ p̄ducit eos
ad verā h̄ritadi

Barb. ne. et in q̄d̄u vi
pp̄. aiores s̄c̄ p̄nt ca
ritatez deserere.

Aug. i
ista duo p̄nt si
mul stare q̄ cha
ritas possit dese
ri et q̄ fuerit s̄a
J̄e charitas vie

Aug. sup
p̄nt sunt vni
tonis. q̄ si de ve
ritate charitatis
p̄nt: ē ve sic imu
rabil. v̄r s̄c̄. q̄

Aug.
ir d̄ vitare chari
tatis vie. Et sic
v̄r simpl̄ sentit̄
Aug. q̄ chari
tas s̄a nunq̄ a
mirat. S̄z h̄ est

Beda.
simpl̄ falsū. sic
manifeste scitur
per exp̄m̄. ergo
tē. B̄. d̄d̄ q̄ ver
bū illud sane p̄
intelligi v̄r fiat
visi duplici s̄i
bo. Primo v̄r si
at vis i verbo ex
parte subiecti. i
h̄ q̄ dicit chari
tas q̄ deseri p̄t
Aliq̄ enī p̄p̄tal
sue qualitas de
serit. p̄t h̄ q̄ nō
p̄t resist̄ impel
lenti. Aliq̄ dese
rit ex mera volū
tate habet̄. Lū
ergo dicit aug.
q̄ charitas nō ē
vera q̄ p̄ deseri.
hoc intelligit̄ de

Inq̄rit vtrū charitas possit
p̄ peccatū amitti. et adducit au
toritates ad p̄bandū in p̄te ne
gariūa.

Lud q̄z nō ē
p̄tereū
dū q̄ q̄dam asserunt
charitate semel habi
tam ab aliq̄ nō posse excidere
nullūq̄z damnadū h̄ac aliq̄n ha
bere. q̄ hanc traditionē subdit̄
muniūt testimonijs. Ap̄s ait.
Charitas nūq̄ excidit. Augu
eriā inq̄t. Charitas q̄ deseri p̄r
nunq̄ s̄a fuit. J̄e charitas est
fons p̄p̄i et singularis bonoz
cui nō cōicat alien. Alieni s̄nt
oēs q̄ audituri sunt n̄ noui vos
De hoc fonte scriptura dicit.
Fons aq̄ viue sit tibi p̄p̄i et ne
mo ali. cōicet tibi. Si at alieni
sunt q̄ addituri s̄nt: illā vocē nō
ē huic fonti cōicant dānandī.
J̄e Aug. sup eplaz Jobis. Ra
dicata ē charitas. securus esto
nihil mali p̄cedere p̄t. Item
Greg. in moralib. valida est vt
mors dilectio virtuti em̄ mor
tis dilectio cōpat. q̄z nūm̄z mētē
quā semel cepit. a dilectōe mū
di fundit. occidit. J̄e Aug. sup
eplam Jobis. Unctio inuisibi
lis charitas est. q̄ in q̄cunq̄z fue
rit. radix illi erit q̄ ardente sole
arescere nō p̄t. nutrit calore so
lis n̄ arefcit. J̄e Beda sup Jo
Queredū est quō speciale filij
dei agnoscēdi signū fuerit q̄ su
per eū descēderit et māserit spi
ritus. Quid magni est filio dei
q̄ in ip̄o manere sp̄s astruat.
Morādūq̄z q̄ sp̄ in d̄no māserit
sp̄s. in sc̄ris x̄o q̄d̄iu mortale
corp̄ gestauerint p̄tim sp̄ ma
near. p̄tim rediturus secedat.
Abanet aut̄ apud eos vt bonis
insistant actib. Recedit x̄o ad
t̄ps ne sp̄ infirmos curādī. mor
tuos suscitandi. demones eici
endi. vel etiā p̄phetizādī habe
ant facultatez. Abanet q̄ sp̄ vt
possint habere x̄tutes. vt mira
biliter ip̄i viuāt. Venit ad t̄ps
vt etiam alijs p̄ miraculoz sig

gles sint intus effulgeant. J̄e
Greg. In sanctor̄ cordib. fm̄
q̄sd̄ x̄tutes sp̄ manet sp̄s. fm̄
q̄sd̄ recessur̄ venit et ventur̄
recedit. In his x̄turb. sine q̄b.
ad vitā nō puenit in electozum
suoz cordib. p̄manet. in his x̄o
p̄qs sanctitatis x̄tus onidit. vt
in exhibitōe miraculoz. aliq̄n
adeft. aliq̄n se subtrahit. Item
Amb. Ficta charitas est q̄ i ad
uersitate deserit.

Addunt auctes q̄ sonant in
oppositum.

Hec innuere vident q̄ cha
ritas semel habita nō amittat.
J̄o q̄d̄ in p̄axatā p̄siliert̄ au
daciā dicētes charitate a dānā
dis nō haberi. nec a quocq̄z ha
bitā posse amitti. q̄s rō vincit et
autoritas. Quidā em̄ ad t̄ps
sūt boni. q̄ postea fiunt mali. et
ecōuerso. Un. quozūdaz noia
x̄ps dicit scripta in libro vite. q̄
tū postea abierūt retro. S̄z scri
pta dic̄ nō fm̄ p̄ciētā. S̄z fm̄ p̄
sentē iusticiā cui defuebat. q̄z
digni erāt tū illo bono q̄d̄ ha
bituri sūt p̄scripti fm̄ p̄ciētiam
Un. Amb. Quibusdā gr̄a dāta
est in vsuz vt Sauli et Iude. ei
illis discipulis q̄b. d̄ns dixit. Ec
ce noia v̄ra scripta sunt i celis.
et postea abierūt retro. S̄z hoc
dicit p̄pter iusticiā cui defue
bant. q̄z boni erāt. Frequēter
em̄ an sunt mali q̄ futuri sūt bo
ni. et aliq̄tēs pus sunt boni q̄ fu
turi sunt et p̄māsurī sūt mali. p̄
pter q̄d̄ dicunt scribi in libro vi
te et deleri.

Subiūgit explanatōz illarū
auctū ex q̄b. p̄cludebat falsum
p̄p̄ intellectū p̄uer̄suz.

Quōd ap̄s ait. charitas nū
q̄ excidit. nullaten. p̄ illis fac
dignitatē em̄ charitatis onidēs
dicit eā nō excidere. q̄z h̄ et i fu
turo erit. h̄ fides et spes euacua
bunt et sc̄ia. J̄e q̄ d̄ charitas
nūq̄ fuisse x̄a q̄ deseri p̄t. nō ad
essentiā charitatis referē. S̄ ad
efficiētā. q̄z nō efficit charitas
q̄ deseri. bolez vere beatū. nō

illo amore q̄ nō
bz efficaciā rest
stedi. tal. ei amo.
q̄ p̄ra supuenien
te tēptatōe vio
lentia quadā ex
pellit. non meret̄
dici amor. chari
tatis. cutus ē de
um charissimuz
habere. et p̄pter
se et sup oia dili
gere. et p̄t ama
rū om̄ia facilliter
tollerare. Aliē
p̄t intelligi. vt
fiat vis in h̄ q̄d̄
dicit nūq̄ s̄a fu
it q̄ s̄a s̄a dicit̄
dupl̄. aut q̄bz
oparōz sibi debi
tā. aut q̄z p̄ducit
ad finē. et quāz
est. et in p̄posito
s̄bo d̄ charitatis
nō ē s̄a q̄ deseri
p̄t. q̄z si deseri. si
nis abut. nō ac
q̄rit. ad p̄t. v̄a
na s̄ s̄a ē repu
tāda. nec loq̄tur
h̄ Aug. de q̄cūq̄z
potētia deserēdi
charitate. sed de
potētia q̄ ē ac
tū d̄iētia. Ad
illd̄ q̄d̄ obz q̄ im
mutabilitas sic
de veritate chari
tatis. et d̄m̄.
q̄ illud intelli
tur d̄ eo quod ē
imutabile p̄ na
turaz. nō de illo
q̄d̄ ē imutabile
p̄ diuine largita
tis b̄n̄ficiētā. et
cōtinue bonita
tis inflexiā. sic
est charitas p̄fe
cta in p̄tia. b̄
Quonidā noia
x̄ps d̄t septa i li. s̄
vite. qui tamen
postea abierunt
retro. Contra
quod scriptum
est in li. vite. cuz
ille liber sit imu
mutabilis. de le
ri non p̄t. ergo
nō videtur q̄ sit
possibile vt ali
qui qui scripti
Bb

Greg. su
per Eze
chielem.

Amb.

Sp̄ntio q̄
runda q̄ ca
ritate dān
nādī nō ha
beant.

Amb. su
p̄ epi. ad
Roma.
Luce. p.

Loq. xij

lur postea vadat retro et deleat de illo li. Est qd vru aliqz de illo libro possit deleri. Ex sic videt p illud qd dicit in ps. Delectat de libro viuendi. Et Etio. xxxij.

Aut dimitte eis hanc noxam. aut dele me de libro vite. Et in pnu est qd dicit sup illud Apoc. iij. Non delebo eu. Glo. Liber vite est p scietia dei in qua oia sunt pntia. Juxta b qm de libro vite qd sit et qd p vltus.

Bar. iij

ad h b vlt uter dnm e qru spectat ad ppo it ruz. q: qstio ista determinat in q: rto li. in tractatu de resurrectione. q: euz liber vite sit diuina diu pnt no p qd aude ordinat ad vita et repurat esse di gnus vita. alv qd p dicit da plet et scribi in illo libro. vel im p entis iusticie reputandoz. vel fm finalis gref uisionis. Et pno mo dicitur in li bro vite. q: scri bunt eius meri ta. Secdo at mo no solu q: scribu tur ei merita. s: etia q: ipe ordia tur a vita fm p destinaroz diu nam. Qui pmo mo scribit delef qru ad pnt iu sticia. q: ia no re putat digno vi ra. Qui secdo mo scribit nuqz delef deleno aut illa n die aliqua imu taroz facta circa ipm cau. s: soluz circa meritum im mutanz. Et ite pz rntio ad obie cra. e. Chri stus electo a tm hie se dilexit eo ruz salutem opta

Aug. sup epi. ioh.

Esai. sup Leuit.

perducit ad veruz bonu. huic etiam fonti alieni. i. damnandi non comunicat. s. in fine. quia non persecuerant. Potest tamen hoc et cetera que de charitate dicta sunt. de perfecta intelligi quam soli perfecti habent. que semel habita non amittitur. Exordia vero charitatis aliquando crescunt. aliquando deficiunt. Sunt enim virtutis exordia et profectus et perfectio. qd gradus ille discernit qui paboz lam illam intelligit. Sic est regnum dei que ad modum si iacet homo semen in terram. et dormiat. et exurgat semen. et germinet. et crescat. Et ergo perfecta charitas sic radicata est vt amittit nequeat incipiens tamen et proiecta amitti potest et sepe amittitur. Sed dicitur habetur non sinit habentem criminaliter peccare. Sed Aug. ostendit iniquis. quia radix omnium malorum est cupiditas. et radix omnium bonorum est charitas. simul ambe esse si possunt. nisi vna radice euulsa fuerit. alia plantari non potest. Sine causa conatur aliquis ramos incidere. si radicem non contendit euellere.

Qualiter fides et spes et scientia dicantur euacuari et non charitas cum et ea ex parte sit.

Aduertendum etiam est quomodo fides. spes. et scientia dicantur euacuari quia ex parte sunt. et non charitas. cum et ipsa ex parte sit. Ex parte. id est imperfecte diligimus sicut ex parte scimus vt ait Esaius super Leuiticum. Cum ergo omne quod ex parte est euacuetur charitas excipitur que dicitur nunquam excidere. Charitas

uit. Contra latior fuit charitas in xpo qm in nob. s: nos no diligit nolumo electos veruena pfectos. s: et xpus. Jic illos dilexit xps qd voluit saluos fieri. s: fm qd dicit. I. Ibi. i. Ipse vult oes hoies saluos fieri. s: vi det q: ra electos q: reprobos dilexerit. Jic ange li no tm seruunt electis imo etia malis. et eos qd b fuit voluit pdu cere ad vitam. s: diligunt eos et charitate g mul to son? videt q: xps ex charitate oca dilexit. et si b vez e. nien no est veru qd mgr dicit. I. I. d. q: sic in pmo li. dicitur fuit volu tas i. o. diligit gult fm duplice modu. Est ei voluntas in eo antecedes. et volu tas psequis. Voluntas antecedes e solamo ex ipso. Voluntas p co sequens pcedit ex ca nra. Per huc modu duplex e distinguenda dilectio in christo videlicet dilectio que est fm volu tatem antecede rem. et hac quide omnes diliges bar. quia omnes ad salutem peruenire cupiebat quantum est ex se. Et dilectio fm voluntatem consequentem. et hac quia respi cit merita fina lia non omnes diligeat. nec omnes ad salutem peruenire cupie bat. Et a hac vltima intelligit magister. Ipse autem opponit de prima. et per hoc patet respotio ad obiecro.

quidem etiam ex parte est. vt sepe sancti docent. quia ex parte diligimus nunc. et ideo ipsa euacuabitur in quantum ex parte est. quia tollitur imperfectio et addetur perfectio. Remanebitque ipsa aucta. et actus eius. et modus diligendi. vt diligas deum propter se ex toto corde. et proximum tuum sicut teipsum. Sed imperfectio modus eliminabitur. Fides vero et spes penitus euacuabuntur. Scientia vero fm actum et modum suum qui nunc est non fm sui essentiam tollitur. Ipsa enim virtus scientie remanebit. sed alium tenebit usum et modum.

Utrum ordo qui inest charitati in via in christo et in alijs beatis habeat inueniri.

Utrum iam superest inuestigare si christus fm qd homo ordinem diligendi prescriptum seruauerit. Quod si est. omnem hominem sicut seipsum dilexit. Omnibus ergo vitam optauit. omnesque saluos fieri voluit. Sed non omnes salui sunt. et ita non est factum quod optauit. Sed non est ignorandum in eo fuisse charitatem iuxta modum patrie non vie. cumque ordinem diligendi implese qui seruatur in patria non in via. Qui enim in patria sunt. id est iam beatificati sunt. adeo iusticie dei addicti sunt vt nihil eis placeat nisi quod deo placet. Ac per hoc illorum tantum salutem diligunt et volunt quos deus saluari vult. eosque solos sicut se diligunt. Ita et christus electos tantum sicut se dilexit. eorumque salutem optauit.

H intelligentia huius pris incidit h' qstio circa
 tria fm tria q' determinat mgr. Primo em' qrit
 de ditione charitatis q' copatoz ad peccatu' si
 bi oppositu'. Secdo qrit de eade' copatoe ad habit' aliaru'
 stru'. Tertio qrit de ipa p' comparoz ad statu' glorie fu
 rur. Circa p'mu' q'unt tria. P'mu' est vtz charitas se
 mel habita possit amitti. Secdm vtz amittit' charitatem
 possit resurgere in charitate eqli. Tertio qrit vtz pos
 sit resurgere in minor.

Questio 1 a
Atru' charitas semel habita possit amitti. Et q' no' ad/
 ducit mgr multas autoritates in lra. Et hoc ipm' osten
 ditur rone. Hec ei est p' se v'a. amor vnit. g' maior amor
 magis vnit. sz amor charitatis e' excellen' multu' q' sic
 amor naturalis. g' excellen' vnit. sed naturalis amor
 vnit indissolubilit. q' nullus vnq' odit quod naturali
 ter amat. g' multo fortius amor charitatis indissolubi
 liter vnit. g' q' charitate h' no' p' vinculo charitatis pua
 ri. It' fortior est charitas in bono q' sit aliquod pecc' i
 malo. sz mag' forte no' p' destrui p' minus forte. g' chari
 tas no' p' expelli p' pecc'. nec p' aliud h' expelli. g' semel
 habita no' p' amitti. It' omne pecc' ortu' h' ex timore ma
 le b'uliantie. vel ex amore male m'cedere. sz in eo in q' e'
 charitas no' est timor male b'uliantie. nec amor male t'ne
 dens. Quia dicit Bern'. Nunq' est charitas sine timore
 sz casto. nuq' sine cupiditate sz ordinata. g' v' q' i eo i q'
 est charitas. nulla possit ee culpa. v' g' q' charitas ee q'
 semel habet nunq' amittit'. It' li. ar. i. eligedo sp' scq' af
 fecroz p'dominare. sz i oi hoie habere charitatez affectio
 charitaz p'dominat. cu' faciat cu' diligere v' p' se r' sup
 oia. g' li. ar. ee q' semel h' charitate nuq' h' moueri p'ra
 charitate. sz nunq' amittit' charitate nisi moueat co'ra
 ipaz. g' ee q' charitas semel inest boni. v' q' no' possit ab
 eo p'di nec separti. It' ois q' h' charitate h' x'p' p' funda
 mento. r' spiritus sanctu' p' adiutorio. sed nihil potest fir
 mitate fundamenti infringere. nec h' cur' diuini adiuo
 ri h' separare. ergo videt q' nihil possit charitatez ab ho
 mine expellere. Sed p'ra hoc ostendit p'mo p' exempla
 veteris testam'nti. Ostendit eni' q' saul charitate habuit cu'
 deo scriba' q' no' erat v' in isrl' melior eo. Similit' r'
 dauid charitate habuit. cu' de eo dicit d'ns. Inuent' vi
 rum fm co: meū. r' costans est q' vterq' charitate perdi
 dit. q' vterq' mortaliter peccauit. Saul i' psequedo da
 uid. Dauid i' mittedo adulteriu' r' homicidiu'. g. r'.
 It' hoc ipm' ostendit p' exempla no. rest. q' discipuli d'ni ca
 ritate habuerunt tam apli q' alij discipuli electi. sed mul
 ti de discipulis abierunt retro fm q' dicit Job. vj. N' l'
 n' ena' de aplis dubitauerunt in fide fm q' habet Mac.
 vlti. r' silr vult mgr. r' silr vult lu'. g' charitate habitam
 p'iderunt. g' charitas semel habita p' p'di. It' hoc ipm'
 ostendit p' actus. j. Cor. x. Qui stat videat ne cadat. Et
 apoc. ij. Habeo aduersu' te pauca q' charitate primam
 r'itisti. g' charitas semel habita p' p'di r' deleri. It' h'
 ipm' p'bat manifesto experim'nto. q' puuli q' baptizan
 tur h'nt gram. r'ra charitate r' ceteras v'itutes. r' t'n qua
 do veniut ad adult' erant p'du' peccado sicut planuz e'
 g' charitas postq' habet amittit'. It' hoc ipm' ostenditur
 ronali argum'nto. facilius e' desicere q' p'ficere r' cadere
 q' surgere. facilius e' ena' p'dere charitate q' fide. q' p'di
 ra fide p'ditur charitas sz no' conuertit. sed possibile e' ho
 mine q' no' habet charitate acq'ere. possibile e' etiam ho
 mine habere fide a fide recedere. ergo multo fort' possi
 bile est hoiem habere charitate a charitate cadere.

R. ddm. q' sicut dicit mgr i littera. q' r'udam opinio et
 4 scruentia fuit q' charitas semel habita nunq' amittit'. et

hoc posuerunt ppter pfectione illi' vinculi r' ardorem si
 ue feruore illi' amoris. Crediderunt eni' illud vinculu' esse
 tare pfectionis q' nullo agere possit dissolui. r' illu' amo
 rem esse rati feruoris q' nullo mo' possit extingui ppter
 dignitate r' excellen' ip'as charitatis. r' hoc affirmare
 null' sut aucte multiplici sicut in ip'o textu magister sac'
 apte dicit. Sed hec positio no' est o' p'mio nec ron'at sen
 tentia. imo error: et insania potius est dicenda. q' repug
 nat sacre s'pture. repugnat exp'm'nto nostre fidei. repu
 gnat nihilomin' r'oni recte. Sacre s'pture r' etia' exp'm'
 r' repugnat sicut i' opponedo monstratu' est. At r'oe ar' re
 eta dissonat si q's attredat p' eo q' recta ro' dicit q' cha
 ritas vie no' rolat a li. ar. verubilitate ad malu'. sic nec
 cupiditas tollit habitate ad bonu'. simul g' stat veru'
 bilitas et charitas. Sed vbi est verubilitas vbi p' ee cul
 pa. r' vbi pot' esse culpa vbi ta charitas g' gratia pot' ab
 esse. Restat igit' q' fm dictam' r'oni recte charitas p'
 di p' in statu vie. Un' r'cedende sut r'ones ad hanc p'ez
 inducere. Ad illud q' qd' p'mo obi' q' excellentius vnit
 amor charitatis q' amor naturalis. Ddm q' veru' est. sz
 tam' ex h' no' seqtur q' indissolubilit' vniat. q' excellen'ia
 vntionis no' em' atredif' fm vntionis inseparabilitate qua'
 tu' atreditur fm habitus vntate. siue obiecti siue termi
 dig'itate. Un' ro' ista no' valet. Sed si tu queras. v' h'
 est q' amor naturalis vnit inseparabiliter. r' amor charita
 tis no'. ddm q' hoc est q' charitas est habitus regulari
 uus r' directiuus volu'tatis deliberatiue q' est ad oppo
 sita fm statu' vie. Amor ho' naturalis respicit ipa' in
 climatonem nature q' est ad vnu' determinata. Ioo dile
 ctu' ex charitate p' esse odiosu' ppter volu'tatis v'ubilita
 tem quauis qd' naturaliter diligit' sp' sit amabile ppter
 ip' nature determinatone. Unde no' est simile hinc et
 inde. Ad illud qd' obi' q' charitas est fortior peccato
 ddm. q' amissio charitatis no' est ppter h' q' peccatum
 agari ipam ea' expellendo. sicut vna forma naturalis ex
 pellit alia. sed hoc e' q' cu' ee charitatis dep'ecat a duo
 bus. vtz a deo influente. r' a li. ar. suscipiente. q' li. ar. se
 a deo auerit. charitas i' semetip'a deficit. Et q' li. arb.
 no' se auerit nisi peccado. hinc e' q' charitas dicit' p' pec
 catu' expelli. no' ppter fortitudine ip'us peccati ag. n' s'
 sz ppter defectu' ip'us li. arb. suscipiente. Ad illud
 qd' obi' q' omne pecc' est ex amore male inflamante. vel ti
 more male humiliare. ddm q' illud dupliciter p' inrel
 ligi. aut q' ille due radices p'cedat o' pecc' p'petratu' ex
 tertius tpe. Aut q' p'cedat origine. Si p'cedant tpe. sic n'
 ogret esse generaliter vtz. q' an' p'mu' peccatu' nullu' isto
 ru' fuit in p'mo hoie. Sz q' p'cedat origine ipam p'petra
 tion' peccati. sic h' veritate. q' nemo peccatu' p'petrat
 nisi affectu' amoris vel malo affectu' timoris. Quauis
 aut' h'moi affectus no' sunt in hoie habere charitatem i'
 actu. p'nt t'n inesse. q' li. arb. qd' est rectu' p' charitate. in
 curuari p' p' cupiditate. Ad illud qd' obi' q' lib. arb.
 in eligedo seqtur affectu' p'dominare. ddm. q' est affe
 ctio p'dominas i' habitu. et est affecto' p'dominas i' actu.
 Lu' g' dicit' q' lib. arb. seqtur affectu' p'dominantem. H'
 non intelligitur de affecto' p'dominare in habitu. sz de
 p'dominante in actu. Quauis aut' in hoie habente cha
 ritate affectio charitatis p'dominet in habitu r'ingit'
 ti affectone carnale p'dominari actu q' frequenter h' q' est
 in gratia coz que dei sunt oblitus oino cogitare que s'at
 mudi. r' sic affectur quasi no' esset eunt illi' superne die
 rusalem. r' du' ista affectu' seqtur cadit i' p'ceptum. p'
 dit' gratie donu' r' charitatis habitus. Ad illud qd' vl
 timo obi' q' haberi charitate x'p' e' fundamentu'. r' p'issa,

ctus est i adiutoriu. Ddm q' vcz est. sz sic xpus est fuda
mentu q' no sustentat nisi sibi inniti volent. r spulan
ctus no gubernat in esse gratu: o nisi volentem sibi coo
perari. Et ideo q'uis illud fudamentu sit immobile. tm q'
li. ar. ex sua defectibilitate recusat inniti isti fudamento.
r cooperari illi adiutorio. peccando deficit in seipo. ac p
hoc puaat a charitatis dono ppter defectum a pre sui.
no ppter defectu a pre fundamenti vel adiutorij

Questio II b

Utrū a charitate cadens possit resurgere in equali. Et
sic videt pmo pve. re. Mal. iii. Placebit deo sacrifici
cu in da r hierusalē sicut dies seculi r sicut anni antiq.
Ho. quō in pncipio placuerūt. ita post peccatū p peni
tentia placere ceperūt. Et hoc ipm h' expse in glo. sup
illud Leut. vij. Decē hostia p delicto. Ho. Equē pla
ceret eo vtu iustoz r digna penitētia pezo q' restituit i
gradu p'itū. q' p' hō resurgere in eqli charitate. Item
hoc ipm pbat p no. resta. Scribit Ro. v. Tbi sup abun
dantē relictu sup abūdantē r gra. Et Luce. xv. Lito p
ferre ei stolā p'mā. ibi. glo. Pristinē dignitatē filiū resti
tuit. Sz no restituit in p'itū dignitatē nisi habeat eq
lem charitatē. q' rē. Itē hoc ipm ostēdit p exēplū. q' dicit
post negationē resurrexit fortio. fm q' dicit auētes scēoz r
scriptura inuit. v' q' s'it in alijs cē possit. Itē hoc ipm
ostēdit rōne. q' cū gra infundit hō peccatorū. p'itū dicit
fm p'itatem r fm dei reputatōz. q' nullū p'itāt infusioni
ipm sic impedimētū. nec ē aliud qd ipediat qre nō possi
fit dari tāta gra homi q'ra p'us. q' v' q' hō possit in eqli
charitate resurgere. Sz d. Amos. v. Nō adiciat v' re
surgat dgo ist. Ho. Nō negat qn possit resurgere. sed
ne possit resurgere dgo. q' semel aberrans r si repore
humertis p' p'altoris. nō tū hz tāta gloriā cū eo q' nun
q' errauit. Itē Ezec. xliij. Leuitē q' longe recesserat a
me nō apporimabūt ad moyē sacerdotio fungant mibi
Si q' d' pezoēs r penitētes nō recipit ad dignitatē sa
cerdotale. v' q' resurgētēs nō p'it hē charitatē. cē qlem.
Itē gra gratis data nūq' tāta p'it' disponē ad suscepti
onē diuīe influētīe. r capacitātē diuīe bonitatē. sic gra
gratificans sed iustus anteq' cadat hz gratiam gratū
facientē. pezo: anq' resurgat nō hz nisi gram gratis da
tā. q' ampl' d' disposit' hō ad susceptōz diuīe grē anq'
cadat q' postq' cecidit. Si q' d' d' cōicāt hōi gram r chari
tatē fm q' hō est disposit'. v' q' maiorē habeat hō chari
tatē qn stat q' qn resurgit. q' v' q' nō possit resurgere in
charitate eqli. Itē cū sit triplex stat' p'itētīe. s. g'nal'.
vidualis. r iugal'. cadens a pmo statu nūq' p' ad ipm
statū resurgere. q' si innocētia baptismalis ē sic p'itētia
g'nalis. v' q' cadens ab illo statu nūq' poterit in eqli
resurgere. q' nō p'it hō resurgere in eqli charitate. **10**
ddm q' possibile ē boiem in eqli charitate resurgere sic
monstrari p' auētibz r exēplis: rōnibz agnitis fm q' in
opponēdo factū fuit. Cū sēm d'icam q' r'itatē grē mensu
rari fm diuinā largitatē. sive fm suscipiētis idoneitatē.
recte uenit intelligere q' charitas in q' d' resurgit.
pōt ēē eqlis illi charitati a q' d' p'us cecidit. Nā ex p'it
diuīe largitatis planū est. Ad ei' cōmēdatōz spectat
v' n' min' larga dona tribuat hōi q' an' tribuebat fm q'
dicit Aug. nisi inepitudo suscipiētis ipediat. Et p'it
p' o'ois se disponētis satis planū est. possibile ē em' v'
hō post p'itū ampl' r'itēt malū r abhorreat p'itū q'
p'us. sic multi corrupti ampl' r'itētant p'itū carnis q'
multi q' nūq' fuerūt lapsi. r sic rōnabil' pōt pōt r d'z
11 q' r'itngat hōiem resurgere in eqli charitate. r rōnes q'
b'ondūt sunt p'cedēde. Ad illud qd p'mo ob' q' nūq'

resurgit dgo. nec hz tāta gloriā cū eo q' nunq' peccauit.
ddm q' e' g'ra quedā accidētalis. r gloriā p'mū subalis.
Et lo q'mur de gloriā accidētali sic gloriā illa hz v'itarem
Quedā em' gloriā est q' d' gloriāf se nūq' peccasse. in q'
nō poterit resurgere q' aliq' peccauit. Si lo q'mur de glo
ria p'mū subalis q' d' s'it in vidēdo r amādo deuz nō hz
v'itātē. r penes hāc arēndit q'ritas charitatē. **12**
aliā. r iō rō illa nō cogit. Ad illud qd ob' q' leuitē re
cedētēs a d'no inepri erāt ad dignitatē sacerdotale. dō.
q' sacerdotalis dignitas nō t'm respicit rectitudinē vo
lūtatē s'z etiā dignitatē exteriōis de conis. p'it' quā p'itn
git hōiem etiā nō peccantē fieri irregularē. charitas hō
rectitudinē volūtatē respicit p'it' r p'it' r p'it' r p'it' r p'it' r p'it'
illa nō valet. q' nō est s'it hinc r inde. Ad illud qd ob'
q' nūq' disposit' hō p' gram gratū. dātā sic p' gram gratū
facientē. ddm q' ad h' q' d' se disponat duo d'curat. s.
adiutoriu grē. r cooperatio li. ar. Loquēdo de dispositio
ne q'rit' est ex p'it' grē. magi est disposit' ad susceptio
nē ois boni q' est i gra gratificatiōe. q' d' illa caret. Et
loquēdo de cooperatiōe li. ar. nō hz hz v'itātē. q' in cadēte a
charitate li. ar. charitatē r grē nō cooperat. imo pōt ad
uerfat. r aduersando pōt' disposit' ad charitatē d'icit
onē q' ad e' susceptōz. s'z in resurgere est exteriōis sicut
p'z. r iō rō illa nō valet. Ad illud qd ob' de p'it' m'ia
g'nalī. ddm q' m'itū illi' p'it' m'itū respicit p'itū accu
dentale p' se. r s'it cū h' respicit quādā dispositōz in carne
q' cū amissa ē nō p'it recuperari. charitas hō fmū subalere
spicit r rectitudinē volūtatē q' cū ob' q'ra est. ita hō v' p'
us. q' adiutorio grē d' p'it' r'itāt. Et sic p'z nō ēne **15**
Ad illud qd ob' v'itēt' q' innocētia baptismalis i'
milit' ē statū d'itētē hōm'itatis. ddm q' q'rit' ad q'ndaz
gloriā accidētale qd amē s'itā est. r v' illa p'it' d'cedi q' hō
in tāta gloriā nō resurgit. ex h' nō oportet q' charitas n'
sit eqlis. De h' autē habet u. q' rō. d'is. iij. vbi q'rit' v'itū
p'fecta penitētia in statū p'itū boiem restituat.

Questio iij c

Utrū hō possit resurgere in charitate minorī. Et q'
sic videt. q' q'ritas charitatis in ipō boie atēdit fm li
beralitatē. s. liberalitas d'ino est arata ipi p'it' ad
dandū donū. nec p' nec min'. q' s'it p'it' resurgere i maiō
ritate r in minorī. Itē d' d'at hōi gram q' p'it' ad di
spontē. s. possibile est q' pezo cū resurgit minus se p'it'
ad gram q' an' se p'pauerat. q' possibile ē q' in minorī cha
ritate r gra resurgat. Itē culpa q'rit' est rē expelli pōt
p' q'rit' cū q' gram. Itē gra p'cedēs nihil m'it' respici
ety charitatis subsequētis. q' nec culpa subsequēs erigit
qd hō in eqli charitate vel gra resurgat. q' possibile est
ipm resurgere in minorī. Itē si hō nō possit resurgere i
minorī charitate. nūc cadēs a charitate p'fecta nō possit
resurgere nisi i charitate p'fecta. s. charitas cū resurgit
est inepitēs. q' s'it est inepitēs r p'fecta. qd manifeste tal'
sum ē. cū nemo rep'it. ē stat summ' r an' statū p'fectōis ne
cessario p'curat stat' p'fect' r inepitōis. Sed p' Ezec.
xviij. Si p'it' egerit penitētiā. oim iniquitatē ei' q's opa
tus est nō recordabo. Et stat q' nō intelligit de obliuio
ne q'rit' ad actū cogitādū s'z q'rit' ad actū punitēdi. Sz hō
nō punit' solū p' iniquitēz mali s'z etiā p' subtracōz i boni.
Si q' d'ns nō recordat illoz pezoz ad penā eternā. cum
diminutio charitatē faciat ad diminutiōz p'mū subalis
r ita ad damnū eternū. v' q' necessariū sit boiem in eqli
charitate vel in maiori resurgere. Itē Ro. vij. Sa
mus qm diligētibz deū oia cooperant in bonū. Ho. ipse
etiā casus imortale. s. casus imortale p'itū nō coopa
ret in bonū nisi hō resurgit et in eqli vel in maiori char
ritate. v' q' necessariū sit boiem in eqli charitate vel

maiori resurgere. **I**te sup illud. **S**en. j. factus est vespe
 2 mane dies ynus. **D**io. **T**elphina lux e in q ds cecidit
 marutina in q resurgit. **S**i g lux marutina sp maior est
 vesprina. **V**t q maior sit charitas i q ds resurgit q cha-
 ritas a q cecidit. **I**te maioris virtutis est qd pellit qd
 pellit. **S**z charitas in q ds resurgit pellit illud qd ce-
 pulit charitate a q ds cecidit. **G** necesse e charitate subse-
 quere maiore z fortiore et illo qd charitate expulit. **z p**
 16 **D**ns ipa charitate a q ds cecidit. **R**. ad pdictoy in-
 telligentia est notada qd aliqz aliqn fuit opinio q ne-
 cesse erat hoicm resurgere in eqli vel maiori charitate.
 z ad h ponedu moti sunt. ru ex psideratde diuie dispo-
 sitois siue pdestinatosis. ru ex psideratde diuie retribu-
 tionis. ru ex psideratde nre reparois. **E**x psideratde na-
 qz diuie pdestinatosis moti sunt. qz dixerut q diligetibz
 deu oia coopant in bonu hys q fm ppo. yo. sut sancti.
 Jo diuie pdestinatosis imutabiltras neqz sineret bo-
 mine labi a charitate. nisi ex lapsu illo viderer subseque-
 re vntate. **N**ec regum diuie putdnt filia regni pnt
 terer cadere. nisi ex h sil putderet mat bonu ex ipo casu
 clidre. **E**x pre ho retributiois rone sumferur. qz dens
 opa remunerat fm qntitate charitatis er q sunt facta.
 Si g charitas in q ds resurgit vniuficat opa pus mor-
 tua. z ta ea remuneratde digna. cu remuneratio adeq-
 tur qntitati charitatis er q opa facta sunt. nec possit ex-
 cedere qntitate charitatis in q ds resurgit. rocinant er
 h q impossibile sit minore charitate ee in resurgere q pus
 fuerit in cadere. **E**x pre nre reparois rocinant sic. quia
 quanto ho magis sit inepz ad gram. tanto maiori indiq-
 get pparatde ad h yr ipam suscipiar. sz qnto a maiori gra
 cecidit. tato magi peccauit. z magis ad gram inepz su-
 ut. **R**estat g vt asserut q qntitas pparois debeat ppor-
 onari qntitati charitatis a q ds cecidit. **E**t qntitas cha-
 ritatis sequentis mesurat fm qntitate pparois. pp qd
 h q videt q charitas subsequeas adequat pcedenti. vel
 ea excedat. **z** h psfirmat p illud **B**eruch. iij. **S**icut fuit
 sensus vr vt erraret a dno. **A**ctus tm itez reuertetes in
 uenietis cu. **E**t **E**sa. xxxj. **C**overimini silij ist' sicut in
 pfundū recessistis. **S**z h mod' dicendi est p rone z sensu
 bile expimetur. ne hz stabile fundamentū. **C**ontra rone em
 dicere est q pfect' si cadat a charitate nō possit resurge-
 re nisi in statu z cōplēntō pfectōis sue. z de multis ap-
 parez q cadetes nō resurgūt ad illa pfectōes a q cecide-
 rūt. **S**tabile etiā fundamentū nō hz. qz diuie pdestinati-
 onis dispositio nō erigit qd hō sp. peccat in bono. sz q
 sit finalit bon'. **D**esertā retributio nō pensat qntum ad
 meriti efficacitā charitatē inctale sz charitatē finalem.
Ita etiā ppario ad gram pte ee maior in eo q min' pec-
 cavit. **E**t vba illa pphica nō intelligunt de q cūqz ppari-
 one. sz de pparitōe pfecta z pnia cōsumata q restituit oia
 ablata. **S**icut in qro li. explanat di. xiiij. **N**ō aut hz ve-
 ritatē de q cūqz pnia z uersione sine pparitōe. vñ cū hō
 seppare possit ad maiore. z ad minore. z ad equalē cha-
 ritatē. cōis tenet opinio. q hō pte z in maiori z in mino-
 ritē in eqli charitate resurgere. **E**t cecidēe sunt rōnes
 q sūt ad istā pte. **A**d illud qd pmo obi: in diti q dñs
 17 nō recordat ptoz post pniām ptoz. ddm q h intel-
 ligat qntū ad punitōes eternā. **E**t q gra minor def hoi qz
 fuerat pcedēs. h nō est pp ptoz pcedētiū punitōz. sz h
 18 est pp ipi negligētē z tepidā pparitōz. **A**d illud qd
 obi: q diligētibz cū oia coopant in bonū qntū ad augmētū p-
 nij subaltis. sz h pte ee qntū ad quādā būltatōz. z dilige-
 ntiorē boni pseruatōz. z cautiorē mali vitatōz. q adiuuāt

hoiem ad hoc qd pfeueret vsqz ad finē. **E**t meli' ē hoi ba-
 bere puā charitatē vsqz i finē pfeueratē. qz magnā z i me-
 dia via desiciētē. **A**d illud qd obi: q maior est lux ma-
 rutina qz vesprina. ddm q charitas resurgēs nō cōpaf-
 19 luti marutine pp magnitudinē sz pp nouitatē z ordi-
 nē ad pfectūdū. z iō in rōne illa peccat fm pñs. qz nō est
 oino iūe hinc z inde. **A**d illud qd obi: q fort' ē quod
 20 pellit qd pellit. ddm q vez ē in his q pellunt p mu-
 tuā actōz z passionē. sic aut nō est de pto z gra sic epla-
 narū sūt sup. z iō in nullo cogit rō illa.

Quonsequēter qrit de charitatis duratōe p cōpa-
 onē ad hitus altaz virtutū q euacuati dicūt. **E**t
 circa h tria qrunf fm triplicē bitū quā dīc mgt
 euacuādū. **P**rimo qrit de euacuātōe fidei. **S**cdo de eua-
 cuātōe ipi spet. **T**ertio de euacuātōe ipi pfectie.

Questio
Ad fides in gloria euacuet. **E**t q sic vr. q: fm qd dē
 apls. fides ē argumētū rez nō apparētū. sup quo dicit
Breg. q q apparētū fidei hz sz agnitōz. sz g in pna cete-
 ra q nūc credunt' erūt manifesta. vr q fides simplr erit
 euacuādā. **I**te **A**ug. xiiij. de trim. **M**ens dpe būa/
 na cū fidē suā videt q credit qd nō videt. nō aliqd sem-
 pt' erit videt. **Q**uā em ad spem p fidē nos pductos esse
 gaudebim'. nō tā fides erit q credunt' q nō vident. sed
 spēs q vident q credēbant'. **I**te rō euacuātōis
 quā asserat apls est ipfectio. **A**it ei. **C**ū uenerit qd p-
 fectū est. euacuabit' qd erit ee. **S**z ostans ē q cognitio
 fidei ē ex pte cū sit p speculū z in enigmate. **G** necesse est
 ipam euacuati supuenire vltiōe pfectie. **I**te credere
 manifestū nō spectat ad bitū alicui' virtutis cū simplr sit
 necessitatis. sz in pna cetera q credunt' manifestabunt'.
 g credere. ubi nō erit ab aliq' virtutis bitū. sz hitus ipi' fi-
 dei cōtēntialiter loqndo virtus ē. sz ubi auferet rō virtus.
 necesse ē ipam qntū ad cōtēntā suā euacuati z tolli. **S**ed i
Iriū arguit pmo a pte ipi' fidei euacuādē. z inde a pte
 ei' qd fides hz euacuati. **E**x pte ipi' fidei arguit pmo
 sic rōne ipi' generis. fides ē in genere virtutis simplr. er
 qd est ampl' ē in genere virtutis theologice. sz virtus ē p-
 fectio potētie. z theologica virtus ē maior pfectio qz cari-
 dinalis. sz pfectio glie nō tollit pfectōz potētie nec eua-
 cuat eas q sunt in genere virtutis cardinalis. qz virtutes il-
 le sic dīc **A**ug. manebūt in pna. g cū fides nō solū sit hō
 sz etiā virtus theologica. vr q nullo mō sit p gloriā eua-
 cuādā. **I**te hoc ipm on dīc a pte diffinitōis z cōtēntie ipi'
 fidei. qz fides fm aplm est fundamentum rez sperādaz.
Sed m aug. est illuminatio mēt' ad vidēdū deū. **S**z glo-
 ria adueniente fundamentū spūalis edificij nō destruit sed
 pot' stabilit. illuminatio nō excludit sz pot' pfect. z cō-
 plet. g vr q hitus fidei p gloriā nō euacuet. **I**te hoc ipz
 on dīc a pte ac' pncipalis. **A**er em ipi' fidei pncipalis
 est assentire pme virtuti. pp se z sup oia. z velle credere
 siue credidisse. qz euadē hitus ē velle credere z velle cre-
 didisse. sz in pna assentim' pme virtuti pp se z sup oia.
 velle m etiā credidisse do. habebim' g acū fidei pncipa-
 le. g z ipam fidē. **I**te h on dīc a pte ei' qd dī fides
 euacuati. **P**lus em repugnat ipē hitus fidei deo. mira-
 ri pti qz pfectōi glorie. sz hitus fidei nō tollit nec eua-
 cuat p tenebrā pti. g nec p cōplēntōne glie. **I**te co-
 gnitio marutina in angelis nō excludit cognitōz vespr-
 tinā. imo sit cognoscūt res in sbo z in ppo genere. g vr
 sio ac i ppa cōtēntia z natura nō excludit vltiōne ipius i
 speculo z in creatura. sz vltiōne fidei ē vltiōne speculatis. g
 p vltiōne glorie nō hz euacuati. **I**te lūmē cū lumine nō
 hz opponi nec in cōpaltibz nec in spūaltibz. sic piz. q: in

codē medio plura p̄nt cē lumina imp̄mixta sic dicit Dyo-
 in li. de di. no. **S**ilr 7 in sp̄ualib; lē mē cognitōis p̄ cāz
 nō excludit lumē cognitōis p̄ effectū. q̄ nō videt q̄ lumē
 fidei euacuet p̄ lumē glorioz. nec p̄ aliud bz euacuari
 restat igit q̄ bitus fidei nō euacuat. **R** ad f̄dicatorū
 21 intelligētiā ē notādū q̄ hic ē duplex mod⁹ dicēdi. Aliq̄
 bus em̄ videt eē dōm q̄ cū q̄rit vtz fides euacuet q̄ nō
 est simpliciter r̄ndendū affirmādo vel negādo. Quātū
 em̄ ad aliqd̄ euacuat. 7 q̄rū ad aliqd̄ nō. In ip̄a em̄ fide
 duo ē rep̄ire. vtz illuminatiōis habititatē. 7 enigmaz
 obscuritatē. Quātū ad lumis bitū fides nō euacuat. s; p̄
 p̄ficiat 7 p̄summat. Quātū vō ad enigmatis obscuritatē
 cū sit ex pre. simplr tollit. Et iste mod⁹ dicēdi p̄firmari
 posse videt p̄ illud qd̄ dicit in glo. sup̄ illud. 1. Loz. xii.
 Eū uenerit qd̄ p̄fectū ē. euacuabit qd̄ ex pre ē. Glo.
 destruet̄ imp̄fectio. nō id qd̄ vtz est euacuabit. Dicitio
 imp̄fectōis est q̄ illud qd̄ imp̄fectōis est implet. 7 fm̄
 istū modū dicēdi facile est declinare rōnes ad vtrūq; p̄
 rē. Nā p̄mē q̄ p̄bat q̄ bitus fidei euacuat p̄cludit rōne
 enigmatis 7 imp̄fectōis. Rōnes vō ad oppositū p̄clu-
 dit rē ip̄a fide q̄rū ad p̄fectōis bitus 7 cōplēntū lumi-
 nis. Licet aut̄ hic mod⁹ dicēdi satis videat̄ p̄babilis. n̄
 t̄n p̄sonat̄ v̄bis Aug. Aug. em̄ dicit in. xii. de trinit. si
 des q̄ nūc in aīo n̄rō ē. velut corp⁹ in loco dū tenet̄ alpi-
 citur amat̄ q̄ndā effici. trinitatē. Sed ip̄a nō erit q̄n̄ f̄
 des h̄ in aīo nō erit. q̄ vō tūc erit q̄n̄ tā recordabimur in
 nobis fuisse 7 nō esse. alia p̄fectio erit. In q̄b; v̄bis vult
 dicere sic p̄ exemplū qd̄ f̄mitat̄ paulo ante. q̄ sic corū
 p̄tor alioq̄ corp⁹ qd̄ hō sensibilib; ter intrat̄. 7 ip̄o corū
 pro memorat̄ ip̄o corp⁹. nō p̄ ip̄us corp⁹ v̄tatē s; p̄ si
 multitudinē in aīa remanentē. sic 7 in ip̄a fide. Cū vult
 q̄ bitū fidei n̄rē quē interi⁹ intuemur inter sp̄alia cōpa-
 remus. 7 q̄ alioq̄ dicit. nō p̄r̄ q̄rū ad ip̄us intuitū rō
 imaginis q̄ p̄petua ē in aīa attendi. Cōstat aut̄ q̄ de ip̄o
 bitū fidei loq̄tur fm̄ illud qd̄ h; p̄fectōis 7 p̄fectionis.
 q̄ fm̄ illud intra se ip̄a aīa illū bitū intuet̄. aliter nō va-
 ler tota rōcinatio illa quā ibidē satis facit plure. Non
 etiā videt̄ p̄sonare v̄bis glorie 7 apli. si fides euacuaret̄
 solūm fm̄ illud qd̄ h; imp̄fectōis. 7 maneret fm̄ illud
 qd̄ est i ea cōplēntū 7 rōnis. sicut nō deberent euacuari
 v̄tutes cardinales nec bitus charitatis. sic nec dī euac-
 uari bitus fidei q̄n̄ pot̄ p̄fici 7 cōpleri. Et p̄pterea ē
 alius mod⁹ dicēdi magis cōis 7 v̄sitar⁹. q̄ si loq̄mur de
 habitu fidei fm̄ q̄ fides ē v̄tus sp̄alis. sic gloriā habet
 simplicif euacuari. p̄ eo q̄ fides ē bitus v̄tutis inq̄rū
 intellectus inclināt ab affectu sicut in p̄cedētib; ostēsum
 fuit. h̄ aut̄ nō possit esse nisi q̄d̄ tu intellect⁹ de se incert⁹
 est de his q̄ credere debet. 7 q̄m in patria illuminator cla-
 ritas visionis p̄cedet motū affectōis. nec ab ip̄a inclina-
 bitur intellect⁹. p̄pter ip̄us summi lumis claritatē. a q̄
 intellect⁹ nullo mō poterit dissentire. hinc ē q̄ bitus fu-
 dei simpliciter p̄ visionē glorie h; tolli. fm̄ q̄ auctores
 scōz 7 glo. dicūt satis exp̄sse. Cū p̄cedēde sunt rōnes q̄
 22 sunt ad istā p̄rē. **A**d illud vō qd̄ obi. p̄mo in p̄riū ex
 pre generis. q̄ est v̄tus i bēologica q̄ p̄ficiat potētā aīe
 fm̄ dignitōē cī p̄rē. dōm q̄ fides est p̄fectio potētē. nō
 q̄liscūq; s; fm̄ statū imp̄fectōis 7 v̄tē. in q̄ intellect⁹ pot̄
 aberrare a v̄tate 7 in via captuari. Cū nō euacuat q̄
 p̄fectio simplr. s; q̄ p̄fectio fm̄ talē statū. Nec est sile de
 v̄tutib; cardinalib; q̄ ac̄ p̄p̄t̄ p̄ncipaliores nō solū p̄
 sicut ip̄as potētias fm̄ statū v̄tē. s; etiā fm̄ statū p̄rē.
 23 **A**d illud qd̄ obi. ex pre diffinitōis. dōm q̄ fides nō ē
 suba siue fundamētū simplr rez sperandaz. s; solū fm̄

illū statū in q̄terna bona expectant. Silr n̄ est illumi-
 natio ad videndū deū simplr. s; ad videndū deū p̄ specu-
 lū. Et q̄m huic statū succedet alī statū in q̄ erit stabu-
 lius fundamētū 7 p̄fectio illuminatiōis. hinc ē q̄ fides
 euacuat. nō p̄pter fidei destructionē. s; p̄pter stabilita-
 tis p̄structionē. Nō p̄pter lumis p̄uationē. s; p̄pter lu-
 minis p̄fectionē. q̄ excludit specularē 7 imp̄fectā cog-
 nitionē. **A**d illud qd̄ obi. de actu fidei q̄ est assentire p̄n 24
 me v̄tati 7 velle credere siue credidisse. dōm q̄ neutruz
 est ac̄ fidei nisi inq̄rū hō assentit v̄tati nō v̄tē. in q̄ q̄
 de assensu 7 credulitate intellect⁹ inclināt a voluntate.
 quod q̄ nō est in patria rep̄ire. nō sunt illi ac̄ in p̄ria
 ab h̄ru fidei sed a v̄tute excellētiōis. **A**d illud quod 29
 obiēt q̄ magi repugnat ip̄i fidei tenētia peccatōz ex-
 cellētia p̄mij. dōm q̄ de bitū fidei est dupl̄ loqui. Aut
 quātū est bitus ab alijs v̄tutib; distinct⁹. aut inq̄rū
 est gr̄a informat⁹. Si inq̄rū est gr̄a informat⁹. sic bitus
 tem h; verbū p̄positū. gr̄a em̄ ip̄us bitus informat⁹
 tollit p̄ culpā nō aut̄ p̄ gl̄iam. Si aut̄ loq̄mur de ip̄a fu-
 de fm̄ q̄ est bitus distinct⁹ habititatē ad credēdū nō v̄t-
 sum. sic p̄pter suā imp̄fectionē maiorē oppositōz h; ad
 statū glorie q̄ ad statū peccatō. 7 id p̄ gloriā h; euacuari
 q̄ntū nō habeat p̄rem tolli. **A**d illud quod obiēt 26
 tur q̄ cognitio matutina n̄ excludit vesp̄tinā. nec v̄tū
 in specie excludit v̄tū in speculo. dōm q̄ differt dy-
 cere. videre rem in speculo 7 p̄ speculū. Per speculū
 em̄ dicit̄ videre deū q̄ ascedit a cognitōe creaturē ad co-
 gnitionē creatoris. In speculo aut̄ videt̄ q̄ deus in ip̄a
 creatura clare intuet̄. Prima v̄tū nō erit in gloria. q̄
 nō erit ibi necessaria scala. Secunda vero erit. quia d̄s
 videbit̄ agere in oibus creaturis. v̄t dicit Aug. in h. vi
 timo de civ. dei. Et illa v̄tū que ē per speculū spectat
 ad ip̄am fidē. Illa vero que est in speculo creaturē spe-
 ctat ad cognitōnē vesp̄tinā que bene poterit scriuari in
 patria. 7 ideo nō est simile in fide 7 cognitōnē illa. Et
 attendendū est hic q̄ plus differt v̄tū per speculū v̄tū
 one p̄ speculū q̄rūm ad cognitōnē ip̄us fidei. q̄ q̄rū
 ad cognitōnē alicuius creaturē sensibilis. Et em̄ aliq̄
 creatura sensibilis videat̄ in p̄pria natura. 7 videatur
 p̄ aliquod speculū in quo resultat nō est differentia in-
 ter v̄tū istam 7 illā. nisi i hoc q̄ v̄tū ē p̄ speculū fm̄ dī-
 rectiōnē simplr. alia est p̄ specie d̄r̄ cōnū reflexam. 7
 ideo ab v̄no 7 eodem oculo. 7 fm̄ omnē statū. de eadem
 re v̄tū haberi poterit v̄tū. In v̄tū aut̄ ip̄us v̄tū q̄ ē
 per speciem 7 p̄ speculū maior est differentia. Tum a p̄rē
 v̄tū. quia in v̄na illaz est cognitōnē potētia obum-
 brata. in altera illuminata. Tum a p̄rē medij. q̄ in v̄na
 videtur deus p̄ sui essentiā. in altera vero p̄ effectū. cas-
 tum. Et ideo v̄na istaz cognitōnē est i quiete 7 in stav-
 tu. altera vero in p̄gressu fm̄ q̄ dicit̄ a plus. per fidem
 ambulamus. 7 ideo v̄na per alterā tollit. **A**d illud 27
 quod obiēt q̄ lumē lūmī nō repugnat. dōm q̄ ve-
 rum est quātū est de lumis natura. Teruntamē bene
 p̄tingit v̄nū lumē p̄ alterū euacuari ratiōe alicuius an-
 nexi inseparabilis. vel dispositōis p̄cedentis. vel effect⁹
 consequētis. Et sic est in lumine fidei quod h; enigma
 annerum. 7 ex hoc oīz q̄ intellectus inclināt ab affectu
 7 dirigit hominē ad cognoscendū nō v̄tū. Et quom̄
 am tollitur illius enigmatis interpositio. tollitur etiā
 7 illa inclinatio. tollitur nihilomin⁹ habititatē ad cog-
 noscendū nō v̄tū. quoniam impossibile erit ab illa sta-
 perna luce absentari. hinc est q̄ lumē fidei quod est p̄o-
 prium illius habitus. licet nō ratiōne sui. ratiōne tamē

annorum. a superueniente gratia habz euacuari. hoc autem dico de lumine quod est proprium fidei. nam de lumine gratie gratumfacientis tenendum est qd no habet gloriam euacuari sed potius sumari.

Questio II e

Utrum spes euacuet p aduentuz glorie. Et q sic videtur Roma. viij. Spes q videtur no est spes. Blosa. Res sperata q videt no est spes. i. no est subiecta spei futuri. que no est nisi de no apparibus. Si g p aduentu glie qd erat latens efficit patens. necesse e habituz spei euacuari ad pscntia pmiij. Ire spes e expectatio future beatitudinis fm q dr in Glo. Romanoz. v. Sed qn de futuro fit pscns. futuruz desinit esse futuruz. cu g in gloria semp ha beat beatitudo pscns. videt q nullo mo coringat ibi ee spes. Ire. j. Lomb. xij. Nunc manent spes. fides caritas. tria hec. Glo. charitas fidei r spe discedentibz pmanebit. cui fides r spes non possunt deesse. Si er go decerit sibi in patria. videt q euacuet per gloriam. Ire sicut se habet fides respectu no visi. sic se habet spes respectu no habituz. s. fides necessario euacuat supueniente clara visione. g r spes supueniente coprehensioe. siue certissima tentone. Sed 3. Sap. iij. Spes illoz im mortalitate plena est. Glo. id est indefectua. g si spes hioz no deficit. vr q spes no habeat euacuari in beatis Si tu dicas q ibi accipiat spes p ipa re sperata. Obij citur tuc de ipo actu speradi q fuit in rpo fm q dr glo. sup illud ps. In te dñe sperant. Si g rps simul fuit coprehensor et viator. videt q simul possint stare actus r habituz spei cu coplemeto pmiij. Ire vbiqunq pot ee desideriu ibi pre esse spes. s. i eterna beatitudine est summa desideriu fm q scribit. j. Perri. j. In que desiderat angeli pspicere. g vr q in ipa signa beatitudine coringat repiri spem qm ad habituz r motu. g. r. Item anime beate in pria expectat ipam stola secundam. r per rna sua glia augenda r pficienda. sed certa expectatio glorie pcedes ab instinctu gratie est ipius spei virtutis. g spes virtus est in animabus beatis. Item sic se habet desperatio ad damnatos. sic se hz spes ad beatos p rmutata. pportione. q sicut status damnatoz repugnat status beatoz. sic spes repugnat desperatio. g sicut necesse est ponere desperatioem in damnatis ita necesse videt q sit ponere spem in beatis. Item actus ipius spei est r fidere in dno. s. beati maxime habet istuz actuz. q maxime r fidet in dno r ei innititur. ergo videtur q in eis potissime sit repiri ipius spei habituz r vsu Ire ad spem pnter certitudo r expectatio. Sz costat. q certitudo in glia no tollet. imo pficet. g videt q habituz spei fm aliqd sui habeat in glia saluari. vtz qru ad certitudinē. similis videt q qru ad expectatōnem. q sicut vult Anf. Honere est duratōne in picipatōne bñituz dñis. g q modo picipat beatitudinē in a. nodum picipat ea in b. r certitudinalit eaz expectant. Si g spes qru ad expectatōnem maner. r qru ad certitudinē consumatur videt q nullo modo in glia euacuet. 28. p dicitur intelligētia est notadū q sicut est duplex modus dicēdi circa euacuatiōnem fidei. similiter r circa euacuatiōnem spei. Nā r in ipō habituz spei est repiri aliquid impfectionis et aliquid pfectionis r coplementi. Ad impfectionē ei spei spectat illud q est expectatio quedā r pntensio ad ea que realiter no habentur. Ad coplementuz aut eius spectat r confidentia r certitudo qua facit r fidere

r innitit ipi sume largitati. Et qru ad pmiu tollitur ipsa spes et euacuat. Quaru vo ad sedm pficet r saluat. sed qm sicut in pcedētibz dcm ē spes no dicitur euacuari si solū qd est impfectōis tolleret ab ipa illo saluo quod est in ea pfectionis et coplementi. sicut p3 qz libez arbitriū in pria no dicitur euacuari i gloria. qzuis tollatur sibi veritabilitas. et hoc qz veritabilitas potius spectat ad liberi arbitrii defectū qz ad coplementū. si sic igitur possibile esset in ppositio reperiri. nunqz deberet dici euacuari propter aduentum glorie. Et propterea comunitis modus dicēdi est r hunc innuit ipsa glōsa. q habituz ipius spei simpliciter euacuatur in gloria. et ei succedit habituz nouus. Et ratio huius est. quia habituz spei habititat ad confidendum r innitendum deo cum quadam pntensione et erectione r expectatione. Et quoniam status glorie repugnat expectatio substantialis pmiij. cum igitur habeatur r pntensio r illa erectio r inhiatio euz ibi affectus omnino quietatur. hinc est q habituz ipius spei simpliciter euacuatur dicitur. fm q spes nominat habituz virtutis theologice. qui habititat ipsam animam ad expectandum substantiale premium. Et concedende sunt rationes que hoc ostēdunt. Ad illud vero quod primo obijcitur in con 29 trarium q spes beatorum est immortalitate plena. Dicendum q spes ibi sumitur pro re sperata. Et si obijcitur q christus actu sperant fm illud psal. In te domine sperant. Dicendum q illud intelligitur de christo vel ratione membrorum. vel extenditur ibi nomen spei ad expectationem cuiuscunqz beneficii spiritualis. Ad illud quod obijcitur q vbi est spes ibi est desiderium. 30 Dicendum q est desiderium de acquirendo. r est desiderium de continendo. Vbi est desiderium de acquirendo ibi bene potest esse spes. Sed vbi est desiderium de continendo bonum iam habituz spes non est. quia no est ibi expectatio non habituz. r sic est in patria proponere desiderium. non per aliquam anhelationē ad obtinendum non habituz. sed propter insatiabilitatem r indeficientiam delectationis qua nullo modo parte ibi fastidium. Ad illud quod obijcitur q anime beate expectant stola secundam. Dicendum q in ratio ne illa est duplex defectus. Primus defectus est quia non quecunqz expectatio ponit virtutem spei. sed expectatio summe beatitudinis. siue summi boni. r summi ardui assequendi. Preterea non expectant certitudinem spei. sed certitudinem comprehensionis. que no ponit pntensionem nec inhiationem ad assequenduz illud quod expectatur. alioquin ex sua dilatione. affligeret expectantē. iuxta illud quod dicitur in Prover. Spes que differitur affligit animam. hoc autem nullo modo est ponere circa beatam animam. Ad illud quod obijcitur q sicut se habz spes ad beatos. sic desperatio ad damnatos. Dicendum q non est simile. quia desperatio facit ad cumulum mali. sed spes de sua ratione oppositionem habet cum summa completionē boni. quia dicit absentiam boni expectari. Et ideo no sic se comparatur cum summa beatitudine habituz spei sicut desperatio cum extrema calamitate. Ad illud quod obijcitur q actus spei est confidere in domino et eidem innitit. Dicendum q non quecunqz confidentia est actus spei. sed ea que est cum quadam pntensione et inhiatione et erectione que omnia incompossibilia sunt status glorie. r ideo quavis in gloria sit quedam confidentia. no tamē sequitur q ibi sit virtus spei. 33

34 quia est aliter habitus et excellentioris. vitz dotis succedens ipsi virtuti spei. Ad illud quod obijciatur. qd ibi salua expectatio et confirmatio certitudo. Ddm qd n est ibi expectatio ppe. qd nihil noui augel beatis resp/ctu cuius sit expectatio in eis. Preterea certitudo ista no copletur. sed ibi est aliud genus certitudinis. ista ei ex pmissione. illa vero ex rei et habitone et pfectissima tenore. Ideo no sedtur qd habitus spei habeat saluari in gloria. qn potius ipsa spes ex hoc magis ostendit euacuanda.

Questio III f

Utrum habitus scientie euacuetur in patria. Et q sic vt p aucto: are apli. j. Lomth. xii. Siue pberie euacuabitur. siue lingue cessabit. siue scientia destruet. S3 qd destruit simpli euacuat. g. re. Itē fm q vult mgi Hugo de scō victo. in didascal. scientie inuete sūt. ppter indigentias et necessitates suppledas ex pre amie vel ex precopis. Si g in patria tollet omnes indigentias. vt q euacuet omnis scia. Itē aia beata omnia cognoscit in verbo. et apte. et cōtinue. ita q ab illo aspectu no pōt separari. g vt q nullus alius habitus cognitōis vel aspectus beate anime pueniat. videt g q habitus cognitōis q est in via. simpliciter tollat in patria. alioqn erit ibi frustra. Itē qd plus habet de lumine et veritate. minus ē euacuabile. sed in habitu fidei plus ē de rōe veritatis et luis qd in habitu scientie acqstie. Itē enī fides inuitat pme veritatis. ppter se. et in ipsa etiā ē lumine gre diuinitus ei dare et infuse. g multo minus est euacuabilis habitus fidei qd habitus scientie. Si ergo habitus fidei euacuabitur in statu patrie. videt similiter qd et habitus scientie. Item habitus scientie ē p collationem cause ad effectū. et p quādam ratio cōmationem et discursum. s3 impossibile est in patria butulmōi discursū repire. g necesse est habitū scientie simpliciter tolli et euacuari. S3 d. Anf. in li. de similitudinibz. tūc iusti cetera sciunt que deo fecit scienda. ibi a singulis omnes. ibi ab omnibz singuli cognoscuntur. nec vnq omni. no latebit qua pta. qua gente. q stirpe qd editus sit. Si g noticia salui manebit. multo fortius manebit scientia q est habitus cognitiuus vniuersaliū. ergo no videt qd scientia pta habeat euacuari in patria. Itē dicit phus. Scientia no destruit nisi aut ppter corruptionē a pre scabils. aut ex pre medij. aut ppter obliuionē a pre scientis. sed nullū horū erit i patria. g nullo modo videt qd ibi destruat et euacuetur scientia. Item xps erat cōprehenso: et tamē nihilominus habitus scientie cōprehenso: statui vite. Angeli etiā sūt cōprehenso: et tū nihilominus habent habitū scientie qd cōgscūt res in ppo genere. g gloria secū cōpartitur scientia. igit nec destruit nec euacuat ipsam. Itē maioris dignitatis est sci re sylogizare et aliqd demonstrare qd posse localiter moueri atq discurrere. s3 ab ipis beatis no tollet agilitas ad motū. igit nec habitus disponēs ad sylogizanduz et demonstratue aliqd cognoscendū. ergo no videt euacuandus. Itē si scientia euacuetur et tolleret in transitu d hac vita. igit esset cōputanda inf bona transitoria. igit sicut repelubiles sūt et stulti q laborāt esse diuites. sic videt oēs esse stulti q laborāt esse scientes. cū equal cōditionis sit verula et vnus rusticellus. sicut est vnus magnus clericus. q si hoc minus cōueniēter dicitur. videtur q scientia no euacuetur.

35

ad p dicitur intelligētia est notādū. q hic est triplex modus dicēdi.

Quibusdam enī videt q habitus harū scientiarū acqstiarū liberatiū siue aliarū omnino euacuetur et similiter destruant. Dic enī habitus habet impfectōem sibi iūctam inseparabiliter. et ideo et alius habitus longe pfectior: succedz

no solū ille qd cognoscet omnia in verbo limpide et apte. s3 etiā habitus qd erit p spes et similitudines vniuersalium dicitur causaz mūdi. qd datus fuit ipis spiritibus angelicis. et dabit omnibz gloriā. Itē qd cetera cognoscēt etiā eadē ipa q modo cognoscūt multo excellentius atq nobilius cognoscēt. Alioqn si no daret eis alius habitus nouus ab isto. no ēēt in beatis rez creaturaz fm p pūū genus pfecta cognitio. qd d veritate est et d Anf. Et sic cedūt in pta tolli istū habitū scientie. ppter nobilitate habitū supuenientē. Et licet h scia destruat. no frustra laborat qd ea acqrit. qm per ipas manuduct hō ad cognitōem dei et p motōem fidei. et ita ad augmētum meriti. et p nō ad cōplementū pūū. Et pterea sicut no frustra credit aliqd licet fides euacuetur in patria. sic etiā no frustra destruit. licet ibi (vt dicitur) simpli euacuet ista scientia. Alijs autē videt alr ddm esse. vitz q scia no omni no euacuet. Est enī ibi cōsiderare habitū et vū. In patria aut tollit qd ad vū qd impfectōis ē. et manet qd ad habitū qd facit ad ipis ante deo et pulchritudine. Si enī manebūt ibi cōstrices vulnerū et note cogitatorū ad cōmendationē meriti et cōmationē meriti. magi rōnale videt q manet ibi habitus scientiarū qd faciūt ad ipis aie deo et ornatū. Tercijs autē alr videt esse ddm. q cum tria sūt cōsiderare in ipsa scia. vitz habitū et vū. et modū scia qd ad habitū manet et cōpletur. qd vū ad vū mutat s3 no tollit. qd aut ad modū simpliciter euacuatur et destruit. Habitū enī no tollit. qd pfectōi no repugnat. no enī repugnat ista duo. deū videre. et scire ppositōes et cōclusiones et pncipia geometrie et alia. pterius scientie. Usus vero no tollit omnino. qd si ēēt habitus absq vū et actu. esset incōpletus siue minus cōpletus qd nequaqd cōperit fm statū illū pfectissimū et completissimū. mutat tamē ppter annexā impfectōnem. Modus vero qd attendit in discursu et inquisitione. et qdam successiua rōmatione et collatione simpliciter destruit. p co q in patria modus cognoscēdi erit p simplicē aspectū. cū ibi habeat deiformis intellectus p glie cōplementū. et sic fm istā opinionē scientia quodāmodo salua. et quodāmodo mutat. et quodāmodo destruit et euacuat. Dic autē tertijs modus dicēdi magi consonat ipi glōse. j. Lomth. xii. et auctoritati mgi. Magi etiā cōsonat recte rōni. ideo magis d3 et pōt rōnabiliter sustineri. Itē iuxta hunc modū cōcedi pnt rōnes q ostēdūt q scia no omnino euacuat. Manet enī sicut ostēdūt qd ad habitū fm statū magi pfectū. manet etiā qd ad actū. vitz qd ad simplicē aspectū.

Ad illud qd obi: de Dugo. q scientie inuete sūt ppe

38 indigentia. Ddm q Hugo no assignat totā causam. sed assignat causā que mouet homines fm statū pntis vite ad inuentionē scientie. Quāuis enī hoies mori fuerūt ppter indigentias amouendas. butusmodi tamen habitus magis ordinari habent ad intelligētiā nostras pfectiōdas. quod quidem no tantum compedit statui vite. sed etiam patrie. Ad illud quod obijciatur q anima omnia cognoscit in verbo actu. re. Dicendum. q sicut dicitur de xpo q anima rpi no solummodo habuit cognitōnem rez i verbo. s3 etiā fm se p habitū sibi innatū ita et angelus beatis puenit idem ppter pfectōnem cognitōis. no solū respectu diuinitatis cognoscibilis. s3 etiā qd ad variū cognoscēdi modū. ita etiā in beatis intelligendū est esse. qd cognitio rez in verbo. et in

37

38

39

40 pmo genere simul se copari pnt qm ad habitū r qm ad actum qz vna ad altera ordinat. Ad illud quod obi qd fixas plus bz de vna r luce qd habit? scie. ddm qz r si illud possit pcedi. tū ce h nō scitur qd beat euacua / r qz lumē fidei in qm hōi est. bz inseparabiliter sibi ad iūctū aliqd qd nō est cōpossibile cū statu glie sicut i pce dēribus ostensū fuit. Iō sic autē ē de habitu sciētie. qui qm ē de sua rōe rāto pfectior ē qm certior r clarior. iō nō sic bz tollit qm ad habitū. sicut fides ad pūriam glie

41 Ad illud qd obi qd scia est p collōne cause ad effectum r p quēdā dīscursū collatū. ddm qz ipe arguit de scien / tia qm ad modū quē in pūri bz. r qd dē nō est. rōe cuius concessum est scieniam euacuari. r rōne cuius apīs eā in futuro offerit cōstruendam.

Questio quere de duratōne charitatis p cō / paratōne ad ipm pntū. Et circa h querunt tria pūmū ē vtz p gliam rtingat charitatis habitū in pūa dilatatī. Tercū ē vtz rtingat charitatis ordinē in pūa unitari.

Questio I g vtz rtingat charitatis habitū i paritā euacuari. Et q nō vtz. j. coz. ruz. Charitas nunqz excidit glo. ibi. nec in h sōlo neci futuro. et si opa ei? cessent. Irē act? charitatis ē diligere deū ppter se r sup oīa. r ex toto cord. r ex tota aīa. r ex tota mēte. s; iste actus magi cōpente statū glorie qz vtz. s; habitus charitatis marime cōpente sta / rui glorio. r si h nō euacuatur i illo. Irē ipi? caritatis sicut amoris est vntē r tūta illud qd dicit beatus Dyo. Amore dicitur vntē vntē vim. s; magi vnumur in pūa qz in vī. g. rē. Irē amoris ē assimilare. iuxta il lud qd dicit Dyo. de scō vīe. qz aīa ier? qd diligit imā / gine rāformat. s; magi erim? siles i pūa qz nūc. s; m il lud. j. Job. iij. Cū apparuerit. siles ei erim? Si g itarū gliemarine cōpente pfectō assimilatōis. vtz qz maxie cōpente illi statū habitū charitatis. s; cōtra. j. coz. ruz. Cū venerit qd pfectū est euacuabitur qd ex p te est. illd autē est ex pte qdē impfectū. s; charitas ē imp / fecta. qz ignis est i syon. r camin? in iūrlm. s; m qd r i pfa. s; vtz qd habit? charitatis euacuet in pūa. Irē cessante cā cessat effectus. s; euacuata causa euacuat effectus. s; fi / tes generat spem. spes generat charitatē. cū igit in pa / tria euacuet habit? fidei r spei vtz supra oīsum fuit. vtz similit? qd euacuet habitū charitatis. Irē qd ordiat ad al / quē finē r terminū cessat cū puentū est ad illū. s; cha / ritas ē pond? inclinās aīam et eleuās eā vt tendat sur / sū. cū g aīa sur sū p gloriā fuerit collata. vtz qz tā ampl? nō habeat charitatis habitū Irē qnto maior ē vntō aīe ad deū. rāto aīa pfectius beatificat. s; magi vntur qd vntū imediate qd vntū p mediū. s; si aīa pfecte beatifi cat in gloria. vtz qz inter aīam et deū nō sit ponere chari / tatē mediā. vtz qz cesset habit? charitatis. supueniente

42 cōplēto beatitudis. **Q**z ddm qz absqz dubio char / ritas in pūa nō euacuat s; sūmat? fm qz ex pte dicit apol. Ad cur? intelligētā ē norādū qd quēdā est dispo / sitio qz respectu dispositi bz opōem Quēdā hō est que simpliciter dispoit. Et pma qdē p aduentū eius ad qd di / sponit euacuaf. Secūda hō pfecti r sūmatur. r hōi est euidēs exemplā. Nā pmo mō dispoit medū color ad extremos. r repiditas ad f. i g iditatem. r supueniēte extremo medū color tollit ppter h qz mediū nō tm ad extremū dispoit. s; etiā repugnabat. Secdo modo dispoit transparentia ad lumē. nā supueniēte lumine transparentia r pūctas nō tollit. s; magi pfecti r decora tur. Per hūc etiā modū intelligendū ē in iparū s; ruz

habitū qd disponit ad glorie cōplēmentū. Nā quedam disponit sic qd habet aliq mō opōnem. sic fides r spes que dicitur ipius crediti r sperari absentia r carētia. qz opōsita sūt in gloria. s; visio apra r tentio firma. iō nel esse ē hōs habit? tolli et euacuari p aduētū glorie. Et ē alia dispo qd nō bz rōem opōis s; tm dispois. r talis dī / spositio ē charitas qd ad gloriā dispoit. sicut impfectū ad pfectū. nō tm bz repugnātia ad ipm. imo cōsōmita / tē ex pssimā. r iō qntū ad habitū nō euacuaf. s; dū tollit impfectio. ipe habit? pfecti r sūmatur. Si autē querat 43 rō hūc? quare charitas magi sūmat? cōplēmentō glorie qz al? habit? ruz r theologice. hūc? p r triplex rō allig nari. Pūa artēdit penes qūtatē ipoz habitū. Altera hō penes dignitatē potētiāz. Tercia hō penes largitatē diuioz numez. Quāru ad differēte qūtatē bitū rō fu / mit? talis. qz dilectio est respectu absentis r pūis. visio hō r tentio nō ē nisi respectu habitū r pūis. expectatio hō r credulitas ē tmimō respectu nō habitū r absentis. et iō tā act? hūc? habitus ipius charitatis statū patrie r vīe ē cōmunis. r p h magis r formis ē charitas vīe charita / ti patrie qz hūc? creditū habitū videndi. vel qz ex pe / ctatio tentio. Penes dignitatē ipaz potētiāz attendit rō sic. qz sic vult Bern. de amore dei. Cū certū intellectu? ibi pfecti affect? . Et dyoni. de diu. no. ca. vij. de sapia dicit qz mltro alit? affect? nī r vīe affectiua qz vīe agnitiva. Alit? em sic. Opert cognosce et intellectu nīm qndā habere potētiā ad intelligēdū p quā vider intelli gētia. vntōz hō excēdēt intellectu? naturā p quā diu / gif ad ea qd sunt vltra se. r qm alit? eleuat ipa vīe vntū / ua in hōie. iō bz qndā pēpūā excēdētā dignitatē. r ha / bitus ipam pfectiēs est alijs habitū maior r excellētor. ac p h statū glorie r formis. Penes largitatē etiā diuio / ruz numez rō sumit. qz vīe? scis dñs largitatē sive beni / gnitatis qd dām cōicat. r p gustare fac dulcedinē eterne refectōis. vt in tribulatiōibz nō succūbāt. r in vastitate herem. p ariditate r inopia refectōis nō deficiat. Luz g sape celestia nō possit nisi gust? r disposit? fm dispositōz illi statū pueniēte. diuie largitatis mun? h rēstuit. vt gustū nīo daret hūc? r dispositio fm quā statū glorie ē r formis. Nec at dispositio ē hūc? charitatis p quā dispositi sum? ad spūalia de gustāda fm qz vult ma gister Dyo. Irē charitatis hūc? nō euacuat s; magi sūmatur in patria. Et pcedēte sunt rōnes qz sunt ad pte istā. Ad illud hō qd pmo obi? cōtrariū qz pfectū 44 euacuatur illud qd est ex pte. ddm qz ex pte dī ē aliqd du pliciter fm qz duplī dī ē aliqd fm qd. Uno mō dī aliqd fm qd qd tm dī ficit ab eo qd est simplr. sic alib? fm pē / dē est alib? fm qd. Alio mō dī aliqd fm qd qd nō tm ex / ficit sed etiā repugit. sic hō mortu? respectu hoīs. Sic r aliqd dī ē ex pte duplī. Uno mō fm qz sonat in ipse / ctione. alio mō fm qz sonat in ipse rōz r opōsitiōz. Et pmo mō dī dicit charitas ex pte. r qd sic ē ex pte nō eu / cuat s; sūmat? r qdāmō integratur. vt qū totū ex pūbz pfectiā. Secdo aut mō hūc? fidei r spei ē ex pte. r h mō dī Aplā id qd ē ex pte fore euacuādū cū venerit id qd pfectū ē. Ad illud qd obi? qz cessante cā cessat effectus 45 ddm qz fides r spes nō dicit? ē cā charitatis nisi qz dispo nit ad actū ei?. r h nō simpliciter s; fm statū vīe. Nā in statu pūe ipa visio dispoit ad diligēdū pfecte. r iō rō il la nō valet. qz nec pūe ē cā. nec fm oēm statū. Ad il 46 lud qd obi? qz ordinans ad aliquid cessat obiecto eo ad quod disponebat r inclinabat. ddm qz illud est verum de eo quod solum habet rationem vīe. charitas autem nō tmimō est dispositio ad tendendū r cūquā in celū. s;

etiam ad defendendum. Sicut enim lapis eodem pondere quod non ueretur ad terram. desinat ibi cum ad terram puerit. sic et suo modo intelligendum est in pondere amoris. sive in habitu charitatis. et de eo quod ista modo ordinat et inclinat aliquid in finem. nec oportet ipsum cessare in finis et termini affectu.

47 Ad illud quod obicitur quod maior est beatificatio ubi perfectior est unio. dicitur quod verum est. sed quod obicitur quod perfectior unio dicitur a se si unio absque charitate. dicitur quod falsum est quod a se non est disposita ad hunc unio a se pro gloria nisi in terminat habitus qui ipsi sunt. et quod elicitur et quodammodo fortiter alligat. Unio enim beatitudinis est pro cognitione et amore. unio sicut habitus diligendi non facit ad dilectionis diminutionem in o portu ad perfectionem. sic enim non facit ad illud unio omnis imperfectione sed portu ad perfectionem et complementum. unio quod dicitur quod magis unio quod unio sine medio quam cum medio. dicitur quod illud habet veritatem de medio quod facit distare. non autem de medio quod facit appropinquare et ad unionem magis redit habitus. cuiusmodi est vinculum charitatis.

Questio II b

Utrum charitas habeat in patria dilatarum. Et sic videtur quod de perfectione charitatis est latitudo. si ergo charitas in patria efficitur perfectior. necessario sequitur quod efficitur latitudo. Item quanto de magis habitat in corde. tanto magis cor bonis dilatat ad bona. sed excellentior modo habitat deus in homine in statu patrie quam in statu vite. ergo hitus charitatis in patria plus habet de latitudine. Item quanto fructus et bonitas est maior. tanto est diffusior est amplior et liberalior. Sed in patria crescit charitas secundum fructus et bonitatem. ergo et per se crescit secundum caritatis amplitudinem. Item affectio sequitur cognitionem. Sed in patria affectio dilatat et ampliatur. ergo necesse est charitatis affectionem sibi dilatarum. Sed quanto unio magis est unio tanto magis est infinita. sed in patria fructus charitatis erit potentissima. ergo erit unio infinita. sed quod maxime accedit ad unio tantum maxime recedit a latitudine. Si ergo charitas in patria habet magis unio. videtur quod portu ubi habeat arriam quam dilatarum. Item in via diligimus perfectos et predestinatos et charitate in patria non in predestinatos. ergo ad plures se extendit dilectio vite quam dilectio patrie. sed dilectio quod ad plures se extendit est latior ergo et. Item latitudo charitatis maxime attenditur in dilectione inimicorum. sed in via non solum diligimus amicos sed etiam inimicos. in gloria autem non diligimus inimicos. ergo videtur quod charitas in patria portu habeat arriam quam dilatarum. Item charitas vite diligit omne diligibile. et quod super est. et quod infra est et quod iuxta est. et quod intra est. secundum quod dicit Augustinus in libro de doctrina christi. sed non possunt esse plura diligibilia nec magis ab invicem distantia. Si ergo latitudo charitatis attenditur penes diligendum multitudinem et distantiam. videtur quod charitas non possit esse magis in ampla in patria quam sit in via.

48 dicitur quod latitudo charitatis dupliciter habet attendi. videlicet in liberalitatis magnitudine. et diligendum multitudinem. Prima latitudo est charitatis essentialis. sed secunda est eadem accidentaliter. Quatuor ad primam latitudinem procedendum est charitatem in patria dilatarum. quod crescit et bonitas. et caritatis omnis liberalitas. et virtuositatis laudabilitas. Quatuor autem ad secundam latitudinem charitatis in patria non dilatat. quod portu restringit. non ratione ipsius charitatis. secundum se. sed ex parte diligibilium. pauciora enim erunt diligibilia. nunc autem ex charitate diligendi sunt quod sunt in statu patrie. sive quod sunt in statu vite quod ordinati sunt ut possint ad illud statum pervenire. Sed post summorum numerum electorum solum illi ex charitate diligendi erunt quod erunt in statu patrie. quod aliquid non erit potentes pervenire ad illud summum boni participatio. Locum dendum est ergo quod charitas in patria dilatat unum ad liber

ralitatis magnitudine. Amplior est affectu diliget deus in se et in creaturis suis. adeo ut ille quod modo videtur cetero minus in patria sit amantissimus. et amplius miserebitur sibi tunc charitas omnia beatos. quam modo possit homo unum amicum sibi sibi affectuose diligere. Et quod habet ostendit rationes ad primam prem. id sunt procedende. Ad illud ergo quod primo obicitur 49 contrarium quod fructus magis unio plus est infinita. dicitur quod diligeret multa est dupliciter. Aut multa ut multa. aut multa relata ad unum. Quia igitur in patria deus erit omnia in omnibus. et in omnibus diligit deus. hinc est quod charitas ex diversitate sua ad multa et dilatoe non diffuset sed potius ex diversitate sua talis dilatio et fructus unio non habet repugnanti. imo potius una istarum additionum sequitur reliqua. Ad illud quod obicitur quod nunc diligimus perfectos et predestinatos in patria in predestinatos. id per responsio. quod loquitur de latitudine ex prenumerositatis diligibilium. Preterea. cum erit completus numerus electorum. et collectio in unum. ita quod liber cor non erit cui liber. plures habent tunc charitas erga deos possit et habeat affectu spalliter et distincte. ergo habeat in statu vite.

Ad illud quod obicitur de inimicis sibi respondendum est. Hoc est accidit. quod illi qui sunt in patria inimicos non habent qui non sunt beatificabiles. vel non habebunt post deum iudicium alios inimicos quam deos. sicut tamen haberent. amplius eos diligenter quam faciebatur. sicut enim in statu vite. Ad illud quod obicitur de numero diligendum id per responsio est. quod non dicimus charitatem dilatarum. pro diligendum numero sit tate. sed pro maiore affectu liberalitate. Preterea. non illa non cogit. quod quis non sunt plura diligenda in generalitate quam quatuor. in spalliter tamen in particulari nihil impedit diligendum numero augmerari. ad quod omnia cum charitas familiariter et in mente fuerit. non in merito dicitur dilatarum.

Questio III i

Utrum ordo charitatis in patria habeat immutari. an sit ordo patrie quod est ordo vite. videtur primo non. et in de primos diligamus. Et quod maneat videtur posse ostendi sic. Sic ergo est perfectio nature. sic et gloria. ergo sic ordo unio ens ipsi nature institute saluati habitus gratie superueniente. sic videtur quod saluetur habitus glorie superueniente. Si ergo hic est ordo nature unio ens videtur magis quam primos diligamus. videtur quod sic sic manet ordinem summus in gloria. sicut manebit in gloria. Item sic ad fructum fidei spectat videre per speculum et in enigmate. sic enim ad virtutem charitatis spectat diligere ordinare. ergo sicut sublatum medio cognoscendi sive videndi ab ipsa fide virtus fidei evacuatur. sic sublatum a charitate ordine diligendi necessario habet charitas evacuatur. Si ergo charitas non evacuatur in patria videtur quod non auferat ei ordo diligendi quem habebat in via. Item si tantum diligat se deus in patria quam diligat primos et ceteros. ita quod non est ibi ordo. ergo tantum gaudet de bono primi quantum de suo bono. ergo ille qui non est martyr tantum gaudet de gloria martyris quantum si ipse haberet illam gloriam. Si ergo non tantum gaudet non martyr quantum martyr. frustra laborat homo aggredi opera perfectioris cum tantum gaudet ille qui non fecit quantum ille qui fecit. Item si tantum diligit aliquis alium quantum semetipsum in gloria. ergo tantum diligit sibi propter quos quantum remotos. tantum diligit illos quam quod vertit ad fidem quantum illos quam non vertit. sed de illis quam convertit habet quam gaudium accidentale quod est aureola. ergo similiter de his quam non convertit. quod si hoc est inconueniens dicere. inconueniens est ponere ordinem charitatis in gloria commutari. Sed contra Augustinum de vera religione. Per se iustitia hec est ut plus potiora et minus minor diligamus. Si ergo in patria voluntas nostra ad perfectam iustitiam

am erit deducta. videt q ubi magis diligit mai' bonū. si ergo primus noster in patria melior est nobis. videt q magis diligemus primos nostros q nosmetipsos.

Item voluntas nostra poia erit i patria rformis voluntati diuine. sed magis diligit deus meliore. q videt q charitas in beatis magis eos faciat diligi q sunt magis boni. q in patria no arcedit ordo fm rone pprii r alieni. ppinquit r remoti. Item in patria deus erit oia in oibus. r affect' beatorū sic erit dilectio inebriat' fm q dicit Bernb. in li. de diligēdo deo. vsu obliuiscat. Si q beati in patria in diligēdo no arcedunt qd suū est. qd dei est. videt q ordo charitatis no maneat in patria fm rōnem pprii r alieni. nec dilectio sui pponderabit dilectiōni pnti. Item si homo amaret se plus q. primum ergo magis sibi optaret bonū q. primo. r magis delectaretur in bono pprio q. alieno. sed vbi hoc est aliquo mō manet pprietas. nec oino est pfecta gaudij cōmunitas si q in glia erit pfecta cōmunicatio gaudij. videt q nō maneat ibi ordo q nō est respectu diligēdo. ¶ R^o. ad pdictos intelligentiā est notandū q. circa hanc questionē est duplex modus dicēdi. Unus ē q. i patria saluatur ordo charitatis qui est in via nō rōm p comparationem nostri ad deū. sed etiā p comparationē nostri ad primum. Unde in omni statu siue glorie siue vie plus hō diligit seipm q. primū suū. r pl' circa seipm afficit. deinde plus circa illos q. ei iungit sunt q. circa eos q. sunt minus iuncti. Ratio autē q. mouet hoc ponere est. quia huiusmodi ordo rsonare videt dicitur in nature. perfectioni glorie. rccitūdim diuine iusticie. Natura enī dicit q. homo plus se q. alterum diligit. Gloria etiā cōntralis magis respicit illū i quo est q. altū ei r similes r ppinquit. Diuina etiā iusticia ordinar q. plus de suis meritis gaudeat homo que facit q. de alienis. Et sic p omnē modū videtur pueniens vt ordo charitatis q. est in via saluetur in patria. Alius autē modus est hic dicēdi q. cū duplex sit ordo charitatis. Unus qui respicit charitatem fm se. que qdcm attendit fm gradum et differentias boni. Alter qui attendit rōne nature subistrate. vtpote ille qui est fm differentias pprii r alieni. p ppinquit r remoti. Unus istoz modoz ordinū. si ille q. est charitatis fm se manet in patria. ille ei est charitati essentialis. Unde magis diligit hō in patria deū q. spiritum creatū. r spiritū magis q. corpus. Alius vero ordo qui attendit rōne nature subistrate nō manebit. p eo q. nō cōpetit illi statui. In statu namq. beatitudinis pfecta erit obedientia nature respectu glorie. pfecta cōformitas voluntatis nostre respectu diuine. pfecta etiā redūdantia leticie cōmunitis. Quia pfecta erit obedientia nature respectu glorie. rfirmabit tunc oino natura glorie. vt sicut corpus efficiet spūale r poia spiritui obtpabit. q.uis fm statum vie opteat spiritū corpū condescendere. sicut natura p oia rformabit ordini glorie r gratie que attenditur fm differentias boni. q.uis nunc gratia rdescēdat ipi affectui naturali. Rursus quia pfecta erit cōformitas voluntatis nostre respectu diuine. nō magis diligemus illud qd magis erit nobis ppinquum sed illud qd plus erit deo placitū r acceptū. Præterea. quia erit ibi pfecta affluentia cōmunitis leticie. multiplicabitur gaudij bonis multiplicatōe pfecta. vt tātum gaudeat de bono vniuersū q. primi q. sum de suo. qd nō posset esse nisi diligeret primum quātum se metipm. Et hoc est quod dicit Ansel. in pfol. cap. vlti. In illa pfecta charitate innumerabilū angelorū r hominū beatorū. vbi nullus min' aliū q. seipm diligit. nō alter

gaudebit q. vifq. p singulis alijs q. p seipso. Quis autē istoz duoz modoz sit rōnabilior difficile ē diffinire q. diu sum' i statu pntis miserie. Si em' velim' indicare fm ea que i nobis sentimus. vix videbit alicui credibile nec rōnale q. alijs omnino diligit aliter q. sum seipm vñ iudicabit p mō dū dicēdi esse magis verū. Si q. nō velit mētem suā altius eleuare ad illud bonū incomprehensibile qd nec oculus vidit. nec auris audivit. nec in cor hominis ascedit. r ad illā martmā citū vntionem. magis rōnale indicabit sequere modum dicēdi fm q. manifeste dicit auctas Ansel. r Aug. in li. de vera relig. et Dyon. in li. de diu. no. Unde si velim' loqui vt plures sustinebimus p mō dū. Si hō velimus loq. r sentire vt sapientiores. sustinebimus sequere. Sustinētes ergo hūc secū dū modū dicēdi possum' ad obiecta per ordinē respōdere. ¶ Ad illd qd pmo obi' q. glia saluat ordinē nature instituit. Dm q. vez ē q. naturā saluat fm q. impfctōne tollit r eliminat. ordo autē q. attenditur respectu sui r primi deficit a pfecta cōsecratione et vnitare et cōcordia affectōis. Et ideo i ablatōe talis ordinis nullū sit nature p iudicij. sed pot' d. impfctōne dicit ad cōplēntū. ¶ Ad illud qd obi' q. ordo ille tra cōpetit charitati sicut enigma fidei. Dicēdū q. saluū est. Enigma enī cōpetit ipi habitui fidei fm se in pcrū est habitus vtutis dirigēs ad voluntarie credendū ea q. non videntur. sed ordo ille qui est respectu proximi attribuitur ipi charitati ratione nature subistrate. ¶ Ad illud quod obijctur q. tunc tantū gaudet homo de alto quātū de seipso. Dicēdū q. illud est verum ceteris pibus. Sed ad quantitātē gaudij attendendū est q. duo concurrūt. vtz. virtus dilectōis que facit gaudere. r materia de qua gaudet. Quantum est ex parte materie equaliter gaudebit quis in patria de bono. primi r de bono suo si est equalē. r magis si est maius. sed quantum est ex parte virtutis per quam gaudet. magis gaudebit qui maiorem charitatem habebit. Unde magis gaudebit petrus de bono sui q. linus de bono proprio. vnde non sequitur q. non martir tantū gaudeat de bono martiris quantum ipse martir. quia merito martirij aucta est ei virtus gaudendi. et sic pater q. licet ex hō ponatur coras gaudij. non tamē tollitur q. vnus plus gaudeat de alto q. alter. Et per hoc pater vltimum qd obijct de premio aureole. r q. aliquis habeat gaudium speciale de alto hoc non erit ratione ordinis in diligēdo q. magis diligit illum q. alterum. sed hoc erit ratione cuiusdam decoris et glorie quam adeptus est merito operis excellentis. Si autē altam positionem sustinere velimus. ad omnia obiecta responderi potest breuiter q. omnia intelligantur ceteris parib'. Unde quod dicitur q. magis debemus diligere maiora bona. hoc vez est q. sum est de ratione boni. sed magis propinquitas. aliud erigit. Similiter quod dicit q. pfecte conformāda est voluntas nostra voluntati diuine. Dm q. vez est. sed deus nō diligit maiori affectu. sed diligit ad maius. Unde et hoc non sequit q. debeamus magis diligere proximos nostros meliores nobis q. nō istos. s. q. debemus eos ad maius diligere. Si ill' quod dicit q. affectus beatorū erit inebriat'. hoc nō est q. nō diligit se metipfos. sed quia affectus eoz non erit retardat' i dilectōne dei. Postremo quod dicitur de cōmunicatōne perfecte leticie non cogit. quia perfecta leticia nō excludit qd homo principaliter bonum suum diligit. s. hoc facit quod diligendo bonū proximum sic circa se afficitur vt circa alios non torpescat.

53
54
55
56
57
58

Dist. xxxij. de charitate q̄tū ad diuinā dilectōez
 Remissis adiciendū est de dilectōe dei. re. Su
 pra egit mgr̄ de charitate q̄tū ad diffinitōnem.
 et q̄tū ad diligibilitū distinctionē. et q̄tū ad dili
 gedi ordinē. et q̄tū ad meriti p̄fectionem. et etiā q̄tū ad
 duratiōem. In hac p̄re agit de eadē q̄ cōparatiōe ad diui
 nā dilectiōem. Diuidit autē ps ista in tres p̄res. In qua
 rū p̄ma determinat de ip̄a dilectōe dei. qd̄ sit ip̄a dei dile
 ctio. In sc̄da h̄o determinat q̄s diligit. ibi. Lū autē dile

ctio dei sit immutabilis et eterna. In tertia h̄o determinat
 q̄s nō diligit. ibi. de reprobo h̄o q̄ p̄p̄ati nō sūt ad vitā
 eternā. P̄ma et vltima p̄re remanēt ibi indiuisib. media
 ps diuidit i tres p̄res. In q̄ p̄ma p̄p̄ōit mgr̄ q̄ d̄ nō
 om̄ia equaliter diligit. In sc̄da h̄o ostēdit p̄ q̄ro dicit
 vñū diligit magis q̄ aliter ibi. Lū āt dilectō di imuta
 bilis et. In tertia h̄o determinat q̄re vñū et eundē hom̄em
 fm̄ diuersa r̄pa d̄ diligit p̄l̄ et min̄. ibi. Si h̄o q̄rat d̄
 aliq̄ vno. re. S̄b diuisiōes āt p̄riū s̄at manifeste s̄e i s̄ia

Dubitarur h̄ de
 situ huius partē
 Lum enī agere
 de dilectione di
 specter ad p̄mūz
 librum. videtur

Determinat qd̄ sit ip̄a dei dile
 ctio. et q̄ deus nō oīa equaliter
 diligit. a

Di.
 XXXII

Aug. sup
 Job.

Sap. xi.

Gen. i.

q̄ tractatus iste
 male in hoc ter
 tio structuret. Et
 si tu dicas q̄ h̄
 maḡ facit quia
 eadem est dile
 ctio qua nos di
 ligimus deum et
 qua diligit nos
 tunc obicitur q̄
 tota ista ps q̄ ē
 de charitate ma
 le hic structuret.
 Si enim chari
 tas non est babi
 tus virtutis sed
 potius donum
 creatum quod ē
 spiritus sanctus
 videtur q̄ de ip̄a
 nō debet deter
 minari inter ali
 as virtutes. P̄
 dicendum q̄ or
 do situatiōis isti
 us capituli attē
 ditur fm̄ op̄ini
 onem magistri.
 qua posuit sicut
 in littera tangit
 q̄ eadem est di
 lectio qua deus
 diligit nos et q̄
 nos diligimus
 deum. Et si tu
 obicitas q̄ tunc
 non determina
 re debuit de cha
 ritate inter ali
 as virtutes.
 R̄o. pro ip̄so.
 q̄ hoc non fecit
 q̄ charitas sit
 species virtutis
 sed quia chari
 tas ē radix oīm
 virtū. In dono

Premissis
 adiciendum est de di
 lectione dei qua ip̄e diligit nos
 que nō alia est q̄ illa qua diligi
 mus eum. Dilectio autē dei di
 uina vs̄a est. eadēq̄ dilectione
 pater et filius et spiritus sanctus
 se diligunt et nos vt supra disse
 ruimus. Lūq̄ eius dilectio sit
 immutabilis et eterna. alius ta
 men magis. alium minus dili
 git. Unde August. incompre
 hēnsibilis est dilectio dei at q̄ im
 mutabilis. qua deus in vno q̄z
 nostrum amat quod fecit. sicut
 et odit quod fecimus. Adh̄o er
 go et diuino modo etiam quan
 do odit diligit nos. Et hoc qui
 dem in omnibus intelligi potest
 Quis ergo digne potest eloq̄
 quantum diligit membra vni
 geniti sui. et q̄ro ampli⁹ vnige
 nitum ipsum. De ip̄o em̄ dictū
 est. Nihil odisti eorum que feci
 sti. Ex h̄is percipitur q̄ d̄s om
 nes creaturas suas diligit. qz
 scriptum est. nihil odisti eorum
 que fecisti. Et item. Et dicit
 deus cuncta que fecerat et
 erant valde bona. Si omnia
 que fecit bona sunt. et omne bo
 num diligit. omnia ergo diligit
 que fecit. et inter ea magis dili
 git rationales creaturas. et de
 illis eas amplius que sunt mē
 bra vnigeniti sui. et multo maḡ
 ipsum vnigenitum.

Ostendit pro quanto dica
 tur vnum magis diligit q̄ al
 terum. b

Lum autem dilectio dei im
 mutabilis sit. et ideo non inten
 ditur vt remittitur. si queritur
 que sit ratio dicti cum dicitur
 magis vel minus diligit hoc
 q̄ illud. et cum dicitur deus om
 nia diligit. dicimus dilectio
 nem dei sicut pacem exupera
 re omnem sensum humanum.
 vt ad tante altitudinis intelli
 gentiam vix aliquatenus aspi
 ret humanus sensus. Potest
 tamē sane intelligi ea ratione
 dici omnia diligi a deo que fe
 cit. quia omnia placent ei. om
 nia approbat in quācum opera
 eius sunt. nec tunc vel prius vt
 amplius placuerunt ei cum fa
 cta sunt. et ante q̄ fierēt. immo
 ab eterno omnia placuerunt ei
 non minus q̄ post q̄ esse cepe
 runt. Q̄ vero rationales crea
 turas. id est. homines vel an
 gelos. alios maḡ. alios minus
 diligit dicitur. non mutabili
 tatem charitatis eius signifi
 cat. sed q̄ alios ad maiora bo
 na. alios ad minora dilexit.
 Alios ad meliores vsus. alios
 ad minus bonos. Dia em̄ bo
 na n̄sa ex ei⁹ dilectiōe nobis p̄
 ueniunt. Electoꝝ ḡ alios maḡ
 gis. alios min⁹ dilexit ab eter
 no. et diligit etiā nūc. quia al̄is
 maiora al̄isq̄ minora ex dilecti
 one sua p̄p̄uit bona. al̄isq̄ ma
 iora et al̄is minora bona p̄fert i
 tempe. Unde magis vel mi
 nus dicit hos vel alios diligit

em̄ amoris qd̄ ē
 sp̄s sanctus ceteri
 virtutum babi
 tus donat. Po
 test et aliter dici
 q̄ h̄ per acciōes
 introducitur il
 lud capitulum.
 Quia enim dile
 ctio dei est exem
 plar nostre dile
 ctionis. ideo ad
 maiorem euidē
 tiam introduci
 tur hic tractat⁹
 de ip̄a. vel certe
 vt assignetur h̄
 differētia dile
 ctionis diuic ad
 dilectionem no
 stram siue p̄e
 cellētia. quia cū
 us diligit
 dilectio nostra dicitur
 sit affectio ordi
 nata. dilectio di
 non est nisi diu
 na substantia vt
 vs̄a.
 Dilectio au
 tem dei diuina
 vs̄a est. Corra
 Et dilectio dei
 est diuina sub
 stantia vel essen
 tia. ergo videt
 q̄ deum dilige
 re est deum esse.
 cum ergo deus
 non sit aliud a
 se. videt q̄ nec
 aliud a se dil
 gar. Item deus
 incipit aliquem
 diligit. ergo si
 dilectio eius est
 eius essentia. vt
 dicitur q̄ deus in
 cipit esse. Item
 nullū m̄ cernit
 est tempore. et
 nullū sp̄ale est
 nū. sed dilectio
 dei q̄ diligit vt

Phil. iij.

Quo alios
 magis alio
 min⁹ dilige
 re dicunt.

ros iustus est spalis. dei dilectio est eterna. ergo dei dilectio no est diuina substantia. R. ad hoc r consumilia breuiter est ddm. q duplcter est loqui de dilectoe dei. aut a parre pncipalis significari. aut a pre notari. Si loquamur de ipa qtrum ad pncipale significatu sic e dei essentia. r est qd

Quob' mo
vis inspic
anda est di
lectio dei

eternu. nec e aliud q deus. Si vo loquamur qtrum ad notatu sic pnotat quid spale. r babz respectu ad extrinsecus quod est a do diuersum. et qd no est dei substantia. sicutus dei substantia est causa. r qtrum ad hoc currunt illa tria obiecta. et sic patz rntio ad oia. b. Ab-

Ep' b.

sit vt de spalis r. videt hoc falsum. Aliqs eni quimoe mal' i'cipit esse bon'. sed deus malos odit r bonos diligit. s cum iste deus est mal' in tpe. r incipit ac esse bon'. vt dicitur q' d' istuz spalter desinat odire r incipiat i'p' diligere. It' in deo id e vel le quod facere. sic dicit Aug. r in li. j. habitu suu. g idem est vel le alicui bonu r facere ei bonum ede r spalis alicui bonu facit. g videt q' spalter ei bonu velit. g spalter diligit.

Aug' de tri.

Aug' de tri. ddm q est dilectio electois. r dilectio approbatois. Prima est eterna sicut r volutas dei. Secda vo rone conotari pot esse ex tpe. Et de pma intelligit Aug. ipe aut opponit de scda. Vel aliter. h qd est spalter pot referri ad verbu diligedi rone actus pncipalis. vel rone notari. Si rone act' pncipalis sic est falsum. Hoc em est actus diuine volutatis q est etern'. Et h modo intelligit Aug. sicut p' p'ram sequere. Aut em sic. vt de rpa lter aliq' diligit q' si noua dilectoe q' i' ipso an no erat. Si aut intelligat q' tuz ad notatu. sic dedit pot q' de-

Ro. viij.

3us spalis aliq' diligit. r in h sensu opponit. De no electis vo est simplr dceddu q' eos odio habuit r. Lora. q' oem boiem que deus dilexit i tpe. ab eterno dilexit. cu dilectio dei sit causa ois boni. sed mult' pre-

Considerat ei duob' modis dilectio dei. s' m' essentia. r s' m' efficiencia. s' no recipit magis v' minus s' m' eentia s' t' m' s' m' efficiencia. vt magis dilecti dicantur quibus ex dilectoe ab eterno maius bonu prepaui r in tempore tribuit. r minus dilecti quibus no tantu. Inde etiaz est q' aliqui quando puertunt r iustit' cantur dicunt tunc incipe diligi a deo. no q' deus noua dilectione queq' possit diligere. i' mo sempiterna dilectione dilexit ante mundi constitutionez quoscunq' dilexit. Sed tuc dicunt incipe diligi ab eo. cu eterne dei dilectionis sortiunt effectum. s' gratia vel gloriaz. U' August. b. Absit vt deus spalis aliquem diligit quasi noua dilectione que in ipso anteu erat apud que nec preterita transierunt. r futura iam facta sunt. Itaq' omnes sanctos suos ante mundi constitutione dilexit sicut predestinauit. Sed cu conuertuntur et inueniunt illum. tunc incipere ab eo diligi dicuntur. vt eo modo dicat q' potest humano affectu capi quod dicitur. Sic etiaz cum iratus malis dicitur. r placidus bonis. illi mutantur r no ipe. vt lux in firmis oculis aspera. firmis lenis est. ipoz scz mutatione non

sciti sunt q' hnt pntem iusticia r gram qua eis deus ab eterno ppauit r dare disposuit. g videt q' ab eterno eos dilexit. Juxta h qritur vtru de magis diligit peccatore pdestinatu q' iustu pscitum. Et q' magis pctores p' destinaru videt. qm sapiens est magis p' siderare sine r

sua. It' cum aliquis p iustificatione incipit esse amicus di. ipe mutat no deus.

Determinat quare vnu et eundez homine dicit deus magis vel min' diligere vno tpe q' alio.

Si vero querit de aliq' vtru magis diligit a deo vno tpe q' alio. distinguenda est dilectionis intelligentia. Si enim referatur ad dilectionis effectum. concessibile est. Si vero ad dilectionis essentiam. inficiabile est.

Determinat quos non diligit deus.

De reprobis vero qui pparrati non sunt ad vitam sed ad mortem. si queritur vtru de beat concedi deus ab eterno dilexit eos. Dicimus d' electis solis simpliciter hoc esse concedenduz. q' deus ab eterno eos dilexit. quos ad iusticiam r coronam preparauit. De no electis vero simpliciter est concedendum q' eos odio habuit. i' reprobauit. Sicut legitur Jacob dilexi. Esau odio habui. Sed non est simpliciter dicendum q' dilexit ne predestinati intelligantur. sed cum adiectione dilexit eos in q' tuz opus ei' futuri erant. id est quos r quales factuz eos erat.

extu rei q' inu' um vel pgressuz s' ds istu pctore q' t' est pdestinatus scit ipz futuru amicu suu futur' nali. r. aliu vo minime. g mag' diligit eu. Preterea istu vult dare eterna beati tudine r pponit qd est summum bonu. aliu vo no g magis diligit pctore pdestinatu q' iustu pscitu s' hoc est. q' iste peccator est magis deo diffimilis q' iust'. g min' est amabilis. It' iste magis diligit deo. g magis a deo diligit. cu ds magis diligit diligat diligentes le. R. ddm q' sic tacu est p' us. e dilectio approbatois. r est dilectio electois. Dilectio approbatois cu sit r'p'alis respicit statu p'sente. Dilectio aut' p'lectois cu sit eter'na respicit illuz statuz in q' b' d' z eternaliter pmanere. r qm reprobi r si boni sint no tamē finali ter dicuntur permanere in bono. ideo no vult magister q' a deo eternaliter diligitur. nisi verbum diligedi a r'atoe propria distrahatur. Un magister bene cōcedit cum determinatōe sine vero determinatōe dicit eam no esse cōcedendam. q' eius intellectus falsitati appropinquat. Et per hoc p'z respōsio ad illud quod querebatur cōsequer. q' q' tuz ad dilectoz r'palem que respicit statum p'sentis iustici magis diligit deus iustum p'scitum. q' tuz vo ad aliū modum diligedi magis diligit peccatore pdestinatum. si tamē est dicere ibi mag'. Q' si q'ras simpliciter loquedo que magis diligit. R'ndendum est q' simpliciter magis diligit eu que predestinat q' eum quem reprobat. q' no est q' tuz de boie q' tuz ad qualitatē culpe. s' q' tuz ad ordinē nature respectu gratie r glorie.

Adala. j.

H intelligētia huius pris possunt hic queri sex dubitabilia de dilectione divina. Primum est. Vtrum ds dilexerit creaturas eternaliter. Secū dū est. Vtz diligit omnes creaturas vniuersaliter. Ter cū. Vtz omnes diligit equaliter. Quartū est. Vtz magis diligit hominē q̄ angeli. Quintū est. Vtz magis diligerit genus humanū q̄ ipm. Sextū et vltimū. Vtrum magis Iohannem q̄ Petrum.

Questio I a
 Vtz ds dilexerit creaturas eternaliter. Et q̄ sic videt Eph. j. Elegit nos an̄ mūdi cōstitutionē vt essem⁹ sancti et immaculati in ip̄o. s; nemo eligit nisi qd diligit. s; ab eterno an̄ mūdi cōstitutionē nos elegit. vt q̄ ab eterno nos dilexit. Itē Aug. vj. de tri. Absit vt ds aliqd sp̄aliter diligit. Si ergo qd diligit. diligit aut sp̄aliter aut eternaliter. et nō sp̄aliter stat. q̄ qd diligit diligit eternaliter. Itē magis dicit in lra q̄ dilectio est vsia siue substantia. Si ergo substantia dei nō pōt esse eterna. vtz tur q̄ dilectio dei similiter eterna sit. q̄ quicqd diligit. eternaliter diligit. Itē aut dilectio dei p̄cedit ip̄as res aut sequit. Si p̄cedit ergo an̄ fuit q̄ res essent. q̄ ds dilexit: res an̄ eaz p̄cederem. q̄ nō ex tpe s; ab eterno. Si sequitur. q̄ videt q̄ dilectio dei causat ab ip̄is rebus. q̄ si h̄ est in cōducitēs. reit̄ q̄ ds ea que diligit. diligit eternaliter. Itē si ds de nō potente efficiet potens. et de nō sapiente sapiens. imo mutat⁹ eēt et imp̄fect⁹. q̄ part rōne si de nō amare fieret amans. cū amor respiciat qd intra est. esset in cō mutatio et imp̄fectio. q̄ si h̄ est impossibile necesse est deū ea q̄ diligit. eternaliter diligit. S; contra. Dilectio est amor boni. sed bonū et ens cōuertuntur q̄ qd nō est ens n̄ est amabile. q̄ si res an̄q̄ p̄ducerent nō fuerit. videt q̄ anteq̄ p̄ducerent. a deo nō diligeretur. Itē amor ē copula amatis et amari. sed si copula est. necesse ē eē extrema. q̄ impossibile ē q̄ ds creaturā diligit quousq̄ creatura habeat actuale existentiā. sed h̄ est solū ex tpe. q̄ vt q̄ ds nō dilexerit creaturā aliquā eternaliter. Itē de nō dicit aliquē diligit affectu. q̄ si diligit hoc ē q̄ diligit effectū. s; effectus diuine bonitatis est solū ex tpe. q̄ ds neminē diligit nisi sp̄aliter. Itē dilectio dei est cā sufficientes et prima et imediata boni creati. s; postea causa efficiens. prima et imediata et sufficienter ponit effectus. q̄ si res create solū sūt ex tpe. vt q̄ ds solummō diligit eas sp̄aliter. Itē si ds diligit creaturas. aut diligit fruens. aut vtens. S; cōstat q̄ nō diligit fruens. qm̄ nō est creatura fruendū. sicut in p̄mo li. ostēsum fuit cū illud q̄ fruendū ē sit sūmū bonū. Restat q̄ si creatura diligit. q̄ diligit vt vtens. s; stat q̄ nō cōuenit vt nisi eo qd ē actu. q̄ nunq̄ de diligit creaturas nisi actu. 4 entē nō q̄ diligit aliquā creaturā eternaliter. R̄. dī cēdū q̄ quedaz verba dicuntur de deo respectu creature q̄ cōnotat effectū in habitu. sicut vocabulū p̄destinādi. que dā q̄ indifferēt vtroq̄ mō. sicut vocabulū diligendi. Dicit enī ds aliquē diligit. vel q̄ actu cōicit ei bonū. vel q̄ p̄ponit cōicare. Et qm̄ cōicatio ē effectus i tpe p̄positū vt cōicandi ē ab eterno. hinc ē q̄ diligit de deo aliquē dicit eternaliter. aliquē dī sp̄aliter. Vn̄ bñ cōcedi pōt q̄ creature nō solū sp̄aliter s; etiam eternaliter a deo diligitur. sicut ones ad p̄mā p̄m inducere ostendunt. 5 Terāram illā rō quā adducit quasi p̄ simile de potētia et lra nō valet. qm̄ nō ē sile. p̄osse enī et scire q̄ rō ē de vt vocabulū nō tra cōnotat effectū in actu s; diligit. Itā verbū diligendi ip̄ositū ē ab ip̄a libertate affectōis 6 seipm̄ alteri cōicantis. Ad illud s; qd obi p̄mo in

cōtrarium q̄ bonū et ens cōuertuntur. Dm̄ q̄ vt est de bono in actu et ente in actu. S; cū dicit q̄ dilectio solū modo est boni. dōm q̄ nō est vt solūmodo de bono qd est i actu. s; etiā de bono qd est in causa. Sicut enim ad cognitionē sufficit v̄itas rei in sua causa. sic ad diligendū sufficit bonitas s; q̄ res h̄ esse i suo principio pducente. etiā anteq̄ exierit pducat. Vn̄ ariser nō solūmō diligit bonū qd fecit. s; etiā bonū qd p̄ponit et dispōit facere. Ad illud qd obi q̄ amor est copula amans. et 7 amari. Dm̄ q̄ illud ē vt s; q̄ amor est qdā affectio et vinctū amicitie q̄ aliq̄ adinuicē colligatur. s; h̄ nō nō accipit in p̄posito. cū dī q̄ ds diligit creaturā. dilectio enī dei ē vt vsia. nō affectio aliq̄ vniuersa. sic dicit magis in lra. et ideo nō cogit illa rō. Ad illud qd obi q̄ ds non q̄ dicit diligit affectu s; effectū. Dm̄ q̄ diligit effectū p̄ esse dupl. s; q̄ effect⁹ p̄ dupliciter cōnotat. actu vel habitu. et q̄ res est habitu et in potētia anteq̄ sit i actu. hinc ē q̄ dilectio dei q̄ cōnotat effectū in habitu p̄ esse an̄ pductōnē ip̄az rez. et p̄pter ea et h̄ non habet. s; ds dicit diligit effectū. q̄ tūc solū incipit diligit q̄ effect⁹ i eē pducat. Ad illud qd obi q̄ dilectio dei ē causa sufficientes prima et imediata boni creati. Dm̄ q̄ verum est. s; que ad modū diuina volūtas dī causa imediata q̄ non int̄uenit alia cā. nō tñ q̄ ip̄ ponat effectū. s; solū p̄ tpe p̄ q̄ vult. sicut ab eterno voluit. s; statim fecit cū venit tēpus p̄ q̄ voluit. sicut tam in ip̄a dilectō dei intelligi oportet. Ad illud qd obi q̄ si diligit. aut vt fruens. 10 aut vt vtens. Dm̄ q̄ dilectio dei vna ē q̄ diligit. et q̄ diligit creaturā. et hec qd dī relata ad ip̄z deū ē fruitio. cōparata vero ad ip̄am creaturā est v̄tus. cū q̄ dicit q̄ nō p̄uenit vt nisi eo qd est. Dm̄ q̄ si v̄tus accipiat p̄teriori actōne vt ē. sed si accipiat p̄teriori et habituali ordinatōne in finē aliter effect⁹ pducat sic nō b; v̄tate. q̄ efficiēs lōge an̄ refert ad finē illud qd intēdit facere q̄ etiā pducat in re. Q̄uestio II b
 Vtz de omnes diligit generaliter. Et q̄ sic videt Sap. xj. Diligit oīs dñe. et nihil odisti eoz q̄ fecisti. Nihil b̄ exp̄ssius dicit p̄. Itē Hen. j. Uidit deus cūta q̄ fecerat. et erat valde bona. s; sūmū bonū nō p̄n̄ diligit bona. q̄ ds diligit oīm creaturā. Itē omne qd sc̄m est a deo sc̄m est. deus aut nihil facit nisi volēs. s; velle bonū h̄ est amare. q̄ nihil p̄cedit a deo qd nō am̄t ab ip̄o. s; q̄ omnia a deo egunt. vt q̄ omnia a deo diligitur. Itē amor dei nū i quo omnia alia donantur. s; nullū creatū ē qd nō suscipiat istu entīā diuine libertatis. S; q̄ b̄m̄ influētē cōicatio nō est nisi mediāte dilectōe. vt q̄ dilectio dei sit resp̄cū oīs creature. Itē omnia exoptat sūmū bonū s; q̄ dicit Boet⁹ et Dyo. s; tūc dicit de diligit creaturā aliquā qn̄ ad se p̄uenit illā p̄ dilectōe. magis ei dicit diligit effectū q̄ affectū. q̄ vt q̄ dilectio dei se exēdat ad omne creatū. S; cū ds sit sūma caritas. omne qd diligit. ex caritate diligit. s; ex caritate nō sūt diligēda nisi tria diligitū genera. vt 3. ds. sp̄s rōnalis. et corp⁹ b̄uma nū s; q̄ dicit Aug⁹. ergo nō vt q̄ ds diligit oīm creaturā. Itē amor sicut dicit Aug. de scō vic. trāsto. mar amare in amari. et q̄o p̄fectiorē amor. tāto magis cōsot mar vni alteri. cū q̄ an̄ oī dī sit p̄fectissim⁹ nihil diligit nisi qd ē ei cōformabile p̄ se. h̄ aut nō ē nisi creatura rōnalis q̄ sc̄a ē ad imaginē suā. q̄ vt q̄ ds nō diligit oīm creaturā s; solū rōnale. Itē vt q̄ nō oīm rōnale diligit. q̄ qdā sūt reprobi. et qdā electi. qdā boni et qdā mali. s; impios et reprobos nō diligit s; qd scribitur Mal. j. Jacob dilect. c̄sau aut odio habuit. Et sap. xiiij. Similiter abominatis ē deo impi⁹ et impietas ei⁹. s; q̄ ds non diligit

git impierates. videt qd non diligit impios. no q diligit oes et singulos. Ite dilectio est ro electois. q illos solu diligit. Es ab eterno elegit. sz no elegit oes indifferenter. q no diligit oes generaliter. Ite diligere est velle bonu. q illos tm diligit quibus vult bonu. sed cuiusq vult bonu facit bona. q illos tm diligit ds qd bona facit. sz damnata facit multa mala. q videt q potius eos odit q diligit. no q diligit generaliter oem creatura.

11 **Q** ad bur inrelligenda questiois e noradu q de non dicit creatura diligere rone affectois sed rone coicatio nis alte boni. ita q dilectio dei potius dicit esse dilectio effectus q affectus. L emunitatio aut diuine bonitatis attendit i duplici genere effectus. vtz in effectibus naturis effectibus gratie. Effectus nature omnibus eois. effectus hoie no. hinc e q dilectio dei qru ad effectum nature e omnibus cois r general. r fm hac dicit diligit oem creatura. Quatu ad effectum gratie est specialis. r qru ad istu qd da diligit qda odit. q qda hnt in se affectu gratie. qda de fecerit culpe et pene. Rones q omnes que inducuntur ad pma pte pbant deo oem creatura diligit. q pbant d dilectio eois q attendit qru ad coicatioem boni generalis r potius naturalis bonitatis. vtz cludunt. r io dcedede sunt.

12 **A**d illud qd fmo obicit in dnu q deus oia q diligit ex charitate diligit. ddm q d duplr pr intelligi. aut ita q bec ppositio ex dicit habitudine pncipi mortui r pductiu respectu effectus creati. r sic omnia q diligit ex charitate diligit. charitas eni dei pncipi est oim effectuum qd pducit. Aut ita q no solu dicit habitudinem pncipi pducit. vru etia ex pclaris respentatis. r sic solu illos ex charitate diligit qd cois at charitate crea ta. cur illa supma charitas est exemplar. Na charitas increata est exemplar charitatis. create sub rone charitatis alioz ho no e exemplar sub hac rone. Cu q d q solum etia sut diligeda ex charitate. h no dicit fm q ex solu dicit habitudine pncipi mouctis r impantia. sz put dicit habitudine duplicit. r sic no pr cludi q ds no diligit oem creatura scdo qd e charitas suma ex q omnia bona creata pcedit.

13 **A**d illud qd obicit q amoris amor mar amantem in mari. ddm q illud vtz e de amore affectio nis q facit in alteru redere. sz amor diuinus non est amor affectiois inclinans ad alteru. sed potius alia incli nans r trabes ad seipm. Un amor diuinus potius trans format r format amara ista amari qd coouerfo. Scdm aut q duplex est coformatio ipaz vtz ad deum. vtz fm si multitudinē vestigi. r fm similitudinē expssam q est ratio imaginis. sic dilectio dei pr dupliciter accipi vtz dicitu su. vtz generaliter. r sic non onorat ibi nisi qd da generalē assimilationē. Et specialit ex sic onorat qd da expssam vntioz. Et io pma dilectio est respectu omnis creature. Scda vo no est nisi ei creature cui de e creat charitate. ita q p charitate illa adberet deo vntione per marima. vtz sic p charitate in deo maneat r deus in eo.

14 **A**d tria vo sequentia q apponuntur qd ostendit q deus no diligit malos vntia est rrsio. q pcedit de dilectioe speciali non a generali. Et qru ad illa dilectioe spect alem vtz est q deus no diligit malos r reprobos. imo potius odit. q no habent in se gratiam sed culpam. qru tm vo ad natura non odit sed diligit. q solei suu su per bonos r malos oia facit. et per hoc patet ad tria vltima responsio.

Questio III c
 Utrū deus diligit oēs equaliter. Et q sic videtur Sa pten. vj. Pulillu r magnū ipse fecit. et equaliter est cura de oibz. sed eo mo diligit quo mo est et creatura.

q videt q omnes equaliter diligit. Ite fm q dicit pba pū mum vno modo se habet ad oia. sed eū diligit creatura ram hoc e deū aliq modo ad creatura si habet e. q si vni formiter se habet ad omnia. vni formiter r equaliter se habet ad ea. no ergo diligit vna magis q alia. Ite eadē dilectio qua pater diligit filiu. diligit creatura. sed dilectio qua pr diligit filiu est dilectio pmaxima. q oem creatura diligit dilectioe suma. Et ergo i sumo no est ponere magis r minus sed solu equale. videt q oem creatura diligit equaliter. Ite sicut ds cognoscit creaturas ita diligit. sz oes creaturas cognoscit equalit no magis vna q alie ra. ergo oes diligit equaliter. Ite sicut lumpiditas cog nitiois facit ad eius nobilitate. sic magnitudo dilectio nis facit ad ei. imedationem. sz q cognitio dei est nobilissima. oem creatura lumpidissime cognoscit. ergo sim pliciter cum dilectio dei sit excell. nissima. omne crea tura maxime diligit. ergo si in maximo no e ponere ma gis et minus. videtur q equaliter amet cūcta que diligit. Sed s. Aug. dicit r habet in tra. Quis digne ex pumar qru de diligit membra vni geniti filij sui. r q ru amplius ipm vni genitum. si ergo amplius diligit vni genitum q ipius membra. videt q non omnia equa liter diligit. Ite deus diligit bonum q bonu. ergo ma gis bonu magis diligit. sed non omnia sunt equalit bo na. ergo non omnia sunt a deo equaliter dilecta. Ite cha ritas nra est ordinata. si ergo ordo est de eius cōplemē to. videtur mul o fortius q charitatis summe r increa te sit res diligere ordinare cū illa sit exemplar charitatis create. si ergo deus diligit res ordinare. videt q no eq liler. Ite fm q ds diligit fm hoc dona sua distribuit sed non omnibus equaliter dona sua distribuit. ergo no omnes equaliter diligit. Ite si equaliter omnes dilige rer. equaliter omnibus propicius esset. sed no equaliter oibz propiciat. imo cui vult in se. r que vult indurare. qn equalit diligit oes creaturas. sz. dd. q de dilectioe di est loq duplicit. vtz fm essentia r fm efficacia. siue fm actum essentialē r fm effectū consequentem. Si loqru de dilectioe qru ad essentia siue qru ad actum essen tialē. sic no tm equalit dilectioe diligit omnia. immo tantu vno et eodem actu simplici et indiuisibili. nullo variato. nullo multiplicato. que quidē est diuina vntia diligit se et oia alia. Si vo loquamur de dilectioe qru tum ad efficacia siue qru ad effectum consequentem. sic eū effectus ab ipa dilectioe dei procedentēs sunt ordina ti. et sese excedē. es. dicitū est q ds no oes creaturas diligit equaliter. Aliter pot dicit r quasi in idem redit q cū diligit e idem sit quod velle bonu equalit dilectio nis pot attendi dupliciter. Aut ex parte actus volēti. aut ex parte volitū boni. Si ex parte actus volēti. sic oia di ligit equaliter. q non magis intense vult deus donuz alicui rei vel alteri. imo ipō summo amore suo vult bo num cuiusqz vult. Si aut ex parte boni volitū. sic cū magis bonu vult vni q alteri. non est dicere q omnia diligit equaliter. sed quedam maxime. quedā vero mi nime fm q vult cōmunicare alicui parū bonū. vlt ma gnum vel marimū. Et quoniam fm ista vntiam pcedit ra tiones ordētes q ds no diligit oia equal f sicut aspici entia patet. idē sūt cōcedēde. Uerū amē illa rō que supra est ex ordine charitatis nrae no valer. q dilectio nra diuersis modis mouet circa diuersa diligibilia q pnt esse intēsi r remissi. no sic aut est ex parte dei.

16 **A**d illud vo qd obicit de sap. vj. q equaliter est cura de omnibz ddm q equalitas illa no ecludit ordinata boni cōmu nicationem. sed excludit psonarum acceptioem. q d dēz

est inaequalitas non solum deficientes ab unitate equalitate. Verum etiam a pulchritudine ordinis. et ideo reprehensibilis est. nec hinc in deo recipi. **¶** Ad illud quod obiicitur quod prima causa vno modo se habet ad omnia. Dominus quod illud verum est quod tamen ad id quod est ex parte dei. sed tamen creaturae sicut ipse dicit non vniuersimode se habent ad ipsum. et quoniam diligere dei non tamen dicit quod est ex parte ipsius. sed etiam effectum creaturae. hic est quod ratio illius potest attendi inaequalitas. **¶** Ad illud quod obiicitur quod eadem dilectione diligit deus filium suum et creaturam. Dominus quod quibus dilectione sit eadem quod ad rationes principalis significati. tamen notatum est aliud et aliud. Nam cum dicit quod diligit filium. non notat ibi aliquid bonum creaturae. imo notat conuersionem boni summi et infiniti. Cum vero dicit quod diligit creaturam. notat conuersionem boni creaturae et finiti. et ex hac parte dicitur et inaequalitas potest attendi. **¶** Ad illud quod obiicitur quod si cur cognoscit sic diligit. Dominus quod si diligit accipiat pro ipso actu diligendi. sic habet veritatem. quod id est deo diligit et cognoscere. Si vero per conuersionem effectum. sic non habet veritatem. quod cognoscere non connotat effectum sicut diligit. et ideo non potest attendi gradus et ordo in cognitione dei ratione connotati finem quod in dilectione. **¶** Ad illud quod obiicitur quod de perfectione et nobilitate dilectionis est magnitudo sive intensitas. sic de perfectione cognitionis est ipsa limpiditas. Dominus quod verum est quod est ex parte ipsius accipit diligendi. Tamen vniuersum quod diligit deus dilectione primaria. nec magis delectatur deus in dilectione vniuersum quod in dilectione alterius. Deus enim in diligendo seipsum et se ipso fruendo diligit cetera. ita quod omnia diligendo seipso fruuntur. et summe in seipso delectatur. hac tamen dilectione maxima et summa quibusdam delectatur magis bona. quibusdam minoribus. Tamen sicut dilectione dei in se fruuntur. ipsa tamen relata ad creaturam potest dici vltimus ratione notari. sic quibusdam in se summa ratione tamen effectus connotati. tamen dicit aliquid plus aliquid minus ab eo diligit.

Questio lxxij. d

Utrum deus magis diligit hominem quam angelum. an econuerso. Et quod magis angelum videtur. quia ratio aliquid est deo amabilior. quod est ipsi similitudo. Et si natura angelica est deo similior quam humana. vnde quod ab eo sit magis dilecta. **¶** Item maior dilectio et minor attenditur finem maiorem et minore conuersione diuine liberalitatis. sed deus per vno solo motu angelum glorificauit quod non facit hominibus. **¶** Item extitit eis liberalior quam populo. **¶** Item magis diligit genus angelicum quam humanum. **¶** Item angeli magis diligit deum quam nos. pro eo quod nullam habent reparationem qua potest eductur ne totaliter possint redire in deum. ergo si deus magis diligit se diligentes. videtur quod magis diligit angelos quam homines. **¶** Item angeli sunt mediatores inter nos et deum finem quod vult Augustinus. viij. de ciuitate dei. sed mediū magis vniuersi extremo. et est familiaris quam vniuersi extremū respectu alterius. **¶** Item videtur quod magis diligit angelos quam homines. Sed in Hebr. j. Nisi quis angelos apprehenderit semen abrahe. sed illud fuit potissimum signum dilectionis et familiaritatis diuine quod assumeret naturam creaturam in unitatem persone sue. **¶** Item videtur quod magis dilexerit naturam humanam quam angelicam. **¶** Item Jobis. xv. Maiores charitate nemo habet. et. sed deus posuit animam suam pro hominibus. non posuit eam pro angelis. **¶** Item magis homines quam angelos diligit. **¶** Item illam naturam magis deus diligit quam in altiori gradu honoris constituit. sed deus humanam naturam in vtroque seruauit angelicis spiritibus superposuit. videtur christum et eius nobilissimam matrem. **¶** Item videtur quod humanam naturam magis diligit et magis dilexit. **¶** Item magis diligit quis aliquid cum diligit eum in statu amicitie et inimicitie quod solū cum diligit in statu amicitie. sed deus humanum genus diligit in statu inimicitie. quod cum

essemus peccatores et inimici dei dilexit nos. Angelos vero malos nec dilexit nec diligit. **¶** Item videtur quod per angelos genus humanum dilexit. **¶** Item Dominus. quod cum deus dicitur diligit creaturas effectum. finem quod duplex est effectus principalis dei respectu creature rationalis. secundum hoc potest dilectio dei maior et minor dupliciter considerari. Est enim effectus conditionis et effectus reparandis. Et in effectus conditionis precipue manifestatur dei potentia. sed in effectus reparandis precipue manifestatur dei misericordia sed in vtroque manifestatur dei sapientia. Si ergo loquimur de dilectione dei quod sum ad effectum conditionis. sic magis dilexit angelos. quod meliora contulit eis naturalia. et magis potest eos fecit. et in eis magis manifestat diuinam potentiam. Si autem loquamur quod sum ad effectum reparandis. sic magis diligit homines quam angelos. quoniam angelos deseruit. homines autem releuauit. et sic patet quod secundum diuersos effectus homo et angelus in dilectione dei se mutuo excedunt. Si autem queramus que istarum dilectionum magis excedat reliqua. Tunc respondendum est quod est loquendo de dilectionis excessu vtrumque vel simpliciter sive finem status potest sentire. vel finem statum finale. Si loquamur de excessu dilectionis finem statum potest sentire. sic excedit deus quod magis diligit angelos quam homines. Si vero loquamur finem statum finale gratie in quo reparatio erit consummata. sic videtur satis rationabiliter posse dici quod magis diligit homines. De pluribus enim habebat homo in paradiso. vnde gratias et deus existit deus quod angelicus ordo. tamen propter beneficium incarnationis. tamen propter beneficium redemptionis. tamen propter beneficium eminentis glorificationis. que non tamen manifestat erga nos diuine charitatis magnitudinem. sed etiam numerat. finem illud quod dicitur. **¶** Item ph. ij. Deus qui diues est in misericordia. propter nimiam charitatem qua dilexit nos cum essemus mortui peccato. conuincit nos ipso. Et sic patet responsio ad questionem propositam. Pars etiam responsio ad obiectiones. quia vtrique rationes verum concludunt finem diuersas vias. Ille enim rationes que probant quod magis diligit genus humanum. procedunt finem effectum reparandis habito respectu ad finalem statum. et ideo verum concludunt et concedende sunt. Rationes vero que in oppositum adducuntur alia via procedunt sicut potest aspicere. Nam quod imo obicitur quod angelus est deo similior. hoc verum est quod sum ad ea que sunt nature. sed non oportet quod sum ad dona gratie. Dilectio autem dei magis pensat dona nature superaddita quam ea que sunt naturaliter insita. Et si tu obiectiones quod gratia correspondet nature. ad hoc satis in secundo libro responsum est. **¶** Ad alium quod obiicitur quod deus liberalior est in angelos. quod vno motu beatificauit. Dicitur quod illud non concludit de dilectione simpliciter. sed de dilectione vtrumque que statum potest respicit. Propterea magis fuit vniuersum suum in pijs dare quam angelis merentibus eternam mercedem retribuere. hoc enim fuit iustitie. illud vero misericordie et pietatis abundantissime. **¶** Ad illud quod obiicitur quod angeli magis diligitur quia nullum habent reparationem. Dicitur quod illa ratio concludit solū finem statum presentem in quo corpus cum corruptis aggregat spiritus. secundum statum vero futurum cum corpus erit spirituale effectum. homo non habebit aliquod impedimentum. sed habebit precipuum gratie adiutorium. **¶** Ad illud vero quod obiicitur quod sunt mediatores. similiter patet responsio. Mediatores enim nostri sunt finem statum presentem misericordie. in quo propter multiplicem defectum necessarium est nobis multiplex adiutorium. et propter magnam elongationem nostram a deo in digemus mediatorum auxilio.

Questio v.

Utrum deus magis dilexit genus humanum quam christum. Et quod sic videtur Job. iij. Sic deus dilexit mundum. ut si. su. vni. ge. da. / rer. S. q. d. dat aliquid plus magis diligit illud plus d. dat. / q. illud quod comuratur. si ergo deus filium suum dedit pro salu- / re generis humani. ut quod magis gen. humanum quam christum di- / legerit. Ite christus homo est bonitatis finite. gen. huma- / num cum sit multiplicabile de se in personas innumerabiles hinc / quod ad modo bonitatis infinite. hinc quod plus hinc d. ratione bo- / ni plus hinc a deo diligit. ergo videtur quod deus magis diligit totum / humanum genus quam illum hominem solum. Ite propter quod / vni. quod dicitur illud magis. hinc filius dei incarnatus fuit propter / gen. humanum saluandum. humana illa natura fuit assu- / pra. proredimenda tota humana natura. hinc magis dilige- / bar deus ipsam humanam naturam. propter quam carne assumptus / sit quod illa quam assumpsit. hinc idem quod prius. Ite stultus est qui / comuratur rem maioris valoris pro rem minoris valoris. si / ergo deus redimendo gen. humanum non versus est stulticia. / imo potius sapientia. non perdidit sed lucratus est. hinc magis bonum / fuit illud quod redemitur quam illud quod redemitur. et quod magis est bo- / num magis diligit. Si ergo deus humanum gen. pro christum redemit / ut quod magis ipsum gen. totum quam christum dilexit. Sed contra / per. h. dicitur illi nomen quod est super omne nomen. hinc secundum digni- / tatem considerat nonis attendit pro gratia amoris. hinc si christus est / amicum humanam naturam nomen super omne nomen coicauit. / videtur quod ipsum super omnia dilexit. Ite Job. iij. datus est ei / spiritus non ad mensuram. si ergo alij omnibus datus spiritus ad mensuram / et secundum deus excellens spiritum tribuit. secundum hoc eminentius di- / ligit. ut quod magis diligerit christum quam totum gen. humanum / Ite aut deus appropinquabat illum hominem tantum quam gen. humanum / totum autem non. Si sic habeo oppositum. Si non. hinc non reputa- / uit sufficientes propter. ergo pro more christi non fuit ei satisfactus / quod si est manifeste falsum. quod abudantissime satisfactus fu- / it deo pro more filij sui. ut quod maioris precij fuit christus quam totum / gen. humanum. Ite in infinitum magis est esse deum quam hinc / deum. hinc deus sic dilexit christum. pro fecit ipsum esse deum. alios / deo diligit quod facit eos suum habitaculum. ergo in infinitum / plus diligit christum quam totum genus humanum. R. d. d. m. / christus notat personam in duabus naturis. quarum una est no- / bilitatis et dignitatis infinite. Et ipsa persona in se et na- / tura vnica ratione persone habet quendam nobilitatem et dignita- / tem singulari et inestimabili. hinc absque omni calumnia po- / test concedi et dici quod deus magis diligerit et diligit christum / quam totum gen. humanum. et satis expresse colligitur ex ver- / bis Anselmi. vbi ostendit quod vita illius hominis ponderabat totum / mundum. imo etiam nulle mundi. propterea rationes que ad hanc par- / tem inducunt concedere sunt. Ad illud quod obicitur quod carius ha- / bet illud quod amicitur quam precium quod amicitur. d. d. m. quod illud est verum quod / precij ab emere oino alienat et transferit in d. n. alienum. sic / autem non est in opposito. quod pro non tradebat christus sine spe re- / habendi ipsum. imo sic tradidit eum ad morem realem ut sine / more dispedio suscitaret eum ad vitam immortalem. Cuius quibus / christus vitam suam pro nobis posuerit. non tamen illam amisit. quod / eadem virtute qua vitam posuit volendo pati. ipsam resum- / ptur volendo resurgere. Ad illud quod obicitur quod gen. huma- / num est bonitatis infinite cum sit in infinitum multiplicabile / bile. respondendum est propter interemptionem virtutis. Quibus / enim gen. humanum sit in infinitum multiplicabile quantum / est de se pro generandis successione. si tempus et more in infi- / nitum duraret. tamen quantumcumque multiplicet se est actu su- / nitum et bonitatis finite. Humana vero natura in christo ro- / ne gratie vniuersis pro qua datus spiritus non ad mensuram quod / modo hinc inest dignitate. ob quam totum gen. humanum / excedit quasi inproporcionabiliter. Et tunc ad illam rationem re-

spondendum est propter interemptionem. Ad illud quod obicitur. 29
 Propter vnum quod dicitur et illud magis solutio quod illud ve- / rium est in quod propter dicitur habitudine cause finalis principalis / non propter dicitur habitudine rationis inducitur. humanum vero ge- / nus respectu incarnationis et natiuitatis christi non fuit ra- / tio finaliter mouens. sed quod ad modo inducens. non enim christus fina- / liter ad nos ordinatur. sed nos finaliter ordinamur ad ip- / sum. quod non caput membra. sed membra propter caput. Ra- / tio tamen inducens ad tantum bonum fuit nostre reparandis / remedium. sicut in principio huius tercij libri fuit ostensum. / Sicut hinc non sequitur quod gen. humanum sit melius. quod minus bonum / propter inducere ad faciendum maius bonum. Ad illud 30
 quod obicitur ultimo quod stultus est mercator qui emit rem carius / quam valeat. d. d. m. quod illud non hinc vitare nisi in eo mercatore / qui habet indigentiam precij. et potius intendit in mercan- / do seipsum ditare quam alienam inopiam releuare. non sic autem est / in deo qui est diues in misericordia. et bonorum nostrorum indiget. qui non / mercatur pro sua utilitate augenda. sed propter nostram inopiam rele- / uanda qui etiam non mercatur ad sue utilitatem promotionem. sed potius / ad liberalitatis ostensionem. Et propterea maior precio volu- / it nos redimere quam nos valeremus. ut eius liberalitatem / circa nos cognosceremus. ex totis precordijs eide adheremus / ut cum diligeremus et etiam preciositate nostram ex tantum precij im- / mensitate melius cognosceremus. Propterea deus non redi- / mebat ab alio sed a seipso. Nam enim misericordie redimebat / a manu iusticie. in qua redemptione non tamen considerabat precij / ostias rei emptre. sed etiam dignitatem ipsius iusticie cui illa / tum fuerat damnus et offensa. Et quod officio diuine iusti- / cie imense quodam habebat immensitatem. tunc quibus hinc redemp- / tus non est valoris infinite. nec tunc tamen fuit ipsum redimi pro- / cio multo maioris et immensitatis valoris quam sit valor ge- / neris humani. Questio vi
 Utrum magis dilexerit iohannem quam petrum. Et quod sic videtur pro- / pter reuera euangelij Job. xix. Hic est discipulus ille quem di- / ligebat iesus. hinc non dicitur pro discretionem quod alios non dilige- / ret iesus. hinc dicitur excellens quod ipsum pro ceteris diligebat. / Ite hoc videtur pro illud verbum ecclesie quod trahit de verbis beati / caritatis ecclesie. hinc iohannes quod privilegio amoris ceteris al- / terius a domino meruit honorari. Ite hoc ipsum videtur pro refertio- / nis glo. super ultio Job. vbi de glo. Aug. quod petrus magis / amabat. Iohannes magis amabat. Ite hinc videtur pro signis sa- / militatis diuine. si enim christus iohanni se familiariter exhibue- / rat. et maiora signa dilectionis ostendebat. cum nihil pro- / ficionem faceret. ut quod ipsum iohannem non solum magis quam pe- / trum sed etiam pro ceteris diligebat. Sed Jo. vi. dixit / dominus petro Simoni iohannis diligit me plus bis. hinc con- / stat quod non sic quereretur dominus nisi sciret quod cum petrus plus / amaret. Cuius et glo. dicit quod caute hinc innuit hoc iesus dicit / interrogans de amore dicit hic non alibi. sed deus magis / diligit eos qui magis se diligunt. hinc et. Ite deus dicitur / diligit quibus ad effectum. et magis diligit quibus ad ex- / cellentior effectum. Si ergo charitas est excellentissimus / mus effectus diuine bonitatis. si ergo maiorem chari- / tatem dedit petro quod petrus magis ipsum amabat. sic ap- / te innuit glo. hinc videtur quod magis dilexit petrum quam iohannem. / Item christus specialissime dilexit ecclesiam. et eam commu- / nitatem petro gubernandam. hinc videtur quod non solum quibus ad ef- / fecum sed etiam quibus ad signum magis dilexit petrum. / Iuxta hoc queritur quis erat melior. videtur petrus an iohannes. / Si enim petrus magis diligebat. et quod magis di- / ligit melior est. hinc melior erat petrus quam iohannes. Rursus / si petrus magis diligebat iohannem quam petrum. et quod magis dili- / gitur ille est melior. ergo melior est iohannes quam petrus. quod / que duo simul stare non possunt. R. ad huius intelligit 36
 Lc 3

nam q̄stionis ē notandus q̄ hic est triplex modus dicē-
 di. quorum vn⁹ facit ad explicatōne alteri⁹. Prim⁹ est
 fm Aug. alter fm Bern. ⁊ tertius fm eodē modū dōi
 Aug. enī ad istā q̄stionē sup Job. dicit rēdens q̄ dī-
 lectio ī signo exteriori. ⁊ dilectio ī affectu interiori. Si
 loquamur de dilectōne ī signo exteriori. magis dilige-
 bar r̄p̄s iohem q̄ petz. q̄ maiorē familiaritatē ei exhibē-
 bebat. sicut pr̄z. q̄ sup pecc⁹ ei⁹ ī cena recubuit. Si hō
 loquamur de dilectōne q̄tū ad effectū interiorē q̄ est affe-
 ctus gr̄e. sic magis diligebar petz. q̄ matius mun⁹ gra-
 tie sibi dederat. Et si tu obijcias q̄ dō illi debebat maio-
 ra signa dilectōnis ostēdere quē magis diligebar fm veri-
 tate. R̄sponder aug⁹. q̄ p̄ iohem ⁊ petz significat duplicē
 vias. p̄ petz actiua q̄ trāsit. p̄ iohem cōtemplatiua que
 manet. Unde petro dicitur ē Sequere me. De iohāne
 hō sic cū volo manere. Et qm̄ actiua liberalior est et
 fructuosior. cōtemplatiua hō purior ⁊ iocūdi⁹. ⁊ ad sig-
 nificadā dīam hō duplicē vite familiarit⁹ exhibebat sc
 dōis iohāni q̄ petro. In cui⁹ rei signū cōmisit dōs ma-
 trē iohāni custodiendā. petro hō curas pastorales. Et ex
 hoc dicit Aug. q̄ petrus erat melior. sed iohannes seli-
 cior. Et fm istū modū dicēdi satis patet r̄p̄sō ad ob-
 iectā. q̄ p̄cedūt fm diuersas vias. Alius mod⁹ r̄p̄sō/
 dendi fm Bern. est q̄ petz dilexit seruētus ⁊ dilige-
 bat fortius. Iohānes hō dilexit dulcius. ⁊ dilige-
 bat familiarius. ⁊ sic fm diuersas vias de vtroq̄ pōt cōcedi
 q̄ magis diligebar. ⁊ etiā q̄ magis diligebar. fm q̄ rō

nes ad vtramq̄ p̄e inducta ostendūt. Tertius ē mod⁹
 dōi q̄ petz magis dilexit deū ī primo. Jo magis
 dilexit deū ī se. vñ petz accepit curā regim̄is. Iohā-
 bannes gr̄am cōtemplatōnis. Vñ petrus efficaciorē ha-
 buit gr̄am ad laborē actōis. Iohānes hō efficaciorē ad
 q̄tē cōtēplatiōnis. Om̄es autē hī modi dicēdi sūt sa-
 tis congrui. ⁊ vnus magis explicat alterū. Ideo cū Jo-
 hānes dilexit dulcē. ⁊ petz seruēt⁹. q̄ Iohes accepit
 sp̄aliter gr̄am ad amādū deū ī se p̄ cōtēplatiōis sōpōē.
 petz hō dēp̄ue ad diligendū deū ī primo p̄ actōis la-
 borē. Et hinc ē q̄ petz dilige-
 bat fm dōi. Iohes hō familiarit⁹ q̄tū ad signa
 exterioris. v̄ersatōis. Nec autē sig familiaritatis dōis
 exhibebat Iohi nō solū p̄ significatōne s̄ etiā p̄ q̄-
 litatē gl̄orie. Diligebar em̄ dōis Iohem sicut dicit Lr̄to.
 magis familiariter p̄p̄ ingenuitā m̄sacudinē ⁊ p̄ter
 h̄ginalē puritatē. ⁊ etiā p̄ iuuentutē q̄ etiā ceteris pa-
 rib⁹ fac̄ hoies diligi magi tenere. Dōs vñ p̄z r̄sō ad
 q̄nēz ad obiecta. qm̄ isti duo ī dilectōe deī s̄ diuersas
 p̄sideratōes se mutuo excedebant. hinc est q̄ fm q̄ aliq̄
 diuersimode afficiunt p̄ponunt iohem petro. q̄dam hō
 sentiūt eōdē modo. Sed q̄s coz apud deū finaliter fuerit
 carior. h̄ meli⁹ sciens ī gl̄ia. ⁊ meli⁹ est expectare q̄ h̄ re-
 mere diffinire. Doc̄ tūm dixisse sufficit. q̄ ille altior ē
 cel. q̄ finalit⁹ maiorē charitatē h̄uit ī ter⁹. Et h̄ dico q̄-
 tū ad magnitudinē p̄m̄ subalis. Nā q̄tū ad deorē an-
 reole q̄ r̄ndet. p̄nētiē h̄gialit̄ n̄ ē cōueniēs Jo. pe. p̄pōt.

Dist. xxxiiij. de virtutibus cardinalibus.

Dist. p̄dicta de q̄tuo virtutib⁹ r̄. Para ista in q̄
 mgr̄ d̄terminat de habitib⁹ gratitatis. pur ab in-
 uicē distinguunt diuisa sūt in tres p̄tes. In q̄-
 r̄ū p̄ma d̄terminat de habitib⁹ virtutū theologiarū. In
 sc̄da de virtutib⁹ cardinaliū. In tertia de habitib⁹ do-
 nor. P̄ma p̄e d̄terminata. hic incipit sc̄da ps q̄ p̄tinet
 distinctōz p̄ntē. Diuidit̄ s̄t ista ps ī p̄tes q̄tuo: fm q̄-
 tuoz q̄ d̄terminat de ip̄is virtutib⁹ cardinalib⁹. In p̄ma d̄ter-
 minat de ip̄is q̄tū ad num̄z ⁊ distinctōne. In sc̄da ve-

ro q̄tū ad nois rōnē. ibi. Nec h̄yres cardinales di-
 cunt. r̄. In tertia hō mouet q̄stionē de ip̄az virtutū eua-
 cuatōe ibi. Verūm an hęc virtutes r̄. In q̄ta hō subū-
 git q̄stiois d̄terminatōz. ibi. Quibusdā visum ē eas ēē
 d̄structuras r̄. Et illa vltima ps subdividi p̄t in q̄tuo.
 In q̄z p̄ma r̄ndet ad q̄stionē. p̄positā q̄tū ad iusticie ha-
 bitū. In sc̄da hō q̄tū ad h̄ius virtutū aliaz ostēdēs s̄z h̄s
 acc̄p̄ in p̄tia remanēbūt. ibi. Foras r̄ alietres virtutes.
 In tertia hō p̄d̄terminata ep̄logat. ibi. Ecce age aug.
 In q̄ta hō auctē p̄firmat. ibi. Beda p̄fente sup cro. r̄.

DI. XXXIII

Aug. ili. xvij. de tri.

Iusticia est in subueniendo miseris. Cōtra videtur q̄ male diffiniat iusticiā hoc modo. quia iusticia di-
 stinguitur cōtra misericordiam. aut misericordia est ps iusticie virtu-
 tis. cum q̄ ip̄ius misericōdie sit subue-
 nire miser. videt̄ male hic notificari habit⁹ iusticie vir-
 tutis. Item iusticie est reddere vnicuiq̄ qd̄ suū est. sed aliquib⁹ debemus honore aliquib⁹ subuentiōne. ergo p̄dicta notificatio nō cōuenit vniuersaliter iusticie. Obedientia em̄ est pars iusticie. ⁊ tamen obedientia nō est pars in subueniendo miseris sed in obediēdo mā-
 dat. R̄. dōm q̄ mgr̄ siue Aug. cuius hęc verba sūt nō intendit diffinire ip̄am virtutē generaliter. sed fm suū potissimū statum. in quo r̄ fm quē cōformatur ad christū. Et quoniā ī isto statu iusticie (r̄ si m̄lti sunt) maxime cōformatur christo. s. in subueniendo misē-

De q̄tuo virtutib⁹ cardinalib⁹ q̄tū ad nūz ⁊ distinctōz. **D**ist pre-
 dicta de q̄tuo virtutibus que principales vel cardinales vocant differē-
 diū est. q̄ sunt iusticia. fortitudo prudētia. temperantia. De quibus Aug⁹ ait. Iusticia ē in subueni-

endo miseris. Prudētia in p̄ca h̄-
 uendis insidiis. Fortitudo in cō-
 p̄ferēdis molestiis. Temperantia in cō-
 coercēdis delectatōib⁹. Pravis
 De h̄is d̄i ī libro sapie. Sobrie-
 tatē ⁊ prudētiā docet. iusticiā ⁊
 virtutē. Sobrietatē vocat tēp̄-
 tiā. ⁊ virtutē vocat fortitudinē.
De q̄tuo virtutib⁹ cardinali-
 bus q̄tū ad nois rōnēz. b
 ris. ideo iusticia per actum istuz notificatur. nō quia generalit̄ omni iusticie cōuenit iusticie in suo potissimū statu. et hoc tamē potest col-
 ligi eius genera-
 lis notificatio. quia sicut misē-
 ris debemus subuentiōne. ita alijs generibus hominuz alia ⁊ alia debemus. Unde generalis notificatio ip̄i iusticie ex hoc potest elici q̄ iusticia est virtus reddens vnicuiq̄ quod suū est. Et sic patet r̄sponsio ad illa duo obiecta. Notandum tamē est q̄ subuenire miseris potest aliquis dupliciter. aut pur mouetur sub ratione debiti. aut pur simpliciter considerat necessitatē primi cui comparandum est. Et primū est iusticie. sc̄dm̄ misēricordie. Tercium tamē sicut dicitur est misēdia. contem-
 tur sub iusticia cardinali. licet aliquo modo iusticia di-
 stingatur contra misēdia. Propter quod nota q̄ iusticia

Sap. viij

sticia dicitur multis modis. Uno modo large putat generaliter rectitudines animi. siue in declinando a malo. siue in faciendo bonus. Et hoc modo iusticia est virtus generalis sicut quia quilibet homo sanctus dicit esse iustus. Alio modo dicitur proprie iusticia rectitudo ordinans ad alterum in red-

Hec virtutes cardinales dicuntur ut ait hiero. qd. in hac moralitate bene viuunt. et post ad eternam vitam perueniunt. Que in christo plenissime fuerunt et sunt. de cuius plenitudine nos accepimus. In quibus habuerunt iustus eosdem quos in patria habuit et quosdam etiam vi-

Quomodo de euacuatione vir. car. in futura vita. **C**lericum autem hec virtutes cum ipse in aedem incipiat. quod cum siue il-

gis accipiat generaliter quod alia virtus. hoc est quod nomen imponit ab ordine rectitudinis. quod generaliter uenire potest in virtuti. **P**rudencia in precauendis insidijs. Contra quod in insidijs sunt de contingendis futuris et occultis. et ista non cognoscant per hunc aliquam sed per dominum propheta. non ut quod notificatio illa ueniat prudentie. Tres res sunt pres prudentie scilicet deus. tres memoria. intelligentia. et prudentia. et sola prudentia est respectu futuri. quod ipsa sola est in precauendis insidijs. quod non ut quod ista notificatio ipsa prudentie sit conditio et generalis. **R.** ddm quod sic potest esse de iusticia. ita intelligendum est de prudentia. quod quod sumus ac prudentie consistit in precauendis insidijs. id magis per actum illi distincte prudentia. **T**ri res est quod notificatio illa accipiendo parte uenit vni soli prudentie per quod est prudentia. tamen large accipiendo omnes pres prudentie ordinatur ad ista. quod memoria presertim ordinatur ad cauenda futuroz. par est ualere et circumspici in hijs que facta sunt nisi per hoc si ar homo circumspiciat hijs que sunt facta. **A**d illud quod obijci quod nemo potest prescere futuras insidias nisi propheta. ddm quod quis non potest prescere cognoscere certitudinis. per tamen prescere cognoscere diecture. sic in signis presentibus notificat homo futuroz euentum. **F**ortitudo in perferendis molestijs. Contra diffinitio ista ut male assignata. quod sicut dicit philosophus in hoc distinguitur patiens a forti. quod patiens patitur et deducitur. fortis nec patitur nec deducitur. ergo non videtur quod fortitudo sit in perferendis molestijs. **I**tem omnis virtus est circa delectationes et tristitias. ergo fortitudo non tamen est circa ea que molesant sed etiam circa ea que delectant. Et rursus cum omnis virtus sit circa delectationes et tristitias. videtur quod predicta notificatio of virtuti ueniat. **R.** dicitur quod ferre molestias et subire iuncti sibi pari tamen potest de actioz que passione ille est de molestias perferre qui perferre eas fert. hoc est qui in eis non succumbit sed qui eis superest. rursus. et talis vere dicitur fortis. quia non solum non deducitur. verum etiam magis agit quam agatur. et hoc est proprium ipsius fortitudinis. **L**icet etiam omnis virtus circa delectationes et tristitias consistat per modum electionis et fugae. sola tamen virtus fortitudinis consistit per modum supportationis et tolerantie. et sic manifesta sunt illa duo que opponit. **T**emporantia in coercendis dele-

ctationibus prauis. Contra. christus potissime habuit temperantiam. et ad id in statu primo. tamen nec iste nec ille per tpe illo delectationes prauas arcebat. quod non ut quod predicta notificatio sit recte assignata. **T**re prescere coercere delectationes prauas habet ipsas non sentire. sed habet epuatio non positio. quod cum quibus habet beat actum positum per que non notificat. ut quod temperantia male diffinitur. **R.** ddm quod hic diffinitur temperantia sicut in natura sicut in statu nature lapsus. quod delectationes prescere. et circa habet temperantia diffinitur in viatoribus. et in habitum conformamur christo sicut in oino. quod christus homo delectationes nec sentit nec eis consentit nos autem si non prescere. eas tamen

lis prauis esse tamen animus erat. desinant esse cum ad eterna perduxerint nonnulla questio est.

Dominus determinatio quod ad iusticie habitum **Q**uibusdam visum est eas esse desituras. Et de tribus quod de prudentia. scilicet fortitudine et temperantia. cum habet diffinitio non nihil dici videtur. **I**usticia enim immortalis est et magis tunc prescient in nobis quam esse cessabit. cum beate viuemus conreplatode na

sentimus. et sic aliquid modo eadem conformamur. et tunc delectationes homo coercem. **T**amen coercere potest dicere quodam respectu respectu homo delectationum que est in eorum respectu. **U**t potest dicere omnia inordinate delectationis absentia et puati onem. Et primum est hominis in statu nature lapsus. secundum vero potest esse christi et hominis instituti. **A**d illud ergo quod obijciatur quod omnis actus virtutis est positus. **D**icendum quod est loqui de actu interiori et de actu exteriori. **C**um ergo dicitur quod omnis actus virtutis est positus. **D**icendum quod verum est de actu interiori. sed de actu exteriori non est generaliter verum. **N**elle est carere aliquo quod non decet virtutis est. et velle abstinere ab aliquo quod non licet. et sic ad virtutem spectat silentium et ieiunium. quod tamen non loqui et non manducare sunt positiois et actus virtutis. **D**ec virtutes cardinales dicuntur (ut ait hieronimus) quibus in hac moralitate bene viuunt. et post ad eternam vitam perueniunt. **C**ontra non videtur recta ratio nominis assignari. **P**er hanc enim rationem videtur omnis virtus cardinalis esse. quia omni virtute recte viuunt. **E**t omnis virtus est via perueniendi in regnum. **I**tem cum cardinales dicantur quia sunt principales et principium mouendi. cum charitas sit magis principalis et principium mouendi. videtur quod charitas sit virtus cardinalis. **I**tem cum ipsa sit non tantum virtus. sed etiam auriga virtutum. et aliarum directrix. ut quod ipsa possit dici cardinalior alijs. **J**uxta habet quod quod homo virtutes cardinales dicitur politice magis quam theologice. **R.** ddm quod homo virtutes dicuntur consuetudinales. politice. et cardinales. **C**onsuetudinales dicuntur ratione sui principii originalis sicut quod acquirunt ex frequenti habitudine agere. **P**olitice vero dicuntur ratione operationis et exercitij sibi debiti. quod sic theologice dicuntur quod ordinat hominem ad diuina. et quasi faciunt hominem diuinum. sic iste virtutes dicuntur politice. quia reddunt hominem bene ordinatum ad viuendum inter homines. **V**irtus politica virtus dicitur a polis quod est pluralitas. **C**ardinales vero dicuntur ratione finis vltimi. quod politas est ingressus ad celestia regna. **D**uplex est enim porta ingrediendi in celum. **Lc 4**

Item sicut quis potest vivere per peccatum in deo. ita etiam potest per
dere per peccatum in peccatum. sicut necessarium est habere vi-
tutes ordinatas ad deum. ita necessarium est habere virtutes
ordinatas ad proximum et ad seipsum. Sed virtutes ordinatas
ad deum sunt theologice ordinatas ad se et ad proximum sunt
cardinales. Sed virtutes cardinales sunt necessarie. Sed 3.
Ro. xij. Qui diligit proximum legem implevit. sicut legem im-
plet homo illud quod sibi necessarium est ad salutem. sicut homo chari-
tate non indiget alia virtute ad proximum ordinare. habitus ergo
virtutum theologiarum sunt superflui cardinales. Item virtutes
sunt necessarie principaliter ad ordinandum animae affectio-
nes secundum quod dicit Augustinus in libro de spiritu sancto. sicut omnium affectionum
principalium sunt amor secundum deum. timor. reverentia. etiam. Cum ergo chari-
tas sufficeret ordinare amorem. videlicet quod homo habet rectitudinem cha-
ritatis non indiget rectitudine aliorum virtutum. Item vir-
tutes sunt ad reformandum potentias animae. sicut potentia animae re-
formatur per gratiam et res virtutes theologicas in quibus ante
dicitur magis reformari per gratiam. sicut virtus illis habitibus
nulla sit necessitas vel utilitas cardinalis virtutis. Item
virtutes sunt ad dirigendum in actibus et passionibus. sed per
fidem sufficienter dirigunt intellectus. et per charitatem diriguntur
affectus. sicut virtutes theologicas habitibus virtutum cardinales
superflui. **10** **R.** quod generalis necessitas virtutis est ad re-
ctitudinem potentias animae. sicut obligat. et ad vigorandum in dif-
ficilitate. **Q.** utrum enim facit potentia rectum et vigorosam. et quod
non venit habitus ordinari ad deum. venit nihilominus
bonum ordinari ad proximum et seipsum. et in his est de peccato ob-
ligari et impediri sive retardari. hic est quod non solum indiget ha-
bitibus ipsi vigorantibus et rectificantibus. puta directe ten-
dit in deum. cuiusmodi sunt habitus virtutum theologiarum.
sicut indiget habitibus ipsi regulantibus et rectificantibus
puta ordinari ad seipsum et ad proximum. tales sunt habitus vir-
tutum cardinalium. **U.** sicut per precepta sunt tabule quae di-
recte ordinant in deum. oportunitate fuit ponere precepta scilicet
tabule quae ordinant ad proximum. sic etiam in habitibus est intel-
ligendum. et propterea per habitus virtutum theologiarum neces-
sarium est ad salutem ponere habitus virtutum cardinalium sicut
rationes ad primum per inducere ostendunt. et procedunt sicut quae ve-
rum concludunt. **11** **Ad illud vero quod primo obiicitur in 3. quod ille
qui diligit proximum legem implevit. R.** quod homo non potest per se
implere legem nisi per dilectionem in ratione sui. sicut homo est qui habet ali-
os habitus amicos. et ad ipsos dilectionis et charitatis ipse
suum quodammodo mori dirigit et habitant ad observanda
opera mandatorum. sic mandata de non fornicando observat quod per
castitatem elicitur. sicut per charitatem impatiens. sicut autem attribu-
it apostolus dilectioni et charitati. quoniam ipsa est mater forma et fons
omnium virtutum sic superius factum fuit. et in sequenti suo lo-
co melius explanabitur. **12** **Ad illud quod obiicitur quod omnis affectio or-
tatur ab amore. R.** quod si omnis affectio ortatur ab amo-
re tamen est affectio principaliter ipsius animae. amor tamen non est tota causa
aliqua affectionum. ideo nec regula ipsius amoris in se sufficit
ad rectificandos animae nisi sint virtutes in ea alios affectus re-
gulantes et dirigentes. **E.** propterea illa ratio potest dissolvi quod
procedit ab insufficienti. **13** **Ad illud quod obiicitur quod virtutes sunt
ad reformandum potentias. dicitur quod virtutes est. sicut factus poten-
tias animae duplex est secundum duplicem positionem et duplicem eius
persionem. videlicet ad inferiorem et superiorem. ad bonum creatum et ad
bonum in creatum. et ad finem et ad illud quod est ad finem. ideo cum
dicitur quod anima sufficienter formatur et reformatur per virtutes theo-
logicas. dicitur quod virtutes est per comparationem ad superiorem. sicut ex hoc non se-
quitur quod cardinales virtutes superflui. quoniam ipsam animam infor-
mant et reformant per comparationem ad creatum quod est ad finem ordi-
natum. **E.** si tu obiicitur quod virtutes theologice non sunt in fi-
nem sicut et in his quae sunt ad finem ordinari sicut per in charita-**

re. dicitur quod illud non est principaliter sicut dicitur. **Ad illud 14**
quod obiicitur quod virtutes sunt ad dirigendum ac potestatem. dicitur
quod virtutes animae quaedam ac potestatem ordinatos ad vitam contemplati-
viam. quaedam ad vitam activam. virtutes ac potestatem necessarium est or-
dinare. quod virtutes modum virtutis est necessarium ad hoc quod possit
sicut quod virtutem promereri. Cum ergo dicitur quod fides spes chari-
tas dirigunt ac potestatem animae. dicitur quod si hoc possit procedi
in actibus quae spectant ad vitam contemplativam. non tamen est in
agendis sive in actibus quae spectant ad vitam activam. et ideo non se-
quitur quod virtutes cardinales superflui.

Questio II b
**De virtutibus cardinalibus quoniam ad ipsas diversitate. et quod
ritur per omnes virtutes cardinales sunt una virtus an diversae
Et quod sunt diversae ostendit primo per potentias quae dirigunt. quod
prudencia dirigit rationally. sapientia cupiscibile. fortitudo
irascibile. cum ergo potentiae sint propria subiecta habituum. et pro-
pria subiecta diversificationis formalis. necesse est ipsorum
habitus formaliter diversificari. et praedicere potentiae animae sunt
diversae. videlicet quod necessarium sit cardinales virtutes esse distin-
ctas et essentialiter diversas. Item hoc ipsum videtur per actus quod
eliciunt. quoniam altus est actus ipsius prudenciae formalis loquen-
do. aliter sapientiae. sicut per se. cum ergo habitus diversificentur per actus di-
versificatione formalis et essentialis. videlicet quod necessarium sit habitus
cardinalium virtutum essentialiter distinguuntur. Item hoc ipsum ostendit
tur per obiecta. quod sapientia est circa delectationes. et fortitudo
circa passionem. cum ergo prima distinctio habituum ortatur habet
ab obiectis. videlicet quod ideo quod plus. Item hoc ipsum quod loco ostendit
dicitur per vicia circa quae sunt. Si enim vicia quibus opponuntur
habitibus. virtutes simpliciter sunt diversae generis. et praedicere di-
stinguuntur et diversificantur per ipsos habitus. videlicet quod necessari-
um sit habitus virtutum cardinalium formaliter et essentialiter ab in-
vicio distinguuntur. Item hoc ipsum ostendit per medietates secundum quas
habitibus virtutes attenduntur. si enim habitibus virtutes cardinales
habent medietates formaliter differentes. cum medietates re-
spiciant virtutes secundum ipsas rationes formales. videlicet quod necessari-
um sit ipsas virtutes cardinales essentialiter et formaliter esse
differentes. Sed 3. Augustinus de moribus ecclesie. Illud quod quae
dignitas dicitur virtus. ex ipsius amoris vario et diano affectu
quod intelligitur dicitur. sicut homo non dicitur diversitate secundum essentialitatem
sicut solum secundum relationem. sicut virtutes cardinales solummodo secundum
comparationem habeant distinguuntur non secundum substantiam absolutam. Item
Augustinus in libro de civitate dei. Virtus est equitas vite rationi in-
dignis sentiens. sicut equitas vite videtur non potest esse secundum unam
comparationem. sed secundum comparationem ad omnem actum
et ad omne obiectum. sicut si hoc est diffinitio virtutis recte
assignata. videtur quod quilibet virtus ad omnem actum et
ad omne obiectum habeat animam ordinare. sed hoc non est
si virtutes distinguuntur penes actus et obiecta. ergo
videtur quod virtutes cardinales non habent aliquam essen-
tialiter differentiam. Item nulle forme ad invicem dispa-
re et diverse seipsas denominant. quibus enim vere dicitur
quod musicum sit album. tamen nullo modo conceditur
quod musica sit alba. sed virtutes cardinales secundum quod vult
Bernardus et Augustinus seipsas denominant. quia fortitudo
est prudens. et prudentia fortis. ergo videtur quod non ha-
beant essentialiter differentiam. Item iustitia secundum quod di-
cit Anselmus est rectitudo voluntatis. sed omnis cardina-
lis virtus est rectitudo voluntatis. ergo omnis cardina-
lis virtus est iustitia. si ergo iustitia nominat unam spe-
ciem virtutis. videtur quod cardinales virtutes non habe-
ant essentialiter differentiam sive formalem. Item quilibet virtuti
essentialiter est inspicere medium. quilibet etiam essentialiter est me-
dium suare. quilibet etiam est aggredi difficile. cuiusli-
bet etiam est ordinare. Si ergo medium inspicere est ipsius**

prudencie. mediu seruare tpancie. aggredi difficile for-
 tudinis. ordinare ipse iusticie. vt qd dicitur in az vtutu
 in rei cencia aler. No g formalit distinguunt. **15**
 ddm qd est loq de vtutib cardinalib qd tum ad formā p
 quā sūt gratuite. qd vtutu ad formā p quā sūt meritoie. qd
 vtutu ad formā p quā sūt ad spēales actū differentias
 ordinare. Si loqmur de forma p quā sūt gratuite. sic i
 illa pot vtutu nō qd distinguunt. qd illa forma ē gra gra
 tuificies. qd lz sit vna. nō gratā reddit deo aiām cū vni
 uersis potētis ei? habitib vtutis sic in scdo h. onū
 fuit. di. xxvii. Si h loqmur de ipis vtutib qd ad for
 mā p quā sūt meritoie qd hnt rōne merēdi p sece. sic ma
 gis dicitur vtutu nō qd distinguunt. qd illa forma ē cha
 ritas p quā vtutes ceterē rāq potēre vtutu ad vnu si
 nē vtutu inclinant qd ad locū p pū. qd infra melius
 oñdet in tractatu de cōiectō vtutu. Si h loqmur de
 ipis vtutib fm formā p quā sūt ad spēales actū dif
 ferētiās ordinare. sic dico qd vtutes cardinales cōniali
 ter r formalit distinguunt. r eaz diuersitas colligit ex
 dncō cōparōib sic in obiectō oñsuz fuit. vtz ex diuer
 sitate potētiaz qd sōmāt r pscunt. r ex diuersitate
 actū qd elicitur. r ex diuersitate obiectoz ad q ordinā
 r ex diuersitate mediōz circa q dicitur. r ex diuersitate
 viciōz oppositōz q excludit. r iō rōnes q ad hāc pte m
16 ducunt dcedēd sūt qd vtz dcludit. Ad illud qd obz qd
 pmo obz in dū qd vtutu nō ē aliud qd variatio affectus
 amoris. dō. q Aug. loqz ibi de vtutib cardinalib fm
 qd reducē bnt ad vna radicē charitatē. p quā hnt pfecta
 ordinatē ad ipm deū ordinare. r ei hōtunt qndā cō
 nectōne ad vnitatē. r h p p liaz scōntē q diffinies tpa
 tā dīc tpaniā dicam? ē amorē deo se se integrū incoru
 pū q seruare. fortitudinē amorē oīa p p deū facile p se
 rē. r sic de alijs. Talis aut relatio tpanie r fortitudi
 nis i deū p amorē nō ē vtutu cardinaliū nisi in qd a cha
 ritate regunt r in o. mā r tpani. r h mō vtz ē q habet
 qndā vnitatē rōne vni? amoris. s p p h nō scōt q nō
 diuersificēt p puz formis. **17** Ad illud qd obz qd vtutu
 est cōlitas vite vndiq rōni cōsentēs. dō. q h q ē vndiq
 qd p dupl? intelligi qd fiat distributio. Aut rā q h q ē
 vndiq distribuat p duabz extrinsecis vtutib vtutu
 ca medietatē. r sic vuenit cuiuslibet vtuti cardinali p se. qz
 nec declinat ad supflūū nec ad diminiutū. Alio mō h q
 est vndiq pē distribue p oībz pntib rōnabilibz aīe. et
 tūc nō cōp. tit alicui vtuti cardinali absolute s in vtutib
 hz cōnctōne cū alia. Et ex h nō pē dcludi qd oēs vtutes
 sūt vna cōnctōne. s q pnt dicit vna p qndā cōnctōnez
 r aggragōez. sic oēs potētē aīe qd sūt sūt diuersē. dāt
 ipi aīe possē. ita q vna sine alia nō possēt aiām facere
 potētē. sic intelligendū ē de cōlitate vite q dicitur p nes
 vna vtutē pte alia rē. p nes āt oēs dicitur integrē r p se
 cre. **18** Ad illud qd obz q vna vtutu dnoiat alia. dō. q
 est p dicitio mltipler. vtz p cām. r p cōnctā. r p cōmū
 tantā. Et cū d: q vna vtutu dnoiat alia. h nō est p
 pter cōnctōne dnoientā. s h ē. p p h q nō cōmūtant se
 circa vna aī. subiectū. r circa potētias q se mutuo cir
 cūcedūt. Et si tu obz qas q cōmūtantā nō sufficit. qz
 nō dcedit q mltica ē alia. dō. q cōmūtantā nō sufficit
 simplr. s r cōmūtantā cū simplicitate subiecti. p quā h
 accū pē reflectere se sup se r sup oē illud qd ē in se. itē p3.
 qz aīa intellectiua simplr p se dnoierē sup se p actū in
 telligēdi. r sup p actū diligēdi. Et hunc ē q vtutes i tali
 bus potētis cōntes pnt se mutuo dnoiare. r iō nō ē si
 mile de oībz actū. cōnctā si circa idē subiectū bēant dnoie
19 re. Ad aliud qd obz q oīs cardinalis vtutu ē qdā vo

lūtatis rectitudo. ita q oīs vtutu cardinalis est iusticia
 ddm q iusticia dupl? accipit. qz est iusticia generalis.
 r est iusticia specialis. Et iusticia generalis cōplectit
 oēs vtutes nō solū cardinales sed etiā tēcologicas. Ju
 sticia vō spālis nō ē simplr rectitudo volūtatis. s rectitu
 do volūtatis ordinās ad alieq. r h nō cōpetit cuiuslibet vtu
 ti cardinali. r p pterea nō scōt q cardinales vtutes nō
 habeāt ab invicē dū iugit. **19** Ad illud qd obz de illis
 qd vtutu dnoierē sūt in quolibet vtute. r dicit p q
 vtz est. sed tūc hōc nō scōt q vtutes nō sūt in
 cre. qz q quilibet dnoierē vtutu dnoierē vtutu
 speciali hoc nō est p ppteratē. sed magis p appropria
 tionē. cuiuslibet cōm vtutu est mediū tenere. sed p pter h
 appropria tpanie quia maxime oportūū est circa di
 lectōnes mediū custodire. sic r de alijs dnoierē vtutu
 gendū est. Si tūc obz qz q inspicere mediū hoc est p
 pūū ipius prudēcie. r ita videt q prudēcia sit de cōn
 ctā aliaz vtutū cardinaliū. ddm q inspicere mediū ē
 duobus modis. vel p modū dnoierē vtutu directe. vel p
 modū inclinatōis dnoierē vtutu. Pmo mō inspicere me
 diū est p pūū ipius prudēcie q p pteratē potētā rōnalem
 cur? est dnoierē r discernere. r hoc mō inspicere mediū
 um nō dnoierē vtutu cardinali p sūt essentia sed p cō
 mitantā directiua. Cū sicut oculus videt sibi r alijs
 mōbus. sic prudēcia inspicit sibi r vtutib ceteris. Alio
 mō inspicere mediū est p modū inclinatōis dnoierē vtutu
 r sic nō tūc est prudēcie sed etiā cuiuslibet vtutis. quia
 qdlibet vtutu est quoddā pōdus recte inclinatōis. r mouēs
 ad mediū circa qd habet dnoierē vtutu. Cū sicut grauitas la
 pidis recte dicit inspicere locū deorsum sive mediū nū
 di. sic qdlibet vtutu p rōnabiliter dicit inspicere mediū
 recte viuendi. r hoc nō potest dcludi q prudēcia ab
 alijs vtutibus nō habeat dnoierē vtutu.

Questio
 De vtutibus cardinalibus qd ad subiectū. Et qrit
 vtutu sūt in pte aīe rōnali. an in ea pte q solū obpāt rō
 ni. Er q sūt in pte aīe rōnali videt pmo p auctatē au
 in solū. Virtus est rō recta p dnoierē in finē. s dicit q h
 est p dicitio causalis sive materialis. q videt q subiectū
 vtutis sit ipa rō sive potētia rōnalis. Itē vtutu est p
 pū merēdi r optis meritorij r laudabilis. q circa illā po
 tentiā hz esse ei ca cur? actū dnoierē laus r meritū. sed ra
 lis est potētia rōnalis. s. l. ar. g vt idē dō pū. Item in
 eo subiecto ē vtutu in q aīa hz imaginē dei. cū vtutes ce
 tere bēant ortā a grā cur? aīa est capax p h q ē imago. s
 nō est imago nisi p potētā rōnale. g rē. Item oīs vtutu
 dnoierē vtutu circa electōez boni r fugā mali. s hūus electio
 solū potētē rōnalis. p pte dicit. g vt q oīs vtutu p pte
 in rōnali pte ipi aīe. Itē vtutu ē in genere honesti fm q
 vtutu rulli. **20** Bonū qd est honestū r cōpōsitū cōbie
 cum solū rōnalis vtutis. qz potētē sensitīue solū mō se
 runt ad ea bona q sūt de genere cōmodi. g vt q vtutu sit
 solū in pte aīe rōnali. s. 3. fortitudo ē i rascibili. r rē
 perānta i cōcupiscibili. s. 3. itē nō sūt rōnales nisi qz obz
 perāntes rōni fm q dicit pbs i fine noue cōbice. g vt q car
 dinales vtutes nō l. cānt cē i pte rōnali sed pnt in pte
 sensitībi. Itē i ea pte est hūus vtutu expediens r recti
 cans circa quā hz cōnctas r obliqas. sed h duo sūt
 maxime circa motū sensitībilē. q d dicit sūt rascibilis
 r cōcupiscibilis. g videret q in illis habeat locari vtutu
 cardinalis. **21** Item in ea parte est habitus virtutis rā
 qz in subiecto p pno q immediatius r proximius elicit ac
 tū ipius virtutis. s r pante r fortitudinis actus elicit
 untur immediate a cōcupiscibili r rascibili. q sūt obedi

entes rōni. q̄ videt q̄ in eis v̄tutes cardinales habeant
 pont. Item v̄tutes cardinales distinguunt a theologi
 cis sicut v̄tutes cardinales ab intellectualibus. s̄ intellectua
 les v̄tutes sapientie et intelligentie et scientie ponunt in rōnali
 pre p̄prie dicta. v̄tutes cardinales v̄o in ea pre q̄ obipant
 rōni. q̄ videt s̄l̄r q̄ theologicie d̄nt reponi in pre rōnali
 et cardinales in pre sensibili s̄m q̄ rōni obedit. Item in
 ea pre maxime h̄z reponi h̄ctus v̄tutis q̄ magis indiget
 rectificari sed pars que magis indiget rectificari est ps
 sensitiva. quoniam s̄m q̄ dicit philosophus intellectus
 sp̄ est rectus. fantasia recta et nō recta. cū q̄ fantasia nomi
 net potentia sensitiva. videt q̄ circa ipam eē habeat v̄tutē
 22 res cardinales. **R.** ad p̄teroz intelligētia est notā
 dum q̄ cū rōnale dicat dupl̄r s̄m q̄ vult p̄ficiat. v̄tē
 qd̄ rōne p̄cipat. et qd̄ rōni obedit. Si large accipiat
 ps rōnalis sic nō est dubiū qn̄ oēs v̄tutes in pre rōnali
 sint. sive theologicie. sive cardinales. sive intellectuales
 sive v̄tutes cardinales. Si v̄o rōnale dicat p̄p̄e s̄m q̄ p̄ci
 par rōne. sic voluerit aliq̄ dicit q̄ qdam v̄tutes card
 nales sunt in pre rōnali. v̄tute in prudētia et iusticia. q̄
 dam v̄o nō s̄z i potentia inferiori q̄ est rōnalis largo mō
 dicta. q̄ obipat rōni. v̄t fortitudo et temperantia q̄ sunt i tra
 scibili et occupabili. Licet aut̄ hic mod⁹ dicit aliq̄
 mō p̄babili videat s̄m moales. p̄hos. n̄ s̄m theologiā
 nō v̄ rōnabili dicit q̄dam v̄tutes cardinales pont in
 pre superiorē et q̄dam in inferiorē. cū oēs v̄tutes cardina
 les eglee sint q̄tū ad merit dignitatē. oēs etiā sint p̄n
 cipū merēdi. Et p̄terea cū merit cōstitat radicaliter
 circa li. ar. in solis illis potētis h̄nt esse v̄tutes sive car
 dinales sive theologicie in q̄bus recipit libertas arbitrii.
 p̄pter qd̄ cū libertas ar. nō sit nisi in pre aie rōnali. s̄m
 q̄ rōnale d̄z qd̄ p̄cipat rōne. necesse est ceteras v̄tutes
 cardinales in pre illa reponi. et hic necesse est exigit ear
 rum dignitas. cū ipse h̄ant ortū a gra. et p̄cedēs ante
 m̄to sint nobilitates q̄ ipa scia q̄ ponit rōnē in subiecto
 23 in pre aie rōnali et intellectiva. Et p̄terea d̄cedēde s̄nt
 rōnes q̄ sunt ad prem istā. Ad euidētia v̄o obiectoz q̄ i
 p̄tū opponunt notand⁹ est alius mod⁹ distinguēdi rō
 nale s̄m theologiā. Uno ei mō distinguit rōale i pre sen
 sitiva. Alio mō distinguit i potentia affectiva. Secun
 dū q̄ distinguit i potentia sensitiva. sic sunt in pre rōna
 li oēs v̄tutes. Sed mō v̄o q̄ distinguit circa potētia affe
 ctiva sic nō sunt in ea oēs v̄tutes. s̄z ille solū q̄ dirigūt i
 discernēdo sicut fides et prudētia. Alie v̄o reponunt in
 potētia affectiva q̄ qdem ps est li. ar. et d̄z volūtas s̄m q̄
 diuncta est rōni. Dicit etiā occupabilis et irascibilis s̄m
 q̄ d̄verimode h̄z affecti et moueri. Nihil em̄ aliud ē vo
 lūtas q̄ affect⁹ sive appetit⁹ rōnare. ois at̄ affect⁹ sive
 appetitus ē vis irascibilis sive occupabilis. q̄ due vi
 res s̄m q̄ sunt li. ar. p̄tes rōnales sunt. et in ipis p̄nt esse
 v̄tutes theologicie et cardinales. Theologicie in q̄trum
 imediate eleuant in deū ipm̄ diligēdo et ipm̄ inherendo.
 cardinales v̄o in q̄trum versant̄ circa bonū et carū. Et p̄ h̄
 24 p̄ magna pre patet r̄sio ad obiecta. Ad illud qd̄ p̄
 mo obi in cōtrariū q̄ se fortitudo et temperantia sunt in tra
 scibili et occupabili. et iste solū sunt rōnales q̄ obipant
 rōni. d̄m q̄ abiq̄ dubio iste due v̄tutes cardinales q̄
 tum ad habit⁹ substratos in illis duob⁹ v̄tutib⁹ reponi
 tur. licet q̄tuz ad rōnem p̄m̄ariā merēdi et ordinādi ois
 v̄tutis in li. ar. ponēda sit. et ista duo sunt in cōp̄sibili
 lia. p̄ co q̄ li. ar. nō est potētia distincta a rōnali et oc
 cupabili et irascibili s̄m rōnem. Et p̄terea illa assumptio
 est falsa q̄ occupabilis et irascibilis solūmō sunt rōna
 lis q̄ obipant rōni. In nobis em̄ est duplex irascibilis
 et occupabilis. v̄tē rōnalis et sensibilis. Rōnalis s̄m

quā imediate nati sum⁹ in deū ferri. et in q̄ cōicam⁹ cū
 angelis. et in q̄ s̄m diuersas cōparātes h̄z reponi th̄ colo
 gica v̄tutes et cardinales. Alia v̄o est irascibilis et oc
 cupabilis sensibilis q̄ solūmō dicit rōnalis q̄ obipat ra
 tioni. Et in h̄is nō d̄stitit li. ar. nec in h̄is sicut in sub
 iecto pont⁹ v̄tutes cardinales. licet p̄ frequētē affectu
 onem aliquo mō ille potētie nō in cōgrue dicant̄ habili
 tari. illa t̄n habitus nō est de v̄tutis cōntia s̄z potius si
 bi annexa. Ad illud qd̄ obi q̄ p̄ntas et obliquas h̄nt
 esse circa parrem sensibile quia nara est subiacere. d̄m
 q̄ obliquas habet esse circa aliquā potētia dupl̄r. aut
 q̄ in ea inchoat. aut q̄ s̄sumat. Primo mō est obliq̄
 25 ras in pre sensibili. s̄ q̄tū ad inchoatōz. v̄t p̄ter fom
 tis inclinationē. Secdo v̄o mō est in pre rōnali. p̄p̄e cō
 sensum et deliberatā electionē. et in hac pre p̄ncipalit̄ re
 sider obliquas v̄tē. et p̄p̄e ostiū rectitudo v̄tutis. et iō
 26 nō in pre sensibili sed magis in rōnali. Ad illud qd̄
 obi q̄ actus v̄tutis fortitudinis et temperantie imediate elu
 ciunt a occupabili et irascibili. d̄m q̄ illud verum est
 loquēdo de occupabili et irascibili humana. s̄z i loqua
 mur de occupabili et irascibili brutali et sensuali. sic per
 alias potētias nō imediate elicit actus istaz virtutum
 imō q̄tū sequētē. q̄ rectificata occupabili et irascibi
 li rōnali p̄ h̄rum v̄tutis. p̄ sequēs rectificat ipa oc
 cupabilis et irascibilis brutalis q̄ illos h̄z subij. et famu
 lari. Cū sicut rectificata volūrate in dispēnando. p̄ cō
 sequens rectificat man⁹ ad tribuēdū beneficū. et largi
 ras nō est in manu sicut in subiecto sed in ipa volūta
 re. sic intelligēdū est i p̄posito. Ad illud quod obi
 q̄ v̄tutes cardinales reponunt in ea pre que obipat
 rōni. d̄m q̄ hoc nō est quia habitus consuetudinalis
 27 virtutis s̄m q̄ virtus habeat esse in illa pre sensibili q̄
 rōnali obipat. sed quia ex quadam consuetudine bene
 faciendi in illa parte relinquitur quedā habitus. Et
 ideo p̄r dupliciter ad rōnem illā r̄ndēti. Primo qd̄ez
 q̄ nō est simile de virtute cardinali et consuetudinali s̄m q̄
 consuetudinalis est. qui cardinalis virtus nominat̄ ha
 bitum dirigentem in operib⁹ electiue. consuetudinalis
 vero p̄ter hoc nominat̄ habitum acquisitum et si. con
 tr̄ bene agere. Aliter etiā responderi potest per inter
 emptionem minoris. quia consuetudinalis virtus et si
 aliquo modo sit in parte sensuali quasi in crequeute et
 subiacente. in rōnali tamē est p̄ncipalit̄ r̄tanq̄ in un
 perante actū virtutis et potētie sensuali p̄cedente.
 Ad illud quod obi q̄ potentia sensuali magis
 28 indiget rectificari q̄ intellectualis. d̄m q̄ falsum est.
 quia rectitudo et obliquitas que homi imputat̄ hec est q̄
 haber ortum a pre rōnis. Et q̄ obi q̄ intellectus teni
 per ēreclus. d̄m q̄ illud intelligitur de intellectu s̄m
 q̄ respicit leges eternas et ab ipis recipit et in eis specu
 latur. nō aut̄ qualitercunq̄ ex se mouetur. immo si equi
 ter est obliquus et erroneus. Vel potest dici q̄ hoc in
 telligitur de intellectu s̄m q̄ est acceptio p̄ncipiorum
 notissimozum in qualibet sententia. v̄tute dignitatum
 circa que non contingit errare. non autem p̄oue appli
 cari habet ad opera specialia. et ideo ad ipsarum d̄recti
 onem virtutes sunt sibi necessarie. Et p̄pter hoc ra
 tio illa non concludit. quia procedit ex falsa assu
 mptione.
Questio iij
De v̄tutib⁹ cardinalib⁹ q̄trum ad numerum. Et que
 ritur v̄tū debeat esse quattuor an plures. Et q̄ in sine
 quattuor videtur per illud quod dicitur Sap. viij. q̄
 sapientia docet sobrietatem. prudentiam. iusticiā. et for
 titudinem. si ergo nominat̄ virtutes cardinales sufficiēt

ter videt qd sunt quatuor: et no sunt plures nec pauciores. Item hoc ipm pbatur p glo. Sec. ii. vbi dicit qd fluvius qd egreditur de padiso dividitur in quatuor: capi- ra-ibi dicit glo. qd p ista quatuor: capita intelliguntur qd tuor: virtutes cardinales. Itē hoc ipm ostendit p Aug. qui in li. de moribus ecclie dicit affectu virtutis ee qua dignitū. h. costar qd hoc no pot intelligi nisi de cardina- libus. g. re. Itē hoc ipm ostenditur p phm et alios tractato- res qui de hac materia loquuntur. Similiter oēs virtu- tes cōsuetudinales et pollice reducuntur ad quaternari- um. Sed 3. Virtutes theologice sūt tres. ppter trinita- tem obiectoy et potētiarū. sed in eisde potētis sūt vir- tutes cardinales et theologice. licet fm aliā et aliā com- parationē. qd videt qd sūt tm tres. Itē virtus qd ordinat ad alterū est tm vna. vtz. iusticia ad primū. qd videt qd vna sit tm virtus p qua homo ordinatur ad seipm. Aut si tres sūt virtutes p quas ordinatur in se. videt qd tres sūt p quas ordinatur homo ad primū. ita qd no tan- tū sūt qtuor. sed etiā se extendat ad numerū senariū. Itē sup illud Math. xv. Erāt qd māducauerāt quasi quatu- o: milia hoīm. Glo. Per quaternariū quatuor: virtutes cardinales intelliguntur. Prima est prudētia cognitō re- rū appetendaz et vitādarū. Secūda ē refrenatio cupi- ditatis ab his que spaliter delectāt. Tercia ē firmitas ī molestias seculi. Quarta vō que p oēs diffundit est dilectio dei et pximi. Si ergo dilectio dei et pximi po- nitur vna inf cardinales virtutes. videt qd sūt plures qd qtuor: Itē humilitas. patientia et obedientia sūt mag- ne virtutes. nec tamē sūt aliqua pdictarū vt videt. ergo videt qd cardinalis virtus no sufficēter dicitur p qua tuor: membra. Est qd de pdictarū virtutū cardinaliuz 29 numero et sufficientia. P. ddm. qd absqz dubio nume- rus et sufficientia virtutū cardinaliū sūt in quaterna- rio. Vt aut numeri rō et sufficientia assignat multy mo- dis. qui et si p oia no sūt rōnales. tm cōficiunt vnu mo- dū dicitō rōnālē et sufficientē. Possūt autē hi modi dicitō di ad qtuor: reduci fm quadruplicē rōem ipsius cardina- li virtutis. vtz ad ppriū subiectū. ad actū intrinsecū. ad suū oppositū. et ad ppriū obiectū. Primus ergo modus sumēdi est pncis dīversitate subiectoy. Subiecta enīz pxima et imēdiata ipaz virtutū sūt potentie anime siue vires qd sūt tres. vtz rōnālīs. cōcupiscibilis. irascibilis ita qd fortitudo est ī irascibili. tēperātia est ī cōcupiscibi- bili. sed iusticia et prudētia sūt ī rōnālī fm qd duplici- ter habet ad alias vires cōparari. vel ī rōe cōsiliāris et sic est prudētia. vel ī rōe sententiāris. et sic est iusti- cia. Siue fm qd habet cōsiderari in se. et sic pncis habitus prudētie. Vel fm qd habet alias regere et ordinare. et sic pncis habitus iusticie. Secūdus autē modus sumēdi sufficientia virtutū attendit fm dīversitatem actū in se- cōy. Tres enī sūt actus qd necessario concurrūt ad virtū- tē. s. velle scire. et ī pmutabiliter cōpari. Scire autē qd sit agēdū est ipsius prudētie. Velle vō bonū est ipsius iu- sticie. Immutabiliter cōpari est tēperātie et fortitudi- nis. tēperātie ī pspis. fortitudinis ī aduersis. Ter- tius vō modus sumēdi attendit pncis cōparatōem ad op- posita. que sūt quatuor: nobis. ppter pncis iusticia. Vt dicitur ignozātia. cōcupiscētia. īfirmitas et malicia. Et cōtra ignozātia est virtus prudētie. cōcupiscētia ē virtus tēperātie. īfirmitas est virtus fortitudinis. et malicia est virtus iusticie. Et h. modus dicitō videt satis rōnabilis. Tertiamē a posteriori sumptus ē. qd no virtutes p vicia. sed vicia p virtutū merita distin- guuntur. Quartus autē modus sumēdi est ex pte ipsoy

obiectoy. et iste modus sumēdi videt esse rōnabilior. qd habitus p actus. et actus p obiecta dīversificari hnt. Et h. modus dicitō habet quadruplicari. Tmo mō sic. Nā virtutes aut sūt circa passiones. aut circa actōnes. Si circa passiones. aut illatas. et sic est fortitudo. aut ī- naras. et sic est tēperātia. Si circa actōnes. aut circa actō- nes intrinsecas. que quidē consistūt in eligendo. et sic est prudētia. aut extrinsecas. que quidē consistūt in cōsequendo. et sic est iusticia. ad quā spectat vnicuiqz tribuere iu- ra sua. Alio modo p sumi sic a pte obiecti. qd virtus aut negociatur circa malū. aut circa bonū. Si circa malūz aut est innatū. et sic est tēperātia. aut illatū. et sic est forti- tudo. Si circa bonū. aut ī rōne vtilis et expedientis. et sic est prudētia. aut ī rōne honesti et laudabilis. et sic est iusticia. Alio vō modo sumit sic. qd virtus cardinalis aut ordinat ad primū. aut ordinat ad seipm. Si ad se ipam. aut in eligendis. et sic est prudētia. aut in respue- dis. et sic est tēperātia. Si vō ordinat ad primū. aut h. est ī reddēdis. et sic est iusticia. aut in sustinendis. et sic est fortitudo. Oēs tamē h. modi dicitō aliquid vidēt ha- bere calūniā. nec vsqz qd attingere ad rōem ppam. Et ideo adhuc restat alius modus dicitō qui respectu p- dicitoy est septimus. et omnibus pdictis vt esse magi p- dicitur. Cū enī virtus cardinalis dicit qd ordiat hoīem circa ea que sūt ad finē. siue circa qd creatū. cū homo ha- beat cōpari ad seipm siue ad alter. virtus cardinalis aut est regulatiua actū hominis respectu sui. aut respectu pximi. Si respectu sui. hoc pot esse tripliciter fm actū pncipalē triplicis virtutis. vtz. rōnālīs. circa quā est prudētia. cōcupiscibilis circa quā est tēperātia. et irasci- bilis circa quā consistit fortitudo. Si vō ordiat ad alter. sic ē vna virtus qd dicit iusticia. qd vna est rō fm quā ad alter. ordiat vtz rō debiti. Et qd bec rō pot attendi fm actū cuiuslibet potētie. hinc ē qd iusticia cardinalis circūte dicit omnes vires. et tm vna ē ppter vna rōnem ordinādi ad alter. Et sic patet numerus et sufficientia p- dicitoy quatuor: virtutū. Ad illud qd obi: in 3. qd qd virtutes theologice sūt tres fm trinitatē potētiarūz rō. ddm qd no est simile. qd virtutū theologice ē ordia- re hoīem ad deū qd solus ē sūms oīm bonoy. cardinaliū vero est hoīem ordinare ad se et ad primū. et rō necesse est ples virtutes repiri ex pte ista qd ex illa. ppter vna cō- paratōis differētia supadditā. rōe cuius attendit iusti- cia. Ad illud qd obi: qd iusticia qd ordinat ad alterum est tm vna. ergo similiter alie virtutes cardinales qd ordi- nāt hoīem ad seipm. ddm qd no ē simile. Et rō huius ē qd virtutes qd respiciūt hoīem in se attendūt pncis actus virtutū pncipales. qui qm dīversi sūt. necesse ē illas esse dīversas. sed virtus que ordiat ad alter. no sūmit rōes dīstinctōis ab actibz pncipalibz ipaz virtutū. p co qd per eodē actū fm qd ordiatur hō ī se. ordiatur etiā ī primū et rō dīstinctōne sūmit ex rōe cōparatōis ad alter. et qd rō illa vt dcm ē vna ē. id ē. iusticie qd ē ad alterū ordina- tua habz vnitatē. nec ex h. oportet ī alijs sūm cōcludere qd no ē simile hinc et inde. Ad illud qd obi: qd ppter has virtutes cardinales glosa ponit dilectōnem dei et pximi. ddm qd ipsa dilectio pximi no ponit ibi qd sit vir- tus cardinalis. sed quia ipsa ē qd maxime adiuvat iusticia. hntem vt affectū nīm possit respectu pximi recte regu- lare. Nisi enī quis pximū suū diligat. non ē facile vt- tus dicitō sibi reddat. Ad illud quod obi: qd de alijs virtutibus. vt pte de humilitate patientia et obe- dientia. Dicitū qd omnes ille virtutes p magna parte reducti habent ad istas sicut ad radicaia pncipia. in

... virtutes theologice sunt tres... quatuor... virtutes cardinales... iusticia... fortitudo... temperantia... humilitas... patientia... obedientia... dilectio dei et proximi... virtus cardinalis... regulatiua actus hominis... respectu sui... respectu proximi... virtus cardinalis... dicitur quod ordinat hominem circa ea que sunt ad finem... virtus cardinalis... attendit principalem actum virtutis... virtus cardinalis... attendit principalem actum virtutis... virtus cardinalis... attendit principalem actum virtutis...

quibus residens est ratio mouendi et dirigendi p[ri]maria. Propter q[uo]d etiã, cardinales a cardine nuncupant. Cuius patientia ad fortitudinẽ reducitur et alie plures que sunt ipsius sp[irit]us naturales s[un]t q[ui] inuicẽ tractoros morales. Humilitas v[er]o et obedientia reducti habent ad ipsam iusticiã. Et si tu obicitas q[uo]d humilitas nõ s[ed] ordinat ad aliter et similiter patientia, responderi potest q[uo]d idẽ homo s[ed] rationem duplicis persone, sicut patet. Homo cũ accusat seip[s]um idẽ est accusator et reus. Et cũ iudicat seip[s]um idem est iudex et p[ro]c[ur]ator. Sic intelligẽdũ est de humilitate et patientia et alijs etiã specialibus virtutibus que reducti habent ad ipsam iusticiã s[ed] q[uo]d est virtus cardinalis et specialis. Dicit t[ame]n o[mn]es vires circuire q[uo]d aliq[ui]d habet qui ad ipsam reducitur spectant ad potentia[m] rationalem sicut veritas. Aliqui ad concupiscibile sicut largitas. Alii qui ad irascibile, sicut ira, zelum et penitentiã. s[ed] q[uo]d in quarto li. d[icitur]. Dist. xiiij. et p[er] hoc patet responsio ad obiectione[m].

¶ Ductio

De virtutibus cardinalibus q[ui]ntum ad originẽ, vtrum scilicet huiusmodi virtutes sint a dei dono vel ab assuetudine. Et q[uo]d sint ab assuetudine videt[ur]. Eadem est virtus cardinalis et consuetudinalis s[ed] rem et essentiam. S[ed] virtutes consuetudinales cõpletum esse habent ab assuetudine s[ed] q[uo]d de his dicit p[ro]ph[eta] in p[ri]ncipio veteris ethice. In natis nobis a natura, p[er]fectis vero ab assuetudine. g[ener]at[ur]. Itẽ s[ed] q[uo]d vult p[ro]ph[eta] et ostendit et cũdẽ ip[s]is vnaqueq[ue] res generatur per que i esse saluat et p[ro]mouet. s[ed] p[er] bonorum op[er]um multiplicacionem cardinales virtutes h[ab]ent in nobis cõseruari. et ad melius p[ro]moueri. g[ener]at[ur] bona op[er]a h[ab]ent in nobis generari. Itẽ hoc ip[s]um videmus exp[er]imento. videt[ur] em[er] q[uo]d malus h[om]o in bono exerceat et assuecit se p[er] plus ad bonũ habet dispositio[n]em et habitum et facilius redit. sed hoc nõ esset nisi p[er] assuetudinem in bono acq[ui]rere habitus q[ui] ad bonũ habitus retinet. cũ g[ener]ales sint virtutes cardinales et consuetudinales. videt[ur] q[uo]d originẽ trahant et frequẽt[er] b[on]e agere. Itẽ multi habent et habent ut h[om]o virtutes cardinales et consuetudinales q[ui] nunq[ui]d crediderit in ip[s]um nec s[un]t membra eius. si ergo h[ab]et g[ra]t[ia] p[er] ip[s]um habet derivari in eius membra. videt[ur] q[uo]d virtutes cardinales acq[ui]rit possunt p[er] humanam industriã. Itẽ sicut in intellectus p[er]ficiuntur et dirigunt et rectificant p[er] habitum scientie. sic et affectus p[er] habitum virtutis. s[ed] q[uo]d ip[s]us intellectus nõ p[ro]pria virtute nõ possit venire ad cognitionẽ eternor[um]. t[ame]n p[er] ea q[ui] naturaliter h[ab]ent p[er] venire ad cognitionẽ istor[um] inferior[um]. ergo pari r[ati]one q[ui]s affectus nõ possit habere virtutes q[ui] eleuat ip[s]um ad sup[er]na. videt[ur] t[ame]n q[uo]d possit h[ab]ere virtutes dicitur g[ener]es ip[s]um et rectificat[ur] circa ista inferiora. s[ed] cardinales virtutes s[un]t huiusmodi. g[ener]at[ur]. Si tu dicas q[uo]d nõ est s[ed] ille q[ui] p[er]fectio afficitus multo nobilio[ri] est q[uo]d p[er]fectio intellectus. Obicit[ur] cõtra hoc q[uo]d talis p[er]fectio nõ videt[ur] esse excellẽtia q[uo]d p[er]fectio cognitionis. Videmus eni[m] quosdam creaturas irrationales h[ab]ere virtutes quasi naturaliter possidere. Quoddã eni[m] animal est q[uo]d viger in liberalitate. quoddã q[uo]d in p[ro]vidẽtia viger. quoddã quod in mansuetudine. quoddã in virtutis strennitate. quoddã in castitate. sicut p[er] exempla patet. g[ener]at[ur] si natura hominis digno[ri] est q[uo]d natura bestiaru[m]. multo fort[is] videt[ur] q[uo]d homo istas virtutes cardinales aut habeat simpliciter sibi innatas. aut p[er] illud quod est innatũ cum r[ati]onis industria. possit acq[ui]rere. Sed Jaco. j. Offic[ia] d[omi]ni optimũ et o[mn]i do. p[er]fec. de sur. c. sed dona virtutu[m] s[un]t dona optima s[ed] q[uo]d inuicẽ ipsa glo. ergo non v[er]o q[uo]d h[om]o virtutes sint a natura assuetudine. s[ed] p[er] ex diuino munere. Itẽ Sap. viij. Scio q[uo]d aliter non possum esse continens nisi deus det.

ergo si continentia nõ potest obrineri nisi per diuinum mun[us]. g[ener]at[ur] pari r[ati]one nec alia cardinalis virtus. g[ener]at[ur] idẽ q[uo]d p[ro]ph[eta]. Itẽ hoc ip[s]um videt[ur] r[ati]o. Agens nobilit[er] est patientia. et p[er]fectio p[er]fectu[m] effectu[m]. s[ed] h[ab]et interior[um] animi nobilit[er] est op[er]atio exterior[um]. g[ener]at[ur] ex frequẽti bona op[er]at[i]o[n]e nõ v[er]o q[uo]d p[er]tingat acq[ui]rere aliquã virtutẽ cardinale[m]. Itẽ si virtus acq[ui]rit p[er] op[er]at[i]o[n]es aut p[er] vnicã op[er]at[i]o[n]em. aut p[er] plures. et stat q[uo]d p[er] vnicã nõ g[ener]at[ur] plures. Sed q[uo]d vna illaz op[er]at[i]o[n]u[m] incipit et alia desinit. g[ener]at[ur] nõ op[er]at[i]o[n]es ille s[un]t s[ed] vna nõ p[er] facere. g[ener]at[ur] nec plures. cũ nouis op[er]at[i]o[n]ib[us] sup[er]uenientib[us] alie trãseant in p[re]teritũ. Itẽ si virtus cardinalis generari h[ab]et ex op[er]ib[us]. Aut g[ener]at[ur] ex op[er]ib[us] virtuosis. aut non virtuosis. Et ex op[er]ib[us] virtuosis non. q[uo]d op[er]a virtuosã sive studiosã a virtute h[ab]ent originẽ. ergo nõ s[un]t virtutis p[ri]ncipiu[m]. Videt[ur] g[ener]at[ur] q[uo]d ex op[er]ib[us] nõ virtuosis. Sed contra. quales sunt actus tales sunt habitus ergo si op[er]a illa non sunt virtuosã. nõ generabunt habitum virtuosum. g[ener]at[ur] videt[ur] q[uo]d nulla virtus possit ex op[er]ib[us] generari. R[ati]o ad p[ro]dic[er]o[rum] intelligentia[m] est notandum q[uo]d virtutes cardinales vno modo dicunt[ur] virtutes quia habitant ad op[er]a moralia. Alio modo dicunt[ur] virtutes nõ s[ed] s[ed] h[ab]ent ad h[om]o[n]i op[er]a. sed etiã quia eleuat ad op[er]a meritoria. Sedm aut[em] q[uo]d virtutes cardinales dicunt[ur] virtutes. q[uo]d potentia[m] eleuant. sic non habet ortu[m] ab assuetudine sed a diuino munere. nõ a natura sed a g[ra]t[ia]. q[uo]d enim eleuat potentia[m] supra se sunt supra naturam et actum ipsius potentie qui inest ei p[er] se. et ideo necesse est q[uo]d ab aliquo superiori et potentia et actu ipsius potentie trahant originem. Et hoc modo cardinales virtutes sunt virtutes gratuite. Alio modo est loqui de cardinalibus virtutib[us] s[ed] q[uo]d habitant ad op[er]a moralia. et sic h[om]o virtutes cardinales sunt virtutes politicæ. et radicaliter sunt a natura. sed completiue sunt vel ab op[er]um frequentia et p[er]seuerantia. vel a g[ra]t[ia] influẽtia et p[ro]vidẽtia. vel ex vtraq[ue] causa. A natura inq[ui]s s[un]t radicaliter. q[uo]d plãtã habemus in n[ost]ra vita rectitudine p[er] quã ap[er]it sum[us]. licet imperfecte ad op[er]a virtutis et honestatis. sed dũ assuecim[us] paulatim efficiat nob[is] facile q[uo]d pus erat difficile. s[ed] q[uo]d dicit Bern[ardus]. ad eugeniũ q[uo]d nihil eadeo difficile q[uo]d p[er]suetudo nõ reddat facile. Nec solũ ex assuetudine ducit illa habitus scilicet ad cõplẽtũ. s[ed] etiã p[er] g[ra]t[ia] adiutoriu[m]. Cũ ip[s]a g[ra]t[ia] sit aie rectificatua. rectitudo sup[er]ueniens ibi rectitudine qualicũq[ue] prius existente amplificat. et amplificat[i]o cõfirmat. Et vtraq[ue] etiã cã virtus politica p[er] suscipit cõplẽtũ. v[er]o q[uo]d cõcurrat diuine g[ra]t[ia] adiutoriu[m]. et bone p[er]suetudis exercitiũ p[er] q[uo]d duo virtus cardinalis radicata in natura ducit ad cõplẽtũ p[er]fectũ. Et sic virtus cardinalis inq[ui]ntum est politica ortu[m] habet a natura ducit ad q[uo]ddã cõplẽtũ ex assuetudine ne subsequẽte. ad maius cõplẽtũ ducit ex g[ra]t[ia] sup[er]ueniente. s[ed] ad p[er]fectũ cõplẽtũ ducit ex vtraq[ue] causa cõcurrẽte. v[er]o g[ra]t[ia] et assuetudine. Et p[er] h[om]o[n]i et cõplẽtũ inueneri satis manifestũ. Videmus eni[m] q[uo]d aliq[ui]s equ[us] ex sua naturali cõp[er]tione ap[er]titudine habet ad b[on]ũ p[er]tadum et ambulandũ. sed illa ap[er]tudo ad cõplẽtũ p[er] reduci p[er] ipsius equi assuetudine. vel p[er] ipsius sessoris industria q[ui] sicut freno equũ suũ ducere. vel p[er] vtraq[ue]. Sic et in p[ro]posito intelligẽdũ est. q[uo]d s[ed] Aug. lib[er] arbi. assimulat equ[us]. et g[ra]t[ia] assimulat sessoris. et bona op[er]atio recte ambulationi. Sic ergo patet q[uo]d loq[ui]do de virtute cardinali s[ed] q[uo]d est politica. et s[ed] q[uo]d est in t[er]t[i]o p[ar]te d[omi]ni de ip[s]a cõcedi potest q[uo]d a natura et assuetudine trahit originẽ s[ed] q[uo]d ut p[ro]ph[eta] dicit et r[ati]o nõ ducit ad p[ri]mã p[re]inducte. Si aut[em] loq[ui]mur de virtutib[us] cardinalibus s[ed] q[uo]d sunt gratuite. et s[ed] q[uo]d de eis intendit theologus. sic s[un]t a diuino munere. s[ed]

contra hoc non sunt rationes quod ad primam partem ducunt. quod solus peccator dicitur virtute secundum quod dicitur quodammodo habitum habitantem potestatem. Et tunc dicitur ille sicut procedit. **¶** Ad illud quod obicitur in dicitur quod dicitur optimum. et tunc dicitur perfectum. et virtutes sunt dona optima. Rationem potest duplicem. Primum quia gloria intelligitur de virtutibus non de virtutibus. et per omnem modum. sicut virtutes sunt virtutes et merito. per quem modum dicitur cardinales virtutes esse a solo munere gratie. Alii etiam dicunt quod illa virtutes non probantur rationes virtutes sunt a nobis. quia tamen naturalia sunt virtutes dicitur esse a deo sicut gloria. et per dicitur ibi. Et propterea ex hoc haberi non potest quod non sunt ab operatore nostra. Opus enim nunc non excludit opus et munus divinum. imo presupponit et necessarium sicut erigitur secundum quod in libro octavo est. ubi questum fuit. virtus actio sit a deo. **¶** Ad illud quod obicitur de auctoritate Sapientiarum per rationem. quod intelligitur de continentia secundum quod deo accepta et merito. vel intelligitur de auctoritate dei. quod dicitur dare aliquid cooperando et adiuvando. non de illa spirituali quod dicitur dare illi habitum fundendo. per hoc enim continentia fuerit et hoc deo dante. non per ipsam continentiam in fusionem. sicut per liberaliter benivolam cooperacionem.

39 **¶** Ad illud quod obicitur quod agens nobilitate est patiente. et principium effectum. dicitur quod illud habet virtutem quod agens et movens substantia talis differt a patiente. sicut quod sic est quod idem movet seipsum si opus virtutem habeat nisi secundum quod dicitur. ut idem ipsum sit magis nobile et minus secundum diversas operationes. Unde in libro aristotelis. seipsum assuescit ad bonum per actum suum magis nobile est in quantum se movet et assuescit. minus nobile in quantum minus assuescit. et hoc modo respondendum est in omnibus acquisitionibus habitibus. Et si virtutes istas quod actus exterior non est nobilitas habitus interior generatio. dicitur quod virtus politica non potest ad complementum per actum exterioris sed per actum voluntatis interioris. sicut per eum aliquid largitur elemosinam. est ibi operatio manus exterioris executionis. et ista non est principium virtutis sicut signum. Et est operatio voluntatis interioris movens et dirigens quod vult largiri aliquid. et ex illa operatione frequenter cum perseverantia ad complementum virtutis dicitur virtus consuetudinalis sive politica.

40 **¶** Ad illud quod dicitur quod virtus una operatio an plures producat ad operationes perfectiores. dicitur quod plures. quod non ex una operatione generat habitus. sicut ex multis. Et si obicitur quod una supereminet reliqua transit et nunquam erit nisi plures. dicitur quod si prima operatio transcat quod ad actum. manet nisi quod ad effectum. quod quidem effectus per seipsum non est tamen virtus meretur dicitur dispositio vel habitus. sed potest ab actibus sequentibus adiuvata et promovere crescere in dispositione. et de dispositione crescit in habitum. sicut videmus quod una gutta non sufficit ad curandum. frequenter tamen stillatio gutte facit foueam secundum illud poetice. Gutta curat lapidem non vis sed sepe cadendo. Et sic intelligendum est in proposito.

41 **¶** Ad illud quod obicitur quod virtus cardinalis non potest generari ex operibus non virtuosis. dicitur quod generari habet ex operibus virtuosis. sed opus virtuosum sive studiosum ut per se loquamur quoddam est virtuosum plene quoddam semiplene. Illud est virtuosum plene quod procedit ab habitu virtutis tam completo. Illud est virtuosum semiplene quod disponit ad habitum virtutis. Et hoc quod opus non necesse est esse a virtute. sed potest esse ab alio quod est virtuti consonum. verumtamen voluntate deliberativa consonante naturali rectitudinem. videlicet indicio conscientie et inclinationi sinderis. quod virtus conformatur. sicut patet. Diffinitur enim virtus quod est habitus mentis in modum nature rationi consentiens. Et sic per quod ratio illa non cogit quia procedit ex suppositione falsi.

Questio. vj.

¶ De virtutibus cardinalibus quod ad duratorem. Et quod virtus in patria maneat an euacuetur. Et quod maneat virtus.

Sapientia. Justitia est perpetua et immortalis. Si ergo iustitia manet quod ordinat ad alterum. multo fortius manent virtutes cardinales quod ordinant ad seipsum. **¶** Item hec virtutes cardinales plenissime fuerunt in christo. si ergo christus habuit charitatem et sobrietatem. videtur quod habuit virtutes in statu glorie habere saluati. **¶** Item hoc in videtur auctoritate Bede. quia magister adducit in libro dicit quod preces celi quatuor eximie virtutes sunt claritas. fortitudo. prudentia. temperantia. iusticia. **¶** Item secundum Macrobius. iste virtutes cardinales respiciunt quod dicitur in distinctionibus. quod quidam sunt exemplares. quoddam politice. quoddam purgatorie. quoddam animi in purgatione. sicut virtutes exemplares sunt in deo. et mens ad perfectiores purgationis non habet produci in statu miserie penitus. videtur quod iste virtutes cardinales plenissime in beatis habent respiciunt. cum et ipsi beati per gloriam fuerunt deiformes effecti.

Sed **¶** Augustinus dicit et hoc in libro quod prudentia est in paucis deus in istis. iusticia in subueniendo miseris. fortitudo in proferendis molestiis. temperantia in cohibendis delectationibus prauis. sed nullum istorum in patria inuenit. ergo habitus virtutum cardinalium in patria non manebunt. **¶** Item virtutes cardinales minus nobiles sunt quam theologice. Si ergo virtutes theologice euacuantur propter fides et spes. videtur quod et virtutes cardinales sicut. **¶** Item virtutes cardinales habent per obiecto ea que ordinant se ad finem et per quod pertinentur ad finem. sicut peruenit ad finem in non est verum in his que ad finem perducunt. ergo videtur quod iam amplius non manent virtutes cardinales in actibus suis. sed habitus sine actu in completo. in patria autem nihil est incompletum. ergo necesse est ibi euacuari habitus virtutum cardinalium. **¶** Item quod dicit apostolus. scientia destruet. Si ergo maioris perfectioris est scientia quam prudentia. ergo in patria non stabit prudentia. Sed prudentia est prima inter omnes virtutes cardinales. si ergo ipsa non remanebit. nec alie. **¶** Item dicitur quod in patria aliqua virtus debet manere multipliciter. Quodammodo namque virtus manet in patria quod ad primum. ita quod ipsa sibi ipsi est primum secundum perfectiorem statum. sicut charitas quod potest erari imperfecta in via. merito erari principium. sed propter eandem causam summata in patria. est primum complementum. Quodammodo autem virtus manet quod ad primum. verumtamen nec ipsa sibi ipsi est primum. nec cum primum suo seipsum comparat. sicut virtutes et spes que in patria primant. et ideo non perueniunt tamen sunt primum propter suam imperfectionem. nec secum primum operantur propter quendam oppositionem. nam primum ipsum est tenere et videre eum. et primum repugnat fidei que de non viso. sed in repugnat spei que est de futuro et non habito. Quodammodo ergo virtus manet medio modo. quod manet quod ad primum et cum primum. ipsa tamen non est sibi primum sed dispositio ad primum. Et sic manet virtus cardinalis. Nam primum essentiale ipsarum virtutum est ipsum bonum summum quod deus est. secundum quod videtur. diligitur. et tenetur. ita quod per nos istos tres actus tres dicitur anime accipiant. Nullus autem istorum actuum est actus virtutum cardinalium. quod cardinales virtutes nunquam tantum eleuantur quod deum habeat per obiecto. alioquin transirent in theologicas virtutes. et desinerent esse cardinales. Respectu tamen bonorum actuum gloriosorum virtutes cardinales erunt sicut dispositiones et sicut via. sicut per virtutes cardinales non fruamur. tamen per eas disponimur ut fruamur. sicut in patria. Unde omnes actus nostri gloriosi erunt fortes et iusti. prudentes et casti. ita quod iusticia excludit omnem obliquitatem. prudentia excludit omnem errorem. fortitudo omnem molestantiam. temperantia omnem libidinum repugnantiam. secundum quod dicit Augustinus. et magister tangit in libro. Et sic

... virtutes cardinales ... in patria ... manent ...

patet qd virtutes cardiales excellētiōi nō manebūt i patria qd sūt i via. Unde rōnes pcedēde sūt qd sūt ad prez istam. **Ad illud qd pmo obr in sru de actibz istaruz qrtuoz virtutu.** ddm qd illi actus nō sunt act⁹ eaz gñales sed solū sūm statū vic. Alios vō act⁹ habebūt in p̄ria multo excellentiores. qd etiā in via aliq mō habent. licz semiplene. 2 iō virtutes iste nō tollēt sed p̄ficiēt. **Ad illud qd obr qd virtutes theologice p̄fectiores sūt cardiales.** dicendū qd est verum quantum est ex parte obiecti verum tamen quantum ad modum mouendi 2 habitū rādū nō habet v̄itatē generatitē. qz fides et spes de sua p̄maria rōne impōnūt imp̄fectōz que repugnat statui glorie. p eo qd habitant respectu abfctis 2 nō respectu p̄sentis. Et hinc ē qd magis euacuant theologice qd cardiales. sicut satis apparet ex bis qd dicta sūt. xxxj. dist.

Ad illud qd obr qd virtutes cardiales ordināt ad ea qd tendūt in finē. ddm qd verē est. qd ordināt ad se 2 p̄mū sed ista ad que ordinat virtus cardinalis nō cessabit in patria. imo manebunt multo melius ordinata. **Ad h** enim qd homo recte ordinetur in deū. necesse est qd etiaz ad sc̄p̄sum et ad proximum ordinetur. 2 ideo licet i patria perueniatur vsqz in finem. nō tamen oportebit habitus istarum virtutu nō remanere. **Ad illud qd obr qd scientia cessabit in patria.** dicendū qd sicut i p̄ce-
46
tentibz dictū fuit qd nō cessabit q̄tū ad habitū sed q̄tuz ad modū qui attendit p̄ collatōez 2 discursū. **P̄tere** rea sc̄ia illa de qualoqz ap̄lus nō est nobilitio: qd sūt habitus virtutu cardinaliū. Et iterū sc̄ia quantū ē de rōne suis in via imponit. 2 ideo non sic debet destrui in patria. sūm qd scientia.

Distinctio xxxiiij. de septē donis sp̄s̄s̄cti gñalr
Nunc de septē donis sp̄s̄s̄cti agendū est. In p̄cedenti dist. egit magr de habitibz virtutu theologice. 2 etiā de habitibz virtutu cardinaliuz. i hac p̄te intendit determinare de habitibz donoz. Diuidit ar ista ps in tres pres. In quaz p̄ma determinat de donis i sua generalitate. In sc̄da de donis de dono timorū sp̄aliter. ibi. Et qz de timore tractādi nobis occurrit locus. In tertia vō breuiter assignat d̄ctam inter reliqua dicta. ibi. Post p̄missa diligēt̄ considerandū ē rē. disti. xxxv. P̄ma ps spectat ad p̄sentem lectōem 2 diuidit i duas pres. In quaz p̄ma magr quasi ponit p̄bemiū ad

istam partē ostendēs qd et quot velit determinare. In sc̄da vō erect̄. ibi. Nec dona virtutes eē. rē. Et illa sc̄da ps diuidit i duas pres. In q̄rū p̄ma determinat v̄itates In sc̄da mouet dubitatōez. ibi. Dis aut v̄ obuiat qd Beda de timore rē. P̄ia ps diuidit i duas pres. In q̄z p̄ma determinat de donis in p̄partōe ad habitū virtutis ostendēs dona esse virtutes. ibi. Nec dona virtutes eē. rē. In sc̄da determinat de eisdē i cōparōe ad x̄pm. ibi. In x̄po autē hec eadem fuisse rē. Similiter sc̄da ps in qua mouet dubitatōem diuiditur in duas. In quarum p̄ma opponit. In secunda determinat. ibi. Ad quod dicitur autoutatem p̄missarum.

Replebit eū sp̄s timorū doini. Queritur. Lūtra bene fuerit plenus aliis donis sicut dono timoris. q̄re magis illo dō nō dicit fuisse plerū. Itē cum sp̄s d̄ni requiescat in humili sicut idēz alibi dicit. lxxj. videt qd potius d̄bit fieri attribuerē dō nō timoris s̄bū i quietē d̄i. facit autē cōuerso. q̄ritur vnde hoc.

Ponit p̄bemiū ostendens qd q̄t velit determinare.

Unde de septē donis sp̄s̄s̄cti agendū ē. vbi p̄us p̄siderādū ē. an hec dona virtutes sint. Sc̄do an i futuro de situra sint. vel oīa. vel hoz aliq deide an i x̄po fuerit cūcta hec dona.

Determinat de donis i p̄partōe ad habitū virtutis ostendens eē virtutes.

Hec dona virtutes eē. nec i futuro de situra. Amb. ostendit. 2 septē fore virtutes dicēs 2 i āgelis abū dātissime eē sic. Lūitas dei illa hierlīm celestis n̄ meatu alicui fluuij frestr̄i abluif. f̄ ex vi te fote p̄cedēs sp̄s̄s̄cti cui nōs breui fatiamur hauif i ill celestibz spiritibz redū dātū v̄ es flūē pleno septē virtutu sp̄s̄s̄ctiuz feruēs meatu. Si n̄ fluuiū riparū crepidinibz edir̄ sup̄sul⁹ exundat. q̄nto magi sp̄m oēm supueniēs creaturā cū n̄ e mēt̄ archana tāqz iserioza p̄strigat. ce

lestē illā āgeloz nām effusioē qd dā sc̄rificatōnū v̄brate letificat Deide sc̄rificatōz exponēs subdit. h̄s̄ ar sc̄rificatōibz significat plenitudo septē sp̄s̄s̄ctiū virtutuz qd enūerat Esaias dicēs. Sp̄s sapiet̄ it̄lect⁹. sp̄s p̄s̄lij 2 fortitudis. sp̄s sc̄iet̄ pietatis. 2 sp̄s timoris d̄ni. Unū ē ḡ flūmē sp̄s̄s̄cti sc̄i. s̄ mlti sp̄s̄s̄ctiū donoz mear⁹ q̄uis ḡ mlti dicat sp̄s̄s̄cti v̄ sp̄s sapientie 2 it̄lect⁹. rē. v̄n̄ t̄n̄ est dei sp̄s sue libertatis arbiter. oīa p̄aucte voluntatis diuidēt̄ singulis. Hic exp̄sse traditū est septē dona 2 virtutes eē sc̄rificatōez qd fidelū mentū. 2 i futuro n̄ de situra. cū sint 2 i āgel

bantur x̄po v̄ p̄ ecre disponere tur ad patēdūz et sustinendū humilitatē p̄sionis. quam ip̄ se p̄ncipaliter v̄c. La. xi. n̄ in hoc mūdo ostēde 2 docere Ut ergo manifestaretur veritas dicit cum sp̄s timoris replem fuisse. qz timor i ter omnia dona maxime expedit ad humilitatem Duplci ergo eca verbū illud dono timorū appropiat. q̄uis oībus cōueniat videlicet prop̄ erroris exclusio nem. 2 prop̄ veritatis manifestatōem. q̄ sunt due cāe faciendū ap̄ o p̄uatōez Ad illud quod obr qd magis debet isti appropiat verbum qd ascendi. dicēdū

Ambro. qd vij. dona sunt virtutes 2 sūm i āgelis.

Determinat de donis in cōparatione ad x̄pm.

In x̄po etiaz hec eadē fuisse Esaias ostendit dicēs. Egrediet virga de radice yesse. 2 flos de radice ei⁹ ascendet. 2 reforescet sup̄ eū sp̄s d̄ni. sp̄s sapie 2 intellectus. sp̄s cōsiliū 2 fortitudinis. sp̄s sc̄ie 2 pietatis. 2 replebit eum spiritus timoris domini.

Determinat de donis in cōparatione ad x̄pm.

In x̄po etiaz hec eadē fuisse Esaias ostendit dicēs. Egrediet virga de radice yesse. 2 flos de radice ei⁹ ascendet. 2 reforescet sup̄ eū sp̄s d̄ni. sp̄s sapie 2 intellectus. sp̄s cōsiliū 2 fortitudinis. sp̄s sc̄ie 2 pietatis. 2 replebit eum spiritus timoris domini.

Esaias. qd sunt due cāe faciendū ap̄ o p̄uatōez Ad illud quod obr qd magis debet isti appropiat verbum qd ascendi. dicēdū

q̄ donum timendi preparat locum alijs. et quia locus non dicitur proprie quiescere sed magis locatum in loco. hinc est q̄ verbum quiescendi magis attribuitur spiritui et in alijs donis q̄ in dono timoris. b. **Ti**mor domini etc. Innuit q̄ seruilis timor principius est

Obiecto Beda

Proii. ix.

J. Job. iij. ps. xvij.

Augusti. ps. v.

Aduet dubitationem et op ponit. **H**is autem videtur obuiare q̄ Beda de timore domini dicit super parabolis scilicet q̄ omnis timor in futuro cessabit. **A**it. n. sic supra illum locum. **T**imor domini principium sapientie. **D**uo sunt timores domini. seruilis q̄ principium sapientie est. et amabilis qui perfectionem sapientie comittatur. **S**eruilis principium sapientie est. quia q̄ post errata sapere incipit. primo timore corripitur diuino ne puniatur. **S**ed hunc perfecta charitas foras mittit. **S**uccedit huic timor domini sanctus permanens in seculu seculi quem non excludit charitas sed auget. quo timet filius ne vel in modico oculos amantissimi patris offendat. **U**terq̄ in futuro cessabit. charitas vero nuq̄ excidit. **A**ug. vero super illum locum psalmi. **A**dorabo ad templum sanctum in timore tuo. timorem dei desitutum dicit sic. **T**imor domini est magnum p̄sidiu p̄ficiendib⁹ ad salutem. **N**on q̄ timent iam amicuz. cu scz ad illud quod re promissu e p̄ducti fuerit. **E**x his autorita

modo non primo dicitur timor principium sapientie. **A**d illud quod obicitur q̄ principium est magis notabile vel eque q̄ principiatu. dicendum est q̄ e principium disponens et principium efficiens et perficiens. illud aē vey e d̄ principio p̄ficiēte. n̄ aē vey e d̄ principio disponēte. **Q**uidam tamen fm̄ effectū timorē i xpo et in angel̄ t̄m̄ ce p̄ten/ dūt. **U**t q̄ ibi d̄ cāt vitatē. q̄ fm̄ 3 q̄ d̄. j. Job. iij. **A**ffect⁹ timor̄. p̄ nā h̄. h̄. i. xpo iā glorificaro. et in angelis beatis nulla est affectio penarum. ergo nō est timor q̄ rum ad affectuz sed soluz q̄ruz ad effectum. **V**e dicitur. **S**z i p̄tū h̄ argui. q̄ vnu qd̄q̄ donuz nobilius est quam ad sui effectum q̄ quātum ad effectum. **S**i ergo donum timoris est in xpo et in angelis quātum ad effectum multo fortius ē in illis quātuz ad affectū. **R̄.** dicendum q̄ in timore duplex ē affect⁹ et duplex effectus. **U**nus qui attenditur in quadam resolutione mentis a malo. **A**li⁹ qui attendit in quadam resolutione a timore arduo. **P**rimus timoris effectus ē malum respue/

tibus significatur q̄ timor non erit in futuro. **S**i autē timor n̄ fuerit in futuro. q̄ nec septē dona erunt. nec modo sunt in angelis siue in animabus sanctis. **D**eterminat motam dubitationem. **A**d quod dicimus autoritatū premissarū que videtur repugnatiā dirimētē q̄ septē illa dona et angel̄ nō sunt. et in anima sanctis feliciter viuētib⁹ et i nobis erunt in futuro. **N**on habebunt omnia hos vsus siue hec officia que nūc habent. **V**t verbi gratia. **T**imor filialis mō timere ne offendamus quem diligimus et ne supemur ab eo. **F**acit etia nos reuereri eundē. **I**n futuro vero faciet nos reuereri quādo non timebimus se perari vel offendere. **N**on ergo merus separationis vel offensionis nunc est in angelis vs in animabus sanctis. nec in nobis erit in futuro. **N**on reuerētia q̄ est mixta cū subiectione dilectionis que etiam in xpo fuit. **S**ic apostol⁹ dicit in epistola ad hebreos loquens de xpo. **Q**ui ex auditus est pro sua reuerentia. **Q**uidam tamen fm̄ effectum timorem in christo et in angel tantū esse contendunt.

men fm̄ effectū timorē i xpo et in angel̄ t̄m̄ ce p̄ten/ dūt. **U**t q̄ ibi d̄ cāt vitatē. q̄ fm̄ 3 q̄ d̄. j. Job. iij. **A**ffect⁹ timor̄. p̄ nā h̄. h̄. i. xpo iā glorificaro. et in angelis beatis nulla est affectio penarum. ergo nō est timor q̄ rum ad affectuz sed soluz q̄ruz ad effectum. **V**e dicitur. **S**z i p̄tū h̄ argui. q̄ vnu qd̄q̄ donuz nobilius est quam ad sui effectum q̄ quātum ad effectum. **S**i ergo donum timoris est in xpo et in angelis quātum ad effectum multo fortius ē in illis quātuz ad affectū. **R̄.** dicendum q̄ in timore duplex ē affect⁹ et duplex effectus. **U**nus qui attenditur in quadam resolutione mentis a malo. **A**li⁹ qui attendit in quadam resolutione a timore arduo. **P**rimus timoris effectus ē malum respue/

re. **S**ecundi timoris effectus est facere deo subiacere et eidem obedire. **U**nus autem solus istorum effectuz conuenit patri. licet vterq̄ affectus conueniat isti statui. et sic rationes ad vtrūq̄ p̄tē possunt dissolui. **U**trum dona et virtutes abinice differant. **E**t q̄ sic videtur primo auctoritate Hrego. in moral. super illud Job. j. **N**ati sunt ei septem filij et tres filie. dicit q̄ per filios intelliguntur dona. per filias intelliguntur virtutes. ergo virtutes ponunt in numerum cum donis. ergo habent ab eis diuersificari. **I**tem hoc ipsum ostenditur ratione sic. **Q**uecunq̄ habent alias et alias differentias diuidentes. necesse est ipsas abinice differere. sed diuisio virtutum alia est. q̄ diuisio donorum et p̄ alias differentias. **V**irtutes enim diuiduntur per theo/

sunt se compati in eodem. dicendum q̄ est principium intra et principium extra. **D**e principio intra habet veritatem. **D**e eo autem quod est principium extra solum modo locum preparans veritatem non habet. **E**t hoc

Ad intelligentiam huius partis incidit hic questio de donis in generali. et circa hec duo principia possunt queri. **P**rimum est de comparatione donorum ad virtutes. **S**ecundum est de ipsis donis in se. **C**irca primum queruntur tria. **P**rimo enim queritur de comparatione donorum ad virtutes q̄tū ad differentiam. **S**ecundo queritur de eisdem quantuz ad ordinem. **T**ertio queritur de eisdem quantum ad p̄sentiam.

Questio. I

Hebre. v

logicas et cardinales. quod nequaquam est circa dona re-
periri. ergo necesse est habitus donorum ab habitibus
virtutum differre. **I**tem sicut se habet intellectus ad
fidem. sic se habent alia dona ad alias virtutes. sed do-
num intellectus differat a virtute fidei. quia credere est
assentire sine ratione. intelligere vero cum ratione. **L**o-
star autem quod alius habitus est qui est sine ratione et qui
est per rationem. Si ergo intellectus diuiditur a virtu-
te fidei. videtur quod alii donorum habitus differant ab ip-
sis virtutibus. **H**ic habitus timoris nullo modo potest
esse in genere virtutis. Timor enim domini non potest
esse virtus cardinalis nec theologica. cum ille sine ratio-
ne sit sicut apostolus sententiam. et cum timor sit donum. ergo
aliquid donum non est virtus. sed qua ratione primum do-
num distinguitur a virtute. eadem ratione et dona se-
quentia. ergo videtur quod inter dona et virtutes sit essen-
tialis differentia. **C**ontra hoc arguitur primo auctori-
tate. Job. i. Nati sunt ei filii septem. super quo Greg. **L**u. spi-
ritu sanctus mentem secundarum nascunt in eo septem vir-
tutes. scilicet sapientia et intellectus. consilium. fortitudo etc. er-
go sicut Greg. dona sunt virtutes. Rursus super illud
Jacobi. i. Omne datum optimum et omne donum perfe-
ctum. Glossa dicit. Datum optimum quantum ad naturalia.
donum perfectum quo ad gratuita. sed virtutes sunt grati-
te. ergo virtutes sunt dona. Ex primo ergo auctoritate habe-
tur quod dona sunt virtutes. et sequenti quod virtutes sunt do-
na. cum quod illa que de se mutuo predicantur sunt eadem non
differunt. videtur quod virtutes et dona non habeant diffin-
tionem. **I**tem videtur per diffinitionem doni et virtutis. quod do-
num sicut vult plus est datio irreducibile. Virtus autem
sicut dicit Aug. est bona qualitas mentis que recte vivit
quod nemo male vit. quod deus in nobis sine nobis opaf. sicut
vtrique istarum diffinitionum. videtur quod cuiuslibet dono. et cuius-
libet virtutis. quorum autem diffinitiones sunt eadem. et ipsa
sunt eadem. **I**tem videtur quod virtutes et dona habeant identi-
tatem omnimodam. **I**tem eodem vicio male opamur et su-
mus expediti ad male opandum. cum ergo virtus sit poten-
tior vicio. idem est habitus et eadem est virtus per quam
in operationibus rectificamur et expeditur. Cum igitur vir-
tutes sint ad rectificandum. et dona ad expeditum.
videtur quod non sit aliqua diversitas donorum et virtutum.
Hic ab eadem virtute presentia est currere et expedi-
te currere. cum ergo virtus gratuita sit potentiorque virtus
naturalis. videtur multo fortius quod eodem habitu ani-
ma rectificet et expeditur. sed primum est per virtutes.
secundum per dona. ergo etc. **I**tem per habitus virtu-
tum sufficienter anima perficitur et ordinatur ad omne
bonum. Ordinarum enim homo per virtutes ad deum et ad
proximum et ad seipsum. et hoc sicut omnem vim anime. sicut
in precedentibus ostensum fuit. videtur ergo quod aut do-
na sint virtutes. aut habitus virtutum dona superflu-
ant. quod si non superfluum. ergo ab invicem non differunt.
Iuxta hoc queritur de differentia virtutum donorum et fru-
ctuum quomodo differant a se invicem sicut rem. et qua-
re etiam sic nominentur. **R**espondendum quod inter vir-
tutes et dona assignatur communiter differentia. Omnes
enim communiter dicuntur quod aliquo modo differant dona a
virtutibus. et hoc indicant differentie in quas habet di-
vidi habitus virtutis et doni. In modo autem assignandi
differentiam diversis sunt doctores. **L**u. enim huius
modi habitus quadruplicem habeant comparationes
inveniuntur assignari differentie donorum et virtutum sicut
viam quadrimembrem. Habent enim comparationem huiusmo-
di habitus ad propria subiecta et ad sua opposita. et ad

fines proximos. et ad actus proprios. **S**ecundum primam
comparationem temperaverunt aliqui assignare differ-
entiam sic dicentes. quod cum lib. arb. sit principium meriti
omnis habitus sicut quos meremur sunt in libe. arb. col-
locandi. sed cum lib. arb. sit facultas rationis et voluntatis
habet perfecti habitibus duplicis generis. Habitibus
inque virtutum perficitur in quantum est facultas volunta-
tis. habitibus vero donorum in quantum est facultas ratio-
nis. Et quod illud sit verum nititur persuadere per ipsam
donorum differentiam. que pro magna parte respiciunt
actum cognoscendi. species vero virtutum e contrario
magis ad effectum habent referri. Secundus autem mo-
dus assignandi differentiam attenditur. per comparationem
istorum duorum habituum ad sua opposita. Habitibus
enim virtutis et doni opponuntur ipsi virtutes et effectibus
per peccatum introductis. Peccatum autem duo ma-
la facit. Primum est quod tollit rectitudinem iusticie.
Secundum est quod debilitat vigorem nature et eam di-
citur vulnerare. Unde sicut in morbo duo sunt. videlicet ip-
sa humanarum inequalitas. et sint homata quedam sive
sequela ipsius morbi. Sic intelligendum est in morbo
spirituali. cum ergo duo sint in ipso morbo spiritu-
ali. videlicet ipse morbus deordinans. et sint homata. conco-
mians. ipsa culpa eius et sequela. ipsum telum et vul-
nus ex telo derelictum. habitus virtutum sunt contra ip-
sos morbos peccatorum. sed dona sunt contra sequelas
ipsorum. ita quod per virtutes expelluntur relata. et per dona ex-
pelluntur vulnera sive sint homata derelicta. Et huiusmodi
dicendi confirmatur per Greg. in moral. ubi assignat
opposita donorum dicens quod tristitia est sapientia. contra ebrietatem
dicitur intellectus. contra precipitationem est silium. contra pusillan-
tiam est fortitudo. et sic de aliis consequentibus. Nec autem non se-
peccata sicut magis sint homata. quedam ex peccatis derelicta.
Et quomodo sicut dicit Aug. aliud est extrahere telum. aliud sa-
nare vulnus. hinc est quod habitus virtutum et donorum ab invicem
differunt ratione eorum contra que sunt. Tercius autem modus assignan-
di differentiam attenditur per comparationem ad fines primos. Ha-
bitus enim gratuiti nobis dantur per gratiam christi. **L**ib-
stus autem omnimodam perfectionem habuit. et in agendo et in patien-
do. et ideo sunt alii habitus nobis danti quibus conformamur
christi in agendo. et hi sunt habitus virtutum que sunt ad recte opandum
et ad hoc finaliter ordinantur. ut per illos habitus sic ordi-
nates ad rectam operationem in agendis conformemur christi.
Sunt etiam et alii habitus danti nobis ut conformemur ei in pati-
endo. et huiusmodi habitus sunt dona per que christus erat dispositus ad
sustinendam rectissime passionem ad gloriam dei et nostram utilita-
tatem et per habitus huiusmodi donorum debemus sibi conformari in pa-
tiedo. Quartus autem modus assignandi differentiam attenditur per
comparationem ad actus proprios. Sunt enim quedam actus primi. et que-
dam medii. et quedam ultimi sive perfecti. Sicut ubi gratia possi-
mus vivere in actu cognoscendi. quod plus est credere. secundo
intelligere. tertio vero mundo corde videre. et sicut illa tria
differentia actus. sunt in nobis tres differentie habituum gratui-
torum. videlicet virtutum. donorum et virtutinum. ita quod virtutes sunt ad
actus primos. ut patet. quod fides est ad credendum. Dona ad ac-
tus medios. quod sicut patet donum intellectus est ad intelli-
gendum. Virtutes vero ad actus ultimos. ut patet. quod mu-
dicia cordis est ad deum videndum. Et quomodo in primis actibus po-
tentie rectificatur. in secundis expeditur. et in tertiis et vl-
timis perficitur. hinc est quod habitus virtutum sunt ad agendum re-
cte. habitus donorum ad agendum expedite. habitus beatitudi-
nis ad agendum sive patiendum perfecte. Postquam autem illi ha-
bitus sunt in anima. est consequenter in ea status quedam quietas
rationis et delectationis. In hac autem delectatione duo occur-
rit

rūt. vīz qdā spūalis refectio. 7 ipi? refectōis spūal' pce
prio. Jō ad ista tria gñā habitūū addūf fruct' 7 spūales
fētus. q̄ n̄ dicūt h̄ nou? habit'. s; bitūū pcedētū expmūt
pfectū statū 7 vsū. Rursus qm̄ ad hec oīa habēda p nos
nō sufficim'. nobis data sūt admīcula sc̄oz ī q̄b' fm̄ dī
uersitatē suoz effectūū grā daf ad īchoatōz pfectā 7 p̄sū
marōz oīm habitūū p̄dicōz. s; illa gñā pncipalit' hēant
respectū ad motū curādū. Sic ḡ p3 q̄ q̄duplex ē mo
dus assignādi dīam int' v̄tutes et dona. verūm p̄mus
modus nō ē p̄ p̄na īmo magis p̄ appropata. Per p̄na
inquā nō ē. q; s; q̄s velit dicere q̄ oīa dona sūt ī rōne. et
oēs v̄tutes ī volūtate. manifestā h̄z īstāriā ī donis q̄rū
ad timorē. fortitudinē. 7 pietatē. q̄ sūt a p̄re affect' ī v̄tu
tīb'. q̄rū ad fidē 7 prudētā q̄ sūt ex p̄re intellect'. Jō il
la dīa aut falsa ē aut nulla. Aut ē p̄ appropatōz q̄ndā
ī h̄ vīz q̄ plura dona sūt ex p̄re rōnis q̄ volūtāt'. ecō
uerso h̄o est ī v̄tutīb'. Sed s; h̄o mod' assignādi dīam
p̄ p̄parōz ad opposita abūdat a p̄mo. q; reuera ē p̄ p̄na
ī h̄ m̄ deficit q; nō ē p̄ p̄na sed mag' p̄ posteriora. Lūz
em̄ habit' donoz et v̄tutū opponāt vīcīs. sicut habit' ad
p̄uatōes. 7 habitus naturalis p̄us sit q̄ p̄uatio. n̄ dī
stinguit habit' fm̄ p̄uatōes sed mag' ecōuerso fm̄ rem
7 naturā. p̄nt tñ distingui fm̄ cognitōz n̄am īmpsectā
q̄ vt frequēt' ē p̄ posteriora. Tert' aut mod' assignā
di dīam abundat a p̄mo 7 sc̄do. q; ē p̄ p̄na 7 p̄ p̄na. ī h̄
tñ deficit q; nō ē illa dīa fm̄ oēm statū. q; nec fm̄ status
nature instituit. nec fm̄ statū glīe. ī q̄b' fuerūt 7 erunt
dona et v̄tutes. 7 tñ nec ordinabāt nec ordinabunt ad
partendū. Nihilominus tñ illa dīa recte assignat fm̄
statū ī q̄ nūc sum'. Quartus aut mod' assignādi dīam
p̄ p̄parōz ad act' ē vt' 7 p̄na 7 abūdat ab oīb' p̄dic't'
q; ē p̄ p̄na. 7 p̄ p̄na fm̄ rōne cognoscēdi. 7 p̄ ea q̄ oī sta
tus sūt cōia. In oī em̄ statu cōpetit hōi vt opes recte. ex
pedite 7 p̄fecte. Et q; iste mod' assignādi dīas recte sit
sump't' satis manifestat. q; fm̄ q; p̄actū ē nō solūmō fm̄
rectā vīā assignat dīa donoz ad v̄tutes. s; etiā apparet
dīa oīm coz q̄ cōp̄tant īnter mūera gr̄e. vīz v̄tutū et
donoz. habitudinū fructūū. sensūū spūaliū. 7 sacrozu.
Nam prime tres dīe nominant habit'. alie h̄o seq̄ntes
nōiant stat' 7 vsus. sc̄ta h̄o dīa nōiat p̄dicōz admī
nicula 7 adiuvamēta. Ex his p3 nō solūmō dīa p̄dicō
rū fm̄ rem s; etiā fm̄ nōiandi rōnē. Nā habit' refectiā
res recte dicūt v̄tutes. p̄ eo q; v̄tus de rōne sui nois dic
q̄ ad agendū erigit 7 vigorat. Habit' h̄o expedientes
recte dicūt dona. p̄ eo q; dicūt q̄ndā v̄teriore abūdan
tīā bonitatis ad agēdū. ac p̄ hoc mag' attestāt diuine li
beralitatis. 7 p̄ h̄ recte censent noie doni. Habit' h̄o p̄
ficiētēs recte dicunt beatitudines. p̄ eo q; tales habitus
faciūt hōies p̄ximū deo. 7 cōformē ipi glīe sumē 7 b̄ritudī
ni. ī q̄ ē rep̄re sumā p̄fectōz. Sat' aut ī q̄ refectio re
cte dī: fruct'. fruct' em̄ a frut dictū ē. Usus h̄o fm̄ quez
illa p̄ceptio suscipit recte dī: sensus spūalis. qm̄ sensus
est cognoscere rē vt p̄sentē. Postremo admīnicula oīm
illoz ī q̄b' daf grā aiām sc̄ificās. 7 a p̄ctis curās. 7 ad
oēz sc̄itāt'. p̄fectōz adiuvās rectissime dicūt sacra. P3
ḡ ex p̄dic'tis q; īnter v̄tutes 7 dona ē dīa. Cū rōes oīte
dentes hec cōcedēde sūt. Ad illud h̄o qd p̄mo obr' ī
v̄tūū p̄uatoitates sc̄oz q; dona sūt v̄tutes. 7 v̄tutes
sunt dona. dōm q; cōtingit nōia exēdi. 7 p̄p̄e accipi.
7 nos loq̄mur hic de v̄tutīb' fm̄ q; p̄p̄e accipiunt. 7 dī
uidunt p̄ tres t̄bologicas. 7 cardiales q̄rtuor. 7 de do
nis fm̄ q; diuidunt p̄ seprez dīas q̄s assignat. Et aiās.
Autoritates h̄o glosaz 7 sanctorū loquūt de dono fm̄
q; nomē doni ampliat et large accipit. 7 simil' de v̄tu

tīb' vt h̄tus dicat oīs habit' q; expedit ad bonū. donuz
h̄o oē qd diuinitus gr̄is daf. Et sic cōcedi p̄t q; idem est
donū 7 v̄tutis. h̄ aut mō nō querim' de dīa donozum
7 v̄tutū. q; de re q̄rimus nō de noie. Ad illud qd obr'
de conueniētia diffinitōnū doni 7 v̄tutis. dōm q; ille 7
notificatiōes large dare sūt fm̄ gñalem rōnē illorū no
minum. Attamen ī diffinitōe v̄tutis pōt fieri vīs ī
hoc qd dī qua recte viuūt. Nam sicut p̄us factū ē ī hoc
differat a donis. q; habit' illi sūt ad refectiādū. habitus
h̄o donozū ad expēdiādū. Ad illud qd obr' q; p̄ idem
peccatū obliquamur et sumus p̄ni ad peccatū. dōm qd
nō ē simile. q; facilius ē male facere 7 decliare a bono q̄
b̄n facere et ī bono expēdiri. Sicut facilius est aliq̄
vulnerare q̄ vulneratū sanare. 7 iō plures habit' sūt
necessarij ad perfecte sanandū 7 repanduz q̄ ad deozdu
nandū. Ad illud qd obr' q; eiusdem v̄tutis naturalis
est currere. dōm q; v̄z est loq̄ndo de potentia p̄ma. v̄z
ruramē facilitas supaddita potentie p̄me nō ē eadē cuz
īpā. sicut patet de naturali potentia 7 impotentia q; dī
cunt dispositōes 7 qualitates supaddite sup radice po
tentie naturalis. P̄terea nō est simile. q; multo dīstī
cilius est refectiari et expēdiri 7 habituari ī his op̄
bus q; sūt sup naturā q̄ ī his que subiacent potentie
naturali. Ad illud qd obr' q; habitus v̄tutū sūt
enter ordinant aiām ad deū fm̄ oēm eius cōpariōem. dī
cōdū q; licet sufficient' ordinet q̄rū ad ea que sūt rectitū
dīnt et necessitarij. vt p̄p̄e quantū ad illos act' p̄mos
ī q̄bus p̄maria rectitudo consistit. tamen v̄ra hoc lu
beralitas benignitatis diuine p̄ouidit hominī 7 cōtu
lit habitus p̄ q̄s expēdiret. nō solū ad opa necessaria re
ctitudinis. sed etiā p̄fectōis 7 superogatiōis. Cū si obij
ctas q; idem est habitare potentia et eam expēdire. Et
ita q; eadem sit v̄tutis que facit rectū et expēdituz. dōm
q; illud est verū respectu op̄is eiusdem gñis. sed respectu
op̄is alterius 7 alterius gradus et rōnis nō habet v̄tra
tē. Magis aut dicunt dona expēdire q̄ v̄tutes. q; te si
v̄tutes expēdiant ad actus p̄p̄ios. adhuc tamen rema
nent sicut omata p̄ que homo īpedit ī bene agēdo. et
rōe q̄rū adhuc īnceptus est ad opa maioris excellētie
nisi ad hec īuaretur per habitus donozum. Ad illd
h̄o quod v̄ltimo querebatur iam patet respōsio per ea
que dicta sūt.

Questio. ij.

De comparatione donozum ad v̄tutes q̄rum ad ordī
nē. Et querit verū dona sūt p̄na v̄tutū an ecōuerso
Et q; dona p̄cedāt v̄tut' Nā s; v̄z. v̄z super ordīnem
dīctam dicit ī glo. In p̄cib' ē vt īp̄tēt dona ī do
nū. vt opemur mandata. De op̄atiōe beatitudinis sc̄dē
ergo videt q; p̄fectio hōis īncipiat a donis. sed illi ha
bitus gratuiti sūt p̄ores ī quib' īchoatur p̄ncipiū
bene agēdi. ergo dona sūt p̄na v̄tutū. Itē
p̄ius est sanari q̄ bene operari. sed per dona sanantur
potentie. 7 v̄tutes habituantur ad bene operandum
ergo dona p̄na sūt v̄tutū. Item p̄ius est de
clinare a malo q̄ facere bonum. sed per p̄imum īnter do
na declinamus a malo. per v̄tutes ordinamur ad be
ne faciendum. ergo dona sūt p̄na v̄tutū. Itē
p̄ius est generans q̄ generatū. sed per scientiam gene
rat fides fm̄ q; dicit Aug. xiiij. de ciuitate dei. q; scien
tia est de his quibus fides saluberrima gignitur. nutrit
7 roboratur. ergo donū scientie p̄ius est q̄ fides. sed fi
des est p̄ma v̄tutū. ergo dona sūt p̄na v̄tutū.
Item intellectus est p̄na q̄ affectus. ergo habitus

Intellectus potes sicut quod habet affectum. sed dona ex maiori sui pre se i roali virtutes ex maiori pre se i affectiva. qd pota sunt dona qd sunt virtutes. Sed contra. sup illud Job. i. Cientus vrens. et ibi dicit Greg. Spus an omnia mentem omat septē virtutibus. qd naturaliter habitus virtutum pmo sūt a gra qd habitus donoz. Itē Iren. ij. Precipit aut oia menia eius. ibi glo. In his recto ordo seruat. qd cū peccatrix anima relinqtur. pus ab ea dona virtutum qd data sūt ad manifestationē spiritus auferuntur. unde sūdāmēta fidei spei et charitatis euertuntur. Si gis ē ordo in destruēdo vt pus destruat illud qd vltimo fuit in cōponēdo. vt pus auferatur dona qd sūda menta virtutū. videt qd pus sine virtutes qd habitus donorum. Itē prius ē recte agens qd expedies in eodē genere. Ergo habitus virtutum sūt ad rectificandū. et habitus donoz ad expedicēdū. ergo dona sunt priora virtutibus. Itē timor est pmo donoz sicut fides ē prima virtutum sed fides potest est sicut timor. qd timor orū habet a fide. g simpliciter vt qd virtutes sunt potes donis. qd si pmo in vno genere est pus pmo i altero genere. hoc simpliciter ē illo pus fm cōsiderationem pbi. Itē is ē ordo habituum qd est ordo actuum. Ideo enī fides dicitur potē esse spe. qd credere prius ē qd sperare. Lū g virtutes sūt ad actus pmos. dona ad actus medios. seqtur nērio qd virtutes sūt anī dona. **12** **Q**uestio dōm qd dupliciter ē loq de habitibus virtutis et donoz. Aut qdū ad ipoz habitū originē. aut qdū ad vsū. Si qdū ad originē. cū oēs habitus aut a gra. sic oēs sūt sūt origine. qd oēs habitus grati sūt in nū. in sūdātur in fusa gra que est ipoz pncipuz. Sūo loquamr de ipis habitibus donoz et virtutū i cōparatōe ad sequētes vsus sic pcedēdū ē qd virtutes pcedūt dona. Licet enī actus alicuius dom specialis pcedat actu alie virtutis. sicut actus timoris actum spei. qd rancē actus pme virtutis vtz fidei pcedit actū dom sibi correspondētis. sicut actus pmos pcedit medium. hīc ē qd generaliter pcedi pot qd habitus virtutū p cōparatōe ad actus et vsus potes sūt respectu donoz. et hīc dico respectu eiusdē. Cū cōcedēde sūt rōnes et auctoritates qd adducebant ad ptem istaz. **13** **A**d illud ergo qd primo obiit p rariū qd i donis est inchoatio bñ agēdi. dicit p qd dona ibi accipiunt p virtutibus. aut si accipiunt p donis ppe dicitis fm qd videt littera pcedēs dicit. nūc ope ratio mādaroz ibi stat non p qualibet sed p opatione expedita in qua cōsistit nī pfectus p cuius pgressū beatitudines subsequēnt. Unde pces ille impetrates i virtutibus radicatur. alto qn non impetrat nec efficacit mererentur. **14** **A**d illud quod obiicit qd prius est sanari qd bene operari. Dicendum qd illud est verum de quadam sanitate. et de quadam alia sanitate falsum est. Est enim sanari a morbo. et sanari a sequela morbi. Lū g dicit qd pus ē sanari qd bñ opari. dōm qd hoc est vey de sanatione que consistit in amorōne morbi et culpe. nō autē de ea que consistit in amorōne sint bonitatis et seqle. Lū aut dicit qd dona sunt ad sanandū. hoc nō intelligit de sanatione primo modo sed secūdo mō. Et sic patet qd illa rō nō cōcludit. **15** **A**d illud qd obiit qd prius est declinare a malo qd facere bonū. dōm qd hoc est vey. si declinare a malo nō solumō est donoz. s. et virtutū. sicut p de penitētia et iusticia. Qd aut declinatio a malo attri buatur timori. hoc est ppter expeditōne. qd donū timoris facit a malo facit declinare. **16** **A**d illud quod obiicit qd generas est prius generato. Dōm qd verum de eo qd est generaliter principū generadi reliquū. sed scientia nō est sic principū fidei. nā in eodem prius

est fides qd sit scientia que est fidei generatiua. Cū verbum Augustini intelligat soluz particulariter et respectu diuersorum. quia scientia in predicante. via est ad generandū fidem in audiente. **17** **A**d illud qd vltimo obiicitur qd intellectus pcedit affectum. Dicitur qd verū est qd rum ad actus et habitus qui sunt eiusdē coordinatōis. Unde cognitio dirigenz ad affectionem est illi pambula. propter quod prius est credere qd amare. sed de habitibus et actibus qd nō sunt eiusdē ordinatōis nō habz veritatem. quia nō est prius videre deum qd amare deus imo eōtrario. et quoniam habitus donoz et actus nō sūt eiusdē coordinatōis cum habitibus et actibus virtutis quia actus virtutum sunt in primo gradu. actus vero donorum in medio. hinc est qd non est necesse dona esse priora virtutibus. qd habitus illi magis respiciant intellectum. et illi magis respiciant affectum.

Questio iij. **D**e comparatōne donoz ad virtutes qdū ad excellentiam. et est questio. Vtrum virtutes sint excellentiores donis an eōuerso. Et qd habitus virtutis sunt excellentiores videtur primo per apostolū. i. Cor. iij. xij. Adducet excellentiorē viam vobis amonitō. ibi glo. amonitō vobis viam eundi ad deum. i. charitatē qd maius omnibus donum est. Si ergo virtus ē. videt qd virtutes sunt excellentiores qd dona. Itē pbs diffinitens virtutē dicit qd virtus est dispositio pfecti ad optimum. Et alibi dicit qd pfectū est cui nō pot fieri ad ditio. sed si aliq habitus essent pfectiores vltra habitū virtutū esset additio ad pfectum. restat ergo qd dona non sunt virtutibus pfectiora. Itē alibi pbs dicit qd virtus ē vltimū de potentia. s. eo qd vltimū de potentia. nūc est maius neqz excellentius. g nō vt qd vltra habitus virtutū pnt ēē aliq habitus i aia maioris pfectōis et dignitatis. Itē rāio habitus excellentioris et pfectioris qd actus magis appropinqr ad mediū. s. habitus virtutū maxime et imediate pstitūt qdū ad suos actus. g nō vt qd vltra habitus virtutū sūt aliq habitus excellentiores. Itē nobilitas habitū artēditur qdū ad rōem gratiū et meritorij sed habitus virtutū maxime appropinquāt ad grām. quia imediate sūt ab ea. et circa actus virtutū maxime artēdit meritū. vñ et charitas dicit esse merēdi principū. g vt qd habitus virtutū excellentiores sūt in se oēs alios habitus. Itē sicut se hz imago creatōis ad eē nature ipsius aie. sic se habz imago recreatōis ad eē gre. sed imago creatōis artēdit qdū ad id qd ē excellentissimuz i aia i eē nature. g imago recreatōis artēdit qdū ad illud qd ē excellentissimū i aia i eē gre. imago autē recreatōis artēdit qdū ad habitus virtutū theologicaz. vt g qd nllī habitus sūt excellentiores illi habitibus. S. Bern. in li. de amore dei. cap. xy. Timor proficit in charitatem. charitas in sapientia. s. nō ē pfectus nisi p pgressū ad aliqd excellēs. g donū sapientie ē excellentē charitate. g simplr dona sūt excellentiora virtutibus p cōsideratōz pbi. si optimū i vno gne optimū ē optimo i alio gne. et simplr hī illo meli. Itē nobilitas et dignitas habitū dinoscit p actus. s. actus donorum sūt excellentiores qd actus virtutū. sic ex pcedētibus p. qd virtutes sūt ad actus pmos. donoz ad actus medios. g rē. Itē qd se habet ex additione ad alterz i gne boni excellenti ē illo. sic bñ viuere meli ē qd viuere. Lū g dona se habeat p additōz ad virtutē. et virtutibus sūt posteriora. et sūt ad agendū expedita. ergo dona sūt pfectiora et excellentiora qd virtutes. Item illi habitus sūt excellentiores qd faciūt boiem magis similes statui glorie et p

fectionis que fuit in xpo. sed dona sunt hmoi. qz oia fuerunt in xpo. et sunt in statu glorie. qd no pot dici de virtutibus. g videt qz dona sunt excellentiora virtutibus. **18.** ddm qz de habitibus virtutum et donorum sub rone dignitatis est loqui tripliciter fm triplice istoz habituum comparatione. aut in copariōe ipoz ad gnam ipos habitus. informātem et gratuitos faciente. aut in ppariōe ad actus egredientes. aut in ppariōe ad status pntes. Si in copariōe ad gnam ipos habitus informantē. cum ipa sit vna redēns equaliter aīam acceptā deo. et ipsius potentiam et habitus et opa. sic equalis dignitatis et meriti sunt cuncti habitus existentes in eadē. Si aut loquamur de ipis in copariōe ad actus egredientes. sic vnus habitus ē nobilior altero. sicut virtutes theologice sunt excellentiores cardinalibus. cum actus carum immediate tendāt in deū. et inter theologicas charitas est excellentissima. Si aut loquamur qz ad status pntes. cū vsus virtutū habeat in statu pfectōis. vsus vero donoz pmouent boiem ad statū pfectōis. sic dona sunt excellentiora virtutibus. sicut statū pfectōis est statu insipientis. **19.** hoc ē qz status ille secundū psumponit statū pcedentes. Tū sicut bñ ē melius ē qz esse. qz bene ē dicit ē adhuc amplius. sic habitus reddētes potērias expeditas ad actus medios. excellentiores sūt habitibus reddētibz eas expeditas pmo ad actus pmos. nō rōne eius qd ē addere solū sed rōe eius qz addit psumponit. Tū pcedendū ē qz hoc mō dona sūt excellentiora virtutibus. et rōnes pcedende sūt qz hoc ondit. **20.** Ad illud qd obz qz charitas excellentior ē oībz donis. ddm qz apls copar charitatē ad illa qz nō pnt sine charitate haberi. sed qz dona spūssācti charitatē psumponunt. et vltra habitus charitatis aliqd addunt. sicut habitus sapie addit aptitudinē et pmpitudinē ad facilius degustandū qz suavis sit dñs. hinc ē qz copariō illa nō habet hic locū p eo qz alterū in altero claudat. **21.** Ad illud qd obz qz virtus ē dispositio pfecti ad optimū. ddm qz ē pfectio sufficientiē. et pfectio excellentiē. et pfectio supabundantiē. pterea est pfectio in genere. et fm qd. vltima vero est pfectio simpliciter. Dicit autē pfectio. s. pme aliqd pot addi. qz vltra sufficientiā necessitatis est excellentia superogatiōis qz illi pot supaddi. Lū ergo dicit qz pfectio nō pot fieri additio. b nō itel ligat de pfecto pmo mō dicto sed vltimo. Lū vero dicit qd virtus ē dispositio pfecti ad optimū. hoc intelligit pmo mō sed nō vltimo. qz sic perficit qd ad optimū disponit. **22.** Ad illud qd obz qz virtus est vltimo potentie. dicit qz illa diffinitio data est de virtute naturali. et tō nō hz h locū. Aliqz ē p dicit qz sic habitus virtutū dicitur imediate consistere. nō qz sic mediū pūctale. s. qz ad mediū pūctale appropinquāt. sic etiā virtus dicitur vltimū de potentia nō qz ponat ipam potēriā in summo. sed qz facit ipam appropinquare ad summū. Et pterea ex hoc haberi pot qz vltra habitū virtutis nō sit ponere illū habitum excellentiorē. **23.** Ad illud qd obz qz actus virtutis maxime consistit in medio. ddm qz illud est vtz i eis habitibus in quoz actibus pot ēē excessus. hoc aut nō est verū in oībz actibus. nec in oībz virtutibus. sicut patet in virtutibus theologice. et propterea rō illa nō cogit. sicut patet. qz melius est seruare pntentiam virginalē que omnino vī ad extremū declinare. qz continentia cōiugalē. Melius est etiā oīa p deo relinqre. qz quedam dare quedaz retinere. Aliqz pot dici qz est mediū sufficientiē et medium excellentiē. Medium sufficientiē est medium inter suprium et diminutū. Medium vero excellentiē est illud qd maxime recedit ab omni equalitate et ab oī impfectōe. et hoc mediū magis atēdit qz ad actus do

nozum et habitū qz qz tum ad actus virtutū. **24.** Ad illud quod obicitur qz ille habitus dignior est qui plz bz gratuitū qz meritoz. Rndendum est p interemptionez minoris. quia charitas que est in anima respectu habitū existentū in eadē equaliter influit. et equaliter redit eos gratos. et in actibus suis meritorios. Et si obicitur qz meritum primo attribuitur charitati. dicendum qz hoc non obstat. quia sicut dicitur est. dona in actibus suis presupponūt charitatē et eius actum. ac per hoc et meriti complementum. **25.** Ad illud quod obicitur qz imago recreationis que est nobilissima in esse gratie at tenditur in virtutibus. dicendū qz illud est verum qz ad primū esse gratie. verū tamē qz ad maiorē pfectū in bono nō tm consistit imago recreationis in aīa in habitibus virtutū. s. etia qz ad habitū donoz beatitudinū. quod patet. quia cognitius primo reparat per habitus sū dei. et dein de amplī reparatur per donum intellectus. et post per mundiciā cordis que disponit ad deum cōtemplandum.

Qonsequenter queritur de donis fm comparationem quam habent ad scinutem. Et circa hoc queruntur tria. Primo queritur de donorum numero et distinctione. Secundo queritur de ordine et combinatione. Tertio queritur de ipsorum euacuatio ne siue duratione.

Questio I

Queritur I. An sint precise tantū septē dona spiritus sancti. et onditur qz sunt precise et tantūmō. vij. Primo auctoritate Esa. xxi. Redderet sup eum spūs dñi. spūs sapie et intellectus etc. vbi septē dona enumerantur et non plura. Si ergo omnia dona fuerunt perfecte in xpo. ergo videtur qz numerus donorum completus sit i septenario. **2.** Item super illud Job. i. Nati sunt ei septem filii. Grego. ibi. septem filios. Job spiritualiter intelligendo sunt septem dona spiritus sancti. **3.** Item super illud Esaye. iij. Apprehendent septem mulieres virum vnum dicit Glosa qz per septem mulieres virum vnum septem dona spiritus sancti. **4.** Item per rationem virtutum. quia dona sunt ad expeditionem virtutum. ergo cum virtutes sint itimodo septem. videtur qz dona septenariū numerum nō excedant. **5.** Sed videtur qz tm debent esse quinqz. quia dona correspondēt virtutibus. ergo cū de vte sint tantūmō virtutes ex parte cognitiue. videlicet fides et prudētia. ergo tantū duo debent esse dona ex parte intellectiue eis correspondētia. vtz scia et intellectus. superfluum ergo duo dona alia. videlicet consilium et sapientia. ergo videtur qz tantū sint quinqz. **6.** Item videtur qz debent esse tantū quattuor. qz dona sunt contra sequelas vel sinebonata que ex peccato reliquunt. sed ista sunt quattuor. scilicet ignorantia et infirmitas. malicia et concupcia. sicut dicit Be da. g. etc. **7.** Item videtur qz debent esse tantū duo. qz quoz modis est repire bonū tot modis ē repire malū. s. tantū vnū est donū quod expedit contra malū. videlicet donum timoris. ergo videtur qz vnum solum debet ēē quod habitaret ad bonum. Et sic tantū duo. et sic videtur qz non sint septem imo multo pauciora. **8.** Item videtur qz in duplo plura debeant esse. Si enim dona sūt ad expeditionem virtutū. et fides habet duo dona ipsam expeditentia. videlicet intellectum et scientiam. videtur qz quilibet virtus debet habere duo dona. cum qz virtutes sint septē. dona debent esse. xij. **9.** Item videtur qz debent esse. xij. quia quattuor dona sunt circa expeditionē rōnalis. scilicet scia et cōsiliū. intellectus et sapia. Lū qz quilibet aliarū duarū virtū indiget expediri i sanari sic

rónalis. q̄ q̄libet sit tm̄ vel maḡ infirma. q̄ quelibz earũ d̄z h̄re q̄tuor dona. Et si quelibet earũ habz quatuor: cū ipse sint tres. q̄ dona erūt duodecim. Itē videt q̄ saltē d̄nt eē. x. q̄: sicut ad p̄fectionē penitētie necessari⁹ est timor. sicut etiā necessaria sūt pudor: et dolor: et gaudiū ad hoc q̄ homo penitēre valeat p̄fecte et expedite. q̄ super hec dona videt q̄ reb̄cat eē alia tria. Luz q̄ p̄dicta dona sint sepr̄ alijs tribus sup̄additis. v̄t q̄ deberēt esse d̄cē. Quēris q̄ q̄re sūt tot. nec plura nec pauciora. ¶ R̄. ad p̄dictorū intelligētiā ē norādum q̄ numer⁹ et distinctio et sufficientia donoz q̄druplicat accipit̄ fm̄ ipoz donoz cōparatiōe q̄druplicē. Habēt em̄ dona p̄mo cōparant̄ v̄l considerant̄ respectu habituum annexorum. Secundo respectu suorum oppositorum. Tertio respectu finium priorum. Quarto respectu actuz et obiectoz. Per cōparatiōē q̄ ad habit⁹ annexos sufficientia donoz dupliciter accipit̄. Uno mō. v̄t v̄nūquodq̄ d̄nū alicui virtuti respōdeat. v̄t incipiam⁹ a sup̄iori. Sapia respōd̄z caritati. intellect⁹ fidei. cōsiliū v̄o p̄pter h̄ q̄ ordiat̄ ad ea q̄ superogatiōis sūt in q̄bz spes eternoz cōcipit̄ n̄der̄ ip̄i sp̄ei. fortitudo fortitudini. scia p̄udētie. pietas in st̄icie. timor modestie siue rēperantie. Al̄t p̄nt sumi fm̄ q̄ ordinant̄ ad expeditiōē futurū theologicarū. q̄ cū si des credit̄ sp̄alia et eterna q̄ntu ad articulos diuinitas et humanitas. duo habet expeditiōē. intellectū sc̄z circa eterna et sciam circa sp̄alia. Sic caritas circa duo habet officia. v̄tz circa d̄m et circa primū. et fm̄ h̄z duo expeditiōē. v̄tz sapiam respectu d̄i. et pietatē resp̄cū primū. Spes etiā p̄r duplicat̄ a statu suo cuertit. v̄l p̄ excellētiā in sp̄eris. v̄l p̄ d̄fisiōē i aduersis. et idē h̄z duo dona expeditiōē. v̄nū cōtra sp̄sa. s. donū timoris. alterū d̄ aduersa. s. donū fortitudis. et v̄t expedite om̄ia et sine errore concurrāt. donū cōsiliū his sepr̄ d̄ois sup̄addit̄. v̄t simul sit in om̄ibz p̄dictis expedite cū maturitate. Et hec ē p̄ma via accipiendi donoz sufficientiā. h̄c etiā tamē v̄t satis p̄t in ferri calūniā. et v̄t videtur ibi esse quedā adaptatiōis cōgruentia. Secūda autē vis accipiendi sufficientiā donoz est respectu suoz oppositorū. et h̄ p̄t s̄r̄ dupliciter fieri. v̄tz resp̄cū p̄ctoz capit̄ talitū. v̄l respectu similitudinū p̄sequētiū. Respcū p̄ccatorū sic. v̄t timor s̄r̄ sup̄bia. pietas d̄ inuidiā. sciētia d̄ irā q̄ mētē prurbar. fortitudo d̄ accidiā q̄ mētē d̄c̄it. cōsiliū d̄ auaritiā q̄ d̄ diuinū cōsiliū vult om̄ia retinere. intellectus d̄ gula et ebrietatē q̄ rōem suffocāt. s̄z sapientia d̄ luxuriā q̄ nō sapit nisi carnalia. Alius modus sumēdi ē d̄ similitudina que assignat̄ Greg. in moral. super illud ventus vebemēs. et. Sp̄s q̄ an̄ om̄ia mētē virtutibz ornat. eandē cōtra singula rēp̄ramēta sepr̄ē virtutibz roborat. Et post subdit. Cōtra stulticiā sapia. Cōtra ebrietudinē intellect⁹. d̄ p̄cipit̄ rōē cōsiliū. d̄ pusillanimitatē. cōtra sup̄biā timor. Et nota q̄ sup̄bia accipit̄ ibi nō p̄o vitio capitali. s̄z p̄ p̄nitare. Dic autē modus sumēdi et si satis idoneus sit. tm̄ calūniabilis est v̄terq̄. P̄m⁹ calūniabilis est q̄: dona nō sūt directe cōtra p̄ctā. Alter q̄ etiā ē calūniabilis. q̄: quasi a posteriori sumit̄. Et est ibi quedā circūlocutiō. q̄: ita bñ sumit̄ sufficientiā et nūēras peccatorū et illarū p̄nalitatū p̄ cōparatiōē ad dona sicut cōtrario. Tertio via sumēdi sufficientiā donoz est p̄ cōparatiōē ad fines primos. et h̄c p̄r esse dupliciter. Dona enī sicut dicitur est sūt vno modo ordinata ad cōparatiōē p̄formā x̄po. Et h̄istis aut̄ habuit hec sepr̄ē dona fm̄ q̄ erat dispositus p̄fecte ad patiendū. Quōd enī primo mouit̄ ebriū ad patiendū fuit om̄ino /

da obedientia et subiectio respectu patris. et q̄ntu ad h̄ fuit donū timoris. Secūdū v̄o qd̄ mouebat erat cōparatio humani generis. et q̄ntu ad hoc erat donū pietatis. his autē duobus p̄suppositis nō resistebat nisi aggressio passionis. et q̄ntu ad h̄c artē dat̄ donū fortitudinis. Post h̄ autē erat delectatio in impletōne volūtatis. p̄fecte et n̄ra liberatiōe. et q̄ntu ad hanc est donū sapientie. Ad hec autē dirigēda necessaria erant alia dona tanq̄ directiua. v̄tz sciētia que est directiua pietatis. et cōsiliū qd̄ est directiua fortitudis. et intellectus. q̄ est p̄ambulū respectu sapientie. Alius mod⁹ sumēdi iuxta h̄c viam ē. q̄: dona sunt ad expeditiōē et expedite p̄ueniendū i v̄ltimū finē. et fm̄ hoc distinguūt̄. q̄: aut expediunt̄ cōtra malum aut ad bonū. Si cōtra malum. sic ē timor. Si ad bonum. aut ad bonum qd̄ ē finis. aut ad bonum quod ē ad finē. Si ad bonum quod est finis aut p̄ modum vidētis. aut p̄ modum gustātis. P̄mō mō est intellectus. secundo mō est sapientia. Si ad bonū qd̄ est ad finē. h̄ p̄t eē dupliciter. aut q̄: illud bonū est superogatiōis aut necessitatis. Si superogatiōis. h̄ est dupliciter. q̄: donū ad illud bonū aut se h̄z p̄ modū dirigētis. et sic ē cōsiliū. aut p̄ modū erequētis siue aggreddētis et sic ē fortitudo. Si v̄o sit bonū necessitatis similiter ē dupliciter. q̄: aut donum se habet respectu illius boni p̄ modum regulātis et sic ē sciētia. aut p̄ modū erequētis. et sic ē pietas. cui⁹ est exhibere opera misericordie. sic d̄ Greg. i moral. Quarta via sumēdi sufficientiā donoz ē p̄ cōparatiōē ad act⁹ p̄pos. Actus autē circa quos cōsistunt ipsa dona dupliciter possunt distinguī. aut fm̄ distinctionem virtutum anime. aut scdm̄ distinctionem duplicis vite. actiue v̄tz et contemplatiue. Scdm̄ distinctionem virtutum anime. sic cum sit in nobis triplex vis. v̄tz. irascibilis. et concupiscibilis. et rōnalis. dupl̄r̄ ipedit̄ in ope suo. aut q̄: nō p̄parit̄ malo. aut q̄: n̄ gustat bonū. sic duplex ē donū ordiat̄ ad expeditiōē act⁹. v̄nū p̄ qd̄ expedit̄ ad p̄pariēdū malo. et h̄ ē pietas. Sicut irascibilis dupl̄r̄ ipedit̄ in actu suo recto. aut q̄: exanescit i sp̄eritare et afficit̄ aliu. aut q̄: aduersitate d̄c̄it et d̄c̄it i imū. timor. igit̄ dat̄ ei v̄t expedite curat̄ i sp̄eris. fortitudo v̄t expedite curat̄ in aduersis. Rōnalis aut̄ tripl̄r̄ h̄z impedit̄. aut p̄r ignorantiā in cognoscēdis. aut p̄pter p̄cipit̄ d̄ez in deliberādis. aut p̄pter ebrietudinē i inuestigādis. et idē dat̄ ei triplex donū videlicet donū sc̄ie v̄t expedit̄ in cognoscēdo donū cōsiliū v̄t expedit̄ in deliberādo. et donum intellectus v̄t expedit̄ in sublimia p̄scrutādo. Al̄t sumitur distinctio donoz fm̄ distinctiōē duplicis vite. v̄tz actiue et contemplatiue. Si quantū ad vitā cōtemplatiuā. sic ē triplex act⁹ correspondens actui b̄sarchico. videlicet illuminare. purgare. et p̄ficere. et fm̄ h̄ triplex donum. Unum qd̄ disponit ad purgatiōē. et hoc est timor. Aliud quod attendit̄ fm̄ actum illuminandi. et hoc est intellect⁹. Tertium quod attendit̄ fm̄ actus p̄ficiendi. et h̄ ē sapia. Scdm̄ autē vitā actiua distinguūt̄ actus. q̄: q̄dam sunt necessitatis. et quidam supererogatiōis. et respectu v̄troq̄ est donum erequens et dirigens. et sic sunt quatuor dona q̄ cum alijs tribus factum sepr̄ē vel aliter. In vita actiua oportet aliū cōmunicare bona et sustinere mala. et fm̄ hoc sūt duo dona. pietas ad bona cōmunicāda. et fortitudo ad mala toleranda. et hec duo habent duo directiua. v̄t sic quatuor sint dona expeditiua ad actus vite actiue. et tria ad actus vite contemplatiue per quandam cōrrespondentiā ad ip̄m esse nature. v̄t sicut ex p̄te corporis regitur in nobis q̄ntitas

principior. et ex pre ante trinitas potestiaru. sic i sepre-
 nario intelligitur oia q̄ constituit hoicm in vita nature
 Sic etiā in septenario numero sūt dona s̄c̄t̄sp̄s que
 expedit hoicm q̄tū ad vitā gr̄e. ita q̄ tria sūt ex parte
 sp̄ualis vite et interioris siue cōtemplatiue correspōdē-
 tia ad tres potētiās ante. q̄tuor s̄o respectu vite actiue
 correspōdētia quadruplici p̄ncipio constituitio corpō-
 ris. et in h̄ eodē numero p̄pter p̄fectā integritatez est nu-
 merus virtutū. et numerus beatiudinū. et numerus pe-
 titiōnū in or̄de d̄n̄ica. et numerus sacramētoz. Et con-
 tra hoc est numerus pecōz capitaliū. et numer⁹ septem
 s̄mbomātū siue seqlarū que ponit Greg. in moral. Et
 ad hec om̄ia p̄figurāda p̄cessit i p̄ncipio cōditōnis to-
 ti⁹ cē numer⁹ septe d̄icrū p̄pter septiformē illuminatiōnē
 gr̄e que ē in nobis ex ill⁹ lucis sup̄ne irradiatiōne. Sic
 igit̄ patet q̄ quadruplex est via sumēdi donoz sufficiē-
 tiā. et octo modi. inter q̄s nescio si aliq̄s ē q̄ satisficit eu-
 rioso p̄seruatiōi. hoc t̄m cōstat fm̄ q̄ autoritates d̄icūt
 q̄ dona sp̄ss̄ant sūt t̄m septe. nec plura nec paucoza
 26 Ad illud q̄ obijciat p̄mo i p̄riū q̄ deberēt esse tantū
 quinqz. q̄ duo solū deberēt respicere cognitōnē. d̄m
 q̄ sicut tā patet q̄ alius et alius et ali⁹ ē modus sumēdi
 sufficiētiā virtutū et sufficiētiā donoz. Quia enī dona ad
 expediendū sūt. et expeditio maxime fit per ea que d̄i-
 gūt et viā ostendūt. idēo plura dona respiciūt cognitōz
 q̄ affectōnē. s̄z ecōtra ē de virtutibz. q̄ sūt ad rectificandū
 et rectitudo maxime cōsistit circa volūtate et affectōnem
 et idēo nō est s̄ile h̄mc et inde. Ad illud q̄ obijciat q̄ debe-
 27 rēt esse quoz q̄ quoz q̄ sūt nobis insiticia p̄ pecō. d̄m q̄
 et si s̄nt t̄m q̄tuor p̄ncipalia. multa t̄m sūt s̄mbomata et
 seql̄e ex peccat̄ derelicta in potētis ante ad illa q̄tuor
 p̄sentia. q̄ rō n̄ solū i s̄m̄os p̄ ḡratiā s̄z et p̄beatiōz et
 28 p̄spiratōz. Ad illud q̄ obijciat q̄ deberēt esse duo. q̄
 vñ est solū q̄ reuocat a malo. d̄m q̄ nō est simile q̄
 vñ ē mod⁹ fugiēdi malū. s̄z tamē multa sūt mōi p̄leque
 29 di bonū. Ad illud q̄ obijciat q̄ deberēt esse quoz deciz cū
 duo sint expeditiua fidei. d̄m q̄ p̄na rō sumēdi suffi-
 cientiā donoz nō est penes expeditiōnē ip̄az potētiaz
 in suis actibz. Verūtāme si volum⁹ sustinere q̄ dona di-
 stinguant penes expeditiōnē virtutū t̄m respōdēdum
 est p̄ interemptionē. q̄ nō sūt duo expeditiua fidei. s̄z
 t̄m vñ. vt v̄ticut⁹ p̄tū respōdēt suū de nuz fm̄ mo-
 30 dū i p̄cedē. assignatū. Ad illud q̄ obijciat q̄ deberent
 esse duodeci. q̄ q̄libet vis anime deberet habere quatu-
 or. Respondēdū est q̄ nō ē s̄ile. q̄ cū rōnalis regat se et
 alias. plura occurrūt sibi impedimēta. et idē videt q̄ plu-
 ra habeat dona expeditiua. Ad illud q̄ obijciat q̄ debe-
 rēt esse. et p̄ter tres alias affectōnes vitz gaudiū de loz
 et pudorē. d̄m q̄ nō est simile de istis affectibz et timo-
 re. Nā due illaz. vitz pudor et dolor. p̄pter suā imp̄fecti-
 onē nō possunt rōnē de ni habere. sed magis respiciunt
 sacramētū penitentię. gaudiū s̄o quia dicit statum
 et quietem. magis debet in̄ter fructus q̄ inter dona spi-
 ritus computari. **Questio ij e**
 De donoz ordine et combinatiōne que duo valde sig-
 nater innuit Esa. in p̄dictozum donoz enumeratiō-
 ne. et. ca. vbi sic ait de x̄fo. Requiescit sup̄ eum sp̄it⁹
 d̄ni. sp̄ritus sapientie et intellectus. sp̄s consiliū et for-
 titudinis. sp̄s sciētie et pietatis. et replebit eum sp̄i-
 ritus timoris domini. P̄mo obijciat contra ordinem
 quia cuz p̄gressus ordinatus debeat esse ab inferiori ad
 superius. et donum sapientie sit maximū. donum vero
 timoris minimū. q̄ cū donū sapientie ponat p̄mo loco
 donum s̄o timoris postremo. nō videt dona ordinare

ordine recto. **¶** T̄re habitus spectans ad cognitōnem
 p̄cedit habitū q̄ spectat ad affectōnem. cū s̄ sapia a sape-
 dicta spectat ad potētias affectiua. intellect⁹ s̄o spectat
 ad potētia cognitua. videt q̄ donū intellect⁹ est donū
 sapientie p̄ponēdū. **¶** T̄re autē dona ordinatur fm̄ ordi-
 nē dignitatis maioris et minoris. aut fm̄ ordinē posi-
 tatis et posterioritatis. Si p̄mo mō. q̄ cuz maioris p̄fe-
 ctiōnis sit fortitudo q̄ cōsiliū. et pietas q̄ sciētia. debet
 r̄er et p̄poni et nō postponi. Si fm̄ ordinē prioritatis et
 posterioritatis. sic cuz illud q̄ ē ex pre cognitue p̄ce-
 dat q̄d est ex pre affectiue. videt q̄ intellectus p̄poni de-
 beat sapie. Qd̄ si tu dicas q̄ intellect⁹ p̄ponit sapientie i
 ascēdēdo. tunc similiter q̄rit q̄ are nō p̄ponit scia p̄e-
 tari. et cōsiliū fortitudini in ascēdēdo s̄z magis ecōtra
 r̄io. T̄re obijciat q̄ combinatiōnē. q̄ habitus virtutū ad in-
 uicē nō combinantur imo sigillarum distinguuntur. q̄ p̄ori-
 rōne nec habitus donoz. T̄re si dona combinantur ad inui-
 cē. cū combinatiō n̄ sit nisi i numero pari. q̄ vt q̄ debent
 esse plura q̄ septe. **¶** T̄re cū quodlibet donū spectans ad
 affectiōnē habeat suū directiū. cum q̄ combinat. videt
 q̄ et donū timoris deberet suū directiū habere cū quo
 combinaret. q̄d si nō habet. videt q̄ nec alia deberet ha-
 bere. querit q̄ q̄ sit rō combinādi et ordinādi dona. et qua-
 re magis buiismōi combinatio et ordo assignatur i ha-
 bitibz donoz q̄ in differētis alioz habitū gratitōz
 p̄. ad p̄dictoz intelligētia est norādū q̄ i donis ē ordo
 fm̄ gradu excellētie et dignitatis. et hoc q̄rum ad ip̄so-
 rū donoz vsus fm̄ q̄s anima habeat collocari i statu p̄-
 fectiōi et dignitōi. vsupore fm̄ vsū doni sapientie altius
 elevat q̄ fm̄ vsū doni timoris. Ad vsuz enī illius doni
 a nemie puenitur nisi p̄us in vsu timoris exercitiū p̄e-
 mittat. Luz igit̄ in eis sit ordo fm̄ gradus excellētie et
 dignitatis. in cāu et fortuna. s̄z valde rōnabilē ē d̄s dona
 q̄busdā alijs p̄mittit. et mō sic mō p̄rie ordinat. nō p̄t p̄
 posteratōz ordis s̄z p̄t diuersa rōnē ordinādi. sic eniz
 d̄c Aug. de fm̄oe d̄ni mōre. Aliq̄n enumerat donoz
 r̄ū sc̄pit a p̄mo vsuporea r̄io. sic d̄ns inuit Matheo
 Aliq̄n a sumo vsupore a sapia sic scribit i Esa. v̄ter q̄ t̄m
 mod⁹ ordinādi rect⁹ et cōgru⁹. et h̄ tripl̄icē rō. t̄m p̄ter
 diuersum modum accipiēdi prius et posterius. t̄m p̄t
 diuersitate modi ascēdēdi et descēdēdi a sup̄iori ad inferi-
 us. t̄m p̄t diuersitate p̄ncipioz respectu ip̄i h̄it. P̄mo q̄
 p̄t diuersū modū accipiēdi prius et poster⁹. q̄m sic vult
 philosophus. aliquid est p̄us generatione et tempore
 aliquid est prius p̄lemco et diffinitōe siue dignitate.
 P̄mo mō donū timoris ē p̄mū q̄rū ad vsū. sc̄do s̄o mō
 donū sapie. Et s̄z h̄c duplicē acceptōz est q̄d ē p̄us. or-
 do donoz dupl̄r et v̄troz mō rōnabilē incl̄oat. P̄ter p̄t
 diuersū modū ascēdēdi et descēdēdi h̄it diuersimode ordi-
 nari. q̄ cū i donis artēdū q̄d excellētie et dignitatis. et
 ordo ascēdēdo ē ab inferiori ad sup̄iori. in descēdēdo s̄o ē a
 sup̄iori ad inferiori. hinc est q̄ aliquando p̄mittitur do-
 num sup̄remum. aliquando infimū. v̄troz tamē fit fm̄
 ordinē rectū et congruū. P̄pter diuersitate autē p̄ncipij
 efficiētis et subiecti suscipientis similiter habent diuersi-
 simode ordinari. q̄ p̄ncipiū p̄ducēs est ip̄e sp̄ss̄antus
 in quo est summa p̄fectio. subiectū suscipiens est ip̄i
 sum liberum arbitrium in quo est im̄p̄fectio. P̄ter
 go in ordine p̄p̄oni donum quod magis app̄oximat
 p̄fectiōi sp̄ss̄anti. et sic p̄mittitur donū sapie q̄d est p̄fer-
 etissimū. P̄ter etiā nihilominus p̄mitti donū q̄d magis
 app̄oximat imp̄fectiōi. li. ar. et h̄c q̄d est donum timo-
 ris. Et sic patet q̄ ordo est in donis. et q̄ etiam ordo in
 enumerando seruatur siue q̄s incipiat a dono timoris

siue de incipiat a dono sapientie. Nec tñ est in eis oꝝ
 di. veruētā cū ordie ē in eis cōbinatio. Quia ei dona sē
 ad expediendū. sicut in pcedē. fuit dicitū. q̄ vult expe
 dite pcedere. necesse ē v̄ p̄cognoscat q̄ p̄uideat viā. hic
 est q̄ dona habēt sua directiua sibi appriata 7 deputata
 7 q̄ quedē in donis sūt regentia q̄dā recta. siue quedam
 regulantia quedā exequentia. In cuius rei signū. p̄ba
 dona enumerauit cū quadā cōbinatōe 7 distinctiōne scō
 spiritu instigāte. Expediendū est igit q̄ dona recte ordi
 nant 7 combinātur s̄m assignatōem p̄beticā. Et p̄ bec
 que dicta sūt parer p̄ maiori p̄re n̄sio ad obiecta. Ad il
 lud em̄ qd̄ p̄mo ob̄z q̄ p̄gressus ordinatus debet esse ab
 inferiori ad superiorem. Dd̄m q̄ illud ē v̄ez in ascendēdo
 7 q̄n aliqua ordinātur s̄m dignitatis ordinē. sed h̄ secū
 do. mo ē oꝝdo in donis. sicut tā factū ē in p̄dictis. Ad
 illud q̄ ob̄z q̄ habitus spectās ad cognitiōne p̄cedit
 habitū q̄ spectat ad affectiōne. Dd̄m q̄ illud ē v̄ez de ha
 33 bitibus pure affectiuis. qui indigēt alio regulante. sicut
 parer in pietate et fortitudine. h̄ aut nō habet locū i ha
 bitu sapientie. qm̄ ip̄a habet intra se cognitiōne expien
 tie que adeo dirigit 7 allicie q̄ circa vsū illi? domi v̄ez
 aut nunq̄ habet error accedere. Et p̄pter hoc dicit que
 dā glo. q̄ donū sapientie donū intellectus habet d̄ iri
 gere. qd̄ ideo dēn̄ est q̄ cognitiō experimētalis de diuī
 na suauitate amplificat cognitiōne speculatiuā de diuī
 na veritate. secreta em̄ dei amicis 7 familiaribz cōsue
 rit reuelari. Ad illud quod vltimus querit. q̄ aut
 ordinātur s̄m ordinē dignitatis. 7c. Dicendū q̄ Esa. oꝝ
 34 dinare ea s̄m ordinē dignitatis sicut tacitū est supra. nec
 valer illa instantia quā adducit de pietate respectu sciē
 tie et fortitudinis respectu s̄m illi. Nā illa duo merito p̄
 ponūtur alijs duobus ordinē dignitatis. sicut regēs p̄
 35 ponitur exequēt. Ad illud qd̄ ob̄z de cōbinatōne. q̄
 p̄tutes nō cōbinant. ergo nec dona. Dd̄m q̄ nō ē simile
 q̄ maior exigitur cōcursus habitū ad op̄atōnis rectifi
 catōne et expeditionē q̄ ad rectificatiōne solū. Rectitu
 do em̄ p̄sistit in ordine potentie ad obiectū. sed expedi
 tio nō s̄m in hoc p̄sistit. sed etiā in hoc 7 in adiutorio ha
 36 bitus aneri. Ad illud qd̄ ob̄z q̄ tunc deberēt eē octo
 dd̄m q̄ illud est v̄ez si quodlibet donū haberet cui com
 binaret. Sed donū timoris aliq̄ nō combinat q̄ non h̄z
 donū directiuū sibi appropariū. Sed tūc restat questio.
 vnde hoc sit sicut vltimo querebatur. Ad hoc aut. d̄d̄.
 q̄ non est simile de dono timoris 7 de alijs. q̄ cum s̄m
 simū inter dona. satis habet dirigi per habitū fidei. nō
 sic autē est de donis excellētiobus. P̄terea licet re
 spectu oppositorū sit alia et alia affectio. vna tamen pōt
 esse oppositorū cognitio. iō p̄ habitus cognitiuos p̄ q̄s
 dirigitur 7 regulatur aliq̄ habitus affectiui expedieres
 ad bonū. dirigi et regulari habet donū timoris. qd̄ ex
 pedir ad fugiendū malum. 7 hac de causa non habz do
 num directiuū distinctum a directiuis alioꝝ donoz

Questio III

De donoz euacuatoe. Et est questio. v̄ez dona ma
 neāt in beatis. Et sic videt auctoritate Amb. quam
 maḡ ponit in l̄ra. ibi. Caritas dei illa hierusalē celestis
 nō meatu alicuius fluuij terrestris abluitur. sed ex fōre
 vite p̄cedens sp̄s sanctus in illis celestibus spiritibz
 redūdant? videt influere plene septem virtutum sp̄uali
 um seruens meatu. 7 post exponit q̄ intelligit de dōis
 sp̄s sancti. Item sp̄s fuit p̄fectissimus cōp̄rehensō. et
 tamen in eo fuerūt omnia septem dona s̄m q̄ scribitur
 Esaie. xj. ergo videt q̄ multo fortius stare possint in q̄
 liber alio b̄o. Itē p̄fectiores sūt habitus donoz q̄ ha

bitus virtutum cardinaliū. sed habitus cardinaliū māebū
 in patria. sicut oñ sum fuit s̄. ḡ 7 dona. Itē timor est
 donū infimū inter omnia. s̄ hoc donū in p̄ria manebit
 s̄m q̄ dicit in ps̄. Timor dñi scūs p̄manens in sc̄m sc̄l
 7c. ḡ videt q̄ omnia alia dona maneāt. p̄ locū a minoribz.
 Sed h̄ habitus donoz ordinant ad sanādū s̄m boma
 ra s̄m q̄ dicitur est supra. sed i patria nlla erit infirmitas
 ergo nulla erit donoz necessitas nec vilitas. si igitur
 ibi manerēt. v̄ez q̄ cenit frustra. Itē donav̄ dēn̄ est p̄t
 sūt ad actus medios. s̄ in p̄ria oēs act⁹ n̄rī erūt p̄fecti 7
 vltimati. nō erūt igit i p̄ria habit⁹ donoz. s̄z p̄ori? trā/
 s̄ibūt i habit⁹ beatitudinū. Itē spectralit̄ ond̄it de dono
 intellect⁹. si em̄ p̄ donū intellect⁹ cognoscat d̄s in crea
 turis 7 p̄ creaturas. cū i p̄ria cognoscat d̄s i sua centia. v̄ez
 q̄ donū intellectus nō maneāt in illa b̄rudie summa.
 Itē ob̄z de dono s̄m illi. q̄ donū s̄m illi ē dubitantis 7 cō
 ferētis. si h̄ i p̄ria nō erit defect⁹ dubitatis nec disc̄
 sus collarōis. ergo v̄ez q̄ donū cōsiliū ibi nō habeat repe
 riri. Itē donū fortitudinis expedit nos ad picula s̄m
 nēda. s̄z illa b̄rudie nō erūt picula. ergo. 7c. Itē ob̄z
 dono scie. q̄ scia docet p̄uersari i medio narōnis p̄aue
 7 p̄uersē s̄m q̄ habet i dist. seq̄nti. s̄z i p̄ria nō erit natio
 praua 7 p̄uersa cū q̄ sit p̄uersandū. ergo nō v̄ez q̄ ibi ma
 nere debeat scientie donū. Itē donū pietatis ē ad cō
 partiedū. p̄mo. s̄z i p̄ria p̄pter s̄m ip̄assibilitatē nlla
 potit eē cōpassio. aut ergo nō erit ibi pietas. aut nulla
 erit illi? doni vilitas. Itē donū timoris est ad retrahē
 dū a malo. i p̄ria ar̄ nlla potit eē ad malū obliq̄o. ergo
 v̄ez q̄ oino fiat ibi timoris euacuato. Itē. d̄m q̄ abs
 37 q̄ dubio sicut dicit Amb. 7 maḡ dona maneāt i p̄ria.
 Verū tamē s̄m nobiliores 7 excellētiore vsus 7 act⁹ q̄
 sint i via sicut p̄us dēn̄ fuit de cardinalibz virtutibz. Et si
 tu dicas q̄ sit hoz bitū necessitas. cū ad p̄fectā b̄rudie
 nē sufficiat dēū videre 7 amare et tenere p̄scē. Attēden
 dū ē ad h̄ q̄ multo maioris abūdātie ē p̄fectō glie q̄ p̄
 p̄fectō gr̄e. p̄fectio at̄ gr̄e rōne sue dignitatis 7 em̄merie
 tribuit hōs oēs h̄t? faciētes ad integritatem iusticie s̄m
 comparatōes variā ad actus 7 ad obiecta. 7 s̄m stat⁹ 7 o
 portunitates q̄ reperit i statu v̄ez. multo igit fort⁹ gl̄a
 q̄ reddit animū p̄ oia deiformē. 7 bonis oibz abūdāte. 7 i
 nullo deficiēt. h̄t? p̄fectos i aia exigit repiri s̄m oēs ip̄
 si? p̄partibz. 7 p̄terea virtutes et dona 7 b̄rudines q̄rū
 ad oēs h̄t? q̄ sūt i statu v̄ez. nō h̄nt ēd centiale repug
 nans p̄fectō glie. in ip̄a gloria p̄ficiūt 7 p̄summāt. 7 q̄
 oia dona sūt b̄mōi. sic p̄z. q̄ oia fuerūt i x̄po in q̄ fuit p̄
 fecte beatitudinis plenitudo. hinc ē q̄ rōnabilit̄ d̄zer cōie
 tenet q̄ dona i p̄ria nō euacuabūt s̄z p̄fecti? remanebūt.
 Un̄ rōes q̄ hoc ond̄it p̄cedēde sūt. Ad illud. q̄ ob̄z
 p̄mo in p̄ria q̄ dona sūt ad sanādū. d̄m q̄ p̄fecte mo
 dicine vsus ē nō tñ in restituēdo sanitatē sed etiā in pre
 seruādo 7 cōtinuādo. Un̄ dona in statu inoētie sūt illē
 ad sanitatē p̄seruādā. In statu ho nature lapsē sunt ad
 sanitatē repandā. In statu ho glie erūt ad sanitatem cō
 tinuandam p̄petue. Licet enim in illo statu nō sit egri
 tudinis curatio. est tñ in illo semper ne salutis conti
 nuatio. Ad illud quod ob̄z q̄ dona sunt ad actus
 medios et omnes actus glorie erunt p̄fecti. dicendū q̄
 sicut in statu v̄ez quoddam genus operis dignitate et
 actu alterū antecellit. sic erit 7 in statu glorie. Sicut eri
 39 az possum? videre i mēbris eius de corpis oia p̄fecta erūt
 7 tñ v̄nū mēbrū quodāmodō excellētius altero iudicabit.
 sicut oculus excellētior pede. sic etiā intelligendū est
 in patria q̄ actus virtutum donoz et beatitudinū ibidē
 oēs p̄ficiant. et tñ nihil p̄bibeat q̄ q̄rū ad genus op̄is

quodaz actus potes. et quodam medijs. et quodam vltimi dicat. Si n. ad oēs bonas opariōes et laudabiles aie illi statui cōuenientes erim? expediri. qd mirū sū tāta varietate actū et opē qd ad gen^o optis pōr vn^o ac^o alteri asipōni.

40 Ad illud qd obf de dono intellect^o. dōm q^o quis i statu vie donū intellect^o fiat p^o recurſū et quādā inq̄sitiōem in p̄ria tñ erit p^o simplicē aspectū vbi de^o in oib^o creaturis videbit manifeste. An sic dicit phis. Si essem^o sup lunā. nō q̄rerem^o p̄pter qd eclipsaret. q^o viderem^o simpliciter aspectu interpositōz terre. sic imo multo excellētius in p̄posito intelligendū ē. Ad illud qd obf de dono cōsilij. dōm q^o in dono cōsilij duo sūt. Quēdā prium pōderara discussio. et excellēs et stabilis melioris et dignioris pris electio. et p̄mū ē impfectōis et tollet. scōz p̄fectōis et manebit. Prīmū em̄ nō ē de essentia cōsilij dō nisi sed scōm. Ad illud qd obf de dono fortitudinis q^o in patria nō manebit. q^o nulla sūt ibi picula sustinēda. dōm q^o sicut dicitū ē de virtute fortitudinis. ita de dono fortitudinis intelligendū ē. q^o excellētior eius vsus erit. in p̄ria. Donū em̄ fortitudinis disponer ad hoc q^o bō fortitudo addeat et infepabiliter. et hoc nō tñ fm sufficientiaz sed etiā fm excellētia. et nō nō sup̄sūt in patria. Ad illud qd obf de dono scientie. dōm q^o conuersari in medio nationis p̄aue et peruerſe hoc ē eius. put est in statu vie.

In patria vero eius vsus erit ad sciēdū et discerendum quō et qualiter vnusquisq^o debeat ad alterum se habere. non ad malos q^o erunt extra illā sup̄nā ciuitatem. s; ad bonos q^o i illa ciuitate sup̄nā p̄ oia cōcordabuntur. Ad illud qd obf de dono pietatis. dōm q^o ad donum pietatis non solūmodo spectat componi parit^o 44. sed etiam affectum quendam benignitatis et dulcedinis habere ad omnem hominem in quo conspiciat imaginem dei. hoc autem non tñ spectat ad statūz vie. verumeriam ad statum patrie. et fm illum actum manebit non quantū ad alterū. Ad illud quod obf dicitur de timore q^o nō retrahet ibi a malo. dōm q^o vsus timoris nō 45 erit ibi quantū ad mali cautelam. sed potius q̄rum ad summi ardui reuerentiā. ita q^o ab illa lūma maiestare faciat resilere in propriam paruitatem. Hoc autem melius manifestabitur quando in fra queret de dono timoris specialiter. nunc autē tantū sufficiat dixisse de euacuatiōe donorum in generali. Possent autem de his sex p̄blemata formari. vt primo quereretur de euacuatiōe doni intellectus. deinde euacuatiōe doni cōsilij. Et sic de singulis donis. Melius est tamen de his simul querere propter hoc q^o vnam generalē habent solutiōz et in distinctiōe p̄blematurū magis ē arētēda solutiōnis vtilitas q̄ rōnatiōnū verbositatis augmētanda.

De dono timoris spāliter.

Et q^o de timore occurrit nobis tractandi loc^o et. Sup̄ egit mag^o de donis in generali. in hac vero pte agit dō no timoris in spālī. Diuidit autē ista ps i tres pres. In quaz p̄ma assignat diuersos modos timendi. In scda hō inq̄rit diuersitate illoz modoz. ibi. De his eisdē timorib^o lac^o et. In tertia vero q̄rit fm quā istaz differentiaz timor in xpo fuerit. ibi. Illud q^o diligent^o ē notandū et. P̄na ps diuidit in duas. In quaz p̄ma pōit distinctiōem timoris fm q̄tuor differentias. In scda hō r̄ducit illas q̄tuor ad duas. ibi. Et artēde q^o h̄ quatuor distinguūt timores et. Scda vero ps p̄ncipalis i qua inq̄rit de d̄iam inter membra prius assignata diui

ditur in partes q̄tuor. In quarū p̄ma assignat d̄iam inter timorē seruile et castū tangens interdum de initiali. In scda vero inducit q̄ndam auētē. q^o videt p̄cedenti bus esse d̄ia. et intellectū eius determinat ibi. Est autē et alia scia q^o videt huc d̄ia. In tertia vero ad maiorez istoz euidentiā subiungit exēplū. ibi. Non potes melius explanare et. In quarta hō et vltima subiungit cuiusdam alterius auētis expositiōem ad habendū de p̄dictis euidentiā plenariā. ibi. Sciendū tñ est q^o vterq^o timor et. Tertia hō pars p̄ncipalis diuidi habet i pres duas. In quarum p̄ma ondit q^o in xpo fuit timor reuerentiē. In scda hō inq̄rit qualiter in xpo fuerit timor: pene. ibi. Lū autē in xpo fuerit timor: pene.

46 Et q^o de timore occurrit nobis tractandi locus. sciēdū est quattuor esse timores. Obf hic p̄mo d̄ ordinem a maḡo obseruatū. Videtur enī q^o inordinate p̄cedat in tractandū. qm̄ via diffinitua p̄cedit diffinitiuū. q̄ p̄us est timorē diffinitiuū q̄ diuidere. Si tu dicas q^o nō ē vna eōdem diffinitiuū timoris assignata. In d̄ia hui^o opponit. q^o cum timor habeat ortum ex amore. et vnam sit diffinitiuū assignatū sicut d̄oni. diffinitiuū timorē p̄ vnam vnitū. vt q^o sili sit ex pte timoris. Sed inco

ponit distinctiōem timoris fm quattuor differentias. Et q^o de timore occurrit nobis tractandi locus. sciēdū ē quattuor eē timores scz mundanuz siue humanū. seruile. initialē. castū vel filialē siue amicabilez human^o timor ē vt ait Lassiōdo. qm̄ timemus pati picula carnis vel pdere bona mūdi. p̄pter qd delinq̄m^o. H̄ timor mal^o ē q̄ p̄mo q̄du cū mūdo deserit. quē d̄na phibet in euāgelio dicens Nolite timē eos q^o occidūt corpus et. Timor autē seruilis ē vt ait Aug. cū p timorē gehēne cōtinet se hō a pctō q̄ p̄ntiā iudicij et penes meruit. et timore facit quicqd boni facit. nō timore a

mittendi eternū bonū qd non amat. sed timore patiendi malū qd formidat. Hō timet ne p̄dat amplexus pulcherrimi spōsi s; timet ne mittat in gehēnam Bonus ē iste timor et vtilis s; sufficiens. p̄ quē fit paulatī p̄suetudo iusticie. et succedit initiali timor qm̄ incipit qd durū erat amari. et sic incipit excludi suū timor a charitate. et succedit deinde timor cast^o siue amical^o. q̄ timem^o ne sp̄sūs tar det. ne discedat. ne offendam^o. ne eo caream^o. Timor iste d̄ amore venit. Ille quidē seruilis est vtilis s; nō p̄manens in eternū vt iste Timor diuinus comes est per omnes gradus.

trariū hui^o op^o ponit. q^o qm̄ aliquid in vna sui acceptiōe ē passio. in altera vero ē h̄irus. equo ce d̄. s; timor q^o ē donū ē habit^o timor hō natura lis est passio. ergo de timore nō p̄t assignari vna eōis rō Jec̄ aug. 47 et Dam̄. timorē diffinitiuū. Aug. sup̄ Job. sic. Timor est fuga ne amittat qd h̄. Dam̄. sic. Timor est expectatō futuri mali. Sed neutrū cōuenit timor in statu patrie. sicut p̄t

Lassiōd.
Abath^o
Augusti.

q̄ nō v̄t q^o sit ḡnalē rōnē ip̄ius timoris inuenire. Juxta h̄ q̄ritur de istis duob^o diffinitionib^o p̄actis. qm̄ vident

sibi trari. Si em fuga et expectatio opponit. et timor e fuga fm aug. no g e expectatio vt die Dam. Aliter qrit iuxta hoc vtrum timor: fm generalen fut acceptioem habeat vnum obiectum commune. Q sic videtur. qz naturalis timor: conformis e gnto. et gnto: glioso. alio qm nec timor: na rural pferet a gnto. nec gnto: a glioso. h aut ee no possit nisi bnt vnu obiectu

Reducit illas quattuor differencias ad duas.

Et attende q hic quattuor

coe. gnto. Tre tate gntalitar: e amor: qre e rior. sz ois amor: e respectu obiecti sb vna roe. vtz sb roe boni. gvr silr de timore. Sz e q timor: vie e respectu mali. timor aut patrie n e respectu mali. cu ibi nullu sit malu. g no vr q timoris vie et timoris patrie possit esse vnu obiectu coe ac p h vna cois ro assignari. Tre timor: vie e respectu futuri. timor aut prie respectu futuri no pr ee. g n pnt coi/ care i roe vni obiecti. R. dds. q timor: cu multas beas drias. d ill nec do oino vntuoce nec equoce. sz fm qnda analogia. Ubi ac e analogia ibi e copatio ad aliqd vnu fm pus et posteri. marieybi e di. ere ppe analogia. et io timor: fm ois suas drias hz aliqd obiectu siue vna roez circa qd consistit ei? act? fm pus et posteri. Obiectu at timoris sub roe sua gntali e arduu. Act? ho cois e resili/ tio ab illo arduo. z h ei oi timore repiri. Un vna cois ro por d oi timore assignari. vt dicat q timore resilitio ab aliq arduo siue excellēti. siue illud arduu sit in gnto boni siue sit in gnto mali. Sz cu e in gnto boni e resilitio cu reuerētia. cu ho e i gnto mali e resilitio cu fuga. Sed qz iuxta analogia frequens later equo cario qda fm pfm. ppter tollēda ambiguitate mgr pmo maluit diuidere qd diffi/ nire. qz in multiplicib pmo e diuidēdu et postea diffini endu. z hinc e qd die aug. et Dam. Errox em diffiniunt u qdē i sua gntalitate sz respectu mali. Et qz timor: respe ctu mali duplicē actu hz. vnu ancedēde qd e estimatō siue suspitio qd h credit malu sibi supuenturū. vnr e fuga il li? mali estimari. hie e q vn? illoz diffinit p expectatōez alē vero p fugā. ita q nulla e ibi controuersia. Accipitur em ibi expectatio large p qd cūq estimatōe siue credul/ tate de aduētu mali. Et p h p r n sio ad p m qd qrebat de timoris obiecto. ddm q obiectu ei? e arduu sub rōne ardui et excellēti. et qd dāmo super excellēti. Un qd obf de malo et de futuro no valet. qz illatio no respicit timores nisi qru ad starū vie. nec ad h gntal. i staru ei vie e timor reuerētie sic e pcedētib habitū e rē. Obf scdo h nūcruz et diuisione quā de tē noze ponit mgr. Et obf h pmo q vr mgr ee insufficientes. omittit em timore naturale. Item obf qz vr sibi d dicere. pmo em die qru or ee timores. et postmodū subiūgit dngs. Et si tu dicas q ipē nūerat. p vno mundanū et hūanū. Cōtra. timor: mudan? surgit ex cōcupia oculoz. timor: hūan? ex cōcupia carnis. Sz iste cōcupie sūt diuerse. g et illi timores. Juxta h qrit cū ser die assignēt. vtz. naturalis. mudan?. hūan?. sūt. ini/ dialis et filialis. pncis qd sumāf et quō distinguat. R. ddm q ser die timoris hnt distingui fm drias. suaruz originē. Timor: em aut e ex nafa. aut ex libidine siue ocu/ plicētia. aut ex gra. Sic e ex nafa. tūc e timor: nafal. Sz e ex cūcupia. h e duplr. aut e ex nimio amore sui sic e hūa/ n?. aut ex nimio amore suoz sic e mudan?. Si ho ex gra gratis data sic e serul. aut ex gra gntū facere i choata. et sic e initialis. Aut e ex gra pfecta. et sic e filial. Et sic p r q ser sūt die timoris fm suā gntalē diuisionem ex pre sue originis. Ad illud g qd obf q mgr e insufficientes. qz n po

niti nisi qruor. ddm q mgr cū itēdit h agere de timore do no. no diuidit timore nisi earen? q ad. ppositū suū spe/ erat. Timor aut donū qdruplr hz cōsiderari aut p opa rarōz ad suū opositū qd expellit. z h e timor mal? q op ponit dono spūllcti. vt mudan? et hūan?. qd mgr n diui

distiguūf tiores. cū sup beda du os dixerit ee. Sz Beda hūanū timore p r r m i t e r u i l l i s

obiectū min? pncipale. Et h qdē e malū pene. et sic e timor: serulil. Aut p cōparōez ad obiectū magis pncipa le qd qd em e malū culpe siue offense. et sic e timor: initial Aut p cōparōne ad obiectū maxime pncipale. qd qdē e excellētie maiestatis diuine. et qrum ad hoc est timor filialis. Et sic patet q fm quadruplicē cōparōem ipius timoris doni. assignantur quattuor timoris d r i e. Et mgr sufficienter diuidit timore qrum spectat ad. ppositum. Aliter pōt dici q timor: sub rōne doni pōt fm aliā cōsi deratōez quadruplicē diuidi. qz timor: aut e oposituz simplr dono. et sic e vna d r i a. vtz mudan? et hūan?. aut est donum. tamē cum oposito doni. et sic est timor: serulil. aut est donum cum oposito. tamē cū qdaz ap proximatōe ad opositū. et sic e timor: initial. aut est p e c t u d o n ū. et sic e timor: filialis. et sic patet sufficientia horz mēbroz et solutio obiectozū. Et attende q hic qru 50 or: distiguūf timores rē. Cōtra. ex h vr q vel mgr sit sup fluus. vr Beda dimitur. Tre iuxta h qrit de diuisione quā ponit dam. vbi diuidit timore in ser drias qru nul lā pōit nec mgr nec Beda. Dicit em q ser sūt gnta timo ris. vtz. segnicies. erubescētia. verecūdia. admiratio. stupor et agonia. videt em fm h q aut ipē dam. aut mgr in diuidēdo no recte pcedit. Juxta h etiā qrit de suffi cie tia mēbroz q ponit dam. R. ddm q e loq qdruplr d r i m o r e. Aut fm q e donū p e i s e. Aut fm q e donū et o p p o s i t ū d o n o. Aut fm q e cōpōdit donū et o p p o s i t ū d o n o et passionē nature. Aut spālū de ipō fm q timor: e pas s i o n a t u r e. Si fm q e donū sic diuidit in duo mēbra. et sic accipit beda diuidēs timore i serulil et castū. qz p e d o n ū g r u t ū. aut gntis datū. Si fm q cōpōdit donuz et o p o s i t ū d o n o. sic e diuisio mgr i qruor: mēbra fm q d i c t ū s u i t s u p. Et qz magister largi? accipit. idco plura mēbra ponit. Si aut accipit put cōpōdit donū et o p p o s i t ū d o n o et etiā passiōi nature sic diuidit i ser mēbra po s i t a p u s. Si ho put accipit spālū p passiōe nature sic e d i u i s i o d a m. q e q s i s u b d i u i s i o r e s p e c t u p e d e t i s. S u f f i c i e n t i a a u t e m z n u m e r u s h o r u m m e m b r o r u m s i c p a r e t q u i a t i m o r : p a s s i o a u t e s t r e s p e c t u m a l i a u t r e s p e c t u a r d u i. S i r e s p e c t u m a l i. a u t r e s p e c t u m a l i i n s e a u t r e s p e c t u m a l i i o r d i n e a d c u l p ā. S i r e s p e c t u m a l i i s e h e d u p l r. a u t p u t t i m e f d i f f i c u l t a s i o p e s u p e r c e d e s v i r e s n r a s z s i c e s e g n i c i e s. D e q d i c i t i p e d a m. q s e g n i c i e s e t i m o r : s u t u r e o p a r t i s. A u t p u t t i m e f m a l ū p e n e. n e c t ū e a n o b s z p o t i? a f o r t u n a z p a c c i d e s. z s i c e i p a a g o n i a. d e q d i c i t i p e d a m. q a g o n i a t i m o r : e p c a s u z s i u e i n f o r t u n ū. S i a u t e t i m o r : m a l i r e s p e c t u p e n e i n c o p a r t i o n e a d c u l p ā. h p r e e d u p l r a u t r e s p e c t u c u l p e q i a e. e t s i c e v e r e c ū d i a. d e q d i c i t d a m. q v e r e c ū d i a e t i m o r : a c t u 53 A u t r e s p e c t u c u l p e q i a n o e s z p o t e e. z s i c e e r u b e s c e t i a. D e q d i c i t d a m. q e r u b e s c e t i a e t i m o r : i s p e c t a t o e c o g n i t i 54 S i a u t e r e s p e c t u a r d u i s i u e m a g n i a u t e m a g n ū i q d n o p o s s u m? c o g n o s c e d o z o p a n d o p r d e f e c t ū c o g n i t i o n i s t ū c e a m i r a t i o. d e q d i c i t d a m. q a m i r a t i o e t i m o r : i m a g n a i m a g i n a t o e f i n i t a. A u t e a r d u ū a d q d i n a s u c i s u / s s

Et

m^o. sic est stupor de quo dicitur q^o stu por e rior ex inas suera imagina tione. Vel alit timore passioe. aut timent qd e de se timedu. aut ti metur qd de se ti medu no e. si ti met qd e timen du de se hoc po rest esse triplis quonia aut e p sens. et sic est ve recudia. aut fu rurū cerrū. et sic est erubescencia au t futuruz du bu. et sic est ago nta. Si at timentur aliquid qd d^o ferimedu non e hoc p^o e tripli cis. aut ppter de sectū virtutis. et sic est segnicies. aut ppter defe ctū cognitōis. et sic est amiratio. aut ppter defe ctū cōsuetudinif et sic e stupor. et sic p^o p^o dictoz numerus et suffi cientia. et p hoc etiā p^o respōsio ad obiecta.

56 Ro. viij.

In. ix. epla sup Job.

Hic tangit de iniciali charitate.

57

Similitudo servilis timoris in ducitur.

duos q^o hic distingim^o cōplex^o fuit scz servile et iudiale. Amica bilē dō castū dixit. Augu. q^o fuit lem et castū timorē apte discer nit dū epla ad romāos illū locū exponit. nō em accepistis spm servitutis itez in timore scz acce pistis spm adoptiōis filioz dei. ita dicēs. duo timores insinuan tur hic. Un^o q^o e in pfecta chari tate scz timor castus. alter q^o nō est in charitate scz fuit in q^o q^o uis deo credat. nō i deū. et si bo nū fiat nō tū bene. Nemo em in vitus bene facit etiā si bonū est quod facit.

Assignat d^o ntiā inter timor rem suilem et castum tangens interdum de iniciali.

De his eisdē timorib^o latius disputat Aug. dicēs. Lepit ali quis credere diē iudicij. si cepit credere. cepit et timere. Scz qui adhuc timet. nondū hz fidutiā in diē iudicij. nondū ē in illo pfe cta charitas. Si pfecta i illo eēt charitas nō timeret. Perfecta em charitas faceret pfectā iusti cia. et nō h^oret vñ timeret. imo h^oret qre desideraret vt trāseat in iūctas et vciat regnū dei. q^o timor nō ē in charitate. Scz in q^o chari tate. nō in ichoata. In q^o q^o i pfe ta. pfecta in qd charitas foras mittit timorē. q^o incipiat timor. q^o incipit sapie timor d^oni. Timor em q^o si locū pparat charitati. cū aut cepit charitas h^oitare. pellit timor q^o i pparat locū. Quantuz em illa crescit. ille decrescit. Et q^ontū illa sit iterior. timor pellit fo ras. maior charitas. minor timor minor charitas. maior timor. Si aut null^o ē timor. non ē q^o intret charitas. sicut videm^o p setā in troduci linū q^o aliqd fuit. seta prius intrat. et nisi exeat nō suc cedit linū. Sic timor pmo occu pat mentē. nō aut ibi remanet timor. q^o ideo intravit vt intro duceret charitatem.

Inducit quandā auētem q^o videt pcedētib^o cōtraria. et in lectū ei^o determinat.

Est aut alia sūia q^o v^o huic eē cōtraria. si nō hz pū itellectorē Dicit em in ps. timor d^oni cast^o p^o manet in seculū seclū. Eternuz quendā timorē nob^o ondit. scz castum. Si ondit ille nob^o et nuz timorē. nūm qd p^oradicit illi ista epla q^o d^o. Timor nō ē in chari tate. sed pfecta charitas foras mittit timorē. Hoc em dictū est p Jobem. illū dictū ē p David. Sz nolite aliū putare esse spm. Si em vñ^o flat^o inflat duas tibi as. nō p^o vñ^o spūs implere duo corda et agitare duas linguas. Si spū vno. i. vno statu iplente due tibi cōsonat. implete due lingue spū dei dissonare possūt. imo eibi qdā psonantia. ē qdaz p^ocordia. s^o auditorem desiderat studiosuz nō ociosum. Ecce mo uit duas linguas spūs dei et au diuim^o ex vna timor nō ē charita te. audiui^o ex alia. timor d^oni san ctus p^omaet in seclū seclū. Quid est hoc: Dissonat: Non. Excu te aures. In rēde melodiā. non sū cā h^o addidit cast^o. illic n^o addidit. q^o e timor aliqd q^o d^o cast^o. ē aut timor q^o n^o d^o cast^o. Discernam istos duos timores. et itelligam^o psonantiā tibiā. Quō discernim^o atredat charitas vestra. Sūt hoies q^o p^otea timent deū. ne mittant in gehennā ne for te ardeat cū diabolo in igne eterno. ipe ē timor q^o timo ducit charitatē. s^o sic venit vt exeat. Si ei ppter penas times deum. nondum amas quem sic ti mes. nō bona desideras. s^o mala caues. Sz ex eo q^o mala caues corrigis te et incipis bona deside rare. q^o cuz desiderare cepis erit in te timor cast^o. Quid ē timor cast^o. Time ne amittas ipsa bona. Timere deū recedat a te. Lūat times deū nē te deserat. pntiā ei^o aplecter^o. cū ip^o frui desideras.

Ad maiorē dictoz euidētiā subiūgit exēplū. h^o p^otes melius explanare qd inter sit in du os timores q^o si ponas duas mulieres maritatas. q^o vñ^o p^ostiuas volentes facere adulteriū. s^o ti met ne dānet a marito Timet marituz q^o adhuc amat ne q^ontiaz huic nō grata est s^o onerosa mariti p^ostia. et si forte viuit ne q^oter. timer maritū ne ve niat. Tales sunt q^o timent diē iudicij. Fac alterā amare virum. debere illi castos amplexus nul la se adulterina immūdicia maculare velle. ista optat presentiam viri. Illa timet et ista timet. Itā q^o infrogētur q^o re timeat. Illa dicit Timeo virū ne vciat. illa dicit. timeo virum ne discedat. Illa

ctalis. d^o. dicit dum q^o licet isti timores in his sensibus habeat differentiam. ra mē respectu dei vnus et idem timor noie. Sic enim vna est gra tia que facit esse filium dei p ad optionē. facit et amicitū. et respon sar animam in coniugium. sic etiam in pposi to est intelligen dum. quoniam vnus et idem timor est quo q^o timet amittere deum siue sepa ri a deo sub hac triplici ratione Et ex hoc patet quare iste timor hoc triplici no mine nominet. patet etiam rā sio ad obiecta.

Ps. viij.

Jo. iij.

Marginal notes on the right edge of the page, including references to other parts of the text and commentary.

dicet-timeo virū ne dānet. illa dicet-timeo virū ne deserat. Pone hec in animo et inuenies timorē quē foras mittit charitas. et aliū timorē castum pmanētē in seculū seculi. Illū timorē pfecta charitas foras mittit. qz ille timor tormētū habet. torquetur cōscia. pctorum nō dum facta est iustificatio. Est ibi qd titillat mentē. qd pungat. quod stimulat. Stimulat ille timor. sed intrat charitas q sanat quod vulnerat timor. timor castus facit securitatem in aīo. Audiuimus duas tibias scz Jo hānem et Dauid cōsonātes. illa de timore dei dic q timet aīa ne damnet. illa de timore quo timet aīa ne deseratur. Ille est timor quez charitas excludit. ille ē timor q pmanet in seculū seculi. Ecce in his verbis predictis apte ofidit Aug. qd sit timor castus et qd seruilis. et qualis differat. In qbus etiā inicialē timorē significauit. q nec ex toto ē seruilis. nec ex toto castus. s̄ rāq̄ mediū aliqd d seruli. et aliqd de casto timore hz. Facit em̄ seruire parim timore pene. prim amore iusticie. p quē timem⁹ puniri et timem⁹ offendere. Iste timor ē in inchoata charitate nō i pfecta. et qntū crescit charitas. tm̄ decrescit iste timor qntū ad metū pene. i qntū ad id qd facit timere penā. et qntū ad tormētū cōscie. Nā qnto magis diligim⁹. tāto min⁹ timemus. Iste timor notat i illis x̄bis aug. vbi nō negat timorē eē i charitate i choata s̄ pfecta. qd n̄ possz dici de seruilis. qz vt ipse sup̄ dixit seruilis timor n̄ remanet veniente charitate. nec intrat charitas nisi prius ille timor exeat. nec in illo timore aliqd

58 **¶** Timor
 7c. **¶** Adra si timor: initialis dicitur. qz in co in choatur sapia et gra. et timor: full est hmoi. vt qz timor: seruilis sit initialis qd fallum est. Iuxta h querit. p: opter qd timor: in sac scriptura port⁹ dicitur initium sapientie qz alud donū. et quaf magis dicit in ruz sapientie qz alicuius alteri⁹ doni aut virtutis aut gratie. R. dōm. qz cum duplex sit initium vitz intra vel extra. initialis de

credit i deū. et si credat deo. nec bñ facit etiā si bonū est qd facit. Nō ḡ timor: ille in charitate ē i choata. quia oīs qui charitatē hz hz nō pfecta. et in deū credit. et bona opa facit. qre seruilis n̄ est timor: ille quē i charitate in choata fore cōcessit. et quē crescente charitate decrescere dicit. Sz ille ē timor: inicialis quē non negat eē in charitate. nisi perfecta sit.

¶ Subiūgit alterius auctis expositioez. qua timor: seruilis et inicialis dicitur unicum sapie. sed differenter.

¶ Sciendū tñ ē qz vterqz timor scz seruilis et inicialis in scriptura diuersis locis dicitur inicialis sapie. Et ita fore cōperies si diligenter annotaueris loca scripture i qbus de timore dñi sit mentio. Et alia tñ rōne r̄ cā diuersa dicitur seruilis timor: inicialis sapie. et ex

alia inicialis. Seruilis em̄ ideo dicitur inicialis sapie. quia pparat locū sapie et ducit ad sapiam. sed tñ nō remanet cū ea. immo foras exit. Inicialis x̄o dicitur inicialis sapie. quia est inchoata sapia. quā cū qd habet incipit. sapiam et charitatē habere incipit. In de etiā ē qz vterqz timor dicitur inicialis. qd inuenire poteris p diuisa scripture loca. Uterqz ē timor: iter dū dicitur fullis. qz ipse inicialis q ē i charitate i choata ali quid habet de fulli. s̄ angorem pene. sicutz aliqd hz de casto. s̄ qz timet offendere ac separari.

¶ Ostendit qz in x̄po fuerit timor reuerentie. Illud qd diligēter ē notādū qz i superiorib⁹ Aug. dicit castū timorē eē efnū. p qd cōfirmat pmissa snia. s̄ qz spūs tioris erit i futuro sic et alia dona spūs sc̄ti. s̄ n̄ hēbit oēm illū vltū quē mō hz. Faciet em̄ tñ nos reuereri de um n̄ timere. separari vel carere. Fuit ḡ i x̄po timor: ille. s̄ iuxta vltū illū quē hēbit i futuro i scrip Nō. n̄ timuit x̄ps separari vel ofēdere deū sed eū pze oibus reueritus est.

¶ Inqrit qualis i x̄po fuerit timor: pene.

Lū ar fuerit i x̄po timor: pene. qritur an iste timor fuerit mūdanus vlt full vlt inicial. Ad qd dicim⁹ n̄ lū eoz fuisse i x̄po. qz timor: mūdan⁹ mal⁹ ē vt sup̄ dictū ē. in pmo ḡ du cū mūdo deserit. Seruilis x̄o vel inicialis pfecta charitate nō ē. Null⁹ ḡ timor: istoz fuit i x̄po. qd ḡ fuit timor: iste qz penā timuit. Pōt timor: ille dici nālis vel human⁹. qz oib⁹ hoibus inest qz horref mors ac formidatur pena. Et dicitur timor: iste naturalis. n̄ qz accesserit hoī ex nā s̄ m qz pus fuit i stituta. qz n̄ fuit iste timor: cōcreat⁹ hoī. nec de bonis nālib⁹. s̄ qz ex corrupta nā ppetm oib⁹ aduenit. cui correptio inoleuit tanq̄ eēt naturalis et est iste timor: effectus peccari vt predictum est.

nominat a pncipio intra qd ē nature pncipius intrinsecū. Seruilis autem habet rōnem pncipiū extra. et ppre rea nec erit nec debet dicitur initialis. Ad illud qd arif qre magis dicit pncipium sapientie qz alterius dōni dōm qz in pncipio dōni i bonū vō nū timoris ē primus inter omnia dona. et donum sapientie est super premium. euz ergo ratio initij et pncipiū debet attribui primo. hinc est qz ratio initij debet attribui timori. qz n̄ in summo sta / ru est. Hinc est qz timor: magis dicitur pncipium sapientie qz alius cuius alteri⁹ dōni. Alia vero qd dicitur in littera sunt lat⁹ plura. Ex his autē que in littera dicitur sunt possent formari sex problemata de timore. vt primū sit d timoris difinitōne. Scz de obiecto Ter / cum de diuisione magistri Quar / tum de diuisione dōni. Quintus de dōni gratuiti nominatione. Sextum et vltimū de et com paratōe ad donum sapientie et

Ad intelligentiam huius patris in qua dicitur agitur de deo
 no timoris inacidit hic quod circa duo. Primum enim quod
 timore informi sive servili qui est cum peccato.
 Secundo quod timore servili qui est cum peccato. Circa primum
 quod timore informi sive servili qui est cum peccato. Circa primum
 quod timore servili qui est cum peccato. Circa primum quod timore
 informi sive servili qui est cum peccato. Circa primum quod timore
 servili qui est cum peccato. Circa primum quod timore informi sive
 servili qui est cum peccato. Circa primum quod timore servili qui
 est cum peccato. Circa primum quod timore informi sive servili qui
 est cum peccato. Circa primum quod timore servili qui est cum
 peccato. Circa primum quod timore informi sive servili qui est cum
 peccato. Circa primum quod timore servili qui est cum peccato.

Questio .j.

De timore servili per comparationem ad eum principium. Utz vitz
 timor servili sit donum spiritus sancti dicitur. Et quod sicut per
 mo per glo. sup illud. Rom. viii. Non accepisti spiritum servili-
 tatis utz in timore. ibi glo. Cavene ex eo quod aut spiritum ser-
 vitutis et spiritum adoptionis dicitur intelligas spiritum. cum sit in
 arbor idem spiritus. Si ergo spiritus adoptionis est donum spiritus sancti. ex
 hac glo. videtur necessario posse concludi quod ab eodem sit timor
 servilis. Item aug. dicitur in libro. Bonum est timor servilis
 et virtus per quam fit paulatim conversio iusticie. Sed oem da-
 tum oem donum perfectum descendit. Item hoc ipsum videtur probari aucte. ve. re. quod
 sicut dicitur. Radix sapientie est timor domini. Et puer. xv. In timo-
 re domini declinat omnis a malo. Et Esai. lxxvi. A timore tuo
 domine coepimus et peritium spiritum salutis. Si ergo timor ser-
 vilis est inicitia sapientie. et facit declinare a malo. et bonum pro-
 pe. et hoc totum non est nisi a dono dei. videtur ergo quod timor servilis
 sit donum spiritus sancti. Item non solum a deo est gratia cooperans sed
 etiam gratia voluntate preparans. ergo non solum a deo est timor
 ille qui regit hominem in statu iusticie. sed etiam qui preparat ad il-
 lum statum. Cum ergo timor servilis sit bonum. videtur ergo quod timor servilis
 sit donum spiritus sancti. Item per hoc videtur quod credere. Multu-
 ti enim credunt quod non timet. sed fides quod quis credit etiam in sta-
 tu peccati dicitur bonum descendit. Item donum per quod timet. sed timor ser-
 vilis est bonum. Item hoc videtur quod timor servilis sit donum
 re. cum spiritus sanctus non repugnat suis donis. sed
 quod spiritus sanctus infundit tunc timor servilis expellit sic dicit
 Aug. et hoc in libro. Item timor servilis non est donum spiritus sancti.
 Item oem spiritus sancti donum habet exemplar correspondens
 in deo. sed timor servilis non habet exemplar correspondens in
 deo. nec in quantum timor. nec in quantum servilis. In deo
 enim nullus est pauper. nisi illa est servitus. Item hoc videtur oem
 donum spiritus sancti dicitur ad habitandum aiam ad aliquid arduum
 et excellens. sed timor ponitur consistit in deprecatione quod in aliq-
 uo est de. et ponitur est ex virtutis indigentia quod ex sufficientia.
 videtur ergo quod timor servilis non sit donum spiritus sancti. Item sic con-
 tingit deum timere propter penas quas infligit. sic etiam con-
 tingit amare propter beneficia que nobis tribuit etiam in
 statu peccati. sed amor ille qui est propter spalia dicitur non ponitur
 inter spiritus sancti dona. ergo nec timor servilis qui
 principaliter habet oculum ad penas. Item sicut aliquis di-
 mittit transgredi mandata dei propter timorem penarum
 eternarum. sic latro dimittit transgredi edictum regis propter
 timorem furcarum. sed timor qui latro timet furari ne suspeda-
 tur non ponitur in donum spiritus sancti. ergo similiter videtur de illo ti-
 more qui timet peccare ne carnalis puniat. imo videtur mul-
 to fortius ratione. quod si malum facilius timet. minus malum mul-
 to facilius timet. cum ergo malus malum sunt. pene eterne
 temporales. si non egemus dono ad timendum penas temporales
 multo magis videtur quod nec ad timendum penas eternas.

R. dicitur quod absque dubio timor servilis est donum spiritus
 sancti. Et robustus est. quoniam sicut donum dei est nosse sive
 credere penas futuras pro eo quod ibi est quedam cordis
 illuminatio et directio. sic donum dei est illas penas o-
 ternas refugere et timere. pro eo quod ex tali dono est quedam
 emollitio. et servus concupiscencialis restrictio. et in hoc dicitur
 rectificatio. Quod si ibi sit emollitio satis innuit. Dicitur.

ppha. cum dicitur. Indurasti cor nostrum ut non timeamus re-
 quod ibi sit servus concupiscencialis restrictio innuit pphe-
 ta in ps. cum dicitur. Confige timorem tuo carnes meas. quod
 quidem non solum sit timore casto sed etiam servili. quod innuit
 eterna supplicia. et timet divina iusticia. Et propter illorum
 timorem cessat homo a peccatorum perpetranda. sed non omnino ces-
 set a voluntate. sicut dicitur glo. quod totum est divina mis-
 re. Sed concedendum sunt rationes ad hanc partem inducere. Ad
 illud ergo quod primo obicitur in contrarium quod timor servilis non ma-
 net cum spiritu sancto. dicitur quod dona spiritus sancti sunt in
 multiplici differentia. Quoddam namque donum est spi-
 ritus sancto sed non cum spiritu sancto. quia preparat ad spiritus sancti
 et tale donum est timor servilis sicut dicitur in oem. Quod
 dam autem est donum a spiritu sancto et semper cum spi-
 ritu sancto. quia per ipsum consecratur habitaculum spiritus
 sancto. sicut est donum charitatis. Quoddam vero est
 donum quod est donum a spiritu sancto. et aliqui cum spiritu sancto
 aliqui sine spiritu sancto. sicut donum quod est ad spiritus sancti
 manifestandum. et est ordinatum non solum ad propriam
 virtutem sed etiam ad alienam. sicut donum prophete et do-
 num scie. que aliquando in malis. aliqui in bonis repe-
 riri habent. Cum ergo dicitur donum spiritus sancti comparatur secus
 spiritus sancto. dicitur quod illud habet instantiam in eo dono quod
 ordinatur ad habitationem spiritus sancti preparandum.
 Possit etiam aliter dici quod timor servilis est in quantum
 servilis est non possit stare cum spiritu sancto propter en-
 neram imperfectionem que dicitur repugnantiam ad ita-
 tum gratie. tanquam quod ad aliquid sui nihil prohibet ip-
 sum cum spiritu sancto stare. sicut infra melius manifestabitur
 etiam ad hoc est donum eius. Ad illud quod obij-
 citur quod omne donum spiritus sancti habet exemplar corre-
 spondens in deo. dicitur quod si illud specialiter intelligatur
 quod ad oem eius proprietatem sic non est verum. sed si gene-
 raliter intelligatur pro parte quod dicitur illud habere exem-
 plar in deo quod habet aliquid correspondens sibi vel
 sibi se vel sibi sui genus sic veritatem habere potest. Et hoc
 modo timor potest habere exemplar in deo. quia qui timet
 elongatur a malo et stat intra finis proprios. ita quod
 supra se non erigitur. Utique autem timor contingit repulsi-
 in deo. quia deus a malo maxime elongatur. et nullo mo-
 do supra seipsum erigitur. ideo dum per timorem deo subijci-
 mur. eadem assimilamur. et talis assimilatio sufficit ad hoc
 quod timor habeat sufficientem rationem doni. Ad illud
 quod obijcitur quod omne donum spiritus sancti datur ad habi-
 litandum animam ad arduum et excellens. dicitur quod sicut in-
 ordinare amare est magne virtutis et excellentie. sic in-
 ordinare timere est segnicie et ignavie. ordinare vero ti-
 mere magne est excellentie. Cum enim deum veraciter
 timet. nihil terrenum et caducum timet. imo ex ipso ti-
 more dei ipsis timoribus supercreffitur. Ideo licet actus
 timoris videatur pertinere ad quandam defectibilitatem
 tem. sicut veritatem tamen pertinet ad excellentiam et no-
 bilitatem. et quia in timore servili incipit homo deum ipsum
 timere. hinc est quod donum spiritus sancti est hic imperfectus
 Ad illud quod obijcitur quod sicut contingit deum timere
 propter penas. ita et amare propter beneficia. dicitur
 quod sicut beneficia quedam sunt presentia. quedam futura. quedam
 videntur. quedam que expeccantur. sic etiam et pene. Et si
 quis timeat deum solummodo propter penas presentes quas
 iam expertus est. hoc non habet necessario ex dono. sed
 cum timet propter supplicia futura que credit infligenti-
 da. et oibus qui continentur divinam iusticiam. sic et in
 amore intelligendum est quod amor eternorum bonorum est donum
 dei. Timor vero presentium potest esse ex ipso naturali

59

61

62

63

64

affectu. et id est hoc non potest eludi quod timor servilis non sit donum. quod timor servilis non timet nisi re ipsa supplicia. sed etiam eterna. sic tactus est super. Ad illud quod obicitur de latrone qui timet furari. propter suspensum. dicitur quod non est sile sic in tactu est. quod naturali cognoscitur estimat de latrone cognoscit illud supplicium et illud reformidat. non autem sic est de supplicio infernali. imo quod timeat pro fide. et amplius quod cor quodammodo mollescit ut exhorreat illa supplicia ad fidei instantiam. Propterea ratio illa non valet. quod non est sile bunc et inde.

Questio. ij.

De timore servili in comparatione spiritus ad eius usum. Utrum scilicet usus timoris servilis sit bonus an malus. Et quod bonum sit videtur. quia tales sunt habitus tales sunt actus. scilicet timor servilis cum sit donum spiritus sancti est bonus. propter documentum moralis philosophi actus est bonus. Item maria est propter cuius usus bonum ipsum est bonum est. et cuius usus malum ipsum est malum. si usus timoris servilis est malus. id est timor servilis est malus. scilicet non est malus cum deo dimittitur. ergo actus eius est bonus. Item omnis habitus cuius usus comparatur homini ad susceptionem gratie est bonus spiritus ad usum. scilicet timor servilis est bonus. quod usus eius introducit charitatem sicut dicit Augustinus. et habet in ira. ergo recte. Item nullus actus est qui vitat peccatum est peccatum. sed actus timoris servilis recedit homo a peccato. ergo actus timoris servilis est peccatum. non est malus. et est malus vel bonus. Item super illud psalmi. Confite timori tuo carnes meas. Glossa Augustini. Timor servilis carne non crucifigitur. quod vivit in eo peccandi voluntas. et sequeatur opus si speraret in unitas. malum est licere. et dicitur non licere quod legem verat. scilicet omnis talis morus est directe iniusticia. quod vellet iniusticia non est. omnis vero morus iniusticia est malus. ergo actus timoris servilis est malus. Item Gregorius in moralibus. cum pena timeat. et dei facies non amat. timor ex timore est non ex amore. sed omnis actus qui procedit ex radice timoris et superbia est actus malus et danabilis. Item usus timoris servilis non est bonus. scilicet danabilis. Item nullus actus est incompensabilis charitati est bonus. scilicet timere serviliter est actus incompensabilis charitati. ergo timere serviliter non est bonum. Maior manifesta est. quod charitas bono non repugnat scilicet malo. Minor autem etiam manifesta est secundum verba Augustini. et apostoli. quod spiritus servitutis non stat cum spiritu adoptionis. Item omnis timor ortus habet ex amore. ergo timor servilis ex amore habet ortum. scilicet omnis amor autem est naturalis. aut libidinosus. aut gratius. cum ergo timor servilis non possit habere ortum ex amore gratius. quod est in peccato. nec ex amore naturali constat. quia est timor naturalis. restat ergo ex amore libidinoso. sed omnis actus qui ex timore libidinoso est malus et culpabilis. ergo actus timoris servilis est malus. Item amare deum propter re ipsa principaliter est peccatum et malum. ergo scilicet timere deum propter penas principaliter est malum. scilicet est timere serviliter. videtur ergo actus timoris servilis semper sit culpabilis. Item timor servilis non dicitur servilis nisi a servitute peccati. ergo pari ratione nullus dicitur timere serviliter nisi ad illud actum sit annexa circumstantia peccati annexa actui facit totum actum deformem. ergo videtur quod actus timoris servilis sit semper culpabilis et deformatus. Item ad predictorum intelligentiam est notandum quod cum dico timore servile duo dico. videlicet ipsum habitum quod aia disponit ad timendum deum ut punire eos qui peccaverunt et vltimum nomine servitutis ipsorum deformitas peccati annexa est illi habitui in eodem bono ratione cuius ille homo dicitur esse servus peccati. et timor in eo existens dicitur esse timor servilis. per hunc etiam modum cum dico aliquem timere serviliter duo dico. videlicet actum ab illo habitu egredientem. et voluntatis servilitatem sive deformitatem comitantem. Sed attendendum quod hoc potest esse dupliciter. aut ita quod deformitas illa voluntatis comitatur spiritum ad habitum. aut spiritus

ad actum. Si comitatur solum spiritum ad habitum. sic potest esse quod aliquis serviliter timeat. et tamen motu illo non peccabit. quia si ex recogitatione peccatorum aliquis abhorret offendere deum. propter peccatum. Si autem comitatur in actu spiritus ipsum timere de se non sit malum. tamen ratio deformitatis actualiter annexa depravatur. sicut aliquis qui timet penas. et timendo dicitur quod tales pene instigant pro culpa. et actu etiam concupiscit peccare si non esset illa pena. et hoc modo timere serviliter est peccatum et malum hoc autem non est spiritus eius movet timore servili. alioquin spiritus illi deum magis se habet a gratia elogaret quam prepararet. quod plane falsum est. Et ideo concedendum est quod usus timoris servilis potest esse bonus. scilicet non sit bonus bonitate meriti. sed magis bonitate preparante vel ordinante ad meritum quod simul stat cum peccato. Unde et rationes quod hoc ostendunt concedende sunt. licet ratio vltima sit sophistica. quod procedit ex suppositione falsa. Ad illud vero quod obicitur in dicitur in timore servili vivit voluntas peccandi. et quod dicitur de eo quod lex verat. dicitur quod illud verbum Augustini. non intelligit quod spiritus qui timet delectat actu. et scilicet voluntas peccandi sit in actu. hoc dicitur quod manet in habitu et radice. Licet autem voluntas sit potentia deformata et regnet in ea malus amor potest tamen aliquando moveri ad aliquid bona opera in genere. vel ex circumstantia per aliquam gratiam gratis datam non committendo culpam. sicut per multa exempla. et sic potest esse in pre ista. Ad illud quod obicitur quod timere serviliter est ex timore sicut dicit Gregorius. non est amor. dicitur quod ex non dicitur ibi cam scilicet comitantem. et cum dicitur comitantem in actu. tunc deformatur actu timoris serviliter. cum dicitur comitantem in habitu non oportet quod deformat. scilicet tamen facit ipsum deficere a merito perfectio. Ad illud quod obicitur quod actus incompensabilis charitati est malus. dicitur quod aliquis actus potest esse incompensabilis alicui ratione circumstantie proprie quam habet ex proprio habitu. vel ratione alicuius annexi. Licet ergo actus timoris servilis est incompensabilis charitati. non est ratione ipsius actus per se et secundum se. quod bonis charitate potest bene timere deum ratione penae. scilicet intelligit ratione annexi quod facit ipsum deficere a merito charitatis. et ideo ex hoc non sequitur quod actus timoris servilis sit malus. scilicet vel est malus. vel est in bono secundum statum malum. et conclusio est haec ratione alterius partis. Ad illud quod obicitur timor servilis habet ortum ex amore. dicitur quod timor servilis non habet ortum ex amore libidinoso. sed potest habere ortum ex amore naturali. Amor enim naturalis dupliciter dicitur. Uno modo quod est cum ipsa natura planarum. Alio modo ille quod est ex naturali affectu et voluntario exercitio acquisit sine gratia deo. et ex tali amore potest homo peccare seipsum sine ipso peccato amare. et mala sua fugere sive presentia sive futura. et ex tali amore timor servilis habet peccare. Si enim homo seipsum amat ad hoc ut acquirat salutem. et ex hoc timeat eterna tormenta incurrere. talis affectio amoris spiritus non sit ex charitate. potest tamen esse absque libidine. Aliter potest dicitur quod sicut timor mundanus quod timet amittere mundanum est ex amore mundi. et timor humanus ex amore re ipsa salutis. sic timor servilis cum aliis quod timet incurrere eterna tormenta est ex amore eterne salutis et beatitudinis. et iste amor spiritus est de se non est culpabilis. scilicet est vel naturalis. vel gratius a gratia gratis data. vel gratius a gratia gratius faciente. et timor servilis bene potest esse ex amore salutis primo vel medio modo dicitur. et ideo falsum supponit cum dicitur quod est ex amore libidinoso. Ad illud quod obicitur quod amor dei propter re ipsa principaliter est peccatum. dicitur quod non est simile de amore et timore. quod amor est ille qui facit frui. et eius est quietare vel ad aliquid inclinare. et ideo peccat qui diligit deum propter temporaria principaliter. quia facit de via sine. et de sine viam. non sic autem

est ex parte timoris. Alia est ratio quia cum quis amat deum propter spalia duo sunt ibi amata, sed cum quis timet deum propter penas quas infligit unus solus est quies timet. Qui enim timet habet eum in se, uno et eodem timore timet eum in se sive plagam eum in se et actioem peccantis. et sic non est simile hinc et inde. **¶** Ad illud quod ultimo obicitur quod timere servilis est timere eum et circumstantia peccati. dicitur dum quod illa circumstantia sive de formis peccati potest poni circa actum timendi ratione ipsius actus vel ratione timentis. **¶** Et si ponatur ratio ipsius actus. tunc utriusque actus deformatur et efficitur malus ratione anime sicut prius fuit expositum. Sed si ita sit quod ponatur ratio ipsius timentis. sic potest esse quod actus non sit deformatus sed quod deformitas est circa timentem. hoc secundum illam deformitatem non actualiter moueat. et propterea non est oportunitas quod timere serviliter semper sit peccatum. imo hoc potest esse utile et preparatorium respectu gratie.

Questio. iii.

De timore servili in comparatione ad gratie complementum. Et dicitur verum timor servilis expellat gratiam adveniente. Et quod sic videtur primo auctore Augustino. quia magister adducit in libro Timor locum preparat charitati. cum autem venit charitas pellit timor qui ei preparavit locum. sed constat quod hoc intelligitur de timore servili. ergo timor servilis pellit supponit de gratia. **¶** Item spiritus libertatis repugnat ipsi servilitati. sed spiritus gratie et charitatis est spiritus libertatis. spiritus vero timoris servilis est spiritus servitutis. ergo supponit de gratia pellit timor servilis. **¶** Item nullus habet gratiam et charitatem principaliter in se. ergo timor servilis in se facit in se in se complicitatem. sed timor servilis principaliter facit in se in se complicitatem. ergo timor servilis non potest stare cum gratia. **¶** Item sicut se habet amor qui est ante gratiam ad amorem qui est ex gratia. sic se habet timor servilis ad timorem gratitatis. sed timor servilis est ab amore acquisito vel gratis dato. ergo timor servilis alius est a timore servili. Si ergo timor servilis non potest fieri in se. videtur quod manere non possit cum charitate supponit. Sed sic se habet fides informis ad fidem formatam. sic se habet timor servilis ad timorem gratitatis. sed fides informis formatur secundum quod habetur in se in se. ergo videtur quod timor servilis gratitatis cum gratia infunditur. **¶** Item plus dilatat gratiam faciens a natura quam dilatat a deo gratia gratis dare. sed gratia supponit naturam non excludit sed potest perficere. ergo cum timor servilis sit donum gratie gratis dare. videtur quod non expellatur sed potius perficitur adveniente gratia charitate.

¶ Item timore servili timetur pena. timore in se timetur pena et dei offensio. ergo timor in se timetur se habet ex quadam additione ad timorem servile. sed quod se habet ex additione ad alterum continet illud et adhuc amplius. ergo in timore in se continetur timor servilis. et similiter timor servilis non est pellit per advenit charitatis. **¶** Item gratia quantum est de se non repugnat nisi peccato. non est quod ex peccato trahit originem sicut est in se et sequela. sed timor servilis non est peccatum. sed ex peccato trahit. ergo et gratia non repugnat. Et si hoc. tunc non videtur expelli per gratiam. **¶** Ad predictorum intelligentiam est notandum. quod circa hoc est duplex modus dicendi. Unus namque modus dicendi est. Cum dico timorem servilem duo dico sicut tacitum est prius. videlicet in se deum. et defectum deformitatis eidem dono annexum. non ratione ipsius doni. sed ratione cuius in quo est. Cum ergo gratia supervenit expellit ipsum quantum ad defectum deformitatis annexum. non autem in quantum est donum divinitus gratis datum. sicut in precedentibus tacitum est de fide informi. **¶** Alio autem dicendi modus est quod timor servilis omnino expel-

litur adveniente gratia. non solum quantum ad id quod habet servitutis. sed etiam quantum ad hoc quod habet humilitatis. Et ratio huius est. quia huiusmodi servitus quodammodo est annexa essentialiter. Habet enim ortum magis ex amore sui quam ex amore dei. Unde et timor iste servilis facit penam principaliter intueri. Ideo sicut fides propter repugnantiam enigmatis sibi annexi ad gloriam evacuatur ipsa superveniente. sic habet timoris servilis expellitur superveniente charitate. et huiusmodi modo dicendi videtur consonare verbum Augustini. quod dicit quod timor servilis respectu charitatis introducente se habet. sicut terra respectu filii. Et his autem duobus modis dicendi potest elici tertius modus quasi commixtus ex utroque. et tenens medium inter utrumque. Talis de enim difficile videtur dicere quod ille habitus quo quis habilis erat ad cessandum a culpa. superveniente gratia statim recedat. cum contrarium huius dicitur ipsa experientia. Difficile etiam videtur dicere et sustinere quod timor servilis similiter maneat adveniente gratia. cum sit alia differentia timoris quam timor initialis. nec videtur ab eodem trahere originem. et verba Augustini. satis videtur contradicere. Et propterea possumus dicere quod timor servilis tres habet condiciones. Unam sicut materialiter et substantiam. et hoc est timere penam eternam. Alteram sicut formalem et completivam. et hoc est principaliter intueri illam penam. Tertiam sicut annexam. et hoc est habere voluntatem de formam communitam. Cum igitur gratia donum superinducitur timor servilis quantum ad hoc quod materiale erat in ipso. hoc est in quantum habilitat ad timendum penam manet cum gratia. quia gratie non repugnat. Quantum vero ad alias duas condiciones. videlicet quantum ad completivam et quantum ad annexam expellitur per ipsam gratiam. quia cum gratia supervenit. nec principaliter intuetur penam. nec habet annexam voluntatem malam et sic haberi potest quod donum timoris servilis quantum ad aliquid sui adveniente gratia pellitur. et quantum ad aliquid manet. et hoc visum patet responsio ad questionem. patet etiam pro magna parte responsio ad objectiones ad utrumque partem. quia neutrum simpliciter concludunt veritatem. ideo oportet respondere hinc et inde. **¶** Ad illud quod primo obicitur de auctoritate Augustini quod dicit quod timor servilis expellitur adveniente charitate. dicendum quod hoc non dicitur quod totaliter pellitur. sed quod dominium servitutis qua principaliter penam intuetur ab ipso timore adveniente charitate auferatur. **¶** Ad illud quod obicitur quod spiritus servitutis repugnat spiritui libertatis. dicendum quod verum est quantum ad illud quod est in eo servitutis. sed timor servilis aliquid habet in quo communicat cum timore initiali. et ratione illius non oportet ipsum expelli. **¶** Ad illud quod tertio obicitur quod timoris servilis principaliter est intueri penam. iam patet responsio. quia quantum ad illam conditionem habet expelli qua videtur. et penam intuetur principaliter. et propter hoc non sequitur quod expellatur generaliter. **¶** Ad illud quod obicitur quod sicut se habet amor peccatorum respectu amoris gratitatis. sic timor servilis respectu timoris casti. dicendum quod non est simile. quoniam sicut in precedentibus habitum fuit charitas non potest fieri informis. ut patet. quando aliquid cadit a charitate. et tamen post lapsum remanet ibi timor eternorum suppliciorum. Et si obicitur quod amor est radix timoris. ergo debet currere pari passu. dicendum quod non valet. quod similiter est radix spei. et tamen spes potest esse informis et formata. Et ratio huius assignata fuit su-

70

72

73

74

75

76

77 pra. Et sic patet qd rones ille no concludit qd timor totaliter expellat. Ad illud qd obicit qd simpliciter manet p simile r i fide informi r formata. Ddm qd no e sile ex parte ista r ex illa. qm fides informis assentit ppter se r sup oia r in omnibz cui assentit fides formata. no sic aut e de timore servili r initiali. qd timor servilis pncipalit intuetur pna. timor aut initialis no pncipaliter intuet. sed pncipaliter intuet diuinam offensam. Ad illud qd obicit qd natura no pellit a gra. Ddm qd no est sile. qd natura lia inseparabilis sit. qd datur ad sp. r io no auferuntur sup uenire gra. qda aut sit gratis. sup addita qd dant solu modu ad tempus p statu determinato. r io pellunt r cessant recedere itatu illo. r sic est repire in pposito. Ad illud qd obicit qd timor initialis addit sup servile. Ddm qd quoda e additio simplr complex. qda est additio distrabens. Timor initialis addit sup servile. r h qd no solu copledo. veru etia distrahedo. qd sicut ddm e aufert ei de certu cocomitane. qd d e volutas r formis. r p ditiones etia coplent qd qdem erat fm statu illu pncipalit intuet r pena. sic tacu e s. r io sic sup ipm addit qd aliqd de ipso diminuit r expellit. Ad illud qd obicit qd gra non repugnat nisi p se no e qd bz originis a pto. ddm qd non solu huc repugnat. s3 etia e qd bz annexu. r ppter hoc r qm ad h qd pena bz. r formidat pena futura. intro ductu est ex culpa. r ideo no emiz si aliq modo pellitur aduenire gra. qd no em bz totaliter ex culpa introducti. veru etia ex dono di fm qd aliqd sui. hinc e qd sic pellitur qd no totaliter destruitur. Et fm h factis de plano respoderi pot aueritatio r ronis qd hinc r inde introduyuntur.

Consequenter dicitur de timore gratuito. Et circa h queritur tria. Primo qd de ipso timore qua tu ad eius diuisionem. Secundo querit de eode qm ad eius diminutionem. Tercio r ultimo qrit qm ad eius euacuationem. **Questio I k**
De timore gratuito qm ad eius diuisionem. qd diuidit i initiali r filiali. Utz ille sunt diuerse timoris species. Et q sic videt pmo qd diuisionem mgi qd diuidit timores in qm dntas. r ocs alie dntie snt formaliter differen tes. v3 qd qd similitur sit repire circa timor initiali r filiali. Itz hoc ipm vi r ocs. qd timor initialis r filialis. aut distinguit qm ad essentiali dntiam. aut solu qm ad statu. Si pmo mo. tuc habeo ppositu. Si secundo modo. Contra. qd timor bz esse i triplici statu fm qd triplex e status bois iusti. v3 in statu incipientis. pfectis. r pfecti. Lu g mgt illa dntiam no apponit. vi. qd aut est insuf ficiens. aut istas differentias timoris no assignet solimod qd ad statu. nec tm diuisio mgt videt esse insufficiens. im mo r diuisio Aug. r alioru qd de hac materia loquuntur qd solimodo in has spes diuidit timore gratuitu. Itz diuersitas habituu venit ex diuersitate obiectoz. s3 sic mgt unius comuniter etia tenet. qd timor initialis habet oculo ad pena. timor vero filialis habet oculo ad offe sam. ergo vi qd hic timor r ille sunt diuerse species timoris. Itz timor initialis mediu tenet inter seruilem r filialem. r qm ad roem deueniendi. qd r seruile deuenit ad filialem mediante initiali. r etia qm ad mediu ti mendu. Lu ergo timor initialis sit diuersa species a timore seruili. videt etia qd sit diuersa a filiali. S3 con tra. Si vnu oppositoz dr multipliciter r reliquu. r si u non. sed spes no habet multiplicari p spes r dntas. ergo nec timor. Itz magis pfectu r minus pfectu no di uersificat rem qm ad spem. s3 timor initialis r filialis differunt sicut magis pfectum r minus pfectum. qd scdm

spem no distinguuntur. Itz sicut dngit ponere timore initiali r filiali qd est pfectior. sic etia dngit ponere timore initiali r filiali qd est sumat r pfectu. cu ergo amor p has differentias no habeat fm spes diuersificari. v3 tur similitur qd nec timor. Itz que hnt ortu ab eodem fm spem snt eiusde species. qd si causa est vniuoca. r esse eius vniuocus. sed timor initialis r castus oim habent ab amore gratuito fm qd vult Aug. et iste e vnu amor tm fm spem. qd videt qd similitur sit et in timore. Itz si plures snt timores gratuiti diuersi fm specie. cum qd liber eoz sit donu spallacti. tuc vi. qd dona spallacti sint plura qd sepre. Itz si timor initialis r gratuitus dif ferunt hoc no est nisi qd iste habet oculos ad pena. ille ad offensa. sicut mgt tangit in tra. S3 vna et eade spes timoris est qd qd timet de offedere et a deo separti. v3 qd ista sint diuersa. et tamen timor no diuersificat respec tu boz. videt similitur qd nec diuersificari habeat respec tu pene et offensa. Nam tuc cu v3 am qd timor imit alis habeat ad vtruz aspiciere. Itz ad p dicitur intel ligentiam e norandu. qd hnt duplex modus dicendi. Qu da em voluerit dicere qd timor initialis et filialis non differunt nisi qm ad statum. sicut er amor et qd timor sub his differentijs trahit originem. Un sicut amor incipientis et pfectis essentialiter est idem licz status sit diuersus h et ibi. sic voluerit dicere se habere in timore initiali et fi liali. Sed illud no videt sufficere. eo qd tunc possit timor assignari inter hos duos. v3 timor pfectis. Et itz. no videm tale moduz distinguendi sicut diuide di esse i alijs donis gratuitis. cu tm in eis sit istos duos status inuenire. Et ppter ea e alius modus dicendi qd timor initialis et timor filialis snt diuerse spes timoris. et diuersus est vtrobiqz modus timedi. et ad diuersa in tuctur bo fm illos duos timores. Et hmoi signu est. qd vnu euacuat et alter manet in pna. fm qd dicit magi ster in tra. qd qd no esset si eent idem in eentia. Tercia me adhuc istud videt valde difficile bn intelligere. qm fm pfectu bois in statu gte habet esse in eo diuersi habi tus timoris formaliter differentes. Et io neut istoz mo doz videt plane ipi intellectui satisfacere. Possunt igit tur via media eligere. vt dicam qd timor filialis et ini tialis no ado differat sicut differunt spes formaliter dif ferentes. cu vnu e dammo sit materialis respectu alteru. r quodammodo claudat altero. Timor enim initialis ti met penam et offensam. timor vero filialis offensam qd dem timet. et attendit summi patris reuerentiam. r sic vnu quodammodo se habet ex additioe ad alterum. et ideo non differunt. sicut due species diuerse vnu ge nus diuidentes. Nec tamen est ibi differentia solum qm rum ad statuz. qd eo qd timor initialis pncipaliter aspi cit offensa. timor vero filialis et si vnum oculo habet ad offensa. pncipalem tamen habet ad dei reue rentiam. Et quia diuersa habent pncipalia motiua. hinc est qd sunt diuersi modi timendi. Quia vero vnu clauditur in altero et alteri subternit. hinc est qd prope loquendo non sunt alterius et alterius species. Possunt tamen dici diuersi timores. rum ratiōe statuum. tu ratiōe modoz timendi. rum etia ratiōe principaliū motiuoz. sicut ratiōes ad primam partē inducē ostē diunt. et ideo concedi possunt. Ad illud ergo qd obicit in pparium qd spes no habet diuidi. qd nec timor. ddm qd rō illa no valet. qd illud intelligit no de diuisione vni uoci s3 de diuisione multiplici. sicut patet ex intellectu illius considerantis qua pbs ponit. Si aut querat qd re magis timor habet diuidi qd spes. Ddm qd spes san

per principaliter intuet vnū solū r sumū bonuz. timor
 aut fm diuersos status mō principaliter intuet penas
 mō pncipalit' dei offēsa. mō principaliter intuet dei re-
 uerentiā. r iō nō est sile ex ista pre r alia. ¶ Ad illud qd
 82 obz q mag' pfectū r min' pfectū nō diuersificat rē. dō.
 q pprie loqndo nō est ibi dīa fm spēm fm q dcm est.
 Terūtamē rō illa nō valet. q: nō solū differūt penes p'
 fectū r impfectū. s; etiā penes aliō r aliud pncipale mo-
 tiuū licet vnū qdāmō p' supponat altē. r qd erat forma
 le respectu vni' sit materiale respectu alteri'. ¶ Ad il-
 83 lud qd obz q illa q hnt orū ab eodē fm spēm sūt eiusdē
 spēi. Dicendū q illud habet' r'atem in his que gene-
 ratur fm generatōz vniuocā. cū aut timor ex amore ge-
 nerat nō est generatio vniuoca. r p' p'erea ex vno amo-
 re fm spēm nō tm pnt generari diuersi timores. immo
 pnt generari q'uo: genera affectionū fm Aug. que for-
 malit' distinguūt. ¶ Ad illud qd obz q tunc erūt di-
 84 uersa dōa. dō. q vn' istoz timoz q'ru ad illd qd bz no-
 bilitat' r cōpletōis claudis i alio. r iō h' vno dono oēs
 bnt cōp'ebēdi. vicz s; spū timozis dnt. ¶ Ad illud qd
 85 vltimo obz q si rōe diuersoz mortuoz diuersificat. tuc
 timor initial r filial' distinguerent i duos. Ddm q nō ē
 simile. quoniā r si timor initialis ad duo bz oculos suos
 ad vnū tm bz principaliter. ad altē ex p'nti. Silt r ti-
 mor filialis. r iō rōe ill' motui ad qd pncipalit' intu-
 etur vniū q'q' illoz bz simplr vnitatē. sic aut nō ē in p-
 positio. q: initialis timor pncipalit' aspiciat ad vnum.
 vicz ne offēdat iusticiā. filial' aut pncipalit' aspiciat ad
 aliō. vicz ad p'ris reuerentiā. r iō nō ē sile ex hac pte r illa

Questio ij
 De timore gratuito q'rum ad ei' diminutionē. r q'ri-
 tur. Utrū crescēte charitate timor decreseat. Et q' sic vi-
 det p'rio ex aucte bñ tobis. in p'ia Lañ. iij. Perfēcā cha-
 ritas foras mittit timorē. sup q' d'r Aug. Quātū chari-
 tas crescit. tātū r timor decrescit. r q'ru illa sit interior.
 tāto ille pellit foras. maior h' charitas. minor timor. sed
 p'nt q nō p' intelligi de timore fuili. q: ille nō stat cuz
 charitate. q' q'ru charitas crescit. tm rō: q'ruit' decrescit
 ¶ Itē q'ro q's magis amat tāto mag' sperat. r q'ro ma-
 gis sperat. tanto min' timet. q' q'ro pl' crescit i charita-
 te. tāto mag' decrescit i timore. ¶ Itē q'ro mag' crescit
 charitas. tāto strictr' r for' hō alligat' deo. r q'ro stric-
 ter se tenet alligatū. tāto min' timet separari. Si q'ri-
 mo: q'ruit' est ille q' q's timet separi a deo q'ru charitas
 mag' intendit. tāto timor mag' remittit. ¶ Itē crescen-
 te amore crescit gustus et delectatio. sed q'ro pl' crescit
 delectatio tāto minuit' pena. si ergo timor penā habet.
 v' q' q'ru charitas crescit. tm nec ē sit timorē decrescere.
 Sed p'ra. augmētata cā augmētat' effectus. s; fides r
 amor tenēt timorē q'ruitū. q' fide r charitate crescente ne-
 cesse est p'ire et timorē crescere. ¶ Itē q'ro mag' aliq's
 amat aliqd. tanto mag' dōlet si illd amittit. s; sic dolo: ē
 de bono amisso. sic timor ē de futuro ne amittat. q' q'ro
 aliq's mag' amat aliqd. tāto magis timet ne amittat il-
 lud. q' crescēte charitate nec ē timorē crescere. ¶ Itē q'ro
 a timore supbie saniores. tāto sumus dilectōe plenio-
 res. sicut dicit Aug. s; crescente humilitate crescit timor
 dei. q' a p'rio. crescēte charitate. nec ē timorē dei crescere
 ¶ Itē q'ro aliqd maioris charitat' ē. tāto sollicitior est vt
 fuitat deo. et ne faciat aliqd qd deū offēdat. Iuxta illud
 Michē. vj. Indicabo tibi bō qd dō requirat a te. Et p'
 Et sollicitū ambulare cū dño deo tuo. s; q'ro maior est

sollicitudo vitā dī culpā. tanto maior est timorē abun-
 dātia. q' rē. ¶ Itē ad p'cedēz intelligētā ē notādū q'
 hic sic in p'cedē. diuersi diuersa sentiūt. Quidāz enim
 volūt dicere q' est loqui de timore q'ru ad habitū et q'ru
 ad vsū. Si loqmur de ipō q'ru ad habitū. verū ē q' cre-
 scēte charitate crescit. p' h' q' habit' gratū sūt eqles
 Si hō loquamur q'ru ad vsū. sic dicitur q' crescente
 charitate decrescit timor. q: q'ro mag' viger i nob vsus
 charitat'. tāto min' viger vsus timozis. et illd p' expen-
 tia z ē manifestū. Nā hō i pncipio p'uersōis mīra ex ri-
 more facit. s; cū gustauit spm deuotōis et dulcedis que
 est i amore apprimās ad statū pfectōis tā ad bñ opā
 dū mag' trahit liberalitate amoris q' stimulat p'culari-
 te timozis s; i hō vidēt duo opposita implicari.
 Si cū mgnitudo habit' attendit et diuolūt' penes mē-
 titudinē act' et vs' decrescēte dno q'ru ad habitū. ne-
 cesse ē ipm decrescere q'ru ad vsū et actū. P'op'ea ē ali-
 us modus dicēdi q' sicut prius dictum est timor grata-
 ritus diuidi bz i initialē et filialē. Et cū q'rit' v'z crescēte
 charitate decrescit timor. r'ideri p' q' v'z ē dā timo-
 re. et falsū de alio timore. De timore inq' initiali v'z ē.
 q: qdāmō coicat cū fuili in h' q' fornicat' penā De filia-
 li hō nō est v'z. q: q'ro quis maioris charitatis ē. tāto
 magis refugit diuinā offēsa. et cū deo sollicit' ambu-
 lat. Iuxta illd apli. Qui se existimat stare videat ne ca-
 dat. Sed adhuc illd nō v' omīno satisficere. qm timor
 filialis q' q's timet deū offēdere penā bz et multuz affi-
 geret aia i illa formidie bñs aut tolēs d'r q' p'cā chari-
 tas foras mittit timorē p'pter annexā penalitatē. Et p'
 rerea pōt adhuc alit' dici q' duplex ē vsus ipi' timozis
 gratū. Unus inq' q' co: hois sollicitat' ex cōsideratōe
 sue fragilitatis. Alius hō q' humilitat' ex p'ideratōe sue
 puitat' r diuine magnitudis. Et ipm' vsus minuit' cuz
 charitas p'ficiat. q: p'fidētia rurgit ex p'fectōe charitat'
 v' tā hō dicit illd apli Roma. viij. Quis nos sepabit
 a charitate xpi. rē. Ali' hō vsus crescit charitate crescē-
 te sicut timoris habit'. Un' q'ro aliq's plus bz d' spiritu
 amoris. tāto plus bz de spū timozis. q: tāto mag' elon-
 gatur a spū supbie sive timozis fm q' dicit Aug'. r per
 h' p' r'ntio ad qōz. p'positā. p'z etiā r'ntio ad obiecta. Ra-
 tiones etiā ad v'z q' p' inducere v'z rcludit. q: q'ru
 ad diuersas vias pcedūt. sicut p'z de rōnibz q' ad p'maz
 p'ē inducūt q' ostēdūt timorē minui' crescēte charitate
 pcedūt enī de timore q'ru ad vsū q' bz penā. h' ē q'ru ad
 illū vsū q' q's sollicitat' ne p' sua fragilitate cadat i culpā
 r p' sua culpa deiciat i penā. sic p'z i discurreddo p' singu-
 las. Rōes aut q' ad oppositū adducūt pcedūt de timo-
 re fm illū vsū fm quē ē charitati p'fecte p'son'. r v'z est
 q' crescit q'ru ad illū sicut p'z i primis tribus rōnibus.
 ¶ Ad illud tm qd vltimo obz q' crescēte charitate cre-
 scit sollicitudo. Ddm q' nō omnis sollicitudo est et timo-
 re. Sollicitudo em' qua q's suspēdit animo vt sp' placeat
 ar deo r faciat q' deo sūt accepta. magis pcedit ex amorē
 q' ex timore. Sed si vlt' r'ius obijciat. q: nō solū tal' ē sol-
 licit' v' placeat s; etiā ē sollicitus ne offēdat. Ddm q'
 illa sollicitudo est puidētie r diligētē. q' r si habeat af-
 fectū timozis annexū. in v'ris tamē p'fectis p'pter securi-
 tatē quā ex p'fectōne amoris p'cipiūt nō ita viger sicut
 in imp'fectis loquēdo simpliciter. nisi forte dispēlatue
 r ad rēpus. Aliqñ em' v'ri p'fectissimi ex cōsideratōe dī
 uinoz iudicioz ex intimis visceribz cōcurritur. Et ex h'
 posset elici p'ter p'cedēz mōs ali' mod' dicēdi q' v' ali-
 cutus habitus pōt crescere vel decrescere. vel mor' intē-
 sione vel actuum numerositate. Et cum dicitur q' cre-

86

87

88

sciente charitate timor deest: et quod ad usum sollicitudinis de casu hoc non intelligitur de intentione, sed magis motum numerum ostendit: quod non adeo indiget ut per se, etiam sollicitari sine quod imperfecus: quod habet unde magis timor: tum ratione culpe periterite ne forte non sit indulgentia et data: tum ratione future ne ex fragilitate et defectu amoris cadat. In hoc ergo stat summa tortus rationis quod literarum variet modus dicitur: quod timor: gratuitur crescit: et charitate uno modo crescit: alio modo deest: etiam quod timor ad usum.

Questio in m

De timore gratuito quod ad euacuacionem: et queritur. Vix in patria maneat an euacuetur. Et quod maneat videtur per illud psalmi: timor domini sanctus permanet in seculum seculi: si in seculo seculi permanet non est euacuatus adueniente beatitudine. **Item** Esai. xj. dicit de christo: Requiescet super eum spiritus timoris domini. Si quod spiritus fuit perfectissimus comperebentor: et in eo fuit timor: videtur quod deum timoris non euacuet. **Item** Eccl. i. Nihil melius est timore domini. Et per eiusdem: Plentudo sapientie timor domini. Si quod omne totum perfectum: maxime plentudo erit in summa beatitudine: vix quod timoris nullo modo habeat euacuari. **Item** sicut summe bonitati debetur summus amor: sic summe maiestati debetur summus timor: sicut illud Malach. i. Si ego dominus vbi est timor meus: si in patria exolumus dea deo quod debemus: si quod ibi erit amor summe bonitatis: vix erit quod ibi sit timor summe maiestatis. **Item** tunc vel maior est perfectio in spe ipsa est in timore: sed spes euacuabit in patria sicut dicitur est supra: quod timor. **Item** sicut spes est respectu futuri boni: sic timor est respectu futuri mali: si in patria nec erit aliquid mali futuri: nec poterit esse: quod ibi nullus erit timor. **Item** sicut dicit Augustinus: super illud Job. x. Mercenarius fugit: et timor est fuga animi: re amittat quod amat: si in patria nullo modo erit huiusmodi fuga: nec possibilitas ad amissionem boni: si nullus erit ibi timor. **Item** sic patet opponit in quiete: vix sic securitati opponit timor: ergo sicut summa est pax vbi nulla est inquietudo: sic vbi erit summa securitas ibi nullus timor: sed habet in patria. **Item** tunc cum triplex sit differentia timoris domini: videlicet: servilis et filialis et initalis. Servilis non manet: quod expellitur a gratia. Initalis non: quod expellitur a charitate perfecta filialis non: quod timet ne oculos patris offendat: quod non videtur quod timor: sicut in aliqua sui differentia maneat in patria.

Item plus excedit perfectio glorie ipsam timorem filiales quod excedat perfectio charitatis ipsam timorem initalem: si timor initalis non stat cum charitate perfecta: vix ostensum est supra: quod nec timor filialis cum glorie: nec est alia differentia timoris: quod ibi remaneat. **Item** deum timoris simpliciter euacuabit in patria. **Item** dominus: quod sicut tactum fuit in precedentibus: timoris est intrinsecus: vix pena vix fugiat: offensione vix illam caueat: maiestatem summam vix illi subiaceat: exhibendo reverentiam: et sicut hoc triplex est domini timoris differentia. Tunc ad principaliter aspiciat penas: et iste est servilis. Dilus vero quod vix oculum habet ad penam: sed tamen principaliter rem habet ad offensa vitandam: et hic est initalis. Tercius autem qui vix oculum habet respectu offensa vitandae: alium vero respectu reverentiae exhibende: et sic est filialis. Et si vix visus sit in, refugiendo ne sepeatur a deo: aliam tamen excellenter: et magis principaliter est reverentia summa maiestatem domini resistendo in propria putate. Et hic quidem visus fuit in christo: et est in sanctis angelis: et erit in omnibus beatis: et quod ad istum oculum et visum manent domini timoris in patria. Quatuor vero ad alios inferiores tollit: quod isti cooperunt cum summa imperfectionis: quia vix remanet et visus prin-

et patris: hinc est quod non dicitur euacuari: sed magis proficiet saluari. Unde rationes que hoc probant concedi possunt. **Ad** illud ergo quod primo obicitur in istum: quod eorum nobilis est spes sicut timor: dominus quod vix est de timore: quod timor ad aliquem eius visum: quod quidem dicitur in fuga finali: sicut quod modum timor et spes habent ab intellectu dii: vix ad hunc visum: vix est quod in patria non manebit sicut nec spes. Est et alius eius visus qui est reverentia summa maiestatem resistendo in propria putate: et quod ad hunc timor: non ita opponit statum glorie: sicut spes. Et ideo non oportet quod euacuetur in patria. Quatuor enim ad hunc visum magis respicitur excellenter in timore quod in spe: quod minus distonatur statum glorie. **Ad** illud quod obicitur quod sicut spes est respectu futuri boni: sic timor respectu futuri mali: ita pariter responsio: quia ratio ista non procedit de timore generaliter quod est respectu summi boni ardui: sed quod ad istum visum que habet in presenti respectu mali. **Ad** illud quod obicitur de auctore Augustini: dominus quod similis illa non est generalis differentia: sed solum dicit de timore sicut visum et statum vite: et non sicut omne statum sicut praeteritum est. **Ad** illud quod obicitur quod si cur pacem opponit inquietudo sic securitati timor: dominus quod si bene intelligatur de timore separacionis veritatis habet: sed si intelligatur de timore reverentie non habet veritatem quia reverentia et securitas nullatenus opponunt. **Ad** illud quod obicitur quod nulla differentia timoris manebit in patria: breviter respondeo quod in timore filialis remanebit: nec valet quod obicitur quod ibi non erit timor separacionis vel offensa. Nam et si filialis timor: hoc intrinsecus aliquid modo: aliam tamen intrinsecus magis principaliter. **Ad** illud quod obicitur quod perfectio glorie plus excedit timorem filialis: sicut charitas perfecta initalem: dominus quod maior est excellentius timor: non facit habitum euacuari: sed potius perfici et consummari: sed oppositio aliqua est reperita inter illud quod euacuat et expellit: et illud quod euacuatur et expellit: ideo ratio non valet: quoniam et si perfectio glorie plus excedit timorem filiale quod charitas vix initalem: tamen timor initalis ratione eius quod habet oculum ad penam plus opponitur perfectioni charitatis: quod timor reverentie opponitur perfectioni beatitudinis.

Distinctio xxxv. de dono sapientie intellectus et scientie.

De premissa diligenter considerandum est: et supra egit magister de donis generaliter et de timore specialiter. In hac vero parte de alijs donis determinat satis breviter: maxime de donis que sunt ex parte cognitive: scilicet de sapientia: intellectu et scientia: ostendens differentiam inter se et ad alia. Et ideo pars ista dividitur in duas. In quarum prima assignat differentiam inter dona tria predicta. In secunda vero assignat differentiam ipsorum ad alia que non sunt dona: ibi. Et notandum quod intellectus et scientia: et prima pars dividitur in duas. In quarum prima assignat differentiam inter sapientiam et scientiam. In secunda vero assignat differentiam intellectus ad duo predicta: ibi. Ostensa differentia inter sapientiam et scientiam. Similiter secunda pars principaliter dividitur in duas. In quarum prima assignat differentiam ipsius intellectus et scientie: prout sunt acquisita. In secunda vero assignat differentiam inter sapientiam domini: et sapientiam incretam: ibi. Illud etiam sciendum est quod sapientia de qua differimus: et divisiones: et e partium satis manifeste sunt in litera.

39

Sapientia est rerum humanarum. Contra quoniam sicut dicit philosophus scilicet res hoc est diuisum secundum diuersitatem subiectorum. sed res diuine et humane create et increate summa diuersitate differunt. ergo nulla sapientia simul potest esse de vtrisque. Item res humane in comparatione rerum diuinarum quasi nihil sunt sicut nec finitus est aliquid modo cogibile infinito. ergo sicut punctus nihil adicit super lineam. sic cognitio rerum humanarum nihil adicit supra cognitionem rerum diuinarum. ergo videtur quod cognitio humanarum rerum non sit de ignorantia ipsius sapientie. non ergo debet poni eius distinctio. R. dicendum quod sapientie nomen secundum quod accipitur pro cognitione dupliciter confertur. scilicet ut nomen iusticie dupliciter accipitur. Est enim iusticia specialis. et iusticia generalis. Iusticia specialis est virtus cardinalis distincta ab alijs. Iusticia vero generalis complectitur generaliter omnes virtutes. Sic et sapientia proprie dicitur cognitio causarum altissimarum. Sapientia vero communiter dicitur comprehendit et includit cognitionem omnium. Et hoc modo dicit philosophus quod sapiens de qualibet re sicut est inquirat cognoscere rationem. et hoc modo sapientia includit in se duas scientias. et non solum illas que sunt de creaturis. verum et illas que sunt de creatore et creaturis. Et quoniam nosse hominis potest intelligi omnis creatura. cum ipse cum omnibus communitate. sicut dicit Gregorius. hinc est quod diffiniens sapientiam dicit ipsam scientiam esse rerum diuinarum et humanarum. id est ceterarum rerum creaturarum in quibus manifestat summa sapientia dei. Et per hoc patet explicatio notificationis et dissolutionis premissae obiecti. Ad illud vero quod obicitur quod sapientia rerum humanarum nihil adicit supra cognitionem rerum diuinarum. Dicendum quod licet res diuine excedat humanas in infinitum. quia ille sunt infinite et iste finite. cognitio tamen non excedit cognitionem in infinitum pro eo quod vtraque cognitio est finita. sive qua cognoscimus diuina. sive qua cognoscimus humana. Non enim cognoscimus diuina secundum suam immensitatem. nec quod diu sumus in via attingimus ad percipiendam ipsam veritatem in se. et ideo necesse est ea in suis effectibus cognoscere. et propterea cognitio rerum humanarum magna pars est nostre noticie quod diu sumus in statu vite. et pro tanto ponitur in diffinitione sapientie

DI XXV

Aug. in. r. tit. de tri. diuinito sapie fm phi losophos.

1. Co. xij. di. sapie et scie fm the ologos.

Assignat ordinem inter sapientiam et scientiam.

Est premissa diligenter considerandum est in quo differat sapientia a scientia. Aug. ita ait. Philosophi disputantes de sapientia diffiniunt eam dicentes. Sapientia est rerum humanarum diuinarumque scientia. Ego quod vtrarumque rerum cognitionem. id est diuinarum et humanarum sapientiam et scientiam dici posse non nego. Verum iuxta distinctionem apostoli qua dixit. Alij datur sermo sapientie. alij sermo scientie. illa diffinitio diuisa est. ut rerum diuinarum cognitio sapientia proprie nuncupetur. humanarum vero cognitio scientia nomen obtineat. Neque vero quicquid sciri ab homine potest in rebus humanis (ubi plurimum supuacue vanitatis et noxie curiositatis est) huic scientie tribuo. Illud tamen tribuo quo fides saluberrima

1. Huic scientie tribuo. 2. Illud tamen tribuo quo fides saluberrima

cu dicit fidem generari ex scientia. aut intelligit quantum ad habitum. aut quantum ad actum. Quantum ad habitum non habet veritatem. quia habitus fidei non generatur ex habitibus scientie. Quantum ad actum non. quia actus fidei precedit actum scientie. ergo nullo modo habet veritatem.

quod ad veram britudinem ducit. gignitur. nutritur. defenditur. roboratur. quod scientia non pollet fideles plurim. Quis polleant ipsa fide plurimum. Aliud enim est scire tantum quid homo credere debeat propter adipsendam vitam beatam. aliud est scire quod hoc ipsum vel propter opitulem. vel contra impios defendat. quod pro vocabulo appellat scientia. De his quod duobus virtutibus idem Augustinus diffinit inter eas assignans superius ait. distat sapientia a scientia testate sancto Job. quod quoddammodo singula diffiniens ait. Sapientia est pietas. scientia vero abstinere a malis. Pietate vero hoc loco posuit dei cultum quod grece dicitur thosedia. que est cognitio dei dilectione eius quod spiritus et incommutabilis manet quod deus est. Abstinere vero a malis est in medio preue nationis prudenter puerari. Idem quoque inter hec duo apte distinguens ait. distat ab

sue in alio sive in se. In se quidem quantum ad profectum. In alijs autem non solum quantum ad profectum. sed etiam quantum ad inchoationem. homo enim magne scientie et literature facilius persuadet et melius instruit venientes ad fidem quam ignorans. sicut de beato paulo manifestum est. Unde quia scientia ista valet ad fidei introductionem. et introduce profectionem. et profectionem. et defensionem. et defensionem confirmacionem. hinc est quod quatuor actus assignat ei Augustinus. respectu ipsius fidei dicens. quod per donum scientie fides saluberrima gignitur. nutritur. defenditur. roboratur. Ita quod primus actus respicit incipientes. duo intermedij proficientes secundum progressum in bono. et pugna contra malum. quartus et vltimus iam profectos.

Ad illud ergo quod obicitur in contrarium quod scientia non generat fidem. nec quantum ad habitum nec quantum ad actum. Dicendum quod immo sed generat aliquem habitum ab alio potest intelligi dupliciter. Vel respectu eiusdem subiecti. vel respectu alterius. Et respectu alterius dupliciter. vel effectiue vel dispositiue. Cum ergo dicitur quod scientia generat fidem. hoc non intelligitur respectu eiusdem subiecti sed respectu alterius. nec intelligitur effectiue sed dispositiue. Ad illud quod obicitur quod fides est de eternis. scientia de temporalibus. Dicendum quod illud non cogit. quia temporalia bene manducant ad eterna quod diu sumus in via.

Scientia vero abstinere a malis. Unde fallu dicere

Item scientia veritatur circa rem palta. fides autem est de eternis. videtur quod de scientie nihil factum ad ipsam fidem. Iuxta hoc etiam queritur de diuersitate illorum quatuor actuum quod enumerat. R. ddm quod licet fides habeat ipsam sumam veritatem pro finem. et principaliter obo cui credit et assentit illud tamen quod creditur videtur per speculum creature. propterea et si per speculum creature non sit eius principale obiectum. cognitio tamen eternorum in subiecta creatura et munda ne creature. et intelligit scripturam plurimum conferat ad ipsos fidei promotionem.

Aug. i. tit. veritate pro finem. d. i. i. i. i.

Marginal notes on the right edge of the page, including some numbers and fragments of text.

quia diuersorum donorum diuersi sunt actus. cum et / go hoc sit doni timoris. non videtur qd sit ipsius scien

tie. Item abstinere a malis respicit affectum. sed scientia respicit intellectum. ergo abstinere a malis non e actus ipsius. **I**tem queritur cum scientia non solus sit ad declinandum a malo. sed etiam ad faciendum bonum. ppter quid magis describitur per actum declinandi a malis q per actum excedendi in bonis. **R.** dicendum qd fm q magister exponit in littera. abstinere a malis non solum intelligitur priuarie non facere malus. sed a malis abstinere hoc est prudenter conuersari in medio nationis prauae et peruersae. **I**tem aliter et aliter abstinere a malis est ipsius timoris et ipsius scientie. **I**tem enim reprimuntur in interiora incentiuu. scientia vero docet precauere exteriora peccata et occasiones et ea que sunt ad malum inclinantia. in quibus magna est difficultas. **E**t per hoc patet responsio ad obiecta. quoniam abstinere a malis aliter e timoris. **P**ererea non est scientie vt exequentis. sed tantum vt dirigentis. **P**ostremo non est ipsius scientie priuarie tantum sed etiam posi

eternorum contemplatione actio qua bene utimur temporalibus rebus. et illa sapientie hęc scientie deputatur. **Q**uis et illa que sapientia est possit nuncupari scientia. vt apostolus asserit vbi dicit. **N**unc scio ex parte. quam scientiam profecto contemplationis dei vult intelligi

In hoc ergo differentia est. quia ad contemplationem sapientia ad actionem vero scientia pertinet. **E**cce aperte demonstratum est in quo differat spūs sapie et spūs scie. s. vt sapientia diuinis. scia hūanis attributa sit rebus. **E**t vt docet augustinus agnoscim in xpo. s. et re diuinā et re humanā. et idē ipso hōm sciam et sapiam. **L**ū. n. legi. **V**erbū caro factū ē. i. verbo intelligit verū dei fili. in carne agnoscit verū hōis fili. **I**tem cū dicitur. **U**lidiū pleniū grē et veritatis. grām referam ad sciaz. et veritatem ad sapiam. **Q**uia in xpo scia et scia fuit plenarie. et nos sciam et sapiam de eo habemus qd est deus et homo.

Assignat dñam doni intellectus ad donum sapientie et scientie.

Distincta differentia inter sciam et sapiam. qd distat inter sapiam et intellectū videam. **I**n hō differet illa duo. qz scia proprie e de ceteris q veritati et ne cōtēplāde in tēdit. **I**ntelligētia vō nō mō de ceteris e. s. etiā de reb' inuisibilib' et spūalib' spūaliter exortis. **P**er eā em̄ et natura sūma q fecit om̄s naturas (id ē diuina) considerat. et q post ipam sūt spūales et inuisibiles nature vt angeli et oēs aīe bone affectiōes cōspiciunt. **I**n hō dñia est. qz scia creator tantum conspicitur. intellectu vero et creator et creatura quedam. **I**tem intellectu intelligibilia capimus tantum. **S**apientia vero non modo capimus

tive. sicut supra fuit tactum. ideo parent illa tria obiecta que procedunt fm hoc.

superiora. sed etiam in cognitibus delectamur. **S**ic ergo distincti sunt illa tria. s. intellectū scientiaz et sapiam. **S**cia valet ad rerū spūalium rectā administratōem et ad bonā inter malos cōuersationē. **I**n relligētia vero ad creatoris et creaturarū inuisibilitū speculatōem. **S**apia vero ad solius eterne bñitudinis contemplationem et delectationem.

Assignat dñam intellectus et scientie prout sunt acq̄sita. **E**t notādū q intellectus et scia q dicuntur dona spūs sc̄i alia sūt ab intellectu et scia q nāliter sūt in aīa hōis. **H**ęc em̄ virtutes sūt q p̄gram infundūt animis fidelū. vt peccas recte viuāt. illa vō naturaliter habz hō ex bñificio creatiōis. a deo tñ. **P**er has at virtutes que dicuntur dona spūs sc̄i illa naturalia s̄formāt atqz adiuuāt. **E**t vbi grā. intellectus naturalis pctō obtinebrat p virtutē quādam et grām q dicitur spūs intelligētie reformāt atqz adiuuāt ad intelligēdiū. **I**ta et pillam virtutē q dicitur spūs sapie iuuat atqz erigit mentis rō ad cōtēplatiōem et delectatōem eterne vitaris. **A**ssignat dñam inter sapiam donū et sapiam increatam. **I**llud etiā sciēdiū ē q scia de q nūc differim nō ē illa scia dei vt ait **A**ugustinus que deus ē sed hominis sapientia. **V**erum tamen que fm deum est. ac verus et precipuus cultus ei est. **S**i ergo colat mēs hōis deū cuius ab eo capax facta ē. et cui eē p̄iceps p̄ sapiēs ipa sit. et non sua luce. s. sūme istius lucis p̄icipatōe sapiēs sit. **I**ta ergo hōis scia etiā dei ē. **V**erū nō ita dei ē. vt ea sapiēs sit de. nō em̄ participatōe sui sapiēs de. sic mēs participatōe dei. sic etiā dicitur iusticia dei nō solū illa q ipse iustus ē. s. etiā illa quā dat homi cū iustificat impiū.

Aperite et monstratam est in quo. **U**nde tur q ista nulla sit differentia p̄. **Q**uo differet q eadem virtutis scilicet caritas simul habet conuersari circa idem et p̄ximū. et similiter eadem fides. ergo nulla videtur per hoc assignari donorum differentia. **I**tem intelligentia que est donū vnum sicut dicitur infra. simul est de eternis et temporalibus. ergo videtur q magister subp̄si contradicat. **R.** dicendum q negotari circa temporalia et eterna potest esse dupliciter. vt fm rationes eadem. vel fm rationes alias et alias. **Q**uando est fm rationes eadem tunc nō est solummodo diuersitas materialis. immo etiam est diuersitas formalis. et sic est in proposito reperire sicut colligi potest ex his que dicta sunt in p̄habitarum que stionum determinatione. et p̄pterea magister differentiam sapientie et scientie assignat

1. Co. xlii

Job. i.

Ad intelligentiam huius prae incidentis huius questionis est
 ea sex sunt quae sunt dona ultra donum timoris
 certum in ista non tangat nisi tria. Primum quod
 tur quod sit actus et obiectum proprium domini sapientiae. Secundo
 quis sit actus et obiectum domini scientiae. Tertio quod sit actus
 et obiectum domini intellectus. Quarto quod sit actus et obiectum
 domini voluntatis. Quinto quod sit actus et obiectum domini fortitudinis
 dominis. Sexto quod sit actus et obiectum domini pietatis

Questio

De actu et obiecto ipsius domini sapientiae. Ut actus
 ipsius domini sapientiae attendat penes cognitionem veri. an penes
 affectionem boni. Et quod actus eius attendat in cognoscendo
 videtur primo per verbum sapientiae Proverbia. i. Audies sapiens
 sapiens erit. et auditus in nobis est via ad acquirendum
 habitum cognitionis. Si ergo auditus crescit in nobis sapiens
 erit. Item hoc ipsum ostendit per Augustinum in xlii. li. de trin.
 ubi diffinitur sapientiam dicitur quod sapientia est res divinarum
 huiusmodi cognitionis approbationis nonificationis per hoc in pre illa
 de ipsa sapientia. si ergo diffinitur sapientiam recte per actum proprium. videtur
 quod actus ipsius domini sapientiae sit divina et humana cog
 scire. Item Gregorius in moralibus tractat illud Job. i. Uter
 vehementer. et dicit quod donum sapientiae datur est in remedium
 contra stultitiam. ergo defectus stultitiae et donum sapientiae dicitur
 esse oppositum. opposita autem nata sunt fieri iuxta idem per
 vult per hoc. Et ergo stultitia dicitur defectus in actu cognoscendi
 videtur per actus sapientiae domini sit potestatis cognitionis. Item
 hoc videtur ratione. quoniam sapientia approbat filio. sed cum in imagine cre
 ata sit aliqua repere ex parte intellectus. et aliquid ex parte affectus
 tus. quod sit affectus approbat spiritus sanctus quod est amor. quod vero
 cognitionis approbat filio. cum ergo sapientia et approbat
 videtur. et. Item nullus amat aliquid quod non est circa illud
 afficiat sapientiae dicitur ex hoc nisi illud cognoscatur. Item donum
 sapientiae maxime attendit in faciendo cognoscere. Item contra
 hoc obicitur primo auctore sapientiae Eccl. vi. Sapientia doctrinae
 non est nisi nomen suum est. et non multis est manifesta. si ergo sapientia
 a sapore dicitur. et sapor respicit affectionem interioris. videtur
 quod per actus domini sapientiae sit affectivus. Item Gregorius
 in moralibus super primum Job dicit quod sapientia est donum spei et certitudinis
 eternorum merito reficiens. sed refectio spectat ad gustum
 et affectum. et per primum actus ipsius domini sapientiae est affectivus
 Item Gregorius dicit in li. de divi. no. ca. de sapientia
 dicitur quod stultitia et amara sapientiam laudamus. et. et alia ista
 habentur irrationalia et demerere et stultitia sapientiam excellenter in
 tuentes dicitur. et. si ergo loquitur ibi de sapientia quod est donum sicut
 parer. et haec dicit stultitia et amara. videtur quod actus istius domini
 ex parte affectionis se tenet. et nullatenus ex parte rationis. Item
 Bernardus in li. de amore. cap. vi. dicit quod amor crescit in charitate
 charitatis actus sunt pres affectivus. videtur quod et sapientiae actus sit
 affectivus. cum principalis actus non varietur ratione profectus.
 Item nec in dono sapientiae nec in eius actu est repere excessum
 Nemo enim nimis est sapiens. sed in actu cognitionis circa di
 vina contingit valde de facili excedere. videtur ergo quod actus domini sa
 pientiae omnino se tenet ex parte affectionis. et nullatenus ex
 parte cognitionis. Si forte dicas quod actus eius simul est ex parte
 cognitionis et affectionis. Contra hoc est quod maior est diversitas
 habituum quod sit potestatis. sed ratione illorum actuum quod sunt cognoscere
 et affici diversificatur potestatis anime. ita quod nunquam
 sunt actus eiusdem potestatis. ergo pari ratione videtur quod nunquam sunt ac
 tus eiusdem habitus. Si tu dicas quod non possunt esse actus
 eiusdem habitus principales. tunc queritur quod sit eius actus
 principalis et proprius. videtur cognitivus vel affectivus. et

per primas rationes videtur quod cognitivus. per secundas
 quod affectivus. et ita redit eadem questio que prius.
Questio. dicendum quod sapientia quadrupliciter dicitur accipi
 tam a philosophis quam a sanctis. videtur communiter et minus
 communiter. et proprie et magis proprie. Communiter accipitur
 de sapientiam. sic sapientia dicitur cognitionem rerum ge
 neralem secundum quod diffinit eam Augustinus. et philosophi sapientia
 est cognitio rerum divinarum et humanarum. Et philosophi in
 prima philosophia dicitur quod sapiens est qui omnia novit
 secundum quod venit. Alio modo dicitur sapientia minus communi
 ter. et sic sapientia dicitur cognitionem non quae cumque sit cognitio
 one sublimis. videtur cognitionem rerum eternarum. et sic accipit
 ea apostolus. i. Cor. xii. Aliud dicitur per spiritum sermo sapientiae. alij
 sermo scientiae. secundum quod exponit Augustinus. dicitur quod sapientia
 est cognitio eternorum. scientia vero est cognitio crea
 torum. Et sic etiam dicitur philosophus quod sapientia est cog
 nitio eorum quae sunt philosophia. Tertio modo accipitur
 sapientia proprie. et sic nominatur cognitionem dei secundum
 pietatem. et haec quidem cognitio est que attenditur in
 cultu laetiae quod exhibemus deo per fidem. spei. et cha
 ritatem. secundum quem modum accipit Augustinus. xii. de ci
 vitate dei exponens illud Job. Ecce pietas ipsa est sa
 pientia. dicitur ibidem quod pietas et sapientia idem est quod
 theosebia. et theosebia idem est quod cultus divinus. quod
 consistit in tribus virtutibus. secundum quod ipse dicitur in princi
 pio encheridii. ad laurentium. Quarto modo dicitur sapientia
 magis proprie. et sic nominatur cognitionem dei experientia
 talem. et hoc modo est unum de septem donis spiritus
 sancti. cuius actus consistit in degustando divina sua au
 tatem. Et quoniam ad gustum interioris in quo est delecta
 tio necessario requiritur actus affectionis ad coniungendum
 et actus cognitionis ad apprehendendum secundum illud philo
 sophi quo dicitur quod delectatio est coniunctio iumentis cum
 iumentum cum sensu eiusdem. hinc est quod actus domini sa
 pientiae partim est cognitivus. et partim est affectivus.
 ita quod in cognitione inchoatur. et in affectione consummat.
 secundum quod ipse gustus. vel saporatio. vel experimentalis bo
 ni et dulcis cognitio. et ideo actus precipuus domini sapi
 entiae propriissime dicitur esse ex parte affectionis. ratione
 cuius dicitur Ecclesiastes. quod sapientia secundum suum nomen est. Et
 Gregorius dicit quod actus eius est reficere. Et Dionysius dicit
 quod istius sapientiae est amantem esse. propter hoc quod melius
 afficitur circa deum praevia cognitione que est per abla
 tionem et negationem. quam per affirmationem. sicut docet
 in libro de mystica theologia. Ratione etiam istius eius
 dem cause dicit Bernardus. charitatem et sapientiam profice
 re. et ex eadem causa contingit quod sapientia non potest esse
 in via. quia excessus in experimento divine dulcedinis
 potius est laudabilis quam vituperabilis. secundum quod parer in
 virtus sanctis et contemplativis. qui prae nimia dulcedi
 ne modo eleantur in certissimum modo sublevantur visus
 ad raptum. licet hoc eveniat paucissimis. Concedendum
 est igitur quod actus domini sapientiae precipuus est ex parte af
 fectionis. Concedendum sunt etiam rationes hoc ostendentes.
Ad illud vero quod obicitur in contrarium quod sa
 pientia crescit per auditum. Dicendum quod sapientia summe
 ibi communiter pro cognitione generali. que quidem est re
 rum divinarum et humanarum. que per studium et au
 ditum suscipit incrementum. et ideo non habet hic locus.
Ad illud similiter quod obicitur de auctoritate augu
 stini in libro. quod illo modo accipit eam Augustinus. **A**d illud vero
 quod obicitur de auctore Gregorius. quod sapientia est stultitiae. dicitur per
 hoc dicitur non quod ad ultimum actus sapientiae qui attendit in
 affectione. sed quod ad primum actus sive primum quod consistit in coi

gnitione. donū enī sapientie in se cōplectitur vtrumq;
 10 **Ad illud qd obi q sapia appropat filio.** Ddm q h ē
 in hū dicit sapore a feceris. Cū enī vtrumq; i se clau-
 dat potest vtrūq; psonē appropari. vtz filio et spūsan-
 cio. Et qm nō appropatur filio soli. imo etiā psonē spi-
 11 **ritus sancti.** hinc est q rō illa nō cogit. **Ad illd qd vltre-
 rius obi q nemo ē sapiens et hoc sola q amar nisi etiaz
 vltreius cognoscat.** Ddm q illud est verū. arcamē i amo-
 re dei ipi gustui cōiuncta ē cognitio. Optimus enī mo-
 dus cognoscendi deū est ex percipiētz dulcedis. multo
 etiā excellētiōr et nobiliōr. et delectabiliōr est q; p argumē-
 tam inquisitionis. Unde ex hoc non sequit r habetur.
 q cogitare sit ē actus ipius domi sapie picipuus. sed q/
 damno cōcurrit ad eius actū picipuū. et hoc quidē ē ve-
 rum. q; sicut ractu ē sapia in se claudit vtrūq; actū. vñ
 quodammodo respicit intellectū quodammodo respicit af-
 12 **fectū.** **Ad illud vero qd vltimo obi q vnus habitus
 nō p esse respectu istoz duoz actū. cū penes illos di-
 uersificetur potentie.** Ddm q verū est q nō pnt isti ac-
 tus eisdē habitus esse ita q vtrūq; sit pncipalis. nihil
 tamē impedit duos esse. ita q vnus sit prim⁹. alter vō
 picipuus. Vnus sicut disponēs. alter vō complens. si-
 cut in pcedentib; habitū fuit de fide. Unde eisdē rōtib;
 et repōn iomb; as. (hūz ad hoc) pōt q; negotiari circa
 donū sapientie q; sapia explanare fuerūt circa vtrūq; fi-
 dei. Et ideo hec ad pnsa sufficiant. quia non oportet h
 illas iterū replicari. **Questio ij b**
 De actu et obiecto domi scientie. **Utrū actus picipu⁹ do-
 mi scientie consistat i actōne vel in cōsideratōne.** Et q; con-
 sistat in actōne pmo videt aug⁹. xiiij. de trinit. que
 habet in lra. distinguens enī inter sapiam et sciam dic.
 q; sapia spectat ad rē replatōnē. et scia ad actōnem
 Itē sū p hū scire qd nō est cōiunctū opationi parā aut
 nihil pdest ad vtrūq;. si ergo scientia que est spūsancti
 donū multū pdest ad meritū. vñ q; actus ei⁹ circa agē-
 da picipue sit constitutus. Itē fid⁹ sine operib; mo-
 13 **rtua est. q; pari rōne et scientia. s; ipa scia q est donū spūsan-
 cti nō est mortua sed gratuita. q; videt q; actus eius
 picipuus consistat circa agēda. Itē donū scientie cōpa-
 ratur ad pietatē. sicut dirigēs ad erecutionē. sed pietas
 sū q; dicit Greg. in moral. est oia misericordie exhibe-
 re. ergo actus scientie ē circa talia opera dirigere. ergo
 actus eius consistit in agendis. Itē actus domi scientie
 sū qd dicit magister in lra ē cōuersari in medio natio-
 nis p rae et puerse. sed bona cōuersatio respicit actōes
 et rē rōes. ergo actus domi scientie circa agēda versaf
 picipue. **S; Aug. xiiij. de trinit.** Hinc scientie tri-
 buo non qd qd humane curiositatis et vanitatis est. sed
 quo fides saluberrī na gignit. nutritur et roboratur. si
 ergo actus domi scientie ē ad generādū fidem. videtur
 q; magis sit circa fidē q; circa mores. **Itē in codē li-
 dicit et magister i lra dicit q; cognitio diuinitatis i rō
 spectat ad sapiam. cognitio vō humanitatis i eodē spe-
 ciat ad scientiam. s; cognitio humanitatis xpi nō ē cog-
 nitio operatiua. sed portus cōtēplatiua. si ergo hec ē
 domi scientie. vñ r. **Itē in agendis sufficienter diri-
 guntur p virtutē prudentie. aut ergo donum scientie su-
 persuit. aut ei⁹ actus picipuus nō ad hoc sed ad aliū or-
 dinat.** Itē intellige ita scripturē spectat ad donū scie-
 14 **ntie sū q; aug. in mat. in li. de doctrina xpiana. vbi ostē-
 dit q; per pietatē et iustitiatē puenit ad intelligētā sacre
 scripturē. si q; hōi intelligētā nō consistit i actōe sed in
 specularōne. videt q; actus eius magis consistat i cōtē-
 15 **placōne q; in actōne.** Itē iuxta hoc q; ratur cū vñ habu-******

tus vnus sit actus. quō domi scie hnt tā diuersi act⁹ as-
 signari. Innuit enī mgi in lra q; act⁹ domi scie ē fidē nu-
 trire et defendere. et vltre q; eiusdē actus est cōuersari
 in medio nationis p rae et puerse. et pōtremo q; actus
 eius est rōm cognoscere. **R. ad p dicitōz intelligētā** 13
 est norādū q; scie quadruplex ē dōmīa. Quedā ē q; consi-
 stit in intellectu pure speculario. et hec est fūdara su-
 pra pncipia rōnis. et hec est scientia acquisita de quacū-
 q; creatura. sicut scientia hūane pbie. Quedā ar est q; cō-
 sistit i intellectu inclinatio ab effectu. et hec ē fūdara sup
 pncipia fidei. que quidē sūt articuli. et nihilomin⁹ ac-
 quisita. et hec ē scientia sacre scripture quas nullus habe-
 re pnt nisi saltē habeat fidē informē. Quedam autē est que
 consistit in intellectu siue rōne inq; rōm inclinatio affectus
 ad opationē. et hec fundata ē supra pncipia iuris natu-
 ralis que ordinatur ad rectitudinē et honestatē vite. et
 hōiō ē scientia virtutis prudentie. Quedā autē scientia ē
 q; consistit i intellectu sū q; ē inclinatio et inclinās. incli-
 natio inq; a fide. et inclinās ad bonā opationē. et hec
 fundat sup pncipia fidei. et habet oriū a dono grē. et talē
 est scientia que ē donū spiritus sancti. Et ex h; p; q; sit act⁹
 picipuus hui⁹ domi. Est enī actus ei⁹ dirigere ad agēda
 sū pncipia regule ipius fidei. cui⁹ est dirigere ad ope-
 ra misericordie vñ nō sū bona p bonis reddat sū q; dicitur
 lex nature. s; etiā bona p malis sū q; dicitur lex gratie.
 et ideo ad ipam sciam nō solummodo pncipaliter dirigere i agē-
 dis s; etiā ex cōsequēti pncipaliter ea q; sūt fidei tanq; fū-
 damētū sue directionis. et vltre nōsse humanitate xpi
 tanq; exemplar sui regimīs. ita q; hic triplex actus cō-
 ueniat ei sū triplicē respectū. vnus vtz respectu obie-
 cti mortui. alter verore respectu sui fundamenti. et tertius
 est exemplaris exercitui. Et q; pncipalis actus accipi-
 tur ex pte obiecti. hinc ē q; picipuus actus domi scientie ē
 dirigere circa actōnē sū q; dicit Aug⁹. et ostēdit rōnes
 ad hoc inducere. et ideo sunt cōcedende. **Ad illud ergo** 14
 quod pmo obiicit in cōtrariū q; ipius scientie ē dirige-
 re circa actōnem sū q; dicit fidē gignere et roborare. di-
 cēdū q; iste nō est eius actus pncipalis s; ad pncipalē
 ordinatus. ea rōne qua directō domi scientie in agēdis
 sequitur et fidatur sup pncipia ipius fidei. **Ad illud** 15
 qd obi q; ipi⁹ domi scientie ē humanitate et grām xpi nos-
 scē. tā patet rōstio. q; nec h; est act⁹ ipius scie pncipalis. s;
 q; ad pncipalē h; ordinari. sicut cognitio exēpli vtilis ē
 ad euidētiorē cognitōnē rei que sū exēplar illud debet
 fieri. **Ad illud qd obi q; p prudentiā sufficienter diri-** 16
 gitur hō i agēdis. tā patet rōstio. q; prudentia dirigit sū
 pncipia iuris naturalis ad ea que honesta sunt. s; sci-
 entie donū dirigit pncipia fidei et iuris diuini ad ea
 que sūt scā. vñ de quodāmodo aliter est actus ipius domi
 scientie q; virtutis prudentie. et supra pncipia magis ele-
 uata fundari habet. et ppter hoc habita virtute prudē-
 tie non supfluit donū scientie. **Ad illud qd obi q; in-** 17
 telligentia scripturarū spectat ad donū scientie. Ddm
 q; sicut prius ractu fuit de cognitōe eoz que sūt fidei q;
 nō pncipaliter spectat ad donū ipius scientie. sed qdam
 modo antecedēter et quasi p rē suppositiue. sic etiā intelli-
 gendū est de intelligētā scripture. **Ad illud qd vltio**
 queritur de diuersitate actū tā patet rōstio p ea q; dca 18
 sūt. qm vnus ē eius actus pncipalis. duo vō annexi et
 simul cū hoc patet quid sit obiectum ipius domi scientie
 et quō etiā differat a virtute prudentie et ab habitu cuius-
 liber scientie. **Questio iij c**
 De actu et obiecto ipius domi intellectus. **Utrū donum**
 ff

intellectus simul assistat in contemplatione creatoris et creature. Et q sic. vii fmo auctare ingi in fra. intelligencia no mo de eternis est. s; etiã de reb; inuisibilib; et spuali/ bus spali ter exotis. Itẽ hoc ipm vii p Dyomisũ q dicit q ipõssibile est qdũ in via sum? relucere nobis diu/ nũ radũ nisi circũclarũ. si q illud est velamẽ creature. vii q intellectus nõ possit deũ nisi in creatura cogscere. q si est ad cognitionẽ creatoris. necesse est q sit sil ad co/ gnitionẽ creature. Item nõ est pfect? hĩtus amoris nisi amet deũ et in se et in sua imagine. q silr nõ erit pfectũ do/ num intellect? nisi deũ p illud cogscat et qũ ad aditões suas. et qũ ad aditões creaturaz q sunt ei sales. q vii q donũ intellect? sit ad pceptanda spalia et eterna. Itẽ de eisde; h; esse intellect? de qd; h; eẽ fides fm q dicit Greg. q de intellectu dat. dũ de auditũs mente illustrat. s; si des nõ emmõ respicit diuinã eẽntiã in se. verũ etiã i cõ/ partione ad creaturã. vii q act? doni intellect? ordinẽt ad illa duo pceptanda. S; p. Dono sapie cogscuntur eterna. dono scie cogscunt spalia. sicut dicit Aug. et ha/ betur in fra. q aut donũ intellect? supfluit duob; donis habitis. aut circa illa duo act? eius pceptu? nõ pstitit. Itẽ sapia et scia differũt et sunt diuersa dona p q vnũ coz est circa spalia. aliud vò circa eterna. q si donũ in/ tellectus est vnũ. vii q nõ possit eẽ circa illa duo. Item aut donũ intellect? pstitit in cogscẽdo tm. aut in cogno/ scẽdo et afficẽdo. Si pstitit in cogscẽdo tm. q nõ vii q sit donũ gratuitũ. cũ actus pure cognitiu? nõ sit merito/ rius. Si in cogscẽdo et afficẽdo. q doni intellect? eẽ eter/ na cogscere et circa illa affici. s; iste est act? doni sapie. q aut donũ intellect? nõ est circa eterna. aut si est si differ? ab ipã sapia. Itẽ sicut ptingit deũ cognosce et cõtempla/ ri in imagine. ita cõtingit deũ cogscere et cõtemplari in ei? vestigio. q sicut donũ intellect? eẽ ordinariũ ad cognitões ipõ creaturẽ spualis. ita etiã ad cognitões creature coz/ poalis. s; nõ dirigit ad cognitões cozpalis creature. q pari rone nõ vii donũ intellect? ordinari ad cognitões ali/ en? creature. Itẽ dona q sibimuticẽ corrũdent et ad se cõ/ binant et ad idẽ circa idẽ h; sanf. s; donũ intellect? et sapi/ entie cõbinant ad inuicẽ. q cum donũ sapie sit circa eter/ na et nõ circa creaturas. vii q et donũ intellect?. Itẽ si sil est circa creatorẽ et creaturã. q vii q donũ intellect? intel/ ligat et cogscat deũ p speculũ. q nõ vii differre a cognitõ/

19 one fidei. ¶ Ddm q cognitio de deo s; rone veri po/ test haberi fm triplicẽ modũ. Uno mō habet cognitio de deo p simplicẽ assensum. Alio mō p rone admnicu/ lã. Tertio mō p simplicẽ cõsuetũ. Pũmũ est virtus. si/ dei cuius est assentire. Scdm est doni intellectus cuius est condita p rone intelligere. Tertiu est beatitudis mundicie cozporis cuius eẽ deũ videre Dm q rones scdm quas iunamur ad credita intelligẽda accipiuntur nõ so/ lum a cõditionibus creatoris s; etiã a cõditionib; crea/ ture spualis q inf creaturas primozem h; assimi/ lationẽ ad creatorẽ. hinc eẽ q donũ intellectus cui? act? est in cõtemplationẽ sumi veri eleuari p lumẽ qd nõ solũ facit assentire s; etiã p qruas rones credita intelliger nõ solũ atredĩt in cõtemplationẽ creatricis eẽntie. s; etiam spualis creature. Et ex hoc patet qd sit actus et ob/ iectũ ppriũ ipius doni intellect?. qm obiectũ ei? eẽ ipõs vey eternũ inqũtũ intelligibile. nõ solum fm pprias cõ/ ditões. sed etiã fm pperates creaturaz sibi siluz. fm q dicit ingi i fra. Act? vò ei? eẽ cõtemp lari ipm vey credi/ tũ. vt duoti? credat et ardẽt? diligit. et ita donũ intel/ lectus cõsistit i cõtemplationẽ ronalĩ creatoris et spirtua/ lis creature. sicut onĩ dũt rones que ad istã prem sũt in/

ducte ¶ Ad illud qd primo obi; in strarium q donũ 20 sapie ordinat ad cognitionẽ creatoris. et donũ scientie ad cognitionẽ creature. Dd; q aliter et alit sũt illa duo dona ad cognitionẽ illoz qd donũ intellectus. q donũ sapientie eẽ ad cognitionẽ eternoz. s; eternas rones fm tamẽ q ille eterne rones sunt via ad gustũ et experimen/ tale cognitionẽ diuine suauitatis. ita q cognitio illa gu/ stui eẽ annera. Donũ vò intellectus negociat circa eter/ na fm rones eternas q sũt via ad cognitionẽ veritatis. Et hinc eẽ q Bern. appropat donũ intellect? fidei q affe/ rit sumẽ vitari ppter se. donũ vò sapie appropat eba/ i trati cuius eẽ dũponere ad gustandũ deũ. Per hũc etiam modũ est dũntias inuenire inter intellectũ et sciam. quia scia negociat circa creaturas fm rones creatas. vñ negociari h; nõ solũ circa creaturas spuales que habet rõem imaginã. sed etiã circa sensibiles et cozpales que hũt rõem vestigũ. Donũ vò intellect? et si negociet cir/ ca creaturas h; tamẽ est fm rones eternas. et iõ solũ eẽ cir/ ca creaturas spuales. in quibus rones eterne reuicẽ ma/ gis expõsse. Et sic p; q; q; alio et alio mō est intellect? cir/ ca creatorẽ et creaturã q sapia et scientia. hinc est q illis habitis nõ supfluit. ¶ Ad illud qd obi; q donũ scientie et sapie distinguũtur. qd hoc est circa spalia. et illud cir/ ca eterna. et. ita p; rñsto. qd nõ eẽ silẽ. Sapia enĩ negocia/ tur circa eterna fm rones eternas. scia vò circa crea/ ra fm rones creatas. et q; hũt diuersa obiecta fm rones mo/ uedi et dirigendi. hinc eẽ q sũt dona diuersa. Intellect? vò siue circa creaturã siue circa creatorẽ negociet. q; re/ fert ad rones eternas. ad q; p creaturas etiã eleuat cõ/ tẽplandas. et ideo vnũ solũ donũ est qũis illa sũt pla/ et ex hoc colligi pot? q donũ intellect? est in fra sapiam et supra sciam. ¶ Ad illud qd obi; q donũ intellectus. 22 aut est in simpliciter speculãdo. aut in speculãdo et affi/ ciẽdo. Ddm q eẽ cognitio experientie q atredĩt fm gustuz et ista eẽ doni sapie act? sũt. et eẽ cognitio speculãdois et eẽ se q dãmmodo via eẽ ad gustũ. sicut cognitio fidei ad dele/ crationẽ ebaritatis. et hũc eẽ doni intellect?. q qdẽ viam preber ad vsũ doni sapientie. que adeo gratuita eẽ. quo/ niã sup assensũ fidei fũdat. et vltim? ordiat ad sapie gu/ stũ. nihilomin? tñ in actu intellect? eẽ quedam delectatio sed longe inferior q in dono sapientie. Delectat enim quis in coguitione veritatis. sed non sicut in gustu sũ/ me suauitatis. ¶ Ad illud qd obi; q sicut contingit 23 deũ cognoscere in imagine. sic etiã in vestigio. Ddm q nõ est omimoda similitudo. In imagine enĩ q magi app/ pinquat magis clare habet cognosci. In vestigio vero q; multũ distat. s; maiorĩ obscuritate et enigmare. Et q; ad donũ intellectus spectat cõtemplatio clarior et ecl/ lentior q sit cognitio fidei. hinc est q ad donũ illud nõ spectat cogscere deũ in q; cunq; creatura. s; in ea q est ei? imago et similitudo expõsa sic dicit eẽ s. ¶ Ad illud qd obi; q 24 donũ intellect? cõbinat dono sapie. dd; q q; donũ sapie tie pstitit in gustu. donũ vò intellect? pstitit in lumie ra/ tionis. et ampl? ascendit affectio q; rõ. et vnto q; cogni/ tio. fm q vult dyo. hinc eẽ q donũ sapie in actu suo non sic indiget admniculo creature fm q donũ intellectus. Et iõ donũ sapie in actu suo versat solũ circa eterna. do/ nũ vò intellect? nõ solũ circa eterna s; etiã circa crea/ ra. Lũ q dicit q dona q ad inuicẽ cõbinat debet habere idẽ obiectum. h; vey est de obiecto pncipali. nõ aut de eo qd h; rone admniculãtis. ¶ Ad illud qd vltimo obi; q in 25 intellect? videt p speculũ sicut fides. Ddm q in visionẽ p speculũ sunt multi grad? fm maiorẽ et minorẽ depurati/ onem et obscuritate enigmat. et fm b; alio et alio modo

Di. ...

h3 illuminari et habitari. Unde fides habitatur ad asser-
tiendum deo in articulis. q3 et si non videatur in se non videtur in
creatura cognoscendo qd est qd p nome dicit. Nunq3 ei
cognoscit aliq3 credens qd sit trinitas. nisi q3 videtur qd
sit ternarius in creatura. s3 vltari? donu intellect? illu-
minat ad intelligendum no solu qd est quod p nome dicit
tur. sed etia ad videnda rone q3 trinitas debeat in deo ee
p hoc q3 videtur in ipsa imagine egressum verbi a mente p
via generatois. et amoris ab vtroq3 p via conectionis.
Ex his patet q3 et si fides et intellect? sint p speculu. tñ in
mo speculadi differunt. et no sunt diuersi habitus. patet
etia sicut cu hoc quis sit actus doni intellectus. et qd ob-
iectu. et q differetia ip? respectu alioz habituu.

Questio uij
De actu ppo et obiecto ipsius doni consilij. **Utrum** actus
ipsius doni consilij sit consiliari. Et q sic vlt pmo p sapietis
et honoratione qua honorat nos oia facere cu consilio. h aut
sit similitudo de his q facimus. cu igit honorat ad actum
doni consilij. vlt q actus illius doni sit consiliari. Item hoc
ipm ostendit p vltij diffinitione in j. et bono diciten
26. Consilij est aliquid faciendi vel no faciendi vere ex
cogitata ratio. sed ista cogitatio de faciendo vel non
faciendo est ipa consiliatio. q3 p prius actus doni consilij est
consiliari. Item hoc ipm vlt per Greg. assignatoes. Dicit
em Greg. sup. j. cap. Job. vbi assignat donoz differen-
tiam. q3 consilij est contra precipitatione. sed actus q3 directe
opponit precipitati est consiliari. id ei consiliatur ne precipi-
tenter aliquid faciam? q3 re. Item hoc ipm vlt p nomis
rōnem. qm sicut se bz timere ad timore. sic se bz consilia-
ri ad consiliu. sed actus p prius et pncipalis ipsius doni ti-
moris est timere. q3 actus p prius ipsius doni consilij est co-
nsiliari. Si dicas q3 no dicit consiliu a consiliando sed magis
a consulendo. et actus ipsius consilij magis est consulere q3 co-
nsiliari. Obiect? hoc q3 consulere dupliciter dicit. Uno mo
consiliu ab aliquo querere. Alio mo consiliu dare. S3 actus
doni consilij no est consiliu querere. q3 em consiliu querit eger con-
silio. et q eger consilio tam no bz donu consilij. igit actus istus
doni no est consulere fm q3 consulere est idem quod consilium
querere. Rursus consilium dare no est magne utilitatis
nec etia magne virtutis. cu multi sciant alijs consulere qui
seipos regunt valde miserabiliter. si q donu consilij est or-
dinatum ad ppuā utilitatem. vlt q3 actus eius no sit con-
siliu alteri dare. nec consilium ab eo accipere vltus ostē-
sum est. q3 vlt q3 actus istius doni directe sit ipm consilium
S3 p. sup. illud ps. Consiliu meū iustificatoes tue. ubi
glo. Consiliu est seruare iustificatoes. sed de eo quod
seruamus no consiliamur. q3 si actus ipsius doni consilij ē iu-
stificatoes obseruare. no vlt q3 actus eius sit consilia-
ri. Item sicut dicit Dam. Consiliu est ignorantis et du-
bitantis. vnde et ipso no veniunt consiliari. si ergo donum
consilij fuit in ipso et in quolibet alio sapiente et sciēte do-
no pfecto. vlt q3 actus ipsius doni no sit consiliari. Item
hoc ipm vlt rōne. sicut se bz addiscere ad scire. sic se bz
consiliari ad eligere. q3 vtrunq3 est via ad altez. addi-
scere ad scire. consiliari ad eligere. sed sicut per addisce-
re habitamur ad sciendum. ita p consiliari habitamur
ad eligendum. Lum ergo actus ipsius scire no sit addiscere s3
magis scire. videt q3 actus ipsius doni no sit consiliari s3
magis eligere. Item consiliu ordinat et dirigit ad ea que
sunt superogationis. s3 de istis nemo dubitat quin sint
mansi feste bona. de his aut de quib? nulla est dubitatio
nulla necessaria est consiliatio. cu ergo donu consilij di-
rigat ad hoc. vlt q3 actus eius no sit consiliari. Item co-
nsiliari est ipsius providentie. ergo aut donum consilij non

est nobis oportunum. aut ē ad alium actum. sed stat.
q3 nobis ē oportunum. videt ergo q3 consiliari non sit ei?
actus purus. **¶** Dicendum q3 sicut intellectus aliqñ
accipit p actu intelligendi. aliqñ p ipso intellectu lucci/
telligibili. aliqñ ad p ipso habitu intelligēdi q3 dirigit
ipm intellectū in iudicio de veris et falsis. Sic et consilij
tripliciter accipi consuevit. Aliquādo p actu consilia-
di. Aliquādo p eo ad quod terminatur ille actus. si-
cut quando dicit hoc est consilium meū. Aliquādo vero
p eo habitu qui expedit et dirigit animā ad eligendū p
sequenda. et ad fugiendum vitanda. Sic autē habitus
dirigens ad huiusmodi electionez duplex est fm diuer-
sitatem eligibilū. et fm diuersitatem modoz sive ratio-
num eligēdi. Nam eligibilia quedā sunt necessitatis
quedam vero arduitatis. In primis dirigit prudentia
in secundis vero dirigit donum consilij ppter excellenti-
orem et maiorem difficultatē q3 in eis que arduitatis sunt
habet reperiri. Rursus dirigit in electione non pot aliq3
vel fm regulam iuris naturalis. vel fm regulam iuris
diuini. Et primum quidē est virtus politice. secundum
vero spectat ad donum consilij. Ex his potest elici per
quandā circulo curōnem quis sit actus p prius doni
consilij. quonia actus ei? ē dirigere i electione agendorum
psequendoz vel fugiendoz. que sūt specialia arduita-
tis. et hoc fm regulam iuris diuini. et in hoc distinguitur
actus eius ab actu prudentie virtutis et scientie doni.
Si igitur queras. vlt actus doni consilij sit consiliari. Di-
cedum q3 si per verbum consiliandi intelligatur directio
fm regulā et lumen consilij. sic bene potest cecidi q3 actus
eius sit consiliari. Sed attendendum est q3 fm q3 vult da-
mascen? consiliu respicit aliquam actū precedentē. et ali-
quē actū sequēte. dicit eni q3 primo hō inquit et consiliatur
deinde disponit et ordinat. postmodū eligit et consentit.
Et fm hoc intelligēdū est q3 dirigit fm regulā consilij hoc
potē esse duplr. Aut fm consiliu inqrendo. aut fm consiliu
disponēdo et eliciendo. Primum quidē mo no est actus ip-
sius consilij pncipalis et vniuersalis. sed quasi actus ei?
initialis. et est i eo in q3 est fm statum impetronis. Se-
cūdo hō mo actus ei? vltis et pncipalis. vñ sive p pbus
consiliadi sive p quodēcūq3 aliō s3bum illud significet qd
est dirigit in electione horum que sunt arduitatis fm consilij
donū. qd regit fm dicamē iuris diuini. Dm q3 hic ē
actus pncipalis et p p prius doni consilij. Unde cecidi potē
q3 consiliari fm istā acceptione est actus ei? p prius. sic rō-
nes ad primā prē inducte ostēdūt. **¶** Ad illud hō qd vlt
tumo obicit de actu consulēdi quō spectet ad donū consilij. Dd.
q3 consulere pot respicit altez accedit dono consilij. donuz
em consilij p pnc respicit directionē actus p p prius. vñ licz ac-
tus doni consilij attendatur in dispōne et ordinatōe arduo-
rum psequēdoz. q3 tamē donū illd aliqñ est i abūdātia
aliqñ i defectu. et cū ē in abūdātia habet iuuare alios.
cū hō est in defectu bz iuuari ab alijs. hinc ē q3 actus con-
sulēdi aliū vel consulēdi aliū. dono consilij pnt attribui.
neuter tamē est actus ei? pncipalis. Cū inter istos du-
os medius cadit actus consiliadi. rōne cur? et aliq3 habent
esse doni consilij. Propter qd no absurde pot dicit q3 actus
doni consilij ē seipm regere. et vltari? cū abūdā scire i psi-
mili altez adiuuare et dirigere. **¶** Ad illud quod p rō
29 obicit contrariū q3 consiliu ē iustificatoes obseruare. Dm q3
ubi no tangit actus consilij pncipalis s3 psequens. Nā
doni consilij est dirigere. sed alterius doni est exequi et fa-
cere. et iustificatoem obseruatio no attribuitur ipi con-
silio p se ipso. s3 ad iustificatoes obfūdādas directō i ac-
tu attribūda est consilij dono. Terūtamē q3 dicit neminē
ff 2

consiliari de eo quod obseruat nō habet veritatē. qz ne
 mō recte obseruat nisi suā obfuarōnem rectitudo ī cōsili-
 ando pcedat. vel q̄rū ad cōsiliū inquisitionē. vel saltem
 30 q̄rū ad cōsiliū dispōem. Ad illud qd obi: q̄ cōsiliari ē
 ignorāris. sicut dicit Dam. dōm q̄ illud ē ver. put cōsi-
 liari idē ē q̄ cōsiliū inquirere. nō ar. put cōsiliari idem est
 qd ī arduis eligēdis dirigere. Et hoc modo cōsiliari est
 actus ipsius cōsiliū. r fuit in xpo. r fm istū modū diuina
 31 dispositio in his que secreta sūt cōsiliū appellatur. Ad
 illud qd obi: q̄ sicut addiscere se habet ad scire. ita cō-
 siliari ad eligere. Dōm q̄ verū est fm q̄ cōsiliario idē est
 qd cōsiliū inquisitio. Scdm aut q̄ cōsiliario idē est q̄ di-
 scere r recta dispositio r ordinatio. sic nō se habet illo
 mō. q: talis dispositio regula ē r pncipiū recte eligēdi.
 r ideo actus ē dōm pfecti. r h mō accipiendo nō est sic
 int cōsiliari r addiscere. Ad illd qd obi: q̄ cōsiliū ordi-
 32 nar ad ea q̄ sūt superogariōis. Dōm q̄ licet ista q̄ sūt sup
 erogariōis in se sūt bona r magis bona. ī eis tñ facti
 deficit infirmitas nra nisi iuuet p diuinā grām tā in ex-
 pediendo q̄ ī eligendo. q̄ etiā in erequēdo. vñ multi re-
 fugiūt r abhorrent ipā cōsilia xpi. q̄ tñ esse pnt in sta-
 tu iusticie. r p̄terea respectu talū optimū est donū cōsi-
 liū vltra donū sciētie. r h̄rtem prudentie. r regulā fidē
 33 Ad illud qd obi: vltimo obi: q̄ cōsiliari est actus ip̄s
 prudentie tā pater solurio. Aliter enī est ip̄s prudentie
 rōne obiecti. tū etiā rōne modi q̄ sit ip̄s dōm cōsiliū.
 Est enī multo excellentior nō. tum q: ea circa q̄ versa-
 tur sūt magis ardua r excellentia. tum etiā q: regere ha-
 bet fm pncipia aliora. r ideo donū illud nōmī cōsiliū
 valde pprie censet. Et his q̄ māifestū est qd sit huius dō-
 mi actus. r qd obiectū. r que differētia ip̄s respectu ali-
 orū habitū. r quare etiā sic nōmīctur.

Questio

Quis sit actus p̄rius dōm fortitudinis. r qd ei ob-
 iectū. r est q̄stio. Utz actus dōm fortitudinis pncipali-
 ter cōsistat circa passiones tolerandas. an circa cupidi-
 tates reprimendas. Et q̄ pncipaliter sit circa passio-
 nes tolerandas. vñ primo per Grego. qui dicit sup p̄n-
 cipium Job. q̄ fortitudinis dōm est dare trepidari cōsi-
 dentā. s̄ trepidario maxime est qn imminet piculū pas-
 sionis. q̄ vñ q: circa h̄mōi maxime cōsistat act⁹ fortitudi-
 nis dōm. Itē fortitudo siue dicat donū siue virtus p̄-
 spicit p̄ortētia irascibile tanq̄ p̄rium subiectū. s̄ p̄ortē-
 tia irascibilis magis pprie respicit passionū sustinen-
 tiā q̄ cupiditātū reppressionem r abstinentiam. vñ ergo q̄
 actus pncipalis dōm fortitudinis cōsistat circa passionū
 tolerantia. Itē hoc ip̄m ostēdit p̄ cōpariōne ad ei⁹ oppo-
 situm. q: sicut largitas opponit auaricie r cupiditati. sic
 fortitudo opponit pusillanimitati. s̄ pusillanimitas at-
 tendit circa fugā passionū. q̄ vñ cōtra q̄ fortitudo do-
 nū cōsistat circa passionū tolerantia. Itē hoc ip̄m ostēdit
 p̄ cōpariōne ad habitū fortitudinis v̄trius. q: fortitudo do-
 nū actū r obiectū d̄z haberi ī maiori vel saltē in tanta ex-
 cellētia r arduitate q̄rā est repire circa fortitudinē v̄tru-
 z. s̄ maxime arduitas cōsistit circa passiones. q̄ cum cir-
 ca illas cōsistat fortitudo v̄trius. vñ multo fort⁹ q̄ act⁹ do-
 mi fortitudinis attendat vel cōsistat in aggressiōne r tole-
 rantia passionū. Itē inter oēs act⁹ interiorēs maria est
 difficultas circa passiones sustinēdas. r magis ad h̄ in-
 epti r infirmi sum⁹. si q̄ dona data sūt nob ad expedie-
 dū. r infirmitates rerardātes nos ad bonū. vñ q̄ ali-
 qd donū debeat nob dari ad passionū sustinētia. s̄ nō ē
 aliud assignare q̄ donū fortitudinis. q̄ rē. Et d̄. Aug.
 in li. de spū r sia. fortitudinis est nō tñ terrenas cupidi-

tates reprimere. s̄ penitē obliuisci. s̄ h̄ nō est fortitudinis
 virtus. q̄ est fortitudinis dōm. vñ q̄ act⁹ dōm cōsistat ī
 reppressionē cupiditātū. Itē Aug. in li. de do. c. r̄p̄ia. vbi lo-
 quit de donis dicit q̄ fortitudinis est ab oi transcūtū mor-
 tifera idē dicitur seip̄z sequi strare. q̄ vñ q̄ act⁹ dōm fortitu-
 dinis pncipaliter cōsistat in delectationū reppressionē. Item
 Aug. adaptat septe dona. vñ. beatitudinib. ita q̄ forti-
 tudo r eluries r sitis iusticie sibi cōrēdēt. s̄ eluries er-
 desiderū iusticie nō oit in nob nisi p mortificationē de-
 siderioz r voluptatū. q̄ vñ q̄ circa h̄mōi pncipaliter cōsi-
 stat act⁹ fortitudinis. Itē fortitudo donū r̄der dōno cōsi-
 liū sicut erequēs regulārī. s̄ donū cōsiliū maxime dirigat
 ad diuioz cōsilioz impletionē. diuina aut cōsilia p̄cipue
 cōsistūt circa reppressionē desiderioz r occasiōnū eis ad-
 rentū. sicut p̄z in castitate. obediētia. r paup̄tate q̄ vñ
 q̄ circa talū desiderioz reppressionē act⁹ fortitudinis dōm
 pncipaliter cōsistat. Itē fortitudo donū aut h̄z actū alieni
 us generis q̄ fortitudo v̄trius. aut si in codē genere l̄ ab
 necesse est q̄ habeat excellētiōē. s̄ in codē genere nō p̄r
 habere excellētiōē. cū fortitudo v̄trius cōsistat circa ter-
 tibia q̄ inducūt morē. sicut dicit p̄b. q̄ necesse ē q̄ habe-
 ar actū alteri⁹ generis. cū q̄ act⁹ fortitudinis v̄trius cōsistat
 circa passiones tolerandas. vñ q̄ act⁹ fortitudinis dōm nō
 est igit q̄stio q̄ sit actus r qd obiectū dōm fortitudinis.
 r qd codē noie cū habitu v̄trius noiat. qd qdē in nullo
 alioz donoz repit. Ad illd qd obi: q̄ dōm fortitudo q̄rū ē r sua
 prima ratione attenditur respectu ardui. Arduum au-
 tem dicitur aliquid dupliciter. Aut quia aliquid labo-
 riosum r difficile. qdāmodo excellens r aggravans sa-
 cultatē ip̄s p̄ortētie. Aut q: est vltra necessitates. r ex-
 dit statū cōem. r fortitudo h̄z arduū respectu v̄triusq̄.
 s̄ respectu p̄mi attendit r ordinat fm necessitate p̄cepti
 respectu scōdi fm libertatē cōsiliū. r p̄mū spectat ad forti-
 tudinē v̄trius. scdm h̄o ad fortitudinē dōm. Qm aut ar-
 duitas maxime arduū ē circa excellētiā passionū. hinc ē
 q̄ tā fortitudinis dōm q̄ fortitudinis v̄trius est habitare
 fm pncipale fm ordinariōz ad sufferētiā passionū. s̄ alit
 r alit. Quia sustinere r aggredi passiones p̄or aliq̄s aut
 p̄ter iusticie r honestatē cōseruariōz. aut p̄ p̄fectā xpi
 imitatioz. ita q̄ p̄mū spectat ad dictamē iuris naturalis
 r honestatē moralis. scdm h̄o spectat ad cōsiliū dōm. Et
 qm imitatio xpi attendit in crucifixiōe sui fm q̄ ip̄e dicit
 Luce. ix. Qui vult venire post me. abne. semetip̄m. r
 hinc ē q̄ act⁹ fortitudinis dōm attendit circa p̄m̄p̄ā r ex-
 peditiā passionū tolerantia. p̄ h̄ q̄ qdā: mō nos mūdo r
 mūd⁹ nob crucifix⁹ est. Juxta illud qd dicit apls Gal.
 vj. Tibi mūd⁹ crucifix⁹ ē. ego mūdo. Et h̄ est qd dicit
 Aug. in li. de do. c. r̄p̄ia. Assurgat deinceps ad fortitudi-
 nē v̄trius mūd⁹ eis crucifix⁹ ē r ip̄i mūdo. r vñ in bui⁹ v̄trius
 ueritate r abūdiāria iniquitatis nō refriget caritas.
 r sic p̄z fortitudinis dōm act⁹ cōsistit circa passionū to-
 lerantiā fm imitationē xpi. r h̄ est ei⁹ pncipalis sic
 rōnes ad p̄mā p̄tē inducere ostēdunt. q: vñ cōcludūt. r iō
 pcedēde sunt. Ad illud qd obi: q̄ est circa delecta-
 tionū reppressionē p̄ auctēs Aug. dōm q̄ Aug. in illis au-
 tonariōib. nō assignat p̄mū r pncipale actū ip̄s fortitu-
 dinis dōm s̄ q̄ s̄ p̄ambulū. Nemo em̄ p̄m̄p̄ est r expe-
 dit⁹ ad passionū tolerantia fm imitationē xpi. nisi q̄ car-
 ne sua cū vicis r cōpiscētis crucifix⁹. Ad illd qd obi: q̄
 fortitudo exēditur ea ad q̄ cōsiliū dirigat. dōm q̄ et
 sicut nū cōsiliū dirigat ad diuina cōsilia implēda. in q̄b cō-
 sistit p̄fectio religiōis. pncipaliter ī intentio dirigat ad
 ea in q̄b p̄ est de rōne arduitas. r maiora at arduitas

34

35

36

est xpm imitari eam in actibus q̄ in passionibus. et iō circa butuamodi tam siluā q̄ donū fortitudinis p̄nci /
 37 paliter habere q̄ s̄istere. Ad illud quod vltimus obi /
 q̄ excellētioris mō sustinet passiones et excellētioris ha /
 bitu qui sustinet fm xpm imitationē q̄ q̄ p̄p̄ iusticie cō /
 fuationē. et q̄ sustinet fm siluā superogationē q̄ q̄ fm p̄ /
 cepti obligatōem. In vno enī istoz rectificat. s̄ in actu /
 virtutis fortitudinis. In alio aut̄ nō solū rectificat s̄ cri /
 am altius eleuatur et expedit. s̄ in actu fortitudinis doni.
 Ep̄ b̄ patet illud qd̄ vltimo q̄rebat vitz de donia reali
 fortitudinis doni et fortitudinis virtutis. et de vniuersa i
 38 nomie. R̄ enī differēt p̄pter diuersitatē modoz ha /
 bituā et ordinātū ad tolerantiā passionū. Nomie vō /
 p̄ueniūt p̄ eo q̄ ad eadē passionū genera ordinātur for /
 titudo enī vtrius ordinat ad sustinēda qualiacunq̄ et q̄ /
 tactūz fortitudinis aut̄q̄ bonū virtutis et honestatē derelin /
 quat. nō t̄ ita excellēt et p̄mpte sicut fortitudo donuz
 Cuius om̄es virtutes p̄pter excellētā et arduitatē exp̄ /
 te obiecti vtrius fortitudinis appropinquant donis. et p̄pterea
 habitus virtutis et doni maḡ q̄ alia dona eadē noie h̄nt
 cōmū licet differāt differētia reali q̄ minor est inf̄ illos
 habitus donia. Et h̄is patet q̄ sit actus fortitudinis doni. et
 quid obiectū. et que sit differētia eius respectu alioz ha /
 bituum. **¶** **Questio vi. vltima. f**
 De obiecto et actu ipsius doni pietatis. et est q̄stio. vtr
 actus p̄ncipalis pietatis consistat in religiose respectu dei
 vel in cōpassioe respectu primum. Et q̄ p̄cipue consistat in re /
 ligiose respectu dei. ostēdit p̄mo p̄ auctoritatē aposto /
 li ad 1. Tim. ij. Abnegātes impietate. i. fugiētes impie /
 ta. ē. sobrie et pie et iuste viuam. et. ibi glo. Abnegātes
 id ē fugiētes impietate vane culture. sobrie in nob̄ et iu /
 ste ad primum. et pie ad v̄m viuam. q̄ pietas p̄p̄ est or /
 dinata respectu dei. **¶** Item Auḡ. sup̄ Job. xviij. di /
 cit. Pietas ipsa est sapia. abstinerē vō a malis intelligē /
 tia. pietate h̄ loco p̄ v̄m dei cultū q̄ grece theosebia dr̄.
 39 **¶** Item Auḡ. in li. de doctrina xp̄iana. Pietatis
 est honorare sc̄a. et nō contradicere sacre sc̄pture. si q̄ vtrū
 39 hōz consistit in cultu dei. v̄. et. **¶** Item distinguit pec /
 caū impietatis et impietatis. q̄ impietas ē in primum. im /
 pietas ē in deū. si q̄ respectu illius est pietas respectu cui /
 us ē impietas. v̄. q̄ actus pietatis doni v̄a p̄ncipue attendat /
 tur in cultu dei. **¶** Sed v̄ra. j. et. h̄mo. i. iij. Pietas
 ad om̄ia v̄lta ē. ibi dicit glosa. Pietas q̄ opatur bona
 fratribus v̄lta ad p̄merendum deum. Omnis enī sūma
 discipline xp̄iane in misericordia et pietate est. q̄ fm h̄c
 glosa pietas ordinat respectu primum. **¶** Item Auḡ. in li.
 de doctrina xp̄iana dicit q̄ donū pietatis correspondet
 beatitudinī iustitians. opus enī est pietatis misereere.
 sed misereere sine mansuetudo attendit respectu primum.
 40 q̄ donū pietatis ad primum ordinat. **¶** Item h̄o. c. i. m
 videt p̄ Grego. sup̄ Job in assignatione donorum. vbi
 dicit q̄ pietatis est opa misericordie habere. si ergo hoc or
 40 tendit respectu primum. v̄. et. **¶** Item Lullius in primo
 Responso dicit q̄ pietas est benignitas in parentes
 aut̄ de intelligitur de pietate dono. aut̄ de pietate vir /
 tute. sed de quocunq̄ hōz intelligatur. cum in obiectis
 p̄sententur. videtur q̄ actus doni pietatis attendat i
 comparatione ad primum. **¶** Item donū pietatis credē /
 ca ad que donum scientie ordinat. sed donū scientie or /
 dinat ad bene conuersandum respectu primum. ergo vi /
 dem q̄ respectu illius attendatur actus pietatis do /

ni. Iuxta hoc queritur quomodo distinguat pietas a
 mansuetudine et misericordia in actu suo et obiecto
 R̄. ddm q̄ vocabulū pietatis multipliciter habet acci
 pi fm q̄ inuicem. in p̄ncipiō. et de ei. dei. aut̄ enī sic.
 Pietas p̄p̄ dei cultus intelligi solet quam grece theosebia
 sebiā vocant. hec tamē etiā erga parentes officiose ha
 beri dicitur. Noie aut̄ vulgi hoc nomen et in operibz
 misericordie nunc frequentatur. Cum igit pietas sic dicat
 multipliciter. valet erga deum. et erga parentes. et erga
 quemcūq̄ hominem. Sed m̄ q̄ ordinat erga deum. nō
 est nomē doni sed potius est idem q̄ latra et theosebia
 siue euēbia. De qua dicit Auḡ. q̄ est sapientia vera.
 Sed m̄ ar̄ q̄ ordinat ad p̄ntes. adhuc etiā nō tenet rōne
 doni. s̄ potius est sp̄s iusticie virtutis. p̄ eo q̄ ad h̄ ordi /
 natur fm reglām naturalis iuris et fm obligatōem neces /
 sitatis. Sed m̄ aut̄ q̄ attenditur respectu cuiuscūq̄ p̄xi /
 mi sic pietas est nomē doni. Aliter t̄m attendit erga p̄xi /
 mi pietas donū et misericordia virtus. **¶** Misericordia enī
 respicit et formitatē i nasa. et necessitatē in indigentia. si
 ue in miseria. pietas vō attendit in p̄mo imaginē diui
 nam. Cū dono pietatis est homo beniuolus cuiusq̄
 hominū q̄ habet in se imaginem dei. ita q̄ beniuolentia
 illa pro loco et tempore aliquādo progreditur in cōpas
 sionis affectum. aliquādo in operis beneficium. Et sic
 patet q̄ sit actus et obiectū pietatis doni. quāpius ē face
 re hōiem beniuolū respectu cuiuscūq̄ proximū inq̄ritūz
 gerit imaginē dei. et quātam ad hoc habet dirigi per
 donum scientie qd̄ qd̄ fundatur sup̄ p̄ncipia fidei. et
 dirigit in conuersatione fm exemplar eburni. hinc est
 q̄ actus pietatis et h̄ p̄ncipaliter consistat erga primum.
 nihilominus consistit respectu sacre sc̄pture v̄t eam cui
 beniuolentia ad memoriā reducat. vnde vsus doni pi
 etatis attenditur in his tribus in crequendo. sed m̄ q̄
 et vsus doni scientie quod est eius directiō in cogno /
 scēdo. p̄ncipaliter t̄m fm q̄ donum ē attendit in abūdan
 tia respectu proximū. sicut r̄tōes ostēdūt que ad h̄c
 partem inducūt. **¶** Ad illud vero quod p̄mo obijci /
 in contrariū de glo. q̄ pietas ordinat ad deum. et q̄ pie
 tas est cultus dei. et ad alias auctoritates consequētes
 breuiter ddm q̄ om̄es ille auctētes currūt de pietate fm
 alium accipiendi modum. q̄ fm auḡ. p̄ncipalior et ma
 gis p̄p̄us est modus accipiendi pietatem sicut ipse di
 cit in. e. de ci. dei. Nam p̄mo et p̄ncipaliter debz ho
 mo beniuolus esse ad deum offerendo ei cultum et obse
 quium p̄ncipale et p̄ceptiū. tanq̄ et ad cultus similitu /
 dine factus ē. et q̄ sue creatōis et p̄ditōis p̄mū est et p̄nci /
 pale p̄ncipiū. Deinde vō q̄ p̄r terrestri. quodammodo
 imaginē gerit patris celestis. et filius gerit imaginē pa
 tris. et ab eo sumit originē. hinc est q̄ est aliū modū accipi
 endi pietatē ab illo r̄scēdēs. q̄ qd̄ est beniuolentia in p̄
 rētes. Postremo q̄ om̄is homo gerit imaginē dei. hinc
 est q̄ est tertius et vltimus modus accipiendi pietatē. s̄
 sed m̄ q̄ beniuolum et beneficium reddit erga om̄ē homi
 nē insignitum diuina imagine. Licet aut̄ iste sit vltimū
 et postremus modus accipiendi pietatem. tamen sicut
 explanatum ē q̄sum ad h̄c modum pietas donū acci
 piē p̄p̄. v̄n̄ i oibz illauctibz et rōnibus peccatum est q̄ /
 tum ad peccatum arguendi et illius nomis multiplicita
 te. que et si non sit multiplicitas equiuocatiōis. prope
 dicte. est t̄m multiplicitas cuiusdā analogie. **¶** Ad illū
 quod vltimo quebatur de differētia ipsius pietatis
 doni ad misericordiam et mansuetudinem. Dicendū q̄
 et si vniuersa cū vtroq̄. quia cā mansuetudine p̄uenit in
 42
 43
 44

affectu. cum misericordia dicitur in effectum. differunt ab utroque. Amicitiae enim et mansuetudine differunt. quia mansuetudo est contra irritationem et ex illatione alieni in iram. sed pietas est in duracione qua quis non habet affectionem nec benevolentiam quam gerit deitatem imaginis insignis. Sicut a misericordia differunt misericordia in primo considerat formam in natura et similitudinem speciei. pietas vero attendit in homine imaginem dei. Unde aliquid dixerunt quod misericordia considerat miseriam in imagine. pietas vero considerat imaginem in misero. Differunt etiam quia misericordia format dictam iuris naturalis et secundum regulam

regulam prudentie. pietas vero format suasionem iuris divini et secundum regulam divini scientie. Ex his patet quod sit actus divini pietatis. quod etiam est obiectum. qualiter differat ab his habitibus. Et secundum beatrix possent tria plebuntaria formari circa deum pietatis. et circa quodlibet aliorum donorum predictorum. sunt etiam cum hoc possit de quolibet queri que actum habet in patria. sed hoc supra determinatum fuit generaliter. alia vero tanguntur implicite causa plerumque vitade. in eis dicitur que breviter tracta sunt qualitercunque haberi potest veritas predictorum.

Dist. xxxvi. de conexione habituum gratuitorum.

Solet etiam queri. utrum virtutes. et pars ista in qua magister agit de habitibus gratiis secundum quod habentur communi formari primo divisa sunt in pres duas. In quibus prima agit de his quibus ad distinctio. In secunda vero quibus ad conexione. Prima pre determinata incipit secunda. Intraedit igitur magister principaliter in hac pericula agere de habituum gratuitorum conexione. et quomodo ad conexione sequitur equalitas in merito. et quomodo equalitas cum conexione ostenditur per unum principium ex his patet quod virtutes omnes ligantur et informantur a charitate. et ad ipsam reducuntur sicut ad radicem. ideo per ista habet tres pres. In quibus prima determinat magister de virtutum conexione in secunda vero de equalitate. ibi. Utque hoc patet quod omnes posside-

at. et. In tertia vero omnia opera preceptorum et virtutum docet reducere ad charitatem ibi. Cum duo sint precepta charitatis. et prima pars dividit in duas pres. In qua prima movet quodammodo determinat virtutem. In secunda vero virtutem determinat eam et rationem ibi. Quod quidem probabile est. et. Sicut secunda pars in qua determinat de virtutum equalitate duas habet. In quarum prima determinat istam quodammodo secundum opinionem alienam. In secunda vero secundum opinionem propriam et magis vera ibi. Alii vero verum. et. Sicut tertia pars duas habet. In qua prima movet quodammodo determinat quod omnia precepta reducuntur ad duo precepta charitatis. In secunda vero concludit quod ipsa charitas est summa plenitudo totius legis. ibi. Quomodo igitur hec summa est. et. Et quod haberi potest quod charitas omnium virtutum est finis et forma. et ex hac causa conexio est inter ceteras virtutes gratitatis.

Ubi caritas est. quod est quod possit deesse. et. Locus.

Di. tra. Si b. v. c. XXXVI.

Intro-sup. Etia.

Aug. sup. Job.

Abouet questione de virtutum conexione et determinat virtutem. a

Solet etiam queri utrum virtutes ita sint sibi iuncte ut separari non possint possideri ab aliquo. sed quod quibusdam virtutes omnes habeat. De hoc hiero. ait. Omnes virtutes sibi herent. ut quibus una caruerit omnibus careat. Quomodo igitur virtutes omnes habeat.

Determinate virtutis reddit eam et rationem. b

Quod quidem probabile est. Cum enim charitas mater sit omnium virtutum. in quibus mater ipsa est scilicet charitas. et cuncti filii eius. id est virtutes recte fore credunt. Unde

Ubi caritas est. quod est quod possit deesse. ubi autem non est. quod est quod possit prodesse. Locus igitur non dicimus. quod hac virtutem habet omnes habet cum plenitudo legis sit charitas. que quanto magis est in homine. tanto magis est virtute preditus. Quomodo vero minus inest virtus. et quanto minus inest virtus. tanto magis inest vicium.

Determinate secundum opinionem alienam questione de equalitate virtutum

utrum scilicet omnes virtutes eque sint in quocumque sint. c

Utrique vero pariter quis omnes possideat virtutes. an alie magis alie minus in aliquo ferueant questio est. Quibusdam ei videtur quod alie magis alie minus habeantur ab aliquo. sicut in Job patientia emicuit in dauid humilitas in moyse mansuetudo. quod etiam procedunt magis aliquo merito paliquam unam virtutem quam per aliam sicut eam plenius habet quam alia. Non tamen magis paliquam merito dicuntur quam per charitatem. nec aliquam plenius a quoque haberi quam charitatem. Alias ergo magis et alias minus in aliquo esse dicunt. si nullam plenius charitate. quod ceteras gignit. hasque dicunt esse multas facies que memorat apostolus dicens. Ex personis multarum factarum et

Determinate secundum opinionem propriam et magis vera questione positam. d

Alii verius dicunt omnes virtutes ei siles et pares esse in quocumque sunt. ut quod in una alteri par extiterit. in omnibus eisdem equalis sit. Unde Augustinus. Virtutes que sunt in animo humano. quevis alio et alio

habendus. hanc tamen tribuit ipsi charitati ratione conexione altarum virtutum. Qui cum habet charitatem. hanc vix possit legem implere. habet et persequens ceteras virtutes que habilitat ad legis plenitudo. Ad illud vero quod obijcit quod similis posset dici de qualibet alia virtute. dicitur quod non est simile. quia charitas non tamen aliis connectitur. sed etiam est principium connectio. cum sit vinculum perfectionis. et quodammodo mater omnia boni sicut ipse magister dicit. b Clarissima disputatio tua satis apparuit placuisse auctoritatibus. Locus. Unde hoc debere placere ipsi viri. quia Augustinus in vi. li. dicitur secundum quod dicit Augustinus.

peccatum nihil est. in his autem quod nihil sunt unum non est maius altero. ergo videtur quod peccatum unum non possit alterum excellere. igitur habent paritatem. Item quod dicitur peccatum mortale totaliter privatur gratia et inducit mortem sed in privatione omnimoda non est ponere maius minus. quia in his que mortua sunt non est dicere magis mortuum unum quam reliquum. ergo in genere peccatorum mortalium unum peccatum non excedit alterum. **R.** dicitur quod quia peccatum est privatio ordinis et diminutio habitus. per unum generum peccati anima magis deordinatur et imbecillior. efficitur quod aliud sicut manifeste apparet. indubitanter est verum quod peccata equalia non sunt concupiscentia enim plus inclinat ad unum appetibilem quam ad reliquum. et ideo magis facit deum committere ab ipso elongari et recedere in uno genere peccati quam in alio. Ad illud quod obicitur quod peccatum nihil est. Dicendum quod si nihil sit essentialiter loquendo. alicuius tamen est sicut subiecti. et alicuius sic oppositum. un-

Augu. in epla. ad Hiero.

mo singule intelligatur. nullo modo tamen separant ab invicem. ut quicumque fuerint equeles. **Terbigra.** in fortitudine equeles sint et prudentia et iusticia et patientia. Si enim dixeris equeles esse istos in fortitudine. sed illi prestare prudentia. sequitur ut hoc fortitudo minus prudentia sit. **Ac** hoc nec fortitudie equeles sunt. quod est illi fortitudo prudentior. **Atque** ita de ceteris virtutibus inuenies. si omnes eadem consideratione percurras. **Ex** his clarificat omnes virtutes non modo esse per se. sed etiam pares in animo hominis. **L.** dicitur aliquid alicuius preminere virtute. ut abraham fide. **Job** patientia. **sim** vsus exteriores accipiendum est. vel in comparatione aliorum hominum. quod vel humilitatis habitum maxime prefert. ut opus fidei vel alicuius ceterarum virtutum precipue exequitur. **vn** et ea pre aliis polere vel inter alios homines singulariter excellere dicitur. **S.** com hunc modum. **f.** in ratione actuum exteriorum ut alibi **Aug.** dicit. in aliquo aliam magis esse virtutem. aliam minus. et vna esse non alteram. **ait** enim sic. **Clarissima** disputatione tua satis apparuit non placuisse auctaribus nostris imo veritati ipsi omnia paria esse peccata. etiam si hoc de virtutibus verum sit. quod et si verum est eum quod habet vna omnes virtutes habere. et eum qui non habet nullam habere. nec si peccata sunt paria. quod ubi virtus nulla est nihil rectum est. nec tamen non est prauo prauius. **d.** istos disto. **Si** autem quod puto esse verum. **sacrisque** scriptis congruentius. ita sunt anime intentiones ut corporis membra. non quod videantur locis. sed quod sentiantur affectibus. et alii illuminantur amplius. alii minus. alii omnino caret lumine. profectum quod illustrat de pie charitatis affectus est. in alio actu magis. in alio minus. in alio nihil. sic dici potest habere aliam. et aliam non habere. et aliam magis et aliam minus. **Itam** et maior est in isto charitas quam in illo. **Et** ideo re-

cte possumus dicere et aliqua in isto. nulla in illo quantum pertinet ad charitatem que pietas est. et in vno homine quidem quod maior habet pudicitiam quam patientiam. et maiorem hodie quam heri si proficit. et adhuc non habet continentiam. et habet at non paruam misericordiam. **Et** ut generaliter breuiterque contempletur. quam de virtute habeo notionem. virtus est charitas qua id quod diligendum est diligitur. **Hec** et in aliis maior. et in aliis minor. et in aliis nulla est. **Plenissima** vero que iam non possit augeri quam diu hic hominibus in nemine est. **Hic** insinuari videtur quod aliquis ea ratione possit dici habere vnam virtutem magis quam aliam. quia per charitatem magis afficitur in actu vnius virtutis quam alterius. et propter differentiam actuum ipsas virtutes magis vel minus habere dicitur. **Potest** et aliquam non habere cum tamen simul omnes et pariter habeat quantum ad mentis habitum vel essentiam cuiusque. **In** actu vero aliam magis aliam minus habet. aliam etiam non habet. ut vir iustus vtens coniugio non habet continentiam in actu quam tamen habet in habitu. **Cur** ergo non dicantur paria peccata. forte. quia magis facit contra charitatem quia grauius peccat minus. qui leuius. **Nemo** enim peccat nisi aduersus illam faciendo que est plenitudo legis. **Ita** recte dicitur. **Qui** offenderit in vno factus est omnium reus. id est contra charitatem facit in qua pendent omnia.

Ad hoc questionem et determinat qualiter omnia precepta reducantur ad duo precepta charitatis.

Cum duo sint precepta charitatis in quibus ut preteritum

de ratione boni maioris vel minoris quod prius uoluit in diuersis peccatis peccatum unum habet excedere alterum. **Ad** illud quod obicitur quod totaliter privatur gratia et inducit mortem. **Dicendum** quod sic omne peccatum totaliter tollit habitum ad gratiam. non tamen totaliter tollit habitum ad vitam. ideo licet aliquid sit magis et minus mortuum. et magis et minus gratia priuatum per diuersa peccata quantum ad ipsam gratiam et vitam. tamen magis et minus quantum ad habitum ad vitam. **re** respectu gratie. **ratione** illius diuersa peccata habent sepe inuicem excedere. **Unde** non est simile de corpore rati morte in qua fuit totaliter priuatio et impossibilitas redire ad vitam. **Omnia** ergo ad duo mandata referuntur. **Unde** hic duo opposita in se implicata. **Si** enim per charitatem impletur. potius debet referri ad charitatem sicut ad principium quam sicut ad finem. **Et** dicendum quod sic fuit tacitum supra dist. **xy.** **Charitas** simul ponitur ipsarum virtutum quantum ad opera meri.

Fac. ij.

Questio.

toria principium sine caput. 7 forma sine yniculum. et finis ad quem ordinatur. 7 hoc est quia ipsa charitas dum immediate coniungit ipsi summo bono quodam modo superuenit ceteris. 7 ceteras virtutes mouet et imperat. 7 ideo caput 7 principium est earum. Ultra us quia mouen do facit opa co ru merito: ita ideo dicitur esse forma. Postremo quia ideo faci mus opera me rito: ita ut do fru amur 7 per cha ritate in deo de scamus hinc est q charitas ceterarum virtutum 7 preceptorum e finis et sic tres cause incedunt i vnum et idem. Nec mirum cu charitas faciat deo conformem qui habz in se re spectu creature intentionem tri plicis cause. vn de nulla est con trarictas cum eo quod magi ster dicit in litte ra.

Abath v

4

Aug. li. d. doctri. xpia.

est rota lex pendet 7 prophete. Aduertendum est quomodo hoc sit cum in lege 7 prophetis multa fuerit ceremonialia ma data. que si ad charitatis san ctificatione prinuissent. vide rent no debere cessare. Quia vero non iustificatonis gratia quam facit charitas instituta sunt. sed in figura futuri 7 in o nus posita. ideo clarescere ve ritate cessauerunt velut ymbra. Veruntamen et ipsa ceremoni alia fm spiritualem intellectu quem continent et omnia mora lia ad charitatem referuntur. Pertinent enim omnia ad de cem ma data in tabulis scripta. vbi omnium summa perstringit ex quibus cetera emanant. sic ut in sermone domini octo vir tutes premittunt. ad quas ce tera referuntur. Et sicut ad de cem mandata decalogi cetera referuntur. ita et ipsa decem ad duo ma data charitatis. Om nia ergo ad duo mandata cha ritatis pertinent. quia per cha ritatem implentur. et ad chari tatem tanq ad sine referri de bent. Unde Aug. Totam ma gnitudinem et amplitudinem diuinoru eloquiorum possidet

fastidii ex pre ipi affectu. si necesse est cum q sciamus mo dos fm qd debent ordinari ad primum 7 ad tertiu. 7 qz illi vari sunt. 7 nos ignorantes sumus. nec possumus illa ca pere. id oportet diuisim p diuersa documeta distingvere. Rursus q affectu fastidii vnu 7 delectat in varietate id diuersis modis scriptura docet 7 insinuat vnu idem. vt affectu fastidii in diuersis 7 varijs ide inuenit. psciat in vnitare. 7 delectat in varietate. vt raro pfectu sic maior qro delectabilior. 7 ppter ea mo in ipsa sacra scriptura repi unt ma data obligato: ita. mo attractua. mo moneta sa lutaria. mo documeta q haz. mo cuageliaz. vt ex oibz his excludat fastidii. 7 ho pfectu ducit ad bonu. 7 ex b vniat p q sacra scriptura 7 si magi sit. in optime tradi ta e 7 nihil pmet fugiuu. nihil cta d. minutu.

Omniium diuinarum scripturarum plenitudo est de lectio dei 7 proximi. Contra. Si natura operatur qro velocius potest. 7 no facit per plura quod potest face re per pauciora. videtur similiter q hoc modo operari debeat diuina sapientia. Si ergo in tota scriptura nihil

charitas. qua deum proximu qz diligimus. que radix est om nium bonorum. Unde veritas ait. In his duobus mandatis vniuersa lex pendet et prophe te. Si ergo non vocat omnes pagines sanctas perscrutari. omnia inuolucra sermonu in uoluerit. tene charitatem vbi pendet omnia. quia perfectio est et finis omnium. Tunc enim et precepta et consilia recte sunt conseruantur ad diligendum deum 7 proximum propter de um. Quod vero timore pene vel aliqua intentione carnali fir vt non referatur ad charitate nondum fit sicut fieri oportet quauis fieri videatur. Inimicus enim iusticie est qui pene timore non peccat. Amicus ve ro iusticie qui eius amore non peccat.

Concludit q ipsa charitas est summa et plenitudo totius legis.

Omniium ergo hec summa est vt intelligatur legis et omnium diuinarum scripturarum pleni tudo esse dilectio dei et proxi mi.

plus continetur q verbi de ma dato charitatis videt tunc q cir ca hoc solum sa cra scriptura de beat versari. 7 de nullo alto ibi tra crari. Ad q plenitudines aliter contine ri in aliquo e du pliciter. vel inte graliter. vel cau saliter. Plenitu do aut diuinor eloquior in cha ritate no pntet integraliter. qz multae alie virtu tes ibi docent et pceptum q fac diuersa disti gere a charitate fm q dicitur. Et cau saliter. quia tota sacra scriptu ra finalit ordiat ad hoc vt diliga mus deum 7 pri mu. Et si in obij ctas q aut diligit primum leges ipse. Et illud so lum ma datu debe ret in lege pme ri. dem q ma da ta 7 documeta in sacra scriptura ml replicant ppter duo. vtz p re monda ceterate ex pre intellectu 7 p exclusioem

Abath. Aug. in ch. d.

Di. Marginal notes on the right edge of the page.

Ad intelligentiam huius peris iuxta ea que magister determinat
 nat pnt ser breuis qri. Primo de conexione huius
 rum gratuitarum. Secundo de conexione donoz. Ter
 tio de conexione huius politicarum. Quarto de conexione
 viciorum. Quinto de equitate habituum gratuitorum. Sexto
 et ultimo quod si vix charitas sit forma huius.

Questio

Cur sit ponere conexione in huiusmodi gratuitis. Et q
 sic. vi pmo p illud quod dicit Hiero. sup illud Esa. xvj.
 Venter meo ad moab etc. ibi glo. sicut cybura sonu com
 positu no emittit si vna corda rupta fuerit. sic spūs vel
 venter ipse si vna huius d fuerit dulce melos no reso
 nabit. s; qn gra est in aia. et pūctus in corde hois. est i
 ea dulce melos spūale. s; necesse est ibi siml oēs virtutes
 esse. **I**tem Aug. dicit et habet in. iij. di. xij. q. impius
 est a deo dimidia ventu spare. s; part rōne impiū est spe
 rare dimidia grām. s; sicut ipossibile ē vnu morale pec
 catū sine alio dimitti. sic vī q impossibile est q vna vir
 tus sine alia nobis donec. Item hoc ipm vī rōne. nullū
 pōt habere virtutē gratuitā nisi habeat grām. et nullus
 hz grām q no sit templū dei. nullū autē pōt esse templū di
 nisi sit templū ei⁹ pmi torū. qz nulla est ibi conexio xpi ad
 beial. neqz templo dei cū idolis. si q ad h q aia psecrē
 in replū dei necesse est ipam habere oēs virtutes dirigē
 tes et rectificātes ei⁹ potēntias. vī esse necessariū q si hz
 vna virtutē gratuitā. necessariū est ipam habere chari
 tatē. nulla em huius gratuita remanet charitate excluda
 s; q hz charitatē hz vinculu psecrōis et plenitudinē legē
 et p qd pōt puenire ad salutē. si q nemo hz pfectionē in
 genere mox nec potēs est ad implēdū oia mādara legis
 nisi habeat vniuersitatē huius. necessariū vī sequi vī q
 vna virtutē gratuitā hz q nulla sibi desit. s; pmo
 ser instantia in xpo et beatis. xps em et beati charitates
 habet. et in eis nec est fides nec spes sicut ex pcedēti
 bus apper. q no est necesse vī q hz vna virtutē gratuitā
 habeat oēs. **I**tem serl scdo instantia in innocētibz et iu
 gatis. Innocētes ei⁹ no hnt huius pnie. iugari no hnt
 hgnitatē. et in be sū huius gratuitē. q no est necesse q
 q hz vna virtutē gratuitā habeat oēs. **I**tem tertio serl in
 stantia in pscitis et reprobis. q cū sunt in gra hnt aliqz
 huius. et in nūqz habet pseuerantā. qm si illā haberent
 saluarent. sicut dicit Dyo. Qui pseuerat vīqz in fine etc.
 Si q pseuerantia huius est fm q vult Lull⁹ et Bern⁹. vī
 q no sit pnerio virtutū gratuitarū. **I**tem hoc ipm ostēdit
 rōne. huius huiusmodi gratuitarū sunt diuersi formalit sicut
 diuersi spēs eiusdē generis. ita q ex opposito diuidunt.
 nec vnu est pncipiū alteri. s; qn aliq pprietates disti
 guunt ita q vna ab altera diuiditur. possibile ē haberi
 vna sine reliq. Si q huiusmodi gratuitē sunt hmoi. vī q n
 sit necessariū eas esse conexas. **I**tem huius virtutū p act⁹
 suos habent notificari et distingui. igit que est cōparatio
 actus ad actū. eadē est cōparatio habit⁹ ad habitū. s; no
 est necesse act⁹ virtutū esse conexos. immo vn⁹ potest ex
 erceri sine altero. s; etc. Item si huius virtutū sunt cōne
 xi. aut h est rōne pncipiū. aut rōne subiecti. aut rōne oby
 iecti. Si rōne pncipiū. q sunt a deo tunc cū oīs pprietates
 a deo sit. conexio esset in oibus pprietatibz. Si rōne sub
 iecti. q sunt in codē. q cū oēs scierie sint in eadē aia. qui
 haberet vna sciam haberet ceteras. qd manifeste falsuz
 est. Si rōne obiecti. Lōtra. penes obiecta distinguūf
 q penes illa no cōnectunt. cum idē no sit pncipiū di
 stinctōis et conexions. **I**tem ad pdictoz intelligentiam
 est notandū q de virtutibz gratuitis cōuenit loq tripli
 citer. vīqz qdum ad habitū substratū. et qdum ad statū su

peraditū. et qdum ad defectū impfectionis annexi. Si
 loquamur de huiusmodi sub rōne impfectionis annexi et no
 est necesse ē conexione simpliciter. p eo q no est necesse
 hominē habentē grām habere impfectionē adiunctam.
 Similiter si loquamur de virtutibz qdum ad statum suprad
 ditum q no est de necessitate virtutis. sicut est regere in
 pinentia virginali et viduali. sic adhuc no necesse ē vir
 tutes esse conexas. Si vō loquamur de huiusmodi qdum ad la
 bitus substratos. tunc distinguendū est. Aut illi habi
 tus habent necessario annexā impfectionē. aut no. Si
 habent necessario annexā impfectionē. sicut habet ha
 bitus fidei et spei. sic no sunt necessario cōneci alijs vir
 tutibus nisi p eo tpe quo quis est in statu vie. q si non
 habent necessario annexā impfectionē. tunc conexiones
 habent simpliciter. siue in statu vie siue in statu patrie.
 Unde fm omnē statū vīqz est q necesse est habentē gra
 tiam habere omnes virtutes que sunt pfecte. vel aliquid
 eis correspondēs. sicut loco fidei in patria habebimus
 visionem. et loco spei habebimus perfectā. tentionem.
Ratio autem huius conexions sumi potest quadru
 pliciter fm quadruplex genus cause. Primo quidem
 ex parte cause materialis. que. s. est nostra necessitas.
 Secundo ex parte cause efficiētis. que est dei largitas.
 Tertio ex parte cause formalis. que est virtutum con
 formitas. Quarto ex parte cause finalis. que est pmiū
 dignitas. Causa enim materialis virtutū assignat i po
 tēti no ex qua s; in qua. et hec quidem est rationalis ani
 ma fm suas potēntias fm quas ipsa anima potest ob
 liquari et dirigi. et quomā ille potēntie anime no pos
 sunt per vnū habitū virtutis rectificari sed per diuer
 sos. necesse est ad hoc q anima pfiatur in esse gratui
 to. et fiat deo placita et iusta. q ipsa fm diuersos virtu
 tis habitus rectificetur in se et in qualibet eius poicn
 tiā. Ideo propter necessitatē ex parte susceptibilis ne
 cesse est virtutes gratuitas esse conexas. Causa vero
 virtutum efficiens est diuina liberalitas. cuius est nul
 lo modo deficere in necessarijs. sed omnia administra
 re affluenter et abunde. Unde sicut diuina liberalitas p
 ficiens rem in esse. pmo dat ei eorum per quod possit
 in esse conseruari. ita perficiens causam in esse scdo dat
 illi integram perfectionē per quā et in illo esse maxime
 possit. et singulis vicijs obuiare. ideo cōueniens est di
 uine largitati cum gratificat hominē diuersitatem vir
 tutum in quibus consistit rectitudo vite eidem tribue
 re. Causa autem formalis ipsarum virtutū gratuitarū
 est ipsa dei gratia que virtutes ceteras qdum ad habi
 tus sibi substratos perficit et informat. et hoc per suam
 pfecticiam et influentiam. per quā animā facit gratā
 et qdum ad se et qdum ad eius potēntias. vnde quia il
 la gratia conseruat se habet ad omnes virtutes ex q
 et ipsa habetur. aut quelibet virtus que habetur. aut nulla.
 et ideo necesse est virtutes esse conexas. Causa autem fi
 nalis huiusmodi est ipsa gloria. que veniens in animā. vnde
 qz et plene perficit eam. Et ideo necesse est q per grati
 am vndeqz disponatur. Nisi enim pcedat sufficiens
 dispositio. no inducitur perfectio. necesse est ergo ne
 cessitate finis omnes potēntias anime perfici per virtu
 tes gratuitas. vī. idonee sint et dispositae ad susceptiōne
 glorie. Et sic patet q ratio conexions virtutum gra
 tuitarum sumitur ex quadruplici genere cause. vnde et
 rationes hoc probantes sunt concedende. **A**d illud
 vero quod obiicit in cōtrariū de christo et bis in qbz no
 est regere virtutē spei nec fidei. iā p r rōne ex his q dē
 cta sunt. qm be virtutes. ppter impfectionē sibi annexā

ram se nō compariūtur cū statu glorie. Tertium ex hoc nō
 infringit conuexio virtutū. p eo qd ipse alijs virtutibz cōne
 crunt in statu yie. in statu sō parie loco iparus dicit
 eis nō dēntes cū alijs virtutibus qd ibi pmanent. nō conu
 10 neri habent. Ad illud qd obi: de innocentibz et pu
 gatis iam patet nō sio. qm penitētia et virginitas nō sio
 dicit virtutū. nō sio. sed etiā status rōne quoz vt sō di
 cum est nō necessaria est conuexio virtutū gratuitarū. p
 eo qd in diuersis statibz saluari pōt cōtra grē et virtutum
 11 Ad illud qd obi: de pscuerātia qd nō est in pscitis. dō
 qd pscuerātia dicitur tripliciter. Uno mō dicitur pscuerātia volū
 tas pferendi passiones sine refectione. et sic est spēs for
 titudinis. Alio mō dicitur pscuerātia ppositū pscuerādi in
 bono vsqz in finē. et sic est dicitio annexa cuiuslibet virtutis.
 Tertio mō dicitur pscuerātia pmanētia boni vsqz in finē. et h
 mō nō est nōmē virtutis. s; potest status dicitis ad oēs vir
 tutes. Et pntis hōc duobz modis h; nō neci alijs virtuti
 bus et repit in iustis pscitis. h aut tertio mō in pscitis nō
 repit. nec necessario alijs necit. qd virtus nō notat hūit
 12 sed magis cōtra statū. Ad illud qd obi: qd hūit virt
 tutū gratuitarū sunt diuersi formalit. dōm qd hūit formalit
 malit. dicitur qd hūit ad hūit subtratos. nō in qd mō
 gratuitū sunt cōtiant in ipa grā qd est oim virtutū gratui
 tarū pfectiua in esse gratuito. et tō rō illa nō cogit. qm et
 si in formalit p pntis distinguant. nō in formalit cōi rōe
 13 cui hūit esse gratuiti vniunt. Ad illud qd obi: de cō
 parōe habitū et actū. dō qd nō est sile. p eo qd egressus
 actū est voluntariū et ab arbitriū libertate. introductio
 sō habitū in ipam aiam est a diuina largitate. volūtas
 aut pfectiua applicat ad vniū. diuina sō largitas cōplet
 totū. et tō nō sequitur qd hūit actū vniū virtutis gratuite
 14 ab altero seget. qd ppter hūit simplicit. hūit ab hūit. Ad
 illud qd vltimo obi: vniū veniat conuexio habitū. iam pz
 nō sio. venit em̄ ex qd duplici genere cause sicut p dicitur ē
 nec est sile de illis de qbus instat. sicut appet de se.

Questio

De conuexione donoz. Tres dona spūscū sunt conuexa.
 Et sic vt pmo. qd sicut hūit virtutū sunt gratuiti et p
 cedunt ex munere diuine largitatis. sic et hūit donozum
 cū qd ppter mutabilitatē grē in formāris. et munificētias
 largitatis dispensantis ponat conuexio in virtutibus gratui
 tis. eadē rōne vt qd ponēda est in donis. Tres sicut vna
 virtus alteri adminiculat et eā adiuvat i actu suo. sic vniū
 donū se bz respectu alteri. qd qd rōe vna virtus indiget al
 tera et nō p ab ea separari. eadē rōne vt necessariū ē vniū
 donū conuexi alteri. Tres hūit bz charitatē bz vniū possit
 delectari et gustare qm suauis est dñs. S; donū sapie
 ntie consistit in gustu iustus sūme dulcedis. igit hūit bz
 charitatē bz donū sapie. sed donū sapie est supmū inter
 omnia dona et presupponit omnia dona inferiora. ergo qd
 cumqz habet charitatē bz omnia spiritus sancti dona. qd vi
 detur qd dona sunt conuexa. Tres aliqz homo exis in gra
 tia. ex ipso pmo munere siue alterius doni appositione
 pōt puenire ad salutē. ergo vt qd possit in vsu donozū et
 grē semetipm exerecere. s; hōc est nōmē dona cōtra conuexa.
 ergo et. S; j. Cor. et ij. dicit apls. Alij datur p spi
 ritū sermo sapie. aliq datur sermo scie. vbi diuersitatē do
 noz distribuit s; diuersitatē psonaz. ergo nō vt qd ne
 cesse opreat oia dona in vna et eadē aia esse conuexa. Tres
 Aug. in libro de sermōe dñi in mōte. ponit gradū inter
 dona. ita qd ab vno paulatim fit pcessus ad aliez. sed h
 nō esset si oia infunderentur egliter et simul. qd nō vt qd
 dona spūscū inuicē conuexant. Tres Greg. in moralibus
 dicit qd minor est sapia si intellectu caret. qd donū sapie

pōt haberi sine dono intellectu. Tres supra habitū fuit
 di. prima. et est s; Aug. de trini. ruij. Qd dono scie nō
 pollēt plures fideles qbus polleat ipa fide. qd vt qd do
 nū scie nō necessario conuexit in infusione grē. Tres hūit
 donoz s; sūa generalitatē dant ad expēdiēdū. ergo si
 dona cōtra necessario conuexa. vt qd vno dono habitū sa
 narent oia s; hōmāra. et expedit. cōtra hō ad oia opa me
 ritoria. qd manifeste ē salum depēdit ipa experientia.
 Tres dona vt plurimū ordināt ad ea qd sunt superogatio
 nis sic pz in dono cōsiliū et fortitudinis. Ea autē qd supero
 garōis sunt nō conuexant insepabiliter ea qd sunt neces
 15 saria. qd vt qd inter ipa dona gratuita nō sit conuexio ne
 cessaria. qd dōm. qd de habitū donoz gratuito. cōtra
 loq dupl. vici qd ad ipoz originē. et qd ad vsum cō
 sequētē. Si loqmur de ipis qd ad ipoz originē. cum
 origo oim habitū gratuito cōsistat qd si materialit in
 natura. et cōprietue et formalit in grā. quādo spūscū cōtra
 grā infundit. ita sufficiēt datur qd oēs hūit gratui et
 ipa pnti. si nos velim; suscipere grē cooperari. nō solū
 hūit virtutū. s; etiā hūit donoz et beatitudinū. Tō qd
 rō ad originē indubitatē vtz est dona spūscū habere
 cōnexionē. Aliē est loq de ipis habitū donoz qd ad
 vsum. s; mō quē modū isti hūit reddunt potētā facile et
 expedit ad ppos actū. qd nō sio sunt necessitatis et suffi
 ciente. s; etiā cuiusdā superogatio et excellētē. qd qd ad
 hō nō est necessariū in his cōnexionē. imo vt aut nūqz
 vsus istoz habitū repit pfectū in aliq. sic inuit Greg.
 sup illud Job. xxxvij. co. Nunqz dicitur potēs mi
 cances stellas plades. dicit qd vsus spūscū scripturis
 in solo ipso fuit pfecte. Usus est donoz ponit hōm in
 statu pfectōis. s; origo nō necessario ponit in statu pfe
 ctionis. s; in statu inchoatōis. Tō sic puer puul. sicut
 dicit Aug. h; in rōne qd postmodū habitū est imo
 le. licet magnitudinē molis nodū habeat i actu. sic cōtra
 di pōt qd hūit donoz nō necessario cōnecunt qd ad
 vsum et ipoz cōtra completū. s; mō potētias facultatē et ad
 actū excellētē expedit. cū in infusione grē habeant ra
 tionalit et s; hūit et implicite sic oindunt rōnes ad pma
 pcedere. Attamē illud qd obi: de similitudine virtu
 rum et donoz nō valet. hūit em̄ virtutū p eo qd necessita
 ris sunt et virtutū ad suos vsus in his qui li. ar. iam virt
 tur. simpliciter habent ad inuicem conuexi. nō solum
 ratione siue originis sed etiam ratione vsus consequen
 tis. Nemo em̄ potest esse in gratia nisi credat. speret. et
 amet. et sic de alijs virtutibus. Nō sic autē est de vsu donoz
 et beatitudinum sine quibus plures saluant. Multi em̄
 sunt qd fideliter credunt. et tamē illud quod credit nūqz
 intellectu comprehendunt. Similiter est de vsu ipsarū
 beatitudinum. Et ideo aliquo modo est conuexio i ha
 16 bitibus virtutum. sicut ille rationes ostendunt. Ad
 illa vero que obijciuntur in contrarium satis facilis ē re
 sponso per ea que dicta sunt. Nam quod primo obij
 citur de auctoritate apostoli. Qd aliq datur per spiritū
 sermo sapientie. et. procedit de donis gratie gratis da
 re. non autē de donis grē gratum facientis. vel certe si
 intelligit de ipis donis. hoc dicit qd ad vsum. non
 quantum ad ipsorum habitū radicem siue principi
 um. Ad illud quod obijciuntur de auctoritate Aug. si
 17 multiter patet responso. Augustin; em̄ assignat gradū
 inter dona qd ad eorum vsus. qd non potest qd al
 ius fieri in vsu domi superioris. nisi primo assuefiat in
 vsu domi inferioris. qd nō est tante sublimitatis. Ad
 18 illud quod obijciuntur de aucte Gregor. qd minor est sapia si
 intellectu caret. Similiter respondendum est h; Greg. in

tellexisse de usu domini intellectus. q̄ neglecto. si q̄s se p̄e-
 dar ad vsum domini sapie. nō ita p̄ficat sicut p̄ficere: si or-
 19 dinato gradu p̄cederet. ¶ Ad illud q̄d obi: de auctate
 Aug. habita in dist. p̄missa. ddm q̄ Aug. intelligit de
 usu domini sapie. et h̄ manifestū est ex ip̄a auctate. Dic̄ em̄
 q̄ multi pollēt fide q̄ nō pollēt sc̄ia. Nemo ei pollēt in
 aliq̄ bitu nisi habeat ip̄m in sua completōe. p̄ quā facile
 20 sit ip̄z habitū manifestari in ope. Ad illud q̄d obi: q̄
 dona expediūt. et q̄ s̄nt ordinant ad ea q̄ s̄nt superogari/
 onis et excellēte. R̄. sicut p̄t̄r̄actū est q̄ h̄ intelligit de
 donis q̄n̄ habent in usu nō solū in munere. siue q̄n̄ h̄nt
 q̄tū ad casualitatē in sua origine. Cūo em̄ nō habent
 in ip̄suis gr̄e in fusione. Alio mō habent p̄ bonoz opey
 et orationū suę precū multiplicacione. fm̄ illud q̄d d̄: in
 glo. Mar. vi. q̄ p̄ bec dona nos ab imis ad sūma con/
 surgim̄. vñ b̄t̄r̄udines q̄ p̄ eadem dona q̄runt de imis
 gradatim ad sūma p̄ueniūt. In p̄tib̄ q̄c̄ v̄riperem̄ do-
 na in donis v̄t̄ ogemur mādata. v̄t̄ de opatiōe b̄t̄r̄udi/
 nes. p̄sequamur. bec aut̄ intellecta sunt quantū ad vsuz
 sicut prius fuit explanatū.

Questio

¶ **Q**uestio in v̄t̄utibus politicis. ita q̄ vna habita
 necesse sit b̄re oēs. Et q̄ sic videt p̄mo aucte p̄bica. Di-
 cit em̄ Seneca. Omne q̄d bene fit. fit iuste. for̄titer. et
 tempore. sed opus cuiuslibz v̄t̄utis bene fit q̄ necesse est
 q̄ fiat iuste et for̄titer et tempore. igit̄ ad q̄dlibet op̄ v̄t̄utis
 p̄currat q̄tuor v̄t̄utes. s̄z h̄ nō p̄t̄ ee nisi eēt cōnere q̄c̄
 J̄c̄ Hiero. ad p̄machiū. Quattuor v̄t̄utes describūt
 stoyci ita ee sibi cōnere et mutuo coherētes. v̄t̄ q̄ vna
 nō habuerit oibus carcat. et q̄ vna habuerit oēs habeat
 Videt q̄ v̄t̄utes politicis esse cōnere. ¶ J̄c̄ hoc ip̄m
 videt aucte Aug. in li. de quāritate anie. diffiniens em̄
 virtutē dicit q̄ v̄t̄utē eē q̄litas v̄tē v̄ndiqz rationi cōsen-
 tiēs. sed vita nō cōsonat v̄ndiqz rationi nisi p̄ virtutē
 v̄nueritatē. q̄ ad hoc q̄ habet aliq̄s vna virtutē verā.
 necesse ē q̄ habeat ceteras. ¶ J̄c̄ Bern̄. in p̄ncipio ad
 euge. Advertere etiā est suauissimū quendā ceptū cō/
 p̄lexūz v̄t̄utis atqz alterā p̄dere ex altera. sic vides for-
 titudis matrē eē p̄udētiā. et nō for̄titudinē s̄z temeritatē
 eē quēlibet ausum quē nō p̄ruiuit p̄udētia. Et paulo
 post. Iusticia q̄rit. p̄udētia iuenit. v̄dicat for̄titudō.
 rep̄ntia possidet. q̄ si bec requirunt ad actū cuiuslibet
 v̄t̄utis. videt q̄ oēs v̄t̄utes necessario cōcurrāt ad v̄nū
 actū. ¶ J̄c̄ hoc ip̄m videt rōne. q̄ sic se habet castitas
 ad eē castū. sic se h̄z virtus ad eē virtuosum. s̄z quicunqz
 h̄z castitatē ē castus. q̄ quicunqz h̄z virtutē ē virtuosus.
 s̄z nullus ē v̄t̄uosus qui h̄z viciū. q̄ aliquis h̄ns virtutē
 nullū h̄z viciū. s̄z vicia nō expellunt nisi p̄ virtutes sibi
 oppositas. q̄ q̄ h̄z vna virtutē. h̄z et ceteras. ¶ J̄c̄ cuius/
 liber virtutis ē discernere quid eligendū. et tenere mediū
 et recte tendere in finē. et negociari circa arduum et diffi-
 cile. s̄z p̄mū ē p̄udētie. sc̄dm̄ temp̄tē. terciū iusticie.
 q̄rū for̄titudis. q̄ videt q̄ ad quēlibet actū v̄t̄uosus cō/
 currāt necessario iste tres v̄t̄utes. hoc aut̄ nō eēt nisi ha-
 berē cōnexionē ad invicē. q̄ videt q̄ v̄t̄utes politicę sint
 cōnere. s̄z cōtra hoc ē auctas Aug. ad hiero. dicit em̄
 q̄ nō est diuina sententia qua dicit q̄ h̄z vna h̄z oēs.
 s̄z hoibus hoc vsū ē studiosis et ingentis. s̄z si hoc eēt
 v̄t̄ eēt diuina sententia. q̄ oē verū a p̄ma veritate. p̄cedit
 q̄ cū h̄ intelligat de virtutibus politicis v̄t̄utes politicę
 nō sunt cōnere. ¶ J̄c̄ fm̄ p̄m̄ habitū v̄t̄utū politicay et
 cōsimiliū sunt ex actibz. sed actus nō sunt cōnere. p̄rigit
 em̄ hoiez exercitari i actu v̄t̄ v̄t̄utis ita q̄ nō exercitāt
 in actu alterius. videt q̄ nō oēs virtutes necessario
 cōnectant. ¶ J̄c̄ sicut sc̄ie habent p̄ acquisitionē. ita v̄

tutes politicę. et sicut vna virtus alteri adm̄niculat.
 sic est in habitu v̄t̄ scientie respectu alterius. s̄z sc̄ie q̄
 sunt p̄ acquisitionē nō habent respectu alterius. s̄z sc̄ie q̄
 postertus. et vna p̄t̄ haberi sine altera. q̄ vna v̄t̄us po-
 litica nō videt eē necessario alteri anera. ¶ J̄c̄ hoc ip̄m
 videtur per experimentū sensibile. quia multi pollent
 in virtute p̄udētie qui tñ nō h̄nt largitatē aut virtutē
 pacie. Multi etiā iusticia ad primū seruāt q̄ tñ i seip̄s
 nō h̄nt cōtinentiā. et tñ illa faciūt p̄ virtutes politicis.
 videt q̄ q̄ inter h̄mōi v̄t̄utes n̄ sit cōnexio necessaria.
 ¶ R̄. ddm q̄ in ista qōne controuersia fuit inter ip̄os
 p̄hos fm̄ q̄runt. Aug. et Hiero. Nā quidā p̄hoz qui
 21 stoyci dicebant dicit v̄t̄utes necessario eē cōnere. v̄t̄
 qui vna caruerit ceteris careat. De quoz positōe vide-
 tur fuisse Seneca ait em̄ sic. Si vna de virtutibus tuis di-
 miseris. poteris dicere sup̄lectilē tuaz tibi saluā. Si
 aut̄ vna de v̄t̄utibz dimiseris nullā te habiturā necesse
 ē v̄t̄ cōfitearis. ¶ Alioz positio fuit q̄ vna p̄t̄ haberi
 sine altera. sic aliq̄s p̄t̄ habere castitatē ita q̄ nō deat
 iusticia. R̄. aut̄ h̄t̄ diuersitatē ex h̄ fuit. q̄ stoyci po-
 nebant q̄ v̄t̄us nō esset in aliquo nisi in sapiente. p̄ eo q̄
 regimē totū v̄tē hois fm̄ regulā morū. p̄ndet a recti-
 tudine rōnis. Sapientē aut̄ dixerūt fm̄ q̄ dicit Aug. 22
 de ciu. dei. in quē nulla cadit p̄turbatio. Ille ei fm̄ eos
 sapiēs dicebat qui oibus passioibz anime dñabarur.
 P̄ter bec etiā ponebat q̄ cū virtus sit circa mediū. et
 mediū sit vno mō et indiuisibile. nemo habet virtutem
 nisi habeat eā in summo et p̄fecte. Perfecta aut̄ v̄t̄ nō
 habet vbi regnat aliq̄d viciū. et vbi alie virtutes desūt.
 Et p̄pter istas rōnes dixerūt stoyci virtutes politicis
 esse cōnere. v̄t̄ q̄ nō possiderent nisi a sapiente cui nō
 dñatur viciū. et sunt circa mediū indiuisibile. a quo per
 q̄dlibet viciū fit recessus. In h̄t̄ aut̄ positōis sue sunt
 damēro nimis excesserunt q̄tum ad v̄t̄utē p̄dierūt.
 et hoc q̄ nō ponebat sapiam in p̄ficientibz sed soluz in
 p̄fectis. tum etiā quia dixerūt nō referre q̄tum ad am̄i-
 sionē virtutis paz vel multū a medio punctali receder-
 re. et ideo reprehendit eos Aug. ad hiero. dicit. Sic mi-
 hi vident stoyci esse falsi. qui p̄ficientē hoīem in sapien-
 tia nolunt habere sed solum cū est perfectus. Dicunt em̄
 q̄ sicut nihil interest ad p̄focandū hoīem. v̄t̄um a quā
 studiū multas habeat supra se vel vno palmo. sic est de
 illis qui sunt in gurgite erroris ad sapiētiā. Et factis
 rōnabiliter reprehendit eos Aug. p̄pter hoc q̄ viam sa-
 lutis in bono valde arant. dum dicunt in solis p̄fectis
 esse virtutē et sapiam. et in malicia valde dilarant dum
 dicunt q̄ nō refert v̄t̄um quis magis vel minus a me-
 dio virtutis recedat. Et p̄terea alioz p̄hoz positio
 magis fuit rōnabilis. qui posuerunt sapiētiā nō solū
 esse in p̄fectis sed etiā in illis qui p̄ficiunt. Posuerunt
 etiā mediū v̄t̄utis latitudinē habere fm̄ q̄ latitudo ha-
 bet mediū summitatis. quoniā q̄ fm̄ politicā veritatez
 virtutes paulatim acquirunt in his qui p̄ficiunt ad sa-
 piētiā. ideo posuerunt q̄ vna virtus potest haberi in
 p̄fectione maiori et minori fm̄ diuersa tēpa. Una etiā
 potest separari ab altera. Et istorum sententia fm̄ dicit
 Aug. magis est approbanda. Respondendū est igitur
 ad questionē p̄positam q̄ simpliciter loquēdo v̄t̄ q̄-
 rum ad om̄e temp̄ et q̄tum ad ip̄os habitus virtutum.
 nō est cōnexio inter virtutes politicis. licet aliqua in-
 ter eas possit cōnexio reperiri ratione status alicuius
 determinati et quarundam cōditōnū cōmuniū. P̄op̄
 23 q̄d norandū est q̄ conuenit loqui de huiusmodi virtutibus
 politicis quātum ad propriā et quantum ad appro-
 priatā. Si quātū ad appropriatā sic est in eis cōnexio. q̄

ille q̄rtus dicitōs pus habite q̄ sunt discernere ⁊ medi
um tenere ⁊ h̄mōi sigillat̄ his q̄rtuor̄ virtutib⁹ appropian
tur ⁊ tñ sit ad quālibet virtutē red̄runt. Si v̄o loq̄mur
q̄rtum ad pp̄na hoc p̄t esse dupliciter. aut simplr. aut
fm̄ statū p̄fectōis. Si fm̄ statū p̄fectōis. sic ē adhuc ne
cessaria in eis cōnerio. q̄ vna v̄tus nunq̄ p̄fecte habet
nisi cerere habeant. Et q̄rtum ad hoc bñ dicebāt stoyci
licet nō v̄sq̄quaq̄ sup verum fundati essent. sed simpli
citer sive fm̄ omnē statum sic nō est necessariū cōnerionē
esse in h̄mōi v̄tutib⁹. cū sint ab acq̄sitione. sicut oñdunt

24 rōnes ad hanc prem̄ inducte. ⁊ iō sunt cōcedēde. ¶ Ad
illud q̄ obijcit in cōtrariū de auēte senectē q̄ omne qd
bñ fit. ⁊c. Ddm̄ q̄ illud intelligit de ip̄is v̄tutib⁹ q̄rtum
ad approp̄ata nō solū q̄rtum ad pp̄na. Nā si q̄rtū ad p̄
p̄na velim⁹ loq̄. ac⁹ illaz virtutū diuersi sūt. nec nego/
ctant circa idē sed circa diuersa. ¶ Ad illud qd obij
25 de auēte stoycoz quā introduce h̄ero. iam p̄ r̄sio. q̄
stoyci nō est in p̄te ista v̄sq̄quaq̄ credendū. P̄terea
stoyci sicut pus tractū est sp̄ loq̄bant de virtutib⁹ fm̄ cul
men p̄fectionis. ⁊ q̄rtum ad illū statum verū dicebant
quia cōnerio est de v̄tutib⁹ nō p̄pter ip̄ius v̄tutis cēn
tiam. sed p̄pter p̄fectōis supadditā. quā vna v̄tus non
tribuit nisi sit alijs associata. ¶ Ad illud qd obij de au
26 toritate Aug. q̄ v̄tus est eq̄litas vite ⁊c. Ddm̄ q̄ illud
verbū Aug. v̄ndiq̄. nō sit distributio p̄ oibus que spe
crant ad rectitudinē actus ip̄ius v̄tutis. possibile em̄ ē
aliq̄ue rectificari in actu vni⁹ virtutis fm̄ q̄ erigit vir
tus civilis. ita tamē q̄ nō habet rectificationē in actu al
terius virtutis. sicut potest manifeste p̄ exempla vide
27 ri. ¶ Ad illud qd obijcit de auēte Bern̄. iam patet re
sponso. q̄ Bern̄. loq̄tur de ip̄is v̄tutib⁹ q̄rtum ad ap
prop̄ata nō q̄rtum ad pp̄na. Et p̄terea loq̄tur de v̄tu
tibus cardinalib⁹ nō q̄rtum sunt politice sed inq̄rtū sūt
gratuite. ⁊ p̄ infusione magis q̄ p̄ acq̄sitionē. Et sic cō
cedi potest q̄ sunt cōnerē. sed hoc nō facit ad questionē
ppositam. ¶ Ad illud qd obij q̄ castitas ⁊ nomiat ali
28 quem castum. q̄ sūt virtus virtuosum. Ddm̄ q̄ nō est si
mile. q̄ noia de incētia in osum significant plenitudi
nem. Unde plus dico cum dico istū esse virtuosum q̄
cum dico ip̄m habere virtutem. Un̄ ⁊ p̄s dicit q̄ a vir
tute nō denotat aliq̄ virtuosus s̄ magis studiosus. ca
stus aut̄ nō plus impoat q̄ habens castitatē. ⁊ iō non
est simile hinc ⁊ inde. ¶ Ad illud qd obij de illis q̄rtuor̄
29 dicitōibus fm̄ quas v̄tutes distinguunt q̄ in singulis
reipiunt. iam patet respo. Illud em̄ intelligendū est
p̄pter approp̄iationē nō p̄ pp̄ctatē sicut p̄dictū est.

¶ **Quæstio** iiij
¶ **Utrum sit cōnerio in vicij⁹ ⁊ peccatis.** Et q̄ sic vide
tur Ec̄s. ix. Qui in vno peccauerit multa p̄det bona.
sed hoc nō esset nisi plura mala cōmitarent vni malū
ppetratū. q̄ videt q̄ necessariū sit ponere cōnerionē vi
ciorum. Item Jaco. ij. Qui in vno peccauerit fact⁹ est
oim̄ re⁹. Sed nemo iudicat oim̄ m̄datorū diuioz re⁹ nisi
si qui peccat contra oia mandata. q̄ qui peccat contra
vnum. peccat p̄tra cetera. videt ergo q̄ vicia sint cōne
ra. ¶ Item sicut viciū nō expellit nisi p̄ introductionē
virtutis sibi oppositē. sic nec virtus nisi p̄ introductōz
vicij. sed cū q̄s cōmittit vni peccatū cerere v̄tutes amit
tunt cum quis vnum pecc̄m cōmittit cetera pecc̄a intro
ducuntur. q̄ sicut est cōnerio ex parte virtutū. ita videt eē
cōnerio ex p̄te vicioz. Itē sicut p̄ infusione gratie vni
us tota imago reformat. sic p̄ peccationē vni⁹ pecca
ti tota imago deformat. sed ad reformationē imaginis
fm̄ totū necessario requirit vniuersitas virtutū. q̄ sumi

liter ad deformationē totus imaginis d̄currit vniuer
sitas viciorum. ergo sicut gratia imaginē reformantez
p̄sequunt omnes virtutes. sic culpa que imaginē defor
mat p̄sequunt omnia vicia. ¶ Itē sicut originaliter om
nes virtutes inserunt a gratia. ⁊ impantur a cōnerio
sic omnia vicia nascunt a cōcupiscentia. ⁊ impantur a su
perbia. que est omnū viciorū regina. ergo sicut ponit
cōnerio in virtutibus p̄pter vnitatē originis ⁊ radicis
sic videt similis q̄ ponit debeat ex parte viciorū. quonā
vbi cūq̄ reperit talis causa. ibi debet reperiri talis ef
fectus. ¶ Item virtus ⁊ viciū sunt opposita in cōnerio
circa suū susceptibile. nō est ei dare mediū. quia aut bo
nū est dei amicus aut dei inimicus. ergo cū abest v̄tus
necesse est inesse viciū sibi oppositū. sed cū virtus abest.
vniuersaliter abest. ergo cum viciū inest. vniuersaliter
inest. ergo ⁊ vicia cōnerionē habent sicut ⁊ virtutes gra
tuitē. ¶ Sed contra. fm̄ diuersitate viciorū est diuersi
tas penaz. ergo si esset cōnerio in vicij⁹. v̄t qui haberet
vnum viciū haberet omnia. tunc qui haberet vni⁹ pecca
tum sustineret omnē penā. qd manifeste est p̄tra diu
nam iusticiam. ¶ Item vicia ⁊ peccata sunt ab opere
nostro. sed nō est cōnerio in opibus viciorū ceteris p̄
peccatis. ergo nec cōnerio est in vicij⁹ interius ceteris.

¶ Item nullus peccat aliquo genere pecc̄i nisi volens.
sed multi sunt qui cōmittunt aliquod viciū ⁊ tamen oi
no detestantur aliquod pecc̄i cōnerio. sic multi pecc̄i spi
ritualibus implicari oino detestantur carnalia. q̄ vicia nō
sunt cōnera. ¶ Item vicia ad inuicem oia onunt. sicut
auaricia prodigalitati. ⁊ que actia pusillanimitati. sed
duo opposita nō possunt simul esse in eodem. ⁊c. q̄m
possibile est vicia ⁊ pecc̄a habere cōnerionem. ¶ R̄. d̄. 30
q̄ cum ad pecc̄a duo d̄currant. vici⁹ auaricio ⁊ pusillio.
dupliciter veniunt compare vici⁹ ⁊ peccata ad inuicem
vel inq̄rtum auertunt ab vno bono in cōmutabili. vel
inq̄rtum conuertunt ad bona cōmutabilia. Si ergo lo
quamur de vicij⁹ fm̄ q̄ auertunt ab vno bono in cōmu
tabili. sic priuati hominē gratia ⁊ ceteris virtutib⁹ gra
tuitis. ⁊ faciūt hoies dignū priuari gloria ⁊ premio cor
respondente omnibus bonis meritis. ⁊ hoc quidem ita
fit p̄ vnum viciū sic per cetera. ⁊ q̄rtum ad hoc vicia
⁊ pecc̄a habēt cōnerionē quandā. p̄ eo q̄ ab vno auerūt
⁊ omnibus vicij⁹ vni⁹ idem de⁹ offenditur. Si vero lo
quamur de vicij⁹ q̄rtum ad auersionē. sic p̄ auersionē
ad diuersa bona cōmutabilia diuerse onunt i nobis p̄
nitates in vicia. per que obliquamur ad diuersa pena
rum supplicia. ⁊ hoc modo in vicij⁹ nō est cōnerio. quia
pro q̄libet puntes homo speciali pena sibi debita. Nec
etiam possunt esse cōnera p̄pter repugnantiā p̄nitatiz.
nec habent causam. p̄pter quā cōnerant. quia ex diuer
sis opibus onunt ⁊ ad diuersos fines tendunt. Quoni
am ergo vicia ex p̄te conuersionis sumūt originē ⁊ di
stinctionē. ex hac parte cōnerionē nō habent. licet aliq̄
modo in auersione cōueniant. simpliciter ergo cōcedē
dum est q̄ vicia ⁊ peccata nō sunt cōnera sic oñdunt ra
tiones ad prem̄ istā. ¶ Ad illud q̄ quod fm̄ obijcit
de aueritate Ec̄s. ⁊ auēte Jaco. q̄ qui peccat in vno
p̄dit multa bona. ⁊ etiā sit reus q̄rtum ad omnia. Ddm̄ q̄
nō dicit q̄ p̄pter vnum viciū incurrat aliquis alioz
viciorum p̄nitates ⁊ defecibilitates necessario ⁊ inco
diare. sed h̄ d̄. quia qui peccat in vno pecc̄o cōneritatem
perdit. in qua est plenitudo meritoz ⁊ impletio man
datoz. ¶ Aut certe dicitur q̄ p̄dit multa bona ⁊ sit
reus q̄rtum ad omnia. p̄ eo q̄ p̄uat omnibus virtutib⁹ gra
tuitis. Vel tertio modo quia p̄dit omnia merita q̄ prius

habebat. Efficuſ em̄ et vno perō mortali oīa iutilia ad gloriā aſſequēdā. Uel q̄to mō dicit multa bona pdere 2 oim reus eſſe. q̄ merito vni peccati pdit et na premia que oibz virtutibz et meritis erant reddēda. h̄ aut non ē p̄p̄t ipoz vicioz cōnexionē. ſed magis p̄pter cōnexionē virtutū 2 dorū ſue p̄mtoz eis cōreſpondentū. ob quā cōnexionē ſiqs vno ipoz bonoz p̄uaſ. neceſſe ē q̄ p̄ueſ 2 ceteris. Hoc aut nō ſufficit ad faciēdā cōnexionē in vicijs quia ſicut dictum ē vicia non tantum conſiſtunt in auerſione a deo. ſed etiam in conuerſione ad bonum 2 mutabile. ¶ Ad illud qd̄ obijctur q̄ virtus nō erpel litur niſi p̄ introductōes vicij ſibi oppoſiti. ſic nec viciū niſi p̄ introductōe virtutis. ddm̄ q̄ nō ē ſile. q̄ plura erigūſ ad conſtruedū q̄ deſtruedū. 2 plura ſūt neceſſaria ad hoc q̄ hō placeat deo q̄ ad h̄ q̄ diſplicat. Et p̄pter hoc q̄ plura ſūt neceſſaria ad rectificandū q̄ ad obliquandū. id̄ q̄ ſuis obliquatio vicij nō habeat excludi. ni ſi p̄ habitū directe ſibi oppoſitū. tñ rectitudo virtutis p̄t auferri nō ſolū p̄ viciū ſibi oppoſitū. ſed etiā p̄ viciū oppoſitū aliij virtuti. Uñ infidelitas q̄ oppoſit̄ fidei excludit charitatē. 2 iō nō eſt ſile hinc et inde. ¶ Preterea q̄ virtutes cōcre ſūt. id̄ viciū qd̄ tollit vnam. p̄ cōſequeſ tollit reliquā. Vicia vero q̄ cōcre nō ſūt. id̄ auferri nō poſſūt niſi vni qd̄ expellat p̄ virtutē directe ſibi oppoſitā. ¶ Ad illud qd̄ obr̄ q̄ p̄m̄ deformat totā imaginē ſicut gra reformar. ddm̄ q̄ imago dupliciſ h̄z deforma/ri. aut p̄pter abſentiā lumis gr̄e. aut p̄p̄t 2 ordinatōz in actibz illoz vicioz in quibz imago atred̄. ¶ P̄io ē dē mō deformat̄ habet totā imago p̄ vni p̄m̄ et viciū. Secō mō nō. q̄ qd̄ h̄bet viciū nō reſpicit ſingulaz p̄tētiarū actus. gra vero q̄ reformar aliam vtroqz mō reformar. 2 vniſtādō faciē ipi⁹ aſe. 2 rectificando quali ber potentiā reſpectu opationis ſue. 2 iō q̄ ſuis in gene re cōcurrat ceterē virtutes. nō tñ ſic in deformatōe vni⁹ peccati ſingulavicia comitat̄. ¶ Ad illud qd̄ obr̄ q̄ oīa vicia naſcunt̄ a cōcupia. 2 imperant̄ a ſupbia. ſicut virtutes a charitate et gra. ddm̄ q̄ nō eſt ſile. n̄ q̄ cōcupia nō ē cā ſufficiens reſpectu vicioz. ſed ſolū diſponē. tñ etiā q̄ cū cōcupia ramificet̄ reſpectu diuerſoz cōcupi/ſcibiliū. ad diuerſos fines inſpicit vel inducit. 2 frequē ad cōtraria tendit. vñ eſt ibi diſperſio poti⁹ q̄ cōcreio. ¶ Gra aut̄ eſt ſufficiens origo virtutū. et charitas mouet 2 in/linat oēs ad finē vni⁹. 2 p̄terea nō ſic cōnectūſ vicia vt virtutes gratuite. n̄ ex defectu p̄ncipij. tñ etiā ex defectu vinculi vnitutis. ¶ Ad illud qd̄ obr̄ q̄ virtus et viciū ſunt oppoſita imediate. ddm̄ q̄ de virtute 2 vicio cōuenit loqui dupliciter. vel in/ generali. vel in/ ſpali. ſi loquamur in/ gñali. ſic imediate opponūſ. p̄ eo q̄ nō eſt neceſſariū aliq̄ē habere cōmunitiā gñitā. aut eē luru/riofū. ſic 2 de alijs vicijs et virtutibz ē intelligendū. Et iō q̄ ſuis abſente virtute neceſſario inſit viciū. nō tñ ſeq̄ tur q̄ abſente oī virtute gratuita. p̄pter hoc inſint omīa vicia. 2 ſi tu obijctas q̄ ſic ſe h̄z viciū reſpectu virtutis. ita ſe h̄z ſpēs h̄mōi vicij reſpectu virtutis ſibi oppoſite. ddm̄ q̄ nō ē ſile. q̄ oēs virtutes gratuite cōmunitiā habēt in vno formali. rōne cutus oīa vicia ſibi opponūſ et cū nullo ſtare poſſūt. ſed cū diſtingūſ in ſpecies. hoc ē rōne habitū ſpaliū. rōne quoqz nō quelibet virt⁹ op/ponit̄ enilibet vicio. ſed ſibi oppoſito. Et iō ali⁹ mod⁹ eſt compandi vicioſum ad virtutē gratuitam in/ gñali. 2 alijs in/ ſpali. 2 p̄pter ea ratio non cogit.

¶ Queſtio. v. ¶ Vtrū ſit ponere equalitatē in habitibz gratuitis. Et q̄ ſic videt̄ p̄mo qd̄ d̄. Apoca. xij. Luitas in q̄

dro poſita ē. glo. ibi. Virtutes gratuite ſunt equales. Ad hoc ipm̄ h̄r auctoritas in ſra. 2 ſup̄t̄ habitū ſuit. di. xij. auctoritas valde exp̄ſſo. ¶ Itē hoc ipm̄ videt̄ rōe. vbi cū q̄ ē vna rō bonitatis neceſſe ē q̄ ſit bonitatis. equalitaf ſed in oibz habitibz gratuitis vna eſt rō bonitatis. vicij gratia gratuz faciēs 2 ipa charitas. q̄ videt̄ q̄ ſimpliciter ſit in eis bonitatis equalitas. ¶ Itē aut virtutes in co dem ſunt equales aut nō. Si ſic habeo p̄poſitum. Si non. q̄ melior virtuti debet maior ſm̄. 2 minor minor⁹ ſed morui virtutis debet ſm̄ ſubſtantiale. illud autēz eſt vni⁹. q̄ vni et eodē homini in eodē ſtatu gr̄e debet ma ius et minus ſm̄. qd̄ eſt in cōueniens. ¶ Itē vna vir/ t⁹ denoiat alteram ſm̄ q̄ vult Aug. 2 bern. Eſt em̄ pru/ dentia fortis. et fortitudo prudens. aut q̄ prudentia. et fortitudo ſunt equales. aut nō. Si non. eſt q̄ q̄ prude/ tia ſit maior q̄ fortitudo. tñ arguit ſic. Prudentia ē ma/ ior q̄ fortitudo. ergo fortitudo eſt magis prudens q̄ ſit fortis in eodē. q̄ ſm̄ q̄ n̄tate prudentie in eodē eſt fortitu/ do prudens. ſed quanto virtus fortitudinis ē prudenti/ or. tanto nobilitior eſt et excellentior. ſi q̄ magis ē prudēs q̄ fortis. q̄ eſt nobilitior et excellentior ſeip̄a. ſed hoc ē im/ poſſibile. q̄ tē. Sed contra. j. Coz. xij. Nūc manet fides ſpes 2 charitas. tria hec. maior aut̄ hoz ē charitas. Et i/ precedentia ea. Adhuc excellentior ē vna demōſtro ſi igit̄ charitas eſt maior excellentior alijs. q̄ nō eſt equa/ litas in habitibz gratuitis. ¶ Itē de quolibet con/ feſſo/ re cantaf. Nō eſt inuentus ſimilis illi qui cōſeruar̄ le gem excelſi. ſed ſi oīa dona gratuita eſſent equalia. tunc qui excederet in vno excederet in oibz. q̄ ſi verbum illud aliqui poſſet vere attribui. nunq̄ cōueniret alteri. qd̄ qd̄ ſup̄abundantiam dicit vni ſoli cōuenire. ¶ Item ma/ ior bono maior malū opponit̄ et e conuerſo. q̄ p̄uicti/ ones cognoscunt̄ per habitus. q̄ cū vicia oppoſita vir/ tutibz non habeant equalitatē. quia vni viciū eſt magis altero. part̄ ratione videtur q̄ nec virtutes gratuite. ¶ Item habitus creſcūt et augmentantur in nobis ſm̄ q̄ plus. et plus diſponimus nos per bonos actus. ſed nos videmus q̄ aliquis plus ſe exerceat in actu vni⁹ vir/ tutis q̄ in actu alterius. ergo videtur q̄ magis creſcat virtus illa q̄ alie. ergo neceſſe eſt aliquando virtutē ibi lam eē inequalē alijs. ¶ Itē charitas eſt vinculū p̄ſona rū. 2 eſt vinculū virtutū. plures em̄ perſone ligant̄ per vinculū gratie in vna virtute. 2 plures virtutes i vno hoīe. ſicut ergo ſe habet vna virtus reſpectu diuerſarū p̄ſonarū. ſic vnus homo reſpectu virtutū pluriū. ſy vna virtus a diuerſis perſonis p̄t p̄cipari in equaliter. q̄ 2 plures virtutes ab eodem hoīe. ¶ Item habitus vir/ tutis eſt habitare ad actū ſuū p̄ ſe loquendo. ergo ma/ ioris virtutis eſt magis habitare. et equalis equalit̄ habitare. ſi ergo omnes virtutes in eodem homine ſē equales. neceſſario idē homo equaliter erit habitus. et facilis ad actus oīm virtutū. quod per experientiam de/ p̄hendit̄ eſſe falſum. Multi em̄ habiles ſūt ad actū ab/ ſtinentie. qui tñ cum difficultate habent vſum patien/ tie 2 obedientie. ¶ R̄. ddm̄ q̄ de ipſis gratuitis habi/ tibus contingit loqui dupliciter. aut quantū ad ipſuz habitum. aut quantū ad exercitiū. Si loquamur de ip/ ſis quantum ad habitū. hoc poteſt eſſe dupliciter. aut reſpectu gratie informantis et quodammodo cauſantis. aut reſpectu li. ar. ſuſtinentis et cooperantis. Si reſpe/ ctu gratie informantis. ſic omnes habent equalitatem pro eo q̄ gratia gratum faciēs ſm̄ quantitatē ſuam 2 excellentiam reddit gratam deo animam. 2 eius poten/ tias et habitus. 2 operationes meritorias. Si vero lo/

36
65

faciunt. charitas oia ligat ne abeant. si q̄ alie virtutes a charitate reddunt habere p̄fectu. videt q̄ perfecte sunt in se. q̄ nō indigent perfici nec formari a charitate. Tres diuersoz fm sp̄m diuerse sūt p̄fectōes fm specie. s̄ habitus virtutū fm sp̄m diuersificans fm q̄ in p̄cedentibus est ostensū. et cōter tenet. Luz q̄ charitas sit v̄tus vna. videtur q̄ alie ab ea formari nō possint. Itē q̄n ali qua duo in diuersis subiectis sūt. ip̄osibile ē vnū eē formam alteri. sed charitas cū alijs virtutibus oibz non respicit in vna potentia. q̄ diuerse virtutes diuersas potērias respicit. q̄ impossibile est q̄ virtutes alie a charitate informantur. Itē quādo cūqz aliqua sic se habet q̄ sūt species immediate vnū genus diuidentes. et immedia te fluentes ab vno p̄ncipio. vnū illoz nō pōt eē forma alterius. q̄ oppositū nō pōt esse forma oppositū. nec disparatum disparari. sed charitas diuidit et oppositū cum alijs virtutibus. et itēz oēs virtutes immediate fluunt a gr̄a q̄ est oim origo et forma. q̄ vna v̄tus nō pōt informare alteram. et per hoc cōcludit q̄ alie virtutes nō formantur a charitate sibi cōiuncta. Item forme nō ē forma. nec p̄fectiōis p̄fectio. nec vltimū aliquod vltimū regere. q̄ tam esset abire in infinitum. sed quelibet v̄tus forma est. quelibet etiā p̄fectio potentie ē. quelibz nihilominus ē vltimū potētie. q̄ videt q̄ vna virtus alia formam a seip̄a non possit habere. videt ergo falsum et non intelligibile q̄ alie virtutes formant a charitate. Item si alie virtutes a charitate formant et habent esse virtutis. igit ē virtutē soli charitati cōuenit p̄ se. alijs nō p̄ accidens. q̄ si hoc est falsum. imo alie virtutes p̄ se loquēdo virtutes sūt. cū sint species virtutis. ergo videtur q̄ hoc sit falsum q̄ charitas sit forma virtutum.

44. **R.** ad predictoz intelligētiā est norandū q̄ habitus cuiuslibet virtutis tripliciter habet considerari fm triplicē cōparatōem. videt ad obiectū. ad subiectū. et ad finem vltimū. Possūm igit loqui de virtutibus fm sū triplicem respectū. Et si loquamur de eis in cōparatōe ad obiectū. sic sūt forme t̄m a seip̄is distince. et eaz distincio innotescit p̄ actū et obiectū. et sic non sūt formabiles nec p̄fectibiles ab aliquo vno. cū ip̄e sint forme et p̄fectiōes distince. Si aut loquamur de virtutibus in cōparatōe ad subiectū. sic forme sūt. et n̄nihilominus formabiles. forme q̄dem sūt informantes subiectū q̄rū ad bonitatem morale. p̄ seip̄as t̄m non sufficiūt quantū ad bonitatem gratuitā. per quā aia efficit deo placida et accepta. et iō perfici possunt et formari p̄ gr̄am que simul gratificat aiam et habitus existentes in illa. Postremo si loquimur de ip̄is habitibus virtutū in cōparatōe ad finem vltimū. sic forme sūt et formabiles etiam. forme q̄dem sūt. quia dispositiones ip̄ius anime ordinantes ad p̄ueniendū i finem. formabiles tamen sūt. quia et si omnes disponant ad tendendū in finem vltimū. p̄fectio tamen tendētie venit ex ip̄a charitate. Sicut em̄ corpora graua inclinānt ad centrum per pondus molis. sic sp̄s tendit ad summū bonū per pondus dilectōis. Et huiusmodi signum est q̄ charitas habet idē et sub eadem ratione pro obiecto et fine. quod non est reperire i alia virtute. finis em̄ est bonū sub ratione boni et bonū summum. et hoc si quidē bonū sub ratione boni est charitatis obiectum. Et p̄pterea ceterē virtutes quantū ad rōnem tendētie in finem vltimū ab ip̄a charitate suscipiunt cōplementum. et ideo non merito radici charitatis attribuitur p̄fectio meriti. et fm hoc concedi pōt ceteras virtutes a charitate formari. sicut auctores dicūt. et rationes ad hoc inducēte concedēde sūt. q̄m

verum cōcludunt. **A**d illud vero qd̄ p̄mo obr̄ in contrariū q̄ virtutes alie faciunt perfectum. d̄dm q̄ est p̄fectio simpliciter. et est p̄fectio fm quid. Quilibet autem virtus perfectū facit. fm quid tamen. q̄ respectu s̄ p̄alis actus et obiecti. P̄fectionē autem simpliciter non habet anima nisi in vniuersitate virtutum. in quā tum aliqua gr̄a informantur. et ab vna charitate imp̄t̄ imediare. cur̄ admiculo p̄ducunt ad finem vltimū. Cū licet alie virtutes dicant p̄ficere. et hoc tamē nō pōt cōcludi q̄n ip̄e p̄ficiant a charitate. p̄fectiō em̄ fm qd̄ sup̄ addi pōt p̄fectio simpliciter. **A**d illud qd̄ obr̄ q̄ diuersoz fm sp̄m diuerse sūt p̄fectiones fm speciem d̄dm q̄ est p̄fectio in esse primo. et est p̄fectio in esse secundo. Verbum autē p̄positum veritatem habet de p̄fectione quantum ad esse p̄mum. non autē de p̄fectiōe quantum ad bene esse. Cum autem dicimus ip̄am charitatem esse formam p̄fectiuam virtutum. hoc non ē quantum ad ip̄arum p̄mum esse. sed quantum ad bene esse. videlicet quantum ad p̄fectionem et cōplementū meriti. Unde sicut ceterē virtutes licet formaliter distinguant in genere virtutis. tamen a gr̄a formant fm q̄ grauitate. Sic etiam ceterē v̄tutes quibus sint distince a charitate. formari t̄m p̄nt fm q̄ meritoze. p̄fectionem enim meriti habent ex vnicā ratione. videt ex p̄fecta tendētia in summum finem. **A**d illud qd̄ obr̄ q̄ que sūt in diuersis subiectis. vnum nō potest esse alterius forma et p̄fectio. d̄dm q̄ aliquid informari ab aliquo ē dupliciter. Vel sicut a p̄ncipio constitutiuo. vel sicut a p̄ncipio regitiuo et directiuo. Vel per alia verba. est forma que complet in essendo. et est forma que complet in mouendo. Cum ergo dicimus ceteras virtutes formari a charitate hoc non est. quia charitas sit forma constitutiuā ip̄arum v̄tutum. dans eis cōplementū in essendo. sed quia est forma directiuā dans eis cōplementum in regendo et ordinando. Sicut enim grauitas lapidem cum omnibus que in eo sūt trahit deorsum et dirigit ad centrum. sic charitas animam eluat sursum et ceteras virtutes mouet et dirigit ad finem suum. **A**d autem ip̄e obicit q̄ forma et formarum non possunt esse in diuersis subiectis. hoc est verum de forma constitutiuā que complet in essendo. de alia autem non habet veritatem. Sicut em̄ vna potentia pōt ab alia regi et moueri. sic habitus vni⁹ potētie ab habitu alterius. Unde sicut distincio potētiāz nō tollit ordinē in mouendo sic nec impedit informatiōem virtutū q̄ p̄nes illū ordinem attenditur. **A**d illud qd̄ obr̄ q̄ virtutes ex opposito diuidunt. d̄dm q̄ hoc ē per cōparatōem ad sua obiecta fm que distinguūt. et sic vna virtus nō est forma alterius. In cōparatōe vero ad ip̄am gratiam in qua colligantur et vniuntur. et ad ip̄m finem ordinantur. sic nō habent oppositiōem. imo potius connexionē. et ex hac parte vna virtus pōt alteram informare. p̄ eo q̄ imediarius tendit in ip̄m finem. Unde licet omnes virtutes immediate cōp̄nt ad gr̄am a q̄ formant. h̄ tamen nō impedit quin p̄ cōparatōem ad finem vna virtus ab alia informetur. Possēt etiam dici q̄ virtus charitatis nō solū imediarius ordinat in finem. verum etiā imediarius se habet ad gr̄am. Et huius signum est. q̄ non potest eē informis sicut ceterē virtutes. Unde tum ex maiori imediatiōe ad finem. tum ex maiori imediatiōe ad gr̄am habet alias virtutes informare. **A**d illud qd̄ obr̄ q̄ forme nō est forma. nec p̄fectionis p̄fectio. d̄dm q̄ istud intelligendū ē per se loquendo. q̄ forma nō formatur fm q̄ forma. nec p̄ficitur fm q̄ p̄fectio. sed

fm q in se habet aliquā informitātē et aliquā ipsecōem. Et qz aliqz virtutes qz tū ē de se informitātē aliquā hnt z impsecōem nec sūt oīno illius potētie vltiatue. iō pfi ei habent z ad mar⁹ cōplēmētū pducit p grām z charitatem. Pererea sicut tactū ē pū. Charitas nō ē forma z pfectio aliarū virtutū per cōstitutiōem vel cōpositiōez sed potius per ordinem in finem. Cū virtutes alio mō sūt psecōnes. z alio mō a charitate pfiunt. Psecōnes in quā sūt in quātū subiectū suū qualificāt habitū ad ad a crū debitū. pfiunt aut in quātū a charitate in

perant. z p cū impīū et amīniculū pfect⁹ in finem oī t manē. Ad illud qd obr⁹ q si charitas ē pfectio virtutū tūc accidit alijs ē virtutes. ddm q hoc ver⁹ est virtutes alie totam pfectiōez virtutis traherēt a charitate. h aut ē falsū. Virtutes em̄ quā dā psecōem hnt ex se et qdam grā sū pūfusa. z quā dā etiā ex charitate supadiūta fm q est te crū sup. Et iō ei h nō pōt cōcludi q a/c dicit alijs virtutibz ē virtutes. ex se em̄ ipis habēt q virtutes sunt. licet non habeant in tanta cōplētiōe ex se i quāra habent esse et amīniculū charitatis.

Distinctio xxxvij. de preceptorū decalogi distinctiōe in cōpatione ad scripturā tabularū.

Ad iam distributiō. 2c. Pars ista in qua mgr⁹ agit de vita grē quā suscepimus p xpm. z in q vivū m⁹ fm xpm. diuisa fuit in pres duas. In qm pma dēminat magister de habitū gratuitis in quibz consistit spūal vite cōplēmētū. In scda pō d pceptū decalogi dby pstitit spūal vite et erantū. Pma pcedē determinata. h inci pīt secūda. Diuiditur aut p ista in pres tres. In quarum pma dēminat de distinctiōe pceptorū in cōpatione ad scripturā tabularū. In secūda vero dēminat eadē respectu obliquitatum eisdem oppositarū. vbi agit de mendacio et perurio infra di. xxxvij. et distinct. xxxij. Sciendum m̄ ita ēē. In tertia vero agit de

eisdem pceptis cōpando legē ad euāgelīū. infra dist. 11. Ser tum pceptū ē 2c. Pma ps que continet pntes distinctiōez diuidit in partes duas. In qm pma promisso num⁹ pceptorū et distinctiōe respectu tabularum. exequitur de pceptis pme tabule. In secūda vero de pceptis secūde tabule. ibi. In secūda vero tabula septem erant mandata. 2c. Pma pars habet tres partes. fm q tria sunt mandata pme tabule de quibus exequitur. In pma agit de pmo. In secūda de secundo. ibi. Secundum pceptum est 2c. In tertia de tercio. ibi. Nemento vt diem sabbati sanctifices 2c. Secūda vero pars diuiditur in quinqz partes fm q quinqz sunt mandata de quibus exequitur breuiter. Sub distinctiōne autem illarum partium satis manifeste sūt in littera.

DI XXVII

Aug. d. x cordis.

Exo. xx

Idolū sit q nihil habet sile sui 2c. Uiderur hoc esse falsū. qz ydolum est fabri carum ab artifice. arrixer aures non fabricat nisi fm similitudinem quam hz i arina. sed nihil est in intellectu quod prius non fuerit in sensu. nihil autem est i sensu quod non fuerit in re extra ergo videtur qd idolum nullum sit quod non habeat similitudinem in rebus exterioribus. Itē videtur salūm dicere in hoc qd subdit ydolum nihil ē. qz nihil habz simile. qm si aliquis artifex facit aliquid nouum cuius nō est reperire similitudinem extra nō propter hoc non est aliquid. Item omne artificiatū ē aliqd sed ydolum ē artificiatum. ergo

ponit numerū pceptorū et distinguit ea respectu tabularum. **S**ed iam distinctiō decalogi que in duobus mandatis cōplet cōsideranda ē. habet em̄ decalogus decem pcepta q sūt decacordum psalteriū. que sic sūt distributa vt tria que sūt in pma tabula ptimeant ad deū. s. ad cognitiōez z dilectiōem trinitatis. Septē q sūt in secūda tabula ad dilectiōem proximi. **D**e pceptis pime tabule. Et pmo de primo. Pmū in pma tabula ē. Nō habebis deos alienos. nō facies tibi sculpsile. neqz oēm similitudinē. 2c. hęc origenes dicit ē duo mandata. s. Aug. vñ. hęc n. ipm q dixerat nō hēbis deos alienos. pfect⁹ explicat cū prohibet coli figmenta. s. ydolum vel similitudinē alicui⁹ rei. Que dicit origenes ita dicit distare. vt ydolū sit quod nihil hz similitudinem vero quod habz speciem alicuius rei. vt verbi gratia. Si quis in auro vel in ligno vel in alia re faciat speciem serpentis. vel auis. vel alicui⁹ rei

z statuat ad adorandū. nō ydolum sed similitudine fecit. Qui xō facit speciem quā non vidit oculus hānū. sibi finxit. vt si q hūanis mēbris caput canis v arietis former. vel in vno hitu hois duas facies. nō similitudinem sed ydolum facit. qz facit qd nō hz aliqd simile sui. 3o dicit aplūs. qz ydolū nihil ē in mūdo. Non em̄ aliqua ex rebus pstatū. a sumis spēs. sed qd mens ociosa et curiosa reperit. Similitudo xō ē cū aliqd ex his q sūt i celo vel in terra vel in aqz formam. Aug. xō ita exponit illud. ydolum nihil ē in do. i. in creaturas mēdi nō est forma ydoli. Ab arte nō em̄ formatur deus. s. similitudine hōmīni formā ddit. Que cūqz facta sunt. naturaliter facta sunt per verbum. Sed forma hois in ydolo non est facta per verbū. sicut peccatū non est factū per verbum. sed est nihil. et nihil fuit hoies cū peccant. Sed qm quō hō dicat forma ydoli nō ē qz verbū. cū alibi legal. Omnis forma. oīs ppa go. oīs cōcordia pniū facta ē p xbus. hęc aut a diuersis varte soluit. Quidā em̄ dicit oēs formam z qd ē a deo ē in quan

ē aliquid. quid ergo dicit ydolum nihil est. Item facere ydola et sculpsila hoc est solum artem. ergo videtur q mandatum illum nō se extendat nisi ad artifices. 2o. ddm. q dom. nō in mandato primo precepti scilicet do: an et sic solū adorari. ideo p. Quid ydolum est latiam et hūmilitatē: prohibet ydola. esse in mūdo. Et quoniam ydolatria dupliciter conuenit apud antiquos. committit. vel in hoc quod fingebant noua sculpsuram cuius non erat reperire omnino simile extra. vt offerretur q. Quod quod specialis et in nō omnia singularis cultus solum facta esset et exhiberentur. vel quantum sic bar aliqua imago que esset respectatio alicuius rei extra quam quis cre-

Di. ...

deret in illa imagine ee veneradam. so vt bec duo pbi/ beat. tagit illa duo in pbitude ydolatrie fm q dicit ma/ gister i tra. Ad illud qd obr q nubil e in aia qd pri/ us no fuerit susceptu a sensu. ddm q illud x bu intellige/ tu e q aia no hz aliqua similitudine qua no suscepti ab ee/ vel fm totu vel

fmptē. Lū q dicit q forma ydoli n hz similitudine ee. hoc intelligitur fm totu. hz rami fmptē sicut pz b chimera. et bir co ceruo. z more aureo. Aia em facit noual res. z fm q fingit in

lhiero. su p exechi

teru sic etia de pingit z sculpe/ xteri. Ad illud qd obr q idoluz no dz dicit nihil imo aliqd cu sit artificiatu. ddz q dupliciter est loq de idolo. aut qru ad materia z forma qua sibi arifice impmit. aut qru ad diuinitatis excellēt am qua ipso ydo/ lo ydolatra ere. b

dedo attribuit. Pmo mo dicitur nihil ee imu do ab origie. no qz nihil omnino sit in seipo. sz qz

nihil habz sibi simile correspondens i vntate so. Quari/ tu aut ad excellētā diuinitatis qua ei ydolatra assignat oino nihil nisi i sola sicōne z falsa estimatōe ydolatra/ tis. q omino sup vanu z nihil fūdara e. qz idola nihil oi no habet diuinitate. Ad illud qd obr q illd pceptuz videt solū ptnere ad artifices. ddm q i verbo illo non solū dñs intēdit pbibere idoli fabricatōne. sz oem ido/ li venerationē. Et in hoc etia includit q vult oem lae/ culū sibi soli deferre. Et pmitit. de tu de vntas est. vn em solus deus z ver est adorandus. Unde pceptum illud plus hz affirmatōnis qz negatōis. Nec implet il/ lud mādarū qz si solū modo restitit ab ydolatra. quibz pceptū adoratio q soli deo e exhibēda. Quid sit autē illa adoratio z qualiter z cui sit exhibēda hoc haberi pōt ex his q supra determinata sūt dist. z vbi qritū e de sacra/ ta. Et ex his q hic tangūtur z sibi dca sūt aliqūlter pōt habe

4. tri pmi mādari recta intelligētia. b. No assumes no/ me dei tui inuanū. z. c. Contra huius secūdi mādari pri/ me tabule expositionē quā bis vbis mgi facit. no turā bis p nihilo p nomē di. obicit. qz illd videt ptnere ad qntū mādarū secūde tabule. vbi pbibet pcuriū. q videt qz vel illud mādarū vel illud sit supfluum. Itē vanum ē vt dicit pbs qd no includit finē ad quē e. talis aut fmo e. ociosus ex q nullus seqtur fruct. q videt qz qduncz noiat dñm in vbis ociosis. cū assumat nomē dei inua/

nū. factat ptra illud mādarū. q peccat mortaliter. Si tu dicas q no intelligit de quacūqz assūpōe sz de assūp/ tione in turamēto. Obicit cōtra hoc. qz si quis iurat in cōt sermōne vbi no est necessitas vel vnitatis. facit ptra illud mādarū. ergo peccabit mortaliter scelerer turado.

qd videtur val/ de absurdū. Itē obr cōtra scdm expōem quā po nit magister euz subdit. Allegori/ ce pceptur vt si putes esse crea/ turā dei filium. qz cū multiplici ter cōtingat erra re circa filiu z no solum sicut era ut Arrius. sed etia sic errante sabellu. videt qz no sōlū illa here sis sed etia aliē deberent pbibe ri. Itē fides tri/ nitatis no erat tpe legis oimibz explicata. si er/ go oimibz tēre/ bātur ad omnia mandata deca/ logi. videtur qz nihil pceptiba / tur qd spectaret ad aliquā psonā determinate. p. vicedū qz sicut p pmi mādarū dz dicit hō respēcū

Ro. viij.

Ro. viij.

filii qz ois creatura vanitati subiecta ē sed equali patri. De prime tabule tertio pcepto.

Terciu xō e. Abemento vt di em sabbati sanctifices. vbi fm lram pceptū sabbati obseruātia Allegorice dz vt reqez z hic a vicijs. z in futuro in dei ptepla/ tione expectes ex spūscō. i. ex charitate z dono dei. no q spūscō sū sine pfe z filio hō pef. Ac cepit vtiqz ecclia b donuz vt in spūscō fiat fmissio pctōz. quā remissionē cū trinitas faciat. p pueni ad spūscōm dz ptnere. qz ipē e spūs adoptōis filiozuz. Ipē e pns z filij amor z pnexto vel cōitas. iōqz iustificatio nra z reqes ei attribuit sept. hēc sūt tria mādara pme tabule ad deū ptnētia. Et pmi qdē qd ē de vno des colēdo pntē ad pa/ trē. in qē vntas vel auctoritas. Scdm ad filiū in quo est equa/ litas. Tertium ad spūscōm iustū in q est vtriusqz cōitas.

sūme maiestāt qz appropat p. sic et p scdm ordiat hōre spectu sūme vntas qz appropat filio. Ordinario autē ista/ artēditur in ipius veritatis cōfessione sive alicuius falli/ raris admittione. ita qz nec de ipa falsum credatur. nec ipa ad cōfirmādū fallū assumatur. vñ pbibetur i māda ro illo fm lralē sensū falsitas iuracōis p nomē dei. sedz spūalē vñ pbibet falsitas erroris circa fides veritatis. Et his duobz mōis magister i littera expōit fm litte/ rā z fm allegorā. Ad illud qd obr q pcuriū est cōtra mādarū qntū secūde tabule. ddm q duo ē cōsiderare i falso testimonio. Anū vtz qz sit iniuria sūme veritati q in falsū testimōiū aduocatur. Aliud qz sit iniuria pri/ mo qz ex falso testimonio dānicatur. Et rōne pmi. pbi/ betur pcuriū secūdo mādarū pme tabule. rōne secūdi in qnto mādarū secūde. Ad illud qd obr q vanū est il/ lud qd frustra fit. Dicendum qz aliqū ē qd vanū qntū est de se z de ppa iutenōe. aliqū ē aliqd vanū ex accidentē. Tūc autē nomē dei assumit inuanū qn assumit ad dñm/ marōne alicuius sermōis falsi. z q hoc mō assumit pe/ cac ptra illud mādarū. Qñ vñ assumit ad cōfirmatōne ali/ cuius veri. qz vntas sermo ille sit ociosus. in assūptio illa no est vsqz quaqz inuanū. qz ordiatur ad hoc vt qz ad hōe ar fide vbo loqntis. quā z si qz no assumit in alitero. no tñ oino opat frustra. sicut nec orator si p compositos z ordinatos sermōes no spz psuadcat veruz. tam frequēs

turatio nois dei vbi nulla e necessitas vel vtilitas expsa no omnino caret culpa. imo valde e respicibilis. mari me in vris pfectis. sicut meli⁹ parebit isra cu agef de tu ramero r puiro vbi clar⁹ manifestat intelli gencia hui⁹ scdi madata Ad illd q obr d scdaz expofitioz d d. q fz q tpe magr die. expofitioz illa data e p allegonaz expofitioz qnda. vñ r i er/

exclufioe illi⁹ er/ roni p dñstrelli gunf alij excludi nec respicit om/ nem statum. sed statufidei maife

stare r p palate. **De preceptis scde tabule. q rum quinqz breuiter exeqf. e** **In secunda vero tabula se prem erant madata ad dilectio nem proximi pertinencia. Quo rum primum ad patrem carna lem. refertur. sicut primum pri me tabule ad patrem celestem**

Quod est honora patrem tau

6 Primuz pceptum scde tab.

seruaria. r. Contra hoc sic obr Quia sabbati obfuaria e cerimonialis fm q dicit in Dzee. Dedi eis sabbata mea vt sint signu inter me r eos. q videt q inf moralia no de beat pcepti sabbati obfuaria. **Pr** moralia pcepta sp maner. fz sabbati obfuaria e euagelica. q videt q sabbati obfuaria no debuit pcepti inf mandata moralia. Si dicit q obfuaria sabbati comutata fuit i diem dñicu Querit quare i aliud die mutata no fuit. **Pr** si mura/ ta e sabbati obfuaria in dñica. cu iudei teneretur i sab baro non ambulare. videtur q peccant qui in die ieb do minicis ambulat. Jurta hoc etiã queritur a qbz cessan du i i dieb dñicis r solennibz. Queritur etiam ppter quid in illo mandato mura tur modus loquendi r dicitur memero magis qz in alio madata. cum alia manda ta tra bñ debeat hñ i memoria. sicut illud. **Pr** dñm. q in madata sabbati erant duo considerare. vel cessati onem ab opere seruiti. vt homo deo libere vacaret r in tenderet. Aliud erat ibi considerare videlicet significa tionem diei et determinatione opoz exterioroz a quibus erat cessandũ. Quatu ad primum. mandatu de sabbato erat morale. hoc em dñi tempore domin⁹ requisitit vt homo sibi habitaculu cordis prepararet. r eidem aliquã do vacaret. vt per dilectione eidem adhereret. r qstrum ad hoc no tm erat morale. sed etiam quodammodo faci ebat ad aliorum moralium integram implerionẽ. quia dũ homo vacat sibi et deo. melius cognoscit quid agen dum r quid faciendum est. r ppterca isti mandato spe cialiter pmitit memento. quia in eius memoratone ce tera memoratur. Aliud vero e ibi diei significatio. r de terminatio opis. r qstrũ ad hoc cerimoniale e r figurale signans a quo cessandum e. qm ab ope peccati. r qd ere dendũ r expectadum. vitz quies passionis ehuisti in sepulcro. Et qntũ ad hoc repõni habet inf cerimonialia r hec est rõ quare madata illud frequentius in lege ex/ primitur qz aliquod aliorum. quia fm diuersas fut con ditõnes spectat ad diuersa genera madataz. Un aliquõ nomiatur inf cerimonialia. r aliqũ inter moralia. r mag rum morale est manet in legenua. in qstrum cerimonia le euacuata est veritate adueniente. Un obfuaria sab bati euacuata est i lege noua. obfuarantia vero diei do minice r altarũ solennitatz alia causa est introducta. vitz in memoria beneficij redemptiois. r in pfiguratio/ ne future resurrectõnis. r i amonitione erroris. qz scdõz gẽtles dies dñicus primus e. cum pncipio illius diei incipiat dominari pncipal planeta vt dicit. s. sol pp

qd vocabat eũ die solis. r exhibebant ei veneratõne. vt igit ille error excluderet. r reuerentia cultus solis deo ex/ hiberetur. pstra fuit dies dñica i qua populus rñian⁹ vacaret cultui dei. r premitteret negocia terrena que aiam distrahunt ne deo intendat. Unde illa opa pcepte 7 imbibetur ab ipsa ecclesia. r talia dicunt opa vtilia. illa

marime i qbus homo inbiat ter renis lucris. r q sũt preter neci/ tate. p que ania maxime detineẽ circa bec inferio **Scdm.** ra. ne se necerz suũ recolar. Nec tñi emõti opera seruitia pbiẽnt imo magr r dili gentius opa car nalia. sicut ebrietates. lites. r iurgia. q maxime liberta/ ti spũs repugnãt. Et hoc est qd dicit Aug. in li. de de/ cẽ cordis. Dicit tibi vt spiritualiter obferues sabbati. non quomodo iudei obferuant carnali ocio. obferuare eni volunt ad nugas atqz luxurias suas. Melius eni faceret vt deus in agro suo aliquid vtilẽ qz in thesa/ seditionibus in sifteret. Et melius femine eorum in die sabbati lanam facerent. qz tota die i neomentis suis im pudice saltent. Hoc autẽ dicit non quia non sit cessan/ dum in diebus solennibus a negocijs actuum extero/ rum. sed qz ipsi sacerdotes r prelati ecclesie. quorum est huiusmodi festa indicere r determinare quomõ r quali ter sit cessandũ ab exteroi opere. magis debent reuo/ care ab his que maiorum peccandi prebent occasioes Unde propter vitandum octũ vel inepum solacũ di/ cit Aug. qz exerceat magis se debent in operibus pira ris et misericordie. qz negocijs inordinatis r lasciuis i/ tendere. propter quod in diebus illis debent ecclesias frequerare. missas audire. beneficia dei recollere. ver/ ba predictõnis audire. r spiritualibz documentis se ipsos imbuerẽ. r hoc e deo lubia ei e. per bec pater r/ sponso ad obiect. r potest aliquid in intelligentia ha beri de predicto mandato. De cessatione vero sabbati r aliorum cerimonialium aliquid habetur in quarto li/ b. disti. iij. **De honora patrem tuum r matrem tuam.** Hoc primum pceptum secũdẽ tabule sic expõnit ma gister. patrem tuã et ma. tu. vt sis longeuus sup er/ ram. scz viuẽtiur. r subiungit modum. Parentes sic sunt honorandi. vt eis debita reuerentia exhibeatur et necessaria ministrantur. Contra hoc obiãt primo. quia magis debent sollicitari parentes circa filios qz e con/ uerfo. ergo magis deberet patribz imponi qz filijs mi nistrarent qz qz filiũ ministrarent parentibus. Item euz non tantũ obligemur ad ministrandum et beneficien/ dum parentibus sed etiam alijs hominibus. videtur p dicitum mandatum insufficenter esse darum. cũ memv onem facit de solis parentibus. **Item** cum parẽtibz debeamus honorem et beneficia. propter quid magis p cipitur eos honorari qz beneficere. Itẽz cũ omnibz mã datis rñdcat beatitudo eterna. queritur quare Lucimã dano promittitur longeuitas vite. r magis illi madata qz ali. **Pr** dicendum q in hoc mandato pceptitur ordinatio hominis ad prortum suum fm beneficenti am. Et quoniam exhibito beneficenti attenditur fm ordinem charitatis. r in ordine charitatis piores sunt

Scdm.

8

parentes. hinc est qd dominus simul volens insinuare obligationem et charitatis ordinem potius expressit. de parentibus qd de alijs proximis. nomine parentum etiam alios proximos volens intelligere. Alia est ratio. quia cum alijs personis debeamus beneficentiam parentibus nostris non tantum debemus beneficentiam. sed etiam ho-

nostra reuerentiam. Ideo vsq; in vnum clauderet. maluit leg. lator. parentes qd alios homines exprimeret. Et ratio etiam ratio est. quia parentes post generatio. nam filiorum frequenter perueniunt ad senium et ad eorum decrepitem. et maxime p illo tempore indigent foueri et sustentari. cu alijs sint graues et onerosi. ideo ppter seruandum charitatis ordinem. et insinuandum iuris obligationem. et propter necessitatibus indigentibus relevationem. maluit parentes exprimeret qd alios homines. Et per hoc patet responsio ad illud quod obijciatur de filijs. Illud enim no oportuit exprime re. quia homines ad hoc per naturam sunt facti prout. Et similiter patet responsio ad illud quod obijciatur de verbo honorandi. Ad illud quod queritur quare huic mandato specialiter promittitur longeuitas vite. Dicendum qd in isto mandato precipitur opus pietatis. de qua dicit apostolus. pmo Thimo. iij. qd promissionem est habens vite que nunc est et future. Unde populo carnali promittebatur vita presens. spirituali non tantum presens. sed etiam futura. Et si queras quare magis pietati promittitur qd alij. dicendum qd hoc est propter commendationem ipsius misericordie. in cuius actu maxime meretur homo dei misericordiam et gratiam. Et magis promittitur vita qd aliud donum. propter hoc qd illa est que maxime amatur. et vobis no expectans longeuitatem vite non abhorreat longam vitam parentum. Alia etiam ratio potest reddi de ista promissione. quia iudei maxime prout erant ad ydolatriam et auariciam que est quedam ydolatria. ideo illi precepto quod est de ydolatria subiungitur comminatio. et illi precepto quod est de beneficentia que est contra auariciam subiungitur promissio. vt per comminationem retraherentur a malo. et per promissionem attraherentur ad bonum. Posset etiam dici qd comminatio posita circa primum preceptum prime tabule refertur ad alia. similiter et promissio circa primum preceptum secunde et ideo non oportuit iterare.

dendi. Unde huic mandato fm litteram fit superadditio in euangelio. quia littera euangelij exprimitur quod legis littera no exprimebatur. Euangelij littera exprimitur intelligentiam spirituales. id est quam spirituales habent. et fm quas spirituales viuitur. littera legis sensus carnalem. id est quem carnales habent. et fm quem carnaliter

videtur. cui facta est superadditio. Tertium est non mechabe ris. id est ne cuiuslibet misceris excepto federe matrimonij. a parte enim totum intelligitur. Nonine ergo mechabe ois concubitus illicitus. illorum quoque membroru no legitimus vsus prohibitus debet intelligi. Quartum est. Non furtum facies. vbi sacrilegium et rapina omnis

10 e. No occides. In expressioe huius scilicet in mandato scilicet tabule prohibet fm littera actus homicidij. fm spiritum voluntas occidendi. Obijciatur contra hoc. quia peto est voluntas occidendi qd voluntas mechabandi. sed voluntas mechabandi no solummodo prohibetur fm spiritus. immo etiam fm litteram. ergo pari ratione et voluntas occidendi.

videtur. Item Exodi. xxiij. Maleficos non paratis viuere. In quo mandato precipitur interfectio. ergo videtur qd repugnantia sit inter mandatum morale et iudiciale. Item cum prohibetur occisio. aut intelligitur generaliter de quolibet viuo. aut intelligitur specialiter de proximo. Si generaliter de quolibet viuo. ergo

peccat qui occidit muscam et pediculum. qd absurdum est et erroneum. Si specialiter de proximo. ergo non videtur peccare qd occidit seipsum. vel qui occidit bouem alienum. Et si igitur questio quid in hoc mandato prohibetur. Et qd etiam huic mandato in euangelio supradicta. dicitur qd dupliciter est loqui de intelligentia huius mandati. videlicet fm intellectum legislatoris. vel fm intellectum carnalis populi. Si fm intellectum legislatoris. sic vsq; prohibetur homicidium exterius. et voluntas delibata ordinata ad ledendum primum ex iracundia. Vbi prohibetur ira cum consensu deliberatum in animo. et cum expressione exterius in verbo et signo. et cum perpetratione in facto. Si vero intelligatur fm intellectum carnalis populi qui solum reputabat illud prohiberi. quo inferebatur pena ab ipsa lege. sic intelligebatur prohiberi progressus ad opus homicidij. Et huic intellectum dicit magister litteralem. no quia intellectus alius non esset de principali ratione ferentis legem. sed quia claudebatur ibi implicite. Et qm illius explicatio facta est in lege euangelij. ideo dicit magister supadditiones illi mandato esse factam. non quod nouum aliquid precipiatur. sed quia intellectus predicti mandati explicatur. dum non tmi datur intelligi in predicto mandato. prohiberi perperationem homicidij in opere. sed etiam offensam in corde. offensionem in signo. et expressionem in verbo. propter quod tria dicit. Qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri reus erit concilio. Qui autem dixerit fatue. ibi est expressio verbi. reus erit gebenne ignis. Ubi dat intelligere triplicem gradum peccandi iracundie precedentis homicidij consummationem. Et per hoc patet responsio ad primum obiectum. Ad illud vero quod obijciatur qd per iudiciale precipit interficere maleficos. dicendum qd nulla est ibi contradictio. quia in vno prohibetur homicidium innocentis et iusti. in alio precipitur occisio malefici. In vno etiam prohibetur homicidium ex propria auere. in alio intungitur ex auctoritate legis. et ista duo non habent oppositionem nec repugnantiam. Ad illud quod queritur cuius occisio prohibetur. ibi. Dicendum qd prohibetur ibi occisio viuentis in rationali. sive sui sive alterius. Unde qui seipsum interficit facit contra mandatum predictum. vnde minus horrendum dicitur predictum mandatum ad vitam cuiuslibet animalis buri. Illa enim licet occidere pro eo qd data sunt homini scilicet vbi subsidium temporale fm p dicitur Gen. ij.

Tertius

Quartus

11 Non mechaberis. id est non cuiuslibet misceris ex
cepto sedere in monij. Videtur q non sit recta expo
sio magistri de tertio mandato. si enim ex prohibito de
uoris non intelligitur prohibitio minus grauis. cu ad
ulteriu siue mechab grauis peccatu sit q sit fornicatio
videt q in b no

Sacrilegi
um tribus
modis co
mittitur.

Hiero in
epistola.

Hiero sup
ezechiele

Israhelite
an furtum
fecerunt.

Aug sup
psalmi.

prohibetur. Non enim rapinaz
pmisit qui furtum prohibuit. s3
furti nomine bene intelligi vo
luit omnem illicitam vsurpato
nem rei aliene. Sacrilegiuz tri
bus modis committitur. q3 sit
vel sacrum de sacro. vel non sa
cruz de sacro. vel sacrum de no
sacro aufertur. Sacrum vero
dicitur quicquid mancipatum
est cultui diuino. vt ecclesia vel
res ecclesie. hic etiam vsura
prohibetur que sub rapina con
tinetur. Unde hiero. Usuras
querere vel fraudare aut rape
re nihil iter est. Lomoda fratri
tuo et accipe quod dedisti. r ni
hil superfluum qras. quia superabun
dantia in vsura coputatur. Est
enim vsura vt ait Aug. cum qs
plus exigit in iniuria vel quali
bet re q3 acceperit. Item hiero.
Putat aliq vsura tantu ee i pe
cunia. sed intelligant vsura vo
cari superabundantiaz. s. quicqd
est. si ab eo quod dederit pl⁹ est
vt si in hieme decem modios debe
mus. r in messe. xv. recipiam⁹.
Si vero queritur de filiis isra
hel qui domino iubente ab egypti
prijis mutuauerunt vasa aurea
et argentea r vestes preciosas r
asportauerunt. vtrum furtum
commiserint. dicimus eos qui
vt parerent deo iubete illud fe
cerunt non fecisse furtum. nec
omnino peccasse. Unde aug⁹.
Israhelite non furtum fecerunt
sed deo iubente ministeriu pre
buerunt. hoc enim deus iussit
qui legem dedit. sicut minister
iusticie sine peccato occidit que
lex precipit occidi. Sed si id spon
te faciat. homicida est. etiam si

peccatum fornicationis. siue per peccatum contra na
turam. Et per hoc patet responsio ad duo prima obie
cta. Ad illud vero quod obijctur de illa glo. dicen
dum q3 glo3 illa intelligitur moraliter de fornicatione

spirituali. sed in litteralem intellectum in mandato il
lo prohibetur illicitus vsus membrorum genitalium ex
tra legem matrimonij. Omnis aut scmissio delibera
tina preter legem matrimonij e illicita. r intelligit hic phi
lona p adulteriu. q3 directum in omni repugnat. Cui
vero fornicatio

eum occidat quem scit a iudice
occidendum. Infirmi autem q
ex cupiditate egyptios decepe
runt magis permisi sunt hoc fa
cere illis qui iure talia passi sunt
q3 iusti. hic opponitur q etiam
boni in isto opere peccauerunt
quia naturalem legem cui con
cordat euangelium et lex moza
lis preceptionis transgressi sut
Que est. Quod tibi no vis. aliq
ne feceris. Quam veritas scrip
sit in corde hominis. et quia
non legebat in corde. iteravit i
tabulis. vt voce fornicatus ad
mota rediret ad cor. r ibi inue
nirer quod extra legeret. hanc
ergo illi preuaricari videntur i
illo facto alijs facientes quod
nolebant sibi fieri. Sed ibi intel
ligendum est iniuste. vt non a
lij. scilicet iniuste facias quod ti
bi non vis fieri. Alioquin huius
preuaricator est iudex dum pu
nit reum nolens aliquid tale si
bi fieri. Ita etiam et illud domi
ni verbum. Omnia que cur q3
vultis vt faciant vobis homi
nes. r. de bonis accipiendum
est que nobis inuicem exhibe
re debemus. Quintum prece
ptum est. Non loquaris con
tra proximum tuum. falsum re
stimonium. Ubi crimen menda
cij et periurij prohibetur. Solz
autem queri vtrum prohibituz
sit omne mendacium. Quidaz
dicunt illud tantum prohiberi
quod obest et no prodest ei cui
dicit. Tale enim non est aduer
sus proximum. vt ideo videat
hoc addidisse scriptura. S3 de
mendacio magna questio est. q
nec cito explicari pot.

simplex sit pec
cati morale. et
ex qua ca. inue
nit questu i tra
cratu de mirimo
no. ex q3 cu his
q3 hic dicitur ali
quaten⁹ haberi
intellect⁹ huius
manda. i.

12 Non furtu
tu mandatu ex
ponens magi
ster dicit q3 pil
lud prohibetur
sacrilegium. ra
pina. r vsura.
Queritur ergo
questu differen
tia inter illa tria
Et vt q3 sacrile
giu no sit spalis
dria furti. q3 sa
crilegiu dicit ee
cu qs aufert no
sacz de loco sa
cro vt q3 cu sit
custodia loci sit
accidens. q3 si fa
ciar sp3s pcc di
ucliam. Jte ob
de vsura. q3 fur
tu est rreccatio
rei aliene in iuro
dio. sed vsura
e pccatio rei
dno volente. q3 no
vi q3 vsura pcc
atur sub furto.
Item q3 ediuat
fure i fure do cur

Adat. vi

Aug. sup
Exod. si
car moralit. qd
oe menda
cij ibi p
biberu.

to forni⁹ vt q3 q3 accomodat alicui pecunia d q3 lucrat r fa
cit ei seruitu. q3 si recopescat de3 recipit no comutat ali
qd peccatu. Propter hoc e qd qre magi comitit vsura
i accomodatoe d narioz q3 i locatoe d moz r aliaz rez

Respondeo dicendum quod in precepto illo intelligit prohiberi omnia illicita rei usurpatio aliene. et illa potest fieri vel per violentiam vel per fraudulentiā. Et si violentiam vel per adiacet consecratio aliq. Un prohibet h furtum simplex et sacrilegium quod est furtum perperatum circa rem sacram. vel locum sacrum. et rapina quod fit per violentiam et etiam usura pro eo quod in usura est quedam violentia et quedam fraudulentia. Fraudulentia in hoc quod vendit homini rem suam. tenetur enim vnusquisque subuenire proximo in mutuo ex diuino mandato. Dum ergo vendit ei illud quod tenetur ei facere. ipsum fraudat et decipit. Rursus dum ex pacto aliquid ab eo exigit. quodammodo ad id ad quod non debet ipsum compellit. Unde omni tempore usura fuit prohibita sicut et furtum secundum quod innuit magister in littera. **Ad illud vero quod primo obijetur de sacrilegio.** Dicendum quod circumstantia loci et persone bene possunt transferre ad aliud genus peccati. sicut corruptio sanctimonijs alijs ratione consecrationis transferretur in nouum genus peccati. Similiter et in proposito intelligendum est. Quod enim est accidens acti in genere nature. potest esse complementum in genere moris. **Ad illud vero quod obijetur quod usurarius non contrectat rem alienam inuito domino.** Dicendum quod est voluntas absoluta et conditionalis. Et cum dicitur quod usurarius contrectat res quas recipit ultra sortem volente domino. Dicitur quod hoc est verum de voluntate conditionali. sed tamen inuito est voluntas ad voluntatem absolutam. Magis et vult pecunia carere quam beneficium mutui perdere. licet voluntate absoluta velit quod impenderetur sibi mutui gratia sine mercedem. **Ad illud quod obijetur quod tunc usurarius concurret cum fure si usura contrahitur sub furto.** Dicendum quod si quis daret usuras propter necessitatem non est immunitus a culpa. cum vero ex necessitate usuras daret non peccat. quia licitum est vnicuique redimere iuris sui veritatem. Unde sicut ille qui daret vestes suas latroni antequam mittat se in fugam non dicitur currere cum latrone. Sic qui soluit usuras in necessitate non dicitur currere cum fure. Quarta autem necessitate debet expectare. h est ratio recte determinata. re pro quod sunt diuersas conditiones personarum diuersimode necessitates debet persari. **Ad illud vero quod obijetur quod licet dare pecuniam pro accommodatione domus et etiam gratis. dicitur quod non est sine. Primo quod ubi pecunia datur liberaliter extra omnem pactum est tibi liberalis donatio. et ideo non est tibi illicita et contrectatio. Non sic autem ubi inuenit illicita pactio. Sicut non est sine de alijs possessionibus et de pecunia. Et hoc triplici causa. Prima est. quod in mutuatione pecunie transferretur pecunia in dominium alienum. Et hoc signum est. quod non tenet illa eandem numero reddere sibi ipsam. in accommodatione domus vel eadem dominium non transferret. Alia ratio est quod pecunia dum in usum venit non presumit nec detur oratur. non sic autem de alijs rebus. quod si magis et diutius eis vtimur. magis tendunt ad defectum. Tercia ratio est quod pecunia que est de se pro seipsum non fructificat. sed fructus venit aliunde. Non sic autem circa res que de seipsis afferunt fructum et utilitatem. et ideo non est sine. Possent autem h plura que ri de usura et furto et rapina et sacrilegio. sed ea breuitate ista sufficiant. **h** **Ad loquar contra primum tuum falsum testimonium. et contra hoc obijetur quod non solum peccat qui falsum testimonium fert contra primum. sed etiam contra seipsum. quod non solum illud deberet prohiberi sed etiam illud. Item quod falsum testimonium fert ad utilitatem proximi. et stat quod sine dubio peccat. et non peccat contra primum. imo contra deum. quod videtur prohiberi****

falsi testimonij non spectet ad secundam tabulam. imo ad primam. Item queritur cum piurum sit in iniuriam dei et in iniuriam proximi. propter quod magister dicit piurum magis prohiberi in isto mandato quam in secundo mandato. Et quare magis agit de perjurio in primo tractatu istius mandati quam in expositione secundi. **R**espondeo dicendum quod in hoc precepto prohibetur falsitas oris precipue prout ordinatur ad nocendum proximo. per consequens nihilominus in quantum ordinatur ad nocendum sui. verbum enim ad alterum est. et qui falsum alteri loquitur. quodammodo et si non nocet aliquid auferendo. fallit tamen decipiendo. Et per hoc potest responderi ad illud quod primo obijetur. **Ad illud vero quod obijetur quod quis mentitur contra deum. dicendum quod mendacium quod est in doctrina fidei et religionis. et est contra veritatem diuinam et ordinatur ad nocendum proximo. ex diuersis causis potest prohiberi. et in mandatis prime tabule. et in mandatis secunde. sicut dicitur est de perjurio. Et quod cognitio perurij pendet ex cognitione mendacij. per iurium enim includit mendacium. Hinc est quod quauis prohibeatur in secundo mandato prime tabule et quinto secunde. ideo magister referuat determinare de perjurio in explicatione quinti mandati. Et per hoc potest ad obiecta responderi etc.**

In intelligentiam huius partis incidit hic questio de mandatis decalogi in generali. Circa hec autem duo generaliter possunt queri. Primum est de ipsorum mandatorum obligatione. Secundum vero est de distinctione et ordine. Circa primum queruntur tria. Primum queritur utrum verba decalogi debuerint esse obligatoria. Secundo queritur obligentur ad opera bona in genere an etiam ad opera formata. Tercio utrum obligatio illorum mandatorum peccat secundum legem nature an secundum legem scripture.

Questio. j.

a

Utrum deus debuerit homini imponere mandata obligatoria. Et quod non videtur primo per illud quod dicitur Romano. vij. Peccatum occasione accepta per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. sed deus nihil debet imponere quod faciat ad augmentum concupiscentie. ergo non debuit homines per mandata obligare. Item super illud. j. Log. xv. Virtus peccati lex. Glo. lex prohibendo auget peccati cupiditatem. Si ergo deus nihil debet nobis imponere quod faciat ad cupiditatis augmentum. sed potius ad diminutionem. videtur quod per mandata nullo modo debuit nos obligare. Item Augustinus dicit super Gen. ad litteram. Meliores indicantur homines qui et liberaliter deseruierunt. sed debitum obligationis repugnat libertati obsequij. Si ergo deus a principio reliquit hominem in manu consilij sui. dando ei libertatem arbitrij. videtur quod nullo modo debuerit addere obligationem precepti. Item liberalis datur aliquod donum qui datur sine onere que cum oneris impositione. Si ergo obligatio preceptorum magnum onus est. et deus est liberalissimus. videtur quod gratiam et gloriam debuit dare homini. ita quod ipsum non obligaret ad aliquod mandatum. Sed contra. Decet conditorum cunctis operibus suis legem certam et limitem prescribere ultra quam

nō debeat p̄gredi. sic patet. q̄ omnes creature reguntur
 fm̄ leges sibi a creatore impositas. si q̄ hoc est dignita-
 tis in creatura. v̄ q̄ decēs 2 p̄ueniēs fuerit homi leges
 imponi. extra quā nō liceret homi p̄gredi. hoc aut̄ sit p̄
 mādata obligatoria. q̄ talia mādata fuerūt homi dāda
 ¶ Itē decet rectore in subditis seruare debitū ordinem.
 Si q̄ homo p̄ libertatē suē volūtatis poterat inordina-
 ri. oportuū 2 p̄uenientissimū fuit ipsi m̄ ad rectū ordi-
 nē astringi. hoc aut̄ sit p̄ obligatōes mādatōz decalogi
 decēs igit̄ fuit talia mādata homi dari. ¶ Itē decēs est
 dñm a seruo suo obsequiū exigere. s̄ tūc dñs obsequiū
 erigit q̄n leges 2 p̄cepta eidē tribuit. Si q̄ decēs fuit q̄
 deus ab homie tanq̄ a suo exigeret talia obsequia. decēs
 fuit vt ei imponeret mādata obligatoria. ¶ Itē decēs ē
 iustū iudicē fm̄ merita retribuere. s̄ meritiū 2 demeritiū
 nō habet locū vbi nulla cadit obligatio legis. si q̄ p̄u-
 niēs fuit deo homiem cui p̄ulerat libez arbitriū fm̄ iusti-
 ciā iudicare. decēs etiā fuit vt regulā iusticie eidē p̄fige-
 ret. s̄ h̄ sit fm̄ mādatōz impositōnem. ¶ Itē dñs
 q̄ absq̄ dubio v̄ba decalogi debuerūt dari p̄ modū p̄ce-
 pti. ita q̄ i cta nō solū hō instrueret. verit̄ etiā obligaret.
 Et rō hui⁹ est. tū q̄ dñs decebat. tū q̄ nobis exp̄dicebat.
 Dñs v̄tq̄ decebat. q̄ in his v̄tq̄ decalogi p̄sistit re-
 gula iusticie fm̄ q̄ dicitur lumē rōnis recte. Et q̄m̄ deus
 tanq̄ iustus debet esse emulatoz 2 iusticie. 2 in subditis 2 i seip̄o. hinc ē q̄ homi leges iusticie impo-
 suit. ad q̄s ip̄m obligauit. vt nullo mō liceret ip̄m impu-
 ne p̄tergredi. Vt b̄ igit̄ decalogi p̄ modū obligatōis
 debuerūt dari. q̄ sic decebat diuinā eq̄tatē. nec n̄m de-
 cebat eq̄tatē. imo etiā maiestātē. Sicut enī decet sumā
 maiestātē a creatura rōnali om̄i reuerētia coli. sic etiā
 decet q̄ rōnalis creatura ad manifestationē illius sum-
 me maiestatis p̄ obediētā famulē. Et p̄p̄terea decuit ip̄-
 sū impōere hōi leges 2 mādata obligatoria. Nō solum
 aut̄ deū decebat s̄ etiā nobis exp̄dicebat. tū p̄ op̄ glo-
 riā n̄ram augmētandā. tū p̄pter pacē cōseruandā.
 P̄ op̄ gl̄iam v̄tq̄ augmētandā. q̄ gl̄iosus est homi
 obtinere b̄ritudinē p̄ merita q̄ sine meritis. Et q̄m̄ cuz
 aliqd̄ reddat̄ ex meritis q̄dāmodo hō q̄ meret obligari si-
 bi retribuētōnem. 2 magis decet homiem obligari deo q̄
 deū homi. hinc est q̄ ad opa p̄ q̄ p̄tingebat mereri debu-
 it hō p̄ p̄cepta obligari. vt dñs obligatus obediret. i me-
 rito p̄ficeret. 2 ad maiore cum uluz gl̄ie p̄ueniret. Alia
 rō est p̄pter pacē p̄seruandā que r̄tū bonū est (sicut dē
 Aug⁹) vt cetera pacem appetat. Pax aut̄ fruari nō pōt
 vbi homo vsurpat sibi qd̄ est alienū. ideo vt par fuare
 tur inter homiēs debuit deus mādata homi tradere in
 quibus obligaret ne quod ē alienū vsurparet. s̄ redder-
 ret deo 2 pximo quod eis deberet. ne alr̄ iniuriā facien-
 do pacē frangeret. 2 frangendo pacē ip̄e in se pacē amitt-
 teret. sic q̄ decuit v̄ba decalogi tradi p̄ modū obligatōis
 2 p̄cepti. tū q̄ decēs erat ex pre dei. tū q̄ exp̄ditēs erat
 ex pre n̄ri. Et rōnes q̄ hoc ostēdūt p̄nt cōcedi. ¶ Ad il-
 lud q̄ d̄ obijc̄t in contrariū ex auct̄e apli q̄ mādatum in-
 rēdit 2 cupiscēriam. dicēdū q̄ illud v̄tatē h̄z. s̄ valde p̄-
 accidēs 2 occasionali. Et hoc enī q̄ p̄ legē erat peccati
 cognitio. cū p̄ ip̄am nō erat gl̄e collatio. cupia inrēdit
 in veritū hōian scienter fecit p̄petrare p̄ctm̄. ex h̄ occasi-
 onaliter fiebat 2 ip̄ius cupiscētie inrētio. 2 p̄cti ag-
 uatio. s̄ h̄ nō erat de p̄ncipali intentionē ferētia manda-
 ta. nec de ip̄oū mādatōū obligatōne. Nā dñs sic tri-
 buit mādata obligatoria. q̄ sp̄ fuit p̄m̄p̄ tribuere gra-
 tiā adiutricē ad illa implēda. Unde q̄ p̄ mādatōū obli-
 gatōne augeret cupia. hoc nō erat ex ip̄is mādat̄. sed

pot⁹ ex negligētia 2 culpa hōis. de⁹ aut̄ p̄pter negligē-
 tiā hōis nō debuit dimittere q̄n diligētā circa salutem
 bonis exercebat. ¶ Ad illud qd̄ obijc̄t q̄ lex p̄hibendo
 auget pecc̄ cupiditatē. dōm. q̄ glo. nō dicit illud simpli-
 cit̄. s̄ addit hāc p̄uicē. nisi diffadat sp̄us charitatem
 v̄n̄ q̄uis p̄ se lex nō ē vtilis nisi ad cognitiōnē. tū cuz
 gr̄a ip̄a mādatōū obligatio multū crebat ad salutem.
 ¶ Ad illud qd̄ obi- q̄ obligatio repugnat libertati pōt
 r̄nderi q̄ obligatio ad bonū nō repugnat libertati sim-
 pliciter. s̄ repugnat libertati peccati. Possē aut̄ pecca-
 re nō est libertas nec p̄s libertatis. 2 ideo dū obligatio
 mandari repugnabat libertati malefaciendi. libertates
 nō minuebat s̄ pot⁹ augebat. Aliū etiā p̄t r̄nderi q̄ est
 obligatio q̄ aufert p̄tātē. 2 est obligatio que aufert im-
 punitatē. Prima obligatio que p̄tātē aufert minuit
 libertatē. Secūda h̄o q̄ nō aufert p̄tātē s̄ tollit impu-
 nitatē. libertatē arbitriū saluat. 2 sup̄ addit iusticie eq̄ta-
 tem. Hoc aut̄ secūda mō mādata dei sūt obligatoria. et
 p̄p̄terea in nullo libertati arbitriū derogabant q̄n pot⁹
 diuinā iusticiā cōmendabāt. ¶ Ad illud qd̄ obi- q̄ maio-
 ris libertatis ē dare aliqd̄ sine merito q̄ cū meritis. dōz
 q̄ et si maioris libertatis sit ex pre dānis. nō t̄t est tante
 gl̄ie 2 excellētie ex pre suscipiētis. Et q̄m̄ dñs i se ser-
 uo p̄m̄i nō t̄t attrēdit sue libertatis manifestationē. imo
 etiā gl̄e n̄e p̄mortionē. hinc ē q̄ maluit nobis dare eter-
 nā b̄ritudinē p̄ impletionē mādatōū 2 meritū obediē-
 tie q̄ nullo merito p̄cedere. P̄terea merita n̄ra i nullo
 derogāt diuine liberalitati. imo pot⁹ eā manifestāt. tū
 q̄ ip̄e bonoz n̄oū nō eger. tū quia om̄ia merita n̄ra p̄-
 cedūt ex munere gr̄e sue. Et p̄p̄terea dicit apls Ro. vj.
 Gratia dei vita eterna. ¶ Questio ij. b
 Utrū p̄cepta decalogi obligēt ad opa formata. Et q̄ sic
 vt deut. xvj. Iuste qd̄ iustū ē exequis. Et h̄ v̄bo colli-
 git̄ q̄ legislaro: nō solū p̄cipiebatur iusticiā i seō. s̄ etiam
 iusticiā i mō. Opus aut̄ quod ē iustū i seō 2 mō ē op⁹ for-
 matū. q̄ p̄ mādata legi obligat hō ad opa formata. Itē
 Marb. xij. Si vis ad vitā ingredi sua mādata. Ob-
 uatio igit̄ mādatōū decalogi introducit ad vitā. s̄ ne-
 mo introducit ad vitā p̄ aliq̄ opa. nisi fiat ex charitate
 2 illa sūt opa formata. Cū q̄ p̄ legē obligemur ad p̄cepta
 decalogi obseruāda videt̄ q̄ p̄ eandē obligemur ad ope-
 ra formata. Itē Aug. dic. 2 b̄r i fine dist. p̄cedit̄ q̄ oia
 p̄cepta decalogi reducūtur ad duo p̄cepta. s̄ illa p̄cep-
 ta nemo implet nisi ex charitate. sic p̄s de p̄cepto q̄ p̄ci-
 pit. Diliges dñm deū tuū ex toto. et. 2. Videt̄ ergo q̄
 oia mādata decalogi teneamur implere ex charitate. q̄
 p̄ legē obligamur ad opa formata. Itē ad opa mādatō-
 ū obligamur fm̄ intentionē p̄cipiētis. S̄ intentione p̄-
 cipētis fuit dare illa mādata vt p̄ illa ei fuam⁹. 2 futen-
 do placeam⁹. h̄ aut̄ nō fit nisi p̄ opa charitatis 2 gr̄a in-
 formata. q̄. 2. ¶ Itē informatio 2 deformatio sūt oppo-
 sita. s̄ ceptio 2 p̄hibitio sūt opposita. 2 sic opp̄sitū d̄ op-
 positio. 2 p̄positio de p̄posito. Cū q̄ deformatio op̄m̄ sit
 in p̄hibitōe eorūdem. informatio erit i p̄cepto. ¶ S̄ d̄
 die Hier. q̄ anathema sit d̄ dicit deū p̄cepisse impossi-
 bile. Cū q̄ p̄cepta illa obligēt tā iustos q̄ peccōes. Et i
 p̄tate peccōis nō sit informare opa sua. cuz illud habeat
 fieri p̄ charitatē 2 gr̄am. vt q̄ ad h̄ nemo obliget̄ p̄ diui-
 na mādata. ¶ Itē Aug⁹ dic. 2 b̄r in glo. sup̄ illud ps.
 Declina a malo 2 fac bonū. Declinare a malo sp̄ vitat pe-
 nā. q̄uis nō sp̄ p̄mercat palmā. si ē q̄ciētiq̄ declinat̄ a
 malo ex charitate nō p̄meret palmā. q̄ nō sp̄ meret hō
 ex charitate a malo declinare. s̄ declinādo a malo ob-
 struant̄ p̄cepta negatiua q̄ nō vt q̄ obligent̄ ad opera

18

19

formata. ¶ Tres aliq̄s filius hñs parētes ⁊ existens in p̄cto mortali. honorat eos ex naturali pietate cuz se offert locus ⁊ temp⁹ ⁊ oprunitas. ¶ Nam q̄ iste nō peccat pen / tes honorādo. nec cōmittēdo. nec obmittēdo. q̄ mādātū istud q̄ dñs p̄cepit. honora p̄fem tuū ⁊ m̄fem tuā. non obligat ad hoc q̄ opus istud ex charitate impēdat. pari rōne nec alta mādātā. ¶ Itē opa formata nō sūt nisi p̄ grām. s̄z nemo scit. vtrū grātā spūssancti habeat. er / go nemo scit vtz opa ei⁹ sint formata vel informata. s̄z nemo obligat ad illd qd nō pōt scire. igit mādātā decalogi ad opa formata nō obligat. ¶ Itē d̄cunqz obligatur ad aliqd obligat p̄ cōns ad id qd ē illi inseparabiliter annexū. s̄z opa nō p̄nt formari ab aliqd nisi habeat grā q̄ d̄cunqz obligat ad opa formata obligat ad habēda grātā. Cū q̄ h̄c grām inspiciat oī c̄tēpus indifferēter taz tēpus dormitōis q̄ tēpus vigilię. v̄r q̄ h̄c amittat in q̄ libet instāri et i quolibet tpe. ac p̄ h̄c i vno die peccabit i finities. q̄ si h̄c manifeste falsū. restat q̄ mādātā decalogi ad opa formata nō habēt obligare. ¶ R̄. ad p̄dic / toz intelligētā nō notādus. q̄ h̄c triplex mod⁹ d̄icēdi. q̄ / buidā enī v̄sum est q̄ mādātā decalogi obligēt ad opa formata. obligatōne tñ p̄cepti affirmatiui. nō p̄cepti ne / gatiui. Obligatio enī p̄cepti negatiui est sp̄. ⁊ ad sp̄. Ob / ligatio s̄o p̄cepti affirmatiui q̄uis sit sp̄. nō tñ ad semp / s̄z p̄ loco ⁊ tpe. Prop̄ qd dixerunt q̄ mādātā decalogi obligat boīem ad opa formata. p̄ eo tpe q̄ h̄c charitatez ⁊ grām. tūc enī potestare h̄z excludi i opa meritoria. ⁊ te / nel bñ v̄t grā accepta. Ali⁹ ar̄ nō d̄ d̄icēdi est q̄ man / data decalogi nō obligat nisi ad opa bōa i genere. opa enī formata sūt supra naturā. p̄ratem. ⁊ supra cōgnitōis certitudinē. ⁊ p̄terea ad talia opa nō debem⁹ obligari p̄ mādātā decalogi. s̄z solū ad bona opa i genere. Cui⁹ signū est. q̄ si aliq̄s exñs i charitate honorat penes ex / naturali pietate. h̄mōi ope absoluit a mādātā obligatōne. S̄z qm̄ p̄mus mod⁹ d̄icēdi v̄r excedere in h̄ v̄tz q̄ pōit boīem obligari ad id de qd nō p̄t h̄c certitudinem. Se / cūdus s̄o mod⁹ d̄icēdi v̄r min⁹ parū dicere in h̄ v̄tz q̄ ponit boīem p̄ mādātā decalogi solūmodo obligari ad ea q̄ p̄t q̄s implere exñs i statu peccati. cū obfuario mādatorū dei sit via deueniēdi ad statū gr̄e. glorie ⁊ iu / sticie. Ideo ē tēc̄ d̄icēdi nōdus q̄ q̄li mediū tenet inf / v̄rūqz. Et ad qd̄z p̄positā r̄nder p̄ distinctōne h̄ modo. Cū querit v̄tz mādātā decalogi obligēt ad opa forma /

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

⁊ ad proximū. p̄ quā excludit oē p̄c̄m. sic cōcedi pōt qd obligat ad aliqd op⁹ formatū. vel in se si h̄z v̄t possit i illud exire. vel in dispositōe siue p̄ p̄partēz ad illud. te / nel enī h̄c sic mādātā decalogi implere. v̄r p̄ op⁹ impleti onē p̄paret locū ip̄i gr̄e. q̄ obtenta. exeat cū locus et tps est in opa meritoria. adimplēdo duo charitatis p̄cepta. Si aut loquamur de quolibet sigillatim ⁊ p̄ se. sic acci / piendo prop̄ op⁹ formatū. h̄c op⁹ meritoria. ⁊ loq̄ndo de obligatōe absoluta. mādātā decalogi non obligat ad opa formata. sicut rōnes ostēdunt q̄ ad scd̄am p̄c̄ idēcūf. Et p̄terea cōcedēde sūt. ¶ Ad illud qd̄ obf̄ de auro: itare d̄o / legistatoz p̄cipit nō solūmodo facere opus iustū sed etiam iuste. d̄dm q̄ modus iusticie qd̄ā ē q̄ facit opus a o pla / citū ⁊ meritoria. ⁊ hic p̄p̄e reddit op⁹ formatū. Ali⁹ ar̄ est modus iusticie p̄ excludit circa actū v̄t i iustitiam narōem intētiōis. q̄ facit animū iustū ⁊ p̄paratōz op̄is ⁊ hic modus ē in p̄cepto nō p̄mus. Ab hoc aut̄ mō non d̄o opus formatū nisi accipiēdo large. sicut p̄us r̄acuz est in respondēdo. ¶ Ad illud qd̄ obf̄ de auro: itare d̄o / mini in Marbeo. Si vis ad vitam ingredi tē. parz re / sponso per iam dicta. quia ex verbo illo nō potest col / ligi q̄ homo obligetur ad opera meritoria faciēda nisi obligatōne conditiōis. al. v̄tz si vult ingredi ad vitam Si aut̄ te obligatōe cōditiōis ad absolutā velit p̄cede re n̄ valet ratio. imo est ibi sophisma fm̄ quid ⁊ simplr. ¶ Ad illud qd̄ obf̄ q̄ omnia mandata reducuntur ad 29 duo p̄cepta charitatis similit̄er patet responsio. qz p̄cepta duo charitatis nō implent in quocūqz manda / o sigillatim accepto. sed ex quodā plenario intellectu ⁊ p̄fectione consurgente ex oim̄ mandatorū decē boīes trahunt nauem. q̄ quilibet per se trahit. qz plus p̄nt de / cem q̄ vnus. sicut in proposito suo mō est intelligendū 30 ¶ Ad illud qd̄ obf̄ q̄ tenemur obseruare mandata fm̄ intentionē p̄cipientis. d̄dm q̄ hoc est verum de obliga / tione conditiōis si volumus ad vitam ingredi. P̄ o / set tamen et aliter dici q̄ intentio legis: oris non solū modo fuit ad hoc vt homo perueniret ad gloriā. sed etiam vt vitaret penam. Mandata aut̄ si obseruētur q̄ tum ad opera extra gratiam facta. suffiunt ad vitan / dum penam. ⁊ p̄terea non sequitur q̄ p̄ mandata 31 obligetur quis absolute ad opera meritoria. ¶ Ad illd qd̄ vltimo obf̄ q̄ de formatio est in p̄hibitiōe. ergo info / rmatio in p̄cepto. d̄dm q̄ fm̄ q̄ info: rmatio p̄p̄te acci / pitur rō non valet. p̄ eo q̄ info: rmatio ⁊ deformatio nō sunt opposita imēdiare. imo inter opus meritorium et opus peccati cadit mediū. bonum in genere. ⁊ bonū ex circumstantia. Cum autem dicitur q̄ si aliquid ē in p̄hibitiōe. eius oppositum est in p̄cepto. hoc intelli / tur de oppositis imēdiatis. sicut furari est p̄hibitum. ⁊ non furari est in p̄cepto. ⁊ p̄terea consequentia illa non habet locum in proposito.

¶ Questio. iij.

¶ Vtrū obligatio mandatorū decalogi attendat fm̄ legem nature. aut fm̄ legem scriptam. Et q̄ fm̄ legem na / ture videatur. Illud enī est naturale quod est cōe apud omnes. sed ad mandata decalogi obligant omnes. q̄ ob / ligatio illa est fm̄ legem nature. ¶ Itē obligatio que se extendit ad omne opus attenditur fm̄ illam legē / tus. dictamen currit in omni temp̄e. sed obligatio man /

crabat ad iudices & sacerdotes. id nō sic fuerūt data po- pu lo imediare sed mediante legillatore.

Quoniam quērit de mādatis decalogi q̄rit ad or- dinē & dist. necōz. Et circa h̄ tria p̄nt q̄ri. P̄mo quērit de ip̄oz mādatorū numero & sufficiētia. v̄rū sint decē. Scōdo v̄o quērit de ordine ip̄oz ad invicē. Tercio quērit de numero & ordine in comparatione ad ta- bularum distinctionē.

Questio i

Utrum mandata decalogi debeant esse decē. an plura. an pau- ciora. Et q̄ debeant ee pauciora v̄r. q̄ Roma. xij. d̄. Qui diligit primū legē implevit. q̄ in mandato de dile- ctione p̄mit. tota lex p̄t includi. v̄r q̄ mandata non debeant numero tenario multiplicari. cū in paucio. ab̄- sarta p̄ntant. Itē sup̄ illud Ro. vij. occupatiōē nesci- ebam. Glo. bona est lex. q̄ dū occupam phibet. oia ma- la phibet. Si q̄ in phibitōe occupie cetera mala phibē- tur. v̄r q̄ alia mādara sup̄fluāt. Itē d̄ cū q̄ peccat moy- saliter sc̄p̄m oc. id̄r. q̄ cū in occasione phibeat n̄ t̄m ho- micidiū corpale s̄ etiā sp̄uale. nō t̄m op̄is s̄ etiā volūta- tis. videt q̄ in illa phibitōe phibeant oia p̄tā. q̄ sup̄- fluūt. v̄r q̄ alia mādara. Itē differētia legis & euāgelij est q̄ lex phibet manū nō aīm. euāgelij aut nō solū manū s̄ etiā aīm phibet. q̄ v̄r q̄ solūm d̄beret phiberi actus exterior. & nō qd̄ spectaret ad actū interiorē. q̄ sup̄fluit mādara de nō occupatiōe. Si tu dicas q̄ phibet occupi- sciētia q̄ p̄t edit in opus. h̄ hoc ē. q̄ illa nō distinguit a peccato op̄is. q̄ p̄ceptū de phibitōe illi occupie nō d̄z connumerari p̄cepto de phibitōe op̄is exterioris. S̄z d̄z q̄ debeant ee plura q̄ decē p̄bas. Nag. sum? debitorēs deo q̄ p̄. imo. q̄ plura debet ee mandata ordinantia ad deū q̄ ordinantia ad primū. q̄ cū mandata ordinantia ad primū sint septē. v̄r q̄ mādara ad deū sint plura vel sal- tem totidē. Itē tantū obligamur ad b̄nfaciendū primo q̄z um obligamur v̄r nō malefaciam? et. Cum q̄ sint sex mādara q̄m q̄ phibemur ne offendam? primū. v̄r q̄ sal- tem sex debeant ee q̄m q̄ obligamur & ordinamur ad b̄n- faciendū. & sic h̄ oia mandata eēt. xv. Itē septē sunt ca- pu alia peccata ita magna quāru est de natura sua pec- catū auaricie & luxurie. q̄ sicut speciale mādara est in q̄ phibet auaricia & in q̄ phibet luxuria. ita speciale man- darū debet ee ad alia vitia phibēda. ita q̄ aliqd̄ eēt p̄- ceptum in q̄ specialit̄ phibet supbia. aliqd̄ in q̄ inuidia & sic de alijs. Si tu dicas q̄ implicite phibent in occu- pisciētie phibitōe. Obijct̄ h̄ hoc q̄ tres sūt radices pec- caroz q̄m q̄ d̄. i. Job. iij. Concupia oculoꝝ. occupien- tia carnis. & supbia vite. Si q̄ occupia carnis & oculoꝝ phibet explicite. v̄r q̄ & supbia vite d̄beat habē. e speci- alem phibitionē. Itē sicut d̄ringit occupiscere vxorē ali- enā & occupias summari in ope. sic etiā est rep̄te circa homicidiū. & falsū testimonij. & circa alia mādara. q̄ sicut duo diuersa sunt p̄cepta de occupia vxoris aliene & rei aliene in ope & volūtatē. sic deberent alia p̄cepta du- plicari. q̄ si v̄r esset tūc eēt plura q̄ decē. Est q̄ q̄stio v̄r decē sint & nō plura nec pauciora.

40 **R**ad p̄dicto- rum intelligētā est notādū q̄ sufficiētia & numer? man- daroz sumit fm̄ rōnem ordinis ip̄i? iustitiae generalis. cur? est hoīem ad deū & ad primū ordinare. v̄r quedam sunt mādara ordinantia hoīem ad deū. q̄dā v̄o ordinan- tia ad primū. Illa ei q̄ ordinat ad deū hoīem dicunt ee p̄cepta p̄me tabule. & ista sunt tria. & nō plura nec pau- ciora. quoz numer? & sufficiētia sumi p̄t tripliciter. v̄r ex pre obiecti. & ex pre subiecti. & ex pre act? mediū. Et ex pre obiecti sic. nā cū in deo sint tres plonē. & tria appo-

priata. & triplex genus cause. fm̄ q̄ comparatur ad crea- turā triplex est p̄ceptū. fm̄ q̄ creatura rōnalis ordiari habet ad deū. Nā fm̄ rōnem maiestatis q̄ appropatur pa- tri. & d̄uenit deo fm̄ q̄ est cā efficiēs creature. ordinarur p̄ illud p̄ceptū. nō habeas deos alienos. Scdm̄ rōnem virtutis q̄ appropatur s̄ hoī & d̄uenit deo fm̄ q̄ est causa formalis & exemplaris creature. ordinarur p̄ illud. nō as- sumes nomē dei tui in vanū. Scdm̄ rōnem bonitatis q̄ appropatur sp̄i sc̄o & d̄uenit deo fm̄ q̄ est causa fin alis ordinarur p̄ illud. memēro v̄r die sabbati s̄cti fices. ita q̄ p̄ illa tria h̄o sufficiēter ordinarur ad deū v̄r subiaceat sū- me maiestati. credat sūme v̄ritati. & adhercat sūme boni- tati. Et hec sufficiētia supra ē ex pre obiecti. scdm̄ moy- do sumit ex pre subiecti ordinabil. qd̄ qd̄ ē aīa rōnalis in q̄ est triplex vis motiua fm̄ quā h̄z i deum ordinari. v̄r rōnalis. occupatiōis. & trasfabilis. Mādara d̄e adō. arōne respicit ip̄am irascibile. mādara v̄o scdm̄ d̄z respicit ip̄am rōnalē. s̄z mādara terciū de sc̄ificatiōe re- spicit ip̄am occupabile. sic intueti sarta apparet. & hec sufficiētia sumpta ē ex pre subiecti. Tercio v̄o mō sumit tur sufficiētia ex pre actus mediū. Triplex etiā est actus fm̄ quē habet h̄o i deū ordinari. v̄r actus op̄is. oris. & cordis. Penes actū op̄is arcedit mādara adō. arōnis. Penes actū oris arcedit scdm̄ mādara & phibet falsa i- uocatio noīs diuini. scdm̄ actū cordis arcedit tercium mādara in q̄ p̄cipit sc̄ificatio mētis. Et sic parz suffi- ciētia mādatorū ordinantia hoīem ad deū. qm̄ sūt tria t̄m & nō plura nec pauciora. Sufficiētia aut mādatorū scdm̄ tabule iuxta hūc modū tripliciter p̄t assignari. v̄r ex pre obiecti. & subiecti. & act? mediū. Ex pre nōz ordi- nōnū ip̄ius obiecti sic p̄t sumi In p̄mo enī ad quē ordi- nar mādara scdm̄ tabule relucet p̄p̄tas p̄ris & filij & spi- ritus sc̄i. Scdm̄ q̄ i primo relucet p̄p̄tas p̄ris sic de- bebem? ei honozē & reuerētā. & penes h̄ arcedit illd̄ mādā- tū. honozā p̄rem tuū. & in q̄b̄ relucet p̄p̄tas sūmi pa- tris in h̄ q̄ h̄nt rōnem principij Scdm̄ aut q̄ i primo re- lucet p̄p̄tas filij. sic debem? ei v̄ritatē. Et sic illud mā- darū nō loquaris contra primū tuū falsū testimonij. fm̄ aut q̄ relucet in primo p̄p̄tas sp̄us sc̄i. sic debem? ei dilectiōne & innocētie puritatē. Et qm̄ possum? nocere primo siue d̄nificare eū multipliciter. i p̄sona p̄pria. & p̄sona iuxta. & i rebz suis. et h̄ dupliciter. vel i actu in- teriori v̄r exteriori. ideo sūrv̄lteri? q̄nqz mādara. Cōtra nocumētū ei qd̄ h̄z fieri i p̄sona p̄rimi e illd̄ p̄ceptū. Nō occides Cōtra nocumētū qd̄ h̄z fieri i p̄sona iuxta est illud p̄ceptū. Nō mechaberis. fm̄ q̄ exercetur i ope Cōtra nocumētū qd̄ fit i rebz illd̄. Nō furtum facies. Et q̄ nocumētū illd̄ fit dupl̄. v̄r i p̄sona iuxta. & i re- bus si eānt? sic i volūtatē q̄ occupiam q̄ sit i ope. Ideo sūt alia duo mādara. in q̄z vno phibet occupia vxoris i h̄ qd̄ d̄r. Nō occupies vxorē. In alio phibet occupia rez i h̄ qd̄ d̄r. Nō occupies rē p̄rimi tui. & sic igit p̄z sufficiētia ex pre ordiōnū obi. Ex pre v̄o subiecti fm̄ triplicē potētā aīe d̄ringit etiā sufficiētia assignare h̄ mō Triplex ei ē potētā aīe fm̄ quā d̄ringit ad primū ordi- nari. v̄r rōnal. occupabile. et trasfabil. Quāru aut ad potētā irascibile h̄z h̄o d̄ueniēter ordiari ad supiorēz p̄ reuerētā et hōrē. et sic illd̄. hōra pa. r. & c. Ad primūz v̄o p̄ pacē & odij d̄clarōz. et sic illd̄. Nō occi. Scdm̄ ar rōnalē v̄ritatē ordiatur ad primū p̄v̄ritatē loq̄lā et reitit- ficatōz. et sic illd̄ mādara. Nō loquaris p̄ primū tuūz falsū testimonij. Scdm̄ v̄o potētā occupabile h̄z h̄o ordi- nari ad primū p̄ ip̄. refrenatōz. et qm̄ illa ē multipliciter corrupta p̄ cupiditā. ē et occupiam. iō phibet cupiditā

et cupia acru ex fo: p duo madata p h vicz. No me
 chaberis. et p h no futu facies. Prohibet etia i acru in
 teriori palia duo. vicz p h no cupiscet vxo. Et p hoc
 no cupiscet re primitiui. Et sic p sumi sufficientia ex
 pre virtutis i madata scde rable. ex pre aut act? p sumi
 sic. Quidam em habem? ad primu fm innocetia et fm be
 neficetia. Si fm bnificetia. sic e illd madata. bono: a p
 tu. et ma. et. Si fm innocetia. h e triplr. aut fz acru cordis
 aut oris. aut opis. Si fm actu opis. aut h e i phibeda
 deordinatoe q e i p ius ee individui. et sic e illd. No oc
 cides. Aut d debita p h uat oes spci. et sic e illd. Non me
 chaberis. Aut d possessione rpalis subsidij. et sic e illd.
 No futu facies. Si aut ordinemur ad primu fm actu
 oris. sic e illud madata. No falsu testimoniu dices. Si
 ho fm actu cordis. q dde p sicut i affectu. h p iungit du
 plicat. aut liberalit? tra cupiditate. aut honeste tra vo
 luptate. et fm h fut duo madata. Unu tra voluptatis
 cupiam. et sic e illd. No cupiscet vxo. Aliud vero
 tra cupiditate et auaricia. et sic e illud. No cupiscet
 re. Et sic p oim modu pz nuer? et sufficientia madata de
 calogi. qm tria fut q ordinat boiem respectu sume trini
 tatis. et sepe fut q ordinat boiem respectu totu inferioru
 vniuersitatu. vt sic no tm sit congruetia nueri ex pre rei. sz
 etia ex pre ipi? nualia pporois qua rectissime p iungit in
 denario inueniri. fm q docet Aug. i li. musice. vbi ostē
 dit i denario qndā excellētē ee pfectoz. ob qua stat? est i
 nūero illo. et vltra i numerādo no pcedim? noua nume
 ratōe. sz redim? ad caput. et iō i numero illo recebat ter
 minari et cōprehēdi diuina pcepta q fut via deueniēdi ad
 pfectoz sumā. Cōcedēdi ē igit q? de cōsue madata decalo
 41 gi fm q lex dicit. nec pla nec paucio: Ad illd qd
 pmo obi? p rariu. q d diligit p i unū legē implevit. di
 cendū q? fut i dilectōe p i unū claudatū madata ordinā
 ria ad primū in qdā generalitate. nbi lomin? p p ob
 42 aubilationē p i o p rariū erat et p rariū madata illa per q
 eutratū spēales deordinatōes et plica: i in spēali. Un
 sicut vnitas generis no excludit multitudinē spēz. nec
 vnitas finis excludit multitudinē eoz q fut ad finē. sic
 ex vnitate madata dilectōis i primū no p rcludit q non
 sit pluralitas madataz ad primū ordinatū. Ad il
 lud qd obi? q lex phibedo cupiam phibet oia mala. di
 cēdū q cupia sumit generalit? et spēaliter. Generaliter
 cupiscetia d r qlibet appetit? libidinosis et imoderat?
 Specialit? ho d r ee appetit? delectabil? fm gustū et tactū
 Et pmo qdē mō i phibitōe cupiscetie dicitur oia ma
 la phiberi. Sedo at mō tence rōem spēalis madata: et
 43 numerat inē madata decalogi. Ad illd qd obi? q
 peccat mortalit? scipm occidit. ddm q in phibitōe ho
 micidij no phibet deordinario cuiuscūqz vis. sz deordi
 nario potētie irascibilis q est i acru exteriori. vel ad ac
 tū exteriorē aliq mō hz ordinari. Un q? fut phibeaf ibi
 homicidij opis et volūtat. no tm phibet oim peccm. Et
 p pterea ex h no p rcludit supfluitas alioz madataz
 decalogi. Ad illd qd obi? q lex phibet manū no au
 44 mū. ddm q h no d r q lex no phibeat peccū cordis. sz h
 d r q peccū cordis no punit pena mortis fm q peccatū
 opis. qd p r teteri? p bari. vñ p phibitōez itelligere pos
 sum? pnc iustitioē. Et ex h no p r h r i q peccū cordis
 no debeat phiberi i madata decalogi. Ad illd qd ob
 45 iet q dberēt ee pla. q pla debem? deo q? boi. ddm. q
 oimā q dam? boi qdā mō debem? et solum? deo. ideo
 plura fut q debēt et reddūt deo q? p r i o. q? ad deū
 ordinamur fm vitā cōreplariā. ad primū fm vitā ac
 tuā. et i vitā p r eplariā qrit qre vnitas. i actis ho vifaf

multipliciter ruz varietas. Hinc est q pla fut madata q
 directe obligat ad primū q? q directe obligat ad deum
 Hic etia q plura fut p r a q dby directe peccat i primū
 q? q dby directe peccat i deū. Ad illd qd obi? q ror mo
 46 dis cōtingit alicui bn facere et etia mōis p iungit male
 ddm. q q? corruptio cōcupiscetie i nobis q? est de se
 ad malū inclinā. iō sum? difficiles ad bonū faciendū.
 et pnt sum? ad malū p p r a dū. Hinc e q plura fut p r e
 cepra negatiua ordināria ad primū q? affirmāria. Plu
 ra sunt in q dby phibetur ne fiat malū. q? in q dby p r i p r i
 vt fiat bonū. Ad illd qd obi? q tra d r phiberi supbia
 et inuidia sicut auaricia et luxuria. ddm. q illa duo mag
 47 tis hnt phiberi explicite. q p r e r i m p r o b i t a t e libidinis
 cit? p g r e d i t u r i a c t ũ e x t e r i o r i s o p i s. Nihilomin? tm
 et alia p r a capitalia i madata decalogi hnt phiberi. nā
 48 supbia phibet in adoratioe dei. et i honorificatioe p r i m i.
 Inuidia ho et i r a i f u g a h o m i c i d i j. Accidia i scilicet rōe
 sabbati. Auaricia ho i phibitōe furti. Luxuria et gula
 sibi cōtra i phibitōe mechie vel etia adulteri. vbi p
 h i b e t o i m i l l i c i t a c o i t? et imoderata delectatio carnal.
 Et si obi? q? q tra d r phiberi i spāli supbia vite sic cō
 cupia carnis et ocloz. ddm q no ē ille. qm sicut iā p r e
 no i r a r a d i c i l l a e p g r e s s i u a i a c t ũ e x t e r i o r e f m q a l i e.
 49 Ad illd qd obi? q tra cōtingit homicidium p p r e r e
 corde et ope sicut adulteriū et furtū. ddm q no est simile
 duplici ex ca. rā q r a s c i b i l i s nō ē a d e o c o r r u p t a f m q
 cōcupiscibilis. q p p f u ā i m o d e r a t a c o r r u p t i o n e d i c i t
 corrupta et i n e c t a t m a g i s a d m a l u m p n a. rā etia q tra
 o r ũ h z e c u p i a f m q d i c i t d a m. q t r a e v i n d e l e c t o
 c u p i s c e t e. Et iō dū phibet cōcupia i sua origie. edam
 mō phibet i r a. et iō sic no o p r u r g e m i a r m a d a t ũ q d
 r e s p i c i t a c t ũ i r a s c i b i l i s s i u e i p a m i r a. sic m a d a t ũ q d r e
 s p i c i t a c t ũ c o c u p i e s i u e i p a m c o c u p i s c e t i a. et h c o d e z
 pōt haberi qre no o p r u r d u p l i c a r i a l t a m a d a t a.
 Questio ij c
 De ordine madataz decalogi. Et videt q madata deca
 logi male ordinētur. q? pus ē illd qd ē via ad alter q? il
 lud ad qd ducit. sz madata ordināria ad primū fut via
 respectu madataz ordināria ad deū. q? p r i o l o c o d e b e r e t
 ordinari. Hic q? r o a l i q d v n i u e r s a l i? r a t o p u s. s z p e c
 p r a n e g a t i u a s i t v n i u e r s a l i o r i s o b l i g a t o i s q? a f f i r m a
 t i u a. q n e g a t i u a d e b e r e t p p o n i a f f i r m a t i o n e. c u t? c o i r a r i
 u m s i t i s e d a t a b u l o. q? p e c c p r i d e b o n o r a d o. p r i m ũ q d
 e s t a f f i r m a t i u ũ p n u t r i t a l i s. Hic p o r e a c t? c o d i s q?
 o r i s et opis. q m a d a t a z i l l d i q? p h i b e t d e o r d i n a t o e r e a
 a c t ũ c o r d i s. d r p r e d e r e i l l d i n q? p h i b e t d e o r d i n a t o c i r
 c a a c t ũ o p i s. c u t? c o r r a r i ũ r e p i t i o r d e m a d a r o z. q? i l
 la m a d a t a i n q u i b y p h i b e t c o c u p i s c e t i a c o r d i s v l t
 m o l o c o n o i a n t. Hic p o r e a c t? p o r e t i e r o n a l i s q? c o n
 c u p i s c i b i l i s et i r a s c i b i l i s. q m a d a t ũ i l l u d i n q u o p r o
 b i b e t d e o r d i n a t o r a t i o n a l i s d r p r e d e r e i l l u d i n q u o p
 h i b e t d e o r d i n a t o i r a s c i b i l i s et c o n c u p i s c i b i l i s. c u t? c o
 r r a r i u m i n u e n i t u r i n o r d i n e m a d a r o z. q? p u s e s t m ā
 d a r ũ d e n o c o m i t t e n d o h o m i c i d i ũ q? d e n o d i c e n d o s a l
 s u m t e s t i m o n i ũ. Hic v i d e t q? s i t i b i o r d i n i s r e p u g n ā
 t i a i n t e r m a d a t a o r d i n a n t i a a d d e ũ et m a d a t a o r d i n ā
 t i a a d p r o x i m ũ. q u i a i n t e r m a d a t a o r d i n a n t i a a d d e
 u m n e g a t i u a p r e m i t t i t u r et a f f i r m a t i u ũ s u b i u n g u r. i l
 l u d v i c z m e m e n t o v t d i c i m s a b b a t i s a n c t i f i c e s. E c o t r a
 h o e s t i n m a d a t a o r d i n a n t i b u s a d p r o x i m ũ. q? a f f i r
 m a t i u m p n u t r i t. et n e g a t i u a s u b i u n g u n g. Hic v i d e t
 a l i a r o n e. q? i n m a d a t a o r d i n a n t i b u s n o b i l i s s i m ũ p o
 n i t u r v l t i m o l o c o. i n m a d a t a o r d i n a n t i b u s v e r o s e c ũ d e p o n i t p r i
 m u m. S i d i c a s q? h o c n o n e s t i n c o n u e n i e n s. q u i a a l i

ter bz hō ordinari ad deū. alit ad primū. Lōra h est. qz imago dz corindere ei cur'e imago. r creplū creplari. g idē odo q saluat in mandatis ordinatibz ad deum. de ber obseruari in mandatis ordinantibus ad primum. Item in mādaris scde tabule pcepta respiciētia actū cor dis ponunt vltimo. In mandatis vō pme tabule ecō trario. g videt q sic ibi ordinis repugnātia. Et rō hui' sumit ex h q dilectō primū r formari dz dilectōni rē g eodē ordine quo ordinant mandata pme tabule. debet ordinari mandata scde. Item vī q null' sit ibi ordo ob seruādus. qz a quolibet ipoz mandatorz pōt qz incipe benefacere. r a qlibet p incipe peccati transgressionē. g qua rōne vnuz dz pponi. eadē rōne r qd liber. g nō vī aliqua vīs faciēda eē in ordine. ¶ R. ddm q sicut in mandatis decalogi r siderat numer' sufficiētia. ita etiā respit ordo vueniens. fm que ordinē ipse legislator ordi nar ea vuenientissime. Illi' aut ordinis vueniētia du pli ter possumus aduertere. vīc' fm reglām fidei diri gentis. r fm regulā iusticie exequētis. fides aut dicitur nos pmo ordinari ad deū. deinde ad primū fm r formi tare ad deū. In ordine aut ad deū pmo dicitur fides nos ordinari ad ptem exhibēdo sibi debitā reuerētiaz. qz ad filiū refugiendo e' iniuriā. vt nō credam' eum esse crea turā. Tertio ad spm scdm p gando sibi habitā rōz sanctā. Et hic est rec' ordo. qz pater a nullo. fili' a patre solo. spūs vō sanct' pcedit simul a patre r filio. Juxta hunc ordinē dicit ordinari ad primū in qzū bz r formitatem ad deū. Un' fm q r formā patri pmo dicit exhiberi sibi reuerētia. fm q r formā filio dicit vitare e' iniuriām. qd p fieri qd rupliciter. p homicidiū. p adulteriū p fur tum. r p fallum testimoniu. Postremo fm q hō bz cō formari spūs sancto dicitur fugiēdū esse r cupiam p quā in qnat cordis habitaculū. r h qdē sit p duo mādata pō strema. r sic patet ordo ipoz mādaroz decalogi. fm reg ulā dicitur amnis ipius fidei. Alio nō etiā r siderare possum' r g rueniētia ordis mandatorz decalogi. vīc' fm erigentia obligatōis iusticie. Et qm iusticia magis di ctat nos obligari deo qz primo. tō pmituntur mādata ad deū ordinari: tanq' digniora r excellētia: r magi obligantia. Rursus qz plus est obligari ad actus opus qz ad actum oris. r ad actum oris qz ad actum cordis. hinc est q pceptuz adoratiōnis in opere respectu pa tris est pimum. pceptum vō r fessionis in ore respec tu filij est scdm pceptū vō sanctificatiōis i corde respec tu spūs sancti est tertiu. Similiter qz plus est obligari ad bñficiētia qz ad innocentiā. pceptū illud ad qd obliga mur ad bñficiēdū ali'. pcedit illa p q obligamur ad nō nocendū. Et itez. qz magis obligamur vitare mai' no cumētū primi. r matus nocumētū est in homicidio qz i adulterio. r in adulterio qz in furto. r in furto qz in fal so testimonio. r in his oibz qz in r cupia carnis r in cō cupiscētia cordis. magi respectu vrozis qz respectu reipalis in hoc ordine ordinant mādata decalogi. Hinc est q vuenientem habent ordinē fm regulā obligatōis ipius iusticie. Concedēdū est igit q mandata decalogi recto ordie ordinant. siue r siderem' regulā fidei dictā r tis. siue regulā iusticie exequētis. ¶ Ad illud vero qd primo obiicitur in contrariū qz vīa prior est qz illud ad quod dicit. ddm q qzuis impletio mandatorz scde ta bule pcedat in executione pfectā impletionē mandato rum pme tabule in r sideratione. tamen in intentione e ecōtrario. Ordo aut mandatorz magis attendit penes ordinem dignitatis qz nostrē executionis. ¶ Ad illud quod obiicitur qz quanto aliqua sunt vniuersaliora: tā

ro priora. ddm qz r si illud sit vcrum fm aliquod genus p rioritatis. nihil tamen prohibet alio genere p rioritatis esse ecōtrario. vtpote qzū ad p rioritāte electōnis r dig nitatis. Quāuis enī flos sit prior fructu r tpe r origine. fruct' tñ e p rior electōne r dignitate. r sic tñ pposito in telligēdum est. ¶ Ad illud qd obiicit qz prior e act' cor dis qz oris. dicit dū similit' qz quis sit p rior origine actus cordis qz opus nihil tñ phibet hōiem magi obligari ad vitandū actū opus qz cordis. Ordo aut pceptoz magis respicit maioritāte qz p rioritāte originis. ¶ Ad illud qd obi qz p rior e actus rōnalis qz irascibilis vel r cupiscibil' dicit p fm phabitā vīam qz h est vīa p rioritāte origi nis. Alit etiam p r dicit qz nihil phibet fm aliquam ap p rioritāte actū irascibilis pcedere fm qz ille act' cor' respōdet p rione p rīs qz est pma p riona in trinitate. r fm illam correspondentiā assignat ordo i mandatis que spectant ad scdā tabulam. ¶ Ad illud qd obi qz est ibi ordinis repugnātia inter mandata p rime tabule et scdūde. qz int mādata pme tabule negatiua pponuntur affirmatiuis. ddm qz hoc est falsū. qz qzuis primū man datū videat esse negatiuū qz rōm ad modū. affirmatiuū tamē e qzū ad rē. Prohibetur enī adorari sculpsitā. et in h clauditur qz vnus solus deus debeat adorari r coli. ¶ Ad illud qd obi qz in mandatis p rime tabule nō bñ lissimū ponit vltimo loco. respōderi pōt p interemptō nem. qz nō est magis sabbarū sanctificāre qz deū adorā re. Alit etiam responderi pōt. qz esto qz nō bñ lissimūz poneret tertio loco. adhuc nō est dēordinatio. qz illō re spōdet bonitati qz appropatur sp ruiti scō. cur' p rionā ipa fides i trinitate ordinat tertio loco. nō sic aut erept ri circa mādata scde tabule. Posset etiam dicit qz ma ioris difficultatis est vltimum de mandatis scde tā bule qz primū. qz maioris pfectōis est rem alienā rōn r cupiscere qz patri bñ facere. Et si tu obiicias tūc qz de beret p rimo adorari. nō valet. tū qz mandatū illud nōn responderet patri s' spūs scō. tum qz nō est in eo tanta ob ligatio. ¶ Ad illud qd obi qz i mandatis p rime tabule pceptū cor dis ponit p rimo. r pceptum operis vltimo r pondendū est p interemptōne. qm si mandatum de sanctificatiōne sabbari respiciat operatiōnem extero rem. vtpote opus seruale. nō tamen respicit positue s' p rior' negatiue. actū vō cordis interiore qz attendit in va cando deo positue respicit. i mandato vō pmo nō tñ p rior' cultus cordis interiore. vcrūciam adoratiō exte rior'. ¶ Ad illud qd obi qz nullus e ibi ordo. qz a quolibet pōt fieri inchoatio. Dicit dū sicut supra dēm est qz ordo nō attendit in mandatis decalogi fm executionē nostrē impletōis. vel obmissionē nre p rioritatis s' fm dicitamen ipius fidei r obligatōem iusticie. sic p ractum est. r iō ratio illa nō valet.

¶ **Questio iij.**
De numero r ordine mandatorum per comparatiō nem ad tabularum distinctōnem. r cum diuersimode a diuersis dicant fuisse scripta mandata. querit quis ve rius dixerit. Nam Iosephus dicit qz quinqz fuerūt scp ta i vna. r quinqz in altera. Organes qz quattuor i vna r sex in altera. Augustin' dō qz tria i vna r septem i al tera. Et qz verius dixerit iosephus videt p rimo. qz ille tabule equales sūt qz rōm ad magnitudinem fm qz satis p rabile est. cum non legitur r rariū. ergo videtur qz tot debuerit vna tabula r unere quot r altera. ¶ Item hoc ipsum videtur aueroritate magis attendit penes vbi dicit legē impleri in dilectōne p rioritū. r hoc pbat inducendū solummodo in quinqz mandatis. ergo videt

Dist. xxxviii. de distinctōe pceptoz respectu obli-
 quitatū eiusdē oppositaz. ⁊ agit pmo d mēdacio.
Sciēdū tñ tria eē genera rē. Sup̄ egit mgr̄ de ex-
 positōe mādaroz. in hac hō pre in rēdit a gēre de
 obliq̄itatibz q̄ illis mādar̄ opponunt ⁊ p̄ illa p̄
 bibent. Diuidit aūr ps ista in duas pres. in q̄z p̄ma de
 terminat de mēdacio. In sc̄da de p̄iurio. ibi. videamus
 nāc de p̄iurio. P̄ia aūr ps in q̄ agit de mēdacio diuidit
 in pres tres. In q̄z p̄ma determinat de sp̄ibz ⁊ differētijs
 mēdacij. In sc̄da determinat qd sit mēdacū. ⁊ qd mēru-
 ri. ibi. Nēcū r̄o est. In tertia hō determinat de his q̄

ad mēdacū ⁊ sequunt. ibi. Illud etiā sciēdū est q̄ in q̄
 busdā rebz rē. P̄ia ps diuidit in duas pres. In q̄z p̄
 ma ponit trimēbre diuisionē mēdacij. In sc̄da hō subū
 git aliā diuisionē octo mēbroz. ibi. Sciēdū est etiā octo
 eē genera mēdacij. Sicut sc̄da ps p̄ncipalit̄ diuidit i du-
 as. In q̄z p̄ma determinat mgr̄ qd sit mēdacū ⁊ qd men-
 tiri s̄m rē. In sc̄da hō determinat qd sit s̄m vicij de formi-
 tarē. ibi. X hō om̄e mēdacū sit p̄ctm̄ rē. Sicut tertia
 ps in duas diuidit. In quaz p̄ma ostendit q̄ nō ois de ce-
 prio est eq̄lis p̄cti. In sc̄da hō inq̄rit vtrū iacob menti-
 tus fuerit. ibi. Soler etiā q̄ri de iacob. rē.

De mēdacio
 autē obstetricū ⁊
 DI. Raab q̄ fuerit
 XXX veniale rē. Con-
 VIII tra hō obz illud
 qd dicit Hieg. in
 glo. sup. j. Et o.
 Benignitatē ca-
 rū merces que ē
 et̄na vita remu-
 nerari poterat.
 p̄ culpā mēdacij
 in terrenā recō-
 p̄sarōz cōmura-
 ta ē. s̄ nihil com-
 mutat mercedē
 et̄nā in tp̄alez
 nisi mortale pec-
 carū. q̄ v̄ q̄ mor-
 talit̄ peccauerūt
 Itē v̄ q̄ hō tra-
 dicat h̄ero. gre-
 go. Hiero. ei dī-
 cit q̄ edificauit
 eis d̄ns domos
 sp̄uales. q̄ nō v̄
 q̄ retribuere eis
 in p̄nti. p̄. dōz
 q̄ circa hō est du-
 plex mod⁹ dicen-
 di. Quidam vo-
 lūt dicere q̄ mē-
 dacū obstetricū
 habuit duplicēz
 respectū. v̄z ad

Ponit trimēbre diuisionem
 mēdacij.

Scienduz

Sciēdū tñ tria eē genera mē-
 dacioz. sūt em̄ mēda-
 cia qdā p̄ salute v̄ comodo ali-
 cui nō malicia s̄z beniguitate
 dicta. q̄lit obstetrices mentite
 sunt ⁊ raab. Est ⁊ aliud mēda-
 cij gen⁹ qd sit ioco. qd nō fallit.
 Scit em̄ cui d̄z causa iocidici. ⁊
 hec duo genera mēdacioz nō
 sunt sine culpa. s̄ nō cū magna
 p̄fectis hō nō puenit mētiri
 nec etiā p̄tpali vita alicui. ne
 p̄ corpe alteri aniam suā occi-
 dāt. Licet at̄ eis v̄z tacere. s̄ si
 falsum dicere. v̄ si q̄s non vult
 hoīem ad mortē pdere. v̄z ta-
 ceat. s̄ nō falsum dicat. Tertiu
 hō gen⁹ mēdacij est qd ex mali-
 gnitate ⁊ duplicitate pdit cun-
 ctis valde cauendū. His videt̄
 innui mēdacia illa q̄ sunt ioco
 vel p̄ salute alicui. imp̄fects eē
 venialia p̄ctā. p̄fectis hō illud
 qd p̄ comodo alteri d̄z eē dam-
 nabile. qd etiā de mēdacio ioco
 so putari p̄t p̄cipue si iteretur.

De mēdacio autē obstetricū et
 raab q̄ fuerit veniale Aug. tra-
 dit dices. For̄sitan sic obstetri-
 ces nō remunerate sunt qz mē-
 tite sunt. s̄ qz infantes liberaue-
 rūt. ⁊ p̄p̄ hāc misericōiam venia-
 le fuit p̄ctm̄. nō tñ nullū. sic ra-
 ab liberata ē p̄pter liberationē
 exploratoz. p̄ q̄ fuit v̄iale pec-

catū. S̄z nec putet q̄sq̄ in cete-
 ris p̄ctis si p̄p̄ liberatoz hoīm
 fiant ita posse p̄cedi veniā. Ad
 ta em̄ mala detestanda talē se-
 quunt̄ errorē. Possūm̄ ei ⁊ fu-
 rando alicui p̄desse si paup̄ cui
 dat sentit cōmodū. ⁊ diuē cui
 tollit nō sentit incōmodū. Fra-
 ⁊ adulterādo possūm̄ p̄desse
 si aliq̄ (nisi ad h̄ ei sentiat) ap-
 pareat amādo mortura. ⁊ si vi-
 xerit penitēdo purgāda. nec iō
 p̄ctm̄ graue negabit̄ tale adul-
 terium.

Ponit aliā mēdacij diuisionē
 nē octo mēbroz.

Sciēdū est etiā octo eē gene-
 ra mēdacioz v̄t Aug. i li. de mē-
 dacio tradit. q̄ diligēter notan-
 da sunt. v̄t appareat qd mēdaci-
 um sit veniale ⁊ qd damnabile.
 Primū capitale est mēdaciū
 loq̄ez fugiēdū qd sit in doctri-
 na religiōis. Ad qd nulla cau-
 sa q̄sq̄ d̄z adduci. Secūduz qd
 tale est v̄t nulli p̄sit. s̄ ob̄sit ali-
 cui. Tertiu qd ita p̄dest alteri
 v̄t ob̄sit alteri. Quartum sola
 mētēdi fallēdiq̄ libidie qd mi-
 rū mēdaciū est. Quintū qd sit
 placēdi cupiditate de suauit̄ elo-
 quio. His oibus cuitat̄ seq̄t̄ se-
 rtū gen⁹ qd nulli obest ⁊ p̄dest
 alicui. v̄t si q̄s pecuniā alicui
 iuste eē tollēda sciēs vbi sit ne-
 scire se mētias. Septimū qd er-
 nulli obest ⁊ p̄dest alicui. v̄t si
 q̄s nōlēs hoīez ad mortē q̄strū
 pdere mētias. Octauuz quod

pus hūerāt suā/
 do puulos ex rē/
 moze dei. ⁊ s̄m h̄
 dicit currere s̄a/
 etoz auctes d̄/
 uerlas. S̄z iste
 mod⁹ fac̄ salūm̄
 abilis ē. q̄ durū
 v̄t dicē q̄ aliq̄s
 p̄ seruāda p̄p̄ij
 cor̄p̄is salūe
 mortalit̄ peccet
 dicēdo aliq̄d mē-
 dacū leue. Ali⁹
 mod⁹ d̄dī ē q̄ in
 ip̄is obstetricibz
 duo ē p̄siderare
 p̄ctar̄. b̄ificiū p̄
 cedēs. ⁊ mēdaciū
 um s̄b̄eq̄ns. Et
 octo gene-
 rā bus menda-
 ciorum.
 August. de
 octo gene-
 rā bus menda-
 ciorum.

De mēda-
 yitam p̄ueroz. ⁊
 no obstetri qd vitā p̄nam.
 cum ⁊ raab mēriebant em̄ p̄
 v̄traq̄ seruāda.
 Et s̄m q̄ habuit
 respectū ad vitā
 p̄ueroz sic erat
 ex pietate. s̄m at̄
 q̄ habuit respec-
 tū ad seruāda
 vitāz p̄p̄nā quā
 magis dilexerūt
 q̄ vitāz. sic erat ex libidine. Et p̄mo mō erat p̄ctm̄ ve-
 niale. quia erat mēdaciū officiosum. Sc̄do mō erat
 p̄ctm̄ mortale. qz p̄cedebat ex mala radice. v̄z ex libidi-
 nōlo amore vite p̄p̄e. ⁊ eo t̄p̄e q̄ vitas p̄streda eēt. ⁊ iō h̄
 elpa ab̄sultit eis mēcedē quā mēruerāt ex pietate. quā

er h̄ p̄z q̄ nulla sit p̄trouersia inē Hieg. ⁊ Aug. ⁊ Die-
 ro. qz nō vult dicere Hiero. q̄ obstetrices habuerūt do-
 mos sp̄uales p̄ assecutoz gr̄e. s̄z qd amō ad gram p̄pare
 fuerūt p̄ timore ⁊ pietatē. **Quartū sola mētēdi**
 fallēdiq̄ rē. Cōtra h̄ obz. v̄t em̄ q̄ nullū tale sit mēdaci-
 um

um: qm qm dicit Dyo . null' opaf ad malū aspiciens .
 Si g' mētri de se malū ē . v' q' nullus vnq' mēriat solū/
 mō aspiciēs ad ipz mēdaciū . Irē libido est radix omnū
 maloz . g' nō solū ducit quarto generi mēdaciū . s' etiaz
 omī mēdacio qd fit ex libidine . g' penes b' nō d'z assigri
 aliqd gen' men/
 daciū . Irē mēda/
 ciū qd fit sola li/
 bidine mentien/
 di nullū bz exu/
 sarōnū . z peccat/
 rū quāto minus
 habz excusarōis
 rāto est grau' .
 g' v' q' illud mē/
 daciū sit pmū et
 capitale inf' oīa
 mēdacia . z nō sit
 quartū gen' .

¶ ad b' dō .
 est q' mēdaciū il/
 lud d' fieri ex li/
 bidine q' qdē vō
 mēriat solum v'
 placet . Propē
 qd notādū est q'
 libido dupl' d'z .
 Uno mō d'z libi/
 do iproba volū/
 ras . z sic ē radix
 mortalū pccōnū
 Alio mō d'z libi/
 do qēqz mode/
 rara delectatio .
 et sic libido d'z a
 libendo . z h' mō
 nō solū est radix
 mortalū s' etiaz
 ventialūz . Hoc
 aut dupl' p' ac/
 cipi . Aut cōiter put' qrit sine in actu p'po aut p'nti . aut
 specialiter put' in actu p'po d'escit . P'imo qdē mō cōis
 est omī pccō . Scdō vō mō penes ipam accipit differē/
 tia mēdaciū qd fit ex libidine . q' in p' nō d'z fieri q' pcedit
 ex mala volūrate . s' q' hō in mēriēdo nō qrit aliud q' se/
 ipm oblectare in ipō mēdacio . z h' mō m' maluz est q'
 illud q' intēdit ali' p'desse . z iō mediū locū tener inf' men/
 daciōz genera .

¶ Ad illud qd p'mo ob' q' null' opaf ad
 malū aspiciēs . dōm q' in mēdacio duo sunt . vicz vitar'
 absentia . z qdā ars z asturtia . Et licet nō delectet q's i ab/
 sentia vitaris . z r'ngit nū aliqūc delectari in qdā arte et
 asturtia mēriēdi . z b' alio mō bz spēm boni . Et rōne ill'
 d'z aug . q' sola mēriēdi libidine z r'ngit aliqūc mēriēdi .
¶ Ad illud qd ob' q' libido ē radix oīm maloz . dō . q' li/
 bidio ibi sumit large . s' b' appropaf ad delectarōz . z q' h' in
 ipō actu mēriēdi . q' q's sine in se qrit z nō in altero . q' iō
 p'stituit spēm mēdaciū . qm in alijs sp'ebz mēdaciū hō nō
 r'it in se s' etiā in alijs sine qrit . **¶** Ad illud qd ob' q' illō
 mēdaciū d'z ē maxmū . dō . q' h' nō est vez . q' magnitu/
 do mēdaciū atredif' fm maiorē obliq' rōz intēditōis . magis
 aut obliq' q' in mēdacio intēdit aliū offendere q' semet/
 ipm delectare . z iō rō illa nō valet . **¶** Ad daciū ē vt
 ait Aug . falsa significatio voc' cū intēditōe fallēdi . Ob'
 p'ra b' q' abstractū z p'creti eadē est diffinitio . S' mēri

Aug' . i . li .
 p'ra men
 daciū .

Mētri qd
 sit .

nulli obest z ad h' p'dest vt abi/
 mundicia corpali aliqd tueat .
 In his aut rāto min' peccat q'
 q' cū mēriat q'to magis a p'mo re/
 cedit . Quisq's vō aliqd gen' eē
 mēdaciū qd p'ctū nō sit putaue/
 rit . decipiet seipm turpiter . cū
 honestū eē deceptozē aliorum
 arbitret . Omē g' gen' mēdaciū
 summope fuge . qz omē mēda/
 ciū nō est a deo .

¶ Determinat qd sit mēdaciū et
 qd mētri fm rem .

¶ Hic vidēdū est qd sit mēda/
 ciū z qd sit mētri . deinde vt rū
 omē mēdaciū sit peccatū z q're
¶ Mēdaciū est vt ait Aug . falsa
 significatio vocis cū intēditōe fal/
 lēdi . vt g' mēdaciū sit . necesse ē
 vt falsuz p'ferat z cū intēditōe fal/
 lēdi . Hoc ei malū est . p'pū mē/
 riētis . aliud habere clausum in
 corde . aliud p'mptū i lingua .

¶ Mentiri vero est loq' p'ra h'
 qd aio sentit q's . siue illud vez
 sit siue nō . D'is g' q' loq'tur men/
 daciū mēriē . qz loq'tur p'ra hoc

ri p' h' sine falsa vocis significatōe fm q' post d'z mē/
 vicz cū q's intēditōe dicere falsuz d'z vez . g' ista nō est re/
 cta diffinitio . Irē sic mēdaciū z r'ngit eē in p'bis . ut etiā
 z i fact' . g' n' r'it d'z dicit falsa voc' significatio . s' etiā fal/
 sa op'is significatio . Irē v' q' p'dicta notificatio n' p'ueni/
 at oī mēdacio .

qd aio sentit . i . volūrate fallen/
 di . s' nō oīs q' mēriat mēdaciūz
 dicit . qz qd vez est loquit' aliqū
 mēriēdo . sicut ecōuerso falsū
 dicēdo aliqū verax est . Un' ait
 Aug' . Nemo sane mēriens iu/
 dicādus est q' dicit falsuz qd pu/
 rat vez . qz q'tum in ipō est non
 fallit ipē s' fallit . Mō g' mēdaciū
 arguend' est q' falsa incautiuz
 credit ac p' veris h'z . Potiusq'
 ecōtrario ille mēriat q' dicit vez
 qd purat falsum . Quātū ei ad
 aiamei' attinet nō vez d'z . qz
 nō qd sentit d'z . q'uis vez inue/
 niat eē quod d'z . Nec ille liber
 est a mendacio q' ore nesciēs lo/
 quit' vez . sciēs at volūrate mē/
 riē . Hic q'ri solet si iude' dicat
 xpm eē deū . cum nō ita sentiat
 aio . vez loq'tur mendaciū . Mō
 est mēdaciū quod dicit . qz licet
 alit teneat aio . vez tū est quod
 dicit . z iō nō est mēdaciū . Mē/
 riē tū illud quod vez ē dicēns .

¶ Quid sit mendacium fm vi/
 cū deformitatem .

p'rie dicit compatiorē ad ipm mēriē . z ideo p' clau/
 die in semēdaciū q' mētri . nec est idē oīno mēriē . z mē/
 daciū dicere sicut magister in littera dicit ap' . Nec se/
 quitur q' si aliquis mēriat q' dicit mēdaciū s' p'prie acci/
 piatur mendaciū . nisi forte large accipiat mendaciū ad
 mendacium fm quid vel simpliciter . **¶** Ad illud quod
 ob' q' mendaciū nō solūmodo est in verbis sed etiā
 am in factis . dōm q' z si aliquo modo est in fact' fm q'
 innuit Ambro . p'prie tū in verbis est fm q' dicit Aug .
 Verba em' sunt p'prie signa dicentia mēris . z ceptū . p'io
 eo q' ab interiori p'cedunt . z voluntarie formantur . Et
 quoniam mendaciū respectū dicit ad illud quod est imē/
 te int' . hinc est q' p'prie est in sermonibus z vocibus
 z p' falsam voc' significatiōē diffinit' . licz z in alijs ali/
 quo modo analogice z p' posterius reperiat' . **¶** Ad illud
 quod ob' q' ista notificatio nō cōuenit mendacio
 tocolō z officio . dōm q' notificatio ista p' p'ri' conue/
 nit mendacio p'ncipalē . Tocolō aut z officio cōuenit
 quodāmodo quasi p' posterius . Unde vocabulū fallēdi
 di in notificatiōe mendaciū nō tū impozat decept' . s'
 etiā falsum dicere . z hoc est oī mēdacio cōmune z ge/
 neralē . falsum em' dicere ceterius quodāmodo fallere
 est . dum homo id dicit qd potest hōiem ad fallitātē de/
 ducere . z deducendo ad fallitātē fallere z decept' .

Aug' . m
 encl'

¶ Ad illud vero
 qd ob' q' abstractū
 z p'creti eadē
 est diffinitio . di/
 cendū q' mēdaciū
 um sic p'prie va/
 rum est non tū
 dicit compariorē
 ad mēriē . sed
 etiā ad ipz rem
 de qua fit sermo
 Mentiri vō p'
 die dicit compatiorē
 ad ipm mēriē . z ideo
 p' clau die in semēdaciū
 q' mētri . nec est idē
 oīno mēriē . z mēdaciū
 dicere sicut magister
 in littera dicit ap' .
 Nec sequitur q' si
 aliquis mēriat q' dicit
 mēdaciū s' p'prie acci/
 piatur mendaciū . nisi
 forte large accipiat
 mendaciū ad mendaciū
 fm quid vel simpliciter .
 ¶ Ad illud quod
 ob' q' mendaciū nō
 solūmodo est in
 verbis sed etiā am
 in factis . dōm q' z
 si aliquo modo est
 in fact' fm q' innuit
 Ambro . p'prie tū in
 verbis est fm q' dicit
 Aug . Verba em' sunt
 p'prie signa dicentia
 mēris . z ceptū . p'io
 eo q' ab interiori
 p'cedunt . z voluntarie
 formantur . Et quoniam
 mendaciū respectū
 dicit ad illud quod
 est imēte int' . hinc
 est q' p'prie est in
 sermonibus z vocibus
 z p' falsam voc' signi/
 ficatiōē diffinit' . licz
 z in alijs ali quo
 modo analogice z p'
 posterius reperiat' .
 ¶ Ad illud quod
 ob' q' ista notificatio
 nō cōuenit mendacio
 tocolō z officio .
 dōm q' notificatio
 ista p' p'ri' conuenit
 mendacio p'ncipalē .
 Tocolō aut z officio
 cōuenit quodāmodo
 quasi p' posterius .
 Unde vocabulū fallēdi
 di in notificatiōe
 mendaciū nō tū
 impozat decept' . s'
 etiā falsum dicere .
 z hoc est oī mēdacio
 cōmune z generalē .
 falsum em' dicere
 ceterius quodāmodo
 fallere est . dum
 homo id dicit qd
 potest hōiem ad
 fallitātē deducere .
 z deducendo ad
 fallitātē fallere z
 decept' .

Ad Jacob quod matre fecit autore vt falleret patrem
re videtur hoc no habere veritatem. quia Jacob dicit
fallu cu interoe falleret prez. interdebat ei significare q
eet Esau. q vt q

Quoem
daciū
peccatum

simpliciter fuit men
daciū. ergo vt
dicitur q simpli
citer fuit. te men
tius. Item mē
daciū est ita ma
lum q nullo mo
do pot fieri bo
num. nec per se
nec per dispēn
sationes aliqua
videt q nullo
spūsancti. Nihil
nec mētis impio
poruit ipse iacob
a mendacio excu
sari. R. dōm q
fm bñm Amō. r
etiā aug. Jacob
vir simplex a mē
dacio excusaf et

Quare oc
mendaciū
peccatum

quā ad id qd di
xit vbo. r qm
ad id qd fecit in
falso. Verbo ei
dixit. r factis si
mulauit se esse
Esau. Quāru ad
id qd dicit vbo
excusaf. q nō in
tendebat patres
fallere s; dirige

August
in ench

re. Nō intende
bat etiā dicere se
q nō iō mē
e Esau qm ad
daciū non ē psonā s; qm ad
peccū qz nō dignitate pmo/
pct. genture r bñdy
erōis quā sibi a
deo vidicauerat
Et h inq nō. p
pna aucte. s; ma
tris impio r spi
ritu sancti consilio
dicebat. Qui q/
dē. spūscūs in
vno r eodē voca
bulo multiplicē
bz intelligētiam

Ps. v.

Quāru etiā ad
id qd fecit facto si
mulando se esse
Esau nō pecca
uit. q fm Amō.
factū illud figu
rā pferrebat suru
roz. Tñ ppter
figuratiōē et
rectā intencōz q

Sap. f.

Quo omne mendaciū sit pec
catum Aug. insinuat. Abibi in
quit videt omne mendaciū esse
peccatum. sed multuz interest
quo animo r de quibus rebus
quisqz mentiatur. Nō enim sic
peccat qui consulendi r qui no
cendi voluntate mētur. Nec
tñ nocet qui viatozem mentiē
do in diuerso itinere mittit. qm
tum qui viam vite mentiēdo
deperauit. Porro omne men
daciū ideo dōm est esse pecca
tum. quia hoc debet loqui ho
mo quod animo gerit. siue illō
verum sit. siue putetur r nō sit.
Verba enim ideo sunt institu
ta non vt per ea homines inui
cem fallant. sed per ea in alteri
us noticiāz suas cogitationes
ferant. Verbis ergo vti ad fal
laciā. non ad quod sunt insti
tuta. peccatū est. Nec ideo eti
am vllum mendaciū putan
dum est nō esse peccatuz. quia
possum alicui aliquādo pdes
se mentiēdo. Possum enim r
vt predictum est r amādo r fu
rando r adulterando pdesse.
Mendaciū quoqz nō tūc tñ
esse possumus dicere quando
aliquis leditur. Lum enim a sci
ente dicitur falsum. mendaciū
est. siue quis siue nemo ledat.
Ecce ex his constat omne men
daciū esse peccatum. Non ta
men de omni mendacio accipi
endum est illud psal. Perdes
omnes qui loquuntur menda
cium. Nec illud. Os quod mē
titur occidit animā. Nec omne
mendaciū isto precepto pro
hiberi videtur. nec premissa de
scriptione mendaciū loci in
cludi.

Ostendit q nō ois deceptio
est equalis peccati.

dirigebat fm spūscūs inspiratōz dicit Aug. Jacob nō cō
misisse mendaciū. sed implese ministeriū iuxta scriptu
re testimonium. quod dicit eum virum simplicem non

Illud etiam sciendum est q
in quibusdā rebus magno ma
lo. in quibusdā paruo. in qui
busdam nullo fallimur. In qui
bus rebus nihil interest ad ca
pescendum dei regnum vtruz
credantur an non. vel vtrum
vera putētur an falsa. siue sint
siue nō. in his errare. i. aliud p
alio putare. non arbitrandum
est esse peccatum. vel si est. est
nimium atqz leuissimuz. Et sūt
vera quedam qzuis non videā
tur. que nisi credantur. ad vlti
tam eternam nō potest perue
niri. Et licet error maxima cu
ra cauendus sit. non modo in
maioribus sed etiam in minoribus
rebus. nec nisi rerum igno
rantia possit errari. non est tā
men cōsequens vt continuo er
ret quisquis aliqd nescit. Sed
quisquis se estimat scire quod
nescit. provero enim approbat
falsum. quod est erroris ppri
um. Verūtāmē in qua re quis
qz erret interest plurimū. Sūt
enim que nescire sit melius qz
scire. Itē nōnullis errare pro
fuit aliquando. sed in via pedū
non in via morum.

Inquit vtruz Jacob men
titus sit

Solet etiam queri de iacob
qui se dixit esse Esau aliter ani
mo sentiens vtrum mentitus
sit. De hoc August. ait. Jacob
quod matre fecit autore vt fal
leret patrem. si diligēter atten
datur videtur nō esse mendaci
um sed mysteriū. Intendebat
enim matri obedire que p spi
ritum nouerat mysterium. Et
ideo propter familiare consili
um spiritus sancti quod mater
acceperat. a mendacio excusa
tur Jacob.

Ad illud qd 7
obicitur q spū
ritu sanctus nō
potest dispensa
re de mendacio
non.

Abi cū pte
culo errat
non.

Gen.
XXV.

Ad intelligentiam huiusmodi praeceptum se breviter queri.
 Primo quod verum essentiale sit mendacio esse falsum.
 Secundo quod verum essentiale sit mendacio esse peccatum.
 Tertio quod verum mendacium sit peccatum mortale ratione sui generis.
 Quarto verum omne mendacium sit peccatum mortale virtutis perfectis.
 Quinto querit de numero mendaciorum.
 Sexto ultimo quod de gradibus eorumdem.

Questio.
 Verum essentiale sit mendacio esse falsum. Et sic videtur primo per definitionem mendacii quae ponitur Aug. in li. de mendacio. Mendacium inquit est falsa vocis significatio cum intentione fallendi. Si ergo definitio et pres definitio sit essentialis definitio ergo essentiale est mendacio esse falsum. Item hoc ipsum videtur per illud quod dicitur Aug. de mendacio. Sicut lux opponitur tenebris ita veritas opponitur mendacio. sed tenebra essentialiter loquendo est privatio lucis ergo mendacium est privatio veritatis. sed veritatis privatio est falsitas. ergo a primo esse essentiale est ipsi mendacio esse falsum. Item sicut se habent esse veritatem et mendaces circa homines sic se habent circa oves. sed ista duo sunt incommpossibilia circa eundem hominem sicut et semel. videtur ipsum esse veritas et mendacium simuliter erunt incommpossibilia circa sermonem ergo impossibile est quod idem sermo sit verus et mendax. Si ergo mendacium non potest se copari cum veritate. videtur quod inseparabiliter habentur a se invicem falsitates. Item omne verum finem quod bonum est appetitur a ratione. sed nullum mendacium est appetitur a ratione. ergo mendacium est verum. et est verum vel falsum. ergo essentiale est ipsi mendacio esse falsum. Sed contra Aug. in libro de mendacio dicitur quod ille mentitur qui dicit verum quod putat esse falsum. sed qui mentitur mendacium dicit. ergo aliquid dicens verum facit mendacium. non ergo omne mendacium necessarium est falsum. Item sic dicitur discordat ab intentione cum quis negat illud quod noviter sic etiam discordat quando affirmat illud quod ignorat et de quod dubitat. ponat ergo cum sit possibile. sed in tali affirmatio discordat sermo ab intentione loquens. ergo est ibi vitium et peccatum. sed non est nisi peccatum mendacium. ergo videtur quod aliquid si minus possibile esse verum et non nihilominus est mendacium. Item si intentio est recta totum est rectum. ergo si intentio est mendax totum est mendax. sed aliquid potest dicere dicitur verum intentione mentiendo. ergo possibile est quod aliquid dicens verum sit mendax. sed non est mendax nisi in loco dicto. ergo possibile est dicitur verum esse mendacium. Item sic se habet peccatum ad bonitates. ita se habet mendacium ad veritatem. sed quod facit aliquid bonum opus mala intentione committit peccatum. ergo sicut qui dicit verum fallendi intentione incurrit mendacium. ergo idem quod prius. Si tu dicas quod magis videtur dicere in lingua possibile est aliquid dicere verum et mentiri. sed non est possibile aliquid dicens esse verum et mendacium. sicut videtur esse oppositum in adiecto. quod sicut se habet peccatum ad peccatum. sic se habet mendacium ad mendacium. sed omnis peccatum committit. ergo omnis mentiens mendacium dicit. ergo si veritas dicitur non repugnat actu mentienti. non repugnat rationi ipsius mendacium. Item ad predicandum intelligentiam et notandum quod dicitur exteri plura comparatur ad intentionem dicentis. et ad ipsam rem significatam. et finem sicut dicitur illud rationem duplicem falsitatis vel veritatis. Nam per comparationem ad rem dicitur verum. per comparationem autem ad intentionem dicitur dicitur verum. Sic etiam falsitas dupliciter est circa sermonem. Nam per comparationem ad rem videtur cum non est adequatio rei et sermonis dicitur sermo falsus. per comparationem vero ad intentionem dicentis cum non est adequatio finis et intentionis dicitur sermo fallax sive mendax. Quia igitur mendacium notat ipsum dicitur per comparationem ad rem. et ad ipsum dicentem. hinc est quod ad complendam mendacium ratio duplex falsitas occurrit. Una per comparationem ad rem. et al-

tera per comparationem ad intentionem loquentis. Et haec duplicem falsitatem tangit Aug. in definitione mendacii cuius dicit Mendacium est falsa significatio vocis cum intentione fallendi. Prima autem falsitas tenet in ipso mendaciorum materiali. Secunda vero rationem formalem. et ab illa secunda de nominatur quod mendax. ergo propter hanc duplicem comparationem quam imponit ipsum mendacium de ratione sui notis necesse est ad eum complendam concurrere predictam duplicem rationem falsitatis. Mentiri autem dicitur actu per comparationem ad ipsum loquentem. Unde ad hoc quod aliquid dicat mentiri sufficit falsitas quae occurrit ex discordia vocis et intentionis. Et hoc patet ex ipsa definitione vocabuli. quod mentiri est contra mentem ire. Contra mentem autem vadit non solum ille qui dicit falsum scilicet sed etiam qui dicit verum quod putat esse falsum. Unde minus imponitur ex ipsa notifikatione Aug. ratio dicitur in materia ad hoc verum aliquid dicat mentiri. non tamen sufficit ad plenam rationem mendacii finem quod dicit magis in littera. et manifeste apparet ex ipsa notifikatione Aug. ratio dicitur ad primam partem adductis. Ad illud quod obicitur in contrarium quod ille mentitur qui dicit verum quod putat esse falsum. ita patet respectu suo. quod plura requiruntur ad perfectam rationem mendacii. quod aliquid dicat mentiri. Ad illud quod obicitur. quod sicut verbum discordat ab intentione in eo quod asserit falsum. ita etiam in eo qui asserit verum et incertum. Dicitur quod si sit ibi similitudo quod ad discordiam intentionis. dissimilitudo tamen est quod ad discordiam sermonis et rei. quod cum asserit falsum scilicet enter. non rationem discordat sermo ab intentione. sed etiam discordat a re. et non sequitur quod sit in asseritione falsi cogitatio est mendacium. quod propter hoc est in asseritione veri incertum nisi finem quod. Ad illud quod obicitur intentione recta totum rectificat et obliquum totum falsificat. Dicitur quod et si intentio obliquum totum dicitur falsificat. non tamen falsificat finem omnem respectu. sed finem respectu quem habet ad dicitur. et ille respectus non sufficit ad mendacium rationem sicut tactus est. Ad illud quod obicitur. quod facit bonum mala intentione committit peccatum. ergo dicitur quod bonum mala intentione factum non est simpliciter peccatum. sed peccatum illud facit sicut cum quis dat elemosinam ex vano gloria. dare elemosinam non est peccatum. sed illi qui mala intentione facit. sic et in proposito pro peccati. et propterea et hoc non habet quod veritas simpliciter cum eo quod est mendacium simpliciter sive alicui. Aliter etiam possit dici quod non est sicut peccatum dicitur peccatum dicitur bonitas. bonitas autem dicitur ordinatio in finem. quod dicitur hoc esse mediate recta intentione. Et hoc recta intentione sublata. cum simpliciter per ordinatio. simpliciter tunc iudicabitur aliquid esse peccatum. mendacium autem dicitur peccatum bonitas. quod dicitur non tamen consistit in comparatione ipsius finis ad intentionem sed etiam ad ipsam rem. Et hoc patet. Item ad illud quod obicitur sequetur quod dicitur peccatum committit. ergo mentitur sicut committit mendacium. Non enim est sicut in verum est. Esto tamen quod ista conclusio recedat. quod iste mentiendo committit mendacium. non tamen sequitur quod est mendacium in se. imo est ibi finem quod et simpliciter sic finem et planum est. Unde solum illud dicitur in hoc est falsitas per comparationem ad rem et intentionem est mendacium simpliciter et complere. Illud vero in hoc est falsitas solum per comparationem ad intentionem. est mendacium alicui et minus complere. Illud autem in hoc est falsitas per comparationem ad rem. est mendacium finem quod et tamen complere. Unde siere oves rationes promissae et etiam plures in processu suo peccant finem quod et simpliciter.

Questio.
 Verum essentiale sit mendacio esse peccatum. Et sic videtur primo a contraria Aug. qui dicit sic. videtur mihi obesse quod mendacium esse peccatum. Item Aug. in li. de mendacio. aut non est credendum bonis. aut credendum est eis quod credimus debere aliquid mentiri. quod primo est peccatum. sed non stultum. restat ergo videtur mihi mentiant boni. Si ergo aliquid mentitur. necesse est in se mentitur esse ma-

10

16

maius falsu reducatur ad veru. In disputatōibus enī p/ positiones magis sūt dubie q̄ veritatis assertōnes. ni li forei doctrinalib; disputatōibus in quibus opret discērem credere. vbi sola vera ponūtur. pbant r sup/

24 ponūtur. Ad illud quod obiicit de simulatōne in sa cro. Dm q̄ est simulatio cautele. instructōnis r dupli citatis. Simulatio cautele fuit in iehu cū finxit se cul/ torē baal. r dauid qui finxit se stultū. Simulatio vō doctrine fuit in xpo cū finxit se longius ire. sic dī Luce vlt. in q̄ eruditur discipulos in officio hospitalitatis quo coegerūt illum apud se manere. per quod nervere illū cognoscere. Simulatio vero dupliciter est i by/ ponūtis. qui in signo exteriori ostendūt se esse bonos. r interiori replētur malicia. Prime due simulatōes nō tenent rōnem mendaciū. sed tertia rōnem mendaciū tenet r illa nō est sine peccato. Præterea nō est simile de vbo r facto. q̄ factum nō est pncipaliter institutū ad signi/ ficandū mētis conceptum. Sermo autē ad h̄ institut⁹ est. vt sit nūcius r interpretis mētis. r vt hō significet alteri qd̄ est apud se. r vt astruarit veritas apd̄ audie tem que est apud loquentem. r ideo q̄ ad aliud vitur ip so ierone. aburif r incurrit peccatū mendaciū. non sic autē est h̄ ex parte facti.

25 Ad illud qd̄ obi q̄ mat⁹ pec/ castū est furtū r homicidiū q̄ mendaciū. Dm q̄ q̄uis grauitas peccatū sit verūq; eoz qm̄ sit mala intentōe r ma lo sine q̄. r q̄m̄ p̄tingit illa a malo sine separi. id̄ p̄nt bene fieri. nō sic autē est i mendacio repire. q̄ de ipius nomis rōne nominat intentōis obliquationē.

26 Ad illud qd̄ obi q̄ est i mādarum secunde tabule. Dm q̄ i māda tis secunde tabule q̄tum ad actū contingit bene deum di spensare. s; q̄rū ad deordinatōem intentōis nunq;.

27 Ad illud qd̄ obi deo q̄ ex cha ritate intruf ad mēdicū. Dm q̄ charitas pncipōit veritate. vnde ad nihil mouet qd̄ vitari repugnat. ve riat dico ex parte anime. Unde dicit Bern. q̄ ad h̄ opus sit laudabile necesse ē q̄ sit charitas in intentōe r vras in electōe. Et q̄ vras nō seruat in plarōe mē daciū. hinc ē q̄ mendacium ex charitate nō pōt dici. Si cur em̄ ex charitate nō pōt scien ter p̄mitti malum. qd̄ quidem maneat malum vt inde eueniat bonū. sic etiaz nō pōt ex charitate dici falsum vt inde sequat̄ vez aut bonū. Et est simile. qm̄ sicut vis interpretatiua deseruit i intellectue. sic vis electiua affectiue. r sicut finis affectiue est bonū. ita finis intellectiue est verum. Sicut q̄ nul lum opus pōt ex charitate fieri nisi quis intēdat bonū r illud opus sit ordinabile ad bonū. sic etiā nullus fmo pōt ex charitate pferri. nisi in illius fmonis prolātōne pmo intēdat̄ vez. Et quia mendaciū ordinariū est ad contrariū veri. vitz. ad iudicandum falsū ex ipsa in tēione preferentiis. ido nō potest fieri ex charitate nec meritorie. sed semp male. r hec ratio tacta fuit in ipsa re sponstone scā ad questionem.

¶ Questio iij c
 Urq; mendaciū sit peccatū mortale ratōne sui generis. Et q̄ sic videtur pmo p illud quod dicit in psal. Perdes oēs q̄ loquūtur mendaciū. Glo. plus ē pdere q̄ odire. s; deus neminem odit nisi propter peccatum mortale. ergo omne mendacium est peccatū mortale. Itē Sap. j. Ds quod mēditur occidit aīaz. quod verbū tractās au gustinus dicit in li. de p̄sictiuitioz r virtutum. nec of fectio mendacio. nec simplici verbo oportet quemq; decipere. q̄ quolibet mentiat̄ q̄s occidit aīam. s; nō occidit aliq̄s nisi p mortale peccatū. q̄ quocunq; mentiat̄ aliq̄s peccat mortaliter. Item sup illud Perdes oēs

qui loquūtur mendaciū. Glo. Si q̄s nō vult homines ad mortē pdere. verū taccat. s; nō falsū dicat. nec cor porē alterius animā suā occidat. sed nullū mendacium est leuius peccatū q̄ mendacium officiosum. q̄ si illud occidit aīam. ergo r omne aliud. Cū igit anima nō occidatur nisi per mortale peccatū. videt̄ rē. Item hoc ipm̄ ostenditur rōne. Quod est contrarium veritati r q̄ peremptio est peccatū mortale. sed omne mendacium re pugnat vitari. sicut fornicatō castitati. ergo sicut forni catio est peccatū mortale de rōne sui generis. ita r menda/ cium. Itē omis q̄ facit p̄tra p̄scientiā edificat ad ger bennā. s; omis mentiens p̄tra p̄scientiā loquitur. q̄ dicit falsū cum intentōe fallēdi. q̄ p̄rens mendaciū ed i ficut ad gebennā. sed non dicit homo edificare ad gebē nam nisi p peccatū mortale. s; rē. Itē omne peccatū in quo est plenus p̄sentis r sit ex certa sciētia est peccatū mor tale. q̄ in pctō in quo est plenus p̄sentis supior. p̄ortio rōnis manducat. peccatū autē quod est ex certa sciētia est peccatū in sp̄ritu sanctū quod est grauissimum. Cū er go omne mendacium de rōne sui generis sit peccatū ex certa sciētia r in quo est plen⁹ p̄sentis. vt q̄ omne men daciū sit peccatū mortale. Sed 3. Glo. sup j. Exo. In firmis mētiri p̄cedit. s; nullū mortale sicut p̄cedit. q̄ mendacium nō est mortale peccatū. s; Ergo. lo quens de mendacio obstricū dicit. hoc peccatū genus facili credimus relarari. s; peccatū quod facile relarax est i genere venialis. s; rē. Itē nihil est peccatū mor tale nisi vbi libido interuenit vel p̄emptus. s; mendac ium officiosū de sui ratione non dicit libidinem nec cō temptū. q̄ nō videtur q̄ sit mortale peccatū. Itē cum quis loquitur cum primo suo dīcedo ei fabulā nō facit p̄tra aliquā p̄hibitionem. q̄ nō videt̄ q̄ peccat mortale s; mētitur mendacio iocoso. q̄ nō omne mendacium est peccatū mortale. R̄ dīcedū q̄ absq; dubio nō omne mendaciū est peccatū mortale imo inq̄tū est de rōne sui ge neris indifferēs est peccatū r ad mortale r ad veniale. Et rō h̄m̄. q̄ liguā posita ē in lubrico. r facili⁹ loq; ra cere. id̄ nō sp̄ ponderat̄ ac r̄ lingue nec pōderat̄ p̄or fa cilif. p̄ qd̄ dī. Jac. iij. Qui nō offendit in vbo h̄ p̄ccet⁹ est vir. p̄ qd̄ etiā peccatū mendaciū nō est generalit̄ mora le. s; mortale sit rōne materie circa quā. r rōne p̄cept⁹ r rōne nocumēti. r etiā rōe libidis mētīdi. q̄ faciūt mē daciū cē p̄niciosus r mortale peccatū. r q̄ h̄ nō p̄currit ad cē mendaciū. id̄ pōt cē aliq̄ veniale. aliq̄ mortale. sic ostēdūt rōnes ad hāc p̄re inducē. Ad illud qd̄ obi. de aucte p̄s. q̄ oēs p̄dunt q̄ loquunt̄ mendaciū. dd. q̄ sicut glo. exponit nō intelligit̄ h̄ dicitū de mendacio generalit̄. s; fm̄ differētis mendaciū p̄niciosū. Un̄ distributio illa n̄ fert̄ ad ipm̄ mendaciū s; ad p̄sonas mētientes illo genere mendaciū. Itē in p̄cessu illo ē fallacia figure dīctōis. p̄ cōmutatōz suppositōis ei⁹ qd̄ dīco mendaciū. q̄ sit p̄ces sus a determinata ad p̄fusaz. Ad illud qd̄ obi. de aucte Sapie dīca pōt q̄ silt̄ auctas illa nō intelligit̄ de q̄libet mendacio s; de mendacio p̄nicioso. Et si obiicit q̄ Aug. exponit q̄ q̄cūq; mētiri occidit aīam. dd. q̄ nec ibi intē dit Aug. distribuere p̄ oib; differētis mendaciū. s; intel ligēs de mendacio p̄nicioso qd̄ ē in dērrima religiōis dīc q̄ nullo pacto. nullo sine p̄ q̄s mētiri q̄n occidat aīam r illud mēt̄ p̄r colligi ex lra sequēti. Ad illud qd̄ obi q̄ homo nō debet mentiri p salute alterius ne aīam suā occidat. potest dici q̄ verbū illud solummodo ad p̄r/ sectos se extēdit. De q̄b; loquitur August. in origi. vn/ de glo. illa sumpta est. Possit etiā dici q̄ verbū hoc dicitum est consultorie. quia homo non tenetur mentiri pro aliquo. nec tenetur animam suam ledere pro salute

alterius corporali. Nam quodlibet mendacium et si non inducat mortem quia tamen peccatum est ad mortem disponit id est sicut ut non mentiar pro salute alterius corporis seruandi et sic ex hoc non habet quod omne mendacium sit mortale peccatum. **33** quod est mortale peccatum vel ad illud preparat. Ad illud quod obicitur quod omne mendacium est peccatum virtutis veritatis. dicitur quod virtus veritatis potius est voluntas dicendi verum cum oportet et expedit quam sit continua enuntiatio veri. Quamuis autem platio istius mendacii repugnet actui dicendi verum tamen non repugnat ipsi veritati qua quis refugit mendacium propter conscientiam. Nec est simile de fornicatione respectu castitatis quoniam actus ille vniuersaliter est prohibitus non sic autem omnis diffinitio mendacii. et hoc est propter lubricum ipsius lingue. Unde quedam sunt mendacia exteriora que non ponuntur ipsi veritati virtuti sicut peccata venialia et sicut panis mortis castitati. Quaedam vero opponuntur sicut peccata mortalia. et ista prohibentur in quanto mandato in **34** quod dicit magister mendacium et prurium prohiberi. Ad illud quod obicitur quod facit conscientiam edificat ad gehennam. dicitur quod conscientia aliud dicit refugedum sicut dicitur in iusticia aliud quid sicut quod facit aliquo modo a iusticia declinare. Qui primo modo facit contra dicentem conscientie peccat mortaliter propter contemptum interuenientem et ille edificat ad gehennam. Qui vero secundo modo non edificat ad gehennam nec prope dicitur facere conscientiam sed propter conscientiam. Et primo modo sit contra conscientiam mendacia perniciosa secundo modo esse. Conscientia enim non dicitur omnia mendacia equaliter esse vitanda sed quod sicut mortalia quedam non sicut venialia. Et si tu obijcias quod omnis mentis eius quocumque genere mendacii mentiar. sed dicitur dicere per artem et quod conscientia dicitur. dicitur quod conscientia dicitur de aliis quod sit verum et de aliis quod sit mendacium vel eius contrarium. Et cum quis speret saluum scienter et si directe faciat contra conscientiam que dicitur aliquid esse verum non tamen facit contra conscientiam illam que dicitur aliquid non esse dicendum. Et quantum ad secundum dicitur conscientie quod dicitur in agendo pensat contra peccatum non quantum ad iudicium conscientie quod regit in cognoscendis. **35** Ad illud quod obicitur quod in omni mendacio superioris rationis comeditur et certa scientia concurrat. dicitur quod sicut secundo libro fuit de minimis manducatio superioris rationis facit peccatum mortale solum in his quorum actus sunt simpliciter vel prohibiti sicut in peccato carnis hoc autem locum non habet in peccato mendacii. Similiter non omne peccatum quod fit ex certa scientia sit in spiritu sancto sed illud in quo certa scientia concurrens ipsa malicia. Et si tu obijcias quod omne mendacium impugnat veritatem que est vna species peccati in spiritu sancto dicitur quod non qualiscumque veritatis impugnatione nec qualiscumque impugnatione est peccatum in spiritu sancto sed impugnatione veritatis secundum pietatem et vltimum impugnatione que est eum quadam pruritate et mentis obfirmatione quam non est in quolibet mendacio reperire. Et ideo ex hoc non potest concludi quod omne mendacium sit peccatum in spiritu sancto nec etiam quod vltimum sit peccatum mortale.

Questio **iiij.** **d**

Utrum omne mendacium sit mortale vitium peccatis. Et sic videtur primo super illud psalmi. Perdes omnes etc. Glo. Perfecit omnino mentiri non uenit. Sed hoc non dicit nisi quod alterius generis peccatum est peccatis et imperfectis quod enim omnino non habet iudicium esse mortale. **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100**

suscipiens filius a peccatore longe aberit. et nihil falsi ex ore eius procedit. exponens Aug. dicit sic. filius suscipiens per gram verbum eternum. et clauis sibi deputat ad subiectum hominis per mendacium. quod si per stuprum transire cogat. Si per stuprum transire est mortale peccatum. ut quod filius suscipiens meretur propter salutem alterius sit mortale peccatum. **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100**

est ad subueniendū aliene salutē corpali vel spūali p falsitate sibi sui. vñ q̄ h̄ mēdacū debeat inclinare ex ipsa pietate ⁊ dulcedine. sic videm⁹ q̄ magis p̄nus ē p̄at ad mētiendū p̄ salute filij q̄ p̄ salute vni⁹ extranei. Esto etiaz q̄ nulla sit p̄ntas. cū mēdacū iocolum ⁊ officiosum nō sit p̄bitū. si aliq̄s ad h̄ se nō astrinxerit p̄ vorū. q̄ntū cū q̄ sit p̄fecer⁹ nō vñ q̄ incurrit mortale p̄ctm̄. Et p̄terea est tertio mod⁹ dōdī q̄ aliqd obligat hō specialit̄ p̄ter alios. vel rōne voti emissi. vel rōne officij cōmissi. vel rōne scādali alios inuitantis. vel rōne p̄scie dicitantis. Si ḡ dicam⁹ viros p̄fectos obligari ad nō mētiendū aliq̄ genere peccati. cū h̄ nō sit ex p̄cepto. nec ex officio cōmissio. nec ex voto. erit p̄ se scandalū ⁊ p̄scie vinculū. P̄opter qd̄ noraḡ qd̄a sunt p̄fecti publici. qd̄a sunt p̄fecti occulti. Viris publice p̄fectis adhibet fides tāq̄ p̄seruatorib⁹ v̄tatis. ⁊ qm̄ mēdacū de p̄bensuz facit vt hō alteri non credat. si viri p̄fecti mētiunt. tā nec ipsi crederentur nec aliq̄b⁹. ⁊ magnū ip̄i v̄tari fieret p̄iudiciū. ⁊ dare alij occasio scādali. ⁊ rōales viri p̄fecti dñr habere p̄sciam q̄ p̄ nulla re dicat falsum sciēter. qm̄ ḡ dicit peccat mortaliter. cū q̄ facit p̄scie dicitamē. tū etiā q̄ alios scādalizant acriue. Nō sic aut̄ hōies scādalizant de h̄is q̄ sunt imp̄fecti. vel etiā de p̄fectis occultis. iō rōales nō sic obligant ad om̄e mēdacū vitandū. Et ē exemplū but⁹. q̄ si q̄s impugnet fidē. licitū ēēt imp̄fecti fugere ⁊ latere. ⁊ viri p̄fecti tenent stare ⁊ libere p̄stiteri. ne p̄ ip̄oz fugā ⁊ latitatioz p̄ls infirm⁹ cadat a fide. vñ p̄scierit de ber eis h̄ rōnabilē dicare. P̄ōt igit̄ cēdi s̄m Aug⁹. q̄ viri p̄fectis q̄z p̄fectio publica est. mēdacū q̄ntū cūq̄ p̄uū impurat in mortale p̄ctm̄. qm̄ p̄ter scandalū vitandū dicare de eis p̄scia nullaten⁹ ēē mētiendū. ne faciāt v̄tate venire in p̄emptū. Et h̄ vñ sentisse Aug⁹. q̄ fuit p̄cipuus v̄tatis amator. ⁊ ois vir q̄ veritatē amat vehe mēter odit mēdacū. Cū dī Ecclī. P̄ortior est fur q̄ as siduitas viri mēdacis. Cū ⁊ auētes ⁊ rōnes ad hāc p̄e inducere cōcedēde sunt. Ad illud vō qd̄ p̄mo obiit cōtrariū. q̄ circūstātia nō aggravat p̄ctm̄ in infinitū. dōz q̄ illud est vez q̄ntum est de se. sed vbi aliqua circūstātia introducta scandalū alienū ⁊ p̄scie vinculum p̄ n̄is mutat peccati genus. ⁊ facit eē mortale qd̄ alias eēt veniale. Vinculū em̄ p̄scie etiā in indifferētib⁹ facit alios peccare mortaliter. q̄ro magis in h̄is q̄ dicit rōnabiliter. Ad illud qd̄ obiit q̄ nō mentiri om̄i genere mendacij aut est p̄silū aut est p̄ceptū. ⁊c. dōm q̄ q̄ntū ad q̄dam genera mendacij p̄bitū est. q̄ntū ad aliq̄ nō est p̄prie p̄bitum sed cōbitū. Venialia em̄ nō dicunt p̄bita sed cōbita. scz q̄ ex diuino p̄cepto nō sunt oīno p̄bita (quia p̄ceptū respicit om̄es) ex p̄scie vinculo ⁊ scandalo quod respicit speciales p̄sonas efficiuntur p̄bita. Et sic intelligendū est se habere in pre ista.

44 Ad illud qd̄ obiit q̄ mēdacū aut repugnat charitati p̄fecte. dōm q̄ mēdacū repugnat verit̄. Repugnat em̄ charitati rōne p̄fectōis supaddite. qm̄ ip̄a p̄fectio viri iusti alijs manifesta. introducta occasionalit̄ scandalum ⁊ p̄scie vinculū. ⁊ p̄sequē peccatū. quod nō t̄m tollit p̄fectionē sed etiā ip̄am charitatē. Ad illud quod obiit q̄ vir p̄fectus nō peccat in verbo octoso. nec in p̄mis mortib⁹. sic nec alius imp̄fect⁹. dōm q̄ nō ē sile. quia ex alijs venialib⁹ peccatis nō ira out̄ scandalum. nec ira veritas venit in p̄emptū sicut de mendacio si repiat circa virū p̄fectū. s̄m q̄ supius est explanatum. De aut̄ sunt dicta de mendacio s̄m q̄ s̄ba beati Aug⁹ p̄tendūt. q̄ p̄ter magnū veritatē zelū maxime de restat⁹ est mēdacū ab oībus excludere. salte a viris p̄

fectis. ⁊ cū nō posset mendacū ab oībus excludere. saltem a viris p̄fectis voluit elongare vt veritas in aliq̄bus inueniret solidā sedē. Et p̄terea si q̄s veller̄ intelligere q̄ mendacū quod est aliq̄ veniale nō sit viris p̄fectis mortale. poterit ad v̄ba Aug⁹. r̄ndere intelligēdo q̄ ea mendacū sp̄ esse indecens ⁊ maluz viris p̄fectis. qm̄ mētiēdo disponunt se ⁊ alios ad malū. nō aut̄ q̄ sp̄ sit eis mortale p̄ctm̄. ⁊ hoc declinari p̄nt oīs rōnes adducte ad oppositū. Quicqd̄ aut̄ hoz vez sit. viro t̄m q̄ p̄fectionē p̄stet s̄m poe cauēdū est om̄e mendacū.

Ductio

De ip̄ius mendacij diuisione. diuidit em̄ Aug⁹. ⁊ magister mendacū p̄ tres differēcias p̄mas. viz. in officiosum. iocolum. ⁊ p̄niciosum. S̄z istā diuisionē obicitur p̄mo rōne p̄mi mēbri. Officiosum em̄ mendacū dicitur quod alicui p̄dest. s̄z q̄ mendacū p̄st hoc est valde p̄ accidens cum sit malū. ḡ penes h̄ qd̄ est p̄desse nō est aliqua sp̄m ip̄ius mendacij assignare. Itē idē mēdacij s̄m sp̄m p̄t p̄desse ⁊ p̄t obesse. ḡ penes istā nō cōtingit assignare ip̄ius mēdacij species diuersas. Itē cōtra scādā differētiā obicit. q̄ d̄dem est mendacium iocolum. qm̄ sicut cōtingit p̄ctm̄ mendacij ioco p̄petari. ita etiā ⁊ alias peccatoz differētiis. ḡ si alia peccata nō h̄nt diuidi p̄ iocolum ⁊ nō iocolum. ḡ si alia peccata nō h̄nt diuidi p̄ iocolum ⁊ nō iocolum. ḡ si nec ip̄m mēdacij. Itē cū q̄s falsum dicit intendēs iocari. nō intendit fallere. S̄z mendacū vt dicit Aug⁹. est falsa vocis significatio cū intētiōne fallendi. ḡ vbi iocus interuenit ibi nō est mendacū. vt ḡ q̄ mendacū iocolum nō sit species mendacij imo pot̄ defectus ⁊ diminutio ip̄ius. Itē obiit t̄ra t̄rtia differētiā q̄ est mendacū p̄niciosum. Si em̄ p̄niciosum dicitur mēdacij quod inducit mortē. ⁊ om̄e peccatū mortale inducit mortē esse p̄niciosum est generale om̄i p̄ctō mortali. ḡ nō ē differētia mēdacij. Itē obiit q̄libet genere mendacij p̄t volūtas inordinate moueri ⁊ inducere mortē sine p̄nicio in mētiēte. ḡ nō vñ q̄ sit differētia specialis mendacij. Itē obiit t̄ra differētiā p̄dictas. Cū Aug⁹. diuidit mendacū in octo differētiās. Aut ḡ diuisio illa est sup̄flua. aut ista est diminuta. aut necesse est vnā reduci ad aliā. Si ḡ reducit. q̄ntū ḡ p̄ quā viam. querit etiā q̄ sit species mendacij numer⁹ ⁊ q̄ sufficiētia. P̄. dōm ad p̄dictoz intelligentiā est notandū. q̄ cū mendacū habeat p̄ forma ⁊ cōplēto in intētiōne fallendi. s̄m intētiōne ip̄ius mētiētis h̄z in species diuersificari. Mētiētis aut̄ aut intendit p̄desse. aut delectare. aut ledere. S̄cōm q̄ intendit. p̄desse est mendacū officiosum. s̄m q̄ intendit delectare est mendacū iocolum. s̄m q̄ intendit ledere ē mendacū p̄niciosum. Ledere aut̄ pot̄ aliq̄s dupl̄. vel damno sp̄ali. vel damno sp̄uali. Et si ledit damno sp̄ali. hoc pot̄ eē dupl̄. aut simpl̄ ledit. aut ita ledit vnuz q̄ alteri p̄dest. ⁊ s̄m h̄ sunt tres differētie mendacij p̄niciosi. qz vna p̄sistit in eo genere mēdacij q̄ quis mētiēt in doctrina religionis. ⁊ h̄ qd̄em facit ad nocūmentum boni sp̄ualis. s. fidei. Alia differētia p̄sistit in h̄ vt mēdacū simpl̄ obicit. T̄rtia vō differētia h̄ q̄ mēdacū nō simpl̄ obicit. sed alicui p̄dest alicui obesi. Si vō q̄s mētiēt vt delectet. sic ē mēdacū iocolum. Et h̄ p̄tē dupl̄citer. Aut vt delectet alter. ⁊ sic ē mendacū simpl̄. aut vt delectet semetip̄m in mētiēdo ⁊ sic est mēdacū libidinolum. Si vō q̄s mētiēt vt p̄st alteri. aut mētiēt vt

46

pluribus rebus. et sic est una differentia mendacii officiosi. Aut
 ut plit in salute et vita corporis. et sic est alia. Aut ut plit
 in sanitate et castitate mentis et sic est tertia. et sic patet quod
 eria sunt genera mendaciorum quod subdividuntur in. viij. me-
 bra. ita quod vtriusque diuisio sumpta est secundum variationem inter-
 tionis merentis. et ita vna illarum in altera habet includi. et
 hoc satis rationabiliter sicut tractu est. Et per hoc patet ratio
 ad illud quod ultimo querebatur. ¶ Ad illud vero quod primo obi-
 47 in contrariis quod accedit mendacio quod plit. dicitur quod verum est
 quod dicitur de ratione sui generis. quod in in motibus interioribus po-
 nitur nomen operis. et ipsa intentio potest alia dicitur adeo fieri
 mendacio essentialis vtriusque ipsam accipiant diuersas spe-
 48 ctes ipsius mendacii. ¶ Ad illud quod obiicitur quod idem men-
 dacium secundum spiritum potest obesse et per se. dicitur quod illud est verum
 loquendo de mendacio quod dicitur ad honorem exteriorum. sed non est
 verum de ipso quod dicitur ad interiorum. mendacium autem non
 foris spiritum a falsitate locutionis sed potest ab ipsa intentione sic
 49 tractu est. ¶ Ad illud quod obiicitur quod alia peccata habent fieri io-
 co sicut et mendacium. dicitur quod denotatio non sicut ab his
 quod raro accidunt sed ab his quod frequenter. licet quod contingat alia
 peccata per locum peccati. quod non ita frequenter alia committit
 tur ioco sicut ipsum mendacium. hinc est quod esse iocosum non est
 differentia alterius peccati sicut mendacii. Preterea et si oia
 opera sortiantur denotatio ab ipsa intentione. maxime sermo
 ab intentione denotatur. et quod mendacium est in sermone. inde est
 quod magis denotatur iocosum quam sit intentione ludendi quam alia
 50 peccata. ¶ Ad illud quod obiicitur quod vbi interuenit ioco vbi non
 est intentio fallendi. dicitur quod sicut in ista explanatur. cum dicitur
 mendacium est falsitas vocis significatio cum intentione fallen-
 di. secundum quod generaliter accipitur. non idem est fallere quod dicitur
 per se. sed idem est fallere quod falsum dicere. Unde sensus est.
 cum intentio fallendi. hoc est falsum dicendi. et hoc vtriusque
 51 uenit mendacio iocoso. licet minus compleat quod principio
 peccati mortalis. dicitur quod principio falsum designat esse diffi-
 rentia ipsius peccati. non quia sit proprius eius simpliciter.
 sed hoc est ratio mendacii officiosi. vtriusque quod distinguit per
 nicio sum. quia illud potest et istud obesse. et quia alia gene-
 ra peccatorum non ita distinguuntur per officiosum sicut menda-
 52 cium. hinc est quod necesse distinguntur per nicio sum. ¶ Ad
 illud quod obiicitur vtriusque distinguitur ratione materie vel volun-
 tatis. dicitur quod ratio voluntatis principalis. licet etiam possit
 dici quod ratio materie quod dicitur ad illa differentia mendacii per
 nicio sum. quod dicitur in doctrina religionis. Et si tu
 obicias quod ista praeg voluntas potest esse in omni genere men-
 dacii. patet ratio. quod hoc est falsum secundum quod explanatum est. quod
 secundum quod verba descriuntur intentioni sit diuersificatio specie-
 rum mendacii. ¶ Questio vij f
 ¶ De gradibus specierum mendacii. Dicit enim Aug. quod pri-
 mu genus mendacii est grauissimum. et vltimum est leuissimum
 Et quod inter genera mendacii aliquid mendacium accedit
 ad primum et ratio est grauius. quod magis elongatur et accedit
 ad vltimum ratio est leuius. Primum autem mendacii genus vtriusque
 dicitur esse in doctrina religionis. vltimum autem est vtriusque pro
 seruauone aliene castitatis. Contra hoc quod dicitur quod primum
 est grauissimum obiicitur sic. Est quod aliquis dicat ipsum non ascen-
 disse super asellum ex quadam vrbanoitate. et alii imponant fal-
 sum crimen primo ex quo primum morte dantur. et si quis
 est quod grauius peccat secundum quod primum. sed primum peccat primo
 genere mendacii. sed non peccat secundum quod genere mendacii. et
 ergo secundum quod mendacii est grauius quam primum. Item aliquid dicitur
 aliquid quod mendacium in doctrina religionis quod corripit fidem
 vno simplici. Alius vero dicit mendacium quod scindit vni-
 53 uersam ecclesiam pacis. Contra quod grauius peccat secundum quod pri-

mus. quod seminat inter fratres discordias quod maxime do-
 minus detestatur. et tamen primum peccat primo genere pecca-
 ti mendacii. sed non secundum quod. creditur idem quod patet. Item possi-
 bile est aliquid meriti primo genere mendacii ex infirmitate
 te. sed non primo genere mendacii ex certa malicia si quod peccatum ex
 certa malicia est peccatum in somnium quod est grauius aliis. vtriusque
 sed non primo genere mendacii. Item primum genus mendacii est
 fide. sed non est charitatis generalis loquendo. sed maxime bonum est
 charitatis quam fides. si quod per se deo per hitus dinoscunt. gra-
 uius peccatum est secundum quod mendacii loquendo generaliter quam pri-
 mu. Est igitur quod quod primum genus mendacii Aug. dicit esse
 grauissimum. Item obiicitur vtriusque vltimum gradum. Dicit enim menda-
 cium quod sit per castitate alterius corporis seruanda est leuissimum
 oim. et leuius quod sit per seruanda vita. Sed non. Illud men-
 dacium grauius est in quod magis saluat rationem mentis sed menda-
 cium quod sit serio plus habet de ratione mentis quam mendacium quod
 sit ioco. Si quod ad libet mendacium officiosum sit serio. quod li-
 bet mendacium officiosum est grauius quam iocosum. Item castita-
 re inuitur. quod magis indiget adiutorio et succursu per seruanda
 da vita quam per seruanda continentia. Unde est quod magis spe-
 ceter ad officium peccatis et magis leue peccatum sit meriti. per
 seruanda vita corporis quam per seruanda continentia carnis. Item quod
 potest vtriusque potest ipse meriti et penitenti. si sic autem quod potest
 carnis continentia. et periculosius et damnosius est alicuius in-
 terfici quam carnaliter violari. quod magis potest esse in tali casu me-
 titi. Iuxta hoc queritur si quis est in periculo constitutus de castitate
 amittenda sua vel aliena. quod sit sibi magis eligendum.
 Vtrum mentiri. vel sustinere se vel alium carnaliter viola-
 ri. Et queritur vtrum melius faciat ille qui mentitur vtriusque alii
 quo trahatur de statu periculo vtriusque inter religionem. de quo
 vehementer presumit vtriusque possit ipsum per mendacium attrahere.
 an ille qui simpliciter negligit. et ideo non vult me-
 titi pro alicuius salute. Et videtur quod primum melius faci-
 at. quia non magnum est facere vnum peccatum veniale vtriusque
 alius eternam consequatur salutem. Quod autem secundum melius faciat vtriusque
 detur. quod maioris perfectio est in nullo casu mentiri alii
 qua de causa secundum quod multipliciter ostendit b. Aug. ¶ Questio vij f
 dicitur quod primum genus mendacii est grauissimum. et vltimum est leuissimum
 54 quod dicitur Aug. dicitur. Gradus mendaciorum sequuntur ordi-
 nem. ita quod primum est magnum. et vltimum minimum. Et ratio
 butus est ista. quod secundum quod vult per se. Si maximum in vno ge-
 nere excedat maximum in alio genere. simpliciter habet genus ex-
 dit illud. Unde ad hoc quod aliquid genus excedat alterum non est
 necesse quod singula illius generis excedant singula alteri-
 us generis sed quod summum in alio genere sit maius omnibus ce-
 teris alterius generis. Quod igitur inter mendacia oia illud est
 maximum in quod intendit vtriusque alteri nocere in via veritatis et
 salutis. quia infert ei nocentem spirituale irreparabile.
 et quod dicitur ad maxima bona. hinc est quod mendacium quod est
 in doctrina religionis cum sit ad hoc ordinatum. est inter cetera
 ra mendacia maximum et summum. Vltimum. quod non potest alii
 quis moueri maior causa ad merendum quam per seruando
 bono spirituali vel annuo spirituali. hinc est quod istud mendacium
 est leuissimum quod sit per seruanda castitate corporis vel per ali-
 quo sibi. et sic gradatim descendendo et ascendendo operet vtriusque
 dere in ceteris alijs. Unde valde rationabiliter dicitur Aug.
 spes mendaciorum distinguitur. et gradus ordinantur. ¶ Ad
 illud ergo quod primo obiicitur in contrariis de illo quod mentis
 dicitur ipsum non ascendisse super asellum. vel aliquid consumi-
 54 le. qui non ita mentitur sicut ille qui suo mendacio pri-
 mu interficit. dicitur quod vtriusque est. si in ex hoc non sequitur quod gradus
 le non excedat istum. pro quo quod illud est minimum mendacium. sed
 quod quod ex certa scia vel malicia impugnat veritatem sicut
 ut peccatorem. vtriusque fide christiana et bonos mores subuertat.

bocinē mō mentiendi nō p̄tingit̄ rep̄ri graū mēda et
 am in sc̄do genere. ⁊ per hoc patet responsio ad duas
 rēnes sequentes. vtz de mēdacio quod inducit sc̄tima.
 ⁊ de mēdacio quod est ex certa malicia. Quoniam mē/
 daciū in doctrina religionis nō tm̄ inducit infidelitatē
 imo ⁊ sc̄tima ⁊ cetera mala. nec tm̄ est ex infirmitate imo
 55 mo ex certa malicia. Ad illud quod obiicit q̄ p̄mū
 mendaciū genus opponit̄ fidei. sc̄dm̄ vero opponit̄ cha/
 ritati. dōm̄ q̄ ratio illa dupliciter deficit. P̄mū q̄des
 q̄ nō sequit̄ si aliqua duo bona sic se habent q̄ vnus ex/
 cedat reliquū. q̄ similiter sit ⁊ in eoz̄ p̄uatiōibz̄ repe/
 rire. quoniam sicut negationes eōtrario se habent affir/
 mationibz̄. sic etiā esse potest in p̄uatiōibz̄ ⁊ habitibz̄.
 Unde nihil impedit q̄ charitas sit maior bonum q̄ si
 dea. ⁊ tamen maior malū est infidelitas q̄ odium. Et
 ratio huius est. quia plus p̄uauit infidelitas q̄ ip̄s̄ odi
 um. Alius etiaz̄ defectus est ibi. quia mendaciū qd̄ est in
 doctrina religionis nō tm̄ repugnat fidei sed etiā mori/
 bus bonis. veritas em̄ fm̄ pietatē que est in doctrina re/
 ligionis nō tm̄ p̄sistit in credendis. verū etiā in agēdis
 Unde si quis diceret fornicationē nō esse vitandam. ⁊
 parentes nō esse honorādos. mentiret̄ p̄mo genere mē/
 dacij. Et quia in doctrina religionis nō tm̄ docet̄ quid
 credēdum. sed etiā quid est fm̄ singulas v̄tutes opor/
 dum. hinc est q̄ illud mendaciū potest opponi cuiuslibet
 virtuti ⁊ bono spiritali. licet p̄mo ⁊ p̄ncipaliter oppo/
 56 natur̄ ip̄i fidei. Ad illud quod obiicit vlt̄erius q̄ mē
 daciū iocōsum est magis leue q̄ officiosum. dōm̄ q̄ fal
 sum est. quia in neutro illoz̄ mendacioz̄ intendit̄ quis
 decipere aliū. intendit̄ tamen dicere falsū. in vno vt̄ de
 lectet̄. in altero vt̄ p̄sit. Minus aut̄ inordinata est inē
 tio quando intendit̄ p̄desse q̄ quando intendit̄ delectari
 Lū ergo dicit q̄ mendaciū iocōsum nō sit serio. dōm̄ q̄
 falsum est. quia serio mentis quis illo mendacio nō ta/
 57 men ad seducendū sed ad delectandū. Ad illud quod
 obiicit q̄ maior peccatū est mentiri p̄o seruanda vita
 q̄ p̄o seruanda p̄nitentia. dōm̄ q̄ falsum est. licet eniz̄
 nō possit aliquis alicui inuito auferre virtutē p̄nitē
 tiam ad id quod mentis est quia tamē potest auferre
 illud quod est ei annexum. vtz p̄nitentiā carnis. in cui
 us ablatione maritū est periculū p̄pter carnis lubri
 cūm. ex hoc est q̄ magis accedit ad pietatē mentiri p̄ il
 la p̄nitentiā seruanda q̄ p̄ vitā. fm̄ q̄ vitā sp̄ualis p̄ser
 vite carnali. Un̄ ⁊ si pietas naturalis aliquo mō plus
 moueat ad seruandā vitā nature. tamē pietas gratū
 ra que mouetur fm̄ regulam fidei magis mouet ad ca
 seruandam vitā gratie ⁊ virtutis. Ad illud hō qd̄
 58 obiicit q̄ qui auferit vitā auferit spacium penitendi
 ⁊ merendi. dicendū q̄ ⁊ simul cum hoc auferit spacium
 peccandi. ⁊ nescitur vtrum homo absumptus a morte
 vitā futuram expendit̄ in bonis vel in malis. ideo nō
 est simile hinc ⁊ inde. Ad illud vero quod queritur
 59 de aliquo qui est in periculo constitutus ⁊ amittenda
 integritate carnis. Dicendū q̄ aut̄ est p̄fectus amator
 p̄nitentia mentis considerare. non debet propter hoc mē
 daciū dicere p̄o vitanda corruptione carnis. quoni
 am sicut dixit Lucia. Si me inuitam violaueris. casti
 ras mihi duplicabitur ad coronam. in tali periculo su
 stinere pollutionem illam potest esse sine culpa. sed mē
 ritū non potest esse sine culpa. Si autē est imperfectus
 rationaliter debet timere ne succubat si ad illum sta
 tum venerit. ⁊ ideo tali propter infirmitatem suam cō/
 ceditur redimere periculum maioris peccati per min
 peccatum. Unde si probabiliter videt q̄ per mendaci
 um possit declinare corruptionem. sanius consilium
 est isti aliquod falsum dicere q̄ corruptionem illam su
 stinere. Et hoc est quod dicit beatus August. in lib. de
 mendacio. Illa peccata que ita committuntur in homi
 ne vt̄ cum faciant inmundum. etiam peccatis nostris
 euitare debemus. ac per hoc nec peccata dicenda sunt.
 ⁊ ideo sunt vt̄ illa inmundicia euitetur. quod in illi
 gendum est non q̄ non sint simpliciter peccata. sed q̄
 non sunt graua. Et sicut dicimus de viro imperfecto
 respectu sui. sic etiam intelligendum est de viro imper
 fecto respectu alterius vt̄ imperfecti. Et ita debet bo
 60 mo cauere periculum alienum sicut ⁊ propriū. Ad
 illud quod vltimo queritur vtrum sanius sit consiliū
 mentiri vt̄ alius reducatur ad viam veritatis. dicendū
 q̄ nec p̄fecto nec imperfecto conuenit mentiri p̄pter
 hoc vt̄ alterum ad viam veritatis pronocet. quia nō in
 diget deus nostro mendacio. nec debet aliquis credere
 q̄ aliquis conuertatur a malo per falsi suggestionē sed
 potius per sp̄ūs sancti inspirationē fm̄ q̄ dicit Grego.
 Inuanum laborat sermo p̄dicatoris. nisi intus operetur
 gratia saluatoris.

Distinctio xxxix. de periurio.

Nunc de periurio videamus rē. Supra egit ma
 gister de mendacio quod opponitur quinto p̄
 cepto sc̄cūde tabule. in hac vero parte intendit̄
 agere de periurio. hec autem pars continet presentē di
 stinctionē. ⁊ diuiditur in partes tres. In quarum p̄
 ma inquit magister quid sit periurium. In sc̄da vero
 determinat qualiter sit iurandum. ibi. Queritur etiam
 vtrū liceat iurare per creaturam. In tertia vero qd̄ iu
 ramentum est ad implendū rē. ibi. Nūc sup̄est inuesti
 gare vtrū oīne iuramentū sit adimplēdū. Prima ps di
 uiditur in p̄ca duas. In q̄rum p̄ma determinat de p̄u
 rio p̄ comparationē ad mendaciū. In sc̄da hō per cōpari
 onē ad iurationē vel iuramentū. ibi. Si aut̄ querit̄ vtz
 iurare sit malum. Hac secunda parte diuisa remanē
 22. p̄ma pars diuiditur in partes tres. In quarū p̄ma
 inquit vtrum essentialē sit periurio esse mendaciū ⁊
 determinat fm̄ opinionē alienā. In sc̄da vero determi
 nat fm̄ opinionem p̄p̄iam. ibi. Sed melius creditur

rē. In tertia vero remouet dubitationē annexam. ibi.
 Lum vero quis iurat quod verum est rē. Similiter se
 cunda ps in qua determinat quō sit iurandū diuidit̄ in
 partes duas. In quarū p̄ma determinat de forma iura
 menti licita. In sc̄cūda de forma iuramenti illiciti. ibi.
 Post hec q̄ritur vtrū fidei etus vtrū sit rē. Et hac p̄
 remanente diuisa. p̄ma diuidit̄ in tres. In quarum p̄
 ma querit̄ que sit forma iuramento cōgrua. In secunda
 que forma sit maḡ obligatoria. ibi. Si aut̄ queritur q̄
 magis tenetur rē. In tertia vero determinat que sit for
 me iurandi intelligentia. ibi. hic queritur quid sit p̄
 um iuro. Per hūc etiā modū tertia ps p̄ncipalis diui
 ditur in p̄ca duas. In quarū p̄ma determinat de iuramē
 ti obligatiōe. In sc̄da hō de honestate. ibi. Decretur rē.
 Et illa p̄ca remanēte diuisa. p̄ma diuidit̄ in p̄ca tres
 In p̄ca p̄ma determinat vtz iuramentū illicitū sit obligato
 riū. In sc̄da vtz iuramentū sit dolosus. ibi. h̄ etiā sc̄cūde
 q̄ q̄cūq̄ arte h̄boz̄ rē. In tertia hō inq̄rit vtz iuramen
 tū coactū sit obligatoriū. Querit̄ etiā si peccat q̄ hōies
 iurare cogit. Subdiuisio p̄tū satis manifesta ē in h̄ca.

Inquit qd sit piuriu. r determinat fm opinionē alienā. vtz cēntiale sit piurio eē mēdaciū. a

D. XXXIX

hiero. su phiere.

Hinc de piurio videamus. Per iuriū ē mēdaciū iuramēto firmatū. hinc qrit vtz sit piuriū vbi nō ē mēdaciū. Qd qbusdā vř ex aucte

Ia Aduertent

dam est q iustu-
randum tres ha-
ber comites r.
Lōira. videtur
q ibi sit superflu-
itas. Quicunq
enim iurat cum
iudicio discreti-
onis. vere iu-
ste iurat. ergo et
quo ponitur ibi
iudicium super-
fluit veritas r iu-
sticia. Item cui
om̄i a opera no-
stra debeant fieri
cum discretio-
ne r rectitudine
r veritate. queri-
tur quare possit
iuramentum de-
ber habere tres
comites q̄ aliū
verbum r factū.
Iux̄ h̄ q̄ penes
qd accipit nuer̄
istor̄ trū comi-
tū. r. dōz q̄ iu-
ramentum com-
paratur ad tria
videlicet ad iu-
rantem a quo p-
cedit. ad rem de
qua fit. r ad cau-
sam p. q. Scdm̄
comparationes ad
eum a quo egre-
ditur debetur si-
bi iudicium. fm̄
cōgationē ad rē
de q̄ fit debet sibi
firas. vř sit ade-
quatio rei r ser-
monis. fm̄ vero
cōparatōz ad cam̄
de q̄ fit debet sibi
iusticia vř p iu-
sta cā fiat. Et q̄
niā om̄e iuramē-
tuz hz itas tres
cōparatōes. id om̄
ne rectū iuramē-
tū hz istos tres
comites. Et per
hoc p̄z r̄isio ad
illud qd vltimo

a hiero. dicet. Aduertēdū est q
iusturādū tres hz comites. vta
tē. iudiciū r iusticiā. Si ista de-
fuerint nō erit iuramētū s̄ piuri-
ū. Vbi at falsū iurat v̄itas de-
est. Si q̄ s̄m iuret. r si nō sit ibi i-
tētio fallēdi. vř eē piuriū qz de-
est v̄itas. Quibusdā placet nō
eē piuriū. vbi nō ē mēdaciū. r sic
d̄: aliqñ falsū sine mēdacio. ita
iurat s̄m sine piurio. Falsū for-
te dixit ap̄s cū se veruz ad co-
rinthios. pm̄isit. Nec tñ sic ei i-
ponebat culpā mēdaciū. r raxit
qz sic aīo sentiebat. etiā si iura-
mēto illud firmasset. n̄ piuriū i-
currisset. qz q̄tū in ip̄o fuit v̄ez
dixit. Et si iuratōez addidisset.
q̄tū i se foret v̄ez iurasset. r si a-
lit euenerit q̄ dixit. Iō sic q̄s n̄
est mēdax nisi alit sentiat aīo q̄
dixit. siue ita sit siue nō. ita vř q̄
busdā neminē piuriū stitui ni-
si alit sentiat aīo q̄ loquat. siue
ita sit siue nō.
Determinat fm̄ opionē ppriā. di-
stinguēs triplicē mōm piuriū. b
S̄meli^o credit r ille peierare
q̄ falsū volūtate fallēdi iurat. r
q̄ s̄m putās qd v̄ez ē iurat. r q̄
v̄ez putās qd falsū ē iurat. Tñ
Aug. hoies s̄m iurat vel cū fal-
lūt. vel cū fallūt. Aut putat hō
v̄ez eē qd s̄m ē r temere iurat
aut scit vel putat falsum esse. et
tñ. p̄ dō iurat. r nihilomin^o cum
scelere iurat. Distāt at illa duo
piuria q̄ cōmemorauit. Fac illū
iurare q̄ v̄ez eē putat. p̄ q̄ iurat
v̄ez eē putat. r tñ falsū ē. nō ex
anīo iste peierat s̄ fallit. hoc p̄
dō hz qd falsū ē. n̄ p̄ falsa re sci-
ens iuratōz imponit. Da aliuz
q̄ scit falsū eē. r iurat tāq̄ veruz
sit qd scit falsū eē. Videt̄ q̄ ista
detestāda sit belua. Fac aliū q̄
putat falsuz eē r iurat tāq̄ v̄ez
sit. r forte v̄ez ē. Uerbigr̄a vř i-
telligat. Pluit i illo loco. In-

Augu. de
ver. bapli
sermone.
xxvij.

rogas hoies r dic̄ pluisse. r tūc
pluit ibi. s̄ si purat n̄ pluisse. piuri-
us ē. In est quēadmodū v̄bū
pcedat ex aīo. Reā liguā n̄ fac
nisi rea mēs sit. h̄ijs euidēt tra-
dit q̄ triplr̄ peierat hō vř d̄ dixi-
m^o. dū vel scies s̄m iurat. vř pu-
tās s̄m qd v̄ez ē iurat. vel esti-
mās v̄ez qd s̄m ē iurat. S̄z h̄ ex-
tremū n̄ vř eē piuriū. etiā si piuriū
noiet. eo q̄ falsuz iurat n̄ vř
re esse piuriū q̄ sic iurat. qz n̄ est
mēs ei^o rea. r iō nec ligua. Imo
mēs ei^o rea ē. dū iurare p̄sumit.
qd p̄picue v̄ez n̄ dephēdit. Iō
q̄ oē piuriū mēdaciū ē. nec ois
q̄ peierat mētū. s̄ ois mētū dō
iurās peierat. r ois q̄ s̄m iurat
siue mētū siue nō. peierat.
Remouet dubitatōz an̄ exā. c
Lū dō qd iurat qd v̄ez ē timēs
eē s̄m. q̄ qd sit ibi piuriū. ip̄a ei
significatio voc̄. v̄a ē. qz v̄ez ne
sciet loq̄t. Iō q̄ ip̄a significatio
vř s̄m vř mēdaciū ē qz v̄a ē. r qd
v̄ez ē. piuriū n̄ vř eē. Ad h̄ dicit^o
loq̄ sic. s̄. p̄tra mētē s̄b attestatio-
ne iuramēti eē piuriū. mētū q̄
adhibita iuratōe piuriū ē. Per
iuriū q̄ ē vř iurādo loq̄ s̄m cū in-
tētiōe fallēdi. vř iurādo loq̄ s̄m
sine intentōe fallēdi. vř iurādo
loq̄ v̄ez cū intētiōe fallēdi. h̄ dic-
oponit. Si ois q̄ s̄m iurat peie-
rat. tūc q̄ alicui pm̄ittit dare s̄b
certo r̄m̄io aliqd qd tñ n̄ faciet.
ex q̄ iurauit peierauit. qz s̄m iu-
rauit. Iō ei ita futur̄ erar̄ vř iu-
rauit. Ad h̄ dicit̄ p̄. qz n̄ ois q̄ iu-
rat qd s̄z ē. ex q̄ iurat piur^o ē. sic
iste de q̄ agim^o. s̄ ex q̄ p̄posituz
murat vř terminū trāsgredit̄.
iuratio talit̄ piuriū reatu.
An iuratio sit malū. d
Si at q̄ v̄ez iurare sit malū. Di-
tim^o aliqñ malū esse. aliqñ nō.
Spōte ei r sine nēcitate iurare
vř s̄m iurare. p̄ctn̄ gr̄ade ē. Ex
nēcitate at iurare. s̄. vel ad asse-
rēdū inocētiā. vř ad federa pa-
cis p̄firmāda. s̄ ad p̄suadēdū au-
ditōib^o qd ē eis v̄tile. malū n̄ ē
qz nēcitiū eis ē. vñ aug. Jura s̄m
tū faciendū ēi nēcījs cū pigri s̄
hoies credere qd eis est v̄tile.

qrit. Ad illū h̄ d
qd obicit q̄ vbi
est vnum. vide-
licet iudicium.
ibi sunt reliqua
ergo alia s̄m su-
perflua. dicēdūz
q̄ illa ratio non
valet. Deficit ei
talis modus lo-
quendi in h̄ijs q̄
se habent per cō-
nextionem. quia
eniz virtutes cō-
nere sunt. si vna
habetur habent
tur r omnes. et
tamen nō sequi-
tur q̄ si vna ha-
bet q̄ cetera sup-
fluant. Alibi eri-
am deficit. v̄ez
cū aliq̄ se h̄nt p̄
additionē. Po-
sito enim post
r̄ion. ponitur p̄i-
us. sic posita ra-
tionali in homi-
ne. ponitur sen-
sibilis r vegeta-
bilis. r tamen ex
quo rōnals ha-
bet. nō p̄pterea
alte supfluit. sic
est in p̄posito i-
telligendū. Dō
dam em̄ iuramē-
tum sit iuste qd
tamen nō fit ve-
re. r aliqd fit ve-
re r iuste r nō tñ
discrete. qz sine
p̄meditatōe. r iō
rō illa nō valet.
Ad illū qd q̄ q̄
re maḡ iuramē-
tū hz istos comi-
tes q̄ ali^o actus
dō. q̄ h̄ est. qz iu-
ramētū ē i asseri-
one n̄i s̄m̄is.
s̄mo at n̄ dubie-
tate hz fm̄ q̄ d̄
Sap. ix. Logi-
tarōes mortaliū
timide. r incerte
puidēt. Iō ad
h̄ q̄ s̄mo n̄ p̄ di-
uinā volūtate cō-
firmet̄ directe r
p̄ueniet. indiget
comitib^o ip̄m re-
gētib^o. ne iuentia
tur diffilis veri-
tati inuocate.

Questio

Solutio

Dpositio

Determinatio

Aug. de
sermone
dñi i mē-
te.

2 **Si aut** que ritur etc. Innu- it mag q magis tenet qui iurat p deū q̄ q̄ iurat p creaturas vel euāgelii. Et rō- nē hui' assignat q̄ tanto min' est iuramentum etc. **Sz d.** iurans p creaturas nō iu- rat nisi p deū. q̄ nō incēdit iuoca re creaturā testē sz creatorē. si ḡ idē est utrobq̄ p qd iurat. ḡ ca- de est obligatio r̄ vniūformis. er- go vnu ē n̄ ma- altero. r̄ q̄ro so- lenius ē iuramē- tū. rāto trāsgre- diēs est infami- or. r̄ tanto obli- gatio maior. sed cū maior solēni- tate s̄ueur̄ sit. r̄ iuramentū qd fit p euāgelii q̄ quod fit p deū. ḡ r̄. Itē magis est p̄tenere plu- ra bona q̄ vnu sed q̄ iurat p cre- aturā. si p̄terat p̄tenere creato- rem r̄ creaturas qui vero iurat p deū r̄ p̄terat cō- temnit alterum t̄m. ergo iuramē- tū quod fit per creaturā est ma- gis obligatoriu- q̄ iuramētū qd fit p deum. **R.** ddm q̄ respon- sio magistri r̄ cō- firmatio Lriso. regulariter vera ē. quia q̄ro san- ctius est p qd iu- ratur. rāto iura- mentū est mag- obligatoriu-. hoc dico ceteris pa- ribus vbi solēni- ras obseruatur. Unde sicut dicit Lriso. mag- ob- ligatoriu- est iu- ramētū quod fit per deum q̄ qd

Aug. sup eplam ad Gal.

Augu. de fide dñi

Abat. v

Luc. xi

Abat. v

Hiro. sup

Abat.

Gen. xlij

Juratio si ē bona. si tñ mala cū ē nēcia. i. si ē aperēda sic bōa. si tñ fugiēda tāq̄ mala. cū ē nēcia ria. Itō ē ei p̄ceptū di iura- tio. si ita intelligit dñs phibuis- se a iuramēto vt q̄tū in ipō est q̄sq̄ nō iuret. Ad multi faciūt in ore habentes iurationem tanq̄ magnū atq̄ suauē aliqd. Ap̄ta em̄ nouit p̄ceptū dñi r̄ tñ iurauit. Prohibemur em̄ iura- re cupiditate vel delectatōe iu- randi. **Q̄ ḡ r̄ps** ait i euāgelio. Ego dico vobis nō iurare oīno ita intelligit p̄cepisse. ne q̄sq̄ si- cur bonū appetat iuramētū. et assiduitate iurādī labaf i iuri- um. Ad xō addidit. Sic sermo vester est. nō nō. bonū ē ap- petēdū. Ad aut ampli' ē a ma- lo ē. Ad est si iurare cogaris. sci- as de necessitate venire infir- mitates eoz q̄b' aliqd suades. q̄ infirmitas vtriq̄ malū est. vñ nos q̄tidie liberari p̄camur di- cētes. Libera nos a malo. Jō- q̄ nō dixit qd ampli' ē malū est Tu em̄ nō facis malū q̄ bñ vte- ris iuratōe. s̄ a malo ē illi' q̄ alit nō credit. i. ab infirmitate q̄ ali- qñ pena ē. aliqñ pena et culpa. Ibi ḡ dñs phibuit malū. suafit bonū. indulsit necessariū.

Determinat de forma iuramē- ti licita. Et q̄rit q̄ sit forma iura- mēto cōgrua.

Querit etiā vtr̄ liceat iura- re p creaturā. **Q̄ nō vñ.** cū i le- ge sc̄ptū sit. Reddes at̄ dño iu- ramēta tua. Et r̄ps i euāgelio p̄cipit nō iurare oīno nec p ce- lū. nec p terrā. nec phierosoly- mā. nec p caput tuū. Iudeis q̄i puulis ē p̄cessū iurare p creato- rē r̄ p̄ceptū. vt si iurare p̄tinge- ret. nō nisi p creatorē iuraret. n̄ p creaturā. q̄ iurātes p anglos r̄ elementa. creaturas venera- bant honore. r̄ meli' erat b̄ ex- hibere dō q̄ creatis. Infirmitis ḡ illud phibuit. sc̄ris xō q̄ i cre- atorē creatorē venerabant tñ nō. phibuit. Tñ ioseph p salutē pharaonis iurauit. di iudiciū i eo venerat' q̄ possit' erat in infi-

mis. **Xps** de ita p creaturas iu- rare phibuit. ne vel aliqd diu- nū i eis crederet. p̄ q̄ reuerētia eis debeat. vel ne p̄ca iurātes falsuz. hoīes se iuramēto tene- ri nō putarent.

Querit q̄ forma iuramētū sit magis obligatoria.

Si aut q̄rit q̄s magis teneat. an b q̄ p deū an q̄ p euāgelii vel cre- aturas iurat. Dicim' q̄ p deum q̄ p deū b facta sūt. Tñ Lriso. Si q̄ cā fuerit. modicū vñ facē q̄ iurat p deū. Qui xō p euāge- liū. mag- aliqd fecisse vñ. Qui- bus dō. ē. Sc̄ptū sc̄pture sc̄te p pter deū facte sūt nō de' ppter scripturas. ita r̄ creature facte sūt ppter deū.

Determinat q̄ sit forme iurā- di intelligētia.

Hic q̄rit qd sit dicere p deū iuro. h̄ ē testē adhibē deū. Jura- uit em̄ ap̄s dicēs. Testis ē mihi dō. ac si dixisset. p deū ita ē. Tñ Aug. Ridiculū ē putare b̄ si di- cas p deū iuras. Quid est em̄ p deū. nisi testis ē dō. Aut qd ē te- stis ē dō nisi p deū. Quid ē at̄ iu- rare. nisi ius deo reddere q̄n p deū iuras. Jus. s̄. x̄itatis r̄ si fal- sitatis. Itē. ecce dico charitati vñ. r̄ q̄ p lapidē iurat falsū piur- rus ē. q̄ nō lapidē q̄ nō audit. s̄ ei' creatorē adhibet testē. hoc est ḡ iurare p quālibz creaturā sc̄z creatorē ei' testē adhibere. Est etiā q̄ddā genus iuramētū grauiissimū qd fit p execratōez. Et cū hō dic. Si illud feci illud patiar. vel illud cōtingat filiis meis. Scdm quē modū accipit etiā interdū cū aliqs iurādo di- cit p salutē meā vel p filios me- os r̄ hmōi. Obligat em̄ b̄ deo. Tñ aug. Lū q̄s ait p salutē me- am. salutē suā dō obligat. Lum- dic p filios meos op̄ignat eos dō vt b̄ veniat in caput eoz qd exut de ore ip̄i'. si vep vep. si fal- sum falsū. Et sic p b̄ iurās aliqñ hoc dō obligat. ita p deū iurās ip̄z adhibet testē. In oī ḡ iurati- one aut dō testis adhibet. aut creatura dō obligat r̄ op̄igno-

fit per creaturā

Ad illud ve- ro quod obijct q̄ iurando p cre- aturam iurat ho- mo per deū. di- cendum q̄ cum quis iurat p cre- aturam. intencō fertur ad deum. sed hoc t̄m habu- tudinaliter. Lū vero quis iurat per deum nō t̄m fertur habitudi- naliter sed etiaz actualit'. Et qm̄ amphiōrē puer- sio actual' ḡ ha- bitudinalis. hic est q̄ fm̄ ipsam maiōr attēditur obligatio. r̄ ma- iorē culpe ē ip̄a trāsgressio. Ad 3 illd qd obijct tu Quid ē di- ramēto facto p crep deū. euāgelii qd ē to- lenn'. r̄ dēri p̄- dūpl'. s̄mo q̄n t̄m sit iuramētū p euāgelii s̄ per euāgelii dēi. ito Lriso q̄ sic q̄ n̄ t̄mō sit ad ipm̄ p̄uersio ha- bitudinal' rōe sui p̄aut e. p̄ uerū cocauit

Roma. j.

In f̄mō d

Quis ē

In f̄mō d

Aug. sup p̄. vj.

4

In f̄mō d

Eturia.

Iurare scilicet deum teste adhibere. Contra si hinc rursus est. tunc vix per forma ista iurandi. et tunc per deum non sine diuersa forme iurandi.

Aug.

Juxta hanc gratiam cum aliqui iuremusp hanc propositionem per aliqui per hanc propositionem in fine per dicit apostolus Romanorum. Veritate dico in ipso iesu et non mentior. qui sit inter has differetia. Item quod si in veteri testamentum iuraret hinc modo. viuit dominus et hinc mihi faciat et hinc addat in per mirum hoc ecclesiam hinc modo. testis est mihi deus. et tunc per moderno iuratur per deum. vix veniat ista forma differetia fine diuersa ista per addat in per dicitur quod i forma iuramenti intro ducit ipsa veritas in testimonium. Et hinc per esse multiplex. Aut in quantum ratione precipitis. et sic iuratur per deum ita quod per iuratur habitudines precipitis. Aut in quantum iuratur habitu dine precipitis et cognoscitis. et sic est ista forma testis est mihi deus siue sit deus. quod idem est. Aut iuratur habitu dine retribuetis respectu bonorum. et sic iuratur. viuit deus qui vitat aliqui tribuit. Aut in quantum iuratur habitu dine retribuetis respectu malorum et sic iuratur hanc forma. hoc faciat mihi deus. et

In li. de off. i. c. i. s.

In sinont. mis.

In li. inia. iam.

Beda omel. xliij.

rat. Ut hoc sit iurare. scilicet deus teste adhibere. vix deo aliqui dicitur opignozare. hinc est iurare per qualem creaturam. scilicet creatorum eius teste adhibere.

Determinat de forma iuramenti illicita.

Post hec gratiam vix fide eius vix deum sit quod demonia vix ydola iurauerit. De hoc Aug. scribens ad publicola ait. Te pus per fide rare volo vix si quod spiam per deos falsos iurauerit et fide non serua uerit. non tibi videt bis peccasse. Bis vix peccauit. quod iurauit per quos non debuit. et per pollicita fecit fide quod non debuit. Item quod vix fide illi quod constat iurasse per deos falsos. et vix non ad malu hinc ad bonu. non peccat illi se sociat quod demonia iurauit. hinc bono pacto eius quod fide seruauit et sine dubitatione minime malu est per deos falsos iurare vix acriter. quod per deum vix fallaciter. Item eius quod iuratur magis scilicet est. ratio magis est penale piurium.

Determinat vix iuramentu illicitu sit obligatoriu.

Hinc superest videre vix omne iuramentu implendu sit. Si enim quod aliqd iurauerit per fide et charitate. quod obseruatu peiora vergat in exitu. potest est mutanduz quod ad implendu. Item Amb. est per officiu dei non nuquam permissu soluere factum. vix herodes fecit Item Isidorus. In malis permissis rescinde fide. in turpi voto muta decretu. Ad incaute vouisti si facias. ipia est permissio quod scelere adiple. Item. Non est obseruanduz factum quod malu incaute permittit. vix si quod aduiter perpetua fide cum ea permanedi polliceat. Tolerabilib. enim non implere factum quod permanere i strupro. Item Beda. Si quod nos incauti iurare contigerit. quod obseruatu peiora vergat in exitu. libere illud salubri consilio mutadu nouerim. ac magis instate necessitate peierandu eest nobis. quod per vitado piurio i aliis erime graui eest diuertendum.

Denique iurauit dauid per deum occidere Abal. occidere virum stultu. sed ad prima intercessionem abyga yl femine prudentis remisit minas. reuocauit ensem in vaginam. nec aliquid culpe tali piurio cotraxisse voluit. Item Aug. Dauid iuramentum per sanguinis effusionem non impleuit. maior pietas fuit. Iurauit dauid temere. hinc non impleuit iurationem maiori pietate. Ex his alijs que pluribus ostenditur quedam iuramenta non esse obseruanda. et qui sic iurat. vehementer peccat. Qui aut mutatur bene facit. Qui aut non mutatur dupliciter peccat. et quod iniuste iurauit. et quia facit quod non debet.

Utrum sit periurus qui non facit quod incaute iurauit. Qui vero mutat. vix periurus debeat dici. solet queri. Beda supra tale iuramentu vocauit periurium. Iobes etiam apotrisarius orientaliu se diu dixit. Sermo patris nostri sobrony significat quod melius est iurantem peierare. quod seruare factum in fractione sanctarum imaginum. Sed periurium dicit tale iuramentu non obseruatu. et peierare dicit qui non implet quod falsu iurat. non quod inde re sit quod non obseruat. sed quod iurauit iniustu ex quo reus est. sicut ille qui peierat.

Utrum iuramentum dolum sit obligatoriu. I hoc etiam scie hinc est. quod quicquid ardeboz quis iuret. deus tamen qui pscie testis est ita h accipit. sicut ille cui iurat intelligit. Dupliciter aut reus sit. qui et nomen dei inuanu assumit. et proximum in dolo capit.

Utrum iuramentu coactuz sit obligatoriu.

Querit etiam si peccat quod hominem iurare cogit. De hoc Augustinus ait. Qui exigit iuratores multum interest si nescit illum iuraturum falsu an scit. Si enim nescit. et ideo dicit. iura mihi vix

hoc addat. Et quod niam ipsa veritas nunc manifeste adducit ad per iuraciones tanquam omnis veritatis principiu et exemplar. hinc est quod in noua lege dupliciter iuratur. Et ne quod a. quod tunc permutue ecclesie veritas non du erat manifestata. sed indigebat maior euidentia. hinc est quod renebarur tunc ista forma testis est mihi deus. Quod vero in veteri. considerabat diuina veritas vix vix dicens et vix scens. quia sub ratione seueritatis et equitatis. hinc est quod duplicem formam in veteri testamento seruabant. scilicet vix ut deus. et hoc est faciat mihi deus. et hinc addat. Ex hoc patet predictarum differentiarum distinctio et sufficientia. et vix ea rum fine diuersa ista. Ad illud quod querit que differentia importat per hanc propositionem. et per hanc propositionem in dicit ipam veritatem sub ratione testificantis et pncipiantis. hinc aut per positum importat habitum diuine veritatis sub ratione testificantis et exemplantis. Unde fine idem est iurare in deo et per deum. et dicere testis est mihi deus. licet sit differentia ex parte modi dicendi.

Regu. xxv.

In sermos. Et ne quod a.

In dicitur i. li. i. i. i. i. i.

dubū. Possz tñ dici q̄ i dnto mādaro phibet falsū testi
 moniū. n̄ solū q̄ntu ad falsitātē intēdōis. s̄z rei r̄ fmōis
 r̄ cōiūctim r̄ diuisim. r̄ pur diuisim phibet nō dicūt mē
 daciū fm plenā rōnē. s̄z fm semiplenā tm̄. sicut pz ex p̄
 cedētibz. ¶ Ad illud qd̄ obf̄ q̄ qui adducit diuinā ve
 11 ritatē in testimoniū veritatis recte iurat. dō q̄ illud nō
 sp̄ est vez. qz pōt eā adducere i testimoniū h̄ritatis. intē
 dēs eā adducere in testimoniū falsitatis. r̄ illa intētio
 puerfa reatū piurij̄ introducit. q̄uis nō habeat p̄plēā
 rōnē mēdaciū. P̄terea aliq̄ d̄ fecer̄ est in rōne illa. qz n̄
 oē falsū est mēdaciū. r̄ p̄terea nō scq̄ q̄ si piuriū iclu
 dit falsū. qz p̄pter h̄ includat mēdaciū. ¶ Ad illud qd̄
 12 obf̄ q̄ qui asserit quod in aīo sentiri n̄ peccat. dōm q̄ ve
 rū ē sita nouit in aīo q̄ possit exteri⁹ asserere i fmōe. r̄
 h̄ est qn̄ ē certus. s̄z qn̄ falsa credulitate deapif. si exteri⁹
 us valeat asserere p̄ iuramētū nō excusat. qz fm q̄ cō
 sciētia erronea i moribz nō excusat factū iniustū. sic est i
 mario falsa in his q̄ credunt nō excusat iuramētū falsū
 13 ¶ Ad illud qd̄ obf̄ q̄ lingua nō est rea nisi mēs p̄us sit
 rea. r̄ n̄deri pōt duplici. qz illud vez ē in sermōibz idif
 ferētibz. sed i sermōibz malis r̄ inordinatis r̄ a deo phib
 itis excessus lingue introducit reatū mentis r̄ cōscie.
 Aliter etiā pōt dici q̄ mens r̄ intentio rea d̄. nō solum
 14 mō qz in iurādo itendit fallere. sed etiā si intēdat iurare
 id de quo nō habet certitudinē. p̄ eo q̄ ip̄i summe veri
 tati subtrahit debitū honorē. ¶ Questio. ij. b
 ¶ An̄ oē piuriū sit peccm̄. Et obf̄ q̄ aliq̄s possit piura
 re sine peccō. Est eīm q̄ aliq̄s iuret falsū qd̄ putat. eē vo
 rū p̄pter veritātē. p̄tū. iuramētūz illud nec ē diuine
 veritatis cōceptū. nec etiā in p̄tūi nocumētū. q̄ nō re
 pugnat mandato p̄me tabule nec sedē. Igit̄ nō ē peccm̄. r̄
 tñ est piuriū sicut in p̄cedētibz fuit ostēdū. ergo nō om̄e
 piuriū ē peccm̄. Itē null⁹ venerādo r̄ amādo d̄i peccat
 Sed Aug. dicit q̄ illud p̄ qd̄ q̄s iurat venerat r̄ amat.
 cū q̄ aliq̄s iurat falsū per d̄i. venerat r̄ amat ip̄m deum
 q̄ nō committit peccatū. r̄ tñ committit piuriū. q̄ piuriū nō
 est peccm̄. ¶ Itē sicut peccatū opponit bonitati. sic pi
 uriū veritati. sed veritas spectat ad intellectū. bonitas ad
 affectū. sic etiā falsū r̄ malū differūt. Lū q̄ viciū r̄ peccm̄
 dicitur oppositū veritati r̄ bonitati q̄ se tenent ex p̄te itel
 lect⁹. nō videt q̄ aliq̄s piuriū sit peccatū. ¶ Itē possi
 bile ē aliq̄cō cogi ad h̄ q̄ iuret falsū. sed necessitas nō h̄z
 legē. imo q̄ alias sūt illicita. necessitas facit licita. sicut
 parer̄ de eo q̄ furat r̄ ē extrema necessitate. ergo v̄ q̄ sal
 tē i tali cāu piuriū sit licitū. r̄ sic nō ē essentiale ei eē pec
 catū. ¶ Sed q̄. graui⁹ viciū r̄ magis deforme ē piuriūz
 q̄ simplex mēdaciū. sed necesse ē oē mēdaciū eē peccm̄ fm
 q̄ Aug. dicit r̄ habitū ē in p̄cedētibz. v̄ q̄ s̄l̄ sit circa
 ip̄m piuriū. imo m̄ko fori. ¶ Itē q̄cūq̄ piurat iurat i
 ordinare. r̄ q̄ iurat inordinare iurat iniuste v̄ temerarie
 r̄ ois talis peccat. q̄ rē. ¶ Itē ois q̄ piurat assumit no
 men dei inuaniū. r̄ ois talis facit cōtumeliā diuine h̄ritati
 h̄ autē peccm̄ r̄ malū fm se. q̄ necesse ē oē piuriū malū eē.
 ¶ Itē oē illud ē malū cui debet pena. s̄z oī piurio debet
 pena. fm q̄ d̄. puer. xix. Testis falsus n̄ erit ipunit⁹. q̄
 si piuriū ē falsa testificatio. videt̄ necessario q̄ oē piuriū
 sit peccm̄. ¶ R̄. dōm q̄ abf̄q̄ dubio piuriū ē malū. n̄ so
 lumō in se. sed et fm se. ita q̄ nullo mō pōt bñ fieri. Rō
 15 aut̄ bur⁹ ē duplex. Una p̄t̄ h̄ q̄ piuriū plerūq̄ claudit
 i se mēdaciū. qd̄ ē fm se malū. Alia s̄o rō ē gñalis. quia
 ois piurās cōtumeliā facit sume h̄ritati. dū eā adducit ad
 ei⁹ cōfirmatiōem ad qd̄ nō debet assumi. r̄ iō quia nō
 rantū deordinat hominem ad p̄orum. sed etiā de
 ordinat boiem ad d̄i. inde ē q̄ ip̄ ē malū. Cū cōcedēde

sūt rōnes q̄ h̄ oñ d̄t. ¶ Ad illud qd̄ f̄ mo obf̄ in cōtrari
 um de eo q̄ iurat falsū qd̄ putat eē vez p̄pter veritātē p16
 ximi. dōm q̄ talis peccat p̄t̄ h̄ritatis cōceptū. q̄uis eīm
 nō cōtēnat ip̄am veritātē ex certa scia adducēdo eā in te
 stimoniū falsitatis. cōtēnit tñ ex ip̄a temeritate. Ad eo
 cīm est nomē d̄i r̄ terribile r̄ venerabile q̄ nullus d̄z ip̄m
 in testimōiū assumere. nisi nouerit quid loq̄t. Cū igno
 rantia nō excusat in tali iuramēto. Hoc eīm d̄z vnuq̄s
 q̄ scire q̄ non d̄z iuramēto aliqd̄ sumare nisi de illo sit
 certus. Unde si talis ignorer̄ rem de qua iuret. hoc ip̄o
 scit se male iurare si eā iuramēto affirmat. r̄ iō nō excusa
 tur a culpa. ¶ Ad illud q̄ obf̄ qd̄ illud p̄ qd̄ q̄s iurat v̄c17
 nerat r̄ amat. dōm q̄ illud ē vez qn̄ recte r̄ ordinare p̄ il
 lud iurat. sed qn̄ false r̄ inordinare p̄ ip̄m iurat. r̄ si v̄de
 atur venerati p̄ credulitatē. pot̄ cōtēnit r̄ cōtumeltam
 sibi facit p̄ inordinatā locutiōez. ¶ Ad illud qd̄ obf̄ q̄ p̄
 iuriū opponit veritati q̄ est in intellectu. dōm q̄ fm qd̄ 18
 duplex est cognitio. specularia et practica. sic duplici
 ter contingit loq̄ de ip̄a veritate. Aut pur est regula me
 re specularis. aut pur ē regula ip̄i locutiōis r̄ opatio
 nis. Veritas eīm fidei r̄ prudentie dicitur q̄l̄r loquēd̄uz
 r̄ qd̄ agendū. Lū q̄ d̄z mēdaciū r̄ piuriū opponit veri
 tati. h̄ nō intelligit de veritate p̄mo mō. sed de veritate
 secūdo mō. Et ista veritas sedo mō dicta iuncta ē boni
 tati r̄ tenet rōnem virtutis. r̄ actus ei⁹ est in p̄cepto fm
 q̄ d̄. Ephe. iij. Loquimini veritatē vnuq̄sq̄z cū profi
 mo suo. Ip̄e aut̄ obicit de veritate pur cōsistit in vera
 speculariōe. iō rō illa nō valet. ¶ Ad illud q̄ obf̄ de illo
 qui peccat necessitate cōpulsus q̄ nō peccat. dōz q̄ fal
 sum est. Est eīm necessitas nature et necessitas coactōis 19
 ¶ Necessitas in quā nature legē nō h̄z. r̄ potest a toto ex
 cūsare. ¶ Necessitas vero coactōis non excusat a toto in
 his que fm se mala sunt. sed excusat solū a tanto. qz vo
 luntas sufficienter cogi nō potest. r̄ p̄terea qz piuriūz
 fm se malū est. quārcūq̄ q̄s cōpellit ad illud. nō oīno
 a peccō excusat. imo sibi a canone pena imponit. Dicit 10
 eīm canon q̄ si quis piurat p̄ vita corpis seruādo. qz ma
 gis dilexit corpus q̄ aīam. ieiunet tres quadragesimas
 ¶ Nec sile de furto. qz furtū nō est ita malū nisi p̄p̄ rez
 appropiatiōem. Extrema aut̄ necessitas oīa facit cōia.
 nulla aut̄ necessitas tollit piuriū de somitate. eo q̄ nulla
 necessitate licitū sit nomē dei inuaniū inuocare. r̄ ita nō
 ē sile hinc r̄ inde. De obligatiōe aut̄ iuramēti coacti i fra
 determinabilis satis plane.
 ¶ Questio. iij. c
 ¶ An̄ oē piuriū sit mortale peccatū. Et q̄ si videtur.
 Aug. in quodā sermōe de iuramēto. falsa iuratio est p̄
 niciofa. vera piculosa. nulla secura. sed qd̄ ē p̄niciosum
 est mortale peccatū. Lū q̄ oē piuriū sit falsa iuratio. q̄ pi
 uriū est mortale peccatū. ¶ Itē qd̄ directē ē mādaram
 r̄ phibitōez est peccatū mortale. sed piuriū directē ē cō
 tra phibitōez secūde tabule r̄ fm̄. ergo videt q̄ semp
 sit mortale peccatū. in vtraq̄ eīm phibetur piurium.
 ¶ Itē cōtemptus introducit mortale peccatūz. sed ois
 periturs contemnit ip̄am summam veritatē dū ip̄am
 adducit in testimoniū falsi. ergo oē piuriū ē peccatum
 mortale. ¶ Itē mēdaciū de se qn̄ seriofus est peccatū q̄
 ue est. cū q̄ iuramētū supaddit trahat ip̄m mēdaciū in
 aliud genus. videt q̄ qualecūq̄ mēdaciū iuramētū
 supadditū fiat mortale peccm̄. ¶ Sed q̄. Sicut p̄figit
 aliq̄cō iocose mentri. sic etiā p̄tingit aliq̄cō iurare fal
 sum. sed quod ioco fit non fit cōtemptu. si ergo aliq̄od
 piurium potest esse iocosum. non videtur q̄ om̄ne piur
 rium sit mortale peccatū. ¶ Item sicut est aliq̄od mē

daciu quod nulli obest & alicui prodest. ita pot esse ali/ qd pium. sed tale pium magi procedit ex pietate qz ex libidine. cu q libido sit radix omnis peccati moralis. vñ q no omne pium necessario sit morale peccatu. ¶ Itz sicut cogit aliq impmeditare loqui falsu. ita contigit aliq impmeditare iurare falsum. sz peccatu no est morale nisi fiat ex deliberatione & consensu. ergo non omne pium est morale peccm. ¶ Itz sicut assumere no/ men dei supflue repugnat mandaro decalogi. ita etiam assumere inuani. sz no sp cu qs assumit nome dei inuani peccat moraliter. vñ patz de his qui iurant pter necessitate. q vi similit q no p moraliter peccet qui assumit nome dei supflue. ergo no omne pium est morale peccatu. ¶ R. ad pdictoz intelligetiam est notandum q pium duo dicit. viz iuratioe & inordinatone. Est igit pium iuramentum indebitu & inordinatu. Iuratio aut triplex est. Queda est deliberata & solennizata scz qñ testes iurant supra sca dei euangelia in iudic p/ sentia. Quedam e deliberata sz no solennizata. quando qs ioculso iurat aliqd ex deliberatione intrades illud p diuine veritatis testimonium cost. mare. Quedam autem est nec deliberata nec solennizata. sicut qñ qs iurat in eoi fmo no attendes que inuocat & ad qd sed ex q am consuetudine. Et fm h pium pot comitti tripliciter. na si comittat circa iuratione deliberatam et solennizaram sic e graue peccatu & cno. me. ita q reddat homine infa/ me. Si ho comittat circa iuratione no solennizataz nec deliberata sic no est peccm morale sed veniale. ppter h q lingua in lubico posita est. Si ho comittat circa iuratione deliberata. sz no solennizata. tuc distingueduz est. qz aut deliberat de dicto & de iuramento. vñ vñ dicitur sic vñ. & vñ sit iuramento costimandū. & tuc si iuratur moraliter peccat. Aut deliberat de deo tm. vñ vñ sit vñ. no tm de iuramento supaddito. & tuc pte esse veniale peccm. Valde tm e cauendum. qz veniale illud piculosu e. & multu appropinqt ad morale peccm. Lacededum est igit q no omne pium est morale peccm sicut illud qd no est deliberatu. Lacedede sunt & rones que b onduer licet aliq ex eis no necito cogant. ¶ Ad illud ho qd obijct in corariu q falsa iuratio est pniciosa. Diceduz q Aug. intelligit no generalit de omni iuratione. sz de illa q sit cu deliberatione. & de illa vñ e q morale peccm est. ¶ Ad illud qd obijct q de pium directe repugnat diuie phibitioi. Diceduz q illud no est vñ de quolibet sed de illo solu qd sit cu plena deliberatione & consensu. Sz si tu obijctas q omnis act fornicationis & adulterij repugnat illi pcepto. no mechaber. & io est peccm morale. Diceduz q no e simile de vbo qd facile euolat. & de ppetra rone peccati carnalis. qm act ille spz debet subiacere imperio ronis. Un nunqz eodumaf op carnis qn ho repuretur consensisse pleno consensu. Ideo magis generalit repugnat prohibitoni qz act pium. ¶ Ad illud quod obijct q in omni pium e cotemptu iuramentis. Diceduz q qñ aliqs iurat ex quadam consuetudine vel ioco. no deliberans de excellentia iuramentis in testimoniu inuocante. & si aliq modo possit dici cotemnere. qz no adeo veniale sit dz. tm prope no corenit. qz pot e ibi debita bonis omisso. quedam etiā negligetia qz illatio cotumelie. Sed si ex deliberatione h faceret. absqz dubio tuc grauter peccaret. ¶ Ad illud quod obijct q iuramentum trahit mendaciu ad aliud gen. Diceduz q illud est veru qñ iuramentu addit cu deliberatione ipsi medacto. tunc autem hz plenaz rōz iuramenti. & trahit aliud genus peccati. Quñ ho pter deliberationem addit. tuc qda e circūstantia agguas

no necessario trahes i gen? moral? peccati. p eo q iuramentu illud supadditu n iroducit plenu iuramentu. nec est ipi iuramentis destructiuu. sz aliq mo disponat ad iuramentu. qz consuetudo frequens parit libidinem et cotemptu. id e valde cauendū e pium. & ppter sceritudinem sermōis frequenter pium iuramento iugit. hic e q ipm iuramentus in xpianis vñis & maxime pfectis dz e valde rar. fm phili Eccl. xxij. q dicit. Iuratori no assinebat os tuum sunt em multu casus in illa. ¶ Consequet qñ de forma iurandi. Et circa h qñf tria. Pmo qñf vñ licet iurare p deum. Seco vñ p aliqd creatu. Tertio vñ licet recipere iuramentu ab idolatri faciu. ¶ Questio. j. ¶ Quid sit iurare p deū. Et q sit simpliciter illicitu videt. Qd illud qd e phibitū e malu & illicitu. sz iurare p deū est phibitū. qz b. math. v. Nolite iurare oino. Sicut Jacobi. v. An oia fratre mei nolite iurare. qz iurare p deū est malu & illicitu. ¶ Itz ois act q est pniciosus vel piculosus est de se mal? & illicit? sed iuratio p deū facta fm q dicit Aug. in quoda sermōe. aut e pniciosa. aut piculosa. & nulla secura. qz. ¶ Itz de illud qd sibi relictu e malu simpliciter loqndo iudicadu e malu et illicitu. sz iurare p deū sine ea e malu & illicitu. qz simpliciter loquedo illicitu e & malu iurare p deū. ¶ Itz ois act? qz consuetudo e mala. e de se mal? & illicit?. sz consuetudo iurandi p deum est mala & reprobando. ergo iurare per deum est malu et illicitu. ¶ Sed contra Aug. in hmo de vñis apli. Si peccm e iuratio. n dicitur e lege. Red de dno iuramenta tua. sz dno reddim? iuramenta qñ iuramus p dnm. Et h b sit i lege pcellu. vñ q iurare p deū no sit illicitu. ¶ Item nullus actus qui habet exemplar i deo est malus et illicitus. sed iuratio p deū habet exemplar in ipso deo. qm ipse deus iurat p semetipm fm q dicit apls Debe. vj. Et in ps. Iurauit dñs rē. Et Ben. xxij. Per memetipm iurauit rē. qz iurare p deū no est illicitu. ¶ Itz null? act? in q exhibet honoz & reueretia ipi deo est illicit? sed cu iuramus p deū exhibemus honoz & reuerentia ipi deo. ergo rē. Minor phof p glo. math. v. Hoc qd iurat quilibet h venerat. h amat. h timet. io phibet q no iuret nisi p deū. ¶ Itz ois act? transiēs sup materiaz debitam est bonus et licitus. sed iurare p deum est actus transiens super materiam debitam. qz hoc est inuocare diuinam veritate in testimoniu. ergo iurare per deum est bonum et licitu. ¶ Item omne illud quod facit ad confirmationem veritatis. & ad confutationē falsitatis & deositas. est bonu et licitu. sz iuratio p deū e hmoi. qz p testes & iuratoem boni expiant. etiā mali couincunt & puniunt. ergo iuratio p deum est bona & licita. Iuxta hoc queritur. vñ iuramentu bonum & licitum sit appetendum. Et q sic videtur. qz pot e merito. Et si sit. qñf qre iuramentu fuit a dno phibi 26 ¶ R. ad pdictoz intelligetiam est notandum q aliqui dicere voluerūt. q omne iuramentu est illicitum. no solu per creaturam. sed etiaz p ipm deum. & hoc fuit. & est positio hereticozū manicheozū. qui sui erroria occasione sumplerūt ex verbo dñi Math. v. & ex eo qd dicit Jacobi. v. Quod qdem verbu male intellexerūt dupliciter. Primo qz crediderūt qd minus ipm iuramentu phiberet tanqz de se malum. Secundo quia intellexerunt per hoc qd dicitur. no iurabis omnino. q dominus omne iuramentu phibere. Et in pmo errauerunt. quonia si lex euagelica no phiber. nisi qd malu est de se. iurare autem p deū & adducere ipam veritatem in testimoniu. nec est p rōnem rectam

nec 3 p suerudinem bonā. nec contra legē dei. marie cuz
 lex diuina dicat. Redde dño iuramēta tua. quā legem
 ipi impū manichei dicūt a malo deo eē latā. in eo q nō
 intelligebāt dñm mēdaciū phibere. Per se errabāt. qz
 credebāt pcepta euāgelij repugnare pceptis legis yete
 ris. repugnare etiā rōni recte r moribz bonis. Cū et ip
 soz errore elidens Aug. dicit q iuramētū nō fuit. phibi
 tū ppter se sed ppter vitandū piurū. At em sic ad pu
 blicolā. Dicitū ē in nouo testa. ne oīno iuremus. qd mī
 bi. ppterea dicitū videtur. nō q iurare sit peccatū. sed qz
 piurare est imane peccatū. a quo nos lōge eē voluit. q
 ne oīno iurarem cōmonuit. In alio etiāz errabant. qz
 credebant iuratos vniuersalitē eē phibitā. r iste error: ve
 nit ex manifesta ignōrātia. qz nescierūt intelligere q ali
 um sensū facit. negatio pposita signo vniuersali. alium
 sensū facit postposita. Pposita em facit eē pollere p
 ticulari negatiue. postposita suo drio. Cū differt dice
 re. nō oīs hō currit. r oīs hō nō currit. Dñs aut nō di
 rit. Dño nō iurabis. sed nō iurabis oīno. Cū nō phib
 uit oīm iuratiōem. s3 phibuit q nō eēt oī mō r sine oī
 cā iurādū. Et tō isto errore abiecto tanqz irrōnali r pni
 cioso. cōcedendū ē q licitū est iurare p deū. r hō cōiter te
 ner vniuersitas fidelitū. Quia tñ nō sic est licitū qn aliq
 mō possit eē illicitū. dubitū ē inter doctores. vtrū iurare
 p deū dicat actū bonū in genere. aut actū indifferentem
 Et aliqbz visum fuit q iurare p deū est act⁹ bon⁹ in ge
 nere. rōne tamē pntatis ipi⁹ iurantis malus est p oc
 casionē. dicit em illū actū eē bonū i genere. p eo q act⁹
 transit sup materiā debitā. qz inuocare in testimoniuz
 recte transit sup ipam veritatē. Alijs aut videt q iura
 re p deū de se sit indifferentis. qz diuina veritas pōr inuo
 cari p iuramentū in testimoniū veritatis r in testimoniū
 falsitatis. et vñ est bonū r alterū malū. qz in vno sit re
 uerentia. in altero iniuria. ¶ Unde nota q qdam sunt
 actus q pntent ad diuinū cultū. vt landare deū. r isti s3
 boni per se r fm se. Quidaz dō sūt actus q sūt ad oppo
 sitū. r isti sunt per se mali. vt blasphemare deū. Quidā
 aut sūt medio mō. sicut actus iurandi. q si fiat reuerentē
 est ad cultū dei. si fiat irreuerentē est ad oppositū. Jō
 dicūt q iurare per deū licitū ē sicut indifferentis qd pōt
 fieri benez male. Et qz indifferentis diuersis ex causis pōt
 eē occasio cadendi in malū eritandi malū. hinc est qd
 dñs aliqn mouet r inducit hoīes ad iurandū p deuz ali
 quando retrahit. In veteri lege inducebat ad iuranduz
 p deū. vt per hoc reuocarent a iuramento idoloꝝ cum
 dicebat. Redde domio iuramenta tua. In noua lege
 retrahit vt ostendat periuriū esse fugiendū. r pōr tāto
 iuxta hunc modū dicendi satis rōnabiliter vt q iurare
 p deū sit licitū tanqz indifferentis. Siue aut sit indifferentis
 siue bonū in genere. qz vtrūqz pōt dici satis pbabiliter
 hoc pro certo tenendū est. q licitū est per deum iura
 re. r cōcedendū sunt rationes hoc ostendentes. ¶ Ad il
 28 lud dō qd obf in dñi q act⁹ iste ē phibit⁹. ddm q nō p
 hiberur actus iste quia malus est. sed qz occasio ē mali.
 nec eēt phibet vniuersalitē. s3 phibet vt dñs nō iuret irre
 uerentē. Et hō impōtat ipius verbi smia fm q explana
 tū est sup. ¶ Ad illud qd obf q iurare per deū vel est
 29 perniciosum vel p̄culosum. dōz q perniciosū ē aliqd
 duplr. Aut qz piculi cā. aut qz piculi occasio. Iurare at
 per deū d̄ piculosum esse. nō qz causa periculi. pōr entz
 ē meritorū r bonū. s3 qz occasio periculi in eo q nō dili
 genter obseruat qualis iurat. ¶ Ad illud qd obf q oē il
 30 lud qd sibi relicū est malū de se. iudicandū est maluz et
 illicitum. ddm q duplr r̄ngit intelligere actū iuran/

di p deū sibi relinq. Aut considerādo iuramētū in se. r sic
 nō ē malum. sed vel ē indifferentis vel bonū i gñe. Aut fm
 q sit in ope pter cām r necessitatē. r sic malū ē. p eo q est
 ibi p̄uatio finis debiti r p̄uatio. reuerentē. ex hō q aliqz p
 ter cām r necessitatē diuinā p̄uare assumit in teste. Ue
 rūtāmē ex hō nō pōtcludi q iurare p deuz simpliciter sit
 malū. Sicut em nō sequit loqui sine cā r utilitate ē ma
 lū. q loq ē malū. sic etiā nō tenet illatio p̄dicata. ¶ Ad il
 lud qd obf q oīs act⁹ cur⁹ p̄uado ē mala de se ē mal⁹
 dō. q hoc ē falsū. qz multa sūt que bona sūt p loco r tē
 pore. r si frequētē generant viciōsitatē. sicut bonuz ē
 aliquādo ridere nō est bonū hoc frequētare
 qz p̄ducit i dissolutionē. Sicut etiā r de iuramento in
 telligendum est. quia assiduitas iurandi minuit reuer
 entia veritatis. r quodammodo disponit ad assertio
 nem falsitatis. ¶ Ad illud qd querit. vtrū iuramētū per
 deū licite factū sit appetēdū. ddm q nō. r hoc est. ppter
 occasionē mali aduētā Et est simile. sicut affluentia di
 uitiarū qz distrahit hoīem ne cultui dei intēdar. nō de
 ber esse i appetitu. licet possit licite r meritorie possideri.
 sic etiā intelligēdum est circa ipsū iuramētum. Et p
 terea beatus Jacobus dicit. Nolite iurare. nō solū ostē
 dens vitandum esse actū iuratiōis sine causa. sed etiā
 affectū. Cū etiā monemur circa actū iuratiōis ppter p̄
 culum piuriū vitare consuetudinē. vitare etiāz accūm
 pter necessitatē. r vitare affectū. r ad iuramentū nō de
 ber quis ire vtroneus sed coactus. Et huius simile
 reddi in p̄sidentia p̄latōnis. qzuis eni bonū sit r licitū
 alijs pesse. nō tñ est appetēdū s3 pōt fugiendū. r ad il
 lud debet hō trahi quasi inuitus. qz cū amat p̄latō. fre
 quētē adest rō supbiēdi. r quodammodo apostatandi et
 recedēdi a deo. Sicut intelligēdū est in p̄posito. Cū qz
 uis iuramētū licitū sit r meritorū. nō tamē ē appetēdū
 r hoc vult innuere textus euāgelij. r ammonitio ipsi
 us beati Jacobi ¶ Questio. ¶ Utrū liceat iurare per aliquod creatū. Et q non videt
 primo p ipm textū Math. v. Nolite iurare. neqz p ce
 lū qz thron⁹ dei est. neqz p terrā. rē. ibi glo. Qd p̄fectōis
 est docuit cū dicit. nō iurare oīno. qd sup̄sticiōsū ē res
 secavit cū subiūxit neqz p celū rē. q iurare p creaturam
 est sup̄sticiōsū. r nihil tale ē licitū. q. rē. ¶ Itē p̄ pa
 pa. xij. q. j. Si dñs p capillū dei vel caput iurauerit. si
 in ecclesiastico ordie ē de p̄bat. si layc⁹ anar̄dematiset.
 Si ergo illicitū est iurare p mēbrā ipi cū ipsa sint sac̄rio
 ra oībz alijs creaturis. vt qz p nullā aliā liceat iurare.
 ¶ Itē iurare p deū ē inuocare deū teste. q iurare p creatu
 rā ē inuocare creaturas in testimoniū. s3 irrōnalis. crea
 tura nō pōt aliq mō veritati testimoniuz phibere. ergo
 stultum r vanū r incōuēiens ē per ipam iurare. ¶ Itē
 q iurat p ydolū mittit idolatriā. r hō nō ē ob aliud nisi
 qz in iurādo exhibet idolo qd d̄z deo exhibere. q iuratiō
 spectat ad cultū latrīe q debet soli mactari diuine. S3
 p̄stat q nō ē licitū creaturā aliquā venerari cultu latrīe
 q nullo mō ē licitū p creaturā iurare. ¶ Itē. Gen. xlij.
 Joseph iurauit p salutē p̄baronis. si q ipē tanqz sc̄tis
 hō licitū iuramētū fecit. r sal⁹ p̄baronis erat qd crea
 tū. vt qz p creaturā iurare sit licitū r p̄cessū. ¶ Itē. Pau
 lus. j. Cor. ij. Quotidie morior. p̄ vram gloriā. s3 es.
 vbi fm q dicit Aug. iurauit ap̄lus. s3 glia eozū erat qd
 creatū. qz rē. ¶ Itē forma iuramētī q marie vix vniuer
 sitas fidelitū ē iurare per fetā dei euāgelia. s3 euāgelitū est
 qd creatū. q licitū ē iurare p creaturā. ¶ Itē q̄ndie fide
 les iurāt p sanctos. vt p̄ote p beatā s̄gine. r p beatū Pe
 trū. nec illud iuramētū arguit. qz vt q forma iuramenti

licita nō solū habeat fieri p̄ creatorē s; etiā p̄ creaturam. Juxta h̄ q̄rit q̄re magis iurat p̄ euāgelia q̄ p̄ creaturas alias. Querit q̄ vtrū q̄ iurat falsū p̄ lapidē sit p̄iur⁹. Et q̄ nō videt. q̄ lapidē nulla ē reuerētia exhibēda. Cōtra r̄iū aut̄ hui⁹ dicit Aug. sup̄ illud Ro. 1. Testis ē mihi d̄⁹ r̄ h̄ in s̄ra. Querit q̄ quōd er̄ q̄lit liceat iurare p̄ creaturā. **R.** ddm̄ q̄ iuramentū assertorū duplicat h̄z fieri. Quoddam p̄ interpretatōem. q̄ddā per ip̄i⁹ h̄ritas. testimonij intentionē. Per interpretatōem aut̄ iurat cū d̄⁹ vtr̄ iurat fili⁹ meus vel pater. hoc ē dicere. Nisi ego implevero qd̄ promitto v̄ nisi implevero qd̄ iuro. nō vivat filius vel p̄ me⁹. r̄ in hac forma iuradi creatura ad te significandū non invocaf. s; pot⁹ ip̄i⁹ creatori oppignorat s̄m q̄ dicit Aug. Et hoc q̄ddē ē licitū. q̄ q̄uis ois creatura sit ip̄i⁹ creatoris. tamē bonū vel solaciū qd̄ ex creatura p̄cipim⁹. r̄ a deo nob̄ p̄cessū ē. deo tanq̄ n̄m̄ oppignorare possumus. r̄ iō licita ē bec forma. s; h̄ iuramentū gen⁹ s̄m q̄ dicit Aug. in s̄ra sit gravissimū. Illud h̄o iuramentū sit p̄ ip̄i⁹ h̄ritatis testimonij invocatoz. q̄n̄ ali q̄s iurat per aliquē ad invocadū illū in testē. Pōt autē creatura duplicat̄ aduocari in testimonij. Aut s̄m se aut̄ inquantū ē vestigiū veritatis diuine. Si s̄m se. h̄ mō nō licet. q̄ si crederet q̄ aliqd̄ diuinū eēt in ea. r̄ de cuius h̄ritas dicit possit p̄ h̄mōi testimonij confirmari. Secūdo h̄o mō inq̄ntū i ea relucet vestigiū diuine h̄ritatis licitū ē iurare per creaturā. h̄ em̄ n̄bil aliud ē q̄ iurare p̄ cum q̄ in creatura relucet. et tūc nō venerat q̄s creaturā sed creatorē. Tū sicut honor q̄ exhibet̄ imaginē referat̄ ad p̄t̄iōp̄tū. i. ad exēplar p̄m̄i. sicut dicit Dam. ita hoc mō iuratio facta p̄ creaturā referat̄ ad ip̄arū creaturaz actorē. Et hoc ē qd̄ d̄. xxi. q. 1. Sciēdū q̄ sancti nō tā p̄ creaturas q̄ p̄ creaturaz actorē iurabāt. sicut Joseph q̄ per p̄baronē iurādo. h̄ in eo venerabat q̄ dei iudicio p̄cep̄o sit⁹ erat̄ i s̄m̄is. Et q̄m̄ i oī creatura isto mō relucet q̄ p̄ creaturā oēm licite pōt fieri h̄ mō iuramentū. Quia o p̄ncipalit̄ relucet in sc̄is. r̄ maxie in s̄bis euāgelice legis p̄ q̄ diuina nob̄ veritas illuxit. hinc ē q̄ p̄ sc̄os r̄ maxime p̄ euāgelia cōsuevit frequētari forma iuratis. q̄ q̄ dem iurat p̄ creaturā. Loccedū ē igit q̄ p̄ creaturā licitū est iurare. siue imprecadō. siue creatorē ei⁹ in testimonij invocadō. Et sic p̄cedūt rōnes ad hāc p̄em̄ aduete.

33 Ad illud qd̄ p̄mo ob̄t in Tr̄iū q̄ d̄ns p̄hibet iuramentū p̄ creaturas. r̄ glo. dicit illud iuramentū eēt susp̄ctio sum. Ddm̄ q̄ h̄ intelligit s̄m q̄ ip̄e. creature s̄m se consuētate i h̄ritatis testimonij invocaf. r̄ h̄ mō ē ibi susp̄ctio q̄ eis reuerētia v̄tra deb̄itū exhibet. Et q̄ntū ad h̄ intel

34 ligi h̄z glosa r̄ ter. Ad illud qd̄ ob̄t de autoritate p̄i pape. ddm̄ q̄ canon loquit̄ cōtra illos q̄ credebāt deum s̄m diuinitatē habere caput r̄ capillos. r̄ tales erāt blasphem̄i. Aut certe i illos q̄ irreuerēt̄ nōiant mēbra x̄pi. r̄ q̄dā ex q̄s̄to mō iuradi diuidit̄ ip̄m̄ q̄ si mēbratim. qui valde rōaabil̄ s̄r̄ arguēdi. Ad illud qd̄ ob̄t q̄ qui

35 iurat p̄ aliquid iuocat ip̄m̄ in testimonij h̄ritatis. d̄s q̄ illud nō est sp̄ v̄ez. imo aliq̄n̄ iuocat̄ in testimonij. ali q̄n̄ h̄o ip̄m̄ iuocat. sed p̄p̄ illud ad qd̄ ip̄m̄ referat̄. vel etiā obligat r̄ deo oppignorat. Ex his modis nō p̄mis

36 sis licitū est r̄ cōcessū iurare p̄ irrōnalē creaturā. Ad illud qd̄ ob̄t q̄ qui iurat p̄ idolū venerat̄ ip̄m̄. ddm̄ q̄ h̄ est q̄ ille q̄ iurat p̄ idolū iuocat illud in testimonij tāq̄ d̄i. et propterea ē ibi idolatrie p̄em̄. Non sic autē est q̄n̄ iurat p̄ alias creaturas. q̄ iuramentū illud referat̄ totū ad veritatē eternam. Ad illud qd̄ q̄ritur v̄terius quare magis iuratur p̄ euāgelia q̄ p̄ alias creaturas iaz patet responsio p̄ ea q̄ dicta sunt. Sicut cū

crucē x̄pi magis veneramur. p̄p̄ h̄ q̄ magis refertur ad ip̄m̄ crucifixū. r̄ sc̄ds quia quadā maior p̄p̄n̄itate se habent ad deū. sic etiā intelligēdū est in ip̄is euāgelij q̄ directe r̄ imediate ducūt i ip̄am̄ eternā h̄ritatē. Et si tu obijcias q̄ licet creatura ducat i creatorē. m̄ p̄ter h̄ q̄l̄ bet creatura non est adoranda. sed illa sola que est ad hoc instituta. videlicet imago crucifixi. Dicendum q̄ nō est s̄le. q̄ exhibitio honoris cultus lat̄te respicit illud qd̄ honorificat s̄m illd̄ qd̄ ē in eo dignissimū. et h̄ est p̄p̄iū r̄ singulare. s; inuocario i assertōne respicit ip̄i⁹ h̄ritatis infallibilitatē r̄ luminositatē. r̄ bec in singul⁹ creaturis relucet. s; s̄m plus r̄ min⁹. ideo nō ē s̄le h̄nc **38** r̄ inde. Ad illud qd̄ q̄r. v̄ez ille q̄ iurat falsū p̄ lapidē sit p̄iurus. Ddm̄ q̄ sic s̄m q̄ dicit Aug⁹. q̄m̄ iurās per lapidē. aut̄ intēdit̄ ip̄i⁹ lapidē reuerētia exhibere. aut actori lapidis. Et si ip̄i⁹ lapidē intēdat reuerētia exhibere dupliciter peccat. Si v̄o actori lapidis. tunc absq̄ dubio peierat. q̄ ip̄i⁹ creatori lapidis p̄metitā facit dum nomē eius p̄ effectū creature intellectū assumit inuani⁹. Si q̄s tamē nō serio iuraret. s; q̄dam mō ludere intēderet. sicut mos est aliq̄b; p̄ bottas suas iurare. nō est dicendū p̄iurū. q̄ iurare nō intēdit̄ s; potius ludere. est tamen talis modus loquēdi factis reprehensibilis. r̄ caueri debet a viris p̄fectis. **Questio iij. f.**

Utz liceat recipere iuramentum ab ydolatra factū. Et q̄ sic videtur p̄mo exemplo Jacob. Gen. xxxij. Recepit enī iuramentū a labā. r̄ stat q̄ laban idolatra erat sicut pater. q̄ Rachel furata fuit idola sua. ergo si Jacob recte fecit. nec cum scriptura respēdit. videtur q̄ liceat ip̄m̄ q̄rum ad hoc imitari. Itē hoc ip̄m̄ ostēditur exemplo Jude machabei in li. Machab. vbi iudas recepit iuramentū quādo inijr̄ sedus r̄ amicitia cū Romanis. r̄ cōstat q̄ iurauerūt p̄ idola q̄ colebant. Cum ergo Judas machabē nō respēdat̄ de cōtractu illius amicitie. v̄ r̄. Itē Aug⁹. ad publicolā. q̄uis dicitis sine turem⁹. nunq̄ tamē i scripturis sc̄ctis me legisse memini ne ab alijs iuramentū recipiam⁹. q̄ iuramentū recipere i scriptura sc̄a nō p̄hibet. videt q̄ nullū sit peccatū a quocūq̄ recipiat. Itē licitū est cū infidelibus mercari et treugas inire. sed fides mercatoris r̄ federis confirmari habet p̄ mutū iuramentum. si ergo licet christiano iuramentū fidei exhibere infidelē r̄ ydolatra. videt similit̄ ter q̄ liceat ab ip̄o recipere. Itē ita mibi licet recipere elemosinā q̄ datur mibi cū murmure. sicut illā q̄ datur mibi cum bona volūtate. Et hoc est quia quod ali⁹ mala volūtate impendit. alijs pōt bona volūtate recipere. sicut ydolatra peccat iurādo p̄ ydola. videt q̄ non peccet xp̄ianus in suscipiēdo ei⁹ iuramentū. **S; 3. Rom̄ 1.** Non solum q̄ talia agunt digni s̄r̄ morte. s; etiam q̄ cōsentunt facientib; . Ex quo verbo colligitur q̄ q̄ cōsentit peccanti mortaliter. peccat mortaliter. Cū ergo recipiens iuramentū ab ydolatra cōsentiat in illo iuramento in quo ydolatra peccat mortaliter. videt q̄ ip̄ se peccet mortaliter. Itē Aug⁹. dicit q̄ q̄ petit ab alio iuramentū quez scit iuratur falsū. an imā illius occidit s̄m q̄ habetur in sine istius distinctōnis. Cum q̄ sciat ydolatrā male r̄ damnablem iurare. quā ab eo iuramentū petit. eadem rōne animā ip̄ius occidit. s; nō licet animā ip̄ius occidere. q̄ nō licet ydolatre iuramentū recipere. Itē magis debet q̄s diligere animā primū q̄s ali⁹ quā v̄tilitatē temporalem. q̄ s̄m Aug⁹. Nihil p̄ deuz r̄ ip̄m̄ animū est adeo diligendū sicut p̄ximū salus. cū ergo ydolatra iurat p̄ra salutē anime sue. videt q̄ ordinem charitatis peruerit qui iuramentū recipit p̄ aliq̄

comodo temporalis. sed non licet ordinem charitatis pervertere. q̄ non licet ab idolatriis turantibus p̄ ydola iuramentum recipere. ¶ Item idolum nihil est in mundo. q̄ fides ab idolo nulla est. s̄ q̄d nihil habet fidei non potest p̄bere confirmatorum sermō. cū q̄ iuramentū p̄ ydolum facit potest ad fidei eversionem. q̄ ad p̄uersionem videtur q̄ nullo modo sit recipiendum. ¶ Item v̄ q̄ non solum ab ydolatris. s̄ etiā a nullis licet recipere iuramentū. q̄ sup̄ illud Mat. v. Qd̄ ap̄li⁹ ē a malo ē. dicit glo. Nō tuo s̄ illius a q̄ cogēs iurare. q̄ malū ē alie⁹ iuramentū recipere et exigere. ¶ R̄ ddm. q̄ cōtingit ydolatrā iurare i forma p̄cessa. s̄ i forma p̄hibita. Si iuratur i forma p̄cessa. non iuratur q̄ ydolatra. et h̄mō in q̄dā casu licet ab eo iuramentū recipere. in q̄dā s̄o minime. Quia ille q̄ erigit. aut ē p̄sōa publica. aut p̄uata. Si publica ē q̄tū ē ex ordie iuris p̄t̄ et d̄z exigere s̄m q̄ iudex. Si s̄o p̄uata ē. h̄ tripliciter p̄t̄ erigere. aut enim erigit i iuratis subuersionē. aut i iuratis subuersionē. aut ad sue dubitatoris remotionē. Primo modo p̄t̄ erigi iuramentū sine aliq̄ p̄tō. v̄z cū ad hoc erigit solū vt̄ firmior. et stabilior sit ip̄a p̄missio. et iuratis assertio. Lū. aut erigit i iuratis subuersionē. h̄ nō p̄t̄ esse sine mortali p̄tō. et illud ē q̄n̄ cōpellit aliq̄ iurare quē nouit iurare falsū. Lū. s̄o erigit p̄p̄t̄ dubitatoris sue remotionē. q̄ suspicatur ne h̄o sine iuramento dicat sibi falsitatem. tūc si suspitō illa statim generaliter. sic talis exactio tenet potius rōem p̄ne q̄ culpę. Si vero descedat ad spectale. sic est p̄m̄ veniale. dū de primo suo malā habet suspitatoris. Et p̄p̄t̄ dicit glo. qd̄ ap̄li⁹ ē a malo est. s̄. nō credētis. nō inq̄s sp̄ a malo culpę s̄ etiā a malo p̄ne. et sic i forma et r̄ta s̄ iuramentū recipere ab ydolatris et infidelibus. sic etiā a xp̄ians et fidelibus. et h̄ nō q̄rit p̄ncipalit̄ i p̄posita q̄st̄ōe. s̄ q̄st̄io p̄ncipalis ē de iuramento. quo q̄s ydolatra iurat p̄ ydolum et i forma nō cōcessa v̄z illud sit recipiendum. Et ad h̄c intelligentiā ē notandum q̄ i iuramento facto p̄ ydolum est duo considerare v̄z ipsius ydoli venerationē et exterioris s̄bi conseruationē. Habendo respectū ad p̄m̄. nulli licet iuramentū ab ydolatra recipere. nec erigere. nec facere. quia ydoli veneratione est omnino reiectanda. Si s̄o habeatur respectus ad secūdū. sic licetū est ab eis recipere iuramentū maxime p̄ vtilitate cōmuni. sic recepit Jacob p̄ pace sue posteritatis. et Judas p̄ pace gentis sue. et sic xp̄iani a saracenis recipiūt p̄ pace et vtilitate cōmunitatis. ¶ In q̄uis illicitū sit iurare p̄ idolum. quia forma illa est p̄hibita. tamē vbi necessitas vel cōmunitas vtilitas hoc requirit. licetū est recipere iuramentū tale. ¶ In rōnes concedi possunt que hoc ostendūt. Illa tamē auctoritas Augustini qua d̄r. non est p̄hibitum in sanctis scripturis recipere iuramentū. nō cogit. q̄ hoc intelligit de forma cōcessa ab ecclesia. ¶ Ad illud s̄o quod primo ob̄t̄ in contrariū q̄ qui recipit iuramentū p̄ idolum factū illi cōsentit. R̄ q̄ cū duo ibi sunt. sicut ē tactus p̄n̄ nō cōsentit idoli venerationi s̄ iuratis cōfirmationi. vt̄ firmū sit verbum et solidum maneat pactū. et q̄st̄um ad hoc nō est ibi peccatū. q̄ recipit qd̄ suū est. quod s̄o ibi malū est dicitur sicut paup̄ indigens elemosina recipit elemosinā cum murmure sibi datam. et nō peccat. quia si placet sibi elemosine dario. ita q̄ displicet sibi annera murmuratio.

39

40

41

ramera illicita sicut christiani p̄ licitā et concessa. ¶ Ad illud qd̄ ob̄t̄ q̄ magis debemus amare aniam. p̄m̄ q̄ vtilitate temporalē. Ddm̄ q̄ verum est de vtilitate p̄uata. sed non oportuit intelligi de vtilitate cōmuni. Alia etiā est ratio. q̄ sine iuramenti illius expressiōe nihilominus idolatra idolum venerat in corde. Unde postmodum vel p̄uatio iuratoris exterioris nō ponit p̄ se salutē defectū vel d̄r̄m̄. ideo charitas de hoc non dicit esse multū curandum. sed si ille veller ab errore respiscere et ad verā fidē cōverti. tūc nullatenus tale iuramentū debet ab eo erigi. ¶ Ad illud qd̄ ob̄t̄ q̄ idolum nihil est et fides in idolo nulla est. Dicendū q̄ q̄uis nihil sit scdm̄ veritatem. tamē idolatra estimat esse aliquid. et ex ipsa sua estimatiōe et errore fortius adheret idolatra ip̄i vnitati. q̄ multi christiani et fidei adhererant ip̄i veritati. sicut etiā videmus in hereticis. et ex illa forti adherentia et erronea cōfessione. cū p̄ idola iurāt. v̄ba sua cōseruant. ¶ Ad illud qd̄ ob̄t̄ q̄ nullū iuramentū licet recipere qd̄ amplius ē a malo ē. iam patet respōsio. q̄ recipere iuramentū aliquādo est culpe mortalis. aliq̄ venialis. aliq̄ cōtra actū penalitatis. et s̄m̄ h̄ malum in actu et gloria habet differentē accipi. vel p̄ culpa mortali. vel veniali. vel p̄ ip̄o malo penali. Nisi enī interuenisset i certitudo de veritate cōsentiente aliene. et p̄ntas ad accipiendū et male suspicandū. nō esset necessarium iuramentum. Et ideo ex hoc non potest generaliter concludi q̄ iuramentum recipere sit illicitum.

42

43

44

45

Consequenter queritur de obligatiōe iuramenti. Et circa hoc queruntur tria. Primo querit v̄z obligatio p̄trahat p̄ iuramentū dolosū. Secundo v̄z corrahatur p̄ iuramentū coactū. Tertio q̄ v̄trū corrahatur p̄ iuramentū incautū sive indiscretum.

¶ Questio I

Utrū obligatio corrahatur p̄ iuramentū dolosū. Et q̄ sic videt p̄ auctoritate ysid̄i quā mgr̄ adducit in lra. At ei sic Quacūq̄ arte ybor̄ q̄s iuret. deus sic accipit. sic ille cui iurat intelligit. S̄ ille cui iurat intelligit simpliciter et credit q̄ alie⁹ se velit p̄ h̄b̄m̄ obligare. q̄ v̄ q̄ deus reputat ip̄m̄ obligatum. q̄t̄ s̄m̄ iurarem obligatur quis p̄r iuramentum dolosum. ¶ Itē fraus et dolus nemini debet patrocari. sed si ille q̄ dolose iurat ab obligatiōe esset absolutus. patrocinarer ei fraus et dolus proprius. Si igitur hoc est inconueniens dicere. videtur q̄ iuramentū dolosum obligatiōnem introducat.

¶ Itē v̄ba sunt in quibus consistit contractus. ergo si forma verborū est obligatiō. necesse est interuenire cōtractū obligatiōnem. ergo siue intendat siue non intendat. dum tamen verba iuramenti obligatiōnem p̄tercedant. iurans obligatur. ergo ita obligatur homo p̄ iuramentum dolosum sicut p̄ iuramentū simplex et v̄z.

¶ Item si solummodo verba fidelis et pura obligarēt i iuramento. cū nemini cōstet de fidelitate aliena. nemini constaret v̄z aliquis esset obligatus per verba sua. sed homo redditur certus de obligatiōe p̄ iuramentū exhibitum. videt ergo q̄ siue p̄ v̄ba fidelis siue per fraudulenta iuramentum fiat. iurans equaliter obligatur.

¶ Sed contra Heg. verba deseruntur in cōtractū. et ceus talia verba iudicat qualia ex intem̄is p̄feruntur. ergo si homo se non intendit obligare. quantumcūq̄ certius loquitur. videtur q̄ deus non reputet eum obligatum. ¶ Item s̄m̄ illud quod dicitur. j. Reg. xvj. Dō iudicat ea que patent. deus autē intruetur cor. Unde q̄ tunc cū q̄ sint opa exterioris laudabilia. non sunt tamē

¶ Itē v̄ba sunt in quibus consistit contractus. ergo si forma verborū est obligatiō. necesse est interuenire cōtractū obligatiōnem. ergo siue intendat siue non intendat. dum tamen verba iuramenti obligatiōnem p̄tercedant. iurans obligatur. ergo ita obligatur homo p̄ iuramentum dolosum sicut p̄ iuramentū simplex et v̄z.

¶ Item si solummodo verba fidelis et pura obligarēt i iuramento. cū nemini cōstet de fidelitate aliena. nemini constaret v̄z aliquis esset obligatus per verba sua. sed homo redditur certus de obligatiōe p̄ iuramentū exhibitum. videt ergo q̄ siue p̄ v̄ba fidelis siue per fraudulenta iuramentum fiat. iurans equaliter obligatur.

¶ Sed contra Heg. verba deseruntur in cōtractū. et ceus talia verba iudicat qualia ex intem̄is p̄feruntur. ergo si homo se non intendit obligare. quantumcūq̄ certius loquitur. videtur q̄ deus non reputet eum obligatum. ¶ Item s̄m̄ illud quod dicitur. j. Reg. xvj. Dō iudicat ea que patent. deus autē intruetur cor. Unde q̄ tunc cū q̄ sint opa exterioris laudabilia. non sunt tamē

¶ Itē v̄ba sunt in quibus consistit contractus. ergo si forma verborū est obligatiō. necesse est interuenire cōtractū obligatiōnem. ergo siue intendat siue non intendat. dum tamen verba iuramenti obligatiōnem p̄tercedant. iurans obligatur. ergo ita obligatur homo p̄ iuramentum dolosum sicut p̄ iuramentū simplex et v̄z.

¶ Item si solummodo verba fidelis et pura obligarēt i iuramento. cū nemini cōstet de fidelitate aliena. nemini constaret v̄z aliquis esset obligatus per verba sua. sed homo redditur certus de obligatiōe p̄ iuramentū exhibitum. videt ergo q̄ siue p̄ v̄ba fidelis siue per fraudulenta iuramentum fiat. iurans equaliter obligatur.

¶ Sed contra Heg. verba deseruntur in cōtractū. et ceus talia verba iudicat qualia ex intem̄is p̄feruntur. ergo si homo se non intendit obligare. quantumcūq̄ certius loquitur. videtur q̄ deus non reputet eum obligatum. ¶ Item s̄m̄ illud quod dicitur. j. Reg. xvj. Dō iudicat ea que patent. deus autē intruetur cor. Unde q̄ tunc cū q̄ sint opa exterioris laudabilia. non sunt tamē

deo placita nisi procedant ex mera intentione et pura . ergo deus obligatione iuramenti prelati secundum intentionem cordis . si si homo non intendat seipsum obligare . quod ex terius loquat . apud deum non erit obligatus . si iuramentum dolosum secundum veritatem non est obligatorum . **I**tem obligatio iuramenti non est a lege naturali . sed est a lege naturali et actu proprio . si nullus obligat actu proprio nisi velit et intendat seipsum obligare . si iuras iuramento doloso non intendit seipsum obligare . sed alium ad ludere . non videtur obligari secundum veritatem . **I**tem iuramentum non est obligatorum nisi quando habet suos comites . videlicet iudicium . iusticiam et veritatem . sed dolosum iuramentum caret veritate . ergo non videtur quod introducat obligationem . **I**tem iuramentum hoc queritur quando verba iuramenti sunt duplicia et iuras intendit in uno sensu . et recipiens in alio . cuius intentioni sit standum . Et quod magis standum sit intentioni recipientis videtur per auctoritatem ysidori . **Q**uod magis intentioni iurantis videtur per auctoritatem Gregorius . prius habetam qua dicit quod verba illi intentioni deservit . ergo . **45** **R** ad predictorum intelligentiam est notandum quod habet duplex modus dicendi . Quidam namque dicere voluerunt quod iuramentum dolosum simpliciter obligat . quoniam et si dolosus intendat alium decepte . intendit tamen dicere verba obligatoria . et dum illa voluntarie exteri profert . seipsum simpliciter obligat . nec aliquo modo excusat per cordis fraudulentiam . quod non solum modo recipiens sed etiam ipsa veritas accipit verba secundum sensum quem faciunt . et ita non solum modo in conspectu hominum sed etiam secundum veritatem dicitur quod iuramentum dolosum est obligatorium . **S**ed quoniam obligatio iuramenti est obligatoria sicut obligatio voti et matrimonii . ideo videtur alijs dicens quod si matrimonium non est verum nisi intersit interior consensus nec est votum obligatorum nisi sit intentio obligandi . sic etiam nec ipsum iuramentum dolosum dicendum est esse simpliciter obligatorium . in quo quis sic iurat . ut tamen illa verba seipsum obligare non intendat . Et propterea secundum istos distinguitur duplex forum . videlicet forum ecclesie et forum scientie . **S**ecundum forum ecclesie iuramentum tale est obligatorium . **E**ccllesia enim iudicat de his que exteri obligare possunt . **U**nde cum verba illa obligationem expriment iudicantur sic iuramentum ad id quod insinuante verba obligatoria . **I**n foro autem dei qui iudicat secundum secreta conscientie secundum veritatem . iste quidem non obligatur . quia non voluit obligare seipsum . quia tamen dolose iuravit . et nomine dei iuramentum assumpsit . statim in actu ipso commisit crimen perjurii . **N**ec reperat commodum de malicia . quia apud deum ex illo iuramento iudicatur dignus pena eterna . et iste quidem modus dicendi satis probabilis esse videtur . **E**t secundum ipsum patet responsio ad questionem propositam . etiam pro magna parte patet responsio ad obiectiones . **N**am rationes que probant illud iuramentum non esse obligatorium . ostendunt hoc non simpliciter sed in foro dei qui iudicat secundum intentionem secundum quas dolose iuras non intendebat seipsum obligare . **R**ationes autem que ad oppositum inducuntur procedunt secundum forum ecclesie . **47** **A**sticum . aliter non concludunt . **U**nde ad auctoritates ysidori qua dicit quod deus accipit verba secundum intentionem recipientis . **D**icendum quod hoc dicit non quia ipse deus ad hoc reputet hominem obligatum . sed quia ex hoc quod ille non intendit iurare . sicut ille intendebat recipere . deus qui hoc requirebat ex veritate et iusticia reputat ipsum obligatum ad penam . **N**el potest ille sermo casualiter intelligi ut dicatur quod deus sic accipit . et sic vult accipi ab ipsa ecclesia . et sic vult etiam iudicari . **48** **A**d illud quod obicitur quod fraus et dolus non debent alicui patrocinari patet responsio per iam dicta . quia fraus et do-

lus non patrocinantur isti in foro ecclesie . imo compellitur ab ipsa ecclesia iuramentum tenere ac si iurasset fideliter . **N**on patrocinantur etiam in foro dei . quia ex hoc ipso obligat et res efficit magna pena . **U**bi si ventar ad penam est ei gravis pena imponenda . et sanus consilium est decessus . ut merito culpe sibi imponat ut iuramentum impleat in quantum potest . **A**d illud quod queritur quando sit verba duplicia ita quod dolus non interuenit . cuius intentioni standum sit . **D**icitur quod verba illa multiplicia . aut magis precludunt unum illo . cuius secundum verum eorum equaliter precludunt utrumque . **S**i magis precludunt unum sensum . illi intentioni standum est que illi sensui intellexit . **S**i vero indifferent se habent ad utrumque cum neutrum phari possit . standum est iudicio bonorum virorum . quod per satis coniecturis et rationibus . condescendere debent famosi et puriori intentioni . **I**lla autem auctoritas ysidori non facit ad oppositum . quod ysidorus vocat illam arte iurare . cuius iuratio est dolosa . non oportet autem dolus vel artem interuenire semper quando verba sunt multiplicia . **Q**uestio . ij . **D**e iuramento coacto . **U**trum omne iuramentum coactum sit obligatorium . **E**t quod sic videtur . **O**mne iuramentum quod habet iudicium et iusticiam et veritatem est obligatorium . sed iuramentum coactum propter hoc tria habere . non videtur quod sit obligatorium . **I**tem coacta voluntas ut vult Aug . vere voluntas est . sed iuramentum dicitur coactum quod sit a voluntate coacta . si iuramentum coactum a vera voluntate est . sed cum alijs ex voluntate aliquid iurat . nisi sit malum . seipsum obligat . ergo . **I**tem peccatum ex coactione per peccatum inducit obligationem ad penam eternam . si ergo iuramentum de sui natura obligat ad veritatem seruandam . sicut peccatum obligat ad penam perferendam . videtur per simile quod iuramentum coactum sit obligatorium . **I**tem hoc ipsum videtur auctoritate Aug . **Q**uidam coactus iuravit cuidam concubine ut eam duceret in uxorem et videretur non aduerteret parentes suos . **R**idetur hoc . **A**ug . ex consilio beati Ambrosii . quod matrimonium teneret et penitenter de re sed duo . **S**i vero secundum sententiam beati Augustini . quod iuramentum coactum sit obligatorium . **S**ed . **N**ota coacta non obligat . quod votum est coactio spontanea . sicut iuramenti obligatio sit a voluntate nostra . procedit . non videtur quod iuramenta coacta sint obligatoria . **I**tem pro dicitur . et etiam Tullius in rethoricas . quod vi vel metu factum est . ratum non habeo . **S**i ergo lex habet omne obligatorum iustitiam . ut quod iuramenta coacta sunt obligatoria . **I**tem etiam merus mortis cadit in virum . **S**tate . sed merus quod cadit in virum constantem ex usura a toto secundum spiritum dicitur . ergo videtur quod iuramentum quod fit ex tali metu non sit obligatorium . **I**tem coactio excludit secundum meritum . sed tanti roboris et obligationis est ipsum matrimonium quanti et iuramentum . si ergo matrimonium ex coactione dicitur non esse obligatorium . eadem ratione videtur quod nec iuramentum . **R** ad predictorum intelligentiam est notandum quod hic est duplex modus dicendi . **Q**uidam enim dicunt quod cum duplex sit iuramentum . videlicet promissionum et assertorum . **R**espectu iuramenti assertorum coactio non excusat a toto sed a tanto . **S**i quis enim coactus iurat et asserit falsum esse verum . incurrat crimen perjurii . **I**n iuramento vero obligatorio sive promissionum . coactio quod surgit ex metu que potest cadere in constantem virum a toto excusat . **T**ale enim iuramentum licitum est et non est contra deum quo quis permittit aliquid alicui se daturum vel facturum . **E**t id respectu talis iur-

ramenti potest intervenire coactio sufficiens ad incli-
nandū etiā constantem virū. Et quia coactio sufficiens i-
tervenit. voluntas illa non est iudicanda voluntas ac-
per hoc nec iuramentū illud est vere obligatorū v^o di-
cunt. Sed qm̄ verba Augu. & consiliū etiā eius videt eē
in d^orum. Unde em̄ beatus Aug. iudicare tale iuramē-
tū obligatorū. Ideo est alius modus dicēdi vt distin-
guat duplex for. vtz ecclesiasticū & d^ominū. ita q̄ obli-
gatio iuramenti coacti e contrario se habet obligationi
iuramenti dolosi respectu butus duplicis for. Nam i
foro ecclesie iuramentū coactū non est obligatorū. cum
quia ecclesia presumit. quia iste q̄ coacto iuravit nō iu-
ravit voluntate implendi iuramentum sed potius eua-
dendi periculum. cum quia etiam ille qui iurare cōpu-
lit. cum maliciose & dolose peccasset. nullū ius acqui-
sivit. nec de malicia cōmodū reportare debuit. vñ nul-
lum h^o ius rependi. In foro autē dei iuramentū coa-
ctū obligatorū est. quia cum deus aspiciat volūtatē in-
teriorē. & voluntas nō possit cogi coactio sufficiens. s; i-
nducente. & ita voluntas coacta. voluntas fit. iudicat
deus talem hominem obligari. & id in foro conscientie s^m
theologos consulendū est ei q̄ sic iuravit (nisi relaxatio-
nem inueniat. iuramentū implere. & hoc dico si iuramē-
tum illud fuit respectu rei licite. vnde rōes concedi pos-
sunt q̄ sunt ad partem istam. ¶ Ad illud hō qd̄ obijcit
in cōtrariū de obligatione voti. ddm̄ q̄ nō est simile. qz
votum respicit obligationem ad xū qui vult sacrificia
non coacta sed volūtarīa. siq̄s tamen coactioe inducen-
te cogat vt votū emittat. videlicet vt in piculo mortis
eritens a domo liberetur. nō videt absurdū dicere eū
eē obligari. ¶ Ad illud quod obi^o de p^ore & lege q̄ nō
reputat rariū iuramentū factū per metum. ddm̄ q̄ let lo-
quitur in foro iudicali. quia non intronitit se de foro
conscientie. Unde s^m illud forum vtz est q̄ iuramentū
coactū non obligat. Et hoc tamē non potest eludi q̄
non obliget q̄rum ad deum. ¶ Ad illud qd̄ obi^o q̄ mer^o
qui potest cadere in constantē virū exusat a toto. ddm̄
q̄ licet respectu actū humanorū possit cadere mer^o suf-
ficiens in virum constantē. tamen q̄rum ad ea que ius-
ticie sunt non potest cadere merus sufficiens in virum
constantē. q̄rum em̄ illa dicit. Nolite eos timere q̄
corpus occidunt. Jō apud deū talis metus nō reputat
causa sufficiens ad excusandū hominem a reatu pecca-
ti. vel ab obligatione iuramenti. ¶ Ad illud qd̄ obi^o de
obligatione matrimonij. ddm̄ q̄ nō est sile. qz matri-
monij hoc habet ex ratione significatiōis & institutiōis
vt contrahat ex mera & libera voluntate. signat em̄ cō-
iuratiōem xp̄i et ecclesie dei et anime. in qua nulla inter-
venit coactio. sed mera benignitatis dilectio. non autē
est sic ex parte iuramenti. Et si tu queras de illo qui co-
acte iurat tē contrahere matrimonium vtrum teneatur
dicendum q̄ teneatur. nisi ex causa superveniente absol-
uatur. Si tamen contrahat cum alijs. in contrahendo
peccat mortaliter. nec amplius obligatur. s; pro culpa
peritū est ei penitentia imponenda. & de hoc amplius
habetur in quarto tractatu de matrimonio.

¶ Questio. iij.

¶ Utrum iuramentum incautum sit obligatorium. Ju-
ramentum autem incautum dicitur quod vergit in exi-
tum malum. vel in exitum minus bonum. Et q̄ iuramē-
tum incautum quod vergit in exitum malum sit obliga-
torum. probatur primo per exemplum Josue. de quo
dicit Ambro. in libro de officijs. Josue pacem quam de-

derat revocandā nō censuit. quia firmata erat sacramē-
ti religione. ne dum alienam p̄sidiā redargueret. suaz
fidem solueret. tenebat q̄ Josue iuramentū quod fece-
rat observare. sed illud iuramentū fuit incautum & ver-
gebat in exitū malum. quia contra dei p̄ceptum quo p̄ce-
perat dominus ne cum gentib; illis fedus intreret. q̄ vñ
q̄ iuramentū tale sit obligatorū. ¶ Itē aug. dicit q̄ me-
retrix iurans se servaturā fides suo leccatori. peior est si
non servat fidem q̄ si observaret. sed iuramentū illud h; i-
malū exitū. & tamen obligat. alioquin non eēt peior in
non observando. q̄ iuramentū quod simpliciter vergit in
exitum malū est obligatorū. ¶ Itē hoc ip̄m videt de
iuramento quod vergit in exitum minus bonum. vtz po-
te qui iurat se non intraturum religionem. qz aliquis p̄
matrimonij vinculū p̄r obligare se vt nō intrer religio-
nem ita q̄ matrimonij illud vere est obligatorū. q̄ pa-
ri ratione videt q̄ et ipsum iuramentū. ¶ Itē licitū
est alicui nō ire intrare religionem. & quod licitū ē nō
le. licitum est confirmare. et quod licitum est confirma-
re. licitum est iurare. sed iuramentum licitum est iura-
mentum obligatorū. ergo videtur q̄ cum aliquis iurat
se nō intraturū religionē. q̄ per illud iuramentum obli-
get. sed tale est iuramentum incautum quod vergit in
exitum min^o bonū. q̄ videtur q̄ iuramentū illud sit obli-
gatorū. ¶ Sed contra. Beda dicit et magister addu-
cit in littera. Si quid nos incautus iurare contigerit
quod observari peiorē vergit in exitum. libere illud sa-
lubriōi consilio murandū noverimus. ergo s^m hoc iu-
ramentū incautum quod vergit in exitum malū vel min^o
bonū nō ē obligatorū. ¶ Itē vñ do. nō est observan-
dū iuramentū quo mali incaute promittitur. Si tu di-
cas q̄ auctoritas ista intelligitur solū quādo quis iurat
quod est malū & minus bonum. sed nō qn̄ quis iurat se
non facturū bonum perfectū ad qd̄ nō a tenetur. Obijci-
tur contra h. qz nullū iuramentū est iustum qd̄ impugnat
iustit. tē perfectionē. sed iuramentū quo quis iurat se nō
intraturū religionē. nec aggressurū p̄fectionē. est perfe-
cte iusticie impugnativum. ergo et iuramentū iniquū
sed nullum tale est obligatorum. ergo videt q̄ null^o ob-
liget p̄ iuramentū incautum quod vergit in exitum mi-
nus bonum. ¶ Itē nullum iuramentū ē discretū quod
est contra spū sancti consiliū. sed cū quis iurat se nō
intraturū religionē. iuramentum illud est contra spū
sancti consiliū. sed nullum tale iuramentum habet. qz
contrariū iudiciū. & nullum tale est obligatorum. ergo
idem qd̄ p̄ius. ¶ Iuxta hoc querit. Si quis iurat se
nunq̄ recepturū p̄sationem. vtrum p̄ tale iuramentum
obligetur. Et q̄ sic videtur. quia licitum est. p̄lationē
fugere. ergo licitum est q̄ quis iuret eam non recipere.
In contrariū est. q̄ maioris p̄fectionis est vt cōmunit̄
dicitur status p̄lationis q̄ religionis. & bono p̄uato
p̄ferendū est vtilitas cōmunit̄. ¶ Itē ad predictiōnē
intelligentiā est notandū q̄ multipliciter contingit iu-
ramentū esse iuramentū incautum. Primo modo quan-
do iurat aliqd̄ qd̄ simpliciter vergit in salū dei tē
tum. sicut cum aliq̄s iurat se facturū aliquid quod non
potest sine peccato mortali cōsummari. Secundo mō-
dū dicit iuramentū esse incautum cū quis iurat aliquid qd̄
vergit in salutis sue dispendium et perfectionis impe-
dimentum. vtz puta cum iurat quis se nunq̄ intraturū
religionem. Tercio modo dicitur iuramentum incau-
tum cum quis iurat aliquid in oīnem eventum. quod
vno casu cōtingente vergit in salutis dispendij. alio
casu contingente vergit in salutis profectum. sicut cū

turat aliq's se nō recep'turū p'lationē. qd' qdē est i salu-
 ritis dispēdiū. si vtilis sit r canonicē eligat r a maiorē si
 bi intingat. tūc autē vergit in salutis p'fectū si sit p'sona
 inutilis sibi r alijs ad statū illū promoueri. Si q' loqua-
 mar de iuramēto incauto p'mo mō. sic absq' dubio non
 ē licitū nec obligatorū. imo q' ipm obseruat cōm'terit pec-
 carū. Si vō loquamur de iuramēto incauto secūdo mō.
 sic nec ē licitū nec obligatorū. lz ipm obseruare nō sit
 peccatū. q' nō ē peccatū nō intrare religionē. graue ta-
 mē peccatū ē iurare se nūq' ascēsurū ad gradū p'fectōis. q'z
 in hoc qd' amō impugnat ipm iusticie p'fectōez et spūl
 fancti inspiratōem. Si vō loquamur de iuramēto ter-
 tio modo. sic vno cāu contingente est obseruādū. vtz
 cū ver' sit in salutis detrimentū. Et p' hoc p'z r'ntio ad q'
 stionē p'positam. Cōcedendū ē igit q' iuramētū incautū
 qd' vergit in salutis detrimentū. vel qd' directe vergit in
 p'fectōis impedimētū. nō est obligatorū. sicut rōnes ad
 56 hāc p're inducte o'ndūt. Ad illud vō qd' obf' p'mo in
 r'riū de Josue. dōm q' iuramētū illud nō obseruatū non
 vergebat in malū exitū. imo in bonū. Triplex em' ratio
 fuit q're gabaonite fuerūt reseruati r nō iterfecit. Una
 literalis. q' melius erat vt dāmnarent p'petua seruitu-
 re q'z punirentur morte. maxime cū p'mpti essent serui-
 re q'z mortē sustinere. sicut ex ip'o textu apparet. Alia vō
 rō est moralis. q'z in hoc significat q' q'z r'cūq'z de' min'et
 alicui r indignet in p'senti vita. si tamē ad ipm reuertat
 toto corde. nō claudit mic viscera. Tercia vō rō ē g'nalis
 quia in hoc significat q' sēp in nob' duo sūt populi. fm
 q' duo fuerūt in terra p'missōis. scz amozorū r filioz
 isrl'. hoc ē mortū rōnabilitū r bzuralitū. fm q' dicit berū.
 q'z r'cūq'z labores. necesse est vt intra fines tuos habitet
 Iehuseus. Cū multiplici rōne obseruatio iuramenti il-
 lius nō vergebat in exitū malū sed pot' bonū. Et qd' obf'
 de mandato dñi qd' dñs p'cepit q' cū eis sedus nō in-
 tret. Dōm q' hoc itelligēdū ē q'z ad eos q' erāt iconigiu

Distinctio xl. de distinctiōe duoz p'ceptorū
 in quibus phibetur duplex concupcia. in cōpatione
 ad legis et euangelij d'iam.

Sextū p'ceptū est. Supra determinauit m'g' de di-
 stinctiōe mādatorū decalogi q'z ad p'cepta p'me
 tabule. r q'z ad p'cepta scōe que attendunt cir-
 ca opa ceteriora. r de obliquitatib' q' habent cū eis op'
 positionē r repugnantia. In hac vero tertia p're deter-
 minat de distinctiōe duoz p'ceptorū in quibus phibetur

DI XL.
 a **S**extum p'ceptum est. Nō desiderabis vxorem proximi tui. Contra. Si enim prius est concupiscere q' mechaberi. videtur q' illud mandatum nō d'beret seruo loco imo in tertio loco poni inter p'cepta secunda de tabule. Item nihil de-ber p'cepti nisi quod est in nostra potestate. sed natura

Ponit predictorū mandatorum de concupiscentia distinctionem.
 a **S**extū p'ceptū ē. Nō desidera-
 bis vxorē proximi tui. Septimū ē. Nō concupisces domū proximi tui. nō seruu. nō ancillā rē. Sed videt' p'ceptū de nō cōcupiscēdis reb' p'xi-
 mi vnū eē cū eo quo d'z. nō furaberis. Et p'ceptū de non cōcupiscēda vxore

biles. Ad illud qd' obf' de meretrice q' iurat leccatori
 suo fideliter adherere. dōm q' in iuramēto illo ē duo cō-
 siderare. Vnū q' meretrix iurat se cōsensuram in nepha-
 riū actū cū suo leccatore. Aliū qd' iurat se fidei alteri nō
 daturā. Et p'mū quidem ē illicitū. r ad hoc nō obligat.
 Secūdū qd' dē licitū. r q'z ad hoc obligat. Et idō
 dicit Aug. q' peior est nō seruando q' si iuramentū ser-
 uaret. Per hūc etiam modū intelligendū ē si aliquis la-
 tro turaret alijs p'cedā cum illo diuisurū r postea reti-
 nerz totū. Ad illud qd' obf' de eo q' iurat se nōq' fugiōz
 58 iuraturū. q' sic licite p' intrare. sic licite p' cōtrahere m'ri-
 moniū. dōm q' nō est sile hinc et inde duplici ex causa.
 Prima est. q' m'ri moniū nō mōm dicit p'uationē boni.
 qm' potius dicit boni positionē. sed iuramentū q' d's iu-
 rat se nunq' religionē intraturū. de sua p'ncipali inten-
 tione est boni p'fecti p'uationē r impeditiū. id nō est
 iudicādū obligatorū sed potius illicitū iniquū. Alia
 etiā rō est. q' q' m'ri moniū p'bit. siue ex p'sensu mulieris
 siue ex morte potest aliq'n aggredi p'fectōm. q' autē iurat
 se nōq' intraturū. q'z est de se reddi se i sempiternū
 inabile. Ad illud qd' obf' q' licitū ē nolle intrare religio-
 59 nē. q' r iuramēto firmare. dōm q' nō sequit. q' nolle in-
 trare religionē est imp'fectionis. sed h' iuramēto firma-
 re ē casusdam obstinatōis r impugnatōis g'ie spūl sancti.
 q' de reptidis r negligētib' fac' seruidos r p'ctos. Et idō
 q'uis illud sit licitū. illud em' ē illicitū. Ad illud quod
 60 q'z vlt' de eo q' iurat se nō recep'turū p'lationē iam pa-
 tet responsio p' illud quod iam dictū est. q' iuramentū
 illud in cāu obligat. videlicet cū vergit in demnū prof-
 um et alienum. in cāu vō nō vtz cum non tantū est p'so-
 na sibi vtilis verū etiā alijs. Accramē si iuramentū p'cel-
 serit. nō debet q's se autoritate p'pria a vinculo eius ab-
 soluere. sed sup'ioris voluntate. mandari. et autoritate
 sup' hoc acq're. cuius voluntati magis q' p'prie d'z in b'
 casu obedire. rē.

dñs duplicē concupiscentiā in cōpatione ad legis et/
 uangelij d'iam. Diuidit autē ista ps in tres p'ces. In p'
 ma ponit p'dictorū mādatorū distinctiōem. In scda vō
 q'z in p'dictis mādatis lex ver' videt' cōuenire cum no-
 ua. inquit it' legis et euangelij d'iam. ibi. Sed cum hic
 prohibeat concupiscentia aliene vxor' rē. In tertia ve-
 ro breuiter decem mādara epilogat. ibi. Audistis de-
 cem cordas. Partium autem subditio satis manife-
 sta est in littera.

vnū esse cū eo quo dicit. non
 mechaberis. Poterat enim p'
 ceptum non furandi in illo ge-
 neraliter intelligi. vbi de non
 concupiscenda re proximi pre-
 cipitur. Et in eo quo dictum ē
 non mechaberis. poterat illud
 intelligi. non concupisces vxorē
 proximi tui. Sed in illis
 duobus p'ceptis non mechā-
 di et non furandi ipsa opera
 notata sūt r phibita. In his vō
 extremis ipsa concupia. Abul-

q'dū corrupta
 est habet p'oni-
 tarem concupis-
 cendi. ergo vire-
 tur q' concupis-
 centia non debet
 ar in decalogo
 prohiberi. Ne
 sicut contingit
 concupiscere v-
 xorem hominis
 ita etiam contin-
 git concupisce-
 re filiam et con-
 cubinam. ergo non videtur q' in mandato illo sufficiat

Aug. sup
 Exod.

phibeat carnis concupia. **R.** ddm q mechia se hz et ad huc ad concupiam. q mechari est in corde 2 ope. concupiscere e in corde. 2 q phibito dicit negatiuem vtru usq. q negatiões se habet eodertario affirmatiõibz. id p/ hbitio concupie addit supra phibitiõez mechie. 2 gñalit phibito pcti cor dis addit supra phibitiõez peccati opis. **P.** em e phibere pctm cordis q peccatum operis. q peccatum operis presu ppõit peccatum cordis Et ideo ista duo mandata in quibus prohibetur concupiscentia vltimo loco sũt ordinata. Et p hoc patet respõsio ad illud qd pmo obiicitur.

Quare lex p̄mere d̄ manus nō animum.

2. Ad illud quod obiicitur q nihil debet p̄cipi quod non est in nostra potestate. dicendũ q est concupiscentia que consistit in sensualitate. 2 est concupiscentia que e in consensu rationalis progressi uo ad op̄. Prima est peccatũ veniale. nec prohibetur sed cohibetur. Secunda vero est peccatum mortale. et prohibetur in quantum est p̄gressiuũ ad opus. Unde isti us mandati explicatio 2 intellectus in sinuaf Eccl. xij. vbi dicitur. Fili post concupiscentias tuas nō eas. vbi simpliciter non prohibetur concupiscere. sed post concupiscentias ambulare consentiendo 2 in actum progrediendo. **3.** Ad illud quod obiicitur de concupiscentia filie 2 concubine. dicendum q filia et concubina dupliciter p̄t concupisci. aut in possessionem. vt redigatur in seruitutem et famulatũ. aut ad operis carnalis consummationem. Et p̄mum prohibetur per septimum p̄ceptum. Non concupisces rem. Secundum vero prohibet p̄ mandatũ illud. qz prohibet concupia carnis contra legitimum thoz. Unã de desiderare filiã alienã in vxores nō est phibitũ. sed desiderare eam in fornicatiõez 2 meretricie. 2 hoc claudit in sexta phibitiõ. **4.** Septimũ e Non concupisces domũ. p̄mi tui 2c. Contra qz qd licitũ est acquirere p̄cio. est licitũ desiderare. sed domũ p̄ximi licitũ est p̄cio emere. ḡ licitũ est eã desiderare 2 concupiscere. Si tu dicas q ibi accipit concupiscentia pro inordinato desiderio. sic filr nō licet concupiscere rem p̄ximi. Itẽ sicut contingit inordinare desiderare dignitatem p̄ximi. ḡ sicut illud phibet. ita et illud debet phiberi. Si tu dicas q illud claudit in hac phibitiõ. Contra hẽ q concupia dignitatis spectat ad sup̄biam 2 vanã gloriã concupia domũ ad auariciã. ergo cũ ista sint diuersiõũ ge

ij. Co. iij.

nez. videt q in vna phibitiõẽ claudant. **R.** ddm q in isto verbo phibet concupia rei alienẽ fm q aliq̄s concupiscit aliquid in possessionẽ querẽs in illo sufficientiã. Cũ nō tñ phibet concupia bonoz spaliũ vt domus et pecudũ. s; etiã cuiuscunq; alterius rei quam quis vel

hibes pctm auget concupiaz et addit p̄uariciõem. nisi liberz ḡra. Que ḡra non sic abundat in lege vt i euangelio. Lex ḡ bona est. 2 tamen occidit sine ḡra cũ sit virtus peccati q iubet qd sine ḡra impleri nō p̄t. Sra at deerat. 2 iõ sra occidens erat. Distat autẽ euãgelij sra a legis sra. qz diuersa s; p̄missa. ibi terrena. hic celestia p̄mittũt. Diuersa et facta. quilla tñ significabant. hec cõferũt ḡram. Precepta etiã diuersa q̄tum ad ceremonialia. Nam q̄tũ ad moralia sunt eadẽ. sed pleniũ i euãgelio continentur. **B.** Breuiter decem mandata epilogat. **D.** Audistis decẽ cordas psalterij vtriq; sexui impostas. q charitate tangende sunt vt viciozũ feces occidantur.

let alij precipere Et hoc quidem prohibetur in intelligendo per se. vt quis non concupiscat alium manens alterum. Vel etiam intelligitur contra vtrũ ordinem. hoc e quãdo quis vel let proximũ dãnificari in re p̄pter suam vtilitatem. tunc enĩ euãgelij e non diligit proxima. **D.** Delegatatem. tunc enĩ euãgelij e non diligit proxima. **D.** ximum sicut se. Unde in verbo isto prohibetur omnis auaricia et cupiditas. **A.** Ad illud ergo quod primo obiicitur. quod licet peccato acq̄rere licet concupiscere. dicendum q concupiscere dicit ibi appetitum immoderatum habendi cum damno proximi. 2 in hoc ipso etiam clauditur appetitus immoderatus. prohibitiõ etiam respectu rei proprie penes quam consistit peccatum cupiditatis et auaricie. **A.** Ad illud quod obiicitur de ambituone dignitatis et honoris. dicendum q si dignitas et honor appetatur in ratione sufficientie sic spectat ad crimen auaricie. tñ isto mandato prohiberi habet. Si autem in ratione excellentie. sic potest dici q prohibetur per p̄mum mandatum in quo precipitur reuerentia dei. Posset tamen dici q vtroq; modo clauditur in phibitiõẽ septimi. quia vtroq; est amor boni proprii. 2 vna est ratio deordinandi respectu proximi. licet multiplex sit ratio deordinandi respectu sui. Ideo sub vna phibitione habet claudi vtroq; concupiscentia. 2 magis prohibetur concupiscentia domus q̄ concupiscentia dignitatis. quia manifestior erat 2 sensibilioz. et etiam iudei magis promerant ad auariciã. **C.** Diuersa etiã sacramenta 2c. Contra hoc obiicit q nullus saluari p̄t sine gratia. ergo si sacramenta veteris legis gratiam non conferebant. vt q nullus in lege illa saluatus fuit. quod e impiũ dicere. Si tu dicas q in sacramentis illis dabatur ḡra. sed tamen nō virtute sacramentozum illoz. In sacramentis autẽ noue legis datur gratia virtute ipsoz. quia sunt et sanctificatiõẽ sanctificantia sicut dicit Hugo. Obiicitur contra hoc quia gratia est p̄ creationem. ḡ solus deus habet virtutem conferendi gratiam. ergo si in istis 2 illis conferre batur. videt q inf̄ hec sacramenta 2 illa nulla sit differẽ

Si

6

ria. **R.** intelligēdū est ad hoc q̄ duplex est circa questio-
nem istam opinio celebri et famosa. Quidam nanq̄
voluerūt dicere q̄ in vtriusq̄ sacris dat gra. sed dicitur.
q̄ i illis dabat rōe fidei et deuotōis ipsius suscipientis.
ita q̄ nullo rōe sacri siue opis opari. In sacris ar no. l.
sec^o ē. q̄ stat ex vbo et elemēto. s̄z cū dñs instituit v̄bū
dedit illi virtutē p̄ quā influit et agit i aiām. vel disponē-
do ad grē susceptionē. vel impmēdo caracteris signifi-
cationē vel admiculādo ipi grē ad aīe curationē et somi-
tis debilitationē. Et h̄ v̄r dicere Aug. Que ē virt^o aq̄
vt corp^o tagat et cor abluat. nisi faciēdo vbo. Et Hugo
de scō Victorie videtur id idē dicere. q̄ dicit q̄ sacramē-
ta no. le. p̄us scificātur p̄ v̄bū. et postmodū scificānt.
vt sic sint ex sanctificatōe sanctificātia. Et hūc modus
dicēdi sustinet v̄ri p̄tī et fide digni. S̄z difficile videt
mibi intelligere virtutē illā siml̄ eē vbo et elemēto collatā
q̄ntū ad cēntiā et naturā. q̄ntū ad eius cristētā. q̄ntum
ad duratōis mēsurā. et etiā q̄ntū ad oparōis efficacitā. q̄
oīa necē ē p̄cere et explicare circa virtutē illam. Si q̄s di-
cat q̄ aliqua qualitas def vbo et elemēto p̄ quā agit et
influat i ipām aiām. Difficile ē intelligere ipsius virtutis
cēntiā. Lū em̄ nō sit substantia s̄z accēs q̄ddaz et i genere
boni. Dubiū ē. v̄r debeat reponi inf bona maxima. v̄l
media. vel minima. Et si inf bona maxima reponatur
sām gra erit. gra autē existens i vno subiecto. nō h̄z v̄r-
tē agēdi in aliud. Si v̄o gra nō est nec virt^o. quō q̄ dicit
tur p̄m̄ s̄z itatē scificare ipm̄ sacramētū. et eū q̄ suscipit sa-
cramētū. In q̄ etiā genere sit. et cuius sp̄s sit. v̄rū vi-
delicet in diuersis sacramētis diuersificet formaliter il-
la virtus. q̄d homini parū intelligēt difficile ē capere. et
si inter bona media vel minima reponit. quō talis vir-
tus facit rectitudinē et sanationē ipsius anīe que inf bo-
na maxima cōputatur. Nō solū autē difficile ē intelligere
rebut^o virtutis cēntiā. sed etiā substantiā. Alii em̄ accēs
substantiā cas i subiecto corpali. vel euz nature ordinem
quē dñs nō guertit p̄ miraculū. substantia sit nobilitor sua
p̄p̄tate. Aut si p̄t̄ illa virtus sp̄cālis vt in subiecto in
vbo et elemēto. q̄re nō siml̄t ipa gra q̄ d̄z infūdi anīme
q̄d nescio si aliq̄s intelligēs recte dicit. Aut si est i sub-
iecto corpali. quō vna virtus et q̄litas absoluta simul po-
terit esse in duob^o subiectis. vbo v̄t et elemēto. et q̄b^o
et si sit v̄nū sacm̄. nō t̄m̄ sit v̄nū p̄ naturā et cēntiā. v̄nī-
tas autē virtutis s̄m̄ q̄ dicit et v̄l: Dam. cor respōd̄z v̄nī-
tati sube et nature. Aut q̄ i vno sacm̄ nō est vna virtus
s̄z plures. Aut illa virtus cōposita ē. aut v̄nū accēs sim-
plex et sp̄uale. et impribile. simul erit i diuersis subiectis
quod totū valde difficile ē intelligere de illa virtute. Nec
solū ista duo difficile est intelligere de illa virtute. s̄z etiā
duratōis mēsurā. Dubiū enī est. v̄r d̄s dedit virtutes il-
lā q̄n̄ p̄mo instituit. aut de nouo det. S̄z quō a p̄ncipio
dedit his q̄ nōdū crāt sicut v̄bis qui q̄rtidie de nouo for-
mantur. Si de nouo dar. tunc q̄ q̄rtidie in sacris nō so-
lū grām. s̄z etiā alia accidentalitā creat. et t̄m̄ s̄suevit dici q̄
creatōis op^o nō currat nisi circa extrū aīe in esse. et circa
infusionē grē. et si desinat esse statim plato v̄bo. quō cre-
aut d̄s tā nobilē virtutē vt ita cito deficeret. Et rur^o. si
dat v̄bo. cū nō def v̄bo i sc̄p̄o. nec i mēte. dat i p̄nūcia-
tōne. et tunc difficile erit explicare. v̄r def in p̄ncipio.
vel i medio vel i fine. q̄ nec in p̄ncipio verbi nec i me-
dio ē actio illi virtutis. Si v̄o in fine. tūc cū verbū de-
sinaret. et deficiere v̄bo desinat virt^o verbi. simul inci-
piet virtus et desinet. Aut si an̄ finē dat. q̄trum def diffi-
cile est insinuare. Nec t̄m̄ illud sed etiā multo difficili^o
est explicare opationis illi virtutis efficaciam. v̄trum

sej agar generatione equiuoca vel vniuoca generādo
sibi simile vel dissimile. Difficile etiam est. v̄r influat
om̄ino aliqd̄ ab extrinseco. aut educat aliqd̄ de p̄ortia
in actum. Primum est soli deo possibile. secundū autē
difficile est explicare. Difficile est etiam intelligere quō
caracteris impressio possit esse ab illa virtute. cū caracter
videat esse in superiori parte. in quā solus deus p̄t̄ influe-
re. Unde substantia intelligibilis beata. quantumcuq̄ ma-
gne sit excellentie (s̄m̄ q̄d d̄t Aug^o) nō p̄t̄ facere ad no-
strā iustificationem vel illuminationē aliquid interi^o
formando. sed solum exercitus creterando. quomodo q̄
hoc poterit virtus dara elemento vel verbo. cū non vi-
deatur esse capax tante virtutis. Postremo in sacra-
mento altaris in quo fit subito trās substantiatio panis s̄m̄
se totū in corpus x̄pi. quod quidez non potest esse nisi
ab infinita virtute. quomodo verbum platum ab hoīe
(cū sit finite virtutis) poterit ad istam trās substantiatiōnē
aliquid operari. Et certe si illud verbū virtutē non ha-
ber agentem. multo minus v̄ba alioz sacramētoz. Dec
om̄ia et multa alia circa h̄ valde difficile est intelligere
et explicare. q̄ n̄ idcirco narro. q̄ credo ē insolubilia. v̄l
vt ipse istam improbem positionem. sed vt ostendā me
ipām non plene intelligere. et idco nec affirmare nec ne-
gare velle. q̄ et si ipām clare non intelligam. hoc tamē
scio et intelligo. q̄ plura p̄t̄ d̄s facere. et etiā in ipis sa-
cramētis facit. q̄ nos possumus intelligere. Cūde con-
fugiendo ad mirabilem dei potentiam om̄ia ista possumus
facile declinare. et s̄m̄ v̄nū modū dicendi satis pla-
na esset responsio ad questionē prop̄ositā si ipsius mo-
di plana esset intelligētia. et bec positio in quarto libro
diffusius est explicata. vbi responderetur ad p̄missa.
Alius est hic modus dicendi supposito q̄ in sacra-
mentis no. le. diuina virtus secretus operetur. quia hoc ē
ipsius fidei et sententie communis. dixerunt aliqui sa-
cramenta noue legis habere respectu iustificationis et
tutem influentem. virtutem promerentem. virtutes dis-
ponentem. et virtutem efficaciter ordinantem. Virtu-
tem influentem rōne spiritus sancti assistentis. virtutes
p̄merentem rōne meriti passionis ad sacramētū p̄cur-
rentis. virtutē disponentē rāone deuotionis ipsius fi-
delis sacramentum suscipientis. virtutē t̄m̄q̄ efficacit
ordinantē rōne diuine pacōis instituentis. Sic em̄ in-
stituit dominus vt ad talis verbi plarōem et sacramēti
susceptiōem. mirabilis in suscipientib^o fieret opatio. et
susceptiōem sanatio et iustificatio. et pro tanto dicit sa-
cramenta no. le. habere virtutē. et differūt in h̄a sacris
legis vt. p̄t̄ p̄c̄ q̄ntū ad ipām efficacē ordinarōz. q̄ nō in-
terueniebat ibi pacōis in illis sacris p̄ quā efficac̄ et in-
fallibilis fieret ordiatio ad grāz. s̄m̄ q̄ i sacris no. le. vt
p̄z i institōe baptismi vbi dicit. Qui crediderit et bap-
tizatus fuerit salu^o erit. In alijs etiā trib^o modis habēdi vir-
tutē differētia ē penes magis cōpletū et minus cōpletū
q̄ in sacris no. le. sp̄s sc̄r̄s influens iusticiā plen^o assi-
stit. et passio x̄pi meritoria efficacit^o cōcurrit. In cui^o sig-
nū de latere x̄pi p̄fluxerūt sanguis et aq̄. et p̄ h̄a sacra d̄
q̄b^o fūdat ecclā. Abūdiario etiā ē deuotio suscipientis. tū
p̄ter in cōmētū fidei p̄t̄. q̄d factū ē in no. le. tū etiāz
p̄ter subsidiū fidei tot^o ecclie. q̄ in fide ecclie suscipi-
unt eccliaistica sacra. Et prop̄ istū q̄druplicē modū ha-
bēdi virtutē. dicit sacra legis no. iustificare et esse cā grē.
Nec volūt q̄ h̄ac positionē sustinēt in sacris no. le. am-
plius ponere. tū q̄ ista satis videt sufficere ad nrām sa-
nariōz et iustificatōz. tū q̄ et ex isto q̄druplicē mō h̄ndi
virtutē satis manifestat nobilitas sacri no. le. in seipis.

tu etiam quae nec expressa aueritas nec ratio videtur cogere amplius illis dare. et humilitas fidei non tamen debet refugere diminutionem sed etiam suppleturam. et laudabilius quodammodo videtur diminutione dicere quam ampliare. Hunc modum dicitur et huiusmodi quoniam determinatorum plures sustinetur bene intelligere. et dominus Basiliensis episcopus in determinando in scolis sicut minorum approbavit istum modum dicitur coram fratre Alexandro bene memorie. Et istum modum dicitur dupliciter potest esse sustinere et intelligere. Vel ita quod omnino affirmet nullo alio modo esse verum in sacris non. le. quod modis predictis. Vel quod bene affirmet virtutem in eis esse. ita tamen quod non neget alium modum propter hos existendi virtutem in sacris esse possibilem. Et primus quidem repugnat potest modo dicitur. scilicet aliter modus dicitur potest opinioni non repugnat. quod nihil dicit quod illa non dicat. imo etiam nihil dicit quod contra opinionem non teneat. Nullus enim recte sentiens negat quod omnibus dicitur modis sacra non. le. virtutem habeat. Sed si quis plures dicit. huiusmodi potest non dicit sed addit. Sed forte videbitur alicui calumniabile quod dicitur est virtutem spiritus sancti sacro assistere. quod potest in nomine sacri claudere debet intelligi tanquam de eius integritate. propter hoc quod dicitur Job. v. Tres sunt quae testimonium dant in terra. spiritus. aqua. et sanguis. et haec tres unum sunt. Et in libro de unitate et uno dicitur sunt unum sacro. et ideo non debet dici quod spiritus sanctus assistat sacro tanquam cum eo connumeret. sed propter ipsam unitatem quae predicta est. quae efficit spiritus sanctus in sacro. ipsi sacro dicitur attribui. Sed certe et si huiusmodi dicitur videatur differre a predicto. tamen sicut rem idem est legem vocabula sunt diuersa. quod enim dicitur ista tria unum sacro. hoc non est quod ex ipsis fiat unum per essentiam. sed quod fiant unum per ordinem. quod scilicet ordinantur ad unum effectum. et hoc nihil est dicere quod unum alteri assistit

re. Item omne quod est de integritate sacri. aut est res tantum. aut signum tantum. aut res et signum. Si ergo spiritus unificans iustitiam ponit de unitate sacri. cum non sit signum. nec res. et signum erit tantummodo sicut res. et ita non habebit rationem causantis. sed potest nomen vel rationem esse. et ita spiritus non statet per ipsam virtutem influente. sed potest per ipsam gratia spiritus sancti infusa ipsi aie in sacri suscipere. Item non est quod verum spiritus sanctus in sacro infundat gratiam. sed de hoc est quod verum sacrum sicut dicitur inuisibilis gratia visibilis forma. ita quod similitudinem eius gerat. et ea cristallina virtutem habeat aliquam per quam infuset in aiam. Non videtur ergo hoc facere ad propositum. Postremo spiritus sanctus sanctificans. et meritum passionis. et elementum exteri. non solummodo reperitur in sacris. le. no. sed etiam in sacris. et le. hoc ergo non sufficit ad assignandum dicitur istorum sacrorum et illorum. aut huiusmodi dicitur nihil aliud dicit. aut si dicitur per dicit. et modicum ad propositum facit. Et ideo sustineat dicitur dicitur modo. magis placet. quod primus satis pius est. secundus vero satis fortis est si sustineat illo modo quo dicitur est. et hoc modo in quarto libro sustinet sicut pater considerant. idcirco hic reperitur. non propter hoc videtur noua se ad dicitur. sed videtur ostendere quod a coram potest non dissonat. cui per virtutem meis in obsequio procedentibus adhaeret tanquam vice securitatis. et sicut scio et postum mihi et alia consimilibus per intelligentibus persuadere adhaerendum Et quoniam per totum librum diligenter observant sicut ad dicitur clarum apparebit videtur in istis quoniam dubijs et difficultatibus in quibus non potest reprehendere quod est via coram quod sapientes opinantur contrarie sapientibus sic vnam partem tanquam magis probabile sustineret. videtur tamen aliam minime improbare.

Hireligentia huiusmodi prae se habet quod de dicitur non. le. et vere. circa quam tria quae. Pro quibus dicitur quod assignat penes radicem. Secundo dicitur quod assignat penes effectum. Tertio vero de dicitur quod assignat penes exercitium siue onus annexum.

Questio. j.

De dicitur quod assignat penes radices. Assignat autem haec dicitur penes radicem sicut augustinus quod lex vera radicebat in ratione. et lex noua in amore. Tunc augustinus dicit quod breuis est dicitur legis et euangelij. timor et amor. et cum ex multis locis scripturae possit ista dicitur trahi. marie accipit ex Rom. vii. ubi dicitur apostolus. Non accepistis spiritum seruitutis. itez in timore sed spiritum adoptionis. Sed dicitur obr multiplicat. Pro dicitur distinctio ipaz radicem. Omnis enim timor sicut dicit augustinus. ex amore procedit. si timor radice timoris. unum ad alterum huiusmodi reduci. non debet abinuitate distingui. Item cum sint alie affectioes aie. vitz gaudij. dolor. et spes. videtur si penes has affectioes duplex lex distinguit. quod pariter penes alias distinguit debet. quod si penes alias non distinguit nec penes istas. Item iste due leges distinguit penes istas duas radices. cum lex nae sit ab istis duabus distincta. videtur quod necesse est tertia radix propter istas duas. Aut si lex nae non huiusmodi diuersam radicem obseruante a lege moysi. videtur nec penes huiusmodi differat lex moysi a lege euangelij. Item Deut. vi. di. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo. et ex tota mente tua. Et phil. ij. di lege noua. Cum metu et tremore salutem vitam operamini. Si ergo amor precipit in veteri. et timor in lege noua. videtur sicut bene attendat istaz legem dicitur. Item si vtrazque lege fuerit promissioes et amarae sed promissioes attendunt ad amorem. amarae vero inducunt timorem. igitur timor et amor conueniunt vtrique. quod penes huiusmodi distinguunt abinuitate. Item grauioribus amarae fuerit in lege noua quam in lege vera. quod tibi puniebatur homo pena temporalis. hic autem comminat deus penam aeternam. Si ergo maior amarae est inductua maioris timoris. videtur quod timor magis deberet se

gi noue quam veteri appropriari. videtur igitur quod penes has duas radices non recte assignet dicitur le. ve. et no. Item ad dicitur gitorum intelligentia e non ad id quod cum copiam has leges adiutice huiusmodi potest esse duplicis. vel sicut statum eorum. vel habito respectu ad statum spiritualis persone. Si habito respectu ad statum spiritualis persone. sic penes haec duo non est dicitur. nam multi in lege euangelica ducunt spiritum amoris. multi etiam in lege vera ducunt spiritum amoris. Si vero copiam has leges adiutice habito respectu ad statum eorum. sic quod lex moysi respicitur bar statum inspectiois. quod nemine ad perfectum adduxit. lex vero quod dicit apostolus ad Hebraeos. videtur euangelium vero respicitur status perfectiois sicut dicitur Mat. v. estote perfecti sicut pater vestri celestis perfectus est. et inspectio est dicitur spiritum timoris. perfectorum spiritum amoris. hinc est quod sicut statum eorum penes haec duo huiusmodi duarum legum dicitur assignari. Signum autem huiusmodi dicitur appropinquat dicitur in modo ferendi haec duplicem legem. quod lex vera dicitur data fuit cum clamore magno et timore sicut dicitur Ero. xix. ita quod apostolus non auderet appropinquare. lex autem euangelij data est cum magna benignitate et dulcedine. quoniam ipse rex regum in medio discipulorum sedes debebat eos dicitur. Item papes spiritus sicut scribitur Mat. v. Et huiusmodi diuersus modus ferendi legem. inueniatur nobis diuersitate huiusmodi duplicem radicem in obseruando. quod his duabus legibus operetur. propter diuersam qualitatem personarum et status eorum. ob quam oportebat diuersum de manu ducit. huiusmodi sic videtur in disciplinalibus quod ad homines persuadentes vten dicitur in silogismo ostensio quod ducit directe ad verum. Ad homines vero contentiosos videtur in silogismo per impossibile quod ducit ad manifeste falsum. videtur pro illud reducat ad verum. Sic quod in lege legis veteris erat homines dure ceruicis et ad malum pernitentibus. propositum amarae. et caruit et gues penas. videtur pro huiusmodi iuteret eis timorem quod a malo reuocaret ad bonum stimulare. sed postmodum apparet benignitate et humanitate saluatoris nostri dei. ceperet homines esse persuadibiles. et ideo propositum eis dominus magnas et multas promissioes. per quarum amorem et desiderium alliceret eos ad faciendum bonum. Et propterea lex veteris dicitur lex timoris. lex euangelij

10 dicit lex amoris fm testimoniu apli z bti Aug. Ad illud vo qd obi: in triu q timor: radicat in amore. ddm q duplex est amor. s. q amat ds in qtu bono. z q amat i qtu benefice. Ex pmo amore exit timor: filialis q timet prem offendere ppter h q cu diligit. Ex secudo oritur timor: pene. q ds timet pdere bnificia. z mala pene incurrere. Primus amor: z timor: uenit legi euagelice. Secundo ho amor: z timor: uenit legi moysate. Et qm pimus amor: uenit statui impfectois in q regnat timor: hinc est q licet vtrobiq sit timor: z amor: lex tn euagelij dt magis obseruari ex amore q timore. lex vo moysi co trario. Ad illud qd obi: q alie sut anime affectiones dicendu qd si alie sint. tn iste due sufficiunt p eo q omnes alie ad istas duas pnt reduci. Omnis em affectio aut est respectu boni. aut respectu mali. Et si respectu boni reducit ad amorē. si respectu mali. reducit ad timorē. Unde iste due affectiones dicuntur habere pncipatum inter alias. q maxime habet rōem motiui. vna inclinādo ad bonū. altera retrahēdo a malo. z ppreca magis cōpētit eis rō radicit q affectōibus alijs. Et si tu obijcias q tūc nō deberet esse nisi vna radix. q timor: reducit ad amorē. Ddm. q due dicuntur fm imediatā comparationē ad suū motiū z ad actus imediatos q ab eis habēt oriū. Unde vbi est radix timoris. verū ē q radix amoris. s. alt. cur est radix imediata ipse timor: cuius nō est amor: tra imediare. Ad illud qd obi: de lege nature. q deberet habere tertiā radicē. Ddm q lex nature parus uenit ab eū. gē. p m cu lege sepra. Couentebat cu lege gē qtu ad liberrate. cu lege sepra uenit ab eū. rō ad impfectionē z obscuritatē. z iō fm diuersas cōditiōnes reduci habet ad ista duo motiua. nec oportuit q habeat radicē tertiā. Ad illud qd obi: q i vtraq; lege pncipaliter timor: z amor: ddm. q vtrū est. s. cu lex verū pncipaliter habeat oclm ad timorē. lex vo noua pncipaliter ad amorē. illud aut tenet i lege rōem radicit. qd pncipaliter mouet i mādati eius obseruandis. Ad illud qd obi: q vtrobiq; fiebat cōminatōes z pmissiōes. dicendū q i lege veteri fiebat pmissiōes spales. fm qd dicit Esa. j. Si volueritis z audieritis me bona frē cōcedetis. In lege aut noua pmissiōes eterne. in q dñs p mittit scām nobis in pmiū. Sicut z de cōminatōibus intelligendū est. Et qm ille cōminatōes z pmissiōes pnc cōpētibat statui impfectois. iō abundantius generabat affectū timoris q amoris. sed ecōtra est de pmissiōibus z cōminatōibus legis noue. iō rō illa nō valet. Ad illud qd obi: q maiores cōminatōes sūt in lege noua. respōderi pōt dupliciter. Primo. q: homo carnalis et sensibilis magis exterritur cū commat sibi pena in pnti q i futuro. sicut multi latrones magis timēt furari. ppter panibulū z suspēdiū q ppter infernale suppliciu. Unde et si maior sit cōminatio. nō tamen ita mouet. q nō est adeo nota. Alio mō pōt dici q in lege noua nō tm est cōminatio pene magne. sed abundans collatio grē. que qdē parit amorē z fidētia. In lege vo veteri cōminatio pene erat. nec erat tāta collatio gratie. ideo magis eos spūs timoris agitabat. nō ppter cōminatōem maioris supplicij solū. s. ppter cōminatōem supplicij z defectū adiutorij. qd cōsistit in desidio. boni z grā spūsancti. **Questio** ij b De differētia q assignat penes effectū. vics q lex vetus erat lex occidens. lex vo noua est lex viuificans. quāma gister ponit in ira. z bec accipit ex. ij. Loz. ij. vbi dicit apls. Ira occidit. spūs aut viuificat. Et ex eo qd dicit Rom. vij. z Gal. v. z. j. Loz. xv. Virtus peccati lex.

Et ex pluribus alijs locis sumi pōt ex verbis apostoli. **S**z ptra hāc differētia obijcit primo rōne pame p q: dr Rom. vij. Lex quidē sancta. z mādatū iustum et scū. Glo. Iustū iustificās. s. nihil scū z iustū occidit. s. lex nō occidit. Itē cū dr. lex occidens aut intelligit de lege seruata. aut de legē seruata. Si de lege seruata. cōstat q h est falsū. Si de legē seruata. s. sicut euāgelicū nō obseruati occidit q peccat q nō obseruat legē euāgelicā. sicut peccabat q nō obseruabat legē sepra. s. lex euāgelica est lex occidens. s. penes h nō dz assignari dña. **I**tem si est lex occidens. aut ergo per causam. aut per occasionem. aut per offensionem. Si per causam. qd est causa spiritualis occasionis est simpliciter malū. ergo lex mala est. verum ergo dicitur manicheus q lex verū fuit a malo deo. Si per occasionem. cum ergo frequenter homo sumit occasionem peccandi de virtutibus et bonis operibus de quibus superbit. tunc ergo vitū et bona operatio debent dici occidere. quod omnino absurdum est. Si per offensionem. quia ostendit peccati motum. ergo cum euāgelium similiter ostendat peccati motum. tūc euāgelium debet dici lex occidens. ergo penes bec nulla est differentia. **I**tem obijcit contra secundam partem differentie qua dicit q euāgelium est lex iustificās. lex enī cōsistit in doctrina. sed iustificatio cōsistit in gratia. ergo videtur q iustificatio nihil pncipat ad legē euāgelicā. **I**tem si euāgelij dicit iustificare. aut sua instructōe. aut sua obseruatōe. aut alio modo. Sua instructōe nō. multi enī euāgelium audiūt z nō iustificātur. nō em auditores legis s. scēles iusti sunt apud deū. sicut dr Rom. ij. Si sua obseruatōe. sic similiter lex vetus iustificabat scdm q dicit mathei. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mandata. Et be da dicit q iusticia legis suo tempore obseruata. non solum temporalia sed etiā eterna bona conferbat. **I**tem lex euāgelij cōsistit in preceptis z consilijs. sed precepta z consilia pstant in operibus bonis. iusticia autē non causatur in nobis ex operibus bonis. imo magis e conuerso. nō videtur ergo q effectus legis euāgelice aliquo modo sit iustificatio. **R** ad pnciporum intel ligenā est notandū q multipliciter dicitur aliquid iustificare siue iustificās. Uno modo effectiue. z sic solū dicitur iustificare. Alio modo formaliter. sic gratia dicitur iustificare quē in formam ipsam animam expelleudo iniquitatē culpe. z dando rectitudinem iusticie. Tercio modo dicitur aliquid iustificans non solū in habitu. verum etiam in effectū. z sic charitas iustificat siue fides que per charitatem operatur. Quarto modo dicit aliquid iustificans in ipso iusticie exercitacione z vsu. z hoc modo mandata dei in quibus iusticia exercetur iustificare dicuntur. quando modo debito obseruatur. His p suppositis intelligendū est q in lege veteri tria sūt cōsiderāda similiter z in lege noua. vics mouentia. z ista erant promissa. dirigentia z ista erant precepta. adiuuantia. z ista erant sacramēta. Quia scōz q dicit Hugo sacramēta sunt adiutoria. vt per precepta veniat ad promissa. Similiter bec tria sunt i lege euāgelica. sed differēt. quia in lege noua fm pma faciē ista omnia sūt spiritualia. quia promissa sunt eterna. precepta sunt spiritualia z sacramēta sacrificantia. Et ita promissa excitant hominem ad amorē. eternorum qui est amor: charitatis. precepta dirigunt sufficienter in via morum dicendo vitare omne peccatum. sacramēta sanant animā a vulneribus peccatorum. Et sic legi euāgelice competit iustificare scdm triplicē modū v

Handwritten mark

Handwritten mark

Handwritten mark

Handwritten mark

delicet formaliter rōne grē sacralis. et in effectu rātione
 amonis spūalis. et exercitio rōne multiplicis boni opis
 ad quod dirigit hō p cōsilia et pcepta. In lege autē veteri
 20 erat aliter bec tria cōsiderare. Quoniam lex vetus dupli-
 citer potest obseruari et intelligi. vtz fm intellectū spūa-
 lem. et sic quodāmodo cōcordat cū lege euāgelica. et q spūa-
 liter legē obseruabāt. vti euāgelici erāt. q lex p̄gnans
 21 erat euāgelio. Alio mō potest obseruari fm intellectum
 literale. et sic ab euāgelio distinguit fm tria p̄dicta. q i
 lege erant p̄missa spūalia. et pcepta exercitū regulantia. et sa-
 cramenta figurata. et sic rōne p̄missōz nō exērabat hō
 ad amorē spūalē. rōne p̄ceptorū nō dirigebat ad iusticiāz
 interiorē. rōne sacrorū nō adiuuabat vt posset faciliter le-
 gem ip̄m̄plere. et iō dēerat sibi iustificatio. Et quia
 22 erat ibi on̄sio culpe. et nō aderat adiutoriuū grē. dabat p
 cōsequēs occasio ip̄i cōcupiscētie vt traheret ad mortē. et
 ideo lex moysayca fm̄ h̄alem sensum dicit lex occides. p
 occasiōē nō p̄cām. Et hoc ip̄m̄ dicit rē? Roma. viij.
 Peccatū p̄mandatū occasione accepta seduxit me. et p
 illud occidit. Ibi glo. Et p̄bitōē nāqz vbi charitas de-
 fiet. desiderio mali crescit. quo aucto. dulcius fit quod
 p̄hibet. et ideo peccatū fallit dulcedine falsa. et ira p̄man-
 datū occidit. qz reat p̄uaricatiois accessit. Gladio q̄ quē
 portabas inimicus te occidit. armis tuis te interimit.
 Tū sicut cū quis armatū portat culcēllū vt se defendat p
 quē ab inimico occidit. illa culcēlli portatōē dicit occidi
 23 nō p̄ causam s̄z p̄ occasiōē. sic intelligendū est in lege. et
 sic patet intellectū p̄dicte differentie. Ad illud hō qd
 obr q lex saneta et mandatū iustū et sanctū. i. iustificans
 dōm q hoc vtz est q lex iuncta est gratie adiutrici. vtz
 est etiā q̄rum est de se. et de p̄ncipali intētiōē legislaro-
 ris. nihil tū p̄hibet ex occidit et p̄ occasiōē inducere op-
 positū. sicut culcēllus fm̄ p̄ncipalē intētiōē ferētis est
 24 armatura defensionis. et tū occasiōaliter cōtingit q sit
 instrumentū occasiōis ip̄ius portantis. Ad illud qd
 obicit. vti lex occidat obseruata vel nō obseruata. di-
 cendū q nō obseruata. Et si obicit q sit lex euāgelicū
 nō obseruati occidat. Dicendū q nō est sile hinc et inde
 q lex secū portat onus et nō habet annexū adiutoriuū sed
 suū literale sensus. Euāgelicū vero de se adiutoriuū habet
 ip̄ius grē. et iō nō p̄bet mortē occasiōē. qz grā minuit cō-
 cupiscētiā. que suo vigore in seruitutē peccati captiua
 bat. fm̄ q dicit ap̄ls Roma. viij. Video aliā legē in mē-
 bus meis repugnantē legi mētis mee. et captiuantē me i
 seruitutē peccati. Et post clamat. Infelix ego hō. q̄s me
 liberabit de corpore mortis huius. grā dei p̄ ip̄m̄ t̄p̄z dōm no-
 25 strum. Ad illud qd obicit q lex nō d̄z dicit occidere p
 occasiōē. dōm q nō est sile. qz bona opa q̄rū est de se n̄
 effert. s̄z portat humilitatē et in grā seruāt. lex hō p̄ seip̄am
 onerabat. et i hō q manifestabat peccatū. et nō dabat gra-
 tie adiutoriuū. occasiōē dabat intētiōis libidinis et ag-
 grauatiōis cōtemp̄t. Tū q dicit esse occasiō peccati
 hoc nō solū est ratiōne positiois sed etiā rōne de fecus
 Et si tu obicit q qualiter cūqz occideret. nō debebat do-
 minus dare legē cū querat nostrā salutē. Dicendū q do-
 minus in latōne legis si daret eam aialibus ad p̄strin-
 gendam eoz duriciā. vt quodāmodo manu ducerent ad
 grām. recognoscēdo infirmitatē suā. p̄ncipaliter tū da-
 bat eam p̄pter spūaliter intelligentes. q saluabant et me-
 rebant in ip̄ius obseruatiōne legis. deus em̄ p̄ponderat
 saluatiōē vni p̄ iusti damnatiōē multoz impioz. Ad
 26 illud quod obicit q cum lex euāgelij spectet ad doctri-
 nam q ideo nō iustificet. dōm q lex euāgelij nō dicit

iustificare. pur legi et cognoscit. sed pur in ope seruatur
 fm̄ eā viuatur. hoc autē fit per sacramentoz suscepiōē
 eternoz expectatiōē. et mandatorū impletiōē. et fm̄ h̄
 assequitur planam iustificatiōē. et ideo ratio illa nō va-
 27 let. Ad illud vero quod obicit q sicut lex euāgelica
 obfuita iustificat. ita lex moysayca sicut dicit Beda. di-
 cendum q Beda intelligit non de obseruantia litterali
 sed de obseruantia spirituali fm̄ quā lex cōformis erat
 euāgelio. Nos autem dicimus occidentem legem eē fm̄
 obseruantia litteralē que respiciēbat ip̄sam comuni-
 ratem sicut p̄dictum est. Ad illud quod obicitur q
 28 lex euāgelica attenditur in p̄ceptis que respiciunt ope-
 ra. dicendū q nō t̄m̄modo lex euāgelij claudit in se p̄-
 cepta. imo claudit in se promissa et sacramenta. et magis
 dicitur iustificare ratiōe sacramentozū q̄ ratiōne p̄-
 ceptozū. Nihilominus tamen ratiōne p̄ceptozū
 potest dicit iustificare q̄ro modo iustificādi. videlicet q̄rū
 ad exercitatioē et v̄lum iusticie. nō autē q̄rū ad iusticie
 infusiōē. Et sic patet quō intelligenda est ista differen-
 tia q lex moysayca est occidens. et lex euāgelica est viu-
 ficans. p̄z etiā q̄liter bec dicit iustificare et illa occidere.
Questio
 De differentia legis et euāgelij q̄rum ad onus anne-
 rum. Dicitur em̄ lex moysayca esse lex grauior. et lex euā-
 gelica lex suauitatis. Et ista differentia trahit ex Math.
 xij. Iugū enim meū suauē est et onus meum leuē. Et xv.
 Act. dicit beatus Petrus. Hoc ē onus quod neqz nos
 neqz patres nostri por. po. Contra istam differentiam
 opponitur sic. In secunda canonica Job. v. ca. dicitur
 Mandata eius grauiā nō sunt. ergo si lex vetus conti-
 net mandata dei. videtur q nō sit onerosa nec grauis.
 Item Roma xij. Qui diligit proximū legem imple-
 uit. Sed hoc est valde facile. cum nō sit oīno in cordis
 sui potestate. ergo facile fuit obseruare legem. ergo lex
 illa debet dici lex facilitatis nō grauitatis. Item si lex
 moysayca dicitur lex grauitatis. aut hoc dicitur respectu
 hominis virtuosi. aut respectu peccatoris inuisti. Si
 respectu virtuosi. Contra. qui virtuosus est charitatis
 habet et amat. et omnia facilia sunt amanti. Si respectu
 peccatoris. sed respectu talis lex euāgelij nō t̄m̄mo est
 grauis. immo omnino importabilis. ergo nō videtur q
 penes grauitatem debeat differentia legis noue et vete-
 ris assignari. Item obicitur contra secundam partē
 quia ars et virtus est circa difficilia. ergo vbi maior est
 virtus. vbi maior dicitur esse difficultas. sed perfectio-
 nis virtutis sunt homines in lege noua q̄ veteri. ergo vi-
 detur q lex noua deberet esse maioris grauitatis et dif-
 ficultratis. Item difficultus est cohibere manus et ani-
 mum q̄z manum t̄m̄. sed euāgelium cohibet manum et
 animum. lex vero manuum t̄m̄. ergo maioris difficul-
 tratis est lex euāgelica q̄ moysayca. Item quod appo-
 nit ad alterum est illo difficultus. sed lex euāgelij se ha-
 bet ex additione ad legem veterē. sic patet ex Math.
 ergo maior est difficultas et grauitas in lege euāgelica
 q̄ in lege veteri. ergo nulla est p̄dicta differentia.
 Respondeo ad p̄dictozū intelligentiam est no-
 tandum q de his duabus legibus est loqui tripliciter. 29
 aut ratiōne p̄ceptozū obligantiū. aut ratiōne affe-
 ctiōnū mouentiū. aut ratiōne sacramentozū adiu-
 uantiū. Si ratiōne p̄ceptozū obligantiū. sic se ha-
 bent sicut excedentia et excessa. Nam q̄rum ad numerū
 lex erat grauior p̄pter multitudinē iudicialiū et cerimo-
 nialium. q̄rum vero ad p̄fectiōē et arduitatē grauior.

2 difficili⁹ euāgelii. sic difficili⁹ viuere fm exigentia⁹ pfectōis q̄ fm sufficientiā iuris cōis. Et sic quodāmo rōne oneris p̄ceptorū excedit lex i difficultate quodāmo euāgelii. Alio mō est cōpare istas duas leges ad inuicē rōne affectōe mouentū. 7 sic leu⁹ est euāgelii. q̄ cum obseruatio legis euāgelice moueat amore q̄ alleuiat on⁹ 7 nō sentit labore sicut dicit Bern⁹. s; pot⁹ delectatōz i cō qd̄ facit. rōne affectōis mouētis lex euāgelica ē factis 7 suauis. S; ecōtra affectio mouētis ad obseruantiaz leg⁹ moſayce timor erat. 7 illi timorū iūcta erat grauis puni-
tio. qd̄ significatū ē Exo. xvij. vbi dicit q̄ man⁹ moysi erāt graues. Et q̄ timor de se penā h; 7 exteri⁹ iunct⁹ pene-
bunc ē q̄ p̄z de efficacā p̄tutis. ecōtra est in factis noue le-
gis. q̄ puā hnt̄ difficultatē. 7 multa hnt̄ vtilitatē. hic est
q̄ fm hanc cōparatōz. lex noua nō n̄mō dicit leuior lege mo-
ſayca. imō dicit iugū leuitatis. 7 illa dicit on⁹ grauitatis. Cū
cōcedendū est p̄dictā differētā ec̄ recte assignatā. ¶ Ad
30 illud hō qd̄ p̄mo obf̄ i cōtrariū de auct⁹ Job. dōm q̄ du-
pliciter ē loq̄ de ip̄is mādatis. Aut p̄ cōparatōz ad naturā
sanā. aut p̄ cōparatōz ad infirmā. Si p̄ cōparatōz ad naturā
sanā. sic dicit mādatis ei⁹ nō esse graua. q̄ sunt nature con-
sona. Si aut p̄ cōparatōz ad naturā infirmā. q̄ h; difficul-
tatē ad bonū. 7 p̄nitatē ad malū. sic mādatis ei⁹ 7 graua
31 sunt 7 difficulta. 7 q̄ntū ad hanc viā. vitz p̄ cōparatōz ad na-
turā infirmā. 7 lapsaz assignat. p̄dicta differētā. ¶ Ad
illud qd̄ obf̄ q̄ dicit diligit primū legē i pleuit. dōm q̄ lex ar-
tat ibi ad mādatis decalogi q̄ spectat ad secūdā tabulam
fm q̄ ip̄e ap̄ls explanat. Cū in hō nō claudunt cerimoni-
alia 7 iudicialia. maxie illa q̄ ad primū nō ordinat. 7 illa
qd̄ dicit obseruare ē satis difficile. 7 iō nō seq̄t q̄ si facile sit
primū diligere. q̄ p̄pter h̄ facile sit obseruare totā leges
p̄terea ali⁹ de fecer⁹ est ibi. q̄ h; facile sit diligere primū
ei q̄ ducit amore. ei n̄ q̄ regit seruiti timore valde ē diffi-
cile q̄ diligit primū sicut se. 7 i nullo primū ledat. tunc
32 potissime q̄n ab eo ledit 7 grauat. ¶ Ad illud qd̄ q̄ritur
vtrū dicat lex grauis hōi p̄ruoso vel nō p̄ruoso. dōm q̄
intelligit de hōie p̄ruoso. cui etiā difficulta sunt opa 7 p̄-
cepta illa cerimonialia. sic baptisimata calicū 7 viceozū.
7 vitatio imūdiciāz carnaliū. in q̄bz pot⁹ cōsistit iustice
significatio q̄ exercitatio. Cū qd̄ dicit q̄ virtus reddit
33 op⁹ facile. h̄ est vez q̄ntū ad p̄p̄ū actū. Aliter pot⁹ dici
q̄ dupliciter est loqui de homine virtuoso. aut quātum

ad profectum in bono. aut quātum ad statum pfectio-
nis. Licet at̄ q̄ntū ad statū pfectōis efficiant sibi oia faci-
lia. n̄ q̄ntū ad p̄fectū multa sunt hōi h̄nti p̄tutē difficulta
7 h̄ rōne defect⁹ ip̄i nature corrupte. cui difficile ē cōopa-
ri p̄tuti 7 gr̄e. nisi fulciat magno iuuamie. ¶ Ad illud
34 qd̄ obf̄ q̄ ars 7 virt⁹ ē circa difficile. dōm q̄ h̄ est vez de
difficili fm q̄ sonat i p̄fectōz arduitatē. nō aut fm q̄ so-
nat in on⁹ grauitatis 7 laboris. 7 iō nō seq̄t q̄ euāgelii
sit difficult⁹. Quis sit in eo p̄fect⁹ p̄tutis exercitiū. Pre-
terea q̄ dicit virt⁹ ē circa difficile. h̄ ē circa difficile ip̄i na-
ture p̄tute p̄tute. nō aut respectu ip̄i nature informare
7 eleuare p̄ gram 7 p̄tutē. p̄ que qd̄cūq̄ modū i lege euāgelij
obseruat 7 eleuat. ¶ Ad illud qd̄ obf̄ q̄ difficult⁹ ē cōbi-
35 bere manū 7 animū q̄ manū tm̄. dōm q̄ vez ē q̄ntū ē de
nere opis 7 respectu hōis nō h̄ntis charitatē. s; in lege
noua his q̄ volūt eā seruare 7 custodire daf̄ gr̄a 7 chari-
tas. q̄ ita reddat facile ad refrenandū animū. sicut timor
reddebat ad refrenādū manū. ¶ Ad illud qd̄ obf̄ q̄ lex
36 euāgelij se h; vt additōz ad legē veterē. dōm q̄ additō-
nes ille q̄ sunt i lege noua faciūt ad charitatis cumulu-
7 q̄ fm q̄ charitas auget̄ fm h̄ alleuiat pond⁹. hunc ē q̄
additōes ille pot⁹ alleuiat q̄ grauat. Nō em̄ oia addita
37 aggrauāt. s; qd̄ alleuiat. sic p̄ne in auib; 7 rotei curri-
bus. 7 vela in nauib;. q̄ sine istis multo grauiores sunt
p̄ hūc modū intelligēdū ē in additōe facta i euāgelio.
q̄ qd̄cūq̄ facit ad charitatis p̄fectū cui⁹ nō nos sursum leuare
ad modū p̄ne. ad bona opa cōtinue ordinare 7 mouere
ad modū rote. p̄ aqs rēp̄rationū 7 tribulationū traduce-
re ad modū veli. 7 ille sol⁹ h̄ hanc charitatē h; spectat ad
legē euāgelij. quā multo meli⁹ et vtili⁹ ē desiderare. q̄ ha-
bere omne donū scie 7 p̄p̄etie. q̄ q̄ addit. sciam. addit et
laborē. q̄ hō charitatē addit. multiplicat sibi meritū 7 cō-
solatōz. Lūce nāq̄ res difficiles. nō p̄t eas hō explicā-
re sermone. Sufficiat g⁹ in dubijs et grauib; scire qd̄ sa-
piētes senserūt. nec est vtile cōtēntōib; de seruire. Mul-
ta dicim⁹. et deficiim⁹ in h̄bz. Cōsummato: aut sermo-
nū ip̄e est dñs n̄ telus xps de q̄ fact⁹ ē sermo in isto ter-
tio libro. cui imensas gras ago. q̄ adiuuit me puēre ad
cōsummatōz opusculi. miserat⁹ paup̄ratē scieēt ingenij
mei. Quē rogo vt faciat puenire mihi ad obediētē meri-
tū. et ad fratrū p̄fectū. p̄pter q̄ duo labor iste fuit a p̄nci-
pio assumpt⁹. Ip̄i g⁹ de q̄ fact⁹ ē sermo dño n̄o ihu xpo
regi seculoz imortali et inuisibili. q̄ p̄ nobis fact⁹ hō. et
crucē subiit. et gram multiplicē cōtulit. et mādatis dedit
fm q̄ in h̄ libro explanatū est. sit ois bono: et gloria in
finita secula seculoz. Amen.

Ordo questionuz di

ui Bonauenture in tertium librum sententiaruz

¶ DI. I

- Utrum diuina natura potuerit vniri cū huma-
na natura q. i. a
Utruz vna psona possit vniri sine altera. q. ij. b
Utrū psona vna possit simul vniri cū alia assu-
mendo vnam ⁊ eandem naturā nūero. q. iij. c
Utrum quelibet triū psonarū possit incarnari
per seipsum q. iij. d
Utrum in opere incarnationis seruet debita cō-
gruentia ex parte dei q. ij. e
Que fuerit incarnationis ratio p̄cipua q. ij. f
Que trium psonaruz fuerit magis ydonea ad
incarnationem. q. iij. g
Quo tempore fuerit magis cōgruuz filium dei in-
carnari q. iij. h

¶ DI. II

- Utrū maior sit p̄gruitas ad vnionem in rationa-
li creatura q̄ i toto vnūso. an ecōtrario. q. i. a
Utrū maior sit p̄gruitas ad vnionem in hūana na-
tura q̄ in angelo. an econuerso q. ij. b
Utrū maior sit congruitas in tota sp̄e hūana q̄
in vno indiuiduo q. iij. c
Utrū xps assumpserit veram carnem q. i. d
Utrum xps assumpserit animā rōnalem. q. ij. e
Utrū xps habuit cum alijs hominibus cōmu-
nem speciem. q. iij. f
Utrū corpus xpi vnitum fuerit mediāte spiri-
tu humano siue anima q. i. g
Utrū anima xpi fuerit assumpta a verbo medi-
ante aliquo habitu gratuito q. ij. h
Utrum verbum sit vnitū humane nature me-
diante spiritu sancto q. iij. i

¶ DI. III

- Utrum caro virginis sanctificata fuerit aī ani-
mationem q. i. a
Utrū aīa beate virginis sc̄tificata fuerit aīa ori-
ginalis peccati cōtractionē q. ij. b
Utrum beata virgo sanctificata fuerit aī nati-
uitatem q. iij. c
Utrū p̄ sanctificationis gratiā munda fuerit ab
omni actuali peccato q. i. d
Utrū in p̄ma sanctificatiōe in virgine fuerit fo-
mitis concupiscentia. q. ij. e
Utrū in secūda sc̄tificatiōe ablata fuerit ab ea
peccandi potentia extincta q. iij. f
Utrū aliqs decimari habeat in pentib⁹ q. i. g
Utrū xps in abraam fuerit decimatus q. ij. h
Utrū caro xpi in abraā ⁊ alijs p̄rib⁹ distincta fu-
erit fm̄ qualitātē a carne alioz filioz q. i. i
Utrū caro xpi fuerit in pentibus aliter q̄ caro
alioz hoīm fm̄ legē ppagationis q. ij. k

Utrum corp⁹ xpi p̄ductū fuerit ad p̄fectā molē
subito aut successiue q. i. l

Utrū membrorū formatio ⁊ distinctio facta sit
subito an successiue in corpore dñico q. ij. m

¶ DI. III

- Utrū filij dei incarnatio debeat appropriari p̄
triā sp̄s sancto. q. i. a
Utrū xps possit dici filius sp̄s sancti. q. ij. b
Utrū xps possit dici filius trinitatis q. iij. c
Utrum xpi conceptio vel incarnatio fuerit ex
mera gratia. an hoc impetrauerūt patrū meri-
ta sanctorum q. i. d
Utrū meruit beata xgo xpm̄ cōcipere. an fuerit
p̄ceptio illa solū ex munere gratie diuine. q. ij. e
Utrū gr̄a illa que fuit in p̄ceptiōe in cōpatione
ad dignitatē nature assumeptę teneat rēnem
pprietatis naturalis vel gratuite q. iij. f
Utrū in illa conceptione aliquid virgo adaria
fuerit sp̄s sancto coopata in aliquo median-
te aliqua potentia q. i. g
Utruz illa coopatio beate virginis fuerit natu-
ralis vel miraculosa q. ij. h
Utrū xgo maria sit genitrix dei appellāda. q. iij. i

¶ DI. V

- Utrū assumere sit act⁹ p̄ueniēs diuine n̄e. q. i. a
Utrū assumere p̄ueniat diuine p̄sone q. ij. b
Utrū assumere persone cōueniat rōne nature
an econuerso q. iij. c
Utrū assumere possit conuenire diuine nature
abstracta omni p̄sone q. iij. d
Utrū sit p̄cedēda diuina n̄e c̄ caro facta. q. v. e
Utrū cōcedendum sit q̄ humana natura sit as-
sumpta a deo q. i. f
Utrū deus assumpserit hūanā p̄sonā q. ij. g
Utrū sit ponere intentiōem p̄sonalitatē in aīa se-
pata. om̄i vnione circumscrip̄ta q. iij. h
Utrum concedendum sit q̄ deus assumpserit
hominem q. iij. i
Utrum hec concedenda sit filiis dei assumpserit
humanitatem q. v. k

¶ DI. VI

- Utrum xps sit duo q. i. a
Utrū p̄sone xpi sit vna vnitate simplici aut cō-
posita q. ij. b
Utrū xps fm̄ q̄ hō sit suba. an hō predicet per
modum habitus ⁊ accidentis q. iij. c
Utrū vnio diuine nature cū hūana terminata
sit ad vnitatem p̄sone an non q. i. d
Utrū mod⁹ illi⁹ vniois sit singularis an repta-
tur aliqs vnionis modus ei⁹ similis q. ij. e
Utrum illa vnitas q̄stum ad gradum excellat
omnes vnitates creatas q. iij. f

¶ DI. VII

- Utrū illa p̄positio sit vera deus est hō q. i. a
k

Utrum hec sit admittenda de fact^o e^o h^o q. ij. b
 Utrum hec sit pcedenda h^o e^o fact^o deus q. ij. c.
 Utrum filius dei sit pdestinatus. q. j. d.
 Utrum illa sit vera filius dei pdestinatus est
 esse homo q. ij. e.
 Utrum illa sit cōcedenda homo pdestinatus e^o
 esse filius dei. q. ij. f.

DI. VIII

Utrum hec sit cōcedenda diuina natura est de
 virgine nata q. j. a
 Utrum nasci de virgine vere dicatur de natu-
 ra assumpta q. ij. b
 Utrum h^o veraciter dicat de diuina natura. q. ij. c.
 Utrum pcedendū sit xpm bis natū eē q. j. d.
 Utrum in xpo sit filiatōes due q. ij. e.
 Utrum xps sit filius naturalis rōne vtriusq^e nati-
 uitatis. vtz temporalis et eterne q. ij. f.

DI. IX

Utrum cult^o latric sit exhibendus humanitati
 siue carni christi q. j. a
 Utrum cultus latric exhiberi debeat imagini
 christi. q. ij. b.
 Utrum cultus latric matri eius debeat exhibe-
 ri. q. ij. c.
 Utrum cult^o latric sit exhibendus cruci xpi. q. iij. d.
 Utrum latric exhibenda sit membris xpi q. v. e.
 Utrum cult^o latric possit exhiberi xpi aduers^o
 sario sine peccato q. vi. f.
 Utrum latric sit i genere virtutis q. j. g.
 Utrum latric sit xrus gñalis vel spālis q. ij. h.
 Utrum latric sit virt^o cardialis an theologica. q. iij. i.
 Utrum latric sit virtus distincta a dulia q. iij. k.

DI. X

Utrum hec sit admittenda christus fm q^o ho-
 mo est deus q. j. a.
 Utrum illa sit vera xps fm q^o h^o est psona q. ij. b.
 Utrum ista sit vera xps fm q^o homo est in diu-
 souum. q. iij. c.
 Utrum filiatō adoptiōis sit in xpo q. j. d.
 Utrum filiatō adoptionis conueniat nobis p
 christum q. ij. e.
 Utrum filiatō adoptionis sit in nobis p com-
 paratōem ad xpm q. iij. f.

DI. XI

Utrum pdestinatio xpi sit nostre pdestinationi
 conformis q. j. a
 Utrum pdestinatio xpi respectu nostre pdestina-
 tionis sit forma exemplaris q. ij. b.
 Utrum in pdestinatōe xpi respectu nostre sit vera
 ratio causalitatis q. iij. c.
 Utrum hec sit pcedenda xps est creatura q. j. d.
 Utrum hec sit pcedenda iste homo incepit eē xps
 xpo demonstrato q. ij. e.
 Utrum hec sit pcedenda h^o incepit eē deus. q. iij. f.

DI. XII

Utrum decuerit filii dei assumere humanā na-
 turā de massa pditiōis siue d^o genere adā. q. j. a
 Utrum pgruū fuisse ipm adam assumi q. ij. b.
 Utrum xps potuit peccare q. j. c.
 Utrum xps potentiam peccandi habuit vel af-
 fumpst q. ij. d.
 Utrum decuerit deū assumere mliebrē sexū ad re-
 parandū genus humanū q. j. e.
 Utrum magis debuerit carnē assumere de viro
 sit et muliere q^o de muliere tñi q. ij. f.

DI. XIII

Utrum in christo gratia singularis psonae sit g^o
 creata vel increata. q. j. a.
 Utrum in xpo sit g^o finita vel imensa q. ij. b.
 Utrum g^o singularis psonae in xpo fuerit gratia
 plena atq^e pfecta q. iij. c.
 Quid sit gratia capitis fm essentiā. vtrum sit qd
 creatum vel increatū q. j. d.
 Utrum sit alia q^o g^o singularis psonae et g^o vni-
 onis q. ij. e.
 Utrum mediante illa g^o deus influat sensum in
 oēm aliā creaturam habentem g^oam siue an-
 gelicā siue humanā q. iij. f.

DI. XIII

Utrum aīa xpi cognoscat verbū cognitōe alia
 q^o illa que est ipm verbū q. j. a.
 Utrum aīa xpi in cognoscendo cōprehēdat ip-
 sum verbum sibi vnitum q. ij. b.
 Utrum anima xpi in cognoscendo deum defigat
 aspectum in ipm lumen eternum. an in aliqd
 circa ipsum q. iij. c.
 Utrum aīa xpi eadem cognitōe q^o cogit verbū
 cognoscat alias res in verbo q. j. d.
 Utrum anima xpi cognoscat in verbo actu omnia
 que cognoscit in habitu. q. ij. e.
 Utrum anima christi cognoscat omnia in xbo que
 cognoscit verbū. q. iij. f.
 Utrum christus habuerit aliam scientiā a verbo
 preter illā quam habuit in verbo q. j. g.
 Utrum xps pferat fm illud gen^o cognitōis. q. ij. h.
 Utrum deus cōcauerit aīe xpi omnipotentiam
 sicut cōcauit ei omni scientiā q. iij. i.

DI. XV

Utrum congruum fuerit humanos defect^o in
 christo repiri q. j. a
 Utrum christus assumpserit omnes defect^o no-
 stros preter peccatum q. ij. b.
 Utrum in christo fuerit huiusmodi defectus a
 natura an a voluntate q. iij. c.
 Utrum xps habuerit ignorantiā in rōnali q. j. d.
 Utrum in xpo fuerit passio tristitie q. ij. e.
 Utrum i xpo fuerit passio vel affectio ire q. iij. f.

DI. XVI

¶ In xpo fuerit vera passio doloris q. i. a
 ¶ Utrum in xpo fuerit dolor acerbissimus q. ii. b
 ¶ Utrum xps necitate assumpserit patiendi q. iii. c
 ¶ Utrum xps passus fuerit fm rōnez an tñ fm sen
 sualitatem q. i. d
 ¶ Utrq aia xpi passa fuerit fm supiorem portionē
 rationis q. ii. e
 ¶ In qua pte aie fuerit dolor intensior ut x in pte
 rationali aut in pte sensibili q. iii. f

¶ DI. XVII

¶ In xpo fuerit volūtātū pluralitas q. i. a
 ¶ De volūtātū numero z sufficientia q. ii. b
 ¶ De illarū volūtātū cōformitate z concordia
 vtrum iste volūtates essent in xpo cōformes
 vel repugnantes q. iii. c
 ¶ Utrum decuerit xpm orare q. i. d
 ¶ Utrum xps in omni oratiōe sua fuerit exaudit^o q. ii. e
 ¶ Utrum illa oratio qua orauit in passione ut calix
 transferretur a se fuit a ratiōe vel a sensualita
 te q. iii. f

¶ DI. XVIII

¶ Utrum christus meruit ab instanti conceptio
 nis q. i. a
 ¶ Utrum xps aliqd meruit post conceptionē q. ii. b
 ¶ Utrum xps aliqd meruit in passione q. iii. c
 ¶ Utrum xps sibi meruerit dei fructū suē pmiū
 substantiale q. i. d
 ¶ Utrum xps meruerit sui corpis glificatiōem q. ii. e
 ¶ Utrum christus meruerit nobis ianue apertio
 nem q. iii. f

¶ DI. XIX

¶ Utrum p passionē xpi fiat remissio pctōz q. i. a
 ¶ Utrum per passionem christi facta fuerit cyro
 graphorum deletio q. ii. b
 ¶ Utrum p passionem xpi liberati sumus a pote
 state dyaboli q. iii. c
 ¶ Utrum per passionem christi absoluamur a pe
 na peccati q. iii. d
 ¶ Utrum solus filius sit redemptor aut etiam p
 et spūs sanctus q. i. e
 ¶ Scdm quā naturā xps sit mediator q. ii. f

¶ DI. XX

¶ Utrum congruum fuerit humanam naturā a
 deo reparari q. i. a
 ¶ Utrq magis congruat genus humanū repari p fa
 tisfactionē q̄ p altam viam q. ii. b
 ¶ Utrum aliqua creatura pura potuerit satisfacere
 p toto genere humano q. iii. c
 ¶ Utrum aliquis adiutus gratia potuisset satis
 facere pro seipō q. iii. d
 ¶ Utrum deus debuerit modū satisfaciendi per
 passionem xpi acceptare q. v. e
 ¶ Utrum alio modo potuerit deus genus huma
 num saluare q. vi. f

¶ DI. XXI

¶ Utrum in morte anima christi separata fuerit
 a deitate q. i. a
 ¶ Utrum in morte christi diuinitas sit separata a
 carne q. ii. b
 ¶ Utrum verbum vnitum fuerit carni z anime
 duplici vnione q. iii. c
 ¶ Utrum post instans separatiōis anima xpi impas
 sibilis est effecta q. i. d
 ¶ Utrum ex illa sapatione caro fuerit mortua an
 post eam habuerit vitam q. ii. e
 ¶ Utrum ppter mortem carnis sit mors persone
 verbi attribuenda q. iii. f

¶ DI. XXII

¶ Utrum christus fuerit homo in triduo q. i. a
 ¶ Utrum christus fm q̄ homo fuerit in loco de
 terminato an vbiq̄ q. ii. b
 ¶ Utrum corpus christi per triduum fuerit in fe
 pulchro q. iii. c
 ¶ Utrum anima xpi descēderit ad inferos q. iii. d
 ¶ Utrum omnes animas que in inferno erant li
 berauerit q. v. e
 ¶ Utrum statim post mortem introduxit eas in
 celum q. vi. f

¶ DI. XXIII

¶ Utrum fides sit virtus pprie dicta q. i. a
 ¶ Utrum fides sit in parte anie cognitua an ef
 fectua q. ii. b
 ¶ Utrum fides sit virtus vna q. iii. c
 ¶ Utrum fides sit certior q̄ scientia q. iii. d
 ¶ De descriptione fidei ab aplo assignata qm̄ ipa
 inter ceteras est magis autentica q. v. e
 ¶ Utrum fides informis sit in genere virtutis an
 non q. i. f
 ¶ Utrum fides informis sit in fusa an acq̄sita q. ii. g
 ¶ Utrum fides informis sit in demonibus q. iii. h
 ¶ Utrum fides informis oino expellatur p aduē
 tum gratie q. iii. i
 ¶ Utrum adueniente grā fides informis fiat for
 mata q. v. k

¶ DI. XXIII

¶ Utrum fidei obiectum sit ita veruz q̄ ei nō pos
 sit subesse falsum q. i. a
 ¶ Utrum fides sit circa veruz creatū z increatum
 an circa increatum tantū tanq̄ circa obiectuz
 pprium q. ii. b
 ¶ Utrum fides sit circa complexum an circa in
 complexum q. iii. c
 ¶ Utrum fides sit de his de quibus habetur visio
 sensibilis q. i. d
 ¶ Utrum fides sit de his de quibus habetur opi
 nio pbabilis q. ii. e
 ¶ Utrum fides sit de his de quibus habetur cog
 nitio scientialis q. iii. f

Utrū illa definitio Richardi qua diffinit articu-
lum. Articulus est indiuisibilis veritas de deo
artans nos ad credendum. sit cōuenienter as-
signata q. i. g.
Utrū illa notificatio Iſido. qua describit articu-
lū. articulus est pceptio diuine veritatis ten-
dens in ipam. sit pueniēter assignata q. ij. b.

DI. XXV.

Utrū sufficiēter cōtineant i simbolo apostolico
omnia illa que oportunitum est credere ad sa-
lutem. q. i. a.
Utrū eis qui precesserunt aduentum xpi suffe-
cerit ad salutem credere ea tñ que spectat ad
diuinitatem. q. ij. b.
Utrū omnes qui aduentū xpi sunt subsecuti te-
neant credere omnes articulos explicite post
aduentū xpi q. iij. c.
Utrū fides creuerit vel pſecerit q̄tū ad credē-
dorum multitudinem q. ij. d.
Utrum fides pſecerit q̄tū ad luminis plenitu-
dinem q. ij. e.
Utrū fides creuerit quantū ad sensus certitu-
dinem. q. iij. f.

DI. XXVI

Utrum spes sit virtus gratuita q. i. a.
Utrum spes sit genus virtutis vel species spe-
cialissima. q. ij. b.
U. spes sit virt^o cardinalis an theologica. q. iij. c.
Utrū virtus spei aliquādo sit informis an sem-
per sit formata q. iij. d.
Utrum spes i actu suo sit certitudinalis an du-
bia q. v. e.
Utrum timor et spes sint vnus et idem habitus
vel diuersi q. i. f.
U. spes ex bonis meritis habeat ortum. q. ij. g.
Utrum spes precedat charitatem ordine natu-
re an econuerso. q. iij. h.
Utrū spes sit in bonū sub ratione boni q. iij. i.
Utrum spes sit in parte anime cognitua vs af-
fectua. q. v. k.

DI. XXVII

Utrum charitas sit habitus ab alijs virtutibus
distinctus. aut omnibus virtutib^o cōmunis et
generalis q. i. a.
Utrum habitus charitatis sit vnus indiuisus.
an per species multiplicatus q. ij. b.
Utrū habitus charitatis sit mere gratuit^o. an
aliquid addat vltra gratiam sicut habit^o alia-
rum virtutum q. iij. c.
Utrum habitus charitatis possit esse informis
an semper sit formatus. q. iij. d.
Utrum motus charitatis per prius sit merito-
rius q̄ actus aliarum virtutum q. i. e.
Utrum possibile sit motum charitatis esse mer-

cenarium q. ij. f.
Utrum idem motus dilectionis possit esse i de-
um et in pximum q. iij. g.
Quis istoz motū pcedat reliquum q. iij. h.
U. act^o dilectiois in deū habeat modū q. v. i.
Utrū ten eamur ad illū modū implendū quem
dñs in precepto implicat q. vj. k.

DI. XXVIII

Utrum ex charitate diligende sint creature ir-
rationales. q. i. a.
U. ex charitate diligendi sint demones. q. ij. b.
U. ex charitate sint diligendi mali hoies. q. iij. c.
U. ex charitate diligēda sint corpora nra. q. iij. d.
Utrum ex charitate dona gratuita sint dilige-
da. q. v. e.
De diligendoz nūero et sufficientia q. vj. f.

DI. XXIX

Utrū ordo sit in charitate diligibilium q. i. a.
Utrum charitas in diligendo preponat deum
nobis. q. ij. b.
U. fm ordinē charitat^{is} pponendū sit bonū pro-
prium bono ipius pximi q. iij. c.
Utrū magis diligendi sint parentes q̄ filij an
econuerso. q. iij. d.
Utrū domestic^o sit extraneo pponēdus q. v. e.
Utrū ordo charitatis attendat penes affectuz
tñ. an simul penes affectū et effectū. q. vj. f.

DI. XXX

Utrū cū q̄tulacūq; charitate possit quis resis-
tere quātocūq; temptacioni q. i. a.
Utrū hō in quātulacūq; charitate pstitutus re-
neatur mortē p xpo subire. q. ij. b.
Utrū pfectā charitatez habentes teneant ea q̄
sunt pfectionis implere q. iij. c.
U. omnes tā pfecti q̄ impfecti teneant diligere
inimicos q̄tum ad affectum q. iij. d.
Utrū omnes teneant diligere inimicos q̄ntuz
ad effectum q. v. e.
Quid sit maioris pfectiois et meriti vtrū dilige-
re amicū an diligere inimicū q. vj. f.

DI. XXXI

Utrū charitas semel habita possit smitti. q. i. a.
Utrum a charitate cadens possit resurgere in
equali. q. ij. b.
U. possit resurgere i charitate minorī q. iij. c.
Utrū fides in gloria euacuetur q. i. d.
Utrū spes euacuet p aduentū glorie q. ij. e.
Utrū habit^o scientie euacuet in patria q. iij. f.
Utrum contingat charitat^{is} habitum in patria
euacuari q. i. g.
Utrū charitas habeat i patria dilatarī. q. ij. h.
U. ordo charitat^{is} in patria hēat imutari q. i. i.

DI. XXXII

Utrū deus dilexerit creaturas eternalē. q. i. a.

Utrum deus oēs diligat generaliter q. ij. b.
 Utrum deus diligat omnes equaliter q. iij. c.
 Utrum deus magis diligat hominem q̄ angeluz
 an econuerso q. iij. d.
 Utrum deus magis dilexerit genus humanū
 q̄ christum q. v. e.
 Utrum magis dilexerit iohem q̄ Petrū q. vi. f.

DI. XXXIII

Utrum oportunū sit preter virtutes theologi-
 cas cardinales ponere q. i. a.
 Utrum omnes virtutes cardinales sint vna vir-
 tus an diuerse q. ij. b.
 Utrum virtutes cardinales sint in parte ani-
 me rationali an in ea parte que solum obtem-
 perat rationi q. iij. c.
 Utrum debeāt esse quatuor an plures q. iij. d.
 Utrum huiusmodi virtutes sint a dei dono vel
 ab assuetudine q. v. e.
 Utrum in patria maneat an euacuent q. vi. f.

DI. XXXIII

Utrum dona et virtutes abinuicē differāt q. i. a.
 Utrum dona sint priora virtutibus an econuer-
 so q. ij. b. (q. iij. c.)
 Utrum virtutes sint excellentiores donis an econuerso
 Utrum sint p̄ se tñ septē dona spūs sancti q. i. d.
 De donoz ordine et combinatione que duo val-
 de signanter innuit q. ij. e.
 De donoz euacuatione vtrum scilicet dona ma-
 neant in beatis q. iij. f.
 Utrum timor seruilis sit donum spiritus sancti
 diuinitus datum q. i. g.
 Utrum vsus timoris seruilis sit bonus an ma-
 lus q. ij. b.
 Utrum timoris seruilis expellatur gratia ad-
 ueniente q. iij. i.
 Utrum timor initialis et filialis sint diuerse ti-
 moris gratuiti spēs q. i. k.
 Utrum crescēt te charitate timor decreseat q. ij. l.
 Utrum timor gratuitus in patria maneat an eua-
 cuetur q. iij. m.

DI. XXXV

Utrum actus ip̄ius doni sapientie attendatur
 penes cognitionem veri an penes affectionē
 boni q. i. a.
 Utrum actus precipuus doni scientie p̄sistat in
 actione vel in consideratione q. ij. b.
 Utrum donū intellectū simul p̄sistat in p̄empla-
 tione creaturis et creature q. iij. c.
 Utrum actū ip̄ius doni consilij sit p̄sistari q. iij. d.
 Utrum actus doni fortitudinis p̄ncipaliter cō-
 sistat circa passiones tolerandas an circa cu-
 piditates reprimendas q. v. e.
 Utrum actus principalis pietatis cōsistat in re-
 ligatione respectu dei vel in compassione respe-

ctu proximi q. vi. f.

DI. XXXVI

Utrum sit ponere connexionem in virtutibus
 gratuitis q. i. a.
 Utrum dona spūs sancti sint cōnexa q. ij. b.
 Utrum sit cōnexio in virtutib⁹ politicis q̄ vna ha-
 bita necesse sit habere omnes q. iij. c.
 Utrum sit cōnexio in vicijs et peccatis q. iij. d.
 Utrum sit ponere equalitatem in habitibus
 gratuitis q. v. e.
 Utrum charitas sit forma virtutum q. vi. f.

DI. XXXVII

Utrum deus debuerit homini imponere man-
 data obligatoria q. i. a.
 Utrum precepta decalogi obligent ad opa for-
 mata q. ij. b.
 Utrum obligatio mandatorū decalogi attendat fm
 legē nature aut fm legē scripture q. iij. c.
 Utrum mandata decalogi debeant esse decem
 an plura an pauiora q. i. d.
 De ordine mandatorū decalogi q. ij. e.
 De ordine et nūero mandatorū p̄ comparationem
 ad tabulariū distinctionem q. iij. f.

DI. XXXVIII

Utrum essentiale sit mendatio esse falsum q. i. a.
 Utrum cōtra sit mendatio eē p̄ctm̄ q. ij. b.
 Utrum mendacium sit peccatum mortale ra-
 tione sui generis q. iij. c.
 Utrum omne mendacium sit mortale viris p̄-
 fectis q. iij. d.
 De ipsius mendacij diuisione q. v. e.
 De gradib⁹ speciez mendacij q. vi. f.

DI. XXXIX

Utrum omni periurio conueniat adesse men-
 dacium q. i. a.
 Utrum omne periurium sit peccatum q. ij. b.
 Utrum omne piuriū sit mortale p̄ctm̄ q. iij. c.
 Utrum licitū sit iurare p̄ deum q. i. d.
 Utrum liceat iurare per aliquod creatū q. ij. e.
 Utrum liceat recipere iuramentū ab ydolatri-
 factum q. iij. f.
 Utrum obligatio contrahatur per iuramentū
 dolosum q. i. g.
 Utrum omne iuramentum coactum sit obliga-
 toriū q. ij. b.
 Utrum iuramentū incautū sit obligatoriū q. iij. i.

DI. XL

De differentia noue legis et veteris que afflig-
 natur penes radicem q. i. a.
 De differentia earundē que assignat penes ef-
 fectū videlicet q̄ lex vet⁹ erat lex occidēs lex
 vero noua ē lex viuificans q. ij. b.
 De differentia legis et euangelij quantū ad on⁹
 annexum q. iij. c.

Rubrice s^m distin

ctione. s. Bonaventure in tertiū libru s^miaz.

¶ DI. I

Ostendit incarnationem factā esse in psona filij
auctoritate apostoli. a
Ratōem inquit quare filius carnē assumpsit
nō pater vel spūs sanctus. b
Abouet dubitationē. vtz spūs sanctus vel p^r potu
erit incarnari vel modo possit. c

¶ DI. II

Determinat veritates de natura assumpta q̄
tū ad p^rium integritatem. a
De natura assumpta q̄tum ad ordinem. vel de
vnione verbi z carnis mediante ania. b
Confutat errores hereticorū qui non verū ho
minē filiū dei assumpsisse dicūt. c
Remouet dubitationem vtrum verbū simul as
sumpsit carnem z aīam. vel an caro prius ē cō
cepta q̄ assumpta. d.

¶ DI. III

De sanctificatione que precessit christi conce
ptionem qua scz beata virgo est sanctificata.
ex qua assumpta est caro. Et que fuerit sanctifi
cationis exigentia. c.
Que fuit sanctificationis causa. b
Que fuit sanctificationis efficacia. c
Virū caro xpi potuerit vel debuerit decimari
abraam. d.
Erit ex superiori determinatiōe p^rclusiones q̄
caro xpi non fuit caro peccati. c.
Solut dubitationem de formatione corporis
dominici. an scz caro verbi ante fuerit conce
pta q̄ assumpta. f.

¶ DI. IIII

De conceptione christi in compatione ad spiri
tū sanctū. Et exprimit veritatem quare i scrip
tura sepius tribuatur incarnatio que est opus
trinitatis spūs sancto. z q̄ de ipso etiam cōcep
tus z natus dicatur. a
Confirmat veritatē p̄dictrā aucte Aug. b.
Abouet dubitationē ex q̄ sensu dicatur xps con
ceptus z natus de spūs sancto. c
Ponit dubitatis more solutionem. d.
Addit maiorē explanatōem p̄dictorū scz quare
christus dicatur natus de spiritus sancto s^m vnū
modum Aug. e.
Addit aliam explanatōem p̄dictorū s^m aliūz
modum Aug. in ench. f.
De conceptione xpi in compatiōe ad virginem
quare scz ap̄s dicat xpm factum cū nos eū eē
fateamur natum. g.
¶ DI. V

Abouet multiplicē q̄stionē circa vnionē duarū

naturarū i psona. sive circa assumptionē huma
ne nature a diuina. a.

Abotā q̄stionē p̄ncipalē de teriat r̄ndens ad tri
plicē ei⁹ articulū. Et pplexitatē ostendit eē q̄rtū
articulū ppter appentē p̄rarietatē auctū. b
Quid in hac opinionū varietate sit tenendum
reducens ad cōcordiam auctoritates appen
ter cōtrarias. c.

Abouet et determinat q̄stionē incidentēz an di
uina natura debeat dici caro facta. d.

Regreditur ad p̄ncipalis q̄stionis explanati
onē. quare nō accepit psonam hominis cū ho
minem acceperit. e.

Soluit obiectionē sophisticā qua pbare quidā
volunt psonam accepisse psonam. f.

¶ DI. VI

Propōnit ambiguas locutiones scz deus fact⁹
est homo. de⁹ est homo. an his locutionib⁹ di
catur deus factus esse aliquid. vl esse aliquid.
vel nō esse aliquid. a.

Harrat varias opiniones circa modū vnionis
diuine nature z humane. Prima opinio conti
nens quattuor articulos. b.

Confirmat primā opinionem. c.

Secūda opinio p̄tines quattuor articulos. d.

Confirmat secundā opinionē. e.

Tertia opinio p̄tines quattuor articulos. f.

Confirmat tertiam opinionem. g.

¶ DI. VII

Explicat locutiones ambiguas s^m opinionem
primam qua dicit deus factus homo. z homo
factus deus. a.

Dissoluit que p̄dicte opinioni vident p̄raria. b.

Explicat sententias locutionū scde opinionis

qua dicitur deus factus est homo. z c.

Autoritates p̄me opinionis q̄sti vident obuia
re sententie explanat. d.

Reducit ad concordiaz alias auctoritates q̄ bis
vident aduersari. e.

Determinat que sit p̄missarū p̄p̄ositionū intel
ligentia s^m locutionē tertie opinionis. f.

Elicit ex p̄missis illā locutōem nō esse recipien
dam homo dominicus. g.

¶ in p̄dictis opinionib⁹ us suspensam tenuit sē
tentiam ita q̄ nō magis vnā q̄ aliam determi
nauerit. h.

¶ DI. VIII

Querit vtrum diuine nature comperat nasci
virgine quod est p̄p̄ietas hūane nature. Et
determinat q̄ non. a.

Adducit auctes p̄tra determinatōez suā. b.

Querit vtrū xps debeat dici bis genitus. c.

Questionem p̄p̄ositam soluit. d.

¶ DI. IX

Querit an eadem sit adoratio humanitati xpi
et deitati exhibenda. a
Respondet q̄stioni fm opinionē cōmunē. b
Ponit aliorū opinionē qua vnam adoratiōnem
vtriusq̄ exhibendā tradūt. c
Adducit huius opinionis p̄firmatōez multipli-
ciautoritate. d

¶ Q̄. X

Querit vtrū p̄ditio p̄sonalitatis pueniat xpo fm
q̄ hō fuit fm hūanā naturā. vel an xpus fm q̄
homo sit persona vel aliquid. a
Dissoluit rōem sophisticā q̄ veritates q̄ xps sit
persona impugnat. b
Querit vtrum filiatio adoptiōis fm humanaz
naturam cōueniat xpo. vel an xpus sit adopti-
uus filius fm q̄ homo vel alio modo. Et deter-
minat q̄ non. c
Pponit q̄ sit adoptiuus filius. d

¶ Q̄. XI

Utrum predestinatio dicatur de p̄sona vel na-
tura xpi. a
Querit vtrū xps sit creatura siue creatus v̄l sa-
ctus. Et determinat hoc simpliciter et absq̄ de-
terminatōe minus p̄gruenter dici. b
Cōfirmat determinatōez auctōib⁹ sc̄tōz. c.
Dissoluit argumentationē sophisticā que vide-
tur esse cōtraria veritati. d
Utrū homo ille semp fuerit vel aliquē cepit eē. e

¶ Q̄. XII

Abouet q̄stionē et determinat de p̄tradictione
nature assumpte q̄stū ad genus. vtrū sc̄z deus
aliū hōiem assumere potuit vel aliunde q̄ de
genere Ade. a
Cōfirmat determinatōez suā auctē Aug. b
Abouet q̄stionē et determinat veritatē de cōditio-
ne nāe assumpte q̄stū ad liberū arbitriū. vtrū
scilicet homo ille potuit peccare vel non esse
deus. c.
Dissoluit sophisticas rationes quibus improbi
q̄daz conant q̄ hūana natura xpi x̄bo vnita po-
tuerit peccare. d.
Abouet questionē et determinat de conditio-
ne nature assumpte quantum ad sexum. vtrū
scilicet deus potuerit assumere hominem i se-
xu muliebri. e
Cōfirmat determinatōem suā auctē Aug. f.

¶ Q̄. XIII

Determinat veritatē q̄ xps fm nām hōis in sa-
pientia et gr̄a p̄ficere nō potuit nec p̄fecit. a
Ponit obiectōem contra determinationem su-
am auctoritate euangelica et eam soluit et expo-
nit. b
Pponit cōtra suam solutiōem et expositiōez au-
ritate Ambrosij. c

Determinat qualiter predicta Ambro. verba
sane et pie possint intelligi. d
Quomodo intelligendum sit illud sensus p̄fi-
ciebat humanus. e.

¶ Q̄. XIII

Querit vtrum anima christi habuerit sapienti-
am parem cum deo et si oīa scit que deus. a
Ponit determinationem fm aliquozum opini-
onem. b
Determinat fm suā opinionē ostendens aiām xpi
habuisse omniscientiā. c
Determinat quare aiā xpi nō habet omnipotentiā
sicut omniscientiā. d
Pponit p̄tra suā determinatōez auctē Amb. e.
Dissoluit oppositiōem. et determinatōem suā mul-
tis rationibus adaptat. f.

¶ Q̄. XV

De defectib⁹ repertis in xpo q̄stū ad p̄gruitatē
ostendens q̄ p̄gruum fuit xpm defectus hūa-
ne nature in se habuisse. a.
Inquirat q̄stū ad generalitatē vtrū oēs defect⁹
n̄os xps habuerit. b
Determinat q̄stū ad causalitatē illos defectus in
xpo fuisse nō a natura sed a voluntate. c
Adducit auctoritates que faciunt ad veritates
xpm sc̄z fm hōiem x̄e dolores sensisse contra
quosdam hoc negantes. d
Adiūgit auctēs q̄ vident eē p̄tra veritatem. e.
Exp̄lanando ostendit in predictis non esse cō-
trarietatem. f.

¶ Q̄. XVI

Ponit dubitatōez circa passionē doloris i xpo q̄
ex verbis hylarij habet ortum. a.
Subiūgit x̄ba hylarij q̄ vident esse dubia. b.
Exp̄ponit illa verba hylarij. c
Abouet q̄onem an in xpo fuerit necessitas pa-
ciendi et moriēdi q̄ ē defect⁹ generalis. d
Ponit determinatōez q̄onis mote. e
Subiūgit dictū notabile ad maiore p̄cedentiū
exp̄lanatōez q̄truoꝝ hōis status assignans. et
quid de quolibet xps accepit. f.

¶ Q̄. XVII

Abouet dubitatōem an omnis christi voluntas
expleta sit. a
Determinat dubitationē motam fm cōem viā
sanctoz ostendens duas in xpo fuisse volun-
tates. b
Determinatōem suam auctoritatibus factoz
rum confirmat. c
Auctem dubiā Amb. manifestat. qua dicit chri-
stum dubitasse affectu humano. d
Adhuc diligentius dubitationē motā exp̄lanat
iuxta expositiōem hylarij specialē. e.

¶ Q̄. XVIII

Determinat cui xps pncipaliter meruit-an sibi aut nobis et qd sibi et quid nobis-a

Determina: qm mereri incepit ostendens q ab initio conceptionis-b

Determinat quid meruit ostendens q no tantum gloriam impassibilitatis sed etiam exaltationem nominis-c

Determinat qua necessitate ista meruit-d

Proposit efficaciaz meriti christi respectu nostri-e

Confirmat dicta aucte multiplici-f

DI. XIX

De efficacia et utilitate passionis xpi in remissione peccatorum-a

De efficacia passionis christi in deletione cyrographorum-b

De efficacia passionis christi in liberatione a potestate dyaboli-c

De efficacia passionis christi in solutione precij quomodo et a qua pena xps nos redemit per mortem-d

Quare xps dicitur redemptor-e

Quare xps dicitur mediator-f

Quare solus filius dei dicitur mediator-f-ij

Secm quam naturam xps dicitur mediator-g

DI. XX

Quomodo redimendi genus humanum p passionem fuit congruus valde et rationabilis-a

Quomodo alio modo potuisset si voluisset redimere genus humanum-b

Inquit a q sit passio xpi ostendens q tradit fuit a pte a seipso a iuda et a iudeis-c

De differentia causarum passionis christi vtru bona fuerit vel mala-d

DI. XXI

Proposit qstionem vtru in morte xpi fuit sepatio anime vel carnis a verbo-a

Proposit fm aliorum opinionem ad ptem oppositam scz carnem a deitate diuisam-b

Determinat iam dictam opinionem-c

Resumit obiectionem pte aduerse aliam inducens auctoritatem-d

Ponit determinationem et expositionem auctoritatis inducte-e

Confirmat auctoritatibus a verbo carne in morte non esse diuisam-f

Qua ratione xps dicitur mortuus et passus-g

DI. XXII

Querit vtru christus in triduo fuerit homo et opponit q non-a

Soluit qd in oppositum pbatur est ostendens q in triduo fuerit homo-b

Ubi xps fuit in illo triduo fm humanitatem-c

Ubi xps fuit in illo triduo fm sui totalitatem-d

Inquit et determinat vtrum filius hominis descenderit de celo-e

Pro determinata in totali ista pte epilogat-f

DI. XXIII

Dicta dicendis continuat-a

Diffinit fidem-b

Diffinitio em fidei explanat p triplicem eius accceptionem Et quo qualiter veritatem habet qd dictum est fides est virtus-c

Comparat fidem in formam et formatam ad invicem-d

Fides et si dicatur multipliciter ostendit tamen esse unam-e

Explanat qualiter fidei creduntur que non videntur-f

Explanationem confirmat per diffinitionem apostoli-g

Inquit vtru illa diffinitio apostoli sit convenienter assignata-h

DI. XXIII

Abouet questionem et determinat vtru fides sit de his que sensu percipiuntur-a

Epilogat ad remouendum incidentem dubitationem-b

Explicat in speciali ad maiorem explanationem de Petro an habuerit fidem passionis qui vidit hominem illum pati-c

Abouet questionem et determinat vtru fides sit de his que intellectu cognoscuntur-d

Confirmat determinationem suam auctoritate Augustini-e

Elicit quandam diuisionem circa ipsa credibilia-f

DI. XXV

Inquit de sufficientia fidei in generalitate et quid est illud de fide sine qua nunquam potuit esse salus-a

Determinat quantum sufficit credere-b

Confirmat auctoritatibus pluribus determinata-c

Inquit de sufficientia fidei quantum ad speciales differentias personarum credentium ostendens qd vel quantum sufficiat credere simplicibus qui precesserunt christi aduentum-d

Inquit de puectionibus ante aduentum christi vtrum necesse fuerit eos credere omnia que modo creduntur-e

De fide Cornelij que fuit post christi aduentum sed ante euangelium promulgatum-f

Compat fidem ad alias virtutes-g

DI. XXVI

De spe quid sit-a

Compat spem ad fidem fm conuenientiam-b

Compat spem ad fidem fm differentiam-c

Inquit vtrum spes et fides fuerit in xpo-d

Inquit vtru spes et fides fuerit in istis pluribus

qui fuerunt in limbo. e.

¶ Di. XXVII

Continuat partem istam ad precedentis ptis
inquisitionem. a.

Ponit charitatis definitionem. b.

Comparat charitatem ad diuini mandati du-
plicationem. c.

Remouet dubitationē an eadem charitate di-
ligatur deus et primus. d.

Determinat quis modus circa actum charita-
tis reperiatur. e.

Ostendit vbi ille modus circa actum charitatis
insinuatur. f.

Inquirit vtrū ille modus in via impleatur. g.

Ostendit qualiter vnum preceptum charitatis
in altero impleatur. h.

¶ Di. XXVIII

Inquirit et determinat que et quos sunt dilige-
da. et qualiter exprimentur p duo mandata. a.

Confirmat determinationem suam auctoritate
Augustini. b.

Remouet dubiū de angelis an in illo precepto
contineatur dilectio angelorum. c.

Remouet dubium de xpo an in illo precepto con-
tineatur dilectio xpi fm q homo est. d.

Quibus modis dicitur primus. e.

¶ Di. XXIX

De ordine charitatis qtu ad ea q diliguntur. a.

De ordine charitatis qtu ad ea beneficia q p
eam impendunt. Et opponit ad ptem vnā au-
toritate Augustini. b.

Opponit ad alterā ptem auctoritate legis. c.

Subiungit opinionem suā q nō pari affectu om-
nes diligendi sunt. d.

Soluit incidentes questiones. primam de parē-
tibus bonis et malis. si scz parentes nostri mali
sint. vel filij. vel fratres. an magis an min⁹ dili-
gendi sint alijs bonis hac ratione nobis copu-
latis. e.

Soluit secundam questionem incidentalez de
dilectione inimicorum simpliciter nō sub cer-
ta conditione. f.

Soluit terciam questionem incidentalem de di-
lectione inimicorum et odio amicorum. g.

De ordine charitatis quantum ad gradus qui
in ea reperiuntur. h.

¶ Di. XXX

Adouet questionem et determinat fm suaz opi-
nionem. vtrū melius sit diligere amicos q ini-
micos vel econuerso. a.

Introducitur auctoritatem Augustini que sue re-
spōsioni videretur obuiare. b.

Predictam Aug. auctoritatem explanat. c.

Introducitur questionem que ex auctoritate Au-

gustini habet originem qua queritur de dile-
ctione inimicorum quantum ad diligentem. d.

Ponit determinationem quorundam. e.

Subiungit determinationem suam. f.

¶ Di. XXXI

Inquirit vtrum charitas possit per peccatum
amitti et adducit auctoritates ad probandum in
partem negatiuam. a.

Adducit auctoritates que sonant in oppositū. b.

Subiungit explanatōem illaz auctoritatz. ex
quibus concludebatur falsum ppter intelle-
ctum peruersum. c.

Qualiter fides. spes. et scientia dicantur euacu-
ari et non charitas cum ea ex pre sit. d.

Utrū ordo qui inest charitati in via. i xpo et in
alijs beatis habeat inueniri. e.

¶ Di. XXXII

Determinat quid sit ipsa dei dilectio. et q de⁹ nō
omnia equaliter diligit. a.

Ostendit p quanto deus dicatur vnū mag⁹ di-
ligere q alterum. b.

Determinat quare vnum et eundem hoiez di-
citur deus magis vel minus diligere vno tpe
q alio. c.

Determinat quos non diligit deus. d.

¶ Di. XXXIII

De quattuor virtutibus cardinalibus qtu ad
numerū et distinctionem. a.

De quattuor virtutibus cardinalibus qtu ad
nomis rationē. b.

Questio de euacuatione virtutum cardinaliuz
in futura vita. c.

Questiois determinatio quantum ad iusticie ha-
bitum. d.

Questiois determinatio quantum ad habit⁹
aliarum virtutum. ostendens fm quos actus
in patria remanebunt. e.

Predeterminata epilogat. f.

Auctoritatem Augustini cōfirmat. g.

¶ Di. XXXIII

Ponit probemium ostēdens que et quod. velit
determinare. a.

Determinat de donis in compatiōe ad habituz
virtutis ostēdens dona esse virtutes. b.

Determinat de donis in compatiōe ad xpm. c.

Adouet dubitationem de timore domini et op-
ponit. d.

Determinat moram dubitationē. e.

Ponit distinctionem timoris fm quattuor dif-
ferentias. f.

Reducit illas quattuor dfias ad duas. g.

Assignat dfiam inter timorem seruile et castum
tangens interdum de initiali. h.

Inducit quandam auctoritatē q videt pcedēti

bus p[er]traria z intellectum eius determinat. i.
Ad maiorem dictionum euidentiã subiungit ex-
empium. k.

Subiungit alterius auctoritatis expositiõez qua
timor seruilis z initialis dicitur iniuriam sapien-
tie sed differenter. l.

Ondit q[ue] in xpo fuerit timor reuerentie. m.
Inquirir qualiter in xpo fuerit timor pene. n.

DI. XXXV

Assignat differentiã inter sapiã z sciẽtiã. a.
Assignat differentiã z doni intellectus ad donũ
sapientie z scientie. b.

Assignat differentiã intellectus z scientie p[er]
ut sunt acquisita. c.

Assignat differentiã inter sapiẽtiã donuz
z sapiẽtiã increatã. d.

DI. XXXVI

Abouet questionem de virtutum cõnexionẽ et
determinat veritatem. a.

Determinat veritatis reddit cam z rationẽ. b.

Determinat fm opinionẽ alienã questionẽ de
equalitate virtutum. vtrũ scilicet omẽs virtu-
tes equales sint in quocunq[ue] sint. c.

Determinat fm opinionem ppriã z magis ve-
ram questionem ppositã. d.

Abouet questionẽ et determinat qualiter om-
nia pcepta reducãtur ad duo pcepta cha-
ritatis. e.

Concludit q[ue] ipa charitas est summa z plenu-
torius legis. f.

DI. XXXVII

Ponit numerũ pceptorum z distinguit ea re-
spectu tabularum. a.

De pceptis p[ri]me tabule. Et p[ri]mũ de p[ri]mo. b.

De p[ri]me tabule secũdo pcepto. c.

De p[ri]me tabule tertio pcepto. d.

De pceptis secunde tabule quorum qnq[ue] bre-
uiter exequitur. e.

DI. XXXVIII

Ponit trimemb[er]ẽ diuisionem mendaciũ. a.

Ponit aliam mendaciũ diuisionem octo mem-
brorum. b.

Determinat quid sit mendacium et quid men-
tiri fm rem. c.

Quid sit mendaciũ fm vicij deformitatem. d.

Ostendit q[ue] non omnis deceptio est equal pec-
cati. e.

Inquirir vtrum Jacob mentitus sit. f.

DI. XXXIX

Inquirir quid sit periurium. z determinat fm
opinionem alienã vtrum essentialẽ sit p[er]-
iurio esse mendacium. a.

Determinat fm opinionem ppriã distiguẽs
triplicem moduz periurij. b.

Remouet dubitationem annexã. c.

An iuratio sit malum. d.

Determinat de forma iuramenti licita. et q[ue]rit q[ue]
sit forma iuramento congrua. e.

Quirit que forma iuramenti sit magis obliga-
toria. f.

Determinat que sit forme iurandi intelligẽtiã. g.

Determinat de forma iuramenti illicitã. h.

Determinat vtrum iuramentum illicitũ sit obli-
gatorium. i.

Utrum sit periurus qui non facit quod incau-
te iurauit. k.

Utrũ iuramentũ dolosum sit obligatorium. l.

Utrũ iuramentũ coactũ sit obligatoriu[m]. m.

De concilio Aurelianensi. n.

DI. XL

Ponit mandatorum de concupiscentia distin-
ctionem. a.

Quia in predictis mandatis lex vet[us] videt[ur] cõ-
uenire cum noua. Inquirir legis et euangelij
differentiam. b.

Quid sit littera occidens. c.

Breuit[er] decem mandata epilogat. d.

M Theol & Lib 68

henrich von Düllemen,
Gaspar von Müllen.

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN Color Control Patches

This chart includes a ruler at the top with markings in inches (0 to 8) and centimeters (0 to 19). Below the ruler are two rows of color patches. The top row contains patches for Blue, Cyan, Green, Yellow, Red, Magenta, White, 3/Color, and Black. The bottom row contains patches for Blue, Cyan, Green, Yellow, Red, Magenta, White, 3/Color, and Black.

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN Gray Scale

This chart features a vertical grayscale strip with 19 steps, labeled A through S. To the right of the strip are color patches: R (Red), G (Green), B (Blue), W (White), G (Gray), K (Black), C (Cyan), Y (Yellow), and M (Magenta). The labels A through S are positioned to the left of the grayscale strip.

